BIBLE MUTAL

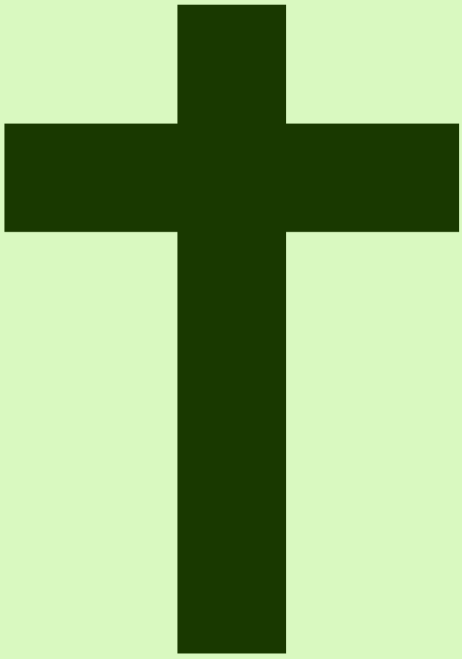

The Holy Bible in the Kosraean language of the Federated States of Micronesia

BIBLE MUTAL

The Holy Bible in the Kosraean language of the Federated States of Micronesia

Public Domain

Language: Kosrae (Kosraean)

Translation by: Elizabeth Baldwin

This work is in the Public Domain because the copyright has expired.

2024-02-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 15 May 2025 from source files dated 15 May 2025
99b9ee8b-e11a-50e3-9551-ad142716d37a

Contents

FRT 1
GENESIS 6
EXODUS 75
LEVITICUS 134
OEKYUK 176
DEUTERONOMY 230
JOSHUA 280
MWET NUNUNKU 313
RUTH 346
SIE SAMUEL 351
LUO SAMUEL 395
SIE TOKOSRA 432
LUO TOKOSRA 475
SIE CHRONICLE 517
LUO CHRONICLE 560
EZRA 607
NEHEMIAH 621
ESTHER 642
JOB 653
PSALM 702
SOAKAS 841
ECCLESIASTES 875
ON LAL SOLOMON 886
ISAIAH 896
JEREMIAH 978
EOKSRA 1062
EZEKIEL 1071
DANIEL 1140
HOSEA 1161
JOEL 1173
AMOS 1180
OBADIAH 1190
JONAH 1193
MICAH 1196
NAHUM 1203
HABAKKUK 1207
ZEPHANIAH 1211
HAGGAI 1215
ZECHARIAH 1218
MALACHI 1231
MATTHEW 1235
MARK 1288
LUKE 1322
JOHN 1377
OREKMA 1416
ROME 1466
SIE CORINTH 1489
LUO CORINTH 1511
GALATIA 1525

EPHESUS 1533
PHILIPPI 1541
COLOSSAE 1547
SIE THESSALONICA 1553
LUO THESSALONICA 1558
SIE TIMOTHY 1561
LUO TIMOTHY 1567
TITUS 1572
PHILEMON 1575
HEBREW 1577
JAMES 1594
SIE PETER 1600
LUO PETER 1607
SIE JOHN 1611
AKLUO JOHN 1617
TOLU JOHN 1618
JUDE 1620
FWACKYUK 1622
NDX 1645

BIBLE MUTAL
SU
WULEANG MATU AC WULEANG SASU
KE
LENG SASU KE KAS KOSRAE

Published by Bible Society of Micronesia
The text of this Bible translation is in the PUBLIC DOMAIN due to expiration of its copyright.
978–1–920714–23–9 Kosraean Bible Gold gilded

KAS IN AKETEYA SRIPA YOHK KE LENG SASU KE BIBLE IN KAS KOSRAE

Mwet su orekma ke leng sasu se inge ke Bible in kas Kosrae, elos lungse paing mwet Kosrae nukewa — mwet fusr ac mwet matu — ke Inen Jesus Christ. Mwe finsrak yohk lalos, tuh Leum God El ac fah akinsewowoye kowos ke kowos riti kais sie book in Bible uh.

Leng sasu se inge lengla ke Bible luo ma simla in kas English: "New Revised Standard Version," ac oayapa "Good News Bible" (su pangpang pac "Today's English Version"). Saya pac, mwet leng elos eis kalmac ke Wuleang Matu ke kas Hebrew (a),

(a) Biblia Hebraica Stuttgartensia 1977, and Biblia Hebraica 1937 ac oayapa Wuleang Sasu ke kas Greek (b).

(b) the Greek New Testament, 1983 Third corrected Edition, prepared by the United Bible Societies. Book inge pa matu ac suwohs ke Bible uh.

Book tolngoul eu ke Wuleang Matu tuh simla in kas Hebrew, sahp oasr yac tolu tausin (3,000) somla. Tukun fwil puspis tok, supuseni mwet kalem ke kas Hebrew. Ke sripa se inge, lungasyukla nu ke kas Greek, su in pacl sac mwet puspis kalem kac. Book longoul itkosr ke Wuleang Sasu tuh simla in kas Greek, sahp inmasrlon yac lumngaul nu ke siofok singoul tukun moul lun Christ. Na tok, ke mwet puspis tia sifil kalem ke kas Greek, sifil lengla nu ke kas Latin, ac tok nu ke kas German, na tok kutu nu ke kas English. Mwet in mutunfacl ma tia kalem ke kas ingan elos tia ku in wi riti Bible, na pa oasr mwet lungasla nu ke kas lun mutunfacl saya, ac Bible natusr Kosrae uh tuh wi lungasyukla inmasrlon yac 1862 nu ke 1926. Kut etu lah Bible matu se natusr inge wo leng kac uh, ac yohk kasru ma mwet Kosrae elos eis ke lusen pacl puspis ma oasr yorolos ah. Leng sasu se inge tia ma in tuh aolla Bible matu se ingan, a ma in akkalemyela kutena verse ma tia kalem in pacl inge.

Oasr oakwuk se lun United Bible Societies tuh Bible uh in aksasuyeyuk inmasrlon yac singoul nu ke yac singoul limekosr nukewa. Sripa uh pa kas lun kais sie mutunfacl oasr ekyek kac inmasrlon fwil nu ke fwil. Kutu sin kas matu uh tia sifil orekmakinyuk sin fwil sasu, oru upa nu selos in etu kalmeya. Sie pa ke Exodus 20:6 — kalmen "siu" pa "tausin," ac tia "sie." Oasr pac kas sasu orekmakinyuk su mwet in fwil se inge kalem na kac. Lumah se inge sikyak faclu nufon. Ouinge Bible uh sifil aksasuyeyuk in fal nu ke ekyek lun kas uh. Finne Bible English, oasr leng pus pac kac. Leng se meet ke Bible Kosrae orekla pus liki yac itngoul limekosr somla. Ke sripa se inge, mwet sropo uh ac mwet kol lun church fin acn Kosrae tuh insesela mu enenu in aksasuyeyuk Bible in kas Kosrae tuh kalmeyen kais sie verse ma lohsr in pacl inge in ku in kalem. Ouinge orekma ke leng se inge mutawauk srokakinyukla ke September 15, 1992. Mwet leng uh elos srike in orekmakin kas ma kalem sin mwet Kosrae nukewa in pacl inge. Wangin ekla ke kalmen mwe luti saok ke Bible uh ke leng sasu se inge. Finne ayaolla kutu kas ke leng se inge, tuh kalmac saok sac tiana ekla!

Kut kalem kac lah orekma ke leng uh ma na upa se. Kutena mwet ma orekma ke leng uh, enenu in arulana oaru in lumah luo: (1) Elos enenu in suk kalmen kas nukewa ma mwet simusla book sac el orekmakin in akkalemye nunak yohk lal. (2) Elos enenu in sulela kas su mwet ma ac riti uh ac ku in sifacna kalem kac. Kutu pacl uh wanginna kas fal na pwaye nu ke lungasyen kas se ma simla ah. Na pa oasr mwe kasru nu ke kain in kas ouinge. Sie pangpang "footnote". Fin oasr leta srisrik se sisken sie kas ke sie verse, na ac oasr kas in akkalemye ke acn ten ke sra book sacna. Oasr pac acn se ke saflaiyen book uh pangpang "Kalmen Kutu Kas In Bible" (Glossary) in akyokye akketeyen kas sasu ku kas upa uh.

Mwet leng elos fin srike in takunla kas lalos tuh in oapana takla lun kas ke book elos lungasla uh, ac ku in tafongla leng sac, mweyen oakwuk nu ke sramsram ke kain in kas luo tia oana sie.

Kalmac se ma suwohs uh pa saok, liki na takinyen kais sie kas. Pa inge sripa se oasr ekla lun kutu kas uh liki leng meet ah. Sie pa inge: mwet Israel elos luma facl se su God El ac kololos nu we mu "sie facl su milk ac unni soror we" (Exodus 3:8). Tusruktu ke elos fahk ouinge, kalmeya selos pa arulana pukanten mwe mongo kapak ke fohk wowo ma oasr we. Na pa leng se inge fahk ouinge: "sie facl mut ac kasrup fohk we".

Sie pac ekla ma sikyak ke leng sasu se inge pa ke kas se inge "Jeova" (Jehovah) — su inge ekla nu ke "LEUM GOD." Oasr sripa yohk akosr pa sis ayaol se inge orekla.

(1) In pacl meet ah, mwet Israel elos simis Inen God lalos uh ke leta akosr na: YHWH. Ke pacl ma elos ac riti Bible natulos ac fin sun ine se inge "YHWH" elos ac tia fahk ke pusraclos, ke sripen elos arulana oalkin in fahk Inen God lalos. Elos ac fahk "Adonai" in sang aol "YHWH." Kalmen "Adonai" pa "Leum." Wangin pacl mwet Israel fahkla "Jeova" nu ke Inen God lalos.

(2) Na fuka tuh in sikyak ine se inge "Jehovah" in Bible? Oasr mukul Catholic priest se, inel pa Petrus Galatinus, su orekma arulana fototo nu sel Pope Leo Aksingoul. El pa mutawauk orekmakin "Jehovah" in yac 1,518 A. D. El ekulla ine mutal "YHWH" nu ke leta akosr in kas Latin "JHVH," ac isongang "vowel" ke "Adonai" sang orala kas sasu se inge "Jahovah." Ke pacl se mutawauk in orekmakinyuk ine se inge, pus mwet Christian arulana lain, tuh tukun yac pus na ine se inge "Jehovah" orekmakinyuk ke leng Latin, ac tok ke leng English. Ke pacl simla "King James Version" in 1611, "Jehovah" sikyak ke "verse" na tolu, tusruktu in Bible Hebrew "YHWH" sikyak pus liki pacl onkosr tausin (6,000).

(3) Inmasrlon yac siofok lumngaul somla, mwet lutlut ke Bible elos lutlut yohk ke kas Hebrew ac etu yohk ke Bible Hebrew. Elos fahk lah tia suwohs ke mwet uh fahk inen God lun mwet Israel mu "Jehovah." Ac fal in fahk mu "Yahweh" liki in fahk "Jeova."

(4) Sifilpa aksasuyeyukla leng ke "King James Version" in 1881 in acn England, ac pangpang Bible sacn "Revised Version." Na in 1901 mwet lutlut ke Bible in acn America elos sifilpa aksasuyela "King James Version" ac elos pangon leng sac "American Standard Version." Pa ingan Bible se ma mutawauk orekmakinyuk ine se inge "Jehovah," ac pa Bible natusr Kosrae
uh lengla nu kac uh. In pacl sac me, leng sasu nukewa in kas English orekmakin "LORD" in sang lungasla "YHWH," sayen leng sefanna lun mwet Catholic pangpang "Jerusalem Bible."

Ke sripen "Jehovah" tia fal in sang aol "YHWH," oayapa ke sripen mwet Israel sifacna elos tia wi fahk "Jehovah" a elos fahk "Adonai," ouinge pusiyen Bible English orekmakin "LORD" in aol "YHWH." Mwet ma oru leng sasu ke Bible nu ke kas Kosrae misenge elos sulela in orekmakin "LEUM GOD" ke verse nukewa ma oasr "YHWH"

in Wuleang Matu. Elos tia orekmakin “LEUM” mukena nu ke Inen God, mweyen wal se inge “Leum” orekmakinyuk pac ke mwet leum fahlu.

Fal pac in oasr aketeya ke ekla lun sipel ke leng sasu se inge. Mwet nukewa kalem kac lah oasr sipel luo orekmakinyuk fin acn Kosrae misenge. Sipel matu uh pa mwet puspis pahla kac, tusruktu sipel sasu pa lutiyuk nu sin tulik lutlut uh. Sipel luo inge kewa wo, tusruk oasr pac fohs kac. Ouinge mwet leng uh sulela in orekmakin kewana sipel matu ac sipel sasu. Kutena kas ma apkuran in oana sie (oana “pa,” “pac” ac “pah”) — kain in kas inge mukena ac fah orekmakin sipel sasu nu kac. Kas ma wangin sie kas fototo nu kac, ac fah wangin ekla kac ke leng se inge. Finsrak tuh mwet Kosrae nukewa su riti kas inge in ku in kalem kac ac tia fohsak kac.

Kut finsrak ac pre tuh Leum God El fah arulana akinsewowoye kowos, mwet Kosrae nukewa su riti kas in Bible ke leng se inge, ac nunku kac. Oayapa tuh kas inge in akkeye lulalfongi lowos in God Fulatlana, su God lun kulang ac pakoten, ac su ase Pweng Wo inge, su ma nu sin mwet fahlu nufon.

Genesis	Gen.
Exodus	Exo.
Leviticus	Lev.
Oekyuk	Oek.
Deuteronomy	Dut.
Joshua	Jos.
Mwet Nununku	Mwet Nun.
Ruth	Rut.
Sie Samuel	1 Sam.
Luo Samuel	2 Sam.
Sie Tokosra	1 Tok.
Luo Tokosra	2 Tok.
Sie Chronicle	1 Chr.
Luo Chronicle	2 Chr.
Ezra	Ezr.
Nehemiah	Neh.
Esther	Est.
Job	Job
Psalm	Psa.
Soakas	Soa.
Ecclesiastes	Ecc.
On Lal Solomon	Ols.
Isaiah	Isa.
Jeremiah	Jer.
Eoksra	Eok.
Ezekiel	Ezk.
Daniel	Dan.
Hosea	Hos.
Joel	Jol.
Amos	Amo.
Obadiah	Oba.
Jonah	Jna.
Micah	Mic.
Nahum	Nah.
Habakkuk	Hab.
Zephaniah	Zep.
Haggai	Hag.
Zechariah	Zec.
Malachi	Mal.

Matthew	Mt.
Mark	Mk.
Luke	Lk.
John	Jn.
Orekma	Orek.
Rome	Rom.
Sie Corinth	1 Cor.
Luo Corinth	2 Cor.
Galatia	Gal.
Ephesus	Eph.
Philippi	Php.
Colossae	Col.
Sie Thessalonica	1 Thes.
Luo Thessalonica	2 Thes.
Sie Timothy	1 Tim.
Luo Timothy	2 Tim.
Titus	Tit.
Philemon	Phm.
Hebrew	Heb.
James	Jas.
Sie Peter	1 Pet.
Luo Peter	2 Pet.
Sie John	1 Jn.
Luo John	2 Jn.
Tolu John	3 Jn.
Jude	Jud.
Fwackyuk	Fwack.
Kalmen Kutu Kas In Bible	

GENESIS

Tukakinyen Book In GENESIS

Kalmen *Genesis* pa "mutawauk." Book se inge fahkak ke orekla lun faclu nufon ac ma nukewa in acn engyeng uh, oayapa ke mutaweyen orekla lun mwet uh, mutaweyen ma koluk ac keok fin faclu, ac ke oakwuk lun God nu sin mwet uh. *Genesis* ku in kitakatelik nu ke ip yohk luo:

1) Chapter 1–11 Orekla lun faclu ac sramsram matu ke moul lun mwet uh. Pa inge ma fahkak kacl Adam ac Eve, Cain ac Abel, Noah ac sronot, ac Tower lun Babylon.

2) Chapter 12–50 Sramsram ke papa tumun mwet Israel meet ah, mutawauk kacl Abraham, su fal in akilenyuk ke lulalfongi lal ac akosten lal nu sin God. Na toko sramsram kacl Isaac wen natul, ac Jacob wen natul Isaac (pangpang pac Jacob "Israel"), ac ke wen singoul luo natul Jacob, su pa mutaweyen sruf singoul luo lun Israel. Oasr sramsram yohk kacl Joseph, sie sin wen singoul luo ah, ac sripa ma usalla Jacob ac wen natul wi sou lalos in muta Egypt.

Book se inge finne srumun yohk sramsram ke mwet uh, tuh ma se yohk oemeet kac uh pa ke ma God El oru. Book se inge mutawauk ke akpwayei lah God El orala kusrao ac faclu ac ma nukewa we, na saflaiyen book se inge fahkak ke wulela lun God lah El ac tia tari in nunku ke mwet lal. In book se inge nufon, ma se ma srumunyuk yohk kac uh pa God, su oru nununku lal ac kalyaelos su oru ma koluk. El kol ac kasru mwet lal, ac orala oakwuk lal nu selos oana lungse lal. Book matu se inge tuh simla in oakiya sramsram ke lulalfongi lun sou se, ac oayapa in karingin na tuh lulalfongi sac in tia wanginla.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Orekla lun kusrao, faclu, ac mwet uh 1:1—2:25
Mutaweyen ma koluk ac mwe keok 3:1–24
Adam me nu kacl Noah 4:1—5:32
Noah ac sronot sac 6:1—10:32
Tower lun Babylon 11:1–9
Shem me nu kacl Abram 11:10–32
Papa tumun mwet lulalfongi: Abraham, Isaac, Jacob 12:1—35:29
Fwilin tulik natul Esau 36:1–43
Joseph ac mwet lel 37:1—45:28
Mwet Israel in acn Egypt 46:1—50:26

Sramsram Ke Orekla Ma Nukewa

1 Ke mutawauk, ke God El orala kusrao, faclu, ac ma nukewa,
2 faclu wangin lumah ac wangin koano. Lohsr matoltol afunla acn loal uh, ac Ngun lun God* apisya fin kof uh.
3 Na God El fahk, "Lela in oasr kalem" — ac kalem uh sikyak.
4 God El insewowo ke ma El liye. Na El sraclik kalem liki lohsr uh,
5 ac El pangon kalem uh "Len," ac lohsr uh "Fong." Ke safla eku sac na lotutang sikme — pa ingan len se emeet.
6 Ac God El fahk, "Lela in oasr sie lisrlisr† inmasrlon kof uh, in sraclik kof uh liki kof uh."
7 Ouinge God El orala lisrlisr se ac sraclik kof ma oan ye lisrlisr sac liki kof ma oan lucng liki lisrlisr sac. Na orekla oana.

---

* **1:2** ***Ngun lun God:*** kas Hebrew ke "Ngun lun God" oana "ku lun God," ku "eng lulap sin God me". **1:3** 2 Cor 4:6 † **1:6** ***lisrlisr:*** in oana tafun raun. **1:6** ***1:6–8*** 2 Pet 3:5

8 God El pangon lisrlisr sac “Yen engyeng uh.” Ke safla eku sac na lotutang sikme
— pa ingan len se akluo.
9 Na God El fahk, “Lela kof ye acn engyeng uh in tukeni nu ke sie acn, tuh acn pao
uh fah sikyak” — na orekla oana.
10 El pangon acn pao uh “Faclu,” ac kof ma toeni nu sie uh El pangon “Meoa.” Ac
God El liye ma El orala tuh na wo.
11 Na El fahk, “Lela faclu in akkapye kain in mah nukewa ac kain in sak nukewa
— na sikyak oana.
12 Ouinge faclu akkapyauk kain in sak nukewa, ac God El liye ma El orala tuh na
wo.
13 Ke safla eku sac na lotutang sikme — pa ingan len se aktolu.
14 Na God El fahk, “Lela mwe kalem uh in sikyak yen engyeng uh in sraclik len liki
fong, ac in akkalemye pacl in mutawauk lun len, yac, ac pacl in akfulat,
15 ac elos fah kalem inkusrao me ac tolak fin faclu” — ac ouinge orekla oana.
16 Ouinge God El orala kalem luo ma yohk uh: faht in leumi len, ac malem in leumi
fong; El oayapa orala itu uh.
17 El oakiya kalem inge inkusrao in tolak fin faclu,
18 in karingin len ac fong, ac in sraclik kalem liki lohsr. Ac God El liye ma El orala
tuh na wo.
19 Ke safla eku sac na lotutang sikme — pa ingan len se akakosr.
20 Na God El fahk, “Lela inkof uh in nwanala ke kain in ma moul puspis, ac lela yen
engyeng uh in sessesla ke won.”
21 Ouinge God El orala ma moul lulap in meoa uh, kain in ma moul nukewa ma
muta inkof uh, ac kain in won nukewa. Ac God El liye ma El orala tuh na wo.
22 El akinsewowoyalos nukewa ac fahk nu sin ma moul ma muta inkof uh elos in
isus ac nwakla meoa, ac El fahk nu sin won in kapak ac puseni.
23 Ke safla eku sac na lotutang sikme — pa ingan len se aklimekosr.
24 Na God El fahk, “Lela faclu in oswe kain in ma orakrak nukewa; ma muna ac ma
lemnak, yohk ac srik” — na orekla oana.
25 Ouinge God El oralosla nukewa, ac El liye ma El orala tuh na wo.
26 Na God El fahk, “Inge kut ac fah oru mwet uh: elos ac oana kut ac lumahlos ac
oana lumasr. Ac fah oasr ku yorolos fin ik, won, ac ma orakrak nukewa, ma muna ac
ma lemnak, ma yohk ac srik.”
27 Ouinge God El orala mwet uh, ac oralosla oana lumahl. El oralosla mukul ac
mutan,
28 ac akinsewowoyalos, ac fahk, “Kowos in isus fahko in pus, tuh fwilin tulik
nutuwos fah fahsrelik nu fin faclu nufon ac leumi ma inge. Nga filikowosi in karingin
ma moul nukewa inkof uh, won yen engyeng uh, ac ma orakrak nukewa ma moul
fin faclu.”
29 Na God El fahk, “Nga akoela kain in mahsrik nukewa ac kain in fokinsak nukewa
kowos in mongo kac,
30 a nu sin ma orakrak nukewa ac nu sin won nukewa nga akoela mah ac sra sak
nu selos” — na orekla oana.
31 God El liye ma nukewa ma El orala tuh na wo. Ke safla eku sac na lotutang sikme
— pa ingan len se akonkosr.

2

1 Ouinge faclu ac kusrao ac ma nukewa loac aksafyeyukla.
2 Ke len se akitkosr, God El aksafyela ma El oru ac mongla liki orekma lal.

1:26 1 Cor 11:7 **1:27** Mt 10:4; Mk 10:6 **1:27** ***1:27–28*** Gen 5:1–2 **2:2** Heb 4:4, 10 **2:2** ***2:2–3*** Exo 20:11

3 El akinsewowoye len se akitkosr, ac srela tuh in sie len mutal, mweyen El aksafyela
ma nukewa El oru ac tui ke orekma lal.
4 Pa ingan luman orekla lun kusrao ac faclu ac ma nukewa loac.

Ima In Eden

Ke LEUM GOD EL * kusrao ac faclu,
5 wangin sak fin faclu ac wangin mah srunak, mweyen El soenna supwama af, ac
wangin mwet in imai acn uh.
6 Tusruktu kof uh otyak liki ye fohk uh ac aksroksrokye infohk uh.
7 Na LEUM GOD El eis kutu fohk liki infohk uh ac lumahla mwet† se kac. El
mongyang nu infwen mwet sac ke momong in moul, ac mwet sac moul.
8 Na LEUM GOD El orala ima se in Eden, layen kutulap, ac filiya mwet se El orala
inge we.
9 El oru tuh kain in sak kato nukewa in kap we ac oswe fokinsak na wowo. Ac
infulwen ima uh, oasr pac sak soko tu we ma ac sang moul nu sin mwet uh, ac
oayapa oasr sak soko ma ac sang etauk ke ma wo ac ma koluk.
10 Infacl srisrik soko soror in Eden ac aksroksrokye ima sac, ac ke alukela acn Eden
sengelik nu ke infacl akosr.
11 Infacl soko meet ah pa Pishon, su soror rauni acn Havilah.
12 (Gold na pwaye ac oayapa ono keng ma sesa, ac eot saok koneyukyak we.)
13 Infacl soko aklukwa pa Gihon, su soror rauni acn Cush.
14 Infacl soko aktolkwe pa Tigris, su soror ut kutulap in Assyria, ac infacl soko
akakosr pa Euphrates.
15 Na LEUM GOD El filiya mwet sac in ima Eden tuh elan yukwi ac karingin.
16 El fahk nu sel, "Kom ku in mongo ke fokinsak ke kutena sak in ima se inge,
17 sayen sak soko ma asang etauk ke ma wo ac ke ma koluk. Kom fah tia kang fokin
sak soko ingan. Kom fin kang, kom ac misa ke len sacnna."
18 Na LEUM GOD El fahk, "Tia wo mukul se inge in mukena muta. Nga ac oru sie
mwet in welulang in kasrel."
19 Ouinge el eis kutu fohk liki infohk uh, ac lumahla kain in kosro nukewa ac kain
won nukewa. Na El usalosla nu yurin mwet sac elan sang inelos. Ouinge itukyang
inen ma inge nukewa.
20 Ke ma inge mwet sac sang inen won nukewa ac kosro nukewa, tusruktu wanginna
inmasrlolos fal in welulang in kasrel.
21 Na LEUM GOD El oru mwet sac in motul folosuwosla, ac pacl se el motul inge El
eisla soko sri in pap kacl ac sifil folokoneni ikwal.
22 El orala mutan se liki sri in pap soko ah, ac usalu nu yurin mukul sac.
23 Na mukul sac fahk,
"Tufahna pa inge sie su oana nga —
Srel itukla liki srik, ac ikwal liki ikok.
Ac pangpang el 'mutan,' mweyen itukla el liki sie mukul."‡
24 Pa ingan sripa se oru sie mukul el som liki papa tumal ac nina kial, ac fulyang nu
sin mutan kial, ac eltal ma sefannala.
25 Mukul sac ac mutan sac kewana koflufol, tusruktu eltal tiana mwekin.

3

Seakos Lun Mwet

---

* **2:4** ***LEUM GOD EL:*** liye ke Kalmen Kutu Kas tuh orala. † **2:7** ***infohk ... mwet:*** in kas Hebrew, 'infohk' ac 'mwet' apkuran oana sie fahkya. **2:7** 1 Cor 15:45 **2:9** Fwack 2:7; 22:2, 14 ‡ **2:23** ***mutan ... mukul:*** in kas Hebrew, apkuran in oana sie fahkyen 'mutan' ac 'mukul'. **2:24** Mt 19:5; Mk 10:7–8; 1 Cor 6:16; Eph 5:31

1 Na serpent pa kutasrik oemeet ke ma orakrak nukewa ma LEUM GOD El orala. El
siyuk sin mutan sac, “Ku pwayena God El fahk mu kom in tiana kang kutena fokinsak
in ima se inge?”
2 Ac mutan sac fahk, “Kut ku in kang kutena fokinsak in ima se inge
3 sayen sak soko ma tu infulwen ima uh. God El fahk nu sesr mu kut in tiana kang
fokin sak soko ah, ac kut in tia pacna pusral. Kut fin oru, kut ac misa.”
4 Na serpent el fahk, “Tia pwaye. Kom ac tia misa.
5 God El fahk angan mweyen El etu lah pacl se na komtal kangla an, komtal ac oana
God in etu lah mea wo ac mea koluk.”
6 Mutan sac liye lah sak soko ah arulana kato, ac fahko kac uh luman ac arulana
wo ke mongo, ac el sifilpa nunku lah ac fuka woiya in lalmwetmet. Ke ma inge el eis
kutu fahko kac ac kangla. Na el sang kutu nu sin mukul tumal, ac el kangla pac.
7 Tukunna eltal kangla ah, na itukyang nu seltal etauk, ac eltal akilenak lah eltal
koflufol. Ouinge eltal etolla sra ke sak fig ac sang afunultal uh.
8 In eku sac, eltal lohng ke LEUM GOD El forfor in ima sac, ac eltal wikla lukel
inmasrlon sak uh.
9 Ac LEUM GOD El pangon mukul sac ac fahk, “Kom aya?”
10 Ac mukul sac fahk, “Nga lohng kom inima uh, a nga sangeng ac wikla liki kom,
mweyen nga koflufol.”
11 God El siyuk, “Su fahk nu sum mu kom koflufol an? Ya kom kang fokinsak soko
ma nga tuh fahk mu komtal in tia kang ah?”
12 Mukul sac fahk, “Mutan se kom filiya yuruk inge tuh se nu sik fokinsak soko ah,
ac nga kangla.”
13 LEUM GOD El siyuk sin mutan sac, “Efu ku kom oru angan?”
Mutan sac topuk ac fahk, “Serpent soko ah kiapweyula, oru nga kangla.”

God El Orala Nununku Lal

14 Na LEUM GOD El fahk nu sin serpent soko ah, “Ke sripen kom orala ma se inge,
ac fah kalyeiyuk kom. Kom mukena sin ma orakrak nukewa ac fah eis selnga se inge:
Ingela kom fah orak ke siom, ac kom ac fah mongo kutkut in moul lom nufon.
15 Nga fah oru tuh kom ac mutan se inge in arulana akwasui. Tulik natul ac tulik
nutum ac fah alokoaloki pacl nukewa. Fahko lal ac fah futungya sifom, ac kom ac
fah ngalisya kapin nien tulik natul.”
16 Ac El fahk nu sin mutan sac, “Nga ac fah akyokye mwe elya lom ke pitutu lom,
ac akyokye ngal lom ke kom ac isus. Finne ouinge, a ac fah srakna oasr kena lom nu
sin mukul tomom, ac el ac fah leum fom.”
17 Ac El fahk nu sin mukul sac, “Kom tuh wela pusren mutan kiom, ac kangla
fokinsak su nga wili nu sum in tia kang. Ke sripen ma kom oru inge, fohk uh ac fah
selngawiyuki. Kom fah orekma upa in moul lom nufon in oru tuh fohk uh in ku in
asot mwe mongo fal nu sum.
18 Fohk uh ac fah oswe mah wangin sripa ac mah oasr otoh, ac kom fah kang sak
ma kap wel inimae.
19 Kom fah fio in kemkatu lom in akwoyela fohk uh tuh in ku in oswe kutena mwe
mongo, nwe ke na kom folokla nu ke fohk su kom orekla kac. Kom tuh orekla ke fohk
uh, ac kom ac fah sifilpa ekla nu ke fohk.”
20 Adam* el sang inen mutan kial Eve,† mweyen el nina kien mwet moul nukewa.
21 Ac LEUM GOD El orek nuknuk lal Adam ac mutan kial ke kulun kosro, ac El
nokmultalang.

3:1 Gen 2:17; Fwack 12:9; 20:2 **3:13** 2 Cor 11:3; 1 Tim 2:14 **3:15** Fwack 12:17 **3:17** ***3:17–18*** Heb 6:8

* **3:20** ***Adam:*** kalmen ine se inge in kas Hebrew pa “mwet uh”. † **3:20** ***Eve:*** fahkyen ine se inge in kas Hebrew apkuran oana fahkyen “mwet moul”.

Supweyukla Adam Ac Eve Liki Ima Sac

22 Na LEUM GOD El fahk, “Inge mwet se inge el ekla oana sie sesr, ac oasr etauk
lal ke ma wo ac ke ma koluk.” Enenu in tia filfilla nu sel in eis fahko ke sak su sang
moul, tuh elan kang ac moul nwe tok.
23 Ouinge LEUM GOD El supwalla liki Ima Eden ac oru elan pikin fohk uh su el
orekla kac.
24 Na ke layen kutulap in ima sac, El likiya cherub‡ luo ac sie cutlass firir su pitukot
pitukme nu yen nukewa. Ma inge ma in taran tuh kutena mwet in tia tuku apkuran
nu ke sak in sang moul.

4

Cain Ac Abel

1 Na Adam el ona yurin mutan kial, ac mutan sac pitutuyak. El oswela wen se ac
fahk, “LEUM GOD El kasreyu ac se wen se nutik.” Ouinge el sang inel Cain.*
2 Tok el oswela pac wen se, Abel.† Abel el mwet liyaung sheep, a Cain el mwet ima
se.
3 In kutu pacl tok, Cain el use kutu fokin ima lal, ac sang tuh in mwe kisa nu sin
LEUM GOD.
4 Na Abel el use sheep fusr soko ma osweyukla oemeet sin soko sheep natul. El
uniya ac sang ip ma wo emeet kac in mwe kisa. LEUM GOD El insewowo sel Abel ac
ke mwe kisa lal,
5 a El tia insewowo sel Cain ac mwe kisa lal. Cain el arulana foloyak, ac ngetnget
toasr ke kasrkusrak lal.
6 Na LEUM GOD El fahk nu sel Cain, “Efu ku kom kasrkusrak? Efu kom srasrol?
7 Kom funu oru ma wo, kom lukun israsr na. A ke koluk ma kom oru an, na ma
koluk uh tawi kom na in sruokkomi. El kena leumi kom, tusruktu kom enenu in
kutangulla.”
8 Na Cain el fahk nu sel Abel, tamulel lal, “Fahsru kital som nu inima uh.” Ke pacl
se eltal sun inima uh, na Cain el forang nu sel Abel ac unilya.
9 LEUM GOD El siyuk sel Cain, “El aya Abel, tamulel lom?”
El topuk, “Nga nikin. Mea, nga mwet in liyaung tamulel luk uh?”
10 Na LEUM GOD El fahk, “Efu ku kom oru ma na koluk se inge? Srahn tamulel lom
pa wowoyak nu sik infohk uh me, oana sie pusra ma sukok foloksak.
11 Inge kom oan ye sie selnga ac kom fah tia ku in sifilpa imai fohk uh. Fohk uh
numwani srahn tamulel lom, oana sie oalu su mangelik soano in numla srahl ke pacl
se kom unilya ah.
12 Kom fin srike in yok sacn, infohk uh ac fah tia oswe kutena ma. Ac fah wangin
acn sum, ac kom fah forfor pukafukwel fin faclu.”
13 Ac Cain el fahk nu sin LEUM GOD, “Kalya se inge arulana upala nu sik.
14 Kom lisyula liki acn uh in som loesla liki ye motom. Nga fah sie mwet wangin
acn se, takusrkusr fin faclu, ac kutena mwet fin koneyuyak ac uniyuwi.”
15 Tusruktu LEUM GOD El fahk, “Mo. Mwet se fin unikomi, moul lun mwet itkosr fah
itukla in aolkomla.” Ke ma inge LEUM GOD El filiya sie akul‡ facl Cain in akesmakinye
kutena mwet su sonol in tia unilya.
16 Ac Cain el som liki ye mutun LEUM GOD ac muta in acn se pangpang “Nod,”§ su
oan kutulap in acn Eden.

3:22 Fwack 22:14 ‡ **3:24** ***cherub:*** liye ke Kalmen Kutu Kas. * **4:1** ***Cain:*** fahkyen ine se inge oana fahkyen “ase” ku “ituku” in kas Hebrew. † **4:2** ***Abel:*** ine se inge apkuran oana “mong se” in kas Hebrew. **4:4** Heb 11:4 **4:8** Mt 23:35; Lk 11:51; 1 Jn 3:12 **4:10** Heb 12:24 ‡ **4:15** ***akul:*** oana ke kut orekmakin kwep uh. § **4:16** ***Nod:*** kalmen ine se inge pa “takusrkusr”.

Fwilin Tulik Natul Cain

17 Oasr wen se natul Cain ac mutan kial, ac eltal sang inel Enoch. Na Cain el musaela
siti se ac sang inen wen se natul ah nu kac.
18 Oasr wen se natul Enoch, inel pa Irad, su papa tumal Mehujael. Ac wen se natul
Mehujael pa Methushael, su papa tumal Lamech.
19 Oasr mutan luo kial Lamech, eltal pa Adah ac Zillah.
20 Adah el oswella Jabal, su papa matu tumun mwet tohf kosro ac muta in lohm
nuknuk.
21 Tamulel se lal Jabal pa Jubal, ac el papa tumun mwet orek on nukewa su srital
ke mwe on harp ac flute.
22 Zillah el oswella Tubal Cain, sie mwet su oru kain in kufwen sroasr nukewa ke
osra bronze ac iron. Tamtael se lal Tubal Cain pa Naamah.
23 Lamech el fahk nu sin mutan luo kial,
"Adah ac Zillah, porongeyu:
Nga uniya mwet fusr se mweyen el tuh puokyuwi.
24 Moul lun mwet itkosr fin itukla in aol misa lal Cain,
Na mwet itngoul itkosr ac fah itukla moul la, mwet se fin uniyuwi."

Seth Ac Enosh

25 Adam ac mutan kial oswela sie pac wen. Na mutan sac fahk, "God El sifilpa ase
wen se nutik in aolulla Abel, su Cain el uniya." Ke ma inge el sang inel Seth.*
26 Oasr pac wen se natul Seth, ac el sang inel Enosh. In pacl sac me pa mwet uh
mutawauk in orekmakin ine mutal lun LEUM GOD ke alu lalos.

5

Fwilin Tulik Natul Adam
(Sie Chronicle 1:1–4)

1 Pa inge takin fwilin tulik natul Adam. (Ke God El tuh orala mwet uh, El oralosla
in lumahl.
2 El oralosla mukul ac mutan, ac akinsewowoyalos, ac sang inelos "Mwet.")*
3 Ke Adam el yac siofok tolngoul matwal, el oswela wen se oana el, ac el sang inel
Seth.
4 Tukun pacl sac, Adam el sifilpa moul yac oalfoko. Oasr pac tulik mukul ac tulik
mutan saya natul,
5 ac el misa ke el yac eufoko tolngoul.
6 Ke Seth el yac siofok limekosr, oasr wen se natul pangpang Enosh,
7 ac toko el moul pac ke yac oalfoko itkosr. Oasr pac tulik saya natul,
8 ac el misa ke el yac eufoko singoul luo.
9 Ke Enosh el yac eungoul, oasr wen se natul pangpang Kenan,
10 na toko el moul pac yac oalfoko singoul limekosr. Oasr pac tulik saya natul,
11 ac el misa ke el yac eufoko limekosr.
12 Ke Kenan el yac itngoul, oasr wen se natul pangpang Mahalalel,
13 na toko el moul pac yac oalfoko angngaul. Oasr pac tulik saya natul,
14 ac el misa ke el yac eufoko singoul.
15 Ke Mahalalel el yac onngoul limekosr, oasr wen se natul pangpang Jared,
16 na toko el moul pac yac oalfoko tolngoul. Oasr pac tulik saya natul,
17 ac el misa ke el yac oalfoko eungoul limekosr.
18 Ke Jared el yac siofok onngoul luo, oasr wen se natul pangpang Enoch,
19 na toko el moul pac yac oalfoko. Oasr pac tulik saya natul,

---

* **4:25** ***Seth:*** fahkyen ine se inge oana fahkyen "ase tari" in kas Hebrew. **5:1** ***5:1–2*** Gen 1:27–28 * **5:2** ***Mwet:*** in kas Hebrew uh, kalmen Adam pa "mwet". **5:2** Mt 19:4; Mk 10:6

20 ac el misa ke el yac eufoko onngoul luo.
21 Ke Enoch el yac onngoul limekosr, oasr wen se natul pangpang Methuselah.
22 Tukun pacl sac, Enoch el moul in sie sin sie yurin God ke yac tolfoko, ac oasr pac
tulik saya natul.
23 El moul sun yac tolfoko onngoul limekosr.
24 El moul in sie sin sie yurin God, na el wanginla mweyen God El usalla.
25 Ke Methuselah el yac siofok oalngoul itkosr, oasr wen se natul pangpang Lamech,
26 na toko el moul pac yac itfoko oalngoul luo. Oasr pac tulik saya natul
27 ac el misa ke el yac eufoko onngoul eu.
28 Ke Lamech el yac siofok oalngoul luo, oasr wen se natul,
29 ac el sang inel Noah.† Ac Lamech el fahk, "Tulik se inge ac fah use nu sesr mongla
liki orekma upa nukewa lasr, liki fohk se na ma LEUM GOD El tuh filiya sie selnga nu
kac."
30 Na toko Lamech el moul pac yac lumfoko eungoul limekosr. Oasr pac tulik saya
natul
31 ac el misa ke el yac itfoko itngoul itkosr.
32 Tukun Noah el yac lumfoko matwal, oasr wen tolu natul pangpang Shem, Ham,
ac Japheth.

6

Moul Koluk Lun Mwet

1 Ke mwet uh fahsrelik nu yen nukewa faclu, ac oasr tulik mutan osweyukla,
2 kutu sin mwet lucng liyauk lah tulik mutan inge oasku, ouinge elos payukyak
selos su elos lungse.
3 Na LEUM GOD El fahk, "Nga fah tia fuhlela mwet uh in moul nwe tok — elos mano
na sukawil. Ingela elos ac fah tia moul loes liki yac siofok longoul."
4 In len ingo, aok finne kutu pacl toko, oasr mwet na lulap pisa fin faclu pangpang
Nephilim, su ma nutin mutan faclu nu sin mukul lucng. Elos mwet na pwengpeng ac
pulaik in pacl so.
5 Ke LEUM GOD El liye lupan koluk lun mwet nukewa fin faclu, ac lupan nunak
koluk lalos ke pacl nukewa,
6 El arulana auli lah el oralosla ac fuhlelosi fin faclu. Yohk oela lal,
7 na El fahk, "Nga fah sukela mwet nukewa nga orala inge, wi ma orakrak ac won
nukewa, mweyen yohk toasr luk lah nga oralosla."
8 Tusruktu LEUM GOD El insewowo sel Noah.

Noah

9 Pa inge sramsram kacl Noah ac fwilin tulik natul. Noah el moul in sie sin sie yurin
God, ac el mukena moul suwohs ac wangin mwatal inmasrlon mwet nukewa in fwil
lal.
10 Oasr wen tolu natul Noah, inelos pa Shem, Ham, ac Japheth.
11 Tusruktu mwet nukewa sayal Noah arulana koluk ye mutun God, na lokoalok ac
moul sesuwos apunla faclu.
12 God El liye lah faclu arulana kolukla, mweyen moul lun mwet nukewa arulana
koluk.
13 God El fahk nu sel Noah, "Nga wotela tari ngan kunausla mwet nukewa. Nga ac
sukelosla nufon, mweyen faclu sessesla ke orekma koluk lalos.
14 Musaela soko oak ah okom ke sak na wowo. Orala kutu fukil an loac, ac sroalela
acn loac ac acn lik ke tar.

5:24 Heb 11:5; Jud 1:14 † **5:29** ***Noah:*** fahkyen ine se inge apkuran oana "mongla" in kas Hebrew. **5:29** Gen 3:17 **6:1** ***6:1–4*** Job 1:6; 2:1 **6:4** Oek 13:33 **6:5** ***6:5–8*** Mt 24:37; Lk 17:26; 1 Pet 3:20 **6:9** 2 Pet 2:5

15 Oru in fit angfoko lumngaul lusa, fit itngoul limekosr sralapa, ac fit angngaul
limekosr fulata.
16 Sunya oak uh, ac likiya sie masrol ma inch singoul oalkosr inmasrlon susu sacn
ac sisken oak uh. Musai tuh in oasr twek tolu ac orala sie srungul an ke siska uh.
17 Nga ac supwama sie sronot ah nu faclu in kunausla ma nukewa ma oasr moul
la. Ma nukewa fin faclu ac fah misa,
18 tusruktu nga ac orala sie wuleang inmasrlok kom. Utyak nu in oak uh wi mutan
kiom, wen nutum, ac mutan kialos.
19 Kom fah use kais lukwa ke kain in ma orakrak nukewa nu in oak uh, mukul se
mutan se, in wi kom moulla.
20 Nu ke ip lun won uh, in fal nu ke kain in won, ac nu ke kosro uh, in fal nu ke
kain in kosro, ke ma orakrak nukewa in fohk uh, in fal nu ke kain in lumah — kais
luo ke kain nukewa fah utyak nu yurum tuh elos fah moul.
21 Us kain in mwe mongo nukewa in wi kom, ma ac fal nu sum ac nu selos."
22 Noah el oru ma nukewa ma God El sapkin.

7

Sronot Lulap Se

1 LEUM GOD El fahk nu sel Noah, "Utyak nu in oak uh wi sou lom nufon. Nga liye
tuh kom mukena in faclu nufon pa oru ma suwohs.
2 Us kais itkosr sianyan ke kain in kosro ma nasnas* in wi kom, tusruktu kais lukwa
na ke kain kosro saya ma tia nasnas.
3 Oayapa us kais itkosr sianyan ke kain in won. Oru ouinge tuh kain in kosro ac
won nukewa fah moul ac sifilpa isus fin faclu.
4 Tukun len itkosr nga ac supwama af ma ac kahk ke len angngaul ac fong angngaul,
in tuh kunausla ma nukewa ma oasr moul la ma nga orala."
5 Ac Noah el orala ma nukewa ma LEUM GOD El sapkin.
6 Noah el yac onfoko ke sronoti faclu.
7 El, mutan kial, wen natul ac mutan kialos sroang nu in oak uh in kaingla liki
sronot uh.
8 Mukul se ac mutan se ke kain kosro ac won nukewa, finne ma nasnas ku ma tia
nasnas,
9 welul Noah utyak nu in oak uh, oana ke God El sapkin.
10 Tukun len itkosr na sronot ah tuku.
11 Ke Noah el yac onfoko matwal, in len se aksingoul itkosr ke malem se akluo, unon
in kof nukewa ke kof lulap ye faclu fokelik ac kof uh asrma, ac ikakelik inkusrao pac,
12 ac af uh kahk nu fin faclu ke len angngal ac fong angngaul.
13 Ke len sacna, Noah ac mutan kial sroang nu in oak uh, wi wen tolu natultal,
Shem, Ham, ac Japheth, ac mutan kialtal.
14 Kain in kosro muna ac lemnak, yohk ac srik nukewa, ac kain in won nukewa
welulos utyak nu in oak uh.
15 Mukul se ac mutan se ke kain in ma moul nukewa welul Noah utyak nu in oak
uh,
16 oana ke God El sap. Na LEUM GOD El kaleang srungul in oak uh.
17 Sronot uh yokyokelik ke len angngaul, ac kof uh lapak nwe pahtkakunak oak uh.
18 Kof uh loali, na oak ah pahtpat fin kof uh.
19 Lapak nwe eol ma fulat oemeet uh afla pac.

6:22 Heb 11:7 * **7:2** ***nasnas:*** kain kosro ma mwet uh ku in mongo, ac ku in orekmakinyuk nu ke kisa, fal nu ke ouiya lun alu lalos. **7:7** Mt 24:38–39; Lk 17:27 **7:11** 2 Pet 3:6

20 Sronot uh kiluk na nu lucng nwe ke na sun fit longoul limekosr lucng liki mangon
eol fulat faclu.
21 Ma oasr moul la nukewa fin faclu misa — won nukewa, kosro nukewa, ac mwet
nukewa.
22 Ma nukewa ma oasr momong la fin faclu misa.
23 LEUM GOD El kunausla ma moul nukewa faclu — mwet, kosro, ac won. Pwayena
ma lula pa Noah, sou lal, ac ma nukewa su welul in oak uh.
24 Kof uh tiana kiluk nu ten, nwe ke sun len aksiofok lumngaul.

8

Saflaiyen Sronot Sac

1 God El tia mulkunulla Noah ac kosro nukewa ma welul in oak uh. El oru tuh sie
eng in tuhyak, ac kof uh mutawauk in folok nu ten.
2 Unon in kof ye faclu oayapa acn inkusrao kauli. Af uh tui,
3 ac kof uh kakasrisrik folok nu ten ke len siofok lumngaul.
4 Ke len aksingoul itkosr in malem akitkosr, oak soko ah mwesia fin mangon soko
sin eol in acn Ararat.
5 Kof uh srakna folok nu ten, ac ke len se oemeet in malem aksingoul, mangon eol
uh sikyak.
6 Tukun len angngaul Noah el ikasla winto se
7 ac supwala won raven se. Won sac tiana foloko, a el sohksokna raun nwe ke na
mwesla na pwaye.
8 Ke won sac tiana foloko, Noah el supwala pac wuleoa se in liye lah sronot uh
mwesla ku tia,
9 a ke sripen kof uh srakna afunla acn uh, wuleoa sac tiana konauk acn elan tuhwi
we. Na el foloko nu ke oak uh, ac Noah el asroela paol ac oralma nu in oak uh.
10 El tupan len itkosr na el sifilpa supwala wuleoa sac.
11 Wuleoa sac foloko ke ekela, ngalisya sra olive na sasu se. Ke ma inge Noah el etu
lah mwesla tari.
12 Ac el sifilpa soano ke len itkosr, na sifilpa supwala wuleoa sac. Pacl se inge el
tiana foloko.
13 Ke Noah el yac onfoko sie matwal, in len se oemeet in malem se meet, mwesla
na pwaye sronot uh. Noah el ikasak ma sunyen oak uh, ngetot ngetma ac liye lah acn
uh mutawauk in paola.
14 Ke len se aklongoul itkosr in malem se akluo, faclu paola na pwaye.
15 God El fahk nu sel Noah,
16 “Oatui liki oak an wi mutan kiom, wen nutum, ac mutan kialos.
17 Us won ac kosro nukewa in wi kom tufoki liki oak uh, tuh elos fah ku in isus
fahko ac fahsrelik fin faclu nufon.”
18 Ouinge Noah el illa liki oak uh, wi mutan kial, wen tolu natul ac mutan kialos.
19 Kosro ac won nukewa oatula liki oak uh, fahsr in u fal nu ke kain in kosro ac
won.

Noah El Oru Sie Kisa

20 Noah el musaela loang se nu sin LEUM GOD. El eis kais soko ke kain kosro ac
won nasnas, ac fonna esukak tuh in mwe kisa fin loang uh.
21 Foulin ma kisakinyuk inge akinsewowoye LEUM GOD, ac El fahk nu sel sifacna,
“Nga fah tia sifil selngawi faclu ke sripen ma mwet uh oru. Nga etu lah nunak lalos
nuna koluk na oe ke elos fusr ah me. Nga ac tia sifilpa kunausla ma moul nukewa,
oana ke nga oru inge.
22 Ke lusenna pacl ma faclu se inge oasr uh, ac fah oasr na pacl in taknelik ac pacl
in kosrani, pacl in ohu ac pacl in fusrfusr, fol ac mihsrisr, len ac fong.”

9

Wuleang Inmasrlol God Ac Noah

1 God El akinsewowoyal Noah ac wen tolu natul, ac fahk, “Kowos isusi, tuh fwilin
tulik nutuwos fah puseni ac nwakla faclu nufon.
2 Kosro ac won ac ik nukewa ac fah moul in sangeng suwos. Ma inge nukewa ac
fah oan ye ku lowos.
3 Inge kowos ku in kang ma inge, oapana fokin ma kapak inima uh. Nga sot ma
inge nukewa nu suwos kowos in mongo kac.
4 Ma se na ma kowos fah tia kang uh pa ikwa ma srakna oasr srah kac, mweyen
moul uh oasr ke srah uh.
5 Kutena mwet su eisla moul lun sie pac mwet, ac fah anwuki el. Kutena kosro ma
eisla moul lun sie mwet, kalya nu sel pa misa.
6 Mwet uh orekla in luman God, ke ma inge kutena mwet su akmuseya sie mwet
fah anwuki pac sin mwet.
7 “Enenu in pukanten tulik nutuwos, tuh fwilin tulik nutuwos fah apunla fin faclu.”
8 God El fahk nu sel Noah ac wen tolu natul,
9 “Inge nga oru sie wulela inmasrlosr, ac oayapa yurin fwilin tulik nutuwos,
10 ac yurin won nukewa ac kosro nukewa — ma nukewa ma wi kowos tufoki liki
oak uh.
11 Ke kas inge nga ac oru wulela luk yuruwos: nga wulela mu wangin sie pacl nga
ac sifilpa kunausla ma su oasr moul la ke sronot. Faclu ac fah tia sifilpa kunausyukla
ke sronot.
12 Pa inge mwe akpwaye nu ke wuleang kawil se su nga oru yuruwos ac yurin ma
moul nukewa inge,
13 nga filiya lelakem luk in pukunyeng uh. Ac fah mwe akul ke wuleang se
inmasrlok ac faclu nufon nwe tok.
14 Kutena pacl ma nga afinya kusrao ke pukunyeng ac lelakem uh sikyak,
15 nga fah esam wuleang luk nu suwos ac nu sin kosro nukewa, lah sronot ac fah
tia sifil kunausla ma nukewa ma oasr moul la.
16 Pacl se lelakem uh sikyak in pukunyeng uh, nga ac fah liye ac esam wuleang
kawil inmasrlok ac ma moul nukewa faclu.
17 Pa ingan akil lun wulela su nga oru nu sin ma oasr moul la nukewa.”

Noah Ac Wen Tolu Natul

18 Wen tolu natul Noah su tufoki liki oak uh pa Shem, Ham, ac Japheth. (Ham pa
papa tumal Canaan.)
19 Wen tolu natul Noah inge pa papa tumun mwet faclu nufon.
20 Noah, su tuh sie mwet ima, pa mwet se oemeet ma tuh yukwiya ima in grape uh.
21 Tukun el numla kutu wain uh, el sruhila, sarukla nuknuk lal, ac oan koflufolla
in lohm nuknuk sel.
22 Ke Ham, papa tumal Canaan, el liyauk lah papa tumal el koflufolla oan, el illa ac
fahkang nu sin tamulel luo wiel.
23 Na Shem ac Japheth eis nuknuk loeloes se ac filiya finpisaltal. Eltal kohloli nu in
lohm nuknuk sac ac afinya papa tumaltal. Mutaltal ngetla lukel tuh eltal in tia liye
koflufol lal.
24 Ke sruhi lal Noah uh sarla lukel ac el etauk ke ma wen se ma fusr natul el oru
nu sel,
25 el fahk,
“Sie selnga nu facl Canaan!
El ac fah sie mwet kohs nu sin tamulel lal.

9:1 Gen 1:28 **9:4** Lev 7:26–27; 17:10–14; 19:26; Dut 12:16, 23; 15:23 **9:6** Exo 20:13; Gen 1:26 **9:7** Gen 1:28

26 Kaksakin LEUM GOD, God lal Shem!
Canaan el ac fah mwet kohs lal Shem.
27 God Elan akyokyelik acn lal Japheth!
Lela fwilin tulik natul in puseni ac muta yurin mwet lal Shem.
Canaan el ac fah mwet kohs lal Japheth."
28 Tukun sronot sac, Noah el moul yac tolfoko lumngaul,
29 ac misa ke el yac eufoko lumngaul matwal.

10

Fwilin Tulik Nutin Wen Tolu Natul Noah
(Sie Chronicle 1:5–23)

1 Pa inge fwilin tulik natul Shem, Ham, ac Japheth, wen tolu natul Noah. Oasr wen nutin mukul tolu inge tukun sronot ah.
2 Wen natul Japheth pa Gomer, Magog, Madai, Javan, Tubal, Meshech, ac Tiras — elos inge pa papa tumun mwet su us inelos.
3 Fwilin tulik natul Gomer pa mwet in Ashkenaz, Riphath, ac Togarmah.
4 Fwilin tulik natul Javan pa mwet in acn Elishah, Tarshish, Cyprus, ac Rhodes.
5 Elos pa papa tumun mwet ma muta wekof uh ac fin tuka. Elos inge nukewa mwet in fwil natul Japheth, su muta in kais sie sruf in kais sie acn, ac kais sie u oasr kas la sifacna.
6 Wen natul Ham pa Cush, Egypt, Lybia, ac Canaan — elos pa papa tumun mwet ma us inelos.
7 Fwilin tulik natul Cush pa mwet Seba, Havilah, Sabtah, Raamah, ac Sabteca. Fwilin tulik natul Raamah pa mwet Sheba ac Dedan.
8 Oasr wen se natul Cush pangpang Nimrod, ac el pa mwet se emeet pwengpeng ke mweun ac kutangla mutunfacl saya.
9 Ke kasru lun LEUM GOD, el sie mwet sruh kosro pwengpeng, pa oru mwet uh ac fahk, "LEUM GOD Elan oru tuh kom in sie mwet sruh kosro pwengpeng oana Nimrod!"
10 Meet, tokosrai lal uh sisani acn Babylon, Erech, ac Accad — acn tolu inge kewa oan Babylonia.*
11 Nimrod el som we lac nu Assyria ac musaela siti Nineveh, Rehoboth Ir, Calah,
12 ac Resen, su oan inmasrlon Nineveh ac siti pwengpeng Calah.
13 Fwilin tulik natul Egypt pa mwet Lydia, Anam, Lehab, Naphtuh,
14 Pathrus, Casluh, ac Crete, su mwet Philistia tuku kac.
15 Wen luo natul Canaan — Sidon, su matu, ac Heth — pa papa tumun mwet ma us inelos.
16 Canaan el oayapa papa tumun mwet Jebus, mwet Amor, mwet Girgash,
17 mwet Hiv, mwet Ark, mwet Sinit,
18 mwet Arvad, mwet Zemar, ac mwet Hamath. Kais sie sruf lun mwet Canaan inge fahsrelik ouinge:
19 masrol lalos mutawauk Sidon oatui nu eir in Gerar apkuran nu Gaza, ac srola nu kutulap in Sodom, Gomorrah, Admah, ac Zeboim, apkuranyang nu Lasha.
20 Pa inge fwilin tulik natul Ham, su muta in kais sie sruf lalos in kais sie acn selos, ac kais sie u oasr kas la sifacna.
21 Shem, tamulel matu lal Japheth, pa papa tumun mwet Hebrew nukewa.
22 Wen natul Shem — Elam, Asshur, Arpachshad, Lud, ac Aram — elos pa papa tumun mwet ma us inelos.
23 Fwilin tulik natul Aram pa mwet Uz, mwet Hul, mwet Gether, ac mwet Meshek.
24 Arpachshad pa papa tumal Shelah, su papa tumal Eber.

* **10:10** ***Babylonia:*** acn Babylonia pangpang Shinar meet.

25 Oasr wen luo natul Eber. Sie pa Peleg,† mweyen in pacl lal ah mwet fin faclu tuh
kitakatelik, ac tamulel se lal ah pa Joktan.
26 Fwilin tulik natul Joktan pa mwet Almodad, mwet Sheleph, mwet Hazarmaveth,
mwet Jerah,
27 mwet Hadoram, mwet Uzal, mwet Diklah,
28 mwet Obal, mwet Abimael, mwet Sheba,
29 mwet Ophir, mwet Havilah, ac mwet Jobab. Elos inge nukewa pa fwil natul
Joktan.
30 Acn elos muta we uh mutawauk na Mesha, fahla nwe Sephar, acn inging layen
nu kutulap.
31 Pa inge fwilin tulik natul Shem, su muta in kais sie sruf lalos in kais sie acn selos,
ac kais sie u oasr kas la sifacna.
32 Mwet inge nukewa pa fwilin tulik natul Noah, mutunfacl nu ke mutunfacl, fal
nu ke takin sou lalos kais sie. Tukun sronot sac, mutunfacl nukewa fin faclu tuku ke
wen tolu natul Noah inge.

11

Tower Se In Siti Babylon

1 Ke mutawauk ah, kain kas sefanna lun mwet faclu nufon, ac mwet uh orekmakin
pusra sefanna.
2 Ke elos forfor layen kutulap, elos sun sie acn tupasrpasr in acn Babylonia ac
oakwuki we.
3 Elos fahk nu sin sie sin sie, “Fahsru, kut in orek brick ac omunla in ku.” Ouinge
elos orek brick mwe musa, ac sang tar folsani nu sie.
4 Na elos fahk, “Inge kut ac musaela sie siti ac sie tower ma ac sun acn inkusrao,
inesr in mau ku in pwengpeng, ac kut in tia musalelik nu fin faclu nufon.”
5 Na LEUM GOD El oatula ac liye siti sac ac tower se ma mwet uh musai,
6 ac El fahk, “Ingena, mwet inge ma sefanna ac elos sramsram ke kas sefanna.
Tufahna pa inge mutaweyen ma elos ac mau oru uh. Ac tia paht na elos ac ku in oru
kutena ma su elos ac lungse oru!
7 Fahsru, kut oatula ac akfohsyauk kas lalos, elos in tia kalem ke kas lun sie sin sie.”
8 Ouinge LEUM GOD El akfahsryeloselik nu fin faclu nufon, ac elos tila musai siti
sac.
9 Siti sac pangpang Babylon,* mweyen LEUM GOD El akfohsyauk kas lun mwet
nukewa we, ac akfahsryeloselik nukewa liki acn we nu fin faclu nufon.

Fwilin Tulik Natul Shem
(Sie Chronicle 1:24–27)

10 Pa inge fwilin tulik natul Shem. Yac luo tukun sronot ah, ke Shem el yac siofok
matwal, oasr wen se natul, pangpang Arpachshad.
11 Tukun pacl sac el sifilpa moul ke yac lumfoko, ac oasr pac tulik saya natul.
12 Ke Arpachshad el yac tolngoul limekosr, oasr wen se natul pangpang Shelah.
13 Tukun pacl sac el moul ke yac angfoko tolu, ac oasr pac tulik saya natul.
14 Ke Shelah el yac tolngoul, oasr wen se natul pangpang Eber.
15 Tukun pacl sac el moul yac angfoko tolu, ac oasr pac tulik saya natul.
16 Ke Eber el yac tolngoul akosr, oasr wen se natul pangpang Peleg.
17 Tukun pacl sac el moul yac angfoko tolngoul, ac oasr pac tulik saya natul.
18 Ke Peleg el yac tolngoul, oasr wen se natul pangpang Reu.
19 Tukun pacl sac el moul yac luofoko eu, ac oasr pac tulik saya natul.

---

† **10:25** ***Peleg:*** fahkyen ine se inge apkuran oana kas se inge “kitakatelik” in kas Hebrew. * **11:9** ***Babylon:*** fahkyen ine se inge apkuran oana “fohsak” in kas Hebrew.

20 Ke Reu el yac tolngoul luo, oasr wen se natul pangpang Serug.
21 Tukun pacl sac el moul yac luofoko itkosr, ac oasr pac tulik saya natul.
22 Ke Serug el yac tolngoul, oasr wen se natul pangpang Nahor.
23 Tukun pacl sac el moul yac luofoko, ac oasr pac tulik saya natul.
24 Ke Nahor el yac longoul eu, oasr wen se natul pangpang Terah.
25 Tukun pacl sac el moul yac siofok singoul eu, ac oasr pac tulik saya natul.
26 Tukun Terah el yac itngoul, el oswella Abram, Nahor ac Haran.

Fwilin Tulik Natul Terah

27 Pa inge fwilin tulik natul Terah, su papa tumal Abram, Nahor, ac Haran. Haran pa papa tumal Lot,
28 ac Haran el misa yen sel in acn Ur in Babylonia, ke papa tumal ah srakna moul.
29 Abram el payukyak sel Sarai, ac Nahor el payukyak sel Milcah, acn natul Haran, su oayapa papa tumal Iscah.
30 Sarai el tia ku in orek tulik.
31 Terah el eisal Abram wen natul, ac Lot, wen natul Haran ma lel Abram, ac Sarai acn talupal, su mutan kial Abram, ac elos welul som liki siti Ur in Babylonia nu in facl Canaan. Elos som nwe sun acn Haran ac oakwuki we.
32 Terah el misa we ke el yac luofoko limekosr matwal.

12

Pang Lun God Nu Sel Abram

1 LEUM GOD El fahk nu sel Abram, “Tuyak fahla liki facl sum, mwet inkul sin papa tomom, ac sou nukewa lom saya, ac som nu ke sie acn ma nga ac fah akkalemye nu sum.
2 Nga ac fah sot fwilin tulik puspis nutum, ac elos ac fah mau sie mutunfacl lulap.
Nga ac akinsewowoye kom ac oru inem in pwengpeng. Ouinge kom ac fah sie mwe insewowo.
3 Nga fah akinsewowoyalos su akinsewowoye kom,
Tusruk nga ac selngawelos su selngawi kom.
Ac nga fah akinsewowoye mutanfahl nukewa keim.”
4 Ke Abram el yac itngoul limekosr, el mukuila liki acn Haran, oana ke LEUM GOD El fahk elan oru. Ac Lot el welul som.
5 Abram el eisal Sarai mutan kial, Lot wen nutin tamulel lal, ac mwe kasrup nukewa, wi mwet kulansap nukewa su elos tuh eis ke elos muta Haran, ac mukuiyak som nu in facl Canaan.
Ke elos sun acn Canaan,
6 Abram el fufahsryesr in acn we nwe ke el sun sak oal Moreh, sie acn mutal in siti Shechem. (In pacl sac mwet Canaan srakna muta fin facl sac.)
7 LEUM GOD El sikyang nu sel Abram ac fahk nu sel, “Pa inge facl se ma nga ac sang nu sin fwilin tulik nutum.” Na Abram el etoak loang se nu sin LEUM GOD, su tuh sikyang nu sel we,
8 Tukun pacl sac, el mukuiyak nu eir, nu infulan eol kutulap in siti Bethel, ac tulokunak lohm nuknuk sel inmasrlon Bethel layen roto, ac Ai layen kutulap. El oayapa etoak loang se we ac alu nu sin LEUM GOD.
9 Na el sifilpa fahsr sun acn puspis ke el fahsr in som nu tafunyen eir in acn Canaan.

Abram In Acn Egypt

10 Tusruktu oasr sracl lulap se in acn Canaan su arulana upa, oru Abram el sifil pacna fahsr nu eir nwe ke na el sun acn Egypt, ac muta in aktuktuk we.

12:1 Orek 7:2–3; Heb 11:8 **12:3** Gal 3:8 **12:7** Orek 7:5; Gal 3:16

11 Ke el akola in tupalla masrol nu Egypt, el fahk nu sel Sarai, mutan kial, “Kom
mutan na oasku se.
12 Mwet Egypt ah fin liye kom, elos ac luma mu ma kiuk pa kom, na elos ac uniyuwi
ac eiskomla.
13 Fahk nu selos mu ma wiuk pa kom, elos in mau tia uniyuwi, a oru wo nu sik.”
14 Ke el utyak nu in acn Egypt, mwet Egypt elos liye lah mutan se kial ah arulana
oasku.
15 Kutu sin mwet fulat inkul sin tokosra liyalak ac fahkang nu sel tokosra katoiyen
mutan sac, pwanang utukla el nu inkul fulat sin tokosra.
16 Ke sripal Sarai, tokosra el oru na wo nu sel Abram, ac kital u in sheep, nani, cow,
donkey, camel, ac mwet kohs mukul ac mutan.
17 Tusruktu ke sripen tokosra el eisalla Sarai, LEUM GOD El supwama mas keok nu
facl tokosra ac nu fin mwet inkul fulat sel.
18 Na tokosra el sapla solalma Abram ac siyuk sel, “Mea kom oru nu sik uh? Efu ku
kom tia fahk nu sik lah mutan se inge ma kiom?
19 Efu ku kom fahk mu ma wiom pa el, oru nga usalla kiuk? Pa ingan mutan kiom
ah. Usal ac tiok likiyu!”
20 Tokosra el sap mwet lal ah in usalla Abram ac supwalla liki facl sac, wi mutan
kial ac ma lal nukewa.

13

Abram Ac Lot Fahsrelik

1 Abram el som liki acn Egypt nu epang, nu tafunyen eir in acn Canaan, wi mutan
kial ac ma nukewa lal, ac Lot el welul pac som.
2 Abram el arulana kasrup ke sheep, nani, cow, ac oayapa silver ac gold.
3 Na el som liki acn we ac fahsr tui in kais sie acn ke el fahsr in som nu Bethel. El
sun acn se inmasrlon Bethel ac Ai, acn se ma el tuh aktuktuk we
4 ac etoak loang se we meet. Na el alu nu sin LEUM GOD we.
5 Oasr pac sheep, nani, ac cow natul Lot, oayapa oasr sou ac mwet kulansap lal
sifacna.
6 Ke ma inge acn in mongo lun kosro uh sufalla eltal in tukeni orekmakin, mweyen
arulana pukanten kosro natultal.
7 Ouinge oasr amei inmasrlon mwet liyaung kosro natul Abram ac mwet liyaung
kosro natul Lot. (In pacl sac, mwet Canaan ac mwet Periz srakna muta fin facl sac.)
8 Na Abram el fahk nu sel Lot. “Lela nga kom in tia akukuin, oayapa mwet lom ac
mwet luk in tia alein, mweyen kut sou se na.
9 Yolyak facl se oan ye mutasr inge. Ke ma inge, lela kut in fahsrelik. Sulela acn
ma kom lungse an, ac nga fah som nu yen lula an.”
10 Lot el ngetot ngetma ac liye lah Infalfal Jordan nufon, fahla na nwe Zoar, arulana
yohk kof we, oana ima lun LEUM GOD ku oana facl Egypt. (Pacl se inge ma meet liki
LEUM GOD El kunausla siti Sodom ac Gomorrah.)
11 Ouinge Lot el sulela Infalfal Jordan nufon lal, ac mukuiyak som nu layen kutulap.
Pa ingan luman fahsrelik lal Abram ac Lot.
12 Abram el mutana in acn Canaan, ac Lot el som oakwuki inmasrlon siti infalfal
uh, ac tulokunak iwen aktuktuk sel fototo na nu Sodom,
13 yen su mwet we uh koluk ac orekma koluk lain LEUM GOD.

Abram El Mukuiyak Som Nu Hebron

14 Tukun Lot el som, LEUM GOD El fahk nu sel Abram, “Ngetla yen se kom tu we
ingan, ac liye akwoye acn nukewa — epang, eir, kutulap ac roto.

12:13 Gen 20:2; 26:7 **13:10** Gen 2:8, 10

15 Acn nukewa ma kom liye ingan, nga ac sot nu sum ac nu sin fwilin tulik nutum,
na ac fah ma na lom nwe tok.
16 Nga ac fah sot tulik na pukanten nutum, su wangin mwet ac fah ku in oakla. Ac
fah fisrasr in oaoala puk fin faclu liki tulik nutum!
17 Inge fahsr sasla facl se inge nufon, mweyen nga ac sot lom."
18 Ke ma inge Abram el srakla iwen aktuktuk lal ac oakiya apkuran nu ke sak oal
sunal Mamre in acn Hebron, ac el etoak loang se we nu sin LEUM GOD.

14

Abram El Molella Lot

1 Tokosra akosr, Amraphel lun Babylonia, Arioch lun Ellasar, Chedorlaomer lun
Elam, ac Tidal lun Goiim,
2 elos som in mweun lain tokosra limekosr saya: Bera lun Sodom, Birsha lun
Gomorrah, Shinab lun Admah, Shemeber lun Zeboiim, ac tokosra lun Bela (ku Zoar).
3 Tokosra limekosr inge toeni orala u se, ac fahsreni nu Infalfal Siddim, su pa Meoa
Misa in pacl inge.
4 Elos tuh muta ye nununku lal Chedorlaomer ke yac singoul luo, tusruktu in yac
se aksingoul tolu elos tuyak lainul.
5 In yac aksingoul akosr Chedorlaomer ac tokosra tolu wial tuku wi un mwet mweun
lalos ac kutangla mwet Rephaim in acn Ashtaroth Karnaim, oayapa mwet Zuzim in
acn Ham, mwet Emim in acn tupasrpasr lun Kiriathaim,
6 ac mwet Hor infulan eol Edom, ukwalos na nwe Elparan sisken acn mwesis.
7 Na elos forla ac foloko nu Kadesh (in pacl so pangpang Enmishpat.) Elos eisla acn
nukewa lun mwet Amalek, ac kutangla mwet Amor su muta Hazazon Tamar.
8 Na Tokosra lun Sodom, Gomorrah, Admah, Zeboiim, ac Bela elos mokuiyak wi un
mwet mweun lalos in mweun Infalfal Siddim
9 lain tokosra lun Elam, Goiim, Babylonia, ac Ellasar — tokosra limekosr lain tokosra
akosr.
10 Infalfal sac sessesla ke lufin tar, ac ke tokosra lun Sodom ac Gomorrah srike in
kaingla liki mweun uh, elos putatyang nu in luf inge, a tokosra tolu saya uh kaingla
nu fineol ah.
11 Tokosra akosr ah usla ma nukewa in acn Sodom ac Gomorrah, wi mwe mongo
we, ac som.
12 Lot, wen nutin ma lel Abram, el muta Sodom in pacl sac, ac elos usalla ac ma lal
nukewa.
13 Tusruktu oasr mwet se kaingla ac fahkak ma sikyak inge nukewa nu sel Abram,
mwet Hebrew se su muta fototo nu ke sak oal sunal Mamre, mwet Amor. Mamre ac
tamulel luo wial, Eshcol ac Aner, elos welul Abram lac ke pacl in mweun.
14 Ke Abram el lohng lah sruhu wen nutin mwet lel, el pangoneni mukul nukewa ke
nien aktuktuk lal su etu mweun — mukul tolfoko singoul oalkosr nufon — ac ukwe
na tokosra akosr ah nwe Dan.
15 Ke elos sun acn we, el kitalik mwet lal ah nu ke u, ac sroang nu sin mwet lokoalok
lalos ke fong, ac kutangulosla. El ukwalos na nwe Hobah, epang in Damascus,
16 ac folokonma ma wap nukewa ma elos tuh usla. El oayapa folokunulma Lot, wen
nutin ma lel, wi ma lal nukewa, weang mutan ac mwet kapir pac saya.

Melchizedek El Akinsewowoyal Abram

17 Ke Abram el foloko tukun el kutangulla Chedorlaomer ac tokosra ma welul,
tokosra lun acn Sodom el illa in sonol Infalfal Shaveh (pangpang pac Infalfal lun
Tokosra).

13:15 Orek 7:5

18 Ac Melchizedek, su tokosra lun acn Salem ac el oayapa sie mwet tol lun God
Fulatlana, el use bread ac wain nu yorol Abram,
19 ac akinsewowoyal ac fahk, “Lela God Fulatlana, su orala kusrao ac faclu, in
akinsewowoyal Abram!
20 Lela in kaksakinyuk God Fulatlana, su asot kutangla nu sum fin mwet lokoalok
lom!” Ac Abram el sang nu sel Melchizedek sie tafu singoul in ma wap nukewa ma
el folokonma.
21 Tokosra lun Sodom el fahk nu sel Abram, “Sruokya ma wap an lom, tusruktu
folokonma nufon mwet luk an.”
22 Na Abram el fahk, “Nga orala fulahk luk ye mutun LEUM GOD, El su Fulatlana,
su orala kusrao ac faclu,
23 lah nga ac fah tiana sruokya kutena ma lom, finne turet soko ku soko mwe lohl
fahluk, kom in mau tia ku in fahk mu, ‘Nga pa oru Abram el kasrup.’
24 Nga fah tiana eis kutena ma, sayen ma mwet luk inge orekmakin tari uh.
Tusruktu lela elos su wiyu inge (Aner, Eshcol, ac Mamre) in eis ip lalos.”

15

Wuleang Inmasrlol God Ac Abram

1 Tukun ma inge, oasr aruruma se Abram el liye, ac el lohng pusren LEUM GOD
fahk nu sel, “Abram, nimet sangeng. Nga ac fah lisring kom liki mwe sensen, ac sot
nu sum sie mwe usru lulap.”
2 Tusruktu Abram el topuk ac fahk, “LEUM GOD Fulatlana, mwe mea nu sik mwe
usru sacn, ke wangin tulik nutik uh? Mwet sefanna ac usrui ma luk uh, pa Eliezer,
mwet Damascus.
3 Wangin tulik kom ase nutik, a siena sin mwet kulansap luk* fah usrui ma luk.”
4 Na el lohng LEUM GOD El sifilpa kaskas nu sel ac fahk, “Mwet kulansap se inge,
Eliezer, el fah tia usrui ma lom, a wen se nutum sifacna ac fah mwet usru lom.”
5 LEUM GOD El pwanulla nu likinuma ac fahk, “Ngetak nu inkusrao ac srike in
oakla itu ingo. Fwilin tulik nutum ac fah pus oana itu uh.”
6 Abram el filiya lulalfongi lal in LEUM GOD, ac ke sripa se inge LEUM GOD El
oakulla sie mwet suwoswos.
7 Na LEUM GOD El fahk nu sel, “Nga LEUM GOD, su pwenkomme liki acn Ur in facl
Babylonia, in asot nu sum acn se inge tuh in ma lom.
8 Tusruk Abram el siyuk, “LEUM GOD Fulatlana, ac fuka eteya sik lah ac ma luk?”
9 El topuk ac fahk, “Use soko cow mutan, soko nani mutan, ac soko sheep mukul,
kais soko seltal in yac tolu matwa, wi sie wule ac sie wuleoa.”
10 Abram el use ma inge nu yurin God. El uniya, na fulungya kosro ah nu ke ip
luo ac takunla ke tak lukwa, ip luo ke kais sie kain kosro oan tulani nu sie, a el tia
fulungya wule ah.
11 Won lulap vulture uh tuhwi nu fin ikwen kosro ac won uh, tusruktu Abram el
luselosla.
12 Ke faht uh fahsr in tili, Abram el motulla folosuwosla, na sangeng ac tuninfong
tuyang nu sel.
13 Na LEUM GOD El fahk nu sel, “Fwilin tulik nutum ac fah mwetsac in sie facl su
tia facl selos. Elos ac fah mwet kohs we, na ac fah arulana orek elos koluk ke lusen
yac angfoko.
14 Tusruktu nga ac fah kalyei mutunfacl se ma ac akkohsyelos, na ke elos ac
mukuiyak liki facl sac elos ac us mwe kasrup puspis welulos.

14:18 ***14:18–20*** Heb 7:1–10 * **15:3** ***mwet kulansap luk:*** ma nutin mwet kohs tuh isusyang na in paol Abram.
15:5 Rom 4:18; Heb 11:12 **15:12** Job 4:13–14 **15:13** Exo 1:1–14; Orek 7:6 **15:14** Exo 12:40–41; Orek 7:7

15 A funu kom, kom ac muta nwe ke na kom matuoh, na kom fah misa in misla, ac pukpuki.
16 A ac fah sun fwilin tulik akakosr nutum meet liki elos foloko nu in acn se inge, mweyen nga ac tia lusla mwet Amor nwe ke na arulana yokelik ma koluk lalos ac fal in kalyeiyuk elos."
17 Ke faht ah tili, ac lohsrla acn uh, sie tup in e fofosr ac soko srokom in e sikyak ke kitin pacl ah, ac fahla inmasrlon takin ikwen kosro uh.
18 Na in pacl sacna, LEUM GOD El orala wulela se inmasrlol ac Abram, fahkang, "Nga wulela mu nga ac sot facl se inge nufon nu sin fwilin tulik nutum, mutawauk ke masrol lun Egypt nwe ke Infacl Euphrates,
19 weang acn lun mwet Ken, mwet Keniz, mwet Kadmon,
20 mwet Hit, mwet Periz, mwet Rephaim,
21 mwet Amor, mwet Canaan, mwet Girgash, ac mwet Jebus."

16

Hagar Ac Ishmael

1 Sarai, mutan kial Abram, el tiana isus tulik nu sel Abram. Tusruktu oasr mutan kulansap lal, mutan fusr Egypt se pangpang Hagar.
2 Ouinge Sarai el fahk nu sel Abram, "LEUM GOD El tia lela in oasr tulik nutik. Kom ku tia tari ona yurin mutan kulansap luk? Sahp el ac ku in aolyula oswela sie tulik ah." Abram el insese nu ke ma Sarai el fahk nu sel.
3 Ke ma inge Sarai el eisalang Hagar nu sel Abram tuh elan mutan kulansap kial. (Ma se inge sikyak tukun Abram el muta yac singoul in acn Canaan.)
4 Abram el ona yorol Hagar, ac el pitutuyak. Ke Hagar el etauk lah el pitutu, el inse fulatak ac kwaselak Sarai.
5 Sarai el fahk nu sel Abram, "Kom pa pwanang Hagar el srungayu uh. Nga tuh sifacna eisalot nu sum, tuh tukunna el konauk lah el pitutu ah, el nuna kwaseyu na. Lela LEUM GOD Elan aksuwosye lah su kac pwaye se uh — kom ku nga!"
6 Abram el topuk ac fahk, "Lungse na lom. Kom na pa nununkal an. Oru na ma kom lungse oru nu sel an." Ouinge Sarai el oru arulana upa nu sel Hagar, pwanang Hagar el kaingla.
7 Lipufan lun LEUM GOD el sonol Hagar sisken sie unon in kof yen mwesis inkanek nu Shur
8 ac fahk, "Hagar, mutan kulansap lal Sarai, kom tuku oya me, ac kom ac som nu ya?"
Ac Hagar el fahk, "Nga kaingla liki mutan kacto luk."
9 Na lipufan sac fahk, "Folokla nu yorol ac kulansap na nu sel."
10 Na lipufan sac sifilpa fahk, "Nga ac fah arulana akpusye fwilin tulik nutum, ac wangin sie mwet ac ku in oakalosla.
11 Kom ac fah oswela wen se, ac kom fah sang inel Ishmael,* mweyen LEUM GOD El lipsrala pusren tung ac asor lom.
12 Tusruktu wen nutum el ac fah moul oana donkey lemnak soko. El ac fah lain mwet nukewa, ac mwet nukewa ac fah lainul. El ac fah muta srengla liki sou lal nukewa.
13 Hagar el siyuk sel sifacna, "Ku pwayena lah ngan liye God ac moul na in srumun kac?" Ouinge el pangon LEUM GOD su sramsram nu sel "Sie God Su Liye."
14 Pa inge sripa se oru mwet uh pangon lufin kof se inmasrlon Kadesh ac Bered, "Lufin Kof Lun El Su Moul Ac Liyeyu."
15 Hagar el oswela wen se nu sel Abram, ac Abram el sang inel Ishmael.

15:18 Orek 7:5 * **16:11** ***Ishmael:*** kalmen ine se inge in kas Hebrew pa "God El lohng". **16:15** Gal 4:22

16 Abram el yac oalngoul onkosr ke pacl sac.

17

Kosrala, Akul Lun Wuleang

1 Ke Abram el yac eungoul eu, LEUM GOD El sikyang nu sel ac fahk, “Nga God
Kulana. Akosyu ac oru ma suwohs pacl nukewa.
2 Nga ac fah oru sie wuleang inmasrlok kom, ac sot fwilin tulik puspis nutum.”
3 Abram el faksufi, ac God El fahk,
4 “Nga oru wuleang se inge inmasrlok ac kom: Nga wuleot mu kom ac fah papa
tumun mutunfacl puspis.
5 Ac fah tia sifil pangpang kom Abram, a Abraham,* mweyen nga ac oru kom in
papa tumun mutunfacl puspis.
6 Nga ac fah sot tulik puspis nutum, ac kutu selos ac fah tokosra. Fwilin tulik nutum
ac fah arulana pukanten, pwanang elos ac fah orala mutunfacl puspis.
7 Nga fah karinganang wuleang luk nu sum ac nu sin fwilin tulik nutum in pacl
fahsru uh, tuh in sie wuleang nwe tok. Nga fah God lom ac God lun fwil nutum.
8 Nga fah sot nu sum ac nu sin fwilin tulik nutum fahl se inge su kom mwetsac nu
fac in pacl inge. Facl Canaan nufon fah ma lun fwil nutum nwe tok, ac nga ac fah
God lalos.”
9 God El fahk nu sel Abraham, “Kom, ac fwilin tulik nutum nwe tok, enenu in wiyu
pac insese in liyaung wuleang se inge.
10 Kom ac fwil nutum nukewa enenu in insese pac in kosrala mukul nukewa
inmasrlowos.
11 Kowos fah kosrala kulun ma mukul lowos, na ac fah pa ingan akul lun wuleang
se inmasrlok ac kom inge.
12 In fwil nukewa nutum, mukul nukewa inmasrlon mwet lom ac fah kosreyukla
ke el sun len oalkosr matwa, wi pac mwet kohs su isusla in lohm sum, oayapa elos
su kom molela sin mwetsac su tia ma nutum.
13 Kais sie mukul enenu in kosreyukla, ac ma se inge ac fah sie akul ke monuwos
in akkalemye lah wuleang se inmasrlok ac kom inge ma na nwe tok.
14 Kutena mukul su tia kosrkosrla ac fah wotla liki inmasrlon mwet luk, mweyen
el kunausla wuleang luk.”
15 God El fahk nu sel Abraham, “Kom fah tia sifil pangon mutan kiom Sarai. Ingela
inel ac fah pangpang Sarah.†
16 Nga ac fah akinsewowoyal, ac nga fah oru tuh elan oswe sie wen nutum. Nga fah
akinsewowoyal, ac el fah nina kien mutunfacl puspis. Ac fah oasr tokosra inmasrlon
fwilin tulik natul.”
17 Abraham el faksufi, tusruktu el mutawauk in israsr ke el nunku, “Mea, sie mukul
ac ku in oasr tulik natul ke el yac siofok matu? Ya Sarah el ku in orek tulik ke el yac
eungoul?”
18 Ac el siyuk sin God, “Efu ku kom tia tari sang na Ishmael elan mwet usru luk?”
19 Tuh God El fahk, “Mo. Sarah mutan kiom el ac oswela wen se nutum ac kom fah
sang inel Isaac. Nga fah sruokyana wuleang luk yorol ac yurin fwilin tulik natul nwe
tok — sie wuleang su wangin saflaiya.
20 Nga lohng siyuk lom kacl Ishmael, ke ma inge nga fah akinsewowoyal ac sang
tulik puspis natul ac fwil puspis. El ac fah papa tumun fisrak singoul luo, ac nga fah
oru sie mutunfacl lulap ke fwil natul.

---

* **17:5** ***Abraham:*** fahkyen ine se inge apkuran oana kas Hebrew se: “papa tumun mutunfacl puspis”. **17:5** Rom 4:17 **17:7** Lk 1:55 **17:8** Orek 7:5 **17:10** Orek 7:8; Rom 4:11 † **17:15** ***Sarah:*** kalmen ine se inge in kas Hebrew pa “fisrak mutan”.

21 Tusruktu nga fah liyaung wuleang luk yorol Isaac, wen nutum su Sarah el ac fah
oswela ke pacl se pacna inge in yac fahsru."
22 Ke God El sramsram tari nu sel Abraham, na El som lukel.
23 In len sac pacna, Abraham el akos God ac kosralla Ishmael ac mukul nukewa in
lohm sel, wi pac mwet kohs ma isusyang nu in paol, oayapa elos su el molela ke mani.
24 Abraham el yac eungoul eu ke el kosrkosrla,
25 ac Ishmael wen natul el yac singoul tolu.
26 Eltal kewa kosrkosrla ke len sefanna,
27 wi mwet kulansap nukewa lal Abraham.

18

Wulela Ke Sie Wen Nu Sel Abraham

1 Na LEUM GOD El sikyang nu sel Abraham ke insak oal sunal Mamre. Ke Abraham
el muta ke mutunoa in lohm nuknuk sel, ke pacl na fol ke len uh,
2 el ngetak ac liye mwet tolu tu insac. Pacl se na el liyalosyak, el yula in osun nu
selos. El faksufi
3 ac fahk, "Mwet kacto, nunak munas nimet fahsr aliki lohm sik uh ac tia tui. Nga
inge in kulansupwekowos.
4 Lela ngan use kutu kof in ohlla niowos. Kowos ku in monglawin ye lulin sak soko
inge.
5 Nga fah use pac kutu mwe mongo in akkeye kowos, na kowos fah sifilpa fahsr.
Kowos arulana akmwetyeyu ke kowos tuku nu lohm sik uh. Ke ma inge, fuhlema nga
in kulansup nu suwos."
Ac eltal fahk nu sel, "Tarilana. Kut ac wi ma kom fahk an."
6 Abraham el sulaklak na som nu in lohm nuknuk uh ac fahk nu sel Sarah, "Aksaye,
eis sie pak in flao wowo an, kasla, ac sang orauk kutu cake ah."
7 Na el sifilpa yula nu yen un kosro uh muta we, ac sulela cow fusr na fisrasr ikwa
ac factfat soko, ac sang nu sin mwet kulansap se, su sulaklak na akoela.
8 Ac el us kutu butter, milk, ac ikwen kosro, ac filiya mwe mongo inge ye mutun
mwet tolu ah. Na el tupan enenu lalos ke elos mongo ye sak soko ah.
9 Na elos siyuk sel, "El aya Sarah, mutan kiom?"
Ac el fahk, "El a na lohm ah."
10 Na sie selos fahk, "Malem eu tukun misenge nga ac foloko, na ac fah oasr wen
se natul Sarah, mutan kiom."
Sarah el tu tokol ke mutunoa in lohm nuknuk uh, ac porongo.
11 Abraham ac Sarah arulana matuoh, ac tui musen mutan lal Sarah.
12 Ouinge Sarah el israsrla ac nunku in el sifacna, "Inge ke nga matuoh ac wanginla
kuiyuk, ya nga ac srakna pwar in oan yurin mukul tumuk? Saya, el arulana matuoh
pac."
13 Na LEUM GOD El siyuk sel Abraham, "Efu Sarah el ku israsr ac fahk, 'Ya pwaye
ku in oasr tulik se nutik ke nga arulana matuoh?'
14 Ya oasr ma LEUM GOD El kofla nu kac? Oana ke nga fahk tari, tukun malem eu
nga fah foloko, na ac fah oasr wen se natul Sarah."
15 Ke sripen Sarah el sangeng, el lafwekin ac fahk, "Nga tiana israsr."
El topuk, "Pwaye, kom israsr."

Abraham El Kwafe Ke Acn Sodom

16 Na mwet ah tuyak in som, ac Abraham el welulos in wilkas nu selos. Na elos
som nu ke acn se ma elos ac ku in ngeti ac liye acn Sodom.

18:2 Heb 13:2 **18:10** Rom 9:9 **18:12** 1 Pet 3:6 **18:14** Lk 1:37

17 Ac LEUM GOD El fahk insial sifacna, “Nga fah tia okanla nu sel Abraham ma nga
akola in oru.
18 Fwilin tulik natul ac fah orala sie mutunfacl lulap ac ku, ac nga fah akinsewowoye
mutunfacl nukewa kacl.
19 Nga sulella ke sripen nga enenu elan ku in sapsap nu sin wen natul ac fwil
nukewa tokol tuh elos in akosyu ac in oru ma pwaye ac suwohs. Elos fin akosyu, nga
fah oru ma nukewa ma nga wulela tari kac nu sel.”
20 Na LEUM GOD El fahk nu sel Abraham, “Oasr tukak na koluk lain acn Sodom ac
Gomorrah, ac ma koluk lalos arulana yohk.
21 Nga enenu in oatula ac konauk lah ma tukakinyuk elos kac inge pwaye ku sutuu.”
22 Na mwet luo ah tuyak som tulanya acn Sodom, tusruktu LEUM GOD El srakna
oasr yorol Abraham.
23 Abraham el kalukyang nu yurin LEUM GOD ac siyuk, “Ya pwayena kom ac
kunausla mwet wangin mwata wi na mwet koluk uh?
24 Fin oasr mwet wangin mwata lumngaul in siti uh, ya kom ac kunausla siti nufon
sac? Ya kom ac tia lela in oanna ke sripen mwet lumngaul uh?
25 Kalem lah kom tia ku in uniya mwet wangin mwata wi mwet koluk. Ac tia ku
in angan! Kom koflana oru ma sacn. Kom fin oru angan, na mwet suwohs uh ac fah
kalyeiyuk oapana mwet koluk uh. Tiana ku in angan. El su nununku faclu nufon
enenu na in orekma in suwohs.”
26 LEUM GOD El fahk, “Nga fin konauk mwet suwoswos lumngaul in Sodom, nga
fah tia kunausla siti nufon sac ke sripalos.”
27 Abraham el sifilpa fahk, “LEUM GOD, nunak munas, tuleyula ke kuinsrim luk in
kaskas nu sum. Mwet na lusrongten se pa nga uh, ac nga kupansuwol in fahk kutena
ma.
28 Fin mwet suwoswos na angngaul limekosr, ac tia lumngaul, ya kom ac srakna
kunausla siti nufon sac mweyen mwet limekosr pueni?”
LEUM GOD El fahk, “Nga fah tia kunausla siti sac nga fin konauk mwet suwoswos
angngaul limekosr.
29 Ac Abraham el sifilpa fahk, “Ac fin mwet angngaul na?”
LEUM GOD El topuk, “Nga ac tia pac kunausla fin oasr mwet angngaul.”
30 Abraham el fahk, “LEUM GOD, nunak munas nikmet kasrkusrak, a nga srakna
ke sifilpa kaskas. Fin mwet na tolngoul?
El fahk, “Nga ac tia pac kunausla nga fin konauk mwet tolngoul.”
31 Abraham el fahk, “O Leum, nunak munas ke nga siayuk in kusen siyuk nu sum
uh. Ac fin pa mwet na longoul koneyukyak we?”
El fahk, “Nga ac tia pac kunausla siti sac, nga fin konauk longoul.”
32 Abraham el fahk, “O Leum, nunak munas nikmet kasrkusrak, ma na safla se pa
nge. Ac fin mwet na singoul koneyukyak?”
Ac El fahk, “Nga fah tia pac kunausla fin oasr mwet singoul.”
33 Tukun el kaskas nu sel Abraham tari, LEUM GOD El som, ac Abraham el folokla
nu acn sel.

19

Koluklana Lun Sodom

1 Ke lipufan luo ah tuku nu Sodom in eku sac, Lot el muta ke mutunpot in siti uh.
Ke pacl se na el liyaltalak, el tuyak in paingultal. El pasrla ye mutaltal
2 ac fahk, “Mwet kacto, nunak munas fahsru wiyu nu lohm ah. Komtal ku in ohlla
niomtal ac mongla yorosr ofong. Lututang komtal fah sa tukakek ac fahsr nu yen
komtal ac som nu we.”
Tusruktu eltal topuk ac fahk, “Tari, kut ac mongla na pe inkanek uh ofong.”

3 El kwafeltal nwe ke na eltal tari welul som nu lohm sel. Lot el elyai mwet kulansap
lal in munanla kutu flao ac akoo sie mongo na yuyu nu sin mwet fahsr inge. Ke
akoeyukla tari, na elos mongoi.
4 Meet liki mwet fahsr luo inge motulla, mukul in acn Sodom nukewa tuku raunela
lohm sac — kewana mwet fusr ac mwet matu.
5 Elos pangyak nu sel Lot ac siyuk, "Pia mukul luo ma tuku in mongla yurum ofong
uh? Usaltalu nu yorosr! Kut ke ona yoroltal."
6 Lot el illa nu likinuma, ac kaleang srungul ah.
7 El fahk nu selos, "Nunak munas, nga kwafe suwos, nimet oru kain ouiya koluk se
inge!
8 Liye, oasr acn luo nutik su soenna etu mwet. Lela ngan usaltalu nu yuruwos, ac
kowos ku in oru kutena ma kowos lungse oru nu seltal. Tusruktu nimet kowos oru
kutena ma nu sin mukul luo inge. Eltal mwet fahsr nu in lohm sik, ac nga enenu in
liyaltalang."
9 Na elos fahk, "Tiok liki kut! Kom mwetsac se! Su kom an in fahk nu sesr ma kut
in oru? Tiok! Kom fin tia som, kut ac oru in upa nu sum lukeltal." Elos sinukunulla
Lot ac kilukyang in kunausla srungul ah.
10 Tusruktu mukul luo ah saplakla ololak Lot nu in lohm ah, ac kaleang srungul ah.
11 Na eltal konela mutun mwet nukewa likinuma, oru elos in tia ku in konauk
mutunoa uh.

Lot El Som Liki Acn Sodom

12 Mukul luo ac fahk nu sel Lot, "Fin oasr kutena mwet lom saya yenu — wen, ku
acn, ku wen talupom, ku kutena mwet lom su muta in siti uh — usalosla liki acn se
inge,
13 mweyen kut ac kunausla siti se inge. LEUM GOD El lohng tukak na koluk lain
mwet in acn se inge, oru El supwekutme in kunausla acn Sodom."
14 Na Lot el som nu yurin mukul luo ma acn natul ah akola in payuk se, ac fahk,
"Tal sulaklak som liki acn se inge. LEUM GOD El ac kunausla acn uh." Tusruktu eltal
nunku mu el aksruksruk.
15 Toang na in lotu se tok ah, lipufan luo ah srike in elyaelak Lot. Eltal fahk, "Aksaye!
Eis mutan kiom ac acn luo nutum an ac som, tuh kowos in tia misa ke siti uh ac
kunausyukla."
16 Lot el wetokla, tusruktu LEUM GOD El pakomutal. Ke ma inge mwet luo ah
sruokya paol Lot ac mutan kial ac acn luo natul, ac kololosla nu likin siti uh.
17 Na sie sin lipufan ah fahk, "Kasrusr, suk moul lomtal! Nikmet tapulla ac nikmet
tui infalfal uh. Kaing nu fin inging uh, tuh kowos in tia misa."
18 A Lot el fahk, "Mo, nunak munas, tari tia angan.
19 Yohk tari ma kom oru wo nu sik, ac lungkulang lom molela moul luk. Tusruktu
inging uh arulana loesla nu inge. Mwe ongoiya ma ac sikyak inge ac ukweyuwi ac
uniyuwi meet liki nga ku in sun acn we.
20 Kom liye siti srisrik se ingo? Fototo na. Lela nga in som nu we. Finne acn na
srisrik se, nga ac ku in moulla we."
21 El topuk, "Kwal aok, nga insese. Nga ac tia kunausla siti srisrik sacn.
22 Sulaklak! Kasrusr! Nga tia ku in oru kutena ma nwe ke na kom sun acn we."
Ke sripen Lot el pangon srik siti sac, pwanang pangpang acn we Zoar.*

Kunausyukla Acn Sodom Ac Gomorrah

23 Faht ah takak ke pacl se Lot el sun acn Zoar.

19:11 2 Tok 6:18 **19:16** 2 Pet 2:7 * **19:22** ***Zoar:*** in kas Hebrew uh, kalmen Zoar pa "srik".

24 In kitin pacl ah na LEUM GOD El ukuiya sulfur firir oana af uh nu fin acn Sodom
ac Gomorrah
25 ac kunausla acn we, oayapa infalfal uh nufon, wi mwet nukewa we ac ma nukewa
ma kapak fin acn we.
26 Tusruktu mutan kial Lot ah tapulla, ac el ekla nu ke sru in sohl soko.
27 Toang na ke lotu toko ah, Abraham el sulaklak na som nu yen se el tuh tu ye
mutun LEUM GOD we.
28 El ngeta nu fin acn Sodom ac Gomorrah, ac nu infalfal sac nufon, ac liye kulasr
fosryak liki acn we, oana fofosr ke sie funyu lulap.
29 Tusruktu ke God El kunausla siti nukewa infalfal sac yen Lot el muta we, El
nunku kacl Abraham, ac lela tuh Lot elan painmoulla.

Mutaweyen Mwet Moab Ac Mwet Ammon

30 Ac ke sripen Lot el tuh sangeng in muta in acn Zoar, el ac acn luo natul utyak nu
fin inging uh ac muta in luf se we.
31 Mutan se ma matu seltal el fahk nu sin tamtael lal, “Papa tumasr el munaslana,
a wangin mukul fin faclu nufon in payuk sesr kut in ku in orek tulik.
32 Tari, kut kitalya papa elan sruhila, na kut ona yorol ac orek tulik kacl.”
33 In fong sac eltal kitalya ke wain, ac acn matu sac ona yorol. Tusruktu Lot el tiana
etu mweyen el arulana sruhila.
34 Len tok ah, acn matu sac fahk nu sin tamtael lal, “Nga motulla yorol fong. Ofong
kut sifilpa orala elan sruhila, na kom ona yorol. Na ac fah oasr fokin papa tumasr uh
yorosr kewa.”
35 Ouinge in fong sac eltal sifilpa orala el sruhila, ac tamtael fusr sac ona yorol. Lot
el tia pacna etu, mweyen el arulana sruhila.
36 Eltal oru ouinge, na acn luo natul Lot kewana pututuyak sin papa tumaltal ah.
37 Oasr wen se nutin tamtael matu sac, ac el sang inel Moab.† El pa papa tumun
mwet Moab nwe misenge.
38 Tamtael fusr sac oasr pac wen se natul, su el sang inel Benammi.‡ El pa papa
tumun mwet Ammon nwe misenge.

20

Abraham Ac Abimelech

1 Abraham el som liki acn Mamre nu ke sie ipin acn eir in Canaan, ac muta
inmasrlon acn Kadesh ac Shur. Tok, ke el muta in acn Gerar,
2 el fahk mu Sarah, mutan kial, el ma loul. Ke ma inge Tokosra Abimelech lun acn
Gerar el sap utuku Sarah nu yorol.
3 Sie fong ah, God El sikyang nu sel Abimelech in sie mweme ac fahk, “Kom ac misa,
mweyen kom eisla mutan se inge. El payuk tari.”
4 Tusruktu Abimelech el soenna kalukyang nu yurin mutan sac, na el fahk, “Leum
God, wangin mwetik! Ya kom ac kunausyula ac mwet luk?
5 Abraham el sifacna fahk mu tamtael se lal pa mutan sac, ac Sarah el fahk oapana.
Nga oru ma inge ke nunak nasnas, ac wangin kih luk.”
6 God El topkol in mweme sac, “Aok, nga etu lah kom oru ke nunak na nasnas lom.
Ouinge nga tuh karingin kom liki in orekma koluk lainyu, ac tia lela kom in kalukyang
nu yorol.

19:24 ***19:24–25*** Mt 10:15; 11:23–24; Lk 10:12; 17:29; 2 Pet 2:6; Jud 1:7 **19:26** Lk 17:32 † **19:37** ***Moab:*** fahkyen ine se inge apkuran oana fahkyen “sel papa me” in kas Hebrew. ‡ **19:38** ***Benammi:*** in kas Hebrew uh, kalmen Benammi pa “wen nutin sou luk”. **20:2** Gen 12:13; 26:7

7 Tusruktu inge, kom folokonang mutan sac nu sin mukul tumal. El mwet palu se,
ac el ac fah pre keim tuh kom in tia misa. A kom fin tia folokunulang, nga fahk kom
in etu lah kom ac misa — kom ac mwet lom nukewa.”
8 Toang na in lotu tok ah, Abimelech el pangoneni mwet fulat lal nukewa ac fahkang
nu selos ma sikyak uh, ac elos arulana tuninfongla ke sangeng.
9 Na Abimelech el solalma Abraham ac siyuk sel, “Mea kom oru nu sesr uh? Mea
koluk nga orala nu sum pwanang kom use mwe lokoalok se inge nu fuk ac nu fin
tokosrai luk? Tiana wo kutena mwet in oru lumah se ma kom oru nu sik inge.
10 Efu ku kom oru ouinge?”
11 Abraham el topuk, “Nga tuh tiana nunku mu ac oasr mwet yenu su etu in sunakin
God, pwanang nga tuh sangeng mu elos ac uniyuwi ac eisla mutan kiuk uh.
12 Pwayena lah el ma wiuk. Acn se nutin papa tumuk ah pa el, tusruktu tia nutin
nina kiuk ah, ac nga payukyak sel.
13 Ouinge ke God El supweyula liki papa tumuk ah nu in facl saya inge, nga tuh
fahk nu sel Sarah, ‘Kom ku in akkalemye inse pwaye lom nu sik ke kom fahk nu sin
mwet nukewa lah nga tamulel lom.’ ”
14 Na Abimelech el folokunulang Sarah nu sel Abraham, ac in pacl sac pacna el sang
sheep ac cow natul, ac mwet kulansap lal.
15 El fahk nu sel Abraham, “Facl se inge nufon ma luk. Mutana yen kom lungse
muta we.”
16 El fahk nu sel Sarah, “Nga asang nu sin tamulel lom sie tausin ipin silver in
akpwayei nu sin mwet lom nukewa lah kom suwosna. Elos nukewa fah etu lah
wangin tafongla lom.”
17 Na Abraham el pre nu sin God, ac God El akkeyalla Abimelech ac oayapa mutan
kial ac mutan kulansap lal nukewa, tuh elos in ku in isus,
18 mweyen LEUM GOD El tuh kaliya wet lun mutan nukewa in lohm sel Abimelech
ke sripal Sarah, mutan kial Abraham.

21

Isusla Lal Isaac

1 LEUM GOD El akinsewowoyal Sarah oana ke El tuh wulela,
2 ac el pitutuyak ac oswela wen se nu sel Abraham ke el matuoh. Tulik mukul sac
osweyukla ke pacl se na God El tuh fahk mu el ac isusla.
3 Abraham el sang inel Isaac,
4 ac ke Isaac el len oalkosr matwal, Abraham el kosralla, oana ke God El sapkin.
5 Abraham el yac siofok ke Isaac el isusla.
6 Sarah el fahk, “God El oru tuh nga in engan ac israsr. Mwet nukewa su lohng lah
nga isusla fah wiyu israsr.”*
7 Na el sifilpa fahk, “Ku su mu nga ac sun katiti tulik, ac tafweang nu sel Abraham?
A nga osweang nu sel sie wen ke el arulana matu.”
8 Tulik sac matula, ac ke len se el liktitla, Abraham el oru sie kufwa na lulap.

Supweyukla Hagar Ac Ishmael

9 Sie len ah, Ishmael, su Hagar mutan Egypt sac osweang nu sel Abraham, el welul
Isaac wen natul Sarah, srital.
10 Sarah el liyaltal ac fahk nu sel Abraham, “Lusak mutan kulansap se inge ac wen
se natul ah. Wen se nutin mutan se inge fah tiana eis kutena ip ke mwe kasrup lom,
su Isaac wen nutik el ac fah usrui.”
11 Ma se inge arulana akfohsyalak Abraham, mweyen ma pac natul pa Ishmael.

21:2 Heb 11:11 **21:4** Gen 17:12; Orek 7:8 * **21:6** ***israsr:*** kalmen Isaac in kas Hebrew pa “el israsr”. **21:10** Gal 4:29–30

12 Tusruktu God El fahk nu sel Abraham, “Nik kom elya ke tulik sac ac Hagar, mutan
kulansap lom. Oru oana ma Sarah el fahk nu sum an, mweyen Isaac pa ac sot fwilin
tulik nutum ma nga wuleot nu sum.
13 Nga fah oayapa sang tulik puspis nutin wen nutin mutan kulansap sac, tuh elos
in fah orala sie mutunfacl lulap. Ma pac nutum pa el.”
14 Toangna in lotu se tok ah, Abraham el tukakek ac eis kutu mwe mongo ac pak
kulun kosro se sessesla ke kof, ac filiya finpisal Hagar, na el supwalla ac tulik sac.
Hagar el som forfor acn turangang uten Beersheba.
15 Ke kof nimaltal ah lisr nufon, Hagar el filiya tulik sac ye sak soko
16 ac som muta srengla sahp ac yact siofok ma liki tulik sac. El nunku in el, “Nga
tia ku in muta ngetang liye tulik se nutik inge ke ac misa uh.” Ke el muta insac, el
mutawauk in tung.
17 God El lohng ke tulik sac tung, ac lipufan se lun God kaskas nu sel Hagar inkusrao
me ac fahk, “Hagar, mea kom sis an? Nikmet sangeng. God El lohng tung lun tulik
sac.
18 Tuyak, fahla sraklalak, ac akwoyalla. Nga ac oru sie mutunfacl lulap ke fwilin
tulik natul.”
19 Na God El ikasla mutal Hagar, ac el liyauk lufin kof se. El som ac nwakla pak sac
ke kof, ac sang kiteya tulik sac.
20 God El wi tulik mukul sac ke el matula. El muta in acn turangang uten acn Paran,
ac el sie mwet sruh kosro na pisrla.
21 Nina kial ah konauk mutan Egypt se kial Ismael.

Wulela Se Inmasrlol Abraham Ac Abimelech

22 In pacl sac, Abimelech el welul Phicol, mwet kol fulat lun un mwet mweun lal,
som ac fahk nu sel Abraham, “God El wi kom in ma nukewa kom oru.
23 Ke ma inge, orala sie wulela na ku an ye mutun God, lah kom ac tia kiapweyula,
ku tulik nutik, ku fwilin tulik nutik tok ah. Pacl nukewa nga inse pwayena nu sum,
ke ma inge wulema nu sik lah kom ac oayapa inse pwaye nu sik ac nu sin facl se su
kom muta we inge.”
24 Na Abraham el fahk, “Nga wuleot ouingan.”
25 Abraham el tukakin nu sel Abimelech ke lufin kof se ma mwet kulansap lal
Abimelech elos tuh sruokya.
26 Abimelech el fahk, “Nga tia etu lah su oru an. Kom tiana fahk nu sik, ac nga
tufahna lohng pa inge.”
27 Na Abraham el sang kutu sheep ac cow nu sel Abimelech, ac eltal orala sie wulela
ku inmasrloltal.
28 Abraham el srela sheep fusr mutan itkosr liki un sheep natul,
29 ac Abimelech el siyuk sel, “Mea se kom oru ingan?”
30 Abraham el topuk, “Eis sheep fusr itkosr inge. Ke kom eis ma inge kom akpwayei
lah nga pa mwet se ma pukanak luf se inge.”
31 Ouinge acn sac pangpang Beersheba,† mweyen acn sac pa eltal orala wulela se
inmasrloltal inge we uh.
32 Tukun eltal orala wulela se inmasrloltal in acn Beersheba, Abimelech ac Phicol
folokla nu Philistia.
33 Na Abraham el yukwiya sak tamarisk soko in acn Beersheba, ac alu nu sin LEUM
GOD, God Su Moul Ma Pahtpat.
34 Abraham el muta Philistia ke pacl na loeloes se.

21:12 Rom 9:7; Heb 11:18 **21:22** Gen 26:26 † **21:31** ***Beersheba:*** kalmen ine se inge in kas Hebrew pa “Lufin Wuleang” ku “Lufin Ma Itkosr”.

22

God El Sapkin Abraham Elan Kisakunul Isaac

1 In kutu pacl tok, God El srikal Abraham. El pangnol, “Abraham!”
Ac Abraham el topuk, “Nga inge.”
2 God El fahk, “Eisal Isaac, wen sefanna nutum su kom arulana kuloi, ac som nwe
in facl Moriah. Ke kom ac sun acn we, na kom fah kisakunulma in mwe kisa firir nu
sik fin soko eol su nga ac akkalemye nu sum.”
3 Toangna in lotu tok ah, Abraham el telak etong mwe orek kisa, ac sang nu fin
donkey natul ah. Na el eisal Isaac ac mwet kulansap luo welul, ac elos som nu yen
se ma God El fahk mu elan som nu we ah.
4 Ke len se aktolu ah, Abraham el liyauk acn sac, ohkokme emeeto.
5 Na el fahk nu sin mwet kulansap luo ah, “Muta inse wi donkey uh. Nga, ac tulik
se nutik inge, ac som nu meet ah in alu, ac kut ac fah foloko.”
6 Abraham el sang Isaac elan us etong nu ke kisa uh, ac el us mitmit se ac mulut
firir mwe tanak e uh. Ac ke eltal tukeni fahsr,
7 Isaac el kasla ac fahk, “Papa!”
Ac el topuk, “Mea?”
Isaac el siyuk, “Efu ku oasr etong ac mulut kut us, a pia sheep fusr mwe kisa an?”
8 Ac Abraham el fahk, “God El ac fah ase.” Na eltal tukenina fahsr.
9 Ke eltal tuku nu ke acn se ma God El fahk nu sel kac, Abraham el etoak loang se
ac takunla etong ah fac. El kapriya wen se natul ah, ac likilya fin etong ma oan fin
loang ah.
10 Na el srukak mitmit sac in unilya.
11 Tusruktu lipufan lun LEUM GOD el pang nu sel inkusrao me, “Abraham,
Abraham!”
Ac el topuk, “Nga pa inge.”
12 Na lipufan sac fahk, “Nimet kom kahlya tulik sacn ku oru kutena ma nu sel. Inge
nga etu lah kom akfulatye God ac akos ma El sapkin, mweyen kom tia sruokya wen
sefanna nutum an lukel.”
13 Abraham el ngetnget nwe liyauk sheep mukul soko, sremla koacl ke sripin sak
se. El som sruokya ac kisakin tuh in sie mwe kisa firir in aolla wen natul.
14 Abraham el sang inen acn sac, “LEUM GOD El Ase.” Fahsru nwe misenge, mwet
uh srakna fahk ouinge, “Fineol sin LEUM GOD, El fah ase.”
15 Lipufan lun LEUM GOD el pang nu sel Abraham inkusrao me pacl se akluo
16 ac fahk, “LEUM GOD El fahk ouinge: ‘Nga orala sie wuleang ke Inek sifacna lah
nga fah arulana akinsewowoye kom. Ke sripen kom tuh oru ma se inge, ac tia seko
wen sefanna nutum,
17 nga wuleot nu sum lah nga ac fah akpusye fita nutum in pukanten oana itu
inkusrao ku puk wekof uh. Fwilin tulik nutum ac fah kutangla mwet lokoalok lalos.
18 Mutanfahl nukewa ac fah siyuk sik in akinsewowoyalos oana ke nga akinse-
wowoye fita lom. Ma inge nukewa ma na ke sripen kom tuh akos ma nga sapkin.’ ”
19 Abraham el folokla nu yurin mwet kulansap lal, ac elos tukeni som nu Beersheba,
yen Abraham el muta we.

Fwilin Tulik Natul Nahor

20 In kutu pacl tok, Abraham el lohngak lah Milcah el oswela tulik oalkosr nu sel
Nahor, tamulel lal Abraham:
21 Uz wounse, Buz tamulel lal, Kemuel papa tumal Aram,
22 Chesed, Hazo, Pildash, Jidlaph, ac Bethuel

22:1 ***22:1–13*** Heb 11:17–19 **22:2** 2 Chr 3:1 **22:9** Jas 2:21 **22:16** ***22:16–17*** Heb 6:13–14 **22:17** Heb 11:12 **22:18** Orek 3:25

23 papa tumal Rebecca. Milcah el oswela wen oalkosr inge nu sel Nahor, tamulel lal
Abraham.
24 Reumah, mutan kulansap kial Nahor, el oswella Tebah, Gaham, Tahash, ac
Maacah.

23

Sarah El Misa Ac Abraham El Molela Ipin Acn Se Mwe Kulyuk

1 Sarah el moul sun yac siofok longoul itkosr matwal.
2 El misa Hebron in acn Canaan, ac Abraham el asor yokna kacl.
3 El tuyak liki acn se ma monin mutan kial oan we, ac som nu yurin mwet Hit, ac
fahk,
4 “Nga mwetsac se muta inmasrlowos inge. Kukakunma sie ipin acn an nu sik, ngan
pikinya mutan kiuk uh we.”
5 Elos topuk,
6 “Mwet kacto, porongekut. Kut oek mu kom mwet kol fulat ac pwengpeng se. Kom
ku in pikinya mutan kiom an ke kulyuk se ma wo emeet lasr uh. Kut nukewa arulana
engan in asot sie kulyuk an nu sum, tuh kom fah pikinya mutan kiom an kac.”
7 Na Abraham el pasrla ye mutalos
8 ac fahk, “Kowos fin insese in lela nga in pikinya mutan kiuk uh inge, nunak munas
siyuk sel Ephron, wen natul Zohar,
9 elan kukakunma luf se Machpelah, su oanna ke sisken acn lal. Siyuk elan
kukakunma nu sik ke molo na pwaye an ye motowos, ac nga fah molela luk mwe
kulyuk.”
10 In pacl sac, Ephron el wi mwet Hit wial muta ke acn in meeting se ke mutunpot
nu in siti uh. Ac el topuk ye mutun mwet nukewa su muta in acn sac,
11 “Mwet kacto, porongeyu. Nga fah sot nu sum ipin acn sac nufon wi pac luf se
ma oan we ah. Nga ac sot lom ye mutun mwet luk inge, tuh kom fah ku in pikinya
mutan kiom an we.”
12 Tusruktu Abraham el pasrla ye mutun mwet Hit uh
13 ac fahk nu sel Ephron tuh mwet nukewa in ku in lohng, “Nga siyuk kom in nunak
munas lohngwin ma nga ac fahk uh. Nga ac moli ipin acn nufon sac. Sruokya molo
uh, tuh nga fah ku in pikinya mutan kiuk uh we.”
14 Ephron el topuk,
15 “Mwet kacto, lupan molin acn uh ipin silver angfoko na — lupa se ingan ma na
pilasr siktal. Pikinya na mutan kiom an we.”
16 Abraham el insese nu kac, ac srikeya lupa se ma Ephron el fahk ye mutun mwet
ah — ipin silver angfoko, fal nu ke srikasrak ma orekmakinyuk sin mwet kuka.
17 Pa oru acn sel Ephron in Machpelah, su oan kutulap in Mamre, tuh lal Abraham
lac ah. Ma Ephron el kitaung uh pa acn ah, luf sac, ac sak nukewa fin acn sac, utyak
na nwe ke masrol lal ah.
18 Eteyuk sin mwet Hit nukewa su wi muta in pacl sac lah ma lac lal Abraham pa
acn sac.
19 Tukun ma inge, Abraham el piknilya Sarah, mutan kial, in luf se Machpelah in
acn Canaan.
20 Ouinge ipin acn se su tuh ma lun mwet Hit ah meet, ac luf se ma oan we, ma lac
lal Abraham mwe kulyuk.

24

Koneyukyak Mutan Se Kial Isaac

23:4 Heb 11:9, 13; Orek 7:16

1 In pacl se inge Abraham el arulana matuoh, tuh LEUM GOD El akinsewowoyal in
ma nukewa el oru.
2 El fahk nu sin mwet kulansap se ma matu oemeet lal, su karingin ma lal nukewa,
“Filiya poum inmasrlon epuk* ac orala sie wulela nu sik.
3 Nga lungse kom in wulela Inen LEUM GOD, su God lun kusrao ac faclu, lah kom
fah tia sulela sie mutan Canaan kien wen nutik uh.
4 Enenu na kom in folokla nu in facl su nga matula we, ac eis sie mutan inmasrlon
mwet luk tuh in mutan kial Isaac, wen nutik.”
5 A mwet kulansap sac siyuk, “Ac mutan sac fin tia lungse fahsr liki acn sel in wiyu
tuku nu in acn Canaan? Ya nga ac supwala wen nutum in folokla nwe yen kom tuku
we me an?”
6 Abraham el topuk, “Liyaung na kom in tia folokunla wen nutik uh nu we!
7 LEUM GOD lun kusrao El usyume liki acn sin papa tumuk ac liki sou luk, ac El
orala wulela na ku se lal nu sik mu El ac sang acn se inge nu sin fwilin tulik nutik.
El fah supwala lipufan lal meet liki kom, tuh kom fah ku in konauk sie mutan kien
wen nutik uh we.
8 Mutan sac fin tia lungse wi kom tuku, na kom sukosok liki wulela se inge. Tusruktu
ac fah wangin kutena sripa ac pwanang kom in folokunla wen nutik uh nu we.”
9 Ouinge mwet kulansap sac el filiya paol inmasrlon epal Abraham, leum lal, ac
wulela in oru oana ma Abraham el fahk nu sel.
10 Ac mwet kulansap sac el us kain in mwe lung puspis fin singoul sin camel nutin
leum lal, ac som nu ke siti se yen Nahor el muta we epang in acn Mesopotamia.
11 Ke el sun acn we, el orala camel uh in muta nu ten sisken lufin kof se likin siti
sac. In pacl se inge ekela, pacl mutan uh in tuku ut kof.
12 Mwet kulansap sac pre ac fahk, “O LEUM GOD, God lal Abraham leum luk,
akwoye ouiyuk misenge, ac akpwayei wuleang lom nu sel Abraham, leum luk.
13 Nga a inge, sisken lufin kof se yen mutan fusr in siti uh ac tuku ut kof we.
14 Nga fah fahk nu sin sie selos, ‘Nunak munas sruhkya sufa in kof nimom an nu
ten, ac lela ngan nimya.’ El fin fahk, ‘Nimya, ac nga fah oayapa ut kof nimen camel
nutum uh,’ lela tuh in pa inge mutan se ma kom sulela kial Isaac, mwet kulansap
lom. Ma se inge fin sikyak, na nga ac fah etu lah kom akpwayei wulela lom nu sin
leum luk.”
15 Meet liki safla pre lal, Rebecca el sikla, us sufa in ut kof soko finpisal. El acn natul
Bethuel, su wen natul Nahor ac Milcah. Nahor el tamulel lal Abraham.
16 El mutan fusr na kato se su soenna etu mwet. El tufokla nu ke lufin kof sac,
nwakla sufa lal, ac foloko.
17 Mwet kulansap sac kasrusr nu yorol ac fahk, “Nunak munas, ase ngan nimya kof
in sufa nimom an.”
18 Mutan fusr sac fahk, “Mwet kacto, nimya.” Ac el sulaklak na sruhkya sufa lal nu
ten liki finpisal, ac sruokya ke mwet kulansap sac nim.
19 Ke el nim tari, mutan sac fahk, “Kolya ngan utiya pac kof nimen camel nutum
inge, ac sang eltal in nim na ke kuiyaltal.”
20 Mutan sac el kina okoala sufa in kof sac nu in mwe nim kof lun kosro uh, ac
kasrusr nu ke lufin kof ah in sifilpa ut kof, nwe ke na el kiteya nufonna camel nutin
mukul sac.
21 Mukul sac tia kas, a el tuni na mutan fusr sac in liye lah LEUM GOD El akwoye
ouiyen fahsr lal.
22 Ke camel ah nim kof tari, na mwet kulansap sac srukak ring gold na yohk molo
se ac sang nu ke infwen mutan fusr sac, ac sang pac lohlpo gold luo nu ke paol.

---

* **24:2** ***Filiya poum inmasrlon epuk:*** ku ‘nu inyenguk’ — sie ouiyen fulahk nu ke wuleang ma tia ku in ikilyukla.

23 Ac el fahk, “Nunak munas fahk nu sik lah su papa tomom uh. Ya mwesas lohm
sel ah nu sik ac mwet luk inge in mongla we ofong?”
24 Na mutan sac fahk, “Papa tumuk pa Bethuel, wen natul Nahor ac Milcah.
25 Pukanten mah pao ac mongo nun kosro lohm ah, ac mwesas pac lohm ah kowos
in mongla we.”
26 Na mwet kulansap sac sikukmutunte ac alu nu sin LEUM GOD.
27 El fahk, “Kaksakin LEUM GOD, God lal Abraham, leum luk, su oaru in akpwayei
wuleang lal nu sin leum luk. LEUM GOD El aksuwoswosye fahsr luk nu yurin sou lun
leum luk.”
28 Mutan fusr sac kasrusr nu lohm sin nina kial, ac srumun ma inge nukewa nu sel.
29 Oasr tamulel se lal Rebecca pangpang Laban, ac el kasrusr som nu ke lufin kof
sac, nu yen mwet kulansap lal Abraham el muta we.
30 Laban el tuh liye ring nu infwac se ac lohlpo ke poun tamtael lal, ac lohng pac ke
mutan sac fahkak ma mwet kulansap sac fahk nu sel. El som nu yurin mwet kulansap
lal Abraham, su tu sisken camel natul pe lufin kof sac,
31 ac fahk, “Fahsru wiyu nu lohm ah. Kom sie mwet su LEUM GOD El akinsewowoye.
Efu kom ku tu na inge? Oasr acn akola nu sum lohm ah, ac oasr pac acn nu sin camel
nutum an.”
32 Ouinge mukul sac som nu lohm sac, ac Laban el tella ma fin camel ah, ac sang
mah pao ac mongo nalos. Na el use kof nu yurin mwet kulansap lal Abraham ac
mwet lal, in ohlla nialos.
33 Ke mongo uh utuku, mukul sac fahk, “Nga koflana eis mwe kasru inge nwe ke
na nga fahkak sripen tuku luk uh.”
Laban el fahk, “Srumun ma kom ac fahk an.”
34 Na el fahk, “Nga mwet kulansap lal Abraham.
35 LEUM GOD El arulana akinsewowoye leum luk, oru el arulana kasrup. El sang
nu sel un kosro puspis ke sheep, nani, cow, camel ac donkey, oayapa silver, gold, ac
mwet kulansap mukul ac mutan.
36 Sarah, mutan kien leum luk, el oswela wen se nu sel ke el arulana matu, ac leum
luk el sang ma lal nukewa nu sin wen sac tuh in ma lal.
37 Leum luk el sap nga orala sie wuleang na ku se in akos ma el sapkin. El fahk,
‘Nimet sulela mutan kien wen nutik inmasrlon mutan in acn Canaan.
38 A som nu yurin mwet lun papa tumuk ac sou luk, ac sulela sie mutan ah kial we.’
39 Ac nga siyuk sin leum luk, ‘Ac mutan sac fin tia lungse wiyu tuku?’
40 El topukyu ac fahk, ‘LEUM GOD su nga akos pacl nukewa, El ac fah supu lipufan
lal in wi kom, ac sot wo ouiya nu sum. Kom fah eis sie mutan ah kien wen nutik
inmasrlon mwet luk ac sou lun papa tumuk.
41 Ma sefanna ac ku in aksukosokye kom liki wuleang se lom inge pa kom fin som
nu yurin sou luk tuh elos tia lohng siyuk lom.’
42 “Ke nga tuku sun lufin kof sac misenge, nga pre ac fahk, ‘LEUM GOD lal Abraham
leum luk, nunak munas ase wo ouiya nu ke ma nga fahsr kac uh.
43 Nga pa inge ke lufin kof uh. Ke pacl se sie mutan fusr ac tuku in ut kof uh, na
nga ac siyuk sel elan ase kof ngan nimya liki sufa lal.
44 El fin etaten ac kiteyu kof, ac oayapa siyuk elan use kof nimen camel nutik uh,
lela in el pa mutan se kom sulela tuh in mutan kien wen nutin leum luk!’
45 Meet liki nga aksafyela pre lun insiuk, Rebecca el sikla us sufa in ut kof soko
finpisal, ac oatui nu ke lufin kof sac in ut kof. Nga fahk nu sel, ‘Nunak munas, se
ngan nimya.’
46 El kina eisya sufa sac liki finpisal ac fahk, ‘Nimya, ac nga ac fah sang pac kof
nimen camel nutum uh.’ Ouinge nga nimya, ac el kiteya pac camel ah.

47 Nga siyuk sel, ‘Su papa tomom uh?’ Ac el topuk, ‘Papa tumuk pa Bethuel, wen
natul Nahor ac Milcah.’ Na nga sang ring se nu ke fwacl ac lohlpo luo nu ke paol.
48 Nga sikukmutunte ac alu nu sin LEUM GOD. Nga kaksakin LEUM GOD lal
Abraham leum luk, su kolyume na nwe yurin sou lun leum luk, yen su nga konauk
mutan fusr se natulos tuh in ma kien wen nutin leum luk.
49 Inge, komtal fin akola in oru ip lomtal nu sin leum luk ac insese nu ke siyuk lal
uh, na komtal nunak munas fahk nu sik. Ac fin tia, fahk pac, tuh nga in sulela lah
mea nga ac oru.”
50 Na Laban ac Bethuel topuk ac fahk, “Ke sripen ma inge ma sin LEUM GOD me
uh, wanginna ma kut ac fahk.
51 Rebecca el a inge. Usal ac som. Lela tuh elan mutan kien wen nutin leum lom,
in oana ke LEUM GOD El fahk.”
52 Pacl se mwet kulansap lal Abraham el lohng ma inge, el faksufi ac alu nu sin
LEUM GOD.
53 Na el tella nuknuk ac silver ac mwe yun gold, ac sang nu sel Rebecca. El oayapa
sang mwe kite yohk molo nu sin tamulel lal ac nu sin nina kial.
54 Na mwet kulansap lal Abraham ac mwet welul elos mongoi ac motulla we ke
fong sac. Ke elos tukakek ke lotu se tok ah, mwet kulansap sac fahk, “Nunak munas,
filikutla in folokla nu yurin leum luk.”
55 Tusruktu tamulel lal Rebecca ac nina kial eltal fahk, “Mea, Rebecca el tia ku in
mutawin len singoul ma yorosr, na el fah wi kom som?”
56 A el fahk, “Nikmet ikol kut in sifilpa muta. LEUM GOD El akwoye fahsr se luk
inge. Fuhlela nga in tari folokla nu yurin mwet kacto luk.”
57 Ac elos fahk, “Pangnolma Rebecca, kut in lohng lah mea el ac fahk.”
58 Ouinge elos pangnolma Rebecca ac siyuk, “Kom lungse wi mwet se inge som?”
Ac el fahk, “Aok.”
59 Ke ma inge elos fuhlella Rebecca ac mutan kulansap se ma liyalang ke pacl el
tulik ah yak, in wi mwet kulansap lal Abraham ac mwet lal ah som.
60 Ac elos akinsewowoyal Rebecca ac fahk,
“Lela tuh kom, tamtael wiasr, in nina kien million!
Ac fwilin tulik nutum in kutangla siti lun mwet lokoalok lalos!”
61 Na Rebecca ac mutan fusr kulansap lal elos akola ac sroang nu fin camel uh in wi
mwet kulansap lal Abraham. Na elos nukewa mukuiyak som.
62 Isaac el tuku nu in acn turangang se ke “Lufin Kof Lun El Su Moul Ac Liyeyu,”
ac el muta layen eir ke sie ipin acn Canaan.
63 Ke tufahna ekela el illa ac fufahsryesr in polo acn sac, ac liyauk kutu camel
fahfahsru.
64 Ke Rebecca el liyalak Isaac, el fani liki camel el muta fac
65 ac siyuk sin mwet kulansap lal Abraham, “Su mwet se fahsru nu yorosr ingo?”
Na mwet kulansap sac topuk, “Pa ingo leum se luk uh.” Ouinge Rebecca el srukak
nuknuk in afyuf lal ac sunya mutal.
66 Mwet kulansap sac srumunang nu sel Isaac ma nukewa el tuh oru.
67 Na Isaac el usalak Rebecca nu in lohm nuknuk se ma Sarah nina kial ah tuh muta
we, ac el payukyak sel. Lungse lal Isaac nu sel Rebecca akwoyela asor lal ke wanginla
lun nina kial.

25

Fwilin Tulik Saya Natul Abraham
(Sie Chronicle 1:32–33)

1 Abraham el payukyak sin sie pac mutan, inel pa Keturah.

2 Keturah el oswela nu sel Abraham: Zimran, Jokshan, Medan, Midian, Ishbak, ac Shuah.
3 Jokshan pa papa tumal Sheba ac Dedan, ac fwilin tulik natul Dedan pa mwet Asshurim, mwet Letushim ac mwet Leummim.
4 Wen natul Midian pa Ephah, Epher, Hanoch, Abida, ac Eldaah. Elos inge nukewa ma tuku kacl Keturah.
5 Abraham el filiya ma nukewa lal nu sel Isaac,
6 tusruktu ke el srakna moul, el sang pac mwe kite nu sin wen natul ma mutan kulansap kial elos oswela nu sel. Na el supwala wen natul inge nu in sie facl layen nu kutulap, tuh elos in muta loes lukel Isaac wen natul.

Misa Ac Pukpuki Lal Abraham

7 Pa inge lusen moul lal Abraham: yac siofok itngoul limekosr.
8 Abraham el sisla mong safla lal ac misa ke el arulana matuoh.
9 Isaac ac Ishmael, wen luo natul, eltal piknilya in Luf Machpelah in acn mwesas kutulap in Mamre, su tuh ma lal Ephron wen natul Zohar, mwet Hit.
10 Pa inge ipin acn se ma Abraham el tuh molela sin mwet Hit ah. Abraham ac Sarah, mutan kial, eltal kewa pukpuki we.
11 Tukun Abraham el misa, God El akinsewowoyal Isaac wen natul, su muta fototo nu ke acn se pangpang "Lufin Kof Lun El Su Moul Ac Liyeyu."

Fwilin Tulik Natul Ishmael
(Sie Chronicle 1:28–31)

12 Pa inge wen natul Ishmael, su Hagar, mutan kulansap Egypt lal Sarah, el tuh oswela nu sel Abraham.
13 Takla inelos fal nu ke matwalos: Nebaioth, Kedar, Adbeel, Mibsam,
14 Mishma, Dumah, Massa,
15 Hadad, Tema, Jetur, Naphish, ac Kedemah.
16 Elos pa papa tumun sruf singoul luo, ac inelos itukyang nu ke inen acn elos muta we ac nien aktuktuk lalos.
17 Ishmael el tuh yac siofok tolngoul itkosr ke el misa.
18 Fwilin tulik natul Ishmael muta inmasrlon Havilah ac Shur, layen kutulap in acn Egypt, ke inkanek nu Assyria. Elos muta srengla liki tulik natul Abraham saya.

Isusla Lal Esau Ac Jacob

19 Pa inge sramsram kacl Isaac wen natul Abraham.
20 Isaac el yac angngaul ke el payukyak sel Rebecca, acn natul Bethuel (sie mwet Aram ke acn Mesopotamia), ac el ma lohl Laban.
21 Ke sripen wangin tulik natul Rebecca, Isaac el pre nu sin LEUM GOD kacl. LEUM GOD El topuk pre lal, ac Rebecca el pitutuyak.
22 Fak se pa insial, ac meet liki eltal isusla eltal amei na insien nina kialtal. Rebecca el fahk, "Efu ku sikyak ange nu sik?" Ouinge el som siyuk sin LEUM GOD kac.
23 LEUM GOD El fahk nu sel,
"Mutunfacl luo oasr in kom.
Kom ac oswela mutunfacl akwasui luo.
Sie ac fah ku liki ma se ngia.
El su matu ac fah kulansupu el su fusr."
24 Ke sun pacl in isus lal ah, el oswela fak mukul se.
25 Tulik se meet ah srusra manol, ac kolol arulana unacna oana sie nuknuk manan, ke ma inge itukyang inel Esau.*

25:10 Gen 23:3–16 **25:23** Rom 9:12 * **25:25** ***Esau:*** ine se inge fahk ke acn Seir, ac fahkiya oana kas Hebrew se "unacna".

26 Tulik se akluo el isusla tuh na el sruokna kapinnial Esau. Ouinge itukyang inel
Jacob.† Isaac el yac onngoul ke eltal isusla.

Esau El Kukakunla Wal Lun Wounse Lal

27 Tulik mukul luo ah matula, ac Esau el mwet na etu sruh kosro se, ac el lungsena
muta inimae, a Jacob el sukas ac el mutana in lohm uh.
28 Isaac el kuloel Esau, mweyen el lungse kang kosro inima ma Esau el muta sruok
uh, a Rebecca el kuloel Jacob.
29 Sie len ah ke Jacob el orek sup nal, Esau el foloko liki sruh kosro lal. El
masrinsralla
30 ac el fahk nu sel Jacob, "Nga ngulla na pwaye. Se nak kutu mongo srusra kom
oru ingan." (Pa ingan sripa se oru pangpang inel Edom.‡)
31 Jacob el topkol ac fahk, "Nga ac kite kom kom fin ase nu sik wal lun wounse
lom."
32 Esau el fahk, "Kwal aok. Nga akura misa — mwe mea wal sac nu sik?"
33 Ac Jacob el fahk, "Fulahk nu sik lah kom ac se nu sik wal lom an."
Esau el fulahk ac kitala wal lal nu sel Jacob.
34 Na Jacob el sang kutu bread ac kutu sup uh nal. El mongoi tari na el tuyak som.
Pa na ingan luman pilesreyen wal se lal Esau ah sel.

26

Isaac El Muta Gerar

1 Tuh oasr pac sie sracl in facl sac sayen sracl se meet in pacl lal Abraham. Ke ma
inge Isaac el mukuiyak som nu in acn Gerar, nu yorol Abimelech, tokosra lun mwet
Philistia.
2 LEUM GOD El sikyang nu sel Isaac ac fahk nu sel, "Nimet kom som nu Egypt.
Mutana in facl se inge, ke acn se nga ac fahk nu sum in muta we.
3 Muta inge, ac nga ac fah wi kom ac akinsewowoye kom. Nga ac sot facl se inge
nufon nu sum ac nu sin fwilin tulik nutum. Nga ac akpwayeye wulela se nga tuh
orala nu sel Abraham, papa tomom.
4 Nga ac arulana akpusye fwilin tulik nutum ac elos ac fah oana pusiyen itu
inkusrao, ac nga ac sang nu selos facl se inge nufon. Mutunfacl nukewa ac fah siyuk
sik nga in akinsewowoyalos oana ke nga akinsewowoye fwil nutum.
5 Nga fah akinsewowoye kom, mweyen Abraham el tuh akosyu ac liyaung ma sap
nukewa ac ma oakwuk nukewa su nga sapkin."
6 Ouinge Isaac el mutana Gerar.
7 Ke mukul in acn we elos tuh siyuk ke mutan kial, el fahk nu selos mu ma loul pa
Rebecca. El tiana fahkak lah mutan kial pa el, mweyen el sensen mukul we ac unilya
ac eisalla Rebecca, mweyen el arulana oasku.
8 Na ke Isaac el muta we paht kutu, Tokosra Abimelech el ngeti liki winto lal, ac
liyalak Isaac ke el sritalel Rebecca.
9 Abimelech el sapla solalma Isaac ac fahk nu sel, "Ma kiom pa mutan sac! Efu ku
kom fahk mu ma loum?"
Na Isaac el fahk "Nga sensen mu nga ac fin fahk mu ma kiuk pa el, na ac anwuki
nga."
10 Na Abimelech el fahk, "Mea se kom oru nu sesr inge? Sie sin mukul luk inge
funu ona yurin mutan kiom an, lukun kom pa pwanma mwatasr."
11 Na Abimelech el akesmakye mwet nukewa, "Kutena mwet su oru koluk nu sin
mwet se inge, ku mutan kial uh, ac fah anwuki."

---

† **25:26** ***Jacob:*** fahkyen ine se inge oana kas Hebrew se "kapinnia". ‡ **25:30** ***Edom:*** fahkyen ine se inge oana fahkyen "srusra" in kas Hebrew. **25:33** Heb 12:16 **26:3** ***26:3–4*** Gen 22:16–18 **26:7** Gen 12:13; 20:2

12 Isaac el oru ima se lal in facl sac, ac in yac sac el kosrani pacl siofok yohk liki
lupan ma el taknelik, mweyen LEUM GOD El akinsewowoyal.
13 El kapkapak na in ma nukewa, oru el sie mwet arulana kasrup.
14 Mweyen oasr un kosro puspis natul ke sheep ac cow ac mwet kulansap puspis
lal, mwet Philistia elos sokyak sel.
15 Lufin kof nukewa ma mwet kulansap lal Abraham, papa tumal, tuh pukanak ke
el srakna moul, mwet Philistia elos nwakla ke fohk.
16 Na Abimelech el fahk nu sel Isaac, “Fahla liki facl sesr uh. Kom arulana ku liki
kut lac.”
17 Ouinge Isaac el som ac oakiya nien aktuktuk lal Infalfal Gerar, ac muta we.
18 El sifilpa pukanak lufin kof ma Abraham, papa tumal, el tuh pukanak in pacl lal,
su mwet Philistia elos tuh taunya tukun Abraham el misa. Isaac el sang pacna inen
lufin kof inge ke ine ma papa tumal ah tuh sang nu kac.
19 Mwet kulansap lal Isaac ah pikin lufin kof se infalfal sac nwe sun unon in kof se.
20 Mwet liyaung kosro in acn Gerar elos alein nu sin mwet liyaung kosro lal Isaac,
ac fahk, “Lufin kof se inge ma lasr.” Ouinge Isaac el sang inen luf sac “Alein.”
21 Mwet kulansap lal Isaac elos sifilpa pukanak sie lufin kof, ac oasr pac alein kac.
Ke ma inge el sang inen luf se inge, “Akwasui.”
22 El som liki acn sac ac sifilpa pukanak sie luf uh. Wangin alein nu sel ke luf se
inge, ouinge el pangon luf sac, “Sukosok.” Ac el fahk, “Inge LEUM GOD El ase nu sesr
sukosok in muta fin acn se inge, ac kut ac fah kapkapak fin acn se inge.”
23 Isaac el tuyak ac som nu Beersheba.
24 In fong sac LEUM GOD El sikyang nu sel ac fahk, “Nga God lal Abraham, papa
tomom. Nik kom sangeng. Nga ac wi kom ac nga fah akinsewowoye kom ac sot fwilin
tulik puspis nutum, ke sripen wuleang luk nu sel Abraham, mwet kulansap luk.”
25 Isaac el etoak loang se we ac alu nu sin LEUM GOD. Na el tulokunak nien aktuktuk
lal we, ac mwet kulansap lal elos sifilpla pukanak lufin kof se.

Sie Wulela Inmasrlol Isaac Ac Abimelech

26 Abimelech el tuku Gerar me, usal Ahuzzath mwet kasru fulat lal, ac Phicol leum
lun un mwet mweun lal welul, in tuh sonol Isaac.
27 Ke ma inge Isaac el siyuk, “Efu ku komtal tuku liyeyu? Komtal tuh srungayula
ac lisyula liki facl sumtal ah.”
28 Abimelech el topuk ac fahk, “Inge kut etu lah LEUM GOD El wi kom, ac kut nunku
mu ac wona in oasr sie wulela na ku inmasrlosr. Kut lungse kom in wulela
29 lah kom ac tia aklokoalokye kut oapana ke kut tuh tiana aklokoalokye kom ah.
Kut tuh kulang na nu sum ac supwekomla in misla. Inge kalem na sesr lah LEUM
GOD El akinsewowoye kom.”
30 Isaac el akoela kufwa se nu selos, ac elos tukeni mongoi.
31 Toangna in lotu tok ah, eltal tukakek ac akkeyala wulela inmasrloltal. Na Isaac
el wilkas nu selos, ac elos fahsrelik kawuk na wowo.
32 Ke len sacna mwet kulansap lal Isaac elos tuku ac fahkang nu sel ke lufin kof se
ma elos pukanak. Elos fahk, “Kut konauk kof.”
33 El sang inen lufin kof sac “Wuleang Ku.” Pa ingan sripa se oru pangpang siti sac
Beersheba.*

Mutansac Kial Esau

34 Ke Esau el yac angngaul, el payukyak sin mutan Hit luo: Judith acn natul Beeri,
ac Basemath acn natul Elon.
35 Mutan luo inge arulana aktoasryal Isaac ac Rebecca.

26:26 Gen 21:22 * **26:33** ***Beersheba:*** kalmen ine se inge in kas Hebrew pa “Lufin Kof In Wuleang”.

27

Isaac El Akinsewowoyalla Jacob

1 In pacl se inge Isaac el matuoh ac mutawauk in sulonginla. El sapla solalma Esau,
wen se ma matu natul, ac fahk nu sel, “Wen nutik!”
Esau el topuk, “Nga inge.”
2 Isaac el fahk, “Kom liye lah nga matuoh ac apkuran in misa.
3 Us mwe pisr nutum an ac sruokma soko kosro inima an nak.
4 Orauk kain in mongo yuyu se ma nga lungsena kang ah, ac use nu yuruk. Nga ac
mongo tari, na nga fah akinsewowoyekomla meet liki nga misa.”
5 Ke pacl se Isaac el kaskas nu sel Esau inge, Rebecca el lohng na. Ouinge ke Esau
el illa som in sruh kosro,
6 Rebecca el fahk nu sel Jacob, “Nga lohng lah ingena papa tomom fahk nu sel Esau
ange:
7 ‘Use soko kosro inima an ac akmolyela nak. Tukun nga ac mongo tari, na nga ac
akinsewowoye kom ye mutun LEUM GOD meet liki nga misa.’ ”
8 Rebecca el tafwela ac fahk, “Wen nutik, porongo akwoye ac oru ma nga fahk uh.
9 Fahla nu ke un kosro uh, ac srela lukwa nani fusr na fact an. Use ngan tuh
akmolyela ac orala kain mongo se ma papa tomom el arulana lungse yohk ah.
10 Kom ku in usla nu yorol elan kang, elan mau akinsewowoyekomla meet liki el
misa.”
11 Tusruktu Jacob el fahk nu sin nina kial, “Kom etu na lah manol Esau unacna, a
monuk fwel.
12 Papa el ac tuh kahl monuk ac konauk lah nga kiapwel. Ac fin ange, ac tia
akinsewowoyeyuk nga, a el ac selngaiyuwi.”
13 Nina kial ah fahk, “Wen nutik, lela kutena selnga nu sum an in oan fuk. Oru na
ma nga fahk uh. Fahla use nani an.”
14 Ouinge el som sruokya nani uh, ac use nu yurin nina kial, ac el orala kain mongo
se ma papa sac arulana lungse ah.
15 Na Rebecca el srukak nuknuk se ma wo emeet lal Esau su oan yorol in lohm uh,
ac sang nokmulang Jacob.
16 El sang kulun nani uh nu fin paol Jacob, oayapa nu fin acn ma tia unacna ke
kawal.
17 Na el sang mwe mongo yuyu sac, ac bread ma el munanla nu sel.
18 Na Jacob el som nu yurin papa tumal ah, ac fahk, “Papa!”
El topuk, “Nga inge. Su kac sumtal ingan?”
19 Jacob el fahk, “Nga Esau, wen matu nutum. Ma kom sap ngan orala nom ah pa
inge. Tukakek mongoi, kom in tari akinsewowoyeyula.”
20 Isaac el fahk nu sin wen natul, “Ku kom oru fuka tuh kom arulana sa konauk?”
Jacob el fahk, LEUM GOD lom El kasreyu konauk.”
21 Isaac el fahk nu sel Jacob, “Kaluku ngan kahlkomi. Pwayena lah kom pa Esau?”
22 Jacob el kalukyang nu yurin papa tumal ah, na Isaac el kahlilya ac fahk, “Pusrem
oana pusracl Jacob, a poum paol Esau.”
23 El tiana akilenul Jacob, mweyen paol oana paol Esau. El akola elan akinse-
wowoyal,
24 na el sifilpa siyuk, “Ku pwayena kom pa Esau?”
Ac el topuk, “Aok, pwaye.”
25 Isaac el fahk, “Kolma mongo an nu yuruk ngan kang. Nga ac mongo tari, na nga
fah akinsewowoyekomla.” Jacob el kolang nu yorol, ac el oayapa sang wain nimal.
26 Na papa tumal ah fahk nu sel, “Kaluku, wen nutik, ac ngokya mutuk.”

27 Ac ke el kalukyang in ngok mutal, Isaac el ngokak nuknuk lal, ouinge el
akinsewowoyalla. Ac el fahk, “Foulin wen nutik uh loslos oana foulin ima ma LEUM
GOD El akinsewowoye.
28 God Elan asot nu sum aunfong inkusrao me, ac akkasrupye fohkon acn in ima
lom! Ac lela Elan akpusye wheat ac wain lom!
29 Mutunfacl puspis in kulansap nu sum, ac mwet uh in faksufi ye motom. Lela
kom in leum fin sou lom nukewa, ac fwilin tulik nutin nina kiom in akfulatye
kom. Lela elos su selngawi kom in selngawiyuk, ac elos su akinsewowoye kom in
akinsewowoyeyuk.”

Esau El Kwafe Isaac Elan Akinsewowoyal

30 Isaac el akinsewowoyela Jacob tari, na Jacob el tuyak som. Tia paht na Esau,
tamulel lal, el foloko liki sruh kosro lal.
31 El oayapa akmolyela mwe mongo na yuyu ac usla nu yurin papa tumal. Ac
el fahk, “Papa, tukakek kang kutu ikwen kosro nga us tuku nom inge, kom in tari
akinsewowoyeyula.”
32 Ac Isaac el siyuk, “Ku su kom an?”
Ac Esau el fahk, “Nga Esau, wounse mukul nutum.”
33 Manol Isaac nufon rarrarak, ac el siyuk, “Fin angan, ac su sruhk uniya kosro
soko use nak ah? Nga mongo tufahna tari na pa kom utyak. Nga sang nufon mwe
insewowo luk nu sel, ac inge ac ma na lal nwe tok.”
34 Ke Esau el lohng ma inge, el liksreni tung ac wowoyak, ac fahk, “Papa,
akinsewowoyeyu pac!”
35 Isaac el fahk, “Tamulel lom el tuku ac kiapweyula. El eisla tari mwe insewowo
lom.”
36 Esau el fahk, “Pacl luola el aklalfonyeyu. Fal in pangpang inel Jacob.* El eisla
wal lun wounse luk, ac inge el eisla pac mwe insewowo luk. Ya wangin na pwaye
mwe insewowo lula kom filiya luk?”
37 Isaac el topuk, “Nga orala tari elan leum fom, ac tuh mwet wial nukewa fah mwet
kulansap lal. Nga sang nu sel wheat ac wain. Inge, wen nutik, wangin ma nga ku in
oru nu sum!”
38 Esau el sifil pacna kwafe nu sin papa tumal ah, ac fahk, “Ya mwe insewowo
sefanna lom, papa? Akinsewowoyeyu pac!” Na el sifilpa tung.
39 Na Isaac el fahk nu sel,
“Wangin aunfong nu sum inkusrao me,
Wangin acn wo ke ima uh lom.
40 Cutlass nutum pa ac sot enenu lom,
Ac kom fah kulansupu tamulel lom.
Tusruktu kom fin tuyak lainul,
Kom ac fah pisrla liki ye nununku lal.”
41 Esau el arulana srungalla Jacob, mweyen papa tumal ah tuh sang mwe insewowo
ah nu sel. Ac el nunku sel sifacna, “Akuranna sun pacl in eoksra ke misa lal papa.
Fin safla, na nga ac unilya Jacob.”
42 Tusruktu ke Rebecca el lohng ke akoo lal Esau ah, el sapla solalma Jacob ac fahk
nu sel, “Esau tamulel lom, el akoo in foloksak nu sum ac unikomi.
43 Wen nutik, inge kom oru ma nga fahk uh. Fahla ingena nwe yorol Laban tamulel
luk in acn Haran,
44 ac muta yorol nwe ke na kasrkusrak lun tamulel lom ohula

27:27 ***27:27–29*** Heb 11:20 **27:29** Gen 12:3 * **27:36** ***Jacob:*** sie pac kalmen Jacob pa “Kutasrik”. **27:36** Gen
25:29–34 **27:38** Heb 12:17 **27:39** ***27:39–40*** Heb 11:20 **27:40** Gen 36:8; 2 Tok 8:20

45 ac el mulkunla ma kom oru nu sel inge. Tok nga ac fah supwaot sie mwet in
folokinkomme. Mwe mea wen luo nutik in tukenina wanginla ke len sefanna?”

Isaac El Supwalla Jacob Nu Yorol Laban

46 Rebecca el fahk nu sel Isaac, “Nga keokla sin mutan Hit kial Esau inge. Jacob el
fin payukyak pac sin sie mutan Hit, ac mansis pacna ngan tari misa.”

28

1 Isaac el solalma Jacob, paingul ac fahk nu sel, “Nimet kom payuk sin mutan
Canaan inge.
2 A kom som nu Mesopotamia, nu yen sel Bethuel, papa matu tomom, ac payukyak
sin sie mutan we ah, siena sin acn natul Laban, su ma lin nina kiom.*
3 God Kulana Elan akinsewowoye payuk lom, ac sot in pus tulik nutum, tuh kom
fah papa tumun mutunfacl puspis!
4 Lela Elan akinsewowoye kom ac fwilin tulik nutum oana ke El tuh akinsewowoyal
Abraham, tuh facl se su kom muta we inge, su God El sang lal Abraham, in fah ma
lom!”
5 Isaac el supwalla Jacob nu Mesopotamia, nu yorol Laban, wen natul Bethuel mwet
Aram, su ma lel Rebecca, nina kial Jacob ac Esau.

Esau El Sifilpa Payukyak Sin Sie Pac Mutan

6 Esau el lohngak lah Isaac el akinsewowoyal Jacob ac supwalla nu Mesopotamia
in sokak sie mutan kial we. El oayapa lohng lah ke Isaac el akinsewowoyal Jacob el
sapkin nu sel elan tia payuk sin mutan Canaan.
7 El lohngak pac lah Jacob el akos na papa tumal ac nina kial, ac som nu
Mesopotamia.
8 Ouinge Esau el akilen lah Isaac, papa tumal, el tia lungse elan payuk nu sin mutan
Canaan.
9 Ke ma inge Esau el som nu yorol Ishmael, wen natul Abraham, ac payukyak sel
Mahalath, sie acn natul Ishmael, su ma loul Nebaioth.

Mweme Lal Jacob In Acn Bethel

10 Jacob el fahsr liki acn Beersheba in som nu Haran.
11 Ke faht uh tili el sun sie acn mutal ac aktuktuk we. Ke el ona in motul, el eloangak
eot se.
12 El mweme mu el liye nien fan se tuyak faclu yak sun acn inkusrao, ac lipufan uh
fani ac fanyak fac.
13 Ac LEUM GOD El tu siskal ac fahk, “Nga LEUM GOD lal Abraham ac Isaac. Nga
fah sot nu sum, ac fwilin tulik nutum, acn se ma kom oan we inge.
14 Elos ac fah mau arulana pukanten oana puk fin faclu. Elos ac fah akyokye facl
selos nu kutulap, roto, epang ac eir. Ac nga fah akinsewowoye mutunfacl nukewa
keim ac fwilin tulik nutum.
15 Esam, nga ac fah wi kom ac langoekom yen nukewa kom som nu we, ac nga ac
fah folokinkomme nu fin acn se inge. Nga ac tiana fahsr liki kom nwe ke na nga orala
ma nukewa nga wuleot nu sum.”
16 Jacob el asmakla ac fahk, “Pwaye na pwaye, LEUM GOD El oasr in acn se inge a
nga tiana etu!”
17 El sangeng ac fahk, “Acn na oal se pa inge! Tia ana acn, a ma sin God. Ku pacna
in pa inge mutunpot nu in kusrao.”

---

* **28:2** ***payukyak sin sie mutan … Laban, su ma lin nina kiom:*** in pacl so filfilla tuh sou fototo inge ku in payuk. **28:4** Gen 17:4–8 **28:12** Jn 1:51 **28:13** Gen 13:14–15

18 Jacob el toangna tukakek ke lotu tok ah, eis eot se ma el ilung ah, ac tulokunak
tuh in sie mwe esmakin. Na el ukuiya oil in olive nu fac, in kisakunang nu sin God.
19 El sang inen acn sac Bethel.† (Siti srisrik sac pangpang Luz meet.)
20 Na Jacob el orala wulela se nu sin LEUM GOD, ac fahk ouinge: "Kom fin wiyu ac
karinginyu in fahsr se luk inge, ac kasreyu ke mwe mongo ac nuknuk,
21 ac nga fin moul folokla sun acn sin papa tumuk, na kom fah God luk.
22 Eot in esmakin se su nga oakiya inge ac fah acn in alu nu sum, ac nga fah asot
nu sum sie tafu singoul ke ma nukewa ma kom ase nu sik."

29

Jacob El Sun Acn Sel Laban

1 Jacob el fahsr liki acn sac ac som tulanya facl sin mwet layen nu kutulap.
2 El fahsr nwe liyauk lufin kof se inimae ac u tolu ke sheep oan mongla siska. Mwet
uh elos kite sheep natulos ke kof in luf se inge. Oasr eot tupasrpasr lulap se sang afin
luf sac.
3 Pacl se ma un sheep nukewa ac fahsreni uh, mwet karingin sheep inge ac epusla
eot sac ac kiteya sheep natulos. Na toko elos fah sifil oakeang eot sac in afinya.
4 Jacob el siyuk sin mwet liyaung sheep uh, "Kowos mwet ya?"
Elos fahk, "Kut mwet Haran."
5 El siyuk selos, "Ku kowos etal Laban, su ac ma natul Nahor?"
Ac elos fahk, "Aok, kut etal."
6 Na el siyuk, "Ac el fuka?"
Elos topuk, "El ku na. Ngetot liye, tulik mutan se natul pa pwen un sheep natul
fahsru ingo. El pa Rachel."
7 Jacob el fahk, "Liye, srakna infulwen len, soenna pacl in utukeni sheep uh. Kowos
ku tia kiteya ke kof ac folokunulosla nu inima elos in mongo we?"
8 Elos fahk, "Kut tia wi oru angan. Ac soaneyuk nwe ke na un sheep nukewa faseni,
ac eot se inge ipisyukla, na kut fah sang kof nimalos."
9 Ke Jacob el srakna kaskas nu selos, Rachel el tuku wi un sheep nutin papa tumal
ah.
10 Ke Jacob el liyalak Rachel, el som nu ke lufin kof uh ac epusla eot sac, na sang
kof nimen sheep natul Laban, su ma loun nina kial.
11 Na Jacob el ngok mutal Rachel, ac tung ke sripen engan lal.
12 El fahkang nu sel, "Nga wen natul Rebecca, sou lun papa tomom."
Na Rachel el yula ac fahkang nu sin papa tumal ah.
13 Ac ke papa sac lohng pweng kacl Jacob, mukul se nutin ma loul, el kasrusr som in
sonol. El sruokilya ac ngok mutal, na el usalla nu in lohm sel. Ke Jacob el srumunang
nu sel Laban ma nukewa ma sikyak nu sel ah,
14 Laban el fahk, "Pwaye na pwaye lah kut srah sefanna." Na Jacob el muta yorol
malem se.

Jacob El Orekma Nu Sel Laban Kacl Rachel Ac Leah

15 Laban el fahk nu sel Jacob, "Kut finne sou, kom fah tia orekma nu sik ke wangin
molo. Nga ac akfalye nu sum fuka?"
16 Oasr acn luo natul Laban — inen ma se ma matu ah pa Leah, ac ma se ma srik
ah pa Rachel.
17 Wo mutal Leah, tusruktu Rachel el arulana oasku ac wo pac lumahl.
18 Jacob el arulana lungse Rachel, ac el fahk, "Nga ac orekma nu sum yac itkosr,
kom fin usalu Rachel kiuk."

---

† **28:19** ***Bethel:*** kalmen ine se inge ke kas Hebrew pa "lohm sin God". **29:14** Gen 12:3; 22:18

19 Laban el topuk, “Nga ac lungse eisalot nu sum liki na in eisalang nu sin kutena
mwet saya. Tari, mutana yuruk.”
20 Jacob el orekma yac itkosr elan mau ku in eisal Rachel, ac ke sripen el lungse el
yohk, yac itkosr sac oana in pacl na fototo se nu sel.
21 Na Jacob el fahk nu sel Laban, “Sun tari lusen pacl sac. Fuhlela nga in payukyak
sin acn nutum.”
22 Ouinge Laban el oru kufwen marut se ac suli mwet nukewa.
23 Tusruktu in fong sac, el tia usal Rachel, a el eisalang Leah nu sel Jacob, ac Jacob
el ona yorol. (
24 Laban el eisalang Zilpah, mutan kulansap lal, nu sel Leah, acn natul, tuh elan
mutan kulansap lal.)
25 Jacob el tiana etu nwe ke lotutang tok ah lah Leah pa oan yorol ah. El som nu
yorol Laban ac fahk, “Efu kom ku oru ange nu sik? Nga orekma kacl Rachel, na efu
kom ku kiapweyula?”
26 Laban el fahk, “Ouiya lasr uh, kut tia ku in sang el su srik in payukyak meet liki
el su matu.
27 Tupan in safla wik in akfulat lun marut uh, na nga fah eisalot Rachel nu sum,
kom fin sifilpa orekma luk ke yac itkosr.”
28 Jacob el insese nu kac, ac ke safla wik in akfulat ke marut uh, Laban el eisalang
Rachel, acn natul, tuh elan mutan pac kial. (
29 Laban el eisalang Bilhah, mutan kulansap lal, nu sel Rachel, acn natul, tuh elan
mutan kulansap lal.)
30 Jacob el ona yorol Rachel pac, ac el lungse Rachel yohk lukel Leah. Ouinge el
sifilpa orekma nu sel Laban ke yac itkosr pac.

Tulik Ma Isusyang Nu Sel Jacob

31 Ke LEUM GOD El liye lah srik lungse lal Jacob nu sel Leah lukel Rachel, El oru
tuh in oasr tulik natul Leah, a funu Rachel, wangin tulik natul.
32 Leah el pitutuyak ac oswela wen se. El fahk, “LEUM GOD El liye keok luk, ac inge
mukul tumuk uh ac fah lungsela nga.” Ouinge el sang inen tulik sac Reuben.*
33 El sifilpa pitutuyak ac oswela pac wen se. El fahk, “LEUM GOD El ase pac wen se
inge nutik, mweyen El lohng lah srungayuk na nga.” Ke ma inge el sang inen tulik
sac Simeon.†
34 El sifilpa pitutuyak ac oswela pac wen se. Na el fahk, “Inge mukul tumuk uh ac
arulana kupasrme nu sik liki na meet ah, mweyen nga osweang wen tolu nu sel.” Ke
ma inge el sang inen wen sac Levi.‡
35 Toko el sifilpa pitutuyak ac oswela wen se. Ac el fahk, “Inge nga fah kaksakin
LEUM GOD.” Ouinge el sang inen wen sac Judah.§ Na wotyak isus lal uh.

30

1 Tusruktu wanginna tulik Rachel el osweang nu sel Jacob, oru el mutawauk in
lemtai tamtael lal, ac fahk nu sel Jacob, “Orala kutu tulik ah nutik. Kom fin tia, nga
ac misa.”
2 Jacob el kasrkusrak sel Rachel ac fahk, “Tia nga pa God — El na pa oru kom in tia
orek tulik uh.”
3 Rachel el fahk, “Bilhah, mutan kulansap luk, el a inge. Ona yorol tuh elan ku in
orala sie tulik ah nutik. Fin ouinge ku in oaoala mu nina se pa nga.”
4 Ouinge el eisalang Bilhah nu sin mukul tumal, ac el ona yorol.

---

* **29:32** ***Reuben:*** in kas Hebrew, fahkyen ine se inge oana fahkyen “liye, wen se” ac “liyeyuk keok luk”. † **29:33** ***Simeon:*** fahkyen ine se inge oana fahkyen “lohng” in kas Hebrew. ‡ **29:34** ***Levi:*** fahkyen ine se inge oana fahkyen “kupasr” in kas Hebrew. § **29:35** ***Judah:*** fahkyen ine se inge oana fahkyen “kaksak” in kas Hebrew.

5 Bilhah el pitutuyak ac oswela wen se nu sel Jacob.
6 Rachel el fahk, “God El oru nununku lal ac ase enenu luk. El lohng kwafe luk ac
ase wen se nutik.” Ouinge el sang inen tulik sac Dan.*
7 Bilhah el sifilpa pitutuyak ac oswela wen se akluo nu sel Jacob.
8 Rachel el fahk, “Nga alein yokna nu sin tamtael luk, tusruktu inge nga kutangla.”
Ke ma inge el sang inen tulik sac Naphtali.†
9 Ke Leah el akilenak lah tui orek tulik lal, el eisalang Zilpah, mutan kulansap lal,
nu sel Jacob, tuh in oana mutan se kial.
10 Na Zilpah el oswela wen se nu sel Jacob.
11 Leah el fahk, “Wola ouiyuk.” Ouinge el sang inen tulik sac Gad.‡
12 Zilpah el sifilpa osweang wen se nu sel Jacob,
13 na Leah el fahk, “Arulana yohk engan luk! Inge mutan uh ac pangonyu engan.”
Ouinge el sang inen tulik sac Asher.§
14 Ke pacl in kosrani wheat, Reuben el som nu inima uh tuh konauk kutu
mandrake,* na el us tuku nu yorol Leah, nina kial. Ac Rachel el fahk nu sel Leah,
“Nunak munas, se nak kutu mandrake ma tulik nutum an us tuku an.”
15 Leah el topuk, “Mea tia fal tari ke kom eisla mukul tumuk ah? A inge kom srike
in eisla mandrake lun wen nutik uh.”
Na Rachel el fahk, “Kom fin ase mandrake lun wen nutum an, na kom ku in ona
yorol Jacob ofong.”
16 Ke Jacob el foloko liki inima uh ke ekela, Leah el illa in osun nu sel ac fahk, “Kom
ac motul yuruk ofong, mweyen nga molikomla tari ke mandrake lun wen nutik.” Ke
ma inge Jacob el motulla yorol Leah ke fong sac.
17 God El topuk pre lal Leah, ac el sifilpa pitutuyak ac osweang nu sel Jacob wen se
aklimekosr.
18 Leah el fahk, “God El ase nu sik sie ma lacne, mweyen nga sang mutan kulansap
luk nu sin mukul tumuk.” Ouinge el sang inen wen se natul inge Issachar.†
19 Leah el sifilpa pitutuyak ac oswela wen se akonkosr nu sel Jacob.
20 Ac el fahk, “God El ase nu sik sie mwe kite na wowo. Inge mukul tumuk uh ac
eisyu, mweyen nga osweang nu sel wen onkosr.” Ke ma inge el sang inel Zebulun.‡
21 Toko el oswela tulik mutan se, ac sang inel Dinah.
22 Na God El esamulak Rachel. El topuk pre lal ac oru elan ku in isus.
23 El pitutuyak ac oswela wen se. Na el fahk, “God El eisla mwekin luk ac ase wen
se nutik.”
24 “Finsrak LEUM GOD Elan ku in sifilpa ase sie wen ah nutik.” Ouinge el sang inen
tulik sac Joseph.§

Jacob El Orek Fwacfa Nu Sel Laban

25 Tukun isusla lal Joseph, Jacob el fahk nu sel Laban, “Filiyula nga in folokla nu
yen sik.
26 Ase mutan kiuk ac tulik nutik su nga kulansap nu sum kac, ac nga fah som. Kom
arulana etu woiyen orekma luk ke nga kulansap nu sum.”
27 Laban el fahk nu sel, “Ngan fahkwin ma se: Nga konauk ke susfa lah LEUM GOD
El akinsewowoyeyu ke sripom.

---

* **30:6** ***Dan:*** fahkyen ine se inge oana fahkyen “wotla wo” in kas Hebrew. † **30:8** ***Naphtali:*** fahkyen ine se inge oana fahkyen “alein” in kas Hebrew. ‡ **30:11** ***Gad:*** kalmen ine se inge pa “wola ouiya” in kas Hebrew. § **30:13** ***Asher:*** kalmen ine se inge pa “engan” in kas Hebrew. * **30:14** ***mandrake:*** kain in sak soko ma mutan in pacl meet ah orekmakin in pwanang elos in ku in pitutu, ku elos in eye sin mukul. † **30:18** ***Issachar:*** fahkyen ine se inge oana “oasr ma lacne” in kas Hebrew. ‡ **30:20** ***Zebulun:*** fahkyen ine se inge oana “eis” ac “mwe kite” in kas Hebrew. § **30:24** ***Joseph:*** fahkyen ine se inge oana “finsrak nu ke sie pac” in kas Hebrew.

28 Fahkma sie lupan mol an nu ke orekma lom, ac nga fah moli kom kac, kom in
mau mutana yuruk."
29 Ac Jacob el fahk, "Kom etu na ouiyen orekma luk nu sum, ac lupan puseni lun
un kosro nutum ke pacl nga karingin ah.
30 Meet liki nga tuku ah, supus kosro nutum, ac inge arulana pukanteni. Ac LEUM
GOD El akinsewowoye kom in acn nukewa nga kulansupwekom we. Inge pacl fal nu
sik in suk ma ac wo nu sik ac sou luk."
31 Na Laban el sifil pacna siyuk, "Lupa su kom lungse ngan moli kom kac uh?"
Ac Jacob el topuk, "Nga tia lungse kutena kain in moul, tuh nga ac srakna karingin
un kosro nutum kom fin insese nu ke nunak se luk inge:
32 Fuhlela nga in som ac fahsr inmasrlon un kosro nutum nukewa misenge, ac srela
sheep fusr sroalsroal nukewa, ac nani fusr ma tuhntun nukewa. Ac pa na ingan molin
orekma luk uh.
33 Ke pacl fahsru ac fisrasr nu sum in konauk lah nga pwaye in kulansap luk uh ku
tia. Ke pacl kom ac tuku in liye molin orekma luk uh, fin oasr nani ma tia tuhntun
ku sheep ma tia sroalsroal yuruk, kom ac etu na lah ma pusrla."
34 Laban el fahk, "Wona. Kut ac oru oana ma kom fahk an."
35 Tusruktu, ke len sac pacna Laban el usla nani mukul ma tuhntun ac ma mutan
nukewa ma oasr tuhn fasrfasr kac. El oayapa usla sheep sroalsroal nukewa, ac el
sang wen natul in liyaung ma inge.
36 Na el som lukel Jacob wi kosro ma el eisla uh, ac fahsr ke lusa se ma el ac ku in
fahsr ke len tolu. Jacob el mutana karingin ma lula ke un kosro natul Laban.
37 Jacob el eis kutu lesak moul ke sak poplar, sak almond, ac sak plane, ac kolosla
kutu kolo ah liki, tuh lesak uh fah oasr koa fasrfasr oan kac.
38 El kaskiya lesak inge ye mutun un kosro uh ke acn in nim kof lalos. El filiya lesak
inge we, mweyen kosro inge ac tutu we ke pacl elos tuku in nim kof uh.
39 Ouinge ke nani uh ac forang nu ke lesak inge ke elos afanuki, fahkolos ac tuhntun.
40 Jacob el taran na sheep uh in srisrila liki nani uh, ac oru tuh elos in tu ngetang
nu yurin kosro tuhntun ac kosro sroalsroal ke u in kosro natul Laban uh. Ke el oru
ouinge uh, el akpusye un kosro natul sifacna, ac srela liki ma natul Laban.
41 Ke kosro ma ku ikwa uh ac afanuki uh, Jacob el ac filiya lesak uh ye mutalos ke
acn in nim kof lalos, kosro inge in mau tutu in masrlon lesak inge.
42 Tusruktu el tiana filiya lesak ye mutun kosro ma munas ikwa uh. Ouinge sikyak
tuh na kosro munas nukewa ma natul Laban, ac ma ku ikwa nukewa ma natul Jacob.
43 Ke ouinge uh, Jacob el arulana kasrupi. Pukanteni u in kosro natul, mwet
kulansap lal, oayapa camel ac donkey.

31

Jacob El Kaingla Lukel Laban

1 Jacob el lohngak lah wen natul Laban elos fahk mu, "Jacob el eisla ma nukewa
lun papa tumasr uh. Kasrup lal uh ma na ke ma lun papa tumasr uh."
2 Jacob el akilenak pac lah Laban el tia sifilpa kulang oana meet ah.
3 Na LEUM GOD El fahk nu sel, "Folokla nu yen sin papa tomom ac nu yurin sou
lom. Nga ac fah wi kom."
4 Ke ma inge Jacob el sapla nu sel Rachel ac Leah, eltal in tuku osun nu sel yen ma
un kosro natul uh muta we.
5 El fahk nu seltal, "Nga liye tuh papa tomomtal ah tiana sifil kulang nu sik oana
meet ah. Tusruktu, God lun papa tumuk El nuna wiyu na.
6 Komtal kewa etu na lah nga orekma nu sin papa tomomtal ah ke kuiyuk nufon.

7 Nwe ouinge, a el kutasrik na nu sik ac ekulla molin orekma luk uh pacl singoul.
Tusruktu God El tiana lela elan oru kutena mwe ongoiya nu sik.
8 Pacl nukewa Laban el fin fahk, ‘Nani tuhntun ingan pa ac moli orekma lom,’ na
kosro nukewa ac oswe natu tuhntun. Ac el fin fahk, ‘Nani kwarmok uh pa ac moli
orekma lom,’ na u in kosro nukewa ac oswe natu kwarmok.
9 God El eisla u in kosro liki papa tomomtal ac use nutik.”
10 “Ke pacl in orek fahko lun un kosro uh nga tuh mwemei ac liye lah nani mukul
ma orek fahko uh ma na kwarmok ac tuhntun.
11 Na lipufan lun God el kaskas nu sik in mweme sac ac fahk, ‘Jacob!’
Ac nga fahk, ‘Nga.’
12 Ac el fahk, ‘Liye, nani mukul nukewa ma orek fahko inge ma kwarmok ac
tuhntun. Nga oru in ouinge mweyen nga liye ma nukewa ma Laban el oru nu sum.
13 Nga pa God se su tuh sikwot nu sum in acn Bethel, yen se ma kom tuh ukuiya oil
in olive nu fin eot se ac kisakin tuh in sie mwe esmakin, ac kom tuh orala sie wuleang
nu sik we. Akola kom in folokla nu in facl se ma kom isusla we.’ ”
14 Rachel ac Leah topkol Jacob ac fahk, “Wangin ma lula kut ac usrui sin papa
tumasr.
15 El orekut oana mwetsac uh. El kukakinkutla, ac inge el sisla nufon mani ma
moulyang nu sel kacsr ah.
16 Mwe kasrup nukewa ma God El eisla liki papa tumasr ah inge, ma lasr ac tulik
natusr. Oru na ma God El fahk kom in oru an.”
17 Ouinge Jacob el tuyak, ac srakang tulik natul ac mutan kial nu fin camel uh,
18 ac pwanla kosro natul nukewa, ac ma lal nukewa ma el eis ke orekma lal, ac
kosro natul ma el eis in acn Mesopotamia, na el mukuiyak in som nu yorol Isaac,
papa tumal, in facl Canaan.
19 Laban el som in kalla sheep natul, ac ke pacl se el wangin inge, Rachel el usla
ma sruloala srisrik ma oan in lohm sin papa tumal ah.
20 Jacob el sulallal nu sel Laban ac tia akkalemye nu sel lah el ac som lukel.
21 El us ma nukewa lal ac sulaklak na mukuiyak som. El tupalla Infacl Euphrates
ac tulanya infulan eol in acn Gilead.

Laban El Ukwal Jacob

22 Len tolu toko, fwackyang nu sel Laban lah Jacob el kaingla.
23 Laban el us mwet lal welul ac ukwal Jacob ke len itkosr, nwe ke el sonol infulan
eol in Gilead.
24 God El sikyang nu sel Laban in sie mweme ke fong sac ac fahk nu sel, “Taran na
kom in tia fahk kutena kas in aksangeng nu sel Jacob.”
25 Laban el ukwal Jacob nwe sonol infulan eol in Gilead, yen Jacob el aktuktuk we.
Laban ac mwet lal elos oayapa aktuktuk we.
26 Laban el fahk nu sel Jacob, “Efu ku kom sulallal nu sik ac usla acn nutik ingan
in oana luman mutan ma sruhu ke mweun?
27 Efu kom ku kutasrik nu sik ac mahsrikme na tia fahk? Kom funu fahk, nga lukun
filikomla ke engan lulap, ac on alullul wi pusren mwe srital ac harp.
28 Kom tia pacna lela nga in wilkas nu sin acn nutik, ku ngokya mutun tulik natultal
inge. Ouiya na koluk se pa kom oru ingan!
29 Oasr ku luk in kai kom, tusruktu God lun papa tomom El kaskas nu sik fong, ac
fahk mu ngan taran na nga in tia fahk kutena kas in aksangeng nu sum.
30 Nga etu lah kom tuyak tuku mweyen kom kena tari folok nu yen sum, a efu kom
ku usla ma sruloala srisrik ma oan in lohm sik ah?”
31 Jacob el topuk, “Nga tuh sangeng, mweyen nga nunku mu kom ac eisla acn nutum
inge likiyu.

31:13 Gen 28:18–22

32 Tusruktu kom fin konauk lah god lom an oasr sin siena sin mwet inge, mwet sacn
ac fah anwuki. Inge, ye mutun mwet lasr kewa, fahsru suk. Fin oasr kutena ma lom
kom konauk yorosr, kom us." Jacob el tiana etu lah Rachel el pisrala god lal Laban.
33 Laban el som ac iluhs lohm nuknuk sel Jacob. Toko el som nu in lohm nuknuk
sel Leah, ac lohm nuknuk sin mutan kulansap luo, tusruktu el tiana konauk god lal
ah. Na el som nu in lohm nuknuk sel Rachel.
34 Rachel pa srukak ma sruloala ma oan in lohm nuknuk sel Laban, ac sang nu luin
pak se ma ac oan fin camel uh, ac muta fac. Laban el iluhs lohm nuknuk sac nufon,
tusruk el tiana konauk ma sruloala uh.
35 Rachel el fahk nu sin papa tumal, "Nimet kom kasrkusrak sik, papa. Nga tia ku
in tuyak,* mweyen ingena nga mas mutan." Laban el sukna ma sruloala lal ah tuh
el tiana konauk.
36 Na Jacob el kasrkusrakak ac siyuk sel Laban, "Mea nga oru koluk? Ma sap su
nga kunausla ku kom ukweyume nwe inse?
37 Inge ke kom iluhsya ma luk nukewa uh, mea kom konauk mu ma lom oasr
yorosr? Srakma filiya inse inge, mwet lasr uh kewa in tukeni ngetani liye, ac fahk
lah su pwaye se.
38 Nga muta yurum yac longoulla inge, ac sheep nutum ac nani nutum uh tia tui in
isus fahko, ac nga tiana kangla sokofanna sheep mukul ke u in kosro nutum uh.
39 Pacl nukewa ma kosro lemnak uh uniya soko inmasrlon sheep nutum uh, nga tia
us tuku nu ye motom kom in liye, a nga sifacna aolla ke sheep nutik. Kom sap ngan
akfalye kutena ma su pusrla ke len ku ke fong.
40 Pacl puspis nga keok ke fulen len ac ohu in fong. Nga tia ku in motul.
41 Pwana ingan ma nga pulakin ke lusen yac longoul nga muta yurum. Nga orekma
yac singoul akosr in eis acn luo nutum, ac yac onkosr nu ke un kosro nutik inge. Ne
ouinge, a kom ikil molin orekma luk pacl singoul.
42 God lal Abraham ac God lal Isaac, papa tumuk, funu tia wiyu, kom lukun
supweyula pisinpo. Tusruktu God El liyena elya luk ac orekma ma nga orala, ac
El kai kom kac fong."

Wuleang Se Inmasrlol Jacob Ac Laban

43 Laban el topkol Jacob ac fahk, "Mutan luo inge ma nutik. Ma pac nutik pa tulik
natultal inge, ac un kosro inge ma pac nutik. Ma nukewa kom liye inge ma luk.
Tusruktu ke wangin ma nga ku in oru in folokonma acn luo nutik ac tulik natultal
inge,
44 nga akola in oru sie wuleang inmasrlok kom. Lela kut in orala sie ma in
akesmakinye kut ke wuleang se inge.
45 Ouinge Jacob el eis eot lulap se ac tulokunak tuh in sie mwe esmakin.
46 El fahk nu sin mwet lal in orani kutu eot ac elosak. Na elos mongoi sisken yol in
eot sac.
47 Laban el sang inen yol in eot se inge Jegar Sahadutha,† a Jacob el pangon Galeed.‡
48 Laban el fahk nu sel Jacob, "Yol in eot se inge ac fah mwe akesmakinye kut kewa."
Pa pwanang inen acn sac pangpang Galeed.
49 Laban el oayapa fahk, "Lela LEUM GOD Elan tawikuti ke kut fahsrelik sie sin
sie." Ke ma inge itukyang pac inen acn sac Mizpah.§
50 Laban el sifilpa fahk, "Kom fin oru koluk acn nutik inge, ku payuk pac sin mutan
saya, nga finne tia liye, kom esam lah God El tawikuti na.

---

* **31:35** ***tia ku in tuyak:*** ouiyen sunak lalos in pacl so, mwet matu se fin utyak, na tulik natul elos enenu in tuyak in akkalemye lah elos akfulatyal. † **31:47** ***Jegar Sahadutha:*** kalmen ine se inge in kas Aramaic pa "Yol in eot mwe esmakin". ‡ **31:47** ***Galeed:*** kalmen ine se inge in kas Hebrew pa "Yol in eot mwe esmakin". § **31:49** ***Mizpah:*** fahkyen ine se inge in kas Hebrew apkuran oana fahkyen "Nien Tawi".

51 Pa inge eot ma nga elosak ac eot lulap se mwe esmakin inmasrlok kom.
52 Yol se inge ac eot in esmakin se inge kewa ma in akesmakinye kut. Nga fah tia
aliki yol se inge in mweuni kom ac kom fah tia pac alukela ku aliki eot in esmakin se
inge in mweuniyu.
53 God lal Abraham* ac God lal Nahor fah aksuwosye inmasrlosr." Na Jacob el
wulela na ku Inen God su Isaac, papa tumal, el alu nu se, lah el fah liyaung na
wuleang se inge.
54 El uniya kosro soko, ac sang in mwe kisa fin eol uh, ac el pangoneni mwet lal
elos in mongo. Tukun elos mongo tari, elos mongla fin eol uh ke fong sac.
55 Toangna in lotu tok ah, Laban el wilkas nu sin acn luo natul ac ngok mutaltal ac
tulik natulos, na folokla nu yen sel.

32

Jacob El Akoo In Osun Nu Sel Esau

1 Ke Jacob el som liki acn sac, oasr kutu lipufan lun God sonol.
2 Ke el liyalosyak el fahk, "Acn in aktuktuk se lun God pa inge." Ke ma inge el sang
inen acn sac Mahanaim.*
3 Jacob el supwala kutu mwet utuk kas lal in som meet lukel nu yorol Esau, tamulel
lal in facl Edom.
4 El sap elos in fahk nu sel Esau ouinge: "Nga Jacob, mwet kulansap lom, tukakinyu
nu sum, Esau, mwet kacto luk, lah nga tuh som muta yorol Laban, ac nga tuh ikolla
pacl in folok luk nwe ke pacl se inge.
5 Oasr cow, donkey, sheep, ac nani nutik, oayapa mwet kulansap luk mukul ac
mutan. Nga supwaot kas luk nu sum, mwet kacto luk, ac finsrak mu in oasr kulang
lom nu sik."
6 Ke mwet utuk kas inge foloko nu yorol Jacob elos fahk, "Kut tuh som nu yorol
Esau tamulel lom, ac el mukuiyak tari in tuku osun nu sum. Oasr mwet angfoko lal
welul."
7 Jacob el sangeng ac fosrnga. El kitalik mwet ma welul ah nu ke u luo, oayapa
sheep, nani, cow, ac camel natul uh.
8 El nunku sel mu, "Esau el fin tuku ac mweuni u se meet ah, na u se saya ac ku in
kaingla."
9 Na Jacob el pre, "O God lal Abraham papa matu tumuk, ac God lal Isaac papa
tumuk, porongeyu! LEUM GOD, kom tuh fahk nu sik mu nga in folokla nu yen sik ac
nu yurin mwet luk, ac kom ac fah akwoye ma nukewa nu sik.
10 Nga kupansuwol nu ke lupan kulang nukewa ac oaru lom su kom akkalemye nu
sik, mwet kulansap lom. Ke nga som ah, nga fahsr alukela Infacl Jordan, wangin ma
nga us sayen sikal soko, a inge nga foloko wi u luo inge.
11 Nga pre nu sum, ac siyuk kom in moliyula lukel Esau, tamulel luk. Nga sangeng
ac sensen mu el ac tuku mweuni kut ac sikikutla nufon, nwe ke mutan ac tulik inge.
12 Esam lah kom tuh wulema mu kom ac oru ma nukewa in fahsr wo nu sik, ac ase
fwilin tulik puspis nutik su wangin mwet ac ku in oakla, mweyen elos ac pukanten
oana puk wekof uh."
13 Ouinge, el motulla we ke fong sac, ac el srela mwe lung nu sel Esau, ma lel, liki
ma el us welul ah:
14 nani mutan luofoko ac nani mukul longoul, sheep mutan luofoko ac ma mukul
longoul,

---

* **31:53** ***Abraham:*** pa papa matu tumal Jacob, ac Nahor el papa matu tumal Laban. * **32:2** ***Mahanaim:*** kalmen ine se inge in kas Hebrew pa "nien aktuktuk luo". **32:12** Gen 22:17

15 camel litop tolngoul ac natu natulos, cow mutan angngaul ac ma mukul singoul,
donkey mutan longoul ac ma mukul singoul.
16 El kitalik kosro inge nu ke u, ac filiya kais sie mwet kulansap lal in karingin kais
sie un kosro. El fahk nu selos, "Fahsrot fahsr meet likiyu, ac oru in oasr masrol ke
un kosro nukewa."
17 El sap nu sin mwet kulansap se ma fahsr oemeet, ac fahk, "Esau, ma lik, el fin
sun kom ac siyuk, 'Su mwet kacto lom uh? Kom ac som nu ya? Ac nutin su kosro ma
kom pwen inge?'
18 kom fah topuk, 'Ma natul Jacob, mwet kulansap lom. El supu nu yorol Esau, leum
lal, tuh in sie mwe kite nu sel. Jacob el a fahsru tokosr uh.' "
19 El fahk oana inge nu sin el su akluo, aktolu, ac nu selos nukewa saya ma karingin
kais sie u in kosro uh. "Pa inge ma kowos ac fahk nu sel Esau ke pacl se kowos ac
sonol.
20 Kowos enenu in fahk, 'Aok, Jacob mwet kulansap lom el a na tokosr uh.' Jacob el
nunku sel sifacna mu, "Nga ac aklungyal ke mwe kite inge, ac ke pacl se nga ac osun
nu sel uh, sahp el ac nunak munas nu sik."
21 El supwala mwe kite ingan meet lukel, ac el motulla ke nien aktuktuk lal ke fong
sac.

Jacob El Apurak In Acn Peniel

22 In fong sacna, Jacob el tukakek, eis mutan luo kial, mutan kulansap luo kial, ac
tulik singoul sie natul, ac fahsr tupalla Infacl Jabbok.
23 Tukun el supwalosla tupalla infacl ah, el oayapa supwala ma nukewa lal,
24 a el mukena muta.
Na mwet se tuku apurak nu sel nwe ke na apkuran in lenelik.
25 Ke mwet sac liye lah el ac kofla kutangulla, el liksreni tukya fonohl Jacob ac
tusrilelik kupasr in fonohl.
26 Na mwet sac fahk, "Filiyula ngan som. Akuranna lenelik."
Ac Jacob el fahk, "Nga ac tia filikomla nwe ke na kom akinsewowoyeyula."
27 Na mwet sac siyuk sel, "Su inem an?"
Ac el fahk, "Jacob."
28 Na mwet sac sifilpa fahk, "Inem ac fah tia sifilpa pangpang Jacob. Kom amei yurin
God ac yurin mwet, ac kom kutangla. Ke ma inge inem ac fah pangpang Israel."†
29 Jacob el fahk, "Ac kom, su inem an?"
Ac mwet sac fahk, "Efu ku kom ke etu inek?" Na el akinsewowoyalla Jacob.
30 Jacob el fahk, "Nga liye na pwaye God ke mutuk, ac nga srakna moul." Ouinge
el sang inen acn sac Peniel.‡
31 Faht ah takak ke Jacob el som liki acn Peniel, ac el fahsr osak mweyen ngal fonohl.
32 Fwilin tulik natul Israel uh tia kang ikwa ma oan fin kupasr ke fonoh nwe
misenge, mweyen acn se inge pa tukyuki kacl Jacob ah.

33

Jacob El Osun Nu Sel Esau

1 Jacob el liye lah Esau el tuku wi mwet angfoko lal, ke ma inge el kitalik tulik natul
ah inmasrlol Leah, Rachel, ac mutan kulansap luo kial.
2 El likiya mutan kulansap kial ac tulik natultal ah meet, na Leah ac tulik natul ah,
na fah Rachel ac Joseph oetok.

32:24 ***32:24–26*** Hos 12:3–4 † **32:28** ***Israel:*** fahkyen ine se inge oana kas Hebrew nu ke "el amei yurin God".
32:28 Gen 35:10 **32:29** Mwet Nun 13:17–18 ‡ **32:30** ***Peniel:*** fahkyen ine se inge oana kas Hebrew nu ke
"Mutun God".

3 Jacob el fahsryak meet lukelos, ac faksufi nwe infohk uh pacl itkosr ke el fahsryang
nu ye mutun tamulel lal.
4 A Esau el kasrusr nu yorol, kaosulma ac ngok mutal. Ac eltal tukeni tung.
5 Ke Esau el ngetla ac liye mutan ac tulik uh, el siyuk, “Su mwet wi kom inge?”
Ac Jacob el topuk, “Mwet kacto luk, tulik inge ma God El kulang ac ase nu sin mwet
kulansap lom.”
6 Na mutan kulansap kial uh tuku wi tulik natultal, ac faksufi nwe infohk uh.
7 Toko Leah ac tulik natul tuku ac faksufi pac, na Joseph ac Rachel fahsryak oetok
ac faksufi.
8 Ac Esau el siyuk, “Ma ya sruhk u se nga fahsru sun ah? Mea kalmac?”
Ac Jacob el fahk, “Ma in akfisrasrye nunak lom.”
9 Tusruktu Esau el fahk, “Ma lik, fal ma oasr yuruk uh. Tari, sruokyana ma lom
an.”
10 Jacob el fahk, “Mo, fin pwaye lah kom eisyu, nunak munas eis mwe kite luk inge.
Nu sik, ke nga liye motom uh, oana ngan liye mutun God, ke kom arulana kulang nu
sik uh.
11 Nunak munas, eis mwe kite ma nga us nu yurum inge. God El arulana kulang
nu sik ac ase mwe enenu luk nukewa.” Jacob el sikalani na in kwafe nwe ke na Esau
el eis.
12 Esau el fahk, “Akola kut in som. Nga ac fahsr meet.”
13 Jacob el topuk ac fahk, “Kom etu lah tulik inge munas, ac nga ac nunku pac ke
sheep ac cow wi natu natulos uh. Fin upala pahtokyalos finne len se, u nufon se inge
ac misa.
14 Nunak munas, fahsr meet likiyu, ac nga ac fahsrna tukum, wi kuiyen fahsr lun
un kosro ac tulik inge, nwe ke nga sun kom in acn Edom.”
15 Esau el fahk, “Fin angan, nga filiya kutu mwet luk inge in wi kom.”
Tusruktu Jacob el fahk, “Tari mansis, kulo. Fin wo sum, nimet elya kac.”
16 Ouinge Esau el mukuiyak ke len sac in folok nu Edom.
17 Ac Jacob el som nu Sukkoth, musaela lohm se sel we, ac orala lac lohm nu sin
kosro natul. Pa pwanang pangpang acn sac Sukkoth.*
18 Ke Jacob el foloko liki acn Mesopotamia el sun siti Shechem in acn Canaan. Wona
ouiyal, ac el tulokunak nien aktuktuk lal in sie acn oan apkuran nu ke siti sac.
19 El molela ipin acn sac sin fwilin tulik natul Hamor, papa tumal Shechem, ke ipin
silver siofok.
20 El etoak loang se we, ac sang inen loang sac “El,” su God lun Israel.

34

Sruinkuiyuki Dinah

1 Sie len ah Dinah, acn natul Jacob ac Leah, el som in mutwata yurin kutu mutan
Canaan.
2 Oasr wen se natul Hamor, mwet Hiv su leumi facl sac. Inen wen se natul pa
Shechem. Ke Shechem el liyalak Dinah, el sruinkuilya ac usalla akkolukyal.
3 Tusruktu ke Shechem el liye lah mutan sac arulana oasku, el lungseyak el, ac el
srike in oru mutan sac in lungse pac el.
4 Ac el fahk nu sin papa tumal, “Nga ke kom in use mutan se inge kiuk.”
5 Jacob el lohngak lah acn se natul ah akkolukyeyukla, tusruktu ke sripen wen natul
ah kewa som oasr inimae yurin kosro natul, el tiana oru kutena ma nwe ke na elos
foloko.
6 Hamor, papa tumal Shechem, el som in pwapa nu sel Jacob,

* **33:17** ***Sukkoth:*** kalmen ine se inge in kas Hebrew pa “lac lohm”. **33:19** Jn 4:5

7 ke pacl se na ma wen natul Jacob elos foloko liki inimae. Ke wen natul Jacob inge
lohngak ke ouiya koluk sac, elos lut ac arulana kasrkusrak lah Shechem el orala ouiya
sac, ac aklusrongtenye mwet Israel ke el sruinkui ac akkolukye acn natul Jacob.
8 Na Hamor el fahk nu sel Jacob, “Shechem, wen nutik, el lungseyak acn se nutum
ingan. Nunak munas eisalang kial.”
9 Ac el sifilpa fahk, “Wona kut in orala sie pwapa ah, ac insese tuh in oasr apayuki
inmasrlon mwet lasr ac mwet lowos.
10 Na kowos fah ku in wi kut na muta in facl sesr uh, ac muta yen na kowos lungse
muta we. Kowos fah sukosok in moli ac in kuka yorosr, ac in oasr pac acn lowos
sifacna inge.”
11 Na Shechem el fahk nu sin papa tumal Dinah ac mwet lel, “Kowos fin oru enenu
se luk inge, na nga ac fah sot kutena ma kowos lungse.
12 Fahkma nu sik lah mwe kite fuka kowos lungse, ac sang pac in yohk molin mutan
se inge ke lupa na kowos lungse. Nga ac sot kutena ma kowos siyuk kac, kowos fin
fuhlela nga in payuk sel.”
13 Wen natul Jacob arulana toasr lah Shechem el akkolukyalla Dinah, tamtael lalos,
ouinge elos kikiap in topkol Shechem ac Hamor, papa tumal.
14 Elos fahk, “Kut koflana fuhlela ma lousr in payuk sin mwet ma tia kosrala. Ma
se ingan ac akmwekinye kut.
15 Kut ac ku in insesela fin twe mukul nukewa lowos kosrkosrla oana kut.
16 Ac kut ac fah oayapa insese in apayuki. Kut ac fah oakwuki muta inmasrlowos
ac in ma sefannala nu suwos.
17 Tusruktu kowos fin tia insese nu ke ma kut fahk uh ac kosrkosrla, na kut ac eis
ma lousr uh ac som.”
18 Kas inge wo sel Hamor ac Shechem, wen natul,
19 ac mukul fusr sac sulaklak na in oru ma elos fahk uh, mweyen el arulana lungse
acn natul Jacob. El pa mukul se ma oa emeet in sou lun papa tumal.
20 Hamor ac Shechem, wen natul, eltal som nu ke acn in tukeni ke mutunpot in siti
uh ac sramsram nu sin mwet wialtal in acn sac.
21 Eltal fahk, “Mwet inge elos kulang na. Lela nu selos in wi kut na muta fin acn
uh, ac in sukosok in forfor. Acn sesr uh yohk, fal pac nu selos. Lela kut in payuk sin
mutan natulos ac sang pac elos in payuk sin mutan natusr uh.
22 Tusruktu elos ac insese in muta inmasrlosr, ac ma sefannala nu sesr, mukul
nukewa lasr uh fin twe kosrkosrla oana elos.
23 Ya kosro natulos nukewa ac ma lalos nukewa saya ac tia ma lac lasr? Ke ma inge
lela kut in insesela mu elos in muta inmasrlosr.”
24 Mwet nukewa ke siti sac insese nu ke pwapa lal Hamor ac Shechem, ouinge
mukul nukewa we kosrkosrla.
25 Tukun len tolu, ke mukul uh srakna maskin kosrkosrla lalos, luo sin wen natul
Jacob, Simeon ac Levi tamulel lal Dinah, eltal us cutlass natultal, mahsrikla nu in siti
uh, ac uniya mukul nukewa we,
26 welulang Hamor ac Shechem, wen natul. Na etal eisal Dinah liki lohm sel
Shechem ac som.
27 Tukun anwukla mwet uh, wen saya natul Jacob elos utyak nu in siti sac, ac usla
ma nukewa we in foloksak ke akmwekinyeyukla tamtael se lalos.
28 Elos usla un kosro, cow, donkey, ac ma nukewa saya, in siti sac ac inimae.
29 Elos eis ma saok nukewa, sruokya mutan ac tulik nukewa, ac usla ma nukewa in
lohm sin mwet we ah.
30 Jacob el fahk nu sel Simeon ac Levi, “Komtal ac pwanma ongoiya nu sik. Inge
mwet Canaan, mwet Periz, ac mwet nukewa saya in acn se inge ac fah srungayula.
Tia pus mwet luk, a elos nukewa fin toeni ac mweuniyu, sou nufon se lasr inge ac
sikiyukla!”

31 Tusruktu elos topuk ac fahk, “Kut tia ku in lela ma lousr in orek oana sie mutan kosro.”

35

God El Akinsewowoyal Jacob In Acn Bethel

1 God El fahk nu sel Jacob, “Som nu Bethel ingena ac muta we. Musaela sie loang ah luk we, nga God se su tuh sikwot nu sum pacl se kom tuh kaing lukel Esau, tamulel lom.”
2 Ouinge Jacob el fahk nu sin sou lal ac mwet nukewa ma welul, “Sisla god saya ma oan yuruwos an. Aknasnasyekowosla, ac nokomang nuknuk nasnas tuh kowos in nasnas ye mutun God.
3 Kut ac som liki acn se inge nu Bethel, yen su nga ac fah musaela sie loang nu sin God se su tuh kasreyu in pacl in ongoiya nu sik, ac su nuna wiyu na yen nukewa nga fahsr nu we.”
4 Ouinge elos sang nu sel Jacob god sac nukewa ma oasr yorolos, ac oayapa yaring ma elos orekmakin. El pikinya ma inge ye sak oak soko apkuran nu Shechem.
5 Ke Jacob ac wen natul nukewa mukuiyak in som, mwet nukewa su muta in siti srisrik ma apkuran elos arulana sangeng, ac tiana ukwalos.
6 Jacob el tuku wi mwet lal nukewa nu Luz, su pangpang Bethel in pacl inge, in acn Canaan.
7 El etoak loang se we ac sang Inen God lun Bethel nu kac, mweyen God El tuh sifacna sikyang nu sel we ke pacl se el tuh kaingkin tamulel lal ah.
8 Deborah, mutan tutaf lal Rebecca, el misa ac pukpuki ye sak oak soko layen eir in acn Bethel. Ouinge acn sac pangpang “Sak Oak in Tung.”
9 Ke pacl se Jacob el foloko liki acn Mesopotamia, God El sifilpa sikyang nu sel ac akinsewowoyal.
10 God El fahk nu sel, “Inem pa Jacob, tusruktu ingela inem ac fah pangpang Israel.” Ouinge God El sang inel Israel.
11 Ac God El fahk nu sel, “Nga God Kulana. Lela tuh in oasr tulik puspis nutum. Mutunfacl puspis ac fah tuku ke fwilin tulik nutum, ac kom ac fah papa tumun tokosra puspis.
12 Nga ac sot nu sum acn ma nga tuh sang nu sel Abraham ac nu sel Isaac, ac nga fah oayapa sang nu sin fwilin tulik nutum tok.”
13 Na God El som lukel.
14 Jacob el tulokunak eot in esmakin se in acn se ma God El kaskas nu sel we inge, ac akmutalyela ke el ukuiya wain ac oil in olive nu fac.
15 Ac el sang inen acn sac Bethel.

Misa Lal Rachel

16 Jacob ac sou lal som liki acn Bethel, ac ke elos srakna loes liki acn Ephrath, na sun pacl in isus lal Rachel, ac arulana upa nu sel in isus.
17 Ke pacl se ma upala na pwaye ngal in isus lal, mutan akisus lal el akkeyal ac fahk, “Rachel, akkeye kom. Tulik mukul se pac pa inge.”
18 Tusruktu Rachel el munaslana in misa, ac ke el apkuran in fuhlakinla mong safla lal, el sang inen tulik se natul uh Benoni,* a papa tumun tulik sac sang inel Benjamin.†
19 Ke Rachel el misa, pukpuki el sisken inkanek nu Ephrath, su pangpang Bethlehem in pacl inge.

35:1 Gen 28:11–17 **35:10** Gen 32:28 **35:11** ***35:11–12*** Gen 17:4–8 **35:14** ***35:14–15*** Gen 28:18–19 * **35:18** ***Benoni:*** kalmen ine se inge in kas Hebrew pa “wen nutin asor luk”. † **35:18** ***Benjamin:*** kalmen ine se inge in kas Hebrew pa “wen nutin wo ouiya”.

20 Jacob el tulokunak eot in esmakin se we, ac srakna akilenya kulyuk lal Rachel
nwe misenge.
21 Jacob el sifilpa mukuiyak fahsr nu meet, ac ke el alukela tower Eder‡ el tulokunak
iwen aktuktuk lal we.

Mukul Singoul Luo Natul Jacob
(Sie Chronicle 2:1–2)

22 Ke Jacob el muta in acn sac, Reuben el ona yorol Bilhah, sie sin mutan kulansap
kien papa tumal. Ke Jacob el lohngak el arulana foloyak.
Oasr wen singoul luo natul Jacob.
23 Wen natul Leah pa Reuben (wen se omeet natul Jacob), Simeon, Levi, Judah,
Issachar, ac Zebulun.
24 Wen natul Rachel pa Joseph ac Benjamin.
25 Wen natul Bilhah, mutan kulansap lal Rachel, pa Dan ac Naphtali.
26 Wen natul Zilpah, mutan kulansap lal Leah, pa Gad ac Asher. Mukul natul Jacob
inge nukewa isusla Mesopotamia.

Misa Lal Isaac

27 Jacob el som nu yorol Isaac, papa tumal, in acn Mamre, apkuran nu Hebron, yen
Abraham ac Isaac tuh muta we.
28 Isaac el moul nwe ke el sun yac siofok oalngoul,
29 ac el misa ke el arulana matuoh. Ac Esau ac Jacob, wen luo natul, eltal piknilya.

36

Fwilin Tulik Natul Esau
(Sie Chronicle 1:34–37)

1 Pa inge fwilin tulik natul Esau, su oayapa pangpang Edom.
2 Esau el payuk sin mutan Canaan inge: Adah, acn natul Elon mwet Hit;
Oholibamah, acn natul Anah wen natul Zibeon mwet Hiv;
3 ac Basemath, acn natul Ishmael ac tamtael lal Nebaioth.
4 Adah el oswella Eliphaz. Basemath el oswella Reuel.
5 Oholibamah el oswella Jeush, Jalam, ac Korah. Mukul inge nukewa isusyang nu
sel Esau in acn Canaan.
6 Na Esau el us mutan kial, wen natul, acn natul, ac mwet nukewa in lohm sel, wi
kosro nukewa natul ac ma lal nukewa ma el eis in acn Canaan, ac som lukel Jacob,
tamulel lal, nu ke sie pac acn.
7 El som mweyen acn ma el ac Jacob tukeni orekmakin sufalla nu ke enenu laltal.
Arulana puseni kosro natultal kewa, pwanang eltal tia ku in tukeni muta.
8 Ouinge Esau el som ac muta infulan eol in acn Edom.
9 Pa inge fwilin tulik natul Esau, papa tumun mwet Edom.
10 Inen wen natul Esau pa inge: Eliphaz wen natul Adah, mutan kial Esau. Reuel
wen natul Basemath, sie pac mutan kial Esau.
11 Wen natul Eliphaz pa Teman, Omar, Zepho, Gatam ac Kenaz.
12 (Timna el mutan kulansap se kial Eliphaz, wen natul Esau, ac el oswella Amalek
nu sel Eliphaz.) Elos inge wen natul Adah, mutan se meet kial Esau.
13 Ac wen natul Reuel pa Nahath, Zerah, Shammah, ac Mizzah. Elos inge wen natul
Basemath, mutan se akluo kial Esau.
14 Oholibamah, acn natul Anah wen natul Zibeon, el oswela wen tolu nu sel Esau,
inelos pa Jeush, Jalam, ac Korah.

---

‡ **35:21** ***Eder:*** kalmen ine se inge in kas Hebrew pa “un sheep”. **35:22** Gen 49:4 **35:27** Gen 13:18 **36:2** Gen 26:34 **36:3** Gen 28:9

15 Pa inge sou lulap ma tuku ke fwilin tulik natul Esau. Eliphaz, wen se omeet natul
Esau, pa sifen sou lulap inge: Teman, Omar, Zepho, Kenaz,
16 Korah, Gatam, ac Amalek. Elos inge nukewa ma natul Adah, mutan se meet kial
Esau.
17 Reuel, wen natul Esau, pa sifen sou lulap inge: Nahath, Zerah, Shammah, ac
Mizzah. Elos inge kewa ma natul Basemath, mutan se akluo kial Esau.
18 Sou lulap inge ma tuku kacl Oholibamah, mutan se aktolu kial Esau, su acn natul
Anah: Jeush, Jalam, ac Korah.
19 Sou lulap inge nukewa tuku ke fwilin tulik natul Esau.

Fwilin Tulik Natul Seir
(Sie Chronicle 1:38–42)

20 Pa inge mukul natul Seir mwet Hor, su mwet na pwaye lun acn Edom: Lotan,
Shobal, Zibeon, Anah,
21 Dishon, Ezer, ac Dishan. Elos pa sou lulap lun mwet Hor, su wen natul Seir in
acn Edom.
22 Lotan pa sifen sou lulap lal Hori ac Heman. (Oasr pac tamtael se lal Lotan
pangpang Timna.)
23 Shobal pa sifen sou lulap lal Alvan, Manahath, Ebal, Shepho, ac Onam.
24 Oasr wen luo natul Zibeon, inelos pa Aiah ac Anah. (Pa inge Anah se ma konauk
unon in kof fol se in acn mwesis ke pacl se el liyaung donkey natul Zibeon, papa
tumal.)
25 Oasr mukul se natul Anah, inel pa Dishon, ac mutan se natul pa Oholibamah.
26 Ac wen natul Dishon pa Hemdan, Eshban, Ithran, ac Cheran.
27 Ezer pa papa tumun sou lulap lun Bilhan, Zaavan, ac Akan.
28 Dishan pa papa tumun sou lulap lun Uz ac Aran.
29 Pa inge inen sou lulap lun mwet Hor: Lotan, Shobal, Zibeon, Anah,
30 Dishon, Ezer, ac Dishan. Pa inge kais sie sou lulap lun mwet Hor in facl Seir.

Tokosra Lun Edom
(Sie Chronicle 1:43–54)

31 Pa inge tokosra ma leumi acn Edom, meet liki mutawauk in oasr tokosra lun
mwet Israel:
32 Bela, wen natul Beor, el leum fin acn Edom. Inen siti sel pa Dinhabah.
33 Bela el misa, ac Jobab, wen natul Zerah mwet Bozrah, el aolulla in tokosra.
34 Jobab el misa, ac Husham, su muta in acn sin mwet Teman, el aolulla in tokosra.
35 Husham el misa, ac Hadad wen natul Bedad, su tuh kutangla mwet Midia in acn
Moab, el aolulla in tokosra. Inen siti sel pa Avith.
36 Hadad el misa, ac Samlah, sie mwet Masrekah, el aolulla in tokosra.
37 Samlah el misa, ac Shaul mwet Rehoboth, sie siti sisken Infacl Euphrates, el aolulla
in tokosra.
38 Shaul el misa, ac Baal Hanan, wen natul Achbor, el aolulla in tokosra.
39 Baal Hanan wen natul Achbor el misa, ac Hadar el aolulla in tokosra. Inen siti sel
pa Pau, ac inen mutan kial uh pa Mehetabel, acn natul Matred, su acn natul
Mezahab.
40 Pa inge inen sifen sou lulap lal Esau, ke sou lalos ac inen acn selos: Timna, Alvah,
Jetheth,
41 Oholibamah, Elah, Pinon,
42 Kenaz, Teman, Mibzar,
43 Magdiel, ac Iram. Pa inge sou lulap lal Edom. Edom pa Esau, su papa tumun
Edom, fal nu ke oakwuk lalos in acn selos.

37

Joseph Ac Tamulel Lal

1 Jacob el mutana in acn Canaan, yen papa tumal tuh muta we,
2 ac pa inge sramsram ke sou lal Jacob.
Joseph el sie mwet fusr yac na singoul itkosr, ac el wi mwet lel liyaung sheep ac nani uh. Mwet lel inge ma natul Bilhah ac Zilpah, mutan kulansap luo kien papa tumaltal ah. Joseph el tukakin nu sin papa tumal ma koluk mwet wial inge oru.
3 Jacob el lungse Joseph yohk liki mwet lel nukewa, mweyen el isusyang nu sel ke el arulana matu. Jacob el orala sie nuknuk na oa lal ma loes pao.
4 Ke tamulel lal liye lah papa tumalos el kuloel Joseph yohk lukelos nukewa, elos arulana kwasel Joseph, pwanang elos tia ku in kaskas kulang nu sel.
5 Sie pacl ah Joseph el oru mweme se, ac ke el srumunang nu sin tamulel lal, elos srungal yohk liki meet ah.
6 El fahk, “Lohng mweme se nga oru inge.
7 Kut nukewa muta inima ah, ac kapri kahp in wheat. Na kahp se luk ah tuyak suwosak nu lucng, a kahp lowos ah raunela kahp se luk ah, ac pasrla nu kac.”
8 Na tamulel wial ah siyuk sel, “Ya kom nunku mu kom ac tokosra ac leum facsr?” Ke ma inge yokelik srunga lalos nu sel liki meet, ke sripen mweme se lal ah, oayapa ke ma el fahk kaclos.
9 Tok Joseph el sifilpa oru sie mweme ac fahk nu sin mwet lel, “Nga oru pac mweme se ac nga liye mu faht ah, malem ah, ac itu singoul sie pasrla nu sik.”
10 El fahkang pac mweme sac nu sin papa tumal, ac papa tumal ah mulat nu sel ac fahk, “Mweme fuka se ingan? Ya kom nunku mu nga, ac nina kiom ac tamulel lom, in tuku epasr nu sum?”
11 Tamulel lal Joseph ah kewa elos sok sel, tusruktu papa tumal ah nunku na ma inge nukewa.

Kukakinyukla Joseph Ac Utukla El Nu Egypt

12 Sie len ah ke tamulel lal Joseph elos som tari nu Shechem in liyaung un kosro nutin papa tumalos,
13 Jacob el fahk nu sel Joseph, “Nga lungse kom in som nu Shechem, yen tamulel lom elos liyaung kosro uh we.”
Ac Joseph el topuk, “Kwal nga ac som.”
14 Papa tumal el fahk nu sel, “Fahsrot liye lah tulik wiom an fuka, ac kosro natusr ah fuka, na foloko fahk nu sik.” Ouinge papa tumal ah supwalla, el som liki Infalfal Hebron.
Joseph el sun acn Shechem
15 ac forfor uten acn uh, na mwet se liyalak ac siyuk sel, “Mea kom suk an?”
16 Ac el fahk, “Nga suk tamulel luk ma muta liyaung un kosro natulos uh. Kom ku in fahk nu sik lah eltal oasr ya?”
17 Ac mwet sac fahk, “Eltal som tari. Nga lohng ke eltal fahk mu eltal ac som nu Dothan.” Ke ma inge Joseph el som tokoltal ac konaltalak Dothan.
18 Elos ngetla liyalak ke el fahsr srakna loes nu yorolos, ac meet liki el sonolos elos orek pwapa sulal ac wotela mu elos ac unilya.
19 Elos fahk nu sin sie sin sie, “Mukul mweme ah pa fahsru ingo.
20 Akola kut in unilya, ac siselang nu in sie luf inge. Kut fah tuh fahk mu kosro sulallal ah unilya. Kut in liye lah mweme lal ah ac fuka.”
21 Reuben el lohng pwapa lalos, ac srike in molella Joseph. El fahk, “Tari kut tia unilya.

37:11 Orek 7:9

22 Kut siselang na nu in sie luf inge, ac tia oru kutena ma nu sel." El fahk ouinge
mweyen el akoo elan molella ac folokunulla nu yurin papa tumal ah.
23 Ke Joseph el tuku sonolos, elos seya nuknuk oa se lal ma loes pao ah,
24 na elos usalla ac siselang nu in luf se wangin kof loac.
25 Ke elos mongo, elos ngetla liyauk un mwet Ishmael se su tuku Gilead me in som
nu Egypt. Camel natulos us pak pukanten ma sessesla ke mwe akyuye mongo ac ono
keng.
26 Judah el fahk nu sin mwet wial, "Wo fuka se kut ac eis kut fin uniya tamulel se
lasr, na tari wikin ma kut oru?
27 Kut kukakunulla nu sin mwet Ishmael inge. Fin ange, na kut ac tia enenu in
unilya. Saya na, ma wiasr pa el ac kut srah sefanna." Tamulel lal elos insese nu kac,
28 ac ke kutu mwet kuka Midian* elos fahsryak, na mwet wial Joseph elos
amakunulak liki luf sac, ac kukakunulang su sin mwet Ishmael inge ke ipin silver
longoul. Na elos usal som nu Egypt.
29 Ke Reuben el foloko nu ke luf sac ac liyauk lah Joseph el wangin we, el seya
nuknuk lal ke asor.
30 El folokla nu yurin mwet wial ac fahk, "Tulik sac wanginla in luf sac! Mea nga
ac oru uh?"
31 Na elos uniya nani soko ac twenya nuknuk lal Joseph ah ke srahn nani soko ah.
32 Elos usla nuknuk sac nu yurin papa tumalos, ac fahk, "Kut konauk nuknuk se
inge. Ya ma lun wen se nutum ah?"
33 El akilenak ac fahk, "Aok, ma lal! Kalem lah kosro sulallal ah unilya. Joseph,
wen nutik, el seseyuki!"
34 Jacob el seya nuknuk lal ke asor, ac nokomang nuknuk yohk eoa. El eoksra ke
wen natul ah paht na.
35 Wen natul nukewa ac acn natul nukewa elos fahsreni nu yorol in srike in
akfisrasrye asor lal, tuh el tia ku in kutongya asor lal, ac el fahk, "Nga ac asor na
ke tulik se inge nwe ke na nga misa." Ouinge el asor na kacl Joseph, kulo natul.
36 In pacl sac pacna, mwet Midian elos kukakunulla Joseph in acn Egypt nu sel
Potiphar, sie sin mwet fulat lun tokosra lun facl Egypt. El pac pa sifen mwet topang
su taran inkul lun tokosra.

38

Judah Ac Tamar

1 Ke pacl sac pacna Judah el som liki mwet wial, ac muta yurin mwet se pangpang
Hirah, su ma in siti srisrik Adullam.
2 Ke el muta we el sun tulik mutan Canaan se, su ma natul Shua. Na el payukyak
sel,
3 ac mutan sac osweang wen se nu sel, ac Judah el sang inen tulik sac Er.
4 Mutan sac sifilpa pitutuyak ac oswela pac wen se, ac sang inel Onan.
5 Na el sifilpa oswela wen se, ac sang inel Shelah. Judah el muta Achzib ke mutan
sac oswella Shelah.
6 Judah el konauk mutan se pangpang Tamar kial Er, wen se omeet natul.
7 Elah lal Er arulana koluk ac aktoasrye LEUM GOD, ke ma inge LEUM GOD El
unilya.
8 Na Judah el fahk nu sel Onan, tamulel lal Er, "Fahla ona yurin katinmas kien
tamulel lom, ac akfalye ma kunom nu sel, tuh in oasr fita nutin ma lim."

---

* **37:28** ***mwet Midian ... mwet Ishmael:*** ine luo a u sefanna. **37:28** Orek 7:9

9 Tusruktu Onan el etu lah tulik el ac orala uh ac tia oaoa mu ma natul, ouinge pacl
nukewa el ac ona yurin katinmas sac, el ac okoalla nu saya, tuh in wangin tulik nutin
tamulel lal.
10 Ma el oru inge aktoasrye LEUM GOD, ac LEUM GOD El unilya pac.
11 Na Judah el fahk nu sel Tamar, acn talupal, “Folokla ac muta yurin papa tomom,
ac mutangan katinmas na nwe ke na Shelah, wen nutik, el matula.” El fahk ouinge
mweyen el sensen ac anwuki pac Shelah oana tamulel luo lal ah. Ke ma inge Tamar
el folokla nu yen sel ah.
12 Tok kutu, na mutan kial Judah ah misa. Ke safla eoksra lal, el ac Hirah, kawuk
lal in acn Adullam, som nu Timnah, yen ma kalkul sheep natul uh we.
13 Mwet se fahkang nu sel Tamar lah papa tumun mukul tumal ah el som nu Timnah
in kal sheep natul we.
14 Ouinge Tamar el ayaolla liki nuknuk in katinmas lal ma el muta nukum, afinya
mutal ke mwe lisrlisr, ac pituki muta ke acn in utyak nu Enaim, sie siti srisrik sisken
inkanek nu Timnah. In etu lal uh, Shelah, wen se ma fusr oemeet natul Judah, el
matula tari in pacl se inge, a tiana itukyang Tamar elan payukyak sel.
15 Ke Judah el liyalak, el nunku mu sie mutan kosro su eis molin kosro lal pa el,
mweyen el afinya mutal.
16 El fahla nwe yorol sisken inkanek ah, ac fahk, “Kwal, lupa su molum?” (Judah el
tiana etu lah mutan sac ma talupal.)
Tamar el fahk, “Mea kom ac se?”
17 Ac Judah el topuk, “Nga ac supwama soko nani fusr ah liki un kosro nutik.”
Na Tamar el fahk, “Kwal, se sie mwe akpwaye an in oan yuruk nwe ke na kom
supwama nani an.”
18 Ac Judah el siyuk, “Mea nga ac sot in mwe akpwaye wulela luk?”
Ac mutan sac fahk, “Sil se lom ingan wi ah nu kac an, oayapa sikal soko lom ma
kom us ingan.” Judah el sang ma inge kewa nu sel, na el ona yorol ac Tamar el
pitutuyak sel.
19 Tamar el folokla nu lohm sel, eisla mwe lisrlisr ke mutal, ac sifilpa nokomwang
nuknuk in katinmas lal.
20 Judah el supwalla Hirah, kawuk lal, in usla nani uh ac folokonma mwe akpwaye
ma el tuh sang nu sin mutan sac. Tusruktu Hirah el tuh tia ku in konalak.
21 El siyuk sin kutu mukul Enaim, “Pia mutan kosro se ma tuh muta pe inkanek uh
ah?”
Ac elos topuk, “Wanginna mutan kosro yenu.”
22 Hirah el folokla nu yorol Judah ac fahk, “Nga tia ku in konalak. Mukul in acn
sac fahk mu soenna oasr mutan kosro in acn sac.”
23 Judah el fahk, “Tari elan eis lal ma yorol an. Kut tia lungse mwet in isrun kut.
Nga srike ngan moli nu sel, tuh pa kom tia konalak an.”
24 Ac malem tolu ma tok, mwet se fahk nu sel Judah, “Tamar, acn talupom, el orekma
oana mutan kosro se, ac inge el pitutu.”
Ac Judah el sap, “Usalla, esukulak elan misa!”
25 Ke elos amakunulla Tamar, el sap elos in fahkang kas inge nu sin papa talupal:
“Nga pitutuyak sin mwet se la ma inge. Srike liye lah lun su — sil se inge wi ah soko
nu kac uh, ac sikal soko.”
26 Judah el akilenak ma inge ac fahk, “Pwaye sel, wangin mwatal. Nga tafongla ke
ma kunuk nu sel. Pwayeiya uh, nga ac eisalang Shelah tumal.” Ac Judah el tiana
sifilpa oan yorol.
27 Ke sun pacl in isus lal, koneyukyak lah el ac oswe fak se.
28 Ke pacl se el oswe tulik inge, sie seltal isongla paol nu saya, na mutan akisus sac
sruokya, ac kapriya turet srusra soko kac, ac fahk, “El uh pa isusla meet uh.”

29 Tusruktu tulik sac folokonak paol, ac ma se ngia tuh isusla meet lukel. Na mutan
akisus sac fahk, “Ya pa nge luman illa lom uh? Kom sifacna fokolma inkanek lom.”
Ouinge itukyang inen tulik sac Perez.*
30 Na tulik se wial ah isusla, ac turet srusra soko ah oanna ke paol, na itukyang inel
Zerah.†

39

Joseph Ac Mutan Kial Potiphar

1 Mwet Ishmael elos usalla Joseph nu Egypt ac kukakunulla nu sel Potiphar, sie sin
mwet fulat lal tokosra, su sifen mwet topang su taran inkul sin tokosra.
2 LEUM GOD El welul Joseph ac oru tuh ma nukewa el oru fahla wona ouiya. El
muta yurin mwet kacto lal, sie mwet Egypt,
3 su liye tuh na LEUM GOD El welul Joseph, ac LEUM GOD El oru in wo ouiyal
Joseph in ma nukewa el oru.
4 Potiphar el insewowo sel ac oru tuh elan mwet tutafpo lal. Ouinge el likilya elan
leum fin lohm sel ac ma nukewa lal.
5 Tukun pacl sac lac, LEUM GOD El akinsewowoye sou lun mwet Egypt sac ac ma
nukewa in lohm sel ac in ima lal, ke sripal Joseph.
6 Potiphar el fuhleang ma nukewa lal nu ye karinginyuk lal Joseph, ac el tia elya ke
kutena ma sayen in sulela ma nal sifacna. Joseph el arulana oasku ac wo lumahl,
7 ac tok kutu, mutan kien leum sac el mutawauk in lungseyak Joseph ac siyuk elan
som oan yorol.
8 Joseph el srangesr, ac el fahk nu sin mutan sac, “Nge, wangin elya lun leum luk
ke kutena ma in lohm sel, mweyen el lulalfongiyu. El se ngan karingin ma nukewa
lal.
9 Oasr ku luk in lohm se inge oana el, ac wangin kutena ma el sruok nu sik sayom.
Fuka tuh ngan oru kain elahwet ingan ac orekma koluk lain God?”
10 Mutan sac el ne kwafe nu sel Joseph pingana len elan oan yorol, a Joseph el tiana
som welul oan.
11 Tusruktu sie len ah, ke Joseph el som in oru orekma lal in lohm sac, wangin mwet
kulansap saya oasr we.
12 Mutan sac sruokya nuknuk lal Joseph, ac fahk, “Fahsru oan yuruk.” A Joseph el
kaingla nu likin lohm sac, sisla na nuknuk lal ah yurin mutan sac.
13 Ke mutan sac el liye lah Joseph el sisla nuknuk lal ah ac kaingla nu lik ah,
14 el pang nu sin mwet kulansap lal lohm sac, ac fahk, “Ngetma liye ma se nge! Mwet
Hebrew se ma mukul tumuk ah use nu lohm uh el aklusrongtenye kut. El utyak nu
infukil sik ah, ac srike in sruinkuiyu, tuh nga liksrenina wowoyak ke kuiyuk.
15 Ke el lohng lah nga wowoyak, na el kaing nu likinuma, sisla nuknuk se lal inge
siskuk.”
16 Mutan sac sruokya na nuknuk sac nwe ke na leum se lal Joseph ah tuku.
17 Na el srumunang pac sramsram sac nu sel. El fahk, “Mwet kohs Hebrew sac, ma
kom use nu inge ah, el utyak nu infukil sik uh ac nunku elan sruinkuiyu.
18 Tusruktu nga wowoyak, na el kaingla nu likinuma, sisla nuknuk lal ah siskuk.”
19 Ke leum se lal Joseph el lohng ma mutan kial ac fahk inge, el foloyak,
20 ac sap sruhu Joseph ac sisiyang el nu in presin, yen mwet kapir lun tokosra kapir
we. Na el mutana we.
21 Tusruktu LEUM GOD El welul Joseph ac akinsewowoyal, pwanang mwet liyaung
presin el kulang nu sel.

---

* **38:29** ***Perez:*** kalmen ine se inge in kas Hebrew pa “fokolla”. † **38:30** ***Zerah:*** fahkyen ine se inge in kas Hebrew apkuran in oana fahkyen “srusra in takak lun faht ke lotutang”. **39:2** Orek 7:9 **39:21** Orek 7:9

22 El likilya Joseph elan sifen mwet kapir nukewa, ac sang elan fosrngakin ma
nukewa ma orek in presin.
23 Mwet liyaung presin el tia fosrngakin kutena ma su oan ye karinginyuk lal Joseph,
mweyen LEUM GOD El welul Joseph ac oru in wo ouiyal ke ma nukewa el oru.

40

Joseph El Akkalemye Kalmen Mweme Lun Mwet Kapir Luo

1 Kutu pacl tok, sifen mwet okwok wain ac sifen mwet manman flao lun tokosra
Egypt eltal aktoasryal tokosra.
2 Tokosra el kasrkusrakak sin mwet kol luo inge
3 ac fuhleltal uh in presin, in lohm sin captain lun mwet liyaung mwet kapir, yen
se pacna ma Joseph el kapir we.
4 Eltal muta in kapir ke pacl na loeloes se, ac captain sac srisrngilya Joseph tuh elan
kulansupwaltal.
5 Sie fong ah, mwet okwok wain sac ac sifen mwet manman flao sac tukeni mweme
in presin, ac mweme laltal tia oana sie kalmac.
6 Ke Joseph el tuku nu yoroltal ke lotu tok ah, el liye lah toasr ngetnget laltal.
7 El siyuk seltal, “Efu ku komtal luman toasr misenge?”
8 Eltal topuk, “Kais sie sesr mweme, ac wangin sie mwet ku in aketeya lah mea
kalmen mweme inge.”
Joseph el fahk, “God mukena pa ku in fahk nu sin mwet kalmen mweme uh.
Fahkma nu sik mweme lomtal ingan.”
9 Ouinge mwet okwok wain sac fahk, “In mweme luk ah, oasr oa in grape soko ye
mutuk,
10 ac lah tolu kac. Na ke pacl se na sra kac uh srunak ah, ros kac farngelik, ac fahko
kac uh mwesrla.
11 Ac nga sruok cup lun tokosra, na nga eis grape uh ac fuleya nu in cup sac ac sang
nu sel.”
12 Joseph el fahk, “Pa inge kalmen mweme sacn: lah tolu an pa len tolu.
13 Tukun len tolu tokosra el ac tulekomla, nunak munas nu sum, ac folokonot
orekma se lom meet ah. Kom ac fah sifilpa sang cup nimal, oana ke kom oru meet
ke kom tuh liyaung wain nimal.
14 Tusruktu nga siyuk kom in esamyu ke pacl ma nukewa fahsr wo nu sum, ac
nunak munas esam in sramsramkinyu nu sin tokosra, elan tuleyula liki kapir luk.
15 Pwayeiya ah, pisreyukla nga liki facl sin mwet Hebrew, ac finne inge in acn Egypt,
wanginna ma nga orala in pwanang ngan kapiri.”
16 Ke sifen mwet manman flao sac liye lah aketeyuki mweme lun mwet okwok wain
sac tuh wo, na el fahk nu sel Joseph, “Oasr pac mweme se luk. Nga mweme mu nga
us fotoh in bread tolu fin sifuk.
17 In fotoh se oelucng ah, kain in flao manman puspis nun tokosra oan loac, ac won
uh tuku kang.”
18 Joseph el topuk, “Pa inge kalmac: fotoh tolu an pa len tolu.
19 Tukun len tolu tokosra el ac tulekomla, ac sang in pakpukla sifom! Na el ac
srupusrak monum fin soko sak, ac won uh fah kang ikom.”
20 Len tolu tok pa len in isusla lun tokosra, na el oru kufwa se nu sin mwet kacto lal
nukewa. El ikasla mwet okwok wain lal ac sifen mwet manman flao lal liki presin,
ac usaltalu nu ye mutun mwet kacto lal.
21 El folokonang orekma lun mwet okwok wain lal oana meet ah,
22 a el uniya sifa se lun mwet manman flao lal. Ma inge sikyak oana ma Joseph el
tuh fahk.

23 Tusruktu mwet okwok wain el tiana esamulak Joseph. El mulkunulla na pwaye.

41

Joseph El Fahkak Kalmen Mweme Lal Tokosra

1 Tukun yac luo, tokosra lun Egypt el mweme mu el tu sisken Infacl Nile,
2 ac cow na fact ac wo lumah itkosr utyak liki infacl uh ac mutawauk in mongo mah.
3 Na toko cow itkosr utyak pac, su sripisr ac koluk lumah. Elos tuku ac tu sisken cow ngia pe infacl ah,
4 ac cow sripisr ah kangla cow ma fact ah. Na tokosra el asmakla.
5 El sifilpa motulla ac liye sie pac mweme. Ung in wheat itkosr yohk pisa ac wo lumah, fokla ke sropoh sefanna.
6 Na ung itkosr saya srunak pac, masrinwasr ac mihsasa sroa ke sripen engyen ma tuku yen mwesis me.
7 Ac ung masrinwasr itkosr ah kangla ung ma yohk pisa ac wo lumah ah. Na tokosra el ngutalik ac akilenak lah el mweme.
8 In lotu tok ah el inse toasr ac fosrnga. Na el sapla solani mwet orek mwenmen ac mwet lalmwetmet nukewa in facl Egypt, ac fahk nu selos mweme lal ah. Tusruktu wangin sie ku in aketeya nu sel kalmac.
9 Na mwet okwok wain sac fahk nu sel tokosra, “Nga ac fahkak misenge lah ma na koluk se nga orala.
10 Kom tuh kasrkusrak sik oayapa sin sifa lun mwet manman flao, ac filikuti in presin, in lohm sin captain lun mwet liyaung mwet kapir.
11 Sie fong ah kut kewa tuh mweme, ac tia oana sie kalmen mweme lasr uh.
12 Oasr mwet fusr Hebrew se tuh wi kut muta we, su mwet kohs lun leum lun mwet topang inkul sin tokosra. Kut akkalemye mweme lasr uh nu sel, ac el fahkma nu sesr kalmac.
13 Ma nukewa tuh sikyak oana ke el fahk nu sesr ah. Kom folokinyuyang nu ke orekma luk, a kom srupusrak mwet manman flao sac.”
14 Tokosra el sapla solal Joseph, ac utuku el liki presin in kitin pacl ah na. Tukun el resala ac ayaolla, na el tuku nu ye mutal tokosra.
15 Na tokosra el fahk nu sel, “Nga tuh oru mweme se, a wangin sie mwet ku in aketeya. Nga lohng mu kom ku in fahkak kalmen mweme uh.”
16 Joseph el topuk, “Leum fulat luk, nga tia ku — tusruktu God El ac ase sie kalmac na wowo.”
17 Tokosra el fahk, “Nga mweme mu nga tu pe Infacl Nile,
18 na cow na fact ac wo lumah itkosr utyak liki infacl uh ac mutawauk in kang mah.
19 Na cow itkosr saya utyak pac, a elos sripisr ac koluk lumah. Nga soenna wi liye cow purngus ouinge in kutena acn in Egypt.
20 Cow sripisr inge kangla cow ma fact ah,
21 tusruktu tia ku in akilenyuk, mweyen elos srakna purngus oana meet ah. Na nga ngutalik.
22 Nga oayapa mweme mu nga liye ung in wheat itkosr yohk pisa ac wo lumah, fokla ke sropoh sefanna.
23 Na ung itkosr saya srunak pac, masrinwasr ac mihsasa sroa ke sripen engyen ma tuku yen mwesis me.
24 Na ma masrinwasr inge kangla ma wo lumah. Nga tuh fahkak mweme inge nu sin mwet mwenmen, tusruktu wangin sie selos ku in aketeya nu sik kalmac.”

41:8 Dan 2:2

25 Joseph el fahk nu sel tokosra, “Mweme luo ingan kalmac uh oana sie. God El
fahkot nu sin Tokosra ma God El ac oru.
26 Cow fact itkosr an pa yac itkosr, ac ung in wheat wo lumah itkosr an yac itkosr
pac — eltal kalmac sefanna.
27 Cow sripisr itkosr ma tuku tok, ac ung in wheat masrinwasr itkosr ma mihsasa
sroa ke engyen yen mwesis uh, pa yac in sracl itkosr.
28 Oana ke nga fahk nu sin Tokosra, God El akkalemyeot ma El ac fah oru.
29 Ac fah oasr yac itkosr ma acn nukewa in facl Egypt ac fah mut ac pukanten
mongo.
30 Tukun pacl sac, yac in sracl itkosr ac fah tuku, na ac fah tia esamyuk yac wowo
inge, mweyen sracl lulap sac ac akkolukyela facl se inge nufon.
31 Pacl in mut lulap sac ac fah tiana esamyuk, mweyen sracl se ma ac sikyak toko
uh ac arulana upa.
32 Kalmen kalweniyuk mweme inge pa wotla tari sin God lah ma inge ac fah sikyak
ke pacl na fototo.
33 “Ke ma inge Tokosra enenu in sulala sie mwet na lalmwetmet ac pah in nunak,
ac sang elan liyaung facl se inge nufon.
34 Enenu Tokosra in srisrngiya pac kutu mwet kol in eisani sie tafu limekosr ke ma
mwet uh kosrani ke yac in mut itkosr ah.
35 Sapkin nu selos in orani mongo nukewa ke yac wo ac mut ekasr fahsru inge, ac
sang ku nu selos in orani wheat nu in nien filma in siti uh, ac karinganang.
36 Mwe mongo ingan ac fah sie mwe tweng nu sin acn se inge ke yac in sracl itkosr
ma ac tuku nu fin acn Egypt. Ma inge fin orek, mwet uh ac tia masrinsral.”

Srisrngiyuki Joseph Elan Governor Fin Acn Egypt

37 Tokosra ac mwet kacto lal elos akkeyala lemlem se inge,
38 ac tokosra el fahk nu selos, “Kut ac tia ku in konauk sie mwet su ac wo lukel
Joseph — sie mwet su ngun lun God oasr yoro.”
39 Na tokosra el fahk nu sel Joseph, “God El akkalemye ma inge nukewa nu sum.
Ke ma inge, kalem lah oasr lalmwetmet ac liyaten yurum liki kutena mwet saya.
40 Nga fah filikomi in liyaung facl sik uh, ac mwet nukewa luk ac fah akos sap lom.
Wangin sie ac fah fulat liki kom sayuk.
41 Inge nga srisrngikomi in governor fin facl Egypt nufon.”
42 Tokosra el fwacla ring se ma sroalla sil fulat lal kac liki kufinpaol, ac sang nu
ke kufinpaol Joseph. El filiya pac sie nuknuk linen na wowo nu facl, ac sang ah gold
soko nu ke kwawal.
43 El sang nu sel chariot lun leum se akluo elan kasrusr fac, ac mwet soan lun
tokosra elos kasrusr meet lukel, wowo ac fahk, “Sakunla! Sakunla!” Ouinge Joseph
el srisrngiyuki governor fin acn Egypt nufon.
44 Tokosra el fahk nu sel, “Nga pa tokosra uh, ac wangin sie mwet in acn Egypt
nufon ac fah oru kutena ma kom fin tia lela.”
45 Tokosra el sang ine Egypt se lal Joseph, na pangpang el Zaphenath-paneah, ac el
eisalang Asenath, acn natul Potiphera mwet tol lun acn On, kial. Ouinge Joseph el
wela oaleum fin acn Egypt.
46 Joseph el yac tolngoul ke el mutawauk kulansap lal nu sin Tokosra lun acn Egypt.
Ac el illa liki ye mutal tokosra, ac fufahsryesr rauni acn Egypt nufon ke orekma kunal.
47 Ke lusen yac in mut itkosr ah, acn we kosrani mwe mongo puspis,
48 su Joseph el eisani ac karingin in siti uh. In kais sie siti el eisani mwe mongo
nukewa ma orekeni ke ima in acn we.

41:40 Orek 7:10 **41:42** Dan 5:29

49 Arulana pus wheat ma orekeni uh, pwanang Joseph el tila pauni — ma inge
pukanten oana puk wekof uh.
50 Meet liki yac in sracl uh tuku, Asenath el oswela wen luo nu sel Joseph.
51 Joseph el fahk, “God El oru nga mulkunla keok nukewa luk, ac sou lun papa
tumuk nukewa.” Ke ma inge el sang inen wen se meet ah Manasseh.*
52 El oayapa fahk, “God El ase tulik nutik in acn nga ongoiya we.” Ouinge el sang
inen wen se akluo ah Ephraim.†
53 Yac in mut itkosr fin acn Egypt ah safla,
54 ac yac in sracl itkosr ah mutawauk, oana ke Joseph el tuh fahk. Facl nukewa saya
pulakin sracl lulap sac, a pukanten mwe mongo in acn Egypt.
55 Pacl mwet Egypt elos ac mutawauk in masrinsral, na elos ac pang ac siyukyuk
mongo sin tokosra. Na tokosra el ac sap elos in som nu yorol Joseph, ac oru oana ma
el fahk.
56 Sracl sac upala nwe apunla facl sac nufon, ouinge Joseph el ikasla iwen fil mongo
nukewa ac kukakin wheat uh nu sin mwet Egypt.
57 Mwet uh tuku liki yen nukewa faclu nu Egypt in moul wheat sel Joseph, ke sripen
sracl sac arulana upala yen nukewa.

42

Tamulel Lal Joseph Som Nu Egypt In Moul Wheat

1 Ke Jacob el lohngak lah oasr wheat in acn Egypt, el fahk nu sin wen natul, “Komtal
ku mutana ngetnget?
2 Nga lohng mu oasr wheat in acn Egypt. Tal fahla nu we ac molema kutu nasr, kut
in tia masrinsral nwe misa.”
3 Ouinge tamulel singoul lal Joseph ah som nu Egypt in moul wheat,
4 tusruktu Jacob el tia lela Benjamin, tamulel fusr se lal Joseph, elan welulos,
mweyen el sensen ac oasr ma sikyak nu sel.
5 Tulik mukul natul Jacob elos wi pac mwet puspis saya som in moul wheat, mweyen
sracl sac sun pac acn Canaan.
6 Ke Joseph pa governor lun acn Egypt ah, el kukakin wheat uh nu sin mwet yen
nukewa fin faclu. Ouinge tamulel lal Joseph elos tuku ac faksufi ye mutal.
7 Ke Joseph el liyeak tamulel lal inge, el akilenulos, tusruktu el oru oana elan tia
etalos. El kouyak ac siyuk selos, “Komtal tuku ya me?”
Elos fahk, “Kut tuku Canaan me in moul mongo.”
8 Joseph el ne akilen mwet wial inge, a elos tiana akilenul.
9 El esamak mweme ma el tuh oru ah, ac fahk nu seltal, “Komtal mwet kalngeyuk
sulallal. Komtal tuku in konauk lah mea facl sesr uh munas kac uh.”
10 Ac elos topuk, “Leum lasr, tia ouingan. Kut tuku oana mwet kulansap lom, in
moul mongo.
11 Kut inge nukewa tamulel, ac kut tia mwet kalngeyuk. Kut mwet na suwohs.”
12 Joseph el fahk nu selos, “Mo! Komtal tuku in suk ac konauk lah mea kut munas
kac.”
13 Na elos fahk, “Leum lasr, kut tuh tamulel singoul luo nufon, ac kut wen nutin
papa sefanna in acn Canaan. Sie tamulel inge misa, ac ma se ma fusr oemeet uh oasr
na yurin papa tumasr ah.”
14 Joseph el topuk, “Oana nga fahk tari ah, komtal mwet kalngeyuk sulallal.

---

* **41:51** ***Manasseh:*** fahkyen ine se inge in kas Hebrew oana fahkyen “oru in mulkunla”. † **41:52** ***Ephraim:*** fahkyen ine se inge in kas Hebrew oana fahkyen “ase tulik”. **41:54** Orek 7:11 **41:55** Jn 2:5 **42:2** Orek 7:12 **42:9** Gen 37:5–10

15 Pa inge ma nga ac oru in konauk lah pwaye ma komtal fahk uh: Nga fulahk ke
inen tokosra, lah komtal ac fah tiana som liki acn inge nwe ke na tamulel se ma fusr
emeet lomtal an tuku nu yenu.
16 Sie sumtal enenu in som usalu. Mwet lula an ac fah mutana in presin nwe ke na
akpwayeyuk kas lomtal an. Fin tia ouinge, na oana ke tokosra el moul, komtal mwet
sulallal."
17 Ke el fahk ouinge tari, el fuhlelosi in presin ke len tolu.
18 Ke len se aktolu ah, Joseph el fahk nu selos, "Nga mwet etu sangeng sin God se,
ac sripa sefanna pa nga ac ku in tia unikomtal uh kac.
19 In akpwayei lah komtal pwayena, sie sumtal ac fah mutana in presin, yen ma
komtal muta we ah. Mwet lula an ku in folokla, us wheat ma komtal molela ah, nu
yurin sou lomtal ma muta masrinsral soanekomtal an.
20 Na komtal enenu na in tuh foloko use tamulel se ma fusr oemeet lomtal an nu
yuruk. Ma se inge ac fah akpwayei lah ma komtal fahk an ma pwaye, na nga fah tia
sap in anwuki komtal."
Elos insese nu kac
21 ac fahk nu sin sie sin sie, "Pwayena lah inge kut eis mwatan ma kut tuh oru nu
sin tamulel se lasr ah. Kut tuh liye fosrnga lulap lal ke el kwafe kut in kasrel, a kut
tia lohngol ah. Ma ingan pa pwanang kut sun ongoiya inge."
22 Ac Reuben el fahk, "Nga na fahk mu komtal in tia oru kutena ma nu sin tulik
sac, a komtal tiana lohngyu. Ac inge kut eis mwatan misa lal ah."
23 Joseph el kalem ke ma elos kaskaskin, tusruktu elos tia etu lah el etu mweyen
oasr mwet se tafu kas lalos nu sel.
24 Joseph el som lukelos ac mutawauk in tung. Ke el ku in sifil kaskas el foloko,
srella Simeon, ac sap kapiri el ye mutalos.

Tamulel Lal Joseph Elos Folokla Nu Canaan

25 Joseph el sapkin in nwanala pak lun tamulel lal ah ke wheat, ac in folokinyukyang
mani lun kais sie nu in pak lal sifacna, ac in itukyang pac mongo ma elos in kang ke
elos ac folok nu yen selos. Ma inge orekla oana ke el fahk ah.
26 Tamulel ekasr ah nwakani donkey natulos ke wheat ma elos molela ah, na elos
mukuiyak som.
27 Ke elos sun acn se elos ac mongla we ke fong sac, sie selos ikasla pak lal ah in
kiteya donkey natul uh, tuh konauk lah mani lal ah oan oelucng in pak lal ah.
28 Ac el wola ac fahk nu sin tulik wial ah kewa, "Mani luk ah folokinyukme nu sik
— pa oan in pak luk uh inge!" Insialos putat na oelucngi ke sangeng, ac elos rarrar
ke elos asiyuki sie sin sie ac fahk, "Mea God El oru nu sesr inge?"
29 Ke elos tuku nu yorol Jacob, papa tumalos in acn Canaan, elos fahkang nu sel ma
nukewa ma sikyak nu selos, ac fahk,
30 "Governor lun acn Egypt el tuh kaskas arulana kou nu sesr, ac fahk mu kut mwet
kalngeyuk sulallal lain facl sel.
31 Ac kut tuh topkol ac fahk, 'Kut tia mwet sulallal. Kut mwet na suwohs.
32 Kut tuh tamulel singoul luo nufon nutin papa sefanna, ac sie sin tamulel inge
misa, ac ma se ma fusr oemeet uh el srakna oasr Canaan yurin papa tumasr ah.'
33 Ac mwet sac fahk, 'Pa inge ma se nga ac oru in konauk lah komtal mwet suwohs
uh: sie sumtal ac mutana inge, ac ma lula an ac fah us wheat uh ac som nu yen
sumtal nu yurin sou lomtal ma masrinsral.
34 Tal tuh use tamulel se ma srik oemeet lomtal an nu yuruk, na nga fah etu lah
komtal mwet suwohs ac tia mwet sulallal. Nga fah folokunulot tamulel se lomtal inge
nu sumtal, ac komtal fah ku in muta inge, moul ac kuka.' "

42:22 Gen 37:21–22

35 Na ke elos okoala pak lalos, elos nukewa konauk lah mani lalos ah oanna in pak
lalos. Ac ke elos liye mani uh, elos arulana sangengla, ac Jacob, papa tumalos, el wi
pac sangeng.
36 Jacob el fahk nu selos, “Ya kowos lungse oru tulik nutik uh kewa in wanginla?
Joseph el wanginla, Simeon el wanginla, ac inge komtal ke usalla pac Benjamin. Nga
pa ac keokkin ma inge uh!”
37 Reuben el fahk nu sin papa tumal, “Nga fin tia folokunulma Benjamin nu yurum,
kom ku in uniya wen luo nutik uh. Fuhlelma nu sik ngan karinganal, ac nga fah
folokunulma.”
38 Tusruktu Jacob el fahk, “Wen nutik el ac tia wi komtal som. Tamulel lal el misa,
ac el mukena lula. Ac ku pac in oasr ma sikyak nu sel inkanek uh. Nga matuoh inge,
ac mwe asor komtal oru nu sik inge ku na in uniyuwi.”

43

Tamulel Lal Joseph Usal Benjamin Folokla Nu Egypt

1 Sracl in acn Canaan yokyokelik,
2 ac ke sou lal Jacob kangla nufon wheat ma utuku Egypt me ah, Jacob el fahk nu
sin tulik mukul natul, “Tal sifilpa folokla ac molema pac kutu mongo ah nasr.”
3 Ac Judah el fahk nu sel, “Mwet sac fahkma kalem na nu sesr lah kut tia ku in
sifilpa utyak nu ye mutal tamulel se lasr inge fin tia wi kut.
4 Kom fin lela tamulel se lasr inge in wi kut, na kut ac som moul mongo.
5 A kom fin tia lela, na kut tia som, mweyen mwet sac fahkma nu sesr mu ac fah
tiana filfilla kut in utyak ye mutal ma lesr fin tia wi kut.”
6 Jacob el fahk, “Efu ku komtal fahkang nu sin mwet sac lah oasr pac tamulel se
lomtal, oru arulana upa nu sik?”
7 Elos fahk, “Mwet sac sikalani na in siyuk kacsr ac ke sou lasr uh. El fahk, ‘Ku
papa tomomtal an srakna moul? Ku oasr pac tamulel lomtal saya?’ Kut enenu na in
topuk kusen siyuk lal inge. Kut ac etu fuka lah el ac sap kut in us tamulel se lasr inge
wi kut?”
8 Judah el fahk nu sin papa tumal, “Fuhlelma elan wiyu, ac kut ac fah mukuiyak
ingena. Na ac fah wangin sesr misa ke masrinsral.
9 Nga ac wulewot ke moul luk sifacna, lah ma kunuk in fosrngakunul ac karinganul
tuh in wangin ma el sis nwe ke na nga folokunulma nu yurum. Fin tia ouinge, lela
mwata in oan fuk nwe tok.
10 Kut funu tia kolokin nwe inge, kut lukun som folok pacl luo lac tari.”
11 Ac Jacob el fahk nu selos, “Kwal, fin pa na ‘ngan ma ac orek uh, tal us kutu
fokinsak ma wo emeet ke acn sesr uh in pak lomtal an, mwe lung nu sel governor:
kutu ono keng, kutu honey, mwe akyu mongo, fiten pistachio ac almond.
12 Utuk mani pac in yohk liki meet ah, mweyen komtal enenu in folokunla mani
ma oan in pak lomtal ah. Sahp tafongla se pa ma sac.
13 Us tamulel se lomtal inge, sulaklak fahsrot.
14 Lela God Kulana Elan oru in oasr pakomuta lun mwet sac nu sumtal, elan ma
folokunulot Benjamin ac tamulel se ngia nu sumtal. Ac funu nga, tulik nutik uh fin
nuna ma ac tuhlac likiyu, na ac fuka oreya.”
15 Ouinge tamulel inge eis mwe lung ac mani pacl luo yohk liki meet ah, ac
mukuiyak nu Egypt, ac Benjamin el welulos. Ke elos sun acn we, elos utyak na nwe
ye mutal Joseph.
16 Ke Joseph el liyalak Benjamin lah el welulos, el fahk nu sin mwet kulansap se su
taran ma nukewa lohm sel ah, “Usla mwet inge nu lohm ah. Elos ac wiyu mongo ke
infulwen len uh. Tuh uniya soko kosro ah, ac akoela.”

17 Mwet kulansap sac oru oana ke sapkin nu sel. El pwanla tamulel inge nu lohm
sel Joseph.
18 Ke utukla elos nu lohm sac, elos sangeng ac nunku in elos sifacna, “Utuku kut
nu inse inge ke sripen mani ma tuh oan in pak lasr ke fahsr se lasr meet ah. Elos ac
forma uni kut, eisla donkey natusr uh, ac oru kut in mwet kohs lun leum sac.”
19 Ouinge ke elos sun acn in utyak nu in lohm ah, elos fahk nu sin mwet kulansap
sac,
20 “Leum se, nunak munas porongekut. Kut tuh tuku pac nu inge meet in moul
mongo.
21 Ke kut folok nu yen sesr, ac tui inkanek lasr in mongla ke fongeni, kut konauk
mani lasr ah nufon, oanna oelucng in pak lun kais sie sesr. Pa kut folokonma inge.
22 Kut oayapa utuk mani saya in tuh sifil moli kutu mongo ah. Kut tiana etu lah su
tuh folokonang mani ah nu in pak lasr ah.”
23 Mwet kulansap sac fahk, “Nimet elya kac. Nimet sangeng. Sahp God lowos, God
lun papa tomowos, pa filiya mani an in pak lowos ah. Nga sruokya tari molin ma
kowos eis meet ah.” Na el usalu Simeon nu yorolos.
24 Mwet kulansap sac usak tamulel ekasr ah nu in lohm ah. El sang kof nu selos in
ohlla nialos, ac el kiteya donkey natulos.
25 Elos akoela mwe lung lalos ah, in sang nu sel Joseph ke el ac tuku ke infulwen
len ah, mweyen fwackyang tari nu selos lah elos ac welul mongo.
26 Ke Joseph el sun lohm ah, elos us mwe lung lalos uh nu sel, ac pasrla nwe infohk
uh ye mutal.
27 El siyuk selos lah elos fuka, na el sifil fahk, “Komtal tuh fahk nu sik ke matuoh
lun papa tomomtal ah. El fuka? El srakna moul ac ku na?”
28 Elos fahk, “Papa tumasr, mwet kulansap lom, el srakna moul ac el ku na.” Na
elos muta liplipi ac pasrla nwe ten ye mutal.
29 Ke Joseph el liyalak Benjamin, ma lel, el fahk, “Ya pa inge tamulel se ma fusr
emeet lomtal, ma komtal srumun nu sik ah? Ma nutik, God Elan akinsewowoye
kom.”
30 Na Joseph el kina tuyak ac som lukelos, mweyen el arulana asroela tulik wial
inge, ac apkuran elan tungyak. Ouinge el som nu infukil sel ac tung we.
31 Tukun el twanla mutal el ilme ac liksreni kutong nunak lal, ac sapkin in tari
yuyui mongo uh.
32 Kitakat Joseph ke sie tepu uh, ac tamulel lal ah ke sie pacna tepu. Mwet Egypt
ma welulos mongo uh srengla liki mwet inge ac mongo ke sie pacna tepu, ke sripen
elos filiya in nunak lalos mu mwet Hebrew uh kupansuwol in welulos mongo.
33 Tamulel inge muta ke tepu se, forang nu yorol Joseph, tuh na eltal muta tak in
na matwa, matu nwe ke fusr. Ke elos akilen ouiyen mutangalos, elos tukeni angetani
ac arulana fwefela.
34 Mwe mongo uh kitakat nu selos liki tepu lal Joseph, ac kitakat Benjamin pacl
limekosr yohk liki mwet wial ah nukewa. Ouinge elos welul Joseph mongo ac nim,
nwe ke na elos arulana sruhila.

44

Cup Se Tuhlac

1 Joseph el sapkin nu sin mwet kulansap se su taran ma nukewa in lohm sel ah,
ac fahk, “Nwakla pak lun mwet inge ke mwe mongo nwe ke na arulana sessesla, ac
likiya mani lun kais sie oelucng in pak lal an.
2 Filiya cup silver se luk ah oelucng in pak lun tamulel fusr sac, wi mani in wheat
lal an.” Ac mwet sac orala oana ke fwackyang nu sel.

3 Toangna in lotu tok ah supweyukla tamulel ekasr ah wi donkey natulos.
4 Ke elos som ac srakna fototo nu ke siti uh, na Joseph el fahk nu sin mwet kulansap
se lal ah, “Sulaklak fahsrot tukun mwet ekasr ah. Kom fin sonoltal, kom siyuk seltal,
‘Efu ku komtal oru ma koluk sang moli ma wo?
5 Efu ku komtal pisrala cup silver se lun mwet kacto se luk ah? Cup se ingan ma el
nimnim kac ac orekmakin nu ke susfa lal ah. Ma na koluk se pa komtal orala inge?’ ”
6 Ke mwet kulansap sac sonolos, el fahkang kas inge nu selos.
7 Elos topkol ac fahk, “Leum se, mea kom fahk ingan? Kut tia etu lah mea kom fahk
an. Kut fulahk lah wanginna kain ouiya ingan kut oru.
8 Kom etu na lah kut folokonma mani ma kut tuh konauk in pak lasr ah oe Canaan
me nu sum. Na efu ku kut in pisre silver ku gold liki in lohm sin mwet kacto lom?
9 Leum se, fin koneyukyak ma ingan sin sie sesr, lela in anwuki mwet sac, ac kut
saya uh ac fah mwet kohs lom.”
10 Ac mwet sac fahk, “Nga insese nu kac, tusruktu mwet se na ma srukak cup sac
ac fah mwet kohs luk, ac kowos su saya an sukosok in som.”
11 Ouinge elos sulaklak na sruhkya pak lalos uh, ac kais sie selos ikasla pak lal.
12 Mwet kulansap se lal Joseph ah iluhsya pak lalos inge, mutawauk ke el su matu
nu ke el su fusr, ac cup sac koneoyukyak in pak lal Benjamin.
13 Tamulel ekasr ah seseya nuknuk lalos ke asor, srakang pak lalos nu fin donkey
natulos, ac folokla nu in siti ah.
14 Ke Judah ac mwet lel elos tuku nu lom sel Joseph, Joseph el srakna oasr we. Elos
pasrla ye mutal nwe infohk uh,
15 ac Joseph el fahk, “Mea komtal oru angan an? Ya komtal nikin lah kain mwet se
nga uh ku in konauk ma komtal oru uh ke susfa?”
16 Na Judah el fahk, “Leum se, mea kut ku in fahk nu sum? Kas fuka kut ac fahk
in aksuwosye kut? Kut ac tulekutla fuka? God El akkalemyela ma koluk lasr. Kut
nukewa inge ac fah mwet kohs lom, ac tia el na su koneyukyak cup sac yoro.”
17 Joseph el fahk, “Mo na mo! Nga tia ku in oru angan! Mwet se na ma cup sac
oan yoro an pa ac mwet kohs luk uh. Ac komtal saya an ku in folokla nu yurin papa
tomomtal in misla.”

Judah El Kwafe Kacl Benjamin

18 Judah el kalukyang nu yorol Joseph ac fahk, “Leum luk, nunak munas, lela nu
sik in fahk nunak luk. Nimet kasrkusrak sik. Kom oapana tokosra.
19 Leum luk, kom tuh kusen siyuk nu sesr meet ac fahk, ‘Ku oasr papa tomomtal,
ku tamulel lomtal saya?’
20 Ac kut topuk ac fahk, ‘Aok, oasr papa tumasr su arulana matuoh, ac tamulel fusr
se su isusyang nu sel ke el matu. Tamulel lun tulik fusr se inge misa, ac tulik se inge
mukena srakna moul sin tulik nutin nina kial. Papa tumal ah arulana nunkal yohk.’
21 Leum luk, kom tuh fahk nu sesr mu kut in usalu nu inge kom in tuh liyal.
22 Ac kut topuk mu tulik sac tia ku in som liki ye mutun papa tumal ah. El fin som
lukel, papa sac ku na in misa.
23 Na kom tuh fahk, ‘Komtal tia ku in sifilpa utyak nu ye mutuk tamulel fusr se
lomtal an fin tia wi komtal.’
24 “Ke kut tuh folokla nu yurin papa tumasr ah, kut fahkang nu sel ma kom fahk
ah.
25 Na el fahk mu kut in sifilpa foloko moli kutu mongo.
26 Ac kut topkol ac fahk, ‘Kut tia ku in som, mweyen kut ac tuh kofla utyak nu ye
mutun mwet sac tamulel fusr se lasr inge fin tia wi kut. El fin twe wi kut, kut fah ku
in som.’

27 Na papa tumasr ah fahk, ‘Komtal etu na lah Rachel, mutan kiuk, el tuh oswela
wen luo na nu sik.
28 Sie seltal som likiyu tari. Sahp el eiyuki sin kosro sulallal, mweyen nga soenna
sifil liyalak tukun el som ah nwe inge.
29 Na komtal fin usalla pac el uh ac oasr kutu ma sikyak nu sel, na asor ma komtal
orala nu sik uh ac ku na in uniyuwi, ke nga matuoh inge.’
30 “Ke ma inge, leum luk, nga fin folokla nu yurin papa tumuk, mwet kulansap lom,
ac tulik se inge tia wi kut, na in oana ke moul lal uh arulana fulyang nu sin tulik se
inge uh,
31 el fin liye lah tulik sac tia wi kut, el ac misa. Ac kut, mwet kulansap lom inge, pa
ac oru tuh papa tumasr su matuoh in pacl inge elan misa ke asor lal.
32 Saya pacna, nga tuh wuleang ke moul luk nu sin papa tumuk ke tulik se inge.
Nga tuh fahk nu sel mu nga fin tia folokunla tulik se inge nu yorol, na mwata uh ac
fah oan fuk in moul luk nufon.
33 Ke ma inge, leum luk, nunak munas, lela nu sik in muta aol tulik se inge mwet
kohs lom. Fuhlella elan wi tamulel lal inge som.
34 Nga ac folokla fuka nu yurin papa tumuk, tulik mukul se inge fin tia wiyu? Nga
tia ku in ngetang liye ongoiya se inge fin sonol papa.”

45

Joseph El Fahkulak Nu Sin Tamulel Lal

1 Joseph el tia ku in sifil kutong nunak lal ye mutun mwet kulansap lal, oru el
sapkin nu selos nukewa in som liki infukil sac. Wangin mwet saya welul Joseph ke
el fahkulak nu sin tulik wial.
2 El wola ke sie pusren tung lulap, oru mwet Egypt elos lohng, ac pweng kac uh
som sun inkul sel tokosra.
3 Joseph el fahk nu sin tamulel lal, “Nga pa Joseph. Ku papa el srakna moul?” Ac
ke tamulal lal elos lohng, elos arulana sangeng, oru elos kofla topkol.
4 Na Joseph el fahk nu selos, “Nunak munas, kaluku.” Elos kalukyang nu yorol ac
el fahk, “Nga Joseph, tamulel se lomtal ma komtal kukakunla nu Egypt ah.
5 Nimet komtal oela ku likiya mu oasr koluk lomtal ke sripen komtal tuh
kukakinyula nu yenu. God pa supweyume meet liki komtal, ngan tuh molela moul
lun mwet uh.
6 Sracl se inge tufahna yac akluola fin acn uh, ac yac limekosr lula ma ac fah wangin
taknelik ku kosrani.
7 God El supweyume meet liki komtal in tuh molikomtalla ke lumah na usrnguk se
inge, ac in tuh liye lah komtal, ac fwilin tulik nutumtal, in painmoulla.
8 Ouinge tia komtal pa supweyume nu inge, a God. El oru tuh in nga pa fulat oemeet
sin mwet fulat lal tokosra. Nga pa liyaung mutunfacl se lal inge nufon. Nga leumi
Egypt nufon.
9 Komtal sulaklak folokla nu yorol papa, ac fahk nu sel lah Joseph, wen natul, el
fahk ouinge: ‘God El oru tuh nga in leumi acn Egypt nufon. Sulaklak fahsru nu yuruk.
10 Kom ku in tuh muta in acn Goshen, yen kom ac apkuran nu yuruk — kom, tulik
nutum, tulik nutin nutum, sheep nutum, nani nutum, cow nutum, ac ma nukewa lom
saya.
11 Kom fin muta Goshen, nga ku in karingin kom. Srakna oasr yac in sracl limekosr
lula, ac nga tia lungse kom, sou lom, ac kosro nutum in masrinsral.’ ”
12 Joseph el tafwelana ac fahk, “Inge komtal nukewa, ac kom pac Benjamin, ku in
liye lah pwayena nga pa Joseph.

45:1 Orek 7:13 **45:9** ***45:9–11*** Orek 7:14

13 Fahk nu sel papa lah arulana yohk ku luk fin acn Egypt, ac srumun nu sel ma
nukewa ma komtal liye uh. Na komtal sulaklak usalu nu yenu."
14 El kaosulma Benjamin, ma lel, in paol, ac mutawauk in tung. Benjamin el oayapa
sruokilya ac tung.
15 Joseph el tung na ac sruok kais sie sin mwet lel ac ngok mutalos. Tukun ma inge,
na tamulel lal fah mutawauk in sramsram nu sel.
16 Ke pweng se inge sun lohm sin tokosra lah tamulel lal Joseph tuku, na tokosra ac
mwet pwapa lal elos insewowo kac.
17 Tokosra el fahk nu sel Joseph, "Fahk nu sin mwet wiom an elos in nwakla pak
lalos ac sang nu fin kosro natulos ac folokla nu in facl Canaan.
18 Sap elos in tuh use papa tumalos ac sou lalos ac foloko nu yenu. Nga ac fah sang
nu selos acn ma wo emeet in acn Egypt, ac elos ac fah eis fokin acn uh yohk liki
enenu lalos.
19 Fahk pac nu selos elos in us kutu wagon liki acn Egypt in tuh wanma mutan
kialos, tulik srisrik natulos, ac use pac papa tumalos.
20 Elos in tia seko ma elos ac kofla us tuku an. Ma wo emeet in acn Egypt nufon ac
fah ma lalos."
21 Wen natul Jacob elos oru oana ke fwack nu selos. Joseph el sang wagon nu selos,
oana ke tokosra el sapkin, ac mwe mongo nalos nu ke fahsr lalos.
22 El oayapa sang kais sie nuknuk in ayaol nu sin kais sie selos, a nu sel Benjamin
el sang ac ipin silver tolfoko ac nuknuk in ayaol limekosr.
23 El supwala donkey singoul nu sin papa tumal ah sessesla ke ma wolana in acn
Egypt, ac donkey singoul pac sessesla ke wheat, bread, ac kutu pac mwe mongo saya
nu ke fahsr lalos.
24 Na el supwala tamulel lal ah som, ac ke elos mukuiyak el fahk nu selos, "Nimet
komtal fahsr akukuin."
25 Elos som liki acn Egypt ac folokla nu Canaan, nu yorol Jacob, papa tumalos.
26 Ac elos fahk nu sel Jacob, "Joseph el srakna moul. El pa leumi acn Egypt nufon!"
Ac ke Jacob el lohng el arulana lut ac lofongla, ac tia ku in lulalfongi.
27 Tusruktu ke elos fahkang nu sel ma nukewa ma Joseph el fahk nu selos ah, ac
ke el liye wagon ma Joseph el supwama in tuh usalla nu Egypt uh, el asmakla liki lut
lulap lal, ac fahk,
28 "Joseph wen nutik el srakna moul! Pa na 'ngan ma nga ke lohng uh! Enenu na
ngan som liyal meet liki nga misa."

46

Jacob Ac Sou Lal Som Nu Egypt

1 Jacob el apweni ma lal nukewa ac som nu Beersheba, ac orek kisa we nu sin God
lal Isaac, papa tumal.
2 God El kaskas nu sel in sie aruruma ke fong sac ac pangnol, "Jacob, Jacob!"
El topuk, "Nga pa inge."
3 Ac God El fahk, "Nga pa God, God lun papa tomom. Nik kom sangeng in som nu
Egypt. Nga fah oru tuh fwilin tulik nutum in sie matunfacl lulap in acn we.
4 Nga ac wi kom som nu Egypt, ac nga fah folokonma fwilin tulik nutum nu in facl
se inge. Joseph el ac fah oasr yurum ke pacl se kom ac misa."
5 Jacob el mukuila liki acn Beersheba. Wen natul ah srakulang Jacob, tulik srisrik
natulos, ac mutan kialos fin wagon ma tokosra Egypt el supwama.
6 Elos us un kosro natulos ac ma lalos nukewa ma elos eisani in acn Canaan, ac som
nu Egypt. Jacob el us fwilin tulik natul nukewa welul:
7 wen natul, wen nutin natul, acn natul, ac acn nutin natul nukewa.

46:6 Orek 7:15

8 Mwet in sou lal Jacob su welul som nu Egypt pa Reuben, wen se meet natul,
9 ac wen natul Reuben nukewa: Hanoch, Pallu, Hezron, ac Carmi.
10 Simeon ac wen natul kewa: Jemuel, Jamin, Ohad, Jachin, Zohar, ac Shaul, wen
nutin mutan Canaan se.
11 Levi ac wen natul kewa: Gershon, Kohath, ac Merari.
12 Judah ac wen natul kewa: Shelah, Perez, ac Zerah. (Wen luo saya natul Judah,
Er ac Onan, eltal misa Canaan.) Wen natul Perez pa Hezron ac Hamul.
13 Issachar ac wen natul kewa: Tola, Puah, Jashub, ac Shimron.
14 Zebulun ac wen natul kewa: Sered, Elon, ac Jahleel.
15 Pa inge nukewa tulik natul Leah ma el oswela nu sel Jacob in acn Mesopotamia,
welulang Dinah acn sefanna. Fita natul sel Leah, nufonna mwet tolngoul tolu.
16 Gad ac wen natul kewa: Zephon, Haggi, Shuni, Ezbon, Eri, Arod, ac Areli.
17 Asher ac wen natul kewa: Imnah, Ishvah, Ishvi, Beriah, ac Sarah, tamtael se lalos.
Wen natul Beriah pa Heber ac Malchiel.
18 Mwet singoul onkosr inge pa fita natul Jacob sel Zilpah, mutan kulansap se su
Laban el sang nu sel Leah, acn natul.
19 Rachel, mutan kial Jacob, el oswela wen luo na nu sel: Joseph ac Benjamin.
20 Oasr wen luo natul Joseph: Manasseh ac Ephraim, su Asenath, acn natul
Potiphera mwet tol lun Heliopolis, el osweang nu sel in Egypt.
21 Kewana wen natul Benjamin pa Bela, Becher, Ashbel, Gera, Naaman, Ehi, Rosh,
Muppim, Huppin, ac Ard.
22 Mwet singoul akosr inge pa fita natul Jacob sel Rachel.
23 Dan ac Hushin, wen natul.
24 Naphtali ac wen natul kewa: Jahzeel, Guni, Jezer, ac Shillem.
25 Mwet itkosr inge pa fita natul Jacob sel Bilhah, mutan kulansap se su Laban el
sang nu sel Rachel, acn natul.
26 Pisen tulik na pwaye natul Jacob su som nu Egypt uh oasr ke mwet onngoul
onkosr. Tia oaoa mutan kien wen natul uh.
27 Wen luo natul Joseph ma isusyang nu sel in Egypt ah fin weang pisa lulap se
inge, ac oasr tulik itngoul nufon* natul Jacob pa som nu Egypt.

Jacob Ac Sou Lal In Acn Egypt

28 Jacob el supwalla Judah meet lukel in tuh siyuk Joseph elan osun nu selos in acn
Goshen. Ke elos sun acn we,
29 Joseph el sroang nu fin chariot natul, ac som nu Goshen in osun nu sin papa
tumal. Ke eltal osun, Joseph el kausma papa tumal ah nu yorol, ac tung ke pacl na
loes se.
30 Jacob el fahk nu sel Joseph, “Inge ke nga liye kom tari ac etu lah kom srakna
moul uh, nga mansis na ngan misa.”
31 Na Joseph el fahk nu sin mwet lel ac mwet saya nukewa in sou lun papa tumal,
“Nga enenu in som ac fahk nu sel tokosra lah mwet wiuk, ac mwet nukewa in sou
lun papa tumuk su tuh muta Canaan, elos tuku nu yuruk.
32 Nga ac fahk nu sel lah komtal mwet liyaung sheep ac karingin un kosro, ac nga
ac fahk pac lah komtal us un kosro nutumtal ac ma lomtal nukewa saya.
33 Ke tokosra el ac pangon komtal nu yorol ac siyuk lah orekma fuka lomtal,
34 aklohya na fahkang nu sel lah komtal mwet karingin kosro in moul lomtal nufon,
oana mwet matu lomtal meet ah. Komtal fin fahk ouinge, na el ac lela komtal in muta
in acn Goshen.” Joseph el fahk ouinge mweyen mwet liyaung kosro uh ma srungayuk
se sin mwet Egypt.

46:20 Gen 41:50–52 * **46:27** ***tulik itngoul nufon:*** tolngoul tolu in verse 15, singoul onkosr in verse 18, singoul akosr in verse 22, ac itkosr in verse 25. **46:27** Orek 7:14

47

1 Ke ma inge Joseph el eis limekosr sin mwet lel ac som nu yorol tokosra. El fahk nu
sel tokosra, “Papa tumuk ac mwet lik nukewa tuku tari liki acn Canaan, us un kosro
natulos ac ma nukewa lalos. Ingena elos muta oasr in acn Goshen.”
2 Na toko el tukakunang mwet wial nu sel tokosra.
3 Ac tokosra el siyuk selos, “Orekma su lomtal?”
Ac elos topuk, “Leum lasr, kut mwet shepherd oana mwet matu lasr somla.
4 Kut tuku in muta in facl se inge, mweyen sracl se inge arulana upa in acn Canaan,
ac wangin mah kosro natusr uh in kang we. Nunak munas, lela nu sesr in muta in
acn Goshen.”
5 Tokosra el fahk nu sel Joseph, “Inge ke papa tomom ac mwet lim nukewa tuku
tari,
6 elos sukosok in muta kutena acn in facl Egypt. Tuh lela elos in oakwuki in acn
Goshen, acn ma wo emeet in facl se inge. Ac fin oasr mwet pisrla inmasrlolos, sang
in karingin un kosro nutik.”
7 Toko Joseph el usalu Jacob, papa tumal, ac tukakunulang nu sel tokosra. Jacob el
akinsewowoyal tokosra,
8 ac tokosra el siyuk sel, “Kom yac ekasr?”
9 Jacob el topuk, “Nga tuh forot forma liki facl nu ke facl ke yac siofok tolngoul. Yac
in forfor luk inge tiana pus, tusruktu arulana upa — tia oana yac puspis ma mwet
matu luk elos tuh fufahsryesr kac meet ah.”
10 Jacob el sifilpa akinsewowoyal tokosra na el som liki inkul sin tokosra.
11 Na Joseph el oakiya papa tumal ac mwet lel nukewa in Egypt, ac sang acn lalos
ke acn ma wo oemeet, yen ma apkuran nu ke siti lun Rameses, oana ke tokosra el
sap.
12 Joseph el fosrngakin mwe mongo nun papa tumal, mwet lel kewa, ac mwet saya
nukewa in sou lun papa tumal, weang pac tulik srisrik nukewa.

Sracl Lulap Sac

13 Sracl sac tuh arulana upa, oru wanginla mongo in acn nukewa, na mwet Egypt
ac mwet Canaan elos munasla ke masrinsral.
14 Ke elos moli wheat uh, Joseph el eisani mani nukewa ac usla nu inkul fulat sel
tokosra.
15 Ke lisr mani nukewa in acn Egypt ac Canaan, mwet Egypt elos tuku nu yorol
Joseph ac fahk, “Se kutu mongo ah nasr! Nimet lela kut in misa. Kasrekut! Lisr
nufon mani lasr uh!”
16 Ac Joseph el fahk, “Use un kosro nutuwos an. Nga ac sot mwe mongo in sang aol,
fin lisr nufon mani an.”
17 Ke ma inge elos use kosro natulos nu yorol Joseph, ac el sang mwe mongo aolla
horse, sheep, nani, cow, ac donkey natulos uh. Ke yac sac el sang mwe mongo aol
kain in kosro nukewa.
18 Yac toko ah, elos sifilpa foloko nu yorol ac fahk, “Kut ac tia wikin nu sum lah
pwaye lisr mani lasr uh, ac inge kosro natusr nukewa ma pac nutum. Wangin ma
lula yorosr in sot nu sum sayen manosr ac acn lasr uh.
19 Nik kom lela kut in misa. Kasrekut! Nimet lela ima lasr uh in sisila. Molikutla ac
acn lasr uh ke mwe mongo. Kut ac fah mwet kohs lal tokosra, ac acn lasr uh ac fah
ma lal. Se kutu wheat an nasr kut in tia misa, ac kutu fita an nu sesr kut in yukwiya
in ima lasr uh.
20 Joseph el molela acn nukewa in Egypt lal tokosra. Ke sripen sracl sac arulana
upa, mwet Egypt nukewa kukakunla acn lalos, ac facl sac nufon ma lac lal tokosra.
21 Joseph el oru tuh mwet yen nukewa in facl Egypt elos in mwet kohs lac lal tokosra.

22 Pwayena acn el tia molela pa acn lun mwet tol. Mwet tol elos tia enenu in kukakin
acn lalos uh, mweyen oasr kasru lun tokosra nu selos ke mwe mongo pacl nukewa,
ac ma inge pa elos moulkin uh.
23 Joseph el fahk nu sin mwet uh, "Liye, nga molikowosla ac facl suwos nukewa
tari tuh in ma lal tokosra. Ac fita pa inge, ma kowos in yoki in ima lowos.
24 Fin sun pacl in kosrani, kowos enenu in sang sie tafu limekosr lal tokosra. Ma
lula an kowos ku in orekmakin nu ke mwe yok, ac mwe mongo nowos ac sou lowos
an."
25 Ac elos topuk, "Leum lasr, kut ac fah mwet kohs lal tokosra, mweyen kom oru
wo nu sesr ac molikutla."
26 Ouinge Joseph el orala tuh in sie ma sap in facl Egypt, tuh sie tafu limekosr ke
ma kosrani in ma lun tokosra. Ma sap se inge srakna orekmakinyuk nwe misenge.
Acn lun mwet tol mukena tia wi oaoala mu ma lun tokosra.

Ngusr Safla Lal Jacob

27 Mwet Israel elos muta Egypt in acn Goshen, yen ma elos kasrupi we ac pukanteni
tulik natulos.
28 Jacob el muta Egypt yac singoul itkosr, nwe ke el sun yac siofok angngaul itkosr.
29 Ke el apkuran in misa, el solalma Joseph, wen natul, ac fahk nu sel, "Likiya poum
inmasrlon epuk* ac oru sie wulela na ku an lah kom ac tia pikinyuwi in acn Egypt.
30 Nga lungse pukpuki yen na papa tumuk elos pukpuki we. Usyula liki acn Egypt
ac pikinyuwi yen elos pukpuki we."
Ac Joseph el fahk, "Nga ac oru oana kom fahk an."
31 Jacob el fahk, "Fulahk lah kom ac oru ouingan." Na Joseph el orala fulahk lal, ac
Jacob el oanna fin mwe oan kial, ac fahk kulo nu sel Joseph.

48

Jacob El Akinsewowoyal Ephraim Ac Manasseh

1 Kutu pacl tok, fwackyang nu sel Joseph lah papa tumal ah mas. Ke ma inge el us
wen luo natul ah, Manasseh ac Ephraim, ac som in liyal Jacob.
2 Ke fwackyang nu sel Jacob lah Joseph wen natul el tuku, Jacob el sang kuiyal
nufon ac tukakek muta fin mwe oan kial.
3 Jacob el fahk nu sel Joseph, "God Kulana El tuh sikme nu sik in acn Luz in Canaan
ac akinsewowoyeyu.
4 El fahk nu sik, 'Nga ac sot tulik puspis nutum, tuh fwil nutum fah orala mutunfacl
puspis. Nga fah sang facl se inge nu sin fita nutum tuh in ma lalos nwe tok.' "
5 Jacob el tafwelana ac fahk, "Joseph, wen luo nutum ma isusla Egypt meet liki nga
tuku nu inge, ac ma nutik. Ephraim ac Manasseh ac fah oaoa in wen nutik oapana
Reuben ac Simeon.
6 Fin ac oasr pac wen nutum tokoltal, elos ac fah tia oaoa mu ma nutik. Usru lalos
uh elos ac fah eis sel Ephraim ac Manasseh.
7 Nga oru ange ke sripal Rachel, nina kiom. Yohk asor luk ke el misa in acn Canaan
apkuran nu Ephrath, ke nga tuh folok liki acn Mesopotamia. Nga puknilya we sisken
inkanek nu Ephrath." (Ephrath pa pangpang Bethlehem in pacl inge.)
8 Ke Jacob el liye wen luo natul Joseph ah, el siyuk, "Su tulik ingan?"
9 Ac Joseph el fahk, "Pa inge wen luo nutik ma God El ase nu sik yenu in acn Egypt."
Jacob el fahk, "Usaltalu nu yuruk, nga in akinsewowoyaltalla."
10 Mutawauk in ohkla mutal Jacob ke sripen matuoh lal, ac el tia arulana liye wo.
Joseph el kolla tulik luo ah nu yorol, ac el kafiseltalma nu yorol ac ngok mutaltal.

---

* **47:29** ***Likiya poum inmasrlon epuk:*** liye Gen 24:2 **47:29** ***47:29–30*** Gen 49:29–32; 50:6 **48:3** ***48:3–4*** Gen 28:13–14 **48:7** Gen 35:16–19

11 Jacob el fahk nu sel Joseph, “Nga tiana nunku mu nga ac sifilpa liye kom, a inge
God El oru tuh ngan liye pac tulik nutum uh.”
12 Na Joseph el srakla tulik luo ah liki finyepal Jacob, ac pasrla nwe infohk uh ye
mutal.
13 Joseph el fililya Ephraim ke layen lasa lal Jacob, ac Manasseh ke layen layot.
14 Tusruktu Jacob el eklalik paol, ac filiya lac paol layot lal fin sifal Ephraim, finne
el pa fusr seltal, ac lac paol lasa fin sifal Manasseh, su matu.
15 Na Jacob el akinsewowoyal Joseph* ac fahk,
“Lela tuh God, su Abraham ac Isaac papa tumuk tuh kulansap nu se, Elan
akinsewowoye tulik luo inge!
Lela tuh God, su kolyu nwe misenge, Elan akinsewowoyaltal!
16 Lela tuh lipufan se, su moliyula liki ongoiya nukewa, in akinsewowoyaltal.
Lela tuh inek ac inel Abraham ac Isaac papa tumuk, in esamyuk ke sripen tulik mukul
inge!
Lela tuh in pukanten tulik natultal, ac fwilin tulik natulos!”
17 Joseph el toasrla ke el liye lah papa tumal ah filiya lac paol layot fin sifal Ephraim.
Ouinge el sruokya poun papa tumal in srakla liki fin sifal Ephraim nu fin sifal
Manasseh.
18 El fahk nu sin papa tumal ah, “Tia pa ingan, papa. Tulik se ma matu ah pa inge.
Likiya lac poum layot fin sifal.”
19 Papa tumal ah tia insese kac. El fahk, “Wen nutik, nga etu. Nga etu lah fwilin
tulik natul Manasseh ac fah oayapa orala sie mutunfacl lulap. Tusruktu tamulel fusr
lal el ac fah yohk lukel, ac fita natul fah orala mutunfacl lulap puspis.”
20 Ouinge el akinsewowoyaltal ke len sac, ac fahk, “Mwet Israel fah orekmakin
inemtal ke elos ac fahk kas in akinsewowoye mwet uh. Elos ac fahk, ‘God Elan
akinsewowoye kom oana ke El akinsewowoyal Ephraim ac Manasseh.’ ” Ke Jacob
el oru ouinge uh, el likilya Ephraim meet lukel Manasseh.
21 Toko Jacob el fahk nu sel Joseph, “Oana ke kom akilen uh, nga apkuran in misa,
tusruktu God El ac fah wi kom ac El ac fah folokinkomla nu ke facl sin papa matu
tomom.
22 Nga sot nu sum acn Shechem — acn se ma wo fohk we uh, su nga tuh eisla sin
mwet Amor ke mweun luk. Nga tia sang acn we nu sin tamulel wiom.”

49

Kas Safla Lal Jacob

1 Jacob el pangoneni wen natul ac fahk, “Kilukeni nu yuruk, ac nga fah fahk nu
suwos ma ac sikyak nu suwos ke pacl fahsru uh:
2 “Fahsreni nu sie, wen natul Jacob, ac porongo.
Porongo kas lal Israel, papa tomowos.
3 “Reuben, wounse mukul nutik, kom pa ku luk,
Kom pa fahko se emeet ke pacl in fusr luk.
Kom pa fwacfa ac watwen sin wen nutik nukewa.
4 Kom oana sie sronot fokoko,
Tusruktu ac tia kom pa yohk sripa oemeet,
Mweyen kom tuh ona yurin mutan kulansap kiuk
Ac aktaekyala mwe oan lun papa tomom.
5 “Simeon ac Levi eltal tamulel.
Eltal orekmakin mwe anwuk natultal in orek lokoalok sulallal.
6 Nga fah tia welultal in sramsram lukma laltal,

* **48:15** ***akinsewowoyal Joseph:*** ke Jacob el akinsewowoyal Ephraim ac Manasseh, kalmac pa el akinsewowoyal Joseph. **48:20** Heb 11:21

Ac tia pac welultal ke pacl in pwapa laltal,
Mweyen kasrkusrak laltal som nwe ke sun uniya mwet,
Ac eltal aksukapasyela cow mukul oana mwe pwar.
7 Lela in selngawiyuk kasrkusrak laltal, mweyen arulana upala,
Ac nu fin folo laltal, mweyen arulana sulallal.
Nga fah luseloselik fin acn Israel nufon.
Nga fah siseloselik nu inmasrlon mwet Israel.
8 "Judah, mwet lim fah kaksakin kom.
Poum fah iseya kwawen mwet lokoalok lom.
Mwet lim fah pasrla ye motom.
9 Judah el oana soko lion.
El uniya ma el sruokya uh, folokla nu in luf sel,
Ac asrosrelik ona.
Wangin mwet pulaik in lusrongol.
10 Scepter* lun tokosra ac fah oanna sel Judah,
Ac fwilin tulik natul fah leum fin mwet Israel pacl nukewa.
Mutanfahl ac fah use mwe takma nu sel,
Ac pasrla ye mutal ac aksol.
11 El kapriya donkey fusr natul nu ke soko oa in grape,
Nu ke oa in grape soko ma wo emeet.
El oul nuknuk lal in wain su srusra oana srah.
12 Atronmutal srusrala ke nim wain;
Ac wihsel fasrfasrla ke nim milk.†
13 "Zebulon el ac fah muta sisken meoa.
Molsron in acn sel ac fah acn in kawuk lun oak lulap,
Ac masrol lun acn sel ac fah sun acn Sidon.
14 Issachar el tia ekla liki soko donkey fokoko
Ma alsrangesr ac oanna inmasrlon mwe utuk lal.
15 A el liye lah acn in mongla uh wona
Ac facl sac pwar na,
Ouinge el kuruweni fintokol in us mwe utuk toasr uh,
Ac kumakinyuk el in orekma oana sie mwet kohs.
16 "Dan el ac fah sie mwet kol nu sin mwet lal.
Elos ac fah oana sruf saya lun Israel.
17 Dan el ac fah oana soko wet ma oan sisken inkanek uh,
Soko wet pwasin pe inkanek srisrik uh,
Su sro ac ngalis nien horse uh,
Ac oru tuh mwet muta fin horse uh in usrukyukla.
18 "LEUM GOD, nga tupan molela lom.
19 "Un mwet pusrapasr se ac fah anwuk nu sel Gad,
Tusruktu el fah forla ac ukwalos.
20 "Facl sel Asher ac fah oswe fokinsak wowo.
Kain mwe mongo ma fal nu sin tokosra ac fah tuku yorol me.
21 "Naphtali el oana soko deer lemnak ma kasrusr sukosok,
Su oswe natu fusr na wowo.
22 "Joseph el oana soko fain na ungung ma kap sisken infacl srisrik uh,
Ac oa kac uh fanukya fin pot uh.
23 Mwet lokoalok lal ah mweunel upana,
Ac ukwal ke mwe pisr ac sukan pisr natulos.

49:9 Oek 24:9; Fwack 5:5 * **49:10** ***scepter:*** liye ke Kalmen Kutu Kas. † **49:12** ***verse 11 ac 12:*** verse luo inge akkalemye kasrpen acn sel Judah — arulana yohk ima in grape ac un kosro natul.

24 Tusruktu mwe pisr natul uh tiana mukuikui,
Ac paol akkeyeyuk ac aksuwosyeyuk
Ke ku lun God Kulana lal Jacob,
Su Mwet Shepherd ac Mwet Loango lun Israel.
25 God lun papa tomom pa kasrekom,
God Kulana pa akinsewowoye kom
Ke mwe insewowo ke af lucng me
Ac ke kof loal ye faclu,
Mwe insewowo ke tulik puspis ac ke un kosro puspis,
26 Mwe insewowo ke wheat ac ke ros uh,
Mwe insewowo ke eol ma oan oemeet me,
Ac ke ma wolana su tuku ke eol srisrik su ac oan nwe tok.
Lela mwe insewowo inge in oan fin sifal Joseph,
Fin mutunsron sie su pisrla inmasrlon mwet wial.
27 "Benjamin el oana wolf sulallal soko
El uniya ac okomla ma nal ke lotu ac eku."
28 Sruf singoul luo lun Israel pa inge, ac pa inge kas in wilkas lun papa tumalos ke el sang kas in akinsewowo lal nu selos, fal nu sin kais sie selos.

Misa Ac Pukpuki Lal Jacob

29 Na Jacob el sapkin nu sin wen natul nukewa, "Inge ke nga ac misa ac som weang mwet luk somla, komtal fah pukinyuwi yurin papa tumuk in luf se ma oan ke acn sel Ephron mwet Hit,
30 in acn Machpelah, kutulap in Mamre in acn Canaan. Abraham el tuh molela luf sac ac ipin acn sac sel Ephron tuh in sie acn in kulyuk.
31 Acn se inge pa elos piknilya Abraham ac Sarah, mutan kial, we. Acn sac pacna pa elos piknilya Isaac ac Rebecca, mutan kial ah, we, ac pa pac nga piknilya Leah we ah.
32 Acn sac ac luf se we ah, ma moulla sin mwet Hit. Pikinyuwi we."
33 Ke safla kas in wilwil lal nu sin wen natul nukewa, na el topla ona ac misa.

50

1 Joseph el putatyang nu fin papa tumal ac tung ac ngok mutal.
2 Na Joseph el sap mwet ono lal in unwela papa tumal, manol in oan paht.
3 Elos orekma kac len angngaul, fal nu ke lusen pacl se eneneyuk tuh mano se in ku in oan paht. Mwet Egypt elos eoksra kacl Jacob ke len itngoul.
4 Ke safla pacl in eoksra uh, Joseph el fahk nu sin mwet pwapa lal tokosra, "Nunak munas, us kas se inge nu sel tokosra:
5 'Ke papa tumuk el apkuran in misa, el sap nga orala wulela se nu sel lah nga ac piknilya inkulyuk se ma el akoela in acn Canaan. Ke sripa se inge, nga siyuk kom in nunak munas filiyula nga in som pikinya we, na nga fah foloko.' "
6 Ac tokosra el topuk, "Fahsrot pikinya papa tomom an, oana ke kom tuh wuleang nu sel an."
7 Ouinge Joseph el som in pikinya papa tumal. Mwet pwapa lal tokosra nukewa, mwet fulat inkul sel, ac mwet kol nukewa in acn Egypt elos welul Joseph som.
8 Sou lal, tamulel lal, ac mwet saya nukewa in sou lun papa tumal elos welul pac som. Tulik srisrik na natulos, wi sheep, nani, ac cow uh pa lula in acn Goshen.
9 Mwet kasrusr fin chariot ac mwet kasrusr fin horse elos oayapa welul som — u na lulap se.

49:30 Gen 23:3–20 **49:31** Gen 25:9–10; 35:29 **49:33** Orek 7:15

10 Ke elos tuku nu ke acn in kulkul wheat Atad, kutulap in Infacl Jordan, elos
wowoyak ke tung ke pacl na loeloes se, ac Joseph el sapkin elos in eoksra len itkosr.
11 Ke mwet Canaan elos liye mwet ma eoksra in acn Atad inge, elos fahk, “Ku fuka
lupan eoksra se mwet Egypt inge oru uh!” Pa inge ma se pwanang pangpang acn sac
Abel Mizraim.*
12 Ouinge wen natul Jacob elos oru oana ma el sapkin nu selos.
13 Elos usla manol nu Canaan ac piknilya in luf se Machpelah, kutulap in acn
Mamre, ke ipin acn se ma Abraham el tuh molela sel Ephron mwet Hit mwe kulyuk.
14 Tukun Joseph el pikinya papa tumal, el ac tamulel lal ac mwet nukewa ma welul
som in pukmas ah, elos folokla nu Egypt.

Joseph El Sifilpa Akkeye Mwet Lel

15 Tukun papa tumalos ah misa, na mwet lel Joseph elos fahk, “Joseph el ac fin toasr
sesr ac akoeyuk foloksak ke ma nukewa kut tuh oru koluk nu sel ah, na ac fuka?”
16 Ouinge elos sapla nu sel Joseph ac fahk, “Meet liki papa tumasr ah misa,
17 el tuh fahk nu sesr kut in siyuk sum ac fahk, ‘Nunak munas nu sin tamulel lom
ke ma koluk ma elos tuh orala nu sum ah.’ Inge kut siyuk kom in nunak munas,
tulekutla ke ma sufal ma kut, mwet kulansap lun God lun papa tomom, tuh orala nu
sum ah.” Joseph el tung ke pacl se el eis kas inge.
18 Na tamulel lal elos tuku ac epasrla nwe ten ye mutal ac fahk, “Kut tuku pa inge
nu ye motom in mwet kohs lom.”
19 Tusruktu Joseph el fahk nu selos, “Nikmet kowos sangeng. Nga tia ku in oru acnu
mu God pa nga.
20 Kowos tuh orek pwapa koluk lainyu, tusruktu God El furokla nu ke sie ouiya wo,
ma in molela moul lun mwet puspis su moul misenge ke sripen ma su tuh sikyak.
21 Wangin ma kowos ac sangeng kac. Nga ac fah liyekowosyang ac tulik nutuwos
an.” Ouinge el sifil akkeyalos ke kas na kulang su mokleak insialos.

Joseph El Misa

22 Joseph el mutana in acn Egypt wi sou lun papa tumal. El tuh yac siofok singoul
ke pacl se el misa ah.
23 El moul ac liye tulik natul Ephraim, ac tulik nutin natul. El oayapa moul nwe ke
na el eisalos tulik natul Machir, wen natul Manasseh, nu in sou uh.
24 El fahk nu sin tamulel lal kewa, “Nga apkuran in misa, tusruktu pwayena God El
ac fah liyekowosyang ac pwenkowosla liki facl se inge nu in facl se su El wulela ku
na kac nu sel Abraham, Isaac, ac Jacob.”
25 Na Joseph el siyuk sin mwet lal in orala sie fulahk. El fahk, “Wulema nu sik lah
ke pacl se God El ac pwenkowosla nu in facl sac, kowos ac us srik wi kowos.”
26 Ouinge Joseph el misa Egypt ke el yac siofok singoul. Elos onoela manol ac filiya
in box in mas se.

---

* **50:11** ***Abel Mizraim:*** fahkyen ine se inge in kas Hebrew apkuran oana fahkyen “eoksra lun mwet Egypt”.
50:13 Orek 7:16 **50:25** Exo 13:19; Jos 24:32; Heb 11:22

EXODUS

Tukakinyen Book In EXODUS

Kalmen *Exodus* pa "illa." Pacl se ma saok ac yohk sripa oemeet in sramsram matu ke mwet Israel pa aketeyuki in book se inge — ke mukuiyak ac illa lalos liki facl Egypt, yen elos tuh mwet kohs we. Book se inge kitakatelik nu ke ip yohk akosr: 1) Mwet Hebrew elos aksukosokyeyukla liki moul in mwet kohs; 2) Fufahsryesr lalos nu Fineol Sinai; 3) Wuleang lun God yurin mwet lal Fineol Sinai, ke El sang ma sap lal nu selos tuh elos in etu inmasrlon ma wo ac ma koluk, oayapa oakwuk nu ke ouiya lun mutunfacl selos, ac ma sap ke ouiyen alu lalos; 4) Tulokinyukyak sie nien alu ac akoeyuk ma nukewa su ac orekmakinyuk loac, oayapa ma sap nu sin mwet tol ac nu ke luman alu nu sin God.

Yohk liki ma nukewa, book se inge aketeya ke ma God El orala ke El aksukosokyela mwet lal su moul in mwet kohs, ac lumahlosla nu ke sie mutunfacl su oasr finsrak la nu ke pacl fahsru lalos.

Mwet se ma srumunyuk yohk in book se inge pa Moses, su God El sulela in kol mwet lal liki facl Egypt. Ma se eteyuk yohk emeet in book se inge pa Ma Sap Singoul, ma takinyukla in chapter 20.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Sukosokla lun mwet Israel liki facl Egypt 1:1—15:21
a. Moul in mwet kohs in Egypt 1:1–22
b. Isusla lal Moses ac matuak lal nu ke pacl el mwet fusr 2:1—4:31
c. Moses ac Aaron alein nu sin tokosra lun Egypt 5:1—11:10
d. Pacl in Alukela ac illa liki Egypt 12:1—15:21
Fahsr liki Meoa Srusra nu Fineol Sinai 15:22—18:27
Ma Sap ac Wuleang 19:1—24:18
Iwen Aktuktuk lun Wuleang ac oakwuk nu ke alu 25:1—40:38

Mwet Israel Akkeokyeyuk In Egypt

1 Wen natul Jacob su welul som nu Egypt, wi sou lalos pa:
2 Reuben, Simeon, Levi, Judah,
3 Issachar, Zebulun, Benjamin,
4 Dan, Naphtali, Gad, ac Asher.
5 Pisen mwet inge nukewa su ma in fwil natul Jacob na suwohs, oasr ke mwet itngoul. Joseph, sie sin wen natul Jacob, el oasr tari in acn Egypt.
6 Ke pulan pacl sac, Joseph ac mwet lel ac mwet in fwil sac nufon misa,
7 tusruktu, fahko lun mwet Israel inge arulana puseni ac kui oru elos oaclik acn nukewa in Egypt.
8 Na oasr tokosra sasu se mutawauk in leumi acn Egypt, su tia etal Joseph.
9 El fahk nu sin mwet lal, "Mwet Israel inge arulana puseni ac kui. Nga luman sensen elos ac ku liki kut.
10 Fin oasr mweun elos ac mau kupasryang nu sin mwet lokoalok lasr ac lain kut, ac elos ac ku in kaingla liki mutunfacl sesr. Kut enenu in akngusrikya suk sie inkanek in taranulos in tia puseni."
11 Ouinge mwet Egypt sang kutu mwet kol lalos sifacna in akupayela orekma lalos. Mwet Israel inge pa musaela siti Pithom ac Rameses — siti lulap inge kalkalyak tuh in acn in karingin mongo ac kufwa nukewa nu sin tokosra.

1:1 ***1:1–4*** Gen 46:8–27 **1:7** Orek 7:17 **1:8** Orek 7:18 **1:10** Orek 7:19

12 Tusruktu finne yokelik mwe keok ma mwet Egypt sang aktoasrye mwet Israel kac,
a pisen mwet Israel puseni liki meet ac osralik fin acn uh. Mwet Egypt mutawauk in
sangeng sin mwet Israel,
13 oru elos aktoasryela orekma lalos.
14 Elos akorekmayalos in orek brick mwe musa, oayapa kain in orekma nukewa
inima uh, ac oru arulana upa nu selos.

Tokosra El Sapkin In Anwuki Tulik Mukul Hebrew

15 Na tokosra Egypt el kaskas nu sin luo sin mutan akisus ma kasru mutan Hebrew.
Ineltal pa Shiphrah ac Puah.
16 El fahk nu seltal, "Ke komtal ac akisusye mutan Hebrew uh, fin ac tulik mukul
se, na unilya; fin ac tulik mutan se, lela elan moul."
17 Tusruktu mutan akisus inge eltal etu in sangeng sin God, oru eltal tia aksol
tokosra, a eltal fuhlela tulik mukul uh in moul.
18 Ouinge tokosra el sapla nu sin mutan akisus ah, ac siyuk seltal, "Efu komtal ku
oru ange? Efu komtal ku fuhlela tulik mukul uh moul?"
19 Eltal topuk, "Mutan Hebrew uh tia oana mutan Egypt uh, mweyen isus uh ma
fisrasr se selos, oru tulik natulos isusla meet liki na mutan akisus uh sonolos."
20 Ouinge God El oru wo nu sin mutan akisus inge, ac mwet uh puselik ac arulana
ku.
21 Ke sripen mutan akisus inge mwet sangeng sin God, oru El sang in oasr pac tulik
natultal.
22 Na tokosra el sapelik nu sin mwet lal nukewa, "Tulik mukul Hebrew nukewa ma
isusla, kowos sisla nu Infacl Nile, a lela tulik mutan uh in moul."

2

Moses El Isusla

1 Ke pacl se inge sie mukul ke sruf lal Levi el payukyak sin sie mutan in sruf sacna,
2 ac mutan sac el oswela tulik mukul se. Ke el liye lah tulik na wowo se, el okanulla
malem tolu.
3 Na ke el tia ku in sifil okanulla, el orala fotoh se ke ah, na el itangla ke mwe fulful
in tia wohn. El filiya tulik sac loac ac usla filiya inmasrlon ah sisken infacl uh.
4 Tulik mutan se wien tulik sac el tu loes kutu lukel in liye lah mea ac sikyak nu sel.
5 Na acn se natul tokosra tufoki in yihyih ke infacl soko ah, ac mutan kulansap lal
tuelik sisken infacl ah. Na el liyauk fotoh sac inmasrlon ac ah, ac el sap sie mutan
kulansap lal in som use.
6 Fisrak sac ikasla ac liyauk tulik mukul srisrik se. Tulik sac tung, na el pakomutal
ac fahk, "Tulik srisrik Hebrew se pa nge."
7 Na tulik mutan se wien tulik sac siyuk, "Mea, nga ac tia som konauk sie mutan
Hebrew ah in katiti tulik se inge?"
8 El topuk, "Wona." Ouinge tulik mutan sac som solama nina na kien tulik sac.
9 Fisrak sac fahk nu sin nina sac, "Eis tulik se inge ac liyalang, ac nga fah moli nu
sum." Ouinge el us tulik sac ac liyalang.
10 Tok, ke tulik sac matula, nina sac el usalla nu yurin acn natul tokosra, su nutella
oana ma na natul. El fahk mu, "Nga fah sang inel 'Moses'* mweyen nga ololak liki
inkof uh."

Moses El Kaingla Nu Midian

1:22 Orek 7:19 **2:2** Orek 7:20; Heb 11:23 * **2:10** ***Moses:*** fahkyen ine se inge fototo nu ke "olak" in kas Hebrew. **2:10** Orek 7:21

11 Ke Moses el matula, el som mutwata yurin mwet lal mwet Hebrew, ac el liye
lupan orekma upa ma itukyang elos in oru. El liye pac ke sie mwet Egypt el uni sie
mwet Hebrew wial ah.
12 Moses el ngetot ngetma in suk lah oasr mwet liyal, na ke wangin, el uniya mwet
Egypt sac ac pikinya manol in puk uh.
13 Len tok ah, el folokla ac liye ke sie mwet Hebrew uni sie pac. Na Moses el fahk
nu sel, "Efu kom ku uni mwet Hebrew wiom?"
14 Mwet sac topuk ac fahk, "Su oru tuh kom in mwet leum ac mwet nununku facsr?
Mea, kom ac uniyuwi oana ke kom uniya mwet Egypt sac?" Ke Moses el akilen lah
mwet uh etu tari ma se el orala, na el sangeng.
15 Ke pacl se tokosra el lohngak, el suk in unilya Moses. Tusruktu Moses el kaingla
ac som muta in acn Midian.
Sie len ah, ke Moses el muta pe lufin kof se,
16 na acn itkosr natul Jethro, mwet tol lun Midian, tuku in ut kof ac oayapa nwek
mwe nim kof nimen sheep ac nani nutin papa tumaltal ah.
17 Na oasr kutu mwet liyaung sheep ac nani tuku lusak acn natul Jethro ah. Moses
el tuyak ac kasru acn ekasr ah, ac el sang kof nimen kosro nutin papa tumaltal ah.
18 Ke elos folokla nu yurin papa sac,† el siyuk selos, "Komtak ku sa folok misenge?"
19 Elos topuk, "Mwet Egypt se kasrekut ke kutu pac mwet liyaung sheep
aklokoalokye kut, ac el oayapa ut kof lasr ac kiteya pac kosro natusr ah."
20 El siyuk seltal, "El aya? Komtal ku tia usalu? Fahla solalma elan wi kut mongo."
21 Ouinge Moses el sulela elan mutana we. Na Jethro el esalang Zipporah, acn natul,
in mutan kial.
22 Zipporah el oswela wen se, ac Moses el fahk, "Nga mwetsac se nu fin facl se inge,
ouinge nga fah sang inel Gershom."‡
23 Tukun yac pus, tokosra lun acn Egypt el misa, tusruktu mwet Israel srakna yohk
akkohs nu selos, ac elos sasaolana ke orekma upa lalos. Elos wowoyak ac suk kasru
sin God.
24 Ac God El lohng pusren sasao lalos ac El esam wuleang lal yorol Abraham, Isaac,
ac Jacob.
25 El liye ac etu ouiyen keok lun mwet Israel, ac El kena kasrelos.

3

God El Panglol Moses

1 Sie len ke Moses el karingin sheep ac nani natul Jethro, su papa tumun mutan
kial ac el mwet tol lun Midian, el pwanla kosro inge alukela yen mwesis ac sun eol
mutal Sinai.*
2 Lipufan se lun LEUM GOD sikyang nu sel we in luman sie e ma tuku liki infulwen
sak srisrik soko. Moses el lut ke el liye lah sak soko ah firir a tiana firirla.
3 El nunku sel, "Mea na usrnguk se inge? Efu sak soko inge ku tia firirla? Nga ac
kuhfla nu kac ngan liye."
4 Ke LEUM GOD El liye lah Moses el kalukyang, El pang nu sel liki infulwen sak
soko ah, "Moses! Moses!"
El topuk, "Nga pa inge."
5 Na God El fahk, "Tu na insacn. Sarukla fahluk lom an, mweyen kom tu fin fohk
mutal.

2:11 Heb 11:24 **2:11** ***2:11–14*** Orek 7:23–28 **2:15** Orek 7:29; Heb 11:27 † **2:18** ***papa sac:*** sie pac ine ke Jethro pa Reuel. ‡ **2:22** ***Gershom:*** fahkyen ine se inge fototo nu ke fahkyen "mwetsac" in kas Hebrew. **2:24** Gen 15:13–14 * **3:1** ***Sinai:*** sie pac ine ke eol Sinai pa Horeb. **3:2** ***3:2–10*** Orek 7:30–34

6 Nga pa God lun papa matu tomom — God lal Abraham, Isaac, ac Jacob.” Ouinge
Moses el afinya mutal, mweyen el arulana sangeng in ngetang nu sin God.
7 Na LEUM GOD El fahk, “Nga liye lupan keok lun mwet luk fin acn Egypt. Nga
lohng pusren tung lalos ke elos wowoyak tuh in moliyukla elos liki inpoun mwet su
akkohsyelos. Nga kalem ke lupan keok lalos.
8 Na pa nga oatume in molelosla liki mwet Egypt ac usalosme liki acn we nu ke sie
facl lulap, sie facl mut ac kasrup fohk we,† su mwet Canaan, mwet Hit, mwet Amor,
mwet Periz, mwet Hiv, ac mwet Jebus muta we inge.
9 Pwayena nga lohng pusren tung lun mwet luk, ac nga liye lupan sulallal lun mwet
Egypt nu selos.
10 Inge nga ac supwekomla nu yurin tokosra lun Egypt tuh kom in ku in kolla mwet
luk liki facl sel.”
11 Tuh Moses el fahk nu sin God, “Ku su nga uh, tuh nga in som nu yorol tokosra
ac usla mwet Israel liki acn Egypt?”
12 God El topuk, “Nga ac fah wi kom, ac pacl se kom use mwet uh liki acn Egypt
kowos ac fah alu nu sik fin eol soko inge. Pa inge mwe akpwayei lah nga pa
supwekomla.”
13 Na Moses el fahk nu sin God, “Ke nga ac som nu yurin mwet Israel ac fahk nu
selos, ‘God lun papa tomowos uh pa supweyume nu yuruwos,’ elos ac fah siyuk sik,
‘Su inel an?’ Na mea nga ac fahk nu selos?”
14 God El fahk, “Nga Nuna Nga Ah Na. Kom fah fahk nu selos, ‘El su pangpang
NGA,‡ pa supweyume nu yuruwos.’
15 Fahk nu sin mwet Israel lah nga, LEUM GOD lun papa tumalos somla — God lal
Abraham, Isaac, ac Jacob — pa supwekom nu yorolos. Pa inge Inek nwe tok, ac fwil
nukewa fahsru uh ac fah pangonyu ouinge.
16 Som ac orani mwet kol lun Israel nu sie, ac fahk nu selos lah nga, LEUM GOD lun
papa matu tumalos — God lal Abraham, Isaac, ac Jacob — pa sikwot nu sum. Fahk
nu selos lah nga tuku nu yorolos tari ac nga liye ma mwet Egypt oru nu selos.
17 Nga sulela tari lah nga ac usalosla liki facl Egypt, yen akkeokyeyuk elos we, ac
nga fah usalos nu in sie facl mut ac kasrup fohk we — facl sin mwet Canaan, mwet
Hit, mwet Amor, mwet Periz, mwet Hiv, ac mwet Jebus.
18 “Mwet luk elos ac fah porongo ma kom fahk nu selos. Na kom, ac mwet kol lun
mwet Israel, fah som nu yurin tokosra lun Egypt ac fahk nu sel, ‘LEUM GOD lun mwet
Hebrew El sikme nu sesr. Inge lela nu sesr kut in fahsr ke len tolu nu yen mwesis in
oru mwe kisa lasr nu sin LEUM GOD lasr.’
19 Nga arulana etu lah tokosra lun Egypt fah tia lela kowos in som nwe ke na po ku
lun God akkeokyal.
20 Tusruktu nga ac orekmakin ku luk in kai Egypt ke mwe aksangeng lulap. Tukun
ma inge el ac fah filikowosla.
21 “Nga fah oru mwet Egypt in akfulatye kowos, tuh pacl mwet luk uh ac som elos
fah tia pisinpo.
22 Mutan Israel nukewa fah som nu yurin mwet tulan Egypt lalos, oayapa yurin
mutan Egypt su muta in lohm selos, ac siyuk nuknuk ac mwe yun gold ac silver selos.
Na mwet Israel fah filiya ma inge fin wen ac acn natulos. Ouinge elos ac fah usla
mwe kasrup lun mwet Egypt.”

---

† **3:8** ***mut ac kasrup fohk we:*** liye ke Kalmen Kutu Kas. **3:13** Exo 6:2–3 ‡ **3:14** ***NGA:*** kalmen ine se inge ‘NGA’ in kas Hebrew pa ‘Nga pa meet, Nga pa inge, Nga pa nu — tok — ma — pahtpat’. **3:14** Fwack 1:4, 8 **3:21** ***3:21–22*** Exo 12:35–36

4

God El Sang Ku Nu Sel Moses In Orek Mwenmen

1 Na Moses el topuk LEUM GOD ac fahk, “Tusruktu fin pa mwet Israel elos tiana
lulalfongiyu ac tia porongo ma nga fahk uh, mea nga ac oru elos fin fahk mu kom
tiana sikme nu sik?”
2 Ouinge LEUM GOD El siyuk sel, “Mea se inpoum an?”
El topuk, “Sikal soko.”
3 LEUM GOD El fahk, “Sisya nu infohk an.” Pacl se ke Moses el sisya ah, sikal soko
ah ekla nu ke wet soko, ac Moses el kaing liki.
4 Na LEUM GOD El fahk nu sel, “Kui, sruokya pulal ac srukak.” Na Moses el asroela
paul ac sruokya, na wet soko ah sifilpa ekla sikal soko.
5 LEUM GOD El fahk, “Oru ouinge in akpwayei nu sin mwet Israel lah LEUM GOD
lun papa tumalos — God lal Abraham, Isaac, ac Jacob — El sikyak nu sum.”
6 LEUM GOD El sifilpa kaskas nu sel Moses, “Isongya poum nu luin nuknuk lom
an.” Moses el akos; ac ke el eisla paol liki nuknuk lal ah, mas lepa oan kac, fasrfasr
oana snow.
7 Na LEUM GOD El fahk, “Sifilpa isongya poum nu luin nuknuk lom an.” El oru
oana, ac ke el eisla, paol kwela ac oana meet ah.
8 LEUM GOD El fahk, “Elos fin tiana porongekom ku lulalfongi mwenmen se meet
an, na elos ac fah lulalfongi ke mwenmen se akluo uh.
9 Na elos fin tiana lulalfongi ke mwenmen luo inge ac srakna tia lungse lohng
pusrem, kom utiya kutu kof infacl Nile ac ukuiya infohk ah. Kof ah ac fah ekla
nu ke srah.”
10 Tuh Moses el fahk, “O Leum, nunak munas nu sik. Nga nuna mwet supah in
kaskas se, ac inge ke kom sramsram nu sik, nga srakna supah in kas. Nga pahtlac in
nunkauk ma ngan fahk, ac nga kaskas lohlo.”
11 LEUM GOD El fahk nu sel, “Su orala oalin mwet uh? Su oru mwet se in koflana
kaskas ku sulohngkas? Su orala mwet se in liyaten ku in kun? Nga, LEUM GOD.
12 Fahsrot! Nga ac kasrekom in sramsram, ac nga ac fah fahk nu sum ma kom in
fahk.”
13 Tuh Moses el fahk, “O Leum, nunak munas, supwala siena mwet.”
14 Na LEUM GOD El kasrkusrakak sel Moses ac fahk, “Ac Aaron, tamulel Levi se
wiom ah? Nga etu lah el mwet pah in kas se. Inge, el ac tuku in osun nu sum, ac el
ac arulana engan in liye kom.
15 Kom ku in sramsram nu sel ac fahk ma elan fahk. Nga ac kasrekomtal kewa in
kaskas, ac nga ac fahk nu sumtal ma komtal in oru.
16 El ac fah mwet sramsram lom ac aol kom in kaskas nu sin mwet uh. Na kom ac
fah oana God nu sel in fahkang ma elan fahk.
17 Us sikal soko ingan wi kom — kom ac fah orek mwenmen kac.”

Moses El Folok Nu Egypt

18 Na Moses el folokla nu yorol Jethro, papa tumun mutan kial, ac fahk nu sel,
“Nunak munas, lela nga in folokla nu yurin sou luk in acn Egypt in liye lah elos
srakna moul.” Jethro el insese nu kac ac wilkas nu sel.
19 Ke Moses el srakna muta Midian, LEUM GOD El fahk nu sel, “Folokla nu Egypt
tuh elos nukewa su suk in unikomi elos misa.”
20 Ouinge Moses el us mutan kial ac wen natul, fuhleltal uh fin soko donkey ac
mukuiyak nu Egypt. El us sikal soko ma God El fahk nu sel elan us.
21 LEUM GOD El sifilpa fahk nu sel Moses, “Inge ke kom ac folokla nu Egypt uh,
aklohya in oru mwenmen nukewa ma nga sot ku nu sum in oru ye mutal tokosra.
Tusruktu nga fah akupaye nunkal tokosra, ac el ac fah tia fuhlela mwet uh in som.

22 Na kom fah fahk nu sel lah nga, LEUM GOD, fahk mu, ‘Israel pa wen se emeet
nutik.
23 Nga fahk nu sum in fuhlela wen nutik in som tuh elan ku in alu nu sik, a kom
srunga. Inge nga ac uniya wen se oemeet nutum.’ ”
24 Ke sie acn in aktuktuk ke inkanek nu Egypt, LEUM GOD El sonol Moses ac oru
elan unilya.
25 Tuh Zipporah el srukak eot kosroh se, ac supukla kulun ma mukul lun wen natul,
ac sang pusralla falkal* Moses, ac fahk, “Pwayena kom pa mukul ke srah tumuk.”
26 Ouinge LEUM GOD El tila unilya Moses. Na mutan sac sifilpa fahk, “Kom mukul
tumuk in srah ke sripen kosrala.”
27 Na LEUM GOD El fahk nu sel Aaron, “Som nu yen mwesis in osun nu sel Moses.”
Ouinge el som ac sonol pe eol mutal. Ac ke el sonol el ngok mutal.
28 Na Moses el fahkang nu sel Aaron ma nukewa ma LEUM GOD El tuh fahk ke El
supwal elan folok nu Egypt. El oayapa srumun ke mwenmen su LEUM GOD El sapkin
elan oru.
29 Ouinge Moses ac Aaron som nu Egypt ac pangoneni mwet kol lun Israel nukewa
nu sie.
30 Aaron el srumun nu selos ma nukewa ma LEUM GOD El fahk nu sel Moses, na
Moses el oru mwenmen nukewa ye mutalos.
31 Elos lulalfongi ma elos liye ac lohng, ac ke elos lohng lah LEUM GOD El tuku nu
yorolos ac liye lupan mwe keok orek nu selos, elos faksufi ac alu.

5

Moses Ac Aaron Ye Mutun Tokosra Lun Egypt

1 Na Moses ac Aaron som nu yurin tokosra Egypt ac fahk, “LEUM GOD lun Israel El
fahk, ‘Fuhlela mwet luk in som, tuh elos fah ku in oru sie kufwa in akfulatyeyu yen
mwesis.’ ”
2 Tokosra el kouyak ac fahk, “Su LEUM GOD? Efu ku ngan lohngol ac fuhlela mwet
Israel in som? Nga tia etu ke LEUM GOD, ac nga fah tia lela mwet Israel in som.”
3 Moses ac Aaron topkol, “God lun mwet Hebrew El sikme nu sesr. Lela nu sesr kut
in fahsr ke len tolu nu yen mwesis in oru mwe kisa lasr nu sin LEUM GOD lasr. Kut
fin tia oru, El ac fah unikuti ke mas ku ke mweun.”
4 Tokosra el fahk nu sel Moses ac Aaron, “Efu komtal ku nunku in tulokinya orekma
lun mwet uh? Mwet kohs ingan in folokla orekma!
5 Kowos arulana pus liki mwet Egypt uh, a inge kowos lungse mongla, tia orekma!”
6 Ke len sacna, tokosra el sapkin mwet Egypt su liyaung mwet kohs, ac mwet Israel
su mwet kol lalos
7 in tia sifil sang mah pao nu sin mwet Israel in orek brick kac, a elos in sifacna
som suk.
8 Tusruktu elos in oru na pisen brick ma elos muta oru meet ah — in tia pueni. El
fahk, “Srikla orekma itukyang nu selos an, pa sis elos kwafe na sik nga in fuhlelosla
in som orek kisa nu sin God lalos uh!
9 Sang orekma lalos an in upa liki meet ah, ac oru elos in kafofo, tuh in wangin
pacl lalos in muta porongo kas kikiap inge.”
10 Mwet liyaung mwet kohs ac mwet Israel su kol orekma lalos elos som ac fahk nu
sin mwet Israel, “Tokosra el fahk mu el ac tia sifilpa supu mah pao nu suwos.
11 El mu kowos in sifacna som eis yen na kowos ku in konauk we, tusruk pisen
brick kowos ac oru an in pisa se na meet ah.”
12 Ouinge mwet uh fahsrelik yen nukewa fin acn Egypt sukok mah pao nu ke brick.

4:23 Exo 12:29 * **4:25** ***falkal:*** kutu mwet sasla ke kalmen kas Hebrew nunku mu kas se inge “falkal” kalmac uh pa acn ten sin mukul.

13 Mwet liyaung mwet kohs elos srike na in kalyaelos in oru na pisen brick sac,
oana ke elos tuh orala ke pacl ma itukyang mah pao nu selos.
14 Mwet liyaung mwet kohs elos sringil mwet kol orekma lun mwet Israel, su elos
srisrngiya in liyaung orekma uh. Elos kouyak ac siyuk, “Efu komtal ku tia oru na
pisen brick se ma komtal oru meet ah?”
15 Na mwet kol orekma lun mwet Israel elos som nu yorol tokosra ac fahk, “Efu
tokosra ku oru ange nu sesr?
16 Tia ituku mah pao nu sesr, a srakna sapkinyuk kut in orek brick! Ac inge
sringsring kut. Ma koluk inge ma lun mwet lom uh.”
17 Tokosra el topuk, “Komtal alsrangesr ac tia lungse orekma, pa pwanang komtal
siyuk ngan lela nu sumtal in som ac orek kisa nu sin LEUM GOD.
18 Folokla orekma! Wangin mah pao ac itukot nu sumtal, tuh kowos in oru na pisen
brick sac.”
19 Mwet kol orekma lun mwet Israel akilenak lah ac arulana koluk nu selos, ke
fwackyang tari elos in oru na pisen brick se ke len nukewa oana ke elos muta oru
meet ah.
20 Ke elos illa, elos sonol Moses ac Aaron su tu soanelos.
21 Na elos fahk nu seltal, “LEUM GOD El liye ma komtal oru nu sesr inge ac El ac fah
kai komtal mweyen ke sripomtal tokosra ac mwet fulat lal inge srungakut. Komtal
sang in oasr sripe elos in unikuti.”

Moses El Torkaskas Nu Sin LEUM GOD

22 Na Moses el sifil kaskas nu sin LEUM GOD ac fahk, “O Leum, efu kom ku oru
koluk mwet lom? Efu kom ku supweyume nu inge?
23 Ke na pacl se nga mutawauk fahsr nu yorol tokosra in kaskas nu sel Inem, el oru
arulana koluk nu selos. Ac wanginna ma kom oru in kasrelos!”

6

1 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Inge kom ac fah liye ma nga ac oru nu sel
tokosra. Ke po ku luk, nga ac oru elan fuhlela mwet luk uh in som. Aok, nga ac oru
elan luselosla liki facl sel uh.”

God El Pangnol Moses

2 God El kaskas nu sel Moses ac fahk, “Nga pa LEUM GOD.
3 Nga tuh sikyang nu sel Abraham, ac Isaac, ac Jacob, oana ke nga God Kulana,
tusruktu nga tiana fahkyuyak nu selos ke Ine mutal luk: LEUM GOD. *
4 Nga oayapa oakiya wuleang luk yorolos in sang nu selos facl Canaan, facl se su
elos tuh mutangan mwetsac we.
5 Inge nga lohng sasao lun mwet Israel, su mwet Egypt akkohsye, ac nga esam na
wuleang luk.
6 Ouinge fahk nu sin mwet Israel lah nga fahk mu, ‘Nga pa LEUM GOD. Nga fah
tulekowosla ac aksukosokyekowos liki moul in kohs lowos yurin mwet Egypt. Nga
fah asroela po kulana luk in use kaiyuk upa nu faclos, ac nga fah molikowosla.
7 Nga fah oru tuh komws in mwet luk sifacna, ac nga fah God lowos. Kowos fah etu
lah nga pa LEUM GOD lowos ke pacl se nga ac aksukosokye kowos liki moul in kohs
lowos in Egypt.
8 Nga ac fah us kowos nu in sie facl su nga orek wulela ku kac in sang nu sel
Abraham, Isaac, ac Jacob. Ac nga ac sot nu suwos tuh in facl suwos. Nga LEUM
GOD.’ ”
9 Moses el fahk ma inge nu sin mwet Israel, tusruktu elos tiana porongel, mweyen
wanginla finsrak lalos ke sripen upala akkohs orek nu selos.

6:2 6:2–3; Gen 17:1; 28:3; 35:11; Exo 3:13–15 * **6:3** ***LEUM GOD:*** liye ke Kalmen Kutu Kas.

10 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
11 “Som ac fahk nu sel tokosra lun Egypt elan fuhlela mwet Israel in som liki facl
sel an.”
12 Tuh Moses el topuk fahk, “Mwet Israel inge elos tiana lohngyu, na ac fuka tuh
tokosra elan lohngyu? Nga mwet na supah in kas se.”
13 LEUM GOD El fahk nu sel Moses ac Aaron, “Fahkang nu sin mwet Israel ac Tokosra
Egypt lah nga supwekomtal in kolla mwet Israel liki facl Egypt.”

Takinyen Sou Lal Moses Ac Aaron

14 Reuben, wen se emeet natul Jacob, oasr wen akosr natul: Hanoch, Pallu, Hezron,
ac Carmi. Eltal pa mwet matu mutaweyen sou inge su ekin inelos.
15 Simeon, oasr wen onkosr natul: Jemuel, Jamin, Ohad, Jachin, Zohar, ac Shaul,
wen nutin mutan Canaan se. Eltal pa mwet matu mutaweyen sou inge su ekin inelos.
16 Levi, oasr wen tolu natul: Gershon, Kohath, ac Merari. Eltal pa mwet matu
mutaweyen sou inge su ekin inelos. Levi el moul yac siofok tolngoul itkosr.
17 Oasr wen luo natul Gershon: Libni ac Shimei, ac pukanten fwilin tulik natulos.
18 Oasr wen akosr natul Kohath: Amram, Izhar, Hebron, ac Uzziel. Kohath el moul
yac siofok tolngoul tolu.
19 Oasr wen luo natul Merari: Mahli ac Mushi. Pa inge sou nukewa lal Levi ac
takinyen fwilin tulik natulos.
20 Amram el payuk sin mutan se wien papa tumal ah, Jochebed, su oswella Aaron
ac Moses. Amram el moul yac siofok tolngoul itkosr.
21 Wen tolu natul Izhar: Korah, Nepheg, ac Zichri.
22 Wen tolu pac natul Uzziel: Mishael, Elzaphan, ac Sithri.
23 Aaron el payuk sel Elisheba, acn natul Amminadab ac ma wial Nahshon. El
oswella Nadab, Abihu, Eleazar, ac Ithamar.
24 Wen tolu natul Korah: Assir, Elkanah, ac Abiasaph. Elos pa mwet matu
mutaweyen sou nukewa natul Korah.
25 Elezar, wen natul Aaron, el payuk sin sie acn natul Putiel, su oswella Phinehas.
Pa inge sifen sou nukewa ke sruf lun Levi.
26 Aaron ac Moses pa LEUM GOD El fahk nu se, “Kolla sruf nukewa lun Israel liki
facl Egypt.”
27 Eltal pa mwet ma fahkang nu sin tokosra Egypt in aksukosokyela mwet Israel.

Sap Lun LEUM GOD Nu Sel Moses Ac Aaron

28 Ke LEUM GOD El kaskas nu sel Moses in acn Egypt,
29 El fahk, “Nga pa LEUM GOD. Fahk nu sin Tokosra Egypt ma nukewa nga fahk nu
sum uh.”
30 Tuh Moses el topuk, “Kom etu lah nga mwet na supah in kas se. Na ac fuka tuh
tokosra elan lohngyu?”

7

1 LEUM GOD El fahk, “Nga ac oru kom in oana God nu sel tokosra, ac Aaron, tamulel
lom, ac fah kaskas nu sel oana mwet palu se lom.
2 Fahk nu sel Aaron ma nukewa nga sapkin nu sum uh, ac el ac fah fahk nu sel
tokosra elan lela mwet Israel in som liki facl sel uh.
3 Tusruktu nga ac akupaye nunkal tokosra, ac finne pus mwe aksangeng nga orala
in acn Egypt,
4 el ac fah tiana lohng kom. Na nga fah sang mwe kai na upa nu fin acn Egypt ac
kolla mwet in sruf nukewa luk liki facl sac.

6:16 6:16–19; Oek 3:17–20; 26:57–58; 1 Chr 6:16–19 **7:3** Orek 7:36

5 Na mwet Egypt elos tufah etu lah nga pa LEUM GOD, ke pacl se nga ac srukak
pouk lainulos, ac kolla mwet Israel liki facl selos."
6 Moses ac Aaron oru oana God El sapkin.
7 Ke pacl se eltal kaskas nu sel tokosra, Moses el yac oalngoul matwal, ac Aaron el
yac oalngoul tolu.

Sikal Lal Aaron

8 LEUM GOD El fahk nu sel Moses ac Aaron,
9 "Tokosra el fin sap komtal in oru sie mwenmen in akpwayeye kas lomtal uh, fahk
nu sel Aaron elan srukak sikal lal ac sisya nu infohk uh ye mutal tokosra, na ac fah
ekla nu ke wet soko."
10 Ouinge Moses ac Aaron som nu yorol tokosra, ac oru oana LEUM GOD El sap.
Aaron el sisya sikal lal nu ye mutal tokosra ac mwet fulat lal, ac sikal soko ah ekla
nu ke wet soko.
11 Na tokosra el pangonma mwet lalmwetmet ac mwet orek inutnut lal, ac elos oru
oapana.
12 Elos sisya sikal lalos ah, ac sikal lalos uh ekla wet pac. Tusruktu sikal lal Aaron
ah okomla sikal lalos ah.
13 Ne ouinge, nunak lal tokosra srakna upa, ac el tiana lohngol Moses ac Aaron,
oana ma LEUM GOD El tuh fahk.

Mwe Ongoiya Lulap Sikyak Egypt

Srah

14 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Arulana upa nunkal tokosra, ac el tiana
lela mwet ah in som.
15 Ouinge fahla ac sonol lututang ke el ac tufokla nu ke Infacl Nile uh. Us sikal soko
ma tuh ekla nu ke wet soko ah, ac soanel pe infacl ah.
16 Na kom fahk nu sel tokosra, 'LEUM GOD lun mwet Hebrew El supweyume in
fahkot nu sum kom in fuhlela mwet lal ah in som, tuh elos in ku in alu nu sel in acn
mwesis. Tuh pa kom tiana akos.
17 Inge, Tokosra, LEUM GOD El fahk mu kom ac fah etu lah su El uh ke ma El ac
oru. Liye, nga ac sringilya fin kof uh ke sikal soko inge, na kof uh ac fah ekla nu ke
srah.
18 Ik infacl ah ac fah misa, ac infacl uh ac fah arulana pusrosrak, oru mwet Egypt
ac fah tia ku in nim kof kac.' "
19 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Fahkang nu sel Aaron elan us sikal lal ah ac
kolak ac asroela nu fin infacl nukewa, inyoa ac inlulu nukewa in acn Egypt. Kof uh
ac fah ekla nu ke srah, na ac fah oasr srah yen nukewa, finne luin tup sak ac mwe
neinyuk kof ma orek ke eot."
20 Na Moses ac Aaron oru oana LEUM GOD El sapkakin. Ye mutun tokosra ac mwet
fulat lal, Aaron el kolak sikal lal ac sringilya kof infacl ah, ac kof loac ekla nu ke srah.
21 Ik infacl ah misa, ac foul infacl uh arulana pusrosrak, oru mwet Egypt tiana ku
in nim kof kac. Oasr srah yen nukewa in Egypt.
22 Na mwet inutnut lal tokosra orala mwenmen lalos ac sikyak oapana, ac nankal
tokosra srakna upa. Oana ke LEUM GOD El tuh fahk, tokosra el tiana lohngol Moses
ac Aaron.
23 El folokla nu inkul fulat sel, ac tiana lohang nu ke ma sikyak inge.
24 Mwet Egypt nukewa pikin pe infacl ah in suk kof in nimnim mweyen elos tia ku
in nim kof ke infacl ah.
25 Len itkosr somla tukun LEUM GOD El sringilya infacl ah.

7:17 Fwack 16:4

8

Frog

1 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Utyak nu ye mutal tokosra ac fahk nu sel
lah LEUM GOD El fahk mu, ‘Lela mwet luk ah in som, elos in ku in alu nu sik.
2 Kom fin srunga, nga ac fah kai mutunfacl sum uh, ac sang frog in osralik acn
nukewa.
3 Infacl Nile ac fah arulana sessesla ke frog, su ac fah sroak liki infacl ah ac utyak
nu inkul fulat sum, infukil in motul sum, mwe oan kiom, lohm sin mwet pwapa fulat
lom ac mwet lom, oayapa luin nien manman lom ac ahlu in aryar flao.
4 Frog inge ac fah sroak nu fom ac nu fin mwet lom, ac nu fin mwet pwapa fulat
lom.’ ”
5 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Fahk nu sel Aaron elan asroela sikal lal ah nu
fin infacl, inyoa, ac inlulu nukewa, ac oru frog uh in sroak ac afunla fin acn Egypt.”
6 Ouinge Aaron el asroela sikal lal fin kof uh, ac frog uh otyak ac afunla acn uh.
7 Tusruk mwet orek inutnut elos orekmakin pac ku lukma lalos ac oru tuh in oasr
pac frog utyak nu fin acn uh.
8 Tokosra el solalma Moses ac Aaron ac fahk nu seltal, “Pre ac siyuk sin LEUM GOD
Elan eisla frog inge liki acn uh, na nga ac fah fuhlela mwet lowos in som, elos in ku
in orek kisa nu sin LEUM GOD.”
9 Moses el topuk ac fahk, “Nga arulana engan in pre nu sin LEUM GOD inem.
Fahkma pacl nga ac pre keim ac oayapa inen mwet pwapa fulat lom ac mwet lom,
tuh frog uh in wanginla liki kom ac liki lohm suwos. Ac fah wangin frog lula sayen
ma ke infacl Nile.”
10 Tokosra el topuk ac fahk, “Pre lutu.”
Moses el fahk, “Nga ac oru oana kom fahk, na kom ac fah etu lah wangin sie god
oana LEUM GOD, God lasr.
11 Ac fah wanginla frog liki kom ac liki inkul sum, ac liki mwet pwapa fulat lom ac
mwet lom uh, sayen frog ke infacl Nile mukena.”
12 Na Moses ac Aaron som lukel tokosra, ac Moses el pre nu sin LEUM GOD Elan
eisla frog ma El tuh use in kael tokosra.
13 LEUM GOD El oru oana Moses el siyuk, ac frog ma oan in lohm, ku likinum, ku
in imae misa kewa.
14 Mwet Egypt elos elosak frog uh in eol na lulap pukanten, oan nwe fohlelana acn
uh.
15 Ke tokosra el liye lah frog uh misa tari, el sifilpa akupaye nankal ac tia lohngol
Moses ac Aaron, oana ke LEUM GOD El tuh fahk meet ah.

Won Srisrik Ngalngul

16 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Fahk nu sel Aaron elan puokya infohk uh ke
sikal lal ah, na pukun kutkut infohk uh fin acn Egypt nufon ac ekla nu ke won srisrik
ngalngul.”
17 Ouinge Aaron el puokya infohk uh ke sikal lal, ac pukun kutkut infohk uh nufon
in acn Egypt ekla nu ke won srisrik ngalngul, su tuhwi fin mwet ac fin kosro nukewa.
18 Mwet orek inutnut elos srike in orek mwenmen in use pac won srisrik ngalngul,
tuh elos tia ku. Oasr won srisrik ngalngul yen nukewa,
19 ac mwet orek inutnut uh fahk nu sel tokosra, “God pa oru ma inge!” Tusruktu
upala nankal tokosra, ac el tia lohngol Moses ac Aaron, oana ke LEUM GOD El tuh
fahk ah.

Loang

8:19 Lk 11:20

20 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Toangna lutu, fahla sonol tokosra ke el ac som
nu infacl ah, ac fahk nu sel mu LEUM GOD El fahk, ‘Fuhlela mwet luk uh in som, elos
in ku in alu nu sik.
21 Kom fin srangesr fuhlelosla, na nga ac kai kom ke nga ac supwaot un loang puspis
nu fom ac nu fin mwet fulat lom ac mwet lom nukewa. Lohm sin mwet Egypt ac fah
sessesla ke loang, ac fin fohk uh ac fah afla pac ke loang.
22 Tusruktu nga ac srela acn Goshen, yen mwet luk muta we, tuh in wangin loang
we. Nga oru ouinge tuh kom in etu lah nga, LEUM GOD, nga oasr in facl se inge.
23 Nga fah oru in kalem lah oasr ekla inmasrlon mwet luk ac mwet lom. Mwe akul
usrnguk se inge ac sikyak lutu.’ ”
24 LEUM GOD El supwala un loang na pukanten nu in lohm sin tokosra ac lohm sin
mwet fulat lal. Mutunfacl Egypt nufon musalla ke loang uh.
25 Na tokosra el solalma Moses ac Aaron ac fahk, “Som ac oru kisa lowos nu sin
God lowos in facl se na inge.”
26 Moses el topuk, “Ac tia fal in ouinge, mweyen mwet Egypt elos ac srunga ke kut
ac kisakin kosro ma mutal selos nu sin LEUM GOD lasr, na ke kut ac kisakin kosro
inge yen elos ku in liye, elos ac arulana srunga, pwanang elos ac tungal kut nweke
kut misa.
27 Kut enenu in fahsr len tolu nu yen mwesis in oru kisa nu sin LEUM GOD lasr,
oana El sapkin nu sesr.”
28 Tokosra el fahk, “Nga ac fuhlela kowos in som kisa nu sin LEUM GOD lowos in
acn mwesis, kowos fin tia som loesla. Tal pre keik.”
29 Moses el topuk, “Tukunna nga ac som, nga ac fah pre nu sin LEUM GOD tuh lutu
loang puspis inge fah som liki kom, ac liki mwet fulat lom ac mwet lom. Tusruktu,
enenu na kom in tia sifil kiapwekut, ku kutong mwet inge in tia som orek kisa nu sin
LEUM GOD.”
30 Moses el illa ac som lukel tokosra, ac pre nu sin LEUM GOD,
31 ac LEUM GOD El oru oana siyuk lal Moses. Loang uh som lukel tokosra ac mwet
fulat ac mwet lal nukewa. Wangin sie loang lula.
32 Na tokosra el sifil pacna akupaye nankal, ac tiana fuhlela mwet uh in som.

9

Kosro uh Misa

1 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Utyak nu ye mutal tokosra ac fahk nu sel lah
LEUM GOD lun mwet Hebrew El fahk, ‘Lela mwet luk in som, tuh elos in ku in alu
nu sik.
2 Kom fin sifilpa srunga fuhlela elos in som,
3 nga ac kai kom, ac supwaot sie mas na upa nu fin kosro nukewa — horse nutum,
donkey nutum, camel, cow, sheep ac nani.
4 Nga fah sraclik kosro nutin mwet Israel liki kosro nutin mwet Egypt, na ac fah
wangin kosro nutin mwet Israel misa.
5 Nga, LEUM GOD, oakiya tuh lutu nga fah oru ma inge.’ ”
6 Len se toko, LEUM GOD El oru oana El fahk, ac kosro nukewa nutin mwet Egypt
ah misa, a tia soko kosro nutin mwet Israel misa.
7 Tokosra el sapla siyuk lah mea sikyak, na fwackyang nu sel lah wangin sokofanna
kosro nutin mwet Israel misa. Tusruktu upa na nankal ac el tia lela mwet ah in som.

Faf

8 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses ac Aaron, “Eis kutu apat an inpoumtal liki
funyu uh, na Moses elan sisak nu lucng ye mutal tokosra.

9 Ac fah sokelik oana fofosr lun fohkfok fin acn nukewa lun Egypt, ac yen nukewa
ac sikyak faf su ac orala ruf aryur fin mwet ac fin kosro."
10 Ouinge eltal eis kutu apat ac tu ye mutal tokosra. Moses el sisak nu lucng, ac
apat uh ekla faf su orala ruf aryur ke monin mwet ac kosro uh.
11 Mwet orek inutnut uh koflana tuku nu ye mutal Moses, mweyen manolos wi afla
ke faf, oana mwet Egypt nukewa ngia.
12 Na LEUM GOD El akupaye nankal tokosra, tuh elan tia lungse lohngol Moses ac
Aaron, oana ke LEUM GOD El tuh fahk nu sel Moses meet ah.

Af Yohk Kosra

13 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Toangna lutu, kom in som tu ye mutal
tokosra ac fahkang nu sel lah LEUM GOD lun mwet Hebrew El fahk, 'Fuhlela mwet
luk in som, tuh elos in ku in alu nu sik.
14 Pacl se inge nga ac supwaot mwe ongoiya upa nukewa luk nu fom ac nu fin mwet
fulat lom ac mwet lom, tuh kom fah etu lah wangin sie oana nga fin faclu nufon.
15 Nga funu srukak pouk in lain kom ac mwet lom ke mas, kowos lukun wanginla
na pwaye.
16 Tusruktu sripa se sis nga lela kom in moulna, tuh in fahkak ku luk nu sum, ac
inek in pwengelik nu fin faclu nufon.
17 Ne ouinge, kom srakna inse fulat ac tia lungse lela mwet luk uh in som.
18 Ke pacl se na inge lutu, nga fah oru sie af na matol ac af yohk kosra, su tia liyeyuk
oemeet me in acn Egypt.
19 Inge sapkin tuh kosro nutum ac ma nukewa saya ma muta in imah uh in utukyak
nu in lohm uh. Af yohk kosra ac fah kahki nu fin mwet ac kosro ma mutana in imae
ac tia utukyak nu in lohm ah, ac elos nukewa fah misa.' "
20 Kutu sin mwet fulat lal tokosra elos sangeng ke ma LEUM GOD El fahk inge, oru
elos usak mwet kohs lalos ac kosro natulos nu in lohm ah.
21 A kutu mwet uh tia lohang nu ke ma LEUM GOD fahk, ac fuhlelana mwet kohs
lalos ac kosro natulos in mutana in imae.
22 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Sralak poum nu lucng, ac af yohk kosra
fah kahki nu fin mutunfacl Egypt nufon — nu fin mwet, kosro, ac mwe yok in imae
nukewa."
23 Ouinge Moses el srukak sikal lal ac kolak nu lucng, ac LEUM GOD El supweya
pulahl ac af yohk kosra, ac sarom kasri nu in fohk uh. LEUM GOD El supweya
24 af na matol ac yohk kosra, ac oasr sarom yen nukewa. Paka se inge upa liki
kutena paka ma sikyak meet in acn Egypt.
25 Fin acn Egypt nufon, af upa se inge kunausla ma nukewa ma oan likinum ac in
imae, weang mwet ac kosro — kunausla mahsrik nukewa ac koteya sak nukewa.
26 Acn Goshen mukena, yen mwet Israel muta we, pa wangin af upa we.
27 Tokosra el sapla solalma Moses ac Aaron, ac fahk nu seltal, "Nga sifacna
fahkyuyak inge lah oasr ma koluk luk. LEUM GOD pa suwohs, ac nga ac mwet luk
uh pa tafongla.
28 Pre nu sin LEUM GOD, mweyen pulahl ac af yohk kosra inge arulana upala nu
sesr! Nga wuleot in filikowosla in som. Kowos tia enenu in sifilpa muta yenu."
29 Moses el fahk nu sel, "Pacl se na nga illa liki siti uh, nga fah sralak pouk in pre
nu sin LEUM GOD. Pulahl ac fah tui, ac ac fah wanginla af upa, tuh kom fah ku in
etu lah faclu ma lun LEUM GOD.
30 Tusruktu nga etu lah kom ac mwet fulat lom srakna tia sangeng sin LEUM GOD."
31 Flax ac barley kunausyukla ke af upa sac, mweyen barley ah mwesrla ac flax ah
tufacna fokla.

9:10 Fwack 16:2 **9:16** Rom 9:17 **9:24** Fwack 8:7; 16:21

32 Tusruktu wangin wheat musalla, mweyen soenna kapak.
33 Moses el som lukel tokosra, illa liki siti uh, ac sralak paol nu lucng ac pre nu sin
LEUM GOD. Na pulahl wi af yohk kosra ah tui, ac tiana sifilpa af.
34 Ke tokosra el liye ma sikyak uh, el sifilpa orekma koluk. El ac mwet fulat lal ah
sifilpa akupaye nankalos.
35 Na in oana ke LEUM GOD El tuh fahk nu sel Moses meet mu tokosra el ac mau
tia lela mwet Israel in som, ouinge el tiana lela.

10

Locust
1 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Fahla ac utyak nu ye mutal tokosra. Nga oru
el ac mwet fulat lal uh in upa nankalos, ngan ku in oru mwenmen inge ye mutalos,
2 oayapa tuh kowos in ku in srumun nu sin tulik nutuwos ac tulik nutin tulik
nutuwos ke nga tuh oru mwet Egypt uh in oana mwet lalfon ke mwenmen ma nga
oru. Na kowos nukewa fah etu lah nga pa LEUM GOD."
3 Ouinge Moses ac Aaron som nu yorol tokosra ac fahk nu sel, "LEUM GOD lun
mwet Hebrew El fahk, 'Ac puta kac pacl kom ac tia akpusiselye kom nu sik? Fuhlela
mwet luk in som tuh elos in ku in alu nu sik.
4 Kom fin srangesr na, nga ac use locust* puspis nu fin acn sum lutu.
5 Ac fah arulana pukanten, oru elos ac afunla fin fohk uh nufon. Elos ac fah kangla
ma nukewa ma af upa sac tia kunausla, finne sak ma lula.
6 Elos ac nwakla lohm nukewa inkul sum, ac lohm nukewa sin mwet fulat lom ac
mwet nukewa lom. Mwet matu lom nukewa tiana liye ma koluk ouinge emeet me.' "
Na Moses el illa som.
7 Mwet fulat lal tokosra fahk nu sel, "Mwet se inge ac aklokoalokye kut nwe ngac?
Tari fuhlela mwet Israel inge in som, elos in ku in alu nu sin LEUM GOD lalos. Ya
kom tia liye lah acn Egypt arulana musalla?"
8 Na folokinyukme Moses ac Aaron nu yorol tokosra, ac el fahk nu seltal, "Kowos
ku in som ac alu nu sin LEUM GOD lowos. Tusruktu su ngac ac som an?"
9 Moses el topuk, "Kut nukewa ac som, tulik ac mwet matu wi pac. Kut ac us wen ac
acn natusr, sheep ac nani natusr, ac cow natusr, mweyen kut enenu in oru sie kufwa
in akfulatye LEUM GOD."
10 Tokosra el fahk, "Nga fulahk ke LEUM GOD lah nga fah tiana fuhlela kom in us
mutan ac tulik nutuwos! Kalem lah kowos akoo in tuyak lain kut.
11 Mo, tia ouingan! Mukul mukena ku in som ac alu nu sin LEUM GOD, fin pa ingan
ma kowos lungse an." Ke ma inge, Moses ac Aaron lillilla liki ye mutal tokosra.
12 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Sralak poum nu fin acn Egypt in use locust
uh. Elos fah tuku kangla ma nukewa ma kapak, ma tia musalla ke af yohk kosra sac."
13 Ouinge Moses el kolak sikal lal ah, ac LEUM GOD El oru sie eng in tuhyak kutulap
me, in uk acn we ke len ac fong nufon se. Ke lotutang tok ah, eng uh use locust uh.
14 Elos rirme afunla fin facl sac nufon. Un locust inge arulana matol liki kutena ma
liyeyuk meet me, ku ac fah tia pac liyeyuk tok.
15 Elos afunla fin fohk uh nwe ke acn uh sroalsroalla kaclos. Elos kangla ma nukewa
ma af yohk kosra sac tia kunausla — fokinsak nukewa ulun sak uh wi pac. Tia ma
folfolsra se lula ke sak nukewa fin acn Egypt nufon.
16 Na tokosra el sulaklak pangnolma Moses ac Aaron ac fahk, "Nga oru ma koluk
lain LEUM GOD lowos ac lain kowos.
17 Ke ma inge, nunak munas nu sik ke pacl sefanna inge, ac pre nu sin LEUM GOD
lowos Elan eisla mwe misa lulap se inge likiyu."

---

* **10:4** ***locust:*** liye ke Kalmen Kutu Kas. **10:14** 10:14–15; Fwack 9:2–3

18 Moses el som lukel tokosra ac pre nu sin LEUM GOD.
19 Ac LEUM GOD El ekulla eng uh nu ke sie eng na upa roto me, su orani nufon
locust uh ac okla nu in Meoa Srusra. Tia siefanna locust lula in facl Egypt nufon.
20 Tusruktu LEUM GOD El akupaye nunkal tokosra, ac el tia fuhlela mwet Israel in
som.

Lohsr

21 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Sralak poum nu lucng, ac sie lohsr na
matoltol fah sunya acn Egypt, sie lohsr ma ku in puleyuk.”
22 Moses el sralak paol nu lucng, ac sie lohsr matoltol apneni Egypt nufon ke len
tolu.
23 Mwet Egypt tia ku in liye sie sin sie, ac wangin sie mwet illa liki lohm sel ke pulan
pacl sac. A funu mwet Israel, oasr kalem yen elos muta we.
24 Tokosra el pangnol Moses ac fahk nu sel, “Kowos ku in som ac alu nu sin LEUM
GOD. Mutan ac tulik an ku in wi kowos som. Tusruktu sheep, nani, ac cow nutuwos
an ac tia wi.”
25 Moses el topuk, “Fin ouingan, kom enenu in srukak kosro mwe kisa, ac mwe kisa
firir, tuh kut in kisakin nu sin LEUM GOD lasr.
26 Mo! Kut ac us na kosro natusr uh wi kut — tia sokofanna ac muta. Kut sifacna
pa ac sule kosro ma fal ke pacl kut alu nu sin LEUM GOD lasr. Kut ac tia etu lah kosro
fuka kut ac kisakin nu sel nwe ke kut sun acn we.”
27 LEUM GOD El akupaye nunkal tokosra, ac el tiana fuhlelosla in som.
28 El fahk nu sel Moses, “Tiok liki ye mutuk! Taran ngan tia sifilpa liyekomyak. Len
se nga ac liye komyak uh, kom ac misa!”
29 Moses el topuk, “Pwaye sum. Kom ac fah tia sifilpa liyeyu.”

11

Moses El Fahkak Misa Lun Wounse

1 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Mwe ongoiya sefanna lula nga fah sang nu
sel Tokosra Egypt ac mwet lal. Tukun ma sacn el ac filikowosla in som. Aok, el ac sap
ku nu suwos nukewa in som liki acn se inge.
2 Inge kaskas nu sin mwet Israel ac fahk nu selos nukewa, mukul ac mutan, in
ngisre sin mwet tulan lalos ke mwe naweyuk gold ac silver.”
3 LEUM GOD El oru tuh mwet Egypt uh in akfulatye mwet Israel. In nunak lun
mwet fulat ac mwet Egypt nukewa, Moses el sie mwet kol na fulat.
4 Na Moses el fahk nu sel tokosra, “LEUM GOD El fahk, ‘Ke infulwen fong uh, nga
ac fahsr sasla facl Egypt,
5 ac wounse mukul nukewa in Egypt fah misa, mutawauk sin wounse natul tokosra,
su ac fah tokosra tukum, nwe ke wounse mukul nutin mutan kulansap se su muta ke
nien itat wheat. Wounse mukul nutin cow nukewa fah misa pac.
6 Ac fah oasr tung lulap ngisyak fin acn Egypt nufon, ma tia lohngyuk emeet me,
ac ac fah tia pac sifil lohngyuk tok.
7 A wangin sokofanna kosro ngalngul ac woi mwet Israel ku kosro natulos. Na
kowos fah etu lah nga, LEUM GOD, pa sraclik mwet Egypt ac mwet Israel.’ ”
8 Moses el aksafyela sramsram lal ke el fahk mu, “Mwet fulat lom nukewa ac fah
tuku nu yuruk ac faksufi ye mutuk, ac elos ac fah kwafe sik in us mwet luk nukewa
som. Toko, nga fah som.” Na Moses el som lukel tokosra ke kasrkusrak lulap.
9 LEUM GOD El tuh fahk nu sel Moses, “Tokosra el ac tiana lohng kom, tuh nga fah
ku in akpusye mwenmen luk in facl Egypt.”

10:22 Psa 105:28; Fwack 16:10

10 Moses ac Aaron orala mwenmen inge nukewa ye mutal tokosra, tusruktu LEUM
GOD El akupaye nankal, elan tia fuhlela mwet Israel in som liki facl sel.

12

Alukela Se Meet

1 LEUM GOD El kaskas nu sel Moses ac Aaron in acn Egypt, ac fahk,
2 "Malem se inge kowos fah oru tuh in malem se emeet ke yac nu suwos.
3 Sang oakwuk inge nu sin mwet Israel nukewa: Ke len aksingoul in malem se inge,
kais sie mukul enenu in sulela soko sheep fusr ku soko nani fusr nu sin mwet in lohm
sel in mongo kac.
4 Fin sou lal uh supusla in kang kosro fon soko, na sou lal ac sou atulani lal ku in
tukeni kac, na elan kitalik in fal nu ke pisen mwet uh ke lupa ma elos ac ku in kangla.
5 Kom ku in sulela soko sheep mukul ku soko nani mukul, tusruktu matwa in yac
se, ac in wangin ma koluk ke manol.
6 Na ke eku in len aksingoul akosr in malem sac, mwet Israel nukewa fah uniya
kosro solla uh.
7 Mwet an fah eis kutu srah kac ac sang mosrwela sru lukwa ke mutunoa, ac acn
lucng ke mutunoa, ke lohm nukewa ma kosro inge ac fah mongola we.
8 In fong sac ikwa uh ac fah manman, na mwet uh fah kang wi mahsrik mwen ac
bread wangin mwe pulol kac.
9 Nikmet kang ikwa inge fin takmwek ku poel, a enenu in fonna manmanla, wi na
sifa, nia, ac koanonsia.
10 Kowos fah tia filiya kutena ip kac nu ke lututang. Fin oasr ma lula, kowos fah
esukak.
11 Kowos in nuknukyang ac fahlukyang akola nu ke fahla, ac sikal lowos in
oan inpouwos, na kowos in mongo aksaya. Pa inge Kufwen Alukela se meet in
akfulatyeyu, nga LEUM GOD.
12 "Ke fong sac nga fah fahsr sasla fin acn Egypt, ac nga fah uniya wounse mukul
nukewa sin mwet ac sin kosro, ac nga fah kai god nukewa lun acn Egypt. Nga pa
LEUM GOD.
13 Srah fin mutunoa uh pa ac akilenya lohm ma kowos muta loac. Ke nga ac liye
srah, nga fah aliki kowos ac fah tia oru kutena ma upa nu suwos ke nga ac kalyei
mwet Egypt.
14 Kowos fah akfulatye len se inge tuh in sie len in kufwa mutal, in akesmakinye
kowos ke ma nga, LEUM GOD, tuh orala. Kowos, ac fwilin tulik nutuwos nukewa
fahsru, in akfulatye len se inge nwe tok."

Kufwen Bread Tia Akpulol

15 LEUM GOD El fahk, "Kowos fah tia kang kutena bread ma oasr mwe pulol kac
ke len itkosr — kang bread ma wangin mwe pulol kac mukena. Kowos fah sisla mwe
pulol nukewa in lohm suwos an ke len se meet, tuh inmasrlon len itkosr inge fin oasr
sie mwet kang bread orekla ke mwe pulol, mwet sacn ac fah tia sifilpa oaoa mu mwet
luk.
16 Ke len se meet oayapa len se akitkosr kowos fah tukeni in alu. Wangin orekma
in orek ke len luo ingan, sayen in akoeyuk mwe mongo.
17 Kowos in karinganang ac oru na Kufwen Bread Tia Akpulol se inge, mweyen
pa inge len se nga tuh usla sruf lowos liki Egypt. In pacl nukewa fahsru, kowos fah
akfulatye len se inge tuh in sie len in orek kufwa.

12:1 12:1–13; Lev 23:5; Oek 9:1–5; 28:16; Dut 16:1–2 **12:14** 12:14–20; Exo 23:15; 34:18; Lev 23:6–8; Oek 28:17–25; Dut 16:3–8

18 Mutawauk ke eku in len aksingoul akosr in malem se meet, nwe ke eku in len
aklongoul sie, kowos fah tia mongo kutena bread ma orek ke mwe pulol.
19 Ac fah wangin mwe pulol in koneyukyak in lohm suwos ke lusen len itkosr. Tuh
kutena mwet fin mongo ke ma oasr mwe pulol kac, finne mwetsac se ku sie su isusla
fin acn uh, ac fah wutiyukla el liki walil lun mwet Israel.
20 Kowos fah tia kang ma oasr mwe pulol kac. In lohm suwos nukewa, kowos fah
kang bread wangin mwe pulol kac."

Kufwen Alukela Se Emeet

21 Na Moses el solani mwet kol nukewa lun Israel ac fahk nu selos, "Kais sie suwos
fah sulela soko sheep fusr ku soko nani fusr ac uniya, tuh sou lowos fah ku in
akfulatye Kufwen Alukela.
22 Eis sie lahn sak hyssop,* isongya nu ke srah ma oan in sie pol, ac sang mosrwela
sru ac sak lucng ke mutunoa in lohm suwos. Wangin sie suwos fah illa liki lohm
suwos nwe ke lututang.
23 Ke pacl se LEUM GOD El ac fahsr sasla in acn Egypt in uniya mwet Egypt, El ac
fah liye srah ke sru ac acn lucng ke mutunoa suwos, ac tia fuhlela Lipufan lun Misa
in utyak nu in lohm suwos in unikowosi.
24 Kowos ac tulik nutuwos fah akos ma sapkinyuk inge nwe tok.
25 Kowos in oru na kufwa se inge ke pacl se kowos ac ilyak nu in facl se su LEUM
GOD El wuleot in asot in suwos.
26 Ke tulik nutuwos ac siyuk suwos, 'Mea kalmen ma kowos muta oru ke kufwa se
inge?'
27 kowos fah fahk mu, 'Pa inge mwe kisa lun Alukela in akfulatye LEUM GOD,
mweyen El fahsr alukela lohm nukewa sin mwet Israel in acn Egypt ke El tuh uniya
mwet Egypt, a El tia unikuti' "
Mwet Israel elos epasr ac alu.
28 Na elos som ac oru oana ma LEUM GOD El sapkin nu sel Moses ac Aaron.

Misa Lun Wounse

29 Ke infulwen fong LEUM GOD El onela wounse mukul nukewa in acn Egypt,
mutawauk na ke wounse nutin tokosra, su ac fah mau tokosra tokol, na nwe ke
wounse mukul nutin mwet ma kaul in presin. Ma soko isusla oemeet nutin kosro
nukewa wi pac anwuki.
30 In fong sac, tokosra, mwet fulat lal, ac mwet Egypt nukewa ngutalik. Oasr tung
lulap ngisyak in acn Egypt nufon, mweyen oasr mwet misa in lohm nukewa.
31 In fong sacna, tokosra el solalma Moses ac Aaron ac fahk nu seltal, "Komtal ac
mwet Israel nukewa, fahla liki acn sik uh! Fahsrot ac alu nu sin LEUM GOD, oana ke
kowos kwafe an.
32 Us sheep, nani, ac cow nutuwos ac som. Oayapa pre tuh in akinsewowoyeyuk
nga."
33 Mwet Egypt uh salka mwet uh in sulaklak som liki mutunfacl sac. Elos fahk,
"Kowos fin tia som, kut nukewa ac misa."
34 Ouinge mwet uh nwakla pan in manman lalos ke flao ma wangin mwe pulol kac,
nokmani ke nuknuk, ac lippisauk ac us.
35 Mwet Israel oru oana Moses el tuh fahk, ac ngisre sin mwet Egypt ke mwe
naweyuk gold ac silver, ac oayapa nuknuk.
36 LEUM GOD El oru tuh mwet Egypt in akfulatye mwet uh ac sang nu selos ma elos
siyuk. Ouinge mwet Israel elos us mwe kasrup lun mwet Egypt ac som.

---

* **12:22** ***hyssop:*** liye ke Kalmen Kutu Kas. **12:23** Heb 11:28 **12:29** Exo 4:22–23 **12:35** 12:35–36; Exo 3:21–22

Mwet Israel Som Liki Egypt

37 Mwet Israel mukuiyak ac fahsr liki acn Rameses nu Sukkoth. Ac oasr mukul
onfoko tausin ma, sayen mutan ac tulik.
38 Oasr pac mwetsac puspis welulos som, wi pac un sheep, nani ac cow puspis.
39 Elos umunla bread ke flao aryarak ma elos us tuku Egypt me ma wangin mwe
akpulal kac, mweyen lillilla elos liki acn Egypt ke tia suyak, pa oru srikla pacl lalos
in akoo ma nalos ku sang mwe pulol nu ke flao.
40 Mwet Israel uh tuh muta yac angfoko tolngoul in Egypt.
41 Ke na len safla ke yac angfoko tolngoul, sruf nukewa ke mwet lun LEUM GOD
illa liki facl Egypt.
42 Fong sac pa LEUM GOD El tuh tawi ac usalosla liki acn Egypt. Na oru mwet Israel
elos srela fong se inge ke yac nukewa tuh elos in tawi ac akfulatye nu sin LEUM GOD.

Oakwuk Ke Kufwen Alukela

43 LEUM GOD El fahk nu sel Moses ac Aaron, "Pa inge oakwuk ke Kufwen Alukela:
Wangin mwetsac fah kang mwe mongo ke Kufwen Alukela,
44 tusruktu kutena mwet kohs su kowos molela ke mani, ku in mongo kac kowos
fin kosralosla meet.
45 Wangin mwet fahsr, ku mwet orekma su eis molo, ku in mongo kac.
46 Mwe mongo nukewa fah mongola in lohm se na ma akoeyuk we uh. In tia utukla
nu likinuma, ac nikmet koteya kutena sri ke kosro inge.
47 Mwet Israel nukewa fah akfulatye kufwa se inge.
48 Fin oasr sie mwetsac mutala inmasrlowos, ac el lungse wi akfulatye Kufwen
Alukela in sunakin LEUM GOD, lela el ac mukul nukewa in lohm sel in kosrala meet.
Na el ac fah oana sie mwet isusla in facl Israel, ac el fah ku in wi ipeis ke kufwa uh.
Mwet ma tia kosrala tia ku in wi mongo kac.
49 Ma sap inge ma nu sin mwet nukewa su isusla mwet Israel, ac oayapa nu sin
mwetsac su mutala inmasrlowos."
50 Ouinge mwet Israel nukewa elos oru oana ma LEUM GOD El sapkin nu sel Moses
ac Aaron.
51 Ke len sac LEUM GOD El pwanla sruf nukewa lun Israel liki facl Egypt.

13

Wounse Nukewa In Sriyukla Nu Sin God

1 LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
2 "Srela wounse mukul nukewa nu sik, tuh wounse mukul nutin mwet Israel ac
wounse mukul nutin kosro ac fah ma nutik."

Kufwen Bread Tia Akpulol

3 Moses el fahk nu sin mwet uh, "Esam len se inge — len se ma kowos tuh illa liki
facl Egypt, acn se ma kowos tuh mwet kohs we. Pa inge len se ma LEUM GOD El
uskowosme ke ku lulap lal. Kowos fah tia mongo bread pulol ke len se inge.
4 Kowos ac som liki Egypt ke len se inge ke malem se meet, malem in Abib.*
5 LEUM GOD El oru sie wulela ku nu sin mwet matu lowos meet ah mu El ac sot
acn sin mwet Canaan, mwet Hit, mwet Amor, mwet Hiv, ac mwet Jebus tuh in acn
suwos. Ke El ac uskowosla nu in acn sac, sie facl mut ac kasrup fohk we, kowos fah
akfulatye len in kufwa se inge ke malem se meet in yac nukewa.
6 Ke len itkosr kowos fah mongo bread wangin mwe pulol kac, ac ke len se akitkosr
kowos fah orek kufwa in akfulatye LEUM GOD.

12:40 Gen 15:13; Gal 3:17 **12:46** Oek 9:12; Jn 19:36 **13:2** Oek 3:13; Lk 2:23 * **13:4** ***Abib:*** liye ke Kalmen Kutu Kas.

7 Ke len itkosr kowos fah tia mongo bread ma orekla ke mwe pulol. Ac fah wangin
mwe pulol ku bread pulol in kutena acn in facl suwos.
8 Ke mutaweyen len in kufwa uh, kowos in aketeya nu sin wen nutuwos lah kowos
oru ma inge nukewa ke sripen ma LEUM GOD El oru nu suwos ke kowos illa liki facl
Egypt.
9 Len in kufwa se inge ac fah sie mwe esmakin, oana mwe esmakin ma kowos
kapriya ke pouwos ku ke motonsruwos. Ac fah akesmakye kowos in kalwenina in
fahkak ac luti Ma Sap lun LEUM GOD, mweyen LEUM GOD El uskowosme liki facl
Egypt ke ku lulap lal.
10 Kowos in oru na kufwa se inge ke pacl srisrsrisri nu kac ke kais sie yac.

Wounse

11 "LEUM GOD El ac uskowosme nu in facl sin mwet Canaan, oana El tuh orek
wulela ku kac nu suwos ac mwet matu lowos meet ah. Ke El ac sot facl sacn nu
suwos,
12 kowos fah srela wounse mukul nukewa nutuwos nu sin LEUM GOD, oayapa
wounse mukul nutin kosro nutuwos ac fah ma lun LEUM GOD.
13 Kais soko wounse mukul nutin donkey nutuwos an kowos ac moli ke soko sheep
fusr. Kowos fin tia lungse moli, na koteya kwawal. Kowos enenu na in molela wounse
mukul nukewa nutuwos uh.
14 In pacl fahsru uh, ke wen nutuwos ac siyuk suwos, 'Mea kalmen ma inge?' kowos
fah topkolos mu, 'LEUM GOD El tuh uskutme ke ku lulap lal liki facl Egypt, acn se ma
kut tuh mwet kohs we.
15 Ke pacl se tokosra lun acn Egypt el akupaye nankal ac tia filikutla in som, LEUM
GOD El uniya wounse mukul nukewa nutin mwet Egypt, ac wounse mukul nukewa
nutin kosro. Pa pwanang kut kisakin wounse mukul nutin kosro uh nu sin LEUM
GOD, a kut molela wounse mukul natusr uh.
16 Ouiya se inge ac fah sie mwe esmakin, oana sie ma kapiryang nu ke pouwos ku
nu ke motonsruwos. Ac fah mwe esmakin ke LEUM GOD El tuh uskutme liki Egypt
ke ku lulap lal!' "

Sru In Pukunyeng Ac Sru In E

17 Pacl se ke tokosra lun Egypt el fuhlela mwet uh in som, God El tia usalos ke
inkanek soko ma ut weacn uh nu Philistia, finne pa fototo uh. God El fahk mu, "Nga
tia lungse mwet uh in ekulla nunak lalos ac folok nu Egypt ke elos liye lah elos ac
enenu in mweuni mwet lokoalok lalos."
18 Ouinge El kololos ke inkanek na loeloes in acn mwesis ma som nu Meoa Srusra.
Ke mwet Israel elos illa liki Egypt elos us kufwen mweun natulos.
19 Moses el us srel Joseph welul, oana ke Joseph el tuh arulana wili nu sin mwet
Israel ac fahk, "Pacl se God El ac uskowosla liki facl se inge, kowos fah us srik in wi
kowos som."
20 Mwet Israel som liki acn Sukkoth ac tulokunak lohm nuknuk selos in acn Etham,
sisken yen mwesis.
21 Ke len, LEUM GOD El fahsr meet lukelos ke sie sru in pukunyeng in akkalemye
nu selos acn elos ac ut we, ac ke fong uh El fahsr meet lukelos ke sie sru in e, in sang
kalem nu selos. Ouinge elos ku in fahsr ke fong ac ke len.
22 Sru in pukunyeng uh fahsr meet lukelos pacl nukewa ke len, ac sru in e uh ke
fong.

14

Fahla Sasla In Meoa Srusra

13:12 Exo 34:19–20; Lk 2:23 **13:19** Gen 50:25; Jos 24:32

1 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
2 “Fahk nu sin mwet Israel elos in folokla ac tulokunak lohm nuknuk selos fototo nu
Pi Hahiroth, su oan inmasrlon Migdol ac Meoa Srusra, ac apkuran nu Baal Zephon.
3 Tokosra Egypt el ac nunku mu mwet Israel elos tuhlac putakusa, ac yen mwesis
uh sruokolosi elos tia ku in sun acn elos fahsr nu we.
4 Nga ac sifilpa akupaye nankal tokosra, ac el ac fah ukwe kowos. Kutangla luk
nu sel tokosra ac un mwet mweun lal uh fah oru mwet uh in akfulatyeyu. Na mwet
Egypt fah etu lah nga pa LEUM GOD.” Mwet Israel elos oru oana ma sapkinyuk nu
selos.
5 Ke fwackyang nu sin tokosra lun Egypt lah mwet uh kaingla, el ac mwet fulat lal
aolla nunak lalos ac fahk, “Mea se kut oru ah, ku kut fuhlela mwet Israel in kaingla,
ac inge wangin mwet kohs in orekma nu sesr!”
6 Tokosra el sap in akoeyukla chariot in mweun okoal, ac un mwet mweun lal in
wi pac akola.
7 El mukuiyak ke chariot onfoko ma arulana wo, wi pac chariot nukewa saya, ac
oasr captain fin chariot inge nukewa.
8 LEUM GOD El akupaye nunkal tokosra, ac el ukwe mwet Israel su pulaik in fahsr
ye koko lun LEUM GOD.
9 Un mwet mweun lun Egypt, wi horse ac chariot nukewa ac mwet kasrusr fac, elos
ukwala mwet Israel ac sonolos yen elos aktuktuk we sisken Meoa Srusra, apkuran nu
Pi Hahiroth ac Baal Zephon.
10 Ke mwet Israel liyauk lah tokosra Egypt ac un mwet mweun lal takla tuku in
lainulos, elos tuninfongla ac wowoyak nu sin LEUM GOD tuh Elan kasrelos.
11 Elos fahk nu sel Moses, “Ya wangin kulyuk in acn Egypt, pa kom uskutme nu yen
mwesis kut in misa we? Efu kom ku oru ouinge nu sesr ac uskutme liki acn Egypt?
12 Ya kut tuh tia fahk nu sum meet liki kut mukuiyak ah lah ma inge ac mau sikyak?
Kut tuh fahk kom in tia nunku kacsr — mansis kut in mwet kohs na nu sin mwet
Egypt. Ac wona kut in mwet kohs we liki na in misa inge yen mwesis uh.”
13 Moses el topuk, “Nikmet sangeng! Tu na ku, ac kowos fah liye ma LEUM GOD El
ac fah oru in molikowos misenge. Kowos fah tia sifilpa liye mwet Egypt inge.
14 LEUM GOD El ac aol kowos in mweun, ac wanginna ma kowos ac enenu in oru.”
15 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Efu kom ku kwafe nu sik nga in kasrekowos?
Fahk nu sin mwet uh in fahsr nu meet.
16 Kolak sikal lom ac asroela nu fin meoa. Kof uh ac fah fahsrelik, ac mwet Israel
fah ku in fahsr sasla in meoa fin acn pao.
17 Nga fah akupaye nankan mwet Egypt tuh elos in ukwekowoswot, ac Inek ac fah
pwengpeng ke kutangla luk facl tokosra ac un mwet mweun lal, wi chariot ac mwet
kasrusr fac kewa.
18 Pacl se nga ac kutangulosla, mwet Egypt fah etu lah nga pa LEUM GOD.”
19 Lipufan lun God, su nuna fahsr meet liki un mwet mweun lun Israel, el somla ac
fahsr tokolos. Sru in pukunyeng sac mukuila nu
20 inmasrlon mwet Egypt ac mwet Israel. Pukunyeng sac oru lohsr nu sin mwet
Egypt, a sang kalem nu sin mwet Israel, pwanang u lulap luo inge koflana apkuraneni
nu sie fong nufon se.
21 Moses el asroela paol nu fin meoa, ac LEUM GOD El oru tuh sie eng upa kutulap
me in akfahsryelik kof uh. Eng sac tuh ke fong fon se, ac ekulla meoa uh nu ke acn
pao. Kof uh fahsrelik
22 ac mwet Israel fahsr sasla meoa fin acn pao, ac kof uh tuyak lac lac, sinkaeak
acn elos fahsr we.

14:22 1 Cor 10:1–2; Heb 11:29

23 Mwet Egypt ukwalos ac alfokfoklana tokolos nu in meoa uh, wi horse ac chariot
nukewa, ac elos su kasrusr fac.
24 Meet liki na kusrun len sikyak, LEUM GOD El ngeti liki sru in e ac pukunyeng
sac nu fin un mwet mweun lun Egypt, ac oru elos arulana sangeng ac fohsak.
25 El oru tuh wheel in chariot okoalos in fulfuli, pwanang upa na elos in kasrusr.
Mwet Egypt fahk, “Kut kaingla! LEUM GOD El mweun ke mwet Israel lain kut.”
26 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Asroela poum nu fin meoa, na kof uh fah
folokeni nu fin mwet Egypt ac chariot okoalos ac mwet su muta fac.”
27 Ouinge Moses el asroela paol nu fin meoa uh, ac ke lenelik kof uh folokeni in oana
meet ah. Mwet Egypt elos srike in kaingla liki kof uh, tuh LEUM GOD El siselosyang
nu in meoa uh.
28 Kof uh folokeni ac afunla chariot, mwet us horse uh, ac un mwet mweun lun
Egypt su ukwe mwet Israel nu in meoa uh. Wangin sie selos moul.
29 A mwet Israel fahsr sasla in meoa fin acn pao, ac kof uh tuyak lac lac sinkaeak
acn elos fahsr we.
30 LEUM GOD El molela mwet Israel liki mwet Egypt ke len sac, ac mwet Israel elos
liye ke elos alapelik oan misa wekof uh.
31 Ke mwet Israel liye lah yoklana ku su LEUM GOD El oru in sang kutangla mwet
Egypt, elos tu na in oela sin LEUM GOD, ac elos lulalfongi LEUM GOD, ac oayapa
Moses mwet kulansap lal.

15

On Lal Moses

1 Na Moses ac mwet Israel onkakin on soko inge nu sin LEUM GOD:
“Nga fah on nu sin LEUM GOD mweyen El kutangla ke sie kutangla wolana;
El sisla horse uh ac mwet kasrusr fac nu in meoa.
2 Leum God El nien molela na ku luk,
El pa moliyula.
El God luk, ac nga fah kaksakunul.
El God lun papa tumuk, ac nga fah onkakin ku fulat lal.
3 LEUM GOD El oana sie mwet mweun,
Inel pa LEUM GOD.
4 “El sisla un mwet mweun lun Egypt ac chariot uh nu in meoa,
Captain ma sumat emeet elos walomla in Meoa Srusra.
5 Meoa loallana afnulosla;
Elos tili nwe kapin meoa uh oana eot uh.
6 “LEUM GOD, lac poum layot wolana ac kulana,
Lac poum layot foklalik mwet lokoalok in ip srisrik.
7 Ke kutangla kulana, kom siselosla su lain kom;
Ke follana lun kasrkusrak lom, kom esukulosyak oana mah pao.
8 Kom uk fin meoa uh ac kof uh ilusyukyak fulat nu lucng;
Tuyak suwohs oana sinka se;
Acn loallana meoa uh kekela.
9 Mwet lokoalok el fahk, ‘Nga fah ukwalos ac sruokolosi.
Nga fah kitalik mwe kasrup lalos ac eis ma nukewa nga lungse;
Nga fah fwacla cutlass nutik uh, ac eisla ma lalos nukewa.’
10 Tusruktu ke mong sefanna lom, LEUM GOD, na mwet Egypt uh walomla;
Elos tili oana lead in kof pulkulak.
11 “O LEUM GOD, su inmasrlon god uh oana kom?
Su oana kom in mutal wolana lom?

15:1 Fwack 15:3 **15:2** Psa 118:14; Isa 12:2

Su ku in oru mwenmen ac orekma kulana oana kom?
12 Kom asroela lac poum layot,
Ac faclu okomla mwet lokoalok lasr.
13 Ke sripen lungse kawil lom, kom oaru ac pwanla mwet su kom molela;
Ke ku lom, kom pwanulos nu ke facl mutal sum.
14 Mutanfahl uh lohng kac, ac elos rarrar ke sangeng;
Mwet Philistia elos keok ke tuninfong lalos.
15 Mwet kol lun Edom elos wi pac tuninfongla;
Mwet kulana lun Moab elos rarrar;
Ac wanginla pulaik lun mwet Canaan.
16 Tuninfong ac fosrnga putati nu faclos.
Ke elos liye po kulana lom, O LEUM GOD,
Elos koflana mukuikui, oana eot uh,
Nwe ke na mwet lom, su kom molela liki kohs,
Elos takla fahsr alukelosla.
17 Kom usalosme ac oakelosi fineol sum,
Acn se su kom, LEUM GOD, sulela in nien muta lom,
Sie acn mutal su kom sifacna musaela.
18 LEUM GOD, kom ac fah tokosra nwe tok ma pahtpat.”

On Lal Miriam

19 Mwet Israel fahsr sasla in meoa fin acn pao. Tusruktu pacl se chariot lun Egypt wi horse uh ac mwet kasrusr fac tuh som nu in meoa uh, LEUM GOD El folokoneni kof uh nu faclos ac afnulosla.
20 Mutan palu Miriam, su ma wial Aaron, el eis tambourine natul, ac mutan nukewa wi fahsr tokol. Elos srital ke tambourine ac onsrosro.
21 Miriam el yuk soko on in topkolos:
“Kowos on nu sin LEUM GOD, mweyen El kutangla ke sie kutangla wolana.
El sisla horse uh ac mwet kasrusr fac nu in meoa.”

Kof Mwen

22 Na Moses el pwanla mwet Israel liki Meoa Srusra nu yen mwesis Shur. Elos fahsr len tolu yen mwesis, ac tiana konauk kof.
23 Na elos tuku nu ke sie acn pangpang Marah, tusruktu kof we arulana mwen, oru elos tia ku in nim, pa sripa se sis acn sac pangpang Marah.*
24 Mwet uh torkaskas nu sel Moses ac siyuk, “Mea kut ac nim uh?”
25 Moses el insianaung in pre nu sin LEUM GOD, ac LEUM GOD El akkalemye nu sel sie polosak. Na Moses el sisang nu inkof uh, ac kof uh ekla ku in nimnim.
In acn Marah LEUM GOD El sang ma sap nu selos tuh elos in moul kac, ac oayapa El srikalos we.
26 El fahk, “Kowos fin arulana porongeyu, ac oru ma suwohs ye mutuk, ac liyaung ma nga sapkin, ac akos kas luk, na nga fah tia kai kowos ke kutena mas upa oana nga tuh oru nu sin mwet Egypt. Nga LEUM GOD, su akkeye kowos.”
27 Toko elos tuku nu Elim, acn se ma oasr unon singoul luo ac sak palm itngoul we. Elos tulokunak iwen aktuktuk selos wekof uh.

16

Mwe Mongo Lucng Me

1 Na un mwet Israel nukewa mukuiyak liki acn Elim, ac ke len aksingoul limekosr in malem se akluo tukun elos illa liki Egypt, elos tuku nu ke yen mwesis Sin, su oan inmasrlon Elim ac Sinai.
2 Ingo yen mwesis elos nukewa torkaskas nu sel Moses ac Aaron

* **15:23** ***Marah:*** kalmen kas Hebrew se inge pa “mwen”.

3 ac fahk nu seltal, “LEUM GOD El funu unikuti na Egypt lukun wona. Kut lukun
mutana mongo ikwa ac bread nwe ke na kut kihpi. A komtal uskutme nu in acn
mwesis se inge ac oru kut in misa ke masrinsral.”
4 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Inge nga ac oru mwe mongo in kahkma inkusrao
me nu suwos nukewa. Len nukewa mwet uh ac fah tufoki ac sifani ma fal nu ke len
se. In ouiya se inge nga fah srikalos in liye lah elos ac oru oana ma nga sapkin.
5 Ke len se akonkosr elos in use sunun len luo ac akmolyela.”
6 Ouinge Moses ac Aaron fahk nu sin mwet Israel nukewa, “Oyeku kowos fah etu
lah LEUM GOD pa uskowosme liki Egypt.
7 Lututang kowos ac liye kalem wolana su fahkak lah LEUM GOD El oasr yorosr. El
lohng torkaskas lowos lainul — aok lainul ac tia lain kut, mweyen kut oru na ma El
sapkin nu sesr uh.”
8 Na Moses el fahk, “LEUM GOD pa ac sot ikwa nowos ke eku, ac lupan bread ma
kowos enenu ke lotutang, tuh El lohng tari lupan torkaskas lowos lainul. Pacl kowos
torkaskas lain kut uh, pwayeiya uh kowos torkaskas lain LEUM GOD.”
9 Moses el fahk nu sel Aaron, “Fahk nu sin sruf nukewa lun mwet Israel elos in
tuku ac tu ye mutun LEUM GOD, tuh El lohng tari torkaskas lalos.”
10 Ke Aaron el kaskas nu sin sruf nukewa, elos ngetla nu yen mwesis, ac in kitin
pacl ah na kalem wolana lun LEUM GOD sarmelik in pukunyeng se.
11 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
12 “Nga lohng tari torkaskas lun mwet Israel. Fahk nu selos lah ke eku nukewa ac
fah oasr ikwa nalos, ac ke lotutang nukewa elos ac fah eis lupan bread ma elos enenu.
Na elos ac fah etu lah nga, LEUM GOD, pa God lalos.”
13 Ke ekela sie u lulap ke won quail sohkma lucng me, ac afunla acn nukewa ke
nien aktuktuk uh, ac ke lotutang aunfong uh nwakla acn mwet uh muta we.
14 Ac ke aunfong uh wanginla, oasr ma na minini ac fisrasrsrasr se oan infohk uh
yen mwesis uh. Arulana fisrasr in mokutkuti.
15 Ke mwet Israel elos liyauk, elos tiana etu lah mea se, ac elos asiyuki sie sin sie,
“Mea se inge?”
Moses el fahk nu selos, “Pa inge mwe mongo ma LEUM GOD El sot kowos in mongo
kac.
16 LEUM GOD El sapkin tuh kais sie suwos in sifani lupan na ma el enenu — quart
luo nu sin kais sie mwet ke sou se.”
17 Mwet Israel elos oru ouinge — kutu sifani yohk, ac kutu srik.
18 Ke elos srikeya, mwet ma sifani yohk uh tia alukela ma fal, ac mwet ma sifani
srik tia pac srik liki ma fal. Kais sie selos sifani fal na nu ke lupan enenu lalos.
19 Moses el fahk nu selos, “Wangin sie mwet fah karingin kutu ma inge nu ke len
se tok ah.”
20 A kutu sin mwet uh tia lohngol Moses ac likiya kutu nu ke len tok ah. Ke lotutang
tok ah, ma inge sessesla ke ulac ac pusrosrak, na Moses el kasrkusrak selos.
21 Lotutang nukewa kais sie mwet sifauk fal nu ke lupa el enenu; ac ke faht uh foli
ma lula fin fohk uh kofelik.
22 Ke len se akonkosr elos sifani mwe mongo pacl luo yohk liki len saya uh — quart
akosr nu sin kais sie mwet. Mwet kol ke sruf nukewa lun mwet Israel elos tuku ac
srumun ma inge nu sel Moses,
23 na el fahk nu selos, “LEUM GOD El sapkin tuh lutu sie len in mongla mutal,
sriyukla in akfulatyal. Omunla ma kowos lungse umin, ac poeleak ma kowos ke
poeli. Kutena ma lula fah orekeni in oan nu lutu.”
24 Ouinge elos orani ma lula nu ke len tok ah, in oana ma Moses el sapkin, na tiana
pusrosrak ku ulauk.

16:4 Jn 6:31 **16:15** 1 Cor 10:3 **16:18** 2 Cor 8:15 **16:23** Exo 20:8–11

25 Moses el fahk, “Kang ma inge misenge mweyen misenge len Sabbath, sie len
sriyukla nu sin LEUM GOD, ac kowos ac tia konauk kutena mwe mongo likin acn in
aktuktuk uh.
26 Kowos enenu in sifani mwe mongo ke len onkosr, tusruktu len se akitkosr len in
mongla se, na ac fah wangin mongo sifeyukeni ke len sac.”
27 Ke len se akitkosr kutu sin mwet uh illa in suk mwe mongo, a wangin ma elos
konauk.
28 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Putaka pacl kowos mwet uh ac srangesr in
akos ma nga sapkin uh?
29 Esam lah nga, LEUM GOD, sot sie len in mongla nu suwos, ac ke sripa se inge ke
len akonkosr nukewa nga fah sot mwe mongo ma fal nu ke len luo. Mwet nukewa in
mutana yen el muta we ke len se akitkosr ac tia som liki lohm sel.”
30 Ouinge mwet uh tia orekma ke len se akitkosr.
31 Mwet Israel elos pangon mwe mongo sac manna.* Mwe mongo sac oana fita
fasrfasr na srisrik se, ac emah uh oana eman flao minini orekla ke honey.
32 Moses el fahk, “LEUM GOD El sapkin tuh kut in karinganang kutu manna inge
tuh fwilin tulik natusr in ku in liye mwe mongo ma El sang kite kut yen mwesis ke
El uskutme liki acn Egypt.”
33 Moses el fahk nu sel Aaron, “Eis sie sufa, ac sang luo quart in manna nu loac, na
filiya ye mutun LEUM GOD in karinginyukyang nu sin fwil natusr tok uh.”
34 Oana ma LEUM GOD El sapkin nu sel Moses, ouinge Aaron el filiya sufa sac mutun
Tuptup in Wuleang, tuh in ku in karinginyukyang.
35 Mwet Israel elos mongo manna ke yac angngaul, nwe ke elos sun sisken facl
Canaan, acn elos oakwuki we. (
36 Mwe srikasrak flao in pacl meet pangpang “omer,” na omer se oana quart luo.)

17

Kof Uh Sororma Liki Eot Uh
(Oekyuk 20:1–13)

1 Sruf nukewa lun mwet Israel som liki yen mwesis Sin, ac mukuiyak liki sie acn
nu ke sie pac acn oana LEUM GOD El sapkin nu selos. Elos tulokunak lohm nuknuk
selos Rephidim, tusruk wangin kof in nimnim we.
2 Elos torkaskas nu sel Moses ac fahk, “Se kof nimasr.”
Moses el topuk, “Efu kowos ku torkaskas nu sik? Efu kowos ku srike LEUM GOD?”
3 A mwet uh arulana malu ac sikalani na in torkaskas nu sel Moses. Elos fahk,
“Mea, kom uskutme liki acn Egypt in tuh unikuti, ac tulik natusr ac kosro natusr, ke
malu?”
4 Moses el kwafeang in pre nu sin LEUM GOD ac fahk, “Mea nga ac ku in oru nu
sin mwet inge? Elos akola in tungalyu pa inge.”
5 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Eis kutu sin mwet kol lun Israel wi kom, ac
fahla meet liki mwet uh. Us sikal soko ma kom tuh sang sringilya Infacl Nile ah.
6 Ke kom fah sun sie eot pe eol Sinai, nga fah tu fac ye motom. Puokya eot sac,
ac kof uh ac sororma liki, tuh mwet uh in nim kac.” Moses el oru ouinge ye mutun
mwet kol lun Israel.
7 Ac Moses el sang inen acn sac Massah, mweyen mwet Israel elos tuh torkaskas.
Acn sac pacna el sang ine Meribah,* mweyen mwet uh elos tuh srike LEUM GOD ke
elos fahk, “Ya LEUM GOD El wi kut, ku tia?”

---

* **16:31** ***manna:*** kas se inge apkuran in oana fahkyen “Mea se inge?” in kas Hebrew — liye verse 15. **16:31** Oek 11:7–8 **16:33** Heb 9:4 **16:35** Jos 5:12 **17:1** 17:1–7; Oek 20:2–13 * **17:7** ***Massah ... Meribah:*** kalmen Massah in kas Hebrew pa “torkaskas” ac kalmen Meribah pa “srike”.

Mweun Lain Mwet Amalek

8 Mwet Amalek tuku ac mweun nu sin mwet Israel in acn Rephidim.
9 Moses el fahk nu sel Joshua, “Sulela kutu mwet in som ac mweuni mwet Amalek lutu. Nga fah tu fin inging uh ac sruokya sikal soko ma God El sap nga in us uh.”
10 Joshua el oru oana Moses el sapkin nu sel, ac illa in mweun lain mwet Amalek, ke Moses, Aaron, ac Hur fanyak nu fin mangon inging uh.
11 Lusenna pacl Moses el kolak paol nu lucng, na mwet Israel ah ku, a ke el eisya paol nu ten, na mwet Amalek ah ku.
12 Pacl se paol Moses mutawauk in ulla, Aaron ac Hur use sie eot elan muta fac, ac eltal tu siskal lac lac, ac kolak paol kewa nu lucng. Eltal kolak paol nwe ke faht ah tili.
13 Ouinge Joshua el arulana kutangla mwet Amalek.
14 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Simusla luman kutangla se inge tuh in ku in esamyuk. Fahk nu sel Joshua lah nga ac arulana kunausla mwet Amalek uh.”
15 Moses el etoak loang se ac sang ine, “LEUM GOD El Flag Luk.”
16 El fahk, “Kolak flag lun LEUM GOD nu lucng! LEUM GOD El ac fah mweuni mwet Amalek uh nwe tok!”

18

Jethro El Mutwata Yorol Moses

1 Jethro, papa tumun mutan kial Moses ac el mwet tol lun Midian, el tuh lohng ke ma nukewa ma God El oru kacl Moses ac ke mwet lal mwet Israel ke LEUM GOD El kololosla liki acn Egypt.
2 Ouinge Jethro el tuku nu yorol Moses, ac usalu Zipporah, mutan kial Moses su Moses el tuh folokunulla,
3 oayapa Gershom ac Eliezer, wen luo natul Zipporah. (Moses el tuh fahk, “Nga sie mwetsac in sie pacna facl,” pa oru el sang inen sie wen natul ah Gershom.
4 El tuh oayapa fahk, “God lun papa tumuk El kasreyu moliyula ngan tia anwuki sin tokosra Egypt,” pa oru el sang inen tulik se ngia Eliezer.)*
5 Jethro el tuku, us mutan kial Moses ac wen luo natul nu yen mwesis, yen Moses el mutangan aktuktuk we ke eol mutal.
6 El supwala kas nu sel Moses lah elos ac tuku,
7 ouinge Moses el illa som in osun nu sel, pasr ye mutal ac ngok mutal. Eltal siyuk sin sie sin sie lah moul laltal fuka, na eltal utyak nu in lohm nuknuk sel Moses.
8 Moses el fahkang nu sel Jethro ma nukewa ma LEUM GOD El tuh oru nu sin tokosra ac nu sin mwet Egypt in pwanang moliyukla mwet Israel. El oayapa fahk nu sel ke ma upa nukewa ma sikyak nu selos inkanek lalos, ac fuka LEUM GOD El molelosla.
9 Ke Jethro el lohng tari ma inge nukewa, el engan
10 ac fahk, “Kaksakin LEUM GOD, su molikowosla liki mwet Egypt ac tokosra lalos! Kaksakin LEUM GOD, su molela mwet lal liki moul in mwet kohs!
11 Inge nga etu lah LEUM GOD El fulat liki god nukewa, mweyen El molela mwet Israel ke pacl mwet Egypt uh oru koluk nu selos ke sripen angyang lun insialos.”
12 Na Jethro el use soko kosro in fonna kisakinyuk in mwe kisa firir, wi pac mwe kisa saya in kisakinyuk nu sin LEUM GOD. Ac Aaron ac mwet kol lun Israel nukewa welul som mongo ke mwe mongo mutal inge ye mutun God.

Kas In Kasru Lal Jethro Nu Sel Moses
(Deuteronomy 1:9–18)

17:14 Dut 25:17–19; 1 Sam 15:2–9 **18:2** 18:2–3; Exo 2:21–22 **18:3** Orek 7:29 * **18:4** ***Eliezer:*** fahkyen ine se inge in kas Hebrew fototo nu ke “God El kasreyu”.

13 Ke len tok ah Moses el kafofo ke aksuwosye amei inmasrlon mwet uh, su tu ye
mutal ke lotutang nwe ke fongeni.
14 Ke Jethro el liye ma nukewa Moses el oru nu sin mwet uh, el siyuk, “Meawin
kom oru nu sin mwet uh inge? Efu ku kom mukena oru ma inge, ke mwet uh tu inge
lotutang nwe ke fongeni soano pacl lalos yurum?”
15 Moses el topuk, “Mweyen mwet uh tuku nu yuruk in siyuk ke ma lungse lun God.
16 Pacl se mwet luo ac ameila, eltal ac tuku nu yuruk, ac nga ac wotela lah su seltal
pwaye, ac nga aketeya ma sap ac oakwuk lun God nu seltal.”
17 Na Jethro el fahk, “Tia pa ingan ma kom ac oru.
18 Kom sifacna akmunasyekomla ac oayapa mwet lom inge. Orekma se inge arulana
toasr nu sum in mukena oru.
19 Inge, porongo kas in kasru luk nu sum, ac God El ac fah wi kom. Fal kom in aol
mwet uh ye mutun God, ac sang mwe elya lalos nu sel.
20 Kom enenu in lotelos ma sap lun God, ac aketeya nu selos lah elos ac moul fuka,
ac mea fal elos in oru.
21 Tusruktu, kom enenu in sulela kutu mwet ma fal ac pah in nunak tuh elos in
mwet kol lun mwet uh — mwet kol nu fin tausin, fin foko, fin lumngaul ac fin singoul.
Mwet inge elos in mwet sangeng sin God, su ku in lulalfongiyuk ac tia wela eyeinse
lun mwet.
22 Lela elos in kulansap oana mwet nununku nu sin mwet ma elos leum fac uh ke
pacl nukewa. Elos fah use ma upa nukewa nu yurum, tusruktu elos ku in sifacna
wotela elya srisrik nukewa uh. Fin ouinge, ac fisrasr nu sum ke elos kasrekom in
sruhk orekma toasr kunom inge.
23 Kom fin oru ouinge, oana ma God El sapkin, kom ac fah tia totola, ac mwet inge
nukewa ac ku in folok nu acn selos ke inse misla mweyen elya lalos uh akwoyeyukla.”
24 Moses el insese nu ke kas in kasru lal Jethro
25 ac el sulela mwet ma fal ac pah in nunak sin mwet Israel nukewa tuh elos in
mwet kol fin tausin, foko, lumngaul, ac singoul.
26 In pacl sac fahla, mwet inge elos oru orekma lun mwet nununku nu sin mwet
Israel. Ma yohk ac upa elos us nu yorol Moses, ac elos sifacna wotela amei srisrik.
27 Na Moses el wilkas nu sel Jethro, ac Jethro el folokla nu yen sel ah.

19

Mwet Israel Elos Aktuktuk Sisken Fineol Sinai

1 Ke len se meet in malem se aktolu tukun mwet Israel som liki facl Egypt, elos tuku
nu yen mwesis Sinai.
2 Elos som liki Rephidim, ac utyak nu yen mwesis Sinai, ac tulokunak lohm nuknuk
selos sisken Fineol Sinai.
3 Ac Moses el fanyak nu fineol uh in osun nu sin God.
LEUM GOD El pang nu sel fineol uh me, ac fahk nu sel tuh elan fahk nu sin mwet
Israel, fwilin tulik natul Jacob:
4 “Kowos liye ma nga, LEUM GOD, tuh oru nu sin mwet Egypt, ac ke nga tuh
srukkowosyak oana sie won eagle el ac tapukak ma fusr natul fin posohksok lal,
ac nga uskowosme nu yuruk.
5 Kowos fin akosyu ac liyaung wulela luk, kowos ac fah mwet luk sifacna. Faclu
nufon ma luk, tuh kowos fah mwet solla luk.
6 Kowos sie mutunfacl sriyukla nu sik mukena, ac kowos fah kulansupweyu oana
mwet tol. Moses, kom in fahk ma inge nu sin mwet Israel.”

19:5 Dut 4:20; 7:6; 14:2; 26:18; Tit 2:14 **19:5** 19:5–6; 1 Pet 2:9 **19:6** Fwack 1:6; 5:10

7 Ouinge Moses el tufokla ac pangoneni mwet kol lun mwet uh nu sie, ac fahk nu
selos ma nukewa ma LEUM GOD El sapkin nu sel.
8 Na mwet nukewa tukeni topuk, “Kut fah oru ma nukewa ma LEUM GOD El fahk,”
ac Moses el fahkak ma inge nu sin LEUM GOD.
9 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Nga fah tuku nu yurum ke sie pukunyeng
matoltol, tuh mwet uh fah ku in lohng ke nga kaskas nu sum, ac elos fah lulalfongi
kom ingela nu tok.”
Moses el fahk nu sin LEUM GOD top lun mwet uh,
10 ac LEUM GOD El fahk nu sel, “Fahla nu yurin mwet uh ac fahk tuh elos in
akmutalyalos sifacna misenge ac lutu. Elos enenu in ohlla nuknuk lalos
11 ac in akola nu ke len se aktolu. Ke len sac nga fah oatui nu Fineol Sinai, acn se
ma mwet nukewa ku in liyeyu we.
12 Akilenya sie masrol rauneak eol uh tuh mwet uh in tia alukela, ac fahk nu selos
in tia fanyak nu fineol uh, ku tuku fototo nu kac. Kutena mwet fin longya eol uh, el
ac fah anwuki.
13 Ac fah tatngal el ku pisrkiyuk el, ac in wangin poun mwet kahlilya. Ac orek
ouinge nu sin kewana, mwet ac kosro — elos enenu na in anwuki. Tusruktu pacl se
ukuk uh kas, na mwet uh ku in kalukyang nu ke eol uh.”
14 Na Moses el oatume liki fineol uh, ac fahk nu sin mwet uh elos in akmutalyalos
ac akola nu ke alu. Ke ma inge elos ohlla nuknuk lalos,
15 ac Moses el fahk nu selos, “Kowos in akola nu ke len se aktolu, ac kowos in tia
oan yurin mutan ke len tolu inge.”
16 Ke lotutang in len se aktolu, oasr pulahl ac sarom, ac sie pukunyeng matoltol
sikyak fineol uh, ac pusren mwe ukuk na yohk pusra lohngyuk. Mwet nukewa in
nien aktuktuk uh elos rarrar ke sangeng.
17 Na Moses el pwanulosla liki nien aktuktuk selos in osun nu sin God, ac elos tu
pe eol uh.
18 Fineol Sinai nufon nukla ke kulasr, mweyen LEUM GOD El oatui nu fac ke
e. Kulasr kac fosryak oana kulasr ke funyu lulap, ac eol soko ah nufon arulana
kusrusryak.
19 Pusren mwe ukuk uh yokyokelik na. Moses el kaskas, ac God El topkol ke pulahl.
20 LEUM GOD El oatume nu fin mangon Fineol Sinai, ac pangnol Moses nu fin
mangon eol uh. Moses el fanyak som
21 ac LEUM GOD El fahk nu sel, “Oatula ac sensenkakin mwet uh in tia alukela
masrol sac in tuku liyeyu. Elos fin oru, pus selos ac misa.
22 Finne mwet tol su tuku apkuran nu yuruk, elos enenu in akmutalyalos sifacna,
mweyen elos fin tia, nga fah kaelos.”
23 Moses el fahk nu sin LEUM GOD, “Mwet uh tia ku in fanyak, mweyen kom sapkin
nu sesr in akilen mutal lun eol uh, ac filiya sie masrol ah rauneak.”
24 LEUM GOD El topuk, “Oatula ac usalu Aaron elan wi kom folok. Tusruktu mwet
tol ac mwet uh fah tiana alukela masrol sac in fanyak nu yuruk. Elos fin oru, nga fah
kaelos.”
25 Ouinge Moses el oatula nu yurin mwet uh ac fahkang ma LEUM GOD El tuh fahk
nu sel.

20

Ma Sap Singoul
(Deuteronomy 5:1–21)

1 Na God El kaskas, ac pa inge kas nukewa El tuh fahk:

19:12 19:12–13; Heb 12:18–20 **19:16** Fwack 4:5 **19:16** 19:16–18; Dut 4:11–12

2 “Nga LEUM GOD, su kowos alu nu se, su uskowosme liki facl Egypt, acn se ma
kowos tuh mwet kohs we.
3 “Nik kom eis siena god* sayuk.
4 “Nik kom oru nu sum kutena ma sruloala, ku kutena luman ma oan in kusrao
lucng, ku ma oan in faclu ten, ku ma oan in kof ye faclu.
5 Nik kom sifacna epasr nu selos, ku orekma nu selos; tuh nga LEUM GOD lom, sie
God lemta; lahi ma koluk lun papa tuma nu fin tulik natu, nu ke fwil se aktolu ac
akakosr selos su srungayu.†
6 A oru kulang nu sin siu selos‡ su lungse nga ac liyaung ma sap luk.
7 Nik kom aklusrongtenye Inen LEUM GOD lom, tuh LEUM GOD El tia mu wangin
mwatan el su aklusrongtenye Inel.
8 Esamya len Sabbath, in akmutalye.
9 Len onkosr kom in orekma, ac oru orekma lom nukewa.
10 A len se akitkosr Sabbath lun LEUM GOD lom. Nik kom oru kutena orekma —
kom, ku wen nutum, ku acn nutum, ku mwet mukul kulansap lom, ku mwet mutan
kulansap lom, ku kosro nutum, ku mwetsac lom su muta in kalkal lom.§
11 Tuh in len onkosr LEUM GOD El orala kusrao, ac faclu, ac meoa, ac ma nukewa
loac, a mongla len se akitkosr, tuh ouinge LEUM GOD El akinsewowoye len Sabbath,
ac akmutalye.
12 Sunakin papa tomom ac nina kiom, tuh len lom in pus fin facl se su LEUM GOD
lom El sot nu sum.
13 Nik kom akmas.
14 Nik kom kosro. *
15 Nik kom pisrapasr.
16 Nik kom kaskas kikiap† lain mwet tulan lom.‡
17 Nik kom rapkui§ lohm sin mwet tulan lom. Nik kom rapkui mutan kien mwet
tulan lom, ku mwet mukul kulansap lal, ku mwet mutan kulansap lal, ku cow natul,
ku ass natul, ku kutena ma lun mwet tulan lom.”

Mwet Uh Sangeng
(Deuteronomy 5:22–33)

18 Ke mwet uh elos lohng pulahl ac pusren mwe ukuk, ac liye sarom, ac ke eol uh
fosryak, elos rarrar ke sangeng, ac tu yen loessula.
19 Elos fahk nu sel Moses, “Kom fin kaskas nu sesr, kut ac porongo; tusruktu God
Elan tia kaskas nu sesr, sahp kut ac misa.”
20 Ac Moses El fahk nu selos, “Nimet sangeng. God El tuku na in tuh srike kowos,
ac oru in yokelik akfulat lowos nu sel, pwanang kowos in tia orekma koluk.”

---

* **20:3** ***siena god:*** kas Hebrew fahk mu “kutena god”. **20:4** 20:4–5; Exo 34:17; Lev 19:4; 26:1; Dut 4:15–18; 27:15 † **20:5** ***lahi ma koluk ... su srungayu:*** kalmac pa God El fah kolla mwatan ma koluk lun sie papa su srungal nu fin tulik natul ac oayapa tulik nutin tulik natul. **20:5** 20:5–6; Exo 34:6–7; Oek 14:18; Dut 7:9–10 ‡ **20:6** ***siu selos:*** kalmac pa ‘sie tausin’ ku ‘sie tausin fwil’ — oana fahk mu “A nu selos su lungse nga ac liyaung ma sap luk, nga fah fahkak lungse kawil luk nu sin tausin fwil natulos”. **20:7** Lev 19:12 **20:8** Exo 16:23–30; 31:12–14 **20:9** 20:9–10; Exo 23:12; 31:15; 34:21; 35:2; Lev 23:3 § **20:10** ***in kalkal lom:*** kas Hebrew fahk mu “ke siti nukewa in facl sum”. **20:11** Gen 2:1–3; Exo 31:17 **20:12** 20:12; Dut 27:16; Mt 15:4; 19:19; Mk 7:10; 10:19; Lk 18:20; Eph 6:2; Eph 6:3 **20:13** Gen 9:6; Lev 24:17; Mt 5:21; 19:18; Mk 10:19; Lk 18:20; Rom 13:9; Jas 2:11 **20:14** Lev 20:10; Mt 5:27; 19:18; Mk 10:19; Lk 18:20; Rom 13:9; Jas 2:11 * **20:14** ***kosro:*** kalmen ma sap se inge in kas Hebrew pa kosro inmasrlon sie mukul nu sin siena mutan payuk tari. **20:15** Lev 19:11; Mt 19:18; Mk 10:19; Lk 18:20; Rom 13:9 † **20:16** ***kaskas kikiap:*** kas Hebrew fahk mu “orek loh kikiap”. ‡ **20:16** ***mwet tulan lom:*** kalmac pa sie pac mwet Israel wiom. **20:16** Exo 23:1; Mt 19:18; Mk 10:19; Lk 18:20 § **20:17** ***rapkui:*** kalmen kas se inge in kas Hebrew pa ‘mwel’. **20:17** Rom 7:7; 13:9 **20:18** 20:18–19; Heb 12:18–19

21 Tusruktu mwet uh srakna tu loessula, ac Moses mukena kalukyang nu ke
pukunyeng lohsr matoltol uh, yen God El oasr we.

Ma Sap Ke Loang Uh

22 LEUM GOD El sapkin nu sel Moses in fahk nu sin mwet Israel, “Kowos liye ke
nga, LEUM GOD, kaskas nu suwos inkusrao me.
23 Nimet oru kutena kain god ke silver ku gold tuh kowos in alu nu kac in oana ke
kowos alu nu sik.
24 Oru sie loang ke fohkon acn uh nu sik, ac kisakin sheep ac cow nutuwos fac tuh
in mwe kisa firir ac in mwe kisa in akinsewowo. In acn nukewa ma nga srela nu
suwos in alu nu sik we, nga ac fah tuku nu yuruwos ac akinsewowoye kowos.
25 Kowos fin oru sie loang eot nu sik, nimet sang eot tufahlla oru, mweyen ke kowos
orekmakin chisel in taflela eot uh, kowos akkolukyela.
26 Nimet musai nu sik sie loang ma oasr nien fan nu kac. Kowos fin oru, kowos ac
sifacna fahkak koflufol lowos ke kowos ac fan kac.

21

Ma Fal In Orek Nu Sin Mwet Kohs (Deuteronomy 15:12–18)

1 “Sang oakwuk inge nu sin mwet Israel:
2 Kom fin moli sie mukul Hebrew in sie mwet kohs lom, el ac orekma nu sum ke
yac onkosr. Ke yac se akitkosr, kom fah aksukosokyalla ac el tia enenu in moli kutena
ma nu sum.
3 El fin tia mwet payuk se ke el mutawauk in kulansap nu sum, el fah tia eis mutan
kial welul ke pacl se el ac som. Tusruktu el fin payuk tari ke pacl se el mutawauk in
kulansupwekom, el ku in us mutan kial welul.
4 Mwet kacto lal fin sang sie mutan kial ac mutan sac el oswela wen ku acn, na
mutan sac ac tulik natul eltal ma na lun mwet kacto lal, na mukul sac fah mukena
som.
5 Tusruktu mwet kohs sac fin akkalemye lah el lungse mwet kacto lal ac mutan kial
ac tulik natul, ac el tia lungse in sukosokla
6 na mwet kacto lal uh fah usal som nu ke nien alu nu sin God. El ac fah oru tuh
mwet kohs sac in tu ke srungul uh ku ke sukan srungul uh, ac putala sie pat ah ke
insracl. Na mukul sac fah mwet kohs lal ke lusenna moul lal.
7 Sie mukul fin kukakin acn natul tuh elan sie mutan kohs, mutan sac fah tia ku in
aksukosokyeyuk oana mukul kohs uh.
8 El fin kukakinyukla nu sin sie mukul su nunku mu el ac payuk sel, a tok el tia
insewowo sel, na mukul sac el fah sifilpa kukakunulang nu sin papa tumal. El tia ku
in kukakunulla nu sin mwetsac, mweyen mwet kacto sac el tuh tia akfalye wulela lal.
9 Sie mukul fin moli sie mutan kohs in sang nu sin wen natul, el enenu in oru nu
sel oana sie acn natul.
10 Mukul se fin eis sie mutan tuh in mutan akluo kial, el tia enenu in aksrikyela ma
el sang nu sin mutan se meet kial ke mwe mongo, nuknuk, ac suwohs lun payuk lal.
11 Mukul sac el fin tia akfalye ma tolu inge nu sin mutan se meet ah, el enenu in
fuhlella elan sukosokla, ac tia eis kutena mwe moul.

Ma Sap Nu Sin Mwet Orek Funmwet

12 “Kutena mwet su puokya sie mwet ac unilya, el ac fah anwuki.
13 Tusruktu fin ma ongla ouiya se, ac tia ma el oru in unilya se, el ku in kaingla nu
yen se su nga fah fahkak nu sum, ac el fah ku in muta in misla we.

20:25 Dut 27:5–7; Jos 8:31 **21:2** 21:2–6; Lev 25:39–46 **21:12** Lev 24:17 **21:13** Oek 35:10–34; Dut 19:1–13; Jos 20:1–9

14 Tusruktu mwet se fin foloyak ac uniya sie pac mwet ke el oru na in oaya, na in
anwuki el, el finne kaing nwe ke loang luk in molella.
15 “Kutena mwet su puokya papa tumal ku nina kial fah anwuki.
16 “Kutena mwet su pisrala sie mwet, finne in kukakunulla ku in sruokilya tuh elan
mwet kohs se lal, el ac fah anwuki.
17 “Kutena mwet su selngawi papa tumal ku nina kial, el ac fah anwuki.
18 “Fin oasr sie alein ac sie mwet ah srukak eot se tukya mwet se ngia ku fiskilya,
ac mwet sac tiana misa a el oanna maskin,
19 na ac wangin mwatan mwet se ma oru ah. Tok ke mwet mas sac tukakek ac
fahsr likinuma ke sikal lal, na mwet se ma puokilya ah enenu in moli ke pacl el sisla
in mas lal, ac liyalang nwe ke el kwela.
20 “Sie mwet kacto fin srukak sak soko ac uni mwet kohs lal, mukul ku mutan, ac
mwet kohs sac misa na in sac, enenu na in oasr kai nu sin mwet kacto sac.
21 Tusruktu mwet kohs sac fin tia misa ke len se ku luo, mwet kacto sac tia enenu in
kaiyuk, mweyen mwet kohs sac el oaoa in sie kufwen mwe orekma lun mwet kacto
sac.
22 “Fin oasr mwet anwuk twe sun sie mutan pitutu, oru tulik natul putatla tusruk
wangin pac acn musalla ke mutan sac, mwet se ma pwanang ma sikyak nu sel fah
moli lupa se na ma mukul tumal el pakiya, fin akkeyeyukla sin mwet nununku.
23 Tuh mutan sac fin oasr pac acn musalla kacl, kaiyuk nu kac uh pa moul molin
moul,
24 atronmuta molin atronmuta, wihs molin wihs, po molin po, nia molin nia,
25 folla molin folla, kinet molin kinet, futun molin futun.
26 “Sie mwet kacto fin fiskiya atronmutun mukul ku mutan kohs lal ac pusisla, mwet
kacto sac fah aksukosokyela mwet kohs sac in sang moli atronmutal.
27 Sie mwet kacto fin fuskela soko wihsen mwet kol lal, mwet kacto sac fah
aksukosokye mwet kohs sac in sang moli wihs soko ah.

Ma Sap Nu Sin Mwet Natu Kosro

28 “Soko cow mukul fin fakisya sie mwet in misa, cow soko enenu in tatngal nwe
ke misa, ac ikwal ac tia mongo, ac mwet se natu ah fah tia kaiyuk.
29 Tusruk cow mukul soko ah fin pahlana in fakfuk mwet, ac fwackyang nu sin
mwet se natu ah a el tiana kalilya in kalkal — na cow soko ah fin fakisya mwet se in
misa, el ac fah tungalyuk nwe ke el misa, ac mwet se natu fah anwuki pac.
30 Tusruktu, fin wotyang nu sin mwet se natu ah sie lupan mani elan moli in molela
moul lal, na el enenu in molela nufonna lupa sac.
31 Cow mukul soko uh fin uniya tulik mukul se ku tulik mutan se, ma sap sacna pa
ac orekmakinyuk nu kac.
32 Cow mukul soko ah fin uniya sie mwet kohs, mukul ku mutan, mwet se natu cow
soko ah fah moli nu sin mwet se la mwet kohs sac ke ipin silver tolngoul, ac cow soko
ah fah tatngal nwe ke misa.
33 “Mwet se fin eisla afyuf ke sie luf, ku el fin pikin sie luf ac tia afinya, ac soko cow
mukul ku soko donkey putatyang nu loac,
34 el enenu in moli kosro soko ah. El ac fah moli nu sin mwet se natu, ac kosro misa
soko ah fah ma lal.
35 Fin cow mukul soko nutin mwet se uniya cow mukul soko nutin siena mwet,
mukul luo ac fah kukakunla cow soko ma moul ah, ac kitalik mani sac. Eltal fah
kitalik pac ikwen cow mukul misa soko ah.

21:16 Dut 24:7 **21:17** Lev 20:9; Mt 15:4; Mk 7:10 **21:24** Lev 24:19–20; Dut 19:21; Mt 5:38

36 Tusruktu fin eteyuk lah cow mukul soko inge lungsena anwuk, ac mwet se natu
ah tiana kalsalak, el enenu in sang soko cow mukul ma moul in akfalye nu sin mwet
se natu cow soko ma misa ah.

22

Ma Sap Ke Karinginyen Ma Lun Mwet

1 "Mwet se fin pisrala soko cow ku soko sheep, ac uniya ku kukakunla, el enenu
elan moli cow soko ah ke cow limekosr, ku sheep soko ke sheep akosr.
2 Mwet pisrapasr sac el enenu na in akfalye ma el pisrala. Fin wangin yorol, na
enenu in kukakinyukla el oana sie mwet kohs, in molela ma el pisrala ah.
3 Fin cow soko ku donkey soko ku sheep soko koneyukyak srakna oan yorol tia
misa, na el enenu elan moli ma soko ah ke ma lukwa.
4 Sie mwet pisrapasr fin sruhu ac anwuki ke el kunauselik sie acn in utyak nu in
lohm ke fong, na wangin mwatan mwet se ma unilya ah. El fin anwuki ke len, na ac
fah oasr mwatan mwet se ma unilya uh ke akmas.
5 "Sie mwet fin fuhlela kosro natul in mongo mah ke ima in wheat ku ima in grape
lal, ac elos alukela som kangla fokin ima lun sie pacna mwet, mwet se natu kosro ah
el enenu in akfalye ma musalla ke fokin ima lal sifacna.
6 "Sie mwet fin akosak sie e in ima lal, ac e sac sun mah ngeng kulakelik nu in ima
lun siena mwet, ac esukak wheat ma kapak ku ma pakpukla ac ilusyukyak, mwet se
ma akosak e sac ac fah moli ma nukewa ma musalla.
7 "Sie mwet fin liyaung mani ku kutu ma saok pac lun siena mwet, ac ma inge
pisrapasrla liki lohm sel, mwet se ma pisrala ah fin koneyukyak, el enenu in akfalye
ma el pisrala pacl luo.
8 Tusruktu mwet se ma pisrala ah fin tiana koneyukyak, mwet se ma liyaung ma
saok uh in utuku nu ke nien alu, ac el enenu in fahkak ye mutun God lah tia el pa
pisrala ma lun mwet se ngia.
9 "Fin oasr sie ma tuhlac, ac mwet luo ameila kac fahk mu ma lal pa ma sac, finne
ke cow soko, donkey soko, sheep soko, nuknuk, ku kutepacna ma, mwet luo ingan ac
tufah utukla nu ke nien alu. Mwet se ma God El akkalemye lah el pa kikiap uh, fah
moli pacl luo nu sin mwet se ngia.
10 "Mwet se fin liyaung donkey nutin siena mwet, ku cow, ku sheep, ku kutepacna
kosro, ac kosro soko ah misa ku kineta ku pisrapasrla a wanginna mwet liye,
11 mwet se ma liyaung ac fah som nu ke nien alu, ac fahkak ye mutun God lah el
tia pisrala kosro nutin mwet sac. Fin pwaye kosro soko ah tiana pisrapasrla, mwet
se natu ac fah falkin kas lun mwet se ngia, na mwet se ngia tia enenu in moli nu sel.
12 Tusruktu kosro soko ah fin pisrapasrla, mwet se liyaung ah enenu in moli nu sin
mwet se natu ah.
13 Kosro soko ah fin anwuki sin kosro lemnak, mwet se ma liyaung ah in use monin
kosro soko ma anwuki ah in mwe akpwaye. El tia enenu in moli ma kosro lemnak
uh uniya uh.
14 "Mwet se fin ngisrala kosro soko nutin siena mwet, ac kosro soko ah kineta ku
misa ke mwet se natu ah el wangin, mwet se ma ngisrala ah enenu in moli.
15 Tusruktu ma ingan fin sikyak ke mwet se natu ah oasr uh, na mwet se ma ngisrala
ah tia enenu in moli. Fin oasr molin orekmakinyen kosro soko ah, molo se ingan pa
ac akfalye uh.

Ma Sap Nu Ke Ouiyen Moul

16 “Sie mukul fin furokla nunak lun sie mutan fusr su soenna etu mwet ac soenna
siyukyukla, ac el oan yorol, na mukul sac el enenu in moli nu sin sou lun mutan sac,
na payukyak sel.
17 Tusruktu papa tumun mutan fusr sac fin tiana insese elan payukyak sel, na mukul
sac enenu na in moli nu sin papa sac lupa ma fal ke payukyak nu sin sie mutan su
soenna etu mwet.
18 “Uniya kutena mutan su orek inutnut.
19 “Uniya kutena mukul su oan yurin soko kosro.
20 “In anwuki kutena mwet su orek kisa nu sin kutena god sayuk, LEUM GOD.
21 “Nimet oru koluk ku akkeokye sie mwetsac. Esam lah kowos tuh mwetsac in facl
Egypt.
22 Nimet oru koluk nu sin kutena katinmas ku tulik mukaimtal.
23 Kowos fin oru, nga LEUM GOD fah porongalos ke elos pang nu sik nga in kasrelos,
24 ac nga ac kasrkusrak ac unikowosi ke mweun. Mutan kiowos fah katinmasla, ac
tulik nutuwos ac fah wanginla papa tuma.
25 “Fin oasr mwet luk su sukasrup ngisre kom mani, nimet oru oana mwet ngia oru
ac sap elan folokin mani lom wi kap kac.
26 Kom fin eisla nuknuk lik lun mwet se ma ngusr mani sum in mwe akpwaye lah
el ac folokin mani lom an, kom enenu in folokunang nu sel meet liki faht uh tili,
27 mweyen pwayena ma ac sang akfusrfusryal ke fong uh. Mea, oasr pac ma el
ac afinilya kac? Ke pacl el ac pang nu sik in kasrel, nga ac porognal mweyen nga
pakoten.
28 “Nik kom kaskas koluk lain God, ac nik kom selngawi sie mwet kol lun mwet
lom.
29 “Ase nu sik mwe sang lowos ke wheat, wain, ac oil in olive ke pacl fal.
“Ase nu sik wounse mukul nutuwos.
30 Ase nu sik wounse ke cow ac sheep nutuwos. Fuhlela tuh wounse mukul ke kosro
uh in mutana yurin nina kia ke len itkosr, ac ke len se akoalkosr kisakunma nu sik.
31 “Kowos mwet luk, ouinge kowos fah tia kang ikwa ke kutena kosro ma kosro
lemnak uh uniya, a kowos in sang nun kosro ngalngul.

23

Ouiya Fal Ac Nununku Suwohs

1 “Nik kom akyokyelik sramsram tia pwaye, ac nik kom kinauk ma sutuu sang kasru
sie mwet oasr mwata.
2 Nik kom oru ma sutuu finne pusiyen mwet uh oru, ku welulos kifasla ma suwohs
ke pacl in nununku.
3 Ke kom nununku sie mwet sukasrup, nimet akfisrasrye nununku lom nu sel ke
sripen sukasrup lal.
4 “Kom fin sun cow soko ku donkey soko ma kaingla nutin mwet lokoalok lom,
folokunla nu yorol.
5 Donkey natul fin ikori ye ma toasr oan facl, nikmet fahlana, a kom in kasrel
tulokonak donkey natul nwe ke el sifilpa tuyak.
6 “Nimet ikol nununku suwohs nu sin sie mwet sukasrup.
7 Nik kom oru tukak tia pwaye, ac nik kom eisang sie mwet suwoswos nu ke misa,
mweyen nga ac fah lusla kutena mwet su oru kain koluk ouinge.

22:16 22:16–17; Dut 22:28–29 **22:18** Dut 18:10–11 **22:19** Lev 18:23; 20:15–16; Dut 27:21 **22:20** Dut 17:2–7 **22:21** 22:21–22; Exo 23:9; Lev 19:33–34; Dut 24:17–18; 27:19 **22:25** Lev 25:35–38; Dut 15:7–11; 23:19–20 **22:26** 22:26–27; Dut 24:10–13 **22:28** Orek 23:5 **22:31** Lev 17:15 **23:1** Exo 20:16; Lev 19:11–12; Dut 5:20 **23:3** Lev 19:15 **23:4** 23:4–5; Dut 22:1–4 **23:6** 23:6–8; Lev 19:15; Dut 16:19

8 Nik kom eis molin eyeinse, tuh molin eyeinse uh akkunye mutun mwet nu ke ma
suwohs, ac akkihyela nununku suwohs nu selos su wangin mwata.
9 “Nik kom oru koluk nu sin sie mwetsac. Kom pula pac tari moul in mwetsac uh,
mweyen kom tuh sie mwetsac in facl Egypt meet.

Ma Sap Ke Yac Akitkosr Ac Len Akitkosr

10 “Yac onkosr kom in yoki acn sum ac eisani fahko kac.
11 A ke yac se akitkosr lela acn sum in mongla — kom fah tia yoki ac tia pac kosrani.
Lela mwet sukasrup uh in kang kutena ma kap we, ac kosro inima uh in kang ma
lula. Oru oapana ke ima in grape lowos ac sak olive sunowos.
12 “Kom in orekma len onkosr ke wik se, tusruk nimet oru kutena orekma ke len
akitkosr, tuh mwet kohs lowos ac mwetsac su orekma nu suwos, ac finne kosro
nutuwos, in ku in mongla.
13 “Porongo ma nukewa ma nga, LEUM GOD, fahk tari nu sum. Nik kom pre nu sin
god saya. Finne inelos, kom in tia pac fahk.

Kufwa Lulap Tolu
(Exodus 34:18–26; Deuteronomy 16:1–17)

14 “Kowos in tukeni ac oru kufwa lulap tolu ke yac se in akfulatyeyu.
15 In malem Abib, malem se ma kowos illa liki Egypt, kowos in akfulatye Kufwen
Bread Tia Akpulol ke ouiya ma nga sapkin tari nu suwos. Nimet kang kutena bread
orekla ke mwe pulol inmasrlon len itkosr lun kufwa se inge. Nimet tuku in alu nu
sik ke wangin mwe sang inpouwos.
16 “Akfulatye Kufwen Kosrani ke kowos mutawauk in kosrani wheat sunowos.
“Akfulatye Kufwen Iwen Aktuktuk ke saflaiyen pacl in kosrani, ke kowos telani
fokin ima in grape ac fokinsak olive sunowos.
17 In yac nukewa ke pacl in akfulatye kufwa lulap tolu inge, mukul Israel nukewa
in tuku alu nu sik, LEUM GOD lowos.
18 “Nik kom sang bread ma orek ke mwe pulol ke kom kisakin soko kosro nu sik.
Kiris ke kosro kisakinyuk nu sik ke pacl in kufwa inge, fah tia oan nu ke lotutang tok
ah.
19 Ke kais sie yac, kom fah use nu in lohm sin LEUM GOD lom, fahko ma wo emeet
ke kosrani se meet lom.
“Nik kom poeli soko sheep fusr, ku nani fusr, ke sronin titi lun nina kia.

Wulela Ac Oakwuk Lun God Nu Sin Mwet Lal

20 “Nga ac supwala sie lipufan in fahsr meet liki kowos, in karingin kowos ke
fufahsryesr lowos, ac in uskowosla nu ke acn se su nga akoela.
21 Lohang nu sel ac aksol. Nimet lainul, mweyen nga pa supwalot, ac kowos fin
lainul el ac fah tia nunak munas nu suwos kac.
22 Tusruktu kowos fin aksol ac oru ma nukewa nga sapkin, nga fah mweun lain
mwet lokoalok lowos nukewa.
23 Lipufan luk ac fah fahsr meet liki kowos ac us kowos nu in facl sin mwet
Amor, mwet Hit, mwet Periz, mwet Canaan, mwet Hiv, ac mwet Jebus, ac nga fah
kunauselosla.
24 Nik kowos epasr nu sin god lalos ku alu nu selos, ac nik kowos etai ouiyen alu
lalos. Kunauselik god lalos ac fukulya loang eot mutal lalos.
25 Kowos fin alu nu sik, LEUM GOD lowos, nga ac fah akinsewowoye kowos ke mwe
mongo ac kof ac eisla mas nukewa lowos liki kowos.

23:9 Exo 22:21; Lev 19:33–34; Dut 24:17–18; 27:19 **23:10** 23:10–11; Lev 25:1–7 **23:12** Exo 20:9–11; 31:15; 34:21; 35:2; Lev 23:3; Dut 5:13–14 **23:15** Exo 12:14–30; Lev 23:6–8; Oek 28:17–25 **23:16** Lev 23:15–21; Oek 28:26–31; Lev 23:39–43 **23:19** Exo 34:26; Dut 14:21; 26:2

26 Ac fah wangin tulik putatla nutin mutan pitutu, ac ac fah wangin pac mutan
talap in facl suwos. Nga ac fah akloesye moul lowos.
27 “Nga fah aksangengalos su lain kowos, ac mwet su kowos mweuni nga fah
akfohsyalosyak. Nga fah oru mwet lokoalok lowos nukewa in forla ac kaing liki
kowos.
28 Nga fah oru tuh mwet lokoalok lowos — su mwet Hiv, mwet Canaan, ac mwet
Hit — in fosrngalana, ac nga fah ukwalosyak ke kowos fahsr in utyak nu in facl selos.
29 Nga ac fah tia luselosla ke pulan yac se, mweyen nga fin oru ouinge, na acn uh
ac mwesisla, ac kosro lemnak uh ac arulana pusla, na kowos tia ku in lain.
30 Nga fah kais kutu lusla mwet lokoalok lowos, nwe ke kowos faseni in ku in eisla
acn selos.
31 Nga fah oru masrol lun acn suwos in mutawauk ke Meoa Srusra fahla nwe ke
Meoa Mediteranean, ac oayapa yen mwesis lac nwe ke Infacl Euphrates. Nga fah sot
mwet in facl sac nu inpouwos, ac kowos fah luselosla ke pacl kowos utyak nu we.
32 Nik kowos oru kutena oakwuk ku yorolos, ku yurin god lalos.
33 Nik kowos lela mwet ingan in muta in facl suwos. Kowos fin lela, elos ac oru
kowos in orekma koluk lainyu. Kowos fin alu nu sin god lalos, ac fah oana sie sruhf
nu suwos.”

24

Akkeyeyukla Wuleang Inmasrlon God Ac Mwet Uh

1 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Kom ac Aaron, Nadab, Abihu, ac itngoul sin
mwet kol lun Israel, fanyak fineol uh nu yuruk, ac ke kowos srakna fahsr loes, kowos
in pasrla ac alu.
2 Moses, kom mukena in tuku apkuran nu yuruk, ac mwet wi kom ingan in tia tuku
apkuran nu yuruk. Ac mwet Israel nukewa saya in tiana fanyak nu fineol uh.”
3 Moses el som ac fahkang nu sin mwet uh ma sap nukewa lun LEUM GOD ac kas
lal nukewa, ac mwet nukewa tukeni topuk, “Kut ac fah oru ma nukewa ma LEUM
GOD El fahk.”
4 Moses el simusla ma sap nukewa lun LEUM GOD. Toangna in lotu tok ah, el etoak
sie loang pe eol uh ac tulokunak eot singoul luo, kais sie nu ke sruf singoul luo lun
Israel.
5 Na el supwala kutu mukul fusr, ac elos esukak mwe kisa firir nu sin LEUM GOD,
ac kisakunla kutu cow tuh in mwe kisa in akinsewowo.
6 Moses el eisla tafu srahn cow ac sang nu in kutu pesin; ac tafu el sang osralik
loang uh.
7 Na el eis ma simusla ke wuleang lun LEUM GOD, ac riti nu sin mwet uh ke pusra
lulap. Elos fahk, “Kut fah akos LEUM GOD ac oru ma nukewa ma El sapkin.”
8 Na Moses el eis srah in pesin uh ac osrela mwet uh kac. El fahk, “Pa inge srah su
akkeyala wuleang su LEUM GOD El orala yuruwos ke El sot ma sap inge nukewa.”
9 Moses, Aaron, Nadab, Abihu ac mwet kol itngoul lun mwet Israel, elos fanyak nu
fineol uh
10 ac elos liye God lun Israel. Ye nial oasr sie ma fwel ac tupasrpasr su oana in
orekla ke eot sapphire, arulana kalem ac folfol oana acn inkusrao.
11 Mwet kol inge ne liye God, a wangin ma upa El oru nu selos. Elos tukeni mongo
ac nim.

Moses Fineol Sinai

24:8 Mt 26:28; Mk 14:24; Lk 22:20; 1 Cor 11:25; Heb 10:29; Heb 9:19–20

12 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Fanyak nu fineol uh nu yuruk, ac pacl se kom
muta inge, nga ac sot luo eot tupasrpasr, su ma sap nukewa simla fac. Nga simusla
ma inge tuh in mwe luti nu sin mwet uh.”
13 Moses ac Joshua, mwet kasru lal, eltal akola, ac Moses el mutawauk in fanyak nu
fineol mutal.
14 Moses el fahk nu sin mwet kol uh, “Soanekut ke acn in aktuktuk uh nwe ke kut
foloko. Aaron ac Hur ac muta yuruwos. Kutena mwet su oasr alein yoro, ku in som
nu yoroltal in aksuwosyela.”
15 Na Moses el fanyak nu Fineol Sinai, ac pukunyeng se afunla.
16 Kalem wolana lun LEUM GOD oan Fineol Sinai, ac pukunyeng sac afunla fineol
uh ke len onkosr. Ke len se akitkosr LEUM GOD El pang nu sel Moses liki pukunyeng
sac.
17 Ke kalem wolana lun LEUM GOD sikyak in pacl sac, oana sie e firirelik fin mangon
eol uh ke mwet Israel elos liye.
18 Moses el fanyak ke eol uh nu yen pukunyeng sac oan we. Na el muta ingo len
angngaul ac fong angngaul.

25

Mwe Sang Nu Ke Lohm Nuknuk Mutal
(Exodus 35:4–9)

1 LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
2 “Fahk nu sin mwet Israel elos in orek mwe sang nu sik. Eis ma nukewa ma mwet
uh insewowo in sang.
3 Mwe sang inge ku in gold, silver, ac osra bronze;
4 linen srik eoa; unen sheep ma tuhn folfol, sroninmutuk, ac srusra; nuknuk orekla
ke unen nani;
5 kulun sheep mukul ngosla srusra; kulun kosro fisrasrsrasr; sak acacia;
6 oil nu ke lam; mwe keng nu ke oil in akmusra ac nu ke mwe kisa keng;
7 eot onyx ac eot saok pac saya, in sang nawela nuknuk lun Mwet Tol Fulat su
pangpang ephod,* oayapa nuknuk mwe loeyuk iniwa se.
8 Mwet uh fah oru sie Lohm Nuknuk Mutal nu sik, tuh nga in ku in muta
inmasrlolos.
9 Orala lohm sac, wi koanon lohm an, in fal nu ke lemlem su nga ac fah akkalemye
nu sum.

Tuptup In Wuleang
(Exodus 37:1–9)

10 “Orala sie tuptup ke sak acacia, inch angngaul limekosr lusa, inch longoul itkosr
sralap ac longoul itkosr fulata.
11 Nokomla acn loac ac lik ke gold nasnas, ac kom fah orala sie patun ke gold
rauneak.
12 Orala akosr ring in tou ke gold, ac oakiya nu ke nia akosr kac, ring luo ke kais
sie siska lac lac.
13 Orala srenenu lukwa ke sak acacia ac nokomla ke gold
14 ac isongang nu ke ring ma oan sisken Tuptup an.
15 Srenenu inge fah oanna in ring uh, ac in tiana itukla liki.
16 Na filiya in Tuptup uh eot tupasrpasr luo ma nga ac sot nu sum, su ma sap uh
simla oan fac.
17 “Orala sie mwe afyuf ke gold nasnas, inch angngaul limekosr lusa ac longoul
itkosr sralap.

24:18 Dut 9:9 * **25:7** ***ephod:*** liye Exo 28:6–12 **25:17** Heb 9:5

18 Orala luo cherub† ke gold tuktuki,
19 sie in oan tafu ac ma se ngia oan tafu. Cherub inge in orekla ipin na mwe afyuf sac
20 ac in ngetani nu sie fac, ac posohksok laltal in elakelik ac afinya mwe afyuf sac.
21 Filiya eot tupasrpasr luo uh in Tuptup uh, ac sang mwe afyuf sac nu fac.
22 Nga ac fah osun nu sum ke acn se inmasrlon cherub luo ah ma muta lucng liki mwe afyuf sac, na liki acn se ingan nga ac fah sot nu sum ma sap nukewa luk nu sin mwet Israel.

Tepu Nu Ke Bread Mutal
(Exodus 37:10–16)

23 "Orala sie tepu ke sak acacia, inch tolngoul onkosr lusa, inch singoul oalkosr sralap ac inch longoul itkosr fulata.
24 Nokomla ke gold nasnas ac sang sie patun gold rauneak.
25 Kuhlasak fac ah ke sie patun inch tolu fulata, ac sie mwe naweyuk gold in oan fin patun sac.
26 Orala akosr ring in tou ke gold, ac oakeang nu ke sruwasrik akosr, yen ma nia uh oan we.
27 Ring ma srumasriyen srenenu ke tepu uh in oakwuki apkuran nu ke patun se fin tepu uh.
28 Srenenu nu kac in orek ke sak acacia, ac nokomla ke gold.
29 Orala plate, cup, sufa, ac pol in orekmakinyuk ke pacl in kisa wain. Ma inge nukewa in orekla ke gold nasnas.
30 Tepu sac fah filiyuki mutun Tuptup in Wuleang, ac bread mutal ma kisakinyuk nu sik fah oan fin tepu uh pacl nukewa.

Nien Lam Uh
(Exodus 37:17–24)

31 "Orala sie nien lam ke gold nasnas, in oana luman sak soko. Orala srupo an ac kapu an ke gold tuktuki. Ipin gold se na ma sang orala srupo ah in pa sang orala ros motul ac ros fareng, mwe naweyuk nu kac.
32 Orala lah onkosr kac — tolu ke la, tolu ke la.
33 Kais sie lah onkosr inge fah oasr ros in yun tolu kac, ma oana ros almond. Oru kutu in ros motul ac kutu ros fareng.
34 Srupo ke nien lam uh in oasr ros in yun akosr kac ma oana luman ros almond, kutu in ros motul ac kutu in ros fareng.
35 Enenu in oasr sie ros motul ke yen kais luo lah inge kupasreni nu ke srupo soko ah.
36 Nien lam uh, wi ros motul mwe naweyuk, ac lah kac ah — nufonna in orek ke ipin gold nasnas sefanna ma tuktuki.
37 Orala lam itkosr nu ke nien lam uh, ac oakiya in tolak acn meet.
38 Oru mwe kosrkosr wik ac ahlu nu kac ke gold nasnas.
39 Paun itngoul limekosr ke gold nasnas pa in sang orala nien lam uh wi kufwa inge nukewa.
40 Karinganang in orala fal nu ke lemlem su nga fahkak nu sum fineol uh.

26

Lohm Nuknuk Mutal Sin LEUM GOD
(Exodus 36:8–38)

† **25:18** ***cherub:*** liye ke Kalmen Kutu Kas. **25:30** Lev 24:5–8 **25:40** Orek 7:44; Heb 8:5

1 “Orala acn loac ke Lohm Nuknuk Mutal, nien muta luk, ke ipin nuknuk linen srik
eoa singoul, otwot ke unen sheep ma ngosla folfol, sroninmutuk ac srusra. Yunela ke
mwe akul in luman cherub uh.
2 Kais sie ipin nuknuk inge in oana sie lupa — yact singoul akosr lusa ac yact luo
sralap.
3 Twani ip limekosr nu sie, ac oru oapana nu ke ip limekosr ngia.
4 Orala mwe sremsrem ke nuknuk folfol, sang nu ke ipin nuknuk se ma oan e siska
ke kais sie nuknuk in lisrlisr inge.
5 Sang mwe sremsrem lumngaul nu ke ip se meet ke nuknuk in lisrlisr se meet.
Sifilpa sang mwe sremsrem lumngaul oapana inge nu ke ip se safla ke nuknuk in
lisrlisr se akluo.
6 Orala mwe sruh lumngaul ke gold in sang kapsreni nuknuk in lisrlisr luo inge nu
sie.
7 “Orala sie mwe susu in sunya ke ipin nuknuk singoul sie orekla ke unen nani, in
sang afinya Lohm Nuknuk Mutal.
8 Orala nufonna in lupa sefanna, yact singoul limekosr lusa ac yact luo sralapa.
9 Twani ip limekosr nu sie, oayapa twani ip onkosr lula nu sie. Lumwani ip se
akonkosr ah in oan ke mutun Lohm Nuknuk Mutal.
10 Sang lumngaul mwe sremsrem nu ke siska se ke ip se ma oan safla ke lisrlisr se
meet ah, ac lumngaul pac ke sisken ip fon se ngia.
11 Orala lumngaul mwe sruh ke bronze, ac sang nu ke mwe sremsrem kac uh, in
orani nuknuk in lisrlisr luo an nu sie.
12 Sripisrya tafun ip se ma lula ke acn tok ke Lohm Nuknuk Mutal.
13 Tafun yact ma yolyak ke kais sie siska inge ac fah sripsripyak in atla afinya sisken
Lohm Nuknuk Mutal.
14 “Orala luo pac afyuf an, sie ke kulun sheep mukul ngosla srusra, ac ma se ngia
ke kulun kosro fisrasrsrasr, tuh in mwe afyuf lik ah.
15 “Orala frem nu ke Lohm Nuknuk sac ke sak acacia.
16 Kais sie frem in oasr fit singoul limekosr lusa, ac longoul itkosr inch sralap,
17 ac in oasr acn kihlyak luo ke kais sie frem tuh frem uh in kupasreni nu sie. Frem
nukewa in oasr kihl luo kac.
18 Orala frem longoul nu layen eir,
19 ac angngaul kapin frem ma orekla ke silver in oan ye frem inge; kapin frem luo
nu ke frem se.
20 Orala frem longoul nu layen epang ke Lohm Nuknuk Mutal,
21 ac angngaul kapin frem, kais luo ye frem se.
22 Orala frem onkosr nu ke layen tok ke Lohm Nuknuk Mutal, layen nu roto,
23 ac frem luo nu ke insruwasrik uh.
24 Frem nu insruwasrik inge in kupasreni tafunyen ten ac sruokeni tenyak na nwe
lucng. Frem luo ma orala insruwasrik luo ah enenu na in orek ouinge.
25 Ke ma inge ac oasr frem oalkosr wi kapin frem silver singoul onkosr, kais luo ye
kais sie frem.
26 “Orala singoul limekosr sukan brace ke sak acacia — ma limekosr nu ke frem ke
lac Lohm Nuknuk Mutal,
27 ac limekosr nu ke frem ke layen ngia, ac limekosr nu ke frem siska nu roto, ke
acn tok ke lohm uh.
28 Soko sukan brace ma ac oan infulwen frem uh, in oan ke sie siska fahla nwe ke
siska se ngia.
29 Afunla frem uh ke gold, ac oakeang ring gold lulap nu kac in sruok sukan brace
uh, ma ac nukumyukla pac ke gold.
30 Tulokunak Lohm Nuknuk Mutal fal nu ke lemlem ma nga fahkot nu sum fineol
uh.

31 “Orala sie mwe lisrlisr ke ipin nuknuk linen srik eoa, otwot ke unen sheep ma
ngosla folfol, sroninmutuk ac srusra. Yuni ac akilenya ke luman cherub uh.
32 Srupusrak ke sru in acacia akosr ma nukumyukla ke gold ac oakwukyang mwe
sruh nu kac, ac oakiya ke kapin sru silver akosr.
33 Likiya mwe lisrlisr se inge ye tak in mwe sruh ke ma sang afin Lohm Nuknuk
Mutal uh. Tuptup in Wuleang, su eot tupasrpasr luo oan loac, kom fah filiya tukun
lisrlisr uh. Lisrlisr se inge fah sraclik Acn Mutal liki Acn Mutal Na Mutal.
34 Sang mwe afyuf nu fin Tuptup in Wuleang, su oan in Acn Mutal Na Mutal.
35 Likin Acn Mutal Na Mutal kom fah likiya tepu sac in oan layen epang in Lohm
Nuknuk uh, ac likiya nien lam uh in oan layen eir.
36 “Nu ke acn in utyak lun Lohm Nuknuk Mutal, oru sie lisrlisr ke nuknuk linen srik
eoa wi turet ke unen sheep ma folfol, sroninmutuk ac srusra, ac yunela ke naweyuk
lun akul.
37 Nu ke mwe lisrlisr se inge orala sru limekosr ke sak acacia nukla ke gold, ac
oakeang mwe sruh gold nu kac. Orala kapin sru limekosr nu ke sru inge.

27

Loang Mwe Orek Kisa
(Exodus 38:1–7)

1 “Orala sie loang ke sak acacia. Oru in maspang, fit itkosr tafu lusa, ac fit itkosr
tafu sralap, ac in tufah fit akosr tafu fulata.
2 Orala koac in tuyak fin sruwasrik akosr ah. Koac inge in orekla ke sak se na ma
sang orala loang uh, ac ma inge nukewa in nukumyukla ke osra bronze.
3 Orala pan mwe nein apat mosroal, ac orala saful, pesin, fork, ac pan in neinyuk
mulut firir. Kufwa inge nukewa in orekla ke bronze.
4 Orala sie mwe liklik ke bronze, ac sang akosr ring in utuk, ma orekla pac ke
bronze, ac oakiya ke sruwasrik akosr ah.
5 Filiya mwe liklik sac in oan loac tafunyen ten ke loang uh.
6 Orala srenenu ke sak acacia, ac nokomla ke bronze,
7 ac isongang nu in ring siska lac lac ke loang uh ke pacl ac utuk uh.
8 Orala loang uh ke ipinsak, ac acn loac in oalal, fal nu ke lemlem nga akkalemye
nu sum fineol uh.

Kalkal Nu Ke Lohm Nuknuk Mutal Sin LEUM GOD
(Exodus 38:9–20)

9 “Nu ke Lohm Nuknuk Mutal sik, orala sie kalkal in lisrlisr ke nuknuk linen srik
eoa. Mwe lisrlisr nu ke layen nu eir in tufah yact lumngaul lusa,
10 sikulyukyak ke sru bronze longoul, ma tuyak luin kapin sru bronze longoul, wi
mwe sruh ac osra orekla ke silver.
11 Oru oapana nu ke layen epang ke kalkal uh.
12 Layen nu roto in oasr mwe lisrlisr yact longoul limekosr lusa, wi sru singoul ac
kapin sru singoul.
13 Layen nu kutulap, su nien utyak uh oan we, kalkal we in oayapa yact longoul
limekosr lusa.
14 Mwe lisrlisr ke la sisken nien utyak uh in tufah yact itkosr tafu, wi sru tolkwe ac
kapin sru tolu.
15 Ac layen ngia in oapana, yact itkosr tafu ke lisrlisr, wi sru tolkwe ac kapin sru
tolu.

26:33 Heb 6:19; 9:3–5

16 Nu ke acn in utyak an sifacna, in tufah sie lisrlisr yact singoul lusa orekla ke linen
srik eoa, otwotla ke unen sheep ngosla folfol, sroninmutuk ac srusra, ac in naweyukla
ke mwe akul. In tufah sripsripyak ke sru akosr luin kapin sru akosr.
17 Sru nukewa ke kalkal uh in fah kupasreni ke osra silver, ac mwe sruh kac fah
orekla ke silver, ac kapin sru nu kac orekla ke bronze.
18 Kalkal uh fah yact lumngaul lusa, ac yact longoul limekosr sralapa, ac yact luo
tafu fulata. Mwe lisrlisr in tufah orek ke linen srik eoa, ac kapin sru uh in orek ke
bronze.
19 Kufwen mwe orekma nukewa ma orekmakinyuk nu ke Lohm Nuknuk Mutal, ac
kwi nukewa nu ke Lohm Nuknuk ac nu ke kalkal ma rauneak, in tufah orekla ke
bronze.

Karigninyen Lam
(Leviticus 24:1–4)

20 "Sapkin nu sin mwet Israel in use nu yurum oil in olive wo ma aknasnasyeyukla
tari, tuh lam uh in ku in firir ke fong nukewa.
21 Aaron ac wen natul pa in akoela lam uh in Lohm Nuknuk sik likin mwe lisrlisr
su oan mutun Tuptup in Wuleang. Lam uh in firir ye mutuk ke eku nwe ke lotutang.
Ma sap se inge ac tufah karinginyuk nwe tok sin mwet Israel ac fwilin tulik natulos.

28

Nuknuk Lun Mwet Tol
(Exodus 39:1–7)

1 "Solalma Aaron, tamulel lom, ac wen natul — Nadab, Abihu, Eleazar ac Ithamar.
Srelosla liki mwet Israel uh tuh elos in kulansupweyu ke orekma lun mwet tol.
2 Orala nuknuk in mwet tol lal Aaron, tamulel lom, ma in sang akkalemye mutal ac
wolana lun orekma lun mwet tol.
3 Pangoneni mwet pah in orekma nukewa su nga sang etauk nu se, ac fahk nu selos
in orala nuknuk lal Aaron, tuh elan sriyukla nu sik nu ke kunokon lun sie mwet tol.
4 Fahk nu selos in orala sie mwe loeyuk iniwa, sie nuknuk lun mwet tol pangpang
ephod, sie nuknuk loeloes, sie nuknuk loac yunla ke mwe akul, sie nuknuk in lohl
insuf, ac sie mwe lohl infulwa. Elos in orala nuknuk in mwet tol inge lal Aaron,
tamulel lom, ac wen natul, tuh elos in kulansupweyu ke kunokon lun mwet tol.
5 Mwet usrnguk in orekma inge fah orekmakin unen sheep ngosla folfol,
sroninmutuk ac srusra, turet gold, ac linen srik eoa.
6 "Elos in orala nuknuk ephod sac ke unen sheep ma tuhn folfol, sroninmutuk ac
srusra, turet gold, ac linen srik eoa, naweyuk ke mwe akul.
7 Sang luo mwe sruh nu finpisa in sruokani siska luo an.
8 Sie mwe lohl infulwa ma naweyukla arulana wo orekla pacna ke mwe yun inge
in tufah itukyang nu ke ephod sac in orala lumah sefanna.
9 Eis luo eot onyx ac kihlisya inen wen singoul luo natul Jacob fac,
10 fal nu ke takin matwalos — ine onkosr fin sie eot an, ac onkosr fin sie.
11 Sang sie mwet pisrla ke kihlisyen mwe naweyuk in oru kihl ke inen wen natul
Jacob fin eot luo an, ac sang nu ke frem ma orekla ke gold.
12 Filiya ke mwe sruh finpisa ke nuknuk ephod sac in mwe esmakinyen sruf singoul
luo lun Israel. In ouiya se inge Aaron el ac fah us inelos finpisal, tuh nga, LEUM GOD,
fah esam mwet luk pacl nukewa.
13 Orala luo pac frem gold
14 ac lukwa sein ke gold nasnas, pirakla oana luman fu, ac kapsreni nu ke frem luo
ah.

Mwe Loeyuk Iniwa
(Exodus 39:8–21)

15 “Orala sie mwe loeyuk iniwa lun Mwet Tol Fulat, elan ku in orekmakin in akilen
ma lungse lun God. In orekla pacna ke kain mwe naweyuk ma sang oru nuknuk
ephod lun mwet tol, ac in luman mwe akul sac pacna.
16 Lumwani pacl se in maspangla — inch eu lusa ac inch eu sralap.
17 Filiya tah akosr ke eot saok fac: ke tah soko oemeet sang sie eot ruby, sie eot
topaz, ac sie eot garnet.
18 Tah soko aklukwa ah, sie eot emerald, sie eot sapphire, ac sie eot diamond.
19 Ke tah soko aktolkwe, sie eot turquoise, sie eot agate, ac sie eot amethyst.
20 Ac tah soko akakosr ah, sie eot beryl, sie eot onyx, ac sie eot jasper. Eot inge
nukewa in filiyuki ke frem gold.
21 Eot singoul luo inge in kihlyak inen kais sie wen natul Jacob fac, in fahkak sruf
singoul luo lun Israel.
22 Orala sein ke gold nasnas, pirakela in oana luman fu israpla, tuh in oan ke mwe
loeyuk iniwa sac.
23 Orala luo ring gold ac sang nu ke sruwasrik luo lucng ke mwe loeyuk iniwa sac,
24 ac srupusrang sein gold lukwa ah nu ke ring luo ah.
25 Kapriya mutun sein lukwa ah nu ke frem luo uh, ac in lumah se inge kom fah
kapsreni nu ke layen meet ke mwe sruh finpisa ma oan ke nuknuk ephod sac.
26 Na orala luo ring gold an ac sang nu ke sruwasrik luo ten ke mwe loeyuk iniwa
sac, in oan layen loac sisken nuknuk ephod uh.
27 Orala pac luo ring gold ac sang nu ke layen ten ke acn meet ke mwe sruh luo nu
ke finpisa ke nuknuk ephod sac, in oan apkuran ac lucng kutu liki acn se mwe lohl
infulwa sac kupasryang nu ke ephod uh.
28 Kapriya ring ke mwe loeyuk iniwa, nu ke ring ke ephod uh ke soko ah folfol, tuh
mwe loeyuk iniwa sac fah oan lucng liki mwe lohl infulwa uh, tuh in tia putatla liki
ephod uh.
29 “Ke pacl Aaron el ac utyak nu in Acn Mutal, el fah nokomang mwe loeyuk iniwa
se inge su kihlyak ke inen sruf lun Israel, tuh nga, LEUM GOD, fah esam mwet luk
pacl nukewa.
30 Filiya Urim ac Thummim* ke mwe loeyuk iniwa sac, tuh in oan iniwal Aaron ke
pacl el utyak nu ye mutuk. Pacl nukewa el enenu in nukum mwe loeyuk iniwa se
inge, tuh elan ku in kalem ke ma lungse luk nu sin mwet Israel.

Kutu Pac Nuknuk Lun Mwet Tol
(Exodus 39:22–31)

31 “Nuknuk loeloes se ma oan ye ephod, in orekla nufonna ke unen sheep ngosla
folfol.
32 In oasr kwawa se kac nu ke insifa, ac kwawa se inge in pwiyukla ke sie pac
nuknuk tuh in tia mihsalik.
33 Nu ke pikinnia kom fah sang unen sheep tuhn folfol, sroninmutuk, ac srusra ma
orekla oana luman fokinsak pomegranate, wi tapweng srisrik gold in oan inmasrlo,
rauneak nufon pikinnien nuknuk sac —
34 tapweng gold se, pomegranate se, tapweng gold se, pomegranate se, atupali
rauneak pikinnien nuknuk loeloes sac.
35 Aaron elan nukum nuknuk loeloes se inge ke pacl el oru kulansap lun mwet tol.
Pacl el utyak ku illa liki ye mutuk in Acn Mutal, pusren tapweng inge ac lohngyuk,
na el ac fah tia anwuki.

---

* **28:30** ***Urim ac Thummim:*** liye ke Kalmen Kutu Kas. **28:30** Oek 27:21; Dut 33:8; Ezr 2:63; Neh 7:65

36 “Orala sie mwe yun ke gold nasnas, ac kihlisya kas inge fac: ‘Kisakinyukyang Nu
Sin LEUM GOD.’
37 Sang soko ah folfol kapriya nu ke acn meet ke nuknuk in lohl insuf.
38 Aaron elan sunya motonsrol, tuh mwet Israel fin tafongla ke elos orek kisa nu sik,
mwatalos ac fah oan facl Aaron, ac nga, LEUM GOD, fah eis mwe kisa lalos nukewa.
39 “Otwela sie nuknuk loac lal Aaron ac sie mwe lohl insuf ke linen srik eoa, oayapa
sie mwe lohl infulwa yuniyukla ke mwe akul.
40 “Orala nuknuk loac, mwe lohl infulwa, ac mwe lohl insuf lun wen natul Aaron,
in fahkak fulat ac wolana lalos.
41 Nokmulang Aaron, tamulel lom, ac wen natul ke nuknuk inge. Na akmusraelosla
ac akmutalyalos ke kom mosrwelosla ke oil in olive, tuh elos fah ku in kulansupweyu
ke orekma lun mwet tol.
42 Orek loeyuk linen lalos, ke infulwalosi nu finyepalos, tuh elos fah tia koflufol.
43 Aaron ac wen natul fah nukum ma inge pacl nukewa ke elos ac ilyak nu ye mutuk
nu in Lohm Nuknuk Mutal, ku ke pacl elos kalukyang nu ke loang uh in oru kulansap
lun mwet tol in Acn Mutal, tuh elos in tia anwuki ke sripen liyeyuk koflufol lalos.
Oakwuk se inge ma nu sel Aaron ac fwilin tulik natul nwe tok.

29

Oakwuk Nu Ke Akmusra Lal Aaron Ac Wen Natul
(Leviticus 8:1–36)

1 “Pa inge ma kom ac oru nu sel Aaron ac wen natul in srelosla ac akmutalyalos nu
ke orekma lun mwet tol in kulansupweyu. Eis soko cow mukul fusr ac lukwa sheep
mukul ma wanginna ma koluk ke manolos.
2 Orekmakin flao na wowo, tusruktu tia orekmakin mwe pulol, na orala kutu bread
orek ke oil in olive, ac kutu in wangin oil kac, ac kutu in luman flao minini akmusra
ke oil.
3 Sang nu in sie fotoh ac use nu ye mutuk ke pacl se kom kisakin cow soko ah ac
sheep lukwa ah.
4 “Usalu Aaron ac wen natul nu ke nien utyak nu ke Lohm Nuknuk Mutal sik, ac
twetekunulosla.
5 Na nokmulang Aaron ke nuknuk in mwet tol — nuknuk loac, nuknuk loeloes ma
oan ye ephod, ephod sac, mwe loeyuk iniwa sac, ac mwe lohl infulwa.
6 Sunilya ke mwe lohl suf ac kapriya akul mutal ma kihlyak kas inge fac,
‘Kisakinyukyang Nu Sin LEUM GOD.’
7 Na eis oil in akmusra ac ukuiya nu fin sifal ac akmusraella.
8 “Use wen natul ac nokmultalang ke nuknuk loac,
9 losya mwe lohl infulwalos, ac kapriya mwe lohl fin sifalos. Pa ingan ouiya
kom ac oru in akmusrael Aaron ac wen natul. Eltal, ac fwilin tulik natulos, pa ac
kulansupweyu ke orekma lun mwet tol nwe tok.
10 “Use cow mukul soko uh nu mutun Lohm Nuknuk Mutal sik, ac fahk nu sel Aaron
ac wen natul in filiya paolos ke sifa ah.
11 Uniya cow soko uh we, ye mutuk ke nien utyak nu in Lohm Nuknuk Mutal sik.
12 Twenya kufinpoum ke srahn cow soko ah ac sang mosrwela koac akosr fin
ngoasron loang uh. Na okoala srah lula an nu ke kapin loang uh.
13 Toko, eis kiris nukewa ma nokomla kainfohko, ac acn wo oemeet ke esa, ac kidney
luo wi kiris kac, ac furreak fin loang uh tuh in sie mwe kisa nu sik.
14 A kom in usla ikwen cow soko ah, wi kolo ac kainfohko nu likin nien aktuktuk
uh ac esukak. Mwe kisa se inge ma in eisla ma koluk lun mwet tol uh.
15 “Eis soko sin sheep mukul lukwa uh ac fahk nu sel Aaron ac wen natul in filiya
paolos fin sifa uh.

16 Uniya, ac eisla srah kac ac sang fwela siska akosr ke loang uh kewa.
17 Sipikya sheep soko ah, ac ohlla koanonsia ac nia an, na filiya ma inge fin sifa ac
ip nukewa saya.
18 Esukak sheep mukul fon soko uh fin loang uh tuh in sie mwe kisa firir. Nga
insewowo ke foulin mwe kisa se inge.
19 “Eis sheep mukul soko aklukwa ah, ac fahk nu sel Aaron ac wen natul in filiya
paolos ke sifa ah.
20 Uniya, ac eis kutu srah kac ac sang mosrwela acn fisrasrsrasr ke lac srac layot
kacl Aaron ac wen natul, oayapa fin kuf lulap soko ke lac paolos layot ac kuf lulap
soko ke lac nialos layot. Srah lula an kom fah sang fwela siska akosr ke loang uh.
21 Na kom fah eis kutu srah ke loang uh ac kurrauk ke oil in akmusra, ac usrukya
facl Aaron ac nuknuk lal, oayapa usrukya fin wen natul ac nuknuk lalos. Ouinge
Aaron ac wen natul ac nuknuk lalos fah akmutalyeyuk nu sik.
22 “Ke sripen sheep mukul soko inge ma orekmakinyuk ke pacl in akmusra, ouinge
kom fah supukla kiris kac wi pula kiris, kiris nokomla koanonsia, acn wo oemeet ke
esa, kidney luo wi kiris kac, ac la epa layot.
23 Liki fotoh in bread ma utuku nu ye mutuk, eisla soko lof ke bread ma orek ke oil
in olive, soko ma wangin oil kac, ac sie cake minini.
24 Sang bread inge wi ikwen sheep mukul soko ah nu in paol Aaron ac wen natul,
na eltal in kolak nu lucng in akkalemye lah ma inge kisakinyukla nu sik.
25 Toko eisla ma inge selos ac filiya fin sheep soko ma kisakinyuk meet ah, ac esukak
fin loang uh, tuh in sie pac mwe kisa firir. Nga insewowo ke foulin mwe kisa inge.
26 “Eis iniwen sheep mukul soko aklukwa ah, ac kolak nu lucng in akkalemye lah
kom kisakin nu sik. Ip se inge ac fah ma nom.
27 “Kom fah srela ip luo ke sheep soko ma orekmakinyuk ke pacl sie mwet el
akmusrala nu ke kunokon lun mwet tol. Ip luo inge pa iniwa ac la epa, su kom
fah kolak nu lucng ke kom kisakin nu sik. Iniwa sac ma nu sel Aaron, ac la epa sac
ma nu sin wen natul.
28 Ke pacl mwet uh ac oru mwe kisa in akinsewowo, iniwa ac epan sheep soko ma
kisakinyuk uh ac fah ma lun mwet tol. Oakwuk se inge ac fah oanna nwe tok. Ma
inge mwe sang lalos nu sik, LEUM GOD.
29 “Nuknuk in mwet tol lal Aaron ac tufah tutafla nu sin wen natul tukun el misa,
tuh elos in nukum ke pacl alu in akmusra.
30 Wen se natul Aaron su aolul nu ke mwet tol ac su utyak nu in Lohm Nuknuk
Mutal sik in kulansap in Acn Mutal, elan nukum nuknuk inge ke len itkosr.
31 “Eis ikwen sheep mukul soko ma orekmakinyuk nu ke akmusra lal Aaron ac wen
natul, ac poeli in sie acn mutal.
32 Aaron ac wen natul in kang ikwa inge wi bread lula in fotoh uh ke nien utyak
nu ke Lohm Nuknuk Mutal sik.
33 Elos fah kang ma orekmakinyuk ke alu in siyuk nunak munas ke pacl akmusra
lalos uh. Mwet tol mukena fah ku in kang mwe mongo inge, mweyen ma mutal.
34 Kutu ikwa ac kutu bread fin tia mongola nwe lotutang, in firriyukyak ac tia
mongo, mweyen ma mutal.
35 “Oru alu in akmusra kacl Aaron ac wen natul ke len itkosr, oana ke nga sapkin
nu sum.
36 Kais sie len kom enenu in sang soko cow mukul tuh in sie mwe kisa in ela ma
koluk. Ma inge ac aknasnasye loang uh. Na mosrwela loang uh ke oil in olive in
akmutalye.

29:18 Eph 5:2; Php 4:18

37 Oru ouinge ke lusen len itkosr. Na loang uh fah arulana mutal, ac kutena mwet,
ku kutena ma su pusralla, ac fah ongoiya ke ku lun mutallana la.*

Mwe Kisa Ke Len Nukewa
(Oekyuk 28:1–8)

38 "Pa inge ma kom ac kisakin fin loang uh ke len nukewa nwe tok: sheep fusr
lukwa ma yac se matwa.
39 Kisakin soko sheep inge ke lotutang, ac ma soko ngia ke eku.
40 Ke sheep fusr soko meet ah, sang luo paun in flao srik kosra arukak ke sie quart
in oil in olive nasnas. Ukuiya sie quart ke wain tuh in sie mwe sang.
41 Kisakin sheep soko aklukwa ah ke ekela, ac sang lupa se pachna ke flao, oil in
olive, ac wain, oana ke lotutang. Foulin mwe kisa firir inge akinsewowoyeyu. Nga
LEUM GOD.
42 Kom, ac fwilin tulik nukewa nutum ke pacl fahsru, ac fah oru mwe kisa firir inge
ye mutuk ke nien utyak nu in Lohm Nuknuk Mutal sik. Pa inge acn nga ac fah osun
nu sin mwet luk, ac kaskas nu sum.
43 Nga fah sun mwet Israel we, ac kalem wolana luk ac fah akmutalye acn sac.
44 Nga fah oru Lohm Nuknuk ac loang uh in mutal, ac nga fah srella Aaron ac wen
natul tuh elos in kulansapweyu ke orekma lun mwet tol.
45 Nga fah muta inmasrlon mwet Israel, ac nga ac fah God lalos.
46 Elos fah etu lah nga pa LEUM GOD lalos, su usalosme liki facl Egypt tuh nga fah
ku in muta inmasrlolos. Nga pa LEUM GOD lalos.

30

Loang Mwe Kisakin Mwe Keng
(Exodus 37:25–28)

1 "Orala sie loang ke sak acacia, in mwe kisakin mwe keng.
2 Oru in maspang, inch singoul oalkosr lusa ac singoul oalkosr sralap, ac in tufah
inch tolngoul onkosr fulata. Koac ke sruwasrik akosr in orekla ke ipin sak na kac an.
3 Afinya acn fac, siska akosr ah, ac koac kac ke gold nasnas, ac sang patun gold soko
rauneak.
4 Orala luo ring gold an nu kac mwe utuk, oakeang nu ye patun ke siska luo an, tuh
in sruok srenenu lukwa ma ac sang sruhk.
5 Oru srenenu ingan ke sak acacia, ac nokomla ke gold.
6 Filiya loang se inge likin lisrlisr ma sripsrip mutun Tuptup in Wuleang. Pa inge
acn se ma nga ac osun nu sum we.
7 Lotutang nukewa, ke pacl Aaron el ac tuku akoela lam uh, el ac fah esukak mwe
keng fac.
8 El ac fah oru oapana ke pacl el akosak lam ke ekela. Mwe kisa keng se inge in
orek na nwe tok.
9 Nik kom kisakin kutena mwe keng ma tia mutal, ku kutena kosro, ku kutena mwe
kisa ke wheat fin loang se inge, ac nikmet okoala kutena mwe kisa wain nu fac.
10 Pacl se in yac nukewa Aaron elan oru alu in aknasnasye loang uh ke el eis srahn
kosro soko ma kisakinyuk nu ke eela ma koluk, ac sang mosrwela koac akosr uh. Ma
se inge in orek ke yac nukewa ke pacl nukewa fahsru uh. Loang se inge in tufah
arulana mutal, sriyukla nu sik, LEUM GOD."

Tax Nu Ke Lohm Nuknuk Mutal Sin LEUM GOD

11 LEUM GOD El fahk nu sel Moses,

* **29:37** ***ongoiya ke ku lun mutallana la:*** mwet Israel meet ah elos lulalfongi mu kutena ma, ku kutena mwet sayen mwet tol, fin pusralla ma mutal inge ac fah oasr ongoiya sikyak nu sel.

12 “Ke pacl kom oru sie oaoa lulap ke pisen mwet Israel uh, kais sie mukul in akfalye
nu sik sie lupa in moli moul lal, tuh in wangin ongoiya sikyak nu sel ke pacl oaoa
lulap se inge ac orek uh.
13 Mwet nukewa ma wi oaoala ke oaoa lulap se inge enenu in moli lupa fal se ke
mani, pauniya fal nu ke ma oakwuki. Mani se elos moli inge ac fah sie mwe sang nu
sik.
14 Mukul nukewa ma sun yac longoul matwa, ku matu liki, pa ac moli lupa se inge
nu sik.
15 Mwet kasrup in tia moli yohk liki, ku mwet sukasrup in tia moli srik liki, ke elos
moli lupa se inge nu ke moul lalos.
16 Eisani mani inge sin mwet Israel, ac orekmakin in sang akwoye Lohm Nuknuk
Mutal sik. Tax se inge ac fah sang akfalye molin moul lalos, ac nga fah esam in
karingnalosyang.”

Pesin Bronze

17 LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
18 “Orala sie pesin bronze, ac mwe loang nu kac in orekla pac ke bronze. Likiya
inmasrlon Lohm Nuknuk Mutal ac loang uh, ac okoaung kof nu loac.
19 Aaron ac wen natul in orekmakin kof inge in oul paolos ac nialos
20 meet liki elos utyak nu in Lohm Nuknuk Mutal, ku ke elos ac kalukyang nu ke
loang uh in kisakin mwe kisa firir. Na elos ac fah tia anwuki.
21 Elos enenu in ohlla paolos ac nialos tuh elos in tia misa. Oakwuk se inge ma nu
selos ac nu sin fwilin tulik natulos nwe tok.”

Oil In Akmusra

22 LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
23 “Eis kutu mwe akkeng su arulana wo — paun singoul luo ke sronin myrrh, paun
onkosr ke cinnemon ma keng fohlo, paun onkosr ke mah keng,
24 ac paun singoul luo ke cassia (ma inge nukewa in pauni fal nu ke srikasrak
oakwuki). Sang nu kac sie gallon in oil in olive,
25 ac orala sie oil in akmusra mutal, kurrauk oana ono keng.
26 Kom fah mosrwela Lohm Nuknuk Mutal sik kac, oayapa Tuptup in Wuleang,
27 tepu ac kufwa nukewa nu kac, nien lam ac kufwa nu kac, loang in esukak mwe
keng,
28 loang in esukak mwe kisa wi pac kufwa nukewa nu kac, ac pesin in winwin sac
wi mwe loangeya.
29 Kisaela ma inge in lumah se inge, na ac fah arulana mutal, ac kutena mwet, ku
kutena ma su pusralla ac fah ongoiya ke ku lun mutallana la.*
30 Na mosrwella Aaron ac wen natul, ac akmutalyalos in kulansupweyu ke orekma
lun mwet tol.
31 Fahkang nu sin mwet Israel lah oil in akmusra mutal se inge ac fah orekmakinyuk
ke pacl akmusraiyuk mwet tol ke pacl nukewa, ingela nwe tok.
32 Ac fah tia ukuiyuk nu fin kutena mwet sayen mwet tol, ac kowos fah tia
orekmakin srikasrak inge in oru mwe akmusra lowos. Ma inge mutal, ac kowos
fah sunakin fal nu ke mutaliya.
33 Kutena mwet su orek oil in akmusra oana srikasrak se inge, ku okoaung nu fin
kutena mwet sayen mwet tol, elos ac fah tia sifil oaoa in mwet luk.”

Mwe Keng

34 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Eis lupa sefanna ke kais sie mwe keng inge:
stacte, onycha, galbanum, ac franku nasnas.

30:13 Exo 38:25–26; Mt 17:24 **30:18** Exo 38:8 **30:22** 30:22–38; Exo 37:29 * **30:29** ***ku lun mutallana la:*** liye Exo 29:37

35 Kurrauk ma inge nu sie in orala sie ono keng. Sang sohl nu kac in oru in nasnas
ac mutal.
36 Tuktukya kutu in mokutkuti, us nu in Lohm Nuknuk Mutal sik, ac sang osrela
mutun Tuptup in Wuleang. Kowos nukewa in akfulatye mwe keng se inge oana sie
ma arulana mutal.
37 Nik kom orekmakin srikasrak se inge in oru kutena mwe keng nu sum sifacna.
Ma inge arulana mutal mweyen ma kisakinyukme nu sik.
38 Kutena mwet fin orek mwe keng ouinge nu sel sifacna, el ac fah tia sifilpa oaoa
in mwet luk."

31

Mwet Sroasr Nu Ke Lohm Nuknuk Mutal Sin LEUM GOD (Exodus 35:30—36:1)

1 LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
2 "Nga sulella Bezalel, wen natul Uri ac nutin natul Hur, ke sruf lun Judah,
3 ac nga nwakulla ke ngunik. Nga sang nu sel etauk, lalmwetmet, ac usrnguk ke
kain in orekma in sroasr nukewa —
4 el pah in lemlem, ac usrnguk in orala ma inge ke gold, silver ac bronze.
5 El mwet na etu tufahl eot saok in oan in mwe naweyuk, el etu kihl sak, ac oayapa
kain in sroasr usrnguk nukewa.
6 Nga sulella pac Oholiab wen natul Ahisamach ke sruf lun Dan, in welul orekma.
Nga sang ku lulap nu sin mwet usrnguk in orekma nukewa saya, tuh elos in ku in
oru ma nukewa nga sap in orekla inge:
7 Lohm Nuknuk Mutal sik, Tuptup in Wuleang ac mwe afyuf nu kac, ac kufwa
nukewa nu ke Lohm Nuknuk Mutal,
8 tepu ac kufwa nu kac, nien lam gold nasnas ac kufwa nukewa nu kac, loang in
furreak mwe keng,
9 loang nu ke mwe kisa ac kufwa nukewa nu kac, pesin in winwin ac mwe loang
nu kac,
10 nuknuk wolana lun mwet tol ma nu sel Aaron ac wen natul, tuh elos in nukum
ke pacl elos oru orekma lun mwet tol,
11 oil in akmusra, ac mwe keng nu ke Acn Mutal. Ke elos oru ma inge nukewa, elos
enenu in oru oana ke nga sapkin nu sum."

Sabbath, Len In Mongla

12 LEUM GOD El fahk nu sel Moses
13 in fahk nu sin mwet Israel, "Liyaung Sabbath, len in mongla luk, mweyen mwe
akul se inmasrlok ac kowos nu ke fwil nukewa fahsru uh, in fahkak lah nga, LEUM
GOD, sulekowosla kowos in mwet luk.
14 Kowos fah liyaung len in mongla se inge mweyen sie len mutal. Kutena mwet su
tia liyaung ac orekma na ke len sac, ac fah anwuki.
15 Oasr len onkosr kowos ku in oru orekma lowos, a len se akitkosr sie len in mongla
mutal nu sik. Kutena mwet su oru kutena orekma ke len sac ac fah anwuki.
16 Ke ma inge mwet Israel in karinganang len se inge in akfulatye, tuh akilenyen
sie wuleang nwe tok.
17 Akul se inge fah oan inmasrlok ac mwet Israel ma pahtpat, lah nga, LEUM GOD,
orala kusrao ac faclu ke len onkosr, ac ke len se akitkosr nga tui liki orekma, ac
mongla."
18 Ke God El aksafyela sramsram lal nu sel Moses Fineol Sinai, El sang eot tupasrpasr
luo nu sel ma God El sifacna simusla ma sap fac.

31:15 Exo 20:8–11; 23:12; 34:21; Lev 23:3; Dut 5:12–14 **31:17** Exo 20:11

32

Cow Mukul Gold Soko
(Deuteronomy 9:6–29)

1 Ke mwet uh liye lah Moses el pahtlac in oatui liki fineol uh, elos toeni nu yorol
Aaron ac fahk nu sel, "Kut tia etu lah mea sikyak nu sin mwet se Moses uh, su
pwenkutme liki acn Egypt. Ke ouinge, orala sie god an nu sesr in kol kut."
2 Aaron el fahk nu selos, "Eisla yaring gold ma mutan kiowos, wen nutuwos, ac acn
nutuwos elos yaringkin an, ac use nu sik."
3 Ouinge mwet nukewa eisla yaring gold lalos ac usla nu yorol Aaron.
4 El munanak yaring inge nwe ke kofelik, na el okoala gold uh nu in sie form ma
lumahla soko cow fusr mukul.
Na mwet uh fahk, "Israel, pa inge god lasr, su pwenkutme liki acn Egypt!"
5 Na Aaron el musaela sie loang ye mutun cow mukul gold soko uh, ac fahkak "Lutu
ac fah orek sie kufwa in akfulatye LEUM GOD."
6 Toangna ke lotutang se toko ah, elos usani kosro mwe kisa firir, ac kutu in mwe
kisa in akinsewowo. Mwet uh mutani, ac elos nimnim ac oru ouiya na kupatol.
7 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Aksaye tufoki, tuh mwet lom su kom kolma liki
Egypt elos orala sie ma na koluk.
8 Elos kuhfla liki ouiyen moul ma nga sapkin nu selos. Elos orala cow mukul soko ke
gold ac alu nu kac ac orek kisa nu kac. Elos fahk mu pa inge god lalos su pwanulosme
liki Egypt.
9 Nga etu lupan likkeke lun mwet inge.
10 Inge, nik kom srike in ikolyu. Nga kasrkusrak selos, ac nga ac kunauselosla. Na
nga fah oru tuh kom ac fwil nutum in sie mutunfacl lulap."
11 Tusruktu Moses el kwafe sin LEUM GOD lal ac fahk, "LEUM GOD, efu ku kom in
arulana kasrkusrak sin mwet lom, su kom molelosla liki facl Egypt ke po kulana ac
ku lulap lom?
12 Efu ku kom oru mwet Egypt in ku in fahk mu ke kom pwanla mwet lom liki acn
Egypt kom nuna akoo na in onelosi fineol uh ac kunauselosla nwe ke elos nukewa
wanginla? Tulokinya kasrkusrak lom an. Aolla nunak lom ac nimet use mwe ongoiya
inge nu fin mwet lom.
13 Esam mwet kulansap lom: Abraham, Isaac ac Jacob. Esam pac wulela ku lom
nu selos lah kom ac oru tuh fwilin tulik natulos in pus oana itu inkusrao, ac kom fah
sang nu selos acn nukewa su kom wuleang kac tuh in ma selos nwe tok."
14 Ke ma inge LEUM GOD El aolla nunak lal, ac tiana sang mwe ongoiya nu fin mwet
lal oana El tuh akoo in oru.
15 Na Moses el forla ac oatui liki fineol uh, ac el us eot tupasrpasr luo ma simla ma
sap fac lac lac.
16 God sifacna El orala eot tupasrpasr luo uh ac kihlisya ma sap uh fac.
17 Joshua el lohng pusren wowo lun mwet uh ac el fahk nu sel Moses, "Nga lohng
pusren mweun ke nien aktuktuk uh."
18 Moses el fahk, "Tia pusren sasa in kutangla pa ingan, ku pusren tung ke
kutangyukla elos, a pusren on."
19 Ke Moses el tuku apkuranyang nu nien aktuktuk uh el liye cow mukul gold soko,
ac liye ke mwet uh onsrosro, na el foloyak. El tolya eot tupasrpasr luo uh nu pe eol
uh, na eot luo ah fokelik.
20 El sruokya cow gold soko elos orala, sang nu ke e ah nwe ke kofelik, na el itungya
nwe ke mokutkuti oana powder, ac kurrauk ke kof, na el sang mwet Israel in nim.

32:1 Orek 7:40 **32:4** 1 Tok 12:28; Orek 7:41 **32:6** 1 Cor 10:7 **32:11** 32:11–14; Oek 14:13–19 **32:13** Gen 17:8; 22:16–17

21 El fahk nu sel Aaron, “Mea mwet inge oru nu sum pwanang kom lela nu selos in
oru ma na koluk se inge?”
22 Aaron el topuk, “Nimet kasrkusrak sik. Kom etu kuinsrim lun mwet inge nu ke
ma koluk.
23 Elos fahk nu sik, ‘Kut tia etu lah mea sikyak nu sin mwet se Moses uh, su
pwenkutme liki acn Egypt. Ke ouinge, orala sie god an nu sesr in kol kut.’
24 Nga siyuk elos in use mwe naweyuk gold lalos nu sik, ac elos su oasr yoro elos
eisla ac use nu sik. Nga sisang mwe naweyuk inge nu in e ah, na cow mukul soko
inge sikyak!”
25 Moses el liye lah Aaron el fuhlela mwet uh in sukosokla in oru na lungse lalos
ac orekma in mwet lalfon ye mutun mwet lokoalok lalos.
26 Ouinge Moses el tu ke acn in utyak nu ke nien aktuktuk ac wowoyak fahk, “Su
suwos wi layen lun LEUM GOD? Fahsru nu in se inge!” Na mwet Levi nukewa tukeni
nu yorol ac raunella,
27 ac el fahk nu selos, “LEUM GOD lun Israel El sapkin tuh kowos nukewa in srukak
cutlass nutuwos ac filiya pupowos, ac fahsr sasla ke lohm nuknuk nukewa, mutawauk
ke nien utyak uh sasla e layeno, ac kais sie suwos in uniya mukul Israel wiowos, mwet
kawuk lowos, ac mwet tulan lowos.”
28 Mwet Levi elos akos, ac uniya akuran tausin tolu mukul Israel ke len sac.
29 Moses el fahk nu sin mwet Levi, “Misenge ke kowos uniya wen nutuwos ac
tamulel lowos, kowos sifacna akmutalye kowos in fal nu ke orekma lun mwet tol nu
sin LEUM GOD, na LEUM GOD El akinsewowoye kowos.”
30 Len tok ah Moses el fahk nu sin mwet uh, “Kowos tuh orala ma koluk na yohk
se. Tusruktu inge nga ac sifil utyak nu fineol uh nu yurin LEUM GOD. Sahp nga ku
in eis nunak munas nu ke ma koluk lowos.”
31 Na Moses el folokla nu yurin LEUM GOD ac fahk, “Mwet inge orala ma koluk na
yohk se. Elos orala god se ke gold ac alu nu kac.
32 Inge nga kwafe sum in nunak munas ke ma koluk lalos. A kom fin tia, na kom
eela inek liki book se su kom simis inen mwet lom loac.”
33 LEUM GOD El topuk, “Elos na su orekma koluk lainyu pa nga fah eela inelos liki
book nutik.
34 Inge fahsrot, kolla mwet uh nu ke acn se nga tuh fahk nu sum kac. Esam lah
lipufan luk ac fah pwen kom, tusruktu ke pacl fahsru uh nga fah kalyei mwet inge
ke ma koluk lalos.”
35 Ke ma inge LEUM GOD El supwama sie mas upa nu fin mwet uh, mweyen elos
tuh sap Aaron el orala cow mukul gold soko.

33

LEUM GOD El Sapkin Mwet Israel In Som Liki Eol Sinai

1 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Fahsr liki acn se inge, kom ac mwet su kom
use liki Egypt, ac fahsr nu ke facl se su nga wulela in sang nu sel Abraham, Isaac, ac
Jacob, ac nu sin fwil natulos.
2 Nga ac supwaot sie lipufan in pwen kom, ac nga fah lusla mwet Canaan, mwet
Amor, mwet Hit, mwet Periz, mwet Hiv, ac mwet Jebus.
3 Kom ac som nu in sie facl mut ac kasrup fohk we. Tusruktu nga sifacna ac tia wi
kowos, mweyen kowos mwet likkeke, sahp nga ac kunauskowosla inkanek lowos.”
4 Ke mwet uh lohng kas inge, elos mutawauk in asor ac tung, ac tia sifilpa orekmakin
mwe naweyuk.

32:32 Psa 69:28; Fwack 3:5 **33:1** Gen 21:7; Gen 26:3; Gen 28:13

5 Meyen LEUM GOD El tuh sapkin nu sel Moses in fahk nu selos, “Kowos mwet
likkeke. Nga fin ac wi kowos, finne ke kitin pacl na, nga ac ku in arulana
kunauskowosla. Eisla mwe naweyuk lowos an inge, ac nga fah nunku lah mea nga
ac oru nu suwos.”
6 Ouinge tukun mwet Israel elos fahsr liki Eol Sinai, elos tia sifil orekmakin mwe
naweyuk.

Lohm Nuknuk Mutal Sin LEUM GOD

7 Pacl nukewa mwet Israel elos tulokunak iwen aktuktuk selos uh, Moses el ac usla
Lohm Nuknuk Mutal ac tulokunak ke sie acn ma loes kutu liki nien aktuktuk uh. El
pangon lohm nuknuk sac Iwen Tukeni Ye Mutun LEUM GOD. Kutena mwet su lungse
lolngok yurin LEUM GOD ac illa liki nien aktuktuk ac som nu we.
8 Pacl nukewa Moses el illa in som nu ke Lohm Nuknuk sac, mwet uh ac tu ke nien
utyak nu ke lohm nuknuk selos ac ngetla liyal Moses nwe ke el utyak nu loac.
9 Tukun Moses el utyak, sru in pukunyeng uh ac oatui lucng me ac tu ke nien utyak
nu in Lohm Nuknuk uh, ac LEUM GOD El ac kaskas nu sel Moses liki pukunyeng uh
me.
10 Pacl se na mwet uh liye sru in pukunyeng ke acn in utyak nu in Lohm Nuknuk
Mutal, elos ac pasrla.
11 LEUM GOD El ac kaskas nu sel Moses ngetani nu sie, oana ke sie mwet el
sramsram nu sin mwet kawuk lal. Toko Moses el ac folokla nu nien aktuktuk uh.
Tusruktu Joshua, wen natul Nun, su mwet kasru fusr lal, el mutana in Lohm Nuknuk
Mutal.

LEUM GOD El Wulela In Wi Mwet Lal

12 Moses el fahk nu sin LEUM GOD, “Pwaye lah kom fahk nu sik in kolla mwet inge
nu ke facl sac, tusruktu kom tiana fahkma nu sik lah su ac wiyu som. Kom fahk mu
kom arulana eteyu ac kom insewowo sik.
13 Fin pwaye, nga kwafe sum in fahkma nunak lom, tuh ngan ku in kulansupwekom
ac oru na ma ac akinsewowoye kom. Esam pac lah kom sulela mutanfahl se inge tuh
elos in mwet lom.”
14 LEUM GOD El fahk, “Nga ac wi kom, ac nga fah sot misla nu sum.”
15 Moses el sifil fahk, “Kom fin tia wi kut, nimet oru kut in som liki acn se inge.
16 Mwet uh ac etu fuka lah kom insewowo sin mwet lom ac insewowo sik kom fin
tia wi kut? Oasr lom yorosr uh pa ac akkalemye lah kut sie liki mutunfacl nukewa
saya fin faclu.”
17 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Nga ac oru oana ke kom siyuk, mweyen nga
arulana etekom ac nga insewowo sum.”
18 Na Moses el fahk, “Nunak munas, lela nga in liye kalem wolana ma akkalemye
lah kom oasr yorosr.”
19 LEUM GOD El topuk, “Nga ac oru tuh wolana luk nukewa in fahsr ye motom,
ac nga fah fahkak Ine lukma luk yen kom oasr we. Nga pa LEUM GOD, ac nga fah
fahkak kulang ac pakoten nu selos su nga sulela in oru nu se.
20 Nga ac fah tia lela kom in liye mutuk, mweyen wangin mwet ku in liyeyu ac moul
na,
21 tusruktu oasr sie eot inge siskuk ma kom ku in tu fac.
22 Pacl se kalem wolana luk sun acn inge, nga fah filikomi ke lufin eot uh ac afinkomi
ke pouk nwe ke nga alukela.
23 Na nga fah eisla pouk, ac kom fah liye fin tuktuk, a kom fah tia liye mutuk.”

33:19 Rom 9:15

34

Eot In Ma Sap Akluo
(Deuteronomy 10:1–5)

1 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Taflela luo eot tupasrpasr oana ma meet ah, ac
nga fah simusla fac kas ke eot luo ma kom tuh fukulya ah.
2 Lututang kom akola ac fanyak nu fin mangon Eol Sinai ac osun nu sik we.
3 Wangin mwet in wi kom fanyak. Wangin mwet in liyeyukyak in kutena acn ke
eol uh, ac wangin sheep ku cow in mongo pe eol uh.”
4 Ouinge Moses el taflela eot tupasrpasr luo, ac toangna in lotutang tok ah el us
fanyak nu Fineol Sinai, oana ke LEUM GOD El sapkin.
5 LEUM GOD El oatui in sie pukunyeng ac welul tu we, ac El fahkak Ine mutal lal,
su LEUM GOD. *
6 LEUM GOD El fahla ye mutal Moses ac fahkak, “Nga pa LEUM GOD, God lun kulang
ac pakoten, su tia sa in mulat, ac sesseslana ke inse pwaye ac lungse kawil.
7 Nga liyaung wulela luk nu sin tausin fwil, ac nga nunak munas nu selos su tafongla
ac oru ma sutuu ac ma koluk. Tusruk nga fah tia mulkunla in kai papa ac nina su
oru ma koluk, oayapa tulik natulos ac nutin natulos nu ke fwil aktolu ac akakosr.”
8 Moses el sulaklak faksufi ac alu.
9 El fahk, “LEUM GOD, fin pwaye kom insewowo sik, nga siyuk sum in wi kut som.
Mwet inge mwet likkeke, tusruktu nunak munas ke ma sutuu ac ma koluk lasr, ac eis
kut tuh kut in mwet lom.”

Ma Sap Aksasuyeyukla
(Exodus 23:14–19; Deuteronomy 7:1–5; 16:1–17)

10 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Inge nga oakiya sie wuleang inmasrlok ac
mwet Israel. Nga fah oru ma usrnguk ye mutalos, su soenna orek kutena acn fin
faclu ku inmasrlon kutena mutanfahl. Mwet nukewa fah liye orekma yohk su nga
LEUM GOD ku in oru, mweyen nga fah oru mwe lut yohk keiwos.
11 Akos ma sap su nga sot nu suwos misenge. Nga ac fah lusak mwet Amor, mwet
Canaan, mwet Hit, mwet Periz, mwet Hiv ac mwet Jebus, ke kowos fahsr in utyak nu
yen selos.
12 Nimet orek wulela yurin mwet in mutunfacl su kowos fahsr nu we, tuh ouiya se
inge ac ku in sie sruhf nu suwos.
13 A ma kowos ac oru uh pa kunausya loang lalos, fukulya sru eot mutal lalos, ac
pakiya ma akilenyen Asherah, god mutan lalos.
14 “Nik kom alu nu sin kutena god saya, tuh nga LEUM GOD, sie God lemta.
15 Nik kom oru kutena wulela yurin mwet in facl sac, mweyen pacl elos alu nu
sin god sutuu lalos ac orek kisa nu selos, elos ac suli kom in welulos, ac kom ac fah
sruhfla in kang mwe mongo elos kisakin nu sin god lalos.
16 Sahp wen nutum ac mau ku in payukyak sin mutansac, su ac pwanulosla tuh
elos in tia inse pwaye nu sik, ac alu nu sin god sutuu lalos.
17 “Nik kom orek god osra ac alu nu selos.
18 “Liyaung Kufwen Bread Tia Akpulol. Kom in kang bread wangin mwe pulol kac
ke lusen len itkosr in malem Abib, oana nga tuh sapkin nu sum, mweyen malem sacn
pa kom illa liki acn Egypt.
19 “Wounse mukul nukewa nutuwos ac wounsien kosro uh elos ma luk,

---

* **34:5** ***LEUM GOD:*** liye Exo 3:14 ac Kalmen Kutu Kas. **34:6** 34:6–7; Exo 20:5–6; Oek 14:18; Dut 5:9–10; 7:9–10 **34:13** Dut 16:21 **34:17** Exo 20:4; Lev 19:4; Dut 5:8; 27:15 **34:18** Exo 12:14–20; Lev 23:6–8; Oek 28:16–25 **34:19** Exo 13:2

20 tusruktu kais soko wounse nutin donkey nutuwos an kowos ac moli ke soko sheep
fusr. Kowos fin tia lungse moli, na koteya kwawal. Kowos enenu na in molela wounse
mukul nukewa nutuwos uh.
"Wangin sie mwet in tuku nu ye mutuk fin wangin mwe sang in paol.
21 "Oasr len onkosr lom in oru orekma lom, ac nik kom orekma ke len se akitkosr,
finne pacl in taknelik ku pacl in kosrani.
22 "Karinganang Kufwen Kosrani pacl kom ac oru kosrani se meet ke wheat, ac
karinganang Kufwen Iwen Aktuktuk ke saflaiyen pacl in kosrani, ke kowos telani
fokinsak sunowos.
23 "Pacl tolu in yac se mukul Israel nukewa in tuku alu nu sik, LEUM GOD lun Israel.
24 Tukun nga lusla mutanfahl liki ye motom ac akyokyelik facl sum, wangin mwet
fah srike in eisla acn sum ke pacl in kufwa tolu inge.
25 "Nik kom sang bread orekla ke mwe pulol pacl kom kisakin soko kosro nu sik.
Kutena ipin kosro ma anwuki ke Kufwen Alukela fah tia oan nu ke lotutang se tok
ah.
26 "Ke kais sie yac, kom fah use nu in lohm sin LEUM GOD lom fahko ma wo emeet
ke kosrani se meet lom.
"Nik kom poeli soko sheep fusr, ku nani fusr, ke sronin titi lun nina kia."
27 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Simusla kas inge, tuh ke kas inge nga oakiya
sie wuleang yurum ac yurin mwet Israel."
28 Moses el muta yurin LEUM GOD ke len angngaul ac fong angngaul. El tia mongo
ac nim kutena ma. El simis fin eot tupasrpasr inge kas ke wuleang — Ma Sap Singoul.

Moses El Oatui Liki Fineol Sinai

29 Ke Moses el us Ma Sap Singoul oatui liki Fineol Sinai, mutal saromrom mweyen
el sramsram yurin LEUM GOD, a el tiana etu lah saromrom mutal.
30 Aaron ac mwet nukewa ngetang liyal Moses ac liyauk lah mutal saromromla, ac
elos sangeng in kulukyang nu yorol.
31 A Moses el pangnolos, ac Aaron ac mwet kol nukewa ke sruf lun Israel elos som
nu yorol, ac Moses el kaskas nu selos.
32 Toko, mwet Israel nukewa tukeni nu yorol, na Moses el sang nu selos ma sap
nukewa ma LEUM GOD El fahk nu sel Fineol Sinai.
33 Ke Moses ek aksafyela sramsram lal yorolos, el afinya mutal ke sie nuknuk minini.
34 Pacl nukewa Moses el ac utyak nu ye mutun LEUM GOD in Lohm Nuknuk Mutal
in sramsram nu sel, el ac eisla nuknuk minini sac liki mutal. Ke el ac ilme, el ac
fahkak nu sin mwet Israel ma nukewa ma sapkinyuk elan fahk,
35 ac elos ac liye lah mutal saromrom. Na el ac sifilpa afinya mutal ke nuknuk
minini sac nu ke pacl se el ac sifilpa som in sramsram nu sin LEUM GOD.

35

Oakwuk Nu Ke Len Sabbath

1 Moses el pangoneni mwet ke sruf nukewa lun Israel ac fahk nu selos, "Pa inge ma
LEUM GOD El sapkin nu suwos in oru:
2 Oasr len onkosr kowos ku in oru orekma lowos, a len se akitkosr sie len in mongla
mutal nu suwos, sriyukla nu sik, LEUM GOD. Kutena mwet su oru kutena orekma ke
len sacn ac fah anwuki.
3 Kowos fah tia ta e ke len Sabbath ke kutena acn kowos muta we."

34:20 Exo 13:13 **34:21** Exo 20:9–10; 23:12; 31:15; 35:2; Lev 23:3; Dut 5:13–14 **34:22** Lev 23:15–21; Oek 28:26–31; Lev 23:39–43 **34:25** Exo 12:10 **34:26** Dut 26:2; Dut 14:21 **34:29** 34:29–35; 2 Cor 3:7–16 **35:2** Exo 20:8–11; 23:12; 31:15; 34:21; Lev 23:3; Dut 5:12–14

Mwe Sang Nu Ke Lohm Nuknuk Mutal (Exodus 25:1–9)

4 Moses el fahk nu sin mwet Israel nukewa, “Pa inge ma LEUM GOD El sapkin:
5 Kowos in oru sie sang nu sin LEUM GOD. Mwet nukewa su kena oru ouinge in use sie mwe sang ke gold, silver ku bronze;
6 linen srik eoa, unen sheep ma tuhn folfol, sroninmutuk, ac srusra; nuknuk orekla ke unen nani;
7 kulun sheep mukul ngosla srusra; kulun kosro fisrasrsrasr; sak acacia;
8 oil nu ke lam uh; mwe keng nu ke oil in akmusra ac nu ke mwe kisa keng fohlo;
9 eot onyx ac wek saok saya in oakwukyang nu ke ephod* lun Mwet Tol Fulat ac nu ke mwe loeyuk iniwa lal.

Ma Nu Ke Lohm Nuknuk Mutal Sin LEUM GOD (Exodus 39:32–43)

10 “Mwet nukewa inmasrlowos su pah in orekma elos in tuku ac orala ma nukewa ma LEUM GOD El sapkin:
11 Lohm Nuknuk Mutal, ma in sang sunya fac ac mwe lisrlisr nu lik, mwe sruh ac frem nu kac, sukan brace uh, sru nu kac, ac kapin sru uh;
12 Tuptup in Wuleang, srenenu nu kac, mwe afyuf nu kac, ac nuknuk in lisrlisr in lusrungak;
13 tepu ac srenenu kac, ac kufwa nukewa nu kac; bread kisakinyukla nu sin God;
14 nien lam mwe kalem, ac kufwa nu kac; lam uh wi oil nu kac;
15 loang in kisa mwe keng ac srenenu kac; oil in akmusra; mwe kisa keng fohlo; nuknuk in lisrlisr nu ke mutunoa lun Lohm Nuknuk Mutal;
16 loang nu ke mwe kisa firir, wi mwe liklik bronze itukyang nu kac, srenenu ac kufwa nukewa nu kac; pesin in winwin ac ma loangeya;
17 mwe lisrlisr nu ke kalkal nuknuk rauneak, wi sru ac kapin sru nu kac; mwe lisrlisr nu ke acn in utyak nu luin kalkal uh;
18 kwi nu ke Lohm Nuknuk Mutal, ac sucl nu ke Lohm Nuknuk ac kalkal uh;
19 ac nuknuk wolana ma mwet tol in nukum pacl elos ac kulansap in Acn Mutal — nuknuk mutal inge ma lal Aaron, mwet tol, ac wen natul nukewa.”

Mwet Uh Use Mwe Sang Lalos

20 Na mwet Israel nukewa elos illa som,
21 ac elos nukewa su insewowo in oru mwe sang lalos nu sin LEUM GOD elos use in sang oru Lohm Nuknuk Mutal sin God. Elos use kufwa nukewa ma eneneyuk nu ke pacl in alu, oayapa ma ac sang oru nuknuk mutal lun mwet tol.
22 Mwet nukewa su lungse, kewana mukul ac mutan, use pin in naweyuk, ring, yaring, ah in walwal, ac kain in mwe yun gold nukewa, ac elos kisakunang nu sin LEUM GOD.
23 Elos nukewa su oasr nuknuk linen srik eoa, ku unen sheep ngosla folfol, sroninmutuk, ku srusra; nuknuk ke unen nani, kulun sheep mukul ngosiyukla srusra; ku kulun kosro fisrasrsrasr, elos use.
24 Mwet nukewa su ku in srukak silver ku bronze elos use ma inge tuh in mwe sang lalos nu sin LEUM GOD, ac mwet nukewa su oasr sak acacia yoro ma ku in orekmakinyuk nu ke kutena kain in orekma, elos use.
25 Mutan pah in israp nukewa elos usani turet ke linen srik eoa, ac turet folfol, sroninmutuk, ac srusra, ma elos orala ke unen sheep.
26 Elos oayapa orala turet ke unen nani.
27 Mwet kol elos use eot onyx ac kutu pac eot saok in oakwukyang nu ke ephod ac mwe loeyuk iniwa,

---

* **35:9** ***ephod:*** liye Exo 28:6–12.

28 oayapa mwe keng ac oil nu ke lam uh, nu ke oil in akmusra, ac nu ke mwe kisa
keng fohlo.
29 Mwet Israel nukewa su insewowo in oru mwe sang lalos, elos use nu sin LEUM
GOD nu ke orekma ma El sapkin nu sel Moses in orek.

Mwet Sroasr Nu Ke Lohm Nuknuk Mutal Sin LEUM GOD
(Exodus 31:1–11)

30 Moses el fahk nu sin mwet Israel, "LEUM GOD El sulella Bezalel, wen natul Uri
ac nutin natul Hur ke sruf lun Judah.
31 God El nwakulla ke ngunal, ac sang nu sel etauk, lalmwetmet, ac usrnguk ke kain
in orekma in sroasr nukewa —
32 el pah in lemlem, ac usrnguk in orala ma inge ke gold, silver ac bronze;
33 el mwet na etu tufahl eot saok in oan in mwe naweyuk; el etu kihl sak, ac oayapa
kain in sroasr usrnguk nukewa.
34 LEUM GOD El sang nu sel, ac oayapa nu sel Oholiab wen natul Ahisamach ke
sruf lun Dan, tuh eltal in ku in luti mwet ngia ke usrnguk in sroasr laltal.
35 El sang nu seltal pah in oru kain orekma nukewa lun mwet sroasr, ac mwet
lemlem ke orekma usrnguk, ac mwet otwot ke nuknuk linen srik eoa; unen sheep ma
tuhn folfol, sroninmutuk, srusra; ac kutepacna kain in nuknuk saya. Eltal fo in oru
kain in orekma nukewa.

36

1 "Bezalel, Oholiab, ac mwet orekma nukewa saya su LEUM GOD El sang pah ac
lalmwetmet nu se, su etu in orala ma nukewa ma eneneyuk in sang musai Lohm
Nuknuk Mutal, elos in oru ma nukewa in oana ma LEUM GOD El sapkin."

Mwet Uh Use Mwe Sang Puspis

2 Moses el pangnol Bezalel ac Oholiab, wi mwet pah in orekma nukewa saya su
LEUM GOD El sang nu se fo in orekma ac su engan in kasru, na Moses el fahk elos in
mutawauk orekma.
3 Elos eis sel Moses mwe sang nukewa ma mwet Israel elos usani in sang musai
Lohm Nuknuk Mutal. Ac mwet Israel elos nuna us na mwe sang lalos ke lotutang
nukewa nu yorol Moses.
4 Na mwet usrnguk in orekma su oru orekma uh som
5 ac fahkang nu sel Moses, "Ma mwet uh use arulana alukela ma eneneyuk nu ke
orekma ma LEUM GOD El sapkin in orek."
6 Ke ma inge, Moses el supwalik kas nu in nien aktuktuk uh tuh mwet uh in tia
sifil orani mwe sang lalos nu ke Lohm Nuknuk Mutal. Ouinge mwet uh tia sifil usani
mwe sang.
7 Ma utukeni tari arulana yolyak in aksafyela orekma nukewa.

Musai Lohm Nuknuk Mutal Sin LEUM GOD
(Exodus 26:1–37)

8 Mukul ma arulana usrnguk inmasrlon mwet orekma uh pa orala Lohm Nuknuk
Mutal sin LEUM GOD. Elos orala ke ipin nuknuk linen srik eoa singoul, otwotla ke
unen sheep folfol, sroninmutuk, ac srusra, ac akilenyuk ke luman cherub uh.
9 Kais sie ip oana sie lupa, yact singoul akosr lusa ac yact luo sralapa.
10 Elos twani ip limekosr in orala ip loeloes sefanna, ac oru oapana nu ke ip limekosr
ngia.
11 Elos orala mwe sremsrem ke nuknuk folfol, ac sang nu ke ipin nuknuk se ma
oan e siska ke kais sie nuknuk in lisrlisr.

12 Elos orala mwe sremsrem lumngaul nu ke ip se meet ke nuknuk in lisrlisr se
meet, oayapa mwe sremsrem lumngaul nu ke ip se safla ke nuknuk in lisrlisr se
akluo. Mwe sremsrem inge oan lain sie sin sie.
13 Elos orala mwe sruh lumngaul ke gold, in sang orani lisrlisr loeloes luo in ma
sefannala.
14 Na elos orala ipin nuknuk singoul sie ke unen nani in sang sunya Lohm Nuknuk
Mutal.
15 Orekla nufon nu ke lupa sefanna, yact singoul limekosr lusa ac yact luo sralap.
16 Elos twani polo nuknuk limekosr nu sie, ac pola onkosr ngia tutwani pac nu sie.
17 Elos sang mwe sremsrem lumngaul nu ke sisken ip se safla ke sie pola ah, ac
lumngaul mwe sremsrem ke sisken pola se ngia.
18 Elos orala mwe sruh lumngaul ke bronze in kapsreni pola luo uh, in orala sie
mwe afyuf.
19 Elos orala mwe afyuf luo pac, sie ke kulun sheep mukul ngosla srusra, ac ma se
ngia ke kulun kosro fisrasrsrasr, tuh in mwe afyuf nu lik.
20 Elos tulokunak frem ma orekla ke sak acacia nu ke Lohm Nuknuk Mutal.
21 Kais sie frem fit singoul limekosr fulata ac inch longoul itkosr sralapa.
22 Oasr acn kihlyak luo ke kais sie frem tuh frem uh in kupasreni nu sie. Frem
nukewa oasr acn kihlyak luo kac.
23 Elos orala frem longoul nu layen eir,
24 ac angngaul kapin frem ma orekla ke silver in oan ye frem inge — kapin frem
luo nu ke frem se.
25 Elos orala frem longoul nu layen epang ke Lohm Nuknuk Mutal,
26 ac angngaul kapin frem, kais luo ye frem se.
27 Elos orala frem onkosr nu ke layen tok ke Lohm Nuknuk Mutal, layen nu roto,
28 ac frem luo nu ke sruwasrik uh.
29 Frem nu insruwasrik inge kupasreni tafunyen ten ac sruokeni tenyak na nwe
lucng. Frem luo ma orala insruwasrik luo ah orekla in lumah se inge.
30 Ouinge oasr frem oalkosr wi kapin frem silver singoul onkosr — kais luo ye kais
sie frem.
31 “Elos orala sukan brace singoul limekosr ke sak acacia — ma limekosr nu ke frem
ke la Lohm Nuknuk Mutal,
32 ac limekosr nu ke frem ke layen ngia, ac limekosr nu ke frem siska nu roto
fintukun lohm uh.
33 Sukan brace soko ma oan infulwen frem uh, oan tafun lohm uh nwe ke tafu ngia.
34 Elos nokomla frem uh ke gold, ac oakeang ring gold lulap nu kac in sruok sukan
brace uh, su nukumyukla pac ke gold.
35 “Elos orala sie mwe lisrlisr ke ipin nuknuk linen srik eoa, otwot ke unen sheep
ma folfol, sroninmutuk ac srusra. Elos yunela ac akilenya ke luman cherub uh.
36 Elos orala sru akosr ke sak acacia ac nokomla ke gold, ma in sruok mwe lisrlisr
uh, ac isongang mwe sruh gold nu ke sru uh. Na elos orala kapin sru akosr ke silver
tuh sru uh in oan kac.
37 Nu ke acn in utyak nu in Lohm Nuknuk Mutal, elos orala mwe lisrlisr se ke linen
srik eoa, orekla ke unen sheep folfol, sroninmutuk ac srusra, ac yunla ke mwe akul.
38 Nu ke mwe lisrlisr se inge elos orala sru limekosr ke sak acacia nukla ke gold, ac
oakeang mwe sruh gold nu kac. Elos nokomla acn lucng ac osra kac ke gold, ac orala
kapin sru limekosr ke bronze nu ke sru inge.

37

Orekla Tuptup In Wuleang
(Exodus 25:10–22)

1 Bezalel el orala Tuptup in Wuleang ke sak acacia, inch angngaul limekosr lusa,
inch longoul itkosr sralap, ac inch longoul itkosr fulata.
2 El nokomla acn loac ac lik ke gold nasnas, ac sang patun gold raunela nufon.
3 El orala ring gold in utuk akosr nu kac ac oakeang nu ke nia akosr kac, kais luo
ke siska lac lac.
4 El orala srenenu nu kac ke sak acacia, ac nokomla ke gold,
5 ac isongang nu in ring ke sisken Tuptup uh.
6 El orala sie mwe afyuf ke gold nasnas, inch angngaul limekosr lusa, ac inch longoul
itkosr sralap.
7 El orala cherub luo ke gold tuktuki,
8 sie oan ke tafu ac sie oan ke tafu se ngia. El orala tuh cherub luo ah in ip sefanna
nu ke mwe afyuf sac.
9 Cherub luo ah ngetani nu sie fin mwe afyuf sac, ac posohksok lalos asrosrelik ac
afinya fac ah.

Orekla Tepu Nu Ke Bread Ma Kisakinyuk Nu Sin God (Exodus 25:23–30)

10 Bezalel el orala tepu sac ke sak acacia, inch tolngoul onkosr lusa, singoul oalkosr
sralap, ac longoul itkosr fulata.
11 El nokomla ke gold nasnas ac filiya patun gold rauneak.
12 El kulasak fac ah ke sie patun inch tolu fulata, ac sang sie mwe naweyuk orekla
ke gold in oan fin patun sac.
13 El orala ring in utuk akosr ke gold nu kac, ac sang nu ke sruwasrik akosr ah, yen
nia akosr ah oakiyuki we.
14 Ring in sruh srenenu inge itukyang apkuran nu ke patun sac.
15 Orekla srenenu nu kac ke sak acacia ac nukla ke gold.
16 El orala ahlu nu fin tepu ke gold nasnas: plate, cup, sufa, ac pol in orekmakinyuk
nu ke pacl in kisa wain.

Orekla Nien Lam (Exodus 25:31–40)

17 Bezalel el orala sie nien lam ke gold nasnas, in oana luman sak soko. El orala
srupo an ac kahpu an ke gold tuktuki. Ipin gold se na ma el sang orala srupo uh pa
sang orala ros motul ac ros fareng, mwe naweyuk nu kac.
18 Lah onkosr tula siska — tolu ke la, ac tolu ke la.
19 Kais sie lah onkosr inge oasr ros in yun tolu kac ma oana luman ros almond —
kutu ros motul ac kutu ros fareng.
20 Srupo ke nien lam uh oasr ros in yun akosr kac ma oana luman ros almond —
kutu ros motul ac kutu ros fareng.
21 Oasr ros motul se oan ye acn ma kais luo lah inge kupasreni we.
22 Nien lam uh, wi ros motul mwe naweyuk, ac lah kac ah — nufonna orekla ke
ipin gold nasnas sefanna ma tuktuki.
23 El orala lam itkosr nu ke nien lam sac, ac el orala mwe kosrkosr wik ac ahlu nu
kac ke gold nasnas.
24 El orekmakin paun itngoul limekosr ke gold nasnas in sang oru nien lam uh ac
kufwa nukewa nu kac.

Orekla Loang Nu Ke Esukak Mwe Keng (Exodus 30:1–5)

25 Bezalel el orala loang se ke sak acacia, mwe esukak mwe keng. Maspang acn fac:
inch singoul oalkosr lusa, singoul oalkosr sralap, ac tolngoul onkosr fulata. Koac ke
sruwasrik akosr ah orekla ke ipin sak na ma sang orala loang uh.

26 El afinya acn fac oayapa siska akosr an kewa, ac koac kac, ke gold nasnas, ac
likiya patun gold soko rauneak.
27 El orala ring in tou gold luo, ac sang oan ye patun sac ke siska lac lac, in sruok
srenenu lukwa ma orekla in sang sruhk.
28 El orala srenenu inge ke sak acacia ac nokomla ke gold.

Orekla Oil In Akmusra Ac Mwe Keng
(Exodus 30:22–38)

29 Bezalel el oayapa orala oil in akmusra mutal ac mwe keng nasnas loslos fohlo,
karkarak oana ono in akkeng.

38

Orekla Loang Nu Ke Mwe Kisa Firir
(Exodus 27:1–8)

1 Bezalel el orala sie loang ke sak acacia, nu ke mwe kisa firir. Maspang acn fac: fit
itkosr tafu lusa, itkosr tafu sralap; ac akosr tafu fulata.
2 El orala koac in tuyak fin sruwasrik akosr ah. Koac inge orekla ke sak se na ma
sang orala loang uh. El nokomla nufon ke bronze.
3 El orala pac kufwa nukewa nu ke loang uh: pan, saful, pesin, fork, ac pan in
neinyuk mulut firir. Kufwa inge nukewa orek ke bronze.
4 El orala mwe liklik se ke bronze ac oakiya ye patun uh lac nwe ke infulwen loang
uh.
5 El orala ring in utuk akosr ac sang in oan ke sruwasrik akosr.
6 El orala srenenu ke sak acacia, nokomla ke bronze,
7 ac isongang nu in ring ke sisken loang uh lac lac. Loang uh orekla ke ipinsak ac
oalal acn loac.

Orekla Pesin Bronze
(Exodus 30:18)

8 El orala sie pesin ac ma loangeya ke bronze saromrom ma mutan su kulansap ke
nien utyak nu in Lohm Nuknuk Mutal elos selngunkin.

Kalkal Nu Ke Lohm Nuknuk Mutal Yen LEUM GOD El Muta We
(Exodus 27:9–19)

9 Nu ke Lohm Nuknuk Mutal, su nien muta lun LEUM GOD, Bezalel el orala lisrlisr
nu ke kalkal uh ke nuknuk linen srik eoa. Mwe lisrlisr nu layen eir, yact lumngaul
lusa,
10 tulokinyukyak ke sru bronze longoul ma kasiki nu fin kapin sru bronze longoul,
wi mwe sruh ac osra nu kac orekla ke silver.
11 Kalkal layen nu epang uh orekla oapana layen nu eir.
12 Layen nu roto, oasr mwe lisrlisr yact longoul limekosr lusa, ac oasr sru singoul
ac kapin sru singoul, wi me sruh ac osra nu kac orekla ke silver.
13 Nu layen kutulap, yen mutunoa oan we, kalkal uh oayapa yact longoul limekosr
lusa.
14 Mwe lisrlisr nu ke la mutunoa yact itkosr tafu, ac sru tolkwe wi kapin sru tolu
nu kac.
15 Ac oapana nu ke layen ngia: oasr mwe lisrlisr yact itkosr tafu ac sru tolkwe wi
kapin sru tolu nu kac.
16 Mwe lisrlisr nukewa ke kalkal uh orekla ke linen srik eoa.
17 Kapin sru uh orekla ke bronze, na mwe sruh, osra, ac mangon sru uh orek ke
silver. Bezalel el kapsreni sru nukewa ke kalkal uh ke osra silver.

37:29 Exo 30:22–38 **38:8** Exo 30:18

18 Mwe lisrlisr nu ke acn in utyak ke kalkal uh orekla ke linen srik eoa, otwotla ke
unen sheep ma tuhn folfol, sroninmutuk, ac srusra, ac yuniyukla ke mwe akul. Lusa
ac fulata oapana mwe lisrlisr ke kalkal uh — yact singoul lusa, ac yact luo tafu fulata.
19 Mwe lisrlisr se inge tulokinyukyak ke sru bronze akosr ma kasiki fin kapin sru
akosr. Mwe sruh nu kac, ac mangon sru uh, ac osra uh, orekla ke silver.
20 Kwi nukewa nu ke Lohm Nuknuk Mutal ac nu ke kalkal ma rauneak ah orekla
ke bronze.

Kain In Osra Orekmakinyuk Nu Ke Lohm Nuknuk Mutal Sin LEUM GOD

21 Pa inge pisa ac lupan osra orekmakinyuk nu ke Lohm Nuknuk Mutal sin LEUM
GOD, acn se ma eot tupasrpasr luo karinginyuk we su simla Ma Sap Singoul oan fac.
Pisen osra inge ma Moses el sap mwet Levi in orala, su orekma ye kolyuk lal Ithamar,
wen natul Aaron mwet tol.
22 Bezalel, wen natul Uri ac nutin natul Hur ke sruf lun Judah, el orala ma nukewa
ma LEUM GOD El sapkin in orekla.
23 Oholiab, mwet kasru lal su wen natul Ahisamach ke sruf lun Dan, el sie mwet
soasr ke kihl, ke lemlem, ac el sie mwet otwot ke nuknuk linen srik eoa, oayapa ke
unen sheep ma tuhn folfol, sroninmutuk ac srusra.
24 Gold nukewa ma kisakinyukyang nu sin LEUM GOD nu ke Lohm Nuknuk Mutal,
toasriya paun luo tausin siofok eungoul limekosr, fal nu ke srikasrak ma oakwuki in
pacl sac.
25 Silver ma orekeni ke oaoa lulap lun sruf lun Israel nukewa, toasriya paun itkosr
tausin lumfoko lumngaul, fal nu ke srikasrak oakwuki.
26 Lupan gold ac silver inge nukewa fal nu ke lupan ma mwet nukewa su oaoala ke
oaoa lulap sac elos tuh moli: kais sie mwet tuh moli ke lupa se ma oakwuki nu sel ac
pauni fal nu ke srikasrak oakwuki. Oasr mukul onfoko tolu tausin lumfoko lumngaul
su yac longoulyak pa oaoala ke oaoa lulap sac.
27 Paun itkosr tausin lumfoko in silver pa sang orala kapin sru siofok nu ke Lohm
Nuknuk Mutal oayapa lisrlisr sac. Kais soko kapin sru orekla ke paun itnoul limekosr.
28 Ke paun lumngaul lula ke silver ah, Besalel el sang orala osra, mwe sruh ke sru,
ac mangon sru ingan.
29 Bronze ma kisakinyuk nu sin LEUM GOD orala paun limekosr tausin tolfoko
singoul.
30 El sang bronze inge orala kapin sru nu ke nien utyak lun Lohm Nuknuk Mutal
sin LEUM GOD, oayapa loang bronze wi mwe liklik bronze nu kac, kufwa nukewa nu
ke loang uh,
31 kapin sru nu ke kalkal rauneak ac acn in utyak nu in kalkal uh, ac kwi nukewa
nu ke Lohm Nuknuk Mutal ac kalkal se rauneak.

39

Nuknuk Lun Mwet Tol Orekla
(Exodus 28:1–14)

1 Ke unen sheep ma ngosyuk folfol, sroninmutuk, ac srusra, elos orala nuknuk
wolana ma mwet tol in nukum pacl elos ac kulansap in Acn Mutal. Elos orala nuknuk
in mwet tol lal Aaron, oana ke LEUM GOD El sapkin nu sel Moses.
2 Elos orala nuknuk ephod ke linen srik eoa, ac unen sheep folfol, sroninmutuk, ac
srusra, ac turet gold.
3 Elos tuktukya gold uh nwe ke mininila, luseya nu ke koa srisrik ac otwala nu ke
linen srik eoa ac nu ke unen sheep folfol, sroninmutuk, ac srusra.
4 Elos orala mwe sruh luo nu finpisa ke ephod uh in sang sruokani siska luo ah.

38:25 38:25–26; Exo 30:11–16 **38:26** Mt 17:24

5 Mwe lohl infulwa, ma arulana wo otweya ke mwe yun nukewa ma sang orala
ephod sac, elos kapsreni nu ke ephod uh tuh in ma sefannala, oana ke LEUM GOD El
sapkin nu sel Moses.
6 Akoeyukla eot onyx ac filiyuki in frem gold; ac elos orek kihl usrnguklana kac ke
inen wen singoul luo natul Jacob.
7 Elos filiya ma inge fin mwe sruh luo ke finpisa lun ephod uh in fahkak sruf singoul
luo lun Israel, in oana ke LEUM GOD El sapkin nu sel Moses.

Orekla Mwe Loeyuk Iniwa
(Exodus 28:15–30)

8 Elos orala mwe loeyuk iniwa ke mwe yun pacna ma sang orala ephod uh, ac ke
pacna mwe akul ma sang nawela ah.
9 Elos lumwani pacl se tuh in maspangla — inch eu lusa ac eu sralap.
10 Elos filiya tah akosr ke eot saok fac: tah soko oemeet ah elos sang eot ruby se,
topaz se, ac garnet se.
11 Tah soko aklukwa ah, elos sang emerald se, sapphire se, ac diamond se.
12 Tah soko aktolkwe ah: turquoise se, agate se, ac amethyst se.
13 Tah soko akakosr ah: beryl se, onyx se, ac jasper se. Eot inge takinyukla nu luin
kais sie frem gold.
14 Kais sie ke eot singoul luo inge kihlisyukyak inen kais sie wen natul Jacob fac, in
fahkak sruf singoul luo lun Israel.
15 Nu ke mwe loeyuk sac, orekla sein kac ke gold nasnas, pirakla oana luman fu
israpla.
16 Elos orala frem gold luo ac ring gold luo, ac oakeang ring luo ah nu ke sruwasrik
lucng ke mwe loeyuk iniwa uh.
17 Elos srupsrani sein gold lukwa nu ke ring luo ah,
18 ac srupsrani muta luo ngia ke sein lukwa ah nu ke frem luo ah, ouinge elos filiya
ke mwe sruh luo lun finpisa tuh in oan meet ke ephod uh.
19 Elos orala ring gold luo ac sang nu ke sruwasrik luo ten ke mwe loeyuk iniwa
sac, in oan layen loac sisken nuknuk ephod uh.
20 Elos orala pac ring gold luo ac sang nu ke layen ten ke acn meet ke mwe sruh luo
ke finpisa ke ephod uh, in oan apkuran ac lucng kutu liki acn se mwe lohl infulwa
sac kupasryang nu ke ephod uh.
21 Oana ma LEUM GOD El sapkin nu sel Moses, elos kapriya ring ke mwe loeyuk
iniwa nu ke ring ke ephod uh ke soko ah folfol, tuh mwe loeyuk iniwa sac fah oan
lucng liki mwe lohl infulwa sac ac tia foroti.

Nuknuk Saya Lun Mwet Tol
(Exodus 28:31–43)

22 Nuknuk loeloes se ma oan ye ephod uh orekla ke unen sheep ma tuhn folfol
nufon.
23 Elos pwela kwawen nuknuk sac ke sie pac nuknuk, in akkeye in tia mihsalik.
24 Ke pulun nuknuk sac elos sang kutu ma oana fokinsak pomegranate, ma orekla
ke mwesrem folfol, sroninmutuk ac srusra, ac linen srik eoa.
25 Oayapa elos orala tapweng srisrik ke gold nasnas ac filiya inmasrlon
pomegranate, rauneak pulun nuknuk loeloes sac —
26 tapweng se, pomegranate se, tapweng se, pomegranate se, atupali rauneak pulun
nuknuk loeloes in alu sac, in oana LEUM GOD El sapkin nu sel Moses.
27 Elos orala nuknuk loac lal Aaron ac wen natul,
28 ac mwe lohl insuf ac susu, ac tafun nuknuk linen loac mwe loeyuk,
29 ac mwe lohl infulwa ke linen srik eoa ac ke mwesrem folfol, sroninmutuk, ac
srusra, yuniyukla ke mwe akul, oana ma LEUM GOD El sapkin nu sel Moses.

30 Elos orala sie mwe yun mutal ke gold nasnas, akilenyen ma kisakinyukla, ac
kihlisya kas inge fac: “Kisakinyukyang Nu Sin LEUM GOD.”
31 Elos kapriya mwe yun gold sac ke acn meet ke mwe lohl insuf uh ke soko ah
folfol, in oana ke LEUM GOD El sapkin nu sel Moses.

Saflaiyen Orekma Uh
(Exodus 35:10–19)

32 Orekma nukewa ke Lohm Nuknuk Mutal sin LEUM GOD sun saflaiya. Mwet Israel
orala ma nukewa oana ma LEUM GOD El sapkin nu sel Moses.
33 Elos use ma inge nu yorol Moses: Lohm Nuknuk Mutal ac kufwa nukewa nu kac,
mwe sruh, frem, sukan brace, sru ac kapin sru;
34 mwe afyuf ke kulun sheep mukul ngosla srusra, mwe afyuf nu lik ke kulun kosro
fisrasrsrasr; lisrlisr in sraclik Acn Mutal liki Acn Mutal Na Mutal;
35 Tuptup in Wuleang wi eot tupasrpasr ma oan loac, srenenu nu kac, ac mwe afyuf
nu kac;
36 tepu ac kufwa nukewa kac, wi bread kisakinyuk nu sin God;
37 nien lam orekla ke gold nasnas, lam nu kac, kufwa nukewa nu kac, ac oil nu ke
lam uh;
38 loang gold; oil in akmusra; mwe keng; lisrlisr nu ke acn in utyak nu ke Lohm
Nuknuk Mutal;
39 loang bronze wi mwe liklik bronze, srenenu nu kac ac kufwa nukewa kac; pesin
in winwin ac ma loangeya;
40 lisrlisr nu ke kalkal uh wi sru ac kapin sru uh; oayapa lisrlisr nu ke nien utyak
ke kalkal uh ac sucl nu kac; kwi nu ke Lohm Nuknuk Mutal; kufwa nukewa ma ac
orekmakinyuk ke Lohm Nuknuk Mutal;
41 ac nuknuk wolana ma mwet tol ac nukum in Acn Mutal — nuknuk mutal lal
Aaron, mwet tol, ac lun wen natul.
42 Mwet Israel elos orala orekma nukewa oana ma LEUM GOD El sapkin nu sel
Moses.
43 Moses el arulana tuni ma nukewa ac liye lah elos orala oana ke LEUM GOD El
tuh sapkin. Ouinge Moses el akinsewowoyalos.

40

Tulokyak Ac Kisakinyuk Lohm Nuknuk Mutal Sin LEUM GOD

1 LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
2 “Ke len se omeet in malem se meet, tulokunak Lohm Nuknuk Mutal sik.
3 Filiya Tuptup in Wuleang loac, ma neinyen Ma Sap Singoul, ac sripisrya mwe
lisrlisr uh in lusrungak.
4 Use tepu nu loac ac filiya kufwa nukewa fac. Oayapa use nien lam uh nu loac ac
oakiya lam uh fac.
5 Filiya loang gold mwe furreak mwe keng mutun Tuptup in Wuleang, ac sripisrya
mwe lisrlisr ke nien utyak nu in Lohm Nuknuk Mutal.
6 Filiya loang in furreak mwe kisa, in oan meet liki mutun Lohm Nuknuk Mutal.
7 Likiya pesin in winwin inmasrlon Lohm Nuknuk Mutal ac loang uh, ac nwakla ke
kof.
8 Tulokunak kalkal in sang rauneak, ac sripisrya mwe lisrlisr ke acn in utyak nu in
kalkal uh.
9 “Toko kisakin Lohm Nuknuk Mutal ac kufwa nukewa kac ke kom mosrwela ke oil
in akmusra mutal, na ma nukewa ac fah mutal.
10 Kisakin loang in mwe kisa firir ac kufwa nukewa kac ke kom mosrwela, na ac
fah arulana mutal.
11 Kisakin pac pesin in winwin ac ma loangeya in lumah sacna.

12 “Usalu Aaron ac wen natul nu ke acn in utyak lun Lohm Nuknuk Mutal, ac
twetekunulosla ke sie yihyih mutal.
13 Nokmulang Aaron ke nuknuk lun mwet tol, ac mosrwella in akmutalyal, tuh el
fah ku in kulansupweyu in oru orekma lun mwet tol.
14 Use wen natul ac nokmulosyang ke nuknuk loeloes loac.
15 Na mosrwelosla, in oana ke kom mosrwela papa tumalos, tuh elos in ku in
kulansupweyu ke ma kunen mwet tol. Akmusra se inge ac oru tuh elos, ac fwil
nukewa natulos, in mwet tol nwe tok.”
16 Moses el orala ma nukewa oana ke LEUM GOD El sapkin.
17 Ouinge ke len se oemeet in malem se meet ke yac se akluo tukun elos illa liki facl
Egypt, tulokinyukyak Lohm Nuknuk Mutal Sin LEUM GOD.
18 Moses el oakiya kapin sru uh, tulokunak frem uh, sang sukan brace nu kac, ac
tulokunak sru nu kac.
19 El laknelik mwe afyuf se meet ac sang sunya fin Lohm Nuknuk Mutal, na el sifil
sunya ke mwe afyuf se akluo, oana ke LEUM GOD El sapkin.
20 Na el eis eot tupasrpasr luo ac sang nu in Tuptup in Wuleang. El isongang srenenu
nu ke ring ke Tuptup uh, ac sang mwe afyuf uh nu fac.
21 Na el usak Tuptup uh nu in Lohm Nuknuk Mutal ac srupusrak mwe lisrlisr in
lusrungak Tuptup in Wuleang, oana LEUM GOD El sapkin.
22 El likiya tepu uh in Lohm Nuknuk Mutal, layen nu epang likin mwe lisrlisr uh,
23 ac eis bread kisakinyuk nu sin LEUM GOD ac takunla fac, oana ke LEUM GOD El
sapkin.
24 El filiya nien lam uh in Lohm Nuknuk Mutal, layen eir in lohm uh, lainang tepu
uh,
25 ac el sang lam uh nu ke nien lam uh, ac akosak ye mutun LEUM GOD, oana ke
LEUM GOD El sapkin.
26 El filiya loang gold in Lohm Nuknuk Mutal, ke mutun lisrlisr uh,
27 ac el esukak mwe kisa keng fac, in oana ma LEUM GOD El sapkin.
28 El srupusrak mwe lisrlisr ke acn in utyak nu in Lohm Nuknuk Mutal,
29 na el oakiya loang nu ke mwe kisa firir mutun lisrlisr uh. El kisakin mwe kisa
firir ac mwe kisa wheat fac, oana LEUM GOD El sapkin nu sel Moses.
30 El filiya pesin in winwin inmasrlon Lohm Nuknuk Mutal ac loang in kisa, ac
nwakla ke kof.
31 Moses, Aaron, ac wen natul ohlla paolos ac nialos kac
32 ke pacl nukewa elos ac ilyak nu in Lohm Nuknuk Mutal, ku kalukyang nu ke
loang in kisa, in oana ma LEUM GOD El sapkin.
33 Moses el tulokunak kalkal uh rauneak Lohm Nuknuk Mutal ac loang uh, ac
srupusrak lisrlisr ke acn in utyak nu ke kalkal uh. Ouinge el aksafyela orekma
nukewa.

Pukunyeng Fin Lohm Nuknuk Mutal Sin LEUM GOD (Oekyuk 9:15–23)

34 Na pukunyeng se afinya Lohm Nuknuk Mutal, ac kalem wolana lun LEUM GOD
nwakla in lohm uh.
35 Ke sripa inge, Moses el tia ku in utyak nu in Lohm Nuknuk Mutal.
36 Mwet Israel elos ac tuleya lohm nuknuk selos ac mukuila nu ke sie pac acn ke
pacl na pukunyeng sac ac touyak liki Lohm Nuknuk Mutal.
37 Lusenna pacl pukunyeng sac oanna fin Lohm Nuknuk Mutal, elos ac tia mokle
nien aktuktuk lalos.

40:34 1 Tok 8:10–11; Isa 6:4; Ezk 43:4–5; Fwack 15:8

38 Ke lusenna pacl mwet Israel elos fufahsryesr, LEUM GOD El oasr yorolos. Elos liye
pukunyeng lal oan fin Lohm Nuknuk Mutal ke len, ac elos liye e firirrir in pukunyeng
uh ke fong.

LEVITICUS

Tukakinyen Book In LEVITICUS

Ma simla in book in *Leviticus* pa oakwuk nu ke alu ac tukeni mutal lun mwet Israel in pacl oemeet ah, ac oayapa ma nu sin mwet tol, su ma kunalos pa in karingin oakwuk inge in fahsr oana ma sapkinyuk.

Mwe nunak yohk lun book se inge pa ke luman mutal lun God, ac oayapa ke ouiyen alu ac ouiyen moul lun mwet uh tuh elos fah ku in sruokyana akupasri lalos yurin "God mutal lun Israel."

Kas su eteyuk oemeet in book se inge pa oan in chapter 19 verse 18 — kas ma Jesus el fahk mu ma sap yohk akluo, su fahk: "Lungse mwet tulan lom oana ke kom lungse kom sifacna."

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Ma sap nu ke mwe sang ac mwe kisa 1:1—7:38
Akmusrala lal Aaron ac wen natul nu ke mwet tol 8:1—10:20
Ma sap ke ma su nasnas ac ma tia nasnas 11:1—15:33
Len in Eela Ma Koluk 16:1–34
Ma sap ke moul mutal ac alu mutal 17:1—27:34

Mwe Kisa Ma Fonna Isisyak

1 LEUM GOD El pang nu sel Moses liki Lohm Nuknuk Mutal sin LEUM GOD su nien
muta lal, ac sang nu sel oakwuk inge,
2 su ma nu sin mwet Israel ke pacl elos oru kisa lalos.
Ke pacl ma sie mwet el kisakin soko kosro natul, ku in cow soko ku sheep soko ku
nani soko.
3 El fin ac sang soko sin cow natul in mwe kisa firir, el ac enenu in use soko cow
mukul ma wangin ma koluk ke manol. El ac enenu in use nu ke nien utyak ke Lohm
Nuknuk Mutal sin LEUM GOD tuh LEUM GOD Elan insewowo sin mwet sac.
4 Mwet sac ac enenu in filiya paol fin sifen cow soko ah, na ac fah pangpang sie
mwe kisa in eela ma koluk lal.
5 El fah uniya cow mukul soko ah we, ac mwet tol in fwil natul Aaron fah asang
srah kac nu sin LEUM GOD, ac fwela siska akosr ke loang se ma oan ke acn in utyak
nu in Lohm Nuknuk Mutal.
6 Na el fah sukela kulun cow soko ah, ac luseya ikwa uh,
7 na mwet tol elos fah takunla etong fin loang uh ac akosak.
8 Elos fah filiya ipin kosro ah fin e uh, wi pac sifa ac kiris kac uh.
9 Mwet sac fah ohlla koanonsia ac pukinnien cow uh, na mwet tol se ma oru kisa
uh fah esukak ma inge nukewa fin loang uh. Foulin mwe mongo ma kisakinyuk inge
mwe insewowo nu sin LEUM GOD.
10 Mwet se fin kisakin soko sin sheep ku nani natul, ac enenu na in ma mukul soko
su wanginna ma koluk ke manol.
11 El fah uniya ke layen epang ke loang sac, ac mwet tol fah fwela siska akosr ke
loang sac ke srah.
12 Tukun mwet sac luseya kosro soko ah, na mwet tol se ma orekma ke kisa uh fah
filiya ip nukewa inge fin e sac, wi sifa ac kiris kac.
13 Mwet sac enenu in ohlla koanonsia ac pukinnia kewa ke kof, na mwet tol sac fah
sang mwe kisa inge nu sin LEUM GOD, ac esukak ma nukewa fin loang uh. Foulin
mwe mongo ma kisakinyuk inge mwe insewowo su sin LEUM GOD.
14 Mwet se fin ac kisakin sie won tuh in mwe kisa firir, enenu na in wuleoa se ku
siena wule.

15 Mwet tol fah use nu ke loang uh, furala kwawa ac esukak sifa uh fin loang uh.
Srah kac uh ac fah aksororyeyukla nu sisken loang uh.
16 El fah eisla tenguna ac koanonsien won sac, ac sisla nu layen kutulap ke loang
uh, nu ke nien fil apat uh.
17 El fah sruokya pao luo ah, ac seya mano sac, tusruktu pao luo ac fah tia ayukla liki
mano sac, na el ac esukak nufonna fin loang uh. Foulin mwe mongo ma kisakinyuk
inge mwe insewowo nu sin LEUM GOD.

2

Mwe Kisa Ke Wheat

1 Kutena mwet su orekmakin wheat in kisa nu sin LEUM GOD, el enenu in ilya meet
nu ke flao. El enenu in sang oil in olive ac mwe keng nu kac
2 ac use nu sin mwet tol in sou lal Aaron. Mwet tol se ma orekma ke kisa uh ac
fah lafusak kutu flao uh nu inpaol wi kutu oil ac nufonna mwe keng an, ac esukak
fin loang uh tuh in sie mwe akul lah ma nukewa kisakinyukyang nu sin LEUM GOD.
Foulin mwe mongo ma kisakinyuk inge mwe insewowo nu sin LEUM GOD.
3 Luwen mwe kisa wheat inge ac ma nu sin mwet tol. Ma inge arulana mutal,
mweyen ma itukla liki mwe mongo ma kisayang nu sin LEUM GOD.
4 Fin mwe kisa uh orekla ke flao ma umla ke stove, enenu in tia orekmakinyuk
mwe pulol nu kac. Ku in lof matoltol ma orekla ke flao kulamisyak ke oil in olive, ku
cake minini akmusrala ke oil in olive.
5 Fin mwe kisa uh pa bread manman ke pan in furae, enenu in orek ke flao
kulamisyak ke oil in olive, tusruktu in wangin mwe pulol kac.
6 Kinkinisya ac okoaung oil nu kac ke kom sang tuh in mwe kisa.
7 Fin mwe kisa uh pa bread manman ke pan, enenu in orek ke flao ac oil in olive.
8 Use in mwe kisa nu sin LEUM GOD ac sang nu sin mwet tol, su ac fah usla nu ke
loang uh.
9 Mwet tol ac fah eis sie ip kac tuh in sie mwe akul lah nufonna kisakinyukyang
tari nu sin LEUM GOD, na el fah esukak fin loang uh. Foulin mwe mongo kisakinyuk
inge mwe insewowo nu sin LEUM GOD.
10 Ma lula ke mwe kisa uh ac ma lun mwet tol. Ma inge arulana mutal, mweyen
ma itukla liki mwe mongo ma kisakinyukla nu sin LEUM GOD.
11 Mwe kisa wheat nukewa su kom kisakin nu sin LEUM GOD, ac fah tiana
orekmakinyuk mwe pulol nu kac. Kom enenu in tiana orekmakin mwe pulol ku
honey nu ke mwe mongo ma kisakinyuk nu sin LEUM GOD.
12 Mwe kisa ke fahko se meet ke wheat ma kom kosrani ke kais sie yac ac fah utuku
nu sin LEUM GOD, tusruktu ac fah tia isisyak fin loang uh.
13 Sang sohl nu ke mwe kisa wheat nukewa ma kom kisakin uh, mweyen sohl uh
akkalemye wuleang inmasrlom ac God. (Kom enenu in sang sohl nu ke mwe kisa
nukewa lom.)
14 Ke kom us fahko se meet ke wheat ma kom kosrani in mwe kisa nu sin LEUM
GOD, kom fah kisai wheat manman fin e, ku wheat ma ilyuki.
15 Sang oil in olive ac mwe keng nu kac.
16 Mwet tol ac fah esukak mwe keng ah nufon, wi ipin wheat ac oil su oana sie mwe
akul, tuh in mwe kisa ke mwe mongo nu sin LEUM GOD.

3

Mwe Kisa In Akinsewowo

1 Ke pacl se sie mwet ac kisakin soko cow natul in mwe kisa in akinsewowo,* ac
enenu in cow mukul soko ku cow mutan soko ma wanginna ma koluk ke manol.
2 Mwet sac fah filiya paol fin sifen cow soko ah, ac uniya ke acn in utyak nu in
Lohm Nuknuk Mutal, su Nien Muta lun LEUM GOD. Mwet tol in sou lal Aaron ac fah
sang srah kac, fwela siska akosr ke loang uh,
3 ac sang ip ma takinyukla inge in mwe kisa mongo nu sin LEUM GOD: kiris nukewa
ke koanonsia uh,
4 kidney luo ac kiris kac uh, ac ip se ma wo emeet ke esa uh.
5 Mwet tol fah esukak ma inge nukewa fin loang uh wi mwe kisa firir uh. Foulin
mwe mongo kisakinyuk inge mwe insewowo nu sin LEUM GOD.
6 Sie mwet fin use soko sheep ku soko nani tuh in mwe kisa in akinsewowo, ac
ku in ma mukul soko ku ma mutan soko, tusruktu enenu in wanginna ma koluk ke
manol.
7 Mwet se fin kisakin soko sheep,
8 el fah filiya paol fin sifen sheep soko ah, ac uniya sisken mutun Lohm Nuknuk
Mutal. Mwet tol fah fwela siska akosr ke loang uh ke srah
9 ac srela ip inge kewa in mwe kisa mongo nu sin LEUM GOD: kiris, ac acn kiris ke
pulun sheep soko ah nufon su ac fah laslasla apkuran nu ke sri in fintokol, oayapa
kiris nukewa ma nokomla koanonsial,
10 kidney luo ac kiris kac, ac acn ma wo emeet ke esa uh.
11 Mwet tol se ma orek kisa uh ac fah esukak ma inge nukewa fin loang uh in mwe
kisa mongo nu sin LEUM GOD.
12 Mwet se fin kisakin soko nani
13 el fah filiya paol fin sifen nani soko ah, ac uniya sisken mutun Lohm Nuknuk
Mutal. Mwet tol ac fah fwela siska akosr ke loang uh ke srah
14 ac sang ip inge kewa in mwe kisa mongo nu sin LEUM GOD: kiris nukewa ke
koanonsia uh,
15 kidney luo ac kiris kac, ac acn ma wo emeet ke esa uh.
16 Mwet tol fah esukak ma inge nukewa fin loang uh in mwe kisa mongo su ac
akinsewowoye LEUM GOD. Kiris nukewa ma lun LEUM GOD.
17 Wangin mwet Israel ac fah kang kutena kiris ku kutena srah. Oakwuk se pa inge,
ma in karinginyuk sin mwet Israel nukewa nwe tok in acn nukewa ma elos muta we.

4

Kisa Nu Ke Ma Koluk Su Orekla Ke Tia Etu

1 LEUM GOD El sapkin nu sel Moses
2 elan fahk nu sin mwet Israel lah kutena mwet su orala sie ma koluk ac kunausla
kutena ma su LEUM GOD El sapkin ke tia etu lal, el fah enenu in akfalye oakwuk
inge.
3 Fin sie Mwet Tol Fulat pa orala ma koluk sac pwanang mwet uh wi eis mwata
kac, el fah sang soko cow mukul fusr ma wanginna ma koluk ke mano, ac kisakin nu
sin LEUM GOD ke sripen koluk lal.
4 El ac fah use cow soko ah nu ke acn in utyak nu in Lohm Nuknuk Mutal, filiya
paol fin sifa uh, ac uniya ye mutun LEUM GOD.
5 Na Mwet Tol Fulat el fah eis kutu srahn cow soko ah, ac usak nu in Lohm Nuknuk
Mutal.
6 El fah isongya kufinpaol nu in srah sac, ac usrukya sisken nuknuk in lisrlisr mutal
pacl itkosr.

---

* **3:1** ***mwe kisa in akinsewowo:*** liye ke Kalmen Kutu Kas.

7 Na el fah sang kutu srah uh mosrwela koac ke sruwasrik in loang lun mwe keng
in Lohm Nuknuk Mutal. El fah ukuiya srah lula nu pe loang se ma orekmakinyuk nu
ke mwe kisa firir, su oan ke acn in utyak nu in Lohm Nuknuk Mutal.
8 El ac fah eisla kiris nukewa ke cow mukul soko ah, kiris ke koanonsia uh,
9 kidney luo ac kiris kac, ac acn ma wo emeet ke esa uh.
10 Mwet tol fah eis kiris inge ac esukak fin loang ma orekmakinyuk nu ke mwe
kisa firir, oana ke el oru kiris itukla liki kosro in kisa ma anwuki nu ke mwe kisa in
akinsewowo.
11 Tusruktu el enenu in eis kolo ah, ikwa nukewa, sifa, nia, koanonsia uh weang
pacna kainfohko uh,
12 ac usla ma inge nukewa nu likin nien aktuktuk, nu ke sie acn aknasnasyeyukla,
yen apat uh okwok we, ac el fah esukak fin etong uh.
13 Fin mwet Israel nufon pa orala ma koluk ac kunausla sie sin ma sap lun LEUM
GOD ke tia etu lalos,
14 na pacl se na ma eteyukyak ma koluk se elos orala uh, mwet in acn sac nufon ac
fah use soko cow mukul fusr in mwe kisa ke ma koluk. Elos ac fah use nu ke Lohm
Nuknuk Mutal, su nien muta lun LEUM GOD.
15 Ac mwet kol lun acn sac fah filiya paolos fin sifen cow soko ah, ac uniya insac.
16 Mwet Tol Fulat el fah usak kutu srahn cow soko ah nu in Lohm Nuknuk Mutal,
17 isongya kufinpaol nu kac, ac usrukya kutu nu sisken nuknuk in lisrlisr pacl itkosr.
18 El fah sang kutu srah uh mosrwela koac ke sruwasrik in loang lun mwe keng
in Lohm Nuknuk Mutal, ac ukuiya srah lula nu pe loang se ma orekmakinyuk nu ke
mwe kisa firir, su oan ke acn in utyak nu in Lohm Nuknuk Mutal.
19 Na el fah eis kiris ah nufon ac esukak fin loang uh.
20 El fah oru cow soko inge oana ke el oru nu ke cow in kisa nu ke ma koluk. In
ouiya se inge el oru kisa nu ke ma koluk lun mwet uh, na ma koluk lalos fah nunak
munas nu selos.
21 Na el fah usla cow mukul soko ah nu likin nien aktuktuk uh ac esukak, oana ke
el esukak cow in kisa nu ke ma koluk lal sifacna. Pa inge kisa in sisla ma koluk lun
mwet in acn sac nufon.
22 Fin mwet kol se pa orekma koluk ac kunausla sie sin ma sap lun LEUM GOD ke
el tia etu,
23 na pacl se na ma fwackyang nu sel ma koluk sac, el ac fah use soko nani mukul
ma wanginna ma koluk ke mano, in mwe kisa lal.
24 El fah filiya paol fin sifa uh, ac uniya ke layen epang in loang uh, yen kosro in
kisa firir uh anwuki we. Kisa in eisla ma koluk se pa inge.
25 Mwet tol el fah isongya kufinpaol ke srah in kosro soko ah, ac mosrwela koac ke
sruwasrik ke loang uh, ac okoala srah lula uh nu pe loang uh.
26 Na el fah esukak kiris nukewa kac fin loang uh, oana ke el esukak kiris ke mwe
kisa in akinsewowo. In ouiya se inge mwet tol el fah oru mwe kisa nu ke ma koluk
lun mwet kol sac, na ma koluk lal fah nunak munas nu sel.
27 Fin siena sin mwet uh pa orala sie ma koluk ac kunausla sie sin ma sap lun LEUM
GOD ke tia etu lal,
28 na tukunna ma koluk sac akkalemyeyuk nu sel, el fah use in mwe kisa lal soko
nani mutan ma wanginna ma koluk ke mano.
29 El fah filiya paol fin sifen nani soko ah, ac uniya ke layen epang in loang sac, yen
ma kosro nu ke mwe kisa firir uh anwuki we.
30 Mwet tol el fah isongya kufinpaol in srahn kosro soko ah, ac mosrwela koac ke
sruwasrik in loang uh, ac okoala ma lula uh nu pe loang uh.

4:27 4:27–31; Oek 15:27–28

31 Na el fah eis kiris nukewa kac, oana ke kiris nukewa itukla liki kosro ma anwuki
nu ke mwe kisa in akinsewowo, ac el fah esukak fin laong uh tuh in sie foul mwe
akinsewowoye LEUM GOD. In ouiya se inge mwet tol el fah oru mwe kisa nu ke ma
koluk lun mwet sac, ac ma koluk lal fah nunak munas nu sel.
32 Sie mwet fin use soko sheep tuh in mwe kisa nu ke ma koluk, enenu na in soko
sheep mutan ma wanginna ma koluk ke mano.
33 El fah filiya paol fin sifa ah, ac uniya ke layen nu epang sisken loang uh, yen ma
kosro nu ke mwe kisa firir uh anwuki we.
34 Mwet tol el fah isongya kufinpaol in srahn kosro soko ah, ac mosrwela koac ke
sruwasrik in loang uh, ac okoala srah lula uh nu pe loang uh.
35 Na el fah eisla kiris nukewa kac, oana ke kiris uh itukla liki sheep ma anwuki
nu ke kisa in akinsewowo, ac el fah esukak fin loang uh wi mwe kisa mongo nu sin
LEUM GOD. In lumah se inge mwet tol el fah oru mwe kisa nu ke ma koluk lun mwet
sac, ac ma koluk lal fah nunak munas nu sel.

5

Pacl Ma Eneneyuk In Orek Kisa Ke Ma Koluk

1 Kisa nu ke ma koluk enenu in orek ke sripa inge.
Sie mwet fin solsol in orek loh ke pacl in nununku a el tia fahkak nufon ma el liye
ku lohng, ac fah oasr mwatal ac el fah eis kaiyuk kac.
2 Sie mwet fin kahlye ku pusralla kutena ma su tia nasnas ke tia etu lal, yokna nu
ke ma orakrak ku kosro ma misa, el ac fohkfokla ac oasr mwatal ke pacl se na el
akilenak ma el orala.
3 Sie mwet fin kahlye kutena ma tia nasnas ke sie pacna mwet saya ke tia etu lal,
el ac eis mwata ke pacl se na el akilenak ma el orala.
4 Mwet se fin orala sie fulahk oana ma pilasr, finne nu ke mea se, ac oasr mwatal
ke pacl se na el akilenak ma el orala.
5 Mwet se fin oasr mwatal ke ouiya inge, el enenu in fahkak ma koluk sac,
6 ac in mwe kai nu ke ma koluk lal, el fah use nu sin LEUM GOD soko sheep mutan
ku nani mutan tuh in sie mwe sang. Mwet tol el fah oru kisa nu ke ma koluk lun
mwet sac.
7 Mwet se fin tia ku in srukak soko sheep ku soko nani, el fah use nu sin LEUM GOD
luo wuleoa, ku luo na wule, in moli ma koluk lal — sie in mwe kisa ke ma koluk ac
ma se ngia nu ke mwe kisa firir.
8 El fah use ma inge nu sin mwet tol, su ac fah kisakin wule se nu ke kisa ke ma
koluk meet. El ac fah koteya kwawa ac tia eisla sifa uh liki mano,
9 ac osrokang kutu srah kac nu sisken loang uh. Srah lula uh nukewa ac fah okwokla
nu pe loang uh. Kisa se inge ma in eisla ma koluk.
10 Na el fah sang wule se akluo tuh in sie mwe kisa firir, fal nu ke oakwuk. In ouiya
se inge mwet tol el fah oru kisa nu ke ma koluk lun mwet sac, na ma koluk lal fah
nunak munas nu sel.
11 Mwet se fin tia ku in srukak wuleoa luo ku wule luo, el fah use luo paun in flao
tuh in mwe kisa ke ma koluk. El fah tia sang kutena oil in olive ku kutena mwe keng
nu kac, mweyen ma inge mwe kisa ke ma koluk, ac tia mwe kisa wheat.
12 El fah use nu sin mwet tol, su ac fah eis sie lafluf inpaol tuh in sie mwe akul lah
ma inge kewa kisakinyukyang nu sin LEUM GOD, ac el fah esukak fin loang uh tuh
in sie kisa ke mwe mongo. Kisa in eisla ma koluk pa inge.
13 In ouiya se inge mwet tol el fah oru kisa nu ke ma koluk lun mwet sac, ac ma
koluk lal fah nunak munas nu sel. Ma lula ke flao uh ma lun mwet tol, in oapana ke
mwe kisa wheat.

*Mwe Kisa Ke Ma Koluk Lukma**

14 LEUM GOD El sang oakwuk inge nu sel Moses.
15 Mwet se fin oru ma koluk ke tia etu lal ke sripen el tia akfalye ip kunal ke ma
mutal su fal elan sang nu sin LEUM GOD, el ac fah use soko sheep mukul ku soko
nani mukul su wanginna ma koluk ke mano tuh in mwe kisa ke ma koluk lukma lal
nu sin LEUM GOD. Lupan ma el ac moli uh ac fah orek fal nu ke ma oakwuki.
16 El enenu na in akfalyela lupa se ma el pahtle in molela uh, ac laesla ke percent
longoul. El fah sang nu sin mwet tol, ac mwet tol fah kisakin sheep soko ku nani soko
uh tuh in mwe kisa ke ma koluk lun mwet sac, na ma koluk lal fah nunak munas nu
sel.
17 Sie mwet fin orekma koluk ac kunausla kutena sin ma sap lun LEUM GOD ke tia
etu lal, ac fah oasr mwatal ac el fah eis kaiyuk kac.
18 El enenu na in use nu yurin mwet tol soko sheep mukul ku nani mukul ma
wanginna ma koluk ke mano, in akfalye ma koluk lukma lal. Lupan ma el ac moli
uh, ac fah orek fal nu ke ma oakwuki. Mwet tol el fah oru mwe kisa nu ke ma koluk
lun mwet sac, ac ma koluk lal fah nunak munas nu sel.
19 Ma se inge sie kisa in akfalyela ma koluk lukma se su el orala lain LEUM GOD.

6

1 LEUM GOD El sang oakwuk inge nu sel Moses:
2 Sie kisa ac fah orek, mwet se fin orekma koluk lain LEUM GOD ke el srunga in
folokin kutena ma su sie mwet Israel wial sang nu sel elan karingin, ku ke el pisrala
kutena ma lal, ku kiapwella,
3 ku el kaskas kikiap ke sie ma su tuhlac ac fulahk mu el tiana konauk.
4 Mwet sac fin oru ma koluk inge ac akilenak tafongla lal, ac folokonma ma el
pisrala, ku kikiap kac, ku ma su el karingin lun mwet, ku ma tuhlac su el konauk,
5 ku kutena ma su el fulahk kikiap kac, el fah folokonma ma inge nukewa ac laesla
ke percent longoul. El fah akfalye ma inge nu sin mwet se la uh, ke len se ma el
akilenak tafongla lal.
6 El fah us nu yurin mwet tol soko sheep mukul ku nani mukul su wanginna ma
koluk ke mano, tuh in mwe kisa in akfalye ma koluk lukma lal nu sin LEUM GOD.
Lupan ma el ac moli uh, ac fah orek fal nu ke ma oakwuki.
7 Mwet tol fah orek kisa ke ma koluk lun mwet sac, ac ma koluk lal ac fah nunak
munas nu sel.

Mwe Kisa Su Fonna Isisyak

8 LEUM GOD El sapkin nu sel Moses
9 tuh elan fahkang nu sel Aaron ac wen natul ma sap nu ke mwe kisa firir. Sie kisa
firir ac fah oanna fin loang uh ke fong fon se, ac e kac ac fah taranyuk in tiana kunla.
10 Na in len tok an, mwet tol el fah nukum nuknuk oa loeloes ac turasis fototo loac,
su kewana orek ke linen. El fah eisla apat mosroal su oan fin loang uh ac filiya sisken
loang uh.
11 Na el fah aolla nuknuk lal ac eis apat uh nu likin nien aktuktuk uh, nu ke sie acn
aknasnasyeyukla.
12 E ma oan fin loang uh ac fah karinginyuk in firirrir na ac tia filfilla in kunla.
Lotutang nukewa mwet tol el fah filiye etong fac, ac oakiya mwe kisa firir nu fac, ac
esukak kiris ke mwe kisa in akinsewowo.
13 E fin loang uh ac fah taranyuk in firir pacl nukewa ac tiana filfilla in kunla.

Mwe Kisa Ke Fokin Ima

* **5:13** ***Mwe kisa ke ma koluk lukma:*** liye ke Kalmen Kutu Kas. **6:1** 6:1–7; Oek 5:5–8

14 Ma takinyukla inge pa oakwuk nu ke mwe kisa ke wheat: sie mwet tol in sou lal
Aaron ac fah oru kisa ke wheat nu sin LEUM GOD, ke mutun loang uh.
15 Na el fah lafusak kutu flao ac oil in olive ac mwe keng ma oan fac inpaol, ac
esukak fin loang uh tuh in sie mwe akul lah nufonna ma inge kisayang nu sin LEUM
GOD. Foulin mwe kisa inge mwe insewowo nu sin LEUM GOD.
16 Ac ma lula uh Aaron ac wen natul fah orek bread kac ma wangin mwe akpulol
kac, ac mongo ma inge in sie acn mutal, in kalkal lun Lohm Nuknuk su nien muta
lun LEUM GOD.
17 Mwe pulol ac fah tia orekmakinyuk in munan ma inge. LEUM GOD El sang tuh
in pa inge ip lalos ke ma kisakinyuk fin loang uh. Ma inge arulana mutal, oana mwe
kisa ke ma koluk, ku mwe kisa in akfalye ma koluk lukma.
18 In pacl nukewa fahsru, mukul ke fwil natul Aaron nukewa fah ku in kang ma
inge tuh in ip lalos ke mwe mongo su kisakinyuk nu sin LEUM GOD. Kutena mwet
saya su pusralla ma inge fah sun ongoiya ke kuiyen mutal lun ma inge.
19 LEUM GOD El sang oakwuk inge nu sel Moses
20 nu ke pacl in akmusra sie mwet in sou lal Aaron nu ke wal lun mwet tol. Len se
el akmusrala, el fah sang ma inge tuh in sie mwe kisa nu sin LEUM GOD: luo paun
in flao (lupa se na ma kisakinyuk ke len nukewa ke mwe kisa ke wheat) — tafu ke
lotutang ac tafu ke eku.
21 Enenu in aryarak ke oil ac manman ke pan in furae, na kinkini ac kisakinyuk
oana mwe kisa ke wheat, sie foul mwe insewowo nu sin LEUM GOD.
22 In pacl nukewa fahsru uh, kisa se inge ac fah orek sin Mwet Tol Fulat nukewa in
fwil natul Aaron. Mwe kisa inge ac fah isisyak nufonna, tuh in sie mwe kisa nu sin
LEUM GOD.
23 Wangin ip ke mwe kisa wheat su kisakinyuk sin mwet tol ac fah mongola. Ma
nukewa kac fah isisyak.

Mwe Kisa Ke Ma Koluk

24 LEUM GOD El sapkin nu sel Moses
25 elan sang nu sel Aaron ac wen natul ma sap inge su ma nu ke mwe kisa ke ma
koluk. Kosro in kisa ke ma koluk ac fah anwuki ke layen epang ke sisken loang uh,
yen ma kosro nu ke kisa firir uh anwuki we. Kisa na mutal se pa inge.
26 Mwet tol ma oru kisa ke kosro inge fah mongo kac in sie acn mutal, in kalkal in
Lohm Nuknuk Mutal, su nien muta lun LEUM GOD.
27 Kutena mwet, ku kutena ma, su pusralla ikwen kosro inge ac fah sun ongoiya ke
kuiyen mutal lun ma inge. Kutena nuknuk fin sroksroki ke srahn kosro inge, enenu
in owola in sie acn mutal.
28 Kutena tup eot ma orekmakinyuk in poeli ikwa inge enenu in fukulyuki, ac fin
tup osra pa orekmakinyuk kac, enenu in ililla ac aknasnasyeyukla ke kof.
29 Kutena mukul ke sou in mwet tol ku in mongo ke mwe kisa se inge; ma inge
arulana mutal.
30 Tusruktu fin kutena srah ke ma inge utukyak nu in Lohm Nuknuk Mutal ac
orekmakinyuk in acn mutal in eisla ma koluk, ikwen kosro soko ah fah tia mongo —
enenu in isisyak.

7

Mwe Kisa In Akfalye Ma Koluk Lukma

1 Oakwuk inge ma nu ke kisa in akfalye ma koluk lukma, su arulana mutal.

7:1 Lev 5:14–19

2 Kosro nu ke kisa se inge ac fah anwuki layen epang ke loang uh, yen ma mwe
kisa nu ke kisa firir uh anwuki we, ac srah kac uh ac fah sang fwela siska akosr ke
loang uh kewa.
3 Kiris kac uh nukewa ac fah itukla ac kisakinyuk fin loang uh: pula kiris soko ah,
kiris ma nokomla koanonsia,
4 kidney ac kiris kac, ac ip ma wo emeet ke esa uh.
5 Mwet tol el fah esukak kiris nukewa fin loang uh tuh in sie mwe kisa mongo nu
sin LEUM GOD. Kisa in akfalye ma koluk lukma se pa inge.
6 Kutena mukul ke sou in mwet tol uh ku in kang ma inge, tusruktu enenu in mongo
in sie acn mutal, mweyen ma inge arulana mutal.
7 Oasr sie oakwuk ma orekmakinyuk nu ke kisa inge kewa: mwe kisa ke ma koluk
ac mwe kisa in akfalye ma koluk lukma. Pa inge: ikwa kac uh ma nun mwet tol se
ma orek kisa uh.
8 Kolo ke soko kosro ma kisakinyuk nu ke mwe kisa firir uh ma lun mwet tol se ma
orekma ke kisa uh.
9 Mwe kisa wheat nukewa ma umla in sie stove, ku akmolyeyuk in sie pan, ku
manman fin sie mwe manman, ma inge ma nu sin mwet tol se su kisakin nu sin God.
10 Tusruktu mwe kisa wheat takmwek nukewa, finne kulamisyak ke oil ku
pulamlam na, ac ma nu sin mwet tol natul Aaron nukewa — enenu in kitakatelik
oana sie lupa nu selos nukewa.

Mwe Kisa In Akinsewowo

11 Ma oakwuk ten inge ma nu ke kisa in akinsewowo, su itukyang nu sin LEUM
GOD.
12 Sie mwet fin oru kisa se inge tuh in sie mwe kisa in sang kulo nu sin God, el
enenu na in sang, wi kosro ma el ac kisakin, sie kisa ke bread ma wangin mwe pulol
kac: finne srukwal in flao matoltol ma orek ke flao karak ke oil in olive, ku cake
minini ma akmusrala ke oil in olive, ku cake ma orek ke flao karak ke oil in olive.
13 Sayen ma inge, el fah kisakin pac lof in bread ma umla ac oasr mwe pulol kac.
14 El fah asang kais sie ip ke kain in bread inge kewa tuh in sie mwe kite srisrila
nu sin LEUM GOD. Ma inge ac ma nu sin mwet tol se ma sang srah in kosro uh fwela
loang uh.
15 Ikwen kosro ma kisakinyuk inge enenu na in mongola ke len se na ma kisaiyuk
uh. Wangin sie ip kac ac fah oan nu ke lotu tok uh.
16 Sie mwet fin use sie mwe kisa in akinsewowo in tuh akfalye sie wuleang, ku in
mwe kisa ke lungse na lal sifacna, ac tia enenu in mongola nufon ke len se kisakinyuk
uh — kutena ma lula kac ku in tufah mongola ke len se tok uh.
17 Kutena ikwa ma srakna oan nu ke len se aktolu uh, fah enenu in isisyak.
18 Kutena ip kac fin mongo ke len se aktolu, God El ac fah tia insewowo ke kisa sac.
Ac fah wangin sripen kisa sac nu sin mwet se ma use uh, a ac fah pangpang mu tia
nasnas, ac el su mongo kac ac fah oasr mwatal ac el fah eis kaiyuk kac.
19 Ikwa sac fin tuh pusralla kutena ma su tia nasnas, fah tia enenu in mongo, a
enenu in isisyak.
Kutena mwet su aknasnasyeyukla, el ku in mongo ke ikwa sac,
20 tusruktu kutena mwet su tia aknasnasyeyuk fin kang, el fah tia sifil akilenyuk
mu el sie sin mwet lun God.
21 Oayapa, kutena mwet fin kang ikwa ke mwe kisa se inge tukun el kahlye kutena
ma su tia nasnas, finne ma ke mwet se ku kosro soko, el fah tia sifil akilenyuk mu el
sie sin mwet lun God.
22 LEUM GOD El sang nu sel Moses oakwuk inge,
23 ma nu sin mwet Israel. Wangin kiris ke cow, sheep ku nani ac fah mongo.

7:11 Lev 3:1–17

24 Kiris ke soko kosro ma sifacna misa ku anwuki sin soko kosro sulallal fah tiana
mongo, tusruktu ku in orekmakinyuk nu ke kutu sripa saya.
25 Kutena mwet su kang kiris ke kosro ma ac orekmakinyuk nu ke mwe kisa mongo
nu sin LEUM GOD ac fah tia sifil akilenyuk mu el sie sin mwet lun God.
26 In kutena acn mwet Israel muta we, elos fah tiana orekmakin srah ke won ku ke
kosro nu ke mwe mongo.
27 Kutena mwet su kunausla ma sap se inge fah tiana sifilpa akilenyuk mu el sie sin
mwet lun God.
28 LEUM GOD El sang nu sel Moses oakwuk inge
29 ma nu sin mwet Israel. Kutena mwet su akoo in oru kisa in akinsewowo, el enenu
in use sie ip kac tuh in sie mwe kite srisrila nu sin LEUM GOD.
30 El enenu in sifacna us ma inge in paol, oana sie mwe kisa mongo. El fah us kiris
ke kosro soko ah wi iniwa uh ac sang tuh in sie mwe kite srisrila nu sin LEUM GOD.
31 Mwet tol fah esukak kiris uh fin loang uh, tusruktu iniwa sac fah ma nu sin mwet
tol.
32 Lac ne layot ke kosro in kisa uh fah itukyang tuh in sie mwe kite srisrila
33 nu sin mwet tol su oru kisa ke srah ac kiris ke mwe kisa in akinsewowo.
34 Iniwen kosro uh pa sie mwe kite srisrila, ac lac ne layot tok pa mwe sang srisrila
se ma LEUM GOD El eisla sin mwet Israel ac sang nu sin mwet tol. Pa inge ma mwet
Israel elos enenu in sang nu sin mwet tol ke pacl nukewa fahsru uh.
35 Pa inge ip se ke mongo su kisakinyuk nu sin LEUM GOD ma tuh itukyang nu sel
Aaron ac wen natul ke len se akmusrala elos nu ke mwet tol.
36 Ke len sac LEUM GOD El sapkin nu sin mwet Israel elos in sang nu selos ip inge
ke mwe kisa uh. Oakwuk se inge ma mwet Israel elos enenu in akos ke pacl nukewa
fahsru uh.
37 Ke ma inge, pa inge oakwuk ma orekla nu ke kisa firir, kisa ke wheat, kisa ke ma
koluk, kisa in akfalye ma koluk lukma, kisa nu ke akmusra, ac kisa in akinsewowo.
38 LEUM GOD El sang ma sap inge nu sel Moses Fineol Sinai in acn mwesis, ke len
se El fahkang nu sin mwet Israel in oru kisa lalos.

8

Akmusrala Aaron Ac Wen Natul
(Exodus 29:1–37)

1 LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
2 “Usalu Aaron ac wen natul kewa nu ke nien utyak nu in Lohm Nuknuk Mutal
su nien muta luk, ac use nuknuk lun mwet tol, oil in akmusra, cow mukul fusr soko
mwe kisa ke ma koluk, sheep mukul lukwa, ac sie fotoh in bread wangin mwe pulol
kac.
3 Na kom pangoneni mwet nukewa in acn se inge in fahsreni nu we.”
4 Moses el oru oana ma LEUM GOD El sapkin, ac ke mwet uh tukeni nu sie,
5 el fahk nu selos, “Ma su nga ac oru inge ma LEUM GOD El sapkin.”
6 Moses el pwanulak Aaron ac wen natul kewa, ac sap elos in yihla in aknas-
nasyalosla fal nu ke ouiya lalos.
7 El nokmulang Aaron ke nuknukfon lun mwet tol ac nuknuk oa loeloes se, ac losya
infulwal ke sie mwe lohl. El filiya nuknuk lun mwet tol su pangpang ephod nu facl,
ac kapreni nu ke infulwal ke sie pel otwot na wowo.
8 El sang mwe loeyuk iniwa nu facl, ac filiya Urim ac Thummim* loac.

7:26 7:26–27; Gen 9:4; Lev 17:10–14; 19:26; Dut 12:16, 23; 15:23 * **8:8** ***Urim ac Thummim:*** liye Kalmen Kutu Kas.

9 El oakiya sie susu in mwet tol fin sifal, ac sang sie mwe yun gold in oan meet ke
susu sac, ma in akilen mutal lun akmusra se inge, oana ma LEUM GOD El sapkin nu
sel.
10 Na Moses el eis oil in akmusra ac osrokang nu fin Lohm Nuknuk Mutal, nien muta
lun LEUM GOD, ac nu fin ma nukewa su oan loac. Ke el oru ouinge el kisakunang ma
inge nukewa nu sin LEUM GOD.
11 El eis kutu oil uh ac osrokang nu ke loang sac pacl itkosr wi kufwa nukewa kac,
ac nu ke pesin sac ac ma loangeya, tuh elan kisaela ma inge nukewa nu sin LEUM
GOD.
12 El ukuiya kutu oil in akmusra nu fin sifal Aaron in akmusraella nu ke mwet tol.
13 Tok, Moses el kolma wen natul Aaron inge, ac nokmulosyang ke nuknukfon lun
mwet tol, ac losya infulwalos ke mwe lohl, ac sunya insifalos ke susu in mwet tol,
oana ke LEUM GOD El sapkin.

14 Na Moses el use cow mukul fusr mwe kisa ke ma koluk, ac Aaron ac wen natul
elos filiya paolos fin sifal.
15 Moses el uniya ac eis kutu srah, sang kufinpaol nu kac ac sang mosrwela koac ke
sruwasrik in loang uh in kisaela, na el okoala srah lula uh nu pe loang uh. Ouinge el
kisaela ac aknasnasyela loang uh.
16 Moses el eisla kiris nukewa ke koanonsia, ip se ma wo emeet ke esa, ac kidney
wi kiris kac, ac esukak ma inge nukewa fin loang uh.
17 El eis ma nukewa lula ke cow soko: kolo, ikwa, ac koanonsia, ac esukak likin
nien aktuktuk, oana ke LEUM GOD El sapkin.

18 Toko, Moses el use sheep mukul soko nu ke mwe kisa firir, ac Aaron ac wen natul
elos filiya paolos fin sifal.
19 Moses el uniya ac sang srah uh fwela siska akosr ke loang uh kewa.
20 Ke sipsipi sheep soko ah tari, na Moses el esukak sifa ac kiris ac ip lula kac.
21 Ac tukun owola koanonsia ac nia uh ke kof, Moses el esukak sheep nufon soko
ah fin loang uh, tuh in sie mwe kisa firir, in oana LEUM GOD El sapkin nu sel. Foulin
mwe kisa se inge mwe insewowo nu sin LEUM GOD.

22 Ac Moses el use sheep mukul soko aklukwa, su ma nu ke akmusra lun mwet tol,
na Aaron ac wen natul elos filiya paolos fin sifal.
23 Moses el uniya ac eis kutu srah kac ac filiya ke acn fisrasrsrasr ke lac srac layot
kacl Aaron, fin kufinpo lulap lac paol layot, ac fin kufinne lulap lac nial layot.
24 Na el pwanak wen natul Aaron, ac filiya kutu srah ke acn fisrasrsrasr ke sraclos
layot, kutu fin kuf lulap ke lac po layot selos, ac fin kuf lulap ke lac ne layot kaclos.
Na Moses el fwela siska akosr ke loang uh kewa ke srah lula uh.
25 El eis kiris uh, pula kiris soko ah, kiris nukewa ma nokomla koanonsia uh, ip se
ma wo emeet ke esa uh, kidney ac kiris kac, ac lac ne layot uh.
26 Na el eis soko lof in bread liki fotoh in bread tia akpulol ma kisakinyukyang nu
sin LEUM GOD, soko lof orekla ke oil, ac sie cake minini, ac el filiya fin kiris ac lac ne
layot.
27 El filiya mwe mongo inge nukewa nu inpaol Aaron ac wen natul, ac elos sang
tuh in sie mwe kite srisrila na nu sin LEUM GOD.
28 Na Moses el eisla mongo inge selos, ac esukak fin loang uh, lucng liki mwe kisa
firir, oana sie kisa nu ke akmusra ke mwet tol. Kisa in mwe mongo se pa inge, ac foul
kac mwe insewowo nu sin LEUM GOD.
29 Na Moses el eis iniwa sac ac sang tuh in sie mwe kite srisrila nu sin LEUM GOD.
Pa inge ip se itukyang lal Moses ke sheep in akmusra uh. Moses el orala ma nukewa
oana ke LEUM GOD El sapkin.

30 Moses el eis kutu oil in akmusra ac kutu srah ma oan fin loang uh ac osrokang
nu facl Aaron ac wen natul uh kewa, oayapa nu fin nuknuk lalos. Ouinge el
aknasnasyalosla ac nuknuk lalos nu sin LEUM GOD.
31 Moses el fahk nu sel Aaron ac wen natul, “Us ikwa inge nu ke acn in utyak nu in
Lohm Nuknuk Mutal, nien muta lun LEUM GOD, poeleak, ac mongo kac we, wi bread
su oan in fotoh in kisa nu ke akmusra, oana LEUM GOD El sapkin.
32 Esukak kutena ikwa ku bread ma ac lula uh.
33 Komtal ac fah tiana illa liki Lohm Nuknuk Mutal sac ke len itkosr, nwe ke na
ouiya nukewa ma ac orek ke akmusra lomtal an safla.
34 LEUM GOD El sapkin kut in oru ma kut oru misenge, in eela ma koluk lomtal.
35 Komtal enenu in mutana ke sisken mutunoa in Lohm Nuknuk uh ke len itkosr
ac fong itkosr, ac oru ma LEUM GOD El sapkin uh. Komtal fin tia, komtal ac fah misa.
Pa inge ma LEUM GOD El sapkin nu sik.”
36 Ke ma inge Aaron ac wen natul eltal oru ma nukewa ma LEUM GOD El sapkin
sel Moses.

9

Aaron El Oru Kisa Uh

1 Len se tukun aksafyeyukla alu in akmusra, Moses el pangnolma Aaron ac wen
natul kewa, ac mwet kol lun mwet Israel nukewa.
2 El fahk nu sel Aaron, “Eis soko cow mukul fusr ac soko sheep mukul ma wanginna
ma koluk ke mano, ac kisakunang nu sin LEUM GOD: cow mukul soko an in mwe
kisa ke ma koluk, ac sheep mukul soko an in mwe kisa firir.
3 Na kom fahkang nu sin mwet Israel in eis soko nani mukul tuh in mwe kisa ke
ma koluk, ac soko cow fusr yac se matwa ac soko pac sheep mukul ma yac se matwa,
ma wangin ma koluk ke mano, tuh in mwe kisa firir,
4 ac soko cow mukul ac soko sheep mukul tuh in mwe kisa in akinsewowo. Elos in
kisakin ma inge nu sin LEUM GOD wi kisa in wheat ma karyak ke oil. Elos enenu in
oru ma inge mweyen LEUM GOD El ac sikyang nu selos misenge.”
5 Elos usani ma nukewa ma Moses el sapkin inge nu ke mutun Lohm Nuknuk Mutal,
ac mwet in acn sac nufon fahsreni nu we in alu nu sin LEUM GOD.
6 Ac Moses el fahk, “LEUM GOD El sapkin kowos in oru ma inge nukewa, tuh wolana
lun kalem lal fah sikme nu suwos.”
7 Na el fahk nu sel Aaron, “Fahla nu ke loang uh ac oru kisa ke ma koluk ac kisa
firir in eela ma koluk lom ac ma koluk lun mwet uh. Oru kisa inge in eela ma koluk
lun mwet uh, oana LEUM GOD El sapkin.”
8 Aaron el som nu ke loang uh ac uniya cow mukul fusr soko su ma nu ke kisa in
ma koluk lal sifacna.
9 Wen natul elos use srah nu yorol, ac el isongya kufinpaol nu loac, ac sang kutu
mosrwela koac ke sruwasrik in loang uh, ac okoala srah lula uh nu pe loang uh.
10 Na el esukak kiris, ac kidney, ac ip se ma wo emeet ke esa uh fin loang uh, oana
ke LEUM GOD El sapkin nu sel Moses.
11 Tusruktu el esukak ikwe ac kolo uh likin nien aktuktuk uh.
12 El uniya kosro soko su ac ma nu ke mwe kisa firir lal sifacna. Wen natul elos use
srah uh nu yorol, ac el sang fwela siska akosr ke loang uh kewa.
13 Elos sang sifa uh ac ip saya ke kosro soko ah kewa nu sel, na el esukak fin loang
uh.
14 Na el ohlla koanonsia ac nia uh, ac esukak fin loang uh lucng lik ma nukewa saya
nu ke kisa firir uh.
15 Toko el oru kisa lun mwet uh. El eis nani soko, su ma ac kisakinyuk nu ke ma
koluk lun mwet uh, uniya, ac kisai oana ke el oru ke kisa in ma koluk lal sifacna.

9:7 Heb 7:27

16 El oayapa use kosro nu ke kisa firir, ac kisai oana ke ma oakwuk nu kac.
17 El orala pac mwe kisa ke wheat ac eis sie lafluf in flao inpaol, ac esukak fin loang uh. (Ma inge ma sayen na kisa firir su orek len nukewa.)
18 El uniya cow mukul soko ah, ac sheep mukul soko ah tuh in mwe kisa in akinsewowo lun mwet uh. Wen natul elos use srah uh nu sel, ac el sang fwela siska akosr ke loang uh kewa.
19 Aaron el filiya ip kiris ke cow soko oayapa ke sheep mukul soko
20 tuh in oan fin iniwen kosro uh, ac usla nukewa nu fin loang uh. El esukak kiris uh fin loang uh
21 ac sang iniwa uh kewa, ac nia leyot uh kewa, tuh in sie mwe sang sriyukla nu sin LEUM GOD inen mwet tol, oana ke Moses el sapkin.
22 Ke Aaron el aksaflayela kisa inge nukewa, na el kolak paol nu fin mwet uh ac akinsewowoyalosla, na el fani liki acn sac.
23 Moses ac Aaron ilyak nu in Lohm Nuknuk Mutal, nien muta lun LEUM GOD, ac ke eltal illa, na eltal akinsewowoye mwet uh, ac kalem saromrom lun LEUM GOD sikyang nu fin mwet e nukewa.
24 In kitin pacl ah na LEUM GOD El supwama sie e, esukak mwe kisa firir ac ip ma kiris nukewa su oan fin loang uh. Ke mwet uh liye ma inge elos nukewa sala ac faksufi nwe ke mutalos sun infohk uh.

10

Ma Koluk Lal Nadab Ac Abihu

1 Nadab ac Abihu, wen natul Aaron, eltal eis pan in ta e laltal, sang mulut firir nu loac, ac sang pac mwe keng nu kac, na eltal sang nu sin LEUM GOD. Tusruktu e se inge tiana mutal, mweyen LEUM GOD El tiana sapkin eltal in oru.
2 In kitin pacl ah na, LEUM GOD El supwama e, ac esukultalak, na eltal misa na insac ye mutun LEUM GOD.
3 Na Moses el fahk nu sel Aaron, “Pa inge kalmen kas lun LEUM GOD ke El fahk mu, ‘Elos nukewa su kulansap nu sik, enenu in sunakin mutal luk. Nga fah akkalemye wolana luk nu sin mwet luk.’ ” A Aaron el mihslana tia kas.
4 Na Moses el pangnolma Mishael ac Elzaphan, wen luo natul Uzziel, sie sin mwet tumal Aaron, ac fahk nu seltal, “Fahsru ac usla monin mwet luo wiomtal inge liki Lohm Nuknuk Mutal, ac fuhleltalu likin nien aktuktuk uh.”
5 Ouinge eltal tuku, ac sruokya nuknuk lun mano misa luo ah, ac usaltalla nu likin nien aktuktuk uh, oana Moses el sapkin.
6 Na Moses el fahk nu sel Aaron ac nu sel Eleazar ac Ithamar, luo pac sin wen natul, “Nimet komtal tui in kawiya insifomtal, ku seya nuknuk lomtal an in akkalemye lah komtal muta in asor. Komtal fin oru ouinge, komtal ac misa, ac LEUM GOD El ac kasrkusrak sin mwet in acn se inge nufon. Tusruktu mwet Israel wiowos nukewa elos ku in tungi mwet inge su misa ke sripen e se su LEUM GOD El supwama.
7 Nimet komtal tufoki liki acn in utyak lun Lohm Nuknuk Mutal, tuh komtal fin tufoki komtal ac misa, mweyen akmutalyeyukla komtal tari ke oil in akmusra lun LEUM GOD.” Ouinge eltal kewa oru oana Moses el fahk.

Oakwuk Nu Sin Mwet Tol

8 LEUM GOD El kaskas nu sel Aaron ac fahk,
9 “Kom ac wen nutum fah tiana nim wain, ku kutena mwe nim ku, ke pacl ma komtal utyak nu in Lohm Nuknuk Mutal, nien muta luk, mweyen komtal fin oru ouinge komtal fah misa. Ma sap se pa inge, ma in karinginyuk sin fwil nutum nukewa,

9:18 Lev 3:1–11 **9:22** Oek 6:22–26

10 tuh kom fah ku in akilen inmasrlon ma lun God ac ma su mwet uh orekmakin
in pacl nukewa, oayapa inmasrlon ma aknasnasyeyukla ac ma su tia nasnas.
11 Kowos enenu in luti nu sin mwet Israel ma sap nukewa su nga sang nu sel Moses
elan fahk nu suwos."
12 Moses el fahk nu sel Aaron ac wen luo natul su lula, Eleazar ac Ithamar, "Eis mwe
kisa wheat ma lula ke mwe mongo ma kisakinyuk nu sin LEUM GOD, sang orauk kutu
bread ma wangin mwe pulol kac, ac mongo kac sisken loang uh, mweyen kisa se inge
arulana mutal.
13 Mongo kac in sie acn mutal; pa inge ip lom ac wen nutum ke mongo ma
kisakinyuk nu sin LEUM GOD. Pa ingan ma LEUM GOD El sapkin nu sik.
14 Tusruktu kom ac sou lom ku in kang iniwa se ac nia se ma itukyang tuh in mwe
kite srisrila ac mwe sang srisrila nu sin LEUM GOD inen mwet tol. Kom ku in kang
ma inge in kutena acn ma aknasnasyeyukla. Mwe sang inge itukot nu sum ac tulik
nutum tuh in pa inge ip lomtal liki mwe kisa in akinsewowo sin mwet Israel.
15 Elos fah use iniwa sac ac lac nia uh ke pacl se kiris uh kisakinyuk tuh in sie kisa
mongo nu sin LEUM GOD. Ip inge ma lom ac tulik nutum mwe tok, oana ke LEUM
GOD El sapkin."
16 Moses el siyuk nani soko nu ke kisa ke ma koluk, ac konauk lah isisyak tari. Ma
se inge pwanang el kasrkusrak sel Eleazar ac Ithamar, ac el fahk,
17 "Efu komtal ku tia kangla mwe kisa nu ke ma koluk in sie acn mutal? Ma se
inge arulana mutal, ac LEUM GOD El sot nu sumtal in tuh sisla ma koluk lun mwet
nukewa in acn se inge.
18 Ke sripen srah sac tuh tia utukyak nu in Lohm Nuknuk Mutal uh, na mu na
komtal in kanglana nani soko ah lik ah, oana ke nga sap ah."
19 Na Aaron el fahk, "Ku nga funu kangla mwe kisa nu ke ma koluk misenge, ya
LEUM GOD El lukun insewowo kac? Mwet uh oru mwe kisa nu ke ma koluk lalos nu
sin LEUM GOD misenge, ac elos use pac mwe kisa firir lalos. Ne ouinge, a ongoiya uh
srakna sikyak nu sik."
20 Ke Moses el lohng ma inge, el misla kac.

11

Kain In Kosro Ma Ku In Mongo
(Deuteronomy 14:3–21)

1 LEUM GOD El sang nu sel Moses ac Aaron oakwuk ten inge,
2 su ma nu sin mwet Israel. Kowos ku in kang kutena kain kosro finmes
3 ma sengelik falka, su oayapa sifil kontini ma el kangla.
4 Tusruktu kowos fah tia kang kosro inge: camel, mweyen el finne sifil kontini ma
el kangla, tuh tia sengelik falkal, na pa el tia nasnas nu suwos;
5 oayapa koni,* el finne sifil kontini ma el kangla, tuh tia sengelik falkal, na pa el
tia nasnas nu suwos;
6 rabbit, el finne sifil kontini ma el kangla, tuh tia sengelik falkal, na pa el tia nasnas
nu suwos.
7 Nimet kang pig. Finne sengelik falkal, tuh el tia sifil kontini ma el kangla, na pa
el tia nasnas nu suwos.
8 Nimet kang kain in kosro inge ku pusral mano misa lalos. Elos tia nasnas.
9 Kowos ku in kang kutena ik ma oasr enga ac unac,
10 tusruktu kutena ma moul ma muta in kof su wangin enga ac unac, fah tiana
mongo.

10:12 10:12–13; Lev 6:14–18 **10:14** 10:14–15; Lev 7:30–34 **10:17** Lev 6:24–26 * **11:5** ***koni:*** sie ma orakrak oana kisrik in pot, tuh yohk liki.

11 Kain ma moul ingan nukewa fac tia nasnas nu suwos. Kowos fah tiana kang ma
inge ku pusral mano misa lalos.
12 Kowos fah tiana kang kutena ma su muta in kof uh ma wangin enga ac unac kac.
13 Kain in won inge ac fah mwe srungayuk nu suwos, ac kowos fah tiana kang:
eagle, kain vulture nukewa,
14 buzzard, falcon,
15 kain raven nukewa,
16 ostrich, seagull, kain hawk nukewa,
17 cormorant, kain owl nukewa,
18 pelican, osprey, ibis,
19 stork, heron, hoopoe, ac fak.
20 Won srisrik ma orakrak nukewa ma oasr posohksok kac, ma inge tia nasnas,
21 sayen ma su ku in sro ke nia.
22 Kowos ku in kang srisr in eku, kwot srisrik, ac kain locust nukewa.
23 Tusruktu ma srisrik nukewa saya ma oasr posohksok kac, ac ku pac in orak uh,
fah lumweyuk mu tia nasnas nu suwos.
24 Ac ma inge ac fah oru kowos in tia nasnas: kutena mwet su pusralla monin ma
misa in masrlon ma inge, fah tia nasnas nwe ke ekela.
25 Ac kutena mwet su us kutena ipin ma misa inge fah ohlla nuknuk lal, tusruk elos
ac tiana nasnas nwe ke ekela.
26 Kosro nukewa ma sengelik falka ku tia sifil kontini ma el kangla, ac fah tia nasnas
nu suwos. Mwet nukewa su kahl monin sie sin ma inge fah tia nasnas.
27 Kosro nukewa ma fahsrkin ye nia ac inpaol, ma inge tia nasnas nu suwos. Kutena
mwet su pusral mano misa lun kutena kosro inge fah tia nasnas nwe ke ekela,
28 ac mwet se su us mano misa lun ma inge fah ohlla nuknuk lal, tusruk el fah tia
nasnas nwe ke ekela. Ma inge tia nasnas nu suwos.
29 Pa inge ma tia nasnas nu suwos inmasrlon ma orakrak ac pus suna fin faclu:
weasel, kisrik in pot, kain kinoul nukewa,
30 srosrok, crocodile finmes, ac chameleon.
31 Kutena mwet su pusralla ma inge ku mano misa lalos, fah tia nasnas nwe ke
ekela.
32 Ac kutena ma su mano misa inge putatla nu fac, ac fah tia nasnas — finne ke sak,
ku nuknuk, ku kulun kosro, ku pak, aok kutena ma su orekmakinyuk nu ke kutena
sripa. Ac fah enenu in isongyuki nu in kof uh, tusruktu ac fah tia pacna nasnas nwe
ke ekela.
33 Ac manolos fin putatyang nu in sie tup orekla ke kle, na ma nukewa ma oan in
tup sac fah tia nasnas, ac kowos fah fukulya tup sac.
34 Kutena mwe mongo ma fal in mongo, tuh okwoki kof liki kain tup sac nu kac,
ac fah tia nasnas, ac kutena ma su ku in nimnim ma oan in kain tup sac, fah tia pac
nasnas.
35 Kutena ma su mano misa inge putatla nu fac, fah tia nasnas — fin sie nien
manman ku sie mwe um ma orekla ke kle, enenu na in fokfoki.
36 Tusruktu sie unon in kof ku sie lufin neinyuk kof ac nasnas na. Ma saya nukewa
su pusralla mano misa inge fah tia nasnas.
37 Sie sin ma misa inge fin putatla nu fin fita ma akoeyuk in yoki, fita ingan srakna
nasnas.
38 Tusruktu fita ingan fin isosu nu in kof, ac sie sin ma tia nasnas ingan putatla nu
in kof sac, na fita ingan fah tia nasnas.
39 Kutena kain kosro ma wo in mongo uh fin misa, na kutena mwet su pusralla fah
tia nasnas nwe ke ekela.

40 Na kutena mwet fin kang kutena ip ke kosro misa inge, el enenu in ohlla nuknuk
lal, tusruktu el ac fah tia nasnas nwe ke ekela. Ac kutena mwet su us mano misa sac,
el enenu in ohlla nuknuk lal, tusruktu el ac srakna tia nasnas nwe ke ekela.
41 Kowos fah tia kang kutena sin ma srisrik ma forfor fin faclu,
42 finne ma orakrak, ku ma fahsr ke nia akosr, ku ke nia pus liki akosr.
43 Nimet sifacna akfohkfokye kowos in kang kutena sin ma inge.
44 Nga pa LEUM GOD lowos, ac kowos enenu in liyekowosyang sifacna tuh kowos
in mutal, mweyen nga mutal.
45 Nga pa LEUM GOD su uskowosme liki Egypt tuh nga fah God lowos. Kowos enenu
in mutal, mweyen nga mutal.
46 Na pa inge ma sap ke kosro ac won, ac ke ma nukewa ma muta in kof uh, ac ma
nukewa ma forfor fin acn uh.
47 Kowos fah arulana taran tuh kowos in ku in akilen inmasrlon ma su nasnas ac
ma su tia nasnas, inmasrlon kosro ma ac ku in mongo, ac ma su tia mongo.

12

Aknasnas Lun Mutan Tukun El Oswela Tulik

1 LEUM GOD El sang nu sel Moses oakwuk inge,
2 su ma nu sin mwet Israel. Ke len itkosr tukun sie mutan el oswela sie wen, el tia
nasnas, oapana ke el tia nasnas ke pacl in mas mutan lal.
3 Ke len se akoalkosr, tulik sac fah kosrkosrla.
4 Len tolngoul tolu pac toko, na mutan sac fah nasnasla liki fahla lun srahn sial. El
fah tia kahlye kutena ma su mutal, ku ilyak nu in Lohm Nuknuk Mutal nwe ke pacl
se aknasnas lal uh safla.
5 Ke len singoul akosr tukun sie mutan el oswela sie tulik mutan, el tia nasnas,
oapana ke pacl in mas mutan lal. Tukun len onngoul onkosr pac tok, na el fah nasnas
liki fahla lun srahn sial.
6 Ke safla pacl in aknasnas lal, finne nu ke tulik mukul se ku nu ke tulik mutan se,
mutan sac el fah use nu yurin mwet tol, nu ke acn in utyak lun Lohm Nuknuk Mutal
nien muta lun LEUM GOD, soko sheep fusr yac se matwa, tuh in sie mwe kisa firir,
ac sie wule ku sie wuleoa nu ke kisa ke ma koluk.
7 Mwet tol el ac fah oru kisa lun mutan sac nu sin LEUM GOD, ac oru alu in eisla
ma fohkfok lal lukel, na el fah nasnasla. Pa inge ma sie mutan el enenu in oru tukun
el oswela sie tulik.
8 Mutan sac fin tia ku in srukak soko sheep fusr, el fah use luo wule ku luo wuleoa
— sie nu ke kisa firir ac sie nu ke kisa lun ma koluk. Ac mwet tol el fah oru alu in
eisla ma fohkfok lal, na mutan sac fah nasnasla.

13

Ma Sap Nu Ke Mas Ke Mano

1 LEUM GOD El sang nu sel Moses ac Aaron oakwuk ten inge.
2 Mwet se fin oasr palang se ku faf se ku ruf se ke manol, su ma ac ku in ekla nu
ke sie mas yohk, ma ac sensenkinyuk, na ac fah utukla el nu yurin mwet tol in sou
lal Aaron.
3 Mwet tol sac fah lohang ac liye sring se ke manol uh, na unac kac an fin fasrfasrla
ac faf sac aryurla loal liki kolo ma rauneak acn sac, na kalem lah sie mas na sensen
pa oan sel uh, ac mwet tol el fah fahkelik ac akkalemye lah mwet sac tia nasnas.
4 Tusruktu sring se ke manol uh fin fasrfasr a tiana aryurla in loal liki kolo ma
rauneak uh, ac unac kac uh tiana fasrfasrla, na mwet tol sac fah srela mwet uh ke
len itkosr.

11:44 Lev 19:2; 1 Pet 1:16 **12:3** Gen 17:12; Lk 2:21 **12:8** Lk 2:24

5 Mwet tol fah sifilpa liyal ke len se akitkosr, ac el fin liye mu sring se ke manol uh
nuna oaya ah na, ac tiana yokelik, na el fah srella ke itkosr pac len uh.
6 Mwet tol el fah sifilpa liyal ke len se akitkosr, ac sring se kacl uh fin misa in muta
uh, ac tiana yokelik, mwet tol el fah akkalemye lah mwet sac nasnas — sring se na
pa ma sac. Mwet sac fah ohlla nuknuk lal, na el nasnas.
7 Tusruktu sring sac fin yokelik tukun mwet tol sac tuh liyal tari ac fahkak mu el
nasnas, na mwet sac el enenu in sifilpa foloko nu ye mutun mwet tol.
8 Mwet tol el fah sifilpa liyal, ac sring sac fin yokelik, na mwet tol el fah akkalemye
lah el tia nasnas — mas na sensen se* pa oan sel uh.
9 Mwet se fin oasr mas na sensen se ke manol, ac fah utuku el nu yurin mwet tol,
10 su ac fah arulana tuni ac liye. Fin oasr palang se momoul inmuta ke manol, ac
orala unac ke manol in fasrfasrla ac oasr sronin uswanen kac,
11 kalem lah oasr sie mas sensen yorol. Na mwet tol el fah fahkak lah mwet sac el
tia nasnas. Tia enenu in kauli el, mweyen kalem tari lah el tia nasnas.
12 Palang sac fin orakelik afinya mwet sac ke insifali nwe ke nial,
13 mwet tol el ac enenu in sifil liyal. El fin konauk tuh pwaye mas sac afunla manol
nufon, el fah fahkak lah mwet sac nasnas. Kolo kacl uh nufon fin ekla fasrfasr, na el
nasnas.
14 Tusruktu ke pacl se na sie palang ke manol uh aryurla, na el tia nasnas.
15 Mwet tol el fah sifilpa liyal, ac el fin liye tuh aryurla ma se ke manol, na el ac
fahkak lah mwet sac tia nasnas. Kalmen aryurla pa oasr mas sensen yorol, ac mwet
sac tia nasnas.
16 Tusruktu ma se ke manol uh fin mahla ac sifil fasrfasrla, na mwet sac enenu in
som nu yurin mwet tol,
17 su ac fah sifil liye. Ma se ke manol fin fasrfasrla, na el nasnas, ac mwet tol el fah
fahkulak lah el nasnas.
18 Fin faf se oan ke sie mwet nwe mahla,
19 ac tok kutu, pulol fasrfasr se, ku tuhn srusra se sikyak ke inken faf se meet ah,
na mwet sac enenu in som nu yurin mwet tol.
20 Mwet tol el ac fah liyal, ac fin acn se ma fasrfasrla uh luman loali liki ikwa ma
rauneak uh, ac unac kac uh fasrfasrla, na mwet tol el fah fahkulak lah mwet sac el
tia nasnas. Kalem lah mas sensen nu ke kolo se pa sikyak in faf sac.
21 Tusruktu mwet tol el fin liye, ac konauk lah unac kac tiana fasrfasrla, ac tia pac
loali liki kolo siska ah a misa inmuta, mwet tol el fah srella elan mukena muta ke len
itkosr.
22 Acn ma tuhnla uh fin orakelik, na mwet tol el ac fahkulak lah mwet sac tia nasnas.
Mas sensen se pa yorol.
23 Tusruktu fin oanna tia ekla ac tia pac yokelik, na kalem lah inken faf sacna pa
inge, ac mwet tol el fah fahkak lah mwet sac nasnas.
24 Ke kain pacl se ma sie mwet el folla, ac acn ma folla kacl uh fin fasrfasrla ku
srusrala inmuta uh,
25 mwet tol el fah liyal. Fin unen acn sac fasrfasrla ac aryurla loal liki kolo siska
uh, na kalem lah mas sensen nu ke kolo se pa sikyak ke acn se ma folla, ac mwet tol
el fah fahkak lah mwet sac tia nasnas.
26 Tusruktu unen acn sac fin tiana fasrfasrla ac tia pac aryurla loal liki kolo siska
ah, ac inmuta uh misa na, na mwet tol sac fah srella ke len itkosr.
27 Mwet tol el fah sifilpa liyal tukun len itkosr, ac fin yokelik ma sac na kalem lah
mas sensen nu ke kolo se pa kacl uh, ac mwet tol el fah fahkak lah mwet sac tia
nasnas.

---

* **13:8** ***mas na sensen se:*** leng meet fahk mu “musen lepa” — liye “lepa” ke Kalmen Kutu Kas.

28 Tusruktu acn sac fin tiana ekla, ac tiana yokelik, ac inmuta uh misa na, na kalem
mu tia mas sensen se. Mwet tol el fah akkalemye lah mwet sac nasnas, mweyen inken
na fol sac pa kacl uh.
29 Fin mukul se ku mutan se oasr palang se ke sifal ku kapin oalul,
30 mwet tol el fah liyal ac tuni. Fin palang sac tuh aryurla loal liki kolo siska uh, ac
unac ke acn sac luman rangrangla ac pueni, na kalem mu mas sensen nu ke kolo pa
sel uh, ac mwet tol el fah akkalemye lah mwet sac tia nasnas.
31 Ke mwet tol sac el fin liyal, tuh na ma se ke manol uh tiana luman loali liki kolo
ma rauneak uh, ac srakna wangin unac fokoko kac, na el fah srella liki inmasrlon
mwet uh ke len itkosr.
32 Mwet tol el fah sifilpa liye ma se ke manol uh ke len se akitkosr, ac fin tiana
yokelik ac wangin pacna unac luman rangrang kac, ac tia pacna aryurla loal liki
siska uh,
33 na mwet sac fah resaela sifal, sayen acn se ma palang sac oan kac. Mwet tol el
fah sifil srella ke len itkosr pac.
34 Ke len se akitkosr, mwet tol el fah sifilpa liye palang se kacl uh. Fin tuh tiana
yokelik ac tia pac luman aryurla loal liki kolo siska uh, na el fah fahkak lah mwet sac
nasnas. Mwet sac ac fah ohlla nuknuk lal uh, na el fah nasnasla.
35 Tusruktu palang sac fin sifilpa yokelik tukun akkalemyeyuk mu mwet sac nasnas,
36 na mwet tol el fah sifilpa liyal. Palang sac fin yokelik, el tia enenu in suk lah
rangrangla unac kac ah. Kalem na lah mwet sac tia nasnas.
37 Tusruktu fin mwet tol el liye mu palang sac tiana yokelik, ac unac na fokoko
kapak kac, na kalem lah palang sac mahla, ac mwet tol el fah fahkak lah mwet sac
nasnas.
38 Fin mukul se ku mutan se oasr tuhn fasrfasr sikyak ke manol,
39 na mwet tol el ac enenu in liye ac tuni mwet sac. Tuhn sac fin tuh fasrfasr ef se,
na kalem mu tuhn se na ke manol, ac mwet sac nasnas.
40 Aunsifen sie mwet fin putatla, el ac musrasrla, tusruktu el nasnas na.
41 Fin tuh putatla aunsuf ke likinsraclyak nu motonsrol, na motonsrol ac
turangangla, tusruktu el nasnas na.
42 Tusruktu fin oasr ma fasrfasr srusrsrusra fahsryak ke acn turangangla inge, na
kalem lah mas na sensen nu ke kolo se pa inge.
43 Mwet tol el fah tuni ac liye mwet se inge, ac fin oasr acn ma luman srusrsrusra
ac fasrfasr inmuta kac,
44 na mwet tol enenu in fahkak lah mwet sac tia nasnas, ke sripen mas sensen se
ma fahsryak ke sifal uh.
45 Sie mwet su sun mas ma sensenkinyuk nu ke kolo, el enenu in nukum nuknuk
mihsasa, ac fuhlela aunsifal in mirangak, afinya tafunyen ten ke mutal, wowo ac fahk,
“Nga tia nasnas! Nga tia nasnas!”
46 El fah fohkfok ac tia nasnas ke lusenna pacl mas sac oan sel, ac el fah srisrila ac
muta likin nien aktuktuk uh, sayen acn mwet uh muta we.

Ma Sap Nu Ke Tuhnyohu

47 Fin oasr tuhnyohu ke nuknuk, finne ma orekla ke unen sheep ku ke nuknuk
minini,
48 ku oan ke ipin nuknuk minini, ku ipin nuknuk unen sheep, ku oan fin kulun
kosro ku kutena ma orekla ke kulun kosro,
49 fin luman tuhn folfolsra lac ku tuhn srusrayak, na kalem lah tuhnyohu orak se,
ac enenu in itukyang nu sin mwet tol.
50 Mwet tol el fah lohang nu kac ac srela nu saya ke len itkosr.

51 El fah sifilpa liye ke len se akitkosr, ac tuhnyohu sac fin orakelik, na ma sac tia
nasnas.
52 Mwet tol el fah esukak, mweyen tuhnyohu orak se pa inge, ac enenu na in isisyak.
53 Tusruktu, mwet tol el fin liye tuh na tuhnyohu sac tiana yokelik,
54 el fah sap in owola, ac sifil filiyuki ke len itkosr pac.
55 Na el fah sifilpa liye, ac tuhnyohu sac fin tiana ekla tuhna, finne tia orakelik, ac
srakna tia nasnas. Kowos enenu in esukak ma sac, finne ip ma kulawi uh oan meet
ku tok.
56 Tusruktu mwet tol sac fin sifil lohang nu kac tuh liyauk lah tuhn sac efla, na el
fah sacla ip sac liki nuknuk sac ku kulun kosro sac.
57 Na tuhnyohu sac fin sifilpa sikyak, kalem lah sifilpa orakelik, na mwet se la ma
sac enenu na in esukak.
58 El fin ohlla nuknuk sac ku kolo sac, na tuhn sac wanginla, el enenu in sifilpa
ohlla, na ma sac fah nasnas.
59 Ac pa inge ma sap nu ke tuhnyohu ma oan fin nuknuk, finne ma orekla ke unen
sheep ku linen, ku ipin nuknuk linen ku ipin nuknuk unen sheep, ku kutena ma su
orekla ke kulun kosro. Pa inge ma ac akkalemye ma su nasnas ku tia nasnas.

14

*Aknasnas Tukun Mas Sensenkinyuk Ke Mano**

1 LEUM GOD El sang nu sel Moses
2 oakwuk ten inge nu ke aknasnas lun sie mwet ma kwela liki sie mas sensenkinyuk
ke manol. Ke len se ma ac fwackyang mu el nasnasla uh, ac fah utuku el nu yurin
mwet tol,
3 ac mwet tol fah usalla nu likin nien aktuktuk uh ac tuni manol. Mas lal uh fin
wanginla,
4 na mwet tol el fah sap in utuku luo won ma nasnas uh, wi sie ipin sak cedar, sie
polo ah srusra, ac sie lah srisrik ke sak hyssop.
5 Na mwet tol el fah sap in anwuki sie sin won luo ah luin sie pol eot ma kof in
unon nasnas oan loac.
6 El fah eis won se ma moul ah, wi ipin sak cedar sac, polo ah srusra sac, ac sak
hyssop sac, ac isongya ma inge kewa nu in srah ke won se ma anwuki ah.
7 El fah aksroksrokye mwet se ma ac aknasnasyeyuk liki mas ke manol pacl itkosr
ke srah, na el fah fahkak lah mwet sac nasnasla. El fah fuhlela won se ma moul ah
in sohkla.
8 Mwet sac fah ohlla nuknuk lal uh, resaela aunsuf kacl uh nufon, ac yihla; na el
fah nasnas. El ac ku in ilyak nu ke nien aktuktuk uh, tusruktu el enenu in mutana
likin lohm nuknuk sel ke len itkosr.
9 Ke len se akitkosr el fah sifilpa resaela sifal, altal, inyal, ac unac nukewa ke manol.
El fah ohlla nuknuk lal ac yihla, na el fah nasnasla.
10 Ke len se akoalkosr el fah use lukwa sheep fusr mukul ac soko ma mutan ma
yac se matwa su wangin kutena ma koluk ke mano, wi paun limekosr ke flao ma
kulamisyak ke oil in olive, ac sie cup ke oil in olive.
11 Mwet tol el fah eis mwet sac ac mwe kisa inge nukewa nu ke acn in utyak nu ke
Lohm Nuknuk Mutal, nien muta lun LEUM GOD.
12 Na mwet tol el fah eis soko sin sheep fusr mukul inge, wi cup se ke oil in olive,
ac kisakin tuh in sie mwe kisa in akfalye ma koluk lukma. El fah kisakin ma inge tuh
in sie mwe sang sriyukla nu sin LEUM GOD.

---

* **14:** ***mas sensenkinyuk ke mano:*** liye kas in aketeya “lepa” ke Kalmen Kutu Kas. **14:2** Mt 8:4; Mk 1:44; Lk 5:14; 17:14

13 El fah uniya sheep fusr soko ah in acn mutal ma mwe kisa lun ma koluk ac mwe
kisa firir uh anwuki we. El enenu in oru ouinge mweyen kisa in akfalye ma koluk
lukma uh oapana kisa ke ma koluk, kewana ma lun mwet tol, ac ma inge arulana
mutal.
14 Mwet tol el fah eis kutu srah ke sheep fusr soko ah, ac sang mosrwela acn
fisrasrsrasr ke lac srac layot, fin kuf lulap lac po layot, ac fin kufinne lulap ke lac
ne layot lun mwet se su ac fah akkalemyeyuk mu el nasnasla.
15 Ac mwet tol el fah eis kutu oil in olive ac okoaung nu in paol lasa,
16 isongya soko kufinpaol layot nu loac, ac usrokya kutu srah inge pacl itkosr ye
mutun LEUM GOD.
17 El fah eis kutu oil ma oan inpaol uh ac kutu srahn sheep fusr soko ah, ac mosrwela
acn fisrasrsrasr ke lac srac layot, kuflap ke lac po layot, ac kuflap ke lac ne layot lun
mwet se su ac fah akkalemyeyuk mu el nasnasla.
18 Na el fah sang oil ma lula inpaol uh nu fin sifen mwet sac. Ke el oru ouinge uh,
el orala ouiya lun aknasnas.
19 Na mwet tol el fah kisakin mwe kisa ke ma koluk, ac oru ouiya nu ke aknasnas.
Toko el fah uniya sheep fusr soko nu ke kisa firir,
20 ac kisakin wi mwe kisa wheat fin loang uh. In lumah se inge mwet tol el fah oru
ouiya lun aknasnas, na mwet sac fah nasnasla.
21 Mwet sac fin sukasrup ac tia ku in akfalye ma inge, el fah use sokofanna sheep
fusr mukul nu ke aknasnas lal, tuh in mwe kisa ke ma koluk lukma lal, sie mwe kite
sriyukla nu sin LEUM GOD. El fah use paun luo na ke flao ma karyak ke oil in olive
nu ke mwe kisa wheat, ac sie cup ke oil in olive.
22 El fah oayapa use luo wule ku luo wuleoa, sie nu ke mwe kisa ke ma koluk, ac
sie nu ke mwe kisa firir.
23 Ke len se akoalkosr ke len in aknasnas lal, el fah use ma inge nu yurin mwet tol,
nu ke acn in utyak nu ke Lohm Nuknuk Mutal.
24 Mwet tol el fah eis sheep fusr soko ah, ac oil in olive uh, ac sang tuh in sie mwe
kite srisrila nu sin LEUM GOD.
25 El fah uniya sheep fusr soko ah, eis kutu srah kac uh, ac sang mosrwela acn
fisrasrsrasr ke lac srac layot, fin kufinpo lulap ke lac po layot, ac fin kufinne lulap ke
lac ne layot ke mwet sac.
26 Mwet tol el fah ukuiya kutu oil uh nu inpaol layen lasa,
27 ac sang soko kufinpo ke lac paol layot, osrokang kutu oil uh pacl itkosr ye mutun
LEUM GOD.
28 El fah sang kutu oil nu fin acn na ma el sang srah uh nu kac: fin acn fisrasrsrasr
layen layot ke insren mwet sac, fin kuflap ke la paol layot, ac fin kuflap ke la nial
layot.
29 Oil ma lula inpaol uh el fah ukuiya fin sifen mwet sac, ac ke el oru ouinge el
orala ouiya nu ke aknasnas.
30 Na el fah sang sie sin wule uh ku wuleoa uh
31 tuh in mwe kisa ke ma koluk, ac ma se saya uh nu ke mwe kisa firir, wi mwe
kisa wheat. In lumah se inge mwet tol el orala ouiya nu ke aknasnas.
32 Pa inge ma sap nu ke sie mwet su oasr mas na sensenkinyuk ke mano, su tia ku
in srukak mwe kisa ma ac fal nu ke aknasnas lal.

Tuhnyohu In Lohm Uh

33 LEUM GOD El kaskas nu sel Moses ac Aaron, ac fahk:
34 “Ke kowos fin mau tuku nu in facl Canaan, su nga ac fah sot tuh in ma lowos, ac
nga filiya tuhnyohu nu ke sie lohm in acn suwos uh,
35 na mwet se la lohm sac enenu in tuku nu yurin mwet tol ac fahk nu sel ouinge:
‘Nga liye tuh luman oasr tuhnyohu ke lohm sik uh.’

36 Na mwet tol sac fah sap tuh ma nukewa in lohm sac in titila nu sayen lohm sac meet liki el som ac tuni tuhnyohu kac uh. Fin tia ouinge, na ma nukewa in lohm sac fah fwackyak mu tia nasnas. Na tok mwet tol el fah som nu ke lohm sac,
37 ac tuni tuhnyohu kac. Fin oasr acn ma luman tuhn folfolsra ku srusrsrusra kac, ma luman ac kulweya sinka in lohm sac,
38 na el fah illa liki lohm sac ac kaliya ke len itkosr.
39 Ke len se akitkosr el fah folokla ac sifilpa tuni lah fuka. Tuhnyohu sac fin yokelik,
40 na el fah sap eot ma tuhnyohula inge in itukla ac sisila nu in sie acn tia nasnas likin siti sac.
41 Toko, el fah sap sinka loac ke lohm sac nufon in koekoela, ac kutkut kac nukewa in sisila nu in sie acn tia nasnas likin siti sac.
42 Na kutu pac eot sasu ac fah orekmakinyuk in aolla eot ma itukla, ac akmusra sasu fah sang afinya acn ma koekoela ke sinka ah.
43 “Fin tuhnyohu sac sifilpa folokyak in lohm sac tukun ayaolla eot ma kolukla ac koekoela sinka kac ac akmusralla,
44 na mwet tol el enenu in sifilpa som ac liye. Fin tuhnyohu sac tuh yokelik, na lohm sac tia nasnas.
45 Enenu na in kunanui lohm sac, ac eot kac, sak kac, ac fasr kac nukewa fah utukla nu likin siti uh, nu in sie acn ma tia nasnas.
46 Kutena mwet su utyak nu in lohm sac ke pacl se kauli uh, ac fah lumweyuk el tia nasnas nwe ke ekela.
47 Kutena mwet su ona ku mongo in lohm sac enenu na in ohlla nuknuk lal.
48 “Ke pacl se ma mwet tol el tuku in liye uh, tuh na tuhnyohu sac tiana sifil folokyak tukun lohm sac akwoyeyukla, na el fah fahkak lah lohm sac nasnas, mweyen tuhnyohu sac wanginla na pwaye.
49 In aknasnasye lohm sac, el fah us luo won, sie ipin sak cedar, sie polo ah srusra, ac sie lesak srisrik ke hyssop.
50 El fah uniya sie sin won luo ah fin sie pol eot ma oasr kof nasnas oan loac.
51 Na el fah eis sak cedar sac, lesak hyssop sac, polo ah srusra sac, ac won se ma srakna moul uh, ac isongya ma inge nukewa in srahn won se ma anwuki ac oan in kof nasnas sac, na sang aksroksrokye lohm sac pacl itkosr.
52 Ke el oru ma inge uh el ac aknasnasyela lohm sac ke srahn won sac, kof nasnas sac, won moul sac, sak cedar sac, lesak hyssop sac, ac polo ah srusra sac.
53 Na el fah fuhlela won se ma moul ah in sohkla. Ke el oru ouinge, na el orala ouiya lun aknasnas nu ke lohm sac, na lohm sac fah nasnasla.
54 “Pa inge ma sap nu ke mas ma sensenkinyuk nu ke mano:
55 ku nu ke tuhnyohu ma oan ke nuknuk ku ke lohm,
56 ac nu ke faf, ku acn ma aryurla ke mano, ku ke tuhn koluk ke mano.
57 Ma sap inge pa fahkak inmasrlon ma su tia nasnas ac ma su nasnas.”

15

Sroano Koluk Ma Sororla Liki Mano

1 LEUM GOD El sang nu sel Moses ac Aaron oakwuk inge
2 su ma nu sin mwet Israel. Pacl se ma oasr sroano fahla liki ma lun sie mukul, sroano sac tia nasnas,
3 finne fahlana, ku fonfon uh ac kofla fahla.
4 Kutena mwe oan su el muta fac ku oan fac ac tia nasnas.
5 Kutena mwet su pusralla mwe oan kial,
6 ku muta fin kutena ma su mukul sac muta fac, enenu in ohlla nuknuk lal ac yihla, na el srakna tia nasnas nwe ke ekela.

7 Kutena mwet su pusralla mukul se ma oasr sroano fahla kacl inge, enenu na in owola nuknuk la uh ac el yihla, tusruktu el ac srakna tia nasnas nwe ke ekela.
8 Mwet se ma oasr ma fahsr kac inge fin aniya kutena mwet su nasnas, na mwet se ma aniyuki uh enenu in ohlla nuknuk ma el nukum ac yihla, tusruktu el soenna nasnas nwe ke ekela.
9 Kutena mwe muta fin horse ku mwe muta saya ma mukul se ma oasr sroano fahsr kac inge el muta fac uh, tia nasnas.
10 Kutena mwet su pusral ma mukul sac el muta fac inge, el tia nasnas nwe ke ekela. Kutena mwet su us ma mukul sac el muta fac inge, enenu in ohlla nuknuk lal ac yihla, tusruktu el srakna tia nasnas nwe ke ekela.
11 Fin mwet se ma oasr sroano fahsr ke mano inge pusralla siena mwet meet liki el ohlla paol uh, na mwet sac enenu in ohlla nuknuk lal ac yihla, na el ac srakna tia nasnas nwe ke ekela.
12 Kutena tup eot ma mwet sac pusralla enenu in fukulyuki, ac kutena pol orekla ke sak ma mwet sac kahlye uh, enenu in owola.
13 Tukun mukul sac kwela liki ma fahsr kacl uh, el enenu in soano len itkosr, na el fah ohlla nuknuk lal ac yihla in kof in unon nasnas, na el fah nasnasla.
14 Ke len se akoalkosr el fah us luo wule ku luo wuleoa nu ke acn in utyak nu in Lohm Nuknuk Mutal sin LEUM GOD, ac sang nu sin mwet tol.
15 Mwet tol el fah kisai sie tuh in mwe kisa ke ma koluk, ac ma se saya uh nu ke mwe kisa firir. Ke el oru ma inge el oru ouiya in aknasnasyela mwet sac.
16 Fin oasr wui fahla ke sie mukul ke el tia etu, el fah ohlla manol nufon, tusruktu el soenna nasnas nwe ke ekela.
17 Kutena kain nuknuk ku kulun kosro ma wui kacl uh tuh pusralla, enenu in owola, tusruktu ac srakna tia nasnas nwe ke ekela.
18 Tukun mukul se ac mutan se tukeni oan, eltal kewa enenu in yihla, tusruktu eltal ac srakna tia nasnas nwe ke ekela.
19 Pacl se ke sie mutan el mas mutan, el ac fah tia nasnas ke len itkosr. Kutena mwet su pusralulla el tia nasnas nwe ke ekela.
20 Kutena ma su mutan sac el muta fac ku oan fac ke pacl el mas mutan fah tia nasnas.
21 Kutena mwet su pusralla mwe oan kien mutan sac fah ohlla nuknuk lal ac yihla, tusruktu el ac srakna tia nasnas nwe ke ekela.
22 Kutena mwet su pusralla kutena ma su mutan sac muta fac, fah ohlla nuknuk lal ac yihla, tusruktu el ac srakna tia nasnas nwe ke ekela;
23 finne mwe oan kien mutan sac, ku kutena ma mutan sac muta fac, mwet se fin pusralla el fah tia nasnas nwe ke ekela.
24 Kutena mukul su ona yorol in pacl in mas mutan lal, fah akfohkfokyeyukla ke sripen fohkfok lun mutan sac, ac mukul sac fah tia nasnas ke len itkosr, ac kutena mwe oan su mukul sac oan fac, fah tia nasnas.
25 Mutan se fin fahsr srah kacl ke len sayen pacl in mas mutan lal, ku fahsr lun srac kacl fin loes liki lusen pacl fal nu ke mas mutan lal, el ac tia nasnas ke lusenna pacl fahsr srah kacl uh, oapana ke pacl in mas mutan lal uh.
26 Kutena mwe oan ma el oan fac, ac kutena ma su el muta fac ke pacl ma el tia nasnas inge, ac fah tia nasnas.
27 Kutena mukul su pusralla ma inge fah tia nasnas, ac el fah enenu in ohlla nuknuk lal ac yihla, tusruktu el fah srakna tia nasnas nwe ke ekela.
28 Tukun pacl se ma tui fahsr lun srah kacl uh, mutan sac fah soano len itkosr, ac tukun pacl sacn el fah nasnas.
29 Ke len se akoalkosr el fah us luo wule ku luo wuleoa nu yurin mwet tol, nu ke acn in utyak nu in Lohm Nuknuk Mutal sin LEUM GOD.

30 Mwet tol el fah kisakin sie sin ma inge tuh in mwe kisa ke ma koluk, ac ma se
lula uh nu ke kisa firir, ac ke el oru ma inge el oru ouiya lun aknasnasyela nu sin
mutan sac.
31 LEUM GOD El fahk nu sel Moses in sensenkakin mwet Israel tuh ke pacl elos
tia nasnas uh elos in tiana apkuran nu ke Lohm Nuknuk Mutal nien muta lal, su
oan infulwen nien aktuktuk lalos. Elos fin oru ouinge, na elos akfohkfokyela, ac elos
fahanwuki.
32 Pa inge oakwuk nu sin sie mukul su oasr sroano fahsr kacl, ku wui sororla kacl,
33 ku sie mutan in pacl in mas mutan lal, ku nu sin sie mukul su ona yurin sie
mutan in pacl mutan sac tia nasnas.

16

Sie Len In Eela Ma Koluk

1 LEUM GOD El kaskas nu sel Moses tukun pacl se anwuki luo sin wen natul Aaron
ke sripen eltal tuh orek kisa nu sin LEUM GOD ke e ma tia mutal.
2 El fahk, “Fahkang nu sel Aaron, tamulel lom, lah in pacl fal mukena pa el ac ku
in utyak alukela lisrlisr uh nu in Acn Mutal Na Mutal, mweyen pa ingan acn se ma
nga ac sikyak in sie pukunyeng fin kafa in Tuptup in Wuleang uh. El fin tia akos, el
ac fah anwuki.
3 El fin use soko cow mukul fusr nu ke kisa ke ma koluk, ac soko sheep mukul nu
ke mwe kisa firir, na el fah ku in ilyak nu in Acn Mutal Na Mutal.”
4 Na LEUM GOD El sang pac oakwuk ten inge. Meet liki Aaron el ac ilyak nu in Acn
Mutal Na Mutal, el enenu in yihla ac nokomang nuknuk lun mwet tol: nuknuk oa
loeloes ac turasis fototo loac lal ma orek ke linen, mwe lohl linen, ac susu linen.
5 Mwet Israel ac fah sang nu sel Aaron nani mukul lukwa nu ke kisa ke ma koluk,
ac soko sheep mukul nu ke mwe kisa firir.
6 Aaron el fah kisakin soko cow mukul tuh in mwe kisa in eela ma koluk lal sifacna
oayapa ma koluk lun mwet in sou lal.
7 Na el fah usla nani lukwa ah nu ke acn in utyak nu in Lohm Nuknuk Mutal sin
LEUM GOD.
8 Ke el sun acn sac, na el ac oru sie susfa, ac orekmakin luo eot: sie simla “Nu sin
LEUM GOD”, ac sie “Nu sel Azazel.”
9 Aaron el fah eis nani soko ma fa ah tuh sukya mu nu sin LEUM GOD, ac kisakin
tuh in mwe kisa ke ma koluk.
10 Ac nani soko ma fa ah tuh sukya mu nu sel Azazel ac fah moul na itukyang nu
sin LEUM GOD, ac lisyukla nu yen mwesis nu yorol Azazel in tuh usla ma koluk lun
mwet uh.
11 Ke Aaron el ac kisakin cow mukul soko ah tuh in mwe kisa ke ma koluk lal sifacna
ac ma koluk lun sou lal,
12 el fah eis sie pan ma sessesla ke mulut firir ma itukla liki loang uh, wi luo lafluf
in ma keng srik kosra in paol, ac usla nu in Acn Mutal Na Mutal.
13 Na el fah filiya mwe keng uh nu fin e uh ye mutun LEUM GOD, na kulasr ke mwe
keng uh ac fah kosrala kafa ke Tuptup in Wuleang uh tuh elan tia liye pwanang el
misa.
14 El fah isongya kufinpaol nu in srah ke cow mukul soko ah, ac sang aksroksrokye
fin kafa in Tuptup sac, ac sifilpa sang kutu srah uh aksroksrokye acn meet pac ke
Tuptup in Wuleang pacl itkosr.
15 Tukun ma inge, el fah uniya nani soko nu ke kisa ke ma koluk lun mwet uh,
ac usak srah kac nu in Acn Mutal Na Mutal, ac sang aksroksrokye kafa ah, oayapa
mutun Tuptup in Wuleang uh, oana ke el oru ke srahn cow mukul soko ah.

16:1 Lev 10:1–3 **16:2** Heb 6:19 **16:3** Heb 9:7 **16:15** Heb 9:12

16 Ke el oru ma inge, el orala ouiya lun aknasnasyela Acn Mutal Na Mutal liki
fohkfok lun mwet Israel ac liki ma koluk nukewa lalos. El enenu in oru ma inge nu
ke Lohm Nuknuk Mutal, mweyen Lohm Nuknuk uh oanna infulwen nien aktuktuk
lun mwet uh, su tia nasnas moul la.
17 Ke pacl se Aaron el ac ilyak nu in Acn Mutal Na Mutal in oru ouiya lun aknasnas,
nwe ke el illa, enenu na in wangin kutena mwet in Lohm Nuknuk Mutal. Ke pacl se el
oru ouiya lun aknasnas nu sel sifacna ac nu sin sou lal, oayapa nu sin mwet nukewa
in acn sac,
18 el enenu in illa ac som nu ke loang in mwe kisa firir ac aknasnasyela. El enenu
in eis kutu srahn cow ac kutu srahn nani ac filiya fin koac nukewa ke sruwasrik in
loang uh.
19 El fah sang kufinpaol ac aksroksrokye loang uh pacl itkosr ke srah. Ke el oru
ouinge el akmutalyela loang uh ac aknasnasyela liki ma koluk lun mwet Israel.

Nani Soko Ma Usla Ma Koluk Lun Mwet Uh

20 Tukun Aaron el aksafyela mukuikui lal in aknasnasyela Acn Mutal Na Mutal, ac
acn saya in Lohm Nuknuk Mutal sin LEUM GOD, wi loang uh, na el fah sang nu sin
LEUM GOD nani moul soko ma solla nu sel Azazel.
21 El fah filiya paol kewa fin sifen nani soko ah, ac fahkak ma sutuu, ma koluk, ac
siakos nukewa lun mwet Israel, ac sang ma inge nukewa nu fin sifen nani soko ah.
Na nani soko ac fah lisyukla nu yen mwesis sin sie mwet su srisrngiyuki nu kac.
22 Nani soko ah ac fah us ma koluk nukewa lalos welul nu yen mwesis, yen wangin
mwet muta we.
23 Na Aaron el fah utyak nu in Lohm Nuknuk Mutal, ac sarukla nuknuk lun mwet
tol ma el tuh nokomang meet liki el ilyak nu in Acn Mutal Na Mutal, ac filiya we.
24 El enenu in yihla ke sie acn mutal, ac nokomang nuknuk lal sifacna. Toko, el fah
illa ac esukak mwe kisa firir in eisla ma koluk lal sifacna ac oayapa ma koluk lun
mwet uh.
25 El fah esukak kiris ke kosro soko ah fin loang uh, tuh in mwe kisa ke ma koluk.
26 Mwet se ma lusla nani soko ah nu yorol Azazel in acn mwesis, el enenu in ohlla
nuknuk lal ac yihla meet liki el foloko nu in nien aktuktuk uh.
27 Cow mukul soko ah, ac nani soko ma orekmakinyuk nu ke kisa ke ma koluk, su
ma srah kac ah tuh utuku nu in Acn Mutal Na Mutal in eisla ma koluk, fah utukla
nu likin nien aktuktuk lun mwet uh ac isisyak. Kolo, ikwa, ac koanonsia uh ac fah
isisyak nufon.
28 Mwet se ma esukak ma inge el enenu in ohlla nuknuk lal ac yihla meet liki el
foloko nu in nien aktuktuk lalos.

Akfulatye Len In Eela Ma Koluk

29 Oakwuk ten inge fah akilenyuk ke pacl nukewa fahsru uh. Ke len aksingoul ke
malem se akitkosr, mwet Israel ac mwetsac su muta inmasrlolos fah lalo ac tia oru
kutena orekma.
30 Ke len sac, ouiya lun aknasnasyalos liki ma koluk nukewa lalos ac fah orek, tuh
elos fah nasnasla.
31 Len sac ac fah sie len na mutal, sie len su elos fah lalo ac tia oru kutena orekma.
Oakwuk inge ac fah akilenyuk ke pacl nukewa fahsru uh.
32 Mwet Tol Fulat se su akmusrala tari fal nu ke ouiya lalos in tuh aolla papa tumal,
pa ac kol alu in aknasnas uh. El fah nokomang nuknuk lun mwet tol
33 ac oru ouiya in aknasnasye Acn Mutal Na Mutal, acn saya ke Lohm Nuknuk Mutal
sin LEUM GOD, loang uh, mwet tol uh, ac mwet nukewa in acn sac.

16:23 Ezk 44:19 **16:27** Heb 13:11 **16:29** 16:29–34; Lev 23:26–32; Oek 29:7–11

34 Oakwuk inge ac fah akilenyuk ke pacl nukewa fahsru. Ouiya lun aknasnas inge
fah orek pacl se ke yac se, in aknasnasyela mwet Israel liki ma koluk nukewa lalos.
Ouinge Moses el oru oakwuk inge oana LEUM GOD El sapkin.

17

Oal Lun Srah

1 LEUM GOD El sapkin nu sel Moses
2 elan sang nu sel Aaron ac wen natul, ac mwet Israel nukewa, oakwuk ten inge.
3 Kutena sin mwet Israel fin uniya soko cow ku soko sheep ku soko nani mwe kisa
nu sin LEUM GOD ke acn elos aktuktuk we, ku likin acn in aktuktuk lalos,
4 ac tia use nu ke acn in utyak nu ke Lohm Nuknuk Mutal sin LEUM GOD tuh elan
uniya we, ac fah oasr mwatal ke akmas. El aksororyela srah, na el ac fah lisyukla liki
inmasrlon mwet lun God.
5 Kalmen ma sap se inge pa mwet Israel ac fah mutawauk use nu yurin LEUM GOD
kosro ma elos muta uniya in acn saya uh. Ingela elos ac fah use nu yurin mwet
tol, nu ke acn in utyak nu in Lohm Nuknuk Mutal, ac uniya we tuh in mwe kisa in
akinsewowo.
6 Mwet tol el fah okoaung srah uh ac fwela siska akosr kewa ke loang se su oan ke
acn in utyak nu in Lohm Nuknuk Mutal, ac esukak kiris kac uh in orala sie foul ma
ac akinsewowoye LEUM GOD.
7 Mwet Israel elos fah tia sifilpa srike in aklalfonye LEUM GOD ke elos uniya kosro
uh inimae tuh in mwe kisa nu sin ma sruloala lalos su oana luman nani uh. Mwet
Israel fah arulana liyaung oakwuk se inge ke pacl nukewa fahsru uh.
8 Kutena mwet Israel, ku mwetsac su wi muta in acn selos, su oru kisa firir ku
kutena kain kisa saya
9 nu sin LEUM GOD in kutena acn sayen acn in utyak nu in Lohm Nuknuk Mutal,
fah tia sifilpa oekyuk mu el sie sin mwet lun God.
10 Kutena mwet Israel, ku kutena mwetsac su muta inmasrlolos, fin kang ikwa ma
srakna oasr srah kac, LEUM GOD El ac fah ngetla lukel, ac mwet sac fah tia sifilpa
oekyuk mu el sie sin mwet lal.
11 Moul lun ma oasr moul la nukewa oasr ke srah, ac pa ingan sripen LEUM GOD
El sapkin tuh srah nukewa fah okwokla nu fin loang uh in eisla ma koluk lun mwet
uh. Srah, su sang moul, el eisla ma koluk.
12 Pa ingan sripen LEUM GOD El fahk mu finne mwet Israel ku mwetsac su muta
yorolos, elos in tiana kang ikwa ma srakna oasr srah kac.
13 Kutena sin mwet Israel, ku mwetsac su muta inmasrlolos, fin sruokya soko kosro
ku sie won ma nasnas ac ku in mongo, el enenu in okoala srah kac nu infohk uh ac
pikinya.
14 Moul lun ma moul nukewa oasr ke srah kaclos, pa pwanang LEUM GOD El
fahkang nu sin mwet Israel mu elos in tiana kang kutena ikwa ma srakna oasr srah
kac, ac kutena mwet su kang, fah tia sifilpa oekyuk mu el sie sin mwet lun God.
15 Kutena mwet, finne mwet Israel ku mwetsac, su kang ikwen kosro ma sifacna
misa, ku ma anwuki sin kosro lemnak, enenu in ohlla nuknuk lal, yihla, ac soano
nwe ke ekela, na el fah nasnas.
16 El fin tia oru ouinge, na ac fah oasr mwatal ac el fah eis kaiyuk kac.

18

Inkanek In Kosro Ma Oal Nu Sin Mwet Israel

1 LEUM GOD El fahk nu sel Moses

17:10 Gen 9:4; Lev 7:26–27; 19:26; Dut 12:6, 23; 15:23 **17:11** Heb 9:22

2 elan fahkang nu sin mwet Israel, “Nga pa LEUM GOD lowos.
3 Nik kowos oru ouiya lun mwet Egypt, yen ma kowos tuh muta we meet, ku ouiya
lun mwet in acn Canaan, yen su nga ac us kowos nu we.
4 Akos ma sap luk, ac oru ma nga sapkin. Nga pa LEUM GOD lowos.
5 Fahsr tukun oakwuk ac ma sap su nga sot nu suwos. Kowos fin oru ouinge, kowos
ac fah moul. Nga pa LEUM GOD.”
6 Nikmet orek kosro nu sin kutena mwet in sou lowos.
7 Nikmet akmwekinye papa tomom ke kom orek kosro nu sin nina kiom. Kom fah
tiana akmwekinye nina kiom sifacna.
8 Nikmet akmwekinye papa tomom ke kom orek kosro nu sin kutena sin mutan kial
saya.
9 Nik kom orek kosro nu sin tamtael lom, ku nu sin acn nutin papa tomom ku nina
kiom saya — el finne wi kom matula in lohm sum, ku tia.
10 Nikmet orek kosro nu sin acn nutin wen nutum ku acn nutin acn nutum — ma
inge ac fah sie mwe akmwekin nu sum.
11 Nikmet orek kosro nu sin acn nutin mutan kien papa tomom — el ma pacna
wiom.
12 Kom fah tiana orek kosro nu sin tamtael lun papa tomom, mweyen el ikwen
pacna papa tomom.
13 Kom fah tiana orek kosro nu sin tamtael lun nina kiom, mweyen el ikwen pacna
nina kiom.
14 Nik kom orek kosro nu sin mutan kien tamulel lun papa tomom — el oapana
nina se kiom.
15 Nik kom orek kosro nu sin mutan kien wen nutum,
16 ku nu sin mutan kien tamulel lom.
17 Nik kom orek kosro nu sin sie mutan nutin sie mutan su kom orek kosro nu se
meet, ku nu sin tulik nutin natu. Sahp elos ac sou lom — ac tuh pwanang kom orek
pukasr.
18 Nik kom payuk sin tamtael lun mutan kiom, ke lusenna pacl mutan kiom el
srakna moul.
19 Nik kom orek kosro nu sin kutena mutan su oasr ke musen malem lal, mweyen
el tia nasnas.
20 Nik kom orek kosro nu sin mutan kien siena mwet. Ma se inge ac fah akfohkfokye
kom.
21 Nikmet sang kutena sin tulik nutum in kisakinyuk nu sin god Molech, mweyen
ouiya sacn ac aklusrongtenye Inen LEUM GOD.
22 Wangin sie mukul ac fah oru inkanek in kosro nu sin siepah mukul — God El
kwase ouiya sacn.
23 Wangin mukul ku mutan ac fah orek kosro nu sin kutena ma orakrak. Kain in
elah fohkfok inge ac fah akfohkfokye kom.
24 Nik kowos akfohkfokye kowos sifacna ke kain in ouiya inge, tuh pa inge ouiya
ma akfohkfokye mwet pegan su muta in acn inge meet liki kowos, su LEUM GOD El
ac lusak tuh kowos in ku in utyak nu in acn selos.
25 Orekma lalos akfohkfokyela acn uh, ouinge LEUM GOD El kalyei acn uh, ac oru
tuh acn uh in wotela mwet su tuh muta we.
26 Tusruktu kowos, mwet Israel oayapa mwetsac nukewa su muta inmasrlowos, fah
liyaung ma nga sapkin ac oakwuk luk, ac tia oru kutena sin ouiya koluk inge.
27 (Mweyen mwet ma tuh muta fin acn se inge meet liki kowos, elos tuh oru ouiya
koluk inge, pwanang kolukla acn se inge.)

18:5 Neh 9:29; Ezk 18:9; 20:11–13; Lk 10:28; Rom 10:5; Gal 3:12 **18:8** Lev 20:11; Dut 22:30; 27:20 **18:9** Lev 20:17; Dut 27:22 **18:12** 18:12–14; Lev 20:19–20 **18:15** Lev 20:12 **18:19** Lev 20:18 **18:20** Lev 20:10 **18:21** Lev 20:1–5 **18:22** Lev 20:13 **18:23** Exo 22:19; Lev 20:15–16; Dut 27:21

28 Fin ouinge, acn uh ac fah tia siskowosla, oana ke el tuh sisla mwet pegan su muta we meet liki kowos.
29 Kowos etu lah kutena mwet su oru kutena sin ouiya koluk inge ac fah tia sifil pangpang sie sin mwet lun God.
30 Ac LEUM GOD El fahk, “Akos oakwuk ma nga sot, ac tia fahsr tukun ouiya lun mwet su tuh muta fin acn se inge meet liki kowos, ac nikmet oru kutena sin ma inge in akfohkfokye kowos sifacna. Nga LEUM GOD lowos.”

19

Ma Sap Nu Ke Mutal Ac Suwohs

1 LEUM GOD El fahk nu sel Moses
2 elan fahk nu sin mwet Israel nukewa, “Kowos in mutal, tuh nga, LEUM GOD lowos, nga mutal.
3 Kais sie suwos fah akfulatye nina kial ac papa tumal, ac el enenu in karinganang len Sabbath oana nga tuh sapkin. Nga LEUM GOD lowos.
4 “Nikmet ngetla likiyu ac alu nu sin ma sruloala. Nikmet orala kutena god ke osra ac alu nu kac. Nga pa LEUM GOD lowos.
5 “Ke kowos uniya soko kosro nu ke mwe kisa in akinsewowo, kowos karinganang oakwuk ma nga sot nu suwos, ac nga fah insewowo ke mwe kisa lowos.
6 Ikwa kac fah mongola na ke len se ma anwuki kosro soko ah, ku ke len se toko an. Kutena ikwa ma lula nu ke len se aktolu fah isisyak,
7 mweyen ac tila nasnas. Kutena mwet fin kang ma inge, nga ac fah tia insewowo in eis mwe kisa sac.
8 Kutena mwet su mongo kac ac fah oasr mwatal ke el oru ma kisakinyuk nu sik oana ma pilasr, ac el ac fah tia sifil pangpang mu el sie sin mwet luk.
9 “Ke pacl kom kosrani ima lom, nik kom telani wheat ma oan sisken ima an, ac nik kom folokla ac telani nufon ma lula uh.
10 Nik kom folokla nu in ima grape lom in orani grape ma sisila, ku in telak grape ma putatla. Filiya nu sin mwet sukasrup ac nu sin mwetsac. Nga LEUM GOD lom.
11 “Nikmet pisrapasr, ku kutasrik, ku kikiap.
12 Nikmet orek wulela ke Inek kom fin ac tia liyaung wulela lom; ma inge ac aklusrongtenye Inek. Nga pa LEUM GOD lom.
13 “Nikmet aklalfonye kutena mwet, ku pisre ma lal. Nikmet sruokya molin mwet orekma lom paht liki len se.
14 Nikmet selngawi mwet sulohngkas, ku filiya kutena ma ye mutun sie mwet kun in tuh oru elan ikori. Akosyu. Nga LEUM GOD lom.
15 “Ke pacl in nununku, kom in pwayena ac suwosna ke pacl kom ac wotela mau. Nik kom wiwimwet nu sin mwet sukasrup, ku sangeng sin mwet kasrup.
16 Nik kom usalik kas kikiap ke kutena mwet, ac ke pacl sie mwet el nununkeyuk nu ke ma su ac ku in eisla moul lal, fahk ma kom etu kac fin ma ac kasrel. Nga LEUM GOD.
17 “Nik kom kolla mulat lom lain kutena mwet, a kom in akwoyela ma komtal tia insese kac, tuh kom in tia orala sie ma koluk ke sripal.
18 Nik kom orek foloksak nu sin kutena mwet, ku sruokya srunga lom nu sel in oan paht, a kom in lungse mwet tulan lom oana ke kom lungse kom sifacna. Nga LEUM GOD.

19:2 Lev 11:44–45; 1 Pet 1:16 **19:3** Exo 20:12; Dut 5:16; Exo 20:8; Dut 5:12 **19:4** Lev 26:1; Exo 20:23; 34:17; Dut 17:2–5 **19:9** 19:9–10; Lev 27:15; Dut 24:19–22 **19:11** Exo 20:15; Dut 5:19; Exo 20:16; Dut 5:20 **19:12** Exo 20:7; Dut 5:11; Mt 5:33 **19:13** Dut 24:14–15 **19:14** Dut 27:18 **19:15** Exo 23:6–8; Dut 16:19 **19:17** Mt 18:15 **19:18** Mt 5:43; 19:19; 22:39; Mk 12:31; Lk 10:27; Rom 13:9; Gal 5:14; Jas 2:8

19 “Akos ma sap luk. Nik kom oru kosro nutum in orek fahko nu sin siena kain
kosro. Nik kom yoki kain in fita luo in ima se na. Nik kom nukum nuknuk ma
otwotla ke kain in turet luo.
20 “Fin akilenyuk mu sie mutan foko el mutan kulansap kien sie mukul a soenna
moliyukla el elan sukosokla, na siena mukul fin orek kosro nu sel, eltal ac fah kaiyuk,
tusruk ac tia anwuki eltal mweyen mutan sac el sie mutan kohs.
21 Mukul sac fah use soko sheep mukul nu ke acn in utyak nu in Lohm Nuknuk
Mutal sik tuh in mwe kisa in akfalye ma koluk lukma lal.
22 Ac mwet tol el fah oru alu in aknasnas ke sheep soko inge in eisla ma koluk lun
mukul sac, ac God El fah nunak munas nu sel.
23 “Ke pacl se kowos utyak nu in acn Canaan ac yukwiya kutena kain sak ma ac
isus fahko, filiya in nunak lowos mu fokinsak inge tia nasnas ke yac tolu emeet uh.
Ke lusen pacl sacn kowos fah tia kang fokinsak inge.
24 Ke yac se akakosr, fokinsak nukewa fah kisakinyukla in oana sie mwe kisa in
fahkak kulo lowos nu sik, LEUM GOD.
25 Tusruktu ke yac se aklimekosr kowos ku in kang fokinsak uh. Kowos fin oru ma
inge nukewa, na sak sunowos uh fah oswe fahko puspis. Nga pa LEUM GOD lowos.
26 “Nik kowos kang kutena ikwa ma srakna oasr srah kac. Nik kowos orek susfa.
27 Nik kowos koala aunsuf ke likintupowos, ku nawu alut lowos an,
28 ku orek srisring ku sipik monuwos in orek eoksra ke mwet misa. Nga LEUM
GOD.
29 “Nik kowos akmwekinye acn nutuwos ke kowos oru tuh elos in kosro ac eis moul
kac in lohm alu saya uh. Kowos fin oru ouinge, kowos ac fah forla nu sin god saya,
na facl se inge ac fah sesseslana ke ouiya fohkfok.
30 Liyaung len Sabbath, ac sunakin acn ma mwet elos alu nu sik we. Nga LEUM
GOD.
31 “Nik kowos som ac suk kas in kasru sin mwet su sramsram nu sin ngunin mwet
misa. Kowos fin oru ma inge, kowos ac fah tia nasnas. Nga LEUM GOD lowos.
32 “Akkalemye sunak lowos nu sin mwet matu, ac akfulatyelos. Kowos in
akfulatyeyu, ac akos ma sap luk. Nga LEUM GOD.
33 “Nik kowos oru koluk mwetsac su muta in acn suwos.
34 Oru wo nu selos oana ke kom oru nu sin mwet Israel wiom, ac lungse elos oana
ke kom lungse kom sifacna. Esam lah meet kowos tuh mwetsac in facl Egypt. Nga
LEUM GOD lowos.
35 “Nik kowos orek kutasrik nu sin kutena mwet ke kowos orekmakin mwe
srikasrak kikiap: ke lusa, ke toasriya, ku ke pisa.
36 Orekmakin mwe paun suwohs, lupan toasran in pwaye, ac mwe srikasrak an in
suwohs. Nga LEUM GOD, God lowos, ac nga uskowosme liki facl Egypt.
37 Akos ma sap nukewa luk ac ma nukewa nga sapkin nu suwos. Nga LEUM GOD.”

20

Mwe Kai Nu Ke Seakos

1 LEUM GOD El fahk nu sel Moses
2 elan fahkang nu sin mwet Israel, “Kutena suwos, ku kutena mwetsac su muta
inmasrlowos, su asang tulik natu in kisakinyukla nu sin god Molech, ac fah tatngal
el sin mwet in acn se inge nufon nwe ke el misa.

19:19 Dut 22:9–11 **19:26** Gen 9:4; Lev 7:26–27; 17:10–14; Dut 12:16, 23; 15:23; Dut 18:10 **19:27** 19:27–28; Lev 21:5; Dut 14:1 **19:29** Dut 23:17 **19:30** Lev 26:2 **19:31** Dut 18:11; 1 Sam 28:3; 2 Tok 23:4; Isa 8:19 **19:33** 19:33–34; Exo 22:21; Dut 24:17–18; 27:19 **19:35** 19:35–36; Dut 25:13–16; Soa 20:10; Ezk 45:10

3 Kutena mwet su sang sie sin tulik natul nu sel Molech ac oru tuh Lohm Nuknuk
Mutal sik in fohkfokla ac aklusrongtenye Ine mutal luk, nga fah lainul, ac tia sifil
oekul mu el sie sin mwet luk.
4 Tusruktu mwet in acn sac fin pilesru ma mwet sac orala uh ac tia unilya,
5 nga ac fah sifacna forang lainul, ac sou lal nufon, ac mwet nukewa ma welul in
tia inse pwaye nu sik a elos alu nu sel Molech. Nga fah tia sifilpa oakalos mu elos
mwet luk.
6 "Fin oasr kutena mwet ma forla ac suk kasru sin mwet su sramsram nu sin ngun
fohkfok, nga fah forang lainul ac tia sifilpa oakal mu el sie sin mwet luk.
7 Sifacna liyekowosyang tuh kowos in mutal, tuh nga pa LEUM GOD lowos.
8 Akos ma sap luk, mweyen nga LEUM GOD lowos, su akmutalyekowosla."

9 LEUM GOD El sang pac oakwuk ten inge nu selos. Kutena mwet su selngawi papa
tumal ku nina kial fah anwuki. El sifacna pa sang mwatan misa lal.
10 Sie mwet fin orek kosro nu sin mutan kien sie pac mwet Israel, kewana mukul
se ac mutan se ma orek kosro fah anwuki.
11 Sie mukul su orek kosro nu sin sie sin mutan kien papa tumal, el akmwekinye
papa tumal, ke ma inge mukul sac ac mutan sac kewa ac fah anwuki. Eltal na pa
sifacna oru in anwuki eltal.
12 Mukul se fin kosro nu sin mutan kien sie sie wen natul, el ac mutan sac kewa
fah anwuki. Eltal oru ouiya na koluk se, ac sifacna pwanang in anwuki eltal.
13 Mukul se fin orek inkanek in kosro nu sin sie pac mukul, eltal orala sie ouiya
ma arulana srungayuk. Ke ma inge, ac fah anwuki eltal. Eltal sifacna pwanang in
anwuki eltal.
14 Sie mukul fin payukyak sin sie mutan ac oayapa nina kien mutan sac, eltal kewa
fah isisyak in misa, ke sripen lumah na koluk se ma eltal orala uh. Kain ouiya se inge
fah tia filfilla in orek inmasrlowos.
15 Mukul se fin orek kosro nu sin soko ma orakrak, mukul sac ac ma orakrak soko
an fah anwuki.
16 Mutan se fin suk inkanek in orek kosro nu sin soko ma orakrak, mutan sac ac
kosro soko ah kewa ac fah anwuki. Ma na eltal oru pa misa laltal.

17 Mukul se fin payukyak sin tamtael se lal, ku nu sin acn se nutin papa tumal ku
nina kial saya, na eltal fah akmwekinyeyuk ye mutun mwet uh, ac lillilla liki acn
mwet uh muta we. El orek kosro nu sin ma loul, ouinge ac fah kaiyuk el oana ma fal
in orek nu sel.
18 Mukul se fin orek kosro nu sin sie mutan ke pacl mutan sac el mas mutan, eltal
kewa fah lisyukla liki inmasrlon mwet uh, mweyen eltal kunausla oakwuk ke ma su
tia nasnas.
19 Mukul se fin orek kosro nu sin sie sin mutan wien papa tumal ku mutan wien
nina kial, eltal na kewa fah eis kaiyuk ma fal in orek nu seltal ke sripen pukasr laltal
uh.
20 Mukul se fin orek kosro nu sin mutan kien tamulel lun papa tumal ku nina kial,
el akmwekinye tamulel sac. Ke ma inge el ac mutan sac fah eis mwata kac; kewana
seltal ac fah wangin tulik natu.
21 Mukul se fin eisla mutan kien tamulel lal, eltal kewa ac fah wangin tulik natultal.
El orala sie ma na tia nasnas, ac akmwekinyala tamulel lal.

22 LEUM GOD El fahk, "Liyaung ma sap luk ac oakwuk luk nukewa, tuh acn Canaan
su nga ac us kowos nu we fah tia siskowosla.

20:9 Exo 21:17; Mt 15:4; Mk 7:10 **20:10** Exo 20:14; Lev 18:20; Dut 5:18 **20:11** Lev 18:8; Dut 22:30; 27:20 **20:12** Lev 18:15 **20:13** Lev 18:22 **20:14** Lev 18:17; Dut 27:23 **20:15** 20:15–16; Exo 22:19; Lev 18:23; Dut 27:21 **20:17** Lev 18:9; Dut 27:22 **20:18** Lev 18:19 **20:19** 20:19–20; Lev 18:12–14 **20:21** Lev 18:16

23 Nimet oru facsin lun mwet su muta we. Nga ac lusak mwet pegan liki acn we
tuh kowos fah ku in utyak nu we. Nga arulana kwase ouiya koluk lalos.
24 Tusruktu nga wuleot tari nu suwos ke facl se inge, sie acn mut ac kasrup fohk we,
tuh in ma lowos, ac nga fah sot nu suwos. Nga LEUM GOD lowos, ac nga srikowosla
tari liki inmasrlon mutunfacl nukewa saya.
25 Ke ma inge, kowos fah arulana oru in kalem inmasrlon kosro ac won ma nasnas
ac ma su tia nasnas. Nimet kowos kang kosro ku won ma nga akkalemye tari mu tia
nasnas. Kowos fin kang ma inge, na ac oru kowos tia nasnas.
26 Kowos fah mutal ac fah ma luk mukena, mweyen nga LEUM GOD, ac nga mutal.
Nga srikowosla liki mutunfacl saya tuh kowos fah ma luk mukena.
27 "Kutena mukul ku mutan su sramsram nu sin ngunin mwet misa ac fah tatngal
el nwe ke el misa; ac kutena mwet su oru ouinge uh, el sifacna oru elan misa."

21

Mutal Lun Mwet Tol

1 LEUM GOD El sapkin nu sel Moses elan fahkang nu sin mwet tol in fwil natul
Aaron, ac fahk, "Wangin mwet tol fah sifacna oru elan tia nasnas ke sripen el wi
orekma ke mas misa ke pacl sie mwet in sou lal ah misa,
2 sayen nina kial, papa tumal, wen se natul, acn se natul, tamulel se lal,
3 ku tamtael lolap se lal su muta in lohm sel.
4 El fah tia akfohkfokyal sifacna ke misa lun mwet su kupasr nu sel ke sripen payuk.
5 "Wangin mwet tol ac fah resai kutena ip ke sifal, ku kalla sisken alut lal, ku sipik
manol in akkalemye lah el asor.
6 Enenu elan mutal na ac tia aklusrongtenye Inek. El oru kisa ke mwe mongo nu
sik, ke ma inge el enenu in mutal.
7 Sie mwet tol fah tiana payuk sin sie mutan kosro su eis molin kosro lal, ku sie
mutan su tia virgin, ku sie su mukul tumal sisella. Sie mwet tol el mutal.
8 Enenu mwet uh in akilen mu mwet tol el sie mwet mutal, mweyen el oru kisa ke
mwe mongo nu sik. Nga pa LEUM GOD. Nga mutal ac nga oru mwet luk in mutal.
9 Fin acn nutin sie mwet tol el orek kosro in eis moul kac, el akmwekinye papa
tumal, na enenu in isisyak el nwe ke el misa.
10 "Oil in akmusra okwokyang tari nu fin sifen Mwet Tol Fulat, ac el akmutalyeyuk
in nukum nuknuk lun mwet tol. Ke ma inge tia enenu in miraung sifal, ac el tia enenu
in seya nuknuk lal in akkalemye lah el asor.
11 El fah tia som nu yen mano misa oan we — finne papa tumal ku nina kial, el fah
tia akkolukyal kac.
12 Oil in akmusra lun God lal oan facl, ke ma inge el fah tia akfohkfokye Lohm
Nuknuk Mutal sik ke el illa liki in som nu ke mas misa. Nga LEUM GOD.
13 El fah payuk sin sie virgin,
14 ac tia sie katinmas ku sie mutan su mukul tumal sisella, ku sie mutan kosro su
eis molin kosro lal. El fah payukna sin sie virgin in sruf lal sifacna.
15 El fin tia oru ma inge, tulik natul, su fal in mutal, ac fah tia nasnas. Nga LEUM
GOD, ac nga srella tari tuh elan Mwet Tol Fulat."
16 LEUM GOD El sapkin nu sel Moses, ac fahk,
17 "Fahkang nu sel Aaron, wangin sie mwet inmasrlon sou lom su oasr kutena acn
sukapas ke mano fah ase nu sik mwe kisa mongo. Oakwuk se inge ac fah ma nwe
tok.
18 Wangin sie mwet su sukapas in mano fah orek kisa: tia sie su kun, ku ul, ku
musalla mano, ku fihkala;

21:5 Lev 19:27–28; Dut 14:1

19 tia sie su ulla pao ku nia;
20 tia sie su foingyak ku sie su srikac; tia sie su maskin muta ku mas ke kolo; ac tia sie eunuch.*
21 Wangin mwet in fwil natul Aaron, mwet tol, su oasr acn musalla in mano fah oru kisa mwe mongo nu sik.
22 Kain mwet se inge ku in kang mwe mongo ma kisakinyuk nu sik, kewana mongo mutal ac mongo arulana mutal,
23 tusruktu ke sripen el sukapas in mano, el fah tia kalukyang nu ke lisrlisr mutal, ku tuku apkuran nu ke loang uh. El fah tiana akkolukye ma mutal inge, mweyen nga LEUM GOD, ac nga oru tuh ma inge in mutal."
24 Pa inge ma Moses el fahk nu sel Aaron, nu sin wen natul Aaron, ac mwet Israel nukewa.

22

Mutallana Lun Mwe Kisa
1 LEUM GOD El sapkin nu sel Moses
2 elan fahk nu sel Aaron ac wen luo natul, "Kowos fah tia akpusiselye Ine mutal luk, ke ma inge kowos fah aklosye kowos sifacna ke kowos ac orekma ke mwe kisa mutal ma mwet Israel elos kisakin nu sik. Nga LEUM GOD.
3 Kutena sin fwil nutuwos fin tia nasnas ac el tuku apkuran nu ke mwe kisa mutal su mwet Israel elos kisakin nu sik, na mwet sacn el tia ku in sifilpa kulansap ke loang uh. Oakwuk se inge ac fah ma nu ke pacl nukewa fahsru. Nga LEUM GOD.
4 "Wangin sie sin mwet tol in fwil natul Aaron su oasr mas sensenkinyuk ke mano,* ku sroano koluk soror kacl, fah kang kutena mwe kisa mutal nwe ke na el nasnasla. Kutena mwet tol el fah tia nasnas el fin kahlye kutena ma su tia nasnas ke sripen el pusralla monin ma misa, ku fin oasr sroano koluk fahsr kacl,
5 ku el fin pusralla soko kosro ku sie mwet ma tia nasnas.
6 Ouinge, kutena mwet tol su tia nasnas el fah mutana in tia nasnas lal nwe ke ekela, ac finne ekela el fah tiana kang kutena mwe kisa mutal nwe ke na el yihla.
7 Tukun faht uh tili, na el fah nasnasla ac el ku in kang mwe kisa mutal, su pa ingan mwe mongo nal.
8 El fah tia kang ikwen kutena kosro ma sifacna misa ku anwuki sin kosro lemnak; ma inge ac oru el tia nasnas. Nga LEUM GOD.
9 "Mwet tol nukewa fah liyaung oakwuk ma nga orala inge. Elos fin tia liyaung, na ac fah oasr mwatalos ac elos ac misa, ke sripen elos seakos oakwuk mutal luk. Nga LEUM GOD, ac nga akmutalyalos.
10 "Mwet in sou lun mwet tol mukena fah ku in mongo ke mwe kisa mutal; wangin sie mwet saya ku in kang — finne mwet su mutwata walil, ku mwet ma el moli nu se in orekma lal.
11 Tusruktu sie mwet foko lun mwet tol, su el molela ke mani lal sifacna, ku su ma isusla in lohm sel, fah ku in mongo ke mwe mongo ma itukyang nun mwet tol.
12 Sie acn nutin mwet tol su payuk sin sie mwet su tia mwet tol, fah tia ku in kang kutena mwe kisa mutal.
13 Tusruktu sie acn nutin mwet tol ma wangin tulik natu ac el katinmasla, ku su ma mukul tuma uh sisla, ac el foloko in tuh muta inpoun papa tumal in lohm sel, el ku in kang mongo itukyang nun papa tumal ke sripen el sie mwet tol. Mwet na in sou lun mwet tol mukena pa ku in kang ma inge.

* **21:20** ***eunuch:*** liye Kalmen Kutu Kas. * **22:4** ***mas sensenkinyuk ke mano:*** pa musen lepa ku kutu pac mas upa ke mano.

14 “Kutena mwet su tia ma in sou lun mwet tol fin mongo ke mwe kisa mutal ke tia
etu lal, el fah moli nu sin mwet tol molin ma el kangla, ac laesla ke percent longoul.
15 Mwet tol el fah tia aklusrongtenye mwe kisa mutal,
16 ke el lela kutena mwet su tia fal in mongo kac in kang. Ouiya se inge ac fah sang
mwata ac kalya nu sin kain mwet se inge. Nga LEUM GOD, ac nga oru kisa inge in
mutal.”
17 LEUM GOD El sapkin nu sel Moses
18 elan sang nu sel Aaron, wen natul kewa, ac nu sin mwet Israel nukewa oakwuk
inge. Pacl se kutena sin mwet Israel, ku mwetsac su muta in facl Israel, oru sie kisa
firir, finne ma in akfalye sie wulela, ku ke engan na lal in oru, kosro mwe kisa uh ac
fah tia oasr kutena ma koluk ke manol.
19 In oru tuh mwe kisa uh in ohi sin God, enenu in kosro mukul soko su wanginna
ma koluk ke mano.
20 Kom fin kisakin kutena kosro su oasr ma koluk ke mano, LEUM GOD El ac tia
insewowo kac.
21 Mwet se fin oru sie kisa in akinsewowo nu sin LEUM GOD, finne ma in akfalye
sie wulela, ku sie mwe sang ke insewowo na lal, kosro in kisa uh fah tia oasr kutena
ma koluk ke mano, in mau wo sin LEUM GOD.
22 Nimet kisakin nu sin LEUM GOD kutena kosro ma kunla muta, ku sukapasla, ku
kanteyuki, ku oasr sronin faf kac, ku aryurla, ku turupweni mano. Nimet kisakin
kain kosro ingan fin loang uh nu ke mwe kisa mongo.
23 Tusruktu fin mwe kisa ke lungse na lom, kom ku in sang soko kosro ma isusla
tuh sufas mano, ku matkang, a tia ma in akfalye sie wulela.
24 Nimet sang nu sin LEUM GOD kutena kosro ma atrol itatu, ku mihsalik, ku
futunla, ku laslasla. Ma inge tia lela in kisakinyuk in facl suwos.
25 Nimet sang kutena kosro ma kowos eis sin mwetsac tuh in mwe kisa in mwe
mongo. Kain kosro ingan lumweyuk mu oasr ma koluk ke manol ac God tia insewowo
kac.
26 LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
27 “Ke pacl se osweyukla soko cow ku soko sheep ku soko nani, kosro fusr soko ah
enenu in mutana yurin nina kial ke len itkos, ac ke len se akoalkosr fahla, el fah ku
in ituk nu ke mwe kisa firir nu sin LEUM GOD.
28 Nimet kisakin soko cow ac cow fusr natul, ku soko sheep ac sheep fusr natul, ku
soko nani ac nani fusr natul ke len sefanna.
29 Ke pacl kom oru sie kisa in sang kulo nu sin LEUM GOD, oru in fal nu ke oakwuk
ma orekla nu kac an, tuh kisa lom in fah mwe insewowo nu sel:
30 kangla ke len sacna, ac tia filiye kutu nu ke len tok an.”
31 LEUM GOD El fahk, “Akos ma nga sapkin. Nga LEUM GOD.
32 Nimet aklusrongtenye Ine mutal luk. Mwet Israel nukewa enenu in akilen lah
nga mutal. Nga LEUM GOD, ac nga oru kowos in mutal;
33 ac nga uskowosme liki acn Egypt tuh nga fah God lowos. Nga LEUM GOD.”

23

Len In Kufwa Lulap Lun Mwet Israel

1 LEUM GOD El sang nu sel Moses
2 oakwuk ten inge nu ke len in kufwa lulap ke mwet Israel elos fah fahsreni in alu.
3 Oasr len onkosr nu suwos in oru orekma lowos, a esam lah len se akitkosr len
Sabbath, sie len in mongla. Ke len sacn kowos fah tia orekma, a kowos fahsreni in
alu. Sabbath uh ma lun LEUM GOD in kutena acn ma kowos muta we.
4 Sulkakinelik len in kufwa inge nu ke pacl ma srisrngiyuki nu kac uh.

22:20 Dut 17:1 **23:3** Exo 20:8–10; 23:12; 31:15; 34:21; 35:2; Dut 5:12–14

Kufwen Alukela Ac Kufwen Bread Tia Akpulol (Oekyuk 28:16–25)

5 Kufwen Alukela uh ma orek in akfulatye LEUM GOD, mutawauk ke faht uh ac tili
ke len se aksingoul akosr in malem se meet.
6 Ke len se aksingoul limekosr Kufwen Bread Tia Akpulol mutawauk, ac ke lusen
len itkosr kowos fah tia kang kutena kain in bread ma oasr mwe pulol kac.
7 Ke len se oemeet ke len inge kowos fah tukeni nu sie in alu, ac tia oru kutena
orekma ma kowos oru ke len saya uh.
8 Sang kisa in mwe mongo lowos nu sin LEUM GOD ke len itkosr. Ke len se akitkosr
uh kowos fah sifilpa tukeni in alu, tusruktu kowos fah tia oru kutena orekma ma
kowos oru len nukewa.
9 LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
10 “Kaskas nu sin mwet Israel ac fahk nu selos, ‘Ke kowos utyak nu in facl se su
nga ac sot nu suwos, ac kowos kosrani fokin ima uh, kowos fah use kahp in fahko se
meet nu sin mwet tol.
11 El fah sang tuh in sie mwe kisa mutal nu sin LEUM GOD, tuh God El fah insewowo
keiwos. Mwet tol el fah oru kisa se inge ke len se tukun Sabbath uh.
12 Ke len se kowos use mwe kisa ke wheat uh, kowos fah oayapa kisakin soko sheep
fusr mukul yac se matwa su wanginna acn koluk ke mano, tuh in sie mwe kisa firir.
13 Sang pac paun akosr ke flao ma aryarak ke oil in olive in wi, tuh in sie kisa in
mwe mongo. Foulin kisa se inge ac fah akinsewowoye LEUM GOD. Kowos sang pac
cup akosr ke wain in wi kisa se inge.
14 Nimet kowos kang kutena wheat ma tufahna kinkinla uh, finne takmwek, ku
manmanla, ku umla nu ke bread, nwe ke na kowos use kisa se inge nu sin God.
Oakwuk se inge ac fah akilenyuk sin fwil nutuwos nukewa ke pacl nukewa fahsru
uh.’ ”

Kufwen Kosrani (Oekyuk 28:26–31)

15 Oakla wik fon itkosr, mutawauk ke len se tukun Sabbath se ma kowos use kahp
in wheat in tuh itukyang nu sin LEUM GOD.
16 Ke len se aklumngaul, len se tukun Sabbath se akitkosr, kowos sifilpa sang nu sin
LEUM GOD sie pac kisa sasu ke wheat.
17 Kais sie sou fah use lukwa lof in bread ac sang nu sin LEUM GOD tuh in sie mwe
kite srisrila. Kais soko lof fah orekla ke paun in flao akosr ma oasr mwe pulol kac,
na umla ac itukyang nu sin LEUM GOD tuh in sie kisa ke fahko se meet ke wheat ma
kowos kosrani.
18 Ac kowos fah sang bread inge wi sheep fusr itkosr yac se matwa, soko cow mukul,
ac lukwa sheep mukul, ac ma inge nukewa fah wanginna ma koluk ke mano. Ma inge
ac itukyang tuh in sie mwe kisa firir nu sin LEUM GOD wi pac sie kisa wheat ac sie
kisa wain. Foulin mwe kisa inge fah akinsewowoye LEUM GOD.
19 Oayapa kisakin soko nani mukul tuh in sie kisa ke ma koluk, ac lukwa sheep fusr
mukul yac se matwa tuh in sie kisa in akinsewowo.
20 Mwet tol el fah sang bread wi sheep fusr lukwa tuh in sie mwe kite srisrila nu
sin LEUM GOD, su ac ma nu sin mwet tol. Kisa inge kewa ma mutal.
21 Ke len sac kowos fah tia oru kutena orekma ma kowos oru len nukewa, a kowos
in pangoneni mwet uh in alu. Fwil nutuwos nukewa ac fah akfulatye oakwuk se inge
ke pacl nukewa fahsru, in kutena acn elos muta we.

23:5 Exo 12:1–13; Dut 16:1–2 **23:6** 23:6–8; Exo 12:14–20; 23:15; 34:18; Dut 16:3–8 **23:15** 23:15–21; Exo 23:16; 34:22; Dut 16:9–12

22 Ke kowos kosrani ima lowos uh, nik kowos sunala wheat ma oan ke sisken ima
uh, ac tia pac folokla in kunesla ma lula in ima uh. Filiya ma inge nu sin mwet
sukasrup ac mwetsac. LEUM GOD El God lowos.

Kufwen Yac Sasu
(Oekyuk 29:1–6)

23 LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
24 "Kaskas nu sin mwet Israel ac fahk, 'Ke len se oemeet in malem se akitkosr*
kowos fah akfulatye sie len in mongla, sie len in esmakin su sulkakinyuk ke pusren
mwe ukuk in pangon mwet uh in fahsreni nu ke alu.
25 Sang sie kisa in mwe mongo nu sin LEUM GOD, ac tia oru kutena orekma ma
kowos oru len nukewa.' "

Sie Len In Eela Ma Koluk
(Oekyuk 29:7–11)

26 LEUM GOD El kaskas nu sel Moses ac fahk,
27 "Len aksingoul in malem se akitkosr pa len in eela ma koluk. Ac fah sie len in
tukena mutal lowos in alu. In len sac kowos fah lalo ac tia kang kutena ma, ac kowos
in oru sie kisa in mwe mongo nu sin LEUM GOD.
28 Nimet kowos oru kutena orekma ke len sac, mweyen len in oru ouiya mutal nu
ke eela ma koluk.
29 Mwet se fin kang kutena ma ke len sac el fah tia sifil akilenyuk mu el sie sin
mwet lun God.
30 Ac mwet se fin oru kutena orekma ke len sac, LEUM GOD El fah sifacna oru mwet
sac in misa.
31 Oakwuk se inge ma nu sin fwil nutuwos nukewa, in kutena acn ma elos muta
we.
32 Mutawauk ke pacl se faht uh ac tili ke len se akeu in malem sac, nwe ke faht uh
tili ke len aksingoul, kowos akfulatye len se inge tuh in sie len srisrila nu ke mongla,
su mwet uh in tiana kang kutena ma."

Kufwen Iwen Aktuktuk
(Oekyuk 29:12–40)

33 LEUM GOD El kaskas nu sel Moses ac fahk,
34 "Fahkang nu sin mwet Israel, 'Ke len aksingoul limekosr in malem se akitkosr,
kowos fah oru Kufwen Iwen Aktuktuk nu sin LEUM GOD ke lusen len itkosr.
35 In len se oemeet ke len inge, kowos fah tukeni in alu, ac tia oru kutena orekma
ma kowos oru len nukewa.
36 Kais sie len ke len itkosr inge kowos fah oru kisa ke mwe mongo. Ke len se
akoalkosr, kowos sifilpa tukeni in alu ac oru sie kisa ke mwe mongo. Len in alu se pa
inge, ac kowos fah tia oru kutena orekma.' " (
37 Pa inge len in kufwa mutal su kowos fah akfulatye LEUM GOD kac, ac tukeni in
alu, ac usani mwe kisa ke mwe mongo, mwe kisa firir, mwe kisa wheat, mwe kisa
wain, ac mwe kisa saya, oana ma oakwuk nu suwos ke kais sie len.
38 Len in kufwa inge ac orek pacna sayen oakwuk lun len Sabbath uh, ac kisa inge
ac weang pacna mwe sang lowos, ac kisa in akfalye wuleang, ac kisa ma orek na ke
insewowo lowos sifacna, ma kowos sang nu sin LEUM GOD uh.)
39 Tukun kowos kosrani ima lowos uh, kowos akfulatye kufwa se inge ke len itkosr,
mutawauk ke len aksingoul limekosr in malem se akitkosr. Ac len se oemeet an ac
fah srisrila mu sie len in mongla.

23:22 Lev 19:9–10; Dut 24:19–22 * **23:24** ***malem se akitkosr:*** pa yac sasu lun mwet Jew. **23:26** 23:26–32; Lev 16:29–34 **23:33** 23:33–36; Dut 16:13–15

40 In len sacn, kowos eis kutu fokinsak ma wo emeet ke sak in ima lowos an, us kutu
lesak palm ac kutu lesak ma ungung insroa, ac mutawauk in oru kufwa in akfulatye
LEUM GOD lowos.
41 Oru akfulat lowos an ke len itkosr. Oakwuk se inge ac fah karinginyuk sin fwil
nutuwos nukewa nwe tok.
42 Mwet Israel nukewa fah mutana in lohm in aktuktuk inge ke len itkosr,
43 tuh fwilin tulik nutuwos fah etu lah LEUM GOD El tuh oru mwet Israel in mutana
ke iwen aktuktuk ke El kololosme liki facl Egypt. El pa LEUM GOD lowos.
44 Ouinge Moses el sang nu sin mwet Israel oakwuk ma elos in oru nu ke kufwa
mutal inge in akfulatye LEUM GOD.

24

Oakwuk Nu Ke Karinginyen Lam In Lohm Nuknuk Mutal (Exodus 27:20–21)

1 LEUM GOD El fahkang nu sel Moses
2 elan sang oakwuk ten inge nu sin mwet Israel: "Use oil in olive nasnas ma wo
oemeet nu ke lam in Lohm Nuknuk Mutal, tuh kalmen lam uh fah oanna firirrir wo.
3 Ke eku nukewa Aaron el fah akosak lam uh ye mutun LEUM GOD, ac liyaung tuh
in oanna firir nwe ke lenelik, likin lisrlisr uh ke mutun Tuptup in Wuleang su oan in
Acn Mutal Na Mutal. Oakwuk se inge ac fah karinginyuk in pacl nukewa fahsru.
4 Aaron el ac fah karingin lam uh fin sukan lam su orek ke gold nasnas, ac liyaung
tuh in firirrir pacl nukewa ye mutun LEUM GOD."

Bread Ma Kisakinyuk Nu Sin God

5 Eis paun longoul akosr ke flao ac munanak singoul lukwa lof in bread.
6 Takunla lof inge nu ke tak lukwa, kais onkosr ke tak soko, fin tepu ma akmusrala
ke gold nasnas ac oan ye mutun LEUM GOD.
7 Sang kutu mwe keng nasnas ke kais soko tak, srulun mwe kisa mongo nu sin
LEUM GOD, in eis acn sin bread uh.
8 Ke len Sabbath nukewa in pacl fahsru uh, bread inge fah filiyuki ye mutun LEUM
GOD. Pa inge ma kunen mwet Israel nwe tok.
9 Bread inge ma nal Aaron ac fwil natul, ac elos fah mongo kac in sie acn mutal,
tuh pa inge sie ip su arulana mutal ke mwe mongo su kisakinyuk nu sin LEUM GOD,
ma nun mwet tol.

Kaiyuk Nu Sel Su Selngawi LEUM GOD

10 Oasr sie mukul su nina kial mwet Israel ac papa tumal mwet Egypt. El som nu
yen mwet Israel muta we, na el ac sie mwet Israel uh akukuinla we.
11 Na wen se nutin mutan Israel sac kaskas enum ac selngawi Inen LEUM GOD, ac
elos usalla nu yorol Moses. Inen nina kial pa Shelomith, su ma natul Dibri, sie mwet
in sruf lal Dan.
12 Na elos fililya nu in kapir, ac soano tuh LEUM GOD Elan akkalemye nu selos ma
in orek nu sel.
13 LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
14 "Usla mwet sacn liki nien aktuktuk uh. Mwet nukewa ma lohng selnga lal fah
filiya pao fin sifal in orek loh lainul lah oasr mwatal, na mwet in acn sac nufon fah
tanglal nwe ke el misa.
15 Na kom fahkak nu sin mwet Israel lah kutena mwet su selngawi God, fah eis
mwata fal nu ke selnga lal —
16 ac fah anwuki el. Kutena sin mwet Israel, ku mwetsac su muta inmasrlon mwet
Israel, ma selngawi LEUM GOD ac fah tatngal sin mwet in acn sac nwe ke el misa.

24:5 24:5–6; Exo 25:30 **24:9** Mt 12:4; Mk 2:26; Lk 6:4

17 “Kutena mwet su orek akmas, fah anwuki pac el,
18 ac kutena mwet su uniya kosro nutin siena mwet, fah enenu elan aolla. Kalmac pa: moul sang moli moul.
19 “Kutena mwet fin kunausla monin sie mwet, ma na el oru inge ac fah orek pac nu sel.
20 El fin koteya soko sri, soko sri kacl fah koteyuki; el fin tipalla sie atronmuta, sie atronmutal fah tipulyukla; el fin tokla soko wihs, na soko wihsel fah tuktukla. Kutena ma el kunausla ke sie mwet, ac fah folokinyuk pac nu sel.
21 Kutena mwet su uniya soko kosro fah aolla, tusruktu kutena mwet su uniya sie mwet fah anwuki.
22 Ma sap se inge ma nu suwos nukewa, mwet Israel ac mwetsac su muta inmasrlowos, mweyen nga LEUM GOD lowos.”
23 Tukun Moses el fahkak ma inge nu sin mwet Israel, elos usla mwet sac nu likin nien aktuktuk uh ac tanglal nwe ke el misa. Ouinge mwet Israel elos oru oana ma LEUM GOD El sapkin nu sel Moses.

25

Yac Se Akitkosr
(Deuteronomy 15:1–11)

1 LEUM GOD El kaskas nu sel Moses fin eol Sinai ac sap elan
2 sang oakwuk inge nu sin mwet Israel. “Pacl se kowos utyak nu in facl se su LEUM GOD El ac sot nu suwos, kowos fah akfulatye LEUM GOD ke kowos tia yoki facl sac ke yac akitkosr nukewa.
3 Kowos fah yukwi ima lowos, aknasnasye lah ke grape sunowos, ac kosrani fahko kac ke yac onkosr.
4 Tusruktu yac se akitkosr ac fah yac in na mongla se nu ke facl sac, sie yac su kisayang nu sin LEUM GOD. Nimet kowos yukwi ima lowos ku aknasnasye lah in grape sunowos an.
5 Kowos fah tia pacna kosrani wheat ma sifacna kapak, ac tia sifani fahko ke grape sunowos ma kowos tia aknasnasye ah. Yac in na mongla se lun acn nukewa in facl sac pa inge.
6 Acn uh finne tia imaiyuk ke pulan yac sacn, ac srakna ku in asot mwe mongo nowos ac nun mwet foko lowos, ac mwet kowos moli in orekma lowos, ac mwetsac su muta inmasrlowos,
7 oayapa kosro muna nutuwos, ac kosro lemnak su muta inimae. Ma nukewa ma kap ke facl sac fah ku in mongo.

Yac In Folokyang

8 “Oakla yac itkosr pacl itkosr, pa toeni orala yac angngaul eu.
9 Na in len se aksingoul ke malem se akitkosr, su Len in Eela Ma Koluk, kowos supwala sie mwet in ukya sie mwe ukuk ke el fahsr sasla fin acn sac nufon.
10 In ouiya se inge kowos fah srela yac se aklumngaul,* ac sulkakin mu ac sie pacl in sukosok nu sin mwet nukewa su muta in fahl sac. Ke yac se inge acn nukewa su tuh kukakinyukla fah folokyang nu sin mwet su la acn inge meet, ku nu sin fwil natul, ac kutena mwet su tuh kukakinyukla in mwet kohs, fah folokla nu yurin sou lal.

24:17 Exo 21:12 **24:20** Exo 21:23–25; Dut 19:21; Mt 5:38 **24:22** Oek 15:16 **25:1** 25:1–7; Exo 23:10–11

* **25:10** ***yac se aklumngaul:*** mwet meet elos pangon yac se inge “Jubilee” su kalmeya pa yac in orek engan lulap ac sulkakin ke mwe ukuk ma orek ke koen sheep mukul; sripa se ma yohk in yac sac pa folokinyukyang mwet kohs nu yurin sou lalos, oayapa kutena acn ma kukakinyukla ac folokyang nu yurin mwet la meet ah.

11 Kowos fah tia yukwi ima lowos, ku telani fahko ma sifacna kapak, ku sifani fahko
ke ima in grape lowos ma tia kifwiyukla.
12 Yac nufon sac ac fah mutal nu suwos; kowos fah mongo na ke ma sifacna kapak
in ima lowos.
13 “Ke yac se inge acn nukewa ma kukakinyukla fah folokyang nu sin mwet la meet
ah.
14 Ke ma inge, kowos fin kukakin acn lowos nu sin mwet Israel wiowos, ku moul
acn selos, nik kowos orek inkanek kutasrik.
15 Molin acn sacn ac fah oakwuk fal nu ke pisen yac ma acn sacn ac ku in oswe
fahko meet liki Yac in Folokyang se tok ah.
16 Fin ac yac pus, molo an enenu in yohk, ac fin yac na pu, na molo an enenu in
srik, mweyen ma ac kukakinyukla uh ac wiwi pisa ku lupan fahko ma ac tuku ke acn
sac.
17 Nimet orek kutasrik nu sin mwet Israel wiowos, a kowos in akos LEUM GOD
lowos.

Mwe Elya In Nunak Lun Mwet Uh Ke Yac Akitkosr

18 “Akos ma sap ac ma oakwuk nukewa lun LEUM GOD, tuh kowos fah ku in muta
in misla fin facl se inge.
19 Facl se inge ac fah isus fahko, ac kowos fah mutana in mut ac wangin fosrnga
lowos.
20 “Tusruktu, sahp ac oasr mwet fah siyuk lah mea ac mongo ke yac se akitkosr, ke
wangin ma ac yoki ac wangin fahko sifeyukyak.
21 LEUM GOD El ac fah akinsewowoye acn uh ke yac se akonkosr, tuh ima lowos
fah oswe mwe mongo ma ac fal nu ke yac tolu.
22 Ke kowos yukwi ima lowos ke yac se akoalkosr, kowos ac srakna kang mwe mongo
ma lula ke ma kowos sifani ke yac se akonkosr ah, su ac fal nu suwos in mongo kac
nwe ke kowos kosrani ma kowos yukwi ke yac sacn.

Folokyang Lun Acn Nu Sin Mwet La

23 “Acn lowos fah tiana kukakinyukla in tuh lun sie mwet nwe tok, mweyen tia ma
lowos — ma lun God, ac kowos oana mwetsac su ma filfilyang in orekmakin acn uh.
24 “Ke pacl se kukakinyukla sie acn uh, enenu in akilenyuk lah oasr suwohs lun
mwet se ma la acn sac meet in sifilpa molela.
25 Fin sie mwet Israel sukasrupla tuh pwanang elan kukakunla acn lal uh, ac enenu
in mwet se ma fototo oemeet nu sel in sou lal pa in molela uh.
26 Mwet se ma wangin sou lal in sifil moli acn sac, sahp ac tok oasri ma lal ac el ku
in sifacna sifilpa molela.
27 Fin ouinge, el enenu in moli nu sin mwet se ma tuh molela acn sac ke sie lupa
ma ac fal nu ke lusen pacl lula nu ke Yac in Folokyang se tok uh, mweyen pa inge
pacl se acn sac ac nuna folokyang nu sel.
28 Tusruktu fin tia fal lupan mani yorol in sifil molela acn sac, na ac oanna ye
karinginyuk lun mwet se ma molela sel ah nwe ke sun Yac in Folokyang se tok uh.
Ke pacl sacn ac fah folokyang nu sin mwet se la acn sac meet ah.
29 “Sie mwet fin kukakin lohm sel in sie siti ma kalkalak, oasr suwohs lal in sifilpa
molela ke yac fon se tukun len se kukala uh.
30 Tusruktu el fin tia sifilpa molela ke yac sac, ac wanginla suwohs lal in sifil moli,
na lohm sac ac ma lac sin mwet se ma molela uh, ku fwil natul nwe tok. Na ac fah
tia folokyang nu sin mwet se meet ah ke Yac in Folokyang sac.
31 Tusruktu lohm ma oan ke inkul ma tia kalkalak uh ac fah orek oana ima uh
— mwet se ma la na pwaye meet ah, oasr suwohs lal in sifil molela, ac enenu in
folokyang nu sel ke Yac in Folokyang.

32 Tusruktu, oasr suwohs lun mwet Levi in sifil molela lohm selos ke siti ma
srisrngiyuki elos in muta we, ke kutena pacl.
33 Fin sie lohm in siti inge tuh kukakinyukla sin sie mwet Levi ac el tia sifil molela,
na ac enenu in folokyang nu sel ke Yac in Folokyang sac, mweyen lohm sin mwet
Levi ma oan in siti selos uh ac ma na selos nwe tok.
34 Tusruktu acn in ima ma oan raunla siti lun mwet Levi, ac fah tiana kukakinyuk.
Acn inge ma na selos nwe tok.

Mani In Kasru Mwet Sukasrup

35 "Sie mwet Israel wiom su muta apkuran nu yurum fin sukasrupla ac tia ku in
konauk inkanek in kasru nu sel, kom fah sang kasru nu sel oana ke kom oru nu sin
mwet su kom moli in orekma lom, tuh el fah ku in mutana apkuran nu yurum.
36 Nik kom eis kutena ma laesla sel, a akos God, ac lela mwet Israel wiom in mutana
apkuran nu yurum.
37 Nimet kom oru elan moli ma ac laesla lupan mani ma kom kasrel kac, ac nimet
orek kapak ke mwe mongo ma kom kukakin nu sel.
38 Pa inge ma LEUM GOD lowos El sapkin, El su uskowosme liki facl Egypt in tuh
sot facl Canaan lowos, ac in tuh God lowos.

Aksukosokyela Mwet Kohs

39 "Sie sin mwet Israel wiom su muta apkuran nu yurum fin sukasrupla ac sifacna
kukakunulot nu sum oana sie mwet foko, kom fah tia sang elan oru orekma lun sie
mwet kohs.
40 El fah muta yurum oana sie mwet kom moli nu se, ac kulansap nu sum nwe ke
sun Yac in Folokyang se tok uh.
41 In pacl sac, el ac tulik natul fah som liki kom, ac folokla nu yurin sou lal ac nu
ke acn sin mwet matu lal su somla.
42 Mwet Israel elos mwet kohs nu sin LEUM GOD, ac El usalosme liki facl Egypt.
Elos fah tia kukakinyuk nu ke mwet kohs.
43 Nimet kom oru upa nu selos, a kom in akos God lom.
44 Kom fin enenu mwet foko, kom ku in moli sin mutanfahl ma raunikomla.
45 Kom ku pac in moli tulik nutin mwetsac su muta inmasrlowos. Tulik inge ma
isusla in facl suwos elos ku in ma lowosla,
46 ac kom ku in eisalosyang in mwe usru nu sin tulik mukul nutum, su elos ac
kulansupu ke lusen moul lalos nufon. A kom fah tiana oru in upa nu sin kutena
mwet Israel wiom.
47 "Fin fahsr nwe sie mwetsac su muta yurum el ekla sie mwet kasrup, ac sie
mwet Israel wiom el sukasrupla ac sifacna kukakunulang tuh elan mwet foko nu
sin mwetsac sac, ku nu sin sou lun mwetsac sac,
48 srakna oasr suwohs lun mwet Israel sac in sifilpa moliyukla el tukun kukala el
uh. Sie sin tamulel lal,
49 ku mukul wien papa ku nina kial, ku mwet nutin tamulel ku tamtael lun papa
ku nina kial, ku sie pacna su sou fototo lal, ku in sifil molella. Ku el sifacna, fin oasri
mani lal ma ac fal in molella, el ku in sifacna molella elan sukosokla.
50 El enenu in aetuila nu sin mwet se ma molella ah, ac eltal fah oakla pisen yac
ma el kukakunulla sifacna kac me nu ke Yac in Folokyang se tok uh, ac oaki molin
sukosokla lal fal nu ke lupan moul ma orekmakinyuk nu sin mwet ma orekma ac
moul nu se.
51 "Fin srakna pus yac lula uh, molin sukosokla lal uh ac fah oekyuk fal nu ke pisen
yac lula, na pisa se inge ac fah folokinyuk nu sin mwet se ma molella ah.

25:35 Dut 15:7–8 **25:37** Exo 22:25; Dut 23:19–20 **25:39** 25:39–46; Exo 21:2–6; Dut 15:12–18

52 A fin yac na pu pa lula nu ke Yac in Folokyang se tok uh, el fah akfalye molin
sukosokla lal uh fal nu ke molin yac lula inge,
53 oana ke el fin orekma ac moul nu sel ke oakwuk lun molin yac. Leum se ma el
orekma nu se uh fah tia oru in upala nu sel.
54 El fin tiana aksukosokyeyukla ke kutena sin ouiya inge, na el, ac tulik natul, fah
aksukosokyeyukla ke Yac in Folokyang se tok uh.
55 Sie mwet Israel tia ku in orekma in mwet kohs nwe tok, mweyen mwet Israel
elos mwet kulansap nu sin LEUM GOD. El usalosme liki facl Egypt. El pa LEUM GOD
lalos."

26

Mwe Insewowo Ke Sripen Akos
(Deuteronomy 7:12–24; 28:1–14)

1 LEUM GOD El fahk, "Nimet kowos orala kutena god lusrongten, ku tulokunak
kutena ma sruloala, ku sru eot, ku taflela kutena eot kowos in alu nu kac. Nga LEUM
GOD lowos.
2 Karinganang len in kufwa mutal nukewa, ac sunakin acn se su mwet uh alu nu
sik we. Nga LEUM GOD.
3 "Kowos fin moul fal nu ke ma sap luk ac akos ma nga sapkin,
4 nga fah supu af nu suwos ke pacl fal, tuh facl suwos fah oswe fahko, ac sak in
imae fah isus fahko.
5 Sacn sunowos ac fah arulana ungung, oru kowos ac srakna kosrani ke wheat a sun
pacl in sifani grape; kowos ac srakna sifani grape a sun pacl in yok wheat. Kowos ac
fah mutkin kain mwe mongo nukewa, ac kowos fah mutana in misla fin acn suwos.
6 "Nga fah sot nu suwos misla in facl suwos, ac kowos fah motul ac tia sangeng sin
kutena mwet. Nga fah oru in wanginla kosro sulallal fin acn uh, na ac fah wanginla
pac mweun we.
7 Kowos ac fah kutangla mwet lokoalok lowos:
8 mwet limekosr na suwos ac ku in kutangla mwet siofok, ac mwet siofok ac ku in
kutangla tausin singoul.
9 Nga fah akinsewowoye kowos ac sot in pukanten tulik nutuwos. Nga fah liyaung
na ip kunuk ke wuleang su nga orala nu suwos.
10 Kosrani lowos ac fah arulana yohk, pwanang ac fah oasr wheat ke yac nufon se.
Aok kowos ac enenu in sisla ma lula ke luwen ma meet ah in sakunla acn nu ke ma
sasu uh.
11 Nga fah muta inmasrlowos in Lohm Nuknuk Mutal sik, ac nga fah tiana ngetla
liki kowos.
12 Nga fah wi kowos. Nga fah God lowos, ac kowos fah mwet luk.
13 Nga LEUM GOD lowos. Nga uskowosme liki facl Egypt tuh kowos in tia sifilpa
mwet kohs. Nga kunausla ku se ma toankowosi, ac oru tuh kowos in tia sifil fahsr
suwoli."

Kaiyuk Ke Sripen Seakos
(Deuteronomy 28:15–68)

14 LEUM GOD El fahk, "Kowos fin tia akos ma nga sapkin, kowos ac fah kalyeiyuk.
15 Kowos fin srunga akos ma sap luk ac oakwuk luk, ac kunausla wuleang su nga
orala yuruwos,
16 nga fah kalyei kowos. Nga fah use ongoiya inge nu fowos: kain mas su tia ku in
akkeyeyukla, ac folla lun monuwos su ac fah akkunye motowos ac oru moul lowos
in munaslana. Kowos ac yoki ima lowos, tusruktu ac fah wangin sripa nu suwos

26:1 Lev 19:4; Exo 20:4; Dut 5:8; 16:21–22; 27:1 **26:3** 26:3–5; Dut 11:13–15; 28:1–14 **26:12** 2 Cor 6:16 **26:14** 26:14–33; Dut 28:15–68

mweyen mwet lokoalok lowos ac fah kutangkowosla ac kangla ma kowos yukwiya uh.
17 Nga fah foroht lain kowos tuh in kutangyukla kowos sin mwet lokoalok lowos, ac elos su srungakowos fah leumi kowos. Ac kowos fah arulana tuninfongla, oru kowos ac kaing finne wangin mwet ukwe kowos.
18 “Ma upa inge finne sikyak nu suwos a kowos srakna tia akosyu, na nga ac fah akyokyelik kalya luk nu suwos pacl itkosr.
19 Nga fah koteya nunak fulat lowos an. Ac fah wanginla af, ac facl suwos ac fah paola ac kekela oana osra.
20 Ac fah wangin sripen orekma upa lowos an, mweyen facl suwos ac fah tia isus fahko, ac sak sunowos ac fah tia fokla.
21 “Kowos fin srakna lainyu ac tia akosyu, nga fah sifilpa akyokyelik kalya luk nu suwos pacl itkosr.
22 Nga fah supwaot kutu kosro sulallal nu inmasrlowos, ac elos ac fah uniya tulik nutuwos, kunausla kosro nutuwos, ac oru tuh in mwet ekasriana lula suwos, na inkanek lowos ac fah wangin mwet forfor fac.
23 “Mwe keok inge nukewa fin orek nu suwos ac kowos srakna tiana porongeyu, a nuna lainyu,
24 na nga ac fah foroht ac akkeokye kowos in upa liki meet ah pacl itkosr.
25 Nga fah lela in mweuniyuk kowos in tuh kalyei kowos ke kowos kunausla wulela inmasrlosr. Ac kowos fin fahsreni nu in siti suwos in suk moul lowos, nga fah supwaot kutu kain in mas nu inmasrlowos ma tia ku in akkeyeyukla, su ac fah akkwacoye kowos ac oru kowos in filikowosyang nu inpoun mwet lokoalok lowos.
26 Nga fah tulokinya mwe mongo liki kowos, tuh mutan singoul in fah tukeni orekmakin stove sefanna in akmolye flao nukewa ma oan yorolos. Elos fah kitalik nu suwos, ac ke kowos ac kangla nufon tari, kowos ac srakna masrinsral.
27 “Fin ma inge nukewa sikyak tari nu suwos a kowos srakna lainyu ac tia lungse akosyu,
28 na kasrkusrak luk ac fah oru nga in foroht ac sifilpa oru kalya luk nu suwos in upala liki meet ah pacl itkosr.
29 Masrinsral lowos ac fah arulana upa, oru kowos ac fah kangla tulik nutuwos sifacna.
30 Nga fah kunausla acn in alu lowos fin tohktok uh, kunausya loang in kisa mwe keng lowos, ac sisang mano misa lowos nu fin ma sruloala lowos su topla oan infohk uh. Ke nga arulana kwase kowos
31 nga fah kunausla siti lowos in mwesri, kunausla acn in alu lowos, ac tia eis mwe kisa lowos.
32 Nga fah kunausla acn suwos in arulana musalsalu, tuh mwet lokoalok lowos su ac utyak nu we ac fah arulana fwefela ke lupan musalla lun acn uh.
33 Nga fah use mweun nu fowos ac liskowoselik nu in mutunfacl saya. Acn suwos ac fah wanginla mwet fac, ac siti lowos fah arulana musalla.
34 Na facl sac ac fah engankin yac akitkosr nukewa, ac mongla ke lusenna pacl wangin mwet muta we, mweyen kowos som muta in facl lun mwet lokoalok lowos.
35 Ke lusenna pacl ma wangin mwet muta we, facl sac ac fah mongla ac engankin yac akitkosr nukewa su kowos tuh tia akfalye ke kowos muta we uh.
36 “Nga fah oru tuh kowos su muta in sruoh in arulana tuninfongla, tuh pusren sra sak ma eng uh mokle ac fah oru kowos in sangeng ac kaing. Kowos ac fah kaing oana in ukohk kowos ke mweun, ac kowos fah ikori finne wangin mwet lokoalok apkuran nu yuruwos.
37 Kowos ac fah tukulkul ac atoatoai ke wanginna mwet ukwe kowos, ac kowos ac fah tia ku in tuyak lain kutena mwet lokoalok lowos.

38 Kowos ac fah mwet sruoh ac misa in mutunfacl saya, ac ukumyukla sin acn lun
mwet lokoalok lowos.
39 Mwet pu na suwos, su ac painmoulla in facl sin mwet lokoalok lowos, ac fah
arulana munasla ke sripen ma koluk lowos sifacna, ac ke ma koluk lun mwet matu
lowos meet ah.
40 “Tusruktu fwilin tulik nutuwos ac fah fahkak ma koluk lalos, ac ma koluk lun
mwet matu lalos su tuh arulana likkeke nu sik ac tuyak lainyu,
41 pwanang nga tuh forla lainulos ac eisalosyang nu in sruoh in facl sin mwet
lokoalok lalos. Na pa inge, ke fwilin tulik nutuwos uh sifacna akpusiselyalos ac eis
tari kaiyuk ke ma koluk ac seakos lalos,
42 nga fah esam wulela luk inmasrlok ac Jacob, inmasrlok ac Isaac, ac inmasrlok ac
Abraham, ac nga fah aksasuye wuleang luk in sang facl se inge nu sin mwet luk.
43 Tusruktu, meet liki ma inge ac orek, enenu mwet nukewa su muta in facl sac
in wanginla, tuh facl sac fah ku in engankin yac in mongla lal, ac mwet uh fah eis
kaiyuk ke elos tuh pilesru ma sap luk ac oakwuk luk.
44 Ac finne ouinge, ke pacl ma elos srakna muta in acn sin mwet lokoalok lalos
nga fah tia arulana siselosla ku kunauselosla. Nga fin oru ouinge ac tuh pwanang
wuleang luk yorolos uh in tia akpwayeiyuk. Nga pa LEUM GOD lalos.
45 Nga ac fah aksasuye wuleang su nga tuh orala yurin mwet matu lalos ke pacl se
nga tuh akkalemye nu sin mutunfacl nukewa lupan ku luk, ac use mwet luk liki facl
Egypt, in oru tuh nga, LEUM GOD, fah God lalos.”
46 Ma inge nukewa pa ma sap ac oakwuk su LEUM GOD El tuh sang nu sel Moses
Fineol Sinai, tuh in ma nu sin mwet Israel.

27

Ma Sap Ke Mwe Kite Nu Sin LEUM GOD

1 LEUM GOD El sang nu sel Moses
2 oakwuk ten inge nu sin mwet Israel. Pacl se sie mwet el kitaung sie pacna mwet
nu sin LEUM GOD in akfalye sie wuleang ku, mwet se ma kitakatyang uh ku in
aksukosokyeyukla fin moulla sie sin lupan mani ten inge
3 fal nu ke srikasrak ma oakwuki. Lupan moul ma sie mukul su matwa oasr ke yac
longoul nu ke onngoul, pa ipin silver lumngaul.
4 Fin mutan se, lupan ma kom ac moli uh pa ipin silver tolngoul.
5 Fin matwen mwet se oasr ke yac limekosr yak nu ke longoul — ipin silver longoul
ke mukul, ac singoul ke mutan.
6 Fin tulik ma malem seyak nu ke yac limekosr matwa — ipin silver limekosr ke
mukul, ac tolu ke mutan.
7 A fin mwet se oasr ke yac onngoul yak nu lucng — ipin silver singoul limekosr ke
mukul, ac singoul ke mutan.
8 Mwet se ma orala wuleang sac fin arulana sukasrup ac tia ku in moli lupan mani
ma oakwuk inge, na ac fah utuku el nu yurin mwet tol, na mwet tol fah orala sie
moul fisrasr kutu, fal nu ke kuiyen mwet sac elan ku in moli.
9 Fin wuleang sac ma nu ke soko kosro, su ac wo ac fal nu ke mwe kisa nu sin LEUM
GOD, na mwe kite se ma orekla nu sin LEUM GOD uh mutal,
10 ac mwet se ma orala wuleang sac fah tia aolla nu ke soko na kosro. El fin aolla,
na kosro lukwa kewa ac ma lac lun LEUM GOD.
11 Tusruktu wulela sac fin ma nu ke soko kosro ma tia nasnas, su ac tia wo in
kisakinyuk nu sin LEUM GOD, na mwet sac enenu in usla kosro soko ah nu sin mwet
tol.

26:42 Gen 28:13–14; Gen 26:3–4; Gen 17:7–8

12 Na mwet tol sac fah orala sie lupan mol nu kac, fal nu ke woiya ku kolukiyen
kosro soko ah, na ac fah pa ingan lupan molin kosro soko ah.
13 Mwet sac fin ke sifilpa molela, na el fah moli lupan mol sac ac laesla pac ke
percent longoul.
14 Mwet se fin kisakin lohm sel nu sin LEUM GOD, mwet tol el ac fah orala sie lupan
moul ma ac fal nu ke woiya ku kolukiyen lohm sac, na ac pa ingan lupan molo uh.
15 Mwet se ma kisakunla lohm sac fin lungse sifil molela, el enenu in moli moul fon
sac ac laesla pac ke percent longoul.
16 Mwet se fin kisakin sie ipin acn lal nu sin LEUM GOD, molo uh ac fah oakwuk fal
nu ke lupan barley ma ac yoki fin acn sac — ipin silver singoul ke kahp in barley se.
17 El fin ac sa na kisakunla acn sac tukunna Yac in Folokyang sac, na moul na fon
ke acn sac ac fah orekmakinyuk.
18 A el fin kisakin acn sac ke kutu pacl tok, na mwet tol el ac fah motkwala sie lupan
moul ma ac fal nu ke pisen yac lula nu ke Yac in Folokyang se tok ah, ac aksrikye
kutu molo.
19 Mwet se ma kisakunla acn sac fin ke sifilpa molela, na el ac enenu in moli moul
na fon sac ac laesla ke percent longoul.
20 El fin soenna molela acn sac sin LEUM GOD a el sifilpa kukakin nu sin siena
mwet, na ac wangin suwohs lal in sifilpa moli.
21 Ke Yac in Folokyang se tok ah, ima sac ac fah ma lac lun LEUM GOD nwe tok, na
ac fah som nu sin mwet tol.
22 Mwet se fin molela ima se ac kisakin nu sin LEUM GOD,
23 na mwet tol el ac fah orala sie lupan moul ma ac fal nu ke pisen yac lula nu ke
Yac in Folokyang se tok uh, ac mwet sac enenu in molela ke len sacna; na mani kac
uh ac ma lun LEUM GOD.
24 Ke ac sun Yac in Folokyang sac, ima sac ac fah folokyang nu sin mwet se la acn
sac meet ah, ku nu sin fwil natul uh.
25 Lupan moul nukewa ac fah wi na ma oakwuki tari.
26 Wounse nutin ma orakrak nukewa nuna ma lun LEUM GOD, ke ma inge mwet
uh tia ku in kisakin ma inge nu sin LEUM GOD in mwe sang ma orek ke insewowo
na lalos. Soko cow fusr ku sheep fusr, ku nani fusr, nuna ma lun LEUM GOD.
27 Tusruktu wounsien soko kosro su tia nasnas ac ku in sifilpa moulla ke moul ma
oakwuki tari, wi percent longoul. Fin tia sifilpa moulla, ac ku in kukakinyukla nu sin
kutena mwet ke lupan moul ma oakwuki tari uh.
28 Wangin sie mwet fah kukakin, ku sifil moli, kutena ma su kisakinyukyang tuh in
ma na lun LEUM GOD nwe tok*— finne mwet se, ku kosro soko, ku acn se. Ma inge
ma na lun LEUM GOD nwe tok.
29 Finne mwet se ma kisaiyang tari tuh in ma na lun LEUM GOD nwe tok, fah tia
ku in sifil moliyukla; ac enenu in anwuki el.
30 Sie tafu singoul in fahko nukewa ke acn uh, finne wheat ku fokinsak, ac ma lun
LEUM GOD.
31 Mwet se fin lungse sifilpa molela kutena sin ma inge, el enenu in moli ke moul
ma oakwuki nu kac ac laesla ke percent longoul.
32 Kais soko inmasrlon kosro muna singoul nukewa ma lun LEUM GOD. Pacl se ma
oekyuk kosro uh, ma soko aksingoul nukewa ac ma nu sin LEUM GOD.
33 Mwet se ma natu kosro uh fah tia takunla in tuh kosro ma koluk lumah uh solla,
ac el fah tia pac aolelik. El fin sang soko kosro aolla soko pacna kosro, na kosro lukwa
ah kewa ac ma lac lun LEUM GOD, na ac fah tia ku in sifilpa moliyuk.

---

* **27:28** ***kisakinyukyang ... nwe tok:*** ma nukewa ma kisakinyuk tuh in “ma na lun LEUM GOD nwe tok” ac fah ma lun God ma pahtpat, na mwet uh tia ku in sifil orekmakin — mwet tol fah enenu in kunausla ku uniya.

27:28 Oek 18:14 **27:30** 27:30–33; Oek 18:21; Dut 14:22–29

34 Pa inge oakwuk ma LEUM GOD El tuh sang nu sel Moses Fineol Sinai, tuh in ma
nu sin mwet Israel.

OEKYUK
Tukakinyen Book In OEKYUK

Book in *Oekyuk* akkalemye sramsram ke pacl mwet Israel elos som liki Fineol Sinai nwe ke elos sun layen kutulap ke facl se ma God El tuh wulela kac mu ac itukyang tuh in acn selos, su lusen fahsr lalos apkuran nu ke yac angngaul. Book se inge pangpang *Oekyuk* ke sripen oaoa lulap luo ke pisen mwet Israel ma Moses el orala. Oaoa se meet an el orala pe Fineol Sinai meet liki elos som liki acn we, ac oaoa se akluo orekla in acn Moab, su oan kutulap in Infacl Jordan, ke fil se toko. Inmasrlon oaoa lulap luo inge, mwet Israel elos tuh som nu Kadesh Barnea ke masrol layen eir in acn Canaan, tusruktu elos tiana utyak nu in facl in wuleang we. Elos muta we ke yac puspis, na tok elos mukuiyak liki acn Kadesh Barnea ac som nu kutulap in Infacl Jordan, acn se ma kutu sin mwet uh oakwuki we, ac mwet lula elos akoo in fahsr sasla Infacl Jordan nu in acn Canaan.

Book in *Oekyuk* srumun ke mwet Israel elos tuh fuhleak lulalfongi lalos pacl puspis, ac sangeng in kisrung ma upa, pwanang elos tuyak lain God ac lainul Moses, su God El sulela in kololos. Book se inge srumun ke oaru lun God in sikalani in karingin mwet lal elos finne munas ac seakos. Book uh oayapa srumun lah Moses el finne semuteng kutu pacl uh, el moniyuk nu sin God ac nu sin mwet lal.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Mwet Israel Akoo in som liki Eol Sinai 1:1—9:23
a. Oaoa lulap se meet 1:1—4:49
b. Kutu ma sap ac ma oakwuk 5:1—8:26
c. Kufwen Alukela se akluo 9:1–23
Fahsr liki Eol Sinai nu Moab 10:1—21:35
Ma sikyak in acn Moab 22:1—32:42
Ma in esamyuk ke fufahsryesr Egypt nu Moab 33:1–49
Kas in wilwil meet liki elos fahsr sasla Infacl Jordan 33:50—36:13

Oaoa Lulap Se Meet Lun Mwet Israel

1 Ke len se oemeet ke malem se akluo in yac se akluo tukun mwet Israel illa liki
acn Egypt, LEUM GOD El kaskas nu sel Moses in Lohm Nuknuk Mutal sel yen mwesis
Sinai. El fahk,
2 “Kom ac Aaron in oru sie oaoa lulap ke sruf ac sou nukewa lun mwet Israel.
Simusla inen mukul nukewa
3 yac longoulyak matwa, su ku in wi mweun.
4 Sie mwet kol ke kais sie sruf in kasrekomtal.”
5-16 Pa inge inen mwet su ac fah kasreyomtal:

1:1 1:1–46; Oek 26:1–51

Sruf	Mwet Kol
Reuben	Elizur wen natul Shedeur
Simeon	Shelumiel wen natul Zurishaddai
Judah	Nashon wen natul Amminadab
Issachar	Nethanel wen natul Zuar
Zebulun	Eliab wen natul Helon
Ephraim	Elishama wen natul Ammihud
Manasseh	Gamaliel wen natul Pedahzur
Benjamin	Abidan wen natul Gideoni
Dan	Ahiezer wen natul Ammishaddai
Asher	Pagiel wen natul Ochran
Gad	Eliasaph wen natul Deuel
Naphtali	Ahira wen natul Enan

Pa inge mwet ma solla liki inmasrlon mwet uh in oru oaoa se inge. Elos mwet kol ke kais sie sruf lalos.

17 Mwet singoul luo inge elos kasrel Moses ac Aaron
18 solani mwet uh nu sie ke len se meet in malem se akluo. Elos simusla inen mwet uh ke sruf lalos ac sou lun papa matu tumalos, ke inen mukul nukewa ma yac longoulyak matwa,
19 oana ke LEUM GOD El sapkin nu sel Moses. Ouinge el oakalosla in acn mwesis in Sinai.
20-46 Simla inen mukul nukewa ma yac longoulyak matwa ma ku in wi mweun, fal nu ke sruf ac sou lalos, mutawauk ke sruf lal Reuben, su matu emeet sin tulik natul Israel. Pa inge takla lun sruf ac pisalos:

Sruf	Pisalos
Reuben	46,500
Simeon	59,300
Gad	45,650
Judah	74,600
Issachar	54,400
Zebulun	57,400
Ephraim	40,500
Manasseh	32,200
Benjamin	35,400
Dan	62,700
Asher	41,500
Naphtali	53,400

Pisa lulap: mukul onfoko tolu tausin ac lumfoko lumngaul.

47 Tusruktu, mwet Levi elos tuh tia wi simla inelos in oana sruf saya uh,
48 mweyen LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
49 “Ke pacl se kom oru oaoa lulap ke inen mukul ma fal in wi mweun, nimet sang sruf lal Levi nu kac.
50 A kom fah sang sruf Levi in fosrngakin Lohm Nuknuk Mutal sik ac kufwa nukewa nu kac. Elos fah us ma inge nukewa, ac elos pa ac kulansap loac. Elos in tulokunak iwen aktuktuk selos rauneak.
51 Kutena pacl kowos ac mukuila nu ke sie pacna acn, ma kunen mwet Levi in tuleya Lohm Nuknuk Mutal sik, ac sifilpa tulokunak ke nien aktuktuk sasu. Kutena mwet saya su tuku apkuran nu ke Lohm Nuknuk Mutal ac fah anwuki.

52 Sruf nukewa sayen sruf lal Levi fah tulokunak lohm nuknuk selos fal nu ke kais
sie u lalos, ac in oasr kais sie flag lun kais sie u.
53 A mwet Levi fah tulokunak lohm nuknuk selos rauneak Lohm Nuknuk Mutal sik
tuh elos in karingin in wangin sie fah tuku apkuran nu kac ac pwanak kasrkusrak
luk uh in putati fin mwet Israel nukewa."
54 Ke ma inge mwet Israel elos oru ma nukewa oana ma LEUM GOD El sapkin nu
sel Moses.

2

Takinyen Sruf In Nien Aktuktuk Uh

1 LEUM GOD El fahkang oakwuk inge nu sel Moses ac Aaron.
2 Ke pacl mwet Israel uh aktuktuk uh, kais sie mwet fah muta ye flag lun sruf lal,
ac ke mwe akul lun sou lal. Lohm nuknuk nukewa ac fah tulokyak rauneak Lohm
Nuknuk Mutal.
3-9 Elos su tulokinya nien aktuktuk selos layen kutulap, yen faht uh takak we, ac fah
mwet ye flag lun u lulap lal Judah, ke kais sie u lalos. Mwet kol lun u tolu uh pa takla
ten inge:

Sruf	Mwet Kol	Pisalos
Judah	Nahshon wen natul Amminadab	74,600
Issachar	Nethanel wen natul Zuar	54,400
Zebulun	Eliab wen natul Helon	57,400

Pisa lulap: mukul siofok oalngoul onkosr tausin ac angfoko. U lulap lal Judah inge
pa ac fahsr meet uh.
10-16 Nu layen nu eir, elos su wi muta ye flag lun u lulap lal Reuben fah mutangan
aktuktuk in u tolu lalos, ye koko lun mwet kol lalos inge:

Sruf	Mwet Kol	Pisalos
Reuben	Elizur wen natul Shedur	46,500
Simeon	Shelumiel wen natul Zurishaddai	59,300
Gad	Eliasaph wen natul Deuel	45,650

Pisa lulap: mukul tausin siofok lumngaul sie ac angfoko lumngaul. U lulap lal Reuben
pa ac fahsr akluo uh.
17 Na, inmasrlon u lulap luo meet ac u lulap luo tok ah, mwet Levi in fahsr us Lohm
Nuknuk Mutal uh. Kais sie u ac fah fahsr fal nu ke takinyen mutangalos. Elos nukewa
fah fahsr in u lalos ye flag lalos.
18-24 Nu layen nu roto, elos su wi muta ye flag lun u lulap lal Ephraim fah mutangan
aktuktuk in u tolu lalos, ye koko lun mwet kol lalos inge:

Sruf	Mwet Kol	Pisalos
Ephraim	Elishama wen natul Ammihud	40,500
Manasseh	Gamaliel wen natul Pedahzur	32,200
Benjamin	Abidan wen natul Gideoni	35,400

Pisa lulap: mukul siofok oalkosr tausin ac siofok. U lulap lal Ephraim pa ac fahsr
aktolu uh.
25-31 Nu layen nu epang, elos su wi muta ye flag lun u lulap lal Dan fah mutangan
aktuktuk in u tolu lalos, ye koko lun mwet kol lalos inge:

Sruf	Mwet Kol	Pisalos
Dan	Ahiezer wen natul Ammishaddai	62,700
Asher	Pagiel wen natul Ochran	41,500
Naphtali	Ahira wen natul Enan	53,400

Pisa lulap: mukul siofok lumngaul itkosr tausin ac onfoko. U lulap lal Dan pa ac fahsr oetok uh.
32 Pa inge pisen mwet Israel nukewa ke oaoala tari kais sie u: oasr mwet onfoko tolu tausin lumfoko lumngaul.
33 Oana ke LEUM GOD El tuh sapkin nu sel Moses, mwet Levi uh tia wi oaoala lun mwet Israel uh.
34 Mwet Israel elos oru ma nukewa oana LEUM GOD El tuh sapkin nu sel Moses. Elos mutangan aktuktuk ye flag lalos, ac ke elos mukuiyak elos fahsr fal nu ke takinyen sou lun papa tumalos.

3

Wen Natul Aaron

1 Pa inge fwilin tulik natul Aaron ac Moses ke pacl se LEUM GOD El tuh kaskas nu sel Moses Fineol Sinai.
2 Oasr wen akosr natul Aaron: Nadab pa matu emeet, na Abihu, Eleazar, ac Ithamar.
3 Elos akmusrala ac akmutalyeyukla nu ke orekma lun mwet tol.
4 Tusruktu Nadab ac Abihu eltal misa ke sripen eltal tuh orek kisa nu sin LEUM GOD yen mwesis Sinai, ke sie e ma tia mutal. Wangin tulik natultal, ke sripa se inge Eleazar ac Ithamar eltal oru orekma lun mwet tol ke lusen pacl Aaron el moul.

Mwet Levi Srisrngiyuki In Kulansupu Mwet Tol

5 LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
6 "Kuhlma sruf lal Levi nu meet uh, ac srisrngelosi tuh elos in mwet kulansap lal Aaron mwet tol.
7 Elos ac fah oru orekma ma eneneyuk nu ke Lohm Nuknuk Mutal sik, ac kulansupu mwet tol oayapa mwet Israel nukewa.
8 Elos ac fah karingin kufwen mwe orekma nukewa ke Lohm Nuknuk Mutal, ac oru orekma ke inen mwet Israel nukewa.
9 Pwayena ma kunen mwet Levi pa in kulansupal Aaron ac wen natul.
10 Kom fah srisrngilya Aaron ac wen natul in oru orekma lun mwet tol; kutena mwet saya su srike in orekma kac ac fah anwuki."
11 LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
12 "Inge nga eis mwet Levi liki inmasrlon mwet Israel tuh elos in eis acn sin wounse nukewa nutin mwet Israel. Ouinge mwet Levi nukewa elos ma nutik,
13 tuh wounse nukewa ma nutik. Ke nga tuh uniya wounse mukul nukewa nutin mwet Egypt, na nga akmutalye wounse mukul nukewa nutin mwet Israel tuh in ma nutik — kewana mwet ac kosro; elos fah ma nutik. Nga, LEUM GOD."

Sie Oaoa Lulap Ke Pisen Mwet Levi

14 In acn Mwesis Sinai LEUM GOD El sapkin nu sel Moses
15 elan oakla mwet Levi fal nu ke kais sie sifen sou lulap lalos, ac elan simusla inen mukul nukewa ma malem seyak matwa.
16 Na Moses el oru oana ma LEUM GOD El sapkin.
17 Pa inge inen wen tolu natul Levi: Gershon, Kohath, ac Merari. Elos pa matu in sou lulap lalos, su fwilin tulik natulos ekin.
18 Oasr wen luo natul Gershon: Libni ac Shimei.

3:2 Oek 26:60 **3:4** Lev 10:1–2; Oek 26:61 **3:13** Exo 13:2

19 Oasr wen akosr natul Kohath: Amram, Izhar, Hebron, ac Uzziel.
20 Oasr wen luo natul Merari: Mahli ac Mushi. Elos inge pa matu in sou lalos, su
fwilin tulik natulos ekin, ac elos nukewa ma ke sruf lun Levi.
21 Fwilin tulik natul Libni ac fwilin tulik natul Shimei pa orala sou lulap se pangpang
Gershon.
22 Pisa lulap ke mukul su malem seyak matwa in sou lulap se inge oasr ke tausin
itkosr ac lumfoko.
23 Sou lulap se inge pa ac tulokunak lohm nuknuk selos tukun Lohm Nuknuk Mutal,
layen roto.
24 Eliasaph wen natul Lael pa mwet kol lun sou lulap se inge.
25 Ma kunen mwet in sou lulap lal Gershon pa in karinganang Lohm Nuknuk Mutal,
mwe afyuf loac, mwe afyuf lik, ac lisrlisr nu ke acn in utyak uh,
26 oayapa mwe lisrlisr ke inkul uh su rauneak Lohm Nuknuk Mutal ac loang uh,
ac lisrlisr nu ke nien utyak nu inkul uh. Elos pa ac fosrngakin orekma nukewa ma
kupasr nu ke ma inge.
27 Fwil in tulik natul Amram, ac fwilin tulik natul Izhar, ac fwilin tulik natul Hebron,
ac fwilin tulik natul Uzziel pa orala sou lulap se pangpang Kohath.
28 Pisa lulap ke mukul malem seyak matwa in sou lulap se inge oasr ke tausin
oalkosr ac onfoko.
29 Elos inge pa ac tulokunak lohm nuknuk selos layen eir ke Lohm Nuknuk Mutal,
30 ac Elizaphan wen natul Uzziel pa mwet kol lun sou lulap se inge.
31 Ma kunen mwet in sou lulap lal Kohath in karinganang Tuptup in Wuleang,
tepu, sukan lam, loang uh, ahlu nukewa ma mwet tol elos orekmakin in Acn Mutal,
ac mwe lisrlisr ke acn in utyak nu ke Acn Mutal Na Mutal. Elos pa ac fosrngakin
orekma nukewa ma kupasr nu ke ma inge.
32 Sifen mwet Levi nukewa pa Eleazar wen natul Aaron mwet tol. El pa kololos su
oru orekma in Acn Mutal.
33 Fwilin tulik natul Mahli ac fwilin tulik natul Mushi pa orala sou lulap se pangpang
Merari.
34 Pisa lulap ke mukul su malem seyak matwa oasr ke tausin onkosr ac luofoko.
35 Elos inge pa ac tulokunak lohm nuknuk selos layen epang ke Lohm Nuknuk
Mutal, ac Zuriel wen natul Abihail pa mwet kol lun sou lulap se inge.
36 Ma kunen mwet in sou lulap lal Merari in karinganang frem ke Lohm Nuknuk
Mutal, sukan brace uh, sru uh, kapin sru uh, ac kufwen mwe orekma nukewa nu kac.
Elos pa ac fosrngakin orekma nukewa ma kupasr nu ke ma inge.
37 Oayapa elos pa ac fosrngakin sru uh, kapin sru uh, kwi ac sucl nu ke kalkal lik
ah.
38 Moses, Aaron ac wen natul pa ac tulokunak lohm nuknuk selos mutun Lohm
Nuknuk Mutal, layen kutulap. Ma kunalos in oru orekma nukewa in Acn Mutal nu
sin mwet Israel. Kutena mwet saya su srike in oru orekma inge ac tufah anwuki.
39 Pisa lulap ke mukul Levi nukewa su malem seyak matwa, su Moses el oakla ke
kais sie sou lulap, fal nu ke ma LEUM GOD El tuh sapkin, oasr ke tausin longoul luo.

Mwet Levi Eis Acn Sin Wounse Mukul

40 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses: “Oakla wounse mukul nukewa nutin mwet
Israel ma malem seyak matwa, ac simusla inelos.
41 Tusruktu, in aol wounse nukewa inge, nga fah eis mwet Levi tuh in ma nutik.
Nga LEUM GOD. Ac nga fah eis kosro nutin mwet Levi in aol wounsien kosro nukewa
nutin mwet Israel.”
42 Ouinge Moses el oru oana ma LEUM GOD El sapkin, ac oakla wounse mukul
nukewa

43 malem seyak matwa. Pisalos nukewa oasr ke tausin longoul luo ac luofoko itngoul tolu.
44 LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
45 "Kom fah eis mwet Levi tuh elos in ma nutik in aol wounsien mwet Israel nukewa, ac eis kosro nukewa nutin mwet Levi in ma nutik, aoliyen wounsien kosro nukewa nutin mwet Israel. Nga LEUM GOD fahk ouinge.
46 Ke sripen wounsien mwet Israel pus liki mwet Levi ke mwet luofoko itngoul tolu, kom enenu in moli nu sik lupa yolyak sac.
47 Molin kais sie selos pa ipin silver limekosr, fal nu srikasrak oakwuki nu kac.
48 Kom fah sang mani inge nu sel Aaron ac wen natul."
49 Ouinge, Moses el akos ac eisani
50 ipin silver tausin sie ac tolfoko onngoul limekosr
51 ac sang nu sel Aaron ac wen natul, fal nu ke kas ma LEUM GOD El tuh sapkin nu sel Moses.

4

Orekma Kunen Sou Lal Kohath Ke Sruf Levi

1 LEUM GOD El fahk nu sel Moses
2 elan oru sie oaoa ke sou lulap lal Kohath in sruf Levi, fal nu ke kais sie sou ac fwilin tulik natulos.
3 Elan simusla inen mukul nukewa su oasr ke yac tolngoulyak nu ke lumngaul, su fal in orekma in Lohm Nuknuk Mutal sin LEUM GOD.
4 Ma kunalos pa in orekma ke ma mutal na mutal.
5 LEUM GOD El sang oakwuk inge nu sel Moses: meet liki pacl in mukuiyak lun mwet Israel nukewa, Aaron ac wen natul ac ilyak nu in Lohm Nuknuk Mutal ac eisya lisrlisr ke mutun Tuptup in Wuleang ac sang afinya Tuptup sac.
6 Elos fah sifilpa afinya ke sie kulun kosro fisrasrsrasr, ac laknelik sie nuknuk folfolnem oan fac, ac isongang srenenu nu kac.
7 Elos fah laknelik sie nuknuk folfolnem fin tepu lun bread ma kisakinyuk nu sin LEUM GOD, ac filiya ma inge fac: ahlu, pol in nein mwe keng, pol in kisa, ac sufa mwe nein wain in kisa uh. Enenu na in oasr bread fin tepu sac pacl nukewa.
8 Elos in laknelik sie nuknuk srusra fin ma inge nukewa, filiya sie kulun kosro fisrasrsrasr in afinya, na isongang srenenu nu kac.
9 Elos fah eis sie nuknuk folfolnem ac afinya nien lam wi lam uh, mwe kosrkosr wik ac ahlu nu kac, ac mwe neinyuk oil in olive nukewa.
10 Elos fah nokmani ma inge nukewa ke sie kulun kosro fisrasrsrasr, ac likiya fin sie pah in utuk.
11 Na toko elos fah laknelik sie nuknuk folfolnem fin loang gold sac, sang sie kulun kosro fisrasrsrasr in afinya, ac isongang srenenu nu kac.
12 Elos fah us kufwen mwe orekma nukewa ma orekmakinyuk in Acn Mutal, afinya ke sie nuknuk folfolnem, sang sie kulun kosro fisrasrsrasr in oan fac, ac likiya fin sie pah in utuk.
13 Elos fah eisla apat kiris uh liki loang uh, ac laknelik sie nuknuk sroninmutuk oan fac.
14 Elos fah filiya fac kufwen mwe orekma nukewa ma orekmakinyuk ke loang uh: pan in neinyuk mulut firir, mwe sruh, saful, ac pesin. Toko elos fah filiya sie ipin kulun kosro fisrasrsrasr afinya, ac isongang srenenu nu kac.
15 Ke pacl in mukui lun mwet uh, ac Aaron ac wen natul elos apweni tari kufwen mwe orekma mutal inge nukewa, na mwet in sou lal Kohath fah tuku srukak. Tusruktu elos in tiana pusralla ma mutal inge, mweyen elos ac misa.
Pa inge ma kunen sou lal Kohath pacl nukewa Lohm Nuknuk Mutal uh mokleyuk uh.

16 Eleazar, wen natul Aaron mwet tol, fah fosrngakin Lohm Nuknuk Mutal, ac oil nu
ke lam uh, mwe keng uh, wheat in kisa, oil in akmusra, ac ma nukewa saya in Lohm
Nuknuk Mutal ma akmutalyeyukla nu sin LEUM GOD.
17 LEUM GOD El fahk nu sel Moses ac Aaron,
18 "Nikmet lela tuh sou lal Kohath
19 in misa ke sripen elos tuku apkuran nu ke ma mutal na mutal inge. In karingin
tuh ma se inge in tia sikyak, Aaron ac wen natul fah ilyak ac sang ma kunen kais sie
mukul, ac fahkang ma elan us.
20 Tusruktu mwet Kohath fin ilyak nu in Lohm Nuknuk Mutal ac liye ke mwet tol
uh akoo ma mutal inge, finne ke kitin pacl na, elos ac misa."

Orekma Kunen Sou Lal Gershon Ke Sruf Levi

21 LEUM GOD El fahk nu sel Moses
22 elan oru sie oaoa ke sou lulap lal Gershon in sruf Levi, fal nu ke kais sie sou ac
fwilin tulik natulos.
23 Elan simusla inen mukul nukewa su oasr ke yac tolngoulyak nu ke lumngaul; su
fal in orekma in Lohm Nuknuk Mutal sin LEUM GOD.
24 Elos fah fosrngakin usyen ma inge:
25 Lohm Nuknuk Mutal, nuknuk se ma afinya, wi mwe afyuf se akluo ma orek ke
kulun kosro fisrasrsrasr ma oan fac, lisrlisr nu ke nien utyak,
26 mwe lisrlisr ac sucl nu ke kalkal ma rauneak Lohm Nuknuk Mutal ac loang uh,
mwe lisrlisr nu ke acn in utyak lun kalkal uh, ac kufwen orekma nukewa nu kac.
Elos fah oru orekma nukewa ma eneneyuk nu ke ma inge.
27 Moses ac Aaron enenu in liye lah mwet Gershon uh orala orekma nukewa
kunalos, ac lah elos us ma nukewa ma Aaron ac wen natul uh kuneya nu selos.
28 Pa inge ma kunen mwet in sou lal Gershon in Lohm Nuknuk Mutal. Elos ac fah
oru ma inge ye koko lal Ithamar wen natul Aaron mwet tol.

Orekma Kunen Sou Lal Merari Ke Sruf Levi

29 LEUM GOD El fahk nu sel Moses elan oru sie oaoa ke sou lulap lal Merari in sruf
Levi, fal nu ke kais sie sou ac fwilin tulik natulos.
30 Elan simusla inen mukul nukewa su oasr ke yac tolngoulyak nu ke lumngaul su
fal in orekma in Lohm Nuknuk Mutal sin LEUM GOD.
31 Elos ac fah fosrngakin in us frem uh, sukan brace uh, sru uh, ac kapin sru nu ke
Lohm Nuknuk Mutal,
32 oayapa sru, kapin sru, kwi ac sucl nu ke kalkal rauneak Lohm Nuknuk Mutal, wi
kufwa nukewa ma orekmakinyuk nu kac. Kais sie mukul fah fosrngakin in us ma na
itukyang kunal.
33 Pa inge ma kunen mwet in sou lal Merari in Lohm Nuknuk Mutal. Elos ac fah
oru ma inge ye koko lal Ithamar wen natul Aaron mwet tol.

Oaoa Lulap Ke Mwet Levi

34 Ke ma inge Moses ac Aaron ac mwet kol ke sruf nukewa elos oakla pisen mwet ke
sou lulap lal Kohath, fal nu ke kais sie sou ac fwilin tulik natulos.
35 Elos simusla inen mukul nukewa su oasr ke yac tolngoulyak nu ke lumngaul su
fal in orekma in Lohm Nuknuk Mutal sin LEUM GOD.
36 Pisa lulap ke sou inge kewa oasr ke tausin luo ac itfoko lumngaul.
37 Pa inge pisen mwet ke sou lulap Kohath, elos nukewa su kulansap ke Lohm
Nuknuk Mutal, su Moses ac Aaron oakla fal nu ke ma sap lun LEUM GOD nu sel
Moses.
38 Pisen mwet ke sou lulap lal Gershon, fal nu ke kais sie sou ac fwilin tulik natulos,
39 mukul nukewa su oasr ke yac tolngoulyak nu ke lumngaul su fal in orekma in
Lohm Nuknuk Mutal,

40 pisalos oasr ke tausin luo ac onfoko tolngoul.
41 Pa inge pisen mwet ke sou lulap Gershon, elos nukewa su kulansap ke Lohm
Nuknuk Mutal, su Moses ac Aaron oakla fal nu ke ma sap lun LEUM GOD nu sel
Moses.
42 Pisen mwet ke sou lulap lal Merari, fal nu ke kais sie sou ac fwilin tulik natulos,
43 mukul nukewa su oasr ke yac tolngoulyak nu ke lumngaul su fal in orekma in
Lohm Nuknuk Mutal,
44 pisalos oasr ke tausin tolu ac luofoko.
45 Pa inge pisen mwet ke sou lulap Merari, su Moses ac Aaron oakla fal nu ke ma
sap lun LEUM GOD nu sel Moses.
46 Elos nukewa su oaoala sin mwet Levi, su Moses ac Aaron ac mwet kol lun Israel
oakla fal nu ke kais sie sou ac fwilin tulik natulos,
47 mukul nukewa su oasr ke yac tolngoulyak nu ke lumngaul su fal in kulansap
oayapa in utuk ma ke Lohm Nuknuk Mutal,
48 pisa lulap lalos oasr ke tausin oalkosr ac lumfoko oalngoul.
49 Simla inen kais sie mukul oana LEUM GOD El sapkin nu sel Moses; oayapa simla
orekma kunen kais sie ac srisrngiyuki ma kais sie mwet in us, fal nu ke oakwuk lun
LEUM GOD nu sel Moses.

5

Mwet Tia Nasnas

1 LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
2 “Sapkin nu sin mwet Israel elos in sisla liki nien aktuktuk uh kutena mwet ma
wi musen lepa, oayapa elos su oasr sroano koluk soror ke manolos, ku kutena su
fohkfokla ke sripen elos pusral monin ma misa.
3 Kom fah lusla mukul ac mutan nukewa ma tia nasnas inge, tuh elos in tia
akfohkfokye nien aktuktuk, yen nga muta inmasrlon mwet luk uh we.”
4 Mwet Israel elos akos ac siselosla nukewa liki nien aktuktuk uh, oana ma LEUM
GOD El sapkin nu sel Moses.

Akfalyeyen Molin Ma Koluk Ma Sie Mwet El Orala

5 LEUM GOD El sang oakwuk inge nu sel Moses
6 tuh mwet Israel in fahsr kac: Pacl se kutena mwet el lafwekin LEUM GOD ke
sripen el orala sie ma koluk lain sie pac mwet,
7 el enenu in fahkak ma koluk el orala uh, ac akfalye nufon molin ma koluk sac, ac
laesla pac ke sie tafu limekosr nu sin mwet se el orala ma koluk sac nu se uh.
8 Tusruktu mwet sac fin misa ac wangin sou fototo lal in ku in moulyang nu se, na
ac fah itukyang nu sin LEUM GOD tuh in ma lun mwet tol. Moul se inge ma sayen
na sheep mukul soko ma mwet sac el ac srukak in kisakinyuk mwe aknasnasyela ma
koluk lal.
9 Mwe sang nukewa ma mwet Israel uh sang nu sin LEUM GOD ac fah ma lun mwet
tol se su elos sang nu se.
10 Kutena mwe sang ma itukyang nu sin sie mwet tol, ac fah ma na lal.

Ke Pacl Sie Mukul El Sifacna Fweni Mu Mutan Kial El Orek Kosro

11 LEUM GOD El sapkin nu sel Moses
12 in fahkang oakwuk inge nu sin mwet Israel. Sie mukul fin sifacna fweni mu
mutan kial aklalfonyal
13 ke el orek kosro yurin sie pacna mukul, tusruk mukul tumal el tia etu na pwaye,
mweyen sahp mutan kial uh okanla, ac wangin mwet liye in orek loh kac,

5:5 5:5–8; Lev 6:1–7

14 na mukul sac ku in lemtai mutan kial ke ouiya se inge. Ku mukul tumal ku pac
in lemtai mutan kial, mutan sac finne tia orek kosro.
15 Ke lumah luo inge kewa, mukul sac fah pwanla mutan kial nu yurin mwet tol,
ac use mwe kisa oakwuki nu kac, su paun in flao luo ma orek ke barley, tusruk el
fah tia okoaung kutena oil in olive nu fac, ku sang kutena mwe keng nu fac, mweyen
mwe kisa se inge ma sin mukul lemta sac, in oru in kalem ma pwaye kac uh.
16 Mwet tol uh fah fahk nu sin mutan sac in tuyak ye mutun loang uh.
17 Mwet tol el fah ukuiya kutu kof mutal nu in sie pol orek ke kle, ac eis kutu fohkfok
su oan fin falful in Lohm Nuknuk Mutal, ac filiya in kof uh tuh in akmwenye kof uh.
18 Na el fah tulalik aunsifen mutan sac, ac filiya mwe kisa flao in paol. Mwet tol
sac fah sifacna sruokya pol se ma kof mwen sac oan loac, ma in oru sie selnga.
19 Toko mwet tol sac fah sap tuh mutan sac in insese nu ke fulahk su ac fwackyak
sin mwet tol, su fahk ouinge: “Kom fin tiana orek kosro, kom fah tia ongoiya ke selnga
se su kof se inge ac use.
20 Tusruktu kom fin tuh orek kosro
21 lela LEUM GOD Elan oru tuh inem in sie mwe selnga inmasrlon mwet lom uh.
Lela Elan oru acn in orek tulik lom in tulakeni, ac insiom in mutyak.
22 Lela kof se inge in utyak nu insiom ac oru in mutyak, ac nien orek tulik lom in
tulakeni.”
Na mutan sac fah fahk, “Nga insese; lela LEUM GOD Elan oru oana.”
23 Na mwet tol el fah simusla kas in selnga inge ac fweang nu in pol in kof mwen sac.
24 Meet liki el ac sang mutan sac in nim kof sac, su ac ku in oru elan waiok upa,
25 mwet tol el ac fah eis flao in kisa liki inpoun mutan sac, ac kolak in kisakin nu
sin LEUM GOD, ac filiya fin loang uh.
26 Toko el fah lafusak kutu tuh in sie mwe kisa in esmakin, ac furreak fin loang uh.
Tukun ma inge nukewa, el fah sang mutan sac in numla kof sac.
27 Fin pwaye mutan sac el tuh orek kosro, kof sac ac pwanak ngal upa nu sel; insial
ac mutyak, ac nien tulik lal ac tulakeni. Inel ac fah sie mwe selnga in masrlon mwet
lal.
28 Tusruktu el fin pwayena ac wangin mwatal, ac fah wangin keok nu sel, ac el ac
ku in sifil orek tulik.
29 Pa inge ma sap nu ke lemta, ke pacl sie mukul el sifacna fweni mu mutan kial uh
orek kosro.
30 Mutan sac fah enenu in tu ye mutun loang uh, na mwet tol el fah oru ouiya inge
nukewa nu sin mutan sac.
31 Mukul sac ac fah wangin mwatal, a mutan sac fin kosro, el ac fah sifacna us
mwatal.

6

Oakwuk Nu Ke Mwet Nazarite

1 LEUM GOD El sapkin nu sel Moses
2 elan sang oakwuk inge nu sin mwet Israel: Kutena mukul ku mutan su orala sie
wuleang ku in moul oana sie Nazirite* ac kisakunulang sifacna nu sin LEUM GOD
3 fah srella liki mwe nim ku ac mwe sruhi. El fah tia nim kutena mwe nim ma
orekla ke sronin grape, ku kang grape ku raisin.
4 Ke lusenna pacl ma el oaoa mu el sie mwet Nazirite, el fah tia kang kutena ma su
tuku ke oa in grape, finne ke fita ku ke kulun grape.
5 Ke lusenna pacl el muta ye wuleang lun Nazirite, el fah tia kalla aunsifal ku resaela
alut lal. El kapiri ke wuleang sac ke lusenna pacl el kisakunulang nu sin LEUM GOD,
ac el fah fuhlela aunsifal ac alut lal uh in kapna.

* **6:2** ***Nazirite:*** liye ke Kalmen Kutu Kas. **6:3** Lk 1:15

6 In len nukewa ma el srella nu sin LEUM GOD, el fah tia apkuran nu ke sie mano misa.
7 Finne misa papa tumal ku nina kial, ku tamulel ac tamtael lal, el enenu na elan tia apkuran nu ke manolos ac akfohkfokyal sifacna. Aunsifal pa akkalemye lah el sriyukla nu sin God.
8 Ke lusen pacl el sie mwet Nazirite el sriyukla ac akmutalyeyuk nu sin LEUM GOD.
9 Fin fohkfokla aunsuf ma mutal lun sie Nazirite ke sripen oasr mwet se misa in kitin pacl ah na siskal, el enenu in soano len itkosr, na resaela aunsifal ac alut lal; ac ouinge el fah sifilpa nasnasla.
10 Ke len se akoalkosr uh, el ac fah use luo wuleoa ku luo na wule nu sin mwet tol ke nien utyak lun Lohm Nuknuk Mutal sin LEUM GOD.
11 Mwet tol el fah kisakin sie tuh in mwe kisa ke ma koluk, ac sie tuh in mwe kisa firir, in aknasnasyalla ke sripen el pusral mano misa se. Ke len sacna, mwet sac fah sifilpa akmutalye aunsifal,
12 ac elan sifilpa kisakunang pacl lal nu sin LEUM GOD, fal nu ke sie mwet Nazirite. Pacl meet ah tia oaoa, mweyen aunsuf mutal lal meet ah fohkfokla. Ac nu ke kisa in akfalye ma koluk lukma, el fah use soko sheep mukul yac sie matwa.
13 Pa inge ma oakwuk nu sin sie Nazirite su aksafyela tari wuleang lal. El fah som nu ke acn in utyak lun Lohm Nuknuk Mutal
14 ac kisakin tolkwe kosro ma wangin ma koluk ke mano nu sin LEUM GOD; soko sheep mukul yac se matwa nu ke mwe kisa firir, ac soko sheep mutan yac se matwa in mwe kisa ke ma koluk, ac soko ma mukul nu ke mwe kisa in akinsewowo.
15 El fah oayapa sang sie fotoh in bread ma wangin mwe pulol kac: lof matoltol orekla ke flao karyak ke oil in olive, ac cake minini akmusrala ke oil in olive. Ma inge ac weang mwe sang ke flao ac wain.
16 Mwet tol fah sang ma inge nukewa nu sin LEUM GOD ac oru mwe kisa ke ma koluk ac mwe kisa firir.
17 El fah kisakin sheep mukul soko ah nu sin LEUM GOD tuh in mwe kisa in akinsewowo, ac kisakin wi fotoh in bread sac; el fah oayapa oru mwe kisa ke mwe mongo ac ke wain.
18 Mwet Nazirite sac fah resaela aunsifal ke acn in utyak nu in Lohm Nuknuk Mutal uh, ac sang nu fin e se ma kisa in akinsewowo firriyukyak fac.
19 Na ke pacl se poelyak tari ikwa se ke finpisen sheep mukul soko ah, mwet tol sac fah eisla wi lof matoltol soko ac sie cake minini uh liki fotoh sac, ac sang nu inpoun Nazirite sac.
20 Toko, mwet tol el ac fah sang ma inge tuh in sie mwe sang sriyukla nu sin LEUM GOD. Ma inge sie mwe sang mutal nu sin mwet tol sac, in weang iniwa ac nien sheep mukul soko ah, su ke oakwuk lun ma sap uh ac ma lun mwet tol sac. Tukun ma inge, mwet Nazirite sac ac ku in nim wain.
21 Pa inge ma sap nu sin mwet Nazirite uh. Tusruktu sie Nazirite fin wulela in sang yohk liki ma sap nu sel uh, el fah akfalye in oana ke el wulela uh.

Kas In Akinsewowo Lun Mwet Tol

22 LEUM GOD El sapkin nu sel Moses
23 tuh elan fahk nu sel Aaron ac wen natul in orekmakin kas inge ke elos akinsewowoye mwet Israel:
24 LEUM GOD Elan akinsewowoyekowos ac karingin kowos.
25 LEUM GOD Elan kulang ac pakoten nu suwos.
26 LEUM GOD Elan ngeti nu fowos ke lungse, ac sot misla nu suwos.

6:13 6:13–21; Orek 21:23–24

27 Ac LEUM GOD El fahk, “Elos fin fahkak Inek in mwe akinsewowo nu fin mwet Israel uh, na nga fah akinsewowoyalos.”

7

Mwe Sang Lun Mwet Kol

1 Ke len se Moses el tulokunak tari Lohm Nuknuk Mutal sin LEUM GOD, el mosrwela ac kisaela Lohm Nuknuk sac wi kufwen orekma nukewa kac, oayapa loang uh wi kufwen orekma nukewa nu kac.
2 Na sifen sou lulap nukewa su mwet kol in sruf lun Israel, nuna mwet na ma fosrngakin oaoa lulap se ke pisen mwet uh,
3 elos use mwe sang lalos inge nu sin LEUM GOD: wagon onkosr ac cow mukul singoul lukwa, wagon soko sin kais luo mwet kol, ac cow soko sin kais sie mwet kol. Tukun elos sang ma inge,
4 LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
5 “Eis mwe sang inge in orekmakinyuk nu ke ma ac orek ke Lohm Nuknuk Mutal. Sang nu sin mwet Levi uh fal nu ke orekma ma elos ac oru.”
6 Ouinge Moses el sang wagon ac cow mukul uh nu sin mwet Levi.
7 El sang lukwa wagon uh ac akosr cow uh nu sin mwet lal Gershon,
8 ac wagon akosr ac cow oalkosr nu sin mwet lal Merari. Orekma nukewa lalos orek ye kolyuk lal Ithamar wen natul Aaron.
9 Tusruktu wangin wagon ku cow Moses el sang nu sin mwet in sou Kohath, mweyen kufwen orekma mutal ma elos karingin uh enenu na in utuk finpisalos.
10 Na mwet kol elos oayapa use mwe kisa lalos in akfulatye kisala lun loang uh. Ke elos akola in sang mwe kite lalos mutun loang uh,
11 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Fahkang nu selos lah in kais sie len ke lusen len singoul luo, kais sie mwet kol fah srukak mwe kite lal nu ke kisaiyen loang uh.”
12-83 Na elos use mwe kisa lalos uh oana ke takla ten inge:

Len	Sruf	Mwet Kol
len se meet	Judah	Nahshon, wen natul Amminadab
Akluo	Issachar	Nethanel, wen natul Zuar
Aktolu	Zebulun	Eliab, wen natul Helon
Akakosr	Reuben	Elizur, wen natul Shedur
Aklimekosr	Simeon	Shelumiel, wen natul Zurishaddai
Akonkosr	Gad	Eliasaph, wen natul Deuel
Akitkosr	Ephraim	Elishama, wen natul Ammihud
Akoalkosr	Manasseh	Gamaliel, wen natul Pedahzur
Akeu	Benjamin	Abidan, wen natul Gideoni
Aksingoul	Dan	Ahiezer, wen natul Ammishaddai
Aksingoul sie	Asher	Pagiel, wen natul Ochran
Aksingoul luo	Naphtali	Ahira, wen natul Enan

Mwe sang ma kais sie selos tuh use inge oana sie: sie pesin silver su toasriya oasr ke ounce lumngaul, ac sie pol silver su toasriya ounce tolngoul, fal nu ke srikasrak ma oakwuki, kewana sessesla ke flao karyak ke oil in olive nu ke mwe kisa wheat; sie ahlu gold su toasriya ounce akosr, sessesla ke mwe keng; cow mukul fusr soko, sheep mukul soko, ac sheep fusr mukul soko yac se matwa, nu ke mwe kisa firir; nani soko nu ke kisa ke ma koluk; cow mukul lukwa, sheep mukul limekosr, nani limekosr, sheep fusr limekosr yac se matwa nu ke kisa in akinsewowo.
84-88 Pa inge pisen mwe kisa ma mwet kol singoul luo ah orani nu ke pacl se ac kisaiyuk loang uh:

— pol silver singoul luo ac pesin silver singoul luo, toasriya oasr ke paun onngoul
— ahlu gold singoul luo, toasriya ounce angngaul oalkosr, sessesla ke mwe keng
— cow mukul singoul lukwa, sheep mukul singoul lukwa, sheep fusr mukul singoul lukwa yac se matwa, wi mwe kisa wheat nu kac tuh in mwe kisa firir
— nani mukul singoul lukwa tuh in mwe kisa ke ma koluk
— cow mukul longoul akosr, sheep mukul onngoul, nani mukul onngoul, sheep fusr mukul onngoul yac se matwa. Ma inge ma nu ke mwe kisa in akinsewowo

89 Ke Moses el ilyak nu in Lohm Nuknuk Mutal in kaskas nu sin LEUM GOD, el ac lohng pusren LEUM GOD kaskas nu sel inmasrlon cherub luo ma oan fin mwe afyuf ke Tuptup in Wuleang uh.

8

Oakiya Lam Uh

1 LEUM GOD El kaskas nu sel Moses ac fahk,
2 “Fahk nu sel Aaron lah pacl se el filiya lam itkosr fin nien lam uh, elan oakiya tuh in tolak acn meet.”
3 Aaron el oru oana, ac oakiya lam uh tuh kalem kac in tolak mutun nien lam uh.
4 Orekla nien lam uh ke gold tuktuki, lucngi na nwe ten, fal nu ke lumah se su LEUM GOD El fahk nu sel Moses.

Aknasnas Ac Kisala Lun Mwet Levi

5 LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
6 “Srela mwet Levi uh liki mwet Israel ngia, ac aknasnasyalosla
7 in ouiya se inge: sroksrokunulosyak ke kof in aknasnas, ac sap elos in resaela manolos nufon, ac ohlla nuknuk lalos uh. Na elos ac fah nasnasla.
8 Na elos fah eis soko cow mukul fusr, ac lupan flao karyak ke oil in olive ma eneneyuk nu ke mwe kisa wheat; ac kom fah eis soko pac cow mukul nu ke mwe kisa ke ma koluk.
9 Toko kom orani mwet Israel nukewa ac sap mwet Levi in tuyak ye mutun Lohm Nuknuk Mutal, su pa acn nga muta we.
10 Na mwet Israel elos fah filiya paolos fin sifen mwet Levi uh,
11 ac Aaron el fah kisakunma mwet Levi uh nu sik oana sie mwe sang sriyukla sin mwet Israel uh, tuh elos in oru orekma luk.
12 Na mwet Levi fah filiya paolos fin sifen cow mukul lukwa; soko ac fah mwe kisa ke ma koluk, ac ma soko ngia nu ke mwe kisa firir. Ouiya se inge in orek ke alu in aknasnas lun mwet Levi.
13 “Kisakunma mwet Levi uh oana sie mwe sang sriyukla nu sik, ac sang tuh Aaron ac wen natul in liyalosyang.
14 In lumah se inge kom fah srela mwet Levi uh liki mwet Israel saya, na elos fah ma nutik.
15 Tukun kom aknasnasyela ac kisakunla mwet Levi uh, elos ac fah fal in orekma in Lohm Nuknuk Mutal.
16 Nga eisalos in aolla wounse mukul nukewa nutin mwet Israel, ac elos ma na nutik.
17 Ke nga tuh onela wounse nukewa nutin mwet Egypt uh, nga tuh akmutalye wen se ma matu oemeet in kais sie sou in Israel, ac wounsien kosro nukewa, tuh in ma nutik sifacna.
18 Inge nga eis mwet Levi in aolla wounse nukewa nutin mwet Israel,
19 ac nga sang kunal Aaron ac wen natul elos in liyaung mwet Levi oana sie mwe kite sin mwet Israel, tuh elos fah orekma in Lohm Nuknuk Mutal nu sin mwet Israel,

8:1 8:1–4; Exo 25:31–40; 37:17–24 **8:17** Exo 13:2

ac in loango mwet Israel liki ongoiya ma ac ku in sonolos elos fin tuku apkuranla nu ke Acn Mutal."
20 Ouinge Moses, Aaron ac mwet Israel nukewa kisakunla mwet Levi, oana ke LEUM GOD El sapkin nu sel Moses.
21 Mwet Levi elos aknasnasyalos sifacna ac ohlla nuknuk lalos, ac Aaron el kisakunulos oana sie mwe kite sriyukla nu sin LEUM GOD. El oayapa oru alu in aknasnas nu selos.
22 Mwet Israel akfalye ma nukewa ma LEUM GOD El sapkin nu sel Moses elan oru ke mwet Levi. Ouinge mwet Levi elos fal in oru orekma in Lohm Nuknuk Mutal ye koko lal Aaron ac wen natul.
23 LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
24 "Kais sie mwet Levi su yac longoul limekosryak matwa, ac fah oru orekma kunal in Lohm Nuknuk Mutal sik,
25 na el ac mongla liki orekma kunal ke el sun yac lumngaul matwa.
26 Tukun pacl sacn, el ku in kasru mwet Levi wial in oru orekma kunalos in Lohm Nuknuk Mutal, tusruktu el tia ku in sifacna orekma. Pa inge ma kom ac oakiya nu ke kulansap lun mwet Levi."

9

Kufwen Alukela Se Akluo

1 LEUM GOD El kaskas nu sel Moses yen Mwesis Sinai ke malem se meet lun yac se akluo tukun mwet Israel elos illa liki facl Egypt. El fahk,
2 "Lela mwet Israel in liyaung Kufwen Alukela ke pacl pakiyuki nu kac.
3 Ke eku in len aksingoul akosr ke malem se inge, kowos fah liyaung fal nu ke ma sap ac oakwuk nukewa nu kac."
4 Ke ma inge Moses el fahkang nu sin mwet uh elos in akfulatya Kufwen Alukela.
5 Ouinge ke eku in len aksingoul akosr in malem se meet elos oru akfulat lalos in acn Mwesis Sinai. Mwet uh oru ma nukewa oana ke LEUM GOD El sapkin nu sel Moses.
6 Tusruktu oasr kutu mukul ma tia nasnas ke sripen elos pusralla monin mwet misa se, oru elos tia ku in akfulatye Kufwen Alukela ke len sac. Elos som nu yorol Moses ac Aaron
7 ac fahk, "Kut tia nasnas mweyen kut kahlye mano misa se. Tusruktu efu ku in sriyukla kut liki mwet Israel saya in tia wi sang mwe kite lasr nu sin LEUM GOD?"
8 Moses el topuk, "Soano nga in eis kas in kasru sin LEUM GOD."
9 LEUM GOD El fahkang nu sel Moses
10 elan fahk nu sin mwet Israel, "Pacl se kutena suwos, ku tulik nutuwos uh, tia nasnas ke sripen el pusralla sie mano misa, ku ke fufahsryesr nu yen loessula, a kowos srakna lungse wi akfulatye Kufwen Alukela,
11 ac ku in lela nu suwos in akfulatye ke malem se toko, ke eku in len aksingoul akosr in malem se akluo. Kowos fah akfulatye ke bread tia akpulol ac mahsrik mwen.
12 Nimet filiya kutena luwen mongo uh nu ke lotu se tok uh, ac tia kotalik kutena sri ke kosro uh. Akfulatye Kufwen Alukela fal nu ke ma sap nukewa nu kac.
13 Tusruktu kutena mwet su nasnas na ac tia fufahsryesr nu yen saya, a el tia wi akfulatye Kufwen Alukela, fah tia sifil oaoa mu el mwet luk, mweyen el tia akfalye in use mwe sang lal nu sik ke pacl fal. El fah eis mwatan ma koluk se lal uh.
14 "Fin oasr mwetsac muta inmasrlowos su lungse wi akfulatye Kufwen Alukela, el enenu in oru oana ma sap ac oakwuk nukewa nu kac. Ma sap se inge ma nu sin mwet nukewa, finne mwetsac ku mwet na in acn sacn."

9:1 9:1–5; Exo 12:1–13 **9:12** Exo 12:46; Jn 19:36

Pukunyeng E
(Exodus 40:34–38)
15 Ke len se ma Lohm Nuknuk Mutal uh tulokinyukyak, sie pukunyeng afunla.
Mutawauk ke ekela nu ke lotutang toko, pukunyeng sac liyeyuk oana luman e uh.
16 Pacl nukewa ouinge: pukunyeng sac afunla ke len, ac e uh liyeyuk ke fong.
17 Pacl nukewa pukunyeng sac mukuiyak liki fin Lohm Nuknuk Mutal uh, na mwet
Israel elos ac mukuiyak. Ke acn se ma pukunyeng sac ac tuhwi we uh, na mwet Israel
elos ac aktuktuk we.
18 Ke sap lun LEUM GOD mwet Israel elos fahsr, ac ke sap lun LEUM GOD mwet
Israel elos tui in aktuktuk. Ke lusenna pacl pukunyeng sac okak fin Lohm Nuknuk
Mutal, elos ac oakwuk na in nien aktuktuk selos.
19 Pukunyeng sac finne oan paht fin Lohm Nuknuk Mutal, mwet Israel elos ac
liyaung na sap lun LEUM GOD, ac tia mukuila.
20 Kutu pacl uh pukunyeng sac ac oan fin Lohm Nuknuk Mutal ke len na pu, na in
oana sap lun LEUM GOD, elos ac mutana okak ke nien aktuktuk uh. Elos ac mukuiyak
ku mutana, fal nu ke sap lun LEUM GOD.
21 Kutu pacl uh pukunyeng sac ac oanna ke ekela nu ke lotutang na mukuiyak; na
pacl se pukunyeng sac mukuiyak, mwet uh mukuiyak pac.
22 Finne len luo ku malem se ku yac se ku paht liki, lusenna pacl pukunyeng sac
oanna fin Lohm Nuknuk Mutal, mwet Israel elos ac mutana yen elos aktuktuk we.
Tusruktu ke pacl se pukunyeng sac mukuiyak, na elos ac mukuila pac.
23 Elos ac tuleya nien aktuktuk uh ac sifil tulokunak in fal nu ke sap lun LEUM GOD
su El sang nu sel Moses.

10

Mwe Ukuk Silver
1 LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
2 “Orala luo mwe ukuk ke silver tuktuki, in orekmakinyuk in pangoneni mwet uh
nu sie, ac in sulkakin pacl in tuleya nien aktuktuk uh.
3 Pacl se ac loes ukyen mwe ukuk luo an kewa, na sruf nukewa lun Israel fah
fahsreni nu yurum ke nien utyak lun Lohm Nuknuk Mutal sik.
4 Tusruktu ke pacl siena sin mwe ukuk inge kas, na mwet kol mukena lun sou lulap
uh fah tukeni nu yurum.
5 Pacl se pusren ukuk uh kasla wotwot uh, sruf ma muta layen kutulap fah
mukuiyak in fahsr.
6 Pusren ukuk uh fin kasla wotwot pacl se akluo, na sruf layen eir fah mukuiyak.
Ouinge, pusren ukuk uh fin pisrpisr ac wotwot, ma in akkalemye pacl in tuleyuki
nien aktuktuk uh.
7 Tusruktu in pangoneni sruf nukewa nu sie, na ukuk uh ac asla pusra.
8 Mwe ukuk inge ac fah ukuk sin wen natul Aaron, mwet tol. Oakwuk inge in
karinginyukyang in pacl nukewa fahsru.
9 Ke pacl kowos ac mweun in lain mwet lokoalok su utyak nu in facl suwos in
mweuni kowos, ukya mwe ukuk inge, mwe sensenkakin mwet uh lah ac oasr mweun.
Na nga LEUM GOD lowos, fah kasrekowos ac molikowosla liki mwet lokoalok lowos.
10 Oayapa ke pacl in aengani lowos — ke Kufwen Malem Sasu ac kutena kufwen
akfulat ke alu lowos — kowos fah ukya mwe ukuk pacl se kowos oru mwe kisa firir
ac mwe kisa in akinsewowo. Na nga ac fah kasrekowos. Nga LEUM GOD lowos.”

Mwet Israel Tuleya Iwen Aktuktuk Uh
11 Ke len se aklongoul in malem se akluo in yac se akluo tukun mwet Israel illa liki
facl Egypt, pukunyeng se ma oan fin Lohm Nuknuk Mutal sin LEUM GOD mukuiyak,

12 na mwet Israel uh mutawauk fufahsryesr lalos liki yen Mwesis Sinai. Pukunyeng
sac tuku ac tui yen mwesis Paran.
13 Elos mutawauk in fahsr, fal nu ke ma LEUM GOD El sapkin nu sel Moses.
14 Pacl nukewa ma elos ac mukuiyak, elos ac takla oana ma oakwuk nu selos. Elos
su oasr ye flag lun u ke sruf lal Judah pa ac fahsr meet uh, kais sie u nu ke u, ac
Nahshon wen natul Amminadab pa leumi u inge kewa.
15 Nethanel wen natul Zuar pa leumi u ke sruf lal Issachar,
16 ac Eliab wen natul Helon pa leumi u ke sruf lun Zebulun.
17 Na Lohm Nuknuk Mutal fah tuleyuki, ac sou lulap lal Gershon ac Merari pa ac us
fahsr meet.
18 Toko, elos su oasr ye flag lun u ke sruf lal Reuben pa ac mukuiyak, kais sie u nu ke
u, ac Elizur wen natul Shedeur pa leumi u inge kewa.
19 Shelumiel wen natul Zurishaddai pa leumi u ke sruf lal Simeon,
20 ac Eliasaph wen natul Deuel pa leumi u ke sruf lal Gad.
21 Na mwet Levi ke sou lal Kohath elos fah mukuiyak ac us ma mutal. Ke elos ac sun
sie pac acn in aktuktuk sasu, Lohm Nuknuk Mutal uh tulokinyukyak tari.
22 Toko, elos su oasr ye flag lun u ke sruf lal Ephraim fah mukuiyak, kais sie u nu ke
u, ac Elishama wen natul Ammihud pa leumi u inge kewa.
23 Gamaliel wen natul Pedahzur pa leumi u ke sruf lal Manasseh,
24 ac Abidan wen natul Gideoni pa leumi u ke sruf lal Benjamin.
25 U ma fahsr etok, su karingin tuh in wangin mwe lokoalok tuku tok ah me, pa u se
ye flag lun sruf lal Dan, kais sie u nu ke u, ac Ahiezer wen natul Ammishaddai pa
leumi u inge kewa.
26 Pagiel wen natul Ochran pa leumi u ke sruf lal Asher,
27 ac Ahira wen natul Enan pa leumi u ke sruf lal Naphtali.
28 Pa inge takla lun fahsr lun mwet Israel, u nu ke u, ke pacl nukewa elos ac tuleya
iwen aktuktuk selos in mukuiyak.
29 Moses el fahk nu sel Hobab, wen natul Jethro mwet Midian, su matu liki mutan
kial su, “Kut akola in som nu in facl se ma LEUM GOD El fahk mu El ac ase sesr. El
tuh wulema in akinsewowoye mwet Israel u. Ke ma inge, fahsru wi kut ac kut fah
oru tuh kom in wi ipeis ke mwe insewowo inge.”
30 Hobab el topuk ac fahk, “Tari, nga ac tia wi. Nga ac folokla nu yurin mwet luk in
facl sik.”
31 Moses el fahk, “Nunak munas, nik kom som liki kut. Kom etu acn fal kut ku in
aktuktuk we in acn mwesis uh, ac kom ku in atol kut nu we.
32 Kom fin wi kut, kut ac oru tuh kom in wi ipeis ke mwe insewowo nukewa su
LEUM GOD El ac ase nu sesr.”

Mukuiyak Mwet Uh

33 Ke mwet uh fahsr liki eol mutal Sinai, elos fahsr len tolu. Pacl nukewa Tuptup in
Wuleang lun LEUM GOD pa fahsr meet lukelos in akkalemye acn elos ac aktuktuk
we.
34 Ke elos ac fahsr liki kais sie acn elos aktuktuk we, pukunyeng lun LEUM GOD
oan faclos ke len uh.
35 Pacl nukewa ke Tuptup in Wuleang ac mukuiyak uh, Moses el ac fahk, “LEUM GOD,
tuyak ac akfahsryelik mwet lokoalok lom, ac oru tuh elos su srungakom in kaingelik!”
36 Na pacl nukewa ac tui uh, el ac fahk, “LEUM GOD, foloko nu yurin mwet tausin
puspis su sou lun Israel.”

10:35 Psa 68:1

11

Acn Se Pangpang Taberah

1 Mwet uh mutawauk in torkaskas nu sin LEUM GOD ke ma upa ma sikyak nu selos.
Ke LEUM GOD El lohng torkaskas lalos, El kasrkusrakak ac supweya e nu fin mwet
uh. E sac firir inmasrlolos ac esukak sie siska ke nien aktuktuk uh.
2 Mwet uh wowoyak nu sel Moses, na el pre nu sin LEUM GOD, ac e sac kunla.
3 Ke ma inge acn sac pangpang Taberah,* mweyen pa inge acn se e lun LEUM GOD
firir inmasrlolos.

Moses El Sulela Mwet Kol Itngoul

4 Oasr mwetsac wi mwet Israel in fahsr lalos. Oasr nikaru na yohk lalos ke ikwa, ac
finne mwet Israel sifacna elos mutawauk in torkaskas ac fahk, “Ke nasr kutu ikwa
ah!
5 Esamak ik pukanten kut tuh kang in acn Egypt, ma wangin molo. Esam pac
cucumber, watermelon, leek, onion, ac garlic kut kang we ah.
6 A inge kut ngulngul ke wangin na pwaye ma kut in kang sayen manna se inge len
nukewa!” (
7 Manna uh oana luman fita srisrik se, ac tuhna uh rangrang mulala.
8 Mwet uh ac illa ac sifani, na ilya, ku tuktukya, ac poeleak ac orek cake kac. Emah
uh oana eman flao umla ke oil in olive.
9 Ke aunfong uh apunla nien aktuktuk uh ke fong, manna uh putati pac.)
10 Moses el lohngak torkaskas lun mwet uh ke elos tukeni mutun lohm nuknuk selos
uh. El arulana toasrla mweyen LEUM GOD El kasrkusrak selos,
11 ac el fahk nu sin LEUM GOD, “Efu kom ku oreyu ouinge? Efu kom ku toasr sik?
Efu kom ku filiya in nga pa fosrngakin mwet inge nukewa?
12 Mea, nga pa oralosla ku oswela mwet inge uh? Efu kom ku siyuk ngan orekma
oana sie mwet to ac kafsalosyak oana tulik srakna titi, ac usalos nwe ke facl se ma
kom tuh wulela kac nu sin mwet matu lalos meet ah?
13 Nga ac konauk oya ikwa ma ac fal nu sin mwet inge nukewa? Elos sasao na ac
siyukyuk ikwa.
14 Nga tia ku in sifacna fosrngakin mwet inge nukewa; arulana upala nu sik!
15 Fin pa inge ma kom ac oru nu sik, tari uniyuwi tuh nga in tia pula mwe keok
kom oru inge.”
16 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Eisani itngoul mwet kol matu ma ohi sin mwet
uh, ac pwanulosme nu yuruk ke Lohm Nuknuk Mutal sik, ac fahk elos in wi kom tu
ingo.
17 Nga fah oatume ac kaskas nu sum we, ac nga fah eis kutu ngun su nga filiya fom
ac filiya faclos. Na elos ac fah ku in kasrekom lippise kutu fosrnga lom ke mwet inge,
ac kom fah tia mukena in polong.
18 Inge fahk nu sin mwet uh, ‘Aknasnasye kowos sifacna nu lutu. Ac fah oasr ikwa
nowos. LEUM GOD El lipsre sasao lowos ke kowos mu kowos kena in oasr ikwa
nowos, ac ke kowos mu wo nu suwos ke kowos srak muta Egypt. Inge LEUM GOD El
fah asot ikwa nowos, ac kowos fah mongo kac.
19 Ac fah tia nu ke len se na ku luo, ku len limekosr, ku singoul, ku longoul, a kowos
fah kang
20 ke malem na fon se, nwe ke kowos srungala ngok fohlo, ac maskunak. Ma se
inge ac sikyak mweyen kowos ngetla liki LEUM GOD su muta inmasrlowos, ac kowos
torkaskas nu sel mu kowos in na tia tuku liki acn Egypt.’ ”

---

* **11:3** ***Taberah:*** fahkyen ine se inge in kas Hebrew apkuran oana fahkyen “firirrir”. **11:7** 11:7–8; Exo 16:31 **11:9** Exo 16:13–15

21 Moses el fahk nu sin LEUM GOD, “Mwet onfoko tausin pa wiyu inge, ac kom fahk
mu kom ac sang ikwa fal nu selos ke malem na fon se?
22 Cow ac sheep nukewa fin anwuki, ya ac fal nu selos? Ya ik nukewa in meoa uh
fin sruhu, ya ac ku in sang kitalos?”
23 LEUM GOD El topuk, “Ya oasr saflaiyen ku luk uh? Ac tia paht kom ac fah liye lah
ma nga fahk uh ac sikyak, ku tia!”
24 Ke ma inge Moses el illa ac fahk nu sin mwet uh ma LEUM GOD El fahk. El eisani
itngoul sin mwet kol ac oakelosi apunla Lohm Nuknuk Mutal uh.
25 Na LEUM GOD El oatui in pukunyeng uh ac kaskas nu sel. El eisla kutu sin ngun
ma El tuh filiya facl Moses, ac sang nu fin mwet kol itngoul uh. Ke pacl se ngun inge
oan faclos, elos mutawauk in sasa oana mwet palu uh, tusruktu ke kitin pacl na.
26 Eldad ac Medad, luo sin mwet kol itngoul, eltal mutana in nien aktuktuk uh ac tia
wi som nu ke Lohm Nuknuk Mutal. Na ngun sac tuku nu faclos in nien aktuktuk, ac
elos wi pac sasa oana mwet palu.
27 Mwet fusr se kasrusr som fahk nu sel Moses ma Eldad ac Medad oru uh.
28 Na Joshua wen natul Nun, su nuna mwet kasru nu sel Moses oe ke el fusr ah me,
el fahk nu sel Moses, “Leum luk, sap eltal in tui!”
29 Na Moses el topuk, “Ya kom nunku mu ku in oasr ma ac sikyak nu sik ke ma eltal
oru uh? Nga kena LEUM GOD Elan sang ngun lal nu sin mwet lal nukewa, ac oru elos
nukewa in sasa oana mwet palu!”
30 Ouinge Moses ac mwet kol itngoul lun Israel elos folokla nu in nien aktuktuk uh.

LEUM GOD El Supwama Won Quail

31 Tia paht na LEUM GOD El oru sie eng in tuhyak ac use won quail meoa me. Elos
sohk fit tolu fulata fin fohk uh yak, ac putati fin nien aktuktuk uh, oayapa rauneak
mael nu ke mael apunla.
32 Ke len sac nufon, fong fon sac, ac len se toko ah nufon, mwet uh kafofona ke sruh
quail. Wangin mwet telani supus liki fotoh lumngaul, na elos oralik yen nukewa ke
nien aktuktuk uh in oayuk ke faht.
33 Ke srak yolyak ikwa nalos, LEUM GOD El kasrkusrakak sin mwet uh, ac oru tuh
sie mas upa in sikyak inmasrlolos.
34 Elos pikinya mwet oasroasr in mongo ikwa we, na elos pangon acn sac Kibroth
Hataavah, oana fahk mu “Kulyuk Lun Mwet Oasroasr In Mongo Ikwa.”
35 Mwet uh mukuiyak liki acn sac nu Hazeroth, ac tulokunak nien aktuktuk selos we.

12

Kaiyuk Miriam

1 Moses el tuh payukyak sin sie mutan Cush. Miriam ac Aaron kaskas in akkolukyal
Moses kac.
2 Eltal fahk, “Mea, LEUM GOD El kaskas nu sin mwet uh sel Moses mukena? Ya El
tia kaskas pac kacsr?” LEUM GOD El lohng ma eltal fahk. (
3 Moses el mwet na fakpap se, yohk liki kutena mwet fin faclu.)
4 In kitin pacl ah na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, Aaron, ac Miriam, “Nga lungse
komtal kewa in tuku nu ke Lohm Nuknuk Mutal sik.” Na eltal som,
5 ac LEUM GOD El oatui in sie sru in pukunyeng, ac tu ke nien utyak lun Lohm
Nuknuk Mutal. El pangnol Aaron ac Miriam, na eltal kalukyang,
6 ac LEUM GOD El fahk, “Lohng ma nga ac fahk inge! Ke pacl oasr mwet palu
inmasrlowos, nga sifacna fahkyuyak nu selos ke aruruma, ac nga kaskas nu selos in
mweme.

7 Tusruktu tia ouinge ke nga kaskas nu sel Moses, mwet kulansap luk. Nga
srisrngilya elan kol mwet Israel nukewa luk.
8 Ke ma inge pacl nga kaskas nu sel kut ngetani na sramsram lemtulauk, ac tia ke
kas lukma. El liye tari lumuk! Na fuka tuh komtal ku in kaskas lainul Moses, mwet
kulansap luk?"
9 LEUM GOD El kasrkusrakak seltal; ouinge ke El som lukeltal
10 ac pukunyeng sac sowak liki Lohm Nuknuk Mutal, Miriam el musen lepayak, ac
manol fasrfasrla oana snow. Na ke Aaron el ngetang liye lah Miriam el lepa lac,
11 el fahk nu sel Moses, "Leum luk, nunak munas, nimet kalyei kut ke ma koluk
lalfon se lasr.
12 Nikmet lela Miriam elan oana sie tulik su isusla misa, su tafu ikwal mongola."
13 Ke ma inge Moses el wowoyak tung nu sin LEUM GOD ac fahk, "O God, akkeyala
mutan se inge!"
14 LEUM GOD El topuk, "Papa tumal funu aniya mutal, na el lukun muta in mwekin
lal len itkosr. Ke ma inge lela elan muta likin nien aktuktuk uh len itkosr, na toko ac
ku in folokinyukme el."
15 Miriam el muta likin nien aktuktuk len itkosr, ac mwet uh tiana mukuiyak nwe
ke na folokinyukme el.
16 Toko elos fahsr liki acn Hazeroth, ac tulokunak nien aktuktuk selos in acn mwesis
lun Paran.

13

Mwet Kalngeyuk
(Deuteronomy 1:19–33)
1 LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
2 "Sulela kais sie mwet kol ke sruf singoul luo ah, ac supwalosla in som kalngeyuk
ke luman acn Canaan, su nga ac fah sang nu sin mwet Israel."
3 Ke ma inge Moses el oru oana, ac supwala mwet kol liki acn mwesis lun Paran,
fal nu ke sap lun LEUM GOD, oana ma takla ten inge:
4-16

Sruf	**Mwet Kol**
Reuben	Shammua wen natul Zaccur
Simeon	Shaphat wen natul Hori
Judah	Caleb wen natul Jephunneh
Issachar	Igal wen natul Joseph
Ephraim	Hoshea wen natul Nun
Benjamin	Palti wen natul Raphu
Zebulun	Gaddiel wen natul Sodi
Manasseh	Gaddi wen natul Susi
Dan	Ammiel wen natul Gemalli
Asher	Sethur wen natul Michael
Naphtali	Nahbi wen natul Vophsi
Gad	Geuel wen natul Machi

Pa inge mwet kalngeyuk su Moses el supwala in tuni ouiyen acn sac. El ekulla inel
Hoshea wen natul Nun nu ke Joshua.
17 Pacl se Moses el supwalos in som, el fahk nu selos, "Utyak ke inkanek nu epang, ac
fahla nu layen eir lun acn Canaan, na fanyak nu in acn oasr eol we.

12:7 Heb 3:2 **12:14** Oek 5:2–3

18 Som ac liye lah acn we acn fuka se, ac liye lah pus ku pu mwet we. Liye pac lah
mwet we elos mwet ku ku munas.
19 Kowos in liye lah acn sac wo ku koluk, ac acn mwet uh muta we lah nien na
aktuktuk, ku siti ma kuhlusyukyak ke pot ku.
20 Liye pac lah fohkon acn we wo, ac pus sak we. Ac ke kowos foloko, kowos in
esam in use kutu fokinsak we." (Pacl se inge grape uh mutawauk in mwesrla.)
21 Ke ma inge mwet ah utyak nu epang ac tuni acn uh, mutawauk yen mwesis lun
Zin, layen eir lac na nwe Rehab, su oan apkuran nu Innek In Utyak Nu Hamath, layen
epang.
22 Elos utyak meet nu layen eir ac tuku nu Hebron. (Siti se inge musaiyukyak yac
itkosr meet liki Zoan in acn Egypt.) In acn Hebron elos liye sou lulap tolu lun Ahiman,
Sheshai, ac Talmai, ma ke sou lun mwet na lulap pisa pangpang mwet Anak.
23 Elos tuku nu Infahlfal Eshcol, ac pakela lah se su ungin grape na toasr se oan
kac. Ke sripen arulana toasr, enenu mwet luo in polongya us ke soko srenenu. Elos
oayapa us kutu pomegranate ac fig. (
24 Elos sang inen acn sac Infahlfal Eshcol* ke sripen ungin grape se mwet Israel
pakela we.)
25 Tukun elos forfor ac oru kalngeyuk lalos in acn sac ke len angngaul, na elos folokla
26 nu yorol Moses, Aaron, ac sruf nukewa lun Israel in acn Kadesh ke yen mwesis
lun Paran. Elos srumun ma elos liye ac sang nu sin mwet uh fokinsak ma elos us
tuku.
27 Elos fahk nu sel Moses, "Kut som tuni facl sac ac konauk lah acn na mut ac kasrup
fohk we. Pa inge kutu fokinsak we.
28 Tusruktu mwet ma muta we mwet na fokoko, ac siti selos uh arulana yohk ac
potiyukyak ku. Sayen ma inge, kut tuh liye kutu koht we, ma ke fwilin tulik natul
Anak.
29 Mwet Amalek elos muta layen eir ke acn we. Mwet Hit, mwet Jebus, ac mwet
Amor muta fineol uh, ac mwet Canaan muta sisken Meoa Mediterranean ac sisken
Infacl Jordan."
30 Caleb el akmisyela mwet su lainul Moses, ac fahk, "Kut som ingena ac eisla acn we.
Kut ku in kutangulosla."
31 A mwet ma welul Caleb som elos fahk, "Mo, kut tia ku in lainulos, mweyen mwet
we uh arulana ku liki kut."
32 Ouinge elos srumunelik kas sutuu ke acn se elos kalngeyuk we inmasrlon mwet
Israel. Elos fahk mu, "Fokin acn we tia fal in sang kite mwet we. Mwet nukewa kut
liye we mwet na loeska,
33 ac kut liye pac kutu mwet na lulap pisa we, pangpang Nephilim, su papa matu
tumun mwet Anak. Ke kut liyalos kut oana koht srisrik sohksok uh nu selos."

14

Mwet Uh Torkaskas

1 Na mwet uh tung fong nufon sac ke sripen nikanla ac fosrnga lalos.
2 Elos torkaskas lainul Moses ac Aaron, ac fahk, "Lukun wona kut funu misa na
Egypt, ku finne inge yen mwesis uh!
3 Efu ku LEUM GOD Elan uskutla nu in acn sac tuh kut in misa ke mweun, ac mutan
kiasr ac tulik natusr uh ac muta in sruoh. Mea, ac tia wo kut in folokla nu Egypt?"
4 Ouinge elos fahk nu sin sie sin sie, "Wona kut in sulela sie mwet kol nu sesr
sifacna, ac folokla nu Egypt!"
5 Na Moses ac Aaron faksufi ye mutun mwet nukewa.

---

* **13:24** ***Eshcol:*** kalmen Eshcol in kas Hebrew pa "ungung". **13:33** Gen 6:4

6 Ac Joshua wen natul Nun, ac Caleb wen natul Jephunneh, luo sin mwet kalngeyuk
uh, eltal seya nuknuk laltal ke sripen asor laltal
7 ac fahk nu sin mwet uh, “Facl se su kut kalngeyuk we ah, acn na wowo se.
8 LEUM GOD fin insewowo sesr, El ac uskutla nu we ac ase nu sesr facl na mut ac
kasrup fohk we sac.
9 Nik kowos lain LEUM GOD, ac nimet sangeng sin mwet we uh. Ac arulana fisrasr
kut in kutangulosla. LEUM GOD El wi kut, ac El kutangla tari god su karinganulos.
Ke sripa inge nik kowos sangeng.”
10 Na u sac nufon nunku elos in tanglaltal nwe ke na eltal misa. Tusruktu in kitin
pacl ah na mwet uh liye kalem wolana ma akkalemye sikme lun LEUM GOD oan fin
Lohm Nuknuk Mutal.

Moses El Pre Ke Mwet Uh

11 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Mwet inge ac pilesreyu nwe ngac? Putaka elos
ac srangesr lulalfongiyu, nga ne orala mwenmen puspis inmasrlolos?
12 Nga fah supwama sie mas upa in onelosla, tusruktu nga fah oru kom in papa
tumun sie mutunfacl yohk ac ku lukelos!”
13 Na Moses el fahk nu sin LEUM GOD, “Kom tuh use mwet inge liki acn Egypt ke ku
lom. Pacl se mwet Egypt elos ac lohng ke ma kom oru nu sin mwet lom,
14 elos ac srumun nu sin mwet su muta in facl se inge. Mwet inge lohng tari lah
kom, LEUM GOD, kom wi kut, ac kom sikyak ac liyeyuk kalem ke pacl se pukunyeng
lom tuhwi facsr. Elos lohng pac lah kom fahsr meet liki kut in sie sru in pukunyeng
ke len, ac ke sie sru in e ke fong.
15 Inge kom fin onela mwet lom nukewa, na mutanfahl su lohng pweng keim, elos
fah fahk lah
16 kom onela mwet lom in acn mwesis ke sripen kom tia ku in usalosla nu in facl
se su kom wuleang mu kom ac sang nu selos.
17 Ouinge, LEUM GOD, nga pre ac siyuk tuh kom in akkalemye ku lom nu sesr, ac
oru ma kom wulela kac ke kom fahk mu,
18 ‘Nga LEUM GOD, nga tia sa in mulat, ac nga fahkak lungkulang, oaru, ac nunak
munas ke ma koluk ac ma sutuu lun mwet uh. Tusruk nga fah tia mulkunla in kai
papa ac nina su oru ma koluk, oayapa tulik natulos ac nutin natulos nu ke fwil aktolu
ac akakosr.’
19 Inge, LEUM GOD, fal nu ke lungse lulap lom su tiana ekyek, nga kwafe sum, sisla
koluk lun mwet inge, oana ke kom nuna nunak munas nu selos oe ke pacl se elos illa
liki acn Egypt me!”
20 LEUM GOD El topuk, “Nga fah nunak munas nu selos, oana ke kom siyuk.
21 Tusruktu, in oana ke nga moul, ac ku luk ac wolana luk oasr yen nukewa faclu
nufon,
22 nga wulela mu wangin sie sin mwet inge ac fah moul in wi utyak nu in facl sac.
Elos liye tari kalem wolana luk ac mwenmen ma nga tuh oru in facl Egypt ac yen
mwesis. Ne ouinge, elos nuna srikeyu na, ac pusla pacl elos tia akosyu.
23 Elos ac fah tiana utyak nu in facl se su nga wulela nu sin mwet matu lalos.
Wangin sie selos su pilesreyu fah liye acn we.
24 Tusruktu ke sripen nunak lal Caleb, mwet kulansap luk, sie liki na mwet ngia, ac
el srakna oru ma lungse luk ke inse pwaye, nga fah usalla nu in facl sac su el tuh wi
kalngeyuk we, ac fwilin tulik natul fah eis lalos acn we.
25 In pacl inge mwet Amalek ac mwet Canaan elos muta infahlfal lun acn we, ouinge
kowos in forla ac som nu yen mwesis ke inkanek nu Meoa Srusra.”

14:9 Heb 3:16 **14:13** 14:13–19; Exo 32:11–14 **14:18** Exo 20:5–6; 34:6–7; Dut 5:9–10; 7:9–10 **14:21** 14:21–23; Heb 3:18 **14:24** Jos 14:9–12

LEUM GOD El Kalyei Mwet Uh Ke Sripen Torkaskas Lalos

26 LEUM GOD El fahk nu sel Moses ac Aaron,
27 “Mwet koluk inge ac torkaskas lainyu nwe ngac? Fal tari lohngyen torkaskas
inge sik.
28 Sang top luk inge nu selos: “Nga fulahk lah in oana ke nga moul, nga fah oru nu
suwos oana ke kowos siyuk. Nga LEUM GOD pa kaskas.
29 Kowos fah misa, ac mano misa lowos ac fah afunla yen mwesis uh. Mweyen
kowos torkaskas na lainyu, tia sie suwos su yac longoul matwayak fah wi utyak nu
in facl sac.
30 Nga tuh wulela mu nga ac oru tuh kowos in muta we, tuh pa tia sie suwos ac
sun, sayal Caleb ac Joshua.
31 Kowos tuh fahk mu tulik nutuwos ac mau mwet sruoh, tusruktu nga ac usalosme
nu in facl se su kowos sifacna liskowosla liki, ac facl sac fah ma selos.
32 A funu kowos, kowos fah misa yen mwesis se inge.
33 Tulik nutuwos ac fah forfor yen mwesis yac angngaul, ac keok ke sripen ma koluk
lowos, nwe ke mwet safla se ke fwil se inge misa.
34 Mwatan ma koluk lowos uh ac oru kowos in keok ke yac angngaul — yac se nu
ke kais sie len kowos tuh oru kalngeyuk lowos in acn sac. Kowos ac fah arulana
pulakunak luman lain luk nu suwos.
35 Nga fulahk lah nga ac oru ouinge nu sin mwet koluk nukewa su tukeni nu sie
lainyu. Kais sie suwos fah misa yen mwesis se inge. Nga LEUM GOD pa kaskas!”
36 Mwet su Moses el tuh supwala in oru kalngeyuk lalos ke facl sac, ke elos foloko
elos tuh fahkak kas tia pwaye ke acn sac, pa pwanang mwet Israel nukewa torkaskas
lain LEUM GOD.
37 Ke sripa se inge, LEUM GOD El sang sie mas upa ac onela mwet kalngeyuk inge.
38 Joshua ac Caleb mukena moul inmasrlon mwet kalngeyuk singoul luo ah.

Pacl Se Meet Mwet Uh Srike In Utyak Eis Facl Sac
(Deuteronomy 1:41–46)

39 Ke Moses el fahkang nu sin mwet Israel ma LEUM GOD El fahk nu sel uh, elos tung
ac arulana asor.
40 Toangna in lotu tok ah elos mukuiyak in utyak ac eisla acn nu fineol uh. Elos
fahk, “Inge kut akola in utyak nu fin acn se su LEUM GOD El kaskas nu sesr kac.
Pwaye lah kut tuh oru ma koluk.”
41 Tusruktu Moses el fahk, “Na efu kowos ku srakna fahsr sayen ma sap lun LEUM
GOD? Ma kowos oru inge ac tia ku in wo ouiya!
42 Nik kowos som. LEUM GOD El tia wi kowos, ac mwet lokoalok lowos ac fah
kutangkowosla.
43 Ke kowos ac tuyang in lain mwet Amalek ac mwet Canaan uh, kowos ac misa ke
mweun. LEUM GOD El ac tia wi kowos, ke sripen kowos tia lungse fahsr tokol.”
44 Ne ouinge elos kwafeang na in utyak nu fineol uh, finne Tuptup in Wuleang lun
LEUM GOD ac Moses srakna muta in nien aktuktuk uh.
45 Na mwet Amalek ac mwet Canaan su muta fineol uh elos sroang mweunelos ac
kutangulosla, ac ukwalos na nwe ke sun acn Hormah.

15

Ma Sap Ke Orek Kisa

1 LEUM GOD El sang nu sel Moses
2 oakwuk inge tuh elan fahkang nu sin mwet Israel in oru fin facl se su El ac sang
in ma lalos.

14:29 Heb 3:17 **14:33** Orek 7:36

3 Soko cow mukul, ku soko sheep mukul, ku soko sheep, ku nani, ac ku in kisakinyuk
nu sin LEUM GOD oana sie mwe kisa firir, ku oana sie kisa in akpwaye wuleang, ku
sie mwe sang ke engan na lun mwet se in oru, ku sie mwe sang ke pacl in kufwa uh.
Foulin mwe kisa inge mwe akinsewowoye LEUM GOD.
4 Na kutena mwet su use soko sheep ku soko nani in sie mwe kisa firir nu sin LEUM
GOD, fah oayapa use sie mwe kisa wheat, ma orek ke luo paun in flao wowo karyak
ke akosr cup ke oil in olive,
5 oayapa, akosr cup in wain tuh in okwokyang nu fin loang uh.
6 Pacl se ke soko sheep mukul kisaiyukla, paun akosr ke flao karyak ke cup onkosr
ke oil in olive in tufah itukyang oana sie kisa wheat,
7 weang cup onkosr ke wain ma ac okwokyang nu fin loang uh. Foulin mwe kisa
inge mwe akinsewowoye LEUM GOD.
8 Pacl se ke soko cow mukul kisakinyukyang nu sin LEUM GOD tuh in sie mwe kisa
firir, ku in sie kisa in akpwayei wuleang, ku in sie kisa in akinsewowo,
9 sie mwe kisa wheat ke paun onkosr ke flao karyak ke cup oalkosr ke oil in olive
in tufah itukyang pac in wi,
10 weang cup in wain oalkosr. Foulin mwe kisa se inge mwe akinsewowoye LEUM
GOD.
11 Pa ingan ma eneneyuk in itukyang wi kais soko cow mukul, sheep mukul, sheep,
ku nani.
12 Ke pacl se ma ac kisakinyuk kosro pus liki ma soko, na ma oakwuki nu kac enenu
in lalela fal nu ke pisa ma kisakinyuk.
13 Mwet nukewa su isusla mwet Israel fah oru ouinge ke elos ac kisakin ma inge ke
e, su fohlo mwe akinsewowoye LEUM GOD.
14 Fin oasr mwetsac su muta inmasrlowos, finne ke kitin pacl na ku muta oakwuk,
el fin lungse oru sie mwe kisa ke mwe mongo, su fohlo mwe akinsewowoye LEUM
GOD, el fah oru oapana ke kowos oru uh.
15 Kowos, ac mwetsac su muta inmasrlowos, enenu in orekmakin oakwuk inge ke
pacl nukewa fahsru uh. Kowos ac elos oana sie ye mutun LEUM GOD.
16 Ma sap ac oakwuk nukewa nu suwos ac ma pac nu selos.
17 LEUM GOD El sang nu sel Moses
18 oakwuk inge tuh elan fahkang nu sin mwet Israel in oru fin facl se su El ac sang
in ma lalos.
19 Kutena pacl kowos kang fokin acn uh, srela kutu nu saya tuh in mwe sang nu
sin LEUM GOD.
20 Pacl kowos manman flao, lof soko oemeet ke bread orek ke wheat sasu in tufah
itukyang oana sie mwe sang sriyukla nu sin LEUM GOD. Ma se inge ac tufah orek
oana mwe sang sriyukla su kowos oru ke wheat ma aknasnasyeyukla ke nien kulkul
wheat.
21 Ingela nwe tok, mwe sang sriyukla inge in itukyang na nu sin LEUM GOD liki
bread kowos munan uh.
22 Ac fuka, sie mwet fin kunausla kutu sin ma oakwuk inge su LEUM GOD El sang nu
sel Moses, ke tia ma el nunkala elan oru?
23 Ku ac fuka fin mau tok, mwet Israel nukewa elos tia akfalye ma nukewa ma
LEUM GOD El sapkin nu sel Moses?
24 Tafongla ouinge fin orek ke sripen elos nukewa tia kalem kac, na elos fah kisakin
soko cow mukul in sie mwe kisa firir, ma fohlo mwe akinsewowoye LEUM GOD, wi
mwe kisa wheat ac mwe kisa wain fal nu kac. Sayen ma inge, elos in kisakin pac
soko nani mukul tuh in sie mwe kisa ke ma koluk.

15:16 Lev 24:22

25 Mwet tol el fah oru alu in aknasnas nu sin mwet Israel nukewa, ac elos fah
eis nunak munas, mweyen tafongla lalos uh tia ma srunenyak elos in oru, oayapa
mweyen elos use mwe kisa ke ma koluk lalos oana mwe kisa mongo nu sin LEUM
GOD.
26 Mwet Israel nukewa, oayapa mwetsac su muta inmasrlolos, ac fah eis nunak
munas mweyen mwet nukewa oru tafongla sac ke tia etu.
27 Sie mwet fin orala sie ma koluk ke el tia nunku in oru, el fah sang soko nani mutan
yac sie matwa tuh in sie mwe kisa ke ma koluk.
28 Mwet tol el fah oru alu in aknasnas ke loang uh in eela ma koluk lun mwet se
inge, na ac fah nunak munas nu sel.
29 Oakwuk sefanna in orekmakinyuk nu sin kutena mwet su orala ma koluk ke tia
nunku in oru, el fin sie mwet isusla mwet Israel, ku sie mwetsac su muta inmasrlowos.
30 Tusruktu kutena mwet su akoo in oru ma koluk ac orala, el finne mwet isusla mwet
Israel ku sie mwetsac, oasr mwatal ke sripen el aklusrongtenye LEUM GOD, na ac fah
anwuki el
31 mweyen el pilesru kas lun LEUM GOD, ac el kunausla sie sin ma sap lun God ke
etu lal. Sripen misa lal, ma el sifacna oru.

Sie Mwet Su Kunausla Ma Sap Ke Sabbath

32 Sie pacl ah, ke mwet Israel srakna muta yen mwesis, koneyukyak mwet se lah el ti
etong ke len Sabbath.
33 Na utukla el nu yorol Moses ac Aaron, ac nu yurin mwet Israel nukewa,
34 ac elos sang sie mwet in liyalang, mweyen tia kalem lah mea fal in orek nu sel.
35 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Enenu mwet se inge in anwuki. Mwet Israel
nukewa in tanglal likin nien aktuktuk uh nwe ke el misa.”
36 Ke ma inge mwet Israel nukewa usalla nu likin nien aktuktuk uh, ac tanglal nwe
ke na el misa, oana ke LEUM GOD El sapkin.

Oakwuk Ke Mwe Yun

37 LEUM GOD El sapkin nu sel Moses
38 in fahk nu sin mwet Israel: “Orala mwe yun ke turet in oan atla ke pulun nuknuk
lowos uh, ac sang soko ah folfol an kapriya kais sie mwe yun inge. Kowos fah oru
ouinge ke pacl nukewa fahsru.
39 Mwe yun inge ac fah mwe akesmakinye kowos, tuh kais sie pacl kowos liye uh
kowos fah esamak ma sap luk nukewa ac akos; na kowos fah tia forla likiyu ac fahsr
tukun lungse ac kena lowos sifacna.
40 Mwe yun inge ac fah akesmakinye kowos in liyaung ma sap luk nukewa, ac kowos
fah kisakinyukla tuh kowos in mwet luk na pwaye.
41 Nga LEUM GOD lowos. Nga pa uskowosme liki acn Egypt tuh nga in God lowos.
Nga LEUM GOD.”

16

Tunyuna Lal Korah, Dathan Ac Abiram

1 Inge Korah wen natul Izhar ke sou lulap lal Kohath in sruf lal Levi, welul Dathan
ac Abiram (wen luo natul Eliab) oayapa On (wen natul Peleth) su mwet ke sruf lal
Reuben, elos eis
2 luofoko lumngaul mukul, mwet na eteyuk su solla in mwet kol lun mwet Israel,
na elos tuyang nu sel Moses.

15:27 15:27–28; Lev 4:27–31 **15:38** Dut 22:12 **16:1** Jud 1:11

3 Elos toeni ye mutal Moses ac Aaron ac fahk nu seltal, “Komtal arulana alukela!
Mwet Israel nukewa ma lun LEUM GOD, ac El wi kut nukewa. Na efu komtal ku
sifacna oru komtal in fulat liki un mwet lun LEUM GOD?”
4 Ke Moses el lohng kas inge, el putati nu infohk uh ac pre.
5 Na el fahk nu sel Korah ac mwet welul uh, “Lututang LEUM GOD El ac fah
akkalemye nu sesr lah su kac mwet lal uh. Mwet se ma mutal su El sulela, pa God El
ac fah lela in kalukyang nu yorol nu ke loang uh.
6 Korah ac mwet nukewa in u lom uh, pa inge ma kowos in oru: us pan in neinyuk
mulut firir,
7 ac lutu, filiya e nu loac ac likiya mwe keng nu fac ye mutun LEUM GOD. Na kut
ac fah liye lah su kac sesr pa suleyukla sin LEUM GOD. Kowos mwet Levi pa arulana
alukela!”
8 Na Moses el sifil kaskas nu sel Korah. “Kowos mwet Levi, porongeyu!
9 Ya kowos nunku mu ma pilasr se suwos tuh LEUM GOD El srikowosla liki mwet
Israel nukewa tuh kowos in ku in kalukyang nu yorol in oru ma kunowos in Lohm
Nuknuk Mutal sel, ac tuyak ye mutun mwet Israel wiowos in kulansupwalos?
10 El oru tuh kom ac mwet Levi nukewa saya in oru kunokon fulat se inge, a inge
kowos srike in eis pac wal lun mwet tol!
11 Ke kowos torkaskas lainul Aaron, pwayena lah kom ac mwet wi kom uh tunyuna
lain LEUM GOD.”
12 Na Moses el sapla solal Dathan ac Abiram, a eltal fahk mu, “Kut ac tia fahsrot!
13 Mea, tia fal ke kom uskutme liki facl na mut ac kasrup fohk we Egypt, in tuh
unikuti inge yen mwesis? Ya kom ac orekma in funmweti kut pac?
14 Kalem na lah tiana facl wowo se pa kom uskutme nu we inge, ac wangin pac acn
in ima, ku ima in grape, kom se lasr, a inge kom srike in kiapwekut pac. Kut ac tiana
fahsrot!”
15 Moses el kasrkusrakak ac fahk nu sin LEUM GOD, “Nimet kom eis kutena mwe kisa
ma mwet inge ac fah use. Wanginna ma nga oru koluk nu selos — finne donkey soko
natulos, nga tiana eis.”
16 Moses el fahk nu sel Korah, “Lutu kom, ac mwet luofoko lumngaul ma wi kom an,
in tuku nu ke Lohm Nuknuk Mutal sin LEUM GOD. Aaron el ac wi pac muta we.
17 Kais sie suwos fah us pan in neinyuk mulut firir lal, filiya mwe keng fac, na
kisakin nu sin LEUM GOD ke loang uh.”
18 Ouinge mwet nukewa elos us pan in neinyuk mulut lalos, sang mulut firir nu loac
ac mwe keng nu fac, ac welul Moses ac Aaron tu ke nien utyak nu ke Lohm Nuknuk
Mutal.
19 Na Korah el pangoneni mwet Israel nukewa, ac elos tu ngetang nu sel Moses ac
Aaron ke nien utyak nu ke Lohm Nuknuk Mutal. In kitin pacl ah, kalem wolana lun
LEUM GOD sikyak nu sin mwet nukewa.
20 Ac LEUM GOD El fahk nu sel Moses ac Aaron,
21 “Kiluki liki mwet inge, ac nga fah kunauselosla ingena.”
22 Tusruktu Moses ac Aaron faksufi ac fahk, “O God, moul lun ma nukewa tuku sum
me. Mwet sefanna fin oru ma koluk, ya kom ac kasrkusrak sin mwet nukewa in acn
sac?”
23 LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
24 “Fahkang nu sin mwet ingan in kalukla liki lohm nuknuk sel Korah, Dathan, ac
Abiram.”
25 Na Moses, ac mwet kol lun Israel elos tukeni som nu yorol Dathan ac Abiram.
26 El fahk nu sin mwet uh, “Kalukot liki lohm nuknuk sin mwet koluk inge, ac
nikmet kahlye kutena ma lalos. Kowos fin tia lohng, kowos ac welulos na sikiyukla
ke ma koluk nukewa lalos.”
27 Ouinge elos kalukla liki lohm nuknuk sel Korah, Dathan, ac Abiram.

Dathan ac Abiram ilme ac tu ke mutunoa in lohm nuknuk selos, wi mutan kialos ac tulik natulos.
28 Moses el fahk nu sin mwet uh, “Pa inge ma ac akkalemye nu suwos lah LEUM GOD pa supweyume in oru ma inge nukewa, ac nga tia oru ke lungse luk sifacna.
29 Mwet inge fin misa ke pacl fal la ac tia ke sripen kalyei sin God me, na kalem lah tia LEUM GOD pa supweyume uh.
30 Tusruktu LEUM GOD El fin orala sie ouiya na sasu, ac infohk uh mangelik ac okomulosla wi ma lalos nukewa, ac elos moul na tili nu in facl lun mwet misa, na kowos fah etu lah mwet inge pilesru LEUM GOD.”
31 El tufahna fahkla ma inge, na infohk uh srasrelik yal Dathan ac Abiram
32 ac okomulosla wi sou lalos, oayapa mwet nukewa ma welul Korah wi ma lalos nukewa.
33 Ouinge elos moul na tilla nu in facl lun mwet misa, wi ma lalos nukewa. Na infohk uh folokeni nu faclos, ac elos wanginla.
34 Mwet Israel nukewa ma oasr we elos kaing ke elos lohng pusren tung lalos. Elos wowoyak ac fahk, “Kaing! Faclu ac ukumkuti pac!”
35 Na LEUM GOD El supweya e se ac esukla mwet luofoko lumngaul su kisakin mwe keng uh.

Pan In Neinyuk Mulut Firir

36 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
37 “Fahk nu sel Eleazar wen natul Aaron mwet tol, elan eisla pan in neinyuk mulut, ma orekla ke bronze, liki mwet firiryak misa uh, ac sisalik mulut liki pan uh nu ke sie pacna acn, mweyen pan inge mutal.
38 Pan uh tuh akmutalyeyukla ke pacl se utuku nu ke loang lun LEUM GOD. Ke ma inge eis pan lun mwet inge su anwuki ke sripen koluk lalos, ac tuktukya in mininila, ac orala sie mwe afyuf nu ke loang uh kac. Ma inge ac fah mwe akul nu sin mwet Israel.”
39 Ouinge Eleazar mwet tol el orani pan uh ac sap tuktuki nwe ke mininila in orala sie mwe afyuf nu ke loang uh.
40 Ma se inge mwe sensenkakin mwet Israel lah wangin kutena mwet sayen mwet ke fwilin tulik natul Aaron fah kalukyang nu ke loang uh in akosak mwe keng nu sin LEUM GOD. Mwet se fin tia akos, na ac anwuki el oana Korah ac mwet lal. Ma inge nukewa orekla oana LEUM GOD El sapkin nu sel Eleazar sel Moses.

Aaron El Molela Mwet Uh

41 Len tok ah mwet Israel nukewa torkaskas lainul Moses ac Aaron ac fahk, “Komtal uniya kutu sin mwet lun LEUM GOD.”
42 Tukun mwet uh tukeni in lainul Moses ac Aaron, eltal ngetla nu ke Lohm Nuknuk Mutal ac liye lah pukunyeng sac afunla Lohm Nuknuk Mutal, ac kalem wolana lun LEUM GOD sikyak pac we.
43 Moses ac Aaron som ac tu mutun Lohm Nuknuk Mutal,
44 ac LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
45 “Kaluki liki mwet inge, ac nga fah kunauselosla in acn se na elos tu we an!”
Eltal tukeni faksufi,
46 na Moses el fahk nu sel Aaron, “Us pan in neinyuk e lom an, sang kutu mulut firir liki loang uh nu loac, ac sang kutu mwe keng nu fin mulut uh, na sulaklak usla nu yurin mwet uh ac oru alu in aknasnas kaclos. Aksaye! Kasrkusrak lun LEUM GOD tayak tari, ac sie mas na upa mutawauk pac tari.”
47 Aaron el akos. El eis pan in e lal ac kasrla nu inmasrlon mwet uh. Ke el liye lah mas keok sac mutawauk tari, el sang mwe keng nu fin mulut uh ac oru alu in aknasnas ke mwet uh.

48 Ma inge tulokinya mas keok sac, ac el mukena tu inmasrlon mwet moul ac mwet misa.
49 Pisen mwet ma misa uh oasr ke mwet singoul akosr tausin itfoko, tia oaoa elos su misa ke pacl in tunyuna lal Korah.
50 Ke pacl se mas keok sac tui, Aaron el folokla nu yorol Moses nu ke mutunoa lun Lohm Nuknuk Mutal.

17

Sikal Lal Aaron

1 LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
2 "Fahk nu sin mwet Israel elos in sot nu sum singoul lukwa sikal, kais soko sin mwet kol lun kais sie sruf. Simusla inen kais sie mwet ke sikal lal,
3 na simusla inel Aaron ke sikal soko lun sruf Levi. Ac fah oasr sikal soko sin kais sie mwet kol lun sruf.
4 Usla sikal inge nu in Lohm Nuknuk Mutal sik, ac filiya mutun Tuptup in Wuleang, yen nga osun nu sum we.
5 Na sikal soko lun mwet se su nga sulela uh fah srunak. In ouiya se inge nga fah tulokinya torkaskas lun mwet Israel ma elos oru na lain kom."
6 Ke ma inge Moses el kaskas nu sin mwet Israel, ac kais sie mwet kol lalos sang sikal soko nu sel — sikal soko ke kais sie sruf, ma singoul lukwa nufon — ac sikal lal Aaron oan pac kac.
7 Na Moses el filiya sikal nukewa in Lohm Nuknuk Mutal ye mutun Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD.
8 Len tok ah, ke Moses el utyak nu in Lohm Nuknuk Mutal el liyauk lah sikal lal Aaron, ma aolyen sruf lun Levi, srunak tari. Oasr ros motul, ros fareng ac fokla almond mwesr!
9 Moses el srukak sikal nukewa ac sang nu sin mwet Israel. Elos liye ma sikyak, ac kais sie mwet kol srukak sikal lal sifacna.
10 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Folokonla sikal lal Aaron nu ye mutun Tuptup in Wuleang. In karinginyukyang tuh in mwe sensenkakin mwet Israel nukewa su tunyuna, lah elos ac misa elos fin tia tui ke torkaskas lalos."
11 Moses el oru oana LEUM GOD El sapkin.
12 Mwet Israel elos fahk nu sel Moses, "Kut tuhlac na pwaye. Kut nukewa ac wanginla!
13 Mwet se fin kalukyang nu ke Lohm Nuknuk Mutal na el ac misa — kalem lah kut nukewa ac misa!"

18

Ma Kunen Mwet Tol Ac Mwet Levi

1 LEUM GOD El fahk nu sel Aaron, "Kom, ac wen nutum ac mwet Levi, fah kaiyuk ke kutena tafongla ma sikyak ke pacl kowos orekma in Lohm Nuknuk Mutal sik; tusruktu kom ac wen nutum mukena pa ac kaiyuk ke kutena tafongla ma orek ke kunokon lun mwet tol.
2 Use mwet in sou lom ke sruf lun Levi in wi kom orekma ac kasrekom pacl kom, ac wen nutum, orekma in Lohm Nuknuk Mutal.
3 Elos enenu in akfalye ma kunalos nu sum ac oayapa fosrngakin orekma kunalos ke Lohm Nuknuk Mutal uh, tusruktu elos in tia kahl kutena ma akmutalyeyukla in Acn Mutal ku ke loang uh. Elos fin kahlya, komtal kewa fah anwuki.
4 Elos in wi kom orekma ac akfalye ma kunalos nukewa in Lohm Nuknuk Mutal, tusruktu wangin mwet su tia fal in wi orekma ke ma inge fah wi kom orekma.
5 Kom ac wen nutum mukena fah akfalye orekma ke Acn Mutal ac ke loang uh, tuh kasrkusrak luk fah tia sifilpa tayak lain mwet Israel.

17:8 17:8–10; Heb 9:4

6 Nga pa sulela mwet Levi wiowos liki inmasrlon mwet Israel tuh in oana sie mwe
kite nu sum. Akmutalyeyukla elos nu sik, tuh elos in ku in oru orekma kunalos in
Lohm Nuknuk Mutal.
7 Tusruktu kom ac wen nutum mukena fah akfalye kunokon nukewa lun mwet
tol su ma nu ke loang uh ac nu ke ma su oan in Acn Mutal Na Mutal. Ma inge ma
kunowos, mweyen nga sot nu suwos wal lun mwet tol oana sie mwe kite. Kutena
mwet su tia fal in wi orekma ke ma inge su kalukyang apkuran nu ke ma mutal uh
ac fah anwuki."

Ip Lun Mwet Tol

8 LEUM GOD El fahk nu sel Aaron, "Esam lah nga sot nu sum mwe sang mutal nukewa
ma ituku nu sik ac tia isisyak. Nga sot ma inge nu sum ac nu sin fwilin tulik nutum
tuh in ip lowos nwe tok.
9 Pa inge ip lom ke mwe sang su arulana mutal su tia firriyuk fin loang uh: mwe
kisa wheat, mwe kisa ke ma koluk, ac mwe kisa in akfalye ma koluk lukma. Ma
nukewa ma ituku nu sik tuh in sie kisa mutal, ma lom ac lun wen nutum.
10 Kowos fah kang ma inge in sie acn mutal, ac mukul mukena fah ku in mongo
kac. Kowos in eis mu ma inge ma na mutal.
11 "Sayen ma inge, kutena mwe sang mutal su mwet Israel elos use nu sik ac fah ma
lom. Nga sot ma inge nu sum, ac nu sin wen ac acn nutum tuh in ma lowos nwe tok.
Mwet nukewa in sou lom su aknasnasyeyukla, elos ku in mongo kac.
12 "Nga sot nu sum ma su wo emeet ke fahko se meet ma mwet Israel elos use nu sik
ke kais sie yac: oil in olive, wain, ac wheat.
13 Ma inge nukewa ma lom. Mwet nukewa in sou lom su aknasnasyeyukla ku in
mongo kac.
14 "Ma nukewa in Israel ma kisakinyukme na pwaye nu sik ma lom.
15 "Wounse ke tulik ac kosro nukewa ma mwet Israel ase nu sik, ma nutum. Tusruktu
kom fah eis molin sifil molela ke tulik wounse nukewa, ac oayapa eis molin sifil molela
ke wounse ke kosro nukewa ma tia nasnas.
16 Tulik uh enenu in sifil moliyukla ke elos sun malem sie matwa, ke lupan moul
se ma oasr ke ipin silver limekosr, fal nu ke lupa oakwuki tari.
17 Tusruktu wounsien cow, sheep, ac nani uh ac fah tia sifil moliyukla; ma inge ma
na luk, ma in kisakinyuk. Fwela loang uh ke srahn ma inge ac esukak kiris kac tuh
in sie mwe kisa mongo, sie foul su akinsewowoyeyu.
18 Ikwa ke ma inge ma nom, oapana iwa ac nia layen layot ke mwe kisa sriyukla.
19 "Mwe sang mutal nukewa su mwet Israel use nu sik, nga sot nu sum ac nu sin wen
ac acn nutum ke pacl nukewa fahsru uh. Sie wuleang na kawil pa nga orala inge nu
sum ac nu sin fwilin tulik nutum."
20 LEUM GOD El fahk nu sel Aaron, "Ac fah wangin acn kom fah usrui, oayapa ac fah
wangin ip ke acn lun Israel fah itukot lom. Nga, LEUM GOD, ac fah mwe usru lom ac
ip lom."

Ip Lun Mwet Levi

21 LEUM GOD El fahk, "Nga sang nu sin mwet Levi sie tafu singoul nukewa ma mwet
Israel use nu sik. Ma inge ma in moli orekma lalos ke elos karinganang Lohm Nuknuk
Mutal sik.
22 Mwet Israel saya fah tia sifilpa kalukyang nu ke Lohm Nuknuk Mutal, mweyen
elos fin oru, ma inge ac sang mwatalos in misa.
23 Inge fahla, mwet Levi mukena ac fah karingin Lohm Nuknuk Mutal ac oru
kunokon nukewa nu kac. Sie oakwuk kawil pa inge, su ac ma pac nu sin fwilin
tulik nutuwos. Ac fah wangin acn itukyang nu sin mwet Levi in Israel,

18:14 Lev 27:28 **18:21** Lev 27:30–33; Dut 14:22–29

24 mweyen nga sang nu selos sie tafu ngoul ke mwe sang sriyukla ma mwet Israel
elos use nu sik. Ma inge nga sang tuh in ma lun mwet Levi. Pa ingan sripa se oru
nga fahk nu sin mwet Levi mu ac fah wangin acn itukyang nu selos in Israel."

Mwe Sang Lun Mwet Levi

25 LEUM GOD El sapkin nu sel Moses
26 in fahk nu sin mwet Levi: "Ke kowos eis sin mwet Israel tafu ngoul lalos ma
LEUM GOD El asot nu suwos tuh in ma lowos, kowos fah sang sie tafu singoul kac
tuh in sie mwe sang sriyukla nu sin LEUM GOD.
27 Mwe sang sriyukla se inge ac fah oaoala mu oana mwe kisa ma mwet ima uh
oru ke wheat sasu ac wain sasu.
28 In ouiya se inge kowos wi pac sang mwe sang sriyukla se lun LEUM GOD inge
liki sie tafu singoul nukewa su kowos eis sin mwet Israel. Kowos fah sang mwe sang
sriyukla inge lun LEUM GOD nu sel Aaron mwet tol.
29 Sang ma wo oemeet ke ma kowos eis uh.
30 Tukun kowos use ip ma wo oemeet kac, kowos ku in orekmakin ma lula an, oana
ke mwet ima uh ac sruokya ma lula tukun el oru mwe sang lal uh.
31 Oana sie acn ma kowos, ac sou lowos uh, ku in kang ma lula inge we, mweyen
ma inge molin orekma lowos ke kulansap lowos in Lohm Nuknuk Mutal.
32 Kowos fin akfalye in sang ma wo emeet kac uh nu sin LEUM GOD, na ac fah
wangin mwatuwos kowos fin kang ma lula an. Tusruktu taranna kowos in tia
akkupatolye mwe sang mutal lun mwet Israel ke kowos kang kutena sin mwe sang
inge meet liki itukyang ip wowo kac uh. Kowos fin oru, kowos ac fah anwuki."

19

Apat Ke Cow Srusra Fohkfok

1 LEUM GOD El sapkin nu sel Moses ac Aaron
2 in fahkak oakwuk se inge nu sin mwet Israel: Use soko cow mutan srusra fohkfok
ma wangin ma musalla ke manol ac soenna orekmakinyuk.
3 Na komtal in sang nu sel Eleazar mwet tol, tuh in utukla nu likin nien aktuktuk
ac anwuki ye mutal.
4 Na Eleazar elan isongya kufinpaol nu ke srah uh, ac osrokla pacl itkosr layen nu
ke Lohm Nuknuk Mutal.
5 Kolo, ikwa, srah, ac koanfohko ke cow soko ah in firriyukyak nufon ye mutun
mwet tol.
6 Toko mwet tol el fah eis kutu ipin sak cedar, sie lahn hyssop, ac soko fu srusra, ac
sisang nu in e sac.
7 Tukun ma ingan, elan ohlla nuknuk lal ac ukuiya kof nu facl, na el fah ku in utyak
nu in nien aktuktuk; tusruktu el srakna lumweyuk mu el tia nasnas nwe ke ekela.
8 Mwet se ma esukak cow soko ah enenu pac in ohlla nuknuk lal ac ukuiya kof nu
facl sifacna, tusruktu el oayapa lumweyuk mu el tia nasnas nwe ke ekela.
9 Na sie mwet su lumweyuk el nasnas elan orani apat ke cow uh ac likiya in sie acn
aknasnasyeyukla likin nien aktuktuk. Apat inge in karinginyuk nu sin sruf nukewa
lun Israel tuh elos in orekmakin nu ke akoeyen kof nu ke aknasnas. Ouiya se inge
orek in eela ma koluk.
10 Mwet se ma orani apat uh enenu in ohlla nuknuk lal, tusruktu el srakna
lumweyuk mu el tia nasnas nwe ke ekela. Oakwuk se inge ma na nwe tok, nu sin
mwet Israel ac oayapa nu sin mwetsac su muta inmasrlolos.

Ke Pusralyukla Sie Mano Misa

19:9 Heb 9:13

11 Kutena mwet su pusralla monin sie mwet misa, el tia nasnas ke lusen len itkosr.
12 El enenu in sifacna aknasnasyal ke kof in aknasnas ke len se aktolu ac len se
akitkosr, na el fah nasnasla. Tusruktu el fin tia aknasnasyal sifacna ke len se aktolu
oayapa len se akitkosr, el ac tia nasnas.
13 Kutena mwet su pusralla monin sie mwet misa ac tia sifacna aknasnasyalla, fah
lumweyuk el srakna tia nasnas, mweyen kof in aknasnas sac tiana ukuiyuki nu facl.
El akfohkfokyela Lohm Nuknuk sin LEUM GOD, ac el ac fah tia sifilpa oaoa mu el sie
mwet lun God.
14 Fin oasr sie mwet misa in sie lohm nuknuk, na kutena mwet su oasr we in pacl
sac, oayapa kutena mwet su fah utyak pac nu we fah lumweyuk elos tia nasnas ke
len itkosr.
15 Sufa nukewa ku tup nukewa in lohm nuknuk sac ma wangin mwe afyuf kac fah
tia pac nasnas.
16 Mwet se fin muta likinum uh, ac pusralla sie mwet su anwuki, ku sie mwet
su misa ke pacl in na misa lal, ku el fin kahlye soko srin mwet, ku kulyuk se, fah
lumweyuk el tia nasnas ke lusen len itkosr.
17 Pa inge ma ac orek in aknasnasye ma ouinge uh: kutu apat ke cow srusra fohkfok
soko ma isisyak mwe eela ma koluk, fah itukla ac filiyuki in sie tup, na kof ma tuku
ke unon in itukyang pac nu loac.
18 Nu ke ouiya se meet ah: sie mwet su nasnasla elan eis sie lahn hyssop, ac isongya
in kof sac, na sang aksroksrokye lohm nuknuk sac, wi ma nukewa oan loac ac mwet
ma oasr we. Nu ke ouiya se akluo ah: sie mwet su nasnasla elan eis kof sac ac
aksroksrokye mwet se ma pusralla srin mwet, ku mano misa, ku kulyuk.
19 Ke len se aktolu ac len se akitkosr, mwet se ma nasnas uh elan sang kof sac
aksroksrokye mwet se ma tia nasnas. Ke len se akitkosr an, elan aknasnasyela mwet
sac, na tukun mwet sac ohlla nuknuk lal ac ukuiya kof nu facl sifacna, el fah nasnasla
ke ekela.
20 Kutena mwet su tia nasnas ac tia sifacna aknasnasyalla, fah lumweyuk el srakna tia
nasnas, mweyen kof in aknasnas sac tiana ukuiyuki nu facl. El akfohkfokyela Lohm
Nuknuk sin LEUM GOD, ac el ac fah tia sifilpa oaoa mu el sie mwet lun God.
21 Oakwuk inge ma na nwe tok. Mwet se ma aksroksrokye sie pac mwet ke kof in
aknasnas, el enenu in oayapa ohlla nuknuk lal sifacna. Ac kutena mwet su pusral kof
sac fah tia nasnas nwe ke ekela.
22 Sie mwet su tia nasnas fin pusralla kutena ma, na ma se el pusralla uh ekla tia
nasnas, ac kutena mwet su pusralla ma sac fah tia pac nasnas nwe ke ekela.

20

Ma Sikyak In Acn Kadesh
(Exodus 17:1–7)

1 Ke malem se meet, sruf nukewa lun Israel tuku nu yen mwesis Zin ac tulokunak
lohm nuknuk selos in acn Kadesh. Na Miriam el misa ac pukpuki we.
2 Wangin kof ke acn elos aktuktuk we. Ke ma inge mwet uh tukeni nu yorol Moses
ac Aaron
3 ac torkaskas fahk, “Kut funu wi mwet Israel wiasr misa na ye mutun Lohm
Nuknuk Mutal sin LEUM GOD, lukun wona!
4 Efu komtal ku uskutme nu yen mwesis se inge? Mea, tuh kut ac kosro natusr uh
in misa we?
5 Efu komtal ku uskutme liki acn Egypt nu yen na koluk se inge? Wangin ma ku in
kapak fin acn se inge. Wangin wheat, ku fig, ku grape, ku pomegranate — finne kof
in nimnim, wangin pac!”

20:2 20:2–13; Exo 17:1–7

6 Moses ac Aaron som liki mwet uh ac tu ke acn in utyak lun Lohm Nuknuk Mutal.
Eltal faksufi, ac kalem wolana lun LEUM GOD sikyak nu selos.
7 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
8 “Srukak sikal soko ma oan ke mutun Tuptup in Wuleang, na kom ac Aaron
pangoneni un mwet Israel nukewa. Ye mutalos nukewa komtal fah sap nu ke eot
se meet oh ingo, na kof uh fah sororma liki eot sac. In lumah se inge kom fah sang
kof liki eot sac nimen mwet uh ac oayapa kosro natulos.”
9 Moses el som ac eis sikal soko ah oana LEUM GOD El sapkin.
10 Na el ac Aaron pangoneni mwet Israel nukewa nu ke mutun eot sac, ac Moses el
fahk, “Porongeyu, kowos mwet tunyuna! Ya kut ac oru tuh kof uh in tuku liki eot se
inge nu suwos?”
11 Moses el kolak sikal soko ah, ac sang sringilya eot sac pacl luo, na kof na lulap
se asrma, ac mwet nukewa, wi kosro uh, nim.
12 Tusruktu LEUM GOD El sang kas in kai nu sel Moses ac Aaron. El fahk, “Ke sripen
srikla lulalfongi lomtal in fahkak kalem ke ku mutal luk ye mutun mwet Israel, komtal
ac tia kololos nu in acn se ma nga wuleang in sang lalos.”
13 Ma inge sikyak Meribah,* yen se mwet Israel uh torkaskas lain LEUM GOD we, ac
yen se LEUM GOD El akkalemye nu selos lah El mutal.

Tokosra Lun Edom Tia Lela Mwet Israel In Fahsr Ut We

14 Moses el supwala mwet utuk kas Kadesh lac nu yurin tokosra lun acn Edom. Elos
fahk, “Siyuk se inge ma sin mwet wiom, mwet Israel. Kom etu lupan mwe keok ma
sikyak nu sesr uh,
15 ke mwet matu lasr tuh som nu Egypt, acn se kut tuh muta we ke yac puspis.
Mwet Egypt uh orekut ac mwet matu lasr uh arulana koluk.
16 Na kut wowoyak tung nu sin LEUM GOD ac siyuk ke kasru. El lohng tung lasr ac
supwama lipufan se, su pwenkutme liki acn Egypt. Inge kut oasr Kadesh, sie acn ma
oan sisken masrol nu ke facl sum uh.
17 Nunak munas, lela nu sesr in fahsr sasla in acn sum. Kut, ac cow natusr, fah tia
kuhfla liki inkanek lulap in utyak nu in ima lom ku ima in grape sunom, ac kut ac
fah tia nim kof ke lufin kof lowos uh. Kut ac fahsr na fin inkanek lulap ah, nwe ke
kut alukela facl sum uh.”
18 Tokosra lun mwet Edom el topuk ac fahk, “Nga tia lelu kowos in fahsr sasla facl
sesr uh! Kowos fin srike in oru, kut ac illa mweuni kowos.”
19 Na mwet Israel uh fahk, “Kut ac fahsr na ke innek lulap uh, na kut, ku kosro natusr
uh, fin nim kutena kof ke facl sum, kut fah moli. Pwayena ma kut enenu pa kut in
fahla sasla facl sum uh.”
20 Na tokosra sac sifilpa fahk, “Mo! Kut tiana lela!” Na mwet Edom elos illa ke un
mwet mweun na lulap ac ku se in mweuni mwet Israel.
21 Ke sripen mwet Edom uh tia lela mwet Israel in fahla fin acn selos, na mwet
Israel forla ac ut ke sokona inkanek.

Misa Lal Aaron

22 Mwet Israel nukewa mukuiyak liki acn Kadesh ac tuku nu Fineol Hor,
23 nu ke masrol lun acn Edom. Ac LEUM GOD El fahk nu sel Moses ac Aaron,
24 “Aaron el ac tia wi ilyak nu in facl se su nga wulela in sang nu sin mwet Israel.
El ac misa ke sripen komtal tuh lain ma nga sapkin in acn Meribah.
25 Eisal Aaron ac Eleazar wen natul, ac utyak nu Fineol Hor.
26 Na sarukla nuknuk loeloes lun mwet tol lal Aaron we, ac sang nokmulang Eleazar.
Aaron el ac misa ingo.”

---

* **20:13** ***Meribah:*** kalmen Meribah in kas Hebrew pa “torkaskas”.

27 Moses el oru oana ke LEUM GOD El sapkin. Eltal fanyak nu Fineol Hor ye mutun
mwet Israel nukewa.
28 Ac Moses el sarukla nuknuk in mwet tol lal Aaron ac sang nokmulang Eleazar.
Na Aaron el misa ingo fin mangon eol uh, ac Moses ac Eleazar tufoki liki fineol uh.
29 Ke mwet Israel elos lohngak lah Aaron el misa, elos nukewa tung ac eoksra kacl
ke len tolngoul.

21

Mwet Israel Kutangla Mwet Canaan

1 Ke tokosra lun acn Arad, su oan layen eir in acn Canaan, el lohngak lah mwet Israel
elos tuku sun acn Atharim, el som mweunelos ac sruokya kutu selos.
2 Na mwet Israel elos orala sie wulela na ku nu sin LEUM GOD: "Kom fin lela kut
in kutangla mwet inge, kut ac kisakunuloswot nu sum* oayapa siti selos, ac kut ac
fah kunauselosla."
3 LEUM GOD El lohngolos ac kasrelos kutangla mwet Canaan. Ouinge mwet Israel
arulana sukelosla ac siti selos, ac sang inen acn sac Hormah.†

Serpent Soko Orekla Ke Bronze

4 Mwet Israel som liki Fineol Hor, ac ut ke inkanek ma som nu ke Meoa Srusra, tuh elos
in ut na sisken facl sin mwet Edom. Tusruktu ke elos srak fahsr, mwet uh semutengla
5 ac kaskas lain God ac Moses. Elos torkaskas ac fahk, "Efu kom ku uskutme liki
acn Egypt kut in tuh misa in acn mwesis se inge, yen wanginna mongo ac kof we?
Kut tasak ke mwe mongo koluk inge!"
6 Na LEUM GOD El supwala serpent pwasin nu inmasrlon mwet uh, ac mwet Israel
puspis ngalnguli ac misa.
7 Ac mwet uh tuku nu yorol Moses ac fahk, "Kut orekma koluk ke kut kaskas lain
LEUM GOD ac lain kom. Pre nu sin LEUM GOD Elan usla serpent inge." Ke ma inge
Moses el pre ke mwet uh.
8 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses elan orala soko serpent osra, ac likiya mutun
soko sak ah, tuh kutena mwet su ngalnguli fin ngetak nu kac, elos fah moul ac tia
misa.
9 Ouinge Moses el orala soko serpent ke bronze ac likiya fin soko sak. Na kutena
mwet su ngalnguli, elos ac ngetak nu ke serpent bronze soko ah, ac moul.

Liki Fineol Hor Nu Ke Infahlfal Lun Mwet Moab

10 Mwet Israel elos sifil mukuiyak ac tulokunak lohm nuknuk selos in acn Oboth.
11 Toko elos som liki acn sac, ac tulokunak nien aktuktuk selos ke mahnum lun
Abarim in acn mwesis kutulap in facl Moab.
12 Na elos sifilpa mukuiyak liki acn we ac aktuktuk ke infahlfal Zered.
13 Elos sifilpa mukuiyak liki acn we ac tuku nu layen epang in Infacl Arnon ac
aktuktuk we, ke yen mwesis se su fahla nwe ke facl sin mwet Amor. (Infacl Arnon pa
masrol lun facl sin mwet Moab ac mwet Amor.)
14 Pa sis *Book In Mweun Lun* LEUM GOD sramsramkin "...siti srisrik Waheb ke ipin
acn lun Suphah, ac infahlfal uh, ac Infacl Arnon,
15 ac acn oatu ke infahlfal se ma fahla nwe ke siti srisrik Ar, ac suwosang nwe ke
masrol lun acn Moab."
16 Liki acn we elos som na nwe ke sie acn pangpang Lufin Kof, acn se ma LEUM GOD
El fahk nu sel Moses, "Usani mwet uh nu sie, ac nga ac fah sang kof nu selos."

20:28 Exo 29:29; Oek 33:38; Dut 10:6 **21:1** Oek 33:40 * **21:2** ***kisakunuloswot nu sum:*** kutena ma su elos kisakin ke lumah se inge, ac fah ma na lun Leum God, ac wangin mwet ku in orekmakin — ma inge eneneyuk na in kunausyukla. † **21:3** ***Hormah:*** kalmen Hormah in kas Hebrew pa "sukela". **21:4** Dut 2:1 **21:5** 21:5–6; 1 Cor 10:9 **21:9** 2 Tok 18:4; Jn 3:14

17 In pacl sac mwet Israel uh yuk on soko inge:
“Lufin kof uh, unonak;
Kut ac fah onkakin kom ke soko on.
18 Lufin kof pukpukyak sin leum uh,
Ac sin mwet kol lun mwet uh;
Pukpukyak ke soko scepter lun tokosra,
Oayapa ke sikal lun mwet kol lalos.”
Elos mukuiyak liki yen mwesis nu Mattanah,
19 ac liki acn we elos som na nwe Nahaliel, ac liki acn Nahaliel me nu Bamoth,
20 ac liki acn Bamoth nu infahlfal in acn lun mwet Moab, ye mangon eol Pisgah, su oan ngeta nu fin acn mwesis.

Kutangyukla Tokosra Sihon Ac Tokosra Og (Deuteronomy 2:26—3:11)

21 Na mwet Israel supwala mwet utuk kas nu sel Sihon, tokosra lun mwet Amor, ac fahk:
22 “Nunak munas, lela nu sesr in fahsr sasla in acn sum. Kut, ac cow natusr, fah tia kuhfla liki inkanek lulap in utyak nu in ima lom ku ima in grape sunom, ac kut ac fah tia nim kof ke lufin kof lowos uh. Kut ac fahsrna fin inkanek lulap ah, nwe ke kut alukela facl sum uh.”
23 Tusruktu Tokosra Sihon el tiana fuhlela mwet Israel in fahla fin acn sel. El orani un mwet mweun lal ac illa som nu Jahaz in acn mwesis, ac mweuni mwet Israel.
24 Tusruktu mwet Israel elos onela mwet puspis sin mwet lokoalok lalos ke mweun sac, ac sruokya acn selos, mutawauk ke Infacl Arnon nwe ke Infacl Jabbok layen epang, aok nwe ke sun masrol lun mwet Ammon uh, mweyen masrol se ingan musaiyukla arulana ku!
25 Na mwet Israel uh kutangla siti nukewa sin mwet Amor, weang Heshbon ac inkul nukewa ma oan apkuran nu we, na elos oakwuki we.
26 Heshbon pa capital siti lal Tokosra Sihon lun mwet Amor, su tuh mweun lain tokosra lun mwet Moab meet, ac eisla acn lal nukewa fahla na nwe Infacl Arnon.
27 Pa oru mwet ma yuk pas uh onkakin mu,
“Fahsru nu Heshbon, siti sel Tokosra Sihon!
Kut kena liye in sifilpa musaiyukyak ac akwoyeyukla.
28 Sie pacl ah, in siti se inge Heshbon,
Un mwet mweun lal Sihon illa oana sie e.
Elos kunausla siti Ar in acn Moab
Ac sukela inging sisken infacl Arnon.
29 We nu suwos, mwet Moab!
Kowos su alu nu sin Chemosh,‡
kowos arulana musalla!
God lowos uh oru tuh mukul we uh in mwet kakaing,
Ac mutan we elos mwet sruoh lal Tokosra Sihon lun mwet Amor.
30 Tusruktu fwilin tulik natulos kunausyukla,
Mutawauk Heshbon lac na nwe Dibon,
Liki acn Nashim nwe Nophah, apkuran nu Medeba.”
31 Ouinge mwet Israel oakwuki in acn lun mwet Amor,
32 ac Moses el supwala kutu mwet kalngeyuk nu ke siti Jazer in konauk lah elos ac mweuni fuka acn we. Mwet Israel elos sruokya siti sac wi inkul nukewa ma oan apkuran nu we, ac lusak mwet Amor su muta we.
33 Toko mwet Israel forla ac ut ke inkanek nu Bashan, ac tokosra Og lun Bashan el illa us un mwet mweun lal in mweunelos in acn Edrei.

21:28 21:28–29; Jer 48:45–46 ‡ **21:29** ***Chemosh:*** liye ke Kalmen Kutu Kas.

34 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Nik kom sangeng sel. Nga ac oru tuh kom in
kutanulla, ac mwet lal nukewa ac acn sel. Oru nu sel oana ma kom tuh oru nu sel
Sihon, tokosra lun mwet Amor, su leumi acn Heshbon.”
35 Ouinge mwet Israel elos unilya Tokosra Og, ac wen natul ac mwet lal nukewa —
wangin mwet painmoulla — na elos oakwuki in acn sel.

22

Tokosra Lun Moab Sapla Solal Balaam

1 Mwet Israel mukuiyak som ac tulokunak lohm nuknuk selos yen tupasrpasr in acn
Moab, layen kutulap in Infacl Jordan ma tulanang Jericho.
2 Ke Balak wen natul Zippor, su tokosra lun Moab, el lohng ke ma mwet Israel oru nu
sin mwet Amor ac pisen mwet Israel ma oasr we,
3 el, ac mwet lal nukewa, mutawauk in sangeng ac rarrar.
4 Mwet Moab fahk nu sin mwet kol lun mwet Midian, “Ac tia paht un mwet se inge
ac sukela ma nukewa raunikutyak inge, oana ke soko cow mukul kangla nufon mah
ke ima uh.” Ouinge Tokosra Balak
5 el supwala mwet utuk kas in solalma Balaam wen natul Beor, su muta Pethor
apkuran nu Infacl Euphrates in acn Amaw. Elos us kas inge sel Balak nu sel Balaam:
“Nga ke akkalemye nu sum lah mutunfacl nufon se tuku Egypt me. Mwet inge osralik
yen nukewa, ac nunku in eisla acn sik uh.
6 Elos ku liki kut, ke ma inge nunak munas fahsru fahkla sie kas in selnga nu faclos
keik. Na sahp kut fah ku in kutangulosla ac luselosyak liki acn uh. Nga etu lah ke kom
akinsewowoye sie mwet, el insewowo, ac ke kom selngawi sie mwet, el selngawiyuk.”
7 Ouinge kewana mwet kol lun mwet Moab ac lun mwet Midian elos us mani in moli
selnga, ac som nu yorol Balaam, ac fahkang kas lal Balak nu sel.
8 Balaam el fahk nu selos, “Mongla yorosr ofong, ac lutu nga fah fahkak nu suwos
kutena ma LEUM GOD El fahk nu sik.” Na mwet kol lun mwet Moab elos muta yorol
Balaam.
9 God El tuku nu yorol Balaam ac siyuk sel, “Su mwet muta yurum inge?”
10 El topuk, “Tokosra Balak lun mwet Moab el supwalosme in fahk nu sik
11 lah mutunfacl se tuku Egypt me ac oalik fin acn uh nufon. El lungse nga in
selngawelos kacl, tuh elan ku in mweunelos ac luselosla.”
12 God El fahk nu sel Balaam, “Nik kom wi mwet inge som. Nga akinsewowoye tari
mwet Israel, na pa kom in tia selngawelos.”
13 Lotutang tok ah, Balaam el som nu yurin mwet lal Balak ac fahk, “Folokla nu yen
suwos. LEUM GOD El tia lela nga in wi kowos som.”
14 Ouinge elos folokla nu yorol Balak ac fahkang nu sel lah Balaam el srangesr
welulos.
15 Na Balak el supwala sie u in mwet kol pus liki u se meet ah, ac fulat lukelos.
16 Elos som nu yorol Balaam ac fahkang kas lal Balak inge: “Nga kwafe kom in tuku
na! Nimet sang kutena ma in ikolkomi.
17 Nga ac moli nu sum ke sie lupa na yohk. Ma nukewa kom fahk an nga ac oru.
Nunak munas, fahsru ac selngawiya mwet inge keik.”
18 Tusruktu Balaam el topkolos ac fahk, “Balak el finne ase luk silver ac gold nukewa
in lohm sel, nga enenu na in oru oana ma LEUM GOD luk El sapkin nu sik. Nga tia
ku in akyokyela ku aksrikyela sap lal.
19 Ke ma inge, nunak munas mongla yorosr ofong oana u se meet ah, na nga fah
ku in etu lah ac oasr pac ma LEUM GOD El ac fahk nu sik.”

22:5 Oek 31:8; 2 Pet 2:15–16; Jud 11

20 Ke fong sac God El tuku nu yorol Balaam ac fahk, “Mwet inge fin siyuk kom in welulos som, akola kom in welulos. Tusruktu oru na ma nga fahk nu sum uh.”
21 Ouinge Balaam el tukakek ke lotutang tok ah, akoela donkey natul ah, ac wi mwet kol Moab ah som.

Balaam Ac Donkey Soko Natul

22 God El kasrkusrak lah Balaam el wi som, na ke Balaam el kasrusr lin donkey natul, ac mwet kulansap luo lal atlol, lipufan lun LEUM GOD tuyak kosrala inkanek uh.
23 Ke donkey soko ah liyauk lipufan se tu we ac sruok cutlass se, el kuhfla liki inkanek uh ac som nu inimae. Balaam el sringil donkey soko ah ac tolokunulma nu inkanek uh.
24 Na lipufan sac tui ke soko inkanek oasriksrik inmasrlon ima in grape luo, ac oasr pot fulat siska lac lac.
25 Ke donkey soko uh liyauk lipufan sac, el kalukyang nu ke sisken soko pot uh ac itungya nial Balaam nu kac. Balaam el sifilpa sringil donkey natul uh.
26 Na lipufan sac sifilpa kilukyak nu meet, tui ke sie acn iktok ma wangin na pwaye acn mwet ku in aikil we.
27 Na ke donkey soko ah liye lipufan sac, el ona infohk ah. Balaam el foloyak ac sifilpa srunglul ke sak soko sel.
28 Na LEUM GOD El sang ku nu sin donkey ah in sramsram, na el fahk nu sel Balaam, “Mea nga oru koluk nu sum? Efu ku kom uniyu pacl tolu lac?”
29 Balaam el topuk, “Mweyen kom oru oana ngan arulana lalfon! Funu oasr cutlass sik, nga lukun unikomi na.”
30 Donkey el sifilpa fahk, “Ya tia nga na pa donkey soko ma kom nuna kasrusr fac in moul lom nufon? Mea, oasr pacl nga oru ouinge nu sum meet?”
El topuk, “Wangin.”
31 Na LEUM GOD El oru tuh Balaam elan ku in liyauk lipufan sac ke el tu sruok cutlass natul; ac Balaam el faksufi nu infohk uh.
32 Lipufan sac siyuk sel, “Efu ku kom uni donkey nutum ouinge pacl tolu lac? Nga tuku in tuh kosrekomla, mweyen kom tia enenu in orala fahsr se lom inge.
33 A donkey nutum uh liyeyuyak ac kuhfla liki inkanek uh pacl tolu. El funu tia kuhfla, nga lukun unikomi ac molella.”
34 Balaam el topuk, “Nga orekma koluk. Nga tiana etu lah kom tu inkanek uh in kosreyula. Tusruktu inge kom fin nunku mu tia wo nga in som, na tari nga ac folokla nu yen sik.”
35 A lipufan sac fahk nu sel, “Wi na mwet inge som, tusruktu kom fah fahk na ma nga ac sap kom in fahk uh.” Ouinge Balaam el wi mwet uh som.

Balak El Paingul Balaam

36 Ke Balak el lohngak lah Balaam el tuku, el som in osun nu sel in acn Ar, sie siti su oan sisken Infacl Arnon ke masrol lun Moab.
37 Balak el fahk nu sel, “Efu kom tia tuku ke nga tuh suli kom meet ah? Ya kom nunku mu nga tia ku in moli wo nu sum?”
38 Balaam el topuk, “Liye, nga pa inge. Tusruktu, ku fuka se luk an? Ma na God El sapkin uh pa nga ac fahk uh.”
39 Ouinge Balaam el welul Balak som nu ke siti srisrik Huzoth,
40 yen Balak el kisakin cow ac sheep we, ac sang kutu ikwen ma inge nu sel Balaam ac mwet kol su welul.

Palu Se Meet Lal Balaam

41 In lotu tok ah, Balak el usalak Balaam nu Bamoth Baal, sie acn su Balaam el ac ku in ngetla ac liye kutu sin mwet Israel ah we.

23

1 Balaam el fahk nu sel Balak, “Etoak itkosr loang an luk inse inge, ac use itkosr cow
mukul ac itkosr sheep mukul.”
2 Balak el oru oana ma fwack nu sel, na el ac Balaam kisakin cow mukul soko ac
sheep mukul soko fin kais sie loang inge.
3 Na Balaam el fahk nu sel Balak, “Tu ke kisa firir lom inge soaneyu ngan fahla ac
liye lah LEUM GOD El ac osun nu sik ku tia. Nga ac fah fahk nu sum ma nukewa ma
El ac akkalemye nu sik.” Ouinge el mukena utyak nu fin inging uh,
4 ac God El osun nu sel. Balaam el fahk nu sel, “Nga etoak tari loang itkosr, ac
kisakin cow mukul soko ac sheep mukul soko fin kais sie loang.”
5 LEUM GOD El fahkang nu sel Balaam ma elan fahk, ac folokunulla nu yorol Balak.
6 Ouinge el folokla ac liye lah Balak el srakna tu sisken mwe kisa firir lal wi mwet
kol nukewa lun Moab.
7 Na Balaam el fahkak kas in palu inge:
“Balak, tokosra lun Moab, el usyume
Liki acn Syria, liki eol kutulap.
El fahk, ‘Fahsru, kaskas keik.
Selngawiya mwet Israel.’
8 Nga ac selngawi fuka elos su God El tia selngawi,
Ku fahk kas in lusla LEUM GOD El fin tia fahk?
9 Nga ku in tu fin eot fulat uh liyalos;
Nga ku in tu fin inging uh intoeinulos.
Sie mutunfacl su mukena muta pa elos;
Elos etu lah akinsewowoyuk elos yohk liki kutena mutunfacl saya.
10 Fwilin tulik nutin Israel uh pus oana kutkut uh,
Arulana pusla, tia ku in oaoala.
Lela len safla luk uh in oana len safla un mwet lun God;
Ac lela nga in misa oana sie mwet suwoswos.”
11 Na Balak el fahk nu sel Balaam, “Mea se kom oru nu sik inge? Nga uskomme kom
in tuh selngawi mwet lokoalok luk, a kom akinsewowoyalos mukena.”
12 El topuk, “Ma na LEUM GOD El sap nga in fahk pa nga ku in fahk uh.”

Kas In Palu Se Akluo Lal Balaam

13 Na Balak el fahk nu sel Balaam, “Fahsru wiyu nu ke sie pac acn ma kom ku in liye
kutu pac sin mwet Israel uh. Na kom fah selngawelos we keik.”
14 El usal nu ke ima lun Zophim fin mangon Eol Pisgah. El etoak pac loang itkosr
we ac kisakin cow mukul soko ac sheep mukul soko fin kais sie loang uh.
15 Balaam el fahk nu sel Balak, “Tu sisken mwe kisa firir lom inge soaneyu, ac nga ac
som osun nu sin God inse ingo.”
16 LEUM GOD El sonol Balaam, ac fahkang nu sel ma elan fahk, na el folokunulla nu
yorol Balak.
17 Ouinge el folokla ac liye lah Balak el srakna tu sisken mwe kisa firir lal uh, wi
mwet kol lun Moab. Balak el siyuk lah mea LEUM GOD El fahk,
18 ac Balaam el fahkak kas in palu inge:
“Balak, wen natul Zippor, fahsru
Ac porongo ma nga ac fahk uh.
19 God El tia oana mwet uh in kaskas kikiap,
Tia mwet se pa El in ikil nunak lal,
Kutena ma El wulela kac El ac orala na;
El kaskas, ac ma El fahk uh orekla.
20 Fwackme nu sik mu nga in akinsewowoye,

Ac God El fin akinsewowoye, nga tia ku in folokunla.
21 Nga akilen mu wangin ma ac akkolukye ku aklokoalokye
Moul lun mwet Israel ke pacl fahsru.
LEUM GOD lalos El welulos;
Elos fahkak kalem lah El pa tokosra lalos.
22 God El usalosme liki acn Egypt;
El mweun kaclos oana soko cow mukul lemnak.
23 Wangin susfa ac wangin inutnut
Ku in orek lain mutunfacl Israel.
Inge mwet uh ac fahk ke Israel,
‘Liyewin ma God El oru!’
24 Mutunfacl Israel el oana soko lion na fokoko;
El tia mongla nwe ke el eiya, kangla,
Ac numla srah ke ma el uniya uh.”
25 Na Balak el fahk nu sel Balaam, “Kom finne srunga selngawi mwet Israel, tuh nimet kom akinsewowoyalos!”
26 Balaam el topuk, “Ya nga tuh tia fahkot nu sum lah ma na LEUM GOD El fahk nu sik pa nga ac oru uh?”

Palu Aktolu Lal Balaam

27 Tokosra Balak el fahk, “Fahsru wiyu, ac nga ac fah uskomla nu ke sie pacna acn. Sahp God El ac lela kom in selngawelos liki acn we nu sik.”
28 Ouinge el usalak Balaam nu fin mangon Eol Peor, su el ku in ngeta we lac nu fin acn mwesis.
29 Balaam el fahk nu sel, “Etoak itkosr loang an nu sik inge, ac use itkosr cow mukul ac itkosr sheep mukul nu yuruk.”
30 Balak el oru oana ke fwack nu sel, ac el kisakin cow mukul soko ac sheep mukul soko fin kais sie loang.

24

1 In pacl se inge, Balaam el etu tari lah LEUM GOD El lungse elan akinsewowoye mwet Israel, ke ma inge el tia enenu in sukok kasru ke susfa, oana el muta oru meet ah. El ngetla nu yen mwesis
2 ac liye mwet Israel lah elos mutangan aktuktuk ke kais sie sruf lalos. Ngun lun God tuku ke ku nu facl,
3 na el fahk kas in palu inge:
“Kas inge ma sel Balaam wen natul Beor,
Kas lun sie mwet su ku in liye arulana kalem,
4 Su ku in lohng ma God El fahk uh.
Mutuk ngetnget na ac oana ngan liye
Sie aruruma sin God Kulana.
5 Lohm nuknuk sin mwet Israel uh arulana kato,
6 Oana tak na loeloes ke sak palm,
Ku ima puspis ma oan sisken soko infacl,
Oana sak aloes ma LEUM GOD El yukwiya,
Ku sak cedar sisken kof uh.
7 Ac fah arulana yohk af nu faclos
Ac elos ac yukwiya fita sunalos ke fohk ma aksroksrokyeyuk.
Tokosra lalos ac fah fulat lukel Agag,
Ac tokosrai lal ac fah fahsrelik nu yen loessula.
8 God El usalosme liki acn Egypt;
El mweun kaclos oana soko cow mukul lemnak.

Elos kontonauk mwet lokoalok lalos,
Itungya srelos, ac kotkoteya sukan pisr natulos.
9 Mutunfacl se inge oana soko lion kulana;
Ke el motul, wangin sie mwet ac pulaik in oaksalak.
Kutena mwet su akinsewowoye Israel ac fah akinsewowoyeyuk.
Ac kutena mwet su selngawel Israel ac fah selngawiyuk."
10 Tokosra Balak el isani paol ke kasrkusrak ac fahk nu sel Balaam, "Nga tuh pangonkomme kom in selngawi mwet lokoalok luk, a pacl tolula kom akinsewowoyalos ac tiana selngawelos.
11 Tari, folokot nu yen sum an! Nga tuh wulela mu nga ac moli yohk nu sum, tuh pa LEUM GOD El kosrala kom in tia eis mwe moul nu sum uh."
12 Balaam el topuk, "Nga tuh fahkang nu sin mwet kom supwama ah mu
13 kom finne ase nufon silver ac gold inkul fulat sum an luk, nga ac tia ku in seakos ma sap lun LEUM GOD nu sik ac sifacna oru kutena ma. Nga ac fahk na ma LEUM GOD El sap ngan fahk mukena."

Kas In Palu Safla Lal Balaam

14 Balaam el fahk nu sel Balak, "Inge nga ac folokla nu yurin mwet luk uh, tusruktu meet liki nga som, nga ac fahkot ma mwet Israel uh ac mau oru nu sin mwet lom ke pacl fahsru uh."
15 Na el fahk kas in palu inge:
"Kas inge ma sel Balaam wen natul Beor,
Kas lun sie mwet su ku in liye arulana kalem,
16 Su ku in lohng ma God El fahk uh
Ac eis etauk su tuku sin El su Fulatlana.
Mutuk ngetnget na ac nga liye
Sie aruruma sin God Kulana.
17 Ke nga ngetla liye pacl fahsru,
Nga liye mutunfacl Israel.
Sie tokosra ac fah sikyak in facl sac, oana sie itu,
Sie tokosra ku ac fah tuku liki facl Israel.
El fah sringilya mwet kol lun acn Moab
Ac kunausla mwet Seth nukewa.
18 El fah kutangla mwet lokoalok lal in acn Edom.
Ac eisla acn lalos uh tuh in ma lal.
Ke pacl se inge, Israel ac nuna kutangla acn puspis saya.
19 Mutunfacl Israel fah fotongolosi nu infohk uh
Ac sukela mwet nukewa ma srakna moul."
20 Na Balaam el liye mwet Amalek, ac el fahk kas in palu inge:
"Amalek pa mutunfacl se ma ku liki nukewa,
Tusruktu saflaiyal el fah wanginla ma pahtpat."
21 In aruruma lal el liye pac mwet Ken, ac el fahk kas in palu inge:
"Acn se ma kowos muta we oakwuki arulana ku,
Oana sie ahng oan yen fulat fin fulu uh.
22 Tusruktu kowos mwet Ken ac fah kunausyukla,
Ke mwet Assyria ac fah uskowosla nu in sruoh."
23 Na Balaam el fahk kas in palu inge:
"Su mwet ma fahsreni in acn epang inge?
24 Mwet mweun ac fah kal tuku Cyprus me;
Elos ac kutangla acn Assyria ac acn Eber
Tusruktu, elos sifacna ac fah wanginla ma pahtpat."

24:9 Gen 49:9; Gen 12:3

25 Na Balaam el mukuiyak ac folokla nu yen sel, ac Balak el oayapa som nu yen sel.

25

Mwet Israel In Acn Peor

1 Ke mwet Israel elos aktuktuk ke Infahlfal Acacia, kutu sin mukul Israel mutawauk
in orek kosro yurin mutan Moab su muta we.
2 Mutan inge suli mukul uh nu ke kufwen akfulatye god lun mwet Moab. Mwet
Israel elos kang mwe mongo ma kisakinyukla ac wi alu nu ke god se pangpang
3 Baal lun Peor. Ouinge LEUM GOD El kasrkusrak selos
4 ac fahk nu sel Moses, "Kom in akosyu in lumah se inge: eis mwet kol nukewa lun
mwet Israel ac fakselosi yen mwet nukewa ku in liye, na nga fah tila kasrkusrak sin
mwet uh."
5 Moses el fahk nu sin mwet kol fulat lun sruf uh, "Kais sie suwos in uniya mwet
nukewa in sruf lowos ma wela alu nu sin Baal lun Peor."
6 Sie sin mwet Israel uh eis sie sin mutan Midian ac usalak nu in lohm nuknuk sel ye
mutal Moses ac mwet Israel nukewa ke pacl se elos muta mwemelil ke nien utyak nu
in Lohm Nuknuk Mutal sin LEUM GOD.
7 Ke Phinehas, wen natul Eleazar, wen natul Aaron mwet tol, el liye ma inge, el
tuyak ac som liki u sac. El srukak osra in fakfuk soko,
8 na el fahsr tukun mukul sac ac mutan sac nu in lohm nuknuk sac, ac kaskeang
nu kacltal kewa. In ouiya se inge mas upa se ma arulana akkolukye Israel uh tui,
9 tusruktu mas se inge uniya tari tausin longoul akosr sin mwet Israel.
10 LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
11 "Ke sripen ma se Phinehas el orala uh, nga tila mulat sin mwet Israel. El koflana
muteng in liye ke mwet uh alu nu sin kutena god sayuk, na pa ingan sripa se oru nga
tia kunauselosla ke kasrkusrak luk uh.
12 Ke ma inge kom fahkang nu sel lah nga ac orala sie wuleang inmasrlok el su fah
oanna nwe tok.
13 El, ac fwilin tulik natul, ac fah mwet tol nwe tok. Ke sripen el ngalkinyu, pa oru
nga nunak munas ke ma koluk lun mwet uh."
14 Inen mukul Israel se su anwuki wi mutan Midian sac pa Zimri wen natul Salu.
Zimri el sifen sie sou lulap in sruf lal Simeon.
15 Inen mutan sac pa Cozbi, acn natul Zur, su pa leum lun sie u lun sou lulap in acn
Midian.
16 Na LEUM GOD El sapkin nu sel Moses,
17 "Tuyak ac mweuni mwet Midian ac kunauselosla,
18 ke sripen ma koluk elos oru nu suwos ke elos tuh kiapwekowosla in acn Peor —
ac ke sripal Cozbi, su tuh anwuki ke pacl se mas upa sac sikyak in acn Peor."

26

Oaoa Lulap Se Akluo

1 Tukun mas upa sac, LEUM GOD El fahk nu sel Moses ac Eleazar wen natul Aaron,
2 "Oru sie oaoa lulap ke pisen mwet uh ke sou nukewa in kais sie sruf lun Israel,
ke mukul nukewa yac longoulyak matwa su fal in wi mweun."
3 Moses ac Eleazar pangon mukul nukewa in toeni in acn mwesis lun Moab, kutulap
in Infacl Jordan, tulanang Jericho. Eltal fahk nu selos,
4 "Kowos in oakla mukul nukewa ma yac longoulyak," oana LEUM GOD El sapkin
nu sel Moses.
Pa inge mwet Israel su tuku liki facl Egypt:

26:1 26:1–51; Oek 1:1–46

5 Sruf lal Reuben pa inge (Reuben pa wounse mukul natul Jacob): sou lulap lal Hanoch, lal Pallu,
6 lal Hezron, ac lal Carmi.
7 Pisen mukul ke sou lulap inge kewa oasr ke angngaul tolu tausin itfoko tolngoul.
8 Fwilin tulik natul Pallu pa Eliab,
9 ac wen natul inge: Nemuel, Dathan, ac Abiram. (Dathan ac Abiram pa tuh solla in mwet kol lun mwet uh. Eltal tuh lainul Moses ac Aaron ke eltal srola wela mwet ke u lal Korah ke pacl se elos tunyuna lain LEUM GOD.
10 Infohk uh mangelik ac okomulosla, ac elos misa welul Korah ac mwet lal ke pacl se e uh onela mwet luofoko lumngaul. Lumah se inge tuh sie mwe akul in sensenkakin mwet Israel nukewa.
11 Tusruktu wen natul Korah tiana anwukla.)
12 Sruf lal Simeon pa inge: sou lulap lal Nemuel, lal Jamin, lal Jachin,
13 lal Zerah, ac lal Shaul.
14 Pisen mukul ke sou lulap inge kewa oasr ke longoul luo tausin luofoko.
15 Sruf lal Gad pa inge: sou lulap lal Zephon, lal Haggi, lal Shuni,
16 lal Ozni, lal Eri,
17 lal Arod, ac lal Areli.
18 Pisen mukul ke sou lulap inge kewa oasr ke angngaul tausin lumfoko.
19 Sruf lal Judah pa inge: (Wen luo natul Judah pa Er ac Onan, tuh eltal misa na in acn Canaan.)
20 Sou lulap lal Shelah, lal Perez, ac lal Zerah.
21 Fwilin tulik natul Perez pa tulik natul Hezron, ac tulik natul Hamul.
22 Pisen mukul ke sou lulap inge kewa oasr ke itngoul onkosr tausin lumfoko.
23 Sruf lal Issachar pa inge: sou lulap lal Tola, lal Puah,
24 lal Jashub, ac lal Shimron.
25 Pisen mukul ke sou lulap inge kewa oasr ke onngoul akosr tausin tolfoko.
26 Sruf lal Zebulun pa inge: sou lulap lal Sered, lal Elon, ac lal Jahleel.
27 Pisen mukul ke sou lulap inge kewa oasr ke onngoul tausin lumfoko.
28 Sruf luo lal Joseph, pa Manasseh ac Ephraim, wen luo natul.
29 Sruf lal Manasseh pa inge: Machir wen natul Manasseh pa papa tumal Gilead, ac sou lulap takla inge, takme tokol Gilead, su papa matu tumalos:
30 sou lulap lal Iezer, lal Helek,
31 lal Asriel, lal Shechem,
32 lal Shemida, ac lal Hepher.
33 Zelophehad wen natul Hepher, wangin wen natul, a acn mukena — inelos pa Mahlah, Noah, Hoglah, Milcah, ac Tirzah.
34 Pisen mukul ke sou lulap inge kewa oasr ke lumngaul luo tausin ac itfoko.
35 Sruf lal Ephraim pa inge: sou lulap lal Shuthelah, lal Becher, ac lal Tahan.
36 Sou lulap lal Eran mutawauk yorol Shuthelah.
37 Pisen mukul ke sou lulap inge kewa oasr ke tolngoul luo tausin ac lumfoko. Sou lulap inge kewa ma tuku kacl Joseph.
38 Sruf lal Benjamin pa inge: sou lulap lal Bela, lal Ashbel, lal Ahiram,
39 lal Shephupham, ac lal Hupham.
40 Sou lulap lal Ard ac lal Naaman mutawauk kacl Bela.
41 Pisen mukul ke sou lulap inge kewa oasr ke angngaul limekosr tausin ac onfoko.
42 Sruf lal Dan pa inge: sou lulap lal Shuham.
43 Pisen mukul ke sou lulap se inge oasr ke onngoul akosr tausin ac angfoko.
44 Sruf lal Asher pa inge: sou lulap lal Imnah, lal Ishvi, ac lal Beriah.

26:9 Oek 16:1–35

45 Sou lulap lal Heber ac lal Malchiel mutawauk kacl Beriah.
46 Oasr acn se natul Asher, inel pa Serah.
47 Pisen mukul ke sou lulap inge kewa oasr ke lumngaul tolu tausin ac angfoko.
48 Sruf lal Naphtali pa inge: sou lulap lal Jahzeel, lal Guni,
49 lal Jezer, ac lal Shillem.
50 Pisen mukul ke sou lulap inge kewa oasr ke angngaul limekosr tausin ac angfoko.
51 Pisen mukul Israel nukewa toeni orala tausin onfoko sie ac itfoko tolngoul.
52 LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
53 "Kitalik acn uh nu sin sruf nukewa, fal nu ke pisen mwet ke kais sie sruf.
54 Nu sin sie sruf lulap kom fah sang sie acn yohk tuh in acn selos, ac nu sin sie sruf srisrik kom fah sang sie acn srisrik tuh in acn selos. Sang nu sin sruf nukewa sie acn fal nu ke pisalos.
55 Tusruktu acn an ac fah kitakatelik ke fa; fal nu ke inen papa tumun kais sie sruf.
56 Sruf lulap ac fah usrui acn lulap, ac sruf srisrik ac fah usrui acn srisrik.
57 Sruf lal Levi pa inge: sou lulap lal Gershon, lal Kohath, ac lal Merari.
58 Fwilin tulik natulos pa ke sou lal Libni, lal Hebron, lal Mahli, lal Mushi, ac lal Korah. Kohath pa papa tumal Amram,
59 su tuh payukyak sel Jochebed, acn natul Levi. Jochebed el tuh isusla in acn Egypt, ac el osweang nu sel Amram wen luo: Aaron ac Moses, ac acn se, Miriam.
60 Oasr wen akosr natul Aaron: inelos pa Nadab, Abihu, Eleazar, ac Ithamar.
61 Nadab ac Abihu eltal misa ke sripen eltal tuh orek kisa nu sin LEUM GOD ke sie e tia mutal.
62 Pisen mukul in sruf lal Levi su malem seyak matwa, oasr ke tausin longoul tolu. Elos oaoala sayen mwet Israel nukewa, ke sripen wangin acn itukyang lalos ke acn lun Israel.
63 Sou lulap inge nukewa simla sel Moses ac Eleazar pacl se elos eis oaoa lulap ke mwet Israel in acn mwesis lun Moab, su oan layen nu kutulap ke Infacl Jordan tulanang Jericho.
64 Wangin siefanna mukul lula ke oaoa se meet ma Moses ac Aaron tuh oru yen mwesis Sinai.
65 LEUM GOD El tuh fahk mu elos nukewa ac misa yen mwesis, sayal Caleb wen natul Jephunneh, ac Joshua wen natul Nun.

27

Acn Natul Zelophehad

1 Mahlah, Noah, Hoglah, Milcah, ac Tirzah pa acn natul Zelophehad, wen natul Hepher su wen natul Gilead, wen natul Machir, wen natul Manasseh, wen natul Joseph.
2 Elos som ac tu ye mutal Moses ac Eleazar mwet tol, oayapa ye mutun mwet kol ac sruf nukewa lun mwet Israel ke acn in utyak nu ke Lohm Nuknuk Mutal sin LEUM GOD ac fahk,
3 "Papa tumasr el tuh misa yen mwesis, a wangin wen natul. El tia sie sin mwet welul Korah su tunyuna lain LEUM GOD. El misa ke ma koluk lal sifacna.
4 Ya mweyen na wangin wen natul papa, pa in wanginla inel liki mwet Israel? Ase ip lasr ke acn lun sou lun papa tumasr."
5 Na Moses el sang mwe siyuk lalos nu sin LEUM GOD
6 ac LEUM GOD El fahk nu sel,
7 "Pwaye ma acn natul Zelophehad inge siyuk uh. Sang ip lalos ke acn lun sou lun papa tumalos. Lela usru lun papa tumalos in itukyang nu selos.

26:52 26:52–56; Oek 34:13; Jos 14:1–2 **26:60** Oek 3:2 **26:61** Lev 10:1–2; Oek 3:4 **26:65** Oek 14:26–35 **27:7** Oek 36:2

8 Fahk nu sin mwet Israel lah kutena mukul su misa ac wangin wen natul, na acn
natul fah usrui ma lal.
9 Fin wangin acn natul, na tamulel lal fah usrui acn sel.
10 Fin wangin pac tamulel lal, tamulel lun papa tumal pa ac eis usru sac.
11 Fin wangin tamulel wien papa tumal, na sie mwet in sou sac ma fototo emeet nu
sel pa ac eis usru lal oana ma lal sifacna. Mwet Israel uh in karingin oakwuk ku se
inge oana ke nga, LEUM GOD, sapkin nu sum."

Solla Joshua In Aolul Moses
(Deuteronomy 31:1–8)
12 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Fanyak nu Fineol Abarim ac ngetla nu fin facl
se ma nga ac sang nu sin mwet Israel.
13 Tukun kom liye tari, kom ac misa, oana Aaron tamulel lom,
14 mweyen komtal kewa utuk nunak lain ma nga sapkin yen mwesis Zin. Ke pacl
se mwet in sruf nukewa elos torkaskas lainyu Meribah, komtal srunga akkalemye ku
mutal luk ye mutalos." (Meribah pa unon in kof se Kadesh in acn mwesis Zin.)
15 Na Moses el pre ac fahk,
16 "O LEUM GOD, moul lun ma moul nukewa tuku sum me. Nga pre tuh kom in
srisrngiya sie mwet su ku in kol mwet inge,
17 ac su ku pac in kololos in pacl in mweun, tuh mwet inge nukewa fah tia oana
sheep su wangin mwet shepherd la."
18 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Eisal Joshua wen natul Nun, ac filiya poum fin
sifal, mweyen Ngun lun God oan in el.
19 Sap elan tu ye mutal Eleazar mwet tol, oayapa ye mutun mwet Israel nukewa,
na kom fah akkalemye nu selos nukewa lah el pa ac aol kom.
20 Sang nu sel kutu ku ac wal lom sifacna, tuh sruf nukewa lun mwet Israel fah
aksol.
21 El ac fah tupanul Eleazar mwet tol, su ac fah suk lungse luk ke el ac orekmakin
Urim ac Thummim. In ouiya se inge, Eleazar el ac fahk nu sel Joshua ac mwet Israel
nukewa ma elos ac oru."
22 Moses el oru oana ma LEUM GOD El sapkin nu sel. El oru tuh Joshua elan tu ye
mutal Eleazar mwet tol ac ye mutun sruf nukewa lun Israel.
23 Na Moses el filiya paol fin sifal Joshua, oana ma LEUM GOD El sapkin, ac el fahkak
lah Joshua pa ac aolul.

28

Mwe Kisa Nu Ke Pacl Nukewa
(Exodus 29:38–46)
1 LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
2 elan sapkin nu sin mwet Israel in sang mwe mongo ma fal in kisakinyuk nu sin
God ke pacl pakiyuki nu kac, su fohlo uh akinsewowoyal.
3 Pa inge mwe mongo ma fal in kisakinyuk nu sin LEUM GOD: kais sie len, kisakin
sheep fusr mukul lukwa yac se matwa su wangin kutena ma koluk ke mano.
4 Kisakin soko sheep fusr inge ke lotutang, ac ma soko ngia ke ekela.
5 Ke kais soko sheep inge, sang pac paun in flao luo ma karkarak ke cup akosr ke
oil in olive wowo tuh in mwe kisa wheat.
6 Pa inge mwe kisa firir ma eneneyuk in orek ke len nukewa, su tuh mutawauk
orek Fineol Sinai — sie mwe kisa mongo ma orek ke e, su fohlo uh akinsewowoye
LEUM GOD.

27:12 27:12–14; Dut 3:23–27; 32:48–52 **27:14** Oek 20:7–13 **27:17** 1 Tok 22:17; Ezk 34:5; Mt 9:36; Mk 6:34
27:18 Exo 24:13 **27:21** Exo 28:30; 1 Sam 14:41; 28:6 **27:23** Dut 31:23

7 Okoala cup akosr ke wain sisken loang uh tuh in weang sheep fusr soko meet ah.
8 Ke ekela, kisakin sheep fusr soko aklukwa in lumah se na ma orek ke mwe kisa ke lotutang, wi kisa wheat ac kisa wain nu kac. Kisakin ma inge oana sie mwe kisa mongo orek ke e, su fohlo uh akinsewowoye LEUM GOD.

Mwe Kisa Ke Len Sabbath

9 Ke len Sabbath, kisakin lukwa sheep fusr mukul yac se matwa su wangin kutena ma koluk ke mano, wi paun in flao akosr karak ke oil in olive tuh in mwe kisa wheat, oayapa mwe kisa ke wain.
10 Mwe kisa firir se inge ac orek ke len Sabbath nukewa, in weang pacna mwe kisa lun len nukewa wi mwe kisa wain uh.

Mwe Kisa Ke Len Se Meet Ke Kais Sie Malem

11 Ke len se emeet ke malem nukewa, kisakin sie mwe kisa firir nu sin LEUM GOD ke cow mukul fusr lukwa, sheep mukul soko, itkosr sheep fusr mukul yac sie matwa, ac kewana in wangin kutena ma koluk ke mano.
12 In akfalye mwe kisa wheat, sang onkosr paun in flao karyak ke oil in olive in wi kais soko cow mukul, ac paun akosr ke flao in wi sheep mukul soko;
13 ac paun luo ke flao in wi kais soko sheep fusr. Mwe kisa firir inge pa sie mwe kisa mongo ma orek ke e, su fohlo uh akinsewowoye LEUM GOD.
14 Srikasrak nu ke mwe kisa wain uh pa quart luo in wi kais soko cow mukul, quart se tafu in wi sheep mukul soko, ac quart se in wi kais soko sheep fusr. Pa inge oakwuk nu ke mwe kisa firir ke len se emeet ke malem nukewa in yac se.
15 In weang mwe kisa firir lun kais sie len wi mwe kisa wain uh, kisakin soko nani mukul tuh in sie mwe kisa ke ma koluk.

Mwe Kisa Ke Kufwen Bread Tia Akpulol
(Leviticus 23:5–14)

16 Kufwen Alukela uh ma orek in akfulatye LEUM GOD ac fah orek ke len aksingoul akosr ke malem se meet.
17 Na ke len aksingoul limekosr in malem sac, sie pac kufwa ac fah orek ke lusen len itkosr. In len inge kewa, ma ac mongo uh pa bread wangin mwe pulol kac.
18 Ke len se emeet lun kufwa se inge kowos fah tukeni in alu, ac tia oru kutena orekma.
19 Oru sie mwe kisa firir nu sin LEUM GOD, su sie mwe kisa mongo ma orek ke e. Kisakin cow mukul fusr lukwa, sheep mukul soko, ac sheep fusr mukul itkosr, yac sie matwa — nufonna in wangin kutena ma koluk ke mano.
20 Mwe kisa wheat in orek ke flao karkar ke oil in olive: paun onkosr in wi kais soko cow mukul, paun akosr in wi sheep mukul soko,
21 ac paun luo in wi kais soko sheep fusr.
22 Kisakin pac soko nani mukul in mwe kisa ke ma koluk, ac in ouiya se inge kom fah oru alu in aknasnas ke mwet uh.
23 Oru ma inge in weang mwe kisa firir ma orek ke lotutang nukewa.
24 In lumah sacna, ke len itkosr kowos in kisakin mwe kisa mongo ma orek ke e, su fohlo uh akinsewowoye LEUM GOD. Oru ma inge in weang mwe kisa firir ke len nukewa, ac mwe kisa wain.
25 Ke len se akitkosr kowos in tukeni alu, ac tia oru kutena orekma.

Mwe Kisa Ke Kufwen Kosrani
(Leviticus 23:15–22)

26 Ke len in kisakin fahko se meet lun kosrani, ke kowos sang mwe kisa ke wheat sasu nu sin LEUM GOD, kowos in tukeni in alu, ac tia oru kutena orekma.

28:16 Exo 12:1–13; Dut 16:1–2 **28:17** 28:17–25; Exo 12:14–20; 23:15; 34:18; Dut 16:3–8 **28:26** 28:26–31; Exo 23:16; 34:22; Dut 16:9–12

27 Oru sie mwe kisa firir, su fohlo uh mwe akinsewowoye LEUM GOD: lukwa cow
fusr mukul, soko sheep mukul, ac itkosr sheep fusr mukul yac se matwa — kewana
in wangin kutena ma koluk ke mano.
28 Akfalye srikasrak ke mwe kisa wheat, ma orek ke flao karyak ke oil in olive:
paun onkosr in wi kais soko cow mukul, paun akosr in wi sheep mukul soko ah,
29 ac paun luo in wi kais soko sheep fusr.
30 Kisakin pac soko nani mukul in mwe kisa ke ma koluk, ac in ouiya se inge kom
fah oru alu in aknasnas ke mwet uh.
31 Kisakin ma inge oayapa mwe kisa wain, in weang mwe kisa firir lun len nukewa
ac mwe kisa wheat.

29

Mwe Kisa Ke Kufwen Yac Sasu
(Leviticus 23:23–25)

1 Ke len se emeet in malem se akitkosr, kowos fah tukeni in alu, ac tia oru kutena
orekma. Ke len sac kowos in uk mwe ukuk uh.
2 Kisakin sie mwe kisa firir nu sin LEUM GOD, su fohlo uh mwe akinsewowoyal:
soko cow fusr mukul, soko sheep mukul, ac itkosr sheep fusr mukul yac se matwa —
kewana in wangin kutena ma koluk ke mano.
3 Akfalye srikasrak ke mwe kisa wheat, ma orek ke flao karyak ke oil in olive: paun
onkosr in wi cow mukul soko, paun akosr in wi sheep mukul soko ah,
4 ac paun luo in wi kais soko sheep fusr.
5 Kisakin pac soko nani mukul in mwe kisa ke ma koluk, ac in ouiya se inge kom
fah oru alu in aknasnas ke mwet uh.
6 Kisakin ma inge in weang mwe kisa firir lun len se oemeet lun malem, wi mwe
kisa wheat nu kac, oayapa mwe kisa firir ke len nukewa wi mwe kisa wheat ac wain
nu kac. Foulin mwe kisa mongo inge ma orek ke e uh akinsewowoye LEUM GOD.

Mwe Kisa Ke Len In Eela Ma Koluk
(Leviticus 23:26–32)

7 Ke len se aksingoul in malem akitkosr uh, kowos in tukeni ac alu. Kowos in tia kang
kutena mwe mongo, ku oru kutena orekma.
8 Kisakin sie mwe kisa firir nu sin LEUM GOD, su fohlo uh mwe akinsewowoyal:
soko cow fusr mukul, soko sheep mukul, ac itkosr sheep fusr mukul yac se matwa —
kewana in wangin kutena ma koluk ke mano.
9 Akfalye srikasrak ke mwe kisa wheat, ma orek ke flao karyak ke oil in olive: paun
onkosr in wi cow mukul soko, paun akosr in wi sheep mukul soko ah,
10 ac paun luo in wi kais soko sheep fusr.
11 Kisakin pac soko nani mukul in mwe kisa ke ma koluk, in weang pacna nani soko
ma kisakinyuk ke alu in aknasnas ke mwet uh, oayapa mwe kisa firir ke len nukewa
wi mwe kisa wheat ac wain nu kac.

Mwe Kisa Ke Kufwen Iwen Aktuktuk
(Leviticus 23:33–44)

12 Ke len se aksingoul limekosr in malem akitkosr uh, kowos in tukeni ac alu. Oru sie
kufwa in akfulatye LEUM GOD ke lusen len itkosr, ac tia oru kutena orekma.
13 Ke len se emeet, oru sie mwe kisa mongo ma orek ke e nu sin LEUM GOD, su
fohlo uh mwe akinsewowoyal: cow mukul fusr singoul tolkwe, sheep mukul lukwa,
ac sheep fusr mukul singoul akosr yac se matwa — kewana ma inge in wangin kutena
ma koluk ke mano.

29:7 29:7–11; Lev 16:29–34 **29:12** 29:12–38; Lev 23:34; Dut 16:13–15

14 Akfalye srikasrak ke mwe kisa wheat, ma orek ke flao karyak ke oil in olive:
paun onkosr in wi kais soko cow mukul, paun akosr in wi kais soko sheep mukul,
15 ac paun luo in wi kais soko sheep fusr, wi mwe kisa wain ma oakwuk nu kac.
16 Kisakin pac soko nani mukul in mwe kisa ke ma koluk. Oru ma inge in weang
mwe kisa firir ke len nukewa wi mwe kisa wheat ac mwe kisa wain nu kac.
17 Ke len se akluo, kisakin cow fusr mukul singoul lukwa, sheep mukul lukwa, ac
sheep fusr mukul singoul akosr, yac se matwa. Ma inge nukewa in wangin kutena
ma koluk ke mano.
18 Oru pac mwe kisa ke wheat ac mwe kisa wain ke kais soko cow mukul, sheep
mukul, ac sheep fusr, fal nu ke pisalos, oana ma akkalemyeyuk.
19 Oayapa soko nani mukul in mwe kisa ke ma koluk, oapana ma orek ke len se
meet ah.
20 Ke len se aktolu, kisakin cow fusr mukul singoul soko, sheep mukul lukwa, ac sheep
fusr mukul singoul akosr yac se matwa. Ma inge nukewa in wangin kutena ma koluk
ke mano.
21 Oru pac mwe kisa ke wheat ac mwe kisa wain ke kais soko cow mukul, sheep
mukul, ac sheep fusr, fal nu ke pisalos, oana ma akkalemyeyuk.
22 Oayapa soko nani mukul in mwe kisa ke ma koluk, oapana ma orek ke len se
emeet ah.
23 Ke len se akakosr, kisakin cow fusr mukul singoul, sheep mukul lukwa, ac sheep
fusr mukul singoul akosr yac se matwa. Ma inge nukewa in wangin kutena ma koluk
ke mano.
24 Oru pac mwe kisa ke wheat ac mwe kisa wain ke kais soko cow mukul, sheep
mukul, ac sheep fusr, fal nu ke pisalos, oana ma akkalemyeyuk.
25 Oayapa soko nani mukul in mwe kisa ke ma koluk, weang pacna kain kisa nukewa
ma orek fahfahsru ke len se oemeet ah.
26 Ke len se aklimekosr, kisakin cow fusr mukul eu, sheep mukul lukwa, ac sheep fusr
mukul singoul akosr yac se matwa. Ma inge nukewa in wangin kutena ma koluk ke
mano.
27 Oru pac mwe kisa ke wheat ac mwe kisa wain ke kais soko cow mukul, sheep
mukul, ac sheep fusr, fal nu ke pisalos, oana ma akkalemyeyuk.
28 Oayapa soko nani mukul in mwe kisa ke ma koluk, weang pacna kain kisa nukewa
ma orek fahfahsru ke len se oemeet ah.
29 Ke len se akonkosr, kisakin oalkosr cow fusr mukul, sheep mukul lukwa, ac sheep
fusr mukul singoul akosr yac se matwa. Ma inge nukewa in wangin kutena ma koluk
ke mano.
30 Oru pac mwe kisa ke wheat ac mwe kisa wain ke kais soko cow mukul, sheep
mukul, ac sheep fusr, fal nu ke pisalos, oana ma akkalemyeyuk.
31 Oayapa soko nani mukul in mwe kisa ke ma koluk, weang pacna kain kisa nukewa
ma orek fahfahsru ke len se oemeet ah.
32 Ke len se akitkosr, kisakin itkosr cow fusr mukul, sheep mukul lukwa, sheep fusr
mukul singoul akosr yac se matwa. Ma inge nukmewa in wangin kutena ma koluk
ke mano.
33 Oru pac mwe kisa ke wheat ac mwe kisa wain ke kais soko cow mukul, sheep
mukul, ac sheep fusr, fal nu ke pisalos, oana ma akkalemyeyuk.
34 Oayapa soko nani mukul in mwe kisa ke ma koluk, weang pacna kain kisa nukewa
ma orek fahfahsru ke len se oemeet ah.
35 Ke len se akoalkosr, kowos in tukeni ac alu, ac tia oru kutena orekma.
36 Oru sie kisa firir tuh in sie mwe kisa mongo orek ke e nu sin LEUM GOD, su
fohlo uh mwe akinsewowoyal: soko cow fusr mukul, soko sheep mukul, ac sheep
fusr mukul itkosr yac se matwa. Ma inge nukewa in wangin kutena ma koluk ke
mano.

37 Oru pac mwe kisa ke wheat ac mwe kisa wain ke kais soko cow mukul, sheep
mukul, ac sheep fusr, fal nu ke pisalos, oana ma akkalemyeyuk.
38 Oayapa soko nani mukul in mwe kisa ke ma koluk, weang pacna kain kisa nukewa
ma orek fahfahsru ke len se oemeet ah.
39 Pa inge oakwuk nu ke mwe kisa firir, mwe kisa wheat, mwe kisa wain, ac kisa in
akinsewowo ma kowos ac oru nu sin LEUM GOD ke pacl in kufwa ma oakwuki nu
suwos. Ma inge in weang mwe sang kowos sang in akfalye wuleang uh, ac mwe sang
ke engan na lun kais sie mwet in sang.
40 Ouinge Moses el fahk nu sin mwet Israel ma nukewa ma LEUM GOD El sapkin nu
sel.

30

Oakwuk Nu Ke Orek Wuleang

1 LEUM GOD El fahk nu sel Moses elan sang oakwuk inge nu sin mwet kol lun sruf
lun Israel.
2 Ke sie mukul el oru sie wuleang in sang kutena ma nu sin LEUM GOD, ku orek
fulahk mu el ac tui liki kutena ma, elan tia kunausla wulela lal, a elan oru ma nukewa
ma el fahk mu el ac oru.
3 Ke sie mutan fusr su srakna muta in lohm sin papa tumal, el orala sie wuleang in
sang sie ma nu sin LEUM GOD, ku wuleang in tui liki sie ma,
4 el enenu in oru ma nukewa ma el wulela kac ku fulahk kac, sayen papa tumal fin
srukak kas in lain ke el lohng kac.
5 Papa tumal fin tia insese nu ke wuleang lun acn natul ke el lohng kac, na mutan
sac tia enenu in akfalye wuleang lal. LEUM GOD El fah nunak munas nu sel, ke sripen
papa tumal tia lela elan oru.
6 Sie mutan lolap fin orala sie wuleang ke nunak na pwaye lal, ku el finne orala ke el
tia nunkala wo, oayapa el fin wuleang in tui liki sie ma, na toko el payukyak,
7 el enenu in orala ma el wulela ku fulahk kac, sayen mukul tumal fin srukak kas
in lain ke el lohng kac.
8 Mukul tumal fin lohng kac ac tia insese nu ke wulela sac, na mutan sac tia enenu
in akfalye. LEUM GOD El ac fah nunak munas nu sin mutan sac.
9 Sie katinmas ku sie mutan su mukul tumal el sisella, el enenu in liyaung wuleang
nukewa el orala, oayapa ma nukewa ma el wulela mu el ac tui kac.
10 Sie mutan payuk fin orala sie wuleang, ku fulahk ke kutena ma in tui kac,
11 na el enenu in oru ma nukewa el wulela kac, mukul tumal fin lohngak ac tia fahk
kas in lain nu sel.
12 Tusruktu mukul tumal fin lohng ac sap elan tia akfalye, na mutan kial uh fah tia
enenu in akfalye wuleang lal. LEUM GOD El ac nunak munas nu sel, mweyen mukul
tumal ah kutongilya elan tia akfalye wuleang sac.
13 Oasr suwohs lun mukul tumal in akkeye, ku tia akkeye, kutena wuleang ma
mutan kial uh orala.
14 Tusruktu ke len se tukun el lohng ke wuleang sac, a wangin kas in lain lal nu kac,
na mutan sac enenu in orala ma nukewa ma el wulela kac. Mukul tumal el akkeye
kas in wulela lun mutan kial ke el tia srukak kas in kutong ke len se el lohng kac.
15 Tusruktu el fin lain wuleang inge tukun len se el lohng kac, na el pa ac eis mwata
ke sripen wuleang sac tia akfalyeyuk.
16 Pa inge ma LEUM GOD El sapkin nu sel Moses ke kas in wuleang ma sie mutan
lolap el oru ke el srakna muta in lohm sin papa tumal, ku ma sie mutan payuk el oru
ke el muta yurin mukul tumal.

30:2 Dut 23:21–23; Mt 5:33

31

Mweun Lain Mwet Midian

1 LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
2 “Folokin nu sin mwet Midian ke ma elos tuh oru nu sin mwet Israel. Toko, na
kom fah misa.”
3 Ouinge Moses el fahk nu sin mwet uh, “Akola nu ke mweun, tuh kowos fah ku in
tuyak lain mwet Midian ac kalyaelos ke sripen ma elos oru nu sin LEUM GOD.
4 Kowos in supwala kais sie tausin mwet mweun ke kais sie sruf lun Israel.”
5 Ouinge sie tausin mwet solla liki kais sie sruf, orala pisa lulap se ke mwet singoul
luo tausin su akola nu ke mweun.
6 Moses el supwalosla nu ke mweun ye koko lal Phinehas, wen natul Eleazar mwet
tol, su us kufwa ke lohm nuknuk mutal ac mwe ukuk in sulkakin pacl in mweun.
7 Elos mutawauk mweuni mwet Midian oana LEUM GOD El sapkin nu sel Moses,
ac onela mukul nukewa,
8 weang tokosra limekosr lun Midian inge: Evi, Rekem, Zur, Hur, ac Reba. Elos
oayapa unilya Balaam wen natul Beor.
9 Mwet Israel elos sruokya mutan Midian ac tulik natulos, oayapa cow ac un sheep
ac nani natulos, ac usla ma lalos nukewa.
10 Elos esukak siti nukewa selos, ac nien aktuktuk selos.
11 Elos eis ma wap nukewa, wi mwet sruoh ac kosro uh,
12 ac use ma inge nu yorol Moses ac Eleazar ac mwet Israel nukewa su muta in nien
aktuktuk se in acn mwesis lun Moab, kutulap in Infacl Jordan, tulanang Jericho.

Mwet Mweun Uh Foloko

13 Moses, Eleazar, ac mwet kol nukewa saya lun mwet Israel elos illa liki nien aktuktuk
in osun nu sin mwet mweun.
14 Moses el kasrkusrakak sin mwet kol lun un mwet mweun, captain lun tausin ac
captain lun foko, su foloko liki mweun uh.
15 El siyuk selos, “Efu kowos ku lela mutan inge nukewa in moul na?
16 Esam lah mutan inge pa tuh ukwe na ma Balaam el fahk nu selos, na in acn Peor
elos kolla mwet uh in tia pwaye nu sin LEUM GOD. Pa sis mwe lokoalok upa sac tuh
sikyak nu sin mwet lun God.
17 Ke ma inge, uniya tulik mukul nukewa, oayapa mutan nukewa su etu mukul tari,
18 tusruktu karinganang nu suwos tulik mutan nukewa ac mutan su soenna etu
mukul.
19 Inge kowos nukewa su uniya kutena mwet, ku pusralla kutena mano misa, enenu
in muta likin nien aktuktuk uh ke len itkosr. Ke len se aktolu ac len se akitkosr, kowos
in aknasnasye kowos sifacna ac mutan ma sruhu ke mweun.
20 Kowos oayapa enenu in aknasnasye nuknuk lowos nukewa ac ma nukewa ma
orekla ke kulun kosro, unen nani, ku ma orekla ke sak.”
21 Eleazar mwet tol el fahk nu sin mukul nukewa su foloko liki mweun, “Pa inge ma
LEUM GOD El sapkin nu sel Moses:
22 Gold, silver, bronze, osra, tin, ac lead —
23 ma nukewa ma tia motok e, ac fah aknasnasyeyuk in e uh. Tusruktu enenu pac
in aknasnasyeyuk ke kof in aknasnas. Ac kutena ma su motok e, ac fah isosyang nu
in kof sac.
24 Ke len se akitkosr kowos fah ohlla nuknuk lowos, na kowos fah nasnasla, ac
kowos fah ku in ilyak nu in nien aktuktuk.”

Kitakatelik Ma Wap

25 LEUM GOD El fahk nu sel Moses,

31:16 Oek 25:1–9

26 “Kom ac Eleazar, wi mwet kol saya lun mwet Israel, in oakla ma nukewa ma utuku ke mweun, wi mwet sruoh ac un kosro.
27 Kitalik ma utukeni nu ke ip luo, na sang tafu lun mwet mweun, ac tafu lun mwet Israel ngia.
28 Ke ip lun mwet mweun an, kom fah srela sie liki inmasrlon kais lumfoko nukewa tuh in mwe takma nu sin LEUM GOD— ke mwet sruoh, ac ke un cow, donkey, sheep ac nani.
29 Sang ma ingan nu sel Eleazar mwet tol, tuh in sie mwe sang mutal nu sin LEUM GOD.
30 Ke ip lun mwet nukewa saya, kom fah srela sie liki kais lumngaul nukewa ke mwet sruoh, ac oru oapana nu ke un cow, donkey, sheep, ac nani. Sang ma inge nu sin mwet Levi su liyaung Lohm Nuknuk Mutal sin LEUM GOD.”
31 Moses ac Eleazar oru oana ma LEUM GOD El sapkin.

32 Pisen ma wap nukewa ma un mwet mweun uh sruokya oasr ke onfoko itngoul limekosr tausin sheep ac nani,
33 itngoul luo tausin cow,
34 onngoul sie tausin donkey,
35 ac tolngoul luo tausin mutan su tia etu mukul.

36 Ip lun mwet mweun uh, oasr ke tolfoko tolngoul itkosr tausin lumfoko sheep ac nani,
37 ac ip kac ma itukyang nu sin LEUM GOD oasr ke onfoko itngoul limekosr sheep ac nani.
38 Pisen cow uh oasr ke tausin tolngoul onkosr, ac ip lun LEUM GOD kac oasr ke itngoul luo.
39 Pisen donkey uh oasr ke tolngoul tausin lumfoko, ac ip lun LEUM GOD kac oasr onngoul soko.
40 Pisen mutan fusr uh oasr ke tausin singoul onkosr, ac ip lun LEUM GOD kac uh pa mutan tolngoul luo.
41 Moses el sang nu sel Eleazar takma inge, su sie mwe sang mutal nu sin LEUM GOD, oana ke LEUM GOD El sapkin.

42 Ac ip se lun mwet Israel, ma Moses el srela liki ma lun un mwet mweun uh,
43 oasr tolfoko tolngoul itkosr tausin lumfoko sheep ac nani,
44 tolngoul onkosr tausin cow,
45 tolngoul tausin lumfoko donkey,
46 ac singoul onkosr tausin mutan fusr.
47 Liki ip lun mwet Israel, Moses el eisla kais sie liki lumngaul nukewa, ke mwet sruoh ac ke kosro uh, ac el sang ma inge nu sin mwet Levi su karingin Lohm Nuknuk Mutal sin LEUM GOD, oana LEUM GOD El sapkin.

48 Toko mwet kol su karingin un mwet mweun elos som nu yorol Moses
49 ac fahk, “Leum se, kut oakla mwet mweun lasr, ac wangin sie selos tuhlac.
50 Ke ma inge kut use mwe yun gold, mwe lohlpo, sein gold, ring, yaring, ah in walwal, ma kais sie sesr sifani. Kut sang ma inge nu sin LEUM GOD tuh in mwe srui lasr ke El molikutla.”
51 Moses ac Eleazar eis mwe naweyuk inge nukewa ma orekla ke gold.
52 Toasriyen ma inge nukewa ma mwetkol lun mwet mweun orani, alukela paun angfoko.
53 Elos su tia oaoa in mwet kol lun mwet mweun elos sruokya na ma wap lalos uh.
54 Ouinge Moses ac Eleazar usla gold uh nu in Lohm Nuknuk Mutal, tuh LEUM GOD Elan loango mwet Israel.

32

Sruf Kutulap In Infacl Jordan
(Deuteronomy 3:12–22)

1 Arulana pus cow nutin sruf lal Reuben ac Gad. Na ke elos liye lah wo acn Jazer ac
Gilead nu ke tohf cow
2 elos utyak nu yorol Moses, Eleazar, ac mwet kol saya lun mwet Israel ac fahk,
3 "Acn Ataroth, Dibon, Jazer, Nimrah, Heshbon, Elealeh, Sibmah, Nebo, ac Beon
4 LEUM GOD El tuh kasrekut eisla. Acn inge wona nu ke tohf kosro, ac arulana pus
kosro natusr uh.
5 Nunak munas ase acn inge in ma lasr, ac tia sap kut in alukela Infacl Jordan in
muta layen roto."
6 Tusruktu Moses el topuk ac fahk, "Ya ma liwos ac som mweun, a kowos ac mutana
inge?
7 Efu kowos ku srike in akmunasye nunkun mwet Israel tuh elos in tia lungse fahsr
aliki Infacl Jordan nu in facl se su LEUM GOD El sang nu selos?
8 Pa ingan ma papa tomowos ah tuh oru ke nga supwalosla liki Kadesh Barnea in
kalngeyuk nu in acn sac.
9 Elos som nwe sun Infahlfal Eshcol ac liye facl sac, tusruktu ke elos foloko, elos
akmunasye mwet uh in tia utyak nu in facl se su LEUM GOD El sang nu selos.
10 LEUM GOD El tuh kasrkusrakak ke len sac, ac orala wulela se inge:
11 'Nga fulahk lah, mweyen elos tia inse pwayena nu sik, wangin sie sin mwet su
matwa yac longoulyak su illa liki acn Egypt fah utyak nu in facl se su nga wuleang
kac nu sel Abraham, Isaac ac Jacob.'
12 Kas inge ma nu sin mwet nukewa, sayal Caleb wen natul Jephunneh mwet Ken,
ac Joshua wen natul Nun. Eltal mukena inse pwayena nu sin LEUM GOD.
13 LEUM GOD El kasrkusrakak sin mwet uh ac oru elos in forfor yen mwesis ke yac
angngaul, nwe ke na fwil nufon se ma oru ma koluk ye mutal ah misa.
14 Ac inge kowos sie fwil sasu su aolla papa matu tomowos in oru ma koluk, ac
akyokye kasrkusrak lun LEUM GOD nu fin Israel.
15 Mwet Reuben ac Gad, kowos fin forla lukel inge, El ac sifilpa fahsr liki mwet inge
nukewa yen mwesis uh, na mwatan ma koluk ma ac sikyak inge ac fah oan fowos."
16 Na elos kalukyang nu yorol Moses ac fahk, "Kut siyuk tuh kut in etoak kutu kalkal
eot nu ke sheep natusr uh, ac musai kutu siti ke pot ku nu sin sou lasr uh.
17 Na kut ac fah akola in wi mwet Israel wiasr som nu ke mweun, ac kut fah fahsr
meet in kololos nwe ke kut oakelosi fin acn su ac fah ma lalos. In pacl ingan, sou lasr
uh fah muta inge in siti kalkalyak ke pot ku, ac tia sensen ke mwet in facl se inge.
18 Kut fah tia foloko nu yen sesr nwe ke mwet Israel nukewa elos oakwuki in acn
ma itukyang nu selos.
19 Kut fah tia eis kutena acn sesr layen roto in Infacl Jordan, mweyen kut eis tari
ip lasr inge layen kutulap in Infacl Jordan."
20 Moses el topuk, "Fin pwayena ma kowos fahk, na inge ye mutun LEUM GOD, kowos
akola in som nu ke mweun.
21 Mwet mweun lowos nukewa in fahsr sasla Infacl Jordan, na ye koko lun LEUM
GOD elos in mweun lain mwet lokoalok lasr nwe ke LEUM GOD El kutangulosla
22 ac eis acn sac. Toko kowos ac ku in foloko, mweyen kowos akfalyela tari ma
kunowos nu sin LEUM GOD ac nu sin mwet Israel wiowos. Na LEUM GOD El fah
akkalemye lah acn se inge kutulap in Infacl Jordan ma lowos.

32:8 32:8–9; Oek 13:17–33 **32:10** 32:10–13; Oek 14:26–35

23 Tusruktu kowos fin tia oru oana ma kowos wulela inge, nga akkalemye nu suwos
lah kowos orekma koluk lain LEUM GOD. Kowos in arulana etu lah ac fah kaiyuk
kowos ke ma koluk lowos.
24 Ke ma inge, musai siti nu sin sou lowos ac kalkal nu ke sheep ac nani nutuwos
an, tusruktu kowos in oru na ma kowos wulela kac!"
25 Na mukul ke sruf lal Gad ac Reuben elos fahk, "Moses, kut ac oru oana kom sapkin.
26 Mutan kiasr, tulik natusr, cow natusr, ac sheep natusr fah mutana inge ke siti in
acn Gilead.
27 A kut nukewa ac akola in som nu ke mweun ye kolyuk lun LEUM GOD. Kut ac
fahla alukela Infacl Jordan ac mweun, oana ke kom fahk."
28 Ouinge Moses el sang ma sap inge nu sel Eleazar, Joshua, ac mwet kol saya lun
mwet Israel:
29 "Mukul ke sruf lun Gad ac Reuben fin fahsr aliki Infacl Jordan ac akola nu ke
mweun ke sap lun LEUM GOD, ac kowos fin eisla acn sac ke sripen kasru lalos, na
kowos fah sang nu selos acn Gilead tuh in ma lalos.
30 Tusruktu elos fin tia fahla alukela Infacl Jordan ac wi kowos mweun, elos ac fah
eis na acn selos inmasrlowos fin acn Canaan."
31 Mukul ke sruf lun Gad ac Reuben elos topuk, "Kut ac oru oana ma LEUM GOD El
sapkin.
32 Ye kolyuk lal, kut fah fahla aliki nu in facl Canaan ac mweun, tuh acn inge kutulap
in Infacl Jordan in ma lasr."
33 Ouinge Moses el oakiya acn nukewa ke facl sel Tokosra Sihon lun acn Amor, ac facl
sel Tokosra Og lun acn Bashan, weang siti srisrik ac acn nukewa ma raunela, tuh in
ma lun sruf lun Gad ac Reuben ac tafu sruf lal Manasseh.
34 Sruf lun Gad sifil musaela pot ku in siti Dibon, Ataroth, Aroer,
35 Atroth, Shophan, Jazer, Jogbehah,
36 Beth Nimrah, ac Beth Haran.
37 Sruf lun Reuben sifil musaela Heshbon, Elealeh, Kiriathaim,
38 Nebo, Baal Meon (ayaolla inen acn se inge), ac Sibmah. Elos sang ine sasu nu ke
siti ma elos sifil musaela.
39 Sou lulap lal Machir, wen natul Manasseh, mweun ac eisla acn Gilead, ac elos lusla
mwet Amor su muta we.
40 Ke ma inge Moses el sang acn Gilead nu sin sou lal Machir, ac elos muta we.
41 Jair, ke sruf lal Manasseh, el mweun ac sruokya kutu siti srisrik we, ac sang ine
sasu se inge nu kac: "Siti Srisrik lun Jair."
42 Nobah el mweun ac sruokya acn Kenath ac siti srisrik raunela, ac sang inel sifacna
nu ke acn inge: Nobah.

33

Fufahsryesr Liki Egypt Nu Moab

1 Ma simla inge fahkak inen acn ma mwet Israel aktuktuk we tukun elos fahsr liki
acn Egypt ke sruf lalos ye kolyuk lal Moses ac Aaron.
2 Moses el simusla inen kais sie acn ma elos tulokunak lohm nuknuk selos we, oana
ma LEUM GOD El sapkin.
3 Mwet Israel elos som liki Egypt ke len aksingoul limekosr in malem se meet in yac,
len se tukun Kufwen Alukela se oemeet. Ye karinginyuk lun LEUM GOD elos illa liki
siti Rameses ye mutun mwet Egypt,
4 su pikin wounse mukul natulos ma LEUM GOD El uniya. LEUM GOD El oru ouinge
in akkalemye lah El arulana ku liki god lun acn Egypt.
5 Mwet Israel som liki acn Rameses ac tulokunak nien aktuktuk lalos Sukkoth.

32:28 32:28–32; Jos 1:12–15

6 Nien aktuktuk lalos akluo pa in acn Etham sisken yen mwesis.
7 Liki acn sac elos folokla nu Pi Hahiroth, kutulap in Baal Zephon, ac aktuktuk apkuran nu Migdol.
8 Elos mukuila liki Pi Hahiroth ac fahsr sasla in Meoa Srusra nu in acn mwesis lun Shur. Tukun fahsr ke len tolu elos aktuktuk in acn Marah.
9 Liki acn we elos som nu Elim ac aktuktuk we, mweyen oasr unon in kof singoul luo ac sak palm itngoul we.
10 Elos fahsr liki Elim ac aktuktuk apkuran nu ke Meoa Srusra.
11 Acn in aktuktuk se lalos toko pa yen mwesis lun Sin.
12 Na toko elos aktuktuk Dophkah,
13 ac toko in acn Alush,
14 ac toko in acn Rephidim, acn se ma wangin kof elos in nim we.
15 Elos mukuiyak liki acn Rephidim ac som aktuktuk in acn mwesis lun Sinai.
16 Elos som liki acn we nu in acn Kibroth Hattaavah.
17 Tok elos som ac aktuktuk in kais sie acn inge: Hazeroth,
18 Rithmah,
19 Rimmon Perez,
20 Libnah,
21 Rissah,
22 Kehelathah,
23 Eol Shepher,
24 Haradah,
25 Makheloth,
26 Tahath,
27 Terah,
28 Mithkah,
29 Hashmonah,
30 Moseroth,
31 Bene Jaakan,
32 Hor Haggidgad,
33 Jotbathah,
34 Abronah,
35 Ezion Geber,
36 acn mwesis lun Zin (pa ingan acn Kadesh),
37 ac Eol Hor, sisken na facl Edom.
38 Aaron mwet tol el fanyak nu fin mangon Eol Hor, oana ke LEUM GOD El sapkin nu sel, ac el misa we ke len se oemeet in malem se aklimekosr ke yac akangngaul tukun mwet Israel elos illa liki acn Egypt.
39 Aaron el yac siofok longoul tolu ke el misa Fineol Hor.
40 Tokosra lun Arad, su oan layen eir in acn Canaan, el lohngak lah mwet Israel apkuranme.
41 Mwet Israel elos mukuiyak liki Eol Hor ac aktuktuk Zalmonah.
42 Na toko elos aktuktuk ke kais sie acn inge: Punon,
43 Oboth,
44 mahnum Abarim in acn Moab,
45 Dibon Gad,
46 Almon Diblathaim,
47 Fineol Abarim, apkuran nu Fineol Nebo,
48 ac in acn tupasrpasr Moab su oan layen kutulap in Infacl Jordan tulanang Jericho,
49 inmasrlon Beth Jeshimoth na nwe infahlfal Acacia in acn mwesis lun Moab.

33:38 Oek 20:22–28; Dut 10:6; 32:50 **33:40** Oek 21:1

Fwackyang Nu Sin Mwet Israel Ma Elos In Oru Ke Elos Ac Utyak Nu In Facl Canaan

50 In acn mwesis lun Moab sisken Infacl Jordan tulanang acn Jericho, LEUM GOD El
kaskas nu sel Moses ac fahk,
51 “Kaskas nu sin mwet Israel, ac fahk nu selos: Pacl se kowos fahsr alukela Infacl
Jordan ac utyak nu in facl Canaan,
52 kowos in lusak mwet nukewa we. Kunausla ma sruloala lalos nukewa — ma
orekla ke eot ac ma orekla ke osra — wi acn in alu lalos nukewa.
53 Sruokya facl sac ac oakwuki we, mweyen nga sot acn we tuh in ma suwos.
54 Kitalik acn we ke fa, nu sin sruf ac sou lowos nukewa. Sang ipin acn ma yohk
nu sin sruf ma yohk, ac ipin acn ma srik nu sin sruf ma srik.
55 Kowos fin tia lusla mwet nukewa su muta we, na mwet lula uh ac fah arulana
aklokoalokye kowos, oana kutkut in atronmotowos, ku oana sak ma oasr otoh kac
inpupowos, na tok elos ac foroht lain kowos.
56 Kowos fin tia luselosla, na nga ac kunauskowosla oana ke nga akoo in
kunauselosla.”

34

Masrol Ke Acn Canaan

1 LEUM GOD El kaskas nu sel Moses ac fahk,
2 “Sang oakwuk inge nu sin mwet Israel: Ke kowos ac utyak nu Canaan, facl se ma
nga asot nu suwos, pa inge masrol nu ke acn lowos.
3 Masrol ke layen eir ac som nwe ke yen mwesis Zin wi na masrol nu Edom. Siska
kutulap pa mutawauk e ke layen eir ke Meoa Misa.
4 Na ac fah kuhfla nu eir nu ke Innek In Utyak Nu Akrabbim, ac som sasla acn Zin
na nwe ke sun eir in acn Kadesh Barnea. Na ac fah kuhfwak nu roto epang nu Hazar
Addar ac fahla nwe Azmon,
5 yen se ma ac kuhfla nu infahlfal nu ke masrol lun Egypt, ac safla ke Meoa
Mediterranean.
6 “Masrol layen nu roto pa Meoa Mediterranean.
7 “Masrol layen nu epang uh ac fah suwosme Meoa Mediterranean nwe Fineol Hor
8 ac ut we lac ke Innek In Utyak Nu Hamath, na sifil fahla nwe Zedad
9 ac nu Ziphron, na fahla safla ke acn Hazar Enan.
10 “Masrol layen nu kutulap ac fah mutawauk Hazar Enan fahla nwe Shepham.
11 Na ac fah oatui nu eir som nwe Harbel, kutulap in acn Ain, ac suwoslana nu
infulan eol kutulap in Lulu Galilee,
12 na fahla eir lac ke Infacl Jordan nwe ke Meoa Misa.
“Pa inge masrol akosr lun acn suwos uh.”
13 Na Moses el fahk nu sin mwet Israel, “Pa inge facl se su kowos ac eis ke susfa, ma
LEUM GOD El sang nu sin sruf eu tafu lun Israel.
14 Sruf lal Reuben ac sruf lal Gad ac tafu sruf lal Manasseh eis tari acn selos,
kitakatelik fal nu ke lupan sou lalos,
15 layen kutulap in Infacl Jordan, tulanang Jericho.”

Mwet Kol Su Ac Kitalik Acn Uh

16 LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
17 “Eleazar mwet to, ac Joshua wen natul Nun, fah kitalik acn uh nu sin mwet uh.
18 Eis pac kais sie mwet kol ke kais sie sruf in kasrelos kitalik.”
19-28 Pa inge mwet su LEUM GOD El sulela:

33:54 Oek 26:54–56 **34:13** Oek 26:52–56 **34:13** 34:13–15; Jos 14:1–5

Sruf	Mwet Kol
Judah	Caleb, wen natul Jephunneh
Simeon	Shelumiel, wen natul Ammihud
Benjamin	Elidad, wen natul Chislon
Dan	Bukki, wen natul Jogli
Manasseh	Hanniel, wen natul Ephod
Ephraim	Kemuel, wen natul Shiphtan
Zebulun	Elizaphan, wen natul Parnach
Issachar	Paltiel, wen natul Azzan
Asher	Ahihud, wen natul Shelomi
Naphtali	Pedahel, wen natul Ammihud

29 Pa inge mwet ma LEUM GOD El srisrngiya in kitalik acn nu sin mwet Israel in facl Canaan.

35

Siti Ma Srisrngiyuki Nu Sin Mwet Levi

1 In acn mwesis lun Moab sisken Infacl Jordan tulanang acn Jericho, LEUM GOD El
fahk nu sel Moses,
2 "Fahk nu sin mwet Israel lah elos enenu in sang kutu siti in acn ma elos eis lalos
nu sin mwet Levi tuh elos in muta we, wi pac acn tupasrpasr ma raunela ac yohk
mah we.
3 Siti inge ac fah ma lun mwet Levi, ac elos fah muta we. Acn ma yohk mah we
inge ac fah nien tohf cow ac kain kosro nukewa natulos.
4 Acn in tohf kosro uh ac mutawauk sisken pot lun siti uh fahla yact lumfoko ke
siska akosr kewa.
5 Na ac orala sie acn maspang ma srikasrak kac uh oasr ke sie tausin yact ke siska
kewa, ac siti uh ac oan infulwa.
6 Kom fah sang onkosr siti nu sin mwet Levi tuh in siti in molela, tuh sie mwet fin
uniya sie pac mwet ke ongla ouiya, elan ku in kaing nu we. In weang siti inge, sang
pac angngaul luo siti an nu selos,
7 wi acn tupasrpasr ac yohk mah we ma oan raunela. Siti angngaul oalkosr nufon
fah ma lun mwet Levi.
8 Pisen siti in acn lun kais sie sruf ma ac itukyang nu sin mwet Levi fah lumweyuk
fal nu ke lupan acn lun sruf sac."

Siti In Molela
(Deuteronomy 19:1–13; Joshua 20:1–9)

9 LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
10 elan fahk nu sin mwet Israel: "Pacl se kowos alukela infacl Jordan nu in acn
Canaan,
11 kowos fah srela kutu siti uh in nien molela, ma sie mwet el ac ku in kaing nu we
el fin uniya sie mwet ke el tia oru in oaya.
12 Ke el muta in acn se inge, el ac tia sangeng sin sou lun mwet misa sac su suk in
foloksak. Mwet se fin tukakyak ke akmas, fah tia anwuki meet liki nununkeyuk el ye
mutun mwet uh.
13 Sulela siti in molela onkosr:
14 tolu siti uh in oan kutulap in Infacl Jordan, ac tolu siti fin acn Canaan.
15 Siti onkosr inge ac fah acn in wikla lun mwet Israel, oayapa mwetsac su mutangan
aktuktuk yuruwos uh, ku mwetsac su ac muta inmasrlowos nwe tok. Kutena mwet
su uniya mwet ke ongla ouiya, ac ku in kaing nu in sie sin siti inge.

35:1 35:1–8; Jos 21:1–42 **35:9** 35:9–28; Dut 19:2–4; Jos 20:1–9

16 “Tusruktu sie mwet fin sringil sie mwet ke soko polo osra ac mwet sac misa, el
mwet akmas. Sie mwet akmas enenu in anwuki.
17 Ku kutena mwet su tukya sie mwet ke sie eot inpaol ac mwet sac misa, el mwet
akmas. Sie mwet akmas enenu in anwuki.
18 Ku sie mwet su sringilya siena mwet ke soko mwe anwuk orekla ke sak, ac mwet
sac misa, na el sie mwet akmas. Sie mwet akmas enenu in anwuki.
19 Ma kunen sou se ma fototo emeet nu sin mwet misa sac, in uniya mwet akmas
sac. El fin konalak, elan unilya.
20 “Mwet se fin srunga sie mwet ac unilya ke sinukunulla nu ten, ku tungalilya,
21 ku fiskilya, oasr mwatal ke akmas, ac el ac fah anwuki. Ma kunen sou se ma
fototo emeet nu sin mwet misa sac, in uniya mwet akmas sac. El fin konalak, elan
unilya.
22 “Tusruktu fin pa mwet se el sinukunla sie mwet nu ten, ku tungalilya na el misa,
a mwet se ma oru ah el tia srungal ku oru in oaya.
23 Ku fin pa mwet se el sis eot se tuh uniya mwet se su el tia liye, ac el tia pac mwet
lokoalok lal uh, na fuka?
24 Ke ac nununkeyuk lumah ouinge uh, na mwet uh in wi layen lun mwet se ma
orala misa sac, ac tia wi sou lun mwet misa sac su suk in foloksak.
25 Mwet uh in molela mwet se ma akmas liki sou lun mwet misa sac, ac elos fah
folokunulla nu in siti in molela se ma el tuh kaingla nu we. El fah muta we nwe ke
Mwet Tol Fulat se in pacl sac el misa.
26 Mwet se ma akmas ah fin illa liki siti in molela se ma el kaing nu we,
27 ac sou lun mwet misa sac fin konalak ac unilya, na foloksak se inge ac tia oaoa
in akmas.
28 Mwet se ma akmas el enenu in mutana in siti in molela nwe ke na Mwet Tol
Fulat sac misa, na toko el fah ku in folokla nu in acn sel sifacna.
29 Ma sap inge ma nu suwos ac fwilin tulik nutuwos yen nukewa kowos muta we.
30 “Sie mwet fin tukakyak ke akmas, na enenu in oasr mwet loh luo ku pus liki, tuh
in ku in koneyukyak lah oasr mwatal, ac fal elan misa. Mwet loh sefanna tiana fal in
akpwayeye tukak lun akmas.
31 Sie mwet akmas enenu in anwuki. El tia ku in kaingkunla mwe kai se inge el
finne sang mani in moli.
32 Mwet se fin kaingla nu in sie siti in molela, nikmet lela nu sel elan sang mani
molel in folok nu acn sel meet liki Mwet Tol Fulat el misa.
33 Kowos fin oru lumah se inge, kowos ac akfohkfokyela facl ma kowos muta we
uh, mweyen akmas uh el akfohkfokyela acn. Mwet akmas sac fin tia misa, na wangin
pac sie inkanek in aknasnasyela acn se ma sie mwet el anwuki we.
34 Nikmet akfohkfokyela facl se ma kowos muta we uh, tuh nga LEUM GOD, ac nga
muta inmasrlon mwet Israel.”

36

Mwe Usru Lun Mutan Payuk

1 Mwet nukewa su sifen sou ke sou lulap lun Gilead, wen natul Machir ac nutin
natul Manasseh wen natul Joseph, elos som nu yorol Moses ac mwet kol saya.
2 Elos fahk, “LEUM GOD El sap kom in kitalik facl se inge nu sin mwet Israel ke fa.
El oayapa sapkin nu sum in sang acn lun Zelophehad, mwet wiasr, nu sin acn natul.
3 Tusruktu, esam lah elos fin payukyak sin mukul in siena sruf, na acn lalos ac fah
ma lac lun sruf sac, ac lupa nufon se ituku lasr inge ac srikeni.
4 Ke Yac in Folokyang — pacl se ma acn nukewa ma tuh kukakinyukla ac enenu
in sifilpa utukeni nu yurin mwet ma la meet ah — na mwe usru lun acn natul

35:30 Dut 17:6; 19:15 **36:2** Oek 27:7

Zelophehad ac tuh weang acn lun sruf ma elos payuk nu se nwe tok, na ac fah wanginla liki acn lasr uh.”

5 Ke ma inge Moses el fahk nu sin mwet Israel ma LEUM GOD El sapkin inge. El fahk, “Ma mwet in sruf lal Manasseh inge fahk uh pwaye.

6 Ouinge LEUM GOD El fahk mu acn natul Zelophehad elos sukosok in payuk sin kutena mwet elos lungse, tusruktu inmasrlon na mwet in sruf lalos sifacna.

7 Acn sin mwet Israel nukewa ac fah karinginyuk tuh in oanna ke sruf lal.

8 Mutan nukewa ma oasr mwe usru lal ke sie sruf lun Israel, enenu na in payuk sin sie mukul in sruf sacn. In ouiya se inge kais sie mwet Israel fah usrui acn lun papa matu tumal.

9 Na acn uh ac tia som liki sie sruf nu ke sie pacna sruf. Kais sie sruf ac fah sruokyana acn lal uh.”

10 Acn natul Zelophehad elos oru oana ma LEUM GOD El sapkin nu sel Moses.

11 Ouinge Mahlah, Tirzah, Hoglah, Milcah, ac Noah, eltal payukyak sin wen nutin tamulel lun papa tumalos.

12 Elos payuk sin mwet in sruf lun fwilin tulik natul Manasseh wen natul Joseph, ac acn selos uh oanna in sruf lun papa tumalos.

13 Pa inge ma sap ac ma oakwuk ma LEUM GOD El sapkin nu sel Moses, su ma nu sin mwet Israel, in acn mwesis lun Moab sisken infacl Jordan tulanang acn Jericho.

DEUTERONOMY

Tukakinyen Book In DEUTERONOMY

Book in *Deuteronomy* takunla kutu mwe fahkak lal Moses nu sin mwet Israel in facl Moab, yen elos tuh tui we ke saflaiyen fahsr loeloes lalos yen mwesis, ke pacl elos apkuran in utyak ac eisla facl Canaan.

Kutu sripa yohk ma simla in book se inge pa takla ten inge: 1) Moses el folokonak ac sifil srumun ma sikyak ke yac angngaul somla ah. El kwafe nu sin mwet uh tuh elos in tia mulkunla kolyuk lun God nu selos yen mwesis, ac inge elos in akosten ac inse pwaye nu sin God. 2) Moses el akesmakinye mwet uh ke Ma Sap Singoul, El akkalemye kalmen Ma Sap se oemeet kac, ac pangon mwet uh in esalosyang nu sin Leum God mukena. Na el sifil aketeya ke kutu sin ma sap ma ac karingin moul lun mwet Israel uh ke elos sun Infulan Wuleang. 3) Moses el akesmakinye mwet uh ke kalmen wuleang se ma God El oru nu selos, ac el kwafe tuh elos in sifilpa oaru in oru ip kunalos ke wuleang sac. 4) Moses el akkalemye lah Joshua pa ac fah aolul in kol mwet lun God. Tukun Moses el onkakin soko on in kaksakin oaru lun God, ac fahkak kas in akinsewowoye sruf nukewa lun Israel, el misa in acn Moab, kutulap in Infacl Jordan.

Nunak yohk in book se inge pa God El molela ac akinsewowoye mwet sulela lal, su El lungse. Ke ma inge mwet lal in esam na ma inge, ac elos in lungse El ac aksol, tuh elos fah ku in moul ac insewowo na.

Verse saok lun book se inge pa Chapter 6, verse 4 nu ke 6. Pa inge verse ma Jesus el pangon mu ma sap yohk liki ma sap nukewa: “Kom fah lungse LEUM GOD lom ke insiom kewa, ke ngunum kewa, ac ke ku lom kewa.”

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Sramsram se meet lal Moses 1:1—4:49
Sramsram se akluo lal Moses 5:1—26:19
a) Ma Sap Singoul 5:1—10:22
b) Ma sap, ma oakwuk, ac kas in sensenkakin 11:1—26:19
Ma in orek ke mwet uh utyak nu in facl Canaan 27:1—28:68
Wuleang uh aksasuyeyukla 29:1—30:20
Kas safla lal Moses 31:1—33:29
Misa lal Moses 34:1–12

Kas In Tukakunla Book Uh

1 Pa inge kas lal Moses nu sin mwet Israel ke pacl se elos oasr yen mwesis, kutulap in Infacl Jordan. Elos muta ke Infahlfal lun Jordan tulanang acn Suph, inmasrlon siti Paran ac siti Tophel, Laban, Hazeroth, ac Dizahab. (
2 Mwet uh fahsr ut ke fulan eol Edom ke lusen len singoul sie, Fineol Sinai nu Kadesh Barnea.)
3 Ke len se emeet in malem aksingoul sie ke yac akangngaul tukun elos illa liki acn Egypt, Moses el fahkang nu sin mwet uh ma nukewa ma LEUM GOD El sapkin elan fahk nu selos.
4 Ma se inge sikyak tukun LEUM GOD El kutangulla Tokosra Sihon lun mwet Amor su leumi siti Heshbon, ac Tokosra Og lun Bashan su leumi siti Ashtaroth ac Edrei.
5 Mwet uh srakna muta kutulap in Infacl Jordan in facl sin mwet Moab ke Moses el mutawauk in aketeya ac luti ke ma sap lun God.
El fahk,

1:4 Oek 21:21–35

6 “Ke kut srakna muta ke Eol Sinai, LEUM GOD lasr El fahk nu sesr, ‘Fal tari muta
lowos ke eol soko inge.
7 Tuleya lohm nuknuk suwos an ac mukuiyak. Fahsr nu infulan eol lun mwet
Amor ac nu ke acn nukewa ma raunela — nu Infahlfal Jordan, nu infulan eol uh ac
acn tupasrpasr uh, nu ke acn ma oan layen eir, ac nu ke weacn Meoa Mediterranean.
Fahsr nu in facl Canaan ac alukeot pac Eol Lebanon, som na nwe ke Infacl lulap
Euphrates.
8 Acn inge nukewa pa nga, LEUM GOD, wulela kac in sang nu sin papa matu
tomowos: Abraham, Isaac, ac Jacob, ac nu sin fwilin tulik natulos. Fahla ac eis
lowos.’ ”

Moses El Sulela Mwet Nununku
(Exodus 18:13–27)

9 Moses el fahk nu sin mwet uh, “Ke kut srakna muta Eol Sinai nga tuh fahk nu
suwos, ‘Arulana upala nu sik in kol u lulap se inge. Nga tia ku in mukena oru.
10 LEUM GOD lowos El oru kowos in arulana pus, oana itu inkusrao uh.
11 Lela LEUM GOD lun papa matu tomowos Elan akpusye kowos pacl tausin yohk
liki inge, ac akinsewowoye kowos, oana ke El tuh wulela kac!
12 Tusruktu nga ac mukena aksuwosye alein lowos uh fuka?
13 Sulela kutu mwet lalmwetmet, mwet etauk ac mwet pah, liki kais sie sruf lowos,
ac nga ac fah oru tuh elos in mwet kol lowos.’
14 Na kowos tuh insese mu wona in orek ouinge.
15 Ke ma inge nga eis mwet lalmwetmet ac pah ma kowos tuh sulela in sruf lowos
uh, ac nga oru tuh elos in mwet kol lowos. Kutu selos leum fin tausin, kutu leum fin
foko, kutu fin lumngaul, ac kutu fin singoul. Nga oayapa srisrngiya kutu mwet pwapa
saya in sruf nukewa.
16 “In pacl sac nga tuh fahk nu selos, ‘Porongo alein ma ac sikyak inmasrlon mwet
lowos. Oru nununku lowos ke alein inge nukewa in suwohs, finne ma sin mwet lowos
sifacna, ku ma sin mwetsac su muta inmasrlowos.
17 Nimet wiwi mwet ke wotela lowos an. Kowos in nununku mwet nukewa oana
sie ac nimet suk lah su. Nimet tupwek sin kutena mwet, mweyen ma kowos wotela
uh ma sin God me. Fin oasr alein upala nu suwos, use nu yuruk ac nga fah wotela.’
18 In pacl sacn pacna, nga tuh sot nu suwos kas in luti nu ke ma nukewa saya ma
kowos in oru.

In Acn Kadesh Barnea, Supweyukla Mwet Kalngeyuk
(Oekyuk 13:1–33)

19 “Kut orala ma LEUM GOD El sapkin nu sesr. Kut som liki Eol Sinai ac fahsr sasla
yen mwesis na lulap sac su oasr mwe aksangeng puspis we, ke kut ut ke inkanek ke
fulan eol lun mwet Amor. Na ke kut sun acn Kadesh Barnea,
20 nga tuh fahk nu suwos, “Kowos sun tari fulan eol sin mwet Amor, su LEUM GOD
lasr El ase nu sesr.
21 Liye, LEUM GOD lowos El asot facl se inge lowos. Utyak oakikowosi we, oana
LEUM GOD lun papa matu tumasr El wulela kac. Nikmet sangeng ku alolo.’
22 “A kowos tuku nu yuruk ac fahk, ‘Wona kut in supwala kutu mukul ah in som
meet liki kut in kalngei acn sac, elos in mau fahk nu sesr lah siti fuka ingo, ac pia
inkanek fal kut in ut we.’
23 “Nga insese nu ke nunak sac, na nga sulela mwet singoul luo, kais sie ke kais sie
sruf.
24 Elos som nu infulan eol uh nwe ke elos sun Infahlfal Eshcol, ac irong acn we
nukewa.
25 Elos foloko us kutu fokinsak ma elos konauk we, ac fahkak lah facl se su LEUM
GOD lasr El ase in sesr ingo arulana wo fohk we.

26 “A kowos utuk nunak lain ma LEUM GOD lowos El sapkin, ac kowos srangesr
utyak nu in facl sac.
27 Kowos torkaskas in lohm nuknuk suwos ac fahk, ‘LEUM GOD El srungakut. El
uskutme liki acn Egypt in tuh eiskutyang nu inpoun mwet Amor inge, elos in unikuti.
28 Efu ku kut in som nu we? Kut sangeng. Mwet ma kut supwala nu ingo fahk nu
sesr lah mwet we elos arulana ku ac loes liki kut, oayapa pot in siti ma elos muta we
uh arulana fulat nwe lucng. Elos liye pac mwet na yohk pisa we!’
29 “Tusruktu nga fahk nu suwos, ‘Nimet sangeng sin mwet ingo.
30 “LEUM GOD lowos El ac fah kol kowos, ac El ac fah mweun keiwos, oana ke
kowos liye ke El tuh oru in facl Egypt
31 ac yen mwesis. Kowos liye na lah fuka El uskowosme ac karingin kowos nwe ke
kowos sun acn se inge, oana ke sie papa el kafisak wen natul.’
32 Tusruktu nga ne fahk ouinge, kowos srakna tia lulalfongi LEUM GOD,
33 El ne fahsr meet liki kowos in pacl nukewa in suk acn ma kowos ac aktuktuk we.
In akkalemye innek lowos, El fahsr meet liki kowos in sie sru in e ke fong, ac in sie
sru in pukunyeng ke len.

LEUM GOD El Kalyei Israel (Oekyuk 14:20–45)

34 “LEUM GOD El lohng torkaskas lowos ac kasrkusrakak. Ouinge El fulahk mu,
35 ‘Wangin sie suwos ke fwil koluk se inge ac fah ilyak nu in facl se ma wo fohk we
su nga tuh wulela in sang nu sin papa matu tomowos.
36 Caleb, wen natul Jephunneh, mukena ac fah utyak nu we. El srakna inse pwaye
nu sik, ac nga fah sang acn ma el kalngeyuk we nu sel, ac nu sin fwilin tulik natul.’
37 Ke sripowos LEUM GOD El oayapa kasrkusrak sik ac fahk, ‘Moses, kom ac fah tia
pac ilyak nu in facl sac.
38 Joshua, wen natul Nun, mwet kasru lom, pa ac kol mwet Israel in eisla facl sac
ac muta we. Na kom in akkeyal.’
39 “LEUM GOD El fahk nu sesr nukewa, ‘Tulik nutuwos, su srakna srikla in etu
inmasrlon ma wo ac ma koluk, elos pa ac utyak nu in facl sac — tulik ma kowos tuh
fahk mu ac sruhu sin mwet lokoalok lowos. Nga fah sang facl sac nu selos, ac elos
fah eisla ac muta fac.
40 A funu kowos, forla ac folokla nu yen mwesis ke inkanek nu Meoa Srusra.’
41 “Na kowos topuk ac fahk nu sik, ‘Moses, kut orekma koluk lain LEUM GOD.
Tusruktu inge kut ac som mweun, in oana ke LEUM GOD lasr El sapkin.’ Na kais sie
suwos tuh akola in mweun, ac nunku mu ac fisrasr in utyak eisla fulan eol uh.
42 “Tusruktu LEUM GOD El fahk nu sik, ‘Fahk nu selos elos in tia som mweun,
mweyen nga ac tia welulos, ac mwet lokoalok lalos ac kutangulosla!’
43 Nga tuh fahk nu suwos ma LEUM GOD El fahk, a kowos tiana lungse lohng. Kowos
utuk nunak lainul, ac ke nunak keke lowos kowos utyak na nu infulan eol uh.
44 Na mwet Amor su muta infulan eol uh elos ilme lain kowos oana un loang in eir
uh. Elos ukwe kowos na nwe Hormah, ac kutangkowosla infulan eol Edom.
45 Na kowos tuh foloko ac wowoyak nu sin LEUM GOD in suk kasru, tusruktu El
tiana porongekowos ku lohwot nu suwos.

Yac Puspis In Acn Mwesis

46 “Ouinge, tukun kut tuh muta Kadesh ke sie pacl na loeloes,

1:26 Dut 9:23; Heb 3:16 **1:31** Orek 13:18 **1:34** 1:34–35; Heb 3:18

2

1 kut forla ac folokla nu yen mwesis, ke inkanek nu inalok ke Meoa Srusra, oana
LEUM GOD El sapkin, ac kut sisla pacl loeloes in foroht forma infulan eol lun Edom.
2 Na LEUM GOD El fahk nu sik mu
3 fal tari pacl kut forfor infulan eol ingo, ac kut enenu in som nu epang.
4 El fahk nu sik ngan sot nu suwos kas inge: ‘Kowos akuranna fahsr sasla infulan
eol Edom, facl sin fwilin tulik natul Esau, su mwet liwos. Elos ac fah sangeng suwos,
5 tusruktu nik kowos aklokoalokyalos, mweyen nga fah tia sot kutu srisrik acn lalos
nu suwos, finne square foot se. Nga sang tari acn Edom tuh in ma lun mwet ke fwilin
tulik natul Esau.
6 Kowos ku in moul mongo nowos ac kof nimowos selos.’
7 “Esam lah LEUM GOD lowos El akinsewowoye kowos in ma nukewa kowos oru.
El karingin kowos in forfor lowos yen mwesis lulap se inge. El wi kowos ke yac
angngaul inge, ac sot ma nukewa kowos enenu.
8 “Na kut mukuiyak ac som liki inkanek ma som liki siti Elath ac Eziongeber nu ke
Meoa Misa, na kut kuhfla nu kuta epang in som nu Moab.
9 LEUM GOD El fahk nu sik, ‘Nimet aklokoalokye mwet Moab, su fwilin tulik natul
Lot, ac nimet mweun nu selos. Nga sang tari siti Ar nu selos, ac nga ac tia sot nu
suwos kutena acn selos.’ ” (
10 Sie un mwet na yohk pisa pangpang mwet Emim muta in acn Ar meet. Elos mwet
na loeska oana mwet Anak, sie pacna un mwet yohk pisa.
11 Kutu mwet uh pangon mwet Emim ac mwet Anak ke e se inge: Rephaim.
Tusruktu mwet Moab uh pangnolos Emim.
12 Mwet Hor elos tuh muta Edom in pacl meet, tusruktu fwilin tulik natul Esau
luselosla, kunausla mutunfacl selos, ac oakwuki we, oapana ma mwet Israel elos tuh
oru tok ke elos lusla mwet lokoalok lalos liki acn ma LEUM GOD El tuh sang selos.)
13 “Na kut alukeot Infacl Zered, oana LEUM GOD El sapkin nu sesr.
14 Ma inge sikyak yac tolngoul oalkosr tukun kut tuku liki acn Kadesh Barnea. Mwet
mweun nukewa in fwil sac misa nufon, oana ma LEUM GOD El tuh fahk.
15 LEUM GOD El nuna lainulos na nwe ke El kunauselosla nukewa.
16 “Tukun elos nukewa misa,
17 LEUM GOD El fahk nu sesr,
18 ‘Misenge kowos ac fahsr sasla acn lun mwet Moab ke inkanek nu Ar.
19 Na kowos ac fah apkuran nu ke facl sin mwet Ammon, su fwilin tulik natul Lot.
Nikmet aklokoalokyalos ku mweun nu selos, mweyen nga ac tia sot kutena acn lowos
ke acn ma nga sang tari nu selos.’ ” (
20 Facl se inge oayapa eteyuk mu facl sin mwet Rephaim, inen mwet ma tuh muta
we meet, a mwet Ammon uh pangnolos Zamzummim.
21 Elos arulana loes, oana mwet Anak. Oayapa elos arulana pus, ac sie un mwet na
fokoko. Tusruktu LEUM GOD El kunauselosla, tuh mwet Ammon in eisla acn selos ac
oakwuki fac.
22 LEUM GOD El tuh oru ouiya se pacna inge nu sin mwet Edom, fwilin tulik natul
Esau, su muta infulan eol lun Edom. El kunausla mwet Hor, ac oru tuh mwet Edom
in eisla acn selos ac oakwuki we, ac elos srakna muta we nwe inge.
23 Acn ma oan weacn Meoa Mediterranean oakwuki tari sin mwet tuku liki tuka
Crete. Elos onela mwet Avvim, su mwet na pwaye we, ac eisla acn nukewa lalos, som
na nwe siti Gaza in acn eir.)
24 “Tukun kut fahla sasla Moab, LEUM GOD El fahk nu sesr, ‘Inge, fahsrot alukela
Infacl Arnon. Nga ac eisalot Sihon, tokosra lun mwet Amor ke siti Heshbon, nu
inpouwos wi pac facl sel. Kowos in mweunel, ac mutawauk in muta fin acn sel.

2:1 Oek 21:4 **2:4** Gen 36:8 **2:9** Gen 19:37 **2:14** Oek 14:28–35 **2:19** Gen 19:38

25 Misenge lac, nga ac oru mutanfahl nukewa in sangeng suwos. Mwet nukewa fah
rarrar ac sangeng ke elos ac lohng keiwos.’

Mwet Israel Kutangulla Tokosra Sihon (Oekyuk 21:21–30)

26 “Na nga supwala kutu mwet utuk kas yen mwesis Kedemoth lac nu yorol Tokosra
Sihon lun Heshbon, ke kas in akmisye inmasrlosr inge:
27 ‘Lela nu sesr in fahsr sasla acn sum uh. Kut ac fahsrna ke inkanek lulap uh, ac
tiana kuhfla liki.
28 Kut ac moli mwe mongo nasr ac kof nimasr. Ma sefanna kut enenu uh pa kut in
fahla fin acn sum an,
29 nwe ke kut alukela Infacl Jordan nu in facl se LEUM GOD El ase in lasr. Tulik
natul Esau su muta Edom, ac mwet Moab su muta Ar, elos lela kut in alukela facl
selos.’
30 Tusruktu Tokosra Sihon el tia lela kut in fahsr sasla fin facl sel. LEUM GOD lowos
El akupaye insial in lain kowos, kut in mau ku in kutangulla ac eisla facl sel, su kut
srakna muta fac nwe misenge.
31 “Na LEUM GOD El fahk nu sik, ‘Liye, nga oru tuh Tokosra Sihon ac acn sel uh in
munas suwos. Sruokya acn sel an ac muta fac.’
32 Tokosra Sihon el tufokme wi mwet lal nukewa in mweuni kut apkuran nu ke siti
Jahaz,
33 tusruktu LEUM GOD lasr El eisalosme nu inpaosr, ac kut unilya, wi wen natul ac
mwet lal nukewa.
34 In pacl sac pacna, kut sruokya ac kunausla siti nukewa, ac uniya mwet nukewa:
mukul, mutan, ac tulik. Wangin mwet moul.
35 Kut usla kosro nukewa ac ma saok nukewa in siti lalos.
36 LEUM GOD lasr El kasrekut in sruokya siti nukewa, mutawauk Aroer sisken
Infahlfal Arnon, wi siti se ma oan infulwen infahlfal uh, som na nwe Gilead. Wangin
siti ma kalkalyak ku, upa nu sesr in eisla.
37 Tusruktu kut tia som apkuran nu ke acn lun mwet Ammon, ku nu ke pe Infacl
Jabbok, ku nu ke siti infulan eol uh, ku nu ke kutena acn ma LEUM GOD El sap kut
in tia som nu we.

3

Mwet Israel Kutangulla Tokosra Og (Oekyuk 21:31–35)

1 “Toko, kut mukuiyak ac som nu epang ke inkanek nu Bashan, ac Tokosra Og el
tufokme wi mwet lal nukewa in mweuni kut apkuran nu ke siti Edrei.
2 Tusruktu LEUM GOD El fahk nu sik, ‘Nimet sangeng sel. Nga ac eisalot, mwet lal,
ac acn lal nukewa nu inpoum. Oru nu sel oana ke kom oru nu sel Tokosra Sihon lun
mwet Amor su leum in Heshbon.’
3 “Ouinge LEUM GOD El eisalma Tokosra Og nu inpaosr pac, ac kut onelosla nukewa.
4 Kut sruokya siti lal nukewa in pacl sac — wangin sie acn lal kut tia eisla. Oasr siti
onngoul kut sruokya — acn Argob nufon, su Tokosra Og lun Bashan el leumi.
5 Siti inge nukewa orekla ku ke pot fulat, ac ipinsak na lulap pa sang laki srungul
ke mutunpot uh, ac oasr pac siti srisrik ma wangin pot kac.
6 Kut kunausla siti nukewa ac onela mukul, mutan, ac tulik nukewa, oana ke kut
tuh oru nu ke siti lal Tokosra Sihon lun Heshbon.
7 Kut usla kosro nukewa ac ma saok nukewa in siti lalos.
8 “In pacl sac, kut eisla sin tokosra luo lun mwet Amor inge, acn nukewa kutulap
in Infacl Jordan, mutawauk Infacl Arnon lac nwe ke Eol Hermon. (

9 Mwet Sidon elos pangon Eol Hermon “Eol Sirion” ac mwet Amor elos pangon “Eol
Senir.”)
10 Kut eisla acn nukewa sel Tokosra Og lun Bashan: siti nukewa yen tupasrpasr uh,
wi acn nukewa lun Gilead ac Bashan, som na nwe ke siti Salecah ac Edrei, su oan
kutulap.” (
11 Tokosra Og pa safla ke mwet ma pangpang Rephaim. Box in misa lal orekla ke
eot, fit onkosr sralap ac apkuran in fit singoul akosr lusa, fal nu ke srikasrak oakwuki
in pacl sac. Box sac srakna ku in liyeyuk in siti Rabbah lun mwet Ammon.)

Sruf Ma Oakwuki Kutulap In Infacl Jordan (Oekyuk 32:1–42)

12 “Ke kut eisla acn inge, nga sang nu sin sruf lal Reuben ac sruf lal Gad acn nukewa
epang in siti Aroer apkuran nu Infacl Arnon, ac kutu ipin acn ke fulan eol lun Gilead,
wi siti we.
13 Nga sang nu sin tafu sruf lal Manasseh acn lula Gilead ac oayapa acn Bashan
nufon, acn ma Tokosra Og el tuh leumi, aok, nufonna acn Argob.”
(Eteyuk acn Bashan mu acn sin mwet Rephaim.
14 Jair, sie mwet in sruf lal Manasseh, el eis acn Argob, nufon — acn inge pa Bashan,
som na nwe ke masrol lun Geshur ac Maacah. El sang inel sifacna nu ke acn inge, na
srakna pangpang acn we “Siti Srisrik lal Jair.”)
15 “Nga sang Gilead nu sin sou lal Machir in sruf lal Manasseh.
16 Ac nu sin sruf lal Reuben ac sruf lal Gad nga sang acn nukewa inmasrlon Gilead
lac nu Infacl Arnon. Infulwen infacl soko ah pa masrol lalos nu layen eir, ac masrol
layen nu epang pa Infacl Jabbok, su sie ip kac pa masrol lun mwet Ammon.
17 Ke layen nu roto, acn selos fahla na nwe Infacl Jordan, layen epang mutawauk
meoa Galilee ac putati nwe Meoa Misa nu eir, na fahla nu pe eol Pisgah layen kutulap.
18 “In pacl sac pacna, nga sapkin nu selos mu, ‘LEUM GOD lasr El sot facl kutulap in
Infacl Jordan tuh in ma lowos. Inge sang kufwen mwe mweun nu sin mwet mweun
lowos, ac supwalosla in fahsr sasla Infacl Jordan meet liki sruf lun Israel ngia, in
kasrelos eis facl sac lalos.
19 Mutan kiowos, tulik nutuwos, ac kosro nutuwos fah tia wi som, a elos in mutana
ke siti ma nga sot nu suwos. Nga etu lah pukanten kosro nutuwos.
20 Kasru mwet Israel wiowos nwe ke elos eis acn selos ma LEUM GOD El ac sang
lalos ke layen roto in Infacl Jordan, nwe ke LEUM GOD El oakelosi in muta in misla,
oana ke El oru tari nu suwos inge. Na toko, kowos fah ku in foloko nu yenu, nu ke
acn ma nga sot lowos.’
21 “Na nga fahkang nu sel Joshua: ‘Kom liye tari ma nukewa ma LEUM GOD lom
El oru nu sel Tokosra Sihon ac Tokosra Og, ac El ac fah oru oapana nu sin tokosra
nukewa ke acn ma kom ac mweuni uh.
22 Nimet sangeng selos, tuh LEUM GOD lom El ac fah mweun keim.’

God El Tia Lela Moses Elan Utyak Nu Canaan

23 “In pacl sac, nga kwafeang in pre ac fahk,
24 ‘O LEUM GOD Fulatlana, nga etu lah kom tufahna mutawauk in akkalemye nu
sik lupan ku lom ac fulat lom. Wangin sie god inkusrao ku fin faclu su ku in oru
orekma kulana oana ma kom orala!
25 LEUM GOD, lela nu sik in fahsr alukela Infacl Jordan, ac liye facl wo se layeno
ingo, oayapa fulan eol kato we ac fineol lun acn Lebanon.’
26 “Tusruktu ke sripowos, LEUM GOD El mulat sik ac tia lungse porongeyu. A El
fahk, ‘Tari! Nimet sifilpa fahk!

3:18 3:18–20; Jos 1:12–15 **3:23** 3:23–27; Oek 27:12–14; Dut 32:48–52

27 Fanyak nu fin mangon Eol Pisgah ac ngetla nu epang ac nu eir, nu kutulap ac nu
roto. Liye akwoya, mweyen kom ac koflana alukela Infacl Jordan.
28 Sang kas in kasru nu sel Joshua ac akkeye nunak lal, mweyen el pa ac kol mwet
uh in alukela Infacl Jordan ac oakwuki in acn ma kom ngetot liye ingo.'
29 "Ouinge kut mutana infahlfal se tulanang siti Bethpeor."

4

Moses El Kwafe Mwet Israel In Akosten

1 Na Moses el fahk nu sin mwet uh, "Akos ma sap ac oakwuk nukewa ma nga luti
kowos kac, na kowos fah ku in moul ac muta fin facl se su LEUM GOD lun papa
tomowos El sot nu suwos.
2 Nik kowos laesla kutena ma nu ke ma nga sapkin nu suwos, ac nik kowos eisla
kutena ma liki. Akos ma sap nukewa lun LEUM GOD lowos ma nga sot nu suwos.
3 Kowos sifacna liye ma LEUM GOD El tuh oru Fineol Peor. El onelosla nukewa su
alu nu sel Baal we,
4 a kowos nukewa su inse pwaye nu sin LEUM GOD lowos, kowos srakna moul nwe
misenge.
5 "Nga tuh luti kowos ma sap nukewa, oana ke LEUM GOD luk El fahk ngan oru.
Kowos in akos ma sap inge in facl se su kowos apkuran in mweuni in eisla lowos.
6 Ke kowos oaru in liyaung ma sap inge, ac fah akkalemye nu sin mwet in mutunfacl
saya lupan lalmwetmet lowos. Ke pacl elos ac lohng ma sap inge, elos ac fahk, 'Seyal
yohk lalmwetmet ac etauk lun mutunfacl lulap se inge!'
7 "Wangin kutena mutunfacl, finne arulana yohk, oasr god se su apkuran nu selos
ke pacl elos enenu, in oana LEUM GOD lasr El apkuran nu sesr. El topuk kut pacl
nukewa kut pang nu sel.
8 Wangin kutena mutunfacl, finne yohk, oasr ma sap lalos arulana suwohs, oana
ma sap nga luti nu suwos misenge.
9 Kowos in arulana taran ac karinganang tuh kowos in tia mulkunla ma kowos
sifacna liye ke motowos, ke lusen moul lowos nufon. Srumun nu sin tulik nutuwos
ac nu sin tulik nutin tulik nutuwos.
10 ke len se kowos tuh tu ye mutun LEUM GOD lowos Fineol Sinai, ke El fahk nu
sik, 'Eisani mwet uh nu sie. Nga lungse elos in lohng ma nga ac fahk uh, ouinge elos
ac fah ku in lutlut in akosyu ke lusen moul lalos, ac oapaya loteang tulik natulos in
akosyu.'
11 "Srumun nu sin tulik nutuwos ke pacl se kowos tuh som tu pe eol soko ah, su
nukla ke kulasr matoltol ac lohsr, ac e uh firir nwe lucng.
12 Srumun nu selos lah LEUM GOD El tuh kaskas nu suwos liki e sac, ac kowos lohng
pusracl a tiana liyal in kutena lumah.
13 El fwackot nu suwos ma kowos enenu in oru in karinganang wuleang ma El orala
inmasrlowos — kowos in akos Ma Sap Singoul, su El simusla fin eot tupasrpasr luo.
14 LEUM GOD El fahk nu sik nga in luti kowos ma sap nukewa su kowos enenu in
akos in facl se su kowos apkuran in mweuni, eisla, ac oakwuki we.

Kas In Sensenkakin Ke Ma Sruloala

15 "Pacl se LEUM GOD El tuh kaskas nu suwos liki e sac Fineol Sinai, kowos tiana
liyal in kutena lumah. Ouinge kowos in arulana karinganang
16 tuh kowos in tia oru ma koluk ke kowos orala nu suwos sifacna sie ma sruloala
in kutena lumah — tia ke luman mukul ku mutan,
17 kosro ku won sohksok,

4:2 Fwack 22:18–19 **4:3** Oek 25:1–9 **4:11** 4:11–12; Exo 19:16–18; Heb 12:18–19 **4:13** Exo 31:18; 34:28; Dut 9:10 **4:14** Exo 21:1 **4:16** Exo 20:4; Lev 26:1; Dut 5:8; 27; 15 **4:17** 4:17–18; Rom 1:23

18 ma orakrak ku ik.
19 Ke kowos ngetak nu inkusrao ac liye faht, malem, ac itu uh, nik kowos tafongla
in alu ac orekma nu kac. LEUM GOD lowos El orala ma inge nu sin mwet nukewa
faclu.
20 A kowos pa mutanfahl se su El molela liki facl Egypt, su oana sie funyu ma
arulana fol mwe manman osra. El uskowosme liki acn we in oru tuh kowos in mwet
lal sifacna, oana ke kowos oasr kac misenge.
21 Ke sripowos, LEUM GOD El kasrkusrak sik ac orala fulahk lah nga ac fah tia
alukela Infacl Jordan in utyak nu in facl se ma wo fohk we, su El asot nu suwos.
22 Nga ac misa in acn se inge ac tia wi aliki infacl soko uh, tusruktu kowos apkuran
in alukeot ac utyak muta fin acn wowo sac.
23 Karinganangna tuh kowos in tia mulkunla wuleang ma LEUM GOD El orala
yuruwos. Akos ma El sapkin, ac tia oru kutena kain in ma sruloala nu suwos sifacna,
24 mweyen LEUM GOD lowos El oana sie e firir; El tia lungse in oasr kutena god
sayal.

25 Tukun yac puspis, ke kowos okaki tari in facl sac ac oasr tulik nutuwos oayapa
tulik nutin tulik nutuwos, nimet orekma koluk in orala ma sruloala nu suwos sifacna
in kutena kain in lumah. Ma se inge sie ma koluk lulap ye mutun LEUM GOD, ac El
ac fah arulana kasrkusrak kac.
26 Nga pangon kusrao ac faclu in orek loh lain kowos misenge lah kowos fin
seakosyu, kowos ac sa na wanginla liki facl se ma kowos ac alukela Infacl Jordan
in eis. Kowos ac tia muta paht we, a kowos fah arulana sikiyukla.
27 LEUM GOD El ac fah akfahsryekowoselik inmasrlon mutunfacl saya, yen mwet
na pu suwos ac painmoulla.
28 In acn ingo, kowos ac kulansupu god su orekla ke poun mwet — god sak ac eot,
god su tia ku in liye ku lohng, su tia ku in mongo ku ngok ma uh.
29 Kowos ac fah suk LEUM GOD lowos we, ac kowos fin sokol ke insiowos nufon,
kowos fah konalak.
30 Pacl kowos sun mwe ongoiya, ac ma upa ingan sikyak nu suwos, na tok kowos
ac fah forla nu sin LEUM GOD ac aksol.
31 El sie God pakoten. El ac fah tia kunauskowosla ku fahsr liki kowos, ac El ac fah
tia mulkunla wuleang se su El sifacna orala yurin mwet matu lowos meet ah.

32 “Suk ke sramsram matu, ke pacl loeloes somla, meet liki kowos isusla, ke God El
tufahna orala mwet faclu. Suk pac fin faclu nufon. Ku nu oasr ma yohk oana inge
sikyak meet? Nu oasr mwet lohng kutena ma ouinge?
33 Ya nu oasr mwet moul na tukun elos lohng sie god sramsram nu selos liki sie e,
oana kowos?
34 Ya nu oasr kutena god su srike in som eis sie un mwet liki sie pacna mutunfacl ac
oru tuh elos in mwet lal sifacna, oana ke LEUM GOD lowos El oru nu suwos in Egypt?
El orekmakin ku lulap ac fulat lal ye motowos. El use mwe lokoalok ac mweun, El
orek mwenmen ac usrnguk, ac oru tuh mwe aksangeng puspis in sikyak.
35 LEUM GOD El fahkak ma inge nu suwos, in akpwaye nu suwos lah El mukena pa
God, ac wangin pac sie sayal.
36 El oru tuh kowos in lohng pusral inkusrao me, tuh Elan ku in luti kowos; ac fin
faclu El oru kowos in liye e firir mutal lal, ac El kaskas nu suwos liki e sac.
37 Ke sripen El lungse papa matu tomowos meet ah, El sulekowosla ac El sifacna
uskowosme liki Egypt ke ku lulap lal.

4:20 Exo 19:5; Dut 7:6; 14:2; 26:18; Tit 2:14; 1 Pet 2:9 **4:21** Oek 20:12 **4:24** Heb 12:29 **4:27** 4:27–28; Dut 28:36 **4:29** Jer 29:13 **4:35** Mk 12:32

38 El lusla mutunfacl lulap ac ku liki kowos meet liki kowos tuku sun acn ingan, tuh
Elan ku in uskowosme ac asot facl sac nu suwos — facl se su srakna ma suwos nwe
misenge.
39 Ke ma inge, misenge kowos in esam ac nimet mulkunla lah LEUM GOD El God
lun kusrao ac faclu. Wangin sie god saya.
40 Akos ma sap lal nukewa ma nga asot nu suwos misenge, na ma nukewa ac fah
wo nu suwos ac nu sin fwilin tulik nutuwos. Ac fah loes pacl lowos in muta fin facl
se su LEUM GOD lowos El asot nu suwos in lowos nwe tok.”

Siti In Molela Kutulap In Infacl Jordan

41 Na Moses el srela tolu siti kutulap in Infacl Jordan
42 tuh sie mwet in ku in kaingla ac moulla we el fin uniya mwet se ke el tia oru in
oaya, ac mwet sac el tia mwet lokoalok lal. El ku in kaing nu in sie siti inge, na ac tia
anwuki el.
43 Siti Bezer, su oan yen mwesis ke yen fulat tupasrpasr, ma nu sin sruf lal Reuben;
siti Ramoth in acn Gilead, ma nu sin sruf lal Gad; ac siti Golan in acn Bashan, ma nu
sin sruf lal Manasseh.

Acn Se Ma Sap Uh Itukyang We

44 Moses el sang ma sap lun God nu sin mwet Israel, wi mwe luti saya.
45 Pa inge kas in luti ac ma sap ac ma oakwuk ma Moses el fahk nu sin mwet Israel
tukun elos ilme liki Egypt,
46 ke elos muta infahlfal kutulap in Infacl Jordan, tulanang Bethpeor. Acn se inge
tuh ma lal Tokosra Sihon lun mwet Amor, su leumi Heshbon, a Moses ac mwet Israel
elos tuh kutangulla ke elos tuku liki Egypt.
47 Elos eisla acn lal ac acn lal Tokosra Og lun Bashan, sie pac tokosra lun mwet
Amor su muta kutulap in Infacl Jordan.
48 Acn se inge mutawauk ke siti Aroer, ke sisken Infacl Arnon, utyak epang nwe ke
Eol Sion, su pangpang pac Fineol Hermon,
49 ac sisani acn nukewa kutulap in Infacl Jordan som eir lac nu ke Meoa Misa, ac
nu kutulap nu pe Eol Pisgah.

5

Ma Sap Singoul
(Exodus 20:1–17)

1 Moses el pangoneni mwet Israel nukewa ac fahk nu selos, “Mwet Israel, kowos
in porongo ma sap ac oakwuk nukewa ma nga ac sot nu suwos misenge. Kowos in
lutlut kac ac arulana akos.
2 LEUM GOD lasr El tuh orala sie wuleang Fineol Sinai,
3 tia inmasrlol ac papa tumasr mukena, a inmasrlol ac kut nukewa su moul misenge.
4 LEUM GOD El tuh kaskas nu suwos ngetani na, liki e fineol soko ah.
5 In pacl sac nga tuh tu inmasrlowos ac LEUM GOD in fahk nu suwos ma El fahk,
mweyen kowos sangeng ke e uh, ac srangesr utyak nu fineol uh.
“LEUM GOD El fahk,
6 Nga pa LEUM GOD lowos, su uskowosme liki facl Egypt, acn se kowos tuh mwet
kohs we.
7 “Nik kom eis siena god sayuk.
8 “Nik kom oru nu sum kutena ma sruloala, ku kutena luman ma oan inkusrao
lucng, ku ma oan in faclu ten, ku ma oan in kof ye faclu.

4:41 4:41–43; Jos 20:8–9 **5:8** 5:8–9; Lev 26:1; Dut 4:15–18; 27:15

9 Nik kom sifacna epasr nu selos, ku orekma nu selos; tuh nga LEUM GOD lom, sie
God lemta; lahi ma koluk lun papa tuma nu fin tulik natu, nu ke fwil se aktolu ac
akakosr selos su srungayu. *
10 A nu selos su lungse nga ac liyaung ma sap luk, nga fah fahkak lungse kawil luk
nu sin tausin fwil natulos.
11 "Nik kom aklusrongtenye Inen LEUM GOD lom, tuh LEUM GOD El tia mu wangin
mwatan el su aklusrongtenye Inel.
12 "Esamya len Sabbath in akmutalye, oana LEUM GOD lom El sapkin nu sum.
13 Len onkosr kom in orekma, ac oru orekma lom nukewa.
14 A len se akitkosr Sabbath lun LEUM GOD lom. Nik kom oru kutena orekma —
kom, ku wen nutum, ku acn nutum, ku mwet mukul kulansap lom, ku mwet mutan
kulansap lom, ku cow nutum ac donkey nutum, ku kutena kosro nutum, ku mwetsac
su muta in kalkal lom.† Mwet kulansap lom nukewa enenu in mongla oana kom.
15 Esam lah kom tuh mwet kohs in facl Egypt, ac LEUM GOD lom El uskomme ke
ku fulat ac po asroela. Ke ma inge LEUM GOD lom El sapkin nu sum in liyaung len
Sabbath.
16 "Sunakin papa tomom ac nina kiom oana LEUM GOD lom El sapkin nu sum, tuh
len lom in pus, ac tuh ac fah wo nu sum in facl se su LEUM GOD lom El asot nu sum.
17 "Nik kom akmas.
18 "Nik kom kosro.‡
19 "Nik kom pisrapasr.
20 "Nik kom kaskas kikiap lain mwet tulan lom.§
21 "Nik kom rapkui* mutan kien mwet tulan lom. Nik kom mwel lohm sin mwet
tulan lom, ku ima lal, ku mwet mukul kulansap lal, ku mwet mutan kulansap lal, cow
natul, donkey natul, ku kutena ma lun mwet tulan lom.
22 "Pa inge ma sap su LEUM GOD El sot nu suwos nukewa ke pacl se kowos tuh
tukeni pe eol soko ah. Ke pacl sac El tuh kaskas ke sie pusra kulana liki e sac, ac liki
pukunyeng matoltol sac. El sot ma sap inge ac wangin pac ma saya, na El simusla fin
eot tupasrpasr luo ac ase nu sik.

Mwet Uh Sangeng
(Exodus 20:18–21)

23 "Pacl se eol nufon soko ah firirrir, ac kowos lohng pusra sac tuku liki lohsr uh
me, mwet kol lowos ac sifen sruf lowos uh tuku nu yuruk
24 ac fahk, 'LEUM GOD lasr El akkalemye fulat lal ac wolana lal nu sesr ke pacl se
kut lohng pusracl kaskas in e uh me! Misenge kut liye lah sie mwet el ku in moul na,
God El finne kaskas nu sel.
25 Tusruktu efu ku kut in pilesrala moul lasr? E na lulap se ingan ac kunauskutla.
Pwayena kut ac misa kut fin lohng ke LEUM GOD El ac sifil kaskas.
26 Ya nu oasr sie mwet su painmoul tukun el lohng God moul kaskas in e uh me,
oana ke kut tuh lohngol?
27 Folokot, Moses, ac lohng ma nukewa ma LEUM GOD lasr El fahk uh. Na kom
foloko ac fahk nu sesr ma El fahk nu sum. Kut ac fah porongo ac akos.'

5:9 5:9–10; Exo 34:6–7; Oek 14:18; Dut 7:9–10 * **5:9** ***lahi ma koluk ... su srungayu:*** liye Exo. 20:5 **5:11** Lev 19:12 **5:12** Exo 16:23–30; 31:12–14 **5:13** 5:13–14; Exo 23:12; 31:15; 34:21; 35:2; Lev 23:3 † **5:14** ***in kalkal lom: liye*** Exo. 20:10 **5:16** Dut 27:16; Mt 15:4; 19:19; Mk 7:10; 10:19; Lk 18:20; Eph 6:2; Eph 6:3 **5:17** Gen 9:6; Lev 24:17; Mt 5:21; 19:18; Mk 10:19; Lk 18:20; Rom 13:9; Jas 2:11 ‡ **5:18** ***kosro: liye*** Exo. 2014 **5:18** Lev 20:10; Mt 5:27; 19:18; Mk 10:19; Lk 18:20; Rom 13:9; Jas 2:11 **5:19** Lev 19:11; Mt 19:18; Mk 10:19; Lk 18:20; Rom 13:9 § **5:20** ***kaskas kikiap ... mwet tulan lom: liye*** Exo. 20:16; **5:20** Exo 23:1; Mt 19:18; Mk 10:19; Lk 18:20 * **5:21** ***rapkui: liye*** Exo. 20:17 **5:21** Rom 7:7; 13:9 **5:22** 5:22–27; Heb 12:18–19

28 “Ke LEUM GOD El lohng ma inge, El fahk nu sik, ‘Nga lohng ma mwet inge fahk
uh, ac pwaye selos.
29 Saok in ouinge nunak lalos pacl nukewa! Nga kena elos in sunakinyu pacl nukewa
ac akos ma sap luk nukewa. Fin ouinge, na ma nukewa ac wo nu selos ac nu sin fwilin
tulik natulos nwe tok.
30 Fahla ac fahk nu selos in folokla nu in lohm nuknuk selos.
31 Tusruktu kom, Moses, muta yuruk inge, ac nga fah sot nu sum ma sap luk ac
oakwuk luk nukewa. Luti ma inge nu sin mwet uh, tuh elos fah akos in facl se su nga
fah sang nu selos.’
32 “Mwet Israel, kowos aklohya. Oru ma nukewa ma LEUM GOD lowos El sapkin
nu suwos. Nimet seakos kutena ma sap lal.
33 Akos ma sap inge nukewa, tuh ma nukewa in wo nu suwos ac kowos fah ku in
muta paht fin facl se su kowos ac oakwuki we.

6

Ma Sap Yohk

1 “Pa inge ma sap nukewa LEUM GOD Iowos El sapkin nu sik in luti kowos kac.
Akos ma sap inge fin facl se su kowos akola in utyak ac muta we.
2 Ke lusenna moul lowos, kowos ac fwilin tulik nutuwos an in akfulatye LEUM GOD
lowos, ac akos ma sap nukewa lal ma nga sot nu suwos, tuh kowos in ku in muta
paht fin facl sac.
3 Mwet Israel, kowos in lohng ma sap inge, ac akos! Na ma nukewa ac fah wo nu
suwos, ac kowos fah ekla sie mutunfacl na ku, ac kowos fah muta in sie facl mut ac
kasrup fohk we, in oana ke LEUM GOD lun papa tumasr El tuh wulela kac.
4 “Lohng, O Israel! LEUM GOD, God lasr, El God sefanna.
5 Kom fah lungse LEUM GOD lom ke insiom kewa, ke ngunum kewa, ac ke ku lom
kewa.
6 Nimet mulkunla ma sap inge su nga sot nu sum misenge.
7 Luti kas inge nu sin tulik nutum. Alken in luti pacl kom oasr in lohm sum, pacl
kom fufahsryesr, pacl kom mongla, ac pacl kom orekma.
8 Kapriya kas inge ke poum ac ke motonsrum, tuh in mwe akesmakinye kom.
9 Simusla kas inge ke kosrusru in mutunoa ke lohm sum, ac ke nien utyak lun kalkal
lom.

Kas In Akesmakinye Mwet Uh In Akos

10 “Oana ke LEUM GOD lowos el wuleang nu sin papa matu tomowos — Abraham,
Isaac, ac Jacob — El ac fah sot nu suwos sie facl ma siti we uh yohk ac sessesla ke
mwe kasrup, su kowos tia musaiak.
11 Lohm we ac fah sessesla ke ma wo, su tia ma kowos likiya loac. Ac fah oasr
lufin kof su tia ma kowos pukanak. Ac fah oasr ima in grape ac olive ma kowos tia
yukwiya. Na ke pacl se LEUM GOD El ac pwenkowosla nu in facl sac, ac kowos mongo
ac kihp,
12 taranna kowos in tia mulkunla LEUM GOD su pwenkowosme liki facl Egypt, yen
kowos tuh mwet kohs we.
13 Akfulatye LEUM GOD lowos, ac alu nu sel mukena, ac oru wulela lowos ke Inel
mukena.
14 Nimet alu nu sin kutena god saya, god lun mwet su raunikowosla.

6:4 Mk 12:29 **6:5** Mt 22:37; Mk 12:30; Lk 10:27 **6:6** 6:6–9; Dut 11:18–20 **6:10** Gen 12:7; Gen 26:3; Gen 28:13 **6:13** Mt 4:10; Lk 4:8

15 Kowos fin alu nu sin god ngia, kasrkusrak lun LEUM GOD fah tayak lain kowos
oana e uh, na ac fah arulana kunauskowosla, mweyen LEUM GOD lowos su muta
inmasrlowos El tia lungse in oasr kutena god sayal.
16 "Nimet srike LEUM GOD lowos, oana ke kowos tuh oru in acn Massah.
17 Kowos in arulana oaru in akos ma sap ac oakwuk nukewa ma El sot nu suwos.
18 Oru ma suwohs ac wo ye mutun LEUM GOD, ac ma nukewa ac fah wo nu suwos.
Kowos ac fah ku in eis facl mut ac wo fohk we su LEUM GOD El tuh wulela kac nu
sin papa matu tomowos,
19 ac kowos fah lusak mwet lokoalok lowos, oana El tuh wuleot nu suwos.
20 "Ke pacl fahsru uh, tulik nutuwos ac fah siyuk suwos, 'Efu ku LEUM GOD lasr El
tuh sapkin nu sesr in akos ma sap inge nukewa?'
21 Na kowos ac fah fahk nu selos, 'Kut tuh mwet kohs lun tokosra lun acn Egypt, ac
LEUM GOD El molikutla ac aksukosokye kut ke ku lulap lal.
22 Kut sifacna liye ke mutasr mwenmen El oru wi mwe aksangeng lulap nu sin
mwet Egypt ac nu sin tokosra lalos ac mwet fulat nukewa lal.
23 El aksukosokyekutla liki facl Egypt ac uskutme nu inge, ac ase lasr facl se inge,
oana ke El tuh wulela nu sin papa matu tumasr.
24 Na LEUM GOD lasr El tuh sapkin nu sesr in akos ma sap inge nukewa, ac in
akfulatyal. Kut fin oru ouinge, El ac fah karingin mutunfacl sesr ac oru in kapkapak
pacl nukewa.
25 Kut fin oaru in akos ma nukewa ma God El sapkin nu sesr, El ac fah insewowo
sesr.'

7

Mwet Lun LEUM GOD (Exodus 34:11–16)

1 "LEUM GOD lowos El fah uskowosla nu in facl se su kowos ac oakwuki we, ac El
ac fah lusak mutunfacl puspis liki acn we. Ke kowos ac apkuranyang nu we, El ac fah
lusak mutunfacl itkosr su yohk liki kowos ac ku liki kowos: mwet Hit, mwet Girgash,
mwet Amor, mwet Canaan, mwet Periz, mwet Hiv, ac mwet Jebus.
2 Ke LEUM GOD lowos El ac eisaloswot nu inpouwos ac kowos kutangulosla, kowos
in onelosla nukewa. Nik kowos orek kupasr yorolos ku pakomutalos.
3 Nik kowos payuk sin kutena selos, ac nik kowos fuhlela wen ac acn nutuwos in
payuk sin kutena selos.
4 Mweyen elos ac mau furokla tulik nutuwos an liki LEUM GOD in alu nu sin god
ngia. Fin sikyak ouiya se inge, LEUM GOD El ac kasrkusrakak suwos ac sikikowosla
pacl sefanna.
5 Ke ma inge, kowos in kunausya loang lalos, ac fukulya sru eot mutal selos, pakiya
ma akilenyen god mutan Asherah, ac esukak ma sruloala lalos.
6 Oru ma inge mweyen kowos mutanfahl mutal lun LEUM GOD lowos. Inmasrlon
mwet fin faclu nufon, El sulekowosla in mwet saok lal sifacna.
7 "LEUM GOD El tia lungse kowos ac sulekowosla ke sripen kowos pus liki mutunfacl
ngia — kowos pa mutunfacl se ma srik oemeet fin faclu.
8 Tusruktu LEUM GOD El lungse kowos ac kena in karinganang wulela ma El
tuh orala yurin papa matu tomowos, pa sis El tuh molikowosla ke ku lulap lal, ac
aksukosokye kowos liki moul in kohs lowos ye poun tokosra lun Egypt.
9 Esam lah LEUM GOD lowos El mukena pa God, ac El oaru. El ac fah liyaung wulela
lal, ac fahkak lungse kawil lal nu sin tausin fwil selos su lungse El ac akos ma sap lal.

6:16 Mt 4:7; Lk 4:12; Exo 17:1–7 **7:1** Orek 13:19 **7:5** Dut 12:3 **7:6** Exo 19:5; Dut 4:20; 14:2; 26:18; Tit 2:14; 1 Pet 2:9 **7:9** 7:9–10; Exo 20:5–6; 34:6–7; Oek 14:18; Dut 5:9–10

10 Tusruktu El ac tia pahtlac in kalyaelos su srungal.
11 Ke ma inge, akos ma lutiyuk nu suwos. Akos ma sap ac oakwuk nukewa ma nga
asot nu suwos misenge.

Insewowo Lun Akosten
(Deuteronomy 28:1–14)

12 "Kowos fin porongo ma sap inge ac oaru in akos, na LEUM GOD lowos El ac fah
karinganang na wulela lal nu suwos, ac fahkak lungse kawil lal nu suwos, oana El
tuh wuleang nu sin papa matu tomowos meet ah.
13 El fah lungse kowos ac akinsewowoye kowos, na kowos fah puseni ac oasr tulik
puspis nutuwos. El ac akinsewowoye ima lowos in pus wheat, wain, ac oil in olive;
ac El ac fah akpusye cow ac sheep nutuwos. El ac fah asot nu suwos mwe insewowo
inge nu kewa in facl se ma El tuh wulela nu sin papa matu tomowos mu El ac sot nu
suwos.
14 Wangin mutunfacl fin faclu ac fah insewowo yohk liki kowos. Wangin suwos,
mukul ku mutan ku kosro nutuwos, ac fah talap.
15 LEUM GOD El ac fah kosrala liki kowos kain in mas nukewa, ac kowos fah tia
sifil maskin kutena mas upa ma kowos tuh pula in acn Egypt, tusruktu El ac fah sang
mas inge nu sin mwet lokoalok lowos.
16 Kunausla mutunfacl nukewa su LEUM GOD lowos El asot nu inpouwos, ac nik
kowos pakomutalos. Nik kowos alu nu ke god lalos, tuh ma inge oana sie mwe kwasrip
nu suwos.
17 "Nik kowos sifacna nunku mu mwet inge elos pus liki kowos, ac kowos tia ku in
luselosla.
18 Nimet sangeng selos. Esam ma LEUM GOD lowos El tuh oru nu sin tokosra lun
acn Egypt ac mwet lal nukewa.
19 Esam mwe lokoalok yohk ma kowos tuh sifacna liye ke motowos, ac mwenmen ac
ma usrnguk ac ku lulap su LEUM GOD lowos El aksukosokyekowosla kac. In ouiya se
na ma El tuh kunausla mwet Egypt, El ac kunausla mwet nukewa su kowos sangeng
se inge.
20 El ac oayapa akfohsyauk mwet lokoalok lowos, ac El ac fah kunauselosla su kaing
in wikwik.
21 Ouinge, nimet sangeng sin mwet inge. LEUM GOD lowos El wi kowos. El sie God
fulat, su fal mwet uh in sangeng se.
22 El ac fah kais kutu srisrik lihs mutanfahl inge ye motowos. Kowos ac fah tia ku
in kunauselosla nukewa pacl sefanna, mweyen kowos fin oru ouinge, kosro lemnak
uh ac mau puseni, na ac fah sie mwe sensen lulap nu suwos.
23 LEUM GOD El ac fah asot mwet lokoalok lowos nu inpouwos, ac akfohsyalosyak
nwe ke elos kunausyukla.
24 El ac fah sot tokosra lalos nu inpouwos. Kowos ac fah onelosi, ac elos ac fah
mulkinyukla. Wangin mwet fah ku in sikulkowosi. Kowos ac fah onelosla nukewa.
25 Esukak ma sruloala lalos. Nik kowos mwel silver ku gold ma oan kac, ku eis
lowos. Kowos fin oru, kowos ku in sruhfla kac, mweyen LEUM GOD El kwase ma
inge.
26 Nik kowos use kutena sin ma srungayuk inge nu in lohm suwos, tuh selnga se
ma oan faclos ac oan fowos. Kowos in arulana srunga ac kwase ma sruloala inge,
mweyen LEUM GOD El selngawi ma inge.

8

Sie Facl Wowo

7:12 7:12–16; Dut 11:13–17

1 “Kowos in oaru in akos ma sap nukewa nga sot nu suwos misenge, tuh kowos fah
ku in moul ac puseni ac utyak eis facl se su LEUM GOD El wulela kac nu sin papa
matu tomowos.
2 Esam kolyuk lun LEUM GOD lowos in fufahsryesr loeloes lowos sasla yen mwesis
ke yac angngaul somla. El supu ma upa in srike kowos, tuh Elan ku in etu ma oan
insiowos, ac lah pwaye kowos ac akos ma sap lal.
3 El tuh oru kowos in masrinsral, na El kite kowos ke manna, sie mwe mongo ma
kowos, ac papa matu tomowos, soenna kang meet. El oru ma inge in luti kowos lah
mwet uh tia moul ke bread mukena, a ke kas nukewa ma LEUM GOD El fahk.
4 Ke lusen yac angngaul inge, nuknuk lowos tiana mahi, ac niowos tia pac fafwak.
5 Esam lah LEUM GOD lowos El aksuwosye kowos ac kai kowos, oana ke sie papa
el kai tulik natul.
6 Ke ma inge, oru oana LEUM GOD El sapkin nu suwos! Moul fal nu ke ma sap lal
ac arulana akfulatyal.
7 LEUM GOD lowos El uskowosme nu in sie facl wo — sie acn pus infacl ac unon in
kof we, oayapa oasr kwakof ye fohk uh ma soror nu infahlfal uh ac infulan eol uh;
8 sie acn ma oasr wheat, barley, grape, fig, pomegranate, olive ac honey we.
9 Kowos ac tiana masrinsral we, ku enenu kutena ma. Eot we uh oasr iron loac, ac
kowos ku in pukanak copper ke eol srisrik we.
10 Ac fah pukanten mwe mongo nowos, ac kowos fah sang kulo nu sin LEUM GOD
lowos ke facl na wowo El sot nu suwos.

Sensenkakin Mwet Uh In Tia Mulkunla LEUM GOD

11 “Kowos in arulana karinganang tuh kowos in tia mulkunla LEUM GOD lowos; a
kowos in arulana akos ma sap ac oakwuk nukewa lal su nga sot nu suwos misenge.
12 Ke pacl se pukanten mwe mongo nowos, ac kowos musaela lohm wowo suwos
ac muta loac,
13 ac ke puseni cow ac sheep nutuwos, silver ac gold lowos, ac kutepacna ma saya
lowos,
14 taranna tuh kowos in tia inse fulatak ac mulkunla LEUM GOD lowos su
uskowosme liki Egypt, acn se ma kowos tuh mwet kohs we.
15 El pwen kowos sasla yen mwesis lulap ac aksangeng sac, yen oasr wet pwasin
ac scorpion we. El oru kof in sororma liki sie eot wen nu suwos in acn pulamlam ac
wangin kof we.
16 In acn mwesis uh El kite kowos ke manna, sie mwe mongo ma papa matu
tomowos uh tiana kang meet. El oru in upa nu suwos in srike kowos, tuh Elan ku in
akinsewowoye kowos tok ke ma wo.
17 Ouinge, kowos in tiana nunku mu kasrup lowos uh ma ke ku ac etauk lowos
sifacna.
18 Esam lah LEUM GOD lowos pa sot ku nu suwos in kasrupi. El oru ouinge mweyen
El srakna karingin wulela lal nwe misenge ma El orala yurin papa matu tomowos.
19 Kowos in tiana mulkunla LEUM GOD lowos, ku forla nu sin god ngia in alu ac
orekma nu selos. Kowos fin oru ouinge, na nga fahk nu suwos misenge lah pwayena
kowos ac kunausyukla.
20 Kowos fin tia akos LEUM GOD, na kowos ac kunausyukla, oana mutunfacl ingo
su El ac kunausla meet liki na kowos ilyak nu in facl selos.

9

Seakosten Lun Mwet Uh

8:3 Mt 4:4; Lk 4:4 **8:11** 8:11–16; Hos 13:5–6

1 “Mwet Israel, kowos in porongo! Misenge kowos ac fahsr alukela Infacl Jordan ac
eis acn sin mutunfacl ma yohk liki kowos ac ku liki kowos. Siti selos arulana yohk,
ac pot kac uh fulat nwe lucng.
2 Mwet we uh mwet na loeska ac fokoko. Elos ma nutin mwet Anak su mwet na
yohk pisa, ac kowos lohng kaclos lah wangin mwet ku in lainulos.
3 Tusruktu inge kowos ac fah sifacna liye lah LEUM GOD lowos El ac fahsr meet liki
kowos oana sie e na ngeng. El ac kutangulosla ke kowos fahsryak nu we, na kowos
ac ukwalosyak ac sa na kunauselosla, oana El wulela.
4 “Tukun LEUM GOD lowos El luselosla keiwos, kowos in tia nunku mu El
uskowosme ac sot lowos acn se inge ke sripen kowos mwet suwohs. Mo. LEUM
GOD El ac lusla mwet inge keiwos mweyen elos mwet koluk.
5 Tia mweyen kowos wo ac oru ma suwohs pa El lela nu suwos in eis acn selos. El
ac luselosla mweyen elos koluk, ac mweyen El kena akpwayeye wuleang lal ma El
tuh oru nu sin papa matu tomowos — Abraham, Isaac, ac Jacob.
6 Kowos in arulana etu lah LEUM GOD El tia sot lowos acn wowo se inge mweyen
kowos pa fal in eis. Mo, kowos mwet likkeke.
7 “Nimet mulkunla ke kowos tuh oru LEUM GOD lowos El kasrkusrak yen mwesis.
Mutawauk oe ke len se kowos illa liki acn Egypt nwe ke len se kowos sun acn inge,
kowos nuna utuk nunak lainul.
8 Finne ke Eol Sinai, kowos tuh akkasrkusrakye LEUM GOD— lupan kasrkusrak lal
fal na in anwuki kowos.
9 Nga utyak nu fineol ah in eis eot tupasrpasr ma wuleang inmasrlowos ac LEUM
GOD tuh simla fac. Nga tuh muta we len angngaul ac fong angngaul, ac tia mongo
ku nim kutena ma.
10 Na LEUM GOD El ase nu sik eot tupasrpasr luo su El sifacna simusla fac ke
kufinpaol ma El tuh fahk nu suwos liki e sac ke len se ma kowos tuh tukeni pe eol
soko ah.
11 Aok, tukun len angngaul ac fong angngaul, LEUM GOD El ase nu sik eot tupasrpasr
luo ma El simusla wuleang lal fac.
12 “Na LEUM GOD El fahk nu sik, ‘Sulaklak tufokla, mweyen mwet lom su kom
kolma liki Egypt elos oru ma na koluk. Elos forla liki ma nga sapkin nu selos, ac orala
sie ma sruloela nu selos sifacna.’
13 “LEUM GOD El oayapa fahk nu sik, ‘Nga etu lupan likkeke lun mwet inge.
14 Nimet srike in kutongyuwi. Nga akoo in kunauselosla tuh in wangin mwet fah
sifil esamulos nwe tok. Na nga fah oru tuh fwilin tulik nutum in sie mutunfacl yohk
ac ku lukelos.’
15 “Na nga forla ac fani liki eol uh, ac nga us inpouk eot tupasrpasr luo ma simla
wuleang uh fac. In pacl sac e na lulap se firirrir fineol uh.
16 Nga liye lah kowos seakos tari sap lun LEUM GOD nu suwos, ac kowos orekma
koluk lainul ke kowos sifacna orala sie ma sruloela osra nu suwos in luman soko cow
mukul.
17 Ke ma inge, nga sisya eot tupasrpasr uh nu infohk uh ye motowos, na fokelik nu
ke ip srisrik.
18 Na nga sifil oankiyuki ye mutun LEUM GOD ke len angngaul ac fong angngaul,
ac tia mongo ku nim kutena ma. Nga oru ouinge mweyen kowos orekma koluk lain
LEUM GOD ac akkasrkusrakyal.
19 Nga tuh sangeng ke mulat upa lun LEUM GOD, mweyen lupan kasrkusrak lal fal
na in kunauskowosla; tusruktu LEUM GOD El sifilpa porongeyu.
20 LEUM GOD El oayapa kasrkusrak sel Aaron ac oru Elan unilya, ouinge nga pre
pac kacl Aaron in pacl sac pac.

9:9 Exo 24:18 **9:19** Heb 12:21

21 Nga eisla ma koluk se kowos orala — cow mukul osra soko ah — ac sisang nu in
e uh. Na nga fukulya ac ililya in mwesri, ac sisla kutkut uh nu luin infacl soko ma
soror fineol uh me.
22 “Kowos tuh oayapa akkasrkusrakye LEUM GOD lowos ke pacl se kowos muta in
acn Taberah, Massah, ac Kibroth Hattaavah.
23 Oayapa ke pacl se El supwekowosla liki Kadesh Barnea ac sap kowos in som ac
eisla facl se ma El asot nu suwos, a kowos utuk nunak lainul. Kowos tiana lulalfongel
ku aksol.
24 Kowos nuna utuk nunak na lain LEUM GOD oe ke nga tufahna etekowosla ah.
25 Ouinge nga oankiyuki ye mutun LEUM GOD ke len angngaul ac fong angngaul
mweyen nga etu lah El akoo in kunauskowosla.
26 Ac nga pre, ‘O LEUM GOD Fulatlana, nimet kunausla mwet lom inge, su kom
molelosla ac usalosme liki facl Egypt ke ku lulap lom.
27 Esamul Abraham, Isaac, ac Jacob, mwet kulansap lom, ac nimet lohang nu ke
likkeke, kutasrik ac orekma koluk lun mwet inge.
28 Kom fin kunausla mwet lom, na mwet Egypt uh ac fahk mu kom kofla usla mwet
lom nu in facl se kom tuh wulela nu selos kac. Elos ac fahk mu kom usla mwet lom
nu yen mwesis in onelosi we, mweyen kom srungalos.
29 Pwayeiya uh, mwet inge pa kom tuh sulela in ma lom, ac su kom usalosme liki
Egypt ke po kulana lom!

10

Moses El Sifilpa Eis Ma Sap
(Exodus 34:1–10)

1 “Na LEUM GOD El fahk nu sik, ‘Taflela luo eot tupasrpasr oana ma meet ah, ac
orala sie tuptup sak in sang nwanak. Na fanyak nu yuruk fineol uh,
2 ac nga fah sifil simusla ma nga tuh simusla fin eot ma kom fukulya ah, na kom
fah filiya in tuptup an.’
3 “Ouinge nga orala sie tuptup ke sak acacia, ac taflela luo eot tupasrpasr oana ma
meet ah, ac usak nu fineol ah.
4 Na LEUM GOD El sifil simusla fin eot luo inge kas na ma El tuh simusla meet ah
— Ma Sap Singoul ma El tuh sot nu suwos ke pacl se El kaskas liki e sac, ke len se ma
kowos tukeni pe eol soko ah. LEUM GOD El ase nu sik eot tupasrpasr luo ah,
5 ac nga forla ac tufoki. Na, in oana ke LEUM GOD El sapkin, nga filiya in tuptup se
ma nga orala — na oanna loac nwe misenge.” (
6 Mwet Israel uh mukuiyak liki acn ma lufin kof lun mwet Jaakan oan we, ac som
nu Moserah. Aaron el misa ac pukpuki we, na Eleazar, wen natul, el aolulla in mwet
tol.
7 Liki acn we elos som nu Gudgodah, na suwosla nu Jotbathah, sie acn pus sungan
infacl we.
8 Na in pacl sac, LEUM GOD El srisrngiya mukul in sruf lal Levi tuh elos in liyaung
Tuptup in Wuleang, in orekma nu sel oana mwet tol, ac in akinsewowoye mwet uh
Inen LEUM GOD. Srakna pa inge orekma kunalos.
9 Pa inge sripa se oru sruf lal Levi tia wi eis acn selos in oana sruf ngia. Mwe
insemowo lalos pa elos mukena ku in mwet tol lun LEUM GOD, oana LEUM GOD
lowos El wulela kac.)
10 “Nga tuh mutana fineol ah len angngaul ac fong angngaul, oana ke nga oru meet
ah. LEUM GOD El sifilpa porongeyu ac insese in tia kunauskowosla.

9:22 Oek 11:3; Exo 17:7; Oek 11:34; Dut 1:26 **9:23** Oek 13:17; Dut 1:21; Oek 13:31; Dut 1:26; Heb 3:16 **10:6** Oek 20:28; 33:38 **10:8** Oek 3:5–8 **10:10** Exo 34:28

11 Na El sap nga in som ac kol kowos, tuh kowos in ku in eis lowos facl se ma El
tuh wulela kac mu El ac sang lun papa matu tomowos.

Ma God El Enenu Sin Mwet Uh

12 "Inge, mwet Israel, lohng ma LEUM GOD lowos El enenu suwos: kowos in
akfulatye LEUM GOD ac oru ma nukewa ma El sap. Lungse El ac kulansupwal ke
insiowos nufon,
13 ac akos ma sap lal nukewa, su nga asot nu suwos misenge tuh in fah wo nu
suwos.
14 Finne acn fulatlana inkusrao, ma lun LEUM GOD. Faclu pac ma lal, ac ma nukewa
fac.
15 Ke sripen lungse lun LEUM GOD nu sin papa matu tomowos tuh arulana ku, oru
El sulekowosla ac tia kutena mwet saya, na kowos srakna mwet solla lal.
16 Ouinge, mutawauk inge fahla, kowos in akos LEUM GOD, ac tia sifil moul in
likkeke.
17 LEUM GOD lowos El God lun god uh, ac El Leum lun leum uh. El God fulatlana
ac kulana, su fal mwet uh in aksol. El tia wiwikas, ac El tia eis mwe eyeinse.
18 El taranna tuh tulik mukaimtal ac katinmas uh in karinginyuk wo; El lungse pac
mwetsac su muta inmasrlosr, ac El kitalos mongo ac nuknuk.
19 Ouinge kowos in akkalemye pac lungse lowos nu sin mwetsac uh, mweyen sie
pacl ah kowos tuh mwetsac in facl Egypt.
20 Kowos in akfulatye LEUM GOD lowos ac alu nu sel mukena. In pwaye insiowos
nu sel, ac oru wuleang lowos ke Inel mukena.
21 Kaksakunul tuh El God lowos, ac kowos sifacna liye ke motowos ma yohk ac ma
usrnguk El oru keiwos.
22 Ke mwet matu lowos ah tuh som nu Egypt, elos mwet na itngoul. A inge LEUM
GOD lowos El akpusyekowoselik, oana itu inkusrao.

11

Fulat Lun Leum God

1 "Lungse LEUM GOD lowos, ac akos ma sap lal nukewa, in pacl nukewa.
2 Esamya misenge ma kowos sifacna pulakin ac lotela ke LEUM GOD. Kowos pa tuh
pula kaiyuk lal, ac tia tulik nutuwos. Kowos liye lupan fulat lal, ku lal ac wal lal,
3 ac orekma usrnguk lal. Kowos liye pac ma El tuh oru nu sin tokosra lun Egypt ac
nu sin mutunfacl sac nufon.
4 Kowos liye ke LEUM GOD El sukela nufon un mwet mweun lun Egypt, wi horse
natulos ac chariot okoalos, ac ke El tilmakunulosi in Meoa Srusra ke pacl se elos ukwe
kowos.
5 Kowos etu ma LEUM GOD El oru nu suwos yen mwesis meet liki kowos sun acn
inge.
6 Kowos esam pac ma El tuh oru nu sel Dathan ac Abiram, wen luo natul Eliab ke
sruf lal Reuben. Ye mutun mwet nukewa, faclu ikakelik ac okomulosla wi sou lalos,
lohm nuknuk selos, mwet kulansap lalos, ac kosro natulos nukewa.
7 Pwaye, kowos pa liye ma yohk inge nukewa ma LEUM GOD El orala.

Mwe Insewowo Ke Facl In Wuleang

8 "Akos ma nukewa nga sapkin nu suwos misenge. Na kowos ac fah ku in alukeot
Infacl Jordan, ac eis suwos facl se ma kowos apkuran in utyak nu we.
9 Na kowos fah ku in moul paht fin facl mut ac kasrup fohk we ma LEUM GOD El
wuleang in sang nu sin papa matu tomowos ac filin tulik natulos.

10:17 1 Tim 6:15; Fwack 17:14; 19:16; Orek 10:34; Rom 2:11; Gal 2:6; Eph 6:9 **10:22** Gen 46:7; Gen 15:5; 22:17
11:3 Exo 7:8—12:13 **11:4** Exo 14:28 **11:6** Oek 16:31, 32

10 Facl se kowos apkuran in utyak nu we inge tia oana facl Egypt, yen kowos tuh
muta we meet ah. Ingo ke kowos yukwiya sacn sunowos, kowos tuh enenu in orekma
upa in nweki kof nu inima lowos.
11 A facl se kowos apkuran in utyak nu we inge, oasr fineol ac infahlfal we, sie facl
aksroksrokyeyuk ke af.
12 LEUM GOD lowos El karingin facl se inge ac suiyana, ke mutun yac nwe ke
saflaiyen yac.
13 “Ouinge, kowos in akos ma sap nukewa ma nga sot nu suwos misenge; lungse
LEUM GOD lowos ac kulansupwal ke insiowos nufon.
14 Kowos fin oru ouinge, El ac fah supwama af nu fin acn suwos in pacl fal la — af
se meet ke pacl in taknelik, ac af se tok ke pacl in kosrani — tuh in oasr wheat, wain,
ac oil in olive nu suwos,
15 ac mah nun cow nutuwos. Ac fah oasr kain in mwe mongo puspis nowos.
16 Nimet lela kutena ma in pwenkowosla liki LEUM GOD, ac alu ac orekma nu sin
god saya.
17 Kowos fin oru ouinge, LEUM GOD El ac kasrkusrak suwos, ac sruokya af uh. Na
fohk in acn suwos ac fah pulamlamla nu ke ma sunowos, ac kowos ac sa misa we,
finne acn na wowo se pa El sot nu suwos inge.
18 “Esam ma sapkakinyuk inge ac aksaokye. Kapriya kas inge ke pouwos ac ke
motonsruwos, tuh in mwe akesmakinye kowos.
19 Luti nu sin tulik nutuwos. Sramsram kac ke pacl kowos muta in lohm suwos ac
ke pacl kowos fufahsryesr, ke pacl kowos mongla ac ke pacl kowos orekma.
20 Simusla kas inge ke kosrusru in mutunoa ke lohm suwos, ac ke nien utyak lun
kalkal lowos.
21 Na kowos, ac tulik nutuwos, ac fah moul paht fin facl se LEUM GOD lowos El
wulela kac nu sin papa matu tomowos. Kowos ac muta we ke lusenna pacl acn
engyeng uh oan lucng liki faclu.
22 “Kowos in oaru in akos ma nukewa ma nga sapkin nu suwos. Lungse LEUM GOD
lowos, oru ma nukewa El sapkin, ac kowos in pwayena nu sel.
23 Na El fah lusla mutunfacl ingo nukewa ke kowos apkuranyang nu we, ac kowos
fah eis acn sin mutunfacl ma yohk liki kowos ac ku liki kowos.
24 Acn nukewa kowos fahla fac ac fah ma lowos. Mutunfacl suwos ac fah mutawauk
ke yen mwesis layen eir, nu Fineol Lebanon nukewa layen epang, ac liki Infacl
Euphrates layen nu kutulap, nu Meoa Mediterranean layen roto.
25 Yen nukewa kowos ac som nu we in facl sac, LEUM GOD lowos fah oru mwet uh in
sangeng suwos, oana ma El tuh wulela kac, na wangin mwet ac fah ku in sikulkowosi.
26 “Misenge nga sot nu suwos tuh kowos in sulela inmasrlon mwe insewowo ac
mwe selnga.
27 Kowos fin akos ma sap lun LEUM GOD lowos su nga sot nu suwos misenge, na
ac fah mwe insewowo nu suwos.
28 A kowos fin tia akos ma sap inge ac forla in alu nu sin god saya su kowos tia wi
alu nu se meet, na ac fah mwe selnga nu suwos.
29 Ke pacl se LEUM GOD El uskowosme nu in facl se su kowos ac oakwuki we, kowos
in sulkakin mwe insewowo liki Fineol Gerizim, ac mwe selnga liki Fineol Ebal. (
30 Kowos etu lah fineol lukwa inge oasr layen roto ke infacl Jordan, ke facl sin mwet
Canaan su muta infahlfal Jordan. Fineol inge oan nget nu roto, ac tia loes liki sak oal
Moreh, fototo nu ke siti Gilgal.)
31 Kowos apkuran in fahsr sasla infacl Jordan ac muta fin facl se LEUM GOD lowos
El asot nu suwos. Ke kowos ac eisla ac oakwuki we,

11:13 11:13–17; Lev 26:3–5; Dut 7:12–16; 28:1–14 **11:18** 11:18–20; Dut 6:6–9 **11:24** 11:24–25; Jos 1:3–5 **11:29** Dut 27:1–14; Jos 8:33–35

32 kowos in esamna in akos ma sap nukewa nga sot nu suwos misenge.

12

Acn In Alu Sefanna

1 "Pa inge ma sap ac ma oakwuk su kowos in akos ke lusen pacl kowos moul muta
fin facl se su LEUM GOD lun papa matu tomowos El asot nu suwos.
2 Ke kowos ac lusla mwet in mutunfacl sac, kowos in kunausla acn nukewa ma
mwet uh alu nu sin god lalos uh we — fineol uh, fin inging uh, ac ye sak folfol uh.
3 Kunausla loang lalos nukewa, ac fukulya sru eot lalos in muliplipi. Esukak mwe
akul nukewa ke Asherah, god mutan lalos, ac pakpakiya ma sruloala lalos, tuh mwet
uh fah tia ku in sifil alu nu kac fin acn ingan.
4 "Nimet alu nu sin LEUM GOD lowos in ouiya ma mwet inge oru ke elos alu nu sin
god lalos.
5 LEUM GOD El ac fah sulela sie sin acn inmasrlon sruf nukewa lowos, tuh mwet
uh in tuku nu ye mutal ac alu nu sel we.
6 Kowos ac fah oru mwe kisa firir lowos we, oayapa mwe kisa lowos saya: sie tafu
singoul liki ma lowos, ac mwe sang lowos, mwe kite ma kowos wuleang nu sin LEUM
GOD kac, mwe kisa ke engan na lun mwet se in oru, ac wounse ke cow ac sheep
nutuwos.
7 Na ingo, ye mutun LEUM GOD lowos su akinsewowoye kowos, kowos ac sou lowos
fah mongo ac engankin orekma wo kowos orala.
8 "In pacl sac, kowos in tia oru oana kowos oru meet ah. Nwe ke pacl se inge kowos
nukewa alu oana lungse lowos,
9 mweyen kowos soenna ilyak nu in facl se su LEUM GOD lowos El asot nu suwos,
yen kowos ac mutana we in misla.
10 Ke pacl se kowos ac fah alukela Infacl Jordan, LEUM GOD El ac lela kowos in eis
facl sac ac muta we. El ac fah karingin kowos liki mwet lokoalok lowos nukewa, ac
kowos fah muta in misla.
11 LEUM GOD El ac fah sulela siena acn kowos in alu nu sel we, na ingo kowos ac
fah use nu yorol ma nukewa ma nga sapkin: mwe kisa firir lowos ac oayapa mwe
kisa lowos saya, sie tafu singoul lowos, mwe sang lowos, ac mwe kite mutal lowos
ma kowos wuleang kac nu sin LEUM GOD.
12 Kowos in engan we ye mutal, wi tulik nutuwos, mwet kulansap lowos, ac mwet
Levi su muta in siti suwos. Esam lah wangin acn lun mwet Levi sifacna.
13 Kowos fah tia oru mwe kisa lowos ke acn kowos sifacna sulela;
14 a kowos fah oru ke acn sefanna ma LEUM GOD El sulela: sie acn ke sie sin sruf
lowos. Acn sac mukena pa kowos fah oru mwe kisa firir lowos we, ac oru pac ma
nukewa nga sapkin nu suwos.
15 "Tusruktu kowos sukosok in uniya ac kang kosro nutuwos yen nukewa kowos
muta we. Kowos ku in kang pisa na kowos lungse, fal nu ke ma LEUM GOD
El sot nu suwos. Kowos nukewa — mwet ma aknasnasyeyukla ac mwet ma tia
aknasnasyeyukla — ku in kang, oana ke kowos kang ikwen deer ku antelope.
16 Tusruktu kowos fah tiana kang srah kac uh. Kowos fah okoala nu infohk uh oana
kof uh.
17 Nimet kang kutena ma kowos kisakin nu sin LEUM GOD ke acn kowos muta we
— tia mwe sang ke sie tafu singoul ke wheat lowos, wain lowos, ku oil in olive lowos;
tia pac wounsien cow ac sheep nutuwos, ku mwe kite ma kowos wuleang kac nu sin
LEUM GOD, ku mwe sang kowos oru ke engan na lowos in oru, ku kutena mwe sang
saya.

12:3 Dut 7:5 **12:16** Gen 9:4; Lev 7:26–27; 17:10–14; 19:26; Dut 15:23

18 Kowos ac tulik nutuwos, wi mwet kulansap lowos ac mwet Levi su muta in siti
suwos, fah mongo ma inge ye mutun LEUM GOD lowos mukena, in acn in alu se na
ma LEUM GOD lowos El sulela. Ac kowos in engan we ke orekma nukewa ma kowos
orala.
19 Esam pac in tia pilesru mwet Levi ke lusenna pacl kowos muta in fahl suwos.
20 "Ke pacl se LEUM GOD lowos El ac akyokyelik acn suwos uh, oana ke El tuh
wulela kac, kowos ku in mongo ikwa ke pacl na kowos lungse.
21 Fin acn in alu sac arulana loesla, na kutena pacl ma kowos lungse, kowos ku in
uniya soko sin cow ku sheep ma LEUM GOD El sot nu suwos, ac kowos ku in kang
ikwa kac in acn suwos, oana ke nga tuh fahk nu suwos.
22 Kutena mwet — elos su aknasnasyeyukla ku elos su tia nasnasyeyukla — ku in
kang ikwa inge, oana ke el kang ikwen deer ku antelope.
23 Ma sefanna, nimet kang ikwa ma srakna oasr srah kac, mweyen moul uh oasr
ke srah uh, na kowos fah tia kang moul sac wi ikwa sac.
24 Nimet orekmakin srah nu ke mwe mongo, a okoala nu infohk uh oana kof uh.
25 Kowos in tia kang srah, na ma nukewa ac fah wo nu suwos ac nu sin fwilin tulik
nutuwos, mweyen kowos oru ma suwohs ye mutun LEUM GOD.
26 Kowos in us mwe sang lowos ac mwe kite ma kowos wuleang kac nu ke acn in
alu sefanna ma LEUM GOD El fah sulela.
27 Kisakin ingo mwe kisa ma enenu in firirla nufon fin loang lun LEUM GOD.
Oayapa mwe kisa su kowos ac kang ikwa kac uh ac okoala srah kac fin loang uh.
28 Oaru in akos ma nukewa nga sapkin nu suwos, ac ma nukewa fah wo nu suwos ac
fwilin tulik nutuwos nwe tok, mweyen kowos oru ma suwohs ac ma su akinsewowoye
LEUM GOD lowos.

Kas In Sensenkakin Mwet Uh Ke Ma Sruloala

29 "LEUM GOD lowos fah kunausla mutunfacl nukewa kowos fah mweuni, ac kowos
ac fah eis facl selos ac oakwuki we.
30 Tukun LEUM GOD El kunausla mutunfacl inge, na kowos in arulana karinganang
tuh kowos in tia sruhfla ke alu lalos. Kowos in tia srike in konauk lah elos alu fuka
nu sin god lalos tuh kowos in etaelos.
31 Nimet alu nu sin LEUM GOD lowos in ouiya ma elos alu nu sin god lalos, tuh ke
elos alu nu sin god lalos elos oru ma nukewa ma srungayuk yurin LEUM GOD. Elos
kisakin pac tulik natulos in e fin loang lalos.
32 "Oru ma nukewa ma nga sapkin nu suwos. Nimet laesla kutena ma nu kac, ku
eisla kutena ma liki.

13

1 "Sie mwet palu, ku sie mwet su aketeya kalmen mweme uh, fin wulela mu el ac
oru sie mwenmen ku sie ma usrnguk
2 tuh elan pwenkowosla kowos in alu ac orekma nu sin kutu god su kowos soenna
alu nu se meet, na finne sikyak oana ma el wulela kac,
3 nimet kowos lohang nu sel. LEUM GOD lowos El orekmakunul in srike kowos, in
liye lah kowos lungse LEUM GOD ke insiowos nufon.
4 Fahsr tukun LEUM GOD mukena, ac arulana akfulatyal. Aksol ac liyaung ma
nukewa El sapkin. Alu nu sel ac inse pwaye nu sel.
5 A kowos in uniya kutena mwet su aketeya mweme, ku mwet palu su fahk kowos
in lain LEUM GOD— El su molikowosla liki acn Egypt, yen kowos tuh mwet kohs we.
Kutena mwet su oru ma inge el koluk ac el srike in kifuskowosla liki moul se ma
LEUM GOD El sap kowos in moulkin. Enenu na in anwuki el, tuh ma koluk se inge
in wanginla liki inmasrlowos.

12:23 12:23–24; Lev 17:10–14 **12:32** Dut 4:2; Fwack 22:18–19

6 “Finne tamulel lom, ku wen nutum, ku acn nutum, ku mutan kiom su saok sum,
ku kawuk fototo lom, elos ku in kwafe nu sum in lukma tuh kom in alu nu sin god
saya, god su kom ac papa matu tomom tia wi alu nu se meet.
7 Sie selos ac ku in kwafe sum kom in alu nu sin god lun mwet ma muta apkuran
nu yurum, ku god lun mwet ma muta loesla liki kom.
8 Tusruktu nik kom lela elan kifuskomla; tia pac lohngol. Nik kom kulang nu sel ku
pakomutal, ac nik kom loangel.
9 Unilya! Oru in kom pa mwet se oemeet tanglal, na fah sang mwet saya nukewa
in wi pac tanglal.
10 Tanglal nwe ke na el misa, mweyen el oru elan kifuskomla liki LEUM GOD lom,
su uskomme liki Egypt, acn kom tuh mwet kohs we.
11 Na mwet Israel nukewa fah lohng ke ma sikyak inge, ac elos ac fah sangeng, na
wangin sie fah sifilpa oru ma koluk ouinge.
12 “Ke pacl se kowos muta in siti ma LEUM GOD El asot nu suwos, kowos ac mau
lohng
13 lah kutu sin mwet lusrongten in mutunfacl suwos uh aktafongyela mwet in siti
selos tuh elos in alu nu sin god su kowos soenna alu nu se meet.
14 Kowos fin lohng ke sramsram ouingan, lohlla akwoya. Fin pwaye lah ma koluk
se inge sikyak,
15 na uniya mwet nukewa in siti sac, wi kosro nukewa, ac kunausla ma nukewa we.
16 Orani ma nukewa lun mwet su muta in siti sac, ac elosak ke acn in tukeni lalos.
Na esukak siti sac ac ma nukewa loac, in oana sie mwe kisa nu sin LEUM GOD lowos.
Acn sac fah tia sifilpa musaiyuk, a in mahnum se na nwe tok.
17 Nimet eis lowos kutena ma su sapkinyuk in kunausyukla, na LEUM GOD El
fah forla liki kasrkusrak lulap lal, ac akkalemye pakoten lal nu suwos. El ac fah
pakomutowos ac oru kowos in puseni, oana ma El wulela nu sin papa matu tomowos,
18 kowos fin akos sap lal nukewa ma nga sot nu suwos misenge, ac oru ma El kena
kowos in oru.

14

Ma In Tia Orek Ke Pacl In Asor

1 “Kowos mwet lun LEUM GOD lowos. Ouinge ke pacl kowos asor ke mwet misa se,
nimet sipik monuwos sifacna ku resaela motonsruwos, oana kutu mwet uh oru.
2 Kowos ma lun LEUM GOD lowos. Inmasrlon mwet nukewa su muta fin faclu, El
sulela tuh kowos in mwet lal sifacna.

Kosro Ma Nasnas Ac Tia Nasnas
(Leviticus 11:1–47)

3 “Nimet kang kutena ma su LEUM GOD El akkalemye mu tia nasnas.
4 Kowos ku in kang kosro inge: cow, sheep, nani,
5 deer, sheep inima, nani inima, ku antelope —
6 kutena kosro ma sengelik falkal ac el sifil kontini ma el kangla.
7 Tusruktu kosro nukewa ma tia sengelik falka ac tia pac sifil kontini ma el kangla,
kowos fah pangon tia nasnas nu suwos. Kowos fah tia kang camel, rabbit, ku badger,
mweyen elos ne sifil kontini ma elos kangla, a tia sengelik falkalos.
8 Nimet kang pig, mweyen tia nasnas. Pig uh sengelik falka, tusruktu elos tia sifil
kontini ma elos kangla. Kowos in tia kang kutena sin kosro inge, ac tia pac pusral
mano misa lalos.
9 “Kowos ku in kang kutena kain in ik ma oasr enga ac unac kac,

14:1 Lev 19:28; 21:5 **14:2** Exo 1:5–6; Dut 4:20; 7:6; 26:18; Tit 2:14; 1 Pet 2:9

10 tusruktu kutena ma moul in kof uh ma wangin enga ac unac kac, kowos fah tia
kang. Ma inge tia nasnas nu suwos.
11 “Won nasnas nukewa kowos ku in kang.
12 Tusruktu won kowos ac tia kang pa inge: eagle, vulture, osprey,
13 buzzard, kutena kain in kait,
14 kutena kain in raven,
15 ostrich, hawk in fong, seagull, kutena kain in sik;
16 owl srisrik, owl lulap, ac owl oasr koac kac,
17 oayapa owl yen mwesis, crow, cormorant,
18 stork, kutena kain in heron, hoopoe, ac fak.
19 “Won srisrik nukewa ma oasr po sohksok la tia nasnas nu suwos ac kowos in tia
kang.
20 Kowos ku in kang won srisrik nasnas nukewa saya.
21 “Nimet kang kutena kosro ma muta nwe sifacna misa. Kowos ku in sang mwetsac
su muta inmasrlowos in kang, ku kowos ku in kukakin nu sin kutu mwetsac saya. A
funu kowos, kowos sie mutunfacl mutal nu sin LEUM GOD lowos.
“Kowos in tia akmolye sheep fusr ku nani fusr ke sronin titi lun nina kial uh.

Ma Sap Nu Ke Sie Tafu Singoul

22 “Srela sie tafu singoul ke ma nukewa kowos kosrani ke kais sie yac.
23 Kowos in som nu ke acn se ma LEUM GOD lowos El sulela kowos in alu nu sel
we. Kowos fah kang sie tafu singoul in wheat, wain, oil in olive, ac wounsien cow ac
sheep nutuwos ye mutal we. Oru ouinge tuh kowos in luti in etu in akfulatye LEUM
GOD lowos pacl nukewa.
24 Acn in alu sac fin loessula nu lohm suwos pwanang upa kowos in us sie tafu
singoul ke ma LEUM GOD El akinsewowoye kowos kac, na pa inge ma kowos fah oru:
25 Kukakunla ma kowos kosrani, ac us mani kac nu ke acn in alu sac.
26 Orekmakunla nu ke kutena ma kowos lungse — ikwen cow, sheep fusr, wain, ku
mwe nim ku. Na kowos ac sou lowos fah tukeni engan ac kang ma inge we, ye mutun
LEUM GOD lowos.
27 “Kowos in tia pilesru mwet Levi su wi kowos muta in acn suwos, mweyen wangin
acn selos sifacna.
28 Ke saflaiyen yac aktolu nukewa, use sie tafu singoul ke ma nukewa ma kowos
kosrani, ac orani tuh in karinginyuk in siti suwos uh.
29 Mwe mongo inge ma nu sin mwet Levi ke sripen wangin acn selos, ac nu sin
mwetsac, tulik mukaimtal, ac katinmas su muta in siti suwos uh. Elos in tuku ac eis
ma nukewa elos enenu. Oru ma inge, ac LEUM GOD lowos fah akinsewowoye kowos
ke ma nukewa kowos oru.

15

Yac Akitkosr
(Leviticus 25:1–7)

1 “Ke yac akitkosr nukewa, kowos fah sisla soemoul lalos nukewa su soemoul nu
suwos ke mani.
2 Kowos ac oru ouinge: Kutena mwet su sang mani nu sin sie mwet Israel wial, elan
sisla soemoul sac; el fah tia srike in eisla sel, mweyen LEUM GOD El fahk tari in sisila
soemoul uh.
3 Kowos ku in sap mwetsac nukewa in folokonot soemoul lalos nu suwos, tusruktu
kowos tia enenu in eis soemoul lun mwet Israel wiowos.
4 “LEUM GOD lowos El ac fah akinsewowoye kowos in facl se su El sot nu suwos.
Wangin sie suwos ac fah sukasrup,

14:21 Exo 23:19; 34:26 **14:22** 1:22–29; Lev 27:30; Oek 18:21

5 kowos fin aksol ac arulana karinganang in oru ma nukewa nga sapkin nu suwos misenge.
6 LEUM GOD El fah akinsewowoye kowos, oana ke El wulela. Kowos fah sang mani nu sin mutunfacl puspis su elos ac fah enenu in folokonot, tusruktu kowos fah tia enenu in ngusr mani selos. Kowos fah leumi mutunfacl puspis, tusruktu wangin mutunfacl ac fah leum fowos.
7 "Fin oasr sie mwet Israel muta in enenu in kutena siti ke facl se ma LEUM GOD lowos El asot nu suwos, kowos in tia nunku keiwos sifacna, a kowos in kasrel.
8 Kowos in kulang ac engan in sang kutena enenu lal, na el ac fah folokonot tok.
9 Kowos in tia srangesr sang mwe enenu lal an mweyen yac se akitkosr — yac in sisila soemoul uh — apkuranme. Nimet lela nunak koluk ouinge in oan in kowos. Kowos fin srunga sang enenu lun sie mwet Israel wiowos, el ac pang nu sin LEUM GOD lain kowos, ac kowos ac eis mwata.
10 Sang enenu lal an ke inse engan, tia ke inse toasr, na LEUM GOD El fah akinsewowoye kowos ke ma nukewa kowos oru.
11 Pacl nukewa ac oasr kutu mwet Israel su sukasrup ac muta in enenu, pa sis nga sapkin kowos in kulang nu selos ac kasrelos.

Ma Fal In Orek Nu Sin Mwet Kohs (Exodus 21:1–11)

12 "Sie mwet Israel wiom, mukul ku mutan, fin sifacna kukakunul nu sum tuh elan mwet kohs lom, kom tufah fuhlella tukun el kulansupwekom ke yac onkosr. Ke sun yac se akitkosr, kom enenu in aksukosokyalla.
13 Na ke kom fuhlella elan sukosokla, nimet supwalla pisinpo.
14 Sang nu sel sheep ac nani, wheat ac wain, fal nu ke lupan ma LEUM GOD El akinsewowoye kom kac.
15 Esam lah kowos tuh mwet kohs in Egypt, ac LEUM GOD lowos El molikowosla, pa oru nga sot ma sap se inge nu suwos.
16 "Tusruktu mwet kohs lom an fin lungse kom ac sou lom, sahp el ac tia lungse som liki kom, a el ac kena mutana yurum.
17 Fin ouinge, usalla nu ke srungul in lohm sum, ac putala sie pat ah ke sracl, na el ac fah mwet kohs lom ke lusenna moul lal. Oru oapana nu sin mutan kohs lom.
18 Nik kom inse toasr ke kom aksukosokyela sie mwet kohs lom, mweyen ke yac onkosr el tuh orekma nu sum ke tafunna molin sie mwet kulansap. Oru ouinge, na LEUM GOD El fah akinsewowoye kom in ma nukewa kom oru.

Wounsien Cow Ac Sheep

19 "Srela nu sin LEUM GOD lowos wounse mukul ke cow ac sheep nutuwos. Nimet sang cow inge in orekma, ac nimet kal unen sheep inge.
20 Ke kais sie yac, kowos ac sou lowos in kang ma inge ye mutun LEUM GOD ke acn sefanna ma El sulela kowos in alu nu sel we.
21 Tusruktu kosro inge fin ul, ku kun, ku oasr kutena ma koluk yohk ke manolos, kowos fah tia kisakin nu sin LEUM GOD lowos.
22 Kowos ku in kang kosro ouinge in lohm suwos. Finne mwet ma aknasnasyeyukla ku tia, kowos nukewa ku in kang, oana ke kowos kang deer ku antelope.
23 Tusruktu nimet kang srah kac — kowos in okoala nu infohk uh oana kof uh.

16

Kufwen Alukela (Exodus 12:1–20)

15:7 15:7–8; Lev 25:35 **15:11** Mt 26:11; Mk 14:7; Jn 12:8 **15:12** 15:12–18; Lev 25:39–46 **15:19** Exo 13:12
15:23 Gen 9:4; Lev 7:26–27; 17:10–14; 19:26; Dut 12:16, 23

1 “Kowos in oru Kufwen Alukela in malem Abib in akfulatye LEUM GOD lowos,
mweyen sie fong ke malem Abib pa El tuh molikowosla liki facl Egypt.
2 Som nu ke acn se LEUM GOD El sulela kowos in alu we, ac uniya soko sheep, ku
cow ingo tuh in mwe mongo ke Kufwen Alukela in akfulatye LEUM GOD lowos.
3 Ke kowos kang mongo se inge, nimet kang bread orekla ke mwe pulol. Ke len
itkosr kowos fah kang bread ma wangin mwe pulol kac, oana ke kowos tuh oru pacl
se kowos sulaklak illa liki Egypt. Kang bread se inge — ac fah pangpang bread in
keok — tuh in lusen moul lowos kowos fah esam len se kowos ilme liki Egypt, facl in
keok sac.
4 Ke lusen len itkosr, wangin mwet in facl suwos uh fah oasr kutena mwe pulol in
lohm sel. Ac ikwen kosro soko ma anwuki ke eku in len se meet, fah mongola ke fong
sacna.
5 “Kowos in tia oru kisa in Alukela lowos in kutena siti ma LEUM GOD lowos El asot
nu suwos.
6 Acn se na ma LEUM GOD lowos El ac fah sulela tuh mwet uh in alu nu sel we,
pa acn sefanna kowos fah oru kisa in Alukela we. Oru ke ekela, pacl se faht uh tili,
mweyen pa inge pulan pacl se ke len se kowos tuh mukuiyak liki acn Egypt.
7 Akmolyela ikwa sac ac kang ke acn se na ma LEUM GOD El ac sulela kowos in alu
nu sel we. Lotutang tok an kowos folokla nu yen suwos.
8 Ke len onkosr toko kowos fah mongo bread ma wangin mwe pulol kac, ac ke len
se akitkosr, kowos tukeni in alu nu sin LEUM GOD lowos, ac tia oru kutena orekma.

Kufwen Kosrani
(Exodus 34:22; Leviticus 23:15–21)

9 “Oakma wik itkosr tukun pacl se kowos mutawauk kosrani wheat,
10 na oru Kufwen Kosrani in akfulatye LEUM GOD lowos. Use nu yorol mwe kisa
ke engan na lun kais sie mwet, fal nu ke lupan ma God El akinsewowoye kowos kac.
11 Kowos in arulana engan ye mutun LEUM GOD, wi tulik nutuwos, mwet kulansap
lowos, ac mwet Levi, mwetsac, tulik mukaimtal, ac katinmas su muta in siti suwos
an. Oru ma inge ke acn se na ma LEUM GOD El sulela kowos in alu nu sel we.
12 Esamna in akos ma sap inge; nimet mulkunla lah kowos tuh mwet kohs in facl
Egypt.

Kufwen Iwen Aktuktuk
(Leviticus 23:33–43)

13 “Tukun kowos sisla kulun wheat nukewa lowos, ac itungya grape nukewa nu ke
wain, kowos in akfulatye Kufwen Iwen Aktuktuk ke lusen len itkosr.
14 Engankin kufwa se inge wi tulik nutuwos, mwet kulansap lowos, ac mwet Levi,
mwetsac, tulik mukaimtal, ac katinmas su muta in siti suwos uh.
15 Akfulatye LEUM GOD lowos ke kowos oru kufwa se inge, ac oru ke len itkosr in
acn se ma El sulela kowos in alu nu sel we. Kowos in arulana engan, mweyen LEUM
GOD El akinsewowoye kosrani lowos ac orekma lowos.
16 “Mukul nukewa in mutunfacl suwos fah tuku in alu nu sin LEUM GOD pacl tolu
ke yac se, ke acn in alu se ma solla tari: ke Kufwen Alukela, Kufwen Kosrani, ac
Kufwen Iwen Aktuktuk. Kais sie mukul fah use sie mwe sang,
17 fal nu ke lupan ma LEUM GOD lowos El akinsewowoyal kac.

Oakwuk Nu Ke Nununku Suwohs

18 “Kowos sulela kutu mwet nununku ac mwet kol in siti nukewa ma LEUM GOD
lowos El sot nu suwos. Mwet inge in nununku mwet ke suwohs ac tia wiwimwet.

16:1 16:1–8; Exo 12:1–20; Lev 23:5–8; Oek 28:16–25 **16:9** 16:9–12; Lev 23:15–21; Oek 28:26–31 **16:13** 16:13–15; Lev 23:33–36, 39–43; Oek 29:12–38

19 Elos in tia sesuwos ku fahkak srisri in nununku lalos uh; ac elos in tia eis molin
eyeinse, mweyen molin eyeinse uh ku in aklosrye mutun mwet lalmwetmet ac mwet
suwohs, pwanang elos orala nununku tia suwohs.
20 Kowos in oru ma fal ac suwohs pacl nukewa, tuh kowos fah ku in oakwuki in
facl se su LEUM GOD lowos El sot nu suwos.
21 "Pacl kowos oru sie loang nu sin LEUM GOD lowos, nimet filiya mwe akul sak ke
god mutan Asherah in oan sisken loang uh.
22 Ac nimet kowos tulokunak kutena sru eot in alu nu kac. LEUM GOD El srunga.

17

1 "Nimet kisakin nu sin LEUM GOD lowos, kutena cow ku sheep ma oasr kutena
ma koluk ke mano. Ma inge mwe srungayuk sel.
2 "Kowos fin lohng lah oasr in sie sin siti suwos, sie mwet — mukul ku mutan — su
orekma koluk lain LEUM GOD ac kunausla wuleang lal
3 ke el alu ku orekma nu sin god saya, ku nu ke faht, malem ku itu, ac ma inge lain
ma sap lun LEUM GOD.
4 Kowos fin lohng kain in pweng inge, kowos sokak akwoya. Fin pwaye lah ma
koluk se inge sikyak in Israel,
5 na usla mwet sac nu likin siti uh, ac tanglal nwe ke el misa.
6 Tusruktu, el ac anwuki fin oasr mwet loh luo ku pus liki, su lainul; el fah tia
anwuki fin oasr mwet loh sefanna.
7 Mwet loh inge pa ac tanglal meet uh, toko na mwet ngia fah wi tanglal. Pa inge
ma ac oru lumah koluk se inge in wanginla.
8 "Kutu pacl uh, ac upa nu sin mwet nununku in sie siti in orala wotela lalos in
konauk ma pwaye ke kain in sripa inge: suwohs ke ma lun mwet ke acn, ku ke
musalla lun mano, ku ke misa se lah ma ke ongla ouiya ku akmas akola se. Pacl
lumah ouinge sikyak, kowos in som nu ke acn in alu se ma LEUM GOD lowos El
sulela kowos in alu we,
9 ac sang sripa lowos nu sin mwet Levi su mwet tol, ac nu sin mwet nununku se su
orekma in pacl sac, elos in wotela.
10 Elos ac orala wotela lalos, na kowos fah oru oana ma elos fahk.
11 Kowos in insese nu ke konauk lalos, ac fahsr fal nu ke ma nukewa elos sapkin.
12 Kutena mwet su seakos ma mwet nununku sac ku mwet tol se su orekma ke pacl
sacn wotela uh, fah anwuki. In ouiya se inge kowos ac fah sisla ma koluk se inge liki
Israel.
13 Mwet nukewa fah lohng kac ac sangengla, na wangin mwet ac sifil pulaik in oru
lumah inge.

Oakwuk Nu Sin Sie Tokosra

14 "Tukun kowos ac eisla facl se LEUM GOD lowos El ac sot nu suwos ac kowos
oakwuki tari we, na kowos ac lungse in oasr sie tokosra lowos, in oana mutunfacl
nukewa su raunikowosla.
15 Karinganang tuh mwet se kowos ac sulela in tokosra elan mwet se ma LEUM GOD
El sulela. El enenu elan siena sin mwet Israel wiowos. Nik kowos oru sie mwetsac in
tokosra lowos.
16 Tia enenu in pukanten horse nutin un mwet mweun lal tokosra, ac elan tia
supwala mwet nu Egypt in moul horse we, mweyen LEUM GOD El fahk tari mu mwet
lal in tia sifil folok nu we.

16:19 Exo 23:6–8; Lev 19:15 **16:21** Exo 34:13 **16:22** Lev 26:1 **17:3** Exo 22:20 **17:6** Oek 35:30; Dut 19:15; Mt 18:16; 2 Cor 13:1; 1 Tim 5:19; Heb 10:28 **17:7** 1 Cor 5:13 **17:14** 1 Sam 8:5 **17:16** 1 Tok; 10:28; 2 Chr 1:16; 9:28

17 In tia pus mutan kien tokosra, mweyen elos ac ku in kifasulla liki LEUM GOD; ac
elan tia sifacna akkasrupyal ke silver ac gold.
18 Pacl se el ac tokosrala, enenu in oasr yorol sie ma simusla ke book in ma sap ac
kas in luti lun God, ma simla oana book limlim emeet ah ma karinginyuk sin mwet
tol Levi.
19 Book se inge elan karingin in oanna siskal, ac elan riti in moul lal nufon tuh elan
lutlut in arulana akfulatye LEUM GOD, ac in oaru in akos ma nukewa ma sapkinyuk
loac.
20 Ma inge ac fah oru elan tia nunku mu el wo liki mwet Israel wial, oayapa elan
tia seakos ma sap lun LEUM GOD in kutena ouiya. Na el fah leum ke yac puspis, ac
fwilin tulik natul ac fah leumi Israel ke fwil puspis tokol.

18

Ip Lun Mwet Tol

1 "Mwet tol ac mwet nukewa ke sruf lal Levi ac fah wangin ip lalos ke facl lun mwet
Israel; a elos ac moulkin mwe sang ac mwe kisa saya ma itukyang nu sin LEUM GOD.
2 Ac fah wangin acn selos, tia oana sruf ngia. Ip lalos pa elos mukena sriyukla in
oru orekma lun mwet tol lun LEUM GOD, oana ke LEUM GOD El wulela.
3 "Pacl nukewa ac kisakinyuk cow ku sheep, na in itukyang nu sin mwet tol finpisa,
likintupa luo, ac fotowa.
4 Elos ac fah eis pac ip se emeet ke wheat, wain, oil in olive ac unen sheep.
5 Inmasrlon sruf lowos nukewa, LEUM GOD El srela sruf lal Levi in kulansupwal in
oru orekma lun mwet tol nwe tok.
6 "Kutena mwet Levi su lungse in kulansap in mwet tol, el ku in tuku liki kutena
siti el muta we in Israel, ac som nu ke acn se ma LEUM GOD El sulela mwet uh in alu
nu sel we,
7 ac kulansap we fal nu ke sie mwet tol lun LEUM GOD lal, oana mwet Levi saya su
wi orekma we.
8 El ac fah eis lupa se na ma mwet tol ngia eis ke mwe mongo, sayen ma sou lal uh
supu nu sel."

Kas In Sensenkakin Ke Ouiya Lun Mwet Pegan

9 "Pacl se kowos utyak nu in facl se ma LEUM GOD lowos El asot nu suwos uh,
nimet etai ouiya na koluk lun mwet in mutunfacl we, su mwe srungayuk.
10 Nimet kisakin tulik nutuwos fin e ke loang lowos, ac nik kowos lela mwet lowos
in orek susfa, ku orek fweni ke ma ac sikyak in pacl fahsru, ku inutnut,
11 ku lulalfongi ke inpucl, ac nimet lela elos in lolngok nu sin ngunin mwet misa.
12 LEUM GOD lowos El srunga mwet su oru lumah koluk inge, pa oru El lusak
mutunfacl ingo ke kowos apkuran in utyak nu in facl selos.
13 Kowos in arulana pwayena nu sin LEUM GOD."

Wulela In Supwama Sie Mwet Palu

14 Na Moses el fahk, "In facl se su kowos apkuran in eis, mwet we lulalfongi kas
lun mwet susfa ac fweni lalos, tusruktu LEUM GOD lowos El tia lela nu suwos in oru
ma inge.
15 A El fah supwaot sie mwet palu liki inmasrlon mwet lowos, su oana nga, na
kowos in aksol.
16 "Ke len se kowos tuh toeni pe Eol Sinai, kowos tuh kwafe kowos in tia sifil lohng
pusren LEUM GOD, ku sifil liye e na lulap sac, mweyen kowos tuh nunku mu kowos
ac misa.

17:17 1 Tok 11:1–8; 1 Tok 10:14–22, 27; 2 Chr 1:15; 9:27 **18:2** Oek 18:20 **18:10** Lev 19:26; Exo 22:18 **18:11** Lev 19:31 **18:13** Mt 5:48 **18:15** Orek 3:22; 7:37

17 Ouinge LEUM GOD El fahk nu sik, ‘Elos orala sulela na lalmwetmet se.
18 Nga ac supwala nu yorolos sie mwet palu oana kom liki inmasrlon mwet lalos.
Nga fah fahkang nu sel ma elan fahk, ac el fah fahk nu sin mwet uh ma nukewa nga
sapkin.
19 El fah kaskas inek, ac nga fah kai kutena mwet su tia aksol.
20 Tusruktu fin oasr sie mwet palu su nunku in sulkakin sie kas inek ke nga tia
sapkin elan fahk, el fah misa kac, na ac fah oapana nu sin mwet palu su fahkak ke
inen god saya!
21 “Sahp kowos ac suk lah kowos ac etu fuka lah ma sie mwet palu el fahk tia ma
tuku sin LEUM GOD.
22 Sie mwet palu fin kaskas ke Inen LEUM GOD ac ma el fahk uh tia sikyak oana,
na kas lal tia ma sin LEUM GOD me. Mwet palu sac el kaskas ke ku na lal sifacna, na
kowos fah tia sangeng sel.

19

Siti In Molela
(Oekyuk 35:9–28; Joshua 20:1–9)

1 “Tukun LEUM GOD lowos el kunausla mwet ma la acn El ac asot nu suwos, ac
tukun kowos eis siti selos ac lohm selos ac oakwuki we,
2 kowos fah srela tolu siti an ke facl se su LEUM GOD lowos El asot nu suwos.
3 Kowos fah srikeya facl sac, ac kitalik nu ke ip tolu — kais sie ip inge in oasr siti
in molela se we ma ac firsrasr nu sin sie mwet in kaing nu we. Na fin sie mwet el
uniya sie pacna mwet, el ac ku in kaing ac moulla we.
4 “Sie mwet fin ongla ouiya uniya sie mwet su tia mwet lokoalok lal, na el ku in
kaing nu in sie sin siti inge ac moulla.
5 Fin pa mwet luo tukeni som nu insak uh in pakpuk sak, na sie seltal paki sak soko,
ac mutun tuhla ah tufwacla liki fung ah, ac uniya mwet se ngia, el ku in kasrusr nu
in sie sin siti tolu an ac moulla.
6 Fin siti sefanna, ac ku in arulana loesla, pwanang mwet se ma suk in foloksak ke
misa sac ac ku in sruokilya, ac in kasrkusrak lal el uniya sie mwet wangin mwata.
Wangin mwatal mweyen el tia oru in ouiya, ac mwet sac tia pac mwet lokoalok lal.
7 Pa inge sripa se sis nga sapkin kowos in srela siti in molela tolu.
8 “Pacl LEUM GOD lowos El ac akyokyelik facl suwos, oana ke El tuh fahk nu sin
papa matu tomowos mu El ac oru, ac sot nu suwos acn nukewa El tuh wulela kac,
9 na kowos fah sulela tolu pac siti an. (El ac sot nu suwos facl inge kowos fin oru
ma nukewa ma nga sapkin nu suwos misenge, ac kowos fin lungse LEUM GOD lowos,
ac moul fal nu ke mwe luti lal.)
10 Oru ma inge, tuh mwet su wangin mwata fah tia misa, ac in wangin pac
mwatuwos ke sripen mwet se ma wangin mwata tiana anwuki in facl se ma LEUM
GOD El sot nu suwos.
11 “Tusruktu, fin pa sie mwet el nuna oru elan akmuseya mwet lokoalok se lal, ac
el kaing nu in sie siti ingo elan moulla.
12 Ke lumah ouinge, na mwet kol lun siti sel sifacna ac fah sap in utuku el, ac
eisalang nu inpoun mwet foloksak ke akmas, tuh elan anwuki.
13 Kowos fah tia pakomutal. Sisla mwet akmas se inge liki Israel tuh ma nukewa in
wo nu suwos.

Masrol Ke Acn Oemeet Me

14 “Kowos in tia mokle masrol ke acn lun mwet tulan lowos, ma oakwuki in pacl
oemeet me in facl se su LEUM GOD lowos El asot nu suwos.

18:19 Orek 3:23 **19:14** Dut 27:17

Oakwuk Nu Sin Mwet Loh

15 “Mwet loh sefanna tia fal in akkeyala lah oasr mwatan sie mwet ke kutena ma
koluk ku ma sutuu. Enenu na in oasr mwet loh luo, ku pus liki, in akpwayeye lah
oasr mwatan mwet se.
16 Sie mwet fin srike in akkolukye sie pac mwet ke el orek loh kikiap mu mwet sac
orala ma koluk se,
17 eltal na kewa enenu in som nu ke acn in alu se ma solla, tuh in nununkeyuk eltal
sin mwet tol ac mwet nununku su orekma in pacl sac.
18 Mwet nununku elos fah sokak akwoya lah mea sripen tukak sac. Mwet se ma
tukak lain mwet Israel se wial fin sutuu,
19 el pa ac eis kaiyuk ma akoeyuk nu sin mwet tukakyak sac. In ouiya se inge kowos
ac fah sisla ma koluk se inge liki inmasrlowos.
20 Na mwet nukewa fah lohng ke ma sikyak inge, ac elos ac fah sangengla ac wangin
mwet ac fah sifil oru ouiya koluk se inge.
21 Kowos in tiana pakomuta. Kaiyuk nu ke ouiya sie inge pa: moul molin moul,
atronmuta molin atronmuta, wihs molin wihs, pao molin pao, nia molin nia.

20

Oakwuk Nu Ke Mweun

1 “Pacl kowos illa in mweun lain mwet lokoalok lowos, ac kowos liye chariot ac
horse ac sie un mwet mweun su pus liki kowos, kowos, in tia sangeng selos. LEUM
GOD lowos, su molikowosla ac uskowosme liki facl Egypt, El ac fah wi kowos.
2 Meet liki kowos mutawauk mweun, sie mwet tol fah fahsryak nu meet uh ac fahk
nu sin un mwet mweun,
3 ‘Mukul Israel, porongo! Misenge kowos ac som mweun. Nikmet sangeng sin mwet
lokoalok lowos, a kowos in pulaik ac tia sensen ku fosrnga.
4 LEUM GOD lowos El ac wi kowos, ac El ac sot kutangla nu suwos.’
5 “Na mwet kol lun un mwet mweun uh ac fah fahk nu sin mwet uh, ‘Su suwos
tufahna musaela lohm se sel ma soenna kisakunla? Fin oasr, na elan folokla nu lohm
sel uh, mweyen el fin tuh anwuki ke mweun uh, siena mwet ac tuh kisaela lohm sel
uh.
6 Su suwos tufahna yukwiya sie ima in grape, a soenna kosrani fahko kac? Fin oasr,
elan folokla, mweyen el fin tuh misa ke mweun uh, siena mwet ac tuh kang fahko
kac.
7 Su suwos akoo in payukyak a soenna alula? Fin oasr, elan folokla nu yen sel,
mweyen el fin tuh misa ke mweun uh, siena mwet ac payukyak sin mutan se el ako
se uh.’
8 “Mwet kol fah oayapa fahk nu sin mwet uh, ‘Su suwos munasla nanka ac sangeng?
Fin oasr, elan folokla, mweyen el fin wi kut, el ac akmunasyela nunkun mwet mweun
wial uh.’
9 Ke mwet kol elos sramsram tari nu sin un mwet mweun uh, elos fah pakiya mwet
in kol kais sie u.”
10 “Ke kowos som in mweuni sie siti, ma se meet kowos in oru pa in akkalemye nu
sin mwet we ke inkanek in orek misla.
11 Elos fin insese in suk misla, na elos nukewa fah mwet kohs lowos ac oru kutena
orekma kowos sapkin nu selos.
12 Tusruktu mwet in siti sac fin tia insese in suk misla, a elos sulela in mweun,
kowos fah kuhlusya in mweunelos.
13 Na ke LEUM GOD lowos El oru tuh kowos in kutangla siti sac, kowos fah uniya
mukul nukewa we.

19:15 Oek 35:30; Dut 17:6; Mt 18:16; Jn 19:31; 2 Cor 13:1; 1 Tim 5:19; Heb 10:28 **19:21** Exo 21:23–25; Lev 24:19–20; Mt 5:38

14 Tusruktu, kowos ku in eis mutan, tulik, kosro, ac ma nukewa saya tuh in ma wap
lowos. Kowos in insewowokin ma nukewa lun mwet lokoalok lowos, su LEUM GOD
El sot nu suwos.
15 Pa inge ma kowos ac oru nu ke siti nukewa ma oan loessula liki acn kowos ac
muta we.
16 "Tusruktu, ke kowos ac kutangla siti in facl se su LEUM GOD lowos El asot nu
suwos, kowos in onela mwet ac kosro nukewa.
17 Kunausla mwet nukewa: mwet Hit, mwet Amor, mwet Canaan, mwet Periz, mwet
Hiv ac mwet Jebus, oana LEUM GOD El sapkin nu suwos.
18 Onelosla nukewa elos in tia luti kowos ouiya ma srungayuk ma elos oru ke elos
alu nu sin god lalos, ma pwanang kowos orekma koluk lain LEUM GOD.
19 "Ke pacl kowos srike in sruokya sie siti, kowos in tia pakiya sak ma oasr fahko
kac, kowos finne kuhlusya acn sac ke pacl na loes. Kang fokinsak kac, tusruk nimet
pakela sak uh. Mwet lokoalok lowos pa mwet we, tia sak we.
20 Kowos ku in pakiya sak nukewa ma wangin fahko kac, in orek nien fan nu in siti
sacn nwe ke kowos sruokya.

21

Mwet Akmas Su Tiana Koneyukyak

1 "Fin pa koneyukyak sie mwet su anwuki oan in sie ima in facl se ma LEUM GOD
lowos El asot nu suwos, a kowos tia etu lah su unilya uh,
2 na mwet kol lowos ac mwet nununku fah som nu ke acn se ma mano sac oan we,
ac srikeya lusen acn sac nu ke kais sie siti srisrik ma oan apkuran nu we.
3 Mwet kol lun siti se ma fototo emeet nu ke acn se ma mano sac oan we ah, fah
sulela soko cow fusr mutan ma soenna orekmakinyuk.
4 Elos in pwanla cow soko ah nu ke sie acn apkuran nu ke soko infacl srisrik ma
oasr kof we pacl nukewa, ac fohk we uh soenna pukpuk ku imaiyuk, na elos fah
koteya inkwawen cow soko ah we.
5 Mwet tol Levi elos fah wi pac som nu we, mweyen elos pa ac wotela ma fal in orek
ke kutena akukuin ma oasr anwuk kac. LEUM GOD lowos El sulelosla in kulansupwal,
ac in fahkak kas in akinsewowo Inel.
6 Na mwet kol nukewa ke siti se ma fototo nu ke acn se ma koneyukyak mwet
anwuki sac we, elos in ohlla paolos fin cow soko ah
7 ac fahk, 'Tia kut pa uniya mwet se inge, ac kut tia pac etu lah su orala uh.
8 O LEUM GOD, nunak munas nu sin mwet Israel lom, su kom molelosla liki facl
Egypt. Nunak munas nu sesr, ac tia filiya facsr mwatan misa lun mwet wangin mwata
se inge!'
9 Ouinge, ke kowos oru oana ma LEUM GOD El sapkin, na kowos fah tia eis mwatan
akmas sac.

Oakwuk Nu Ke Mutan Sruoh Ke Mweun

10 "Ke kowos som in mweuni mwet lokoalok lowos, ac LEUM GOD lowos El sot
kutangla nu suwos, ac kowos eisalos in mwet sruoh,
11 sahp kom ac liye inmasrlolos sie mutan oasku su kom lungse ac kena payuk se.
12 Usalla nu in lohm sum, ac mutan sac ac fah kalla sifal ac tokinpaol,
13 ac aolla nuknuk lal. Mutan sac fah muta lohm sum ac tungi papa tumal ac nina
kial ke lusen malem se; tukun pacl sacn, kom ku in payukyak sel.
14 Toko, kom fin tila lungse el, kom fah fuhlella elan sukosokla. Ke sripen kom tuh
sap ku elan wi kom oan, ouinge kom tia ku in kukakunulla oana sie mwet kohs.

Oakwuk Nu Ke Mwe Usru Lun Wounse

15 “Fin pa sie mukul oasr mutan luo kial, ac eltal na kewa oswela kais sie wen nu
sel, tusruktu wen se ma isusla meet ah el tia ma nutin mutan se ma el lungse yohk.
16 Na ke pacl se papa sac el nunku in kitalik usru lal nu sin tulik natul, el tia enenu
in srisri ac sang ip lun wounse nu sin mukul se nutin mutan se ma el lungse.
17 Mwe usru lun wounse enenu in yohk pacl luo liki mwe usru lun tulik ngia, finne
wounse natul tia ma nutin mutan se ma el lungse. Papa se enenu in akilen wounse
natul, ac sang nu sel lupan usru lal fal nu ke oakwuk lun ma sap.

Oakwuk Nu Ke Sie Wen Seakos

18 “Fin oasr sie wen likkeke ac utuk nunak, su seakos papa tumal ac nina kial eltal
finne kael.
19 Na papa ac nina kial fah usalla nu ke nien nununku, ye mutan mwet kol lun siti
se ma el muta we.
20 Eltal ac fahk nu sin mwet kol uh, ‘Wen se natusr inge el likkeke ac utuk nunak,
ac el tia lungse akos kut. El kainmongo ac lungse sruhsrui!’
21 Na mwet in siti sac fah tanglal nwe ke na el misa. Pa inge lumah se ma ac oru
ouiya koluk se inge in wanginla. Mwet Israel nukewa fah lohng ke ma sikyak inge,
ac fah sangengla kac.

Kutu Pac Ma Sap Saya

22 “Sie mukul fin anwuki ke el orala sie ma koluk yohk, ac manol sripsripyak ulun
soko sak,
23 na mano sac fah tia oan we ke fong fon se. Enenu in pukpuki ke len sacna,
mweyen sie mano misa ma sripsrip ulun soko sak ac pwanang God Elan selngawi
acn sac. Pikinya mano sac, kowos in mau tia akkolukye facl se su LEUM GOD lowos
El asot nu suwos.

22

1 “Kom fin liye cow ku sheep nutin mwet Israel wiom forfor likin kalkal, nimet kom
pilesru. Sruokya ac folokunla nu yurin mwet natu ah.
2 Tusruktu mwet se natu fin tuh muta loesla, ku kom fin nikin lah nutin su, na tari
kom usla nu inkul sum sifacna. Ke mwet se natu ah tuku suk, na kom sang nu sel.
3 Oru oapana inge kom fin konauk soko donkey, ku nuknuk se, ku kutena ma saya
ma tuhlac ku nikinyukla sin mwet Israel wiom.
4 “Fin soko donkey ku soko cow nutin sie mwet Israel wiom ikori inkanek uh, nik
kom pilesru. Kasrel ac welul tulokunak.
5 “Mutan uh in tia nukum nuknuk in mukul, ac mukul in tia nukum nuknuk in
mutan. Lumah ouinge uh mwe srungayuk yurin LEUM GOD lowos.
6 “Kom fin konauk ahng lun sie won ulun sak uh ku infohk uh ke kientop sac apis
atro ku won fusr natul, kom fah tia usla kientop sac.
7 Kom ku in us won fusr uh, tusruk kom enenu in filiya kientop sac, tuh moul lom
fah loes ac insewowo.
8 “Ke kom musai sie lohm sasu, esam in orala sie kalkal rauneak mangon lohm uh,
na mwet fin putatla liki mangon lohm uh ac misa, ac fah wangin koluk lom kac.
9 “Nik kom yukwi sie pac kain in sacn ke ima in grape sunom. Kom fin oru ouinge,
ac fah oal nu sum in orekmakin kewana — grape uh ac fahko ke sacn saya.
10 “Nik kom kapreni cow mukul soko ac donkey soko in tukeni amakin plao nutum.
11 “Ke kom orek nuknuk, kom fah tia sisani turet ma orekla ke unen sheep ac turet
orekla ke flax in oan ke nuknuk sefanna.
12 “Orala mwe yun ke turet in oan atla ke sruwasrik akosr ke polo nuknuk afinyom.

21:23 Gal 3:13 **22:1** 22:1–4; Exo 23:4–5 **22:9** 22:9–11; Lev 19:19 **22:12** Oek 15:37–41

Ma Sap In Karingin Payuk Nasnas

13 “Fin pa sie mukul el payuk sin sie mutan fusr, na tok mukul sac el srungalla,
14 na el kinauk kas kikiap lainul, ac fahk mu ke eltal payukyak el konauk tuh na
mutan sac el tia virgin se.
15 “Fin sikyak ouiya se inge, papa ac nina kien mutan fusr sac fah us sie mwe
akpwaye lah mutan fusr se natultal ah virgin se, ac eltal fah us nu ke acn in nununku,
tuh mwet kol lun siti sac in liye.
16 Papa tumun mutan fusr sac fah fahk nu selos, ‘Nga sang acn nutik in payukyak
sin mukul se inge, a inge mukul sac el srungalla.
17 El kinauk kas kikiap lainul ke el fahk mu mutan se inge tia virgin se ke pacl se
eltal marutla. Tusruktu oasr mwe akpwaye lah acn nutik el tuh virgin se. Liye, pa
inge mwe akpwaye.’ Na el fah laknelik kaot in marut laltal ye mutalos.
18 Na mwet kol lun siti sac fah eis mukul tumun mutan sac ac srunglul.
19 Elos fah oayapa sap elan moli ipin silver siofok ac sang nu sin papa tumun mutan
fusr sac, mweyen mukul sac el tuh akkolukye inen sie mutan virgin lun Israel. Sayen
ma inge, mutan sac el ac srakna ma kien mukul sac, ac mukul sac fah tia ku in sisulla
ke lusenna moul lal.
20 “Tusruktu, fin pwaye tukak lun mukul sac, ac wangin mwe akpwaye lah mutan
sac el tuh virgin se,
21 na elos fah usla mutan sac nu ke mutunoa in lohm sin papa tumal, na mukul in
siti sac fah tanglal nwe ke el misa, mweyen el orala sie mwe mwekin in facl Israel
ke el oan yurin mukul meet liki el payuk, ke el srakna muta in lohm sin papa tumal.
Ouinge kowos fah sisla ouiya koluk se inge liki Israel.
22 “Mukul se fin koneyukyak ke el oan yurin mutan kien sie pacna mukul, eltal na
kewa fah anwuki. Ouinge kowos fah sisla ouiya koluk se inge liki Israel.
23 “Mukul se fin koneyukyak in sie siti ke el oan yurin sie mutan fusr su ako nu sin
siena mukul,
24 kowos fah usaltalla nu likin siti uh ac tanglaltal nwe ke eltal misa. Mutan fusr
sac in misa mweyen el tia wowoyak in suk kasru, sruhk el muta in siti uh yen mwet
uh ac ku in lohng pusracl. Ac mukul sac elan misa mweyen el oan yurin mutan fusr
se su ako nu sin siena mukul. Pa inge ma kowos in oru tuh ouiya koluk inge in tia
sifil sikyak inmasrlowos.
25 “Sie mukul fin sruinkuiya mutan fusr se su ako nu sin siena mukul ke eltal muta
likin siti uh, na mukul sac mukena fah anwuki.
26 Wangin ma ac orek nu sin mutan fusr sac, mweyen el tia orala ma koluk ma fal
nu ke misa. Ouiya se inge oana ke sie mukul el anwuk nu sin sie pac mukul ac unilya.
27 Ke sripen eltal muta likin siti uh, mutan sac el ne wowoyak in kasreyuk el, wangin
mwet we in kasrel.
28 “Mukul se fin koneyukyak ke el sruinkui sie mutan fusr su soenna oasr mwet
ako nu sel,
29 na mukul sac fah moli nu sin papa tumun mutan sac ke ipin silver lumngaul, fal
nu ke molin payuk se. Na mutan fusr sac fah payukyak sel, mweyen mukul sac el
akkohsyel elan oan yorol. Mukul sac fah tia ku in sisella ke lusenna moul lal.
30 “Wangin sie mukul fah akmwekinye papa tumal ke orek kosro yurin kutena sin
mutan kien papa tumal.

23

Sriyukla Liki Mwet Lun LEUM GOD

22:28 22:28–29; Exo 22:16–17 **22:30** Lev 18:8; 20:11; Dut 27:20

1 “Wangin sie mukul su twatala, ku sie su laslasla ma mukul lal fah oaoa mu el sie
sin un mwet lun LEUM GOD.
2 “Wangin temti, ku kutena sin fwilin tulik natul nu ke fwil aksingoul, fah ku in
oaoala nu ke mwet lun LEUM GOD.
3 “Wangin mwet Amon ku mwet Moab, ku kutena sin fwilin tulik natulos nwe ke
fwil aksingoul, ku in oaoala nu ke mwet lun LEUM GOD,
4 mweyen elos tuh srunga kite kowos mwe mongo ac kof ke fufahsryesr lowos ke
kowos ilme liki facl Egypt, ac elos moleang nu sel Balaam wen natul Beor, liki siti
Pethor in acn Mesopotamia, elan selngawi kowos.
5 Tusruktu LEUM GOD lowos El tia porongal Balaam, a El ekulla mwe selnga sac nu
ke sie mwe insewowo, ke sripen El lungse kowos.
6 Ke lusen pacl kowos oaoa in sie mutunfacl, kowos in tia oru kutena ma in kasru
mutunfacl luo inge, ku oru elos in kapkapak.
7 “Nimet srunga mwet Edom, mweyen elos sou lowos. Oayapa nimet srunga mwet
Egypt, mweyen sie pacl ah kowos tuh muta fin acn selos.
8 Mutawauk ke fwil se aktolu me, fwilin tulik natulos ac ku in oaoayang nu
inmasrlon mwet lun LEUM GOD.

Nien Aktuktuk Sin Mwet Mweun In Nasnas

9 “Ke pacl kowos mutangan aktuktuk ke pacl in mweun uh, kowos fah karingin
kowos liki kutena ouiya fohkfok.
10 Mukul se fin tia nasnas ke sripen el sororia ke mweme koluk lal ke fong, el enenu
in illa liki nien aktuktuk ac muta lik ah.
11 Ke apkuran ekela ke len tok ah el fah oululla, ac ke faht uh tili el ku in foloko nu
in nien aktuktuk uh.
12 “Akola sie acn likin nien aktuktuk in orekmakin oana sie nien fahsr.
13 Us soko sak in pukpuk wi kom, tuh ke pacl se kom enenu in fahsr tok, kom fah
pukanak sie luf ac afinya.
14 Liyaung tuh nien aktuktuk suwos in nasnas pacl nukewa, mweyen LEUM GOD
lowos El wi kowos in nien aktuktuk suwos, in loange kowos ac sot kutangla nu suwos
fin mwet lokoalok lowos. Kowos in tia oru kutena lumah fohkfok ma ac pwanang
LEUM GOD lowos Elan forla liki kowos.

Kutu Pac Ma Sap

15 “Fin oasr mwet kohs kaingla liki mwet kacto lalos ac tuku nu yuruwos tuh kowos
in loangelosla, nik kowos folokunulosla.
16 Elos ku in muta in kutena siti suwos ma elos sulela, ac kowos in tia sulallal nu
selos.
17 “Wangin mwet Israel, mukul ku mutan, fah orek kosro in eis moul kac oana ma
mwet pegan elos oru in tempul lalos.
18 Oayapa, wangin mani kowos eis ke ouiya se inge fah utuku nu in lohm sin LEUM
GOD lowos in akfalye sie wuleang. LEUM GOD El srunga mwet su muta in nien alu
lun mwet pegan ac orek kosro in eis moul kac.
19 “Pacl se kom sang mani, ku mwe mongo ku kutena ma, nu sin sie mwet Israel
wiom, kom in tia eis ma laesla.
20 Kom ku in siyuk ma laesla ke ma kom sang nu sin sie mwetsac, a tia ke ma
kom sang nu sin mwet Israel wiom. Akos oakwuk se inge, ac LEUM GOD lom fah
akinsewowoye ma nukewa kom oru fin facl se ma kom ac utyak ac oakwuki we.
21 “Ke kom oru sie wulela ku nu sin LEUM GOD lom, nik kom pahtlac in akfalye ma
kom wulela kac. LEUM GOD El ac soano tuh kom in akfalye wuleang lom. Kom fin
tia akfalyela, kom orekma koluk.

23:3 23:3–5; Neh 13:1–2 **23:4** Oek 22:1–6 **23:5** Oek 23:7—24:9 **23:17** Lev 19:29 **23:19** 23:19–20; Exo 22:25; Lev 25:36–37; Dut 15:7–11 **23:21** Oek 30:1–16; Mt 5:33

22 Tia ma koluk se kom fin tia orek wulela nu sin LEUM GOD,
23 tusruktu kom fin sifacna lungse oru sie wuleang, esam na lah kom enenu na in
akfalye.
24 “Ke kom fahsr sasla inima in grape lun siena mwet, kom ku in kang grape uh
ke na lungse lom. Tusruktu kom fin illa liki, nimet us kutena grape ke mwe neinyuk
lom.
25 Ke kom fahsr sasla inima in wheat lun siena mwet, kom ku in kang kutena fiten
wheat ma kom olela ke poum, tusruktu kom fah tia sang mitmit nutum an pakela
wheat an.

24

Oakwuk Nu Ke Fahsrelik Ac Sifil Payuk

1 “Mukul se fin payuk sin sie mutan, na tok el srungalla mweyen el konauk lah oasr
ma sufal lun mutan sac, ouinge el simusla sie pwepu in fahsrelik, sang nu sin mutan
sac, ac supwalla liki lohm sel.
2 Na mutan sac fin sifil payukyak sin siena mukul,
3 ac mukul se akluo tumal el oayapa srungalla, ac el orala pac pwepu in fahsrelik,
sang nu sin mutan sac, ac supwalla liki lohm sel ah. Ku fin pa mukul se tumal akluo
ah misa.
4 Na ke sripen mutan sac el oan tari yurin mukul akluo timal, el tia ku in sifil payuk
nu sin mukul tumal meet ah. Lumah se inge LEUM GOD El arulana srunga. Nik kowos
aktaekye facl se LEUM GOD lowos El asot nu suwos.

Kutu Pac Ma Sap

5 “Ke sie mukul el payuk sasu, ac fah tia supweyukla el nu ke mweun, ku kuneyuk
el nu ke kutena kain in kunokon lun acn uh. El sukosokla liki kutena kunokon ke yac
fon se, tuh elan ku in mutana in lohm sel ac insewowo yurin mutan kial.
6 “Pacl kom ac sang enenu lun sie mwet su ngisre sum, kom fah tia eis kewana eot
in ilil wheat lal in oan yurum nu ke pacl se el fah akfalye ngusr lal. Mweyen pa na
ingan ma sou sacn moulkin.
7 “Kutena mwet fin pisrala sie sin mwet Israel wial ac oru tuh elan mwet kohs lal,
ku el kukakunulla tuh in mwet kohs lun kutena mwet, mwet pisrapasr sacn enenu
in anwuki. Ma inge ac oru tuh ma koluk se inge in wanginla liki inmasrlowos.
8 “Kom fin maskin musen lepa, ku kutena mas upa ke kolo, kom enenu in oru ma
nukewa mwet tol Levi elos sap kom in oru. Oru oana kas in luti ma nga sang nu
selos.
9 Esam ma LEUM GOD lom El tuh oru nu sel Miriam ke kowos tuku liki acn Egypt.
10 “Ke kom sang sie ma nu sin sie mwet ke sripen ngusr lal nu sum, nik kom utyak
nu in lohm sel in eis nuknuk se ma el ac sot in mwe akpwaye soemoul lal.
11 Mutana likinima ac soano elan sifacna usot.
12 El fin mwet sukasrup se, nik kom sruokya nuknuk sac ke fong uh.
13 Folokunla nu sel ke ekela, elan mau ku in nukum ke el motul. Na el ac arulana
sang kulo, ac LEUM GOD lom El ac insewowo sum.
14 “Nik kom kutasrik ac sruokya kutu molin mwet kulansap lom su sukasrup ac
enenu, el finne mwet Israel se ku mwetsac se su muta in siti in facl sum.
15 Len nukewa meet liki faht uh tili, moleang molin orekma lal. El enenu mani sac,
ac el lulalfongi lah el ac eis. Kom fin tia moli nu sel, el ac fah wowoyak lain kom nu
sin LEUM GOD, na kom ac eis mwata kac.

24:1 Mt 5:31; 19:7; Mk 10:4 **24:7** Exo 21:16 **24:8** Lev 13:1—14:54 **24:9** Oek 12:10 **24:10** 24:10–13; Exo 22:26–27 **24:14** 24:14–15; Lev 19:13

16 “Papa ac nina ac fah tia anwuki ke sripen ma koluk lun tulik natulos, ac tulik uh
ac fah tia anwuki ke ma koluk lun papa tumalos ac nina kialos. Mwet se fah anwuki
ke sripen na ma koluk lal sifacna.
17 “Nimet oru nununku sesuwos lain mwetsac ac tulik mukaimtal, oayapa nimet
eis nuknuk lun sie katinmas in mwe akpwaye lah oasr soemoul lal sum.
18 Esam lah kowos tuh mwet kohs in facl Egypt, ac LEUM GOD lowos El tuh
molikowosla, pa sis nga asot ma sap se inge nu suwos.
19 “Ke pacl kom kosrani fokin ima lom ac kom sisla kutu wheat ma kom kosrala,
nimet folokla in eis. Filiya na tuh in ma lun mwetsac, mwet mukaimtal ac katinmas.
Ouinge LEUM GOD lom El ac fah akinsewowoye kom ke ma nukewa kom oru.
20 Ke kom tungasla tari fokin olive sunom pacl se, nimet folokla ac eis ma lula kac.
Ma lula an in ma nu sin mwetsac, mwet mukaimtal, ac katinmas.
21 Ke kom kosrani grape sunom pacl se meet, nik kom folokla in til pacl se akluo.
Grape lula an in ma nu sin mwetsac, mwet mukaimtal ac katinmas.
22 Kowos in tiana mulkunla lah kowos tuh mwet kohs in Egypt, pa oru nga sapkin
ma inge nu suwos uh.

25

1 “Fin pa mwet Israel luo som nu ke acn in nununku in aksuwosye sie alein
inmasrloltal, na akkalemyeyuk lah sie seltal wangin mwatal, ac sie oasr mwata.
2 Na fin fal mwet se ma sutuela in kaiyuk ke sringsring, mwet nununku sac fah sap
elan oankiyuki in sringsring el. Pisen sringsring nu sel enenu in fal nu ke lupan ma
koluk el orala.
3 Ku in sringsring el pacl angngaul, tuh in tia alukela. Fin pus liki, na ac fah arulana
mwe akmwekinyal.
4 “Nik kom kapriya oalin soko cow mukul ke kom orekmakunul in lolongya wheat
uh.

Ma Kunen Sie Mwet Nu Sin Tamulel Misa Lal

5 “Tamulel se fin tukeni muta ke acn sefanna, ac sie seltal misa a wangin wen
natul, na katinmas sac fah tia payuk nu sin mwet sayen sou sac. Ma kunen tamulel
lun mwet misa sac in payuk sel.
6 Wen se emeet natultal ac fah oaoa mu ma nutin tamulel misa sac, tuh takin sou
lal fah tutaflana in Israel.
7 Tusruktu tamulel lun mukul misa sac fin tia lungse payuk sel, na mutan sac fah
som nu ye mutun mwet kol lun siti sac ke nien nununku ac fahk, ‘Tamulel lun mukul
tumuk el tia akfalye ma kunal; el srunga in sang tuh in oasr fita lun tamulel lal
inmasrlon mwet Israel.’
8 Na mwet kol lun siti sac fah solama mukul sac ac sramsram nu sel. El fin srakna
srunga payuk sel,
9 na katinmas kien tamulel lal fah kalukyang nu yorol ye mutun mwet kol lun siti
uh, sarukla la fahluk lun mukul sac, aniya mutal ac fahk, ‘Pa inge ma sikyak nu sin
sie mukul su tia lungse sang fita lun tamulel lal.’
10 Sou lal fah eteyuk yurin mwet Israel mu ‘sou lun mukul se su sarukyukla fahluk
lal.’

Ma Sap Saya

11 “Mukul luo fin anwuk, ac mutan kien sie srike in kasru mukul tumal ke el iseya
ma mukul lun mwet se ngia,
12 nimet pakomutun mutan sac. Pakela la paol.

24:16 2 Tok 14:6; 2 Chr 25:4; Ezk 18:20 **24:17** 24:17–18; Exo 23:9; Lev 19:33–34; Dut 27:19 **24:19** 23:19–21; Lev 19:9–10; 23:22 **25:3** 2 Cor 11:24 **25:4** 1 Cor 9:9; 1 Tim 5:18 **25:5** 25:5–6; Mt 22:24; Mk 12:19; Lk 20:28 **25:7** 25:7–10; Rut 4:7–8

13 “Kowos in tia kiapu mwet ke kowos orekmakin kain in mwe paun luo — sie nu
ke moli ma sin mwet, ac sie nu ke kukakunla ma nu sin mwet.
14 Ac kowos in tia pac orekmakin mwe srikasrak luo ma tia oana sie — sie nu ke
ma kom moli, ac sie nu ke ma kom kukakunla.
15 Orekmakin mwe paun ac mwe srikasrak suwohs ac pwaye, tuh kowos in moul
paht fin facl se LEUM GOD lowos El asot nu suwos.
16 LEUM GOD El kwase kutena mwet su kutasrik ac sesuwos.

Ma Sap In Onela Mwet Amalek

17 “Esam ma mwet Amalek tuh oru nu suwos ke kowos tuku Egypt me.
18 Elos tiana sangeng sin God, ac elos tuku tukuwos ke pacl kowos totola ac munasla,
ac onela mwet nukewa su fahsr tok ah.
19 Na ke LEUM GOD lowos El asot nu suwos facl sac, ac oru kowos moulla liki mwet
lokoalok lowos nukewa su muta raunikowosla, kowos in onela mwet Amalek nukewa,
tuh in wangin mwet sifil esamulos. Nik kowos mulkunla!

26

Ma In Kisakinyuk Ke Pacl In Kosrani

1 “Tukun kowos muta tari fin facl se su LEUM GOD lowos El asot nu suwos ac
oakwuki we,
2 kais sie suwos enenu in filiya fahko se meet ke kosrani lowos nu in sie fotoh, ac
kowos fah usla ke kowos som nu ke acn sefanna LEUM GOD lowos El sulela tuh mwet
uh in alu nu sel we.
3 Som nu yurin mwet tol su orekma in pacl sac ac fahk nu sel, ‘Inge nga lungse
fahkak nu sin LEUM GOD luk lah nga utyak nu in facl se su El wuleang nu sin papa
matu tumasr mu El ac ase nu sesr.’
4 “Na mwet tol sac el fah eis fotoh sac, ac likiya ye mutun loang lun LEUM GOD
lom.
5 Na kom fah fahk kas inge ye mutun LEUM GOD: ‘Papa matu tumuk el sie mwet
Aram su takusrkasr ac usla sou lal nu Egypt in muta we. Elos tuh mwet na pu ke pacl
se elos som nu we, na tok elos orala sie mutunfacl na lulap ac ku.
6 Mwet Egypt uh orekut arulana koluk ac sap ku nu sesr in orekma oana mwet
kohs.
7 Na kut wowoyak ac suk kasru sin LEUM GOD lun papa matu tumasr. El porongekut
ac liye lupan keok, orekma upa, ac ongoiya lasr.
8 Ke ku lulap lal El molikutla liki Egypt. El orala mwenmen ac ma usrnguk, oayapa
mwe aksangeng puspis.
9 El uskutme ac ase sie facl mut ac kasrup fohk we.
10 Inge nga use nu sin LEUM GOD fahko se meet ke kosrani ma El ase nu sik.’
“Na filiya fotoh sacn ye mutun LEUM GOD ac alu nu sel we.
11 Kaksakin ma wo nukewa ma LEUM GOD lom El sot nu sum ac sou lom; ac lela
mwet Levi ac mwetsac su muta inmasrlowos in wi kowos akfulatyal.
12 “Yac tolu nukewa kom in sang sie tafu singoul ke ma kom kosrani nu sin mwet
Levi, mwetsac, mwet mukaimtal, ac katinmas, tuh in acn nukewa elos muta we elos
fah ku in akfalye enenu lalos ke mwe mongo. Ke kom orala tari,
13 na kom fah fahk nu sin LEUM GOD, ‘Wangin ma lula ke sie tafu singoul ma mutal
su srakna oan in lohm sik. Nga sang nu sin mwet Levi, mwetsac, mwet mukaimtal,
ac katinmas, oana ke kom sapkin nu sik. Nga tiana seakos ku mulkunla kutena ma
kom sapkin ke sie tafu singoul.

25:13 25:13–16; Lev 19:35–36 **25:17** 25:17–19; Exo 17:8–14; 1 Sam 15:2–9 **26:2** Exo 23:19 **26:12** Dut 14:28–29

14 Nga tia kangla kutena ma kac ke pacl nga eoksra. Nga tia usla kutena ma kac liki
lohm sik ke pacl nga tia nasnas, ac nga tia sang kutena ma kac tuh in sie mwe kisa
nu ke mwet misa. LEUM GOD, nga akos kom na. Nga oru ma nukewa kom sapkin in
orek ke sie tafu singoul in ma luk.
15 Ngeta liki acn mutal sum inkusrao, ac akinsewowoye mwet lom, mwet Israel.
Akinsewowoye pac facl wolana ac kasrup fohk we ma kom ase nu sesr, oana kom tuh
wuleang nu sin papa matu tumasr meet ah.

Mwet Lun LEUM GOD

16 "Misenge LEUM GOD lowos El sapkin nu suwos tuh kowos in akos ma sap lal
nukewa. Ouinge kowos in oaru in akos ke insiowos nufon.
17 Misenge kowos fahkak tari lah LEUM GOD El God lowos. Kowos wulela pac in
aksol, in liyaung ma sap lal nukewa, ac in oru ma nukewa El sapkin.
18 Misenge LEUM GOD El eis kowos tuh kowos in mwet lal sifacna, oana ke El tuh
wuleot nu suwos; ac El sapkin tuh kowos in akos ma sap lal nukewa.
19 El fah akfulatye kowos yohk liki kutena mutunfacl saya ma El orala, ac kowos
fah oru tuh Inel in kaksakinyuk ac sunakinyuk. Kowos fah mwet lal sifacna, oana ma
El wulela."

27

Ma Sap Lun God Simla Fin Eot

1 Na Moses el tu yurin mwet kol lun mwet Israel, ac fahk nu sin mwet uh, "Akos
kas in luti nukewa ma nga sapkin nu suwos misenge.
2 Ke len se kowos ac alukela Infacl Jordan ac utyak nu fin facl se LEUM GOD lowos
El asot nu suwos, kowos fah tulokunak kutu eot lulap, ac mosrwela ke fasr,
3 na simusla ma sap ac mwe luti inge nukewa fac. Pacl se kowos ilyak nu in facl
mut ac kasrup fohk we, ma LEUM GOD lun papa matu tomowos El wuleot nu suwos,
4 ac kowos sun lefahlo ke Infacl Jordan, tulokunak eot inge Fineol Ebal, oana ke nga
fahkot misenge, ac mosrwela ke fasr.
5 Etoak sie loang we ke eot ma tia tafleyuk ke kufwen sroasr osra,
6 mweyen kutena loang kowos etoak nu sin LEUM GOD lowos, enenu in orek ke eot
tia tufahl. Kowos fah oru mwe kisa we ma enenu in firirla nufon.
7 Na kowos fah orek kisa in akinsewowo ac mongo kac, ac kowos fah engan ye
mutun LEUM GOD lowos.
8 Kowos in simusla kas nukewa ke ma sap lun God in arulana kalem fin eot ma
mosrweyukla tari ke fasr."
9 Na Moses el tu yurin mwet tol Levi uh, ac fahk nu sin mwet Israel nukewa, "Kowos
misla ac porongeyu. Misenge kowos mwet lac lun LEUM GOD lowos.
10 Ouinge kowos in aksol ac liyaung ma sap lal nukewa ma nga asot nu suwos
misenge."

Selnga Nu Fin Mwet Su Seakos

11 Na ke len sacna, Moses el fahk nu sin mwet Israel,
12 "Tukun kowos alukela Infacl Jordan, ke pacl se ma mwe akinsewowo uh ac
fwackyak nu fin mwet uh, sruf inge pa ac tu Fineol Gerizim: Simeon, Levi, Judah,
Issachar, Joseph, ac Benjamin.
13 Ac ke pacl se ac fwackyak mwe selnga, sruf inge pa ac tu Fineol Ebal: Reuben,
Gad, Asher, Zebulun, Dan, ac Naphtali.
14 Na mwet Levi fah fahk kas inge ke sie pusra lulap:

26:18 Exo 19:5; Dut 4:20; 7:6; 14:2; Tit 2:14; 1 Pet 2:9 **27:2** 27:2–8; Jos 8:30–32 **27:5** 27:5–6; Exo 20:25 **27:12** Dut 11:29; Jos 8:33–35

15 “ ‘Selnga lun God in oan fin kutena mwet su orek ma sruloala ke eot, sak, ku
osra, ac alu nu kac in lukma. Alu nu ke ma sruloala uh mwe srungayuk yurin LEUM
GOD.’
“Na mwet nukewa fah fahk, ‘Amen!’*
16 “ ‘Selnga lun God in oan fin kutena mwet su pilesru papa tumal ku nina kial.’
“Na mwet nukewa fah fahk, ‘Amen!’
17 “ ‘Selnga lun God in oan fin kutena mwet su mokle masrol lun mwet tulan lal!’
“Na mwet nukewa fah fahk, ‘Amen!’
18 “ ‘Selnga lun God in oan fin kutena mwet su kolla sie mwet kun liki inkanek lal.’
“Na mwet nukewa fah fahk, ‘Amen!’
19 “ ‘Selnga lun God in oan fin kutena mwet su ikolya nununku suwohs liki mwetsac,
mwet mukaimtal, ac katinmas.’
“Na mwet nukewa fah fahk, ‘Amen!’
20 “ ‘Selnga lun God in oan fin kutena mwet su orek kosro yurin sie sin mutan kien
papa tumal. Ouiya se inge akkalemye lah el oru sie mwe mwekin nu sin papa tumal.’
“Na mwet nukewa fah fahk, ‘Amen!’
21 “ ‘Selnga lun God in oan fin kutena mwet su orek kosro yurin kutena kain in
kosro.’
“Na mwet nukewa fah fahk, ‘Amen!’
22 “ ‘Selnga lun God in oan fin kutena mwet su orek kosro yurin tulik mutan wial,
ku tulik mutan nutin papa tumal sin siena nina, ku tulik mutan nutin nina kial sin
siena papa.’
“Na mwet nukewa fah fahk, ‘Amen!’
23 “ ‘Selnga lun God in oan fin kutena mukul su orek kosro yurin nina kien mutan
kial.’
“Na mwet nukewa fah fahk, ‘Amen!’
24 “ ‘Selnga lun God in oan fin kutena mwet su orek akmas in lukma!’
“Na mwet nukewa fah fahk, ‘Amen!’
25 “ ‘Selnga lun God in oan fin kutena mwet su eis mani in uniya sie mwet su wangin
mwata.”
“Na mwet nukewa fah fahk, ‘Amen!’
26 “ ‘Selnga lun God in oan fin kutena mwet su tia akos ma sap ac mwe luti nukewa
lun God!’
“Na mwet nukewa fah fahk, ‘Amen!’

28

Mwe Insewowo Ke Akosten
(Leviticus 26:3–13; Deuteronomy 7:12–24)

1 “Kowos fin akos LEUM GOD lowos ac oaru in liyaung ma sap nukewa lal ma nga
sot nu suwos misenge, El ac fah oru kowos in yohk ac fulat liki mutunfacl nukewa
fin faclu.
2 Akos LEUM GOD lowos, na mwe insewowo inge nukewa fah ma lowos:
3 “LEUM GOD El fah akinsewowoye siti suwos ac ima lowos.
4 “LEUM GOD El fah akinsewowoye kowos ke El ac oru in puseni tulik nutuwos,
fokin ima lowos, ac cow ac sheep nutuwos.
5 “LEUM GOD El fah akinsewowoye ima in wheat lowos, ac oayapa mwe mongo ma
kowos orala ke wheat uh.
6 “LEUM GOD El fah akinsewowoye ma nukewa kowos oru.

---

* **27:15** ***Amen:*** liye ke Kalmen Kutu Kas. **27:15** Exo 20:4; 34:17; Lev 19:4; 26:1; Dut 4:15–18; 5:8 **27:16** Exo 20:12; Dut 5:16 **27:17** Dut 19:14 **27:18** Lev 19:4 **27:19** Exo 22:21; 23:9; Lev 19:33–34; Dut 24:17–18 **27:20** Lev 18:9; 20:11; Dut 22:30 **27:21** Exo 22:19; Lev 18:23; 20:15 **27:22** Lev 18:9; 20:17 **27:23** Lev 18:17; 20:14 **27:26** Gal 3:10 **28:1** 28:1–14; Dut 11:13–17

7 “LEUM GOD El fah kutangla mwet lokoalok lowos ke elos ac tuku in mweuni
kowos. Elos ac tukeni tuku ke inkanek sokofanna, tusruktu elos fah kaing liki kowos
ke inkanek puspis.
8 “LEUM GOD El fah akinsewowoye orekma lowos, ac nwakla nien filma lowos ke
wheat. El fah akinsewowoye kowos in facl se su El asot nu suwos.
9 “Kowos fin akos LEUM GOD lowos, ac oru ma nukewa El sapkin, El fah oru tuh
kowos in mwet lal sifacna, oana El tuh wulela kac.
10 Na mwet fin faclu nufon fah liye lah LEUM GOD El sulekowosla tuh kowos in
mwet lal sifacna, ac elos ac fah sangeng suwos.
11 LEUM GOD El ac sot tulik puspis nutuwos, cow puspis, ac fokin ima yoklana in
facl se ma El wulela kac nu sin papa matu tomowos in sot nu suwos.
12 El fah supu af ke pacl fal la liki acn El karingin mwe kasrup lal we inkusrao. El
fah akinsewowoye orekma lowos nukewa, tuh kowos fah ku in sang kasrpowos nu
sin mutunfacl puspis, ac kowos fah tia enenu in ngusr selos.
13 LEUM GOD lowos El ac fah oru tuh kowos, mwet Israel, fah mwet kol fin
mutunfacl puspis, ac tia mwet kulansap nu selos. Kowos fin oaru in akos sap lal
nukewa su nga sot misenge, na kowos ac fah kapkapak in pacl nukewa, ac fah tiana
munasla.
14 Tusruktu kowos in tiana kunausla ma sap inge in kutena ouiya, ku alu ac
kulansupu god saya.

Ma Ac Sikyak Ke Seakos
(Leviticus 26:14–46)

15 “Tusruktu kowos fin seakos LEUM GOD lowos, ac tia oaru in liyaung ma sap ac
oakwuk lal nukewa ma nga asot misenge, mwe selnga inge nukewa ac fah tuku nu
fowos:
16 “LEUM GOD El ac fah selngawi siti suwos ac ima lowos.
17 “LEUM GOD El ac fah selngawi ima in wheat lowos, ac oayapa mwe mongo ma
kowos orala ke wheat uh.
18 “LEUM GOD El ac fah selngawi kowos ke El ac oru in supuseni tulik nutuwos,
fokin ima lowos, oayapa cow ac sheep nutuwos.
19 “LEUM GOD El ac fah selngawi ma nukewa kowos oru.
20 “Kowos fin oru ma koluk ac lain LEUM GOD, El ac use mwe ongoiya nu fowos,
ac akfohsyekowosyak, ac aklokoalokye orekma lowos nukewa, nu ke kowos sa na in
kunausyukla.
21 El ac fah tia tui in supwama mas upa nu fowos nwe ke na wangin sie suwos lula
fin facl se su kowos apkuran in oakwuki we.
22 LEUM GOD El ac sot mas upa nu suwos, wi faf ac fol mano. El ac sruokya af ac
oru usren faht uh in kunausla fokinsak sunowos. Mwe ongoiya inge ac oan yuruwos
nwe ke kowos misa.
23 Ac fah wangin af kakla, ac infohk uh ac fah kekela oana osra uh.
24 LEUM GOD El ac fah tulokinya af, ac supwama eng upa in use puk ac dust in
fosrelana acn uh nwe ke kowos kunausyukla.
25 “LEUM GOD El ac fah oru tuh mwet lokoalok lowos in kutangkowosla. Kowos fah
tukeni tuku in mweunelos ke inkanek soko na, tusruktu kowos ac fah kaing lukelos
ke inkanek puspis, ac mwet nukewa fin faclu ac fah sangeng ke elos ac liye ma sikyak
nu suwos.
26 Pacl se kowos ac misa, won ac kosro lemnak ac fah tuku ac kangla monuwos, na
ac fah wangin mwet in luselosyak.
27 LEUM GOD El ac fah oru in faf monuwos oana ke El tuh oru nu sin mwet Egypt. El
ac oru monuwos in afla ke palang ac srolot wi sring, na wangin ma ac ku in unwela.
28 LEUM GOD El ac fah oru kowos in wella, fohsak, ac kunla motowos.

29 Kowos ac fah kahlimin acn uh ke infulwen len oana sie mwet kun, ac kowos ac
fah tia ku in konauk innek lowos. Kowos ac fah tia ku in kapak ke kutena ma kowos
oru. Ac fah akkohsyeyuk kowos ac pisreyuk ma lowos, na ac fah wangin mwet in
kasrekowos.
30 "Kom ac fah ako nu sin sie mutan fusr, a siena mwet fah payukyak sel. Kom ac
musaela sie lohm, a kom fah tia muta loac. Kom ac fah yukwiya sie ima in grape, a
kom fah tia kang fahko.
31 Cow nutum ac fah anwuki ye motom, a kom fah tiana kang kutena ikwa kac.
Donkey nutum ac fah amakinyukla ke kom ngetang na liye, a wangin sie mwet fah
folokonot nu sum. Sheep nutum uh ac fah itukyang nu sin mwet lokoalok lom, na ac
fah wangin sie mwet in kasrekom.
32 Ac fah utukla wen ac acn nutum in mwet kohs nu sin mwetsac ke kom ngetang
na liye. Len nukewa kom ac ngetnget suk lah tulik nutum uh ac foloko ngac.
33 Siena mutunfacl saya ac fah eis fokin ima lom su kom arulana kemkatu kac, ac
wangin ma kom fah eis kac sayen orekma sulallal ac mwe akkohs ma mutunfacl saya
ac oru nu sum.
34 Kom ac fah wella ke mwe keok ma orek nu sum.
35 LEUM GOD El ac fah afunla niom ke ruf mwaiok ma koflana mahla, ac faf ac fah
afunla niom yak nwe ke sifom.
36 "LEUM GOD El ac fah uskowosla, oayapa tokosra lowos, nu in sie mutunfacl saya
— sie facl ma kowos, ac papa matu tomowos, soenna muta we meet. Kowos ac fah
kulunsupu kutu god ma orekla ke sak ac eot.
37 Mwet in acn ma LEUM GOD El ac akfahsryekowoselik nu we fah arulana lut ke
ma sikyak nu suwos. Elos ac isrun kowos ac aksruksrukye kowos.
38 "Kowos ac yukwiya fita puspis, a kosrani ma na pu, mweyen locust ac fah kangla
fokin ima lowos uh.
39 Kowos fah yukwiya ima in grape ac karinganang, tusruk kowos ac fah tia kosrani
fahko ku nim wain kac, mweyen wet uh ac kangla oa in grape.
40 Sak olive uh ac fah kap yen nukewa fin acn suwos, tusruktu ac fah wangin oil in
olive lowos, mweyen olive uh ac mwella.
41 Ac fah oasr wen ac acn nutuwos, tusruktu elos ac fah wanginla liki kowos,
mweyen ac utukla elos oana mwet sruoh ke mweun.
42 Un won srisrik uh ac fah kangla sak sunowos ac sacn nukewa sunowos.
43 "Mwetsac su muta in facl suwos uh ac yokelik ku lalos, a ku lowos uh ac fah
sriksrikeni.
44 Ac fah oasr mani lalos ma kowos ku in ngisre, a ac fah wangin mani lowos elos
in ngisre. Na ke saflaiya uh, elos ac fah leum fowos.
45 "Mwe selnga inge nukewa ac fah tuku nu suwos, ac fah oan fowos nwe ke na
kowos kunausyukla, mweyen kowos tia akos LEUM GOD lowos, ac tia liyaung ma sap
lal nukewa ma El sot nu suwos.
46 Ma inge akilenyen ke nununku lun God nu suwos ac nu sin fwilin tulik nutuwos
nwe tok.
47 LEUM GOD El tuh akinsewowoye kowos in ma nukewa, a kowos tuh tiana
kulansupwal ke inse engan.
48 Ouinge, kowos ac fah kulansupu mwet lokoalok su LEUM GOD El ac supwama
in lain kowos. Kowos ac fah masrinsral, malu, ac koflufolla, ac kowos fah enenu ma
nukewa. LEUM GOD El ac fah akkohsye kowos nwe ke na kowos kunausyukla.
49 LEUM GOD El ac use sie mutunfacl yen loesla me in lain kowos — sie mutunfacl
su kowos tia etu kas la. Elos ac sohkma nu fowos oana sie eagle.
50 Ac fah wangin pakomuta lalos, ac elos ac fah tia akfulatye kutena mwet matu ku
mwet fusr.

51 Elos ac kangla cow nutuwos ac fokin ima lowos, ac kowos fah apkuran in misa
ke masrinsral. Elos ac fah tia likiya kutena ma nowos, ke wheat, ku wain, ku oil in
olive, cow ac sheep, na kowos ac fah misa.
52 Elos ac mweuni siti nukewa in facl se su LEUM GOD El ac sot nu suwos, na pot
fulat ma kuhlusya siti lowos, ma kowos lulalfongi kac, fah ikori.
53 "Ke pacl se mwet lokoalok lowos kuhlusya siti suwos, kowos ac arulana fosrngala
ke sripen masrinsral, pwanang kowos ac kangla tulik nutuwos sifacna ma LEUM GOD
lowos El asot nu suwos.
54 Finne mukul na kulang se ma isusla ke sou leum, el ac fah srangesr kite tamulel
lal sifacna, ku mutan saok kial, ku tulik lula natul
55 ke ikwen tulik ma el kang, mweyen wangin kutepacna mwe mongo saya, ke
sripen kuhlusyuki siti nukewa arulana paht.
56 Finne mutan na oawe su tuku ke sou oaleum — ac ke sripen el kasrup el tia fahsr
ke nial nu ke kutena acn — el fah srangesr kite mukul tumal su saok sel, oayapa wen
natul ku acn natul sifacna.
57 Ke mwet lokoalok elos ac kuhlusya siti se mutan sac muta we, el ac arulana
fosrngala ke masrinsral, oru el kangla tulik natul ma el tufahna oswela ac oayapa
fuht kac in lukma, mweyen wangin pac kutena mongo saya.
58 "Kowos fin tia oaru in akos mwe luti nukewa lun God ma simla in book se inge,
ac kowos fin tia sunakin Ine wolana ac mangol lun LEUM GOD lowos,
59 El ac fah supwama mas upa ma tia ku in akkeyeyukla nu fowos ac nu fin tulik
nutuwos — aok, mas lulap ma fisrasr in fahsrelik ac koflana tulokinyuki.
60 El ac sifilpa use nu fowos kain in mas keok nukewa ma kowos tuh pulakin ke
kowos muta Egypt, ac kowos ac tiana ku in kwela.
61 El ac oayapa supwama kain in mas lulap nukewa ma tia simla in book in ma sap
ac mwe luti lun God, ac kowos ac fah kunausyukla ke mas inge.
62 Kowos finne puseni oana itu inkusrao, a mwet na pu suwos fah painmoulla,
mweyen kowos tuh tia akos LEUM GOD lowos.
63 Oana ke LEUM GOD El tuh engan in oru tuh kowos in kapkapak ac puseni, ouinge
El fah engan pac in kunauskowosla wi ma lowos nukewa. Kowos ac fah fifyak liki
facl se ma kowos apkuran in utyak nu we.
64 "LEUM GOD El ac akfahsryekowoselik nu inmasrlon mutunfacl nukewa apunla
faclu nufon, ac ingo kowos fah kulansupu god ma orekla ke sak ac eot — god ma
kowos, ac papa matu tomowos, tiana wi alu nu kac meet.
65 Kowos ac tia konaok mongla wo ku misla in kutena acn. Kowos fah mwet
mukaimtal ac wangin acn suwos. LEUM GOD El ac nwekkowosla ke inse fosrnga
ac ke asor, na ac fah wanginla finsrak lowos.
66 Kowos fah moul in sensen pacl nukewa. Len ac fong kowos ac fah inse rarrar, ac
kowos ac fah tia tui in sangeng ke misa.
67 Insiowos ac fah kihmkim ke sangeng ke ma nukewa kowos liye. Lotutang nukewa
kowos ac kena in tari ekela. Ac eku nukewa kowos ac kena in tari lenelik.
68 LEUM GOD El ac folokinkowosla nu Egypt fin oak uh, El ne fahk tari mu kowos
ac tia sifil som nu we. Kowos ac fah srike in kukakinkowosla nu sin mwet lokoalok
lowos we oana mwet kohs, tusruktu wangin mwet ac lungse molikowos in mwet kohs
lalos."

29

Wuleang Lun LEUM GOD Yurin Mwet Israel In Acn Moab

28:57 2 Tok 6:28–29; Eok 4:10

1 Pa inge kwanon oakwuk ke wuleang ma LEUM GOD El sapkin nu sel Moses in
oakiya yurin mwet Israel in acn Moab. Ma inge nukewa ma in weang wuleang ma
LEUM GOD El oakiya inmasrlol ac mwet uh pe Eol Sinai.
2 Moses el pangoneni mwet Israel nukewa ac fahk nu selos, “Kowos sifacna liye ma
LEUM GOD El tuh oru nu sin tokosra lun Egypt, wi mwet fulat lal ac mutunfacl sac
nufon.
3 Kowos liye mwe ongoiya lulap, ac mwenmen, ac ma usrnguklana ma LEUM GOD
El tuh oru.
4 Tusruktu nwe misenge, El tiana lela nu suwos in kalem ke ma kowos sifacna
pulakin in moul lowos.
5 LEUM GOD El pwen kowos fahsr yen mwesis ke yac angngaul, ac nuknuk lowos
tia mahi ac fahluk lowos tia musalla.
6 Wangin bread kowos in kang, ac wangin pac wain ku mwe nim ku kowos in nim,
tusruktu LEUM GOD El asot mwe enenu lowos, in luti kowos lah El God lowos.
7 Na ke kut sun acn se inge, Tokosra Sihon lun Heshbon ac Tokosra Og lun Bashan,
eltal ilme in mweun lain kut. Tusruktu kut kutangulosla,
8 ac sruokya acn selos, ac kitalik inmasrlon sruf lal Reuben ac sruf lal Gad, ac tafu
sruf lal Manasseh.
9 Kowos in oaru in akos oakwuk nukewa ke wuleang se inge, tuh kowos fah ku in
kapkapak in ma nukewa kowos oru.
10 “Misenge kowos nukewa tu ye mutun LEUM GOD lowos — mwet leum lowos ac
mwet kol lowos, mukul,
11 mutan, tulik, ac mwetsac su muta inmasrlowos ac ti etong ac ut kof lowos.
12 Kowos tukeni misenge ac akola in akfahsrye wuleang se inge ma LEUM GOD
lowos El oakiya inmasrlol ac kowos. Ac kowos in akfalye ip kunowos kac,
13 tuh LEUM GOD Elan ku in akpwayeye lah kowos mwet lal, ac El God lowos, oana
ke El wulela nu suwos ac nu sin papa matu tomowos — Abraham, Isaac, ac Jacob.
14 Tia kowos mukena pa LEUM GOD El oru wuleang se inge yoro, wi ma eneneyuk
in karinginyuk kac.
15 El oru nu sesr nukewa su tu ye mutal misenge, ac oayapa yurin fwilin tulik natusr
su soenna isusla.
16 “Kowos esam na ouiyen moul lowos in facl Egypt, oayapa luman fahsru lowos
fin acn lun mutunfacl saya.
17 Kowos tuh liye ma sruloala lalos ma orekla ke sak, eot, silver, ac gold, su ma inge
ma srungayuk.
18 Liyaung akwoya tuh in wangin mukul, mutan, sou, ku sruf ma tu inse inge
misenge, fah forla liki LEUM GOD lasr in wi alu nu sin god lun mutunfacl saya. Fin
ouinge, na ac oana soko okan sak ma kapak tuh mwen ac pwasin fahko kac.
19 Liyaung akwoya tuh in wangin sie mwet su lohng oakwuk na oa inge, su sifacna
nunku mu ma nukewa fah wo nu sel el finne likkeke ac oru lungse lal sifacna. Fin
sie suwos oru ouinge, na mwet nukewa ac kunausyukla — mwet wo ac mwet koluk
oana sie.
20 LEUM GOD El ac tia nunak munas nu sin sie mwet ouinge. Kasrkusrak lulap lun
LEUM GOD ac fah tayak lainul, ac mwe selnga nukewa in book se inge ac fah oan facl
nwe ke LEUM GOD El kunausella.
21 LEUM GOD El ac oru tuh mwet se inge in oana sie mwe srikasrak ye mutun
sruf Israel nukewa, ac El fah sang mwe ongoiya nu facl, fal nu ke selnga nukewa ma
takinyukla ke wuleang se ma simla in book in ma sap lun LEUM GOD.
22 “In pacl fahsru, fwilin tulik nutuwos ac mwetsac liki acn loessula fah liye mwe
lokoalok ac mwe keok ma LEUM GOD El ac supwama nu fin acn suwos.

29:7 Oek 21:21–30; Oek 21:31–35 **29:8** Oek 32:33 **29:18** Heb 12:15

23 Ima nukewa ac fah mwelalla, afyufla ke sulfur ac sohl. Wangin ma ac yukwiyuk
fac — finne mah, ac fah tia pac ku in kap we. Facl suwos ac fah oana siti lun Sodom,
Gomorrah, Admah ac Zeboiim, ma LEUM GOD El kunausla ke El tuh arulana tayak
ke kasrkusrak.
24 Na faclu nufon ac fah siyuk, 'Efu LEUM GOD El ku oru ouinge nu ke facl selos?
Mea se sripauk kasrkusrak lulap lal uh?'
25 Na pa inge top nu kac uh: 'Ke sripen mwet lun LEUM GOD elos tia liyaung wulela
ma elos tuh oru yurin God lun papa matu tumalos ke El usalosme liki facl Egypt.
26 Elos kulansupu god saya ma elos soenna alu nu kac meet, ma su LEUM GOD El
tia lela elos in alu nu kac.
27 Na pa LEUM GOD El kasrkusrakak sin mwet lal uh, ac use mwe selnga nukewa
simla in book se inge nu fin facl selos.
28 LEUM GOD El foloyak, na ke kasrkusrak lulap lal El fusulosyak liki acn selos ac
siselosla nu in sie acn sac, ac elos oasr we nwe misenge.'
29 "Oasr kutu ma su LEUM GOD lasr El sruokya tuh in ma lukma; tusruktu El
akkalemye Ma Sap lal, na kut, ac fwilin tulik natusr uh, enenu in akos nwe tok.

30

Ma Ac Folokunak Moul Wo Ac Mwe Insewowo

1 "Inge nga sot nu suwos tuh kowos in sulela inmasrlon mwe insewowo ac mwe
selnga. Ke pacl se ma inge nukewa ac sikyak nu suwos, ac kowos muta inmasrlon
mutunfacl yen LEUM GOD lowos El akfahsryekowoselik nu we, kowos ac esamak
sulela se inge ma nga sot nu suwos.
2 Kowos, ac fwilin tulik nutuwos, fin foloko nu yurin LEUM GOD ac akos ma sap lal
su nga sot nu suwos misenge ke insiowos nufon,
3 na LEUM GOD lowos fah pakomutowos. El ac fah folokinkowosme liki mutunfacl
nukewa El akfahsryekowoselik nu we, ac El ac sifilpa folokonak moul in insewowo
lowos meet ah.
4 Kowos finne fahsrelik nu yen loessula faclu, LEUM GOD lowos El ac fah
eiskowoseni nu sie ac folokinkowosme
5 kowos in mau ku in sifilpa eis suwos facl se ma mwet matu lowos tuh muta we
meet ah. Oayapa El ac fah oru tuh kowos in kasrup liki, ac pus liki, fwil lun papa
matu tomowos meet ah.
6 LEUM GOD lowos El ac sot nu suwos ac fwilin tulik nutuwos inse akosten, tuh
kowos in lungse El ke insiowos nufon, ac kowos fah mutana in facl sac.
7 El ac fah furokla mwe selnga inge nukewa tuh in ma nu sin mwet lokoalok lowos,
su tuh srungakowos ac akkeokye kowos.
8 Na kowos fah sifilpa aksol ac liyaung ma sap lal nukewa ma nga sot nu suwos
misenge.
9 LEUM GOD El ac fah akinsewowoye kowos in ma nukewa kowos oru — ac fah
puseni tulik nutuwos ac cow nutuwos, ac ima lowos ac fah isus fahko puspis. El ac
fah arulana engan in oru tuh kowos in kapkapak oana ke El tuh oru nu sin papa matu
tomowos.
10 Tusruktu kowos ac enenu in aksol ac liyaung ma sap nukewa ma simla in book
in ma sap lal inge. Kowos fah enenu in forla nu sel ke insiowos nufon.
11 "Ma nga sapkin nu suwos misenge tia upala nu suwos, ku ma kowos ac koflana
in oru.
12 Tia oasr oe inkusrao. Kowos tia enenu in siyuk, 'Su fah utyak ac usya ma sap
inge nu yorosr, kut in ku in lohng kac ac akos?'

29:23 Gen 19:24–25 **30:12** 30:12–14; Rom 10:6–8

13 Tia pac oan lac meoa ingo. Kowos tia enenu in siyuk, ‘Su fah som fin kof uh lac
ac use nu yorosr, kut in ku in lohng kac ac akos?’
14 Mo, oasr na yuruwos inge. Kowos etu kac, ac ku na in fahk ke oaluwos. Ouinge
kowos in akos.
15 “Misenge nga sot tuh kowos in sulela inmasrlon ma wo ac ma koluk; inmasrlon
moul ac misa.
16 Nga sapkin nu suwos misenge tuh kowos in lungse LEUM GOD lowos, ac aksol,
ac liyaung ma sap lal, oakwuk lal, ac nununku lal nukewa, na kowos ac fah kapkapak
ac orala sie mutunfacl lulap. LEUM GOD lowos fah akinsewowoye kowos in facl se
su kowos apkuran in oakwuki we.
17 “Tusruktu kowos fin seakos ac srangesr lohng kas, ac fahsr tokolos su alu nu ke
god saya,
18 nga fahkak kalem nu suwos lah kowos ac fah kunausyukla. Kowos ac tia moul
paht fin facl se ingo ma kowos apkuran in alukela Infacl Jordan in utyak ac oakwuki
we.
19 Inge nga sot tuh kowos in sulela inmasrlon moul ac misa, inmasrlon insewowo
lun God ac selnga lun God, ac nga pang nu sin kusrao ac faclu in orek loh ke sulela
lowos. Kowos in sulela moul.
20 Lungse LEUM GOD lowos, ac aksol, ac kowos in inse pwaye nu sel, na kowos, ac
fwilin tulik nutuwos, fah moul paht fin facl se su El tuh wulela kac mu El ac sang nu
sin papa matu tomowos — Abraham, Isaac, ac Jacob.”

31

Joshua El Aolulla Moses

1 Moses el sifil kaskas nu sin mwet Israel
2 ac fahk, “Inge nga yac siofok longoul matwuk, ac nga tia ku in sifil mwet kol nu
suwos. Sayen ma inge, LEUM GOD El fahk nu sik mu nga fah tia alukela Infacl Jordan.
3 LEUM GOD lowos El ac fah som meet liki kowos ac kunausla mutunfacl ingo tuh
kowos in ku in eisla acn selos. Na Joshua el fah mwet kol lowos, oana LEUM GOD El
fahk.
4 LEUM GOD El fah kunausla mwet ingo in oana ke El kutangulla Sihon ac Og,
tokosra lun mwet Amor, ac kunausla facl selos.
5 LEUM GOD El ac fah oru tuh kowos in kutangulosla, na kowos in oru nu selos
oana ke nga sapkin nu suwos.
6 Kowos in ku ac pulaik na. Nimet sangeng selos. LEUM GOD lowos El ac fah wi
kowos. El fah tiana som liki kowos, a El ac fah wi kowos in kasrekowos.”
7 Na Moses el pangnolma Joshua ac fahk nu sel ye mutun mwet Israel nukewa,
“Kom in ku ac pulaik na. Kom pa ac kolla mwet inge in eis facl se ma LEUM GOD El
wulela kac nu sin papa matu tumalos.
8 LEUM GOD El ac fah wi kom in kol kom. El ac fah tia siskomla ku fahsr liki kom.
Ke ma inge nik kom fosrnga ku sangeng.

Ma Sap Uh Enenu In Ritiyuk Ke Yac Itkosr Nukewa

9 Ke ma inge Moses el simusla Ma Sap lun God ac sang nu sin mwet tol Levi su
karingin Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD, ac nu sin mwet kol lun Israel.
10 El sapkin nu selos, “Ke saflaiyen yac itkosr nukewa, ke pacl se yac in tulala
soemoul apkuranme, kowos riti kas inge nu sin mwet uh ke pacl in Kufwen Iwen
Aktuktuk.
11 Riti nu sin mwet Israel ke elos ac tuku in alu nu sin LEUM GOD lowos ke acn in
alu sefanna El sulela tuh elos in alu nu sel we.

30:20 Gen 12:7; Gen 26:3; Gen 28:13 **31:2** Oek 20:12 **31:4** Oek 21:21–35 **31:8** Jos 1:5; Heb 13:5 **31:10** Dut 15:12; Dut 16:13–15

12 Pangoneni mwet nukewa nu sie — mukul, mutan, tulik, ac mwetsac su muta in
siti suwos, tuh mwet nukewa fah ku in lohng ac lotela in akfulatye LEUM GOD lowos,
ac in oaru in akos kas in luti lal.
13 Ke kowos oru ouinge, fwilin tulik nutuwos su soenna lohng ke Ma Sap lun LEUM
GOD lowos fah lohng kac. Ac elos fah lutlut in aksol ke lusenna pacl elos muta in facl
se su kowos apkuran in alukela Infacl Jordan in oakwuki we."

Kas In Luti Safla Lun LEUM GOD Nu Sel Moses

14 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Apkuranme pacl in misa lom. Solalma
Joshua ac usalu nu ke Lohm Nuknuk Mutal, tuh nga in sang ma kunal." Na Moses ac
Joshua som nu ke Lohm Nuknuk Mutal,
15 ac LEUM GOD El sikyang nu seltal we in sie sru in pukunyeng su tu sisken
mutunoa lun Lohm Nuknuk Mutal.
16 LEUM GOD El fahk nu sel Moses, "Ac tia paht kom ac misa, na tukun kom misa
mwet uh ac mutawauk in alu nu sin god puspis lun facl se elos ac utyak nu we. Elos
fah sisyula ac kunausla wuleang ma nga orala yorolos.
17 Ke pacl se ma ingan ac sikyak, nga ac kasrkusrak selos. Nga fah fahsr lukelos, ac
elos ac fah kunausyukla. Mwe ongoiya puspis ac fah tuku nu faclos, na elos ac fah
akilenak lah ma inge sikyak nu selos mweyen nga, God lalos, tila welulos.
18 Na nga ac fah tia kasrelos, mweyen elos orekma koluk ac alu nu sin god saya.
19 "Inge, simusla on soko inge, ac luti nu sin mwet Israel tuh in mwe loh lainulos.
20 Nga fah usalos nu in facl mut ac kasrup fohk we inge, oana nga tuh wuleang nu
sin papa matu tumalos. Ac fah arulana pukanten mongo nalos, oru elos arulana kihp
ac insewowo. Tusruktu elos ac fah forla likiyu ac alu nu sin god saya. Elos ac fah
pilesreyu ac kunausla wuleang luk yorolos,
21 na mwe ongoiya puspis ac fah tuku nu faclos. Tusruktu elos, ac filin tulik natulos,
fah onkakin on soko inge, su ac fah sie mwe loh lainulos. Finne meet liki nga usalos
nu in facl se ma nga wulela in sang lalos, nga nuna etu na ma oan in nunak lalos."
22 Ke len sacna, Moses el simusla on soko ah, ac luti nu sin mwet Israel.
23 Na LEUM GOD El kaskas nu sel Joshua wen natul Nun ac fahk, "Kom in ku ac
pulaik na. Kom ac fah kol mwet Israel nu in facl se ma nga wuleang nu selos kac, ac
nga ac fah wi kom."
24 Moses el simusla Ma Sap nukewa lun God in sie book limlim.
25 Ke el aksafyela, el fahk nu sin mwet tol Levi su liyaung Tuptup in Wuleang lun
LEUM GOD,
26 "Eis book in Ma Sap se inge, ac usla filiya sisken Tuptup in Wuleang lun LEUM
GOD lowos, tuh in oanna we in sie mwe loh lain mwet lal.
27 Nga etu lah elos arulana likkeke ac utuk nunak. Elos tunyuna lain LEUM GOD ke
pacl nga moul, ac tukun nga ac misa elos ac fah tunyuna yohk liki na.
28 Eisani mwet kol lun sruf nukewa ac mwet fulat nu ye mutuk, tuh nga fah ku in
fahk ma inge nu selos. Nga fah pangon kusrao ac faclu in orek loh luk lainulos.
29 Nga etu lah tukun nga ac misa, mwet inge ac fah mutawauk in oru ma koluk ac
pilesru ma nga luti nu selos. Na in pacl fahsru, elos ac fah sun mwe ongoiya, mweyen
elos akkasrkusrakye LEUM GOD ke elos oru ma El sap elos in tia oru."

On Soko Lal Moses

30 Na Moses el fahk kas ke on soko ah nufon ke mwet Israel nukewa elos lohng.

32

1 "Faclu ac yen engyeng uh, lohng kas luk,
Lohng akwoya ma nga ac fahk inge.

31:23 Oek 27:23; Jos 1:6

2 Mwe luti luk fah putat oana tulin af,
Ac sikyak fin faclu oana aunfong.
Kas luk fah putat oana af sringsring nu fin sacn ma tufahna srunak,
Oana af loang nu fin mah srisrik uh.
3 Nga fah kaksakin Inen LEUM GOD,
Ac mwet lal fah fahkak fulatlana lal.

4 “LEUM GOD El nien molela kulana lowos,
El suwohs ac pwaye in ma nukewa El oru;
God lowos El oaru ac pwaye;
El suwoswos ac El oru ma suwohs.
5 A kowos tia pwaye nu sel; kowos tia fal in mwet lal,
Sie mutanfahl koluk ac kutasrik.
6 Kowos mwet lalfon ac selalkung,
Ya kowos ac moli kulang lun LEUM GOD ouinge?
El papa tomowos; El pa orekowosla,
El oru tuh kowos in sie mutunfacl.
7 “Nunku ke pacl meet ah, ke fwilin mwet somsomla;
Siyuk papa tomowos in srumun nu suwos lah mea sikyak meet,
Siyuk sin mwet matu in srumun ke pacl somla.
8 El su Fulatlana El oakiya acn nu sin kais sie mutunfacl;
El kitalik acn, ac srisrngiya masrol nu ke acn in muta lun mwet uh.
El sang lipufan in karingin kais sie mutunfacl.
9 A El sulela fwilin tulik natul Jacob nu sel sifacna.

10 “El konalosyak ke elos raraun yen mwesis,
Sie acn wangin mwet muta we, a pusren ngirngir na lun eng uh.
El loangelosla ac karinganulosyang,
Mweyen elos arulana saok sel.
11 Oana ke sie eagle el luti ma fusr natul in sohksok ke el ac sinukla liki ang uh,
Na el ukwalos in molelosla ac srakalosyak fin posohksok lal,
Ouinge LEUM GOD El liyaung Israel tuh elan tia putatla.
12 LEUM GOD mukena kolma mwet lal,
Ac wangin kasru sin god saya.

13 “El lela nu selos in leumi fulan eol uh,
Ac elos kang ma kapak inimae.
Elos konauk honey inmasrlon eot uh;
Sak olive sunalos kapak wo in acn eoteot uh.
14 Cow ac nani natulos arulana sroanom tetelos;
Un sheep ac nani ac cow natulos pa wo oemeet;
Wheat ac wain lalos arulana yu.

15 “Mwet lun LEUM GOD elos kasrupi, tusruktu elos orek likkeke lain God;
Elos fatelik ke kainmongo lalos.
Elos forla liki God su oralosla
Ac pilesru Mwet Lango ku lalos.
16 Alu lalos nu ke ma sruloala oru LEUM GOD El lemta;
Orekma koluk lalos akkasrkusrakyal.
17 Elos orek kisa nu sin kutu god ma tia pwaye,
God sasu ma papa matu tumalos tiana etu kac,

32:8 Orek 17:26

Kutu god ma mwet Israel soenna wi alu nu kac.
18 Elos mulkunla God lalos su langoelos ke ku lulap lal,
El su sang moul nu selos.

19 “Ke LEUM GOD El liye ma inge, El arulana kasrkusrak,
Ac sisla wen ac acn nukewa natul.
20 El fahk, ‘Nga ac fah tia sifil kasrelos,
Na nga fah liye lah mea ac sikyak nu selos,
Elos mwet likkeke ac soaru.
21 Elos akkasrkusrakyeyu ke ma sruloala lalos,
Ac oru nga in lemta ke sripen god lusrongten lalos,
Kutu god su tia god pwaye.
Ke ma inge nga fah oru sie mutunfacl lusrongten in akkasrkusrakyalos.
Nga fah oru tuh elos in lemtai sie mutunfacl lalfon.
22 Kasrkusrak luk ac fah ngutyak oana sie e
Ac esukak faclu wi ma nukewa ma kapak fac.
Ac fah sun acn loallana ke facl lun misa,
Ac esukla kapin eol uh.

23 “Nga fah sang nu faclos mwe ongoiya wangin saflaiya,
Ac orekmakin mwe pisr nukewa nutik lainulos.
24 Elos ac fah misa ke masrinsral ac ke musen fol ke mano;
Elos ac misa ke mas na keok.
Nga ac fah supwama kosro lemnak in anwuk nu selos,
Ac wet pwasin in ngalselosi.
25 Mweun ac fah oru mwet uh misa inkanek uh;
Mwet muta in lohm uh ac tuninfongla.
Mukul fusr ac mutan fusr fah misa;
Wangin tulik fusr ku mwet matu ac fah moul.
26 Nga nunku in sukelosla nukewa,
In wangin mwet sifil esamulos.
27 Tusruktu nga tia lungse mwet lokoalok lalos in konkin
Mu elos kutangla mwet luk,
Ke nga sifacna pa kunauselosla.’

28 “Israel el sie mutunfacl wangin nanka;
Wangin na pwaye etu lalos.
29 Elos tiana akilenak lah efu ku kutangyukla elos.
Elos tia kalem kac lah efu ma inge sikyak.
30 Efu ku tausin se in kutangyukla sin mwet sefanna,
Ac singoul tausin sin mwet luo na?
Mweyen LEUM GOD lalos El som lukelos;
God kulana lalos El siselosla.
31 Mwet lokoalok lalos etu na lah god lalos sifacna arulana munas,
Tiana ku oana God lun Israel.
32 Mwet lokoalok lalos kolukla, oana Sodom ac Gomorrah.
Elos oana fain in grape ma fokkakin grape mwen ac pwasin,
33 Ac wain nimalos oana pwasin ma tuku ke oalin wet uh.

34 “LEUM GOD El esam ma mwet lokoalok lalos tuh oru;

32:17 1 Cor 10:20 **32:21** 1 Cor 10:22; Rom 10:19

Ac El tupan sie pacl fal in kaelos kac.
35 LEUM GOD El ac fah oru foloksak lal ac kaelos;
Oasr pacl se ac tuku ke elos ac ikori,
Len in ongoiya lalos apkuranme.
36 LEUM GOD El ac fah molela mwet lal
Ke pacl se El liye lah ku lalos wanginla.
El ac pakomutalos su kulansupwal
Ke El ac liye lupan munasla lalos.
37 Na LEUM GOD El ac fah siyuk sin mwet lal,
‘Pia god kulana lowos ma kowos lulalfongi uh?
38 Kowos kitalos ke mwe mongo yuyu ke mwe kisa lowos
Ac sang wain ma kisakinyuk elos in nim.
Inge, lela god ingan in tuku kasrekowos,
Ac molikowosla.

39 “ ‘Liye, nga mukefanna pa God;
Wangin pac sie god sayuk.
Nga uniya ac nga sang moul, nga kanteya ac nga akkeyala,
Ac wangin sie ku in lain ma nga oru.
40 In oana ke nga pa God moul,
Nga sralak pouk ac wulela ku
41 Lah nga fah tamla cutlass saromrom nutik
Ac liyaung tuh nununku suwohs in orek.
Nga fah foloksak nu sin mwet lokoalok luk
Ac kaelos su srungayu.
42 Sukan pisr nutik fah tultul ke srah kaclos,
Ac cutlass nutik fah onelosi nukewa su lainyu.
Nga fah tia likiya moul lun kutena mwet su lainyu;
Finne mwet pakpuki ke cutlass, wi mwet sruoh ke mweun, elos nukewa fah misa.’

43 “Kowos mutanfahl uh, kowos in kaksakin mwet lun LEUM GOD—
El kalyaelos nukewa su onelosla.
El foloksak nu fin mwet lokoalok lal,
Ac El nunak munas ke ma koluk lun mwet lal.”
44 Moses ac Joshua, wen natul Nun, eltal fahkak kas ke on soko inge tuh mwet Israel nukewa in ku in lohng.

Kas Safla Lal Moses Nu Sin Mwet Uh

45 Ke Moses el aksafyela luti lal ke kas lun God nu sin mwet uh
46 el fahk, “Aklohya in akos sap inge nukewa ma nga sot nu suwos misenge. Kalweni nu sin tulik nutuwos tuh elos in ku in oaru ac akos mwe luti nukewa lun God.
47 Mwe luti inge tia kas lusrongten — a moul na lowos. Akos ma inge ac kowos fah moul paht fin facl se lefahl ingo Infacl Jordan ma kowos apkuran in oakwuki we.”
48 In len sacna LEUM GOD El fahk nu sel Moses,
49 “Fahla nu Fineol Abarim in acn Moab tulanang siti Jericho. Fanyak Fineol Nebo ac ngetla liye facl Canaan ma nga akola in sang nu sin mwet Israel.
50 Kom ac fah misa fineol soko an oana ke Aaron, tamulel lom, el misa Fineol Hor,
51 mweyen komtal kewa tuh fahsr sayen ma nga sapkin nu sumtal ye mutun mwet Israel. — Pacl se komtal tuh muta ke kof in acn Meribah, apkuran nu ke siti Kadesh in acn mwesis Zin, komtal tuh tia akfulatyeyu ye mutun mwet uh.

32:35 Rom 12:19; Heb 10:30 **32:36** Psa 135:14 **32:43** Rom 15:10; Fwack 19:2 **32:48** 32:48–52; Oek 27:12–14; Dut 3:23–27

52 Kom ac ngetla liye facl sac ke oan loessula, tusruktu kom ac tia ilyak nu in facl
sac su nga ac sang nu sin mwet Israel."

33

Moses El Akinsewowoye Sruf Nukewa Lun Israel

1 Pa inge kas in akinsewowo ma Moses, mwet lun God, el akinsewowoye mwet
Israel kac meet liki el misa.
2 LEUM GOD El tuku Eol Sinai me;
El takak oana fact uh fin acn Edom,
Ac sreya mwet lal liki Eol Paran.
Oasr singoul tausin lipufan welul
Ac sie e firir oan lac paol layot.
3 LEUM GOD El lungse mwet lal.
Ac loangelos su ma lal.
Ouinge kut pasrla sisken nial
Ac akos ma El sapkin.
4 Kut akos Ma Sap ma Moses el ase nu sesr,
Sie ma saoklana lun mutunfacl sesr.
5 LEUM GOD El tokosrala lun mwet Israel
Ke pacl sruf nukewa ac mwet kol lalos tuh tukeni nu sie.
6 Moses el fahk ke sruf lal Reuben:
"Lela mwet Reuben in tiana wanginla,
Elos finne mwet na pu."
7 Ke sruf lal Judah el fahk:
"LEUM GOD, porongo pusren tung ac kwafe lalos,
Sifilpa oraloseni nu yurin sruf wialos.
Mweun kaclos, LEUM GOD,
Ac kasrelos in lain mwet lokoalok lalos."
8 Ke sruf lal Levi el fahk:
"LEUM GOD, akkalemye lungse lom nu sin mwet kulansap oaru lom, mwet Levi,
Ke Urim ac Thummim;
Kom tuh sang mwe srike nu selos in acn Massah,
Ac konauk inse pwaye lalos sisken kof Meribah.
9 Elos akkalemye inse pwaye lalos nu sum
Yohk liki na nu sin papa, nina, mwet wialos, ku tulik natulos.
Elos akos ma sap lom,
Ac elos arulana liyaung wuleang lom.
10 Elos ac fah luti mwet lom in akos Ma Sap ac oakwuk lom;
Elos ac fah oru mwe kisa keng ac mwe kisa firir fin loang lom.
11 LEUM GOD, kasru sruf lalos in kapak ac ku;
Kom in engan ke ma elos oru.
Itungya mwet lokoalok lalos nukewa;
Tia lela elos in sifil tuyak."
12 Ke sruf lal Benjamin el fahk:
"Pa inge sruf se LEUM GOD El lungse ac loango;
El liyalosyang ke len na fon,
Ac El muta inmasriolos."
13 Ke sruf lal Joseph el fahk:
"Lela LEUM GOD Elan akinsewowoye facl selos ke af,
Ac ke kof ye faclu yak.

33:8 Exo 28:30; Exo 17:7; Exo 17:7; Oek 20:13

14 Lela acn selos in insewowo ke fokinsak mwesrla ye fact uh,
Ac kasrup ke fokinsak ma wo emeet ke kais sie pulan pacl.
15 Lela eol ma oan oemeet me in afla ke fokinsak wowo.
16 Lela acn selos in nwanala ke ma wo nukewa,
Ac akinsewowoyeyuk ke wolana lun LEUM GOD
Su kaskas liki kupo firir sac.
Lela mwe insewowo inge in tuku nu ke sruf lal Joseph,
Mweyen el pa tuh mwet kol inmasrlon tamulel wial.
17 Ku lal Joseph oana ku lun soko cow mukul,
Ac oana koen soko cow mukul lemnak.
Koac inge pa mwet lal Manasseh, su pus liki tausin,
Oayapa mwet lal Ephraim, su pus liki ngoul tausin.
El sang koac inge fakis mutunfacl uh,
Ac sinukunulos nu ke saflaiyen faclu.”
18 Ke sruf lal Zebulun ac sruf lal Issachar el fahk:
“Lela mwet Zebulun in kapkapak ke elos ac oru kuka lalos nu ke facl saya.
Ac lela kasrup lal Issachar in yokyokelik in acn sel sifacna.
19 Elos suli mwetsac nu fineol selos,
Ac oru mwe kise pwaye we.
Elos eis kasrpalos meoa me,
Ac liki puk weacn uh.”
20 Ke sruf lal Gad el fahk:
“Kaksakin God, su oru facl selos in yohk.
Sruf lal Gad el soano oana soko lion
In olela lac pao, ku sukela kulun sifa.
21 Elos eisla acn ma wo emeet tuh in ma lalos sifacna;
Ip lun sie mwet kol srisrngiyuki nu selos.
Elos akos ma sap ac oakwuk lun LEUM GOD
Ke mwet kol lun Israel elos tuh tukeni nu sie.”
22 Ke sruf lal Dan el fahk:
“Dan el soko lion fusr;
Ma sroma Bashan me.”
23 Ke sruf lal Naphtali el fahk:
“Yoklana mwe insewowo lal Naphtali ke sripen lungkulang lun LEUM GOD nu sel.
Acn sel oasr roto in Lulu Galilee ac som pac nu eir.”
24 Ke sruf lal Asher el fahk:
“Akinsewowoyeyuk sruf lal Asher yohk liki sruf saya.
Lela in el pa ohi yurin tamulel lal,
Ac lela facl sel in kasrup ke sak olive.
25 Srungul ke mutunpot nukewa ke siti sel in orekla ke osra,
Ac elan muta in misla pacl nukewa.”
26 Mwet Israel, wangin sie god oana God lowos.
El kasrusrsrusr in wolana lal yen engyeng uh,
El kasrma fin pukunyeng uh me in kasrekowos.
27 God El nuna nien molela lowos oemeet me,
El kafiskowosyak ke po kawil lal.
El lusak mwet lokoalok lowos meet liki kowos utyak nu yen selos,
Ac fahk nu suwos in kunauselosla nukewa.
28 Ouinge fwilin tulik natul Jacob elos muta in misla,
Ac okaki in sie facl sessesla ke wheat ac wain,
Yen aunfong inkusrao me aksroksrokye fohk uh.
29 Israel, fuka lupan engan lom!

Wangin sie oana kom,
Sie mutunfacl moliyukla sin LEUM GOD.
LEUM GOD sifacna pa mwe loang lom ac cutlass nutum
In loange kom ac sot kutangla nu sum.
Mwet lokoalok lom fah tuku putati ye motom,
Ac kom fah fotongolosi nu infohk uh.

34

Misa Lal Moses

1 Moses el utyak liki acn tupasrpasr lun Moab nu Fineol Nebo, nu fin mangon Eol Pisgah, kutulap in acn Jericho, ac ingo LEUM GOD El fahkak facl sac nufon nu sel: facl sin Gilead lac nu epang, nwe ke siti lun Dan;
2 facl sin Naphtali nufon; facl sin Ephraim ac facl sin Manasseh; facl sin Judah fahla nu roto nwe ke sun Meoa Mediterranean;
3 layen eir ke facl sin Judah; ac acn tupasrpasr Zoar lac nwe Jericho, siti se ma pukanten sak palm we.
4 Na LEUM GOD El fahk nu sel Moses, “Pa inge facl se ma nga tuh wulela kac nu sel Abraham, Isaac, ac Jacob mu nga ac sang nu sin fwilin tulik natulos. Nga lela kom in liye, tusruktu nga ac tia lela kom in som nu we.”
5 Ouinge Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD, el misa in facl Moab, oana ke LEUM GOD El tuh fahk.
6 LEUM GOD El piknilya in sie infahlfal in acn Moab, tulanang siti Bethpeor, tusruktu nwe misenge wangin mwet etu na pwaye acn el pukpuki we.
7 Moses el yac siofok longoul matwa ke el misa. El tuh srakna ku in mano, ac mutal srakna ku in liye.
8 Mwet Israel elos mutana ke acn tupasrpasr Moab, ac tung ac eoksra kacl Moses len tolngoul, fal nu ke ouiya lalos.
9 Joshua, wen natul Nun, el sessesla ke ngun in lalmwetmet, mweyen Moses el tuh filiya paol facl. Mwet Israel elos aksol Joshua, ac liyaung na ma sap su LEUM GOD El tuh sang nu selos kacl Moses.
10 Oe in pacl sac me, wangin sie mwet palu in Israel oana Moses. LEUM GOD El tuh kaskas nu sel ngetani nu sie.
11 Wangin mwet palu saya orek mwenmen ac ma usrnguk oana ma LEUM GOD El supwalla Moses elan oru lain tokosra lun Egypt, ac mwet fulat lal ac facl sac nufon.
12 Wangin pac mwet palu saya ku in oru ma yohk ac mwe aksangeng in oana ma Moses el tuh oru ye mutun mwet Israel nukewa.

34:4 Gen 12:7; Gen 26:3; Gen 28:13 **34:10** Exo 33:11

Book Lal
JOSHUA

Tukakinyen Book Lal JOSHUA

Book se inge, *Joshua*, sramsram ke pacl se mwet Israel elos sruokya acn Canaan ye koko lal Joshua, su tuh aolul Moses. Ma yohk ma sikyak in book se inge pa ke mwet Israel elos fahsr alukela Infacl Jordan, musalla lun acn Jericho, mweun in acn Ai, ac aksasuyeyuk wulela inmasrlon God ac mwet lal. Sie sin verse pwengpeng in book se inge pa, "Kowos sulela misenge lah su kowos ac kulansupu ... Funu nga ac mwet in lohm sik, kut ac fah kulansupu LEUM GOD" (24:15).

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Kutangyukla acn Canaan 1:1—12:24
Kitakatelik lun acn we 13:1—21:45
a. Acn ma oan kutulap in Infacl Jordan 13:1–33
b. Acn ma oan roto in Infacl Jordan 14:1—19:51
c. Siti in molela 20:1–9
d. Siti lun mwet Levi 21:1–45
Sruf kutulap elos folokla nu in acn selos 22:1–34
Kas in wilkas lal Joshua 23:1–16
Aksasuyeyuk Wuleang sac in acn Shechem 24:1–33

Sap Lun God Nu Sel Joshua

1 Tukun Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD, el misa, LEUM GOD El kaskas nu
sel Joshua, wen natul Nun su tuh mwet kasru lal Moses, ac fahk,
2 "Moses mwet kulansap luk el misa. Inge kom tuyak ac us mwet inge ac fahla sasla
Infacl Jordan, nu ke acn se nga ac sang nu selos mwet Israel.
3 Yen nukewa kowos ac fahsr we uh nga sot tuh in ma lowos, oana nga tuh fahk nu
sel Moses.
4 Pa inge masrol ke acn lowos uh: mutawauk yen mwesis eir utyak sun Fineol
Lebanon epang, sifilpa mutawauk infacl lulap Euphrates kutulap, fahsr sasla acn lun
mwet Hit ac safla ke Meoa Mediterranean roto.
5 Joshua, wangin mwet ac fah kutangkomla ke lusen moul lom. Nga ac fah wi kom
oana nga tuh welul Moses. Nga fah tia fahsr liki kom ac nga ac fah wi kom pacl e
nukewa.
6 Kom in ku ac pulaikna, tuh kom pa mwet kol lun mwet inge ke elos ac fah eis facl
se su nga tuh wuleang nu sin papa tumalos mu nga ac fah sang tuh in acn selos.
7 Ma se na, kom in ku ac pulaikna. Kom in karinganang ac akos ma sap nukewa
ma Moses, mwet kulansap luk, el sapkin nu sum. Nik kom kuhfla liki ma inge, na
kom ac fah akinsewowoyeyuk yen nukewa kom som nu we uh.
8 Book in Ma Sap se inge ac fah tia tui srumunya sum, ac kom fah nunku kac ke len
ac fong. Kom in liyaung ma nukewa ma simla loac an, na moul lom ac fah kapkapak
ac kom fah insewowo.
9 Esam lah nga fahk tari nu sum tuh kom in ku ac pulaikna. Nik kom sangeng ku
fuhleak, tuh nga, LEUM GOD lom, ac fah wi kom yen nukewa kom fahsr we."

Sap Lal Joshua Nu Sin Mwet Israel

10 Ouinge Joshua el sapkin nu sin mwet kol

1:3 1:3–5; Dut 11:24–25 **1:5** Dut 31:6, 8; Heb 13:5 **1:6** Dut 31:6, 7, 23

11 tuh elos in fahsrelik nu yurin mwet lalos inmasrlon lohm nuknuk nukewa selos
ac fahk, “Kowos in ako mongo nowos an, mweyen tukun len tolu kowos ac fahsr sasla
Infacl Jordan nu ke sie facl sasu su LEUM GOD El ac fah sot tuh in mwe usru lowos.”
12 Na Joshua el fahk nu sin mwet in sruf lal Reuben, sruf lal Gad, ac tafu sruf lal
Manasseh,
13 “Kowos in esam lah Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD, el tuh fahk nu suwos
lah LEUM GOD lowos El ac fah sot facl se inge, su oan kutulap liki Infacl Jordan, tuh
in acn suwos.
14 Mutan kiowos, tulik nutuwos ac kosro nutuwos ac fah muta in acn se inge. Na
mwet mweun lowos, wi mwe mweun natulos, ac fahsr sasla Infacl Jordan meet liki
mwet Israel wialos, in loangelos
15 nwe ke na elos sruokya lefahl roto in Infacl Jordan, su LEUM GOD lowos El sang
nu selos. Tukun God El oru tuh sruf nukewa lun mwet Israel in muta ke misla ac
okaki in acn selos, na kowos fah ku in foloko ac oakwuki in acn se inge kutulap in
Infacl Jordan, su Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD, el tuh sot nu suwos.”
16 Na elos topkol Joshua ac fahk, “Kut fah oru ma nukewa kom sapkin nu sesr, ac
som nu yen nukewa kom supwekut nu we.
17 Kut fah akos kom oana ke kut tuh aksol Moses, ac kut finsrak tuh LEUM GOD lom
el fah wi kom oana el tuh welul Moses!
18 Kutena mwet su lain ma sap lom ku seakos kas lom ac fah anwuki. Ma se na,
kom in ku ac pulaikna!”

2

Joshua El Supwala Mwet Kalngeyuk Nu Jericho

1 Na Joshua el supwala mwet luo liki acn Shittim in lukma, tuh elos in kalngeyuk* in acn Canaan, yokna ke siti Jericho. Ke elos sun siti sac, elos utyak nu in lohm sin sie mutan kosro su eis molin kosro lal, tuh elos in mongla we ke fong sac. Inen mutan sac pa Rahab.
2 Tokosra lun Jericho el lohngak lah oasr mwet Israel tuku in fong sac in kalngeyuk
in acn Canaan,
3 na el sapla nu sel Rahab ac fahk, “Mwet ma tuku nu in lohm sum an ingan elos
tuku in kalngei facl se inge! Supwaltalma!”
4 A mutan sac el tuh usla mwet luo ac okanultalla. Na el fahk, “Pwaye oasr mwet
tuku nu lohm uh, tuh nga tia etu lah elos tuku oya me.
5 Tusruk elos som meet liki kauli mutunpot lun siti uh ke eku. Nga tia pac etu lah
elos som nu oya. Kowos fin sa ukwalos kowos ku in sonolos.”
6 Sruhk el usalosyak okanulosla ye kahp in sak flax† ma el filiya fin mangon lohm‡
sel ah.
7 Ke mwet lun tokosra inge illa in ukwe mwet luo ah, na mutunpot ah kauli. Elos
ukwe mwet kalngeyuk luo ah nwe ke elos sun sisken Infacl Jordan.
8 Meet liki mwet kalngeyuk luo ah motulla in fong sac, Rahab el fanyak nu yoroltal
nu fin lohm ah.
9 El fahk nu seltal, “Nga etu tuh LEUM GOD El sot nu suwos facl se inge. Mwet
nukewa in facl se inge elos arulana sangeng suwos.
10 Kut lohng ke ma usrnguk LEUM GOD El tuh orala ke El akpaoyela kof ke Meoa
Srusra ye motowos ke kowos illa liki Egypt. Kut lohng pac lah kowos uniya tokosra
luo lun mwet Amor — Sihon ac Og — su muta kutulap in Infacl Jordan.

1:12 1:12–15; Oek 32:28–32; Dut 3:18–20; Jos 22:1–6 * **2:1** ***kalngeyuk:*** kalmac pa “spy”. **2:1** Heb 11:31; Jas 2:25 † **2:6** ***sak flax:*** orekmakinyuk srupo ah nu ke nuknuk, ac fita ah nu ke oil in akmusra. ‡ **2:6** ***fin mangon lohm:*** in pacl sac lohm uh tupasrpasr acn lucng. **2:10** Exo 13:21; Oek 21:21–35

11 Ke kut lohngak ah kut arulana sangeng suwos, ac insiasr foroti. LEUM GOD lowos
El God lun kusrao ac fin faclu.
12 Inge fulahk nu sik ke Inen LEUM GOD lah kowos fah oru kulang nu sin sou
luk, oana nga tuh oru kulang nu suwos. Ase sie mwe akul tuh ngan ku in lulalfongi
komtal.
13 Wulela nu sik lah komtal ac molela papa tumuk ac nina kiuk, oayapa tamulel ac
tamtael wiuk ac sou lalos nukewa, ac molikutla liki misa!"
14 Na eltal fahk nu sel, "Kom fin tia fahkak ma kut oru inge, kut wulela nu sum lah
ke God El ac fah ase facl se inge nu sesr, kut ac fah oru in wo nu suwos. Lela kut in
misa kut fin tia oru oana ma kut fahk inge."

Mwet Kalngeyuk Elos Folokla Nu Yorol Joshua

15 Lohm sel Rahab oanna sisken pot in siti uh. Ke ma inge el koela mwet inge liki
winto lal ke sucl soko.
16 Na el fahk nu selos, "Kaingyak nu fineol uh, tuh mwet ukwe kowos ingan in tia
konekowosyak. Wikwik we len tolu nwe ke na mwet ingan foloko, na kowos tufah
som inkanek lowos."
17 Ac eltal fahk nu sel, "Kut fah karinganang wulela lasr nu sum, fal nu ke enenu
lom nu sesr.
18 Pa inge ma kom enenu in oru. Ke pacl se kut ac foloko mweuni facl se inge, kom
fah kapriya fu srusra soko inge ke winto se kom kwikutla we ah. Na kom fah eisani
papa tomom ac nina kiom ac tamulel lom ac mwet nukewa in sou lun papa tomom
nu in lohm uh.
19 Kutena mwet fin illa liki lohm uh ac misa likinum uh, mwata ac fah oan facl
sifacna ac wangin ip lasr kac. Tuh fin oasr mwet sun ongoiya ke elos mutana yurum
lohm uh, oasr ip lasr kac, ac mwata ac fah oan facsr.
20 Tusruktu, kom fin fahkak nu sin kutena mwet ma kut oru inge, kut ac fah tia
karingin wulela se su kom sap kut in wulela nu sum kac."
21 Rahab el insesela nu seltal ac supwaltalla. Ke eltal som, el kapriya fu srusra soko
ah ke winto uh.
22 Mwet kalngeyuk inge eltal som nu fineol uh ac wikla we. Mwet lun tokosra elos
sokoltal in facl sac nufon ke lusen len tolu, tuh elos tiana konaltalak. Na elos folokla
nu Jericho.
23 Na mwet kalngeyuk luo ah tufoki liki fineol uh ac fahsr sasla Infacl Jordan ac
folokla nu yorol Joshua. Eltal srumun nu sel ma nukewa ma tuh sikyak nu seltal.
24 Ac eltal fahk mu, "Pwayena LEUM GOD El ase facl sac nufon nu inpaosr. Mwet
nukewa we arulana sangeng sesr."

3

Mwet Israel Elos Fahsr Sasla Infacl Jordan

1 Toang na ke len tok ah, Joshua ac mwet Israel nukewa elos tuyak ac fahsr liki acn
elos muta we in acn Shittim, ac som nu Infacl Jordan. Elos tulokunak lohm nuknuk
selos we ac tupan pacl in som lalos.
2 Len tolu toko, mwet kol lalos elos fahsr sasla lohm nuknuk nukewa
3 ac fahk nu sin mwet uh, "Pacl se na kowos liye mwet tol su mwet Levi srukak
Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD ac fahsr, na kowos lumwani lohm nuknuk suwos
ac fahsr tokolos.
4 Acn inge sasu nu suwos, ke ma inge elos ac fah akkalemye inkanek lowos an.
Tusruktu kowos in tia fahsr apkuran nu ke Tuptup in Wuleang. Kowos in fahsr ke
lusen tafun mael toko."
5 Joshua el fahk nu sin mwet uh, "Kowos in akmutalye kowos mweyen lutu LEUM
GOD El fah oru ku sakirik lal inmasrlowos."

6 Ac Joshua el fahk nu sin mwet tol, “Srukak Tuptup in Wuleang ac us fahsr meet
liki mwet uh.” Na elos oru oana el fahk.
7 Na LEUM GOD El fahk nu sel Joshua, “Ke mwet Israel nukewa elos liye ma nga fah
oru misenge, elos ac fah mutawauk in akfulatye kom ac akilen lah nga muta yurum
oana nga tuh muta yorol Moses.
8 Kom in fahk nu sin mwet tol su us Tuptup in Wuleang tuh ke elos sun infacl soko
ah, elos in tui wekof uh.”
9 Na Joshua el fahk nu sin mwet Israel, “Fahsru ac lohng kas lun LEUM GOD lowos.
10 Ke kowos ac fahla, God El ac fah lusak mwet Canaan, mwet Hit, mwet Hiv, mwet
Periz, mwet Girgas, mwet Amor ac mwet Jebus. Na kowos fah etu lah God moul El
muta inmasrlowos
11 ke Tuptup in Wuleang lun God lun faclu nufon ac fah fahsr sasla Infacl Jordan
meet liki kowos.
12 Ke ma inge kowos sulela mwet singoul luo, kais sie ke sruf singoul luo lun Israel.
13 Ke pacl se nien mwet tol su us Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD lun faclu nufon
fah pusralla Infacl Jordan, na kof uh ac tui insacn, ac kof ma tuku lucng me uh ac fah
lapak oana fulatan soko eol.”
14 Ouinge ke mwet uh lumwani lohm nuknuk selos ac akola in fahsr sasla Infacl
Jordan, mwet tol elos fahsr meet ac us Tuptup in Wuleang.
15 Ke pacl in kosrani uh, pacl in sronot lun Infacl Jordan. Na ke pacl se nien mwet
su us Tuptup in Wuleang sun kof uh,
16 kof ma tuku lucng ah me tui ac lapak oana fulatan soko eol, nwakla acn uh
nwe sun siti srisrik Adam su oan sisken siti Zarethan. Na kof ma soror nu ten nu
in Meoa Misa lisr na pwaye, pwanang mwet uh elos ku in fahsr sasla infacl soko ah
apkuranyang nu Jericho.
17 Ac mwet tol su us Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD elos tu in acn pao infulwen
infacl ah nwe ke na mwet nukewa sroak liki infacl ah nu finmes uh.

4

Eot In Esmakin

1 Tukun mwet Israel nukewa utyak tari nu finmes ah liki Infacl Jordan, LEUM GOD
El fahk nu sel Joshua,
2 “Sulela mwet singoul luo, mwet se sin kais sie sruf,
3 ac sap elos in srukak kais sie eot liki infacl an yen mwet tol elos tu we, ac us
welulos ac oakiya yen kowos ac mongla we ofong an.”
4 Ouinge Joshua el pangonma mwet singoul luo liki inmasrlon mwet uh su el
srisrngiya liki inmasrlon kais sie sruf,
5 ac fahk nu selos, “Fahsrot nu infulwen Infacl Jordan. Fahsr meet liki Tuptup in
Wuleang lun LEUM GOD lowos, ac srukak kais sie eot nu finpisowos, fal nu ke pisen
sruf lun Israel.
6 Lela tuh ma inge in mwe akul nu suwos nu ke pacl tulik nutuwos uh ac mau siyuk
in pacl tok uh lah mea kalmen eot inge,
7 na kowos fah akkalemye nu selos lah kof ke Infacl Jordan tuh tui nwe ke Tuptup
in Wuleang lun LEUM GOD utukyak liki infacl ah. Eot inge ac fah mwe asmakin nu
sin mwet Israel ke ma inge nwe tok.”
8 Na elos oru oana ke Joshua el sapkin nu selos. Elos srukak eot singoul luo liki
infacl uh, fal nu ke pisen sruf lun Israel, oana ma LEUM GOD El sapkin nu sel Joshua,
ac elos us eot inge nwe ke acn elos mongla we, ac filiya we.
9 Ac Joshua el oayapa oakiya eot singoul luo ke infulwen Infacl Jordan, yen ma mwet
tol su us Tuptup in Wuleang elos tuh tu we ah, ac eot inge oasr na we nu misenge.

10 Mwet tol inge tuh tu na infulwen Infacl Jordan nwe ke na ma nukewa ma LEUM
GOD El sapkin nu sel Joshua tuh elan fahk nu sin mwet uh ac safla, oapana ke Moses
el tuh sapkin nu sel Joshua.
Ouinge mwet uh fahsr sulaklak in sun finmes uh.
11 Ac tukun mwet nukewa utyak tari nu finmes, na mwet tol su us Tuptup in
Wuleang lun LEUM GOD elos utyak ac sifil fahsr meet liki mwet uh.
12 Ac mukul ke sruf lal Reuben, ac sruf lal Gad, ac tafu sruf lal Manasseh, elos us
mwe mweun ac fahsr meet liki mwet uh, oana ke Moses el tuh sapkin nu selos.
13 Apkuran in tausin angngaul pisen mwet su akola nu ke mweun pa utyak ye
mutun LEUM GOD nu yen tupasrpasr sisken acn Jericho.
14 LEUM GOD El akfulatyal Joshua ke mwenmen ma el sang Joshua el oru ye mutun
mwet Israel nukewa in len sac, ac mwet Israel nukewa elos oayapa akfulatyal Joshua
ke lusen moul lal nufon, oana ke elos tuh akfulatyal Moses in pacl lal ah.
15 Na LEUM GOD El fahk nu sel Joshua,
16 "Fahkang nu sin mwet tol su us Tuptup in Wuleang tuh elos in utyak liki Infacl
Jordan."
17 Na Joshua el oru oana.
18 Ouinge ke pacl se mwet tol elos tufahna sroak liki infacl ah nu finmes ah, na kof
ke infacl ah sifilpa soror ac sronoti oana meet ah.
19 Mwet uh elos tuh fahsr sasla Infacl Jordan ke len aksingoul in malem se meet,*
ac elos tulokunak lohm nuknuk selos in acn Gilgal, kutulap in Jericho.
20 Na eot singoul luo ma elos tuh us liki Infacl Jordan, Joshua el oakiya in acn Gilgal.
21 Ac el fahk nu sin mwet Israel, "In pacl fahsru, tulik nutuwos fin siyuk suwos lah
mea kalmen eot inge,
22 na kowos fah srumun nu selos, ke pacl se mwet Israel tuh fahsr sasla Infacl
Jordan elos fahsr ke acn pao.
23 Fahkang nu selos lah LEUM GOD lowos el tuh akpaoyela Infacl Jordan nwe ke na
kut nukewa fahsr sasla infacl ah, oana El tuh oru nu sin mwet matu lasr meet ah ke
El akpaoyela Meoa Srusra.
24 El tuh oru ma inge tuh mwet in faclu nufon elos in etu ke ku lulap lun LEUM
GOD, ac tuh kowos fah etu in akfulatye ac sunakin LEUM GOD lowos ma pahtpat."

5

1 Tokosra nukewa lun mwet Amor su muta roto liki Infacl Jordan, ac tokosra nukewa
lun mwet Canaan su muta sisken Meoa Mediterranean elos lohng lah LEUM GOD El
akpaoyela Infacl Jordan nwe ke na mwet Israel elos fahsr sasla. Elos mutawauk in
sangeng ac insialos foroti ke sripen mwet Israel ah.

Kosrala Lun Mukul Israel In Gilgal

2 Na LEUM GOD El fahk nu sel Joshua, "Orala kutu mitmit kosroh an ke eot keke,
ac sifil sang kosrala mwet Israel."
3 Na Joshua el oru oana ma LEUM GOD El sapkin nu sel, ac el kosrala mwet Israel
in sie acn pangpang Fineol in Kosrala.
4 Pa inge sripa se sis Joshua el kosralosla, mweyen mukul nukewa ma fal matwalos
in wi mweun ke elos illa liki Egypt, elos misa tari.
5 Mukul nukewa ma wi illa liki acn Egypt, elos kosrkosrla tari, ac mukul nukewa
ma tufah isusla tukun illa sac, elos nukewa soenna kosrla.
6 Mwet Israel elos tuh forfor yen mwesis ke yac angngaul, nwe ke mwet mweun
ma wi illa liki acn Egypt ah nufon misa ke sripen elos tia akos LEUM GOD. LEUM

* **4:19** ***malem se meet:*** malem se meet lun mwet Israel pangpang Abib, pa infulwen March nu ke infulwen April.

GOD El tuh wulela nu sin papa matu tumasr meet lah El ac ase nu sesr sie facl mut ac kasrup fohk we, tuh ke sripen seakos lalos uh LEUM GOD El fulahk nu selos tuh elos ac fah tia sun facl sac.
7 Tulik natulos su soenna kosrala pa fwil sasu se ma Joshua el kosrala uh.
8 Ac tukun mwet nukewa kosrkosrla tari, elos mutana in lohm nuknuk selos nwe ke na kinet kaclos ah mahla.
9 Na LEUM GOD El fahk nu sel Joshua, "Misenge nga sisla liki kowos mwe mwekin lowos ke kowos tuh moul in mwet kohs in acn Egypt." Pa inge sripa se sis pangpang acn sac Gilgal,* ac ine se inge srakna orekmakinyuk nwe misenge.
10 Ke eku in len se aksingoul akosr ke malem sac, ke mwet Israel elos srakna muta in acn tupasrpasr apkuran nu Jericho, elos oru Kufwen Alukela in lohm nuknuk selos.
11 In len tok ah, pa inge len se emeet elos mutawauk mongo ke fokin acn Canaan. Ma elos kang pa bread wangin mwe pulol kac, ac fiten wheat manman.
12 In len sac me manna tia sifil sikyak, ac mwet Israel elos mongo ke fokin acn Canaan.

Joshua Ac Mwet Se Su Us Cutlass

13 Ke Joshua el apkuran nu Jericho, el ngetak ac liye mwet se tu ye mutal, ac cutlass natul fwafeyak inpaol. Joshua el kalukyang nu yorol ac fahk, "Ya kom sie sesr, ku kom mwet lokoalok lasr?"
14 Ac mwet sac fahk, "Nga tia wi kewa. Nga pa captain lun un mwet mweun lun LEUM GOD."
Na Joshua el putati nu infohk uh ac alu nu sel ac fahk, "Nga mwet kulansap lom. Mea kom lungse nga in oru?"
15 Na captain lun un mwet mweun lun LEUM GOD el fahk nu sel, "Sarukla fahluk lom an, tuh acn se kom tu we an acn mutal se." Na Joshua el oru oana ma el fahk ah.

6

Musalla Lun Acn Jericho

1 In pacl se inge mutunpot Jericho kaul na ke sripen mwet Israel inge. Wangin mwet oatui, ac wangin mwet utyak nu we.
2 Na LEUM GOD El fahk nu sel Joshua, "Liye, nga ac sot acn Jericho nu inpoum, wi pacna tokosra ac mwet mweun watwen lun acn we.
3 Kom ac mwet mweun lom in fahsr rauneak acn we pacl se ke len se. Oru ouinge ke len onkosr.
4 Sap mwet tol itkosr in fahsr meet liki Tuptup in Wuleang ac us mwe ukuk orekla ke koen kosro. Ke len se akitkosr kowos fahsr rauni pacl itkosr, ac mwet tol elos in uk mwe ukuk natulos an.
5 Kowos fin lohng pacl se elos ukya mwe ukuk natulos ke sie pusra na loes, na mwet nukewa in sala ke sie pusra lulap, na pot uh ac fah raki, ac mwet nukewa fah utyak nu in siti sac."
6 Ouinge Joshua el pangoneni mwet tol uh ac fahk nu selos, "Srukak Tuptup in Wuleang, ac itkosr mwet tol an in fahsr meet liki ac us mwe ukuk natulos."
7 Na el fahk nu sin mwet ah, "Fahsr, rauni siti an, ac ekasr mwet mweun an in fahsr meet liki Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD."
8 Ke Joshua el fahkla ma inge nu sin mwet ah, na mwet tol itkosr ma utuk mwe ukuk ah fahsryak ac uk mwe ukuk natulos, ac Tuptup in Wuleang fahsr tokolos.
9 Kutu sin mwet mweun fahsr meet liki mwet tol su uk mwe ukuk natulos uh, ac mwet mweun lula ah elos fahsr tukun Tuptup sac. In pacl se inge mwe ukuk ah nuna ukuk na.

5:6 Oek 14:28–35 * **5:9** ***Gilgal:*** fahkyen ine se inge oana fahkyen "sisla" in kas Hebrew. **5:10** Exo 12:1–13 **5:12** Exo 16:35

10 Tusruktu Joshua el fahkang nu sin mwet uh, “Nimet kowos sasa ku wowon.
Nimet kaskas nwe ke na len se nga fahk mu kowos in sala. In pacl sacn na kowos
tufah sala!”
11 Na el sap Tuptup in Wuleang in utuk rauneak siti ah ke pacl se. Na mwet uh
folokla nu in lohm nuknuk selos ac mongla ke fong sac.
12 Joshua el toang ngutalik ke len se tok ah, ac mwet tol elos srukak Tuptup in
Wuleang sac.
13 Mwet tol itkosr ma us mwe ukuk itkosr ah fahsryak ac fahsr meet liki Tuptup sac
ac uk mwe ukuk natulos. Kutu mwet mweun ah fahsr meet liki Tuptup sac ac kutu
toko. In pacl se inge, mwe ukuk ah na ukuk na.
14 Ouinge ke len se akluo ah elos rauneak pac siti sac pacl se, na elos folokla nu
lohm nuknuk selos. Elos oru na ouinge ke len onkosr.
15 Len se akitkosr ah elos ngutalik ke srakna toang ac fahsr rauni siti sac pacl itkosr
oana ke elos oru meet ah, sayen ke len se akitkosr elos raun pacl itkosr.
16 Ke mwet tol elos ukya mwe ukuk ah ke raun se akitkosr ah, Joshua el fahk nu
sin mwet uh, “Sala, tuh LEUM GOD El asot nu suwos siti se inge!
17 Siti sac ac ma nukewa loac ac fah kunausyukla. Rahab, mutan kosro sac, ac
mwet nukewa in lohm sel elos mukena ac fah tia anwuki mweyen el tuh okanla
mwet kalngeyuk su kut supwala nu we ah.
18 Tusruk karinginkowosyang tuh kowos in tia srukak kutena ma fal in ku-
nausyukla.* Kowos fin srukak, na kowos ac fah sang mwata nu fin mwet Israel
nukewa.
19 Gold ac silver, ac ma orek ke osra bronze ac iron nukewa ac fah srisrila nu sin
LEUM GOD. Ma inge fah utukla nu ke nien filma lun LEUM GOD.”
20 Pacl se ma mwe ukuk uh kasla mwet nukewa sala, ac ke pusren ukuk ah kasla
ac mwet uh sala, na pot uh mukukla; oru mwet nukewa yuyang ac eisla siti sac.
21 Elos onela ma nukewa ke cutlass — mukul, mutan, tulik, mwet matu ac kain in
kosro nukewa in siti sac.
22 Joshua el fahk nu sin mwet luo ma tuh som kalngeyuk in siti sac, “Fahla nu in
lohm sin mutan kosro sac ac usalu, wi mwet nukewa in lohm sel an, in fal nu ke
wulela lomtal nu sel.”
23 Ouinge, mwet luo ah som ac usalu Rahab, papa tumal, nina kial, tamulel wial
ac mwet nukewa in lohm sel. Elos use nufon mwet in sou lal, ac oakelosi in sie acn
sisken acn mwet Israel elos muta we.
24 Na elos esukak siti sac nufon ac ma nukewa ma oan loac. Tusruktu gold ac silver
ac ma orekla ke bronze ac iron nukewa utukla nu nien filma lun LEUM GOD.
25 Tusruktu Joshua el molella Rahab, mutan kosro sac, wi sou lal nukewa, mweyen
Rahab el tuh okanla mwet kalngeyuk luo ah; na sou sac elos srakna muta inmasrlon
mwet Israel nwe misenge.
26 Ke pacl sac Joshua el orala sie fulahk ac fahk, “Kutena mwet fin srike in sifil
musaeak siti Jericho, el ac fah selngawiyuk sin LEUM GOD.

Mwet se fin sifil oakiya pwelung lun siti uh,
Wen se oemeet natul ac fah misa.
Mwet se fin musai mutunpot lun siti uh,
Wen se oetok natul ac fah misa.”

27 Ouinge LEUM GOD El welul Joshua, ac pweng kacl fahsrelik nu fin facl sac nufon.

7

Ma Koluk Lal Achan

---

* **6:18** ***kutena ma fal in kunausyukla:*** Liye Lev 27:26–29 **6:20** Heb 11:30 **6:25** Heb 11:31 **6:26** 1 Tok 16:34

1 LEUM GOD El sapkin nu sin mwet Israel tuh elos in tia eis kutena ma liki acn
Jericho, a elos in kunausla ma nukewa we. Tusruktu Achan, wen natul Carmi, su ma
natul Zabdi in sou lal Zerah ke sruf lal Judah, el tia akos. Ke ma inge LEUM GOD El
kasrkusrak sin mwet Israel ke sripen seakos lal Achan.
2 Joshua el supwala mwet ekasr Jericho lac nu Ai, su oan kutulap in acn Bethel
sisken Bethaven, ac sapkin tuh elos in utyak ac kalngei in siti sac.
3 Ke elos foloko elos fahk nu sel Joshua, "Tia enenu mwet pus in som mweuni acn
sac. Lela tausin luo ku tolu na in som mweun, mweyen siti na srisrik se."
4 Akuran tausin tolu na mwet Israel pa som mweun, tusruktu elos kuf.
5 Mwet Ai inge elos ukwe mwet Israel, mutawauk na e mutunpot lalos ah me nu
nien fokfok eot. Elos uniya mwet tolngoul onkosr ke elos oatui fineol uh. Ke sripa se
inge mwet Israel elos arulana sangeng ac munasla nunkalos.
6 Joshua ac mwet kol lun Israel elos salik nuknuk lalos ac filiya kutkut nu fin sifalos
in akkalemye asor ac lalo lalos. Elos faksufi nu infohk uh sisken Tuptup in Wuleang
lun LEUM GOD nwe ke ekela.
7 Ac Joshua el fahk, "O LEUM GOD Fulat, efu ku kom uskutme liki lefahlyat Jordan
ac eiskutyang nu inpoun mwet Amor tuh elos in kunauskutla? Efu kut ku tia mutana
lefahlyat Jordan?
8 O Leum, mea nga ac fahk, ke mwet Israel elos forla inge ac kaing liki mwet
lokoalok lalos?
9 Mwet Canaan ac mwet nukewa in facl se inge elos fin lohng ke ma inge, na elos
ac fah raunikutla ac unikutla nukewa! Mea kom fah oru tuh Ine pwengpeng lom in
tia pilesreyuk?"
10 Ac LEUM GOD El fahk nu sel Joshua, "Tukakek! Efu kom ku faksufi nu infohk uh
ouingan?
11 Mwet Israel elos orekma koluk. Elos kunausla wulela luk su nga sapkin nu selos.
Elos kikiap, ac pisrapasr, ac eis kutu ma tia lela in ituk, ac elos filiya ma inge inmasrlon
ma lalos.
12 Pa inge sripa se ma oru mwet Israel ingan kuf ac kofla lain mwet lokoalok lalos
an. Elos kaing lukelos mweyen elos sifacna oru tuh elos in kunausyukla. Nga ac fah
tia sifil muta yuruwos kowos fin tia kunausla ma nga tia lela in oan yuruwos ingan.
13 Tukakek! Akmutalye mwet uh ac sap elos in akola ac tuku nu ye mutuk lutu, tuh
nga, LEUM GOD lun Israel fahk mu: 'Israel, oasr ma inmasrlon ma lowos an su nga
tuh fahk mu in kunausyukla! Kowos koflana lain mwet lokoalok lowos nwe ke na
kowos sisla ma kowos pisrala ingan liki kowos!'
14 Ke ma inge fahkang nu selos tuh ke lututang mwet nukewa in toeni ac muta in
sruf. Ac sruf se su nga fah srisrngiya ac fah kalukyak nu meet, na muta in sou lulap.
Ac sou lulap se su nga fah srisrngiya ac fah kalukyak nu meet, na muta in sou srisrik.
Ac sou srisrik se su nga fah srisrngiya ac fah kalukyak nu meet, na kais sie mukul in
sou sac fah kalukyak nu meet.
15 Ac el su nga srisrngiya, ac koneyukyak ma inge yorol, el ac fah isisyak ke e wi
sou lal ac ma lal nukewa, mweyen el oru mwe mwekin lulap nu sin mwet Israel ac
kunausla wulela luk."
16 In lotu tok ah, Joshua el usani mwet Israel nukewa, ac elos mutangan sruf. Ac
sruf lal Judah sulosolla.
17 El usak sruf lal Judah nu meet. Na sou lulap lal Zerah in sruf lal Judah sulosolla.
Na elos usak sou lulap lal Zerah nu meet. Na sou lal Zabdi liki sou lulap lal Zerah
sulosolla.
18 Na el usak sou lal Zabdi nu meet, kais sie mukul, ac Achan wen natul Carmi, su
ma natul Zabdi sulosolla.

7:1 Jos 6:17–18; 1 Chr 2:7

19 Na Joshua el fahk nu sel, “Wen nutik, fahkkomyak nu sik ke kas pwaye ye mutun
LEUM GOD lun Israel, ac fahkak ma kom oru inge. Nikmet okanla likiyu.”
20 Achan el topuk nu sel Joshua ac fahk, “Pwaye nga oru ma koluk lain LEUM GOD
lun Israel, ac pa inge ma nga oru.
21 Inmasrlon ma kut sruokya, nga liye nuknuk Babylonia na kato se, ac sunun paun
limekosr ke silver, ac ipin gold se su toasr liki paun se. Nga lungse yohk ma inge, oru
nga srukak. Nga pikinya ma inge oasr infulwen lohm nuknuk sik, ac silver kac ah pa
oan e ten.”
22 Na Joshua el supwala kutu mwet in kasrusr nu ke lohm nuknuk sel Achan, ac
elos konauk lah ma inge pukpuki oan we, ac silver kac ah oan e ten.
23 Elos use ma inge nu yorol Joshua ac mwet Israel nukewa, ac filiya ma inge ye
mutun LEUM GOD.
24 Joshua ac mwet Israel nukewa elos sruokilya Achan, ac elos us silver, ac nuknuk
sac, ipin gold se, ac tulik natul mukul ac mutan, cow, donkey, sheep, lohm nuknuk
sel, ac ma lal nukewa, ac elos usla nu infahlfal se pangpang Infahlfal in Ongoiya.
25 Ac Joshua el fahk, “Efu kom ku ase mwe ongoiya inge nu facsr? LEUM GOD El
ac fah asot mwe ongoiya nu fom!” Na mwet nukewa tanglal Achan nwe ke el misa.
Elos oayapa tungal ac esukak sou lal ac ma lal nukewa.
26 Elos etoak yol in eot se facl Achan, ac yol in eot se inge oan we nwe misenge. Pa
inge sripa se sis pangpang acn se inge nwe misenge “Infahlfal in Ongoiya.”
Na LEUM GOD El ohula liki kasrkusrak lal.

8

Kunausyukla Acn Ai

1 Na LEUM GOD El fahk nu sel Joshua, “Nimet kom sangeng ku sensen. Fahla ac us
mwet mweun lom nukewa utyak nu Ai. Nga fah oru tuh kom fah kutangla tokosra
lun Ai ac nga fah usot facl sac ac ma nukewa we tuh in ma lowos.
2 Ma nukewa kom tuh oru in acn Jericho ac nu sin tokosra we kom in oru oapana
in acn Ai ac nu sin tokosra we. Tusruktu, ma lalos nukewa wi kosro natulos kowos
ku in eis lowos. Akola kowos in mweunelos in lukma, tukun siti ah yak.”
3 Ouinge Joshua ac mwet mweun lal elos akola in mweuni mwet Ai. El sulela tausin
tolngoul mwet pisrla ke mweun ac supwalosla ke fong,
4 ac fahk nu selos, “Kowos som ac wikwik akngusrikya tukun siti ah, ac tupan pacl
in mweun. Nimet som loesla liki siti ah.
5 Nga ac mwet mweun lula uh ac fah kalukyang nu ke mutunpot in siti uh. Ke pacl
se ma mwet Ai elos ac ilme in lain kut oana elos oru meet ah, na kut fah forla ac
kaingkunulos.
6 Elos fah ukwe kut nwe ke na kut pwanulosla loes liki siti sac. Elos ac nunku mu
kut kaingkunulos oana kut tuh kaingkunulos meet ah.
7 Na kowos fah tuyak liki acn kowos wikwik we, ac utyak ac sruokya siti sac. LEUM
GOD lowos el ac fah sot nu inpouwos.
8 Tukun kowos sruokya siti sac, kowos esukak, oana ke LEUM GOD El sapkin. Pa
ingan sap ku kowos in fahsr kac.”
9 Ouinge Joshua el supwalosla, ac elos som nu yen elos ac wikwik we inmasrlon
acn Bethel ac Ai, layen roto in Ai. Ac Joshua el mutana in lohm sin mwet mweun in
fong sac.
10 Toang na ke lotu tok ah, Joshua el tukakek ac pangon mwet mweun ah nu sie.
Na el ac mwet kol lun mwet Israel kololosla nu Ai.
11 Na mwet mweun ma welul ah elos kalukyang apkuran nu ke mutunpot lun siti sac
ac tulokunak lohm nuknuk selos layen nu eir in Ai, ac oasr sie infahlfal inmasrlolos
ac Ai.

12 El eis apkuran in mwet tausin limekosr ac sap elos in wikla inmasrlon Bethel ac
Ai, layen roto in Ai.
13 Na mwet mweun elos akola nu ke mweun. Pusiyen mwet uh elos muta eir, ac
mwet lula ah elos muta roto. Ac Joshua el mongla in fong sac infahlfal sac.
14 Ke tokosra Ai el liye mwet mweun lal Joshua, el sa in mukuila. El ac mwet lal
nukewa fahla suiya Infahlfal Jordan in mweuni mwet Israel, acn se na ma elos tuh
mweun we meet ah. Ac el tia etu lah oasr pac mwet mweun akola in tuku tokolos ac
lainulos.
15 Joshua ac mwet mweun lal elos oru acnu mu elos kaingkunulos ac elos kaing nu
yen mwesis.
16 Suliyuk mwet nukewa in siti sac in tuku ac ukwe mwet lal Joshua, ac ke elos
ukwal Joshua, elos loeselik liki siti sac.
17 Mwet Ai nukewa elos som ukwe mwet Israel, ac mutunpot in siti sac ikakelik na
ac wangin mwet lula in karingin.
18 Na LEUM GOD El fahk nu sel Joshua, "Kolla osra soko inpoum an nu Ai, tuh nga
ac sot siti sac nu sum." Na Joshua el oru oana ke fwack nu sel.
19 Ke pacl se na ma el kolla osra soko ah, na mwet ma wikwik likin siti ah elos
sulaklak na tuyak ac kasrusr nu ke siti sac. Elos utyak sruokya siti sac ac esukak.
20 Ke mwet Ai elos tapulla elos liye lah fosryak siti ah. Tusruktu, wangin acn elos
ku in kaingla nu we mweyen mwet Israel su kaing nu yen mwesis ah elos forla ac
lainulos.
21 Ke Joshua ac mwet lal ah liye lah mwet wialos ah eisla ac esukak siti sac, elos
forla ac mutawauk in uni mwet Ai ah.
22 Na mwet Israel ma esukak siti sac elos tufoki ac wi mweuni mwet Ai. Elos
raunelosla ac onelosla ac wangin sie selos moulla ku kaingla,
23 sayen tokosra Ai. Sruhu el ac utukla nu yorol Joshua.
24 Ke mwet Israel elos onela kewa mwet Ai ah yen mwesis ma elos ukwalosla nu
we ah, na elos folokla nu in siti lun mwet Ai ac onela mwet nukewa ma lula we.
25 Pisen mwet Ai, mukul ac mutan, pa singoul luo tausin, ac elos nukewa anwuki
in len sac.
26 Joshua el kolla na osra soko inpaol ah nwe ke na mwet nukewa in Ai anwukla.
27 Mwet Israel elos eis kosro ac ma nukewa lun mwet Ai tuh in ma lalos, in oana
ke LEUM GOD El tuh fahk nu sel Joshua.
28 Ouinge Joshua el esukak acn Ai ac wanginla ma fac nwe misenge.
29 Joshua el unilya tokosra lun acn Ai ac srupsrulak ke sak soko, na el sripsrip we
nwe ke na ekela. Ke faht ah tili, Joshua el sap elos eisya manol ac sisya mutunpot in
siti uh. Ac elos elosak yol in eot se nu facl, su oanna nwe misenge.

Rityak Ma Sap Fineol Ebal

30 Na Joshua el etoak sie loang Fineol Ebal nu sin LEUM GOD lun Israel.
31 El orala oana Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD, el tuh sapkin nu sin mwet
Israel. El oru fal nu ke lumah ma aketeyuki in book in Ma Sap lal Moses — "sie loang
orekla ke eot ma tia akfwelyeyuk ke kutena osra." Elos orekmakin loang se inge nu
ke mwe kisa firir ac mwe kisa in akinsewowo lalos nu sin LEUM GOD.
32 Joshua el simusla ma sap fin eot ah ye mutun mwet nukewa, in oana ke Moses
el tuh simusla meet ah.
33 Mwet kol, mwet matu, mwet nununku, ac mwet Israel nukewa, wi mwetsac su
muta inmasrlolos, elos takla tu sisken Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD. Tafu selos
tu pe Fineol Gerizim ac tafu selos tu pe Fineol Ebal, ac ngetani nu yurin mwet tol
Levi su us Tuptup sac inmasrlolos, oana ke Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD, el
tuh sap elos in oru ke pacl in eis mwe insewowo.

8:30 8:30–32; Dut 27:2–8 **8:31** Exo 20:25 **8:33** 8:33–35; Dut 11:29; 27:11–14

34 Tukun ma inge Joshua el riteak nukewa kas in Ma Sap ah, kas in akinsewowo ac
kas in selnga, oana ke simla in book in Ma Sap.
35 Ma sap nukewa lal Moses Joshua el riteak nu sin mwet nukewa su tukeni ah,
weang pacna mutan ac tulik ac mwetsac su muta inmasrlolos.

9

Mwet Gibeon Elos Kiapwella Joshua

1 Kutangla lun mwet Israel inge pwengpengelik nu sin tokosra nukewa lun mwet
Hit, mwet Amor, mwet Canaan, mwet Periz, mwet Hiv, ac mwet Jebus, su facl selos oan
roto in Infacl Jordan, fahla sasla fineol uh, ac pe eol uh, nwe ke sun acn tupasrpasr
sisken Meoa Mediterranean ac utyak nu tafunyen lucng sun acn Lebanon.
2 Elos nukewa tukeni insesela in mweun lainul Joshua ac mwet Israel.
3 Tuh ke mwet Gibeon, su mwet Hiv, elos lohng ke ma Joshua el tuh oru in acn
Jericho ac Ai,
4 na elos nunkauk in orek kikiap nu sel. Elos som ac orani mongo nu luin mahn
pak ac nwakang nu fin kosro donkey natulos, wi pak in neinyuk wain ma mihsasa ac
punla.
5 Elos nokomang mahn nuknuk ac falkeang mahn fahluk pun, ac bread ma elos us
pulamlamla ac suckak.
6 Na elos som nu Gilgal, nu nien aktuktuk lun mwet Israel, ac fahk nu sel Joshua ac
mwet Israel, “Kut tuku yen loesla me, ac kut kena tuh kowos in orala sie wulela nu
sesr.”
7 Ac mwet Israel elos fahk, “Efu ku kut in orek wulela nu suwos? Kowos acnu muta
fototo nu yorosr.”
8 Na elos fahk nu sel Joshua, “Kut tuku in kulansupwekom.”
Ac Joshua el siyuk selos, “Su kowos an? Ac kowos tuku oya me?”
9 Na elos fahk nu sel, “Kut tuku yen loesla me, ke sripen kut lohng ke LEUM GOD
lowos, oayapa kut lohng ke ma nukewa El oru in acn Egypt,
10 ac ma El oru nu sin tokosra luo lun mwet Amor, su muta kutulap in Infacl Jordan
— tokosra Sihon lun acn Heshbon, ac tokosra Og lun acn Bashan su muta in acn
Ashtaroth.
11 Mwet kol lasr ac mwet nukewa in facl sesr elos fahk tuh kut in eis ma nasr ac
akola in tuku sun kom. Elos fahk nu sesr tuh kut in tuku ac eiskutwot tuh in mwet
kulansap lom, ac siyuk tuh kom in oru sie wulela nu sesr.
12 Liye bread nasr inge. Ke kut mukuiyak in tuku liki acn sesr ah, bread inge srakna
fusrfusr. A liye, inge pulamlamla ac suckak.
13 Ke kut tuh nwakla mwe neinyuk wain inge, sasu na. A liye, mihsasa uh. Nuknuk
lasr ac fahluk lasr mihsasa uh ke sripen loesla fahsr lasr uh.”
14 Mwet Israel elos eis ac kang kutu mwe mongo selos inge, tusruktu elos tiana
lolngok yurin LEUM GOD meet.
15 Joshua el orala sie wulela nu sin mwet Gibeon tuh elos fah ku in moul ac muta
in misla. Ac mwet matu lun mwet Israel elos wi pac oru wuleang lalos in karingin
wulela se inge.
16 Len tolu tukun orekla wulela se inge, mwet Israel elos konauk lah pwayeiya uh
mwet inge elos mutana apkuran nu yorolos.
17 Ke ma inge mwet Israel elos mutawauk in sifil fahsr, ac tukun len tolu elos sun
acn sin mwet inge — Gibeon, Chephirah, Beeroth, ac Kiriath Jearim.

9:7 Exo 23:32; 34:12; Dut 7:2 **9:10** Oek 21:21–35

18 Tusruktu mwet Israel elos kofla in onelosla, mweyen mwet kol lalos inge elos tuh
orala sie wulela ku nu selos ke Inen LEUM GOD lun Israel. Ke sripen wulela se inge,
mwet Israel nukewa torkaskas lain mwet kol lalos.
19 Na mwet kol lun mwet Israel elos topuk, "Kut orala wulela se tari nu selos ke
Inen LEUM GOD lun Israel. Ouinge, kut tia ku in oru kutena ma nu selos.
20 Kut enenu in lela elos in moul ke sripen wulela sac. Kut fin tia, God El ac fah kai
kut.
21 Lela elos in moul, tusruktu elos ac fah mwet in ti etong ac ut kof lasr." Pa inge
nunak lun mwet kol ah.
22 Ac Joshua el sap tuh mwet Gibeon in tuku nu yorol, ac el siyuk selos, "Efu kowos
ku kiapwekutla ac fahk mu kowos tuku yen loesla me, a kowos mutana fototo nu
yorosr?
23 Ke sripa se inge, God El selngawikowosi. Kowos ac mwet lowos fah mwet kohs
nwe tok. Kowos ac fah mwet in ti etong ac ut kof nu ke lohm sin God luk."
24 Ac elos topuk, "Aok, kut oru ke sripen kut etu tuh pwaye LEUM GOD lowos El
sapkin nu sel Moses, mwet kulansap lal, tuh elan asot acn nukewa su kowos fah utyak
nu we, ac kunausla mwet nukewa su muta fin acn ingan. Kut oru ouingan mweyen
kut arulana sangeng suwos ac nunku mu kowos ac unikutla.
25 Inge kut muta inpoum. Oru nu sesr ma kom nunku mu fal in orek nu sesr."
26 Pa inge ma Joshua el oru, el karingnalosyang ac el tia lela mwet Israel in onelosla.
27 In len sacna, el orala tuh elos in mwet kohs. Elos in ti etong ac ut kof nu sin mwet
Israel ac nu ke loang lun LEUM GOD. Elos srakna oru orekma se inge nwe misenge,
in acn ma LEUM GOD El sulela tuh mwet in alu su sel we.

10

Kutangyukla Mwet Amor

1 Ke pacl se inge Adonizedek el tokosra lun acn Jerusalem. El lohng lah Joshua el
eisla acn Ai ac arulana kunausla acn we, ac uniya tokosra lun acn we oana ke el tuh
oru nu ke acn Jericho ac tokosra we. El oayapa lohng lah mwet Gibeon elos insesela
yurin mwet Israel ac elos muta misla inmasrlolos.
2 Na el ac mwet lal elos arulana fosrnga ke pweng se inge, mweyen acn Gibeon
yohk oana siti saya su oasr tokosra la, ac yohk liki acn Ai, ac mwet we nukewa mwet
wo ke mweun.
3 Ouinge Tokosra Adonizedek el sapla nu sel Tokosra Hoham lun Hebron, Tokosra
Piram lun Jarmuth, Tokosra Japhia lun Lachish, ac Tokosra Debir lun Eglon, ac fahk,
4 "Fahsru kasreyu mweuni acn Gibeon, mweyen mwet we elos orala wulela in misla
nu sel Joshua ac mwet Israel."
5 Ouinge tokosra limekosr inge lun mwet Amor, su tokosra lun Jerusalem, Hebron,
Jarmuth, Lachish, ac Eglon, elos orani mwet mweun lalos in som raunela acn Gibeon,
ac mweuni mwet we.
6 Mwet Gibeon elos sapla nu sel Joshua nu yen elos mutangan aktuktuk we in
acn Gilgal, ac fahk, "Nimet ngetla liki kut! Fahsru aksaye nu yorosr! Kasre kut ac
molikutla, mweyen tokosra Amor nukewa su muta fulan eol uh pa toeni lain kut
inge!"
7 Ouinge Joshua ac mwet mweun lal nukewa wi mwet pisrla ke mweun, elos
mukuiyak liki acn Gilgal.
8 LEUM GOD El fahk nu sel Joshua, "Nimet kom sangeng selos. Nga eisaloswot tari
nu inpoum. Wangin sie selos ac fah ku in lain kom."
9 Joshua ac mwet mweun lal elos fahsr fong nufon se liki acn Gilgal nu Gibeon, na
elos sa na sruokya mwet Amor meet liki elos akola.

10 LEUM GOD El akfohsyauk mwet Amor ye mutun mwet Israel, ac mwet Israel elos
onela kutu sin mwet Amor in acn Gibeon, ac elos ukwe mwet lula an ac oatula ke
inkanek oasriksrik soko inmasrlon eol in Beth Horon. Na elos oru na anwuk lalos
som na nwe sun acn Azekah ac Makkedah, su oan eir in Beth Horon.
11 Ke mwet Amor elos kaingkin mwet Israel ke innek soko ah, LEUM GOD El
supweya af yohk kosra nu faclos ac onelosla. Pus mwet misa ke af yohk kosra liki
mwet misa ke cutlass nutin mwet Israel.

Faht Ah Tui Ac Tia Mukuila

12 Ke len se LEUM GOD El sang mwet Amor inge nu inpoun mwet Israel, Joshua el
fahk nu sin LEUM GOD ye mutun mwet Israel nukewa,
"Faht, tui fin acn Gibeon;
Ac malem, tui na Infahlfal Aijalon."
13 Na faht ah tui, ac malem ah tia mukuila nwe ke na facl sac onelosla su mweun
lainulos. Ma inge simla in *Book In Jashar*. * Faht ah tui infulwen kusrao ac tia tili ke
lusen len nufon se.
14 Soenna oasr sie len sikyak ouinge omeet me ku tukun pacl sac me, LEUM GOD Elan
topuk pusren mwet ke ouiya se inge. LEUM GOD El mweun ke inen mwet Israel!
15 Na Joshua ac mwet mweun lal elos folokla nu nien aktuktuk lalos Gilgal.

Joshua El Sruokya Tokosra Limekosr Lun Mwet Amor

16 Tusruktu, tokosra Amor limekosr ah kaingla ac wikla in luf se in acn Makkedah.
17 Mwet se konalosyak, ac fwackyang nu sel Joshua acn elos wikwik we.
18 El fahk mu, "Epusang kutu eot lulap an in fonosya mutun luf sacn, ac filiya kutu
mwet in taran.
19 Tusruktu nik kowos muta we paht. Ukweya mwet lokoalok lowos an ac onelosla,
mutawauk na tokyak fahsrot. Nimet lela elos in sun siti lalos an, mweyen LEUM GOD
lowos El eisaloswot tari nu inpouwos."
20 Joshua ac mwet Israel elos uniya pusialos, tuh ekasr na selos moulla utyak nu in
kalkal lun siti selos.
21 Ke ma inge mwet mweun lal Joshua nukewa elos moul folokla nu ke nien
aktuktuk selos in Makkedah.
Wanginna mwet in acn sac fahkla kutena ma lain mwet Israel.
22 Na Joshua el fahk, "Ikasla luf sacn ac pwanma tokosra limekosr an nu yuruk."
23 Na elos ikasla mutun luf sac, ac tokosra lun Jerusalem, Hebron, Jarmuth, Lachish,
ac Eglon elos ilme.
24 Ke elos pwanma tokosra limekosr ah nu yorol Joshua, na Joshua el pangonma
mwet Israel nukewa ac fahk nu sin mwet kol lun mwet mweun su welul ah, "Fahsru
ac longya kwawen tokosra inge." Ac elos oru oana.
25 Na Joshua el fahk nu selos, "Nik kowos sangeng ku alolo. Kowos in ku ac pulaikna,
mweyen pa inge ma LEUM GOD El ac oru nu sin mwet lokoalok nukewa lowos."
26 Na Joshua el uniya tokosra inge ac srupsralosyak ulun sak limekosr, ac manolos
sripsrip na nwe ke ekela.
27 Ke faht ah tili, Joshua el sap in ituki elos ac sisiyang nu in luf se ma elos tuh
wikwik loac ah. Elos sang eot lulap fonosya mutun luf sac, ac eot inge srakna oan
nwe misenge.

Joshua El Sruokya Kutu Pac Acn Lun Mwet Amor

28 Joshua el mweun ac sruokya acn Makkedah ac tokosra lun acn we ke len sac. El
onela mwet nukewa in siti sac, ac wangin mwet lula. El oru nu sin tokosra Makkedah
oana ke el tuh oru nu sin tokosra Jericho ah.

---

* **10:13** ***Jashar:*** kalmen ine se inge in kas Hebrew pa "suwoswos" ku orekma "pwengpeng," ouinge Book in Jashar pa Book in Aketeya ke Orekma Pwengpeng lun Mwet Suwoswos. **10:13** 2 Sam 1:18

29 Tukun ma inge, Joshua ac mwet mweun lal elos som liki acn Makkedah nu Libnah
ac mweun lain acn we.
30 LEUM GOD El oayapa sang kutangla nu sin mwet Israel fin siti se inge ac tokosra
lun acn we. Elos onela mwet nukewa in siti sac ac wangin mwet lula. Elos oru nu
sin tokosra we oana ke elos tuh oru nu sin tokosra Jericho ah.
31 Tukun ma inge, Joshua ac mwet mweun lal nukewa elos som liki acn Libnah nu
Lachish, ac raunela acn we ac mweun lainulos.
32 LEUM GOD El sang acn Lachish nu inpoun mwet Israel. Joshua el sruokya acn
we ke len se akluo ah. Elos onela mwet nukewa in siti sac ac wangin mwet lula, oana
ke elos tuh oru in acn Libnah.
33 Pacl se inge tokosra Horam lun Gezer el tuku in kasru acn Lachish, tuh Joshua
el kutangulla ac mwet mweun lal pac, ac wangin sie selos moul.
34 Toko, Joshua ac mwet mweun lal elos som liki acn Lachish nu Eglon, ac raunela
acn we ac mweun lainulos.
35 Elos eisla acn we ke len sacna, ac onela mwet nukewa we oana ke elos tuh oru
in acn Lachish.
36 Na toko, Joshua ac mwet mweun lal elos som liki acn Eglon ac fanyak nu Hebron
ac mweuni pac acn we.
37 Elos eisla siti sac ac onela mwet nukewa we, wi tokosra lun acn we ac acn nukewa
oan apkuran nu we, ac wangin sie moul. Joshua el arulana kunausla acn we oana ke
el tuh oru in acn Eglon.
38 Na Joshua ac mwet mweun lal elos forla som nu Debir ac mweuni
39 ac sruokya acn we. Elos onela mwet we ac mwet in acn nukewa oan apkuran
nu we. Joshua el oru nu in acn Debir ac nu sin tokosra we oana ma el tuh oru in acn
Hebron ac in acn Libnah ac nu sin tokosra we.
40 Ouinge Joshua el kutangla in pola sac nufon. El sruokya tokosra inge nukewa —
elos su muta fineol uh, acn oatu nu kutulap, oayapa pe eol nu roto, ac yen mwesis
nu epang. Wangin sie selos moul. El onelosla nukewa oana ke LEUM GOD lun Israel
El tuh sapkin.
41 Joshua el kutangla acn nukewa, mutawauk Kadesh Barnea tafun yen nu epang,
nwe ke acn Gaza sisken meoa wi acn Goshen nufon, utyak nwe Gibeon layen nu eir.
42 Joshua el kutangla tokosra inge nukewa ac sruokya acn lalos ke fwilin mweun
sefanna, mweyen LEUM GOD lun mwet Israel El welulos ke mweun lalos.
43 Tukun ma inge Joshua ac mwet mweun lal elos folokla nu nien aktuktuk lalos in
acn Gilgal.

11

Joshua El Kutangulla Tokosra Jabin Ac Tokosra Nukewa Ma Welul

1 Ke pweng ke kutangla lun Israel inge sonol Tokosra Jabin lun acn Hazor, el sapla
nu sel Tokosra Jobab lun mwet Madon, ac nu sin tokosra lun acn Shimron ac acn
Achshaph,
2 ac nu sin tokosra nukewa fin acn tohktok in acn epang, ac Infahlfal Jordan eir in
Lulu Galilee, ac pe eol uh, ac sisken meoa apkuran nu Dor.
3 El oayapa supwala kas nu sin mwet Canaan lefahl kutulap ac roto Infacl Jordan,
ac nu sin mwet Amor, ac nu sin mwet Hit, ac nu sin mwet Periz, ac nu sin mwet Jebus
su muta fineol uh, ac nu sin mwet Hiv su muta pe Fineol Hermon in acn Mizpah.
4 Elos tuku wi mwet mweun puspis lalos, ac pisalos pus oana puk weacn uh. Oayapa
pus horse ac chariot natulos.
5 Tokosra inge nukewa wi mwet mweun lalos elos tukeni tuku ac tulokunak lohm
nuknuk selos sisken infacl srisrik Merom, ac akola in mweun lain mwet Israel.

6 LEUM GOD El fahk nu sel Joshua, “Nik kom sangeng selos, tuh pacl se inge lutu,
nga fah onelosla nufon ke sripen Israel. Kom fah pakiya alko ke nien horse natulos,
ac esukak chariot natulos.”
7 Na Joshua ac mwet lal nukewa sa na sruokolosi meet liki elos akola sisken infacl
srisrik Merom.
8 LEUM GOD El sang kutangla nu sin Israel fin mwet inge. Mwet Israel lainulos ac
ukwalos nwe Misrephoth Maim ac Sidon nu eir, oayapa nwe ke Infahlfal Mizpah nu
kutulap. Elos mweunelos nwe ke na wangin sie moul.
9 Joshua el oru nu selos oana ma LEUM GOD El sapkin — el pakela alko ke nien
horse natulos ac esukak chariot natulos.
10 Na Joshua el forla sruokya acn Hazor, ac uniya tokosra se lun acn we. (In pacl
sac acn Hazor pa ku fin mutunfacl ingo kewa.)
11 Elos onelosla nufon mwet in acn sac. Wangin sie mwet lula. Na elos esukak siti
sac.
12 Joshua el sruokya siti ingo kewa, oayapa tokosra lalos. El onelosla nufon, oana
ma Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD, el tuh sapkin.
13 Tusruktu, mwet Israel elos tia esukak kutena siti su musala fin pwelung matu,*
sayen Hazor mukena, su Joshua el tuh esukak.
14 Mwet Israel elos eis mwe kasrup ac kosro nut nukewa liki siti inge tuh in ma
lalos. A elos uniya mwet nukewa, ac wangin sie lula.
15 LEUM GOD El tuh sang ma sap lal nu sel Moses, mwet kulansap lal, ac Moses el
sang nu sel Joshua, ac Joshua el akos. El oru ma nukewa oana ma LEUM GOD El tuh
sapkin nu sel Moses.

Mutunfacl Joshua El Sruokya

16 Joshua el sruokya kewa acn inge, acn fineol uh ac pe eol uh, epang ac eir, oayapa
acn Goshen nufon ac acn mwesis nu eir, ac Infahlfal Jordan.
17 Lupan mutunfacl se inge mutawauk ke Fineol Halak nu eir apkuran nu Edom,
fahla nwe ke acn Baalgad nu epang, ke Infahlfal Lebanon su oan eir in Fineol Hermon.
18 Joshua el tuh mweuni tokosra lun acn inge ke pulan pacl na loes se. Tusruktu, el
sruokolosi kewa ac el onelosla.
19 Siti sefanna ma tuh orala misla yurin mwet Israel pa Gibeon, su pa inge acn se
ma kutu sin mwet Hiv muta we. Siti nukewa saya sruhu ke mweun.
20 LEUM GOD El pirik insien mwet inge tuh elos in lungse mweun lain mwet Israel,
elos in mau arulana sikiyukla ac anwuki nufon, in kalem lah wangin pakomuta nu
selos. Pa inge ma LEUM GOD El tuh sapkin nu sel Moses.
21 In pacl se inge Joshua el som ac onelosla mwet yohk pisa ac ku su pangpang
Anakim† su muta fineol uh in acn Hebron, Debir, Anab, ac infulan eol in Judah ac
Israel. Joshua el kunauselosla nukewa wi siti selos.
22 Wangin mwet Anakim lula in facl sin mwet Israel. Tusruktu mwet ekasrna selos
lula in acn Gaza, Gath, ac Ashdod.
23 Joshua el sruokya facl sac nufon in oana ma LEUM GOD El tuh sapkin nu sel
Moses. Ac Joshua el sang facl sac tuh in mwe usru nu sin mwet Israel, ac kitalik fal
nu ke kais sie sruf lalos.
Na mwet uh mongla liki mweun.

12

Tokosra Ma Kutangyukla Sel Moses

---

* **11:13** ***pwelung matu:*** acn ma oasr siti we meet, tuh musalla wanginla. **11:20** Dut 7:16 † **11:21** ***Anakim:*** tulik nutin Anak. Liye Jos 15:14

1 Mwet Israel elos kutangla tari ac sruokya layen nu kutulap in Infacl Jordan,
mutawauk Infahlfal Arnon utyak nu Infahlfal Jordan nwe Fineol Hermon nu eir.
Elos kutangla tokosra luo.
2 Sie selos pa Sihon, tokosra lun mwet Amor su leumi acn Heshbon. Tafu acn
Gilead oan in tokosrai lal, mutawauk Aroer sisken Infahlfal Arnon ac siti se infulwen
infahlfal sac, fahla nwe ke Infacl Jabbok, su pa masrol nu sin mwet Ammon;
3 oayapa Infahlfal Jordan, mutawauk ke Lulu Galilee fahla nu Beth Jeshimoth nu
kutulap in Meoa Misa, oatula nu pe Fineol Pisgah.
4 Tokosra se ngia pa Tokosra Og lun Bashan, su sie sin mwet kol safla lun mwet
Rephaim. El pa leumi acn Ashtaroth, Edrei
5 ac Salecah, ac acn Bashan nufon fahla nwe sisken acn Geshur ac Maacah, oayapa
Fineol Hermon ac tafu acn Gilead, fahla nwe ke acn lal Tokosra Sihon lun Heshbon.
6 Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD, ac mwet Israel elos kutangla tokosra luo
inge. Na Moses el sang acn lun tokosra luo ah nu sin sruf lal Reuben ac sruf lal Gad
ac tafu sruf lal Manasseh tuh in ma lalos.

Tokosra Ma Kutangyukla Sel Joshua

7 Joshua ac mwet Israel elos kutangla tokosra nukewa su muta roto in Infacl Jordan,
mutawauk Baalgad ke infahlfal in acn Lebanon, fahla nwe Fineol Halak nu eir
apkuran nu Edom. Ac Joshua el kitalik acn inge ac sang nu sin sruf lun Israel tuh in
ma lalos.
8 Acn inge pa acn tohktok, pe eol nu roto, Infahlfal Jordan ac pe eol we, yen oatu
kutulap, ac yen mwesis nu epang. Acn inge tuh ma lun mwet Hit, mwet Amor, mwet
Canaan, mwet Periz, mwet Hiv, ac mwet Jebus.
9 Mwet Israel elos kutangla tokosra lun acn nukewa ma takla inge: Jericho, Ai
(apkuran nu Bethel),
10 Jerusalem, Hebron,
11 Jarmuth, Lachish,
12 Eglon, Gezer,
13 Debir, Geder,
14 Hormah, Arad,
15 Libnah, Adullam,
16 Makkedah, Bethel,
17 Tappuah, Hepher,
18 Aphek, Lasharon,
19 Madon, Hazor,
20 Shimron Meron, Achshaph,
21 Taanach, Megiddo,
22 Kedesh, Jokneam (in acn Carmel),
23 Dor (sisken meoa), Goiim (in acn Galilee),
24 ac Tirzah. Tokosra tolngoul sie nufon pa elos kutangla.

13

Acn Ma Soenna Kutangyukla

1 In pacl se inge Joshua el matuoh, ac LEUM GOD El fahk nu sel, “Inge kom matuoh,
tusruktu srakna yohk acn enenu in itukla.
2 Acn lula inge pa acn nukewa lun mwet Philistia ac mwet Geshur,

12:1 12:1–5; Oek 21:21–35; Dut 2:26—3:11 **12:4** Gen 14:5; Dut 2:10–11 **12:6** Oek 32:33; Dut 3:2

3 oayapa facl Avvim nu epang. (Acn ma oan ke infacl srisrik Shihor su oan ke masrol
Egypt, som nwe ke masrol lun acn Ekron, oekyuk mu ma lun mwet Canaan. Tokosra
limekosr lun mwet Philistia inge elos muta Gaza, Ashdod, Ashkelon, Gath, ac Ekron.)
4 Kowos soenna eis acn Canaan nufon ac Mearah (su ma lun mwet Sidon) fahla nwe
Aphek, su pa ingan masrol lun mwet Amor,
5 ac facl sin mwet Gebal ac facl Lebanon nufon nu kutulap, liki Baalgad su oan eir
in Fineol Hermon, nwe ke Innek In Utyak Nu Hamath.
6 Mwet Sidon nukewa su muta in eol uh inmasrlon fineol in acn Lebanon ac
Misrephoth Maim, nga fah luselosyak ye mutun mwet Israel ke elos utyak nu we.
Kom fah kitalik acn inge nu sin mwet Israel oana ke nga tuh sapkin nu sum.
7 Ke ma inge, kitalik acn inge nu sin sruf eu lula an ac tafu sruf lal Manasseh, tuh
in ma lalos."

Kitakatelik Lun Acn Su Oan Kutulap In Infacl Jordan

8 Sruf lal Reuben ac sruf lal Gad ac tafu sruf lal Manasseh elos eis tari acn selos sel
Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD. Acn selos inge oasr layen kutulap in Infacl
Jordan,
9 mutawauk Aroer (sisken Infahlfal Arnon) ac siti se infulwen infahlfal sac, wi acn
fulat ma tupasrpasr fac nufon Medeba lac nwe Dibon,
10 fahla nwe sun masrol lun mwet Ammon, wi Heshbon ac siti nukewa ma Sihon,
tokosra lun mwet Amor, el leumi,
11 oayapa acn Gilead, ac acn Geshur ac Maacah, ac eol Hermon nufon, ac acn Bashan
nufon nwe Salecah,
12 wi pac tokosrai lal Og, su mwet kol safla lun mwet Rephaim, ac el tuh leumi acn
Ashtaroth ac Edrei. Moses el tuh kutangla mwet inge nukewa ac luselosla.
13 Tusruktu, mwet Israel elos tuh tiana lusla mwet Geshur ac mwet Maacah. Mwet
inge elos srakna muta inmasrlon mwet Israel.
14 Wangin acn Moses el tuh sang nu sin sruf lal Levi, mweyen LEUM GOD El tuh
fahk nu sel tuh elos fah eis ma lalos ke ipin mwe kisa firir fin mwe loang lun LEUM
GOD lun Israel.

Acn Ma Itukyang Nu Sin Sruf Lal Reuben

15 Moses el tuh sang ipin acn se nu sin sou ke sruf lal Reuben tuh in ma lalos.
16 Facl se ingan pa fahla liki acn Aroer (sisken Infahlfal Arnon) ac ke sie siti infulwen
infahlfal sac, weang acn fulat ma tupasrpasr fac nufon raunela Medeba,
17 oayapa Heshbon ac siti inge nukewa ma oan acn fulat ma tupasrpasr fac Dibon,
Bamoth Baal, Beth Baalmeon,
18 Jahaz, Kedemoth, Mephaath,
19 Kiriathaim, Sibmah, Zereth Shahar fin tohktok infahlfal uh,
20 Bethpeor, yen oatu pe eol Pisgah, ac Beth Jeshimoth,
21 wi siti nukewa yen tupasrpasr ac tokosrai nufon lun Sihon, tokosra lun mwet
Amor su leumi acn Heshbon. Moses el tuh kutangulla, wi mwet leum lun mwet
Midian inge — Evi, Rekem, Zur, Hur, ac Reba. Elos nukewa leumi facl ingan ye
nununku lal Tokosra Sihon.
22 Inmasrlon mwet ma mwet Israel elos uniya, sie pa Balaam, wen natul Beor. El
mwet susfa se.
23 Infacl Jordan pa masrol layen nu roto ke acn lal Reuben. Ac pa ingan siti ac acn
ma itukyang nu sin sou ke sruf lal Reuben tuh in ma lalos.

Acn Ma Itukyang Nu Sin Sruf Lal Gad

24 Moses el tuh oayapa sang ipin acn se nu sin sou ke sruf lal Gad tuh in ma lalos.

13:6 Oek 33:54 **13:8** Oek 32:33; Dut 3:12 **13:14** Dut 18:1

25 Acn selos an pa Jazer, siti Gilead nukewa, tafu acn Ammon ac fahla nwe Aroer
su oan kutulap in acn Rabbah,
26 fahla Heshbon lac nwe Ramath Mizpeh ac Betonim, liki acn Mahanaim nu ke
masrol lun Lodebar.
27 Acn ke Infahlfal Jordan pa Beth Haram, Bethnimrah, Sukkoth, ac Zaphon, ac ma
lula nukewa ke tokosrai lal Sihon, su tokosra lun Heshbon. Masrol lalos nu roto pa
Infacl Jordan, ac nu epang pa Lulu Galilee.
28 Pa ingan siti ac acn ma itukyang nu sin sou ke sruf lal Gad tuh in ma lalos.

Acn Ma Itukyang Nu Sin Sruf Lal Manasseh Kutulap

29 Moses el tuh sang ipin acn se nu sin tafu sruf lal Manasseh tuh in ma lalos.
30 Facl selos pa fahla Mahanaim lac sasla Bashan nufon, ac tokosrai lal Og nufon,
su tokosra lun Bashan, ac kewana siti onngoul lun Jair in Bashan,
31 ac tafu facl Gilead weang Ashtaroth ac Edrei, (pa inge siti luo ma fulat ke tokosrai
lal Og in Bashan.) Acn inge nukewa itukyang nu sin tafu sou ma tuku kacl Machir
wen natul Manasseh.
32 Pa inge luman kitalik lal Moses ke layen kutulap in acn Jericho ac Infacl Jordan
ke el tuh muta acn tupasrpasr Moab.
33 Tusruktu wangin acn ma Moses el srisrngiya nu sin sruf lal Levi. El fahk nu selos
mu mwe usru lalos uh pa elos ac wi ipeis ke mwe kisa lun mwet nu sin LEUM GOD
lun Israel.

14

Kitakatelik Lun Acn Su Oan Roto In Infacl Jordan

1 Pa inge acn ma mwet tol Eleazar, ac Joshua wen natul Nun, ac mwet kol lun kais
sie sou elos kitalik nu sin sruf lun mwet Israel tuh in ma lalos. Acn inge oan Canaan,
lefahl roto in Infacl Jordan.
2 Kitakatelik lun acn inge nu sin sruf eu tafu lefahl roto in Infacl Jordan orekla ke
fa, oana ma LEUM GOD El tuh sapkin nu sel Moses.
3 Moses el nuna sang tari lefahl kutulap in Infacl Jordan nu sin sruf luo tafu,
tusruktu wangin acn el sang nu sin sruf lal Levi.
4 Tulik natul Joseph tuh kitakatelik nu ke sruf luo — Manasseh ac Ephraim. A tulik
natul Levi tuh tia wi eis acn, sayen acn in muta ac acn in tohf kosro natulos.
5 Ouinge mwet Israel elos tuh kitalik acn uh oana ma LEUM GOD El tuh sapkin nu
sel Moses.

Acn Hebron Itukyang Lal Caleb

6 Sie len ah kutu mwet ke sruf lal Judah elos tuku nu yorol Joshua nu in acn Gilgal.
Sie selos pa Caleb, wen natul Jephunneh mwet Keniz. El fahk nu sel Joshua, “Kom
etu tari ma LEUM GOD El tuh fahk nu sel Moses in acn Kadesh Barnea keiktal.
7 Nga yac angngaul ke pacl se Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD, El tuh supweyu
Kadesh Barnea lac in kalngei facl se inge. Ke nga tuh foloko nga fahkak nufon nunak
luk ke ma nga tuh liye we ah.
8 Tusruktu mwet ma tuh wiyu som ah, elos tuh fahk na kas in akmunasye nunak
lun mwet ah. Ne ouinge, nga tuh tu na ku ke lulalfongi luk in LEUM GOD luk.
9 Ke sripa se inge Moses el tuh wulela mu acn nukewa nga fahla fac, ac fah ma luk
ac tulik nutik.
10 Inge yac akangngaul limekosr lac tukun pacl se LEUM GOD El tuh fahk ma inge nu
sel Moses. In pacl sac mwet Israel elos srakna fufahsryesr yen mwesis. Na LEUM GOD
El sruokya moul luk oana el tuh wulela, ac liye, misenge nga yac oalngoul limekosr.

13:33 Oek 18:20; Dut 18:2 **14:2** Oek 26:52–56; 34:13 **14:3** 14:3–4; Oek 32:33; 34:14–15; Dut 3:12–17 **14:6** Oek 14:30 **14:7** Oek 13:1–30 **14:9** Oek 14:24

11 Nga srakna ku misenge, oapana nga tuh ku ke pacl se Moses el tuh supweyula
ah. Nga srakna ku in mweun ku oru kutena ma.
12 Ke ma inge, ase nu sik acn fineol uh, oana ke LEUM GOD El tuh wulema nu sik
ke len se nga ac mwet wiyu tuh fahkak ke ma kut liye ah. Kut tuh fahk nu sum lah
mwet na yohk pisa ac ku, pangpang mwet Anakim, elos muta we, ac siti selos arulana
yohk ac kuhlusyukyak. Sahp LEUM GOD El ac fah wiyu, ac nga fah ku in ukwalosyak
oana ke LEUM GOD El tuh fahk ah."
13 Joshua el akinsewowoyal Caleb, wen natul Jephunneh, ac sang siti Hebron tuh
in ma lal.
14 Siti se inge srakna ma lun tulik natul Caleb, wen natul Jephunneh su mwet Keniz,
mweyen Caleb el tuh tu na ku ke lulalfongi lal in LEUM GOD lun Israel.
15 Tuh pangpang acn se inge siti sel Arba meet liki itukyang lal Caleb. (Arba pa
mwet se pwengpeng emeet sin mwet Anakim.)
Na acn we mongla liki mweun.

15

Acn Ma Itukyang Nu Sin Sruf Lal Judah

1 Lupan acn se itukyang nu sin sou nukewa in sruf lal Judah pa ac akkalemyeyuk
inge:
Acn se inge tufoki som nu epang, fahla nwe sun yen mwesis Zin, su pa inge masrol
nu Edom.
2 Masrol nu eir fahla eir in Meoa Misa,
3 fahla nu eir in Innek In Utyak Nu Akrabbim lac nu Zin, ac fahla pacna nu eir in
acn Kadesh Barnea, alukela Hezron ac utyak nu Addar, ac kuhfla nu Karka,
4 ac fahla nu Azmon, ac ukwala infacl srisrik oan inmasrol nu Egypt nwe ke sun
Meoa Mediterranean. Pa ingan saflaiyen masrol se inge, su masrol eir lun acn lal
Judah.
5 Ac masrol nu kutulap an pa Meoa Misa, utyak na nwe kapin Infacl Jordan.
Masrol nu epang mutawauk insacn,
6 tutafla nu lucng nu Beth Hoglah, ac fahsr nu epang nu fin ngarngar su tu ngeti
nu Infahlfal Jordan. Na utyak twe sun Eot lal Bohan (su wen natul Reuben),
7 liki Infahlfal in Ongoiya utyak nu Debir, na kuhfla nu epang in Gilgal su oan
tulanang Innek In Utyak Nu Adummim su oan eir nu infahlfal uh. Na fahla na nwe
sun unon in kof se Enshemesh, ac fahla nu Enrogel,
8 ac utyak sasla Infahlfal Hinnom nu eir in sisken eol uh, su siti lun mwet Jebus
pangpang Jerusalem oan we. Na masrol sac utyak pacna nu lucng nu fin tohktok
layen roto ke Infahlfal Hinnom, safla layen epang ke Infahlfal Rephaim.
9 Liki acn sacn sifilpa fahla na nwe ke unon in kof Nephtoah, ac fahla nu in siti uh
apkuran nu ke eol Ephron, na kuhfla nu Baalah (ku Kiriath Jearim),
10 ac fahsr rauni acn Baalah nu roto ac fahla nu acn tohktok in Edom, sifil fahsr nu
epang in eol Jearim (ku Chesalon), na tufokla nu Beth Shemesh ac nu Timnah.
11 Masrol uh fahla epang in Fineol Ekron, na forla fahsr nu Shikkeron, alukela
Fineol Baalah, ac som nu Jamnia. Safla ke Meoa Mediterranean,
12 su pa ingan masrol nu roto uh.
Pa ingan masrol ma akkalemye lupan facl su mwet in sruf lal Judah elos muta we.

Caleb El Sruokya Acn Hebron Ac Debir
(Mwet Nununku 1:11–15)

13 In oana ke LEUM GOD El tuh fahk nu sel Joshua, sie ipin facl sin Judah tuh itukyang nu sel Caleb, wen natul Jephunneh, in sruf lal Judah. El eis acn Hebron, siti sel Arba, papa tumal Anak.
14 Ac Caleb el lusla tulik natul Anak liki siti sac (sou lulap lal Sheshai ac Ahiman ac Talmai.)
15 Na el som liki acn sac, ac mweuni mwet muta in Debir (tuh pangpang siti se inge meet Kiriath Sepher).
16 Caleb el fahk, "Nga ac fah eisalang Achsah, acn nutik, elan payuk sin mukul se ma ac ku in mweuni ac sruokya acn Kiriath Sepher."
17 Othniel, wen natul Kenaz su ma lel Caleb, el sruokya siti sac. Na Caleb el eisalang Achsah, acn natul, tuh elan mutan kial Othniel.
18 In len in marut laltal, Othniel el kwafe sel Achsah elan siyuk sie ipin acn sin papa tumal. Na ke Achsah el srola liki donkey natul, Caleb el siyuk sel lah mea el lungse.
19 Na Achsah el topuk, "Nga lungse kutu acn ma oasr lufin kof we, mweyen acn ma kom ase nu sik acn na pao." Na Caleb el sang nu sel unon in kof lucng ac ten.

Siti Lun Judah

20 Pa inge acn ma sou in sruf lun Judah elos eis tuh in ma lalos.
21 Siti lalos inge, su oan loeslana nu eir apkuran nu ke masrol nu Edom pa Kabzeel, Eder, Jagur,
22 Kinah, Dimonah, Adadah,
23 Kedesh, Hazor, Ithnan,
24 Ziph, Telem, Bealoth,
25 Hazor Hadattah, Kerioth Hezron (ku Hazor),
26 Amam, Shema, Moladah,
27 Hazar Gaddah, Heshmon, Bethpelet,
28 Hazar Shual, Beersheba, Biziothiah,
29 Baalah, Iim, Ezem,
30 Eltolad, Chesil, Hormah,
31 Ziklag, Madmannah, Sansannah,
32 Lebaoth, Shilhim, Ain, ac Rimmon — siti longoul eu nufon, wi inkul nukewa ma raunela siti inge.
33 Ac siti su oan pe eol uh pa Eshtaol, Zorah, Ashnah,
34 Zanoah, Engannim, Tappuah, Enam,
35 Jarmuth, Adullam, Socoh, Azekah,
36 Shaaraim, Adithaim, Gederah, ac Gederothaim — siti singoul akosr nufon, wi inkul nukewa ma raunela siti inge.
37 Oayapa Zenan, Hadashah, Migdalgad,
38 Dilean, Mizpah, Joktheel,
39 Lachish, Bozkath, Eglon,
40 Cabbon, Lahmam, Chitlish,
41 Gederoth, Bethdagon, Naamah, ac Makkedah — siti singoul onkosr nufon wi inkul nukewa ma raunela siti inge.
42 Ac oayapa Libnah, Ether, Ashan,
43 Iphtah, Ashnah, Nezib,
44 Keilah, Achzib, ac Mareshah — siti eu nufon wi inkul nukewa ma raunela siti inge.
45 Ac Ekron, wi acn ac inkul nukewa ma raunela,
46 oayapa inkul ac acn nukewa ma oan apkuran nu Ashdod, Ekron me nwe ke Meoa Mediterranean.

15:13 15:13–14; Mwet Nun 1:20

47 Ashdod ac Gaza, wi inkul ac acn nukewa ma raunela, fahla sun infacl srisrik su masrol nu Egypt, oayapa acn sisken Meoa Mediterranean.
48 Pa inge siti ma oan fineol uh: Shamir, Jattir, Socoh,
49 Dannah, Kiriath Sepher (ku Debir),
50 Anab, Eshtemoa, Anim,
51 Goshen, Holon, ac Giloh — siti singoul sie nufon, wi inkul nukewa ma raunela.
52 Oayapa Arab, Dumah, Eshan,
53 Janim, Beth Tappuah, Aphekah,
54 Humtah, Hebron, ac Zior — siti eu nufon wi inkul nukewa ma raunela.
55 Maon, Carmel, Ziph, Juttah,
56 Jezreel, Jokdeam, Zanoah,
57 Kain, Gibeah, ac Timnah — siti singoul wi inkul nukewa ma raunela.
58 Halhul, Bethzur, Gedor,
59 Maarath, Bethanoth, ac Eltekon. Siti onkosr wi inkul nukewa ma raunela.
60 Kiriath Baal (ku Kiriath Jearim) ac Rabbah — siti luo wi inkul nukewa ma raunela.
61 Siti selos yen mwesis an pa Beth Arabah, Middin, Secacah,
62 Nibshan, Siti Sohl, ac Engedi. Siti onkosr wi inkul nukewa ma raunela.
63 Tuh mwet Judah elos koflana lusak mwet Jebus liki acn Jerusalem, pwanang mwet Jebus elos srakna muta inmasrlon mwet Judah nwe misenge.

16

Acn Ma Itukyang Nu Sin Sruf Lal Ephraim Ac Manasseh Roto

1 Masrol layen nu eir ke acn sin tulik natul Joseph ah mutawauk Infacl Jordan apkuran nu Jericho, ke sie acn kutulap in unon in kof Jericho, srola nu yen mwesis na utyak nu yen fulat fahla nwe Bethel.
2 Fahla Bethel lac nu Luz, ac srola nwe Ataroth Addar, su acn sin mwet Arch,
3 oatula nu roto ke acn lun mwet Japhlet, som nwe ke sun Beth Horon Ten, fahla nwe Gezer, ac safla sisken Meoa Mediterranean.
4 Tulik natul Joseph, su sruf lal Ephraim ac sruf lal Manasseh Roto, elos eis acn inge tuh in ma lalos.

Ephraim

5 Pa inge acn lun sou ke sruf lal Ephraim. Masrol lalos mutawauk Ataroth Addar, fahla nu kutulap nu Beth Horon Lucng,
6 ac safla ke Meoa Mediterranean. Michmethath el oan layen eir. Masrol nu kutulap fahla kuhfla nu acn Taanath Shiloh, fahla we lac nu kutulap in acn Janoah,
7 na oatula Janoah lac nwe Ataroth ac Naarah, ut sisken acn Jericho ac fahla safla ke Infacl Jordan.
8 Masrol nu roto fahla liki acn Tappuah nu infacl srisrik Kanah ac safla ke Meoa Mediterranean. Pa inge acn ma itukyang nu sin sou in sruf lal Ephraim tuh in ma lalos.
9 Acn inge weang pacna acn ac inkul ma oan luin acn lun Manasseh, tusruktu itukyang nu sin mwet Ephraim.
10 Mwet Ephraim elos tuh tiana lusak mwet Canaan ma muta in acn Gezer. Ke ma inge mwet Canaan elos srakna muta inmasrlon mwet Ephraim nwe misenge, tusruktu elos orekma oana mwet kohs nu sin mwet Ephraim.

17

Manasseh Roto

15:63 Mwet Nun 1:21; 2 Sam 5:6; 1 Chr 11:4 **16:10** Mwet Nun 1:29

1 Sie ipin acn roto in Infacl Jordan tuh itukyang nu sin kutu sou in sruf lal Manasseh,
su tulik se oemeet natul Joseph. Na Machir, papa tumal Gilead, el wen se oemeet natul
Manasseh ac el mwet pwengpeng ke mweun se, pa sis acn Gilead ac Bashan su oan
kutulap in Infacl Jordan itukyang lal.
2 Acn roto in Infacl Jordan itukyang nu sin sou lula lal Manasseh: Abiezer, Helek,
Asriel, Shechem, Hepher, ac Shemida. Pa inge mukul lula natul Manasseh wen natul
Joseph, ac elos sifen kais sie sou.
3 Na Zelophehad, su ma natul Hepher, natul Gilead, natul Machir, natul Manasseh,
wangin mukul natul — mutan mukena, ac inelos pa Mahlah, Noah, Hoglah, Milcah,
ac Tirzah.
4 Elos som nu yorol Eleazar mwet tol, ac nu yorol Joshua wen natul Nun, ac nu
yurin mwet kol ac fahk, "LEUM GOD El tuh sapkin nu sel Moses elan ase ipin acn
lasr in oapana ke mukul wiasr inge eis acn lalos." Na elos sang acn sin mutan inge,
in oana ma LEUM GOD El sapkin.
5 Pa inge sripa se sis tuh oasr pac ip singoul itukyang nu sin Manasseh in weang
acn Gilead ac Bashan su oan kutulap in Infacl Jordan,
6 mweyen itukyang acn sin mukul oayapa mutan natul Manasseh. Acn Gilead
itukyang nu sin mwet lula nukewa in sruf lal Manasseh.
7 Facl sel Manasseh pa som Asher lac nwe sun acn Michmethath, kutulap in acn
Shechem. Na masrol sac fahla eir lac nu ke acn lun mwet Entappuah.
8 Acn ma raunela siti Tappuah ma lal Manasseh, tusruktu siti se inge Tappuah ma
oan fin masrol an, ma lun tulik natul Ephraim.
9 Na masrol an putati som nwe ke infacl srisrik Kanah. Siti nukewa ma oan eir
in infacl srisrik soko ah ma lun tulik natul Ephraim, finne siti inge oan in facl lal
Manasseh. Masrol lal Manasseh uh fahla epang sisken infacl srisrik soko ah nwe
safla Meoa Mediterranean.
10 Acn eir ma lal Ephraim, ac acn epang ma lal Manasseh, ac masrol lalos nu roto
pa Meoa Mediterranean. Ac masrol nu roto epang ke acn lal Manasseh sun acn lal
Asher, ac masrol nu kuta epang ke acn lal Manasseh sun acn lal Issachar.
11 Luin acn sel Issachar ac Asher, acn ekasr inge oan loac, tuh ma lal Manasseh:
Beth Shan ac Ibleam ac inkul nukewa ma raunela, oayapa acn Dor (su oan sisken
Meoa Mediterranean), Endor, Taanach, Megiddo, ac inkul nukewa ma raunela.
12 Tusruktu, mwet Manasseh elos koflana lusak mwet in siti ingo, oru mwet Canaan
elos mutana we.
13 Finne pacl se ma mwet Israel elos arulana kui, elos tiana luselosla, tusruktu elos
sang orekma upa nu faclos.

Ephraim Ac Manasseh Roto Elos Siyuk In Yokelik Acn Selos

14 Na tulik natul Joseph fahk nu sel Joshua, "Efu kom ku ase ipin acn sefanna tuh
in ma lasr? Kut arulana pus, mweyen LEUM GOD El akinsewowoye kut."
15 Ac Joshua el fahk nu selos, "Kowos fin arulana pus, ac fineol Ephraim fin srikla
nu suwos, na kowos utyak nu insak uh ac sifacna sakunla nu suwos kutu acn sin
mwet Periz ac mwet Rephaim."
16 Ac elos topuk, "Facl sesr fineol uh tia fal nu sesr, tuh mwet Canaan su muta acn
tupasrpasr uh oasr chariot osra natulos, kewana elos su muta Beth Shan ac elos su
muta Infahlfal Jezreel ac acn nukewa ma raunela acn ingan."
17 Joshua el fahk nu sin sruf lal Ephraim ac Manasseh Roto, "Pwaye kowos arulana
pus ac ku. Fal in pus liki ipin acn se na lowos.

17:4 Oek 27:1–7 **17:12** 17:12–13; Mwet Nun 1:27–28

18 Fineol uh ma lowos. Finne acn ingan insak, kowos ac fah sakunla ac fah ma
lowos nufon. Ac nu ke mwet Canaan an, kowos ac fah luselosla, elos finne mwet ku
ac oasr chariot osra natulos."

18

Kitakatelik Acn Lula Uh

1 Tukun elos eisla acn inge, mwet Israel nufon tukeni in acn Shiloh, ac tulokunak
Lohm Nuknuk sin LEUM GOD in acn we.
2 Tusruktu itkosr sin sruf lun Israel soenna itukyang acn selos.
3 Ouinge Joshua el fahk nu sin mwet Israel, "Kowos ac soano nwe ngac in som eis
acn ma LEUM GOD lun papa tomowos El sot lowos inge?
4 Supwama mwet tolu ke kais sie sruf, ac nga ac fah supwalosla elos in som liye acn
inge nufon, ac sruloala luman acn su elos lungse tuh in ma lalos, na elos fah foloko
nu yuruk.
5 Acn inge ac fah kitakatelik nu ke ip itkosr. Judah el ac fah eis layen nu eir tuh in
ma lal, ac Joseph el ac fah eis layen nu epang.
6 Sruloala luman ipin acn itkosr inge ac use nu yuruk, ac nga ac fah aol kowos in
susfa kac ye mutun LEUM GOD lasr.
7 Tusruktu, ac fah wangin ip lun mwet Levi inmasrlowos, mweyen orekma mutal
lun LEUM GOD ac fah mwe usru lalos. A sruf lun Gad, Reuben, ac Manasseh Kutulap
elos eis tari acn lalos layen kutulap in Infacl Jordan. Moses, mwet kulansap lun LEUM
GOD, el tuh sang lalos."
8 Meet liki mwet ah som in sruloala luman acn ingo, Joshua el fahk nu selos, "Kowos
som nu in acn ingan nufon, sruloala, na kowos foloko nu yuruk. Na inge, in acn
Shiloh, nga ac fah aol kowos in susfa ke acn ingan ye mutun LEUM GOD."
9 Ouinge mwet ah som nu fin acn inge nufon ac sruloala ac kitalik nu ke ip itkosr
wi inen kais sie siti we. Na elos folokla nu yorol Joshua ke nien aktuktuk Shiloh.
10 Na Joshua el kitalik acn uh nu sin sruf lula lun mwet Israel ke susfa ye mutun
LEUM GOD in acn Shiloh.

Acn Itukyang Lal Benjamin

11 Acn lun sou in sruf lal Benjamin pa itukyang emeet. Acn lalos ah oan inmasrlon
acn lal Judah ac Joseph.
12 Masrol lalos layen nu epang mutawauk Infacl Jordan utyak ke acn oatu se epang
in acn Jericho ac fahla roto lac nu fineol uh, ac utyak na nwe sun yen mwesis in
Bethaven.
13 Na masrol an fahla nu ke acn oatui se eir in acn Luz (su pangpang pac Bethel),
na fahla nu Ataroth Addar su oan fineol eir in Beth Horon Ten.
14 Na masrol sac kuhfla som nu layen eir liki siska roto ke fineol soko ah, ac fahla
nu Kiriath Baal (ku Kiriath Jearim), su ma lun sruf lal Judah. Pa inge masrol nu roto.
15 Masrol layen nu eir ah mutawauk sisken acn Kiriath Jearim ac fahla sun unon
in kof Nephtoah,
16 sifilpa oatui nu pe eol ma oan ngetang nu Infahlfal Hinnom su oan epang in
Infahlfal Rephaim, fahla pac sasla Infahlfal Hinnom eir in pe eol Jebus nwe ke sun
acn Enrogel.
17 Insac lac el kuhfwak nu epang, fahsryak nu in acn Enshemesh, som na nwe
Geliloth su oan ngetang nu ke Innek In Utyak Nu Adummim, sifilpa oatula nu ke Eot
lal Bohan (su wen natul Reuben),
18 ac fahla ut epang in mutun eol se ma ngetang nu Infahlfal Jordan, na oatula nu
infahlfal ah.
19 Na masrol sac utyak we lac nwe ke acn oatu tafunyen epang in acn Beth Hoglah,
ac safla inalok in Meoa Misa ke kapin Infacl Jordan. Pa inge masrol layen nu eir.

20 Infacl Jordan pa masrol nu kutulap. Pa inge masrol ma akilenya acn su itukyang
nu sin sou in sruf lal Benjamin tuh in ma lalos.
21 Pa inge siti lun kais sie sou ke sruf lal Benjamin: Jericho, Beth Hoglah, Emek
Keziz,
22 Beth Arabah, Zemaraim, Bethel,
23 Avvim, Parah, Ophrah,
24 Chepharammoni, Ophni, ac Geba — siti singoul luo nufon, wi inkul nukewa ma
raunela.
25 Oayapa Gibeon, Ramah, Beeroth,
26 Mizpah, Chephirah, Mozah,
27 Rekem, Irpeel, Taralah,
28 Zela, Haeleph, siti lun Jebus (acn Jerusalem), Gibeah, ac Kiriath Jearim — siti
singoul akosr nufon, wi inkul nukewa ma raunela. Pa inge acn ma itukyang nu sin
sou in sruf lal Benjamin tuh in ma lalos.

19

Acn Itukyang Lal Simeon

1 Kitakat se akluo som nu sin sou in sruf lal Simeon. Acn lalos uhc oasr pana luin
acn lun sruf lal Judah.
2 Acn inge pa Beersheba, Sheba, Moladah,
3 Hazar Shual, Balah, Ezem,
4 Eltolad, Bethul, Hormah,
5 Ziklag, Beth Marcaboth, Hazar Susah,
6 Beth Lebaoth, ac Sharuhen — siti singoul tolu nufon, wi inkul nukewa ma raunela.
7 Oayapa Ain, Rimmon, Ether, ac Ashan — siti akosr, wi inkul nukewa ma raunela,
8 weang pacna acn nukewa raunela siti inge nwe Baalath Beer (ku Ramah), su oan
nu eir. Pa inge acn ma itukyang nu sin sou in sruf lal Simeon tuh in ma lalos.
9 Ke sripen acn lal Judah yohk liki ma elos enenu, oru itukyang sie ip lalos inge nu
sin sruf lal Simeon.

Acn Itukyang Lal Zebulun

10 Kitakat se aktolu som nu sin sou in sruf lal Zebulun. An se elos eis inge fahla na
nwe sun acn Sarid.
11 Liki acn sacn, masrol an fahla roto lac nu Mareal, ac pusralla acn Dabbesheth ac
infacl srisrik soko kutulap in acn Jokneam.
12 Ke layen kutulap in acn Sarid, masrol an fahla nu kutulap nu ke masrol nu
Chisloth Tabor, na sifilpa fahla nu Daberath ac utyak nu Japhia.
13 Sifilpa fahla liki acn sacn nu kutulap nwe sun Gath Hepher ac Ethkazin, ac kuhfla
nu Neah ke inkanek nu Rimmon.
14 Ke masrol epang an, el kuhfla nu Hannathon, fahla safla Infahlfal Iphtahel.
15 Acn inge pa Kattath, Nahalal, Shimron, Idalah, ac Bethlehem*— siti singoul luo
nufon, wi inkul nukewa ma raunela.
16 Siti inge wi acn ma raunela, oan in acn ma itukyang nu sin sou in sruf lal Zebulun
tuh in ma lalos.

Acn Itukyang Lal Issachar

17 Kitakat se akakosr som nu sin sou in sruf lal Issachar.
18 Acn inge pa Jezreel, Chesulloth, Shunem,
19 Hapharaim, Shion, Anaharath,
20 Rabbith, Kishion, Ebez,

19:2 19:2–8; 1 Chr 4:28–33 * **19:15** ***Bethlehem:*** Acn se inge sie liki na Bethlehem se ma Jesus el isusla we — oasr epang, in acn lun sruf lal Asher.

21 Remeth, Engannim, Enhaddah, ac Bethpazzez.
22 Masrol in acn Issachar fahla pusralla Tabor, Shahazumah, Beth Shemesh, ac safla
Infacl Jordan — siti singoul onkosr nufon, wi inkul nukewa ma raunela.
23 Siti inge wi acn ma raunela, oan in acn ma itukyang nu sin sou in sruf lal Issachar
tuh in ma lalos.

Acn Itukyang Lal Asher

24 Kitakat se aklimekosr som nu sin sou in sruf lal Asher.
25 Acn inge pa Helkath, Hali, Beten, Achshaph,
26 Allam Melech, Amad, ac Mishal. Masrol nu roto an pusralla Carmel ac Shihor
Libnath.
27 Ac nu kutulap, masrol an fahla sun acn Bethdagon, pusralla acn Zebulun ac
Infahlfal Iphtahel nu epang nu Bethemek ac Neiel, na fahla na nwe epang nu Cabul,
28 Ebron, Rehob, Hammon, ac Kanah nwe ke sun acn Sidon.
29 Na masrol an kuhfla nu Ramah, ac sun Tyre (sie siti rauniyukla ke pot fulat) na
sifil kuhfla nu Hosah, ac fahla safla ke Meoa Mediterranean. Siti inge oasr pac we:
Mahalab, Achzib,
30 Ummah, Aphek, ac Rehob — siti longoul luo nufon, wi inkul nukewa ma raunela.
31 Siti inge wi acn ma raunela, oan in acn ma itukyang nu sin sou in sruf lal Asher
tuh in ma lalos.

Acn Itukyang Lal Naphtali

32 Kitakat se akonkosr som nu sin sou in sruf lal Naphtali.
33 Masrol ke acn se inge fahla Heleph lac nu ke sak oak in Zaanannim ac fahla nu
Adaminekeb ac nu Jamnia, ac fahla nwe Lakkum ac safla ke Infacl Jordan.
34 Na masrol sacn kuhfla nu roto som nu Aznoth Tabor, ac liki acn sacn fahla nu
Hukkok pusralla Zebulun nu eir, ac Asher nu roto, ac Infacl Jordan nu kutulap.
35 Siti inge nukewa rauniyukla ke pot fulat: Ziddim, Zer, Hammath, Rakkath,
Chinnereth,
36 Adamah, Ramah, Hazor,
37 Kedesh, Edrei, Enhazor,
38 Yiron, Migdalel, Horem, Bethanath, ac Beth Shemesh — siti singoul eu nufon wi
inkul nukewa ma raunela.
39 Siti inge wi acn ma raunela, oan in acn ma itukyang nu sin sou in sruf lal Naphtali
tuh in ma lalos.

Acn Itukyang Lal Dan

40 Kitakat se akitkosr som nu sin sou in sruf lal Dan.
41 Acn inge pa Zorah, Eshtaol, Irshemesh,
42 Shaalbim, Aijalon, Ithlah,
43 Elon, Timnah, Ekron,
44 Eltekeh, Gibbethon, Baalath,
45 Jehud, Beneberak, Gathrimmon,
46 Mejarkon, ac Rakkon, ac acn nukewa raunela Joppa.
47 Ke itukla acn sin tulik natul Dan inge, elos som nu Laish ac mweuni. Elos sruokya
ac onela mwet we, ac eisla acn sac lalos. Elos oakwuki we ac ekulla inen siti sac liki
Laish nu ke Dan, in oana inen papa tumun sruf lalos.
48 Siti inge wi acn ma raunela, oan in acn ma itukyang nu sin sou in sruf lal Dan
tuh in ma lalos.

Kitakat Safla Ke Acn

49 Ke mwet Israel elos kitalik tari acn nukewa, elos sang ipin acn se nu sel Joshua
wen natul Nun tuh in ma lal.

19:47 Mwet Nun 18:27–29

50 In oana ma LEUM GOD El tuh sapkin, elos sang siti se el tuh siyuk ah: Timnath
Serah, su oan fineol uh in Ephraim. Joshua el sifil musaela siti se inge ac muta we.
51 Eleazar mwet tol, Joshua wen natul Nun, ac mwet kol lun kais sie sou in sruf lun
Israel, elos kitalik acn inge ke fa ye mutun LEUM GOD in acn Shiloh, ke mutunoa in
Lohm Nuknuk sin LEUM GOD. Pa inge saflaiyen kitakatelik lun acn inge.

20

Siti In Molela

1 Na LEUM GOD El fahk nu sel Joshua,
2 "Fahk nu sin mwet Israel elos in sulela siti in molela oana ke nga tuh fahk Moses
elan fahkot nu sum.
3 Fin oasr mwet se uniya sie mwet ke tia ma el akoo in orala a ma ke ongla ouiya,
elan ku in kaingla nu we ac suk molela liki mwet se ma suk in foloksak nu sel an.
4 El fin kaingla nu in sie siti inge, el enenu in tui ke acn in nununku ke acn in utyak
an, ac fahkak ma se el orala an nu sin mwet kol in siti sacn. Na elos fah ku in eisal
nu in siti sac ac sang sie acn elan muta we.
5 Mwet sukok foloksak inge fin ukwal nu in acn sac, na mwet in siti sac elos tia ku
in eisalang nu sel mweyen inkanek in ongla ouiya se pa el tuh eisla moul lun mwet
sac kac ah, ac tia ma el akola sel in oru.
6 Mwet sac enenu in mutana in siti sac nwe ke na orekla nununku nu sel sin mwet
kol in acn sac, ac nwe ke na Mwet Tol Fulat se lun Israel in pacl sac el misa. Tukun
pacl se inge, na mwet sacn fah ku in folokla nu in acn sel ma el kaingla we me."
7 Ouinge elos sulela acn Kedesh in Galilee ke fineol in acn lal Naphtali, ac Shechem
ke fineol in acn lal Ephraim, ac Hebron (Kiriath-arba) ke fineol in acn lal Judah. Siti
inge kewa oan roto in Infacl Jordan.
8 Elos sulela Bezer in acn mwesis lal Reuben, ac Ramoth in Gilead in acn lal Gad,
ac Golan in Bashan in acn lal Manasseh. Siti inge kewa oan kutulap in Infacl Jordan
ke acn tupasrpasr ke fineol kutulap in Jericho.
9 Kutena sin mwet Israel, ku mwetsac su muta inmasrlolos, fin eisla moul lun sie
mwet ke ongla ouiya, el ku in kaingla nu in sie sin siti inge, na ac tia anwuki el sin
mwet ma suk in foloksak nu sel meet liki nununkeyuk el yurin mwet kol in acn sac.

21

Siti Lun Mwet Levi

1 Mwet kol in sruf lal Levi elos som nu yorol Eleazar mwet tol, ac Joshua wen natul
Nun, ac nu yurin mwet kol lun sruf nukewa lun Israel.
2 Ingo, in Shiloh in acn Canaan, elos fahk, "LEUM GOD El tuh sapkin nu sel Moses
tuh in oasr siti ituku nu sesr kut in muta we wi acn tupasrpasr nien mongo lun kosro
natusr."
3 Ouinge mwet Israel elos sang nu sin mwet Levi ke acn lalos sifacna kutu siti wi
acn oasr mah we, in fal nu ke ma LEUM GOD El sapkin.
4 Ac sou ke sou lulap lal Kohath in sruf lal Levi pa eis emeet acn la. Oasr siti
singoul tolu itukyang nu sin sou ma tuku kacl Aaron mwet tol, su acn inge oan in acn
lal Judah, Simeon, ac Benjamin.
5 Ac sou lula sin sou lulap lal Kohath itukyang siti singoul, su acn inge oan in acn
lal Ephraim, Dan, ac Manasseh Roto.
6 Oasr siti singoul tolu itukyang nu sin sou lulap lal Gershon, ke acn lal Issachar,
Asher, Naphtali, ac Manasseh Kutulap.

20:1 20:1–9; Oek 35:9–34; Dut 4:41–43; 19:1–13 **21:2** Oek 35:1–8

7 Oasr siti singoul luo itukyang nu sin sou in sou lulap lal Merari, ke acn lal Reuben,
Gad, ac Zebulun.
8 Mwet Israel elos sang ke fa acn in muta, ac acn in mongo lun kosro, nu sin mwet
Levi, in oana ma LEUM GOD El tuh sapkin nu sel Moses.
9 Pa inge inen acn ma itukla ke acn lal Judah ac Simeon,
10 ac itukyang nu sin tulik natul Aaron, ke sou lulap lal Kohath. Elos pa eis acn
selos oemeet sin sruf lal Levi.
11 Itukyang nu selos siti Arba (Arba se inge papa tumal Anak) a inge pangpang inen
acn sac Hebron, oan ineol Judah, weang acn ma elos tufahla kosro natulos we.
12 Tusruktu acn likin siti uh, wi inkul nukewa ma raunela, tuh itukyang tari nu sel
Caleb, wen natul Jephunneh, tuh in ma lal.
13 In weang Hebron (sie siti in molela),* siti itukyang nu sin tulik natul Aaron mwet
tol pa takla inge: Libnah,
14 Jattir, Eshtemoa,
15 Holon, Debir,
16 Ain, Juttah, ac Beth Shemesh, weang acn ma elos tufahla kosro natulos we. Oasr
siti eu ke sruf lal Judah ac Simeon.
17 Ac liki acn lal Benjamin, itukyang siti akosr inge: Gibeon, Geba,
18 Anathoth, ac Almon, weang acn ma elos tufahla kosro natulos we.
19 Oasr siti singoul tolu nufon, weang acn ma oasr mah we nien tohf kosro, pa
itukyang nu sin mwet tol su fwilin tulik natul Aaron.
20 Sou lula ke sou lulap lal Kohath in sruf lal Levi, oasr siti ekasr itukyang nu selos
in facl lal Ephraim.
21 Siti akosr itukyang nu selos: Shechem, su sie sin siti in molela oan fineol in acn
Ephraim, ac Gezer,
22 Kibzaim, ac Beth Horon. Kais sie siti inge oasr acn tupasrpasr nien mongo lun
kosro.
23 Ac liki acn lal Dan, oasr siti akosr itukyang nu selos: Eltekeh, Gibbethon,
24 Aijalon, ac Gathrimmon, ac weang pacna acn tupasrpasr nien mongo lun kosro.
25 Ac liki acn lal Manasseh Roto, oasr siti luo itukyang nu selos: Taanach, ac
Gathrimmon, weang acn tupasrpasr nien mongo lun kosro.
26 Sou in sou lulap lal Kohath inge oasr siti singoul itukyang nu selos, weang pacna
acn tupasrpasr nien mongo lun kosro.
27 Ac sie pac u in sruf lal Levi su ma ke sou lulap lal Gershon, elos eis siti luo liki
acn lun Manasseh Kutulap. Pa inge: Golan, su oasr in Bashan (sie sin siti in molela)
ac Beeshterah, weang acn tupasrpasr nien mongo lun kosro.
28 Liki acn lal Issachar, elos eis siti akosr: Kishion, Daberath,
29 Jarmuth, ac Engannim, weang pacna acn tupasrpasr nien mongo lun kosro.
30 Ac liki acn lal Asher, elos eis siti akosr: Mishal, Abdon,
31 Helkath, ac Rehob, weang pacna acn tupasrpasr nien mongo lun kosro.
32 Ac liki acn lal Naphtali, elos eis siti tolu: Kedesh (sie sin siti in molela su oan
in Galilee), Hammoth Dor, ac Kartan, weang pacna acn tupasrpasr nien mongo lun
kosro.
33 Sou nukewa ke sou lulap lal Gershon inge elos eis siti singoul tolu nufon, weang
acn tupasrpasr nien mongo lun kosro.
34 Ac sou lula ke sruf lal Levi, su ma ke sou lulap lal Merari, elos eis siti akosr liki
acn lal Zebulun: Jokneam, Kartah,
35 Dimnah, ac Nahalal, weang acn tupasrpasr nien mongo lun kosro.
36 Liki acn lal Reuben, elos eis siti akosr: Bezer, Jahaz,

* **21:13** ***siti in molela:*** Liye ke 20:2–6

37 Kedemoth, ac Mephaath, weang acn tupasrpasr nien mongo lun kosro.
38 Liki sruf lal Gad, elos eis siti akosr: Ramoth (sie sin siti in molela su oan in Gilead), Mahanaim,
39 Heshbon, ac Jazer, weang pacna acn tupasrpasr nien mongo lun kosro.
40 Ouinge oasr siti singoul luo itukyang nu sin sou lulap lal Merari.
41 Oasr siti angngaul oalkosr nufon itukyang nu sin mwet Levi liki acn nukewa lun mwet Israel.
42 Siti inge kewa oasr acn tupasrpasr nien mongo lun kosro oan raunela.

Mwet Israel Elos Eis Acn Lalos

43 Ke ma inge LEUM GOD El sang acn nukewa nu sin mwet Israel su El tuh wulela kac nu sin papa tumalos. Ke elos eis acn selos inge tari, na elos oakwuki we.
44 Na LEUM GOD El sang misla nu fin acn selos nufon, oana ke El tuh wulela nu sin mwet matu lalos ah. Wangin sie sin mwet lokoalok lalos tuh ku in lainulos, mweyen LEUM GOD El tuh sang kutangla nu sin Israel.
45 LEUM GOD El arulana karinganang wulela nukewa ma El tuh orala nu sin mwet Israel.

22

Sruf Layen Kutulap Folokla Nu Yen Selos

1 Na Joshua el pangoneni mwet in sruf lal Reuben, ac sruf lal Gad, ac sruf lal Manasseh Kutulap
2 ac fahk nu selos, “Kowos aksafyela tari ma Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD, el sapkin, ac kowos akos ma nukewa nga fahk nu suwos.
3 Ke lusen pacl sac nwe misenge kowos tiana ngetla liki mwet Israel wiowos, ac kowos akos na ma LEUM GOD lowos El sapkin nu suwos.
4 Inge, ke LEUM GOD lowos El sang tari misla nu sin mwet wiowos inge oana ma El wulela kac, kowos folokla nu in acn suwos su oan kutulap in Infacl Jordan, ma Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD, el tuh sot lowos.
5 Tusruktu, kowos liyaung ac akos ma sap ma Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD, el tuh sot nu suwos, in lungse LEUM GOD lowos, in oru ma lungse lal, in akos ma sap nukewa lal, in oaru nu sel, ac in kulansupwal ke insiowos ac ngunuwos kewa.”
6 Ouinge Joshua el akinsewowoyalos ac supwalosla, na elos folokla nu yen selos.
7 Nu sin tafun sruf lal Manasseh, Moses el sang ipin acn se lalos in acn Bashan, ac nu sin tafu sruf sac Joshua el sang ipin acn se layen roto in Infacl Jordan, inmasrlon mwet Israel wialos. Ke Joshua el supwalosla nu yen selos ah, el akinsewowoyalosla meet
8 ac fahk, “Folokla nu yen suwos wi mwe kasrup su kowos eisla sin mwet lokoalok lowos — kosro nutuwos, silver, gold, bronze, osra, oayapa nuknuk pukanten — ac kitalik ma inge inmasrlon mwet wiowos.”
9 Na mwet in sruf lal Reuben, sruf lal Gad, ac sruf lal Manasseh Kutulap elos fahsr liki mwet Israel in acn Shiloh in Canaan, ac folokla nu Gilead, acn selos su elos eis oana ma LEUM GOD El fahk nu sel Moses.

Sie Loang Sisken Infacl Jordan

10 Ke sruf lal Reuben, sruf lal Gad, ac sruf lal Manasseh Kutulap elos tuku sun acn Geliloth, su oan apkuran nu Infacl Jordan, elos tulokunak sie loang na lulap sisken infacl ah.
11 Na sulkakinyuk nu sin mwet Israel saya nukewa, “Kowos in lohng, tuh sruf lal Reuben, Gad, ac Manasseh Kutulap elos tulokunak sie loang in acn Geliloth, ke layen lasr sisken Infacl Jordan!”

22:2 Oek 32:20–32; Jos 1:12–15

12 Ke mwet Israel elos lohng ma inge, elos nukewa toeni nu Shiloh, su oan roto in
Infacl Jordan, tuh elos in mweuni sruf su muta layen nu kutulap.

13 Na mwet Israel elos supwalla Phinehas, wen natul Eleazar mwet tol, nu sin sruf
lal Reuben, Gad, ac Manasseh Kutulap in acn Gilead, lefahl kutulap in Infacl Jordan.
14 Ac elos supwala pac singoul sin mwet kol lalos welul Phinehas, kais sie ke sruf
singoul ah, ac mwet inge pa sifen sou in kais sie sou lulap.
15 Elos tuku sun acn Gilead nu yurin mwet lun Reuben, Gad, ac Manasseh Kutulap,
16 na ke inen mwet lun LEUM GOD nukewa, elos fahk nu selos, "Efu kowos ku orek
pwapa koluk ac forla liki God lun Israel? Ke kowos orala loang se inge nu suwos
sifacna, kowos lain LEUM GOD!
17 Ya kowos tia esam ma koluk lasr in acn Peor, ke LEUM GOD El akkeokye mwet
lal ke mas upa? Kut srakna keok ke ma inge. Ya soenna fal orekma koluk lasr nu sin
LEUM GOD?
18 Na mea, kowos ac forla liki LEUM GOD? Kowos fin forla liki LEUM GOD misenge,
El ac fah arulana kasrkusrak sin mwet Israel nukewa lutu.
19 Ke ma inge, acn lowos an fin tia fal in orek alu we, fahsru nu in acn sin LEUM
GOD, yen Lohm Nuknuk sin LEUM GOD oan we, ac eis kutu acn lasr uh lowos. Nimet
kowos lain LEUM GOD ac oru tuh kut in wi pac lain God, ke kowos sifil musai sie pac
loang sayen loang lun LEUM GOD lasr.
20 Kowos in esamul Achan, wen natul Zerah, ke el tuh seakos ac tia kunausla ma
sapkinyuk in kunausyukla, na tia el mukena pa misa ke sripen ma koluk lal ah, a
mwet Israel nukewa wi pulakin keok."

21 Na mwet ke sruf lal Reuben, Gad, ac Manasseh Kutulap elos topuk sifen sou lun
mwet Israel su muta lefahl roto in Infacl Jordan, ac fahk,
22 "El Su Fulatlana, LEUM GOD, El God! El Su Fulatlana, LEUM GOD, El God! El etu
lah efu ku kut oru ma inge, ac kut ke kowos in etu pac! Fin ma kut oru inge lainul
ac kunausla wulela lasr nu sel, lela in anwuki kut!
23 Ac kut fin tia akos LEUM GOD ac musai loang lasr in orek mwe kisa firir, ku mwe
kisa wheat, ku mwe kisa in akinsewowo, na lela LEUM GOD Elan nununkekut kac.
24 Mo! Kut oru ma inge mweyen kut sensen mu ac mau sie len tulik nutuwos uh ac
ku in fahk nu sin tulik natusr uh, 'Mea lomtal nu ke LEUM GOD lun Israel?
25 God El orala tuh Infacl Jordan in srikutla liki kowos, mwet Reuben ac Gad!
Wangin ip lomtal nu sin LEUM GOD!' Na fin ouinge, tulik nutuwos an ac mau oru
tulik natusr uh in tila alu nu sin LEUM GOD.
26 Na pa kut orala loang se, tuh tia ma nu ke mwe kisa firir ku kutena kain kisa.
27 Tia pa ingan sripa lasr uh. Kut oru tuh in mwe akul inmasrlosr ac kowos ac
oayapa fwil tokosr uh, kut in mau ku in alu nu sin LEUM GOD ye mutun Lohm
Nuknuk Mutal sel, wi kisa lasr inge ke mwe kisa firir ac mwe kisa in akinsewowo.
Fin ouinge, na tulik nutuwos uh ac fah tia ku in fahk mu, 'Wangin ip lowos sin LEUM
GOD.'
28 Nunak lasr uh pa fin fahsr nwe tok tulik nutuwos elos fahk kas ouinge, na tulik
natusr uh ac ku in fahk mu, 'Liye, mwet matu lasr ah orala loang se oana loang lun
LEUM GOD. Tia loang in mwe kisa firir ku kutena kain in kisa, a tuh in sie mwe akul
inmasrlosr ac kowos.'
29 Wangin in nunak lasr kut in lain LEUM GOD, ku forla lukel misenge ke kut
musaeak loang se nu ke mwe kisa firir, ku mwe kisa wheat, ku kutena kain in kisa.
Kut tia lungse musaela kutena loang sayen loang lun LEUM GOD lasr su oan ye mutun
Lohm Nuknuk Mutal sel."

22:16 Dut 12:13–14 **22:17** Oek 25:1–9 **22:20** Jos 7:1–26

30 Ke Phinehas mwet tol, ac mwet kol singoul ke sruf lun Israel su muta layen nu
roto, elos lohng ma mwet ke sruf lun Reuben, Gad ac Manasseh Kutulap elos fahk
inge, na elos insewowo kac.
31 Na Phinehas, wen natul Eleazar mwet tol, el fahk nu selos, “Inge kut etu lah
LEUM GOD El wi kut mweyen kowos tia oru kutena ma in lainul ke ma kowos oru
inge. Ouinge kowos molela Israel liki kaiyuk lun LEUM GOD.”
32 Na Phinehas wen natul Eleazar, ac mwet kol lun mwet Israel, elos som liki mwet
lal Reuben ac Gad in acn Gilead, ac folokla nu Canaan nu yurin mwet Israel, ac fahkak
ma inge nukewa nu selos.
33 Mwet Israel elos insewowo ke ma elos lohng ac kaksakin God. Elos tila
sramsramkin in som mweun ac kunausla acn sin mwet Reuben ac mwet Gad.
34 Ac mwet Reuben ac mwet Gad elos fahk, “Loang se inge sie mwe loh nu sesr
nukewa lah LEUM GOD El God.” Ouinge elos sang inen loang sac “Mwe Loh.”

23

Kas In Wilkas Lal Joshua

1 Tukun pacl loeloes, LEUM GOD El sang misla nu sin mwet Israel liki mwet lokoalok
lalos. In pacl sac, Joshua el arulana matuoh.
2 Na el pangoneni mwet Israel nukewa, mwet matu, mwet kol, mwet nununku,
mwet leum lalos, ac fahk nu selos, “Nga arulana matuoh inge, ac pacl luk apkuranme.
3 Kowos liye tari ma nukewa ma LEUM GOD lowos El oru nu sin mutunfacl inge
nukewa keiwos. LEUM GOD lowos El mweun keiwos.
4 Liye, nga kitalik tari nu sin sruf lun Israel mutunfacl nukewa su nga sruokya ke
mweun oayapa mutunfacl su soenna sruhu, mutawauk Infacl Jordan su oan kutulap,
fahla nwe Meoa Mediterranean, su oan roto.
5 LEUM GOD lowos El ac fah oru tuh elos in kaingkin kowos, ac El fah luselosyak
liki ye motowos. Kowos ac fah eis facl selos, oana LEUM GOD lowos El tuh wulela nu
suwos.
6 Ke ma inge, kowos in arulana karinganang ac akos ma nukewa ma simla in book
in Ma Sap lal Moses, ac nik kowos kuhfla liki.
7 Kowos fah tia asruoki yurin mwetsac su lula in masrlowos, ku fahk inen god lalos,
ku fulahk ke inen god lalos, ku epasr nu selos.
8 A kowos in arulana oaru nu sin LEUM GOD, oana ke kowos oru oemeet me nwe
misenge.
9 Tuh LEUM GOD El lusla mutunfacl yohk ac ku ye motowos, ac wangin sie selos
tuh ku in tu lain kowos.
10 Siefanna suwos ku in ukwauk sie tausin selos, ke sripen LEUM GOD lowos El
mweun keiwos, oana El tuh wulela nu suwos.
11 Ke ma inge kowos in sismouk keiwos sifacna tuh kowos in lungse LEUM GOD
lowos.
12 Kowos fin soaru ac kupasr nu sin mutunfacl su muta inmasrlowos an, ac payuk
nu selos,
13 kowos in kalem kac lah LEUM GOD lowos El ac fah tia lusak mutunfacl inge liki
kowos in oana ke El oru nu suwos meet. A elos ac fah mwe sensen nu suwos oana
mwe kwasrip ku luf, na ac fah ngal oana mwe sringsring nu fintukuwos ku otoh nu
in motowos. Ma inge ac orek nu suwos nwe ke na wangin sie suwos lula fin acn
wowo se ma LEUM GOD lowos El sot nu suwos.
14 “Inge nga akola in misa. Kais sie suwos sifacna etu insiowos ac in ngunuwos lah
LEUM GOD lowos El sot ma wolana nukewa El tuh wulela kac. Wulela lal nukewa
akpwayeyuk; wangin sie tafongla.

23:10 Dut 3:3; Dut 3:22

15 Tusruktu, in oana ke LEUM GOD lowos El akpwayeye ma wo nukewa El tuh
wulela kac nu suwos, El ac fah usot pac nu fowos ma koluk nukewa nwe ke na El
unikowosla liki facl wolana se su LEUM GOD lowos El sot nu suwos.
16 Kowos fin tia karinganang wulela se ma LEUM GOD lowos El sapkin nu suwos,
ac kowos fin kulansap ac alu nu sin god saya, na mulat lun God ac fah tayak lain
kowos, na ac tia paht, ac fah wangin sie suwos lula ke facl wolana se inge su El asot
nu suwos."

24

Mwet In Sruf Lun Israel Elos Aksasuye Wulela Lalos In Acn Shechem

1 Na Joshua el sapkin sruf nukewa lun Israel in tukeni nu Shechem. El pangoneni
mwet matu, mwet kol, mwet nununku, ac mwet leum lun Israel, ac elos tukeni ye
mutun God.
2 Joshua el fahk nu sin mwet uh, "Pa inge kas ma LEUM GOD lun Israel El fahk,
'In pacl meet ah, papa matu tomowos muta kutulap in Infacl Euphrates ac alu nu sin
god saya. Sie selos pa Terah, papa tumal Abraham ac Nahor.
3 Na nga tuh usalu Abraham, papa matu tomowos, liki acn we, ac kolol sasla in acn
Canaan nufon. Ac nga sang fwilin tulik puspis natul. Nga eisalang Isaac nu sel,
4 ac nu sel Isaac nga eisalang Jacob ac Esau. Nga sang acn fineol uh in acn Edom*
nu sel Esau tuh in ma lal. A funu Jacob, papa matu tomowos, el ac tulik natul tuh
som nu Egypt.
5 Tok nga supwalla Moses ac Aaron, ac nga aklokoalokye mwet Egypt, tusruktu nga
uskowosme liki acn we.
6 Ke nga use mwet matu lowos liki acn Egypt, mwet Egypt elos ukwalos ke chariot
ac ke mwet kasrusr fin horse. Ke mwet matu lowos elos sun Meoa Srusra,
7 elos wowoyak nu sik ac siyuk kasru, na nga orala sie ohk inmasrlolos ac mwet
Egypt. Ac nga oru tuh kof uh in sifil folokeni nu faclos mwet Egypt, ac akwalomyalosla.
Kowos etu ma nga tuh oru in acn Egypt.
" 'Na kowos tuh muta in acn mwesis ke pacl na loeloes se.
8 Nga uskowosme nu in acn lun mwet Amor su muta kutulap in Infacl Jordan. Elos
tuh mweun lain kowos, tuh nga usot kutangla nu suwos. Kowos eisla acn selos, ac
nga kunauselosla ye motowos.
9 Na Balak wen natul Zippor, tokosra lun acn Moab, el tuyak lain kowos, ac el sapla
nu sel Balaam, wen natul Beor, elan tuh selngawi kowos.
10 Tuh nga tia lohngol Balaam, ouinge el akinsewowoye kowos. Pa inge luman
molela luk nu suwos liki inpaol Balak.
11 Na kowos fahsr sasla Infacl Jordan ac tuku nu Jericho. Mwet kol in acn Jericho
elos tuh mweun lain kowos oana ke mwet Amor, mwet Periz, mwet Canaan, mwet
Hit, mwet Girgash, mwet Hiv, ac mwet Jebus tuh lain kowos, tuh nga sifil pacna oru
tuh kowos in kutangulosla nufon.
12 Ke kowos utyak nu in acn we, nga akfohsyalosyak† in tuh ukwauk tokosra luo
lun mwet Amor. Kutangla lowos tia ma ke cutlass ac mwe pisr nutuwos.
13 Ouinge nga sot nu suwos sie acn su kowos tia taknelik fac, ac siti ma kowos tia
musaela. Inge kowos muta we ac mongo ke fokin grape ac olive, su ma kowos tia
yukwiya.' "

24:2 Gen 11:27 **24:3** Gen 12:1–9; Gen 21:1–3 * **24:4** ***Edom:*** acn se inge pangpang pac Seir. **24:4** Gen 25:24–26; Gen 36:8; Dut 2:5; Gen 46:1–7 **24:5** Exo 3:1—12:42 **24:6** 24:6–7; Exo 14:1–31 **24:8** Oek 21:21–35 **24:9** 24:9–10; Oek 22:1—24:25 **24:11** Jos 3:14–17; Jos 6:1–21 † **24:12** ***akfohsyalosyak:*** In kas Hebrew fahk mu "hornet." Oasr kalmac luo: sie pa inen won srisrik ngalngul se, ac sie pa "fohsak." **24:12** Exo 23:28; Dut 7:20 **24:13** Dut 6:10–11

14 Na Joshua el sifil fahk nu selos, “Kowos in akfulatye LEUM GOD, ac kulansap nu
sel ke oaru ac inse pwaye. Sisla kutena god su ma mwet matu lowos elos tuh alu nu
se in acn Mesopotamia ac Egypt, ac kulansupu LEUM GOD mukena.
15 Kowos fin tia lungse kulansupu LEUM GOD, kowos sulela misenge lah su kowos
ac kulansupu, lah ac god su mwet matu lowos elos tuh alu nu se in acn Mesopotamia,
ku god lun mwet Amor su kowos muta in acn selos misenge. Funu nga ac mwet in
lohm sik, kut ac fah kulansupu LEUM GOD.”
16 Na mwet ah topuk ac fahk, “Kut ac fah tiana ku in sisla LEUM GOD ac kulansupu
kutena god saya!
17 LEUM GOD lasr pa uskutme, oayapa mwet matu lasr, liki acn Egypt, acn su kut
tuh moul in kohs we. Kut liye pac mwenmen puspis El orala. El karingin kut ke
fufahsryesr lasr inmasrlon facl puspis.
18 Ke kut utyak nu in acn ingan, LEUM GOD El lusla mwet Amor su muta we. Ke
ma inge, kut ac fah wi pac kulansupu LEUM GOD, tuh El God lasr.”
19 Ac Joshua el fahk nu sin mwet uh, “Sahp kowos ac tia ku in kulansupu LEUM
GOD. El sie God mutal, ac El sie God loloik. El ac tia nunak munas ke seakos lowos
ac ma koluk lowos.
20 Kowos fin forla lukel ac kulansap nu sin god saya, El ac fah forla liki kowos ac
akkeokye kowos ac kunauskowosla, finne El tuh arulana wo nu suwos meet.”
21 Na mwet uh fahk nu sel Joshua, “Mo! Kut ac kulansap na nu sin LEUM GOD.”
22 Na Joshua el fahk, “Kowos mwet loh lowos sifacna ke kowos fahk mu kowos
sulela tuh kowos in kulansupu LEUM GOD.”
Ac elos fahk, “Aok, kut ac mwet loh lasr sifacna.”
23 Na Joshua el fahk nu selos, “Fin pwaye, kowos sisla liki kowos god saya nukewa
ma oan yuruwos an, ac sang insiowos in pwayena nu sin LEUM GOD lun Israel.”
24 Na mwet ah fahk nu sel Joshua, “Kut ac fah kulansap nu sin LEUM GOD lasr, ac
akos ma sap lal.”
25 Ke len sac Joshua el orala sie wulela nu sin mwet uh in acn Shechem, ac el sang
nu selos ma sap ac ma oakwuk elos in fahsr kac.
26 Ac Joshua el simusla ma inge in book in Ma Sap Lun God. Na el eis sie eot lulap
ac tulokunak ye sak oak‡ soko sisken Lohm Nuknuk sin LEUM GOD.
27 Ac Joshua el fahk nu sin mwet uh, “Liye, eot se inge ac fah mwe loh lasr. El lohng
kas nukewa ma LEUM GOD El fahk nu sesr. El ac fah mwe loh lain kowos tuh kowos
in tia lain God lowos.”
28 Na Joshua el supwalik mwet uh, ac elos nukewa folokla, kais sie nu in acn sel
sifacna.

Joshua Ac Eleazar Misa

29 Tukun ma inge, mwet kulansap lun LEUM GOD, Joshua wen natul Nun, el misa
ke el yac siofok singoul matwal.
30 Na elos piknilya in acn sel in Timnath Serah su oan fineol uh in acn Ephraim, su
oasr epang in Fineol Gaash.
31 Mwet Israel elos kulansupu LEUM GOD ke lusen moul lal Joshua nufon, ac tukun
el misa ah, elos tafwelana ke lusen moul lun mwet kol lalos su liye ma nukewa ma
LEUM GOD El oru nu sin Israel.
32 Ac srel Joseph, su mwet ah use liki acn Egypt, elos pikinya Shechem ke ipin acn
se ma Jacob el tuh molela ke ipin silver siofok sin tulik natul Hamor, su papa tumal
Shechem. Tok ipin acn se inge tuh itukyang tuh in mwe usru lun tulik natul Joseph.

‡ **24:26** ***sak oak:*** inen sak lulap soko, ma mwet Israel oalkin in pacl meet. **24:30** Jos 19:49–50 **24:32** Gen 33:19; 50:24–25; Exo 13:19; Jn 4:5; Orek 7:16

33 Ac Eleazar, wen natul Aaron, el misa ac pukpuki in acn Gibeah ke ipin acn se
fineol in acn Ephraim, ma tuh itukyang lal Phinehas, wen natul.

MWET NUNUNKU

Tukakinyen Book Lun Mwet NUNUNKU

Book lun *Mwet Nununku* orekla ke kais sie sramsram ma sikyak inmasrlon pacl se mwet Israel elos mweuni acn Canaan nwe ke pacl se ma mutawauk in oakwuki tokosra nu fin acn Israel. Kais sie sramsram inge srumun ke orekma pwengpeng lun mwet kol lalos in pacl sac, ac yokna kaclos su kololos ke pacl in mweun. Elos tuh pangon mwet kol inge "mwet nununku." Sie selos su eteyuk yohk pa Samson. Sramsram kacl an oasr in chapter 13 nu ke 16.

Mwe luti yohk su kut eis in book se inge pa ke pacl mwet Israel elos oaru ac pwaye nu sin God, na wangin mwe sensen yohk sikyak nu selos. Tuh pacl nukewa elos soaru nu sin God ac sesuwos orekma lalos, na ongoiya lulap sikyak nu selos. Tusruktu elos finne soaru nu sin God ac sun ongoiya, God El akola pacl nukewa in molelosla ke elos fin auliyak ac sifil forla nu sel.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Kais sie ma yohk ma sikyak meet liki misa lal Joshua 1:1—2:10
Mwet nununku lun Israel 2:11—16:31
Kutu pac ma sikyak in pacl sac 17:1—21:25

Sruf Lal Judah Ac Sruf Lal Simeon Sruokilya Adonibezek

1 Tukun misa lal Joshua, mwet Israel elos siyuk sin LEUM GOD, "Su inmasrlon sruf
inge ac tufah fahsr meet in mweun lain mwet Canaan?"
2 Ac LEUM GOD El topuk, "Sruf lal Judah pa ac fahsr meet. Nga ac sang tuh in elos
pa nununku acn we."
3 Mwet in sruf lal Judah elos fahk nu sin mwet in sruf lal Simeon, "Fahsru wi kut
som nu in acn se ituku nu sesr, kut tukeni mweuni mwet Canaan, na kut fah wi kowos
pac nu ke acn se itukot nu suwos." Na sruf lal Simeon
4 ac sruf lal Judah elos tukeni som mweun. LEUM GOD El sang kutangla nu selos
fin mwet Canaan ac mwet Periz, ac oayapa elos kutangla singoul tausin mwet in acn
Bezek.
5 Elos konalak Adonibezek ingo ac mweunel.
6 El kaingla, tusruktu elos ukwal nwe sruokilya ac pakela kuf lulap ke paol ac ke
nial ah kewa.
7 Ac Adonibezek el fahk, "Tokosra itngoul su kufla kuf lulap ke paolos ac nialos,
elos tuh eis kutkut in mongo ye tepu luk. Na pa inge God El furokma nu sik ma nga
tuh oru nu selos." Ac elos usalla nu Jerusalem ac el misa we.

Sruf Lal Judah Sruokya Acn Jerusalem Ac Hebron

8 Mwet in sruf lal Judah elos mweuni acn Jerusalem ac sruokya. Elos uniya mwet
we, ac esukak siti sac.
9 Tukun ma inge elos som mweuni mwet Canaan su muta fineol uh ac pe eol uh ac
acn mwesis nu eir.
10 Elos fahsryak lain mwet Canaan su muta in siti se pangpang Hebron, su mwet
meet ah pangon Kiriath Arba. Elos kutangla ota tolu inge: Sheshai, Ahiman, ac
Talmai.

Othniel El Sruokya Siti Debir
(Joshua 15:13–19)

11 Tukun ma inge, mwet in sruf lal Judah elos som ac mweuni siti Debir, su pangpang
Kiriath Sepher in pacl sac.

12 Sie sin mwet ingan, su pangpang Caleb, el fahk, “Nga ac elsalang Achsah, acn se
nutik, tuh elan payuk nu sin mukul se ma ac sruokya siti Kiriath Sepher.”
13 Othniel, wen natul Kenaz su tamulel fusr wial Caleb, el kutangla acn Debir, na
Caleb el eisalang Achsah tuh elan mutan kial.
14 In len in marut laltal ah, Othniel el kwafe sel Achsah elan siyuk sin papa tumal
ah ke sie ipin acn. Na ke Achsah el fani liki donkey natul, Caleb el siyuk sel lah oasr
ma el lungse.
15 Na Achsah el fahk, “Nga lungse kutu luf in kof. Acn ma kom ase luk meet ah acn
na pao.” Na Caleb el sang lal unon in kof su oan lucng ac ten in acn Gulloth.

Kutangla Lun Sruf Lal Judah Ac Sruf Lal Benjamin

16 Mwet Ken, su sou lun papa tumun mutan kial Moses, elos wi mwet Judah som
liki acn Jericho, siti in sak palm, nu yen mwesis nu eir, su oan sisken acn Arad in
Judah. Ingo elos oakwuki muta inmasrlon mwet Amalek.
17 Mwet Judah elos wi mwet Simeon som mweuni mwet Canaan su muta in siti
Zephath. Elos selngawiya siti sac, ac kunausla, ac sang inen acn sac Hormah.*
18 Mwet Judah elos sruokya acn Gaza ac Ashkelon ac Ekron wi acn nukewa ma oan
raunela acn inge.
19 LEUM GOD El kasrelos mwet Judah, ac elos sruokya acn fineol uh, tusruktu elos
koflana lusak mwet ma muta acn tupasrpasr, mweyen oasr chariot osra natulos.
20 In oana ma Moses el tuh sapkin ah, acn Hebron tuh itukyang lal Caleb su tuh
lusak sou tolu natul Anak ah.
21 Tusruktu mwet in sruf lal Benjamin elos tuh tiana lusak mwet Jebus ma muta
Jerusalem, oru mwet Jebus inge srakna muta inmasrlon sruf lal Benjamin nwe
misenge.

Sruf Lal Ephraim Ac Sruf Lal Manasseh Sruokya Acn Bethel

22 Sruf lal Ephraim ac sruf lal Manasseh elos som ac lain acn Bethel, ac LEUM GOD
El welulos.
23 Elos supwala mwet kalngeyuk nu Bethel (inen siti sacn meet pa Luz).
24 Ac ke mwet kalngeyuk inge liye sie mwet illa liki siti uh, elos fahk nu sel, “Fahkma
nu sesr lah kut ac utyak fuka nu in siti uh, na kut ac kulang nu sum.”
25 Na mwet sac fahkang nu selos, na mwet Ephraim ac mwet Manasseh inge elos
uniya mwet nukewa in siti sac sayen mwet se ma kasrelos ah ac sou lal ah.
26 Tok mwet sac som nu in acn sin mwet Hit ac musaeak siti se we, ac pangon acn
sac Luz. Srakna pangpang acn sac Luz nwe misenge.

Pa Inge Mwet Ma Tiana Lisyukyak

27 Sruf lal Manasseh tuh tiana lusak mwet ma muta in siti Beth Shan, Taanach, Dor,
Ibleam, Megiddo, ac acn ma oan apkuran nu in acn inge. Oru mwet Canaan elos
mutana in facl sac.
28 Ke mwet Israel elos kui, na elos sang orekma na upa nu sin mwet Canaan inge,
tusruktu elos tiana luselosla.
29 Sruf lal Ephraim elos tiana lusak mwet Canaan su muta in siti Gezer, oru mwet
inge elos mutana inmasrlolos.
30 Sruf lal Zebulun tuh tiana lusak mwet muta in siti Kitron ac Nahalal, oru mwet
Canaan inge elos srak pacna mutana inmasrlolos, tusruktu akkohsyeyuk elos in
orekma nu sin mwet Zebulun.
31 Sruf lal Asher tuh tiana lusla mwet muta in siti Acco, Sidon, Ahlab, Achzib,
Helbah, Aphek, ac Rehob.

---

* **1:17** ***Hormah:*** kalmen ine se inge in kas Hebrew pa “kunausten.” **1:20** Jos 15:13–14 **1:21** Jos 15:63; 2 Sam 5:6; 1 Chr 11:4 **1:27** Jos 17:11–13 **1:29** Jos 16:10

32 Mwet ke sruf lal Asher elos tuh wi na mwet Canaan inge muta, ke sripen elos
tiana luselosla.
33 Sruf lal Naphtali tiana lusla mwet ma muta in siti Beth Shemesh ac Bethanath.
Mwet Naphtali inge wi na mwet Canaan inge muta, tusruktu elos akkohsyelos in
orekma nu selos.
34 Mwet Amor elos lusak mwet in sruf lal Dan nu fineol uh, ac tia lela elos in tuku
nu yen tupasrpasr uh.
35 Mwet Amor elos mutana in Aijalon, Shaalbim, ac Fineol Heres, tusruktu sruf lal
Ephraim ac Manasseh elos leum faclos ac akkohsyelos in orekma nu selos.
36 Masrol ke acn Edom ac Ephraim mutawauk ke acn Sela fahsryak nu epang ac
sasla ke Innek In Utyak Nu Akrabbim.

2

Sie Lipufan Lun LEUM GOD In Acn Bochim

1 Sie lipufan lun LEUM GOD som Gilgal lac nu Bochim ac fahk nu sin mwet Israel,
“Nga uskowosme liki facl Egypt nu in sie facl su nga tuh wulela nu sin mwet matu
lowos ah. Nga tuh fahk mu nga fah tiana kunausla wulela luk nu suwos.
2 Kowos in tia oru kutena wulela yurin mwet su muta in acn se inge. Kowos enenu
in lipikya loang lalos. Tuh pa kowos tiana oru ma nga fahk nu suwos, a kowos oru
siena!
3 Inge nga fahk nu suwos, nga fah tia lusla mwet inge liki acn se inge ke kowos
utyak in eis acn selos. Elos ac fah mwet lokoalok lowos, ac alu lowos nu sin god lalos
uh ac fah mwe tukulkul nu suwos.”
4 Ke lipufan sac fahk ma inge tari, mwet Israel nukewa elos mutawauk in wowoyak.
5 Ke sripa se inge elos sang inen acn sac Bochim.* ac elos orek kisa nu sin LEUM
GOD we.

Misa Lal Joshua

6 Joshua el sap mwet Israel in folokla, na kais sie selos som okaki in acn se itukyang
tuh in ma lal.
7 Mwet Israel nukewa elos orekma nu sin LEUM GOD ke lusen moul lal Joshua, na
tukun el misa ah, elos srakna orekma nu sin LEUM GOD ke mwet kol tokol Joshua
elos srakna moul, su tuh sifacna liye orekma yohk lun LEUM GOD nu sin mwet Israel
ke mutalos.
8 Joshua, mwet kulansap lun LEUM GOD, su wen natul Nun, el misa ke el yac siofok
singoul.
9 El pukpuki in acn sel sifacna su pangpang Timnath Serah, su oan yen tohktok in
acn Ephraim, epang in Fineol Gaash.
10 Ke mwet nukewa in fwil sac misa, na fwil se tokolos elos mulkunla LEUM GOD
ac ma nukewa El tuh oru nu sin mwet Israel.

Mwet Israel Tia Sifil Alu Nu Sin LEUM GOD

11 Mwet Israel elos orekma koluk ye mutun LEUM GOD ac elos mutawauk in
kulansupu god pukanten pangpang Baal.†
12 Elos tia sifil alu nu sin LEUM GOD lun mwet matu lalos, su tuh usalosme liki
facl Egypt, a elos mutawauk in alu nu sin god saya, god lun mwet Canaan su muta
inmasrlolos. Elos epasr nu sin god inge, ac aktoasrye LEUM GOD.
13 Elos forla liki LEUM GOD, ac orekma nu sin Baal ac Astarte.‡

2:2 Exo 34:12–13; Dut 7:2–5 * **2:5** ***Bochim:*** kalmen ine se inge in kas Hebrew pa “elos su tung.” **2:9** Jos 19:49–50 † **2:11** ***Baal:*** Liye ke Kalmen Kutu Kas. ‡ **2:13** ***Astarte:*** Liye ke Kalmen Kutu Kas.

14 Na LEUM GOD El arulana mulat sin mwet Israel, ac El lela tuh mwet lokoalok
lalos in tuku pisre ma lalos. El fuhlela tuh mwet lokoalok su raunelosla in ku lukelos,
ac mwet Israel elos koflana lainulos.
15 Pacl nukewa mwet Israel uh fin som in mweun, LEUM GOD El ac tia welulos, a El
ac lainulos in oana ke El tuh fahk nu selos ah. Inge mwet Israel elos muta in ongoiya
lulap.
16 Na LEUM GOD El pakiya mwet nununku in molela mwet Israel liki mwet lokoalok
lalos.
17 Tusruktu, mwet Israel elos tiana porongo mwet kol lalos inge. Elos pilesru LEUM
GOD ac alu nu sin god saya. Mwet matu lalos ah tuh akos ma sap lun LEUM GOD,
tusruktu fwil sasu se inge, elos tiana.
18 Pacl nukewa ma LEUM GOD El ac srukak sie mwet nununku in kol mwet Israel,
El ac kasrel ac molela mwet Israel liki mwet lokoalok lalos ke lusenna moul lun mwet
nununku sac. LEUM GOD El pakomuta mwet Israel ke sripen sasao lalos ke keok ac
ongoiya nu selos.
19 Tusruktu ke pacl se ma mwet nununku se inge ac misa uh, na mwet inge ac
sifilpa folokla nu ke moul matu lalos uh, ac orekma koluk yohk liki na mwet matu
lalos ah. Elos ac kulansupu ac alu nu sin god saya, ac likkekelana in oru ouiya koluk
lalos.
20 Na LEUM GOD El ac arulana kasrkusrak sin mwet Israel ac fahk, “Mutunfacl
se inge elos kunausla wulela se su nga tuh sapkin nu sin mwet matu lalos elos in
karingin ah. Ke sripen elos tia akosyu,
21 nga ac fah tia lusla mutunfacl su tuh muta in acn se inge oe in pacl se ma Joshua
el misa ah me.
22 Nga ac fah orekmakin mutunfacl saya inge in srike mwet Israel lah elos ac fahsr
tukuk in oana mwet matu lalos ah, ku tia.”
23 Ouinge LEUM GOD El lela tuh mutunfacl inge in mutana acn elos muta we. El
tuh tia sang kutangla nu sel Joshua fin mwet inge, oayapa El tia sa in luselosla tukun
Joshua el misa ah.

3

Mutunfacl Su Srakna Muta In Facl Selos

1 Ke ma inge LEUM GOD El fuhlela tuh kutu mutunfacl in mutana in facl sac in
srike mwet Israel su tia wi pulakin mweun in acn Canaan.
2 El oru ouinge ke sripa sefanna, in luti kais sie fwil lun mwet Israel ke ouiyen
mweun, ac yokna nu selos su soenna wi mweun.
3 Mwet lula in acn we pa leum limekosr lun mwet Philistia, oayapa mwet Canaan ac
mwet Sidon ac mwet Hiv su muta fineol uh in acn Lebanon, liki Fineol Baal Hermon
lac nwe ke Innek In Utyak Nu Hamath.
4 Ma inge orek nu sin mwet Israel in srikalos lah elos ac akos ma LEUM GOD El tuh
sapkin nu sin mwet matu lalos ah, in pacl lal Moses.
5 Na mwet Israel elos oakwuki muta inmasrlon mwet Canaan, mwet Hit, mwet
Amor, mwet Hiv, mwet Periz, ac mwet Jebus.
6 Mwet Israel elos payuk nu sin mwet inge ac alu nu sin god lalos.

Othniel

7 Mwet Israel elos mulkunla LEUM GOD lalos. Elos orekma koluk ye mutal ac alu
nu ke ma sruloala lal Baal ac Asherah.
8 Ke ma inge, LEUM GOD El mutawauk in kasrkusrak sin mwet Israel, ac El lela tuh
Tokosra Cushan Rishathaim lun acn Mesopotamia elan kutangulosla. Mwet Israel elos
orekma nu sel yac oalkosr.

9 Na mwet Israel elos wowoyak nu sin LEUM GOD, ac el supwala sie mwet in
aksukosokyalos. Mwet se inge pa Othniel wen natul Kenaz, su tamulel srik lal Caleb.
10 Ngun lun LEUM GOD tuku nu fin mwet se inge, ac el mutawauk in kol mwet
Israel. Ke Othniel el som mweun, LEUM GOD El sang kutangla nu sel fin tokosra lun
mwet Mesopotamia.
11 Oasr misla in facl Israel ke lusen yac angngaul, na Othniel el misa.

Ehud

12 Mwet Israel elos sifilpa orekma koluk ye mutun LEUM GOD. Ke sripa se inge,
LEUM GOD El oru tuh Tokosra Eglon lun Moab in ku liki mwet Israel.
13 Tokosra Eglon el wi mwet Ammon ac mwet Amalek lain mwet Israel ac
kutangulosla. Elos sruokya acn Jericho, su siti in sak palm.
14 Mwet Israel elos orekma nu sel Tokosra Eglon yac singoul oalkosr.
15 Na mwet Israel elos sifil wowoyak nu sin LEUM GOD, na El sifil supwala mwet
se in molelosla. Mwet se inge pa Ehud, sie mwet lasa, wen natul Gera ke sruf lal
Benjamin. Mwet Israel elos supwalla Ehud nu yorol Tokosra Eglon lun Moab, wi
mwe takma nu sel.
16 Ehud el tuh sifacna orala cutlass se natul, fit se tafu lusa ac kosroh lac lac, ac el
losya fin pupal layen layot ye nuknuk lal uh.
17 Na el us mwe takma ac som nu yorol Tokosra Eglon, su sie mwet na fact.
18 Ke Ehud el sang mwe takma nu sel Tokosra Eglon tari, na el fahk nu sin mwet
ma us ma inge ah in folokla nu acn selos.
19 Ac Ehud el welulos, na ke elos sun eot tufahlla ekasr apkuran nu Gilgal, Ehud
mukena el forla folok nu yorol Eglon ac fahk, “O Tokosra, oasr sie kas lukma nga ke
fahk nu sum.”
Na tokosra sac fahk nu sin mwet kulansap lal, “Kowos illa!” Na mwet lal inge kewa
tufoki.
20 Ke tokosra sac mukena muta ke infukil oyohu se fin lohm sel ah, Ehud el
kalukyang nu yorol ac fahk, “Oasr kas sin God me yuruk in fahk nu sum.” Na tokosra
el tuyak.
21 Ehud el faisak cutlass natul ah ke lac paol lasa liki pupal layot, ac kaskeang nu
insien tokosra.
22 Cutlass sac wi fung ah tilyang nu insial tokosra, ac kiris uh nokomla nufon. Ehud
el tiana faesla cutlass sac lukel, ac mutun cutlass sac sasla fonohl.
23 Na Ehud el tufokla nu lik ac kaliya srungul uh ac lakiya,
24 na el som. Ke mwet kulansap elos tuku ac liye tuh srungul uh kaul ac lak, elos
nunku mu tokosra el oasr na in lohm fahsr ah.
25 Mwet inge mutana soano nwe arulana pahtlac. Na ke tokosra sac tiana ikasla
srungul uh, elos use key uh sang ikasla, ac elos liye tuh leum lalos el misa oan fin
falful uh.
26 Ehud el kaingla ke pacl se mwet inge srakna muta soano in ikakla. El som alukela
eot tufahlla ekasr ah, ac kaingla nu Seirah.
27 Ke el sun fineol uh in facl Ephraim, el ukya mwe ukuk in pangoneni mwet Israel
nu ke mweun. El kololos ac tufoki fineol uh me.
28 El fahk nu selos, “Fahsr tukuk! LEUM GOD El sot kutangla nu suwos fin mwet
lokoalok lowos, mwet Moab.” Na elos tufoki ac fahsr tokol Ehud, ac elos sruokya
acn se ma mwet Moab elos muta we ac akola in tupalla Infacl Jordan. Elos tia lela
siefanna mwet in alukela infacl ah.
29 Pisen mwet elos uniya ke len sac sun akuran singoul tausin mwet mweun su ku
emeet lun mwet Moab. Wangin sie selos kaingla.
30 In len sac mwet Israel kutangla mwet Moab, ac oasr misla in facl Israel ke lusen
yac oalngoul.

Shamgar

31 Mwet kol se tok an pa Shamgar, wen natul Anath. El wi pac molela mwet Israel,
ke el sang sak kosroh muta soko mwe lillil kosro ox, ac uniya mwet Philistia onfoko.

4

Deborah Ac Barak

1 Tukun Ehud el misa, mwet Israel elos sifilpa orekma koluk ye mutun LEUM GOD.
2 Ke ma inge, LEUM GOD El eisalosyang nu inpaol Jabin, sie tokosra lun mwet
Canaan su leumi siti Hazor. Mwet se ma kol mwet mweun lal an pa Sisera, su muta
in acn se pangpang Harosheth-lun-mwet-Gentile.
3 Oasr chariot osra eufoko natul Jabin, ac el leumi mwet Israel ac akkeokyalos ke
lusen yac longoul. Na mwet Israel elos wowoyak nu sin LEUM GOD ac siyuk kasru
sel.
4 In pacl sac Deborah, mutan kial Lappidoth, sie mutan palu, el oayapa mwet
nununku se lun mwet Israel.
5 El ac muta ye sak palm soko, pangpang Palm lal Deborah, inmasrlon Ramah ac
Bethel fineol uh in facl Ephraim, ac mwet Israel elos ac tuku nu yorol tuh elan oru
nununku lal kaclos.
6 Sie len ah el sapla nu sel Barak, wen natul Abinoam, nu in siti Kedesh in Naphtali
ac fahk nu sel, “LEUM GOD lun Israel el sapkin nu sum ac fahk ouinge, ‘Eis singoul
tausin mwet sin sruf lal Naphtali ac sruf lal Zebulun, ac kololos nu Fineol Tabor.
7 Nga ac fah usalu Sisera, captain lun mwet mweun lal Jabin, in mweuni kom ke
Infacl Kishon. El ac us chariot ac mwet mweun lal an, tusruktu nga fah asot kutangla
nu sum.” ’
8 Na Barak el topuk ac fahk, “Nga ac som kom fin wiyu, tuh kom fin tia wiyu, nga
ac fah tia som.”
9 Ac Deborah el fahk nu sel Barak, “Aok, nga ac wi kom, tusruktu kom ac fah tia
akfulatyeyuk ke kutangla se inge, mweyen LEUM GOD El ac eisalang Sisera nu inpoun
sie mutan.” Na Deborah el welul Barak ac som nu Kedesh.
10 Barak el pangonma mwet in sruf lal Naphtali ac sruf lal Zebulun nu Kedesh, ac
oasr tausin singoul mwet welul. Ac Deborah el welul som.
11 In pacl se inge Heber mwet Ken el tulokunak lohm nuknuk sel apkuran nu
Kedesh, fototo nu ke sak oak soko in acn Zanannim. El tuh srengla liki mwet Ken
wial ah, su fwil natul Hobab, sou lun mutan kial Moses.
12 Ke Sisera el lohng mu Barak el fahsryak nu Fineol Tabor,
13 el pangoneni chariot osra eufoko ac mwet lal nukewa, ac supwalosla liki acn
Harosheth-lun-mwet-Gentile nu Infacl Kishon.
14 Na Deborah el fahk nu sel Barak, “Fahsrot tuh LEUM GOD El kol kom. Misenge
El asot kutangla nu sum facl Sisera.” Na Barak el tufoki Fineol Tabor me wi tausin
singoul mwet mweun lal.
15 Ke Barak ac mwet mweun lal elos mweun, LEUM GOD El arulana akfohsyalak
Sisera ac mwet mweun lal wi chariot natulos. Na Sisera el srola liki chariot natul ac
kasrusr kaing.
16 Barak el ukwe chariot inge ac mwet mweun inge nwe ke na sun acn
Harosheth-lun-mwet-Gentile, ac mwet lal Sisera nukewa anwuki ac wangin sie lula.
17 Sisera el kaing nwe sun lohm nuknuk sel Jael, mutan kial Heber mwet Ken,
mweyen oasr aetui inmasrlol Tokosra Jabin ac sou lal Heber.
18 Jael el illa in sonol Sisera ac el fahk nu sel, “Utyak, leum se. Utyak nu in lohm
nuknuk sik, ac nimet sangeng.” Na Sisera el utyak, ac Jael el okanulla ye nuknuk se.

19 Sisera el fahk nu sel Jael, “Nga malu. Nunak munas ase kutu kof an nimuk.” Jael
el ikasla sie pak orekla ke kulun kosro mwe neinyuk milk, ac sang Sisera el nimya,
na el sifil okanulla.
20 Ac Sisera el fahk nu sel Jael, “Tu na mutunoa an. Fin oasr mwet tuku ac siyuk
lah oasr mwet inge, kom fah fahk mu wangin.”
21 Sisera el arulana totola, oru el topla na motulla. Jael el eis sie hammer ac soko
kwi ma sang sruok lohm nuknuk ah, na el mahsrikyak nu yorol. El sang kwi soko ah
patikya ke la sifal Sisera nwe ke sasla ke layen saya ke sifal nu infohk uh. Na el misa.
22 Ke Barak el tuku in sokol Sisera, Jael el tufoki in sonol ac fahk nu sel, “Fahsru,
nga ac fahkak mwet se su kom suk an.” Na Barak el welul utyak, ac liyal Sisera ke el
misa oan infohk uh, ac kwi soko ah sasla ke sifal.
23 In len sac, God El sang kutangla nu sin Israel facl Jabin, tokosra lun mwet Canaan.
24 Mwet Israel elos kui ac arulana liksreni lainul Jabin, tokosra lun mwet Canaan,
nwe ke na elos kunausulla.

5

On Lal Deborah Ac Barak

1 In len sac Deborah ac Barak, wen natul Abinoam, yuk on soko inge:
2 Kaksakin LEUM GOD!
Mwet Israel elos akola na,
Ac sifacna eisalosyang in wi mweun.
3 Porongo, O kowos tokosra!
Lohang, kowos mwet leum!
Nga ac on ac srital ke mwe on
Nu sin LEUM GOD, su God lun Israel.
4 LEUM GOD, ke kom tuku liki Fineol Seir,
Ke kom tuku liki facl Edom,
Faclu kusrusr, ac af kahkla inkusrao me.
Aok, kof uh tuku in pukunyeng uh me.
5 Eol uh kusrusr ye mutun LEUM GOD lun Sinai,
Ye mutun LEUM GOD lun Israel.
6 In len lal Shamgar, wen natul Anath,
In pacl lal Jael,
Wanginla un mwet wi ap lalos sifil fufahsryesr in acn se inge,
Supuseni mwet forfor, ac elos ut na inkanek srisrik wut uh.
7 Deborah, wanginla mwet muta fin acn lun mwet Israel.
Acn inge oanna wangin koano nwe ke na kom tuku,
Ac kom tuku oana sie nina nu sin Israel.
8 Na sifilpa oasr mweun in acn we
Ke mwet Israel elos sifil sulela in oasr god sasu lalos.
Inmasrlon tausin angngaul mwet mweun lun Israel,
Ya oasr mwet utuk mwe loeyuk ku osra?
9 Insiuk engan sin mwet kol lun un mwet mweun lun Israel,
Ac selos su sifacna eisalosyang in mweun.
Kaksakin LEUM GOD!
10 Srumun ma inge, kowos su muta fin donkey fasrfasr,
Su muta fin mwe loeyuk wolana,
Ac kowos su fahsr inkanek uh.
11 Porongo! Wowon lun un mwet su muta raunela luf in kof uh,
Elos srumun ke kutangla lun LEUM GOD,
Ac ke kutangla lun mwet Israel.

5:5 Exo 19:18

Na mwet lun LEUM GOD elos fahsr oatui liki siti selos.
12 Fahsr nu meet, Deborah, fahsrot na!
Fahsrot, yuk soko on ac fahsr nu meet!
Fahsrot, Barak wen natul Abinoam,
Pwanuloswot mwet sruoh lom an!
13 Na mwet suwoswos su lula elos oatui nu yurin mwet kol lalos;
Pa inge mwet lun LEUM GOD su tuku nu yorol ac akola nu ke mweun.
14 Mwet inge tuku Ephraim me nu infahlfal uh,
Elos fahsr tukun mwet in sruf lal Benjamin.
Mwet kol elos tuku Machir me,
Mwet leum lun mwet mweun elos tuku Zebulun me.
15 Mwet kol lun mwet Issachar elos welul Deborah tuku.
Aok, Issachar ac Barak tuku pac,
Ac elos fahsr tokol nu infahlfal uh.
Tusruktu sruf lal Reuben elos tia nunak se.
Elos kofla wotela lah elos ac wi tuku.
16 Efu elos ku mutana yurin sheep natulos?
Ya in lohng ke mwet shepherd elos pangon sheep uh?
Aok, sruf lal Reuben elos tia nunak se.
Elos kofla wotela lah elos ac wi tuku.
17 Sruf lal Gad elos muta lefahl kutulap in Infacl Jordan.
Sruf lal Dan elos mutana ke oak uh.
Sruf lal Asher elos mutana wekof uh.
18 A funu ke mwet in sruf lal Zebulun ac Naphtali
Elos asang moul lalos in mweun.
19 In acn Taanach, sisken infacl srisrik Megiddo,
Tokosra elos tuku ac mweun;
Tokosra lun mwet Canaan elos mweun sie sin sie,
Tusruktu, wangin silver elos usla we lac.
20 Itu uh mweun inkusrao me
Lainul Sisera
Ke elos fahsr inkanek lalos yen engyeng uh.
21 Sie sronot lulap ke Infacl Kishon pahtkakunulosla —
Aok, asr upa ke Infacl Kishon.
Nga ac fah fahsr, fahsrna nu meet, ke ku!
22 Na horse uh srosroyak tuku,
Ac futung infohk uh ke nialos.
23 Sie lipufan lun LEUM GOD El selngawi acn Meroz ac fahk,
“Sang kas in selnga nu fin mwet su muta we.
Elos tuh tia wi tuku kasru LEUM GOD,
In mweuni mwet lokwalok kulana.”
24 Jael, mutan kial Heber,
Pa insewowo emeet inmasrlon mutan uh,
El pa wo nu se oemeet sin mutan nukewa ma muta in lohm nuknuk uh.
25 Sisera el siyuk ke kof, a Jael el sang milk;
Jael el sang milk nu sel luin sie ahlu wolana.
26 Ke lac paol lasa Jael el sruokya soko osra in lohm nuknuk,
Ac ke lac paol layot el sruokya sie hammer lulap lun mwet orekma.
El faksilya Sisera ac fukulya ahlunsifal;
El patikya osra soko ah sasla insifal.
27 Sisera el putati nu ke intwel,
El putatla nu infohk uh sisken nial Jael ac tia mukuikui.
Sisera el putati nu ke intwel sisken nial Jael;

El putatla nu infohk uh ac misa.
28 Nina kial Sisera ah yorla liki winto ah;
El wowoyak in winto ah lac ac siyuk,
“Efu ku chariot natul Sisera ah pahtlac fuk in tuku?
Efu ku horse natul ah sumui fuk in foloko?”
29 Mutan kasru lalmwetmet lal elos topuk nu sel,
Tusruktu el kalwenina kas inge insial sifacna:
30 “Sahp elos srakna kite ma elos sruokya ke mweun ah inmasrlolos —
Mutan se ku luo nu sin kais sie mwet mweun,
Nuknuk wowo ac fah ma lal Sisera,
Mwe yun kato ac fah nawela inkwawen kasra.”
31 O LEUM GOD, lela tuh mwet lokoalok lom nukewa in misa ouingan,
A mwet kawuk lom in saromrom oana faht ke takak uh!
Ouinge oasr misla in acn we ke lusen yac angngaul.

6

Mwet Midian Elos Akkeokye Mwet Israel

1 Mwet Israel elos sifilpa orekma koluk ye mutun LEUM GOD, na LEUM GOD El eisalosyang nu inpoun mwet Midian ke lusen yac itkosr.
2 Mwet Midian elos ku liki mwet Israel, ke ma inge mwet Israel elos wikwik in luf ku kutepacna acn elos ku in wikla we fineol uh.
3 Pacl nukewa ma mwet Israel inge ac yukwi sacn sunalos uh, mwet Midian ac mwet Amalek ac mwet ma muta yen mwesis uh elos ac tuku ac orek lokoalok nu selos.
4 Mwet inge ac tuku tulokinya lohm nuknuk selos uh in acn elos imai inge, ac kunausla ima ac sacn sunalos uh. Elos ac kunausla acn inge som na nwe eir apkuran nu Gaza. Elos ac oayapa sruok sheep, cow, ac donkey natulos, ac tia filiya kutena ma nu sin mwet Israel.
5 Ke mwet inge ac tuku wi ma orakrak natulos ac lohm nuknuk selos uh, elos arulana pus oana pusiyen locust uh. Mwet inge, weang camel natulos uh, elos arulana pusla, tia ku in oaoala. Elos ac fahsrot kunausla acn na lulap,
6 ac wangin ma mwet Israel ku in oru nu selos. Na mwet Israel elos wowoyak nu sin LEUM GOD tuh Elan kasrelos.
7 Ke mwet Israel elos wowoyak nu sin LEUM GOD ke sripen mwet Midian inge,
8 na LEUM GOD El ac supwama sie mwet palu nu yurin mwet Israel, ac el ac fahk nu selos, “LEUM GOD El fahk, Nga God lun Israel, su uskowosme liki sruoh lowos in acn Egypt.
9 Nga molikowosla liki mwet Egypt, oayapa liki mwet su lain kowos in facl se inge. Nga lusak mwet lokoalok lowos ye motowos ac eisla facl selos ac asot tuh in ma lowos.
10 Nga tuh fahk nu suwos lah nga LEUM GOD lowos, ac kowos in tia alu nu sin god lun mwet Amor su kowos muta fin acn selos inge. Tuh pa kowos tiana porongeyu.”

Gideon

11 Na sie lipufan lun LEUM GOD El tuku nu Ophrah ac muta ye sak oak soko sunal Joash, sie mwet in ota lal Abiezer. Gideon, wen natul, el wikla muta tuktuk wheat ke nien fut wain, mwet Midian inge in tia liyal.
12 Na lipufan sac sikyang nu sel ac fahk, “LEUM GOD El wi kom. Kom sie mwet ku ac pulaik!”
13 Na Gideon el fahk nu sel, “Oasr sie ma nga kena siyuk sum. LEUM GOD El fin wi kut, efu ku ma inge sikyak ouinge nu sesr— Pia sruhk ma wowo mwet matu lasr meet ah tuh srumun nu sesr mu LEUM GOD El tuh oru wo nu selos ke El tuh usalosme

liki acn Egypt ah— Pacl inge LEUM GOD El siskutla ac filikuti ye poun mwet Midian inge."

14 Na LEUM GOD El fahk nu sel Gideon, "Fahsrot ke ku lom kewa, ac molela mwet Israel liki mwet Midian. Nga pa supwekom uh."

15 Ac Gideon el topuk ac fahk, "O LEUM GOD, nga ac molela Israel fuka— Ota luk uh pa munas emeet ke sruf lal Manasseh, ac nga pa pilasr emeet in sou luk uh."

16 LEUM GOD El fahk nu sel, "Kom ku in oru mweyen nga ac fah kasrekom. Kom ac fah itungya mwet Midian inge arulana fisrasr, oana in mwet sefanna."

17 Ac Gideon el topuk, "Nga fin ohi sum, nga siyuk tuh kom in ase sie mwe akul in akpwayeye lah kom pa LEUM GOD.

18 Nunak munas, nikmet som nwe ke nga use kutu mwe mongo nu sum."

Na lipufan sac fahk, "Nga ac mutana nwe ke kom foloko."

19 Na Gideon el som nu in lohm sel ah, ac akmolyela nani fusr soko, ac el eis sie bushel in flao ac munanla bread wangin mwe pulol kac. El sang ikwa sac nu in fotoh se ac sup ah nu in tup se, ac use ma inge nu yurin lipufan lun LEUM GOD su muta ye sak oak soko ah, ac el sang nu sel tuh elan mongo.

20 Ac lipufan sac fahk nu sel, "Filiya ikwa ac bread an fin eot se inge, ac okoaung sup an nu fac." Gideon el oru oana.

21 Na lipufan lun LEUM GOD el asroela sak soko oan inpaol ah, ac pusralla ikwa ac bread inge ke mutun sak soko ah. Na e se sikyak ke eot sac twe esukak ikwa ac bread inge. Na lipufan sac wanginla.

22 Ke ma inge Gideon el akilen lah lipufan lun LEUM GOD pa el liye ah. Na Gideon el sangeng ac fahk, "O LEUM GOD Fulat, nga liye na pwaye lipufan lom — kut angetani sie sin sie!"

23 A LEUM GOD El fahk nu sel, "Misla nu sum, ac nikmet sangeng. Kom ac fah tia misa."

24 Ac Gideon el etoak sie loang nu sin LEUM GOD in acn sac, ac el pangon loang sac "LEUM GOD El Misla." (Loang se inge srakna oan Ophrah nwe misenge. Acn sac ma lun ota lal Abiezer.)

25 In fong sacna LEUM GOD El fahk nu sel Gideon, "Eis cow mukul nutin papa tomom an, ac soko pac ma yac itkosr matwa, ac kunausya loang lun Baal su papa tomom el orala, ac pakpakiya ma sruloala kacl god Asherah, su ma oanna siska an.

26 Etoak sie loang na wowo an nu sin LEUM GOD lom fin tohktok se inge. Ac eis cow soko aklukwa ma yac itkosr an, ac oru sie kisa firir an kac, ac etongkin kutkut in sak ma kom pakpakiya ke ma sruloala kacl Asherah."

27 Na Gideon el eis mwet singoul sin mwet kulansap lal ac oru oana ma LEUM GOD El fahk nu sel. El arulana sangeng sin sou lal ah, ac sin mwet in siti uh, pwanang el kofla oru ma inge ke len, a el oru ke fong.

28 Ke mwet in siti uh toang tukakek in lotu tok ah, elos liye tuh loang lal Baal ac ma sruloala kacl Asherah ah musalsalu, ac cow soko aklukwa ah kisakinyuk tari fin loang se su musaiyukyak.

29 Mwet uh asiyuki sie sin sie ac fahk, "Su oru ma se inge?" Elos suk nwe konauk tuh na Gideon, wen natul Joash, pa oru ma sac.

30 Na elos fahk nu sel Joash, "Use wen nutum nu inge tuh kut in unilya! El kunausla loang lal Baal ac pakpakiya ma sruloala lal Asherah su oan siska."

31 Ac Joash el fahk nu selos su tuku in lainul, "Ya kowos ac welul Baal lac— Ya kowos ac eis acn sel— Kutena mwet fin welul, el ac fah anwuki meet liki lututang. Baal el fin sie god, lela elan sifacna molella. Ma lal pa loang se ma kunausyukla ah."

32 Tukun pacl se inge, pangpang Gideon “Jerubbaal,”* ke sripen Joash el fahk mu,
“Lela Baal elan sifacna molella. Ma lal pa loang se ma kunausyukla ah.”
33 Na mwet Midian, mwet Amalek, ac mwet yen mwesis uh elos toeni, ac fahsr sasla
Infacl Jordan ac tulokunak lohm nuknuk selos ke Infahlfal Jezreel.
34 Ngunin LEUM GOD tuku nu facl Gideon, ac el ukya mwe ukuk uh in pangon
mwet in ota lal Abiezer tuh elos in fahsr tokol.
35 El supwala mwet utuk kas in fahsr sasla acn lun mwet Manasseh Roto ac mwet
Manasseh Kutulap kewa elos in tuku fahsr tokol. El supwala pac mwet utuk kas nu
sin sruf lal Asher ac Zebulun ac Naphtali, na elos tuku pac welul.
36 Na Gideon el fahk nu sin LEUM GOD, “Kom fahk mu kom suleyula tuh kom in
orekmakinyu in molela mwet Israel.
37 Liye, nga ac filiya kutu unen sheep fin fohk uh in nien kulkul wheat uh. Lututang
nga fah liye, fin oasr aunfong ke unen sheep uh a wangin fin fohk uh, na nga fah etu
lah pwaye kom ac orekmakinyu in molela mwet Israel.”
38 Na sikyak oana ma el siyuk ah. Ke Gideon el toang tukakek in lotu tok ah, el
fulala unac sac na kof kac ah nwakla pol se.
39 Na Gideon el fahk nu sin God, “Nikmet mulat sik, mweyen nga ke fahkak pac sie
ma. Nunak munas, lela nu sik tuh nga in srike siyuk sie pac ma ke unen sheep uh.
Ke pacl se inge, oru tuh unen sheep uh in pao, ac fin fohk uh in sroksrok.”
40 Ke fong sac God El oru oana. Ke lututang ah unen sheep sac pao na, a fin fohk
uh sroksrok ke aunfong.

7

Gideon El Kutangla Mwet Midian

1 Sie len ah Gideon ac mwet lal nukewa toang tukakek ac tulokinya lohm nuknuk
selos sisken Unon in Kof Harod. Ac mwet Midian elos muta infahlfal uh nu epang in
Eol Moreh.
2 LEUM GOD El fahk nu sel Gideon, “Mwet ma wi kom inge arulana pusla nu ke
kutangla se nga ac sang nu selos fin mwet Midian inge. Sahp ac tuh oru elos nunku
mu elos sifacna pa oru kutangla se inge, ac elos tiana akilenyu kac.
3 Fahk nu sin mwet an, ‘Fin oasr mwet sangeng, in folokla nu yen selos an, ac kut
ac mutana in acn se inge ke Fineol Gilead.’ ” Na tausin longoul luo selos folokla, ac
tausin singoul na muta.
4 Na LEUM GOD El sifil fahk nu sel Gideon, “Srakna pusla mwet an. Pwanulosla nu
infacl ah, ac nga ac fah sraclik mwet an we. Nga fin fahk mu mwet se ac fal in wi,
na el wi. Ac nga fin mu mwet se tia fal in wi, na el tia wi.”
5 Na Gideon el usya mwet uh nu infacl ah. Ac LEUM GOD El fahk nu sel, “Srela
mwet nukewa ma nim kof ke lohulos oana kosro ngalngul uh liki mwet nukewa su
sikukmutunte ke elos nim kof an.”
6 Oasr mwet tolfoko na su yucukak kof inpaolos ac nim ke lohulos, a mwet saya
nukewa elos sikukmutunte ac nim kof.
7 Na LEUM GOD El fahk nu sel Gideon, “Nga ac fah molikomla ac sot kutangla nu
sum fin mwet Midian inge ke mwet tolfoko na ma nim kof ke lohulos inge. Fahkang
mwet nukewa saya an in som nu yen selos an.”
8 Na Gideon el supwala mwet Israel nukewa nu yen selos an, sayen mwet tolfoko su
el sap in orani mwe mongo ac mwe ukuk nukewa ma oasr. Mwet Midian elos muta
ke infahlfal se oan ten ah.
9 In fong sac LEUM GOD El sapkin nu sel Gideon, “Tuyak ac mweunelos in nien
aktuktuk lalos an. Nga sot kutangla nu sum.

---

* **6:32** ***Jerubbaal:*** kalmen ine se inge ke kas Hebrew pa “Lela Baal elan sifacna molella.” **7:3** Dut 20:8

10 Tusruk kom fin sangeng in lainulos, kom ac mwet kulansap se lom an Purah
tufokla nu nien aktuktuk lalos an.
11 Kom ac fah lohng ma elos srumun an, ac ke kom ac lohng an kom ac fah kui ac
pulaik in lainulos." Na Gideon ac mwet kulansap se lal inge, Purah, eltal oatula nu
sisken nien aktuktuk lun mwet lokoalok lalos.
12 Mwet Midian, mwet Amalek, ac mwet forfor yen mwesis elos oalik infahlfal uh
oana pusiyen locust, ac pusiyen camel natulos pus oana puk weacn uh.
13 Ke Gideon el sun acn ma mwet lokoalok inge aktuktuk we, el lohng sramsram
lun sie mwet ke el srumun mweme se lal nu sin kawuk se lal. El fahk ouinge, "Nga
mweme mu srukwal in bread barley se ipipme nu nien aktuktuk sesr uh twe tukya
sie lohm nuknukuh. Na lohm sac ikori ac oankiyuki infohk uh."
14 Na kawuk se lal ah fahk, "Cutlass nutin mwet Israel se pa ingan — Gideon, wen
natul Joash! Pa inge kalmen mweme sacn, wangin pac sie kalmac saya! God El sang
kutangla nu sel Gideon fin mwet Midian ac mwet mweun wiasr nukewa!"
15 Ke Gideon el lohng mweme se lun mwet se inge, ac kalmen mweme sac, el
sikukmutunteyak ac alu nu sin LEUM GOD. Na el folokla nu nien aktuktuk lun mwet
Israel ac fahk, "Tukakek! LEUM GOD El asot kutangla nu suwos fin mwet mweun lun
Midian!"
16 El kitalik mwet tolfoko lal inge nu ke u tolu, ac sang nu sin kais sie mwet sie mwe
ukuk ac pisin sufa soko ma fulack firir soko oan loac.
17 Ac el fahk nu selos, "Ke pacl se nga ac sun sisken nien aktuktuk lalos, kowos
liyeyu ac oru oana ke nga ac oru uh.
18 Ke pacl se nga ac u luk uh ac ukya mwe ukuk uh, na kowos ukya mwe ukuk an
ac raunela nien aktuktuk lalos an, ac sasa ac fahk, 'Kut oru ma inge ke Inen LEUM
GOD ac ke inel Gideon!' "
19 Ac Gideon ac mwet siofok lal elos tuku nu nien aktuktuk uh meet kutu liki
infulwen fong, tukunna mwet soan we ah ayaol. Na elos ukya mwe ukuk ac fukul
pisin sufa elos us uh.
20 Ac u luo saya ah elos oru oapana. Elos sruok fulack firir lalos uh in lac paolos
lasa, ac mwe ukuk uh ke lac po layot, ac sasa. Elos wowoyak fahk, "Cutlass uh ma nu
sin LEUM GOD ac nu sel Gideon!"
21 Mwet nukewa tu raunela nien aktuktuk lun mwet lokoalok, ac mwet lokoalok
elos wowo ac kaing.
22 Ke mwet lal Gideon inge tuh uk mwe ukuk tolfoko natulos, LEUM GOD El oru
tuh mwet lokoalok inge in sifacna forani aacnwuki ke cutlass natulos. Elos kaing ke
inkanek nu Zarethan nwe ke elos sun acn Beth Shittah, ke siti lun Abel Meholah su
apkuran nu Tabbath.
23 Na suliyukme mwet in sruf lal Naphtali, ac sruf lal Asher, ac sruf luo lun Manasseh
kewa, ac elos ukwe mwet Midian inge.
24 Ac Gideon el supwala mwet utuk kas in som sasla fineol in facl Ephraim ac fahk,
"Tufoki ac mweuni mwet Midian. Kowos kosrala acn ke Infacl Jordan nwe sun acn
Bethbarah, mwet Midian inge in tia tupalla." Na mwet Ephraim elos toeni ac kosrala
Infacl Jordan nwe sun acn Bethbarah.
25 Mwet Israel elos sruokya mwet kol luo lun mwet Midian, Oreb ac Zeeb. Elos
unilya Oreb sisken eot lulap pangpang Eot lal Oreb. Ac elos unilya Zeeb ke Nien Fut
Wain lal Zeeb. Na elos sifilpa ukwe mwet Midian. Ac elos use sifal Oreb ac sifal Zeeb
nu yen Gideon el muta we kutulap in Infacl Jordan, ac sang nu sel.

8

Foloksak Ac Kutangla Lal Gideon

1 Na mwet Ephraim elos fahk nu sel Gideon, “Efu ku kom tia pangon kut ke kom
som mweuni mwet Midian? Efu kom ku orekut ouinge?” Elos arulana multikin nu
sel Gideon.
2 Na el fahk nu selos, “Ma nga tuh orala tia apkuran nu ke ma kowos orala. Finne
ma na srisrik kowos mwet in sruf lal Ephraim orala an, yohk liki na ma nukewa mwet
in ota lal Abiezer elos orala.
3 Saya pacna, ke ku lun God kowos tuh uniya leum luo lun mwet Midian ah, Oreb
ac Zeeb. Mea nga tuh orala yohk liki ma kowos orala inge?” Ke el fahkla ma inge,
elos tila toasr sel.
4 In pacl se inge, Gideon ac mwet tolfoko lal ah tuku nu Infacl Jordan ac fahsr
alukela. Elos arulana totola, tusruktu elos srakna ukwe mwet lokoalok lalos.
5 Ke elos sun acn Sukkoth, Gideon el fahk nu sin mwet in acn sac, “Nunak munas,
sang kutu bread an nu sin mwet luk inge. Elos arulana totola, ac nga srakna ukwe
tokosra luo lun mwet Midian: Zebah ac Zalmunna.”
6 Na mwet kol lun acn Sukkoth elos fahk nu sel, “Efu ku kut in sang mongo nu sin
mwet mweun lom an? Kom soenna sruokilya Zebah ac Zalmunna.”
7 Na Gideon el topuk nu selos, “Fin ouingan, LEUM GOD El fin ase Zebah ac
Zalmunna nu inpouk, nga ac fah use kokul ac mah fakfuk yen mwesis uh ac sang
sringil kowos.”
8 Na Gideon el som nu Penuel ac ngisre mwet we oana ke el tuh ngisre mwet
Sukkoth ah, ac mwet we elos topkol oapana mwet Sukkoth ah.
9 Na Gideon el fahk nu sin mwet Penuel, “Ke nga ac kutangla foloko, nga ac
kunausya tower se inge!”
10 Zebah ac Zalmunna eltal muta in acn Karkor wi mwet mweun laltal. Siofok
longoul tausin mwet mweun lalos misa, ac singoul limekosr na tausin srakna moul.
11 Gideon el ut sisken yen mwesis kutulap in Nobah ac Jogbehah, ac mweuni mwet
lokoalok lalos inge in lukma.
12 Zebah ac Zalmunna, tokosra luo lun mwet Midian, elos kaing, tusruktu Gideon
el ukwaltal ac sruokoltal uh, na mwet mweun nukewa laltal ah fohsak.
13 Ke Gideon el folok liki mweun ah, el ut ke Innek In Utyak Nu Heres.
14 In pacl se inge el sruokya mwet fusr Sukkoth se ac siyuk inen mwet kol lun acn
Sukkoth. Na mwet fusr sac simusla inen mwet itngoul itkosr ac sang nu sel Gideon.
15 Na Gideon el folokla nu yurin mwet Sukkoth ac fahk, “Kowos esam ke kowos tuh
srunga kasreyu? Kowos tuh fahk mu kowos ac tia ase mwe mongo nu sin mwet luk
inge, ke sripen nga soenna sruokilya Zebah ac Zalmunna. Liye, eltal a inge!”
16 Na el eis kokul ac mwe fakfuk in acn mwesis uh sang akkeokye mwet kol lun
Sukkoth.
17 El oayapa kunausya tower in acn Penuel ac uniya mwet we.
18 Na Gideon el siyuk sel Zebah ac Zalmunna, “Fuka luman mwet komtal tuh uniya
in acn Tabor ah?”
Eltal topuk nu sel ac fahk, “Elos oana kom. Elos nukewa oana luman wen nutin
tokosra uh.”
19 Na Gideon el fahk, “Elos ma wiuk, ma nutin nina kiuk ah. Nga fulahk nu sumtal,
komtal funu tia onelosi, nga lukun tia pac uni komtal uh.”
20 Na el forang nu sel Jether, wen se omeet natul ah, ac fahk, “Oneltalu!” Tusruktu
tulik sac tiana faisak cutlass natul ah, mweyen el srakna fusr, oru el sangeng.
21 Na Zebah ac Zalmunna fahk nu sel Gideon, “Fahsru sifacna unikuti. Fal sie mukul
in orekma in mukul.” Na Gideon el oneltalu, ac eisla mwe naweyuk liki inkwawen
camel natultal ah.
22 Tukun ma inge, mwet Israel elos fahk nu sel Gideon, “Kom in leum facsr — kom
ac fwil nutum an — mweyen kom molikutla liki mwet Midian.”

8:3 Psa 83:11

23 Ac Gideon el fahk nu selos, “Nga ac fah tia leum fowos, oayapa wen nutik ac fah
tia leum fowos. LEUM GOD El fah leum fowos.”
24 Na el sifilpa fahk, “Nga ke siyuk ma se suwos. Kais sie suwos in ase nu sik yaring
ma kowos eisla sin mwet Midian.” (Mweyen mwet Midian elos oana mwet forfor yen
mwesis wialos uh, elos sracsra yaring.)
25 Ac elos topuk nu sel, “Kut insewowo in asot ma inge nu sum.” Elos laknelik
nuknuk se, ac kais sie selos sang ma oasr sel.
26 Toasriyen yaring gold ma orekeni inge yohk liki paun angngaul, sayen na mwe
naweyuk ac walwal ac nuknuk sroninmutuk lun tokosra luo ah, ku mwe yun ke
kwawen camel natultal ah.
27 Na Gideon el orala sie ma sruloala ke gold ma el eisani inge, ac el filiya in acn
sel sifacna, Ophrah. Mwet Israel nukewa elos forla liki God, ac elos som ac alu nu ke
ma sruloala se inge, su kwasrip se nu sel Gideon ac sou lal.
28 Ouinge mwet Israel elos kutangla mwet Midian, ac mwet Midian elos tia sifil orek
lokoalok nu selos. Acn Israel muta in misla ke lusen yac angngaul, nwe ke pacl se
Gideon el misa.

Misa Lal Gideon

29 Gideon el folokla nu in acn sel ac muta we.
30 Oasr wen itngoul natul, mweyen pus mutan kial.
31 Oasr pac mutan kulansap se kial in acn Shechem, ac el oswela pac wen se nu sel
Gideon, ac Gideon el sang inel Abimelech.
32 Gideon, wen natul Joash, el misa ke el arulana matu, ac elos piknilya yurin papa
tumal in acn Ophrah, acn sin ota lal Abiezer.
33 Tukun Gideon el misa, mwet Israel elos sifilpa forla liki God ac alu nu sin Baal.
Elos eisal Baal-lun-Wuleang* tuh elan god lalos.
34 Elos tia sifil kulansap nu sin LEUM GOD lalos, su tuh molelosla liki mwet lokoalok
nukewa lalos su raunelosla.
35 Ac elos tia pac akilen sou lal Gideon ke orekma wo puspis el tuh oru nu selos ah.

9

Abimelech

1 Abimelech, wen natul Gideon, el som nu Shechem, yen sou lun nina kial ah muta
we, ac fahk nu selos
2 elos in siyuk sin mwet Shechem, “Pia kac ma wo suwos: wen itngoul kewa natul
Gideon in mwet kol lowos, ku siena selos in leum fowos? Esam lah Abimelech el sou
na pwaye lowos.”
3 Sou lun nina kial Abimelech elos aolul in sramsramkin ma inge yurin mwet
Shechem, na mwet Shechem elos wotela mu elos ac eisal Abimelech tuh elan mwet
kol lalos, mweyen el sou na pwaye lalos.
4 Elos sang ipin silver itngoul liki tempul lal Baal-lun-Wuleang nu sel Abimelech,
na el sang moli kutu mwet lusrongten in acn we tuh elos in welul.
5 Ac el som nu in acn sin papa tumal ah in acn Ophrah, ac uniya tamulel itngoul
wial fin sie eot lulap. Tusruktu Jotham, su srik emeet natul Gideon, el mukena tia
anwuki, ke sripen el wikla.
6 Na mwet nukewa in Shechem ac Bethmillo elos toeni ac som nu sisken sak oak
mutal in acn Shechem, ac oru tuh Abimelech elan tokosra lalos.

Sie Pupulyuk Ke Sak

* **8:33** ***Baal-lun-Wuleang:*** Inen god se mwet Shechem elos alu nu se; liye pac 9:4, 46.

7 Ac ke Jotham el lohng ma inge el som fanyak nu fin mangon Eol Gerizim ac wowoyak ac fahk nu selos, “Porongeyu, kowos mwet in Shechem, ac sahp God El ac fah porongekowos!
8 Sie pacl ah, sak nukewa som ac suk soko sak in tuh tokosra lalos. Elos fahk nu sin sak olive, ‘Kom fah tokosra lasr.’
9 Sak olive el topuk ac fahk, ‘Nga fin leum fowos, na enenu ngan tila orek oil, su mwe akfulatye god uh ac mwet uh.’
10 Na sak inge elos sifil som ac fahk nu sin sak fig, ‘Fahsru tuh kom in tokosra lasr.’
11 Ac sak fig el topuk ac fahk, ‘Nga fin leum fowos, na enenu ngan tia sifil isus fahko emwem ac wo.’
12 Na sak inge elos sifil som ac fahk nu sin oa in grape soko, ‘Fahsru tokosrala lasr.’
13 Na oa soko ah topuk ac fahk, ‘Nga fin leum fowos, na enenu ngan tila orek wain, su mwe akpwarye god uh ac mwet uh.’
14 Na sak inge sifil som ac fahk nu sin kokul, ‘Fahsru tokosrala lasr.’
15 Na kokul el topuk ac fahk, ‘Fin pwaye kowos lungse tuh nga in tokosra lowos, fahsru ac muta ye lulik. Kowos fin tia, na e ac fah sikyak ke ma fakfuk keik uh ac esukak sak cedar nukewa in acn Lebanon.’ ”
16 Na Jotham el sifilpa fahk, “Inge, ke kowos sulella Abimelech tuh elan tokosra lowos, ya kowos oru ke nunak na pwaye lowos? Ya kowos akfulatye orekma wo ma Gideon el oru nu suwos, ac oru wo nu sin sou lal?
17 Esam lah papa tumuk el tuh mweun keiwos. El pilesrala moul lal sifacna in molikowosla liki poun mwet Midian.
18 Na misenge kowos forla lain sou lun papa tumuk. Kowos uniya wen itngoul natul fin eot sefanna. Na ke na sripen Abimelech el ac ma wiowos, mweyen el wen natul Gideon ac mutan kulansap se kial, na kowos oral tuh elan tokosra lun acn Shechem.
19 Inge, fin ma kowos oru misenge nu sel Gideon ac sou lal an kowos oru ke inse pwaye ac wo, na lela kowos in engan kacl Abimelech, ac lela tuh elan engan pac keiwos.
20 A fin tia pwaye, lela e in sikyak kacl Abimelech ac esukak mwet Shechem ac mwet Bethmillo. Oayapa lela e in sikyak yurin mwet Shechem ac mwet Bethmillo ac esukulak Abimelech.”
21 Na Jotham el kaingla nu Beer ac muta we, mweyen el sangeng sel Abimelech, tamulel lal ah.
22 Abimelech el kol acn Israel ke yac tolu.
23 Na God El oru tuh mwet Shechem ac Abimelech in asrungai, na mwet Shechem elos tuyak lainul Abimelech.
24 Ma inge sikyak in akfalye ma koluk ma Abimelech ac mwet Shechem elos tuh oru nu sin wen itngoul natul Gideon ma elos uniya ah.
25 Mwet Shechem elos sap kutu mwet lalos in som wikla fin mangon eol uh tuh elos in sruokilya Abimelech, ac mwet inge elos pisre ma lun mwet nukewa su forfor in acn sac. Pweng ke ma inge sonol pac Abimelech.
26 Inge, Gaal wen natul Ebed, ac mwet lel elos tuku nu Shechem, ac mwet Shechem elos filiya lulalfongi lalos facl.
27 Elos nukewa illa nu in ima uh ac eisani grape, elos orala nu ke wain, ac orek engan. Na elos utyak nu in tempul lun god lalos, ac mongo ac nimnim we ac aksruksrukel Abimelech.
28 Ac Gaal el fahk, “Ku kut mwet fuka in acn Shechem inge? Efu ku kut in orekma nu sel Abimelech? Ku su win el uh? Ya tia ma natul Gideon? Zebul el orekma nu sel, tusruktu efu ku kut in kulansupwal? Kowos in orekma na nu sel Hamor, mwet matu lowos su el pa sifen ota lowos uh!

29 Nga ke in nga pa kol mwet inge! Nga lukun lusulla Abimelech! Nga lukun sap
elan akola mwet mweun lal ac ilme kut in mweun."
30 Ke Zebul, mwet kol lun siti sac, el lohng kas lal Gaal inge, el arulana kasrkusrak
kac.
31 El supwala mwet utuk kas nu yorol Abimelech nu in Arumah ac fahk, "Gaal, wen
natul Ebed, ac tamulel lal elos tuku nu Shechem ac oru eltal in tia lela kom in utyak
nu in siti uh.
32 Inge kom ac mwet lom an tuku ke fong ac wikwik in imae soano.
33 Ke lututang, ke faht uh tufahna takak, kom tuyak ac lain siti uh. Ac Gaal ac mwet
lal fin illa in mweun, kom fah oneltalla nufon!"
34 Na Abimelech ac mwet lal nukewa elos tuku ac wikwik sisken acn Shechem in
fong ah — elos kitakatelik nu ke u akosr.
35 Na ke Abimelech ac mwet lal elos liye ke Gaal el illa tu ke nien utyak nu in siti
uh, Abimelech ac mwet lal elos tuyak liki acn elos wikwik we uh.
36 Ke Gaal el liye mwet inge, el fahk nu sel Zebul, "Ngetla liye! Mwet pa tufoki fineol
an me!"
Zebul el fahk, "Mo, tia mwet. Lullul in eol uh pa kowos liye an."
37 Na Gaal el sifilpa fahk, "Liye, mwet pa tuku fineol an me ingan, ac sie u ah tuku
ke innek soko sisken sak oak ma mwet susfa muta we ah!"
38 Na Zebul el fahk nu sel, "Pia kusen tungak lom ah inge? Kom pa tuh fahk mu, 'Su
win Abimelech uh ku kut in orekma nu sel?' Pa ingan mwet ma kom tuh aksruksruki
ah. Fahla mweunelos."
39 Na Gaal el us mwet Shechem ac som mweunel Abimelech.
40 Abimelech el mutawauk ukwal Gaal, ac el kaing. Pukanten mwet kinet ke inkanek
ah, som na nwe sun mutunpot in siti ah.
41 Abimelech el muta in acn Arumah, ac Zebul el lusulla Gaal ac tamulel lal ah liki
acn Shechem, tuh elos in tia muta we.
42 In len tok ah Abimelech el lohngak lah mwet Shechem inge elos pwapa in som
nu in ima ah.
43 Na el eis mwet lal ac kitalik nu ke u tolu, na elos wikwik in imae soano mwet ah.
Ke Abimelech el liye ke mwet inge ilme liki siti uh, el tuyak liki nien wikwik uh ac
onelosla.
44 Ke Abimelech ac u se lal ah yuyak in taran mutunpot in siti uh, u luo ngia elos
mweuni mwet su muta in ima ah, ac onelosla nufon.
45 Mweun uh orek ke len nufon sac. Abimelech el sruokya siti sac ac onela mwet
we. El kunausya siti sac ac afinya fin fohk uh ke sohl.
46 Ke mwet kol lun acn Shechem su muta ke tower lun mwet mweun ah elos lohng
ke ma inge, elos suk nien wikla ku lalos ke tempul lal Baal-lun-Wuleang.
47 Ke Abimelech el lohng lah mwet inge elos wikwik in acn sac,
48 na el ac mwet lal elos fanyak nu Fineol Zalmon. El eis tula soko ac pakela lesak
se ac filiya finpisal, ac fahk nu sin mwet lal elos in oru oana.
49 Ouinge mwet nukewa elos pakela kais sie lesak lalos ac fahsr tokol Abimelech.
Elos yolsani lesak uh ke acn in wikla ku sac, ac esukak. Mwet uh mutana loac, ac elos
nukewa misa — sahp oasr sie tausin mukul ac mutan we.
50 Na Abimelech el som nu Thebez, kuhlusya acn we ac sruokya.
51 Oasr sie tower na ku in acn se inge, ac mwet nukewa in acn sac, mukul ac mutan
ac mwet kol lalos, elos kaing nu we. Elos sifacna lakelosi ac fanyak nu fin mangon
tower sac.
52 Ke Abimelech el tuku nu ke tower sac tuh elan sruokya, el kalukyang nwe ke
srungul uh tuh elan esukak.
53 Na sie mutan el sisya eot in ilil na lulap se nu fin sifal twe foklalik ahlunsifal.

9:53 2 Sam 11:21

54 Na Abimelech el sulaklak pangonma mwet fusr se su us mwe mweun natul ah,
ac fahk, “Faisak cutlass nutum an ac uniyuwi, tuh nga tia lungse mwet in fahk mu
mutan se pa uniyuwi uh.” Na mukul fusr sac faksilya ke cutlass natul ah, na el misa.
55 Ke mwet Israel elos liye lah Abimelech el misa, elos folokelik nu acn selos.
56 Ouinge God El folokin nu sel Abimelech ma koluk se el tuh oru nu sin papa tumal
ke el tuh uniya tamulel itngoul wial ah.
57 Ac God El oayapa folokin ma koluk lun mwet Shechem nu faclos sifacna, fal nu
ke ma Jotham, wen natul Gideon, el fahk ke el selngawelos ah.

10

Tola

1 Tukun misa lal Abimelech, Tola, wen natul Puah su ma natul Dodo, el tuyak in
aksukosokyela mwet Israel. El mwet in sruf lal Issachar ac el muta in acn Shamir
infulan eol in Ephraim.
2 El kol mwet Israel ke lusen yac longoul tolu. Na el misa, ac pukpuki el in acn
Shamir.

Jair

3 Tokol Tola, Jair, sie mwet Gilead, el kol mwet Israel yac longoul luo.
4 Oasr wen tolngoul natul, ac oasr donkey tolngoul natulos elos kasrusr fac. Oasr
siti tolngoul selos in acn Gilead, ac siti inge srakna pangpang siti sel Jair.
5 Jair el misa, ac pukpuki el in acn Kamon.

Jephthah

6 Mwet Israel elos sifilpa oru ma koluk ye mutun LEUM GOD ke elos alu nu sin Baal
ac Astarte, oayapa god lun mwet Syria, mwet Sidon, mwet Moab, mwet Ammon, ac
mwet Philistia. Elos forla liki LEUM GOD ac tia sifil alu nu sel.
7 Na LEUM GOD El kasrkusrakak sin mwet Israel, ac El eisalosyang nu inpoun mwet
Philistia ac mwet Ammon.
8 Ke lusen yac singoul oalkosr mwet inge elos akkeokye ac akongoiya mwet Israel
su muta in facl lun mwet Amor kutulap in Infacl Jordan in acn Gilead.
9 Na mwet Ammon elos fahsr sasla Infacl Jordan ac mweuni pac mwet in sruf
lal Judah, sruf lal Benjamin, ac sruf lal Ephraim. Ouinge mwet Israel elos muta in
ongoiya lulap.
10 Mwet Israel elos wowoyak nu sin LEUM GOD ac fahk, “Kut orekma koluk ye
motom ke kut forla liki kom, God lasr, ac alu nu sin Baal.”
11 Pa inge ma LEUM GOD El fahk nu selos, “Mwet Egypt, mwet Amor, mwet Ammon,
mwet Philistia,
12 mwet Sidon, mwet Amalek, ac mwet Maon elos akkeokye kowos in pacl somla,
ac kowos tuh wowoyak nu sik. Ya nga tuh tia molikowosla lukelos?
13 A kowos tuh forla likiyu ac alu nu sin god saya. Ke ma inge, nga ac fah tia sifil
moli kowos.
14 Fahla ac wowoyak nu sin god kowos sulela ingan. Lela elos in moli kowos ke
pacl kowos sun ongoiya.”
15 A mwet Israel elos fahk nu sin LEUM GOD, “Pwaye, kut orekma koluk. Oru
kutena ma kom lungsum in oru nu sesr, tusruktu nunak munas, molikutla misenge.”
16 Na elos sisla god lun mutunfacl saya su elos tuh alu nu se, ac elos alu nu sin
LEUM GOD. Na El arulana pakomutalos mwet Israel, lah elos muta in ongoiya lulap.
17 Na mwet Ammon elos akoo in mweuni mwet Israel, ac elos tulokunak lohm
nuknuk selos in acn Gilead. Mwet Israel elos fahsreni ac muta in acn Mizpah in acn
Gilead pacna.

18 Na mwet kol lun mwet Israel in kais sie sruf elos asiyuki sie sin sie ac fahk, “Su ac fah mwet kol lasr ke mweun se inge lain mwet Ammon? Mwet se na ma ac kol mweun se inge, el pa ac kol mwet nukewa in acn Gilead.”

11

1 Jephthah el sie mwet mweun Gilead su ku ac pulaik. Nina kial uh sie mutan kosro su eis molin kosro lal, ac papa tumal pa Gilead.
2 Oasr pac wen natul Gilead sin mutan kial ah, na ke tulik mukul inge matula elos lusulla Jephthah liki lohm sin papa tumalos ac fahk, “Kom ac fah tia usrui kutena ma lun papa tumasr, mweyen kom ma nutin siena mutan.”
3 Na Jephthah el kaingla liki tamulel lal ac som muta in acn Tob. Ac ke el muta we, un mwet lusrongten se tuku nu yorol ac welul forfor in acn sac.
4 Tok kutu, na mwet Ammon elos tuku in mweuni mwet Israel.
5 Ke ma inge sikyak ah, mwet kol lun acn Gilead elos som in folokunulma Jephthah liki acn Tob.
6 Elos fahk nu sel, “Fahsru kol kut, tuh kut in ku in mweuni mwet Ammon.”
7 A Jephthah el fahk nu selos, “Kowos tuh lisyula liki lohm sin papa tumuk ke sripen kowos tuh arulana srungayu. Na efu kowos ku sukyu inge ke kowos sun ongoiya?”
8 Elos fahk nu sel Jephthah, “Kut sifilpa foroht nu sum inge mweyen kut lungse kom in wi kut mweuni mwet Ammon, ac kol mwet Gilead nukewa.”
9 Jephthah el topuk ac fahk, “Kowos fin folokinyu nu yen sik tuh nga in mweuni mwet Ammon, ac LEUM GOD El fin ase kutangla nu sik, na nga fah mwet kol lowos.”
10 Ac elos topuk ac fahk, “Kut insese ke ma kom fahk an, ac LEUM GOD El mwet loh lasr.”
11 Na Jephthah el wi mwet kol lun mwet Gilead inge, ac mwet uh elos akfulatyal ac oru tuh elan mwet kol lalos ac leum faclos. Ac Jephthah el fahkak nunak lal nukewa ye mutun LEUM GOD in acn Mizpah.
12 Na Jephthah el supwala mwet utuk kas nu yurin tokosra lun mwet Ammon ke kas se inge, “Sripa fuka se kom tuku lain kut kac an— Efu kom utyak nu in acn sesr uh?”
13 Ac tokosra lun mwet Ammon el topuk mwet utuk kas lal Jephthah ac fahk, “Ke mwet Israel elos tuku liki acn Egypt elos tuku twe eisla facl sik, mutawauk ke Infacl Arnon fahla nwe Infacl Jabbok ac sun Infacl Jordan. Inge kowos enenu in folokonma acn inge nufon ke misla.”
14 Na Jephthah el sifil supwala mwet utuk kas nu yurin tokosra lun mwet Ammon,
15 ke kas se inge, “Tia pwaye lah mwet Israel elos eisla facl Moab ku facl Ammon.
16 Pa inge ma tuh sikyak ah. Ke mwet Israel elos tuku liki acn Egypt elos fahsr sasla yen mwesis nwe ke elos sun inalok ke Meoa Srusra* ac tuku nu Kadesh.
17 Na elos supwala mwet utuk kas nu yurin tokosra lun mwet Edom in siyuk tuh elan fuhlela elos in fahla sasla facl sel ah. Tuh tokosra sac el tuh tia fuhlela. Na elos siyuk pac sin tokosra lun mwet Moab, tuh el tia pacna lela elos in fahla in acn sel. Ouinge mwet Israel elos mutana in acn Kadesh.
18 Na elos fahsrna ke yen mwesis, ac ut sisken facl Edom ac Moab nwe ke elos sun kutulap in Moab, nu lefahl eir in Infacl Arnon. Elos tui we, tia tupalla Infacl Arnon mweyen pa ingan masrol nu Moab.
19 Na mwet Israel elos supwala mwet utuk kas nu yorol Sihon, tokosra lun mwet Amor in acn Heshbon, ac siyuk elan lela elos in fahsr sasla facl sel nu in acn selos sifacna.

---

* **11:16** ***inalok ke Meoa Srusra:*** misenge pangpang acn se inge Alok Aqaba. **11:17** Oek 20:14–21 **11:18** Oek 21:4 **11:19** 11:19–22; Oek 21:21–24

20 Na Sihon el tia pac lela mwet Israel in fahsr sasla facl sel. El sap mwet mweun
lal nukewa in fahsreni ac muta in acn Jahaz, na elos mweun lain mwet Israel.
21 Tusruktu LEUM GOD lun Israel El oru tuh mwet Israel in kutangulla Sihon ac
mwet mweun lal. Na mwet Israel elos eisla acn nukewa sin mwet Amor su muta in
facl sac tuh in ma lalos.
22 Elos sruokya facl sin mwet Amor nukewa, mutawauk Infacl Arnon su masrol nu
eir, utyak nwe ke Infacl Jabbok layen nu epang, ac liki yen mwesis su masrol kutulap,
fahla nwe ke Infacl Jordan layen nu roto.
23 LEUM GOD lun Israel pa tuh lusak mwet Amor inge ac sang facl sac nu sin mwet
Israel, mwet lal.
24 Ya kom ac srike in sifilpa eis facl se inge tuh in ma lom— Kom ku in sruokya
kutena acn ma Chemosh, god lom, el tuh sot nu sum. A kut, kut ac sruokya acn
nukewa ma LEUM GOD lasr El eisla in ma lasr.
25 Mea, kom nunku mu kom fas lukel Balak, wen natul Zippor, tokosra lun mwet
Moab— Ya oasr pacl Balak el akukuin lain mwet Israel, ku mweun lain kut?
26 Oasr yac tolfoko lac mwet Israel elos sruokya acn Heshbon ac Aroer ac inkul ma
oan raunela, oayapa siti nukewa su oan sisken Infacl Arnon. Efu ku kom tia eisla acn
inge ke pacl na loeloes se ingan?
27 Tia nga pa orekma koluk nu sum uh. Kom pa orekma koluk ke kom mweun
lainyu. Misenge LEUM GOD El ac fah oru nununku lal inmasrlon mwet Israel ac
mwet Ammon."
28 Tusruktu, tokosra lun mwet Ammon el tia lohang nu ke kas inge ma Jephthah el
supwala nu yorol.
29 Na ngunin LEUM GOD tuku nu facl Jephthah. El fahsr sasla in acn Gilead ac
Manasseh, ac folokla nu Mizpah in acn Gilead ac som nu Ammon.
30 Ac Jephthah el orala sie wulela nu sin LEUM GOD ac fahk, "Kom fin oru tuh nga
in kutangla mwet Ammon,
31 na mwet se emeet su ilme liki lohm sik ac sunyu ke nga ac kutangla foloko, nga
ac fah kisakin nu sum, tuh in mwe kisa firir."
32 Ouinge Jephthah el fahla sasla Infacl Arnon in mweuni mwet Ammon, ac LEUM
GOD El sang kutangla nu sel.
33 El tuh mweunelos, mutawauk in acn Aroer fahla rauneak acn Minnith, su oasr
siti longoul we, nwe ke el sun acn Abel Keramim. Mwet puspis anwuki ke mweun se
inge, na mwet Israel elos kutangla mwet Ammon.

Acn Se Natul Jephthah

34 Ke Jephthah el folok nu yen sel in acn Mizpah, acn se natul ah el illa in sonol. El
srital ke sie tambourine ac onsrosro. El tulik sefanna natul, wangin pac tulik saya.
35 Ke Jephthah el liyal el arulana asor ac seya nuknuk lal, ac fahk, "We, acn nutik!
Sripom pa oru ngan pula keok upa nu in ngunik inge! Foroti na pwaye insiuk keim,
mweyen nga tuh orala wulela na ku se nu sin LEUM GOD ac nga tia ku in kunausla!"
36 Ac tulik mutan sac fahk nu sel, "Kom fin orala tari sie wulela nu sin LEUM GOD,
oru nu sik ma kom wulela kac an, mweyen LEUM GOD El tuh kasrekom in foloksak
nu sin mwet lokoalok lom, mwet Ammon uh.
37 Tusruktu, oasr sie ma nga enenu sum: filiyula nga in wi kawuk luk som mutwata
fineol uh malem luo, in asorkin lah nga ac misa tia payuk."
38 Na Jephthah el fahk elan som ke lusen malem luo. Na acn sac wi mutan kawuk
lal elos som nu fineol uh, ac tung mweyen el ac misa ac tia payuk ku isus tulik.
39 Tukun malem luo el foloko nu yurin papa tumal. Jephthah el oru nu sel oana ma
el tuh wulela nu sin LEUM GOD, na mutan sac el misa, tiana payuk.

11:25 Oek 22:1–6 **11:35** Oek 30:2

Pa inge mutaweyen facsin se inge,
40 ma mutan Israel uh ac som liki lohm selos ke lusen len akosr pacl se ke yac nukewa, in asor ac oru mwe esmakin lalos ke acn natul Jephthah, mwet Gilead.

12

Jephthah Ac Mwet Ephraim

1 Mwet Ephraim elos akola in mweun, na elos fahla sasla Infacl Jordan ac som nu Zaphon ac fahk nu sel Jephthah, “Efu ku kom som mweuni mwet Ammon ac tia suli kut? Kut ac esukak lohm sum an nu fom!”
2 Na Jephthah el topuk ac fahk nu selos, “Nga ac mwet luk uh tuh oru alein na yohk se nu sin mwet Ammon, ac kut pangon kowos, tuh kowos tiana tuku kasrekut.
3 Ke nga akilenak lah kowos ac tia kasreyu, nga pilesrala moul luk ac sifacna som ainulos, ac LEUM GOD El ase kutangla nu sik. Na efu ku kowos tuku in mweuniyu misenge?”
4 Ke ma inge Jephthah el pangoneni mwet Gilead nukewa ac elos som mweuni mwet Ephraim ac kutangulosla. (Mweyen mwet Ephraim elos tuh fahk ouinge, “Kowos mwet Gilead su muta in acn Ephraim ac Manasseh, kowos mwet kaing liki kut tari!”)
5 Mwet Gilead elos sruokya acn nukewa ma mwet uh muta ut we in alukela Infacl Jordan, tuh mwet Ephraim elos in kofla kaing ut we. Mwet Ephraim se fin srike in kaingla ac siyuk elan fahla ke sie sin acn inge, na mwet Gilead elos ac siyuk sel, “Kom mwet Ephraim se?” Na el fin fahk mu “Mo,”
6 na elos ac sap elan fahk kas se inge, “Shibboleth.” Tuh el fin fahk “Sibboleth,” (ke sripen mwet Ephraim uh kofla fahkla suwohs kas sac) na mwet Gilead elos ac sruokya mwet sac ac unilya na insacn, ke soko sin inkanek in foroht forma ke Infacl Jordan. Mwet Ephraim angngaul luo tausin pa anwuki in pacl sac.
7 Jephthah el kol mwet Israel ke yac onkosr. Na el misa, ac pukpuki el inkul sel sifacna in acn Gilead.

Ibzan, Elon, Ac Abdon

8 Tokol Jephthah, Ibzan mwet Bethlehem el kol Israel.
9 Oasr wen tolngoul ac acn tolngoul natul. El sang acn natul inge in payuk sin mwet sayen sruf lal uh, ac use mutan fusr tolngoul liki sruf saya in payuk sin wen natul ah. Ibzan el tuh kol mwet Israel ke yac itkosr,
10 na el misa, ac pukpuki el in acn Bethlehem.
11 Tokol Ibzan, Elon mwet Zebulun, el kol mwet Israel ke yac singoul.
12 Na Elon el misa, ac pukpuki el in acn Aijalon in facl sin mwet Zebulun.
13 Tokol Elon, Abdon, wen natul Hillel mwet Pirathon, el kol mwet Israel.
14 Oasr wen angngaul natul, ac wen tolngoul nutin wen natul su kasrusr fin donkey itngoul. El kol mwet Israel ke yac oalkosr.
15 Na Abdon el misa, ac pukpuki el in acn Pirathon in facl sin mwet Ephraim, infulan eol ma mwet Amalek elos muta we.

13

Isusla Lal Samson

1 Mwet Israel elos sifilpa oru ma koluk ye mutun LEUM GOD, ke ma inge LEUM GOD El lela tuh mwet Philistia in leum faclos yac angngaul.
2 In pacl sac oasr sie mwet in siti Zorah su pangpang Manoah, sin sruf lal Dan, ac mutan kial ah el sie mutan talap.
3 Na lipufan lun LEUM GOD sikyang nu sin mutan sac ac fahk, “Soenna oasr tulik nutum mweyen kom talap, tusruktu ac tia paht kom ac pitutu, ac oswela sie wen.

4 Karinganang tuh kom in tia nim wain ku kutena mwe nim ku, ac nik kom kang
kutena mongo ma oal.
5 Na tukun wen se nutum an el isusla, kom in tia kal aunsifal, mweyen len se na ma
el isusla ah fahla el fah sriyukla nu sin God oana sie mwet Nazirite. El pa ac molela
mwet Israel liki inpoun mwet Philistia."
6 Na mutan sac som ac fahk nu sin mukul tumal, "Sie mwet lun God tuku nu yuruk.
Arulana aksangeng lumahl, oana elan sie lipufan lun God. Nga tiana siyuk lah el tuku
ya me, ac el tia pacna fahk inel nu sik.
7 Tusruktu el fahk nu sik lah nga ac fah pitutu ac oswela sie wen. Ac el fahk pac mu
nga in tiana nim wain ku kutena mwe nim ku, ku kang kutena mongo oal, mweyen
tulik sac ac fah sie mwet Nazirite nu sin God ke lusen moul lal nufon."
8 Na Manoah el pre nu sin LEUM GOD ac fahk, "O LEUM GOD, nunak munas, lela
tuh mwet lun God se su kom supwama meet ah in sifil foloko nu yorosr ac fahk nu
sesr lah mea kut ac oru nu sin tulik se inge ke el ac isusla uh."
9 God El oru oana ma Manoah el siyuk ah. Lipufan lun God sifilpa foloko nu yurin
mutan sac ke el muta in ima ah, tusruktu mukul tumal el wangin in pacl sac.
10 Na mutan sac sulaklak som ac fahk nu sin mukul tumal, "Liye, mwet se ma tuh
tuku nu yuruk ah el sifilpa sikyak nu sik!"
11 Manoah el tuyak ac fahsr tukun mutan kial ah, ac ke el sun mwet sac, el siyuk
sel, "Ku kom pa mwet se ma sramsram nu sin mutan kiuk ah?"
Na lipufan sac fahk, "Aok."
12 Na Manoah el fahk, "Na inge, ke pacl se ma kas lom inge akpwayeyeyuk, mea
tulik se inge ac oru? Moul fuka el ac moulkin?"
13 Na lipufan lun LEUM GOD el fahk, "Mutan kiom an el enenu in liyaung ma
nukewa nga fahk nu sel ah.
14 El tia enenu in kang kutena ma su tuku ke fokin grape, ku nim kutena wain, ku
mwe nim ku, ku kang kutena mongo oal. El enenu in oru ma nukewa ma nga sapkin
nu sel ah."
15 Manoah el fahk nu sin lipufan lun LEUM GOD, "Nunak munas, nimet kom sa
som. Soano kut in akmolyela soko nani fusr kom in mongo."
16 Na lipufan lun LEUM GOD el fahk nu sel Manoah, "Kom finne ikolyuwi, nga ac
tia kang mongo kom oru an. Tusruktu kom fin lungse oru, kom kisakin nu sin LEUM
GOD."
17 Na Manoah el fahk, "Su inem an, tuh kut fah ku in akfulatye kom ke pacl se kas
lom inge ac akpwayeyuk."
18 Na lipufan sac el siyuk, "Efu ku kom ke etu inek? Inek sie ine lukma."
19 Na Manoah el eis soko nani fusr ac kutu wheat, ac el kisakin ma inge fin sie eot
nu sin LEUM GOD su oru ma usrnguk.
20 Ke pacl se e sac firiryak liki loang sac, na lipufan lun LEUM GOD el weak firir
sac nu inkusrao. Ke Manoah ac mutan kial ah ngetang liye ma inge, eltal putati ac
faksufi nu infohk uh.
21 Lipufan lun LEUM GOD el tia sifil sikyak nu sel Manoah ac mutan kial ah, na
Manoah el tufah akilenak lah lipufan lun LEUM GOD pa mwet sac.
22 Manoah el fahk nu sin mutan kial ah, "Pwayena lah kut ac misa, mweyen kut
liyalak God!"
23 Na mutan kial ah topuk ac fahk, "LEUM GOD El funu lungse unikuti, El lukun tia
insewowo ke mwe kisa kut orala, ac El lukun tia pac akkalemye ma inge nu sesr, ku
fahkak kas ouinge nu sesr ke pacl se inge."
24 Na mutan sac oswela wen se, ac sang inel Samson. Ac tulik sac el kapak, ac LEUM
GOD El akinsewowoyal.

13:4 Lev 11:1–47 **13:5** Oek 6:1–5

25 Ac ku lun LEUM GOD mutawauk in akkeyal ke el muta ke iwen aktuktuk lun
mwet Dan in masrlon acn Zorah ac acn Eshtaol.

14

Samson Ac Mutan Fusr Timnah Se

1 Sie len ah Samson el tufoki som nu Timnah, ac el liyauk sie mutan fusr Philistia
we.
2 Ke el folokla nu yen sel ah el fahk nu sin papa tumal ac nina kial, “Nga tuh liyauk
mutan fusr Philistia se in acn Timnah. Usalu ngan payukyak sel.”
3 Na papa tumal ac nina kial eltal siyuk sel, “Efu ku kom suk sie mutan pegan kiom
yurin mwet Philistia— Mea wanginna mutan inmasrlon mwet in ota lasr uh kom in
eis kiom?”
Ac Samson el fahk nu sin papa tumal, “Usalu! El na pa nga lungse uh.”
4 Papa tumal ac nina kial Samson tiana akilen lah LEUM GOD pa kolol Samson ke
sulela se lal inge, ke sripen LEUM GOD El suk sie pacl wo in mweuni mwet Philistia.
Mweyen ke pacl se inge, mwet Philistia elos leum fin mwet Israel ah.
5 Na Samson el tufoki nu Timnah wi papa tumal ac nina kial. Ke elos fahsr ke ima
in grape in acn Timnah, Samson el lohngak pusren lion soko ngutngut.
6 Na ngun lun LEUM GOD sa na sikyang in el ac sang ku lulap nu sel, na el sang na
paol ac eiya lion soko ah oana in nani fusr soko. Tusruktu el tiana akkalemye ma el
oru inge nu sin papa tumal ku nina kial.
7 Na el som ac sramsram nu sin mutan sac, ac el arulana insewowo sel.
8 Kutu len toko, Samson el sifilpa som nu we tuh elan payuk sin mutan sac. Ke el
srakna fahsr nu we, el srola liki inkanek ah tuh elan liye lion soko ma el uniya ah.
Na el lut ke el liye loanginyeir ac honey ke monin lion soko ah.
9 Na el lafusak honey inge nu inpaol, ac el fahsr kang inkanek ah. Ke el sun papa
tumal ac nina kial ah, el sang kutu naltal, tusruktu el tiana fahk nu seltal lah ma el
eis liki monin lion soko ma misa ah.
10 Na papa tumal ah som nu lohm sin mutan fusr sac, ac Samson el orala sie kufwa
we, tuh mukul fusr elos oru ouinge in pacl sac.
11 Ke mwet Philistia elos liyal Samson, elos supwala mukul fusr tolngoul in muta
yorol.
12 Na Samson el fahk nu seltal, “Nga ac fahk ma se inge, na kowos palye. Kowos fin
ku in konauk kalmac meet liki safla len in kufwa itkosr uh, nga ac sot polo nuknuk
linen tolngoul ac nuknuk in ayaol na kato tolngoul.
13 A kowos fin tia konauk kalmac, na kowos ase nu sik polo nuknuk linen tolngoul
ac nuknuk in ayaol na kato tolngoul.”
Na elos fahk nu sel, “Fahk kas in palye sacn kut in lohng.”
14 Na el fahk nu selos,
“Liki el su mongo, mwe mongo sikyak,
Liki el su fokoko, ma emwem sikyak.”
Ke len nufon tolu elos tia ku in konauk kalmac.
15 Ke len se akakosr, elos fahk nu sin mutan kial Samson, “Kwafe nu sin mukul
tomom an tuh elan fahk kalmen kas in palye lal nu sum. Kom fin tia, na kut ac
isikkomyak ac lohm sin papa tomom. Mea, komtal sulikutme komtal in tuh sruokani
ma lasr?”
16 Na mutan sac el som nu yorol Samson ac tung ye mutal ac fahk nu sel, “Kom
kikiap in lungse nga. Kom srungayu! Kom fahkak kas in palye nu sin mwet kawuk
luk, a kom tiana fahkak kalmac nu sik!”
Na Samson el fahk, “Nga tia pacna fahk kalmac nu sin papa tumuk ac nina kiuk!
Efu ku nga in fahk nu sum?”

17 Mutan kial ah tung ke len itkosr nufon ma kufwa ah orek ah. Tusruktu ke len se
akitkosr ah na Samson el fahkang kalmen ma sac nu sel mweyen el na kwafe na nu
sel. Na mutan sac som ac fahkak kalmac ah nu sin mwet Philistia ah.
18 Ouinge, meet liki faht ah tili ke len se akitkosr ah, mukul in siti sac fahk nu sel
Samson,
“Mea emwem liki honey?
Ac mea ku liki lion?”
Na Samson el fahk nu selos,
“Komtal funu tia orekmakin cow mutan nutik in akfisrasrye infohk uh,
Komtal lukun tia ku in konauk kalmac.”
19 In kitin pacl ah na, ku lun LEUM GOD sikyang in el, na el oatula nu Ashkelon
ac uniya mukul tolngoul we. El sarukla nuknuk wowo lalos ac sang lun mwet ma
palyeak kas in palu sac. Na el arulana kasrkusrak na folok nu in lohm sin papa tumal
ah.
20 Na mutan kial Samson ah itukyang nu sin mukul se ma tafwel Samson ke alu in
marut lal ah.

15

Foloksak Lal Samson Nu Sin Mwet Philistia

1 Tok kutu, ke pacl in kosrani lun wheat, Samson el us nani fusr soko ac som in
osun nu sin mutan kial ah. El fahk nu sin papa talupal, “Nga lungse utyak nu ke
infukil lun mutan kiuk ah.”
Tusruktu papa sac tia lela.
2 El fahk nu sel Samson, “Nga pangon kom srungalla na pwaye, oru nga eisalang
nu sin kawuk se lom ah. Tusruktu tamtael fusr se wial inge el kato lukel. Kom ku in
eisal elan aolulla.”
3 Na Samson el fahk, “Inge, nga finne oru kutu ma upa nu sin mwet Philistia, ac
fah wangin mwetik kac.”
4 Na el som ac sruokya kosro fox tolfoko ac kapriya pulalos kais lukwa, ac sang
kahp in e nu kac.
5 Na el akosak kahp inge ac fuhlelosla in ima in wheat lun mwet Philistia ah. Ouinge
wheat ma elos kosrani tari ac wheat ma srakna kapak in ima ah, firiryak nufon,
oayapa sak olive wi pac folla.
6 Ke mwet Philistia elos siyuk lah su oru ma inge, na fwackyang nu selos lah Samson
pa oru uh, mweyen papa talupal el tuh eisalang mutan kial Samson nu sin kawuk
se lal Samson ah. Ouinge mwet Philistia elos som ac esukak lohm sin papa sac, na
mutan sac ac sou lal nufon misa.
7 Samson el fahk nu selos, “Fin pa inge orekma lowos uh, nga fulahk lah nga fah
tiana tui nwe ke na nga aksafyela foloksak luk nu suwos!”
8 El oru sie mweun na upa, ac onela mwet puspis selos. Na el som ac muta in luf
se ke eot fulat in Etam.

Samson El Kutangla Mwet Philistia

9 Mwet Philistia elos tuku ac tulokunak lohm nuknuk selos in acn Judah, ac elos
mweuni acn Lehi.
10 Mwet Judah elos siyuk selos, “Efu ku kowos tuku mweuni kut?”
Na elos fahk, “Kut tuku in sruokilya Samson in folokin nu sel ma el oru nu sesr.”
11 Na tausin tolu sin mwet Judah inge som nu ke luf se ke eot fulat in Etam ac fahk
nu sel Samson, “Ya kom nikin lah mwet Philistia elos pa leum facsr uh— Mea se kom
oru nu sesr inge?”

14:20 Mwet Nun 15:1–2; Jn 3:29

Na el topuk ac fahk nu selos, “Ma na elos oru nu sik ah pa nga oru oapana nu selos.”
12 Na elos fahk nu sel, “Kut tuku in kaprikomi tuh kut in eiskomyang nu inpaolos.”
Na Samson el fahk, “Fulahk nu sik lah kowos ac tia sifacna uniyuwi.”
13 Na elos fahk, “Aok, kut ac tia unikomi. Kut ac kaprikomi na, ac eiskomyang nu selos.” Ouinge elos kaprilya ke sucl sasu lukwa ac pwanulak liki eot fulat sac.
14 Ke el sun acn Lehi, mwet Philistia elos sasa ac kasrusr tuku nu yorol. In kitin pacl ah na, ku lun LEUM GOD putati nu facl, ac el wotyalik sucl ma kapriya paol oana luman turet ma firirla tari, ac mwe kapir putatla liki paol.
15 Na el konauk srin oalin donkey soko ma tufahna misa, ac el srukak ac sang onela sie tausin mwet kac.
16 Na Samson el on ac fahk,
“Ke srin oalin donkey soko, nga uniya sie tausin mwet;
Ke srin oalin donkey soko, nga elosak yolin* mwet.”
17 Tukun ma inge, el sisla sri soko ah, na pangpang acn se ma inge sikyak we ah Ramath Lehi.†
18 Na Samson el arulana malu, ouinge el pang nu sin LEUM GOD ac fahk, “Kom ase kutangla na lulap se inge nu sik. Ya pwaye nga ac misa ke sripen malu, ac putatyang nu inpoun mwet pegan?”
19 Na God El ikaselik sie acn oalal infohk uh in acn Lehi, ac kof unonak kac me. Ke Samson el nimkofi ngunal folokyang, na el sifilpa kui. Ouinge unon in kof se inge pangpang En-Hakkore,‡ ac srakna oasr in acn Lehi nwe misenge.
20 Samson el tuh nununku mwet Israel yac longoul, ke pacl se mwet Israel elos muta ye poun mwet Philistia.

16

Samson In Acn Gaza

1 Sie len ah Samson el som nu Gaza, sie siti lun mwet Philistia. Ingo el liyauk sie mutan kosro su eis molin kosro lal, ac el utyak ac motulla yorol ke fong sac.
2 Ke mwet Gaza elos lohng lah Samson el oasr we, elos som raunela acn sac ac soanel ke mutunpot lun siti sac. Elos misla ke fong nufon sac ac fahk, “Soano nu ke lenelik, na kut fah unilya.”
3 Tusruktu Samson el oan nwe infulwen fong, na el tukakek, tulakunla srungul ke mutunpot sac, wi sru lukwa ac sukan kaul mutunoa. El lippisauk ma inge ac usak nwe ke mangon eol soko oan ngeti nu Hebron.

Samson Ac Delilah

4 Tukun ma inge, Samson el lungseyak sie mutan su muta Infahlfal Sorek. Inen mutan sac pa Delilah.
5 Leum limekosr lun mwet Philistia elos som nu yurin mutan sac ac fahk, “Srike lah kom ac ku in oru elan fahkot lah mea oru ku se lal inge, ac mea kut ku in oru tuh kut in kutangulla ac kaprilya ac kunausla kuiyal. Kais sie sesr ac fah sot nu sum sie tausin siofok ipin silver.”
6 Na Delilah el som ac fahk nu sel Samson, “Fahkma nu sik lah mea se oru ku se lom ingan. Mwet se fin lungse kaprikomi ac kunausla kuiyom, el ac oru fuka?”
7 Ac Samson el fahk, “Mwet se fin kapriyuwi ke ah in pisr itkosr su srakna sasu ac soenna paola, na nga ac munasla oana mwet nukewa.”

---

* **15:16** ***yolin:*** fahkyen kas se inge apkuran oana fahkyen “donkey” in kas Hebrew. † **15:17** ***Ramath Lehi:*** kalmen ine se inge in kas Hebrew pa “Eol in Sri in Oalu.” ‡ **15:19** ***En-Hakkore:*** kalmen ine se inge in kas Hebrew pa “Unon lun Mwet Pang.”

8 Na leum lun mwet Philistia elos use ah in pisr na sasu itkosr su soenna paola, ac
sang nu sel Delilah, ac el sang kaprilya Samson.
9 Delilah el tuh okanla kutu mwet ke sie pac infukil, na el wowo ac fahk, “Samson,
mwet Philistia pa tuku inge!” Na Samson el wotyalik ah in pisr inge oana ke turet
soko ac wotelik ke ac pusralla e uh. Ouinge elos tiana konauk lah ku lal tuku ya me.
10 Na Delilah el fahk nu sel Samson, “Liye, kom tiana kaskas pwaye nu sik, a kom
aklalfonyeyu! Nunak munas, fahk nu sik lah ac orek fuka in kapiri kom.”
11 Na Samson el fahk mu, “Mwet fin kapriyuwi ke sucl sasu ma soenna
orekmakinyuk, na nga ac munasla oana mwet nukewa.”
12 Ouinge Delilah el sang kutu sucl sasu kaprilya. Na el wowo ac fahk, “Samson,
mwet Philistia pa tuku inge!” (Oasr na mwet soano ke sie pac infukil.) Na Samson el
sifilpa wotyalik sucl ekasr ah oana turet uh.
13 Na Delilah el sifilpa fahk nu sel Samson, “Kom srakna aklalfonyeyu ac kikiap nu
sik. Fahkma lah ac orek fuka in kapiri kom.”
Samson el topuk ac fahk nu sel, “Kom fin orani aunsuf nu ke srup itkosr ac sang
otwela nu ke sie mwe orek nuknuk, ac sang sak in mwe otwot soko ah, ac itungya,
na nga ac munasla oana mwet nukewa.”
14 Na Delilah el oru tuh Samson elan motulla, na el orani aunsifal nu ke srup itkosr,
ac otwela nu ke mwe orek nuknuk, ac itungya ke sak in mwe otwot sac, na el wowo
ac fahk, “Samson, mwet Philistia pa tuku inge!” Na Samson el ngutalik ac tulakunla
aunsifal liki mwe orek nuknuk sac.
15 Na Delilah el fahk nu sel, “Efu ku kom fahk mu kom lungse nga, a kom tiana
fahk ke insiom na pwaye— Kom kiapweyula pacl tolu, a kom tiana akkalemye lah
mea oru ku se lom ingan.”
16 El kwafe ouinge nu sel len nukewa, nwe ke na Samson el arulana ulla sel,
17 ac el tari na fahk na pwaye ma el siyuk sel ah. El mu, “Wangin sie pacl insifuk
kalkulla. Ke nga isusla elos sriyula nu sin God tuh nga in sie mwet Nazirite. Fin
kalkulla sifuk, na ku luk uh ac wanginla, ac nga ac fah munasla oana mwet nukewa.”
18 Ke Delilah el akilen lah Samson el kaskas pwaye nu sel, na el sapla nu sin leum
lun mwet Philistia ac fahk, “Sifilpa foloko. El akkalemye na pwaye ma nukewa nu
sik.” Ouinge elos tuku ac us mani inpaolos.
19 Delilah el akmotulyal Samson finyepal, na el sap sie mwet ah in kalla sripin
aunsuf itkosr ke sifal. Na Delilah el mutawauk in akkasrkusrakyal, ac ku lal Samson
mutawauk wanginla lukel.
20 Na mutan sac wowo ac fahk, “Samson, mwet Philistia pa tuku inge!” Ke el
ngutalik, el nunku mu el ac sukosok oana meet ah. Tusruktu el tiana etu lah LEUM
GOD El som lukel.
21 Mwet Philistia elos sruokilya, ac tipalla atronmutal, ac usalla nu Gaza. Elos
kaprilya ke mwe kapir bronze ac usalla tuh elan orekma ke mwe ilil se in presin
ah.
22 Na aunsifal sifilpa mutawauk in kapak.

Misa Lal Samson

23 Leum lun mwet Philistia elos fahsreni tuh elos in engan ac kisakin mwe kisa
lulap nu sel Dagon, god lalos. Elos on ac fahk, “God lasr el eisalma Samson, mwet
lokoalok lasr, nu inpaosr.”
24 Ke mwet ah liyal, elos kaksakin god lalos ac fahk, “Mwet lokoalok lasr su kunausla
acn sesr ac uniya mwet puspis lasr, god lasr el eisalma nu inpaosr.”
25 Ke yohk engan lalos ah, elos wowoyak ac fahk, “Usalu Samson elan akpwarye
kut.” Na elos usalu Samson liki presin ac sap elan tu inmasrlon sru lulap ah, ac
akpwaryalos.

26 Samson el fahk nu sin tulik se ma pwanul ah, “Pwenyula nu yen ma nga ac ku
in kahlya sru ma loango lohm uh ngan mau ku in fungla kac.”
27 Lohm sac tingtingi ke mukul ac mutan. Leum lun mwet Philistia kewa muta pac
we, ac apkuran in tolu tausin mukul ac mutan elos muta fin mangon lohm ah ngeti
liye ma Samson el oru ah.
28 Na Samson el pre ac fahk, “O LEUM GOD Fulatlana, nunak munas esamyu. O
God, nga kwafe sum tuh kom in sifilpa ase ku nu sik ke pacl sefanna lula inge, tuh nga
fah ku in foloksak nu sin mwet Philistia inge ke po sefanna, ke sripen atronmutuk.”
29 Na Samson el saplakang nu ke sru lulap lukwa ma oan infulwa mwe loango lohm
sac. El filiya la paol ke soko, ac la nu ke soko, ac mutawauk in sinukun,
30 ac el wowoyak ac fahk, “Lela nga in misa wi mwet Philistia inge!” Na el sang
kuiyal nufon sinukun sru ah, na lohm sac putati nu fin leum limekosr ac mwet saya
nukewa. Ouinge, pisen mwet el uniya ke el misa ah alukela pisen mwet el tuh uniya
ke pacl el moul ah.
31 Tamulel lal ac mwet nukewa in sou lun papa tumal ah elos tuku in eis manol.
Elos folokunla ac piknilya ke kulyuk lal Manoah, papa tumal ah, inmasrlon Zorah ac
Eshtaol. Samson el tuh mwet nununku lun mwet Israel ke yac longoul.

17

Ma Sruloala Lal Micah

1 Sie pacl ah oasr sie mwet pangpang Micah su muta fineol uh in acn Ephraim.
2 El fahk nu sin nina kial, “Ke mwet se pisrala sie tausin siofok ipin silver yurum
ac, nga sifacna lohng ke kom tuh fahk kas in selnga lain mwet sac. Liye, pa inge mani
sac. Nga pa srukak.”
Na nina kial ah fahk, “Wen nutik, LEUM GOD Elan akinsewowoye kom.”
3 Na ke Micah el akola in folokunla mani sac nu sin nina kial ah, na nina sac fahk,
“Inge nga sifacna kisakin silver inge nu sin LEUM GOD, tuh kas in selnga nga tuh
fahk ah in tia putati nu fin wen nutik. Silver inge fah nokomla sie ma sruloala orek
ke sak.”
4 Na wen sac el folokonang ipin silver inge nu sin nina kial ah, ac nina sac eisla
luofoko ipin silver ac sang nu sin sie mwet etu orekma ke silver, su taflela sie ma
sruloala ke sie sak, ac sang silver in nokomla nufon, na utukla ma se inge nu in lohm
sel Micah.
5 Oasr nien alu se lal Micah sifacna. El tuh orala kutu ma sruloala, oayapa sie
nuknuk lun mwet tol pangpang ephod, na el sulela sie sin mukul natul ah in mwet
tol lal.
6 In pacl se inge wangin tokosra lun mwet Israel. Kais sie mwet sifacna oru ma el
nunku mu suwohs ye mutal sifacna.
7 In pacl sac pacna oasr sie mwet fusr ke sruf lal Levi su muta Bethlehem in acn
Judah.
8 El som liki acn Bethlehem in suk sie pac acn elan muta we, na el tuku ac sun lohm
sel Micah su oan infulan eol uh in acn Ephraim.
9 Micah el siyuk sel, “Kom tuku ya me?”
Na el topuk ac fahk, “Nga sie mwet Levi ac nga tuku liki Bethlehem in acn Judah.
Nga suk sie acn tuh ngan muta we.”
10 Na Micah el fahk nu sel, “Fahsru muta yuruk. Nga lungse kom in oana sie papa
nu sik ac mwet tol luk, ac nga fah moli nu sum ke ipin silver singoul ke yac se, oayapa
sot nuknuk lom ac kite kom.”
11 Mwet fusr Levi sac el insese in muta yorol, ac Micah el oral oana in ma natul.
12 Micah el sang tuh elan orekma in mwet tol nu sel, ac el muta in lohm sel Micah.

17:6 Mwet Nun 21:25

13 Ac Micah el fahk, “Inge nga etu lah LEUM GOD El ac akinsewowoyeyu mweyen
mwet Levi se pa mwet tol luk uh.”

18

Micah Ac Mwet In Sruf Lal Dan

1 In pacl se inge wangin tokosra lun mwet Israel. Oayapa in pacl se inge mwet
in sruf lal Dan elos suk pac sie acn elos in oakwuki we, mweyen soenna oasr acn
itukyang nu selos tuh in ma lalos inmasrlon sruf lun Israel.
2 Ouinge mwet Dan elos sulela mwet pulaik limekosr inmasrlon sruf sac nufon, ac
elos supwalosla liki acn Zorah ac Eshtaol ac sap elos in som ac tuni luman acn sac
nufon oana mwet kalngeyuk. Ke elos sun infulan eol uh in acn Ephraim elos tuh
muta ke lohm sel Micah.
3 Ke elos muta we elos lohng ahyen sramsram lun mwet fusr Levi sac lah siena, na
elos kalukyang nu yorol ac fahk, “Mea kom oru inge uh, ac su uskomme nu inge?”
4 Na el fahk nu selos, “Micah el srukyuyak ngan orekma lal, ac el moli nu sik tuh
nga in mwet tol lal.”
5 Na elos fahk nu sel, “Nunak munas siyuk sin God ke fahsr se lasr inge lah ac wo
ouiya.”
6 Na mwet tol sac fahk, “Nik kowos fosrnga, tuh LEUM GOD El ac fah karingin
kowos ke fahsr lowos ingan.”
7 Ouinge mwet limekosr ah som ac tuku nu in acn Laish, ac elos liye tuh mwet we
elos muta in misla, oana mwet Sidon. Elos tiana akukuin yurin kutena mwet saya, ac
arulana misla nunak lalos. Oayapa elos fas ke ma nukewa, wangin ma elos enenu.
Elos muta loes liki acn mwet Sidon elos muta we, ac elos tia asruoki yurin kutena
mutunfacl saya.
8 Ke mwet limekosr ah folokla nu in acn Zorah ac Eshtaol, mwet wialos elos siyuk
selos, “Fuka ma kowos som kac ah?”
9 Ac elos fahk, “Fahsru, kut som mweuni acn Laish. Kut liye tuh acn we arulana
wo. Nikmet pahtlac. Sulaklak! Kowos som eisla acn we!
10 Kowos fin sun acn we, kowos fah liye lah mwet we ah tiana akoeyuk mweun ma,
ac acn na lulap se pa inge ac wangin ma elos kwaco kac. God El sot tari tuh in ma
lowos.”
11 Ouinge mwet onfoko sin sruf lal Dan elos som liki acn Zorah ac Eshtaol, ac akola
in mweun.
12 Elos utyak nu in acn Kiriath Jearim in acn Judah ac tulokunak lohm nuknuk selos
we. Pa inge sripa se oru pangpang acn se inge Nien Aktuktuk lal Dan nwe misenge.
13 Na elos som we lac nwe ke elos tuku sun lohm sel Micah ke fulan eol in acn
Ephraim.
14 Na mwet limekosr ma tuh som in tuni acn Laish elos fahk nu sin mwet wialos,
“Ya kowos etu lah sie sin lohm inge oasr sie ma sruloala orek ke sak ac nukumyukla
nufon ke silver— Ma sruloala saya ac sie nuknuk in mwet tol pangpang ephod oasr
pac we. Kowos nunku tuh mea wo kut in oru?”
15 Na elos utyak nu in lohm sel Micah, nu yen mwet fusr Levi sac muta we, ac elos
siyuk sel lah el fuka.
16 In pacl sac pacna, mwet Dan onfoko su akola in mweun elos tu ke mutunpot in
siti sac.
17 Mwet kalngeyuk limekosr elos utyak na nu in lohm sac ac usla ma sruloala se
ma orek ke sak ac nukumyukla ke silver, oayapa ma sruloala ngia ac nuknuk ephod
sac. Na mwet tol sac el tu na ke mutunpot yurin mwet mweun onfoko su akola nu
ke mweun.

18 Ke mwet inge elos utyak nu in lohm sel Micah ac usla nuknuk ephod sac ac ma
sruloala se ma orekla ke sak ac nukumyukla ke silver, oayapa ma sruloala saya ma
oan in lohm sac, mwet tol sac el siyuk selos, “Mea kowos oru ingan?”
19 Elos fahk nu sel, “Misla! Nimet kaskas. Fahsru wi kut, mweyen kut lungse kom
in mwet tol lasr, ac oana sie papa nu sesr. Pia kac ma wo uh — kom in mwet tol lun
mwet sefanna ac sou lal, ku kom in mwet tol lun mwet nukewa ke sie sin sruf lun
mwet Israel?”
20 Mwet tol sac el arulana engan ke kas se inge, na el eis nuknuk ephod sac ac ma
sruloala se ma orekla ke sak ac nukumyukla ke silver, oayapa ma sruloala saya liki
lohm sac, ac el wi mwet Israel ah som.
21 Na elos forla ac mutawauk fahsr, ac tulik natulos, kosro natulos, ac ma lalos
nukewa fahsr meet lukelos.
22 Ke elos som loes liki lohm sel Micah, na Micah el pangoneni mwet tulan lal in
ukwalos. Ac ke elos sun mwet Dan inge,
23 elos wo elos. Na mwet Dan elos forla ac siyuk sel Micah, “Mea se inge— Mwe
mea u na lulap se ingan?”
24 Na Micah el topuk ac fahk, “Mea kowos fahk an, ku kowos fahsrot ac usla mwet
tol se luk oayapa god nukewa ma nga orala, na mea lula luk?”
25 Na mwet Dan elos fahk nu sel, “Taran, kom fin sifil fahk kutu ma na mwet inge
ac foloyak ac lain kom. Ku na in anwuki kom ac sou lom an nufon.”
26 Na mwet Dan elos sifilpa fahsr som. Ke Micah el akilen lah mwet inge arulana
ku lukel, el forla ac folokla nu acn sel ah.
27 Na mwet Dan elos us mwet tol sac ac ma nukewa Micah el tuh orala, na elos
som ac mweuni mwet Laish. Mwet in acn se inge elos muta in misla. Mwet Dan elos
uniya mwet we, ac esukak acn we.
28 Wangin mwet in molelosla, mweyen acn Laish oan loesla liki acn Sidon ke
infahlfal se Bethrehob oan we, oayapa mwet Laish elos tia wi asruoki nu sin kutena
mutunfacl saya. Mwet Dan elos sifil musaela acn we ac oakwuki we.
29 Elos ekulla e se inge Laish, ac sang inen acn sac Dan, ke inen papa matu tumalos
Dan, sie sin wen natul Jacob.
30 Mwet Dan elos tulokunak ma sruloala sac mwet uh in alu nu kac. Na Jonathan,
wen natul Gershom su ma natul Moses, el mwet tol lalos nwe ke na utukla elos nu
ke sruoh.
31 Ma sruloala lal Micah oanna we ke lusen pacl ma Lohm Nuknuk Mutal lun God
oan in acn Shiloh.

19

Sie Mwet Levi Ac Mutan Kulansap Se Kial

1 In len ingo, ke soenna oasr tokosra lun mwet Israel, oasr sie mwet Levi su muta
infulan eol in acn Ephraim. El eis sie mutan fusr Bethlehem in acn Judah tuh elan
mutan kulansap se kial.
2 Tusruktu tok mutan sac el kosro nu saya, pwanang el folokla nu in lohm sin papa
tumal ah in acn Bethlehem, ac muta we malem akosr.
3 Na mukul sac nunkauk in ukwalla ac srike in folokunulla nu yorol. Ke ma inge
el us mukul kulansap se lal ac donkey lukwa welul. Ke mutan fusr sac liyalak el
pwanulak nu in lohm sin papa tumal, na ke papa sac liyal el arulana engan in paingul.
4 Papa sac el kwafe tuh mukul Levi sac in mutana, na el muta len tolu we, mongo,
nim ac motul.
5 Ke lututang se akakosr, eltal toang na ngutalik ac akola in som. Na papa tumun
mutan sac fahk nu sin mwet Levi sac, “Mongoi meet, kom fah som.”

18:31 Jos 18:1; Mwet Nun 21:19

6 Na mukul luo ah tukeni muta mongo ac nim. Ac papa tumun mutan sac fahk,
“Sifilpa motulla lohm uh ofong tuh kom in mongla wo.”
7 Mwet Levi sac el tuyak in som, tuh papa sac el sifil kwafe elan muta, na el tari na
motulla we ke fong sac.
8 Toang na ke len se aklimekosr, el sifilpa mukui, na papa tumun mutan sac fahk,
“Mongoiwin. Soano nu ke tafun len tok.” Ouinge mukul luo ah sifil tukeni mongoi.
9 Ke mukul sac ac mutan kulansap se kial, ac mwet kulansap se pac lal, eltal sifil
mukuiyak in som, na papa sac el fahk, “Liye, akuranna ekela. Wona kom in tari
motulla pac ofong. Ac lohsrani pa inge. Mutawin pwar inge. Lutu kom fah toang na
tukakek ac som nu yen sum an.”
10 Tuh mukul sac tia lungse sifilpa motulla, na el ac mutan kulansap kial, wi mukul
kulansap sac ac donkey lukwa ma oasr mwe muta fac, elos tuyak som.
11 Tafun len tok elos sun acn Jebus (Jerusalem). Na mukul kulansap sac fahk nu sin
mwet Levi sac, “Efu kut tia kuhfwak motulla in siti se inge?”
12 Tusruktu mwet kacto lal ah fahk, “Kut ac tia muta ke kutena siti ma mwet we tia
mwet Israel, a kut ac fahsrna in sun acn Gibeah.”
13 Na el fahk nu sin mwet kulansap lal, “Fahsru, kut ac srike in sun sie sin siti inge,
Gibeah ku Ramah, ac motulla we.”
14 Ouinge elos fahsr alukela acn Jebus. Elos sun acn Gibeah in acn lun sruf lal
Benjamin ke ekela ah.
15 Elos kuhfla liki inkanek ah elos in som ac muta we ke fong sac. Elos utyak nu in
siti sac ac muta ke acn in toeni lun mwet uh, tusruktu wanginna mwet solalos nu in
lohm selos ah.
16 Ke elos srakna muta insac, oasr sie mwet matu foloko liki orekma lal in ima lal.
Mwet se inge el mwet fineol in acn Ephraim, tusruk el tuku ac oakwuki in acn Gibeah.
Inkaiyen mwet in acn se inge ma in sruf lal Benjamin.
17 Ke mwet matu sac akilen lah elos mwet fahsr nu in acn sac, el siyuk selos, “Kowos
tuku ya me, ac kowos ac som nu ya?”
18 Na mwet Levi sac fahk, “Kut muta Bethlehem in acn Judah, ac inge kut fahsr in
folokla nu acn sesr, su oan fineol in acn Ephraim. Tuh pa wangin mwet lohma nu
sesr.
19 Kut utuk mwe mongo ac mah pao nun kosro natusr, oayapa bread ac wain fal nu
sik mutan kulansap kiuk ac mukul kulansap luk. Oasr yorosr ma nukewa kut enenu.”
20 Na mwet matu sac fahk, “Kowos ku in mongla in lohm sik ah! Nga ku in karingin
kowos; ac kowos tia enenu in motul likinum uh ke nien toeni lun siti uh.”
21 Ouinge el pwanulosla nu lohm sel, ac el kiteya kosro natulos. Elos ohlla nialos
ac mongo yorol.
22 Ke elos srakna muta aengani yorol, na un mukul koluk se in siti sac elos tuku
raunela lohm sac, ac puok srungul in lohm ah. Elos fahk nu sin mukul matu se ma
se lohm sac, “Sap mukul se ma wi kom utyak nu lohm an in ilme! Kut lungse orek
ma koluk nu sel!”
23 Tusruktu mwet matu sac el illa nu yorolos ac fahk nu selos, “Mwet lili luk, mo!
Nunak munas, nimet kowos nunku in oru kain ouiya koluk ingan! Mwet se inge el
mutwata yuruk — nga pa solal nu in lohm sik uh.
24 Liye, tulik mutan virgin se nutik pa inge, oayapa mutan kulansap se kien mukul
sac pa inge. Nga ac usaltalu, ac komtal ku in oru ma na komtal lungse oru nu seltal,
tusruk nimet oru kain ouiya koluk ingan nu sin mukul se inge!”
25 El ne fahk ouinge, tuh mukul ekasr ah tia lungse lohngol. Ouinge mwet Levi
sac sruokya mutan kulansap se kial ah, ac sinukunulla nu likinuma nu yoroltal. Elos
sruinkuilya ac akkolukyal fong nufon sac nwe ke lenelik.

19:22 Gen 19:5–8

26 Toang na ke lutu sac, mutan sac tuku nu lohm sin mwet matu sac, yen mukul
tumal ah muta we ah, na el topla ke mutunoa. El oan insac nwe ke lenelik.
27 Ke mukul tumal ah tukakek ke lutu sac, el ikasla srungul ah elan som inkanek
lal ah, na el liyauk tuh na mutan kulansap kial ah topla oan insac ac paol saplakang
nu ke srungul in lohm sac.
28 Na mukul sac fahk, “Tukakek, kut som.” Tuh el tiana topkol. Na mukul sac
sraklalak ac fililya fin donkey natul ah, ac folokla nu in acn sel ah.
29 Ke el sun acn we el utyak nu in lohm ah, ac eis mitmit se. Na el us monin mutan
kulansap se kial, ac sipikya nu ke ip singoul luo, ac supwalik kais sie ip nu sin kais
sie sruf lun mwet Israel.
30 Mwet nukewa su liye ma sac elos fahk, “Kut soenna lohng ke kain ouiya se inge
oemeet me! Wangin kain lumah inge nu orek oe ke mwet Israel elos illa liki acn
Egypt! Enenu na in oasr ma kut oru kac, tuh mea kut ac oru uh?”

20

Mwet Israel Akola In Mweun

1 Mwet Israel nukewa, mutawauk Dan me layen nu eir, nwe Beersheba layen nu
epang, oayapa Gilead layen nu kutulap, elos fahsreni fal nu ke pang nu selos. Elos
toeni nu sie ye mutun LEUM GOD in acn Mizpah.
2 Mwet kol lun sruf nukewa lun Israel elos wi toeni se inge. Pisen mukul wo matwa
nu ke mweun sun mwet angfoko tausin.
3 In pacl se inge mwet in sruf lal Benjamin elos lohngak lah mwet Israel nukewa
saya elos oru tukeni se inge in acn Mizpah.
Na mwet Israel elos siyuk, “Fahkma lah fuka nwe ma koluk lulap se inge sikyak?”
4 Na mwet Levi se ma anwuki mutan kulansap kia el topuk ac fahk, “Nga ac mutan
kulansap kiuk ah som in tuh motulla in acn Gibeah, yen sin sruf lal Benjamin.
5 Mukul in acn Gibeah elos tuku in tuh sruokyuwi, ac elos kuhlasla lohm sac in fong
sac. Elos tuh nunku in uniyuwi, tuh pa elos sruokya mutan kulansap se kiuk ah, ac
akkolukyal nwe el misa.
6 Na nga eis manol, ac sipikya nu ke ip singoul luo, ac supwalik kais sie ip nu sin
sruf lun Israel. Mwet Gibeah inge elos orala ma koluk na fohkfok se inmasrlosr.
7 Kowos nukewa ma toeni inge, kowos mwet Israel. Mea kut ac oru ke ma se inge
uh?”
8 Na mwet nukewa elos tukeni tuyak ac fahk, “Wangin sie sesr ac folokla nu lohm
sel ah, finne elos su muta in lohm nuknuk ku elos su muta in lohm na pwaye.
9 Pa inge ma kut ac oru uh: kut ac fah susfa, ac sulela kutu sesr in som mweuni
acn Gibeah.
10 Sie tafu singoul sin mwet Israel ac fah fosrngakin mongo nun mwet mweun, ac
mwet lula nukewa ac fah som mweuni acn Gibeah ke sripen ouiya koluk se elos orala
in Israel inge.”
11 Ke ma inge mukul nukewa in acn Israel elos nunak sefanna in mweuni acn we.
12 Mwet in sruf lun Israel elos supwalik mwet in utuk kas nu in acn lun sruf lal
Benjamin nufon ac fahk, “Ma koluk fuka se kowos orala inge?
13 Fuhlema mwet ma oru ma koluk se in acn Gibeah inge nu sesr tuh kut in onelosla,
tuh ma koluk se inge in wanginla liki acn Israel.” Tusruktu mwet in sruf lal Benjamin
elos tiana lohang nu ke mwet Israel wialos.
14 Ouinge mwet in siti nukewa in acn Benjamin elos fahsreni nu Gibeah ac akola
in mweun lain mwet wialos in sruf lun Israel.
15 In len sac mwet Benjamin elos pangon tausin longoul onkosr mwet mweun liki
siti nukewa, in weang mwet Gibeah.

19:29 1 Sam 11:7

16 Inmasrlon mwet inge nukewa oasr mwet itfoko selos solla, ac mwet inge nukewa
mwet lasa. Kais sie selos arulana oalel. Finne aunsuf soko, tia ku in oalla.
17 Mwet Israel nukewa, sayen mwet in sruf lal Benjamin, elos solani angfoko tausin
mwet pisrla ke mweun.

Mweun Lain Sruf Lal Benjamin

18 Mwet Israel elos som nu ke acn in alu lalos in acn Bethel, ac elos siyuk sin God,
"Su sin sruf inge fal in som meet in lain mwet Benjamin?"
Na LEUM GOD El fahk, "Sruf lal Judah."
19 Ouinge mwet Israel elos mukuiyak som ke lutu tok ah, ac tulokunak lohm nuknuk
selos apkuran nu ke siti Gibeah.
20 Elos som in lain mwet mweun lun Benjamin, ac oakiya solse lalos in acn ma
ngetang nu ke siti ah.
21 Mwet mweun lun mwet Benjamin elos oatula liki siti selos, ac elos uniya mwet
mweun longoul luo tausin sin mwet Israel meet liki fongeni.
22 Na mwet Israel elos folokla nu ke acn in alu lalos, ac tung mwemelil ye mutun
LEUM GOD nwe ke ekela. Elos siyuk sin LEUM GOD, "Ya fal kut in sifil mweuni mwet
wiasr in sruf lal Benjamin?"
Na LEUM GOD El fahk, "Aok."*
23 Ouinge kui nunkalos mwet mweun lun Israel, ac elos sifil oakiya solse lalos yen
na elos tuh tu we ke len meet ah.†
24 Ac elos sifilpa som lain mwet mweun Benjamin pacl se akluo.
25 Ac mwet Benjamin elos sifilpa oatula liki Gibeah pacl se akluo, ac onela tausin
singoul oalkosr sin mwet pisrla ke mweun lun mwet Israel.
26 Na mwet Israel nukewa elos som nu Bethel ac tung mwemelil. Elos muta we
ye mutun LEUM GOD ac elos tia mongo nwe ke ekela. Ac elos kisakin mwe kisa in
akinsewowo ac mwe kisa firir ye mutun LEUM GOD.
27 Ac mwet Israel elos siyuk sin LEUM GOD (tuh Tuptup in Wuleang lun God oan
in acn Bethel in pacl sac,
28 ac Phinehas, wen natul Eleazar su ma natul Aaron, pa karingin tuptup sac in pacl
sac.) Na mwet elos siyuk sin LEUM GOD, "Ya fal kut in sifil som lain mwet Benjamin
wiasr, ku kut ac tia som?"
Ac LEUM GOD El topuk ac fahk, "Kowos som. Lutu nga ac sot kutangla nu suwos."
29 Ouinge mwet Israel elos okanla kutu solse lalos ac raunela acn Gibeah.
30 Pacl se inge len se aktolu elos som in lain mwet mweun Benjamin, ac elos oakiya
solse lalos ke acn ma oan ngetang nu Gibeah, oana ke elos oru meet ah.
31 Mwet Benjamin sifilpa oatula in mweun, ac som loesla liki siti selos. Elos
mutawauk in onela kutu sin mwet Israel ah yen tupasrpasr ke inkanek nu Bethel,
oayapa ke inkanek nu Gibeah, oana elos tuh oru ke len meet ah. Elos uniya akuran
mwet tolngoul sin mwet Israel.
32 Na mwet Benjamin elos fahk, "Kut sifilpa kutangulosla oana meet ah."
Tusruktu mwet Israel elos oru pwapa lukma se tuh elos in folok nu tok in pwanma
mwet Benjamin liki siti selos ah nu ke inkanek uh.
33 Ouinge ke inkaiyen mwet mweun lun Israel elos kohloli ac sifil tukeni in acn
Baaltamar, mwet Israel ma raunela acn Gibeah elos tuku liki in eot uh, yen elos
wikwik we.
34 Mwet Israel singoul tausin su pisrla ke mweun elos mweuni acn Gibeah, ac upana
mweun lalos we. Mwet Benjamin elos tiana akilen lah ac kunausyukla elos.

---

* **20:22** ***verse 22:*** In book Hebrew, verse se inge pa verse 23. † **20:23** ***verse 23:*** In book Hebrew, verse se inge pa verse 22.

35 LEUM GOD El sang kutangla nu sin mwet Israel fin mwet Benjamin. Mwet Israel
elos uniya longoul limekosr tausin siofok sin mwet lokoalok lalos ke len sac.
36 Ouinge mwet Benjamin elos akilenak lah kutangyukla elos.

Luman Kutangla Lun Israel

Inkaiyen mwet mweun lun Israel elos kohloli nu tok liki mwet Benjamin, mweyen
elos lulalfongi solse ma elos okanla raunela acn Gibeah.
37 Mwet inge elos sulaklak na yuyang nu in acn Gibeah; elos fahsrelik nu in siti sac
ac uniya mwet nukewa su muta we.
38 Oasr akul se ma inkaiyen mwet Israel ac mwet ma wikla elos tukeni aetui kac.
Pa inge — ke pacl se elos ac liye kulasr lulap fosryak liki siti sac,
39 na mwet Israel ma kohlol nu tok acn elos mweun we ah, elos ac forla. Ke pacl
se inge mwet Benjamin elos onela tari mwet solse tolngoul lun mwet Israel, na elos
fahk nu selos sifacna mu, "Kut sifilpa onelosla oana ke kut oru meet ah."
40 Na ke pacl se inge akul sac sikyak — fosr se fosryak liki siti sac. Mwet Benjamin
elos tapulla ac arulana lut ke elos liye siti nufon sac firiryak.
41 Na mwet Israel elos forla, ac mwet Benjamin arulana fosrngala mweyen elos
akilenak lah elos ac kutangyukla.
42 Elos kaing liki mwet Israel ac srike in sun acn turangang, tusruk elos tia ku in
kaingla. Sruhu elos inmasrlon un mwet mweun lulap lun mwet Israel ac elos su tuku
liki siti ah me, ac kunausyukla elos.
43 Mwet Israel elos kosrala mwet lokoalok lalos inge, ac ukwalos nwe in acn se layen
nu kutulap in Gibeah, ac elos uni na mwet uh ke inkanek lalos.
44 Singoul oalkosr tausin sin mwet fo ke mweun sin mwet Benjamin anwuki ke len
se inge.
45 Ac mwet lula ah elos forla ac kaing nu yen turangang, nwe ke eot se pangpang
Eot Rimmon. Limekosr tausin selos anwukla inkanek uh. Na mwet Israel elos ukwe
pac mwet lula ah nwe Gidom, ac elos uniya pac luo tausin selos we.
46 Toeni nufon mwet misa inge, oasr tausin longoul limekosr mwet Benjamin pa
anwuki ke len sac — elos nukewa mwet mweun na pulaik.
47 Tusruktu onfoko selos tuh kaingla nu ke Eot Rimmon yen turangang, ac tia wi
anwuki. Na elos muta we malem akosr.
48 Mwet Israel elos forla ac onela nufon mwet lula sin mwet Benjamin, mwet mukul,
mutan, tulik ac oayapa kosro natulos. Elos esukak siti srisrik nukewa in polo acn sac.

21

Mutan Kien Mwet In Sruf Benjamin

1 Ke mwet Israel elos tuh toeni in acn Mizpah, elos orala sie wulela ku inmasrlolos
nu sin LEUM GOD ac fahk, "Wangin sie sesr ac fah fuhlela mwet Benjamin in payuk
sin acn natusr."
2 Ke ma inge mwet Israel elos som nu Bethel ac muta we ye mutun God nwe ke
ekela. Elos tung ac mwemelil ac fahk,
3 "O LEUM GOD lun Israel, efu ku ma inge sikyak nu sesr— Efu ku sruf lal Benjamin
in wanginla liki Israel?"
4 Toang in lutu tok ah mwet uh tukakek ac tulokunak sie loang we. Elos orek mwe
kisa in akinsewowo ac mwe kisa firir.
5 Ac elos siyuk, "Ya oasr sie inmasrlon sruf lun Israel inge tia wi tukeni ye mutun
LEUM GOD in acn Mizpah?" (Elos tuh wulela mu kutena mwet su tia wi som nu ke
toeni se orek Mizpah ah, ac fah anwuki.)
6 Mwet Israel elos arulana pakomuta mwet wialos in sruf lal Benjamin, ac elos fahk,
"Misenge, sie sin sruf lun Israel wanginla.

7 Mea kut ac oru tuh in oasr mutan kien mukul lula ke sruf lal Benjamin— Kut tuh
wulela nu sin LEUM GOD lah kut ac fah tiana lela acn natusr in payuk selos."
8 Ke elos tuh suk lah oasr mwet Israel tia wi toeni se orek in acn Mizpah, elos
konauk tuh wangin mwet Jabesh in acn Gilead wi som nu ke tukeni sac.
9 Ke pacl in pang inen mwet mweun ma som ah, wangin mwet liki acn Jabesh topuk.
10 Ke ma inge elos supwala singoul luo tausin mwet mweun na pulaik lalos nu
Jabesh, ac fahk nu selos, "Fahla ac onela mwet nukewa in acn Jabesh, wi pac mutan
ac tulik nukewa.
11 Uniya mukul nukewa oayapa mutan nukewa, sayen mutan virgin."
12 Na elos konauk mutan fusr virgin angfoko inmasrlon mwet Jabesh, na elos
usalosla nu ke nien aktuktuk lalos in acn Shiloh in facl Canaan.
13 Na mwet nukewa su toeni ah elos sapla nu sin mwet in sruf lal Benjamin su muta
ke Eot Rimmon ac fahk, "Kut lungse tuh in oasr misla inmasrlosr."
14 Na mwet Benjamin elos foloko ke pacl sac, ac mwet Israel ke sruf ngia elos sang
nu selos mutan ma elos tia onela sin mwet in acn Jabesh, tusruktu mutan inge puelac
nu selos.
15 Mwet ah pakomuta sruf lal Benjamin mweyen LEUM GOD El kunausla akupasri
lun sruf Israel.
16 Ouinge mwet matu inmasrlon toeni sac elos fahk, "Ke wangin mutan lula in sruf
lal Benjamin, kut ac konauk fuka mutan kien mwet lula inge?
17 Tia wo in wanginla sie sin sruf lun Israel uh. Kut enenu na in suk oreya tuh in
folokonak sruf lal Benjamin.
18 Tusruktu kut tia ku in sang acn natusr in payuk selos mweyen kut tuh orala sie
fulahk fahk mu ac fah mwe selnga nu sin mwet se su fuhlela tuh sie mukul Benjamin
in payuk sin acn natusr."
19 Na elos esamak lah sie pacl in kufwa nu sin LEUM GOD in acn Shiloh apkuranme.
(Acn se inge oasr eir in acn Bethel, ac epang in acn Lebonah, ac kutulap in innek soko
inmasrlon Bethel ac Shechem.)
20 Ouinge elos fahk nu sin mwet Benjamin, "Kowos som ac wikwik in ima grape we
21 ac soano. Ke tulik mutan in acn Shiloh ac ilme in wi onsrosro ke pacl in kufwa
uh, na kowos ilme liki ima grape, ac kais sie suwos eis kais sie mutan tuh in ma
kiowos ac usalos som nu in acn suwos an.
22 Papa tumalos ac mukul wialos fin tuku lain kowos kac, na kowos fahk nu selos,
'Nunak munas, fuhlelosme nu sesr, mweyen kut tia sruokolosi ke mweun sac tuh elos
in ma kiasr. Na ke sripen tia kowos pa usalosme nu sesr uh, wangin mwatuwos ke
wulela se ma kowos tuh orala.' "
23 Pa inge ma mwet Benjamin elos oru: ke pacl se mutan inge onsrosro, kais sie
mukul Benjamin elos sruokya kais sie mutan ac usalosla tuh in ma kialos. Ouinge
elos folokla nu yen selos ac sifilpa musaeak siti srisrik in acn we ac muta we.
24 In pacl sac pacna, mwet Israel nukewa saya elos folokelik, kais sie mwet nu in
sruf lal ac sou lal ac acn sel sifacna.
25 In pacl se inge wangin tokosra lun mwet Israel. Kais sie mwet sifacna oru ma el
nunku mu suwohs ye mutal sifacna.

21:25 Mwet Nun 17:6

RUTH

Tukakinyen Book In RUTH

Sramsram se kacl Ruth inge, su sie sramsram ke misla, sikyak ke pacl in mweun ac keok lulap ma srumunyuk ke book in *Mwet Nununku* ah. Ruth, sie mutan Moab, el payuk sin mukul Israel se. Ke mukul sac misa, Ruth el akkalemye nunak na pwaye lal nu sin nina talupal* ac oayapa lulalfongi yohk lal ke God lun Israel. Tok, Ruth el konauk pac mukul sasu se tumal inmasrlon sou lun mukul se tumal meet ah. Na ke sripen payuk sasu se lal inge, oru el pa nina matu se kial David, su el pa tokosra se ma pwengpeng emeet inmasrlon tokosra nukewa lun mwet Israel.

Sramsram ke book in *Mwet Nununku* srumun ke ongoiya lulap ma mwet Israel elos sun ke sripen elos forla liki God. Na book in *Ruth* akkalemye ke mwe insewowo ma tuku nu sin sie mwetsac su forla nu sin God lun Israel ac ekla sie selos su oaru nu sel.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Naomi el folokla nu Bethlehem ac Ruth el welul 1:1–22
Ruth el osun nu sel Boaz 2:1—3:18
Boaz el payukyak sel Ruth 4:1–22

Elimelech Ac Sou Lal Elos Som Nu Moab

1 In pacl ma mwet nununku tuh kol fin acn Israel, oasr sie sracl lulap sikyak. Ouinge, sie mwet Bethlehem in acn Judah, wi mutan kial ac wen luo natul, elos som nu Moab in tuh muta we kitin pacl.
2 Inen mukul sac pa Elimelech, mutan kial pa Naomi, ac inen wen luo natul ah pa Mahlon ac Chilion. Elos mwet Ephrath, ac elos muta in acn Bethlehem lun Judah. Na elos som nu Moab in tuh muta we. Ke elos muta we
3 Elimelech el misa, ac Naomi ac wen luo natul ah mukena muta.
4 Tok, eltal payukyak sin mutan Moab luo — sie pa Orpah ac sie pa Ruth. Elos muta we apkuran in yac singoul,
5 na Mahlon ac Chilion kewa misa pac, ac Naomi el mukelana muta. Wanginla mukul tumal ac wen luo natul ah.

Naomi Ac Ruth Folokla Nu Bethlehem

6 Kutu pacl tok, Naomi el lohngak lah LEUM GOD El kasru mwet in acn sel ke El akwoye fokin ima lalos ac sang mwe mongo nu selos. Na Naomi ac mutan luo talupal ah akola in som liki acn Moab,
7 ac mutawauk in fahsr nu Judah.
8 Naomi el fahk nu sin mutan luo natul ah, “Wona komtal in folokla nu yurin nina kiomtal ah, ac lela tuh LEUM GOD Elan kulang nu sumtal oana ke komtal tuh kulang nu sik ac nu sin mukul tomomtal ma misa.
9 Lela tuh LEUM GOD Elan kasrekomtal in ku in konauk luo mukul ah tomomtal komtal in muta wo yoro.”
Na Naomi el wilkas ac ngok mutaltal. Tusruktu eltal mutawauk in tung
10 ac fahk, “Mo! Kut ac wi kom na som nu yurin mwet lom an.”
11 Na Naomi el fahk nu seltal, “Komtal enenu in folokot. Efu komtal ku lungse wiyu? Mea, komtal nunku mu nga ac ku in sifil oswela tulik mukul komtal in payuk nu se?
12 Folokot nu yen sumtal an mweyen nga matuoh ac nga tia ku in sifil payuk. Nga finne nunkauk mu nga in sifil payukyak ofong ac oswela kutu wen,

* : ***Talupal:*** Nina ku papa tuman tulik ma payukyang nu in sie sou.

13 mea, komtal ac soano na eltal in matula? Ya sripa se inge in pwanang komtal in
tia payuk nu sin kutepacna mukul? Mo, acn nutik, komtal etu na lah tia ku in ouinge.
LEUM GOD El ngetla likiyu, ac nga arulana pakomutomtal."
14 Ac eltal sifilpa mutawauk in tung. Na Orpah el ngokya mutun nina sac, ac folokla
nu yen sel ah, a Ruth el sripsriplana nu sin nina sac ac tiana fahsr lukel.
15 Na Naomi el fahk nu sel, "Ruth, mutan se wiom ah pa folokla nu yurin mwet lal
ac god lal. Fahla welul."
16 Tusruktu Ruth el fahk, "Nimet kom kafwe nga in som liki kom! Lela nga in wi
kom na. Tuh yen kom som nu we, nga fah som pac nu we. Yen kom ac muta we, nga
ac fah muta pac we. Mwet lom fah mwet luk, ac God lom fah God luk.
17 Yen kom misa we, nga ac fah misa we, ac nga ac fah pukpuki pac we. Lela LEUM
GOD Elan arulana ase mwe keok yohk nu fuk nga fin fahsr liki kom meet liki nga
misa!"
18 Ke Naomi el akilen lah Ruth el wotela na ku sel mu el ac welul ah, el tia sifilpa
fahk kutena ma.
19 Eltal fahsr nwe ke na eltal sun acn Bethlehem. Ke eltal sun acn we, mwet in
acn sac elos arulana lut, ac kutu sin mutan in acn sac fahk ouinge, "Ku pwayena lah
Naomi pa inge?"
20 Na Naomi el fahk nu selos, "Kowos in tia sifil pangonyu Naomi,† a kowos in
pangonyu Marah‡ mweyen LEUM GOD El ase sie moul na asor nu sik.
21 Ke nga tuh som liki acn yenu ah, pukanten ma luk, tuh pa LEUM GOD El
folokinyume pisinpo. Mwe mea kowos in pangonyu Naomi ke LEUM GOD Kulana
El akkeokyeyu ac supwama mwe ongoiya nu fuk?"
22 Ouinge Naomi el foloko liki acn Moab, ac Ruth, mutan Moab se talupal welul. Ke
eltal sun acn Bethlehem, tufahna mutawauk pacl in kosrani barley in acn we.

2

Ruth El Orekma In Ima Lal Boaz

1 Oasr mwet se sou nu sel Naomi, el pa Boaz. El sie mwet kasrup ac yohk pac ku
lal. El ma in sou lal Elimelech, mukul tumal Naomi ah.
2 Sie len ah Ruth el fahk nu sel Naomi, "Lela nga in som nu in ima ah, ac telani
kutu barley ma mwet orekma tia telak ah. Nga lulalfongi mu oasr mwet ac lela ngan
ku in fahsr toko."
Na Naomi el fahk nu sel, "Fahsrot, acn nutik."
3 Ouinge Ruth el som nu in ima ah, ac fahsr tukun mwet orekma, ac telani ma elos
sisla tia orani ah. Falyang lah ima se ma el som nu kac ah ma lal Boaz.
4 Ke pacl se inge Boaz el tuku Bethlehem me ac el paing mwet orekma ac fahk,
"LEUM GOD Elan wi kowos!"
Na elos topuk ac fahk nu sel, "LEUM GOD Elan akinsewowoye kom!"
5 Na Boaz el siyuk sin mwet se ma kol mwet orekma ah, "Su mutan fusr se ingo?"
6 Na mwet kol sac fahk, "Mutan sac se ma welul Naomi foloko Moab me ah.
7 El tuh siyuk ngan lela elan fahsr tukun mwet orekma inge ac sifeni ma elos sisla
uh. El nuna orekma na oe ke lututang ah me nwe tufahna oru elan mongla pa inge."
8 Na Boaz el fahk nu sel Ruth, "Kolya ngan fahk nu sum, wona kom in tia som nu
ke kutena ima sayen ima se inge. Wi na mutan inge orekma.
9 Liye na acn elos kinkin we an ac welulos. Nga fahkang tari mwet luk inge in tia
akkolukye kom. Ac pacl kom malu an kom fahla nim kof ke sufa ma elos nwekla
ingo."

---

† **1:20** ***Naomi:*** kalmen Naomi in kas Hebrew pa "engan." ‡ **1:20** ***Marah:*** kalmen Marah in kas Hebrew pa "asor," ku "mwen." **2:2** Lev 19:9–10; Dut 24:19

10 Na Ruth el pasrlana nwe ten ac fahk nu sel Boaz, “Mea sis kom arulana
fosrngakinyu an? Efu ku kom in arulana kulang nu sin mwetsac se?”
11 Na Boaz el fahk, “Nga lohng tari ma nukewa kom oru nu sin nina kien mukul
tomom oe ke na mukul tomom ah misa ah me. Nga etu pac lah kom fahsr liki papa
tomom ac nina kiom ac acn sum, ac tuku muta inmasrlon mwet su kom tia etu.
12 Lela tuh LEUM GOD Elan folokin nu sum orekma wo lom ingan. Lela tuh kom in
eis mwe insewowo yohk sin LEUM GOD lun Israel, su kom tuku suk karinginyuk ye
lulin paol!”
13 Na Ruth el topuk ac fahk nu sel, “Kom arulana kulang nu sik. Insiuk misla na
pwaye ke sripen kas fisrasr lom nu sik inge, nga finne pusisel liki mwet kulansap lom
ingan.”
14 Ke pacl in mongo ah, Boaz el fahk nu sel Ruth, “Fahsru eis nom sie ipin bread
inge ac twanla ke mwe anut inge.” Na el muta yurin mwet orekma, ac Boaz el sang
nu sel kutu mongo manman ah, ac Ruth el mongo nwe ke na el kihpi, ac srakna oasr
mongo lula yorol.
15 Na ke el tuyak in som in sifil telani barley ah, Boaz el fahk nu sin mwet orekma
lal ah, “Lela elan tiltil in acn nukewa, finne ke acn ma yolani barley an we tari, ac
nimet kutongol.
16 Ac kowos in faesla kutu barley liki kap orekeni ingan ac filiya elan telani.”
17 Ke ma inge Ruth el til barley in ima sac nwe ke na ekela, ac ke el tokla ma inge
el liye tuh na sunun paun longoul limekosr pa el orani ah.
18 El us ma inge folokla nu in siti uh, ac sang Naomi elan liye lupan ma el telani ah.
El oayapa sang luwen mongo nal ah nu sel.
19 Na Naomi el siyuk sel, “Kom eis oya ma kom telani misenge inge? Lun su ima
kom som orekma we ah? Lela God Elan akinsewowoye mwet se ma kulang nu sum
ingan!”
Na Ruth el fahkang nu sel Naomi lah el wi orekma in ima lun mwet se pangpang
Boaz.
20 Na Naomi el fahk, “Lela LEUM GOD Elan akinsewowoyal Boaz! Pacl nukewa
LEUM GOD El akpwayeye wulela lal nu sin mwet moul ac oayapa nu sin mwet misa.”
Na el sifilpa fahk, “Mukul sac sou na fototo nu sesr, ac el pa sie sin mwet fal in
fosrngakin ac karingin kut uh.”
21 Na Ruth el fahk, “Boaz el fahk pac mu nga ku in wi na mwet lal ah orekma nwe
ke na safla pacl in kosrani ke ima sac.”
22 Na Naomi el fahk nu sel Ruth, “Aok, wona kom in wi na mutan ingan orekma in
ima lal Boaz an. Sahp kom fin som nu in ima lun sie pacna mwet, ac tuh akkolukyeyuk
kom.”
23 Ke ma inge Ruth el welulos na orekma nwe ke na lisr barley ac wheat in ima sac.
Ac el mutana yorol Naomi.

3

Ruth El Konauk Mukul Se Tumal

1 In kutu pacl tok, Naomi el fahk nu sel Ruth, “Nga enenu in konauk sie mukul ah
tomom, tuh in wo ouiyom ac in oasr acn sum sifacna.
2 Esam lah Boaz, mwet se ma kom wi mutan ingan orekma la inge, el sou nu sesr.
Porongo ma nga ac fahk uh. Oyeku el ac fah aknasnasye barley* lal ah.

2:20 Lev 25:25 * **3:2** ***aknasnasye barley:*** Ke mwet meet ah elos aknasnasye barley elos ac tuktukya fita uh ac pahlela kutkut kac ah.

3 Fahla yihla, ac fwikomla ke ono keng, ac nokomang nuknuk se ma wo emeet lom
an. Na kom som nu yen el orekma we, tusruktu nimet kom oru elan liye kom nwe
ke na el mongo ac nim tari.
4 Liye akwoye acn el ac oan we an, ac el fin motulla, na kom utyak ikasak kaot lal
an ac ona ke nial.† El ac fah fahk nu sum ma kom in oru."
5 Na Ruth el fahk, "Nga ac fah oru ma nukewa kom fahk an."
6 Ouinge Ruth el som nu nien aknasnasye barley, ac oru oana ma Naomi el fahk ah.
7 Ke Boaz el mongoi ac nim tari, el arulana mwesasla nunkal. El som nu ke acn ma
barley ah yol oan we ah, ac ona in motulla. Na Ruth el mahsrikyak nu in acn el oan
we, ikasak kaot lal ah, ac ona ke nial.
8 In fong sac Boaz el ngutalik ac ikla, na el lut na pwaye lah mutan se oan ke nial.
9 Na el siyuk, "Su kom an?"
Na el topuk ac fahk, "Nga Ruth. Mweyen kom pa sie sou fototo nu sesr uh, laknelik
kaot lom an ac afinyuwi."
10 Na Boaz el fahk, "LEUM GOD Elan akinsewowoye kom, acn nutik. Ma se kom oru
inge akkalemye lupan nunak pwaye lom nu sin sou lasr uh yohk liki na orekma wo
nukewa ma kom oru nu sin nina talupom. Kom ku pacna in som suk sie mwet fusr
su kasrup ku sukasrup, tuh pa kom tiana.
11 Ke ma inge, Ruth, nimet kom fosrnga. Nga ac srike in oru ma nukewa ma kom
siyuk an, mweyen mwet nukewa in acn se inge elos etu lah kom sie mutan wo.
12 Pwaye lah nga sou fototo nu sum, ac fal nga in karingin kom, tusruktu oasr pac
mukul se sou fototo nu sum likiyu.
13 Mutana inge ofong, ac lututang kut fah liye lah mukul sac ac lungse in karingin
kom. El fin lungse, wo. Tuh el fin tia, na nga fulahk ke Inen LEUM GOD moul lah nga
ac fah karingin kom. Inge ona ac motulla nwe ke lenelik."
14 Na Ruth el motulla ke nial, tusruktu el tukakek meet liki kalmelik ah, mweyen
Boaz el tia lungse in oasr mwet etu lah Ruth el tuku nu we.
15 Na Boaz el fahk nu sel, "Eisla nuknuk se ma sang afin kom ingan ac laknelik
insacn." Ke el laknelik ah Boaz el okoaung sunun paun lumngaul ke barley nu loac,
ac kasrel srukak nu finpisal. Na Ruth el us folokla nu in acn el muta we ah.
16 Ke el utyak nu lohm ah, Naomi el siyuk sel, "Acn nutik, fuka som lom ah?"
Na Ruth el fahkang ma nukewa ma Boaz el oru nu sel.
17 Na el sifilpa fahk, "El mu nga in tia pisinpo foloko nu yurum, na pa el se barley
inge nga in us tuku."
18 Na Naomi el fahk nu sel, "Ruth, kom in muteng nwe ke kalem ma nukewa. Boaz
el ac tia ku in mongla misenge nwe ke el aksafyela ma se inge."

4

Boaz El Payukyak Sel Ruth

1 Boaz el som nu in acn in toeni ke mutunpot in siti uh ac muta we. Na mwet se
ma Boaz el fahk mu fototo oemeet nu sel Elimelech ah fahsryak, na Boaz el pangnol
ac fahk nu sel, "Mwet kawuk luk, fahsru ac muta in se inge." Na mwet sac som ac
pituki yorol.
2 Na Boaz el eis singoul sin mwet kol in siti sac ac fahk elos in wi pac muta insac.
Ke elos pituki,
3 el fahk nu sin sou se lal ah, "Inge ke Naomi el foloko liki acn Moab uh, el ke kitala
ipin acn se lal Elimelech, sou se lasr ah,

† **3:4** ***ikasak kaot lal ac ona ke nien mwet se:*** Kalmac pa el suk tuh mwet se ma el oan ke nial ah in kasrel ku karinganulang. **3:12** Rut 2:20

4 ac nga mu sahp kom ac enenu in etu. Inge, kom fin lungse, kom enenu in molela
ye mutun mwet ma muta inge. A kom fin tia lungse, kom akkalemye, mweyen ma
lom pa suwohs in molela uh oasr se meet likiyu."
Na mwet sac fahk ouinge, "Nga ac molela."
5 Na Boaz el mu, "Wona, kom fin ac moli acn sac kom ac enenu in molella pac Ruth,
mutan Moab sac, ipin acn sac in mau oanna sin sou lun mwet se ma misa ah."
6 Na mwet sac fahk, "Fin ouingan, nga ac tari kitala suwohs se luk in molela acn
sacn, mweyen kalmac uh pa tulik nutik sifacna uh ac tia ku in usrui acn sacn. Molela
kom. Tari nga ac tila eis."
7 Ouinge ma orek in pacl sac ah, in orala ayaol ke acn ku in molela sie ipin acn,
mwet se ma ac kitala acn uh enenu in sarukla fahluk lal uh ac sang nu sin mwet se
ma ac molela acn sac uh. Ouiya se inge fin orekla, na mwet Israel uh ac etu lah oasr
ma orekla ke ipin acn sacn.
8 Ouinge ke mwet sac fahk nu sel Boaz, "Molela kom," el sarukla fahluk lal ah, ac
sang nu sel Boaz.
9 Na Boaz el fahk nu sin mwet kol inge ac mwet sayalos su wi muta in acn sac,
"Kowos nukewa mwet loh kac misenge lah nga molela nu sel Naomi ma nukewa lal
Elimelech, ac wen luo natul, Chilion ac Mahlon.
10 Sayen ma inge, Ruth, mutan Moab se kial Mahlon ah, ac tufah mutan kiuk. Ma
se inge ac fah oru tuh acn lun mwet se ma misa in oanna in sou lal uh in nien muta
lalos uh. Kowos mwet loh nu ke ma inge misenge."
11 Na mwet kol ac mwet saya ma wi muta insac ah fahk, "Aok, kut mwet loh
kac. Lela LEUM GOD Elan oru tuh mutan se kiom ingan in oana Rachel ac Leah,
su oswela tulik pukanten natul Jacob. Finsrak kom in ku in kasrup in sruf Ephrath
ac pwengpeng in acn Bethlehem.
12 Lela tulik nutum ma LEUM GOD El ac sot nu sum sin mutan fusr se kiom ingan
in oru tuh sou lom an in oana sou lal Perez, wen natul Judah ac Tamar."

Boaz Ac Tulik Natul

13 Ouinge Boaz el usal Ruth som nu lohm sel tuh elan mutan kial. LEUM GOD El
akinsewowoyal, ac el pitutuyak ac oswela tulik mukul se.
14 Na mutan in acn sac fahk nu sel Naomi, "Kaksakin LEUM GOD! El asot nu sum
sie wen misenge in karingin kom. Lela tuh tulik sacn in pwengpeng fin Israel!
15 Acn talupom el lungse kom, ac oru ma wowo pus nu sum yohk liki ma wen itkosr
ku in oru. Ac inge el asot nu sum sie wen, su ac fah asot moul sasu nu sum ac akwoye
moul lom ke pacl kom ac matuoh."
16 Naomi el srukak tulik sac, sruokilya nu iniwal, ac karinganulang.
17 Mutan in acn sac sang inen tulik sac Obed. Ac elos fahk nu sin mwet nukewa
lah, "Wen se isusyang nu sel Naomi!"
Obed el papa tumal Jesse, su papa tumal David.
18 Pa inge takin sou sac wal Perez nwe kacl David: Perez papa tumal Hezron,
19 Hezron papa tumal Ram, Ram papa tumal Amminadab,
20 Amminadab papa tumal Nahshon, Nahshon papa tumal Salmon,
21 Salmon papa tumal Boaz, Boaz papa tumal Obed,
22 Obed papa tumal Jesse, ac Jesse papa tumal David.

4:7 Dut 25:9 **4:10** Dut 25:5–6 **4:11** Gen 29:31 **4:12** Gen 38:27–30

Book Se Meet Ke
SAMUEL

Tukakinyen Book Se Meet Ke SAMUEL

Book Se Meet Ke Samuel sramsram yohk ke mwet Israel ke pulan pacl se ma ayaolla oakwuk ke mwet nununku nu ke oakwuk lun tokosra. Mwet tolu pa srumunyuk yohk in pulan pacl se inge. Sie pa Samuel, mwet nununku se safla lun mwet Israel. Sie pa Saul, tokosra se omeet lun mwet Israel. Ac David, su oasr kupasr lal nu ke moul lal Saul ac Samuel meet liki el tokosrala.

Mwe nunak yohk in book se inge oapana ma simla ke book in sramsram matu ngia su oan in Wuleang Matu: moul pwaye ac oaru nu sin God ase misla ac wo ouiya, ac seakos ac soaru ase mwe ongoiya ac kunausten. Akkalemyeyuk in chapter 2 verse 30, ke Leum God El fahk nu sel Eli, “Nga fah akfulatyalos su akfulatyeyu, ac pilesralos su pilesreyu.”

Book se inge fahkak lah oasr kutu fohs in nunak lun mwet uh ke mutawauk in oakwuk tokosra nu sin mwet Israel. Pwayeiya uh Leum God pa tokosra lun mwet Israel, tusruktu in topuk siyuk lun mwet uh nu ke sie tokosra, pa Leum God El tuh sulela nu selos sie tokosra. Tusruktu in kalem sin mwet uh lah tokosra ac mwet Israel nukewa elos muta ye koko ac nununku lun God (2:7–10). Ma sap lun God oakiya tuh mwet nukewa oana sie, finne mwet kasrup ku mwet sukasrup.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Samuel el mwet nununku lun Israel 1:1—7:17
Saul el tokosrala 8:1—10:27
Ma orek ke yac ekasr meet ma Saul el tokosra 11:1—15:35
David ac Saul 16:1—30:31
Misa lal Saul ac wen natul 31:1–13

Elkanah Ac Sou Lal In Acn Shiloh

1 Oasr sie mwet su pangpang Elkanah in sruf lal Ephraim, su muta in Ramah in eol Ephraim. El wen natul Jeroham, su ma natul Elihu ac ma in sou lal Tohu, su ma in ota lal Zuph.
2 Oasr mutan luo kial Elkanah: ineltal pa Hannah ac Peninnah. Oasr tulik natul Peninnah, a wangin tulik natul Hannah.
3 Yac nukewa Elkanah el ac som liki acn Ramah nu Shiloh in alu ac orek kisa nu sin LEUM GOD Kulana. Hophni ac Phinehas, wen luo natul Eli, eltal mwet tol lun LEUM GOD we.
4 Kais sie pacl Elkanah el oru mwe kisa lal, el ac sang ip se nu sel Peninnah ac kais sie ip nu sin wen ac acn natul.
5 Elkanah el ne arulana lungse Hannah yohk, tuh el ac sang ip sefanna nu sel ke sripen LEUM GOD El kaliya insial tuh in wangin tulik natul.
6 Peninnah el lungse angnol Hannah ke sripen God El aktalapyal, oru arulana toasr insial Hannah kac.
7 Lumah se inge orek yac nu ke yac — pacl nukewa ma elos ac som nu in lohm sin LEUM GOD, Peninnah el ac aktoasryal Hannah, oru el tung ac tia pac lungse mongo.
8 Elkanah, mukul tumal, el ac fahk, “Hannah, efu ku kom tung? Efu ku kom tia mongo? Efu ku kom toasr pacl nukewa? Ya nga tia wo liki wen singoul nu sum?”

Hannah Ac Eli

9 Sie pacl ah tukun elos mongo ac nim tari in lohm sin LEUM GOD in acn Shiloh,
Hannah el tuyak ac fahkulak sifacna ye mutun LEUM GOD. Eli, mwet tol, el muta ke
nien muta lal sisken sru in mutunoa ke tempul lun LEUM GOD.
10 Hannah el arulana supwar, ac el arulana tung ac pre nu sin LEUM GOD.
11 Na el oru sie wulela na ku ac fahk, "LEUM GOD kulana, liyeyu, mwet kulansap
lom! Liye mwe keok luk ac esamyu! Nikmet mulkinyula! Kom fin ase sie wen nutik,
nga ac fah kisakunulot nu sum tuh elan sie mwet Nazirite* in moul lal nufon. El ac
fah tia nim wain ku kutena mwe nim ku, oayapa ac fah tiana kalkulla insifal."
12 Hannah el pre ke pacl na loes se, ac Eli el ngetang liye oalul.
13 Hannah el pre ke insial. Ngoasrol mukuikui a wangin pusracl, oru Eli el nunku
mu Hannah el sruhi.
14 Ac Eli el fahk nu sel Hannah, "Kom ac sruhi nwe ngac? Tui. Nimet sifilpa
nimnim."
15 Hannah el fahk, "Leum se, nga tia nimnim ac nga tia sruhi. Nga keoklana, ac nga
pre ac asang ngunik nufon nu sin LEUM GOD ke mwe keok luk.
16 Nikmet nunku mu nga sie mutan koluk. Nga pre ke sripen nunak keok lun
insiuk."
17 Na Eli el fahk, "Som in misla, ac lela tuh God lun Israel Elan asot mwe siyuk lom
an."
18 Ac Hannah el fahk, "Lela tuh kulang lom in ouinge nu sik pacl e nukewa." Ouinge
el som ac eis mwe mongo, ac el tia sifil toasr.

Isusla Ac Kisala Samuel

19 Toangna in lotu tok ah Elkanah ac sou lal elos tukakek, ac tukun elos alu nu sin
LEUM GOD, elos folokla nu lohm selos in acn Ramah. Elkanah el motul yorol Hannah,
mutan kial, ac LEUM GOD El topuk pre lal Hannah.
20 Na Hannah el pitutuyak ac el oswela sie wen. Ac el sang inel Samuel,† ac fahk,
"Mweyen nga tuh siyuk sin LEUM GOD kacl."
21 Ke sun pacl fal, Elkanah ac sou lal elos sifil som nu Shiloh in oru mwe kisa lal nu
sin LEUM GOD oana ke el oru in yac nukewa, ac oayapa in kisakin ma el wulela kac.
22 Tusruktu Hannah el tia wi som se ingan. El fahk nu sin mukul tumal, "Ke pacl
se na ma tulik se inge liktitla, na nga fah usalla nu in lohm sin LEUM GOD, ac el ac
fah mutana we in moul lal nufon."
23 Elkanah el fahk nu sel, "Oru oana kom nunku mu fal. Muta nwe ke kom liktitella
tufah kom usalla. Ma se na, lela LEUM GOD Elan oru tuh kom in akpwayeye wulela
lom." Na Hannah el muta liyaung tulik sac nwe ke el liktitella.
24 Ke tulik sac liktitla, Hannah el usalla nu Shiloh, wi cow mukul yac tolu matwa,
ac sie pak in flao, ac sie pak orekla ke kulun kosro sessesla ke wain. El usal Samuel
ke el srakna fusr, ac som nu in lohm sin LEUM GOD in acn Shiloh.
25 Ac ke elos uniya cow soko ah, elos usalla Samuel nu yorol Eli.
26 Na Hannah el fahk nu sel Eli, "Leum se, ya kom esamyu? Nga pa mutan se kom
tuh liye tu inse inge ac pre nu sin LEUM GOD.
27 Nga tuh siyuk sel ke tulik se inge, na pa El ase ma nga siyuk sel.
28 Ke ma inge nga kisakunulang nu sin LEUM GOD. El ac fah ma lun LEUM GOD in
moul lal nufon."
Na elos alu nu sin LEUM GOD we.

2

Pre Lal Hannah

1 Hannah el pre ac fahk:

---

* **1:11** ***sie mwet Nazirite:*** liye Oekyuk 6:5. † **1:20** ***Samuel:*** kalmah pa "inen God," tuh fototo pac nu ke kas Hebrew se inge: "siyuk."

“LEUM GOD El nwakla insiuk ke engan;
Nga arulana insewowo ke ma El orala.
Nga isrun mwet lokoalok luk;
Yohk engan luk ke sripen kasru lun God nu sik!
2 Wangin sie su mutal oana LEUM GOD;
Wangin sie oana El,
Wangin sie mwet lango oana God lasr.
3 Nikmet sifil kaskas filang;
Misla liki kaskas fulat lom.
Tuh LEUM GOD El sie God su etu ma nukewa,
Ac El nununku orekma nukewa lun mwet uh.
4 Mwe pisr nutin mwet mweun ku, kaptelik,
A mwet munas kapkapak ku lalos.
5 Elos su kihp meet,
Elos sukok orekma in moli ma nalos,
A elos su masrinsral meet, elos tia sifil masrinsral.
El su talap el oswela tulik itkosr,
A el su pus tulik natu meet, tok wanginla tulik natul.
6 LEUM GOD El uniya ac El sifil akmoulyauk;
El supwala mwet nu infulan misa,
Ac El sifilpa folokunulosyak.
7 LEUM GOD El oru tuh kutu mwet uh sukasrup ac kutu kasrup.
El akpusiselye kutu ac akfulatye kutu.
8 El srukak mwet sukasrup liki kutkut,
Ac El tulokunak mwet enenu liki nien sisi kutkut.
El oru tuh elos in sie sin sie yurin mwet leum,
Ac muta yorolos ke nien muta fulat.
Pwelung lun faclu ma lun LEUM GOD,
Ac El musaeak faclu fac.
9 “El karingin moul lun mwet oaru lal,
A mwet koluk elos tuhlac in lohsr uh.
Sie mwet el tia ku in kutangla ke ku lal sifacna.
10 Mwet lokoalok lun LEUM GOD fah kunausyukla;
El ac fah lainulos ke pulahl inkusrao me.
LEUM GOD El ac fah nununku faclu nufon.
El ac fah sang ku nu sin tokosra lal.
El ac fah sang kutangla nu sin tokosra se su El sulela.”
11 Na Elkanah el folokla nu Ramah, a tulik Samuel el mutana in Shiloh ac kulansap nu sin LEUM GOD ye koko lal mwet tol Eli.

Wen Natul Eli

12 Wen natul Eli elos elah koluk. Elos tia akilen LEUM GOD
13 ac elos tia pac akilen oakwuk lun mwet tol ke ma fal elos in oru nu sin mwet uh. Pa inge ouiya ma elos oru nu sin mwet ma tuku in orek kisa. Pacl ma sie mwet el orek kisa, na mwet kulansap lun mwet tol inge ac tuku, us fork ma oasr wihs tolkwe kac. Ke pacl ma ikwa uh srakna poel,
14 el ac isongya fork uh nu in tup uh, ac kutena ikwa ma sremla ke fork sac, pa inge ma nun mwet tol uh. Wen luo inge oru ouinge nu sin mwet Israel nukewa ma tuku in orek kisa.

2:1 2:1–10; Lk 1:46–55

15 Oayapa meet liki na kiris uh itukla liki ikwa uh in firriyukyak, mwet kulansap
lun mwet tol uh ac tuku ac fahk nu sin mwet orek kisa uh, “Ase kutu ikwa an nu sin
mwet tol elan sifacna munan. El tia enenu ma poelyak. El lungse in takmwek na.”
16 Ac mwet orek kisa sac fin fahk, “Lela kut in fahsr fal nu ke ma oakwuk, kut in
esukak kiris uh meet tufah kom eis enenu lom tok,” na mwet kulansap lun mwet tol
el ac fahk, “Mo! Ase nu sik ingena! Kom fin tia, nga ac fah eis ke ku!”
17 Ma koluk lun mwet fusr luo inge arulana koluk ye mutun LEUM GOD, mweyen
elos oru mwe kisa nu sin LEUM GOD oana ma pilasr.

Tulik Samuel In Acn Shiloh

18 In pacl se inge Samuel el oru na orekma in kulansap lal nu sin LEUM GOD, ac el
nukum sie nuknuk in mwet tol* orekla ke nuknuk linen.
19 In yac nukewa nina kial ac oru sie nuknuk srisrik lal Samuel, ac usla nu yorol
ke el ac wi mukul tumal som in orek kisa ke yac sac.
20 Na Eli el ac akinsewowoyal Elkanah ac mutan kial ac fahk, “Lela LEUM GOD Elan
asot pac sie tulik nu sin mutan se kiom an, in aol tulik se komtal kisakunang nu sel
inge.”
Tukun ma inge, eltal ac folok nu yen seltal.
21 LEUM GOD El akinsewowoyal Hannah ac sang pac tulik mukul tolu, ac tulik
mutan luo natul. Ac tulik Samuel el kapak ac kulansap nu sin LEUM GOD.

Eli Ac Wen Luo Natul

22 In pacl se inge Eli el arulana matu, ac el lohng na ma wen luo natul ah oru nu
sin mwet Israel, oayapa lah eltal motul yurin mutan su orekma ke nien utyak nu in
Lohm Nuknuk sin LEUM GOD.
23 Na Eli el fahk nu sin wen luo natul, “Efu ku komtal oru ma koluk inge? Mwet
puspis kaskaskin nga lohng.
24 Wen nutik, nimet sifil oru ouingan! Arulana koluk ma mwet lun LEUM GOD elos
fahk keimtal uh!
25 Sie mwet fin orekma koluk lain sie mwet, God El ku in kasrel. A su ku in kasru
sie mwet el fin orekma koluk lain LEUM GOD?”
Tusruktu wen luo inge tiana porongo pusren papa tumaltal, mweyen LEUM GOD
El sulela tari in oneltal uh.
26 Tulik Samuel el kapkapak ac ohi ye mutun LEUM GOD ac mwet uh.

Kas In Palu Su Lain Sou Lal Eli

27 Sie mwet palu tuku nu yorol Eli ac fahkak kas inge sin LEUM GOD, “Ke pacl se
Aaron, papa matu tomom, ac sou lal elos tuh mwet kohs ye tokosra Egypt, nga tuh
sifacna fahkyuyak nu sel Aaron.
28 Liki sruf nukewa lun Israel, nga sulela sou lal tuh in mwet tol luk, in kulansap
ke mwe loang luk, in oru mwe kisa firir, ac nokomang nuknuk in ephod lun mwet tol
in suk ma lungse luk. Ac nga oakiya tuh elos in ku in eis sie ip ke mwe kisa firir fin
loang uh.
29 Na efu kowos ku ngetnget in rapkui mwe kisa ac mwe sang ma nga sap mwet
luk in oru nu sik? Eli, efu ku kom akfulatye wen nutum inge yohk likiyu, ke kom lela
eltal in akfatyeltal ke ip wowo ma mwet uh kisakin nu sik uh?
30 Nga LEUM GOD lun Israel, nga tuh wulela meet mu sruf lom ac sou lom pa ac
orekma in mwet tol nu sik nwe tok. Tusruktu, nga fahk inge lah ac fah tia sifil ouinge!
Nga fah akfulatyalos su akfulatyeyu, ac pilesralos su pilesreyu.
31 Lohng akwoya — ac tia paht nga ac fah uniya mukul fusr nukewa in sruf lom ac
sou lom, tuh in wangin mukul fusr in sou lom sun matwa matu.

---

* **2:18** ***nuknuk in mwet tol:*** pangpang “ephod” — liye ke Kalmen Kutu Kas. **2:26** Lk 2:52 **2:28** Exo 28:1–4; Lev 7:35–36

32 Kom ac fah pulakin ongoiya ac inse koluk ke kom ac liye ma nga ac fah oru in
akinsewowoye mwet Israel saya, a funu mwet in sou lom, wangin sie selos ac fah
moul sun matwa.
33 Tusruktu, nga ac fah filiya sie mwet sin fwil nutum, ac el fah kulansap nu sik ke
ip lun mwet tol. Tusruk ac fah kunla mutal, ac wanginla finsrak yorol, ac fwil nutum
nukewa saya ac fah misa ke misa keok.
34 Ke wen luo nutum inge, Hophni ac Phinehas, eltal ac tukeni misa ke len sefanna,
ma se inge fah akkalemye nu sum lah ma nukewa nga fahk inge ac akpwayeyuk.
35 Nga ac fah sulela sie mwet tol su ac fah pwaye nu sik, ac oru ma nukewa ma
nga lungse. Nga fah sang fita lal, su ac fah kulansap nu sik in pacl nukewa ye mutun
tokosra su nga sulela.
36 Kutena sin fita lom ku fwil nutum su moul na, elos ac fah som nu yurin mwet
tol sac ac ngusr mani ac mwe mongo, ac elos ac fah kwafe sel elos in kasru mwet tol,
elos in mau konauk mwe mongo nalos."

3

LEUM GOD El Sikyang Nu Sel Samuel

1 In pacl se ke tulik Samuel el kulansupu LEUM GOD ye koko lal Eli, tia pus pacl
LEUM GOD El sramsram nu sin mwet, ku sikyang nu sin mwet in aruruma.
2 Sie fong ah Eli, su apkuran elan kunla mutal, el motul infukil sel sifacna.
3 Ac Samuel el motul in acn mutal, acn ma Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD oan
we. Meet liki lenelik, ke lam uh srakna firir,
4 LEUM GOD El pangnol Samuel. Ac Samuel el topuk, "Nga inge!"
5 ac el kasrusr nu yorol Eli ac fahk, "Nga inge, tuh kom pangonyu."
A Eli el fahk, "Nga tia pangon kom. Folokla motulla." Na Samuel el folokla ac
motulla.
6 Ac LEUM GOD El sifil pang, "Samuel!" Samuel el sifil tukakek ac som nu yorol Eli
ac fahk, "Nga inge, tuh kom pangonyu."
A Eli el fahk, "Nga tia pangon kom. Folokla motulla."
7 Samuel el tiana akilen lah LEUM GOD pa pangnol, mweyen soenna oasr pacl LEUM
GOD El kaskas nu sel.
8 LEUM GOD El sifilpa pangnol Samuel ke pacl se aktolu. Na Samuel el tukakek ac
som nu yorol Eli ac fahk, "Nga inge, tuh kom pangonyu."
Na Eli el akilenak lah LEUM GOD pa pangnol uh.
9 Na Eli el fahk nu sel Samuel, "Folokla motulla, ac El fin sifil pangon kom, na kom
fahk, 'LEUM GOD, kaskas, tuh mwet kulansap lom el porongo.' " Na Samuel el folokla
ac motulla.
10 Ac LEUM GOD El tuku tuyang, ac pangnol oana ke El oru meet ah, "Samuel!
Samuel!"
Na Samuel el topuk ac fahk, "Kaskas, tuh mwet kulansap lom el porongo."
11 Ac LEUM GOD El fahk nu sel, "Sie pacl nga ac fah oru sie ma na upa in Israel, ac
elos nukewa su lohng ac fah arulana lut ac oela kac.
12 In len sac nga ac fah oru ma nukewa ma nga fahk mu nga ac oru lain sou lal Eli,
mutawauk nwe ke safla.
13 Nga fahk nu sel tari lah nga ac fah kai sou lal ma pahtpat, ke sripen wen natul
kaskas koluk lainyu. Eli el etu ma eltal oru a el tia kutongoltal.
14 Ouinge nga fahkak kalem nu sin sou lal Eli lah ac fah wangin mwe kisa ku mwe
sang fah ku in molelosla liki ma koluk lalos inge."
15 Ac Samuel el oanna nwe ke lenelik, na el tukakek ac ikasla srungul in lohm sin
LEUM GOD. El sangeng in fahkak aruruma sac nu sel Eli.

2:34 1 Sam 4:11

16 Ac Eli el pangnol Samuel ac fahk, “Samuel, wen nutik!”
Na Samuel el topuk, “Nga inge.”
17 Eli el siyuk sel, “Mea LEUM GOD El fahk nu sum? Nikmet okanla kutena ma. God
El ac arulana kai kom, kom fin tia fahk ma nukewa nu sik.”
18 Na Samuel el fahkak ma nukewa nu sel Eli. El tia okanla kutena ma. Eli el fahk,
“El pa LEUM GOD. Lela Elan oru fal nu ke lungse lal.”
19 Ke Samuel el kapkapak, LEUM GOD El welul ac oru tuh ma nukewa Samuel el
fahk in pwaye.
20 Ouinge mwet Israel nukewa, mutawauk na e Dan me fahsru nwe Beersheba, elos
etu tuh Samuel el mwet palu suwoswos lun God.
21 Pacl pus LEUM GOD El sikyak in acn Shiloh, acn se ma El tuh sramsram nu sel
Samuel we. Pacl nukewa Samuel el ac sramsram uh, mwet Israel nukewa porongo.

4

Sruhu Tuptup In Wuleang

1 In pacl se inge mwet Philistia elos fahsreni in som ac mweun lain mwet Israel,
ac mwet Israel elos akola pac in lainulos. Mwet Israel elos tulokunak iwen aktuktuk
selos in acn Ebenezer, ac mwet Philistia elos tulokunak iwen aktuktuk selos in acn
Aphek.
2 Mwet Philistia elos mutawauk lain mwet Israel, ac tukun mweun upa lalos, mwet
Philistia elos kutangla mwet Israel, ac uniya akuran akosr tausin mwet Israel yen elos
mweun we.
3 Ke mwet lula sin mwet Israel elos foloko nu nien aktuktuk lalos, mwet kol
lalos asiyuki ac fahk, “Efu ku LEUM GOD El lela mwet Philistia inge in kutangkutla
misenge? Wona kut in som use Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD Shiloh me, tuh
Elan kasrekut ac molikutla liki mwet lokoalok lasr.”
4 Na elos supwala kutu mwet nu Shiloh in tuh use Tuptup in Wuleang lun LEUM
GOD Kulana, su nien muta lal oan fin cherub lukwa.* Wen luo natul Eli, Hophni ac
Phinehas, eltal wi na Tuptup in Wuleang tuku.
5 Ke Tuptup in Wuleang tuku sun nien aktuktuk, mwet Israel nukewa elos sala ke
pusren engan lulap, oru infohk uh kusrusryak.
6 Ke mwet Philistia elos lohng pusren sasa elos fahk, “Mea kalmen sa lulap se ma
tuku liki nien aktuktuk lun mwet Israel inge?” Ke elos lohng lah Tuptup in Wuleang
lun LEUM GOD sun acn we,
7 elos sangeng ac fahk, “Sie god el tuku oasr nien aktuktuk lalos ah! Kut ac wanginla!
Tufahna pacl se in sikyak lumah ouinge nu sesr oemeet me!
8 Su ku in molikutla liki god ku lalos inge? Pa inge god lalos ma tuh uniya mwet
Egypt yen mwesis ah!
9 Mwet Philistia, kowos in pulaikna! Kowos in mweun oana mukul. Kowos fin tia,
na kowos ac tufah mwet kohs nu sin mwet Hebrew, oana ke elos tuh mwet kohs nu
sesr ah. Ke ma inge, kowos mweun oana mukul!”
10 Mwet Philistia elos mweun arulana upa, ac elos kutangla mwet Israel, ac mwet
Israel elos kaing nu acn selos. Mwet puspis anwuki. Oasr tausin tolngoul mwet
mweun lun Israel misa.
11 Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD sruhu, ac anwuki pac Hophni ac Phinehas,
wen luo natul Eli.

Misa Lal Eli

* **4:4** ***cherub lukwa:*** liye ke Kalmen Kutu Kas.

12 Sie mukul in sruf lal Benjamin el kasrusr tuku liki nien mweun uh nu Shiloh, ac
sun acn we ke len sacna. El seya nuknuk lal ac sang kutkut nu fin sifal in akkalemye
asor lal.
13 Eli el nunku yohk ke Tuptup in Wuleang, ac el mutana ngetnget fin mwe muta
lal sisken inkanek ah. Ke mwet sac el tuku ac sulkakin pweng inge nu in siti uh, na
mwet nukewa elos wowoyak ke sangeng.
14 Ke Eli el lohng pusren mwet uh el siyuk, “Mea kalmen wowon ingan?” Na mwet
sac sulaklak nu yorol ac fahkak ma sikyak nu sel. (
15 Eli el yac eungoul oalkosr in pacl se inge, ac apkuran in kunla na pwaye mutal.)
16 Na mwet sac fahk, “Nga kaingla liki nien mweun uh, ac kasrusr na oe we me
misenge.”
Ac Eli el siyuk sel, “Wen nutik, fuka mweun ah?”
17 Mwet sac fahk nu sel, “Mwet Israel elos kaing liki mwet Philistia. Kut kuf na
pwaye! Oayapa anwuki wen luo nutum, Hophni ac Phinehas, ac Tuptup in Wuleang
lun God sruhu!”
18 Ke pacl se mwet sac fahk ke Tuptup in Wuleang, na Eli el topla nu tok liki mwe
muta lal sisken mutunpot in siti uh. El arulana matu ac toasr ke lupal, pwanang
kaptelik inkawal ac el misa. El mwet kol fin Israel ke lusen yac angngaul.

Misa Lun Mutan Kial Phinehas

19 Mutan kial Phinehas, wen natul Eli, el pitutu ac apkuran in isusla. Ke el lohng
lah sruhu Tuptup in Wuleang lun God, ac ke papa talupal oayapa mukul tumal ah
tukeni misa, na ngal in isus lal tuyang, ac el isusla.
20 Ke el keok ac apkuran in misa, mutan in akisus lal elos fahk nu sel, “Akkeye kom,
tuh kom oswela tari wen se!” Tusruktu el tiana lohang, ku topkolos.
21 El sang inen tulik sac Ichabod, su kalmah “Wolana lun God som liki Israel,” ke
sripen sruhu Tuptup in Wuleang, oayapa papa talupal ac mukul tumal tukenina misa.
22 El fahk mu, “Wolana lun God fahsr liki Israel mweyen Tuptup in Wuleang lun
God sruhu.”

5

Tuptup In Wuleang Inmasrlon Mwet Philistia

1 Tukun mwet Philistia sruokya Tuptup in Wuleang elos usla liki acn Ebenezer nu
Ashdod, siti selos sifacna.
2 Elos usak nu in tempul lun god Dagon, ac filiya sisken ma sruloala se kacl sifacna.
3 Ke mwet Ashdod elos toang tukakek in lutu tok ah, elos liye tuh ma sruloala
kacl Dagon putatla oankiyuki ye mutun Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD. Na elos
srukak ma sruloala sac ac sifilpa folokonak nu yen se oan we ah.
4 Toang in lutu tok ah, elos sifilpa liye tuh ma sruloala sac putatla ac oankiyuki
ye mutun Tuptup in Wuleang. Pacl se inge sifa ac poun ma sruloala sac kipatla ac
putatla oan ke mutunoa. Manol mukena oan sisken Tuptup in Wuleang.
5 (Ke sripa se inge, mwet tol lal Dagon, ku kutena mwet su utyak in alu nu sel in
acn Ashdod, elos ac tupalot acn sac ac tia longya ye srungul uh. Ma inge orek na nwe
misenge.)
6 LEUM GOD El akkeokye mwet Ashdod arulana upa ac aksangengyalos. El sang kai
nu selos ac oayapa mwet su muta raunelosla. El oru tuh in oasr mahlap in manolos.
7 Ac ke mwet Ashdod elos liye ma sikyak inge, elos fahk, “God lun Israel El akkeokye
kut ac god lasr Dagon. Kut tia ku in lela Tuptup in Wuleang in oan paht yorosr.”
8 Ouinge elos supwalik mwet in pangoneni tokosra limekosr lun mwet Philistia ac
siyuk selos, “Mea kut ac oru ke Tuptup in Wuleang lun God lun Israel?”

Ac elos topuk ac fahk, “Usla nu Gath.” Na elos usla nu Gath, sie pac siti lun mwet Philistia.
9 Ac tukun elos usla Tuptup sac nu Gath, LEUM GOD El kai pac siti sac ac oru tuh mwet we in arulana fohsak. El akkeokyalos ke mahlap in manolos — sikyak nu sin mwet nukewa in siti sac, mwet matu oayapa mwet fusr.
10 Ke ma inge elos supwala Tuptup in Wuleang nu Ekron, sie pac siti lun mwet Philistia. Na ke pacl se sun acn se inge, mwet we elos wowoyak ac fahk, “Elos use Tuptup in Wuleang lun God lun Israel in tuh unikutla!”
11 Na mwet inge sifilpa supwala mwet in pangonma tokosra limekosr lun mwet Philistia ac fahk, “Folokunla Tuptup in Wuleang lun God lun Israel nu in acn se sifacna, tuh in tia unikutla ac sou lasr.” Mwet nukewa in siti sac arulana fohsak mweyen upana kaiyuk lun God nu selos.
12 Finne elos su tiana misa, oasr mahlap sikyak in manolos ac elos pang nu sin god lalos ac kwafe tuh elos in kasrelos.

6

Tuptup In Wuleang Folokinyukme

1 Tukun Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD oan yurin mwet Philistia ke lusen malem itkosr,
2 mwet uh pangoneni mwet tol lalos ac mwet inutnut lalos ac siyuk selos, “Mea kut ac oru ke Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD? Kut ac fin supwala nu in acn se na pwaye uh, mea enenu kut in sang in wela?”
3 Mwet inge topuk ac fahk, “Kowos ac fin supwala Tuptup in Wuleang lun God lun Israel, kowos enenu in oasr mwe lung in wi, ma in sang moli ma koluk lowos. Kowos tia ku in folokunla ac wangin mwe lung wi. Fin oasr mwe lung wi som, kowos ac fah kwela liki mas lowos an, ac kowos ac fah etu lah efu ku El akkeokye kowos na.”
4 Na mwet uh siyuk, “Mwe lung fuka kut ac fah sang nu sel?”
Ac elos topuk, “Ipin gold limekosr in oana luman mahlap, oayapa ipin gold limekosr in oana luman kisrik in pot, kais sie nu sin tokosra limekosr lun mwet Philistia, mweyen kain mwe lokoalok sefanna pa supweyuk nu fowos nukewa ac oayapa nu fin tokosra lowos.
5 Kowos enenu in oru ma sruloala ke mahlap, ac ma sruloala ke kisrik in pot su kunausla facl suwos an, ac kowos enenu in akfulatye God lun Israel. Sahp El ac fah tia sifil akkeokye kowos ku god lowos ac facl suwos an.
6 Efu ku kowos in akupaye insiowos oana mwet Egypt ac tokosra we ah? Esam lah God El tuh akfohsyalos nwe ke na elos fuhlela tuh mwet Israel in ku in som liki acn we.
7 Ke ma inge, kowos akoo soko wagon sasu ac lukwa cow mutan su soenna pula srenenu, ac kaprelosi nu ke wagon uh, a folokunla cow fusr natultal nu ke acn lun cow uh.
8 Eis Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD ac filiya fin wagon uh, ac filiya sie box srisrik sisken Tuptup sac, ac nwakla ke ma sruloala gold su kowos sang tuh in moli ma koluk lowos an. Na patokak wagon an ac lela in sifacna yuwot.
9 Ac kowos in lohang nu ke wagon soko an lah ac fahsr nu oya. Fin fahsr nu layen nu Beth Shemesh, na kalem lah pwaye God lun Israel pa oru mwe keok inge nu sesr. A fin tia fahsr nu we, na kut etu lah tia El pa oru ma inge — ma na sifacna sikyak se.”
10 Mwet uh oru oana ma fwack nu selos. Elos eis cow lukwa, kapriya nu ke wagon, ac kaliya cow fusr natultal ke nien muta laltal.
11 Ac elos filiya Tuptup in Wuleang nu fin wagon uh, wi box srisrik neinyen ma sruloala ke kisrik in pot gold ac ma sruloala ke mahlap gold.

12 Ac cow lukwa fahsr suwoslana nu Beth Shemesh ac tiana kuhfla liki innek uh. Ke eltal fahsr eltal wowo ke pusracltal. Tokosra limekosr lun mwet Philistia elos fahsr tukun cow inge nwe ke na sun masrol nu Beth Shemesh.
13 Mwet Beth Shemesh elos oru kosrani lalos in ima in wheat lalos infahlfal uh. Ke elos ngetak elos liye Tuptup in Wuleang, na elos arulana enganak ke ma elos liye.
14 Wagon soko ah tuku nwe sun ima se su ma lal Joshua, su sie mwet Beth Shemesh, na tui inse inge sisken eot lulap se. Mwet uh elos kunausya wagon soko ah, ac uniya cow lukwa, ac kisakin tuh in mwe kisa firir nu sin LEUM GOD.
15 Mwet Levi elos eisla Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD, ac box srisrik se su oan siska ma nein ma sruloala gold, ac filiya fin eot lulap sac. Ac mwet Beth Shemesh elos kisakin mwe kisa firir ac kisakin mwe sang nu sin LEUM GOD in len sac.
16 Tokosra limekosr lun mwet Philistia elos liye ma mwet inge oru ah, na elos folok nu Ekron in len sacna.
17 Mwet Philistia elos supwala ma sruloala ke mahlap gold limekosr nu sin LEUM GOD tuh in mwe lung in sang moli ma koluk lalos, kais sie ke siti limekosr inge: Ashdod, Gaza, Ashkelon, Gath, ac Ekron.
18 Elos supwala pac kisrik in pot gold, fal nu ke pisen siti lun Philistia su kolyuk sin tokosra limekosr inge. Kutu siti uh oasr pot fulat raunela, ac kutu siti uh srik, wangin pot we. Eot lulap se su oan in ima lal Joshua, mwet Beth Shemesh sac, su elos tuh filiya Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD fac, eot se inge srakna oasr we nwe misenge, mwe akpwaye.
19 LEUM GOD El uniya mwet itngoul sin mwet Beth Shemesh inge ke sripen elos ngetang nu luin Tuptup in Wuleang. Ac mwet uh mwemelil ke sripen LEUM GOD El oru ma na upa se inge.

Tuptup In Wuleang In Acn Kiriath Jearim

20 Ke ma inge mwet Beth Shemesh elos fahk, “Su ku in tu ye mutun LEUM GOD, God mutal se inge? Kut ac fah supwalla nu oya tuh Elan som liki kut?”
21 Ac elos supwala mwet utuk kas nu yurin mwet Kiriath Jearim ac fahk, “Mwet Philistia elos folokonma Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD. Kowos fahsru ac usot.”

7

1 Ke ma inge, mwet Kiriath Jearim elos tuku ac eis Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD, ac usla nu in lohm sel Abinadab, su muta fineol uh. Ac elos aknasnasyal Eleazar, wen natul, tuh elan liyaung Tuptup sac.

Samuel El Kol Mwet Israel

2 Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD oan in acn Kiriath Jearim in pacl na loes se, akuran yac longoul. In pacl se inge mwet Israel nukewa elos pang nu sin LEUM GOD tuh Elan kasrelos.
3 Na Samuel el kaskas nu sin mwet Israel ac fahk, “Fin pwaye lah kowos ac fah foloko nu yurin LEUM GOD ke insiowos kewa, na kowos in sisla god saya nukewa ac ma sruloala kacl god mutan Astarte. Kowos in eiskowosyang nu sin LEUM GOD ke inse pwaye, ac alu nu sel mukena, na el ac fah molikowosla liki inpoun mwet Philistia.”
4 Ke ma inge, mwet Israel elos sisla ma sruloala kacl Baal ac Astarte, ac elos alu nu sin LEUM GOD mukena.
5 Na Samuel el sap mwet Israel nukewa in fahsreni nu in acn Mizpah, ac el fahk, “Nga ac fah pre nu sin LEUM GOD keiwos we.”
6 Na mwet nukewa elos tukeni nu Mizpah. Elos ut kof ac okoala tuh in mwe kisa nu sin LEUM GOD, ac elos lalo len sac nufon. Ac elos fahk, “Kut orekma koluk lain

7:1 2 Sam 6:2–4; 1 Chr 13:5–7

LEUM GOD." (Acn Mizpah pa acn se ma Samuel el muta we ke el aksuwosye fohs inmasrlon mwet Israel.)
7 Ke mwet Philistia elos lohng lah mwet Israel elos tukeni nu Mizpah, na tokosra limekosr lun mwet Philistia elos mukuiyak wi mwet lalos in tuh mweun lain mwet Israel. Ke mwet Israel elos lohng ma inge, elos arulana sangeng,
8 ac fahk nu sel Samuel, "Nikmet tui in pre nu sin LEUM GOD lasr tuh Elan molikutla liki inpoun mwet Philistia."
9 Samuel el eis soko sheep fusr ac kisakin tuh in mwe kisa firir nu sin LEUM GOD. Ac Samuel el pre nu sin LEUM GOD tuh Elan kasru mwet Israel. Ac LEUM GOD El topuk pre lal.
10 Ke Samuel el srakna oru kisa lal, mwet Philistia elos fahsryang in lainulos. Tusruktu, in pacl sacna LEUM GOD El oru pulahl lulap inkusrao me in lain mwet Philistia, ac elos arulana fohsak kac ac kaing.
11 Mwet Israel elos illa liki Mizpah ac ukwe mwet Philistia inge. Elos onelosla inkanek lalos nwe ke elos apkuran nu Bethcar.
12 Na Samuel el eis sie eot, ac oakiya inmasrlon acn Mizpah ac Shen, ac el fahk, "LEUM GOD El kasrekut ke ma nukewa nwe ke len se inge." Ac el sang inen eot sac "Ebenezer."*
13 Ouinge, mwet Philistia kutangyukla, ac poun LEUM GOD lainulos ac elos koflana sifil utyak nu in facl sin mwet Israel ke lusenna moul lal Samuel.
14 Siti nukewa ma mwet Philistia elos tuh sruokya inmasrlon acn Ekron ac Gath, elos folokonang nu sin mwet Israel. Ke ma inge acn nukewa lun mwet Israel folokyang nu selos. Oasr pac misla inmasrlon mwet Israel ac mwet Canaan.
15 Samuel el kol mwet Israel in moul lal nufon.
16 Ke yac nukewa el ac fahsr rauni acn Bethel, Gilgal, ac Mizpah, ac aksuwosye fohs inmasrlon mwet uh.
17 Na el ac folokla nu Ramah, acn sel, ac sifilpa oru nununku lal we. Ac el etoak sie loang nu sin LEUM GOD in acn Ramah.

8

Mwet Israel Siyuk Ke Sie Tokosra

1 Ke Samuel el matuoh, el oru tuh wen natul in mwet nununku fin mwet Israel.
2 Inen wen se ma matu pa Joel, ac ma se akluo pa Abijah. Eltal mwet nununku in acn Beersheba.
3 Tusruktu eltal tia fahsr tukun oakwuk lun papa tumaltal. Eltal nunku na ke mani, oru eltal tia nununku suwohs, a eltal wi na lungse lun mwet su moli yohk nu seltal.
4 Na mwet kol nukewa lun mwet Israel elos toeni ac som nu yorol Samuel in acn Ramah,
5 ac fahk nu sel, "Kom matuoh inge, a wen luo nutum eltal tiana fahsr ke oakwuk lom. Ke ma inge, sulela nu sesr sie tokosra in kol kut, tuh kut in oana mutunfacl saya."
6 Samuel el tia insewowo ke siyuk se inge tuh in oasr sie tokosra, na el pre kac nu sin LEUM GOD.
7 Ac LEUM GOD El fahk nu sel, "Porongo ma nukewa ma mwet inge fahk nu sum an. Tia kom pa elos sisla, a nga pa elos sisla tuh nga in tia tokosra faclos.
8 E ke pacl se nga tuh usalosme liki acn Egypt nwe misenge, elos nuna sissisyu ac alu nu sin god saya. Inge elos oru nu sum oana ma elos oru nu sik pacl nukewa.
9 Ke ma inge, porongo ma elos fahk an, tusruktu kom in sensenkakinulos ac akkalemye ke ouiya nukewa ma sie tokosra el ac mau oaki nu selos uh."

---

* **7:12** ***Ebenezer:*** kalmen Ebenezer pa "Eot in Kasru." **8:5** Dut 17:14

10 Samuel el fahkang kas nukewa lun LEUM GOD nu sin mwet su tuku siyuk ke sie
tokosra.
11 El fahk, “Pa inge kutu oakwuk ma tokosra el ac oru nu suwos. El ac eis wen
nutuwos tuh elos in mwet mweun — kutu selos fah kasrusr ke chariot in mweun
natul, ac kutu selos fah kasrusr fin horse natul, ac kutu selos fah kasrusr meet liki
chariot natul.
12 El ac fah sulela kutu selos in mwet kol fin tausin ac kutu fin lumngaul. Kutu sin
wen nutuwos ac fah orekma in ima lal, ac kosrani in ima lal, ac orek kufwen mwe
mweun ac mwe sroasr nu ke chariot natul.
13 Acn nutuwos an ac fah enenu in orek mwe akmusra keng nu sel, ac orek mongo
nal, ac manman flao nal.
14 El ac fah eis ima wo emeet lowos, oayapa ima in grape ac ima in olive lowos, ac
el ac fah sang nu sin mwet pwapa lal.
15 El ac fah eis sie tafu singoul in wheat ac grape sunowos, ac sang nu sin mwet kol
lun un mwet mweun lal ac mwet pwapa lal.
16 El ac fah eisla mwet kulansap lowos mukul ac mutan, ac cow ac donkey nutuwos
su wo emeet, tuh elos in orekma nu sel.
17 El ac fah eisla sie tafu singoul ke sheep ac goat nutuwos, ac kowos sifacna fah
mwet kohs lal.
18 Ke pacl se ma inge ac sikyak, kowos ac fah arulana torkaskas ke sripen tokosra
lowos, su kowos tuh sifacna sulela. Tusruktu LEUM GOD El ac fah tia porongekowos.”
19 Tusruktu mwet inge tiana lohang nu ke kas lal Samuel. Elos fahk, “Mo! Kut
lungse in oasr sie tokosra lasr
20 tuh kut in oana mutunfacl saya, na tokosra lasr el fah nununkekut ac kol kut ke
pacl in mweun, ac mweun kacsr.”
21 Samuel el porongo ma nukewa elos fahk, na el som ac fahkak ma inge nu sin
LEUM GOD.
22 Ac LEUM GOD El topuk ac fahk, “Oru ma elos fahk an ac sang sie tokosra nu
selos.” Na Samuel el fahk nu sin mwet Israel, “Kowos nukewa folokla nu yen suwos
an.”

9

Saul El Sonol Samuel

1 Oasr sie mwet pwengpeng ac kasrup in sruf lal Benjamin. Inel pa Kish. El wen
natul Abiel, su ma natul Zeror, ke sou lal Becorath in sou lal Aphiah.
2 Oasr wen se natul pangpang Saul. El mukul fusr na wo finsroa se. Wangin sie sin
mwet Israel oasku oana el, ac el fulat liki mwet nukewa finpisalyak.
3 Kutu donkey natul Kish uh kaingla, na Kish el fahk nu sel Saul, “Eis sie sin mwet
kulansap in wi kom, ac komtal som suk donkey tuhlac inge.”
4 Eltal fahsr sasla infulan eol Ephraim nu in acn Shalishah, tuh eltal tiana konauk.
Na eltal fahsr sasla pac in acn Shaalim, tuh donkey uh wangin pac we. Na eltal fahsr
sasla pac in acn Benjamin, tuh eltal tia pacna konauk.
5 Ke eltal tuku nu in acn Zuph, Saul el fahk nu sin mwet kulansap lal, “Tari kut
folokla, mweyen ke kut pahtlac, papa el ku na in tila nunku ke donkey uh, a el
mutawauk in fosrnga kacsr.”
6 Na mwet kulansap sac fahk, “Kolyawin. Oasr mwet na mutal se in siti se inge.
Mwet uh arulana sunakunul mweyen ma nukewa el fahk uh pwayena. Wona kut in
som nu yorol. Sahp el ac ku in fahkma nu sesr acn donkey uh muta we.”
7 Ac Saul el fahk, “Kut ac fin som nu yorol, mea kut ac sang nu sel? Wangin mwe
mongo lula in pak lasr uh. Ya oasr pac ma kut ku in sang nu sel?”

8 Na mwet kulansap sac fahk nu sel, “Oasr ipin silver se yuruk. Nga ac sang nu sin
mwet mutal sac, na el ac fahkak nu sesr lah donkey uh oasr ya.”
9 (In pacl meet ah in Israel, fin oasr mwet lungse siyuk kutena ma sin God, el ac
fahk ouinge, “Fahsru, kut som nu yurin sie mwet liyaten,” mweyen elos pangon mwet
palu “mwet liyaten.”)
10 Saul el fahk nu sin mwet kulansap sac, “Wona, kut som.” Na eltal fahsr nu ke
siti se yen mwet mutal sac muta we.
11 Ke eltal ututyak ke inkanek nu in siti uh, eltal sun kutu mutan fusr su tuku liki
siti sac in ut kof. Na eltal siyuk sin mutan inge, “Ya mwet liyaten sac oasr ingan?”
12 Ac mutan inge topuk, “Aok, el oasr we. El a meet an ingan. Sulaklak, el tufahna
sun acn inge misenge, mweyen mwet uh ac orek kisa ke loang se fineol uh.
13 Pacl se na komtal utyak nu in siti uh komtal fah liyal meet liki el utyak nu yen
fulat in mongo we. Tuh mwet solsol nu ke mongo se inge fah tia mongo nwe ke na
el akinsewowoye mwe kisa uh. Sulaklak utyak komtal in tuh sonol.”
14 Na Saul ac mwet kulansap sac utyak nu in siti uh. Ke eltal utyak nu we eltal liyal
Samuel, el fahsru suwosma nu yoroltal ke el fahsr nu ke nien alu uh.
15 In len meet ah, LEUM GOD El tuh fahk nu sel Samuel,
16 “Ke aur se inge lutu, nga ac fah supwaot sie mukul su ma in sruf lal Benjamin.
Kom fah mosrwella tuh elan mwet kol lun mwet Israel, mwet luk, ac el ac fah
molelosla liki inpoun mwet Philistia. Tuh nga liye keok lun mwet luk, ac nga lohng
pusren pang lalos nu sik.”
17 Ke Samuel el liyalak Saul, LEUM GOD El fahk, “Pa inge mwet se nga fahk nu sum
ah. El pa ac kol mwet luk.”
18 Na Saul el kalukyang nu yorol Samuel sisken mutunpot ah, ac fahk nu sel,
“Fahkma nu sik lah mwet liyaten sac muta oya?”
19 Ac Samuel el topuk, “Nga pa mwet liyaten sac. Fahsr meet likiyu nu ke nien alu
uh. Komtal kewa ac fah wiyu mongo misenge. Lututang nga fah fahkak ma nukewa
ma komtal siyuk an, tufah komtal som inkanek lomtal an.
20 A funu nu ke donkey nutumtal ma tuhlac len tolu somla, nimet komtal nunku
kac, tuh koneyukyak tari. Tusruktu, acnu su mwet se mwet Israel elos soano ac kena
liye uh? Kom pa mwet sac! Kom, ac sou lun papa tomom an.”
21 Ac Saul el fahk, “Nga ma in sruf lal Benjamin, sruf se srik emeet in Israel, ac sou
luk uh pa pilasr emeet in sruf se inge. Efu kom ku kaskas ouinge nu sik?”
22 Na Samuel el pwanulak Saul ac mwet kulansap se lal nu in sie fukil lulap, ac sang
eltal in muta ke mutun tepu uh yurin mwet suliyukme, su akuran mwet tolngoul.
23 Samuel el fahk nu sin mwet orek mongo uh, “Use ipin ikwa se ma nga tuh sot
nu sum ac fahk mu kom in srela ah.”
24 Na mwet orek mongo sac srakma ip se yu emeet ke nia, ac filiya ye mutal Saul.
Ac Samuel el fahk, “Liye, ip se inge touyak tuh in ma nom. Mongo. Nga tuh srukak
kom in tuh mongo ke pacl se inge wi mwet ma nga suli inge.”
Ac Saul el welul Samuel mongo in len sac.
25 Ke elos tufoki liki nien alu ah nu in siti sac, elos akoela nien motul lal Saul fin
mangon lohm* se,
26 ac Saul el motulla we.

Samuel El Mosrwella Saul Tuh Elan Sie Leum

Toang ke lututang, Samuel el pangnol Saul fin mangon lohm uh ac fahk, “Tukakek,
tuh nga nga in supwekomla inkanek lom.” Saul el tukakek, ac welul Samuel illa nu
inkanek uh.

---

* **9:25** ***fin mangon lohm:*** in pacl sac lohm uh tupasrpasr acn lucng, ac mwet ku in motulla fac.

27 Ke eltal fahsr nwe sun sisken siti uh, Samuel el fahk nu sel Saul, “Sap mwet
kulansap lom elan fahsr nu meet ac soanekut.” Na mwet kulansap sac fahla, ac
Samuel el fahk nu sel Saul, “Tui inse inge ke kitin pacl, nga in fahk nu sum ma God
El fahk nu sik.”

10

1 Na Samuel el eis sufa in oil in olive ac ukuiya fin sifal Saul ac ngok mutal ac fahk,
“LEUM GOD El mosrwekomla tuh kom fah leum fin mwet lal, mwet Israel. Kom fah
leum faclos ac karinganulos liki mwet lokoalok lalos. Na pa inge mwe akpwayeye nu
sum lah LEUM GOD pa sulekomla tuh kom in leum fin mwet lal:
2 Ke kom ac fahsr likiyu misenge, kom ac fah sun mukul luo sisken kulyuk lal
Rachel in acn Zelzah in facl lun Benjamin. Eltal ac fah fahk nu sum lah koneyukyak
tari donkey ma komtal suk an. Na papa tomom el tila nunku kac, a el nunku keim,
ac el na siyuk na ac fahk, ‘Mea nga ac oru ke wen nutik uh?’
3 Ke kom ac som liki acn sac, kom ac fahsr nwe sun sak oal soko in acn Tabor, ac
kom ac fah sun mukul tolu su fahsr in som nu Bethel in oru mwe kisa lalos nu sin
God we. Sie selos el pwen nani fusr tolkwe, ac sie selos el us lof in bread tolkwe, ac
mukul se aktolu an el us pak in wain se nwanala ke wain.
4 Elos ac fah paing kom, ac asot lukwa lof an nu sum, na kom fah eis.
5 Na kom fah som nu ke Fineol lun God in acn Gibeah, yen mwet mweun lun mwet
Philistia elos muta we. Ke nien utyak nu in siti uh kom ac fah sun u in mwet palu su
oatui liki nien loang lalos fineol uh — elos srital ke harp, drum, flute, ac lyre. Elos ac
onsrosro ac sasa.
6 In kitin pacl ah, ngunin LEUM GOD ac tuku ke ku nu fom, ac kom ac fah welulos
ke tacn in alyalu ac sasa lalos, ac kom ac fah ekla sie mwet sasu.
7 Ke pacl se ma inge sikyak nu sum uh, kutena ma God El akkalemye nu sum, kom
in oru.
8 Kom fah som meet likiyu nu Gilgal. Nga ac fah sun kom we, ac kisakin mwe kisa
firir ac mwe kisa in akinsewowo. Kom fah soaneyu we len itkosr, nu ke pacl nga tuku
ac fahkak nu sum ma kom in oru.”
9 Ke Saul el forla in fahsr lukel Samuel, God El sang sie ouiyen moul sasu nu sel
Saul. Ac ma nukewa ma Samuel el fahk nu sel ah, sikyak in len sac.
10 Ke Saul ac mwet kulansap lal sun acn Gibeah, un mwet palu se tuku osun nu sel.
In kitin pacl ah ngunin God tuku ke ku nu facl ac el wi mwet palu inge ke tacn ac
sasa in alyalu lalos.
11 Ac ke mwet su etal Saul meet elos liye ma el oru inge, elos asiyuki sie sin sie, “Ku
mea sikyak nu sin wen se natul Kish inge? Ya Saul el ekla sie mwet palu?”
12 Ac sie mukul in acn sac el fahk, “Ac fuka mwet palu saya inge? Kowos nunku
mu su papa tumalos an?” Na pa inge mutaweyen soakas se ma fahk mu, “Ku pwaye
lah Saul el ekla sie mwet palu pac?”
13 Ke Saul el oru tacn ac sasa in alyalu lal tari, na el som nu ke nien loang fineol
uh.
14 Sie mukul wien papa tumal Saul el liyal Saul ac mwet kulansap lal, ac el siyuk
seltal, “Komtal muta ya tuku?”
Saul el fahk, “Kut suk donkey tuhlac ah. Ke kut kofla konauk, na kut som nu yorol
Samuel.”
15 Na papa sac siyuk, “Ac mea Samuel el fahk nu sumtal?”
16 Na Saul el fahk, “El fahk mu koneyukyak tari.” Tusruktu el tiana fahk ma Samuel
el fahk kacl lah el ac tokosrala.

Saul El Oakwuki Tuh Elan Tokosra

17 Samuel el pangoneni mwet uh nu ye mutun LEUM GOD in acn Mizpah,

10:12 1 Sam 19:23–24

18 ac el fahk nu selos, “LEUM GOD lun Israel el fahk, ‘Nga uskowosme liki facl Egypt
ac molikowosla liki inpoun mwet Egypt ac liki mwet saya nukewa su akkeokye kowos.
19 Nga God lowos, su molikowosla liki ongoiya ac ma upa nu suwos, tuh pa misenge
kowos sisyula ac siyuk ke sie tokosra. Ouinge kowos toeni in sruf lowos ac in sou
lowos, ac utyak nu ye mutun LEUM GOD.’ ”
20 Na Samuel el sap kais sie sruf in kilukyak, ac LEUM GOD el sulela sruf lal
Benjamin.
21 Na Samuel el sap kais sie sou in sruf lal Benjamin in kilukyak, na sou lal Matri
sulosolla. Na kais sie mukul in sou lal Matri kilukyak, na Saul, wen natul Kish, el
solla. Elos sokol tuh elos kofla konalak.
22 Na elos siyuk sin LEUM GOD, “Ya oasr pac sie sayal?”
Ac LEUM GOD El topuk, “Saul el a wikwik ingo inmasrlon kufwen sroasr.”
23 Ac elos kasrusr ac usalu nu yurin mwet uh, ac ke el tuyak inmasrlon mwet uh,
el fulat lukelos nukewa finpisalyak.
24 Ac Samuel el fahk nu sin mwet uh, “Pa inge mwet se su LEUM GOD El sulela!
Wangin sie inmasrlosr oana el.”
Ac mwet uh nukewa wowoyak ac fahk, “In paht moul lal tokosra!”
25 Na Samuel el aketeya nu sin mwet uh ke kunokon ac suwohs lun sie tokosra. El
simusla ma inge in sie book, ac filiya in sie acn mutal. Na el supwalik mwet uh nu in
acn selos.
26 Ac Saul el folokla pac nu yen sel in acn Gibeah. God El pirik insien kutu mwet
pulaik ac ku, ac elos welul Saul som.
27 Tusruktu kutu mwet lusrongten elos fahk, “Mea, oasr ma wo mwet se inge el ku
in oru nu sesr?” Elos pilesral ac tia use kutena mwe lung nu sel. Tuh Saul el mislana.

11

Saul El Kutangla Mwet Ammon

1 Sahp malem se tukun ma inge, Nahash, tokosra lun mwet Ammon, el us mwet
mweun lal ac som kuhlusya acn Jabesh su oan in facl Gilead. Na mwet in acn Jabesh
elos fahk nu sel Tokosra Nahash, “Orala sie oakwuk ku inmasrlosr, na kut fah orekma
nu sum.”
2 Tokosra Nahash el fahk, “Nga ac oru oakwuk se inmasrlosr, tuh meet liki, nga ac
tipalla atronmotowos layen layot tuh in mwe akmwekin nu sin mwet Israel nukewa.”
3 Mwet kol lun mwet Jabesh elos fahk, “Soano len itkosr tuh kut in supwalik kas nu
fin acn Israel nufon. Fin wanginna mwet ku in kasrekut, na kut ac fah filikutwot nu
inpoum.”
4 Na ke mwet utuk kas elos tuku nu Gibeah, acn ma Saul el muta we, ac fahkak ma
inge, mwet uh mutawauk tung ac asor.
5 Ke pacl se inge Saul el tufahna folok inimae me, wi cow natul, ac el siyuk sin mwet
uh, “Mea se? Efu ku mwet uh tung?” Na elos fahk nu sel ma mwet Jabesh elos fahk
ah.
6 Ke Saul el lohng ma inge, ngunin God tuku ke ku nu facl ac el arulana foloyak.
7 Saul el eis lukwa cow uh ac sipsipikya nu ke ip srisrik pukanten, ac sang mwet
utuk kas in usalik nu in facl Israel nufon. Ac elos akkalemye nu sin mwet nukewa,
fahk ouinge, “Kutena mwet fin tia welul Saul ac Samuel nu ke mweun uh, ac fah orek
ouinge nu ke cow natul uh!”
Mwet Israel elos sensen ke ma LEUM GOD El ac oru uh, pwanang elos nukewa
fahsreni ke inse sefanna.
8 Pisen mwet su toeni nu yorol Saul in acn Bezek, oasr tolfoko tausin mwet Israel
ac tolngoul tausin mwet Judah.

9 Ac elos fahk nu sin mwet utuk kas Jabesh me, “Kowos som ac fahk nu sin mwet
lowos an lah meet liki infulwen len lutu, elos ac fah moliyukla.” Ke mwet Jabesh elos
lohng kas inge, elos engan ma lulap,
10 ac elos fahk nu sel Tokosra Nahash, “Lutu kut ac fah srasrapo nu sum, ac kom
ku in oru kutena ma kom lungse oru nu sesr.”
11 Ke fong sac, Saul el kitalik mwet mweun lal nu ke u tolu. Toang in len tok ah, elos
utyak nu nien aktuktuk lun mwet Ammon uh ac mweunelos nwe ke sun infulwen
len, ac elos onelosla. Mwet su painmoulla sin mwet Ammon elos kaingelik, kais sie
ke inkanek lal sifacna.
12 Na mwet Israel elos fahk nu sel Samuel, “Ku pia mwet ma fahk mu Saul el tia fal
in tokosra facsr uh? Usalosme ac kut fah onelosla!”
13 A Saul el fahk, “Wangin mwet ac fah anwuki misenge, tuh pa inge len se LEUM
GOD El molela mwet Israel.”
14 Na Samuel el fahk nu sin mwet uh, “Lela kut nukewa in som nu Gilgal, ac sifilpa
fahkak lah Saul el tokosra lasr.”
15 Ke ma inge elos nukewa som nu Gilgal, ac fahkak in acn mutal we lah Saul el
tokosra lalos. Elos oru mwe kisa in akinsewowo, ac Saul ac mwet nukewa elos arulana
engan ac akfulatye len sac.

12

Samuel El Kaskas Nu Sin Mwet Uh

1 Samuel el fahk nu sin mwet Israel, “Nga oru tari ma kowos siyuk sik nga in oru.
Nga sot nu suwos sie tokosra in leum fowos,
2 ac inge el pa ac kol kowos. Funu nga, nga matuoh ac fiaya, ac wen nutik eltal
muta yuruwos. Nga tuh mwet kol lowos ke nga fusr ah me nwe misenge.
3 Ac inge, nga pa inge. Fin oasr kutena ma nga oru sufal nu suwos, kowos in
tukakinyu inge ye mutun LEUM GOD ac ye mutun tokosra se inge su El sulela. Ya
oasr pacl nga eisla cow ku donkey nutin sie suwos? Ya oasr pacl nga kutasrik ku
akkeokye sie suwos? Ya oasr pacl nga tia oru nununku suwohs ke sripen sie mwet el
moli nu sik? Fin oasr mwetik ke sie sin lumah inge, nga ac akfalye nu suwos.”
4 Na mwet uh elos topuk ac fahk, “Mo, kom tiana kiapwekut ku akkeokye kut.
Wanginna ma kom eisla sin sie sesr.”
5 Ac Samuel el fahk nu selos, “LEUM GOD ac tokosra se su El sulela inge elos mwet
loh kac misenge lah wangin ma nga sufalla kac.”

Ac elos fahk, “Pwaye, LEUM GOD pa orek loh kacsr uh.”

6 Samuel el sifil tafwela ac fahk, “LEUM GOD pa tuh sulella Moses ac Aaron, ac El
pa use mwet matu lowos liki facl Egypt.
7 Inge kowos tu na acn kowos tu we an, ac nga ac fah fahkkowosyak ye mutun LEUM
GOD, ac akesmakinye kowos ke orekma ku su LEUM GOD El oru in molikowosla ac
oayapa mwet matu lowos.
8 Ke Jacob ac sou lal tuh som muta in acn Egypt, mwet Egypt elos tuh akkeokyalos,
na mwet matu lowos elos pang nu sin LEUM GOD tuh Elan kasrelos. Na God El
supwalla Moses ac Aaron, su usalosme liki facl Egypt ac sang tuh elos in muta in facl
se inge.
9 Tuh pa mwet uh mulkunulla LEUM GOD lalos. Ke ma inge El fuhlela tuh mwet
Philistia, ac tokosra lun facl Moab, ac Sisera su mwet kol lun un mwet mweun lun
siti Hazor, elos in mweun lain mwet matu lowos ac kutangulosla.

12:6 Exo 6:26 **12:8** Exo 2:23 **12:9** Mwet Nun 4:2; Mwet Nun 13:1; Mwet Nun 3:12

10 Na elos pang nu sin LEUM GOD ac fahk, ‘Kut orekma koluk, mweyen kut forla
liki kom, LEUM GOD, ac alu nu ke ma sruloala lal Baal ac Astarte. Molikutla liki mwet
lokoalok lasr, ac kut fah alu nu sum.’
11 Na LEUM GOD El supwalma Gideon,* Barak, Jephthah, ac nga, Samuel. Kais sie
sesr tuh molikowosla liki mwet lokoalok lowos, ac kowos moul in misla.
12 Na ke kowos liye tuh Tokosra Nahash lun mwet Ammon el apkuran in mweuni
kowos, kowos tuku fahk nu sik, ‘Kut lungse sie tokosra in leum facsr.’ Ke kowos oru
ouinge kowos pilesralla LEUM GOD, su tokosra na pwaye lowos.
13 “Pa inge tokosra se su kowos sulela. Kowos tuh siyuk kac, ac inge LEUM GOD El
eisalot nu suwos.
14 Ma nukewa ac fah fahsr wona kowos fin akfulatye LEUM GOD lowos, ac
kulansupal, porongal, ac akos ma sap lal, oayapa kowos ac tokosra lowos fin fahsr
tukun God.
15 A kowos fin tia porongo LEUM GOD, ac tia akos ma sap lal, El ac fah lain kowos
ac tokosra lowos an.
16 Ke ma inge, kowos tu yen kowos tu we an, ac liye ma sakirik se su LEUM GOD El
ac oru inge.
17 Pacl in wangin af pa inge, pwaye? Liye, nga ac fah pre, ac LEUM GOD El ac fah
supwama pulahl ac af. Ke ac sikyak ma inge, na kowos fah akilen lah kowos orala
sie ma koluk lulap lain LEUM GOD ke kowos tuh siyuk sel ke sie tokosra.”
18 Na Samuel el pre, ac in len sac LEUM GOD El supweya pulahl ac af. Na mwet
nukewa elos sangeng sin LEUM GOD ac sel Samuel,
19 ac elos fahk nu sel Samuel, “Nunak munas, pre nu sin LEUM GOD lom kacsr, tuh
kut in tia misa. Inge kalem sesr lah sayen ma koluk puspis pac lasr, kut oayapa oru
ma koluk se inge ke kut siyuk tuh in oasr sie tokosra lasr.”
20 Ac Samuel el fahk nu sin mwet uh, “Nimet kowos sangeng kowos finne oru ma
koluk yohk se inge. Kowos in tia forla liki LEUM GOD, a kowos in kulansupal ke
insiowos kewa.
21 Nik kowos fahsr tukun god lusrongten. Elos tia ku in kasrekowos, ku
molikowosla, mweyen elos tia ma pwaye.
22 LEUM GOD El orala tari sie wulela mutal, ac El fah tia siskowosla, mweyen El
sulela tari tuh El ac fah oru tuh kowos in sie mutunfacl nu sel sifacna.
23 A funu keik, LEUM GOD Elan tia lela tuh nga in oru ma koluk lainul ke nga ac
tia sifil pre keiwos. Nga fah luti kowos ma wo ac ma suwohs kowos in oru.
24 Kowos in akos LEUM GOD ac oaru in kulansupal ke insiowos nufon. Esam orekma
yohk nukewa El oru nu suwos.
25 A kowos fin sifilpa oru ma koluk, na kowos oayapa tokosra lowos an ac fah
kunausyukla.”

13

Mweun Lain Mwet Philistia

1 Saul el yac ... matu ke el mutawauk in tokosra, ac el leum fin mwet Israel ke lusen
yac ... ac luo.*
2 Saul el sulela tolu tausin mwet Israel, ac el sruokya luo tausin selos in muta yorol
in acn Michmash ac infulan eol Bethel, na el supwalla Jonathan, wen natul, ac sie
tausin selos nu Gibeah, siti se in facl sin sruf lal Benjamin. Mwet nukewa lula el
supwalik nu acn selos.

12:10 Mwet Nun 10:10–15 * **12:11** ***Gideon:*** sie pac ine lal Gideon pa Jerubbaal — liye Mwet Nun 6:32. **12:11** Mwet Nun 7:1; Mwet Nun 4:6; Mwet Nun 11:29; 1 Sam 3:20 **12:12** 1 Sam 8:19 * **13:1** ***ke lusen yac ...*** Yac lal Saul ke pacl se el tokosrala, oayapa pisen yac ma el tokosra fin Israel, tia kalem ke verse se inge in Bible Hebrew. **13:1** Orek 13:21

3 Jonathan el uniya captain lun mwet Philistia in acn Geba, ac mwet Philistia
nukewa elos lohngak. Na Saul el supwalik mwet utuk kas tuh elos in som ac ukya
mwe ukuk in facl sac nufon in pangoneni mwet Hebrew nu ke mweun.
4 Fwackyuk nu sin mwet Israel nukewa lah Saul el uniya captain lun mwet Philistia,
ac mwet Philistia elos arulana kwaselos. Ke ma inge, mwet Israel elos insesela in som
osun nu sel Saul in acn Gilgal.
5 Mwet Philistia elos toeni nu sie in mweun lain mwet Israel. Oasr chariot in
mweun tolngoul tausin natulos, ac onkosr tausin mwet kasrusr fin horse, ac pisen
mwet mweun lalos pus oana puk weacn uh. Elos utyak nu Michmash, kutulap in acn
Bethaven, ac tulokinya lohm nuknuk selos we.
6 Na elos oru mweun na upa se lain mwet Israel. Ke mwet Israel elos arulana
fosrnga, kutu selos wikla in luf srisrik ac luf lulap pe eol uh, ac inmasrlon eot lulap,
ac in laf, ac luin luf in kof.
7 Ac kutu selos kaing sasla Infacl Jordan nu in acn Gad ac Gilead.
Saul el srakna muta Gilgal, ac mwet su welul elos sangeng ac rarrar.
8 Saul el muta soanel Samuel ke len itkosr in oana ma Samuel el tuh sapkin, tusruktu
Samuel el soenna tuku nu Gilgal. Na mwet su welul Saul inge mutawauk in fahsrelik.
9 Na Saul el fahk nu sin mwet uh, “Use mwe kisa firir, ac mwe kisa in akinsewowo.”
Na el kisakin mwe kisa firir.
10 Ke el tufahna tari, Samuel el tuku. Saul el illa in osun nu sel ac paingul.
11 Ac Samuel el fahk, “Mea se kom oru an?”
Ac Saul el topuk, “Mwet uh mutawauk som likiyu, ac kom tia tuku ke pacl se kom
tuh fahk ah. Sayen ma sacn, mwet Philistia elos toeni tari nu Michmash.
12 Nga sifacna nunku tuh mwet Philistia elos ac tuku lainyu inge in Gilgal, ac nga
soenna srike in siyuk tuh LEUM GOD Elan akinsewowoyeyu. Na pa nga nunku mu
nga enenu na in oru sie mwe kisa.”
13 Ac Samuel el fahk, “Ma na lalfon se pa kom oru an. Kom tiana akos ma LEUM
GOD lom El sapkin nu sum. Kom funu akos, El lukun sot tuh kom ac fwil nutum in
leum fin mwet Israel nwe tok.
14 Tuh inge, kom ac fah tia tokosra paht. Ke sripen kom tia akos, LEUM GOD El ac
fah suk sie mwet ma sun insial, ac oru tuh elan leum fin mwet lal.”
15 Ac Samuel el fahsr liki acn Gilgal ac som inkanek lal. Mwet lula nukewa welul
Saul som in weang mwet mweun lal. Elos som liki acn Gilgal nu Gibeah in acn lun
Benjamin. Saul el oek mwet lula lal inge tuh na oasr mwet onfoko ma.
16 Saul ac Jonathan, wen natul, ac mwet su welulos elos tulokinya nien aktuktuk
lalos in Geba in fahl Benjamin. Nien aktuktuk lun mwet Philistia oasr in Michmash.
17 Mwet mweun lun mwet Philistia elos illa liki lohm nuknuk selos in u tolu, in oru
mweun lukma lalos. Sie u ah som ke innek nu Ophrah, su oasr in facl Shual.
18 Sie u ah som ke innek nu Beth Horon, ac sie u ah som nu fineol ma ngeti nu
Infahlfal Zeboim ac yen mwesis uh.
19 Wangin mwet orekma ke osra fin acn Israel nufon, mweyen mwet Philistia elos
tiana lela mwet Hebrew in orek osra in fakfuk ku cutlass. (
20 Mwet Israel elos enenu na elos in som nu yurin mwet Philistia in tete mwe kulkul,
mwe pukpuk, tuhla, ac mitmit in imom natulos.
21 Molin tete tuhla ac mitmit pa ipin mani se. Molin tete mwe kulkul ac mwe pukpuk
pa ipin mani luo.)
22 Ouinge, ke len in mweun lalos ah, wangin mwet Israel oasr osra in fakfuk ku
cutlass natulos, sayal Saul ac Jonathan.
23 Mwet Philistia elos supwala un mwet mweun in karingin Innek in Utyak nu
Michmash.

13:8 1 Sam 10:8 **13:14** Orek 13:22

14

Pulaik Lal Jonathan

1 Sie len ah Jonathan el fahk nu sin mwet fusr se su us mwe mweun lal, “Fahsru,
kut som nu ke nien aktuktuk lun mwet Philistia layeno.” Tuh Jonathan el tiana fahk
nu sel Saul, papa tumal.
2 Saul el mutangan aktuktuk ye sak pomegranate soko in acn Migron, apkuran nu
Gibeah. Akuran mwet mweun onfoko welul.
3 (Mwet tol se su us nuknuk se pangpang ephod in pacl sacn pa Ahijah, wen natul
Ahitub su ma lel Ichabod. Ahitub el ma natul Phinehas natul Eli, mwet tol lun LEUM
GOD in acn Shiloh.) Mwet uh tiana etu lah Jonathan el som tari.
4 Ke Innek in Utyak nu Michmash, su Jonathan el enenu in ut we tuh elan sun acn
mwet Philistia elos muta we, oasr eot ngarngar na lulap luo mutun acn sac — sie oan
lac, ac sie oan lac. Sie eot inge pangpang Bozez, ac sie pangpang Seneh.
5 Sie eot ah oan nu epang, layen nu Michmash, ac sie oan nu eir, layen nu Geba.
6 Na Jonathan el fahk nu sin mwet fusr se su welul ah, “Fahsru, kut som nu ke
nien aktuktuk lun mwet pegan ingo. Sahp LEUM GOD El ac kasrekut, na fin pwaye,
wanginna ma ac ikolya Elan ase kutangla nu sesr, kut finne mwet pu.”
7 Na mwet fusr sac fahk, “Ma na kom oru an, nga ac wi.”
8 Ac Jonathan el fahk, “Wona. Kut fahsr sasla innek ah, mwet Philistia in liye kut.
9 Elos fin mu kut in tui ac soano elos in tuku nu yorosr, na kut ac tuina yen sac.
10 A elos fin fahk kut in som nu yorolos, na kut ac som, mweyen pa ingan akul se
ma akkalemye lah LEUM GOD El ase tari kutangla nu sesr.”
11 Ouinge eltal sifacna oru mwet Philistia ah in liyaltalak. Na mwet Philistia elos
fahk, “Liye, kutu mwet Hebrew pa otyak liki lufin wikwik selos ah!”
12 Elos pangnol Jonathan ac mwet fusr sac ac fahk, “Fanyak nu yorosr. Oasr ma kut
ke fahk nu sumtal.”
Na Jonathan el fahk nu sin mwet fusr sac, “Fahsr tukuk. LEUM GOD El sang
kutangla nu sin Israel fin mwet inge.”
13 Jonathan el kulakak ke paol ac intwel, ac mwet fusr sac fanyak tokol. Jonathan
el sruokya mwet Philistia ekasr ac siseltali nu ten. Na mwet fusr sac onelosi.
14 Ke anwuk se meet inge, Jonathan ac mwet fusr sac uniya akuran mwet longoul
ke acn na srisrik se, sahp tafun eka lupa.
15 Mwet Philistia nukewa in acn sac arulana sangeng. Mwet mweun su kasrusr
meet oayapa mwet mweun su muta ke nien aktuktuk lalos uh elos kewa sangeng ac
rarrar. Faclu kusrusrsrusr, ac oasr fohsak lulap.

Kutangyukla Mwet Philistia

16 Mwet soan lal Saul su muta Gibeah in facl lal Benjamin elos liye ke mwet Philistia
elos yuwot yume in fohsak lalos.
17 Na Saul el fahk nu sin mwet lal, “Oakla mwet mweun an ac suk lah su wangin.”
Na elos oakla ac liye tuh na Jonathan ac mwet fusr se ma us mwe mweun lal pa
wangin uh.
18 Saul el fahk nu sel Ahijah mwet tol, “Use ephod* nu inge.” (In len sac Ahijah el
us nuknuk sac ac fahsr ye mutun mwet Israel.)
19 Ke Saul el srakna kaskas nu sin mwet tol sac, fohsak lun mwet in nien aktuktuk
lun mwet Philistia yokelik liki meet ah. Na Saul el fahk nu sel, “Wangin pacl in siyuk
kasru sin LEUM GOD!”
20 Na Saul ac mwet lal nukewa elos fahsryang in mweun lain mwet Philistia, su
sifacna forani ac aacnwuki sie sin sie ke sripen fohsak lalos.

---

* **14:18** ***ephod:*** liye ke Kalmen Kutu Kas.

21 Kutu sin mwet Hebrew ma tuh wi mwet Philistia muta ke nien aktuktuk lalos,
elos sifil forla ac welulla Saul ac Jonathan.
22 Oasr pac mwet Hebrew su wikwik in eol in Ephraim. Ke elos lohngak lah mwet
Philistia elos kaingelik, na elos wi pac tuku ukwalos ac onelosla,
23 fahla nwe alukela acn Bethaven. LEUM GOD El molela mwet Israel ke len sac.

Ma Sikyak Tukun Mweun Sac

24 Mwet Israel elos tuh arulana masrinsralla ke len sac, ke sripen Saul el tuh fulahk
nu selos ac fahk, “Mwet se fin kang sie mwe mongo misenge meet liki nga oru foloksak
nu sin mwet lokoalok luk, fah selngawiyuk el.” Ouinge wangin mwet eis kutena mwe
mongo len sac nufon.
25 Na elos tuku sun insak uh, ac liye tuh arulana pukanten honey we.
26 Sessesla lesak uh ke honey nwe tultul pac nu infohk uh, tusruk wangin mwet
kang, mweyen elos nukewa sangeng ke kas in selnga lal Saul.
27 A Jonathan el tuh tia lohng ke papa tumal el fahk kas in selnga lal nu sin mwet
uh, na pa el asroela polosak soko ma oan inpaol, ac isongya nu ke sie nien honey ac
mongo kac. In kitin pacl ah na el pulakunak ku in el.
28 Na sie mukul el fahk nu sel, “Kut nufon arulana masrinsralla, mweyen papa
tomom el fahk kas na upa nu sesr mu, ‘Mwet se fin kang sie mwe mongo misenge,
fah selngawiyuk el.’ ”
29 Jonathan el fahk, “Arulana koluk ma se papa tumuk el oru nu sin mwet lasr uh!
Liye, nga sa na pulakunak ku in ikok ke nga kang honey ah!
30 Fuka lupan woiya misenge, mwet uh funu kang mongo elos eisla ke elos kutangla
mwet lokoalok lalos ah. Pisen mwet Philistia anwukla lukun pus liki na nge!”
31 In len sac mwet Israel elos kutangla mwet Philistia. Elos tuh mweunelos
mutawauk in acn Michmash som nwe Aijalon. Toko, mwet Israel elos munasla ke
sripen masrinsralla lalos.
32 Na elos sulaklak som sruokya ma elos eisla sin mwet lokoalok lalos. Elos eis
sheep ac cow, ac uniya yen se na elos sruokya we ah, ac kang ke srakna srahsra.
33 Fwackyang ma inge nu sel Saul, “Liye, mwet uh orekma koluk lain LEUM GOD.
Elos kang ikwa ke srakna srahsra.”
Saul el wowoyak ac fahk, “Kowos mwet kutasrik! Epusak sie eot lulap an nu ye
mutuk in se inge.”
34 Na el sifilpa sapkin nu selos, “Kowos fahsrelik nu inmasrlon mwet uh ac fahk
tuh elos nukewa in usani cow ac sheep natulos nu in se inge. Elos in uniya ac mongo
inge. Elos in tia orekma koluk lain LEUM GOD ke elos kang ikwa ke srakna srahsra.”
Ouinge in fong sac, mwet nukewa elos use cow natulos ac uni in acn sac.
35 Na Saul el etoak sie loang nu sin LEUM GOD. Loang se omeet el etoak pa inge.
36 Saul el fahk nu sin mwet lal, “Lela kut in oatula ac mweuni mwet Philistia ke
fong, eisla ma lalos nukewa nwe ke lenelik, ac onelosla nufon.”
Ac mwet uh elos topuk ac fahk, “Oru oana ma kom nunku mu wo sum.”
A mwet tol sac fahk nu sel, “Lela kut in siyuk kasru sin God meet.”
37 Na Saul el siyuk sin God, “Ya nga ac mweuni mwet Philistia? Ya kom ac ase
kutangla nu sesr?” Tuh God El tiana topuk in len sac.
38 Na Saul el fahk nu sin mwet kol lun mwet uh, “Fahsru ac konauk lah ma koluk
se su orekla misenge.
39 Nga fulahk ye mutun LEUM GOD moul, su ase kutangla nu sin mwet Israel, lah
mwet se su koneyukyak ke ma koluk se inge, ac fah anwuki, finne wen se nutik inge,
Jonathan.” Na wanginna mwet kas.

14:33 Gen 9:4; Lev 7:26–27; 17:10–14; 19:26; Dut 12:16, 23; 15:23

40 Na Saul el fahk nu sin mwet uh, “Kowos nukewa tu inse ingo, ac nga Jonathan
ac tu inse inge.”
Na mwet uh fahk, “Oru oana ma kom nunku mu wo sum.”
41 Na Saul el fahk nu sin LEUM GOD lun Israel, “O LEUM GOD, efu kom tia topukyu
misenge? LEUM GOD lun Israel, topukyu ke eot mutal inge. Ma koluk se inge fin ma
luk ku ma lal Jonathan, kom akkalemye ke Urim. A ma koluk se inge fin ma lun mwet
Israel, mwet lom, na kom akkalemye ke Thummim.”† Na pa kalem tuh koluk sac ma
lal Jonathan ac Saul, ac wangin mwatan mwet uh kac.
42 Na Saul el fahk, “Akkalemye lah su koluk uh, nga ku Jonathan?” Na
akkalemyeyuk tuh na Jonathan pa koluk uh.
43 Na Saul el siyuk sel Jonathan, “Mea kom oru nge?”
Jonathan el topuk, “Nga kangla kutu srisrik honey ke polosak soko nga sruok. Nga
inge — nga akola in misa.”
44 Ac Saul el fahk nu sel, “Lela God Elan uniyuwi, fin tia anwuki kom!”
45 A mwet uh fahk nu sel Saul, “Mea pwaye in anwuki Jonathan, mwet se su oru
kutangla lulap nu sin Israel? Tia ku! Kut fulahk ke Inen LEUM GOD moul, tuh ac fah
tia tuhlac soko aunsifal. Ma el oru misenge ma ke koko lun God.” Ouinge mwet uh
molella Jonathan liki misa.
46 Tukun ma inge, Saul el tila ukwe mwet Philistia, na elos folokla nu yen selos.

Pacl Ma Saul El Tokosra

47 Tukun Saul el mutawauk in tokosra fin mwet Israel, el mweuni mwet lokoalok
lal in acn nukewa: mwet Moab, mwet Ammon, mwet Edom, tokosra in acn Zobah, ac
mwet Philistia. Acn nukewa el mweun we, el kutangla.
48 El arulana pulaik ke mweun. Finne mwet Amalek, el kutangulosla pac. El molela
mwet Israel liki inpoun mwet nukewa su lainulos.
49 Pa inge wen natul Saul: Jonathan, Ishvi, ac Malchishua. Acn se natul ma matu
pa Merab, ac acn se natul ma srik uh pa Michal.
50 Mutan kial uh pa Ahinoam, acn natul Ahimaaz. Captain lun un mwet mweun lal
uh pa Abner wen natul Ner, su ma wien papa tumal Saul.
51 Papa tumal Saul pa Kish, ac papa tumal Abner pa Ner, ac eltal ma natul Abiel.
52 Ke lusen moul lal Saul nufon, oasr mweun na yohk inmasrlon mwet Israel ac
mwet Philistia. Ke ma inge, pacl nukewa Saul el konauk sie mwet pulaik ac ku, el ac
eisalang tuh elan wi un mwet mweun lal.

15

Mweun Lain Mwet Amalek

1 Samuel el fahk nu sel Saul, “Nga pa mwet se LEUM GOD el supwama in
mosrwekomla tuh kom in tokosra lun mwet Israel. Inge, porongo ma LEUM GOD
Kulana El fahk.
2 El ac fah kai mwet Amalek ke sripen mwet matu lalos tuh aklokoalokye mwet
Israel ke elos tuku liki facl Egypt.
3 Fahla ac mweuni mwet Amalek ac kunausla ma lalos nukewa. Nikmet filiya
kutena ma. Uniya mwet nukewa: mukul, mutan, tulik srisrik, tulik fusr, oayapa
cow, sheep, camel, ac donkey.”
4 Ouinge Saul el pangoneni mwet mweun lal ac oakalosla in acn Telem. Oasr mukul
luofoko tausin sin mwet Israel ac mukul singoul tausin sin mwet Judah.
5 Na Saul ac mwet lal som nu ke siti lun mwet Amalek ac wikwik soano ke infacl
paola soko.

---

† **14:41** ***Urim ... Thummim:*** liye ke Kalmen Kutu Kas. **14:41** Oek 27:21; 1 Sam 28:6 **15:1** 1 Sam 10:1 **15:2** Exo 17:8–14; Dut 25:17–19

6 El supwala kas in sensenkakin mwet Ken, mweyen mwet matu lalos tuh kulang
nu sin mwet Israel ke elos tuku liki facl Egypt. El sapkin ouinge, “Kowos in som liki
inmasrlon mwet Amalek, tuh nga in tia unikowosi ke nga ac mweuni mwet Amalek.”
Ouinge, mwet Ken elos som liki inmasrlon mwet Amalek.
7 Saul el kutangla mwet Amalek. El mweunelos, mutawauk in acn Havilah fahla nu
Shur, su oan kutulap in acn Egypt.
8 El sruokilya Agag, tokosra lun mwet Amalek, ke el srakna moul, ac el uniya mwet
nukewa sayal.
9 Tusruktu Saul ac mwet lal elos tiana unilya Tokosra Agag. Elos tia pac uniya sheep
ac cow wowo, oayapa cow fusr ac sheep fusr, ku kutena ma wo saya. Elos kunausla
ma wangin sripa ac ma tia ku in sifil orekmakinyuk.

Saul El Tila Tokosra

10 LEUM GOD El fahk nu sel Samuel,
11 “Nga auli lah nga tuh oru Saul el tokosra. El forla likiyu ac el tia akos ma sap
luk.” Samuel el arulana kasrkusrak, ac el kwafe nu sin LEUM GOD ke fong nufon se.
12 Toangna in len tok ah el som sokol Saul. El lohng mu Saul el som nu Carmel, acn
se ma el tuh tulokunak sie mwe esmakin kacl sifacna, na tok el som nu Gilgal.
13 Samuel el utyak nu yorol Saul, ac Saul el paingul ac fahk, “Samuel, LEUM GOD
Elan akinsewowoye kom! Nga akos na ma sap lun LEUM GOD.”
14 Na Samuel el siyuk, “Na efu nga ku lohng pusren cow ac pusren sheep?”
15 Saul el topuk ac fahk, “Ma mwet luk elos use yurin mwet Amalek me. Elos srela
sheep wowo ac cow wowo tuh elos in kisakin nu sin LEUM GOD lom, ac funu ma
nukewa saya, kut kunausla nufon.”
16 Na Samuel el fahk, “Kolya ngan fahk nu sum ma LEUM GOD El fahk nu sik fong.”
Ac Saul el fahk, “Fahkma nu sik.”
17 Samuel el fahk, “Kom finne pusisel in nunak lom sifacna, tusruktu kom pa mwet
kol lun sruf nukewa lun Israel. LEUM GOD El mosrwekomla tuh kom in tokosra lun
Israel,
18 ac el supwekomla ac sapkin nu sum tuh kom in kunausla mwet koluk, mwet
Amalek. El tuh fahk nu sum kom in mweunelos nwe ke na kom onelosla nufon.
19 Na efu ku kom tia aksol? Efu kom ku oasroasr in eis ma wap ac oru ma in
aktoasrye LEUM GOD?”
20 Ac Saul el fahk, “Nga akos LEUM GOD. Nga som oana El supweyula, ac nga usalu
Tokosra Agag ac onela mwet Amalek nufon.
21 Tusruktu mwet luk elos tia onela sheep ac cow wowo ma elos sruokya, a elos use
ma inge nu Gilgal in orek mwe kisa nu sin LEUM GOD lom.”
22 Na Samuel el fahk, “Pia kac ma God El lungse uh — akosten, ku mwe sang ac
mwe kisa? Liye, akos wo liki mwe kisa, ac porongo wo liki sheep fact.
23 Orekma in lain God, koluk oana inutnut; ac inse fulat koluk oana alu nu ke ma
sruloala. Ke sripen kom lain ma sap lun LEUM GOD, El oayapa lain kom, ac sisla wal
in tokosra liki kom.”
24 Ac Saul el fahk, “Pwaye, nga orekma koluk. Nga tia akos ma sap lun LEUM GOD,
oayapa kas lom. Nga sangeng sin mwet luk inge ac nga wi na lungse lalos.
25 Tusruktu inge, nga kwafe sum, nunak munas nu sik ke ma koluk luk, ac wiyu
folokla, tuh nga fah ku in alu nu sin LEUM GOD.”
26 Samuel el topuk ac fahk, “Nga ac fah tia wi kom folok. Kom tuh pilesru ma sap
lun LEUM GOD, na El oayapa pilesrekom ac siskomla tuh kom in tia tokosra lun mwet
Israel.”
27 Ke Samuel el forla in folok, Saul el sruokya nuknuk lal Samuel ah twe mihsalik.

15:27 15:27–28; 1 Sam 28:17; 1 Tok 11:30–31

28 Na Samuel el fahk nu sel Saul, “LEUM GOD El seya tokosrai lun Israel liki kom
misenge, ac sang nu sin sie mwet su wo liki kom.
29 Tuh God Fulat lun Israel El tia kikiap ku ekyek nunak lal. El tia mwet — El tia
ikikil nunak lal uh.”
30 Saul el fahk, “Pwaye nga orekma koluk, tusruktu nga siyuk kom in nunak munas
sunakinyu ye mutun mwet kol lun mwet luk ac mwet Israel nukewa. Wiyu folok tuh
nga fah ku in alu nu sin LEUM GOD lom.”
31 Ouinge Samuel el welul folokla, ac Saul el alu nu sin LEUM GOD.
32 Samuel el fahk, “Usalu Tokosra Agag nu yuruk.” Na Tokosra Agag el fahsr nu
yorol ac el rarrar ke sangeng. In nunak lal sifacna el mu, “Pwaye lah ma na mwen
se pa misa uh!”
33 Ac Samuel el fahk, “Oana ke cutlass nutum an oru nina puspis in wanginla
tulik natu, ouinge nina kiom sifacna ac fah wanginla pac tulik natul.” Ac Samuel
el pakpakilya Tokosra Agag nu ke ip pukanten ye mutun loang uh in Gilgal.
34 Na Samuel el som nu Ramah, ac Tokosra Saul el folok nu yen sel in acn Gibeah.
35 In lusenna moul lal Samuel tukun pacl se ingela, el tia sifil liyal Tokosra Saul,
tusruktu el arulana asor kacl. LEUM GOD El auli lah El tuh oru Saul el tokosra fin
Israel.

16

Akmusraiyukla David Elan Tokosra

1 LEUM GOD El fahk nu sel Samuel, “Kom ac asor kacl Saul nwe ngac? Nga eisalla
tari liki wal lun tokosra lun Israel. Inge eis kutu oil in olive ac som nu Bethlehem
nu yurin mwet se pangpang Jesse, mweyen nga sulela sie sin wen natul tuh elan
tokosra.”
2 Ac Samuel el siyuk, “Nga ac oru fuka? Saul el fin lohngak el ac uniyuwi!”
LEUM GOD El topuk, “Eis soko cow fusr, ac kom fah fahk mu kom tuku in orek kisa
nu sin LEUM GOD.
3 Kom fah solal Jesse nu ke kisa uh, ac nga ac fah fahk ma kom in oru. Kom ac fah
mosrwela mwet se nga ac fahk nu sum uh tuh elan tokosra.”
4 Samuel el oru oana ma LEUM GOD El fahk nu sel, ac el som nu Bethlehem. Mwet
kol in siti sac elos rarrar ke elos tuku in osun nu sel Samuel, ac elos siyuk sel, “Ku
tuku se lom inge tuku ke misla?”
5 Ac Samuel el fahk, “Aok, nga tuku in orek kisa nu sin LEUM GOD. Kowos sifacna
aknasnasye kowos, ac fahsru wiyu.” El oayapa fahk nu sel Jesse ac wen ekasr natul
elos in aknasnasyalosla, ac el solalos nu ke kisa uh.
6 Ke elos sun acn sac, Samuel el ngetang liyal Eliab, sie sin wen natul Jesse, ac el
sifacna nunku insial, “Pwaye lah mwet se inge su tu ye mutun LEUM GOD, pa mwet
se God El sulela.”
7 A LEUM GOD El fahk nu sel Samuel, “Nik kom lohang nu ke fulatal ku lumahl.
Nga tia eisal, mweyen ouiyen sulela luk uh tia oana ouiyen sulela lun mwet uh. Mwet
uh elos liye luku, a nga liye insien mwet uh.”
8 Na Jesse el pangnol Abinadab, sie pac sin wen natul, ac pwanulak nu yorol Samuel.
Tusruktu Samuel el fahk, “Mo, LEUM GOD El tia pac sulella el an.”
9 Na Jesse el usalu Shammah. Ac Samuel el fahk, “Mo, LEUM GOD El tia pac sulella
el an.”
10 In lumah se na inge, Jesse el use wen itkosr natul nu yorol Samuel. Ac Samuel el
fahk nu sel, “Mo, LEUM GOD El tiana sulela sie selos.”
11 Na Samuel el siyuk sel Jesse, “Oasr pac wen lula nutum?”
Jesse el topuk, “Wen se ma fusr emeet pa lula, tuh el muta liyaung sheep uh inimae.”
Ac Samuel el fahk, “Solalma elan tuku. Kut ac fah tia oru kisa nwe ke na el tuku.”

12 Na Jesse el sapla solalma David. El sie mwet fusr fokoko ac oasku, ac atronmutal
saromrom. LEUM GOD El fahk nu sel Samuel, “Pa inge mwet sac. Tuyak ac
mosrwella!”
13 Samuel el eis oil in olive ac mosrwella David ye mutun tamulel lal. In kitin pacl
ah na ngun lun LEUM GOD tuku ke ku nu facl David, ac welul in len sac fahla. Na
Samuel el folokla nu Ramah.

David El Som Nu Inkul Sel Saul

14 Inge ngun lun LEUM GOD wanginla lukel Saul, ac sie ngun koluk sin LEUM GOD
aklokoalokyal.
15 Mwet kulansap lal Saul elos fahk nu sel, “Kut etu tuh sie ngun koluk sin God pa
aklokoalokye kom uh.
16 Leuwa, supwekut tuh kut in suk sie mwet ma etu srital ke harp, tuh ke pacl se
ngun koluk se inge ac utyak nu in kom, mwet sac fah srital ke harp natul, na ac fah
akinsewowoye kom.”
17 Saul el sapkin nu selos, “Sokma sie mwet sumat ke srital, ac usalu nu yuruk.”
18 Sie sin mwet kulansap lal ah fahk nu sel, “Oasr wen se natul Jesse mwet
Bethlehem, ac nga liye el arulana etu srital ke mwe on. El sie mukul pulaik ac wo
lumahl, el sie mwet etu mweun ac el lalmwetmet ke sramsram. LEUM GOD El welul.”
19 Ke ma inge Saul el supwala mwet utuk kas nu yorol Jesse, ac elos fahk, “Supwalma
David, wen nutum ma liyaung sheep uh.”
20 Na Jesse el supwalla David nu yorol Saul, wi nani fusr soko, ac donkey soko
nwanala fintokol ke bread, ac sie pak in neinyuk wain nwanala ke wain.
21 David el tuku nu yorol Saul ac mutawauk in kulansupwal. Saul el arulana lungse
el, ac el sulella tuh in el pa mwet se us mwe mweun natul uh.
22 Na Saul el sapla nu sel Jesse ac fahk, “Nga arulana lungse David. Lela elan mutana
inge in kulansupweyu.”
23 In pacl sac fahla, pacl nukewa ma ngun koluk se sin God ac utyak nu in Saul, na
David el ac eis harp natul ac srital kac. Na ngun koluk sac ac som lukel Saul, ac el ac
mongi ac sifilpa wola.

17

Goliath El Solsol Anwuk Nu Sin Mwet Israel

1 Mwet Philistia elos solani un mwet mweun lalos nu Socoh, sie siti srisrik in acn
Judah, ac akola nu ke mweun. Elos tulokinya lohm nuknuk selos in acn se pangpang
Ephes Dammim, su oan inmasrlon Socoh ac Azekah.
2 Saul ac mwet Israel elos toeni ac tulokinya lohm nuknuk selos Infahlfal Elah, na
elos akoo pac in mweun lain mwet Philistia.
3 Mwet Philistia elos takla tu ke soko eol uh, ac mwet Israel ke soko pac eol, ac
infahlfal se oan inmasrlolos.
4 Oasr sie mwet pangpang Goliath, el mwet in siti Gath. El illa liki nien aktuktuk
lun mwet Philistia ac solsol anwuk nu sin mwet Israel. Lusal alukela fit eu,
5 ac el nukum nuknuk orek ke osra bronze, toasriya akuran sun paun siofok longoul
limekosr, ac mwe susu lal orek pac ke osra bronze.
6 Nial nukla pac ke osra bronze, ac el us osra in fakfuk soko finpisal.
7 Fungin osra soko natul yohk oana sak ke mwe otwot nuknuk, ac mutun osra soko
ah orek ke osra iron su toasriya akuran paun singoul limekosr. Sie mwet mweun el
fahsr meet lukel ac us mwe loang lal uh.
8 Goliath el tu ac wowo nu sin mwet Israel ac fahk, “Mea kowos oru ingan? Ya
kowos takla akola in mweun? Nga sie mwet Philistia, ac kowos mwet kohs lal Saul!
Sulela sie mwet lowos an in tuku lainyu.

9 El fin kutangla ac uniyuwi, na kut ac fah mwet kohs lowos. A nga fin kutangla ac
unilya, na kowos ac fah mwet kohs lasr.
10 Inge misenge nga tuyak ac akola in lain un mwet mweun lun mwet Israel. Nga
tia sensen in fahkot: sulela sie mwet an nga el in anwuk!”
11 Ke Saul ac mwet lal elos lohng kas inge, elos arulana sangeng.

David In Nien Aktuktuk Lal Saul

12 David el wen natul Jesse, sie mwet Ephrathah su muta Bethlehem in acn Judah.
Oasr wen oalkosr natul Jesse, ac in pacl se Saul el tokosra, Jesse el arulana matuoh.
13 Wen tolu natul Jesse ma matu eltal welul Saul oasr ke nien mweun uh. Ma se
ma matu uh pa Eliab, ma se akluo uh pa Abinadab, ac aktolu pa Shammah.
14 David pa fusr emeet, ac ke pacl tamulel tolu ma matu uh welul Saul,
15 na David el ac folok nu Bethlehem kais kutu pacl in karingin sheep nutin papa
tumal.
16 Goliath el kusen mukul nu sin mwet Israel lotutang ac eku nukewa ke lusen len
angngaul.
17 Sie len ah Jesse el fahk nu sel David, “Us tafun bushel in fiten wheat manman
inge ac lof singoul inge, ac sulaklak nu yurin tamulel wiom in nien aktuktuk uh.
18 Ac us ipin cheese singoul inge nu sin captain lun un mwet mweun an. Srike liye
lah tamulel lom ah fuka, na kom fah foloko ac use sie ma in akpwayeye lah kom
sonoltal ac lah eltal ku na.
19 Tokosra Saul, ac tamulel lom, ac mwet Israel nukewa elos muta Infahlfal Elah ac
mweuni mwet Philistia.”
20 Len tok ah David el toangna tukakek ac el sap sie pac mwet in muta karingin
sheep uh. Na el eis mwe mongo ma akoeyuk, ac som oana Jesse el tuh fahk nu sel.
Ke el sun nien aktuktuk lun mwet mweun Israel, falyang na nu ke pacl se elos sasa,
illa ac takla in mweun.
21 Un mwet mweun lun mwet Philistia ac mwet Israel elos tuyak ac ngetani nu sie
akola nu ke mweun.
22 David el filiya mwe mongo el us yurin mwet se ma liyaung kufwen mwe mweun,
na el kasrusr nu ke acn se mwet mweun takla we ah, ac suk mwet wial ah. Na el
siyuk seltal lah eltal fuka.
23 Ke el srakna sramsram nu seltal, Goliath el fahsryak nu meet, ac el sifilpa kusen
mukul nu sin mwet Israel oana ke el oru meet ah. Ac David el lohng ma Goliath el
fahk inge.
24 Ke mwet Israel elos liyal Goliath elos sangeng ac kaing.
25 Elos fahk nu sin sie sin sie, “Liyalwin! Lohng kusen mukul lal ingan! Tokosra
Saul el wulela mu el ac sang moul na yohk nu sin mwet se su ac uniya mwet Philistia
sacn. El ac sang acn natul in payukyak sin mukul sac, ac sou lun papa tumun mukul
sac ac tia enenu in moli mwe takma lalos.”
26 David el siyuk sin mwet ma tu siskal ah, “Mea ac orek nu sin mwet se su uniya
mwet Philistia se ingo, ac tulala mwet Israel liki mwe mwekin se inge? Ac su win
mwet Philistia pegan se ingan, ku elan orek tungak nu sin mwet mweun lun LEUM
GOD moul?”
27 Na elos fahk nu sel David ma ac tufah orek nu sin mwet se ac unilya Goliath.
28 Eliab, tamulel matu se wial David, el lohng sramsram lal David nu sin mwet inge,
na el kasrkusrak sel ac fahk, “Mea kom tuku oru uh? Ac su muta liyaung sheep ekasr
nutum oe yen mwesis ah? Kom ekak! Kom akna kom in intoein mweun uh, pa sis
kom tuku an!”
29 Na David el fahk, “Ku mea nga oru? Ya nga kofla in kusen siyuk?”
30 David el forla nu sin sie pac mwet ac siyuk kusen siyuk sac pacna, ac pacl nukewa
el ac siyuk ma sac, na top sefanna mwet uh ac topkol kac.

31 Kutu mwet inge lohng ma David el tuh fahk, na elos som fahk nu sel Saul, ac Saul
el sapla solal.
32 Na David el fahk nu sel Saul, “O Tokosra, wangin sripa mwet uh in sangeng sin
mwet Philistia se inge! Nga fah som anwuk nu sel.”
33 Ac Saul el fahk, “Ku kom ac lainul fuka? Kom srakna tulik, a funu el, el nuna
mwet mweun se in moul lal nufon!”
34 Ac David el fahk, “O Tokosra, nga pa liyaung sheep nutin papa tumuk. Pacl
nukewa lion soko ku bear soko fin tuku sruokya sheep fusr soko ac usla liki un sheep
uh,
35 nga ac ukwal ac onel, ac molela sheep uh liki inwalul. Na lion soko ku bear soko
fin forma nu sik, nga sruokya inkwawal ac puokol nwe ke el misa.
36 Nga uniya lion ac bear tari, ac nga ac oru oapana nu sin mwet Philistia pegan se
inge, su tuku funmwet nu sin mwet mweun lun God moul.
37 LEUM GOD El moliyula liki lion ac bear, ac El ac fah moliyula liki mwet Philistia
se pac inge.
Na Saul el fahk, “Wona. Fahsrot, ac LEUM GOD Elan wi kom.”
38 Saul el sang mwe loeyuk lal sifacna nu sel David elan nokomang: mwe susu osra
se el sang nu fin sifal David, oayapa nuknuk osra se.
39 David el kapriya cutlass natul Saul nu ke nuknuk osra sac, ac el srike in fahsr
tuh el tia ku, mweyen el supah kac. Na el fahk nu sel Saul, “Nga tia ku in mweun ke
ma inge oan keik uh. Nga supah kac.” Na el sarukla nufon.
40 El srukak sikal soko natul, ac el sulela eot fwel limekosr infacl ah, ac isongya nu
in pak lal ah. El akola fuht natul ah inpaol, na el som in sonol Goliath.

David El Kutangulla Goliath

41 Mwet Philistia sac mutawauk in fahsr nu yorol David, ac mwet us mwe loang
natul ah fahsr meet lukel. Ke fototoeni inmasrloltal
42 Goliath el ngetla liyal David, ac el israsrinkusrael mweyen David el tulik na
kulang ac kato se.
43 Ac Goliath el fahk nu sel David, “Mwe mea sak soko an? Kom nunku mu kosro
ngalngul soko pa nga?” Na el pang nu sin god lal tuh elan selngawel David.
44 Goliath el kusen mukul nu sel David ac fahk, “Fahsru na, ac nga fah sang monum
tuh won yen engyeng uh ac kosro lemnak in kang.”
45 Ac David el fahk, “Kom tuku lainyu ke cutlass ac osra ac mwe fakfuk, a nga tuku
lain kom ke Inen LEUM GOD Kulana, God lun un mwet mweun lun Israel, su kom
orek funmwet nu se.
46 Misenge LEUM GOD El ac fah eiskomme nu inpouk, ac nga fah unikomi ac pakela
sifom. Nga fah sang monin mwet mweun lun mwet Philistia tuh won yen engyengu
ac kosro lemnak in kang. Na faclu nufon fah etu tuh oasr sie God in Israel.
47 Ac mwet nukewa inge fah liye lah LEUM GOD El tia enenu cutlass ku osra in
molela mwet lal. Kutangla se inge ma na lal, ac El ac fah filikowosme nu inpaosr.”
48 Goliath el mutawauk in sifil fahsr nu yorol David, ac David el kasrusr nu ke lain
in mweun lun mwet Philistia tuh elan lainul.
49 David el isongya paol nu in pak lal ah, olak sie eot loac ah, furokang nu kacl
Goliath. Eot sac sunna motonsrol twe fukulya ahlunsifal Goliath, na el ikori oankiyuki
infohk ah.
50 Ouinge wangin cutlass inpaol David a el kutangulla Goliath ac unilya ke fuht se
ac eot srisrik se!
51 David el yuyang nu yorol Goliath ac fanyak tu facl. El eisla cutlass natul Goliath
liki mwe neinyuk la ah, ac sang pakela sifal ac unilya.
Ke mwet Philistia elos liye lah mwet se elos finsrak kac el misa, elos kaing.

17:50 2 Sam 21:19

52 Mwet Israel ac Judah elos sasa ac ukwe mwet Philistia nwe ke elos sun acn Gath
ac mutunpot in Ekron. Mwet Philistia elos ikor ac kinetneta inkanek ma fahla nu
Shaaraim, nwe ke sun acn Gath ac Ekron.
53 Ke mwet Israel elos folok ke ukok lalos, elos tui ke nien aktuktuk lun mwet
Philistia, ac eisani ma wap nukewa we.
54 David el usla sifal Goliath nu Jerusalem, a el sruokya mwe mweun natul Goliath
in lohm nuknuk sel sifacna.

Utukyak David Nu Yorol Saul

55 Ke Saul el liyal David ke el fahla in mweunel Goliath, el siyuk sel Abner, captain
lun un mwet mweun lal, ac fahk, "Abner, nutin su tulik se ingan?"
Abner el fahk, "O Tokosra, nga tiana etu."
56 Na Saul el fahk, "Fahla siyuk lah nutin su."
57 Ke David el folok nu ke nien aktuktuk uh tukun el unilya Goliath, Abner el usalla
nu yorol Saul. David el srakna us sifal Goliath.
58 Saul el siyuk sel David, "Mwet fusr, nutin su kom an?"
David el topuk, "Nga ma nutin mwet kulansap lom, Jesse, mwet Bethlehem se."

18

1 Ke tari sramsram lal Saul ac David, na Jonathan, wen natul Saul, el mutawauk
in arulana lungse David. Lungse lal Jonathan nu sel David arulana yohk, oana ke el
lungse el sifacna.
2 Mutawauk ke len sac fahla, Saul el sap David elan mutana yorol ac tia fuhlella
elan som nu yen sel ah.
3 Jonathan el orala fulahk lal tuh el David ac fah kawuk nwe tok, mweyen el lungse
David na pwaye.
4 Jonathan el sarukla nuknuk lal ac sang nu sel David, wi nuknuk in mweun lal, ac
cutlass natul, ac pisr natul, ac pel lal.
5 Ma nukewa Saul el supwal David nu kac el orala ke insianaung ac wo ouiya. Ke
ma inge Saul el oru tuh David elan sie mwet kol lun un mwet mweun lal, ac mwet
pwapa ac mwet kulansap nukewa lal Saul elos insewowo kacl.

Saul El Mutawauk In Sok Sel David

6 Ke David el foloko tukun el unilya Goliath, ac ke mwet mweun elos wi pac foloko
nu yen selos, mutan in siti nukewa in acn Israel elos tuku in paingul Tokosra Saul.
Elos engan ac on, ac elos tacn ac srital ke mwe srital tambourine ac lyre.
7 Kutu kas ke on in kaksak lalos an fahk ouinge, "Saul el uniya tausin, a David el
uniya ngoul tausin."
8 Saul el tia lungse kas inge, ac el mutawauk in kasrkusrak. El fahk, "Mwet uh fahk
mu David el uniya ngoul tausin a nga tausin na. Ac tia paht na elos ac oru David elan
tokosra!"
9 In len sac me, Saul el sok ac sensen na sel David.
10 In len tok ah, sie ngun koluk sin God me sifil sikyang nu sel Saul, ac el kasrkusrak
ac kunaus lohm sel oana mwet wel se. David el muta srital ke harp, oana ke el muta
oru len nukewa. Ac Saul el sruok osra soko inpaol.
11 Saul el sifacna nunku insial, "Nga ac faksilya David nu ke pesinka in lohm uh."
Na el faksel David ke osra soko ah pacl luo, a David el iwalla kewa.
12 Saul el sangeng sel David mweyen LEUM GOD El welul David a El som lukel Saul.
13 Na Saul el supwalla David ac sapkin tuh elan mwet kol fin sie tausin mwet
mweun. David el kol mwet lal inge nu ke mweun,
14 ac wo ouiyen ma nukewa el oru, mweyen LEUM GOD El welul.

18:7 1 Sam 21:11; 29:5

15 Ke Saul el liye lah David el orala ma nukewa wo, el sifil sangeng sel yohk liki
meet.
16 Tusruktu mwet nukewa in Israel ac Judah elos lungse David ke sripen el mwet
kol na wowo se.

David El Payukyak Sin Acn Natul Saul

17 Na Saul el fahk nu sel David, “Acn se nutik ma matu pa inge. El pa Merab.
Nga ac eisalot tuh elan mutan kiom. Tuh ma se na, wulela nu sik lah kom ac fah
kulansupweyu ke pwaye ac pulaik, oayapa kom fah mweun ke mweun lun LEUM
GOD.” (Saul el oru nunak se inge tuh mwet Philistia in mau unilya David, ac in tia el
pa sifacna unilya.)
18 Ac David el fahk, “Ku su nga uh, ac su sou luk uh, ku nga in wen talupan tokosra?”
19 Tusruktu, ke pacl fal tuh Merab elan itukyang nu sel David, Saul el eisalang nu
sin sie pacna mukul pangpang Adriel, sie mwet Meholah.
20 Sie pac acn natul Saul uh pa Michal, ac el lungse David. Ke Saul el lohng, el engan
kac.
21 El sifacna fahk insial, “Nga ac eisalang Michal kial David. Nga fah oru tuh elan
sie mwe kwasrip nu sel David, ac David el ac fah anwuki sin mwet Philistia.” Pa inge
pacl se akluo Saul el fahk nu sel David, “Kom ac fah wen talupuk.”
22 Ac Saul el sap mwet pwapa lal in som sramsram lukma nu sel David ac fahk nu
sel, “Tokosra el insewowo sum, ac mwet pwapa nukewa elos lungse kom. Inge pacl
na wo nu sum tuh kom in payukyak sin acn se natul tokosra.”
23 Na mwet inge elos fahkang kas se inge nu sel David. Ac David el topuk, “Tia
ma pilasr se tuh sie mwet in payuk sin acn nutin tokosra. Sie mwet lusrongten ac
sukasrup oana nga, ac tuh arulana kupansuwol.”
24 Na mwet pwapa elos tafweang kas lal David inge nu sel Saul,
25 ac Saul el sapkin tuh elos in fahkang nu sel David, “Pwayena ma tokosra el enenu
sum in sang moli acn se natul ah, pa kulun ma lun mukul siofok ma misa lun mwet
Philistia, tuh in mwe foloksak lal nu sin mwet lokoalok lal.” (Saul el oru pwapa lukma
se inge tuh mwet Philistia in mau unilya David.)
26 Ke mwet pwapa lal Saul elos fahkang kas lal inge nu sel David, na David el engan
lah el ac wen talupal tokosra. Meet liki len in marut,
27 David el eis mwet lal som ac uniya mwet Philistia luofoko. El eisla kulun ma
mukul kaclos ac usla nu yorol tokosra, ac oakla nufon ye mutal in akfalye tuh elan
wen talupal. Ke ma inge, Saul el enenu na elan eisalang Michal, acn natul, tuh elan
payuk sel David.
28 Saul el akilen na lah LEUM GOD El welul David, oayapa el akilen lah Michal, acn
natul, el lungse David.
29 Ke ma inge, Saul el arulana sangeng sel David yohk liki meet, ac el mwet lokoalok
lal David in lusen moul lal tok nufon.
30 Ke un mwet mweun lun mwet Philistia elos ac tuku mweun, pacl nukewa David
el ac kutangulosla yohk liki na mwet kol saya lal Saul uh. Ke sripa se inge, David el
mutawauk in arulana pwengpeng.

19

Saul El Akkeokyal David

1 Saul el fahk nu sel Jonathan, wen natul, ac nu sin mwet pwapa lal nukewa lah el
akoo elan unilya David. Tusruktu, Jonathan el arulana lungse David,
2 na pa el fahkang nu sel David, “Papa tumuk el akoo elan unikomi. Nga kwafe
sum tuh kom in arulana taran kom lututang. Som wikla ke sie acn lukma ac mutana
we.

3 Nga ac fah som tu sisken papa tumuk ke ima se kom wikwik we an, ac nga fah
sramsram nu sel keim. Fin oasr ma kalem, nga tufah fahk nu sum."
4 Jonathan el kaksakunul David nu sel Saul ac fahk, "Lela tokosra elan tia oru kutena
ma koluk nu sel David, mwet kulansap lom, mweyen el soenna oru ma koluk nu sum.
Ma nukewa el oru mwe kasru yohk nu sum.
5 El pilesrala moul lal ke el tuh unilya Goliath, ac LEUM GOD El sang kutangla lulap
nu sin Israel. Ke kom liye ah, kom engan. Na efu ku kom lungsum in oru ma koluk
nu sin mwet se inge su wangin mwatal, ac unilya ke wangin sripa?"
6 Saul el auliyak ke sripen ma Jonathan el fahk ah, ac el oru sie wulela ku Inen
LEUM GOD lah el ac fah tia unilya David.
7 Na Jonathan el pangnolma David ac fahkang ma nukewa nu sel. Na el usalla
David nu yorol Saul, ac David el kulansap nu sel Saul oana meet ah.
8 Mwet Philistia elos sifil tuku mweun. David el tuyak ac lainulos ac kutangulosla,
ac elos kaing.
9 Sie len ah ngun koluk se sin LEUM GOD sifil sikyang nu sel Saul. El muta in lohm
sel, ac osra soko oan inpaol. David el muta yorol ac srital ke harp natul.
10 Saul el srike elan faksulang David nu pesinka uh ke osra soko ah. Tuh David el
iwalla, ac osra soko ah kasiki na nu pesinka ah. Na David el illa ac kaingla.
11 In fong sacna, Saul el supwala kutu mwet soan nu lohm sel David, elos in unilya
ke lenelik. Michal, mutan kial David, el sensenkakinul ac fahk, "Kom fin tia kaingla
ofong, na lutu kom ac anwuki."
12 Michal el koella David ke winto se, ac el kaingla.
13 Na Michal el eis sie ma sruloala ac filiya fin bed kial David ah, ac sang sie ilul
ma orek ke unen nani ac filiya ke sifa ah, na el sang kaot se afinya.
14 Ke mwet lal Saul tuku in eisal David, Michal el fahk nu selos mu David el mas.
15 Na Saul el sifil folokunulosla tuh elos in sifacna liyal David ke mutalos, ac el
sapkin nu selos, "Usalu na fin bed kial an, ac nga fah unilya."
16 Na elos utyak nu in lohm sel David ac liye tuh na ma sruloala se pa oan fin bed
sac, ac ilul se ma orek ke unen nani oan ke sifa ah.
17 Saul el siyuk sel Michal, "Efu ku kom kiapweyu ouinge, pwanang mwet lokoalok
luk kaingla?"
Michal el topuk, "El fahk mu el ac uniyuwi nga fin tia kasrel elan kaingla."
18 David el kaingla nu yorol Samuel in acn Ramah, ac fahkang ma nukewa ma Saul
el oru nu sel. Na David ac Samuel som nu Naioth ac muta we.
19 Saul el lohngak lah David el oasr Naioth in Ramah,
20 na el supwala kutu mwet in som ac sruokilya David. Na elos liye un mwet palu
tacn ac sasa, ac Samuel el kololos. Na ngun lun God tuku ke ku nu fin mwet lal Saul
inge, na elos wi pac tacn ac sasa.
21 Ke Saul el lohngak lah ouinge, na el sifil supwala kutu mwet lal. Ke mwet inge
elos tuku, elos wi pac tacn ac sasa. Na Saul el sifilpa supwala fwil se aktolu, ac elos
oru oapana.
22 Na Saul sifacna el mukuiyak in som nu Ramah. Ke el sun lufin kof lulap in acn
Secu, el siyuk lah pia acn se Samuel ac David muta we. Fwackyang nu sel mu eltal
oasr Naioth.
23 Ke el fahsr in som nu Naioth, ngun lun God tuku ke ku nu facl, ac el fahsr tacn
ac sasa nwe ke na el sun acn Naioth.
24 El sarukla nuknuk lal ac tacn ac sasa ye mutal Samuel, ac el koflufolla oan in len
sac nufon ac fong sac nufon. (Pa inge mutaweyen soakas se fahk mu, "Mea pwaye
lah Saul el wela mwet palu?")

19:11 Psa 59: Sifac uh **19:24** 1 Sam 10:11–12

20

Jonathan El Kasrel David

1 David el kaingla liki acn Naioth in Ramah ac som nu yorol Jonathan. El siyuk sel
Jonathan, “Ku mea nga oru? Ma koluk fuka nga orala? Ya oasr ma nga oru in lain
papa tomom pwanang el suk elan uniyuwi?”
2 Jonathan el topuk ac fahk, “Ac tia ouinge! Kom fah tia misa! Ma nukewa papa
tumuk el oru el muta fahk nu sik, ma srisrik nu ke ma yohk, na pa el tia ku in okanla
ma se inge likiyu. Tiana ku in ouinge!”
3 Ac David el fahk, “Papa tomom el etu na lupan lungse lom nu sik, na pa el sulela
elan tia fahk nu sum ma el akoo in oru inge, mweyen el etu lah kom ac arulana toasr
kac. Nga fulahk nu sum ke Inen LEUM GOD moul lah kutu srisrik na ngan misa!”
4 Jonathan el fahk, “Kutena ma kom lungse nga in oru, nga ac oru.”
5 Na David el fahk, “Kufwen Malem Sasu pa ac orek lutu, na ac fal nga in muta
yurin tokosra ke pacl in mongo. Tusruktu fin wo sum, nga ac som wikla inimae nwe
ke eku in ulela.
6 Papa tomom el fin akilen lah nga wangin ke tepu lal an, kom fah fahk nu sel mu
nga tuh kwafe sum nga in sulaklak som nu acn sik uh Bethlehem, mweyen pa inge
pacl se sou luk nufon elos orek kisa ke yac se inge.
7 Na el fin fahk mu ‘Wona,’ na wangin ma nga ac fosrnga kac. A el fin kasrkusrak,
na kom fah etu na lah oasr ma upa el akoo in oru nu sik.
8 Nga siyuk kom in nunak munas ac sruokyana wulela mutal kom tuh oru inmasrlok
kom. Tusruktu fin oasr mwetik, na kom sifacna uniyuwi. Mwe mea kom in usyula
nu yurin papa tomom in tuh anwuki nga?”
9 Jonathan el fahk, “Nimet kom nunak ouingan! Nga funu etu na pwaye lah papa
tumuk el akoo in oru ma upa nu sum, ya nga ku in tia fahk nu sum?”
10 Na David el siyuk, “Papa tomom el fin kasrkusrak topuk kom, na su ac fahkma
nu sik?”
11 Na Jonathan el fahk, “Fahsru kut som nu inimae.” Na eltal som,
12 ac Jonathan el fahk nu sel David, “Lela tuh LEUM GOD lun Israel Elan orek lou
inmasrlosr. Ke pacl se inge lutu, oayapa ulela, nga fah kusen siyuk sin papa tumuk.
Nunak lal fin wo keim, na nga a akkalemye nu sum.
13 Tuh el fin nunku in akkolukye kom, lela tuh LEUM GOD Elan uniyuwi nga fin tia
akkalemye nu sum tuh kom in ku in kaingla. Lela LEUM GOD Elan wi kom oana ke
El tuh welul papa tumuk ah.
14 Ac nga fin moul na, kom fah nunak munas sruokya wulela mutal lom nu sik, ac
kom in pwayena nu sik. A nga fin misa,
15 na kom in akkalemye kulang lom nu sin sou luk nwe tok. Ac LEUM GOD El fin
kunausla mwet lokoalok lom nukewa,
16 lela tuh wulela se inmasrloktal in tiana musalla. Fin musalla, LEUM GOD El ac
fah kai kom.”
17 Na Jonathan el sifilpa sap David elan wulela mu el ac lungse na el, mweyen
Jonathan el lungse na pwaye David oana ke el lungse el sifacna.
18 Ac Jonathan el fahk nu sel David, “Kalem lah kom fin wangin liki tepu in mongo
lutu, ac fah akilenyuk, mweyen Kufwen Malem Sasu lutu.
19 Ac ulela kom fin wangin pac, ac arulana akilenyuk lah kom wangin. Ke ma inge,
wona kom in sifil som wikla acn se na ma kom tuh wikla we meet ah, tukun yol in
eot sac.
20 Na nga fah pusrkaot sukan pisr tolkwe nu ke yol in eot sac, in mu nga pisr in
akoalel.

20:5 Oek 28:11 **20:15** 2 Sam 9:1

21 Na nga ac supwaot sie mwet kulansap luk in fahsrot suk. Nga fin fahk nu sel,
‘Liye, sukan pisr uh oan layenu liki kom. Fahla use,’ kalmac pa ma nukewa wo, ac
kom ku in ilme. Nga fulahk ke LEUM GOD moul lah wangin mwe fosrnga nu sum.
22 A nga fin fahk nu sin mwet kulansap luk mu, ‘Sukan pisr uh oan layeno liki kom,’
na kom fah kaing, mweyen LEUM GOD pa supwekom inge.
23 Ac nu ke wulela se kital orala inmasrloktal uh, LEUM GOD El ac fah oru tuh in
oan ma pahtpat.”
24 Na David el som wikla inimae. Ke pacl in Kufwen Malem Sasu, Tokosra Saul el
tuku nu ke tepu uh
25 ac el muta ke nien muta lal sisken pesinka uh. Abner el muta siskal, ac Jonathan
el muta ke la tepu uh ngetang nu yoroltal. Acn in muta lal David uh oalalla.
26 Wangin ma Saul el fahk kac ke len sac, mweyen el nunku mu sahp oasr sripa se
sikyak ac David el tia nasnas fal nu ke alu lalos.
27 Ke len se akluo ah, len se tukun Kufwen Malem Sasu, nien muta lal David ke tepu
uh srakna oalal, ac Saul el siyuk sel Jonathan, “Efu ku David el tia tuku nu ke tepu
uh ekea, sifilpa misenge?”
28 Jonathan el topuk ac fahk, “El tuh kwafe sik ngan fuhlella elan som nu Bethlehem.
29 El fahk ouinge nu sik, ‘Nunak munas filiyula ngan som, tuh sou luk elos orek
kisa ke acn sesr uh, ac tamulel luk el sap nga in som welulos. Na pa kom fin mwet
kawuk luk, filiyula nga in som nu yurin sou luk.’ Pa inge sripa se sis el wangin liki
nien mutal lal ke tepu lun tokosra.”
30 Saul el foloyak sel Jonathan ac fahk nu sel, “Kom wen nutin sie mutan likkeke ac
seakos! Inge nga etu na lah kom welul David lac, ac kom sifacna akmwekinye kom
ac nina kiom ah!
31 Mea, kom nikin lah ke lusenna moul lal David, kom ac tia ku in tokosra fin facl
se inge? Fahla ingena ac usalu. El enenu na elan misa!”
32 Ac Jonathan el siyuk, “Ku efu ku elan misa? Mea el orala?”
33 Na Saul el kipakin osra natul ah nu kacl Jonathan in unilya, ac Jonathan el fah
kalem lah Saul el nunku na pwaye elan unilya David.
34 Ac Jonathan el kasrkusrak ac tuyak liki tepu ah, ac el tia mongo in len sac nufon
— len se akluo ke Kufwen Malem Sasu. El arulana asor kacl David ke sripen Saul el
fahk kas na upa kacl.
35 Lotutang in len tok ah, Jonathan el som nu inimae in sonol David, in oana ma
eltal tuh aetuila kac. El us tulik mukul fusr se welul,
36 na el fahk nu sel, “Yuwot ac suk sukan pisr nga ac pusrkaot inge.” Tulik sac
kasrusr yula, ac Jonathan el pusrkala pisr soko ah alukela tulik sac.
37 Ke tulik sac sun acn se ma sukan pisr soko ah putati we ah, Jonathan el wowo
nu sin tulik sac ac fahk, “Sukan pisr soko ah pa oemeeto!
38 Nimet tu na insacn! Sulaklak!” Tulik sac el srukak sukan pisr soko ah, ac el use
nu yurin mwet kacto lal.
39 Tulik sac tiana etu lah mea kalmen ma inge. Jonathan ac David mukena pa kalem
kac uh.
40 Na Jonathan el sang kufwen mwe pisr natul nu sin tulik sac, ac sap elan us som
nu in siti uh.
41 Tukun tulik sac som, David el tuyak liki yol in eot se el wikwik we, ac el
sikukmutunte ac faksufi pacl tolu. Na el Jonathan tukeni tung ac angokmwet sie
sin sie, ac asor lal David tuh yohk liki asor lal Jonathan.
42 Ac Jonathan el fahk nu sel David, “God Elan wi kom. LEUM GOD El ac fah oru
tuh kom ac fwil nutum, oayapa nga ac fwil nutik, in sruokyana wulela mutal se su
nga kom orala inmasrloktal tuh in oan ma pahtpat.” Na David el som, ac Jonathan el
folok nu in siti uh.

21

David El Kaingla Lukel Saul

1 David el som nu yorol Ahimelech, mwet tol in acn Nob. Ahimelech el rarrar ke el
illa in sonol David, ac el siyuk sel David, “Efu ku kom mukena tuku nu inge?”
2 Ac David el fahk, “Nga tuku ke sap lal tokosra. El mu nga in tia fahk nu sin kutena
mwet ma el supweyu in oru uh. A funu mwet luk uh, oasr sie acn nga fahkang nu
selos elos in sunyu we.
3 Na fuka, oasr mwe mongo yurum? Ase limekosr lof in bread an, ac kutepacna ma
oasr yurum.”
4 Na mwet tol sac fahk, “Wangin bread yuruk sayen bread mutal mukena. Tuh kom
ku in eis, mwet lom ingan fin tia muta yurin mutan ke pacl fototo somla.”
5 Ac David el fahk, “Ke mukuikui nukewa lasr, mwet luk inge elos taranulos tuh
elos in nasnas fal nu ke alu lasr, ac inge elos oru yohk liki, mweyen kut fahsr ke sie
sripa na yohk!”
6 Ke ma inge mwet tol sac sang bread mutal nu sel David, ke sripen wangin pac
bread saya yorol, a bread inge ma sriyukla nu sin God, su tufahna itukla liki tepu
mutal ac ayaolla ke bread sasu.
7 (Doeg, sie mwet Edom su sifen un mwet liyaung kosro natul Saul, el muta ingo in
len sac ke sripen el enenu in akfalye sie ma kunal ke alu.)
8 David el siyuk sel Ahimelech, “Oasr osra in fakfuk ku cutlass yurum kom ku in
se nu sik? Elya lal tokosra nu sik oru nga tiana us cutlass nutik ah, ku kutena mwe
mweun luk.”
9 Ac Ahimelech el topuk, “Cutlass se natul Goliath, mwet Philistia se kom tuh uniya
Infahlfal Elah ah, pa oasr yuruk. Pa nukla oan tukun nuknuk ephod se lun mwet tol
ingo. Kom fin lungse, kom eis, tuh pa na ingan ma oasr inge.”
Na David el fahk, “Ase nu sik. Wangin pac sie cutlass wo liki!”
10 Na David el som. El kaing lukel Saul ac som nu yorol Achish, tokosra lun Gath.
11 Mwet pwapa lal Tokosra Achish elos fahk nu sel, “Ku tia David pa inge, tokosra
lun mutunfacl sel ah? Pa inge mwet se ma mutan uh onkakin ac fahk, ‘Saul el uniya
tausin, a David el uniya ngoul tausin.’ ”
12 Kas lalos inge arulana mokle nunak lal David, oru el arulana sangeng sel Tokosra
Achish.
13 Na pa pacl nukewa mwet inge fin tuku apkuran nu yorol David, el ac orala lumahl
oana in mwet wel se. Elos fin srike in kutongilya el ac lofongla. El ac muta kulaus
mutunpot in siti uh, ac ani lal uh pasrkeya alut lal uh.
14 Na Tokosra Achish el fahk nu sin mwet pwapa lal, “Liye, mwet se inge el wel!
Efu kowos ku usalu nu yuruk?
15 Ya tia oasr tari mwet wel yenu, na mwe mea kowos in sifilpa use sie in orekma
lofong ac aklokoalokyeyu inkul sik sifacna?”

22

Anwukla Mwet Tol Uh

1 David el kaingla liki siti Gath ac som nu ke luf se su oan apkuran nu Adullam. Ke
tamulel lal ac mwet in sou lal kewa elos lohngak lah el oasr we, elos som nu yorol.
2 Na mwet su muta in ongoiya, oayapa mwet soemoul sin mwet, ac mwet supwar,
elos som pac nu yorol. Sahp oasr mwet angfoko ke u se inge, na David el mwet kol
lalos.

21:1 21:1–6; Mt 12:3–4; Mk 2:25–26; Lk 6:3 **21:6** Lev 24:5–9 **21:9** 1 Sam 17:51 **21:11** 1 Sam 18:7; 29:5
21:12 Psa 56: Sifac uh **21:13** Psa 34: Sifac uh **22:1** Psa 57: Sifac uh; Psa 142: Sifac uh

3 David el som liki acn sac ac tuku nu Mizpah in acn Moab, ac fahk nu sin tokosra
we, “Nunak munas lela tuh papa tumuk ac nina kiuk in muta yurum nu ke nga
konauk lah mea God El ac fah oru nu sik.”
4 Na David el likiya papa tumal ac nina kial yurin tokosra lun Moab, ac eltal muta
yorol ke lusenna pacl ma David el wikwik in luf sac.
5 Na Gad, sie mwet palu, el tuku nu yorol David ac fahk, “Nik kom muta inge. Tuyak
ac fahsr nu in facl Judah.” Ke ma inge, David el som ac ilyak nu insak Hereth.
6 Sie len ah Saul el muta Gibeah, ye sak tamarisk soko fin tohktok se, ac osra natul
oan inpaol. Mwet kol lal nukewa tu raunella. Na fwackyang nu sel lah koneyukyak
David ac mwet lal uh.
7 Ac Saul el fahk nu sin mwet lal inge, “Kowos mwet Benjamin, porongeyu! Ya
kowos nunku mu David el ac sot ima in grape ac ima pac saya nu suwos nukewa, ac
oru tuh kowos nukewa in mwet kol lun un mwet mweun lal?
8 Ya pa ingan sripa se oru kowos pwapa in lainyu an? Wangin sie suwos tuku
akkalemye nu sik lah wen nutik sifacna el asruoki nu sel David. Wanginna mwet
nunku keik, ku akkalemye nu sik lah David, su sie sin mwet luk, el suk pacl lal in
uniyuwi, ac wen se nutik el kasrel!”
9 Doeg el wi mwet lal Saul inge tu insac, ac el fahk, “Nga tuh liyal David ke el som
nu yorol Ahimelech, wen natul Ahitub, in acn Nob.
10 Ahimelech el tuh siyuk sin LEUM GOD lah mea fal David elan oru, na el sang
kutu mwe mongo nu sel David, oayapa cutlass se natul Goliath, mwet Philistia sac.”
11 Na Tokosra Saul el sapla solalma Ahimelech, mwet tol, ac sou lal kewa, su elos
mwet tol pac in Nob, ac elos tuku nu yorol.
12 Ac Saul el fahk nu sel Ahimelech, “Ahimelech, porongeyu!”
Ac Ahimelech el topuk, “O Tokosra, nga pa inge.”
13 Ac Saul el siyuk sel, “Efu ku kom ac David pwapa in lainyu? Efu kom ku sang
mwe mongo nu sel ac cutlass sac, oayapa siyuk kasru sin God kacl David? Na inge el
forma lainyu, ac el tupan pacl wo lal in uniyuwi.”
14 Ahimelech el topuk, “David pa oaru emeet sin mwet pwapa lom! El wen talupom,
el captain lun mwet soan lom, ac mwet nukewa inkul sum elos arulana akfulatyal.
15 Aok, pwaye nga tuh siyuk kasru sin God kacl, tuh tia pacl se emeet nga oru pa
inge. Ac funu ke kas se ma fahk mu nga pwapa lain kom, O Tokosra, nimet sis nu fuk,
ku nu sin kutena mwet in sou luk, mweyen wanginna ma nga etu ke ma se inge!”
16 Ac tokosra el fahk, “Ahimelech, kom ac sou lom nukewa enenu in misa.”
17 Na tokosra el fahk nu sin mwet mweun su tu siskal, “Uniya mwet tol lun LEUM
GOD inge! Elos welul David nunak se, ac elos etu na lah David el kaingla, a elos tia
fahk nu sik!” Tusruktu, mwet mweun inge elos tiana srukak paolos nu fin mwet tol
lun LEUM GOD.
18 Ke ma inge, Saul el fahk nu sel Doeg, “Kom, oneltalu!” Na Doeg el onelosla
nukewa. In len sac el uniya mwet tol oalngoul limekosr su fal in nukum ephod lun
mwet tol.
19 Saul el oayapa sap in anwukla mwet nukewa in acn Nob, su siti lun mwet tol
— mukul, mutan, tulik srisrik ac tulik fusr, cow, donkey, sheep — ma inge nukewa
anwukla.
20 Tusruktu Abiathar, sie sin wen natul Ahimelech, el kaingla ac som welul David.
21 El fahk nu sel David lah Saul el uniya mwet tol lun LEUM GOD.
22 David el fahk nu sel Abiathar, “Ke nga tuh liyal Doeg in len sac, nga etu na lah
el ac fahkak nu sel Saul ma orek ah. Ke ma inge, misa lun mwet nukewa in sou lom,
oan fuk.
23 Mutana yuruk ac nikmet sangeng. Saul el lungse unikuti na kewa, tuh kom fin
muta yuruk, kom ac fah moul.”

23

David El Molela Siti Keilah

1 David el lohngak lah mwet Philistia elos mweun lain acn Keilah ac pisre wheat
ke kosrani sasu lalos.
2 Ke ma inge el siyuk sin LEUM GOD, "Ya fal nga in som ac mweun lain mwet
Philistia?"
Ac LEUM GOD El fahk, "Aok, mweun lainulos ac molela mwet Keilah."
3 A mwet lal David elos fahk nu sel, "Liye, kut arulana sangeng yenu ke kut muta
fin acn Judah, a kut fin som nu Keilah ac lain mwet Philistia, kut ac sangeng yohk liki
na!"
4 Na David el sifilpa siyuk kasru sin LEUM GOD, ac LEUM GOD El fahk nu sel, "Fahla
nu Keilah ac mweun, tuh nga ac fah asot kutangla nu sum fin mwet Philistia."
5 Na David ac mwet lal elos som nu Keilah ac mweun lain mwet Philistia. Elos uniya
mwet pus selos, ac elos eisla kosro natulos. Ouinge David el molela siti sac.
6 Ke Abiathar, wen natul Ahimelech, el tuh kaingla ac tuku nu yorol David in acn
Keilah, el us nuknuk ephod lun mwet tol welul.
7 Ke Saul el lohng lah David el som nu Keilah, el fahk, "God El eisalma nu inpouk.
David el sifacna oru in sruhu el ke el utyak nu in sie siti kuhlusyuki ke pot fulat, ac
mutunpot we kauli ku."
8 Ke ma inge, Saul el pangon mwet mweun lal in som mweun lain acn Keilah ac in
sruokilya David ac mwet lal.
9 Ke David el lohng lah Saul el akoo in tuku lainul, el fahk nu sin mwet tol Abiathar,
"Use nuknuk ephod uh nu inge."
10 Na David el fahk, "LEUM GOD lun Israel, nga lohng mu Saul el akoo elan tuku ac
kunausla acn Keilah ke sripuk, mwet kulansap lom.
11 Ya mwet Keilah elos ac eisyuyang nu inpaol Saul? Ya pwaye Saul el ac tuku, oana
ke nga lohng uh? LEUM GOD lun Israel, nga kwafe sum tuh kom in topukyu!"
Ac LEUM GOD El fahk, "Saul el ac fah tuku."
12 Ac David el sifil siyuk, "Ya mwet Keilah elos ac eisyuyang ac mwet luk inge nu
inpaol Saul?"
LEUM GOD El topuk, "Aok."
13 Ke ma inge, David ac mwet onfoko lal inge tuyak som liki acn Keilah ac takusrkusr
infulan acn uh. Ke Saul el lohngak lah David el kaingla liki acn Keilah, na el fuhleak
akoo se lal ah.

David El Muta Fineol Uh

14 David el muta wikwik fineol uh, in acn mwesis apkuran nu Ziph. Pacl nukewa
Saul el srike elan konalak David, tuh LEUM GOD El tia eisalang David nu inpaol.
15 Ac David el liye tuh Saul el sukna elan unilya.
David el muta Horesh, in acn mwesis apkuran nu Ziph.
16 Ac Jonathan el som nu yorol ac sang kas in akkeyal ac akesmakinyal lah God El
karinganul na.
17 El fahk nu sel David, "Nikmet sangeng. Saul, papa tumuk, el tia ku in oru kutu
ma in akkolukye kom. El etu na pwaye lah kom pa ac tokosra fin mwet Israel, ac nga
pa ac akluo uh."
18 Na eltal tukeni orala sie wulela mutal inmasrloltal tuh eltal in kawuk na pwaye.
Na David el mutana Horesh, ac Jonathan el som nu in acn sel.
19 Kutu mwet Ziph elos som nu yorol Saul in acn Gibeah ac fahk nu sel, "David el
wikwik oasr in acn sesr Horesh ke Fineol Hachilah, su oan eir in acn mwesis Judea.

23:18 1 Sam 18:3 **23:19** Psa 54: Sifac uh

20 O Tokosra, kut etu lupan kena lom tuh kom in sruokilya David. Ke ma inge,
fahsru nu yen sesr, ac kut fah kasrekom in sruokilya."
21 Saul el fahk, "LEUM GOD Elan akinsewowoye kowos ke kulang lowos nu sik uh!
22 Kowos sifilpa folokot suk akwoye, ac konauk na pwaye acn el muta we, oayapa
su liyal we. Nga lohng mu el arulana ngusrik in nunak.
23 Sokak na pwaye acn el muta wikwik we an, ac sulaklak sapma fahk nu sik. Na
nga fah wi kowos fahsrot, ac el fin srakna oasr ingan, nga ac fah sokol nwe ke nga
konalak, nga finne enenu in sokol in facl Judah nufon."
24 Na mwet inge folok nu Ziph meet lukel Saul. David ac mwet lal elos muta in
acn mwesis in Maon, ke sie infahlfal wangin ma fac su oan nu eir in yen mwesis lun
Judea.
25 Saul ac mwet lal elos som in sokol David. Ke David el lohngak, el som nu ke eol
eoteot in acn mwesis Maon ac muta we. Ke Saul el lohng ma inge, el som tokol David.
26 Na Saul ac mwet lal elos muta lac eol uh, ac David ac mwet lal elos muta lac
eol uh. David ac mwet lal elos sulaklak kaingkunul Saul ac mwet lal, mweyen elos
apkuranyang in sruokolosi.
27 In kitin pacl ah na sie mwet utuk kas el tuku ac fahk nu sel Saul, "Sulaklak foloko!
Mwet Philistia elos utyak tari in sruokya facl sesr!"
28 Ke ma inge, Saul el tila ukwal David, a el folokla mweun lain mwet Philistia. Pa
inge sripa se pangpang fineol soko ah Fineol In Sralik.
29 David el som liki acn we, ac fahsr nu acn se pangpang "Engedi," ac el muta
wikwik we.

24

David El Tia Eisla Moul Lal Saul

1 Ke Saul el folok liki mweun lal nu sin mwet Philistia, fwackyang nu sel lah David
el muta yen mwesis se apkuran nu Engedi.
2 Saul el eis tolu tausin mwet mweun na ku sin mwet Israel, ac som sokol David ac
mwet lal kutulap in acn se pangpang Eot in Nani Lemnak.
3 Saul el tuku nu ke luf se su apkuran nu ke sie kalkal in sheep, na el utyak nu loac
in akola we. Falyang na lah luf se inge pa David ac mwet lal elos wikwik we e ke
kapin luf uh.
4 Na mwet lal David elos fahk nu sel, "Pacl wo lom pa inge! LEUM GOD El tuh fahk
nu sum lah El ac fah asot mwet lokoalok lom nu inpoum, ac kom fah ku in oru kutena
ma kom lungse oru nu sel." Na David el orakla ac lusala sie ipin nuknuk lal Saul, a
Saul el tiana etu.
5 Na toko, David el mutawauk in auli insial,
6 ac el fahk nu sin mwet lal, "LEUM GOD Elan ikolyuwi tuh nga in tia oru kutena
ma koluk lain leum luk, su LEUM GOD El sulela tuh in tokosra. Nga enenu na nga in
tiana akkolukyal, mweyen el tokosra se su sulosolla sin LEUM GOD."
7 Ke ma inge, David el arulana akkalemye nu sin mwet lal tuh elos in tia oru kutena
ma nu sel Saul.
Na Saul el tuyak ac illa liki luf sac, ac mutawauk in fahsr inkanek lal.
8 Na David el illa tokol ac pangnol, "Tokosra, leum luk!" Na Saul el tapulla, ac David
el srimi nwe ten in akfulatyal.
9 David el fahk, "Efu ku kom lohng kas lun mwet uh ke elos fahk mu nga suk kom
in akkolukye moul lom?
10 Kom ku in sifacna liye lah misenge LEUM GOD El eiskomme nu inpouk ke kom
muta in luf se inge. Kutu sin mwet luk inge elos tuh fahk nu sik mu ngan unikomi,

24:3 Psa 57: Sifac uh; Psa 142: Sifac uh **24:6** 1 Sam 26:11

tuh nga pakomutom ac fahk lah nga ac fah tia oru kutena ma nu sum, mweyen kom pa sulosolla sin LEUM GOD tuh kom in tokosra.
11 Ngetma, Papa. Liye ipin nuknuk se inpouk inge! Ma ke nuknuk kom nukum an. Nga ku na in unikomi, tuh nga tiana. Nga lusala mukena ipin nuknuk se inge in akpwayeye nu sum lah wangin nunak koluk luk in lain kom, ku in akkolukye moul lom. Kom sukyu in uniyuwi, finne wangin ma koluk nga oru nu sum.
12 LEUM GOD Elan nununku inmasrloktal, lah su kac tafongla uh! Lela tuh Elan oru kai lal nu sum ke ma kom oru in lainyu, tuh nga ac fah tia oru kutena ma in akkolukye moul lom.
13 Kom esam soakas se ma fahk mu, 'Ma koluk uh sikyak sin mwet koluk mukena.' Ke ma inge, nga ac fah tiana oru ma koluk lain kom.
14 Liyewin, mea se tokosra lun Israel el suk in uniya uh? Liye lah mea se el ukwe uh! Kosro ngalngul misa soko! Kitin kuut!
15 LEUM GOD El ac fah oru nununku lal, ac El fah konauk lah su sesr sutuela uh. Lela God Elan suiya ma inge ac karinginyu, ac moliyula liki inpoum."
16 Ke tari sramsram lal David, na Saul el fahk, "David, wen nutik, ku pwayena lah kom pa ingan?" Ac Saul el mutawauk tung.
17 Na el fahk nu sel David, "Pwayena sum, ac nga pa sutuela uh. Kom arulana wo nu sik, a nga oru koluk nu sum!
18 Misenge kom akkalemye wo lom nu sik, ke kom tia uniyuwi, LEUM GOD El finne eisyuwot nu inpoum.
19 Ya oasr pacl sikyak ouinge, tuh mwet se in sruokya mwet lokoalok lal na fuhlella elan som in misla ac wangin ma koluk el oru nu sel? LEUM GOD Elan akinsewowoye kom ke ma kom oru nu sik misenge!
20 Inge nga etu suwohs lah kom ac fah tokosra fin Israel, ac tokosrai ac fah oanna ye koko lom.
21 Tusruktu wulema nu sik ke Inen LEUM GOD tuh kom fah tia kunausla fita luk, tuh inek ac inen sou luk fah tia mulkinyukla."
22 David el wulela oana siyuk lal Saul.
Na Saul el folok nu acn sel, ac David ac mwet lal som nu nien wikwik lalos.

25

Misa Lal Samuel

1 Samuel el misa, ac mwet Israel nukewa tukeni nu sie ac asor kacl. Na elos piknilya in acn sel in Ramah.

David Ac Abigail

Tukun ma inge, David el som nu yen mwesis in Paran.
2 Oasr sie mukul in acn Maon su oasr acn lal in acn Carmel. Mwet se inge el arulana kasrup. Oasr tolu tausin sheep natul, ac sie tausin nani. In pacl se inge el muta Carmel ac kalkul sheep natul.
3 Inen mukul se inge pa Nabal, ac mutan kial ah pa Abigail. Mutan se inge el lalmwetmet ac oasku, a mukul sac el mwet na kou ac likkeke se. El ma in sou lal Caleb.
4 Ke David el muta yen mwesis uh, el lohng lah Nabal el kalkul sheep natul,
5 na David el supwala mukul fusr singoul nu Carmel, ac sap elos in sokol Nabal, ac us lung lal nu sel.
6 David el sapkin tuh elos in fahk ouinge nu sel Nabal, "David el paing kom, ac el mu kut in tuh fahk lung lal nu sum ac sou lom, ac ma lom nukewa.

24:14 1 Sam 26:20

7 El lohng lah kom kalkul sheep, ac el ke kom in etu lah mwet lom ma liyaung sheep
nutum elos tuh muta yorosr, ac wangin kutena ma koluk kut oru nu selos. Kut tia
pisre kutena ma lalos ke elos muta yorosr in acn Carmel.
8 Kom ku in siyuk selos ac elos fah fahk. Kut tuku ke len in kufwa se, ac David el
siyuk tuh kom in kulang nu sesr. Nunak munas, kasrekut ke ma kom ku in se nu sesr
ac nu sel David, mwet kawuk lom."
9 Mwet lal David elos tafwela kas inge nu sel Nabal ke inel David, na elos mutana
soano.
10 Ke Nabal el topuk el fahk, "Su David? Su mwet sacn? Nga soenna lohng ke mwet
se ingan! In len inge pukanten mwet kohs kaingelik in facl se inge!
11 Nga tia ku in sang bread ac kof ac ikwa ma nga akoo nu sin mwet kalkul sheep
nutik uh nu sin mwet su nga tia etu lah elos tuku ya me!"
12 Na mwet lal David elos folokla ac fahkang nu sel ma Nabal el fahk ah.
13 Ac David el sapkin nu sin mwet lal, "Losya cutlass nutuwos an!" Na elos nukewa
oru oana el sapkin, ac David el oayapa losya cutlass natul, ac el us mwet angfoko lal
som, ac filiya mwet luofoko in muta liyaung ma lalos.
14 Sie sin mwet kulansap lal Nabal el fahk nu sel Abigail, mutan kial, "Ku kom
lohng? David el supwama kutu mwet utuk kas yen mwesis me nu yorol Nabal, in
fahkak kas in painguk lal nu sel, tuh pa Nabal el kaskas kou nu selos.
15 Sruk David ac mwet lal elos tuh arulana wo nu sesr. Elos tiana orek lokoalok nu
sesr, ac ke pacl nukewa ma kut muta yorolos inimae, wangin ma lasr pisrapasrla.
16 Ke lusen pacl kut muta inmasrlolos ac liyaung sheep natusr uh, elos tuh karingin
kut len ac fong.
17 Nunak munas nunku ke ma inge, ac suk lah mea fal in orek. Lumah se inge ku
in orala sie mwe fosrnga lulap nu sel Nabal ac nu sin sou lal nukewa. El arulana
srangesroa, ac tia lungse lohng kutena mwet."
18 Na Abigail el sulaklak na orani lof in bread luofoko, ac pak in wain luo nwanala,
sheep lumko manman tari, foto luo in wheat manman, tun in grape pao siofok, ac
cake fig luofoko, ac el sang ma inge nukewa nu fin donkey ekasr.
19 Na el fahk nu sin mwet kulansap lal, "Komtal fahsr meet, ac nga fah fahsr
tukumtal." A wangin ma el fahk nu sin mukul tumal ah.
20 Ke el kasrusr fin donkey natul ah, el rauni kuru se sisken eol uh, na David ac
mwet lal elos fahsru suwosma nu yorol.
21 David el tuh fahsr ac sifacna nunku insial, "Efu ku nga tuh liyaung ma lun mwet
se ingan yen mwesis ah? Wanginna ma lal pisrapasrla. Ya pa inge molin kasreyuk
luk nu sel uh?
22 God Elan uniyuwi nga fin tia uniya mwet ingan nufon meet liki lenelik!"
23 Ke Abigail el liyalak David, el sa na srola liki donkey natul, ac faksufi nu infohk
uh
24 sisken nial David, ac fahk nu sel, "Leum luk, nunak munas porongeyu! Lela tuh
mwatan ma se inge in oan fuk ac tia oan facl Nabal.
25 Nunak munas, nimet nunku kacl Nabal,* tuh el tia mwet pwaye! El mwet lalfon,
oana kalmen ine se lal ah! Nga tuh wangin ke pacl se mwet kulansap lom tuku nu
yorol ah.
26 LEUM GOD pa oru tuh kom in tia foloksak ac uniya na mwet lokoalok lom. Inge
nga fulahk nu sum ke LEUM GOD moul lah mwet lokoalok lom, ac mwet nukewa su
srike in akkolukye kom, fah kaiyuk elos oana Nabal.
27 Leum luk, nunak munas eis mwe lung ma nga use inge, ac sang nu sin mwet lom
ingan.

* **25:25** ***Nabal:*** kalmen Nabal in kas Hebrew pa "lalfon."

28 Leum luk, kom fah nunak munas, sisla koluk luk fin oasr kutena ma sufal nga
oru. LEUM GOD El ac fah oru tuh kom in tokosra, ac oayapa fwil nukewa nutum,
mweyen kom mweun ke mweun lal. Ac kom ac fah tia oru ma koluk ke lusen moul
lom.
29 Fin oasr kutena mwet lain kom, ku srike in unikomi, LEUM GOD lom El ac fah
karinginkomyang, oana ke sie mwet el karingin mwe kasrup saok. A funu nu sin
mwet lokoalok lom, El ac fah siselosla, oana ke sie mwet el sisla eot ke fuht natul.
30 Ac ke LEUM GOD El ac oru ma wo nukewa su El tuh wulela nu sum kac, ac oru
tuh kom in tokosra fin Israel,
31 na kom ac fah tia enenu in asor ku fosrnga mu kom tuh uniya mwet su wangin
mwata, ku sifacna foloksak nu sin mwet. Ac ke pacl se LEUM GOD El akinsewowoye
kom, O leum luk, nga siyuk tuh kom in tia mulkinyula."
32 Ac David el fahk nu sel, "Kaksakin LEUM GOD lun Israel, su supwekomme in
osun nu sik misenge!
33 Kulo nu sin God ke nunak wo lom, ac ke ma kom oru misenge, tuh ma inge
sruokyuwi liki nunak in akmas su nga tuh akoo tuh in mwe foloksak luk sifacna.
34 LEUM GOD El ikolyuwi tuh nga in tia oru kutu ma koluk nu sum. Tuh nga fulahk
ye mutun God moul lun Israel, lah kom funu tia sulaklak in tuku sunyu, lukun misa
mukul nukewa lal Nabal meet liki lenelik lutu uh!"
35 Na David el insewowo in eis ma mutan se inge use nu sel, ac el fahk nu sel,
"Folokot nu lohm sum an, ac nimet kom fosrnga. Nga ac oru oana ma kom siyuk an."
36 Na Abigail el folokla nu yorol Nabal, su muta in lohm sel ac oru sie kufwa lulap,
oana kufwa lun tokosra. El arulana sruhi ac pwar, oru Abigail el tiana fahk kutena
ma nu sel nu ke lutu tok ah.
37 Tukun Nabal el sarla liki sruhi lal, na Abigail el fahkang ma nukewa nu sel. In
pacl sac mas se sikyak nu sel Nabal, ac manol nufon ulla, el kofla mukuikui.
38 Na len singoul ma toko, LEUM GOD El unilya Nabal ac el misa.
39 Ke David el lohng tuh Nabal el misa, na el fahk, "Kaksakin LEUM GOD, tuh El
foloksak nu sel Nabal ke sripen kaskas kou lal nu sik. Oayapa God El ikolyuwi, mwet
kulansap lal, tuh nga in tia oru ma sufal. LEUM GOD El oru tuh koluk lal Nabal in
putati facl sifacna."
Na David el supwala kas nu yorol Abigail in akkalemye lah el lungse payuk sel.
40 Mwet kulansap lal David elos som nu yorol Abigail in acn Carmel, ac fahk nu sel,
"David el supwekutme in eis kom nu yorol, tuh kom in mutan kial."
41 Na Abigail el faksufi ac fahk, "Nga mwet kulansap lal, ac nga akola in oul nien
mwet kulansap lal."
42 Na el sulaklak na tuyak ac sroang nu fin donkey natul. El us mutan kulansap
limekosr welul, ac elos wi mwet kulansap lal David som, ac el payukyak sel David.
43 David el payuk sel Ahinoam, sie mutan Jezreel, ac inge el payuk pac sel Abigail.
44 In pacl sac pacna Saul el eisalang Michal, acn se natul ma tuh payuk sel David
ah, tuh elan payuk nu sel Palti wen natul Laish, sie mwet Gallim.

26

Pacl Akluo Ma David El Tia Eisla Moul Lal Saul

1 Kutu mwet Ziph tuku nu yorol Saul in acn Gibeah, ac fahk nu sel lah David el
wikwik oasr Fineol Hachilah, su oan sisken yen mwesis Judea.
2 In kitin pacl ah na Saul el tuyak ac eis tolu tausin mwet mweun lun Israel su
arulana pulaik, ac som nu yen mwesis in Ziph in sokol David.

25:44 2 Sam 3:14–16 **26:1** Psa 54: Sifac uh

3 Saul ac mwet lal elos tulokinya lohm nuknuk selos ke sisken inkanek soko oan
Fineol Hachilah. David el srakna muta yen mwesis uh, ac ke el lohng lah Saul el tuku
sokol,
4 el supwala mwet kalngeyuk ac elos konauk tuh pwaye, Saul el oasr we.
5 In kitin pacl ah, David el som ac konauk acn se ma Saul ac Abner motul we. (Abner
el wen natul Ner, ac captain lun mwet mweun lal Saul.) Saul el motul infulwen nien
aktuktuk, ac mwet lal elos raunella.
6 Na David el siyuk sel Ahimelech mwet Hit, ac Abishai su ma wial Joab (nina kialtal
pa Zeruiah), ac fahk, “Su kac sumtal ac wiyu som nu nien aktuktuk lal Saul?”

Abishai el topuk, “Nga ac wi kom.”

7 Na in fong sac, David ac Abishai som ac utyak nu nien aktuktuk lal Saul, ac konalak
ke el motul infulwen nien aktuktuk uh, ac osra natul ah kasiki oan sisken sifal. Abner
ac mwet mweun elos motul raunella.
8 Ac Abishai el fahk nu sel David, “God El asot mwet lokoalok lom nu inpoum ofong.
Lela nga in faksilya inge ke osra natul sifacna. Nga ac faksilya nu infohk uh ke fakfuk
sefanna — ac tia enenu in pacl luo!”

9 Tusruktu David el fahk, “Nik kom akkolukyal! LEUM GOD El ac kai kutena mwet
su akkolukye moul lun tokosra se su El sulela.”
10 Na David el sifil fahk, “Ke Inen LEUM GOD moul, nga etu tuh LEUM GOD El ac fah
sifacna unilya Saul — finne ke misa lal in pacl fal lal, ku ke misa lal in pacl mweun.
11 LEUM GOD Elan ikolyuwi tuh nga in tia akkolukye moul lun mwet se su El sulela
in tokosra! Tari kut eis osra natul, ac sufa in neinyuk kof nimal, ac som.”
12 Ouinge David el eis osra in fakfuk natul Saul ac sufa in neinyuk kof nimal su oan
sisken sifal, na el ac Abishai som. Wangin mwet liyaltal, ku etu ma orek inge. Wangin
pac selos ngutalik, mweyen LEUM GOD El oru tuh elos in folosuwosla ke motul lalos.

13 Na David el som tupalla infahlfal uh nu lac eol laco, ac fanyak nu fin tohktok se
loes kutu liki acn Saul ac mwet lal uh muta we,
14 ac el wowoyak ac pang nu sin mwet lal Saul ac nu sel Abner. El fahk, “Abner,
kom ku in lohngyu?”

Na Abner el fahk, “Ku su wowon, oru oaksalak tokosra uh?”

15 Ac David el fahk, “Abner, ya tia kom pa mwet se ma pwengpeng emeet fin Israel
uh? Na efu ku kom tia karingin tokosra lowos ingan? Oasr mwet se ilyak pianga nu
in nien aktuktuk lowos an in tuh uniya leum se lowos an.
16 Kom tiana oru kunokon lom, Abner! Nga fulahk ye mutun LEUM GOD moul
lah fal kowos nukewa in misa, mweyen kowos tiana karingin leum lowos an, el su
sulosolla sin LEUM GOD tuh elan tokosra. Liye, pia osra in fakfuk natul tokosra ah?
Ac pia sufa in kof se ma oan sisken sifal ah?”

17 Saul el akilenak pusracl David, ac el siyuk, “David, wen nutik, ku kom pa ingan?”

David el topuk, “Aok, nga pa inge, Leum luk.”
18 Na el sifil tafwela ac fahk, “O Leum luk, efu ku kom srakna ukweyu, mwet
kulansap lom? Mea nga orala? Ma koluk fuka nga orala?
19 O tokosra, lohng ma nga fahk inge. Fin LEUM GOD pa pirik kom tuh kom in
lainyu, na mwe kisa nu sel ac ku in ekulla nunak lal. A fin mwet pa pirik kom, mwe
selnga sin LEUM GOD in oan faclos, ke sripen elos lisyula liki facl sin LEUM GOD, nu
in sie facl nga enenu na in alu nu sin god saya we.
20 Nikmet lela tuh nga in anwuki in sie facl saya, su loes liki LEUM GOD luk. Efu ku
tokosra lun Israel el suk in uniya sie mwet lusrongten oana kuut se? Efu ku el lungse
sukyu, oana in won lemnak se pa nga?”

21 Na Saul el topuk, “Pwaye nga orekma koluk. Foloko, David, wen nutik! Nga ac
fah tia sifil akkolukye kom, ke sripen kom tiana eisla moul luk ofong. Nga arulana
lalfon, ac ma na koluk se pa nga oru uh!”
22 David el fahk, “Pa inge osra nutum ah, Leum luk. Supwama sie mwet lom ingan
in tuku eis.
23 LEUM GOD El sang ma lacne nu sin mwet su oaru ac suwoswos. Misenge el
eiskomme nu inpouk, tuh nga tia lungse akkolukye kom, mweyen kom pa LEUM GOD
El sulela tuh kom in tokosra.
24 In oana ke nga molikomla ac tia unikomi misenge, lela tuh LEUM GOD Elan oru
oapana nu sik, ac moliyula liki mwe ongoiya nukewa!”
25 Ac Saul el fahk nu sel David, “God Elan akinsewowoye kom, wen nutik! Kom fah
kutangla fin ma nukewa kom oru!”
Na David el som inkanek lal, ac Saul el folokla nu in acn sel.

27

David Inmasrlon Mwet Philistia

1 David el sifacna nunku insial, “Sie len Saul el ac mau uniyuwi. Wona nga in
kaingla nu Philistia, na Saul el ac tia sifil sukyu in facl Israel, ac nga fah moul in
misla.”
2 Ke ma inge, David ac mwet onfoko lal elos tuyak ac som nu yorol Achish, wen
natul Maoch, su tokosra fin acn Gath.
3 David ac mwet lal wi sou lalos, elos oakwuki muta in facl Gath. El us mutan luo
kial welul: Ahinoam mutan Jezreel se, ac Abigail mutan Carmel se su katinmas kial
Nabal.
4 Ke Saul el lohng lah David el kaingla nu Gath, el tila sokol.
5 David el fahk nu sel Tokosra Achish, “Fin pwaye lah nga kom kawuk, ase sie siti
srisrik nga in muta we. Nga tia enenu nga in wi kom muta in siti lun tokosra.”
6 Ouinge Tokosra Achish el sang siti srisrik se Ziklag nu sel, ac pa inge sripa se sis
acn Ziklag ma na lun tokosra lun mwet Judah nwe misenge.
7 David el muta in facl lun mwet Philistia malem singoul onkosr.
8 In pulan pacl sac, David ac mwet lal elos mweun lain mwet Geshur, mwet Girzi,
ac mwet Amalek. Mwet inge elos nu muta inge in pacl loeloes somla nwe in pacl se
inge. David el mweuni acn inge som na nwe sun acn Shur, ac fahla pac nwe Egypt,
9 ac onela mukul ac mutan, ac sruokya sheep, cow, donkey, camel, ac oayapa
nuknuk. Na elos ac folok nu yorol Tokosra Achish,
10 ac el ac siyuk sel David, “Ku kom som mweun oya misenge?” Ac David el ac fahk
nu sel lah elos som layen nu eir in acn Judah, ku el ac fahk mu elos som nwe in facl
sin sou lal Jerahmeel, ku nu in facl sin mwet Ken.
11 David el ac onela mwet nukewa, mukul ac mutan. El oru ouinge in mau wangin
mwet folok nu Gath ac srumun ma el, ac mwet lal inge, oru uh. David el oru na
lumah se inge ke lusen pacl se el muta Philistia ah.
12 Tuh Tokosra Achish el lulalfongel David, ac el sifacna nunku insial, “David el
srungayuk na pwaye sin mwet lal sifacna, mwet Israel. Ke ma inge el ac fah enenu
elan kulansupweyu in moul lal nufon.”

28

1 In kutu pacl tok, mwet Philistia elos toeni in mweun lain mwet Israel, ac Tokosra
Achish el fahk nu sel David, “Kom kalem kac lah kom ac mwet lom ingan ac fah wiyu
lac ke mweun luk?”
2 David el topuk, “Aok, nga kalem kac. Nga mwet kulansap lom, ac kom ac fah
sifacna liye ma nga ku in oru.”

Na Achish el fahk, “Wona! Nga ac fah oru tuh kom in mwet se ma tu siskuk in pacl e nukewa nwe tok.”

Saul El Sramsram Nu Sin Sie Mwet Susfa

3 In pacl se inge Samuel el misa tari, ac mwet Israel nukewa elos arulana asor
kacl, ac elos piknilya in acn sel in Ramah. Saul el lusak mwet inutnut ac mwet susfa
nukewa liki acn Israel.
4 Mwet mweun Philistia elos toeni ac tulokinya nien aktuktuk lalos apkuran nu siti
se pangpang Shunem. Ac Saul el eisani mwet mweun lun Israel ac tulokinya nien
aktuktuk lalos Fineol Gilboa.
5 Ke Saul el liye un mwet mweun lun mwet Philistia, el arulana sangeng,
6 ac el siyuk sin LEUM GOD lah mea el ac oru. Tuh LEUM GOD El tiana topkol, finne
ke mweme, ku ke eot Urim ac Thummim, ku ke pusren mwet palu.
7 Na Saul el sapkin nu sin mwet pwapa lal, “Sokak sie mutan inutnut, ac nga fah
som nu yorol ac siyuk kasreyuk sel.”

Na elos topuk ac fahk, “Oasr sie mwet inutnut in acn Endor.”

8 Na Saul el sifacna ekulla lumahl. El nokomang siena kain nuknuk, ac ke lohsrani
tari, el us luo pac mukul in welul som nu yurin mutan inutnut sac. El fahk nu sin
mutan sac, “Sramsram nu sin ngunin mwet misa keik, ac fahk nu sik lah mea ac
sikyak. Pangonma ngunin mwet se su nga ac fahk inel nu sum.”
9 Ac mutan sac topuk, “Nga mu kom arulana etu ma Tokosra Saul el oru ke el lusak
mwet inutnut ac mwet susfa liki Israel. Na efu kom ku srifeyu, pwanang ac ku in
anwuki nga?”
10 Na Saul el orala sie wulela na ku ac fahk, “Inen LEUM GOD moul, nga wulela nu
sum lah kom ac fah tia kaiyuk ke kom ac oru ma se inge.”
11 Na mutan sac siyuk sel Saul, “Su kom lungse ngan pangonak nguna uh?”

Ac Saul el fahk, “Samuel.”

12 Ke mutan sac liyalak Samuel, el wowoyak ke pusra lulap ac fahk nu sel Saul, “Efu
ku kom kiapweyula? Kom pa Tokosra Saul!”
13 Na tokosra el fahk nu sel, “Nikmet sangeng! Mea kom liye?”

Ac mutan sac fahk, “Nga liye sie ngun utyak liki infohk uh.”

14 Ac Saul el siyuk, “Fuka luman ngun sacn?”

Ac mutan sac fahk, “Mukul matu se pa utyak, ac el nukum sie nuknuk loeloes.”

Na Saul el etu lah Samuel pa mwet sac, ac Saul el faksufi in akfulatyal.

15 Na Samuel el fahk nu sel Saul, “Efu kom tukasru nu sik ac oru nga foloko?”

Na Saul el topuk ac fahk, “Nga arulana fosrnga! Mwet Philistia elos mweuniyu, ac
God El ngetla likiyu. El tia sifil topukyu, finne ke pusren mwet palu ku ke mweme.
Na pa nga pangon kom tuh kom in fahk nu sik lah mea nga enenu in oru.”
16 Ac Samuel el fahk, “Efu ku kom pangonyu, ke LEUM GOD El ngetla liki kom ac
ekla mwet lokoalok lom?
17 LEUM GOD El oru nu sum oana ma El tuh sap ngan fahk nu sum ah. El eisla
tokosrai uh liki kom, ac sang nu sel David.
18 Kom tuh seakos ma God El sapkin nu sum ke El mu kom in kunausla mwet
Amalek nukewa ac ma lalos nukewa. Pa inge sripa se sis LEUM GOD El oru ouinge
nu sum.
19 El ac fah eiskomyang ac mwet Israel nu inpoun mwet Philistia. Lutu, kom ac
wen nutum ac fah wiyuyang, ac LEUM GOD El ac fah asang mwet mweun lun Israel
nu inpoun mwet Philistia.”

28:3 Lev 20:27; Dut 18:10–11; 1 Sam 25:1 **28:6** Oek 27:21 **28:17** 1 Sam 15:28 **28:18** 1 Sam 15:3–9

20 In kitin pacl ah na, Saul el putati asrosrelik fin fohk uh, ke sripen el arulana
sangeng ke ma Samuel el fahk ah. El munasla ke sripen el tiana mongo ke len fon
sac ac fong fon sac.
21 Na mutan sac kalukyang nu yorol ac liye lah el arulana sangeng, ac el fahk nu
sel Saul, “Leum luk, nga pilesrala moul luk ke nga oru ma kom siyuk ah.
22 Inge, nga siyuk kom in porongeyu. Lela nga in orala kutu mwe mongo nom. Kom
enenu in mongo tuh in kui monum, na kom fah ku in som inkanek lom.”
23 Saul el tia lungse. El fahk mu el ac tiana mongo. Mwet pwapa lal elos kwafel tuh
elan eis kutu mwe mongo. Tok kutu, na el tari wi na ma elos fahk. El tukakek liki
infohk uh ac muta fin bed se.
24 Ac mutan sac sulaklak na uniya cow fusr soko ma el muta kite in fatelik, ac el
use flao ac manman bread wangin mwe pulol kac.
25 Mutan sac takunla mwe mongo inge ye mutal Saul ac mwet pwapa lal, ac elos
mongoi. Na elos som liki acn sac in fong sacna.

29

Srungayuk David Sin Mwet Philistia

1 Mwet Philistia elos pangoneni mwet mweun lalos nukewa nu Aphek, ac mwet
Israel elos tulokinya nien aktuktuk lalos sisken unon in kof se ke Infahlfal Jezreel.
2 Tokosra limekosr lun mwet Philistia elos takla fahsr wi kais siofok ac kais tausin
mwet mweun lalos. David ac mwet lal elos welul Tokosra Achish fahsr tok.
3 Na captain lun un mwet mweun Philistia elos liyalos ac siyuk, “Mea mwet Hebrew
inge oru uh?”
Tokosra Achish el topuk, “David pa inge. El sie mwet pwapa lun un mwet mweun
lal Saul, tokosra lun mwet Israel. El muta yuruk paht kutu, ac wanginna ma nga liye
el oru koluk, ke len se el tuku wiyula nwe inge.”
4 Tusruktu captain lun mwet Philistia inge elos mulat sel Tokosra Achish, ac fahk
nu sel, “Folokunla mwet se ingan nu ke siti se ma kom sang lal ah. Nimet fuhlela
elan wi kut mweun. Sahp el ac tuh forma lain kut ke mweun uh. Mea wo mwet se
inge el ku in oru in akwoyalla nu sin leum lal sayen mwet lasr inge in misa?
5 Esam lah David pa inge, mwet se na ma mutan uh onkakin ac onsrosro kac ac
fahk, ‘Saul el uniya tausin, a David el uniya ngoul tausin.’ ”
6 Na Tokosra Achish el pangnolma David ac fahk nu sel, “Nga fulahk ye mutun God
moul lun Israel lah kom arulana pwaye nu sik, ac nga arulana insewowo tuh kom in
wiyu som mweun inge. Nga soenna konauk kutena ma sufal in kom, e ke na len se
ma kom tuku nu yuruk ah nwe misenge. Tusruktu, tokosra wiuk inge elos alolo sum.
7 Tari, kom folokla nu in acn sum in misla, ac nimet oru kutena ma in aktoasryalos.”
8 David el topuk, “Leum luk, ku mea nga oru sufal? Fin pwaye lah kom soenna
konauk kutena ma sufal yuruk ke nga mutawauk in kulansupwekom nwe misenge,
oana ma kom fahk inge, na efu ku nga kofla in wi mweuni mwet lokoalok lom, lah
kom pa leum luk ac tokosra luk?”
9 Tokosra Achish el topuk, “Aok, pwaye sum. Nga akilen mu suwohs lom oana
suwohs lun sie lipufan lun God. Tusruktu, tokosra wiuk inge elos fahk tari mu kom
tia ku in wi kut mweun.
10 Na pa lututang kowos nukewa su tuku lukel Saul nu yuruk, kowos toang tukakek
ac folokla nu yen suwos ke tufahna kalmelik.”
11 Ouinge David ac mwet lal elos toang tukakek ke lotu tok ah, ac folok nu yen selos
in acn Philistia, ac mwet Philistia elos fahlana nu Jezreel.

29:5 1 Sam 18:7; 21:11

30

Mweun Lain Mwet Amalek

1 Tukun len luo, David ac mwet lal elos sun acn Ziklag. Mwet Amalek elos mweuni
acn eir in acn Judah, ac elos utyak tari nu Ziklag. Elos esukak acn we,
2 ac sruokya mutan nukewa. Elos tia uniya kutena mwet, tusruk elos usla mwet
nukewa welulos ke elos som liki acn we.
3 Ke David ac mwet lal tuku, elos liye tuh na siti sac firiryak, na sruhu ac utukla
mutan kialos ac tulik natulos, mukul ac mutan.
4 David ac mwet lal elos mutawauk in tung, ac elos tung nwe mas na.
5 Finne Ahinoam ac Abigail, su eltal mutan kial David, elos utukla pac.
6 David el muta in fosrnga lulap, mweyen mwet lal elos toasr na pwaye lah utukla
tulik natulos, pwanang elos oru elos in tanglal David. Tusruktu David el ngetak nu
sin LEUM GOD tuh Elan akkeyal.
7 David el fahk nu sin mwet tol Abiathar, wen natul Ahimelech, "Use nuknuk ephod
lun mwet tol," na Abiathar el use ac sang nu sel.
8 Na David el siyuk sin LEUM GOD, "Ya fal nga in som ukwe mwet su aklokoalokye
kut? Nga ac ku in sruokolosi?"

Na LEUM GOD El topuk, "Aok, ukwalos! Kom ac fah sruokolosi, ac kom fah molela
mwet ma sruhu."
9 Ouinge David ac mwet onfoko lal elos som in ukwalos, ac ke elos sun Infacl srisrik
Besor, kutu selos mutana we.
10 David ac mwet angfoko lal sifilpa som. Mwet luofoko saya elos arulana totola ac
tia ku in wi tupalla Infacl soko ah, oru elos mutana tia wi som.
11 Mwet ma welul David elos konauk tulik mukul Egypt se yen mwesis ah, na elos
usalu nu yorol David. Elos sang kutu bread nal ac kof nimal,
12 ac fig paola, ac tun in grape pao luo. Ke el mongo tari na el kui. El tuh tia mongo
ku nim ke lusen len tolu.
13 David el siyuk sel, "Ku su leum lom uh, ac kom mwet oya?"

Tulik sac fahk nu sel, "Nga mwet Egypt. Nga mwet kohs lun sie mwet Amalek.
Leum luk ah som likiyu len tolu lac pa inge, mweyen nga luman mas kutu.
14 Kut tuh som mweuni acn lun mwet Chereth ma oan eir in acn Judah, oayapa acn
lun mwet in sou lal Caleb, ac kut esukak pac acn Ziklag."
15 Na David el siyuk sel, "Kom ku in pwen kut nu yurin u se ingan?"

Tulik sac topuk, "Aok, kom fin wulela nu sik ye mutun God lah kom ac tia uniyuwi,
ku usyula nu yurin leum luk."
16 Ac el pwanul David nu yurin u se ma orek lokoalok.

Mwet inge elos oalik acn se elos muta we ah. Elos mongo ac nimnim ac orek engan
in akfulatye lah arulana pus ma elos sruokya in facl lun mwet Philistia ac Judah.
17 Toang in len tok ah, David el mweun lainulos. El mweunelos nwe ke na ekela.
Oasr mwet angfoko sroang nu fin camel natulos ac kaingla, a funu mwet nukewa
saya uh elos tiana kaingla.
18 David el molela mwet nukewa ac ma nukewa ma mwet Amalek elos tuh usla, wi
mutan luo kial sifacna.
19 Wangin ma tuhlac. David el folokonma tulik mukul ac tulik mutan nukewa nutin
mwet lal ah, oayapa ma nukewa mwet Amalek elos tuh usla.
20 El oayapa folokonma un sheep ac cow ma utukla. Mwet lal elos oru kosro inge
fahsr meet lukelos, ac elos fahk, "Ma inge nukewa ma lal David!"

30:5 1 Sam 25:42–43 **30:7** 1 Sam 22:20–23

21 Na David el folokla nu yurin mwet luofoko ma tuh mutana Infacl srisrik Besor
ke sripen elos arulana munas ac kofla welul. Elos tuyak in osun nu sel ac mwet lal,
ac David el paingulos ke kas kulang.
22 Tusruktu, kutu mukul srangesroa ac lusrongten sin mwet ma welul David som
ah, elos fahk, “Mwet inge tiana wi kut som, na pa kut ac tiana sang nu selos ma kut
eis inge. Elos in eis mutan kialos ac tulik natulos, ac fahla liki kut.”
23 A David el fahk, “Ma lik, kowos tia ku in oru ouinge nu ke ma LEUM GOD El ase
nu sesr! El molikutla, ac El ase kutangla nu sesr fin mwet lokoalok lasr.
24 Wanginna mwet ku in insese nu ke ma kowos fahk inge! Mwet nukewa in eis
oana sie. Ip se lun mwet su muta taran ma lasr, ac fah oana ip se lun mwet ma som
wi mweun.”
25 David el oakiya ma sap se inge, ac mwet Israel elos fahsrna kac nwe misenge.
26 Ke David el folokla nu Ziklag, el supwala kutu ma wap inge nu sin mwet kawuk
lal, su mwet kol in acn Judah, wi kas inge, “Mwe lung nu suwos inge, ma kut eisla
sin mwet lokoalok lun LEUM GOD.”
27 El supu ma inge nu sin mwet su muta Bethel, ac mwet su muta Ramah su oan
eir in Judah, ac nu sin mwet su muta Jattir,
28 Aroer, Siphmoth, Eshtemoa,
29 ac Racal; ac nu sin sou lal Jerahmeel, ac nu sin mwet Ken,
30 ac nu sin mwet su muta in siti Hormah, Borashan, Athach,
31 ac Hebron. El supu ma inge nu in acn nukewa ma el, ac mwet lal, elos tuh
fufahsryesr we.

31

Misa Lal Saul Ac Wen Natul
(Sie Chronicle 10:1–12)

1 Mwet Philistia elos mweun lain mwet Israel fin Fineol Gilboa. Mwet Israel
pukanten elos misa in acn sac, ac mwet lula sin mwet Israel, welulang Tokosra Saul
ac wen natul, elos kaingla.
2 Tusruktu mwet Philistia elos ukwalos, ac uniya wen tolu inge natul Saul: Jonathan,
Abinadab, ac Malchishua.
3 Mweun sac arulana upa nu facl Saul, ac el pisrkiyuki ke pisr nutin mwet lokoalok
lal, ac arulana yohk kinet kacl.
4 Saul el fahk nu sin mwet fusr se su us mwe mweun natul ah, “Faisak cutlass nutum
an ac uniyuwi, tuh mwet Philistia pegan ingan in tia konkin lah elos uniyuwi.” Tuh
mwet fusr sac arulana sangeng ac kofla orala. Ke ma inge Saul el srukak cutlass natul
sifacna, ac putatyang nu fac.
5 Ke mwet fusr sac liye lah Saul el misa, na el oayapa putatyang nu fin cutlass natul
ah, ac welul Saul misa.
6 Na pa ingan luman misa lal Saul ac wen tolu natul, ac mwet fusr sac. Mwet
nukewa su welul Saul elos misa ke len sac.
7 Ke mwet Israel su muta lefahlo Infahlfal Jezreel, ac elos su muta lefahlyat Infacl
Jordan, elos lohng lah un mwet mweun lun mwet Israel elos kaing, ac Saul ac wen
natul elos misa, elos fahsr liki siti selos ac kaingla. Na mwet Philistia elos tuku ac
muta we.
8 In len se tukun mweun upa sac, mwet Philistia elos som in suk ma wap ke mwet
misa, na elos konauk manol Saul ac wen tolu natul oan Fineol Gilboa.
9 Elos pakela sifal Saul, ac sarukla mwe loeyuk lal, ac supwalik ma inge yurin mwet
utuk kas nu in facl Philistia nufon, in fahkak pweng wo se inge nu sin ma sruloala
lalos ac nu sin mwet lalos.

10 Elos filiya mwe mweun natul Saul in tempul lun god mutan se pangpang Astarte,
ac elos patikya manol Saul nu ke pot uh in siti Beth Shan.
11 Ke mwet Jabesh in Gilead elos lohng ma mwet Philistia oru nu sel Saul,
12 na mwet pulaik inmasrlolos elos fahla fong nufon se nwe ke elos sun Beth Shan.
Elos eisya manol Saul ac wen natul liki pot uh, ac usla nu Jabesh ac esukak we.
13 Na elos orani sri uh, ac pikinya ye sak tamarisk soko in siti uh, ac elos lalo ke len
itkosr.

Book Se Akluo Ke SAMUEL

Tukakinyen Book Se Akluo Ke SAMUEL

Book Se Akluo Ke Samuel tafwela *Book Se Meet Ke Samuel* in sramsramkin pacl David el tokosra fin acn Judah layen eir (chapter 1–4), ac tok fin facl sac nufon, weang Israel nu epang (chapter 5–24). Book se inge arulana akkalemye ke ouiyen oakwuk lal David in akyokye tokosrai lal, ac ke pacl in alein lal nu sin mwet lokoalok lal in acn sac, oayapa in lain ku su tuku saya me. Ma kalem kacl David uh pa yohk lulalfongi ac moniyuk lal nu sin God, oayapa el sie su ohi yurin mwet lal. Tusruktu, kutu pacl uh el ku in oru ma upa ac sulallal nu sin mwet uh in suk ma ac wo nu sel sifacna. Finne ouinge, ke pacl se Nathan, mwet palu lun Leum God, el akkalemye nu sel ma koluk lal, na David el auliyak ac inse pusisel in eis kalya su Leum God El sang nu sel.

Moul lal David, oayapa orekma yohk el orala, arulana pwengpeng yurin mwet Israel, pwanang in pacl tok ke elos sun ma upa nu selos, ac suk tuh in sifilpa oasr sie tokosra lalos, elos kena tuh in siena sin "tulik natul David." Kalmac, elos lungse tuh sie sin fita lal David in leum faclos, su ac fah oana el.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

David el leum fin acn Judah 1:1—4:12
David el leum fin Israel nufon 5:1—24:25
a. Tafun pacl meet lal 5:1—10:19
b. David ac Bathsheba 11:1—12:25
c. Mwe lokoalok ac pacl upa 12:26—20:26
d. Tafun pacl tok lal 21:1—24:25

David El Etauk Ke Misa Lal Saul

1 Tukun Saul el misa, David el foloko ke el tuh kutangla mwet Amalek, na el muta
in acn Ziklag ke len luo.
2 Ke len toko ah, mwet fusr se tuku liki nien aktuktuk lal Saul. El tuh seya nuknuk
lal ac sang fohkfok nu fin sifal in akkalemye asor lal. El som nu yorol David ac srimi
nwe infohk uh in akfulatyal.
3 David el siyuk sel, "Kom tuku ya me?"
El topuk, "Nga kaingla liki nien aktuktuk lun mwet Israel."
4 David el fahk, "Fahk nu sik lah mea sikyak."
Na el topuk, "Mwet mweun lasr ah kaingla liki mweun ah, ac pukanten mwet lasr
anwuki. Saul ac Jonathan wen natul, wi pac misa."
5 Na David el fahk, "Kom etu fuka lah Saul ac Jonathan misa?"
6 El topuk, "Nga tuh muta Fineol Gilboa, ac nga liye ke Saul el fungyang nu fin osra
natul ah, na chariot ac mwet kasrusr fin horse lun mwet lokoalok ah apkuranyang
nu yorol.
7 Na el forma twe liyeyuyak, ac el pangonyu. Na nga fahk, 'Mea?'
8 Na el siyuk lah su nga uh, na nga fahk lah nga mwet Amalek.
9 Na el fahk, 'Fahsru ac uniyuwi! Nga arulana kineta, ac nga apkuran in misa.'
10 Ouinge nga kalukyang nu yorol ac unilya, mweyen nga etu lah el ac na misa na
el fin putatyang nu fac. Na nga eisla tefuro lal liki sifal, ac mwe naweyuk ke paol, pa
nga use nu sum inge."
11 David el arulana asor ac seya nuknuk lal, ac mwet lal nukewa oru oapana.

1:6 1:6–10; 1 Sam 31:1–6; 1 Chr 10:1–6

12 Elos asor ac tung ac eoksra nwe ke ekela kacl Saul ac Jonathan, oayapa ke Israel,
mwet lun LEUM GOD, mweyen arulana pukanten mwet anwuki ke mweun ah.
13 Na David el siyuk sin mwet fusr se su use pweng se inge nu sel, “Kom mwet ya?”
El topuk, “Nga mwet Amalek, tusruktu nga muta facl sum uh.”
14 David el siyuk sel, “Kom ku tia sangeng in uniya tokosra se su sulosolla sin LEUM
GOD?”
15 Na David el pangonma sie mwet lal ac fahk, “Unilya!” Ac mwet sac sringilya
mwet Amalek sac, ac el misa.
16 Ac David el fahk nu sin mwet Amalek sac, “Misa lom ma sum sifacna. Kom
sifacna sot mwatum ke kom fahkak lah pwaye kom uniya sie su LEUM GOD El sulela
in tokosra.”

David El Eoksra Kacl Saul Ac Jonathan

17 David el onkakin on in eoksra se inge kacl Saul ac Jonathan,
18 ac el sapkin in lutiyuk nu sin mwet Judah. (Simla tari in *Book in Jashar*.)
19 “Fin tohktok lun Israel, mwet kol lasr misa we!
Mwet mweun pulaiklana lasr elos ikori we!
20 Nimet fahkak nu in acn Gath,
Ku ke inkanek in Ashkelon.
Nimet oru tuh mutan Philistia in pwar;
Nimet lela tuh an nutin mwet pegan in enganak.
21 “Lela in wangin af ku aunfong putat nu fin tohktok Gilboa;
Lela in wangin fokin ima we pacl nukewa!
Mwe mwekin se lah mwe loang lun mwet pulaik lasr in oan we;
Mwe loang lal Saul tia sifil mosrweyuk.
22 Pisr natul Jonathan uniya mwet lokoalok puspis,
Osra natul Saul tia etu pakoten —
Sringilya mwet fokoko, ac uniya mwet lokoalok.
23 “Saul ac Jonathan, wolana ac saok;
Tukeni ke moul, tukeni ke misa;
Mui liki eagle, fokoko liki lion.
24 “Mutan Israel, kowos in mwemelil kacl Saul!
El nukumkowosyang ke nuknuk srusra yohk molo,
Ac nawekowos ke mwe yun ac gold.
25 “Mwet mweun pulaik ikori tari,
Anwuki elos ke mweun.
Jonathan el misa oan fin tohktok uh.
26 “Nga arulana asor keim, Jonathan, ma lik;
Kom tuh arulana saok sik!
Fuka lupan woiyen lungse lom nu sik,
Wo liki lungse lun sie mutan.
27 “Mwet mweun pulaik ikori tari,
Mwe mweun natulos sisila ac wanginla sripa.”

2

David El Tokosrala Lun Judah

1 Tukun ma inge, David el lolngok nu sin LEUM GOD, “Ku nga ac som sruokya sie
siti in acn Judah?”
LEUM GOD El topuk, “Aok.”
David el siyuk, “Acn ya se?”
LEUM GOD El fahk, “Hebron.”

1:18 Jos 10:13

2 Ouinge David el som nu Hebron, ac el us mutan luo kial: Ahinoam sie mutan Jezreel,
ac Abigail sie mutan Carmel su katinmas kial Nabal.
3 El oayapa us mwet lal wi sou lalos, ac elos muta ke siti srisrik raunela acn Hebron.
4 Na mwet Judah elos tuku nu Hebron ac mosrwella David elan tokosra lun Judah.
Ke David el lohng lah mwet Jabesh in Gilead elos piknilya Saul,
5 el supwala kutu mwet nu we wi kas inge: "Lela LEUM GOD Elan akinsewowoye
kowos ke kowos akkalemye nunak pwaye lowos nu sin tokosra lowos ac piknilya.
6 Ac inge lela LEUM GOD Elan kulang ac oaru in liyekowosyang. Nga pac, nga fah
oru wo nu suwos ke sripen ma kowos oru inge.
7 Kowos in ku ac pulaik! Saul, tokosra lowos, el misa, ac mwet Judah elos
mosrweyula in tokosra lalos."

Ishbosheth El Tokosrala Lun Israel

8 Abner wen natul Ner, su captain lun un mwet mweun lal Saul, el eisal Ishbosheth
wen natul Saul, ac kaingla tupalla Infacl Jordan nu Mahanaim.
9 In acn se inge Abner el orala Ishbosheth elan tokosra lun acn Gilead, Asher, Jezreel,
Ephraim, ac Benjamin — aok lun Israel nufon.
10 Ishbosheth el yac angngaul ke pacl se el tokosrala lun Israel, ac el leum faclos ke
yac luo.
A sruf lun Judah srakna orekma nu sel David,
11 ac el leum in acn Hebron fin mwet Judah ke yac itkosr tafu.

Mweun Inmasrlon Israel Ac Judah

12 Abner ac mwet pwapa lal Ishbosheth elos som liki Mahanaim nu in siti Gibeon.
13 Joab, su nina kial ah pa Zeruiah, ac mwet pwapa saya lal David elos osun nu
selos ke lulu in kof in acn Gibeon. Elos nukewa muta in acn sac — sie u ah muta ke
la lulu sac, ac u se ngia muta ke layen ngia.
14 Na Abner el fahk nu sel Joab, "Kut srukak kutu mwet fusr ke u luo inge elos in
akutun anwuk."
Joab el fahk, "Wona."
15 Ouinge mwet singoul luo sin mwet lal Ishbosheth ac sruf lal Benjamin, elos lain
mwet singoul luo sin mwet lal David.
16 Kais sie mwet sruokya mwet se lainul ke sifal, ac kaskeang cutlass natul ah nu
in pupal. Ouinge mwet longoul akosr ah nufon putatla misa. Na pa pangpang acn se
inge in acn Gibeon "Ima in Cutlass."
17 Na mweun na upa se srola, ac David ac mwet lal elos kutangulla Abner ac mwet
Israel.
18 Wen tolu natul Zeruiah* oasr kac: Joab, Abishai, ac Asahel. Asahel, su kasrusr
mui oana deer inima soko,
19 el ukwal Abner suwosyang tokol.
20 Abner el tapulla siyuk, "Asahel, ya kom pa ingan?"
El topuk, "Aok, nga."
21 Na Abner el fahk, "Nimet ukweyu! Ukwe na sie mwet mweun saya an ac eisla
ma el us an." A Asahel el ukwal na.
22 Na Abner el sifil fahk nu sel, "Tui! Nimet ukweyu! Kom ku oru ngan unikomi?
Nga ac ngetnget fuka nu sel Joab, ma lim?"
23 Tuh Asahel el tiana tui. Na Abner el fakfuk nu tok ac fakisya insial Asahel, ac
osra soko ah sasla fintokol. Asahel el putatla nu infohk uh ac misa. Ac mwet nukewa
su tuku nu yen se el oan we ah elos tui in acn sac.

2:2 1 Sam 25:42–43 **2:4** 1 Sam 31:11–13 * **2:18** ***Zeruiah:*** liye 2 Sam 17:25 1 Chr 2:16

24 Na Joab ac Abishai eltal mutawauk ukwal Abner, ac ke faht uh tili eltal sun fineol
srisrik Ammah, su oan nu kutulap in acn Giah ke inkanek nu yen mwesis lun Gibeon.
25 Mwet in sruf lal Benjamin sifilpa fahsreni in welul Abner, ac elos tu na akola fin
eol soko.
26 Na Abner el pangla nu yorol Joab ac fahk, “Ku kut ac kollana mweun lasr uh nwe
ngac? Mea, kom tia akilen lah saflaiya uh kut ac arulana asrungai? Kut mutunfacl
sefanna. Kut ac soano nwe ngac kom in sap mwet lom an in tui tila ukwe kut?”
27 Ac Joab el fahk, “Nga fulahk Inen God moul, lah kom funu tia kasla, mwet luk
uh lukun ukwe kowos na nwe lututang.”
28 Na Joab el ukya mwe ukuk tuh mwet lal ah in tui ac tila ukwe mwet Israel ah.
Ouinge mweun sac tui.
29 Abner ac mwet lal elos fahsr sasla Infahlfal Jordan in fong fon sac. Elos tupalla
Infacl Jordan, ac tukun fahsr lalos in lotu se tok ah nufon, elos sun acn Mahanaim.
30 Ke Joab el tulokinya mwet lal ah, el konauk tuh na mwet singoul eu wanginla,
sayal Asahel.
31 Mwet lal David uniya mwet tolfoko onngoul sin mwet lal Abner ke sruf lal
Benjamin.
32 Joab ac mwet lal elos us manol Asahel ac pikinya inkulyuk lun sou lal ah in acn
Bethlehem. Na elos fahsr in fong sac nufon nwe sun acn Hebron in lotu tok ah.

3

1 Arulana paht mweun se inmasrlon mwet mweun kasreyen sou lal Saul ac mwet
mweun kasreyal David. In pacl se inge ku lal David yokyokelik, a ku lun mwet lainul
sriksrikeni.

Wen Natul David

2 Wen onkosr natul David inge takla ke matwalos, elos isusla in acn Hebron: Amnon
— nina kial pa Ahinoam, mutan Jezreel;
3 Chileab — nina kial pa Abigail, mutan Carmel katinmas kial Nabal; Absalom —
nina kial pa Maacah, acn natul Talmai, tokosra lun Geshur;
4 Adonijah — nina kial pa Haggith; Shephatiah — nina kial pa Abital;
5 Ithream — nina kial pa Eglah. Wen natul inge kewa isusla in acn Hebron.

Abner El Welulang David

6 Ke mweun uh srakna orek inmasrlon mwet mweun lal David ac mwet mweun
kasreyen sou lal Saul, Abner el kui na kui inmasrlon mwet mweun lal Saul.
7 Sie len ah, Ishbosheth wen natul Saul, el akkolukyal Abner fahk mu el motul yorol
Rizpah, mutan kulansap kial Saul, su acn natul Aiah.
8 Ma se inge oru Abner el kasrkusrak ac fahk, “Ku kom nunku mu nga ku in oru
koluk nu sel Saul? Mea pwaye lah kom pangon mu nga kulansupu mwet Judah?
Oemeet me nga nuna pwayena nu sel Saul, papa tomom, oayapa mwet wial ac kawuk
lal, ac nga pa pwanang kom tia kutangyukla sel David. A misenge kom akkolukyeyu
ke sripen mutan se?
9 Lela God Elan sringilyuwi ngan misa, nga fin tia akpwayeye ma nga fahk inge:
nga fah oru oana wulela lun LEUM GOD nu sel David,
10 in eisla tokosrai lukel Saul ac fita lal, ac sang nu sel David tuh elan tokosra fin
acn Israel ac Judah, mutawauk e Dan nu epang fahla nwe Beersheba nu eir!”
11 Ishbosheth el arulana sangeng sel Abner, oru el tia ku in fahkla sie kas.
12 Abner el supwala mwet utuk kas nu yorol David, su muta Hebron in pacl sac,
tuh elos in siyuk, “Su ac leumi facl se inge uh? Kom fin orala sie wulela nu sik, na
nga ac fah kasrekom eisla acn Israel nufon lom.”

3:10 1 Sam 15:28

13 David el fahk, “Wona. Nga ac orala sie wulela nu sum kom fin orala ma se inge:
usalu Michal, acn natul Saul, ke kom ac tuku.”
14 Ac David el oayapa supwala mwet utuk kas nu yorol Ishbosheth ac fahk,
“Folokunulma Michal, mutan kiuk. Nga molella tari ke siofok kulun ma mukul lun
mwet Philistia, tuh elan mutan kiuk.”
15 Na Ishbosheth el sap utuku mutan sac lukel Paltiel, mukul tumal, wen natul Laish.
16 Paltiel el fahsr na tung tokol nwe ke siti srisrik Bahurim. Tusruktu ke Abner el
sap elan folokla, na Paltiel el folokla.
17 Abner el som nu yurin mwet kol lun Israel ac fahk nu selos, “Kowos tuh kena
David elan tokosra lowos ke pacl na loes.
18 Inge pacl wo lowos. Esam lah LEUM GOD El tuh fahk, ‘Nga ac orekmakunul
David, mwet kulansap luk, tuh elan molela mwet luk Israel liki mwet Philistia ac liki
mwet lokoalok lalos saya nukewa.’ ”
19 Abner el kaskas pac nu sin mwet in sruf lal Benjamin, na el som nu Hebron in
fahkang nu sel David ma mwet in sruf lal Benjamin ac mwet Israel insesela in oru.
20 Ke Abner el tuku nu yorol David in acn Hebron wi mwet longoul, David el orala
kufwa se nu selos.
21 Abner el fahk nu sel David, “Leuwa, inge nga ac som ac eisani mwet Israel
nukewa in mwet lom. Elos ac fah eis kom in tokosra lalos, na kom ac fah leum
fin mutunfacl sac nufon, fal nu ke lungse lom.” David el wulela na ku nu sel Abner
lah el ac muta in misla, na el supwalla inkanek lal.

Akmuseyuki Abner

22 Tok, Joab ac mwet pwapa saya lal David elos folokla liki mweun, ac elos us ma
wap pukanten welulos. Tusruktu Abner el tila muta Hebron yorol David, mweyen
David el supwalla wi sie wulela ke misla.
23 Ke Joab ac mwet lal ah sun acn we, fwackyang nu sel lah Abner el tuku nu yorol
Tokosra David, ac supweyukla el tari, wi wulela ke misla.
24 Ouinge Joab el som nu yurin tokosra ac siyuk sel, “Mea se kom orala uh? Abner
el tuku nu yurum, ac efu ku kom fuhlella elan som?
25 Nga lulalfongi lah kom etu na lah el tuku in na kiapwekom, ac in etu ke ma
nukewa kom oru uh ac yen nukewa kom fahsr nu we!”
26 Tukun Joab el som lukel David, el supwala mwet in tuh usalu Abner, ac elos
folokunulma liki luf in Kof Sirah. Tusruktu David el tia etu kac.
27 Ke Abner el sun acn Hebron, Joab el kololla nu sisken mutunpot lun siti sac oana
elan ke sramsram lukma nu sel. Na Joab el fakisya insial Abner. Ouinge akmuseyuki
Abner mweyen el tuh unilya Asahel, tamulel lal Joab.
28 Ke David el lohngak pweng sac, el fahk, “LEUM GOD El etu lah wangin mwetik
ac mwet luk ke misa lal Abner.
29 Lela tuh folokinyen ma koluk se inge in oan facl Joab ac sou lal nufon. Lela in
oasr mukul se in fwil nukewa in sou lal weak mas koluk, ku musen leper, ku elahn
mutan, ku misa ke mweun, ku sufal mongo nal.”
30 Ouinge Joab ac Abishai tamulel lal, eltal foloksak ac unilya Abner ke sripen el
tuh unilya Asahel tamulel se laltal, ke mweun in acn Gibeon.

Abner El Pukpuki

31 Na David el sap Joab ac mwet lal ah in salik nuknuk lalos, ac nokomang nuknuk
yohk eoa in akkalemye asor lalos kacl Abner. Ke pacl in pukmas, Tokosra David
sifacna el fahsr tukun box in mas sac.
32 Abner el pukpuki Hebron, ac tokosra el tung ke pusra lulap ke kulyuk ah, ac
mwet nukewa wi pac tung.

3:14 1 Sam 18:27

33 David el onkin on in eoksra soko inge kacl Abner:
“Efu ku Abner elan misa oana mwet lalfon se?
34 Paol tia kapiri,
Ac nial tiana losyukeni.
El misa oana misa lun sie mwet anwuki sin mwet koluk!”
Na mwet uh sifilpa tung kacl.
35 In len sac nufon, mwet uh srike in oru David elan kangla kutu mongo, tuh el na orala sie wulela na ku mu, “Lela Leum God Elan sringilyuwi ngan misa nga fin kangla kutena ma meet liki fongeni!”
36 Ke mwet uh elos liye ma inge elos insewowo kac. Aok, ma nukewa tokosra el oru, mwet uh insewowo kac.
37 Mwet lal David nukewa ac mwet Israel nukewa kalem kac lah wangin ip lal Tokosra David ke misa lal Abner.
38 Ac tokosra el fahk nu sin mwet pwapa lal, “Mea, kowos tia akilen lah sie mwet kol fulat lun Israel el misa misenge?
39 Nga finne tokosra su sulosolla sin Leum God, tuh nga pulakin munas misenge. Wen ekasr natul Zeruiah inge upala lokoalok lalos in nunak luk. Lela LEUM GOD Elan kalyaelos fal nu ke orekma koluk elos oru inge!”

4

Akmuseyuki Ishbosheth

1 Ke Ishbosheth, wen natul Saul, el lohng lah Abner el anwuki in acn Hebron, el arulana sangeng, ac mwet Israel nukewa elos fosrnga.
2 Oasr mwet luo lal Ishbosheth su kol un mwet orek lokoalok. Inen mwet luo inge pa Baanah ac Rechab, wen natul Rimmon mwet Beeroth in sruf lal Benjamin. (Acn Beeroth oaoa nu ke ip lun Benjamin.
3 Mwet muta we meet ah elos tuh kaingla nu Gittaim, ac elos mutana we in pacl sac me.)
4 Sie pac mwet ke fita lal Saul pa Mephibosheth, wen natul Jonathan. El yac limekosr ke pacl se Saul ac Jonathan anwuki. Ke pacl se pweng ke misa laltal ah tuku Jezreel me, na mutan se ma liyalang el sraklalak ac kaing. Tuh ke sripen sulaklak lal, tulik sac putatla liki inpaol, pwanang el sukapasla.
5 Rechab ac Baanah som nu lohm sel Ishbosheth ac sun acn we ke infulwen len, falyang nu ke pacl el eis mongla infulwen len lal.
6 Mutan se su muta liklik wheat ke mutunoa el mwetkeli ac motulla, na Rechab ac Baanah imyak nu in lohm ah.
7 Eltal som nu ke nien motul lal Ishbosheth ke el motul folosuwosla, ac unilya. Na eltal pakela sifal ac us welultal, ac eltal fahsr Infahlfal Jordan fong nufon sac.
8 Eltal sang sifal nu sel Tokosra David in acn Hebron, ac fahk, “Pa inge sifal Ishbosheth wen natul Saul, mwet lokoalok lom, su tuh srike in unikomi. Misenge LEUM GOD El orala foloksak lom nu sel Saul ac fita lal.”
9 David el topuk nu seltal, “Inge nga orala fulahk luk ke Inen LEUM GOD moul, su moliyula liki ongoiya nukewa!
10 Mwet utuk kas se su tuku nu yuruk in acn Ziklag ac fahkma lah Saul el misa, el nunku mu el us pweng wo se. Tuh nga sruokilya ac sap in anwuki el. Pa ingan ma nga sang moli pweng se el us ah!
11 A faska ma ac fah sikyak nu sin mwet koluk inge su uniya sie mwet wangin mwatal ke el motul in lohm sel sifacna! Inge nga fah foloksak nu sumtal ke komtal unilya ah, ac nga ac ikomtalla liki faclu.”

4:4 2 Sam 9:3 **4:10** 2 Sam 1:1–16

12 David el sap mwet lal in unilya Rechab ac Baanah, ac lusala paoltal ac nialtal,
ac srupusrak apkuran nu ke lufin kof in acn Hebron. Elos usla sifal Ishbosheth ac
pikinya inkulyuk lal Abner in acn Hebron.

5

David El Tokosrala Fin Israel Ac Judah
(Sie Chronicle 11:1–9; 14:1–7)

1 Na sruf nukewa lun Israel som nu yorol David in acn Hebron ac fahk nu sel, "Kut
mwet srahm na pwaye, ac kut ikwa sefanna.
2 In pacl somla ke Saul el srakna tokosra, kom pa kol mwet Israel ke mweun, ac
LEUM GOD El wuleot nu sum lah kom ac fah kol mwet lal ac leum faclos."
3 Ouinge mwet kol nukewa lun Israel tuku nu yorol David in acn Hebron. El orala
sie wulela na ku yorolos, ac elos mosrwella tuh elan tokosra lun Israel.
4 David el yac tolngoul ke el mutawauk in tokosra, ac el leum yac angngaul.
5 El muta Hebron ac leum fin acn Judah yac itkosr tafu, ac el muta Jerusalem ac
leum fin Israel ac Judah nufon ke yac tolngoul tolu.
6 Sie pacl ah Tokosra David ac mwet lal elos akola in mweuni acn Jerusalem. Mwet
Jebus su muta we elos nunku mu David el ac tia ku in kutangla siti sac. Ouinge elos
fahk nu sel, "Kom ac tiana ku in utyak nu inge. Finne mwet kun, ku mwet ul, elos ku
in kosrekomla."
7 (Tusruktu David el sruokyana pot ku lalos Zion, ac mutawauk in pangpang acn
sac "Siti sel David.")
8 In len sac David el fahk nu sin mwet lal, "Ku oasr mwet kwase mwet Jebus yohk
oana nga, ac nunku mu fal in anwukla elos? Fin oasr, elos in utyak ke laf in kof an,
ac onela mwet kun ac mwet ul ingan. (Pa inge sripa se pwanang fwack mu, "Mwet
kun ac mwet ul tia ku in utyak nu in lohm sin LEUM GOD.")
9 Tukun David el sruokya pot ku sac, el muta we ac pangon acn we "Siti sel David."
El musaela sie siti raunela acn sac, mutawauk ke acn se ma koaneyukla layen kutulap
in eol soko we.
10 Pacl nukewa el kapkapak ac kui mweyen LEUM GOD Kulana El welul.
11 Tokosra Hiram lun acn Tyre el supwala un mwet orekma nu yorol David. El sang
sak cedar wi mwet musa ac mwet tufahl eot, in musai sie lohm sin tokosra.
12 Ouinge David el akilen lah LEUM GOD El oakilya elan tokosra lun Israel, ac oru
tuh tokosrai lal in kapkapak ke sripen Israel, mwet lal.
13 Tukun David el som liki acn Hebron nu Jerusalem, el sifilpa srukak kutu mutan
kulansap kial ac oayapa mutan kial, na puseni wen natul ac acn natul.
14 Tulik inge isusla nu sel in Jerusalem: Shammua, Shobab, Nathan, Solomon,
15 Ibhar, Elishua, Nepheg, Japhia,
16 Elishama, Eliada, ac Eliphelet.

Kutangyukla Mwet Philistia
(Sie Chronicle 14:8–17)

17 Mwet Philistia elos lohngak lah David el tokosrala lun Israel, na mwet mweun
lalos illa in som sruokilya. Ke David el lohngak, el tufokla nu ke sie acn kuhlusyuki.
18 Mwet Philistia elos utyak nu Infahlfal Rephaim ac muta we.
19 David el siyuk sin LEUM GOD, "Ku nga ac mweuni mwet Philistia? Kom ac se
kutangla nu sik?"
LEUM GOD El fahk, "Aok, mweunelos! Nga ac sot kutangla nu sum!"

5:4 5:4–5; 1 Tok 2:11; 1 Chr 3:4; 29:27 **5:6** Jos 15:63; Mwet Nun 1:21

20 Ouinge David el som nu Baal Perazim ac el kutangla mwet Philistia in acn we. Ac
el fahk, “LEUM GOD El kunauselik mwet lokoalok luk oana sronot se.” Ouinge acn
sac pangpang Baal Perazim.*
21 Ke mwet Philistia kaingla, elos sisla god lalos som, na David ac mwet lal srukak
ac usla ma inge.
22 Na mwet Philistia elos folokla nu Infahlfal Rephaim ac sifilpa muta we.
23 David el sifil lolngok yurin LEUM GOD, ac LEUM GOD El topuk ac fahk, “Nimet
ut insacn ke kom ac mweunelos. Fahla nu layen laco ac akola in mweunelos apkuran
nu ke acn sak balsam oan we.
24 Ke pacl se kom lohng pusren un mwet fahsr insroan sak uh, na kom tuyak mweun,
mweyen nga ac fahsr meet liki kowos in kutangla un mwet mweun Philistia.”
25 David el oru oana ma LEUM GOD El sapkin, pwanang el tuh ukwauk mwet
Philistia liki acn Geba nwe ke sun acn Gezer.

6

Tuptup In Wuleang Utuku Nu Jerusalem
(Sie Chronicle 13:1–14; 15:25—16:6, 43)

1 David el sifilpa orani mwet mweun ma wo emeet in Israel, ac pisalos oasr ke mwet
tolngoul tausin.
2 El kololos nu Baalah in acn Judah, tuh elos in use Tuptup in Wuleang lun God liki
acn we, su Inen LEUM GOD Kulana oan kac, ac nien muta fulat lal oan fin cherub
lukwa ma oan fac.
3 Elos use liki lohm sel Abinadab fin tohktok ah, ac filiya fin sie mwe wiwa sasu.
Uzzah ac Ahio, wen natul Abinadab, pa us mwe wiwa soko ah,
4 ac Ahio el fahsr meet.
5 David ac mwet Israel nukewa fahsr tacn ac on ke kuiyalos nufon in akfulatye
LEUM GOD. Elos srital ke harp, lyre, drum, rattle, ac cymbal.
6 Ke elos tuku sun acn in kulkul wheat lal Nacon, cow uh tukulkulyak, na Uzzah el
saplakyang sruokya Tuptup in Wuleang.
7 In pacl sacna, LEUM GOD El mulat sel Uzzah ac unilya ke sripen el kahlya Tuptup
in Wuleang sac, na Uzzah el misa sisken na Tuptup in Wuleang.
8 Ouinge acn sac pangpang Perez Uzzah* in pacl sac me. David el arulana toasr lah
LEUM GOD El sang kaiyuk nu sel Uzzah ke kasrkusrak.
9 Na David el sangeng sin LEUM GOD ac fahk, “Inge nga ac usla fuka Tuptup in
Wuleang tuh in wiyu?”
10 Ouinge el wotela elan tia us welul nu Jerusalem, a el kuhfla liki inkanek ah, usla
nu lohm sel Obed Edom, sie mwet in siti lun Gath.
11 Tuptup sac oanna we ke malem tolu, ac LEUM GOD El akinsewowoyal Obed Edom
ac sou lal.
12 Tokosra David el lohng lah LEUM GOD El akinsewowoye sou lal Obed Edom ac ma
lal nukewa ke sripen Tuptup in Wuleang sac. Ouinge David el eis Tuptup in Wuleang
sac liki lohm sel Obed, tuh elan usla nu Jerusalem ke engan ac akfulat lulap.
13 Ke mwet us Tuptup in Wuleang elos tufahna fahsryak fahluk onkosr, David el
sap elos in tui, ac el oru sie mwe kisa nu sin LEUM GOD ke cow mukul soko ac cow
fusr fact soko.
14 El laflafyang ke ipin nuknuk linen se ac tacn ke kuiyal nufon in akfulatye LEUM
GOD.

---

* **5:20** ***Baal Perazim:*** kalmen ine se inge in kas Hebrew pa “Leum lun Kunauselik”. **6:2** Exo 25:22 **6:3** 1 Sam 7:1–2 * **6:8** ***Perez Uzzah:*** kalmen ine se inge in kas Hebrew pa “Kaiyuk nu se Uzzah”. **6:11** 1 Chr 26:4–5

15 Ouinge David ac mwet Israel nukewa elos sasa ke engan ac uk mwe ukuk ke elos
us Tuptup in Wuleang ac fahsryak nu Jerusalem.
16 Ke Tuptup sac utuku nu in siti ah, Michal, acn natul Saul, el ngetla liki winto
ah, ac liye ke Tokosra David el tacn ac srosro in akfulatye LEUM GOD, na Michal el
arulana toasrla sel.
17 Elos us Tuptup sac ac likiya in Lohm Nuknuk se David el tuh akoela nu kac. Na
David el orek kisa ac mwe kisa in akinsewowo nu sin LEUM GOD.
18 Ke el orek kisa tari, el akinsewowoye mwet uh Inen LEUM GOD Kulana,
19 ac el kitalik mwe mongo nu selos nukewa. El sang nu sin kais sie mukul ac mutan
in Israel kais soko lof in bread, kais sie ipin ikwa manman, ac kutu raisin. Na mwet
nukewa folokla nu yen selos.
20 Tukun ma inge, ke Tokosra David el som nu yen sel in paing sou lal ah, Michal el
illa in osun nu sel ac fahk, “Seyal kutu, tokosra lun Israel el arulana yukunul sifacna
misenge! El sifacna ikasulla oana sie mwet lalfon ye mutun tulik mutan kulansap lun
mwet pwapa lal!”
21 David el topuk, “Nga tacn in akfulatye LEUM GOD, su suleyula, ac tia papa tomom
ku sou lal, tuh nga in mwet kol nu sin mwet lal, mwet Israel. Ac nga ac sifil pacna
tacn in akfulatye LEUM GOD,
22 ac nga fah akpusiselye lumuk yohk liki inge. Sahp kom nunku mu nga lusrongten,
a tulik mutan ingo elos ac arulana akfulatyeyu!”
23 Na wanginna tulik Michal, acn natul Saul, el oswela nwe ke na el misa.

7

Kas Lal Nathan Nu Sel David
(Sie Chronicle 17:1–15)

1 Tokosra David el muta okak in lohm sin tokosra, ac LEUM GOD El karinganulang
liki mwet lokoalok lal nukewa.
2 Na tokosra el fahk nu sel Nathan mwet palu, “Inge nga muta in sie lohm musala
ke sak cedar, a Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD oan in lohm nuknuk se!”
3 Nathan el topuk, “Oru ma nukewa ma kom nunku an, mweyen LEUM GOD El wi
kom.”
4 Tusruk in fong sac LEUM GOD El fahk nu sel Nathan,
5 “Fahla fahk nu sel David mwet kulansap luk, lah nga fahk, ‘Tia kom pa mwet se
ac musai sie tempul nu sik nga in muta loac.
6 Oe ke pacl se nga molela mwet Israel liki facl Egypt ah me nwe inge, nga soenna
muta in sie tempul. Nga fufahsryesr na ac mutana in lohm nuknuk.
7 In fufahsryesr luk nukewa yurin mwet Israel, wanginna pacl nga tuh siyuk sin
mwet kol su nga sulela ah lah efu ku elos tia musaela sie tempul ma orek ke sak cedar
ah sik.’
8 “Ouinge fahk nu sel David mwet kulansap luk, lah nga, LEUM GOD Kulana, fahk
nu sel, ‘Nga eiskomla liki liyaung sheep inimae, ac oru tuh kom in leum fin mwet luk,
mwet Israel.
9 Nga tuh wi kom yen nukewa kom fahla nu we, ac nga tuh kutangla mwet lokoalok
lom nukewa ye motom. Nga fah oru kom in pwengpeng oana mwet kol fulatlana fin
faclu.
10 Nga tuh sulela sie acn nu sin mwet luk mwet Israel, ac oakelosi we tuh elos in
ku in muta ke acn selos sifacna, ac tia sifil aklokoalokyeyuk. Mwet koluk fah tia sifil
akkeokyalos oana meet

6:19 6:19–20; 1 Chr 16:43

11 ke pacl lun mwet nununku ah me, su nga tuh pakiya tuh elos in kol mwet luk
mwet Israel. Nga wulela nu sum lah nga ac karingin kom liki mwet lokoalok lom
nukewa, oayapa nga fah oru in oasr tulik nutum.
12 Ke kom ac misa ac pukpuki yurin mwet matu lom, nga ac oru sie sin wen nutum
in tokosra, ac nga ac fah liyaung tokosrai lal in ku.
13 El pa mwet se su ac musai sie tempul nu sik, ac nga fah oru fita lal in leum ma
pahtpat.
14 Nga fah papa tumal ac el fah wen nutik. El fin oru kutena ma sufal, nga ac fah
kael oana sie papa su kai tulik natul.
15 Tusruktu nga ac fah tia tulokinya kasru luk nu sel oana nga tuh oru nu sel Saul,
su nga sisella tuh kom in tokosrala.
16 Ac fah oasr tulik nutum in fwil nukewa, ac nga ac fah oru tuh tokosrai lom in
oan ma pahtpat. Ac fah wangin saflaiyen tokosrai lom nwe tok.' "
17 Nathan el fahkang nu sel David ma nukewa ma God El akkalemye nu sel.

Pre In Sang Kulo Lal David
(Sie Chronicle 17:16–27)

18 Na Tokosra David el som nu in Lohm Nuknuk sin LEUM GOD, ac el muta nu ten
ac pre, "O LEUM GOD Fulatlana, nga ac sou luk arulana kupansuwol ke ma kom oru
nu sesr tari.
19 Ac inge kom sifilpa oru yohk liki. LEUM GOD Fulatlana, kom orek wulela pac
tari ke tulik nutik nwe ke yac yac fahsru. Ac kom oru tuh sie mwet in ku in liye ma
inge, O LEUM GOD Fulatlana!
20 Mea pac nga ku in fahk nu sum! Kom eteyu, mwet kulansap lom.
21 Ma inge nukewa orek ke sripen lungse lom ac oakwuk lom. Kom orala ma yohk
inge nukewa tuh in mwe luti nu sik.
22 Fuka yokiyen fulat lom, LEUM GOD Fulatlana! Wangin sie oana kom. Kut nuna
etu oemeet me lah kom mukefanna pa God.
23 Wangin pac sie mutunfacl fin faclu oana Israel, su kom molelosla liki kohs lalos
tuh elos in mwet lom sifacna. Orekma yohk ac wolana su kom oru nu selos ah, oru
tuh pwengpeng lom in fahsrelik nu yen nukewa faclu. Kom tuh lusak mutunfacl saya
oayapa god lalos ye mutun mwet lom, aok, mwet su kom aksukosokyela liki facl Egypt
tuh in ma lom.
24 Kom orala Israel in mwet lom ma pahtpat, ac kom, LEUM GOD, pa God lalos.
25 "Inge, LEUM GOD, oru tuh wuleang se su kom wulela keik ac ke tulik nutik in
akpwayeyuk nwe tok, ac oru oana ma kom fahk mu kom ac oru.
26 Pweng keim ac fah arulana yohk, ac mwet uh ac fah fahk nwe tok, 'LEUM GOD
Kulana, El God lun Israel.' Ac kom fah karinganang tuh fita luk in leum in fwil
nukewa.
27 LEUM GOD Kulana, God lun Israel! Nga pulaik in pre nu sum ouinge, mweyen
kom akkalemye ma inge nukewa nu sik, mwet kulansap lom, ac kom fahk pac nu sik
lah kom ac oru fwil nutik nukewa in tokosra.
28 "Ac inge, LEUM GOD Fulatlana, kom pa God. Kom karinganang wuleang lom pacl
nukewa, ac kom oru wuleang wolana se inge nu sik.
29 Nga siyuk sum in akinsewowoye fita luk, tuh elos in engankin lungkulang
lom pacl e nukewa. LEUM GOD Fulatlana, kom pa orala wulela se inge, ac mwe
akinsewowo lom ac fah oan fin fita luk ma pahtpat."

7:12 Psa 89:3–4; 132:11; Jn 7:42; Orek 2:30 **7:14** Psa 89:26–27; 2 Cor 6:18; Heb 1:5 **7:16** Psa 89:36–37 **7:23** Dut 4:34

8

Kutangla Lal David Ke Mweun (Sie Chronicle 18:1–17)

1 In kutu pacl tok, Tokosra David el sifilpa mweuni mwet Philistia, ac kutangulosla
ac aksafyela ku lalos fin facl sac.
2 Na el kutangla pac mwet Moab. El sap mwet kapir nukewa in ona infohk ah, na
inmasrlon mwet tolu nukewa, el uniya luo selos. Ouinge mwet Moab elos mutawauk
in orekma nu sel ac sang takma nu sel.
3 Na el sifilpa kutangulla Hadadezer, wen natul Rehob. Hadadezer el tokosra lun
Zobah, sie ipin acn lun Syria, ac in pacl se inge el fahsr in tuh sifilpa folokonak ku lal
fin facl se su oan tafunyen lucng ke Infacl Euphrates.
4 David el sruokya foko singoul itkosr sin mwet kasrusr fin horse lal Hadadezer, ac
longoul tausin sin mwet mweun su fahsr na. El sruokya pisen horse fal nu ke chariot
siofok, ac horse nukewa saya el kunausla nialos.
5 Ke mwet Syria in acn Damascus elos supwala un mwet mweun in kasrel Tokosra
Hadadezer, David el mweunelos ac uniya mwet longoul luo tausin.
6 Na el oakiya acn in muta lun mwet mweun lal in acn selos, ac mwet Syria elos
mutawauk in orekma nu sel ac sang takma nu sel. LEUM GOD El oru tuh David elan
kutangla yen nukewa.
7 David el eisla mwe loang gold liki poun mwet fulat lal Hadadezer, ac el us ma inge
nu Jerusalem.
8 El oayapa eisla ma puspis su ma orekla ke osra bronze liki acn Betah ac Berothai,
siti su Hadadezer el leum fac.
9 Tokosra Toi lun Hamath el lohng lah David el kutangla mwet mweun nukewa lal
Hadadezer.
10 Ouinge el supwalla Joram wen natul, in paingul Tokosra David ac kaksakunul ke
kutangla lal facl Hadadezer, su Toi el tuh lain pacl puspis. Joram el us mwe lung nu
sel David ma orekla ke gold, silver ac bronze.
11 David el srela ma inge tuh in orekmakinyuk ke pacl in alu mukena, weang pac
gold ac silver ma el tuh sruokya liki mutunfacl el kutangla inge:
12 Edom, Moab, Ammon, Philistia, ac Amalek, weang pac kutu ma wap el tuh eisla
sel Hadadezer.
13 Sifilpa yokelik pwengpeng lal David ke el foloko tukun el uniya singoul oalkosr
tausin mwet Edom ke Infahlfal Sohl.
14 El oakiya acn in muta lun mwet mweun in acn Edom nufon, na mwet we elos
ma lac lal. LEUM GOD El oru tuh David elan kutangla yen nukewa.
15 David el leum fin acn Israel nufon, ac el arulana karinganang tuh ma orek nu
sin mwet lal in fahsr fal ac suwohs pacl nukewa.
16 Joab, su nina kial pa Zeruiah, el pa captain lun un mwet mweun. Jehoshaphat
wen natul Ahilud, pa karinganang ma simla.
17 Zadok wen natul Ahitub, ac Ahimelech wen natul Abiathar, eltal mwet tol.
Seraiah el mwet sim inkul lun tokosra.
18 Benaiah wen natul Jehoiada, pa liyaung un mwet mweun su karinganul David
sifacna. Ac wen natul David elos mwet tol.

9

David Ac Mephibosheth

1 Sie len ah David el siyuk, “Ya oasr mwet lula in sou lal Saul? Fin oasr, nga lungse
fahkak kulang nu sel ke sripal Jonathan.”

8:13 Psa 60: Sifac uh **9:1** 1 Sam 20:15–17

2 Oasr sie mwet kulansap lal Saul, el pa Ziba, na fwackyang nu sel elan som nu
yorol David. Ke el som, tokosra el siyuk, “Ku kom pa Ziba?”
Na el topuk, “Aok, nga tupan enenu lom.”
3 Tokosra el siyuk sel, “Ku oasr mwet lula in sou lal Saul su nga ac ku in kasru ac
fahkak kulang nu sel, oana nga tuh wulela nu sin LEUM GOD mu nga ac oru?”
Ac Ziba el fahk, “Sie sin wen natul Jonathan el srakna moul, tuh el sukapasla.”
4 Na tokosra el siyuk, “El aya?”
Ziba el fahk, “El oasr lohm sel Machir wen natul Ammiel, in acn Lodebar.”
5 Ouinge Tokosra David el sapla solal.
6 Ke Mephibosheth, wen natul Jonathan natul Saul, el tuku el srimi ye mutal David
in akfulatyal. Na David el fahk, “Mephibosheth.”
Ac el topuk, “Nga pa inge, nga tupan enenu lom.”
7 David el fahk, “Nikmet sangeng. Nga ac fah kulang nu sum ke sripal Jonathan,
papa tomom. Nga fah folokonot acn nukewa lal Saul, papa matu tomom, ac pacl
nukewa kom arulana sukosok in tuku nu ke tepu luk uh.”
8 Mephibosheth el sifilpa srimi ac fahk, “Efu kom oru arulana wo nu sik, sruhk nga
tia wo liki kosro ngalngul misa soko?”
9 Na tokosra el pangnol Ziba, mwet kulansap lal Saul, ac fahk, “Nga ac folokonang
ma nukewa lal Saul, leum lom, ac lun sou lal, nu sel Mephibosheth, wen nutin natul
Saul.
10 Kom, ac wen nutum ac mwet kulansap lom, ac fah imai acn inge nu sin sou lal
Saul, leum lom. Kowos in orani fokin kosrani ac sang kitalos. Tusruktu Mephibosheth
sifacna el ac fah sukosok nu ke tepu luk pacl nukewa.” (Oasr wen singoul limekosr
natul Ziba, ac mwet kulansap longoul lal.)
11 Na Ziba el fahk, “O Tokosra, nga fah oru ma nukewa ma kom sapkin.”
Ouinge Mephibosheth el wi mongo ke tepu lun tokosra, oapana sie tulik nutin
tokosra.
12 Oasr sie wen fusr natul Mephibosheth pangpang Mica. Mwet nukewa in sou lal
Ziba elos mwet kulansapla lal Mephibosheth.
13 Ouinge Mephibosheth, su ulla nial kewa, el mutana Jerusalem ac mongo yurin
tokosra ke pacl in mongo nukewa.

10

David El Kutangla Mwet Ammon Ac Mwet Syria
(Sie Chronicle 19:1–19)

1 Kutu pacl tok, Tokosra Nahash lun Ammon el misa, ac Hanun wen natul, el
tokosrala.
2 Tokosra David el fahk, “Nga enenu in akkalemye nunak in kawuk pwaye luk nu
sel Hanun, oana ke Nahash papa tumal, el tuh oru nu sik.” Ouinge David el supwala
mwet utuk kas in fahkak nunak in pakomuta lal ke misa papa tumal ah.
Ke elos sun acn Ammon,
3 mwet kol lun mwet Ammon elos fahk nu sin tokosra, “Ku kom nunku mu David
el akfulatye papa tomom, pa sis el supwama mwet inge in fahkak kas in pakomuta
lal nu sum? Sutuu na sutuu! El supwaltalma in tuh tuni siti uh, elan mau ku in eisla
sesr!”
4 Na Hanun el sruokya mwet utuk kas lal David, ac resaela alut lalos, ac wotela
nuknuk lalos ah ke finyepalos, ac supwalosla.
5 Elos arulana mwekin in folokla nu yen selos. Ke David el lohng ke ma sikyak
ah, el sapla nu yorolos tuh elos in mutana Jericho ac tia foloko nwe ke alut lalos ah
kapak.

9:3 1 Sam 20:14–16; 2 Sam 4:4

6 Ke mwet Ammon elos akilen lah elos sifacna oru tuh David elan mwet lokoalokla
lalos, na elos som moli longoul tausin mwet mweun Syria in acn Bethrehob ac Zobah,
ac singoul luo tausin mwet Tob, oayapa tokosra lun Maacah wi sie tausin mwet.
7 David el lohngak, na el supwalla Joab ac un mwet mweun lal nukewa.
8 Mwet Ammon elos fahsr som nu ke nien utyak nu Rabbah, siti fulat lalos, ac tu
na akola we. Mwet nukewa saya — mwet Syria, mwet Tob, ac mwet Maacah — elos
som nu yen turangang ac akola pac in mweun we.
9 Joab el liye tuh mwet lokoalok lalos ac mweunelos meet ah me ac tokolos me.
Ouinge el sulela mwet ma wo emeet ke mweun sin mwet Israel, ac oakelosi in lain
mwet Syria.
10 Ac el sang Abishai, tamulel lal, in kol mwet mweun lula nukewa, na Abishai el
oakelosi in lain mwet Ammon.
11 Joab el fahk nu sel, “Kom fin liye tuh mwet Syria ac kutangyula, na kom tuku
kasreyu. Ac nga fin liye tuh mwet Ammon ac kutangkomla, na nga ac fahsrot
kasrekom.
12 Kom in ku ac pulaik! Lela kut in sang kuiyasr nufon in mweun ke mwet lasr ac
ke siti nukewa lun God lasr. Finsrak tuh in fahsr ou ma lungse lun LEUM GOD!”
13 Joab ac mwet lal elos fahsryak nu ke mweun, ac mwet Syria elos kaing.
14 Ke mwet Ammon elos liye lah mwet Syria kaing, na elos kaingla lukel Abishai, ac
foloki nu in siti uh. Na Joab el forla sisla mweun lal yurin mwet Ammon, ac folokla
nu Jerusalem.
15 Mwet Syria elos akilen lah mwet Israel elos kutangulosla, na elos pangoneni mwet
mweun lalos nukewa nu sie.
16 Tokosra Hadadezer el sapla nu sin mwet Syria su muta layen kutulap in Infacl
Euphrates, ac elos tuku nu Helam, ye kolyuk lal Shobach, captain lun un mwet mweun
lal Tokosra Hadadezer lun Zobah.
17 Ke David el lohngak ma inge, el orani mwet mweun lun Israel ac tupalla Infacl
Jordan ac som nu Helam, yen mwet Syria elos akola soanel we. Mweun uh mutawauk,
18 na mwet Israel elos ukwauk mwet mweun Syria. David ac mwet lal ah uniya
mwet itfoko su kasrusr ke chariot, ac angngaul tausin mwet kasrusr fin horse, ac elos
kantelya Shobach, captain lun un mwet mweun su lainulos, ac el misa na yen mweun
ah orek we.
19 Ke tokosra ekasr su fahsr tokol Hadadezer elos akilen lah kutangyukla elos, na
elos orek misla yurin mwet Israel, ac mutawauk orekma nu selos. Ac mwet Syria elos
sangeng in sifilpa kasru mwet Ammon.

11

David Ac Bathsheba

1 Yac tok ah, ke pacl sak uh mutawauk in srun tukun pacl in mihsrisr, ac tokosra
uh wacna som nu ke mweun, David el supwalla Joab ac un mwet mweun lun Israel
wi mwet kol lalos. Elos kutangla mwet Ammon, ac sruokya siti Rabbah. A David el
mutana Jerusalem.
2 Sie len ah ke tafun len tok, David el tukakek liki pacl in mongla lal, ac som nu ke
sawalsrisr se lucng ke lohm sin tokosra. Ke el forfor we, el liye sie mutan yihyih in
lohm sel, ac mutan sac arulana kato.
3 David el supwala mwet se in siyuk lah su mutan sac, na fwackyang nu sel, “El pa
Bathsheba, acn natul Eliam ac mutan kial Uriah mwet Hit.”
4 Na David el supwala kutu mwet in usalu. Elos usalu nu yorol, na David el ona
yorol. (Mutan sac tufahna aksafyela aknasnas lal ke malem.) Na el folokla nu lohm
sel.

11:1 1 Chr 20:1

5 Tok kutu el konauk lac el pitutu, ac sapla fahk nu sel David.
6 Na David el supwala kas nu sel Joab, “Supwalma Uriah mwet Hit nu yuruk.”
Ouinge Joab el supwalla nu yorol David.
7 Ke Uriah el sun acn we, David el siyuk sel lah Joab ac mwet mweun lal ah fuka,
oayapa fuka mweun ah.
8 Na el fahk nu sel Uriah, “Fahla mongla lohm sum ah.” Na Uriah el som ac David
el supwala pac sie mwe lung nu lohm sel ah.
9 Tusruktu Uriah el tiana som nu lohm sel ah. El motullana ke mutunpot nu ke
lohm sin tokosra yurin mwet topang lun tokosra.
10 Ke David el lohng lah Uriah el tiana som nu lohm sel ah, el siyuk sel, “Kom
tufahna foloko tukun pacl loes kom wanginla, ac efu ku kom tia som nu lohm sum
ah?”
11 Na Uriah el fahk, “Mwet Israel ac Judah elos oasr ke nien mweun, ac Tuptup in
Wuleang oasr pac yorolos. Joab, captain luk, ac mwet kol nukewa su welul elos muta
ke iwen aktuktuk e yen mwesis. Na fuka tuh ngan som nu lohm sik ac mongo, nim,
ac motul yurin mutan kiuk ah? Nga fulahk ke ma mutal nukewa lah nga tia ku in
oru ouingan!”
12 Na David el fahk, “Muta inge misenge, ac lutu nga ac fah folokinkomla.” Ouinge
Uriah el muta Jerusalem ke len sac ac ke len se tok ah.
13 David el solal elan welul mongo in eku, ac oru el sruhila. Tusruktu Uriah el tia
pac som nu lohm sel fong sac, a el motulla fin kaot lal ah yurin mwet topang lun
tokosra.
14 Lotutang in len tok ah, David el simusla leta se nu sel Joab, ac sang Uriah el us.
15 El sim ouinge: “Likilya Uriah ke tak soko emeet an, yen ma upa mweun we ah,
na foloki lukel in mau anwuki el.”
16 Ouinge ke Joab el raunela siti sac, el supwalla Uriah nu yen se el etu lah mwet
na fokoko inmasrlon mwet lokoalok lalos ac mweun we.
17 Un mwet mweun uh illa liki siti uh ac mweuni mwet lal Joab. Kutu sin mwet
mweun fulat lal David ah anwuki, ac Uriah pa sie.
18 Na Joab el supwala kas nu yorol David in fahk ke luman mweun sac,
19 ac el fahk nu sin mwet se ma us kas sac, “Tukun kom srumun ke mweun uh nu
sel tokosra,
20 sahp el ku in kasrkusrak ac siyuk sum, ‘Efu komtal ku som arulana fototo nu ke
siti uh in mweunelos? Mea, komtal nikin lah elos ac pisrki komtal in pot ah me?
21 Mea, komtal mulkunla ke luman misa lal Abimelech, wen natul Gideon? Ma sac
orek in acn Thebez, ke mutan se sisya eot in ilil se fin pot ah twe unilya. Na pa efu ku
komtal som arulana apkuran nu ke pot ah?’ Tokosra el fin siyuk ma inge sum, kom
fah fahk nu sel, ‘Uriah, sie sin captain lom ah, wi pac anwuki!’ ”
22 Ouinge mwet utuk kas sac som nu yorol David ac fahk ma nukewa Joab el sapkin
elan tuh fahk ah.
23 El fahk, “Mwet lokoalok lasr ah tuh ku liki kut na. Elos illa liki siti ah, ac mweuni
kut yen turangang, tusruk kut ukwalosyak nwe ke mutunpot in siti ah.
24 Na elos pisrik kut ke pot uh me, ac kutu sin captain lun mwet mweun lun tokosra
elos anwuki. Uriah, sie sin captain lom an, el wi pac anwuki.”
25 David el fahk nu sin mwet utuk kas sac, “Sang kas in akkeyal Joab, ac fahk nu
sel elan tia toasrla, mweyen kut tia ku in etu lah su ac misa ke mweun uh. Fahk nu
sel elan sifilpa mweuni siti sac ku liki meet, ac eisla.”
26 Ke Bathsheba el lohngak lah mukul tumal ah misa, el arulana tung kacl.

11:21 Mwet Nun 9:53

27 Ke safla pacl in asor lal ah, David el sap in utuku Bathsheba nu in lohm sin
tokosra. El payukyak sel, ac Bathsheba el oswela wen se nu sel. Tusruktu, LEUM
GOD El tia insewowo ke ma David el oru inge.

12

Sramsram Lal Nathan Ac Auliyak Lal David

1 LEUM GOD El supwalla mwet palu Nathan nu yorol David. Na Nathan el som
ac fahk nu sel, "Oasr mwet luo muta in siti sefanna. Sie seltal kasrup, a ma se ngia
sukasrup.
2 Mwet se ma kasrup ah, pukanten sheep ac cow natul,
3 a mwet se ma sukasrup ah, sheep fusr sokofanna natul, ma el tuh molela. El
karinganang sheep fusr soko ah in lohm sel sifacna, ac el wi na tulik natul ah kapak.
Mukul sac el kital ke mongo nal sifacna, ac sang el nimnim ke cup na lal, ac el muta
sruokol finyepal. El oakoaki sheep fusr soko ah oana in tulik mutan se natul.
4 Sie len ah mwet fufahsryesr se tuku nu in lohm sin mwet kasrup sac. Na mwet
kasrup sac tia lungse uniya soko sin kosro natul ah in orala sie mongo ah nal, a el
usla sheep fusr soko nutin mwet sukasrup sac ac sang orala mongo se nu sin mwet
mutwata se lal ah."
5 David el arulana kasrkusrak sin mwet kasrup sac, ac fahk, "Nga fulahk Inen LEUM
GOD moul, lah fal na mwet se ma orala ma se inge in misa!
6 Ke sripen lumah na sulallal se el oru ingan, el enenu na elan akfalye molin ma el
eisla pacl akosr yohk liki!"
7 Nathan el fahk nu sel David, "Kom pa mwet sac! Na pa inge ma LEUM GOD lun
Israel El fahk: 'Nga oru tuh kom in tokosra lun Israel, ac nga molikomla lukel Saul.
8 Nga sot tokosrai lal ac mutan kial nu sum, ac nga oru tuh kom in tokosra lun Israel
ac Judah. Funu sufalla ma inge, nga lukun sot pacl luo yohk liki na.
9 Na efu kom ku seakos ma nga sapkin uh? Efu kom ku oru ma koluk se inge? Kom
oru Uriah elan anwuki ke mweun ah — kom lela tuh mwet Ammon ah in unilya, na
kom eisla mutan kial ah!
10 Inge, in fwil nukewa tok uh, kutu sin tulik nutum uh ac fah misa ke ouiyen misa
na keok mweyen kom tuh seakosyu ac eisla mutan kial Uriah ah.
11 Nga fulahk nu sum lah nga ac oru tuh sie mwet in sou lom sifacna in pwanma
mwe tukulkul nu fom. Kom ac fah liye ke nga ac eisla mutan kiom an ac sang nu sin
sie pacna mukul, ac el ac fah oan yorolos ye mutun mwet uh.
12 Kom tuh oru ma koluk yen lukma, a nga ac fah oru tuh ma inge in sikyak yen na
kalem, tuh mwet Israel nukewa in liye.' "
13 David el fahk, "Nga orekma koluk lain LEUM GOD."
Ac Nathan el fahk, "LEUM GOD El nunak munas nu sum. Kom ac tia misa.
14 Tusruktu, ke sripen kom tuh arulana pilesru LEUM GOD ac oru ma inge uh, tulik
se nutum inge ac misa."
15 Na Nathan el som nu lohm sel ah.

Misa Wen Se Natul David

LEUM GOD El oru tuh tulik se mutan kial Uriah ah oswela nu sel David in arulana
mas.
16 David el pre nu sin God tulik sac in kwela. El tiana lungse mongo, ac fong nukewa
el ac utyak nu infukil sel ac motullana in fohk uh.
17 Mwet pwapa fulat lal ac som nu yorol ac srike in oru elan tukakek tuh el srangesr,
ac el tia pac lungse mongo yorolos.

12:1 Psa 51: Sifac uh **12:11** 12:11–12; 2 Sam 16:22

18 Wik se tok ah tulik sac misa, ac mwet pwapa lal ah sangeng in fahk nu sel. Elos
mu, “Ke pacl se tulik sac srakna moul, David el tia lungse topuk kut ke kut kaskas nu
sel uh. Kut ac fahk fuka lah tulik se natul ah misa? Kut sensen el ac oru sie ma upa
nu sel sifacna!”
19 Ke David el liye lah elos mahma nu sin sie sin sie, el akilen lah tulik sac misa.
Na el siyuk selos, “Ku tulik sac misa?”
Ac elos fahk, “Aok, el misa.”
20 David el tukakek liki infohk uh, ac el yihla, ayaolla, ac kawia sifal. Na el som nu
in lohm sin LEUM GOD ac alu. Ke el folokla nu lohm sel ah, el siyukyuk mongo, ac
pacl se na itukyang nu sel el mutawauk mongo.
21 Mwet pwapa lal ah fahk nu sel, “Kut tiana kalem ke ma kom oru inge. Ke tulik
sac srakna moul ah, kom tung kacl ac srunga mongo. Na inge el tufahna misa a kom
tukakek ac mongo!”
22 David el topuk ac fahk, “Aok, nga tuh lalo ac tung ke tulik sac srakna moul. Nga
tuh nunku mu sahp LEUM GOD El ac pakoten nu sik, ac tia lela tulik sac in misa.
23 A inge, ke el misa tari, efu ku ngan lalo? Ya nga ku in folokonma tulik sac elan
moulyak? Sie len nga ac fah som nu yen el oasr we, tuh el tia ku in foloko nu yuruk.”

Solomon El Isusla

24 Na David el akpwaryal Bathsheba, mutan kial, ac el oan yorol, na mutan sac el
oswela sie wen, ac David el sang inel Solomon. LEUM GOD El lungse tulik mukul sac,
25 ac El sapkin nu sel Nathan, mwet palu, elan sang inen tulik mukul sac Jedidiah,*
mweyen LEUM GOD El lungse el.

David El Sruokya Acn Rabbah
(Sie Chronicle 20:1–3)

26 In pacl se inge Joab el srakna mweun lain acn Rabbah, su siti fulat lun acn
Ammon, ac el apkuran in sruokya.
27 El supwala mwet utuk kas in tuh fahk nu sel David, “Nga utyak ac mweuni acn
Rabbah, ac nga sruokya tari acn se kof lalos ah tuku we me.
28 Inge kom orani mwet mweun lula lom an, ac fahsru nu Rabbah, kom in sifacna
sruokya siti uh. Nga tia lungse in fwack mu nga pa eisla uh.”
29 Ouinge David el orani mwet mweun lal ac som nu Rabbah. El mweuni acn we
ac kutangla.
30 David el eisla tefuro gold se liki sifen ma sruloala se pangpang Molech, god lun
mwet Ammon. Toasriyen tefuro sac akuran paun itngoul limekosr. Oasr sie eot saok
kac, su David el eisla sang nu ke tefuro lal sifacna. El oayapa usla ma wap pukanten
liki siti sac.
31 El sap mwet we ah in fahsr orekma ke tahta, ac mwe pukpuk osra, oayapa tuhla
osra, ac el akkohsyelos in orek brick. El oayapa oru lumah se inge nu sin mwet in
siti srisrik nukewa in acn Ammon. Na el, ac mwet lal ah, folokla nu Jerusalem.

13

Amnon Ac Tamar

1 Oasr sie tamtael lal Absalom, wen natul David, su arulana kato ac el soenna payuk.
Inel pa Tamar. Amnon, sie pac sin wen natul David, el arulana lungse Tamar.
2 Yoklana lungse lal nu sel, oru el masak mweyen el nunku mu Tamar el ac koflana
muta yorol. Na mweyen Tamar el virgin se, tia filfilla elan ku in osun nu sin mukul.
3 Tusruktu oasr kawuk se lal Amnon, su mwet na kutasrik in nunak. El pa Jonadab
wen natul Shammah, tamulel lal David.

---

* **12:25** ***Jedidiah:*** kalmen ine se inge in kas Hebrew pa “el su LEUM GOD El lungse”.

4 Jonadab el fahk nu sel Amnon, “Kom wen sruhk nutin tokosra, a len nukewa nga
liye tuh kom ngetnget in asor. Mea se sis an?”
Na Amnon el topuk, “Nga arulana lungse Tamar, tamtael lal Absalom, a nga
Absalom papa sefanna, nina luo.”
5 Jonadab el fahk nu sel, “Fahla ona ke bed kiom an, in mu kom mas. Ke papa
tomom el tuku in liye kom, na kom fahk nu sel, ‘Nunak munas, sap Tamar tamtael
luk, elan tuku kiteyu mongo. Nga lungse elan tuku orala ma nak uh yen nga ac ku in
liyal we uh, ac elan sifacna kiteyuwi pac.’ ”
6 Na Amnon el oru mu el mas, ac el som ona ke bed kial ah.
Tokosra David el som in liyal, ac Amnon el fahk nu sel, “Nunak munas, supwalma
Tamar elan tuku orala ekasr cake ah nak inge yen nga ac ku in liyal we, ac elan
sifacna kiteyuwi.”
7 Ouinge David el supwala kas inge nu yorol Tamar, su muta in lohm sin tokosra,
“Fahla nu lohm sel Amnon ac orala kutu mongo nal.”
8 El som nu we, tuh na Amnon el oan ke bed kial ah. Na Tamar el eis kutu flao
takmwek ac sang orauk kutu cake yen Amnon el ku in liyal we. El munanla cake ah,
9 ac eisla liki pan ah, sang elan mongo, tuh el srangesr. Amnon el fahk, “Sap mwet
nukewa in illa.” Ac elos nukewa som.
10 Na el fahk nu sel Tamar, “Use cake an nu ke bed kiuk uh ac kiteyuwi.” Na Tamar
el eis cake ah, ac som nu yorol.
11 Ac ke el sang nu sel, Amnon el sruokilya ac fahk, “Fahsru wiyu oan.”
12 Na Tamar el fahk, “Mo! Nimet akkohsyeyu in oru kain ouiya fohkfok sacn!
Arulana koluk!
13 Ku nga ac ngetnget fuka nga fin forfor ye mutun mwet uh? Ac kom, kom ac fah
arulana oakasla in facl Israel. Nunak munas, kaskas nu sel tokosra. Nga lulalfongi
mu el ku in eisyuwot nu sum.”
14 A Amnon el tia lohng ma el fahk, na mweyen el ku lukel, el sruinkuilya ac oan
yorol.
15 Na Amnon el srungalla na upa. Srunga lal kacl uh alukela lungse lal kacl meet
ah, ac el fahk nu sel, “Tiok!”
16 Tamar el fahk, “Mo. Kom fin lisyula ouingan, koluk se inge ac tuh yohk liki na
ma koluk se kom tufahna orala ah.”
Tusruktu Amnon el tiana lohngol.
17 El pangon mwet kulansap se lal sifacna ac fahk, “Usla mutan se inge liki ye
mutuk! Tolulla nu likinum uh ac lakiya srungul an!”
18 Mwet kulansap sac sisella ac lakiya srungul sac.
Tamar el nukum nuknuk loeloes se ac loes pac pao ah. In pacl ingo, pa inge nuknuk
lun sie mutan fisrak su soenna payuk.
19 El sang apat nu fin sifal, ac seseya nuknuk loeloes lal, ac afinya mutal ke paol, ac
fahsr na tung som.
20 Ke Absalom tamulel lal, el liyalak el siyuk, “Ya Amnon el akkolukye kom? Nunak
munas, ma louk, nimet sang in arulana aktoasrye kom. El ma pac wiom, na pa kom
in tia fahk nu sin kutena mwet kac.” Ouinge Tamar el muta in lohm sel Absalom, ac
el asor ac mukaimtal.
21 Ke Tokosra David el lohng ke ma sikyak inge, el foloyak.
22 Ac Absalom el arulana srungalla Amnon ke sripen el orekma koluk nu sel Tamar
ma loul, na el tiana sifil kas nu sel.

Foloksak Lal Absalom

23 Yac luo toko ah, Absalom el sang sheep natul ah in kalkul in acn Baal Hazor,
apkuran nu ke siti Ephraim. Na el suli mukul nukewa nutin tokosra tuh elos in som
nu we.

24 El som nu yorol Tokosra David ac fahk, “O leum luk, nga sang sheep nutik uh
in kalkulla, na nga siyuk lah kom, ac mwet pwapa lom an ku in tuku nu ke pacl in
kufwa ah?”
25 Na tokosra el topuk, “Mo, wen nutik. Ac fah yokla elya lom kacsr kut nukewa
fin fahsrot.” Absalom el kwafe na, tuh tokosra el tiana wi ma el siyuk ah, ac el sap
Absalom elan som.
26 Na Absalom el fahk, “Kwal, fin upa, kom ku in nunak munas fuhlella Amnon
tamulel luk, elan tuku?”
Ac tokosra el siyuk, “Efu ku elan wi?”
27 Na Absalom el kwafe nwe ke na tokosra el tari lela Amnon ac mukul wial nukewa
in welul som.
Absalom el akoo mongo na lulap se, fal nu sin tokosra.
28 Ac el fahk nu sin mwet kulansap lal ah, “Liye na, tuh ke pacl se Amnon el nimnim
nwe sruhila, nga fah fahkla sap se, na komtal unilya. Nimet sangeng. Ma na luk in
fosrngakin ma se inge. Komtal in pulaik ac tia sensen.”
29 Ouinge mwet kulansap lal Absalom elos oru oana ma el sapkin, ac unilya Amnon.
Wen nukewa natul David saya elos sroang nu fin kosro natulos, ac kaingla.
30 Ke elos srakna fahsr inkanek lalos in folok nu yen selos ah, fwackyang nu sel
David mu, “Absalom el uniya nufon wen nutum ah. Tia sie selos lula!”
31 Tokosra el tuyak ac seya nuknuk lal ke el arulana asor, ac el putati nu infohk uh.
Mwet kulansap lal ma welul in pacl sac elos seya pac nuknuk lalos.
32 A Jonadab wen natul Shammah, tamulel lal David, el fahk, “Leum fulat, elos tia
uniya nufon wen nutum ah. Amnon mukena pa misa. Kalem na lah Absalom el tuh
akoo nunak se lal inge e in len se ma Amnon el akkolukyalla Tamar, ma lohl.
33 Na pa nimet kom lulalfongi pweng se ma fahk mu wen nutum nukewa misa ah.
Amnon mukena anwuki.”
34 In pacl se na ingan Absalom el kaingla.
Na mwet mweun se su topang in acn sac, el liye u na lulap se oatui fineol uh me,
ke inkanek nu Horonaim. El som nu yorol tokosra ac fahkak ma el liye.
35 Jonadab el fahk nu sel David, “Wen nutum an pa tuku ingan, oana ke nga fahk
ah.”
36 Ke el tufahna safla in fahk ma inge, na wen natul David ah utyak, ac elos
mutawauk in tung, ac David ac mwet pwapa lal ah wi pac tung na upa.
37 Na Absalom el kaingla ac som nu yurin Tokosra Talmai, wen natul Ammihud,
lun acn Geshur. David el tung kacl Amnon, wen natul, pacl na loeloes.
38 Absalom el muta in acn Geshur ke yac tolu.
39 Na ke David el tila asor ke misa lal Amnon, el arulana ke liyalak Absalom, wen
natul.

14

Joab El Akoo Inkanek In Folok Lal Absalom

1 Joab el etu lah Tokosra David el asor yohk kacl Absalom,
2 ouinge el sapla nu sin sie mutan ma etu nunak su muta in acn Tekoa. Ke mutan
sac tuku, Joab el fahk nu sel, “Oru lumom in mu kom asor. Nokomang nuknuk in
asor, ac nimet kawiya sifom. Oru oana sie mutan su muta asor pacl na loeloes.
3 Na kom som nu yorol tokosra ac fahk nu sel ma nga ac fahk nu sum uh.” Na Joab
el fahkang nu sel ma elan tuh fahk.
4 Mutan sac som nu yorol tokosra ac srimi nwe infohk ah in akfulatyal, ac fahk, “O
tokosra, kasreyu!”
5 Tokosra el siyuk sel, “Mea kom lungse?”

13:37 2 Sam 3:3

Ac mutan sac fahk, “Leum luk, mukul tumuk ah misa, ac inge nga mukaimtalla.
6 Tuh oasr wen luo nutik, na sie len ah eltal akukuinla in ima ah, ac wangin mwet
in eisaltalelik, na sie seltal uniya ma se ngia.
7 Ac inge sou luk nukewa ngetla likiyu, ac kwafe ngan sang wen se lula nutik inge
nu selos elos in unilya ke sripen el uniya tamulel lal ah. Elos fin oru ma se inge, na
ac wanginla wen nutik. Elos ac kunausla finsrak safla se luk, ac oru tuh in wanginla
tulik in us inen mukul tumuk ah nwe tok.”
8 Tokosra el topuk, “Folokla nu lohm sum, ac nga ac fah fosrngakin elya sac.”
9 Na mutan sac fahk, “Leum luk, kutena ma kom ac oru, nga ac sou luk ac fah eis
mwata. Ac fah wangin ma sufal lom ac sou fulat lom kac.”
10 Ac tokosra el topuk, “Fin oasr kutena mwet aksangengye kom, kom usalu nu sik,
ac el ac fah tia ku in sifilpa aklokoalokye kom.”
11 Mutan sac fahk, “Leum luk, nunak munas pre nu sin LEUM GOD lom, tuh mwet
se in sou luk su akoeyuk foloksak ke misa lun wen nutik ah in tia akyokye ma koluk
lal ke el uniya pac wen se lula nutik inge.”
David el topuk, “Nga wulela ke Inen LEUM GOD moul, lah wanginna ma koluk ac
fah sun wen nutum an.”
12 Ac mutan sac sifilpa fahk, “Nunak munas, leum fulat, oasr ma sefanna lula nga
lungse fahk nu sum.”
Na David el fahk, “Kwal, fahk.”
13 Na mutan sac fahk nu sel, “Efu ku kom orala sie tafongla na yohk nu sin mwet
lun God, ke kom tia fuhlela tuh wen nutum sifacna in foloko liki sruoh? Ke ma inge
kom sifacna tukakin tafongla lom ke ma kom fahk ingena ah.
14 Kut nukewa ac misa. Kut oana kof kahkla nu fin fohk uh ma tia ku in sifil orekeni.
Finne God sifacna, El tia folokonma mwet misa nu ke moul. Tusruktu tokosra se el
ku in konauk inkanek in folokonma sie mwet liki sruoh.
15 Inge, leum fulat, sripa se pwanang nga tuku in sramsram nu sum uh pa ke mwet
uh aksangengyeyu. Na pa nga fahk nu sik sifacna mu nga ac sramsram nu sum,
mweyen nga finsrak na mu kom ac oru ma nga siyuk sum uh.
16 Nga tuh etu na lah kom ku in lohng ma nga siyuk, ac moliyula liki sie su srike in
uniyuwi ac wen nutik ac siskutla liki facl se su God El sang nu sin mwet lal.
17 Nga nunku sik sifacna mu wulela lom ac oru tuh nga in moul ac tia sensen,
mweyen tokosra el oana sie lipufan lun God, su ku in akilen inmasrlon ma wo ac ma
koluk. Lela LEUM GOD Elan wi kom!”
18 Tokosra el fahk, “Nga ac siyuk kusen siyuk se sum, ac kom fahkma ma na pwaye
an.”
Ac mutan sac fahk, “Leum luk, kom ku in siyuk ma nukewa kom ke siyuk an.”
19 Na David el siyuk sel, “Ku Joab pa sap kom in fahk ma ingan uh?”
Na el topuk, “Leum luk, nga fulahk ke ma mutal nukewa, lah wangin inkanek nga
in ku in kaingkunla mwe siyuk lom an. Ma na pwaye se lah Joab, captain lom an, pa
fahk nu sik ma ngan oru ac ma ngan fahk.
20 Tuh el oru in aksuwosyela nufon fohs se inge. Leum fulat luk, kom arulana
lalmwetmet oana lipufan lun God, su etu ma nukewa ma sikyak.”
21 Tok kutu, tokosra el fahk nu sel Joab, “Nga sulela mu nga ac oru ma kom lungse
an. Fahla ac folokunulma Absalom nu yenu.”
22 Joab el putati nu infohk uh ye mutal David in akfulatyal, ac fahk, “Leum fulat,
God Elan akinsewowoye kom! Inge nga etu lah kom insewowo sik, mweyen kom ase
nu sik enenu luk uh.”
23 Na el tuyak ac som nu Geshur, ac usalu Absalom nu Jerusalem.

14:17 2 Sam 19:27

24 Tusruktu tokosra el fahk mu Absalom elan tia muta inkul sin tokosra. El fahk,
“Nga tia lungse liyal.” Ouinge Absalom el muta in lohm sel sifacna, ac tiana sikyak
nu ye mutun tokosra.

Wola Inmasrlol David Ac Absalom

25 Wangin sie mwet in acn Israel nufon pwengpeng ke oasku lal oana Absalom.
Wanginna kutu ma koluk ke manol, insifali nwe ke kufinnial.
26 Aunsifal matol, ac el muta kalkul pacl se ke yac se ke sripen ac arulana loes ac
toasr. Fin pauni ac oasr ke paun limekosr ma, fal nu ke srikasrak lun mwet leum uh.
27 Oasr wen tolu natul Absalom, ac sie acn pangpang Tamar, su arulana kato.
28 Absalom el muta Jerusalem yac luo ac el tiana liyal tokosra.
29 Na el sapla solal Joab elan som nu yurin tokosra kacl, tuh Joab el tiana tuku.
Absalom el sifilpa solal, a Joab el tiana lungse tuku.
30 Ke ma inge, Absalom el fahk nu sin mwet kulansap lal, “Liye, ima se lal Joab pa
sisken ima luk ah, ac barley pa kapak kac. Fahla esukak.” Na elos som esukak ima
sac.
31 Joab el som nu lohm sel Absalom, ac siyuk, “Efu ku mwet kulansap lom ah esukak
ima luk ah?”
32 Na Absalom el fahk, “Mweyen kom tia tuku ke nga sapla suli kom. Nga tuh ke
kom in som nu yorol tokosra ac siyuk kas inge keik: ‘Efu ku nga tuh tuyak liki acn
Geshur ac tuku nu yenu? Nga funu mutana we lukun wo liki.’ ” Na Absalom el sifilpa
fahk, “Nga ke kom in sakunla in oasr pacl luk yurin tokosra. Fin oasr ma koluk luk,
na lela elan uniyuwi.”
33 Ouinge Joab el som nu yurin Tokosra David ac fahkang nu sel ma Absalom el
fahk ah. Na tokosra el sapla solal Absalom, ac Absalom el som nu yorol ac srimi nwe
infohk ah ye mutal. Ac tokosra el paingul ac ngok mutal.

15

Absalom El Akoo Elan Lain Tokosra

1 Tukun ma inge Absalom el akoela chariot se ac horse ekasr nu sel sifacna, oayapa
mwet lumngaul in atlol.
2 El ac toang tukakek ac som tu pe inkanek ah ke mutunpot lun siti ah. Na pacl
nukewa mwet se fin tuku in fahkak sie fohs ku alein ma el lungse tuh tokosra elan
aksuwosye, na Absalom el ac pangonma mwet sac ac siyuk lah el tuku ya me. Tukun
mwet sac el fahk lah el tuku ke sruf ya me,
3 na Absalom el ac fahk, “Liye, ma sap uh wi kom lac, tusruktu wangin aolyal
tokosra in lohng ke tukak lom uh.”
4 Ac el ac sifilpa fahk, “Saok ngan mwet nununku se! Lukun kutena mwet su oasr
amei ku tukak yorol, ku in tuku nu yuruk ac nga sang nununku suwohs nu sel.”
5 Mwet sac fin kalukyang nu yorol Absalom in srimi ye mutal, na Absalom el ac
saplakot sruokilya ac ngokya mutal.
6 Absalom el oru ouinge nu sin mwet Israel nukewa su tuku nu yurin tokosra in
suk nununku suwohs, ouinge mwet nukewa insewowo sel.
7 Tukun yac akosr Absalom el fahk nu sel Tokosra David, “Leum luk, lela ngan som
nu Hebron, ac akfalye wulela se nga wuleang nu sin LEUM GOD kac.
8 Ke pacl se nga muta in acn Geshur in acn Syria, nga tuh wulela nu sin LEUM GOD
mu El fin folokinyula nu Jerusalem, nga ac alu nu sel in acn Hebron.”
9 Na tokosra el fahk, “Fahsr in misla.” Ouinge Absalom el som nu Hebron.
10 Tusruktu el supwala mwet utuk kas nu sin sruf nukewa Israel in fahk, “Pacl se
kowos lohngak pusren mwe ukuk uh, kowos sala ac fahk, ‘Absalom el tokosrala in
acn Hebron!’ ”

11 Absalom el tuh suli mwet luofoko in acn Jerusalem in welul som. Elos tiana etu
ke pwapa lukma se el akoo — elos fahsrna ke sripen elos lulalfongel.
12 Ke pacl Absalom el oru kisa lal, el supwala pac mwet nu in acn Gilo elos in solal
Ahithophel, su sie sin mwet pwapa fulat lal Tokosra David. Pwapa se lal Absalom in
lain tokosra inge kui, ac pisen mwet lal yokyokelik.

David El Kaingla Liki Jerusalem

13 Sie mwet utuk kas el som fahk nu sel David, "Mwet Israel elos wulela lah elos ac
welulla Absalom."
14 Ouinge David el fahk nu sin mwet pwapa nukewa lal su welul muta Jerusalem,
"Kut enenu in som liki acn Jerusalem ingena, kut fin lungse kaingla lukel Absalom!
Aksaye! El akura tuku nu inge, kutangkutla ac uniya mwet nukewa in siti uh!"
15 Na elos fahk, "Aok, leum fulat lasr. Kut akola in oru ma nukewa kom fahk."
16 Na tokosra el mukuila wi sou lal nukewa, ac mwet pwapa lal, sayen mutan
kulansap singoul kial ma el filiya in karingin lohm sin tokosra.
17 Ke tokosra ac mwet lal nukewa som liki siti uh, elos tui ke lohm se safla.
18 Mwet pwapa lal nukewa elos tu siskal ke mwet mweun karinginyal elos fahsr ye
mutal. Mwet mweun onfoko ma welulma liki acn Gath elos oayapa fahla ye mutal.
19 Ac tokosra el fahk nu sel Ittai, mwet kol lun mwet Gath inge, "Efu ku kom wi kut
som? Folokla muta yurin tokosra sasu sac. Kom sie mwetsac ac kom kaingla liki facl
sum sifacna.
20 Kom tufahna tuku muta yenu kitin pacl na, na efu ku ngan lela kom in wiyu
forfor? Nga sifacna, nga tia etu lah nga ac som nu ya. Folokla, ac us mwet lom ingan
in wi kom. Lela LEUM GOD Elan kulang ac pwaye nu suwos."
21 A Ittai el topuk, "Leum fulat, nga fulahk nu sum inen LEUM GOD lah yen nukewa
kom forfor nu we, nga ac wi kom in pacl nukewa, finne nu ke misa."
22 David el topuk, "Wona. Fahsr nu meet!" Na Ittai el fahsr nu meet wi mwet lal ac
sou lalos nukewa.
23 Mwet uh tung ma lulap ke David ac mwet lal ah som. Tokosra el tupalla Infacl
srisrik Kidron, ac mwet lal elos fahsr tokol. Na elos tukeni oatula in som nu yen
mwesis.
24 Zadok, mwet tol, el muta in acn sac, ac mwet Levi su us Tuptup in Wuleang elos
muta pac yorol. Elos filiya tuptup sac ac tia sifil srukak nwe ke na mwet nukewa illa
liki siti ah. Abiathar, mwet tol, el oasr pac we.
25 Na tokosra el fahk nu sel Zadok, "Folokunla Tuptup in Wuleang uh nu in siti uh.
LEUM GOD El fin insewowo sik, El ac fah lela nga in foloko ac liye, oayapa liye acn
oan we uh.
26 A El fin tia insewowo sik, lela Elan oru nu sik fal nu ke lungse lal."
27 Na el sifilpa fahk nu sel Zadok, "Usalla Ahimaaz wen nutum, ac Jonathan wen
natul Abiathar, ac folokla nu in siti ah in misla.
28 A nga ac muta soanekom ke acn in tupalla infacl uh ke yen mwesis, nwe ke na
nga eis kas sum me."
29 Ouinge Zadok ac Abiathar us Tuptup in Wuleang folokla nu in Jerusalem ac
mutana we.
30 David el fahsryak nu Fineol Olive, ac el tung. El tia fahluk, ac el sunya sifal in
akkalemye asor lal. Mwet nukewa su fahsr tokol elos afinya pac sifalos ac tung pac.
31 Ke fwackyang nu sel David lah Ahithophel el welulla Absalom ac elos su lainul,
el pre ac fahk, "O LEUM GOD, nunak munas oru tuh kas in kasru lal Ahithophel in
ekla kas lusrongten!"
32 Ke David el sun fin tohktok uh, acn se ma acn in alu se oan we, Hushai mwet Arch,
kawuk se lal David su el lulalfongi yohk, el tuku sonol, ac nuknuk lal ah mihsalik, ac
fohkfok oan fin sifal.

33 Ac David el fahk nu sel, “Kom ac fah tia mwe kasru nu sik kom fin wiyu inge.
34 Tusruktu kom ku in kasreyu kom fin folokla nu in siti ah, ac fahk nu sel Absalom
lah inge kom ac kulansupal ke insiom na pwaye, oana ke kom tuh kulansupu papa
tumal. Ac oru ma nukewa kom ku in oru in lain kas in kasru lal Ahithophel nu sel.
35 Mwet tol Zadok ac Abiathar eltal ac muta we. Fahkang nu seltal ma nukewa kom
lohng in lohm sin tokosra ah.
36 Wen natultal, Ahimaaz ac Jonathan, eltal oasr yoroltal, ac kom ku in supwaltalma
nu yuruk in fahk nu sik ma nukewa ma kom lohng.”
37 Ouinge Hushai, kawuk lal David, el folok nu in siti ah, in pacl se na ma Absalom
el utyak nu we.

16

David Ac Ziba

1 Ke David el fahsr sasla mangon tohktok uh, el sa na sonol Ziba, mwet kulansap
lal Mephibosheth. Ziba el us donkey lukwa nwanala fintokoltal ke bread luofoko, tun
in raisin siofok, ung in fokinsak siofok, ac sie pak orekla ke kulun kosro sessesla ke
wain.
2 Tokosra David el siyuk sel, “Mea kom ac oru ke ma ingan uh?”
Ziba el fahk, “Leum luk, donkey inge ma kom ac sou lom an in kasrusr fac, na
bread ac fokinsak inge ma mwet uh in kang, ac wain uh ma elos in nim ke elos ac
totola yen mwesis.”
3 Na tokosra el siyuk sel, “El aya Mephibosheth, wen se nutin natul Saul, leum lom?”
Ac Ziba el fahk, “El muta oasr Jerusalem, mweyen oasr lulalfongi lal mu inge mwet
Israel elos ac folokonang nu sel tokosrai lal Saul, papa matu tumal.”
4 Tokosra el fahk nu sel Ziba, “Ma nukewa su ma lal Mephibosheth, inge ma lom.”
Ac Ziba el fahk, “Nga mwet kulansap lom, leum fulat luk, ac nga finsrak nga in
akinsewowoye kom in pacl nukewa!”

David Ac Shimei

5 Ke Tokosra David el sun acn Bahurim, sie mwet in sou lal Saul, su inel Shimei
wen natul Gera, el illa in osun nu sel. El selngawel David ke el fahsr.
6 Shimei el mutawauk tanglal David ac mwet pwapa lal ah, David el ne kuhlusyukla
ke mwet lal ac mwet mweun karinginyal.
7 Shimei el selngawel ac fahk, “Tiok! Fahsrot! Kom mwet akmas! Kom mwet koluk!
8 Kom eisla tokosrai lal Saul, ac inge LEUM GOD El kai kom mweyen kom uniya
mwet pukanten in sou lal Saul. LEUM GOD El sang tokosrai nu sel Absalom, wen
nutum. Inge wanginla sripom, mweyen kom sie mwet akmas!”
9 Abishai, su nina kial pa Zeruiah, el fahk nu sel tokosra, “Leum luk, efu kom ku
lela kosro ngalngul soko ingan in selngawi kom? Lela ngan fahla pakela sifal!”
10 Tokosra el fahk nu sel Abishai ac Joab, tamulel lal, “Wangin ma lomtal ke ma se
inge. El fin selngawiyu mweyen LEUM GOD El sap elan oru, na su ku in siyuk lah efu
ku el oru?”
11 Ac David el fahk nu sel Abishai ac mwet pwapa nukewa lal, “Wen nutik sifacna
el srike elan uniyuwi, na efu kowos ku lut ke mwet Benjamin se inge? LEUM GOD El
fahk tuh elan selnga, na pa lela elan oru.
12 Sahp LEUM GOD El ac liye keok luk, ac ase kutu mwe insewowo in sang aol kas
in selnga lal uh.”
13 Ouinge David ac mwet lal elos sifil fahsr inkanek lalos. Shimei el ukwalos na
fahsr, tuh el ut pe eol uh. El fahsr na selngawelos ac tanglalos ke eot ac fohk.

16:1 2 Sam 9:9–10 **16:3** 2 Sam 19:25–27

14 Tokosra ac mwet lal nukewa arulana totola ke elos sun Infacl Jordan, na elos
mongla we.

Absalom El Muta Jerusalem

15 Absalom ac mwet Israel nukewa ma welul elos utyak nu Jerusalem, ac Ahithophel
el welulos.
16 Ke Hushai, kawuk se su David el lulalfongi, el osun nu sel Absalom, el wowoyak
ac fahk, “In paht moul lal tokosra! In paht moul lal tokosra!”
17 Na Absalom el siyuk sel, “Mea sis kom tila insese nu sel David, mwet kawuk lom?
Efu ku kom tia welul?”
18 Hushai el topuk, “Nga ac welul fuka? Nga ac wi na mwet se su suleyukla sin
LEUM GOD ac sin mwet inge ac mwet Israel nukewa. Nga ac wi kom na.
19 Ku su win ngan orekma nu se, fin tia wen nutin leum luk uh? Inge, nga fah
kulansupwekom oana nga tuh kulansupu papa tomom meet.”
20 Na Absalom el forang nu sel Ahithophel ac siyuk sel, “Inge ke kut sun acn inge,
mea kom nunku mu fal kut in oru?”
21 Na Ahithophel el fahk, “Fahla orek kosro nu sin mutan kulansap kien papa
tomom, su el tuh filiya in liyaung lohm sin tokosra. Na mwet Israel nukewa ac fah
etu lah papa tomom el nunku keim oana sie mwet lokoalok lal, ac ma se inge ac fah
arulana akkeye insien mwet su fahsr tukum inge.”
22 Ouinge elos tulokunak sie lohm nuknuk nu sel Absalom fin lohm sin tokosra. Na
mwet nukewa liye na ke Absalom el utyak ac orek kosro nu sin mutan kulansap kien
papa tumal ah.
23 Kas in kasru nukewa su tuku sel Ahithophel in len ingo, mwet uh insese nu kac
oana in ma tuku sin God me. David ac Absalom eltal tukeni na fahsr kac.

17

Hushai El Kiapwella Absalom

1 Tia paht toko, Ahithophel el fahk nu sel Absalom, “Lela ngan sulela singoul luo
tausin mwet, na kut ac som ukwal David ofong.
2 Nga ac fah mweunel ke pacl el totola ac munasla nunkal. El ac fah sangeng, ac
mwet lal nukewa ac fah kaingla. Tokosra mukena pa nga ac uniya,
3 na nga ac folokonma mwet lal nukewa nu yurum, oana ke sie mutan pisrla el
foloko nu yurin mukul tumal. Moul lun mwet sefanna pa kom suk an, na mwet saya
nukewa fah moul in misla.”
4 Kas in kasru inge wo sel Absalom ac sin mwet kol nukewa lun mwet Israel.
5 Na Absalom el fahk, “Pangnolma Hushai ac lela kut in lohng lah mea el ac fahk
uh.”
6 Ke Hushai el tuku, Absalom el fahk nu sel, “Pa inge kas in kasru lal Ahithophel
nu sesr uh. Fuka, kut ac wi na? Fin tia, kom fahk lah mea kut ac oru.”
7 Na Hushai el fahk, “Kas in kasru lal Ahithophel nu sum ke pacl se inge uh tiana
wo.
8 Kom etu na lah David, papa tomom, ac mwet lal elos arulana fokoko ke mweun,
ac sulallal lalos oana sulallal lun soko bear mutan ma pusrla ma natul lukel. Papa
tomom el mwet na fas ke mweun, ac el tia wi muta yurin mwet lal ah ke fong uh.
9 Inge sahp el ana wikwik oasr in luf se, ku kutu pacna acn saya. Ke pacl se na
David el ac lain mwet lom an, kutena mwet fin lohng kac elos ac fahk mu mwet lom
an kuf tari.
10 Na finne mwet su arulana pulaik ac nikin sangeng oana lion uh, elos ac sangeng
mweyen mwet Israel nukewa etu na lah papa tomom el sie mwet mweun pwengpeng,
ac mwet lal ah arulana fokoko ke mweun.

16:22 2 Sam 12:11–12

11 Kas in kasru luk nu sum uh pa kom in orani mwet Israel nukewa, mutawauk na
oe epang oatula nwe eir, ac pisalos in oana puk weacn uh, na kom in sifacna kololos
nu ke mweun uh.
12 Kut ac konalak David yen el oasr we, ac mweunel meet liki el etu lah mea sikyak.
Na el ac mwet lal nukewa ac fah misa, wangin sie ac fah moul.
13 El fin kaingyak nu in sie siti, na mwet lasr uh ac use sucl in amakinya siti sac nu
ten nu infahlfal uh. Wangin sie eot ac fah oan fin tohktok we uh."
14 Absalom ac mwet Israel nukewa elos fahk, "Kas in kasru lal Hushai wo liki kas
lal Ahithophel." LEUM GOD El tuh wotela mu mwet uh in tia eis kas in kasru wo lal
Ahithophel, pwanang ongoiya ac tuku nu facl Absalom.

Kas In Sensenkakin Nu Sel David Ac Kaingla Lal

15 Na Hushai el fahkang nu sel mwet tol Zadok ac Abiathar ke kas in kasru ma
el sang nu sel Absalom ac mwet kol lun mwet Israel, oayapa ke kas in kasru lal
Ahithophel nu selos.
16 Na el sifilpa fahk, "Sulaklak, sapla nwe yorol David elan tia motulla ke acn in
tupalla infacl ah yen mwesis, a elos in tupalla na Infacl Jordan ofong, tuh el ac mwet
lal in tia tukeni sruoh ac anwuki."
17 Jonathan wen natul Abiathar, ac Ahimaaz wen natul Zadok, eltal muta soano
ke unon in kof se pangpang Enrogel su oan likin pot in Jerusalem, mweyen eltal tia
lungse mwet uh in liyaltal eltal fin utyak nu in siti uh. Oasr sie tulik mutan kulansap
su muta fahsr nu yoroltal ac fahkang nu seltal ma orek uh, na eltal ac som fahk nu
sel Tokosra David.
18 Sie len ah tulik mukul se liyaltalak ac som fahk nu sel Absalom. Na eltal kaingla
ac wikla ke lohm sin sie mukul Bahurim. Oasr lufin kof se apkuran nu lohm sel ah,
na eltal tili nu loac.
19 Mutan kien mukul sac usla mwe afyuf se sang afinya luf sac, na el sisalik fita in
wheat nu fac in mau tia akilenyuk lah oasr ma loac.
20 Mwet pwapa lal Absalom elos tuku nu yurin mutan sac ac fahk, "El aya Ahimaaz
ac Jonathan?"

Ac mutan sac topuk, "Eltal srooht infacl an wot."

Mwet uh sokoltal tuh tia ku in konaltalak, na elos folokla nu Jerusalem.

21 Tukun mwet ah folokla, Ahimaaz ac Jonathan fanyak liki luf sac, ac som fahkak
nu sel Tokosra David ke ma Ahithophel el akoo in oru lainul David. Eltal fahk,
"Sulaklak tupalla infacl ah."
22 Ke ma inge David ac mwet lal mutawauk in srola liki Infacl Jordan, ac ke lenelik
elos nukewa tupalla tari.
23 Ke Ahithophel el liye lah mwet uh elos tiana oru oana kas in kasru lal nu selos,
na el filiya mwe muta fin donkey natul, ac folokla nu in acn sel. Tukun el oakiya ma
lal nukewa in wo, na el sifacna loksakla. El misa ac pukpuki ke kulyuk lun sou lal ah.
24 Ke pacl se Absalom ac mwet lal ah tupalla Infacl Jordan, David el sun tari acn
Mahanaim. (
25 Absalom el eisalang Amasa elan captain lun un mwet mweun, aolul Joab. Amasa
el wen natul Jether mwet Ishmael, ac nina kial pa Abigail acn natul Nahash, ac tamtael
lal Zeruiah, nina kial Joab.)
26 Absalom ac mwet lal elos tulokinya lohm nuknuk selos in acn Gilead.
27 Pacl se David el sun acn Mahanaim, mwet tolu inge tuku sonol: Shobi wen natul
Nahash, sie mwet in siti Rabbah in acn Ammon; ac Machir wen natul Ammiel, sie
mwet Lodebar; ac Barzillai, sie mwet Rogelim in acn Gilead.
28 Eltal use mwe oan, pesin, ahlu orek ke kle, oayapa mwe mongo inge nal David
ac mwet lal: wheat, barley, flao, fita manman, bean, pea,

29 honey, cheese, cream, ac kutu sheep. Eltal etu lah David ac mwet lal ah masrinsral
ac malu ac totola yen mwesis.

18

Kutangyukla Absalom Ac Anwuki El

1 Tokosra David el eisani mwet lal nukewa ac kitalik nu ke u — ke kais tausin, ac
kais foko, ac sang mwet kol in sapsap nu selos.
2 Na el supwalosla ke u tolu. Captain lun kais sie u inge pa Joab, ac Abishai tamulel
lal Joab, ac Ittai mwet Gath. Ac tokosra el fahk nu sin mwet lal inge, "Nga sifacna ac
wi kowos pac."
3 Na elos fahk nu sel, "Tia fal kom in wi kut som. Kut nukewa fin forla kaingla, ac
wangin kalmac nu sin mwet lokoalok lasr. Ku tafu sesr fin misa, ac fah ma pilesr pac
selos. Kom mukefanna saok liki singoul tausin sesr, na pa wo kom in mutana in siti
uh ac supu mwe kasru nu sesr."
4 Tokosra el topuk, "Ma na kowos wotela an, nga ac wi na." Na el tuyak ke mutunpot
in siti sac ke mwet lal ah illa ke u lalos, kais tausin ac kais foko ke u se.
5 El sapkin nu sel Joab, Abishai ac Ittai, ac fahk, "Ke sripuk, nimet oru kutena ma
koluk nu sin mwet fusr sac, Absalom." Mwet mweun nukewa elos lohng ke David el
sapkin nu sin captain tolu lal.
6 Mwet mweun lal David elos illa nu inimae, ac mweuni mwet Israel ke insak
Ephraim.
7 Mwet Israel elos kutangyukla sin mwet lal David. Arulana upa mweun sac. Oasr
mwet longoul tausin misa in len sac.
8 Mweun sac fahsrelik in polo acn sac nufon, ac pisen mwet misa insak ah pus liki
mwet anwuki ke mweun ah.
9 Na Absalom el sun kutu mwet lal David. Absalom el muta fin miul soko, ac ke el
kasrusr ye sak oak lulap soko, insifal sremla ke lesak ah. Miul soko ah kasrusr na, a
Absalom el atlana ke sak oak soko ah.
10 Sie sin mwet lal David ah liyalak ac fahkang nu sel Joab, "Nga liyalak Absalom
el oan atla ke sak oak soko!"
11 Ac Joab el fahk, "Fin pwaye kom liyal, efu kom ku tia unilya na we? Nga lukun
sifacna sot singoul ipin silver ac sie pel lom."
12 Mwet sac fahk, "Kom finne ase sie tausin ipin silver, a nga tia ku in srukak soko
kufinpouk in lain wen natul tokosra. Kut nukewa lohng ke tokosra el sapkin nu sum
Abishai ac Ittai, ac fahk, 'Ke sripuk, nimet oru kutena ma koluk nu sin mwet fusr sac,
Absalom.'
13 Tusruktu nga funu seakos tokosra ac unilya Absalom, tokosra el lukun lohngak
kac mweyen el lohng ma nukewa, na kom lukun tiana kasreyu."
14 Joab el fahk, "Nga ac tia sifil sisla pacl luk yurum." Na el us osra tolkwe ac sang
fakisya iniwal Absalom ke el srakna moul oan atla ke sak oak soko ah.
15 Ac singoul sin mwet mweun lal Joab elos apnulla Absalom ac faksilya nwe ke el
misa.
16 Joab el sap elos in ukya mwe ukuk in tui mweun ah, na mwet lal ah foloko ac
tila ukwe mwet Israel.
17 Elos us manol Absalom, ac sisya in sie luf na loal insak ah, ac sisang yol in eot
na lulap in afinya. Mwet Israel nukewa elos kaingla, kais sie mwet nu yen sel.
18 Ke Absalom el tuh srakna moul, el tulokunak soko sru lulap ke Infahlfal Tokosra,
in tuh sie mwe esmak kacl sifacna, mweyen wangin tulik natul in us inel tuh in tia
wanginla. Ouinge el sang inel sifacna nu ke sru soko ah, na srakna eteyuk sru soko
ah nwe misenge mu Mwe Esmakin Lal Absalom.

David El Lohngak Lah Absalom El Misa

19 Na Ahimaaz, wen natul Zadok, el fahk nu sel Joab, “Lela ngan kasrusr nu yorol
tokosra ac us pweng wo se inge lah LEUM GOD El molella liki mwet lokoalok lal ah.”
20 Na Joab el fahk, “Mo! Kom fah tia us kutena pweng misenge. Kom ku in us ke
sie na len, tuh tia misenge, mweyen wen nutin tokosra el misa.”
21 Na el fahk nu sin mwet kohs se lal su sie mwet Ethiopia,* “Fahla fahk nu sin
tokosra ma kom liye ah.” Na mwet kohs sac srimi ac kasrusr som.
22 Na Ahimaaz el sifil kwafe ac fahk, “Nga mansis ma nukewa, tuh nga siyuk nunak
munas, lela ngan wi pac usyen pweng sacn.”
Joab el siyuk, “Wen nutik, efu ku kom lungse us pweng sacn, ke ac wangin molo
nu sum?”
23 Na Ahimaaz el sifilpa fahk, “Finne mea ma ac sikyak, nga srakna lungse wi kom.”
Joab el fahk, “Kwal, fahla.” Ouinge Ahimaaz el kasrusr tufoki inkanek soko ke
Infahlfal Jordan, ac el alukella mwet kohs sac.
24 Oasr pot luo raunela siti sac, ac David el muta inmasrlon mutunpot se lik ac
mutunpot se loac. Sie mwet topang el fanyak nu fin pot uh, ac tu fin mutunpot sac.
Ke el ngetla el liyauk mwet se mukena yume.
25 El pang ac fahk nu sin tokosra, ac tokosra el fahk, “El fin mukena, el us pweng
wo.” Mwet kasrusr sac el yume na.
26 Na mwet topang sac liyauk sie pac mwet su mukena kasrusr, na el ngeti ac pang
nu sin mwet se liyaung mutunoa, “Ngetla liye! Mwet se pa pac yume uh!”
Na tokosra el fahk, “El us pac pweng wo.”
27 Mwet topang sac fahk, “Nga liye tuh mwet se meet ah kasrusr oana Ahimaaz.”
Tokosra el fahk, “El mwet na wo se, ac el us pweng wo.”
28 Ahimaaz el wola ac paing nu sin tokosra, ac el putati nu infohk ah ye mutal ac
fahk, “Leum luk, kaksakin LEUM GOD lom su asot kutangla nu sum fin mwet lokoalok
lom!”
29 Tokosra el siyuk, “Ya Absalom nutik ah ku na?”
Ahimaaz el topuk, “Ke Joab, captain lom, el supweyume, nga tuh liye oasr mukuikui
yohk se orek tuh nga tia ku in etu lah mea se.”
30 Tokosra el fahk nu sel, “Fahsrot tu inse ingo.” Ac el fahla nu insac ac tu we.
31 Na mwet Ethiopia sac el tuku, ac fahk nu sin tokosra, “Leum fulat, oasr pweng
wo se nga us nu sum! Misenge LEUM GOD El asot kutangla nu sum fin mwet nukewa
su tuyak lain kom!”
32 Ac tokosra el siyuk, “Ya Absalom nutik ah ku na?”
Mwet kohs sac fahk, “O Tokosra, leum luk, nga kena tuh ma sikyak nu sel ah in
sikyak nu sin mwet lokoalok lom nukewa, oayapa nu sin mwet nukewa su lain kom.”
33 Ac insien tokosra sessesla ke asor. El fanyak nu ke infukil se oan lucng ke
mutunpot ah, ac tung. Ke el tung el fahk, “We, wen nutik! Wen nutik, Absalom!
Absalom nutik! Nga ke in nga pa misa ac tia kom, wen nutik! Absalom nutik!”

19

Joab El Kaskas Toasr Nu Sel David

1 Fwackyang nu sel Joab lah Tokosra David el tung ac arulana asor kacl Absalom.
2 Ke ma inge, enganak lun mwet mweun nukewa lal David ke sripen kutangla lalos
in len sac, ekla nu ke asor ac supwar, mweyen elos lohng lah tokosra el arulana asor
ke wen natul.
3 Elos mahsrikyak nu in siti ah, oana luman mwet mweun su ac mwekin elos fin
kaing liki mweun uh.

* **18:21** ***Ethiopia:*** ine sasu nu ke acn Cush; liye ke Kalmen Kutu Kas.

4 Tokosra el nokomla mutal ac tung ke pusra lulap, “We, wen nutik! Wen nutik,
Absalom! Absalom nutik!”
5 Joab el som nu lohm sin tokosra ac fahk nu sel, “Misenge kom arulana
akmwekinye mwet lom, aok elos su tuh molikomla oayapa molela wen nutum, acn
nutum, mutan kiom ac mutan kulansap kiom.
6 Kom lain mwet su lungse kom, ac akkeye mwet su srungekom! Kom arulana
akkalemye lah mwet pwapa lom ac mwet mweun lom wangin sripalos nu sum. Nga
liye tuh kom lukun arulana engan misenge funu Absalom pa moul a kut nukewa
misa.
7 Inge, fahla ac sang kutu kas in akkeye insien mwet lom an. Nga fulahk Inen LEUM
GOD lah kom fin tia oru, na lututang wangin siefanna selos ac fah wi kom. Ma koluk
se inge ac tuh alukela ma koluk nukewa ma sikyak nu sum in pacl oemeet me nu
misenge.”
8 Na tokosra el tukakek ac som muta apkuran nu ke mutunpot in siti ah. Mwet lal
ah lohngak lah el oasr we, na elos nukewa som muta yorol.

David El Mukuiyak In Folok Nu Jerusalem

In pacl se ingan, mwet Israel nukewa folokla tari nu yen selos kais sie.
9 In facl sac nufon elos mutawauk akukuin inmasrlolos sifacna ac fahk, “Tokosra
David el molikutla liki mwet lokoalok lasr. El loangekutla liki mwet Philistia, a inge
el kaingla lukel Absalom ac som liki facl se inge.
10 Kut tuh mosrwella Absalom elan tokosra lasr, a anwuki el ke mweun. Na efu ku
wangin mwet som srike in folokunulma Tokosra David?”
11 Pweng ke ma mwet Israel elos fahk inge sonol Tokosra David, na el supwalla
Zadok mwet tol, ac Abiathar in siyuk sin mwet kol lun Judah, “Efu ku in kowos pa
etok in folokunulla tokosra nu in lohm sel?
12 Kowos sou luk. Kut srah sefanna ac ikwa sefanna. Efu ku in tuh kowos pa etok
in folokinyume an?”
13 David el oayapa sap elos in fahk nu sel Amasa, “Kom sou luk. Nga sulekomla
in aolulla Joab kol mwet mweun luk ingela. Lela LEUM GOD Elan sringilyuwi ngan
misa, nga fin tia oru oana nga fahk uh!”
14 Mwet Judah nukewa elos arulana insewowo ke kas lal David inge, ac elos sapla
nu yorol elan foloko wi mwet pwapa lal nukewa.
15 Ke tokosra el folok ah, mwet Judah elos tuku sonol ke Infacl Jordan. Elos tuh
tuku nu Gilgal in atlol ke el tupalla infacl ah.
16 In pacl sacna, Shimei mwet Benjamin, su wen natul Gera mwet Bahurim, el
sulaklak som nu Infacl Jordan in osun nu sel David.
17 El us sie tausin mwet in sruf lal Benjamin welul. Ac Ziba, mwet kulansap lun sou
lal Saul, el oayapa tuku wi wen singoul limekosr natul ac longoul mwet kulansap, ac
elos sun Infacl Jordan meet liki tokosra.
18 Elos tupalla infacl ah in atlol tokosra ac sou lal ah, ac in oru ma nukewa ma
tokosra el ac lungse elos in oru.

David El Kulang Nu Sel Shimei

Ke tokosra el akola elan tupalla infacl ah, Shimei el putati nu infohk uh ye mutal,
19 ac fahk, “Leum luk, nunak munas mulkunla ma koluk nga orala ke len se kom
tuh som liki Jerusalem. Nimet nununkeyu, ku sifil nunku kac.
20 Nga sifacna etu lah nga orala ma koluk se, pa sis nga pa mwet se emeet sin sruf
in acn epang in tuku osun nu sum misenge.”
21 Abishai, wen natul Zeruiah, el kasla fahk mu, “Fal in anwuki Shimei, mweyen el
tuh selngawi el su LEUM GOD El sulela tuh elan tokosra.”

19:16 2 Sam 16:5–13

22 Tusruktu David el fahk nu sel Abishai ac Joab, tamulel lal ah, “Su siyuk nunak
lomtal an? Ya komtal ac orek lokoalok nu sik? Inge nga pa tokosra lun Israel, na
wangin mwet Israel ac fah anwuki misenge.”
23 Na el fahk nu sel Shimei, “Nga wuleot nu sum lah kom ac fah tia anwuki.”

David El Kulang Nu Sel Mephibosheth

24 Na Mephibosheth, wen nutin natul Saul, el tufokla in osun nu sin tokosra. El tuh
tiana olla nial, ku nawela alut lal, ku olla nuknuk lal ah oe ke pacl se tokosra el som
liki acn Jerusalem nwe ke el kutangla foloko.
25 Ke Mephibosheth el tuku liki acn Jerusalem in osun nu sin tokosra, na tokosra el
fahk nu sel, “Mephibosheth, kom tuh tia wiyu som. Efu?”
26 El topuk, “Leum luk, kom kalem kac lah nga mwet ul se. Nga tuh fahkang nu
sin mwet kulansap luk elan akoela donkey nutik ah ngan kasrusr fac wikomla, tuh
el tiana orala.
27 El kaskas kikiap keik nu sum, leum fulat luk. Tusruktu kom oana sie lipufan lun
God. Ke ma inge, oru ma kom nunku mu fal kom in oru.
28 Lukun fal tuh kom in uniya nufon mwet in sou lun papa tumuk ah, tuh pa kom
tuh lela nu sik in wi mongo ke tepu lom uh. Wangin suwohs luk in siyuk kutepacna
ma sum, leum fulat luk.”
29 Tokosra el topuk, “Kom tia enenu in sifilpa fahk kutena ma, mweyen nga wotela
tari lah kom, ac Ziba, pa ac tukeni ipeis ke acn lal Saul uh.”
30 Ac Mephibosheth el topuk, “Lela Ziba elan eis lal nufon. Nga tia enenu kutena
ma sayen lah kom foloko nu acn sum uh ke wo ouiya.”

David El Kulang Nu Sel Barzillai

31 Barzillai mwet Gilead, el oayapa tufoki Rogelim me in tuh atlol tokosra ke el
tupalla Infacl Jordan.
32 Barzillai el arulana matu. El yac oalngoul. El arulana kasrup, ac el tuh sang mwe
mongo nun tokosra ke pacl el muta Mahanaim.
33 Tokosra el fahk nu sel, “Fahsru wiyu som nu Jerusalem, ac nga ac fah karingin
kom.”
34 Tuh Barzillai el fahk, “Nga ac tia moul paht. Mwe mea ngan wi tokosra som nu
Jerusalem?
35 Nga sun yac oalngoul tari, ac wanginna ma nga sifil engan kac pacl inge. Nga tia
ku in ema ma nga kang ac nim, ac nga tia ku in lohng pusren mwet on. Nga ac tuh
akkemkatuye kom, leum luk.
36 Nga kupansuwol nu ke kulang lulap lom uh. Tari, nga ac wi kom na alukela
infacl ah kutu srisrik,
37 na nga siyuk nga in folokla nu lohm sik ah, ac misa apkuran nu ke kulyuk lun
papa tumuk ac nina kiuk. Wen se nutik pa inge, Chimham. Eisal in wi kom tuh elan
kulansupwekom. Kom fah oru nu sel oana ma kom lungsum, leum fulat luk.”
38 Tokosra el topuk, “Nga ac usal elan wiyu, ac oru nu sel oana ma kom lungse.
Oayapa nga ac oru nu sum kutena ma kom siyuk.”
39 Na David ac mwet lal nukewa tupalla Infacl Jordan. El ngok mutal Barzillai ac
sang kas in akinsewowoyal, na Barzillai el folokla nu yen sel.

Judah Ac Israel Akukuin Kacl Tokosra

40 Ke tokosra el tupalla Infacl Jordan wi mwet Judah nukewa ac tafu sin mwet Israel
su atlol, el fahsr nu Gilgal, ac Chimham el welul.

19:24 2 Sam 9:1–13; 16:1–4 **19:31** 2 Sam 17:27–29

41 Na mwet Israel nukewa som nu yorol tokosra ac fahk nu sel, “Leum lasr, efu ku
mwet Judah wiasr elos tuh nunku mu oasr suwohs lalos in eiskomla ac atol kom ac
sou lom ac mwet lom ke kowos tupalla Infacl Jordan?”
42 Na mwet Judah elos topuk ac fahk, “Kut oru mweyen tokosra el sie sesr. Na efu
ku ma se inge in aktoasrye kowos? El soenna moli mwe mongo nasr, ku ase kutena
ma nu sesr.”
43 Mwet Israel elos fahk, “Oasr suwohs lasr pacl singoul yohk liki suwohs lowos kacl
Tokosra David, el finne sie suwos. Efu kowos ku pilesrekut? Nimet kowos mulkunla
lah kut pa sramsramkin meet in folokinyukme tokosra uh!”
Tusruktu pusren mwet Judah arulana upa liki pusren mwet Israel ke akukuin se
inge.

20

Alein Lal Sheba

1 In pacl se inge oasr sie mwet lusrongten in acn Gilgal — inel pa Sheba wen natul
Bikri, ac el ma in sruf lal Benjamin. El ukya mwe ukuk ac wowoyak ac fahk, “Sisella
David! Kut ac tia welul! Mwet Israel nukewa, kut som nu yen sesr ah!”
2 Ouinge mwet Israel elos sisella David, ac welulla Sheba. A mwet Judah elos insese
na yorol David, ac elos welul fahla Infacl Jordan lac nu Jerusalem.
3 Ke David el tuku nu lohm sin tokosra in acn Jerusalem, el orani mutan kulansap
singoul kial ma el tuh filiya in liyaung inkul sel ah, ac eisalosyang nu inpoun mwet
topang uh. El sang enenu lalos, tuh el tia oan yorolos. Elos muta kaul ac moul oana
mutan katinmas ke lusen moul lalos.
4 Ac tokosra el fahk nu sel Amasa, “Pangoneni mwet Judah ac welulos foloko nu
inse inge ulela.”
5 Amasa el som in pangnolos, tuh el tia foloko ke pacl se tokosra el tuh fahk nu sel
ah.
6 Na tokosra el fahk nu sel Abishai, “Sheba el ac orek lokoalok nu sesr yohk lukel
Absalom. Us mwet luk an ac fahsrot ukwal, elan ma tia utyak nu in siti oasr pot ku
we pwanang kut ac kofla sruokilya.”
7 Ke ma inge, mwet lal Joab ac mwet topang oayapa mwet mweun nukewa saya,
elos welul Abishai som liki acn Jerusalem in ukwal Sheba.
8 Ke elos sun eot lulap se in acn Gibeon, Amasa el sonolos. Joab el nukum nuknuk
in mweun, ac cutlass se oan ke ma neinya sripsrip ke pel lal. Ke el fahsr nu meet,
cutlass sac putatla.
9 Joab el fahk nu sel Amasa, “Ma lik, kom fuka?” ac el sruokya alut lal ah ke lac po
layot tuh elan ngok mutal.
10 Amasa el tiana akola nu ke cutlass se ma Joab el sruokya ke lac paol lasa, na Joab
el fakisya insial ac koanonsial raki nu infohk uh. Na el misa na insac, pwanang Joab
el tia enenu in faksilya pacl luo.
Na Joab ac Abishai tamulel lal, som in ukwal Sheba.
11 Sie sin mwet lal Joab ah tui ke manol Amasa ac wola fahk, “Mwet nukewa su ma
lal Joab ac David, fahsr tokol Joab!”
12 Manol Amasa afla ke srah ac oanna inkanek ah. Sie mwet lal Joab liye lah mwet
uh fahsr tui ke mano sac, na el amakunla liki innek ah nu inimae, ac afinya ke kaot
se.
13 Tukun mano sac mokleyukla liki innek ah, na mwet nukewa fahsr tokol Joab in
ukwal Sheba.
14 Sheba el fahsr alukela acn sin sruf nukewa lun Israel, ac tuku nu ke siti Abel Beth
Maacah, ac mwet nukewa in sou lal Bikri elos toeni ac fahsr tokol nu in siti uh.

20:1 1 Tok 12:16; 2 Chr 10:16 **20:3** 2 Sam 16:22

15 Mwet lal Joab elos lohng lah Sheba el oasr we, na elos fahsreni kuhlusya siti sac.
Elos sang fohk musaeak nien fanyak lalos nu fin pot we, ac mutawauk in pikin ye pot
uh in raki.
16 Oasr mutan lalmwetmet se in siti sac, su wowoyak fin pot ah, ac fahk, “Koasrlong!
Lohng! Sap Joab elan fahsru. Nga ke sramsram nu sel.”
17 Na Joab el som nu yorol, ac mutan sac siyuk, “Ku kom pa Joab?”
Na Joab el fahk, “Aok, nga.”
Na mutan sac fahk, “Lohng ma nga ac fahk uh.”
Na Joab el fahk, “Nga ac lohng.”
18 Mutan sac fahk, “Oasr kas se lun mwet in pacl somla fahk mu, ‘Fahla eis top lom
an in siti lun Abel’ — na pa ingan ma elos tuh oru.
19 Siti se sesr inge siti na pwengpeng se. Yohk misla ac insese lasr nu sin tokosra
lasr inmasrlon siti Israel nukewa. Efu kom ku srike in kunausla? Ku kom lungse
akkolukyela ma lun LEUM GOD?”
20 Na Joab el topuk, “Mo! Tiana ku! Nga tia ku in akkolukye ku kunausla siti lowos
uh!
21 Tia pa ingan ma kut akoo. Oasr sie mukul, inel pa Sheba wen natul Bikri, el tuku
liki eol uh in facl Ephraim, ac el mutawauk sie alein lainul Tokosra David. Usalu
mwet se ingan, na nga fah som liki siti lowos uh.”
Na mutan sac fahk, “Kut ac sisot sifal fin pot uh wot nu sum.”
22 Na el som nu yurin mwet in siti sac ac fahkak nunak lal nu selos, na elos pakela
sifal Sheba ac sisla fin pot uh lac nu sel Joab. Joab el ukya mwe ukuk in akkalemye
nu sin mwet lal elos in som liki siti uh, na elos folokla nu yen selos. Ac Joab el folokla
nu Jerusalem nu yorol tokosra.

Mwet Pwapa Lal David

23 Joab el captain lun un mwet mweun lun Israel. Benaiah wen natul Jehoiada, pa
liyaung un mwet topang lal David.
24 Adoniram pa liyaung orekma lun mwet kohs. Jehoshaphat wen natul Ahilud, pa
karinganang ma simla.
25 Sheva pa mwet sim inkul lun tokosra. Zadok ac Abiathar pa mwet tol.
26 Ac Ira, sie mwet liki siti Jair, el oayapa sie sin mwet tol lal David.

21

Tulik Natul Saul Anwuki

1 In we lal Tokosra David, oasr sracl na upa se, yac tolu lusa. Na David el lolngok
nu sin LEUM GOD kac, ac LEUM GOD El fahk, “Oasr mwatal Saul ac sou lal ke akmas.
El tuh uniya mwet in acn Gibeon.” (
2 Mwet Gibeon elos tia mwet Israel — elos mwet Amor, sie u srisrik su mwet Israel
elos tuh wulela mu elos ac karinganulos, tuh pa Saul el tuh srike elan kunauselosla
ke sripen moniyuk lal in nunku ke mwet Israel ac mwet Judah.)
3 Na David el solani mwet Gibeon ac fahk nu selos, “Mea nga ku in oru nu suwos?
Nga ke akwoyela ma koluk se ma orekla nu suwos, tuh kowos in ku in akinsewowoye
mwet lun LEUM GOD.”
4 Elos topuk ac fahk, “Amei lasr nu sel Saul ac sou lal ah tia ku in akwoyeyukla ke
silver ku gold. Kut tia pac lungse uniya kutena mwet Israel.”
Ac David el siyuk, “Na mea kowos nunku mu fal nga in oru nu suwos?”
5 Elos fahk, “Saul el tuh lungse elan kunauskutla ac tia likiya siefanna sesr in moul
in facl Israel nufon.

21:2 Jos 9:3–15

6 Ouinge ase itkosr mukul in sou lal an, tuh kut fah srupsralosyak ye mutun LEUM
GOD in acn Gibeah, siti sel Saul, tokosra se sulosolla sin LEUM GOD."
Tokosra el topuk, "Nga ac eisaloswot nu suwos."
7 A ke sripen wulela mutal ma el ac Jonathan, wen natul Saul, tuh orala inmasrloltal,
David el sruokilyana Mephibosheth, wen natul Jonathan natul Saul, elan tia wi
anwuki.
8 Na el eisalang Armoni ac Mephibosheth, wen luo su Rizpah acn natul Aiah, el
oswela nu sel Saul, oayapa wen limekosr pac natul Merab acn natul Saul, su el oswela
nu sel Adriel wen natul Barzillai, sie mwet Meholah.
9 David el eisaltalang nu sin mwet Gibeon, ac elos srupsralosyak fineol ah ye mutun
LEUM GOD, ac mwet itkosr inge tukenina misa. Pacl se elos anwuki, apkuran pacl in
kosrani barley tukun pacl in mihsrisr.
10 Na Rizpah, mutan kulansap kial Saul su acn natul Aiah, el orala kitin lohm
nuknuk ke nuknuk yohk eoa, ac muta loac, fin eot se monin mwet misa ah oan we,
na el muta in acn sac ke mutaweyen pacl in kosrani ah nwe ke pacl in af tukun pacl
in fol. Ke len uh el muta lusla won yen engyeng uh liki mano uh, ac ke fong uh el
lusla kosro inima uh lukelos.
11 Ke David el lohng ma Rizpah el oru inge,
12 el som eis srel Saul ac Jonathan wen natul, liki mwet Jabesh in acn Gilead. (Elos
tuh pisrala liki nien toeni lun mwet uh in acn Beth Shan, yen mwet Philistia elos
srupusrak mano luo ah we ke len se elos unilya Saul fin Fineol Gilboa.)
13 David el us srel Saul ac Jonathan, ac el oayapa orani srin mwet itkosr ma
sripsripyak ah.
14 Na elos pikinya srel Saul ac Jonathan ke kulyuk lal Kish, papa tumal Saul, in acn
Zela in facl lun Benjamin, ac elos oru ma nukewa ma tokosra el sapkin. Tukun ma
inge, God El topuk pre lalos ke mutunfacl sac.

Mweun Lain Mwet Philistia Yohk Pisa (Sie Chronicle 20:4–8)

15 Oasr pac sie mweun lulap inmasrlon mwet Philistia ac mwet Israel, na David ac
mwet lal elos som mweuni mwet Philistia. Ke sie sin mweun inge, David el totola.
16 Sie mwet yohk pisa pangpang Ishbibenob el us osra bronze soko paun itkosr tafu
toasriya, ac cutlass sasu se sripsrip manol. El nunku mu el ku in unilya David.
17 Tusruk Abishai wen natul Zeruiah, el tuku kasrel David. El faksilya mwet yohk
pisa sac ac unilya. Na mwet lal David elos fahk nu sel David elan wulela nu selos
mu el ac tiana sifilpa welulos illa nu ke mweun. Elos fahk, "Kom pa mwe finsrak lun
Israel, ac kut tia lungse kom in wanginla."
18 Tukun ma inge oasr pac sie mweun lain mwet Philistia in acn Gob. Ke mweun
se inge, Sibbecai mwet Hushah, el uniya sie pac mwet yohk pisa pangpang Saph.
19 Na oasr pac sie mweun lain mwet Philistia in acn Gob, ac Elhanan wen natul Jair
mwet Bethlehem, el unilya Goliath, mwet Gath. Fungin osra natul Goliath ah yohk
oana sak ke mwe otwot nuknuk.
20 Ac oasr pac sie mweun orek Gath, acn se oasr sie mwet yohk pisa muta we su
lungsena anwuk. Oasr kufinpo onkosr ke paol kewa, ac kufinne onkosr ke nial kewa.
21 El funmwet nu sin mwet Israel, ac Jonathan wen natul Shammah, tamulel lal
David, el unilya.
22 Mwet lulap akosr inge elos ma nutin mwet yohk pisa lun acn Gath, ac elos anwuki
sel David ac mwet lal.

21:7 1 Sam 20:15–17; 2 Sam 9:1–7 **21:8** 1 Sam 18:19 **21:12** 1 Sam 31:8–13 **21:17** 1 Tok 11:36; Psa 132:17

22

On In Kutangla Lal David
(Psalm 18)

1 Ke LEUM GOD El molella David liki inpaol Saul ac mwet lokoalok pac saya, na
David el onkakin on soko inge nu sin LEUM GOD:
2 LEUM GOD El eot ku luk, nien wikla luk,
Ac Mwet Lango luk.
3 God luk El mwe loang luk,
Ke nga muta yorol nga inse misla.
El loangeyu oana sie mwe loeyuk;
El lain mwet lokoalok luk ac ase misla nu sik.
El mwet lango luk;
El loangeyu ac moliyula liki mwe lokoalok.
4 Nga pang nu sin LEUM GOD,
Ac El moliyula liki mwet lokoalok luk.
Kaksakin LEUM GOD!
5 Noa lun misa apinyula;
Noa lun kunausten toki nu fuk.
6 Mwe kapir lun misa srumasryula,
Ac kulyuk akola in sruokyuwi.
7 In keok luk, nga pang nu sin LEUM GOD;
Nga pang nu sin God luk tuh Elan kasreyu.
In tempul lal el lohng pusrek;
El porongo ke nga pang Elan kasreyu.
8 Na faclu rarrar ac usrusryak;
Pwelung yen engyeng uh mukuikui ac kusrusrsrusr
Mweyen God El kasrkusrak!
9 Kulasr fofosryak liki infwacl,
Sie e in kunausten ac mulut fol sikyak liki oalul.
10 El seya acn lucng ac tufoki,
Wi sie pukunyeng lohsr ye nial.
11 El sohksok mui fin cherub;
El pwesroul ke poun eng uh.
12 El nokmulla ke lohsr;
Pukunyeng matoltol sessesla ke kof raunella.
13 Mulut fol firiryak liki sarom su oan ye mutal.
14 Na LEUM GOD El ngirngir yen engyengu me,
Ac pusren God Kulana lohngyuk.
15 El pisrik pisr natul, ac mwet lokoalok lal fahsrelik;
Ke kalmelik lun sarom El oru elos kaingelik.
16 Ke LEUM GOD El kai mwet lokoalok lal
Ac ngirla nu selos ke kasrkusrak,
Acn loal in meoa wanginla koano,
Ac pwelung lun faclu ikakelik.
17 LEUM GOD El saplaki lucng me ac sruokyuwi;
El amakinyuyak liki inkof loal.
18 El moliyula liki mwet lokoalok kulana luk,
Ac liki elos nukewa su srungayu.
Elos arulana ku likiyu.
19 Ke nga muta in mwe ongoiya, elos lainyu,
Tusruktu LEUM GOD El loangeyula.

20 El kasreyu ac srukyuyak liki mwe fosrnga;
El moliyula mweyen el insewowo sik.
21 LEUM GOD El ase lacnen orekma suwohs luk;
El akinsewowoyeyu mweyen wangin ma koluk luk.
22 Nga akos na ma sap lun LEUM GOD;
Nga tiana forla liki God luk.
23 Nga karinganang ma sap lal nukewa,
Nga tia seakos ma El sapkin.
24 El etu lah wangin ma sutuu luk,
Ac nga sifacna liyeyuyang tuh nga in tia oru ma koluk.
25 Ouinge El ase mwe mol nu sik mweyen nga oru ma suwohs,
Mweyen El etu lah wangin mwetik.
26 O LEUM GOD, kom oaru nu selos su oaru nu sum,
Ac kom arulana wo nu selos su moul suwohs.
27 Kom nasnas nu selos su nasnas,
A kom kwaselos su koluk.
28 Kom molelos su inse pusisel,
A kom akpusiselyalos su inse fulat.
29 LEUM GOD, kom kalem luk;
Kom sisla lohsr likiyu.
30 Kom akkeyeyu tuh nga in lain mwet lokoalok luk
Ac ase ku nu sik in kutangla loang lalos.
31 Suwoswoslana orekma lun God se inge,
Kas lal arulana pwaye ac fal in lulalfongiyuk!
El oana sie mwe loang
Nu sin mwet nukewa su suk molela sel.
32 LEUM GOD mukena El God;
God mukena El mwe loang lasr.
33 God se inge El nien molela ku luk;
El oru inkanek luk in misla ac wo.
34 El akkeye niuk in suwohs oana soko deer;
El karinginyu fineol uh.
35 El akpahyeyu nu ke mweun
Tuh nga in ku in orekmakin mwe pisr kulana.
36 O LEUM GOD, kom karinginyu ac moliyula;
Kasru lom oru nga in pwengpeng.
37 Kom karinginyu tuh nga in tia sruoh,
Ac nga soenna ikori.
38 Nga ukwe mwet lokoalok luk ac kutangulosla;
Nga tia tui nwe ke na nga kunauselosla.
39 Nga srunglulosi, ac elos tia ku in tuyak;
Elos kutangyukla oan ye mutuk.
40 Kom akkeyeyu nu ke mweun
Ac ase kutangla fin mwet lokoalok luk.
41 Kom oru mwet lokoalok luk in kaing likiyu;
Nga kunauselosla su srungayu.
42 Elos suk mwet in kasrelos, a wangin mwet molelosla;
Elos pang nu sin LEUM GOD, a El tiana topuk.
43 Nga toanelosi, ac elos ekla oana kutkut;
Nga itungulosi oana fohk furarrar inkanek uh.

22:34 Heb 3:19

44 Kom moliyula liki mwet alein nu sik,
Ac oakiya tuh nga in leum fin mutunfacl uh;
Mwet ma nga tia etu, inge elos orekma nu sik.
45 Mwetsac elos srim ye mutuk;
Ke elos lohng pusrek, elos akos.
46 Pulaik lalos wanginla
Ac elos rarrar ke elos tuku liki pot ku lalos.
47 LEUM GOD El moul! Kaksakin El su nien molela luk!
Fahkelik pwengpeng lun God ku su moliyula!
48 El ase kutangla fin mwet lokoalok luk;
El akpusiselye mutunfacl su muta ye kolyuk luk
49 Ac moliyula liki mwet lokoalok luk.
O LEUM GOD, kom ase kutangla fin mwet lokoalok luk
Ac liyeyuyang liki mwet sulallal.
50 Ouinge nga kaksakin kom inmasrlon mutunfacl uh;
Nga onkakin on in kaksak nu sum.
51 God El sang kutangla lulap nu sin tokosra lal;
El akkalemye lungse kawil lal nu sel su el sulela,
Aok, nu sel David ac fita lal ma pahtpat.

23

Kas Safla Lal David

1 David, wen natul Jesse, el pa mwet se su God El oru in pwengpeng, su God lal Jacob el sulella tuh elan tokosra, oayapa el pa mwet orek on wolana lun mwet Israel. Pa inge kas safla lal David:
2 Ngun lun LEUM GOD kaskas nu sik tuh nga in fahk nu suwos;
Kas lal oan in oalik.
3 God lun Israel El kaskas tari;
El su karinganang Israel El fahk nu sik,
"Tokosra se su leum ke nununku suwohs,
Su akos God ke el leumi mwet uh,
4 El oana kalmen faht ke sie lotutang wangin pukunyeng,
Faht se su oru mah uh saromrom tukun af uh."
5 Pa inge ouiyen akinsewowo lun God nu sin fita luk,
Mweyen El orala sie wulela nu sik su fah oan ma pahtpat,
Sie oakwuk su ac fah tia kunausyukla,
Sie wulela su ac fah tia ikilyukla.
Pwayena ma nga lungse.
Pa inge mwe kutangla luk,
Ac God El ac fah oru tuh in sikyak ouinge.
6 A mwet tia etu ke God elos oana otonmu ma mwet uh sisla;
Wangin mwet ku in kahlye fin tia nukla pao.
7 Kom enenu in orekmakin kufwen sroasr osra, ku osra in fakfuk;
Mwet inge ac fah firiryak nufon.

Mwet Mweun Pwengpeng Lal David
(Sie Chronicle 11:10–41)

8 Pa inge inen mwet mweun pwengpeng lal David: mwet se meet uh pa Josheb Basshebeth mwet Tachemon, ac el mwet kol lun u se pangpang "Mwet Tolu" ah. El anwuk kin osra natul lain mwet oalfoko, ac uniya nufon ke mweun sefanna.

22:50 Rom 15:9

9 Mwet se akluo ke mwet pwengpeng tolu inge pa Eleazar, wen natul Dodo in sou
lal Ahoh. Sie len ah, el ac David lain mwet Philistia su fahsreni in mweun. Mwet
Israel elos foloki,
10 a el tu na lain mwet Philistia nwe ke na paol tulakyak ac el tia ku in fuhlela cutlass
natul ah. LEUM GOD El oru kutangla na yohk se in len sac. Tukun tari mweun ah,
mwet Israel elos folokla nu yorol Eleazar ac elos sarukla mwe mweun liki monin
mwet misa.
11 Mwet se aktolu ke mwet pwengpeng tolu ah pa Shammah, wen natul Agee, mwet
Harar. Mwet Philistia elos tuh fahsreni nu Lehi, acn se ma oasr ima in pea se we.
Mwet Israel elos kaing liki mwet Philistia,
12 a Shammah el tia kaing. El tu na in ima sac ac loangela, ac uniya mwet Philistia.
LEUM GOD El oru kutangla na yohk se in len sac.
13 Ke apkuranyang pacl in kosrani ah, tolu sin u se pangpang “Mwet Tolngoul” eltal
tufokla nu ke Luf Adullam, acn David el tuh muta we. In pacl sac pacna oasr un mwet
Philistia su muta ke nien aktuktuk ke Infahlfal Rephaim.
14 Ke pacl se ingan David el muta ke sie tohktok ma kuhlusyukyak, ac sie pac un
mwet Philistia elos sruokya acn Bethlehem ac muta we.
15 David el srounfusryak ac fahk, “Nga ke sie mwet in use kutu kof ah nimuk ke
lufin kof se ke mutunpot Bethlehem.”
16 Mwet mweun pwengpeng tolu ah elos fokoko na sifacna utyak sasla nien aktuktuk
lun mwet Philistia, na utiya kof ke lufin kof sac, ac usla nu yorol David. Tusruktu el
tiana nimya, a el okoala nu infohk uh tuh in mwe kisa nu sin LEUM GOD.
17 El fahk, “O LEUM GOD, nga koflana nim kof se inge, mweyen ac oana ngan nim
srahn mwet su pilesrala moul lalos inge!” Ouinge el srangesr nim.
Na pa ingan orekma pulaik lun mwet mweun pwengpeng tolu ah.
18 Abishai, tamulel lal Joab (nina kialtal pa Zeruiah) el pa mwet kol lun “Mwet
Pwengpeng Tolngoul.” El anwukkin osra natul lain mwet tolfoko, ac uniya nufon. Na
el mutawauk in pwengpeng inmasrlon “Mwet Tolngoul” ah.
19 El pa pwengpeng emeet sin “Mwet Tolngoul,” ac el mwet kol lac lalos, tusruktu
el tia arulana pwengpeng oana “Mwet Tolu” ah.
20 Benaiah, wen natul Jehoiada mwet Kabzeel, el sie pac mwet mweun pwengpeng,
ac pus ma pulaik el orala. Sie pacl ah el uniya mwet mweun na ku luo lun mwet
Moab. Oayapa sie len ma yohk snow ah, el tufoki nu in luf se ac uniya lion soko.
21 El uniya pac sie mwet Egypt na lulap su sruokya osra soko, a Benaiah el lainul
ke sikal soko. El tulakunla osra liki poun mwet Egypt sac, ac sang unilya.
22 Pa ingan orekma pulaik lal Benaiah su sie sin “Mwet Tolngoul” ah.
23 Arulana eteyuk el inmasrlolos, tusruktu el tia pwengpeng oana “Mwet Tolu” ah.
David el sang tuh elan mwet kol fin mwet mweun karinginyal sifacna.
24 Mwet inge elos wi pac oasr ke un “Mwet Tolngoul”:
Asahel, ma wial Joab
Elhanan wen natul Dodo, mwet Bethlehem
25 Shammah ac Elika, mwet Harod
26 Helez, mwet Pelet
Ira wen natul Ikkesh, mwet Tekoa
27 Abiezer, mwet Anathoth
Mebunnai, mwet Hushah
28 Zalmon, mwet Ahoh
Maharai, mwet Netophah
29 Heleb wen natul Baanah, mwet Netophah
Ittai wen natul Ribai, mwet Gibeah in acn Benjamin
30 Benaiah, mwet Pirathon

Hiddai, mwet ke infahlfal apkuran nu Gaash
31 Abialbon, mwet Arabah
Azmaveth, mwet Bahurim
32 Eliahba, mwet Shaalbon
Wen ekasr natul Jashen
Jonathan
33 Shammah, mwet Harar
Ahiam wen natul Sharar, mwet Harar
34 Eliphelet wen natul Ahasbai, mwet Maacah
Eliam wen natul Ahithophel, mwet Gilo
35 Hezro, mwet Carmel
Paarai, mwet Arab
36 Igal wen natul Nathan, mwet Zobah
Bani, mwet Gad
37 Zelek, mwet Ammon
Naharai, mwet Beeroth, su mwet utuk mwe mweun lal Joab wen natul Zeruiah
38 Ira ac Gareb, mwet Jattir
39 Uriah, mwet Hit
Mwet tolngoul itkosr inge nufon elos mwet mweun pwengpeng.

24

David El Oakla Pisen Mwet Uh
(Sie Chronicle 21:1–27)

1 Sie pac pacl ah, LEUM GOD El kasrkusrak sin mwet Israel, ac El oru tuh David elan aklokoalokyalos. LEUM GOD el fahk nu sel, “Fahla oakla mwet Israel ac mwet Judah.”

2 Na David el sapkin nu sel Joab, captain lun un mwet mweun lal, “Fahla, us mwet pwapa lom ac fahsr sasla acn lun sruf nukewa in facl Israel, mutawauk e epang me oatula safla eir, ac oakla pisen mwet uh. Nga lungse etu lah elos mwet ekasr nufon.”

3 A Joab el topuk nu sin tokosra, “Leum fulat, lela LEUM GOD lom Elan oru mwet Israel in pus pacl siofok liki pisalos misenge, ac lela tuh kom in moul ac liye na ke el oru an. Tusruktu, efu ku kom ke in oekyuk elos?”

4 Na tokosra el sap Joab ac mwet pwapa lal in akos na ma sap lal. Ac elos illa liki ye mutal ac som in oek mwet Israel.

5 Elos tupalla Infacl Jordan ac tulokinya lohm nuknuk selos eir in Aroer, siti se infulwen infahlfal se in acn Gad. Na elos sifil fahla liki acn we ac ut epang lac som nu Jazer,

6 oayapa nu Gilead ac nu Kadesh, in acn lun mwet Hit. Na elos som nu Dan, ac tok elos som liki Dan, ut roto lac nu Sidon.

7 Na elos ut eir lac nu Tyre, sie siti oasr kalkal rauneak, ac tafwela pac nu in siti nukewa lun mwet Hiv ac mwet Canaan, ac safla na e Beersheba, su oan eir in acn Judah.

8 Ouinge, elos fufahsryesr in mutunfacl sac nufon, ac tukun malem eu ac len longoul elos folokla nu Jerusalem.

9 Elos akkalemye nu sin tokosra pisen mukul nukewa su ku in wi mweun, tuh na oasr oalfoko tausin mwet Israel ac lumfoko tausin mwet Judah.

10 Ke David el orala oaoa sac tari, el luman oela kac, na el fahk nu sin LEUM GOD, “Nga orala ma koluk na yohk se. Nunak munas, sisla koluk luk. Ma na lalfon se pa nga orala.”

11 Ke David el tukakek ke lotutang, LEUM GOD El fahk nu sel Gad, mwet palu lal David,

12 “Fahla fahk nu sel David lah nga fah sang nu sel ke mwe sulela tolu, ac el enenu
in sulela sie. Nga ac fah oru ma se ma el ac sulela an.”
13 Na Gad el som nu yorol David ac fahk oana ma LEUM GOD El tuh fahk, na el
siyuk sel, “Ma ya kac kom lungse uh? In oasr sracl fin facl sum ke yac tolu, ku kom
in kaing liki mwet lokoalok lom ke malem tolu, ku in oasr mas upa se rauni facl sum
ke len tolu? Inge nunku akwoye, na kom fah fahk topuk lom an nu sik, nga in folokla
fahk nu sin LEUM GOD.”
14 Na David el fahk, “Nga arulana fohsak ac nikinyula! Tusruktu nga tia lungse
ngan kalyeiyuk sin mwet uh. Lela in LEUM GOD na pa orek kaiyuk nu sesr, tuh El
pakoten.”
15 Ouinge, LEUM GOD El supwala mas na upa se nu fin facl Israel, mutawauk ke
lotutang sac nwe ke pacl se El sulela in tui. Mwet Israel itngoul tausin misa, mutawauk
ke tafunyen epang me nwe eir.
16 Ke pacl se lipufan lun LEUM GOD akola in kunausla acn Jerusalem, na LEUM
GOD El aolla nunak lal ke kaiyuk se el akola in oru nu sin mwet uh, ac el fahk nu sin
lipufan se ma uniya mwet ah, “Tui! Tari fal!” Lipufan sac el muta ke acn in kulkul
wheat lal Araunah, mwet Jebus.
17 David el liye lipufan se ma uniya mwet uh, ac el fahk nu sin LEUM GOD, “Nga pa
mwet se ma orala ma koluk se inge. Nga pa oasr mwata ke tafongla sac. Mea mwet
inge orala? Fal kom in kaiyu ac sou luk uh.”
18 In len sacna, Gad el som nu yorol David ac fahk nu sel, “Utyak nu ke acn in kulkul
wheat lal Araunah, ac musaela sie loang nu sin LEUM GOD we.”
19 David el akos sap lun LEUM GOD, ac el som oana ma Gad el fahk nu sel.
20 Araunah el ngeti ac liyal tokosra ac mwet pwapa lal ke elos fahsr in utyak nu
yorol. El putati nu infohk uh ye mutal David
21 ac siyuk, “Leum fulat, efu ku kom tuku?”
David el topuk, “Nga tuku in molela acn in kulkul wheat lom uh, ac etoak sie loang
nu sin LEUM GOD, in tulokinya mas upa se orek inge.”
22 Na Araunah el fahk, “O leum fulat, eis na lom, ac kisakin kutena ma kom lungse
nu sin LEUM GOD. Cow mukul pa inge — kom ku in orek mwe kisa firir kac fin loang
an, ac srenenu lalos ac ipinsak ke acn in kulkul wheat uh ku in orekmakinyuk mwe
etong.”
23 Araunah el sang ma inge nukewa nu sin tokosra ac fahk nu sel, “Lela LEUM GOD
lom Elan insewowo ke mwe kisa lom.”
24 A tokosra el topuk, “Mo. Nga ac moli nu sum ke ma inge. Nga tia ku in sang nu
sin LEUM GOD luk mwe kisa ma tuku nu sik ke wangin molo.” Na el molela acn in
kulkul wheat sac ac cow mukul uh ke ipin silver lumngaul.
25 Ac el etoak sie loang nu sin LEUM GOD, ac kisakin mwe kisa firir, ac mwe kisa in
akinsewowo. Ac LEUM GOD El topuk pre lal, ac mas upa se in acn Israel ah wanginla.

Book Se Meet Ke TOKOSRA

Tukakinyen Book Se Meet Ke TOKOSRA

Book Se Meet Ke Tokosra tafwelana mwe sramsram ke tokosrai lun mwet Israel su mutawauk in srumunyuk in *Book Se Meet Ke Samuel* ac *Book Se Akluo Ke Samuel*. Book se inge ac ku in kitakatelik nu ke ip tolu: (1) Pacl se Solomon el tokosrala lun Israel ac Judah, ac ke misa lal David, papa tumal. (2) Pacl se Solomon el musai Tempul in Jerusalem, oayapa orekma lal saya ke el tokosra. (3) Ke kitakatelik facl sac nu ke tokosrai epang ac tokosrai eir, ac sramsram ke tokosra nukewa su leum faclos nwe ke yac akoalfoko lumngaul meet liki Christ (850 B. C.).

Ke *Book Se Meet Ke Tokosra* ac *Book Se Akluo Ke Tokosra* lumweyuk kais sie tokosra fal nu ke inse pwaye ku tia inse pwaye lal nu sin God. Kapkapak lun mutunfacl sac tuku ke sripen inse pwaye lun tokosra, a seakos ku alu nu ke ma sruloala ac kolla mutunfacl sac nu ke ongoiya. Tokosra nukewa lun acn epang tiana sun wo ouiya. A funu tokosra lun acn Judah — kutu selos wo, kutu selos koluk.

Ma akkalemyeyuk yohk ke book se inge pa pulaik lun mwet palu lun Leum God, su sensenkakin mwet uh elos in tia alu nu ke ma sruloala, ku seakos God. Sie ma yohk uh pa sramsram kacl Elijah, ke alein lal nu sin mwet tol lal Baal (chapter 18).

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Saflaiyen pacl David el tokosra 1:1—2:12
Solomon el tokosrala 2:13–46
In pacl Solomon el tokosra 3:1—11:43
a. Tafun pacl meet 3:1—4:34
b. Musaiyukla Tempul 5:1—8:66
c. Tafun pacl tok 9:1—11:43
Kitakatelik tokosrai 12:1—22:53
a. Alein lun sruf epang ac eir 12:1—14:20
b. Tokosra lun Judah ac Israel 14:21—16:34
c. Mwet palu Elijah 17:1—19:21
d. Tokosra Ahab lun Israel 20:1—22:40
e. Jehoshaphat lun Judah, ac Ahaziah lun Israel 22:41–53

Tokosra David Ke Pacl El Matuoh

1 In pulan pacl se inge Tokosra David el arulana matuoh. Mwet kulansap lal finne
katelya ke kaot fusrfusr, a el tiana fusrfusr.
2 Ouinge mwet kulansap lal elos fahk nu sel, “Leum lasr, lela kut in sokak sie mutan
fusr in muta yurum in karingin kom. El ac fah oan apkuran nu yurum, in akfusrfusrye
kom.”
3 Sukok se inge orek in acn Israel nufon, nwe ke elos konauk sie mutan na oasku
in acn Shunem, su pangpang Abishag, ac elos usalu nu yorol tokosra.
4 Mutan se inge el arulana oasku. El muta yurin tokosra ac kulansupwal, tusruktu
tokosra el tiana oru kutu ma nu sel.

Adonijah El Srike Elan Tokosrala

5 Inge, Adonijah wen natul David sel Haggith, el sifacna akfulatyalak ac fahk, “Nga
pa ac tokosra.” El akoela chariot ac mwet kasrusr fin horse, ac sulela mwet lumngaul
in atlol.

1:5 2 Sam 3:4

6 El mukul na oasku se, ac el pa matu sin mukul natul David ma srakna moul.
Wanginna pacl David el multikin nu sel ke ma el oru.
7 Adonijah el pwapa nu sel Joab (su nina kial pa Zeruiah) ac nu sel Abiathar mwet
tol, ac eltal insese in kasrel ke pwapa lal.
8 Tusruktu Zadok mwet tol, ac Benaiah wen natul Jehoiada, ac Nathan mwet
palu, Shimei, Rei, ac mwet mweun karinginyal David, elos nukewa tia insese nu sel
Adonijah.
9 Sie len ah Adonijah el orek kisa ke sheep, cow mukul, ac cow fusr na fact, in acn
se pangpang Eot in Serpent, ma apkuran nu ke unon in kof Enrogel. El suli kutu sin
tamulel lal su wen pac natul David, wi pac mwet kacto lun tokosra su mwet Judah,
elos in tuku nu ke kufwa in kisa se inge.
10 Tusruktu el tia solal Solomon, sie pac tamulel lal, ku Nathan mwet palu, ku
Benaiah, ku mwet mweun karinginyal tokosra.

Solomon El Walak In Tokosra

11 Na Nathan el som nu yorol Bathsheba, nina kial Solomon, ac siyuk sel, "Ku kom
soenna lohng lah Adonijah, wen natul Haggith, el sifacna akwalyalak nu ke tokosra?
Ac Tokosra David el tiana etu.
12 Kom fin lungse loangela moul lal Solomon, wen nutum, oayapa moul lom sifacna,
kasru luk nu sum pa inge:
13 kom in aksaye som nu yorol Tokosra David ac siyuk sel, 'Leum Fulat, ya kom tuh
tia wulela nu sik Inen LEUM GOD mu Solomon, wen nutik, pa ac tokosra in aol kom?
Fuka tuh Adonijah el tokosrala?' "
14 Ac Nathan el sifilpa fahk, "Kom ac srakna sramsram nu sel Tokosra David, na
nga ac utyak ac akkeye ma kom srumun an."
15 Ouinge Bathsheba el som in osun nu sin tokosra infukil in motul sel. Tokosra el
arulana matuoh, ac Abishag, mutan fusr Shunem sac, el muta infarol karinganul.
16 Bathsheba el pasrla nu ye mutun tokosra, ac tokosra el siyuk sel, "Mea kom
lungse?"
17 Bathsheba el topuk, "Leum Fulat, kom tuh wulela na ku nu sik Inen LEUM GOD
lom mu Solomon, wen nutik, pa ac aol kom in tokosra.
18 Tuh pa Adonijah el tokosrala tari, ac kom tiana etu.
19 El kisakin mwe kisa na pus ke cow mukul, sheep, ac cow fusr na fact, ac suli
wen nutum an, ac Abiathar mwet tol, ac Joab captain lun un mwet mweun lom nu
ke kufwa uh, a el tia solal Solomon, wen nutum.
20 Leum fulat, mwet Israel nukewa tawi kom in fahk nu selos lah su ac aol kom in
tokosra.
21 Kom fin tia akkalemye inge, na pacl se na kom ac misa, nga ac Solomon, wen
nutik, ac fah oaoala mwet lokoalok lain tokosra."
22 El srakna sramsram, na Nathan el sun lohm sin tokosra.
23 Fwackyang nu sin tokosra lah mwet palu el a inge, na Nathan el utyak ac pasrla
yetun tokosra.
24 Na el fahk, "Ya kom fahkla tari lah Adonijah pa ac aol kom in tokosra uh?
25 Misenge na el som ac kisakin mwe kisa pukanten ke cow mukul, sheep, ac cow
fusr na fact. El suli wen nutum nukewa, ac Joab captain lun un mwet mweun lom,
ac Abiathar mwet tol, ac ingena elos tukeni mongo, sasa, ac fahk, 'In paht moul lal
Tokosra Adonijah!'
26 Tusruktu el tiana suliyu, ku Zadok mwet tol, ku Benaiah, ku Solomon.
27 Ya kom insese nu kac, ac tiana fahk nu sin mwet pwapa lom lah su ac aol kom
in tokosra?"

1:11 2 Sam 12:24

28 Ac Tokosra David el fahk, “Sap Bathsheba elan foloko.” Ac el foloko ac tu ye
mutal.
29 Na tokosra el fahk nu sel, “Nga wuleot nu sum Inen LEUM GOD moul, su tuh
moliyula liki ongoiya luk nukewa,
30 lah misenge nga srakna sruokya wulela se ma nga tuh orala nu sum Inen LEUM
GOD lun Israel: lah Solomon, wen nutum, pa ac aolyu in tokosra.”
31 Bathsheba el pasrla nwe ten ac fahk, “Lela tokosra, leum luk, in moul ma
pahtpat!”
32 Na Tokosra David el sapla nu sel Zadok, Nathan, ac Benaiah. Ke elos tuku,
33 el fahk nu selos, “Us mwet kacto luk in wi kowos, ac sang Solomon, wen nutik,
elan kasrusr fin kosro miul nutik sifacna, ac pwanul nwe ke Unon in kof Gihon,
34 yen ma Zadok ac Nathan ac fah akmusraella we tuh elan tokosrala lun Israel. Na
kowos ukya mwe ukuk ac sasa ac fahk, ‘In paht moul lal Tokosra Solomon!’
35 Kowos welul na foloko nwe ke na el muta fin tron luk uh. El fah aolyu in tokosra,
mweyen el pa nga sulela in leumi Israel ac Judah.”
36 Benaiah el topuk, “Ac fah ou lungse lom, ac lela LEUM GOD lom Elan akkeye!
37 Leum Fulat, oana ke LEUM GOD El wi kom, lela Elan welul pac Solomon, ac oru
tuh tokosrai lal in akinsewowoyeyuk yohk liki tokosrai lom.”
38 Ouinge Zadok, Nathan, ac Benaiah, ac mwet mweun karinginyal tokosra, elos
eisalang Solomon nu fin miul natul Tokosra David, ac pwanul nwe ke Unon in kof
Gihon.
39 Zadok el srukak oil in olive se ma el use liki Lohm Nuknuk sin LEUM GOD ac
mosrwella Solomon. Elos ukya mwe ukuk ac mwet nukewa sala ac fahk, “In paht
moul lal Tokosra Solomon!”
40 Ouinge Solomon el folokla, ac mwet nukewa fahsr tokol, ac sasa ke engan. Pusren
mwe ukuk natulos arulana yohk, pwanang infohk uh kusrusryak.
41 Ke Adonijah ac mwet welul elos aksafye mongo lalos, elos lohngak pusra sac. Ac
ke Joab el lohng pusren mwe ukuk el siyuk, “Efu ku siti uh arulana ngisyak?”
42 El srakna kaskas a Jonathan wen natul mwet tol Abiathar, el tuku. Adonijah el
fahk, “Utyak. Ke kom mwet wo se, kalem lah oasr pweng wo kom us.”
43 Jonathan el topuk ac fahk, “Tia wo ma! Tokosra David, leum lasr, el sraklalak
Solomon elan tokosra.
44 El supwalla Zadok, Nathan, Benaiah, ac mwet mweun karinginyen tokosra in
pwanul. Elos sang el kasrusr fin miul natul tokosra,
45 na Zadok ac Nathan akmusraella ke Unon in kof Gihon. Na elos ilyak nu in siti
uh ac sasa, ac mwet nukewa tukeni wonak ke engan. Pa ingan pusra se kowos lohng
ah.
46 Inge Solomon el tokosra.
47 Oayapa mwet kacto lun tokosra elos utyak nu yorol Tokosra David ac fahk, ‘Lela
God lom Elan oru tuh Solomon elan pwengpeng yohk liki kom, ac tokosrai lal in
akinsewowoyeyuk yohk liki tokosrai lom.’ Na Tokosra David el pasrla fin mwe oan
kial
48 ac pre ac fahk, ‘Lela kut in kaksakin LEUM GOD lun Israel, su orala tuh sie sin
wen nutik in aolyula in tokosra misenge, oayapa ke El lela nga in moul nwe ke nga
liye!’ ”
49 Na mwet welul Adonijah elos sangeng, ac elos nukewa tuyak ac folokelik nu yen
selos.
50 Adonijah el arulana sangeng sel Solomon, ac el som nu in Lohm Nuknuk sin
LEUM GOD, ac sruokya koac ke loang uh.*

* **1:50** ***koac ke loang uh:*** oasr ma kosroh akosr ke sruwasrik akosr fin loang sac, ma oana luman koac ke sifen cow uh; mwet se fin sruok koac inge na tia ku in anwuki el.

51 Fwackyang nu sel Tokosra Solomon lah Adonijah el sangeng sel, ac el sruokya
koac ke loang sac ac fahk, “Nga kena Tokosra Solomon elan fulahk nu sik meet lah el
ac tia sap in anwuki nga.”
52 Solomon el topuk, “El fin pwaye nu sik, tia sokofanna aunsifal fah pusralyukla,
a el fin tia pwaye nu sik, el ac misa.”
53 Na Tokosra Solomon el sapla in utuki Adonijah liki loang sac. Adonijah el som nu
yorol tokosra, ac pasrla ye mutal, ac tokosra el fahk, “Kom ku in som nu lohm sum.”

2

Kas In Kasru Safla Lal David Nu Sel Solomon

1 Ke David el apkuran in misa, el pangnol Solomon, wen natul, ac sang kas in kasru
safla lal nu sel:
2 “Pacl in misa luk apkuranme. Kom in ku ac pulaik na,
3 ac oru ma LEUM GOD lom El sapkin nu sum. Akos ma sap ac ma oakwuk lal
nukewa, oana ma simla ke ma sap lal Moses, tuh yen nukewa kom som nu we kom
fah wo ouiyom in ma nukewa kom oru.
4 Kom fin akos LEUM GOD, El ac akpwayeye wulela lal nu sik ke El fahk mu fwilin
tulik nutik ac fah leumi Israel nwe tok, ke lusenna pacl elos liyaung ac akos ma nga
sapkin nu selos ke insialos ac ngunalos nufon.
5 “Sayen ma inge, oasr sie pac ma. Kom esam ma Joab el tuh oru nu sik ke el uniya
mwet kol fulat luo lun un mwet mweun lun Israel, Abner wen natul Ner, ac Amasa
wen natul Jether. El akmuseltalu ke pacl in misla, ke sripen el ke foloksak ke mwet
eltal uniya ke mweun. El uniya mwet ma wangin ma koluk la, ac inge nga eis mwatan
ma el oru ac keok kac.
6 Kom etu na ma fal kom in oru. Nimet lela elan misa ke pacl fal lal, a kom in
unilya.
7 “Ac nu sin wen natul Barzillai, kom in oru kulang nu selos ac liyalosyang, mweyen
elos tuh kulang nu sik ke nga kaingkunul Absalom, tamulel lom.
8 “Ac nu sel Shimei, wen natul Gera mwet Bahurim in acn Benjamin, el tuh
selngawiyu ke kas na mwen ke len se nga som nu Mahanaim. Tusruktu ke el tuh
sunyu Infacl Jordan, nga tuh wulela na ku nu sel ke Inen LEUM GOD lah nga ac tia
sap in anwuki el.
9 Tuh kom in tia fuhlela in wangin kalya nu sel. Kom etu na ma fal kom in oru.
Nimet lela elan misa ke pacl fal lal, a kom in unilya.”

Misa Lal David

10 David el misa, ac pukpuki el in Siti sel David.
11 El tuh tokosra lun Israel ke yac angngaul. El muta Hebron ke yac itkosr, ac
Jerusalem ke yac tolngoul tolu.
12 Solomon el aolulla David, papa tumal, in tokosra, ac tokosrai lal oakwuki arulana
ku.

Misa Lal Adonijah

13 Na Adonijah, su nina kial pa Haggith, el som nu yorol Bathsheba, nina kial
Solomon. Bathsheba el siyuk, “Ya kom tuku ke misla?”
Adonijah el topuk, “Aok.”
14 Na el sifilpa fahk, “Oasr ma se nga ke siyuk sum.”
Bathsheba el siyuk, “Mea se?”

2:5 2 Sam 3:27; 2 Sam 20:10 **2:7** 2 Sam 17:27–29 **2:8** 2 Sam 16:5–13; 19:16–23 **2:11** 2 Sam 5:4–5; 1 Chr 3:4
2:12 1 Chr 29:23

15 El topuk, “Kom etu lah nga lukun tokosrala, ac mwet Israel nukewa nunku mu
ac ouinge. Tuh pa sikyak tuh na tamulel se luk pa tokosrala, mweyen pa inge lungse
lun LEUM GOD.
16 A inge oasr enenu se luk. Nunak munas, nimet srunga.”
Bathsheba el siyuk, “Ku mea se?”
17 El topuk, “Nunak munas, siyuk sel Tokosra Solomon tuh nga in payukyak sel
Abishag, mutan fusr Shunem sac. Nga etu lah el tia ku in folokunla ngusr lom uh.”
18 Bathsheba el topuk, “Wona. Nga ac tafwekomla nu sel tokosra.”
19 Ouinge Bathsheba el som nu yorol tokosra in tafwella Adonijah nu sel. Ac tokosra
el tuyak in paing nina kial, ac pasrla nu sel. Na el muta fin tron lal ac sap in utuku
pac sie tron nu layen layot sel, nina kial elan muta fac.
20 Na Bathsheba el fahk, “Oasr enenu srisrik se luk nga ke siyuk sum. Nunak munas
nimet folokin.”
Tokosra Solomon el siyuk, “Nina, mea se? Nga ac tia folokin ngusr lom an.”
21 Na nina kial ah fahk, “Eisalang Abishag kial Adonijah, tamulel lom.”
22 Tokosra el siyuk, “Efu kom ku siyuk ngan eisalang Abishag nu sel? Ac kom ku
tia siyuk pacna ngan sang tokosrai luk nu sel, lah el tamulel matu luk, ac oayapa nu
sel Abiathar mwet tol, ac Joab su welul lac?”
23 Na Solomon el orala wulela ku se lal Inen LEUM GOD ac fahk, “Nga fin tia unilya
Adonijah ke sripen siyuk kutasrik se lal inge, lela LEUM GOD Elan uniyuwi!
24 LEUM GOD El oakiyuwi ku fin tron lal David, papa tumuk, ac El akpwayeye
wulela lal ac ase tokosrai nu sik, ac nu sin tulik nutik. Nga fulahk Inen LEUM GOD
lah Adonijah el ac anwuki na misenge!”
25 Ouinge Tokosra Solomon el sapkin nu sel Benaiah, ac el som unilya Adonijah.

Sisila Abiathar Ac Anwuki Joab

26 Na Tokosra Solomon el fahk nu sel Abiathar mwet tol, “Folokla nu acn sum in
acn Anathoth. Fal na in anwuki kom, tuh nga ac tia lela in sa anwuki kom, ke sripen
kom tuh liyaung Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD, oayapa kom tuh welul David,
papa tumuk, in mwe elya nukewa ma sikyak nu sel.”
27 Ouinge Solomon el sisella Abiathar liki orekma lun mwet tol lun LEUM GOD, ac
ma inge akpwayeyela kas lun LEUM GOD su El tuh fahk in acn Shiloh kacl Eli mwet
tol ac fwilin tulik natul.
28 Joab el lohng ke ma sikyak inge. (El tuh kasrel Adonijah, ac tia kasrel Absalom.)
Ouinge el kaingla nwe ke Lohm Nuknuk sin LEUM GOD, ac sruokya sruwasrik in
loang sac.*
29 Ke fwackyang nu sel Tokosra Solomon lah Joab el kaingla nu ke Lohm Nuknuk
sin LEUM GOD ac tu sisken loang sac, na Solomon el supwala mwet se in siyuk sel lah
efu el ku kaingla nu ke loang sac. Na Joab el topuk mu, “Nga kaingla nu yurin LEUM
GOD mweyen nga sangeng sel Solomon.” Na Tokosra Solomon el supwalla Benaiah
elan som unilya Joab.
30 El som nwe ke Lohm Nuknuk sin LEUM GOD ac fahk nu sel Joab, “Tokosra el sap
kom in tufokla.”
Joab el topuk, “Mo, nga ac misa na inse.”
Na Benaiah el folokla nu yorol tokosra, ac tafweang ma Joab el fahk.
31 Solomon el fahk, “Oru oana el fahk an. Unilya ac piknilya, tuh nga, ku kutena
sin tulik natul David, fah tia eis mwatan ma Joab el oru ke el uniya mwet su wangin
mwata.
32 LEUM GOD El ac fah sang kalya nu sel Joab ke akmas el tuh orala a wangin eteya
sel David, papa tumuk. Joab el uniya mwet luo su wo lukel na ac wangin mwata:

2:17 1 Tok 1:3–4 **2:26** 2 Sam 15:24; 1 Sam 22:20–23 **2:27** 1 Sam 2:27–36 * **2:28** sruwasrik in loang sac: liye 1 Tok 1:50.

Abner, mwet kol fulat lun un mwet mweun lun Israel, ac Amasa, mwet kol fulat lun un mwet mweun lun Judah.
33 Mwatan akmas ingan ac fah putatyang nu facl Joab, ac nu fin fwilin tulik natul nwe tok. A LEUM GOD El ac sang wo ouiya nu sin tulik natul David, su ac muta fin tron lal."
34 Ouinge Benaiah el som nu ke Lohm Nuknuk sin LEUM GOD, ac unilya Joab ac piknilya in acn sel yen mwesis.
35 Tokosra el oru tuh Benaiah elan mwet kol fulat lun mwet mweun in aolul Joab, ac sang acn lal Abiathar, mwet tol, nu sel Zadok.

Misa Lal Shimei
36 Na tokosra el solalma Shimei ac fahk nu sel, "Musaela sie lohm ah sum in Jerusalem. Muta loac, ac tia illa liki siti uh.
37 Kom fin fahsr alukela infacl srisrik Kidron, na pwayena kom ac fah misa, ac koluk kac uh fah ma lom sifacna."
38 Shimei el topuk, "Wona, Leum fulat. Nga ac oru oana kom fahk an." Ouinge el mutana Jerusalem ke len puspis.
39 Tusruktu, yac tolu tok, luo sin mwet kohs lal kaingla nu yorol Achish wen natul Maacah, su tokosra lun acn Gath. Ke Shimei el lohng lah eltal oasr Gath,
40 el akoela donkey natul, ac som nu yorol Tokosra Achish nu Gath, in suk mwet kohs lal ah. Ke el konaltalak el folokunultalma nu lohm sel.
41 Ke Solomon el lohng ma Shimei el oru,
42 el solalma ac fahk nu sel, "Nga tuh oru kom wulela Inen LEUM GOD mu kom ac tiana illa liki acn Jerusalem, ac nga sensenkakin kom mu kom fin illa, pwayena kom ac misa. Ku kom tuh tia insese nu kac, ac fahk mu kom ac akosyu?
43 Na efu ku kom kunausla wulela lom, ac tia akos ma nga sapkin?
44 Kom arulana etu ma koluk nukewa ma kom tuh orala nu sel David, papa tumuk. LEUM GOD El ac kalyei kom kac.
45 A El ac akinsewowoyeyu, ac El ac akkeye tokosrai lal David nwe tok."
46 Na tokosra el sapkin nu sel Benaiah, ac el som unilya Shimei. Inge ku nukewa ke tokosrai oan inpaol Solomon.

3

Solomon El Pre Ac Siyuk Ke Lalmwetmet
(Luo Chronicle 1:3–12)
1 Solomon el kupasryang nu sin tokosra Egypt ke el payukyak nu sin acn se natul. El use mutan sac nu in Siti sel David elan muta we nwe ke el aksafyela musa lal ke lohm sin tokosra, ac Tempul, ac pot rauneak acn Jerusalem.
2 Soenna oasr tempul musala nu sin LEUM GOD, ke ma inge mwet uh srakna orek kisa fin loang pus.
3 Solomon el lungse LEUM GOD, ac el fahsrna ke mwe luti lal David, papa tumal. Ma sefanna, el oayapa uniya kosro ac orek kisa ke loang pus.
4 Sie pacl ah, el som nu Gibeon in orek kisa we, ke sripen loang se we ah arulana pwengpeng. Arulana pus mwe kisa firir el oru in acn sac meet.
5 In fong sac LEUM GOD El sikyak nu sel in sie mweme ac siyuk sel, "Mea kom lungse ngan sot nu sum?"
6 Solomon el topuk, "Pacl nukewa kom akkalemye lungse lom nu sin mwet kulansap lom, David, papa tumuk, ac el tuh wo ac inse pwaye ac suwohs nu sum. Ac kom srakna akkalemye lungse lulap ac kawil lom nu sel ke kom sang sie wen su aolul in leum misenge.

7 O LEUM GOD luk, kom lela ngan aolla papa tumuk in tokosra, nga finne srakna
fusr ac tia etu in kol.
8 Nga inge, inmasrlon mwet su kom sulela tuh in mwet lom, sie mutunfacl lulap su
tia ku in oaoala.
9 Ke ma inge, ase nu sik lalmwetmet, tuh nga fah ku in kol mwet lom ke suwohs,
ac in etu inmasrlon ma wo ac ma koluk. Fin tia ouinge, nga ac leumi mwet puspis
lom inge fuka?"
10 LEUM GOD El insewowo lah Solomon el siyuk ke ma se inge,
11 na El fahk nu sel, "Mweyen kom siyuk ke lalmwetmet in leumi mwet uh ke
suwohs, ac tia siyuk ke moul loes nu sum sifacna, ku ke mwe kasrup, ku ke mwet
lokoalok lom in misa,
12 nga ac fah sot ma kom siyuk kac. Nga ac sot lalmwetmet ac etauk yohk liki mwet
nukewa meet liki kom, oayapa elos su ac fah tuku tukum.
13 Nga fac oayapa sot ma kom tia siyuk kac: in moul lom nufon kom ac kasrup ac
fulat, yohk liki tokosra nukewa saya.
14 Ac kom fin akos ac liyaung ma sap ac oakwuk luk nukewa, in oana David papa
tomom, nga ac fah akloesye moul lom."
15 Solomon el ngutalik ac akilen lah LEUM GOD El kaskas nu sel in mweme sac, na
el som nu Jerusalem ac tu mutun Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD ac orek kisa
firir ac mwe kisa in akinsewowo nu sin LEUM GOD. Toko el orala kufwa se nu sin
mwet kacto lal nukewa.

Nununku Lalmwetmet Lal Solomon

16 Sie len ah, mutan kosro luo* tuku ac utyak nu ye mutal Tokosra Solomon.
17 Sie seltal fahk, "Leum fulat, nga ac mutan se inge muta in lohm sefanna, ac nga
oswela tulik mukul se ke mutan se inge el muta yuruk.
18 Len luo tukun nga oswela wen se nutik ah, el oswela pac tulik mukul se. Kut
mwet luo na pa muta in lohm sac, ac wangin mwet saya.
19 Na sie fong ah el motul folosuwosla toanya tulik natul ah, na tulik sac misa.
20 El tukakek ke infulwen fong, ac use tulik misa natul ah nu yuruk, ac el usla tulik
nutik ah nu yorol ke nga srakna motul.
21 In lotu tok ah nga ngutalik ac oru ngan katiti tulik se nutik ah, tuh na el misa.
Ac ke nga lohang nu kacl, nga akilen tuh na tia ma nutik."
22 A mutan se ngia fahk, "Mo! Tulik se ma moul uh ma nutik, ac ma se ma misa ah
ma nutum!"
Mutan se meet ah topuk, "Mo! Tulik se ma misa ah ma nutum, ac ma se ma moul
uh ma nutik!"
Ouinge eltal akukuinla ye mutal tokosra.
23 Na Tokosra Solomon el fahk, "Komtal kewa fahk mu ma natul pa tulik se ma
moul uh, ac ma se ma misa ah ma nutin mutan se ngia."
24 Tokosra el sap in utuku sie cutlass, na ke utuku
25 el fahk, "Fulungya tulik se ma moul an in ip luo, ac sang la nu sin sie, ac la nu
sin sie."
26 Mutan se ma natu tulik se ma moul ah, ke yohk pakomuta ac lungse lal nu sin
tulik sac, el fahk nu sin tokosra, "Leum fulat, nunak munas nimet unilya! Eisalang
nu sel!"
A mutan se ngia fahk, "Nimet eisalu nu sesr kewa. Fulungilya in ip luo."
27 Na Solomon el fahk, "Nimet uniya tulik sacn! Sang nu sin mutan se meet an. El
pa nina na pwaye kial an."

---

* **3:16** ***mutan kosro luo:*** mutan ma eis molin kosro laltal.

28 Ke pacl se mwet Israel lohng ke nununku se lal Solomon inge, elos nukewa
arulana akfulatyal, mweyen elos etu lah LEUM GOD El sang lalmwetmet nu sel elan
oru nununku fal ac suwohs.

4

Mwet Kacto Lal Solomon

1 Solomon el tokosra lun Israel nufon,
2 ac mwet wal fulat yal pa:
Mwet tol: Azariah, wen natul Zadok
3 Mwet sim inkul lun tokosra: Elihoreph ac Ahijah, wen natul Shisha
Mwet liyaung ma simla: Jehoshaphat, wen natul Ahilud
4 Mwet kol fulat lun un mwet mweun: Benaiah, wen natul Jehoiada
Mwet tol: Zadok ac Abiathar
5 Leum fin mwet suksuk* ke kais sie acn: Azariah, wen natul Nathan
Mwet kasru fulat nu sin tokosra: mwet tol Zabud, wen natul Nathan
6 Mwet kol lun mwet kulansap ke inkul fulat: Ahishar
Mwet kol fin mwet kumakinyuk: Adoniram, wen natul Abda
7 Solomon el srisrngiya mwet suksuk singoul luo fin acn Israel nufon. Ma kunalos
in fosrngakunma mwe mongo nu inkul sin tokosra liki acn selos — kais mwet suksuk
karingin malem se ke yac se.
8 Pa inge inelos ac acn elos karingin:
Benhur: infulan eol Ephraim
9 Bendeker: siti lun Makaz, Shaalbim, Beth Shemesh, Elon, ac Beth Hanan
10 Benhesed: siti lun Arubboth, ac Socoh ac acn Hepher nufon
11 Benabinadab, su payuk sin Taphath, acn se natul Solomon: acn Dor nufon
12 Baana, wen natul Ahilud: siti Taanach ac Megiddo, ac acn nukewa apkuran nu Beth
Shan ma apkuran nu ke siti srisrik Zarethan, eir in siti srisrik Jezreel, fahla nwe
ke siti Abel Meholah ac Jokmeam
13 Bengeber: siti Ramoth in acn Gilead, ac acn srisrik nukewa in acn Gilead ma lun
sou lal Jair, su ma in fwil natul Manasseh, ac acn Argob in acn Bashan. Oasr
siti lulap onngoul, ac kewana potyak, ac mwe sruh ke mutunpot uh orekla ke
osra bronze
14 Ahinadab, wen natul Iddo: acn lal Mahanaim
15 Ahimaaz, su payukyak sel Basemath, sie pac sin acn natul Solomon: acn lal Naphtali
16 Baana, wen natul Hushai: acn lal Asher ac siti srisrik Bealoth
17 Jehoshaphat, wen natul Paruah: acn lal Issachar
18 Shimei, wen natul Ela: acn lal Benjamin
19 Geber, wen natul Uri: acn Gilead, facl se ma Sihon (tokosra lun mwet Amor) ac Og
(tokosra lun Bashan) eltal leumi.
Sayen mwet singoul luo inge, oasr sie mwet suksuk fulat solla in karingin facl sac
nufon.

Wolana Ac Pwengpeng Ke Tokosrai Lal Solomon

20 Pusiyen mwet Judah ac Israel oana puk weacn uh. Elos mongo ac nim ac engan.
21 Tokosrai lal Solomon sisani facl nukewa e ke Infacl Euphrates me nwe ke acn
Philistia, ac masrol nu Egypt. Mwet inge nukewa moli tax nu sel, ac orekma nu sel
ke lusen moul lal nufon.
22 Enenu lal Solomon nu inkul sin tokosra ke kais sie len pa: pak in flao srik kosra
siofok lumngaul, ac pak in flao yohk kosra tolfoko,

---

* **4:5** ***mwet suksuk:*** mwet solla sin tokosra in karingin kais sie acn. **4:21** Gen 15:18; 2 Chr 9:26

23 cow muta in kalkal singoul, ac cow forfor saya longoul, ac sheep siofok, sayen na
kosro deer, gazelle, roebuck, ac won.
24 Solomon el leumi facl nukewa roto in Infacl Euphrates, liki acn Tiphsah ke infacl
Euphrates, nwe ke siti Gaza nu roto. Tokosra nukewa roto in Infacl Euphrates elos
orekma nu sel, ac oasr misla ke facl nukewa ma oan raunella.
25 Ke lusen moul lal Solomon, mwet nukewa in acn Judah ac Israel elos mutana in
misla ac wangin mwe fosrnga. Kais sie sou oasr ima in grape ac sak fig sunalos.
26 Oasr angngaul tausin nien muta lun horse in chariot natul Solomon, ac singoul
luo tausin horse in mweun natul.
27 Mwet suksuk singoul luo lal inge, elos akoo mwe mongo nun Tokosra Solomon
ac mwet welul ke tepu lal, kais sie mwet ke malem lal. Elos fosrngakin mwe enenu
nukewa.
28 Kais sie mwet suksuk ac srukak pac ma kunal ke barley ac mah nu yen ma
eneneyuk we. Ma inge ma nun horse ac kosro saya ma orekmakinyuk.
29 God El sang nu sel Solomon lalmwetmet, ac lemlem, ac etauk yoklana — alukela
ma ku in srikeyuki.
30 Ouinge Solomon el lalmwetmet liki mwet lalmwetmet lun acn kutulap, oayapa
mwet lalmwetmet lun Egypt.
31 El lalmwetmet liki mwet nukewa: el lalmwetmet lukel Ethan mwet Ezrah, ac
Heman, Calcol, ac Darda, wen tolu natul Mahol. Pweng kacl fahsrelik nu in facl
nukewa ma oan apkuran nu we.
32 El orala soakas tolu tausin, ac kinala on pus liki sie tausin.
33 El sramsram pac ke sak, ac mwe yokyok, mutawauk ke sak cedar lun Lebanon
nwe ke sak hyssop su kap pe pot uh; ac el sramsram pac ke kosro, won, wet lulap, ac
ik uh.
34 Tokosra nukewa fin faclu lohng ke lalmwetmet lal inge, ac elos supwala mwet in
lohng sramsram lalmwetmet lal.

5

Solomon El Akoo Elan Musai Tempul
(Luo Chronicle 2:1–18)

1 Tokosra Hiram lun acn Tyre el nuna mwet kawuk lal David, ac ke el lohng lah
Solomon el aolul David, papa tumal, in tokosra, na el supwala mwet kacto aolyal nu
yorol.
2 Na Solomon el supwala kas inge nu sel Hiram:
3 “Kom etu lah ke sripen mweun puspis ma David, papa tumuk, el tuh oru lain
mwet lokoalok in facl ma raunella, pwanang el tuh tia ku in musai sie lohm alu nu
sin LEUM GOD lal, nwe ke na LEUM GOD El sang elan kutangla mwet lokoalok lal
nukewa.
4 Tuh pa inge LEUM GOD luk El ase misla nu sik yurin mutunfacl su rauniyula.
Wangin mwet lokoalok luk, pwanang wangin mwe fosrnga nu sik.
5 LEUM GOD El tuh wuleang nu sel David, papa tumuk, ac fahk, ‘Wen nutum, su
nga ac fah srisrngiya in tokosra aol kom, pa ac fah musai sie tempul nu sik.’ Ac inge
nga sulela nga in musaela tempul se inge tuh in iwen alu nu sin LEUM GOD luk.
6 Ke ma inge, kom supwala mwet lom an nu Lebanon in pakiya kutu sak cedar ah
luk. Mwet luk ac welulos orekma, ac nga ac moli mwet lom ingan ke lupa na kom
fahk an. Kom etu lah mwet luk inge tia etu pakpuk sak oana mwet lom ingan.”

4:26 1 Tok 10:26; 2 Chr 1:14; 9:25 **4:31** Psa 89: Sifac uh **4:32** Soa 1:1; 10:1; 25:1; Ols 1:1 **5:5** 2 Sam 7:12–13; 1 Chr 17:11–12

7 Hiram el arulana insewowo ke el lohng kas lal Solomon, ac el fahk, “Kaksakin
LEUM GOD misenge ke El sang nu sel David wen na lalmwetmet se natul, in aolul
tokosra fin mutunfacl lulap se ingan!”
8 Na Hiram el supwala kas inge nu sel Solomon: “Nga eis tari kas lom, ac nga akola
in oru ma kom siyuk an. Nga ac srukak sak cedar ac sak pine.
9 Mwet luk uh ac usya sak inge Lebanon lac nu wekof ah, ac kapreni nu sie in ku
in pakinyuk nu ke acn kom sulela an. Fin sun acn ingan, na mwet luk uh ac tulalik
ac mwet lom an fah fosrngakin. Ac nu sum, nga lungse kom in kite mwet luk inge
mongo.”
10 Ouinge Hiram el supwala nu sel Solomon sak cedar ac sak pine nukewa ma el
enenu.
11 Ac Solomon el sang nu sel Hiram million akosr paun in wheat, ac siofok singoul
limekosr tausin gallon in oil in olive nasnas ke yac nukewa, in sang kite mwet lal.
12 LEUM GOD El sang lalmwetmet nu sel Solomon, oana ke El wuleang nu sel. Oasr
misla inmasrlol Hiram ac Solomon, ac eltal orala sie wulela na ku inmasrloltal.
13 Tokosra Solomon el orani mukul tolngoul tausin liki acn Israel nufon elan
kumakin ke sap ku lal,
14 ac eisalang Adoniram elan mwet kol lalos. El kitalik mwet inge nu ke u tolu, mwet
singoul tausin ke kais sie u, ac kais sie u inge ac muta in acn Lebanon ke malem se,
ac malem luo in acn selos.
15 Oasr pac mwet oalngoul tausin lal Solomon muta uten eol uh orekma ke tufahl
eot, ac mwet itngoul tausin mwe utuk.
16 Solomon el srela mwet tolu tausin tolfoko in liyalosyang ac fahk ma elos in oru.
17 Ke sap lal Tokosra Solomon, elos taflela eot lulap na wowo nu ke pwelung in
Tempul uh.
18 Mwet orekma lal Solomon ac Hiram, ac mwet su tuku liki siti Gebal, elos akoela
pac eot ac ipinsak in musai Tempul.

6

Solomon El Musai Tempul

1 Yac angfoko oalngoul tukun mwet Israel elos illa liki acn Egypt, in yac akakosr
ma Solomon el tokosra fin acn Israel, ke malem akluo su malem Ziv, Solomon el
mutawauk in musai Tempul.
2 Luin lohm sac, oasr fit eungoul lusa ac fit tolngoul sralap, ac fit angngaul limekosr
fulata.
3 Infukil in utyak oasr fit singoul limekosr lusa, ac fit tolngoul sralap oana sralapan
inkain lohm ah.
4 Oasr winto ke sinka in Tempul, oasriksrik luku ah liki acn loac.
5 Oasr pac lale se orekla ke siska luo ke Tempul ac tukun Tempul. Lale inge oasr
twek tolu kac, ac fulatan kais sie twek inge fit itkosr tafu.
6 Kais sie fukil ke twek se oeten ah fit itkosr tafu sralap, ac ke twek se infulwa ah
fit eu sralap, ac twek se oelucng ah fit singoul tafu sralap. Sinka ke kais sie twek inge
minini liki twek se ten liki, ouinge infukil inge ku in oan fin pesinka ah finne wangin
sak in loang.
7 Eot ma musaela Tempul uh tufahlla ke nien tufahl eot, pwanang wangin pusren
hammer, ku tuhla, ku kutena kain kufwen sroasr osra lohngyuk ke pacl musaiyuk
Tempul.
8 Nien utyak ke twek se oeten ke lale se inge, oan layen eir ke Tempul, ac oasr nien
fanyak nu ke twek luo lucng ah.

5:14 1 Tok 12:18

9 Ouinge Tokosra Solomon el aksafyela musaiyen Tempul. Tempu ac loeyuk nu ke
siling uh orekla ke sak cedar.
10 Lale se laesyen Tempul ma twek tolu, su fit itkosr tafu fulatan kais sie twek,
oakwukyang nu pesinka lik ke Tempul, ac sak cedar pa sruokani nu ke Tempul.
11 LEUM GOD El fahk nu sel Solomon,
12 "Kom fin akos ma sap ac ma oakwuk luk nukewa, na nga ac oru nu sum oana
nga tuh wuleang nu sel David, papa tomom.
13 Nga ac fah muta yurin mwet Israel in Tempul se ma kom musai inge, ac nga ac
fah tiana fahsr lukelos."
14 Ouinge Solomon el aksafyela musaiyen Tempul sac.

Itukyang Koanon Tempul (Luo Chronicle 3:8–14)

15 Sinka luin lohm uh afyufi ke ipinsak cedar ke falfuluyak nwe ke siling, ac falful
uh orekla ke sak pine.
16 Sie infukil in lohm sac, su pangpang Acn Mutal Na Mutal, musala oan etok in
Tempul. Oasr fit tolngoul lusa, ac otolyuk kac orekla ke ipinsak cedar, fin falfulayak
nwe ke siling.
17 Infukil ma oan meet liki Acn Mutal Na Mutal, oasr fit onngoul lusa.
18 Ac ipinsak cedar inge kihlyak nu ke luman ros ac fokin mahsrik. In lohm uh
nufon afyufla ke sak cedar, oru tia ku in liyeyuk eot ke sinka ah.
19 Infukil se ma musaiyukla oan etok luin Tempul uh, pa yen ma Tuptup in Wuleang
lun LEUM GOD in oan we.
20 Infukil se in lohm uh inge fit tolngoul lusa, tolngoul sralap, ac tolngoul fulata, ac
afyufla ke gold na pwaye. Loang sac afyufla ke sak cedar.
21 Luin Tempul uh akmusrala ke gold, ac sein gold sripsripyak ke nien utyak nu
infukil se loac ah, su oayapa akmusrala ke gold.
22 In lohm ah nufon akmusrala, weang pac loang su oan in Acn Mutal Na Mutal.
23 Cherub luo orekla ke sak olive ac likiyuki in Acn Mutal Na Mutal, kais sie fit
singoul limekosr fulata.
24 Lusen kais sie posohksok lun cherub se fit itkosr tafu, pwanang posohksok luo
tukeni orala fit singoul limekosr.
25 Cherub se ngia oapana, oasr fit singoul limekosr lusen posohksok luo kacl. Cherub
luo inge oana sie ke lupa ac lumah.
26 Fulatan sie cherub inge fit singoul limekosr, ac ma se ngia oapana.
27 Cherub luo inge tu asroelik paoltal in Acn Mutal Na Mutal. La paoltal apusrali
infulwen infukil sac, ac layen ngia pusralla sinka ah.
28 Cherub luo inge akmusrala pac ke gold.
29 Sinka ke infukil lulap, oayapa infukil luin lohm ah, naweyukla ke sroal kihlyak
nu ke luman cherub, sak palm, ac ros.
30 Finne ke falful in lohm uh, akmusrala pac ke gold.
31 Srungul ip luo se orekla ke sak olive, oakwuki nu ke nien utyak nu ke Acn Mutal
Na Mutal. Sifen mutunoa ah orekla raraun.
32 Srungul uh naweyukla ke ma kihlyak oana cherub, sak palm, ac ros. Srungul uh,
sak palm, ac cherub akmusrala ke gold.
33 Sukan frem in srungul nu ke infukil lulap ah orekla ke sak olive.
34 Oasr srungul limlim luo orekla ke sak pine,
35 ac naweyukla ke ma kihlyak nu ke luman cherub, sak palm, ac ros. Ma inge
kewa akmusrala ke gold.

6:16 Exo 26:33–34 **6:22** Exo 30:1–3 **6:23** 6:23–28; Exo 25:18–20

36 Solomon el musaela sie kalkal oan likin mutun Tempul uh. El kuhlasak ouinge:
kais sie tak in sak cedar inmasrlon fwilin eot tolu nukewa, rauneak.
37 Pwelung in Tempul uh oakwuki ke malem akluo, su malem Ziv, in yac akakosr
ma Solomon el tokosra.
38 In malem se akoalkosr, su malem Bul, in yac aksingoul sie ma Solomon el tokosra,
safla nufon orekma ke Tempul, oana ma lumweyukla. Solomon el musaela Tempul
ke yac itkosr.

7

Inkul Fulat Sel Solomon

1 Solomon el musaela sie inkul fulat sel sifacna, ac el musai ke yac singoul tolu.
2 Infukil lulap se pangpang Insak Lebanon,* oasr fit siofok lumngaul lusa, fit itngoul
limekosr sralap, ac fit angngaul limekosr fulata, musala fin takin sru cedar akosr, ac
loeyukla ke sak cedar ma oan fin sru inge.
3 Susui ke sak cedar su oan fin pokwosr angngaul limekosr, kais singoul limekosr
ke kais soko tak, su oan fin sru uh.
4 Oasr takin winto tolkwe ke sinka lac lac ke lohm sac.
5 Mutunoa ac winto uh orekla ke frem maspang, ac takin winto tolkwe oan ngetani.
6 Infukil lulap, su pangpang Infukil Sru, oasr fit itngoul limekosr lusa ac fit angngaul
limekosr sralap. Sawalsrisr se kac uh susui ac oasr pac sru loangeak.
7 Infukil se pangpang Infukil Tron, su oayapa pangpang Infukil in Nununku,
mweyen pa inge acn se Solomon el oru nununku lal we, sinkayak ke ipinsak cedar,
fin falfulayak nwe lucng.
8 Iwen muta lal Solomon, su oan ke kalkal se tukun Infukil in Nununku sac, orekla
oana lohm saya. El musaela kain lohm sac pacna sin mutan kial ah, su ma nutin
tokosra Egypt.
9 Lohm inge kewa, weang kalkal lulap sac, orekla ke eot na wowo, ke pwelung ah
yak nwe ke sun pulun fahsu ah. Eot inge akoeyukla ke nien orek eot, ac tafleyukla
fal nu ke srikasrak nu kac, ac akfwelyeyuk siska loac ac lik ke tahta.
10 Pwelung uh orekla ke eot lulap, su tafleyukla ke nien orek eot, kutu fit singoul
luo lusa, ac kutu fit singoul limekosr.
11 Oasr pac kutu eot fili fin eot inge, tufahlla fal nu ke srikasrak la, oayapa tempu
cedar.
12 Kalkal ke iwen muta lal Solomon, ac kalkal se ke mutun Tempul, ac infukil in
utyak nu in Tempul, sinkayak ke fwilin sak cedar se inmasrlon fwilin eot tufahlla tolu
nukewa.

Kunokon Lal Huram

13 Tokosra Solomon el sapla suli mukul se pangpang Huram, mwet na usrnguk se
in orekma ke osra bronze, su muta in siti Tyre.
14 Papa tumal, su misa tari, el mwet Tyre ac el tuh usrnguk pac ke orekma ke bronze.
Nina kial ma in sruf lal Naphtali. Huram el mwet na lalkung ac pah in orekma se. El
insewowo ke pang lal Tokosra Solomon nu sel elan kol orekma nukewa ke bronze.

Sru Bronze Lukwa
(Luo Chronicle 3:15–17)

15 Huram el munanak osra bronze in sang sroasriya sru lulap lukwa. Kais soko sru
inge oasr fit longoul itkosr fulata, ac fit singoul oalkosr lupa. El tulokunak sru inge
ke acn in utyak nu in Tempul.

---

* **7:2** ***Insak Lebanon:*** sak nukewa ma sang orala infukil lulap se inge ma tuku Lebanon me. **7:8** 1 Tok 3:1

16 El oayapa orala sifen sru inge ke bronze, ac kais sie fit itkosr tafu fulata, na el
filiya sifa luo inge in oan fin sru lukwa ah.
17 Acn lucng ke sru lukwa inge naweyukla ke sein pirakla,
18 ac oasr tak lukwa ke fokinsak pomegranate ma orekla pac ke bronze.
19 Sifen sru inge oana luman kiuf uh, fit onkosr fulata,
20 ac likiyuki in acn raraun se ma oan lucng liki naweyuk ke sein pirak soko ah.
Oasr pomegranate luofoko ke tak lukwa ma rauneak kais soko sifen sru inge.
21 Huram el tulokinya sru lukwa inge ke mutun acn in utyak nu in Tempul. Ma
soko ma oan layen nu eir ah pangpang Jachin,† ac ma soko ma oan layen epang ah
pangpang Boaz.‡
22 Sifen sru ma orekla ke bronze nu ke luman kiuf inge, filiyuki fin sru lukwa ah.
Ouinge, orekma ke sru ah safla.

Tacng Bronze Se
(Luo Chronicle 4:2–5)

23 Huram el orala tacng raun se ke bronze, fit itkosr tafu loal, ac fit singoul limekosr
siska nu ke siska, ac fit angngaul limekosr rauneak.
24 Ke ngoasron tacng sac nufon oasr tak lukwa ke luman fokin mahsrik ma orekla
ke bronze, su manmanyak wi na inkain tacng sac rauneak.
25 Tacng sac oan fintukun cow mukul singoul lukwa ma orekla ke bronze, ac tu
ngetalik nu likin tacng sac — tolkwe nu epang, tolkwe nu eir, tolkwe nu kutulap, ac
tolkwe nu roto.
26 Matoltoliyen tacng sac inch tolu, ac ngoasro oana ngoasron cup se, elakelik oana
sra kiuf uh. Tacng se inge nwanak singoul tausin gallon.

Mwe Wiwa Orekla Ke Bronze

27 Huram el oayapa orala mwe wiwa singoul ke bronze, ac kais soko fit onkosr lusa,
fit onkosr sralap, ac fit akosr tafu fulat.
28 Orekla ma inge ke ipinsak maspang, ma itukyang nu ke frem uh,
29 ac oasr luman lion, cow mukul ac cherub oan ke ipinsak inge. Oasr pac mwe
yun kihlyak ke bronze in oana luman sucl, su oan lucng ac ten liki petsa ke lion ac
cow mukul ingan.
30 Kais soko mwe wiwa inge oasr wheel akosr kac, ac osra in sruokani wheel uh
orekla pac ke bronze. In sruwasrik akosr uh, oasr osra in loango pesin se. Mwe loang
inge naweyuk ke ma kihlyak oana luman sucl.
31 Oasr frem raun se lucng nu ke pesin sac. Ma se inge fulatak nu lucng ke inch
singoul oalkosr fin mwe wiwa inge, ac inch itkosr nu loac. Oasr pac ma kihlyak
rauneak.
32 Wheel kac uh inch longoul limekosr fulata oan ye ipinsak uh, ac osra in sruokani
wheel uh fulyang na nu ke monin mwe wiwa inge.
33 Wheel inge orekla oana wheel in chariot, ac ip nukewa kac orekla ke bronze.
34 Ac oasr mwe loang ke sruwasrik akosr ten ke kais soko mwe wiwa inge, su fulyang
na nu ke monin mwe wiwa uh.
35 Oasr osra raun se inch eu lupa, sang rauneak acn lucng ke kais soko mwe wiwa
inge. Mwe loang ac ipinsak kac fulyang na nu ke monin mwe wiwa inge.
36 Mwe loang inge ac ipinsak inge naweyukla ke petsa in cherub, lion, ac sak palm
ke yen nukewa ma ku in sroalla ma inge kac, ac yunla ke mwe naweyuk kihlyak oana
luman sucl.
37 Pa inge luman orekla lun mwe wiwa inge: lumah sefanna ac lupa sefanna.

---

† **7:21** ***Jachin:*** fahkyen ine se inge apkuran oana fahkyen “(God) El oakiya” in kas Hebrew. ‡ **7:21** ***Boaz:*** fahkyen ine se inge apkuran oana fahken “ke ku lal (God)” in kas Hebrew.

38 Huram el oayapa orala pesin singoul, kais sie nu ke kais soko mwe wiwa. Kais
sie pesin inge fit onkosr lupa siska nu ke siska, ac ku in nwanak gallon luofoko.
39 El filiya limekosr sin mwe wiwa inge layen eir in Tempul, ac ma limekosr ngia
oan layen nu epang, ac el oakiya tacng sac in oan ke sruwasrik nu kuta eir.

Ma Nukewa Ma Orekla Nu Ke Tempul Pa Takla Inge
(Luo Chronicle 4:11—5:1)

40 Huram el oayapa orala tup, saful, ac pesin. Ouinge el aksafyela ma nukewa el
oru lal Tokosra Solomon nu ke Tempul lun LEUM GOD. Pa inge ma el orala uh:
41 Sru lulap lukwa
Sifen sru su oana luman pol ma ac oan fin sru lukwa
Mwe yun su pirakla oana luman sein nu ke sifen sru lukwa
42 Angfoko pomegranate orekla ke bronze, tak lukwa raunela kais soko sru, kais siofok
ke tak
43 Mwe wiwa singoul
Pesin singoul
44 Tacng se
Cow mukul singoul lukwa tapukyen tacng sac
45 Tup, saful, ac pol
Ma nukewa ma Huram el orala lal Tokosra Solomon nu ke Tempul inge, orekla ke
bronze ma aksaromromyeyukla.
46 Tokosra el tuh sap orekla ma inge nukewa ke acn in orek osra inmasrlon acn
Sukkoth ac Zarethan ke Infahlfal Jordan.
47 Solomon el tuh tiana eis toasriyen ma orekla ke bronze inge, mweyen arulana
pusla, pwanang tiana eteyuk toasriya.
48 Solomon el oayapa sap tuh ma ac orekmakinyuk in Tempul inge in orekla ke
gold: loang se, tepu neinyen bread ma kisakinyuk nu sin God,
49 kain nien lam singoul ma tu mutun Acn Mutal Na Mutal (limekosr oan layen nu
eir ac limekosr oan layen nu epang), ros, lam, sruhf in tou ma fol,
50 cup, mwe kunkun lam, pol, ahlu nu ke mwe keng, ac pan mwe utuk mulut fol, ac
hinge nu ke srungul lun Acn Mutal Na Mutal oayapa nu ke srungul nu likin Tempul.
Koanon lohm uh nukewa orekla ke gold.
51 Ke Tokosra Solomon el aksafyela orekma nukewa ke Tempul, el usak silver, gold,
ac ahlu nukewa ma David, papa tumal, el tuh kisakunla nu sin LEUM GOD, ac filiya
ma inge in nien filma in Tempul.

8

Tuptup In Wuleang Utuku Nu In Tempul
(Luo Chronicle 5:2—6:2)

1 Na Tokosra Solomon el pangonma mwet kol nukewa lun sruf ac ota lun Israel nu
yorol nu Jerusalem, elos in tuh usla Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD liki acn Zion,
Siti sel David, nu in Tempul.
2 Elos nukewa fahsreni ke pacl in Kufwen Iwen Aktuktuk ke malem akitkosr, su
malem Ethanim.
3 Ke mwet kol uh nukewa fahsreni, na mwet tol elos srukak Tuptup in Wuleang
4 ac usla nu in Tempul. Mwet Levi ac mwet tol elos oayapa moklela Lohm Nuknuk
sin LEUM GOD ac kufwa nukewa kac, nu in Tempul.
5 Tokosra Solomon ac mwet Israel nukewa tukeni nu ye mutun Tuptup in Wuleang,
ac kisakin sheep ac cow arulana pus, tia ku in oaoala.

7:38 Exo 30:17–21 **7:48** Exo 30:1–3; Exo 25:23–30 **7:49** Exo 25:31–40 **7:51** 2 Sam 8:11; 1 Chr 18:11 **8:1** 2 Sam 6:12–16; 1 Chr 15:25–29 **8:2** Lev 23:34

6 Na mwet tol elos usla Tuptup in Wuleang nu in Tempul, ac likiya in Acn Mutal Na
Mutal ye cherub luo.
7 Posohksok lun cherub inge asrosrelik ac sunya tuptup sac ac srenenu usyen tuptup
sac.
8 Mwet se fin tu suwosna nu mutun Acn Mutal Na Mutal, el ac ku in liye pukun
srenenu inge, tusruktu el tia ku in liye el fin tu ke kutena acn saya. (Srenenu inge
oasr na we nwe misenge.)
9 Wangin ma oan in Tuptup in Wuleang sayen eot luo ma Moses el tuh likiya loac
Fineol Sinai, ke LEUM GOD El orala wulela se yurin mwet Israel tukun elos illa liki
acn Egypt.
10 Ke mwet tol elos illa liki Tempul uh, na kitin pacl ah na pukunyeng se nwakla in
Tempul uh,
11 ac kalem kac sarmelik ke wolana lun LEUM GOD, pwanang elos tia ku in folokyak
in oru ma kunalos.
12 Na Solomon el pre ac fahk,
"LEUM GOD, kom orala faht uh,
A kom sulela in muta in acn lohsr matoltol.
13 Inge, nga musaela sie tempul wolana nu sum,
Sie acn kom in muta we nwe tok."

Sramsram Lal Solomon Nu Sin Mwet Uh (Luo Chronicle 6:3–11)

14 Ke mwet uh tu insac, Tokosra Solomon el forang nu selos, ac el siyuk tuh God
Elan akinsewowoyalos.
15 El fahk, "Kaksakin LEUM GOD lun Israel! El oru oana wuleang ma El orala nu
sel David, papa tumuk, ke El tuh fahk nu sel,
16 'Oe ke pacl se nga tuh use mwet luk liki acn Egypt nwe misenge, nga tiana sulela
sie siti in acn Israel nufon in musaela sie tempul, yen mwet uh in alu nu sik we. A
nga tuh sulekomla, David, in leum fin mwet luk.' "
17 Ac Solomon el tafwela ac fahk, "David, papa tumuk, el tuh nunku elan musai sie
tempul tuh in nien alu nu sin LEUM GOD lun Israel,
18 tuh pa LEUM GOD El fahk nu sel, 'Pwaye sum in lungse musaela sie tempul nu
sik,
19 tusruktu kom ac tiana musai, a wen se nutum su ma nutum na pwaye, pa ac
musai sie tempul sik.'
20 "Ac inge LEUM GOD El akpwayeye wulela lal. Nga aolla papa tumuk in tokosra
lun Israel, ac nga musaela Tempul uh tuh in nien alu nu sin LEUM GOD lun Israel.
21 Ac nga oayapa akoela sie acn in Tempul nu ke Tuptup in Wuleang, su nein eot
luo ma simla wuleang su LEUM GOD El orala yurin mwet matu lasr ke El usalosme
liki acn Egypt."

Pre Lal Solomon (Luo Chronicle 6:12–42)

22 Na Solomon el som ac tu mutun loang sac ye mutun mwet Israel nukewa, ac el
sralak paol
23 ac pre ac fahk, "O LEUM GOD lun Israel, wangin sie god oana kom in kusrao
lucng ku fin faclu ten! Kom liyaung wuleang lom nu sin mwet lom, ac akkalemye
lungse lom nu selos ke pacl elos akos kom ke insialos nufon.
24 Kom sruokyana wulela lom nu sel David, papa tumuk, ac misenge kas nukewa
akpwayeyuk.

8:9 Dut 10:5 **8:10** 8:10–11; Exo 40:34–35 **8:12** Psa 18:11; 97:2 **8:16** 2 Sam 7:4–11; 1 Chr 17:3–10 **8:17** 8:17–18; 2 Sam 7:1–3; 1 Chr 17:1–2 **8:19** 2 Sam 7:12–13; 1 Chr 17:11–12

25 Ac inge, LEUM GOD lun Israel, nga pre tuh kom in oayapa liyaung wulela se saya
ma kom tuh orala nu sin papa tumuk ke kom fahk nu sel mu sie sin tulik natul pa ac
tokosra fin acn Israel in pacl nukewa, elos fin oaru na in akos kom oana el tuh oru.
26 Ouinge, O LEUM GOD lun Israel, lela ma nukewa ma kom tuh wulela nu sin mwet
kulansap lom, David papa tumuk, in akpwayeyuk.
27 "Tusruktu, LEUM GOD, ya pwaye kom ku in muta fin faclu? Finne yohk acn
inkusrao a koflana neinkomyak, na fuka tuh Tempul se nga musaela inge in fal nu
sum?
28 LEUM GOD luk, nga mwet kulansap lom. Porongo pre luk, ac topuk mwe siyuk
luk nu sum misenge.
29 Karingin Tempul se inge ke len ac fong, acn se su kom sulela mwet uh in alu nu
sum we. Porongeyu ke nga ac forang nu ke Tempul se inge ac pre.
30 Lohng pre luk, ac pre lun mwet lom ke elos ac forang nu ke acn se inge ac pre.
Porongekut ke kom muta in acn sum inkusrao, ac nunak munas nu sesr.
31 "Fin oasr fahkya mu sie mwet el orala ma koluk nu sin sie pac mwet, ac utuku
el nu ye mutun loang lom in Tempul se inge tuh elan orala fulahk lal lah wangin
mwatal,
32 O LEUM GOD, lohng inkusrao me. Nununku mwet kulansap lom inge. Sang
kalyei nu sel su fal in kalyeiyuk ke sripen ma koluk el orala, ac aksukosokyela mwet
se su wangin mwatal.
33 "Ke pacl mwet lom Israel kutangyukla sin mwet lokoalok lalos ke sripen elos oru
ma koluk lain kom, na elos fin forla ac auliyak, ac tuku nu ke Tempul se inge ac pre
nu sum ke inse pusisel tuh kom in nunak munas nu selos,
34 nga siyuk tuh kom in lohng mwe siyuk lalos inkusrao me. Nunak munas ke ma
koluk lun mwet lom, ac folokunulosme nu in acn se ma kom tuh sang nu sin mwet
matu lalos.
35 "Ke pacl kom sruokya af lom mweyen mwet lom oru ma koluk lain kom, na elos
fin auliyak ac forma nu ke Tempul se inge ac pre nu sum ke inse pusisel tuh kom in
nunak munas nu selos,
36 lipsre pre lalos inkusrao me. Nunak munas ke ma koluk lun tokosra ac lun mwet
Israel, ac luti nu selos in oru ma suwohs. Na kom, O LEUM GOD, fah supwama af nu
fin facl se sum inge, su kom sang nu sin mwet lom tuh in mwe usru lalos nwe tok.
37 "Ke pacl in sracl, ku mas upa sikyak fin acn uh, ku fokin acn uh musalla ke eng
ac fol upa ac un locust, ku ke pacl mwet lokoalok elos mweuni mwet lom, ku elos
maskin mas keok,
38 porongo pre lalos. Fin oasr inmasrlon mwet lom mwet Israel, su pulakunak asor
na pwaye, ac asroeot paolos nu ke Tempul se inge ac pre nu sum,
39 lohng pre lalos. Porongalos in acn sum inkusrao, ac nunak munas nu selos ac
kasrelos. Kom mukena pa etu nunak su oan insien mwet uh. Oru nu sin kais sie
mwet fal nu ke orekma lal,
40 tuh mwet lom fah ku in akos kom in pacl nukewa ke elos muta fin facl se su kom
sang nu sin mwet matu lasr.
41 "Ac oayapa, ke pacl sie mwetsac el tuku liki sie acn loessula ke sripen pweng
keim,
42 ac el forma nu ke Tempul se inge ac pre nu sum, mweyen el lohng ke Ine kulana
lom ac ma sakirik puspis kom oru nu sin mwet lom,
43 lohng pre lal. Lohng mwe siyuk lal yen kom muta we inkusrao, na mwet nukewa
faclu fah etekom ac akos kom, oana ke mwet Israel lom elos oru. Na elos fah etu lah
Tempul se nga musaela inge pa acn mwet uh in alu nu sum we.

8:25 1 Tok 2:4 **8:27** 2 Chr 2:6 **8:29** Dut 12:11

44 “Ke pacl kom sapkin nu sin mwet lom in som nu ke mweun lain mwet lokoalok
lalos, ac elos pre nu sum in kutena acn elos oasr we, ac elos forma nu ke siti se inge
su kom sulela, ac nu ke Tempul se inge su nga musaela nu sum,
45 lohng pre lalos. Porongalos inkusrao me, ac sang kutangla nu selos.
46 “Ke pacl mwet lom oru ma koluk lain kom (aok, wangin sie mwet tia oru
ma koluk) na ke sripen kom kasrkusrak selos kom sang mwet lokoalok lalos in
kutangulosla ac usalosla in mwet kapir nu in facl saya, facl sac finne oan loesla,
47 porongo pre lun mwet lom. Elos finne muta in acn sacn, a elos fin auliyak ac pre
nu sum ac fahkak lupan koluk lalos su arulana yohk, O LEUM GOD, lohng pre lalos.
48 In facl se ingo, elos fin auliyak ke inse pwaye ac pre nu sum, ac forma nu ke facl
se inge su kom sang nu sin mwet matu lasr, aok siti se inge su kom sulela, ac Tempul
se su nga musaela nu sum inge,
49 na lohng pre lalos. Porongalos yen sum inkusrao, ac pakoten nu selos.
50 Nunak munas nu selos ke ma koluk lalos ac ma nukewa elos oru lain kom, ac
oru tuh mwet lokoalok lalos in kulang nu selos.
51 Elos mwet na lom, su kom use liki acn Egypt, sie acn su arulana fol, oana sie
funyu.
52 “LEUM GOD Fulatlana, lela kom in ngetnget kulang nu sin mwet lom Israel ac
tokosra lalos in pacl nukewa, ac lohng pre lalos ke pacl nukewa elos pang nu sum
tuh kom in kasrelos.
53 Kom sulelosla liki inmasrlon mwet nukewa tuh elos in mwet lom sifacna, oana
ke kom akkalemye nu selos sel Moses, mwet kulansap lom, in pacl se kom use mwet
matu lasr liki acn Egypt.”

Pre Safla

54 Tukun Solomon el aksafyela pre lal nu sin LEUM GOD, el tuyak mutun loang sac,
yen se na ma el tuh sikukmutunte ac sralak paol we.
55 El siyuk ke sie pusra lulap tuh God Elan akinsewowoye mwet nukewa su tukeni
in acn sac. El fahk,
56 “Kaksakin LEUM GOD, su asang misla nu sin mwet lal oana El tuh wulela kac. El
liyaung na wulela wolana lal nukewa su El tuh fahkak nu sel Moses, mwet kulansap
lal.
57 Lela LEUM GOD lasr in wi kut na, oana ke El tuh wi mwet matu lasr. Lela Elan
tia fahsr liki kut, ku siskutla.
58 Lela Elan oru kut in aksol, tuh kut in ku in moul fal nu ke ma lungse lal pacl
nukewa, ac kut in moulkin ac liyaung ma sap lal ac oakwuk lal su el sang nu sin
mwet matu lasr.
59 Lela tuh LEUM GOD lasr in esam pre se inge, oayapa mwe siyuk luk nu sel inge
in pacl nukewa. Lela tuh Elan pakoten nu sin mwet Israel ac nu sin tokosra lalos, fal
nu ke mwe enenu lalos len na len.
60 Na mutunfacl uh nufon fah etu lah LEUM GOD mukena pa God pwaye, ac wangin
sie sayal.
61 Lela kowos, mwet lal, in pwayena nu sin LEUM GOD lasr pacl nukewa, ac akos
ma sap ac oakwuk nukewa lal, oana ke kowos oru misenge.”

Kisaiyuk Tempul
(Luo Chronicle 7:4–10)

62 Na Tokosra Solomon ac mwet nukewa su welul, elos orek kisa nu sin LEUM GOD.
63 El kisakin longoul luo tausin cow ac siofok longoul tausin sheep, tuh in mwe kisa
in akinsewowo. Ouinge tokosra ac mwet nukewa kisaela Tempul.

8:56 Dut 12:10; Jos 21:44–45

64 In len sac pacna el oayapa akmutalye ipin acn se infulwen kalkal se ke mutun
Tempul, na el kisakin mwe kisa firir, ac mwe kisa wheat, ac kiris ke kosro ma
kisakinyuk nu ke kisa in akinsewowo we. El oru ma inge, mweyen loang bronze
sac srikla lac nu ke mwe kisa inge nukewa.
65 Ke inkul in Tempul uh, Solomon ac mwet Israel nukewa elos akfulatye Kufwen
Iwen Aktuktuk ke len itkosr. Oasr un mwet na lulap se su tuku yen loessula, oe ke
Innek In Utyak Nu Hamath epang nwe ke masrol nu Egypt in acn eir.
66 Ke len se akoalkosr, Solomon el supwalik mwet uh nu yen selos. Elos nukewa
kaksakunul ac som nu yen selos ke engan, ke sripen mwe insewowo nukewa ma
LEUM GOD El sang nu sel David, mwet kulansap lal, ac nu sin mwet Israel, mwet lal.

9

LEUM GOD El Sifilpa Sikyang Nu Sel Solomon
(Luo Chronicle 7:11–22)

1 Tukun Tokosra Solomon el aksafyela musa lal ke Tempul, oayapa inkul fulat sel
ac ma nukewa saya su el ke musai,
2 LEUM GOD El sifilpa sikyang nu sel oana ke El tuh sikyang nu sel in acn Gibeon.
3 Ac LEUM GOD El fahk nu sel, “Nga lohng tari pre lom. Nga akmutalyela Tempul
se inge su kom musaela tuh mwet uh fah alu nu sik we ma pahtpat. Nga ac liyaung
ac karingin na ke pacl nukewa.
4 Kom fin kulansupweyu ke inse pwaye ac suwohs, oana David, papa tomom, el
oru, oayapa kom fin akos ma sap luk ac ma nukewa su nga sapkin nu sum,
5 nga ac fah karinginna wulela ma nga orala nu sel David, papa tomom, ke nga
fahk nu sel mu fwilin tulik na natul pa ac fah leum fin Israel nwe tok.
6 Tusruktu kom, ku wen nutum, fin forla likiyu ac tila fahsr tukuk, a seakos ma sap
luk ac ma nga sapkin, ac alu nu sin god saya,
7 na nga ac fah lusla mwet Israel liki facl se nga sang selos inge, ac nga ac fah
oayapa tuyak ac som liki Tempul se nga akmutalyela tuh in nien alu nu sik. Mwet in
acn nukewa ac fah isrun mwet Israel ac aklusrongtenyalos.
8 Tempul se inge ac fah ekla sie yol in ma sisila, ac mwet nukewa su fufahsryesr
we ac fah lut ac fwefela kac ac fahk, ‘Efu ku LEUM GOD El oru acn se inge ac Tempul
se inge ouinge?’
9 Na mwet uh ac fah topuk ac fahk, ‘Mweyen elos sisla LEUM GOD lalos su use
mwet matu lalos liki acn Egypt. Elos forang orek asruoki nu sin god saya ac alu nu
selos, pa pwanang LEUM GOD El use ongoiya inge nu faclos.’ ”

Kitakat Lal Solomon Nu Sel Hiram
(Luo Chronicle 8:1–2)

10 Solomon el musai Tempul ac inkul fulat sel ke yac longoul.
11 Tokosra Hiram lun acn Tyre el tuh sang sak cedar ac pine nukewa wi gold nukewa
ma Solomon el enenu nu ke orekma sac. Tukun safla orekma sac, Solomon el sang
siti srisrik longoul in acn Galilee nu sel Hiram.
12 Hiram el som in liye acn inge tuh el tiana lungse.
13 Na el fahk nu sel Solomon, “Ma lik, ku pa inge siti ma kom se luk uh?” Ke sripa
se inge, acn inge srakna pangpang Cabul.*
14 Hiram el tuh supwala apkuran in singoul tausin paun ke gold nu sel Solomon.

Orekma Pac Saya Solomon El Orala
(Luo Chronicle 8:3–18)

9:2 1 Tok 3:5; 2 Chr 1:7 **9:5** 1 Tok 2:4 **9:8** 2 Tok 25:9; 2 Chr 36:19 * **9:13** ***Cabul:*** Fahkyen ine se inge apkuran oana fahkyen “lusrongten” in kas Hebrew.

15 Tokosra Solomon el orekmakin mwet in kumak lal in musai Tempul ac inkul fulat
sin tokosra, ac in koanela layen nu kutulap in Jerusalem, ac orala pot kuhlusyen siti
uh. El orekmakunulos pac in akwoyela siti Hazor, Megiddo, ac Gezer. (
16 Tokosra lun Egypt el tuh mweuni acn Gezer ac sruokya. El onela mwet we ac
furreak siti sac. Na el sang nu sin acn se natul tuh in mwe kite lal nu sel ke el
payukyak nu sel Solomon.
17 Na tok, Solomon el sifilpa musaela.) El orekmakin pa mwet in kumak lal, ac sifil
musaela Beth Horon Ten,
18 Baalath, Tamar ma oan yen turangang uten acn Judah,
19 ac siti nukewa ma kufwa lal oan we, oayapa siti nukewa ma horse ac chariot
natul oan we, ac kutu pac ma saya ma el ke musai in acn Jerusalem, Lebanon, ac acn
pac saya in tokosrai lal.
20 Mwet nukewa ma lula sin mwet Amor, mwet Hit, mwet Periz, mwet Hiv, ac mwet
Jebus, su tia mwet Israel —
21 fwil natulos su srakna muta in acn inge, su mwet Israel tuh tia ku in kunauselosla
nufon — mwet inge Solomon el eisaloseni ke ku lal tuh elos in mwet kohs, ac elos
srakna orekma in kohs nwe misenge.
22 Solomon el tuh tia orekmakin mwet Israel nu ke mwet kohs, a el orekmakunulos
in mwet mweun, leum lun mwet mweun, mwet kol fulat lun un mwet mweun, mwet
utuk chariot, ac mwet kasrusr fin horse.
23 Oasr mwet kol lumfoko lumngaul ma karinganang mwet kumakinyuk in oru kain
in musa nukewa ma Solomon el sapkin in orek.
24 Solomon el koanela layen kutulap ke siti uh, tukun mutan kial su ma nutin tokosra
Egypt el tuh mukuila liki Siti sel David nu ke lohm se ma Solomon el musaela sel.
25 Pacl tolu in yac se Solomon el orek kisa firir ac kisa in akinsewowo fin loang
su el musaela nu sin LEUM GOD, ac el oayapa akosak mwe keng nu sin LEUM GOD.
Ouinge safla musa lal ke Tempul.
26 Tokosra Solomon el oayapa musaela sie un oak in acn Eziongeber, su oan apkuran
nu Elath ke weacn in Meoa Srusra in acn Edom.
27 Tokosra Hiram el supwala kutu mwet pah ke kalkal ke un oak okwal sifacna, elos
in wi mwet kalkal lal Solomon.
28 Elos oayak som nu Ophir, ac ke elos foloko elos use paun in gold tolngoul luo
tausin nu sel Solomon.

10

Kasra Lun Acn Sheba El Tuku In Osun Yorol Tokosra Solomon (Luo Chronicle 9:1–12)

1 Kasra lun acn Sheba el lohng ke pwengpeng lal Solomon, ac el som nu Jerusalem
in srikal ke kutu mwe siyuk upa.
2 El us mwet kulansap puspis welul, oayapa mwe akyuye mongo, wek saok, ac lupa
na yohk pac ke gold fin camel natul uh. Ke el ac Solomon osun, el siyuk sel kain mwe
siyuk nukewa ma el ku in nunkauk.
3 Solomon el topokla nufon. Wanginna ma el kofla aketeya.
4 Kasra lun Sheba el lohng lalmwetmet lal Solomon, ac liye inkul fulat sel ma el
musaela.
5 El liye pac kain in mongo ma oan fin tepu lun tokosra, ac nien muta lun mwet
pwapa lal, ac ouiyen oakwuk lal nu sin mwet orekma lal ac naweyuk lalos, ac mwet
kulansupwal ke pacl in mongo, ac mwe kisa ma el kisakin in Tempul. Kasra el arulana
fwefela ke el liye ma inge.

9:25 Exo 23:17; 34:23; Dut 16:16 **10:1** 10:1–10; Mt 12:42; Lk 11:31

6 El fahk nu sel Tokosra Solomon, “Ma nga lohng in facl sik ah keim, ac ke
lalmwetmet lom, pwayena!
7 Nga tuh tiana lulalfongi nwe ke na nga tuku ac liye ke mutuk sifacna. Ma nga
lohng ah tia sun tafun kasrup ac lalmwetmet lom, su arulana alukela ma fwack nu
sik.
8 Seyal wo nu sin mutan kiom uh! Insewowo pac mwet kulansap lom su muta
yurum in pacl nukewa ac lohng kas lalmwetmet lom!
9 Kaksakin LEUM GOD lom! El akkalemye lupan insewowo lal sum ke El oakikomi
in tokosra lun Israel. Ke sripen lungse kawil lal nu sin Israel, El oru kom in tokosra
faclos, tuh kom in karinganang tuh ma sap ac nununku suwohs in fahsr na.”
10 Kasra el sang nu sel Tokosra Solomon mwe lung ma el us tuku: apkuran nu ke
paun singoul tausin ke gold, ac oasr pac mwe akyuye mongo ac wek saok arulana
pus. Lupan mwe akyuye mongo ma el sang nu sel inge arulana yohk liki ma mwet
uh sang nu sel Tokosra Solomon in kutena pacl meet.
11 (Un oak okoal Hiram ma tuh use gold Ophir me, elos oayapa use lupa na yohk
ke sak juniper ac wek saok we me.
12 Solomon el orekmakin sak inge in orala kalkal ke nien fan ke Tempul ac ke lohm
sin tokosra, oayapa el sang in orek harp ac lyre nutin mwet on. Sak juniper inge pa
wo emeet ke sak ma utuku nu Israel, ac wangin pac ma sifilpa liyeyuk in oana ma
inge.)
13 Tokosra Solomon el sang nu sel Kasra lun Sheba ma nukewa ma el siyuk, sayen
mwe sang na yohk ma tokosra el sifacna lungse sang lal. Na kasra sac ac mwet
kulansap lal folokla nu Sheba.

Kasrup Lal Tokosra Solomon
(Luo Chronicle 9:13–29)

14 In yac nukewa Tokosra Solomon el eis yohk liki lumngaul tausin paun ke gold,
15 sayen tax ma moliyuk sin mwet kuka, ac ma kapak ke ma kukala, ac mwe takma
ma tuku sin tokosra lun acn Arabia, ac sin governor in acn nukewa lun Israel.
16 Solomon el orala luofoko mwe loeyuk lulap, ac mosrwela kais sie ke apkuran in
paun singoul limekosr ke gold.
17 El oayapa orala mwe loeyuk tolfoko ma srik kutu, ac mosrwela kais sie ke apkuran
in paun akosr ke gold. El likiya ma inge nukewa infukil lulap se pangpang Insak
Lebanon.
18 Oasr pac sie tron lulap el sap in orekla. Sie ip kac yunla ke ivory, ac acn saya
mosrweyukla ke gold na wowo.
19 Oasr step onkosr nu ke tron sac. Acn tok fin tron sac orekla raun, ac kais sie
siska ke tron sac oasr mwe loang po kac, ac oasr lion tafleyukla lukwa tu ke sisken
mwe loang po inge.
20 Oasr pac kais lukwa lion tu fin kais sie step, soko lac soko lac ke step onkosr
inge, orala lion singoul lukwa. Wangin tron orekla ke lumah inge in kutena tokosrai
oemeet me.
21 Cup in nimnim lal Solomon nukewa orekla ke gold, ac ahlu nukewa infukil
lulap se pangpang Insak Lebanon orekla pac ke gold na pwaye. Wangin silver
orekmakinyuk, ke sripen tia sekoeyuk in pacl lal Solomon.
22 Oasr un oak in kalkal meoa se lal Solomon, su kalkal wi oak okoal Hiram. Ke
yac tolu nukewa un oak se lal inge ac foloko, ac utuk gold, silver, ivory, sako lulap ac
sako srisrik.
23 Tokosra Solomon el kasrup ac lalmwetmet liki kutena tokosra saya,
24 pwanang mwet faclu nufon lungse tuku in liye ac lohng lalmwetmet lal su God
El sang nu sel.

10:17 1 Tok 7:2–3

25 Mwet nukewa su tuku nu yorol uh ac utuk mwe lung nu sel ke silver, gold, nuknuk
lik na oa, kufwen mweun, mwe akyuye mongo, horse, ac kosro miul. Ma inge orek
na ke yac nukewa.
26 Solomon el musaeak tausin se angfoko chariot in mweun lal, ac singoul luo tausin
horse in mweun. Kutu sin ma inge oanna Jerusalem, ac ma saya uh el supwalik nu
in siti saya.
27 Wacl Solomon, silver uh arulana pukanten oana eot uh, ac pukanten sak cedar
oana pisen sak sycamore pe eol in acn Judah.
28 Mwet lal tokosra pa karingin supweyen horse liki acn Musri ac Cilicia,*
29 oayapa pisen chariot ma tuku Egypt me. Elos kukakin horse ac chariot nu sin
tokosra lun acn Hit ac Syria. Molin chariot soko pa ipin silver onfoko, ac molin horse
soko pa ipin silver siofok lumngaul.

11

Solomon El Forla Liki God

1 Solomon el lungse mutan sac puspis. Sayen acn se nutin tokosra Egypt, el oayapa
payuk sin mutan Hit, ac mutan Moab, Ammon, Edom, ac Sidon.
2 El payuk nu selos el ne etu lah LEUM GOD El tuh fahk nu sin mwet Israel, 'Kowos
fah tiana apayuki nu sin mwet in mutunfacl saya, mweyen mwet ingan ac mau
kifuskowosla in alu nu sin god lalos.'
3 Solomon el tuh payuk sin mutan fisrak itfoko, ac oasr pac mutan kulansap tolfoko
kial. Mutan inge elos furokolla liki LEUM GOD,
4 ac ke pacl se el matuoh, elos kifasulla nu ke alu nu sin god saya. El tia oana David,
papa tumal, su arulana inse pwaye nu sin LEUM GOD lal.
5 Solomon el tuh alu nu sin Astarte, god mutan lun Sidon, oayapa nu sin Molech,
god na srungayuk se lun mwet Ammon.
6 El oru ma koluk lain LEUM GOD, ac tiana inse pwaye nu sel, in oana inse pwaye
lal David, papa tumal.
7 El musaela sie acn in alu nu sel Chemosh (god na srungayuk se lun mwet Moab),
ac sie pac acn in alu nu sel Molech (god na srungayuk lun mwet Ammon), fin eol soko
oan kutulap in Jerusalem.
8 El oayapa musaela nien alu puspis nu sin mutan sac nukewa kial, tuh elos in ku
in akosak mwe keng ac orek kisa nu sin god lalos we.
9 Ke ma inge, LEUM GOD El kasrkusrak sel Solomon, mweyen insial tuh forla liki
LEUM GOD lun Israel, su sikyang nu sel pacl luo
10 ac fahk nu sel ke ouiya se inge mu elan tia alu nu sin god saya. A Solomon el tia
akos ma LEUM GOD El sapkin nu sel.
11 Ke ma inge LEUM GOD El fahk nu sel, "Ke sripen kom sifacna sulela tuh kom in
kunausla wulela lom yuruk, ac kom tia akos ma nga sapkin nu sum, nga wuleot nu
sum inge lah nga ac eisla tokosrai liki kom ac sang nu sin sie sin mwet pwapa fulat
lom.
12 Tusruktu, ke sripal David, papa tomom, nga ac tia oru ma inge in pacl lom, a ac
fah sikyak in pacl lun wen nutum.
13 Ac nga fah tia eisla tokosrai uh nufon lukel. Nga fah srela sie sruf tuh in ma lal
ke sripal David, mwet kulansap luk, ac ke sripen Jerusalem, siti se su nga sulela tuh
in acn sik."

Mwet Lokoalok Lal Solomon

10:26 1 Tok 4:26 **10:27** Dut 17:17 * **10:28** ***Musri ac Cilicia:*** mwet in acn luo inge pwengpweng ke tohf horse in pacl lal Tokosra Solomon. **10:28** Dut 17:16 **11:1** Dut 17:17 **11:2** Exo 34:16; Dut 7:3–4

14 Ouinge LEUM GOD El purakak insial Hadad, su ma in sou in leum lun acn Edom,
tuh elan tuyak lainul Solomon.
15 Mweyen ke David el muta Edom, Joab, mwet kol fulat lun un mwet mweun lal,
el som in pikinya mwet misa ke mweun, tuh el laesla ac uniya mukul nukewa in acn
Edom.
16 (Joab ac mwet Israel nukewa su welul elos muta Edom ke malem onkosr, nwe ke
na elos uniya nufon mukul in acn Edom.)
17 Tusruktu Hadad ac kutu sin mwet Edom su mwet kulansap lun papa tumal ah,
elos kaingla nu Egypt. (Ke pacl se ingan, Hadad el srakna tulik.)
18 Elos som liki acn Midian nu Paran, ac oasr kutu mwet welulosyang we. Na elos
som nu Egypt nu yurin tokosra lun Egypt, su sang acn lal Hadad, ac sie lohm, ac
kasrel ke mwe mongo.
19 Hadad el arulana ohi sin tokosra sac, pwanang tokosra el sang tamtael se wien
Kasra Tahpenes, mutan kial ah, tuh in mutan kial Hadad.
20 Mutan sac el oswela sie wen nu sel Hadad, inel pa Genubath, ac kasra el tufahlla
wi tulik mukul nutin tokosra ke inkul fulat sin tokosra.
21 Ke Hadad el lohngak in acn Egypt lah Tokosra David ac Joab, mwet kol fulat lun
un mwet mweun, eltal misa, na el fahk nu sin tokosra Egypt, “Nunak munas, filiyula
nga in folokla nu yen sik ah.”
22 Na tokosra el siyuk sel, “Efu? Ya oasr ma nga sufalla kac ac tia sot nu sum, pa sis
kom lungse folokla nu yen sum ah?”
Na Hadad el topuk nu sel tokosra, “Wangin, tuh nga siyuk kom in filiyula ngan
som.” Na el folokla nu yen sel.
23 God El oayapa oru Rezon, wen natul Eliada, elan forla lainul Solomon. Rezon el
sie mwet kulansap lal Tokosra Hadadezer lun Zobah, na el kaingla lukel.
24 Tok el ekla sifen sie un mwet pwapa sulal. (Ma inge sikyak tukun pacl se David
el kutangulla Hadadezer, ac uniya mwet mweun lun acn Syria, su welul lac.) Toko,
Rezon ac u se lal ah som muta Damascus, na mwet welul ingan elos akwalyalak tuh
elan tokosra lun Syria.
25 El mwet lokoalok se lun mwet Israel ke lusenna moul lal Solomon, oana Hadad
ke el tuh arulana lain mwet Israel ac kwaselos ke pacl se el tuh tokosra lun acn Edom.

Wulela Lun God Nu Sel Jeroboam

26 Sie pac sin mwet ma forla lainul Tokosra Solomon pa Jeroboam, wen natul Nebat
mwet Zeredah in acn Ephraim. Jeroboam el siena sin mwet pwapa fulat lal Solomon.
Nina kial pa Zeruah, katinmas se.
27 Pa inge sramsram ke alein se inge:
Solomon el tuh koano layen kutulap in acn Jerusalem, ac akwoye acn musalla ke
pot uh.
28 Jeroboam el mukul fusr na fas se, ac ke Solomon el liye lah el arulana alken ke
orekma, el sulella tuh elan karingin orekma nukewa lun mwet ma el kumakin nu ke
orekma lal in acn lun sruf Manasseh ac Ephraim.
29 Sie len ah ke Jeroboam el mukena fahsr liki acn Jerusalem, Ahijah, mwet palu
Shiloh, el sonol inkanek ah yen mwesis likin siti uh.
30 Ahijah el sarukla nuknuk lik na oa ac sasu se el nukum, ac seseya nu ke ip singoul
luo.
31 Ac el fahk nu sel Jeroboam, “Eis singoul ip kac in ma lom, mweyen LEUM GOD
lun Israel El fahk nu sum mu, ‘Nga ac eisla tokosrai lukel Solomon, ac nga fah sot nu
sum singoul sruf uh.
32 Solomon el ac fah sruokyana sie sruf ke sripal David, mwet kulansap luk, ac ke
sripen Jerusalem, siti se su nga sulela inmasrlon facl Israel nufon tuh in ma luk.

33 Nga ac oru ma inge mweyen Solomon el sisyula, ac alu nu sin god inge lun
mutunfacl saya: Astarte (god mutan lun acn Sidon), Chemosh (god lun acn Moab), ac
Molech (god lun acn Ammon). Solomon el tia akosyu. El tia oana David, papa tumal,
a el oru ma sutuu ac tia karinganang ma sap luk ac oakwuk luk.
34 Tusruktu, nga ac fah tia eisla nufon tokosrai uh lukel Solomon, a nga fah sang
tuh elan leum ke lusenna moul lal. Nga ac fah oru ouinge ke sripen mwet kulansap
luk David, su nga tuh sulela ac el tuh akos ma sap luk ac oakwuk luk.
35 Nga ac eisla tokosrai liki wen natul Solomon, ac sot sruf singoul nu sum,
36 tusruktu nga ac sang sie sruf uh nu sin sie wen natul Solomon, tuh sie sin fita lal
David, mwet kulansap luk, fah leumi acn Jerusalem nwe tok — siti se su nga sulela
tuh mwet uh in alu nu sik we.
37 Jeroboam, nga ac oru tuh kom fah tokosra lun Israel, ac kom ac fah leum fin acn
nukewa kom lungse.
38 Kom fin akosyu in ma nukewa, ac moul fal nu ke ma sap luk, ac akinsewowoyeyu
ke kom oru ma nga sapkin, oana ke mwet kulansap luk David el oru, na nga ac fah
wi kom pacl nukewa. Nga fah akwalyekomyak tuh kom in tokosra lun Israel, ac wen
nutum elos fah tokosra tukum, oana nga tuh oru nu sel David.
39 Ke sripen ma koluk lal Solomon, nga fah kalyei mwet in fwil natul David, tusruktu
ac fah tia nwe tok.’ ”
40 Ouinge Solomon el srike in unilya Jeroboam, a Jeroboam el kaingla nu yorol
Tokosra Shishak lun Egypt, ac el muta we nwe ke Solomon el misa.

Misa Lal Solomon
(Luo Chronicle 9:29–31)

41 Ma nukewa saya ma Solomon el orala, ke orekma lal ac lalmwetmet lal, simla
oasr in *Sramsram Matu Kacl Solomon*.
42 El muta Jerusalem ac tokosra fin acn Israel nufon ke yac angngaul.
43 El misa ac pukpuki in Siti sel David, na Rehoboam, wen natul, el aolul in tokosra.

12

Sruf Epang Orek Alein Lain Sruf Eir
(Luo Chronicle 10:1–19)

1 Rehoboam el som nu Shechem, yen mwet nukewa in sruf epang elos fahsreni nu
we in akwalyalak nu ke tokosra.
2 Ke Jeroboam wen natul Nebat, su tuh kaingkunul Solomon ac som nu Egypt, el
lohng ke pweng se inge, na el foloko liki acn Egypt.
3 Mwet in sruf in acn epang sapla solalma, ac elos nukewa som nu yorol Rehoboam,
ac fahk nu sel,
4 “Solomon, papa tomom, el tuh arulana akkeokye kut ac filiya mwe utuk toasr
facsr. Kom fin akmulalaye mwe utuk inge ac akfisrasryela nu sesr, na kut ac fah
kulansupwekom ke inse pwaye.”
5 El topkolos ouinge, “Kowos foloko tukun len tolu, na nga fah sot top luk nu suwos.”
Na elos som.
6 Tokosra Rehoboam el som in eis nunak sin mwet matu su tuh mwet kasru fulat
lal Solomon, papa tumal. El siyuk selos, “Top fuka kowos nunku mu fal nga in sang
topuk mwe siyuk lun mwet uh?”
7 Ac elos fahk, “Kom fin lungse kasru mwet inge, kom sang sie top ma elos ac
insewowo kac, na pacl nukewa elos ac kulansupwekom ke inse pwaye.”
8 Tusruktu Rehoboam el pilesru kas in kasru lun mwet matu, ac som nu yurin mwet
fusr su matwalna ac welul kapkapak, ac inge elos mwet kasru lal.

9 El siyuk selos, “Kasru fuka lowos nu sik? Mea nga ac sang topuk mwet ma siyuk
nga in akmulalaye mwe utuk lalos?”
10 Ac elos fahk, “Pa inge ma kom ac fahk nu selos uh: ‘Kuf srisrik soko ke pouk uh,
yohk liki infulwen papa tumuk.’
11 Fahk pac nu selos mu, ‘Papa tumuk el tuh filiya mwe utuk toasr nu fowos, a nga
ac oru in toasr liki. El tuh puok kowos ke mwe sringsring, a nga ac sringil kowos ke
mwe sringsring oasr osra kac!’ ”
12 Tukun len tolu, Jeroboam ac mwet nukewa folokla nu yorol Tokosra Rehoboam,
oana ke el tuh fahk nu selos.
13 Tokosra el pilesru kas in kasru lun mwet matu, ac el kaskas na toasr nu sin mwet
uh,
14 in oana ma mwet fusr uh fahk su sel. El fahk, “Papa tumuk el filiya mwe utuk
toasr nu fowos, a nga ac oru in toasr liki na. El puok kowos ke mwe sringsring, a nga
ac sringil kowos ke mwe sringsring oasr osra kac!”
15 Ma lungse lun LEUM GOD pa inge, tuh in sikyak oana ma El tuh fahk nu sel
Jeroboam, wen natul Nebat, in kas lun Ahijah, mwet palu Shiloh. Pa inge sripa se sis
tokosra el tiana lohang nu sin mwet uh.
16 Ke mwet uh liye lah tokosra el tiana lohngolos, na elos wowoyak ac fahk, “Tolulla
David ac sou lal! Wanginna sripaltal nu sesr! Mwet Israel, kut folokelik nu yen sesr!
Sang Rehoboam elan sifacna fosrngakunul!”
Ouinge mwet Israel elos forla lainul tokosra,
17 na pwanang Rehoboam el tokosra lun mwet na ma muta in acn Judah mukena.
18 Na Tokosra Rehoboam el supwalla Adoniram, su kol orekma lun mwet kohs, elan
som nu yurin mwet Israel, na elos tanglal nwe ke el misa. Ke sripa se inge Rehoboam
el sulaklak na sroang nu fin chariot natul, ac kaingla nu Jerusalem.
19 In pacl sac me, mwet in sruf nukewa epang in Israel, elos alein na nu sin mwet
leum in fwil natul David.
20 Ke pacl se mwet Israel lohngak lah Jeroboam el foloko Egypt me, elos solalma
nu ke tukeni lalos, ac elos akwalyalak elan tokosra lalos mwet Israel. Sruf lal Judah
mukena pa srakna orekma nu sin mwet in fwil natul David.

Kas In Palu Lal Shemaiah (Luo Chronicle 11:1–4)

21 Ke Rehoboam el sun acn Jerusalem el pangoneni siofok oalngoul tausin mwet
pisrla ke mweun in sruf lal Judah ac Benjamin. El nunku elan som mweuni sruf in
acn epang, elan sifil folokonak ku lal in leum faclos.
22 Tusruktu God El fahk nu sin mwet palu Shemaiah
23 elan sang kas inge nu sel Rehoboam ac nu sin mwet nukewa in sruf lal Judah ac
Benjamin:
24 “Nimet mweuni mwet Israel wiowos. Kowos nukewa folokelik nu yen suwos an.
Ma sikyak inge ma lungse luk!” Na elos nukewa akos ma LEUM GOD El sapkin, ac
folokelik nu yen selos.

Jeroboam El Forla Liki God

25 Tokosra Jeroboam el kuhlasak siti srisrik Shechem infulan eol in acn Ephraim,
ac muta we ke kitin pacl. Na el som liki acn we ac kuhlasak pac siti srisrik Penuel.
26 El sifacna motkwe mu, “Inge tokosrai uh ku na in mau folokyang nu sin mwet
in fwil natul David.
27 Mwet inge fin fahsrna nu Jerusalem in orek kisa nu sin LEUM GOD ke Tempul,
na insialos ac ku na in sifil forla nu sel Tokosra Rehoboam, leum lalos in Judah, na
elos ac uniyuwi.”

12:16 2 Sam 20:1

28 Tukun el nunku ke ma inge, na el orala ma sruloala gold in luman cow mukul
lukwa, ac fahk nu sin mwet lal, “Fal tari pacl ma kowos foroht forma nwe Jerusalem
in alu we. Mwet Israel, pa inge god lowos, su uskowosme liki acn Egypt!”
29 Na el filiya sie ma sruloala inge in acn Bethel, ac ma se ngia in acn Dan.
30 Ma inge sie ma koluk, lah mwet uh elos alu nu sin ma sruloala inge in acn Bethel
ac Dan.
31 Jeroboam el oayapa musaela acn in alu fineol uh, ac el sulela mwet tol su tia ma
in sruf lun Levi.

God El Lain Alu Bethel

32 Jeroboam el oayapa oakiya sie len in kufwa nu selos, su oasr ke len aksingoul
limekosr in malem akoalkosr, in oapana len in kufwa in acn Judah. El som nu Bethel
ac orek kisa fin loang we nu sin ma sruloala gold in luman cow mukul lukwa ma el
orala. Ac el filiya mwet tol in oru ma kunalos ke nien alu ma el tuh musaela in acn
Bethel.
33 Ac ke len aksingoul limekosr in malem akoalkosr, len se ma el sifacna oakiya, el
som nu Bethel ac orek kisa fin loang uh, in akfulatye len in kufwa se su el oakiya nu
sin mwet Israel.

13

1 Ke sap lun LEUM GOD, sie mwet palu in acn Judah el som nu Bethel ac sun acn
we ke Jeroboam el tu ke loang sac ac akola in kisakin mwe kisa lal.
2 In oana ma LEUM GOD El sapkin, mwet palu sac el fahkak kas in lain loang sac ac
fahk, “O loang, loang, pa inge ma LEUM GOD El fahk: Sie tulik, su ac fah pangpang
Josiah, el ac fah isusla in sou lal David. Mwet tol su kulansap ke nien alu lun mwet
pegan ac orek kisa fom, Josiah el ac fah onelosi pac fom, oayapa el ac fah esukak srin
mwet misa fom.”
3 A mwet palu sac tafwelana in fahk, “Loang se inge ac fah fokelik, ac apat kac ac
sohkelik, na kowos fah etu lah LEUM GOD El kaskas ke oalik.”
4 Ke pacl se Tokosra Jeroboam el lohng ma inge el asroela paol ac srisrngiya mwet
paclu sac, ac fahk, “Sruokilya!” In kitin pacl ah na paol tokosra efla, ac el kofla kotani.
5 Loang sac fokelik, ac apat kac rakelik ac oaclik infohk uh oana ma mwet palu sac
palye Inen LEUM GOD.
6 Tokosra Jeroboam el fahk nu sin mwet palu sac, “Nunak munas, pre keik nu sin
LEUM GOD lom, ac siyuk Elan akkeyala pouk!”
Mwet palu sa el pre nu sin LEUM GOD, ac paol tokosra kwela.
7 Na tokosra el fahk nu sin mwet palu sac, “Fahsru wiyu mongo in lohm sik. Nga
ac akfalye nu sum ke ma kom oru inge.”
8 Na mwet palu sac topuk, “Kom finne use tafu mwe kasrup lom an, nga ac tiana
wi kom som, ku kang ac nim kutena ma yurum.
9 LEUM GOD El sapkin nu sik ngan tiana kang ku nim kutena ma, oayapa ngan tia
folok ke innek soko nga ut kac tuku ah.”
10 Ouinge el som ke soko pacna inkanek, ac tia ke innek soko el tuku kac me.

Mwet Palu Matu Se Lun Bethel

11 In pacl sac, oasr mwet palu matu se muta in acn Bethel. Wen natul eltal tuku nu
yorol ac fahk nu sel ma mwet palu se lun Judah el oru in acn Bethel ke len sac, ac
ma el tuh fahk nu sel Tokosra Jeroboam.
12 Ac mwet palu matu sac siyuk seltal, “Inkanek ya el ut we ke el folokla?” Eltal
srusrngaung inkanek soko ah.
13 Na el sap eltal in akoela donkey natul ah, ac eltal orala, na el som.

12:28 Exo 32:4 **12:32** 12:32–33; Lev 23:33–34 **13:2** 2 Tok 23:15–16

14 El ukwe mwet palu Judah sac, ac konalak ke el muta ye sak oak soko. Ac el siyuk
sel, “Ku kom pa mwet palu se lun Judah?”
Mwet palu sac topuk, “Aok, nga.”
15 Mwet sac fahk, “Fahsru wiyu mongo lohm sik ah.”
16 Ac mwet palu lun Judah el fahk, “Nga koflana wi kom nu in lohm sum, ku eis
mwe kulang sum. Ac nga fah tia mongo ku nim kutena ma yurum in acn se inge,
17 mweyen LEUM GOD El sapkin ngan tiana kang ku nim kutena ma, ac nga in tia
folok ke inkanek soko nga ut we tuku.”
18 Na mwet palu matu se lun Bethel el fahk nu sel, “Nga pac, nga mwet palu se oana
kom, ac LEUM GOD El sap sie lipufan in fahk nu sik ngan eis kom in wiyu nu lohm
sik ah, ac kite kom ke mwe mongo ac mwe nim.” Tusruktu mwet palu matu sac el
kikiap nu sel.
19 Ouinge mwet palu lun Judah el wi mwet palu matu sac folokla, ac mongo yorol
in lohm sel.
20 Ke eltal muta ke tepu lal, kas lun LEUM GOD tuku nu sin mwet palu matu sac,
21 ac el liksreni na fahk nu sin mwet palu lun Judah, “LEUM GOD El fahk lah kom
seakos ac tia oru ma El sapkin nu sum.
22 A kom tuh foloko ac mongo acn ma El wuli kom in tiana mongo we. Ke ma inge
kom ac anwuki, ac monum ac fah tia pukpuki inkulyuk lun sou lom.”
23 Tukun eltal mongo tari, mwet palu matu sac akoela donkey natul ah nu sin mwet
palu lun Judah,
24 na el sroang nu fac ac som. Ac ke el kasrusr inkanek uh, lion soko sonol ac unilya.
Na manol oanna inkanek ah, ac donkey soko ac lion soko ah tu na kac.
25 Oasr kutu mwet fahsryak in acn sacn, ac liye mano sac oanna inkanek ah, ac lion
soko ah tu siska. Elos alukela ac som na nu Bethel, ac fahkak ma elos liye ah.
26 Ke mwet palu matu sac lohng ma fwack inge, el fahk, “Pa ingan mwet palu se ma
tia akos ma LEUM GOD El sapkin, na pa LEUM GOD El supwala lion soko in sruokilya
ac unilya, in oana ma LEUM GOD El fahk kac.”
27 Na el fahk nu sin wen natul, “Akoela donkey nutik.” Ac eltal akoela,
28 na el som ac konauk mano sac oan inkanek ah, ac donkey soko ac lion soko ah
srakna tu siska. Lion soko ah tiana kangla mano sac, ku anwuk nu sin donkey soko
ah.
29 Mwet palu matu sac srukak mano sac nu fin donkey natul, ac folokunla nu Bethel
in asor kac, ac pikinya.
30 El pikinya inkulyuk lun sou lal sifacna, na el ac wen natul asor kacl ac fahk, “O,
ma lik, ma lik!”
31 Tukun pukpuki mwet sac, mwet palu matu sac fahk nu sin wen natul, “Nga fin
misa, komtal pikinyuwi na inkulyuk se inge, ac filiyuwi siskal.
32 Kas ma el fahk lain loang se in acn Bethel, ac lain nien alu nukewa in siti srisrik
in acn Samaria, oana ma LEUM GOD El sapkin, pwayena lah ma inge nukewa ac fah
akpwayeyuk.”

Ma Koluk Ma Ikruilya Jeroboam

33 Tokosra Jeroboam lun Israel el tiana forla liki ouiyen moul koluk lal, a el srakna
sulela mwet tol lal sin kutena sou tuh elos in kulansap ke loang ma el musaela. Ac el
mosrwela kutena mwet su lungse in mwet tol.
34 Ma koluk se lal inge pa kunausla mwet lal, ac ikruiya tokosrai lal.

14

Misa Lun Wen Natul Jeroboam

1 In pacl sacn Abijah, wen natul Tokosra Jeroboam, el mas.
2 Jeroboam el fahk nu sin mutan kial, “Ekulla lumom in tia akilenyuk kom, ac fahla
nwe Shiloh, nu yen mwet palu Ahijah el muta we, mwet se ma tuh fahk lah nga pa
ac tokosra lun Israel.
3 Us singoul srukwal in flao, kutu cake, ac soko sufa in honey nu sel, ac siyuk lah
mea ac sikyak nu sin wen se nutiktal inge, na el ac fahkot.”
4 Ouinge mutan sac som nu Shiloh, nu yen sel Ahijah. Ahijah el tia ku in liye
mweyen el matuoh.
5 LEUM GOD El fahkang nu sel Ahijah lah mutan kial Jeroboam ah tuku in siyuk
sel ke wen se natul su mas. Ac LEUM GOD El fahk nu sel Ahijah ma elan fahk.
Ke mutan kial Jeroboam ah sun acn we, el oru in mu siena mutan pa el.
6 Tuh ke Ahijah el lohng ke el utyak ke mutunoa, el fahk nu sel, “Utyak. Nga etu
lah mutan kial Jeroboam pa kom. Efu ku kom oru in mu siena mwet pa kom? Oasr
pweng koluk nu sum.
7 Folokot fahk nu sel Jeroboam lah pa inge ma LEUM GOD lun Israel El fahk nu sel:
‘Nga sulekomla inmasrlon mwet uh, ac oakikomi in leum fin mwet luk Israel.
8 Nga eisla tokosrai liki fwilin tulik natul David ac usot nu sum, tuh pa kom tiana
ou David, mwet kulansap luk, su arulana inse pwaye nu sik ac akos ma sap luk ac
oru ma nga insewowo kac mukena.
9 Ma koluk kom orala uh arulana koluk liki ma mwet nukewa su tokosra meet liki
kom orala. Kom sisyula ac akkasrkusrakyeyu ke ma sruloala pukanten kom orala, ac
ke mwe alyalu ma orekla ke osra.
10 Ke sripa inge, nga ac fah kunausla fwilin tokosrai lom, ac uniya mukul nukewa
nutum — mwet matu ac mwet fusr oana sie. Nga ac fah sukela sou lom, oana ke
mwet uh puokla fohkon kosro.
11 Kutena mwet in sou lom su ac misa in siti uh, ac fah mongola sin kosro ngalngul,
ac kutena su misa likin siti uh, ac fah mongola sin won vulture. Nga, LEUM GOD,
fahk ouinge.’ ”
12 Ac Ahijah el sifilpa fahk nu sin mutan kial Jeroboam, “Folokot nu yen sum. Pacl
se na kom utyak nu in siti srisrik sac, wen nutum el ac misa.
13 Mwet Israel nukewa ac fah asor kacl ac piknilya. El mukefanna sin sou lal
Jeroboam pa ac wo ouiya pukpuki, mweyen el mukena pa LEUM GOD lun Israel
El insewowo sel.
14 LEUM GOD El ac oakiya sie tokosra lun Israel su ac fah wotela tokosrai lun
Jeroboam.
15 LEUM GOD El ac fah kalyei Israel, ac Israel ac fah kusrusrsrusr oana soko loa
in soko infacl srisrik. LEUM GOD El ac fah fusak mwet Israel liki facl wowo se su El
sang nu sin mwet matu lalos, ac El ac fah akfahsryeloselik nwe yen loessula alukela
Infacl Euphrates, mweyen elos purakak kasrkusrak lal ke elos orala ma sruloala ke
god mutan Asherah.
16 LEUM GOD El ac fah sisla mwet Israel mweyen Jeroboam el orekma koluk, ac el
kolla pac mwet Israel in oru ma koluk.”
17 Mutan kial Jeroboam el folokla nu Tirzah. Pacl se na ma el utyak nu in lohm sel
ah, na wen se natul ah misa.
18 Mwet Israel elos asor na kacl ac piknilya, oana ma LEUM GOD El fahk ke pusren
mwet kulansap lal, Ahijah mwet palu.

Misa Lal Jeroboam

19 Ma nukewa saya ma Tokosra Jeroboam el orala, ke mweun lal ac ouiyen kolyuk
lal, ma inge nukewa simla oasr in *Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel*.

14:10 1 Tok 15:29

20 Jeroboam el tokosra yac longoul luo. El misa ac pukpuki, ac Nadab, wen natul,
el aolul in tokosra.

Tokosra Rehoboam Lun Judah
(Luo Chronicle 11:5—12:15)

21 Rehoboam, wen natul Solomon, el yac angngaul sie ke el tokosrala lun Judah,
ac el leum ke yac singoul itkosr in acn Jerusalem, siti se su LEUM GOD El tuh sulela
inmasrlon acn nukewa lun Israel tuh in acn se mwet uh in alu nu sel we. Nina kial
Rehoboam pa Naamah, sie mutan Ammon.
22 Mwet Judah elos oru ma koluk lain LEUM GOD, ac oru ma su purakak kasrkusrak
lal lainulos yohk liki ma mwet matu lalos nukewa tuh oru meet lukelos.
23 Elos musaela nien alu nu sin god sutuu, ac tulokunak sru eot, oayapa ma sruloala
kacl Asherah, tuh elos in alu nu kac fineol uh ac ye lulin sak uh.
24 Ma se ma koluk liki nukewa uh pa oasr mukul ac mutan su muta in nien alu lun
mwet pegan ac orek kosro ac eis moul kac sin mwet su utyak nu we. Mwet Judah
elos oru kain in mwe akmwekin yohk nukewa, su tuh orek sin mwet ma LEUM GOD
El tuh lusla liki facl sac ke pacl se mwet Israel elos utyak nu we.
25 In yac aklimekosr ke pacl Rehoboam el tokosra, na Tokosra Shishak lun Egypt el
tuku mweuni acn Jerusalem.
26 El usla mwe kasrup nukewa in Tempul ac in lohm sin tokosra, weang pac mwe
loeyuk gold ma Solomon el tuh orala.
27 Na Tokosra Rehoboam el orala pac kutu mwe loeyuk ke bronze in aolla ma inge,
ac el sang nu sin mwet mweun su topang mutunoa nu ke inkul fulat sin tokosra tuh
elos in liyaung.
28 Pacl nukewa ma tokosra el ac som nu in Tempul, mwet topang uh ac us mwe
loeyuk inge, na sifilpa folokunla nu infukil sin mwet topang uh.
29 Ma nukewa ma Tokosra Rehoboam el orala simla oasr in *Sramsram Matu Ke
Tokosra Lun Judah*.
30 In pacl se inge nufon, Rehoboam ac Jeroboam nuna amweuni sie sin sie.
31 Rehoboam el misa ac pukpuki inkulyuk lun tokosra in Siti sel David, ac Abijah
wen natul, el aolul in tokosra.

15

Tokosra Abijah Lun Judah
(Luo Chronicle 13:1—14:1)

1 In yac aksingoul oalkosr ma Tokosra Jeroboam el leum lun Israel, Abijah el
tokosrala lun Judah,
2 ac el leum yac tolu in Jerusalem. Nina kial pa Maacah, acn natul Absalom.
3 El oru pacna kain ma koluk ma papa tumal ah tuh oru, ac el tia arulana inse
pwaye nu sin LEUM GOD lal in oana David, papa tumun papa tumal ah.
4 Tusruktu ke sripal David, LEUM GOD lal El tuh sang wen se natul Abijah in tuh
leum tokol in Jerusalem, ac in karinganang tuh in oasr misla in acn Jerusalem.
5 LEUM GOD El oru ma inge mweyen David el tuh oru ma El insewowo kac, ac tiana
seakos ke ma El sapkin, sayen ma el oru nu sel Uriah, mwet Hit.
6 Mweun ma tuh mutawauk inmasrlol Rehoboam ac Jeroboam, orek pacna ke lusen
moul lal Abijah.
7 Ac ma nukewa saya ma Abijah el orala, simla oasr in *Sramsram Matu Ke Tokosra
Lun Judah*.
8 Abijah el misa ac pukpuki in Siti sel David, ac Asa wen natul, el aolul in tokosra.

14:23 2 Tok 17:9–10 **14:24** Dut 23:17 **14:25** 2 Chr 12:2–8 **14:26** 1 Tok 10:16–17; 2 Chr 9:15–16 **15:4** 1 Tok 11:36 **15:5** 2 Sam 11:1–27 **15:6** 2 Chr 13:3–21

Tokosra Asa Lun Judah
(Luo Chronicle 15:16—16:6)

9 In yac aklongoul ke pacl in leum lal Tokosra Jeroboam lun Israel, Asa el tokosrala
lun Judah,
10 ac el leum ke yac angngaul sie in Jerusalem. Nina matu kial pa Maacah, acn
natul Absalom.
11 Asa el oru ma akinsewowoye LEUM GOD, oana David, papa matu tumal, el tuh
oru.
12 El lusla liki facl sac mukul ac mutan nukewa su orek kosro in nien alu lun mwet
pegan, ac el tolla ma sruloala nukewa ma orekla sin tokosra meet lukel.
13 El eisla wal lun kasra lukel Maacah, nina matu kial ah, mweyen Maacah el orala
ma sruloala fohkfok se in lumahl Asherah, sie god mutan. Asa el kunausla ma sruloala
se inge ac esukak ke Infahlfal Kidron.
14 Asa el finne tia kunausla nufon nien alu lun mwet pegan uh, tuh el srakna inse
pwaye nu sin LEUM GOD in moul lal nufon.
15 El likiya in Tempul kufwa nukewa ma papa tumal ah tuh kisakunla nu sin God,
weang pac ma orekla ke gold ac silver ke ma el sifacna kisakunla.
16 Tokosra Asa lun Judah, ac tokosra Baasha lun Israel, eltal amweuni ke lusen pacl
eltal tokosra.
17 Baasha el utyak mweuni acn Judah, ac mutawauk in kuhlusya acn Ramah in
kosrala inkanek in ilyak ac illa liki acn Judah.
18 Ouinge Tokosra Asa el eis silver ac gold nukewa ma lula in Tempul ac in lohm sin
tokosra, ac supwala kutu sin mwet kol lal in us som nu Damascus nu yorol Tokosra
Benhadad lun Syria, wen natul Tabrimmon, wen natul Hezion, wi kas inge:
19 “Lela in oasr kupasr na ku inmasrlok kom, in oana akupasri inmasrlon papa
tumuk ac papa tomom. Eis silver ac gold ingan mwe lung luk nu sum. Inge kunausla
kupasr lom nu sel Tokosra Baasha lun Israel, tuh elan folokunla mwet mweun lal liki
acn sik.”
20 Tokosra Benhadad el insese nu ke enenu lal Asa, ac supwala mwet kol fulat lun
mwet mweun, ac un mwet mweun lalos, in som mweuni siti lun Israel. Elos sruokya
acn Ijon, acn Dan, acn Abel Beth Maacah, acn apkuran nu ke Meoa Galilee, ac acn
Naphtali nufon.
21 Ke Tokosra Baasha el lohng ke ma sikyak inge, el tila poti acn Ramah, ac el som
nu Tirzah.
22 Na Tokosra Asa el supwalik sap ku nu in acn Judah nufon tuh mwet nukewa in
kasru ac tella nufon eot ac sak ma Baasha el orekmakin in sang kuhlasak acn Ramah
— wangin mwet ac tia wi. Asa el sang ma inge in kuhlasak acn Mizpah ac acn Geba.
Geba pa sie siti in acn lun Benjamin.
23 Ma nukewa saya ma Tokosra Asa el orala, orekma pulaik lal ac siti srisrik ma
el kuhlasak, ma inge nukewa simla oasr in *Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Judah*.
Tusruktu ke el matuoh, el sukapasla ke sie mas su sikyak ke nial.
24 Asa el misa ac pukpuki inkulyuk lun tokosra in Siti sel David, ac Jehoshaphat,
wen natul, el aolul in tokosra.

Tokosra Nadab Lun Israel

25 In yac akluo ke pacl in leum lal Tokosra Asa in acn Judah, Nadab, wen natul
Tokosra Jeroboam, el tokosrala lun Israel, ac el leum ke yac luo.
26 Nadab el orekma koluk lain LEUM GOD, ac kolla pac mwet Israel in oru ma koluk,
oana papa tumal el oru meet lukel.

15:12 2 Chr 15:8–15

27 Baasha, wen natul Ahijah in sruf lal Issachar, el pwapa sulal lainul Nadab, ac
unilya ke Nadab ac mwet mweun lal elos kuhlusya ac akola in mweuni siti Gibbethon
in acn Philistia.
28 Ma inge sikyak ke yac aktolu in yac in leum lal Tokosra Asa lun Judah. Ouinge
Baasha el aolulla Nadab in tokosra lun Israel.
29 In pacl se na el tokosrala el mutawauk in onela mwet nukewa in sou lal Jeroboam.
In oana ma LEUM GOD El tuh fahk nu sin mwet kulansap lal, Ahijah mwet palu Shiloh,
mwet nukewa in sou lal Jeroboam anwuki, ac tiana sie lula.
30 Sikyak ouinge mweyen Jeroboam el tuh purakak kasrkusrak lun LEUM GOD lun
Israel ke ma koluk el orala, ac ke ma koluk ma el kolla mwet Israel in oru.
31 Ma saya nukewa ma Nadab el orala, simla oasr in *Sramsram Matu Ke Tokosra
Lun Israel*.
32 Tokosra Asa lun Judah ac Tokosra Baasha lun Israel eltal amweuni sie sin sie ke
lusen na pacl eltal tokosra.

Tokosra Baasha Lun Israel

33 In yac aktolu ke pacl in leum lal Tokosra Asa lun Judah, Baasha, wen natul Ahijah,
el tokosrala lun Israel nufon, ac el leum in Tirzah ke yac longoul akosr.
34 El oru ma koluk lain LEUM GOD, ac kolla mwet Israel in oru pac ma koluk, in
oana ke Tokosra Jeroboam el oru meet lukel.

16

1 LEUM GOD el kaskas nu sel mwet palu Jehu, wen natul Hanani, ac sang nu sel kas
inge elan fahk nu sel Baasha:
2 “Kom tuh mwet na lusrongten se, a nga srukkomyak in leum fin mwet luk Israel.
Ac inge kom oru ma koluk oana Jeroboam, ac kolla mwet luk inge in oru ma koluk.
Ma koluk lalos inge purakak kasrkusrak luk,
3 ouinge nga ac oru nu sum ac sou lom oana ma nga tuh oru nu sel Jeroboam.
4 Kutena mwet lom su misa in siti uh ac fah mongola sin kosro ngalngul, ac kutena
su misa likin siti uh ac fah mongola sin won vulture.”
5 Ma nukewa saya ma Baasha el orala, ac orekma pulaik lal nukewa, simla oasr in
Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel.
6 Baasha el misa ac pukpuki Tirzah, ac Elah wen natul, el aolul in tokosra.
7 Kas lun LEUM GOD su lainul Baasha ac sou lal inge, tuh tutafyang nu sel sin mwet
palu Jehu, ke sripen ma koluk ma Baasha el orala lain LEUM GOD. Baasha el tuh
purakak kasrkusrak lun LEUM GOD, tia ke sripen ma koluk el orala mukena, oana
ke Tokosra Jeroboam el tuh oru meet lukel, a mweyen el uniya pac mwet nukewa in
sou lal Jeroboam.

Tokosra Elah Lun Israel

8 In yac aklongoul onkosr ke pacl Asa el tokosra lun Judah, Elah wen natul Baasha,
el tokosrala lun Israel, ac el leum in acn Tirzah ke yac luo.
9 Zimri, sie sin mwet pwapa fulat lal Elah, su leum fin tafu un chariot natul tokosra,
el orek pwapa sulal lainul. Sie len ah, in acn Tirzah, Elah el sruhila in lohm sel Arza,
su leum fin mwet karingin inkul fulat sin tokosra.
10 Zimri el utyak nu in lohm sac ac unilya Tokosra Elah, ac aolulla in tokosra. Ma
inge sikyak ke yac aklongoul itkosr, in pacl Asa el tokosra lun Judah.
11 Zimri el tufahna tokosrala, na el uniya mwet in sou lal Baasha nufon. Anwuki
mukul nukewa in sou lal oayapa kawuk lal.
12 Ouinge in fal nu ke ma LEUM GOD El tuh fahk lainul Baasha sin mwet palu Jehu,
Zimri el uniya nufon mwet in sou lal Baasha.

15:29 1 Tok 14:10

13 Baasha ac wen natul Elah eltal akkasrkusrakye LEUM GOD lun Israel, mweyen
eltal alu nu ke ma sruloala, ac oayapa kolla mwet Israel in oru ma koluk.
14 Ma nukewa saya ma Tokosra Elah el oru, simla oasr in *Sramsram Matu Ke Tokosra
Lun Israel*.

Tokosra Zimri Lun Israel

15 In yac aklongoul itkosr ke pacl Tokosra Asa el leum lun Judah, Zimri el leum fin
Israel in acn Tirzah ke len itkosr. Mwet mweun lun Israel elos kuhlusya siti Gibbethon
in acn Philistia.
16 Ac ke elos lohng lah Zimri el orek pwapa sulal lainul tokosra ac unilya, na elos
nukewa fahkla na in pacl sac mu Omri, mwet kol fulat lun un mwet mweun lalos, pa
ac tokosra lun Israel.
17 Omri ac mwet mweun lal elos som liki acn Gibbethon, ac kuhlusya acn Tirzah.
18 Ke Zimri el liye lah siti sac kutangyukla, na el som nu in acn se ma potiyukyak
ku na ke inkul fulat sin tokosra, ac esukak, ac el misa ke fulen e uh.
19 Ma se inge sikyak ke sripen ma koluk lal lain LEUM GOD. El oapana Jeroboam su
tokosra meet lukel, ke el aktoasrye LEUM GOD ke orekma koluk lal sifacna, oayapa
ke el kolla mwet Israel in oru ma koluk.
20 Ma nukewa saya ma Zimri el orala, wi pac pwapa sulal ma el oru, simla oasr in
Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel.

Tokosra Omri Lun Israel

21 Mwet Israel uh nunak luoelik: kutu selos lungse Tibni wen natul Ginath, elan
tokosra, a mwet lula lungse in Omri.
22 Saflaiya uh, tuh wi lungse lun mwet ma ke in Omri pa tokosra. Tibni el misa, ac
Omri el tokosrala.
23 Ouinge in yac aktolngoul sie ke pacl in leum lal Tokosra Asa lun Judah, Omri el
tokosrala lun Israel, ac el leumi acn we ke yac singoul luo. Yac onkosr meet ah el
leum in acn Tirzah,
24 na el molela eol srisrik soko in acn Samaria ke ipin silver onkosr tausin, sin mwet
se pangpang Shemer. Omri el kuhlasak eol soko inge, ac musaela sie siti srisrik we,
ac sang inen siti sac Samaria, in oana inen mwet se ma la acn we meet ah: Shemer.
25 Omri el orekma koluk lain LEUM GOD yohk liki tokosra nukewa meet lukel.
26 El oapana Jeroboam su tokosra meet lukel, in akkasrkusrakye LEUM GOD lun
Israel ke orekma koluk lal, ac ke el kolla mwet uh in oru ma koluk ac alu nu ke ma
sruloala.
27 Ma nukewa saya ma Omri el orala ac oakwuk lal nukewa, simla oasr in *Sramsram
Matu Ke Tokosra Lun Israel*.
28 Omri el misa ac pukpuki Samaria, ac Ahab wen natul, el aolul in tokosra.

Tokosra Ahab Lun Israel

29 n yac aktolngoul oalkosr ke pacl in leum lal Tokosra Asa lun Judah, Ahab wen
natul Omri, el tokosrala lun Israel, ac el leum in acn Samaria ke yac longoul luo.
30 El oru ma koluk lain LEUM GOD yohk liki tokosra nukewa meet lukel.
31 El tiana falkin ma koluk yohk ma el oru oana Tokosra Jeroboam, a el sifilpa laesla
ke el payukyak sel Jezebel, acn se natul Tokosra Ethbaal lun Sidon, ac el oayapa alu
nu sin Baal.
32 El musaela tempul se nu sel Baal in acn Samaria, ac orala loang se nu sel, ac
filiya in tempul sac.
33 El oayapa tulokunak sie ma sruloala in luman god mutan Asherah. El
akkasrkusrakye LEUM GOD lun Israel yohk liki tokosra nukewa lun Israel meet lukel.
34 Ke pacl Ahab el tokosra, Hiel mwet Bethel, el sifil musaela pot lun Jericho. In
oana LEUM GOD El tuh fahk nu sel Joshua, wen natul Nun, Abiram, wen se ma matu

natul Hiel, el misa ke pacl se Hiel el oakiya pwelung uh, ac Segub, wen se ma fusr natul Hiel, el misa ke pacl se Hiel el oakiya srungul ke pot uh.

17

Elijah Ac Sie Pacl Wangin Af

1 Sie mwet palu Tishbe in acn Gilead su inel pa Elijah, el fahk nu sel Tokosra Ahab,
“Inen LEUM GOD moul lun Israel su nga kulansupu, nga fahk nu sum lah ac fah
wangin aunfong ku af ke yac luo ku tolu, nwe ke pacl se nga fahk in af.”
2 Na LEUM GOD El fahk nu sel Elijah,
3 “Fahla liki acn se inge nu kutulap, ac wikla apkuran nu ke infacl srisrik Cherith,
kutulap in Infacl Jordan.
4 Infacl srisrik soko inge ac fah sot kof nimom, ac nga sap tari won raven in utuk
mongo nom nu we.”
5 Elijah el akos sap lun LEUM GOD, ac som ac muta apkuran nu ke Infacl srisrik
Cherith.
6 El nim kof ke infacl soko ah, na won raven utuk bread ac ikwa nal ke lotu ac eku
nukewa.
7 Tia paht toko, infacl srisrik soko ah paola, mweyen wanginla af.

Elijah Ac Katinmas Se In Acn Zarephath

8 Na LEUM GOD El fahk nu sel Elijah,
9 “Inge kom som nu ke siti srisrik Zarephath, apkuran nu Sidon, ac muta we. Nga
sapkin tari nu sin katinmas se we in kite kom.”
10 Ouinge Elijah el som nu Zarephath, ac ke el tuku nu ke nien utyak nu in siti
srisrik sac, sie katinmas el ti etong we. Na Elijah el fahk nu sel, “Nunak munas, use
kutu kof an nimuk.”
11 Ac ke el fahsr in eis, Elijah el sifilpa fahk, “Nunak munas, tuh use pac sie ipin
flao an nak.”
12 Ac katinmas sac topuk ac fahk, “Inen LEUM GOD lom, God moul, nga fulahk lah
wangin ipin flao yuruk. Pwayena ma oasr yuruk pa kitin flao takmwek oan in pol
srisrik se, ac kitin kiris in sufa soko. Nga tuku ti etong in tuh munanla kitinmah lula
inge nasr. Ac pa inge mongo safla lasr uh, na kut ac masrinsral nwe ke na kut misa.”
13 Na Elijah el fahk nu sel, “Nimet fosrnga. Fahla orala mongo nomtal an, tusruktu
oralawin sie srukwal in flao an nak meet ac use nu sik, na kom fah orala ma lula an
nomtal.
14 Tuh pa inge ma LEUM GOD lun Israel El fahk: ‘Pol sac ac fah tia pisala ke flao,
ku sufa soko ah ke kiris, meet liki len se ma nga, LEUM GOD, ac supwama af.’ ”
15 Na katinmas sac som oru oana ma Elijah el fahk nu sel ah, na oasr na mongo
nalos ke len nukewa.
16 Oana ma LEUM GOD El wulela kac nu sel Elijah, pol sac tiana pisala ke flao,
oayapa sufa soko ah tiana pisala ke kiris.
17 In kutu pacl tok, wen se nutin katinmas sac masak, ac el arulana keoki, na el
misa.
18 Katinmas sac fahk nu sel Elijah, “Mwet lun God, efu kom ku oru ouinge nu sik?
Ya kom tuku nu inge in tuh oru God Elan esamak ma koluk luk, in pwanang wen
nutik elan misa?”
19 Elijah el fahk, “Usalu nu sik.” Na el eisla tulik mukul sac liki inpoun nina kial,
ac usalak nu fin twek ah, nu infukil se el muta we, ac likilya fin mwe oan kial.
20 Na el pre ke sie pusra lulap ac fahk, “O LEUM GOD luk, efu kom ku filiya mwe
ongoiya na upa se nu fin katinmas se inge? El kulang na nu sik ac liyeyuyang, a inge
kom uniya wen natul.”

16:34 Jos 6:26 **17:1** Jas 5:17 **17:9** Lk 4:25–26

21 Elijah el ona ac asrosrelik fin tulik sac pacl tolu ac pre, “O LEUM GOD luk, akmoulyauk tulik se inge!”
22 LEUM GOD El porongo pre lal Elijah, ac mongin tulik sac folokyak ac el sifil moulla.
23 Elijah el usya tulik sac nu ten nu yurin nina kial, ac fahk nu sel, “Liye, tulik nutum uh moul!”
24 Nina sac fahk, “Inge nga etu lah kom sie mwet lun God, ac pwayena lah kas lom uh ma sin LEUM GOD me!”

18

Elijah Ac Mwet Palu Lun Baal

1 Tukun yac aktolu ma wanginla af, LEUM GOD El fahk nu sel Elijah, “Fahla nu ye mutal Tokosra Ahab, ac nga fah supwama af.”
2 Na Elijah el mukuiyak ac som.
Sracl in acn Samaria upa na pwaye.
3 Ouinge Ahab el solalma Obadiah, su mwet kol fin mwet karingin inkul fulat sin tokosra. (Obadiah el sie mwet su akfulatye LEUM GOD ke inse pwaye.
4 Ke Jezebel el mutawauk in uniya mwet palu lun LEUM GOD, Obadiah el okanla siofok selos in luf luo, kais lumngaul ke luf se, ac kitalos mwe mongo ac mwe nim.)
5 Ahab el fahk nu sel Obadiah, “Nga kom som rauneak acn uh kewa, suk lah oasr mah ke infacl srisrik ac unon in kof ma ac fal in kite kosro horse ac miul natusr, tuc elos in moulla ac tia misa. Kut fin konauk, na kut tia enenu in uniya kosro natusr inge.”
6 Eltal insesela ke acn kais sie seltal ac fahsr nu we, na eltal fahsrelik.
7 Ke Obadiah el fahla, el sa na sonol Elijah. El akilenulak, ac faksufi ye mutal ac siyuk, “Ya pwayena lah kom pa ingan, Elijah?”
8 Elijah el topuk, “Aok, nga. Fahla fahkang nu sin leum lom lah nga oasr inge.”
9 Obadiah el fahk, “Ma koluk fuka nga orala, ku kom in kena eisyuyang nu inpaol Tokosra Ahab elan uniyuwi?
10 Ke Inen LEUM GOD lom, God moul, nga fulahk lah tokosra el orala sukok se lal keim in acn nukewa fin faclu. Kutena pacl leum lun sie facl fin fahk mu kom wangin in facl sel uh, na Ahab el ac sap leum sac in fulahk lah tia ku in koneyukyak kom we.
11 Ac inge kom lungse ngan som fahk lah kom oasr inge?
12 Ac nga fin tufahna fahla, na Ngun lun LEUM GOD lom el uskomla nu ke sie acn nga tia etu, na ke nga ac fahk nu sel Ahab mu kom oasr inge, ac el fin tia konekomyak, na el ac sap in anwuki nga. Esam na lah nga nuna akfulatye LEUM GOD ke inse pwaye oe ke nga tulik ah me.
13 Ya kom tiana lohng lah ke Jezebel el mutawauk in uniya mwet palu lun LEUM GOD, nga tuh okanla mwet siofok selos in luf luo, kais lumngaul ke luf se, ac kitalos mwe mongo ac mwe nim?
14 Na efu ku kom supweyu ngan som fahk nu sel tokosra lah kom oasr inge? El ac uniyuwi!”
15 Elijah el fahk, “Ke Inen LEUM GOD moul ac Kulana su nga kulansupu, nga wulela lah nga ac som sonol tokosra misenge.”
16 Ouinge Obadiah el som nu yorol Tokosra Ahab ac fahkang nu sel, ac Ahab el tuyak ac som in sonol Elijah.
17 Ke Ahab el liyalak el fahk, “Kom pa ingan, mwet se ma orek lokoalok yohk emeet in Israel!”

17:21 2 Tok 4:34–35

18 Ac Elijah el fahk, “Tia nga pa orek lokoalok — kom ac papa tomom. Kom seakos
ma sap lun LEUM GOD, ac alu nu ke ma sruloala puspis kacl Baal.
19 Inge, kom pangonma mwet Israel nukewa in osun nu sik Fineol Carmel. Use mwet
palu angfoko lumngaul lun Baal, ac mwet palu angfoko lun god mutan Asherah, su
Kasra Jezebel el kasru.”
20 Ouinge Ahab el pangon mwet Israel nukewa ac mwet palu lun Baal in fahsreni
nu Fineol Carmel.
21 Elijah el utyak nu yurin mwet uh ac fahk, “Kowos ac tia orala sulela lowos an
nwe ngac? Fin LEUM GOD pa God, na kowos alu nu sel, a fin Baal, kowos alu nu sel!”
Na mwet uh tiana kas.
22 Na Elijah el fahk, “Nga mukena pa lula sin mwet palu lun LEUM GOD, a oasr
mwet palu angfoko lumngaul lal Baal.
23 Use lukwa cow mukul an. Mwet palu lal Baal in eis soko, uniya ac sipsipikya, ac
filiya fin etong an, tusruktu nimet akosak. Ac ma soko ngia, nga ac oru oapana.
24 Na lela mwet palu lal Baal in pre nu sin god lalos, ac nga fah pre nu sin LEUM
GOD, ac el su topuk ac supwama e, el pa God pwaye.”
Na mwet uh arulana insese nu kac.
25 Na Elijah el fahk nu sin mwet palu lal Baal, “Ke kowos arulana pukanten uh,
kowos eis soko sin cow an ac akoela meet. Pre nu sin god lowos an, tusruktu nimet
sang e nu kac.”
26 Elos eis cow soko ma utuku nu selos, ac akoela ac pre nu sel Baal nwe ke infulwen
len. Elos wowoyak ac fahk, “Baal, topuk kut!” Ac elos fohngfong na rauni loang se
ma elos musaela, a tiana topukyuk pre lalos.
27 Ke sun infulwen len ah, Elijah el mutawauk in aksruksrukelos ac fahk, “Liksreni
pre! El god se! El acnu muta ngetngetla nunak, ku el acnu fahla nu ke lohm fahsr
ah, ku el acnu mutwata, ku el acnu motulla ac kowos enenu in oaksalak!”
28 Ouinge mwet palu inge elos wowoyak pre, ac sipik manolos ke mitmit lulap ac
mitmit srisrik fal nu ke lia lalos, nwe ke elos srahfon.
29 Elos wowo ac fohngfong nwe sun tafun len tok; tuh wanginna topken pre lalos,
ac wanginna pusra lohngyuk.
30 Na Elijah el fahk nu sin mwet uh, “Kowos kilukeni nu yuruk,” ac elos nukewa
kilukeni raunella. El mutawauk akwoyela loang lun LEUM GOD ma tuh kunausyukla.
31 El eis eot singoul luo, fal nu ke pisen sruf ma ekin inen tulik natul Jacob, mwet
se ma LEUM GOD El tuh sang inel Israel.
32 El sang eot inge in sifil musaela loang se mwe alu nu sin LEUM GOD. El pukanak
laf soko raunela loang sac, su lupa uh ku in nwanak sunun gallon akosr ke kof.
33 Na el takunla etong uh fin loang sac, ac sipsipikya cow soko ah, ac likiya fin etong
uh, ac fahk, “Nwakla sufa akosr ke kof ac ukuiya fin mwe kisa ac etong uh.” Na elos
orala.
34 Ac el fahk, “Sulpa,” ac elos sifilpa fwela. “Sulpa sie,” na elos sifilpa fwela pacl se
aktolu.
35 Na kof ah asrla ke loang ah twe nwakla laf soko ah.
36 Ke sun pacl in orek kisa ke tafun len tok, Elijah mwet palu el kilukyang nu ke
loang sac ac pre ac fahk, “O LEUM GOD, God lal Abraham, Isaac, ac Jacob, akpwayei
inge lah kom pa LEUM GOD lun Israel, ac lah nga mwet kulansap lom su orala ma
inge nukewa ke sap lom.
37 Topukyu, LEUM GOD. Topukyu, tuh mwet inge in etu lah kom, LEUM GOD, pa
God, ac etu pac lah kom furokla nunkalos nu sum.”
38 LEUM GOD El supweya e, ac esukak mwe kisa, etong uh, eot uh, infohk uh, ac
akpaoyela kof in laf soko ah.

18:31 Gen 32:28; 35:10

39 Ke mwet uh liye ma inge, elos putati nu infohk uh ac fahk, “LEUM GOD El God.
El mukena pa God!”
40 Elijah el sap ke ku, “Sruokya mwet palu lal Baal! Nimet lela kutena selos in
kaingla.” Ac mwet uh sruokolosi nufon, ac Elijah el pwanulosi nu ke Infacl srisrik
Kishon, ac onelosla we.

Saflaiyen Pacl Wangin Af

41 Na Elijah el fahk nu sel Tokosra Ahab, “Inge som ac mongoi. Pusren af na matol
pa kahkme nga lohng uh.”
42 Ke Ahab el som in mongo, Elijah el fanyak nu fin mangon eol Carmel, ac el pasrla
nwe ke intwel.
43 El fahk nu sin mwet kulansap lal, “Fahla ac ngetla nu meoa.”
Mwet kulansap se lal ah som ac ke el foloko el fahk, “Wanginna ma nga liyauk.”
Pacl itkosr pa Elijah el supwal elan som liye.
44 Ke pacl se akitkosr el foloko ac fahk, “Nga liyauk kitin pukunyeng fin kof uh,
lupanna inpoun mwet se.”
Elijah el sifil fahk nu sin mwet kulansap se lal ah, “Fahla ac fahk nu sel Tokosra
Ahab elan sroang nu fin chariot natul ah, ac folokla nu yen sel meet liki af uh
sruokilya.”
45 In kitin pacl ah na, acn lucng nukla ke pukunyeng sroalsroal, ac eng uh tuhyak,
ac af na matol mutawauk in kahkla. Ahab el sroang nu fin chariot natul in folok nu
Jezreel.
46 Ac ku lun LEUM GOD tuku nu facl Elijah. El losani nuknuk lal infulwal, ac kasrusr
na meet lukel Ahab nwe ke na el sun acn Jezreel.

19

Elijah Fin Eol Sinai

1 Tokosra Ahab el srumun nu sel Jezebel, mutan kial, ke ma nukewa ma Elijah el
oru, ac ke el tuh uniya nufon mwet palu lal Baal.
2 Na Jezebel el sapla nu sel Elijah ac fahk, “Nga fin tia folokin nu sum, ke pacl se
inge lutu, ke ouiya se na ma kom oru nu sin mwet palu ma kom uniya ah, lela god
uh in uniyuwi ngan misa!”
3 Elijah el sangeng ac kaing in suk moul lal. El eis mwet kulansap se lal ac som nu
Beersheba in acn Judah.
El filiya mwet kulansap sac we,
4 ac el fahsr ke len fon se uten acn uh. El muta mongla ye lulin sak soko ac kena
elan misa. El pre ac fahk, “LEUM GOD, arulana upala! Eisla moul luk! Fal na ngan
misa!”
5 El ona ye sak soko ac motulla. In kitin pacl ah na sie lipufan lun LEUM GOD
kahlilya ac fahk, “Tukakek mongo.”
6 El ngutalik, ngetot ngetma nwe liyauk srukwal in flao se manman fin eot fol, ac
sufa in kof soko oan apkuran nu ke sifal. El mongoi ac nimkofi ac sifilpa ona.
7 Lipufan sac el sifil foloko, ac oaksalak pacl se akluo ac fahk, “Tukakek mongoi,
mweyen kom fin tia, ac arulana upa nu sum in fahsr.”
8 Elijah el tukakek ac mongoi ac nimkofi, na mongoi lal ah sang ku lal in fahsr len
angngaul nu fineol mutal Sinai.
9 Ke el sun acn we, el utyak nu in sie luf in motulla we ke fong se.
In pacl sac na, LEUM GOD El kaskas nu sel ac fahk, “Elijah, mea kom oru inge uh?”

18:42 18:42–45; Jas 5:18 **19:4** Jna 4:3

10 El topuk, “LEUM GOD Kulana, kom mukena pa nga kulansupu in pacl nukewa.
Tusruktu mwet Israel elos pilesrala wulela lalos yurum, ac kunausla loang lom uh,
ac uniya mwet palu lom nukewa. Nga mukena pa lula sin mwet palu uh, ac elos suk
pac in uniyuwi!”
11 LEUM GOD El fahk nu sel, “Illa ac tu ye mutuk fin mangon eol uh.” Ouinge LEUM
GOD El fahla alukela, ac supwama eng na upa se, ac fulungya eol uh ac fukulya eot
uh, a LEUM GOD El wangin in eng uh. Ke eng uh tui, na kusrusr se sikyak, tuh LEUM
GOD El wangin pac in kusrusr sac.
12 Tukun kusrusr sac, na oasr e se, tuh LEUM GOD El wangin in e sac. Ac tukun e
sac, oasr pusra na srisrik ac fisrasr se.
13 Ke Elijah el lohng, el afinya mutal ke nuknuk lik lal, ac el illa ac tu ke mutun luf
sac. Na pusra se fahk nu sel, “Elijah, mea kom oru inge uh?”
14 El topuk, “LEUM GOD Kulana, kom mukena pa nga kulansupu in pacl nukewa.
Tusruktu mwet Israel elos pilesrala wulela lalos yurum, ac kunausla loang lom uh,
ac uniya mwet palu lom nukewa. Nga mukena pa lula sin mwet palu uh, ac elos suk
pac in uniyuwi.”
15 LEUM GOD El fahk, “Folokla nu yen turangang uten acn Damascus, ac utyak nu
in siti uh, ac mosrwella Hazael elan tokosra lun Syria.
16 Mosrwella Jehu wen natul Nimshi elan tokosra lun Israel, ac mosrwella Elisha
wen natul Shaphat mwet Abel Meholah tuh elan mwet palu aol kom.
17 Kutena mwet su kaingla ac tia anwuki sel Hazael ac fah anwuki sel Jehu, a mwet
su kaingla lukel Jehu, ac fah anwuki sel Elisha.
18 Tusruktu nga ac fah likiya mwet itkosr tausin in moulna fin acn Israel, aok elos
nukewa su inse pwaye nu sik ac tia alu nu sel Baal, ku ngok mutun ma sruloala lal.”

Pang Se Nu Sel Elisha

19 Elijah el som tuh konalak Elisha ke el kihling ima lal ke plau. Oasr u in ox singoul
sie fahsr meet lukel, kais lukwa ox ke u se, ac Elisha el orekmakin u se ma fahsr oetok.
Elijah el eisla nuknuk se afinyal ac filiya facl Elisha.
20 Elisha el filiya ox natul, ac kasrusr tokol Elijah ac fahk, “Kom ku in soaneyu ngan
som wilkas nu sel papa ac nina, na nga fah tuku wi kom.”
Ac Elijah el fahk, “Wona. Folokot, nga tia ikol kom!”
21 Na Elisha el som nu ke ox lukwa natul ac uniya, ac etongkin mwe palpal kac in
sang akmoulyela ikwa uh, na el sang kiteya mwet uh. Toko el som welul Elijah in
mwet kasru lal.

20

Mweun Lain Syria

1 Tokosra Benhadad lun Syria el orani un mwet mweun nukewa lal. Oasr kasreyal
sin tokosra tolngoul luo ke mutunfacl saya, wi horse ac chariot natulos. Elos fahsryak
kuhlusya acn Samaria ac mweuni.
2 Tokosra Benhadad el supwala mwet utuk kas lal nu in siti uh nu yorol Tokosra
Ahab lun Israel, in fahk, “Tokosra Benhadad el fahk ke sap ku lal
3 mu kom in fuhleang silver ac gold lom nu sel, wi mutan kiom ac tulik nukewa
nutum ma ku in mano.”
4 Ac Ahab el topuk ac fahk, “Folokot ac fahk nu sel Tokosra Benhadad, leum luk,
lah nga ac oru oana ma el fahk. El ku in eisyu ac ma nukewa luk.”

19:10 19:10, 14; Rom 11:3 **19:15** 2 Tok 8:7–13 **19:16** 2 Tok 9:1–6 **19:18** Rom 11:4

5 Tok kutu, mwet utuk kas uh sifilpa foloko nu yorol Ahab ac us pac soko sap sel
Benhadad su fahk ouinge: “Nga sapot tari nu sum kom in supwama silver, gold,
mutan ac tulik.
6 A inge, nga ac supwaot mwet kol fulat lun mwet mweun luk in iluhsya kewa
koanon inkul sum, oayapa lohm sin mwet kol fulat lom, ac eis ma nukewa ma elos
pangon mu ma saok. Elos ac sun acn ingan pacl se pacna inge lutu.”
7 Tokosra Ahab el pangoneni mwet kol nukewa lun facl sac ac fahk, “Kowos liye ke
mwet se inge sukna in kunauskutla uh? El supwama kas nu sik ac sap ngan supwala
mutan kiuk, tulik nutik, silver ac gold, ac nga tuh wi na sap lal.”
8 Na mwet kol ac mwet uh topuk, “Nimet lohng ma el fahk ingan. Nimet kom
munasla.”
9 Ouinge Ahab el fahk nu sin mwet utuk kas lal Benhadad, “Fahkang nu sel tokosra,
leum luk, lah nga ac oru sap soko lal meet ah, tusruktu sap soko tok an nga tia ku in
lela.”
Mwet utuk kas inge som twe sifilpa foloko ke soko pac sap
10 sel Benhadad, fahk mu, “Nga ac fahsrot ac us pisen mwet ma ac ku in kunausla
siti sum an, ac usla nufon ipin eot mokutkuti inpaolos. Lela god uh in uniyuwi ngan
misa, nga fin tia orala!”
11 Tokosra Ahab el topuk, “Fahkang nu sel Tokosra Benhadad lah mwet mweun
pwaye se oru konkin lal tukun mweun, tia meet liki.”
12 Benhadad el eis top lal Ahab ke pacl se ma el, ac tokosra saya ma welul ah,
nimnim in lohm nuknuk selos. El sapkin nu sin mwet mweun lal in akola in mweuni
siti sac, na elos fahsryang nu yen elos ac mweun we.
13 In pacl sac, mwet palu se som nu yorol Tokosra Ahab ac fahk, “LEUM GOD El fahk,
‘Nikmet sangeng sin un mwet mweun lulap se ingan. Nga ac sot kom in kutangulosla
misenge, na kom fah etu lah nga pa LEUM GOD.’ ”
14 Ahab el siyuk, “Su ac us mweun uh?”
Ac mwet palu sac fahk, “LEUM GOD El fahk mu mwet mweun fusr su kolyuk sin
kais sie governor in acn Israel pa ac us mweun uh.”
Na tokosra el siyuk, “Ac su ac sapsap nu sin mwet nukewa?”
Mwet palu sac fahk, “Kom.”
15 Ouinge tokosra el pangoneni mwet mweun fusr nukewa su muta ye kolyuk lun
governor lun kais sie acn in facl Israel, su pisalos mwet luofoko tolngoul luo nufon.
Na el pangonak un mwet mweun lun Israel, su pisalos mwet itkosr tausin.
16 Mweun sac mutawauk ke infulwen len, ke Benhadad ac tokosra tolngoul luo su
welul elos sruhila in lohm nuknuk selos.
17 Mwet mweun fusr Israel elos fahsr meet. Benhadad el tuh supwala mwet
kalngeyuk lal in liye acn meeto, ac elos foloko ac fahk nu sel lah un mwet mweun se
pa tuku Samaria me.
18 Benhadad el sapkin, “Elos finne tuku in mweun ku in suk misla, sruokolosi a
nimet onelosla.”
19 Mwet mweun fusr uh pa us mutun mweun uh, ac un mwet mweun lun Israel
fahsr tokolos.
20 Kais sie sin mwet mweun lun Israel inge uniya mwet se ma el anwuk nu se. Mwet
Syria elos kaing, ac mwet Israel ukwalos na. A Benhadad el kaingla fin horse natul,
wi pac kutu mwet mweun lal su kasrusr fin horse.
21 Tokosra Ahab el som nu yen mweun uh orek we, ac sruokya horse ac chariot, ac
orala kutangla na lulap se fin mwet Syria.
22 Na mwet palu sac som nu yorol Tokosra Ahab ac fahk, “Folokla ac musaeak
un mwet mweun lom an, akola akwoye, mweyen tokosra lun Syria el ac sifil foloko
mweuni kom meet liki infulwen yac fahsru.”

Mweun Akluo Lun Syria

23 Mwet kol fulat lal Tokosra Benhadad elos fahk nu sel, “God lun mwet Israel ingan
elos god fineol, pa pwanang mwet Israel elos kutangkutla. Tuh kut lulalfongi na yohk
lah kut ac kutangulosla kut fin mweunelos yen tupasrpasr.
24 Inge kom eisla tokosra tolngoul luo liki kunokon lalos, ac sang mwet kol ma pisrla
ke mweun yen tupasrpasr in aolulos.
25 Na kom pangoneni mwet mweun lom an in pus oana pisen mwet ma tuh
kaingkinkomla, ac sokak horse ac chariot in oana pisen ma wanginla. Kut ac mweuni
mwet Israel yen tupasrpasr, ac kut ac fah kutangulosla ke fwil se inge.”

Tokosra Benhadad el insese ke kas in kasru lalos inge, ac el oru oana.
26 Meet liki infulwen yac se tok ah, el pangoneni mwet lal ac welulos som nwe ke
siti Aphek in mweuni mwet Israel.
27 Mwet Israel uh pangonyukeni ac akola kufwen mwe mweun natulos, ac som nu
nien aktuktuk lalos, ac orekelik nu ke u luo, ac tu forang nu sin mwet Syria. Mwet
Israel inge elos oana u srisrik luo ke nani fin lumweyuk elos nu ke pisen mwet Syria,
su fahsrelik ac nwakla in polo acn sac nufon.

28 Sie mwet palu som nu yorol Tokosra Ahab ac fahk, “Pa inge ma LEUM GOD El
fahk: ‘Mweyen mwet Syria elos fahk mu nga sie god fineol uh ac tia god nu yen
tupasrpasr, nga ac sot kom in kutangla un mwet mweun lulap se inge, na kom ac
mwet lom nukewa fah etu lah nga pa LEUM GOD.’ ”

29 Mwet Syria ac mwet Israel elos mutana in acn elos aktuktuk we ac ngetani nu sie
ke len itkosr. Ke len se akitkosr elos mutawauk in mweun, ac mwet Israel elos uniya
siofok tausin mwet mweun lun Syria.
30 Mwet Syria ma lula elos kaingla nu in siti Aphek, twe pot we ah topla ac toanya
pac longoul itkosr tausin selos.

Benhadad el kaingla pac nu in siti uh ac wikla in sie fukil oan etok ke sie lohm.
31 Mwet pwapa fulat lal ah som nu yorol ac fahk, “Kut lohng mu tokosra lun mwet
Israel elos mwet na kulang. Filikutla kut in losya infulwasr ke nuknuk yohk eoa ac
pwelah insifasr ke sucl, ac som nu yorol tokosra lun Israel. Na sahp el ac nunak
munas nu sum ac tia unikomi.”
32 Ouinge elos losya infulwalos ke nuknuk yohk eoa, ac pwelah inkwawalos ke sucl,
ac som nu yorol Ahab ac fahk, “Benhadad, mwet kulansap lom, el kwafe nu sum tuh
kom in lela elan moul.”

Ac Ahab el fahk, “Ku el srakna moul? Wona! El oana tamulel se nu sik!”
33 Mwet pwapa fulat lal Benhadad elos tupan lah oasr akul wo elos ac liye, ac ke
Ahab el fahk “tamulel” na elos sulaklak na fahk, “Pwaye sum, Benhadad el tamulel
lom!”

Na Ahab el sap, “Usalu nu yuruk.” Ke Benhadad el sun acn we, Ahab el solal elan
fanyak welul fin chariot natul uh.
34 Benhadad el fahk nu sel, “Nga ac folokonot siti nukewa ma papa tumuk ah tuh
eisla sin papa tomom ah, ac kom fah orala sie acn in kuka ah lom in acn Damascus,
oana ke papa tumuk el tuh oru in acn Samaria.”

Ahab el topuk, “Ke sripen ma kital aetuila kac inge, nga ac aksukosokyekomla.” Na
el orala sie wulela ku inmasrloltal, ac aksukosokyalla.

Sie Mwet Palu Fahkak Mwatal Ahab

35 Ke sap lun LEUM GOD, sie mwet palu inmasrlon un mwet palu el sap sie pac
selos in puokilya. Tusruktu el srangesr oru.

36 Na mwet se ma sapkin el fahk nu sel, “Mweyen kom tia akos ma LEUM GOD El
sapkin, lion soko ac unikomi ke kom ac tufahna fahla likiyu.” Na ke el tufahna fahla
lukel, lion soko fahsryak twe unilya.
37 Na mwet palu sac sifilpa som nu yurin sie pac mwet ac fahk, “Puokyuwi!” Na el
oru oana el fahk — el liksrenina puokilya na el kineta.
38 Mwet palu sac pwela mutal ke nuknuk se tuh in tia akilenyuk el, ac el som tu
inkanek ah, soano tokosra Israel elan tuku.
39 Ke pacl se tokosra el tuku, na mwet palu sac wola ac fahk, “Leum fulat, ke nga
tuh muta ke mweun ah, sie sin mwet mweun ah use sie mwet lokoalok ma el tuh
sruokya, ac fahk nu sik, ‘Taranul el uh. El fin kaingla, mwata ac oan fom: fin tia
anwuki kom, kom ac moli ke tolu tausin ipin silver.’
40 Tusruk nga tuh kafofo ke kutepacna ma saya, na mwet sac kaingla.”
Tokosra el fahk, “Kom sifacna pakiya mwe kalya nu sum uh, ac kom fah
akkeokyeyuk fal nu kac.”
41 Mwet palu sac tulakunla ipin nuknuk sac liki mutal, na tokosra el akilenulak lah
sie sin mwet palu ah pa el.
42 Na mwet palu sac fahk nu sel tokosra, “Pa inge kas sin LEUM GOD: ‘Mweyen
kom tuh lela mwet se nga sap in anwuki in kaingla, kom ac fah moli ke moul lom, ac
un mwet mweun lom ac fah kunausyukla mweyen elos lela un mwet mweun lal in
kaingla.’ ”
43 Tokosra el folokla nu in acn sel Samaria, ac el fosrnga ac inse toasr.

21

Ima In Grape Lal Naboth

1 Oasr ima in grape se lun mwet se pangpang Naboth, oan apkuran nu ke inkul
fulat sel Tokosra Ahab in acn Jezreel.
2 Sie len ah Ahab el fahk nu sel Naboth, “Use luk ima in grape se lom an. Ke oan
apkuran nu ke lohm sik uh, nga lungse orekmakin nu ke ima in mahsrik. Nga ac sot
sie ima in grape ma wo liki, ku kom fin lungse nga in molela, na nga ac sot sie moul
fal nu kac.”
3 Naboth el fahk, “Ima in grape se inge usru se luk sin mwet matu luk ah. LEUM
GOD El tia ku in lela ngan sot lom.”
4 Tokosra Ahab el som nu lohm sel, ac el kasrkusrak ac arulana supwar ke ma
Naboth el fahk nu sel. El ona fin mwe oan kial, ac forang nu pesinka ac tiana mongo.
5 Jezebel, mutan kial, el som nu yorol ac siyuk sel, “Mea aktoasrye kom an? Efu ku
kom tia mongo?”
6 Ac Ahab el fahk, “Nga toasrkin kas ma Naboth el fahk nu sik ah. Nga oru ngan
molela ima in grape se lal, ku fin wo sel nga in sang sie pac ima in grape aolla ima
lal ah, tuh pa el fahk mu nga tia ku in eis ima se lal.”
7 Jezebel el fahk, “Na mea, tia tokosra se pa kom? Tukakek, mongoi ac enganak.
Nga ac eisla ima in grape se lal Naboth ac sot lom!”
8 Na Jezebel el simusla kutu leta, ac sainiya inel Ahab kac, siliya ke sil lal ah, ac
supwalik nu sin mwet pwapa fulat ac mwet kol in acn Jezreel.
9 Leta ingan fahk ouinge: “Sulkakinelik sie len in lalo ac pangoneni mwet uh, na
sang Naboth elan muta ke acn in muta fulat.
10 Sokak luo mwet koluk elah an in orek loh kikiap lainul ye mutal ac fahk mu el
selngawi God oayapa tokosra. Na kowos usalla nu likin siti uh, ac tanglal nwe ke el
misa.”
11 Mwet pwapa fulat ac mwet kol in acn Jezreel elos orala ma Jezebel el sapkin.

20:36 1 Tok 13:24

12 Elos fahkelik len in lalo sac, ac pangoneni mwet uh, ac sang nien muta fulat sac
nu sel Naboth.
13 Mwet koluk elah luo ah kikiap ac fahk ye mutun mwet uh mu Naboth el selngawi
God ac tokosra. Ouinge utukla el nu likin siti uh, ac tatngal el nwe ke na el misa.
14 Na kas kacl supweyukla nu sel Jezebel fahk mu, "Naboth el anwuki tari."
15 Ke na pacl se kas inge sonol Jezebel, el fahk nu sel Ahab, "Naboth el misa. Fahla
eis lom ima in grape se ma el tuh srunga kom in molela."
16 In pacl sac na Ahab el som nu ke ima sac, in eisla lal.
17 Na LEUM GOD El fahk nu sel Elijah, mwet palu Tishbe,
18 "Fahla nu yorol Ahab, tokosra Samaria. Kom ac konalak in ima in grape lal
Naboth, su el akola in sruokya lal.
19 Fahk nu sel lah nga, LEUM GOD, fahk ouinge, 'Ya tukun kom akmuseya mwet sac
tari an, kom ac eisla pac acn sel an?' Fahkang nu sel lah nga fahk ouinge: 'In acn se
na ma kosro ngalngul uh lohi srah kacl Naboth we, elos ac lohela pac srah keim uh
we!' "
20 Ke Ahab el liyalak Elijah, el fahk, "Mwet lokoalok luk, ya kom sifilpa koneyuyak?"
Elijah el topuk, "Aok, nga konekomyak. Ke sripen kom sang nufon kuiyom in oru
ma koluk ye mutun LEUM GOD,
21 ouinge LEUM GOD El fahk nu sum, 'Nga ac fah sot mwe ongoiya lulap nu fom.
Nga ac kunauskomla ac onela mukul nukewa in sou lom, mwet fusr ac mwet matu
oana sie.
22 Sou lom ac fah oana sou lal Tokosra Jeroboam, wen natul Nebat, ac oapana sou
lal Tokosra Baasha, wen natul Ahijah, mweyen kom akkasrkusrakyeyu ke kom kolla
mwet Israel in oru ma koluk.'
23 A funu kacl Jezebel, LEUM GOD El fahk mu kosro ngalngul ac fah kangla manol
in siti Jezreel.
24 Kutena mwet in sou lom su misa in siti uh, ac fah mongola sin kosro ngalngul,
ac kutena su misa likin siti uh, ac fah mongola sin won vulture." (
25 Wangin sie mwet su sang insial nufon in oru ma koluk ye mutun LEUM GOD
oana Ahab, ac el oru ouinge ke sripen Jezebel, mutan kial ah, el akkeye ma el oru.
26 El tuh oru mwe mwekin na yohk ke el alu nu ke ma sruloala, oana ma mwet
Amor elos oru, aok elos su LEUM GOD El lusla liki facl sac ke mwet Israel elos utyak
nu we.)
27 Ke Elijah el kaskas tari, Ahab el salik nuknuk lal ac sarukla, ac nokomang nuknuk
yohk eoa se. El srangesr mongo, ac el motul ke nuknuk yohk eoa, ac ke el forfor el
asor ac toasr.
28 LEUM GOD el fahk nu sel Elijah, mwet palu,
29 "Ku kom tuni ac liye ke Ahab el arulana sisilya ye mutuk uh? Ke el oru ouinge
uh, nga ac tila sang ongoiya nu sel ke pacl el moul. Ongoiya ac fah tuku nu fin sou
lal Ahab ke pacl lun wen natul."

22

Mwet Palu Micaiah El Sensenkakinul Ahab (Luo Chronicle 18:2–27)

1 Oasr misla inmasrlon Israel ac Syria ke yac luo kutu,
2 tusruktu, in yac se aktolu, Tokosra Jehoshaphat lun Judah el som in osun nu sel
Tokosra Ahab lun Israel.
3 Ahab el siyuk sin mwet pwapa fulat lal, "Efu ku wanginna ma kut oru in
folokonma acn Ramoth in Gilead liki tokosra lun Syria? Siti sac ma lasr!"
4 Na Ahab el siyuk sel Jehoshaphat, "Kom ac ku in wiyu som mweuni acn Ramoth?"

21:23 2 Tok 9:36

Ac Jehoshaphat el fahk, “Pacl na kom akola nga akola pac, oayapa mwet mweun luk ac mwet kasrusr fin horse luk elos akola pac.
5 Tusruk, kut in siyuk sin LEUM GOD meet.”
6 Ouinge Ahab el pangoneni mwet palu lal, su sahp ac oasr mwet angfoko selos, ac el siyuk selos, “Ku nga ac som mweuni acn Ramoth, ku tia?”
Elos topuk mu, “Mweuni. LEUM GOD El ac sot kutangla nu sum.”
7 A Jehoshaphat el siyuk, “Ku wangin pac sie mwet palu saya ma kut ac ku in siyuk se in tafwekut nu sin LEUM GOD?”
8 Na Ahab el fahk, “Oasr pac sie: Micaiah, wen natul Imlah, tuh nga srungal na mweyen el soenna oru palu wo nu sik. Pacl nukewa ac ma na koluk.”
Ac Jehoshaphat el fahk, “Meet fahk ouingan.”
9 Na Ahab el pangonma sie sin mwet fulat inkul sel ac fahk nu sel elan sulaklak som usalu Micaiah.
10 Tokosra luo ah naweyukla ke nuknuk in leum laltal, ac muta fin tron laltal ke acn in kulkul wheat su oanna likin mutunpot in Samaria, ac mwet palu nukewa elos fahk kas in palu ye mutaltal.
11 Sie selos, Zedekiah wen natul Chenaanah, el mwet orek koac osra, ac el fahk nu sel Ahab, “Pa inge ma LEUM GOD El fahk: ‘Mweunkin koac inge ac kom fah sukela nufon mwet Syria.’ ”
12 Mwet palu saya elos wi pac fahk, “Fahla mweuni acn Ramoth, ac kom ac kutangla. LEUM GOD El ac sot kutangla nu sum.”
13 In pacl se ingan, mwet kol fulat se ma som in solal Micaiah el fahk nu sel, “Micaiah, mwet palu nukewa sayom elos palu fahk mu ac wo ouiyal tokosra ke mweun uh, na wona kom in fahk oapana elos.”
14 Micaiah el fahk, “Ke Inen LEUM GOD moul, nga wulela mu nga ac fahk na ma El sap nga in fahk uh!”
15 Ke pacl se el tuku ac tu ye mutal Tokosra Ahab, tokosra el siyuk sel, “Micaiah, ku ac wo nga ac Tokosra Jehoshaphat in som mweuni acn Ramoth, ku tia?”
Micaiah el topuk, “Fahla, mweun! Pwaye kom ac kutangla. LEUM GOD El ac sot kom in kutangla.”
16 Tusruk Ahab el topuk ac fahk, “Nga nuna kalweni na in fahk nu sum lah kom fin kaskas nu sik Inen LEUM GOD, fahk ma pwaye an!”
17 Micaiah el topuk, “Nga ku in liye mwet mweun lun Israel oalik fineol uh oana sheep su wangin mwet shepherd yorolos. Ac LEUM GOD El fahk ouinge, ‘Mwet inge wangin mwet kol lalos. Lela elos in folokla nu yen selos in misla.’ ”
18 Ahab el fahk nu sel Jehoshaphat, “Ya nga tia fahk tari nu sum lah wangin pacl el palu wo keik? Pacl nukewa ma na koluk!”
19 Na Micaiah el sifilpa fahk, “Inge, lohng ma LEUM GOD El fahk! Nga liye ke LEUM GOD El muta fin tron lal inkusrao, ac lipufan lal nukewa tu siskal — kutu layen layot ac kutu layen lasa.
20 LEUM GOD El siyuk, ‘Su ac kiapwella Ahab elan som in tuh anwuki el in acn Ramoth?’ Kutu sin lipufan uh fahk sie ma, ac kutu fahk pacna sie ma,
21 nwe ke na sie ngun uh fahsryak nu meet, ac kalukyang nu yurin LEUM GOD ac fahk, ‘Nga ac kiapwella.’
22 Na LEUM GOD El siyuk, ‘Kom ac kiapwel fuka?’ Na ngun sac fahk, ‘Nga ac som ac oru mwet palu lal Ahab nukewa in fahk kas kikiap.’ LEUM GOD El fahk, ‘Fahla kiapwella. Kom ac ku in orala.’ ”

22:17 Oek 27:17; Mt 9:36; Mk 6:34 **22:19** Job 1:6; Isa 6:1

23 Na Micaiah el aksafye sramsram lal ke kas inge: “Sikyak tari ma inge. LEUM
GOD El oru mwet palu lom inge in fahk kas kikiap nu sum. A El nu wotela sel tari
mu kom ac sun ongoiya lulap!”
24 Na mwet palu Zedekiah el fahsryak nu yorol Micaiah, ac puokya mutal ac siyuk
sel, “Ku ngac ngun lun LEUM GOD fahsr likiyu ac kaskas nu sum?”
25 Na Micaiah el fahk, “Ac fah kalem sum ke kom ac som wikla ke sie fukil oan tok
ke sie lohm.”
26 Na Tokosra Ahab el sap, “Sruokilya Micaiah, ac usalla nu yorol Amon, governor
lun siti uh, ac nu yorol Fisrak Joash.
27 Fahkang eltal in siselang nu in presin, ac sang na flao ac kof elan kang nwe ke
na nga fin wo ouiya foloko.”
28 Micaiah el fahk, “Kom fin moul foloko, na kalem lah tia LEUM GOD pa supweyu
in fahk ma inge!” El tafwelana in fahk, “Kowos nukewa porongo ma nga fahk uh!”

Misa Lal Ahab
(Luo Chronicle 18:28–34)

29 Na Tokosra Ahab lun Israel ac Tokosra Jehoshaphat lun Judah som in mweuni
acn Ramoth in Gilead.
30 Ahab el fahk nu sel Jehoshaphat, “Ke kut ac som nu ke mweun uh, nga ac ekulla
lumuk, a kom nukum na nuknuk in leum lom.” Ouinge tokosra lun Israel el ekulla
lumahl ke el som nu ke mweun ah.
31 Tokosra lun Syria el sap mwet leum lun chariot tolngoul luo lal in tia mweuni
kutena mwet saya, a elos in sukna tokosra Israel mukena.
32 Ouinge ke elos liyalak Tokosra Jehoshaphat elos nukewa nunku mu tokosra Israel
pa el, na elos forang in mweunel. Tuh ke el wola,
33 elos akilenak lah tia tokosra lun Israel, na elos tui tila mweunel.
34 Tusruktu sie sin mwet mweun lun Syria el ana pusrkala pisr natul ah tuh pa
falyang faksilya Tokosra Ahab ke kupasr ke nuknuk in mweun lal ah. Na el wola nu
sin mwet utuk chariot lal ac fahk, “Nga kineta! Forla ac usyula liki mweun uh!”
35 Ke mweun uh srakna upa, Tokosra Ahab el fungla na muta fin chariot natul ac
forang nu sin mwet Syria. Srah ke kinet kacl ah sorori nwakla kapin chariot natul
ah. Ke ekela na el misa.
36 Ke faht ah apkuran in tili, kas se inge fwackelik nu sin mwet mweun nukewa lun
Israel: “Mwet nukewa folokelik nu in facl sel ku siti sel.”
37 Ouinge Tokosra Ahab el misa. Utukla manol ac pukpuki Samaria.
38 Chariot natul ah owola ke lulu in kof Samaria, yen kosro ngalngul uh lohila srah
ma sororla kacl uh we, ac mutan kosro su eis molin kosro lalos elos yihyih we, in
oana ma LEUM GOD El tuh fahk mu ac sikyak.
39 Ma nukewa saya ma Tokosra Ahab el orala, weang pac sramsram ke lohm sel su
naweyukla ke ivory, wi pac siti nukewa ma el musaela, simla oasr in *Sramsram Matu
Ke* Tokosra Lun Israel.
40 Ac ke el misa, Ahaziah wen natul, el aolul in tokosra.

Tokosra Jehoshaphat Lun Judah
(Luo Chronicle 20:31—21:1)

41 In yac akakosr ke pacl Tokosra Ahab el leumi Israel, Jehoshaphat wen natul Asa,
el tokosrala lun Judah
42 ke el yac tolngoul limekosr, ac el leum in Jerusalem ke yac longoul limekosr. Nina
kial pa Azubah, acn natul Shilhi.
43 El oru ma suwohs ye mutun LEUM GOD, oana Asa papa tumal meet lukel.
Tusruktu acn in alu nu ke ma sruloala tiana kunausyukla, ac mwet uh fahsr na orek
kisa ac esukak mwe keng in acn inge.
44 In pacl lal Jehoshaphat oasr misla inmasrlol ac tokosra lun Israel.

45 Ma nukewa saya ma Jehoshaphat el orala, ke pulaik lal ac mweun lal, simla oasr
in *Sramsram Matu Ke* Tokosra Lun Judah.
46 El sisla nufon mukul ac mutan ma orek kosro ac eis moul kac ke elos kulansap
ke loang lun mwet pegan, ma srakna lula tukun pacl lal Asa, papa tumal.
47 Wangin tokosra lun acn Edom, tusruktu oasr mwet se srisrngiyuki sin tokosra
lun Judah in karingin acn we.
48 Tokosra Jehoshaphat el musai oak in kalkal meoa in som nu Ophir in ituk gold,
tuh pa musalla in acn Eziongeber ac tiana kalkal.
49 Na Tokosra Ahaziah lun Israel el ngisre mwet lal in wi mwet lal Jehoshaphat
kalkal, tuh Jehoshaphat el tia lungse.
50 Jehoshaphat el misa ac pukpuki inkulyuk lun tokosra in Siti sel David, ac Jehoram,
wen natul, el aolul in tokosra.

Tokosra Ahaziah Lun Israel

51 In yac aksingoul itkosr ke pacl in leum lal Tokosra Jehoshaphat lun Judah,
Ahaziah wen natul Ahab, el tokosrala lun Israel, ac el leum in acn Samaria ke yac
luo.
52 El oru ma koluk lain LEUM GOD, ac fahsrna tukun ouiya koluk lun Ahab papa
tumal, ac Jezebel nina kial, oayapa Tokosra Jeroboam su kolla mwet Israel in oru ma
koluk.
53 El alu nu sel Baal ac kulansupwal, ac el akkasrkusrakye LEUM GOD, God lun
Israel, oana papa tumal.

Book Se Akluo Ke TOKOSRA

Tukakinyen Book Se Akluo Ke TOKOSRA

Book Se Akluo Ke Tokosra tafwema sramsram ke tokosrai luo lun mwet Israel su
Book Se Meet Ke Tokosra tuh safla kac. Book se inge ku in kitakatelik nu ke ip luo: (1) Sramsram ke tokosrai luo uh tuku e ke yac oalfoko kutu meet liki Christ, nwe ke pacl Samaria ikori, oayapa ke safla tokosrai epang ke yac itfoko longoul luo meet liki Christ (722 B. C.) (2) Sramsram ke tokosrai lun Judah tuku e ke tokosrai lun Israel ikori, nwe ke sruoh ac kunausyukla acn Jerusalem sel Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia in yac 586 B. C. Book se inge safla oe ke sramsram kacl Gedaliah, governor lun Judah ye ku lun mwet Babylonia, ac ke ma simusla ma fahkak ke ikakla lal Tokosra Jehoiachin lun Judah liki kapir in acn Babylon.

Mwe ongoiya yohk inge sikyak ke sripen mwet Israel ac Judah, oayapa tokosra lalos, tuh tiana inse pwaye nu sin Leum God. Tukun pacl se kunausyukla Jerusalem ac mwet Judah puspis tuh sruoh, oasr ekla na yohk sikyak ke ouiyen moul lun mwet uh, ac ma inge akkalemyeyuk ke sramsram matu lun Israel.

Mwet palu se su srumunyuk yohk in book se inge pa Elisha, mwet palu se ma aolulla Elijah.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Tokosrai kitakatelik 1:1—17:41
a. Mwet palu Elisha 1:1—8:15
b. Tokosra lun Judah ac Israel 8:16—17:4
c. Samaria Ikori 17:5–41
Tokosrai lun Judah 18:1—25:30
a. Kacl Hezekiah me nwe kacl Josiah 18:1—21:26
b. Pacl Josiah el tokosra 22:1—23:30
c. Tokosra limekosr safla lun Judah 23:31—24:20
d. Jerusalem Ikori 25:1–30

Elijah Ac Tokosra Ahaziah

1 Tukun Tokosra Ahab lun Israel el misa, acn Moab tuyak ac alein nu sin Israel.
2 Tokosra Ahaziah lun Israel el putatla ke sawalsrisr fulat in lohm sel in acn Samaria ac arulana musalla manol. Ouinge el supwala kutu mwet lal in som lolngok yorol Baalzebub, god lun acn Ekron, sie siti in acn Philistia, in konauk lah el ac kwela ku tia.
3 A sie lipufan lun LEUM GOD sapkin nu sel Elijah, mwet palu in acn Tishbe, elan som osun nu sin mwet lal Tokosra Ahaziah ac siyuk selos, “Efu kowos ku som lolngok yorol Baalzebub, god lun Ekron? Ya mweyen kowos nunku mu wangin god lun Israel?
4 Fahk nu sel tokosra lah LEUM GOD El fahk, ‘Kom ac fah tia kwela. Kom ac misa!’ ”
Elijah el oru oana ma LEUM GOD El sapkin,
5 ac mwet ma supweyuk sel tokosra inge folokla nu yorol. Na tokosra el siyuk, “Efu kowos ku sa na foloko?”
6 Elos topuk, “Kut sun mwet se su fahk nu sesr kut in foloko fahk nu sum mu LEUM GOD El fahk nu sum ouinge, ‘Efu kom ku supweyuk mwet in som lolngok yorol Baalzebub, god lun Ekron? Ya mweyen kom nunku mu wangin god lun Israel? Kom ac tia kwela. Kom ac misa!’ ”
7 Ac tokosra el siyuk, “Fuka luman mwet sacn?”

8 Ac elos topuk, “El nukum nuknuk lik se orekla ke unen kosro, ac losya infulwal
ke pel se orekla ke kulun kosro.”
Na tokosra el fahk, “Elijah pa mwet sacn!”
9 Na el supwala sie mwet leum lun mwet mweun wi mwet lumngaul lal in som
usalu Elijah. Mwet leum sac konalak ke el muta fin inging soko ac el fahk nu sel
Elijah, “Mwet lun God, tokosra el sap kom in oatui.”
10 Elijah el topuk, “Nga fin mwet lun God, lela e in tuku inkusrao me unikomi ac
mwet lom ingan!” In pacl sacna, e tuku inkusrao me ac uniya leum sac ac mwet lal
ah.
11 Tokosra el supwala pac sie leum wi mwet lumngaul lal, su som ac fahk nu sel
Elijah, “Mwet lun God, tokosra el sap kom in oatui ingena!”
12 Elijah el topuk, “Nga fin mwet lun God, lela e in tuku inkusrao me unikomi ac
mwet lom ingan!” In pacl sacna, e lun God tuku lucng me ac uniya leum sac ac mwet
lal ah.
13 Na tokosra el sifilpa supwala sie pac leum wi mwet lumngaul lal. El utyak nu
fin inging soko ah, sikukmutunteyak ye mutal Elijah ac kwafe sel, “Mwet lun God,
pakoten nu sik ac mwet luk inge. Nimet unikuti!
14 Leum luo meet ah wi mwet laltal ah anwuki ke e inkusrao me. A nga siyuk kom
in nunak munas ac pakoten nu sik!”
15 Lipufan lun LEUM GOD fahk nu sel Elijah, “Oatui welul ac nimet sangeng.”
Ouinge Elijah el wi mwet leum sac som nu yorol tokosra
16 ac fahk nu sel, “Pa inge ma LEUM GOD El fahk, ‘Mweyen kom supwala mwet in
som lolngok yorol Baalzebub, god lun Ekron, srulukin wangin god lun Israel kom in
lolngok se, na pa kom ac tia kwela. Kom ac misa!’ ”
17 Ahaziah el misa oana ma LEUM GOD El fahkak sel Elijah. Wangin wen natul
Ahaziah, na pa Joram tamulel lal, el aolul in tokosra ke yac akluo ke pacl in leum lal
Jehoram wen natul Jehoshaphat, tokosra lun Judah.
18 Ma nukewa saya ma Tokosra Ahaziah el orala, simla oasr in *Sramsram Matu Ke
Tokosra Lun Israel.*

2

Utukyak Elijah Nu Inkusrao

1 Sun pacl fal tuh LEUM GOD Elan usalak Elijah nu inkusrao in sie fohru.*
2 Ke eltal fahsr, Elijah el fahk nu sel Elisha, “Muta inse inge. LEUM GOD El sap ngan
som nu Bethel.”
Tusruktu Elisha el topuk, “Nga fulahk ke inse pwaye luk nu sin LEUM GOD moul,
ac nu sum, lah nga ac fah tiana som liki kom.” Ouinge eltal tukeni som nu Bethel.
3 Sie un mwet palu su muta we elos som nu yorol Elisha ac siyuk sel, “Ku kom etu
lah LEUM GOD El ac usla mwet kacto lom liki kom misenge?”
Elisha el topuk, “Aok, nga etu. Tuh tari, kut tia sramsramkin.”
4 Na Elijah el fahk nu sel Elisha, “Muta inse inge. LEUM GOD El sap ngan som nu
Jericho.”
A Elisha el topuk, “Nga fulahk ke inse pwaye luk nu sin LEUM GOD moul, ac nu
sum, lah nga ac fah tiana som liki kom.” Ouinge eltal tukeni som nu Jericho.
5 Sie un mwet palu su muta we elos som nu yorol Elisha ac siyuk sel, “Ku kom etu
lah LEUM GOD El ac usla mwet kacto lom liki kom misenge?”
Elisha el topuk, “Aok, nga etu. Tuh tari, kut tia sramsramkin.”
6 Na Elijah el fahk nu sel Elisha, “Inge, kom muta inse. LEUM GOD El sap ngan som
nu Infacl Jordan.”

1:8 Mt 3:4; Mk 1:6 **1:10** 1:10–12; Lk 9:54 * **2:1** ***fohru:*** pa eng for, oana kuiyen paka.

Tuh Elisha el topuk, “Nga fulahk ke inse pwaye luk nu sin LEUM GOD moul, ac nu
sum, lah nga fah tiana som liki kom.” Ouinge eltal fahla na,
7 ac mwet palu lumngaul fahsr tokoltal nwe ke Infacl Jordan. Elijah ac Elisha tui
ke infacl ah, ac mwet palu lumngaul ah tu loes kutu lukeltal.
8 Na Elijah el sarukla nuknuk lik lal, lumla ac sang sringilya kof ah. Na kof ah
fahsrelik, na el ac Elisha fahla nu lefahlo fin acn pao.
9 Ke eltal sun lefahlo, Elijah el fahk nu sel Elisha, “Fahk nu sik lah mea kom lungse
ngan oru nu sum meet liki utukla nga.”
Elisha el topuk, “Ase nu sik ngan usrui ip luo † ke ku lun ngunum, in akkalemye
lah nga pa ac aol kom.”
10 Elijah el fahk, “Siyuk se ingan upana in orekla. Tusruktu kom ac fah eis kom fin
liyeyu ke pacl se utukla nga liki kom. A kom fin tia liyeyu, kom fah tia eis.”
11 Eltal fahsr na sramsram, ac in kitin pacl ah na, chariot e se, amakinyuk sin horse
e, yuyak inmasrloltal twe eisal na Elijah, ac usalak nu inkusrao weak fohru se.
12 Elisha el liye ac wola nu sel Elijah ac fahk, “Papa, papa! Mwet loango kulana lun
Israel, kom wanginla!” Ac el tiana sifilpa liyal Elijah.
Elisha el seya nuknuk lik se lal nu ke ip luo, ke sripen asor lal.
13 Na el srukak nuknuk lik lal Elijah ma putatla lukel, ac folokla tu pe Infacl Jordan.
14 El sang nuknuk lik se lal Elijah ac sringilya kof ah, ac fahk, “El aya LEUM GOD,
God lal Elijah?” Na el sifilpa sringilya kof ah, ac kof ah fahsrelik, na el fahla nu lefahl
ngia.
15 Mwet palu lumngaul lun acn Jericho liyalak ac fahk, “Ku lal Elijah oan facl
Elisha!” Elos som in osun nu sel, ac faksufi ye mutal,
16 ac fahk, “Kut mwet lumngaul oasr inge, ac kut mwet na ku. Kut ku in som suk
mwet kacto lom ah. Sahp ngun lun LEUM GOD usalla likilya fin eol uh ku ke infahlfal
uh.”
Elisha el topuk, “Mo. Nimet kowos som.”
17 Tuh elos kwafe nwe ke na el fuhlelosla elos som. Mwet lumngaul inge som sokol
Elijah yen nukewa ke len tolu, tuh elos tiana konalak.
18 Na elos folokla nu yorol Elisha, su muta soanelos in acn Jericho, ac el fahk nu
selos, “Ya nga tia fahk mu kowos in tia som?”

Mwenmen Lal Elisha

19 Oasr kutu mwet Jericho som nu yorol Elisha ac fahk, “Kom liye na lah siti se inge
siti na wowo se, tusruktu kof uh koluk, pwanang oasr na mutan pitutu ac musalla
pitutu la.”
20 Elisha el fahk, “Sang kutu sohl an nu in sie pol sasu ac use nu sik.” Elos use sang
nu sel,
21 na el som nu ke unon in kof se we, ac sisang sohl ah nu in kof ah, ac fahk, “Pa
inge ma LEUM GOD El fahk, ‘Nga aknasnasyela kof se inge, na ac fah tia sifilpa orala
kutena mwet in misa ku kunausla pitutu lun mutan uh.’ ”
22 Ac kof sac nasnasla oe in pacl sac me, oana ma Elisha el fahk uh.
23 Elisha el som liki acn Jericho nu Bethel. Ke el fahsr inkanek ah, kutu tulik mukul
tuku liki sie siti srisrik ac aksruksrukel. Elos wowo ac fahk, “Tiok liki acn inge, kom
mangsrasra!”
24 Elisha el forla kororyak sueltalu, ac selngaweltal Inen LEUM GOD. Na bear mutan
lukwa tuku inima uh me twe seseya monin angngaul luo sin tulik mukul inge.
25 Na Elisha el fahla na som nwe Fineol Carmel, ac tok el folokla nu Samaria.

† **2:9** ***usrui ip luo:*** in pacl meet ah, wounse uh ac usrui ip luo, ac tulik wial ac usrui kais sie ip; mwet se ma la ip luo se inge pa ac aol papa sac. **2:9** Dut 21:17 **2:12** 2 Tok 13:14

3

Mweun Inmasrlon Israel Ac Moab

1 In yac aksingoul oalkosr ke pacl in leum lal Tokosra Jehoshaphat lun Judah, Joram
wen natul Ahab, el tokosrala lun Israel, ac el leum in Samaria ke yac singoul luo.
2 El oru ma koluk lain LEUM GOD, tuh tia oana lupan koluk lun papa tumal ku
Jezebel, nina kial. El kunausla ma sruloala ma papa tumal ah orala mwe alu nu sel
Baal.
3 Tusruktu el oapana Tokosra Jeroboam wen natul Nebat, su tokosra meet lukel —
el tiana tui in kolla mwet Israel in oru ma koluk.
4 Tokosra Mesha lun Moab el tohf sheep, ac ke yac nukewa el ac supu siofok tausin
sheep fusr ac oayapa unen sheep matu tausin siofok nu sin tokosra lun Israel tuh in
mwe takma lal nu sel.
5 Tusruktu ke Tokosra Ahab lun Israel el misa, Tokosra Mesha el tuyak lain acn
Israel.
6 In pacl sacna, Tokosra Joram el som liki acn Samaria, ac orani un mwet mweun
nukewa lal.
7 El supwala kas nu sel Tokosra Jehoshaphat lun Judah ac fahk, “Tokosra lun acn
Moab el tuyak lainyu. Kom ku in tuku wiyu mweun lainul?”

Tokosra Jehoshaphat el topuk, “Aok, nga ac wi kom! Nga filiyuwot nu sum, oayapa
mwet luk ac horse nutik.
8 Kut ac ut ya nu ke mweun uh?”

Joram el topuk, “Kut ac ut ke inkanek loeloes, fahla sasla acn turangang uten acn
Edom.”
9 Ouinge Tokosra Joram ac tokosra lun Judah ac Edom elos mukuiyak. Tukun elos
fahsr len itkosr, lisr kof ah, na wangin ma nimen mwet uh oayapa kosro in utuk
natulos.
10 Tokosra Joram el fahk, “Kut ac lalna! LEUM GOD El asang tokosra tolu inge nu
inpoun tokosra lun Moab!”
11 Tokosra Jehoshaphat el siyuk, “Ku oasr sie mwet palu inge ma ac ku in tafwekut
ac lolngok nu sin LEUM GOD?”

Sie sin mwet leum lun mwet mweun lal Tokosra Joram el topuk, “Elisha wen natul
Shaphat el oasr inge. El tuh mwet kasru lal Elijah.”
12 Tokosra Jehoshaphat el fahk, “El mwet palu na pwaye se.” Ouinge tokosra tolu
ah som nu yorol Elisha.
13 Elisha el fahk nu sel tokosra lun Israel, “Efu ku ngan kasrekom? Fahla lolngok
sin mwet palu ma papa tomom ac nina kiom ah muta lolngok nu se ah.”

Joram el topuk, “Mo. LEUM GOD pa eiskutyang, tokosra tolu inge, nu inpoun
tokosra lun acn Moab uh.”
14 Elisha el topuk, “Inen LEUM GOD moul su nga kulansupu, nga fulahk lah nga
lukun tiana kasrekom nga funu tia akfulatyal Tokosra Jehoshaphat lun Judah, su wi
kom ingan.
15 Inge, sap sie mwet orek on an in tuku nu yuruk.”

Ke mwet sac srital ke harp natul ah, na ku lun LEUM GOD tuku nu facl Elisha.
16 Na Elisha el fahk, “Pa inge ma LEUM GOD El fahk, ‘Pukanak laf pukanten yen
nukewa ke infacl soko ma paola inge.
17 Kowos finne tia liye af ku eng, a infacl soko inge ac sessesla ke kof, na kowos, ac
kosro nutuwos nukewa, ac fah mut ke kof.’ ”
18 Ac Elisha el sifilpa fahk, “Tuh ma inge ma na fisrasr sin LEUM GOD in oru. El ac
fah oayapa sot tuh kowos in kutangla mwet Moab.
19 Kowos fah kutangla fin siti oasku nukewa lalos ma potiyukla. Ac kowos fah
pakiya sak nukewa sunalos ma oasr fahko, ac fonosya unon in kof nukewa lalos, ac

kunausla acn in ima nukewa lalos ma infohk uh wo nu ke yok uh, ke kowos nwakla ke eot."
20 Lotu se tok ah, ke pacl in kisa in lotutang, kof uh sororma layen nu Edom me, ac afunla infohk uh.
21 Ke mwet Moab elos lohngak lah tokosra tolu ah tuku in mweunelos, mukul nukewa ma ku in utuk mwe mweun, sin mwet matu emeet nwe ke mwet fusr emeet, elos pangonyukeni in som tu ke masrol uh.
22 Ke elos tukakek ke lotu se tok ah faht ah sreya fin kof ah, oru kof uh srusrala oana srah.
23 Elos lut ac fahk, "Srah pa ngi! Kalem lah mwet mweun lun u tolu ah forani aacnwuki nwe sifacna onelosi. Kut som tella ma lalos liki nien aktuktuk lalos uh!"
24 Tusruktu ke elos sun nien aktuktuk lun mwet Israel ah, mwet Israel elos sroang mweunelos ac folokunulosla. Mwet Israel elos ukwe na mwet Moab nwe onelosla,
25 ac kunausla siti selos. Ke mwet Israel inge ac fahsr ke acn in ima wowo uh, kais sie selos ac srukak eot se ac sisang nu ke ima sac, nwe ke na eot ah afunla ima nukewa. Elos oayapa fonosya unon in kof uh, ac pakiya sak oasr fahko kac. Fahsr nwe siti sefanna lula, siti fulat selos su pangpang Kir Heres, na mwet utuk fuht elos kuhlasla ac mweuni.
26 Ke pacl se tokosra lun acn Moab ah akilenak lah ac kutangyukla el, na el us mwet itfoko su mwet mweun ke cutlass in welul, ac el srike na elan sasla inmasrlon mwet lokoalok inge ac kaingla nu yurin tokosra lun Syria, tuh el tiana orala.
27 Ouinge el eis mukul matu se natul su ac aolul in tokosra, ac kisakunulla fin pot lun siti sac nu sin god lun acn Moab. Mwet Israel elos arulana rarla kac, na elos foloki liki siti sac ac folokla nu facl selos.

4

Elisha El Kasru Sie Katinmas Sukasrup

1 Sie katinmas kien sie sin mwet ke un mwet palu se el som nu yorol Elisha ac fahk nu sel, "Leum luk, mukul tumuk ah misa. Kom etu lah el mwet na etu in sangeng sin God se, tusruktu oasr mwet se el tuh soemoul nu se, ac inge mwet sac el tuku in usla wen luo nutik tuh eltal in mwet kohs nu sel, in akfalye misa lun mukul tumuk ah."
2 Elisha el siyuk, "Mea kom lungse nga in oru nu sum? Fahk nu sik lah mea oasr in lohm sum ah?"
Katinmas sac topuk, "Wangin na pwaye, sayen kitin sufa in oil in olive."
3 Elisha el fahk nu sel, "Fahla nu yurin mwet tulan lom nukewa, ac ngisrala pisin sufa an selos in arulana pukanten.
4 Na kom ac wen luo nutum an utyak nu in lohm an, kaliya srungul an, ac mutawauk nwek sufa an ke oil ah. Pacl se na ma nwanala soko sufa an, srela nu saya."
5 Ouinge mutan sac ac wen luo natul ah utyak nu lohm ah, kaliya srungul ah, eis sufa in oil srisrik soko ah, ac nwek oil uh nu in sufa inge ke pacl se ma wen natul ah sang nu sel.
6 Ke eltal nwakla nufon sufa uh, mutan sac siyuk lah srakna oasr sufa lula. Sie sin wen natul ah topuk, "Pa na ingan ma safla uh." Na oil in olive ah tui, tila soror.
7 Na katinmas sac folokla nu yorol mwet palu Elisha, su fahk nu sel, "Kukakunla oil in olive an, sang molela misa lom an nukewa, ac mani ma yolyak ac fal in karingin kom ac wen nutum."

Elisha Ac Mutan Kasrup Se In Acn Shunem

8 Sie len ah Elisha el som nu Shunem, acn se ma sie mutan kasrup muta we. Mutan sac tuh solal elan welul mongo. Tukunna pacl sac me, pacl nukewa Elisha el ac som nu Shunem uh el ac som mongo in lohm sin mutan sac.

9 Na mutan sac fahk nu sin mukul tumal ah, “Nga lulalfongi na mu mwet se ma
fahsri kut na inge el mwet mutal lun God se.
10 Wona kut in musaela sie fukil in oan lucng ke lohm uh, ac kut filiya sie mwe oan
ah, sie tepu, sie mwe muta, ac sie lam ah loac, elan ku in muta we pacl nukewa el ac
tuku nu yorosr uh.”
11 Sie len ah Elisha el folokla nu Shunem, ac el fanyak nu ke infukil se sel inge in
tuh mongla.
12 El fahk nu sel Gehazi, mwet kulansap lal, elan som ac pangonma mutan sac. Ke
el tuku ah,
13 Elisha el fahk nu sel Gehazi, “Siyuk sel lah mea nga ku in oru in akfalye kemkatu
yohk lal ke mwe kasru lal nu sesr inge. Sahp acnu oasr enenu lal ma nga ku in
tafweang nu sel tokosra, ku mwet kol fulat lun un mwet mweun.”
Mutan sac topuk ac fahk, “Mwe enenu luk nukewa nga ku na in konauk yurin mwet
luk inge.”
14 Elisha el siyuk sel Gehazi, “Na fin ouingan, mea nga ac ku in oru nu sel?”
Gehazi el topuk, “Kom mu fuka, wangin wen natul, a mukul tumal uh matuoh na.”
15 Elisha el fahk, “Sap elan fahsru.” Na mutan sac tuku twe tu ke mutunoa,
16 ac Elisha el fahk nu sel, “Pacl se na inge ke yac fahsru uh kom ac sruok wen se
nutum inpoum.”
Na mutan sac fahk, “We! Leum luk, nunak munas nimet kiapweyu. Kom sie mwet
lun God!”
17 Na pacl sacna ke yac tok ah, mutan sac oswela tulik mukul se, oana ke Elisha el
fahk ah.
18 In kutu yac tok, ke pacl in kosrani, tulik sac som ke sie lotutang in tuh wi papa
tumal, su muta inimae yurin mwet orekma ke kosrani uh.
19 In kitin pacl ah, tulik mukul sac wola nu sin papa tumal ac fahk, “Ngal insifuk!
Ngal insifuk!”
Papa sac fahk nu sin sie mwet kulansap lal ah, “Usla tulik se inge nu yurin nina
kial ah.”
20 Mwet kulansap sac usla tulik sac nu yurin nina kial ah. Nina sac sruokol finyepal
nwe ke sun infulwen len, na el misa.
21 Nina sac usalak nu infukil sel Elisha ah, likilya fin mwe oan sac, na el illa ac
kaliya srungul ah.
22 Na el pangon mukul tumal, ac fahk nu sel, “Sap sie mwet kulansap an in use soko
donkey an nu yuruk. Nga ke som nu yorol Elisha, mwet palu. Nga ac sa na foloko.”
23 Mukul tumal ac siyuk, “Efu ku kom in som na misenge, ke tia len Sabbath ku len
in Kufwen Malem Sasu?”*
Mutan kial ah fahk, “Mansis.”
24 Ouinge mutan sac sap in akoeyukla donkey soko ah, ac el fahk nu sin mwet
kulansap lal ah, “Oru donkey soko an in kasrusr ke kuiyal nufon, ac nimet oru elan
kakasrisrikla nga fin tia fahk.”
25 Ouinge el mukuiyak ac som nu Fineol Carmel, yen Elisha el muta we.
Elisha el liyalak ke el srakna fahsr loes liki acn el muta we, ac el fahk nu sel Gehazi,
mwet kulansap lal, “Liye, mutan Shunem sac pa tuku ingo!
26 Sulaklak yula nu yorol ac siyuk lah el, ac mukul tumal ac wen natul ah fuka.”
Mutan sac fahk nu sel Gehazi mu ma nukewa wona,
27 tusruktu ke el tuku nu yorol Elisha, el pasria ye mutal ac sruokya nial. Gehazi el
oru elan sinukunulla lukel, tuh Elisha el fahk, “Fuhlella. Kom tia liye lah el arulana
asor ac fosrnga insial? A LEUM GOD El tiana fahk kutena ma nu sik kac.”

4:16 Gen 18:4 * **4:23** ***len sabbath ... kufwen malem sasu:*** len mutal ouinge pa mwet uh pangon mu wo emeet in lolngok yurin sie mwet palu.

28 Mutan sac fahk nu sel, “Leum luk, ku oasr siyuk luk nu sum ke sie wen? Ya nga
tuh tia fahk mu kom in tia kiapweyu?”
29 Elisha el forla nu sel Gehazi ac fahk, “Sulaklak, eis sikal luk uh ac som. Nimet
tui in paing kutena mwet kom osun nu se, ac fin oasr mwet paing kom nimet topuk.
Fahsr suwosna nu ke lohm sac, ac sang sikal luk an sukya mutun tulik sac.”
30 Mutan sac fahk nu sel Elisha, “Nga fulahk ke inse pwaye luk nu sin LEUM GOD
moul, ac oayapa nu sum, lah nga fah tiana som liki kom!” Ouinge eltal tukeni
mukuiyak in folok.
31 Gehazi el som na meet lukeltal, ac el sang na sikal lal Elisha sukya mutun tulik
sac, tuh wanginna pusra ku kutena akul lah tulik sac moul. Na el folokla, sonol Elisha
ac fahk, “Tulik sac tiana ngutalik.”
32 Ke Elisha el sun lohm sac, el mukena utyak nu infukil ah, ac liye lah tulik sac
misa oan fin mwe oan ah.
33 El kaliya srungul ah, ac pre nu sin LEUM GOD.
34 Na el ona fin tulik mukul sac, ac oakeang oalul nu ke oalul, mutal nu ke mutal,
ac paol nu ke paol. Ke el asrosrelik oan fin tulik sac, na monin tulik sac mutawauk
in fusrfusryak.
35 Elisha el tukakek ac forfor infukil sac, ac sifilpa som ona fin tulik sac. Ac tulik
sac sinacla pacl itkosr, na el ngutalik.
36 Elisha el pangnol Gehazi ac fahk nu sel elan som pangonma nina kien tulik sac.
Ke nina sac el utyak, Elisha el fahk nu sel, “Wen nutum uh pa inge.”
37 Mutan sac putati nu ke nial Elisha, ac mutal sun infohk uh. Na el us tulik mukul
se natul, ac som.

Luo Pac Mwenmen

38 Sie pacl ah, ke oasr sracl lulap in facl sac nufon, Elisha el folokla nu Gilgal. Ke
pacl se el luti sie un mwet palu, el fahk nu sin mwet kulansap se lal ah in sang sie
tup lulap nu fin e ah, ac orauk sie sup nalos.
39 Sie selos som nu inimae in ituk mahsrik. El liyauk mah orak soko, na el kunesla
fahko na pukanten kac. El foloko twe sipsipikya sang nu ke sup sac ac tia etu lah mea
se.
40 Yuyula sup ah mwet ah in kang, na ke elos tufahna ema elos fahk nu sel Elisha,
“Ma inge pwasin!” Ac elos tiana kang.
41 Elisha el siyuk in utuku kutu flao ma yohk kosra, na el okoaung nu in tup sac, ac
fahk, “Yakang kutu pac sup an nalos.” Na elos kang tuh wona.
42 Sie pac pacl ah, mwet se tuku Baal Shalishah me ac el use nu sel Elisha srukwal
longoul ke bread barley su orekla ke kosrani se meet ke barley in yac sac, oayapa
fiten wheat su tufahna kinkinla. Elisha el fahk nu sin mwet kulansap lal elan kiteya
un mwet palu sac ke ma inge,
43 na mwet kulansap sac siyuk, “Ku mea, kom nunku mu ma inge ac fal nu sin
mwet siofok?”
Elisha el topuk, “Sang elos in mongo, mweyen LEUM GOD El fahk mu elos ac mongo,
na ac srakna oasr luwa.”
44 Ouinge mwet kulansap sac sang mongo inge nu ye mutalos, ac elos nukewa
mongoi ac srakna oasr ma lula, oana ma LEUM GOD El fahk.

5

Naaman El Kwela

1 Naaman el mwet kol fulat lun un mwet mweun lun Syria, su arulana akfulatyeyuk
ac akilenyuk yohk sin tokosra lun Syria, mweyen ke sripal Naaman LEUM GOD El tuh

4:34 1 Tok 17:21

sang kutangla nu sin un mwet mweun lun Syria. El mwet mweun na pwengpeng se,
tusruktu el weak musen lepa.
2 Ke sie fwil in orek lokoalok lalos nu sin mwet Israel, mwet Syria ah tuh usla sie
tulik mutan Israel, ac sang tuh elan mutan kulansap lun mutan kial Naaman.
3 Sie len ah, tulik mutan sac fahk nu sin mutan kacto lal, “Saok leum luk elan som
nu yurin mwet palu se su muta Samaria. El ku in akkeyalla ke mas lal uh.”
4 Ke Naaman el lohngak, el som nu yurin tokosra ac fahkang nu sel ma tulik mutan
sac fahk inge.
5 Na tokosra el fahk, “Fahla nu yurin tokosra lun Israel ac us leta se inge nu sel.”
Na Naaman el mukuiyak, ac el us tolngoul tausin ipin silver, onkosr tausin ipin
gold, ac singoul nuknuk in ayaol wowo.
6 Ac koanon leta se el us ah fahk ouinge: “Leta se inge ma fahkyal Naaman, mwet
leum lun mwet mweun luk. Nga ke kom in akkeyalla ke mas lal uh.”
7 Ke tokosra lun Israel el riti leta sac, el arulana fosrnga ac salik nuknuk lal ac fahk,
“Ku tokosra Syria el nunku ngan akkeyala mwet se inge fuka? Mea, el nunku mu
nga pa God, ac oasr ku luk in sang moul ac misa? Kalem lah el ke suk in oasr alein
inmasrlosr!”
8 Ke Elisha mwet palu el lohng ke ma sikyak inge, el sapla nu sel tokosra ac fahk,
“Efu ku kom fohs? Supwama mwet sacn nu yuruk, ac nga fah oru in kalem sel lah
oasr mwet palu se in Israel!”
9 Ouinge Naaman el som wi horse ac chariot natul, ac tui ke mutunoa in lohm sel
Elisha.
10 Elisha el supwala sie mwet kulansap lal ah in som fahkang elan som nu Infacl
Jordan ac yihla pacl itkosr, na el ac fah arulana kwela liki mas lal ah.
11 Tuh Naaman el foloyak folokla, ac el fahk, “Nga nunku mu el ac ilme nu yuruk
ac pre nu sin LEUM GOD lal, ac srukak paol nu fin acn ma nga maskin inge ac
akkeyeyula.
12 Mea, infacl Abana ac Pharpar in acn Damascus tia wo liki infacl nukewa in Israel?
Nga lukun yihlana we, ac kwela!”
13 Mwet kulansap lal elos kalukyang nu yorol ac fahk, “Leuwa, mwet palu sac funu
fahk kom in oru sie ma na upa, kom lukun orala na. Na efu kom ku tia yihlana oana
ke el fahk an, kom in kwela?”
14 Ouinge Naaman el oatui nu Infacl Jordan, ipatokla otyak pacl itkosr, oana ke
Elisha mwet palu el fahk, na el kwela na pwaye. Manol sifil fonla ac fwella oana
monin tulik fusr.
15 El folokla nu yorol Elisha wi mwet lal nukewa ac fahk, “Inge nga etu lah wangin
siena god sayen God lun Israel. Ke ma inge, nunak munas eis mwe lung nga sot inge.”
16 Elisha el topuk, “Ke Inen LEUM GOD moul su nga kulansupu, nga fulahk lah nga
ac tia eis kutena mwe lung sum.”
Naaman el kwafe nu sel elan eis, tuh el tiana eis.
17 Ke ma inge Naaman el fahk, “Kom fin tia lungse eis mwe lung inge, kom lela nu
sik in eis luo kal in fohk* in acn sum nu yen sik fin miul lukwa nutik, mweyen ingela
nga ac tia sifilpa orek kisa ku mwe kisa firir nu sin kutena god sayen LEUM GOD.
18 Nga finsrak mu LEUM GOD El ac nunak munas nu sik nga fin atlol tokosra luk nu
in Tempul lun Rimmon, god lun Syria, ac welul pasrla ke el alu nu sel. Nga lulalfongi
lah LEUM GOD El ac nunak munas nu sik!”
19 Elisha el fahk, “Fahsr in misla.” Ac Naaman el som.
El fahla, ac srakna fototo acn el fahla we, na

5:1 Lk 4:27 * **5:17** ***eis luo kal in fohk:*** in pacl sac mwet uh lulalfongi mu alu nu sin LEUM GOD enenu in orek in facl Israel, ku fin fohk ma utukla liki acn Israel.

20 Gehazi, mwet kulansap lal Elisha, el nunkauk sel sifacna, “Leum se luk inge el
lela Naaman elan som ac tia moli nu sel kutena ma! El enenu na elan sruokya kutu
ma mwet Syria sac el eis nu sel. Ke Inen LEUM GOD moul, nga ac yula tokol ac eisla
kutu ma sel ah.”
21 Ouinge el yula tokol Naaman. Ke Naaman el liye lah mwet se yume tokol, el srola
liki chariot natul in osun nu sel, ac el siyuk, “Mea oasr ma kom elya kac?”
22 Gehazi el topuk, “Wangin, tuh leum se luk ah supweyume in fahk nu sum lah luo
sin mwet palu su muta in eol in acn Ephraim tufahna tuku nu yorol, pa el ke kom in
sang tolu tausin ipin silver an, ac luo nuknuk in ayaol wowo an laltal.”
23 Naaman el topuk, “Nunak munas, us onkosr tausin ipin silver an.” El kwafe na
sel elan eis, ac el kapreni silver inge in nuk luo, wi nuknuk in ayaol wowo luo, ac
sang nu sin luo sin mwet kulansap lal, ac supwaltalla meet lukel Gehazi.
24 Ke elos sun eol soko Elisha el muta we, Gehazi el eisla nuk luo ah, usla nu in
lohm ah, ac folokunla mwet kulansap luo lal Naaman ah.
25 Ac el folokyak nu in lohm ah, ac Elisha el siyuk sel, “Kom muta ya tuku?”
Gehazi el topuk, “Wangin, nga mutana inge.”
26 A Elisha el fahk, “Ku ngunik tia wi kom na ke pacl se mukul sac srola liki chariot
natul in osun nu sum ah? Tia pacl in eis mani ac nuknuk, ima in olive ac ima in
grape, sheep ac cow, ku mwet kulansap!
27 Inge, mas lal Naaman ac fah tuku nu fom, na kom, ac fwilin tulik nutum nukewa,
ac fah maskin nwe tok!”
Ke Gehazi el som lukel Elisha, el weak mas sac, ac manol fasrfasrla oana snow.

6

Koneyukyak Sifen Tula Soko

1 Sie len ah un mwet palu se ma Elisha el leum fac elos torkaskas ac fahk nu sel,
“Acn se kut muta we inge arulana srikla!
2 Kut siyuk sum kut in som nu ke Infacl Jordan ac pakiya kutu sak ah kut in musaela
sie pac lohm ah sesr.”
Elisha el topuk, “Wona.”
3 Sie selos kwafe tuh Elisha elan welulos som, ac el insese nu sel,
4 na elos tukeni mukuiyak. Ke elos sun Infacl Jordan, elos mutawauk orekma.
5 Ke sie selos tufahna paki sak soko, na sifen tula soko ah putatla nu inkof ah. El
fahk nu sel Elisha, “Leum luk, mea nga ac oru? Tula soko inge ma ngusrla!”
6 Elisha el siyuk, “Putatla ya?”
Mukul sac srisrngiya nu sel acn sac, na Elisha el pakela polosak se ac sisla nu insac,
na sifen tula soko ah pahtak.
7 El sap, “Sruokya.” Na mukul sac saplakla srukak.

Kutangyukla Mwet Mweun Lun Syria

8 Tokosra lun Syria el mweun lain Israel. El pwapa yurin mwet leum lun mwet
mweun lal, ac sulela sie acn elos in aktuktuk we.
9 Tuh Elisha el supwala kas nu sin tokosra lun Israel in sensenkunul elan tia som
apkuran nu in acn sac, mweyen mwet mweun lun Syria elos wikwik soanelos we.
10 Ouinge tokosra lun Israel el fahkang ma inge nu sin mwet Israel su muta in acn
sac, elos in ngusrikyak ac akola. Ouiya se inge sikyak pacl pus.
11 Tokosra Syria el arulana kasrkusrak ke lumah se inge. El pangoneni mwet leum
lun un mwet mweun lal ac siyuk selos, “Su kac suwos wi layen lun tokosra Israel
uh?”
12 Sie selos topuk, “Tia sie sesr. Mwet palu Elisha pa muta fahk nu sin tokosra lun
Israel ma nukewa ma kom fahk uh, finne ma fwack in lukma infukil sum an.”

13 Na tokosra el sapkin, “Sokolak lah el oasr ya, nga in sruokilya.”
Ke fwackyang nu sel lah Elisha el oasr in acn Dothan,
14 tokosra el supwala un mwet mweun na lulap se nu we wi horse ac chariot. Elos
sun acn we ke fong, ac kuhlusya acn sac.
15 Toang na ke lotu se tok ah, mwet kulansap se lal Elisha illa liki lohm ah, ac liye
lah un mwet mweun lun Syria wi horse ac chariot natulos raunela siti uh. El folokla
ac fahk nu sel Elisha, “Pakomuta, kut ac lalna! Mea kut ac oru?”
16 Elisha el topuk, “Nimet sangeng. Pus mwet wi kut lukelos.”
17 Na el pre, “O LEUM GOD, ikasla mutal elan ku in liye!” LEUM GOD El topuk pre
lal, ac mwet kulansap lal Elisha el ngetak ac liye lah pe eol uh sessesla ke horse ac
chariot e, raunella Elisha.
18 Ke mwet Syria elos oatui in lainulos, Elisha el pre, “O LEUM GOD, konela mutun
mwet inge.” LEUM GOD El topuk pre lal, ac konela mutalos.
19 Na Elisha el som nu yorolos ac fahk, “Tafongla inkanek lowos an. Tia pa inge siti
se kowos suk an. Fahsr tukuk ac nga fah pwen kowos nu yurin mwet se kowos suk
an.” Ac el kololosla nu Samaria.
20 Pacl se na ma elos utyak nu in siti ah, Elisha el pre ac fahk, “LEUM GOD, ikasla
mutalos elos in liye.” LEUM GOD El lohng pre lal, ac ikasla mutalos ac elos liye tuh
na elos oasr in acn Samaria.
21 Ke pacl se tokosra lun Israel el liye mwet Syria inge, el siyuk sel Elisha, “Ku nga
ac uniya mwet Syria inge? Nga ac onelosi?”
22 El topuk, “Mo. Finne mwet mweun su kom sruokya ke mweun, kom ac tia uniya.
Sang kutu ma elos in kang ac nim, ac lela elos in folokla nu yurin tokosra lalos.”
23 Ouinge tokosra Israel el orala kufwa na yohk se nu selos, na tukun elos mongo
ac nim tari, el supwalosla nu yurin tokosra Syria. Tukun pacl sac me, mwet Syria tia
sifil orek lokoalok nu sin mwet Israel.

Kuhlusyuki Acn Samaria

24 In kutu pacl tok, Tokosra Benhadad lun Syria el us mwet mweun lal nukewa in
lain Israel, ac kuhlusya siti Samaria.
25 Ke sripen kuhlusyuki se inge, arulana sufalla mwe mongo nu sin mwet in siti uh,
oru sifen donkey* soko kukala ke ipin silver oalngoul, ac tafun paun ke koanonsien
wuleoa kukala ke ipin silver limekosr.
26 Tokosra lun Israel el forfor fin pot in siti uh ke mutan se wola nu sel ac fahk, “O
Tokosra, kasreyu!”
27 Ac tokosra el topuk, “LEUM GOD El fin tia kasrekom, kasru fuka nga ac ku in oru
nu sum? Ku mea, oasr wheat ku wain yuruk?
28 Mea elya lom an?”
Mutan sac topuk, “In kutu len somla mutan se inge pwapa nu sik kut in kangla
tulik se nutik, na len tok ah kut fah kangla tulik natul ah.
29 Na kut akmolyela wen se nutik ac kangla, na len tok ah nga fahk nu sel kut in
kangla wen natul ah, a el okanulla!”
30 Ke tokosra el lohng ma inge, el arulana toasrla ac salik nuknuk lal, ac mwet ma
muta fototo nu ke pot ah ku in liye lah el nukum nuknuk yohk eoa se ye nuknuk lal
ah.
31 Tokosra el liksreni fahk, “Lela LEUM GOD Elan uniyuwi ngan misa, fin tia tahtla
kwawal Elisha meet liki fongeni!”
32 Ac el supwala mwet se in tuh usalu Elisha.

---

* **6:25** ***sifen donkey:*** Ma Sap uh tia lela mwet Israel in kang ikwen donkey — mweyen tia sengelik falkalos ac elos tia sifil kontini ma nalos — tuh ke sripen sracl sac elos sang mani na yohk in moli ac kang. **6:29** Dut 28:57; Eok 4:10

In pacl sacna, Elisha el muta inkul sel wi mwet matu[†] su tuku nu yorol. Meet liki mwet se ma tokosra el supu ah sun acn we, Elisha el fahk nu sin mwet matu inge, “Mwet akmas sac ac supwama mwet se in tuh uniyuwi. El fin sun acn inge, kowos kaliya srungul an, ac nimet lela elan utyak. Tokosra el ac sa na tuku tokol.”
33 El tufahna fahkla ma inge na tokosra el sun acn we, ac fahk, “LEUM GOD pa use mwe lokoalok inge nu facsr uh! Mea pac kut ac soanel nu kac an?”

7

1 Elisha el topuk, “Lohng ma LEUM GOD El fahk uh! Pacl se inge lutu, in acn Samaria kom ac ku in moli paun singoul ke wheat wowo ku paun longoul ke barley ke ipin silver sefanna.”
2 Mwet tutafpo fulat lun tokosra el fahk nu sel Elisha, “Ma ingan tia ku in sikyak, LEUM GOD El finne sifacna supwama wheat ingena!”
Elisha el fahk, “Kom ac fah liye ke ma ingan ac sikyak, tusruktu kom ac tia ku in wi mongo kac.”

Mwet Mweun Syria Elos Kaingla

3 Mwet akosr su musen lepa, ac muta likin mutunpot nu Samaria, elos fahk nu sin sie sin sie, “Mwe mea kut in mutana inse inge soan misa?
4 Wangin sripa kut in som nu in siti uh, mweyen kut ac tuh masrinsral ac misa we. Ac kut fin mutana inge kut ac misa pacna. Tari kut som nu yen mwet mweun Syria elos aktuktuk we. Sahp elos ac pakomutasr na kut ac moul, tuh elos fin tia, na kut ac nuna misa na.”
5 Ouinge ke mutawauk in lohsrani, elos som nu nien aktuktuk lun mwet Syria ah, tusruktu ke elos sun acn we tia mwet se we.
6 LEUM GOD El tuh oru mwet Syria elos lohng pusra se ma oana pusren un mwet mweun puspis wi horse ac chariot, na mwet Syria elos nunku mu tokosra Israel el moli su sin mwet mweun lun tokosra Hit ac tokosra Egypt in mweunelos.
7 Na ke ekela, mwet Syria elos tuh kaingla in suk moul lalos, ac sisla lohm nuknuk selos oayapa horse ac donkey natulos, ac som liki nien aktuktuk lalos, ac ma nukewa oanna yen oan we.
8 Ke mwet akosr ah sun sisken nien aktuktuk sac elos utyak nu in sie lohm nuknuk, kangla ac numla ma oan we, ac srukak silver, gold ac nuknuk ma elos konauk we, ac usla okanla. Na elos sifilpa folokyak nu in sie pac lohm nuknuk, ac oru oapana ma elos oru meet ah.
9 Na elos asmakla ac fahk nu sin sie sin sie, “Tia wo kut in oru ouinge! Oasr pweng wo sesr, ac tia wo kut in okanla. Kut fin soano in lenelik na kut fah fahkak, kalem lah ac kalyeiyuk kut. Kut som ingena ac fahkak nu sin mwet fulat lun tokosra!”
10 Ouinge elos som liki nien aktuktuk lun mwet Syria, folokla nu Samaria ac pangyak nu sin mwet topang ke mutunpot, ac fahk, “Kut som nu ke nien aktuktuk lun mwet Syria tuh na wangin mwet kut liye we ac wangin pac pusren mwet kut lohng. Horse ac donkey ah tia pac tuleyukla, ac lohm nuknuk ah oanna oana ke mwet Syria som liki ah.”
11 Mwet topang uh fahkak pweng sac, na srumunyukelik inkul sin tokosra.
12 Srakna fong, a tokosra el tukakek liki motul lal ac fahk nu sin mwet pwapa lal, “Ngan fahk nu suwos lah mea se mwet Syria elos ako in oru inge. Elos etu ke sracl se yenu inge, pa elos som liki acn elos mutangan aktuktuk we ac wikla insak uten acn uh. Elos nunku mu kut ac som liki siti uh in sukok mwe mongo, na elos ac sapmoulikuti ac eisla siti uh.”

[†] **6:32** ***mwet matu:*** mwet matu inge elos mwet kol in acn sac.

13 Sie sin mwet pwapa lal ah fahk, “Mwet in siti se inge ac nuna misa pacna, oana
mwet ma misa tari. Ke ma inge kut supwala kutu mwet uh wi horse limekosr sin
horse ma lula uh kut in mau ku in konauk lah mea sikyak.”
14 Elos sulela mwet ekasr, ac tokosra el supwala mwet inge fin chariot lukwa, ac
sang kas nu selos mu elos in som suk lah mea sikyak nu sin mwet mweun Syria ah.
15 Mwet inge som na nwe sun Infacl Jordan, ac elos liye na nuknuk ac kufwen
orekma ma mwet Syria elos sisla inkanek ah ke elos kaing. Na elos folokla ac fahkak
ma inge nu sin tokosra.
16 Mwet Samaria elos yuyak ac orani ma wap ke nien aktuktuk lun mwet Syria.
Na oana ke LEUM GOD El tuh fahk, paun in wheat wowo singoul ku paun in barley
longoul kukakinyukla ke ipin silver sefanna.
17 Sikyak tuh na tokosra lun Israel el sang taranyen mutunpot lun siti uh nu ye
kolyuk lun mwet tutafpo fulat se lal ah. Na mwet sac tuh lolongyuki sin mwet uh, ac
el misa ke mutunpot ah, oana ke Elisha el palye ac fahk ke pacl se tokosra el tuh som
nu yorol.
18 Elisha el tuh fahk nu sin tokosra lah in pacl sacna ke len se tok ah, paun singoul
ke wheat wowo ku paun longoul ke barley ac fah kukala ke ipin silver sefanna in
Samaria,
19 na ke Elisha el tuh fahk ouinge, leum sac tuh fahk, “Ma ingan tia ku in sikyak,
LEUM GOD El finne sifacna supwama wheat ingena!” Ac Elisha el tuh topuk mu,
“Kom ac fah liye ke ma ingan ac sikyak, tusruktu kom ac tia ku in wi mongo kac.”
20 Na pa ingan ma sikyak nu sel — lolongyuki el nwe ke el misa ke mutunpot nu in
siti ah.

8

Mutan Shunem Sac Foloko

1 Na Elisha el tuh fahk nu sin mutan se ma muta Shunem, su el tuh akmoulyauk
wen se natu ah, lah LEUM GOD El ac supwama sracl se nu fin acn uh ke lusen yac
itkosr, ac mutan sac in som liki acn uh wi sou lal, ac muta in siena acn saya.
2 Mutan sac tuh wi na ma fwackyang nu sel ah, na el ac sou lal ah som muta Philistia
ke yac itkosr.
3 Ke safla yac itkosr ah, el foloko nu Israel, ac el som nu yorol tokosra ac siyuk tuh
lohm sel ac acn sel in folokyang nu sel.
4 Ke el utyak, tokosra el sramsram nu sel Gehazi, mwet kulansap lal Elisha. Tokosra
el lungse etu ke mwenmen lal Elisha.
5 Ke pacl se Gehazi el srumun nu sel tokosra ke luman ma Elisha el oru ke el
akmoulyauk sie mwet misa, na mutan sac sang pac siyuk lal nu sel tokosra. Gehazi
el fahk nu sel, “Leum fulat, pa ingan mutan sac, ac pa ingan wen se natul ma Elisha
el akmoulyauk ah!”
6 Ke tokosra el kusen siyuk kac, mutan sac el akkeyala ma Gehazi el fahk. Na tokosra
el pangonma sie mwet pwapa lal ac fahkang elan folokonang ma nukewa lun mutan
sac nu sel, weang pac molin fokin ima ke acn sel ke lusen yac itkosr ma el muta ke
siena facl.

Elisha Ac Tokosra Benhadad Lun Syria

7 Elisha el som nu Damascus ke pacl se ma Tokosra Benhadad lun Syria el mas. Ke
fwackyang nu sel tokosra lah Elisha el oasr we,
8 tokosra el fahk nu sel Hazael, sie sin mwet pwapa lal ah, “Us sie mwe lung an
sang nu sin mwet palu sac, ac sap elan lolngok nu sin LEUM GOD lah nga ac kwela
ku tia.”

8:1 2 Tok 4:8–37

9 Na Hazael el nwakla kain in ma wo nukewa in acn Damascus nu fin camel
angngaul, ac som nu yorol Elisha. Ke Hazael el sonol el fahk, “Tokosra Benhadad,
mwet kulansap lom, el supweyume ngan tuh siyuk sum lah el ac ku in kwela liki mas
lal ah ku tia.”
10 Elisha el topuk, “LEUM GOD El akkalemye nu sik mu el ac misa. Tusruktu folokot
nu yorol ac fahk nu sel mu el ac kwela.”
11 Na Elisha el ngetang na suilya ke sie ngetnget na fosrnga, nwe ke na Hazael el
sensenak. Kitin pacl ah na soror sroninmutal Elisha.
12 Hazael el siyuk, “Leum luk, efu ku kom tung?”
Elisha el topuk, “Mweyen nga etu ke ma na koluk kom ac oru nu sin mwet Israel
uh. Kom ac esukak pot ku lalos, onela mukul fusr wowo natulos ke cutlass, sringil
tulik natulos nwe ke elos misa, ac tiyala insien mutan pitutu lalos.”
13 Hazael el siyuk, “Ku fuka tuh ngan ku in oru ma na yohk angan? Nga tia mwet
pwaye se!”
Elisha el topuk, “LEUM GOD El akkalemye nu sik lah kom pa ac tokosra lun Syria.”
14 Hazael el folokla nu yorol Benhadad, su siyuk sel, “Mea Elisha el fahk?”
Hazael el topuk, “El fahk nu sik mu pwayena lah kom ac kwela.”
15 Tusruktu ke len se tok ah, Hazael el eis blanket se, isongya in kof ah, na sang
nokomla mutal tokosra, nwe el malak misa.
Na Hazael el aolulla Benhadad in tokosra lun acn Syria.

Tokosra Jehoram Lun Judah
(Luo Chronicle 21:1–20)

16 In yac aklimekosr ke Joram, wen natul Ahab, el tokosra lun Israel, Jehoram wen
natul Jehoshaphat el tokosrala lun Judah.
17 Jehoram el yac tolngoul luo in pacl sac, ac el leum in acn Jerusalem ke yac oalkosr.
18 Mutan kial ah ma natul Ahab, ac Jehoram el oru oana sou lal Ahab — el fahsr
tukun ouiya koluk lun tokosra lun Israel. El oru ma koluk lain LEUM GOD,
19 tusruktu LEUM GOD El tia lungse kunausla acn Judah, mweyen El tuh wulela nu
sel David, mwet kulansap lal, mu fwilin tulik natul ac fah leumi mwet lal nwe tok.
20 In pacl in leum lal Jehoram, acn Edom tuyak lain acn Judah, ac mutawauk in
sifacnala.
21 Ouinge Jehoram el us chariot lal nukewa ac som nu Zair, yen mwet mweun lun
Edom elos raunelosla we. In fong sac, el ac mwet leum lun chariot uh mahsrikla twe
kaingla, ac mwet mweun lal ah fahsrelik nu yen selos.
22 In pacl sac me, acn Edom tila oan ye ku lun Judah. Ac in pacl sac pacna, siti
Libnah tuyak pac ac orek alein nu sin Judah.
23 Ma nukewa saya ma Jehoram el orala simla oasr in *Sramsram Matu Ke Tokosra
Lun Judah.*
24 Jehoram el misa ac pukpuki inkulyuk lun tokosra in Siti sel David, ac Ahaziah,
wen natul, el aolul in tokosra.

Tokosra Ahaziah Lun Judah
(Luo Chronicle 22:1–6)

25 In yac aksingoul luo ke pacl Joram wen natul Ahab el tokosra lun Israel, Ahaziah
wen natul Jehoram el tokosrala lun Judah
26 ke el yac longoul luo, ac el leum in Jerusalem ke yac se. Nina kial pa Athaliah,
acn se natul Tokosra Ahab, su ma natul Tokosra Omri lun Israel.
27 Ahaziah el ac sou nu sel Tokosra Ahab ke sripen nina kial, ac el oru ma koluk
lain LEUM GOD oana ke sou lal Tokosra Ahab tuh oru.

8:13 1 Tok 19:15 **8:19** 1 Tok 11:36 **8:20** Gen 27:40

28 Tokosra Ahaziah el welul Tokosra Joram lun Israel in mweun lainul Tokosra
Hazael lun Syria. Mwet mweun lalos sroani mweun in acn Ramoth in Gilead, ac
Joram el kineta ke mweun ah.
29 El folokla nu in siti Jezreel in tuh mahla kinet kacl ah, ac Ahaziah el som nu we
in osun nu sel.

9

Jehu El Mosrweyukla In Tokosra Lun Israel

1 In pacl se inge mwet palu Elisha el pangonma sie sin mwet palu fusr, ac fahk nu
sel, "Akola kom in som nu Ramoth in Gilead. Us sufa in oil in olive soko inge wi kom,
2 ac kom fin sun acn we kom sokolak Jehu, wen natul Jehoshaphat ac nutin natul
Nimshi. Usalak nu in sie fukil ma oan loes liki acn mwet ma welul an muta we,
3 okoaung oil in olive se inge nu fin sifal ac fahk, 'LEUM GOD El akkalemye lah El
mosrwekomla in tokosra lun Israel.' Na kom sulaklak som liki acn we."
4 Ouinge mwet palu fusr sac som nu Ramoth,
5 ac sun lah mwet kol lun mwet mweun elos oru meeting se we. Ac el fahk, "Leum
fulat, oasr sap soko nga us nu sum."
Jehu el siyuk, "Su kac sesr kom kaskas nu se uh?"
El topuk, "Nu sum, leum fulat."
6 Na eltal utyak nu in lohm ah, na mwet palu fusr sac okoaung oil in olive sac nu fin
sifal Jehu, ac fahk nu sel, "LEUM GOD lun Israel El fahk ouinge: 'Nga mosrwekomla
in tokosra lun mwet luk, mwet Israel.
7 Kom in tuh uniya tokosra, leum lom, wen natul Ahab, tuh nga in ku in folokin nu
sel Jezebel ke akmas lal nu sin mwet palu luk oayapa mwet kulansap luk saya.
8 Sou lal Ahab ac fwil natul nukewa enenu na in misa. Nga ac fah onela nufon
mukul in sou lal, mwet matu nwe ke tulik.
9 Nga fah oru nu sin sou lal oana ma nga tuh oru nu sin sou lal Tokosra Jeroboam
lun Israel, ac oayapa nu sin sou lal Tokosra Baasha lun Israel.
10 Jezebel el ac fah tia pukpuki, a manol ac fah mongola sin kosro ngalngul in acn
lun Jezreel.' " Tukun mwet palu fusr sac fahkla ma inge, na el illa liki fukil sac ac
kaingla.
11 Jehu el folokla nu yurin mwet leum wial, su siyuk sel, "Mea, oasr ma fohs? Mea
mwet wel sac lungse sum an?"
Jehu el topuk, "Kowos etu pacna ma el lungse uh."
12 Elos fahk, "Mo, kut tia etu! Fahk nu sesr lah mea el fahk ah!"
"El fahk nu sik mu LEUM GOD El fahk ouinge: 'Nga mosrwekomla tokosra lun
Israel.' "
13 In pacl sacna, mwet leum wial Jehu elos laknelik nuknuk lalos ac filiya fin step
se elucng ke nien fan ah Jehu elan tu fac, ac elos ukya mwe ukuk ac sala fahk, "Jehu
el tokosra!"

Anwuki Tokosra Joram Lun Israel

14 Ouinge Jehu, wen natul Jehoshaphat su wen natul Nimshi, el orek pwapa lukma
in lainul Tokosra Joram. Joram ac mwet mweun Israel nufon elos akola na muta
Ramoth Gilead in lainul Tokosra Hazael lun Syria.
15 Tusruktu Tokosra Joram el tuh folokla nu Jezreel in unwela kinet kacl su mwet
Syria kanteya ke el mweun lainul Tokosra Hazael. Ouinge Jehu el fahk nu sin mwet
leum wial ah, "Fin pa inge kena lowos an, kowos taran na tuh in wangin mwet illa
liki siti uh ac som fahkak pweng se inge in acn Jezreel."

9:6 1 Tok 19:16 **9:10** 1 Tok 21:23

16 Na Jehu el sroang nu fin chariot natul, ac mukuiyak in som nu Jezreel. Joram el
soenna kwela ke kinet kacl, ac Tokosra Ahaziah lun Judah el som in mutwata yorol.
17 Sie mwet topang su tu ke tower in soan in acn Jezreel el liyalak Jehu ac mwet lal
ke elos kasrusr nu we. El wola ac fahk, “Mwet pa nga liye yume uh!”
Joram el fahk, “Supwala sie mwet kasrusr fin horse an in liye lah mwet ingan tuku
ke misla.”
18 Mwet se ma supweyuk ah yula fin horse natul nu yorol Jehu ac fahk nu sel,
“Tokosra el ke etu lah kom tuku in misla?”
Jehu el topuk, “Wangin sripom nu kac! Yume tukuk.”
Mwet topang se ma muta ke tower in soan ah el fahk lah mwet se ma supweyukla
ah sun tari un mwet sac, tuh el tiana foloko.
19 Sifilpa supweyukla sie mwet ah in siyuk sel Jehu kusen siyuk sac pacna. Ac Jehu
el sifilpa topuk, “Wangin sripom nu kac! Yume tukuk.”
20 Mwet topang sac sifilpa fahk lah mwet se ma supweyuk tok ah sun pac tari un
mwet sac, tuh el tia pacna foloko. Na el tafwela ac fahk, “Mwet se ma kol u sac pa us
chariot natul ac yume arulana mui, oana wel se. Atal na Jehu!”
21 Tokosra Joram el sap, “Akoela chariot nutik an.” Na ke akoeyukla, el ac Tokosra
Ahaziah tukeni yula in sonol Jehu, kais sie sifacna kasrusr ke chariot natul. Eltal
sonol Jehu ke ima lal Naboth.
22 Joram el siyuk, “Ya kom tuku in misla?”
Jehu el topuk, “Misla fuka se, ke inutnut ac alu nu ke ma sruloala, ma Jezebel nina
kiom ah tuh oakiya, pa srakna orek inge?”
23 Joram el wola ac fahk, “Tunyuna se* pa inge, Ahaziah!” ac el furokla chariot
natul ac kaing.
24 Jehu el olalik pisr natul ke kuiyal nufon, ac pusrukla osra in pisr natul twe fakisya
fintokol Joram ac sasla iniwal. Na Joram el putatla misa fin chariot natul ah.
25 Ac Jehu el fahk nu sel Bidkar, mwet kasru se lal ah, “Fahsrot srukak manol ac
sisla nu inima se lal Naboth ah. Esam lah ke nga kom tukeni kasrusr tokol Ahab papa
tumal Tokosra Joram, LEUM GOD El tuh fahk kas inge lainul Ahab:
26 ‘Nga liye ke akmuseyuki Naboth ac wen natul ekea, ac nga tuh wulela mu nga ac
fah folokin nu sum ke ma kom oru ingan inima se pacna inge.’ Ke ma inge, us manol
Joram ac sisla inima se lal Naboth, in akpwayeye ma LEUM GOD El wulela kac.”

Anwuki Tokosra Ahaziah Lun Judah

27 Tokosra Ahaziah el liye ma sikyak, ouinge el kaing fin chariot natul ac som nu ke
siti srisrik Beth Haggan. Ac Jehu el ukwal ac fahk nu sin mwet lal, “Unilya pac!” Ac
elos faksilya ke el kasrusr fin chariot natul ke inkanek utyak nu Gur, apkuran nu ke
siti srisrik Ibleam. Tusruktu el kwafel nwe ke na el sun siti Megiddo, na el fah misa
we.
28 Ac mwet mweun lal elos folokunla manol nu Jerusalem fin chariot soko, ac
piknilya inkulyuk lun tokosra in Siti sel David.
29 Ahaziah el tokosrala lun Judah ke yac aksingoul sie ma Joram, wen natul Ahab,
el tokosra in acn Israel.

Kasra Jezebel El Anwuki

30 Jehu el sun acn Jezreel. Jezebel el lohng ma sikyak, na el tuhnala mutal ac nawela
aunsifal, ac tu ke sie winto in lohm sin tokosra ac ngeti nu ke inkanek ah.
31 Ke Jehu el yuyak ke mutunpot ah, Jezebel el wola ac fahk, “Kom Zimri!† Kom
mwet akmas! Mea kom tuku oru an?”

---

* **9:23** ***Tunyuna se:*** kutena mukuikui yohk ma lain usyen tokosrai se ku government se. **9:26** 1 Tok 21:19
† **9:31** ***Zimri:*** sie mwet kol lun un mwet mweun su tuh uniya tokosra lun Israel (liye 1 Tok. 16:8–12).

32 Jehu el ngetak, wola ac fahk, “Su ac wiyu lac?” Luo ku tolu sin mwet liyaung
inkul sin tokosra ngeta ke winto se liyal,
33 ac Jehu el fahk nu selos, “tolulla Jezebel!” Elos sisella Jezebel nu ten twe srah
kacl ah pisrelik osrela pot ah ac horse ah. Jehu el yula facl ke horse ac chariot natul,
34 na el ilyak nu in lohm sin tokosra ac mongoi we. Tukun el mongoi el tufah
fahk, “Eis monin mutan selngawiyuki se ingan ac piknilya, mweyen na el ma nutin
tokosra.”
35 Tusruktu mwet ma som in piknilya elos suk manol tuh na sri in ahlunsifal ac sri
ke paol ac nial mukena pa elos konauk ah.
36 Ke elos fahkang ma inge nu sel Jehu, na el fahk, “Pa inge ma LEUM GOD El tuh
fahk nu sel Elijah, mwet kulansap lal, mu ac sikyak: ‘Kosro ngalngul ac fah kangla
manol Jezebel in acn Jezreel.
37 Manol ac fah osralik acn uh oana fohkon kosro, ac wangin mwet ac ku in akilen
lah su.’ ”

10

Tulik Natul Ahab Anwukla

1 Oasr tulik itngoul ke fwilin tulik natul Tokosra Ahab su muta in siti Samaria. Jehu
el simusla leta se ac supwalik nu sin kais sie mwet leum lun siti uh, nu sin un mwet
matu, ac nu sin mwet ma karingin fwilin tulig natul Ahab. Pa inge koanon leta sac:
2 “Kowos pa mwet liyaung fwilin tulik natul tokosra, ke ma inge chariot, horse,
mwe mweun, ac siti ma potyak, oan inpouwos. Ouinge, pacl se na ma kowos riti leta
se inge,
3 kowos sulela mwet se ma fal emeet sin wen nukewa natul tokosra, ac kowos in
akleumyal, na kowos in mweun in loangella.”
4 Mwet leum lun Samaria elos arulana sangeng. Elos fahk, “Kut ac lainul Jehu fuka,
ke Tokosra Joram ac Tokosra Ahaziah tuh tia ku in lainul?”
5 Ouinge mwet kol se su liyaung inkul sin tokosra, ac mwet kol se su liyaung siti uh,
weang pac mwet matu, ac mwet karingin sou lal Ahab, elos supwala kas inge nu sel
Jehu: “Kut mwet kulansap lom, ac kut akola in oru kutena ma kom fahk an. Tusruktu
kut tia ku in srukak kutena mwet in tokosra. Oru na ma kom nunku mu ac wo sum
an.”
6 Jehu el sifilpa simusla sie leta nu selos su fahk: “Kowos fin wiyu lac, ac akola in
oru ma nga sapkin, kowos use sifen mwet nukewa in sou lal Tokosra Ahab nu yuruk
in acn Jezreel ke pacl se pacna inge lutu.”

Tulik itngoul ke fwilin tulik natul Tokosra Ahab elos muta yurin mwet matu
Samaria, su tufahlosla.
7 Ke pacl se mwet matu inge eis leta lal Jehu, na elos twacla kwawen tulik itngoul in
sou lal Ahab ah nufon, sang sifalos nu in fotoh, ac supwala nu sel Jehu in acn Jezreel!
8 Ke fwackyang nu sel Jehu lah sifen tulik natul Ahab nukewa utuku, el sap elos in
yolsani nu ke yol luo ke mutunpot nu in siti uh, ac filiya in oanna we nu ke lotu tok
ah.
9 In lotu tok ah, el som nu ke mutunpot sac, ac fahk nu sin mwet su muta we, “Nga
pa mwet se ma orek tunyuna ac unilya Tokosra Joram. Wangin mwatuwos kac. A su
uniya nufon mwet inge uh?
10 Ma inge akpwayei lah ma nukewa ma LEUM GOD El fahk mu ac sikyak nu sin
fwilin tulik natul Ahab uh ac pwayena. LEUM GOD El oru oana ma El wulela kac in
kas lal Elijah, mwet palu lal.”

9:36 1 Tok 21:23

11 Na Jehu el onela nufon mwet lula in sou lal Ahab su muta in Jezreel, ac leum
nukewa lun mwet mweun, ac mwet kawuk na pwaye lal, ac mwet tol kewa — wangin
sie selos tia anwuki.

Sou Lal Tokosra Ahaziah Anwukla

12 Jehu el som liki acn Jezreel nu Samaria. Ke el sun acn se pangpang "Nien
Aktuktuk lun Mwet Liyaung Sheep"
13 el sun kutu mwet in sou lal Tokosra Ahaziah lun Judah, ac siyuk selos, "Su kowos
an?"
Elos topuk, "Kut sou lal Ahaziah. Kut fahsr nu Jezreel in oru akfulat lasr nu sin
tulik natul Kasra Jezebel ac nu sin oaleum saya."
14 Jehu el sap nu sin mwet lal, "Sapmoulelosi!" Elos sruokolosi ac el onelosla ke
acn se apkuran nu ke luf se we. Elos mwet angngaul luo nufon, ac wangin sie selos
moul.

Anwukla Pac Mwet Nukewa Ma Lula In Sou Lal Ahab

15 Jehu el sifilpa mukuiyak in som inkanek lal, na el sonol Jonadab, wen natul
Rechab, su fahsr in osun nu sel. Jehu el paingul ac fahk, "Nunak luk kom uh oana
sie. Kom lungse wiyu kasreyu?"
Jonadab el topuk, "Nga lungse."
Ac Jehu el fahk, "Fin pwaye, kom se poum." Eltal asruokpola, na Jehu el kasrelak
nu fin chariot natul ah,
16 ac fahk, "Fahsru wiyu, ac sifacna liye lupan inse pwaye luk nu sin LEUM GOD."
Ac eltal tukeni kasrusr nwe Samaria.
17 Ke eltal sun acn we, Jehu el uniya nufon sou lal Ahab, ac tia likiya siefanna. Pa
inge ma LEUM GOD El tuh fahk nu sel Elijah mu ac sikyak.

Mwet Alu Nu Sin Baal Anwukla

18 Jehu el pangoneni mwet Samaria ac fahk nu selos, "Tokosra Ahab el tuh
kulansupu god Baal kutu srisrik, a nga ac kulansupal arulana yohk lukel.
19 Pangoneni mwet palu lal Baal nukewa, mwet alu nu sel nukewa, ac mwet tol lal
nukewa. Ac fah wangin mwet tia wi tukeni se inge. Nga ac oru sie kisa na yohk nu sel
Baal, ac mwet se fin tia tuku, ac fah anwuki." (Ma se inge kikiap se lal Jehu, mweyen
el oru elan uniya mwet nukewa ma alu nu sel Baal.)
20 Na Jehu el sapkin ac fahk, "Oakiya ac sulkakinelik sie len in alu in akfulatyal
Baal!" Oakwuk sac orekla ac solyak,
21 ac Jehu el supwalik kas nu in acn nukewa Israel. Mwet nukewa su alu nu sel
Baal elos tuku, ac wangin sie selos tia tuku. Elos nukewa utyak nu in tempul lal Baal,
ac nwakla in lohm sac nufon.
22 Na Jehu el sap mwet tol se ma liyaung nuknuk mutal, elan use nuknuk uh sang
nu sin mwet ac alu uh.
23 Tukun ma inge Jehu ac Jonadab wen natul Rechab, eltal som nu in tempul sac,
ac Jehu el fahk nu sin mwet su muta we, "Liyaung na tuh in mwet na ma alu nu sin
Baal mukena pa utyak, ac wangin mwet alu nu sin LEUM GOD in wi utyak."
24 Ouinge Jehu ac Jonadab utyak in kisakin mwe kisa ac mwe kisa firir nu sel Baal.
Jehu el tuh oakiya mwet oalngoul likinuma ac fahk nu selos, "Onela nufon mwet inge!
Mwet se fin fuhlela sie sin mwet inge in kaingla ac tia anwuki, na ac fah anwuki el!"
25 Tukunna Jehu el orala kisa inge, na el sap nu sin mwet mweun ac mwet kol lalos,
"Tal utyak ac onela nufon mwet inge! Nimet lela siefanna in kaingla!" Elos faisak
cutlass natulos, utyak ac onelosla nufon, ac amakunla manolos nu likinuma. Na elos
sifil utyak nu infukil se oan oe luin tempul sac,
26 ac usya sru oal soko ma oan we ac esukak.

10:11 Hos 1:4

27 Na elos kunausla sru oal soko, ac tempul sac, ac ekulla tempul sac nu ke lohm
fahsr se, su oanna nwe misenge.
28 Pa inge ma Jehu el oru in kunausla alu nu sel Baal in acn Israel nufon.
29 Tusruktu el etai ma koluk lal Tokosra Jeroboam, su tuh kolla mwet Israel in oru
ma koluk ke elos alu nu ke ma sruloala gold in luman cow mukul srisrik, su el oakiya
in acn Bethel ac Dan.
30 LEUM GOD El fahk nu sel Jehu, "Ma nukewa ma nga lungse kom in oru nu sin
fwilin tulik natul Ahab, kom orala nufon. Ouinge nga wulela nu sum lah wen nutum
ac fah tokosra lun Israel nwe ke fwil se akakosr."
31 Tusruktu Jehu el tia akos ma sap lun LEUM GOD lun Israel ke insial nufon, a el
fahsrna tukun srikasrak koluk lal Jeroboam, su kolla mwet Israel in oru ma koluk.

Misa Lal Jehu

32 In pacl sac LEUM GOD El mutawauk in aksrikyela lupan acn lun Israel. Tokosra
Hazael lun Syria el sruokya acn nukewa lun Israel
33 ma oan kutulap in Infacl Jordan, fahla nu layen eir nwe ke siti srisrik Aroer ke
Infacl Arnon — acn inge weang pac acn lun Gilead ac Bashan, yen ma sruf lal Gad,
Reuben, ac Manasseh Kutulap muta we.
34 Ma nukewa saya ma Jehu el orala, weang pac orekma pulaik lal, simla oasr in
Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel.
35 El misa ac pukpuki in Samaria, ac Jehoahaz wen natul, el aolul in tokosra.
36 Jehu el tokosra lun Israel, ac leum in Samaria ke yac longoul oalkosr.

11

Kasra Athaliah Lun Judah
(Luo Chronicle 22:10—23:15)

1 Ke na pacl se Athaliah, nina kial Tokosra Ahaziah, el lohngak lah akmuseyuki wen
se natul ah, el sap in anwukla nufon mwet in sou in leum uh.
2 Joash, wen natul Ahaziah mukena kaingla. El lukunna wi mwet ngia anwuki, tuh
pa moliyukla el sel Jehosheba, ma loul Tokosra Ahaziah papa tumal ah, ac ma natul
Tokosra Jehoram.* Jehosheba el usalla ac mutan to se lal nu infukil in motul se in
Tempul, ac okanulla lukel Athaliah, pwanang el tia wi anwuki.
3 Jehosheba el okanulla in Tempul ke yac onkosr ac karinganulang ke pacl Athaliah
el kasra ac leum fin acn uh.
4 Tusruktu in yac se akitkosr, Jehoiada mwet tol el sapla nu sin mwet kol lun mwet
mweun karinginyal tokosra ac un mwet topang inkul sin tokosra, ac fahk elos in tuku
nu in Tempul, ac fulahk we lah elos ac insese nu ke ma su el akola in oru. El kololma
Joash, wen natul Tokosra Ahaziah, nu ye mutalos
5 ac sapkin nu selos: "Ke pacl se kowos ac oru orekma kunowos ke len Sabbath, sie
tafu tolu suwos ac fah karingin inkul fulat sin tokosra,
6 ac sie tafu tolu ac fah karingin Mutunpot Sur, ac sie tafu tolu ac liyaung mutunpot
se ma oan tukun mwet topang ngia.
7 U luo ma tia orekma ke len Sabbath an elos ac liyaung Tempul in karinganul
tokosra.
8 Kowos sruok na cutlass nutuwos an inpouwos ke kowos karinganulang Tokosra
Joash, ac welul yen nukewa el fahsr nu we. Kutena mwet fin tuku apkuran nu
yuruwos, kowos uniya."
9 Mwet kol inge elos akos sap lal Jehoiada, ac use mwet lalos nu yorol — kewana
mwet ma orekma tari ke len Sabbath, ac mwet ma tuku in aolulos.

10:29 1 Tok 12:28–30 * **11:2** ***Jehoram:*** kutu pacl uh pangpang el "Joram."

10 El sang nu sin mwet kol inge osra in fakfuk ac mwe loeyuk natul Tokosra David,
su ma tuh karinginyuk in Tempul,
11 ac el oakiya mwet inge yen selos ke cutlass natulos akola, ac elos tu raunela
mutun Tempul in karinganul tokosra.
12 Na Jehoiada el pwenilya Joash nu likin Tempul uh, oakiya tefuro nu fin sifal, ac
sang nu sel ma simusla ke ma oakwuk nu ke tokosra. Ouinge Joash el mosrweyukla
ac fwackyak lah el pa tokosra. Na mwet uh paspasla ac wowoyak ac fahk, "In paht
moul lal tokosra!"
13 Kasra Athaliah el lohngak pusren wowon lun mwet topang ac mwet ah, na el
sulaklak som nu ke Tempul, yen mwet uh tukeni we.
14 Ac el liyauk tokosra sasu se tu ke sru soko ke nien utyak nu in Tempul, in oana
facsin lalos. Tokosra el rauniyukla sin mwet kol lun mwet mweun ac mwet ukuk,
ac mwet nukewa sasa ke engan lulap, ac uk mwe ukuk natulos. Athaliah el foloyak,
seseya nuknuk lal, wowoyak ac fahk, "Tunyuna! Tunyuna!"
15 Jehoiada el tia lungse in anwuki Athaliah inkul lun Tempul, ouinge el sapkin nu
sin mwet kol lun mwet mweun, "Usal fahla inmasrlon takin mwet mweun an nu likin
kalkal uh, ac uniya kutena mwet ma srike in molella."
16 Elos sruokilya, usalla nu inkul sin tokosra, ac unilya ke Mutunpot Horse.

Oakwuk Sasu Lal Jehoiada
(Luo Chronicle 23:16–21)

17 Mwet tol Jehoiada el oru tuh Tokosra Joash ac mwet uh in orala sie wulela lalos
yurin LEUM GOD, lah elos ac mwet na lun LEUM GOD. El oayapa orala sie wulela
inmasrlon tokosra ac mwet uh.
18 Na mwet uh som nu ke tempul lun Baal ac kunausya. Elos fukulya loang ac ma
sruloala we, ac unilya Mattan, su mwet tol lun Baal, ye mutun loang uh.
Jehoiada el sang in oasr mwet topang su forfor taran Tempul,
19 na el, oayapa leum lun mwet mweun, wi mwet mweun su karinganul tokosra ac
mwet karingin inkul sin tokosra, elos pwenilya tokosra liki Tempul nu ke inkul fulat
sel, ac mwet nukewa fahsr tokolos. Tokosra Joash el utyak ke Mutunpot lun Mwet
Topang ac muta fin tron lal.
20 Mwet nukewa sessesla ke engan, ac siti sac misla ke sripen Athaliah el tuh anwuki
ke inkul sin tokosra.
21 Joash el tokosrala lun Judah ke el yac itkosr.

12

Tokosra Joash Lun Judah
(Luo Chronicle 24:1–16)

1 In yac akitkosr ke pacl Jehu el tokosra lun acn Israel, Joash el tokosra lun Judah, ac
el leum in Jerusalem ke yac angngaul. Nina kial pa Zibiah, sie mutan ke siti Beersheba.
2 In moul lal nufon el oru ma LEUM GOD El insewowo kac mweyen mwet tol
Jehoiada el lotel.
3 Tusruktu tiana kunausyukla nien alu lun mwet pegan, ac mwet uh srakna orek
kisa ac akosak mwe keng we.
4 Joash el pangoneni mwet tol ac sap elos in liyaung na mani ma orekeni ke pacl in
kisa ke Tempul, kewana mani ma pakpuki nu ke kisa, ac mani ma mwet uh sang ke
insewowo.
5 Ma kunen kais sie mwet tol in liyaung mani ma orekeni sin mwet el karingin.
Mani inge ma ac orekmakinyuk nu ke akwoyeyen acn musalla ke Tempul, ke pacl
eneneyuk uh.

11:14 2 Tok 23:3 **12:4** Exo 30:11–16

6 Tusruktu ke yac aklongoul tolu ke pacl in leum lal Joash, mwet tol ah soenna orala
kutu orekma in akwoyela acn musalla ke Tempul.
7 Ouinge Joash el pangnol Jehoiada ac mwet tol sayal ac siyuk selos, “Efu ku kowos
tiana akwoye acn musalla ke Tempul uh? Ingela, kowos fah tia sifil liyaung mani
kowos orani uh. Use in sang akwoyela Tempul.”
8 Mwet tol elos insese in tia sifil sruok mani uh, ac elos insese pac tuh elos ac tia
mukuikui ke akwoye Tempul uh.
9 Na Jehoiada el eis box se ac orala pat se ke kafa ah, ac likiya pe loang se ma oan ke
layen layot ke mwet uh ac utyak nu in Tempul uh. Mwet tol su orekma ke mutunoa
uh ac sang mani nukewa ma orekeni sin mwet alu uh nu in box se inge.
10 Pacl nukewa ma ac yohk mani orekeni nu in box sac, na mwet sim lun tokosra
ac mwet Tol Fulat ac tuku ac munanla silver uh in kofelik, ac pauniya.
11 Tukun elos simusla lupan mani silver inge, na ac itukyang nu sin mwet ma kol
orekma ke Tempul an, ac ma inge ac sang moli kamtu, mwet musa,
12 mwet akmusra, mwet tufahl eot, ac molela sak ac eot ma orekmakinyuk, ac in
moli ma nukewa ma eneneyuk saya.
13 Tusruktu mani inge tia orekmakinyuk in sang moli mwet orek cup silver, pol,
mwe ukuk, ku kufwa in akwoye lam, ku kutena kain ma orek ke silver ku gold.
14 Orekmakinyukla nufon in moli mwet orekma, ac in moli kufwa nu ke akwoye
lohm.
15 Mwet karingin orekma uh elos arulana suwohs ke orekma lalos, pwanang tia
eneneyuk elos in akpwayei ouiyen orekma lalos ke mani.
16 Mani ma orekeni ke mwe kisa in akfalye ma koluk lukma, ku mwe kisa ke ma
koluk, tia wi itukyang nu in box sac, mweyen ma inge ma lun mwet tol.
17 In pacl sac, Tokosra Hazael lun Syria el mweuni siti Gath ac eisla acn we, na el
wotela mu el ac mweuni pac acn Jerusalem.
18 Tokosra Joash lun Judah el orani mani in kisa nukewa ma tuh orekeni ac
kisaiyukla nu sin LEUM GOD sel Jehoshaphat, Jehoram, ac Ahaziah, su tokosra meet
lukel, ac sang ma inge weang mwe sang lal sifacna wi gold nukewa ma oan in nien
fwil mwe kasrup in Tempul ac in lohm sin tokosra, ac supwala nufon ma inge in
mwe lung nu sel Tokosra Hazael. Na Hazael el us mwet mweun lal ac som liki acn
Jerusalem.
19 Ma nukewa saya ma Tokosra Joash el orala simla oasr in *Sramsram Matu Ke
Tokosra Lun Judah*.
20 Mwet pwapa lal Joash elos orala pwapa lukma lalos ac unilya ke lohm se ke acn
koaneyukla kutulap in Jerusalem ke inkanek soko ma oatula nu Silla.
21 Jozacar wen natul Shimeath, ac Jehozabad wen natul Shomer, pa sringlilya el
misa. Joash el pukpuki inkulyuk lun tokosra in Siti sel David, ac Amaziah wen natul,
el aolul in tokosra.

13

Tokosra Jehoahaz Lun Israel

1 In yac aklongoul tolu ma Joash wen natul Ahaziah el tokosra lun Judah, Jehoahaz
wen natul Jehu el tokosrala lun Israel, ac el leum in Samaria ke yac singoul itkosr.
2 El oana Jeroboam su tokosra meet lukel, in oru ma koluk lain LEUM GOD, ac kolla
mwet Israel in oru ma koluk, ac el tiana fuhleak ouiya koluk lal inge.
3 Ouinge LEUM GOD El kasrkusrak sin mwet Israel, ac El lela Tokosra Hazael lun
Syria ac Benhadad, wen natul, in kutangla Israel pacl na pus.

12:15 2 Tok 22:7 **12:16** Lev 7:7

4 Na Jehoahaz el pre nu sin LEUM GOD, ac ke LEUM GOD El liye lah tokosra lun
Syria el arulana akkeokye mwet Israel, na El topuk pre lal.
5 LEUM GOD El supwala sie mwet kol nu sin mwet Israel in aksukosokyalosla liki
mwet Syria. Ouinge mwet Israel muta in misla oana meet.
6 Tusruktu elos tiana fuhleak luman ma koluk su Tokosra Jeroboam el tuh kololosla
in oru, a elos srakna oru ma koluk inge, ac ma sruloala ke god mutan Asherah srakna
oan in Samaria.
7 Wangin un mwet mweun lula lal Jehoahaz sayen mwet kasrusr fin horse lumngaul,
chariot singoul, ac singoul tausin mwet mweun ma fahsrna, mweyen tokosra Syria
el kunausla inkaiyalos, ac longolosi oana kutkut uh.
8 Ma nukewa saya ma Jehoahaz el orala, ac orekma pulaik lal, simla oasr in
Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel.
9 El misa ac pukpuki Samaria, ac Jehoash wen natul, el aolul in tokosra.

Tokosra Jehoash Lun Israel

10 In yac aktolngoul itkosr ke pacl in leum lal Tokosra Joash in Judah, Jehoash wen
natul Jehoahaz el tokosrala lun Israel, ac el leum in Samaria ke yac singoul onkosr.
11 El oayapa oru ma koluk lain LEUM GOD ac fahsr tukun srikasrak koluk lal Tokosra
Jeroboam su kolla mwet Israel nu ke ma koluk.
12 Ma nukewa saya ma Jehoash el orala, weang pulaik lal ke el mweun lainul
Tokosra Amaziah lun Judah, simla oasr in *Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel*.
13 Jehoash el misa ac pukpuki inkulyuk lun tokosra in Samaria, ac Jeroboam Akluo,
wen natul, el aolul in tokosra.

Misa Lal Elisha

14 Mwet palu Elisha el mas ke sie mas keok ma el ac tia kwela kac, ac ke el apkuran
in misa Tokosra Jehoash lun Israel el som in yorol. El tung ac fahk, “Papa, Papa! Kom
pa mwet se ma ku oemeet in loangela Israel!”
15 Elisha el sapkin nu sel, “Use sie mwe pisr an ac kutu osra in pisr nu kac.” Jehoash
el use ma inge,
16 na Elisha el fahk nu sel elan akola in pisrik. Ac tokosra el oru oana ma fwack nu
sel, na Elisha el filiya paol fin paol tokosra.
17 Na tokosra el ikasla winto se ma oan nget nu Syria, oana ma mwet palu sac fahk
nu sel. Elisha el sap, “Pusrukla pisr an!” In pacl se na ma tokosra el pusrukla osra in
pisr soko ah, na mwet palu sac fahk, “Kom pa osra in pisr soko nutin LEUM GOD su
El ac fah sang in kutangla Syria. Kom ac fah mweuni mwet Syria in acn Aphek nwe
ke kom kutangulosla.”
18 Na Elisha el fahk nu sel tokosra elan eis osra in pisr lula ac sang sringilya infohk
ah, ac tokosra el sringilya infohk ah pacl tolu, na el tui.
19 Ma se inge oru Elisha el kasrkusrak ac fahk nu sel tokosra, “Kom ku tia sringilya
pacl limekosr ku onkosr, kom lukun kutangla na pwaye acn Syria, a inge kom ac
kutangla pacl tolu na.”
20 Elisha el misa ac pukpuki.
Meet liki infulwen yac nukewa, un mwet Moab ac utyak in orek lokoalok in acn
Israel.
21 Sie pacl ah, pukmas se orek na liyeyukyak sie un mwet lokoalok inge. Mwet ah
sisla mwet se ma misa ah nu in luf kial Elisha ac kaingla. Pacl se na mano sac pusralla
sri kacl Elisha ah, na mwet sac moulyak ac tuyak.

Mweun Inmasrlon Israel Ac Syria

13:14 2 Tok 2:12

22 Tokosra Hazael lun Syria el akkeokye mwet Israel in pacl in leum lal Jehoahaz
nufon,
23 tusruktu LEUM GOD El kulang ac pakoten nu selos. El tia lela in kunausyukla
elos, a El kasrelos ke sripen wuleang lal nu sel Abraham, Isaac, ac Jacob. El tiana
mulkunla mwet lal.
24 Ke Tokosra Hazael lun Syria el misa, na Benhadad wen natul, el tokosrala.
25 Na Tokosra Jehoash lun Israel el kutangulla Benhadad pacl tolu, ac sifilpa
folokonma siti nukewa ma Benhadad el tuh sruokya ke pacl in leum lal Jehoahaz,
papa tumal Jehoash.

14

Tokosra Amaziah Lun Judah
(Luo Chronicle 25:1–24)

1 In yac akluo ke pacl Jehoash wen natul Jehoahaz el tokosra in Israel, Amaziah
wen natul Joash el tokosrala lun Judah
2 ke el yac longoul limekosr, ac el leum in Jerusalem ke yac longoul eu. Nina kial
pa Jehoaddin, sie mutan Jerusalem.
3 Amaziah el oru ma LEUM GOD El insewowo kac, tusruktu el tia oana Tokosra
David, papa matu tumal ah, a el oru oana ma Joash, papa tumal, el tuh oru.
4 El tiana ikruiya nien alu lun mwet pegan, ac mwet uh srakna orek kisa ac akosak
mwe keng we.
5 Ke Amaziah el eis tari ku nukewa in tokosrai lal, el onela mwet pwapa ma tuh
uniya papa tumal, su tokosra in pacl sac.
6 Tusruktu el tiana onela tulik natulos, a el fahsr tukun ma LEUM GOD El sapkin
in Ma Sap lal Moses su fahk: “Papa ac nina ac fah tia anwuki ke ma koluk lun tulik
natulos, ac tulik ac fah tia anwuki ke ma koluk lun papa ku nina. Mwet se ac fah
anwuki ke ma koluk ma el sifacna orala.”
7 Amaziah el uniya singoul tausin mwet mweun lun Edom Ke Infahlfal Sohl, ac el
sruokya siti Sela ke mweun. El pangon inen siti sac Joktheel, ac ine se inge srakna
orekmakinyuk nwe misenge.
8 Na Amaziah el supwala mwet utuk kas nu yorol Tokosra Jehoash lun Israel in
purakul elan mweun.
9 Tusruktu Tokosra Jehoash el supwala top se inge nu sel: “Sie pacl ah, soko sak
kokul ma kapak Fineol Lebanon el supwala sie kas nu sin sak cedar soko ac fahk,
‘Use acn nutum an in marut nu sin wen nutik uh.’ Na kosro lemnak soko fahsryak
in acn sac, ac lolongya kokul soko ah, ac kunausla.
10 Inge Amaziah, kom kutangla mwet Edom, ac kom arulana insefulatak kac. Lela
kom in falkin wo ouiya nu sum, ac mutana in acn sum an. Efu ku kom orek purakak
su ma ac kunauskomla ac mwet lom an?”
11 Tuh Amaziah el srangesr lohng, ouinge Tokosra Jehoash ac mwet lal ah illa in
mweun lainul in acn Beth Shemesh in Judah.
12 Mwet mweun lal Amaziah kutangyukla, ac elos nukewa kaingla nu yen selos.
13 Jehoash el sruokilya Amaziah ac usalla sie mwet sruoh, na el utyak nu Jerusalem
ac rakinya pot ke siti uh, mutawauk ke Mutunpot Ephraim lac nwe ke Mutunpot
Insruwasrik. Lusen acn musalla inge oasr ke yact luofoko.
14 El eis silver ac gold nukewa ma el ku in konauk, ac kufwa nukewa in Tempul, ac
mwe kasrup nukewa inkul sin tokosra, ac elos us ma inge folokla nu Samaria. Ac el
oayapa us mwet ma el sruokya ke mweun ah welul.

14:6 Dut 24:16

15 Ma nukewa saya su Jehoash el orala, weang pulaik lal ke el mweun lainul Tokosra
Amaziah lun Judah, simla oasr in *Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel*.
16 Jehoash el misa ac pukpuki inkulyuk lun tokosra in Samaria, ac Jeroboam Akluo,
wen natul, el aolul in tokosra.

Tokosra Amaziah Lun Judah El Misa
(Luo Chronicle 25:25–28)

17 Tokosra Amaziah lun Judah el moul yac singoul limekosr tukun misa lal Tokosra
Jehoash lun Israel.
18 Ma nukewa saya ma Amaziah el orala simla oasr in *Sramsram Matu Ke Tokosra
Lun Judah*.
19 Oasr sie pwapa lukma orek in acn Jerusalem in anwuki Amaziah, na el kaingla
nu ke siti Lachish, ac mwet lokoalok lal ukwalla nwe we ac unilya.
20 Manol folokinyukla nu Jerusalem fin horse soko, ac pukpuki inkulyuk lun tokosra
in Siti sel David.
21 Na mwet Judah elos akleumyalak Uzziah, wen natul Amaziah, tuh elan tokosrala
ke el yac singoul onkosr.
22 Tukun papa tumal ah misa, Uzziah el sruokya siti Elath ac sifilpa musaela.

Tokosra Jeroboam Akluo Lun Israel

23 In yac aksingoul limekosr ke pacl Amaziah, wen natul Joash, el tokosra lun Judah,
Jeroboam wen natul Jehoash el tokosrala lun Israel, ac el leum in Samaria ke yac
angngaul sie.
24 El orekma koluk lain LEUM GOD. ac fahsr tukun srikasrak koluk lal Tokosra
Jeroboam wen natul Nebat, su tokosra meet lukel ac su kolla mwet Israel in oru ma
koluk.
25 El sifilpa sruokya acn nukewa ma tuh lun Israel meet, su fahla ke Innek In Utyak
Nu Hamath layen nu epang lac nwe ke Meoa Misa layen nu eir. Pa inge ma LEUM
GOD lun Israel El tuh wuleang kac nu sin mwet kulansap lal, Jonah wen natul Amittai,
su mwet palu in Gath Hepher.
26 LEUM GOD El liye keok upa lun mwet Israel, ac wanginna sie mwet ku in kasrelos.
27 Tusruktu tia ma lungse lun LEUM GOD pa in arulana kunausla Israel nwe tok,
ouinge El molelosla kacl Tokosra Jeroboam Akluo.
28 Ma nukewa saya ma Jeroboam Akluo el orala, wi pulaik lal ke mweun, ac ke el
folokonang acn Damascus ac Hamath nu sin Israel, ma inge nukewa simla oasr in
Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel.
29 Jeroboam el misa ac pukpuki inkulyuk lun tokosra, ac Zechariah wen natul, el
aolul in tokosra.

15

Tokosra Uzziah Lun Judah
(Luo Chronicle 26:1–23)

1 In yac aklongoul itkosr ke pacl Jeroboam Akluo el tokosra lun Israel, Uzziah wen
natul Amaziah el tokosrala lun Judah
2 ke el yac singoul onkosr, ac el leum in Jerusalem ke yac lumngaul luo. Nina kial
pa Jecoliah, sie mutan Jerusalem.
3 Uzziah el oru ma su akinsewowoye LEUM GOD, mweyen el fahsr tukun srikasrak
lun papa tumal.
4 Tusruktu nien alu lun mwet pegan tiana kunausyukla, ac mwet uh srakna orek
kisa ac akosak mwe keng we.

14:25 Jna 1:1

5 Ac LEUM GOD El sang musen lepa nu sel, su oan in el nwe ke na el misa. El
srengla muta in siena lohm, ac itukla orekma kunal nukewa, na Jotham wen natul,
el liyaung facl sac.
6 Ma nukewa saya ma Uzziah el oru, simla oasr in *Sramsram Matu Ke Tokosra Lun*
Judah.
7 Uzziah el misa ac pukpuki inkulyuk lun tokosra in Siti sel David, ac Jotham wen
natul, el aolul in tokosra.

Tokosra Zechariah Lun Israel

8 In yac aktolngoul oalkosr ke pacl Tokosra Uzziah el leum in Judah, Zechariah wen
natul Jeroboam Akluo, el tokosrala lun Israel, ac el leum in Samaria ke malem onkosr.
9 El oana mwet meet lukel in oru ma koluk lain LEUM GOD. El fahsr tukun srikasrak
koluk lal Jeroboam wen natul Nebat, su kolla mwet Israel nu ke ma koluk.
10 Shallum wen natul Jabesh, el orek pwapa lukma in lainul Tokosra Zechariah, ac
unilya in acn Ibleam, na el aolulla in tokosra.
11 Ma nukewa saya ma Zechariah el oru, simla oasr in *Sramsram Matu Ke Tokosra*
Lun Israel.
12 Ouinge akpwayeyuk wulela se ma LEUM GOD El tuh orala nu sel Tokosra Jehu,
su fahk, "Tulik nutum ac fah tokosra lun Israel nwe ke fwil se akakosr." *

Tokosra Shallum Lun Israel

13 In yac aktolngoul eu ke pacl Tokosra Uzziah el leum in Judah, Shallum wen natul
Jabesh, el tokosrala lun Israel, ac el leum in Samaria ke malem se.
14 Menahem wen natul Gadi, el som Tirzah lac nu Samaria. El unilya Shallum, ac
aolulla in tokosra.
15 Ma nukewa saya ma Shallum el orala, weang sramsram ke pwapa lukma lal,
simla oasr in *Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel*.
16 Ke Menahem el som liki acn Tirzah, el arulana kunausla siti Tappuah ac mwet
we, oayapa acn ma raunela acn we, mweyen mwet Tappuah tiana lungse srasrapo
nu sel. El oayapa tiyala insien mutan pitutu nukewa.

Tokosra Menahem Lun Israel

17 In yac aktolngoul eu ke pacl Tokosra Uzziah el leum lun Judah, Menahem wen
natul Gadi, el tokosrala lun Israel, ac el leum in Samaria ke yac singoul.
18 El oru ma koluk lain LEUM GOD nwe ke na len se el misa, mweyen el tuh fahsrna
tukun srikasrak koluk lal Tokosra Jeroboam wen natul Nebat, su kolla mwet Israel
nu ke ma koluk.
19 Tiglath Pileser, Tokosra Fulat lun Assyria, el utyak in mweuni acn Israel, ac
Menahem el sang paun in silver itngoul onkosr tausin nu sel in suk kasru lal in
akyokyelik ku lal Menahem fin facl sac.
20 Menahem el konauk mani inge ke sripen el sap ku nu sin mwet kasrup lun Israel
tuh kais sie selos in srukak ipin silver lumngaul. Ouinge Tiglath Pileser el folokla nu
in facl sel sifacna.
21 Ma nukewa saya ma Menahem el orala, simla oasr in *Sramsram Matu Ke Tokosra*
Lun Israel.
22 El misa ac pukpuki, ac Pekahiah wen natul, el aolul in tokosra.

Tokosra Pekahiah Lun Israel

23 In yac aklumngaul ke pacl Tokosra Uzziah el leum lun Judah, Pekahiah wen natul
Menahem, el tokosrala lun Israel, ac el leum in Samaria ke yac luo.
24 El oru ma koluk lain LEUM GOD ke el fahsr tukun ma koluk lal Tokosra Jeroboam
wen natul Nebat, su kolla mwet Israel in oru ma koluk.

15:7 Isa 6:1 **15:12** 2 Tok 10:30 * **15:12** ***fwil se akakosr:*** Zechariah el ma ke fwil se akakosr natul Jehu.

25 Pekah, wen natul Remaliah, sie sin mwet kol ke un mwet mweun lal Pekahiah, el
orek pwapa lukma nu sin mwet Gilead lumngaul, ac unilya Pekahiah, oayapa Argob
ac Arieh, ke kalkal se oan oe luin inkul sin tokosra in acn Samaria. Na Pekah el
aolulla Pekahiah in tokosra.
26 Ma nukewa saya ma Pekahiah el orala, simla oasr in *Sramsram Matu Ke Tokosra
Lun Israel*.

Tokosra Pekah Lun Israel

27 In yac aklumngaul luo ke pacl Tokosra Uzziah el leum in acn Judah, Pekah wen
natul Remaliah, el tokosrala lun Israel, ac el leum in Samaria ke yac longoul.
28 El oru ma koluk lain LEUM GOD ke el fahsr tukun srikasrak koluk lal Tokosra
Jeroboam wen natul Nebat, su kolla mwet Israel in oru ma koluk.
29 In pacl se ma Pekah el tokosra inge, pa Tiglath Pileser, su Tokosra Fulat lun
Assyria, el sruokya siti Ijon, Abel Beth Maacah, Janoah, Kedesh, ac Hazor, oayapa
acn lun Gilead, Galilee, ac Naphtali. Na el usla mwet in acn inge nu ke sruoh in acn
Assyria.
30 In yac aklongoul ma Jotham wen natul Uzziah, el tokosra lun Judah, Hosea wen
natul Elah, el orek pwapa lukma lainul Tokosra Pekah, ac unilya, na el aolulla in
tokosra.
31 Ma nukewa saya ma Pekah el orala, simla oasr in *Sramsram Matu Ke Tokosra
Lun Israel*.

Tokosra Jotham Lun Judah
(Luo Chronicle 27:1–9)

32 In yac akluo ma Pekah wen natul Remaliah, el tokosra lun Israel, Jotham wen
natul Uzziah, el tokosrala lun Judah
33 ke el yac longoul limekosr, ac el leum in Jerusalem ke yac singoul onkosr. Nina
kial pa Jerusha, acn natul Zadok.
34 Jotham el fahsr tukun srikasrak lal Uzziah papa tumal, ac el oru ma LEUM GOD
El insewowo kac.
35 Tusruktu el tiana kunausla nien alu lun mwet pegan, ac mwet uh srakna
orekmakin acn inge nu ke orek kisa ac akosak mwe keng we. Jotham pa tuh musaela
Mutunpot Epang ke Tempul.
36 Ma nukewa saya ma Jotham el orala, simla oasr in *Sramsram Matu Ke Tokosra
Lun Judah*.
37 In pacl se ma el tokosra inge pa LEUM GOD El supwalla Tokosra Rezin lun Syria
ac Tokosra Pekah lun Israel in som mweuni acn Judah.
38 Jotham el misa ac pukpuki inkulyuk lun tokosra in Siti sel David, ac Ahaz wen
natul, el aolul in tokosra.

16

Tokosra Ahaz Lun Judah
(Luo Chronicle 28:1–17)

1 In yac aksingoul itkosr ke pacl Tokosra Pekah wen natul Remaliah, el leum in
Israel, Ahaz wen natul Jotham, el tokosrala lun Judah
2 ke el yac longoul, ac el leum in Jerusalem ke yac singoul onkosr. El tiana fahsr
tukun srikasrak wo lun Tokosra David papa matu tumal, a el fahsr tukun ma su tia
akinsewowoye LEUM GOD lal,
3 ac el fahsr tukun ouiya koluk ma tokosra Israel elos oru. El sifacna kisakunla pac
wen se natul in mwe kisa firir nu sin ma sruloala, ac etai lumah koluk lun mwet su
LEUM GOD El tuh lusla liki acn inge ke pacl se mwet Israel elos utyak nu we.

16:3 Dut 12:31

4 Ahaz el orek kisa ac akosak mwe keng ke nien alu lun mwet pegan, su oan fin
inging uh ac ye sak lul nukewa.
5 Tokosra Resin lun Syria ac Tokosra Pekah lun Israel eltal mweuni acn Jerusalem,
ac kuhlusya acn we, tuh tiana ku in kutangulla Ahaz.
6 (In pacl sac pacna tokosra lun Edom el sifilpa eisla siti Elath, ac lusla mwet Judea
su muta we. Mwet Edom elos oakwuki in siti Elath ac elos srakna muta we.)
7 Ahaz el supwala mwet nu yorol Tiglath Pileser, Tokosra Fulat lun Assyria, ac fahk
kas inge: "Nga mwet kulansap oaru lom. Fahsru moliyula liki tokosra lun Syria ac
Israel su mweun lainyu."
8 Ahaz el eis gold ac silver liki Tempul ac liki nien fil mwe kasrup inkul sin tokosra,
ac supwala in mwe lung nu sin Tokosra Fulat sac.
9 Tiglath Pileser el illa wi mwet mweun lal in oana siyuk lal Ahaz. El mweuni ac
sruokya acn Damascus, na el unilya Tokosra Rezin, ac usla mwet Damascus nu Kir in
mwet sruoh we.
10 Ke Tokosra Ahaz el som nu Damascus in osun nu sel Tokosra Fulat Tiglath Pileser,
el tuh liye loang se we, na el sruloala luman loang se inge, ac srikeya ip srisrik nukewa
kac, ac supwala nu sel Uriah, mwet tol.
11 Ouinge Uriah el musaela sie loang oana luman loang sac, ac aksafyela meet liki
Ahaz el foloko.
12 Ke Ahaz el foloko liki acn Damascus el liye lah loang sac safla tari,
13 na el esukak mwe kisa firir ac mwe kisa wheat fin loang sac, ac el okoaung pac
mwe kisa wain oayapa srah ke mwe kisa in akinsewowo nu fac.
14 Loang bronze se ma kisakinyukla tari nu sin LEUM GOD ah oan inmasrlon loang
sasu sac ac Tempul. Ouinge Ahaz el moklela nu layen epang in loang sasu se lal ah.
15 Na el sapkin nu sel Uriah ac fahk, "Orekmakin loang lulap se luk inge in orek
mwe kisa firir ke lotutang, ac mwe kisa wheat ke ekela, oayapa nu ke mwe kisa firir ac
mwe kisa wheat lun tokosra ac lun mwet uh, ac nu ke mwe kisa wain. Okoaung srahn
kosro kisakinyukla nukewa nu fac. Tusruktu likiya loang bronze sac ngan orekmakin
nu ke alyalu luk sifacna."
16 Na Uriah el oru oana ma tokosra el sapkin.
17 Tokosra Ahaz el tuleya mwe wiwa ma orekla ke bronze su orekmakinyuk in
Tempul, ac eisla pesin nukewa ma oan fac. El oayapa eisla tacng bronze se ma oan
fintukun cow mukul bronze singoul lukwa, ac oakiya fin pwelung se orekla ke eot.
18 In akinsewowoye Tokosra Fulat lun Assyria, Ahaz el oayapa moklela nien tu se
ma oan in Tempul su ma nu ke tron lun tokosra, ac kaliya nien utyak se lal tokosra
nu in Tempul.
19 Ma nukewa saya ma Tokosra Ahaz el orala, simla oasr in *Sramsram Matu Ke
Tokosra Lun Judah*.
20 Ahaz el misa ac pukpuki inkulyuk lun tokosra in Siti sel David, ac Hezekiah wen
natul, el aolul in tokosra.

17

Tokosra Hoshea Lun Israel

1 In yac se aksingoul luo ke pacl Tokosra Ahaz el leum lun Judah, Hoshea wen natul
Elah, el tokosrala lun Israel, ac el leum in Samaria ke yac eu.
2 El oru ma koluk lain LEUM GOD, tuh tia arulana yohk oana tokosra su leumi acn
Israel meet lukel.
3 Tokosra Fulat Shalmaneser lun Assyria el orek mweun lainul, na Hoshea el
srasrapo nu sel Shalmaneser ac moli takma nu sel ke yac nukewa.

16:5 Isa 7:1 **16:14** Exo 27:1–2; 2 Chr 4:1 **16:17** 1 Tok 7:23–39; 2 Chr 4:2–6 **16:20** Isa 14:28

4 Tuh ke sie yac ah Hoshea el supwala mwet nu yorol Tokosra So lun Egypt in siyuk
sel elan kasrel, ac el tia moli takma ke yac sac nu sin Assyria. Ke Shalmaneser el
lohngak ma inge, el sap in sruhu Hoshea ac sisiyang el nu in presin.

Acn Samaria Ikori

5 Na Shalmaneser el utyak nu fin acn Israel ac kuhlasla acn Samaria. In yac se
aktolu ke kuhlusyuki acn we —
6 su pa ke yac akeu ma Hoshea el tokosra — Tokosra Fulat lun acn Assyria* el
sruokya acn Samaria, ac usla mwet Israel nu Assyria in mwet sruoh. El likiya kutu
selos in siti Halah, ac kutu in muta yen apkuran nu ke Infacl Habor in acn Gozan, ac
kutu ke siti in acn Media.
7 Acn Samaria ikori mweyen mwet Israel elos oru ma koluk lain LEUM GOD lalos,
su tuh molelosla liki tokosra lun Egypt, ac kololosla liki acn Egypt. Elos alu nu sin
god saya,
8 ac fahsr tukun ouiya lun mutunfacl su LEUM GOD El tuh lusla liki acn inge ke
mwet lal elos utyak nu we, ac elos moulkin facsin su orekmakinyuk sin tokosra lun
Israel.
9 Mwet Israel elos oru ma su LEUM GOD lalos El tia insese nu kac. Elos musaela
nien alu pus lun mwet pegan in siti lalos nukewa, acn srik nwe ke siti lulap.
10 Elos tulokunak sru eot ac ma sruloala ke god mutan Asherah fin inging nukewa
ac ye sak lul nukewa,
11 ac elos akosak mwe keng fin loang nukewa lun mwet pegan, ac etai ouiya lun
mutanfahl su LEUM GOD El tuh lusla liki acn inge. Elos akkasrkusrakye LEUM GOD
ke orekma koluk lalos nukewa,
12 ac elos tia akos ma LEUM GOD El sapkin nu selos, in tia alu nu ke ma sruloala.
13 LEUM GOD El tuh supwala mwet utuk kas ac mwet palu lal in sensenkakin mwet
Israel ac mwet Judah, ac fahk nu selos, “Sisla ouiya koluk lowos, ac akos ma nga
sapkin su oan in Ma Sap ma nga sang nu sin mwet matu lowos somla, ac su nga sot
nu suwos ke pusren mwet palu, mwet kulansap luk.”
14 Tuh elos tia akos. Elos likkeke oana mwet matu lalos somla su tia lulalfongi ke
LEUM GOD lalos.
15 Elos tia lungse akos kas in luti lal nu selos, elos tia karinganang wuleang ma El
orala yurin mwet matu somla lalos, ac elos pilesru kas in sensenkakin lal. Elos alu nu
ke ma sruoala lusrongten, pwanang elos ekla pac mwet lusrongten. Elos oru ouiya
lun mutanfahl ma raunelosla, ac seakos ma sap lun LEUM GOD su fahk mu elos in
tia etawelos.
16 Elos kunausla nufon ma sap lun LEUM GOD lalos, ac elos orala ma sruloala osra
luo ke luman cow mukul tuh elos in alu nu kac. Elos oayapa orala sie ma sruloala ke
god mutan Asherah. Elos alu nu ke itu uh, ac kulansap nu sin god Baal.
17 Elos sang wen ac acn natulos in mwe kisa firir nu sin god lun mwet pegan, ac
elos suk kasru sin mwet sramsram nu sin inut ac mwet susfa, ac elos sang insialos
nufon in oru ma sesuwos ye mutun LEUM GOD, ac arulana akkasrkusrakyal.
18 Ke ma inge LEUM GOD El kasrkusrak sin mwet Israel ac luselosla liki ye mutal,
ac tokosrai lun Judah mukena lula.
19 Tusruktu finne mwet Judah, elos tia pac akos ma sap lun LEUM GOD lalos, ac
elos etai facsin ma mwet Israel elos eisla saya.
20 LEUM GOD El ngetla liki mwet nukewa lun Israel ac akkeokyalos, ac eisalosyang
nu inpoun mwet lokoalok sulallal, nwe ke El luselosla liki ye mutal.

---

* **17:6** ***Tokosra Fulat lun acn Assyria:*** Sahp Sargon Akluo, su tuh aolul Shalmaneser. **17:10** 1 Tok 14:23
17:16 1 Tok 12:28 **17:17** Dut 18:10

21 Tukun LEUM GOD El srela mwet Israel liki mwet Judah, mwet Israel elos sraklalak
Jeroboam wen natul Nebat in tokosra lalos. Jeroboam el oru tuh elos in sisla LEUM
GOD, ac el kololosla in oru ma koluk na lulap.
22 Elos fahsr tokol Jeroboam ac nuna oru na kain in ma koluk nukewa ma el tuh
oru,
23 nwe ke na LEUM GOD El luselosla liki ye mutal, oana ke El tuh sensenkakinulos
sin mwet kulansap lal, mwet palu, mu El ac oru. Ouinge mwet Israel utukla mwet
sruoh nu Assyria, yen elos srakna oasr we.

Mwet Assyria Oakwuki In Acn Israel

24 Tokosra Fulat lun Assyria el use mwet in siti Babylon, Cuth, Ivvah, Hamath, ac
Sepharvaim, ac oakelosi in siti lun acn Samaria,† in aolla mwet Israel su som nu in
sruoh. Elos utyak nu in siti inge ac oakwuki we.
25 Ke elos tufahna oakwuki in acn inge elos tia alu nu sin LEUM GOD, ouinge El
supwala lion pus ac uniya kutu selos.
26 Fwackyang nu sin Tokosra Fulat lun Assyria lah mwet el likiya in siti lun acn
Samaria elos tia etu ma sap lun god lun facl sac, na pa god sac tuh supwala lion ac
onelosi.
27 Ke ma inge Tokosra Fulat el sapkin: "Supwala sie sin mwet tol ma kut tuh use
liki acn we, elan folokla muta we ac luti mwet uh ke ma sap lun god lun facl sac."
28 Ouinge sie mwet tol lun Israel su utuku liki acn Samaria el som ac muta Bethel,
yen el luti mwet uh in etu ouiyen alu nu sin LEUM GOD.
29 Tusruktu mwet su muta Samaria inge elos srakna oru ma sruloala lalos, ac likiya
in nien alu su mwet Israel tuh musaela. Kais sie u inge orala ma sruloala in siti ma
elos muta we:
30 mwet Babylon elos orala ma sruloala ke god Succoth Benoth, ac mwet Cuth orala
ma sruloala ke Nergal, ac mwet Hamath orala ma sruloala ke Ashima,
31 ac mwet Ivvah orala ma sruloala ke Nibhaz ac Tartak, ac mwet Sepharvaim elos
orek kisa firir ke tulik natulos nu sin god Adrammelech ac Anammelech.
32 Mwet inge elos oayapa alu nu sin LEUM GOD, ac elos sulela inmasrlon mwet lalos
oana sie kain in mwet tuh in mwet tol lalos ke nien alu lun mwet pegan, ac in orek
kisa kaclos we.
33 Ouinge elos alu nu sin LEUM GOD, ac elos oayapa alu nu sin god lalos, fal nu ke
facsin lun kais sie facl elos tuku we me.
34 Elos srakna oru facsin matu lalos nwe in len inge. Elos tia alu nu sin LEUM GOD,
ac elos tia pac akos ma sap ac oakwuk su El tuh sang nu sin fwil natul Jacob, mwet
se El sang inel Israel.
35 LEUM GOD El tuh orala sie wulela yorolos, ac sapkin nu selos: "Nik kowos alu
nu ke god saya. Nikmet epasr nu selos, ku kulansapwalos, ku orek kisa nu selos.
36 Kowos in akosyu, LEUM GOD, su uskowosme liki acn Egypt ke ku lulap ac po
kulana. Kowos in epasr nu sik ac orek kisa nu sik.
37 In pacl nukewa, kowos in akos ma sap ac oakwuk luk ma nga simusla nu suwos.
Nik kowos akos kutena god sayuk,
38 ac nik kowos mulkunla wuleang su nga tuh orala yuruwos.
39 Kowos in akosyu, LEUM GOD lowos, ac nga fah molikowosla liki mwet lokoalok
lowos."
40 Tusruktu mwet inge tiana porongo ma El fahk, a elos sruokyana facsin matu
lalos.

---

† **17:24** ***Samaria:*** orekmakinyuk inen siti lulap se inge nu ke tokosrai lun Israel ma oan epang in pacl meet.
17:34 Gen 32:28; 35:10 **17:35** Exo 20:5; Dut 5:9 **17:36** Dut 6:13

41 Ouinge mwet ingo elos alu nu sin LEUM GOD, tusruktu elos alu pacna nu ke ma sruloala lalos, ac fwilin tulik natulos elos srak pacna oru oana mwet matu lalos su somla nwe in pacl inge.

18

Tokosra Hezekiah Lun Judah
(Luo Chronicle 29:1–2; 31:1)

1 In yac aktolu ke pacl Hoshea wen natul Elah el tokosra lun Israel, Hezekiah wen natul Ahaz, el tokosrala lun Judah
2 ke el yac longoul limekosr, ac el leum in Jerusalem ke yac longoul eu. Nina kial pa Abijah, acn natul Zechariah.
3 Hezekiah el oru ma su akinsewowoye LEUM GOD, oana ouiya lal Tokosra David, papa matu tumal.
4 El kunausla acn in alu lun mwet pegan, kunausya sru eot, ac pakiya ma sruloala ke god mutan Asherah. El oayapa kotkoteya serpent bronze soko su pangpang Nehushtan ma Moses el tuh orala. Mwet Israel elos srakna akosak mwe keng in akfulatye serpent soko inge nwe in pacl sac.
5 Hezekiah el lulalfongi LEUM GOD lun Israel. Wangin tokosra lun mwet Judah meet lukel ku tok lukel oana el.
6 El inse pwaye nu sin LEUM GOD, ac wangin pacl el tia aksol. El arulana karinganang ma sap nukewa su LEUM GOD El sang nu sel Moses.
7 Ouinge LEUM GOD El welul, ac wo ouiyal in ma nukewa el oru. El tuyak lain Tokosra Fulat lun Assyria, ac tiana eisalang nu sel.
8 El kutangla mwet Philistia ac utyak eisla ma lalos in acn srisrik nwe ke siti lulap, weang acn Gaza ac acn ma raunela.
9 In yac akakosr ke pacl Hezekiah el tokosra — su yac akitkosr ma Hoshea el leumi acn Israel — Tokosra Fulat Shalmaneser lun Assyria el utyak mweuni acn Israel ac kuhlusya Samaria.
10 Ke yac aktolu ma kuhlusyuki acn we, Samaria ikori. Ma inge sikyak ke yac akonkosr ma Hezekiah el tokosra, ac yac akeu ma Hoshea el tokosra.
11 Tokosra Fulat lun Assyria* el usla mwet Israel in mwet sruoh in acn Assyria, ac oakiya kutu selos in siti Halah, ac kutu apkuran nu ke Infacl Habor in acn Gozan, ac kutu in siti lun Media.
12 Acn Samaria ikori, mweyen mwet Israel elos tia akos LEUM GOD lalos, a elos kunausla wulela ma El orala yorolos, ac seakos ma sap nukewa ma Moses mwet kulansap lun LEUM GOD el tuh sang nu selos. Elos tiana lungse porongo, ac tiana akos.

Mwet Assyria Aksangengye Acn Jerusalem
(Luo Chronicle 32:1–19; Isaiah 36:1–22)

13 In yac aksingoul akosr ke Tokosra Hezekiah el leum, Tokosra Fulat Sennacherib lun Assyria el mweuni siti ma potiyukyak lun Judah ac eisla acn inge.
14 Hezekiah el sapla nu sel Sennacherib su muta Lachish, ac fahk, “Tafongla ma nga oru. Nunak munas, tui ac tia mweuniyu, ac nga ac fah akfalye lupa na kom fahk nga in moli.” Ac Tokosra Fulat el topuk mu Hezekiah elan supwala longoul tausin paun in silver ac luo tausin paun in gold.
15 Na Hezekiah el supwala silver nukewa ma oan in Tempul ac ma oan in nien filma saok inkul sin tokosra.
16 El oayapa takusla gold nukewa ma sang yunela srungul ke Tempul, ac gold ma el sifacna sang nawela sukan srungul, ac supwala ma inge nufon nu sel Sennacherib.

18:4 Oek 21:9 * **18:11** ***Assyria*** Tokosra Fulat lun Assyria: liye 2 Tok. 17:6.

17 Na Tokosra Fulat lun Assyria el supwala un mwet mweun na yohk se lal liki acn
Lachish nu Jerusalem in tuh mweunel Hezekiah, su kolyuk sin mwet tolu ma fulat
emeet sin mwet leum lun mwet mweun lal. Ke elos sun acn Jerusalem elos tui ke
innek soko ma mwet owo nuknuk orekma we sisken na laf soko ma use kof ke lulu
se ma oan lucng ah.
18 Na elos sapla solal Tokosra Hezekiah ac tolu sin mwet leum lal, ac som in osun
nu selos. Elos inge pa Eliakim, wen natul Hilkiah su mwet liyaung inkul sin tokosra;
Shebna, mwet sim ke inkul lun tokosra; ac Joah wen natul Asaph, su liyaung ma
simusla.
19 Sie sin mwet fulat lun acn Assyria inge fahkang nu selos lah Tokosra Fulat el ke
etu lah mea Tokosra Hezekiah el kukin uh.
20 El fahk ouinge, “Ku kom nunku mu kas uh ku in sang lain ku lulap ac pisrla ke
mweun? Su kom lulalfongi mu ac kasrekom lain acn Assyria?
21 Kom lulalfongi mu Egypt ac kasrekom, tuh fin ouinge, ac oana ke kom sikalkin
loa soko — ac kaptelik twe kanteya poum. Pa ingan luman tokosra Egypt nu sin mwet
su tupan kasru sel uh.”

22 Ac mwet leum sac lun Assyria tafwela ac fahk, “Ku kom ac fahk nu sik lah kom
ac lulalfongi na LEUM GOD lom an? Nien alu ac loang lun LEUM GOD pa Hezekiah
el kunausla ke el tuh fahk nu sin mwet Judah ac Jerusalem elos in alu ke loang se in
Jerusalem ah mukena.
23 Nga ac oru sie pwapa nu sum ke inen Tokosra Fulat. Nga ac sot nu sum tausin
luo ke horse kom fin ku in konauk pisen mwet ma ac fal in kasrusr fac!
24 Finne mwet ma srik emeet wal la sin mwet leum lun Assyria, kom tia fal in lain,
sruk kom lulalfongi mu mwet Egypt ac supwama chariot ac mwet kasrusr fin horse
nu sum!
25 Ya kom nunku mu nga mweuni facl sum an ac kunausla sayen kasru sin LEUM
GOD? LEUM GOD sifacna El fahk nu sik mu ngan mweuni ac kunausla acn uh.”

26 Na Eliakim, Shebna, ac Joah fahk nu sin mwet leum sac, “Kaskas nu sesr ke kas
Aramaic. Kut kalem kac. Nimet kas Hebrew, mweyen mwet nukewa fin pot uh elos
lohng pac ma kom fahk an.”

27 Ac el topuk, “Ku komtal nunku mu komtal na ac tokosra mukena pa Tokosra
Fulat el supweyume ngan fahk ma inge nu se uh? Mo, nga tuku in fahk pac nu sin
mwet ma muta fin pot an, su ac fah kang fohkoltal ac nim kifwaltal, oana komtal.”

28 Na mwet leum se inge tuyak ac sala ke kas Hebrew ac fahk, “Lohng ma Tokosra
Fulat lun Assyria el fahk nu sumtal inge.
29 El mu komtal in taran Hezekiah elan tia kiapwekomtalla. Hezekiah el tia ku in
molikomtalla.
30 Ac nimet lela elan kifus komtal in filiya lulalfongi lomtal in LEUM GOD, mu El ac
molikomtalla ac tulokinya mwet mweun lasr uh in tia sruokya siti sumtal an.
31 Nimet lohng ma Hezekiah el fahk. Tokosra Fulat lun Assyria el sapkin nu sumtal
in illa liki siti an ac srasrapo nu sel. Na el ac fah lela tuh kais sie sumtal in mongo ke
fokin ima grape lal ac fokinsak fig sunal, ac nim kof ke luf in kof lal sifacna,
32 nwe ke Tokosra Fulat el sifilpa oakikomtal uh in sie facl su apkuran in oana facl
sumtal, yen ma oasr ima in grape we in orek wain, ac oasr pac wheat in orek bread
— sie facl oasr olive, ac oil in olive ac honey we. Komtal fin oru ma el sapkin inge
komtal ac tia misa, a komtal ac moulna. Nimet lela Hezekiah elan kiapwekomtal mu
LEUM GOD El ac molikomtalla.
33 Ku oasr god lun kutena facl ma molela facl selos liki Tokosra Fulat lun Assyria?
34 God lun Hamath ac Arpad eltal oasr ya inge? Ac pia god lun Sepharvaim, Hena,
ac Ivvah? Ku oasr sie nu molela acn Samaria?

35 Pia pacl ma god lun facl nukewa inge molela facl selos liki Tokosra Fulat lasr uh?
Na mea oru komtal nunku mu LEUM GOD El ac ku in molela Jerusalem uh?"
36 Mwet uh mihselik, oana ma Tokosra Hezekiah el tuh fahk nu selos, ac elos tiana
fahkla sie kas.
37 Na Eliakim, Shebna, ac Joah eltal asor ac seya nuknuk laltal, ac eltal folokla ac
fahkang nu sin tokosra ma mwet leum se lun Assyria el fahk ac.

19

Tokosra El Suk Kas In Kasru Sel Isaiah (Isaiah 37:1–7)

1 Ke na pacl se Tokosra Hezekiah el lohng ma elos fahk nu sel, el asor ac seya
nuknuk lal ac nokomang nuknuk yohk eoa, ac som nu in Tempul lun LEUM GOD.
2 El supwalla Eliakim, mwet liyaung inkul sin tokosra, Shebna, mwet sim lun inkul
fulat, ac mwet ma matu inmasrlon mwet tol, nu yorol mwet palu Isaiah wen natul
Amoz. Elos oayapa nukum nuknuk yohk eoa.
3 Pa inge kas ma el sap elos in fahk nu sel Isaiah: "Misenge sie len in keok. Kalyeiyuk
ac akmwekinyeyuk kut. Kut oana sie mutan su akola in isus, tuh munas ac tia ku in
orala.
4 Tokosra Fulat lun Assyria el supwama leum lun mwet fulat lal in tuh fahk kas in
angon LEUM GOD moul. Finsrak LEUM GOD lom Elan lohng kas in angonkas lalos
inge ac sang kai nu selos su fahk ma inge uh. Ke ma inge, pre nu sin God ke mwet
lasr su painmoulla."
5 Ke Isaiah el eis kas sel Tokosra Hezekiah inge
6 el topkol ouinge: "LEUM GOD El fahk nu sum mu kom in tia lela mwet Assyria in
aksangengye kom ke elos fahk mu El ac tia ku in molikomla.
7 LEUM GOD El ac oru Tokosra Fulat elan lohng sie sramsram su ac oru elan folokla
nu in facl sel sifacna, ac LEUM GOD El ac fah oru tuh in anwuki el we."

Mwet Assyria Supwala Sie Pac Pusra In Aksangeng (Isaiah 37:8–20)

8 Mwet leum se lun Assyria el etauk lah Tokosra Fulat el som liki acn Lachish, ac
mweuni siti Libnah su oan apkuran nu Lachish. Ouinge el som in sramsram nu sel.
9 Kas se sun mwet Assyria lah mwet mweun lun acn Egypt, kolyuk sin Tokosra
Tirhakah lun Ethiopia, ac tuku in mweunelos. Ke Tokosra Fulat el lohng ma inge el
supwala leta se nu sel Tokosra Hezekiah lun Judah
10 in tuh fahk nu sel, "God se ma kom lulalfongi El fahk nu sum mu kom ac tia
sruhu sik, tusruktu nimet kom lela ma inge in kiapwekomla.
11 Kom lohng tari ma Tokosra Fulat lun Assyria el oru nu sin facl nukewa su el
nunkauk elan kunausla. Ku kom nunku mu kom ku in kaingkunla?
12 Mwet matu luk ma somla elos tuh kunausla siti Gozan, Haran, ac Rezeph, ac
onela pac mwet in acn Betheden su muta Telassar, ac wangin sie sin god lalos ku in
molelosla.
13 Pia tokosra lun siti Hamath, Arpad, Sepharvaim, Hena, ac Ivvah?"
14 Tokosra Hezekiah el eisla leta sac sin mwet ma use ah, ac riti. Na el som nu in
Tempul ac likiya leta sac ye mutun LEUM GOD,
15 ac pre, "O LEUM GOD lun Israel, su muta fin tron lom ma oan lucng liki cherub
luo, kom mukena pa God su leum fin tokosrai nukewa faclu. Kom orala kusrao ac
faclu.
16 A inge, LEUM GOD, liye ma sikyak nu sesr uh. Porongo ma nukewa su
Sennacherib el fahk in angon kom, Leum God moul.

19:15 Exo 25:22

17 O LEUM GOD, kut nukewa etu lah tokosra fulat lun acn Assyria elos sukela facl puspis,
18 ac esukak god lalos, su tia god pwaye a ma sruloala ma poun mwet orala ke sak ac eot.
19 Ke ma inge, LEUM GOD lasr, molikutla liki mwet Assyria, tuh mutanfahl nukewa fah etu lah kom mukena, O LEUM GOD, pa God."

Kas Lal Isaiah Nu Sin Tokosra (Isaiah 37:21–38)

20 Na Isaiah el supwala kas nu sel Tokosra Hezekiah in fahk lah lohngyuk pre lal,
21 ac LEUM GOD el fahk ouinge: "Sennacherib, siti Jerusalem isrun kom ac orek tafunkas keim.
22 Su kom nunku mu kom angon ac isrun an? Kom tiana sunakinyu, su LEUM GOD mutal lun Israel.
23 Kom supwama mwet utuk kas lom in tungak nu sik mu chariot puspis nutum oru kom fanukya fineol ma fulat liki nukewa in acn Lebanon. Kom konkin pac mu kom pakiya sak cedar ma loes emeet ac sak cypress ma wo emeet, ac kom sun acn ma loal emeet insak uh.
24 Kom konkin pac mu kom pukanak luf in kof ke mutunfacl saya ac nim ke kof we, oayapa falken mwet mweun lom futfutungya Infacl Nile pulamlamla.
25 "Ya kom soenna lohng lah nga nuna akoela ma inge ke pacl loeloes somla? Ac inge nga orala tari. Nga tuh sot ku nu sum kom in kunausla siti ma potiyukyak nu ke yol in kutkut.
26 Mwet ma muta in acn ingo wangin ma elos ku in oru. Elos sangengla ac tuninfongla. Elos oana mah inimae, ku mah ma kapak fin lohm uh ke pacl eng fol kutulap me tuhyak ac okla.
27 "Tuh nga etu ma nukewa keim — ma kom oru ac acn kom som nu we. Nga etu lupan kasrkusrak lom sik.
28 Nga lohng tari pungen kasrkusrak lom ac inse fulat lom, ac inge nga ac sang sie ring srumasrla infwem, ac soko osra nu ke oalum,* ac amakin kom folokla inkanek soko na kom tuku kac me."
29 Na Isaiah el fahk nu sel Tokosra Hezekiah, "Pa inge sie akul ke ma ac fah sikyak. Yac se inge, ac yac fahsru uh, kom ac fah mongona ke wheat inima, tusruktu ke yac se toko an kom ac fah ku in yukwiya wheat sunom ac kosrani pac kac, ac yukwiya fain ac mongo grape kac.
30 Elos su painmoulla in acn Judah elos ac kapak oana sak ma kapla okah loal nu infohk uh, ac rukruk fahko.
31 Ac fah oasr mwet in Jerusalem ac Fineol Zion su ac fah painmoulla, mweyen LEUM GOD El wotela tari sel mu ac ouinge.
32 "Ac pa inge ma LEUM GOD El fahk ke Tokosra Fulat lun Assyria: 'El ac fah tia utyak nu in siti se inge ku pisrikya sokofanna osra in pisr natul nu kac. Wangin mwet mweun su us mwe loeyuk ac fah tuku apkuran nu ke siti uh, oayapa ac fah wangin ma ac etoatyak elos in fanyak kac nu in siti uh.
33 El ac fah folokla ke inkanek sokona el ut we tuku ac, ac tiana utyak nu in siti se inge. Nga, LEUM GOD, fahkla ouinge.
34 Nga ac loango siti se inge ac liyaung ke sripen Inek sifacna, ac ke sripen wuleang su nga tuh orala nu sel David mwet kulansap luk." '
35 In fong sac sie lipufan lun LEUM GOD som nu yen mwet mweun lun mwet Assyria elos aktuktuk we, ac uniya mwet mweun siofok oalngoul limekosr tausin. Toangna ke lotu se tok ah elos nukewa alapla oan misa!

---

* **19:28** ***osra nu ke oalum:*** mwet uh isongang soko osra ma oasr mwe kapir kac nu inwalin horse uh, in kifasulos nu yen elos lungse kasrusr nu we.

36 Na Sennacherib, Tokosra Fulat lun acn Assyria, el tui ke mweun ah, ac folokla
nu Nineveh.
37 Sie len ah ke el alu in tempul lal Nisroch, god lal, luo sin wen natul, Adrammelech
ac Sharezer, eltal sang cutlass natultal unilya, ac kaingla nu in facl Ararat. Na
Esarhaddon, sie pac sin wen natul ah, aolulla in Tokosra Fulat.

20

Tokosra Hezekiah El Masak Ac Sifil Kwela
(Isaiah 38:1–8, 21–22; Luo Chronicle 32:24–26)

1 In pacl se inge Tokosra Hezekiah el masak ac apkuran in misa. Mwet palu Isaiah
wen natul Amoz, el som nu yorol in fahk nu sel, "LEUM GOD El fahk nu sum kom in
akoela ma nukewa in wo, mweyen kom ac tia kwela. Kom ac misa."
2 Hezekiah el forang nu pesinka ac pre,
3 "LEUM GOD, esam lah nga kulansupwekom ke inse pwaye ac suwohs, ac pacl
nukewa nga srike na nga in oru ma lungse lom." Na el tungyak arulana upa.
4 Isaiah el som lukel tokosra, tuh meet liki el alukela nien tukeni se infulwen inkul
fulat lun tokosra, LEUM GOD El fahk nu sel
5 elan folokla nu yorol Hezekiah, su leumi mwet lun LEUM GOD, ac fahk nu
sel, "Nga, LEUM GOD lal David papa matu tomom, lohng pre lom, ac nga liye
sroninmotom. Nga ac akkeyekomla, ac tukun len tolu kom fah som nu in Tempul.
6 Nga ac sifilpa akloesye moul lom ke yac singoul limekosr. Nga ac molikomla ac
siti Jerusalem lukel Tokosra Fulat lun Assyria. Nga ac fah loango siti se inge ke sripen
Inek sifacna ac ke sripen wuleang su nga tuh orala nu sel David, mwet kulansap luk."
7 Na Isaiah el fahk nu sin mwet tutafpo lal tokosra elos in apisya ono se orekla ke
fokinsak fig nu ke faf kacl ah, na el ac fah kwela.
8 Tokosra Hezekiah el siyuk, "Akul fuka se ac akkalemye nu sik lah LEUM GOD El
ac akkeyeyula ac tukun len tolu nga ac ku in som nu in Tempul?"
9 Isaiah el topuk, "LEUM GOD El ac fah sot sie akul in akkalemye nu sum lah El ac
oru oana wulela lal. Inge, kom lungse lul se ke nien fan* uh in kilukyak nu meet ke
fahluk singoul, ku in foloki ke fahluk singoul?"
10 Hezekiah el topuk, "Ac fisrasr lul se ingan in kilukyak nu meet fwaluk singoul!
Tari, oru in foloki ke fwaluk singoul."
11 Isaiah el pre nu sin LEUM GOD, ac LEUM GOD El oru lul sac foloki fwaluk singoul
ke nien fan se ma orekla sel Tokosra Ahaz.

Mwet Utuk Kas Supweyuk Babylonia Me
(Isaiah 39:1–8)

12 In pacl sac pacna, Merodach Baladan, tokosra lun acn Babylonia su wen natul
Baladan, el lohng lah Tokosra Hezekiah el mas, na el supwala leta se wi mwe kite se
nu sel.
13 Hezekiah el paing mwet tutafpo inge nu in lohm sel, ac sang elos in liye lupan
mwe kasrup lal inge: silver ac gold lal, mwe akyuye mwe mongo ac ono keng lal, ac
kufwen mwe mweun nukewa lal. Wangin kutena ma ke nien filma lal, ku in kutena
acn in tokosrai lal, su el tia sang elos in liye.
14 Na mwet palu Isaiah el som nu yorol Tokosra Hezekiah ac siyuk sel, "Mwet inge
tuku ya me, ac mea elos fahk nu sum ah?"
Hezekiah el topuk, "Elos tuku Babylonia me, sie facl su oan yen loessula."
15 Ac Isaiah el siyuk, "Mea elos liye ke inkul sin tokosra?"

---

* **20:9** ***nien fan:*** nunkeyuk mu nien fan se inge orekla in akkalemye kais sie ao ke len.

Hezekiah el topuk, “Elos liye ma nukewa. Wangin kutena ma in nien filma su nga
tia sang elos liye.”
16 Na Isaiah el fahk nu sel tokosra, “LEUM GOD Kulana El fahk mu
17 pacl se ac fah tuku ke ma nukewa inkul sum uh, ac ma nukewa ma mwet matu
lom elos tuh elosak nwe misenge, ac fah utukla nu Babylonia. Wangin ma ac fah oan.
18 Kutu sin tulik na pwaye ke fwilin tulik nutum ac fah utukla in orekla mwet
eunuch, tuh elos in kulansap ke inkul sin tokosra lun acn Babylonia.”
19 Tokosra Hezekiah el eis ma inge mu kalmac pa ac oasr misla ac wangin lokoalok
in pacl lal uh, ouinge el fahk, “Wona kas ma kom fahk nu sik sin LEUM GOD me inge.”

Saflaiyen Pacl In Leum Lal Hezekiah
(Luo Chronicle 32:32–33)

20 Ma nukewa saya ma Tokosra Hezekiah el tuh oru, orekma pulaik lal, ac sramsram
ke musaela lal ke sie luf in kof, ac soko laf ma usya kof in luf sac nu in siti uh, ma
inge nukewa simla oasr in *Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Judah.*
21 Hezekiah el misa, ac Manasseh wen natul, el aolul in tokosra.

21

Tokosra Manasseh Lun Judah
(Luo Chronicle 33:1–20)

1 Manasseh el yac singoul luo ke el tokosrala lun Judah, ac el leum in Jerusalem ke
yac lumngaul limekosr. Nina kial pa Hephzibah.
2 Manasseh el oru ma koluk lain LEUM GOD, in oana ouiyen alu fohkfok lun
mutanfahl se LEUM GOD El lusla liki facl sac ke mwet lal elos fahsr in utyak nu
we.
3 Manasseh el sifilpa musai nien alu lun mwet pegan, su Hezekiah papa tumal el
tuh kunausla. El musaela loang mwe alu nu sel Baal, ac orala sie ma sruloala ke god
mutan Asherah, oana ma Tokosra Ahab lun Israel el tuh oru. Manasseh el oayapa alu
nu ke itu uh.
4 El musaela loang lun mwet pegan in Tempul, yen ma LEUM GOD El tuh fahk mu
acn mwet uh in alu nu sel we.
5 In nien tukeni luo ma oan in kalkal in Tempul uh, el musaela loang we in mwe
alu nu ke itu uh.
6 El kisakunla wen se natul in mwe kisa firir, ac el orek alyalu ac inutnut, oayapa el
suk kasru lal sin mwet susfa ac mwet sramsram nu sin inut. El oru ma koluk yoklana
lain LEUM GOD ac purakak kasrkusrak lal.
7 El oakiya ma sruloala ke god mutan Asherah in Tempul, acn su LEUM GOD El tuh
fahk nu sel David ac Solomon wen natul mu, “In Tempul se inge in acn Jerusalem, pa
acn se ma nga sulela inmasrlon acn nukewa lun sruf singoul luo in Israel tuh in acn
se mwet uh in alu nu sik we.
8 Ac mwet Israel elos fin akos ma nukewa nga sapkin, ac karinganang ma sap
nukewa su Moses mwet kulansap luk el sang nu selos, na nga ac fah tia lela in lillilla
elos liki acn inge su nga tuh sang nu sin mwet matu lalos somla.”
9 Tuh pa mwet Judah elos tiana akos LEUM GOD, ac Manasseh el kololosla in oru
ma koluk yohk liki ma su orekla sin mutunfacl saya ma LEUM GOD El tuh lusla liki
acn inge ke mwet lal elos utyak nu we.
10 LEUM GOD El fahk in kas lun mwet kulansap lal, mwet palu,
11 “Tokosra Manasseh el orala ma na srungayuk su koluk liki na ma mwet Canaan
elos oru, ac el kolla mwet Judah nu ke ma koluk ke sripen ma sruloala lal.

20:17 2 Tok 24:13; 2 Chr 36:10 **20:18** 2 Tok 24:14, 15; Dan 1:1–7 **21:2** Jer 15:4 **21:4** 2 Sam 7:13 **21:7** 1 Tok 9:3–5; 2 Chr 7:12–18

12 Ouinge nga, LEUM GOD lun Israel, ac fah arulana kunausla acn Jerusalem ac
Judah, ac mwet nukewa su lohng ke ma inge ac fah arulana fwefela kac.
13 Nga ac fah kalyei Jerusalem oana ke nga tuh kalyei Samaria, ac oana ke nga
tuh oru nu sel Tokosra Ahab lun Israel ac fwilin tulik natul. Nga ac fah pukulla acn
Jerusalem in wanginla mwet muta we, in nasnasla oana sie ahlu su ila ac oankiyuki.
14 Nga ac fah sisla mwet lula, ac eisalosyang nu inpoun mwet lokoalok lalos, su ac
fah kutangulosla ac utyak kunausla acn selos.
15 Nga ac oru ma inge nu sin mwet luk uh, mweyen elos tuh oru ma koluk lainyu,
ac purakak kasrkusrak luk oe ke pacl se na ma papa matu tumalos illa liki acn Egypt
nwe misenge."
16 Manasseh el uniya mwet na pukanten su wangin mwata, oru srah in asrla fin
inkanek Jerusalem. Sayen ma inge, el pwanla mwet Judah in alu nu ke ma sruloala,
pwanang elos oru ma koluk lain LEUM GOD.
17 Ma nukewa saya ma Manasseh el orala, weang orekma koluk el oru, simla oasr
in *Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Judah.*
18 Manasseh el misa ac pukpuki ke ima se lal Uzza inkul sin tokosra, ac Amon wen
natul, el aolul in tokosra.

Tokosra Amon Lun Judah
(Luo Chronicle 33:21–25)

19 Amon el yac longoul luo ke el tokosrala lun Judah, ac el leum in Jerusalem ke yac
luo. Nina kial ah pa Meshullemeth, acn natul Haruz mwet in siti srisrik Jotbah.
20 Amon el oru ma koluk lain LEUM GOD, oana Manasseh papa tumal ah.
21 El etai orekma lal, ac alu nu ke ma sruloala ma papa tumal ah tuh alu nu kac.
22 El fahsr liki LEUM GOD lun mwet matu lal somla, ac tia akos ma LEUM GOD El
sapkin.
23 Mwet pwapa lal Amon elos pwapa lukma lainul, ac unilya inkul sin tokosra.
24 Mwet Judah elos uniya mwet ma unilya Amon, ac sraklalak Josiah wen natul, in
tokosra aolul.
25 Ma nukewa saya ma Amon el orala simla oasr in *Sramsram Matu Ke Tokosra Lun
Judah.*
26 Amon el pukpuki in kulyuk in ima lal Uzza, ac Josiah wen natul, el aolul in
tokosra.

22

Tokosra Josiah Lun Judah
(Luo Chronicle 34:1–2)

1 Josiah el yac oalkosr ke el tokosrala lun Judah, ac el leum in Jerusalem ke yac
tolngoul sie. Nina kial pa Jedidah acn natul Adaiah, sie mwet in siti srisrik Bozkath.
2 Josiah el oru ma LEUM GOD El insewowo kac. El fahsr tukun ma Tokosra David,
papa matu tumal, el oru ke el arulana akos ma sap nukewa lun God.

Koneyukyak Book In Ma Sap
(Luo Chronicle 34:8–28)

3 In yac aksingoul oalkosr ke Josiah el tokosra, el supwalla Shaphan, mwet sim inkul
lun tokosra su wen natul Azaliah ac nutin natul Meshullam, nu in Tempul ac fahk
ouinge nu sel,
4 "Fahla nwe yorol Mwet Tol Fulat Hilkiah, ac siyuk sel ke lupan mani ma mwet tol
ma orekma ke nien utyak nu in Tempul uh orani sin mwet uh.
5 Fahkang nu sel elan sang mani an nu sin mwet ma kol onon ke Tempul ah. Elos
in sang molela

22:1 Jer 3:6

6 mwet kamtu, mwet musa, mwet akmusra, oayapa moli sak ac eot ma orek-
makinyuk ke onon lalos ah.
7 Mwet karingin orekma uh elos arulana suwohs ke orekma lalos, pwanang tia
eneneyuk elos in aketeya orekmakinyen mani uh selos."
8 Shaphan el usla sap soko lal tokosra inge nu sel Hilkiah, ac Hilkiah el fahkang nu
sel lah el konauk Book in Ma Sap ah in Tempul. Hilkiah el sang book sac nu sel, ac
Shaphan el riti.
9 Na el folokla nu yurin tokosra ac fahk nu sel, "Mwet kulansap lom elos usla tari
mani ma oan in Tempul, ac sang nu sin mwet kol orekma in onon sac."
10 Ac el sifilpa fahk, "Book se pa Hilkiahel se nu sik inge." Na el riti nu sel tokosra.
11 Ke tokosra el lohng ke ritiyuk book sac, el fosrnga kac ac salik nuknuk lal,
12 na el sapla nu sel Hilkiah mwet tol, nu sel Ahikam wen natul Shaphan, nu sel
Achbor wen natul Micaiah, nu sel Shaphan mwet sim inkul sin tokosra, ac nu sel
Asaiah mwet tutafpo fulat lun tokosra, ac fahk ouinge:
13 "Fahla aolyu ac mwet nukewa lun Judah, ac siyuk sin LEUM GOD lah mea kalmen
mwe luti in book se inge. LEUM GOD lah mea kalmen mwe luti in book se inge. LEUM
GOD El kasrkusrak sesr mweyen mwet matu lasr meet ah elos tiana oru ma book se
inge fahk in orek."
14 Hilkiah, Ahikam, Achbor, Shaphan, ac Asaiah elos som in lolngok yurin mutan
palu se pangpang Huldah, su muta in acn lalela sasu in Jerusalem. (Mukul tumal pa
Shallum, wen natul Tikvah ac nutin natul Harhas. El pa liyaung nuknuk in alu lun
Tempul.) Elos aketeya nu sel Huldah ma sikyak uh,
15 na el sap elos in folokla nu yorol tokosra, ac fahkak nu sel
16 kas inge sin LEUM GOD: "Nga ac fah kalyei acn Jerusalem ac mwet nukewa we,
oana ma simla in book se tokosra el riti.
17 Elos sisyula ac oru kisa lalos nu sin god saya, ac purakak kasrkusrak luk ke
ma nukewa elos oru. Kasrkusrak luk arulana yohk lain Jerusalem, na ac fah tiana
wanginla.
18 Nu sin tokosra sifacna, pa inge ma nga, LEUM GOD lun Israel, fahk uh: Kom
lohng ma simla in book sac,
19 ac kom auliyak ac sifacna akpusiselye kom ye mutuk, ac seya nuknuk lom ac
tung ke kom lohng lah nga akola in kalyei Jerusalem ac mwet su muta we. Nga ac
fah oru tuh acn Jerusalem in sie mwe aksangeng nu sin mwet in liye. Mwet uh ac
fah orekmakin inen acn we oana sie kas in selnga. Tusruktu nga lohng pre lom an,
20 ac mwe akkeok su nga akola in oru nu sin Jerusalem ac tia orekla nwe ke tukun
kom misa. Nga ac fah lela kom in misa in misla."
Na mwet inge elos us kas inge ac folokla nu yorol Tokosra Josiah.

23

Josiah El Kunausla Alu Pegan In Acn Judah
(Luo Chronicle 34:3–7, 29–33)

1 Tokosra Josiah el pangoneni mwet kol nukewa lun Judah ac Jerusalem,
2 ac elos tukeni som nu in Tempul, wi pac mwet tol ac mwet palu ac mwet nukewa
saya — mwet kasrup ac mwet sukasrup oana sie. Tokosra el riti nufon book in
wuleang se ma koneyukyak in Tempul ye mutalos nukewa.
3 El tu sisken sru soko lun leum uh, ac oru sie wulela yurin LEUM GOD lah el ac fah
aksol ac liyaung ma sap ac oakwuk lal ke insial kewa ac ngunal kewa, ac el ac fah
moulkin kas nukewa ma oan ke wuleang sac, oana ke simla in book sac. Ac mwet
nukewa wulela in wi pac liyaung wuleang sac.

22:7 2 Tok 12:15

4 Na Josiah el sapkin Mwet Tol Fulat Hilkiah ac mwet tol ma kasrel, oayapa mwet
topang ke nien utyak nu in Tempul, elos in usla ma nukewa ma oan in Tempul sac
ma tuh orekmakinyuk ke alu nu sel Baal ac nu ke god mutan Asherah ac nu ke itu
uh. Tokosra el esukak ma inge nukewa likin siti uh, apkuran nu ke Infahlfal Kidron,
na el sapkin in utukla apat kac nu Bethel.
5 El eisla orekma lun mwet tol su tokosra lun Judah elos tuh mosrwela in orek kisa
ke loang lun mwet pegan in siti in acn Judah ac in acn ma oan apkuran nu Jerusalem,
aok mwet tol nukewa su orek kisa nu sin Baal, nu ke faht, malem, planet, ac itu uh.
6 El moklela ma sruloala ke god mutan Asherah liki Tempul, ac usla liki siti uh nu
ke Infahlfal Kidron. El esukak ac tuktukya nwe ke apatla, ac sisalik yen kulyuk lun
mwet uh oan we.
7 El kunausla nien muta in Tempul ma orekmakinyuk sin mukul ac mutan ma eis
molin kosro lalos.* (Pa inge acn se mutan uh ac tolongla nuknuk oa ma orekmakinyuk
nu ke alu lun Asherah.)
8 El use mwet tol su tuh muta in siti lun Judah nu Jerusalem, ac in acn nukewa in
facl sac el aktaekye loang ma elos orek kisa kac. El oayapa kunausla loang ma sriyukla
nu ke alu nu ke ma sruloala in luman nani uh, ma oan apkuran nu ke mutunpot su
Joshua, governor lun siti uh, el tuh orala, su oan layen lasa ke mutunpot lulap ke
mwet uh ac utyak nu in siti uh.
9 Tia lela mwet tol inge in kulansap in Tempul, tusruktu elos ku in kang bread tia
akpulol ma orekla nu sin mwet tol wialos.
10 Tokosra Josiah el oayapa aktaekyala Topheth, nien alu lun mwet pegan ke
Infahlfal Hinnom, tuh mwet uh in tia sang wen ku acn natulos in mwe kisa firir
nu sin god Molech.
11 El oayapa moklela horse ma tokosra lun Judah elos tuh kisakunla in mwe alu nu
ke faht, ac el esukak chariot ma orekmakinyuk ke alu sac. (Ma inge oan ke inkul lun
tempul apkuran nu ke mutunpot we, ac tia loes liki nien muta lal Nathan Melech, sie
mwet pwapa fulat.)
12 Tokosra Josiah el kunausla loang ma tokosra lun acn Judah tuh musaela fin lohm
sel Tokosra Ahaz ke inkul fulat lun tokosra, wi pac loang ma Tokosra Manasseh el tuh
musaela luin kalkal luo ke Tempul. El lipikya loang inge nu ke ip srisrik, ac sisla nu
Infahlfal Kidron.
13 Josiah el akkolukyela pac loang ma Tokosra Solomon el tuh musaela kutulap in
acn Jerusalem layen eir in Fineol Olive,† tuh in mwe alu nu ke ma sruloala Astarte,
god mutan srungayuk lun Sidon, ac Chemosh god lun acn Moab, ac Molech god lun
acn Ammon.
14 Tokosra Josiah el kunausya sru eot uh nu ke ip srisrik, ac pakiya ma sruloala
nukewa ke god mutan Asherah, na el afunla acn ma inge tu we meet ke srin mwet.
15 Josiah el oayapa kunausya nien alu in Bethel ma musaiyukla sel Tokosra
Jeroboam wen natul Nebat, su tuh kolla mwet Israel in oru ma koluk. Josiah el rakinya
loang sac, kunausya eot kac nu ke ip srisrik, ac tuktukya nwe ke mokutkuti. El oayapa
esukak ma sruloala kacl Asherah.
16 Na Josiah el ngetot ngetma nwe liyauk kutu kulyuk ma oan fin inging, ac El sap
in pukpukyak sri kac, ac isisyak fin loang ah. El oru lumah se inge in aktaekyala
loang sac, ac oru ma mwet palu tuh palyeak ke pacl loeloes meet ah, ke pacl in kufwa
se ma Tokosra Jeroboam el tu pe loang sac. Tokosra Josiah el ngetnget nwe liyauk
kulyuk se lun mwet palu se ma tuh palyeak ma inge.

23:4 2 Tok 21:3; 2 Chr 33:3 * **23:7** ***mukul ac mutan ... molin kosro lalos:*** liye ke Kalmen Kutu Kas. **23:10** Jer 7:31; 19:1–6; 32:35; Lev 18:21 **23:12** 2 Tok 21:5; 2 Chr 33:5 † **23:13** ***Fineol Olive:*** ke verse se inge kas Hebrew fahk mu "Eol in Kunausten" ku "Eol in Ma Koluk." **23:13** 2 Tok 11:7 **23:15** 1 Tok 12:33 **23:16** 1 Tok 13:2

17 El siyuk, “Lun su kulyuk se ingan?”
Na mwet Bethel elos topuk ac fahk, “Ma lun mwet palu se ma tuku Judah me, ac palye ma kom oru nu ke loang se inge uh.”
18 Na Josiah el fahk, “Filiyana in oan. Sri kacl an ac tia wi mokleyuk.”
Ouinge sri kacl ah tiana mokleyuk, ac tia pac mokleyuk sri ke mwet palu se ma tuku Samaria me.
19 In siti lun Israel nukewa, Tokosra Josiah el rakinya nien alu nukewa lun mwet pegan su tuh musala sin tokosra lun Israel ac akkasrkusrakye LEUM GOD. El oru nu ke loang nukewa ingan oana ma el tuh oru in acn Bethel.
20 El uniya mwet tol nukewa lun mwet pegan fin loang ma elos tuh orek kisa kac, ac el esukak srin mwet uh fin loang inge nukewa. Na el folokla nu Jerusalem.

Josiah El Akfulatye Kufwen Alukela (Luo Chronicle 35:1–19)

21 Tokosra Josiah el sapkin mwet uh in oru akfulat lun Kufwen Alukela in akfulatye LEUM GOD lalos, oana ma simla in book in wuleang.
22 Wangin sie Kufwen Alukela akfulatyeyuk oana kufwa se inge sin kutena tokosra lun Israel ku lun Judah oe in pacl se ma mwet nununku elos tuh leumi mutunfacl sac nwe misenge.
23 Ouinge, Kufwen Alukela tufahna sifilpa akfulatyeyuk in acn Jerusalem, ke yac aksingoul oalkosr ma Tokosra Josiah el leum.

Kutu Pac Ma Ikilyukla Sel Josiah

24 In akkeye ma sap su simla in book se ma Mwet Tol Fulat Hilkiah el tuh konauk in Tempul, Tokosra Josiah el orani mwet sramsram nu sin inut, mwet susfa, ma sruloala, mwe alyalu srisrik in lohm sin mwet, ac kutena ma saya ma mwet pegan elos alyalu nu kac, ac sisla ma inge nukewa liki acn Jerusalem ac liki facl Judah nufon.
25 Wangin sie tokosra oana el oemeet me, su kulansupu LEUM GOD ke insial ac ngunal ac ku lal nufon, ac akos ma sap nukewa lal Moses, oayapa wangin pac sie tokol oana el.
26 Tusruktu ke sripen ma koluk nukewa Tokosra Manasseh el tuh oru meet, kasrkusrak lulap lun LEUM GOD lain Judah srakna oan ac soenna wanginla.
27 LEUM GOD El fahk, “Nga ac oru nu sin Judah oana ke nga tuh oru nu sin Israel: Nga ac lusla mwet Judah liki ye mutuk, ac nga ac sisla acn Jerusalem, siti se nga tuh sulela, oayapa Tempul, acn se su nga tuh fahk mu mwet uh in alu nu sik we.”

Safla Pacl In Leum Lal Josiah (Luo Chronicle 35:2—36:1)

28 Ma nukewa saya ma Tokosra Josiah el tuh orala, simla oasr in *Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Judah.*
29 Ke pacl ma Josiah el tuh tokosra, Tokosra Neco lun Egypt el kol un mwet mweun lal som nwe ke Infacl Euphrates in tuh kasrel Tokosra Fulat lun Assyria. Tokosra Josiah el tuh srike in sikulya mwet mweun lun Egypt e Megiddo, tuh pa anwuki el ke mweun sac.
30 Mwet pwapa fulat lal elos filiya manol fin chariot soko ac folokunla nu Jerusalem, ac pukpuki el ke inkulyuk lun tokosra.
Mwet Judah elos sulella Joahaz wen natul Josiah, ac mosrwella elan tokosra.

Tokosra Joahaz Lun Judah (Luo Chronicle 36:2–4)

31 Joahaz el yac longoul tolu ke el tokosrala lun Judah, ac el leum in Jerusalem ke malem tolu. Nina kial pa Hamutal acn natul Jeremiah, su mwet in siti Libnah.

23:17 1 Tok 13:30–32

32 El fahsr tukun srikasrak koluk lun mwet matu lal somla, ac oru ma koluk lain
LEUM GOD.
33 Pacl in leum lal safla ke pacl se Tokosra Neco lun Egypt el sruokilya ac kaprilya
in siti Riblah in facl Hamath. Tokosra Neco el sap tuh facl Judah in moli takma nu sel
ke paun itkosr tausin lumfoko ke silver, ac paun itngoul limekosr ke gold.
34 Tokosra Neco el sraklalak Eliakim, wen natul Josiah, elan tokosrala lun Judah in
aolul Josiah, ac ekulla inel Eliakim nu ke Jehoiakim. Tokosra Neco el usalla Joahaz
nu Egypt, ac Joahaz el misa we.

Tokosra Jehoiakim Lun Judah
(Luo Chronicle 36:5–8)

35 Tokosra Jehoiakim el eisani mani in tax sin mwet uh fal nu ke kasrup lun kais
sie, in orala lupan mani se ma tokosra Egypt el sap in orekeni nu ke takma.
36 Jehoiakim el yac longoul limekosr ke el tokosrala lun Judah, ac el leum in
Jerusalem ke yac singoul sie. Nina kial pa Zebidah acn natul Pedaiah, sie mwet in siti
srisrik Rumah.
37 Jehoiakim el oru ma koluk lain LEUM GOD, oana ouiya koluk lun mwet matu lal
somla.

24

1 Ke pacl se Jehoiakim el tokosra, Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia el
utyak ac mweuni acn Judah. Akkohsyeyuk Jehoiakim, ac el muta ye oakwuk lal
Nebuchadnezzar ke yac tolu, na toko el tuyak lainul.
2 LEUM GOD El supwala un mwet lokoalok su us mwe anwuk liki acn Babylonia,
Syria, Moab, ac Ammon in lainul Jehoiakim, ac in kunausla acn Judah, oana El tuh
fahkak nu sin mwet palu, mwet kulansap lal, mu El ac oru.
3 Ma inge orekla ke sap lun LEUM GOD, tuh Elan lusla mwet Judah liki ye mutal ke
sripen ma koluk nukewa su Tokosra Manasseh el tuh oru,
4 ac yokna ke sripen mwet wangin mwata nukewa ma el tuh uniya. LEUM GOD El
tia ku in nunak munas nu sel Manasseh ke ma inge.
5 Ma nukewa ma Jehoiakim el orala simla oasr in *Sramsram Matu Ke Tokosra Lun
Judah.*
6 Jehoiakim el misa, ac Jehoiachin wen natul, el aolul in tokosra.
7 Tokosra lun Egypt ac un mwet mweun lal tia sifilpa illa liki acn Egypt, mweyen
tokosra Babylonia pa leumi acn nukewa su tuh oan ye Egypt meet, tuku e ke Infacl
Euphrates lac nwe ke masrol lun Egypt nu epang.

Tokosra Jehoiachin Lun Judah
(Luo Chronicle 36:9–10)

8 Jehoiachin el yac singoul oalkosr ke el tokosrala lun Judah, ac el leum in Jerusalem
ke malem tolu. Nina kial pa Nehushta acn natul Elnathan, sie mwet Jerusalem.
9 Jehoiachin el fahsr tukun ouiya lun papa tumal, ac oru ma koluk lain LEUM GOD.
10 Ke pacl in leum lal ah, mwet kol fulat lal Tokosra Nebuchadnezzar elos us un
mwet mweun lun Babylonia som in lain acn Jerusalem ac kuhlusya siti uh.
11 Ke pacl se elos kuhlusya acn we, Nebuchadnezzar sifacna el tuku nu Jerusalem,
12 ac Tokosra Jehoiachin ac nina kial, tulik natul, mwet pwapa lal, ac mwet fulat
inkul sin tokosra, elos srasrapo nu sin mwet Babylonia. In yac akoalkosr ke pacl in
leum lal Nebuchadnezzar, el usalla Jehoiachin elan mwet sruoh.

23:34 Jer 22:11–12 **23:36** Jer 22:18–19; 26:1–6; 35:1–19 **24:1** Jer 25:1–38; Dan 1:1–2 **24:12** Jer 22:24–30; 24:1–10; 29:1–2

13 El usla mwe kasrup nukewa in Tempul ac in lohm sin tokosra nu Babylon, ac el
fukulya nufon ahlu gold su Tokosra Solomon el tuh orala in orekmakinyuk in Tempul,
oana ke LEUM GOD El tuh fahkak meet.
14 Nebuchadnezzar el usla nu in sruoh fisrak nukewa, mwet kol nukewa, mwet
usrnguk ke orekma, weang pac mwet orekma ke osra — mwet singoul tausin nufon
sin mwet Jerusalem pa el usla uh. Mwet sukasrup mukena pa lula in acn Judah.
15 Nebuchadnezzar el usalla Jehoiachin mwet sruoh nu Babylon, wi pac nina kial,
mutan nukewa kial, mwet pwapa lal, ac mwet fulat lun Judah.
16 Nebuchadnezzar el usla mwet yohk sripa nukewa lun Judah nu Babylonia —
mwet itkosr tausin nufon — ac sie tausin mwet usrnguk ke orekma weang mwet
orekma ke osra, ac mwet inge nukewa mwet na fas mano, wo nu ke mweun.
17 Nebuchadnezzar el sraklalak Mattaniah, su ac papa se tumal Jehoiachin, elan
tokosra lun Judah, ac el ekulla inel nu ke Zedekiah.

Tokosra Zedekiah Lun Judah
(Luo Chronicle 36:11–12; Jeremiah 52:1–3)

18 Zedekiah el yac longoul sie ke el tokosrala lun Judah, ac el leum in Jerusalem yac
singoul sie. Nina kial pa Hamutal acn natul Jeremiah, su sie mwet in siti Libnah.
19 Tokosra Zedekiah el oru ma koluk lain LEUM GOD, oana ma Tokosra Jehoiakim
el oru.
20 LEUM GOD El arulana kasrkusrak sin mwet Jerusalem ac Judah, pwanang El
luselosla liki ye mutal.

25

Acn Jerusalem Ikori
(Luo Chronicle 36:13–21; Jeremiah 52:3–11)

1 Zedekiah el tuyak lainul Tokosra Nebuchadnezzar lun acn Babylonia. Ke ma inge
Nebuchadnezzar el tuku wi mwet mweun lal nukewa in mweuni acn Jerusalem ke
len aksingoul ke malem aksingoul ke yac akeu ke pacl Zedekiah el leum. Elos orala
nien aktuktuk lalos likin siti uh, ac musaela mwe fan raunela pot ah.
2 Elos kuhlusya nwe ke yac aksingoul sie ma Zedekiah el tokosra.
3 In len akeu ke malem akakosr ke yac sacna, ke sracl sac srakna upa ac wanginla
mongo nun mwet uh,
4 mwet Babylonia elos fukulya pot uh. Elos nwe raunela siti sac, a mwet mweun
nukewa in siti uh kaingla in fong sac. Elos ut yen ima lun tokosra oan we, ac sasla ke
mutunpot se ma pot luo fahsreni we, na elos kaingla ut layen nu ke Infahlfal Jordan.
5 Tusruktu mwet mweun Babylonia elos ukwal Tokosra Zedekiah nwe sruokilya in
acn tupasrpasr apkuran nu Jericho, ac mwet mweun lal ah nukewa sisella kaingelik.
6 Utukla Tokosra Zedekiah nu yorol Tokosra Nebuchadnezzar, su muta in siti Riblah,
acn su Nebuchadnezzar el wotela ma ac orek nu sel.
7 Elos uniya kewa wen natul Zedekiah ye mutal, ac tipalla atronmutal, na elos
kaprilya ke sein, ac usalla nu Babylon.

Kunausyukla Tempul
(Jeremiah 52:12–33)

8 In len akitkosr ke malem aklimekosr in yac aksingoul eu ke pacl Tokosra
Nebuchadnezzar el leum lun Babylonia, Nebuzaradan su mwet kasru lal tokosra ac
oayapa el mwet kol fulat lun un mwet mweun lal, el utyak nu Jerusalem.
9 El esukak Tempul, inkul sin tokosra, ac lohm sin mwet fulat nukewa in Jerusalem,

---

24:15 Ezk 17:12 **24:17** Jer 37:1; Ezk 17:13 **24:18** Jer 27:1–22; 28:1–17 **24:20** Ezk 17:15 **25:1** Jer 21:1–10; 34:1–5; Ezk 24:2 **25:4** Ezk 33:21 **25:7** Ezk 12:13 **25:9** 1 Tok 9:8

10 ac mwet lal elos rakinya pot in siti ah.
11 Na Nebuzaradan el usla nu Babylonia mwet ma lula in siti sac, elos su usrnguk
ke orekma ac oayapa elos su sifacna kaingla nu yurin mwet Babylonia.
12 Tusruktu el filiya kutu sin mwet ma arulana sukasrup, ac sang tuh mwet inge in
orekma ke ima in grape, ac imaela acn Judah.
13 Mwet Babylonia elos kunausya sru bronze lukwa nu ke ip srisrik, ac mwe wiwa
ma oan in Tempul, weang pac tacng bronze lulap sac, ac elos usla bronze inge nukewa
nu Babylon.
14 Elos oayapa usla saful ac mwe neinyuk apat, ma orekmakinyuk in aknasnasye
loang uh, kufwa in akwoye lam ah, ac pol mwe nein srah ma sororla ke pacl in kisa,
ac pol in isis mwe keng, ac ma nukewa saya ma orekla ke bronze su orekmakinyuk
in Tempul.
15 Elos usla nufon ma su orekla ke gold ku silver, weang pac pol srisrik ac pan ma
sang us mulut firir.
16 Ma orekla ke bronze nukewa ma Tokosra Solomon el sap in orekla nu ke Tempul
— sru lukwa, mwe wiwa, ac tacng lulap sac — ma inge arulana toasrla in pauniyuk.
17 Sru lukwa ah oana sie lumah: kais soko oasr ke fit longoul itkosr fulata, wi sifen
sru se ma orekla oan fac su oasr fit akosr tafu fulata, ac oasr pac yun sang rauneak
sifen sru inge su orekla in luman sein pirakla, naweyuk ke fokinsak pomegranate, ac
ma inge nukewa orekla ke bronze.

Mwet Judah Utukla Nu Babylonia
(Jeremiah 52:24–27)

18 Sayen ma inge, Nebuzaradan mwet kol fulat lun un mwet mweun lun Babylonia,
el usalla Mwet Tol Fulat Seraiah, ac Zephaniah su mwet tol akluo yal, ac mwet tolu
pac saya su mwet kol in Tempul.
19 Ac sin mwet in siti uh el usla mwet se ma tuh kol un mwet mweun, ac limekosr
sin mwet kasru lun tokosra su srakna muta in siti uh, ac mwet kasru se lun mwet kol
fulat su liyaung ma simla lun mwet mweun, ac mwet fulat onngoul pac saya.
20 Nebuzaradan el usalosla nu yurin tokosra lun Babylonia, su oasr in siti Riblah
21 ke acn Hamath. Tokosra el sap in sringsring ac anwuki elos we.
Ouinge met Judah elos utukla liki acn selos nu in srou.

Gedaliah, Governor Lun Judah
(Jeremiah 40:7–9; 41:1–3)

22 Tokosra Nebuchadnezzar lun acn Babylon el oru Gedaliah wen natul Ahikam ac
nutin natul Shaphan, elan governor lun acn Judah, ac oru elan kol mwet nukewa ma
tia utukla nu Babylonia.
23 Ke mwet kol lun un mwet mweun lun Judah, ac mwet mweun lalos su tuh tiana
srasrapo, elos lohng ke ma se inge, na elos som welulang Gedaliah in acn Mizpah.
Mwet kol inge pa Ishmael wen natul Nethaniah, Johanan wen natul Kareah, Seraiah
wen natul Tanhumeth sie mwet in siti srisrik Netophah, ac Jezaniah mwet Maacah.
24 Gedaliah el fahk nu selos, “Nga fulahk nu suwos, kowos tia enenu in sangeng sin
mwet kol lun mwet Babylonia. Kowos oakwuki in facl se inge ac kulansupu tokosra
lun Babylonia, na ma nukewa ac fah wo nu suwos.”
25 Tusruktu ke malem akitkosr in yac sac, Ishmael wen natul Nethaniah su wen
natul Elishama, sie sin mwet in sou in leum uh, el us mwet singoul som nu Mizpah,
onel Gedaliah nwe unilya. El oayapa uniya mwet Israel ac mwet Babylonia su welul
muta in acn sac.

25:13 1 Tok 7:15–26; 2 Chr 3:15–17; 1 Tok 7:23–26; 2 Chr 4:2–5 **25:14** 1 Tok 7:45; 2 Chr 4:16 **25:22** Jer 40:7–9
25:25 Jer 41:1–3

26 Na mwet Israel nukewa — mwet fulat ac mwet pusisel oana sie — weang pac
mwet kol lun mwet mweun, elos fahsr liki acn we ac som nu Egypt, ke sripen sangeng
lalos sin mwet Babylonia.

Ikakla Jehoiachin Liki Kapir (Jeremiah 52:31–34)

27 Ke yac se ma Evilmerodach el tokosrala lun Babylonia, el kulang nu sel Tokosra
Jehoiachin lun acn Judah ac ikasulla liki kapir. Ma se inge sikyak ke len aklongoul
itkosr ke malem aksingoul luo ke yac aktolngoul itkosr tukun utukla Jehoiachin nu
in sruoh.
28 Evilmerodach el kaskas kulang nu sel, ac akfulatyal liki tokosra nukewa su welul
sruoh in acn Babylonia.
29 Ouinge, filfilla nu sel Jehoiachin elan ku in ayaolla liki nuknuk in kapir lal ah, ac
in welul tokosra mongo ke tepu lal ke lusenna moul lal.
30 Kais sie len, itukyang nu sel lupan mwe kasru ma fal in kasrel ke enenu lal, nwe
ke el misa.

25:26 Jer 43:5–7

Book Se Meet Ke
CHRONICLE

Tukakinyen Book Se Meet Ke CHRONICLE

Book Se Meet Ke Chronicle ac *Book Se Akluo Ke Chronicle* kalweni ma simla in book luo kacl *Samuel* ac book luo lun *Tokosra*, tusruktu srumunya siena. Oasr sripa yohk luo in book inge ma takunla sramsram matu ke pacl oasr tokosra lun mwet Israel:

1) In fahkak lah tokosrai luo, Israel ac Judah, finne sun ongoiya puspis, a God El srakna karinganang wulela lal nu sin mwet lal, ac El orekmakin mwet su muta in acn Judah in akpwayeye oakwuk lal ke mutunfacl sac nufon. In akkeye nunak se inge, mwet sim se inge el esamya orekma yohk lal David ac Solomon, ac orekma wo lal Jehoshaphat, Hezekiah, ac Josiah in aksuwosye moul lun mwet uh, oayapa mwet nukewa su oaru nu sin God pacl e nukewa.

2) In akkalemye ouiyen pacl se mwet uh mutawauk in alu nu sin God in Tempul in acn Jerusalem — yokna ke orekma kunen mwet tol ac mwet Levi su kololos ke alu lalos. Srumunyuk mu David pa oakiya Tempul ac ouiya nukewa ma orek loac, finne kalem lah Solomon pa musaela Tempul ah.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Takinyen fil lun mwet uh 1:1—9:44
Misa lal Saul 10:1–14
Yac ma David el tokosra 11:1—29:30
a. Pacl wo ac pacl koluk 11:1—22:1
b. Akola in musai Tempul 22:2—29:30

Adam Me Nu Kacl Abraham
(Genesis 5:1–32; 10:1–32; 11:10–26)

1 Adam pa papa tumal Seth, ac Seth pa papa tumal Enosh, ac Enosh pa papa tumal Kenan.
2 Kenan pa papa tumal Mahalalel, ac Mahalalel pa papa tumal Jared.
3 Jared pa papa tumal Enoch, su papa tumal Methuselah. Methuselah pa papa tumal Lamech,
4 su papa tumal Noah. Oasr wen tolu natul Noah: Shem, Ham, ac Japheth.
5 Wen natul Japheth pa Gomer, Magog, Madai, Javan, Tubal, Meshech, ac Tiras. Tulik natulos kais sie ac fwil nukewa tokolos elos ekin papa matu tumalos ingan.
6 Fwil natul Gomer pa mwet in acn Ashkenaz, Riphath, ac Togarmah.
7 Fwil natul Javan pa mwet in acn Elishah, Spain, Cyprus, ac Rhodes.
8 Wen natul Ham pa Cush, Egypt, Libya, ac Canaan. Tulik natulos kais sie, ac fwil nukewa tokolos elos ekin papa matu tumalos ingan.
9 Fwil natul Cush pa mwet in acn Seba, Havilah, Sabtah, Raamah, ac Sabteca. Fwil natul Raamah pa mwet in acn Sheba ac Dedan.
10 (Oasr wen se natul Cush su pangpang Nimrod, ac el pa mwet se emeet su watwen ke mweun fin fahlu.)
11 Fwil natul Egypt pa mwet in acn Lydia, Anam, Lehab, Naphtuh,
12 Pathrus, Casluh, ac Crete. (Mwet in acn Crete pa papa tumun mwet Philistia.)
13 Wen se meet natul Canaan pa Sidon, ac wen se akluo pa Heth. Tulik natultal kais sie, ac fwil nukewa tokoltal, elos ekin papa matu tumaltal ingan.
14 Fwil natul Canaan pa mwet Jebus, mwet Amor, mwet Girgash,
15 mwet Hiv, mwet Ark, mwet Sin,
16 mwet Arvad, mwet Zemar, ac mwet Hamath.

17 Wen natul Shem pa Elam, Asshur, Arpachshad, Lud, Aram, Uz, Hul, Gether, ac
Meshek. Tulik natulos kais sie, ac fwil nukewa tokolos, elos ekin papa matu tumalos
ingan.
18 Arpachshad pa papa tumal Shelah, su papa tumal Eber.
19 Oasr wen luo natul Eber: inen sie pa Peleg,* ke sripen in pacl lal ah mwet fin
faclu tuh fahsrelik. Inen tulik se wial ah pa Joktan.
20 Fwil natul Joktan pa mwet in acn Almodad, Sheleph, Hazarmaveth, Jerah,
21 Hadoram, Uzal, Diklah,
22 Ebal, Abimael, Sheba,
23 Ophir, Havilah, ac Jobab.
24 Pa inge fwil natul Shem fahla nwe kacl Abram: Shem, Arpachshad, Shelah,
25 Eber, Peleg, Reu
26 Serug, Nahor, Terah,
27 ac Abram (su oayapa pangpang Abraham).

Fwil Natul Ishmael
(Genesis 25:12–16)

28 Oasr wen luo natul Abraham: elos pa Isaac ac Ishmael.
29 Wen natul Ishmael elos sifen sruf singoul luo inge: Nebaioth (el pa wounse se),
Kedar, Adbeel, Mibsam,
30 Mishma, Dumah, Massa, Hadad, Tema,
31 Jetur, Naphish, ac Kedemah.
32 Oasr mutan kulansap se kial Abraham su inel pa Keturah, ac el oswela wen
onkosr natul Abraham: elos pa Zimran, Jokshan, Medan, Midian, Ishbak, ac Shuah.
Oasr wen luo natul Jokshan: elos pa Sheba ac Dedan.
33 Oasr wen limekosr natul Midian: elos pa Ephah, Epher, Hanoch, Abida, ac Eldaah.

Fwil Natul Esau
(Genesis 36:1–19)

34 Abraham pa papa tumal Isaac. Oasr wen luo natul Isaac: elos pa Esau ac Jacob.
35 Wen natul Esau pa Eliphaz, Reuel, Jeush, Jalam, ac Korah.
36 Eliphaz pa papa tumun sruf inge: Teman, Omar, Zephi, Gatam, Kenaz, Timna, ac
Amalek.
37 Reuel pa papa tumun sruf inge: Nahath, Zerah, Shammah, ac Mizzah.

Mwet Su Muta In Acn Edom Emeet
(Genesis 36:20–30)

38 Wen natul Seir pa Lotan, Shobal, Zibeon, Anah, Dishon, Ezer, ac Dishan.
39 Wen natul Lotan pa Hori ac Homam. Tamtael lal Lotan pa Timna.
40 Wen natul Shobal pa Alvan, Manahath, Ebal, Shephi, ac Onam. Wen natul Zibeon
pa Aiah ac Anah.
41 Wen natul Anah pa Dishon, ac wen natul Dishon pa Hamran, Eshban, Ithran, ac
Cheran.
42 Wen natul Ezer pa Bilhan, Zaavan, ac Jaakan. Ac wen natul Dishan pa Uz ac
Aran.

Tokosra Lun Edom
(Genesis 36:31, 43)

43 Pa inge inen tokosra su leum fin acn Edom meet liki oasr tokosra lun mwet Israel:
Bela, wen natul Beor, su siti sel uh pa Dinhabah.
44 Ke Bela el misa, Jobab wen natul Zerah in acn Bozrah el aolul.
45 Ke Jobab el misa, Husham, sie mwet in acn Teman, el aolul.

---

* **1:19** ***Peleg:*** fahkyen ine se inge apkuran oana fahkyen “fahsrelik” in kas Hebrew.

46 Ke Husham el misa, Hadad wen natul Bedad, su kutangla mwet Midian in facl
Moab, el aolul. Inen siti sel pa Avith.
47 Ke Hadad el misa, Samlah, sie mwet in acn Masrekah, el aolul.
48 Ke Samlah el misa, Shaul, sie mwet in acn Rehoboth sisken Infacl Euphrates, el
aolul.
49 Ke Shaul el misa, Baal Hanan wen natul Achbor el aolul.
50 Ke Baal Hanan el misa, Hadad el aolul. Inen siti sel pa Pau, ac inen mutan kial
pa Mehetabel acn natul Matred, ac Matred acn natul Mezahab.
51 Na Hadad el misa.
Inen sruf in acn Edom pa Timna, Alvah, Jetheth,
52 Oholibamah, Elah, Pinon,
53 Kenaz, Teman, Mibzar,
54 Magdiel, ac Iram.

2

Fwil Natul Judah

1 Oasr wen singoul luo natul Jacob: elos pa Reuben, Simeon, Levi, Judah, Issachar,
Zebulun,
2 Dan, Joseph, Benjamin, Naphtali, Gad, ac Asher.
3 Oasr wen limekosr natul Judah. Bathshua, mutan kial su sie mutan Canaan, el
oswela tolu selos: Er, Onan, ac Shelah. Er pa matu seltal uh, tuh ke sripen el orekma
na koluk, God El unilya.
4 Tamar, mutan kien sie sin wen natul Judah, el oswela pac wen luo natul Judah.
Eltal pa Perez ac Zerah.
5 Oasr wen luo natul Perez: elos pa Hezron ac Hamul.
6 Oasr wen limekosr natul Zerah, tamulel lal Perez. Elos pa Zimri, Ethan, Heman,
Calcol, ac Darda.
7 Achan,* wen natul Carmi su ma ke fwil natul Zerah, el oru tuh ongoiya in sikyak
nu sin mwet Israel ke sripen el tuh eisla ma kisakinyukyang nu sin God.
8 Oasr wen se na natul Ethan, el pa Azariah.

Takin Sou Lal Tokosra David

9 Oasr wen tolu natul Hezron: elos pa Jerahmeel, Ram, ac Caleb.
10 Pa inge takin fwil lal Ram me nu kacl Jesse: Ram, Amminadab, Nahshon (sie
mwet pwengpeng in sruf lal Judah),
11 Salmon, Boaz,
12 Obed, ac Jesse.
13 Oasr wen itkosr natul Jesse. Takin matwalos pa inge, matu nu ke srik: Eliab,
Abinadab, Shammah,
14 Nethanel, Raddai,
15 Ozem, ac David.
16 Oasr pac acn luo natul Jesse: elos pa Zeruiah ac Abigail.
Zeruiah, sie sin acn natul Jesse inge, oasr wen tolu natul: elos pa Abishai, Joab, ac
Asahel.
17 Acn se akluo natul Jesse el payuk sel Jether, sie mwet in fwil natul Ishmael, ac
oasr wen se natultal, su inel pa Amasa.

Fwil Natul Hezron

18 Caleb, wen natul Hezron, el payuk sel Azubah, su oswela sie acn natultal
pangpang Jerioth, su oswela wen tolu: elos pa Jesher, Shobab, ac Ardon.

---

* **2:7** ***Achan:*** mwet se inge pangpang pac Achar, apkuran oana fahkyen “ongoiya” in kas Hebrew. **2:7** Jos 7:1, 24

19 Tukun Azubah el misa, Caleb el payukyak sel Ephrath su oswela wen se, inel pa Hur.
20 Oasr wen se natul Hur pa Uri, ac wen natul Uri pa Bezalel.
21 Ke Hezron el yac onngoul el payuk sin acn se natul Machir, papa tumal Gilead, ac oasr wen se natultal su inel pa Segub.
22 Oasr wen se natul Segub: el pa Jair. Jair el leum fin siti longoul tolu in facl Gilead.
23 Tusruktu tokosrai lun Geshur ac Aram sruokya siti onngoul wi pacna siti srisrik luo Jair ac Kenath ac acn nukewa ma oan apkuran nu we. Mwet nukewa in acn inge elos ma in fwil natul Machir su papa tumal Gilead.
24 Tukun Hezron el misa, Caleb, wen natul, el payuk sel Ephrath, katinmas kien papa tumal. Oasr wen se natultal: el pa Ashhur, ac el pa musaela acn Tekoa.

Fwil Natul Jerahmeel

25 Jerahmeel, wen se meet natul Hezron, oasr wen limekosr natul: Ram pa matu, na Bunah, Oren, Ozem, ac Ahijah.
26 Oasr mutan se pac kial Jerahmeel, el pa Atarah, ac el oswella Onam.
27 Wen se emeet natul Jerahmeel pa Ram, su papa natul Maaz, Jamin, ac Eker.
28 Wen natul Onam pa Shammai ac Jada, ac ma natul Shammai pa Nadab ac Abishur.
29 Abishur el payuk sin mutan se pangpang Abihail, ac oasr wen luo natultal: Ahban ac Molid.
30 Oasr wen luo natul Nadab, tamulel lal Abishur: elos pa Seled ac Appaim. Tusruktu Seled el misa ac wangin tulik natul.
31 Appaim pa papa tumal Ishi, ac Ishi pa papa tumal Sheshan, ac Sheshan pa papa tumal Ahlai.
32 Oasr wen luo natul Jada, tamulel lal Shammai: elos pa Jether ac Jonathan. Tusruktu Jether el misa ac wangin tulik natul.
33 Oasr wen luo natul Jonathan: elos pa Peleth ac Zaza. Mwet inge nukewa elos fwil natul Jerahmeel.
34 Wangin mukul natul Sheshan — mutan mukena. Oasr sie mwet kulansap lal Sheshan. El pa Jarha, sie mwet Egypt.
35 Sheshan el asang sie sin acn natul tuh elan payuk sel Jarha, na oasr wen se natultal, inel pa Attai.
36 Pa inge fwil natul Attai fahla nwe kacl Elishama: Attai, Nathan, Zabad,
37 Ephlal, Obed,
38 Jehu, Azariah,
39 Helez, Eleasah,
40 Sismai, Shallum,
41 Jekamiah, ac Elishama.

Kutu Pac Mwet In Fwil Natul Caleb

42 Wen se meet natul Caleb, tamulel lal Jerahmeel, pa Mesha. Ma natul Mesha pa Ziph, ac ma natul Ziph pa Mareshah, ac ma natul Mareshah pa Hebron.
43 Oasr wen akosr natul Hebron: elos pa Korah, Tappuah, Rekem, ac Shema.
44 Shema pa papa tumal Raham, ac papa matu tumal Jorkeam. Rekem, tamulel lal Shema, pa papa tumal Shammai,
45 su papa tumal Maon, ac Maon pa papa tumal Bethzur.
46 Oasr mutan kulansap se kial Caleb, su inel pa Ephah. Mutan se inge el oswela wen tolu nu sel Caleb: elos pa Haran, Moza, ac Gazez. Oasr pac wen se natul Haran pangpang Gazez.
47 (Sie mukul pangpang Jahdai, oasr wen onkosr natul: elos pa Regem, Jotham, Geshan, Pelet, Ephah, ac Shaaph.)

48 Oasr pac mutan kulansap se kial Caleb pangpang Maacah. Mutan se inge el
oswela wen luo pac natul Caleb: elos pa Sheber ac Tirhanah.
49 Tok, el sifilpa oswela wen luo: Shaaph, su musaeak acn Madmannah; ac Shevah,
su musaeak acn Machbenah ac Gibea.
Oayapa oasr acn se natul Caleb, su inel pa Achsah.
50 Inen kutu pac mwet in fwil natul Caleb pa inge:
Hur pa wen se meet natul Caleb ac mutan kial, Ephrath. Wen se natul Hur pa
Shobal, el pa musaela acn Kiriath Jearim.
51 Wen se akluo natul Hur pa Salma, el pa musaela acn Bethlehem. Ac wen se aktolu
natul pa Hareph, el pa musaela acn Bethgader.
52 Shobal, su musaela acn Kiriath Jearim, pa papa tumun mwet in acn Haroeh,
oayapa tafun mwet su muta Menuhoth,
53 ac sruf inge su muta Kiriath Jearim: mwet Ithra, mwet Puth, mwet Shumath, ac
mwet Mishra. (Oayapa mwet in siti Zorah ac Eshtaol elos ma pac in sruf inge.)
54 Salma, su pa musaeak acn Bethlehem, el pa papa tumun mwet in acn Netophath
ac acn Atroth Beth Joab, oayapa mwet Zor, su elos pa sie sin sruf luo lun Manahath.
55 (Mwet in sruf ekasr ten inge, su arulana etu sim ac karinganang ma simusla, elos
muta in acn Jabez: mwet Tirath, mwet Shimeath, ac mwet Sucath. Mwet inge elos
mwet Ken, a elos tuh payuk yurin mwet Rechab.)

3

Tulik Natul Tokosra David

1 Pa inge wen natul David su isusla ke el muta in acn Hebron:
Amnon, el pa matu ac nina kial pa Ahinoam, sie mutan Jezreel.
Akluo pa Daniel, nina kial pa Abigail, sie mutan Carmel.
2 Aktolu pa Absalom, nina kial pa Maacah, acn natul Tokosra Talmai mwet Geshur.
Akakosr pa Adonijah, nina kial pa Haggith.
3 Aklimekosr pa Shephatiah, nina kial pa Abital.
Akonkosr pa Ithream, nina kial pa Eglah.
4 Tulik onkosr inge kewa isusla in acn Hebron ke lusen yac itkosr tafu ma David
el leum in acn we.
David el tuh leum in acn Jerusalem ke lusen yac tolngoul tolu,
5 ac pus pac wen isusla nu sel in acn we.
Bathsheba, mutan kial David su ma natul Ammiel, el oswela wen akosr natul David:
elos pa Shimea, Shobab, Nathan, ac Solomon.
6 Oasr pac wen eu natul David: elos pa Ibhar, Elishua, Elpelet,
7 Nogah, Nepheg, Japhia,
8 Elishama, Eliada, ac Eliphelet.
9 Sayen wen natul David inge, oasr pac wen natul sin mutan kulansap kial. Oasr
pac sie acn natul David, el pa Tamar.

Fwil Natul Tokosra Solomon

10 Pa inge takin wen natul Tokosra Solomon, fwil nu ke fwil: Solomon, Rehoboam,
Abijah, Asa, Jehoshaphat,
11 Jehoram, Ahaziah, Joash,
12 Amaziah, Uzziah, Jotham,
13 Ahaz, Hezekiah, Manasseh,
14 Amon, ac Josiah.
15 Oasr wen akosr natul Josiah: elos pa Johanan, Jehoiakim, Zedekiah, ac Joahaz.
16 Oasr wen luo natul Jehoiakim: elos pa Jehoiachin ac Zedekiah.

3:4 2 Sam 5:4–5; 1 Tok 2:11; 1 Chr 29:27 **3:5** 2 Sam 11:3

Fwil Natul Tokosra Jehoiachin

17 Pa inge fwil natul Tokosra Jehoiachin, su tuh sruhu sin mwet Babylonia. Oasr
wen itkosr natul Jehoiachin: elos pa Shealtiel,
18 Malchiram, Pedaiah, Shenazzar, Jekamiah, Hoshama, ac Nedabiah.
19 Oasr wen luo natul Pedaiah: elos pa Zerubbabel ac Shimei. Oasr pac wen luo
natul Zerubbabel: elos pa Meshullam ac Hananiah, oayapa acn se, el pa Shelomith.
20 Oasr pac wen limekosr natul Zerubbabel saya: elos pa Hashubah, Ohel,
Berechiah, Hasadiah, ac Jushab Hesed.
21 Oasr wen luo natul Hananiah: elos pa Pelatiah ac Jeshaiah. Jeshaiah pa papa
tumal Rephaiah, su papa tumal Arnan, su papa tumal Obadiah, su papa tumal
Shecaniah.
22 Oasr wen se natul Shecaniah ac el pa Shemaiah, na oasr wen limekosr natul
Shemaiah: elos pa Hattush, Igal, Bariah, Neariah, ac Shaphat.
23 Oasr wen tolu natul Neariah: elos pa Elioenai, Hizkiah, ac Azrikam.
24 Oasr wen itkosr natul Elioenai: elos pa Hodaviah, Eliashib, Pelaiah, Akkub,
Johanan, Delaiah, ac Anani.

4

Fwil Natul Judah

1 Pa inge inen kutu mwet in fwil natul Judah: Perez, Hezron, Carmi, Hur, ac Shobal.
2 Shobal pa papa tumal Reaiah, su papa tumal Jahath, su papa tumal Ahumai ac
Lahad, su papa matu tumun mwet su muta in siti Zorah.
3 Pa inge wen natul Etam: Jezreel, Ishma, ac Idbash, ac inen mutan se wialtal pa
Hazzelelponi.
4 Penuel pa musaela acn Gedor, ac Ezer pa musaela acn Hushah. Mwet inge ma
natul Hur, wounsial Ephrath su mutan kial Caleb, ac elos pa musaela acn Bethlehem.
5 Ashhur, mwet se ma musaela siti Tekoa, oasr mutan luo kial: elos pa Helah ac
Naarah.
6 Naarah el oswela wen akosr: elos pa Ahuzzam, Hepher, Temeni ac Haahashtari.
7 Helah el oswela wen tolu: elos pa Zereth, Izhar, ac Ethnan.
8 Koz pa papa tumal Anub ac Zobebah, ac el pa papa matu tumun sruf lal Aharhel,
su wen natul Harum.
9 Oasr sie mwet pangpang Jabez, su arulana akfulatyeyuk in sou lal. Nina kial uh
sang inel Jabez,* mweyen upala ngal ke el isusla ah.
10 Jabez el pre nu sin God lun Israel ac fahk, “O God, akinsewowoyeyu, ac ase in
yohk acn sik. Muta yuruk ac karinginyu liki kutena ma koluk su ku in oru nga pulakin
ngal.” Ac God El sang nu sel oana ma el tuh pre kac.

Kutu Pac Takin Sou

11 Caleb, tamulel lal Shuhah, el papa tumal Mehir, su papa tumal Eshton.
12 Oasr wen tolu natul Eshton: elos pa Bethrapha, Paseah, ac Tehinnah. Tehinnah
pa musaela siti se pangpang Nahash. Fwil nutin mwet inge elos pa muta in acn Recah.
13 Oasr wen luo natul Kenaz: elos pa Othniel ac Seraiah. Oasr wen luo pac natul
Othniel: elos pa Hathath ac Meonothai.
14 Meonothai pa papa tumal Ophrah.
Seraiah pa papa tumal Joab, ac Joab pa musaela acn se pangpang Infahlfal lun
Mwet Tufahl. Mwet nukewa in acn sac elos mwet usrnguk ke orekma uh.
15 Caleb, wen natul Jephunneh, oasr wen tolu natul: elos pa Iru, Elah, ac Naam.
Elah pa papa tumal Kenaz.

4:2 Mwet Nun 13:2 * **4:9** ***Jabez:*** fahkyen ine se inge apkuran oana fahkyen “ngal” in kas Hebrew.

16 Oasr wen akosr natul Jehallelel: elos pa Ziph, Ziphah, Tiria, ac Asarel.
17 Wen natul Ezrah pa Jether, Mered, Epher, ac Jalon. Mered el payuk sel Bithiah,
acn natul tokosra lun Egypt, na Bithiah el oswela acn se, inel pa Miriam, ac wen luo:
elos pa Shammai ac Ishbah. Ishbah pa musaela acn Eshtemoa.
18 Mered el oayapa payuk sin mutan se in sruf lal Judah, ac oasr wen tolu natultal:
elos pa Jered su musaela acn Gedor, ac Heber su musaela acn Soco, ac Jekuthiel su
musaela acn Zanoah.
19 Hodiah el payuk sin mutan se wial Naham. Tulik natultal nu ke fwil fwil tok an
pa orala sruf luo inge: mwet Garm su muta in acn Keilah, ac mwet Maacath su muta
in acn Eshtemoa.
20 Oasr wen akosr natul Shimon: elos pa Amnon, Rinnah, Benhanan, ac Tilon.
Oasr wen luo natul Ishi: elos pa Zoheth ac Benzoheth.

Fwil Natul Shelah

21 Shelah el sie sin wen natul Judah. Pa inge inen kutu sin mwet in fwil tokol: Er su
musaela acn Lecah; Laadah su musaela acn Mareshah, sruf lun mwet orek nuknuk
su muta in Beth Ashbea;
22 Jokim ac mwet su muta in acn Cozeba; Joash ac Saraph, su tuh payuk sin mutan
Moab na muta in acn Bethlehem. (Sramsram inge ma oemeet.)
23 Mwet inge elos mwet kulansap lun tokosra, ac elos mwet orek ahlu ke fohk kle.
Elos muta in acn Netaim ac Gederah.

Fwil Natul Simeon

24 Oasr wen limekosr natul Simeon: elos pa Nemuel, Jamin, Jarib, Zerah, ac Shaul.
25 Wen se natul Shaul pa Shallum, papa tumal Mibsam, papa tumal Mishma,
26 papa tumal Hammuel, papa tumal Zaccur, papa tumal Shimei.
27 Oasr wen singoul onkosr ac acn onkosr natul Shimei, tusruktu supus tulik nutin
sou lun tamulel lal Shimei, pwanang sruf lal Simeon uh tiana puselik oana sruf lal
Judah.
28 Meet liki pacl wacl Tokosra David, mwet in sruf lal Simeon elos tuh muta in acn
ekasr inge: Beersheba, Moladah, Hazarshual,
29 Bilhah, Ezem, Tolad,
30 Bethuel, Hormah, Ziklag,
31 Beth Marcaboth, Hazarsusim, Bethbiri, ac Shaaraim.
32 Oasr pac acn limekosr saya elos tuh muta we: Etam, Ain, Rimmon, Tochen, ac
Ashan,
33 oayapa inkul nukewa ma oan raunela acn inge, fahla nwe roto eir ac sun acn
Baalath. Pa inge ma elos tuh simusla ke takin sou lalos ac acn elos tuh muta we.
34 Meshobab, Jamlech, Joshah wen natul Amaziah, Joel,
35 Jehu (wen natul Joshibiah, wen natul Seraiah, su wen natul Asiel),
36 Elioenai, Jaakobah, Jeshohaiah, Asaiah, Adiel, Jesimiel, Benaiah,
37 Ziza (wen natul Shiphi, wen natul Allon, su ma in fwil natul Jedaiah, Shimri,
ac Shemaiah).
38 Mwet inge nukewa elos mwet kol in sou lalos, ac sruf lalos an kapkapak na
39 ac fahsrelik nu layen roto apkuranyang nu Gerar. Elos us sheep natulos in
mongo ke sie acn yohk mah we layen kutulap in infahlfal se ma siti se inge oasr we.
40 Pukanten acn wowo elos konauk nu ke kosro natulos, ke sie acn tupasrpasr ac
yohk ac misla. Mwet ma tuh muta in acn se inge meet elos ma in sou lal Ham.
41 Ke pacl lal Tokosra Hezekiah lun Judah, mwet ma takinyukla inelos lucng elos
tuh som nu Gerar, ac kunausla lohm nuknuk ac nien muta lun mwet we. Elos ukwauk

4:28 4:28–33; Jos 19:2–8

mwet inge liki acn selos ac aolulosla in muta we, mweyen arulana wo acn mahma ingo nu ke sheep natulos.
42 Oasr mwet lumfoko sin sruf lal Simeon elos som nu kutulap nu Edom. Wen natul Ishi inge pa kololos: Pelatiah, Neariah, Rephaiah, ac Uzziel.
43 Elos som twe onela mwet Amalek su muta in acn sac, ac elos oakwuki we oe in pacl sac me.

5

Fwil Natul Reuben

1 Pa inge fil natul Reuben, wen se emeet natul Jacob. (Ke sripen oasr tafongla lal Reuben yurin sie sin mutan kulansap kien papa tumal ah, oru itukla wal lun wounse se lukel ac itukyang nu sel Joseph.
2 Tusruktu tok, sruf lal Judah tuh ku liki nukewa, ac sie leum fin sruf nukewa tuh sikyak in sruf lal uh.)
3 Oasr wen akosr natul Reuben, wen se ma matu natul Jacob: elos pa Hanoch, Pallu, Hezron, ac Carmi.
4 Pa inge inen mwet in fwil natul Joel ke kais sie fwil: Shemaiah, Gog, Shimei,
5 Micah, Reaiah, Baal,
6 ac Beerah. Tokosra Fulat Tiglath Pileser lun Assyria el sruokilya Beerah, su sie mwet kol in sruf sac, ac el supwalla nu in sruoh.
7 Pa inge takin mwet kol in sou se inge ke sruf lal Reuben: Jeiel, Zechariah,
8 ac Bela wen natul Azaz, su ma natul Shema, in sruf lal Joel. Sruf se inge muta Aroer oayapa in facl ma oan epang lac nwe Nebo ac Baal Meon.
9 Arulana pus un sheep natulos in acn Gilead, oru yohk acn elos sruokya lalos fahla nu ke yen mwesis se ma sun acn e sisken Infacl Euphrates nu kutulap.
10 In pacl lal Tokosra Saul, sruf lal Reuben inge elos mweun lain mwet Hagar, ac onelosi ke mweun, ac sruokya acn inge su oan kutulap in acn Gilead, ac muta we.

Fwil Natul Gad

11 Sruf lal Gad muta layen nu epang in sruf lal Reuben, in acn Bashan fahla nwe sun acn Salecah nu kutulap.
12 Joel pa sifen sou se ma yohk emeet, ac Shapham pa sifen sou se akluo. Janai ac Shaphat pa sifen sou saya in acn Bashan.
13 Mwet nukewa saya in sruf se inge elos ma ke sou lulap inge: Michael, Meshullam, Sheba, Jorai, Jacan, Zia, ac Eber.
14 Mwet ingan elos fwilin tulik natul Abihail, wen natul Huri, wen natul Jaroah, wen natul Gilead, wen natul Michael, wen natul Jeshishai, wen natul Jahdo, wen natul Buz.
15 Ahi, wen natul Abdiel su wen natul Guni, pa sifen sou lulap ingan.
16 Mwet ingan elos muta in acn Bashan ac acn Gilead. Elos muta in siti uh, ac oayapa in acn tupasrpasr nukewa in acn Sharon.
17 (Ma inge simla ac oakwuki in pacl lal Tokosra Jotham lun Judah, ac Tokosra Jeroboam Akluo lun Israel.)

Un Mwet Mweun Lun Sruf In Acn Kutulap

18 In sruf lal Reuben, sruf lal Gad, ac sruf lal Manasseh Kutulap, oasr mwet mweun angngaul akosr tausin itfoko onngoul. Mwet inge elos fas ke orekmakinyen mwe loeyuk, cutlass, ac mwe pisr.
19 Elos som mweuni sruf tolu lun mwet Hagar pangpang Jetur, Naphish, ac Nodab.

5:1 Gen 35:22; 49:3–4 **5:2** Gen 49:8–10 **5:6** 2 Tok 15:29

20 Elos lulalfongi God ac pre nu sel tuh Elan kasrelos, ac God El topuk pre lalos ac
sang kutangla nu selos fin mwet Hagar ac mwet nukemwa su welulos mweun.
21 Ma elos sruokya sin mwet lokoalok lalos inge pa camel lumngaul tausin, sheep
luofoko lumngaul tausin, donkey luo tausin, oayapa mwet sruoh siofok tausin.
22 Elos uniya mwet lokoaok puspis, mweyen elos mweun fal nu ke ma lungse lun
God. Ac elos oakwuki in acn ingo nwe ke sun pacl in sruoh* ah.

Mwet In Tafun Sruf Lal Manasseh Su Muta Kutulap

23 Mwet in sruf Tafun Manasseh Kutulap elos oakwuki in acn Bashan fahla nu epang
nwe Baal Hermon, Senir, ac Fineol Hermon. Mwet inge kapkapak ac arulana puseni.
24 Pa inge inen mwet su sifen sou lulap lalos: Epher, Ishi, Eliel, Azriel, Jeremiah,
Hodaviah, ac Jahdiel. Mwet kol inge kewa elos mwet mweun na pwengpeng, ac
akilenyuk in sou lalos.

Sruf Ekasr Ma Muta Kutulap Inge Lillilyak

25 Tusruktu insien mwet uh tia pwaye nu sin God lun papa tumalos, ac elos forla
lukel in alu nu sin god lun mutunfacl su God El tuh luselosla liki facl sac.
26 Ouinge God El sang tuh Tokosra Fulat Pul lun Assyria (sie pac inel pa Tiglath
Pileser) elan utyak nu in facl selos in mweunelos. Tokosra se inge el lusak mwet in
sruf lal Reuben, ac sruf lal Gad, ac sruf lal Manasseh Kutulap, ac usalosla ac oakelosi
in acn Halah, Habor, ac Hara, oayapa sisken Infacl Gozan.

6

Takin Sou Lun Mwet Tol Fulat

1 Oasr wen tolu natul Levi: elos pa Gershon, Kohath, ac Merari.
2 Oasr wen akosr natul Kohath: elos pa Amram, Izhar, Hebron, ac Uzziel.
3 Oasr wen luo natul Amram: elos pa Aaron ac Moses, ac acn se wialtal pa Miriam.
Oasr wen akosr natul Aaron: elos pa Nadab, Abihu, Eleazar, ac Ithamar.
4 Pa inge inen wen natul Eleazar, su takla fwil nu ke fwil: Phinehas, Abishua,
5 Bukki, Uzzi,
6 Zerahiah, Meraioth,
7 Amariah, Ahitub,
8 Zadok, Ahimaaz,
9 Azariah, Johanan,
10 Azariah (mwet se inge pa kulansap in Tempul se Tokosra Solomon el musaela in
acn Jerusalem),
11 Amariah, Ahitub,
12 Zadok, Shallum,
13 Hilkiah, Azariah,
14 Seraiah, Jehozadak.
15 Tokosra Nebuchadnezzar el supwalla pac Jehozadak yurin mwet Judah ac mwet
Jerusalem su LEUM GOD El luselosla nu ke sruoh.

Kutu Pac Mwet In Fwil Lal Levi

16 Oasr wen tolu natul Levi: elos pa Gershon, Kohath, ac Merari.
17 Kais sie selos oasr pac wen natulos. Gershon pa papa tumal Libni ac Shimei.
18 Kohath pa papa tumal Amram, Izhar, Hebron, ac Uzziel.
19 Merari pa papa tumal Mahli ac Mushi.

---

* **5:22** ***pacl in sruoh:*** sahp yac itfoko tolngoul tolu meet liki Christ el isusla (733 B. C.), mwet Assyria elos kutangla Israel ke layen epang oayapa ke acn selos kutulap in Infacl Jordan, ac usla mwet we nu in sruoh — liye 2 Tok. 15:29 **5:26** 2 Tok 15:19; 2 Tok 15:29; 2 Tok 17:6 **6:16** 6:16–19; Exo 6:16–19

20 Pa inge inen mwet in fwil natul Gershon, su takla fwil nu ke fwil: Libni, Jahath, Zimmah,
21 Joah, Iddo, Zerah, Jeatherai.
22 Pa inge inen mwet in fwil natul Kohath, su takla fwil nu ke fwil: Amminadab, Korah, Assir,
23 Elkanah, Ebiasaph, Assir,
24 Tahath, Uriel, Uzziah, Shaul.
25 Oasr wen luo natul Elkanah: elos pa Amasai ac Ahimoth.
26 Pa inge inen mwet in fwil natul Ahimoth, su takla fwil nu ke fwil: Elkanah, Zophai, Nahath,
27 Eliab, Jeroham, Elkanah.
28 Oasr wen luo natul Samuel: Joel pa matu, ac Abijah pa fusr uh.
29 Pa inge inen mwet in fwil natul Merari, su takla fwil nu ke fwil: Mahli, Libni, Shimei, Uzzah,
30 Shimea, Haggiah, Asaiah.

Mwet On In Tempul

31 Pa inge inen mwet su Tokosra David el oakiya tuh elos in taran on ke nien alu lalos in acn Jerusalem tukun pacl se utukyak Tuptup In Wuleang nu we.
32 Oasr pacl lalos kais sie in on ke Lohm Nuknuk Mutal sin LEUM GOD in pulan pacl se meet liki Tokosra Solomon el musaela Tempul ah.
33 Takla lun sou ma itukyang kunokon se inge nu selos pa inge:
Ke sou lulap lal Kohath: Heman wen natul Joel, pa mwet kol un mwet on se meet. Takin sou lal an pa inge: Heman, wen natul Joel, wen natul Samuel,
34 wen natul Elkanah, wen natul Jeroham, wen natul Eliel, wen natul Toah,
35 wen natul Zuph, wen natul Elkanah, wen natul Mahath, wen natul Amasai,
36 wen natul Elkanah, wen natul Joel, wen natul Azariah, wen natul Zephaniah,
37 wen natul Tahath, wen natul Assir, wen natul Ebiasaph, wen natul Korah,
38 wen natul Izhar, wen natul Kohath, wen natul Levi, wen natul Jacob.
39 Asaph pa mwet kol un mwet on se akluo uh. Takin sou lal an pa inge: Asaph, wen natul Berechiah, wen natul Shimea,
40 wen natul Michael, wen natul Baaseiah, wen natul Malchijah,
41 wen natul Ethni, wen natul Zerah, wen natul Adaiah,
42 wen natul Ethan, wen natul Zimmah, wen natul Shimei,
43 wen natul Jahath, wen natul Gershon, wen natul Levi.
44 Ethan, su ma ke sruf lal Merari, pa mwet kol un mwet on se aktolu uh. Takin sou lal uh pa inge: Ethan, wen natul Kishi, wen natul Abdi, wen natul Malluch,
45 wen natul Hashabiah, wen natul Amaziah, wen natul Hilkiah,
46 wen natul Amzi, wen natul Bani, wen natul Shemer,
47 wen natul Mahli, wen natul Mushi, wen natul Merari, wen natul Levi.
48 Mwet Levi saya elos kuneyuki nu ke orekma nukewa saya ke nien alu uh.

Fwil Natul Aaron

49 Aaron ac fwil natul pa orekma ke mwe kisa keng, ac kisakin mwe kisa firir fin mwe loang uh. Elos pa karingin ma nukewa ke pacl in alu in Acn Mutal Na Mutal in Tempul uh, ac in orek kisa nu sin God tuh Elan nunak munas ke ma koluk lun mwet Israel. Elos oru ma inge fal nu ke oakwuk lal Moses, mwet kulansap lun God.
50 Pa inge inen mwet in fwil natul Aaron: Eleazar, wen natul Phinehas, wen natul Abishua,
51 wen natul Bukki, wen natul Uzzi, wen natul Zerahiah,
52 wen natul Meraioth, wen natul Amariah, wen natul Ahitub,
53 wen natul Zadok, wen natul Ahimaaz.

Acn Mwet Levi Muta We

54 Pa inge acn se itukyang nu sin mwet in fwil natul Aaron ke sruf lal Kohath. Elos
pa eis ipin acn lalos emeet ke acn ma itukyang lun mwet Levi.
55 Sie ipin acn inge pa Hebron in facl Judah, oayapa acn tupasrpasr nien mongo
lun kosro ma raunela.
56 Tusruktu ima ac siti srisrik su ma lun Hebron tuh itukyang lal Caleb, wen natul
Jephunneh.
57 Siti in molela* takla inge tuh itukyang nu sin fwil natul Aaron: Hebron, Libnah
wi acn tupasrpasr ma raunela, Jattir, Eshtemoa wi acn tupasrpasr ma raunela,
58 Hilen wi acn tupasrpasr ma raunela, Debir wi acn tupasrpasr ma raunela,
59 Ashan wi acn tupasrpasr ma raunela, ac Beth Shemesh wi acn tupasrpasr ma
raunela.
60 Pa inge inen siti srisrik in acn lun Benjamin, wi acn tupasrpasr nien mongo
lun kosro ma raunela, su itukyang pac nu sin fwil natul Aaron: Geba, Alemeth, ac
Anathoth. Pisen siti srisrik itukyang tuh elos in muta we pa singoul tolu nufon.
61 Oasr siti srisrik singoul in acn lun Tafun Manasseh Roto itukyang nu sin sou
nukewa lula lal Kohath, ac kais sie sou elos eis acn selos ke susfa.
62 Itukyang siti srisrik singoul nu sin kais sie sou ke sou lulap lal Gershon, in acn
lal Issachar, Asher, Naphtali, ac Tafun Manasseh Kutulap in acn Bashan.
63 In lumah se pacna inge, oasr siti srisrik singoul luo in acn lal Reuben, Gad, ac
Zebulun itukyang nu sin kais sie sou in sou lulap lal Merari.
64 Ouinge mwet Israel elos sang acn sin mwet Levi tuh elos in muta we, wi acn
tupasrpasr nien mongo lun kosro ma raunela acn ingan.
65 (Siti srisrik in acn lal Judah, Simeon, ac Benjamin ma fwack tari lucng itukyang
pac ke susfa.)
66 Inen siti srisrik in acn lal Ephraim ma itukyang nu sin kutu sou in sou lulap lal
Kohath wi acn tupasrpasr nien mongo lun kosro pa inge:
67 Shechem, su siti in molela in acn fineol uh in Ephraim, oayapa Gezer,
68 Jokmeam, Beth Horon,
69 Aijalon, ac Gath Rimmon.
70 In acn lun Tafun Manasseh Roto, itukyang nu selos siti srisrik luo inge, Aner ac
Bileam, wi acn tupasrpasr nien mongo lun kosro ma raunela acn ingan.
71 Itukyang nu sin sou in sou lulap lal Gershon siti srisrik inge wi acn tupasrpasr
ma raunela:
Ke acn lun Tafun Manasseh Kutulap: Golan in Bashan, ac Ashtaroth.
72 Liki acn lun Issachar: Kedesh, Daberath,
73 Ramoth, ac Anem.
74 Liki acn lun Asher: Mashal, Abdon,
75 Hukok, ac Rehob.
76 Liki acn lun Naphtali: Kedesh in Galilee, Hammon, ac Kiriathaim.
77 Ac nu sin sou lula in sou lulap lal Merari, pa inge siti srisrik ac acn tupasrpasr
nien mongo lun kosro ma itukyang nu selos:
Liki acn lal Zebulun: Rimmono ac Tabor.
78 Liki acn lal Reuben, kutulap in Infacl Jordan sasla acn Jericho: Bezer, su oan acn
fulat ma tupasrpasr fac, oayapa Jahzah,
79 Kedemoth, ac Mephaath.
80 Liki acn lal Gad: Ramoth in Gilead, Mahanaim,
81 Heshbon, ac Jazer.

---

* **6:57** ***siti in molela:*** in pacl so, mwet se fin ongla ouiya ac uniya sie mwet ke tia ma el akoo in oru, el ku in kaing nu in sie siti in molela, na mwet in sou lun mwet se ma misa ah elos tia ku in foloksak nu sel ke lusen pacl el muta in siti in molela sac — liye Jos. 20: 1–9.

7

Fwil Natul Issachar

1 Oasr wen akosr natul Issachar: elos pa Tola, Puah, Jashub, ac Shimron.
2 Oasr wen onkosr natul Tola: elos pa Uzzi, Rephaiah, Jeriel, Jahmai, Ibsam, ac Shemuel. Elos inge sifen kais sie sou in sou lulap lal Tola, ac elos mwet mweun pwengpeng. In wel lal Tokosra David ah, pisalos oasr ke longoul luo tausin onfoko.
3 Oasr wen sefanna natul Uzzi: inel pa Izrahiah. Izrahiah ac wen akosr natul inge: Michael, Obadiah, Joel, ac Isshiah, elos kewa sifen kais sie sou.
4 Ke sripen pus mutan kialos ac tulik natulos, oru elos mukena ku in srukak pisen mwet mweun tolngoul onkosr tausin.
5 In ma simusla ke sou nukewa in sruf lal Issachar, oasr mukul oalngoul itkosr tausin su fal matwalos ac akola in wi mweun.

Fwil Natul Benjamin Ac Dan

6 Oasr wen tolu natul Benjamin: elos pa Bela, Becher, ac Jediael.
7 Oasr wen limekosr natul Bela: elos pa Ezbon, Uzzi, Uzziel, Jerimoth, ac Iri. Elos sifen sou in sou lulap lalos, ac elos mwet mweun pwengpeng. Oasr longoul luo tausin tolngoul akosr mukul inmasrlolos su fal matwalos ac akola in wi mweun.
8 Oasr wen eu natul Becher: elos pa Zemirah, Joash, Eliezer, Eleoenai, Omri, Jeremoth, Abijah, Anathoth, ac Alemeth.
9 In ma simusla ke sou lalos, oasr mukul longoul tausin luofoko inmasrlolos su fal matwalos ac akola in wi mweun.
10 Oasr wen sefanna natul Jediael: el pa Bilhan. Oasr wen itkosr natul Bilhan: elos pa Jeush, Benjamin, Ehud, Chenaanah, Zethan, Tarshish, ac Ahishahar.
11 Elos sifen sou lalos in sou lulap lalos uh, oayapa elos mwet mweun pwengpeng. Oasr mukul singoul itkosr tausin luofoko inmasrlolos su fal matwalos ac akola in wi mweun.
12 Shuppim ac Huppim eltal ma pac in sruf se inge.
Oasr wen sefanna natul Dan: el pa Hushim.

Fwil Natul Naphtali

13 Oasr wen akosr natul Naphtali: elos pa Jahziel, Guni, Jezer, ac Shallum. (Elos tuku kacl Bilhah* me.)

Fwil Natul Manasseh

14 Oasr wen luo natul Manasseh sin mutan kulansap se kial, su sie mutan Aram: elos pa Ariel ac Machir. Machir pa papa tumal Gilead.
15 Machir el konauk sie mutan kial Huppim ac sie kial Shuppim. Inen tamtael se lal Machir pa Maacah. Inen wen se akluo natul Machir pa Zelophehad, a tulik mutan na pa natul Zelophehad.
16 Maacah, mutan kial Machir, el oswela wen luo, ac eltal sang inelos Peresh ac Sheresh. Oasr wen luo natul Peresh: elos pa Ulam ac Rakem,
17 na oasr wen se natul Ulam, su inel pa Bedan. Mwet inge nukewa ma in fwil natul Gilead, wen natul Machir, su wen natul Manasseh.
18 Oasr wen tolu natul Hammolecheth, tamtael lal Gilead: elos pa Ishod, Abiezer, ac Mahlah.
19 (Oasr wen akosr natul Shemida: elos pa Ahian, Shechem, Likhi, ac Aniam.)

Fwil Natul Ephraim

20 Pa inge fwil natul Ephraim, fwil nu ke fwil: Shuthelah, Bered, Tahath, Eleadah, Tahath,

---

* **7:13** ***Bilhah:*** sie sin mutan kulansap kien Jacob, su oswella Dan ac Naphtali, luo sin wen natul Jacob.

21 Zabad, Shuthelah. Oasr wen luo pac natul Ephraim sayal Shuthelah: elos pa Ezer
ac Elead. Anwuki eltal ke sripen eltal tuh srike in pisre kosro nutin mwet su muta in
acn Gath meet lukelos.
22 Papa tumaltal, Ephraim, el tuh asor kaclos ke len na pus, ac sou lal elos tuku nu
yorol in akwoyal.
23 Na el sifil utyak nu yurin mutan kial, ac el pitutuyak ac oswela sie wen. Eltal
sang inel Beriah,† ke sripen mwe lokoalok ma sikyak nu sin sou sac.
24 Oasr acn se natul Ephraim su inel pa Sheerah. El pa musaeak Beth Horon Ten ac
Beth Horon Lucng, oayapa acn Uzzen Sheerah.
25 Oasr pac wen se natul Ephraim: inel pa Rephah. Pa inge inen mwet in fwil natul
Rephah, su takla fwil nu ke fwil: Resheph, Telah, Tahan,
26 Ladan, Ammihud, Elishama,
27 Nun, Joshua.
28 Acn ma elos sruokya ac oakwuki we an pa: Bethel ac inkul nukewa ma oan
raunela, fahla nwe Naaran nu kutulap, ac fahla nwe Gezer nu roto, wi inkul nukewa
ma oan raunela Gezer. Oayapa acn Shechem ac acn Ayyah, ac inkul nukewa ma oan
raunela.
29 Fwil natul Manasseh pa leum ke siti inge: Beth Shan, Taanach, Megiddo ac Dor,
wi inkul ma oan raunela.
Acn inge nukewa pa acn ma mwet in fwil natul Joseph, wen natul Jacob, elos muta
we.

Fwil Natul Asher

30 Pa inge inen mwet in fwil natul Asher. Oasr wen akosr natul: elos pa Imnah,
Ishvah, Ishvi, ac Beriah. Oasr acn se pac natul, pa Serah.
31 Oasr wen luo natul Beriah: elos pa Heber ac Malchiel. (Malchiel pa musaeak siti
se pangpang Birzaith.)
32 Oasr wen tolu natul Heber: elos pa Japhlet, Shomer, ac Hotham, ac oasr acn se
pac natul, pa Shua.
33 Oayapa oasr wen tolu natul Japhlet: elos pa Pasach, Bimhal, ac Ashvath.
34 Oasr wen tolu natul Shomer, tamulel lal Japhlet: elos pa Rohgah, Jehubbah, ac
Aram.
35 Oasr wen akosr natul Hotham, tamulel lal Japhlet: elos pa Zophah, Imna, Shelesh,
ac Amal.
36 Inen mwet in fwil natul Zophah pa: Suah, Harnepher, Shual, Beri, Imrah,
37 Bezer, Hod, Shamma, Shilshah, Ithran, ac Beera.
38 Inen mwet in fwil natul Jether pa: Jephunneh, Pispa, ac Ara.
39 Inen mwet in fwil natul Ulla pa: Arah, Hanniel, ac Rizia.
40 Mwet ingan nukewa ma in fwil natul Asher. Elos sifen kais sie sou ac elos mwet
mweun pwengpeng, oayapa elos mwet kol su eteyuk. Inmasrlon mwet in fwil natul
Asher, oasr mukul longoul onkosr tausin su fal matwalos ac akola in wi mweun.

8

Fwil Natul Benjamin

1 Oasr wen limekosr natul Benjamin. Takin matwalos pa inge, matu nu ke srik:
Bela, Ashbel, Aharah,
2 Nohah, ac Rapha.
3 Fwil natul Bela pa: Addar, Gera, Abihud,
4 Abishua, Naaman, Ahoah,
5 Gera, Shephuphan, ac Huram.

† **7:23** ***Beriah:*** fahkyen ine se inge apkuran oana fahkyen “mwe lokoalok” in kas Hebrew.

6 Sifen kais sie sou in fwil natul Ehud su muta in Geba lilliyak elos, na elos som
muta in sruoh in acn Manahath.
7 Elos pa: Naaman, Ahijah, ac Gera. Gera, su papa tumal Uzza ac Ahihud, pa kololos
ke mukuila sac.
8 Shaharaim el sisla mutan luo kial: Hushim ac Baara. Tok ke el muta in facl Moab,
9 el payuk nu sel Hodesh, su oswela wen itkosr natul: elos pa Jobab, Zibia, Mesha,
Malcam,
10 Jeuz, Sachia, ac Mirmah. Wen natul inge nufon elos sifen kais sie sou.
11 Oasr pac wen luo natul yorol Hushim: elos pa Abitub ac Elpaal.
12 Oasr wen tolu natul Elpaal: elos pa Eber, Misham, ac Shemed. Shemed pa
musaela siti Ono ac Lod, oayapa inkul ma raunela acn ingan.

Mwet In Sruf Lal Benjamin Su Muta Gath Ac Aijalon

13 Beriah ac Shema pa sifen sou ma som twe oakwuki in siti Aijalon ac lusak mwet
su muta in siti Gath.
14 Inen kutu mwet in fwil natul Beriah pa: Ahio, Shashak, Jeremoth,
15 Zebadiah, Arad, Eder,
16 Michael, Ishpah, ac Joha.

Mwet In Sruf Lal Benjamin Su Muta Jerusalem

17 Inen kutu mwet in fwil natul Elpaal pa: Zebadiah, Meshullam, Hizki, Heber,
18 Ishmerai, Izliah, ac Jobab.
19 Inen kutu mwet in fwil natul Shimei pa: Jakim, Zichri, Zabdi,
20 Elienai, Zillethai, Eliel,
21 Adaiah, Beraiah, ac Shimrath.
22 Inen kutu mwet in fwil natul Shashak pa: Ishpan, Eber, Eliel,
23 Abdon, Zichri, Hanan,
24 Hananiah, Elam, Anthothijah,
25 Iphdeiah, ac Penuel.
26 Inen kutu mwet in fwil natul Jeroham pa: Shamsherai, Shehariah, Athaliah,
27 Jaareshiah, Elijah, ac Zichri.
28 Pa ingan inen mwet su sifen kais sie sou oayapa mwet fulat in fwil lalos uh, su
muta in Jerusalem.

Mwet In Sruf Lal Benjamin Su Muta Gibeon Ac Jerusalem

29 Jeiel el musaela acn Gibeon ac oakwuki we. Inen mutan kial uh pa Maacah,
30 ac wen se meet natul pa Abdon. Inen wen natul saya pa: Zur, Kish, Baal, Ner,
Nadab,
31 Gedor, Ahio, Zechariah,
32 ac Mikloth, su papa tumal Shimeah. Fwil natulos uh muta Jerusalem apkuran nu
yurin sou su ma pac in sou lulap lalos.

Sou Lal Tokosra Saul

33 Ner pa papa tumal Kish, ac Kish pa papa tumal Tokosra Saul. Oasr wen akosr
natul Saul: elos pa Jonathan, Malchishua, Abinadab, ac Ishbosheth.
34 Jonathan pa papa tumal Mephibosheth, su papa tumal Micah.
35 Oasr wen akosr natul Micah: elos pa Pithon, Melech, Tarea, ac Ahaz.
36 Ahaz pa papa tumal Jehoaddah, ac Jehoaddah pa papa tumun wen tolu: elos pa
Alemeth, Azmaveth, ac Zimri. Zimri pa papa tumal Moza.
37 Moza pa papa tumal Binea, su papa tumal Raphah, su papa tumal Eleasah; ac
Eleasah pa papa tumal Azel.
38 Oasr wen onkosr natul Azel: elos pa Azrikam, Bocheru, Ishmael, Shearіah,
Obadiah, ac Hanan.

39 Oasr wen tolu natul Eshek, tamulel lal Azel: elos pa Ulam, Jeush, ac Eliphelet.
40 Wen natul Ulam elos mwet mweun pwengpeng ac elos oalel ke pisr. Pisen wen natul ac wen pac natulos sun siofok lumngaul nufon. Mwet nukewa ma takinyukla inelos lucng ingan, elos ma in sruf lal Benjamin.

9

Mwet Su Folok Tukun Sruoh

1 Mwet Israel nukewa simla inelos fal nu ke kais sie sou lalos, ac ma simusla inge oakwuk in *Book In Tokosra Lun Israel.*
Mwet Judah tuh lillilyak som nu Babylon ke sripen ma koluk lalos.
2 Mwet su foloko emeet nu in siti selos tukun sruoh pa mwet tol, mwet Levi, mwet kulansap in Tempul ac mwet Israel pac saya.
3 Kutu mwet in sruf lal Judah, Benjamin, Ephraim, ac Manasseh elos som ac oakwuki in Jerusalem.
4 Uthai, wen natul Ammihud natul Omri, pa mwet kol lun mwet in fwil natul Perez, wen natul Judah. Inen luo sin papa matu tumal Uthai pa Imri ac Bani.
5 Asaiah, wen natul Judah, pa mwet kol lun mwet in fwil natul Shelah, wen natul Judah. Asaiah pa sifen sou lal uh.
6 Jeuel pa mwet kol lun fwil lal Zerah, wen natul Judah. Pisen sou in sruf lal Judah su muta Jerusalem pa sou onfoko eungoul.
7 Mwet takla ten inge elos ma in sruf lal Benjamin:
Sallu, wen natul Meshullam, natul Hodaviah, natul Hassenuah
8 Ibneiah, wen natul Jeroham Elah, wen natul Uzzi, natul Michri
Meshullam, wen natul Shephatiah, natul Reuel, natul Ibnijah
9 Sou eufoko lumngaul onkosr in sruf lal Benjamin pa muta Jerusalem. Mwet nukewa simla inelos lucng elos sifen sou.

Mwet Tol Su Muta In Jerusalem

10 Mwet tol inge elos muta Jerusalem:
Jedaiah, Jehoiarib, ac Jachin
11 Azariah, wen natul Hilkiah (su mwet pwapa fulat in Tempul); inen kutu pac papa matu tumaltal pa Meshullam, Zadok, Meraioth, ac Ahitub
12 Adaiah, wen natul Jeroham; inen kutu pac papa tumaltal pa Pashhur ac Malchijah
Maasai, wen natul Adiel; inen kutu pac papa tumaltal pa Jahzerah, Meshullam, Meshillemith, ac Immer
13 Pisen mwet tol su sifen sou pa mwet sie tausin itfoko onngoul. Mwet inge kewa elos arulana etu orekma nukewa ke Tempul.

Mwet Levi Su Muta In Jerusalem

14 Mwet Levi su muta Jerusalem pa:
Shemaiah, wen natul Hasshub; inen kutu pac papa tumaltal pa Azrikam ac Hashabiah, ke sou lulap lal Merari
15 Bakbakkar, Heresh, ac Galal
Mattaniah, wen natul Mica; inen kutu pac papa tumaltal pa Zichri ac Asaph
16 Obadiah, wen natul Shemaiah; inen kutu pac papa tumaltal pa Galal ac Jeduthun
Berechiah, wen natul Asa natul Elkanah, su muta ke acn lun siti srisrik Netophah

Mwet Topang Ke Tempul Su Muta In Jerusalem

9:2 Ezr 2:27; Neh 7:73

17 Pa inge inen mwet topang ke Tempul su muta in Jerusalem: Shallum, Akkub,
Talmon, ac Ahiman. Shallum pa mwet kol lalos.
18 Meet, mwet ke sou lulap inge elos muta topang ke Mutunoa lun Tokosra,* layen
nu kutulap. Papa matu tumalos pa mwet topang ke nien utyak nu ke iwen aktuktuk
lun mwet Levi uh.
19 Shallum, wen natul Kore natul Ebiasaph, wi mwet wial in sou lulap lal Korah, pa
mwet topang ke nien utyak nu ke Lohm Nuknuk lun LEUM GOD, oana ke mwet matu
lalos elos oru meet ke elos tuh liyaung iwen aktuktuk sin LEUM GOD.
20 Phineas, wen natul Eleazar, el tuh kololos ke sie pacl ah, ac LEUM GOD El welul.
21 Zechariah, wen natul Meshelemiah, el oayapa sie mwet topang ke mutunoa in
Lohm Nuknuk Mutal sin LEUM GOD.
22 Mwet luofoko singoul luo pa suliyukla tuh elos in mwet topang ke nien utyak
uh oayapa ke mutunpot uh. Simla inelos fal nu ke kais sie siti srisrik ma elos muta
we. Tokosra David ac mwet palu Samuel pa oakiya tuh mwet matu lalos inge in
fosrngakin orekma yohk sripa inge kunalos.
23 Mwet inge ac fwil natulos elos tafwelos in oru orekma lun mwet topang ke
mutunpot lun Tempul.
24 Oasr mutunpot akosr: sie oan nget nu epang, sie nu eir, sie nu kutulap ac sie nu
roto. Oasr sie mwet topang fulat ke kais sie mutunpot inge.
25 Sou lun mwet topang fulat inge elos muta ke acn ma fototo nu ke mutunpot
kunalos, na elos ac tuku eis pacl lalos in wi pac topang ke len itkosr. Tukun len itkosr
nukewa elos ayaol.
26 Mwet topang fulat akosr elos mwet Levi, ac ma kunalos in liyaung ma nukewa.
Elos karingin pac fukil ma oan in Tempul, oayapa kufwen orekma nukewa ma oan
in fukil inge.
27 Elos muta fototo nu ke Tempul mweyen ma kunalos in karinganang, ac ikasla
mutunpot ke lotutang nukewa.

Mwet Levi Saya

28 Oasr mwet Levi saya, ac elos pa karinganang kufwen ma orekmakinyuk ke pacl
in alu uh. Elos pa oek ma itukla, na sifilpa oek ma folokinyukme ke pacl nukewa
orekmakinyuk uh.
29 Ac kutu selos pa karingin kufwen orekma mutal, oayapa flao, wain, oil in olive,
mwe keng, ac mwe akyu mwe mongo.
30 Tusruktu ma kunen mwet tol in arukak mwe akyu an.
31 Sie mwet Levi su inel pa Mattithiah, wen se meet natul Shallum ke sou lulap lal
Korah, el pa karingin akoeyen mwe kisa manman.†
32 Ma kunen mwet in sou lal Kohath in akoo bread mutal‡ ma orekmakinyuk in
Tempul ke len Sabbath nukewa.
33 Kutu sou in sruf lal Levi pa karingin on in Tempul. Sifen sou in on inge elos muta
in kutu lohm inkul lun Tempul uh, ac elos tia oru kutena orekma saya mweyen elos
akola nu ke pang nu selos len ac fong.
34 Mwet ma takinyukla inelos lucng pa sifen kais sie sou lun mwet Levi, fal nu ke
fwil lun mwet matu lalos an. Elos mwet kol su muta Jerusalem.

Papa Matu Tumal Tokosra Saul, Oayapa Fwil Tokol (Sie Chronicle 8:29–38)

---

* **9:18** ***Mutunoa lun Tokosra:*** pa inge mutunoa ma tokosra uh ac utyak nu inkul lun Tempul uh. † **9:31** ***mwe kisa manman:*** elos manman cake minini ke flao ac oil in olive, na kisakin nu sin God — liye Lev. 2:4–6. ‡ **9:32** ***bread mutal:*** lof in bread singoul luo ma elos ac filiya fin sie tepu in Tempul ke len Sabbath nukewa tuh in sie mwe kite nu sin God — liye Lev. 24:5–9.

35 Jeiel pa musaeak siti Gibeon ac oakwuki we. Inen mutan kial uh pa Maacah.
36 Wen se meet natul pa Abdon, na wen saya natul pa Zur, Kish, Baal, Ner, Nadab,
37 Gedor, Ahio, Zechariah, ac Mikloth,
38 su papa tumal Shimeah. Fwilin tulik natulos muta Jerusalem apkuran nu yurin mwet wialos in sou lulap lalos an.
39 Ner pa papa tumal Kish, ac Kish pa papa tumal Saul. Oasr wen akosr natul Saul: elos pa Jonathan, Malchishua, Abinadab, ac Ishbosheth.
40 Jonathan pa papa tumal Mephibosheth, su papa tumal Micah.
41 Oasr wen akosr natul Micah: elos pa Pithon, Melech, Tarea, ac Ahaz.
42 Ahaz pa papa tumal Jarah. Oasr wen tolu natul Jarah: elos pa Alemeth, Azmaveth, ac Zimri. Zimri pa papa tumal Moza,
43 su papa tumal Binea, su papa tumal Rephaiah, su papa tumal Eleasah, su papa tumal Azel.
44 Oasr wen onkosr natul Azel: elos pa Azrikam, Bocheru, Ishmael, Shearіah, Obadiah, ac Hanan.

10

Misa Lal Tokosra Saul
(Sie Samuel 31:1–13)

1 Mwet Philistia elos mweun lain mwet Israel Fineol Gilboa. Pus mwet Israel misa we. Mwet lula selos, oayapa Tokosra Saul ac wen natul uh, elos kaingla.
2 Tusruktu, mwet Philistia elos ukwalos ac uniya wen tolu natul Saul: Jonathan, Abinadab, ac Malchishua.
3 Mweun sac arulana upa ke acn Saul el muta we, na pisrkiyuki el ke pisr nutin mwet lokoalok lal ac yohk kinet kacl.
4 Saul el fahk nu sin mwet fusr se su us mwe mweun natul ah, “Faesak cutlass nutum an ac uniyuwi, tuh mwet Philistia pegan ingan in tia konkin keik.” Tuh mwet fusr sac el arulana sangeng ac kofla orala. Ke ma inge Saul el srukak cutlass natul sifacna ac putatyang nu fac.
5 Ke mwet fusr sac liye lah Saul el misa, na el sifacna putatyang nu fin cutlass natul ah, ac misa pac.
6 Ke ma inge Saul ac wen tolu natul tukenina misa, ac wangin sin fwil natul leum fin acn Israel.
7 Ke mwet Israel su muta Infahlfal Jezreel lohng lah un mwet mweun lalos kaing, ac Saul ac wen natul elos misa, elos sisla acn selos ac kaingla. Na mwet Philistia elos tuku ac muta we.
8 In len se tukun mweun sac, mwet Philistia elos som in suk ma wap ke mwet misa, na elos koneak manol Saul ac wen natul ah oan Fineol Gilboa.
9 Elos pakela sifal Saul, ac sarukla mwe loeyuk lal, na elos supwalik ma inge yurin mwet utuk kas nu in facl Philistia nufon in fahkak pweng wo se inge nu ke ma sruloala lalos ac nu sin mwet lalos.
10 Elos filiya mwe mweun natul Saul in sie sin tempul lalos, ac srupusrak sifal Saul in tempul lal Dagon, god lalos.
11 Ke mwet Jabesh in Gilead elos lohng ma mwet Philistia oru nu sel Saul,
12 na mwet pulaik lalos som ac eisya manol Saul ac wen natul, ac usla nu Jabesh. Elos pikinya manoltal ye sak oak soko, ac elos lalo ke len itkosr.
13 Saul el misa mweyen el tia inse pwaye nu sin LEUM GOD. El seakos ma sap lun LEUM GOD, ac el suk kasreyuk lal yurin ngunin mwet misa.
14 El tuh tia eis kasru lal sin LEUM GOD. Ouinge LEUM GOD El lela tuh elan misa, ac El sang tokosrai sac nu inpaol David, wen natul Jesse.

10:13 1 Sam 13:8–14; 15:1–24; Lev 19:31; 20:6; 1 Sam 27:7–8

11

David El Tokosrala Fin Israel Ac Judah (Luo Samuel 5:1–10)

1 Mwet Israel nukewa elos som nu yorol David in acn Hebron ac fahk nu sel, “Kut
mwet srahm na pwaye ac kut ikwa sefanna.
2 In pacl somla, finne Saul pa tokosra lasr ah, kom pa kol mwet Israel ke mweun,
ac LEUM GOD lom el wuleot nu sum lah kom ac fah leum fin mwet Israel ac karingin
kut oana sie mwet shepherd.”
3 Ouinge mwet kol nukewa lun Israel elos tuku nu yorol David in acn Hebron. David
el orala sie wulela na ku yorolos, ac elos mosrwella tuh elan tokosra lun Israel, oana
ma LEUM GOD El tuh wulela kac in kas lal Samuel.
4 Tokosra David ac mwet Israel nukewa elos utyak nu Jerusalem ac mweuni siti sac.
In pacl se ingo inen siti sac pa Jebus, ac mwet na pwaye lun an we — mwet Jebus —
elos srakna muta we.
5 Mwet Jebus elos tuh fahk nu sel David mu el ac tiana ku in utyak nu in siti sac.
Tusruktu David el sruokya pot ku lalos Zion, na mutawauk in pangpang acn sac “Siti
sel David.”
6 David el fahk, “Mwet se emeet su uniya sie mwet Jebus, el ac fah captain lun un
mwet mweun!” Na Joab, su nina kial pa Zeruiah, el pa fahsryak emeet in mweun,
ouinge el pa captain lun un mwet mweun lal David.
7 Ke sripen David el som muta ke pot sac, acn sac tufah pangpang “Siti sel David.”
8 David el sifil musaela siti sac, mutawauk ke acn se ma koaneyukla layen kutulap
in eol soko we. Ac Joab el aksasuye acn lula ke siti sac.
9 David el kapkapak ac kui, mweyen LEUM GOD Kulana El welul.

Mwet Mweun Pwengpeng Lal David (Luo Samuel 23:8–39)

10 Inen mwet mweun pwengpeng lal David pa takinyukla inge. U se inge, weang
mwet Israel nukewa saya, elos kasrel David tuh elan tokosrala in oana ma LEUM GOD
El tuh wulela, ac elos oru tuh tokosrai lal in ku na.
11 Mwet se meet an pa Jashobeam, ke sou lulap lal Hachmon. El mwet kol lun u se
pangpang “Mwet Tolu” ah. El anwukkin osra natul lain mwet tolfoko, ac uniya nufon
ke mweun sefanna.
12 Mwet se akluo sin mwet pwengpeng tolu inge pa Eleazar, wen natul Dodo in sou
lal Ahoh.
13 El welul David mweun lain mwet Philistia ke mweun se in Pas Dammim. El tuh
muta in ima in barley se ke mwet Israel elos mutawauk in kaing.
14 Eleazar ac mwet lal elos tiana kaing, a elos tu na infulwen ima sac ac mweun
lain mwet Philistia. LEUM GOD El sang kutangla na yohk se nu sel.
15 Sie len ah, tolu sin mwet mweun pwengpeng tolngoul som nu ke acn se David
el muta we sisken sie eot ma apkuran nu ke Luf Adullam. In pacl sac pacna oasr un
mwet Philistia mutangan aktuktuk ke Infahlfal Rephaim.
16 Ke pacl se ingan, David el muta ke sie tohktok ma kuhlusyukyak, ac sie pac un
mwet Philistia elos sruokya acn Bethlehem ac muta we.
17 David el srounfusryak ac fahk, “Nga ke sie mwet in use kutu kof ah nimuk ke
lufin kof se ke mutunpot Bethlehem!”
18 Mwet mweun pwengpeng tolu ah elos fokoko na sifacna utyak sasla nien aktuktuk
lun mwet Philistia, na utia kof ke lufin kof sac ac usla nu yorol David. Tusruktu el
tiana nimya, a el okoala nu infohk uh tuh in mwe kisa nu sin LEUM GOD.

11:4 Jos 15:63; Mwet Nun 1:21

19 El fahk, “Nga koflana nim kof se inge, mweyen ac oana ngan nim srahn mwet su
pilesrala moul lalos inge!” Ouinge el srangesr nim. Na pa ingan orekma pulaik lun
mwet mweun pwengpeng tolu ah.
20 Abishai, tamulel lal Joab, el pa mwet kol lun u se pangpang “Mwet Pwengpeng
Tolngoul.” El anwukkin osra natul in lain mwet tolfoko, ac el onelosi nufon. Na el
mutawauk in pwengpeng inmasrlon “Mwet Tolngoul” ah.
21 El pa pwengpeng emeet sin “Mwet Tolngoul” ah, ac el mwet kol lac lalos, tusruktu
el tia arulana pwengpeng oana “Mwet Tolu” ah.
22 Benaiah, wen natul Jehoiada mwet Kabzeel, el sie mwet mweun pwengpeng, ac
el oru ma watwen pus. Sie pacl ah el uniya mwet mweun na ku luo lun mwet Moab.
Oayapa sie len ma yohk snow ah, el tufoki nu in luf se ac uniya lion soko.
23 El oayapa uniya mukul Egypt se — sie mwet yohk pisa ac fit itkosr tafu fulatal,
ac el sruokya osra na lulap soko. Benaiah el lainul ke sikal soko. El tulakunla osra
soko liki poun mwet Egypt sac, ac sang unilya.
24 Pa ingan kutu ma watwen Benaiah el oru, su sie sin “Mwet Tolngoul” ah.
25 El pisrla inmasrlon “Mwet Tolngoul” ah, tusruktu el tia pwengpeng oana “Mwet
Tolu” ah. Na David el sang tuh Benaiah elan mwet kol fin mwet mweun karinginyal
sifacna.
26 Pa inge inen mwet saya su pisrla ke mweun uh:
Asahel, tamulel lal Joab Elhanan wen natul Dodo, mwet Bethlehem
27 Shammoth mwet Harod Helez mwet Pelet
28 Ira wen natul Ikkesh, mwet Tekoa
Abiezer mwet Anathoth
29 Sibbecai mwet Hushah Ilai mwet Ahoh
30 Maharai mwet Netophah Heled wen natul Baanah, mwet Netophah
31 Ithai wen natul Ribai, mwet Gibeah in sruf lal Benjamin Benaiah mwet Pirathon
32 Hurai, su muta infahlfal apkuran nu Gaash Abiel mwet Arbah
33 Azmaveth mwet Bahurum Eliahba mwet Shaalbon
34 Hashem mwet Gizon Jonathan wen natul Shagee, mwet Harar
35 Ahiam wen natul Sachar, mwet Harar Eliphal wen natul Ur
36 Hepher mwet Mecherah Ahijah mwet Pelon
37 Hezro mwet Carmel Naarai wen natul Ezbai
38 Joel tamulel lal Nathan Mibhar wen natul Hagri
39 Zelek mwet Ammon Naharai mwet Beeroth, su utuk mwe mweun lal Joab wen
natul Zeruiah
40 Ira ac Gareb, mwet Jattir
41 Uriah mwet Hit Zabad wen natul Ahlai
42 Adina wen natul Shiza (sie mwet fulat ke sruf lal Reuben, ac oasr mwet mweun
tolngoul welul)
43 Hanan wen natul Maacah Joshaphat mwet Mithan
44 Uzzia mwet Ashterah Shamma ac Jeiel, wen natul Hotham mwet Aroer
45 Jediael ac Joha, wen natul Shimri mwet Tiz
46 Eliel mwet Mahavah Jeribai ac Joshaviah, wen natul Elnaam Ithmah mwet
Moab
47 Eliel, Obed, ac Jaasiel, mwet Zobah

12

Mwet Mweun In Sruf Lal Benjamin Su Welul David Emeet

1 David el muta Ziklag, acn el tuh som nu we ke el kakaingkunul Tokosra Saul. Pus
mwet mweun fas ac oaru elos tuh welulang in pacl sac.

2 Mwet ingan ma ke sruf lal Benjamin, sruf pac lal Saul. Elos fin pisr, ku orekmakin
fuht natulos, elos ku in orekmakin paolos kewa, layot ac lasa.
3 Captain lun u se inge pa Ahiezer ac Joash, wen luo natul Shemaah, mwet Gibeah.
Inen mwet mweun wialos pa inge:
Jeziel ac Pelet, wen luo natul Azmaveth Beracah ac Jehu, mwet Anathoth
4 Ishmaiah mwet Gibeon, sie mwet mweun pwengpeng su sie sin mwet kol lun
“Mwet Tolngoul”
Jeremiah, Jahaziel, Johannan, ac Jozabad, mwet Gederah
5 Eluzai, Jerimoth, Bealiah, Shemariah, ac Shephatiah, mwet Hariph
6 Elkanah, Isshiah, Azarel, Joezer, ac Jashobeam, mwet Korah
7 Joelah ac Zebadiah, wen natul Jeroham mwet Gedor

Mwet Welul David Sin Sruf Lal Gad

8 Pa inge inen mwet mweun pwengpeng ac fas in sruf lal Gad su weang un mwet
lal David ke el tuh muta ke pot se yen mwesis ah. Elos arulana etu orekmakin mwe
loeyuk ac osra. Ngetnget lalos sulallal oana mutun lion, ac elos irpit oana deer fineol
uh.
9 Pa inge takin wal lalos: Ezer pa emeet, Obadiah akluo, Eliab aktolu,
10 Mishmannah akakosr, Jeremiah aklimekosr,
11 Attai akonkosr, Eliel akitkosr,
12 Johanan akoalkosr, Elzabad akeu,
13 Jeremiah aksingoul, ac Machbannai aksingoul sie.
14 Kutu sin mwet in sruf lal Gad inge elos captain fulat fin tausin, ac kutu elos mwet
kol fin foko.
15 Ke malem se meet in yac se ma Infacl Jordan tuh sronot lulap, mwet inge elos
fahsr sasla infacl ah, ac ukweak mwet nukewa su muta ke infahlfal nu kutulap,
oayapa infahlfal nu roto.

Mwet Benjamin Ac Mwet Judah Su Welul David

16 Sie pacl ah sie u sin mwet Benjamin ac mwet Judah elos fahla nu ke pot se David
el muta we.
17 David el som in sonolos ac el fahk nu selos, “Kowos fin tuku ke misla tuh kowos
in kasreyu, nga engan in paing kowos. Fahsru, wikutyang! A kowos fin nunku in
tukakinyuyak nu sin mwet lokoalok luk, sruhk wangin ma nga oru koluk nu suwos,
God lun papa tumasr El etu, ac El ac fah sot kaiyuk nu suwos.”
18 Na ngun lun God tuku ke ku nu fin sie selos, Amasai, su tok el pa captain lun
“Mwet Tolngoul” ah, ac el fahk ke pusra lulap,
“David, wen natul Jesse, kut mwet lom!
Insewowo nu sum ac nu selos nukewa su kasrekom!
God El wi kom lac.”
David el paingulos ac eisalos tuh elos in captain lun un mwet mweun lal.

Mwet Manasseh Su Welul David

19 Kutu mwet mweun in sruf lal Manasseh elos tuh welulang David ke pacl se el
wi mwet Philistia som in mweunel Tokosra Saul. Tusruktu David el tuh tiana kasru
mwet Philistia in pacl sac, ke sripen tokosra lalos elos sensen mu David el ac tuh forla
welul Saul lainulos, oru elos folokunulla David nu Ziklag.
20 Pa inge inen mwet mweun lun Manasseh su welulang David ke pacl el folok ah:
Adnah, Jozabad, Jediael, Michael, Jozabad, Elihu, ac Zillethai. Kais sie mwet inge elos
tuh captain fin mwet mweun sie tausin in acn Manasseh.
21 Elos kulansupwal David ac kol mwet mweun lal, mweyen elos nukewa mwet na
fas ke mweun. Tok, elos captain lun un mwet mweun lun Israel nufon.

22 Apkuran in len nukewa oasr mwet sasu welulang David, pwanang un mwet
mweun lal ah sa na in kui ac arulana yohk.

Pisen Mwet Mweun Lal David

23 Ke David el tuh muta Hebron, mwet mweun puspis elos tuku weang un mwet
mweun lal in kasrel tuh elan aolulla Saul ac tokosra, oana ma LEUM GOD El tuh
wulela kac.
24 Pisen mwet Judah ma utuk mwe loang ac osra pa mwet onkosr tausin oalfoko.
25 Pisen mwet Simeon su akola nu ke mweun pa mwet itkosr tausin siofok.
26 Pisen mwet Levi pa mwet akosr tausin onfoko:
27 mwet lal Jehoiada in fwil lal Aaron, oasr mwet tolu tausin itfoko,
28 mwet in sou lal Zadok, su sie mwet fusr pulaik, oasr mwet kol longoul luo.
29 Pisen mwet Benjamin (sruf lal Saul sifacna) pa mwet tolu tausin — pusiyen mwet
Benjamin elos tuh welul na Saul.
30 Pisen mwet Ephraim pa mwet longoul tausin oalfoko su pwengpeng in sou lalos
sifacna.
31 Pisen mwet in Tafun Manasseh Roto pa mwet singoul oalkosr tausin su sulosolla
in som ac akleumyal David.
32 Pisen mwet Issachar pa mwet kol luofoko, weang pac mwet lalos uh. (Mwet inge
kewa etu ma fal mwet Israel in oru, oayapa ke pacl fal in mukuikui kac).
33 Pisen mwet Zebulun pa mwet lumngaul tausin su alken ke orekma ac arulana
pwaye insialos, oayapa elos etu orekmakinyen mwe mweun nukewa.
34 Pisen mwet Naphtali pa sie tausin mwet kol, weang pac mwet tolngoul itkosr
tausin su utuk mwe loeyuk ac osra.
35 Pisen mwet Dan pa mwet longoul oalkosr tausin onfoko su akpah tari nu ke
mweun.
36 Pisen mwet Asher pa mwet angngaul tausin su akola nu ke mweun.
37 Pisen mwet Reuben ac Gad ac Tafun Manasseh Kutulap, (sruf inge kewa muta
kutulap in Infacl Jordan) oasr mwet siofok longoul tausin, ac elos nukewa pahla ke
utuk kain in mwe mweun nukewa.
38 Mwet mweun inge nukewa elos akola nu ke mweun ke elos som nu Hebron ke
sripa sifanna: in akleumyal David tuh elan tokosra fin Israel nufon. Ac mwet Israel
nukewa wialos insese pac nu kac.
39 Mwet mweun inge elos muta yorol David ke lusen len tolu, ac elos mongo ac nim
ma mwet Israel wialos tuh akoo nu selos.
40 Finne mwet su muta loesla nu epang — oana mwet in sruf lun Issachar, Zebulun,
ac Naphtali — elos utuk mwe mongo fin donkey, camel, miul, ac cow natulos.
Pukanten flao, fig, tun in raisin, wain, ac oil in olive. Elos usla pac cow ac sheep,
elos in uniya mwe mongo pac. Ma inge nukewa mwe akkalemye lupan engan lun
mwet Israel yen nukewa.

13

Tuptup In Wuleang Utukla Liki Acn Kiriath Jearim
(Luo Samuel 6:1–11)

1 Tokosra David el pwapa yurin captain lun un mwet mweun lal — elos su kol fin
tausin ac elos su kol fin foko.
2 Na el fahkak nu sin mwet Israel nukewa, “Fin wo suwos, ac fin ou lungse lun
LEUM GOD lasr, lela kut in sulkakinelik nu sin mwet nukewa wiasr, ac nu sin mwet
tol ac mwet Levi in acn elos muta we, tuh elos in toeni yorosr in acn se inge.
3 Na kut fah som ac folokonma Tuptup in Wuleang lun God lasr, ma kut tuh pilesrala
ke pacl Saul el tokosra ah.”
4 Mwet uh elos insewowo ac insese nu ke nunak se inge.

5 Ouinge David el eisani mwet nukewa in Israel, mutawauk in acn eir ke masrol nu
Egypt, fahla nwe ke sun Innek In Utyak Nu Hamath nu epang, tuh elos in use Tuptup
in Wuleang liki acn Kiriath Jearim nu Jerusalem.
6 Na David ac mwet uh som nu ke siti Baalah (su pangpang pac Kiriath Jearim) in
facl Judah, tuh elos in eisla Tuptup in Wuleang lun God, su Inen LEUM GOD simla
oan kac, ac tron lal oan fin posohksok lun cherub lukwa ah.
7 Elos eisla Tuptup in Wuleang liki lohm sel Abinadab ac filiya fin soko mwe wiwa
sasu. Uzzah ac Ahio pa us mwe wiwa soko uh.
8 Ke pacl se inge David ac mwet nukewa elos onsrosro ke kuiyalos nufon in akfulatye
God. Elos on ac srital ke mwe on inge: harp, drum, cymbal, ac trumpet.
9 Ke elos tuku sun nien kulkul wheat in acn Chidon, cow ma ul mwe wiwa uh
tukulkulyak, ac Uzzah el saplakla ac sruokya Tuptup in Wuleang.
10 In kitin pacl ah, LEUM GOD El mulat sel Uzzah, ac unilya ke sripen el kahlye
Tuptup sac. El misa insacn ye mutun God.
11 Ke ma inge acn sac pangpang Perez Uzzah* in pacl sac me. David el arulana
toasr lah LEUM GOD. El sang kaiyuk nu sel Uzzah ke kasrkusrak.
12 Ke ma inge David el sangeng sin God ac fahk, “Inge nga ac usla fuka Tuptup in
Wuleang tuh in wiyu?”
13 Ke ma inge David el tia us Tuptup sac in welul nu Jerusalem, a el filiya in lohm
sin sie mwet pangpang Obed Edom, in siti Gath.
14 Tuptup sac oanna we ke malem tolu, ac LEUM GOD El akinsewowoye sou lal
Obed Edom ac ma lal nukewa.

14

Ma David El Oru In Jerusalem
(Luo Samuel 5:11–16)

1 Tokosra Hiram lun acn Tyre el supwala un mwet orekma nu yorol David. El sang
sak cedar wi mwet musa ac mwet tufahl eot, in musai sie lohm sin tokosra.
2 Ouinge David el akilen lah LEUM GOD El oakilya elan tokosra lun Israel, ac oru
tuh tokosrai lal in kapkapak ke sripen Israel mwet lal.
3 In acn Jerusalem, David el sifil payuk nu sin mutan pus, na puseni wen natul ac
acn natul.
4 Tulik inge isusla nu sel in Jerusalem: Shammua, Shobab, Nathan, Solomon,
5 Ibhar, Elishua, Elpelet,
6 Nogah, Nepheg, Japhia,
7 Elishama, Beeliada, ac Eliphelet.

Kutangyukla Mwet Philistia
(Luo Samuel 5:17–25)

8 Ke mwet Philistia elos lohng lah David el tokosra fin facl Israel nufon, na un mwet
mweun lalos som in sruokilya. Na David ac mwet lal elos fahsr nu yorolos in osun
nu selos.
9 Mwet Philistia elos sun Infahlfal Rephaim ac mutawauk in pisrala ma nukewa we.
10 Ac David el siyuk sin God, “Ya nga in mweuni mwet Philistia? Ya kom ac fah ase
kutangla nu sik?”
LEUM GOD El topuk ac fahk, “Aok, fahla mweun! Nga ac fah asot kutangla nu
sum!”

13:5 1 Sam 7:1–2 **13:6** Exo 25:22 * **13:11** ***Perez Uzzah:*** kalmac pa “Kaiyuk nu sel Uzzah.” **13:14** 1 Chr 26:4–5

11 Ke ma inge David el tuyak mweun lainulos in acn Baal Perazim ac kutangulosla.
Ac el fahk, “God El orekmakinyu in kunauselik mwet lokoalok luk, oana sronot se.”
Ouinge acn sac pangpang Baal Perazim.*
12 Ke mwet Philistia elos kaing, elos sisla ma sruloala lalos ac som, na David el sap
in isisyak ma inge.
13 Tia paht toko, mwet Philistia elos sifil folok nu infahlfal sac ac mutawauk in sifil
pisrapasr.
14 David el sifilpa siyuk kasru sin God, ac God El topuk ac fahk, “Nimet ut insacn ke
kom ac mweunelos. Fahla nu layen laco ac akola in mweunelos apkuran nu ke insak
balsam uh.
15 Ke pacl se kom lohng pusren un mwet fahsr insroan sak uh, na kom tuyak mweun,
mweyen nga ac fahsr meet liki kowos in kutangla un mwet mweun Philistia.”
16 David el oru oana ma LEUM GOD El sapkin, pwanang el tuh ukweak mwet
Philistia liki acn Gibeon nwe ke sun acn Gezer.
17 Pweng kacl David fahsrelik nu yen nukewa, ac LEUM GOD El oru tuh mutunfacl
nukewa in sangeng sel David.

15

Akoeyuk In Touyak Tuptup In Wuleang

1 David el musaela kutu lohm in Siti sel David* tuh in lohm sel sifacna. El oayapa
akoo sie acn nu ke Tuptup in Wuleang lun God, ac el tulokunak sie lohm nuknuk nu
kac.
2 Na David el fahk, “Mwet Levi mukena pa fal in us Tuptup in Wuleang, mweyen
elos pa sulosolla sin LEUM GOD tuh elos in us, ac in kulansap nu sel nwe tok.”
3 Ouinge David el pangoneni mwet Israel nukewa nu Jerusalem, tuh elos in use
Tuptup in Wuleang nu ke acn se el akoela nu kac.
4 Tukun ma inge David el sapla nu sin mwet in fwil natul Aaron ac mwet Levi.
5 Ke sou lulap lal Kohath in sruf lun mwet Levi, Uriel el mwet kol, ac mwet siofok
longoul in sou lal welul.
6 Sin sou lal Merari, Asaiah el mwet kol, ac mwet luofoko longoul in sou lal welul.
7 Sin sou lal Gershon, Joel el mwet kol, ac mwet siofok tolngoul in sou lal welul.
8 Sin sou lal Elizaphan, Shemaiah el mwet kol, ac mwet luofoko in sou lal welul.
9 Sin sou lal Hebron, Eliel el mwet kol, ac mwet oalngoul in sou lal welul.
10 Sin sou lal Uzziel, Amminadab el mwet kol, ac mwet siofok singoul luo in sou lal
welul.
11 David el solani mwet tol Zadok ac Abiathar, ac mwet Levi onkosr inge: Uriel,
Asaiah, Joel, Shemaiah, Eliel, ac Amminadab.
12 El fahk nu sin mwet Levi, “Kowos pa mwet kol lun sou lulap lun mwet Levi.
Kowos in aknasnasye kowos oayapa mwet Levi wiowos, tuh kowos in ku in use
Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD lun Israel nu in acn se nga akoela nu kac.
13 Ke sripen kowos wangin ke pacl se meet ma kut tuh srike in use, na pa LEUM
GOD lasr El tuh kai kut mweyen kut tuh tia oru akfulat su fal in orek nu sel.”
14 Na mwet tol ac mwet Levi elos aknasnasyalos tuh elos in mau ku in moklema
Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD lun Israel.
15 Mwet Levi elos us Tuptup uh finpisalos ke srenenu, in oana ke LEUM GOD El tuh
sapkin nu sel Moses.

---

* **14:11** ***Baal Perazim:*** kalmen ine se inge in kas Hebrew pa “Leum lun Kunauselik.” * **15:1** ***Siti sel David:*** ipin acn Jerusalem ma David el tuh eisla sin mwet su muta we meet ah — liye 2 Sam 5:6–10. **15:2** Dut 10:8 **15:15** Exo 25:14

16 David el sap mwet kol lun mwet Levi in sulela kutu mwet lalos in on, ac kutu in
srital ke harp ac cymbal, in fahkak pusren engan lulap.
17 Ouinge mwet Levi elos sulela mwet inge liki sou lun mwet on: Heman wen natul
Joel, oayapa sie mukul in sou lal, su Asaph wen natul Berechiah; ac Ethan wen natul
Kushaiah, su ma wialos ke sou lal Merari;
18 na mukul wialtal in fwil se akluo: Zechariah, Jaaziel, Shemiramoth, Jehiel, Unni,
Eliab, Benaiah, Maaseiah, Mattithiah, Eliphelehu, Mikneiah, ac mwet luo su liyaung
mutunpot: Obed Edom ac Jeiel.
19 Mwet in srital ke cymbal orek ke bronze pa Heman, Asaph, ac Ethan.
20 Mwet in srital ke harp ma fulat pusra uh pa Zechariah, Jaaziel, Shemiramoth,
Jehiel, Unni, Eliab, Maaseiah ac Benaiah.
21 Mwet inge pa srital ke harp ma toasr pusra uh: Mattithiah, Eliphelehu, Mikneiah,
Obed Edom, Jeiel, ac Azaziah.
22 Elos sulella Chenaniah in kol mwet on inge nukewa lun mwet Levi, mweyen yohk
etu lal ke on.
23 Mwet in taran Tuptup in Wuleang pa Berechiah, Elkanah,
24 Obed Edom, ac Jehiah. Mwet in fahsr meet liki Tuptup uh ac ukya mwe ukuk
pa mwet tol inge: Shebaniah, Joshaphat, Nethanel, Amasai, Zechariah, Benaiah, ac
Eliezer.

Moklela Tuptup in Wuleang Nu Jerusalem (Luo Samuel 6:12–22)

25 Tokosra David, ac mwet kol lun mwet Israel, ac captain lun un mwet mweun,
elos tukeni som in use Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD liki lohm sel Obed Edom,
ac elos engan ma lulap.
26 Elos kisakin cow mukul itkosr ac sheep mukul itkosr mwe akpwayeye lah God El
ac fah kasru mwet Levi su us Tuptup in Wuleang.
27 David el nukum sie nuknuk loeloes orek ke linen wowo. Mwet on nukewa, ac
Chenaniah su mwet kol lalos, oayapa mwet Levi su us Tuptup uh, elos nukewa nukum
nuknuk linen oana David. David el oayapa nukum sie ephod lun mwet tol orekla ke
linen.
28 Na mwet Israel nukewa elos welulos fahsr ac usak Tuptup in Wuleang nu
Jerusalem ke pusren engan ac sasa, oayapa pusren mwe ukuk, trumpet, cymbal, ac
harp.
29 Ke Tuptup sac utyak nu in siti uh, na Michal, acn natul Saul, el ngetla liki winto
uh ac liyal Tokosra David ke el tacn ac onsrosro ke engan lulap, na Michal el arulana
toasr sel kac.

16

Tuptup In Wuleang Oakwuki In Lohm Nuknuk

1 Elos usla Tuptup in Wuleang nu in lohm nuknuk se David el akoela nu kac, ac
elos filiya loac. Na elos orek kisa ac mwe kisa in akinsewowo nu sin God.
2 Tukun David el orek kisa tari, el akinsewowoye mwet uh Inen LEUM GOD,
3 ac el kitalik mwe mongo nu selos nukewa. El sang nu sin kais sie mukul ac mutan
in Israel kais soko lof in bread, ipin ikwa manman se, ac kutu raisin.
4 David el sulela kutu mwet in sruf lal Levi tuh elos in kol alu lalos nu sin LEUM
GOD lun Israel, ac elos on ac kaksakunul ye mutun Tuptup in Wuleang.
5 Asaph pa sulosolla tuh elan mwet kol, ac Zechariah el mwet kasru lal. Jeiel,
Shemiramoth, Jehiel, Mattithiah, Eliab, Benaiah, Obed Edom, ac Jeiel pa ac srital ke
harp. Asaph pa srital ke cymbal,

6 ac ma kunen mwet tol luo, Benaiah ac Jahaziel, in uk mwe ukuk ye mutun Tuptup
in Wuleang ke len nukewa.
7 Pa inge pacl se emeet David el sang kunokon se inge nu sel Asaph ac mwet Levi
wial, tuh in elos pa on ac kaksakin LEUM GOD.

Soko On In Kaksak
(Psalm 96:1–13; 105:1–15; 106:1, 47–48)

8 Sang kulo nu sin LEUM GOD, ac fahkak fulat lal;
Fahkak orekma lal nu sin mutanfahl uh.
9 On ac kaksakin LEUM GOD;
Fahkak orekma wolana ma El orala.
10 Kut in engan lah kut ma lal;
Lela mwet nukewa su alu nu sel in arulana engan!
11 Ngetak nu sin LEUM GOD tuh Elan kasrekowos,
Alu nu sel pacl e nukewa.
12 Esam orekma sakirik El orala,
Mwenmen lal ac nununku lal su El fahkla.
13 Kowos fwil natul Jacob, mwet kulansap lal,
Tulik nutin Israel, su God El sulela.
14 LEUM GOD El God lasr;
Ma sap lal ma nu sin faclu nufon.
15 Nikmet mulkunla wuleang lun God,
Su El orala tuh in oan ma pahtpat,
16 Wuleang su El oakiya inmasrlol ac Abraham,
Aok, wulela lal nu sel Isaac.
17 LEUM GOD El orala sie wulela yorol Jacob,
Sie wulela su fah oan ma pahtpat.
18 El fahk, “Nga ac fah asot facl Canaan nu sum.
Ac fah mwe usru lom sifacna.”

19 Mwet lun God elos mwet pu,
Elos tuh mwetsac in facl Canaan.
20 Elos forfor liki sie mutunfacl nu ke sie pac mutunfacl,
Liki sie tokosrai nu ke sie pacna tokosrai.
21 Tuh God El tia lela kutena mwet in akkeokyalos;
El karingnalos ke El kai tokosra saya ac fahk,
22 “Nik kowos aklokoalokye mwet kulansap sulosolla luk;
Nik kowos kalyei mwet palu luk.”

23 On nu sin LEUM GOD, kowos mwet faclu nufon!
Fahkak pweng wo ke len nukewa lah El molikutla.
24 Fahkak wolana lal nu sin mutanfahl uh,
Fahkak orekma ku lal nu sin mwet nukewa.
25 LEUM GOD El fulat, ac fal in arulana kaksakinyuk El;
Lela in akfulatyeyuk El yohk liki god nukewa.
26 Tuh god lun mutunfacl saya kewa elos ma sruloala na,
A LEUM GOD El orala kusrao.
27 Wolana ac sunak apnulla,
Ku ac insewowo nwakla Tempul lal.

28 Mwet nukewa fin faclu, kowos in kaksakin LEUM GOD,

16:16 Gen 12:7; Gen 26:3 **16:17** 16:17–18; Gen 28:13 **16:21** Gen 20:3–7

Kaksakin wolana lal ac ku lal.
29 Kaksakin Ine wolana lun LEUM GOD;
Fahsru nu in Tempul lal ac use mwe sang lowos nu sel.
Epasr ye mutun El su Mutal ke El sikyak;
30 Rarrar ye mutal, kowos faclu nufon!
Faclu oakwuki ku, ac tia ku in mokleyuk.
31 Kusrao ac faclu, kowos in enganak!
Fahkak nu sin mutanfahl uh lah LEUM GOD El tokosra.
32 Meoa ac ma nukewa loac in ngirngir;
Lela inima uh ac ma nukewa we in enganak!
33 Sak insak uh elos fah sasa ke engan
Ke LEUM GOD El ac tuku in leumi faclu.
34 Sang kulo nu sin LEUM GOD, mweyen El wo;
Lungse lal oan ma pahtpat.
35 Kowos in fahk nu sel, "O God, Mwet Lango lasr, molikutla;
Uskuteni nu sie, ac molikutla liki mutunfacl saya,
Tuh kut fah ku in sang kulo
Ac kaksakin Ine mutal lom."
36 Kaksakin LEUM GOD, God lun Israel!
Kaksakunul inge ac nu tok ma pahtpat!
Na mwet nukewa elos fahk, "Amen," ac elos kaksakin LEUM GOD.

Alu In Jerusalem Ac Gibeon

37 Tokosra David el sang tuh in ma kunal Asaph ac mwet Levi wial ah tuh elos in liyaung alu in acn se ma Tuptup in Wuleang oan we. Na elos in oru orekma lalos we ke len nukewa nwe tok.
38 Obed Edom wen natul Jeduthun, ac mwet onngoul oalkosr in sou lal pa mwet kasru lalos. Ma kunen Hosah ac Obed Edom in topang ke mutunpot.
39 Tusruktu ma kunen mwet tol Zadok ac mwet tol wial, in karingin alu nu sin LEUM GOD ke nien alu in acn Gibeon.
40 Ke lotutang ac eku nukewa, elos oru mwe kisa firir fin loang uh, fal nu ke ma simusla in Ma Sap su LEUM GOD El tuh sang nu sin Israel.
41 Sayen mwet tol inge, Heman ac Jeduthun oelulos, ac oayapa kutu pac mwet su sulosolla tuh elos in on in kaksakin LEUM GOD ke sripen lungse lal su oan ma pahtpat.
42 Ma kunen Heman ac Jeduthun in karinganang trumpet ac cymbal ac oayapa mwe on saya ma orekmakinyuk ke pacl on in kaksak inge orek uh. Ma kunen mwet in sou lal Jeduthun in topang ke mutunpot uh.
43 Na mwet nukewa folokla nu acn selos, ac David el folokla pac nu acn sel nu yurin sou lal.

17

Kas Lal Nathan Nu Sel David
(Luo Samuel 7:1–17)

1 Inge Tokosra David el muta okak in lohm sin tokosra. Sie len ah el sapla nu sel Nathan mwet palu, ac fahk, "Inge nga muta in sie lohm orekla ke sak cedar, a Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD oan in lohm nuknuk se!"
2 Ac Nathan el fahk, "Oru ma nukewa ma kom nunku an, mweyen God El wi kom."
3 Tusruk in fong sac, God El fahk nu sel Nathan,
4 "Fahla ac fahk nu sel David mwet kulansap luk, lah nga fahk, 'Tia kom pa mwet se ac musai sie tempul nu sik ngan muta loac.

16:34 2 Chr 5:13; 7:3; Ezr 3:11; Psa 100:5; 106:1; 107:1; 118:1; 136:1; Jer 33:11 **16:43** 2 Sam 6:19–20

5 Oe ke pacl se nga tuh molela mwet Israel liki inpoun mwet Egypt ah nwe misenge
nga soenna muta in sie tempul. Pacl nukewa nga muta in lohm nuknuk ac mukuiwot
mukuime, acn nu ke acn.
6 In fufahsryesr luk nukewa yurin mwet Israel, wanginna pacl nga tuh siyuk sin
mwet kol su nga sulela ah, lah efu ku elos tia musaela sie tempul ma orek ke sak
cedar ah sik.'
7 "Ke ma inge, fahk nu sel David mwet kulansap luk, lah nga, LEUM GOD Kulana
fahk nu sel, 'Nga eiskomla liki liyaung sheep inimae, ac oru tuh kom in leum fin mwet
luk, mwet Israel.
8 Nga tuh wi kom yen nukewa kom fahla nu we, ac nga tuh kutangla mwet lokoalok
lom nukewa ye motom. Nga fah oru kom in pwengpeng oana mwet kol fulatlana fin
faclu.
9 Nga tuh sulela sie acn nu sin mwet luk mwet Israel, ac oakelosi we tuh elos in
ku in muta ke acn selos sifacna, ac tia sifil aklokoalokyeyuk. Mwet koluk fah tia sifil
akkeokyalos oana meet
10 ke pacl lun mwet nununku ah me, su nga tuh pakiya tuh elos in kol mwet luk,
mwet Israel. Nga wulela nu sum lah nga ac karingin kom liki mwet lokoalok lom
nukewa, oayapa nga fah oru in oasr tulik nutum.
11 Ke kom ac misa ac pukpuki yurin mwet matu lom, nga ac oru sie sin wen nutum
in tokosra, ac nga ac fah liyaung tokosrai lal in ku.
12 El pa mwet se su ac musai sie tempul nu sik, ac nga ac fah oru fita lal in leum
ma pahtpat.
13 Nga ac fah papa tumal ac el fah wen nutik. Nga ac fah tia tulokinya kasru luk
nu sel oana nga tuh oru nu sel Saul, su nga sisella tuh kom in tokosrala.
14 Nga ac fah fililya tuh elan kol mwet luk ac tokosrai luk ma pahtpat. Ac fah wangin
saflaiyen tokosrai lal nwe tok.' "
15 Nathan el fahkang nu sel David ma nukewa ma God El akkalemye nu sel.

Pre In Sang Kulo Lal David
(Luo Samuel 7:18–29)

16 Na Tokosra David el som nu in Lohm Nuknuk Mutal sin LEUM GOD, ac el muta
nu ten ac pre, "O LEUM GOD, nga ac sou luk kupansuwol in eis ma nukewa ma kom
oru tari nu sik.
17 Ac inge, LEUM GOD, kom sifilpa oru yohk liki: kom orek wulela tari ke tulik nutik
nwe ke yac yac fahsru, ac kom sifacna oru nu sik oana ngan sie mwet fulat.
18 Mea pac nga ku in fahk nu sum! Kom arulana eteyu, a kom akfulatyeyu, mwet
kulansap lom.
19 Ma inge nukewa orek ke sripen lungse lom ac oakwuk lom, tuh kom in akkalemye
nu sik ke ouiyen fulat luk tok.
20 LEUM GOD, wangin sie oana kom. Kut nuna etu oemeet me lah kom mukefanna
pa God.
21 Wangin pac sie mutunfacl fin faclu oana Israel, su kom molelosla liki kohs lalos
tuh elos in mwet lom sifacna. Ma usrnguk ac wolana su kom oru nu selos, oru tuh
Inem in pwengpeng fin faclu nufon. Kom tuh molela mwet lom liki facl Egypt, ac
lusak mutunfacl saya ke mwet lom elos fahsr nu meet.
22 Kom oru tuh mwet Israel in mwet lom ma pahtpat, ac kom, LEUM GOD, pa God
lalos.
23 "Ac inge, LEUM GOD, oru tuh wuleang se su kom wulela keik ac ke tulik nutik in
akpwayeyuk nwe tok, ac oru oana ma kom fahk mu kom ac oru.

17:13 2 Cor 6:18; Heb 1:5

24 Pweng keim ac fah arulana yohk, ac mwet uh ac fah fahk nwe tok, 'LEUM GOD
Kulana, El God lun Israel.' Ac kom fah karinganang tuh fita luk in leum in fwil
nukewa.
25 Nga pulaik in pre nu sum ouinge, O God luk, mweyen kom akkalemye ma inge
nukewa nu sik, mwet kulansap lom, ac kom fahk pac nu sik lah kom ac oru fwil nutik
nukewa in tokosra.
26 Kom, O LEUM GOD, kom pa God, ac kom orala wuleang wolana se inge nu sik.
27 Nga siyuk sum tuh kom in akinsewowoye fwil nutik, tuh elos in engankin
lungkulang lom pacl e nukewa. O LEUM GOD, kom akinsewowoyalos tari, ac mwe
insewowo lom ac fah oan faclos nwe tok."

18

Kutangla Lal David Ke Mweun
(Luo Samuel 8:1–18)

1 In kutu pacl tok, Tokosra David el sifilpa mweuni mwet Philistia ac kutangulosla.
El eisla selos siti Gath wi inkul ma oan raunela.
2 El oayapa kutangla mwet Moab, ac elos mutawauk in orekma nu sel ac sang takma
nu sel.
3 Toko, David el mweun lainul Hadadezer, tokosra lun Zobah in Syria. El mweunul
apkuran nu in acn Hamath, mweyen Hadadezer el srike elan eisla acn we, su oan
tafunyen lucng ke Infacl Euphrates.
4 David el sruokya sie tausin chariot, itkosr tausin mwet kasrusr fin horse, ac
longoul tausin sin mwet mweun su fahsrna. El sruokya pisen horse fal nu ke chariot
siofok, ac horse nukewa saya el kunausla nialos.
5 Ke mwet Syria in acn Damascus elos supwala un mwet mweun in kasrel Tokosra
Hadadezer, David el mweunelos ac uniya mwet longoul luo tausin.
6 Na David el oakiya nien muta lun mwet mweun lal fin acn Syria ac Damascus, ac
mwet in facl inge mutawauk in orekma nu sel David, ac sang takma nu sel. LEUM
GOD El oru tuh David elan eis kutangla in acn nukewa.
7 David el eisla mwe loang gold liki poun mwet mweun fulat lal Hadadezer, ac el
us ma inge nu Jerusalem.
8 El oayapa eisla ma puspis ma orekla ke osra bronze liki acn Tibhath ac Kun, su
siti lal Hadadezer. (Tok Solomon el orekmakin bronze inge in orala sie nien kof lulap,
oayapa sru ac kufwen mwe orekma lun Tempul.)
9 Tokosra Toi lun Hamath el lohng lah David el kutangla mwet mweun nukewa lal
Hadadezer.
10 Ouinge el supwalla Joram, wen natul, in paingul Tokosra David ac kaksakunul
ke kutangla lal facl Hadadezer, su Toi el tuh lain pacl puspis. Joram el us mwe lung
nu sel David ma orekla ke gold, silver ac osra bronze.
11 David el srela ma inge tuh in orekmakinyuk ke pacl in alu mukena, weang pac
gold ac silver ma el tuh sruokya liki mutunfacl el kutangla inge: Edom, Moab, Ammon,
Philistia, ac Amalek.
12 Abishai, su nina kial pa Zeruiah, el kutangla mwet Edom ke sie mweun in
Infahlfal Sohl, ac el uniya mwet singoul oalkosr tausin.
13 El oakiya un mwet mweun lal fin acn Edom nufon, ac mwet we elos mutawauk
in orekma nu sel Tokosra David. LEUM GOD El oru tuh David elan eis kutangla in
acn nukewa.
14 David el leum fin acn Israel nufon, ac el arulana karinganang tuh ma orek nu
sin mwet lal in fahsr fal ac suwohs pacl nukewa.

18:8 1 Tok 7:40–47; 2 Chr 4:11–18 **18:12** Psa 60: Sifac uh

15 Joab, tamulel lal Abishai, pa captain lun un mwet mweun. Jehoshaphat, wen
natul Ahilud, pa karinganang ma simla.
16 Zadok wen natul Ahitub, ac Ahimelech wen natul Abiathar, elos mwet tol. Seraiah
el mwet sim inkul lun tokosra.
17 Benaiah wen natul Jehoiada, pa kol mwet mweun karinginyal tokosra. Wen natul
Tokosra David elos muta ke wal fulat inmasrlon mwet pwapa fulat lal.

19

David El Kutangla Mwet Ammon Ac Mwet Syria
(Luo Samuel 10:1–19)

1 Kutu pacl tok, Tokosra Nahash lun Ammon el misa, ac Hanun wen natul, el
tokosrala.
2 Tokosra David el fahk, “Nga enenu in akkalemye nunak in kawuk pwaye luk nu
sel Hanun, oana ke Nahash papa tumal, el tuh oru nu sik.” Ouinge David el supwala
mwet utuk kas in fahkak nunak in pakomuta lal ke misa papa tumal ah.

Ke elos sun acn Ammon, ac utyak nu yorol Tokosra Hanun,
3 mwet kol lun mwet Ammon elos fahk nu sin tokosra, “Ku kom nunku mu David
el akfulatye papa tomom, pa sis el supwama mwet inge in fahkak kas in pakomuta
lal nu sum? Sutuu na sutuu! El supwalosme in tuh tuni siti uh, elan mau ku in eisla
sesr!”
4 Hanun el sruokya mwet utuk kas lal David, ac resaela alut lalos, ac wotela nuknuk
lalos ah ke finyepalos, ac supwalosla.
5 Elos arulana mwekin in folokla nu yen selos. Ke David el lohng ke ma sikyak
ah, el sapla nu yorolos tuh elos in mutana Jericho ac tia foloko nwe ke alut lalos ah
kapak.
6 Tokosra Hanun ac mwet Ammon elos akilen lah elos sifacna oru tuh David elan
mwet lokoalok lac lalos. Ke ma inge elos sang apkuran in oalngoul tausin paun in
silver nu sin mwet in acn Mesopotamia Lucng, oayapa mwet Maacah ac Zobah in acn
Syria, tuh elos in moli chariot ac mwet in utuk chariot.
7 Oasr chariot tolngoul luo tausin elos srukak, ac mwet mweun lal Tokosra Maacah
elos tuku ac tulokunak nien aktuktuk lalos apkuran nu Medeba. Mwet Ammon elos
wi pac tuku liki siti nukewa selos, ac elos akola in mweun.
8 Ke David el lohng ma sikyak inge, el supwalla Joab ac mwet mweun lal nukewa.
9 Mwet Ammon elos fahsr som nu ke nien utyak nu Rabbah, siti fulat lalos, ac tu
na akola we. Na tokosra su tuku in welulos ke mweun, elos som nu yen turangang
ac akola pac we.
10 Joab el liye tuh mwet lokoalok lalos ac mweunelos meet ah me ac tokolos me.
Ouinge el sulela mwet ma wo emeet ke mweun sin mwet Israel, ac oakelosi in lain
mwet Syria.
11 Na el sang Abishai, tamulel lal, in kol mwet mweun lula nukewa, ac Abishai el
oakelosi in lain mwet Ammon.
12 Joab el fahk nu sel, “Kom fin liye tuh mwet Syria ac kutangyula, na kom
tuku kasreyu, ac nga fin liye tuh mwet Ammon ac kutangkomla, na nga ac fahsrot
kasrekom.
13 Kom in ku ac pulaik! Lela kut in sang kuiyasr nufon in mweun ke mwet lasr ac
ke siti nukewa lun God lasr. Finsrak tuh in fahsr ou ma lungse lun LEUM GOD!”
14 Joab ac mwet lal fahsryak nu meet in mweun, ac mwet Syria elos kaing.
15 Ke mwet Ammon elos liye lah mwet Syria kaing, na elos kaingkunul Abishai, ac
foloki nu in siti uh. Na Joab el folokla nu Jerusalem.

16 Mwet Syria elos akilen lah mwet Israel elos kutangulosla, na elos use un mwet
mweun Syria su muta layen kutulap in Infacl Euphrates, ac eisalosyang nu inpaol
Shobach, captain lun un mwet mweun lal Tokosra Hadadezer lun Zobah.
17 Ke David el lohngak ma inge, el orani mwet mweun lun Israel ac tupalla Infacl
Jordan, ac oakelosi in lain mwet Syria. Mweun uh srola,
18 na mwet Israel elos ukwauk mwet mweun Syria. David ac mwet lal ah uniya
mwet itkosr tausin su kasrusr ke chariot, ac angngaul tausin mwet kasrusr fin horse.
Elos oayapa unilya Shobach, captain lun mwet mweun Syria ah.
19 Ke tokosra kewa su orekma nu sel Hadadezer elos akilen lah kutangyukla elos sin
mwet Israel, na elos orek misla yorol David, ac mutawauk in orekma nu sel. Mwet
Syria elos tia sifil lungse kasru mwet Ammon.

20

David El Sruokya Acn Rabbah
(Luo Samuel 12:26–31)

1 Yac tok ah, ke pacl sak uh mutawauk in srun tukun pacl in mihsrisr, ac tokosra uh
wacna som mweun, Joab el us un mwet mweun ac som nu ke facl lun mwet Ammon.
A Tokosra David el mutana Jerusalem. Na elos kuhlusya ac sruokya siti Rabbah, ac
kunausla acn we.
2 Ma sruloala se lun mwet Ammon su pangpang Molech, oasr tefuro gold se kac,
paun itngoul limekosr toasriya. Na oasr sie eot saok fin tefuro se inge, ac David el
eisla ac filiya fin tefuro lal sifacna. El oayapa usla ma wap pukanten liki siti sac.
3 David el usla mwet in siti sac, ac oru tuh elos in orekma ke tahta, mwe pukpuk
osra, ac tuhla. El oru ouinge nu sin mwet nukewa ma el sruokya ke siti lun mwet
Ammon. Na el ac mwet lal folokla nu Jerusalem.

Mweun Lain Mwet Philistia Yohk Pisa
(Luo Samuel 21:15–22)

4 Tok, oasr pac mweun srola lain mwet Philistia in acn Gezer. Ma se inge sikyak ke
pacl se Sibbecai, sie mwet Hushah, el unilya Sippai, mwet na yohk pisa se, ac mwet
Philistia elos kutangyukla.
5 Na oasr pac sie mweun lain mwet Philistia, ac Elhanan wen natul Jair, el unilya
Lahmi, tamulel lal Goliath, mwet Gath. Fungen osra natul Goliath a yohk oana sak
ke mwe otwot nuknuk.
6 Sie pac mweun an tuh orek in acn Gath. Oasr mwet na yohk pisa se we ma oasr
kufinpo onkosr ke paol kewa ac kufinnia onkosr ke nial kewa. Mwet se inge el ma in
sou lun mwet yohk pisa emeet ah.
7 El funmwet nu sin mwet Israel, as Jonathan wen natul Shammah, tamulel lal
David, el unilya.
8 Mwet tolu inge su anwuki sel David ac mwet lal inge, elos ma nutin mwet yohk
pisa lun acn Gath.

21

David El Oakla Pisen Mwet Uh
(Luo Samuel 24:1–25)

1 Satan el tuh lungse elan aklokoalokye mwet Israel, na pa el oru tuh David elan
nunkeak elan oakla pisen mwet uh.
2 David el sapkin nu sel Joab ac mwet pwapa lal saya, “Kowos fahla ac sasla nu in
facl Israel nufon, mutawauk e epang me oatula safla eir, ac oakla pisen mwet uh. Nga
lungse etu lah elos mwet ekasr nufon.”

20:1 2 Sam 11:1 **20:5** 1 Sam 17:4–7

3 Na Joab el fahk, “Finsrak LEUM GOD Elan oru tuh mwet Israel in puseni pacl
siofok liki pisalos misenge! Leum Fulat, elos nukewa mwet kulansap lom. Na efu ku
kom lungsum in oru ma se inge, ac sang mwatan mutunfacl se inge nufon?”
4 Tusruktu, nunak lal tokosra ku lukel Joab, pwanang Joab el illa ac fahsr sasla in
facl Israel nufon, na el folok nu Jerusalem.
5 El fahkak nu sel Tokosra David pisen mukul nukewa ma fal in wi mweun: oasr
sie million siofok tausin mwet Israel, ac mwet angfoko itngoul tausin mwet Judah.
6 Ke sripen Joab el tiana insese nu ke sap se lal tokosra inge, el tiana oakla mwet in
sruf lal Levi ac Benjamin.
7 God El tia insewowo ke ma orek inge, na pa El sang kai upa nu fin mwet Israel.
8 Ac David el fahk nu sin God, “Nga orala ma koluk na yohk se. Nunak munas, sisla
koluk luk. Ma na lalfon se pa nga orala.”
9 Na LEUM GOD El fahk nu sel Gad, mwet palu lal David,
10 “Fahla fahk nu sel David lah nga fah sang nu sel ke mwe sulela tolu, ac el enenu
in sulela sie. Nga ac fah oru ma se ma el ac sulela an.”
11 Gad el som ac fahk nu sel David ma LEUM GOD El fahk, na el siyuk sel, “Ma ya
kac kom lungse uh?
12 In oasr sracl fin facl sum ke yac tolu? Ku kom in kaing liki un mwet mweun lun
mwet lokoalok lom ke malem tolu? Ku LEUM GOD Elan mweuni kom ke cutlass natul
ac supwama mas upa, ac sie lipufan in use misa nu fin acn Israel nufon ke len tolu?
Mea nga ac fahk in topuk LEUM GOD?”
13 Na David el fahk nu sel Gad, “Nga arulana fohsak ac nikinyula! Tusruktu nga tia
lungse ngan kalyeiyuk sin mwet uh. Lela in LEUM GOD na pa orek kaiyuk nu sesr,
tuh El pakoten.”
14 Na LEUM GOD El supwala mas na upa se nu fin mwet Israel, ac mwet itngoul
tausin selos misa.
15 Na El supwala sie lipufan in kunausla acn Jerusalem, tusruktu El sifil ekulla
nunak lal ac fahk nu sin lipufan sac, “Tui! Tari fal!” Lipufan sac el tuyak ke acn in
kulkul wheat lal Araunah, mwet Jebus.
16 David el liye lipufan sac ke el tu yen engyeng uh ac el sruok cutlass natul inpaol ac
akola in kunausla acn Jerusalem. David ac mwet kol lun mwet Israel elos nokomang
nuknuk in eoksra, ac elos srimi nwe ten ac mutalos pusral fin fohk uh.
17 Ac David el pre ac fahk, “O God, nga pa oru ma koluk se inge. Nga pa sapkin in
oaoala mwet uh. Mea mwet inge orala? LEUM GOD luk, fal kom in kaiyu ac sou luk,
ac fuhlela mwet lom inge.”
18 Na lipufan lun LEUM GOD el fahk nu sel Gad elan sapkin nu sel David tuh elan
som ac etoak sie loang in acn in kulkul wheat lal Araunah.
19 David el akos sap lun LEUM GOD ac som, oana ma Gad el tuh fahk nu sel.
20 Ke nien kulkul wheat ah, Araunah ac wen akosr natul elos muta kulkul wheat.
Ke elos liye lipufan sac, wen ekasr ah kaing ac wikla.
21 Ke pacl se Araunah el liyalak Tokosra David ke el fahsru ac apkuranme, el som
liki nien kulkul wheat uh, ac srimi nwe ten ac mutal pusral infohk uh.
22 David el fahk nu sel, “Kukakunma nien kulkul wheat lom uh, tuh nga in etoak
sie loang nu sin LEUM GOD, in tulokinya mas upa se orek inge. Nga lungse molela
nufon.”
23 Ac Araunah el fahk, “O Tokosra, eis na lom ac orekmakin nu ke enenu lom. Cow
mukul pa inge, kom ku in orek mwe kisa firir kac fin loang an, ac ipin sak ke acn
in kulkul wheat uh ku in orekmakinyuk mwe etong, oayapa wheat tuh in mwe sang
lom. Ma inge kewa nga sot nu sum.”

24 Tusruktu tokosra el topuk, “Mo, nga ac moli nufon ma inge. Nga ac tia kisakin
nu sin LEUM GOD ma su ma lom, ma tuku nu sik ke wangin molo.”
25 Na el sang ipin gold onfoko nu sel Araunah, molin acn in kulkul wheat sac.
26 David el etoak sie loang nu sin LEUM GOD we, ac kisakin mwe kisa firir, ac mwe
kisa in akinsewowo. El pre, ac LEUM GOD El topuk pre lal, ac supweya e lucng me
in akosak mwe kisa fin loang uh.
27 LEUM GOD El fahk nu sin lipufan sac tuh elan filiya cutlass natul ah, ac lipufan
sac akos.
28 Ke David el liye ma inge el akilen lah LEUM GOD El topuk pre lal, na el oru mwe
kisa lal fin loang uh ke acn in kulkul wheat lal Araunah.
29 Lohm Nuknuk sin LEUM GOD su Moses el tuh orala yen mwesis, oayapa loang
se mwe kisa uh orek fac, srakna oan ke nien alu in acn Gibeon in pacl se inge.
30 Tusruktu David el tia ku in som alu nu sin God we, mweyen el sangeng ke cutlass
se nutin lipufan lun LEUM GOD.

22

1 Ke ma inge David el fahk, “Pa inge acn se ma Tempul lun LEUM GOD ac fah oan
we. Pa inge loang se su mwet Israel ac tufah oru mwe kisa lalos fac.”

Akoeyen Musaiyen Tempul

2 Tokosra David el sap mwetsac nukewa su muta in facl Israel in toeni, ac el sang
orekma kunalos. Kutu selos tufahl eot lulap in sang musai Tempul uh.
3 David el sap in utuku osra lulap mwe orek osra in patput ac osra in kapsreni
polosak ke mutunpot, ac oayapa osra bronze na lulap-wangin mwet ku in etu toasriya.
4 El sap mwet Tyre ac mwet Sidon in use polosak cedar pukanten.
5 In nunak lal David el nunku mu, “Tempul se su wen nutik Solomon el ac musai
inge enenu in arulana oasku ac pwengpeng nu fin faclu nufon. Tuh inge el srakna
fusr ac supah ke orekma, na pa nga enenu in akoo kufwen mwe orekma nukewa nu
kac.” Ouinge David el akoela kufwen sroasr puspis meet liki el misa.
6 El sapla solalma Solomon, wen natul, ac sapkin nu sel tuh elan musai sie tempul
nu sin LEUM GOD lun Israel.
7 David el fahk nu sel, “Wen nutik, nga tuh kena musaela sie tempul in akfulatye
LEUM GOD luk.
8 Tusruktu, LEUM GOD El fahk nu sik lah pusle mwet nga uniya, ac pusle mweun
nga oru. Na ke sripen yokla srah nga aksororyela, God El ac tia lela ngan musai sie
tempul nu sel.
9 Tusruktu El oru sie wulela nu sik ac fahk, ‘Ac fah oasr sie wen nutum su ac fah
leum ke pacl in misla, mweyen nga ac fah akmisye inmasrlol ac mwet lokoalok lal.
Inel ac fah pangpang Solomon,* mweyen in pacl el leum, nga ac fah oru tuh mwet
Israel in okak ac muta in misla.
10 El ac fah musai sie tempul nu sik. El ac fah wen nutik, ac nga ac fah papa tumal.
Fwilin tulik natul ac fah tokosra fin mwet Israel ma pahtpat.’ ”
11 Na David el sifilpa fahk, “Wen nutik, lela tuh LEUM GOD lom in wi kom, ac finsrak
in pwaye wulela lal keim tuh kom in ku in musaela sie tempul nu sel.
12 Oayapa lela tuh LEUM GOD lom Elan asot etauk ac lalmwetmet nu sum, tuh kom
fah ku in kol mwet Israel fal nu ke ma sap lal.
13 Kom fin akos ma sap nukewa ma LEUM GOD El sang nu sel Moses in kol mwet
Israel, na kom ac fah kapkapak in ma wo. Kom in ku ac pulaik. Nikmet sangeng ke
kutena ma.

22:7 22:7–10; 2 Sam 7:1–16; 1 Chr 17:1–14 * **22:9** ***Solomon:*** ine se inge tuku ke kas Hebrew se inge “shalom,” su kalmeya pa “misla ac okak.” **22:13** Jos 1:6–9

14 Ac funu nu ke Tempul uh, sahp sun akosr tausin tuhn in gold oayapa apkuran
angngaul tausin tuhn in silver nga sifacna fosrngakin in sang musaela. Sayen ma
ingan, arulana pukanten osra bronze ac iron akoeyuk pac tari. Nga orala pac in oasr
sak ac eot, tuh kom fah enenu in sifil sokak ma inge in weang pac.
15 Pukanten mwet orekma lom. Oasr mwet in tufahl eot, ac mwet orekma ke cement
ac mwet sroasr, oayapa pus mwet usrnguk ke kain in orekma nukewa
16 ke gold, silver, bronze, ac iron. Inge kom in mutawauk ke orekma se inge, ac lela
tuh LEUM GOD Elan wi kom."
17 David el sapkin nu sin mwet kol nukewa in Israel tuh elos in kasrel Solomon.
18 El fahk mu, "LEUM GOD lowos El tuh wi kowos in pacl e nukewa, ac El oru tuh
in oasr misla yen nukewa apunla facl suwos. El oru tuh nga in ku in kutangla mwet
nukewa su muta in acn inge meet, ac inge elos muta ye pouwos ac ye poun LEUM
GOD.
19 Inge kowos in kulansupu LEUM GOD lowos ke insiowos kewa ac ke ngunuwos
kewa. Kowos in mutawauk musai Tempul an, tuh kowos in ku in filiya Tuptup in
Wuleang lun LEUM GOD loac, oayapa ma mutal nukewa ma orekmakinyuk ke pacl
kowos alu nu sel."

23

1 Ke David el matuoh el oru tuh Solomon, wen natul, elan tokosra fin Israel.

Orekma Lun Mwet Levi

2 Tokosra David el pangoneni mwet kol nukewa lun mwet Israel, oayapa mwet tol
ac mwet Levi.
3 El oakla pisen mukul nukewa sin mwet Levi su oasr ke yac tolngoulyak, ac sun
mwet tolngoul oalkosr tausin.
4 Na tokosra el sulela longoul akosr tausin sin mwet inge in fosrngakin orekma lun
Tempul, ac onkosr tausin in karingin ma simusla nukewa, oayapa nununku fohsak
inmasrlon mwet uh,
5 akosr tausin in mwet topang, ac akosr tausin in kaksakin LEUM GOD ke mwe on
ma tokosra el sang nu selos in orekmakin nu ke sripa se inge.
6 Tokosra David el kitalik mwet Levi nu ke u tolu, fal nu ke sou lulap inge: Gershon,
Kohath, ac Merari.
7 Oasr wen luo natul Gershon: elos pa Ladan ac Shimei.
8 Oasr wen tolu natul Ladan: elos pa Jehiel, Zetham, ac Joel,
9 ac elos sifen sou ke fwil natul Ladan. (Oasr wen tolu natul Shimei: Shelomoth,
Haziel, ac Haran.)
10 Oasr wen akosr natul Shimei, ac pa inge inelos, takla fal nu ke matwalos: Jahath,
Zina, Jeush, ac Beriah.
11 Tia pus wen natul Jeush ac Beriah, na pa elos oaoala oana sou sefanna.
12 Oasr wen akosr natul Kohath: elos pa Amram, Izhar, Hebron, ac Uzziel.
13 Amram el wounse, ac el pa papa tumal Aaron ac Moses. (Aaron ac fwil natul
elos sriyukla in karinganang ma mutal ke Tempul ma pahtpat, oayapa elos in akosak
mwe kisa keng ke pacl in alu nu sin LEUM GOD, ac kulansupwal, ac akinsewowoye
mwet uh Inel.
14 Tusruktu wen natul Moses [mwet se su pangpang mwet lun God] elos oaoa in
mwet Levi.)
15 Oasr wen luo natul Moses: elos pa Gershom ac Eliezer.
16 Inmasrlon wen natul Gershom, Shebuel pa mwet kol selos uh.
17 Wen sefanna natul Eliezer: el pa Rehabiah, ac pukanten mwet in fwil natul
Rehabiah.

23:1 1 Tok 1:1–40 **23:13** Exo 28:1

18 Izhar, wen se akluo natul Kohath, oasr wen se natul: inel pa Shelomith, su el pa
sifen sou sac.
19 Hebron, wen se aktolu natul Kohath, oasr wen akosr natul: elos pa Jeriah,
Amariah, Jahaziel, ac Jekameam.
20 Uzziel, wen se akakosr natul Kohath, oasr wen luo natul: elos pa Micah ac Isshiah.
21 Oasr wen luo natul Merari: elos pa Mahli ac Mushi. Oasr pac wen luo natul
Mahli: elos pa Eleazar ac Kish,
22 tusruktu Eleazar el misa ac wangin wen natul, a acn mukena. Acn natul inge
elos payuk sin wen natul Kish, su ma wien papa tumaltal.
23 Mushi, wen se akluo natul Merari, oasr wen tolu natul: elos pa Mahli, Eder, ac
Jeremoth.
24 Pa ingan fwil natul Levi, ac kais sie selos simla inelos fal nu ke takin sou lalos.
Na elos nukewa su yac longoulyak oasr ip kunalos ke orekma in Tempul lun LEUM
GOD.
25 David el fahk, "LEUM GOD lun Israel El sang misla nu sin mwet lal, ac El ac fah
sifacna muta in Jerusalem ma pahtpat.
26 Ke ma inge, mwet Levi elos tia sifil enenu in us Lohm Nuknuk sin LEUM GOD ac
ma orekmakinyuk ke pacl in alu."
27 Ke sripen oakwuk safla lal David inge, mwet Levi nukewa elos enenu in simla
inelos ac akola nu ke moul in kulansap ke elos sun yac longoul.
28 Orekma kunalos pa inge: in kasru mwet tol ke fwil natul Aaron ke pacl in alu,
in karinganang inkalkal lun Tempul ac infukil nukewa we, ac taran tuh ma mutal
nukewa in nasnas ac tia fohkfok.
29 Ma kunalos pac in akoo bread ma kisakinyuk nu sin God, ac flao ma
orekmakinyuk ke mwe kisa, ku lof srisrik wangin mwe pulol kac, ac mwe kisa
manman, ac flao ma kulamisyuk ke oil in olive, oayapa elos pa srikeya ac pauni
mwe sang nukewa ma utuku nu in Tempul uh.
30 Elos pa oru on in kaksak nu sin LEUM GOD ke lotutang ac eku nukewa,
31 oayapa ke pacl nukewa ma mwe kisa firir orek nu sin LEUM GOD ke len Sabbath,
ke Malem Sasu, ac ke kufwa saya. Oasr ma sap oakwuki in fahkak pisen mwet Levi
ma eneneyuk nu ke orekma inge ke kais sie pacl. Ma kunen mwet Levi in karingin
pacl in alu nu sin LEUM GOD nwe tok.
32 Elos pa karinganang Lohm Nuknuk sin LEUM GOD oayapa Tempul, ac elos pa
kasru mwet tol wialos in fwil natul Aaron, ke pacl in alu in Tempul.

24

Kunokon Su Itukyang Nu Sin Mwet Tol

1 Pa inge u ma tuku ke fita lal Aaron. Oasr wen akosr natul Aaron: elos pa Nadab,
Abihu, Eleazar ac Ithamar.
2 Nadab ac Abihu eltal misa meet liki papa tumaltal, ac wangin tulik natultal, na
pa Eleazar ac Ithamar eltal mwet tol.
3 Tokosra David el oakiya wen natul Aaron nu ke kais sie u, fal nu ke orekma
kunalos. Mwet luo ma kasrel ke oakwuk se inge pa Zadok in fwil natul Eleazar, ac
Ahimelech in fwil natul Ithamar.
4 Mwet in fwil natul Eleazar elos oakwuki nu ke u singoul onkosr, ac mwet in fwil
natul Ithamar elos oakwuki nu ke u oalkosr. Orek ouinge ke sripen pus mukul su
sifen sou in fwil natul Eleazar.
5 In fwil natul Eleazar ac fwil natul Ithamar kewa, oasr mwet pwapa nu ke orekma
lun Tempul oayapa mwet kol ke moul in ngun, na pa elos eis kunalos ke susfa.

23:26 Dut 10:8 **23:28** 23:28–32; Oek 3:5–9 **24:2** Lev 10:1–2

6 Mwet in fwil natul Eleazar ac natul Ithamar elos kais sie fahsr susfa. Na toko simla
inelos yurin mwet sim lun mwet Levi, su el pa Shemaiah wen natul Nethanel. Mwet
loh ke ma inge pa tokosra ac mwet pwapa lal, oayapa Zadok mwet tol, Ahimelech
wen natul Abiathar, ac sifen sou lun mwet tol, ac sifen sou lun mwet Levi.
7 Fa se meet an oayang nu sel Jehoiarib, akluo nu sel Jedaiah,
8 aktolu nu sel Harim, akakosr nu sel Seorim,
9 aklimekosr nu sel Malchijah, akonkosr nu sel Mijamin,
10 akitkosr nu sel Hakkoz, akoalkosr nu sel Abijah,
11 akeu nu sel Jeshua, aksingoul nu sel Shecaniah,
12 aksingoul sie nu sel Eliashib, aksingoul luo nu sel Jakim,
13 aksingoul tolu nu sel Huppah, aksingoul akosr nu sel Jeshebeab,
14 aksingoul limekosr nu sel Bilgah, aksingoul onkosr nu sel Immer,
15 aksingoul itkosr nu sel Hezir, aksingoul oalkosr nu sel Happizzez,
16 aksingoul eu nu sel Pethahiah, aklongoul nu sel Jehezkel,
17 aklongoul sie nu sel Jachin, aklongoul luo nu sel Gamul,
18 aklongoul tolu nu sel Delaiah, ac aklongoul akosr nu sel Maaziah.
19 Simla inen mwet inge fal nu ke kunokon ma itukyang nu selos in kulansap lalos
in tempul. Ma inge oakiyuki nu selos sel Aaron, papa matu tumalos, ke el akos ma
LEUM GOD lun Israel El sapkin.

Pa Inge Takin Mwet Levi

20 Pa inge kutu pac sifen sou ke fita lal Levi:
Jehdeiah, fita natul Amram kacl Shebuel;
21 Isshiah, fita natul Rehabiah;
22 Jahath, fita natul Izhar kacl Shelomith;
23 Jeriah, Amariah, Jehaziel, ac Jekameam, wen natul Hebron, takla fal nu ke
matwalos;
24 Shamir, fita natul Uzziel kacl Micah;
25 Zechariah, fita natul Uzziel kacl Isshiah, tamulel lal Micah;
26 Mahli, Mushi, ac Jaaziah, fita natul Merari.
27 Oasr wen tolu natul Jaaziah: elos pa Shoham, Zaccur, ac Ibri.
28 Oasr wen luo natul Mahli: sie pa Eleazar, tuh wangin wen natul,
29 ac sie pa Kish, su wen natul pa Jerahmeel.
30 Oasr wen tolu natul Mushi: elos pa Mahli, Eder, ac Jeremoth.
Pa ingan mwet in sou lun mwet Levi.
31 Kais sie sifen sou, wi sie sin tamulel fusr lal, elos ac susfa nu ke kunokon lalos,
in oana ke sou lalos kacl Aaron elos tuh oru. Ac Tokosra David, Zadok, Ahimelech, ac
kais sie sifen sou lun mwet tol ke sruf Levi elos tuh mwet loh kac.

25

Mwet On In Tempul

1 Tokosra David ac mwet kol lun mwet Levi elos sulela kutu sin sou lal Levi tuh elos
in kol ke pacl in alu. Mwet in sou lal Asaph, Heman, ac Jeduthun pa mwet in fahkak
ke kas lun God, wi pusren mwe on ke harp ac cymbal. Pa inge takin mwet ma solla
in karingin pacl in alu, wi orekma kunalos kais sie:
2 Wen akosr natul Asaph: Zaccur, Joseph, Nethaniah, ac Asharelah. Elos muta ye
koko lal Asaph, su fahkak kas lun God ke pacl ma tokosra el sapkin.
3 Wen onkosr natul Jeduthun: Gedaliah, Zeri, Jeshaiah, Shimei, Hashabiah, ac
Mattithiah. Elos muta ye koko lun papa tumalos in fahkak kas lun God wi pusren
mwe on ke harp, ac elos onkakin on in kaksak ac sang kulo nu sin LEUM GOD.

4 Wen singoul akosr natul Heman: Bukkiah, Mattaniah, Uzziel, Shebuel, Jerimoth,
Hananiah, Hanani, Eliathah, Giddalti, Romamti Ezer, Joshbekashah, Mallothi, Hothir,
ac Mahazioth.
5 God El tuh sang nu sel Heman, mwet liyaten lun tokosra, wen singoul akosr inge
oayapa acn tolu oana El tuh wulela kac, tuh in sang ku nu sel Heman.
6 Wen nukewa natul elos mwet srital ke cymbal ac harp ye koko lun papa tumalos
ke pacl in alu in Tempul. Asaph, Jeduthun, ac Heman elos orekma ye koko lal tokosra.
7 Mwet longoul akosr inge kewa mwet na pisrla ke on. Mwet Levi wialos elos mwet
lutlut on ac pah in srital ke mwe on-mukul luofoko oalngoul oalkosr nufon.
8 Mwet inge nukewa elos susfa in koneak kunokon lalos, finne elos matu ku fusr,
finne mwet pah ku mwet tufahna lutlut.
9 Fa se emeet oayang nu sel Joseph in sou lal Asaph. Akluo nu sel Gedaliah wi
tamulel lal ac wen natul, mukul singoul luo.
10 Aktolu nu sel Zaccur wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo.
11 Akakosr nu sel Izri wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo.
12 Aklimekosr nu sel Nethaniah wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo.
13 Akonkosr nu sel Bukkiah wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo.
14 Akitkosr nu sel Jesarelah wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo.
15 Akoalkosr nu sel Jeshaiah wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo.
16 Akeu nu sel Mattaniah wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo.
17 Aksingoul nu sel Shimei wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo.
18 Aksingoul sie nu sel Azarel wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo.
19 Aksingoul luo nu sel Hashabiah wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo.
20 Aksingoul tolu nu sel Shubael wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo.
21 Aksingoul akosr nu sel Mattithiah wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo.
22 Aksingoul limekosr nu sel Jeremoth wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul
luo.
23 Aksingoul onkosr nu sel Hananiah wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul
luo.
24 Aksingoul itkosr nu sel Joshbekashah wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul
luo.
25 Aksingoul oalkosr nu sel Hanani wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo.
26 Aksingoul cu nu sel Mallothi wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo.
27 Aklongoul nu sel Eliathah wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo.
28 Aklongoul sie nu sel Hothir wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo.
29 Aklongoul luo nu sel Giddalti wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo.
30 Aklongoul tolu nu sel Mahazioth wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul luo.
31 Aklongoul akosr nu sel Romamti Ezer wi wen natul ac tamulel lal, mukul singoul
luo.

26

Mwet Topang Su Taran Mutunpot Lun Tempul

1 Pa inge kunokon ma itukyang nu sin mwet Levi su oru orekma in topang ke
Tempul. Ke sruf lal Korah, Meshelemiah, wen natul Kore, su ma in sou lal Asaph.
2 Oasr wen itkosr natul, ac pa inge inelos, takla fal nu ke matwalos: Zechariah,
Jediael, Zebadiah, Jathniel,
3 Elam, Jehohanan, ac Eliehoenai.
4 Oayapa Obed Edom, su God El akinsewowoyal ac sang wen oalkosr natul. Pa inge
inelos, takla fal nu ke matwalos: Shemaiah, Jehozabad, Joah, Sachar, Nethanel,

26:4 26:4–5; 2 Sam 6:11; 1 Chr 13:14

5 Ammiel, Issachar, ac Peullethai.
6 Shemaiah, wen se meet natul Obed Edom, oasr wen natul su yohk sripa nu ke sou
lalos mweyen elos ku ac pulaik.
7 Elos pa Othni, Rephael, Obed, Elzabad, Elihu, ac Semachiah. Elihu ac Semachiah
eltal mwet na pisrla inmasrlolos.
8 In sou lal Obed Edom oasr mukul onngoul luo su arulana fas nu ke orekma se
inge.
9 In sou lal Meshelemiah oasr mukul singoul oalkosr ma ku ac fas in kulansap.
10 Hosah, ke sruf lal Merari, oasr wen akosr natul: elos pa Shimri (papa tumal el
sang tuh el pa leumi sou sacn finne tia el pa matu),
11 Hilkiah, Tebaliah, ac Zechariah. Oasr mwet singoul tolu nufon in sou lal Hosah
su mwet topang ke Tempul.
12 Kitakatelik mwet topang ke Tempul nu ke u, fal nu ke sou lalos, ac itukyang
orekma kunalos ke Tempul oana mwet Levi saya.
13 Kais sie sou, finne srik ku yohk, elos susfa lah su ac taran kais sie mutunpot inge.
14 Shelemiah el sukya fa tuh el pa ac taran mutunpot se oan nu kutulap, ac
Zechariah (wen natul, su pacl nukewa kas in kasru lal uh arulana wo) el sukya fa
tuh el pa taran mutunpot se nu epang.
15 Obed Edom el sukya fa nu ke mutunpot se nu eir, ac wen natul elos sukya fa tuh
elos pa taran iwen filma.
16 Itukyang nu sel Shuppim ac Hosah mutunpot se nu roto oayapa Mutunpot
Shallecheth, su oan inkanek soko lucng ah. Orekma lun mwet taran mutunpot inge
oakwuki nu ke kais sie u. Fin tari sie u ah, na u se toko ac mutawauk.
17 Len nukewa oasr mwet topang onkosr layen nu kutulap, akosr nu epang, ac akosr
nu eir. Mwet topang akosr pac tu sisken iwen filma ke len nukewa, kais luo ke acn
se.
18 Apkuran nu ke sawalsrisr se nu roto, oasr mwet topang akosr tu sisken inkanek
uh, ac luo ke sawalsrisr sac.
19 Pa ingan kunokon ma itukyang nu sin sou lal Korah ac sou lal Merari ke ip lun
mwet topang.

Kunokon Saya Ke Tempul

20 Kutu sin mwet wialos in sruf lal Levi pa karingin nien mwe kasrup ke Tempul,
oayapa infukil in karinganang ma kisakinyukla nu sin God.
21 Sie sin wen natul Gershon pa Ladan, su papa matu tumun sou pukanten, weang
pacna sou ma tuku kacl Jehiel, wen se natul.
22 Oasr pac wen luo saya natul Ladan: elos pa Zetham ac Joel. Eltal pa karinganang
nien mwe kasrup ac nien fwilma ke Tempul.
23 Oasr pac kunokon itukyang nu sin fwilin tulik natul Amram, Izhar, Hebron, ac
Uzziel.
24 Shebuel, sie mwet in sou lal Gershom natul Moses, el pa mwet kol fulat in karingin
mwe kasrup nukewa lun Tempul.
25 Eliezer, tamulel lal Gershom, el sosou lal Shebuel, ke sripen Eliezer el papa tumal
Rehabiah, papa tumal Jeshiah, papa tumal Joram, papa tumal Zichri, papa tumal
Shelomith.
26 Shelomith ac mwet in sou lal pa karingin mwe lung nukewa ma kisakinyuk nu
sin God sel Tokosra David, ac sin mwet kol in kais sie sou ac kais sie sruf, oayapa sin
leum lun un mwet mweun.
27 Mwet inge elos usla kutu ma wap ma elos sruokya ke mweun, ac kisakunang tuh
in orekmakinyuk ke Tempul.

28 Shelomith ac sou lal pa liyaung ma nukewa ma kisakinyukla in orekmakinyuk
in Tempul uh. Kutu ma inge pa mwe sang sel Samuel mwet palu, ac mwe sang sel
Tokosra Saul, ac sel Abner wen natul Ner, ac sel Joab wen natul Zeruiah.

Kunokon Lun Mwet Levi Saya

29 Chenaniah ac wen natul, su ma in fwilin tulik natul Izhar, itukyang orekma fulat
inge kunalos: in karinganang ma simla, oayapa in akmisye fohs inmasrlon mwet
Israel.
30 Inmasrlon fwilin tulik natul Hebron, Hashabiah wi sie tausin itfoko mwet in sou
lal, elos nukewa mwet na fas, itukyang tuh elos in liyaung oakwuk nukewa ke ip lun
alu nu sin LEUM GOD, oayapa oakwuk nu ke ip lun office lun mwet Israel su muta
layen nu roto in Infacl Jordan.
31 Jeriah pa mwet kol lun fwilin tulik natul Hebron. In yac se akangngaul ma David
el tokosra, oasr sukok se orek nu sin fwilin tulik natul Hebron, na koneyukyak lah
oasr mwet pwengpeng ke mweun in sou se inge su muta in acn Jazer in facl Gilead.
32 Tokosra David el sulela luo tausin itfoko mwet na fas su sifen kais sie sou ke sou
lal Jeriah, ac sang tuh elos in karingin oakwuk nukewa ke ip lun alu ac ip lun office
in acn Israel layen kutulap in Infacl Jordan, ke acn lun mwet in sruf lal Reuben, Gad,
ac Tafun Manasseh Kutulap.

27

Oakwuk Ke Ip Lun Mweun Ac Ip Lun Acn

1 Pa inge takin mwet Israel su mwet kol ke kais sie sou ac ota, wi mwet pwapa lalos
su oru orekma in karingin tokosrai uh. Kitakatelik mwet kol inge nu ke u singoul luo,
fal nu ke malem singoul luo in yac se. Pisen mwet ke kais sie u inge pa mwet longoul
akosr tausin, na kais sie u ac muta ye koko lun kais sie captain lun un mwet mweun.
2 Jashobeam, wen natul Zabdiel, pa karingin u se ke malem se meet. Oasr mwet
longoul akosr tausin in u sac.
3 El ma ke fwil in tulik natul Perez, ac el pa sifen mwet kol lun mwet mweun
nukewa nu ke malem se meet.
4 Dodai, sie mwet in fwil natul Ahohi, pa karingin u se ke malem akluo. Oasr pac
mwet longoul akosr tausin in u sac. Mikloth pa akluo yal ke u se inge.
5 Benaiah, wen natul Jehoiada mwet tol, pa karingin u se ke malem aktolu. Oasr
mwet longoul akosr tausin in u sac.
6 Mwet se inge Benaiah pa tuh kol u se pangpang “Mwet Tolngoul.” Ammizabad
wen natul, pa aolul in kol u se inge.
7 Asahel wial Joab pa karingin u se ke malem akakosr. Zebadiah, wen natul, pa
kol tokol. Oasr mwet longoul akosr tausin in u sac.
8 Shamhuth, sie mwet in fwil natul Izhar, pa karingin u se ke malem aklimekosr.
Oasr mwet longoul akosr tausin in u sac.
9 Ira, wen natul Ikkesh mwet Tekoa, pa karingin u se ke malem akonkosr. Oasr
mwet longoul akosr tausin in u sac.
10 Helez, mwet Pelon ke sruf lal Ephraim, pa karingin u se ke malem akitkosr.
Oasr mwet longoul akosr tausin in u sac.
11 Sibbecai, mwet Hushah, pa karingin u se ke malem akoalkosr. El sie mwet in
sou lal Zerah ke sruf lal Judah. Oasr mwet longoul akosr tausin in u sac.
12 Abiezer pa karingin u se ke malem akeu. El sie mwet Anathoth in acn lun sruf
lal Benjamin. Oasr mwet longoul akosr tausin in u sac.
13 Maharai, mwet Netophah, pa karingin u se ke malem aksingoul. El sie mwet
in sou lal Zerah. Oasr mwet longoul akosr tausin in u sac.

14 Benaiah pa karingin u se ke malem aksingoul sie. El mwet Pirathon in acn lun
sruf lal Ephraim. Oasr mwet longoul akosr tausin in u sac.
15 Heldai, mwet Netophath, pa karingin u se ke malem aksingoul luo. El pa sie
mwet in fwil natul Othniel. Oasr mwet longoul akosr tausin in u sac.

Karinginyen Sruf Lun Israel

16 Pa inge mwet kol fin kais sie sruf lun Israel:

Sruf	**Mwet Kol**
Reuben	Eliezer wen natul Zichri
Simeon	Shephatiah wen natul Maacah 17
Levi	Hashabiah wen natul Kemuel
Aaron	Zadok 18
Judah	Elihu, su sie sin tamulel lal David
Issachar	Omri wen natul Michael 19
Zebulun	Ishmaiah wen natul Obadiah
Naphtali	Jerimoth wen natul Azriel 20
Ephraim	Hoshea wen natul Azaziah
Tafun	
Manasseh	Joel wen natul
Roto	Pedaiah 21
Tafun	
Manasseh	Iddo wen natul
Kutulap	Zechariah
Benjamin	Jaasiel wen natul Abner 22
Dan	Azarel wen natul Jeroham

Pa ingan mwet kol fin sruf lun Israel.
23 Tokosra David el tia oakla pisen mwet ma fusr liki yac longoul, mweyen LEUM GOD
El tuh wulela mu El ac fah oru tuh mwet Israel in pus oana itu in kusrao.
24 Joab, su nina kial pa Zeruiah, el mutawauk in simis pisen mwet uh, tusruktu el
tiana aksafyela. God El akkeokye mwet Israel ke sripen oaoa se inge. Ke ma inge,
pisa lulap ke oaoa se inge tuh tiana simla ke book in sramsram lal Tokosra David.

Mwet Karingin Mwe Kasrup Lun Tokosra

25 Pa inge mwet kol su karingin ma nukewa lun tokosra:
Iwen fil ma saok lun tokosra: Azmaveth wen natul Adiel
Iwen fil ma nukewa saya ma oan in siti lulap ac siti srisrik ac tower: Jonathan wen
natul Uzziah
26 Mwet orekma ke imae: Ezri wen natul Chelub
27 Mwet orekma ke grape: Shimei, sie mwet Ramah
Nien fil wain: Zabdi, mwet Shepham
28 Sak olive ac sak sycamore pe eol Shephelah: Baal Hanan, mwet Geder
Nien fil oil in olive: Joash
29 Cow ke acn tupasrpasr Sharon: Shitrai, mwet Sharon
Cow ke infahlfal uh: Shaphat, wen natul Adlai
30 Un camel: Obil, mwet Ishmael
Un donkey: Jehdeiah, mwet Meronoth
Un sheep ac nani: Jaziz, mwet Hagar
31 Mwet inge nukewa elos mwet karingin ma nukewa lal Tokosra David.

27:23 Gen 15:5; 22:17; 26:4 **27:24** 2 Sam 24:15; 1 Chr 21:1–14

Mwet Pwapa Fulat Lal David

32 Jonathan, tamulel lun papa tumal Tokosra David, el sie mwet yohk etu la ac pah in
sang kas in kasru. El, ac Jehiel wen natul Hachmoni, pa luti wen natul tokosra.
33 Ahithophel el mwet pwapa lal tokosra, ac Hushai mwet Arch el kawuk se lal
tokosra, ac el mwet pwapa se pac lal.
34 Tukun Ahithophel el misa, na Abiathar ac Jehoiada wen natul Benaiah eltal
aolulla in mwet pwapa fulat lun tokosra. Joab pa captain lun un mwet mweun lun
tokosra.

28

Kas In Aketeya Lal David Ke Ma In Orek Ke Tempul

1 Tokosra David el sapkin tuh mwet kol lun Israel nukewa in toeni nu Jerusalem. Ke
ma inge mwet kol ke sruf nukewa, mwet fulat su karingin oakwuk ac orekma lun
tokosrai uh, sifen kais sie sou lulap, mwet liyaung ima ac kosro nutin tokosra ac wen
natul — aok, mwet kol nukewa inkul sin tokosra, ac captain lun un mwet mweun, ac
mwet fulat nukewa — elos tukeni nu Jerusalem.
2 David el tuyak ye mutalos ac fahk, “Porongeyu, mwet wiuk ac mwet luk. Nga tuh
kena musaela sie lohm tuh Tuptup in Wuleang in oakwuki we, su loangeyen nien
LEUM GOD lasr. Ac nga akola tari in musai sie tempul in akfulatyal.
3 Tusruktu, El tia lela nu sik in oru, mweyen nga sie mwet mweun ac yokla srah
nga aksororyela.
4 LEUM GOD, su God lun Israel, El suleyula ac tulik nutik in tokosra fin mwet Israel
nwe tok. El sulela sruf lal Judah tuh elos in mwet kol, ac liki inmasrlon mwet Judah
El sulela sou lun papa tumuk. Na liki inmasrlon sou sac nufon El tuh insewowo in
eisyu ac oru tuh nga in tokosra fin Israel nufon.
5 El ase wen pus nutik, ac liki inmasrlolos nufon El sulella Solomon tuh elan leum
fin Israel, tokosrai lun LEUM GOD.
6 “LEUM GOD El fahk nu sik, ‘Solomon, wen nutum, pa ac musaela Tempul luk. Nga
sulella tari tuh el fah wen nutik, ac nga ac fah papa tumal.
7 Nga ac fah oru tuh tokosrai lal in oan ma pahtpat el fin oaru na in akos ma sap
luk, oana ke el oru inge.’
8 “Ke ma inge, mwet luk, ye mutun God lasr ac ye mutun walil se lun Israel inge, su
mwet lun LEUM GOD, nga sap ku nu suwos tuh kowos in arulana karinganang ma
nukewa ma LEUM GOD lasr El sapkin nu sesr, kowos in mau ku in mutana in acn
wowo se inge, ac filiya tuh in mwe usru nu sin fwilin tulik nutuwos nwe tok.”
9 Na el fahk nu sel Solomon, “Wen nutik, nga sap ku nu sum tuh kom in etu ac akilen
God lun papa tomom, ac kulansupwal ke insewowo ac nunak pwaye. El etu nunak
lasr ac lungse lasr nukewa. Kom fin sokol, El ac fah liyekomyang, a kom fin forla
lukel, El ac fah siskomla nwe tok.
10 Kom in akilen lah LEUM GOD El sulekomla tuh kom in musai Tempul mutal lal.
Inge kom in orala, ac oru ke kuiyom nufon.”
11 David el sang plan nukewa ke inkul lun Tempul uh nu sel Solomon — nu ke nien
filma ac infukil nukewa saya, oayapa nu ke Acn Mutal na Mutal, su nien eis nunak
munas ke ma koluk.
12 El oayapa sang nu sel Solomon plan nukewa ma el oakiya nu ke likinum in
Tempul ac lohm nukewa rauneak likinum uh, oayapa fukil in karinganang kufwen
mwe orekma lun Tempul ac mwe sang ma kisakinyukla nu sin LEUM GOD.

28:2 28:2–7; 2 Sam 7:1–16; 1 Chr 17:1–14

13 David el oayapa sang nu sel oakwuk lal ke kunokon lun mwet tol ac mwet Levi, nu
ke orekma lalos in Tempul, oayapa nu ke karinganang kufwen mwe orekma nukewa
in Tempul uh.
14 El fahkang pac lupan silver ac gold ma fal in sang orala ahlu ma ac orekmakinyuk
ke pacl in alu,
15 oayapa nu ke kais sie lam ac sukan lam uh,
16 ac nu ke tepu silver, ac nu ke kais sie tepu gold ma bread kisakinyuk nu sin God
ac fah oan fac.
17 El oayapa fahkang lupan gold nasnas ma ac orekmakinyuk in sang orala fork,
bowl, ac sufa, oayapa lupan silver ac gold in sang orek ahlu saya,
18 ac lupan gold nasnas in sang orala loang in kisakin mwe kisa keng, oayapa chariot
in us cherub uh* su po sohksok lalos ac fah asrosrelik ac sunya Tuptup in Wuleang
lun LEUM GOD.
19 Tokosra David el fahk, "Ma inge nukewa oasr ke plan se ma simla fal nu ke ma
LEUM GOD El sifacna akkalemye ac ase nu sik in tafwela."
20 Tokosra David el fahk nu sel Solomon, wen natul, "Kom in ku ac pulaik na.
Mutaweak orekma an, ac nimet lela kutena ma in kutongya. LEUM GOD, su nga
kulansupu, El ac fah wi kom. El ac fah tia siskomla, a El ac fah muta yurum nwe ke
kom aksafyela orekma nukewa nu ke Tempul uh.
21 Itukyang tari ma kunen mwet tol ac mwet Levi, ma elos in oru in Tempul uh.
Mwet orekma ke kain sroasr nukewa elos akola in kasrekom, ac mwet nukewa wi
mwet kol lalos elos muta ye sapsap lom."

29

Mwe Lung Nu Ke Musaiyen Tempul

1 Tokosra David el fahk nu sin u lulap se ma tukeni, "Solomon nutik pa God El sulela,
tusruktu el srakna fusr ac supah. Orekma su kut akola in oru inge sie orekma arulana
yohk, ke sripen lohm se inge tia ma sin mwet, a tempul lun LEUM GOD.
2 Nga sang kuiyuk nufon in akoo kufwa nu ke tempul se inge: gold, silver, bronze,
osra, sak, kain in eot saok pukanten, eot in yun, ac eot marble mwe musa.
3 Sayen ma inge nukewa ma nga srukak in kasru, nga sang pac gold ac silver luk
sifacna, ke sripen lungse lulap luk nu ke Tempul lun God.
4 Nga srukak siofok singoul limekosr tuhn in gold ma wo emeet, oayapa luofoko
onngoul limekosr tuhn in silver nasnas, ma in sang nawu sinka ke Tempul uh,
5 ac ma nukewa ma mwet sroasr elos ac fah orala. Inge, su ac wi pac engan in sang
mwe lung na yohk nu sin LEUM GOD?"
6 Na mwet kol ke kais sie sou lulap ac mwet kol lun kais sie sruf, captain lun un mwet
mweun, ac mwet pwapa fulat lun tokosra elos insewowo in sang
7 ma inge nu ke orekma ke Tempul uh: tuhn siofok eungoul ke gold, tuhn tolfoko
oalngoul ke silver, tuhn onfoko itngoul limekosr ke bronze, ac tuhn tolu tausin itfoko
lumngaul ke osra.
8 Elos su oasr eot saok yorolos elos sang nu ke nien filma ke Tempul, su ma inge
karinginyuk sel Jehiel, sie mwet Levi in sou lal Gershon.
9 Mwet uh insewowo in sang nu sin LEUM GOD, ac elos arulana engan lah pus ma
orekeni. Tokosra David el oayapa arulana engan.

David El Kaksakin God

---

* **28:18** ***cherub uh:*** luo ma oana luman ma orakrak su oasr posohksok kac; ma inge oakwukyang nu fin Tuptup in Wuleang in akkalemye lah God El oasr we. **29:1** 29:1–2; 1 Chr 22:5

10 Ingo ye mutun walil sac Tokosra David el kaksakin LEUM GOD ac fahk, “O LEUM
GOD lal Jacob, papa tumasr, lela tuh Inem in kaksakinyuk nwe tok ma pahtpat.
11 Kom fulat ac ku, wolana ac pwengpeng, ac mangol in ma nukewa. Ma lom ma
nukewa in kusrao ac fin faclu. Kom pa tokosra, ac kom leum fin ma nukewa.
12 Mwe kasrup nukewa ma tuku sum me. Kom nununku ma nukewa ke wal ac ku
lom, ac kom ku in oru tuh kutena mwet in pwengpeng ac ku.
13 Inge, God lasr, kut sot kulo nu sum, ac kut kaksakin Ine wolana lom.
14 “Tusruktu, nga ac mwet luk, koflana asot kutena ma nu sum, mweyen ma nukewa
ma kom ase nu sesr ke lung, ac kut folokin nu sum ma su nuna ma lom.
15 Kom etu, O LEUM GOD, lah kut moul oana mwet takusrkusr ac mwetsac, oapana
moul lun mwet matu lasr somla. Len lasr oana sie lul su ac sa na wanginla, ac kut
koflana kaingkunla misa.
16 O LEUM GOD lasr, kut orani mwe kasrup inge nukewa tuh in sang musaeak sie
tempul in akfulatye Ine mutal lom, tusruktu ma inge nukewa nuna ma lom ac tuku
sum me.
17 Nga etu tuh kom srike insien kais sie mwet, ac kom insewowo sin mwet
suwoswos. Nga engan in asot ma inge nukewa nu sum ke inse suwohs ac pwaye,
ac nga liye lupan engan lun mwet lom su tukeni inge ke elos asot mwe lung lalos nu
sum.
18 O LEUM GOD lun papa matu tumasr Abraham, Isaac, ac Jacob, oru tuh ouiya se
inge ac nunak wo inge ke insien mwet lom in oanna nwe tok, ac kololos tuh elos in
pwayena ac oaru nu sum.
19 Asang nu sel Solomon, wen nutik, tuh elan akos ma sap lom nukewa ke insial
nufon, ac oayapa tuh elan musai Tempul se su nga akoo inge.”
20 Na David el sapkin nu sin mwet uh, “Kowos in kaksakin LEUM GOD lowos!” Ac u
sac nufon kaksakin LEUM GOD, God lun mwet matu lalos, ac elos pasrlana nwe ten
in akfulatye LEUM GOD oayapa tokosra lalos.
21 In len tok ah elos uniya kosro ac kisakin nu sin LEUM GOD, na elos sang nu sin
mwet uh elos in mongo kac. Sayen ma inge elos kisakin sie tausin cow mukul, sie
tausin sheep mukul, ac sie tausin sheep fusr su fonna ac firiryak fin loang uh. Elos
oayapa use wain tuh in mwe sang lalos.
22 Ouinge in len sac elos arulana engan ke elos mongo ac nim ye mutun LEUM GOD.
Elos fahkak pacl se akluo lah Solomon el tokosra lalos. Ke Inen LEUM GOD elos
mosrwella tuh elan leum lalos. Elos oayapa mosrwella Zadok tuh elan mwet tol.
23 Ke ma inge Solomon el eis acn sel David, papa tumal, fin tron su LEUM GOD El
tuh oakiya. El sie togusra na wowo, ac mwet Israel nukewa elos aksol.
24 Mwet pwapu ac mwet mweun nukewa, oayapa wen nukewa natul David elos
wulela mu elos ac insese nu sel Tokosra Solomon.
25 LEUM GOD El oru tuh mutunfacl sac nufon in arulana akfulatyal Solomon, ac El
oru tuh elan pwengpeng yohk liki kutena tokosra lun Israel.

Kas In Aketeya Fototo Ke Pacl David El Tokosra

26 David, wen natul Jesse, el leum fin Israel nufon
27 ke lusen yac angngaul. El leum in acn Hebron ke yac itkosr, ac in acn Jerusalem
ke yac tolngoul tolu.
28 El arulana matu ke el misa, ac el kasrup ac akfulatyeyuk sin mwet uh. Solomon,
wen natul, el aolul in tokosra.
29 Sramsram matu kacl Tokosra David, ke mutawauk nwe ke safla, simla oasr in ma
simusla lun mwet palu tolu: Samuel, Nathan, ac Gad.

29:11 Mt 6:13 **29:23** 1 Tok 2:12 **29:27** 2 Sam 5:4–5; 1 Chr 3:4

30 Ma simusla inge fahkak ouiyen kolyuk lal, ac lupan ku lal, ac ma nukewa ma sikyak nu sel ac nu sin Israel, oayapa nu sin tokosrai ma oan raunelosla.

Book Se Akluo Ke
CHRONICLE

Tukakinyen Book Se Akluo Ke CHRONICLE

Book Se Akluo Ke Chronicle mutawauk yen na ma *Book Se Meet Ke Chronicle* safla we ah. Book se inge akkalemye pacl ma Solomon el tokosra, oayapa ke alein lun sruf epang su kolyuk sel Jeroboam, lainul Rehoboam wen natul Tokosra Solomon, su aolulla. Oayapa book se inge tafwela in srumun ke tokosrai lun Judah nwe ke pacl se Jerusalem musalla in yac 586 B. C.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Pacl Solomon el tokosra 1:1—9:31
a. Tafun pacl meet 1:1–17
b. Pacl musaiyuk Tempul 2:1—7:10
c. Tafun pacl tok 7:11—9:31
Sruf epang lain sruf eir 10:1–19
Tokosra lun Judah 11:1—36:12
Musalla lun acn Jerusalem 36:13–23

Pre Lal Tokosra Solomon Ke Lalmwetmet
(Sie Tokosra 3:1–15)

1 Solomon, wen natul Tokosra David, el leumi tokosrai Israel ke ku, ac LEUM GOD
El akinsewowoyal ac arulana akkeyal.
2 Tokosra Solomon el supwalik kas nu sin mwet fulat su kol fin tausin, fin foko,
oayapa mwet kol nukewa lun government, sifen sou nukewa, ac mwet nukewa saya,
3 ac sap tuh elos nukewa in welul som nu in nien alu in acn Gibeon. Elos som nu
we mweyen Lohm Nuknuk Mutal sin LEUM GOD oan we, ma Moses mwet kulansap
lun LEUM GOD, el tuh orala yen mwesis.
4 (Tusruktu Tuptup in Wuleang oan Jerusalem, in sie lohm nuknuk ma Tokosra
David el tuh tulokunak ke pacl se el use Tuptup sac liki acn Kiriath Jearim.)
5 Loang se orekla ke osra bronze ma orekla sel Bezalel, wen natul Uri wen natul
Hur, oan pac in acn Gibeon, ke mutun Lohm Nuknuk Mutal sin LEUM GOD. Tokosra
Solomon ac mwet nukewa elos alu nu sin LEUM GOD we.
6 In acn sac, tokosra el alu nu sin LEUM GOD ac kisakin mwe kisa lal fin loang
bronze sac. Oasr sie tausin kosro anwuki ac kisakinyuk fac.
7 In fong sac God el sikyak nu sel Solomon ac siyuk, “Mea kom lungse nga in sot nu
sum?”
8 Solomon el fahk, “Kom tuh akkalemye lung lulap lom nu sel David papa tumuk
pacl nukewa, ac inge kom oru tuh nga in aolul in tokosra.
9 O LEUM GOD, akpwayeye wulela se kom tuh orala nu sin papa tumuk. Kom orala
nga in tokosra fin mwet puspis su tia ku in oekyukla.
10 Ke ma inge ase nu sik lalmwetmet ac etauk, su nga enenu in sang kololos. Kom
fin tia oru ouinge, nga ac kol fuka mutunfacl lulap se lom inge?”
11 God El topuk nu sel Solomon, “Suwohs sulela lom an. Kom tia siyuk ke mwe
kasrup ku ma saok, ku ke pwengpeng, ku in anwuki mwet lokoalok lom, ku ke moul
loeloes lom sifacna. A kom siyuk ke lalmwetmet ac etauk, tuh kom in ku in sang kol
mwet luk su nga oru kom in tokosra faclos.

1:4 2 Sam 6:1–17; 1 Chr 13:5–14; 15:25—16:1 **1:5** Exo 38:1–7 **1:9** Gen 13:16; 28:14

12 Nga ac fah sot nu sum lalmwetmet ac etauk. Ac sayen ma inge, nga fah sot mwe
kasrup, ma saok, ac pwengpeng tuh in yohk liki na tokosra nukewa su meet liki kom,
ku su ac fah tuku tukum."

Ku Ac Kasrup Lal Tokosra Solomon
(Sie Tokosra 10:26–29)

13 Ouinge Solomon el som liki nien alu sac in acn Gibeon, yen Lohm Nuknuk Mutal
sin LEUM GOD oan we, ac folokla nu Jerusalem. Acn se inge pa nien muta lal Solomon
ke el tokosra fin mwet Israel.
14 El akpusye chariot lal ke sie tausin angfoko, ac pisen horse ke singoul uo tausin
nu sin mwet mweun lal. Kutu sin ma inge el filiya in oan Jerusalem, ac ma saya el
supwala in oan ke siti saya.
15 In pacl se ke el tokosra ah, mwet Jerusalem elos pangon silver ac gold ma pilasr
oana eot, ac sak cedar su wangin suna we meet, inge arulana pukanten oana sak
sycamore su kap pe eol in acn Judah.
16 Mwet kulansap fulat lun tokosra pa nununku pisen horse ma tuku Musri ac Cilicia
me,
17 ac oayapa pisen chariot ma tuku Egypt me. Elos kitala horse ac chariot nu sin
tokosra lun mwet Hit* ac tokosra lun acn Syria. Molin chariot se pa ipin silver onfoko,
ac molin horse soko pa ipin silver siofok lumngaul.

2

Akoeyen Musa Ke Tempul
(Sie Tokosra 5:1–18)

1 Tokosra Solomon el wotela in musai sie tempul tuh in nien alu nu sin LEUM GOD,
ac oayapa in musaela sie inkul fulat nu sel sifacna.
2 El sang itngoul tausin mwet in wun kufwen orekma, ac oalngoul tausin mwet in
tufahl eot fineol uh. Mwet tolu tausin onfoko pa kol orekma sac.
3 Solomon el supwala kas nu sel Tokosra Hiram lun acn Tyre ac fahk, "Nga ke kom
in oru nu sik oana ke kom tuh oru nu sel Tokosra David, papa tumuk, ke kom tuh
kukakin sak cedar nu sel elan sang musai inkul fulat sel ah.
4 Nga ac musai sie tempul in akfulatye LEUM GOD luk. Ac fah sie acn mutal, acn
ma nga ac mwet luk ac fah alu nu sel we, ke kut akosak mwe keng ac ma wo fohlo, ac
sang bread mutal nu sel ke pacl nukewa. Acn se inge kut ac fah oayapa esukak mwe
kisa firir ke lotutang ac eku nukewa, oayapa ke len Sabbath ac Kufwa lun Malem
Sasu ac len mutal saya, in akfulatye LEUM GOD lasr oana ke El sapkin nu sin mwet
Israel tuh elos in oru nwe tok.
5 Nga akoo in musaela sie tempul na lulap, mweyen God lasr El fulat liki god nukewa
saya.
6 Tusruktu wanginna sie mwet ac ku in musaela sie tempul sin God, mweyen finne
ke yoklana lun acn inkusrao, tia ku in nwanulak. Ma sefanna nga ku in oru pa in
orala sie acn in orek kisa nu sin God.
7 Inge supwama sie mwet su yohk etu lal ke tufahl eot, ac orekma ke gold, silver,
osra bronze, ac iron, oayapa el ku in orala tuhn wowo ke nuknuk tuh in folfol,
sroninmutuk, ac srusra. Mwet se inge el ac wi mwet musa lun Judah ac Jerusalem su
David, papa tumuk, el tuh sulela.
8 Nga etu lah yohk etu lun mwet lom ingan ke orekma ke sak. Ke ma inge supwama
sak cedar, cypress, ac juniper Lebanon me. Nga akola in supwaot mwet luk inge in
wi mwet lom,

1:14 1 Tok 4:26 **1:16** Dut 17:16 * **1:17** ***mwet Hit:*** fwilin tulik natul Heth, wen se akluo natul Canaan — liye Gen. 10:15; 23:3 **2:6** 1 Tok 8:27; 2 Chr 6:18

9 in akoela sak pukanten, mweyen tempul se nga ac musai uh ac arulana yohk ac
wolana.
10 Nga ac supwaot siofok tausin bushel in wheat, siofok tausin bushel in barley,
siofok singoul tausin gallon in wain, ac siofok singoul tausin gallon in oil in olive in
kasru mwet orek sak lom ingan."
11 Tokosra Hiram el supwala leta se in topuk nu sel Solomon. El simusla kas inge:
"Ke sripen LEUM GOD El lungse mwet lal, El oru tuh kom in tokosra faclos.
12 Kaksakin LEUM GOD lun Israel, su orala kusrao ac faclu! El sang nu sel Tokosra
David sie wen lalmwetmet, su yohk etauk ac usrnguk lal, su akola in musai sie tempul
nu sin LEUM GOD, ac sie inkul fulat nu sel sifacna.
13 Nga ac supwaot sie mwet orekma ke osra su arulana lalmwetmet ac usrnguk ke
musa — inel pa Huram.
14 Nina kial ma in sruf lal Dan, ac papa tumal sie mwet Tyre. El ku in oru kutena
ma ke gold, silver, bronze, osra, eot, ac sak. El ku pac in orala nuknuk ke tuhn folfol,
sroninmutuk, ac srusra, oayapa nuknuk linen. El etu pac taflela kutena lumah ma
mwet uh ac fahk nu sel. Lela elan wi mwet musa lom ingan, oayapa mwet orekma
lal Tokosra David, papa tomom.
15 Ke ma inge, supwama wheat, barley, wain, ac oil in olive ma kom wulela kac.
16 In acn Lebanon kut ac fah pakela sak cedar nukewa ma kom enenu an, ac
kapriya nu ke raft, ac pahkin nwe ke sun acn Joppa. Na mwet lom fah usla we
lac nu Jerusalem."

Musa Ke Tempul Mutawauk
(Sie Tokosra 6:1–38)

17 Tokosra Solomon el orala sie oaoa lulap ke mwetsac nukewa su muta in acn lun
Israel, oapana oaoa se ma David, papa tumal, el tuh orala. Pisen mwetsac muta we
oasr ke mwet siofok lumngaul tolu tausin onfoko.
18 Na el sap itngoul tausin selos in wiwa, ac oalngoul tausin selos in fokfok eot fineol
ah. El sulela mwet tolu tausin onfoko in liye orekma inge tuh in orekla wo.

3

1 Tokosra David, papa tumal Solomon, el akola tari sie acn tuh Tempul in musa we,
pa Fineol Moriah ke acn Jerusalem, acn se ma LEUM GOD El tuh sikyak nu sel David
we, ke acn in sisla kulun wheat lal Araunah, mwet Jebus. Tokosra Solomon el sap
mwet lal in mutawauk musa
2 ke len akluo in malem akluo in yac akakosr tukun el tokosrala.
3 Tempul se ma Tokosra Solomon el musaela oasr fit eungoul lusa ac fit tolngoul
sralap.
4 Fukil in utyak ah oana sralap in Tempul uh — fit tolngoul — ac oasr fit siofok
oalngoul fulata, ac luin fukil se inge mosrweyukla ke gold nasnas.
5 Infukil se ma yohk emeet sinkayak ke sak cedar ac mosrweyukla ke gold wowo,
ma kihlyak nu ke luman sak palm ac sein.
6 Tokosra el nawela Tempul ke eot saok, ac ke gold ma tuku liki facl Parvaim.
7 El orekmakin gold inge in sang mosrwe sinka in Tempul, ac sak lucng, ac nien
utyak, ac srungul uh. Mwet musa elos sruloala luman cherub* ke sinka uh.
8 Oasr sie infukil toko, su pangpang Acn Mutal Na Mutal, oasr fit tolngoul lusa ac
tolngoul sralap, oana sralapiyen Tempul uh. Lumngaul tausin paun ke gold sang
nawela sinka ke infukil sac.
9 Ounce longoul ke gold sang mosrwela osra in patput, na sinka ke infukil oan lucng
uh naweyukla pac ke gold.

3:1 Gen 22:22 * **3:7** ***cherub:*** liye ke Kalmen Kutu Kas. **3:8** Exo 26:33–34

10 Tokosra el sap mwet orekma lal in orala luo cherub ke osra, ac mosrwela ke gold,
ac likiya ke Acn Mutal Na Mutal.
11 Lusen posohksok akosr lun cherub luo ah sun fit tolngoul: sie posohksok lun
cherub se meet ah, fit itkosr lusa, pusralla sie sinka ah, na posohksok se akluo lal
asrosrla fit itkosr ac sun poun cherub se akluo infulwen fukil sac,
12 na posohksok lun cherub se akluo ah sifilpa fit itkosr lusa, pusralla pac sinka se
lac ah, ac posohksok se akluo lal fit itkosr pusralla poun cherub se meet ah infulwen
infukil sac.
13 Sralapan posohksok akosr kewa sun fit tolngoul. Cherub luo ah tukeni tuyak ac
ngetang nu ke infukil lulap ah.
14 Sie mwe lisrlisr nu ke Acn Mutal Na Mutal orekla ke nuknuk linen, wi pac nuknuk
saya ma tuhniyukla ke tuhn folfol, sroninmutuk, ac srusra. Oasr luman cherub sroalla
ke nuknuk inge.

Sru Lukwa Yunla Ke Bronze
(Sie Tokosra 7:15–22)

15 Tokosra el sap in orekla sru lukwa, fit lumngaul luo lusen kais soko, na tulokyak
ke mutun Tempul ah. Sifen sru lukwa inge oasr fit itkosr tafu fulata.
16 Itulyukeni luman pomegranate siofok ma orekla ke bronze, sang yunela sifen sru
inge,
17 ac sru lukwa inge oan siska luo ke nien utyak nu in Tempul. Sru soko oan ke
layen nu eir pangpang Jachin, ac ma soko ngia oan layen nu epang pangpang Boaz.†

4

Kufwen Mwe Orekma Nu Ke Tempul
(Sie Tokosra 7:23–51)

1 Tokosra Solomon el sap in orekla loang bronze se su oasr square fit tolngoul kac,
ac fit singoul limekosr fulata.
2 El oayapa sap in orekla tacng raun se ke bronze, su oasr fit itkosr loal, ac fit singoul
limekosr sralupa, ac fit angngaul limekosr rauneak.
3 Raunyak ke likin tacng se inge oasr tak in naweyuk lukwa — soko oan lucng liki
ma soko ngia. Naweyuk kac inge orekla ke luman cow mukul ma fulfulyang nu ke
monin tacng sac.
4 Tacng sac oan fintukun cow mukul singoul lukwa ma orekla ke bronze ac nget nu
likin tacng sac — tolkwe nget nu eir, tolkwe nu kutulap, tolkwe nu epang, ac tolkwe
nu roto.
5 Monin tacng sac inch tolu matoltol, ac siska se lucng kac ah oana acn lucng ke cup
se, maelik oana fareng ke kiuf uh. Tacng se inge oasr gallon singoul limekosr tausin
oan loac.
6 Na el oayapa sap in orekla pesin singoul — limekosr oan layen eir in Tempul, ac
limekosr oan layen epang, ma in twanla ipin kosro ma ac isisyak ke mwe kisa. Kof
in tacng lulap sac ma mwet tol ac orekmakin in ohlla paolos ac nialos kac.
7 El sap in orekla sukan lam singoul ke gold, fal nu ke srikasrak kac, na elos likiya
ke Tempul — limekosr oan layen nu eir ac limekosr layen nu epang.
8 El orala pac tepu singoul ac filiya ke Tempul — limekosr oan layot ac limekosr
oan lasa. Ac el orala pol siofok ke gold.
9 El orala sie acn nu sin mwet tol in lohm uh, ac sie pac oan likin lohm uh. Srungul
inmasrlon acn luo inge nukla ke bronze.
10 Tacng sac oan apkuran nu ke insruwasrik nu kuta eir in Tempul.

3:10 3:10–13; Exo 25:18–20 **3:14** Exo 26:31 † **3:17** ***Jachin … Boaz:*** liye 1 Tok. 7:21 **4:1** Exo 27:1–2 **4:6** Exo 30:17–21 **4:7** Exo 25:31–40 **4:8** Exo 25:23–30

11 Huram el oayapa orala tup, saful, ac pesin. El orala ma nukewa ma el wulela kac
nu sel Tokosra Solomon tuh in mwe orekma lun Tempul:
12 Sru lukwa
Sifen sru lukwa oana luman pol
Luman sein pirak ma oan fin kais soko sru
13 Angfoko pomegranate orekla ke bronze rauneak sifen sru lukwa ke tak lukwa
14 Mwe wiwa singoul
Pesin singoul
15 Tacng lulap sac
Cow mukul singoul lukwa ma tu ye tacng sac
16 Tup, saful, ac fork
Huram el orala ma inge nukewa ke bronze na saromrom, ac sang nu sel Tokosra
Solomon tuh in mwe orekma in Tempul lun LEUM GOD.
17 Ac tokosra el sap elos in oru ma inge nukewa ke nien orek bronze inmasrlon acn
Sukkoth ac Zeredah ke Infahlfal Jordan.
18 Arulana pukanten ma orekla we, pwanang wangin sie etu lah paun ekasr ke
bronze orekmakinyukla nu kac.
19 Tokosra Solomon el oayapa sap kufwa inge nu ke Tempul in orekla pac ke gold:
loang in orek kisa, tepu nu ke bread itukyang nu sin God;
20 sukan lam, ac lam ke gold wowo su ac fah firir ye mutun Acn Mutal Na Mutal,
fal nu ke ma oakwuk;
21 ros mwe yun, lam, mwe tou;
22 mwe kunkun lam, pol, ahlu nu ke mwe keng, pan in neinyuk mulut firir. Ma inge
nukewa orekla ke gold nasnas. Srungul lik ke Tempul, ac srungul nu in Acn Mutal
Na Mutal akmusrala pac ke gold.

5

1 Ke Tokosra Solomon el aksafyela orekma nukewa ke Tempul, el filiya ma nukewa
ma David, papa tumal, el tuh kisakunla nu sin LEUM GOD (silver, gold, ac ma pac
saya) tuh in oan in nien filma in Tempul.

Tuptup In Wuleang Utuku Nu In Tempul
(Sie Tokosra 8:1–9)

2 Na Tokosra Solomon el pangon mwet kol nukewa lun sruf ac sou lulap lun Israel
tuh elos in tukeni nu Jerusalem, tuh elos in us Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD liki
Zion, Siti sel David, nu in Tempul.
3 Elos nukewa fahsreni ke pacl in Kufwen lwen Aktuktuk.
4 Ke pacl se mwet kol nukewa fahsreni, na mwet Levi elos srukak Tuptup in
Wuleang,
5 ac us nu ke Tempul. Mwet tol ac mwet Levi elos oayapa moklela Lohm Nuknuk
Mutal sin LEUM GOD ac ma nukewa kac, nu ke Tempul uh.
6 Tokosra Solomon ac mwet Israel nukewa elos toeni sisken na Tuptup in Wuleang,
ac elos kisakin sheep ac cow na pukanten su kofla in oaoala.
7 Na mwet tol elos us Tuptup in Wuleang lun LEUM GOD nu in Tempul, ac likiya in
Acn Mutal Na Mutal, ye cherub luo.
8 Posohksok lalos asrosrla ac afinya Tuptup sac oayapa sak usyen Tuptup sac.
9 Pukun sak inge ku in liyeyuk mwet se fin tu suwohs nu kac ke mutun Acn Mutal
Na Mutal, tuh tia ku in liyeyuk ke kutena acn saya. (Sak inge srakna oasr we nwe
misenge.)

5:1 2 Sam 8:11; 1 Chr 18:11 **5:2** 2 Sam 6:12–15; 1 Chr 15:25–28

10 Wangin kutena ma in Tuptup in Wuleang sac sayen eot sim luo ma Moses el tuh
filiya loac Fineol Sinai,* ke LEUM GOD El tuh orala wuleang yurin mwet Israel ke elos
tuku liki acn Egypt.

Wolana Lun LEUM GOD
11 Ke mwet tol elos illa liki acn mutal uh (mwet tol nukewa su oasr in acn sac elos
tuh akmutalyalos sifacna, mansis u se su lalos,
12 ac mwet on nukewa lun mwet Levi — Asaph, Heman, Jeduthun, ac wen natulos
ac sou lalos — los nukewa nukum nuknuk linen. Mwet Levi elos tu apkuran nu ke
layen kutulap in loang sac, wi cymbal ac harp natulos, ac oayapa wi mwet tol siofok
longoul su uk mwe ukuk.)
13 Mwet on elos tukeni ke pusra sifanna in kaksakin ac sang kulo nu sin LEUM GOD.
Ac ke pusren on uh ngisyak, wi pusren mwe ukuk ac cymbal ac kutu pac kain in mwe
on, elos on ac fahk:
"Kaksakin LEUM GOD mweyen El wo,
Ac lungse lal oan ma pahtpat," na lohm sac, lohm sin LEUM GOD, sessesla ke sie
pukunyeng.
14 Ouinge mwet tol elos koflana tafwela alu lalos ke sripen pukunyeng sac, tuh
wolana lun LEUM GOD nwakla in lohm sac.

6

Sramsram Lal Solomon Nu Sin Mwet Uh
(Sie Tokosra 8:12–21)
1 Na Tokosra Solomon el pre ac fahk,
"LEUM GOD, kom sulela tuh kom in muta ke pukunyeng ac yen lohsr.
2 Inge nga musaela sie tempul wolana nu sum,
Sie acn kom in muta we ma pahtpat."
3 Mwet Israel nukewa elos tu we, ac tokosra el forang nu selos ac akinsewowoyalos.
4 El fahk, "Kaksakin LEUM GOD lun Israel! El liyaung na wulela El orala nu sel
David, papa tumuk, ke El tuh fahk,
5 'Oe ke pacl se nga use mwet luk liki acn Egypt nwe misenge, nga tiana sulela
kutena siti in facl Israel tuh in musala sie tempul mwet in alu nu sik we, oayapa nga
tiana sulela sie mwet in kol mwet luk mwet Israel.
6 Tuh pa inge, nga sulela acn Jerusalem tuh in acn se mwet uh fah alu nu sik we,
ac David elan leumi mwet luk.' "
7 Ac Solomon el tafwela ac fahk, "David, papa tumuk, el tuh nunku elan musai sie
tempul in nien alu nu sin LEUM GOD lun Israel,
8 tusruktu LEUM GOD El fahk nu sel, 'Wo lah kom lungse musai sie tempul nu sik,
9 tusruktu tia kom pa ac musai, a wen nutum — wen na pwaye se nutum — pa ac
musai tempul in akfulatye Inek.'
10 "Inge LEUM GOD El akpwayeye wuleang lal: nga aolla David, papa tumuk, in
tokosra lun Israel, ac nga musaela sie tempul tuh mwet uh in alu we nu sin LEUM
GOD lun Israel.
11 Ac nga likiya in Tempul, Tuptup in Wuleang, su nein eot luo ma simla wuleang
su LEUM GOD El orala yurin mwet Israel."

Pre Lal Solomon
(Sie Tokosra 8:22–53)
12 Ouinge, ye mutun mwet uh Solomon el som ac tu mutun loang uh, ac sralak paol
ac pre.

---

* **5:10** ***Fineol Sinai:*** fineol soko inge pangpang pac Horeb. **5:10** Dut 10:5 **5:13** 1 Chr 16:34; 2 Chr 7:3; Ezr 3:11; Psa 100:5; 106:1; 107:1; 118:1; 136:1; Jer 33:11 **5:13** 5:13–14; Exo 40:34–35 **6:4** 6:4–9; 2 Sam 7:1–13; 1 Chr 17:1–12

13 (Solomon el tuh orala sie loang mwe tu ke bronze, ac filiya infulwen nien tukeni
ke mutun Tempul. Mwe tu se inge fit oalkosr lusa, oalkosr sralap, ac limekosr fulat.
Na el fanyak nu fin mwe tu sac ac sikukmutunteyak ac sralak paol nu lucng ac pre
yen mwet nukewa ku in liyal we.)
14 El pre ac fahk, "LEUM GOD lun Israel, wangin sie god oana kom inkusrao ac fin
faclu. Kom akpwayeye wuleang lom yurin mwet lom, ac kom akkalemye lungse lom
nu selos ke elos akos kom ke insialos nufon.
15 Kom karinganang wulela lom nu sel David, papa tumuk. Misenge akpwayeyuk
kas nukewa oana ma kom fahkla.
16 Inge, LEUM GOD lun Israel, liyaung pac wulela se ngia ma kom tuh orala nu sin
papa tumuk ke kom tuh fahk nu sel mu sie sin tulik natul ac fah tokosra fin acn Israel
in pacl e nukewa, elos fin arulana akos ma sap lom oana el.
17 Ouinge, LEUM GOD lun Israel, lela ma nukewa in akpwayeyuk oana wulela lom
nu sel David, mwet kulansap lom.
18 "Tusruktu, ya pwaye kom, God, ac ku in muta inmasrlon mwet faclu? Finne yohk
lun kusrao, sufalla kom in muta we, na ac fuka Tempul se nga musaela inge in tuh
fal lupa nu sum?
19 LEUM GOD luk, nga mwet kulansap lom. Porongo pre luk, ac topuk mwe siyuk
luk nu sum.
20 Karinganang Tempul se inge ke len ac fong. Kom wulela mu pa inge acn mwet
uh in alu nu sum we. Ouinge, lohngyu ke pacl nga forang nu ke Tempul se inge ac
pre.
21 Lohng pre luk oayapa pre lun mwet Israel, mwet lom, ke elos forang nu ke acn
se inge ac pre nu sum. Lohng pre lasr liki acn sum inkusrao, ac nunak munas nu
sesr.
22 "Fin utukyak sie mwet nu ye mutun loang in Tempul lom tuh elan oru fulahk lal
lah wangin mwatal, ac nunkeyuk mu el orala ma koluk lain sie pac mwet,
23 O LEUM GOD, lohng inkusrao me, ac nununku mwet kulansap lom inge. Sang
kalya fal nu sin kutena mwet su orala ma koluk, ac tulala mwet su wangin ma koluk
lalos.
24 "Ke pacl mwet Israel lom elos kutangyukla sin mwet lokoalok lalos ke sripen elos
oru ma koluk lain kom, na elos fin forla nu sum ac tuku nu ke Tempul se inge ke inse
pusisal ac pre nu sum in siyuk ke nunak munas,
25 porongo mwe siyuk lalos inkusrao me. Nunak munas ke ma koluk lun mwet lom,
ac folokunulosme nu ke facl se su kom tuh sang nu selos ac nu sin mwet matu lalos.
26 "Ke kom sruokya af lom ke sripen mwet lom elos orekma koluk lain kom, na ke
elos auliyak ac forang nu ke Tempul se inge ac pre nu sum ke inse pusisel,
27 O LEUM GOD, porongalos inkusrao me, ac nunak munas nu sin mwet kulansap
lom mwet Israel, ac luti nu selos in oru ma suwohs. Na kom, O LEUM GOD, fah
supwama af nu fin facl se inge su kom sang nu sin mwet lom tuh in mwe usru lalos
nwe tok.
28 "Ke pacl in sracl, ku mas upa sikyak fin acn uh, ku fokin acn uh musalla ke eng
ac fol upa ac un locust, ku ke pacl mwet lokoalok elos mweuni mwet lom, ku elos
maskin mas keok,
29 porongo pre lalos. Fin oasr inmasrlon mwet lom mwet Israel, pulakunak asor
lun insialos, ac kolma paolos nu ke Tempul se inge ac pre nu sum,
30 lohng pre lalos. Porongo mwe siyuk lalos yen sum inkusrao, ac nunak munas
nu selos. Oru nu sin kais mwet oana ma fal nu sel, tuh kom mukena etu nunak lun
mwet uh.
31 Na mwet lom ac fah akfulatye kom ac akos kom pacl e nukewa ke elos muta in
facl se su kom sang nu sin mwet matu lasr.

6:16 1 Tok 2:4 **6:18** 2 Chr 2:6 **6:20** Dut 12:11

32 “Oayapa ke pacl mwetsac su muta in sie acn loesula lohng ke pwengpeng ac ku
lom, ac lah kom akola pacl nukewa in kasru, elos ac tuku in pre ke Tempul se inge,
33 porongo pac pre lalos. Lohng kas lalos yen kom muta we inkusrao, ac oru ma
elos siyuk kac, na mwet nukewa fin faclu fah etekom ac akos kom, oana mwet Israel
lom elos oru. Na elos fah etu lah Tempul se nga musaela inge pa acn se mwet uh in
alu nu sum we.
34 “Ke pacl kom sapkin nu sin mwet lom in som mweuni mwet lokoalok lalos, ac
ke elos pre nu sum in kutena acn elos oasr we, ac forma nu ke siti se inge yen kom
sulela, ac nu ke Tempul se ma nga musaela nu sum inge,
35 porongo pre lalos. Lohng pusralos yen sum inkusrao, ac sang kutangla nu selos.
36 “Ke pacl mwet lom orala ma koluk lain kom — aok, wangin sie mwet tia oru ma
koluk — na ke sripen kasrkusrak lom kom lela mwet lokoalok lalos in kutangulosla
ac usalosla tuh elos in mwet kapur nu in kutu acn saya, finne acn sac oan loesula,
37 porongo pre lun mwet lom. Elos fin auliyak ac pre nu sum ke elos srakna muta
ingo, ac fahkak lupan ma koluk ma elos orala, O LEUM GOD, lohng pre lalos.
38 Elos fin auliyak ke pwaye yen elos muta we, ac pre nu sum ke elos forma nu ke
facl se inge su kom sang nu sin mwet matu lasr, oayapa nu ke siti se inge su kom
sulela, ac nu ke Tempul se inge su nga musaela nu sum,
39 na kom in porongo pre lalos. Lohngolos in acn sum inkusrao, ac pakoten nu
selos, ac sisla ma koluk lun mwet lom nukewa.
40 “Inge, O God luk, ngeta nu facsr, ac porongo pre nukewa su orek in acn se inge.
41 Ke ma inge, LEUM GOD, tuyak wi Tuptup in Wuleang su mwe akul lun ku lom,
ac utyak nu in Tempul se inge ac muta we ma pahtpat. Akinsewowoye mwet tol in
ma nukewa elos oru, ac lela mwet lom nukewa in engankin wolana lom nu selos.
42 LEUM GOD, nikmet ngetla liki tokosra su kom sulela. Esam lungse lom nu sel
David, mwet kulansap lom.”

7

Kisaiyuk Tempul
(Sie Tokosra 8:62–66)

1 Ke safla pre lal Tokosra Solomon, e se tuku inkusrao me ac esukak mwe kisa
nukewa ma akoeyukla, ac sie kalem saromrom nwakla Tempul, in fahkak lah LEUM
GOD El oasr we.
2 Ke sripen Tempul nwanala ke kalem saromrom sac, mwet tol elos tia ku in utyak
nu we.
3 Ke mwet Israel elos liye e se oatui inkusrao me ac kalem sac nwakla Tempul, elos
faksufi nu fin falful uh ac alu nu sin LEUM GOD ac kaksakunul ke wolana lal ac lungse
kawil lal.
4 Na Solomon ac mwet nukewa kisakin mwe kisa nu sin LEUM GOD.
5 El kisakin cow longoul luo tausin, ac sheep siofok longoul tausin tuh in mwe kisa
in akinsewowo. Ouinge el, ac mwet nukewa, kisaela Tempul sac.
6 Mwet tol elos tu yen ma akoeyukla nu selos, ac mwet Levi elos tu ngetang nu selos
ac kaksakin LEUM GOD wi pusren mwe on ma Tokosra David el tuh sang nu selos,
ac elos onkin on soko ma fahk mu “Lungse Lal Oan Ma Pahtpat,” oana ma David el
sapkin tuh elos in oru. Mwet tol elos ukya mwe ukuk, ac mwet nukewa tuyak.
7 Solomon el akmutalyela ipin acn se infulwa ke mutun Tempul, na el kisakin mwe
kisa firir we, ac mwe kisa wheat, ac fact ke mwe kisa in akinsewowo. El oru ouinge
mweyen loang bronze se el tuh orala tari, srikla nu ke mwe kisa inge nukewa.

6:41 6:41–42; Psa 132:8–10 **7:1** Lev 9:23–24 **7:3** 1 Chr 16:34; 2 Chr 5:13; Ezr 3:11; Psa 100:5; 106:1; 107:1; 118:1; 136:1; Jer 33:11

8 Solomon ac mwet Israel nukewa elos akfulatye Kufwen Iwen Aktuktuk ke len itkosr. Oasr mwet na pukanten su tuku yen loessula, oe ke Innek In Utyak Nu Hamath epang, nwe ke masrol nu Egypt in acn eir.
9 Elos mutangla len itkosr in kisakin loang sac, ac sifilpa tafwela ke len itkosr nu ke kufwa ah. Ke len se safla elos oru akfulat safla.
10 Len se toko, ke len aklongoul tolu ke malem akitkosr, Solomon el supwalik mwet uh nu yen selos. Elos engan ke mwe insewowo nukewa su LEUM GOD El oru nu sel David, nu sel Solomon, ac nu sin mwet Israel mwet lal.

God El Sifilpa Sikyak Nu Sel Solomon
(Sie Tokosra 9:1–9)

11 Tukun Tokosra Solomon el aksafyela Tempul ac inkul fulat sin tokosra, ac ma nukewa orekla arulana wo, oana oakwuk lal nu kac,
12 na LEUM GOD El sikyang nu sel Solomon ke fong, ac fahk nu sel, “Nga lohng tari pre lom, ac nga insese tuh Tempul se inge in pa acn se mwet uh in orek kisa nu sik we.
13 Kutena pacl nga sruokya in tia af, ku supwala locust in kunausla fokin ima, ku sang mas upa nu fin mwet luk,
14 elos fin pre nu sik ac auliyak ac forla liki ma koluk ma elos oru, na nga fah lohngolos inkusrao me, ac nunak munas nu selos, ac sifilpa akwoyela acn selos.
15 Nga ac fah karinginna Tempul se inge, ac akola in lohng pre nukewa ma ac orek we,
16 mweyen nga sulela acn se inge, ac nga akmutalyela tuh in acn se mwet uh fah alu nu sik we ma pahtpat. Nga ac taran Tempul uh, ac karinganang pacl nukewa.
17 Kom fin oaru in kulansapweyu oana David, papa tomom, el oru, ac akos ma sap luk ac oru ma nukewa nga sapkin nu sum,
18 nga ac fah esamna wuleang nga tuh oru nu sel David, papa tomom, ke nga fahkang nu sel lah fita lal pa ac leum fin mwet Israel nwe tok.
19 Tusruktu kom, ac mwet lom, fin seakos ma sap luk ac ma nga sapkin nu suwos, ac alu nu sin god saya,
20 na nga ac fah siskowosla liki facl se su nga tuh sot nu suwos, ac nga fah som liki Tempul se inge su nga akmutalyela tuh in nien alu nu sik. Mwet in acn nukewa ac fah isrun ac akkolukye.
21 “Tempul se inge arulana akfulatyeyuk inge, tusruktu in pacl sac, mwet nukewa su fahsr alukela ac fah lut ac siyuk, ‘Efu ku LEUM GOD El oru ouinge nu ke facl se inge ac Tempul se inge?’
22 Na mwet uh fah topuk mu, ‘Mweyen elos sisla LEUM GOD lalos, su use mwet matu lalos liki acn Egypt. Elos tuh lulalfongi ke god saya, ac orekma nu selos oayapa alu nu selos. Pa inge sripa se sis LEUM GOD El use ongoiya inge nu faclos.’ ”

8

Orekma Yohk Lal Solomon
(Sie Tokosra 9:10–28)

1 Solomon el musai Tempul ac lohm sin tokosra ke yac longoul.
2 El oayapa sifil musaela siti su Tokosra Hiram el sang lal, ac el supwala mwet Israel in tuh muta we.
3 El mweun ac sruokya acn Hamath ac Zobah,
4 ac el kuhlasak Palmyra, sie siti in acn mwesis. El sifil musaela siti nukewa in acn Hamath, su pa nien filma lalos.
5 Solomon el oayapa sifil musaela Beth Horon Lucng ac Beth Horon Ten (siti luo inge oasr kalkal we, ac mutunpot we ku in kauli),

7:18 1 Tok 2:4

6 oayapa siti se pangpang Baalath, ac siti nukewa su ma lalos oan we, ac siti ma
horse ac chariot natulos oan we. El aksafyela oakwuk nukewa lal nu ke acn Jerusalem
ac Lebanon ac in acn nukewa ma el leum fac.
7 Mwet lula nukewa sin tulik nutin mwet Hit, mwet Amor, mwet Periz, mwet Hiv
ac mwet Jebus, su tia mwet Israel.
8 Solomon el akkohsyelos nukewa su mwet Israel elos tia uniya, ac elos srakna mwet
kohs nwe in pacl inge.
9 Tusruktu el tiana akkohsye mwet Israel, a el sang tuh elos in mwet mweun, mwet
pwapa, mwet kol fin mwet kasrusr ke chariot, ac mwet kasrusr fin horse.
10 Oasr mwet kol luofoko lumngaul su Tokosra Solomon el sang in liyaung kutena
kain in musa.
11 Solomon el srakla mutan se kial su acn natul tokosra Egypt, liki Siti sel David
nu ke lohm se el musaela sel, ac el fahk, “Mutan se inge ac fah tia muta in lohm
sel Tokosra David lun Israel, mweyen kutena acn Tuptup in Wuleang oan we, acn
mutal.”
12 Solomon el kisakin mwe kisa nu sin LEUM GOD fin loang se el tuh orala ke mutun
Tempul ah.
13 El kisakin mwe kisa firir, fal nu ke ma sap Moses el oakiya nu ke kais sie len fulat
inge: len Sabbath, Kufwen Malem Sasu, oayapa len in kufwa tolu in yac nukewa, su
Kufwen Bread Tia Akpulol, Kufwen Kosrani, ac Kufwen Iwen Aktuktuk.
14 El oakiya orekma kunen mwet tol ke kais sie len, oana ma David, papa tumal,
el sapkin, oayapa ma kunen mwet Levi su kasru mwet tol ke on ac orekma pac saya
lalos. El oayapa oakiya un mwet karingin kais sie nien utyak nu ke Tempul, fal nu ke
ma David, mwet lun God, el sapkin.
15 Oakwuk nukewa ma David el tuh sang nu sin mwet tol ac mwet Levi nu ke lohm
in filma ac kutena ma saya, orekla nufon oana ma sapkinyuk.
16 Ke ma inge, safla orekma nukewa ma Solomon el orala, mutawauk ke oakiyen
pwelung nu ke Tempul lun LEUM GOD, nwe ke safla musa sac, ac ma nukewa wona.
17 Na Solomon el som nu Eziongeber ac Elath, nien oai sisken Meoa Srusra in facl
Edom.
18 Tokosra Hiram el supwala kutu oak nu yorol, wi mwet fulat lal sifacna ac mwet
su yohk etu la ke kalkal. Elos wi mwet fulat lal Solomon oayak ac kal nu in acn Ophir,
ac elos use akuran tolngoul luo tausin paun in gold ac sang nu sel Solomon.

9

Kasra Lun Acn Sheba El Tuku In Osun Yorol Tokosra Solomon (Sie Tokosra 10:1–13)

1 Kasra lun acn Sheba el lohng ke pwengpeng lal Tokosra Solomon, na el som nu
Jerusalem in srikal ke kutu mwe siyuk upa. El us mwet kulansap puspis welul, oayapa
mwe akyu mongo ac wek saok ac gold pukanten fin camel natul, Ke eltal osun, kasra
el siyuk ma nukewa ma el akola in siyuk sel,
2 ac Tokosra Solomon el topokla nufon. Wanginna ma upa nu sel in aketeya.
3 Kasra lun acn Sheba el lohng lalmwetmet lal Solomon, ac liye lohm sin tokosra el
musaela.
4 El liye pac mongo ma akoeyuk ke tepu lal, ac nien muta lun mwet pwapa lal, ac
ouiyen oakwuk lal nu sin mwet orekma lal ac naweyuk lalos, ac nuknuk lun mwet
kulansap lal ke pacl in mongo, oayapa mwe kisa su el kisakin in Tempul, ac el arulana
fwefela ke el liye ma inge.

8:13 Oek 28:9–10; Oek 28:11–15; Exo 23:14–17; 34:22–23; Oek 28:16–29–39; Dut 16:16 **9:1** 9:1–9; Mt 12:42; Lk 11:31

5 El fahk nu sel Tokosra, “Ma nga lohng keim ac ke lalmwetmet lom uh in facl sik
ah, pwaye nufon!
6 Nga tuh tiana lulalfongi nwe ke nga tuku ac sifacna liye. Ma nga lohng uh tiana
sun tafun lalmwetmet lom. Kom lalmwetmet yohk liki na ma mwet uh srumun uh.
7 Seyal wo nu sin mwet kulansap lom su muta yurum in pacl nukewa ac insewowo
in lohng kas lalmwetmet lom.
8 Kaksakin LEUM GOD lom! El akkalemye lupan insewowo lal keim ke El oru tuh
kom in tokosra ac leum fin mwet uh Inel. Ke sripen El lungse mwet Israel mwet lal,
ac kena liyalosyang nwe tok, El oru tuh kom in tokosra faclos, tuh kom in karingin
ma sap ac nununku suwohs.”
9 Kasra el sang mwe sang nukewa ma el use nu sel Tokosra Solomon: apkuran in
singoul tausin paun ke gold, ac oasr lupa na yohk ke mwe akyuye mongo ac wek
saok. Soenna oasr mwe akyuye mongo su wo liki ma Kasra lun acn Sheba el sang nu
sel Tokosra Solomon inge.
10 (Mwet lal Tokosra Hiram ac mwet lal Tokosra Solomon su use gold Ophir me, elos
oayapa use sak juniper ac wek saok.
11 Solomon el orekmakin sak inge nu ke nien fan nu ke Tempul, ac nu ke lohm sin
tokosra, oayapa el sang in orek harp ac lyre nutin mwet on. Tufahna liyeyuk ma
ouinge in acn Judah omeet me.)
12 Tokosra Solomon el sang nu sin Kasra lun acn Sheba ma nukewa ma el siyuk kac,
ac el oayapa sang mwe lung nu sel in aol ma kasra sac sang lal. Na kasra ac mwet
kulansap lal ah folokla nu in acn Sheba.

Kasrup Lal Tokosra Solomon
(Sie Tokosra 10:14–25)

13 Lupan gold ma ituku nu yorol Tokosra Solomon ke yac nukewa alukela lumngaul
tausin paun,
14 weang pac tax ma mwet kuka ac mwet business moli nu sel. Tokosra nukewa
lun mwet Arabia, ac governor lun acn nukewa Israel, elos wi pac sang silver ac gold
nu sel.
15 Solomon el orala mwe loang lulap luofoko, ac kais sie mosrweyukla ke paun
singoul limekosr ke gold tuktuki.
16 El orala pac tolfoko mwe loang srik kutu, ac kais sie mosrweyukla ke paun oalkosr
ke gold tuktuki. El sap in likiyuki ma inge nukewa in fukil lulap se pangpang Insak
Lebanon.*
17 Tokosra el oayapa sap in orekla sie tron na lulap. Sie ip kac yunla ke ivory, ac
acn saya kac yunla ke gold nasnas.
18 Step onkosr orekla nu ke tron sac, ac oasr mwe loang nia se oan kac
akmusraiyukla ke gold. Oasr pac mwe loang pao sisken tron sac, ac lion tafleyukla
lukwa tu we, soko lac ac ma soko lac.
19 Lion singoul lukwa tafleyukla, kais lukwa ke kais sie step, soko lac ac soko lac.
Wangin sie tron nu orekla ouinge omeet me ke kutena tokosrai.
20 Cup in nimnim nukewa lal Tokosra Solomon orekla ke gold, ac ahlu nukewa in
fukil se pangpang Insak Lebanon, orekla ke gold nasnas. In pacl lal Solomon, silver
uh tiana oaoa mu ma saok se.
21 Oasr un oak lulap okwal Solomon, wi pac un oak okwal Tokosra Hiram kalkal
meoa. Ke yac tolu nukewa oak inge ac foloko ac utuk gold, silver, ivory, sako, ac won
peacock.
22 Tokosra Solomon el kasrup ac lalmwetmet yohk liki tokosra nukewa fin faclu.

---

* **9:16** ***fukil lulap se pangpang Insak Lebanon:*** sahp pangpang ouinge ke sripen sak we sak cedar nufon ma tuku Lebanon me.

23 Elos nukewa sokol in lohng lalmwetmet ma God El sang nu sel.
24 Kais sie selos use mwe lung nu sel Solomon ma orekla ke silver ac gold, oayapa
nuknuk loeloes, kufwen mweun, mwe akyu mongo, horse ac miul. Elos oru ouinge
ke yac nu ke yac.
25 Tokosra Solomon el oayapa orala akosr tausin fukil lun chariot ac horse natul, ac
oasr pac singoul luo tausin horse in mweun. Kutu mutana Jerusalem, ac ma saya el
kitalik in muta ke kutu pac siti saya.
26 El pa leum fulat lun tokosra nukewa, mutawauk ke Infacl Euphrates nwe acn
Philistia ac masrol nu Egypt.
27 In we lal Solomon, silver uh ma pilasr oana eot uh in acn Jerusalem, ac sak cedar
uh pukanten oana sak sycamore fin tohktok in acn Judah.
28 Solomon el ituk horse Egypt me, ac oayapa ke facl nukewa saya.

Kutu Pac Ma Yohk Ke Sramsram Kacl Solomon
(Sie Tokosra 11:41–43)

29 Ma saya ke sramsram matu kacl Solomon, ke mutawauk nu ke safla, simla ke
Book in Sramsram Matu lal Nathan Mwet Palu, ac oayapa ke *Kas in Palu lal Ahijah
Mwet Shiloh,* ac ke *Aruruma lal Iddo Mwet Palu*, su oayapa fahkak ke pacl in leum lal
Tokosra Jeroboam lun Israel.
30 Solomon el muta Jerusalem ac leum fin acn Israel nukewa ke yac angngaul.
31 El misa ac pukpuki in Siti sel David, ac Rehoboam, wen natul, el aolulla in tokosra.

10

Sruf In Acn Epang Orek Alein
(Sie Tokosra 12:1–20)

1 Rehoboam el som nu Shechem, yen mwet nukewa epang in Israel elos fahsreni
nu we in oru tuh elan tokosrala.
2 Ke Jeroboam, wen natul Nebat, su tuh som nu Egypt in kaing lukel Tokosra
Solomon, el lohng pweng se inge, na el folokla nu yen sel.
3 Mwet in sruf epang elos sapla solal, ac elos nukewa tukeni som nu yorol Rehoboam
ac fahk nu sel,
4 “Papa tomom ah tuh use mwe utuk na toasr nu facsr. Tusruktu kom fin
akfusrasryela mwe utuk inge, na kut ac fah mwet kulansap pwaye nu sum.”
5 Na Rehoboam el fahk, “Se nu sik len tolu nga in nunku kac, na kowos fah sifil
foloko.” Ouinge mwet uh som.
6 Tokosra Rehoboam el siyuk sin mwet matu su tuh mwet kasru lal Solomon, papa
tumal, ac fahk, “Top fuka kowos nunku mu fal nga in sang topuk siyuk lun mwet
inge?”
7 Elos topuk ac fahk, “Kom fin kulang nu sin mwet ingan ac akinsewowoyalos ac
sulela sie top wowo an nu selos, na elos ac fah oaru in kulansupwekom pacl nukewa.”
8 Tusruktu el pilesru kas in kasru lun mwet matu, ac som nu yurin mwet fusr su
nuna welul ke elos tulik ah me, ac inge el oru mu elos pa mwet kasru lal.
9 El siyuk selos, “Mea kowos nunku mu wo nga in oru? Ke mwet uh siyuk ngan
akmulalaye enu lalos uh, mea nga ac fahk nu selos?”
10 Elos topuk, “Pa inge ma kom ac fahk nu selos an: ‘Kuf srisrik soko ke pouk uh
yohk liki infulwen papa tumuk ah.’
11 Fahk nu selos mu, ‘Papa tumuk el sot enu toasr nu fowos, a nga ac sot in toasr
liki. El puok kowos ke mwe sringsring, a nga fah sringil kowos ke scorpion!’ ”*

9:25 1 Tok 4:26 **9:26** Gen 15:18; 1 Tok 4:21 **9:28** Dut 17:16 * **10:11** ***scorpion:*** sucl soko ma fokoiyukla ac oasr ipin osra fakfuk mwe sringsring.

12 Tukun len tolu, Jeroboam ac mwet nukewa folokla nu yorol Rehoboam, oana ke
el tuh fahk nu selos ah.
13 Tokosra el pilesru kas in kasru lun mwet matu, a el kaskas upa nu sin mwet uh.
14 El fahk oana ke mwet fusr wial elos fahk, “Papa tumuk el sot enu toasr nu fowos,
a nga ac sot in toasr liki! El puok kowos ke mwe sringsring, a nga ac sringil kowos
ke sucl lulap!”
15 Pa ingan ma lungse lun LEUM GOD in akpwayeye ma El tuh fahk nu sel Jeroboam,
wen natul Nebat, in kas lun mwet palu Ahijah mwet Shiloh. Pa inge sripa se sis
tokosra el tiana lohang nu sin mwet uh.
16 Ke mwet uh liye tuh tokosra el tiana lohngolos, na elos wowoyak ac fahk, “Tolulla
David ac sou lal! Mea elos nu orala nu sesr? Mwet Israel, kut som nu yen sesr! Lela
Rehoboam elan sifacna liyalang!”
Ouinge mwet Israel elos orek alein,
17 pwanang Rehoboam el tokosra lun mwet ma muta Judah mukena.
18 Na Tokosra Rehoboam el supwalla Adoniram, su kol orekma lun mwet kohs, elan
som nu yurin mwet Israel, a elos tanglal nwe ke el misa. Ke ma inge, Rehoboam el
sulaklak sroang nu fin chariot natul, ac kaingla nu Jerusalem.
19 In pacl sac me, mwet epang in Israel elos alein na nu sin mwet nukewa su leum
sin fwilin tulik natul David.

11

Kas In Palu Lal Shemaiah (Sie Tokosra 12:21–24)

1 Ke Tokosra Rehoboam el sun acn Jerusalem, el pangoneni siofok oalngoul tausin
mwet pisrla ke mweun ke sruf lal Benjamin ac Judah. El akoo elan som mweuni sruf
lun layen epang in Israel, in folokonak ku lal in leum faclos.
2 Tusruktu LEUM GOD El fahkang nu sel mwet palu Shemaiah
3 elan sang kas se inge nu sel Tokosra Rehoboam ac mwet nukewa in sruf lal Judah
ac Benjamin:
4 “Nik kowos som lain mwet Israel wiowos. Kowos nukewa folokla nu yen suwos
an. Ma sikyak ingan ma lungse luk.” Elos akos ma LEUM GOD El sapkin, ac tia som
mweunel Jeroboam.

Rehoboam El Kulasak Siti Uh

5 Rehoboam el mutana Jerusalem ac sap in kuhlusyukyak siti in acn Judah ac
Benjamin inge:
6 Bethlehem, Etam, Tekoa,
7 Bethzur, Soco, Adullam,
8 Gath, Mareshah, Ziph,
9 Adoraim, Lachish, Azekah,
10 Zorah, Aijalon, ac Hebron.
11 El oru tuh siti inge in arulana ku, ac el sulela kais sie mwet kol fulat nu in kais
sie siti, ac supwala pac mwe mongo ac oil in olive ac wain nu in siti inge nukewa,
12 ac oayapa mwe loang ac osra. Ouinge el sruokya na acn Judah ac Benjamin in
oan ye ku lal.

Mwet Tol Ac Mwet Levi Tuku Nu Judah

13 Mwet tol ac mwet Levi tuku liki acn nukewa Israel nu Judah in acn eir.
14 Mwet Levi elos sisla ima lalos ac acn saya pac selos, ac som nu Judah ac Jerusalem,
mweyen Tokosra Jeroboam lun Israel ac mwet kol tokol elos tia lela elos in oru orekma
in mwet tol lun LEUM GOD.

10:16 2 Sam 20:1

15 Jeroboam el srisrngiya mwet tol lal sifacna, in orekma ke nien alu lun mwet
pegan, oayapa elos in alu nu sin demon ac ma sruloala ma el orala in oana luman
cow mukul.
16 Mwet ke kais sie sruf lun Israel su kena yohk in alu nu sin LEUM GOD lun Israel
elos wi mwet Levi som nu Jerusalem, tuh elos in ku in orek kisa nu sin LEUM GOD
lun papa tumalos.
17 Ma se inge akkeye tokosrai lun Judah, ac ke yac tolu mwet inge elos akkeyal
Rehoboam, wen natul Solomon, ac elos moul oana ke elos moul ye koko lal Tokosra
David ac Tokosra Solomon.

Sou Lal Rehoboam

18 Rehoboam el payukyak sel Mahalath, su papa tumal pa Jerimoth wen natul David,
ac nina kial pa Abihail, acn natul Eliab su nutin natul Jesse.
19 Oasr wen tolu natultal: Jeush, Shemariah, ac Zaham.
20 Tok kutu el payukyak sel Maacah, acn natul Absalom, ac oasr wen akosr natultal:
Abijah, Attai, Ziza, ac Shelomith.
21 Oasr mutan singoul oalkosr kial, ac mutan kulansap onngoul kial, ac el papa
tumun wen longoul oalkosr ac acn onngoul. Inmasrlon mutan kial ac mutan kulansap
kial, el lungse yohk Maacah.
22 El kuloel Abijah, wen natul Maacah, yohk liki nukewa wen natul saya, ac el sulella
mu el pa ac aolul in tokosra.
23 Rehoboam el lalmwetmet ke el sang orekma kunen wen natul inge, ac oakelosi
ke siti nukewa ma el kuhlasak in acn Judah ac Benjamin. Pukanten ma el sang nu
selos, ac el oayapa sulela mutan pus kialos.

12

Mwet Egypt Elos Utyak Ke Ku Lalos Nu Fin Acn Judah
(Sie Tokosra 14:25–28)

1 Tukunna Rehoboam el oakiya ku lun tokosra lal, el ac mwet lal nukewa mutawauk
in ngetla liki Ma Sap lun LEUM GOD.
2 In yac aklimekosr ma Rehoboam el tokosra, kaiyuk elos ke sripen elos pilesrala
LEUM GOD. Tokosra Shishak lun Egypt el utyak lain acn Jerusalem.
3 Pisen chariot ke un mwet mweun lal uh sun sie tausin luofoko, oayapa onngoul
tausin mwet kasrusr fin horse, ac pisen mwet mweun lal uh tia ku in oaoala, weang
pac mwet mweun lun acn Libya, Sukkiim, ac Ethiopia.
4 El sruokya siti ma kuhlusyukyak lun acn Judah, ac som na nwe Jerusalem.
5 Shemaiah mwet palu el som nu yorol Tokosra Rehoboam ac mwet kol lun acn su
tukeni in acn Jerusalem ke elos kaingkunul Shishak. El fahk nu selos, “Pa inge kas
lun LEUM GOD nu suwos, ‘Kowos sisyula tari, na pa nga ac eiskowosyang nu inpaol
Shishak.’ ”
6 Na tokosra ac mwet kol lal elos fahkak lah pwaye elos orekma koluk, ac elos fahk,
“Ma LEUM GOD El oru inge fal.”
7 Ke LEUM GOD El liye ma inge, El sifilpa kaskas nu sel Shemaiah ac fahk, “Mweyen
elos fahkak ma koluk lalos, nga ac fah tia kunauselosla nukewa. Ke Shishak el ac
mweunelos, mwet pu na selos ac fah moul. Acn Jerusalem ac fah tia pulakin nufon
kasrkusrak luk,
8 ac Shishak el ac kutangulosla, na elos ac fah akilenak lah oasr ekla inmasrlon
moul in kulansap nu sik ac moul in kulansap nu sin mwet kol lun faclu.”

11:15 1 Tok 12:31

9 Tokosra Shishak el tuku nu Jerusalem ac usla ma saok liki Tempul ac liki lohm sin
tokosra. El usla ma nukewa, weang pac mwe loang gold ma Tokosra Solomon el tuh
orala.
10 In aolla ma inge, Rehoboam el orala mwe loang bronze, ac sang nu sin mwet kol
su topang ke mutunpot nu inkul sin tokosra.
11 Pacl nukewa tokosra el ac som nu ke Tempul, mwet topang inge ac us mwe loang
uh welul, na elos ac sifil folokunla nu infukil sin mwet topang uh.
12 Ke sripen Rehoboam el sifacna akpusiselyal nu sin LEUM GOD, pwanang
kasrkusrak lun LEUM GOD forla lukel ac tia arulana kunausulla, ac ma nukewa sifilpa
wola nu sin Judah.

Kutu Pac Ma Yohk Ke Sramsram Kacl Rehoboam

13 Rehoboam el leum in acn Jerusalem, ac yokyokelik ku lun tokosra lal. El yac
angngaul sie ke el mutawauk in tokosra, ac el tokosra in acn Jerusalem ke yac singoul
itkosr. Pa inge siti se ma LEUM GOD El tuh sulela inmasrlon acn nukewa Israel tuh
mwet uh in alu nu sel we. Nina kial Rehoboam pa Naamah, sie mutan in acn Ammon.
14 Rehoboam el oru ma koluk, mweyen el tia srike in suk ma lungse lun LEUM GOD.
15 Orekma lal Rehoboam ke mutawauk nwe ke safla, oayapa ma simla ke sou lal
uh, oasr in *Sramsram Matu lal Shemaiah Mwet Palu,* ac ke *Sramsram Matu lal Iddo,*
Mwet Liaten. Rehoboam ac Jeroboam eltal amweuni sie sin sie pacl nukewa.
16 Rehoboam el misa ac pukpuki inkulyuk lun tokosra in Siti sel David. Abijah, wen
natul, el aolulla in tokosra.

13

Mweun Lal Abijah Nu Sel Jeroboam
(Sie Tokosra 15:1–8)

1 In yac se aksingoul oalkosr lal Tokosra Jeroboam lun Israel, Abijah el tokosrala
lun Judah.
2 El leum in Jerusalem ke yac tolu. Nina kial pa Micaiah, acn natul Uriel, sie mwet
in siti Gibeah.
Mweun se srola inmasrlol Abijah ac Jeroboam.
3 Abijah el srukak mwet mweun angfoko tausin, ac Jeroboam el lainul ke mwet
mweun oalfoko tausin.
4 Un mwet mweun inge osun infulan eol in acn Ephraim. Tokosra Abijah el utyak
Fineol Zemaraim ac pangla nu yorol Jeroboam ac mwet Israel, ac fahk, “Porongo ma
nga ac fahk uh!
5 Ya kowos nikin lah LEUM GOD lun Israel El tuh orala wulela se nu sel David su
tia ku in musalla, mu el ac tulik natul ac fah tokosra fin Israel nwe tok?
6 Jeroboam, wen natul Nebat, el tuh orek lokoalok lainul Solomon, tokosra lal.
7 Toko, el orani sie un mwet lusrongten, ac elos pahtok lungse lalos nu facl
Rehoboam, wen natul Solomon, su srakna fusr ac mwalna ke inkanek in lainulos.
8 Ac inge kowos ako in mweun lain tokosrai se su LEUM GOD El sang nu sin fita
lal David. Oasr un mwet mweun lulap lowos, ac oasr pac yuruwos cow mukul fusr
orekla ke gold, ma Jeroboam el orala tuh in god lowos.
9 Kowos lusla mwet tol lun LEUM GOD, su ma in fwil natul Aaron, ac kowos lusla pac
mwet Levi. Na kowos srisrngiya mwet in aolulos, oana ouiya su orek in mutunfacl
saya. Kutena mwet su use soko cow mukul, ku sheep itkosr, el ku in sifacna oru tuh
elan sie mwet tol lun ma su kowos pangon god lowos ingan.
10 “A funu kut, kut srakna kulansupu LEUM GOD lasr, ac kut tiana fahsr lukel. Mwet
tol su ma in fita lal Aaron, elos srakna oru ma kunalos, ac mwet Levi kasrelos.

12:9 1 Tok 10:16–17; 2 Chr 9:15–16

11 Lotutang nukewa ac eku nukewa elos esukak mwe keng nu sel, ac oru mwe kisa
ke kosro ma fonna isisyak. Elos sang mwe kisa bread nu fin sie tepu aknasnasyeyukla
fal nu ke oakwuk lun alu. Ac eku nukewa elos akosak lam uh fin sukan lam gold. Kut
oru na ma LEUM GOD El sapkin, a kowos sisella.
12 God sifacna El mwet kol lasr, ac mwet tol lal elos wi kut inge. Elos sruokya mwe
ukuk ac akola in ukya in pangon kut nu ke mweun lain kowos. Mwet Israel, nimet
kowos mweun lain LEUM GOD lun papa tomowos! Kowos ac tia ku in kutangla!”
13 In pacl sac pacna, Jeroboam el tuh supwala kutu sin mwet mweun lal ah in kasrik
ut tukun mwet Judah, na mwet lula elos tu meet ac ngetang nu selos.
14 Mwet Judah elos tapulla ac liye tuh na rauniyukla elos, na elos pang nu sin LEUM
GOD Elan kasrelos, ac mwet tol elos ukya mwe ukuk.
15 Na mwet Judah elos sala ke pusra lulap, ac Abijah el kol mwet inge ke mweun
lalos. God El kutangulla Jeroboam ac mwet mweun lun Israel.
16 Mwet Israel elos kaing liki mwet Judah, ac God El oru tuh mwet mweun lun Judah
in arulana ku lukelos.
17 Abijah ac mwet mweun lal orala kutangla na yohk fin mwet Israel. Mwet lumfoko
tausin sin mwet ma pisrla ke mweun lun mwet Israel pa anwuki ke mweun sac.
18 Ouinge mwet Judah elos kutangla mwet Israel, mweyen elos filiya finsrak lalos
in LEUM GOD lun papa tumalos.
19 Abijah el ukwe mwet mweun lal Jeroboam ac sruokya siti lal inge: Bethel,
Jeshanah, ac Ephron, oayapa inkul ma oan apkuran nu ke kais sie siti inge.
20 Ke lusen pacl Abijah el leum, Jeroboam el tiana sifil ku. Saflaiyel LEUM GOD El
unilya, ac el misa.
21 Ouinge Abijah el yokyokelik ke ku lal. Oasr mutan singoul akosr kial, ac el papa
tumun wen longoul luo ac acn singoul onkosr.
22 Ma nukewa saya ke sramsram matu kacl Abijah, ma el fahk ac ma el oru, simla
ke *Sramsram Matu lal Iddo Mwet Palu.*

14

Tokosra Asa El Kutangla Mwet Ethiopia

1 Tokosra Abijah el misa ac pukpuki inkulyuk lun leum in Siti sel David. Asa, wen
natul, el aolulla in tokosra, ac in pacl in leum lal Asa mwet uh elos insewowokin moul
misla ke lusen yac singoul.
2 Asa el akinsewowoye LEUM GOD lal ke el oru ma wo ac ma suwohs.
3 El moklela loang lun mwet saya, ac nien alu lun mwet pegan, ac kunausya sru eot
oal lalos, ac pakiya ma sruloala kacl god mutan Asherah.
4 El sap mwet Judah in oru ma lungse lun LEUM GOD lun papa tumalos, ac in akos
mwe luti ac ma sap lal.
5 Ke sripen el kunausla nien alu lun mwet pegan ac loang in esukak mwe keng in
siti nukewa lun Judah, ouinge tokosrai lal muta in misla in pacl lal.
6 El musaela mwe akkeye siti lun Judah in pacl sac, na wangin mweun orek we ke
yac puspis, mweyen LEUM GOD El sang misla nu sel.
7 El fahk nu sin mwet Judah, “Lela kut in akkeyala siti inge, ac musaela pot ac tower,
oayapa mutunpot su ku in kauli ku. Acn uh srakna oan ye ku lasr mweyen kut oru ma
lungse lun LEUM GOD lasr. El karinginkutme ac El oru tuh in oasr misla inmasrlosr
ac mwet nukewa su apinkutla.” Ke ma inge, elos musa ac arulana kapkapak.
8 Oasr mwet mweun tolfoko tausin lal Tokosra Asa sin mwet Judah su us mwe loang
ac osra, oayapa mwet mweun luofoko oalngoul tausin sin mwet Benjamin su us mwe
loang ac mwe pisr. Elos nukewa mwet pulaik ac pisrla ke mweun.

9 Oasr mwet mweun se lun acn Ethiopia su pangpang Zerah. El tuh us sie million
mwet mweun ac tolfoko chariot, ac utyak ke ku nu in acn Judah. Elos sun siti se
pangpang Mareshah.
10 Asa el illa in mweunel, na u luo inge kewa tueni ac akola in mweun ke Infahlfal
Zephathah, apkuran nu Mareshah.
11 Asa el pre nu sin LEUM GOD lal ac fahk, “O LEUM GOD, kom ku in kasru un
mwet mweun munas oapana un mwet mweun na ku. Kasrekut inge, O LEUM GOD
lasr, mweyen finsrak lasr oan in kom, ac ke Inem kut illa in mweun lain un mwet
mweun lulap se inge. LEUM GOD, kom God lasr. Wangin sie mwet ac finsrak mu el
ku in kutangkomla.”
12 LEUM GOD El kutangla mwet Ethiopia ke Asa ac mwet mweun meunelos. Mwet
Ethiopia elos kaingla,
13 na Asa ac mwet lal ukwalos nwe ke sun acn Gerar. Pukanten na mwet Ethiopia
anwuki, pwanang upa nu selos in sifil mweun. Elos toanyuki sin LEUM GOD ac mwet
mweun lal, ac mwet Judah elos eis ma wap puspis lalos.
14 Na elos kunausla siti ma rauneak acn Gerar, mweyen mwet we elos arulana
sangeng sin LEUM GOD. Mwet mweun elos kunausla siti nukewa we ac sruokya ma
wap puspis.
15 Elos oayapa lain un mwet shepherd, ac eisla sheep ac camel pukanten. Na elos
folokla nu Jerusalem.

15

Oakwuk Sasu Lal Tokosra Asa

1 Ngun lun God tuku nu facl Azariah wen natul Oded,
2 ac el som in osun nu sel Tokosra Asa. El pangla nu yorol ac fahk, “Tokosra Asa, ac
kowos mwet Judah ac mwet Benjamin nukewa, lohng ma nga ac fahk uh! LEUM GOD
El wi kowos ke lusen pacl kowos welul. Kowos fin sokol, El ac lela kowos in konalak.
A kowos fin forla lukel, El ac fah ngetla liki kowos.
3 In pacl na loeloes se, mwet Israel elos tuh moul sayen God pwaye, ac wangin mwet
tol in lotelos, ac wangin pac ma sap yorolos.
4 Tusruktu ke pacl oasr mwe lokoalok nu selos, na elos forla nu sin LEUM GOD lun
Israel. Elos sokol ac elos konalak.
5 In len ingo wangin mwet ku in forot forma ac wangin ma sikyak nu selos, mweyen
oasr mwe ongoiya ac lokoalok sikyak in acn nukewa.
6 Kais sie mutunfacl akkeokye mutunfacl saya, ac kais sie siti akkeokye siti saya,
mweyen God El sang mwe ongoiya ac mwe asor nu faclos.
7 Tusruktu kowos in ku na ac tia fuhleak. Ac fah oasr lacnen orekma lowos.”
8 Ke Asa el lohng kas in palu ma Azariah wen natul Oded el fahk inge, kui nunkal.
Na el kunausla ma sruloala nukewa in acn Judah ac Benjamin, oayapa ma sruloala
nukewa in siti ma el sruokya infulan eol Ephraim. El oayapa aksasuyela loang lun
LEUM GOD ma oan in kalkal in Tempul.
9 Pukanten mwet welulang Asa su tuku Ephraim, Manasseh, ac Simeon me ac inge
elos muta in tokosrai lal, mweyen elos liye lah LEUM GOD El welul. Asa el pangoneni
mwet inge nukewa, wi mwet Judah ac mwet Benjamin.
10 Elos tukeni nu Jerusalem in malem se aktolu in yac aksingoul limekosr ma Asa
el tokosra.
11 In len sac elos orek kisa nu sin LEUM GOD ke ma wap ma elos use ke elos foloko
liki mweun. Oasr cow itfoko ac tausin itkosr ke sheep.
12 Elos orala sie wulela ac elos insesela kac mu elos ac alu na nu sin LEUM GOD lun
papa tumalos ke insialos ac ngunalos kewa.

13 Kutena mwet sin mwet fusr ku mwet matu, mukul ku mutan, su tia alu nu sel,
ac fah anwuki.
14 Elos orala fulahk ku lalos ke pusra lulap Inen LEUM GOD lah elos ac karinganang
na wulela se inge. Na elos sasa ac ukya mwe ukuk.
15 Mwet Judah nukewa elos engan ke sripen elos tuh orala wulela se inge ke insialos
kewa. Elos insewowo in alu nu sin LEUM GOD, ac El insewowo selos ac sang tuh in
oasr misla inmasrlolos ac mwet nukewa su muta raunelosla.
16 Tokosra Asa el eisla wal lun kasra lukel Maacah, nina matu kial, mweyen el tuh
orala sie ma sruloala fohkfok ke god mutan se pangpang Asherah.* Asa el pakiya ma
sruloala sac ac pakpukiya ac furreak Infahlfal Kidron.
17 Asa el ne tia kunausla nufon nien alu lun mwet pegan in facl sel, tusruktu el oaru
na nu sin LEUM GOD in moul lal nufon.
18 Ma nukewa ma Abijah, papa tumal, el tuh kisakunang nu sin God, Asa el likiya
nufon in Tempul, weang pac ma orek ke gold ac silver ma el sifacna kisakunang.
19 Wanginla mweun nwe ke sun yac aktolngoul limekosr in pacl el tokosra.

16

Lokoalok Sin Mwet Israel (Sie Tokosra 15:17–22)

1 In yac aktolngoul onkosr ma Tokosra Asa el leum lun Judah, Tokosra Baasha lun
Israel el utyak ke ku lal nu fin acn Judah, ac mutawauk in kuhlasak acn Ramah, in
tulokinya utyak ac illa lun mwet uh in facl Judah.
2 Ke ma inge, Asa el eis silver ac gold liki nien fwil ma saok in Tempul ac in lohm
sin tokosra, ac supwala nu Damascus nu sel Benhadad, tokosra lun Syria, wi kas inge:
3 “Lela nga kom in akasrui, oana papa tumasr. Eis silver ac gold ingan mwe lung
luk nu sum. Inge, kunausla kupasr lom nu sel Tokosra Baasha lun Israel, tuh elan
usla mwet lal liki acn sik.”
4 Benhadad el insesela nu ke pusra se lal Asa inge, ac el supwala captain lun un
mwet mweun lal, wi mwet mweun lalos, in mweuni siti lun Israel. Elos sruokya siti
lun Ijon, Dan, Abel Beth Maacah, ac siti nukewa in acn Naphtali, yen kufwen mweun
lalos oan we.
5 Ke Tokosra Baasha el lohng ma sikyak inge, el tui ke musa se Ramah, ac el tiana
aksafyela.
6 Na Tokosra Asa el orani mwet in acn nukewa in Judah, ac sap elos in usla eot ac
sak nukewa ma Baasha el orekmakin in acn Ramah, ac elos sang kuhlasak siti lun
Geba ac Mizpah.

Mwet Palu Hanani

7 In pacl se ingan mwet palu Hanani el som nu yorol Tokosra Asa ac fahk, “Ke sripen
kom nget nu sin tokosra lun Syria ac tia filiya finsrak lom in LEUM GOD, pwanang
mwet mweun lun tokosra Israel elos kaingla liki inpoum.
8 Ya tia puslana mwet mweun lun Ethiopia ac Libya, oayapa pukanten pac chariot
ac mwet kasrusr fin horse? Tuh mweyen kom filiya finsrak lom sin LEUM GOD, pa
oru El tuh sot kutangla nu sum.
9 LEUM GOD El arulana suiya faclu nufon in sang ku nu selos su pwaye insialos nu
sel. Kom orala ouiya na lalfon, na pa ingela tokosrai lom ac fah mweun pacl nukewa.”
10 Kas inge oru Asa el kasrkusrak sin mwet palu sac, ac sapkin in kapuri el. In pacl
se pacna inge Asa el mutawauk in akkeokye kutu mwet uh.

* **15:16** ***Asherah:*** In pacl sac, oasr mwet nunku mu god mutan se inge ku in oru mutan in eslap.

Saflaiyen Pacl In Tokosra Lal Asa (Sie Tokosra 15:23–24)

11 Ma sikyak nukewa ke pacl Asa el tokosra, mutawauk nwe ke safla, simla oasr ke *Sramsram Matu ke Tokosra lun Judah ac Israel.*
12 In yac aktolngoul eu ke Asa el tokosra, nial ulla ke sie mas upa. Ne ouinge, el tiana forla in nget nu sin LEUM GOD in eis kasru sel, a el suk kasru sin mwet orek ono.
13 Yac luo toko na el misa,
14 ac el pukpuki inkulyuk eot se ma el taflela lal sifacna in Siti sel David. Elos mosrwela manol ke mwe akkeng ac oil keng in akoella nu ke pukpuki, ac elos tanak sie e lulap in akfulatyal.

17

Jehoshaphat El Tokosrala

1 Jehoshaphat el aolulla Asa, papa tumal, in tokosra, ac el akkeyala tokosrai lun Judah in lain Israel.
2 El oakiya mwet mweun in siti kuhlusyukyak in acn Judah, oayapa musaela acn in muta lalos uten acn Judah ac in siti ma Asa el sruokya in acn Ephraim.
3 LEUM GOD El akinsewowoyal Jehoshaphat mweyen el fahsr in falken papa tumal ke tafun moul lal meet, ac tia alu nu sin Baal.
4 El kulansupu God lun papa tumal, ac fahsr tukun ma sap lun God, ac tia oru oana ma tokosra lun mwet Israel oru.
5 LEUM GOD El oakiya ku lulap nu facl Jehoshaphat in leumi tokosrai lun Judah, ac mwet nukewa use mwe lung nu sel. Ouinge el kasrupi, ac arulana akfulatyeyuk el.
6 El insewowo in kulansupu LEUM GOD ac el kunausla nien alu nukewa lun mwet pegan in acn Judah, oayapa ma sruloala ke god mutan Asherah we.
7 In yac se aktolu ma el tokosra, el supwalik mwet fulat inge tuh elos in luti in siti lun Judah: Benhail, Obadiah, Zechariah, Nethanel, ac Micaiah.
8 Mwet Levi eu ac mwet tol luo welulos. Pa inge inen mwet Levi: Shemaiah, Nethaniah, Zebadiah, Asahel, Shemiramoth, Jehonathan, Adonijah, Tobijah, ac Tobadonijah. Inen mwet tol luo pa: Elishama ac Jehoram.
9 Elos us book in Ma Sap lun LEUM GOD ac fahsr nu inkul nukewa in acn Judah ac luti mwet uh ke ma sap.

Pwengpeng Lal Jehoshaphat

10 LEUM GOD El oru tuh tokosrai nukewa ma raunela acn Judah in sangeng in som mweunel Tokosra Jehoshaphat.
11 Kutu sin mwet Philistia elos use mwe lung na yohk ke silver ac mwe lung pac saya nu sel Jehoshaphat. Ac kutu mwet Arabia elos use sheep itkosr tausin itfoko ac nani itkosr tausin itfoko.
12 Ouinge yokelik na ku lal Jehoshaphat. El kuhlasak siti puspis in acn Judah nufon, oayapa musaiak siti
13 in nwauk mwe mongo puspis we.
El filiya mwet pisrla ke mweun in acn Jerusalem,
14 fal nu ke ota lalos. Adnah pa captain lun un mwet mweun ke ota nukewa in Judah, ac oasr mwet mweun tolfoko tausin ye kolyuk lal.
15 Akluo in wal yal Adnah pa Jehohanan, ac oasr mwet mweun luofoko oalngoul tausin ye kolyuk lal.
16 Aktolu in wal pa Amasiah wen natul Zichri, ac oasr mwet mweun luofoko tausin ye kolyuk lal. (Amaziah el tuh sifacna eisalang in kulansupu LEUM GOD.)

17 Captain lun un mwet mweun ke ota nukewa in Benjamin pa Eliada, sie mwet
mweun pwengpeng. El leum fin mwet mweun luofoko tausin su us mwe loang ac
mwe pisr.
18 Mwet kol se akluo yal pa Jehozabad, ac oasr mwet mweun siofok oalngoul tausin
lal, su akoeyukla fal nu ke mweun.
19 Mwet inge kulansap nu sin tokosra in acn Jerusalem, ac el oayapa filiya kutu pac
mwet in siti kuhlusyukyak pac saya in acn Judah.

18

Mwet Palu Micaiah El Sensenkakunul Ahab
(Sie Tokosra 22:1–28)

1 Ke Tokosra Jehoshaphat lun Judah el kasrupi ac pwengpeng, el akoo sie marut
inmasrlon sie mwet in sou lal ac sie in sou lal Tokosra Ahab lun Israel.
2 In kutu yac tok, Jehoshaphat el som nu in siti Samaria in mutwata yorol Ahab.
Na Ahab el sap in anwuki sheep ac cow puspis in orala sie kufwa in akfulatyal
Jehoshaphat ac mwet ma welul. Ac el eyeinse nu sel Jehoshaphat elan welul mweuni
acn Ramoth in Gilead.
3 El siyuk sel, "Kom ac ku in wiyu mweuni acn Ramoth?"

Jehoshaphat el topuk, "Pacl na kom akola, nga ac mwet luk uh akola pac. Kut ac
wi kom."
4 Na el tafwelana in fahk, "Tusruktu, kut in suk nunak lun LEUM GOD meet."
5 Ouinge Ahab el pangonma mwet palu lal, pisalos akuran sun mwet angfoko, na
el siyuk selos, "Ku fal nga in som mweuni acn Ramoth, ku tia?"

Elos topuk, "Fahla, mweun. God El ac fah sot kutangla nu sum."
6 Tusruktu Jehoshaphat el siyuk, "Ya wangin pac sie mwet palu kut ku in siyuk
lungse lun LEUM GOD se?"
7 Ahab el topuk, "Oasr pac mwet se, ac inel pa Micaiah, wen natul Imlah. Tusruktu
nga srungal mweyen el tiana wi palu wo nu sik. Pacl nukewa el fahk ma na koluk."

Na Jehoshaphat el fahk, "Tia wo kom in fahk ouingan!"
8 Ouinge Ahab el suli sie mwet kol ke inkul lun tokosra, ac sap elan sulaklak som
solalma Micaiah.
9 Tokosra luo inge nuknukyang ke nuknuk in tokosra, ac muta fin tron laltal ke acn
in sisla kulun wheat likin na mutunpot lun Samaria, ac mwet palu nukewa oru palu
lalos ye mutaltal.
10 Sie selos pa Zedekiah, wen natul Chenaanah. El orala kutu koac osra, ac el fahk
nu sel Ahab, "Pa inge ma LEUM GOD El fahk, 'Kom fah us koac inge ac sang mweuni
mwet Syria, ac kom ac arulana kutangulosla.' "
11 Mwet palu nukewa saya fahk oana, "Fahsr lain acn Ramoth, ac kom ac fah
kutangla. LEUM GOD El ac asot kutangla nu sum."
12 In pacl sac pacna, mwet kol se su som in eisal Micaiah el fahk nu sel, "Mwet palu
nukewa sayom palye ma ac wo nu sin tokosra. Na pa wo kom in fahk oana."
13 A Micaiah el topuk, "Ke Inen LEUM GOD moul, ma God luk El fahk, nga fah fahk!"
14 Ke el utyak nu ye mutal Tokosra Ahab, na tokosra el siyuk sel, "Micaiah, ku fal
nga ac Tokosra Jehoshaphat in som mweuni acn Ramoth, ku tia?"

Micaiah el topuk, "Fahla mweun. Kowos ac kutangla! LEUM GOD El ac sot kutangla
nu suwos."
15 Tusruktu Ahab el fahk nu sel, "Ke kom kaskas ke Inen LEUM GOD, fahk na ma
pwaye! Pacl ekasr nga enenu nga in fahk ma se inge nu sum?"

16 Na Micaiah el topuk fahk, “Nga liye mwet mweun lun Israel oalik fineol uh oana
sheep su wangin mwet shepherd lalos. Ac LEUM GOD El fahk, ‘Wangin mwet kol lun
mwet inge. Lela elos in folokla nu yen selos in misla.’ ”
17 Ahab el fahk nu sel Jehoshaphat, “Nga fahk tari nu sum lah el tia wi palye ma ac
wo nu sik, a pacl nukewa ma koluk mukena!”
18 Na Micaiah el tafwela ac fahk, “Inge lohng ma LEUM GOD El fahk! Nga liye LEUM
GOD El muta fin tron lal inkusrao, ac lipufan nukewa lal elos tu siskal.
19 LEUM GOD El siyuk, ‘Su ac fah kiapwella Ahab elan som in tuh anwuki el in acn
Ramoth?’ Kutu sin lipufan fahk sie kas, ac kutu fahk sie pac,
20 nwe ke na sie ngun fahsryak nu meet, suwosyang nu sin LEUM GOD ac fahk,
‘Nga ac kiapwella.’ LEUM GOD El siyuk, ‘Kom ac oru fuka?’
21 Na ngun sac fahk, ‘Nga ac som oru mwet palu nukewa lal Ahab in kikiap.’ Na
LEUM GOD El fahk, ‘Fahla kiapwella. El ac lukukla wela ma kom fahk.’ ”
22 Na Micaiah el aksafyela kas lal ac fahk, “Ma na nga fahk uh pa sikyak inge.
LEUM GOD El oru tuh mwet palu lom in kiapwekom. A El sifacna akoekomla in sun
ongoiya!”
23 Na mwet palu Zedekiah el kalukyang nu yorol Micaiah, ac puokya likintupal ac
siyuk, “Ku ngac ngun lun LEUM GOD som likiyu ac kaskas nu sum?”
24 Micaiah el topuk, “Kom ac fah konauk ke pacl se kom ac som in wikla ke sie
infukil ma oan tok ah.”
25 Na Tokosra Ahab el sap nu sin sie sin leum lal, “Kaprilya Micaiah ac usalla nu
sel Amon, governor lun siti uh, ac nu sel Fisrak Joash.
26 Fahkang mu eltal in siselang nu in presin, ac sang na bread ac kof kital, nwe ke
pacl nga moul foloko.”
27 Micaiah el fahk, “Kom fin moul foloko, na kalem lah tia LEUM GOD pa supweyu
in fahk ma inge!” El tafwelana in fahk, “Kowos nukewa porongo ma nga fahk uh!”

Misa Lal Ahab
(Sie Tokosra 22:29–35)

28 Na Tokosra Ahab lun Israel ac Tokosra Jehoshaphat lun Judah eltal som in
mweuni siti Ramoth in acn Gilead.
29 Ahab el fahk nu sel Jehoshaphat, “Ke kut ac som nu ke mweun uh, nga ac fah
tia nukum nuknuk in tokosra luk, a kom nukum na nuknuk in tokosra lom.” Ouinge
tokosra lun Israel el ekulla lumahl ke el som nu ke mweun.
30 Tokosra lun Syria el sap nu sin captain lun chariot lal uh in tia mweuni kutena
mwet sayen tokosra lun Israel.
31 Ouinge ke elos liyal Tokosra Jehoshaphat elos nunku mu el pa tokosra lun Israel,
ac elos forang in mweunel. Na Jehoshaphat el liksreni wola, ac LEUM GOD El molella,
ac folokunla mwet ukwal ah.
32 Captain lun chariot elos liye tuh tia tokosra Israel pa el, ouinge elos tila ukwal.
33 Tusruktu sie sin mwet mweun lun Syria el pusrkala pisr natul ac tiana etu lah
ac sonol Tokosra Ahab, tuh pa pisrkilya ke kupasr lun mwe loang kacl. Ahab el wola
nu sin mwet se us chariot natul ah, “Nga kineta! Forla, kaing!”
34 Ke mweun uh srakna upa, Tokosra Ahab el fungla na muta in chariot natul, ac
ngetla nu yurin mwet Syria. Na ke faht ah tili, el misa.

19

Mwet Palu Se Sang Kas In Kai Nu Sel Jehoshaphat

1 Tokosra Jehoshaphat lun acn Judah el moul foloko nu in lohm sin tokosra in acn
Jerusalem.

18:16 Oek 27:17; Mt 9:36; Mk 6:34

2 Mwet palu Jehu, wen natul Hanani, el som in osun nu sin tokosra ac fahk nu sel,
“Ku kom nunku mu wo in kasru mwet koluk, ac in wi layen lun mwet su kwase LEUM
GOD? Ma kom oru inge pa pwanang kasrkusrak lun LEUM GOD in tuku nu fom.
3 Tuh finne ouinge, oasr na ma wo in kom. Kom kunausla ma sruloala nukewa kacl
god mutan Asherah su mwet uh alu nu kac, ac kom sang insiom in fahsr tukun ma
lungse lun God.”

Oakwuk Sasu Lal Jehoshaphat

4 Tokosra Jehoshaphat el finne muta in acn Jerusalem, el forfor pacl nukewa
inmasrlon mwet lal, mutawauk Beersheba in acn eir, nwe ke sisken infulan eol in
acn Ephraim nu epang, tuh elan folokonma mwet uh nu sin LEUM GOD lun papa
tumalos.
5 El srisrngiya mwet nununku nu in kais sie siti kuhlusyukyak in acn Judah,
6 ac fahk nu selos, “Karinganang ma kowos wotela ke pacl in nununku lowos uh.
Kowos tia orekma ke ku lun mwet, a ke ku lun LEUM GOD. El ac wi kowos in orala
nununku suwohs.
7 Akfulatye LEUM GOD ac taran orekma lowos, mweyen LEUM GOD lasr El tia lela
in oasr kutasrik, ku wiwikas, ku eis mol sin mwet orek eyeinse.”

8 In acn Jerusalem Jehoshaphat el srisrngiya mwet Levi, mwet tol, ac sifen sou, in
mwet nununku ke pacl oasr lainyen ma sap lun LEUM GOD, ku ke amei inmasrlon
mwet in siti sac.
9 El fahk suwoswos nu selos, “Ke kowos oru orekma lowos, kowos enenu in oru in
akfulatye LEUM GOD, ac kowos in oaru in aksol in ma nukewa kowos oru.
10 Kutena pacl mwet liwos fin tuku liki siti selos ac use tukak ke akmas, ku ke kutena
lumah ma lain ma sap ac ma oakwuk, kowos enenu in akkalemye nu selos ouiya fal
elos in oru ke pacl in nununku, tuh elos in tia tafongla ac oru ma koluk lain LEUM
GOD. Kowos fin tia oru ouinge, kowos ac mwet liwos ac fah pula kasrkusrak lulap
lun LEUM GOD. A kowos fin oru ma kunowos in wo, na ac fah wangin mwatuwos.
11 Amariah, Mwet Tol Fulat, pa ac oru nununku safla ke ip lun alu, ac Zebadiah wen
natul Ishmael, governor lun Judah, pa ac oru nununku safla ke ip lun government.
Ma kunen mwet Levi in liye tuh ma wotla nukewa ke pacl in nununku in fahla oana
ma wotla. Kowos in pulaik na in karingin ma inge, ac lela LEUM GOD Elan wi layen
ma suwohs!”

20

Mweun Lain Acn Edom

1 In kutu pacl tok un mwet mweun lun acn Moab ac Ammon, wi mwet Meunim su
welulosyang, elos tuku mweuni acn Judah.
2 Oasr mwet utuk kas tuku ac fahk nu sel Tokosra Jehoshaphat, “Sie un mwet
mweun lulap lun acn Edom tuku lafalyat ke Meoa Misa in mweuni kom. Elos sruokya
tari acn Hazazon Tamar.” (Sie pac inen acn se ingan pa Engedi.)
3 Jehoshaphat el sangeng, ac el pre nu sin LEUM GOD in suk kasru. Na el sap mwet
in mutunfacl sac nufon in lalo.
4 Mwet in siti nukewa lun Judah elos sulaklak tuku nu Jerusalem in siyuk kasru sin
LEUM GOD.
5 Na mwet Jerusalem ac mwet nukewa tuku saya me elos tukeni nu ke acn in tukeni
sasu oan likin Tempul. Tokosra Jehoshaphat el som tu ye mutalos,
6 ac el pre, “O LEUM GOD lun papa tumasr, kom muta inkusrao ac leum fin
mutunfacl nukewa. Kom arulana fulat ac ku; ac wangin mwet ku in lain kom.

7 Kom God lasr. Ke mwet lom Israel tuku nu in acn se inge, kom lusla mwet su
muta inge, ac sang acn uh nu sin fita lal Abraham, mwet kawuk lom, in ma lalos ma
pahtpat.
8 Elos nuna muta inge ac musaela sie tempul in akfulatye kom, ke sripen elos etu
9 lah fin oasr mwe lokoalok lulap sikyak nu selos — ke mweun, ku mas upa, ku
sracl — na elos ac ku in tuku ac tu ke mutun Tempul se inge, yen mwet uh alu nu
sum we. Elos ac pre nu sum ke mwe lokoalok sikyak nu selos, na kom ac porongalos
ac molelosla.
10 "Inge mwet Ammon, mwet Moab, ac mwet Edom elos mweuni kut. Ke pacl se
papa tumasr elos ilme liki acn Egypt, kom tia lela elos in utyak nu in acn ingan. Na
papa tumasr elos kuhfla liki acn selos inge, ac tia kunauselosla.
11 Na inge elos folokin nu sesr ke ouiya se inge — elos tuku in liskutla liki acn se
inge, su kom tuh ase nu sesr.
12 Kom God lasr! Sang kai fal nu selos, mweyen kut tia ku in lain un mwet mweun
na lulap se su mweuni kut inge. Kut tia etu lah mea kut ac oru, na pa kut nget nu
sum in kasre kut."
13 Mukul nukewa in acn Judah, wi mutan kialos ac tulik natulos, elos tu ke mutun
Tempul.
14 Ngun lun LEUM GOD ilyak nu in sie mwet Levi su muta inmasrlon u lulap sac.
Inel pa Jahaziel, wen natul Zechariah. El sie sin mwet in sou lal Asaph, mweyen el
ma in fwil natul Mattaniah, Jeiel, ac Benaiah, su fita lal Asaph.
15 Jahaziel el fahk, "Leum Fulat, ac mwet nukewa lun Judah ac Jerusalem, LEUM
GOD El fahk tuh kowos in tia fosrnga ku sangeng in lain un mwet mweun na pus se
inge. Mweun uh oan inpoun God, ac tia inpouwos.
16 Mweunelos lutu, ke elos ac tuku ke Innek In Utyak Nu Ziz. Kowos ac sonolos ke
saflaiyen infahlfal se ma fahla nwe uten acn ma oan apkuran nu Jeruel.
17 Kowos ac fah tia mweun ke mweun se inge. Akola na ac soano; kowos ac liye ke
LEUM GOD El ac asot kutangla nu suwos. Mwet Judah ac mwet Jerusalem, kowos in
tia alolo ku sangeng. Fahsrot na nu ke mweun an, ac LEUM GOD El ac wi kowos!"
18 Na Tokosra Jehoshaphat el srimi nwe ten ac mutal sun infohk ah, ac mwet nukewa
welul srimi ac alu nu sin LEUM GOD.
19 Mwet Levi in sou lal Kohath ac Korah elos tuyak ac wola ke sie pusra lulap, ac
kaksakin LEUM GOD lun Israel.
20 Toang na ke lotutang se tok ah, mwet uh som nu wut in acn apkuran nu Tekoa.
Ke elos mukuiyak, Jehoshaphat el fahk kas inge nu selos: "Mwet Judah ac mwet
Jerusalem, kowos filiya lulalfongi lowos in LEUM GOD lowos, ac kowos fah tiana
mukuikui. Lulalfongi ma mwet palu lal an fahk nu suwos, na ac fah wo ouiya nu
suwos."
21 Tukun tokosra el pwapa yurin mwet uh, el sap kutu mwet on in nokomang
nuknuk loeloes ma elos nukum ke pacl in akfulat lalos, ac fahsr meet liki mwet
mweun, ac on, "Kaksakin LEUM GOD, tuh lungse lal oan ma pahtpat!"
22 Ke elos mutawauk in on, LEUM GOD El arulana akfohsyauk mwet mweun ma
tuku in lainulos.
23 Mwet Ammon ac mwet Moab elos forang lain mwet Edom, ac onelosla nufon. Na
elos forani amweuni inmasrlolos sifacna.
24 Ke mwet mweun lun Judah elos sun sie tower su oan yen mwesis, elos ngetla nu
yen mweun orek we ac liye tuh na mwet nukewa topelik infohk ah misa, ac wanginna
sie selos kaingla.

20:7 Isa 41:8; Jas 2:23 **20:10** Dut 2:4–19 **20:15** Dut 20:1–4 **20:17** Exo 14:13–14

25 Jehoshaphat ac mwet lal ah fahsryak in eis ma wap, ac elos liye lah pukanten
cow, mwe mongo, nuknuk, ac kutu pac ma yohk sripa. Elos sisla len tolu in orani ma
wap, ac ke arulana pukanten elos tia ku in us nufon.
26 In len se akakosr, elos tukeni Infahlfal Beracah ac kaksakin LEUM GOD ke ma
nukewa El orala. Pa inge sripa se sis pangpang infahlfal se inge “Beracah.”*
27 Jehoshaphat el kol un mwet mweun lal ac folokla nu Jerusalem ke engan lulap,
mweyen LEUM GOD El kutangla fin mwet lokoalok lalos.
28 Ke elos sun siti uh, elos alla na nwe ke Tempul, wi pusren on ke harp ac mwe
ukuk.
29 Mutunfacl nukewa su lohng ke LEUM GOD El kutangla mwet lokoalok lun mwet
Israel, elos arulana sangeng.
30 Ouinge Jehoshaphat el leum in misla, ac God El oru in oasr misla inmasrlol ac
facl nukewa su apnulla.

Saflaiyen We Lal Jehoshaphat
(Sie Tokosra 22:41–50)

31 Jehoshaphat el tokosrala fin acn Judah ke el yac tolngoul limekosr, ac el leum
in Jerusalem ke lusen yac longoul limekosr. Inen nina kial ah pa Azubah, acn natul
Shilhi.
32 Jehoshaphat el oru ma suwohs ye mutun LEUM GOD, oana ke Asa, papa tumal,
el oru.
33 Tusruktu nien alu lun mwet pegan tiana kunausyukla. Mwet uh tiana forla ke
insialos nufon in alu nu sin LEUM GOD lun papa tumalos.
34 Ma nukewa saya ma Jehoshaphat el oru, ke mutaweyen pacl el tokosra nwe ke
safla, simla ke *Sramsram Matu lal Jehu Wen Natul Hanani,* su oasr in *Sramsram Matu
ke Tokosra lun Israel.*
35 Sie pacl ah Tokosra Jehoshaphat el orala sie pwapa in akupasri nu sel Ahaziah,
tokosra lun acn Israel, su oru ma koluk na pus.
36 Eltal musaela oak in kalkal meoa ke nien oai in siti Eziongeber.
37 Tusruktu Eliezer wen natul Dodavahu, sie mwet Mareshah, el sensenkakinul
Jehoshaphat ac fahk, “Ke sripen kom kupasr nu sel Ahaziah, LEUM GOD El
ac kunausla ma kom musaela.” Ouinge, oak inge nukewa musalla ac tiana
orekmakinyuk.

21

1 Jehoshaphat el misa ac pukpuki inkulyuk lun mwet leum in Siti sel David, ac
Jehoram wen natul, el aolulla in tokosra.

Tokosra Jehoram Lun Judah
(Luo Tokosra 8:17–24)

2 Jehoram wen natul Jehoshaphat, tokosra lun Judah, oasr tamulel onkosr wial:
Azariah, Jehiel, Zechariah, Azariahu, Michael, ac Shephatiah.
3 Papa tumalos ah sang nu selos lupa na yohk ke silver, gold, ac kutu pac ma saok.
El oayapa sang tuh kais sie selos in leumi siti ma kuhlusyukyak in acn Judah. Tuh ke
sripen Jehoram pa matu emeet, Jehoshaphat el sang in el pa aolul.
4 Ke Jehoram el ku na pwaye fin tokosrai sac, el sap in anwuki tamulel lal ah kewa,
oayapa kutu mwet pwapa fulat lun Israel.
5 Jehoram el tokosrala ke el yac tolngoul luo, ac el leum in Jerusalem ke lusen yac
oalkosr.
6 El fahsr tukun ouiya koluk lal Tokosra Ahab ac tokosra pac saya lun Israel, mweyen
el payuk sin sie sin acn natul Ahab. El orekma koluk lain LEUM GOD,

* **20:26** ***Beracah:*** kalmen ine se inge in kas Hebrew pa “kaksak”.

7 tusruktu LEUM GOD El tia lungse kunausla tokosra in sou lal David, mweyen El
tuh orala wulela se nu sel David mu tulik natul pa ac tokosra nwe tok.
8 In pacl Jehoram el tokosra, acn Edom tuyak lain ac Judah, ac srengla lukelos ac
srukak sie tokosra lalos sifacna.
9 Ouinge Jehoram ac captain lun mwet mweun lal ah elos kasrusr ke chariot ac som
mweuni mwet Edom. Mwet mweun lun Edom raunelosla, tusruktu mwet Judah elos
konoiak inkanek in kaingla ke fong.
10 In pacl sac me, mwet Edom tila muta ye ku lun mwet Judah. In pacl sacn pacna,
siti Libnah tuyak pac lain acn Judah, mweyen Jehoram el pilesru LEUM GOD lun
mwet matu lal.
11 El musai pac nien alu lun mwet pegan infulan eol in Judah, ac el kol mwet Judah
ac mwet Jerusalem in oru ma koluk lain LEUM GOD.
12 Mwet palu Elijah el supwala leta se nu sel Jehoram, ac pa inge ma simla loac:
"LEUM GOD lal David, papa matu tomom, el lain kom mweyen kom tia fahsr ke ouiya
lun Tokosra Jehoshaphat, papa tomom, ku Tokosra Asa, papa matu tomom.
13 A kom fahsr ke lumah lun tokosra Israel ac kolla mwet Judah ac mwet Jerusalem
tuh elos in tia inse pwaye nu sin LEUM GOD, oana Ahab ac mwet kol tokol tuh kol
mwet Israel in tia pwaye nu sin LEUM GOD. Kom oayapa uniya tamulel lom, sruhk
elos wo liki kom.
14 Ke sripa inge, LEUM GOD El ac sang kalya upa nu sin mwet lom ac tulik nutum
ac mutan kiom, ac El ac fah kunausla ma nukewa lowos.
15 Ac kom sifacna ac fah keok ke mas lun insiom, ac mas se inge ac fah yokyokelik
ke len na len."
16 Kutu mwet Philistia ac mwet Arabia muta apkuran nu yen ma mwet Ethiopia
muta we sisken meoa. LEUM GOD El oru tuh elos in som mweunel Jehoram.
17 Elos utyak nu in acn Judah, ac usla mwe kasrup nukewa inkul sin tokosra, wi
mutan nukewa kial oayapa tulik mukul nukewa natul sayal Ahaziah, su fusr oemeet
sin tulik natul uh.
18 Na tukun ma inge nukewa, LEUM GOD El sang nu sin tokosra mas upa ke insial
su el arulana keok kac.
19 Mas se lal inge yokyokelikna apkuran in yac luo, na el keoki nwe ke el misa.
Mwet lal ah tiana tanak e in eoksra kacl, oana ke elos oru nu sin mwet matu lal meet
ah.
20 Jehoram el mutawauk in tokosra ke el yac tolngoul luo, ac el leum in Jerusalem ke
yac oalkosr. Wanginna mwet asor ke el misa. Elos piknilya in Siti sel David, tusruktu
tia ke inkulyuk lun mwet leum.

22

Tokosra Ahaziah Lun Judah
(Luo Tokosra 8:25–29; 9:21–28)

1 Kutu mwet Arabia tuku orek lokoalok, ac uniya wen natul Tokosra Jehoram
nukewa sayal Ahaziah, su fusr oemeet. Ouinge mwet Jerusalem elos sraklalak
Ahaziah tuh elan tokosra aol papa tumal ah.
2 Ahaziah el yac longoul luo* ke el mutawauk in tokosra, ac el leum in Jerusalem
ke lusen yac se. Nina kial pa Athaliah, acn nutin natul Tokosra Omri lun Israel.
3 Ahaziah el oayapa fahsr tukun ouiya lun mwet in sou lal Tokosra Ahab, ke sripen
nina kial ah sang kas in kasru koluk nu sel.
4 El oru ma koluk ye mutun LEUM GOD, mweyen tukun papa tumal ah misa, el
sulela kutu mwet in sou lal Ahab tuh elos in mwet pwapa lal, na kas in kasru lalos
kolol nu ke kunausten.

21:7 1 Tok 11:36 **21:8** Gen 27:40 * **22:2** ***longoul luo:*** liye 2 Tok. 8:26.

5 Ke sripen kas lalos nu sel, el tuh welulang Tokosra Joram lun Israel, ac mweun nu
sel Tokosra Hazael lun Syria. U luo inge amweuni upa na in acn Ramoth in Gilead,
na Joram el kineta ke mweun ah.
6 El folokla nu in siti Jezreel in tuh kwela liki kinet kacl ah, ac Ahaziah el som nu
we in osun nu sel.
7 God El oru tuh mutwata se lal Ahaziah nu yorol Joram inge in oru tuh Ahaziah
in munaslana. Ke el muta yorol Joram, oasr mwet se som in osun nu seltal, ac inel
pa Jehu, wen natul Nimshi. LEUM GOD El sulella Jehu tuh in el pa kunausla fwilin
mwet leum ke sou lal Ahab.
8 Ke Jehu el fahsr in oru ma God El supwalla nu kac inge, el sun un mwet kol se
lun mwet Judah, wi kutu wen nutin tamulel lal Ahaziah su welul Ahaziah ke fahsr se
ine. Jehu el onelosla nukewa.
9 Sukok Ahaziah nwe koneyukyak tuh el nu wikwik Samaria. Elos usalla nu yorol
Jehu ac unilya. Tusruktu elos pikinya manol ke sripal Tokosra Jehoshaphat, papa
matu tumal, su sang kuiyal nufon in orekma nu sin LEUM GOD.
Ouinge wanginla mwet in sou lal Ahaziah in leumi tokosrai sac tokol.

Kasra Athaliah Lun Judah
(Luo Tokosra 11:1–3)

10 In pacl se na Athaliah, nina kial Tokosra Ahaziah, el lohngak lah wen se natul ah
anwuki, el sap in anwukla nufon sou lun leum fin acn Judah.
11 Oasr sie mutan wial Ahaziah, su inel pa Jehosheba, ac el payuk sel Jehoiada, sie
mwet tol. Mutan se inge el som in lukma ac eisal Joash, sie sin wen natul Ahaziah, ac
usalla liki fisrak wial su akoeyuk in anwuki. El usalla fililya ke sie infukil in Tempul,
wi mutan to se lal. Ke sripen el okanulla ouinge, pwanang tulik sac moul, ac Athaliah
el tia unilya.
12 Joash el wikinyukla we ke yac onkosr, ke pacl Athaliah el leumi acn we.

23

Oasr Alein Orek Nu Sel Athaliah
(Luo Tokosra 11:4–16)

1 Tukun yac onkosr, Jehoiada mwet tol, el wotela mu pacl fal in oasr ma orek.
El orala sie pwapa yurin captain limekosr lun un mwet mweun inge: Azariah wen
natul Jeroham, Ishmael wen natul Jehohanan, Azariah wen natul Obed, Maaseiah
wen natul Adaiah, ac Elishaphat wen natul Zichri.
2 Elos fahsrelik nu in siti nukewa lun Judah, ac usani mwet Levi ac sifen sou nukewa
nu Jerusalem.
3 Elos nukewa tukeni nu in Tempul, ac elos orala sie wulela yorol Joash, wen natul
tokosra. Jehoiada el fahk nu selos, “Pa inge wen nutin tokosra se ma tufahna misa
ah. El ac tokosrala inge, in oana ke LEUM GOD El tuh wulela mu mwet in sou lal
David pa ac tokosra.
4 Pa inge ma kut ac oru. Ke mwet tol ac mwet Levi elos ac tuku in oru ma kunalos
ke len Sabbath, na sie tafu tolu selos ac taran mutunoa nu ke Tempul,
5 ac sie tafu tolu selos ac taran lohm sin tokosra, ac mwet lula ac fah som nu ke
Mutunpot Pwelung. Na mwet nukewa ac fah toeni ke nien tukeni likin Tempul uh.
6 Wangin mwet ac fah utyak nu in Tempul sayen mwet tol ac mwet Levi, su oasr
ma kunalos we. Elos ku in utyak mweyen elos aknasnasyeyuk tari, ac mwet nukewa
saya enenu in akos na ma LEUM GOD El sapkin, ac muta likinum uh.

23:3 2 Sam 7:12

7 Mwet Levi elos ac tu raunella tokosra, ac sruok na cutlass natulos, ac elos ac fah
welul tokosra nu yen nukewa el ac som nu we. Kutena mwet su srike in utyak nu in
Tempul ac fah anwuki."
8 Mwet Levi ac mwet Judah elos oru oana ma Jehoiada, mwet tol, el sapkin. Kais
sie un mwet inge tiana filfilla in som finne safla pacl in orekma lalos in Tempul. Ke
ma inge, u sasu se ma ac tuku, ac u se ma safla pacl la, elos ac tukenina muta akola
nu ke sap lun captain lun mwet mweun.
9 Jehoiada el sang osra, ac mwe loeyuk yohk ac mwe loeyuk srik, su ma natul
Tokosra David ma oanna in Tempul, nu sin captain lun un mwet mweun uh.
10 El kitalik mwet mweun ma sruok cutlass natulos in tu yen nukewa mutun Tempul
uh, in taranul tokosra.
11 Na Jehoiada el pwanulla Joash nu likinuma, ac sang tefuro se nu fin sifacl, oayapa
sie ma simla ke ma oakwuk nu sin sie tokosra. Ouinge Joash el tokosrala. Jehoiada
mwet tol, ac wen natul, elos mosrwella Joash, na mwet nukewa sala, "Lela in paht
moul lal tokosra!"
12 Athaliah el lohngak ke mwet uh sasa in akfulatyal tokosra, na el sulaklak som nu
ke Tempul, yen mwet uh tukeni we.
13 Na el ngetla liye tokosra sasu sac ke nien utyak nu in Tempul, su tu ke sru soko
ma srisrila nu sin tokosra, rauniyukla sin captain lun mwet mweun ac mwet ukuk.
Mwet nukewa sasa ke engan ac ukya mwe ukuk, ac mwet on lun Tempul elos srital
ke mwe on natulos ac kol akfulat ma orek inge. Athaliah el foloyak ac seya nuknuk
lal, ac wowoyak ac fahk, "Sulallal! Sulallal!"
14 Jehoiada el tia lungse in anwuki Athaliah sisken Tempul uh. Ouinge el pangon
captain lun un mwet mweun ac fahk nu selos, "Usalla inmasrlon tak lun mwet mweun
an, ac uniya kutena mwet su srike in molella."
15 Elos sruokilya ac usalla nu lohm sin tokosra, ac elos unilya sisken Mutunpot
Horse.

Oakwuk Sasu Lal Jehoiada
(Luo Tokosra 11:17–20)

16 Jehoiada, mwet tol, el orala sie wulela tuh el, ac Tokosra Joash, ac mwet uh, ac
fah mwet lun LEUM GOD.
17 Na elos nukewa som nu ke tempul lal Baal ac kunausla. Elos fukulya loang we
ac ma sruloala we, ac unilya Mattan, mwet tol lun Baal, sisken loang we.
18 Jehoiada el sang orekma nukewa in Tempul in oan inpoun mwet tol ac mwet Levi.
Elos in oru oana oakwuk lal Tokosra David nu selos ac in furreak ma ac kisakinyuk
nu sin LEUM GOD, fal nu ke Ma Sap lal Moses. Ma pac kunalos in karingin on ac pacl
in akfulat.
19 Jehoiada el oayapa filiya mwet topang ke mutunoa in Tempul, tuh kutena mwet
su tia nasnas fal nu ke oakwuk lun alu, in tia utyak nu we.
20 Captain lun un mwet mweun, sifen sou, mwet kacto, ac mwet nukewa saya, elos
welul Jehoiada pwanulla tokosra liki Tempul nu ke lohm sin tokosra. Elos utyak ke
mutunpot se ma oa emeet, na tokosra el som muta fin tron lal ah.
21 Insien mwet nukewa sessesla ke engan, ac siti sac muta misla tukun Athaliah el
anwuki.

24

Tokosra Joash Lun Judah
(Luo Tokosra 12:1–16)

1 Joash el mutawauk in tokosra fin acn Judah ke el yac itkosr, ac el leum in Jerusalem
ke yac angngaul. Nina kial ah pa Zibiah, sie mutan Beersheba.

2 Joash el oru mwe insewowo nu sin LEUM GOD in pacl Jehoiada, mwet tol, el moul.
3 Jehoiada el sulela mutan luo kial Tokosra Joash, ac eltal oswela wen ac acn nu sel.
4 Tukun el tokosrala ke kutu yac, Joash el nunkauk in akwoyela Tempul.
5 El sap mwet tol ac mwet Levi in som nu in siti nukewa lun Judah, ac orani lupan
mani sin mwet uh ma ac fal in akwoyela acn ma musalla ke Tempul ke yac sac. El
fahk mu elos in oru in sa, tuh pa mwet Levi inge pahtlac.
6 Na el pangnolma Jehoiada, mwet kol lalos, ac multikin nu sel ac fahk, “Efu ku
kom tia taran mwet Levi ingan in orani mani in tax sin mwet Judah ac Jerusalem,
in oana ma Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD, el tuh oakiya mwet uh in moli in
sang kasru Lohm Nuknuk Mutal sin LEUM GOD
7 Mwet ma welulla Athaliah, mutan koluk sac, elos tuh aktaekyala Tempul, ac
orekmakin kutu ma mutal we nu ke alu lalos nu sin Baal.
8 Tokosra el sap mwet Levi in orala sie box in sang, ac filiya ke mutunoa in Tempul.
9 Elos supwalik kas nu in acn nukewa in Jerusalem ac Judah, tuh kais sie mwet in
use tax lalos, oana ma Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD, el tuh mutawauk oru
yen mwesis.
10 Mwet uh, oayapa mwet kol lalos, elos insewowo ke ma se inge, ac elos usani tax
lalos ac nwakla box sac.
11 Len nukewa mwet Levi elos ac usla box sac nu sin mwet roso lun tokosra su
liyaung box sac. Fin sessesla, na mwet sim lun tokosra ac sie mwet aolyen mwet Tol
Fulat ac usla ac okoala mani uh, na sifil folokunla box sac nu yen oan we uh. Ouinge
lupan mani na yohk se ac orekeni.
12 Tokosra ac Jehoiada ac sang mani inge nu sin mwet kol orekma ke Tempul, ac
elos ac sang moli mwet tufahl eot, mwet kamtu, ac mwet orekma pac ke osra, tuh
elos in sang orala kutena acn musalla ke Tempul.
13 Mwet nukewa moniyuk na in orekma, ac elos akwoyela Tempul arulana ku, oana
ke tufahna orekla ah.
14 Ke pacl se tari orekma sac, ma lula ke gold ac silver itukyang nu sin tokosra ac
Jehoiada, ac eltal sang ma inge orala ahlu ku kutu pac mwe orekmak ma ac eneneyuk
nu ke Tempul.

Oakwuk Lal Jehoiada Ikilyukla

Ke lusen pacl Jehoiada el moul, kisa uh orek in Tempul fal nu ke pacl la.
15 Tukun el arulana matu ac sun yac siofok tolngoul, na el misa.
16 Elos piknilya inkulyuk lun mwet leum in Siti sel David, in asmakin orekma wo
el oru nu sin mwet Israel, nu sin God, ac nu ke Tempul.
17 Tusruktu tukunna Jehoiada el misa, mwet kol lun Judah elos kifasulla Tokosra
Joash elan wela pwapa lalos uh.
18 Ouinge mwet uh tia sifil alu in Tempul lun LEUM GOD, su God lun papa tumalos,
a elos mutawauk alu nu ke ma sruloala kacl god mutan Asherah ac ma sruloala pac
saya. Mwatalos ke ma koluk lalos inge pa pwanang kasrkusrak lun LEUM GOD tuku
nu fin acn Judah ac Jerusalem.
19 LEUM GOD El supwala mwet palu in akesmakinyalos elos in forla nu sel, a mwet
uh srunga lohng.
20 Na ngun lun God tuku nu facl Zechariah, wen natul Jehoiada mwet tol. El tu yen
mwet uh ku in liyal we, ac wowoyak ac fahk, “LEUM GOD El siyuk lah efu ku kowos
tia akos ma El sapkin, ac kowos use mwe ongoiya nu fowos sifacna! Kowos sisella,
na pa El siskowosla!”
21 Tokosra Joash el weak mwet uh in lainul Zechariah, ac ke sap lal tokosra, mwet
uh tanglal Zechariah ke nien tukeni inkul lun Tempul.

24:6 Exo 30:11–16 **24:20** Mt 23:35; Lk 11:51

22 Tokosra el mulkunla orekma kulang ma Jehoiada, papa tumal Zechariah, el tuh
oru nu sel, ac el sap anwuki Zechariah. Meet liki na Zechariah el ac misa, el wola ac
fahk, “Lela LEUM GOD Elan liye ma kom oru an, ac kalyei kom!”

Saflaiyen Pacl Joash El Tokosra

23 Ke apkuran in safla yac sac, mwet mweun lun Syria mweuni acn Judah ac
Jerusalem. Elos uniya mwet kol nukewa, ac usla ma wap puspis ke elos folokla nu
Damascus.
24 Mwet mweun lun Syria tia pus, tusruktu LEUM GOD El sang kutangla nu selos
fin mwet mweun pus lun Judah, mweyen mwet Judah elos ngetla liki LEUM GOD lun
papa tumalos. Pa inge kaiyuk ma orek nu sel Tokosra Joash.
25 El arulana kinetneta, ac ke mwet lokoalok lal som tari, na luo sin mwet pwapa lal
sifacna eltal orek pwapa sulallal, ac unilya fin mwe oan kial, in aol ke el tuh akmuseya
wen natul Jehoiada, mwet tol. Pukpuki el in Siti sel David, tusruktu tia ke inkulyuk
lun mwet leum.
26 Mwet ma pwapa sulal ac unilya inge pa Zabad, wen nutin mutan Ammon se
pangpang Shimeath, ac Jehozabad, wen nutin mutan Moab se pangpang Shimrith.
27 Sramsram ke mukul natul Joash, ac kas in palu lainul, oayapa ma simla ke orekma
lal in akwoyela Tempul, oasr in *Book in Akkalemye Koanon Book In Tokosra*. Amaziah,
wen natul, pa aolul in tokosra.

25

Tokosra Amaziah Lun Judah
(Luo Tokosra 14:2–6)

1 Amaziah el tokosrala ke el yac longoul limekosr, ac el leum in Jerusalem ke yac
longoul eu. Nina kial pa Jehoaddin, sie mutan Jerusalem.
2 Amaziah el oru ma su akinsewowoye LEUM GOD, tusruktu el tia oru ke insial
nufon.
3 Ke pacl se ku lun tokosrai lal oan inpaol, el uniya mwet pwapa luo ma uniya papa
tumal ah.
4 Tusruktu el tiana uniya tulik natultal, a el fahsrna ke ma LEUM GOD El sapkin in
Ma Sap lal Moses ma fahk mu, “Papa ac nina ac fah tia anwuki ke ma koluk lun tulik
natulos, ac tulik uh ac fah tia anwuki ke ma koluk lun papa ku nina. Sie mwet ac fah
anwuki ke ma koluk su el sifacna orala.”

Mweun Lain Acn Edom
(Luo Tokosra 14:7)

5 Tokosra Amaziah el sap mukul nukewa in sruf lun Judah ac Benjamin ma yac
longoulyak in kitakatelik nu ke kais sie un mwet mweun, fal nu ke sou lulap lalos. El
sang in oasr captain fin tausin ac fin foko. Oasr mwet tolfoko tausin su solla ac akola
nu ke mweun, ac elos mwet na sasla ke anwuk ke osra ac mwe loang.
6 Sayen mwet inge, el srukak pac mwet mweun siofok tausin sin mwet Israel, ac
lupan silver ma el sang moli nu selos akuran sun oalkosr tausin paun.
7 A sie mwet palu som nu yorol tokosra ac fahk nu sel, “Nimet us mwet mweun lun
Israel inge in wi kom. LEUM GOD El tia wi mwet inge su ma in Tokosrai Epang.
8 Sahp kom ac nunku mu elos ac oru tuh kom in kui ke pacl in mweun, tusruktu ku
lun God mukena pa ac sot kutangla ku tia kutangla uh, na El ac lela mwet lokoalok
lom in kutangkomla.”
9 Amaziah el siyuk sin mwet palu sac, “Na ac fuka mani na yohk nga sang molelosla
tari ah?”
Mwet palu sac topuk ac fahk, “LEUM GOD El ku in folokonot yohk liki ma ingan!”

25:4 Dut 24:16

10 Ouinge Amaziah el supwala un mwet se el moli ah, ac sap elos in folokla nu yen
selos. Na elos folokla ac arulana kasrkusrak sin mwet Judah.
11 Amaziah el sifacna oru elan pulaik, ac kolla mwet lal ah nu Infahlfal Sohl. Elos
mweun we ac uniya singoul tausin mwet mweun lun Edom,
12 ac sruokya pac mwet singoul tausin saya. Elos pwanla mwet mweun inge nwe
fin fulu se in siti Sela, ac siselosla nwe ten, ac elos misa ke eot ma oan ten.
13 In pacl se inge, mwet mweun Israel ma Amaziah el tia lela in welul ah, elos
mweuni siti lun Judah ma oan inmasrlon Samaria ac Beth Horon. Elos uniya mukul
tolu tausin, ac eisla ma wap pukanten.
14 Ke Amaziah el kutangla mwet Edom ac foloko nu yen sel, el use ma sruloala lalos,
oakiya ke acn se, alu nu kac, ac el akosak pac mwe keng nu kac.
15 Ma inge aktoasrye LEUM GOD, ouinge El supwala mwet sie palu nu yorol
Amaziah. Na mwet palu sac siyuk suwoswosang nu sel, "Efu ku kom alu nu sin
god saya su tia ku in molela mwet lalos sifacna liki ku lom?"
16 Ke mwet palu sac srakna kaskas Amaziah el kutongol ac fahk, "Kut orala ngac
mu kom pa ac fahk nu sin tokosra ma el ac oru? Nimet sifilpa kas, nga unikomi!"
Mwet palu sac tui, tusruktu el fahkla kas se inge, "Inge nga etu lah LEUM GOD El
wotela tari mu El ac kunauskomla, mweyen kom oru ma inge ac tia lohng ma nga
fahk uh."

Mweun Lain Israel
(Luo Tokosra 14:8–20)

17 Tokosra Amaziah lun Judah ac mwet pwapa lal elos pwapani in lain mwet Israel.
Na Amaziah el supwala kas nu sel Tokosra Jehoash lun Israel, su wen natul Jehoahaz
ac nutin natul Jehu, ac el srike in purakulak in mweun lainul.
18 Jehoash el supwala top lal nu sel Amaziah ac fahk, "Sie pacl ah, sak kokul soko
Fineol Lebanon el supwala kas se nu sin sak cedar soko ac fahk, 'Ase acn nutum an
in payuk sin wen nutik uh.' Na kosro lemnak soko fahsryak lolongya sak kokul soko
ah.
19 Inge, Amaziah, kom konkin mu kom kutangla mwet Edom, tuh nga fahk nu sum,
wo kom in mutana yen sum. Efu kom ku purakak mwe tukulkul ma ac oru tuh kom
ac mwet lom in musalla kac?"
20 Tusruktu Amaziah el tia lungse lohng. Ma inge oakwuk lun LEUM GOD nu sel
Amaziah, tuh in kutangyukla el mweyen el alu nu sin ma sruloala lun mwet Edom.
21 Ouinge Tokosra Jehoash lun Israel el som in mweuni Tokosra Amaziah lun Judah.
Elos osun in Beth Shemesh in acn Judah.
22 Un mwet mweun lun Judah kutangyukla, ac elos kaingla nu yen selos.
23 Jehoash el sruokilya Amaziah ac usalla nu Jerusalem. Na Jehoash el kunausya
pot lun siti uh inmasrlon Mutunpot Ephraim nwe ke Mutunpot in Sruwasrik. Lusen
acn se ma musalla inge oasr ke yact luofoko.
24 El usla gold ac silver nukewa ma oan in Tempul, oayapa kufwa lun Tempul su
karinginyuk sin tulik natul Obed Edom, wi pac ma saok in lohm sin tokosra, ac el us
ma inge nukewa ac folokla nu Samaria. El usla pac kutu mwet sruoh welul.
25 Yac singoul limekosr pa Tokosra Amaziah lun Judah el moul loes lukel Tokosra
Jehoash lun Israel.
26 Ma nukewa saya ma Amaziah el orala ke pacl el tokosra, ke mutawauk nwe ke
safla, simla oasr in *Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Judah Ac Israel*.
27 Ke pacl se na ma Amaziah el oru ma koluk lain LEUM GOD ah me, oasr na pwapa
koluk orek lainul in Jerusalem, pwanang el tuh kaingla nu in siti Lachish. Tusruktu
mwet lokoalok lal ukwalla nwe we ac unilya.

28 Utukla manol nu Jerusalem fin horse soko, ac pukpuki el inkulyuk lun mwet leum
in Siti sel David.

26

Tokosra Uzziah Lun Judah
(Luo Tokosra 14:21–22; 15:1–7)

1 Mwet Judah nukewa elos sulella Uzziah wen natul Amaziah, su yac singoul onkosr
matwal, tuh elan tokosra in aol papa tumal ah.
2 Tukun Amaziah el misa, Uzziah el sruokya siti Elath, ac sifilpa musaela.
3 Uzziah el tokosrala ke el yac singoul onkosr, ac el leum in Jerusalem ke yac
lumngaul luo. Nina kial pa Jecoliah, sie mutan Jerusalem.
4 El fahsr tukun ouiya lun papa tumal, ac oru ma su akinsewowoye LEUM GOD.
5 Ke lusen na moul lal Zechariah, su luti nu sel tuh elan etu in sangeng sin God,
Uzziah el oaru na in kulansupu LEUM GOD, ac God El akinsewowoyal.
6 Uzziah el som mweuni mwet Philistia. El kunausya pot in siti lun Gath, Jamnia,
ac Ashdod, ac el musaela ac kuhlasak kutu siti apkuran nu Ashdod, ac oayapa in acn
saya lun Philistia.
7 God El kasrel in kutangla mwet Philistia, mwet Arab ma muta Gurbaal, ac mwet
Meunim.
8 Mwet Ammon elos sang takma nu sel Uzziah, pwanang el arulana kui, ac pweng
kacl som nwe ke sun acn Egypt.
9 Uzziah el musaela kais sie tower ke Mutunpot In Sruwasrik, ke Mutunpot Infahlfal,
ac ke yen ma pot uh kuhfla we, in akkeyala pot ke acn Jerusalem.
10 El oayapa musaela tower ke yen mwesis ac kuhlasak ke pot, ac el pukanak lufin
kof pukanten, mweyen pukanten un kosro natul pe eol ac in acn tupasrpasr layen nu
roto. Ke sripen el lungse orekma ke ima, el akkeye mwet uh in yoki ima in grape fin
acn tohktok uh, ac orek ima yenwo fohk we.
11 Oasr un mwet mweun na yohk se lal su akola nu ke mweun. Ma simusla ke mwet
mweun inge karinginyuk sel Jeiel ac Maaseiah, mwet sim luo lal su orekma ye kolyuk
lal Hananiah, sie sin mwet pwapa lun tokosra.
12 Mwet mweun lal uh kolyuk sin mwet kol luo tausin onfoko.
13 Oasr mwet mweun tolfoko itkosr tausin lumfoko su akola in mweun kacl tokosra
in lain mwet lokoalok lal.
14 Uzziah el sang kufwen mweun nu sin mwet mweun inge, ke mwe loeyuk, osra
in fahkfuk, mwe susu, nuknuk in mweun osra, pisr ac sukan pisr, oayapa eot nu ke
fuht.
15 Mwet usrnguk in kinauk ma sasu elos muta Jerusalem ac orala kufwen mwe pisr,
oayapa mwe sis eot lulap liki tower ac liki sruwasrik ke pot in siti uh. Pweng kacl
Uzziah fahsrelik nu yen nukewa, ac el arulana kui ke sripen kasru lun God nu sel.

Kaiyuk Uzziah Ke Inse Fulat Lal

16 Tusruktu ke Tokosra Uzziah el mutawauk in kui, na el inse fulatyak, ac ma inge
kololla nu ke musalla. El aklusrontenye LEUM GOD lal ke el som nu in Tempul ac
sifacna akosak mwe keng fin loang lun mwe kisa keng.
17 Azariah, mwet tol, ac mwet tol ku ac pulaik oalngoul sayal, welul utyak tokol
tokosra
18 in kutongol, ac elos fahk nu sel, “Uzziah! Wangin suwohs lom in akosak mwe
keng nu sin LEUM GOD. Mwet tol in fita lal Aaron mukena pa akmutalyeyukla in oru
ma inge. Fahla liki acn mutal se inge. Kom oru ma koluk lain LEUM GOD, ke ma inge
El ac fah tia sifil akinsewowoye kom.”

26:18 Exo 30:7–8; Oek 3:10

19 Uzziah el srakna tu sisken loang sac in Tempul, ac sruok mwe neinyuk mwe keng
se. El kasrkusrakak sin mwet tol inge, ac in kitin pacl ah na musen lepa sikyak ke
motonsrol.
20 Azariah ac mwet tol wial elos suiya motonsrol tokosra ac arulana lut, na elos
lusulla liki Tempul. El sulaklak na illa mweyen LEUM GOD El kalyael.
21 In pacl sac lac nwe ke el misa, tokosra el tia ku in sifil utyak nu in Tempul ke
sripen mas se lal inge. Ke ma inge el srengla mutana in lohm sel sifacna, ac itukyang
nu sel Jotham, wen natul, elan kol mutunfacl sac.
22 Mwet palu Isaiah wen natul Amoz, el simusla ma nukewa ma Tokosra Uzziah el
orala ke pacl in leum lal ah.
23 Uzziah el misa, ac pukpuki ke acn lun leum, tuh ke sripen mas lal ah el tia
pukpuki inkulyuk lun mwet leum. Jotham, wen natul, el aolul in tokosra.

27

Tokosra Jotham Lun Judah
(Luo Tokosra 15:32–38)

1 Jotham el tokosrala ke el yac longoul limekosr, ac el leum in Jerusalem ke yac
singoul onkosr. Nina kial pa Jerushah, acn natul Zadok.
2 Jotham el oru ma LEUM GOD El insewowo kac, oana papa tumal, tuh el tia akosak
mwe keng in Tempul, oana papa tumal el tuh oru. Tusruktu, mwet uh elos oru na
ma koluk.
3 Jotham pa musaela Mutunpot Epang lun Tempul, ac el oayapa aksasuye pot ke
acn se pangpang Ophel in Jerusalem.
4 El musaela siti ke fineol in acn Judah, ac musaeak tower ac pot ku ke insak uh.
5 El mweuni tokosra lun Ammon ac un mwet mweun lal, ac kutangulosla. Na el
akkohsye mwet Ammon in moli takma inge nu sel ke kais sie yac, ke lusen yac tolu:
oalkosr tausin paun ke silver, lumngaul tausin bushel in wheat, ac lumngaul tausin
bushel in barley.
6 Jotham el arulana kui mweyen el oaru in akos LEUM GOD lal.
7 Ma nukewa ma sikyak ke pacl Jotham el tokosra, ke mweun ac oakwuk pac lal,
simla in *Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel Ac Judah*.
8 Jotham el yac longoul limekosr ke el mutawauk in tokosra, ac el leum in Jerusalem
ke yac singoul onkosr.
9 El misa ac pukpuki in Siti sel David, ac Ahaz wen natul, el aolul in tokosra.

28

Tokosra Ahaz Lun Judah
(Luo Tokosra 16:1–4)

1 Ahaz el tokosrala ke el yac longoul, ac el leum in Jerusalem ke yac singoul onkosr.
El tia fahsr tukun srikasrak wowo lal Tokosra David, papa matu tumal, a el oru ma
su tia akinsewowoye LEUM GOD,
2 ac fahsr tukun srikasrak koluk lun tokosra lun Israel. El sap in orekla ma sruloala
kacl Baal ke osra,
3 ac el akosak mwe keng Infahlfal Hinnom. El oayapa kisakin wen natul sifacna in
mwe kisa nu sin ma sruloala ke el etai ouiya koluk lun mwet su LEUM GOD El lusla
liki facl sac ke mwet Israel elos utyak nu we.
4 Ahaz el orek kisa ac akosak mwe keng ke nien alu lun mwet pegan, ac fineol uh,
ac ye sak lul nukewa.

26:23 Isa 6:1

Mweun Lain Syria Ac Israel (Luo Tokosra 16:5)

5 Ke ma inge, LEUM GOD lal El lela tuh tokosra Syria in kutangulla Tokosra Ahaz, ac
usla mwet puspis liki acn Judah nu Damascus in mwet sruoh. LEUM GOD El oayapa
eisalang Ahaz nu inpoun tokosra Israel, su arulana onela mwet Judah.
6 Tokosra Pekah lun Israel, wen natul Remaliah, el uniya mwet siofok longoul tausin
sin mwet Judah ke len sifanna, mweyen elos ngeta liki LEUM GOD lun papa tumalos,
a mwet inge mwet na pulaik ke mweun.
7 Sie mwet mweun lun Israel, su inel pa Zichri, el unilya Maaseiah wen natul
Tokosra Ahaz. El oayapa unilya Azrikam, mwet kol su liyaung inkul sin tokosra,
ac Elkanah, su akluo in leum yal tokosra.
8 Mwet Judah finne ma wialos, a mwet Israel elos sruokya luofoko tausin mutan ac
tulik lun mwet Judah, ac usalosla nu Samaria, wi pac ma wap puspis.

Mwet Palu Oded

9 Sie mwet palu lun LEUM GOD su pangpang Oded el muta in siti Samaria. El osun
nu sin mwet mweun Israel ke elos foloko ac us mwet sruoh lalos ac akola in utyak nu
in siti uh. Na el fahk, “LEUM GOD lun papa tomowos El kasrkusrak sin mwet Judah,
pwanang El lela kowos in kutangulosla. Tusruktu inge El lohng ke luman anwuk
sulallal ma kowos oru nu selos.
10 Ac inge kowos akoo in oru tuh mukul ac mutan lun Jerusalem ac Judah inge in
mwet kohs lowos. Ku kowos tiana etu lah kowos oru pac ma koluk lain LEUM GOD
lowos?
11 Porongo ma nga fahk uh! Mwet sruoh inge ma na wiowos. Lela elos in folokla.
Kowos fin tia fuhlelosla, na LEUM GOD El ac kai kowos ke kasrkusrak lal.”
12 Mwet akosr sin mwet kol lun Tokosrai Epang elos wi pac tia insese nu ke ma
mwet mweun elos oru inge. Inelos pa Azariah wen natul Jehohanan, Berechiah wen
natul Meshillemoth, Jehizkiah wen natul Shallum, ac Amasa wen natul Hadlai.
13 Elos fahk, “Nimet use mwet sruoh ingan nu inge. Ma koluk ma kut orala fal
tari LEUM GOD Elan kasrkusrak sesr kac. Ac inge kowos lungse oru kutu ma su ac
akyokyela koluk lasr?”
14 Ke ma inge, mwet mweun uh sang mwet sruoh ac ma wap uh nu sin mwet uh
ac mwet kol lalos.
15 Itukyang kunen mwet akosr inge in kitalik nuknuk ke ma wap nu sin mwet
sruoh. Elos sang nuknuk ac fahluk nu selos, ac lupa fal ke mwe mongo ac mwe nim,
ac elos sang mwe akmusra in unwela kinet kaclos. Mwet ma munas ac kofla fahsr,
elos srakalosyang nu fin donkey, na mwet sruoh inge nukewa folokinyukla nu in acn
Judah, ke siti Jericho su siti in sak palm. Na mwet Israel elos folokla nu yen selos in
Samaria.

Ahaz El Siyuk Kasru Sin Mwet Assyria (Luo Tokosra 16:7–9)

16 In pacl se inge, Tokosra Ahaz el supwala kas nu sel Tiglath Pileser, Tokosra Fulat
lun Assyria, ac siyuk kasru sel,
17 mweyen mwet Edom elos sifil tuku mweuni mwet Judah, ac kutangulosla ac
uslalosla nu in sruoh.
18 In pacl sacn pacna, mwet Philistia elos utyak pac lain siti srisrik pe eol layen nu
roto oayapa layen eir lun Judah. Elos sruokya siti Beth Shemesh, Aijalon, ac Gederoth,
oayapa siti Soco, Timnah, ac Gimzo, wi ikul ma raunelosla, na elos oakwuki ac muta
we.

28:5 28:5–6; 2 Tok 16:5; Isa 7:1

19 Ke sripen Ahaz, tokosra lun Israel* el akyokye ma koluk in acn Judah ac lain
LEUM GOD, ouinge LEUM GOD El sang ma upa nu fin acn Judah.
20 Tiglath Pileser, Tokosra Fulat lun Assyria, el tia kasrel Ahaz, a el lainul ac oru ma
upa nu sel.
21 Na Ahaz el eisla gold liki Tempul ac liki lohm sin tokosra, oayapa liki lohm sin
mwet kol lun mwet uh, ac sang nu sel Tokosra Fulat. El ne oru ouinge, a tiana
kasreyuk el.

Ma Koluk Lal Ahaz

22 Ke mwe lokoalok upala nu sel Ahaz, el orekma koluk lain LEUM GOD yohk liki
na meet.
23 El orek kisa nu sin god lun mwet Syria, su tuh kutangulla. El fahk, "God ingan lun
mwet Syria elos kasru tokosra lun Syria, na nga fin orek kisa nu selos, elos ac ku in
kasreyu pac." Tusruktu ma el oru inge use mwe ongoiya nu sel ac nu sin mutunfacl
sel.
24 Sayen ma inge, el usla pac kufwen mwe orekma nukewa lun Tempul, ac kunausya
in ip srisrik. El kaliya Tempul, ac tulokunak loang in acn nukewa in Jerusalem.
25 In siti nukewa in acn Judah, el musaela nien alu lun mwet pegan, yen mwe keng
uh ac isisyak we nu sin god ngia. Sripe inge oru el sifacna pwanma kasrkusrak lun
LEUM GOD lun papa tumal nu facl.
26 Ma nukewa su el orala ke el tokosra, mutawauk nwe ke safla, simla in *Sramsram
Matu Ke Tokosra Lun Israel Ac Judah*.
27 Tokosra Ahaz el misa ac pukpuki in Jerusalem, tusruktu tia inkulyuk lun mwet
leum. Hezekiah wen natul, el aolul in tokosra.

29

Tokosra Hezekiah Lun Judah
(Luo Tokosra 18:1–3)

1 Hezekiah el tokosrala fin acn Judah ke el yac longoul limekosr, ac el leum in
Jerusalem ke yac longoul eu. Nina kial pa Abijah, acn natul Zechariah.
2 El fahsr tukun srikasrak lal Tokosra David, papa matu tumal, ac el oru ma LEUM
GOD El insewowo kac.

Aknasnasyeyuk Tempul

3 In malem se meet ke yac se tukun Hezekiah el tokosrala, el sifil ikasla mutunoa
lun Tempul, ac sap in akwoyeyukla.
4 El solani sie un mwet tol ac mwet Levi ke nien tukeni se layen kutulap in Tempul,
5 ac kaskas nu selos we. El fahk, "Kowos mwet Levi, akmutalye kowos ac
aknasnasyela Tempul lun LEUM GOD lun papa tomowos. Sisla liki Tempul ma nukewa
ma akfohkfokye.
6 Papa matu tumasr elos tiana pwaye nu sin LEUM GOD lasr, ac elos oru ma El tia
insewowo kac. Elos ngetla lukel ac fahsr liki yen El muta we.
7 Elos kaliya mutunoa lun Tempul ac fuhlela lam we in kunla. Elos tia akosak mwe
keng ku kisakin mwe kisa firir in Tempul lun God lun Israel.
8 Ke sripa inge, LEUM GOD El kasrkusrak sin Judah ac Jerusalem, ac ma El oru nu
selos arulana mwe lut ac mwe aksangeng nu sin mwet nukewa. Kowos sifacna liye
ma inge ke motowos.
9 Papa tumasr elos anwuki ke mweun, ac utukla mutan kiasr ac tulik natusr nu in
sruoh.

---

* **28:19** ***tokosra lun Israel:*** Ahaz el tokosra lun Judah, tuh ke sripen koluk orekma lal, itukyang ine aksruksruk se lal ke verse se inge, mu el tokosra lun Israel. **28:27** Isa 14:28

10 “Inge nga akola in orala sie wulela yurin LEUM GOD lun Israel, tuh Elan tia sifil
kasrkusrak sesr.
11 Wen nutik, nik kowos sisla pacl. Kowos pa LEUM GOD El sulela in akosak mwe
keng nu sel, ac in kol mwet uh in alu nu sel.”
12 Na mwet Levi inge elos tuyak:
Liki sou lulap lal Kohath: Mahath wen natul Amasai, ac Joel wen natul Azariah
Liki sou lulap lal Merari: Kish wen natul Abdi, ac Azariah wen natul Jehallelel
Liki sou lulap lal Gershon: Joah wen natul Zimmah, ac Eden wen natul Joah
13 Liki sou lulap lal Elizaphan: Shimri ac Jeuel
Liki sou lulap lal Asaph: Zechariah ac Mattaniah
14 Liki sou lulap lal Heman: Jehuel ac Shimei
Liki sou lulap lal Jeduthun: Shemaiah ac Uzziel
15 Mwet inge elos solani mwet Levi wialos, ac elos nukewa aknasnasyalos sifacna.
Na elos oru oana ma tokosra el sapkin nu selos, ac elos mutawauk in oru Tempul uh
in nasnas, fal nu ke Ma Sap lun LEUM GOD.
16 Mwet tol elos utyak nu in Tempul in aknasnasyela, ac ma nukewa we ma tia
nasnas elos usla liki Tempul nu ke nien tukeni likinum in Tempul. Na mwet Levi elos
us ma inge nukewa we lac nu Infahlfal Kidron likin siti uh.
17 Orekma se inge mutawauk ke len se meet ke malem se meet, ac ke len akoalkosr
elos aksafyela ma nukewa, weang pac infukil in utyak nu in Tempul. Na elos sifil
orekma len oalkosr toko, nwe ke len aksingoul onkosr ke malem sac tuh elos in akoo
Tempul nu ke alu.

Tempul Sifilpa Kisaiyuk

18 Mwet Levi elos fahkak koanon orekma lalos nu sel Tokosra Hezekiah. Elos fahk,
“Kut aknasnasyela tari acn nukewa in Tempul, weang pac loang in orek kisa, tepu
neinyen bread mutal, ac kufwen mwe orekma nukewa.
19 Kut oayapa folokonma kufwa nukewa ma Tokosra Ahaz el usla ke pacl ma el tuh
tia pwaye nu sin LEUM GOD, ac kut sifil akmutalyela nufon. Ma inge nukewa oasr
mutun loang lun LEUM GOD.”
20 Tokosra Hezekiah el sulaklak na pangoneni mwet kol lun siti uh, ac elos tukeni
som nu ke Tempul.
21 Elos srukak cow mukul itkosr, sheep itkosr, sheep fusr itkosr, ac nani itkosr in mwe
kisa in aknasnasye ma koluk lun sou in leum uh ac mwet Judah, ac in aknasnasye
Tempul. Na tokosra el fahk nu sin mwet tol, su ma in sou lal Aaron, in orekmakin
kosro inge in mwe kisa fin loang uh.
22 Mwet tol elos uniya cow mukul uh meet, na sheep uh toko, na fah sheep fusr, ac
elos aksroksrokye loang uh ke srahn ma inge ke kais sie pacl ma kisaiyuk kosro inge.
23 Tukun ma inge nukewa elos usla nani uh nu yorol tokosra ac mwet ma wi alu
uh, ac elos filiya paolos fin nani inge.
24 Na mwet tol elos uniya nani uh, ac ukuiya srah kac nu fin loang uh tuh in mwe
kisa nu ke eela ma koluk lun mwet nukewa, mweyen tokosra el sap tuh mwe kisa
firir, ac mwe kisa in eela ma koluk, in orek ke mwet Israel nukewa.
25 Tokosra el oru oana ma LEUM GOD El sapkin nu sel Tokosra Davi — ma David el
eis sel Gad, mwet liaten lun tokosra, oayapa sel mwet palu Nathan. Tokosra el oakiya
acn sin mwet Levi in Tempul, wi harp ac cymbal,
26 kain mwe on ma Tokosra David el tuh orekmakin. Mwet tol elos oayapa tu we
wi mwe ukuk natulos.
27 Hezekiah el sap in mutawauk orek mwe kisa firir, ac ke kisa uh mutawauk, mwet
uh on ac kaksak nu sin LEUM GOD, ac mwet srital ke mwe on elos mutawauk ukya
mwe ukuk ac mwe on nukewa pac saya.

28 Mwet nukewa su muta we elos wi alu, na pusren on lun mwet uh ac mwe on
saya orek nwe ke firirla nukewa mwe kisa uh.
29 Na Tokosra Hezekiah ac mwet nukewa sikukmutunte ac alu nu sin God.
30 Tokosra ac mwet kol lun mutunfacl sac elos fahk nu sin mwet Levi in onkakin
on in kaksak ma David el simusla, oayapa ma Asaph mwet palu el simusla. Ouinge
mwet nukewa on ke engan lulap ke elos sikukmutunte ac alu nu sin LEUM GOD.
31 Hezekiah el fahk nu sin mwet uh, "Inge ke kowos nasnasla tari, use mwe kisa
tuh in mwe sang kulo nu sin LEUM GOD." Na elos akos, ac kutu selos sifacna use
kosro natulos ke insewowo lalos, tuh in mwe kisa firir.
32 Elos use cow mukul itngoul, sheep siofok, ac sheep fusr luofoko, in mwe kisa firir
nu sin LEUM GOD.
33 Elos oayapa use cow mukul onfoko, ac tolu tausin sheep tuh in mwe kisa ma
mwet uh in kang.
34 Ke puelac mwet tol in mukena uniya kosro inge kewa, na mwet Levi elos kasrelos
nwe ke na tari orekma kac. In pacl sacn oasr pac mwet tol su sifacna aknasnasyalosla.
Mwet Levi elos oaru liki mwet tol in oru lumah fal nu ke aknasnas lalos uh.
35 Sayen mwe kisa ma fonna firiryak, ma kunen mwet tol in esukak kiris ke ma
kisakinyukla ke ma mwet uh kangla, oayapa in okoala wain ma wi na mwe kisa firir
utuku.
Ouinge alu in Tempul uh sifilpa mutawauk.
36 Tokosra Hezekiah ac mwet uh elos engan, mweyen God El kasrelos oru ma inge
nukewa ke sie pacl na fototo.

30

Akola Nu Ke Kufwen Alukela

1 Hezekiah el supwalik kas nu fin acn Israel ac Judah nufon, ac el oayapa simusla
leta ac supwala nu sin sruf lal Ephraim ac sruf lal Manasseh, tuh elos in tuku nu ke
Tempul in Jerusalem, in oru Kufwen Alukela nu sin LEUM GOD lun Israel.
2 Tokosra ac mwet pwapa lal, ac mwet nukewa su tukeni in acn Jerusalem, elos
insesela tuh Kufwen Alukela in orek ke malem se akluo.
3 Elos tuh tia ku in oru ke pacl fal, ke sripen supus mwet tol su aknasnasyeyukla,
ac oayapa supus mwet toeni nu Jerusalem.
4 Tokosra ac mwet uh insewowo ke oakwuk se elos orala inge.
5 Ke ma inge, elos suli mwet Israel nukewa, liki Dan in acn epang nwe Beersheba
in acn eir, tuh elos in tukeni nu Jerusalem ac akfulatye Kufwen Alukela in fal nu ke
Ma Sap. Enenu in pus mwet tukeni in pacl se inge liki pacl nukewa meet.
6 Tokosra ac mwet pwapa lal elos supwala mwet utuk kas nu yen nukewa in Judah
ac Israel. Pa inge ma elos sulkakin:
"Mwet Israel, kowos moulla liki poun mwet Assyria ke elos tuh mweuni ac kutangla
facl sesr. Inge kowos foloko nu yurin LEUM GOD lal Abraham, Isaac, ac Jacob, ac El
ac fah folokot nu yuruwos.
7 Nimet oana papa tomowos ac mwet Israel wiowos su tia pwaye nu sin LEUM GOD
lalos. Kowos sifacna liye lah El sang kai upa nu selos.
8 Nik kowos likkeke oana elos, a kowos in akos LEUM GOD. Fahsru nu ke Tempul
in acn Jerusalem, yen LEUM GOD lowos El orala in mutal nwe tok, ac alu nu sel, tuh
Elan tia sifil kasrkusrak suwos.
9 Kowos fin foloko nu yurin LEUM GOD na mwet su usla mwet wiowos nu in sruoh
elos ac fah pakomutalos ac folokunulos nu yen selos. LEUM GOD lowos El kulang ac
pakoten, ac kowos fin foloko nu yorol, El ac fah tia ngetla liki kowos."

30:2 30:2–3; Oek 9:9–11

10 Mwet utuk kas elos som nu in siti nukewa in acn lun sruf lal Ephraim ac
Manasseh, ac elos som na nwe layen epang nu ke sruf lal Zebulun, a mwet we
isrunulos ac aksruksrukelos.
11 Tusruktu oasr na mwet in sruf lal Asher, Manasseh, ac Zebulun, su lungse tuku
nu Jerusalem.
12 God El oayapa oru tuh mwet in acn Judah in nunak sefanna ac engan in oru ma
lungse lal ke elos akos ma tokosra ac mwet pwapa lal sapkin nu selos.

Akfulatyeyuk Kufwen Alukela

13 Mwet puspis tukeni nu Jerusalem in malem akluo* in akfulatye Kufwen Bread
Tia Akpulol.
14 Elos usla loang nukewa in Jerusalem su tuh orekmakinyuk nu ke kisa ac nu ke
akosak ma keng, ac sisla Infahlfal Kidron.
15 Ac ke len aksingoul akosr in malem sac, elos uniya sheep fusr nu ke Kufwen
Alukela. Mwet tol ac mwet Levi su tia aknasnasla elos mwekin, na elos sifacna
kisakunulosyang nu sin LEUM GOD, na toko elos fah ku in kisakin mwe kisa firir
in Tempul.
16 Elos tu ke acn selos in Tempul, fal nu ke ma oakwuk in Ma Sap lal Moses, mwet
lun God. Mwet Levi elos sang nu sin mwet tol srah ke ma kisakinyukla, tuh elos in
sang aksroksrokye loang uh.
17 Na ke sripen pus mwet uh tia aknasnasla, elos tia ku in uniya sheep fusr nu ke
Kufwen Alukela. Ouinge mwet Levi elos aolulos in orala, ac kisakunla sheep fusr inge
nu sin LEUM GOD.
18 Sayen ma inge, pus sin mwet su tuku in sruf lal Ephraim, Manasseh, Issachar, ac
Zebulun, tiana aknasnasla, tusruktu elos wi mongo ke kufwa uh, ac ma inge sie liki
ma oakwuk in ma simusla. Tokosra Hezekiah el pre kaclos ac fahk,
19 "O LEUM GOD lun papa matu tumasr, ke lungkulang lulap lom, nunak munas nu
selos inge su alu nu sum ke insialos kewa, elos finne tia aknasnasyalos."
20 LEUM GOD El lohng pre lal Hezekiah, ac El nunak munas nu selos.
21 Mwet su tukeni in acn Jerusalem, elos akfulatye Kufwen Bread Tia Akpulol ke
len itkosr ac elos engan ma lulap. Len nu len mwet Levi ac mwet tol elos kaksakin
LEUM GOD ke kuiyalos nufon.
22 Hezekiah el kaksakin mwet Levi ke elos arulana pah in kol alu nu sin LEUM GOD.

Akfulat Se Akluo

Tukun len itkosr ma elos oru kisa in kaksak lalos nu sin LEUM GOD lun mwet matu
lalos meet ah,
23 na elos nukewa insese in sifilpa oru akfulat lalos ke len itkosr pac, ouinge elos
tafwela akfulat lalos wi engan lulap.
24 Tokosra Hezekiah el sang sie tausin cow mukul ac itkosr tausin sheep tuh mwet
uh in uniya ac mongo kac. Ac mwet pwapa lal srukak pac sie tausin cow mukul ac
singoul tausin sheep. Sie u na lulap sin mwet tol elos aknasnasyalosla sifacna.
25 Ouinge mwet nukewa engan — mwet Judah, mwet tol, mwet Levi, mwet su tuku
in acn epang me, oayapa mwetsac su mutana in acn Israel ac Judah.
26 Siti Jerusalem sessesla ke engan, mweyen soenna oasr pacl ma ouiya inge orek
oe ke pacl lal Tokosra Solomon, wen natul David, nwe inge.
27 Mwet tol ac mwet Levi siyuk ke akinsewowo lun LEUM GOD nu sin mwet uh.
LEUM GOD El muta in acn sel inkusrao ac lohng pre lalos, ac El insese nu kac.

---

* **30:13** ***malem akluo:*** pangpang Ziv ke calendar lun mwet Hebrew — pa ke infulwen April nu ke infulwen May.

31

Hezekiah El Folokonak Alu Pwaye

1 Tukun safla kufwa uh, mwet Israel nukewa som nu in kais sie siti lun Judah, ac
fukulya sru eot, ac kunausla ma sruloala ma orekla in luman god mutan Asherah,
oayapa loang ac acn in alu lun mwet pegan. Elos oru ouinge in acn nukewa saya lun
Judah, ac in acn lun Benjamin, Ephraim, ac Manasseh. Na elos nukewa folokla nu
yen selos.
2 Tokosra Hezekiah el sifilpa nawu oakwuk lun mwet tol ac mwet Levi, fal nu ke
orekma kunen kais sie u lalos. Ma kunalos inge pa: in kisakin mwe kisa firir ac mwe
kisa in akinsewowo, in oru ip kunalos ke alu in Tempul, ac fahkak kaksak ac kulo ke
kais sie acn in Tempul.
3 Tokosra Hezekiah el use sheep ac cow mukul natul sifacna tuh in mwe kisa firir
ke lotutang ac eku nukewa, oayapa nu ke ma kisakinyuk ke len Sabbath ac ke Kufwen
Malem Sasu, ac ke kufwa saya ma eneneyuk in orek fal nu ke Ma Sap lun LEUM GOD.

4 Sayen ma inge, tokosra el sap mwet in acn Jerusalem in use pac mwe kite lalos
nu sin mwet tol ac mwet Levi fal nu ke ma oakwuk, tuh elos in ku in sang pacl lalos
nufon in akfalye orekma nukewa ma akkalemyeyuk ke Ma Sap lun LEUM GOD.
5 Tukunna sapkinyuk ma inge, na mwet Israel elos use fahko se meet ke fokin ima
lalos, wain, oil in olive, honey, ac kutu pac fokin sacn sunalos, oayapa sie tafu singoul
ke ma lalos nukewa.
6 Mwet Israel ac mwet Judah nukewa su muta in siti lun Judah elos use sie tafu
singoul ke cow ac sheep natulos, ac elos oayapa use mwe sang puspis su elos srela
tuh in ma lun LEUM GOD lalos.
7 Elos mutawauk in orani mwe sang inge ke malem se aktolu, na elos sifilpa elosak
ma utukeni nwe ke malem akosr pac toko.
8 Ke Tokosra Hezekiah ac mwet pwapa lal elos liye lupan ma orekeni inge, elos
kaksakin LEUM GOD ac kaksakin mwet lal, mwet Israel.
9 Tokosra el sramsramkin mwe kite inge nu sin mwet tol ac mwet Levi,
10 na Azariah, mwet Tol Fulat su ma in sou lal Zadok, el fahk nu sel, “Ke pacl se
na mwet uh mutawauk in usani mwe sang lalos nu in Tempul, arulana yohk mwe
mongo nasr. Kalem lah LEUM GOD El akinsewowoye mwet lal, pwanang yolyak pac
ma oan inge.”
11 Na Tokosra Hezekiah el sap elos in akoela kutu nien filma in Tempul, ac elos oru,
12 ac likiya mwe sang ac sie tafu singoul nukewa in karinginyuk we. Elos sulela
mwet Levi se pangpang Conaniah in karingin ma inge, ac Shimei, tamulel se lal, in
mwet kasru lal.
13 Mwet Levi singoul srisrngiyuki in orekma yoroltal, ac pa inge inelos: Jehiel,
Azaziah, Nahath, Asahel, Jerimoth, Jozabad, Eliel, Ismachiah, Mahath, ac Benaiah.
Ma inge nukewa orekla ke sap lal Tokosra Hezekiah ac Azariah, Mwet Tol Fulat.
14 Ma kunal Kore wen natul Imnah, sie mwet Levi su sifen mwet topang su taran
Mutunpot Kutulap ke Tempul, in eisani mwe sang ma orekeni nu sin LEUM GOD, ac
kitalik nu sin mwet tol ac mwet Levi.
15 In siti saya, yen oasr mwet tol muta we, mwet Levi inge pa mwet kasru lal Kore:
Eden, Miniamin, Jeshua, Shemaiah, Amariah, ac Shecaniah. Elos arulana oaru in
kitalik mwe mongo nu sin mwet Levi wialos, ke lupa ma fal nu ke orekma kunalos,
16 ac tia ke sou. Elos sang ma nun mukul nukewa yac toluyak,* su oasr orekma
kunalos ke kais sie len in Tempul, fal nu ke ma kuneyuk elos nu kac.

31:3 Oek 28:1—29:39 **31:4** 31:4–5; Oek 18:12–13, 21 * **31:16** ***yac toluyak:*** mwet luti yohk ke ma simusla nunku mu “yac tolngoulyak” pa suwohs.

17 Mwet tol uh itukyang orekma kunalos fal nu ke sou lalos, ac mwet Levi su yac
longoulyak, itukyang ma kunalos fal nu ke u in orekma lalos.
18 Simla inelos nukewa wi mutan kialos ac tulik natulos ac mwet saya su muta ye
karinginyuk lalos, mweyen elos enenu na in akola pacl nukewa in oru orekma mutal
kunalos.
19 Inmasrlon mwet tol su muta in siti ma itukyang nu sin sou lal Aaron, ku mwet
su muta ke acn in tohf kosro lun siti ingan, oasr mwet oaru ma kuneyuki in kitalik
mwe mongo nu sin mukul nukewa in sou lun mwet tol, ac nu sin mwet nukewa su
simla inelos ke sou lun mwet Levi.
20 In acn Judah nufon, Tokosra Hezekiah el oru ma suwohs ac ma LEUM GOD lal
insewowo kac.
21 El kapkapak mweyen ma nukewa el oru nu ke Tempul, ku akosten lal nu ke Ma
Sap, el oru ke inse pwaye ac ke lungse pwaye lal nu sin God lal.

32

Mwet Assyria Aksangengye Jerusalem
(Luo Tokosra 18:13–37; 19:14–19, 35–37; Isaiah 36:1–22; 37:8–38)

1 Tukun ouiya wo su Tokosra Hezekiah el oru ke kulansap oaru lal nu sin LEUM
GOD, Sennacherib, Tokosra Fulat lun Assyria, el utyak mweuni acn Judah. El kuhlusya
siti ma akkeyeyukla, ac sap nu sin mwet mweun lal in fokolak pot uh ac utyak nu in
siti uh.
2 Ke Hezekiah el akilen lah Sennacherib el akoo in mweuni pac acn Jerusalem,
3 na el sramsram yurin mwet pwapa lal ac mwet mweun watwen lal, tuh elos in
kunausla unon in kof ma oan likin siti uh. Na elos kasrel ke pwapa sac.
4 Mwet puspis fahsreni, ac elos tulokinya unon in kof ac sungan infacl srisrik ma
oasr in acn sac. Elos fahk, “Lela in wanginna kof nu sin mwet Assyria elos fin sun
acn inge.”
5 Ac tokosra el akkeyala ma loangeyen siti uh ke el akwoyela pot we, ac musaela
tower fin pot uh, ac musaela sie pac pot nu likin pot uh. Sayen ma inge el aksasuyela
pac acn ma musaiyuk ke acn se ma koaneyukla layen nu kutulap in Siti sel David. El
oayapa sap in orekla osra in fakfuk ac mwe loeyuk pukanten.
6 El oakiya mwet nukewa in siti uh ye kolyuk lun captain lun mwet mweun, ac sap
elos in tukeni ke nien tukeni se ke mutunpot lun siti uh. Ac el fahk nu selos,
7 “Kowos in ku ac pulaik na. Nikmet sangeng sin Tokosra Fulat lun Assyria ac mwet
mweun pus lal. Oasr ku yorosr lukel.
8 El kukin ku lun mwet, a LEUM GOD pa wi kut ac kasrekut ke mweun lasr.” Ac
mwet uh pulaikla ke kas lun tokosra lalos.
9 In kutu pacl tok, ke Sennacherib ac mwet mweun lal srakna oasr Lachish, el
supwala kas inge nu sel Hezekiah ac mwet Judah su welul muta Jerusalem:
10 “Nga, Sennacherib, Tokosra Fulat lun Assyria, siyuk lah mea kowos lulalfongi
pwanang kowos mutana Jerusalem, ke nga akola in mweuni kowos uh?
11 Hezekiah el fahk mu LEUM GOD lowos El ac molikowosla liki ku lasr, tusruktu
Hezekiah el kiapwekowos. El ac oru kowos in misa ke masrinsral ac malu.
12 El pa kunausla nien alu ac loang lun LEUM GOD, ac fahk nu sin mwet Judah ac
Jerusalem mu elos in alu ac akosak mwe keng ke loang sefanna.
13 Mea, kowos tia etu ma nga ac papa tumuk oru nu sin mwet in mutunfacl saya?
Ya god lun mutunfacl saya molela mwet lalos liki Tokosra Fulat lun Assyria?
14 Nu oasr pacl god lun mutunfacl saya molelosla liki kut? Na mea se oru kowos
nunku mu god lowos el ac ku in molikowosla kac?

15 Nimet lela Hezekiah elan kiapwekowos ac aktafongyekowosla. Nimet lulalfongel!
Wangin sie god lun kutena mutunfacl ku in molela mwet lal liki Tokosra Fulat lun
Assyria. Kalem na lah god lowos el tia pac ku in molikowosla!”
16 Mwet pwapa lun mwet Assyria elos fahk ma koluk na yohk ke LEUM GOD ac kacl
Hezekiah, mwet kulansap lun LEUM GOD.
17 Tokosra Fulat lun Assyria el supwala leta se su arulana akkolukye LEUM GOD
lun Israel. Pa inge kas ke leta sac: “God lun mutunfacl saya tiana molela mwet lalos
liki ku luk. Ouinge, god lal Hezekiah el tia pac ku in molela mwet lal likiyu.”
18 Mwet pwapa lal elos wowoyak ke fahkyen kas inge in kas Hebrew, in aksangengye
mwet ma muta fin pot lun siti uh elos in sepulaikla, na ac fisrasr in sruhu siti sac.
19 Elos kaskas ke God lun Jerusalem oana ke elos kaskas ke god lun mutunfacl saya,
su ma sruloala orekla ke poun mwet.
20 Na Tokosra Hezekiah ac mwet palu Isaiah, wen natul Amoz, eltal pre nu sin God
ac pang in suk kasre sel.
21 LEUM GOD El supwala sie lipufan su uniya mwet mweun Assyria oayapa mwet
kol lalos. Na Tokosra Fulat sac mwekinla ac folokla nu Assyria. Sie len ah, ke el muta
in tempul lun god lal, kutu sin wen natul elos unilya ke cutlass natulos.
22 Ouinge LEUM GOD El molella Tokosra Hezekiah ac mwet Jerusalem liki ku lal
Sennacherib, Tokosra Fulat lun Assyria, oayapa liki mwet lokoalok lalos saya. El oru
in oasr misla inmasrlon mwet Judah ac mutunfacl nukewa su raunelosla.
23 Mwet puspis tuku nu Jerusalem, ac use mwe sang lalos nu sin LEUM GOD, ac mwe
lung nu sel Hezekiah. Ouinge ke pacl se inge fahla, mutunfacl nukewa akfulatyal
Hezekiah.

Mas Lal Hezekiah Ac Inse Fulat Lal
(Luo Tokosra 20:1–3, 12–19; Isaiah 38:1–3; 39:1–8)

24 In pacl se inge Tokosra Hezekiah el masak ac el apkuran in misa. El pre, ac LEUM
GOD El sang sie mwe akul nu sel lah el ac kwela.
25 Tusruktu Hezekiah el inse fulatak ac tia lungse akkalemye srui lal ke ma LEUM
GOD El oru nu sel, pwanang acn Judah ac Jerusalem akkeokyeyuk kac.
26 Na tok, Hezekiah ac mwet Jerusalem elos sifacna akpusiselyalos, ouinge LEUM
GOD El tia kalyaelos nwe ke na Hezekiah el misa.

Kasrup Ac Wolana Lal Hezekiah

27 Tokosra Hezekiah el arulana kasrupi, ac mwet nukewa akfulatyal. El sap in
orekla nien filma nu ke gold, silver, eot saok, mwe akyuye mongo, mwe loeyuk, ac
kutu pac ma saok.
28 El sap pac in musaiyuk lohm in neinyuk fokin ima, wain, oil in olive, oayapa
lohm sin cow, ac kalkal in sheep.
29 Sayen ma inge nukewa, God El sang pukanten sheep ac cow natul, wi pac mwe
kasrup lulap, pwanang el musaela siti na pukanten.
30 Tokosra Hezekiah pa kosrala Unon in Kof Gihon, ac orala laf soko tuh kof uh in
ut ye pot uh yak nu in siti Jerusalem. Hezekiah el kapkapak in ma nukewa el oru.
31 Finne ke pacl se mwet roso sin leum lun Babylonia elos tuku in lolngok ke ouiya
usrnguk se ma tuh sikyak in facl sac, God El lela nu sel Hezekiah in fahsrna ke sulela
lal sifacna, tuh Elan srikal ac etu lah fuka ouiyen nunak na pwaye lal.

Saflaiyen Pacl In Leum Lal Hezekiah
(Luo Tokosra 20:20–21)

32 Ma nukewa saya ma Tokosra Hezekiah el orala, ac lungse lal nu sin LEUM GOD,
simla in book se pangpang *Aruruma Lun Mwet Palu Isaiah, Wen Natul Amoz*, oayapa
ke *Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Judah Ac Israel*.

33 Hezekiah el misa ac pukpuki ke ipin acn se oan lucng ke kulyuk lun mwet
leum. Mwet nukewa lun Judah ac Jerusalem arulana akfulatyal ke pacl se el misa, ac
Manasseh, wen natul, el aolul in tokosra.

33

Tokosra Manasseh Lun Judah
(Luo Tokosra 21:1–9)

1 Manasseh el yac singoul luo ke el tokosrala lun Judah, ac el leum in Jerusalem ke
yac lumngaul limekosr.
2 Manasseh el oru ma koluk lain LEUM GOD, in oana ouiya fohkfok lun mutanfahl
su LEUM GOD El luselosla liki facl sac ke pacl mwet lal ah akola in utyak nu we.
3 El sifilpa musaela acn in alu lun mwet pegan ma Hezekiah, papa tumal, el tuh
kunausla. Ac el musaela loang in alu nu sel Baal, ac orala ma sruloala ke god mutan
Asherah, ac el alu nu ke itu uh.
4 El musaela loang lun mwet pegan in Tempul, acn se na ma LEUM GOD El fahk
mu mwet uh in alu nu sel we nwe tok.
5 Ke nien tukeni luo inkul lun Tempul, el musaela loang in alu nu ke itu uh.
6 El kisakunla wen natul in mwe kisa firir ke Infahlfal Hinnom. Oayapa el sramsram
nu sin ngun fohkfok ac orek mwenmen in kiapu mwet. El som nu yurin mwet inutnut,
mwet susfa, ac mwet sramsram nu sin mwet misa. El oru ma koluk na yohk lain LEUM
GOD, ac akkasrkusrakyal.
7 El likiya sie ma sruloala in Tempul, acn se ma LEUM GOD El tuh fahk kac nu sel
David ac nu sel Solomon wen natul, mu, “In acn se inge Jerusalem, ac in Tempul se
inge, pa acn se ma nga sulela inmasrlon acn nukewa lun sruf singoul luo in Israel,
tuh in pa acn se mwet uh in alu nu sik we.
8 Ac mwet Israel fin akos ma nukewa nga sapkin nu selos, ac karinganang Ma Sap
nukewa su Moses, mwet kulansap luk, el sang nu selos, na nga ac fah tia lela in
lisyukla elos liki facl se su nga sang nu sin papa matu tumalos.”
9 Manasseh el kolla mwet Judah in oru ma koluk yohk liki ma koluk lun mutunfacl
saya ma LEUM GOD El tuh lusla liki acn ma mwet lal elos fahsryak nu we.

Manasseh El Auliyak

10 LEUM GOD El sensenkakunul Manasseh ac mwet lal, a elos tia lungse lohng.
11 Ouinge LEUM GOD El lela mwet kol fulat lun mwet mweun lun Assyria in utyak
ac mweuni acn Judah. Elos sruokilya Manasseh, sang ka uh srumasrla manol ac
kaprilya ac usalla nu Babylon.
12 Keok lulap lal akpusiselyal, ac el forla nu sin LEUM GOD lal, ac kwafe tuh Elan
kasrel.
13 Ac God El insese nu ke mwe siyuk lal, ac lela tuh elan folokla nu Jerusalem ac
sifilpa leumi mwet uh. Ma inge akkalemye nu sel Manasseh lah LEUM GOD El God.
14 Tukun ma inge Manasseh el sifilpa laesla fulatan pot se lik ma oan kutulap in
Siti sel David, mutawauk ke sie acn ke infahlfal se apkuran nu ke Unon in Kof Gihon,
ac fahla nu epang nu ke Mutunpot Ik, ke ipin acn se ke siti uh ma pangpang Ophel.
In kais sie siti in acn Judah ma oasr pot ku we, el supwala un mwet mweun in muta
we wi captain lalos.
15 El srakla god lun mutunfacl saya liki Tempul, ac ma sruloala se ma el tuh filiya
we, oayapa loang lun mwet pegan ma oan ke inging soko Tempul ah oan we, ac in
kutu pacna acn saya in acn Jerusalem. El usla ma inge nukewa nu likin siti uh, ac
sisla we.

33:2 Jer 15:4 **33:4** 2 Chr 6:6 **33:7** 33:7–8; 1 Tok 9:3–5; 2 Chr 7:12–18

16 El oayapa akwoyela loang se ma mwet uh alu nu sin LEUM GOD we, ac el kisakin
mwe kisa in akinsewowo ac mwe kisa in sang kulo fac. El sapkin nu sin mwet Judah
nukewa in alu nu sin LEUM GOD lun Israel.
17 Mwet uh finne orek kisa in kutu pac acn in alu saya, tuh kisa lalos uh ma na nu
sin LEUM GOD mukena.

Saflaiyen Pacl In Leum Lal Manasseh
(Luo Tokosra 21:17–18)

18 Ma nukewa saya ma Manasseh el oru, wi pac pre lal nu sin LEUM GOD ac kas
lun mwet palu su kaskas nu sel Inen LEUM GOD lun Israel, ma inge nukewa simla in
Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel.
19 Pre lun tokosra, ac top lun LEUM GOD nu sel, ac srumunyen ma koluk el orala
meet liki el auliyak — aok, orekma koluk lal, ac acn in alu lun mwet pegan su el
musaela, ac ma sruloala in luman god mutan Asherah ma el orala, ac ma sruloala
saya ma el alu nu kac — simla nufon ke *Sramsram Matu Lun Mwet Palu*.
20 Manasseh el misa ac pukpuki ke lohm sin tokosra, ac Amon wen natul, el aolul
in tokosra.

Tokosra Amon Lun Judah
(Luo Tokosra 21:19–26)

21 Amon el yac longoul luo ke el tokosrala lun Judah, ac el leum in Jerusalem ke yac
luo.
22 El oru ma koluk lain LEUM GOD, oana Manasseh, papa tumal ah oru, ac el alu
pac nu ke ma sruloala ma papa tumal el tuh alu nu kac.
23 Tusruktu el tia oana papa tumal ah, mweyen el tiana akpusiselyal ac forla nu sin
LEUM GOD, ac ma koluk lal uh yohk liki na papa tumal ah.
24 Mwet pwapa lal Amon elos orek pwapa koluk lainul, ac unilya in lohm sin tokosra.
25 Ac mwet Judah elos uniya mwet ma tuh unilya Amon, ac srakulak Josiah, wen
natul, in tokosra.

34

Tokosra Josiah Lun Judah
(Luo Tokosra 22:1–2)

1 Josiah el yac oalkosr ke el mutawauk in tokosra, ac el leum in Jerusalem ke yac
tolngoul sie.
2 El oru ma su LEUM GOD El insewowo kac, ac fahsrna tukun srikasrak lal Tokosra
David, papa matu tumal, ac arulana karinganang in akos ma sap nukewa lun God.

Josiah El Lain Alu Lun Mwet Pegan

3 In yac se akoalkosr ma Josiah el tokosra, ke el srakna mwet fusr, el mutawauk in
alu nu sin God lal Tokosra David, papa matu tumal. Tukun yac akosr el mutawauk in
kunausla acn in alu lun mwet pegan, ac ma sruloala ke god mutan Asherah, ac ma
sruloala nukewa saya.
4 El sap pac mwet lal in fukulya loang ma mwet uh alu nu sel Baal we, ac kunausla
loang in kisakin mwe keng su oan apkuran nu ke ma inge. Elos tuktukya ma sruloala
kacl Asherah ac ma sruloala nukewa saya, nwe ke mokutkuti, na elos sisalik kutkut
inge nu fin kulyuk lun mwet su tuh orek kisa nu ke ma inge.
5 El esukak srin mwet tol lun mwet pegan fin loang uh, yen elos tuh alu we. Ke el
oru ma inge nukewa, el oru tuh acn Judah ac Jerusalem in sifilpa nasnasla.
6 El oru ouiya inge in siti saya pac, ac in acn nukewa ma akkolukyeyukla in acn
Manasseh, Ephraim, ac Simeon, fahla nwe ke sun acn Naphtali in acn epang.

34:1 Jer 3:6 **34:4** 2 Tok 21:3; 2 Chr 33:3 **34:5** 1 Tok 13:2

7 In acn nukewa ke Tokosrai Epang, el fukulya loang ac ma sruloala kacl Asherah, ac tuktukya ma sruloala nwe ke mokutkuti, ac lipikya loang lun mwe keng. Na el folokla nu Jerusalem.

Book In Ma Sap Koneyukyak
(Luo Tokosra 22:3–20)

8 In yac se aksingoul oalkosr ma Tokosra Josiah el leum, tukun el kunausla alu lun mwet pegan in tuh aknasnasyela facl sac ac Tempul, el supwala mwet tolu in akwoyela Tempul lun LEUM GOD. Inelos pa Shaphan wen natul Azaliah, Maaseiah governor lun acn Jerusalem, ac Joah wen natul Joahaz, sie mwet pwapa fulat.
9 Mani ma mwet Levi su topang ke mutunpot elos eis in Tempul, itukyang nu sel Hilkiah, mwet Tol Fulat. (Mani inge ma orekeni sin mwet Ephraim ac Manasseh, ac mwet in acn saya ke Tokosrai Epang, oayapa sin mwet Judah, mwet Benjamin, ac mwet Jerusalem.)
10 Na mani inge itukyang nu sin mwet tolu ma kol mwet su orekma in akwoyela Tempul, ac elos sang nu sin
11 kamtu ac mwet musa in moli eot ac sak ma orekmakinyuk in akwoyela lohm nukewa ma tokosra lun Judah fuhlela nwe kulawi.
12 Mwet orekma inge elos arulana suwohs ac pwaye ke ma elos oru. Mwet Levi akosr pa kol orekma se inge: Jahath ac Obadiah ke sou lal Merari, ac Zechariah ac Meshullam ke sou lal Kohath. (Mwet Levi nukewa arulana pisrla ke srital mwe on.)
13 Kutu mwet Levi elos mwet kol ke wiwa kako ac karingin mwet su oru kutu pac orekma saya, ac kutu selos mwet sim ac mwet topang mutunpot uh.
14 Ke pacl se utukla mani liki iwen filma, Hilkiah el konauk book in Ma Sap lun LEUM GOD— Ma Sap su God El tuh sang nu sel Moses.
15 El fahk nu sel Shaphan, “Nga konauk book in Ma Sap se inge in Tempul,” ac el sang book sac nu sel Shaphan,
16 ac Shaphan el usla nu yurin tokosra ac fahk, “Kut orala tari ma nukewa ma kom sapkin.
17 Kut usla mani ma orekeni oan in Tempul, ac sang nu sin mwet orekma ac mwet kol lalos.”
18 Na el sifilpa fahk, “Book se pa Hilkiah el se nu sik inge.” Ac el riti nu sin tokosra.
19 Ke tokosra el lohng ma ritiyuk in book sac, el oela ac seya nuknuk lal.
20 Ac el sapla nu sel Hilkiah, ac Ahikam wen natul Shaphan, ac Abdon wen natul Micaiah, ac Shaphan mwet sim inkul lun tokosra, ac Asaiah mwet tutafpo fulat lal tokosra, ac fahk ouinge:
21 “Kowos som inek ac inen mwet su srakna muta in Israel ac Judah, ac siyuk sin LEUM GOD lah mea kalmen mwe luti su oan in book se inge. LEUM GOD El kasrkusrak sesr, mweyen mwet matu lasr elos tia akos kas lun LEUM GOD, ac elos tia oru ma book se inge fahk in orek.”
22 Ke sripen sap se lal tokosra inge, Hilkiah ac mwet welul elos som lolngok nu sin mutan palu se pangpang Huldah, su muta in acn sasu in Jerusalem. (Mukul tumal pa Shallum wen natul Tikvah, wen natul Harhas, ac el pa liyaung nuknuk mutal in Tempul.) Elos aketeya nu sin mutan sac ke ma sikyak,
23 na el fahk nu selos mu elos in folokla nu yurin tokosra ac sang
24 kas lun LEUM GOD inge nu sel, su fahk, “Nga fah kalyei Jerusalem ac mwet nukewa we ke mwe selnga su simla ke book se ma ritiyuk nu sel tokosra.
25 Elos ngetla likiyu ac orek kisa nu sin god saya, ac ouinge elos akkasrkusrakyeyu ke ma nukewa elos orala. Kasrkusrak luk tayak lain Jerusalem, na ac fah tia kunla.
26 Ac nu sel tokosra, pa inge ma nga, LEUM GOD lun Israel, ac fahk: Kom tuh lohng ma simla in book sac,

27 ac kom auliyak ac akpusiselye kom ye mutuk. Kom salik nuknuk lom ac tung ke
kom lohng ma nga akola in oru in kalyei Jerusalem ac mwet we. Nga lohng pre lom,
28 ouinge mwe kalya se su nga akoo nu sin Jerusalem, ac fah tia orek nwe ke tukun
kom misa. Nga fah lela tuh kom in misa in misla."
Na mwet inge us kas inge ac folokla nu yorol Tokosra Josiah.

Josiah EI Orala Sie Wulela In Akos LEUM GOD
(Luo Tokosra 23:1–20)

29 Tokosra Josiah el pangon mwet kol nukewa lun Judah ac Jerusalem,
30 ac elos tukeni welul som nu ke Tempul. Mwet tol ac mwet Levi ac mwet nukewa
saya, mwet kasrup ac mwet sukasrup oana sie, elos nukewa wi som. Ye mutun
mwet inge nukewa, tokosra el riti book in wuleang sac nufon, ma tuh koneyukyak in
Tempul.
31 El tu ke sru soko ma sriyukla nu sin tokosra, ac orala sie wulela yurin LEUM GOD,
in aksol ac karinganang ma sap ac oakwuk lal ke insial kewa ac ke ngunal kewa, ac
in moulkin ma nukewa ma oan ke wulela sac, oana ke simla in book sac.
32 El oru tuh mwet Benjamin ac mwet nukewa saya su wi tukeni in Jerusalem,
elos in wulela tuh elos fah karinganang wuleang se inge. Ouinge mwet Jerusalem
elos akos ma nukewa ma oakwuki ke wuleang se ma elos orala yurin God lun papa
tumalos.
33 Tokosra Josiah el kunausla nufon ma sruloala fohkfok ma oan in acn lun mwet
Israel. Na ke lusen pacl el moul, el sapkin mwet uh in kulansupu LEUM GOD lun
papa matu tumalos.

35

Josiah El Akfulatye Kufwen Alukela
(Luo Tokosra 23:21–23)

1 Tokosra Josiah el oru Kufwen Alukela in acn Jerusalem in akfulatye LEUM GOD.
Ke len se aksingoul akosr ke malem se meet, elos uniya kosro nu ke kufwa.
2 El srisrngiya mwet tol nu ke kunokon lalos ma elos in oru in Tempul, ac el
akkeyalos ac fahk elos in oru ma inge in arulana wo.
3 El oayapa aketeya nu sin mwet Levi, su mwet luti lun mwet Israel ac su arulana
eisalosyang nu sin LEUM GOD, ac fahk, "Kowos in filiya Tuptup in Wuleang mutal
in Tempul se ma Tokosra Solomon, wen natul David, el musaela. Kowos in tia sifilpa
usot use, a kowos in kulansupu LEUM GOD lowos, oayapa mwet Israel mwet lal.
4 Kowos in oakikowosi ke acn suwos in Tempul ke ip lun sou, in oana ma kuneyuk
kowos nu kac sel Tokosra David ac Tokosra Solomon, wen natul.
5 Kowos orala oakwuk lowos tuh in oasr mwet su akola in kasru kais sie sou lun
mwet Israel.
6 Kowos pa ac uniya sheep fusr ac nani nu ke Kufwen Alukela. Inge kowos in
aknasnasye kowos ac akoo mwe kisa uh, tuh mwet Israel wiowos in akfalye oakwuk
su LEUM GOD El sot nu suwos sel Moses."
7 Tokosra Josiah el srukak tausin tolngoul ke sheep, sheep fusr, ac nani sin kosro
natul sifacna, oayapa tausin tolu ke cow mukul tuh mwet uh in orekmakin nu ke
Kufwen Alukela.
8 Mwet pwapa lal elos wi pac srukak ma kunalos tuh in orekmakinyuk sin mwet
uh, mwet tol, ac mwet Levi. Ac Hilkiah Mwet Tol Fulat, Zechariah, ac Jehiel, su mwet
kol in Tempul, elos sang luo tausin onfoko ke sheep fusr ac nani fusr, ac tolfoko cow
mukul nu sin mwet tol tuh elos in kisakin ke pacl in kufwa.

35:4 2 Chr 8:14

9 Mwet kol lun mwet Levi inge — Conaniah, Shemaiah, Nethanel (su tamulel lal
Shemaiah), Hashabiah, Jeiel, ac Jozabad — elos srukak tausin limekosr ke sheep fusr
ac nani fusr, ac lumfoko cow mukul nu sin mwet Levi, tuh in mwe kisa lalos.
10 Ke ma nukewa akola tari nu ke Kufwen Alukela, mwet tol ac mwet Levi elos tu
yen selos, oana ma tokosra el sapkin.
11 Tukun sheep fusr ac nani uh anwuki, mwet Levi elos sukela, ac mwet tol elos
sang srah kac osrela loang sac.
12 Na elos kitalik kosro ma ac kisakinyuk in mwe kisa firir, ac sang nu sin kais sie
sou, tuh elos in ku in orek kisa fal nu ke ma oakwuk in Ma Sap lal Moses.
13 Mwet Levi elos munanla mwe kisa lun Kufwen Alukela inge fin e uh, fal nu ke
oakwuk nu kac, ac poeleak mwe sang mutal in tup lulap, tup osra, ac pan, na elos
sulaklak ac kitalik nu sin mwet uh.
14 Tukun ma inge orekla, mwet Levi elos srukak ikwa nu selos sifacna oayapa mwet
tol su ma natul Aaron, mweyen mwet tol uh kafofo nwe ke fongeni ke fureak kosro
ma ac fonna firiryak, ac kiris ke ma kisala.
15 Mwet on lun mwet Levi inge in sou lal Asaph, elos tu ke acn srisrngiyuki nu selos
sel Tokosra David: Asaph, Heman, ac Jeduthun mwet liaten lun tokosra. Mwet topang
mutunpot lun Tempul elos tia enenu in som liki acn elos tu we, mweyen mwet Levi
saya elos aolulos in akoo Kufwen Alukela.
16 Ouinge orekla ma nukewa ma Tokosra Josiah el sapkin ke len sac, nu ke alu nu
sin LEUM GOD, nwe ke akfulatye Kufwen Alukela, ac nu ke kisakin mwe kisa firir fin
loang uh.
17 Mwet Israel nukewa su oasr we elos akfulatye Kufwen Alukela ac Kufwen Bread
Tia Akpulol ke len itkosr.
18 Tufahna akfulatyeyuk Kufwen Alukela ouinge oe ke pacl lal Samuel mwet palu
me. Wangin sie tokosra oemeet me akfulatye Kufwen Alukela oana ma se ma
akfulatyeyuk inge in pacl lal Tokosra Josiah, wi mwet tol, mwet Levi, mwet Judah,
mwet Israel, ac mwet Jerusalem,
19 ke yac se aksingoul oalkosr ma Josiah el leum.

Saflaiyen Pacl In Leum Lal Josiah
(Luo Tokosra 23:28–30)

20 Tukun Tokosra Josiah el orala ma inge nukewa nu ke Tempul, Tokosra Neco lun
Egypt el us mwet mweun lal in mweuni acn Carchemish sisken Infacl Euphrates.
Josiah el srike in tulokunul,
21 tuh Neco el supwala kas inge nu sel, “Mweun se nga oru inge tia ma nu sum,
Tokosra lun Judah. Nga tia tuku in mweuni kom, a in mweuni mwet lokoalok luk, ac
God El fahk nu sik nga in sulaklak. God El wiyu, na pa kom in tia tulokinyu, tuh Elan
tia kunauskomla.”
22 Tusruktu ku na sel Josiah mu el ac mweun. El srunga lohng ma God El fahk nu sel
Tokosra Neco, na el ekulla lumahl ac som mweun ke acn tupasrpasr in acn Megiddo.
23 In mweun sac, pisr nutin mwet mweun lun Egypt faksilya Tokosra Josiah, na el
fahk nu sin mwet kulansap lal ah, “Usyula. Nga arulana kineta!”
24 Elos sraklalla liki chariot natul ah, eisalang nu fin chariot soko pac natul ma oan
we, ac usalla nu Jerusalem. El misa we ac pukpuki ke inkulyuk lun mwet leum. Mwet
Judah ac Jerusalem nukewa eoksra ke misa lal ah.
25 Jeremiah, mwet palu, el orala on in eoksra soko lal kacl Tokosra Josiah. Na mwet
Israel elos oakiya tuh in sie lia lalos tuh mwet on, mukul ac mutan, in alullulkin on
soko inge ke elos eoksra kacl Josiah. On soko inge ku in koneyukyak inmasrlon ma
simla nu ke eoksra.

35:13 Exo 12:8–9 **35:15** 1 Chr 25:1 **35:17** Exo 12:1–20

26 Ma nukewa ma Josiah el orala, ke moul in kulansap wowo lal nu sin LEUM GOD,
ac ke akosten lal ke Ma Sap,
27 ac srumunyal, mutawauk nwe ke safla, simla ke *Sramsram Matu Ke Tokosra Lun
Israel Ac Judah.*

36

Tokosra Joahaz Lun Judah
(Luo Tokosra 23:30–35)

1 Mwet Judah elos sulella Joahaz wen natul Josiah, elan tokosra, ac mosrwella in
Jerusalem.
2 Joahaz el yac longoul tolu ke el tokosrala lun Judah, ac el leum in Jerusalem ke
malem tolu.
3 Tokosra Neco lun Egypt el usalla nu in sruoh, ac sap acn Judah in moli paun tausin
itkosr lumfoko ke silver, ac paun itngoul limekosr ke gold in mwe takma.
4 El sraklalak Eliakim, tamulel lal Joahaz, elan tokosrala lun Judah, ac el ekulla inel
nu ke Jehoiakim, na el usalla Joahaz nu Egypt.

Tokosra Jehoiakim Lun Judah
(Luo Tokosra 23:36—24:7)

5 Jehoiakim el yac longoul limekosr ke el tokosrala, ac el leum in Jerusalem ke yac
singoul sie. El oru ma koluk lain LEUM GOD lal.
6 Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia el utyak ac mweuni acn Judah, ac
sruokilya Jehoiakim, kaprilya ke sein ac usalla nu Babylonia.
7 Nebuchadnezzar el usla kutu ma saok lun Tempul, ac filiya inkul fulat sel in
Babylon.
8 Ma nukewa ma Jehoiakim el tuh oru, ke moul fohkfok lal ac ma koluk yohk el
orala, simla ke *Sramsram Matu Ke Tokosra Lun Israel Ac Judah*. Jehoiachin wen natul,
el aolulla in tokosra.

Tokosra Jehoiachin Lun Judah
(Luo Tokosra 24:8–17)

9 Jehoiachin el yac singoul oalkosr ke el tokosrala lun Judah, ac el leum in Jerusalem
ke malem tolu ac len singoul. El wi pac oru ma koluk lain LEUM GOD.
10 Ke fahsr in safla pacl ohu, Tokosra Nebuchadnezzar el usalla Jehoiachin nu in
sruoh in Babylonia, ac el usla pac ma saok lun Tempul. Nebuchadnezzar el oru tuh
Zedekiah, tamulel lal* Jehoiachin, elan tokosra lun Judah ac Jerusalem.

Tokosra Zedekiah Lun Judah
(Luo Tokosra 24:18–20; Jeremiah 52:1–3)

11 Zedekiah el yac longoul sie ke el tokosrala lun Judah, ac el leum in Jerusalem ke
yac singoul sie.
12 El oru ma koluk lain LEUM GOD, ac tia pusisel in lohng ma mwet palu Jeremiah
el fahkak ke kas lun LEUM GOD.

Musalla Lun Jerusalem
(Luo Tokosra 25:1–21; Jeremiah 52:3–11)

13 Zedekiah el forla ac lainul Tokosra Nebuchadnezzar, su akkohsyel elan fulahk
Inen LEUM GOD lah el ac pwayena nu sel. El likkekelana ac tiana auliyak ku forla
nu sin LEUM GOD lun Israel.

36:4 Jer 22:11–12 **36:5** Jer 22:18–19; 26:1–6; 35:1–19 **36:6** Jer 25:1–38; 36:1–32; 45:1–5; Dan 1:1–2 * **36:10** ***tamulel lal:*** Kutu leng oemeet in ma simusla fahk mu Zedekiah el papa se nu sel — liye 2 Tok 24:17. **36:10** Jer 22:24–30; 24:1–10; 29:1–2; Ezk 17:12; Jer 37:1; Ezk 17:13 **36:11** Jer 27:1–22; 28:1–17 **36:13** Ezk 17:15

14 Sayen ma inge, mwet kol lun Judah, mwet tol, ac mwet uh elos fahsr ke ouiya
koluk lun mutunfacl raunelosla, ac alu nu ke ma sruloala. Ouinge elos akfohkfokye
Tempul su LEUM GOD El sifacna akmutalyela.
15 LEUM GOD lun papa matu tumalos El supu mwet palu pacl puspis in sensenkakin
mwet lal, mweyen El pakomutalos ac kena tuh elos in tia tuhlac, ac Tempul in tia
musalla.
16 Tusruktu, elos aksruksruki mwet su God El supu nu yorolos, ac pilesru kas lal,
ac isrun mwet palu lal, nwe ke pacl se kasrkusrak lun LEUM GOD arulana upala
lainulos, ac elos tia ku in kaingkunla.
17 Ouinge LEUM GOD El use tokosra lun Babylonia in mweunelos. Tokosra sac el
uniya mwet fusr lun Judah, elos finne muta in Tempul. Wangin pakoten lal nu sin
mwet uh — mwet fusr ku mwet matu, mukul ku mutan, mwet mas ku mwet ku. God
El eisalosyang nukewa nu inpaol.
18 Tokosra Babylonia el wapi Tempul, ac iwen fil ma saok lun Tempul, ac mwe
kasrup lun tokosra ac mwet pwapa lal, ac usla ma inge nukewa nu Babylon.
19 El esukak Tempul ac siti uh, wi pac lohm nukewa sin tokosra ac mwe kasrup we,
ac kunausya pot lun siti uh.
20 El usla mwet nukewa ma tia misa ke mweun nu Babylonia, yen elos ac mwet
kohs nu sel ac tulik natul we, nwe ke pacl se Tokosrai Persia tuyak.
21 Ouinge akpwayeyuk kas ma LEUM GOD El tuh fahk nu sel Jeremiah mwet palu,
ke El fahk, “Acn uh ac fah musalla oan ke yac itngoul, in aolla Yac in Sabbath† nukewa
ma mwet uh tia akfulatye.”

Cyrus El Sapkin Mwet Jew In Folokla (Ezra 1:1–4)

22 In yac se meet ma Cyrus lun Persia el Tokosra Fulat, kas lun LEUM GOD su
tutafme sel Jeremiah mwet palu, akpwayeiyukla. God El aknunakyal Cyrus tuh elan
supwalik sie ma simla, in tuh ritiyuk in tokosrai nukewa ma el leum fac, su fahk:
23 “Pa inge ma sap sel Cyrus, Tokosra Fulat lun Persia. LEUM GOD lun kusrao El oru
tuh nga in leum fin faclu nufon, ac El srisrngiyuwi tuh nga in musai sie Tempul nu
sel in Jerusalem in facl Judah. Inge, kowos nukewa su mwet lun God, kowos folokla
nu we, ac lela tuh LEUM GOD lowos in wi kowos.”

36:17 Jer 21:1–10; 34:1–5 **36:19** 1 Tok 9:8 † **36:21** ***Yac in Sabbath:*** yac akitkosr nukewa, acn uh mongla tia yukwiyuk — liye Lev. 25:1–7. **36:21** Jer 25:11; 29:10 **36:23** Isa 44:28

EZRA

Tukakinyen Book Lal EZRA

Book lal *Ezra* tafwela sramsram ke book in *Chronicle* luo. Book se inge aketeya ke folok lun kutu sin mwet Jew su muta in sruoh liki acn Babylon, ac ma elos oru in sifil folokonak ouiyen moul ac alu lalos in acn Jerusalem. Akkalemyeyen ma inge pa takla inge: (1) Fwil se meet sin mwet sruoh ma foloko liki Babylonia ke sap lal Cyrus, tokosra fulat lun Persia. (2) Tempul sifilpa musaiyuk ac kisakinyukla, ac mwet uh sifilpa alu nu sin God in acn Jerusalem. (3) Tukun yac pus, sie pac fwilin mwet Jew elos folok nu Jerusalem ye kolyuk lal Ezra, sie mwet su arulana etu Ma Sap lun God, ac el kasru mwet uh in aksasuye ouiyen alu lalos oayapa moul in sie sin sie lalos tuh moul in ngun lalos, su mwe usru saok lun mwet Israel, in tia wanginla.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Folok se meet liki sruoh 1:1—2:70
Tempul sifil musaiyuk ac kisala 3:1—6:22
Ezra el foloko wi kutu pac sin mwet sruoh 7:1—10:44

Cyrus El Sapkin Mwet Jew In Folok

1 In yac se meet ke Tokosra Cyrus lun Persia el mutawauk in tokosra fulat,* LEUM
GOD El oru tuh kas ma El tuh fahk nu sel mwet palu Jeremiah in akpwayeyuk. El
aknunakyal Cyrus elan simusla sie ma sap ac supwalik tuh in ritiyuk akyokye yen
nukewa in tokosrai lal:
2 "Pa inge sap soko lal Cyrus, Tokosra Fulat lun Persia. LEUM GOD lun Kusrao El
orala tuh nga in leumi faclu nufon, ac El se nu sik in musai sie tempul nu sel in
Jerusalem in acn Judah.
3 Lela God Elan wi kowos nukewa su mwet lal. Kowos som nu Jerusalem ac sifil
musaela Tempul lun LEUM GOD, su God lun Israel, aok God su mwet uh alu nu se
in Jerusalem.
4 Kutena mwet lal su muta in sruoh fin enenu kasru nu ke folok, mwet tulan lalos
in kasrelos ke silver, gold, mwe mongo ac nuknuk, kosro in utuk ma lalos, oayapa
mwe lung tuh in mwe sang lalos in Tempul lun God in acn Jerusalem."
5 Na sifen sou in sruf lun Judah ac sruf lun Benjamin, oayapa mwet tol ac mwet
Levi, ac elos nukewa saya su God El purakak nunak lalos, elos akola in som ac sifil
musaela Tempul lun LEUM GOD in Jerusalem.
6 Mwet tulan lalos nukewa kasrelos ac sang ma puspis nu selos: ahlu silver, gold,
mwe mongo ac nuknuk, kosro in utuk ma lalos, kutu pac ma saok, oayapa mwe sang
nu ke Tempul.
7 Tokosra Fulat Cyrus el folokonang nu selos ahlu ac cup ma Tokosra Nebuchadnez-
zar el tuh usla liki Tempul in Jerusalem ac likiya in tempul lun god lal.
8 El sang ma inge nu sel Mithredath, mwet karingin mwe kasrup lun mwet Israel,
na Mithredath el oakla ac simusla pisen kais sie ma, ac sang nu sel Sheshbazzar,
governor lun Judah.
9 Pa inge koanon oaoa sac:

---

* **1:1** ***tokosra fulat:*** Tokosra Cyrus lun Persia el kutangla siti Babylon ke 539 B. C., ouinge el tokosra fulat fin acn Babylonia nufon. **1:1** Jer 25:11; 29:10 **1:2** Isa 44:28

ahlu gold mwe neinyuk mwe sang	30
ahlu silver mwe neinyuk mwe sang	1,000
ahlu saya	29 [10]
ahlu gold srisrik	30
ahlu silver srisrik	410
ahlu saya	1,000

[11] Ma inge nukewa toeni orala 5,400 ahlu gold ac silver ac kutu pac ma saya ma Sheshbazzar el us ke el ac mwet sruoh wial elos illa liki Babylon ac som nu Jerusalem.

2

Takin Mwet Israel Su Folok Liki Sruoh (Nehemiah 7:4–73)

[1] Mwet puspis sin mwet sruoh elos som liki acn Babylon ac folokla nu Jerusalem ac Judah, kais sie nu yen sel sifacna. Sou lalos elos tuh muta in sruoh in acn Babylonia na e tukun pacl se King Nebuchadnezzar el tuh sruokolosi ac usalosla nu we.
[2] Mwet kol lalos pa Zerubbabel, Joshua, Nehemiah, Seraiah, Reelaiah, Mordecai, Bilshan, Mispar, Bigvai, Rehum, ac Baanah.

Pa inge inen sou lulap nukewa lun Israel, wi pisen mwet ke kais sie sou su folok liki sruoh:
[3] Sou lal Parosh — mwet 2,172
[4] Sou lal Shephatiah — 372
[5] Sou lal Arah — 775
[6] Sou lal Pahath Moab (fwil nutin Jeshua ac Joab) — 2,812
[7] Sou lal Elam — 1,254
[8] Sou lal Zattu — 945
[9] Sou lal Zaccai — 760
[10] Sou lal Bani — 642
[11] Sou lal Bebai — 623
[12] Sou lal Azgad — 1,222
[13] Sou lal Adonikam — 666
[14] Sou lal Bigvai — 2,056
[15] Sou lal Adin — 454
[16] Sou lal Ater (pangpang pac Hezekiah) — 98
[17] Sou lal Bezai — 323
[18] Sou lal Jorah — 112
[19] Sou lal Hashum — 223
[20] Sou lal Gibbar — 95
[21] Mwet su papa matu tumalos tuh muta in acn takla ten inge elos wi pac folokla:
Mwet Bethlehem — 123
[22] Mwet Netophah — 56
[23] Mwet Anathoth — 128
[24] Mwet Azmaveth — 42
[25] Mwet Kiriath Jearim, Chephirah, ac Beeroth — 743
[26] Mwet Ramah ac Geba — 621
[27] Mwet Michmash — 122
[28] Mwet Bethel ac Ai — 223
[29] Mwet Nebo — 52
[30] Mwet Magbish — 156
[31] Mwet Elam se ngia — 1,254
[32] Mwet Harim — 320
[33] Mwet Lod, Hadid, ac Ono — 725
[34] Mwet Jericho — 345
[35] Mwet Senaah — 3,630

36 Pa inge inen sou in mwet tol su folokla liki sruoh:
Sou lal Jedaiah (in fwil natul Jeshua) — mwet 973
37 Sou lal Immer — 1,052
38 Sou lal Pashhur — 1,247
39 Sou lal Harim — 1,017
40 Sou lun mwet Levi su folok liki sruoh:
Sou lal Jeshua ac Kadmiel (in fwil natul Hodaviah) — mwet 74
41 Mwet on ke Tempul (in fwil natul Asaph) — 128
42 Mwet topang su forfor taran Tempul (in fwil natul Shallum, Ater, Talmon, Akkub, Hatita, ac Shobai) — 139
43 Inen sou lulap ke mwet orekma ke Tempul su folok liki sruoh:
Ziha, Hasupha, Tabbaoth,
44 Keros, Siaha, Padon,
45 Lebanah, Hagabah, Akkub,
46 Hagab, Shamlai, Hanan,
47 Giddel, Gahar, Reaiah,
48 Rezin, Nekoda, Gazzam,
49 Uzza, Paseah, Besai,
50 Asnah, Meunim, Nephisim,
51 Bakbuk, Hakupha, Harhur
52 Bazluth, Mehida, Harsha,
53 Barkos, Sisera, Temah,
54 Neziah, ac Hatipha
55 Inen sou in mwet kulansap lal Solomon su folok liki sruoh:
Sotai, Hassophereth, Peruda,
56 Jaalah, Darkon, Giddel,
57 Shephatiah, Hattil, Pochereth Hazzebaim, ac Ami

58 Pisa lulap lun mwet in fwil nutin mwet orekma ke Tempul oayapa mwet kulansap lal Solomon su folokla liki sruoh pa mwet 392.

59 Mwet saya inge, su tuku liki acn Tel Melah, Tel Harsha, Cherub, Addan, ac Immer, elos tia ku in akpwayeye lah elos mwet in fwil nutin mwet Israel:
60 Sou lal Delaiah, Tobiah, ac Nekoda — elos mwet 652.

61 Sou lal Habaiah, sou lal Hakkoz, ac sou lal Barzillai, su sou in mwet tol, tia koneyukyak inelos in ma simusla, na pa tia kalem lah su mwet matu lalos. (Papa matu tumun sou in mwet tol Barzillai, el tuh payuk sin sie mutan ke sou se pangpang Barzillai in acn Gilead, na el tuh ekin ine lun sou lun papa talupal.)
62 Ke sripen elos koflana akpwayeye lah su mwet matu lalos, pwanang tiana lela tuh elos in wi mwet tol.
63 Governor lun mwet Jew el fahkang nu selos lah elos tia ku in mongo ke ma kisakinyuk nu sin God nwe ke na oasr sie mwet tol su ku in orekmakin Urim ac Thummim.*
64 Pisa lulap lun mwet su folokla liki sruoh — mwet 42,360
65 Mwet kulansap lalos, mukul ac mutan — mwet 7,337
Mwet on, mukul ac mutan — mwet 200
66 Horse — 736
Miul — 245
67 Camel — 435
Donkey — 6,720

* **2:63** ***Urim ac Thummim:*** Liye 1 Sam 14:41 **2:63** Oek 27:21

68 Ke mwet sruoh elos sun Tempul lun LEUM GOD in acn Jerusalem, kutu sin mwet
kol lun sou uh elos sang mwe sang ke insewowo tuh Tempul in ku in sifil musaiyukyak
fin mahnum lun Tempul.
69 Elos sang ke kuiyalos nu ke orekma sac, ac orala lupa inge: sie tausin tolngoul
paun ke gold, limekosr tausin itfoko angngaul paun ke silver, ac siofok nuknuk lun
mwet tol.
70 Mwet tol, mwet Levi, ac kutu sin mwet uh oakwuki in acn Jerusalem ku acn
apkuran nu we. Mwet on, mwet orekma, ac mwet topang su forfor taran Tempul elos
oakwuki in siti srisrik apkuran pac nu we. Mwet Israel nukewa lula elos oakwuki in
acn ma mwet matu lalos ah tuh muta we.

3

Alu Uh Sifilpa Mutawauk

1 Tukun malem itkosr, mwet Israel elos oakwuki in acn selos. Na elos nukewa toeni
Jerusalem.
2 Ac Joshua wen natul Jehozadak, oayapa mwet tol wial, ac Zerubbabel wen natul
Shealtiel wi sou lal, elos tukeni sifilpa musai loang lun God lun Israel, tuh elos fah ku
in orek kisa firir fac fal nu ke ouiya ma simla in Ma Sap lal Moses, mwet lun God.
3 Mwet su foloko liki sruoh elos finne sangeng sin mwet muta fin acn ah, elos
sifil pacna musaela loang in kisa fin acn se na ma oan we meet ah. Na elos sifilpa
mutawauk in kisakin mwe kisa in lotutang ac mwe kisa in eku ke len nukewa.
4 Elos akfulatye Kufwen Iwen Aktuktuk, fal nu ke ma oakwuk. Ke kais sie len elos
sang mwe kisa fal nu ke ma oakwuki nu ke len sac.
5 Ac sayen ma inge, elos oru pac mwe kisa firir ma enenu in fonna kisakinyuk, ac
mwe kisa ke Kufwa lun Malem Sasu ac ke toeni nukewa su mwet uh alu nu sin LEUM
GOD, oayapa elos sang mwe sang ke insewowo nu sin LEUM GOD.
6 Mwet uh finne soenna mutawauk in musai Tempul, a ke len se emeet in malem
se akitkosr elos mutawauk in orek kisa firir nu sin LEUM GOD.

Tempul Sifilpa Mutawauk In Musaiyuk

7 Mwet uh sang mani in moli mwet orekma ke eot ac mwet kamtu, ac elos sang
mwe mongo, mwe nim, ac oil in olive tuh in supweyukla nu in siti Tyre ac Sidon,
mwe ayaol nu ke sak cedar Lebanon me. Sak inge ac pahkinyuk ut meoa nu Joppa.
Tokosra Fulat Cyrus lun Persia pa fuhlela tuh ma inge nukewa in orek.
8 Ouinge elos mutawauk orekma ke malem se akluo in yac se tukun elos foloko
nu ke acn se Tempul tuh oan we Jerusalem. Zerubbabel, Joshua, ac mwet wialos,
oayapa mwet tol, ac mwet Levi, aok mwet nukewa su folok liki sruoh nu Jerusalem,
elos tukeni kasru ke orekma. Mwet Levi nukewa yac longoul matwa ku matu liki, pa
itukyang in kol orekma in sifil musai Tempul uh.
9 Jeshua mwet Levi, ac wen natul nukewa ac sou lalos, oayapa Kadmiel ac wen
natul nukewa (elos ma in sou lal Hodaviah) elos tukeni kol orekma ke sifilpa musa
lun Tempul. (Oasr pac kasreyuk nu selos sin mwet Levi in sou lal Henadad.)
10 Ke mwet musa elos mutawauk in oaki pwelung lun Tempul uh, mwet tol elos
nokomang nuknuk in alu lalos, ac tu yen srisrngiyuk nu selos wi mwe ukuk in paolos,
na mwet Levi in sou lal Asaph elos sruok cymbal natulos ac wi pac tuyak. Elos
kaksakin LEUM GOD fal nu ke ma fwack nu selos tutafme in pacl lal Tokosra David
me.
11 Ke elos on ac kaksakin LEUM GOD, elos kalweni kas inge:
“LEUM GOD El wo, ac lungse lal nu sin Israel oan ma pahtpat.”

2:70 1 Chr 9:2; Neh 11:3 **3:2** Exo 27:1 **3:3** Oek 28:1–8 **3:4** Oek 29:12–38 **3:5** Oek 28:11—29:39 **3:10** 1 Chr 25:1

Mwet nukewa elos sala ke kuiyalos nufon, ac kaksakin LEUM GOD, mweyen orekma
in oakiya pwelung lun Tempul uh srola.
12 Mwet matu puspis sin mwet tol ac mwet Levi ac sifen sou, elos tuh liye Tempul se
meet ah, na ke elos liye oakwuki lun pwelung ke Tempul se inge, elos wowoyak ac
tung. A mwet saya su wi tukeni sac elos sasa ke engan.
13 Wangin mwet ku in akilen inmasrlon wowo ke engan ac wowo ke tung, mweyen
pusren ngisyak lalos orala pusra na lulap su ku in lohngyuk yen loessula.

4

Oasr Lainyen Sifil Musaiyuk Lun Tempul

1 Mwet lokoalok lun mwet Judah ac mwet Benjamin lohngak lah mwet su foloko
liki sruoh elos sifil musai Tempul lun LEUM GOD lun Israel.
2 Ouinge elos som nu yorol Zerubbabel ac sifen sou uh ac fahk, “Fuhlela kut in wi
kowos musai Tempul. Kut alu nu sin God se na kowos alu nu se an, ac kut nuna orek
kisa nu sel oe in pacl se Tokosra Fulat Esarhaddon lun Assyria el tuh supwekutme in
muta yenu ah nwe misenge.”
3 Zerubbabel, Joshua, ac sifen sou elos fahk nu selos, “Kut tia enenu kasru lowos
in musai sie Tempul nu sin LEUM GOD lasr. Kut ac sifacna musai, oana ke Tokosra
Fulat Cyrus lun Persia el sapkin nu sesr.”
4 Na mwet ma muta fin acn ah elos tuh srike in akmunasye mwet Jew ac
aksangengyalos tuh elos in tia musa.
5 Elos oayapa eyeinse nu sin mwet fulat lun Persia tuh elos in wi pac lainulos. Elos
oru na ouiya se inge in pacl lal Tokosra Fulat Cyrus ah nwe ke pacl lal Tokosra Fulat
Darius.

Oasr Lainyen Sifil Musaiyuk Lun Jerusalem

6 Ke mutaweyen we lal Tokosra Fulat Ahasuerus, mwet lokoalok lun mwet su muta
Judah ac Jerusalem elos som nu yorol tokosra ac us pwepu in alein lalos.
7 Sifilpa ke pacl se Artaxerxes el tokosra fulat fin acn Persia, na Bishlam, Mithredath,
Tabeel, ac mwet wialos elos simusla sie leta nu sel Tokosra Fulat Artaxerxes. Leta sac
sim ke kas Aramaic,* na tufah lungasyukla ke pacl ritiyuk.
8 Oayapa Rehum, su governor, ac Shimshai, su mwet sim lun polo acn sac, eltal
simusla pac leta se inge nu sel Tokosra Fulat Artaxerxes, ac sramsram ke acn
Jerusalem:
9 “Leta se inge ma sel Rehum, governor, oayapa sel Shimshai, mwet sim lun acn
uh, ac sin mwet wialos, mwet nununku, ac mwet pwapa nukewa saya su in pacl
meet elos tuh muta in acn Erech in facl Babylon, oayapa Susa in facl Elam,
10 weang pac mwet nukewa su leum fulat Ashurbanipal el tuh moklela liki acn
selos ac oakelosi in siti Samaria ac acn saya pac ke acn Roto-in-Euphrates.”†
11 Pa inge kas in leta sac:
“Nu sin Tokosra Fulat Artaxerxes, sin mwet kulansap lal, mwet
Roto-in-Euphrates.
12 “Kut lungse tuh Tokosra Fulat lasr elan etu lah mwet Jew su tuku nu yenu liki
acn saya pac lom elos oakwuki in Jerusalem, ac inge elos sifilpa musai siti koluk ac
tunyuna sac. Elos mutawauk tari in sifil musai pot uh, na tia paht ac safla.

3:11 1 Chr 16:34; 2 Chr 5:13; 7:3; Psa 100:5; 106:1; 107:1; 118:1; 136:1; Jer 33:11 **4:2** 2 Tok 17:24–41 **4:6** Est 1:1 * **4:7** ***kas Aramaic:*** Ezra 4:8—6:18 tia simla in kas Hebrew, a simla in kas Aramaic, su pa kas lun mwet Persia. † **4:10** ***Roto-in-Euphrates:*** Ke pacl mwet Judah elos muta ye ku lun mwet Persia, acn Judah tuh wi oaoa nu ke mutunfacl lulap lun Persia ma oan roto liki Infacl Euphrates.

13 O Tokosra Fulat, siti se inge fin sifil musaiyuk, ac pot la uh aksafyeyukla, mwet
we uh ac tia sifil moli tax lalos nu sum, na kasrup lom ac fah srikeni.
14 Inge, ke sripen kut muta ye poum in kulansupwekom, kut tia lungse ma inge
in sikyak. Ke ma inge kut srukak nunak in kasru lasr,
15 tuh kom in sapkin in sukok ke book in sramsram matu lun mwet lom somla
meet. Kom fin oru ouinge, kom ac konauk lah siti se inge nuna utuk na. Oemeet
me, mwet we elos oru na elya nu sin tokosra pus ac mwet kol pus lun acn uh. Pacl
nukewa mwet we uh elos lain na mwet liyalosyang. Pa ingan sripa se pwanang
kunausyukla siti sac.
16 Ke ma inge kut nunak sela mu siti se inge fin sifilpa musa ac aksafyeyukla pot
we uh, ac fah wanginla ku lom fin acn Roto-in-Euphrates."
17 Na tokosra fulat el topuk ouinge:
"Nu sum, Governor Rehum, ac nu sum, Shimshai, mwet sim lun acn, ac nu sin
mwet wiowos su muta Samaria ac acn saya ke acn Roto-in-Euphrates. Paing kowos.
18 "Leta lowos ah sunyu. Lungasyukla ac ritiyuk nu sik tari.
19 Nga sapkakin tuh mwet luk in suk aklohya ke ma simusla, na koneyukyak lah
pwaye, oemeet me acn Jerusalem lungse lain ku lun tokosra, ac acn we sessesla ke
mwet koluk ac mwet orek lokoalok.
20 Tokosra na ku puspis elos tuh leumi acn we oayapa nununku acn nukewa in
acn Roto-in-Euphrates, ac eisani tax ac mani in kasru saya.
21 Ke ma inge kowos in sapla ac fahk tuh mwet ingan in tui ke musaiyen siti sacn
nu ke pacl se nga sifil fahk ma in orek.
22 Kowos in aksaye, tuh in tia sifil oasr mwe lokoalok nu ke ma luk ku acn sik."
23 Ke leta se lal Tokosra Fulat Artaxerxes rityak nu sel Rehum, Shimshai, ac mwet
wialos, elos sulaklak na som nu Jerusalem ac ikol mwet Jew in tui, tia sifil musai siti
sac.

Orekma Ke Tempul Sifilpa Mutawauk

24 Orekma ke Tempul ah tui na, ac wanginna ma orek nu kac nwe ke yac se akluo
ke Darius el Tokosra Fulat lun Persia.

5

1 In pacl sac mwet palu luo, Haggai ac Zechariah wen natul Iddo, eltal mutawauk
in kaskas ke Inen God lun Israel nu sin mwet Jew su muta in Judah ac Jerusalem.
2 Ke Zerubbabel wen natul Shealtiel, ac Joshua wen natul Jehozadak, eltal lohng kas
laltal, eltal mutawauk in sifil musai Tempul Jerusalem, ac mwet palu luo ah kasreltal.
3 Na Governor Tattenai lun acn Roto-in-Euphrates, ac Shethar Bozenai, ac mwet
pwapa wialos, elos sulaklak tuku nu Jerusalem ac kouyak fahk, "Su sap kowos in
musai Tempul se inge ac sang kufwa nu kac?"
4 Elos oayapa siyuk inen mukul nukewa su wi musai Tempul sac.
5 Tusruktu God El tawi na mwet kol lun mwet Jew, ac mwet pwapa Persia elos sulela
mu elos ac tia mukuikui kac nwe ke elos sim nu sin Tokosra Fulat Darius ac eis kas
sel.
6 Pa inge kas ma elos supwala nu sel tokosra fulat:
7 "Nu sin Tokosra Fulat Darius, lela tokosrai lom in misla.
8 "Kut ke kom in etu lah kut som nu in acn Judah ac konauk lah Tempul lun God
fulat sifil musaiyuk inge ke eot maspang lulap ac ke sak maspang lulap oakwuki in
sinka uh. Arulana oaru oreyen orekma uh, ac fahsr na ku.
9 "Kut tuh siyuk sin mwet kol lalos in fahk nu sesr lah su sapkin tuh elos in sifil
musai Tempul sac ac sang kufwa nu kac.

4:24 Hag 1:1; Zec 1:1 **5:1** Hag 1:1; Zec 1:1 **5:2** Hag 1:12; Zec 4:6–9

10 Kut oayapa siyuk selos inen mwet kol orekma uh kut in mau ku pac in
akkalemye nu sum.
11 "Elos topuk ac fahk, 'Kut mwet kulansap lun God lun kusrao ac faclu, ac kut
sifil musai Tempul se su nuna musala ac itukyang kufwa nu kac yac puspis somla
sin sie tokosra na ku lun Israel.
12 Tuh ke sripen mwet matu lasr meet ah akkasrkusrakye God lun Kusrao, El
fuhlela elos in sruoh sin Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia, sie sin leum lun
Chaldea. Tempul sac tuh kunausyukla, ac utukla mwet uh nu in sruoh Babylonia.
13 Na in yac se meet ke Tokosra Fulat Cyrus el leumi acn Babylonia, el sapkin tuh
Tempul uh in sifil musaiyuk.
14 El sifil folokunla ahlu gold ac silver ke Tempul su Nebuchadnezzar el tuh
usla liki Tempul Jerusalem ac filiya in tempul in Babylon. Tokosra Fulat Cyrus
el folokonang ma inge nu sin mwet se pangpang Sheshbazzar, su el srisrngiya in
governor lun Judah.
15 Tokosra Fulat el fahkang nu sel elan us ma inge ac folokunla nu in Tempul
Jerusalem, oayapa elan sifil musaeak Tempul fin acn se ma tu we meet ah.
16 Ouinge Sheshbazzar el som ac oakiya pwelung la. Na musa sac tutafla in pacl
sac me nwe inge, tusruktu soenna safla.'
17 "Inge, O Tokosra Fulat, fin ou lungse lom, sap in sukok in ma simla ke sramsram
matu Babylon, tuh in kalem lah pwaye ku sutuu lah Tokosra Fulat Cyrus pa sapkin
tuh Tempul se in Jerusalem inge in sifilpa musaiyuk. Na kom fah akkalemye nu
sesr lah mea kom nunku mu fal in orek ke sripa se inge."

6

Sap Lal Tokosra Fulat Cyrus Sifil Koneyukyak

1 Ouinge Tokosra Fulat Darius el sapkin in sukok in ma simla ke sramsram matu
su karinginyuk in acn Babylon.
2 Tusruk, koneyukyak sie limlim in ma simusla in siti Ecbatana in acn Media, ma
fahk ouinge:
3 "In yac se meet ke Tokosra Cyrus el mutawauk in Tokosra Fulat, el sapkin tuh
Tempul Jerusalem in sifil musaiyuk tuh in sie acn mwet uh ku in sang mwe sang
lalos ac kisakin mwe kisa lalos we. Tempul sac in fit eungoul fulata ac fit eungoul
sralupa.
4 Musaiyen sinka uh in ouinge: fwilin sak se in oan fin fwilin eot tolu nukewa.
Molin ma nukewa ac fah akfalyeyuk ke nien mani lun tokosra.
5 Oayapa ahlu gold ac silver nukewa ma Tokosra Nebuchadnezzar el tuh use nu
Babylon liki Tempul Jerusalem ac folokinyukla nu yen fal in oan we in Tempul
Jerusalem."

Tokosra Fulat Darius El Sap Tuh Orekma Sac In Fahsr Na

6 Na Tokosra Fulat Darius el supwala topuk lal ouinge:
"Nu sum, Tattenai, governor lun acn Roto-in-Euphrates, ac Shethar Bozenai ac
mwet pwapa wiowos in acn Roto-in-Euphrates.
"Kowos tuyak liki Tempul sacn
7 ac nimet lusrong orekma kac an. Fuhlela governor lun Judah ac mwet kol lun
mwet Jew in sifil musai Tempul lun God in acn na ma oan we meet ah.
8 Inge, nga sapkin nu suwos tuh kowos in kasrelos sifil musaela. Molin ma ac
orekmakinyuk an in sa na molla, ac in tuku ke mani lun tokosra, su ac itukla ke
tax lun Roto-in-Euphrates, tuh orekma sacn in tia lusrongyukla.

5:12 2 Tok 25:8–12; 2 Chr 36:17–20; Jer 52:12–15 **5:13** Ezr 1:2–11

9 Len nu len kowos in aklohya in sang nu sin mwet tol in Jerusalem kutena ma
elos fahk mu elos enenu: oana cow mukul fusr, ku sheep, ku sheep fusr mwe orek
kisa firir nu sin God lun Kusrao, ku flao, sohl, wain ku oil in olive.
10 Ma inge in orek tuh elos in ku in sang mwe kisa ma fal nu sin God lun Kusrao,
ac elos in pre tuh Elan akinsewowoyeyu oayapa wen nutik.
11 Nga tafwela pac sap soko inge tuh kutena mwet fin seakos ma nga sapkin, na
in fifyak soko sak maspang lulap liki lohm sel, ac tetela sie muta, ac sang fakisya
sasla manol. Na lohm sel fah orek oana sie yol in kutkut.
12 Lela God su sulela tuh Jerusalem in acn se mwet uh in alu nu sel we uh, Elan
sisla kutena tokosra ku mutanfahl su sikul ma sap se inge ac srike in kunausla
Tempul sac. Nga, Darius, pa sapkin in ouinge. Ma sap luk fah arulana akosyuk."

Kisaiyukla Tempul

13 Na Governor Tattenai, Shethar Bozenai, ac mwet fulat wialos elos oru ma nukewa
oana tokosra fulat el sapkin.
14 Mwet kol lun mwet Jew elos oru tuh orekma in musa ke Tempul in fahla arulana
wo, ac mwet palu Haggai ac Zechariah eltal akkeyalos. Elos aksafyela Tempul fal nu
ke ma God lun Israel El sapkin, ac oayapa ma sap sin tokosra fulat tolu lun Persia:
Cyrus, Darius, ac Artaxerxes.
15 Elos aksafyela Tempul ke len se aktolu in malem Adar, ke yac se akonkosr wacl
Tokosra Fulat Darius.
16 Na mwet tol, mwet Levi, ac mwet Israel nukewa su folok liki sruoh, elos kisaela
Tempul ke engan na lulap.
17 Elos kisakin cow mukul siofok, sheep luofoko, ac sheep fusr angfoko, na elos sang
nani singoul luo tuh in mwe kisa ke ma koluk, kais soko nu ke sruf lun Israel.
18 Elos oayapa oakiya orekma kunen mwet tol ac mwet Levi nu ke Tempul in
Jerusalem, fal nu ke ma simusla in book lal Moses.

Kufwen Alukela

19 Ke len se aksingoul akosr in malem se meet in yac tok ah, mwet su foloko liki
sruoh elos akfulatye Kufwen Alukela.
20 Mwet tol ac mwet Levi nukewa elos aknasnasyalos sifacna tuh elos in nasnas fal
nu ke oakwuk lun alu lalos. Mwet Levi elos uniya kosro tuh in mwe kisa ke Kufwen
Alukela ke mwet nukewa su foloko liki sruoh, ac ke mwet tol, ac kaclos sifacna.
21 Mwet Israel nukewa su foloko liki sruoh elos mongo ke ma kisakinyukla. Oayapa
mwet nukewa su sisla moul pegan lun mwet saya su muta in facl sac ac forla in wi
pac alu nu sin LEUM GOD lun Israel, elos wi pac mongo kac.
22 Ke len itkosr, elos engan ac akfulatye Kufwen Bread Tia Akpulol. Arulana yohk
engan lalos ke sripen LEUM GOD El oru tuh Tokosra Fulat lun Assyria elan kulang nu
selos, ac kasrelos ke orekma lalos in sifil musai Tempul lun God lun Israel.

7

Ezra El Tuku Nu Jerusalem

1 Yac puspis toko, ke Artaxerxes el tuh tokosra fulat lun acn Persia, oasr mwet se
pangpang Ezra. El lohlla mwet matu lal folok nwe kacl Aaron, Mwet Tol Fulat, ouinge:
Ezra el wen natul Seraiah, su wen natul Azariah, su wen natul Hilkiah,
2 su wen natul Shallum, su wen natul Zadok, su wen natul Ahitub,
3 su wen natul Amariah, su wen natul Azariah, su wen natul Meraioth,
4 su wen natul Zerahiah, su wen natul Uzzi, su wen natul Bukki,

6:14 Hag 1:1; Zec 1:1 **6:19** Exo 12:1–20

5 su wen natul Abishua, su wen natul Phinehas, su wen natul Eleazar, su wen natul
Aaron.
6 Ezra el tuh sie mwet lutlut su arulana yohk etu lal ke Ma Sap su LEUM GOD lun
Israel El tuh sang nu sel Moses. Ke sripen LEUM GOD El akinsewowoyal Ezra, ouinge
tokosra fulat el sang nu sel ma nukewa el siyuk kac. Ezra el som liki acn Babylonia
7 in yac se akitkosr tukun Artaxerxes el mutawauk in leum fin acn we, na el som
nu Jerusalem wi kutu sin mwet Israel ac kutu mwet tol, mwet Levi, mwet on, mwet
topang su forfor taran mutunpot, ac mwet orekma lun Tempul.
8 Elos utyak nu Jerusalem ke malem se meet in yac se akitkosr lun tokosra fulat sac.
9 Elos mukuiyak liki acn Babylon ke len se meet in malem se meet, na ke kasreyuk
lun God elos sun acn Jerusalem ke len se meet in malem se aklimekosr.
10 Ezra el sang insial in lutlut ke Ma Sap lun LEUM GOD ac in moulkin, oayapa el
luti ma sap ac oakwuk nukewa kac nu sin mwet Israel.

Tokosra Fulat Artaxerxes El Sang Leta Se Nu Sel Ezra

11 Tokosra Fulat Artaxerxes el sang leta se inge* nu sel Ezra, su sie mwet tol ac
mwet lutlut su arulana yohk etu lal ke ma sap ac oakwuk ku su LEUM GOD El tuh
sang nu sin Israel:
12 “Ma sel Tokosra Fulat Artaxerxes, nu sel Ezra, mwet tol ac mwet lutlut yohk
ke Ma Sap lun God lun Kusrao.
13 “Nga sapkin nu yen nukewa in tokosrai luk tuh kutena mwet Israel, ku mwet
tol ac mwet Levi, su lungse wi kom som nu Jerusalem, elos ku in som.
14 Nga ac mwet pwapa itkosr luk, kut supwekom in som liye ouiyen acn Jerusalem
ac Judah, in liye lah fuka akosyen Ma Sap lun God lom, su El asot nu sum in karingin.
15 Kom in us mwe sang orek ke gold ac silver su nga ac mwet pwapa luk lungse
in sang nu sin God lun Israel, su Tempul la oan in Jerusalem.
16 Kom fah oayapa us silver ac gold nukewa su kom orani in acn nukewa lun
Babylon, ac mwe sang pac su mwet Israel ac mwet tol lalos elos sang nu ke Tempul
lun God lalos in Jerusalem.
17 “Kom fah oaru in orekmakin mani inge in moli cow mukul, sheep mukul, sheep
fusr, wheat, ac wain, na kom fah kisakin ma inge fin loang lun Tempul in Jerusalem.
18 Kom ku in orekmakin silver ac gold ma lula nu ke kutena ma su kom ac mwet
lom fah sulela, fal nu ke lungse lun God lom.
19 Kom fah sang nu sin God in acn Jerusalem ahlu nukewa ma itukot nu sum in
orekmakinyuk in Tempul ke pacl in alu.
20 Ac fin oasr kutena ma saya su kom enenu pac nu ke Tempul, kom fah eis liki
iwen filma lun tokosra.
21 “Nga sapkin nu sin mwet nukewa su karingin mwe kasrup in acn
Roto-in-Euphrates, tuh kowos in aksaye sang nu sel Ezra, su mwet tol ac mwet
lutlut ke Ma Sap lun God lun Kusrao, ma nukewa el siyuk kac.
22 Aok, in tia alukela paun itkosr tausin lumfoko ke silver, bushel lumfoko ke
wheat, gallon lumfoko lumngaul ke wain, gallon lumfoko lumngaul ke oil in olive,
ac lupan sohl ma el ac enenu.
23 Kowos enenu in arulana oaru in sang ma nukewa su God lun Kusrao El enenu
nu ke Tempul lal. Ouinge kowos fah oru tuh El fah tiana kasrkusrak sik ku selos
su ac fah leum tukuk.
24 Nga sapkin tuh in wangin sie suwos eisani tax sin mwet tol, mwet Levi, mwet
on, mwet topang ke mutunpot, mwet orekma, ku kutena mwet saya su kupasr nu
ke Tempul se inge.

---

* **7:11** ***leta se inge:*** Verse 12–26 simla in kas Aramaic, mweyen pa inge kas lun mwet Persia. Liye 4:7.

25 “Kom, Ezra, ke lalmwetmet su God lom El asot nu sum, kom in sulela mwet kol
ac mwet nununku in liyaung mwet nukewa Roto-in-Euphrates su moul ye Ma Sap
lun God lom. Kom in luti Ma Sap inge nu sin kutena mwet su tia etu.
26 Kutena mwet fin seakos ma sap lun God lom, ku ma sap lun tokosrai luk,
eneneyuk tuh in sa na kalyeiyuk elos ouinge: ke misa, ku nu ke sruoh, ku ke eisla
ma lalos, ku ke kauli in presin.”

Ezra El Kaksakin God

27 Ezra el fahk, “Kaksakin LEUM GOD lun mwet matu lasr! El oru tuh tokosra fulat
elan insewowo in akfulatye Tempul lun LEUM GOD in Jerusalem in ouiya se inge.
28 Ke lungkulang lun God, nga ku in eis kulang sin tokosra fulat, oayapa sin mwet
pwapa lal, ac mwet nukewa lal su fulat ac ku. LEUM GOD luk El akpulaikyeyu,
pwanang nga tuh ku in aknunakye sifen sou puspis lun Israel in wiyu folok.”

8

Mwet Su Foloko Liki Sruoh

1 Pa inge inen sifen sou su muta in sruoh in Babylonia ac welul Ezra folokla nu
Jerusalem ke pacl Artaxerxes el tokosra fulat:
2 Gershom ke fwil natul Phinehas
Daniel ke fwil natul Ithamar
Hattush, wen natul Shecaniah, ke fwil natul David
3 Zechariah ke fwil natul Parosh wi mwet 150 ke sou lulap lal (simisyukla inen
mwet in sou lalos ke sramsram matu)
4 Eliehoenai, wen natul Zerahiah, ke fwil natul Pahath Moab, wi mukul 200
5 Shecaniah, wen natul Jahaziel, ke fwil natul Zattu, wi mukul 300
6 Ebed, wen natul Jonathan, ke fwil natul Adin, wi mukul 50
7 Jeshaiah, wen natul Athaliah, ke fwil natul Elam, wi mukul 70
8 Zebadiah, wen natul Michael, ke fwil natul Shephatiah, wi mukul 80
9 Obadiah, wen natul Jehiel, ke fwil natul Joab, wi mukul 218
10 Shelomith, wen natul Josiphiah, ke fwil natul Bani, wi mukul 160
11 Zechariah, wen natul Bebai, ke fwil natul Bebai, wi mukul 28
12 Johanan, wen natul Hakkatan, ke fwil natul Azgad, wi mukul 110
13 Eliphelet, Jeuel, ac Shemaiah ke fwil natul Adonikam, wi mukul 60, (elos folokla
ke sie pacl tok)
14 Uthai ac Zaccur ke fwil natul Bigvai, wi mukul 70

Ezra El Konauk Mwet Levi Nu Ke Tempul

15 Nga orani u nufon sac nu pe inyoa soko ma sasla nu Ahava, ac kut aktuktuk we
len tolu. Nga konauk lah oasr mwet tol in u sac, a wangin mwet Levi.
16 Nga sapla suli eu sin mwet kol lalos: Eliezer, Ariel, Shemaiah, Elnathan,
Jarib, Elnathan, Nathan, Zechariah, ac Meshullam, oayapa luo mwet luti: Joiarib ac
Elnathan.
17 Nga supwalosla nu yorol Iddo, su leumi acn Casiphia, in siyuk sel ac mwet kasru
lal su orekma ke Tempul, tuh elos in supwama mwet in kulansap nu sin God in
Tempul.
18 Ke lungkulang lun God, elos supwalma Sherebiah, sie mwet fas, su mwet Levi se
in fwil natul Mahli; ac mukul singoul oalkosr sin wen natul ac tamulel lal welul tuku.
19 Elos oayapa supwalma Hashabiah ac Jeshaiah ke fwil natul Merari, wi mwet
longoul sin mwet laltal.
20 Sayen mwet inge, oasr luofoko longoul mwet orekma ke Tempul su mwet matu
lalos tuh srisrngiyuki sel Tokosra David ac mwet pwapa lal tuh elos in kasru mwet
Levi. Simisyukla inelos kais sie.

Ezra El Kol Mwet Uh In Lalo Ac Pre

21 Ingo sisken Inyoa Ahava, nga sapkin tuh kut nukewa in lalo ac akpusiselye kut
ye mutun God lasr, ac siyuk sel tuh Elan kol kut ke fahsr lasr ac lisringkuti ac tulik
natusr ac ma lasr nukewa.
22 Nga lukun mwekin in siyuk sin tokosra fulat ke sie u in mwet mweun ma kasrusr
fin horse in karingin kut ke fufahsryesr lasr liki kutena mwet lokoalok, mweyen nga
fahk nu sel tari lah God lasr El akinsewowoyalos nukewa su lulalfongi El, a El lain ac
kalyei kutena su forla lukel.
23 Ouinge kut lalo ac pre tuh God Elan karingin kut, ac El topuk pre lasr.

Mwe Lung Nu Ke Tempul

24 Inmasrlon mwet tol su fulat, nga tuh sulella Sherebiah, Hashabiah, ac mwet
singoul saya.
25 Na nga pauniya silver, gold ac ahlu in kulansap ma tokosra fulat, mwet pwapa ac
mwet fulat lal oayapa mwet Israel nukewa elos tuh sang in orekmakinyuk in Tempul,
ac nga sang nu sin mwet tol.
26 Pa inge ma nga sang nu selos:
silver — ton 25
100 ahlu silver, kufwen mwe orekma — paun 150
gold — paun 7,500
27 20 ahlu gold — paun 16 tafu
2 ahlu bronze wowo — lupan molo uh oana molin ahlu gold.
28 Nga fahk nu selos, “Kowos mutal ye mutun LEUM GOD lun mwet matu lowos, ac
oayapa ahlu silver ac gold su itukyang nu sel ke insewowo, ma inge mutal pac.
29 Kowos karinganang akwoya nwe ke kowos sun Tempul. Kowos pauniya ma inge
infukil lun mwet tol, ac sang nu sin mwet kol lun mwet tol ac mwet Levi, ac nu sin
mwet kol lun Israel in Jerusalem.”
30 Ke ma inge mwet tol ac mwet Levi elos eis ac fosrngakin silver, gold, ac kufwen
mwe orekma, ac elos usla nu in Tempul Jerusalem.

Folok Nu Jerusalem

31 Len se aksingoul luo ke malem se meet pa kut mukuiyak liki Inyoa Ahava in som
nu Jerusalem. God lasr El wi kut ac karingin kut liki mwet lokoalok ac liki mwet su
akola in kasriki kut inkanek ah.
32 Ke kut sun acn Jerusalem, kut muta mongla len tolu.
33 Na len se akakosr kut som nu ke Tempul, pauniya silver, gold, ac kufwen mwe
orekma, na kut sang nu sel Meremoth mwet tol, wen natul Uriah. Mwet tolu welul pa:
Eleazar wen natul Phinehas, ac mwet Levi luo, Jozabad wen natul Jeshua, ac Noadiah
wen natul Binnui.
34 Ma nukewa oaoala ac paunyuki, ac simla in pacl sac pacna.
35 Na mwet nukewa su foloko liki sruoh elos use mwe sang lalos tuh in mwe kisa
firir nu sin God lun Israel. Elos sang cow mukul 12 ke Israel nufon, wi sheep mukul
96, ac sheep fusr 77. Elos oayapa sang nani 12 mwe aknasnasyalos liki ma koluk. Ma
inge nukewa mwe kisa firir nu sin LEUM GOD.
36 Elos oayapa usla leta se ma tokosra fulat el tuh sang nu selos ac sang nu sel
governor ac mwet pwapa lun acn Roto-in-Euphrates, na mwet inge elos oru pac kasru
lalos nu sin mwet uh ac nu ke alu in Tempul.

9

Ezra El Lohng Lah Mwet Jew Apayuki Yurin Mwet In Mutunfacl Saya

1 Tukun ma inge orekla, kutu sin mwet kol lun mwet Israel tuku ac fahk nu sik lah
mwet uh, mwet tol uh, ac mwet Levi elos tiana sifacna srelosla liki mutunfacl su oan

apkuran nu Israel: Ammon, Moab, ac Egypt, ku oayapa liki mwet Canaan, mwet Hit, mwet Periz, mwet Jebus, ac mwet Amor. Elos oru pacna ma srungayuk ma mwet inge oru uh.
2 Mukul Jew uh payuk sin mutan sac, pwanang mwet mutal lun God elos fohkfokla. Mwet kol ac mwet pwapa elos pa kunaus ma sap uh oemeet uh.
3 Ke nga lohngak ma inge, nga seya nuknuk luk ke nga arulana supwar, ac nga siki aunsifuk ac altuk ac muta oela ke asor na lulap.
4 Nga mutana asor nwe ke sun pacl in orek kisa in eku uh, na mwet uh mutawauk fahsreni nu yuruk — aok elos nukewa su tuninfong ke sripen kas se God lun Israel El tuh fahk ke ma koluk lalos su foloko liki sruoh.
5 Ke pacl in kisa in eku, nga tuyak liki mutangan asor luk. Nga srakna nukum nuknuk mihsalik luk, na nga sikukmutunte in pre, ac nga asroela pouk nu sin LEUM GOD luk.
6 Nga fahk, "O God, nga arulana mwekin in keyak sifuk ye motom. Ma koluk lasr yolyak oan lucng liki sifasr, ac fulat oana kusrao.
7 Kut, su mwet lom, yoklana ma koluk kut orala oe in pacl lun mwet matu lasr me nwe misenge. Ke sripen ma koluk lasr, kut, ac tokosra lasr, ac mwet tol lasr, putatyang nu inpoun tokosra sac, ac anwuk kut, pisreyuk kut, ac utukla kut tuh kut in mwet kapir. Arulana akpusiselyeyuk kut in pacl somla, oana ma orek nu sesr nwe misenge.
8 Ke kitin pacl fototo inge, O LEUM GOD lasr, kom pakoten nu sesr ac fuhlela kutu sesr in sukosokla liki moul in mwet kohs, ac tuku muta in misla ke acn mutal se inge. Kom orala inkanek in kaingla lasr liki kapir, ac ase moul sasu nu sesr.
9 Kut tuh mwet kohs, a kom tia filikutla nu ke moul in kohs. Kom oru tuh tokosra fulat in acn Persia in kulang nu sesr, ac elos lela tuh kut in moul na ac sifil musai Tempul lom, su musalsalu, ac in konauk misla in acn Judah ac Jerusalem.
10 "Tusruktu inge, O God, mea kut ku in fahk tukun ma inge nukewa su sikyak? Kut sifilpa seakos ma sap
11 su kom se nu sesr sin mwet palu su mwet kulansap lom. Elos fahkma nu sesr tuh acn se su kut ac som ac oakwuki we sie acn taek, mweyen mwet su muta we elos moulkin moul fohkfok ac oru mwe mwekin yen nukewa, ke tafu acn uh lac nwe ke tafu.
12 Mwet palu elos tuh fahk nu sesr mu kut in tiana apayuki yurin mwet we, ac in tiana kasrelos nu ke kapkapak, ku in sun finsrak lalos, kut fin lungse in engankin acn sac ac tafwela nu sin tulik natusr nwe tok.
13 Finne ma puspis sikyak tari in kalyei kut ke sripen ma koluk ac tafongla lasr, kut etu tuh kaiyuk lom nu sesr srik liki ma fal nu sesr. Ac kom, God lasr, kom se nu sesr tuh kut in ku in moul na ac tia misa.
14 Na mea, pwaye lah kut ac sifil pilesrala ma sap lom ac apayuki yurin mwet koluk inge? Kut fin oru, kom ac arulana mulat ac kom ac fah kunauskutla nukewa, ac tia lela sie in moul.
15 LEUM GOD lun Israel, kom suwoswos, tusruktu kom lela kut moul. Kut fahkak nu sum ma sufal lasr, ac kut kupansuwol in tuku nu ye motom."

10

Oakwuki Tuh Mwet Jew In Tia Sifil Apayuki Yurin Mwet Saya

1 Ke pacl se Ezra el suwoli ac pre ye mutun Tempul, ac tung ac fahkak ma koluk inge nukewa, sie u lulap lun mwet Israel, (mukul, mutan, ac tulik) elos fahsreni raunella ke tung mwemelil.

9:12 Exo 34:11–16; Dut 7:1–5

2 Na Shecaniah wen natul Jehiel, sin fwil natul Elam, el fahk nu sel Ezra, “Kut
sifacna kunausla inmasrlosr ac God ke kut payuk nu sin mutan sac. Tusruktu finne
ouinge, srakna oasr finsrak lun Israel.
3 Inge kut enenu in orala sie wulela ku nu sin God lasr lah kut ac supwalik mutan
inge ac tulik natulos in som liki kut. Kut fah oru ma kom, ac elos ngia su sunakin ma
sap lun God, fahk nu sesr in oru. Kut ac oru oana ma sapkinyuk nu sesr in Ma Sap
lun God.
4 Ma kunom in oru ouinge. Kut ac wi kom na, ke ma inge tuyak ac oru ma kom ac
oru an.”
5 Ouinge Ezra el tuyak ac sapkin tuh mwet kol inmasrlon mwet tol ac mwet Levi,
ac mwet Israel nukewa saya, in fulahk tuh elos fah oru oana kas lal Shecaniah.
6 Na el som liki mutun Tempul ac utyak nu ke infukil lal Jehohanan wen natul
Eliashib, ac muta we fong fon se, ac tungi orekma koluk lun mwet sruoh. El tia
mongo ku nim kutena ma.
7 Sie kas supweyukelik nu yen nukewa in acn Jerusalem ac Judah, tuh elos nukewa
su foloko liki sruoh fah osun in Jerusalem,
8 fal nu ke sap ku lun mwet kol lun mwet uh. Fin oasr kutena su tia tuku ke lusen
len tolu, ma lalos nukewa fah itukla lukelos, ac elos fah tia sifil sie sin mwet in u se
inge.
9 Inmasrlon len tolu ah, ke len aklongoul in malem akeu, mukul nukewa su muta
in acn lun Judah ac Benjamin elos tuku nu Jerusalem ac toeni in acn mwesas lun
Tempul. Len sac af na upa, ac mwet nukewa rarrar ke sripen oyohu len an, oayapa
ke sripa na yohk se lun tukeni sac.
10 Ezra mwet tol el tuyak ac kaskas nu selos. El fahk, “Kowos mwet tia pwaye in
lulalfongi la, ac ke kowos payuk nu sin mutan sac kowos sang mwata nu sin Israel.
11 Inge, fahkak ma koluk lowos nu sin LEUM GOD lun mwet matu lowos, ac oru
ma El insewowo kac. Srikowosla liki mwetsac su muta in acn sesr, ac sisla mutan sac
kiowos.”
12 Mwet uh wowoyak ac topuk, “Kut ac oru ma nukewa ma kom fahk an.”
13 Tusruktu elos tafwela ke kas inge, “Pusla mwet ke u se inge, ac af uh upa. Kut
tia ku in tu ouinge likinum uh. Ma se inge tia ma ac ku in orekla ke len se ku luo,
mweyen puslana sesr oasr ke ma koluk se inge.
14 Lela mwet kol lasr inge in muta Jerusalem ac orekma ke elya se inge. Na lela
kutena mwet su oasr mutan sac se kia in tuku ke pacl se oakwuk nu sel, wi mwet kol
ac mwet nununku lun siti sel. Fin ouinge, na mulat lun God ke ouiya se inge ac fah
forla liki kut.”
15 Wangin sie lain lemlem sac, sayal Jonathan wen natul Asahel, ac Jahzeiah wen
natul Tikvah, su eis kasreyuk sel Meshullam ac Shabbethai, sie mwet Levi.
16 Mwet nukewa su foloko liki sruoh elos insese nu ke lemlem sac. Ouinge Ezra
mwet tol el srisrngiya mwet inmasrlon sifen sou uh, ac simusla inelos kais sie. Ke len
se meet in malem se aksingoul, elos mutawauk in mukuikui ke sukok lalos,
17 na inmasrlon malem tolu, elos konauk mukul nukewa su oasr mutan sac kia.

Mukul Su Kia Mutan Sac

18 Pa inge inen mukul su oasr mutan sac kia:
Mwet tol, simla ke sou:
Ke sou lulap lal Joshua ac tamulel wial, wen natul Jehozadak: Maaseiah, Eliezer,
Jarib, ac Gedaliah.
19 Elos wulela in sisla mutan kialos, ac elos sang sheep mukul soko in mwe kisa ke
ma koluk lalos.
20 Ke sou lal Immer: Hanani ac Zebadiah
21 Ke sou lal Harim: Maaseiah, Elijah, Shemaiah, Jehiel, ac Uzziah

22 Ke sou lal Pashhur: Elioenai, Maaseiah, Ishmael, Nethanel, Jozabad, ac Elasah
23 *Mwet Levi*:
Jozabad, Shimei, Kelaiah (su pangpang pac Kelita), Pethahiah, Judah, ac Eliezer
24 *Mwet on*:
Eliashib
Mwet topang su forfor taran Tempul:
Shallum, Telem, ac Uri
25 *Mwet saya*:
Ke sou lal Parosh: Ramiah, Izziah, Malchijah, Mijamin, Eleazar, Malchijah, ac Benaiah
26 Ke sou lal Elam: Mattaniah, Zechariah, Jehiel, Abdi, Jeremoth, ac Elijah
27 Ke sou lal Zattu: Elioenai, Eliashib, Mattaniah, Jeremoth, Zabad, ac Aziza
28 Ke sou lal Bebai: Jehohanan, Hananiah, Zabbai, ac Athlai
29 Ke sou lal Bani: Meshullam, Malluch, Adaiah, Jashub, Sheal, ac Jeremoth
30 Ke sou lal Pahath Moab: Adna, Chelal, Benaiah, Maaseiah, Mattaniah, Bezalel, Binnui, ac Manasseh
31 Ke sou lal Harim: Eliezer, Isshijah, Malchijah, Shemaiah, Shimeon,
32 Benjamin, Malluch, ac Shemariah
33 Ke sou lal Hashum: Mattenai, Mattattah, Zabad, Eliphelet, Jeremai, Manasseh, ac Shimei
34 Ke sou lal Bani: Maadai, Amram, Uel,
35 Benaiah, Bedeiah, Cheluhi,
36 Vaniah, Meremoth, Eliashib,
37 Mattaniah, Mattenai, ac Jaasu
38 Ke sou lal Binnui: Shimei,
39 Shelemiah, Nathan, Adaiah,
40 Machnadebai, Shashai, Sharai,
41 Azarel, Shelemiah, Shemariah,
42 Shallum, Amariah, ac Joseph
43 Ke sou lal Nebo: Jeiel, Mattithiah, Zabad, Zebina, Jaddai, Joel, ac Benaiah.
44 Mukul inge nukewa oasr mutan sac kia. Elos tari selos ac supwalosla wi tulik natulos.

NEHEMIAH

Tukakinyen Book In NEHEMIAH

Book in *Nehemiah* ku in kitakatelik nu ke ip akosr: (1) Folok lal Nehemiah nu Jerusalem, acn ma supweyuk el nu we sin tokosra fulat lun Persia in tuh karingin Judah. (2) Sifilpa musaiyuk pot Jerusalem. (3) Ezra el riti Ma Sap lun God nu sin mwet uh, ac elos fahkak orekma koluk lalos. (4) Kutu pac orekma lal Nehemiah ke el governor lun Judah.

Sie mwe asmak yohk ke book se inge pa ke lulalfongi yohk lal Nehemiah ke God, ac pre fusus lal nu sin God.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Nehemiah el folok nu Jerusalem 1:1—2:20
Pot Jerusalem sifil musaiyuk 3:1—7:73
Ma Sap ritiyuk, ac wuleang aksasuyeyuk 8:1—10:39
Kutu pac orekma lal Nehemiah 11:1—13:31

1 Pa inge takinyen orekma yohk su Nehemiah, wen natul Hacaliah, el orala.

Nunak Lal Nehemiah Ke Jerusalem

Ke malem in Kislev in yac aklongoul ma Artaxerxes el tokosra fulat lun Persia, nga,
Nehemiah, muta Susa, siti fulat lun acn Persia.
2 Hanani, sie sin tamulel luk, el wi u se tuku Judah me, ac nga siyuk selos ke acn
Jerusalem ac ke mwet Jew wiasr su folokla liki sruoh in acn Babylonia.
3 Elos fahk nu sik lah mwet su painmoulla ac folokla muta yen selos ah, arulana upa
moul lalos, ac mwetsac su muta apkuran nu yorolos elos aklusrongtenyalos. Na elos
fahk pac nu sik lah pot Jerusalem srakna musalla oan, oayapa mutunpot uh soenna
orekla tukun pacl se firiryak ah.
4 Ke nga lohng ma inge nukewa, nga putati ac tung.
Nga asor ke len na pus, ac nga tiana mongo. Nga pre nu sin God ac fahk,
5 "LEUM GOD lun Kusrao! Kom fulat, ac kut arulana sangeng sum. Kom oaru na in
karingin wuleang lom nu selos su lungse kom ac oru ma kom sapkin.
6 Ngetma liyeyu, LEUM GOD, ac porongo pre luk, ke nga siyuk len ac fong ke mwet
kulansap lom, mwet Israel. Nga fahkak lah kut, mwet Israel, orekma koluk. Nga ac
mwet matu luk orekma koluk.
7 Kut arulana aktoasrye kom, ac tia oru ma kom sapkin. Kut tia liyaung ma sap lom
ma kom sang nu sel Moses mwet kulansap lom elan ase nu sesr.
8 Inge, esam ke kom fahk nu sel Moses, 'Kowos mwet Israel fin tia pwaye nu sik,
nga ac akfahsryekowoselik inmasrlon mutunfacl ngia.
9 Tusruktu kowos fin foloko nu yuruk ac oru ma nga sapkin nu suwos, nga ac
folokinkowosme nu yen nga sulela tuh mwet uh in alu nu sik we, kowos finne
fahsrelik nu yen saflaiyen faclu.'
10 "O Leum, mwet inge elos mwet kulansap lom ac mwet lom sifacna. Kom
molelosla ke ku yoklana lom.
11 Lipsre mwe siyuk luk inge, oayapa pre lun mwet kulansap lom nukewa ngia
su kena akfulatye kom. Ase wo ouiya nu sik misenge, ac oru tuh tokosra fulat elan
pakoten nu sik."
In len ingo, nga tuh mwet okwok wain lun tokosra fulat.

1:8 Lev 26:33 **1:9** Dut 30:1–5

2

Nehemiah El Som Nu Jerusalem

1 Sie len, tukun malem akosr, ke Tokosra Fulat Artaxerxes el mongo, nga us wain
nu yorol. El tia wi liye ngan ngetnget in asor ouinge meet,
2 oru el siyuk, “Efu kom ku ngetnget in asor ouingan? Kom tia mas. Kalem lah kom
supwar.”
Nga lut
3 ac nga fahk, “Finsrak in paht moul lal Tokosra! Ac fuka nga in tia ngetnget in
asor, ke siti se ma mwet matu luk pukpuki we uh musalla, ac mutunpot uh firiryak?”
4 Na tokosra fulat el siyuk, “Mea kom enenu an?”
Nga pre nu sin God lun Kusrao,
5 na nga fahk nu sin tokosra fulat, “Nga fin ohi ye motom, ac kom fin insewowo in
porongo mwe siyuk luk, lela tuh nga in som nu in acn Judah, nu ke siti se mwet matu
luk pukpuki we, tuh nga in ku in sifilpa musaeak acn we.”
6 Na tokosra fulat el insese nu ke siyuk luk, ac kasra el muta siskal. Tokosra fulat
el siyuk sik lusen pacl nga ac som ac nga ac foloko ngac, ac nga fahkang nu sel.
7 Na nga siyuk sel elan nunak munas ase leta nu sin governor nukewa lun acn
Roto-in-Euphrates, in fahk nu selos elos in fuhlela tuh nga in fahla na nwe Judah.
8 Nga oayapa siyuk ke sie leta nu sel Asaph, mwet karingin insak lun tokosra, in
akkalemye nu sel tuh elan kasreyu ke sak, ma in sang orala srungul ke pot ma karingin
Tempul, oayapa pot lun siti uh, ac in musai sie lohm nga in muta loac. Tokosra fulat
el se nu sik ma nukewa nga siyuk kac, mweyen God El wiyu.
9 Tokosra fulat el sap kutu captain lun un mwet mweun, wi sie un mwet kasrusr fin
horse, in wiyu, na nga mukuiyak som nu Roto-in-Euphrates. Nga sang leta lal tokosra
fulat nu sin governor nukewa we.
10 Tuh Sanballat, sie mwet liki siti srisrik Beth Horon, ac Tobiah, sie mwet pwapa
in acn Ammon, eltal lohng lah oasr mwet se tuku in oru sie orekma su ac wo nu sin
mwet Israel, na elos arulana sulungkin.
11 Nga som na nwe Jerusalem, ac ke len tolu
12 nga tia fahk nu sin kutena mwet ma God El pirikyu in oru ke acn Jerusalem. Na
ke infulwen fong, nga tukakek ac tufoki, ac us kutu selos su wiyu. Kosro soko na pa
kut us, pa donkey soko nga muta fac.
13 Srakna fong ke kut illa liki siti sac ke Mutunpot Infahlfal, layen roto, ac fahla nu
eir aliki Nien Kof Dragon, nu ke kut sun Mutunpot Kutkut. Ke nga fahsr, nga tuni pot
mukukla lun siti sac ac mutunpot ma musalla ke e.
14 Na ke layen kutulap in siti sac, nga fahla nu epang, nu ke Mutunpot Unon, ac
Lulu lun Tokosra. Donkey soko nga muta fac kofla konauk acn elan ut we inmasrlon
eot mukukla ah,
15 na nga tari na tufokla nu Infahlfal Kidron ac fahfahla intoein pot uh. Na nga folok
ke pacna inkanek nga tuku kac, ac sifil utyak nu in siti ah ke Mutunpot Infahlfal ah.
16 Wangin mwet fulat in siti sac etu yen nga som nu we, ku mea nga oru. In pacl
sac nga soenna fahk kutena ma nu sin kutena mwet Jew saya — finne mwet tol, ku
mwet kol, ku mwet pwapa, ku kutepacna mwet su ac wi oasr ip la ke orekma ah.
17 Tuh pa inge, nga fahkang nu selos, “Liye elya se kut oasr kac inge ke sripen
Jerusalem musalla ac mutunpot we uh kunanula! Lela kut in sifil musaeak pot lun
siti uh, tuh in tia sifil sununteiyuk kut.”
18 Ac nga srumun nu selos ouiya nukewa ma God El tuh wiyu ac kasreyu kac, oayapa
ke kas lun tokosra fulat nu sik.

2:3 2 Tok 25:8–10; 2 Chr 36:19; Jer 52:12–14

Elos topuk ac fahk, “Nokwal, kut sifilpa mutawauk musaela!” Ac elos akola in mutawauk orekma sac.
19 Ke Sanballat, Tobiah, ac sie mwet Arab pangpang Geshem elos lohng ma kut lumahla in oru inge, elos isrun kut ac fahk, “Mea se komtal nunkeyuk oru ingan? Ya kowos ac orek keke lainul tokosra fulat?”
20 Nga topkolos, “God lun Kusrao fah ase wo ouiya nu sesr. Kut mwet kulansap lal, ac kut ac mutawauk musa se inge. A funu komtal, wanginna acn lomtal in Jerusalem, ac wangin ip lomtal yorosr oemeet me.”

3

Pot Jerusalem Sifil Musaiyuk

1 Pa inge luman musaiyen pot lun siti sac. Mwet Tol Fulat Eliashib ac mwet tol wial sifil musai Mutunpot Sheep. Elos kisaela, ac sang srungul nu ke acn se. Elos kisaela pot uh fahla na nwe ke Tower lun Foko ac Tower lun Hananel.
2 Mwet Jericho musai ip se toko.
Zaccur, wen natul Imri, musai ip se tokoyang.
3 Sou lulap lal Hassenaah pa musai Mutunpot Ik. Elos kaskiya sru ac mutunpot nu yen se, ac sang osra in sruok, ac sak lulap mwe laki mutunpot uh.
4 Meremoth, wen natul Uriah su ma natul Hakkoz, pa musai pola se tokoyang.
Meshullam, wen natul Berechiah su ma natul Meshezabel, pa musai pola se toko.
Zadok, wen natul Baana, musai pola se tokoyang.
5 Mwet Tekoa musai pola se toko, tusruktu mwet kol lun acn sac srunga oru orekma lun pao ma srisrngiyuk nu selos sin mwet kol lun orekma.
6 Joiada, wen natul Paseah, ac Meshullam, wen natul Besodeiah, pa sifil musai Mutunpot Jeshanah. Elos kaskiya sru ac mutunpot nu yen se, ac sang osra in sruok, ac sak lulap mwe laki mutunpot uh.
7 Melatiah, sie mwet Gibeon, ac Jadon, sie mwet Meronoth, wi mwet Gibeon ac Mizpah pac musai pola se tokoyang fahla nwe ke lohm sel governor lun acn Roto-in-Euphrates.
8 Uzziel, mwet orekma ke gold se, wen natul Harhaiah, pa musai pola se tokoyang.
Hananiah, sie mwet orek ono keng, pa musai pola se tokoyang fahla na nwe ke Pot Sralap.
9 Rephaiah, wen natul Hur, su leumi tafu acn Jerusalem, pa musai pola se tokoyang.
10 Jedaiah, wen natul Harumaph, pa musai pola se tokoyang, su oan fototo nu lohm sel sifacna.
Hattush, wen natul Hashabneiah, pa musai pola se tokoyang.
11 Malchijah, wen natul Harim, ac Hasshub, wen natul Pahath Moab, pa musai pola se toko oayapa Tower in Funyu.
12 Shallum, wen natul Hallohesh, su leumi tafunyen lula Jerusalem, pa musai pola se toko. (Acn natul wi pac kasru orekma sac.)
13 Hanun ac mwet muta in acn Zanoah pa sifil musai Mutunpot Infahlfal. Elos sang mutunpot nu yen se, ac sang osra in sruok, ac sak lulap mwe laki mutunpot uh, na aksasuye sie tausin lumfoko fit ke pot uh, fahla nwe ke sun Mutunpot in Sisi Kutkut.
14 Malchijah, wen natul Rechab, su leum lun an Beth Haccherem, pa sifil musai Mutunpot Kutkut. El sang mutunpot nu yen se, a sang osra in sruok a sak lulap mwe laki mutunpot uh.
15 Shallum, wen natul Colhozeh, su leum lun acn Mizpah, pa sifil musai Mutunpot Unon. El afinya mutunpot sac, ac sang srungul nu yen se, na sang osra ac sak nu kac. El musai pot sisken na ima mahsrik lun tokosra ke Lulu Shelah, fahla na nwe ke nien fani liki Siti sel David.

16 Nehemiah, wen natul Azbuk, su leumi tafu acn Bethzur, pa musai pola se
tokoyang, fahla na nwe ke kulyuk lal David, ac lulu se we oayapa lohm in muta
lun un mwet mweun.

Mwet Levi Su Orekma Ke Pot Uh

17 Mwet Levi inge pa sifil musai pola ekasr tokoyang ke pot uh:
Rehum, wen natul Bani, el musai pola se tokoyang;
Hashabiah, su leumi tafu acn Keilah, el musai pola se toko, ke inen acn sel.
18 Bavvai, wen natul Henadad, su leumi tafun acn lula ke acn Keilah, el musai pola
se tokoyang.
19 Ezer, wen natul Jeshua, leum lun Mizpah, el musai pola se toko ye mutun na iwen
mwe mweun, fahla na nwe ke acn pot ah kuhfla we.
20 Baruch, wen natul Zabbai, el musai pola se toko, fahla na nwe ke acn in utyak
nu ke lohm sin Mwet Tol Fulat Eliashib.
21 Meremoth, wen natul Uriah su ma natul Hakkoz, el musai pola se tokoyang,
fahsryak na nwe ke saflaiyen lohm sel Eliashib.

Mwet Tol Su Orekma Ke Pot Uh

22 Mwet tol inge wi sifil musai kutu pola ke pot uh:
Mwet tol ke acn raunela acn Jerusalem elos musai pola se toko.
23 Benjamin ac Hasshub pa musai pola se toko, su oan mutun lohm seltal.
Azariah, wen natul Maaseiah, su ma natul Ananiah, el musai pola se toko, su oan
mutun lohm sel.
24 Binnui, wen natul Henadad, el musai pola se toko, mutawauk ke lohm sel Azariah
nwe ke insruwasrik in pot ah.
25 Palal, wen natul Uzai, el musai pola se toko, mutawauk ke insruwasrik in pot
uh, ac tower layen lucng in acn sin tokosra, apkuran nu ke inkalkal lun mwet topang
mutunpot lun Tempul.
Pedaiah, wen natul Parosh
26 el musai pola se toko, fahla nwe ke sie acn nu kutulap lainang Mutunpot Kof
ac tower se ma karingin Tempul. (Acn se inge apkuran nu ke ipin acn se ke siti uh
pangpang Ophel, yen mwet orekma ke Tempul elos muta we.)

Kutu Pac Mwet Musa

27 Mukul Tekoa elos musai pola se tokoyang, ip se akluo kunalos, mutawauk ke acn
se lainyen tower lulap karinginyen Tempul, fahla nwe ke pot apkuran nu Ophel.
28 U in mwet tol se elos musai pola se toko, mutawauk ke Mutunpot Horse fahsryak
nu epang. Kais sie musai pot lainang lohm sel sifacna.
29 Zadok, wen natul Immer, el poti pola se tokoyang, su oan lainang lohm sel sifacna.
Shemaiah, wen natul Shecaniah, su karingin Mutunpot Kutulap, el poti pola se toko.
30 Hananiah, wen natul Shelemiah, ac Hanun, wen se akonkosr natul Zalaph, eltal
poti pola se toko, ip se akluo kunaltal.
Meshullam, wen natul Berechiah, el poti pola se toko, su oan lainang lohm sel
sifacna.
31 Malchijah, sie mwet orekma ke gold, el poti pola se toko, fahla nwe ke lohm se
orekmakinyuk sin mwet orekma ke Tempul ac mwet kuka, su oan lainang Mutunpot
Miphkad nu ke Tempul, apkuran nu ke infukil se ma oan lucng ke insruwasrik
kuta-epang in pot ah.
32 Mwet orekma ke gold ac mwet kuka elos poti pola se safla, mutawauk ke infukil
se ke sruwasrik ah, fahla nwe ke Mutunpot Sheep.

4

Nehemiah El Kutangla Mwe Alein Nu Ke Orekma Lal

1 Ke Sanballat el lohng lah kut mwet Jew mutawauk tari in sifil musai pot uh, el
kasrkusrak ac mutawauk in sufan kut.
2 El fahk ye mutun mwet lal ac un mwet mweun lun Samaria, “Mea mwet Jew afon
inge oru uh? Ya elos nunku in sifil musai siti uh? Ya elos nunku mu ke sripen mwe
kisa elos oru inge, ac ku in tari ke len sefanna? Ya elos ku in orek eot in musa ke yol
in eot firirla ac mokutkuti?”
3 Tobiah el tu siskal na el fahk, “Pot fuka se elos ac ku in orala? Finne fox soko, el
ac ku in rakinya!”
4 Nga pre ac fahk, “O God, lohng kas in aksruksruk lalos kacsr inge. Lela angonkas
lalos in folokyang nu faclos sifacna. Lela tuh ma lalos nukewa in pisreyukla, ac in
utukla elos oana luman mwet kapir nu in sie mutunfacl ma elos mwetsac nu we.
5 Nikmet nunak munas ke ma koluk elos oru, ac nikmet mulkunla ma koluk lalos,
ke sripen elos akkolukye kut su musa.”
6 Ouinge kut orekma na ke pot uh. Tia paht na sun tafu fulata, ke sripen mwet uh
arulana insewowo in orekma.
7 Sanballat, Tobiah, ac mwet Arabia, mwet Ammon, ac mwet Ashdod elos lohngak
lah kilkilukyakna orekma lasr ke pot Jerusalem, ac acn ma soenna kupasreni ke pot
ah fahsr in fonfonla, na elos kasrkusrakak.
8 Ouinge elos nukewa pwapa in tukeni tuku fusauk orekma uh, ac mweuni
Jerusalem.
9 Tusruktu kut pre nu sin God lasr, ac filiya mwet in topangi mwet lokoalok ke len
ac fong.
10 Mwet Judah elos onkakin on in asor soko inge:
“Kut munasla in us ma toasr,
Ac puslana kutkut in utukla.
Kut ac musai pot uh fuka?”
11 Mwet lokoalok lasr nunku mu kut ac tia liyalos ku etu ma elos akoo nwe ke elos
sun kut ac unikuti, in pwanang orekma lasr uh in tui.
12 Tusruktu pacl pus, mwet Jew su muta inmasrlon mwet lokoalok lasr, elos fahsr
fahk nu sesr ma elos akoo in oru lain kut.
13 Ouinge nga sang cutlass, osra, ac pisr nu sin mwet lasr, ac oakelosi in sou, tuh
elos in tu sisken pot uh nu loac, ke acn nukewa ma patpat ac srakna pusisel.
14 Nga akilen lah mwet uh fosrnga, ouinge nga fahk nu selos, ac nu sin mwet kol
ac mwet pwapa, “Nik kowos sangeng sin mwet lokoalok lasr. Esam lupan fulat ac ku
sakirik lun LEUM GOD, ac kowos in mweun ke mwet wiowos, tulik nutuwos, mutan
kiowos, ac acn suwos.”
15 Mwet lokoalok lasr elos lohng lah kut etu tari pwapa lalos, ac elos akilen tuh God
El sikulya lemlem lalos. Na kut nukewa folokla in sifil musai pot uh.
16 In pacl sac me, tafu mwet luk uh orekma ke musa, ac tafu topangi mwet lokoalok.
Elos nukum nuknuk in mweun ac sruokya osra, mwe loeyuk, ac pisr natulos. Ac mwet
kolyasr elos arulana sang ku lalos in akpulaikye mwet
17 su musai pot uh. Finne elos su til kufwen mwe orekma, elos orekma ke la paolos
ac ke lac po ngia elos sruok mwe anwuk natulos.
18 Ac mwet musa nukewa elos sripisrya cutlass natulos ke pupalos. Mwet se ma ac
sulkakin pacl in mweun ke pusren mwe ukuk el tu na siskuk.
19 Nga fahk nu sin mwet uh ac mwet pwapa ac mwet kol lalos, “Ke sripen orekma
uh arulana yohk, kut ac muta loes inmasrlosr sie sin sie fin pot uh.
20 Kowos fin lohng pusren ukuk, aksaye fahsreni nu yuruk. God lasr uh ac fah
mweun kacsr.”

21 Ouinge len nukewa, mutawauk ke kusrun len uh nwe ke itu uh takak ke fong,
tafu sesr orekma ke pot uh, ac tafu tu sruok osra in mweun ac topang mwet lokoalok
uh.
22 Ke pacl se inge, nga fahk nu sin mwet kol orekma uh lah elos, ac mwet kasru
lalos nukewa, in mutana Jerusalem ke fong uh, tuh kut in ku in forfor taran siti uh
ke fong, ac orekma ke len.
23 Nga tiana sarukla nuknuk luk uh, finne ke fong, ac mwet wiyu su kulansupweyu
ac karinginyu elos oru oapana. Ac kut nukewa sruok na mwe mweun natusr inpaosr.

5

Akkeokyeyuk Mwet Sukasrup

1 In kutu pacl tok pus na sin mwet uh, mukul ac mutan, mutawauk in torkaskas
lain mwet Jew wialos.
2 Kutu selos fahk mu, "Arulana yohk sou lasr uh. Kut enenu wheat kut in mongo
kac tuh kut in moul."
3 Kutu pac selos fahk mu, "Kut kitala ima lasr, nien grape lasr, ac lohm sesr in eis
wheat fal nu sesr tuh kut in tia misa ke masrinsral."
4 Oasr pac kutu selos fahk, "Kut enenu in ngusr mani in akfalye tax lasr nu sin
tokosra ke ima lasr ac nien grape lasr.
5 Kut oana mwet Jew wiasr, srah sefanna. Tulik natusr uh oapana tulik natulos. A
inge, kut oru tuh tulik natusr uh in mwet kohs. Kutu sin acn natusr uh kukakinyukla
tari nu ke mwet kohs. A wangin ma kut ku in oru mweyen ima lasr ac nien grape
lasr itukla liki kut."
6 Ke nga lohng torkaskas lalos, nga kasrkusrak,
7 ac nunkauk ma nga in oru kac. Na nga sang kas in kai nu sin mwet kol ac mwet
pwapa lun mwet uh ac fahk, "Kowos akkeokye mwet wiowos sifacna ke kowos eis
ma laesla yohk liki ma fal."
Nga pangon sie tukeni lulap nu sin mwet uh, in pwapa ke elya se inge.
8 Na nga fahk, "Ke kuiyasr nufon kut tuh molela mwet Jew wiasr su tuh sifacna
kukakunulosla nu sin mwetsac. A inge kowos oru tuh mwet na wiowos in
kukakunulosla sifacna nu suwos, mwet Jew." Ouinge wanginna ma mwet kol elos
ku in fahk, na elos tia kas.
9 Na nga fahk, "Ma kowos oru an tia wo! Kowos enenu in akos God ac oru ma
suwohs. Fin ouinge, kowos fah tia oru kutena sripa tuh mwet lokoalok lasr, mwet
pegan, in ku in akkolukye kut.
10 Nga lela nu sin mwet uh elos in ngusr mani ac mwe mongo sik, na mwet wiyu
ac mwet orekma luk elos oru oana nga oru. Inge lela kut nukewa in sisla eisyen ma
laesla selos.
11 Sisla soemoul nukewa lalos nu suwos: finne mani, ku wheat, ku wain, ku oil in
olive. Mesinge kowos in folokonang nu selos ima lalos, nien grape lalos, insak olive,
ac lohm selos!"
12 Mwet kol elos topuk, "Kut ac oru oana ma kom fahk. Kut ac folokonang ma lalos,
ac kut ac tia eis soemoul lalos."
Nga pangoneni mwet tol, ac sap tuh mwet kol in oru fulahk lalos ye mutalos tuh
elos fah oru oana ma elos wulela kac inge.
13 Na nga sarukla mwe lohl liki infulwuk, ac osrokla ac fahk, "God El fah osrokla
kutena suwos su ac tia karingin wulela la, oana ma kowos liye nga oru inge. God El
fah eisla lohm suwos ac ma lowos nukewa, ac tia filiya kutena ma nu suwos."
Mwet nukewa su wi tukeni sac fahk, "Amen!" ac kaksakin LEUM GOD. Ac mwet
kol elos karinganangna wuleang lalos.

5:7 Exo 22:25; Lev 25:35–37; Dut 23:19–20

Nehemiah El Tia Nunku Kacl Sifacna

14 In yac singoul luo ke nga governor lun acn Judah, mutawauk ke yac aklongoul
nwe ke yac se aktolngoul luo ma Artaxerxes el tokosra fulat, nga ac sou luk tiana eis
kitakat ke mwe mongo su fal nu sin sie governor in eis.
15 Governor nukewa meet likiyu, elos sang sap toasr nu sin mwet uh tuh elos in
akfalye ipin silver angngaul ke len se, nu ke mwe mongo ac wain. Finne mwet
kulansap lun governor, elos oayapa oru upa nu sin mwet uh. Tusruktu nga oru
siena, mweyen nga akfulatye God.
16 Nga sang kuiyuk nufon in sifil musai pot uh, ac tia suk in eis kutena acn nu sik
sifacna. Mwet kulansap luk nukewa elos wi pac orekma ke musa uh.
17 Len nukewa mwet Jew siofok lumngaul wi mwet kol lalos elos mongo ke tepu
luk, sayen pacna mwet su tuku liki mutunfacl ma apinkutla.
18 Kais sie len nga srukak cow soko, sheep na wowo onkosr, ac won na pus, ac len
singoul nukewa nga srukak pac wain sasu nimen mwet uh. Tuh ke sripen nga etu
lah toasr ma mwet uh enenu in akfalye, oru nga tiana suk ke ma fal nga in eis ke wal
lun governor.
19 Nga siyuk sum, O God, tuh kom in esamyu ac akinsewowoyeyu ke ma nukewa
ma nga oru nu sin mwet inge.

6

Pwapa Lukma In Lainul Nehemiah

1 Sanballat, Tobiah, Geshem, ac mwet lokoalok lasr saya elos lohngak lah kut
aksafyela tari pot uh, ac wangin acn lula ma soenna fonfon uh, tusruktu soenna
tulokyak srungul nu ke mutunpot uh.
2 Ouinge Sanballat ac Geshem sapma nu sik tuh nga in osun yoroltal in sie siti ke
acn tupasrpasr in acn Ono. Kutasrik se laltal pa inge, tuh eltal in orek lokoalok nu
sik.
3 Nga supwala mwet utuk kas in fahk nu seltal, “Nga kafofo ke sie orekma na yohk
sripa, ac nga tia ku in fahsrot. Nga ac tia tulokinya orekma uh tuh nga in tufoki nu
yurumtal.”
4 Pacl akosr eltal supu kas sacna, ac ke kais sie pacl nga topkolos ke top sacna.
5 Na Sanballat el supwama sie sin mwet kulansap lal nu yuruk ke sap soko
aklimekosr, ac ma se inge tuku ke sie leta ma tia kauli.
6 Pa inge kas kac uh:
“Geshem el fahk nu sik mu oasr kas se srumunyuk inmasrlon mutanfahl
raunikutla inge lah kom ac mwet Jew akola in tuyak lain kut, pa pwanang kowos
sifil musai pot an. El fahk pac mu kom sifacna nunku in oru tuh kom in tokosra
faclos,
7 ac kom sapkin nu sin kutu mwet palu tuh elos in sulkakin in acn Jerusalem lah
kom pa tokosra lun Judah. Kalem lah Tokosra Fulat Artaxerxes el ac lohng ke ma
inge, na pa nga ngisre tuh nga kom in osun ac aetuila ke ma inge nukewa.”
8 Nga supwala top se inge nu sel: “Wangin kas pwaye ke ma kom fahk an. Ma na
kom sifacna kinauk.”
9 Elos srike na in aksangengye kut in tulokinya orekma uh. Na nga pre ac fahk,
“Inge, O God, oru tuh nga in ku!”
10 Ke pacl se inge, nga tuh tufokla in mutwata yorol Shemaiah su tia ku in illa liki
lohm sel — el wen natul Delaiah, wen natul Mehetabel. El fahk nu sik, “Nga kom
enenu in som ac tukeni wikla in Acn Mutal ke Tempul, ac lakiya srungul uh, mweyen
elos ac tuku in unikomi. Siena sin fong inge elos ac tuku unikomi.”

11 Na nga topuk ac fahk, “Nga tia kain mwet se ma kaing ac wikwik. Ya kom nunku
mu nga ac som wikla in Tempul in molela moul luk? Nga fah tiana.”
12 Ke nga nunku kac, nga akilen tuh God El tiana kaskas nu sel Shemaiah, a Tobiah
ac Sanballat tuh moli nu sel elan fahk nu sik kas in sensenkakin inge.
13 Eltal moleang nu sel elan aksangengyeyu nga in oru ma koluk, eltal in mau
akkolukyela inek, ac aklusrongtenyeyu.
14 Nga pre, “O God, esamya ma Tobiah ac Sanballat eltal orala, ac sang kaiyuk
nu seltal. Esam pac mutan sac Noadiah ac mwet palu saya nukewa su tuh srike in
aksangengyeyu.”

Safla Lun Orekma Uh

15 Ke len aklongoul limekosr ke malem Elul, tukun len in orekma lumngaul luo,
nufonna pot sac aksafyeyukla.
16 Ke mwet lokoalok lasr in mutunfacl ma apinkutla lohng kac, elos pulakunak lah
elos mwekinla, mweyen mwet nukewa etu na lah orekma sac orekla ke kasreyuk lun
God.
17 In pulan pacl sac nufon, leta puspis supweyuk inmasrlon mwet kol lun mwet Jew
ac Tobiah.
18 Mwet puspis in Judah tuh welul lac, mweyen papa talupal Tobiah pa Shecaniah,
sie mwet Jew, wen natul Arah. Wikin pac lah Jehohanan, wen natul Tobiah, el payuk
sin acn se natul Meshullam, wen natul Berechiah.
19 Mwet uh kaskas na ye mutuk in srumun orekma wo nukewa Tobiah el orala, ac
elos fahk pac nu sel ma nukewa ma nga fahk. A el nuna supweyuk leta nu sik in
srike in aksangengyeyu.

7

1 Inge musa ke pot uh safla, ac mutunpot nukewa oaki acn se, ac itukyang orekma
lun mwet topang su forfor taran Tempul, oayapa ma kunen un mwet on ac mwet
Levi saya.
2 Nga sang mwet luo in leum fin acn Jerusalem: sie pa Hanani, tamulel luk, ac sie pa
Hananiah, captain lun un mwet mweun ke pot fulat lun siti uh. Hananiah el arulana
akfulatye God in moul lal, oayapa lulalfongiyuk el yohk liki mwet saya nukewa.
3 Nga fahkang eltal in tia fuhlela mutunpot lun Jerusalem in ikak ke lotutang nwe
ke faht uh takak, na in kauli ac srumasryukla meet liki mwet topang elos som liki
kunokon lalos ke faht uh tili. Nga oayapa fahk tuh eltal in pakiya mwet topang ke
mutunpot uh liki inmasrlon mwet su muta Jerusalem. Kutu selos kuneyuk in taran
kais sie acn, ac mwet saya in foroht forma taran lohm selos sifacna.

Pisen Mwet Ma Foloko Liki Sruoh
(Ezra 2:1–70)

4 Jerusalem sie siti na lulap, tusruktu tiana pus mwet muta we, ac soenna pus pac
lohm musaiyuk we.
5 God El pirikyu nga in orani mwet uh wi mwet kol ac mwet fulat lalos, ac lohang
nu ke ma simla ke takin sou lalos. Nga konauk ma simla kaclos su foloko emeet liki
sruoh, ac pa inge ma kalem ke ma nga konauk uh:
6 Pus sin mwet sruoh elos som liki acn Babylon ac foloko nu Jerusalem ac Judah,
kais sie nu in acn sel sifacna. Sou lalos elos tuh muta in sruoh Babylonia oe in pacl
se Tokosra Nebuchadnezzar el tuh usalosla nu we.
7 Mwet kol lalos pa Zerubbabel, Joshua, Nehemiah, Azariah, Raamiah, Nahamani,
Mordecai, Bilshan, Mispereth, Bigvai, Nehum, ac Baanah.
8 Pa inge inen sou lulap lun Israel ac pisen mwet in kais sie sou su foloko liki sruoh:
Parosh — 2,172

9 Shephatiah — 372
10 Arah — 652
11 Pahath Moab (in fwil natul Jeshua ac Joab) — 2,818
12 Elam — 1,254
13 Zattu — 845
14 Zaccai — 760
15 Binnui — 648
16 Bebai — 628
17 Azgad — 2,322
18 Adonikam — 667
19 Bigvai — 2,067
20 Adin — 655
21 Ater (su pangpang pac Hezekiah) — 98
22 Hashum — 328
23 Bezai — 324
24 Hariph — 112
25 Gibeon — 95
26 Mwet su mwet matu lalos tuh muta in siti inge wi pac foloko:
mwet Bethlehem ac Netophah — 188
27 mwet Anathoth — 128
28 mwet Beth Azmaveth — 42
29 mwet Kiriath Jearim, Chephirah ac Beeroth — 743
30 mwet Ramah ac Geba — 621
31 mwet Michmash — 122
32 mwet Bethel ac Ai — 123
33 mwet Nebo se ngia — 52
34 mwet Elam se ngia — 1,254
35 mwet Harim — 320
36 mwet Jericho — 345
37 mwet Lod, Hadid, ac Ono — 721
38 mwet Senaah — 3,930
39 Pa inge inen sou lun mwet tol su foloko liki sruoh:
Jedaiah (fwil natul Jeshua) — 973
40 Immer — 1,052
41 Pashhur — 1,247
42 Harim — 1,017
43 Sou lun mwet Levi su foloko liki sruoh:
Jeshua ac Kadmiel (fwil natul Hodaviah) — 74
44 Mwet on lun Tempul, (fwil natul Asaph) — 148
45 Mwet topang ke mutunpot lun Tempul (fwil natul Shallum, Ater, Talmon, Akkub, Hatita, ac Shobai) — 138
46 Sou lun mwet orekma ke Tempul su foloko liki sruoh:
Ziha, Hasupha, Tabbaoth,
47 Keros, Sia, Padon,
48 Lebana, Hagaba, Shalmai,
49 Hanan, Giddel, Gahar,
50 Reaiah, Rezin, Nekoda,
51 Gazzam, Uzza, Paseah,
52 Besai, Meunim, Nephushesim,
53 Bakbuk, Hakupha, Harhur,
54 Bazlith, Mehida, Harsha,
55 Barkos, Sisera, Temah,
56 Neziah, ac Hatipha.

57 Sou lun mwet kulansap lal Solomon su foloko liki sruoh:
Sotai, Sophereth, Perida,
58 Jaalah, Darkon, Giddel,
59 Shephatiah, Hattil, Pochereth, Hazzebaim, ac Amon.
60 Pisa lulap ke mwet in fwil nutin mwet orekma ke Tempul ac mwet kulansap lal Solomon su foloko liki sruoh pa mwet tolfoko eungoul luo.
61 Oasr mwet foloko liki acn Tel Melah, Tel Harsha, Cherub, Addon, ac Immer, tusruktu elos tia ku in akpwayeye lah elos ma nutin mwet Israel.
62 Pisen mwet in fwil natul Delaiah, Tobiah, ac Nekoda, pa mwet onfoko angngaul luo.
63 Oayapa oasr mwet in sou lun mwet tol inge: fwil natul Hobaiah, Hakkoz ac Barzillai. (Papa matu tumun sou lal Barzillai el tuh payuk sin sie mutan ke sou lal Barzillai, sie mwet Gilead, na el tuh eis inen sou lun papa talupal.)
64 Mwet inge tuh suk inelos ke takin mwet matu lalos, tuh tiana konauk. Ke ma inge elos kofla in oaoayang nu ke mwet tol.
65 Governor lun mwet Jew fahk nu selos lah elos fah tia ku in ipeis ke mwe mongo mutal ma itukyang nu sin God nwe ke oasr sie mwet tol su ku in orekmakin Urim ac Thummim.
66 Pisa lulap ke mwet foloko liki sruoh — 42,360.
67 Mukul ac mutan kulansap lalos — 7,337
Mwet on mukul ac mutan — 245
68 Horse — 736
Miul — 245
69 Camel — 435
Donkey — 6,720
70 Mwet puspis elos orani mwe kasru in sang moli orekma in sifil musaeak Tempul:

Governor	270	ounce in gold
	50	pol lulap in alu
	530	nuknuk loeloes lun mwet tol 71
Sifen sou	337	paun in gold
	3,215	paun in silver 72
Mwet lula	337	paun in gold
	2,923	paun in silver
	67	nuknuk loeloes lun mwet tol

73 Mwet tol, mwet Levi, mwet topang ke pot lun Tempul, mwet on, mwet puspis sin mwet saya, mwet orekma lun Tempul, ac mwet Israel nukewa, elos oaki in acn in walil lun Judah.

8

Ezra El Riti Ma Sap Nu Sin Mwet Uh

1 Ke malem se akitkosr mwet Israel nukewa elos okaki in acn selos. In len se omeet in malem sac elos nukewa fahsreni nu Jerusalem, ke acn in toeni lun mwet uh sisken na Mutunpot Kof. Elos siyuk sel Ezra, su mwet tol ac mwet sasla ke Ma Sap, tuh elan use book in Ma Sap ma LEUM GOD El tuh sang nu sin mwet Israel sel Moses.
2 Ouinge Ezra el use nu yen mwet uh tukeni we — mukul, mutan, ac tulik su matwa fal in kalem kac.
3 Na el riti Ma Sap nu selos in acn se sisken mutunpot sac, mutawauk ke lututang nwe ke infulwen len, ac mwet nukewa arulana lohang nu kac.

7:65 Exo 28:30; Dut 33:8 **7:73** 1 Chr 9:2; Neh 11:3

4 Ezra el tuyak fin sie acn fulat orekla ke sak, ma musaiyukla nu ke toeni sac. Mwet
inge tu siskal layen layot: Mattithiah, Shema, Anaiah, Uriah, Hilkiah, ac Maaseiah; ac
mwet inge tu siskal layen lasa: Pedaiah, Mishael, Malchijah, Hashum, Hashbaddanah,
Zechariah, ac Meshullam.
5 Ke Ezra el tu in acn sac, fulat liki mwet uh, elos nukewa suilya na. Ke el ikasla
book sac, elos nukewa tuyak.
6 Ezra el fahk, "Kaksakin LEUM GOD, God fulat!"
Mwet nukewa kolak paolos nu lucng ac topuk, "Amen! Amen!" Na elos
sikukmutuntei ac faksufi in alu.
7 Na elos tuyak, ac mwet Levi inge aketeya Ma Sap uh nu selos: Jeshua, Bani,
Sherebiah, Jamin, Akkub, Shabbethai, Hodiah, Maaseiah, Kelita, Azariah, Jozabad,
Hanan ac Pelaiah.
8 Elos lungasla* Ma Sap lun God ac aketeya tuh mwet uh in ku in kalem kac.
9 Ke mwet uh lohng ac kalem ke ma oakwuk in Ma Sap elos in oru, arulana purakak
insialos ac elos mutawauk in tung. Ouinge Nehemiah su governor, ac Ezra su mwet
tol ac mwet sasla ke Ma Sap, ac mwet Levi su aketeya ke Ma Sap, elos fahk nu sin
mwet nukewa, "Len se inge mutal nu sin LEUM GOD lowos. Ouinge kowos in tia asor
ac tung.
10 Inge kowos som nu acn suwos ac orek kufwa. Kite mongo nowos ac wain nu
selos su tia fal yoro. Len se inge mutal nu sin Leum lasr, ke ma inge nikmet asor. Inse
engan su LEUM GOD El sot nu suwos, ac fah akkeye kowos."
11 Mwet Levi elos forfor inmasrlon mwet uh ac akmisyelos, ac fahk tuh elos in tia
asor ke len mutal ouinge.
12 Na mwet nukewa folokla nu yen selos ac arulana engan ke elos mongo ac nim,
ac elos kite ma oasr yorolos nu sin mwet saya, mweyen elos kalem ke ma ritiyuk nu
selos.

Kufwa Lun Iwen Aktuktuk

13 Len se tok ah, sifen sou oayapa mwet tol ac mwet Levi elos som nu yorol Ezra in
lutlut ke ma aketeyuki in Ma Sap.
14 Elos konauk tuh Ma Sap, su LEUM GOD El akkalemye sel Moses, sapkakin tuh
mwet Israel in muta in iwen aktuktuk ke pacl in Kufwa lun Iwen Aktuktuk.
15 Ouinge elos sang kas inge in sulkakinyukelik in acn Jerusalem ac siti lulap ac siti
srisrik in acn saya, ac fahk, "Kowos som nu fineol uh ac use kutu lesak pine, lesak
olive, lesak myrtle, lesak palm ac kutu pac lesak saya ma ungung, in sang orek iwen
aktuktuk, fal nu ke ma simla in Ma Sap."
16 Ouinge mwet uh use lesak uh ac orala iwen aktuktuk ke acn tupasrpasr fin lohm
selos ac likinum selos, oayapa in kalkal lun Tempul, ac ke acn in toeni lun mwet uh
sisken Mutunpot Kof ac sisken Mutunpot Ephraim.
17 Mwet nukewa su foloko liki sruoh elos orala iwen aktuktuk ac muta loac. Pacl se
oemeet orekla ouiya se inge tukun pacl lal Joshua wen natul Nun, ac mwet nukewa
arulana pirikyukyak ac engan.
18 Elos riti kais sie ip ke Ma Sap lun God ke len nukewa, mutawauk na ke len se
oemeet lun kufwa ah nwe ke safla. Elos orek akfulat ke len itkosr. Ke len se akoalkosr
elos oru sie tukeni in aksaf, fal nu ke oakwuk lun Ma Sap.

9

Mwet Uh Fahkak Ma Koluk Lalos

* **8:8** ***lungasla:*** Simla Ma Sap in kas Hebrew, tuh in acn Babylonia mwet Jew elos orekmakin kas Aramaic. Ke sripa se inge enenu in lengla nu ke Aramaic. **8:14** 8:14–15; Lev 23:33–36, 39–43; Dut 16:13–15

1 Ke len se aklongoul akosr in malem sacna, mwet Israel elos toeni in lalo. Elos
nokomang nuknuk yohk eoa ac filiya fohkfok fin sifalos, mwe akkalemye asor lalos
ke ma koluk lalos.
2 Na elos su ma in fwil nutin Israel na pwaye, elos srelosla liki mwetsac nukewa,
ac elos tuyak ac fahkak ma koluk lalos ac ma koluk lun mwet matu lalos meet ah.
3 Ke elos tu na, Book in Ma Sap lun LEUM GOD lalos ritiyuk nu selos ke lusen ao
tolu, ac ke ao tolu tokoyang elos fahkak ma koluk lalos ac alu nu sin LEUM GOD lalos.
4 Oasr acn se loangyak nu sin mwet Levi, na mwet inge elos tuyak fac: Jeshua, Bani,
Kadmiel, Shebaniah, Bunni, Sherebiah, Bani ac Chenani. Elos pre ke pusra lulap nu
sin LEUM GOD lalos.
5 Mwet Levi inge: Jeshua, Kadmiel, Bani, Hashabneiah, Sherebiah, Hodiah,
Shebaniah, ac Pethahiah, elos ikasla pacl in alu ac fahk,
"Tuyak ac kaksakin LEUM GOD lowos;
Kaksakunul nwe tok ma pahtpat!
Lela mwet nukewa in kaksakin Inel wolana
Finne kaksak lasr tia ku in sun lupan kaksak fal nu sel."

Pre In Fahkak Ma Koluk

6 Na mwet Israel elos pre ac fahk:
"O kom, LEUM GOD kom mukefanna LEUM GOD.
Kom orala kusrao ac itu nukewa inkusrao.
Kom orala finmes ac ma nukewa fac, oayapa meoa ac ma nukewa loac.
Kom asang moul nu sin ma nukewa.
Ku nukewa ma oan inkusrao pasrla ac alu nu sum.
7 Kom, LEUM GOD, sulella Abram
Ac pwanulla liki acn Ur in Babylonia.
Kom ekulla inel nu ke Abraham.
8 Kom konauk lah el inse pwaye nu sum,
Ac kom orala sie wulela inmasrlom el.
Kom wulela tuh kom fah sang facl lun mwet Canaan,
Ac facl lun mwet Hit ac mwet Amor,
Facl lun mwet Periz, mwet Jebus, ac mwet Girgas,
Nu sel, tuh fwil natul in muta we.
Kom oru oana wuleang lom, mweyen kom suwohs.

9 "Kom liye lupan keok lun mwet matu lasr in acn Egypt.
Kom lohng ke elos pang nu sum sisken Meoa Srusra.
10 Kom orala mwenmen usrnguk lain tokosra,
Lain mwet fulat lal ac mwet in facl sel,
Mweyen kom etu lupan akkeokyeyen mwet lom.
Pwengpeng lom in pacl sac srakna oan nwe misenge.
11 Kom sralik inkof uh ye mutalos
Ac pwanulos sasla fin acn pao.
Mwet su ukwalos elos walomla in kof loal
Oana sie eot tilla in meoa pulkulak.
12 Kom pwanulos ke sie pukunyeng ke len,
Ac ke fong kom tolak inkanek lalos ke e.
13 Kom tufoki liki inkusrao nu fineol Sinai.
Kom sramsram nu sin mwet lom
Ac sang nu selos ma sap wowo ac mwe luti suwohs.

9:7 Gen 11:31; 12:1; Gen 17:5 **9:8** Gen 15:18–21 **9:9** Exo 3:7; Exo 14:10–12 **9:10** Exo 7:8—12:32 **9:11** Exo 14:21–29; Exo 15:4–5 **9:12** Exo 13:21–22 **9:13** 9:13–14; Exo 19:18—23:33

14 Kom luti nu selos in liyaung len Sabbath mutal lom,
Ac kom sang ma sap lom ac oakwuk lom nu selos sel Moses, mwet kulansap lom.

15 “Ke elos masrinsral, kom kitalos bread inkusrao me.
Ke elos malu, kom aksororye kof nimalos ke eot uh me.
Ac kom fahk tuh elos in eis selos facl se su kom
Wuleang tuh kom fah sang nu selos.
16 Tusruktu mwet matu lasr meet ah elos inse fulatak ac likkeke
Ac tia lungse akos ma sap lom.
17 Elos tiana akos. Elos mulkunla
Orekma usrnguk nukewa kom tuh oru.
Ke sripen inse fulat lalos elos sulela sie mwet kol
In folokunulosla nu ke moul in mwet kohs in acn Egypt.
Tuh kom sie God su nunak munas.
Kom kulang ac pakoten, ac tia sa in kasrkusrak.
Yoklana lungkulang lom, ac kom tiana siselosla.
18 Elos orala sie ma sruloala in luman soko cow mukul fusr,
Ac fahk mu el pa god se su kololos me liki Egypt!
Ke elos oru ouinge elos arulana akkasrkusrakye kom, LEUM GOD!
19 Tuh kom tiana siselosla ingo in acn mwesis,
Tuh pakoten lom yoklana.
Kom tiana eisla pukunyeng ac e,
Su akkalemye inkanek lalos ke len ac ke fong.
20 Ke ngun wo lom, kom fahkang nu selos ma elos in oru.
Kom kitalos manna, ac sang kof nimalos.
21 Ke yac angngaul lalos in acn mwesis
Kom sang enenu lalos nukewa:
Nuknuk lalos tiana kulawi,
Ac nialos tiana fafwak.

22 “Kom sang kutangla nu selos fin mutunfacl ac tokosrai puspis,
Ke acn su oan siskalos.
Elos eisla acn Heshbon, yen Sihon el leum we,
Ac acn Bashan, yen Og el tokosra we.
23 Kom sang tulik puspis natulos, oana itu inkusrao,
Ac oru tuh elos in eisla ac muta fin acn
Su kom tuh wuleang nu sin mwet matu lalos mu kom ac sang nu selos.
24 Elos eisla acn Canaan.
Kom kutangla fin mwet su muta we.
Kom sang ku nu sin mwet lom in oru kutena ma elos lungse oru
Nu sin mwet Canaan ac tokosra nukewa lalos.
25 Mwet lom elos sruokya siti kuhlusyukyak ke pot ku,
Oayapa acn wo fohk we, ac lohm we sessesla ke mwe kasrup,
Ac lufin kof pukpukyak tari,
Sak olive, sak oswe fokinsak, ac ima in grape.
Elos mongo nwe ke na elos kihpi ac fatelik.
Elos engankin ma wo nukewa kom sang nu selos.
26 “A mwet lom elos seakos ac lain kom.
Elos ngetla liki Ma Sap lom.

9:15 Exo 16:4–15; Exo 17:1–7; Dut 1:21 **9:16** 9:16–17; Oek 14:1–4; Dut 1:26–33 **9:17** Exo 34:6; Oek 14:18 **9:18** Exo 32:1–4 **9:19** 9:19–21; Dut 8:2–4 **9:22** Oek 21:21–35 **9:23** Gen 15:5; 22:17; Jos 3:14–17 **9:24** Jos 11:23 **9:25** Dut 6:10–11

Elos uniya mwet palu su fahkak kas in sensenkakinulos,
Su fahk nu selos in foloko nu yurum.
Pacl puspis elos fahk kas in akkolukye kom,
27 Pwanang kom fuhlela tuh mwet lokoalok lalos in kutangulosla ac leum faclos.
Ke pacl upa nu selos, elos pang nu sum tuh kom in kasrelos,
Ac kom topkolos inkusrao me.
Ke pakoten lulap lom kom supwama mwet kol nu yorolos,
Su molelosla liki mwet lokoalok lalos.
28 Ke sifil oasr misla inmasrlolos, elos sifilpa oru ma koluk,
Ac kom sifilpa fuhlelosyang nu inpoun mwet lokoalok lalos.
Sruk ke pacl elos auliyak ac siyuk kom in molelosla,
Kom lohng inkusrao me, ac pacl nu ke pacl
Kom molelosla ke pakoten lulap lom.
29 Kom sensenkakinulos tuh elos in akos mwe luti lom,
A ke nunak fulat lalos, elos likinsai ma sap lom,
Sruk karinganang Ma Sap lom pa inkanek in moul.
Ke keke in nunak ac likkeke lalos, elos tiana akos.
30 Yac nu ke yac, kom mongfisrasr in akesmakinyalos.
Kom pirik mwet palu lom in kaskas nu selos,
A mwet lom elos tiana lohng,
Ouinge kom eisalosyang nu inpoun mutunfacl saya.
31 Ne ouinge, ke sripen yokna pakoten lom
Kom tiana siselosla ku kunauselosla.
Kom sie God kulang ac pakoten!

32 "O God, kom God lasr, su arulana fulat
Ac mangol, ac yoklana ku lom!
Kom akpwayeye wuleang ac lungkulang lom.
Oe in pacl se tokosra lun acn Assyria elos akkeokye kut
Nwe misenge, arulana yohk keok lasr!
Tokosra lasr, mwet kol lasr, mwet palu ac mwet tol lasr,
Mwet matu lasr meet ah, ac mwet lasr nukewa wi sun keok.
Esam na keok lulap lasr!
33 Fal na lah kom kalyei kut.
Kom suwosna, kut ne oru ma koluk.
34 Mwet matu lasr meet, oayapa tokosra lasr, mwet kol ac mwet tol lasr
Elos tiana liyaung Ma Sap lom.
Elos tiana porongo ma kom sapkin ac kas in sensenkakin lom.
35 Kom tuh akinsewowoye tokosra su leum fin mwet lom
Ke elos muta ke sie acn yohk ac wo fohk we, ma kom sang nu selos;
Tusruktu elos tiana forla liki orekma koluk lalos in kulansupwekom.
36 Na inge kut mwet kohs in facl se kom tuh ase nu sesr,
Aok, in acn wowo se inge su kite kut mwe mongo.
37 Kutena ma kosrani ke acn uh, ma na nu sin tokosra uh,
Su kom oakiya facsr ke sripen kut orekma koluk.
Elos oru oana lungse lalos nu sesr ac nu sin kosro natusr,
Ac kut muta in ongoiya lulap!"

Mwet Uh Sain Inelos Ke Sie Oakwuk Sasu

9:26 9:26–28; Mwet Nun 2:11–16 **9:29** Lev 18:5 **9:30** 2 Tok 17:13–18; 2 Chr 36:15–16 **9:32** 2 Tok 15:19, 29; 17:3–6; Ezr 4:2, 10

38 Ke sripen ma sikyak inge nukewa, kut mwet Israel insese in simusla sie wuleang
ku, na mwet kol lasr ac mwet Levi ac mwet tol lasr elos filiya sil lalos kac.

10

1 Mwet se emeet in filiya mutun paol kac pa Governor Nehemiah, wen natul
Hacaliah. Akluo pa Zedekiah, na mwet inge elos wi pac sainiya:
Mwet tol:
2 Seraiah, Azariah, Jeremiah,
3 Pashhur, Amariah, Malchijah,
4 Hattush, Shebaniah, Malluch,
5 Harim, Meremoth, Obadiah,
6 Daniel, Ginnethon, Baruch,
7 Meshullam, Abijah, Mijamin,
8 Maaziah, Bilgai, ac Shemaiah.
Mwet Levi:
9 Jeshua wen natul Azaniah, Binnui ke sou lal Henadad, Kadmiel,
10 ac mwet kasru lalos: Shebaniah, Hodiah, Kelita, Pelaiah, Hanan,
11 Mica, Rehob, Hashabiah,
12 Zaccur, Sherebiah, Shebaniah,
13 Hodiah, Bani, ac Beninu.
Mwet Kol lun mwet uh:
14 Parosh, Pahath Moab, Elam, Zattu, Bani,
15 Bunni, Azgad, Bebai,
16 Adonijah, Bigvai, Adin,
17 Ater, Hezekiah, Azzur,
18 Hodiah, Hashum, Bezai,
19 Hariph, Anathoth, Nebai,
20 Magpiash, Meshullam, Hezir,
21 Meshezabel, Zadok, Jaddua,
22 Pelatiah, Hanan, Anaiah,
23 Hoshea, Hananiah, Hasshub,
24 Hallohesh, Pilha, Shobek,
25 Rehum, Hashabnah, Maaseiah,
26 Ahiah, Hanan, Anan,
27 Malluch, Harim, ac Baanah.

Ma Elos Insese Kac

28 Kut, mwet Israel, wi mwet tol, mwet Levi, mwet topang ke mutunpot lun Tempul,
mwet on lun Tempul, mwet orekma ke Tempul* ac mwet nukewa su srelosla sifacna
liki mwetsac su muta in acn sesr, fal nu ke Ma Sap lun God, aok kut inge kewa, oayapa
mutan kiasr ac tulik natusr kewa su matwa fal in kalem,
29 kut wi pac mwet kol lasr inge in orala sie wuleang ku, tuh kut fah moul fal nu
ke Ma Sap lun God, su God El tuh sang nu sel Moses, mwet kulansap lal, ac tuh kut
fah akos ma nukewa su LEUM GOD lasr El sapkin nu sesr, ac kut fah liyaung ma sap
ac oakwuk lal nukewa. Kut fin kunausla wuleang se inge, ac fah sie mwe selnga nu
sesr.
30 Kut fah tia apayuki yurin mwetsac su muta in acn sesr.
31 Mwet sac fin use mwe mongo ku kutena ma in kukakin nu sesr ke len Sabbath,
ku kutena len mutal saya, kut ac fah tia moli ma yorolos.
Yac se akitkosr nukewa kut fah tia imai acn uh, ac kut fah sisla soemoul nukewa.

---

* **10:28** ***mwet orekma ke Tempul:*** Mwet inge in kas Hebrew pangpang Nethinim, elos mwet sayen mwet Hebrew. **10:30** Exo 34:16; Dut 7:3 **10:31** Exo 23:10–11; Lev 25:1–7; Dut 15:1–2

32 Ke yac nukewa, kais sie sesr fah asang sie tafu oalkosr in sie ounce ke silver, in
kasru moli mwe enenu lun Tempul.
33 Na pa inge ma kut fah sang in orekmakinyuk ke pacl in alu ke Tempul: bread
mutal, mwe kisa wheat ke len nukewa, kosro nu ke mwe kisa firir ke kais sie len,
mwe sang mutal lun len Sabbath ac Kufwa lun Malem Sasu ac len fulat saya, oayapa
mwe sang mutal saya, mwe sang in sisla ma koluk lun mwet Israel, ac kutena ma ac
eneneyuk pac nu ke Tempul.
34 Kut mwet uh, ac mwet tol ac mwet Levi, ac fah susfa ke kais sie yac in fahkak
sou su ac sruk etong in isik mwe kisa nu sin LEUM GOD lasr, fal nu ke oakwuk lun
Ma Sap.
35 In kais sie yac kut fah us nu ke Tempul sie mwe kisa ke fahko se meet ke ima
lasr, oayapa ke fokinsak mwesrla emeet ulun sak sunasr.
36 Wen se oemeet isus me nu sin kais sie sesr kut fah usla nu yurin mwet tol in
Tempul, ac kisakunulang nu sin God we, fal nu ke ma oakwuk in Ma Sap. Kut fah
oayapa kisakunang cow mukul fusr soko isusla oemeet sin kais soko cow natusr, ac
wounsien kais soko sheep ac nani natusr ma mukul.
37 Kut fah usla nu sin mwet tol in Tempul flao ma orekla ke kosrani se oemeet lun
wheat ke kais sie yac, oayapa mwe kisa lasr saya ke wain, oil in olive, ac kain in
fokinsak nukewa.
Kut fah usla sie tafu singoul ke fokin ima lasr ac sang nu sin mwet Levi su orani
sie tafu singoul in siti srisrik, acn ima lasr oan we.
38 Eneneyuk tuh mwet tol su ma in fita lal Aaron me, in wi mwet Levi muta ke pacl
in orekeni sie tafu singoul inge. Na mwet Levi fah usla sie tafu singoul in ma orekeni
inge nukewa nu ke nien filma ke Tempul, tuh in orekmakinyuk in Tempul.
39 Mwet Israel ac mwet Levi fah eis ma orekeni nukewa ke wheat ac wain ac oil
in olive, ac filiya ke nien filma yen kufwen mwe orekma lun Tempul oan we, su pa
inge fukil in muta lun mwet tol su eis kunokon lalos, ac mwet topang ke mutunpot
lun Tempul ac mwet on lun Tempul elos muta pac we.
Kut fah tia pilesru lohm sin God lasr.

11

Mwet Su Muta In Jerusalem

1 Mwet kol elos oakwuki in Jerusalem, ac mwet saya elos susfa in sulela sie sou
inmasrlon sou singoul nukewa in som ac wi muta in siti mutal Jerusalem. A sou lula
nukewa elos muta in siti srisrik ac siti lulap saya.
2 Mwet uh kaksakin pac kutena mwet saya ma sifacna lungse muta in Jerusalem.
3 In siti srisrik ac siti lulap saya ah, mwet Israel, mwet tol, mwet Levi, mwet orekma
lun Tempul, ac mwet in sou lun mwet kulansap lal Solomon, elos muta yen selos
sifacna in siti selos sifacna.
Pa inge inen mwet kol ke kais sie ipin acn lun Judah su muta in Jerusalem:
4 *Mwet in sruf lun Judah*:
Athaiah, wen natul Uzziah, wen natul Zechariah. Mwet matu saya in sou lal pa
Amariah, Shephatiah, ac Mahalalel, su fwilin tulik natul Perez, wen natul Judah.
5 Maaseiah, wen natul Baruch, wen natul Colhozeh. Mwet matu saya in sou lal pa
Hazaiah, Adaiah, Joiarib, ac Zechariah, su fwilin tulik natul Shelah, wen natul Judah.
6 Mwet pulaik angfoko onngoul oalkosr sin fwilin tulik natul Perez, elos muta in
Jerusalem.
7 *Mwet in sruf lun Benjamin*:

10:32 Exo 30:11–16 **10:35** Exo 23:19; 34:26; Dut 26:2 **10:36** Exo 13:2 **10:37** Oek 18:21 **10:38** Oek 18:26
11:3 11:3–4; Neh 7:73

Sallu, wen natul Meshullam, wen natul Joed. Mwet matu saya in sou lal pa Pedaiah,
Kolaiah, Maaseiah, Ithiel, ac Jeshaiah.
8 Gabbai ac Sallai, sou fototo nu sel Sallu.
Pisen mwet Benjamin nukewa su muta in Jerusalem pa eufoko longoul oalkosr.
9 Joel, wen natul Zichri, pa mwet kol lalos, ac Judah, wen natul Hassenuah, pa akluo
yal in kol siti sac.
10 *Mwet Tol*:
Jedaiah, wen natul Joiarib, ac Jachin.
11 Seraiah, wen natul Hilkiah, wen natul Meshullam. Mwet matu saya in sou lal pa
Zadok, Meraioth, ac Ahitub, su Mwet Tol Fulat.
12 Inmasrlon sou se inge, mwet oalfoko longoul luo pa kulansap in Tempul.
Adaiah, wen natul Jeroham, wen natul Pelaliah. Mwet matu saya in sou lal pa Amzi,
Zechariah, Pashhur, ac Malchijah.
13 Mwet luofoko angngaul luo in sou lulap se inge elos sifen sou.
Amashsai, wen natul Azarel, wen natul Ahzai. Mwet matu saya in sou lal pa
Meshillemoth ac Immer.
14 Mwet siofok longoul oalkosr in sou se inge elos mwet mweun pulaik. Mwet kol
lalos pa Zabdiel, wen nutin sie sou pwengpeng.
15 *Mwet Levi*:
Shemaiah, wen natul Hasshub, wen natul Azrikam. Mwet matu saya in sou lal pa
Hashabiah ac Bunni.
16 Shabbethai ac Jozabad, mwet Levi eteyuk ac elos pa liaung orekma likin Tempul.
17 Mattaniah, wen natul Mica, wen natul Zabdi, sie mwet in fita lal Asaph. El kol
mwet on lun Tempul ke elos alullul ke pre in sang kulo.
Bakbukiah, su mwet kasru lal Mattaniah.
Abda, wen natul Shammua, wen natul Galal, sie mwet in fwilin tulik natul Jeduthun.
18 Pisen mwet Levi nukewa su muta in siti mutal Jerusalem pa luofoko oalngoul
akosr.
19 *Mwet topang ke mutunoa lun Tempul*:
Akkub, Talmon, ac mwet wialos, elos mwet siofok itngoul luo nufon.
20 Mwet lula sin mwet Israel, ac mwet lula sin mwet tol ac mwet Levi, elos muta
yen selos sifacna in siti srisrik ac siti lulap saya in Judah.
21 Mwet orekma lun Tempul elos muta ke ipin acn se Jerusalem pangpang Ophel,
ac orekma ye kolyuk lal Ziha ac Gishpa.
22 Mwet se ma liyaung mwet Levi su muta in Jerusalem pa Uzzi, wen natul Bani,
wen natul Hashabiah. Mwet matu saya in sou lal pa Mattaniah ac Mica, ac el ma in
sou lulap lun Asaph. Sou se inge pa fosrngakin on ke pacl in alu ke Tempul.
23 Oasr oakwuk fulat orekla tuh kais sie sou in kol on ke Tempul ke kais sie len.
24 Pethahiah, wen natul Meshezabel, in sou lal Zerah ac sruf lun Judah, el mwet
aolyen mwet Jew nu sin tokosra Persia.

Mwet In Siti Srisrik Ac Siti Lulap Saya

25 Pus mwet muta ke acn apkuran nu ke ima lalos. Elos su ma in sruf lal Judah
muta Kiriath Arba, Dibon, ac Jekabzeel, ac ke inkul ma oan apkuran nu ke acn inge.
26 Elos oayapa muta in siti lun Jeshua, Moladah, Bethpelet,
27 ac Hazarshual, ac in Beersheba ac inkul ma rauneak acn we.
28 Elos muta in siti Ziklag, ac in Meconah ac inkul ma apkuran nu Meconah,
29 in Enrimmon, Zorah, Jarmuth,
30 Zanoah, Adullam, ac inkul ma apkuran nu ke acn inge. Elos muta in Lachish
ac ke ima ma apkuran nu we, ac in Azekah ac inkul ma rauneak. Kalmac pa mwet
Judah elos muta ke acn inmasrlon Beersheba layen eir nwe ke Infahlfal Hinnom layen
epang.

31 Mwet in sruf lun Benjamin elos muta in Geba, Michmash, Ai, Bethel, ac inkul ma
apkuran nu we,
32 Anathoth, Nob, Anaiah,
33 Hazor, Ramah, Gittaim,
34 Hadid, Zeboim, Neballat,
35 Lod, ac Ono, ac ke Infahlfal lun Mwet Tufahl.
36 Kutu u lun mwet Levi su tuh muta in acn lun Judah mokleyukla elos in muta
yurin mwet Benjamin.

12

Inen Mwet Tol Ac Mwet Levi

1 Pa inge inen mwet tol ac mwet Levi su foloko liki sruoh welul Zerubbabel wen
natul Shealtiel, ac oayapa Mwet Tol Fulat Joshua:
2 *Mwet Tol*:
Seraiah, Jeremiah, Ezra, Amariah, Malluch, Hattush,
3 Shecaniah, Rehum, Meremoth,
4 Iddo, Ginnethoi, Abijah,
5 Mijamin, Maadiah, Bilgah,
6 Shemaiah, Joiarib, Jedaiah,
7 Sallu, Amok, Hilkiah, ac Jedaiah.
Mwet inge mwet kol inmasrlon mwet tol wialos in len lal Joshua.
8 *Mwet Levi*:
Mwet inge pa fosrngakin alullul ke on in sang kulo: Jeshua, Binnui, Kadmiel,
Sherebiah, Judah, ac Mattaniah.
9 Mwet inge pa yuk on in asupangi: Bakbukiah, Unno, ac mwet Levi wialtal.

Fwil Nutin Mwet Tol Fulat Joshua

10 Joshua pa papa tumal Joiakim, su papa tumal Eliashib, su papa tumal Joiada,
11 su papa tumal Jonathan, su papa tumal Jaddua.

Sifa Ke Kais Sie Sou In Tol

12 Ke pacl se Joiakim el Mwet Tol Fulat, mwet inge pa mwet kol lun kais sie sou in
mwet tol:
Meraiah in sou lal Seraiah, Hananiah in sou lal Jeremiah,
13 Meshullam in sou lal Ezra, Jehohanan in sou lal Amariah,
14 Jonathan in sou lal Malluchi, Joseph in sou lal Shebaniah,
15 Adna in sou lal Harim, Helkai in sou lal Meraioth,
16 Zechariah in sou lal Iddo, Meshullam in sou lal Ginnethon,
17 Zichri in sou lal Abijah, ... * in sou lal Miniamin, Piltai in sou lal Moadiah,
18 Shammua in sou lal Bilgah, Jehonathan in sou lal Shemaiah,
19 Mattenai in sou lal Joiarib, Uzzi in sou lal Jedaiah,
20 Kallai in sou lal Sallai, Eber in sou lal Amok,
21 Hashabiah in sou lal Hilkiah, Nethanel in sou lal Jedaiah.

Ma Simla Ke Sou Lun Mwet Tol Ac Mwet Levi

22 Simisyukla inen mwet nukewa su sifen sou lun mwet Levi ac sou lun mwet tol
ke pacl Mwet Tol Fulat inge srakna moul: Eliashib, Joiada, Jonathan ac Jaddua. Ma
simusla se inge tufah aksafyeyukla ke pacl se Darius el leum fulat lun Persia nufon.
23 Tusruktu, inen sifen sou lun mwet Levi tuh filiyuki in ma simusla fulat nwe ke
na pacl lal Jonathan, wen nutin natul Eliashib.

Kitakatelik Kain In Kunokon In Tempul

* **12:17** Sie ine ah wangin in verse se inge in kas Hebrew.

24 Ye kolyuk lal Hashabiah, Sherebiah, Jeshua, Binnui, ac Kadmiel, mwet Levi elos
kitakatelik nu ke u. Kais luo u elos oru on in asupangi in kaksakin God ac sang kulo
nu sel, fal nu ke oakwuk ma tuh orekla sel Tokosra David, mwet lun God.
25 Pa inge inen mwet topang ke mutunpot lun Tempul su liyaung infukil in filma
sisken mutunpot lun Tempul: Mattaniah, Bakbukiah, Obadiah, Meshullam, Talmon,
ac Akkub.
26 Mwet inge moul in pacl lal Joiakim, wen natul Joshua, wen natul Jehozadak, ac
in pacl sac Nehemiah el governor, ac Ezra, mwet sasla ke Ma Sap, el mwet tol.

Nehemiah El Kisai Pot Lun Siti Uh

27 Ke pacl se pot lun siti Jerusalem kisaiyukla, utukeni mwet Levi liki acn nukewa
elos muta we, tuh elos in wi akfulatye len in kisa ke pusren on in sang kulo oayapa
ke pusren cymbal ac harp.
28 Sou in on lun mwet Levi elos fahsreni liki acn elos oakwuk we rauneak Jerusalem,
ac liki inkul ma rauneak acn Netophah,
29 oayapa liki Bethgilgal, Geba, ac Azmaveth.
30 Mwet tol ac mwet Levi elos aknasnasyalos sifacna, oayapa elos aknasnasye mwet
uh, mutunoa uh, ac pot lun siti uh, fal nu ke oakwuk lun alu lalos.
31 Nga pangoneni mwet kol lun Judah nu fin pot uh, ac sap tuh elos in kol u lulap
luo in fahsr rauni siti uh, ac sang kulo nu sin God.
U se meet ut layen layot fin pot uh ac fahsr nu ke Mutunpot Kutkut.
32 Hoshaiah el fahsr tukun mwet on, ac tafu mwet kol lun Judah fahsr tokol.
33 Mwet tol Azariah, Ezra, Meshullam,
34 Judah, Benjamin, Shemaiah, ac Jeremiah,
35 elos fahsr tokolos ac uk mwe ukuk. Na Zechariah, wen natul Jonathan, wen
natul Shemaiah, wen natul Mattaniah, wen natul Micaiah, wen natul Zaccur in sou
lun Asaph,
36 oayapa mwet wial inge: Shemaiah, Azarel, Milalai, Gilalai, Maai, Nethanel, Judah,
ac Hanani, elos nukewa us kain in mwe on ma Tokosra David, mwet lun God, el tuh
sritalkin. Ezra, mwet sasla ke Ma Sap, el fahsr meet liki u se inge ke elos takla fahsr.
37 Sisken Mutunpot Unon elos fanyak ke step ma utyak nu ke Siti sel David, aliki
inkul fulat sel Tokosra David, ac folok nu ke kalkal sisken Mutunpot Kof, layen kutulap
ke siti ah.
38 U se akluo sin mwet su fahsr ac sang kulo elos ut layen lasa fin pot uh, ac nga
fahsr tokolos wi tafu mwet uh. Kut takla fahsr alukela Tower lun Funyu nu ke Pot
Sralap,
39 ac liki acn sac kut fahsr alukela Mutunpot Ephraim, Mutunpot Jeshanah,
Mutunpot Ik, Tower lun Hananel, ac Tower lun Foko, nu ke Mutunpot Sheep. Kut
aksafye fahsr lasr apkuran nu ke mutunpot nu ke Tempul.
40 Ou inge u luo kewa su sang kulo nu sin God elos sun acn ma Tempul oan we.
Sayen mwet kol su wiyu,
41 oasr pac mwet tol ke u se luk inge, su uk mwe ukuk: Eliakim, Maaseiah,
Miniamin, Micaiah, Elioenai, Zechariah, ac Hananiah;
42 na mwet fahsr tokolos pa Maaseiah, Shemaiah, Eleazar, Uzzi, Jehohanan,
Malchijah, Elam, ac Ezer. Mwet on elos on ke pusra lulap, ac Jezrahiah el mwet
kol lalos.
43 Ke len sac, mwet uh kisakin mwe kisa puspis, ac elos sessesla ke engan mweyen
God El oru tuh elos in arulana engan. Mutan ac tulik elos wi pac akfulat, ac pusren
mwet nukewa arulana yohk, ku in lohngyuk oe yen loessula.

Ma In Kasru Alu In Tempul

44 In pacl sac itukyang kutu mukul in fosrngakin infukil in filma, yen mwe sang ma orekeni lun Tempul karinginyuk we, weang sie tafu singoul in mwe kosrani lalos, ac fahko se meet ke kais sie yac ke wheat ac fokinsak. Ma kunen mukul inge in eisani ma orekeni nu sin mwet tol ac mwet Levi, liki ima in kais sie siti, fal nu ke ma oakwuki in Ma Sap. Mwet Judah nukewa elos insewowo ke mwet tol ac mwet Levi,
45 mweyen elos orala alu in aknasnas ac oakwuk saya ke alu lalos su God El sapkin. Mwet on lun Tempul ac mwet karingin mutunpot lun Tempul elos oayapa orala ma kunalos fal nu ke oakwuk orekla sel Tokosra David ac Solomon, wen natul.
46 Mutawauk oe in pacl lal Tokosra David ac Asaph, oasr mwet in kol on in kaksak ac sang kulo nu sin God.
47 In pacl lal Zerubbabel ac oayapa pacl lal Nehemiah, mwet Israel nukewa sang mwe lung ke kais sie len in mwe kasru nu sin mwet on ac mwet karingin mutunpot lun Tempul. Mwet uh sang mwe sang mutal nu sin mwet Levi, ac mwet Levi elos sang ip ma oakwuki tuh in ma lun mwet tol.

13

Sriyukla Mwetsac Liki Mwet Israel

1 Ke pacl se Ma Sap lal Moses ritiyuk nu sin mwet uh, elos rit nwe sun acn se ma fahk mu wangin mwet Ammon ku mwet Moab fah filfilla in kupasryang nu sin mwet lun God nwe tok,
2 ke sripen mwet Ammon ac mwet Moab elos tuh tia sang mongo ac kof nu sin mwet Israel ke elos illa liki Egypt, a elos moli nu sel Balaam tuh elan selngawi mwet Israel. Tusruktu God lasr El furokla selnga sac nu ke sie mwe insewowo.
3 Ke mwet Israel elos lohng ma sap se inge ke ritiyukla, elos srela mwetsac nukewa liki inmasrlolos.

Oakwuk Sasu Lal Nehemiah

4 Mwet tol Eliashib, su ma kunal in liyaung infukil in filma lun Tempul, el tuh kawuk nu sel Tobiah ke pacl na loes.
5 Na el fuhlela Tobiah elan orekmakin sie infukil lulap su ma na nu ke karinginyen mwe sang ke wheat ac mwe keng ac kufwen orekma lun Tempul, oayapa mwe sang nu sin mwet tol, ac sie tafu singoul ke wheat, wain, ac oil in olive ma itukyang nu sin mwet Levi, mwet on lun Tempul, ac mwet karingin mutunpot lun Tempul.
6 Ke pacl ma inge orek uh, nga wangin Jerusalem, mweyen ke yac se aktolngoul luo ma Artaxerxes el tokosra lun Babylon, nga tuh folokla in akkalemye nu sel ma sikyak in Jerusalem. Tukun kutu len, nga siyuk sin tokosra
7 tuh nga in sifil folokla nu Jerusalem. Ke nga sun acn we nga tuh arulana lut ke nga konauk tuh Eliashib el fuhlela Tobiah elan orekmakin sie fukil in Tempul.
8 Nga kasrkusrak ac sisla ma nukewa lal Tobiah.
9 Nga sap tuh fukil inge in aknasnasyeyukla fal nu ke oakwuk lun alu lasr, ac kufwa nukewa lun Tempul ac mwe kisa wheat ac mwe keng in sifil folokyang nu loac.
10 Nga lohng pac lah mwet on lun Tempul ac mwet Levi saya elos som liki acn Jerusalem ac folokla nu ke ima lalos, mweyen mwet uh tia kitalos ke ma fal nu selos in moulkin.
11 Nga mulat nu sin mwet kol lah elos fuhlela in pilesreyuk Tempul uh. Ac nga folokonma mwet Levi ac mwet on nu in Tempul, ac sap elos in sifil oru orekma kunalos.
12 Na mwet Israel nukewa sifilpa mutawauk in use sie tafu singoul lalos ke wheat, wain, ac oil in olive nu infukil in filma in Tempul.

12:45 1 Chr 25:1–8; 1 Chr 26:12 **13:1** 13:1–2; Dut 23:3–5 **13:2** Oek 22:1–6 **13:10** Dut 12:19 **13:12** Mal 3:10

13 Nga sulela mwet inge in liyaung infukil in filma: Shelemiah su sie mwet tol,
Zadok su sie mwet sasla ke Ma Sap, ac Pedaiah su sie mwet Levi. Hanan, wen natul
Zaccur su wen natul Mattaniah, pa mwet kasru lalos. Nga etu lah nga ku in lulalfongi
mwet inge in kitalik ma utukeni nu sin mwet orekma wialos ke inkanek suwohs.
14 O God luk, esam ma inge nukewa su nga oru nu ke Tempul lom, ac nu ke alu in
lohm sum.
15 In pacl sac nga liye mwet in acn Judah elos fut grape in wain ke len Sabbath. Ac
kutu mwet uh til wheat, wain, grape, fig, ac kutu ma saya nu fin donkey natulos, ac
us utyak nu Jerusalem. Na nga fahkang elos in tia kukakin kutena ma ke len Sabbath.
16 Oasr pac kutu mwet Tyre tuku muta Jerusalem, ac elos use ik ac kain in ma
nukewa nu in siti uh in kukakin nu sin mwet lasr ke len Sabbath.
17 Nga mulat nu sin mwet kol lun mwet Jew ac fahk nu selos, “Liye ma koluk kowos
oru ingan! Kowos akkolukyela len Sabbath!
18 Pa inge sripa se oru God El kalyei mwet lowos meet ah, ac oru tuh in kunausyukla
siti se inge. A kowos srakna oru tuh kasrkusrak lun God in yokelik nu fin Israel ke
kowos aklusrongtenye len Sabbath.”
19 Ouinge nga sapkin tuh mutunpot in siti uh in kaul ke mutaweyen len Sabbath
nukewa, ke tufahna ekela* na kauli ac tia sifil ikakla nwe ke safla len Sabbath. Nga
filiya kutu sin mwet luk in tu sisken mutunpot, in liye tuh in wangin ma utukyak nu
in siti uh ke len Sabbath.
20 Oasr pacl se ku luo, mwet kuka ke kutena kain mwe kuka, elos sisla fong in
Friday nufon se likin pot lun siti uh.
21 Nga fahk nu selos, “Wangin sripa kowos in muta ingan ac soano in lenelik. Kowos
fin sifil oru, nga ac lain kowos ke ku luk.” Tukun pacl sac me elos tia sifil tuku ke len
Sabbath.
22 Nga sapkin tuh mwet Levi in sifacna aknasnasyalos, ac som taran mutunpot, ac
karingin tuh in akmutalyeyuk na len Sabbath.
O God, esamyu pac ke ma se inge, ac moliyula ke sripen yokna lungkulang lom.
23 In pacl sac, nga konauk pac lah pus mukul Jew payuk nu sin mutan Ashdod,
Ammon, ac Moab.
24 Tafu tulik natulos kaskaskin kas Ashdod ku kutu pac kas saya, ac nikin kas lasr
uh.
25 Nga mulat nu selos, ac selngawelos, ac puokolos ac siki aunsifalos. Na nga oru
tuh elos in fulahk Inen God tuh elos, ac tulik natulos, ac fah tia sifilpa apayuki yurin
mwetsac.
26 Nga fahk nu selos, “Mutan sac pa pwanang koluk lal Tokosra Solomon. El fulat
liki tokosra nukewa lun mutunfacl saya, ac God El lungse el ac oru tuh elan tokosra
fin Israel nufon. Finne ouinge, a mutan sac uh akkolukyalla.
27 Ya kut ac ukwe srikasrak lowos ac seakos God lasr, ac payuk nu sin mutan sac?”
28 Joiada el wen natul Eliashib, Mwet Tol Fulat. Na sie sin wen natul Joiada el payuk
sin acn natul Sanballat, sie mwet Beth Horon. Ouinge nga supwalla Joiada elan som
liki Jerusalem.
29 O God, esam lah mwet inge elos akkolukye orekma fulat lun mwet tol, oayapa
wulela ma kom tuh orala yurin mwet tol ac mwet Levi.
30 Nga aknasnasye mwet uh liki ma nukewa su tuku saya me, ac nga oakiya ma sap
nu sin mwet tol ac mwet Levi, tuh kais sie selos in etu orekma kunalos.
31 Nga orala oakwuk nu ke etong ma ac orekmakinyuk nu ke mwe kisa firir in utuku
ke pacl fal, oayapa tuh mwet uh in use fahko se meet ke wheat ac ke fokinsak.
Esam ma inge nukewa, O God, ac akwoyeyu kac.

13:15 Exo 20:8–10; Dut 5:12–14; Jer 17:21–22 * **13:19** ***tufahna ekela:*** len lun mwet Jew uh mutawauk ke faht ah tili. **13:23** 13:23–25; Exo 34:11–16; Dut 7:1–5 **13:26** 2 Sam 12:24–25; 1 Tok 11:1–8 **13:28** Neh 4:1

ESTHER

Tukakinyen Book In ESTHER

Ma srumunyuk in book in *Esther* tuh sikyak ke acn se ma Tokosra Fulat lun acn Persia el muta we ke pacl in mihsrisr. Sramsram se inge ma ke sie mutan Jew su ine pa Esther. Ke sripen yohk pulaik lal, el kisakunulla sifacna nu sin mwet lal in molelosla liki inpoun mwet lokoalok lalos. Book se inge aketeya pac ke kalmen Purim, sie kufwa lulap lun mwet Jew.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Esther el mutawauk in kasrala 1:1—2:23
Pwapa sulallal lal Haman 3:1—5:14
Haman el anwuki 6:1—7:10
Mwet Jew kutangla mwet lokoalok lalos 8:1—10:3

Kasra Vashti El Tia Aksol Tokosra Ahasuerus

1 Ma inge sikyak in pacl lal Ahasuerus, su tuh leum fin facl siofok longoul itkosr, India me na nwe Ethiopia.
2 In len ingo Tokosra Ahasuerus el muta ke tron lal in acn pot kulana in acn Susa.
3 In yac se aktolu ma el tokosra, el orala kufwa se nu sin mwet leum ac mwet fulat lal nukewa. Un mwet mweun lun Persia ac Media elos wi, oayapa governor ac mwet fulat lun facl nukewa el leumi.
4 Ke lusen malem onkosr el akkalemye lupan kasrup lal nu selos, ac el konkin ke fulat lal ac wolana lun acn sel.
5 Toko, tokosra el oru sie pac kufwa nu sin mukul nukewa in siti fulat Susa, mwet kasrup ac mwet sukasrup oana sie. Orek ke wik nufon se ke inkul lun tokosra su yokla ke ros ac sak.
6 Naweyukla inkul sac ke mwe lisrlisr folfol ac fasrfasr, kapiri ke mwe srem sroninmutuk linen srik eoa, ac kapiryang ke ring silver nu ke sru marble. Mwe muta orekla ke gold ac silver takinyukla ke likinum ke inkul sac, su loeyukla ke eot fwel ac saok inge: marble fasrfasr, srusra, folfol, ac eot saromrom.
7 Mwet uh nimnim ke cup gold ma orekla ke kain in lumah puspis, ac tokosra el kulang ac sang elos nim yokna ke wain lal sifacna.
8 Wangin lupa se sikulyen mwe nimnim — tokosra el sapkin nu sin mwet kulansap lal tuh in filfilla nu sin mwet nukewa in eis lupa na mwet lungse.
9 In pacl sac pacna, Kasra Vashti el oru sie kufwa in lohm sin tokosra, nu sin mutan uh.
10 Ke len se akitkosr lun kufwa lal tokosra, el nimnim ac pulakin pwar lal. Ouinge el solani eunuch itkosr su mwet kulansap lal sifacna: Mehuman, Biztha, Harbona, Bigtha, Abagtha, Zethar, ac Carkas.
11 El sap nu selos elos in usalu Kasra Vashti, ac elan sonang tefuro lun kasra. Kasra el mutan na oasku se, ac tokosra el ke konkin katoiyal nu sin mwet fulat ac mwet nukewa ma wi kufwa sac.
12 Tusruktu ke mwet kulansap uh fahkang nu sel Kasra Vashti sap lun tokosra, el tia lungse som. Ma se inge oru tokosra el foloyak.
13 In pacl ma oasr mwe siyuk ke ma sap ac oakwuk, tokosra el ac pangoneni mwet pwapa lal, mweyen elos pa etu ouiya ma fal in orek.

1:1 Ezr 4:6

14 Elos su el kwacna siyuk kasru se pa Carshena, Shethar, Admatha, Tarshish, Meres,
Marsena, ac Memucan — mwet fulat itkosr lun Persia ac Media su wal fulat oemeet
in tokosrai lal.
15 El fahk nu sin mwet inge, “Nga, Tokosra Ahasuerus, nga tuh supwala mwet
kulansap luk nu yorol Kasra Vashti ke sie sap ku, a el tia lungse akos sap sac! Mea
ma sap uh akkalemye mu kut in oru nu sel?”
16 Na Memucan el akkalemye nu sin tokosra ac mwet fulat lal: “Ma koluk se ma
Kasra Vashti el oru inge tia ma nu sum mukena, a ma nu sin mwet fulat lom ac oayapa
mukul nukewa in tokosrai uh!
17 Mutan nukewa in tokosrai uh fin lohng ma kasra el oru inge, na elos ac mutawauk
in pilesru pac mukul tumalos. Elos ac mu, ‘Tokosra Ahasuerus el sap solal Kasra
Vashti nu yorol, a el srangesr som.’
18 Ke mutan kien mwet fulat Persia ac Media elos ac lohng ke ma kasra el oru inge,
elos ac srumun misenge pacna nu sin mukul tumalos. Mutan payuk yen nukewa ac
fah tila akfulatye mukul tumalos, ac mukul tumalos ac fah sulung sin mutan kialos.
19 Fin wo sin Tokosra, orala sie mwe fahkak sin tokosra lah Vashti el fah tia sifilpa
sikyak ye mutun tokosra. Sang in simla ke ma sap lun Persia ac Media, tuh in fah
tiana ku in ikilyukla. Na toko, sang wal lun kasra nu sin sie mutan ma wo lukel.
20 Ke pacl se mwe fahkak lom sulkakinyuk sasla fin tokosrai lulap se inge, mutan
nukewa ac fah akpusiselyalos nu sin mukul tumalos, elos finne kasrup ku sukasrup.”
21 Tokosra ac mwet fulat lal nukewa insese nu ke nunak sac, ac tokosra el oru oana
ma Memucan el fahk.
22 El supwalik mwe fahkak sac nu sin kais sie facl ma el leumi, ke kas lalos ac
ouiyen sim lalos, fahk mu kais sie mukul in leum in lohm sel sifacna.

2

Esther El Kasrala

1 Tok, kasrkusrak lal Tokosra Ahasuerus ne ohula, el srakna nunku ke ma Vashti el
tuh oru ah, ac ke mwe fahkak se ma el tuh supwalik lainul Vashti.
2 Ouinge kutu sin mwet pwapa lun tokosra su fototo nu sel elos fahk nu sel, “Efu
Tokosra ku tia sap in sukok kutu mutan fusr virgin kato?
3 Tokosra el ku in srisrngia mwet kol in facl nukewa in tokosrai lal uh, tuh elos in
usani mutan fusr oasku nukewa nu in lohm sin mutan in siti fulat Susa. Fuhlelosi
inpaol Hegai, mwet eunuch se su karinganang un mutan kien tokosra, tuh elang asang
mwe akmusra in aknasnas nu selos.
4 Na tokosra fah eis mutan fusr se ma akinsewowoyal emeet, ac oru tuh elan kasrala
in aolul Vashti.”
Tokosra el nunku tuh kas in kasru na wowo se pa inge, ke ma inge el oru oana.
5 Oasr sie mwet Jew su muta Susa pangpang Mordecai, wen natul Jair, su ma natul
Kish su ma natul Shimei in sruf lal Benjamin.
6 Ke pacl se Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylon el usalla Tokosra Jehoiachin lun
Judah nu in sruoh liki acn Jerusalem, wi un mwet sruoh, Mordecai el inmasrlolos.
7 Oasr sie mutan fusr pangpang Esther, su inel in kas Hebrew pa Hadassah. El ma
nutin mukul se wien papa tumal Mordecai. El mutan na kato se, ac wona atal. Ke
sripen papa tumal ac nina kial ah misa, Mordecai el nutella ac oru oana acn natul
sifacna.
8 Ke sap lun tokosra sulkakinyukelik, ac mutan fusr puspis utukeni nu Susa, Esther
el inmasrlolos. El wi pac filiyuki nu in karinginyuk lal Hegai, su liyaung lohm sin
mutan inkul fulat sin tokosra.

2:6 2 Tok 24:10–16; 2 Chr 36:10

9 Hegai el arulana insewowo sel Esther, pwanang el sa na in sang mwe akmusra
nu sel oayapa mwe mongo ma fal nu ke manol. El sang acn se ma wo oemeet in
lohm sin mutan nu sel, ac pakiya mutan fusr itkosr ma solla in lohm sin tokosra in
kulansupwal.
10 Fal nu ke kas in kasru lal Mordecai, Esther el tiana fahkak nu sin kutena mwet
lah el sie mwet Jew.
11 Len nukewa Mordecai el forfor likinum in mutun lohm sin mutan, elan ku in etu
lah fuka mutangal, ac mea ac sikyak nu sel.
12 Pacl in naweyuk lun sie mutan muta orek ke yac nufon se. Akmusra ke oil
myrrh orek ke malem onkosr, ac mwe akmusra ke ono keng orek ke malem onkosr
pac. Tukun pacl sacn, oasr pacl lun kais sie mutan fusr inge in utukyak nu yorol
Tokosra Ahasuerus.
13 Pacl se el ac som liki lohm sin mutan nu in lohm fulat sin tokosra, el ku in sulela
kutena nuknuk ku mwe yun elan nukum.
14 El ac som nu we ke eku, ac ke lotu tok ah ac utukla el nu in sie pacna lohm
sin mutan, nu inpaol Shaashgaz, mwet eunuch se ma liyaung mutan kulansap kien
tokosra. El fah tia sifilpa folok nu yorol tokosra, sayen tokosra el fin enenal ku sifacna
pangnol ke inel.
15 Pacl lal Esther in som nu yorol tokosra. Esther el acn natul Abihail ac ma nutin
tamulel lun papa tumal Mordecai, su nutella tuh elan acn se natul. Lungkinyuk
Esther sin mwet nukewa ma liyal uh. Ke sun pacl lal, el nokomang na ma Hegai,
mwet eunuch se ma karingin lohm sin mutan ah, fahk nu sel elan nukum.
16 Ouinge ke yac se akitkosr lal Ahasuerus in tokosra, ke malem aksingoul, malem
in Tebeth, utuku Esther nu yorol tokosra nu in lohm sel.
17 Tokosra el lungse el yohk liki kutena mutan saya, ac el arulana engan sel yohk
liki mutan fusr ngia kewa. Tokosra el sunya sifal Esther ke tefuro lun kasra, ac oru
tuh elan aolulla Vashti.
18 Na tokosra el oru sie kufwa lulap in akfulatyal Esther, ac el suli mwet fulat ac
mwet leum lal nukewa. El oakiya len sac tuh in sie len lulap nu sin mutunfacl nukewa
ma el leumi, ac el kitalik mwe sang yohk ma fal nu ke ouiya lun sie tokosra.

Mordecai El Konauk Lah Oasr Sie Pwapa Sulal Lain Tokosra

19 In pacl sac pacna, tokosra el srisrngilya Mordecai nu ke sie orekma fulat.
20 Esther el soenna akkalemye lah el sie mwet Jew. Mordecai el tuh fahk nu sel elan
tiana fahk nu sin kutena mwet, na Esther el aksol ke ma se inge oana ke el tuh oru
ke el srakna srik ac muta yorol.
21 In pacl se Mordecai el oru orekma lal inkul sin tokosra, Bigthana ac Teresh, luo
sin mwet eunuch ke lohm sin tokosra su karingin mutunoa in utyak nu infukil sin
tokosra, eltal eltal srungal Tokosra Ahasuerus, ac suk inkanek in unilya.
22 Mordecai el lohngak ac el fahkang nu sel Kasra Esther, na Esther el fahk nu sel
tokosra ma Mordecai el fahk nu sel ah.
23 Oasr sukiyen ma se inge, ac koneyuyak tuh na pwaye. Ouinge mukul luo ah
kewa loksakeyuki ke acn in loksak ah. Tokosra el sapkin in simla ma inge in book in
sramsram oa lun tokosrai sac.

3

Haman El Oru Inkanek In Sukela Mwet Jew

1 Kutu pacl tok, Tokosra Ahasuerus el kilukunak mwet se pangpang Haman nu ke
wal se ma fulat liki mwet leum nukewa sayal. Haman el wen natul Hammedatha, su
sie mwet in fwilin tulik natul Agag.*

* **3:1** ***Agag:*** Sie tokosra lun mwet Amalek; su kwase mwet Israel oemeet me.

2 Tokosra el sapkin mwet leum nukewa su kulansapwal in akfulatyal Haman, ac
elos in putati ac pasrla nu sel. Elos nukewa oru sayal Mordecai, su tia wi putati ac
epasr nu sel.
3 Mwet leum sayal uh elos siyuk sel lah efu el ku tia akos ma sap lun tokosra.
4 Len nu ke len elos kwafel elan sroang wi, tuh el tiana porongelos. El fahk mu,
“Nga sie mwet Jew, ac nga tia ku in epasr nu sel Haman.” Ke ma inge elos fahkang
nu sel Haman ma se inge, in suk lah el ac ku in muteng ouiya se lal Mordecai inge.
5 Haman el foloyak ke el etauk lah Mordecai el tia wi putati ac epasr nu sel,
6 ac ke el lohng lah Mordecai el sie mwet Jew, el nunkauk elan oru sie kai na yohk,
tia nu sel Mordecai mukena, a el lumahla in sukela mwet Jew nukewa in tokosrai lun
Persia.
7 In yac aksingoul luo wacl Tokosra Ahasuerus, in malem se meet, malem in Nisan,
Haman el sapkin in orek susfa (elos pangon “purim”) in konauk len su in malem su el
ac oru pwapa sulallal se lal inge. Len aksingoul tolu in malem aksingoul luo, malem
Adar, pa sikyak.
8 Ouinge Haman el fahk nu sel Tokosra Ahasuerus, “Oasr un mwet se fahsrelik ac
muta ke mutunfacl nukewa in tokosrai lom uh. Facsin lalos uh sie liki na facsin lun
mwet nukewa. Ac elos tia pac wi akos ma sap lun tokosrai se inge. Ke ma inge, ac
wanginna sripa wo nu sin tokosra kom fin lela elos in mutana.
9 Fin ou lungse lun Tokosra Fulat, supwalik sie sap ku tuh elos in sikiyukla. Kom
fin oru ouinge, nga ac srukak tuhn in silver tolfoko itngoul limekosr nu in nien fil
mani lun tokosra, in kasru mukuikui nukewa lun tokosrai uh.”
10 Oasr sie ring lun tokosra ma orekmakinyuk in stami kutena ma simusla ku sin
tokosra. Na tokosra el eisla ring sac liki kufinpaol, ac sang nu sel Haman, mwet
lokoalok lun mwet Jew, su wen natul Hammedatha, in fwilin tulik natul Agag.
11 Tokosra el fahk nu sel Haman, “Mwet ingan ac mani lalos ma lom. Oru oana
lungse lom.”
12 Ouinge ke len se aksingoul tolu ke malem se meet, Haman el solani mwet sim
nukewa lun tokosra, ac akkalemye sie mwe fahkak nu selos, elos in lungasla nu ke
kas nukewa ac in simusla ke kain in sim nukewa ma orekmakinyuk in tokosrai sac.
Mwe fahkak se inge in supweyukelik nu sin mwet leum nukewa, governor nukewa,
ac mwet fulat nukewa. Ma inge tuh orekla inel Tokosra Ahasuerus ac stamiyuki ke
ring lal.
13 Mwet utuk kas elos usalik mwe fahkak inge nu in mutunfacl nukewa lun tokosrai
sac. Kas kac uh fahk mu in len sefanna, len aksingoul tolu in malem Adar, mwet Jew
nukewa — mukul, mutan, ac tulik — in anwuki. Elos in tufah akmuseyuki ke wangin
pakomuta, ac ma lalos nukewa in itukla in ma wap.
14 Mwe fahkak ke ma sap ku sac enenu in sulkakinyukelik nu in mutunfacl nukewa,
tuh mwet nukewa in akola nu ke len sac.
15 Fal nu ke sap lun tokosra, mwe fahkak sac sulkakinyuk kalem nu sin mwet
nukewa in siti fulat Susa, ac mwet utuk kas uh sa na in usalik nu in facl nukewa.
Mwet nukewa in siti Susa elos arulana fohsak, a tokosra ac Haman mutana nimnim.

4

Mordecai El Siyuk Kasru Sel Esther

1 Ke Mordecai el lohng ke ma nukewa orek inge, el seya nuknuk lal ke inse toasr.
Na el nokomang nuknuk yohk eoa ac sang apat nu fin sifal, ac fahsr sasla in siti sac,
wowoyak ke pusra lulap ac arulana asor,
2 nwe ke el sun mutunoa nu ke lohm sin tokosra. El tiana ilyak nu loac, mweyen
tia filfilla mwet in utyak nu we elos fin nukum nuknuk yohk eoa.

3 In facl nukewa ma mwe fahkak lun tokosra akkalemyeyuk we, oasr tung mwemelil inmasrlon mwet Jew. Elos lalo, tung, ac wowoyak ke asor lulap, ac pus selos nokomang nuknuk yohk eoa ac oan in apat.
4 Ke mutan kulansap ac mwet eunuch lal Kasra Esther fahk nu sel ouiya ma Mordecai el oru, el liksreni na supwarla. El supwala kutu nuknuk nu sel Mordecai elan sang aolla nuknuk yohk eoa, a el tiana eis.
5 Na Esther el solalma Hathach, sie sin mwet eunuch ke inkul lun tokosra su pakpuki sel tokosra tuh elan mwet kulansap lal kasra, ac el sap elan som nu yorol Mordecai ac siyuk lah mea se sikyak ac mea sripauk.
6 Hathach el som nu yorol Mordecai ke nien toeni lun mwet uh ke mutun lohm sel tokosra.
7 Mordecai el fahkang nu sel ma nukewa ma sikyak nu sel, ac oayapa ke lupan mani se ma Haman el wulela in srukak nu ke nien fil mani lun tokosra fin susakla mwet Jew nukewa.
8 El sang nu sel Hathach mwe fahkak se ma simla ac supweyukelik in acn Susa, su sapkakin in sikiyukla mwet Jew. Mordecai el siyuk sel elan usla nu sel Esther, ac akkalemye ouiya inge nu sel, ac siyuk elan utyak nu yorol tokosra ac kwafe sel elan nunak munas nu sin mwet lal, mwet Jew.
9 Hathach el oru oana,
10 ac Esther el fahk elan folokla ac fahk kas inge nu sel Mordecai:
11 “Kutena mwet, mukul ku mutan, fin utyak nu in kalkal se oan loac in lohm sin tokosra ke tia solsol el, mwet sacn ac enenu in misa. Ma sap se pa inge. Mwet nukewa etu ke ma se inge, mutawauk ke mwet pwapa fulat lun tokosra nwe ke mwet in mutunfacl saya pac. Inkanek sefanna sie mwet el ku in kaingkunla ma sap se inge: pa tokosra el fin kolang scepter gold lal nu sel, na mwet sacn ac tia anwuki. Tusruktu ac malem se lac tokosra el soenna suliyu.”
12 Ke Mordecai el lohng kas inge sel Esther,
13 el supwala kas in top lal nu sel, “Nik kom nunku mu kom mukena inmasrlon mwet Jew ac ku in kaingkunla ouiya se inge ke sripen na kom muta inkul fulat sin tokosra.
14 Kom fin mihsla ac tia kas ke pacl ouinge uh, inkanek in kasru fah tuku lucng me nu sin mwet Jew, ac elos ac fah moliyukla, tusruktu kom ac misa, ac sou lun papa tomom fah wanginla. Na su etu, sahp ma na orek tuh kom in kasrala nu ke pacl se inge!”
15 Esther el supwala kas in top inge nu sel Mordecai:
16 “Fahla ac eisani mwet Jew nukewa in Susa nu sie. Kowos lalo ac pre keik. Nik kowos mongo ku nim kutena ma ke len tolu ac fong tolu. Nga, ac mutan kulansap luk, fah oru oapana. Tukun ma inge, nga fah som nu yorol tokosra, finne lain ma sap. Nga fin oru tuh misa, na nga misa.”
17 Na Mordecai el som, ac oru ma nukewa ma Esther el sap elan oru.

5

Esther El Solal Tokosra Ac Haman Nu Ke Kufwa Se

1 Ke len in lalo se aktolu, Esther el nokomang nuknuk in kasra lal ac som ac tu inkalkal se oan loac ke lohm sel tokosra, ac ngetang nu ke infukil lun tron. Tokosra el muta infukil sac fin tron lal, ac ngetang nu ke nien utyak ah.
2 Ke pacl se tokosra el liyalak Kasra Esther lah el tu lik ah, insial insewowo sel, ac el asroeang scepter gold soko ah nu sel. Na Kasra Esther el utyak ac kahlya mutun scepter gold soko ah.

3 Tokosra el siyuk, “Kasra Esther, mea kom lungse— Fahk nu sik lah mea kom enenu,
na ac fah itukot nu sum, finne tafu tokosrai luk.”
4 Esther el topuk ac fahk, “Fin wo sin tokosra, nga kena suli tokosra ac Haman nu
ke sie kufwa nga akoo nu suwos oyeku.”
5 Na tokosra el sapla nu yorol Haman elan sulaklak tuku, eltal in som fal nu ke
solsol lal Esther. Ouinge tokosra ac Haman som nu ke kufwa se Esther el akoela nu
selos.
6 Ke pacl se eltal nim wain, tokosra el siyuk sel Esther, “Fahk nu sik ma kom lungse,
ac nga ac fah sot nu sum. Kom finne siyuk ke tafu tokosrai luk, ac fah itukot nu sum.”
7 Esther el topuk,
8 “Fin wo sin Tokosra, ac Tokosra fin insewowo in lohng mwe siyuk luk, nga kena
tuh Tokosra ac Haman in tuku nu ke sie pac kufwa nga akoo nu suwos lutu. In pacl
sacn nga ac fah fahk nu sin Tokosra ma nga enenu.”

Haman El Akoo Innek Sulallal In Unilya Mordecai

9 Ke Haman el tuyak liki kufwa uh, el arulana engan ac insewowo. Tusruktu el
liyalak Mordecai ke nien utyak nu ke inkul sin tokosra, ac ke Mordecai el tiana tuyak
ku akkalemye sunakinyal ke el alukella, Haman el foloyak sel.
10 Tusruktu el tiana akkalemye toasr lal, ac el folokla nu lohm sel. Na el pangoneni
mwet kawuk lal nu in lohm sel, ac solalma Zeresh, mutan kial, elan tuku welulos.
11 El konkin nu selos ke lupan kasrup lal, pusiyen wen natul, ac ke tokosra el tuh
kilukunulak nu ke sie kunokon fulat, ac ke arulana yohk sripal liki leum saya lun
tokosra.
12 Haman el tafwela mu, “Sayen ma inge, Kasra Esther el tuh akoo sie kufwa, tia
nu sin kutena mwet, a nu sik ac tokosra mukena, na el sifilpa suli kut nu lutu.
13 Tusruktu ma inge nukewa ma pilasr sik ke nga srakna liyel Mordecai, mwet Jew
sac, muta ke nien utyak nu inkul fulat sin tokosra.”
14 Ke ma inge, mutan kial ac mwet kawuk lal elos fahk nu sel, “Efu kom ku tia sap
in musaiyukla sie nien loksak, ke fit itngoul limekosr fulata— Lututang kom ku in
siyuk sel tokosra elan sapkin tuh Mordecai elan sripsripyak kac, na kom ac engan ac
som nu ke kufwa ah.”
Haman el eis mu nunak na wowo se, ouinge el sapkin in musala nien loksak se.

6

Tokosra El Akfulatyal Mordecai

1 In fong sacna, tokosra el tia ku in motulla, ouinge el sap in utuku book in sim
mwe esmakin lun tokosrai uh, ac ritiyuk nu sel.
2 Ipin mwe rit se elos riti ah ma ke sramsram kacl Mordecai, ke el tuh konauk sie
inkanek sulallal in akmuselya tokosra. Nunak sulallal sac orek sel Bigthana ac Teresh,
luo sin mwet eunuch su karingin mutunoa in utyak nu infukil sel tokosra.
3 Na tokosra el siyuk, “Akfulat fuka ac srui fuka kut tuh oru nu sel Mordecai ke ma
el orala inge?”
Mwet kulansap lal topuk mu, “Wanginna ma orekla nu sel.”
4 Na tokosra el siyuk, “Su sin mwet fulat luk oasr inkul uh?”
In pacl sacna Haman el utyak inkalkal sin tokosra. El tuku in siyuk sel tokosra tuh
Mordecai elan sripsripyak ke nien loksak se ma akoeyukla tari.
5 Ouinge mwet kulansap elos topuk, “Haman el oasr inge. El ke osun nu sum.”
Tokosra el fahk, “Sap elan utyak.”
6 Ouinge Haman el utyak, ac tokosra el fahk nu sel, “Oasr mwet se nga arulana ke
akfulatye. Mea fal in orek nu sin mwet se inge?”

6:2 Est 2:21–22

Haman el nunku sel sifacna, “Acna su tokosra el ke akfulatye inge— Kalem na lah nga.”
7 Ouinge Haman el fahk nu sel tokosra, “Nu sin mwet se su tokosra el lungse akfulatye,
8 lela in utuku nuknuk lun tokosra sifacna, ac soko horse ma tokosra el muta fac tari, ac tefuro lun tokosra in oan fin sifen horse soko ah.
9 Na sang nu sin sie mwet wal fulat lom in nokmulang ke nuknuk lun tokosra inge, ac pwen mwet sac ke el muta fin horse, elan fahsr sasla in kalkal lun siti uh. Mwet fulat sac in fahsr sulkakin inkanek uh, ‘Liye luman akfulat lun tokosra nu sin sie su el lungse akfulatye!’ ”
10 Na tokosra el fahk nu sel Haman, “Aksaye ac akoela nuknuk lun tokosra ac soko horse, ac oru mwe akfulat inge nu sel Mordecai, mwet Jew. Oru ma nukewa nu sel oana ke kom fahk an. Kom ac konalak el muta ke acn in utyak nu inkul sin tokosra.”
11 Ke ma inge Haman el eis nuknuk uh ac horse soko ah, ac nokmulang Mordecai. Mordecai el sroang nu fin horse uh, ac Haman el pwanul fahsr sasla inkanek lun siti uh, ac sulkakin, “Liye luman akfulat lun tokosra nu sin sie su el lungse akfulatye!”
12 Tukun ma inge, Mordecai el folokla nu ke nien utyak nu ke inkul sin tokosra. A Haman el afinya mutal ke mwekin lal ac sulaklak folokla nu lohm sel.
13 El fahk nu sin mutan kial ac kawuk lal kewa ke ma nukewa ma sikyak nu sel. Na mutan kial ac mwet kawuk lalmwetmet lal fahk nu sel, “Mutawauk in munasla ku lom sel Mordecai. El mwet Jew se, ac kom tia ku in kutangulla. Pwayena lah el ac kutangkomla.”

Kufwa Akluo Lal Kasra Esther Ac Misa Lal Haman

14 Ke elos srakna kaskas, mwet eunuch lun inkul sin tokosra tuku, ac salkal Haman nu ke kufwa su Esther el akoela.

7

1 Ouinge tokosra ac Haman som in mongo yorol Esther
2 ke pacl se akluo. Ke pacl eltal nim wain, tokosra el sifilpa siyuk, “Kasra Esther, fahk nu sik ma kom lungse, ac nga ac fah sot nu sum. Kom finne siyuk ke tafu tokosrai luk, ac fah itukot nu sum.”
3 Kasra Esther el topuk, “Fin oh lungse lun Tokosra, ac el fin insewowo in porongo mwe siyuk luk, pa inge ma nga kena kac, tuh nga in ku in moul, wi pac mwet srahk.
4 Nga ac mwet srahk kukakinyukla tari in anwuki. Funu kukakinyukla kut nu ke mwet kohs, nga lukun misla na ac tia lusrong tokosra. Tusruktu akoeyuk in sikiyukla kut — kut nukewa ac wanginla!”
5 Na Tokosra Ahasuerus el siyuk sel Kasra Esther, “Su enum se ku in oru ouinge— Pia mwet sacn?”
6 Esther el topuk, “Mwet lokoalok lasr, su akola in kalyei kut, pa mwet koluk se inge Haman!”
Haman el ngetang nu sel tokosra ac kasra, ac el rarrar ke sangeng.
7 Tokosra el arulana foloyak ac tuyak som liki kufwa uh, ac illa nu likinuma nu ke ima ros lun inkul fulat. Haman el akilen lah tokosra el akola in sang kalya na yohk nu sel ke ma se inge, oru el mutana in kwafe sel Kasra Esther elan molella.
8 El tufahna fungyang nu fin mwe oan se Esther el muta fac in kwafe elan nunak munas nu sel, ke pacl se tokosra el sifilpa utyak nu in lohm uh liki imae. Tokosra el wola, “Ya mwet se inge ac sruinkuel kasra ye mutuk in lohm uh?”
Ke pacl se tokosra el fahkla kas inge, mwet eunuch uh afinya mutal Haman.
9 Na sie sin mwet eunuch lal tokosra pangpang Harbona el fahk, “Sie pac ma Haman el oru pa el musaela sie nien loksak fit itngoul limekosr fulata pe lohm sel elan srupsrulak Mordecai kac, el su tuh molela moul lun tokosra!”

Tokosra el sapkin, “Srupsrulak Haman olo!”
10 Ouinge sripsripyak Haman ke nien loksak se su el musaela nu sel Mordecai. Na
tufah ohula kasrkusrak lal tokosra.

8

Tokosra El Akwalyalak Mordecai

1 In len sacna Tokosra Ahasuerus el sang nu sel Kasra Esther ma nukewa su ma lal
Haman, mwet lokoalok lun mwet Jew. Esther el fahkang nu sel tokosra lah Mordecai
el sou nu sel, ac tukun pacl sac fahla, filfilla Mordecai elan ku in utyak nu ye mutun
tokosra.
2 Tokosra el eisla ring se lal ma sil lal oan kac (ring se ma el tuh eisla sel Haman)
ac sang nu sel Mordecai. Esther el sang tuh Mordecai elan nununku ma nukewa lal
Haman.

Itukyang Ku Nu Sin Mwet Jew In Lain Mwet Lokoalok Lalos

3 Na Esther el faksufi sisken nial tokosra, tung ac kwafe sel elan oru sie inkanek in
sikulya pwapa sulallal ma Haman, su ma in fwilin tulik natul Agag, el orala tari in
lain mwet Jew.
4 Tokosra el asroela scepter gold lal nu sel, ouinge Esther el tuyak ac fahk,
5 “Fin wo ac suwohs ye mutun Tokosra, ac el fin nunku keik ac pakomutuk, lela in
simla sie pac mwe fahkak in sikulya ma sap lal Haman, wen natul Hammedatha su
ma ke fwilin tulik natul Agag, ma fahk mu in sikiyukla mwet Jew nukewa in tokosrai
uh.
6 Nga ac mutangla fuka ma koluk lulap se inge fin tuku nu fin mwet luk, ac sou luk
sefacna elos anwuki?”
7 Na Tokosra Ahasuerus el fahk nu sel Kasra Esther ac Mordecai, mwet Jew, “Liye,
nga srupsrulak Haman ke sripen pwapa sulallal lal lain mwet Jew, ac nga sang lal
Esther ma lal nukewa.
8 Tusruktu kutena mwe fahkak ma supweyukelik inen tokosra ac sil lun tokosra oan
kac tia ku in tulokinyuki. Finne ouinge, komtal ku in simis kutena ma komtal lungse
nu sin mwet Jew, ac komtal ku in simusla inek kac, ac siliya ke ring lun tokosra.”
9 Ma se inge sikyak ke len aklongoul tolu in malem aktolu, malem lun Sivan.
Mordecai el solani mwet sim nukewa lun tokosra. El kaskas ac elos sim leta nu
sin mwet Jew ac nu sin governor, mwet leum ac mwet fulat nukewa lun mutunfacl
siofok longoul itkosr, mutawauk India me na nwe Ethiopia. Leta inge simla ke kas
lun kais sie acn, ac ke luman sim lun kais sie acn, oayapa nu sin mwet Jew in kas
lalos ac ouiyen sim lalos.
10 Leta nukewa simla inel Tokosra Ahasuerus ac siliyuki ke ring lun tokosra.
Utukelik sin mwet kasrusr fin horse na mulac, ma tohfla mwe kulansap lal tokosra.
11 Leta inge akkalemye lah tokosra el lela mwet Jew in siti nukewa in tukeni pwapa
in sifacna loangelos. Mwet mweun lun kutena mutunfacl ku kutena acn fin tuku
mweun nu selos, tulik natulos, ku mutan kialos, na mwet Jew elos ku in lainulos ac
onelosla. Elos ku in sukelosla ac eis ma lalos nukewa tuh in ma wap.
12 Ma sap se inge ac fah mutawauk orekmakinyuk fin acn Persia nufon, fal nu ke len
se oakwuki in anwuki mwet Jew, len aksingoul tolu in malem aksingoul luo, malem
in Adar.
13 Enenu in sulkakinyuk oana sie ma sap, ac in akkalemyeyuk nu sin mwet nukewa
in mutunfacl nukewa, tuh mwet Jew nukewa fah akola in foloksak nu sin mwet
lokoalok lalos ke len sac.
14 In oana oakwuk lal tokosra, mwet utuk kas elos kasrusr fin horse nutin tokosra,
ac elos kasrusr ke mui na safla lalos. Ma sap sac oayapa sulkakinyuk in siti Susa.

15 Mordecai el illa liki inkul sin tokosra, ac el nukum nuknuk folfol ac fasrfasr lun
tokosra, ac nuknuk lik orek ke linen sroninmutuk srik eoa, ac el puela sifal ke sie
nuknuk yunla ke gold. Na inkanek Susa ah ngisyak ke sasa ac pusren engan lulap.
16 Mwet Jew elos arulana enganak ac mongi; elos insewowo ac pulakin mu elos ac
kutangla.
17 In siti ac mutunfacl nukewa, ku kutena acn ma mwe fahkak lun tokosra ritiyuk
we, mwet Jew elos oru tuh in sie len lulap lalos, ke elos orek kufwa ac arulana engan.
Ma inge pwanang mwet puspis saya weang mwet Jew, ke sripen elos mutawauk in
sangeng sin mwet Jew.

9

Mwet Jew Elos Onela Mwet Lokoalok Lalos

1 Ke sun len aksingoul tolu in malem aksingoul luo, malem Adar, len se ma sap lun
tokosra ac fah mau akpwayeyuk, ac mwet lokoalok lun mwet Jew elos finsrak mu elos
fah leum faclos, tusruktu tiana ouinge — mwet Jew pa tuh leum fin mwet lokoalok
lalos.
2 In acn sin mwet Jew in siti nukewa ke mutunfacl nukewa lal tokosra Ahasuerus,
mwet Jew elos tukeni ac akola in mweuni kutena mwet su srike in anwuk nu selos.
Mwet yen nukewa sangeng selos, ac wangin mwet ku in kutangulosla.
3 Pa oru mwet fulat nukewa — governor, mwet leum ac mwet tutaf lun tokosra —
mwet inge elos sroang kasru mwet Jew ke sripen elos nukewa sangeng sel Mordecai.
4 Pungal Mordecai fahsrelik nu yen nukewa in tokosrai sac, lah arulana yohk ku lal
inkul sin tokosra, ac ku lal yokyokelik na.
5 Ke ma inge mwet Jew elos ku in oru kutena ma elos lungse oru nu sin mwet
lokoalok lalos. Elos anwuk nu selos ke cutlass ac onelosla.
6 In Susa, siti fulat sac sifacna, mwet Jew we onela mwet lumfoko.
7 Elos unilya Parshandatha, Dalphon, Aspatha,
8 Poratha, Adalia, Aridatha,
9 Parmashta, Arisal, Aridai, ac Vaizatha —
10 mwet inge pa wen singoul natul Haman wen natul Hammedatha, mwet lokoalok
lun mwet Jew. Tusruktu mwet uh tiana eisla kutena ma in ma wap lalos.
11 Ke len sacna, pisen mwet anwuki in Susa fwackyang nu sel tokosra.
12 Ke ma inge tokosra el fahk nu sel Kasra Esther, “In siti Susa mukena, mwet Jew
elos onela mwet lumfoko, weang wen singoul natul Haman. Na faska in mutunfacl
saya ah! Inge, oasr pac ma kom enenu— Ac itukot nu sum. Fahkma lah mea pac kom
lungse, ac kom ac fah eis.”
13 Esther el topuk ac fahk, “Fin wo ye mutun Tokosra, lela nu sin mwet Jew in Susa
tuh ma elos oru misenge in sifilpa orek lutu. Ac sap tuh monin wen singoul natul
Haman in sripsripyak ke nien loksak sac.”
14 Tokosra el sapkin ma inge in orek, ac sap soko inge sulkakinyukelik in Susa.
Monin wen singoul natul Haman sripsripyak ye mutun mwet nukewa.
15 Ke len aksingoul akosr in malem Adar, mwet Jew su muta in Susa toeni ac sifilpa
uniya mwet tolfoko su muta in siti uh. Tusruktu elos tia eis kutena ma wap.
16 Mwet Jew in mutunfacl saya elos tukeni ac sifacna loangelos. Elos suk in
sukosokla liki mwet kwaselos, ouinge elos uniya mwet itngoul limekosr tausin mwet
lokoalok lalos. Tusruktu elos tia eis kutena ma wap.
17 Ma inge elos oru ke len aksingoul tolu in malem Adar. Len se toko ah, len
aksingoul akosr, elos mongla ac oru tuh in sie len in engan ac orek kufwa.

18 Tusruktu mwet Jew in acn Susa, elos oru len aksingoul limekosr in sie len in
engan ac orek kufwa, ke sripen elos uniya mwet lokoalok lalos ke len aksingoul tolu
ac singoul akosr.
19 Pa inge sripa se pwanang mwet Jew su muta in siti srisrik ma tia kulusyukyak ke
pot uh elos akfulatye len aksingoul akosr in malem Adar oana sie len lulap nu selos
in aengani ac orek kufwa ac akitakati ke mwe mongo.

Kufwa Lun Purim

20 Mordecai el sapkin in simla ma nukewa ma sikyak inge, ac supwalik leta nu sin
mwet Jew nukewa su muta yen apkuran ac oayapa yen loessula apneni mutunfacl
nukewa in Tokosrai lun Persia,
21 ac fahkang nu selos in akfulatye len aksingoul akosr ac singoul limekosr in malem
Adar, tuh in len lulap lalos in yac nukewa.
22 Pa inge len ma mwet Jew elos tuh aksukosokyalosla liki mwet lokoalok lalos. Pa
inge malem se ma moul in keok ac asor lalos tuh ekla nu ke engan ac insewowo.
Fwackyang nu selos elos in akfulatye len luo inge ke orek kufwa ac aengani, oayapa
elos in sang mwe kite ke mwe mongo nu sin sie sin sie ac nu sin mwet sukasrup.
23 Ke ma inge mwet Jew elos oru oana ma Mordecai el sapkakin nu selos, ac elos
mutawauk in akfulatye len inge ke yac nukewa.
24 Haman, wen natul Hammedatha in fwilin tulik natul Agag su kwase mwet Jew
nukewa, el tuh orek susfa (pangpang “purim”) in konauk len se ma ac sikiyukla mwet
Jew. El tuh nunku in sukelosla nukewa.
25 Tusruktu ke tokosra el etauk ke pwapa sulallal sac, el supwalik leta in sapkin tuh
ma Haman el akoo in oru lain mwet Jew fah folokyang nu sel sifacna, na el, ac wen
natul, sripsripyak ke nien loksak sac.
26 Pa inge sripa oru pangpang len lulap inge Purim, (kalmeya pa “susfa”). Ke sripen
leta lal Mordecai, ac ke sripen ma nukewa ma sikyak nu selos,
27 mwet Jew elos orala sie ma sap nu selos sifacna, oayapa nu sin fwilin tulik natulos
ac kutena mwet su ac fah wela mwet Jew, tuh len luo inge in akfulatyeyuk ke sun
pacl fal la ke yac nukewa, in fal nu ke oakwuk ma Mordecai el oakiya.
28 Akkeyeyukla tuh sou lun mwet Jew in fwil nukewa, ac in mutunfacl nukewa ac
siti nukewa, fah esam ac akilen len lun Purim nwe tok.
29 Na Kasra Esther, acn natul Abihail, el simusla pac leta se weang leta lal Mordecai,
ac sang ku nukewa lal in akkeye sramsram ke Purim, oapana ma Mordecai el simusla
tari.
30 Leta sac ma nu sin mwet Jew nukewa, ac supweyukelik nu in mutunfacl siofok
longoul itkosr in Tokosrai lun Persia. Leta inge fahkak mwe finsrak nu sin mwet Jew
tuh elos in moul in misla ac tia fosrnga,
31 ac oayapa oakiya tuh elos, ac fwil natulos, in akfulatye len lun Purim ke pacl fal,
oana ke elos oakiya pac akilenyen pacl in lalo ac eoksra. Ma se inge sapkinyuk sel
Mordecai ac Kasra Esther.
32 Ma sap lal Esther, ma akkeye oakwuk nu ke Purim, tuh simla in sie book limlim.

10

Fulatlana Lal Tokosra Ahasuerus Ac Mordecai

1 Tokosra Ahasuerus el sapkakin nu sin mwet su muta ke mutunfacl lulap lun Persia
wi mwet muta fin tuka uh, elos in akfalye takma nu sel.
2 Orekma yohk ac wolana nukewa el orala, ac oayapa sramsram ke el akwalyalak
Mordecai nu ke kunokon fulat, simla ke book in sramsram oa lun tokosra Persia ac
Media.

3 Mordecai, mwet Jew, el leum akluo yal Tokosra Ahasuerus. Akfulatyeyuk ac lungkinyuk el sin mwet Jew nukewa. El orekma in akwoye mwet lal, ac tuh fwilin tulik natulos in okak ac moul in misla.

JOB

Tukakinyen Book Lal JOB

Book in *Job* fahkak sramsram ke sie mwet sumoswos su keok ke mwe ongoiya lulap — tulik natul kewa misa, acn lal uh musalla, ac manol nufon afla ke faf. Mwet se ma simis book se inge takunla sramsram lal Job ac mwet kawuk lal ke ma elos nunku ke mwe ongoiya nu sel inge, oayapa ke orekma lun God nu sin mwet uh. Saflaiyen book se inge srumun ke God El sifacna sikyang nu sel Job.

Mwet kawuk tolu lal Job aketeya mwe keok lal Job oana ke liyeya selos in lulalfongi se ma elos pahla kac. Elos eis mu pacl nukewa God El akwoye mwet wo ac kai orekma lun mwet koluk, ouinge elos pangon mu mwe keok nu sel Job inge akkalemye lah oasr ma koluk lal. Tusruktu Job el pangon mu suloal nunkeya seltal. El liye mu oasr pacl tia sikyak oana ma elos fahk uh. El tiana nunku mu kain ongoiya inge fal in sikyang nu sel, mweyen in pacl nukewa el pula mu el moulkin moul na pwaye ac suwohs. El tia ku in kalem kac lah efu ku God El lela kain ma na koluk inge in sikyang nu sin kain mwet se el uh, ac el suk na elan etu sin God lah efu. Tiana wanginla lulalfongi lal Job, tusruktu el kena elan etu mu el aksuwosyeyuk ye mutun God ac ye mutun mwet uh, mweyen wanginna ma sufal lal.

God El tiana topuk mwe siyuk lal Job, a El insewowo ke lulalfongi lal, na El akkalemye lalmwetmet ac ku lulap lal nu sel Job ke kas ma oana pusren kas in on. Ke ma inge Job el fwefela ac arulana akilenak lah pwayena God El lalmwetmet ac fulat, ac el auli ke nunak ku ac kas toasr ma el tuh srukak in lain God kac ah.

Saflaiyen book se inge akkalemye lah tok, folokinyukyang wo ouiya nukewa lal Job meet ah, wi mwe insewowo nu sel yohk liki meet ah. God El multikin nu sin mwet kawuk lal Job inge sulongunten lalos in akilen kalmen keok lal Job uh. Job mukena ku in liye lah pwayena God El fulat liki luman lulalfongi su elos pahla kac in pacl sac, ac el kaksakin God kac.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Tukakinyen sramsram uh 1:1—2:13
Job ac kawuk lal 3:1—31:40
a. Torkaskas lal Job 3:1–26
b. Sramsram se meet 4:1—14:22
c. Sramsram se akluo 15:1—21:34
d. Sramsram se aktolu 22:1—27:23
e. Kaksakinyen lalmwetmet 28:1–28
f. Kas safla lal Job 29:1—31:40
Kas lal Elihu 32:1—37:24
Leum God El topkol Job 38:1—42:6
Kaliyen sramsram uh 42:7–17

Satan El Srikal Job

1 Oasr mwet se pangpang Job, su muta in acn Uz. El sie mwet su alu nu sin God, ac
el arulana inse pwaye nu sel. El sie mwet na wo, ac el arulana karinganang tuh elan
tia oru kutena ma koluk.
2 Oasr wen itkosr ac acn tolu natul.
3 Oasr pac itkosr tausin sheep, tolu tausin camel, cow tausin se, ac donkey lumfoko
natul. Oayapa oasr mwet kulansap puspis lal, ac el kasrup liki mwet nukewa ke facl
ma oan kutulap in acn Canaan.

4 Kais sie wen itkosr natul Job inge ac muta orek kufwa, na tamulel uh kewa ac
tuku nu kac, ac pacl nukewa elos ac suli pac tamtael tolu wialos in wi pac tuku nu
kac.
5 Ke lotu se tukun pacl in kufwa nukewa, Job el ac toangna tukakek ac orek kisa
lun kais sie tulik inge in aknasnasyalosla. El oru ouinge mweyen el mu sahp sie selos
tuh kaskas koluk lain God ke seasmak lal uh.
6 Ke sun pacl se ma lipufan uh ac tuku nu ye mutun LEUM GOD, Satan el wi pac
tuku.
7 Na LEUM GOD El siyuk sel, "Kom muta ya tuku?"
Na Satan el topuk ac fahk, "Nga forfor na, rarauni faclu."
8 Na LEUM GOD El fahk, "Ya kom liyal Job, mwet kulansap luk ah? Wangin sie
mwet fin faclu wo ac inse pwaye nu sik oana el. El alu nu sik ac arulana taran elan
tia orala kutena ma koluk."
9 Na Satan el fahk, "Ya Job el alu nu sum ke wangin?
10 Kom nuna karinganul wi sou lal ac ma nukewa lal. Kom akinsewowoye ma
nukewa el oru, ac kom sang cow na pus natul, ekoslana acn uh.
11 Tusruktu kom fin eisla ma lal inge nukewa lukel, el ac ngetot nu sum ac
selngawikomi!"
12 Na LEUM GOD El fahk nu sel Satan, "Kwal, ma nukewa lal Job oan inpoum,
tusruktu taranna kom in tia oru kutena ma nu ke manol Job." Ouinge Satan el som.

Tulik Natul Job Ac Mwe Kasrup Lal Kunausyukla

13 Sie len ah ke tulik natul Job elos tukeni ac orek kufwa in lohm sin wen se ma
matu oemeet wialos ah,
14 na mwet utuk kas se kasrusr tuku nu ke lohm sel Job ac fahk, "Kut tuh orekmakin
ox uh in kihling acn ah, ac donkey ah muta inima se ma apkuran nu yen kut orekma
we.
15 Na mwet Sabea* elos tuku orek lokoalok, ac pisrala nufon kosro inge. Elos uniya
nufon mwet kulansap lom, ac nga mukena kaingla ngan tuh fahkot nu sum."
16 Meet liki safla ma el fahk uh, sie pac mwet kulansap ah tuku ac fahk, "Sarom
ah uniya sheep ac mwet karingin ah nufon. Nga mukena kaingla ngan tuh fahkot nu
sum."
17 Na meet liki safla sramsram lal ah, sie pac mwet kulansap ah tuku ac fahk, "U
tolu sin mwet Chaldea† elos tuku orek lokoalok nu sesr ac usla camel uh, ac uniya
mwet kulansap lom nukewa sayuk. Nga mukena kaingla ngan tuh fahkot nu sum."
18 El srakna sramsram, na sie pac mwet kulansap ah tuku ac fahk, "Tulik nutum
ah orek kufwa in lohm sin wen matu se nutum ah,
19 na polo eng na upa se tuhme yen mwesis ah me. Eng sac ikruiya lohm sac twe
onelosla nufon. Nga mukena kaingla tuku ngan tuh fahkot nu sum."
20 Na Job el tuyak ac seya nuknuk lal ah ke asor. El kalla nufon aunsifal ac putati
oankiyuki nu infohk uh.
21 Ac el fahk, "Nga isusla pisinpo, ac nga ac misa pisinpo. LEUM GOD El tuh ase, na
pa inge El sifil eisla. Lela Inel in kaksakinyuk!"
22 Ma upa inge nukewa ne sikyak nu sel Job, a el tiana tafongla ac sis nu fin God
koluk uh.

2

Satan El Sifil Srikal Job

1 Ke sun len se ma lipufan inkusrao uh enenu in sifilpa tuku ye mutun LEUM GOD,
Satan el sifilpa welulos tuku.

1:6 Gen 6:2 **1:9** 1:9–11; Fwack 12:10 * **1:15** ***mwet Sabea:*** un mwet ingunyar in acn eir. † **1:17** ***mwet Chaldea:*** un mwet ingunyar in acn epang.

2 Na LEUM GOD El siyuk sel, “Kom muta ya tuku?”
Na Satan el fahk, “Nga foroht na forma rarauni faclu.”
3 Na LEUM GOD El siyuk sel, “Ac kom tuh liyal Job, mwet kulansap luk? Wangin sie
mwet fin faclu wo ac inse pwaye nu sik oana el. El alu nu sik, ac arulana karinganang
elan tia orala kutena ma koluk. Kom tuh kifusyu nwe nga lela nu sum in akupaye nu
sel ke wangin, tusruktu Job el srakna inse pwayena nu sik oana meet ah.”
4 Na Satan el fahk, “Mwet se ac ku na in pilesrala ma nukewa lal elan mau ku in
moul.
5 Tusruktu kom ac fin akkolukyela manol, el ac ngetot nu sum ac selngawikomi!”
6 Ouinge LEUM GOD El fahk nu sel Satan, “Kwal, inge el oan inpoum, tusruktu
nimet kom unilya.”
7 Na Satan el fahsr lukel LEUM GOD ac oru tuh faf puspis in sikyak ac nokomla
nufon manol Job.
8 Job el som ac muta ke nien sisi kutkut, ac sang ipin ahlu fokelik se srike in koala
faf kacl inge.
9 Na mutan kial ah fahk nu sel, “Kom srakna sruokyana lulalfongi lom an oana
meet ah. Efu ku kom tia tari selngawi God ac misa?”
10 Na Job el topuk ac fahk, “Kom kaskas oana mwet na lalfon se. Ke God El ase ma
wo nu sesr, kut insewowo kac. Na efu ku kut in torkaskas El fin ase ma upa nu sesr?”
Job el ne arulana keok, a el tiana torkaskas lain God.

Mwet Kawuk Tolu Lal Job Tuku

11 Tolu sin mwet kawuk lal Job uh pa Eliphaz sie mwet in siti Teman, Bildad sie
mwet Shuah, ac Zophar sie mwet Naamah. Ke elos lohngak lah Job el arulana keok,
elos nunkauk elos in som ac akpwaryal.
12 Ke elos srakna fahsr loes lukel Job, elos liyalak, tusruktu elos tiana akilenul. A
ke pacl se elos akilenulak elos mutawauk in wowoyak ke tung, ac seya nuknuk lalos
ke asor, ac sisak fohkfok nu lucng ah nu fin sifalos.
13 Na elos pituki welul muta fin fohk uh ke len itkosr ac fong itkosr. Elos tia fahkla
kutena kas mweyen elos liye lupan keok lal Job.

3

Torkaskas Lal Job Nu Sin God

1 Tukun wik sac, na Job el fah kasla ac selngawi len se ma osweyukla el.
2 El fahk,

[Job]

3 “O God, selngawiya fong se ma srimetak nga ah;
Ac len se ma osweyukla nga!
4 O God, ekulla len sac nu ke lohsr lulap.
Nimet kom sifil esam len sac;
Ac tia pac lela tuh in oasr kalem tolak len sac.
5 Oru tuh in sie len ohkok ac lohsr matoltol;
Afinya ke pukunyeng, ac kosrala kalmen faht uh liki.
6 Eela fong sac liki yac uh,
Ac tia lela in sifil oekyuk.
7 Oru tuh in wangin koanon fong sac,
Sie fong wangin pusren engan lohngyuk.
8 Lela tuh mwet inutnut in selngawi len sac,
Elos su etu in pirakak kosro sulallal Leviathan.

3:1 3:1–19; Jer 20:14–18

9 Lela tuh itu Nasren in tia tolak,
Ac oru tuh lohsr lun fong sac in lohsr na, ac tia sifil kalmelik.
10 Selngawiya fong sac lah pwanang nga isusla,
Ac oru nga pula ma upa ac keok.

11 “Nga ke ngan misa na insien nina kiuk ah,
Ku ke pacl se na ma osweyukla nga ah.
12 Mwe mea nina kiuk ah in sruokyuwi finyepal?
Mwe mea elan katitiyu?
13 Nga funu misa na in pacl sac, nga lukun mongla na in pacl inge,
14 Oanna motul oana tokosra, ku mwet leum
Su sifil musaela inkul matu sin mwet leum uh.
15 Nga lukun motul na oana fisrak
Su nwakla lohm selos ke gold ac silver,
16 Ku motul oana sie tulik fusr ma misa na meet liki el isusla uh.
17 In kulyuk uh, mwet koluk ac tila orekma koluk,
Ac mwet orekma su totola elos eis pacl in mongla lalos ke elos oan in kulyuk uh.
18 Mwet sruoh ma misa tari elos muta in misla,
Ac elos sukosok liki pusren sapsap ac kas kou.
19 Mwet nukewa ac sun misa — mwet pwengpeng oayapa mwet tia eteyu —
Ac mwet foko elos sukosokla.

20 “Efu ku kom oru tuh mwet uh in mutana in moul keok?
Efu ku kom sang kalem in tolak mwet asor?
21 Elos tupanna elos in misa, a elos tiana misa.
Elos lungse kulyuk uh liki kutena mwe kasrup.
22 Elos ac tiana engan nwe ke na elos misa ac pukpuki.
23 God El okanlana ma ac sikyak nu selos tok uh,
Ac El kosralosla tuh elos in tia ku in oru kutena ma.
24 Nga tia mongo — nga tung na,
Ac nga tia ku in kutongya sasao luk.
25 Ma nukewa ma nga sangeng ac sensen kac uh sikyak.
26 Wangin misla nu sik, wangin mongla luk,
Ac wangin saflaiyen mwe lokoalok nu sik.”

4

Asramsrami Se Mee
(4:1—14:22)
[Eliphaz]
1 Na Eliphaz el fahk,
“Job, ku kom ac toasrla nga fin sramsram?
2 Nga koflana misla ac tia fahk nunak luk.
3 Kom luti mwet puspis tari,
Ac akkeye poun mwet su munas.
4 Ke pacl sie mwet el munasla ac tukulkul,
Kas lom tuh akkeyal elan tuyak.
5 Na inge ke kom pa sun ongoiya uh,
Kom arulana lofongla kac.
6 Kom tuh alu nu sin God, ac moul lom arulana suwohs;
Ke ma inge fal na in oasr lulalfongi ac finsrak lom.

3:21 Fwack 9:6

7 Srike esam lah acnu oasr pacl se sie mwet suwoswos el sun ongoiya,
Ku sie mwet wangin mwata el wotla liki sou lal?
8 Nga liye tari ke mwet uh ac taknelik orekma sesuwos,
In ima lun ma koluk;
Na elos ac kosrani pac sesuwos ac ma koluk.
9 In kasrkusrak lun God,
El kunauselosla oana sie paka.
10 Mwet koluk elos kou ac wowo oana lion uh,
Tuh God El kutongulosi ac kotala wihselos.
11 Oana luman lion su wangin ma elan uniya ac kang,
Elos ac misa, ac tulik natulos nukewa fahsrelik.

12 “Sie pacl ah oasr kas se tuku kakasrisrikna;
Aok arulana srikla pusra, apkuranna ngan tia ku in lohng.
13 Pusra se inge lusrongla motul luk ah oana sie mweme koluk.
Nga rarrar,
14 Ac monuk nufon usrusryak
ke sangeng.
15 Sie engyeng na srisrik ukya mutuk,
Ac monuk nufon tuninmihsrisrla ke sangeng.
16 Nga liye lah oasr ma se tu insac;
A nga ne ngetang nu kac, nga tia ku in akilen lah mea se.
Mihsna in pacl sac, ac nga lohng sie pusra kasla, fahk mu:
17 ‘Ya sie mwet ku in suwoswos ye mutun God?
Ya mwet se ku in nasnasna ye mutun El su oralla?
18 God El tia lulalfongi mwet kulansap lal inkusrao.
Finne lipufan uh, El konauk lah oasr pac ma elos sufalla kac.
19 Kom nunku mu El ku in lulalfongi sie ma su orekla ke fohk kle,
Sie ma orekla ke fohk, su fisrasr in itungyuki oana sie srenyuhu?
20 Sahp sie mwet ac ku in moul ke lotutang uh,
A ekela na el misa, wangin eteya.
21 Ma lal nukewa ac itukla lukel;
El ac misa, a srakna wangin etauk in el.’

5

1 “Job, srike pang ac liye lah oasr mwet ac topuk kom.
Ya oasr lipufan kom ac ku in nget nu se?
2 Sie mwet el fin inse koluk ac sruokyana mulat lal,
El lalfon, mweyen ouiya inge ku in unilya.
3 Oasr kutu mwet na lalfon nga liye oana in mutana okak,
Tusruktu nga pangon mu selngawiyuki lohm selos.
4 Tulik natulos tia ku in konauk acn elos in wikla we;
Ac wangin mwet tuyak in kasrelos ke pacl nununkeyuk elos.
5 Mwet masrinsral ac fah kangla fokin ima lun mwet lalfon inge —
Finne ma su kapak inmaslon kokul uh —
Ac mwet malu elos fah sok selos ke sripen kasrup lalos.
6 Ma koluk uh tia kapak infohk uh,
Ku mwe lokoalok tuku ye fohk uh me.
7 Mo na mo! Mwet uh sifacna orala mwe lokoalok nu selos,
Oana ke kosran e uh ac pisryak liki e uh.

4:13 Job 33:15

8 “Funu nga pa kom, nga lukun forla nu sin God
Ac fahkyuyak nu sel.
9 Kut tia ku in kalem ke orekma usrnguk lal uh,
Ac mwenmen ma El oru inge, wangin safla kac.
10 El supwama af nu fin acn uh,
Ac aksroksrokyauk infohk uh.
11 Aok, pwaye lah God El akmwetyalos su pusisel,
Ac akpwaryalos nukewa su muta in asor.
12 El kunausla pwapa sulal lun mwet kutasrik,
Ac oru tuh paolos in tiana orala ma elos ke oru.
13 El sruokya mwet orek lalmwetmet ke ma elos sifacna nunkauk,
Pwanang ako sulallal lalos sa na fosla;
14 Finne infulwen len, a elos ac kahlimin acn uh in lohsr.
15 Tusruktu God El molela mwet sukasrup uh liki misa,
Ac karingin mwet enenu uh liki mwe keok.
16 El sang finsrak nu sin mwet sukasrup ac kaliya oalin mwet koluk.

17 “Insewowo mwet se su God El kai!
Nimet kom srunga El fin kai kom.
18 God El sifacna losya kinet su El kanteya;
Paol fin kantekomi, na paol ac sifil pacna akkeyekomla.
19 In pacl na pus El ac molikomla liki mwe ongoiya;
20 Ke pacl in sracl El ac fah karingin moul lom,
Ac in pacl in mweun El ac fah liyekomyang liki misa.
21 God El ac fah loangekom liki kas kikiap lun mwet keim;
Ac molikomla ke pacl mwe kunausten lulap sikyak.
22 Ke pacl ongoiya ac sracl tuku, kom ac fah israsr na kac,
Ac kom ac fah tia sangeng ke kosro lemnak.
23 Acn ma kom pikin nu ke ima lom, ac fah wangin eot we;
Kosro lemnak ac fah tiana anwuk nu sum.
24 Na kom ac fah muta in misla in lohm nuknuk sum;
Ac ke kom ac som liye un sheep nutum, wangin ma koluk sikyak nu selos.
25 Ac fah arulana pus tulik nutum
Oana pusiyen mah inima uh.
26 Kom ac fah moul nwe ke na kom matuoh,
Oana wheat su oan nwe matula ke pacl in kosrani.
27 Job, kut etu ma inge mweyen kut lutlut kac ke pacl na loes.
Wona kom in lulalfongi, mweyen ma inge ma na pwaye.”

6

[Job]
1 Na Job el topuk ac fahk,
2 “Fin mwe keok ac asor luk inge pauniyuki ke sie mwe paun,
3 Ac fah toasr liki puk in meoa,
Ouinge lela kas toasr luk in tia mwe lut nu sum.
4 God Fulatlana El pisrikyuwi ke osra in pisr,
Ac pwasin kac uh fahsrelik nu in monuk nufon.
God El takunma mwe aksangeng puspis lainyu.

5:13 1 Cor 3:19 **5:17** Soa 3:11–12; Heb 12:5–6 **5:18** Hos 6:1

5 “Soko donkey el insewowo ke el mongo mah,
Ac soko cow el misla ke el kang mah uh.
6 A su ku in kang mongo emyohu ma wangin sohl kac?
Ya oasr eman acn fasrfasr ke sie atro?
7 Nga tiana ke kang kain mongo ouinge uh,
Ac ma nukewa nga kang uh nga wohtwot kac.

8 “Efu ku God El tia ase nu sik ma nga siyuk uh?
Efu ku El tia topuk pre luk uh?
9 Nga ke Elan tari uniyuwi na!
10 Nga fin etu mu El ac uniyuwi, nga lukun sro nwe lucng ke engan uh,
Finne upa ngal luk uh.
Nga etu lah God El mutal;
Nga soenna wi lain ma El sapkin uh.
11 Ma ya ku se luk ngan moul na muta ange?
Mwe mea nga in moul fin wanginna finsrak luk?
12 Mea, nga orekla ke eot? Mea, monuk orekla ke bronze?
13 Wanginla ku luk in sifacna moliyula;
Wangin sie acn nga ku in suk kasru luk we.

14 “Ke pacl in keok ouinge uh nga arulana enenu mwet kawuk na pwaye,
Finne nga ngetla liki God, ku tia.
15 A komtal, mwet kawuk luk, komtal kiapweyu oana soko infacl
Ma paola ke pacl wangin af uh.
16 Infacl uh fonani ke snow ac ice,
17 Tusruktu fin fusrfusryak, na ac kofelik ac wanginla,
Ac infacl uh pisala oan — paola ac wangin ma loac.
18 Un mwet fufahsryesr fin camel uh elos ac kuhfla liki inkanek lalos in sukok kof;
Na elos ac tuhlac ac misa yen mwesis uh.
19 Un mwet fufahsryesr liki acn Sheba ac Tema elos sukok kof,
20 Tusruktu wanginla finsrak lalos ke elos ac sun sisken infacl ma paola inge.
21 Komtal oana kain infacl se ingan nu sik —
Komtal liye ongoiya nu sik inge, na komtal ac sangeng ac kohloli likiyu.
22 Mea, oasr ngusr luk komtal in orek lung nu sik,
Ku in sang molin eyeinse nu sin mwet ke sripuk,
23 Ku in moliyula liki inpoun mwet lokoalok, ku sie leum kou?

24 “Kwal, tal lutiyu. Fahkma ma sufal luk an.
Nga ac misla ac porongekomtal.
25 Kaskas suwohs uh ac ku in lulalfongiyuk,
Tusruktu wangin kalmen ma komtal fahk an.
26 Komtal mu wangin kalmen ma nga fahk uh, mwe na eng tuhtuh;
Na efu ku komtal topuk kas ma nga fahk ke keok luk inge?
27 Komtal ku pacna in susfa in eisla tulik mukaimtal nutin mwet foko uh
Ac akkasrupye komtal ke ma lun mwet kawuk na pwaye lomtal uh!
28 Ngetma liye mutuk. Nga ac tia kikap.
29 Fal tari ma komtal oru nu sik an. Nimet sifil orekma sesuwos.
Nimet fahk kutena kas in akkolukyeyu. Wangin ma sufal luk.
30 A komtal pangon mu nga kikiap —
Komtal nunku mu nga tia ku in akilen inmasrlon ma wo ac ma koluk.

7

1 “Moul lun mwet uh oana sie mwet mweun su akkohsyeyuk ye ma sap upa nu sel —
Oana moul lun sie mwet ma kemkatu ke oru orekma toasr lun pao,
2 Oana sie mwet foko su kena mongla in acn lul uh;
Ac oana sie mwet orekma su soano pacl in eis molin orekma lal.
3 Malem nu ke malem, wanginna sripa nga in moul;
Ac fong nu ke fong nga asor na.
4 Ke nga ona in motulla, pacl uh arulana sumui;
Nga oanna pikpik fong fon se ac kena in tari lenelik.
5 Monuk sessesla ke wet;
Afla ke kolo keke;*
Ac sroano koluk sororla ke faf keik uh.
6 Len luk uh somla ac wangin finsrak kac,
Ac fahsr la uh mui liki kutap lun sie mwet tatu nwek.

7 “O God, esam lah moul luk uh oana sie mong,
Ac wanginla tari pwar luk.
8 Kom liyeyu inge, tusruktu kom ac fah tia sifil liyeyu tok.
Kom fin ac sukyu, tuh nga nu somla tari.
9 Oana sie pukunyeng ac sarla ac wanginla,
Ouinge sie mwet misa fah tiana sifil foloko;
10 Mwet nukewa ma etal meet ah, ac tia sifil esamul.
11 Ke ma inge, nga tia ku in tila kaskas!
Nga kasrkusrak ac mwen insiuk.
Enenu na nga in fahkla nunak luk uh.

12 “Efu ku kom sap in taranyuk nga?
Mea, kom nunku mu nga pa soko ma sulallal in meoa uh?
13 Nga ona ac srike ngan mongla;
Nga sukok ma in lusrongla ngal keik uh.
14 A kom — kom aksangengyeyu ke mweme;
Ac supwama aruruma ac mweme na koluk
15 Nwe ke na apkuran ngan ke in isasu kwawuk ngan misa,
Liki nga in muta in mano keok se inge.
16 Nga fuhleak finsrak luk; nga totola ke moul muta uh.
Tari fahla likiyu; wanginla sripen moul luk.

17 “Efu ku kom oru mu yohk sripen mwet uh nu sum?
Efu ku kom lohang nu ke ma el oru uh?
18 Kom tonel ke lotutang nukewa
Ac srikal ke minit nukewa.
19 Mea, kom tia ku in ngetla likiyu ke kitin pacl
Ngan ku in ukumya sronin oalik?
20 Ya kom keok ke ma koluk luk, kom su liyaung mwet kapir?
Efu ku kom tungalyu oana in sie mwe akoalel lom?
Mea, nga mwe toasr se na lom?
21 Mea, kom ac tiana nunak munas nu sik ke ma koluk luk nwe tok?
Kom tiana ku in tulala ma sufal nga orala uh?
Nga akuranna misa, pukpuki,

* **7:5** ***kolo keke:*** kulun palang ma mahla. **7:17** Psa 8:4; 144:3

Ac kom ac sukyu tuh na nga wanginla.”

8

[Bildad]

1 Na Bildad el fahk,
2 “Safla sramsram in eng tuhtuh lom an?
3 God El tia wi kifasla nununku suwohs lal uh;
El tia ku in tia oru ma pwaye.
4 Sahp oasr ma koluk tulik nutum ah tuh oru lain God.
Pwanang El sang kaiyuk fal nu selos.
5 Inge wona kom in forla ac siyuk sin God Kulana Elan kasrekom;
6 Fin pwaye lah kom suwohs ac nasnas na,
Na God El ac kasrekom.
Ac folokonot mwet in lohm sum ac mwe kasrup lom nukewa tuh in mwe srui nu sum.
7 Mwe kasrup nukewa ma El eisla liki kom
Ac tia apkuran nu ke ma El ac sifilpa folokonot nu sum.

8 “Srike liye luman lalmwetmet in pacl meet ah;
Ac nunku ke ma pwaye su mwet lasr meet ah elos etala.
9 Moul lasr uh fototo, ac wanginna ma kut etu;
Kut ac wanginla oana ke lul uh sa na in wanginla.
10 A lela mwet matu lalmwetmet lasr meet ah in luti kom;
Porongo ma elos fahk uh:

11 “Loa uh tia ku in kapak yen wangin kof we;
Tia ku in koneyukyak sayen acn furarrar uh.
12 Fin wanginla kof, na loa uh pa ac uli emeet,
Ke srakna mangosr ac soenna fal in orekmakinyuk.
13 Mwet ma forla liki God uh elos oana loa inge;
Finsrak lalos uh ac wanginla ke pacl se na ma elos mulkunla God.
14 Elos sulela ahng lun pwepenu uh tuh in nien wikla lalos.
15 Ku elos fin fungyang ke sie ang inge, ya ac ku in tapkulosyak?
Ac elos fin sruok soko koa ke ang inge, ya ac ku in kasrelos tuyak?

16 “Mwet koluk uh elos furarak in ima uh,
Oana pulah su furarak ye faht uh.
17 Okah kaclos uh ac punla eot uh,
Ac sruokani ku eot nukewa.
18 Na fin fifyak elos,
Ac wangin inkelos yen elos tuh oan we meet.
19 Aok, pwana inge luman engan lun mwet koluk uh;
Oasr pac mwet saya ac sifil tuku ac aolulosla.
20 “Tusruktu God El tia ku in ngetla liki mwet su inse pwaye nu sel,
Ac El tia ku in kasru mwet koluk uh.
21 El ac fah lela kom in sifilpa israsr ac sasa,
22 Tusruktu El ac fah aklusrongtenye mwet su srungakom,
Ac lohm sin mwet koluk uh ac fah wanginla.”

9

[Job]

1 Na Job el topuk ac fahk,

2 Aok, nga lohng nufon ma ingan tari.
Tusruktu ma ya mwet se ac ku in eis kutangla el fin lain God in pacl in nununku?
3 Kut ac alein fuka nu sel?
El ku in siyuk tausin mwe siyuk
Ma mwet uh tiana ku in topokla.
4 God El arulana lalmwetmet ac kulana;
Wangin mwet ku in alein nu sel.
5 El ku in moklela na eol uh in kitin pacl, ac wangin eteya,
Ac kunausla eol inge ke ku lun kasrkusrak lal.
6 God El supwama kusrusr lulap ac mokleak infohk uh;
El osrokak sru lulap ma loangeak faclu.
7 El ku in sikulya faht uh in tia takak,
Ac oru itu uh in tia kalem ke fong.
8 Wangin mwet tuh wi God laknelik kusrao,
Ku futungya fintukun ma sulallal inkof uh.
9 God El oakiya kais sie u in itu inkusrao — su orala petsa ke luman Bear Lulap soko,
Mwet Sru Kosro se, ac Tamtael itkosr,* oayapa itu nu epang.
10 Kut tia ku in kalem ke orekma usrnguk lal uh,
Ac mwenmen ma El oru inge wangin safla kac.

11 “God El fufahsryesr ye mutuk, a nga tia ku in liyal.
12 El eis ma El lungse, ac wangin mwet ku in kutongilya;
Wangin mwet ku in fahk, ‘Mea kom oru an?’
13 Kasrkusrak lun God uh tia ku in ekla. El kunausla mwet lokoalok lal
Su kasrel Rahab, ma sulallal inkof uh, ke Rahab el lainul.
14 Ke ma inge, nga ac konauk fuka kas in sang topkol?
15 Finne wangin ma sufal luk, pwayena ma nga ku in oru
Pa nga in siyuk ke pakoten sin God, su nununkeyu.
16 Tusruktu, El finne lela nga in kaskas,
Nga tia lulalfongi mu El ac porongeyu.
17 El supwama paka upa in tuh sringilyu ac kanteya monuk,
Ke na wangin sripa.
18 El tia ase pacl in momong luk;
A El nwakla moul luk ke mwe keok upa.
19 Ya nga ac srike in lainul? Ku nga ku in lain God?
Ya nga ac usalak nu ke nununku? Mea, oasr mwet ku in oru Elan som?
20 Moul luk uh nasnasna ac nga inse pwayena nu sel, tusruktu kas luk uh oru oana
in oasr koluk luk,
Ac oana in ma nukewa nga fahk uh ma ac akkolukyeyu.
21 Wangin ma sufal luk, tuh nga mansis na.
Nga arulana srungala moul luk.
22 Wangin sripen ma nukewa.
God El ac kunauskutla, finne oasr ma koluk lasr ku wangin.
23 Fin mwet wangin ma sufal la se misa in kitin pacl na,
Na God El ac isrun.
24 God El sang faclu nu inpoun mwet sulallal.
El oru mwet nununku uh kewa in sulongunla.
Fin tia El pa oru ouinge uh, na su?

9:2 Job 4:17 * **9:9** ***bear lulap, mwet sru kosro, tamtael itkosr:*** ke pilengfong lun mwet Greek, un itu inge pangpang Ursa Major, Orion, ac Pleiades. **9:9** Job 38:31; Amo 5:8

25 “Len luk uh kainglana, ac wangin sie sin len inge wo.
26 Moul luk uh kasrusr mui oana oak soko ma mui oemeet uh,
Oana luman mui lun sie eagle ke el ac pwesrouli nu fin soko rabbit.
27 Nga fin ac fahk mu nga ac mulkunla ma nga toasr kac uh,
Ac srike in ekulla ngetnget asor luk in pwar;
28 Tusruktu nga esamak mwe keok nukewa luk ac nga sangeng
Mweyen nga etu lah God El srakna pangon mu oasr ma sufal luk.
29 Ke nunkeyuk mu oasr ma sufal luk uh, na mwe mea nga in suk?
30 Wangin soap ac ku in ohlla ma koluk luk uh.
31 God El sisyuyang nu in sie luf na fohkfok,
Ne nuknuk nga nukum inge, a mwekyekinyu pac.
32 Funu mwet se pa God, nga lukun ku in topkol,
Usalak nu in nununku ac oru aksuwos lasr uh we.
33 Tusruktu wangin mwet ku in tu inmasrlosr
Ac nununkekut kewa.
34 Tari, nimet nununkeyu, O God!
Sruokya mwe aksangeng lom an likiyu!
35 Nga tia sangeng. Nga ac kaskas,
Mweyen nga etu insiuk sifacna.

10

1 “Nga totola ac srungala moul.
Lohng pusren torkaskas toasr luk.
2 O God, nimet wotela in koluk nu sik.
Fahkma nu sik la mea se nununkeyuk nga kac uh?
3 Mea, wo ke kom arulana akkeokyeyu,
Ac kwase ma kom sifacna orala,
Na tari kom israsr ke pwapa sulal ma mwet koluk elos oru?
4 Ku liye lom u oana liye lasr uh?
5 Ya moul lom uh fototo oana moul lun mwet uh?
6 Efu ku kom ke kom in sokani na ma koluk nga oru uh
Ac iluseni na ma koluk luk uh?
7 Kom etu la wangin ma sufal luk
Ac kom etu pac la wangin mwet ku in moliyula liki kom.

8 “Poum pa lumayula ac oreyula,
A inge po na ma oreyula ingan pa kunausyula.
9 Esam lah kom oreyula ke fohk kle;
Ya kom ac ilyuwi nga in sifilpa folok nu ke fohk?
10 Kom tu sang ku nu sin papa tumuk elan oreyula;
Kom akkapyeyuyak insien nina kiuk.
11 Kom lumahla monuk ke sri ac alko,
Ac nokomla sri uh ke ikwa ac kolo.
12 Kom ase nu sik moul ac lungse kawil,
Ac karinginyuk lom pa oru nga moul na.
13 Tusruktu inge nga etu lah kom ne oru ma inge,
A kom nuna akoo na in lukma mu kom ac akkeokyeyu.
14 Kom mutana tawi lah nga ac orala kutena ma koluk
Kom in mau tiana nunak munas nu sik.
15 Nga ac tufahna orala ma koluk se, na kom ase mwe ongoiya nu sik,
Ac pacl nga oru ma wo uh, wanginna akilenya.

Nga arulana keok, ac yoklana mwekin luk.
16 Fin tufahna oasr ma se nga orala tuh wo ouiya,
Kom ac sukyu oana lion soko;
Kutu pacl uh kom ac oru ma usrnguk in tuh akkeokyeyu.
17 Pacl nukewa kom oru in oasr mwet loh lom in lainyu;
Kasrkusrak lom sik uh nuna yokyokelik na;
Pacl nukewa kom ac suk ouiya sasu in sang lainyu.

18 "O God, efu ku kom tuh lela in osweyukla nga?
Saok ngan tuh misa na meet liki mwet uh liyeyu ah.
19 Nga funu suwoslana liki insien nina kiuk ah nwe ke inkulyuk uh, lukun wona
Ac funu tiana osweyukla nga lukun wo pacna.
20 Mea, moul luk uh ac tia apkuran in safla? Tari, fahla likiyu!
Lela nga in insewowokin kitin pacl lula luk uh.
21 Nga akuranna som, ac nga ac tia sifil foloko —
Som nu ke sie acn su lohsr ac yohk asor we,
22 Sie acn su lohsr ac lullul ac yohk fohs we,
Acn se su kalem we uh lohsr pac."

11

[Zophar]
1 Na Zophar el fahk,
2 "Mea, wanginna mwet ac topuk kas lusrongten inge?
Ya mwet se fin kaskas pusla, na ac oru in pwaye sel?
3 Job, ya kom nunku mu kut tia ku in topuk kom?
Ya kom nunku mu kas in aksruksruk lom ingan ac oru in wanginla ma kut ku in fahk?
4 Kom fahk mu ma kom fahk an pwayena;
Kom sifacna fahk mu kom nasnas ye mutun God.
5 Seyal nga ke God Elan topuk kom!
6 El lukun fahkot nu sum lah oasr kain in lalmwetmet pus;
Ac oasr kutu ma su arulana loalla nu ke ma mwet uh ku in kalem kac.
Akkeok lun God nu sum uh srikla liki ma fal kom in keok kac.

7 "Ku kom ku in sifacna konauk lupa ac saflaiyen
Ku ac fulat lun God uh?
8 Lupan ku lun God uh tia safla na yen engyeng uh,
A srakna oan loes liki lusen acn ma kom ku in sun uh.
God El oayapa etu facl sin mwet misa uh,
A kom tia etu.
9 Fulat lun God uh sralap liki faclu
Ac yohk liki meoa uh.
10 God El fin sruokkomi ac uskomyak nu ke nununku,
Su ac ku in kutongilya?
11 God El etu lah su mwet ma wangin sripa uh;
El liye ma koluk nukewa ma elos oru uh.
12 Mwet sulalkung uh ac ekla lalmwetmet
Ke pacl se ma donkey uh ac isusla tuh mwet.

13 "Job, wo kom in tari auliyak, ac asroela poum in pre nu sin God.
14 Sisla ma koluk ac ma sutuu liki in lohm sum.

15 Na kom ac fah pulaik ac fwacfa ye mutun mwet.
16 Fin ouinge, na kom ac fah tia sifil esam mwe keok lom nukewa,
Oana sie sronot su somla ac tia sifil esamyuk.
17 Na moul lom uh ac fah kalem liki kalmen faht ke infulwen len,
Ac lohsr lulap lun moul uh ac fah kalemla oana kalem ke lotutang uh.
18 Kom ac fah moul in misla ac sessesla ke finsrak;
God El ac fah karingin kom ac sot mongla nu sum.
19 Kom ac fah tia sangeng sin mwet lokoalok lom;
Ac mwet puspis ac fah siyuk kom in kasrelos.
20 Tusruktu mwet koluk uh fah ngetot ngetma ke fohsak lalos
Ac konauk lah elos tia ku in kaingla.
Mwe finsrak sefanna lalos pa elos in sa misa.”

12

[Job]
1 Na Job el fahk,
2 “Aok, komtal aolla pusren mwet uh.
Komtal fin misa, na lalmwetmet ac fah wi komtal na misa.
3 Tusruktu oasr pacna ma nga etu oana komtal;
Wanginna ma nga ten liki komtal kac;
Mwet nukewa etu ma komtal fahk an.
4 Finne mwet kawuk luk, elos isrunyu pac in pacl inge;
Nga ne suwoswosna ac wangin mwetik, a elos isrun yu pacna;
Tusruktu, oasr pacl God El tuh topuk pre luk.
5 Komtal tiana pula ma upa, a komtal isrunyu;
Komtal sringilya mwet se ma apkuran in ikori uh.
6 Mwet pisrapasr ac mwet koluk elos mutana in misla,
A pwayena god lalos pa ku lalos sifacna.

7 “Finne won ku kosro lemnak uh, oasr pac ma elos ku in luti nu sumtal;
8 Siyuk lalmwetmet sin ma orakrak fin faclu ac ik in meoa uh.
9 Elos nukewa etu lah poun God pa oralosla uh.
10 God pa kol moul lun ma El orala inge;
Moul lun mwet nukewa oan ye ku lal.
11 Tusruktu, insremtal engan in lohng kas uh,
Oana ke loumtal lungse ema mwe mongo.
12 “Lalmwetmet oasr sin mwet matu uh,
Ke elos matuoh, yohk etauk lalos.
13 Tusruktu God El sisani kewa lalmwetmet ac ku;
El liyaten ac sessesla ke lalmwetmet.
14 God El fin ikruiya sie ma, su ku in sifilpa tulokunak?
God El fin kapriya sie mwet, su ac ku in tulala?
15 Faclu ac paola God El fin tulokinya af uh;
Sronot uh tuku ke El fuhlela af upa uh.

16 “God El ku ac El kutangla pacl nukewa;
Mwet kikiap ac mwet ma kiapweyukla kewa oan ye ku lal.
17 El eisla nunak lalmwetmet lun mwet leum,
Ac oru mwet kol uh in orekma oana mwet lalfon.
18 El sisla tokosra uh liki nien muta fulat lalos, ac oru tuh elos in mwet kapir;
19 El akpusiselye mwet tol ac mwet ma oasr wal la uh.

20 El kaliya oalin mwet lulalfongiyuk uh in tia kaskas,
Ac El eisla lalmwetmet lun mwet matu lukelos.
21 El akmwekinye mwet leum uh
Ac tulokinya ku lun mwet kol uh.
22 El tolak yen lohsr, aok yen lohsr lun misa.
23 El oru kutu mutunfacl uh in yohk ac pwengpeng,
Na El sifilpa kutangulosla ac kunauselosla.
24 El oru mwet leum lalos in lalfonla
Ac fuhlela elos forfor oana mwet fohsak ac tuhlac;
25 Elos kahlimin acn lohsr uh, ac tukulkul oana mwet sruhi uh.

13

1 “Mutuk liye ma ing nukewa tari;
Insrek lohng pac tari, ac kalem kac.
2 Ma komtal etu an nga etu pac.
Wangin ma nga ten liki komtal kac.
3 Tusruktu alein luk uh ma nu sin God, tia ma nu sumtal;
Nga ke fahkak ye mutal lah wangin mwetik.
4 Komtal sang kas kikiap kosrala nikin lomtal ingan;
Komtal oana mwet ono ma tia ku in akkeyala kutena mwet mas uh.
5 Komtal fin tia kaskas, sahp ac oasr mwet nunku mu komtal lalmwetmet.

6 “Porongo ke nga ac srumun kas in aksuwos luk.
7 Efu ku komtal kikiap in kaskas?
Ya komtal nunku mu God El ac wokin kikiap lomtal an?
8 Mea, ke pacl in nununku, komtal ac loangel?
Ya komtal ac kaskas in kasrel?
9 God El fin liksreni lohwot nu sumtal, ya oasr ma wo El ku in konauk keimtal?
Mea, komtal pangon komtal ac ku in kiapu God oana ke komtal kiapu mwet uh?
10 Komtal finne oru srisri lomtal an in lukma,
El ac srakna kai komtal kac,
11 Ac ku lal uh ac fah arulana aksangengye komtal.
12 Soakas lomtal uh wangin sripa, oana apat uh;
Ac alein lomtal uh munas oana fohk kle.
13 Tal misla, ac se pacl luk nga in kaskas,
Ac fokin fahk luk uh, ma na luk.

14 “Nga akola in pilesralana moul luk uh.
15 Finsrak luk nukewa wanginla, na mea sunakin God El fin uniyuwi?
Nga ac fahklana ma nga nunku nu sel.
16 Sahp, pulaik luk uh ac ku in moliyula,
Mweyen wanginna mwet koluk ku in lain God.
17 Srike lohng kas in aketeya luk uh.
18 Nga akola in fahk ma nga pulakin uh,
Mweyen nga etu lah pwaye sik.

19 “O God, ya kom ac tuku in fahk mu oasr ma sutuu luk?
Fin ouingan, nga akola in mihslana ac misa.
20 Ma luoiyana nga ke siyuk sum; kom fin insese nu kac,
Na nga fah tia srike in wikla liki kom:
21 Ma se meet, kom in tia sifil akkeokyeyu; akluo, tia sifilpa aksangengyeyu.

22 “Kaskas meet, O God, ac nga fah topuk kom.
Fin tia ouinge, lela nga in sramsram, ac kom fah topukyu.
23 Mea ngac ma koluk luk uh? Ma sufal fuka nga orala uh?
Ma koluk fuka kom nununkeyu kac uh?

24 “Efu ku kom kaingkinyu?
Efu ku kom oreyu oana mwet lokoalok se lom?
25 Ya kom srike in aksangengyeyu? Wangin sripuk, nga oana sra se;
Kom alein nu sin mah paola soko.

26 “Kom srukak ma koluk na lulap lainyu,
Wi pac ma nga tuh oru ke nga mwet fusr.
27 Kom filiya niuk ke mwe kapir;
Kom tawiya fahluk nukewa luk,
Ac lol pac falkuk yen nukewa nga fahsr nu we.
28 Ke sripa se inge, nga mwesri oana sie polosak kulawi,
Oana sie nuknuk ma waten uh kangla.

14

1 “Kut nukewa isusla tuh munas ac tia ku in sifacna.
Moul lasr nukewa fototo ac sessesla ke mwe ongoiya.
2 Kut kapak na sa na in uli oana ros uh;
Ac kut wanginla oana lul uh.
3 O God, ya kom ku in ngetma ac nunku ke kain mwet se nga uh,
Ku eisyuyang nu in nununku?
4 Wangin ma nasnas ku in tuku
Liki sie ma su arulana fohkfok oana mwet uh.
5 Lusen moul lal nuna oakwuki na meet —
Aok, pisen malem ma el ac moul uh.
Kom orala tari oakwuk lom, ac tia ku in ikilyukla.
6 Ngetla lukel ac nimet lusrongol.
Lela elan engankin moul upa se inge, el fin ku.

7 “Oasr finsrak ke soko sak ma pakpuki tari —
Mweyen ac ku in sifil srunak ac moul.
8 Okah uh finne matuoh,
Ac srua uh misa infohk uh,
9 Fin oasr kof pusralla na ac sifilpa kapak oana soko sak fusr.
10 A mwet se fin misa, na fuka?
Ke el misa uh, pa na ingan saflaiyal.

11 “Oana sie lulu su paola,
Ac soko infacl su tila soror,
12 Ouinge mwet uh ac misa, ac tia sifil moulyak.
Nwe ke pacl se kusrao ac fah wanginla, elos fah tia ngutalik;
Ku mukuila liki motul lalos.

13 “Nga ke kom in wikinyula in facl sin mwet misa;
Lela in wikinyukla nga nwe ke na kasrkusrak lom uh wanginla,
Ac kom oakiya sie pacl an in esamyu.

13:27 Job 33:11

14 Ku mwet se fin misa, ya el ku in sifil moulyak?
Tusruktu, nga ac soano in oasr pacl wo se,
Ke pacl koluk se inge ac wanginla.
15 Na kom fah pang ac nga ac topuk kom,
Ac kom fah insewowo keik, su ma orekla lun poum.
16 Na kom fah karingin fahluk nukewa luk,
A kom fah tia oakla ma koluk luk.
17 Kom ac fah nunak munas kac, ac mulkunla ma inge;
Kom ac fah eela ma sufal nukewa ma nga orala.

18 "Sie pacl eol uh ac mokukla,
Ac fulu uh ac mokleyukla.
19 Kof uh ac fah kangla eot uh,
Ac af upa ac fah pahtkakunla fohkon acn uh;
Ouinge kom fah kunausla finsrak lun mwet uh ke moul lalos.
20 Kom kunausla ku lun sie mwet ac lusulla ma pahtpat;
Ac mutal irelik in misa lal.
21 Wen natul uh ac fah sunakinyuk, a el ac tia ku in etu,
Ke ac akmwekinyeyukla tulik natul, ac tia pac akkalemyeyuk nu sel.
22 El ac pula na ngal lun manol,
Ac asor lun nunak lal mukena."

15

Asramsrami Akluo
(15:1—21:34)

[Eliphaz]

1 Na Eliphaz el topkol ac fahk,
2 "Kaskas wel, Job. Kom kaskas wel!
3 Wangin mwet lalmwetmet ku in fahk kain kas ma kom fahk ingan,
Ku sifacna loangel ke kain kaskas lalfon ingan;
4 Fin ac wi nunak lom an, na wangin mwet ac sangeng sin God;
Wangin pac mwet ac pre nu sel.
5 Moul koluk lom an kalem ke luman sramsram lom ingan;
Kom srike na in sifacna molikomla ke kas usrnguk lom ingan.
6 Tia enenu nga in akkolukye kom;
Kas nukewa lom ingan sifacna fahkkomyak.

7 "Mea, kom nunku mu kom pa mwet se ma isusla oemeet uh?
Mea, kom oasr ke pacl se God El orala fineol ah?
8 Ya kom tuh lohng ma God El akoo Elan oru ah?
Mea, lalmwetmet lun mwet uh ma lom mukena?
9 Kut etu nufon ma kom etu an.
10 Kut eis etauk lasr sin mwet ma fiayala aunsifa —
Su isusla meet liki papa tomom ah.

11 "God El ke akwoye kom; efu kom ku srangesr lohng?
Kut sramsram in Inen God ke pusra na wo ac kulang.
12 A kom folak ac ngetnget in kasrkusrak nu sesr.
13 Kom kasrkusrakak sin God, ac fahk kas na upa lainul.

14 "Mea oasr mwet ku in arulana mutal?

Ya oasr mwet suwohs ye mutun God?
15 Finne lipufan lun God uh, El tia pacna lulalfongelos;
Aok, elos tia pac mutal ye mutun God.
16 Ac mwet uh nim ma koluk uh oana kof uh;
Aok pwaye, mwet uh arulana fohkfok, ac wangin sripa.

17 “Inge Job, wona kom in porongeyu ke ma nga etu uh.
18 Mwet lalmwetmet elos luti nu sik ke ma pwaye
Su elos eis sin papa tumalos meet ah,
Ac wanginna ma lukma elos okanla.
19 Wangin mwetsac muta in facl selos;
Pwanang wangin mwet in pwanulosla liki God.

20 “Sie mwet koluk su akkeokye mwet saya uh
Ac fah mutana in keok ac mwaiok ke lusen moul lal nufon.
21 Pusra in aksangeng ac fah woi insracl,
Ac mwet pisrapasr ac fah pisre ma lal ke pacl el nunku mu el mutana in misla.
22 Wangin finsrak lal in kaingla liki lohsr uh,
Mweyen oasr cutlass se oanna akola in unilya,
23 Ac won vulture uh soano na in kangla manol.
El etu lah pacl fahsru lal uh ac lohsr;
24 Ongoiya oan soanel in sruokilya,
Oana sie tokosra su akola nu ke mweun.

25 “Pa inge safla lun sie mwet
Su srisrngi paol nu in mutun God,
Ac kena lain El su Kulana.
26 Mwet se ingan el ac likkekelana
Ac us mwe loang natul, ac yuyang in lain God,
27 El finne arulana yohk
Ac ratratla ke mwe kasrup.

28 “Pa ingan mwet se ma tuh sruokya siti pus,
Ac eisla lohm ma mwet la uh kaingla liki;
Tusruktu mweun ac fah kunausla siti ac lohm inge.
29 Kasrup lal uh ac tia oan paht;
Wangin kutena sin ma lal inge ac fah oan nwe tok.
Finne ngunal sifacna, ac fah wanginla pac,
30 Ac el ac fah tia ku in kaingla liki lohsr uh.
El ac fah oana soko sak
Su lah kac uh firiryak ke e,
Ac ros kac uh ukukla ke eng uh.
31 El fin wella ac lulalfongi ke ma koluk,
Na el ac fah kosrani ke ma koluk.
32 Meet liki el sun pacl in safla lal, el ac uli;
El ac uli oana sie lesak, ac tia ku in sifil folfolla insroa.
33 El ac fah oana soko fain ma fahko kac uh mangosr na putatla;
Ac oana soko sak olive ma putatla ros kac uh.
34 Ac fah wangin fwilin tulik nutin un mwet ma tia akfulatye God,
Ac e ac fah furreak lohm ma musaiyukla ke mani in eyeinse.

15:14 15:14–16; Job 25:4–6

35 Mwet inge pa muta akoo in oru mwe lokoalok ac ma koluk;
Ac insialos sessesla ke kutasrik pacl nukewa.”

16

[Job]

1 Na Job el topuk ac fahk,
2 “Nga lohng tari kain sramsram ingan meet;
Ac kas in kasru lomtal ingan mwe na akkeok.
3 Mea, komtal ac sramsram na nwe tok?
Ya komtal lungse in komtal na pa aksafye sramsram uh pacl nukewa?
4 Funu komtal pa nga, ac nga pa komtal,
Nga lukun ku pac in fahk ma nukewa komtal fahk ingan.
Nga lukun usruk pac sifuk oana ngan pakomutomtal,
Ac fahkot kas puspis in lain kowos.
5 Nga lukun akkeye komtal ke kas in kasru,
Ac srumun pacna kutu kas saya in akwoye komtal.

6 “Tusruktu kas nga fahk uh tiana kasreyu,
Ac nga fin mutana tia kas, ac tia pacna aksrikyela mwaiok luk uh.
7 O God, kom oru nga arulana foroti;
Kom tuh lela sou luk in anwukla.
8 Kom kapriyuwi. Kom mwet lokoalok luk.
Inge nga sri na kolo,
Ac mwet uh pangon mu ma inge akpwayei lah oasr ma koluk luk.

9 “In kasrkusrak lal, God El eya kupasr nukewa ke monuk,
El foloyak ac suiyuwi.
10 Mwet uh isrunyu;
Elos kahkeni nu yuruk ac puok likintupuk.
11 God El eisyuyang nu inpoun mwet koluk.
12 Nga tuh muta in misla,
Na God El sruokya kwawuk;
El puokyu nwe itungyuwi.
El oreyu oana sie mwe lutlut pisr,
13 Ac pisrik sukan pisr nu keik liki acn nukewa —
Sukan pisr inge fakisyu ac kanteyuwi;
Ne ouinge, el tiana luman pakomutuk.
14 El nuna fakisyu na
Oana sie mwet mweun ma wella ke srunga lal uh.

15 “Nga asor ac nokomang nuknuk yohk eoa,
Ac nga pituki na muta infohk uh, lip na pwaye.
16 Nga tung nwe srusrala atronmutuk,
Ac kulun mutuk fafwak ac inken tungla.
17 Tusruktu nga tiana oru kutena ouiya sulallal,
Ac nga pre nu sin God ke inse na pwaye.

18 “O Faclu, nimet okanla ma koluk ma orek nu sik!
Nimet tulokinya pang luk ke nga suk nununku suwohs!
19 Aok pwayena, oasr mwet se inkusrao

Su ac fah tuyak wiyu lac, ac kasreyu.
20 Mwet kawuk luk inge elos aksruksrukeyu;
Ac sronin mutuk kahkla nu sin God.
21 Nga ke sie mwet ah in kwafe sin God keik,
Oana ke sie mwet el kwafe ke mwet kawuk lal.
22 Yac luk somsomlana,
Ac nga fahsr ke soko inkanek ma nga tia ku in foloko we me.

17

1 “Inge moul luk uh apkuran in safla. Arulana upa nu sik in momong;
Wangin ma lula nu sik sayen kulyuk luk, su akoeyukla soaneyu.
2 Nga liye lah mwet nukewa arulana aksruksrukeyu.
3 Nga kaskas pwayena, O God. Nunak munas, lulalfongi kas luk.
Wangin mwet ac ku in iweyula fin tia kom.
4 Kom kaliya nunak lalos, pwanang elos tia ku in nunkauk kutena ma pwaye;
Nimet lela elos in kutangyula inge.
5 Soakas matu se fahk mu sie mwet fin kiapwela mwet kawuk lal ke sripen mani,
Na tulik natul fah eis mwata ac keok kac.
6 Ac inge mwet uh orekmakin soakas se inge in lainyu;
Elos tuku ac acni nu in mutuk.
7 Asor luk apkuranna in konela mutuk;
Pouk ac niuk arulana minini oana lul uh.
8 Mwet ma sifacna nunku mu elos suwos uh elos lut,
Ac elos nukewa kasrkusrak ac fahk mu nga tia lulalfongi God.
9 Elos su sifacna pangon mu elos mwet suwoswos,
Yokyokelikna nunkeya selos mu pwaye selos.
10 Tusruktu elos nukewa fin tuku ac tu ye mutuk,
Nga lukun tia ku in konauk mu oasr siefanna selos lalmwetmet.

11 “Len luk uh somla; ako luk uh tia orekla;
Ac finsrak luk uh wanginla.
12 A mwet kawuk luk uh fahk mu fong uh kalem;
Elos fahk mu kalem uh apkuranme,
Tusruk nga etu lah nga srakna muta in lohsr.
13 Finsrak sefanna luk pa facl sin mwet misa,
Yen su nga ac fah ona ac motul in lohsr uh.
14 Nga ac fah pangon kulyuk uh pa papa tumuk,
Ac wet ma ac kangyula uh,
Nga ac fah pangon mu nina kiuk ac tamtael luk.
15 Pia mwe finsrak luk uh?
Su ku in liyauk lah oasr oya?
16 Finsrak uh ac fah tia ku in wiyu som
Ke nga ac oatui nu in facl sin mwet misa.”

18

[Bildad]
1 Na Bildad el fahk,
2 “Job, ku kain in mwet se kom an tiana ku in misla?
Kom fin tuiwin ac lohng ma kut fahk uh, kut ac ku in sramsram nu sum.
3 Mea sis kom nunku mu kut lalfon oana cow uh?
4 Kom sifacna akkeokye kom ke kasrkusrak lom an.

16:19 Job 19:25

Mea, ku in wanginla mwet fin faclu kom fin kasrkusrak?
Mea, God Elan mokle eol uh in tuh akinsewowoye kom?

5 “Kalem lun mwet koluk uh ac nuna kunlana;
Firir kac uh ac fah tia ku in sifil kalem.
6 Lam in lohm nuknuk sel uh ac fah lohsrla.
7 Meet, el fahsr ku na, a inge el fahsr tukulkul;
Kas in luti lal sifacna, oru el ikori.
8 El fahsryang nu in sie nwek, ac nial sremla;
9 Sie sruhf srumasrla kapinnial ac sruokilya.
10 Sie sruhf wikla oanna infohk uh;
Sie pac sruhf uh oakwuki ke acn el fahsr we.
11 Mwe aksangeng apnulla yen nukewa;
Ac welul yen nukewa el fahsr we.
12 Meet el kasrup, a inge el masrinsral;
Mwe ongoiya oanna siskal soanel.
13 Sie mas na upa su ku in unilya kanglana manol,
Ac kulweya paol ac nial.
14 Amala el liki lohm nuknuk su el tuh muta insewowo loac,
Ac kokola el nu ye mutun Tokosra lun Misa.
15 Inge kutena mwet ku in utyak ac muta in lohm nuknuk sel —
Tukun aknasnasyeyukla ke sulphur!
16 Okah ac lah kacl uh uli ac paola.
17 El tila pwengpeng in acn sel, oayapa in acn nukewa saya!
Wangin mwet sifilpa esamul.
18 El ac fah lisyukla liki facl sin mwet moul,
Ac ukohkyak el liki kalem nu ke lohsr uh.
19 Wangin fwilin tulik natul, nufonna misa.
20 Mwet nukewa in acn kutulap lac nwe roto su lohng pweng kacl
Elos sangeng ac rarrar.
21 Pa inge saflaiyen moul lun mwet koluk uh.
Pa inge ma ac sikyak nu sin mwet su tia lulalfongi ke God.”

19

[Job]
1 Na Job el fahk,
2 “Efu ku komtal akkeokyeyu na ke kas lomtal an?
3 Pacl puspis komtal akkolukyeyu,
Ac tia mwekin ke ma upa komtal oru nu sik ingan.
4 Finne oasr ma koluk nga orala,
Mea lomtal nu kac?
5 Komtal pangon mu komtal wo likiyu,
Ac nunku mu mwe keok nu sik inge akpwayei lah oasr koluk luk.
6 Mea, komtal tiana akilen lah God pa oru ma inge?
El oakiya sie sruhf in sruokyuwi.
7 Nga arulana lain ma upa El oru inge,
Tuh wanginna mwet porongeyu;
Nga kwafe in oasr nununku suwohs orek nu sik, tuh wanginna mwet lohng.
8 God El kosrala inkanek uh, ac nga tia ku in kaingla;
El sang lohsr uh kosrala inkanek luk.

18:5 18:5–6; Job 21:17

9 El eisla nufon mwe kasrup luk,
Ac akkolukyela inek.
10 El sringil monuk oana sie mwet su kunausya sie lohm.
El fusak finsrak su oan in nga,
Ac filiyuwi nga in uli ac misa.
11 God El kasrkusrak ac arulana foloyak sik;
El oreyu oana mwet lokoalok se lal ma El kwase oemeet uh.
12 El supwama un mwet mweun lal in lainyu;
Elos koaneak sisken pot luk, in mweuniyu yen nga muta we.

13 "God El oru mwet wiuk in ngetla likiyu;
Nga oana sie mwetsac nu sin mwet ma eteyu meet ah.
14 Sou luk ac mwet kawuk luk elos som likiyu.
15 Mwet fahsr su tuh mutwata in lohm sik elos mulkinyula;
Mutan kulansap luk elos oru oana elos in tia eteyu.
16 Nga fin pangon sie mwet kulansap luk, ku kwafe elan kasreyu,
El ac tiana topukyu.
17 Mutan kiuk uh tia ku in muteng foulin momong luk uh,
Ac tamulel na pwaye luk elos tia lungse kiluku nu yuruk.
18 Tulik uh elos aksruksrukeyu ac isrunyu ke pacl elos liyeyu uh.
19 Mwet kawuk na pwaye luk uh angyang sik ke pacl elos liyeyu uh;
Elos su nga arulana lungse yohk meet elos forla lainyu.
20 Kolo ke monuk uh arosrosak ac atla liki sri in monuk;
Ac kutu srisrik na ngan misa.
21 Komtal mwet kawuk luk! Tal pakomutuk!
Poun God arulana sringilyuwi.
22 Efu ku komtal akkeokyeyu oana ke God El oru uh?
Mea, tia fal tari lupan keok ma orek nu sik uh?

23 "Nga ke sie mwet ah in esamya kas luk inge
Ac oakiya ke ma simusla in sie book ah!
24 Ku in kihlyak kas luk inge ke sie eot
In mau oanna nwe tok.

25 "Tuh nga etu lah oasr sie inkusrao
Su ac fah mau tuku in tuh moliyula.
26 Finne tukun mas luk uh kangla kolo keik uh,
Ke nga srakna oan in mano se inge, nga ac fah liye God.
27 Nga fah liyal ke mutuk sifacna,
Ac El ac fah tia sie mwetsac nu sik.

"Nunak luk uh munasla mweyen komtal fahk mu,
28 'Kut ac akkeokyal fuka?'
Komtal sukok sripa komtal in lainyu.
29 A inge, komtal in sangeng na ke cutlass
Cutlass se ma ac use kasrkusrak lun God ke ma koluk uh,
Tuh komtal fah etu lah oasr sie su nununku."

20

[Zophar]
1 Na Zophar el fahk,

2 “Job, kom arulana aktoasryeyu.
Inge nga semutengla, ac kena tari topuk kom.
3 Ma kom fahk ah kas in na pirakak,
Tusruktu nga etu lah nga ac topuk fuka.

4 “Kom etu na lah oemeet me,
Ke mutawauk in fili mwet uh fin faclu ah,
5 Wangin sie mwet koluk ku in engan paht.
6 Sahp el ac ku in kapak in mwet na fulat se,
Nwe ke na insifal sun pukunyeng uh,
7 Tusruktu el ac ukyukla oana kutkut uh.
Mwet ma etal meet ah,
Ac suk lah el som nu ya.
8 El ac wanginla oana sie mweme, oana sie aruruma ke fong,
Ac tiana sifil liyeyuk.
9 El ac wanginla liki acn ma el tuh muta we meet ah;
10 Ac tulik natul ac fah akfalyela ma lun mwet sukasrup ma el tuh pisrala ah.
11 Meet, manol fusr ac el arulana fokoko,
Tusruktu ac tia pat, ac fah ekla nu ke kutkut.

12 “Ma koluk uh finne oana sie ma emwem nu ke oalul,
Ac el finne okanla oan ye lohul,
13 Ac tia lungse sisla, a kena in oanna inwalul elan engankin ema uh.
14 Tusruktu mongo inge ac ekla mwen ke sun insial —
Mwen oana pwasin uh.
15 Mwet koluk uh wihtacla mwe kasrup ma el pisrala uh;
Ac God El ac eisla sel, finne oan insial.
16 Ma su mwet koluk se ukumya uu oana pwasin;
Ac fah unilya oana ngalngul lun soko wet pwasin uh.
17 El ac fah tia moul in liye infacl ma oil in olive soror we uh,
Ku infacl srisrik ma oasr milk ac honey soror kac.
18 El ac enenu in fuhleak nufon ma el kemkatu kac meet ah;
Ac fah wangin pacl elan insewowokin mwe kasrup lal,
19 Mweyen el tuh akkeokye ac pilesru mwet sukasrup,
Ac eisla lohm ma siena mwet musaela.
20 Rapku lal uh oru el tia ku in muti.
21 Ke pacl el mongo uh, wanginna luwa,
Ac inge, pacl in mut lal uh safla.
22 Ke pacl se el sun na pwaye kasrpal,
Na toasriyen mwe keok ma el oru inge nufon ac fah putatyang nu facl ac toanilya.
23 Lela elan kang ma nukewa ma el ke kang uh!
God El ac fah kael ke kasrkusrak ac folo lal.
24 El fin srike elan kaingkunla cutlass osra uh,
Na soko osra in pisr, su muta uh orekla ke bronze, ac fah faksilya.
25 Soko osra in pisr ac fah sasla ke manol;
Ac srah kacl uh ac fah tultul ke acn saromrom ke mutun osra uh,
Ac el ac arulana tuninfongla.
26 Ma lal nukewa ma el elosak, ac fah kunausyukla;
Sie e su tia ma tayak ke poun mwet
Ac fah esukulak wi mwet nukewa in lohm sel.
27 Kusrao ac akkalemyela koluk lun mwet se inge,

Ac faclu fah orek loh lainul.
28 Sie sronot ac fah pokla mwe kasrup lal nukewa
Ke len se ma God El nununku mwet koluk in kasrkusrak lal.

29 “Pa inge safla lun mwet koluk uh,
Safla se ma God El nuna akoela nu selos.”

21

[Job]
1 Na Job el fahk,
2 “Porongo ma nga fahk uh;
Pwayena ma nga siyuk komtal in akwoyeyu kac.
3 Fuhlema kitin pacl luk in kaskas, ac nga fin tari,
Na komtal ku in isrunyu, komtal fin lungse.

4 “Alein luk uh tia ma in lain mwet;
Oasr sripen semuteng luk uh.
5 Ngetma liyeyu. Ya lumuk tia fal
In oru komtal in lut ac kofla kaskas ke komtal suiyuwi uh?
6 Ke nga nunku ma sikyak nu sik uh,
Nga arulana oela, ac rarak ke sangeng.

7 “Efu ku God El lela mwet koluk uh in moul,
Nwe ke na elos matuoh, ac wona nu selos?
8 Oasr tulik natulos ac nutin natulos,
Ac elos moulna muta nwe ke na elos liye ke tulik inge matula uh.
9 God El tiana sang ongoiya nu ke lohm selos uh;
Ac elos tia wi pula mwe aksangeng uh.
10 Aok, cow mukul natulos orek fahko, wo ouiya pacl nukewa,
Ac cow mutan uh oswela ma natulos wanginna ma misa.
11 Tulik natulos uh kasrusrsrusr na srital oana sheep fusr uh,
12 Ac onsrosro nu ke pusren mwe on harp ac flute.
13 Elos moul ke moul na misla
Ac pacl in misa lalos uh, elos ac misa na in misla ac tiana keok.

14 “Mwet koluk uh fahk nu sin God, ‘Fahsr liki kut!
Mansis kut in tia etu ma kom lungse.
15 Su Ku liki Ku inge tuh kut in orekma nu sel?
Mea, ac oasr ma wo nu sesr kut fin pre nu sel?’
16 Elos fahk mu wo ouiya lalos uh ma na ke ku lalos sifacna,
Tusruktu nga tia ku in insese nu ke luman nunak lalos inge.

17 “Ku nu oasr pacl ma kuniyukla kalem lun mwet koluk uh?
Ku nu oasr sie selos pula mwe ongoiya?
Nu oasr pacl God El kai mwet koluk uh ke kasrkusrak
18 Ac okulosla oana mah uh ke eng upa,
Ku oana kutkut ma sohkla ke pacl in paka uh?

19 “Komtal fahk mu God El akkeokye sie tulik ke sripen ma koluk lun papa tumal uh.
Mo! Lela God Elan akkeokye na mwet se ma orekma koluk an;
Lela in kalem selos lah God El oru ouinge ke sripen koluk ma elos sifacna oru.

20 Lela mwet koluk uh in sifacna us mwatan ma koluk lalos an;
Lela elos in pula kasrkusrak lun God Kulana.
21 Moul lun sie mwet fin safla,
Mea pwaye lah ac oasr nunak lal ke tulik natul, lah elos engan ku tia?
22 Mea, mwet uh ku in luti God,
Su nununku mwet nukewa, finne elos su muta yen fulat?

23 "Sie kain mwet ac misa ke pacl na ma yohk wo ouiya nu sel,
Ac el mutana okak ac misla.
24 Manol factfat na wo, ac koanon sri kacl uh srakna ku.
25 A sie kain mwet uh wangin na pwaye engan lal;
El inse toasr na ke el moul nwe ke na el misa.
26 Tusruktu elos kewa ac oana sie: elos ac misa, pukpuki,
Ac manolos afla ke wet.

27 "Nga etu nunak koluk lomtal ingan.
28 Komtal fahk, 'Pia lohm sin leum sac inge;
Mwet se ma mutana oru ma koluk?'

29 "Ku komtal soenna wi sramsram nu sin mwet ma muta forfor nu saya uh?
Komtal tiana etu kain mwe sramsram ma elos ac som nwe foloko srumun uh?
30 Ke len ma God El ac kasrkusrak ac akkeokye mwet uh,
Mwet koluk uc wacna tia pula ma upa.
31 Wanginna mwet muta tukakin mwet koluk uh,
Ku folokin nu sel ke ma koluk nukewa ma el orala.
32 Ke el ac utukla nu ke kulyuk uh,
Nu ke luf kial su arulana taranyuk wo,
33 Mwet puspis ac fah wi fahsr nu ke pukmas uh,
Ac finne fohkon acn uh, ac fah arulana mulala nu facl.

34 "A komtal! Komtal srike in akwoyeyu ke kas lusrongten!
Top lomtal an kikiap nufon!"

22

Asramsrami Aktolu
(22:1—27:23)

[Eliphaz]

1 Na Eliphaz el fahk,
2 "Ku oasr sie mwet, finne mwet ma lalmwetmet emeet uh,
Su oasr sripa nu sin God?
3 Ku orekma lom fin arulana suwohs, ya ac akwoye God?
Kom fin tia oru kutena ma koluk, ya ac ku in kasrel?
4 Tia ke sripen kom sangeng sin God
Pa oru Elan kai kom, ku nununkekom an.
5 Mo, ma ke sripen arulana yokla ma koluk lom;
Oayapa ke ma koluk nukewa ma kom oru an.
6 Ke kom oru tuh sie mwet lim in akfalyela mani ma el ngisrala sum uh,
Oana kom in sarukla nuknuk ma el nukum uh ac oru tuh elan koflufolla.
7 Kom tuh srunga sang kof nimen mwet su totola,
Ac sranga pac sang mwe mongo nu selos su masrinsral.
8 Kom tuh orekmakin ku lom ac wal lom

22:2 22:2–3; Job 35:6–8

In eisla acn uh nufon.
9 Kom tia falkin lah kom tia wi kasru katinmas,
A kom oayapa pisre ma lun tulik mukaimtal, ac oralos koluk.
10 Ke ma inge sruhf puspis raunikomla ac akola in sruokkomi,
Ac inge kom muta in sangeng na lulap.
11 Arulana yokla lohsr ingena, oru kom tia ku in liye,
Ac sie sronot lulap afinkomla.

12 “Ya God El tia muta yen fulatlana inkusrao
Ac ngeti nu fin itu uh, finne itu uh oan yen fulat?
13 A kom siyuk, ‘Mea God El etu?
Pukunyeng uh okanulla, na El ac nununkekut fuka?’
14 Kom nunku mu pukunyeng matoltol uh kosrala mutal Elan tia liye,
Ke El forfor fin acn engyeng uh.

15 “Ya kom wotela sum tari mu kom ac fahsrna ke inkanek
Ma mwet koluk uh fahsr kac pacl nukewa uh?
16 Meet liki na pacl in misa lalos,
Elos pahtkakinyukla tari ke sie sronot.
17 Mwet inge mwet pilesru God,
Ac elos nunku mu wangin ma El ku in oru nu selos.
18 Sruhk God pa tuh akinsewowoyalos ke kasrpalos —
Nga tia ku in kalem ke nunak lun mwet koluk uh.
19 Mwet wo uh engan, ac mwet wangin mwata elos israsr
Ke elos liye lah kalyeiyuk mwet koluk uh.
20 Ma nukewa lun mwet koluk uh kunausyukla,
Ac e uh esukak kutena ma su lula.

21 “Inge, Job, akmisye kom nu sin God,
Ac nimet oral oana sie mwet lokoalok;
Kom fin suk misla, na El ac akinsewowoye kom.
22 Eis mwe luti ma El sot uh;
Ac filiya kas lal insiom.
23 Aok, kom enenu in siskomi, ac foloko nu yurin God,
Oru in safla ma koluk nukewa
Ma orek in lohm sum an.
24 Sisla gold lom an;
Sisla nufon gold wowo lom an nu ke kapin infacl paola ingan.
25 Lela tuh in God Kulana pa gold lom uh,
Ac Elan oana silver lom su yolyak oan yurum an.
26 Na kom fah lulalfongi God pacl nukewa,
Ac kom fah etu lah mwe insewowo lom nukewa tuku sel me.
27 Ke kom pre El ac topuk kom,
Ac kom fah liyaung wulela nukewa ma kom orala nu sel an.
28 Na ac fah wo ouiyom ke ma nukewa kom oru,
Ac kalem ac fah tolak inkanek lom.
29 God El sisya mwet inse fulat,
Ac molela mwet pusisel.
30 God El ac fah molikomla fin wangin ma sufal lom,
Ac fin pwaye orekma lom.”

23

[Job]

1 Na Job el fahk,
2 “Nga srakna torkaskas ac lain God;
Nga tia ku in kutongya sasao luk.
3 Seyal nga ke etu lah nga ac konalak ya,
Ac lah nga ac ut ya nu yen El muta we.
4 Nga lukun fahkang na nunak luk nu sel
Ac takunang nufon ma nga pulakin mu pwaye sik.
5 Nga ke etu lah mea El ac fahk,
Ac lah El ac topukyu fuka.
6 Ya God El ac lainyu ke ku lal nufon?
Mo, El ac porongo na ke nga ac kaskas uh.
7 In pacl sac El ac engan in lohng sramsram luk, mweyen nga inse pwayena nu sel;
Na El ac fah akkalemye lah El tuleyula, ingela nwe tok.

8 “Nga tuh sokol kutulap, tuh El wangin we;
Nga tia pacna konalak ke nga sokol roto ah.
9 El tuh orekma na epang ac eir,
Tuh nga tia pacna liyal we.
10 Ne ouinge a God El etu nufon acn nga forfor we;
El fin srikeyu, El ac konauk lah nga nasnasna.
11 Nga oaru na in fahsr ke inkanek ma El sulela nu sik uh,
Ac tiana kuhfla liki.
12 Nga oru na ma El sapkin pacl nukewa;
Nga fahsrna ke ma lungse lal ac tia lungse luk sifacna.

13 “God El tiana ekyek. Wangin mwet ku in kifasulla,
Ku tulokinilya liki ma El lungse oru uh.
14 El ac oralana ma El akou in oru nu sik;
Ako se lal inge siena sin ma pus ma El ke oru nu sik uh.
15 Nga arulana rarrar ac sangeng ye mutal.
16 God pa arulana akmunasyela nunak luk uh.
El su Kulana El arulana aksangengyeyu.
17 Finne lohsr uh kosrala mutuk,
Nga tiana misla in fahk nunak luk uh.

24

1 “Efu ku God El tia oakiya sie pacl in nununku?
Efu ku mwet ma oaru in oru lungse lal tiana liye Elan kai mwet koluk uh?

2 “Mwet uh mokle masrol lalos in akyokye acn lalos uh;
Ac pisre sheep uh in akyokye un sheep natulos sifacna.
3 Elos pisrala donkey nutin tulik mukaimtal uh,
Ac sruokya ox* nutin mutan katinmas uh, na soano elan molela soemoul lal.
4 Elos ikol tuh mwet sukasrup in tia ku in eis suwohs lalos,
Ac oru tuh mwet enenu in kaing ac wikla.

5 “Ouinge mwet sukasrup elos suk mwe mongo nalos yen mwesis

* **24:3** ***ox:*** liye ke Kalmen Kutu Kas.

Oana donkey inima uh;
Wangin acn elos ku in konauk mongo nun tulik natulos we.
6 Elos enenu in kosrani ke ima su tia ma lalos,
Ac sifani grape ke ima lun mwet koluk.
7 Ke fong uh elos mihsrisr, mweyen wangin ma elos in kateya;
Elos koflufol na motul.
8 Elos ac wohlak na ke af ma kahkla fineol uh me,
Ac lokeni oan sisken eot uh in lusrungulosyak.

9 “Mwet koluk elos tulakunla tulik mukul fusr ma misa papa tuma liki nina kia, tuh
elos in mwet foko lalos,
Ac eis tulik nutin sie mwet sukasrup in akfalye soemoul lal.
10 A mwet sukasrup elos ac illa ac wangin nuknuk in karingin manolos;
Elos ac masrinsral na ke elos telani fokin wheat uh.
11 Elos fuleya olive in orek oil, ac grape in orek wain,
A elos ac malu na.
12 Mwet kinet ac mwet apkuran in misa in siti uh elos wowoyak nu sin God,
Tusruktu God El tiana porongo pre lalos.

13 “Oasr kutu mwet koluk ma kwase kalem uh;
Elos nikin kalmeya, ac tia ke fahsr nu yen kalem uh kololos nu we.
14 Ke tafun lotu uh, mwet akmas el illa
In uniya mwet sukasrup uh,
Ac ke fong uh, el som pisrapasr.
15 Sie mwet kosro el ac soano in tari ekela;
El ac afinya mutal, mwet uh in tia akilenul.
16 Ke fong uh mwet pisrapasr elos ac sifacna utyak nu in lohm uh,
A ke lenelik elos ac wikla ac tia lungse muta ke kalem uh.
17 Elos sangeng ke kalem lun len uh,
A lohsr uh tiana aksangengyalos.”

[Zophar]

18 “Sie mwet koluk ac fah pokyukla ke sronot uh,
Ac acn sel fah selngawiyuki sin God;
El ac tia sifil som orekma ke ima in grape lal uh.
19 Oana ke snow uh ac wanginla ke pacl fol ac ke pacl wangin af uh,
Ouinge sie mwet koluk ac fah wanginla liki facl sin mwet moul uh.
20 Finne nina kial uh, ac tia pac esamul;
Wet uh ac kangulla, ac el musalla oana soko sak ma ikori.
21 Ma inge sikyak nu sel mweyen el akkeokye katinmas,
Ac tia kulang nu sin mutan su wangin tulik natu.
22 Ke ku lun God, El kunausla mwet funmwet;
God El fin mukuila, mwet koluk sac ac misa.
23 God El ku pac in oru tuh mwet sac in tia sun ongoiya,
Tusruktu El ac taranna ma el oru pacl nukewa.
24 Mwet koluk se ku in sun wo ouiya ke kitin pacl,
Na el ac uli oana soko mah wangin sripa,
Oana sie sripin mahsrik ma pakpuki.
25 Ya oasr mwet se ku in lafwekin mu tia ouinge?
Oasr mwet ku in orek loh ac fahk mu kas luk inge tia pwaye?”

25

[Bildad]

1 Na Bildad el topuk ac fahk,
2 “God El arulana ku; lela mwet nukewa in sangeng sel ac akfulatyal.
El oru tuh tokosrai lal inkusrao in misla.
3 Ya oasr mwet ku in oakla pisen lipufan su kulansap nu sel?
Ya oasr acn ma kalem lal ah tia tolak?
4 Ya oasr mwet ku in arulana suwoswos ac mutal ye mutun God?
5 Yurin God, malem uh tiana saromrom,
Ac itu uh tia pac nasnas.
6 Fin ouinge, na faska mwet uh,
Su oana ulac ku lawani uh ye mutal!”

26

[Job]

1 Na Job el fahk,
2 “Ku pwaye kutu kasru uh —
Nga sukasrup ac munas, a kom fahk ma ingan!
3 Saok kas in kasru na wowo
Ac luti lalmwetmet lom an nu sin mwet lalfon se nga uh!
4 Kom nunku mu su ac lohng kas lom ingan?
Su pirikkomyak kom in kaskas ouingan uh?”

[Bildad]

5 “Ngunin mwet misa uh
Rarrar in kof ye faclu.
6 Facl sin mwet misa uh ikakelik oan ye mutun God;
Ac wangin mwe afyuf kosrala ma inge liki ye mutal.
7 God El asroelik acn engyeng in epang,
Ac srupusrak faclu yen wangin ma oan we.
8 God pa nwakla pukunyeng uh ke kof,
Ac liyaung in tia fokelik ke toasriya uh.
9 El sang sie pukunyeng kosrala malem uh ke fong in Mwesr.
10 El filiya pekusra uh raunela faclu
In sraclik kalem liki lohsr uh.
11 Ke el kai sru ma loango acn lucng,
Sru uh ac kusrusryak ac rarrar ke sangeng.
12 Ku lal uh pa kutangla meoa uh;
Ac ke usrnguk lal El kunausla Rahab — ma sulallal soko ma muta inkof uh.
13 Momong lal uh pa oru acn engyeng uh in kalem,
Ac paol pa uniya kosro sulallal su srike in kaingla uh.
14 Tusruktu ma inge akkalemye kutu srisrik na kuiyal,
Mahma na lal uh pa kut lohng inge.
Su ku in etu lupan fulat ac ku lun God uh?”

27

[Job]

1 Na Job el fahk,
2 “Nga fulahk ke Inen God moul su Kulana,
Su tia lela nununku suwohs in orek nu sik, a El ase nu sik sie moul na upa —
3 Ke lusenna pacl ma God El ase momong nu sik,

26:12 Job 9:13 **26:13** Job 9:8

4 Ngoasrok ac fah tiana fahk kutena ma koluk,
Ac louk ac fah tiana kikiap.
5 Nga tiana ku in fahk mu pwaye sumtal;
Nga ac sruokyana ku in fahk mu moul luk uh nasnas, nwe ke na nga misa.
6 Nga fah tiana munasla in fahk lah moul luk uh suwosna;
Nunak lun insiuk mwesas na.

7 “Lela tuh mwet nukewa su lainyu ac lokoalok nu sik uh
In kaiyuk oana mwet ma koluk ac sesuwos moul la uh.
8 Finsrak fuka lun mwet ma tia etu God
Ke pacl se El ac eis moul lalos uh?
9 Ke pacl upa ac sikme, ya God El ac lohng pang lalos?
10 Elos funu sulela in eis engan ma El tuh ke sang nu selos ah, lukun wona.
Elos funu oaru na in pre nu sel, lukun wo pac.

11 “Lela nga in luti nu sumtal ke lupan ku lun God uh,
Ac akketeya ma God Kulana El akoo.
12 Tusruktu, pwayeiya uh komtal sifacna liye tari;
Na efu ku komtal kaskas lalfon angan?”
[Zophar]
13 Na Zophar el fahk,
“Pa inge luman akkeok ma God El oru
Nu sin mwet ma koluk ac sulallal uh.
14 Finne pus wen natulos,
A elos nukewa ac fah anwukla ke mweun;
Pacl nukewa ac sufalla mwe mongo nun tulik natulos.
15 Elos su painmoulla liki mweun, ac fah misa ke mas upa,
Ac finne mutan katinmas kialos uh, ac tia pac asor kaclos.
16 Sie mwet koluk ac ku in oasr ipin silver puspis lal liki ma el ku in oakla,
Ac pukanten nuknuk lal liki ma el enenu;
17 Tusruktu, kutuna mwet wo sayel pa ac nukum nuknuk inge,
Ac kutuna mwet suwoswos pa ac eis silver inge.
18 Mwet koluk uh ac musai lohm selos munasna, oana ahng lun pwepenu uh,
Ku oana lac lohm sin mwet foko ma karingin ima uh.
19 Tusruktu pacl se in moul lalos elos ac mau ona in kasrpalos,
A ke elos ac ngutalik, kasrup lalos uh wanginla.
20 Mwe aksangeng fah toki nu faclos oana sie sronot;
Ac sie paka fah tuhyak ke fong ac okulosla.
21 Eng kutulap ac fah pokolosla liki lohm selos;
22 Ac fah tuyang nu faclos arulana upa
Ke elos ac srike ke kuiyalos in kaingla.
23 Eng uh ac fah ngirngir ac isrunulos ke elos kasrusr,
Ac aksangengyalos lucng me.

28

*Kaksakinyuk Lalmwetmet**

1 “Oasr luf ma silver uh pukpukyak we;
Oasr pac acn ma gold uh aknasnasyeyuk we.
2 Mwet uh pukanak osra liki ye fohk uh

* **28:** kas Hebrew tiana akkalemye lah su sramsram ke chapter se inge.

Ac munanla copper uh in kofelik ac sororla liki eot uh.
3 Mwet uh suk pac acn ma lohsr oemeet in konauk ma oan we.
Elos suk in acn loal lun faclu
Ac pukanak yen lohsr uh in konauk eot uh.
4 Loes liki acn ma mwet uh muta we —
Acn ma falken mwet uh soenna fahsr we —
Mwet uh pikin laf ye eol uh,
Yen ma elos ac mukena orekma we.
Elos ac atla na ke sucl uh ke elos ac orekma in luf uh.
5 Mwe mongo kapak infohk uh yak,
A ye pacna infohk se inge
Ma nukewa itungyuki ac musalsalu.
6 Eot infohk uh oasr wek sapphire kac,
Ac kutkut in faclu oasr gold kac.
7 Won hawk uh tia ku in liye inkanek nu ke lufin puk ma saok uh,
Won vulture tia pac wi sohksok fin acn inge.
8 Wangin lion ku kutena kosro sulallal
Wi forfor ke inkanek muku inge.

9 “Mwet uh pikin eot ma arulana keke,
Ac ikruiya eol uh ke elos pukanla pe eol uh.
10 Ke elos ac putala lufin eot uh,
Elos konauk wek na saok.
11 Elos ac pikin nwe sun acn ma infacl uh soror we me,
Ac oru tuh ma wikla oan yen lohsr uh in ku in liyeyuk.
12 Tusruktu, pia acn ma lalmwetmet uh ku in koneyukyak we?
Kut ac luti ya kut in etala?

13 “Lalmwetmet uh tia ma ac ku in koneyukyak yurin mwet uh;
Wangin mwet etu lupan saokiya.
14 Yen loal in meoa uh, ku inkof uh
Fahk mu lalmwetmet uh tia koneyukyak we.
15 Silver ac gold tia ku in sang moli.
16 Gold ma wo oemeet, ku wek ma arulana saok,
Tia ku in saok oana lalmwetmet uh.
17 Lalmwetmet uh saok liki gold,
Ac saok liki sufa orekla ke gold, ku glass ma wo emeet uh.
18 Saok lun lalmwetmet uh yohk liki
Ma saok inkof uh, ku wek crystal ac ruby.
19 Wek topaz ac gold ma wo oemeet uh
Tia ku in lumweyuk nu ke saok lun lalmwetmet uh.

20 “Fin angan, na pia mutaweyen lalmwetmet?
Kut ac luti ya kut in etala?
21 Wangin ma oasr moul la ku in liye,
Finne won ke pacl el sohksok uh el tia pac liye.
22 Finne misa, ku mwe kunausla,
Eltal fahk mu eltal lohng mukena ke srumunyuk.

23 “God mukena pa etu inkanek nu we,
Ac etu lah lalmwetmet uh ac koneyukyak oya,

24 Mweyen El liye acn nukewa faclu,
Ac liye ma nukewa ma oan ye kusrao.
25 Ke God El sang ku nu sin eng uh,
Ac wotela lah ac pia lupan meoa uh;
26 Ke pacl se God se sulela lah af uh ac kahkla oya,
Ac inkanek ma pukunyeng in pulahl uh ac fahsr kac;
27 Pa ingan pacl se ma God El liye lalmwetmet, ac srikeya lupan woiya uh,
Na El akkeyala.

28 "God El fahk nu sin mwet uh,
'Kowos fin ke lalmwetmet, kowos enenu in sunakin Leum.
Ac kowos fin lungse etauk, kowos enenu in forla liki ma koluk.' "

29

Sramsram Safla Lal Job Nu Sin Mwet Kawuk Lal

1 Na Job el sifil mutawauk in kaskas:
[Job]
2 "Saok moul luk uh in ku in sifil folokla
Oana ke pacl se God El tuh karinginyu ah.
3 In pacl sac God El tuh wiyu na pacl nukewa,
Ac ase kalem nu sik ke nga fufahsryesr in lohsr uh.
4 In len ingo pa nga tuh arulana fokoko,
Ac asruoki lun God nu sik arulana karingin inkul sik wo.
5 God Kulana El tuh arulana wiyu,
Ac tulik nutik nukewa elos muta yuruk.
6 Yohk sronin titi lun cow ac nani nutik,
Ac eot in itat olive nu ke oil, yohk oil soror kac.
7 Pacl nukewa ma mwet matu in siti uh ac toeni,
Ac nga eis acn sik inmasrlolos uh,
8 Mwet fusr uh ac sa na sekinyula elos fin liyeyuyak,
Ac mukul matu elos tuyak in akkalemye akfulat lalos nu sik.
9 Mwet kol uh ac tui pac tila sramsram;
10 Finne mwet ma fulat selos uh, ac misla pac.

11 "Mwet nukewa su liyeyu meet, ku lohng sramsram keik,
Elos ac kaksakinyu, ac srumunna woiyen orekma luk.
12 Ke mwet sukasrup elos tuh ngusr, nga kasrelos;
Nga kasru pac tulik mukaimtal ma wangin mwet in kasrelos.
13 Mwet ma muta in ongoiya elos kaksakinyu,
Ac katinmas uh elos arulana engankin kasru nga oru nu selos.
14 Pacl nukewa nga oru na ma suwohs ac pwaye.
15 Nga oana atronmuta nu sin mwet kun,
Ac oana nia nu sin mwet ma tia ku in fahsr.
16 Nga oana sie papa nu sin mwet sukasrup,
Ac nga tuh kasru mwetsac uh in kutena mwe ongoiya nu selos.
17 Nga kunausla ku lun mwet sulallal,
Ac molela mwet ma elos akkeokye uh.

18 "Pacl nukewa nga tuh nunku mu moul luk ac loes na,
Ac nga ac misa na in misla yurin tulik nutik, in lohm sik sifacna.

19 Nga tuh oana soko sak ma oasr kof ke okah uh in pacl nukewa,
Ac lah kac uh aksroksrokyeyuk pacl nukewa ke aunfong uh.
20 Mwet nukewa tiana tui in kaksakinyu,
Ac ku luk aksasuyeyuk pacl e nukewa.
21 Pacl nga sang kas in luti uh, mwet uh ac misla
Ac lohma in lohng ma nga fahk uh;
22 Na ke safla sramsram luk uh, wanginna ma elos ac ku in sifilpa fahk.
Kas luk ac tili nu in elos oana tulin af nu fin fohk pao;
23 Mwet uh ac arulana engan in eis kas luk uh
Oana ke mwet ima uh engan ke ac sifil afi.
24 Nga israsr srisrik nu selos ke pacl wanginla finsrak lalos;
Ac ngetnget kulang luk akkeyalos.
25 Nga pa kololos, ac wotela ma elos in oru;
Nga tuh kololos oana sie tokosra su kol un mwet mweun lal,
Ac nga akwoyalos ke pacl elos asor.

30

1 “Tusruktu, mwet ma fusr likiyu elos orek tafunkas keik in pacl inge!
Papa tumalos uh nuna mwet na wangin sripa emeet me,
Oru nga tia pac lela elos in wi kosro ngalngul uh karingin sheep nutik.
2 Un mwet na wanginla ku la,
Elos arulana munas ac tia ku in oru kutena orekma luk.
3 Elos arulana sukasrup ac masrinsral,
Oru elos ac kontini okan sak pulamlamla uh —
Ke fong, in acn na koluk ac wangin mwet we.
4 Elos ac fusak ac kang mah yen mwesis uh
Wi pacna okah ma wangin ema ke sak broom uh!
5 Mwet nukewa ac wowoyak ac luselosla
Oana ke elos woi mwet pusrapasr uh.
6 Elos mutana in luf,
Ac in acn ma pukpukla pe eol uh.
7 In acn mwesis uh elos ac wowo oana kosro lemnak uh,
Ac tukeni lokeni muta ye sak inima uh.
8 Sie un mwet na lusrongten, wangin sripa, ac wangin akilenya pa inge!
Ukohkyak elos liki fin acn uh.

9 “Inge elos foloko isrunyu;
Nga pilasrla — oana sie mwe aksruksruk nu selos.
10 Elos arulana kwaseyu,
Ac pangon mu elos wo likiyu.
Elos ac tuku pac ani nu in mutuk.
11 Mweyen God El arulana akmunasyeyula ac nga tia ku in sifacna,
Oru elos forma lainyu ke folo lalos nufon.
12 Un mwet se inge arulana suwoswos in oru alein lalos nu sik;
Elos ukweyu nga kaing; ac elos akola in kunausyula.
13 Elos kosrala acn in kaing luk, ac srike in uniyuwi;
Ac wangin mwet in kutongolosi.
14 Elos ac fokolak kalkal ma nga wikwik we,
Ac putatme nu fuk ac toanyuwi nu infohk uh.
15 Sangeng luk nwekyula.

Nga tila orek mukul, a nga oana sie fosr in eng,
Ac kasrpuk sohkla oana sie pukunyeng.

16 “Inge nga apkuran in misa,
Ac wangin ma in akfisrasrye keok luk.
17 Ke fong uh sri keik uh nufon waiok,
Ac ngal lulap su ngalngalisyu tiana tui.
18 God El sruokya kala in nuknuk luk
Ac furokya nwe ke na tingilya kwawuk.
19 El kipakinyuwi nu yen furarrar uh;
Ac nga oana fohk furarrar ye mutal.

20 “Nga pang nu sum, O God, tuh kom tiana topukyu;
Ac ke pacl nga pre, kom tia lohma nu sik.
21 Kom arulana sulallal nu sik,
Ac akkeokyeyu ke kuiyom nufon.
22 Kom lela eng uh in ukyula;
Ac kom sisyuwot sisyume ke eng upa uh.
23 Nga etu lah kom ac usyula nu ke misa,
Nu ke ouiya su akola nu sin mwet nukewa.
24 Efu ku kom uni sie mwet ma arulana musalla tari,
Su wangin ma ku in oru sayen ngisre ke pakomuta?
25 Ya nga tuh tia wi tung yurin mwet su sun ongoiya,
Ac pakomutalos su enenu?
26 Nga tuh finsrak in oasr engan ac kalem yuruk,
A ongoiya ac lohsr pa sunyu.
27 Insiuk arulana kuelik ke fosrnga ac waiok;
Nga muta in keok len nu ke len.
28 Nga foroht forma in lohsr matoltol, yen wangin kalmen faht we;
Nga tuyak in walil uh ac siyuk ke kasru.
29 Pusrek asor ac supwar,
Oana pusren tung lun soko kosro fox, ku sie won ostrich.
30 Monuk sroalsroalla; ac nga folla ke fifa.
31 Sie pacl ah nga tuh lohng pusren on engan,
A inge nga lohng pusren asor ac tung mukena.

31

1 “Nga orala tari sie wulela na ku
In tia ngetnget in mwel nu sin sie mutan fusr.
2 Mea God Kulana El oru nu sesr uh?
El akfalye fuka orekma lun mwet uh?
3 El supwama ongoiya ac mwe kunausla
Nu sin mwet su oru ma sesuwos.
4 God El etu ma nukewa nga oru uh;
Ac El suiya fahluk nukewa luk.

5 “Nga fulahk lah wangin pacl nga oru ma koluk,
Ac nga tia wi srike in aklalfonye mwet saya.
6 Lela God Elan pauniyu ke sie mwe paun suwohs,
Na El ac fah liye lah wangin ma sufal luk.
7 Nga fin kuhfla liki inkanek pwaye,

Ku lela in kifusyukla nga nu ke ma koluk;
Ac pouk fin tunla ke ma koluk,
8 Na lela sacn sunuk uh in kunausyukla,
Ku lela mwet saya uh in kangla mwe mongo ma nga yukwi uh.

9 “Nga fin tuh ngetnget in mwel nu sin mutan kien mwet tulan luk,
Ac wikla soanel likin lohm sel uh,
10 Na lela mutan kiuk uh in orek mongo nun sie pacna mukul,
Ac motul in mwe oan kien sie pacna mwet.
11 Kain sulallal ouinge enenu in kaiyuk ke kalya na upa.
12 Ac fah oana sie e ma kunausla ma nukewa,
Ac esukak ma nukewa luk.

13 “Ke pacl sie sin mwet kulansap luk, mukul ku mutan, ac suk suwohs lal yuruk,
Nga ac akfulatye suk lal uh, ac srike in akwoyela.
14 Nga fin tia oru in wo nu sel, na nga ac ngetnget fuka nu sin God?
Mea nga ac ku in fahk ke God El ac tuku in nununkeyu?
15 God se na ma oreyula uh,
Pa orala pac mwet kulansap luk uh.

16 “Wangin sie pacl nga srangesr kasru mwet sukasrup uh;
Nga tia wi lela katinmas uh in muta in ongoiya,
17 Ku lela tulik mukaimtal uh in masrinsral ke nga mongo uh.
18 In moul luk nufon, nga mutana kasru mwet ouinge.

19 “Nga fin konauk sie mwet in oasr enenu lal,
Su arulana sukasrup, ac tia ku in moli nuknuk lal,
20 Na nga ac kital nuknuk ma orekla ke unen sheep
Su tuku ke un sheep nutik sifacna.
Na el ac kaksakinyu ke insial nufon.

21 “Fin oasr pacl ma nga kutasrik nu sin kutena tulik mukaimtal,
Ke nga etu lah fin sun nununku, nga ac kutangla,
22 Na lela in kotkot uh pouk;
Ku lela pouk in ayukla liki finpisuk.
23 Ke sripen nga sangeng ke kaiyuk lun God,
Nga tia ku in oru ouiya inge.

24 “Wanginna pacl nga lulalfongi ke mwe kasrup
25 Ku inse fulat ke mwe kasrup luk.
26 Wangin pac pacl nga alu nu ke kalmen faht uh,
Ku nu ke katwen malem uh.
27 Soenna oasr pacl kifusyukla nga in akfulatye ma inge,
Ku ngan pasrla in akkalemye sunak luk nu selos.
28 Kain ma koluk ouinge fal in kaiyuk sin nununku, nu ke misa;
Mweyen ma inge aklusrongtenye God Kulana.

29 “Nga tia wi engankin pacl mwet lokoalok luk elos keok,
Ku pwarkin pacl elos sun ongoiya;
30 Wangin pacl nga akfohkfokyela oalik ke sripen nga pre tuh elos in misa.
31 Mwet orekma luk nukewa etu lah

Pacl nukewa nga insewowo in paing mwetsac nu in lohm sik.
32 Nga solama pac mwet fahsr nu in lohm sik,
Ac tia lela elos in motul inkanek uh.

33 “Kutu mwet uh srike in okanla ma koluk lalos,
Tusruktu nga tia wi okanla ma koluk luk uh.
34 Nga tia wi muta misla ku wikla in lohm sik
Mweyen nga motok kas lun mwet,
Ku sangeng ke kas in akkoluk lalos uh.

35 “Mea, wanginna mwet ac ku in porongo ma nga fahk inge?
Nga fulahk lah kas inge nufon kas na pwaye.
Lela God Kulana Elan topukyu.

“Fin simla kas ma mwet alein nu sik inge sang lainyu uh
Ngan ku in liye,
36 Nga lukun tia sensen in srupusrak in oan finpisuk,
Ac filiya fin sifuk oana sie tefuro.
37 Nga ac fahkak nu sin God ma nukewa ma nga oru uh,
Ac tia tupwek in tu ve mutal.
38 “Fin acn ma nga imai inge ma nga pisrala,
Ku eisla sin mwet su ma la na pwaye uh —
39 Ac nga fin kang mwe mongo ma kapak fin acn inge,
A nga fuhlela mwet ma imaela uh in masrinsral —
40 Na lela tuh in tia wheat ac barley pa kapak we,
A in pulac na ac kokul.”

Pa inge saflaiyen kas lal Job.

32

Kas Lal Elihu
(32:1—37:24)

1 Ke sripen Job el tu na ku in nunku mu wangin ma koluk lal, oru mwet tolu ah tui ac tila srike in topkol.
2 Tusruktu Elihu, sie mwet su tu apkuran nu yoroltal, el koflana kutongya kasrkusrak lal, mweyen Job el sifacna pangon mu el wo ac el sis koluk uh nu sin God. (Elihu el wen natul Barakel, sie sin mwet in sruf lal Buz, ac el ma in sou lun Ram.)
3 El oayapa kasrkusrak sin mwet kawuk tolu lal Job, mweyen wanginna ma eltal ku in sang topkol Job, oru oana in tuh sutuu sin God.
4 Na ke sripen Elihu pa fusr emeet sin mwet ma tu in acn sac, oru el soano nwe ke na mwet nukewa tari ke sramsram uh.
5 Ke el liye lah mwet tolu ah tia ku in topkol Job, el arulana kasrkusrakak,
6 ac mutawauk in kaskas.
Pa inge kas lal:
[Elihu]
“Nga fusr, ac komtal matu,
Oru nga tuh sangeng in fahk nunak luk uh.
7 Nga sifacna fahk mu fal komtal in tukeni asramsrami,
Ac fahk nunak lalmwetmet lomtal an, lah komtal pa matu.
8 Tusruktu Ngun lun God Kulana

Pa ac tuku nu sin mwet uh ac sang lalmwetmet nu selos.
9 Tia matwen mwet uh pa oru elos in lalmwetmet,
Ku kasrelos in etu ma pwaye.
10 Ke ma inge, nga ke komtal in lohngyu,
Ac lela ngan fahk nu sumtal ma nga nunku uh.

11 “Nga tuh mislana ac porongo ke komtal sramsram,
Oayapa nga tupan ke komtal sukok kas lalmwetmet komtal in orekmakin.
12 Ke nga lohang nu kac ah, nga konauk lah komtal munasla sel;
Komtal tiana aksutueyela ma Job el fahk ah.
13 Efu ku komtal ku in fahk mu komtal konauk lalmwetmet?
Enenuyuk God Elan topkol Job, mweyen komtal tuh koflana topkolla.
14 Job el tuh kaskas nu sumtal, ac tia nu sik,
Tusruktu nga tiana ku in topkol oana ke komtal oru ah.

15 “Job, wanginla ma eltal ku in fahk;
Wanginna ma eltal ku in sang topuk kom.
16 Mea, nga ac srakna tupan ke eltal misla tila sramsram uh?
Eltal tu na ac wanginla ma eltal ku in sifilpa fahk.
17 Mo. Nga ac sot top luk sifacna nu sum,
Ac fahkot ma nga nunku uh.
18 Nga arulana elyala ngan tari sramsram;
Nga kofla kutongya kas luk uh.
19 Nga fin tia eis pacl luk in sramsram,
Nga ac fokelik oana sie pak in neinyuk wain ma sessesla ke wain sasu.
20 Nga kofla muteng; enenu na nga in kaskas.
21 Nga ac fah tia wiwi mwet ke alein se inge;
Nga ac tia yukin sie.
22 Nga tia wi yukin mwet,
Ac nga fin oru, God El ac sa na in kaiyu.

33

1 “Inge, Job, lohng akwoya
Ma nukewa nga ac fahk nu sum uh.
2 Nga akola in fahk ma oan in nunak luk uh.
3 Kas luk inge nukewa ma ke nunak na pwaye luk,
Ac nga ac kaskas na pwaye nu sum.
4 Ngun lun God pa oreyula, ac ase nu sik moul.

5 “Topukyu kom fin ku. Akoela kas in alein lom an.
6 Nga kom oana sie ye mutun God,
Kut kewa orekla ke fohk kle.
7 Ke ma inge wangin sripa kom in sangeng sik;
Nga ac tia funmweti kom.

8 “Pa inge ma nga lohng kom fahk ah:
9 Kom fahk mu, ‘Wangin ma koluk luk; wangin ma sufal nga orala.
Nga nasnas ac wangin mwetik.
10 A God El sifacna sokak sripa lal in akkeokyeyu,
Ac oreyu oana sie mwet lokoalok lal.

11 El kapriya niuk ke mwe kapir,
Ac tawi mukuikui nukewa luk.’

12 “Tuh nga fahk nu sum Job, kom tafongla.
God El fulat liki kutena mwet.
13 Efu ku kom akkolukye God
Ac fahk mu El tiana topuk tukak lun mwet uh?
14 God El ne kaskas na kaskas,
A wanginna mwet lohang nu ke ma El fahk uh.
15 Ke mwet uh ac motul ke fong uh,
God El ac sramsram nu selos ke mweme ac oayapa ke aruruma.
16 El oru elos in lohng ma El fahk,
Ac elos sangeng ke kas in sensenkakin lal nu selos uh.
17 God El kaskas in tuh kutongya orekma koluk lalos
Ac in molelosla elos in tia inse fulat.
18 El ac fah tia lela in kunausyukla elos;
El molelos liki misa.
19 God El aksuwosye sie mwet ke El sang mas nu sel
Ac nwakla manol ke waiok.
20 Sie mwet mas ac srungala mongo,
Finne mongo ma arulana yu, a ac akkolukye ikwal.
21 Manol ac srila nwe
Kom ac ku in liye sri nukewa kacl uh;
22 Ac tia paht el ac som nu in facl sin mwet misa.

23 “Sahp ac oasr lipufan tuku kasrel —
Sie sin lipufan tausin lun God,
Su akesmakinye mwet uh ke ma kunalos.
24 Ke sripen pakomuta lal, lipufan sac ac fahk, ‘Fuhlella,
El ac tia som nu in facl sin mwet misa.
Pa inge molin aksukosokyal uh.’
25 Manol ac fah sifil fusri, ac kui;
26 Ke el pre, God El ac fah topkol;
El ac fah alu nu sin God ke engan;
God El ac fah oru tuh ma nukewa in sifil wola nu sel.
27 El ac fahk ye mutun mwet uh, ‘Nga orekma koluk.
Nga tia oru ma wo, tusruktu God El sruokyuwi na ac tia sisyula.
28 El sruokyuwi tuh nga in tia som nu in facl sin mwet misa,
Ac inge nga srakna moul.’

29 “God El nuna oru na ouinge pacl nukewa;
30 El ac molela moul lun sie mwet
Ac sang nu sel tuh elan arulana engan lah el moul.

31 “Inge, Job, porongo ma nga fahk uh;
Misla ac lela ngan kaskas.
32 Tuh fin oasr ma kom lungse fahk, kom fahk nga in lohng;
Fin tuh pwaye ma kom fahk an, nga fah insewowo in fahk mu pwaye sum.
33 A fin wangin ma kom ac fahk, kom misla ac porongeyu,
Ac nga ac fah luti nu sum in lalmwetmet.”

33:11 Job 13:27 **33:15** Job 4:13

34

1 Na Elihu el sifilpa fahk:
2 “Lohng kas luk uh, komtal su oru mu komtal lalmwetmwet,
Ac ikasla insremtal in lohngyu, komtal su pangon mu komtal etu ma nukewa.
3 Komtal etu mongo yu uh ke komtal ac ema uh,
Tusruktu komtal tiana akilen kas lalmwetmet ke komtal lohng uh.
4 Lela kut in tukeni sulela lah pia ma pwaye uh;
Ac lela kut in sifacna nunku lah pia ma wo uh.
5 Mweyen Job el sifacna fahk mu wangin ma koluk lal,
Ac el fahk pac mu God El tiana orek nununku suwohs nu sel.
6 El siyuk ac fahk, ‘Ac fuka ngan kikiap mu oasr ma koluk luk.?
Nga arulana musalla ke kinet keik, tusruktu wanginna ma koluk luk.’

7 “Nu oasr mwet komtal liye oana mwet se Job uh?
El oru aksruksruk lal uh ma na fisrasr, oana ke el nim kof uh.
8 El lungse asruoki nu sin mwet orekma koluk,
Ac wi mwet koluk fufahsryesr.
9 El fahk kut finne srike in fahsr tukun ma lungse lun God,
Wanginna ma ac wo nu sesr kac.

10 “Porongeyu, komtal su nunku mu oasr etauk la!
Ya God Kulana El ku in oru ma sesuwos?
11 El akinsewowoye mwet uh fal nu ke orekma lalos,
Ac folokin nu selos fal nu ke ouiyen moul lalos.
12 God Kulana El tiana oru ma koluk;
Wangin pacl El oru ma sesuwos nu sin mwet uh.
13 Mea, God El eis ku lal sin sie na?
Ya oasr pac sie su sang ku nu sel in liyaung faclu?
14 God El fin sulela sel Elan eisla ngunal ac mongol liki mwet uh,
15 Na mwet nukewa ma moul uh ac misa
Ac sifilpa folokla nu ke kutkut.

16 “Inge, komtal fin lalmwetmet, komtal lohng ma nga ac fahk uh.
17 Ya komtal fahk mu oasr mwatan God su suwoswoslana?
Ya komtal nunku mu El su kulana El lain nununku suwohs?
18 God El ku in fahkak mwatan tokosra ac mwet leum uh
Ke pacl elos oru ma koluk, ac fin wangin sripalos.
19 El tia wi mwet leum uh lac,
Ku oru in wo nu sin mwet kasrup liki mwet sukasrup,
Mweyen El pa orala mwet nukewa.
20 Sie mwet el ku in misa in kitin pacl na ke fong.
God El sringilya mwet uh na elos misa;
El uniya mwet ku uh oana ma wangin.
21 El taran ma mwet uh oru in pacl nukewa.
22 Wanginna acn ma lohsr matoltol
Ku in okanla mwet koluk uh liki God.
23 God El tia enenu in pakiya pacl
Lun sie mwet in som tuh Elan nununku.
24 El tia enenu in oasr sukok se orek
Tuh Elan sisla mwet kol uh ac aolulosla.
25 Mweyen El etu ma elos oru uh.

34:11 Psa 62:12

El ac siselosla ac itungulosi ke fong uh.
26 El akkeokye mwet koluk uh yen mwet nukewa ac ku in liye,
27 Mweyen elos tila fahsr tokol,
Ac elos pilesrala ma sap lal nukewa.
28 Ke sripalos mwet sukasrup elos wowoyak ac pang nu sin God,
Tuh Elan kasrelos, ac God El lohng pusren pang lalos.

29 “God El fin sulela Elan tiana oru kutu ma,
Wangin mwet ac ku in fahk mu oasr ma sutuu sel.
El fin okanla mutal, wangin ma mwet uh ac ku in oru.
30 Wangin ma mutanfahl uh ac ku in oru
In ikolya mwet ma tia etu God uh in tia leum faclos.

31 “Job, ku kom fahkak tari ma koluk lom an nu sin God,
Ac wulela kom in tia sifil orekma koluk?
32 Kom nu siyuk God Elan akkalemye nu sum ma kom sufalla kac uh,
Ac insese mu kom ac tia sifilpa orekma koluk?
33 Ke kom lain ma God El oru uh,
Ya kom liye mu El ac ku in oru ma kom lungse uh?
Sulela uh ac ma na lom, tia ma luk;
Fahkma nu sesr ingena ma kom nunku an.

34 “Kutena mwet ma kalem in nunak uh, ac ku in insese nu sik;
Ac kutena mwet lalmwetmet ma lohng kas luk uh, ac ku in fahk lah
35 Job el kaskas ke lalfon lal,
Ac lah wangin kalmen ma el fahk uh.
36 Nunku akwoya ke ma nukewa ma Job el fahk uh;
Komtal ac akilen lah el kaskas oana sie mwet koluk.
37 El sang seakos in laesla ma koluk lal uh;
El aksruksruki God ye mutasr nukewa.”

35

1 Na Elihu el sifilpa fahk:
2 “Ku kom nunku mu ma se inge suwohs
Ke kom fahk mu, ‘Nga suwohs ye mutun God.’
3 Ku ke kom siyuk sin God,
‘Nga fin tia oru ma koluk, mea ac wo nu sik?’
4 Nga ac topuk kom, ac mwet kawuk lom ingan pac.

5 “Ngetak liye acn lucng! Liye fulatiyen pukunyeng uh!
6 Kom fin orekma koluk, God El tiana akkolukyeyuk kac.
Kom fin oru ma koluk pacl pus, ya ma inge ac aklokoalokyal?
7 Ya kom kasru God kom fin arulana orek suwohs?
Wangin ma God El enenu sum.
8 Mwet uh pa ac keok ke ma koluk kom oru uh,
Ac ma wo kom oru uh ac kasru pac mwet.

9 “Ke akkeokyeyuk mwet uh, elos ac sasao;
Ac elos pang tuh in oasr mwet kasrelos.
10 Tuh elos tia ngetang nu sin God su oralosla,

35:6 35:6–8; Job 22:2–3

Su sang soko on in finsrak nu selos ke pacl upa nu selos.
11 Elos tia nget nu sin God su ase etauk nu sesr,
Etauk liki kutena kosro, ku won.
12 Elos pang in suk kasru, tuh God El tiana topkolos,
Mweyen elos mwet koluk ac inse fulat.
13 Wangin sripen pang lalos uh;
God Kulana El tiana liyalos, ku lohng pusralos.

14 “Job, kom fahk mu kom tia ku in liye God;
Tusruktu, kom in mongfisrasr ac tupan. Top lal nu sum uh oasr yorol.
15 In nunak lom kom mu God El ac tiana kalyei mwet,
Ac kom mu El tia arulana lohang nu ke ma koluk uh.
16 Wangin sripa kom in nuna kaskas na;
Kalem tari lah kom tia etu ma kom fahk an.”

36

1 Ac Elihu el sifilpa fahk:
2 “Sifilpa mongfisrasr kitin pacl ac lohng
Kas ma nga ac aolla God ac fahk.
3 Yohk ma nga kalem kac; nga ac orekmakin ma kalem sik uh
In akkalemye lah God, su oreyula, El suwosna.
4 Wangin kas kikiap ke ma nga ac fahk nu sum inge;
Kom liye sie mwet na lalmwetmet ye motom.

5 “Arulana yohk ku lun God! Wangin sie mwet El srunga;
Wangin kutena ma El tia kalem kac.
6 El tia lela mwet koluk uh in moul na,
Ac El oru ma suwohs nu sin mwet sukasrup in pacl nukewa.
7 El loangelos su suwosna moul la;
Ac lela tuh elos in leumi oana tokosra,
Ac oru in akfulatyeyuk elos nwe tok.
8 Tusruktu mwet uh fin kapiri ke sein,
Ac keok ke sripen ma koluk elos orala,
9 God El akkalemye nu selos ma koluk lalos ac inse fulat lalos.
10 El oru elos in lohng kas in sensenkakin lal nu selos
Tuh elos in forla liki orekma koluk.
11 Elos fin akos God ac kulansupal,
Na elos ac insewowokin moul lalos uh in misla ac wo ouiya.
12 A elos fin tia akos ac kulansupu God, na elos ac anwuki ke cutlass,
Ac misa in nikin lalos.

13 “Mwet su tia etu God uh elos ac mutana in kasrkusrak lalos,
Ac finne akkeokyeyuk elos, elos tia pre in suk kasru.
14 Elos ac srakna fusr na elos misa,
Eli ke sie moul lusrongten.
15 Tusruktu God El luti mwet uh ke mwe keok nu selos,
Ac ikasla mutalos ke mwe ongoiya.

16 “God El ke folokinkomme liki ongoiya,
Nu ke sie acn mwesas, yen wangin ma ikus kom;
Ac tepu lom uh sessesla ke mwe mongo yuyu.

17 Tusruktu, inge akkeokyeyuk kom oana ma fal in orek nu sum.
18 Taranna kom in tia lela molin eyeinse in kiapwekomla,
Ku mwe kasrup in aktafongyekomla.
19 Kom finne pang ke kuiyom nufon in suk kasru, ac fah wangin sripa;
Ku lom nufon tia ku in akwoye kom inge.
20 Nimet kom ke in tari fongeni,
In sun pacl ma mutunfacl lulap uh ac fah wanginla.
21 Karinganang kom in tia forla nu ke ma koluk;
Mwe keok lom inge ma tuku in tuh sruokkomi liki ma koluk.

22 “Esam lupan yokiyen ku lun God uh;
Su sie mwet luti oana El?
23 Wangin mwet ku in fahk nu sin God ma Elan oru,
Ku fahk mu koluk ma El oru uh.
24 Nuna kaksakinyuk El pacl nukewa ke ma El oru;
Enenu na kom in wi pac kaksakunul.
25 Mwet nukewa liye tari ma El orala;
Tusruktu kut ac tu na oe saya liye.
26 Kut tia ku in etu na pwaye lupan fulat lal uh,
Ku oakla pisen yac lal uh.

27 “God pa orauk kof uh liki faclu,
Ac ekulla nu ke tulin af uh.
28 El oru tuh kof uh in kahkla liki pukunyeng uh
Ac afi nu fin mwet nukewa.
29 Wangin mwet etu lah pukunyeng uh mukuikui fuka,
Ku lah fuka tuh pulahl uh ngirngir
In acn engyeng uh yen God El muta we.
30 El supu sarom nu in acn nukewa yen engyeng uh,
Tusruktu acn loal in meoa uh nuna lohsr na.
31 Pa inge luman kiteyen mwet uh sel,
Ac El sang mwe mongo puspis nun mwet uh.
32 El sang paol sruokya sarom uh,
Ac sap tuh in tungalya acn El ac fahk uh.
33 Pusren pulahl uh sulkakin lah paka se ac tuku,
Ac un cow uh etu lah ac pakala.

37

1 Eng upa uh oru insiuk kihmkim arulana upa.
2 Kowos nukewa porongo pusren God,
Ac lohng pusren pulahl su tuku ke oalul me.
3 El supu sarom uh sasla in acn engyeng uh,
Liki tafun faclu nwe ke tafun yen ngia.
4 Na ngirngir lun pusracl lohngyukyak,
Pusra ku ac fulat lun pulahl uh
Ac sarom uh wi pacna fahsr.
5 Ke sap ku lun God, ma na usrnguk sikyak,
Ma na yohk su kut tia ku in kalem kac.
6 El sap snow uh in putati nu faclu,
Ac supu af na matol in kurrauk faclu.
7 El tulokinya orekma lun mwet uh;

El oru in kalem selos ma El ku in oru.
8 Kosro lemnak uh som nu in luf kialos.
9 Eng in paka tuku eir me,
Ac ohu na upa tuku epang me.
10 Momong lun God orala kof uh in kekela,
Ac ekulla kof uh nu ke ice matoltol.
11 Sarom uh ac sarmelik liki pukunyeng uh,
12 Ke ac mukuiyak oana ma lungse lun God.
Sarom uh ac oru ma nukewa ma God El sapkin uh,
In acn nukewa fin faclu.
13 God El supwama af in aksroksrokye faclu;
Sahp El supwama in kai mwet uh,
Ku in akkalemye insewowo lal.

14 “Job, mislawin ac porongo;
Srike nunku ke orekma usrnguk God El oru uh.
15 Ya kom etu lah God El sapsap fuka
Ac oru tuh sarom uh in sarmelik liki pukunyeng uh?
16 Ya kom etu lah pukunyeng uh sohksok fuka yen engyeng uh,
Su ma orek ke ku sakirik lun God?
17 Mo, kom ac arulana fol,
Ke pacl se eng fol lun acn eir uh tuhme.
18 Mea, kom ku in kasru God laknelik acn lucng
Ac oru tuh in ku oana sie osra ma tuktuki ac akfwelyeyukla?
19 Luti nu sesr ma kut in fahk nu sin God;
Kut lohsrla; wanginla ma kut ku in fahk.
20 Nga ac tia suk ngan kaskas nu sin God;
Mwe mea ngan sang pacl lal in kunausyula?

21 “Ac inge, kalem lucng me uh arulana saromrom;
Upala kalem kac uh, kut tia ku in ngetang nu kac;
Ac eng uh aknasnasyela yen engyeng uh.
22 Sie kalem na saromrom liyeyuk epang me,
Ac wolana lun God arulana aksangengyekutla.
23 Ku lun God uh arulana yokla — kut tia ku in kalukyang nu yorol;
El suwoswos ac pwayena ke ma El oru nu sin mwet uh.
24 Ke ouinge uh, ac tia sukok lah efu ku mwet uh sangeng sel,
Ac lah efu ku El tia lohang nu selos su sifacna oru mu elos lalmwetmet.”

38

LEUM GOD El Topkol Job

1 Na LEUM GOD El kaskas nu sel Job in paka uh me, ac fahk:
[LEUM GOD]
2 “Su kom an ku kusen siyuk nu ke lalmwetmet luk uh
Ke kas na lalfon ac wangin kalmac lom ingan?
3 Fin mukul se pa kom, tuyak inge
Ac topuk ma nga ac siyuk sum uh.
4 Ku kom tuh muta ke nga orala faclu ah?
Fin arulana yohk etu lom an, kwal srumun ngan lohng.
5 Su tuh wotela mu in pa inge lupan faclu ah?
Su tuh asroelik lain in srikasrak uh nu fac ah?

Ku kom etu nufon top nu ke ma inge?
6 Mea sruokya sru ma loangeak faclu uh?
Su tuh oakiya eot in sruwasrik lun faclu?
7 Ke tafun lotu in len sac, itu uh tuh tukeni on,
Ac lipufan uh sala ke engan.

8 “Su tuh kaliya mutunpot ma sikulya meoa ah
Ke kof uh pisrme liki kapin faclu ah?
9 Nga pa tuh afinya inkof uh ke pukunyeng
Ac nokomla ke lohsr lulap ah.
10 Nga tuh akilenya masrol se lun inkof uh,
Ac filiya oan tukun mutunpot ma srumasryukla arulana ku.
11 Ac nga fahk nu sin meoa uh, ‘Safla na insacn!
Kuiyen noa lom an ac fah tui na inse.’
12 Job, ku nu oasr len se in moul lom uh
Ma kom sap faht uh in takak?
13 Nu oasr pacl kom sap tafun lotu uh in sruokya faclu
Ac osrokak mwet sulallal uh liki acn in wikwik lalos uh?
14 Kalmen len uh oru tuh fineol uh ac infahlfal uh in arulana kohn —
Oana ikwikeni ke sie nuknuk,
Kalem oana inken sie sil ma itungyuki fin fohk kle uh.
15 Kalem lun len uh arulana saromrom nu sin mwet koluk,
Pa ikololosi liki anwuk sulallal.

16 “Ku nu oasr pacl kom som nu ke unon in kof ma oan in acn loal meoa?
Nu oasr pacl kom fahsr fin kapin meoa uh?
17 Nu oasr mwet akkalemye nu sum mutunpot
Su karingin acn lohsr lun facl sin mwet misa?
18 Mea, kalem sum lah faclu lupa kac?
Topukyu kom fin etu.

19 “Kom etu lah kalem uh tuku ya me,
Ku lah pia acn ma lohsr uh mutawauk we uh?
20 Ya kom ku in srisrngiya acn kalem uh ac lohsr uh in tui we,
Na sifilpa folokunultalma nu yen seltal uh?
21 Sahp kom ac ku, mweyen kom arulana matu,
Ac kom tuh isusla oe ke faclu orekla ah!

22 “Kom nu utyak nu in acn in filma
Su nga filiya snow ac af yohk kosra uh we?
23 Nga filiyana oan akola nu ke pacl elya ac sikyak,
Ac nu ke len in lokoalok ac mweun.
24 Kom nu som nu ke acn faht ah takak we,
Ku acn ma eng kutulap uh tuh we me uh?

25 “Su pukanak inyoa ma af uh ac kahkla kac,
Ac sakunla inkanek lun pusren pulahl in pacl in paka?
26 Su oru tuh af uh in kahkla yen wangin mwet muta we?
27 Su aksroksrokye acn ma pulamlamla ac arulana enenu kof,
Tuh mah uh in ku in srunak we?

38:8 38:8–11; Jer 5:22

28 Ku oasr papa tumun af uh ku aunfong uh?
29 Su oswela ice ac aunfong ma kekela uh,
30 Ma oru tuh kof in ekla oana eot,
Ac orala fin kof uh in tipenmarla?

31 “Ya kom ku in kapriya un itu Pleiades nu sie,
Ku tulala mwe lohl ma kapriya un itu Orion* uh?
32 Kom ku in pakiya mukuikui lun itu uh ke pacl la,
Ac kol un itu ma petsaela Mwe Yuyu Lulap se ac Mwe Yuyu Srisrik sac uh?
33 Ku kom etu ma sap ma karingin acn engyeng uh,
Ac kom ku in oru tuh ma sap inge in orekmakinyuk pac faclu?

34 “Kom ku in wowoyak ac sapsap nu sin pukunyeng uh
Ac oru tuh elos in fwikomla in wolak ke af?
35 Ac kom fin sap sarom uh in sarmelik,
Ya ac ku in tuku nu yurum ac fahk, ‘Kut a inge. Mea pac kut in oru?’
36 Su fahk nu sin won ibis lah Infacl Nile ac sronoti,
Ku su fahk nu sin won wa mukul uh lah ac afi?
37 Su oasr etauk yoro, ac ku in oakla pukunyeng uh,
Ac eklulosyak in kahkinya af uh —
38 Af su folsani fohkfok uh ac srukoalela?

39 “Ku kom pa sokak mongo nun lion uh,
Ac akkihpye lion fusr su masrinsral
40 Ke elos ac wikwik in luf lalos uh,
Ku oan in luf kialos soan ma elos in uniya uh?
41 Su sang mongo nu sin won raven uh
Ke pacl elos forfor masrinsral,
Ac ke pacl won fusr natulos uh pang nu sik in sukok mongo?

39

1 Ku kom etu ke pacl nani lemnak fineol uh ac isusla?
Kom nu liye ke deer lemnak uh isus uh?
2 Kom etu lah eltal ac pitutu malem ekasr elos fah isusla?
Ac kom etu pacl in isus lalos uh?
3 Kom etu ke pacl elos ac kuruweni
Ac oswela natu natulos uh nu faclu?
4 Natu natulos uh ac kapak ac arulana fokokoi inima uh;
Elos ac som ac tia sifil foloko.

5 “Su ikasla donkey lemnak uh?
Su fuhlela eltal in forfor sukosok?
6 Nga sang acn mwesis uh tuh in acn in muta lalos,
Ac lela elos in muta yen wangin mwet muta we, ac wangin mah ku in kapak we.
7 Elos muta yen loes liki oraru lun siti uh,
Ac wangin mwet ku in akmunayalosla ac sap elos in orekma.
8 Fineol uh pa acn mahsrik ma elos mongo we,
Ac suk ma folfolsra elos in kang.

9 “Ya soko cow lemnak ac ku in orekma lom?

* **38:31** ***Pleiades ... Orion:*** liye Job 9:9. **38:31** Job 9:9; Amo 5:8

Ku el ac lungse motul in lohm sin kosro nutum uh?
10 Ku kom ku in kapriya soko ke sucl ac oru elan pikin ima lom uh?
Ku oru elan amakin mwe kulkul inima lom uh?
11 Kom ku in lulalfongi ke fokoko lun manol,
Ac finsrak mu elan oru orekma toasr lom uh?
12 Ya kom lulalfongi elan usani fokin ima ma kom kosrani uh
Ac orani wheat uh nu ke acn in kulkul wheat lom uh?

13 “Posohksok lulap lun ostrich finne pisrpisr ke pikpik uh,
Tuh ostrich uh tia ku in sohk oana stork uh.
14 Ostrich uh filiya atro natulos ah fin fohk uh,
Fusrfusr lun fohk uh in mau ku in fisrik atro uh.
15 El tia nunku lah nia se ku in longya,
Ku kosro lemnak ac fukulya.
16 El oru oana in tia ma natul pa atro uh.
El tia nunku lah ac wangin sripen kemkatu lal uh.
17 Nga pa tuh oru elan lalfon,
Ac tia sang etauk nu sel uh.
18 Tusruktu el fin mukuiyak elan kasrusr
El ac isrun na soko horse ac mwet ma kasrusr fac uh.

19 “Job, ku kom pa oru horse uh in fokoko,
Ac sang unac fin kwawalos in srosro uh?
20 Ku kom pa oru elos in sro oana locust uh,
Ac aksangengye mwet uh ke mongin fwaclos uh?
21 Elos ac rarala ac kihling infohk infahlfal uh;
Elos ac yuyang nu ke mweun ke kuiyalos nufon.
22 Elos tia etu sangeng,
Ac wangin cutlass ku in oru elos in foloki.
23 Kufwen mweun ma mwet kasrusr faclos uh us
Ac erarrar ac saromrom ke kalmen faht uh.
24 Elos ac rarak ke tufal uh, ac sroak kasrusr nu meet.
Pacl mwe ukuk uh kasla, elos tia ku in oakwuki.
25 Pacl nukewa mwe ukuk uh ac kas uh elos ac ngorla;
Elos ku in ngokak mweun uh meet liki elos apkuranyang nu kac,
Ac elos lohng pusren sapsap lun mwet kol lun mwet mweun uh.

26 “Ya won hawk uh lutlut sohksok sum
Ke el ac asroelik posohksok lal nu eir uh?
27 Ku eagle uh soano sapsap lom
Tuh elan orala ahng lal uh yen fulat fineol uh?
28 El ac orala acn in muta lal uh fin eot ma oan yen fulat oemeet fineol uh,
Ac oru acn tohktok fineol uh in nien wikla ku lal.
29 El ac muta we ac ngetnget liye acn loes ac acn apkuran,
In konauk ma elan uniya ac kang.
30 Eagle uh ac toeni raunela monin ma misa,
Ac eagle fusr uh ac nim srah kac uh.”

40

1 Na LEUM GOD El fahk nu sel Job:
2 “Job, kom orek alein nu sin God Kulana.

39:30 Mt 24:28; Lk 17:37

Mea, kom ac tari misla, ku kom akola in topukyu?”
[Job]
3 Na Job el topuk LEUM GOD ac fahk,
Nga tuh fahk kas na lalfon. Mea nga ac sang topuk kom uh?
4 Nga ac tia sifil srike in fahk kutena ma.
5 Kas luk ah alukela tari ma fal ngan fahk.”

6 Na, LEUM GOD El sifilpa kaskas nu sel Job liki eng upa sac me, ac fahk:
[LEUM GOD]
7 “Tuyak oana sie mukul,
Ac topuk mwe siyuk luk inge.
8 Ya kom srike in akkalemye mu nga sesuwos —
In tuh sutuu sik, a kom pa pwaye uh?
9 Ya kuiyom oana ku luk?
Ya pusrem ku in ngirngir in pulahl, oana pusrek?
10 Fin pwaye, tuyak yunikomla ke pwengpeng ac fulat;
Nuknukyang ke wal ac ke wolana.
11 Ngetla liye mwet inse fulat uh;
Okoaung kasrkusrak lom nu faclos ac akpusiselyalos.
12 Aok, liyalos akwoya, ac kilukunulosi nwe ten;
Itungya mwet sulallal uh ingena yen elos tu we an.
13 Puknulosi nufon ye fohk uh;
Ac kaprelosi nu in facl sin mwet misa.
14 Na ac nga pa oemeet ac kaksakin kom uh,
Ac fahkak lah kom kutangla ke ku lom sifacna.

15 “Nunkuwin ke kosro sulallal Behemoth;*
Nga pa oralla, ac nga pac pa orekomla.
El mongo mah oana cow uh,
16 Tusruktu arulana yohk kuiyal,
Ac yohk musul ke manol!
17 Pulal tuyak nu lucng oana soko sak cedar,
Ac ku lun nial uh arulana yokla.
18 Sri kacl uh ku oana osra bronze,
Ac nial oana polo iron uh.

19 “El pa nga tuh orala oemeet inmasrlon ma orakrak uh!
Wanginna ma ku in kutangulla sayen El su oralla.
20 Mah ma el kang uh kap fineol,
Yen kosro lemnak uh srital we.
21 El ac oan ye sak ma oasr otoh,
Ac wikwik ye loa in acn furarrar uh.
22 El ac wiklana oan ye lulin sak ma oasr otoh,
Ac sak willow ma oan pe infacl uh.
23 El tia sangeng ke asrasr lun infacl uh;
Ac el ac oakwuk na ke Infacl Jordan ac fwela mutal.
24 Su ac ku in aklohsryela mutal ac sruokilya?
Ku sruokya infwacl ke sruhf uh?

* **40:15** ***Behemoth:*** sahp kosro lulap hippopotamus, ku soko kosro ke pulengfong matu lalos.

41

1 “Fuka, kom ac ku in sruokilya Leviathan* ke soko ka in ahya,
Ku kapriya oalul ke soko sucl?
2 Kom ac ku in isongang soko sucl nu ke infwacl,
Ku srumasrla kapin oalul ke soko ka in ahya?
3 Ya el ac ku in kwafe kom in tulalla?
Ya el ac ku in fahk kas in aklung nu sum kom in pakomutal?
4 Ya el ku in orek pwapa in insese nu sum
Ac wulela mu el ac kulansapwekom nwe tok?
5 Ya kom ac kaprilya oana sie won ma kom nutl
Ac pwanul fahsr ye mutun tulik mutan kulansap lom in akpwaryaltal?
6 Ya mwet patur uh ac tuku pwapa nu sum ke sie moul fal in molella?
Ya mwet kuka uh ac sipikilya nu ke ip srisrik ac kukakunul?
7 Kom ac ku in nwakla kolo kacl uh ke osra in fakfuk,
Ku putala sifal ke soko osra in ngoe?
8 Kahlilya pacl se, ac kom fah tia lungse in sifilpa srike;
Kom ac tia ku in mulkunla amai se lom el u!

9 “Kutena mwet ma liyel Leviathan uh
Ac munasla nunka, ac putatla nu infohk uh.
10 Ke pacl se mokleyukyak el uh, el ac arulana sulallal;
Wangin mwet ac ku in tu ye mutal.
11 Su ku in anwuk nu sel ac moul na?
Wanginna sie mwet fin faclu ku.

12 “Kolya ngan srumun nu sum ke nial Leviathan,
Ac fahk lupan yokiyal ac kuiyal.
13 Wangin mwet ku in seya kolo lik ma el nukum uh,
Ku putala loeyuk se loac ke manol, su oana nuknuk in loeyuk ma orekla ke osra.
14 Su ku in oru elan mangelik
Ke oalul rauniyukla ke wihs na aksangeng uh?
15 Fintokol orekla ke takin mwe loeyuk
Su kapreni nu sie, ac keke oana eot uh.
16 Kais sie kupasryang arulana ku nu ke ma oan siska uh,
Oru finne kitin eng, tia pac ku in sasla inmasrlo.
17 Ma inge nukewa arulana fulfuleni nu sie,
Oru wangin kutena ma ku in sraclik.
18 El fin sinacla, na kalem uh ac sasma liki infwacl;
Atronmutal saromrom oana faht uh ke takak.
19 Firir in e uh sroma liki inwalul,
Ac kosran e uh sohkelik.
20 Kulasr uh fofosrme ke infwacl
Oana kulasr† ke e ma tawin sie tup in sup lulap.
21 Mongol ku in tanak e in firiryak;
Ac e uh atula ke inwalul.
22 Inkwawal arulana fokoko,
Oru mwet nukewa ma sonol uh ac rarrarlana sel.
23 Wangin kutena acn ma munas ke kolo kacl uh;
Arulana keke oana osra, ac tia ku in kotkot uh.
24 Nunak likkeke lal oru el tia etu sangeng.

---

* **41:1** ***Leviathan:*** liye 3:8. **41:1** Psa 74:14; 104:26; Isa 27:1 † **41:20** ***kulasr:*** ku oana kulasr in sie um.

El ku oana sie tapweng eot, ma tia ku in fokelik.
25 Pacl se el ac tuyak uh, finne mwet ma fokoko oemeet uh elos sangeng pac sel;
Ke sripen sangeng lalos, elos tia ku in oru kutena ma.
26 Wangin cutlass ku in kantelya;
A mwet uh finne orekmakin osra in fakfuk, osra in pisr, ku kutena kain mwe fakfuk saya, tia ku in fakisya manol.
27 Nu sel, osra uh munas oana mah paola,
Ac bronze uh fisrasryasr oana sak kulawi uh.
28 Wangin osra in pisr ku in oru elan kaing,
Ac eot ma sang tanglal uh oana ipin sra uh.
29 Nu sel, soko sak in anwuk uh oana pwe es uh,
Ac ke mwet uh ac faksel ke osra in fakfuk uh, el ac israsr na.
30 Unac in ik ma oan ke sial uh oana ipin ahlu kle ma fokelik ac arulana kosroh;
Unac inge ac kunkunausya infohk furarrar uh oana osra in pukpuk uh.
31 El ac arukak kapin meoa oana kof uh ke ac boel uh,
Ac oru in pulollol oana tup in mwe akmusra fol se.
32 Inkacl ah orala soko inkanek na saromrom tokol,
Ac el furokak meoa uh wiawala.
33 Wangin kutena ma fin faclu ku in lumweyuk nu kacl;
Inmasrlon ma orakrak nukewa, el tia etu sangeng.
34 El tia oek kosro ma yohk lukel uh;
El oana sie tokosra nu sin kain kosro lemnak nukewa."

42

1 Na Job el topuk LEUM GOD ac fahk,
[Job]
2 "LEUM GOD, nga etu lah ku nukewa oasr sum,
Ac kom ku in oru ma nukewa kom lungse.
3 Kom siyuk lah fuka tuh nga kusen siyuk ke lalmwetmet lom
Ke wangin ma nga etu.
Nga tuh kaskas ke ma su nga tia kalem kac,
Ke ma usrnguk su yoklala nu sik in etu kac.
4 Kom tuh fahk mu nga in porongo ke kom ac sramsram,
Ac in srike in topuk mwe siyuk lom uh.
5 In pacl meet ah, ma na mwet uh fahk nu sik pa nga etu uh,
Tuh pa inge, nga liye kom ke mutuk sifacna.
6 Ke ma inge nga arulana mwekin ke ma nukewa nga tuh fahk ah,
Ac nga akkalemye auli luk ke nga muta inmasrlon kutkut ac apat."

Saflaiyen Sramsram Uh

7 Tukun LEUM GOD El kaskas nu sel Job tari, na El fahk nu sel Eliphaz, "Nga toasr sum ac sin mwet kawuk luo lom ingan, mweyen komtal tia fahk kas pwaye keik, oana ke Job, mwet kulansap luk, el oru.
8 Inge, kom fahla ac us itkosr cow mukul ac itkosr sheep mukul an nu yorol Job, ac sang nu sel in mwe kisa lomtal nu sel. Job el ac fah pre keimtal, na nga fah lohng pre lal, ac tia aklusrongtenye komtal oana ma fal in orek nu sumtal. Komtal tuh tia fahk ma pwaye keik oana ke el oru ah."
9 Eliphaz, Bildad, ac Zophar oru ma LEUM GOD El fahk eltal in oru ah, na LEUM GOD El lohng pre lal Job.

42:3 Job 38:2 **42:4** Job 38:3

10 Na tukun Job el pre ke kawuk tolu lal ah, LEUM GOD El sifilpa folokonang mwe
kasrup lal in pacl luo yohk liki meet ah.
11 Mwet lel Job ac mwet loul, wi mwet kawuk lal nukewa meet, elos tuku nu yorol
Job ac welul orek kufwa in lohm sel ah. Elos fahk kas in akwoyal ac akkalemye
pakomuta lalos, ke ma nukewa LEUM GOD El tuh akkeokyal kac. Kais sie selos sang
mani ac ring gold se nu sel.
12 LEUM GOD El akinsewowoye tafun moul lal Job tok yohk liki na tafun moul lal
meet ah. Oasr tausin singoul akosr sheep, tausin onkosr camel, tausin luo cow, ac
tausin se ke donkey natul.
13 Oayapa oasr wen itkosr ac acn tolu sasu natul.
14 El sang inen mutan se ma matu ah Jemimah, ac acn se akluo ah pa Keziah, ac
acn se ma srik ah Keren Happuch.
15 Wangin mutan fin faclu nufon kato oana acn natul Job inge. Papa tumaltal el tuh
sang mwe usru laltal oapana ke el oru nu sin mukul natul ah.
16 Tukun ma inge, Job el tuh sifil moul ke lusen yac siofok angngaul, ac lusen pacl
se inge oru el ku in liye fwilin tulik nutin natul, oayapa nutin nutin natul.
17 Na el misa ke el arulana matuoh.

42:10 Job 1:1–3

PSALM

Tukakinyen Book In PSALM

Book in *Psalm* el sie book in on ac book in pre in Bible uh. Orekla sin mwet puspis ke pulan pacl na loeloes. Mwet Israel elos orani on ac pre inge, ac orekmakin ke pacl in alu lalos. Tok elos sang tuh in oan in Ma Simusla natulos.

Sramsram ma oakiyuki ke luman on in alu inge orekla in lumah pus. Oasr on in kaksak ac alu nu sin God. Oasr pre in suk kasru, ku loango ac molela. Oasr pre in siyuk ke nunak munas. Oasr on in sang kulo nu sin God ke mwe akinsewowo ma El oru. Kutu pre inge siyuk tuh God Elan kalyei mwet lokoalok. Kutu kas inge ma sin kais sie mwet, ac kutu ma sin mutanfahl nufon se. Kutu Psalm inge fahkak ke nunak na pwaye ma oan insien sie mwet, ac kutu fahkak ke mwe enenu ac ma pulakinyuk sin mwet lun God nukewa.

Jesus el fahkak kas ke Psalm uh in mwe luti lal, ac mwet su simusla Wuleang Sasu elos orekmakin pac kas in Psalm ke ma elos simis. Tok, mwet Christian elos orekmakin pac kas ke Psalm ke pacl in alu lalos na oe ke pacl oakwuki Church.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Psalm 150 inge kitakatelik nu ke ip limekosr, ouinge:

Book se meet Psalm 1–41
Book akluo Psalm 42–72
Book aktolu Psalm 73–89
Book akakosr Psalm 90–106
Book aklimekosr Psalm 107–150

BOOK SE MEET

1

(Psalm 1—41)

Inkanek Luo

1 Insewowo mwet se su
Tia fufahsryesr in pwapa lun mwet koluk,
Ku ukwe inkanek lun mwet sutuu,
Ku muta inmasrlon mwet su aksruksrukye God.
2 A el engankin ma sap lun LEUM GOD,
Ac el nunku kac ke len ac fong.
3 El ac fah oana soko sak yoki sisken infacl,
Su isus fahko la in pacl la,
Ac sra kac tiana paola,
Ac ma nukewa el oru fah kapkapak.

4 Mwet koluk elos tia ouinge,
A elos oana kulun wheat ma eng uh okla.
5 Ke ma inge mwet koluk elos ac fah tia tu in nununku*
Ku mwet sutuu in walil lun mwet suwoswos.
6 Tuh LEUM GOD El etu inkanek† lun mwet suwoswos,
A inkanek lun mwet koluk fah wanginla.

2

Tokosra Solla Sin God

1:3 Jer 17:8 * **1:5** ***tia tu in nununku:*** kalmac pa “mwet koluk ac fah lisyukla ke pacl in nununku”. † **1:6** ***inkanek:*** ouiyen moul.

1 Efu mutanfahl uh ku suk inkanek in alein?
Efu ku mwet uh oru nunak lusrongten lalos?
2 Tokosra lalos elos tuyak in alein,
Ac mwet kol lalos tukeni pwapa in lain LEUM GOD
Ac tokosra se su El sulela.
3 Elos fahk, “Lela kut in srikutla lukelos.
Lela kut in srola liki koko lalos.”

4 LEUM GOD El muta inkusrao isrun
Ac aksruksruki pwapa munas lalos.
5 Na El akesmakyalos ke mulat lal,
Ac aksangengyalos ke kasrkusrak lal.
6 El fahk, “Fin Zion,* eol mutal sik,
Nga oakiya tari tokosra luk.”

7 Ac tokosra el fahk, “Nga fah fahkak ma LEUM GOD El sapkin.
El fahk nu sik, ‘Kom wen nutik;
Misenge nga papa lac tomom.
8 Siyuk, ac nga ac fah asot mutunfacl nukewa nu sum;
Faclu nufon ac fah ma lom.
9 Kom ac fah kunauselosla ke osra soko;
Kom ac fah foklolosi nu ke ip srisrik, oana sie ahlu orek ke fohk kle.’ ”

10 Inge, kowos tokosra uh, porongo kas in sensenkakin inge.
Kowos mwet kol lun faclu, lutlut ke mwe luti se inge.
11 Kulansupu LEUM GOD ke sangeng; Rarrar
12 ac epasr nu sel.
Kowos fin tia, na kasrkusrak lal ac fah sa in sikyak,
Ac kowos ac fah misa.
Insewowo elos nukewa su suk nien wikla yorol.

3

[Psalm lal David, ke el Kaingkunul Absalom, Wen natul]

Sie Pre In Suk Kasru Ke Lotutang

1 O LEUM GOD, puslana mwet lokoalok luk,
Pusenina mwet tuyak lainyu!
2 Elos kaskas keik ac fahk,
“God El ac tia kasrel.”

3 Tusruktu, O LEUM GOD, kom mwe loang luk liki ongoiya in pacl e nukewa.
Kom ase nu sik kutangla,
Ac akpulaikyeyu.
4 Nga pang nu sin LEUM GOD tuh elan kasreyu,
Ac El topukyu liki eol mutal* sel.

5 Nga ona ac motulla,
Ac LEUM GOD El karinginyu nwe ke nga ngutalik.
6 Nga tia sangeng sin tausin mwet lokoalok
Su rauniyula yen nukewa.

2:1 2:1–2; Orek 4:25–26 * **2:6** ***Zion:*** liye ke Kalmen Kutu Kas. **2:7** Orek 13:33; Heb 1:5; 5:5 **2:9** Fwack 2:26–27; 12:5; 19:15 **3:** 2 Sam 15:13—17:22 * **3:4** ***eol mutal:*** liye Psa 2:6

7 Fahsru, LEUM GOD! Moliyula, God luk!
Kom kai mwet lokoalok luk nukewa
Ac akmunasyalos, na wangin ku lalos in aklokoalokyeyu.
8 Kutangla tuku sin LEUM GOD—
Lela tuh Elan akinsewowoye mwet lal.

4

[Psalm lal David]

Sie Pre In Suk Kasru Ke Eku

1 O God, su loangeyu,
Topukyu ke nga pre.
Ke nga muta in ongoiya, kom kasreyu.
Pakomutuk, ac lohng pre luk.

2 Putaka kowos ac akkolukye inek?
Putaka kowos ac lungse ma lusrongten
Ac suk ma kikiap?

3 Esam lah LEUM GOD El sulela mwet suwoswos tuh elos in ma lal,
Ac El lohngyu ke nga pang nu sel.
4 Kowos in rarrar ke sangeng, ac tia sifil oru ma koluk;
Nunku akloalya ke ma se inge
Ke kowos oan in misla fin mwe oan kiowos.
5 Kisakin mwe kisa fal nu sin LEUM GOD,
Ac filiya lulalfongi lowos in El.

6 Oasr mwet puspis su pre ac fahk,
“O LEUM GOD, saok kom in sifilpa akinsewowoye kut,
Ac ngetnget kulang lom in srekuti!”
7 Tusruktu, engan su kom ase nu sik
Yohk liki na engankinyen mut lalos
Ke wheat ac wain.

8 Ke nga ona, nga motulla in misla;
Mweyen kom mukena, LEUM GOD, ku in karinginyu wo. s

5

[Psalm lal David]

Sie Pre Ma Siyuk Ke Karinginyuk

1 Porongo kas luk, O LEUM GOD,
Ac lohng sasao luk.
2 Lohng pusren tung luk ke nga pang nu sum,
O God luk ac tokosra luk!

Nga pre nu sum, O LEUM GOD.
3 Kom lohng pusrek ke lotutang,
Ke faht uh takak nga oru pre luk
Ac soano top lom.

4 Kom tia sie God su insewowo ke ma koluk,

4:4 Eph 4:26

Ac kom tia lela mwet koluk in muta yurum.
5 Kom tia lela mwet enum in kaskas in tu ye motom,
Ac kom srunga mwet koluk nukewa.
6 Kom kunausla mwet nukewa su kaskas kikiap
Ac kom kwase mwet akmas ac mwet sulallal.

7 Tuh ke sripen lungse yohk lom
Nga ku in utyak nu in lohm sum.
Nga ku in alu in Tempul mutal sum
Ac epasr nu sum ke nga sunakin kom.
8 LEUM GOD, arulana pukanten mwet lokoalok luk!
Kolyu tuh nga in oru ma lungse lom.
Oru tuh in kalem sik inkanek lom nga in fahsr kac.

9 Kas ma mwet lokoalok luk elos fahk, tia ku in lulalfongiyuk;
Elos lungsena kunausla.
Kas lalos emwem ac aklukuk,
Tusruktu ma inge mwe na kolla mwet nu ke misa.
10 O God, sang mwatalos ac kaelos;
Lela tuh pwapa koluk lalos in kunauselosla sifacna.
Luselosyak liki ye motom
Ke sripen ma koluk pus lalos
Ac ke sripen elos lain kom.

11 A elos nukewa su konauk molela yurum fah enganak;
Elos in on ac engan pacl nukewa.
Karinganulosyang su lungse kom;
Ke sripom elos arulana engan.
12 O LEUM GOD, kom akinsewowoyalos su akos kom;
Lungse lom karinganulos oana sie mwe loeyuk.

6

[Psalm lal David]

Sie Pre In Suk Kasru In Pacl Koluk
1 O LEUM GOD, nik kom kutongyu in mulat lom,
Ku kaiyu in kasrkusrak lom.
2 O LEUM GOD, pakomutuk tuh nga arulana totola.
Ase ku nu sik tuh nga munaslana,
3 Ac ngunik arulana foroti.
O LEUM GOD, kom ac tupan putaka?

4 LEUM GOD, fahsru ac moliyula;
Loangeyula liki misa, ke lungkulang lom.
5 In facl sin mwet misa wangin esamyom.
Wangin mwet ac kaksakin kom ingo.

6 Nga totola ke sripen asor luk;
Fong nukewa mwe oan kiuk sroksrok ke sroninmutuk,
Ac ilul luk uh sroksroki ke tung luk.
7 Nga koflana ngetnget wo;

5:9 Rom 3:13 **6:1** Psa 38:1

Mutuk fafwak
Ke tungiyen orekma lun mwet lokoalok luk.

8 Fahsr likiyu, kowos mwet orekma koluk!
LEUM GOD El lohng pusren tung luk;
9 El lipsre pusren kwafe luk,
Ac El ac fah topuk pre luk.
10 Mwet lokoalok luk elos ac fah pulakin mwekin lulap ke kutangyukla elos;
Elos fah sa na in akfohsyeyukyak ac lillilla.

7

[Psalm lal David, su el Onkakin nu sin LEUM GOD, ke sripal Cush, sie Mwet Benjamin]

Sie Pre In Siyuk Ke Nununku Suwohs

1 O LEUM GOD, God luk, nga tuku nu yurum tuh kom in karinginyu;
Langoeyula ac moliyula lukelos nukewa su ukweyu.
2 Kom fin tia, elos ac tulakinyula ac sreyuwi
Oana soko lion sulallal,
Yen wangin mwet ac fah ku in moliyula.

3 O LEUM GOD luk, fin pwaye lah nga oru kutena sin ma inge:
Pouk fin oru ma tafongla,
4 Ku nga fin orala ma koluk nu sin mwet kawuk luk,
Ku kunausla mwet lokoalok luk ke wangin sripa,
5 Na lela mwet lokoalok luk in ukweyu ac sruokyuwi.
Lela elos in sisyuwi nu infohk uh ac uniyuwi,
Ac filiyuwi ngan oan misa infohk uh.

6 O LEUM GOD, tuyak ke kasrkusrak lom,
Ac lain folo lun mwet lokoalok luk!
Mukuiyak ac kasreyu!
Kom lungsum nununku suwohs,
7 Ke ma inge, orani mwet nukewa nu yurum,
Tuh kom in nununkalos lucng me.
8 Kom pa nununku mwet nukewa.
O LEUM GOD, wiyu lac ke kom nununkeyu,
Mweyen kom etu lah wangin mwetik.
9 Kom sie God suwoswos
Ac kom nununku nunak lasr ac ma lungse lasr.
Kutongya orekma lun mwet koluk
Ac sang ma lacne nu sin mwet wo.

10 God El mwe loeyuk luk.
El molelos su aksol.
11 God El oru nununku suwoswos
Ac El kwase mwet koluk.
12 Elos fin tia auliyak,
Na God El ac fah tamla cutlass natul,
Ac akoela mwe pisr natul.
13 El srukak mwe mweun natul
Ac ngasla mwe pisr firir natul.

6:8 Mt 7:23; Lk 13:27 **7:9** Fwack 2:23

14 Liye ke mwet koluk elos lungse sramtauk pwapa koluk;
Elos purakak lokoalok ac kiapu mwet.
15 Tusruktu mwe kwasrip elos akoo nu sin mwet saya,
Elos sifacna sremla kac.
16 Ke ma inge elos akkeokyeyuk ke ma koluk lalos sifacna,
Ac akngalyeyuk ke sulallal lalos.
17 Nga sang kulo nu sin LEUM GOD ke nununku suwohs lal;
Nga on ac kaksakin LEUM GOD Fulatlana.

8

[Psalm lal David]

Wolana Lun God Ac Saok Lun Mwet Uh

1 O LEUM GOD, kom Leum lasr;
Fulat lom akilenyuk fin faclu nufon!
Kaksakinyom sowak sun kusrao,
2 Onkakinyuk sin tulik srisrik ac tulik fusr.
Kom oakiya sie pot ku in kosrala mwet lokoalok lom
Tuh kom in tulokinya kutena mwet su lain kom.

3 Ke nga ngetak ac liye kusrao su kom orala,
Malem ac itu, su kom oakiya in acn selos,
4 Mea mwet, tuh kom in nunku kacl;
Ac mea se mwet uh, tuh kom in saokkin?

5 Nwe ouinge, kom oru tuh elos in pusisel kutu srisrik liki kom,
Ac sonelosi ke wolana ac sunak.
6 Kom oru tuh elos in leum fin orekma nukewa lun poum;
Ac filiya ma nukewa ye nialos:
7 Sheep ac cow, oayapa kosro nukewa inimae,
8 Won yen engyeng uh, ac ik in meoa,
Ac ma moul nukewa inkof uh.

9 O LEUM GOD, kom Leum lasr,
Fulat lom akilenyuk fin faclu nufon!

9

[Psalm lal David]

Sang Kulo Nu Sin God Ke Nununku Suwoswos Lal

1 Nga fah kaksakin kom, LEUM GOD, ke insiuk nufon;
Nga fah fahkak ke ma wolana nukewa kom orala.
2 Nga ac fah on ac engan ke sripom.
Nga fah on ac kaksakin kom, tuh kom God Kulana.

3 Mwet lokoalok luk elos folokla ke pacl ma kom sikyak;
Elos putatla ac misa.
4 Kom suwoswos ac pwaye in nununku lom,
Ac kom wiyu lac ke kom nununkeyu.

5 Kom nununku lain mwet pegan

8:2 Mt 21:16 **8:4** Job 7:17–18; Psa 144:3; Heb 2:6–8 **8:6** 1 Cor 15:27; Eph 1:22; Heb 2:8

Ac kom kunausla mwet koluk;
Inelos ac fah tia sifil esamyuk.
6 Mwet lokoalok lasr fah wanginla ma pahtpat,
Tuh kom kunausla siti selos,
Ac elos tiana sifil esamyuk.

7 Tusruktu LEUM GOD El tokosra ma pahtpat;
El oakiya tron lal tuh in nien nununku.
8 El leumi faclu ke suwoswos;
El nununku faclu ke nununku suwohs.

9 LEUM GOD El nien molela nu sin mwet akkeokyeyuk,
El nien wikla in pacl upa.
10 LEUM GOD, elos su etekom ac fah lulalfongi kom;
Ac kom tia sisla kutena mwet su tuku nu yurum.

11 Yuk on in kaksak nu sin LEUM GOD, su muta ac leum in Zion!
Fahkak nu sin mutunfacl nukewa ma El orala.
12 God El esamulos su keok;
El tia mulkunla tung lalos,
Ac El kaelos su oru koluk nu selos.

13 O LEUM GOD, pakoten nu sik!
Liye mwe keok su mwet lokoalok luk elos oru nu sik!
LEUM GOD, moliyula liki misa,
14 Tuh nga fah tu ye mutun mwet Jerusalem
Ac fahkak nu selos ma nukewa su nga kaksakin kom kac.
Nga ac fah arulana engan mweyen kom moliyula.

15 Mwet pegan elos sifacna pukanak luf se ac putatyang nu loac;
Elos sruhu ke sruhf lalos sifacna.

16 LEUM GOD El sifacna akkalemyal nu selos ke nununku suwoswos lal,
Ac mwet koluk elos sremla ke orekma koluk lun paolos sifacna.

17 Misa pa saflaiyen mwet koluk nukewa,
Aok, elos nukewa su ngetla liki God.
18 Mwet enenu ac fah tia mulkinyuklana nwe tok,
Ac finsrak lun mwet sukasrup ac fah tia pilesreyuk nwe tok.

19 Fahsru, LEUM GOD! Nikmet lela kutena mwet in ku liki nununku lom!
Use mwet pegan nu ye motom
Ac orala nununku lom nu selos.
20 Oru tuh elos in sangeng, O LEUM GOD;
Oru tuh elos in etu lah elos mwet sukawil moul la.

10

Sie Pre Ke Nununku Suwohs

1 O LEUM GOD, efu kom muta loesla?
Efu kom wikinkomla liki kut in pacl upa nu sesr?
2 Mwet koluk elos filang ac akkeokye mwet sukasrup;
Sruokolosi ke mwe kwasrip ma elos sifacna orala.

3 Mwet koluk elos filangkin lungse koluk lalos;
Mwet rapku elos fahk kas in selnga ac pilesru LEUM GOD.
4 Mwet koluk elos tia nunku ke LEUM GOD;
Ke inse fulat lalos elos nunku mu God El wangin sripa.

5 Mwet koluk elos eis wo ouiya in ma nukewa.
Elos tia ku in kalem ke nununku lun God;
Elos israsrinkusrai mwet lokoalok lalos.
6 Elos sifacna nunku insialos mu, “Kut fah tiana sun koluk ouiya;
Kut fah tiana muta in ongoiya.”
7 Sramsram lalos sessesla ke kas in selnga, kas kikiap, ac kas in aksangeng;
Elos sa in fahk kas koluk ma srungayuk.

8 Elos wikwik in siti srisrik,
Ac soano in akmuseya mwet wangin mwata.
Elos kasriki mwet munas;
9 Elos wikwik in nien wikwik lalos oana lion uh.
Elos muta soano mwet sukasrup;
Elos sruokolosi ke mwe kwasrip lalos ac amakunulosla.

10 Mwet sulallal elos atuyang nu fin mwet munas
Ac toasriyalos toanelosi na elos itungyuki oan.
11 Mwet koluk elos sifacna nunku insialos, “God El pilesru ma inge!
El kaliya mutal ac El tia ku in liye!”

12 O LEUM GOD, sang kaiyuk nu sin mwet koluk ingan!
Esamulos su akkeokyeyuk!
13 Fuka tuh mwet koluk uh ku in pilesru God
Ac fahk insialos sifacna mu, “El ac fah tia kai kut”?

14 Tusruktu kom liye na. Kom akilen na ongoiya ac keok lun mwet,
Ac kom akola in kasru pacl e nukewa.
Mwet munas elos eisaloswot nu sum;
Kom kasrelos su enenu in pacl e nukewa.

15 Kunausla ku lun mwet koluk ac mwet sulallal;
Kaelos ke ma koluk elos oru
Nwe ke elos tia sifil oru.

16 LEUM GOD El tokosra nu tok ma pahtpat.
Elos su alu nu sin kutena god saya
Ac fah wanginla liki facl sin God.

17 O LEUM GOD, kom fah porongo pre lun mwet fakpap;
Kom fah akpulaikyalos.
18 Kom ac fah lohng tung lun mwet mwemelil ac mwet mukaimtal;
Nununku lom ac fah wo nu selos,
Tuh mwet faclu fah tia sifil aksangengyalos.

11

[Psalm lal David]

10:7 Rom 3:14

Lulalfongi In LEUM GOD

1 Nga lulalfongi tuh LEUM GOD El nien molela luk.
Fuka lupan nikin lom ke kom fahk nu sik,
“Sohkla oana sie won sohksok nu fineol uh,
2 Mweyen mwet koluk elos kifusya mwe pisr natulos ac ngasla sukan pisr natulos
Liki acn lohsr tuh elos in pisrki mwet suwoswos.
3 Mea pac sie mwet suwoswos ku in oru,
Pwelung uh fin kunausyukla?”

4 LEUM GOD El muta in Tempul mutal sel;
Tron lal oasr inkusrao.
El liye mwet nukewa in acn nukewa
Ac El etu lah mea elos oru.
5 El srike na kewa mwet wo ac mwet koluk;
Ac El arulana kwase mwet su lungse oru ma sulallal.
6 El fah kahkin mulut ngeng ac fofosr in sulfur nu fin mwet koluk;
El ac akkeokyalos ke eng follana.
7 Tuh LEUM GOD El suwoswos ac El lungse orekma wo;
Elos su oru ma wo, elos mutana yorol.

12

[Psalm lal David]

Sie Pre In Suk Kasru

1 O LEUM GOD, kasrekut!
Wangin sie mwet wo lula,
Ac mwet suwoswos tia ku in sifilpa koneyukyak.
2 Mwet nukewa kikiap nu sin sie sin sie;
Elos kiapu sie sin sie ke kaskas in aklukuk.

3 O LEUM GOD, kutongya loh ma kaskas in aklukuk inge,
Ac kaliya oalin mwet filang su fahk mu,
4 “Ke kas na lasr kut eis ma kut lungse.
Kut ac fahk na ma kut lungse fahk,
Ac wangin mwet ku in kutongkuti.”

5 LEUM GOD El fahk, “Inge nga ac fah tuyak,
Ke sripen mwet enenu elos akkeokyeyuk,
Ac mwet kalyeiyuk elos keoklana.
Nga ac sang molela nu selos oana elos kena kac.”

6 Wulela lun LEUM GOD nasnas ac fal in lulalfongiyuk;
Wulela lal nasnas oana silver
Ma liklikiyuki pacl itkosr ke funyu in aknasnas.

7 LEUM GOD, kom fah karinginkutme;
Kom fah liyekutyang liki kain mwet inge.
8 Mwet koluk uh oasr yen nukewa
Ac mwet nukewa kaksakinna ma koluk uh.

13

[Psalm lal David]

Sie Pre In Suk Kasru

1 LEUM GOD, kom ac mulkinyula putaka?
Ya kom ac mulkinyula ma pahtpat?
Kom ac wikinkomla likiyu nwe ngac?
2 Putaka nga ac muteng mwe keok nu sik?
Ac putaka insiuk ac toasrkin ma inge ke len ac fong?
Putaka mwet lokoalok luk ac kutangyula?

3 Ngetma nu sik, O LEUM GOD luk, ac topukyu.
Folokonak ku luk, ac tia lela nga in misa.
4 Nikmet lela tuh mwet lokoalok luk in fahk, "Kut kutangulla."
Nikmet lela elos in isrunyu ke munasla luk.

5 Nga lulalfongi na lungse pwaye lom;
Nga ac fah insewowo mweyen kom ac fah moliyula.
6 Nga ac fah on nu sum, O LEUM GOD,
Mweyen kom nuna wo nu sik.

14

[Psalm lal David]

Orekma Koluk Lun Mwet
(Psalm 53)

1 Mwet lalfon elos fahk insialos,
"Wangin God!"
Elos nukewa koluklana,
Ac elos oru ma na srungayuk;
Wangin sie selos oru ma suwohs.

2 LEUM GOD El muta inkusrao ac ngeti nu fin mwet uh
In liye lah oasr mwet lalmwetmet,
Ku oasr mwet alu nu sel.
3 Tusruktu, elos nukewa kuhfla liki inkanek pwaye;
Mwet nukewa oana sie ke koluk lalos.
Wangin sie selos oru ma suwohs,
Tia siefanna.

4 LEUM GOD El siyuk, "Ya elos tia etu?
Ya pwaye mwet orekma koluk inge nukewa wangin nanka?
Elos moulkin ma elos pisre sin mwet luk,
Ac elos tiana pre nu sik."

5 Tusruk elos ac fah muta in sangeng lulap,
Mweyen God El welulos na su aksol.
6 Mwet orekma koluk elos akfohsye pwapa lun mwet pusisel,
Tusruktu LEUM GOD El nien molela lalos.

7 Nga arulana pre tuh kutangla
In tuku nu sin mwet Israel Zion me.
Ac fuka lupan engan lun mwet Israel
Ke LEUM GOD El ac sifilpa akkasrupyalos!

14:1 14:1–3; Rom 3:10–12

15

[Psalm lal David]

Ma God El Enenu Sesr

1 LEUM GOD, ku su fal in utyak nu in lohm sum in alu nu sum?
Su ac ku in alu nu sum fin acn Zion, eol mutal* sum?

2 El su akos God in ma nukewa
Ac oru ma suwohs pacl e nukewa.
El kaskas suwohs ac pwaye,
3 Ac el tia fahk kas in akkolukye mwet ngia.
El tia oru ma sufal nu sin mwet kawuk lal
Ku lesriki mwet tulan lal.
4 El kwase mwet su God El srunga,
Ac el akfulatye mwet su akos LEUM GOD.
El akfalye wulela lal pacl nukewa,
Finne arulana upa.
5 El sang mani lal in kasru mwet, ac tia eis laesla kac,
Ac el tia lela mwet in moli nu sel tuh elan fahk kas kikiap lain mwet wangin mwata.

El su oru ouinge, el ac fah arulana oakwuk ac tia mukuikui.

16

[Psalm lal David]

Sie Pre In Lulalfongi Ku

1 Karinginyume, O God; nga lulalfongi kom tuh kom nien molela nu sik.
2 Nga fahk nu sin LEUM GOD, “Kom Leum luk;
Ma wo nukewa yuruk, ma tuku sum me.”

3 Fuka woiyen mwet su inse pwaye nu sin LEUM GOD!
Mwe engan lulap nu sik tuh nga in welulos.

4 Elos su kena suk god saya,
Elos use mwe ongoiya pus nu faclos sifacna.
Nga ac fah tiana welulos in oru mwe kisa lalos;
Nga ac fah tia alu nu sin god lalos.

5 Kom, LEUM GOD, kom mukena God luk, ac mwe usru luk,
Kom ase mwe enenu luk nukewa;
Moul luk uh oan inpoum.
6 Arulana wo mwe kite lom nu sik;
Yoklana woiyen ma inge!

7 Nga kaksakin LEUM GOD, mweyen El kol inkanek luk,
Ac ngun su oan in nga lutiyu ke fong.
8 Nga pula na mu LEUM GOD El oasr yuruk pacl e nukewa;
El apkuran, ac wangin ma ac fah mokleyu.
9 Ke ma inge nga arulana engan ac sang kulo,
Ac nga muta in moul misla,
10 Ke sripen kom karinginyu liki ku lun misa.

---

* **15:1** ***eol mutal:*** liye Psa 2:6 **16:8** 16:8–11; Orek 2:25–28

Nga oaru na in kulansupwekom,
Ac kom ac fah tia sisyula in facl lun mwet misa.

11 Kom ac fah akkalemye nu sik inkanek in moul;
Ke kom apkuran nu sik, insiuk arulana engan —
Ac mwe insewowo nu sik nwe tok ma pahtpat.

17

[Sie Pre Lal David]

Pre Lun Sie Mwet Wangin Mwata

1 O LEUM GOD, porongo ke nga kwafe sum ke nununku suwohs;
Lipsre pang luk ke nga suk kasru sum!
Porongeyu ke nga pre ke inse nasnas.
2 Lela tuh nununku lom in wo nu sik
Mweyen kom etu ma pwaye.

3 Kom etu na insiuk.
Kom sikme nu sik ke fong.
Kom arulana suk ouiyuk
Ac kom tia konauk kutena nunak koluk in nga.
Nga tia fahk kutena ma koluk,
4 oana ke mwet saya oru;
Nga akos na ma sap lom
Ac nga tia fahsr ke inkanek lun mwet sulallal.
5 Nga fahsr ke inkanek lom in pacl nukewa,
Ac tiana kuhfla liki.

6 Nga pre nu sum, O God, mweyen kom topukyu;
Ke ma inge, forma nu sik ac porongo kas luk.
7 Akkalemye lungse wolana lom ac moliyula;
Ke nga muta siskom nga moulla liki mwet lokoalok luk.

8 Karinginyu oana ke kom karingin atronmotom sifacna;
Wikinyula ye lulin poum,
9 Liki anwuk lun mwet koluk.
Mwet lokoalok akmas elos rauniyula;
10 Wangin pakomuta lalos ac elos kaskas filang.
11 Elos rauniyula yen nukewa nga forla nu we,
Ac elos suk na pacl wo lalos in uniyuwi.
12 Elos soaneyu oana kosro lion,
Ac kena sreyuwi nu ke ip srisrik.

13 Fahsru, O LEUM GOD! Lain mwet lokoalok luk ac kutangulosla!
Moliyula liki mwet koluk ke cutlass nutum;
14 Moliyula lukelos su eis insewowo lalos in moul se inge.
Kaelos ke ongoiya su kom elosak nu selos;
Oru in yohk tuh in sun pac tulik natulos,
Ac in oasr pac ma lula nu sin tulik nutin tulik natulos!

15 A funu nga, nga ac fah liye kom, mweyen nga tia oru ma koluk;

16:10 Orek 13:35

Ac ke nga ngutalik, nga fah arulana engan ke sripen kom muta yuruk.

18

[Kas ma David, mwet kulansap lun Leum God, el tu onkakin nu sin Leum ke len se ma Leum God El molella lukel Saul a kutu pa mwet lokoalok lal.]

On In Kutangla Lal David
(Luo Samuel 22:1–51)

1 Nga arulana lungse kom, LEUM GOD!
Kom ku luk.
2 LEUM GOD El eot ku luk,
El nien wikla luk.
God luk El mwe loeyuk luk,
Ke nga muta yorol nga moul.
El lisringyu oana sie mwe loeyuk;
El loangeyu tuh nga in moul.
3 Nga pang nu sin LEUM GOD,
Ac El moliyula liki mwet lokoalok luk.
Kaksakin LEUM GOD!

4 Mwe fosrnga lun misa apinyula,
Ac noa lun kunausten toki nu fuk.
5 Mwe fosrnga lun misa rauniyula,
Ac mwe kwasrip lun kulyuk sruokyuwi.
6 In ongoiya luk, nga pang nu sin LEUM GOD;
Nga pang nu sin God luk Elan kasreyu.
In Tempul lal El lohng pusrek,
Ac El porongo pusren tung in kwafe luk.

7 Na faclu rarrar ac usrusryak;
Pwelung lun eol uh mukuikui ac kusrusrsrusr,
Mweyen God El kasrkusrak.
8 Kulasr fofosryak liki infwacl.
Sie e in kunausten ac mulut fol sikyak liki oalul.
9 El ikaselik yen engyeng uh ac oatui
Wi sie pukunyeng lohsr ye nial.
10 El sohksok mui fin sie cherub,*
Ac eng uh okulla arulana mui, oana sohk lun sie won.
11 El nokmulla ke lohsr;
Pukunyeng matoltol, su sesesla ke kof, raunella.
12 Af yohk kosra ac e firir
Tuku liki sarom uh ye mutal
Ac kunauselik pukunyeng lohsr matoltol uh.

13 Na pusren LEUM GOD ngirla oana pusren pulahl inkusrao me,
Ac pusren El su Fulatlana lohngyuk.
14 El pusrukla pisr natul, ac akfahsryelik mwet lokoalok lal;
Ke sarmelik lun sarom, El oru elos kaingelik.
15 Kapin meoa uh wanginla ma oan fac,
Ac pwelung in faclu ikakelik,

* **18:10** ***cherub:*** liye ke Kalmen Kutu Kas. **18:13** 2 Sam 22:14

Ke kom mulat nu sin mwet lokoalok lom, O LEUM GOD,
Ac ngirla nu selos ke kom kasrkusrak.

16 LEUM GOD El saplakme lucngi ac sruokyuwi;
El amakinyuyak liki inkof loal.
17 El moliyula liki mwet lokoalok kulana luk
Ac lukelos nukewa su srungayu —
Elos arulana kula nu sik.
18 Ke nga muta in ongoiya, elos lainyu,
Tusruktu LEUM GOD El loangeyula.
19 El eisyula liki mwe fosrnga;
El moliyula mweyen El insewowo sik.

20 LEUM GOD El ase lacnen orekma suwohs luk;
El akinsewowoyeyu mweyen wangin mwetik.
21 Nga akos na ma sap lun LEUM GOD;
Nga tiana forla liki God luk.
22 Nga karinganang ma sap lal nukewa;
Nga tia seakos ma El sapkin.
23 El etu lah wangin ma sutuu luk,
Ac lah nga sifacna taranyu tuh nga in tia oru ma koluk.
24 Ke ma inge El ase lacnen orekma suwohs luk;
Mweyen El etu lah wangin mwetik.

25 O LEUM GOD, kom oaru nu selos su oaru nu sum;
Kom arulana wo nu selos su moul suwohs.
26 Kom nasnas nu selos su nasnas,
A kom kwaselos su koluk.
27 Kom molelos su inse pusisel,
Ac kom akpusiselyalos su inse fulat.

28 O LEUM GOD, kom ase kalem nu sik;
Kom sisla lohsr likiyu.
29 Kom ase ku luk in lain mwet lokoalok luk,
Ac akkeyeyu in fanyak ac sasla pot ku lalos.
30 God se inge — ma nukewa El oru arulana suwohs!
Kas lal uh arulana fal in lulalfongiyuk!
El oana sie mwe loeyuk
Nu selos nukewa su suk molela sel.
31 LEUM GOD El mukena God;
El mukena mwe molela nu sesr.
32 El pa God su oru tuh nga in ku,
El oru inkanek luk in misla ac wo.
33 El oru falkuk in okak oana falken kosro deer;
El karinginyu ke nga fahsr fineol.
34 El akpahyeyu nu ke mweun,
Tuh nga in ku in orekmakin mwe pisr kulana.

35 O LEUM GOD, kom karinginyu ac moliyu,
Ac ku lom sruokyuwi in misla.
Kasru lom akmwetyeyu.

18:33 Hab 3:19

36 Kom karinginyu tuh in tia sruhu nga,
Ac nga soenna ikori.
37 Nga ukwe mwet lokoalok luk ac sruokolosi;
Nga tia tui nwe ke na nga kunauselosla.
38 Nga srunglulosi ac elos tia ku in tuyak;
Elos kutangyukla ac oan alapla ye mutuk.
39 Kom ase ku luk in mweun,
Ac se kutangla nu sik fin mwet lokoalok luk.
40 Kom oru tuh mwet lokoalok luk in kaing likiyu;
Nga kunauselosla su srungayu.
41 Elos tung ac siyuk kasru, a wangin mwet molelosla;
Elos pang nu sin LEUM GOD, a El tiana topuk.
42 Nga itungulosi, ac elos ekla oana kutkut
Su eng uh okla.
Nga fotongolosi oana fohk furarrar inkanek uh.

43 Kom moliyula liki mwet su lainyu
Ac kom oru tuh nga in kol mutanfahl uh;
Mwet su nga tia etu meet, inge elos orekma nu sik.
44 Mwetsac elos epasr ye mutuk;
Ke elos lohng pusrek elos akos.
45 Pulaik lalos wanginla
Ac elos rarrar ke elos tuku liki pot ku lalos.

46 LEUM GOD El moul! Kaksakin El su nien molela luk!
Sulkakinelik pwengpeng lun God su moliyula.
47 El ase kutangla fin mwet lokoalok luk;
El akpusiselye mutunfacl su oan ye ku luk,
48 Ac moliyula liki mwet lokoalok luk.

O LEUM GOD, kom ase kutangla nu sik fin mwet lokoalok luk,
Ac moliyula liki mwet sulallal.
49 Ke ma inge nga kaksakin kom inmasrlon mutunfacl uh;
Nga onkakin on in kaksak nu sum.

50 God El sang kutangla lulap nu sin tokosra lal;
El akkalemye lungse kawil lal nu sel su El sulela,
Aok, nu sel David ac fwil natul nwe tok.

19

[Psalm lal David]

Wolana Lun God Ke Ma Orekla Lal

1 Kusrao fahkak ke wolana lun God,
Ac yen engyeng uh fahkak ke orekma lun paol.
2 Len na len fahkak wolana lal
Ac fong nu ke fong akkalemye lalmwetmet lal.
3 Wangin sramsram ac wangin pac kas;
Wangin pusra lohngyuk,
4 Tusruktu, kas lalos fahsrelik nu fin faclu nufon
Ac lohngyuk in acn nukewa fin faclu.

18:49 Rom 15:9

God El orala acn sin faht uh inkusrao;
5 El sikme ke lotutang oana sie mwet pisrla,
Ac oana sie mwet kasrusr su engan ac akola in kasrusr.
6 El mutawauk ke tafun faclu,
Ac som nwe ke tafunyen ngia;
Wangin ma ku in wikla liki fol kac.

Ma Sap Lun LEUM GOD

7 Ma sap lun LEUM GOD suwosna,
Pa sang ku sasu nu sin mwet.
Sap lun LEUM GOD pwayena,
Pa sang lalmwetmet nu sin mwet nikin.
8 Ma oakwuk lun LEUM GOD suwohs,
Ac mwet su akos elos engan.
Ma sap lun LEUM GOD suwoswos,
Ac sang etauk nu sin mwet.
9 Ma wo se pa in sangeng sin LEUM GOD;
Ma inge ac fah oan nwe tok.
Nununku lun LEUM GOD suwohs
Ac wo pacl nukewa.
10 Ma inge nukewa wo liki na gold oa,
Ac emwem liki na honey.
11 Elos ase etauk nu sik, mwet kulansap lom.
Ke nga akos, nga eis mwe insewowo lulap.

12 Su ku in sifacna akilen tafongla lal?
Aknasnasyeyu liki ma sufal su nga tia akilen.
13 Oayapa sruokyuwi liki ma koluk su nga orala ke filang lun insiuk;
Nikmet lela ma inge in kutangyula,
Na nga ac fah suwohs
Ac nasnas liki ma koluk lulap.

14 Lela kas in oalik, ac nunak insiuk in wo ye motom,
O LEUM GOD, eot ku luk ac Mwet Lango luk.

20

[Psalm lal David]

Sie Pre In Suk Kutangla

1 Lela tuh LEUM GOD Elan topuk kom in pacl kom muta in ongoiya!
Lela tuh God lal Jacob Elan karingin kom.
2 Lela tuh Elan supwaot kasru lal nu sum liki Tempul lal
Ac kasrekom liki Eol Zion.
3 Lela tuh Elan engan in eis mwe sang lom
Ac insewowo ke mwe kisa lom nukewa.
4 Lela tuh Elan asot nu sum ma kom kena kac
Ac oru tuh pwapa lom nukewa in wo ouiya.
5 Na kut ac fah sasa ke engan ke sripen kutangla lom,
Ac kut fah kaksakin God lasr ke kut akfulatye kutangla lom.
Lela tuh LEUM GOD Elan topuk mwe siyuk lom nukewa.

6 Inge nga etu tuh LEUM GOD El asang kutangla nu sin tokosra se su El sulela;

19:4 Rom 10:18

El topkol liki acn mutal sel inkusrao me,
Ac ke ku lal El asang kutangla lulap nu sel.
7 Kutu mwet uh filiya lulalfongi lalos ke chariot
Ac kutu ke horse natulos,
A funu kut, kut filiya lulalfongi lasr ke ku lun LEUM GOD lasr.
8 Mwet ma ouinge uh elos ac tukulkul ac ikori,
A funu kut, kut ac tu na ac tia mukuikui.

9 O LEUM GOD, sang kutangla nu sin tokosra;
Topuk kut ke kut pang.

21

[Psalm lal David]

Kaksak Ke Kutangla

1 O LEUM GOD, tokosra el engan mweyen kom sang ku nu sel;
El enganak mweyen kom oru tuh elan kutangla.
2 Kom asang ma su el kena kac,
Ac ma el siyuk kom tia sruokya lukel.

3 Kom tuku nu yorol ke mwe insewowo lulap
Ac filiya sie tefuro gold fin sifal.
4 El siyuk ke moul, ac kom asang nu sel,
Aok sie moul na loes.

5 Yohk wolana lal ke sripen kasru lom;
Kom asang nu sel pwengpeng ac wal.
6 Kom oru tuh mwe insewowo lom in oan yorol ma pahtpat,
Ac el sessesla ke engan ke sripen kom apkuran nu sel.

7 Tu tokosra el filiya lulalfongi lal sin LEUM GOD Kulana;
Ac ke sripen lungse pwaye lun LEUM GOD
El ac fah muta in misla in pacl nukewa.
8 Ac tokosra el ac fah sruokya mwet lokoalok lal nukewa;
El ac fah sruokya mwet nukewa su srungal.
9 El ac fah kunauselosla oana sie e firir
Ke pacl el sikyak.

LEUM GOD El ac fah kunauselosla in kasrkusrak lal,
Ac elos ac fah firiryak ke e.
10 Wangin sin tulik natulos ac fah moulla;
Tokosra el ac fah onelosla nufon.

11 Elos oru pwapa sulallal lalos in lainul,
Tusruktu elos tia ku in orala nunak lalos an.
12 El ac fah pusrkalos ke pisr natul
Ac oru tu elos in forla ac kaing.

13 Kut kaksakin kom, O LEUM GOD, ke ku lulap lom!
Kut ac fah on ac kaksakin ku lom.

22

[Psalm lal David]

Sie Tung In Keok Ac Soko On In Kaksak

1 God luk, God luk, efu kom ku fahsr likiyu?
Nga tung ke insiuk nufon in suk kasru
A wangin kasru tuku.
2 Ke len uh nga pang nu sum, God luk,
A kom tia topuk;
Nga pang ke fong
A nga tia ku in mongla.
3 Tusruktu kom muta fin tron lom oana El su Mutal,
Su mwet Israel elos kaksakin.
4 Mwet matu lasr meet ah elos filiya lulalfongi lalos in kom;
Elos lulalfongi kom, ac kom molelosla.
5 Elos tuh pang nu sum, ac kom molelosla liki mwe sensen;
Ac ke elos lulalfongi kom, elos tiana akmwekinyeyuk.

6 A inge nga tia sifilpa mwet se; nga oana wet soko,
Mwet nukewa srungayu ac aksruksrukyeyu.
7 Elos nukewa su liyeyu elos aksruksrukyeyu;
Elos yayaiyu ac isrunyu.
8 Elos fahk nu sik, “Kom lungsena lulalfongi LEUM GOD,
Efu El ku tia molikomla?
Fin pwaye LEUM GOD El lungse kom,
Efu ku El tia kasrekom?”

9 Kom pa akisusyeyula liki insien nina kiuk,
Ac karinginyu ke nga katitiiyuk.
10 Nga nuna lulalfongi kom e ke len se nga isusla ah me,
Ac kom nuna God luk.
11 Nik kom loesla likiyu!
Mwe ongoiya apkuranme
Ac wangin mwet in kasreyu.

12 Mwet lokoalok puspis apinyula oana cow mukul;
Elos rauniyula yen nukewa
Oana cow mukul sulallal in acn Bashan.
13 Elos mangelik oana lion
Su ngutngut ac kena kunausyula.

14 Ku luk wanginla,
Wanginla oana kof ma kahkla nu infohk uh.
Sri nukewa keik tufwaclik;
Insiuk kofelik oana kiris.
15 Kapinsrulyuk pulamlamla oana kutkut,
Ac louk fulfuli nu ke lac oalik lucng.
Kom sisyula oana mwet misa se infohk uh.

16 Sie un mwet koluk rauniyula,
Oana sie un kosro ngalngul su kuhlusyuwi

22:7 Mt 27:39; Mk 15:29; Lk 23:35 **22:8** Mt 27:43

Ac ngalis pouk ac niuk.
17 Sri keik nukewa pisryak — ku in liyeyuk.
Mwet lokoalok luk elos ngetma ac suiyuwi.
18 Elos susfa ke nuknuk luk
Ac kitalik inmasrlolos.

19 O LEUM GOD, nik kom muta loesla likiyu.
Fahsru aksaye ac kasreyu!
20 Moliyula liki cutlass;
Molela moul luk liki kosro ngalngul inge.
21 Moliyula liki lion inge;
Wangin ku luk in lain cow mukul lemnak inge.

22 Nga fah fahkak Inem nu sin mwet luk,
Nga ac fah kaksakin kom ke pacl in tukeni lalos:
23 “Kowos mwet kulansap lun LEUM GOD, kowos in kaksakunul!
Mwet in fwil natul Jacob, kowos in akfulatyal!
Mwet Israel, kowos in alu nu sel!
24 El tia pilesru mwet sukasrup ku ngetla liki keok lalos;
El tia forla lukelos,
A El topuk ke elos pang in suk kasru sel.”

25 Nga ac fah kaksakin orekma lom inmasrlon walil uh;
Ye mutalos su alu nu sum
Nga ac fah oru mwe kisa su nga wulela kac.
26 Mwet enenu elos ac fah mongo nwe ke na elos kihpi;
Elos su suk LEUM GOD elos fah kaksakunul.
Lela tuh in wo ouiyalos nu tok ma pahtpat!

27 Mutunfacl nukewa ac fah esam LEUM GOD.
Liki acn nukewa fin faclu elos ac fah forla nu sel;
Kain tuhn nukewa fin faclu fah alu nu sel.
28 LEUM GOD El tokosra,
Ac El leumi mutunfacl uh nufon.

29 Mwet nukewa su ku in mano fah mongo ac pasrla nu sel.
Mwet nukewa su misa tari fah oayapa putati nu ye mutal,
Aok, mwet nukewa su sukawil moul lalos.
30 Fwil tok uh ac fah kulansap nu sel;
Elos ac fah kaskas ke Leum nu sin mwet in fwil tokolos.
31 Ac fah srumunyuk nu sin mwet su soenna isusla
Lah LEUM GOD El molela mwet lal.

23

[Psalm lal David]

Mwet Shepherd Mutal Lasr

1 LEUM GOD El mwet shepherd luk;
Wanginna ma nga ac kena kac.
2 El oru nga in ona in ima folfol insroa;
El kolyula nu sisken kof mihs.

22:18 Mt 27:35; Mk 15:24; Lk 23:34; Jn 19:24 **22:22** Heb 2:12 **23:2** Fwack 7:17

3 El akkeyala ngunik.
El kolyu inkanek suwoswos ke Inel.*
4 Nga finne fufahsryesr infahlfal lun ngunin misa
Nga ac fah tia sangeng ke kutena ma koluk;
Tuh kom wiyu.
Sak lom ac sikal† lom akwoyeyu.

5 Kom akoo sie tepu nu sik
Ye mutun mwet lokoalok luk.
Kom mosrwela sifuk ke oil;
Cup luk kahkla.
6 Pwaye wo ac lungkulang fah wiyu in len nukewa in moul luk;
Ac nga ac fah muta in lohm sin LEUM GOD ma pahtpat.

24

[Psalm lal David]

Sie Tokosra Fulat

1 Faclu ac koano ma lun LEUM GOD;
Faclu ac elos nukewa su muta fac ma pac lun LEUM GOD.
2 El tulokinya fin kof lulap ye faclu,
Ac oakiya ke acn loal meoa.

3 Su ac fah ku in fanyak nu fineol sin LEUM GOD? *
Ac su ac ku in utyak nu in acn mutal sel?
4 El su nasnas pao ac mutal insia;
El tia alu nu ke ma sruloala
Ku orek wulela kikiap.
5 LEUM GOD, su langoella,
El ac fah akinsewowoyal ac fahkak lah wangin mwatal.
6 Mwet ouinge pa elos su sokol,
Su suk in tuku nu ye mutun God lal Jacob.

7 Keyak sifowos, O kowos mutunpot;
Ac srukak na nu lucng, kowos mutunpot omeet me,
Tuh Tokosra lun wolana Elan utyak.
8 Su Tokosra lun wolana?
LEUM GOD su ku ac kulana,
LEUM GOD su kutangla ke mweun.
9 Keyak sifowos, O kowos mutunpot;
Ac srukak na nu lucng, kowos mutunpot omeet me,
Tuh Tokosra lun wolana Elan utyak.
10 Su Tokosra lun wolana?
LEUM GOD lun un mwe mweun — El pa Tokosra lun wolana!

25

[Psalm lal David]

Sie Pre Siyuk Ke Kolyuk Ac Karinginyuk

1 O LEUM GOD, nga sot insiuk nufon nu sum;

---

* **23:3** ***ke Inel:*** in oana El wulela. † **23:4** ***sak ... sikal:*** sak in puok kosro sulallal; sikal in pwen sheep uh. **24:1** 1 Cor 10:26 * **24:3** ***fineol sin*** LEUM GOD: eol soko in acn Jerusalem, yen Tempul musa we. **24:4** Mt 5:8

2 God luk, nga lulalfongi kom.
Nikmet lela in akmwekinyeyuk nga.
Nikmet lela mwet lokoalok luk in aksruksrukyeyu!
3 Elos su tupan kom fah tia akmwekinyeyuk,
A elos na su tuyak lain kom fah mwekin.

4 Fahkak inkanek lom nu sik, O LEUM GOD,
Luti nu sik innek lom.
5 Lutiyu in moul fal nu ke ma pwaye lom,
Tu kom God luk su moliyula.
Nga lulalfongi kom pacl e nukewa.

6 O LEUM GOD, esam pakoten ac lungse kawil lom
Su kom akkalemye oemeet me.
7 Nimet esam ma sutuu ac ma koluk luk in len in fusr luk.
A esamyu, O LEUM GOD,
Fal nu ke lungse kawil ac pakoten lom.

8 Ke sripen LEUM GOD el suwohs ac wo,
El luti mwet koluk ke inkanek elos in fahsr kac.
9 El kol mwet inse pusisel nu ke inkanek pwaye
Ac lotelos ke ma lungse lal.
10 Ke oaru ac lungse, El kololos su
Karinganang wuleang lal ac akos ma sap lal.

11 LEUM GOD, nunak munas ke ma koluk luk, fal nu ke Inem,
Tuh ma koluk luk arulana pus.
12 Elos su sunakin LEUM GOD
El ac fah luti nu selos inkanek su fal elos in fahsr kac.
13 Elos ac fah kapkapak,
Ac fwil natulos ac fah usrui facl selos.
14 LEUM GOD El mwet kawuk lalos su sunakunul
Ac El ac fah akpwayeye wulela lal nu selos.

15 Nga suk kasru sin LEUM GOD in pacl nukewa,
Ac El moliyu liki mwe sensen.
16 LEUM GOD, ngetma nu sik ac pakomutuk,
Tuh nga muku ac munas.
17 Akfisrasrye mwe fosrnga nu sik
Ac moliyula liki mwe ongoiya.
18 Akilen fosrnga ac keok luk
Ac nunak munas ke ma koluk luk nukewa.

19 Liye pusiyen mwet lokoalok luk,
Ac ke lupan srunga sulallal lalos nu sik.
20 Karinginyu ac moliyula:
Nikmet lela in akmwekinyeyuk nga,
Tuh nga tuku in moulla yurum.
21 Lela ma wo ac suwohs luk in akwoyeyu,
Mweyen nga lulalfongi in kom.

22 O God, molela Israel, mwet lom,

Liki mwe ongoiya lalos nukewa.

26

[Psalm lal David]

Pre Lun Sie Mwet Wo

1 O LEUM GOD, akkalemye lah wangin mwetik,
Mweyen nga oru ma suwohs
Ac nga lulalfongi kom ke insiuk nufon.
2 Tuniyu ac srikeyu, LEUM GOD;
Liye insiuk ac nunak luk.
3 Tuh lungse kawil lom atolyu;
Ac oaru lom kolyu pacl e nukewa.

4 Nga tia asruoki yurin mwet lusrongten;
Wangin ip luk yurin mwet wosounkas.
5 Nga tia lungse asruoki nu sin mwet koluk,
Ac nga fahsr liki mwet sulallal.

6 LEUM GOD, nga ohlla pouk in akkalemye lah nga nasnas na,
Ac nga fahsr rauni loang lom.
7 Nga yuk soko on in sang kulo,
Ac nga fahkak ke orekma wowo lom nukewa.

8 LEUM GOD, nga lungsik lohm su kom muta we,
Acn su wolana lom oan we.
9 Nikmet uniyuwi yurin mwet koluk;
Moliyula liki ouiyen misa lun mwet akmas,
10 Mwet su orekma koluk in pacl e nukewa
Ac akola in eis mwe moul kutasrik.

11 A funu nga, nga oru ma suwoswos.
Pakomutuk ac moliyula!

12 Nga muta in misla liki mwe ongoiya nukewa;
Nga fah kaksakin LEUM GOD ke nga muta inmasrlon mwet lal.

27

[Psalm lal David]

Sie Pre In Kaksak

1 LEUM GOD El kalem luk ac lango luk;
Su nga ac fah sangeng se?
LEUM GOD El pot ku nu ke moul luk,
Su nga ac fah sangeng se?

2 Ke mwet koluk elos tuku in lainyu ac suk in uniyuwi,
Elos tukulkul ac ikori.
3 Finne sie un mwet mweun tuku rauniyula,
Nga fah tiana sangeng;
Finne mwet lokoalok tuku lainyu,
Nga fah lulalfongi na God.

4 Nga siyuk sin LEUM GOD ke ma se,
Ac ma sefanna nga lungsik:
Tuh nga in muta in lohm sin LEUM GOD in moul luk nufon,
In liye kasrpen wolana lal,
Ac in siyuk ke koko lal.
5 In pacl in ongoiya, El fah lisringyuyak;
El fah karinginyu in Tempul lal
Ac oru tuh nga in moulla fin sie eot fulat.
6 Tuh nga fah kutangla mwet lokoalok su rauniyula.
Nga fah orek kisa in lohm sel ke pusren engan lulap;
Nga fah on, ac nga fah kaksakin LEUM GOD.

7 Lohngyu, O LEUM GOD, ke nga pang nu sum!
Pakomutuk ac topukyu!
8 Ke kom fahk, “Fahsru ac alu nu sik,”
Na nga topuk, “Aok, LEUM GOD, nga ac fahsrot.”
9 Nikmet wikinkomla likiyu!

Nikmet kasrkusrak sik;
Nikmet supwala mwet kulansap lom liki kom.
Kom nuna mwet kasru luk;
Nikmet fahsr likiyu ku sisyula,
O God, Mwet Lango luk.
10 Sahp papa tumuk ac nina kiuk elos ku in sisyula,
Tusruktu LEUM GOD El fah karinginyu.

11 LEUM GOD, luti nu sik ma kom lungsum tuh nga in oru,
Ac kolyu ke inkanek wo lom,
Mweyen pus mwet lokoalok luk.
12 Nikmet sisyula nu inpoun mwet lokoalok luk
Su lainyu ke kas kikiap ac kas in aksangeng.

13 Nga etu tuh nga fah moul ac liye
Woiyen LEUM GOD in moul se inge.
14 Lulalfongi in LEUM GOD.
Lulalfongi, ac tia fuhleak.
Lulalfongi na in LEUM GOD.

28

[Psalm lal David]

Sie Pre In Suk Kasru

1 O LEUM GOD su langoeyu, nga pang nu sum.
Lohng tung luk!
Kom fin tia topukyu,
Nga ac fah welulos su tufokla nu infulan misa.
2 Lohngyu ke nga pang in suk kasru sum,
Ke nga asroeak pouk nu ke Tempul mutal sum.
3 Nikmet nununkeyu yurin mwet koluk,
Yurin mwet su oru ma koluk —
Mwet su kulang na likin pusraclos,
A insialos sessesla ke srunga.

4 Sang kai nu selos ke orekma koluk lalos,
Ke ma koluk elos orala.
Kaelos ke ma nukewa elos oru.
Sang nu selos topken orekma koluk lalos!
5 Elos tiana lohang nu ke ma LEUM GOD El oru
Ku nu ke orekma lun paol.
Ke ma inge El ac fah kaelos
Ac kunauselosla nwe tok.

6 Kaksakin LEUM GOD,
Tuh El lohng pusren kwafe luk.
7 LEUM GOD El karinginyu ac kasreyu;
Nga lulalfongi in El.
El kasreyu ac akenganyeyu;
Nga kaksakunul ke pusren on in engan.

8 LEUM GOD El karingin mwet lal;
El kasru ac molela tokosra su El sulela.
9 LEUM GOD, molela mwet lom,
Ac akinsewowoyalos su ma lom.
Kom in mwet shepherd lalos,
Ac karinganulos nwe tok ma pahtpat.

29

[Psalm lal David]

Lohngyuk Pusren LEUM GOD In Paka Uh

1 Kaksakin LEUM GOD, kowos lipufan inkusrao;
Kaksakin wolana lal ac ku lal.
2 Kaksakin Ine wolana lun LEUM GOD;
Epasrla ye mutun El su Mutal ke El sikme in wolana lal.

3 Pusren LEUM GOD lohngyuk fin kof uh.
Ke God lun wolana El kaskas, pusracl oana pusren pulahl
Ngirngir fin meoa uh.
4 Pusren LEUM GOD lohngyuk —
Pusra kulana ac fulatlana.

5 Pusren LEUM GOD koteya sak cedar,
Finne sak cedar in Lebanon.
6 El oru fineol in acn Lebanon in srosro oana ke soko cow fusr el srosro,
Oayapa tuh Fineol Hermon in srosro oana soko cow mukul.

7 Pusren LEUM GOD oru tuh sarom in sarmelik.
8 Pusracl oru tuh acn mwesis uh in kusrusr;
El osrokak acn mwesis in Kadesh.
9 Pusren LEUM GOD osrokak sak oak
Ac osrokla sra nukewa insak uh,
Ac elos nukewa su muta in Tempul lal elos wowoyak ac fahk, “Wolana nu sin God!”

10 LEUM GOD El leum fin kof loal,
El leum oana sie tokosra nwe tok ma pahtpat.

28:4 Fwack 22:12 **29:1** 29:1–2; Psa 96:7–9

11 LEUM GOD El sang ku nu sin mutanfahl sel,
Ac akinsewowoyalos ke misla.

30

[Psalm lal David, In Onkakinyuk ke Kisaiyuk Tempul]

Sie Pre In Sang Kulo

1 Nga kaksakin kom, LEUM GOD, mweyen kom moliyula
Ac tia lela tuh mwet lokoalok luk in aksruksrukyeyu.
2 Ke nga tung ac pang nu sum, LEUM GOD luk,
Kom akkeyeyula.
3 Kom sruokyuwi liki misa.
Nga tufokfokla nu in luf loallana,*
A kom folokinyume nu ke moul.

4 On ac kaksakin LEUM GOD,
Kowos mwet sulela lal!
Esam ma El su Mutallana El oru,
Ac sang kulo nu sel.
5 Mulat lal oan ke kitin pacl na,
A wo lal oan ma pahtpat.
Sahp ac oasr tung ke fong,
Tusruktu, engan fah sikyak ke lotutang.

6 Nga pula inse misla, ac fahk nu sik sifacna,
"Nga fah tiana kutangyukla."
7 LEUM GOD, kom arulana wo nu sik,
Kom tuh karinginyume oana sie pot ku fineol uh.
Na tok kom wikinkomla likiyu,
Oru nga sangeng.

8 Nga tuh pang nu sum, LEUM GOD;
Nga siyuk ke kasru lom, ac fahk:
9 "Nga fin misa, ac mea nu sum?
Nga fin som nu inkulyuk, mea ac wo nu sum kac?
Ya mwet misa elos ku in kaksakin kom?
Ya elos ac ku in fahkak ke lupan wo lom?
10 Lohngyu, LEUM GOD, ac pakomutuk!
LEUM GOD, kasreyu!"

11 Kom ekulla asor luk nu ke engan ac onsrosro.
Kom usla supwar likiyu
Ac rauniyula ke engan.
12 Ke ma inge nga fah tiana misla in kaksakin kom;
Nga fah yuk on in kaksak nu sum.
LEUM GOD, kom God luk;
Nga fah sot kulo nu sum ma pahtpat.

31

[Psalm lal David]

* **30:3** ***luf loallana:*** infulan mwet misa, liye Psa 6:5

Sie Pre In Lulalfongi Ke God

1 Nga tuku nu yurum, LEUM GOD, in wikla yurum;
Tia lela in kutangyukla nga.
Kom sie God suwoswos;
Nga pre nu sum tuh kom in moliyula!
2 Lohngyu, ac moliyula inge!
Kom in eot ku luk, yen nga in wikla we,
Sie pot ku in loangeyu.

3 Kom nien wikla luk ac mwe loango luk;
Pwenyu ac kolyu in oana wulela lom.
4 Karinginyu liki mwe kwasrip akoeyukla nu sik;
Lisringyuyak liki mwe ongoiya.
5 Nga sifacna eisyuwot nu inpoum.
Kom fah moliyula, LEUM GOD,
Tuh kom sie God oaru.

6 Kom srungalos su alu nu sin god kikiap,
A nga lulalfongi in kom.
7 Nga fah engan ac kaksak
Ke sripen lungse kawil lom.
Kom liye luman keok luk,
Ac kom etu mwe ongoiya nu sik.
8 Kom tia lela tuh mwet lokoalok luk in sruokyuwi;
Kom ase sukosok nu sik in fahsr nu yen nga lungse fahsr nu we.

9 LEUM GOD, pakomutuk,
Tuh nga muta in ongoiya;
Mutuk fafwak ke tung luk;
Nga arulana totola.
10 Nga foroti ke asor,
Ac tung luk akfototoyela moul luk.
Nga munasla ke sripen mwe akfohs puspis nu sik;
Finne sri keik uh munasla pac.

11 Mwet lokoalok luk nukewa, ac yokna mwet tulan luk,
Elos orek angonkas nu sik;
Elos su eteyu elos sangeng sik;
Ke elos liyeyu inkanek uh, elos kaing.
12 Mwet nukewa elos mulkinyula, oana nga in misa tari.
Nga oana sie ma sisila.
13 Nga lohng ke mwet lokoalok luk elos mahma;
Mwe aksangeng rauniyula.
Elos orek pwapa in lainyu,
Ac suk in uniyuwi.

14 Tusruktu lulalfongi luk uh oasr in kom, LEUM GOD;
Kom God luk.
15 Moul luk nufon oan inpoum;
Moliyula liki poun mwet lokoalok luk,

31:5 Lk 23:46

Liki elos su akkeokyeyu.
16 Ngetnget in kulang nu sin mwet kulansap lom;
Moliyula ke lungse kawil lom.
17 Nga pang nu sum, LEUM GOD,
Tia lela tuh nga in akmwekinyeyuk.
Lela tuh mwet koluk in akmwekinyeyuk;
Lela tuh elos in mislana som nu in facl sin mwet misa.
18 Kaliya oalin mwet kikiap —
Elos su filang ac inse fulat,
Su kaskas in akkolukye mwet suwoswos.

19 Fuka yokiyen ma wo su kom elosak
Nu selos su sunakin kom!
Mwet nukewa etu lupan wo kom,
Ac ouiyen karinginyuk ku lom nu selos su lulalfongi kom.
20 Kom okanulosla yurum
Liki pwapa koluk lun mwet;
Ac in sie acn misla kom okanulosla
Liki kas in akkoluk lun mwet lokoalok lalos.

21 Kaksakin LEUM GOD!
Fuka lupan woiya ke El akkalemye lungse lal nu sik,
Ke pacl mwet lokoalok luk rauniyula in mweuniyu!
22 Nga tuh sangeng ac nunku mu
El sisyula liki ye mutal.
Tusruktu El lohng pusren tung luk
Ke nga pang nu sel in kasreyu.

23 Lungse LEUM GOD, kowos mwet oaru lal nukewa,
Tuh LEUM GOD El karinganang mwet oaru,
A El arulana kaelos su filang.
24 Kowos in ku na, ac pulaik na,
Kowos nukewa su oasr finsrak lowos in LEUM GOD.

32

[Psalm lal David]

Fahkak Ma Koluk Ac Eis Nunak Munas
1 Insewowo elos su ma koluk lalos nunak munas nu selos,
Su ma koluk lalos tuleyukla.
2 Insewowo el su LEUM GOD El tia esam orekma tafongla lal
Ac su wangin kutasrik in el.

3 Ke nga tuh tia fahkak ma koluk luk,
Nga foroti ke nga tung len nufon.
4 LEUM GOD, kom kaiyu ke len ac fong;
Ku luk wanginla na pwaye,
Oana ke aunfong uh wanginla ke pacl fol.

5 Na nga fahkak ma koluk luk nu sum;
Nga tia okanla orekma koluk luk.

32:1 32:1–2; Rom 4:7–8

Nga sulela in fahkak nu sum,
Ac kom nunak munas ke ma koluk luk nukewa.

6 Ke ma inge, lela mwet inse pwaye lom nukewa in pre nu sum in pacl in enenu;
Tuh in pacl ma koluk tuku oana sronot,
Ac fah tia ku in sonolos.
7 Kom nien wikla luk;
Kom ac fah moliyu in pacl in ongoiya.
Nga onkakin molela lom ke pusra lulap
Tuh kom karinginyu.

8 LEUM GOD El fahk, “Nga fah lun kom inkanek kom in fahsr kac;
Nga fah aketeya nu sum ac kasrekom.
9 Nik kom lalfon oana soko horse ku soko miul,
Su enenu sie mwe kapir inwalulos
Ac soko sucl in kifasulos.”

10 Fal mwet koluk in keok,
A elos su lulalfongi in LEUM GOD
Elos karinginyuk ke lungse kawil lal.
11 Kowos su suwoswos, kowos in engan ac insewowo
Ke sripen orekma lun LEUM GOD.
Kowos su aksol, kowos in sasa ke engan!

33

Soko On In Kaksak

1 Kowos su suwoswos,
Kowos in sasa a engan ke ma LEUM GOD El oru;
Kaksakunul, kowos nukewa su aksol.
2 Sang kulo nu sin LEUM GOD ke pusren harp,
Ac on nu sel ke pusren mwe on!
3 Yuk soko on sasu nu sel,
Sritalkin harp oana ke etu lom, ac sasa ke engan!

4 Kas lun LEUM GOD pwaye,
Ac orekma lal nukewa lulalfongiyuk.
5 LEUM GOD El lungse ma suwoswos ac pwaye;
Lungse kawil lal nawkla faclu.

6 LEUM GOD El orala kusrao ke sap na lal;
El orala faht, malem, ac itu ke kas lal.
7 El eisani kof nukewa nu sie;
El kaliya acn loal meoa ke nien filma lal.

8 Alu nu sin LEUM GOD, faclu nufon!
Akfulatyal, mwet faclu nufon.
9 Ke El kaskas, faclu orekla;
Ac ke sap lal, ma nukewa sikyak.

10 LEUM GOD El akfohsyauk pwapa lun mutunfacl uh;
El oru tuh elos in tia ku in aksafyela.

11 A pwapa lun God oan ma pahtpat,
Ac nunak lal oan nwe tok.
12 Insewowo mutunfacl se su LEUM GOD El God lalos;
Insewowo elos su God El sulela tu elos in mwet lal.

13 LEUM GOD El ngeti inkusrao me
Ac liye mwet nukewa.
14 El ngeta liki nien muta fulat lal,
Ac liyalos nukewa su muta fin faclu.
15 El lumahla nunak lalos nukewa
Ac El etu ma nukewa elos oru.

16 Sie tokosra el tia kutangla ke sripen mwet mweun ku lal;
Sie mwet mweun el tia kutangla ke sripen ku lal sifacna.
17 Horse in mweun uh, wangin sripa nu ke kutangla;
Ku lulap lalos tia ku in molela.

18 LEUM GOD El liyalosyang su aksol,
Elos su filiya lulalfongi lalos ke lungse kawil lal.
19 El molelosla liki misa;
El sruokyana moul lalos in pacl in sral.

20 Kut filiya finsrak lasr in LEUM GOD;
El mwe lango ac mwe kasru lasr.
21 Ke sripal kut engan;
Kut lulalfongi in Inel mutal.

22 LEUM GOD, lela tuh lungse kawil lom in wi kut,
Ke sripen kut filiya finsrak lasr in kom.

34

[Psalm lal David, Ke El Oru Lumahl Oana Sie Mwet Wel Ye Mutal Abimelech, Pwanang Abimelech El Supwalla]

Psalm In Kaksakin Wolana Lun God

1 Nga ac fah sang kulo nu sin LEUM GOD pacl e nukewa;
Nga ac fah tiana tui in kaksakunul.
2 Nga ac fah kaksakunul ke ma nukewa El orala;
Lela tuh elos su pulakin keok in lohng ac in enganak!
3 Kom in wiyu fahkak pwengpeng lun LEUM GOD;
Ac lela kut in tukeni kaksakin Inel!

4 Ke nga pre nu sin LEUM GOD, El topukyu;
El aksukosokyeyu liki sangeng luk nukewa.
5 Mwet su keok elos nget nu sel ac enganak;
Elos ac fah tiana supwarla insialos.
6 Mwet munas elos pang nu sel, ac El topkolos.
El molelosla liki mwe ongoiya lalos nukewa.
7 Lipufan lun LEUM GOD karinganulos su akfulatyal
Ac molelosla liki mwe fosrnga nu selos.

34: 1 Sam 21:13–15

8 Kom in sifacna akilenak lupan woiyen LEUM GOD.
Insewowo elos su konauk misla in El.
9 Akfulatye LEUM GOD, kowos mwet lal;
Elos su aksol elos eis mwe enenu lalos nukewa.
10 Finne lion, elos ac masrinsral ke wangin mongo nalos,
A elos su akos LEUM GOD, ma wo elos enenu tia ku in wangin.

11 Fahsru, mwet fusr nutik, ac porongeyu,
Ac nga ac fah luti kowos in akfulatye LEUM GOD.
12 Ya kowos lungse engankin moul lowos?
Ya kowos lungse moul paht ac engan?
13 Na taran kowos liki kas fohkfok
Ac kas kikiap.
14 Forla liki ma koluk ac oru ma wo;
Sang insiowos nufon in suk moul misla.
15 Mutun LEUM GOD suiya mwet suwoswos,
Ac sracl porongo tung lalos.
16 A El lainulos su oru ma koluk,
Ke ma inge elos fin misa, ac sa na in mulkinyukla elos.
17 Ke mwet suwoswos elos pang nu sin LEUM GOD, El porongalos;
El molelosla liki ongoiya lalos nukewa.
18 LEUM GOD El apkuran nu selos su inse musalla,
Ac El molelos su wanginla finsrak la.

19 Mwet wo elos keok ke mwe ongoiya pus,
Tusruktu LEUM GOD El molelos liki ma inge nukewa.
20 LEUM GOD El arulana karinganulos;
Tia sokofanna sri kaclos fah kaptelik.
21 Ma koluk fah uniya mwet koluk;
Elos su srunga mwet suwoswos ac fah kalyeiyuk.

22 LEUM GOD El ac fah molela mwet lal;
Elos su fahsr nu yorol in suk moul, fah karinginyuk.

35

[Psalm lal David]

Sie Pre In Suk Kasru

1 LEUM GOD, lainulos su lainyu,
Ac mweunelos su mweun lainyu!
2 Srukak mwe loeyuk ac mwe loang lom
Ac fahsru moliyula.
3 Srukak osra ac tula in mweun nutum
Ac lainulos su ukweyu.
Wulema nu sik lah kom ac moliyula.

4 Lela tuh elos su suk in uniyu
Elos in kutangyukla ac akmwekinyeyuk!
Lela tuh elos su kinauk pwapa koluk in lainyu
Elos in folokinyukla ac akfohsyeyukyak!
5 Lela tuh elos in oana loa su eng uh okla

34:8 1 Pet 2:3 **34:12** 34:12–16; 1 Pet 3:10–12 **34:20** Jn 19:36

Ke lipufan lun LEUM GOD ukwalos.
6 Lela tuh inkanek lalos in lohsr ac musresre
Ke lipufan lun LEUM GOD srunglulosi!

7 Elos filiya mwe kwasrip in sruokyu ke wanginna sripa,
Ac elos pukanak luf loal tuh in sruokyu.
8 Tusruktu kunausten ac fah sruokolosi meet liki elos etu;
Elos ac fah sremla in kwasrip lalos sifacna
Ac putatyang nu in kunausten.

9 Na nga ac fah engan ke sripen LEUM GOD;
Nga ac fah engan mweyen El moliyula.
10 Ke insiuk nufon nga ac fah fahk nu sin LEUM GOD,
"Wangin sie oana kom.
Kom loangulosla su munas, liki elos su ku,
Ac mwet sukasrup, liki poun mwet funmwet."

11 Mwet koluk elos orek loh lainyu
Ac akkolukyeyu ke ma koluk su wangin etu luk kac.
12 Elos folokin nu sik ma koluk ke ma wo,
Ac forteya nunak luk.
13 A ke elos mas, nga nuknukyang ke nuknuk in asor;
Nga lafwekinyu sifacna ac tia eis mwe mongo;
Nga kui nwe ten ke nga pre,
14 Oana ngan pre ke sie mwet kawuk luk, ku sie tamulel wiuk.
Nga fahsr kui ke asor luk,
Oana mwet se su asor ke nina kial sifacna.

15 A ke nga muta in ongoiya, elos nukewa engan
Ac fahsreni in aksruksrukyeyu;
Mwetsac elos puokyu
Ac sringilyu.
16 Elos sracsralik nu sik ke kasrkusrak,
Oana sie mwet funmwet el aksruksruki sie mwet sukapas.

17 Leum, putaka kom ac suiyuwi ac tia kasreyu?
Karinginyu liki mwet su orek lokoalok nu sik;
Moliyula liki lion inge!
18 Na nga fah fahk kulo nu sum in walil lun mwet lom;
Nga ac fah kaksakin kom ye mutalos nukewa.

19 Nikmet lela mwet lokoalok luk, su kikiap,
In engankin munas luk.
Nikmet lela elos su srungayu ke wangin sripa
In pwarkin asor luk.

20 Tuh elos tia kaskas in kulang;
A elos kinauk kain in kikiap nukewa ke mwet su lungse suk misla.
21 Elos akkolukyeyu ac fahk,
"Kut liye na ma kom oru!"

35:19 Psa 68:4; Jn 15:25

22 Tusruktu, LEUM GOD, kom liye na ma inge.
Nikmet misla, Leum;
Nik kom loesla likiyu.
23 Mukuiyak, O Leum God, ac kasreyu;
Tuyak, Leum God luk, ac oru tuh nununku suwohs in wiyu.
24 LEUM GOD, kom suwoswos, ke ma inge akkalemye lah wangin mwetik;
Nikmet lela tuh mwet lokoalok luk elos in aksruksrukyeyu.
25 Nikmet lela elos in fahk insialos mu,
"Kut kunausulla!
Sun na pwaye lungse lasr!"

26 Finsrak tuh elos nukewa su engankin keok luk
In arulana kutangyukla ac akfohsyeyukyak;
Lela tuh elos su fahk mu elos wo likiyu
In akmwekinyeyuk ac akpusiselyeyuk.

27 Lela tuh elos su wiyu lac,
In sasa ke engan ac fahk,
"LEUM GOD El fulatlana!
El insewowo ke kutangla lun mwet kulansap lal."
28 Na nga ac fah fahkak ke suwoswos lom,
Ac nga ac fah kaksakin kom len nufon.

36

[Psalm lal David, Mwet Kulansap lun LEUM GOD]

Ma Koluk Lun Mwet

1 Ma koluk uh tilyang nu insien sie mwet koluk ac kaskas nu sel.
El pilesru God ac tia sangeng sel.
2 Ke sripen nunak fulat lal kacl sifacna
El nunku mu God El ac tia etu ke ma koluk lal ac akkolukyal kac.
3 Kaskas lal uh koluk ac sessesla ke kikiap;
El tia sifil oru ma lalmwetmet ac wo.
4 El akoo nunak kutasrik lal ke el oan fin mwe oan kial;
Wangin ma wo el oru,
Ac el tia fahsr liki ma koluk.

Wolana Lun God

5 LEUM GOD, lungse kawil lom sun kusrao;
Oaru lom sun pukungeng yen engyeng uh.
6 Suwoswos lom fulat oana soko eol;
Nununku lom loal oana acn loal meoa.
Kom karinganang mwet ac ma orakrak.

7 O God, fuka saokiyen lungse kawil lom!
Kut konauk nien wikla lasr ye lulin poum.
8 Kut mutkin mwe mongo puspis su kom ase nu sesr;
Kom ase ma wo puspis nu sesr, oana soror lun infacl uh.
9 Tuh kom pa mutaweyen moul nukewa,
Ac ke sripen kalem lom kut ku in liye kalem.

10 Tia fuleak in lungse elos su etekom

36:1 Rom 3:18

Ac in oru wo nu selos su suwohs insialos.
11 Nikmet lela tuh mwet inse fulat elos in lainyu
Ku mwet koluk in oru tuh nga in kaing.
12 Liye mwet koluk oan ingo —
Sisila elos nu ten, ac elos tia ku in sifil tukakek.

37

[Psalm lal David]

Saflaiyen Inkanek Lun Mwet Koluk Ac Lun Mwet Wo

1 Nikmet elya ke ma mwet koluk elos oru;
Ac nik kom sok selos su oru ma sufal.
2 Tuh elos ac fah sa in wanginla oana mah,
Ac uli oana mahsrik.

3 Lulalfongi in LEUM GOD ac oru ma wo;
Tuh kom fah ku in moul ac misla fin facl se inge.
4 Suk engan lom in LEUM GOD,
Ac El ac fah asot ma lungse lun insiom.

5 Eiskomyang sifacna nu sin LEUM GOD;
Lulalfongel, ac El ac fah kasrekom.
6 El ac fah oru suwoswos lom in arulana kalem,
Oana kalmen faht ke infulwen len.

7 Kom in mongfisrasr ac tupan ma LEUM GOD El fah oru;
Nikmet elya kaclos su kapkapak,
Ku elos su eis woiyen pwapa kutasrik lalos.

8 Nik kom eiskomyang in fosrnga ku kasrkusrak;
Ma inge mwe kolla nu ke ongoiya.
9 Elos su lulalfongi LEUM GOD fah usrui acn uh,
A mwet koluk fah lisyukla.

10 Ac tia paht mwet koluk fah wanginla;
Kom finne sokolos, kom ac tia konalosyak.
11 A mwet fakpap ac fah usrui acn uh,
Ac elos fah engankin mwe insewowo ac misla.

12 Mwet koluk elos pwapa in lain mwet wo;
Elos suelosi ke kasrkusrak.
13 Tusruktu Leum El isrun mwet koluk,
Mweyen El etu lah elos ac fah sa in kunausyukla.

14 Mwet koluk elos faisak cutlass natulos ac akola pisr natulos
In uniya mwet sukasrup ac mwet enenu,
In onelosi su oru ma suwohs;
15 Tusruktu elos ac fah anwuki ke cutlass natulos sifacna,
Ac pisr natulos fah kotkot uh.

16 Finne pu ma su oan yurin sie mwet wo,
A yohk sripa liki na mwe kasrup puspis su oan yurin mwet koluk nukewa,

37:11 Mt 5:5

17 Mweyen LEUM GOD El ac fah eisla ku lun mwet koluk,
Ac karinganulos su wo.

18 LEUM GOD El karinganulos su aksol,
Ac acn uh fah ma lalos nwe tok.
19 Elos ac fah tia keok in pacl koluk;
Elos ac fah kihp in pacl sracl.
20 A mwet koluk elos ac fah misa;
Mwet lokoalok lun LEUM GOD elos ac fah wanginla oana ros inimae;
Elos fah wanginla oana kulasr.

21 Mwet koluk elos ngusr ac tia folokin,
A mwet wo elos sang ke kulang.
22 Elos su akinsewowoyeyuk sin LEUM GOD fah usrui acn uh,
A elos su selngawiyuk sel fah lisyukla.

23 LEUM GOD El kol mwet uh ke inkanek fal elos in fahsr kac,
Ac El karinganulos su akinsewowoyal.
24 Elos fin ikori, elos ac fah tia mutana ten,
Mweyen LEUM GOD El ac tulokunulosyak.

25 Nga matuoh inge; nga moul paht na,
Tusruktu nga soenna liye sie mwet wo in pilesreyuk sin LEUM GOD,
Ku tulik natul in ngusr mwe mongo.
26 In pacl nukewa el insewowo in sang mwe kite nu sin mwet, ac tia tupan in eis molo,
Ac tulik natul elos mwe insewowo.

27 Forla liki ma koluk ac oru ma wo,
Na fwil nutum elos ac fah mutana fin facl se inge;
28 Tuh LEUM GOD El lungse ma suwohs,
Ac El tia pilesralos su oaru nu sel.
El karinganulos nwe tok,
A fwil nutin mwet koluk fah lisyukla.
29 Mwet suwoswos fah usrui acn uh,
Ac elos ac fah muta fac ma pahtpat.

30 Kas lun sie mwet wo, kas lalmwetmet,
Ac ma el oru uh suwohs pacl nukewa.
31 El sruokya ma sap lun God lal ke insial
Ac tiana fahsr liki.

32 Sie mwet koluk el tawi mwet wo
Ac suk in unilya.
33 Tusruktu LEUM GOD El ac tia eisalang nu ye ku lun mwet lokoalok lal,
Ac El ac tia lela in itukyang mwatal ke pacl in nununku nu sel.

34 Filiya finsrak lom in LEUM GOD ac akos ma sap lal;
El ac fah akfulatye kom ke El asot sie facl tuh in mwe usru lom,
Ac kom ac fah liye ke mwet koluk elos lisyukyak.

35 Sie pacl ah nga liye sie mwet koluk su arulana sulallal;

El fulat liki mwet nukewa, oana soko sak cedar in acn Lebanon,
36 Tusruktu tok ke nga fahsryak we el wangin;
Nga sokol a nga tia ku in konalak.

37 Liye mwet wo, ac tuni mwet suwoswos;
Oasr fwilin tulik nutin mwet su moul in misla,
38 A mwet koluk elos kunausyukla,
Ac fwilin tulik natulos sikiyukla.

39 LEUM GOD El molela mwet suwoswos
Ac El karinganulos in pacl in ongoiya.
40 El kasrelos ac molelosla;
El loangelos liki poun mwet koluk
Mweyen elos sokol in wikla yorol.

38

[Psalm lal David]

Pre Lun Sie Mwet Su Muta In Keok

1 O LEUM GOD, nimet kaiyu in mulat lom!
2 Kom kanteyuwi ke pisr nutum,
Ac kom puokyuwi.
3 Ke sripen kasrkusrak lom, nga muta in keok lulap;
Monuk nufon mas ke sripen ma koluk luk.
4 Nga walomla in sronot lun ma koluk luk,
Su arulana toasr nu sik in us.

5 Kinet keik pusrosr ac kulawi
Ke sripen ma lalfon nga oru.
6 Nga itungyuki ac kuruweni;
Nga mwemelil ke len fon.
7 Arulana folla monuk ke mas luk
Ac nga apkuran in misa.
8 Nga totola ac arulana itungyuki;
Insiuk keok na, ac nga sasaola ke ngal luk.

9 O Leum, kom etu lah mea nga kena kac;
Kom lohng sasao luk nukewa.
10 Insiuk kihmkim, ku luk wanginla,
Ac mutuk ohkla.
11 Mwet kawuk ac mwet tulan luk elos tila tuku apkuran nu yuruk
Ke sripen ruf keik;
Finne sou luk, elos tila fahsriyu.
12 Elos su suk in uniyuwi elos filiya kwasrip nu sik,
Ac elos su kena akngalyeyu elos fahk mu elos ac kunausyula.
Elos tiana tui in orek pwapa koluk lainyu.

13 Nga oana sie mwet sulohngkas — nga tia ku in lohng,
Nga oana sie mwet kofla kaskas, na nga tia kaskas.
14 Nga oana mwet se su tia ku in topuk ma uh
Ke sripen el tia ku in lohng.

15 Tusruktu nga lulalfongi in kom, O LEUM GOD,
Kom, Leum God luk, fah topukyu.
16 Nikmet lela mwet lokoalok luk in engan ke nga sun mwe ongoiya;
Nikmet lela elos in tungak ke nga ikori.
17 Nga apkuran in ikori,
Ac nga waiok pacl e nukewa.

18 Nga fahkak ma koluk luk;
Tuh ma inge oru nga arulana fosrnga.
19 Mwet lokoalok luk elos arulana ku in mano;
Pukanten mwet srungayu ke wangin sripa.
20 Elos su folokin ma koluk ke ma wo
Elos lainyu mweyen nga srike in oru ma suwohs.

21 Nikmet sisyula, O LEUM GOD;
Nikmet fahsr likiyu, God luk.
22 Kasreyu inge, O Leum su langoeyu!

39

[Psalm lal David]

Sie Mwet Keok El Fahkulak

1 Nga fahk, “Nga fah karinganang ma nga oru
Ac tia lela tuh louk in aktafongyeyula;
Nga fah tia fahk kutena ma
Ke pacl mwet koluk elos muta apkuran.”
2 Nga mislana, ac tia fahk kutena kas,
Finne ke ma wo, nga tia pac kaskas.
Tusruktu keok luk yokyokelik,
3 Ac fosrnga uh kutangyula.
Ke nga srike in nunku ma inge, na upala fohs luk,
Pwanang nga tia ku in misla in siyuk,
4 “LEUM GOD, nga ac moul putaka?
Nga ac misa ngac?
Fahk nu sik lah moul luk uh ac safla ngac.”

5 Kom orala moul luk arulana fototo!
Lusen moul luk ye motom oana ma wangin.
Pwayena lah lusen moul lun mwet se oana momong na fototo se.
6 El sarla oana lul se.
Ma nukewa el oru wangin sripa;
El akpusye mwe kasrup lal, ac tia etu lah su ac mau eis.
7 O Leum, mea nga ku in finsrak nu kac?
Nga filiya finsrak luk in kom.
8 Moliyula liki ma koluk luk nukewa,
Ac nikmet lela tuh mwet lalfon in aksruksrukyeyu.
9 Nga ac mutana misla; nga ac fah tiana fahk sie kas,
Mweyen kom pa oru nga keok ouinge uh.
10 Nikmet sifil akkeokyeyu,
Tuh nga apkuran in misa ke sringsring lom!
11 Kom sang kas in kai nu sin sie mwet ke sripen ma koluk lal,
Na, oana sie watil, kom kunausla ma el lungse yohk.

Aok, moul lun mwet uh oana momong na fototo se.

12 O LEUM GOD, lohng pre luk,
Porongo tung luk;
Ase kasru lom nu sik ke pacl nga tung.
Nga oana sie mwetsac su mutwata yurum ke kitin pacl na,
Oana mwet matu nukewa luk somla ah.
13 Fahla likiyu, nga in mau ku in engan kutu srisrik
Meet liki nga som ac wanginla.

40

[Psalm lal David]

Soko On In Kaksak

1 Nga mongfisrasr in tupan kasru sin LEUM GOD,
Na El porongeyu ac lohng tung luk.
2 El ulyuyak liki sie lufin ongoiya,
Liki fohk furarrar ac fulful ma ac ku in tulakinyuwi.
El oakiya niuk fin sie eot wen
Ac moliyula.
3 El lutiyu in yuk soko on sasu,
Soko on in kaksakin God lasr.
Mwet puspis su liye ma inge elos ac fah esmakla,
Ac elos fah filiya lulalfongi lalos in LEUM GOD.

4 Insewowo elos su lulalfongi LEUM GOD,
Su tia forla nu ke ma sruloala
Ku welulos su alu nu ke god sutuu uh.
5 Kom oru ma puslana nu sesr, O LEUM GOD lasr;
Wangin sie oana kom!
Kom oru oakwuk wolana puspis nu sesr.
Nga koflana srumun nufon —
Arulana pusla!

6 Kom tia enenu mwe kisa ku mwe lung;
Kom tia siyuk ke ma orakrak in kisakinyuk fon fin loang lom,
Oayapa kom tia siyuk ke mwe kisa in eela ma koluk.
A kom ase insrek tuh nga in ku in lohng kom.
7 Ke ma inge nga fahk, “Nga inge;
Mwe luti lom nu sik oasr in book in Ma Sap.
8 Nga arulana lungse in oru ma lungse lom, God luk!
Nga sruokya mwe luti lom insiuk.”

9 LEUM GOD, in walil lulap lun mwet lom
Nga fahkak pweng wo ke molela lom nu sesr.
Kom etu lah nga fah tiana tui in srumun ma inge.
10 Nga tia sruokya pweng ke molela nu sik sifacna;
In pacl nukewa nga sramsram ke oaru lom ac kasru lom.
In walil lun mwet lom nga tiana misla in srumun
Ke oaru lom ac lungse kawil lom.

40:6 40:6–8; Heb 10:5–7

11 LEUM GOD, nga etu lah kom fah tiana tui in pakoten nu sik.
Lungse ac oaru lom fah karinginyu in pacl e nukewa.

Sie Pre In Suk Kasru
(Psalm 70)

12 Mwe ongoiya puspis rauniyula —
Pus liki ma ku in oekyuk!
Ma koluk luk ukweyuwi nwe sunyu,
Ac nga tila ku in liye;
Ma inge pus liki aunsifuk,
Na wanginla pulaik luk.
13 Kasreyu, LEUM GOD, moliyula inge!
14 Lela tuh elos su srike in uniyuwi
Elos in arulana kutangyukla ac akfohsyeyukyak.
Lela tuh elos su engan ke mwe ongoiya nu sik
In ukohkyak elos ac akpusiselyeyuk.
15 Lela tuh elos su isrunyu
In arulana mangolngolla ke kutangyukla elos.

16 Lela tuh elos nukewa su suk kom
Elos in engan ac pwar.
Lela tuh elos su kaksakin molela lom
In fahk pacl nukewa, “LEUM GOD El fulatlana!”

17 O Leum, nga munas ac sukasrup,
Tusruktu kom tiana mulkinyula.
Kom God luk ac kom moliyula —
Sulaklak kasreyu!

41

[Psalm lal David]

Pre Lun Sie Mwet Mas

1 Insewowo elos su nunku ke mwet sukasrup;
Tuh LEUM GOD El ac fah kasrelos in pacl elos sun ongoiya.
2 LEUM GOD El ac fah karinganulos ac liyaung moul lalos;
El ac fah oru tuh elos in engan fin facl selos;
El ac fah tia fuhlelosyang nu inpoun mwet lokoalok lalos.
3 LEUM GOD El ac fah kasrelos in pacl in mas lalos
Ac akkeyalosla.

4 Nga fahk, “Nga oru ma koluk lain kom, LEUM GOD;
Pakomutuk ac akkeyeyula.”
5 Mwet lokoalok luk elos fahk kas upa keik.
Elos kena tuh nga in misa ac in mulkinyukla.
6 Elos su tuku liyeyu tia pwaye insialos;
Elos porongo sramsram sutuu puspis keik
Na elos som srumun yen nukewa.
7 Elos su srungayu elos mahma nu sin sie sin sie keik,
Elos kinauk ma na koluk ac finsrak mu in sikyak nu sik.
8 Elos fahk, “Mas in na misa se pa lal inge;
El ac fah tia ku in sifil tukakek liki mwe oan kial uh.”

9 Finne mwet kawuk na wowo luk, el su nga lulalfongi oemeet,
Su wiyu ipeis ke mwe mongo nak,
El forla likiyu.

10 Pakomutuk, LEUM GOD, ac akkeyeyula,
Na nga fah foloksak nu sin mwet lokoalok luk.
11 Elos ac fah tia kutangyula,
Ac nga fah etu lah kom insewowo sik.
12 Kom ac kasreyu mweyen nga oru ma suwohs;
Kom ac fah sruokyuwi yurum nwe tok.

13 Kaksakin LEUM GOD, God lun Israel!
Kaksakunul inge ac nu tok ma pahtpat!

Amen! Amen!

BOOK AKLUO

42

(Psalm 42—72)
[Psalm lun Tulik natul Korah]

Pre Lun Sie Mwet Sruoh
1 Oana ke soko deer el kena sun soko infacl oyohu,
Ouinge nga kena apkuran nu sum, O God.
2 Nga malukin kom, O God moul.
Ngac nga fah ku in som ac alu ye motom?
3 Nga tung ke len ac fong,
Ac sroninmutuk na pa mwe mongo nak;
Pacl nukewa mwet lokoalok luk elos siyuk sik,
"Ku pia God lom an?"

4 Insiuk asor ke nga ac esamak pacl meet ah,
Ke nga ac wi un mwet fahsr nu in lohm sin God
Ac kololos ke elos fahsr;
Sie u na engan su on ac sasa ke elos kaksakin God.
5 Efu ku nga arulana supwar?
Efu ku nga arulana fohs?
Nga ac fah filiya finsrak luk in God,
Ac nga fah sifilpa kaksakunul,
Mwet Lango luk
6 ac God luk.

Ngunik arulana toasr,
Ke ma inge nga esamkomyak
Sisken Infacl Jordan ac Fineol Hermon,
Oayapa Fineol Mizar.
7 El supwama noa lulap nu fuk,
Ac mwe keok toki fuk oana sronot lulap,
Oana ngirngir lun kof putat.
8 Lela tuh LEUM GOD in akkalemye lungse kawil lal ke len,
Tuh in oasr soko on yuruk ke fong

41:9 Mt 26:23; Mk 14:18; Lk 22:21; Jn 13:18 **41:13** Psa 106:48

Ac sie pre nu sin God lun moul luk.

9 Nga fahk nu sin God, mwet kasru luk,
“Efu kom ku mulkinyula?
Efu ku nga enenu in keok na
Ke sulallal lun mwet lokoalok luk?”
10 Nga keoklana ke kas in akkoluk lalos,
Ke elos nuna siyuk na sik kas se inge,
“Pia God lom an?”

11 Efu ku nga arulana supwar?
Efu ku nga arulana fohs?
Nga ac filiya finsrak luk in God,
Ac nga fah sifilpa kaksakunul,
God luk, su langoeyu.

43

Pre Lun Sie Mwet Muta In Sruoh

(Tafweyen na Psalm 42)

1 O God, fahkak lah wangin mwetik,
Ac kasreyu ke sripa su mwet ma tia etu God elos lainyu kac;
Moliyula liki mwet kikiap ac mwet koluk.
2 Kom pa God su langoeyula;
Efu kom ku sisyula?
Efu ku nga in keok na
Ke sulallal lun mwet lokoalok luk?

3 Supwama kalem lom ac pwaye lom;
Lela tuh in mwe kolyu
Ac folokinyume nu Zion, fineol mutal sum,
Ac nu in Tempul lom yen kom muta we.
4 Na nga ac fah som nu ke loang lom, O God;
Tuh engan luk tuku sum me.
Nga ac fah srital ke harp nutik ac on in kaksakin kom,
O God, God luk.

5 Efu ku nga arulana supwar?
Efu ku nga arulana fohs?
Nga ac filiya finsrak luk in God,
Ac nga fah sifilpa kaksakunul,
Mwet Lango luk ac God luk.

44

[Psalm lun Tulik natul Korah]

Sie Pre In Siyuk Ke Karinginyuk Sin God

1 O God, kut tuh lohng ke insresr sifacna
Ma mwet matu lasr elos fahk nu sesr
Ke orekma yohk su kom oru nu selos in pacl lalos
Ke pacl loeloes somla:
2 Ke kom sifacna lusla mwet koluk liki facl selos

Ac oakiya mwet lom in acn selos;
Ac ke kom kai pac mutunfacl saya
Ac oru tuh mutunfacl lom in kapkapak.
3 Mwet lom elos tia sruokya acn inge ke cutlass natulos,
Elos tia kutangla ke ku lalos sifacna,
A ke ku lulap lom,
Ac ke kom welulos.
Ma inge akkalemye lah kom lungse elos.

4 Kom tokosra luk ac God luk;
Kom sang kutangla nu sin mwet lom,
5 Ac ke ku lom kut kutangla mwet lokoalok lasr.
6 Nga tia lulalfongi ke mwe pisr nutik
Ku ke cutlass nutik in moliyula.
7 A kom pa molikutla liki mwet lokoalok lasr
Ac kutangulosla su srungakut.
8 Kut ac fah kaksakin kom pacl e nukewa
Ac sot kulo nu sum nwe tok ma pahtpat.

9 Tuh pa inge kom siskutla ac lela tuh in kutangyukla kut;
Kom tia sifil wi mwet mweun lasr fahsr nu ke mweun.
10 Kom tuh oru kut kaingkin mwet lokoalok lasr,
Na elos eisla ma lasr tuh in ma lalos.
11 Ac kom lela tuh in anwuki kut oana sheep;
Kom akfahsryekutelik in facl sin mwetsac.
12 Kom kukakunla mwet lom ke moul na srik
Oana elos in ma na pilasr.

13 Ke mwet tulan lasr liye ma kom oru nu sesr inge,
Elos aksruksrukye kut ac isrun kut.
14 Kom orekut in mwe tafunkas inmasrlon mutanfahl uh;
Ac mwet uh usruk sifalos kacsr in aksruksrukye kut.
15 Akpusiselyeyuk nga pacl nukewa;
Ac arulana yohk mwekin luk
16 Ke nga lohng pusren aksruksruk ac kas in akkoluk
Lun mwet lokoalok luk, su srungayu.
17 Ma inge nukewa sikyak nu sesr
Kut finne tiana mulkinkomla
Ku kunausla wulela su kom oakiya inmasrlosr ac kom.
18 Kut tiana pilesrekomla;
Kut tiana seakos ma sap lom.
19 Ne ouinge kom filikuti inmasrlon kosro lemnak;
Ac kom siskutla in nien lohsr matoltol.

20 Kut funu tui ac tila alu nu sin God lasr
A kut alu nu sin god saya,
21 Kom lukun konauk tari,
Mweyen kom etu na pwaye nunak lukma lasr.
22 Tuh ke sripom, kutu sesr anwuki len nukewa;
Orek kut oana sheep su kokola nu ke misa.

44:22 Rom 8:36

23 O Leum, ngutalik! Efu kom ku motul?
Tukakek! Nikmet siskutla nwe tok!
24 Efu kom ku wikla liki kut?
Nikmet mulkunla keok ac ongoiya lasr!

25 Kut itungyuki nu fin fohk uh;
Kut kutangyukla oan infohk uh.
26 Fahsru ac kasrekut!
Molikutla ke lungse kawil lom!

45

[Kusen On lun Tulik natul Korah su Onkakin Lungse]

On In Marut Lun Mwet Leum

1 Kas wolana oan in nunak luk
Ke nga kinala on soko inge nu sin tokosra.
Louk akola tari nu ke on soko inge,
Oana pen in sim nutin sie mwet etu sim.

2 Kom pa oasku emeet inmasrlon mukul uh.
Kom mwet na pah in sramsram se.
God El akinsewowoye kom pacl e nukewa.
3 Tokosra kulana, losya cutlass nutum pupom;
Kom wolana ac fulatlana.

4 Kasrusr nu meet in wal fulat lom, nu ke kutangla,
Tuh kom in karinganang ma pwaye ac suwoswos!
Ku lom ac fah asot kutangla lulap!
5 Mwe pisr nutum an kosroh,
Elos fakisya insien mwet lokoalok lom;
Mutunfacl elos putatla nu ye niom.

6 Tokosrai su God El sot nu sum
Ac fah oan nwe tok ma pahtpat.
Kom leum fin mwet lom ke suwoswos;
7 Kom lungse ma suwohs ac srunga ma koluk.
Ke sripa se inge God, su God lom, El sulekomla
Ac okoaot mwe engan nu fom
Yohk liki kutena tokosra saya.
8 Nuknuk lom keng ke foulin myrrh ac aloes;
Mwet srital ke mwe on elos akpwarye kom in lohm su yunla ke ivory.
9 Inmasrlon mutan fusr su muta inkul sum, oasr acn nutin tokosra,
Ac kasra el tu layen layot ke tron lom
Ac naweyukla ke mwe yun gold.

10 O kom, mutan pisrla kien tokosra, porongo ma nga fahk uh.
Mulkunla mwet lom ac sou lom.
11 Oasku lom ac fah oru tuh tokosra elan lungse kom;
El leum lom, ke ma inge kom enenu in aksol.
12 Mwet in acn Tyre elos ac fah use mwe lung nu sum;
Mwet kasrup elos ac fah suk ohi ye motom.

45:6 45:6–7; Heb 1:8–9

13 Fisrak mutan el muta in lohm sin tokosra — el arulana oasku!
Nuknuk lal orekla ke turet gold.
14 El nuknukyang ke sie nuknuk na kato, ac kokola el nu yurin tokosra.
Mutan kulansap lal su welul
Elos oayapa utukyak nu yurin tokosra.
15 Ke engan ac insewowo elos tuku
Ac utyak nu in lohm sin tokosra.

16 Ac kom, O Tokosra, ac fah pus wen nutum
Tuh elos in aol mwet matu lom in tokosra,
Ac kom ac fah oru tuh elos in mwet kol fin faclu nufon.
17 On soko inge ac fah oru tuh inem in esamyuk nwe tok,
Ac mwet nukewa ac fah kaksakin kom ma pahtpat.

46

[Psalm Lun Tulik Natul Korah]

God El Wi Kut

1 God El nien molela lasr ac ku lasr,
Su arulana apkuran nu sesr ke pacl in keok in kasrekut.
2 Ke ma inge kut ac fah tiana sangeng
Finne kusrusr faclu ac eol uh mokukla nu in acn loal meoa.
3 Meoa finne ngirngir ac pulkulak,
Ac eol uh finne rarrar ke kusrusr la.

4 Oasr soko infacl su ase mwe engan nu ke siti lun God,
Nu in lohm mutal sin El Su Fulatlana.
5 God El muta in siti sac, ouinge ac fah tiana kunausyukla;
El ac fah tuku kasru siti sac ke srakna toang.
6 Mutanfahl uh sangeng, tokosrai uh usrusryak;
God El kouyak ke pusren pulahl, ac faclu kofelik.

7 LEUM GOD Kulana El wi kut;
God lal Jacob El nien molela lasr.
8 Fahsru ac liye ma LEUM GOD El orala;
Liye ma sakirik El oru fin faclu.
9 El tulokinya mweun fin faclu nufon;
El koteya mwe pisr, kunausla osra,
Ac esukak mwe loang uh.
10 Ac El fahk, “Kowos in tia sifil mweun, ac etu lah nga God,
Nga fulat inmasrlon mutunfacl uh,
Nga fulatlana fin faclu.”

11 LEUM GOD Kulana El wi kut;
God lal Jacob El nien molela lasr.

47

[Psalm Lun Tulik Natul Korah]

Mwet Kol Fulatlana

1 Paspas ke engan, kowos mwet nukewa!
On ac kaksakin God ke pusra lulap!
2 LEUM GOD, El Su Fulatlana, fal mwet in sangeng sel;

El sie tokosra kulana, su leumi faclu nufon.
3 El ase kutangla nu sesr fin mwet uh;
El oru tuh kut in kol mutanfahl uh.
4 El sulela facl se kut in muta we, ac kut insewowo kac,
Kut tulik natul Jacob, su God El lungse.

5 God El fahsryak nu ke tron lal.
Mwet uh wowoyak ke engan, ac yohk pusren mwe ukuk
Ke LEUM GOD El utyak.
6 Yuk on in kaksak nu sin God;
On kaksak nu sin tokosra lasr!
7 God El tokosra fin faclu nufon;
Kaksakunul ke on!

8 God El muta fin tron mutal lal;
El leum fin mutunfacl uh.
9 Mwet kol lun mutunfacl uh elos tukeni
Nu yurin mwet lun God lal Abraham.
El ku liki un mwet mweun nukewa;
El fulat liki leum nukewa.

48

[Psalm lun Tulik natul Korah]

Zion, Siti Sin God

1 LEUM GOD El fulat, ac fal in arulana kaksakinyuk El
In siti sin God lasr, fineol mutal sel.
2 Zion, eol sin God, el arulana fulat ac kato;
Siti sin tokosra fulat ase engan nu fin faclu nufon.
3 God El akkalemye lah oasr nien moul misla yorol
In pot ku lun siti sac.

4 Tokosra puspis, wi mwet mweun lalos, elos fahsreni
Ac tuku in mweuni Fineol Zion.
5 Tusruktu ke elos liye Fineol Zion, elos arulana fwefela;
Elos sangeng ac kaingla.
6 Elos sangeng ac arulana tuninfongla ingo,
Oana sie mutan su akola in isus,
7 Ku oana oak palang su musalla ke sie paka lulap.

8 Kut lohng tari ke ma God El orala
Ac inge kut liye
In siti lun God lasr, LEUM GOD Kulana;
El ac fah karingin siti sac nwe tok ma pahtpat.

9 Ke kut muta in Tempul lom, O God,
Kut nunku ke lungse kawil lom.
10 Mwet uh kaksakin kom in acn nukewa,
Ac pungom fahsrelik nu fin faclu nufon.
Kom kol mwet uh ke suwoswos.
11 Lela mwet in Zion in enganak!
Tuh kom oru nununku suwohs;
Lela in oasr engan in siti nukewa in Judah!

12 Mwet lun God, kowos fahsr rauni acn Zion ac oek tower fulat we;
13 Liye kalkal we, ac lohang nu ke pot ku we,
Tuh kowos in mau ku in srumun nu sin fwil tok ouinge:
14 “God se inge El God lasr nu tok ma pahtpat;
El ac fah kol kut in pacl nukewa fahsru.”

49

[Psalm Lun Tulik Natul Korah]

Nimet Lulalfongi Mwe Kasrup

1 Lohng ma inge, kowos nukewa!
Porongo, kowos mwet in acn nukewa —
2 Mwet fulat ac mwet srisrik oana sie,
Mwet kasrup ac oayapa mwet sukasrup.
3 Nunak luk ac fah kalem;
Nga ac fah kaskas ke kas in lalmwetmet.
4 Nga fah nunku ke soakas uh,
Ac aketeya kalmac ke nga srital ke harp uh.

5 Nga tia sangeng in pacl in ongoiya
Ke mwet lokoalok elos rauniyula,
6 Ku ke mwet koluk, su lulalfongi na ke mwe kasrup lalos,
Elos ac konkin ke ma puspis lalos.
7 Sie mwet tia ku in sifacna molella;
El tia ku in moli nu sin God ke moul lal,
8 Mweyen molin moul lun sie mwet arulana yokla.
Ma el ac sang moli an tia ku in fal
9 In sang molella liki misa,
Tuh elan ku in moul nwe tok.

10 Mwet nukewa ku in liye pac lah finne mwet lalmwetmet, elos ac misa pac,
Oapana mwet lalfon ac mwet lofong.
Elos nukewa ac misa ac filiya mwe kasrup lalos nu sin fwilin tulik natulos.
11 Kulyuk lalos pa lohm selos nu tok ma pahtpat;
Pa ingan nien muta lalos nwe tok,
Finne tuh oasr acn lalos sifacna meet.
12 Fulat lun sie mwet tia ku in sruokilya liki misa;
El ac misa pacna, oana ma orakrak nukewa.

13 Liye ma sikyak nu selos su lulalfongi kaclos sifacna,
Liye saflaiyalos su pwayekin mwe kasrup lalos —
14 Elos ac misa pac oana sheep uh,
Na Misa pa ac fah shepherd lalos.
Mwet suwoswos elos fah kutangulosla,
Ke manolos sa na kulawi
In facl lun mwet misa, loesla liki acn selos.
15 Tusruktu God El ac fah moliyula;
El fah moliyula liki ku lun misa.

16 Nik kom supwarla sie mwet el fin kasrupi,
Ku mwe kasrup lal fin yokelik na;
17 El tia ku in us ma ingan ke el misa;

Mwe kasrup lal tia ku in welul.
18 Mwet se finne insewowo in moul lal pacl inge,
Ac kaksakinyuk el ke sripen el mwet eteyuk se,
19 El ac fah weang pacna mwet matu lal su misa meet,
Ac som nu in acn lohsr ma pahtpat.
20 Fulat lun sie mwet tia ku in sruokilya liki misa;
El ac nuna misa pacna, oana ma orakrak nukewa.

50

[Psalm lal Asaph]

Alu Pwaye

1 LEUM GOD, God Kulana, El kaskas;
El pangon faclu nufon, mutawauk kutulap na nwe roto.
2 Kalem lun God saromrom Zion me,
Siti se su oaskulana in woiya.
3 God lasr El tuku, tuh El tia tuku misla;
Sie e lulap fah fahsr meet lukel,
Ac sie eng upa raunella.
4 El pangon kusrao ac faclu elos in orek loh kac,
Ac liye ke El ac nununku mwet lal.
5 El fahk ouinge, “Eisani mwet oaru luk nu yuruk,
Elos su tuh orek wulela yuruk ke mwe kisa.”
6 Kusrao fahkak lah God El suwoswos,
Ac El sifacna pa Mwet Nununku.

7 “Porongo, kowos mwet luk, ac nga ac fah kaskas;
Nga fah kaskas lain kom, Israel.
Tuh nga God, God lom.
8 Ke nga kai kom, tia ma ke sripen mwe kisa lom
Ku ke mwe kisa firir su kom use nu sik pacl e nukewa.
9 Tusruktu nga tia enenu cow mukul liki ima lom,
Ku nani liki un kosro nutum.
10 Kosro nukewa insak uh ma nutik,
Ac oayapa cow su muta fin tausin inging.
11 Won lemnak nukewa ma nutik
Ac ma moul nukewa in imae.

12 “Nga fin masrinsral, nga ac tia siyuk sum ke mwe mongo,
Mweyen faclu ac koano nufon ma luk.
13 Ya nga kang ikwen cow mukul uh,
Ku nim srahn nani uh?
14 Nga God Fulatlana! Pa inge mwe kisa ma nga enenu sum:
In sang kulo ke insiom, ac in akfalye ma kom wulela kac.
15 Pre nu sik ke pacl mwe ongoiya sikyak;
Nga ac fah molikomla,
Ac kom fah kaksakinyu.”

16 A God El fahk nu sin mwet koluk,
“Efu ku kom in fahkak ma sap luk?
Efu ku kom in sramsram ke wulela luk?
17 Kom tia lungse nga in aksuwosye kom;

Kom pilesru ma sap luk.
18 Kom asruoki nu sin mwet pisrapasr nukewa kom liye,
Ac kom insese yurin mukul ac mutan su tia karinganang wulela in marut la.

19 “Pacl nukewa kom akola in kaskas koluk,
Ac kom tia tupwek in kaskas kikiap.
20 Kom akola in akkolukye mwet lom sifacna,
Ac suk mwatan mwet lim.
21 Kom oru ma inge nukewa, ac nga tia fahk kutena ma,
Pwanang kom nunku mu nga oana kom.
Tusruktu inge nga kai kom kac
Tuh in kalem sum.

22 “Porongo ma inge, kowos su pilesreyu.
Kowos fin tia, nga fah kunauskowosla,
Na wangin sie ac fah molikowosla.
23 Sang kulo pa mwe kisa se ma akfulatyeyu,
Ac nga fah molelosla nukewa su akosyu.”

51

[Psalm lal David, Tukun Mwet Palu Nathan el Kaskas nu sel ke Tafongla lal yorol Bathsheba]

Pre In Siyuk Ke Nunak Munas

1 Pakoten nu sik, O God,
Ke sripen lungse kawil lom!
Ke pakoten lulap lom,
Eela ma koluk luk!
2 Ohlla ma koluk luk nukewa
Ac aknasnasyeyula liki ma koluk luk!

3 Nga akilen tafongla luk,
Ac ma koluk luk oan in nunak luk pacl e nukewa.
4 Nga oru ma koluk lain kom, aok lain kom mukena,
Ac oru ma su tia wo ye motom.
Ke ma inge fal kom in nununkeyu.
Oasr suwohs lom in lisyula.
5 Nga nuna koluk oe ke len se nga isusla ah me;
Liki pacl se nga srimetak, nga nuna mwet koluk.

6 Orekma suwohs ac inse pwaye pa kom lungsum;
Nwakla nunak luk ke lalmwetmet lom.
7 Aknasnasyeyu ke sak hyssop, ac nga fah nasnasla;
Oulyula ac nga fah fasrfasr liki snow.
8 Lela nga in lohng pusren engan ac insewowo;
Finne kom tuh itungyuwi ac kunausyula,
Nga ac sifil pacna enganak.
9 Afinya motom liki ma koluk luk
Ac eela ma koluk luk nukewa.

10 Kom in oru insiuk in nasnas, O God,

51: 2 Sam 12:1–15 **51:4** Rom 3:4

Ac ase sie ngun sasu ac pwaye in nga.
11 Nikmet lisyula liki ye motom;
Nikmet eisla ngun mutal lom likiyu.
12 Sifilpa ase nu sik engan su tuku ke molela lom,
Ac oru tuh nga in insewowo in akos kom.
13 Na nga fah luti mwet koluk ke ma kom sapkin,
Ac elos ac fah foloko nu yurum.

14 Sruokya moul luk, O God, ac moliyula,
Ac nga fah engan in fahkak ke suwoswos lom.
15 Leum, kasreyu tuh nga in ku in kaskas,
Ac nga fah kaksakin kom.

16 Kom tia lungse mwe kisa;
Kom funu lungse, nga lukun orek kisa;
Kom tiana insewowo ke mwe kisa firir.
17 O God, mwe kisa luk uh pa inse pusisel —
Kom ac tia pilesru sie inse pusisel su auliyak.

18 O God, kulang nu sin Zion ac kasrel;
Sifilpa musaeak pot Jerusalem.
19 Na kom fah insewowo ke mwe kisa pwaye
Ac ke mwe kisa firir lasr;
Ac cow mukul fah kisakinyuk fin loang lom.

52

[Psalm lal David, ma Simla tukun Doeg, Mwet Edom, el som nu yorol Saul ac Fahk nu sel lah David el Som tari nu lohm sel Ahimelech.]

Nununku Ac Kulang Lun God

1 O mwet fulat se, efu kom ku konkin ke ma koluk lom?
Lungkulang lun God uh oan nwe tok.
2 Kom suk inkanek in akkolukye mwet saya.
Loum oana sie resa kosroh.
Kom kinauk kikiap in pacl nukewa.
3 Kom lungse ma koluk yohk liki ma wo,
Ac ma sutuu yohk liki ma pwaye.
4 Kom lungsena akngalye mwet ke kas lom, kom mwet kikiap!

5 Ke ma inge God El ac fah kunauskomla nwe tok;
El ac fah sruokkomi ac tulakinkomla liki lohm sum;
El ac fah moklekomla liki facl sin mwet moul.
6 Ke mwet suwoswos elos ac liye ma inge elos ac fah sangeng;
Na elos ac fah isrun kom ac fahk,
7 “Liye, pa inge sie mwet su tia suk kasru sin God,
A el lulalfongi na ke mwe kasrup yohk lal sifacna,
Ac suk moul misla nu sel ke inkanek in sulallal.”

8 A funu nga, nga oana soko sak olive su kapak in lohm sin God;
Nga ac lulalfongi ke lungse kawil lal nwe tok.
9 Nga ac fah kulo nu sum pacl nukewa, O God, ke orekma lom;

52: 1 Sam 22:9–10

Ye mutun mwet lom
Nga ac fah fahkak tuh kom wo.

53

[Psalm lal David]

Orekma Koluk Lun Mwet
(Psalm 14)

1 Mwet lalfon elos fahk insialos,
"Wangin God!"
Elos nukewa koluklana,
Ac elos oru ma na srungayuk;
Wangin sie selos oru ma suwohs.

2 God El muta inkusrao ac ngeti nu fin mwet uh
In liye lah oasr mwet lalmwetmet,
Ku oasr mwet alu nu sel.
3 Tusruktu, elos nukewa kuhfla liki inkanek pwaye;
Mwet nukewa oana sie ke koluk lalos.
Wangin sie selos oru ma suwohs,
Tia siefanna.

4 God El siyuk, "Ya elos tia etu?
Ya pwaye mwet orekma koluk inge nukewa wangin nanka?
Elos moulkin ma elos pisre sin mwet luk,
Ac elos tiana pre nu sik."

5 Tusruk elos ac fah arulana tuninfongla
Yohk liki ke kutena pacl somla,
Ke sripen God El ac fah sisalik srin mwet lokoalok lun mwet lal.
God El siselosla,
Ke ma inge Israel ac fah arulana kutangulosla.
6 Nga arulana pre tuh kutangla
In tuku nu sin mwet Israel Zion me.
Ac fuka lupan engan lun mwet Israel
Ke God El ac sifilpa akkasrupyalos!

54

[Psalm lal David tukun mwet tuku Ziph me nu yorol Saul a fahk nu sel la David el wikwik oan in acn selos.]

Sie Pre Ke Molela Liki Mwet Lokoalok

1 O God, moliyula ke ku lom;
Aksukosokyeyu ke ku lulap lom!
2 Lohng pre luk, O God;
Porongo kas luk.
3 Mwet inse fulat elos tuku in lainyu,
Ac mwet sulallal elos srike in uniyuwi —
Mwet su tia akfulatye God.

4 Tusruk God El mwet kasru luk.
Leum El mwe loango luk.

53:1 53:1–3; Rom 3:10–12 **54:** Sifa 1 Sam 23:19; 26:1

5 Lela tuh God Elan lain mwet lokoalok luk ke ma koluk lalos sifacna.
El ac fah kunauselosla mweyen El oaru.

6 Nga ac fah engan in oru mwe kisa nu sum, O LEUM GOD;
Nga fah sot kulo nu sum
Mweyen kom wo.
7 Tuh kom moliyula liki ongoiya luk nukewa,
Ac nga liye ke mwet lokoalok luk elos kutangyukla.

55

[Psalm lal David]

Pre Lun Sie Mwet Su Tukakinyukyak Sin Kawuk Lal

1 Lohng pre luk, O God;
Nikmet forla liki mwe siyuk luk!
2 Porongeyu ac topukyu,
Tuh nga arulana totola ke fosrnga luk.
3 Nga arulana sangeng ke kas in aksangeng lun mwet lokoalok luk;
Nga keok ke mwet koluk uh akfosrngayeyu.
Elos use mwe ongoiya nu fuk;
Elos srungayu ac kasrkusrak sik.

4 Nga arulana sangeng,
Ac mwe fosrnga lun misa toanyuwi.
5 Nga arulana sangeng ac rarrar;
Nga tuninfong na pwaye.
6 Nga ke tuh in oasr posohksok keik oana wule.
Nga lukun sohkla ac suk nien mongla.
7 Nga lukun sohkla nu yen loesla
Ac oru nien muta luk yen mwesis.
8 Nga lukun sulaklak ac konauk nien wikla luk
Liki eng upa ac paka.
9 O Leum, akfohsyauk sramsram lun mwet lokoalok luk!

Nga liye mwet uh oru ma sulallal ac alein yohk in siti uh —
10 Raunela ke len ac fong.
Ma koluk lulap ac mwe lokoalok oasr yen nukewa in siti sac.
11 Oasr ma musalla in acn nukewa;
Inkanek uh sessesla ke mwe akkeok ac ma kikiap.

12 Fin mwet lokoalok se luk pa aksruksrukyeyu,
Nga ac ku in muteng;
Fin mwet lainyu se pa tungak nu sik uh,
Nga ac ku in wikla lukel.
13 Tuh pa kom pa oru — mwet na wiuk se,
Mwet na nga etu se, ac kawuk na wowo luk.
14 Kut arulana sukosok in sramsram nu sin sie sin sie
Ac kut tukeni alu in Tempul.
15 Finsrak tuh mwet lokoalok luk in misa meet liki pacl fal lalos;
Finsrak elos in moulna som nu infulan misa!
Tuh ma koluk oasr in lohm selos ac insialos.
16 A funu nga, nga pang nu sin LEUM GOD in suk kasru,

Ac El ac fah moliyula.
17 Ke lotutang, infulwen len, ac eku
Pusren torkaskas ac sasao luk sowak nu yorol
Ac El ac lohng pusrek.
18 El ac fah moliyula ac folokinyume
Liki mweun su nga oasr kac
Ke nga lain mwet lokoalok puspis luk.
19 God, su nuna leum ke mutawauk me,
El ac fah lohngyu ac kutangla mwet lokoalok luk,
Mweyen elos srangesr ekulla ouiyen moul lalos,
Ac elos tia sangeng sel.

20 Mwet se ma kasreyu meet, el forla lain mwet kawuk lal;
Ac el kunausla wulela lal.
21 Meet, sramsram lal fwel oana kiris,
Tusruktu yohk srunga insial;
Kas lal musresre oana kaki in akmusra,
Tusruktu fakfuk oana cutlass.

22 Filiya mwe fosrnga lom yurin LEUM GOD,
Ac El ac fah loangekom;
Tuh El tiana lela mwet suwoswos in kutangyukla.

23 A kom, O God, fah use mwet akmas ac mwet kikiap nu inkulyuk lalos
Meet liki na elos sun infulwen moul lalos.
A funu nga, nga ac lulalfongi kom na.

56

[Psalm lal David, Tukun Mwet Philistia Sruokol in acn Gath]

Sie Pre In Lulalfongi Ke God

1 Pakomutuk, O God,
Tuh mwet lokoalok luk elos ukweyu,
Elos kalyeiyu in pacl e nukewa.
2 Mwet su srungayu elos lainyu len fon;
Arulana pus mwet anwuk lainyu inge.
3 Ke pacl nga pula sangeng, O LEUM GOD Kulana,
Nga filiya lulalfongi luk in kom.
4 Nga lulalfongi God, ac tiana sangeng;
Nga kaksakunul ke wulela lal nu sik.
Mea mwet ac ku in oru nu sik?

5 Mwet lokoalok luk aklokoalokyeyu ke len fon;
Pacl nukewa elos suk na ma in akkolukyeyu!
6 Elos tukeni ke nien wikwik
Ac tawi ma nukewa nga oru,
Ac kena uniyuwi.
7 Kaelos, O God, ke ma koluk lalos inge;
Ac kutangulosla in kasrkusrak lom!

8 Kom etu lupan fosrnga luk;

56: Sifa 1 Sam 21:13–15

Kom etu lupan tung luk.
Ya ma inge tia simla in book nutum?
9 Ke len se nga pang nu sum uh,
Mwet lokoalok luk elos ac folokelik likiyu.
Ma se na nga etu uh pa God El wiyu —
10 Aok, LEUM GOD su nga kaksakin wulela la.
11 Nga lulalfongi in El, ac nga ac fah tiana sangeng.
Mea mwet ac ku in oru nu sik?

12 O God, nga ac fah asot nu sum ma su nga wulela kac;
Nga ac fah oru mwe kisa in fahkak kulo luk nu sum,
13 Mweyen kom moliyula liki misa
Ac sruokyuwi tuh in tia kutangyukla nga.
Inge nga fahsr ye mutun God
Ke kalem su sang moul nu sin mwet uh.

57

[Psalm lal David, Tukun el Kaing lukel Saul in Luf se]

Sie Pre In Suk Kasru

1 Pakomutuk, O God, pakomutuk,
Tuh nga tuku nu yurum in moulla.
Ye lulin poum nga konauk misla
Nwe ke pacl se paka lun ma koluk uh wanginla.

2 Nga pang nu sin God, El Su Fulatlana,
Su ase mwe enenu luk nukewa.
3 El ac fah topukyu inkusrao me ac moliyula;
El ac fah kutangulosla su akkeokyeyu.
God El ac fah akkalemye nu sik lungse kawil ac oaru lal.

4 Mwet lokoalok elos rauniyula.
Elos oana lion su mongo mwet.
Wihselos oana osra in fakfuk ac sukan pisr;
Lohulos kosroh oana cutlass.

5 O God, akkalemye fulat lom yen engyeng uh,
Ac wolana lom fin faclu nufon.

6 Mwet lokoalok luk elos oakiya sie mwe kwasrip in sruokyu;
Fosrnga apinyula.
Elos pukanak sie luf inkanek luk,
Tusruktu elos sifacna putatyang nu loac.

7 Arulana pulaik insiuk, O God;
Nga fah on ac kaksakin kom!
8 Ngutalik, O ngunik!
Ngutalik, harp ac lyre nutik!
Nga ac fah okasak faht uh.
9 Nga fah sot kulo nu sum, O Leum, inmasrlon mutunfacl uh.
Nga fah kaksakin kom inmasrlon mwet uh.

57: Sifa 1 Sam 22:1; 24:3

10 Lungse kawil lom sun inkusrao,
Ac oaru lom sun pukunyeng uh.
11 O God, akkalemye fulat lom yen engyeng uh,
Ac wolana lom fin faclu nufon.

58

[Psalm lal David]

Sie Pre In Siyuk God Elan Kai Mwet Koluk

1 Kowos leum lun faclu, ya oasr pacl kowos oru nununku suwohs?
Ya kowos oru nununku lowos fal nu sin mwet nukewa?
2 Mo, kowos nunku na ke ma koluk kowos in oru,
Ac orekma sulallal fin acn uh.

3 Mwet koluk elos oru ma sufal in moul lalos nufon;
Elos nuna kikiap oe ke elos isusla ah.
4 Elos nwanala ke pwasin, oana wet uh;
Elos fonosya insraclos in sulohngkas oana wet cobra
5 Su tia lohng pusren on lun mwet akmunayalos,
Ku pusren pas lun mwet orek mwenmen.

6 O God, kotalik wihsen lion sulallal inge.
7 Finsrak tuh elos in wanginla oana kof ma sororla nwe wanginla;
Lela tuh elos in itungyuki oana mah su oan inkanek uh.
8 Lela elos in oana ful finmes uh ma ekla nu ke ma fulful ke ac misa;
Lela tuh elos in oana sie tulik fusr su isusla ke pacl sufal la ac misa ac tiana liye kalem uh.
9 Meet liki elos esmakla, in pakpukla elos oana mah pilasr;
Elos in srakna moul
A God Elan okulosla in kasrkusrak lal.
10 Mwet suwoswos elos ac fah engan ke elos liye lah kaiyuk mwet koluk uh;
Elos ac fah fahsr sasla in srahn mwet koluk.
11 Ouinge mwet elos fah fahk, “Mwet suwoswos elos eis lacnen orekma wo lalos;
Pwayena lah oasr God se nununku faclu.”

59

[Psalm lal David, Tukun Saul el Supwala Mwet in Tawi Lohm sel David tuh elos in Unilya]

Pre In Suk Molela

1 God luk, moliyula liki mwet lokoalok luk;
Langoeyula lukelos su tuyak lainyu!
2 Moliyula liki mwet koluk inge;
Ac langoeyula liki mwet akmas!

3 Liye, elos soano in uniyuwi;
Mwet ingunyar elos fahsreni in lainyu.
Tia ke sripen oasr ma koluk ku ma sufal luk,
4 Oayapa tia ke kutena tafongla luk, LEUM GOD,
Pa pwanang elos kasrusr nu yen elos akola in lainyu we.

5 Tukakek, LEUM GOD Kulana, ac fahsru kasreyu;

59: Sifa 1 Sam 19:11

God lun Israel, sifacna liye!
Tukakek ac kai mwet pegan inge;
Nik kom pakomuta mwet kutasrik inge!

6 Ke ekela elos ac foloko nu in siti uh
Ac forfor kou, oana kosro ngalngul uh.
7 Lohng pusren kas in akkoluk ac aksangeng lalos.
Lohulos oana cutlass inwalulos,
A elos nunku mu wangin mwet lohng pusraclos.

8 A kom, LEUM GOD, kom isrunulos;
Kom aksruksruke mwet pegan nukewa.
9 Nga lulalfongi ke ku lom;
Tuh kom nien wikla luk, O God.
10 God luk El lungse nga, ac El ac fah tuku nu yuruk;
El ac fah lela tuh nga in liye ke mwet lokoalok luk elos ac kutangyukla.
11 Nikmet onelosi, O God, tuh mwet srahk elos in tia mulkunulosla.
A kutangulosla ke ku lom, ac oru elos in fahsrelik.
Kom Leum lasr ac mwe loeyuk lasr.
12 Ma koluk oan fin ngoasrolos; kas lalos nukewa koluk;
Lela tuh elos in sruhu ke filang lalos!
Ke sripen elos selnga ac kikiap,
13 Kunauselosla in kasrkusrak lom;
Kunauselosla nufon!
Na mwet nukewa fah etu lah God El kol Israel,
Ac kolyuk lal uh ma pac nu fin faclu nufon.

14 Mwet lokoalok luk elos foloko ke ekela,
Elos wowo oana kosro ngalngul ke elos forfor in siti uh,
15 Oana kosro ngalngul ke elos forfor in suk mongo nalos
Ac kou elos fin tia konauk fal nu ke lungse lalos.

16 Tuh nga ac fah onkakin ku lom;
Lotutang nukewa nga ac fah srukak pusrek in on kaksakin lungse kawil lom,
Kom nien wikla luk,
Sie nien lango luk in pacl in ongoiya.
17 Nga fah kaksakin kom, mwet kasru luk.
God, su lungse nga,
El nien wikla luk.

60

[Psalm lal David, In Sie Mwe Luti, Ke El Mweuni Mwet Aramea Ac Joab El Folokla Ac Uniya Singoul Luo Tausin Mwet Edom Ke Infahlfal Sohl]

Sie Pre In Siyuk Ke Molela

1 Kom tuh siskutla, O God, ac kutangkutla;
Kom tuh mulat sesr, tusruktu inge sifilpa foloko nu yorosr.
2 Kom tuh oru faclu in rarrar, ac srasrelik;
Inge kom in fonosya acn ma srasrelik, tuh acn uh musalsalu.
3 Kom tuh arulana akkeokye mwet lom;
Kut fahsr tukulkul oana mwet sruhi.

60: Sifa 2 Sam 8:13; 1 Chr 18:12

4 Kom sensenkunulos su sangeng sum,
Tuh elos in ku in kaingla meet liki elos kunausyukla.
5 Molikutla ke ku lom, ac topuk pre lasr,
Tuh mwet su kom lungse fah ku in moliyukla.

6 Liki acn mutal sel, God El fahk,
"Ke sripen nga kutangla, nga fah kitalik acn Shechem
Ac oralik Infahlfal Sukkoth nu sin mwet luk.
7 Ma luk pa acn Gilead, oayapa acn Manasseh;
Acn Ephraim mwe loeyen sifuk,
Ac acn Judah pa scepter* luk.
8 A nga fah orekmakin acn Moab oana ahlu in winwin luk,
Ac nga fah sisang fahluk luk nu fin acn Edom
In akkalemye lah ma luk pa acn we.
Ya mwet Philistia elos nunku mu elos ac sasa fuk ke sripen elos kutangyula?"

9 O God, su ac usyula nu in siti se su kuhlusyukla ke pot ku?
Su ac fah pwenyula nu Edom?
10 Ya pwaye lah kom siskutla?
Ya kom ac tia wi mwet mweun lasr ke elos takla fahsr nu ke mweun?
11 Kasrekut lain mwet lokoalok lasr —
Kasru sin mwet uh wangin sripa.
12 Ke God El wi kut lac, kut ac fah kutangla;
El ac fah kutangla mwet lokoalok lasr.

61

[Psalm lal David]

Sie Pre Ke Molela
1 Lohng tung luk, O God;
Porongo pre luk!
2 Nga pang nu sum
Ke nga muta loesla liki acn sik ac nga fuhleak finsrak luk.

Usyu nu ke sie acn in molela,
3 Tuh kom nien wikla luk,
Ac mwet kasru ku luk in lain mwet lokoalok luk.

4 Lela nga in muta in lohm mutal sum in moul luk nufon;
Lela nga in konauk nien molela luk ye lulin poum.
5 Tuh kom lohng wulela luk, O God,
Ac kom ase nu sik mwe usru lun mwet su sunakin kom.

6 Akloesye moul lun tokosra;
Lela tuh elan moul paht!
7 Lela tuh elan leum ma pahtpat ye motom, O God;
Karinganul ke lungse kawil ac oaru lom.

8 Ke ma inge nga fah on ac kaksakin kom pacl e nukewa,
Oana ke nga oru mwe kisa luk nu sum len nukewa, fal nu ke wulela luk.

* **60:7** ***scepter:*** liye ke Kalmen Kutu Kas.

62

[Psalm lal David]

Lulalfongi Ke Karinginyuk Lun God

1 Nga muteng in tupan molela lun God nu sik;
El mukena nga lulalfongi.
2 Tuh El mukena eot ku luk ac mwe loango luk;
El tower fulat luk su moliyula,
Ac nga ac fah tiana kutangyukla.

3 Putaka kowos ac lain sie mwet
Su munas oana sie kalkal ma musalla?
4 Kowos lungsena tuh kowos in eisilya liki nien muta fulat lal;
Kowos engan in orek kikiap.
Kowos akinsewowoyal ke kas lowos,
A insiowos selngawel.

5 Nga lulalfongi God mukena;
Nga filiya finsrak luk in El.
6 Tuh El mukena eot ku luk ac mwe loango luk;
El tower fulat luk su moliyula,
Ac nga ac fah tiana kutangyukla.
7 Lango luk ac wolana luk oan inpoun God;
El mwe loeyuk kulana luk;
El nien wikla luk.

8 Mwet luk, kowos in lulalfongi God pacl e nukewa.
Fahkang mwe fosrnga lowos nukewa nu sel,
Tuh El nien molela lasr.

9 Mwet uh mulala oana mongin mwet se;
Kut ac fin fuhlelosi fin sie mwe paun, ac fah wangin toasriyalos;
Mwet fulat ac mwet pusisel elos kewa ma pilasr.
Elos mulala liki momong se na.
10 Nikmet lulalfongi ke moul in sulallal;
Nikmet finsrak in eis kutena ma ke pisrapasr;
Mwe kasrup lom finne yokyokelik,
Nikmet filiya lulalfongi lom kac.

11 Pus pacl nga lohng ke God El fahk
Lah ku nukewa ma lal,
12 Ac lungse lal uh lungse kawil.
O Leum, kom sifacna asang ma lacne nu sin mwet nukewa fal nu ke orekma lalos.

63

[Psalm lal David ke el Muta Yen Mwesis in Judea]

Kena Liye God

1 O God, kom God luk,
Ac nga kena apkuran nu sum.
Nga suk kom ke insiuk nufon;

62:12 Job 34:11; Jer 17:10; Mt 16:27; Rom 2:6; Fwack 2:23 **63:** Sifa 1 Sam 23:14

Ngunik malukin kom
Oana sie acn paola ac pulamlamla ke sripen wangin kof we.
2 Lela tuh nga in liye kom in lohm mutal;
Lela nga in liye lupan ku ac wolana lom.
3 Tuh lungse kawil lom wo liki na moul lun mwet uh,
Ke ma inge nga fah kaksakin kom.
4 Nga fah sot kulo nu sum ke lusenna moul luk;
Ac nga ac fah sralak pouk in pre nu sum.
5 Ngunik ac fah kihp, oana sie mwet su mongo ke sie kufwa.
Ac nga ac fah onkakin on engan ac kaksak nu sum.

6 Ke nga oan fin mwe oan kiuk, nga esam kom;
Nga nunku keim ke fong fon,
7 Ke sripen kom mwe kasru luk in pacl nukewa.
Ye lulin poum, nga on ke engan.
8 Nga fungwot nu sum,
Ac kom karinginyu ke po ku lom.

9 Elos su suk in uniyuwi
Ac fah oatula nu infulan misa.
10 Elos ac fah misa ke mweun,
Ac kosro wolf ac fah kangla manolos.
11 Tokosra el ac fah engan
Mweyen God El sang kutangla nu sel.
Elos su oru wulela ke Inen God elos fah kaksakunul,
A oalin mwet kikiap fah kauli.

64

[Psalm lal David]

Sie Pre Ke Molela

1 O God, porongo pre luk, tuh nga muta in ongoiya!
Moliyula tuh nga sangeng sin mwet lokoalok luk!
2 Langoeyula liki pwapa lukma lun mwet sulallal,
Ac liki u lulap lun mwet koluk.
3 Elos teim lohulos oana cutlass,
Ac akoo in pisrik kas kutasrik lalos oana sukan pisr.
4 Elos sa na in fahkelik kaskas kikiap lalos;
Elos kunausla mwet wo ke kaskas in akkoluk lalos.
5 Elos akkeye sie sin sie ke pwapa lukma lalos;
Elos pwapani lah elos ac filiya oya mwe kwasrip lalos,
Ac fahk, “Wangin mwet ac ku in liye.”
6 Elos oru pwapa koluk lalos ac fahk,
“Lemlem na wowo se pa kut orala inge!”
Nunak ac insien mwet uh ma lukma!

7 Tusruktu God El pisrki pisr natul nu kaclos
Ac elos kineta in pacl sa na.
8 El ac fah kunauselosla ke sripen kas lalos;
Mwet nukewa su liye ma inge elos fah usruk sifalos.
9 Elos nukewa ac fah sangeng;
Elos ac nunku yohk ke ma God El oru inge

Ac srumun ma El orala.
10 Mwet suwoswos nukewa elos ac fah enganak
Ke sripen ma LEUM GOD El oru.
Elos ac fah konauk moul misla in El;
Mwet wo nukewa elos ac fah kaksakunul.

65

[Psalm lal David]

Kaksak Ac Sang Kulo

1 O God, fal kut in kaksakin kom in Zion
Ac karingin wulela lasr nu sum,
2 Mweyen kom topuk pre.
Mwet in acn nukewa ac fah tuku nu yurum
3 Ke sripen ma koluk lalos.
Ma sutuu lasr uh kutangkutla,
Tusruktu kom nunak munas nu sesr kac.
4 Insewowo elos su kom sulela,
Su kom use in muta in acn mutal sum.
Kut ac fah insewowokin ma wo su oan in lohm sum,
Oayapa ke mwe insewowo in Tempul mutal lom.

5 Kom topuk kut ke kom ase kutangla nu sesr,
Ac kom oru pac ma wolana in molikutla.
Mwet fin faclu nufon,
Ac yen loeslana in meoa, elos wi pac lulalfongi in kom.
6 Kom oakiya eol uh ke ku lom,
Su mwe akkalemye ku lulap lom.
7 Kom akmisye ngirngir in meoa uh
Ac pusren noa uh;
Kom akmisye pac fohsak lulap lun mwet uh.
8 Faclu nufon fwefela in liye
Ma usrnguk su kom oru.
Orekma lom oru tuh mutanfahl nukewa
In sasa ke engan, liki acn kutulap na nwe roto.

9 Kom supwama af nu faclu in akkalemye lah kom karingin acn uh.
Kom akkasrupye fokin acn uh in isus fahko wo.
Kom nwakla infacl uh ke kof,
Ac kom sang tuh in oasr fokin acn uh.
Pa inge oreya sum:
10 Kom supwama af na matol nu in imae
Ac sroksrokunak infohk uh;
Kom akfisrasrye fohk uh ke af srisrik,
Ac oru tuh sacn srisrik in kapak.
11 Fuka kasrupiyen kosrani lulap su kom oru inge!
Acn nukewa kom som nu we, pukanten ma we.
12 Inimae nwanala ke un kosro;
Ac pe eol uh sessesla ke engan.
13 Inimae nwanala ke sheep;
Ac infahlfal uh sessesla ke wheat.
Ma inge nukewa on ac sasa ke engan.

66

Soko On In Kaksak Ac Sang Kulo

1 Kaksakin God ke pusren engan lulap, kowos mwet faclu nufon!
2 Onkakin Ine wolana lal,
Akfulatyal ke pusren kaksak wolana!
3 Kowos in fahk nu sin God, “Fuka lupan wolana lun ma kom oru!
Ku lom arulana yohk,
Oru mwet lokoalok lom elos sangeng ac putati ye motom.
4 Mwet nukewa fin faclu elos alu nu sum;
Elos on kaksakin kom,
Ac yuk on in kaksak nu ke Inem.”

5 Fahsru ac liye ma su God El orala,
Orekma wolana lal inmasrlon mwet uh.
6 El ekulla meoa nu ke facl pao.
Mwet matu lasr elos tuh fahsr sasla infacl uh ke nialos.
Kut arulana engan ingo ke sripen ma El oru uh.
7 El leum ma pahtpat ke ku lal,
Mutal ngeta liye mutunfacl uh.
Lela in wangin mwet tuyak lainul.
8 Kaksakin God lasr, kowos mutanfahl nukewa;
Lela in lohngyuk pusren kaksak lowos.
9 El karingin moul lasr
Ac tia lela kut in ikori.

10 O God, kom srike kut —
Oana ke silver ac liklikiyuki ke e,
Ouinge kom srike kut.
11 Kom lela tuh kut in putatyang nu in kwasrip
Ac filiya ma toasr finpisasr.
12 Kom lela tuh mwet lokoalok lasr in longkuti;
Kut fahsr sasla in e ac in sronot,
A inge kom sifil uskutme nu in sie acn misla.
13 Nga ac fah tuku nu in lohm sum wi mwe kisa firir;
Nga ac fah sot nu sum ma nga wulela kac.
14 Nga ac fah asot nu sum ma nga tuh fahk mu nga ac oru
Ke pacl nga tuh muta in ongoiya.
15 Nga ac fah sang sheep tuh in mwe kisa firir fin loang lom;
Nga ac fah kisakin cow mukul ac nani
Ac kulasr kac fah sowak nu lucng.

16 Fahsru ac lohng, kowos nukewa su sunakin God,
Ac nga ac fah fahk nu suwos ma El oru nu sik.
17 Nga pang in suk kasru sel,
Ac nga kaksakunul ke on.
18 Nga funu pilesru in fahkak ma koluk luk nu sel,
Leum El lukun tia lohngyu.
19 Tuh pwayena lah God El lohngyu;
El lohng pre luk.

66:6 Exo 14:21; Jos 3:14–17

20 Nga kaksakin God,
Mweyen El tia pilesru pre luk,
Ku sruokya lungse kawil lal likiyu.

67

Soko On In Sang Kulo

1 O God, pakomutasr a akinsewowoye kut;
Ngeta nu facsr ke kulang,
2 Tuh faclu nufon in akilen ma lungse lom;
Ac mutanfahl uh in etu ke molela lom.

3 Lela tuh mwet uh in kaksakin kom, O God;
Lela mwet nukewa in kaksakin kom!
4 Lela tuh mutanfahl uh in insewowo ac on ke engan
Tuh kom nununku mwet uh ke suwoswos
Ac kom kol mutunfacl uh nufon.

5 Lela tuh mwet uh in kaksakin kom, O God;
Lela mwet nukewa in kaksakin kom!

6 Faclu kosrani tari fahko la;
God, aok God lasr, El akinsewowoye kut.
7 God El akinsewowoye kut;
Lela mwet nukewa in an nukewa in akfulatyal.

68

[Psalm lal David]

Soko On In Kutangla Lun Israel

1 God El tuyak ac akfahsryelik mwet lokoalok lal.
Elos su srungal elos kutangyukla ac kaingelik.
2 Oana ke kulasr uh ukukla, ouinge God El luselosla.
Oapana ke wax uh kofelik ke e uh,
Ouinge mwet koluk elos wanginla ye mutun God.
3 A mwet suwoswos elos insewowo ac engan ye mutal;
Elos insewowo ac sasa ke engan.

4 On nu sin God, yuk on in kaksak nu sel;
Kowos srukak pusren on ac akfulatye El su kasrusr fin pukunyeng uh!
Inel pa LEUM GOD— kowos in engan ye mutal!

5 God, su muta in Tempul mutal sel,
El nunku ke tulik mukaimtal, ac El karinganang katinmas.
6 El sang acn in muta lun mwet mukaimtal,
Ac el kolla mwet kapir nu ke sukosok ac engan,
A elos su lainul fah muta ke acn na turangangla.

7 O God, ke kom tuh kol mwet lom,
Ac fahsr sasla yen mwesis,
8 Faclu kusrusrsrusr, ac af kahkla inkusrao me

Ke sripen tuku lun God lun Sinai,*
Su God lun Israel.
9 Kom oru tuh af matol in putat nu faclu
Ac aksroksrokyauk acn su munaslana.
10 Mwet lom elos orala acn in muta lalos ingo;
Ke pakoten lom, kom sang mwe kasru nu sin mwet sukasrup.

11 Leum El oru sap lal,
Ac mutan puspis elos usalik pweng se inge:
12 "Tokosra uh wi mwet mweun lalos elos kaingelik!"
Na mutan su mutana acn selos elos kitalik ma wap inge:
13 Luman wule uh ma afla ke silver,
Ac posohksok lalos saromrom ke gold nasnas.
(Efu ku kutu suwos muta in kalkal lun sheep uh ke len in mweun?)
14 Ke God Kulana El akfahsryelik tokosra uh Fineol Zalmon,
El oru tuh snow in putat we.

15 Fuka kuiyen Fineol Bashan,
Soko eol su pukanten tohktok fac!
16 Efu ku kowos ngetnget koluk liki tohktok fulat kowos muta we
Nu ke eol soko† su God El sulela tuh Elan muta we?
LEUM GOD El ac fah muta we ma pahtpat!

17 Ke tausin chariot fokoko natul,
Leum El tuku Sinai me nu in acn mutal sel.
18 El utyak nu yen fulat
Ac us mwet sruoh puspis welul;
El eis mwe sang sin mwet su lainul.
LEUM GOD El ac fah muta ingo.

19 Kaksakin Leum,
Su us ma toasr lasr len na len;
El pa God su molikutla.
20 God lasr, El God su molela;
El pa LEUM GOD, Leum lasr,
Su loangekut liki misa.

21 Pwayena lah God El ac fah fukulya sifen mwet lokoalok lal,
Elos su suk na in mutana in ma koluk lalos.
22 Leum El fahk, "Nga ac fah folokonma mwet lokoalok lowos liki Bashan,
Nga fah folokunulosma liki acn loal meoa,
23 Tuh kowos fah fahsr in srah kaclos,
Ac kosro ngalngul nutuwos in lohi srah kaclos nwe kena elos muti."

24 O God, mwet nukewa elos liye fahsr in kutangla lom,
Aok utyak lun God, Tokosra luk, nu in acn mutal sel.
25 Mwet on elos fahsr meet, ac mwet srital ke mwe on elos fahsr tok,
Ac mutan fusr elos fahsr infulwa ac srital ke tambourine natulos.
26 "Kaksakin God in walil lulap lun mwet lal.

---

* **68:8** ***God lun Sinai:*** ke mwet Israel elos fahsr liki acn Egypt in som nu Canaan, God El fahkulak sifacna nu selos ke Fineol Sinai; liye Exo 19:16–25 **68:8** Exo 19:18 † **68:16** ***eol soko:*** liye Psa 2:6

Kaksakin LEUM GOD, kowos fwil natul Jacob!”
27 Benjamin, sruf se ma srik emeet, elan fahsr meet;
Toko, mwet kol lun Judah wi mwet lalos,
Na tufah mwet kol lun Zebulun ac Naphtali.

28 Akkalemye ku lom, O God;
Ku se su kom orekmakin kacsr
29 Liki Tempul lom in Jerusalem,
Yen tokosra uh elos use mwe lung nu sum we.
30 Kael Egypt, su oana kosro lemnak su muta inmasrlon loa uh;
Kai mutunfacl uh, su oana un cow mukul wi cow fusr,
Nwe ke na elos nukewa suwoli ac asot silver lalos nu sum.
Akfahsryeloselik su lungse orek mweun!
31 Mwet fulat aolyen facl Egypt fah tuku;
Ac mwet Ethiopia elos ac fah asroeak paolos in pre nu sin God.

32 On nu sin God, tokosrai lun faclu,
Onkin on in kaksak nu sin Leum,
33 Nu sel su kasrusr inkusrao —
Kusrao su oan oemeet me.
Porongo, el sala ke sie pusra ku.
34 Kowos fahkak ku lun God;
Tuh fulat lal oan fin Israel,
Ac ku lal oan inkusrao.
35 Arulana yohk mangoliyen God ke El ac illa liki acn mutal sel —
God lun Israel!
El sang ku wolana nu sin mwet lal.

Kaksakin God!

69

[Psalm lal David]

Pusren Pang In Suk Kasru

1 Moliyula, O God;
Tuh kof uh lapak sun inkwawuk.
2 Nga tili in acn furarrar na loal,
Ac wangin acn nga in tu fac.
Nga oasr in kof loallana,
Ac noa uh apkuran in utiyuwi.
3 Nga totola in tung;
Kapinsrulyuk paola.
Mutuk munasla
Ke nga tupan kasru lom.

4 Elos su srungayu ke wangin sripa
Elos pus liki na aunsifuk.
Mwet lokoalok luk fahk kas kikiap lainyu;
Elos arulana fokoko ac kena in uniyuwi.
Elos oru nga folokonang ma su nga tia pisrala.
5 O God, ma koluk luk tiana wikla liki kom,
Kom etu lupan nikin luk.

69:4 Psa 35:19; Jn 15:25

6 Nikmet lela tuh nga in akmwekinyalos su lulalfongi kom,
O LEUM GOD Kulana.
Nikmet lela in nga pa pwanang pilesreyuk elos su alu nu sum,
O God lun Israel.
7 Ke sripom nga akkolukyeyuk,
Ac mwekin apinyula.
8 Nga oana sie mwet tia eteyuk sin mwet lik,
Ac oana sie mwetsac in sou luk.

9 Moniyuk luk nu ke Tempul lom firirrir in nga oana sie e;
Ac kas in akkoluk lun mwet keim putati nu fuk.
10 Nga sifacna akpusiselyeyu ke lalo luk,
Ac mwet uh fahk kas in akkolukyeyu.
11 Nga nokomang nuknuk in asor
Ac elos isrunyu.
12 Elos sramsramkinyu inkanek uh,
Ac mwet sruhi elos kinala on keik.

13 A funu nga, LEUM GOD, nga ac pre nu sum;
Topukyu, O God, in pacl kom sulela,
Topukyu ke lungse yohk lom,
Ke sripen kom akpwayeye wulela lom in molela.
14 Moliyula tuh nga in tia tili yen furarrar,
Langoeyula liki mwet lokoalok luk,
Ac liki inkof loal.
15 Tia lela sronot in afinyula,
Nikmet lela nga in walomla yen loal
Ku tili nu in kulyuk.
16 Topukyu, O LEUM GOD, ke wolana lun lungse kawil lom;
Ke pakoten lom, kom in forma nu sik.
17 Nikmet okanla motom liki mwet kulansap lom,
Nga muta in ongoiya lulap — topukyu inge!
18 Kaluku nu yuruk ac moliyula.
Moliyula liki mwet lokoalok luk.

19 Kom etu lupan kas koluk lun mwet uh keik,
Ac lupan akmwekin ac aklusrongten orek nu sik.
Kom liye mwet lokoalok luk nukewa.
20 Kas in akkoluk lalos kunausla insiuk,
Ac nga muta in ongoiya.
Nga finsrak mu ac oasr pakomuta nu sik, tuh pa wangin,
Nga nunku mu ac oasr mwet tuku akwoyeyu, a wangin.
21 Ke nga masrinsral, elos se pwasin,
Ac ke nga malu, elos se vinegar nimuk.

22 Lela tepu lalos in ekla mwe kwasrip nu selos;
Lela kufwa mutal lalos in mwe lusla nu selos.
23 Oru tuh mutalos in kunla,
Ac oru tuh fintokolos in munas pacl e nukewa.
24 Okoaung mulat lom nu faclos;

69:9 Jn 2:17; Rom 15:3 **69:21** Mt 27:48; Mk 15:36; Lk 23:26; Jn 19:28–29 **69:22** 69:22–23; Rom 11:9–10

Ac lela kasrkusrak lom in ukwalos ac sruokolosi.
25 Lela iwen aktuktuk lalos in pisala,
Ac in wangin mwet moul lula in lohm nuknuk selos.
26 Elos kalyaelos su kom kai,
Ac elos kaskas ke keok lun mwet su kom kanteya.
27 Kom in simusla ma koluk lalos nukewa,
Ac tia lela elos in wi eis molela sum.
28 Lela tuh inelos in iyukla liki book in moul,
Ac lela elos in tia wi sikyak inmasrlon mwet suwoswos lom.

29 A nga muta in keok ac ongoiya,
Srukyuyak, O God, ac moliyula!

30 Nga ac fah kaksakin God ke soko on;
Nga ac fah akkalemye fulat lal ke nga sang kulo nu sel.
31 Ma inge mwe akinsewowoye LEUM GOD, yohk liki in kisakin cow,
Aok, yohk liki kisakin cow mukul ma matula ac oasr koac kac.
32 Ke mwet su muta in ongoiya elos ac liye ma inge, elos ac engan;
Ac fah mwe akkeye insien mwet su alu nu sin God.
33 LEUM GOD El porongalos su muta in enenu
Ac El tia mulkunulosla su muta in presin.

34 Kaksakin God, kusrao ac faclu,
Meoa ac ma nukewa loac.
35 Tuh God El fah molela Jerusalem
Ac sifil musaeak siti in Judah.
Mwet lun God elos ac fah muta we, ac acn we ac fah ma lalos.
36 Tuh fwilin tulik nutin mwet kulansap lal fah usrui acn inge,
Ac elos su lungse El, fah muta we.

70

[Psalm lal David, Soko On in Asor]

Sie Pre In Suk Kasru
(Psalm 40:13–17)
1 Moliyula, O God!
LEUM GOD, kasreyu inge!
2 Lela tuh elos su srike in uniyuwi
In fohsak ac kutangyukla.
Lela tuh elos su pwarkin keok luk
In folokinyukla ac aklusrongtenyeyuk.
3 Lela tuh elos su isrunyu,
In mwekinla ke kutangyukla elos.

4 Lela tuh elos nukewa su suk kom,
Elos in engan ac insewowo.
Lela elos nukewa su sang kulo ke molela lom
In fahk pacl e nukewa, “God El fulatlana!”

5 Nga munas ac sukasrup;
Aksaye nu yuruk, O God!

69:25 Orek 1:20 **69:28** Exo 32:32; Fwack 3:5; 13:8; 17:8

Kom kasreyu ac moliyula.
O LEUM GOD, aksaye in kasreyu!

71

Pre Lun Sie Mwet Matu

1 LEUM GOD, nga tuku in wikla yurum;
Nikmet lela in kutangyukla nga.
2 Ke suwoswos lom, kom in kasreyu ac loangeyu.
Porongeyu ac moliyula.
3 Kom fah eot in molela luk,
Ac nien wikla ku luk in langoeyu,
Tuh kom eot ku ac nien muta ku luk.

4 O God luk, moliyula liki poun mwet koluk,
Liki ku lun mwet sesuwos ac mwet sulallal.
5 LEUM GOD Kulana, nga filiya finsrak luk in kom;
Nga nuna lulalfongi kom oe ke pacl nga srakna tulik.
6 Nga nuna lulalfongi kom in moul luk nufon.
Kom karinginyu na oe ke nga isusla ah me.
Nga ac fah kaksakin kom pacl e nukewa.

7 Moul luk sie mwe srikasrak nu sin mwet pus,
Mweyen kom mwet kasru ku luk.
8 Ke len nufon nga kaksakin kom
Ac fahkak wolana lom.
9 Nikmet sisyula inge ke nga matuoh;
Ac nikmet ngetla likiyu inge ke nga munasla.
10 Mwet lokoalok luk lungse in uniyuwi,
Elos kaskas keik ac pwapa in lainyu.
11 Elos fahk, “God El sisella tari.
Kut som sruokilya,
Tuh wangin mwet ac molella.”

12 O God, nikmet muta loesla likiyu,
God luk, aksaye kasreyu.
13 Lela tuh elos su lainyu
In kutangyukla ac kunausyukla.
Lela tuh elos su suk in akkolukyeyu
In akmwekinyeyuk ac akkolukyeyuk.
14 Nga ac fah filiya finsrak luk in kom pacl e nukewa;
Nga fah kalwenina in akyokye pusren kaksak luk nu sum.
15 Nga ac fah fahkak wolana lom —
Ke lusenna len uh nga fah sramsram ke molela lom,
Finne yohk liki na ma nga ku in kalem kac.
16 Nga ac fah fahsr ke ku lun LEUM GOD,
Nga fah fahkak wolana lom, tuh kom mukena wo.

17 God, kom lutiyu ke nga tulik me,
Ac nga srakna fahkak orekma wolana lom.
18 Inge ke nga matuoh ac fiaya,
O God, nik kom fahsr likiyu.

Wiyu ke nga fahkak ku lulap lom
Nu sin fwil nukewa su ac fah tuku.

19 Suwoswos lom, O God, sowak ac sun kusrao,
Tuh kom oru ma usrnguk;
Wangin sie oana kom.
20 Kom tuh supwama mwe ongoiya ac mwe keok nu fuk,
Tusruktu kom ac fah sifil folokonma ku luk.
Kom ac fah sruokyuwi liki inkulyuk uh.
21 Kom ac fah oru tuh nga in fulat liki meet,
Ac kom fah sifil akwoyeyu.
22 Pwaye nga ac fah kaksakin kom ke pusren harp;
Nga ac fah kaksakin oaru lom, God luk.
Nga fah sritalkin harp nutik in on nu sum,
Kom su Mutallana lun Israel.
23 Nga ac fah wowoyak ke engan ke nga srital nu sum;
Ke moul luk nufon nga ac fah on,
Mweyen kom moliyula.
24 Nga ac fah kaskas ke suwoswos lom ke lusen len nufon,
Mweyen elos su srike in akkolukyeyu
Elos kutangyukla ac aklusrongtenyeyukla.

72

[Psalm lal Solomon]

Sie Pre Ke Tokosra

1 O God, luti nu sin tokosra tuh elan nununku ke suwohs lom.
Sang nu sel suwoswos lom
2 Tuh el fah kol mwet lom ke nununku suwohs,
Ac kasru mwet akkeokyeyuk ke suwoswos.
3 Lela tuh acn uh in engankin kapkapak,
Ac in pulakin suwoswos.
4 Lela tuh tokosra in oru nununku suwohs nu sin mwet sukasrup;
Lela elan kasru mwet enenu
Ac kutangulosla su akkeokyalos.
5 Lela tuh mwet lom in alu nu sum ke lusenna pacl faht uh tolak,
Ac ke lusenna pacl malem uh ase kalem la, in fwil nukewa fahsru.

6 Lela tuh tokosra elan oana af nu fin acn uh,
Oana aunyaf ma aksroksrokye ima uh.
7 Lela tuh moul suwoswos in kapkapak ke pacl el tokosra,
Ac mwe akinsewowo sin God me in yokyokelik ke lusenna pacl malem uh kalem.
8 Tokosrai lal ac fah sasla liki sie meoa nu ke sie pac meoa,
Ac liki Infacl Euphrates nu ke saflaiyen faclu.
9 Mwet su muta yen mwesis uh fah tuku ac epasr nu sel,
Ac mwet lokoalok lal elos fah faksufi ye mutal.
10 Tokosra Spain,* oayapa tokosra ke tuka srisrik we, elos fah sang mwe sang lalos nu sel;
Tokosra lun acn Sheba† ac acn Seba‡ elos fah wi pac use mwe lung lalos.
11 Tokosra nukewa ac fah epasr nu sel,

72:8 Zec 9:10 * **72:10** ***Spain:*** acn Spain pangpang Tarshish meet. † **72:10** ***Sheba:*** acn se inge oasr Arabia, in acn eir. ‡ **72:10** ***Seba:*** acn se inge oan sisken Meoa Srusra laco.

Ac mutunfacl nukewa fah kulansap nu sel.

12 El molela mwet sukasrup su pang nu sel,
Ac oayapa elos su enenu ac pilesreyuk.
13 El pakomutalos su munas ac sukasrup,
El molela moul lalos su enenu.
14 El molelosla liki inpoun mwet su akkeokyalos ac su oru ma sulallal nu selos;
Moul lalos saok sel.

15 Lela in loes moul lun tokosra!
Lela tuh gold lun Sheba in itukyang nu sel,
Ac mwet uh in pre kacl pacl e nukewa;
Lela tuh mwe insewowo lun God in oan facl pacl e nukewa.
16 Finsrak tuh in pukanten wheat fin acn uh;
Ac inging uh in afla ke fokinsak,
Oana ma kapak fin inging Lebanon.
Lela tuh siti nukewa in nwanala ke mwet
Oana mah in ima uh.
17 Lela tuh inen tokosra in tiana mulkinyukla,
Ac pwengpeng lal in oan paht oana faht uh.
Lela tuh mutanfahl nukewa in siyuk tuh God Elan akinsewowoyalos
Oana ke El akinsewowoyal tokosra.

18 Kaksakin LEUM GOD, God lun Israel!
Tuh El mukena ku in oru ma wolana inge.
19 Kaksakin Ine wolana lal ma pahtpat!
Lela tuh wolana lal in nwakla faclu nufon.

Amen! Amen!

20 Pa inge saflaiyen pre lal David, wen natul Jesse.

BUK AKTOLU

73

(Psalm 73—89)
[Psalm lal Asaph]

Nununku Suwohs Lun God
1 Pwaye God El kulang nu sin Israel,
Aok, nu selos su nasnas insialos.
2 Tusruktu apkuran nga in fuhleak,
Ac lulalfongi luk apkuran in wanginla.
3 Ke nga liye wo ouiya nu sin mwet koluk,
Nga srangesroayak kaclos.

4 Elos tia pula ngal,
Manolos ku na ac fokoko.
5 Elos tiana keok oana kutu mwet uh,
Ac elos tia wi pulakin mwe lokoalok su sun mwet saya.
6 Arulana kalem filang lalos oana soko ah in walwal,
Ac sulallal lalos oana nuknuk elos nukum.
7 Insialos sessesla ke nunak koluk,
Ac nunkalos kafofo ke sukyen pwapa sulallal.

8 Elos isrun mwet ngia, ac kaskas ke ma koluk,
Elos inse fulat ac elos pwapa in akkeokye mwet saya.
9 Elos kaskas koluk ke God inkusrao,
Ac sap keke nu sin mwet fin faclu ke inse fulat lalos.
10 Oru, finne mwet lun God, elos forang pac nu selos,
Ac lulalfongi ma nukewa elos fahk.
11 Elos fahk, “God El tia ku in etu;
El su Fulatlana tia ku in konauk!”
12 Pa inge ouiyen mwet koluk uh.
Pus ma lalos, ac pacl nukewa fisrasrna elos in sifilpa konauk kutu.

13 Mea pwaye lah wanginna sripa ke nga srike in moul nasnas
Ac tia oru kutena ma koluk?
14 O God, kom akkeokyeyu len nufon;
Ke lotutang nukewa kom kaiyu.

15 Nga fin fahk kain kas inge,
Na ma nga oru uh ac oana ngan tia sie sin mwet lom.
16 Nga srike in nunku ke ouiya se inge
Tuh arulana upa nga in kalem kac,
17 Nwe ke nga som nu in lohm mutal sin God.
Toko nga fah kalem kac lah mea ac sikyak nu sin mwet koluk uh.

18 Kom ac fah fuhlelosi in acn musresre,
Ac oru tuh elos in putatyang nu in ongoiya lulap.
19 Elos sa na in kunausyukla,
Ac saflaiyalos elos ac misa ke misa na koluk.
20 Elos oana sie mweme su wanginla ke lotutang.
Ke kom tukakek, O Leum, na elos wanginla.

21 Ke nunak luk uh upa
Ac insiuk keok,
22 Nga lalfonla oana soko kosro,
Ac nga tia ku in kalem ke nunak lom.
23 Tusruktu, nga apkuran nu yurum pacl e nukewa;
Ac kom sruokya pouk.
24 Kom kolyu ke oakwuk lom,
Ac tok kom fah eisyu nu yurum ke sunak.
25 Mea pac nga fah enenu inkusrao sayom?
Ac ke kom oasr yuruk, mea pac nga enenu fin faclu?
26 Sahp nunak luk, ac monuk, ac munasla,
Tusruktu God El ku luk;
El mukefanna pa nga enenu.
27 Pwayena lah elos su siskomla elos ac fah tuhlac;
Kom fah kunauselosla su tia pwaye nu sum.
28 A funu nga, fuka woiya ke nga apkuran nu sin God,
In konauk molela yurin LEUM GOD Fulat,
Ac in fahkak ma nukewa El oru!

74

[Psalm lal Asaph]

Sie Pre In Molela Mutunfacl

1 O God, efu kom ku siskutla ouinge?
Ya kom ac mulat sin mwet lom nwe tok?
2 Esam mwet lom su kom sulela in pacl loeloes somla tuh elos in mwet lom,
Su kom folokonma liki sruoh tuh elos in sruf lom.
Esam Fineol Zion, su nien muta lom meet.
3 Fanyak ac liye acn musalla inge.
Mwet lokoalok lasr elos kunausla ma nukewa in Tempul uh.

4 Mwet lokoalok lom elos wowoyak ke kutangla lalos;
In lohm mutal sum elos tulokunak flag in akilen kutangla lalos.
5 Elos oana mwet pakpuk sak
Su paki sak ke tula lalos.
6 Elos lipikya sak nukewa lac lohm uh
Ke tula ac hammer lulap natulos.
7 Elos kunausya acn mutal sum ac esukak ke e,
Ac elos akfohkfokye acn mwet uh alu nu sum we.
8 Elos arulana ke kunausla mwet lom,
Ac elos esukak acn mutal nukewa in acn sesr.

9 Mwe akul mutal nukewa wanginla;
Wangin pac mwet palu lula,
Ac wangin mwet etu lah ma inge ac safla ngac.
10 O God, mwet lokoalok lasr inge ac isrun kom nwe ngac?
Ya elos ac akkolukye Inem ma pahtpat?
11 Efu kom ku srunga kasrekut?
Efu kom ku srakla poum nu tukum?

12 Kom tuh tokosra lasr omeet me, O God.
Kom molikutla ke pacl na pus.
13 Ke ku lulap lom, kom tuh sraclik meoa uh
Ac kom fukulya sifen ma sulallal inkof uh.
14 Kom fukulya insifen kosro lulap Leviathan*
Ac sang manol tuh in mwe mongo nun kosro yen mwesis uh.
15 Kom orala infacl srisrik ac unon in kof uh in soror,
Kom akpaoyela infacl lulap.
16 Kom orala len ac fong,
Kom oakiya faht ac malem in acn selos.
17 Kom oakiya masrol lun acn uh,
Ac kom oru tuh in oasr pacl fol ac pacl mihsrisr.

18 Tusruktu, esam, O LEUM GOD, lah mwet lokoalok lom elos isrun kom;
Elos srungakom ac wangin god lalos.
19 Nikmet fuhlela mwet munas lom nu inpoun mwet lokoalok lalos,
Nikmet mulkunla mwet lom su akkeokyeyuk!
20 Esam wulela su kom tuh orala yorosr.
Oasr lokoalok orek in acn lohsr nukewa fin faclu.
21 Nikmet lela mwet sefunmwet in akmwekinyeyuk,
Lela tuh mwet sukasrup ac mwet enenu in kaksakin kom.

74:13 Exo 14:21 * **74:14** ***Leviathan:*** liye ke Kalmen Kutu Kas. **74:14** Job 41:1; Psa 104:26; Isa 27:1

22 Tuyak, O God, ac aketeya oakwuk lom,
Esam lah mwet tia etu God elos aksruksrukye kom ke len nufon.
23 Nikmet mulkunla pusren kasrkusrak lun mwet lokoalok lom,
Pusren wowon lun mwet lokoalok lom su tiana tui.

75

[Psalm lal Asaph]

God, El Su Nununku

1 Kut sot kulo nu sum, O God, kut sot kulo nu sum!
Kut fahkak lupan ku lulap lom
Ac srumun orekma sakirik lom.

2 God El fahk, “Nga oakiya tari pacl in nununku,
Ac nga ac fah nununku ke suwoswos.
3 Ma moul nukewa finne rarrar,
Ac faclu kusrusryak,
Nga ac fah oru tuh pwelung lun faclu in okak na.
4 Nga fahk nu sin mwet filang elos in tia sifacna yukunulos,
5 Ac nu sin mwet koluk elos in tia tungak.”

6 Nununku ac fah tia tuku kutulap me, ku roto me,
Ac tia tuku epang me, ku eir me;
7 Tuh God pa ac sang nununku.
El ac fah kalyei kutu selos, ac aksukosokye kutu.
8 Oasr sie cup inpoun LEUM GOD,
Su nwanala ke wain kulana lun kasrkusrak lal.
El okoala, ac mwet koluk nukewa elos nim;
Elos numla nwe ke na lisr.

9 Tusruk nga ac fah tiana tui in sramsramkin God lal Jacob,
Ac yuk on in kaksak nu sel.
10 El ac fah kunausla ku lun mwet koluk,
A ku lun mwet suwoswos fah yokyokelik.

76

[Psalm lal Asaph]

God, El Su Kutangla

1 God El eteyuk in Judah,
Inel akfulatyeyuk in Israel.
2 Lohm sel oasr in Jerusalem,
Ac El muta Fineol Zion.
3 Ingo El kotalik sukan pisr nutin mwet lokoalok,
Oayapa mwe loang ac cutlass natulos, aok, mwe mweun nukewa natulos.

4 Fuka lupan wolana lom, O God,
Fuka akfulatyeyom ke kom foloko liki eol uh
Yen kom kutangla mwet lokoalok lom we.
5 Ma nukewa lun mwet mweun pulaik lalos itukla lukelos,
Ac inge elos topelik misa, oana mwet motul;
Wanginla sripen ku ac pah in mweun lalos.
6 Ke kom aksangengyalos, O God lal Jacob,

Horse uh ac elos su muta fac elos nikanulosla ac misa.

7 A kom, LEUM GOD, mwet nukewa sangeng sum.
Wangin sie ku in tu ye motom
In pacl kom kasrkusrak.
8 Kom oru nununku lom in kalem inkusrao me,
Ac faclu sangeng kac ac mihslana
9 Ke kom tuyak in oru nununku lom
In molelosla nukewa su akkeokyeyuk fin faclu.

10 Kasrkusrak lun mwet uh oru tuh in yokelik kaksak nu sum.
Elos su painmoulla tukun mweun, elos ac fah wi alu nu sum ke len fulat lom.

11 Sang nu sin LEUM GOD lom ma kom wulela nu sel.
Use mwe sang nu sel, kowos mutunfacl nukewa su apkuran.
Tuh God El oru mwet nukewa in sangeng sel —
12 El akpusiselye fisrak,
Ac aksangengye tokosra pwengpeng.

77

[Psalm lal Asaph]

Kas In Akwoye Ke Pacl In Ongoiya

1 Nga wowoyak tung nu sin God,
Nga tung ke pusra lulap ac El porongeyu.
2 In pacl in ongoiya, nga pre nu sin Leum,
Ke fong nufon nga sralak pouk in pre,
Tusruktu nga tia ku in konauk misla.
3 Ke nga esamak God, nga oela,
Ac ke nga nunku yohk kacl, insiuk munasla.

4 El oru tuh ngan ngetnget ke fong fon.
Yokna mwe tukulkul in nunak luk, ac nga tia etu lah mea nga ac fahk.
5 Nga nunku ke len pus somla,
Ac esamak yac puspis in pacl oemeet ah.
6 Nga ngetnget ke fong nufon ke sripen nunak luk.
Nga nunak, ac pa inge ma nga siyuk sik sifacna:
7 “Ya Leum El ac siskutlana?
Ya El ac fah tiana sifil insewowo sesr?
8 Ya El tila lungse kut?
Ya El ac tiana akpwayeye wuleang lal nu sesr?
9 Ya God El mulkunla in pakoten?
Ya kasrkusrak eisla acn sin pakoten?”
10 Na nga fahk, “Ma se nga nunku yohk emeet uh pa inge:
Lah ku lun God uh in wanginla.”

11 Nga ac fah esam na orekma yohk lom, O LEUM GOD,
Nga ac fah esamak orekma sakirik lom in pacl meet ah.
12 Nga ac fah nunku ke ma nukewa kom tuh oru,
Ac nga fah nunku yohk ke orekma ku lom.

13 O God, ma nukewa kom oru, mutal.
Wangin pac sie god oana kom.
14 Kom pa God se su orek mwenmen.
Kom akkalemye ku lom inmasrlon mutunfacl uh.
15 Ke ku lom kom molela mwet lom,
Fwil natul Jacob ac natul Joseph.

16 Ke kof uh liye kom, O God, elos sangeng,
Ac acn loal in meoa uh rarrar.
17 Pukunyeng uh okoala af,
Pulahl kas yen engyeng uh,
Ac sarom sarmelik nu yen nukewa.
18 Pusren pulahl lulap lom ngirla,
Ac kalmen sarom sarmelik fin faclu,
Ac faclu rarrar ac kusrusrsrusr.
19 Kom fahsr sasla in noa uh
Ac tupalla kof loal meoa,
A falkom tiana ku in liyeyuk.
20 Ke kolyuk lun Moses ac Aaron,
Kom kolla mwet lom oana sie shepherd.

78

[Psalm lal Asaph]

God Ac Mwet Lal

1 Mwet luk, porongo mwe luti luk,
Ac lohang nu ke ma nga fahk.
2 Nga ac orekmakin kas lalmwetmet
In aketeya ma lukma in pacl somla,
3 Ke ma su kut lohng ac etu,
Su mwet matu lasr elos srumun nu sesr.
4 Kut ac fah tia okanla ma inge liki tulik natusr;
Kut ac fah fahkak nu sin fwil tok uh
Ke ku lun LEUM GOD ac orekma yohk lal
Ac ma wolana su El oru.

5 El sang ma sap nu sin mwet Israel
Ac ma sap ku nu sin fwil natul Jacob.
El sapkin nu sin mwet matu lasr
Tuh elos in luti ma sap lal nu sin tulik natulos.
6 Tuh fwil se tok uh in etu ke ma inge
Ac elos in tafwela pac nu sin tulik natulos.
7 Fin ouinge, elos fah oayapa filiya lulalfongi lalos in God
Ac tia mulkunla orekma lal,
A elos fah akos ma sap lal pacl e nukewa.
8 Elos ac fah tia oana mwet matu lalos meet ah,
Su seakos ac likkeke,
Ac lulalfongi lalos tiana ku,
Ac elos tia nunak pwaye nu sin God.

9 Mwet Ephraim elos tuh us pisr ac sukan pisr natulos
A elos kaingla in len in mweun.

78:2 Mt 13:35

10 Elos tia liyaung wuleang lalos nu sin God,
Ac elos srangesr akos ma sap lal.
11 Elos mulkunla orekma lal,
Oayapa mwenmen su El oru ye mutalos.
12 God El oru ma usrnguk ye mutun mwet matu lalos
In acn Zoan in facl Egypt.
13 God El oralik meoa ac lela tuh elos in fahsr sasla;
El oru tuh kof uh in tuyak oana eol.
14 Ke len uh El kololos ke sie pukunyeng,
Ac ke fong uh ke kalem ke e.
15 El foklalik eot uh yen mwesis
Ac sang kof nimalos liki acn loal.
16 El oru tuh soko infacl srisrik in tuku ke eot uh me,
Ac orala tuh kof uh soror oana soko infacl.

17 Tusruktu, elos srakna orekma koluk lain God,
Ac elos lain El Su Fulatlana yen mwesis.
18 Elos ke pacna srike God
Ke elos sapkin tuh Elan kitalos ke mwe mongo elos lungse.
19 Elos kaskas lain God ac fahk,
“Ya God El ku in ase mwe mongo in acn mwesis uh?
20 Pwaye lah El puokya eot uh
Ac kof uh kahkma.
Na fuka, El ku pac in ase bread nasr
Ac kite mwet lal ke ikwa?”

21 Ke ma inge LEUM GOD El kasrkusrak ke El lohng kas lalos.
El akkeokye mwet lal ke e,
Ac kasrkusrak lal kaclos yokelik,
22 Mweyen wangin lulalfongi lalos in El,
Ac elos tia lulalfongi lah El ac ku in molelosla.
23 Na God El kaskas nu yen engyeng uh
Ac sapkin tuh srungul we in ikakelik;
24 El sang wheat inkusrao me
Ke El supwama manna nalos.
25 Ouinge, mwet uh mongo ke mwe mongo nun lipufan,
Ac God El supwama fal nu ke enenu lalos.
26 El oayapa oru tuh eng kutulap in tuhyak,
Ac ke ku lal El purakak eng eir me.
27 Na El supweya won nu sin mwet lal,
Pus oana puk weacn uh.
28 Won inge putati infulwen na nien aktuktuk lalos,
Ac raunela lohm nuknuk selos.
29 Ouinge mwet uh mongo ac arulana kihp,
Tuh God El sang nu selos fal nu ke enenu lalos.
30 Tusruktu, elos soenna muti ke kena lalos,
Ac elos srakna mongo
31 Ke God El kasrkusrak selos
Ac uniya mukul su fokoko emeet lalos;

78:12 Exo 7:8—12:32 **78:13** Exo 14:21–22 **78:14** Exo 13:21–22 **78:15** 78:15–16; Exo 17:1–7; Oek 20:2–13
78:18 78:18–31; Exo 16:2–15; Oek 11:4–23, 31–35 **78:24** Jn 6:31

Aok, mukul fusr su wo emeet sin mwet Israel.

32 Ne ouinge elos srakna oru ma koluk
God El finne orek mwenmen nu selos, ac elos srakna tia lulalfongel.
33 Ke ma inge God El aksafye len lalos oana lusen mong se;
In kitin pacl na El arulana kunausla moul lalos.
34 Pacl nukewa ma God El ac onela kutu selos
Na mwet lula uh ac forla nu sel,
Elos ac auliyak ac pre ke kuiyalos nufon.
35 Elos esamak lah God El nien molela lalos,
Ac El Su Kulana El tuku kasrelos.
36 Tusruktu kas nukewa lalos kikiap —
Tiana pwaye ma elos fahk.
37 Elos tia nunak pwaye nu sel;
Elos tia inse pwaye nu ke wuleang lalos nu sel.

38 Tusruktu, God El pakomuta mwet lal.
El nunak munas ke ma koluk lalos
Ac tia kunauselosla.
Pacl pus El sruokya mulat lal lukelos,
Ac kutongya kasrkusrak lal.
39 El esam lah mwet inge elos mwet moul in ikwa,
Moul lalos oana eng uh ke ac tuhwot ac tia folok.
40 Pus na pacl elos aktoasrye God yen mwesis,
Oayapa pus na pacl elos aksupwaryal.
41 Pus na pacl elos srike God
Ac akkeokye insien God Mutal lun Israel.
42 Elos mulkunla ku lulap lal
Ac len se El tuh molelosla liki mwet lokoalok lalos,
43 Ac orala ma ku ac usrnguk
In acn Zoan in facl Egypt.
44 El ekulla infacl we nu ke srah
Na wangin kof mwet Egypt in nim.
45 El supwala un loang nu inmasrlolos, mwe akkeokyalos,
Ac frog in kunausla acn selos.
46 El supwala locust in kangla fokinsak sunalos
Ac in kunausla ima lalos.
47 El kunausla ima grape lalos ke af yohk kosra,*
Ac kunausla sak fig ke aunfong oyohu.
48 El uniya cow natulos ke af yohk kosra,
Ac un kosro natulos ke sarom.
49 El srunglulos
Ke kasrkusrak ac mulat lal,
Oana sie un lipufan su tuku in use misa.
50 El tia sruokya mulat lal
Ku molela moul lalos,
A El onelos ke mwe akkeok.
51 El uniya wounse nukewa
In sou nukewa lun mwet Egypt.

78:37 Orek 8:21 **78:44** Exo 7:17–21 **78:45** Exo 8:20–24; Exo 8:1–6 **78:46** Exo 10:12–15 * **78:47** ***af yohk kosra:*** liye ke Kalmen Kutu Kas. **78:47** 78:47–48; Exo 9:22–25 **78:51** Exo 12:29

52 Na El kolla mwet lal oana sie shepherd,
Ac pwanulos sasla yen mwesis.
53 El kololos in misla ac elos tia sangeng,
A meoa tuku ac afunla mwet lokoalok lalos.
54 El kololos nu ke acn mutal sel,
Nu ke eol we su El sifacna eisla.
55 El lusak mwet in facl sac ke mwet lal elos utyak
Ac El kitalik acn selos nu sin sruf lun Israel,
Ac sang lohm sin mwet we nu sin mwet lal.

56 Tusruktu, elos tuyak lain God Kulana,
Ac kena sifilpa srikal.
Elos tia akos ma sap lal,
57 A elos forla liki God ac tia pwaye nunak lalos nu sel, oapana mwet matu lalos meet ah;
Elos sesuwos oana soko sukan pisr kururu.
58 Elos arulana akkasrkusrakye God ke nien alu lalos
Ac ke ma sruloala lalos.
59 God El arulana mulat ke El liye ma inge,
Ac El sisla na pwaye mwet Israel.
60 God El som liki lohm nuknuk sel in Shiloh,†
Lohm se su El muta loac inmasrlosr.
61 El lela tuh mwet lokoalok lasr in sruokya Tuptup in Wuleang,
Su akilenyen ku ac wolana lal.
62 El arulana toasr sin mwet lal
Ac El lela tuh elos in anwuki sin mwet lokoalok lalos.
63 Mukul fusr elos misa ke mweun,
Ac mutan fusr uh wangin mwet elos in payuk se.
64 Mwet tol elos anwuki,
Na tia lela tuh katinmas kialos in eoksra.

65 Na Leum El sifil ngutalik oana mwet se su motul ngutalik —
El oana sie mukul fokoko su pirikyukyak ke sripen wain.
66 Na El ukwauk mwet lokoalok ac kutangulosla,
Pwanang elos mwekinla nwe tok.
67 Tusruk El sisla sruf lal Joseph,
Ac El tia sulela sruf lal Ephraim.
68 A El sulela sruf lal Judah,
Oayapa Eol Zion, su El arulana lungse.
69 El musaela Tempul lal ingo,
In oana lohm sel inkusrao.
El oru in okak ac ku, oana faclu,
Su oakwuki nwe tok.

70 God El sulella David, mwet kulansap lal,
Su El usalu liki inima,
71 Acn el muta liyaung sheep we,
Ac El oru tuh elan tokosra fin Israel —
Elan oana sie mwet shepherd lun mwet lun God.

78:52 Exo 13:17–22 **78:53** Exo 14:26–28 **78:54** Exo 15:17; Jos 3:14–17 **78:55** Jos 11:16–23 **78:56** Mwet Nun 2:11–15 † **78:60** ***Shiloh:*** ke pacl meet liki David el tokosra lun Israel, pa inge acn mwet Israel elos alu nu sin God we. **78:60** Jos 18:1; Jer 7:12–14; 26:6 **78:61** 1 Sam 4:4–22 **78:70** 78:70–71; 1 Sam 16:11–12; 2 Sam 7:8; 1 Chr 17:7

72 Ouinge David el liyalosyang ke inse pwaye
Ac ke pah in nunak lal, el kololos.

79

[Psalm lal Asaph]

Sie Pre In Molela Mutunfacl

1 O God, mwet pegan elos tuku utyak nu in acn sum.
Elos akfohkfokye Tempul mutal lom,
Ac arulana kunausla acn Jerusalem.
2 Elos filiya mano misa lun mwet lom tuh won vulture* in kangla,
Ac monin mwet kulansap lom tuh in mwe mongo nun kosro lemnak.
3 Elos okoalik srahn mwet lom oana kof;
Srah soror oana kof in acn Jerusalem nufon,
Ac wangin mwet lula we in puknelosi.
4 Mutunfacl nukewa su raunikutla elos kaskas koluk kacsr;
Elos isrun kut ac aksruksruki kut.
5 LEUM GOD, ya kom ac mulat sesr nwe tok?
Ya kasrkusrak lom ac fah srakna firir oana e?
6 Furokla kasrkusrak lom nu fin mutunfacl saya su tia etekom,
Nu faclos su tia pre nu sum.
7 Tuh elos onela mwet lom
Ac kunausla facl sum.

8 Nikmet akkeokye kut ke sripen ma koluk lun mwet matu lasr.
Pakomutasr inge.
Wanginla na pwaye finsrak lasr.
9 Kasrekut, O God, ac molikutla.
Tulekutla ac nunak munas ke ma koluk lasr
Fal nu ke Inem.
10 Efu ku mutunfacl saya in siyuk sesr,
"Ku pia God lowos an?"
Lela kut in liye foloksak lom nu sin mutunfacl
Su aksororye srahn mwet kulansap lom.

11 Lohng pusren sasao lun mwet kapir,
Ac ke ku lulap lom, aksukosokyalosla su wotyang nu ke misa.
12 O Leum, oru foloksak lom nu sin mutunfacl ingan pacl itkosr
Ke kas in akkoluk su elos fahk keim uh.
13 Na kut, mwet lom, su sheep lun un kosro nutum,
Fah sot kulo nu sum ma pahtpat,
Ac kaksakin kom nwe tok.

80

[Psalm lal Asaph]

Sie Pre In Sifilpa Tulokunak Sie Mutunfacl

1 Porongekut, O Shepherd lun Israel,
Lohng kut, kom su kol un sheep nutum;
Kom su muta lucng liki posohksok lun cherub.*
2 Fahkkomyak nu sin sruf lal Ephraim, Benjamin, ac Manasseh.

79:1 2 Tok 25:8–10; 2 Chr 36:17–19; Jer 52:12–14 * **79:2** ***vulture:*** liye ke Kalmen Kutu Kas. * **80:1** ***cherub:*** liye ke Kalman Kutu Kas. **80:1** Exo 25:22

Akkalemye ku lom nu sesr;
Fahsru ac molikutla!

3 Folokinkutme, O God!
Akkalemye pakoten lom nu sesr ac kut tufah moulla.

4 O LEUM GOD Kulana,
Putaka kom ac mulat ke pre lun mwet lom?
5 Kom ase asor oana mwe mongo nasr,
Ac sie cup lulap ke sroninmuta tuh kut in nim.
6 Kom oru tuh mutunfacl su raunikutla in mweun ke acn lasr,
Ac mwet lokoalok lasr elos akkolukye kut.

7 Folokinkutme, O God Kulana!
Akkalemye pakoten lom nu sesr, ac kut tufah moulla.

8 Kom use soko fain in grape Egypt me,
Kom lusla mutunfacl liki acn selos ac yukwiya fain soko inge in acn selos.
9 Kom sakunla acn se tuh elan yoki we
Ac okah kac kapla loal, ac fain soko ah orakelik nu in acn sac nufon.
10 Lulin fain soko ah luliya inging ah,
Ac lah kac uh luliya sak cedar lulap.
11 Lah kac ah lahelik som sun Meoa Mediterranean,
Oayapa fahla nwe ke sun Infacl Euphrates.
12 Efu ku kom kunausya kalkal ma oan raunela?
Oru mwet nukewa su fahsr aliki elos kinis fahko kac.
13 Pig inima elos longya
Ac kosro lemnak elos kang.
14 Sifilpa forma nu sesr, O God Kulana!
Ngeti inkusrao me nu facsr,
Fahsru ac molela mwet lom.
15 Fahsru ac molela fain grape soko su kom yukwiya inge;
Fain fusr soko su kapak arulana fokoko.

16 Mwet lokoalok lasr elos pakiya ac furreak,
Liyalos ke kasrkusrak lom, ac kunauselosla.
17 Sruokya ac karingin mwet su kom sulela inge,
Mutunfacl se su kom oru in arulana ku.
18 Kut ac fah tia sifil forla liki kom;
Karinganang moul lasr, ac kut ac fah kaksakin kom.

19 Folokinkutme, O LEUM GOD Kulana!
Akkalemye pakoten lom nu sesr, ac kut tufah moulla.

81

[Psalm lal Asaph]

Soko On Nu Ke Pacl In Kufwa

1 Srukak pusren engan nu sin God, su loangekut,
Yuk on in kaksak nu sin God lal Jacob!
2 Mutawauk on, ac srital ke tambourine,
Sritalkin pusra wowo lun harp ac lyre.

3 Ukya mwe ukuk ke pacl in kufwa —
Ke pacl in alwut, ac ke pacl in mwesr.
4 Pa inge ma sap in acn Israel,
Ma oakwuk sin God lal Jacob.
5 El sang ma sap inge nu sin mwet Israel
Ke El mweuni facl Egypt.

Nga lohng sie pusra nga tia etu su fahk,
6 “Nga eisla ma toasr liki finpisowos;
Nga aksukosokye pouwos liki orekma upa.
7 Ke kowos muta in ongoiya kowos pang nu sik, ac nga molikowosla;
Nga topuk kowos liki nien muta lukma luk ke paka,
Ac nga srike kowos ke unon in kof Meribah.
8 Mwet luk, porongo kas in sensenkakin luk,
O Israel, nga kena tuh kowos in porongeyu!
9 Kowos in tiana alu nu sin kutena god saya.
10 Nga LEUM GOD lowos,
Su uskowosme liki acn Egypt.
Oalngelik oaluwos ac nga fah kite kowos.

11 “Tuh mwet luk elos tiana porongeyu.
Israel tiana akosyu.
12 Ke ma inge nga fuhlela elos in fahsrna ke moul likkeke lalos uh,
Ac oru oana lungse lalos.
13 Nga arulana ke mwet luk in porongeyu,
Ac akosyu.
14 Na nga fah sa in kutangla mwet lokoalok lalos
Ac nga fah sruokya mwet lainulos nukewa.
15 Elos su srungayu fah sangeng ac epasr ye mutuk,
Kai luk nu selos fah oan ma pahtpat.
16 Tusruktu nga ac fah kite kowos ke wheat na wowo,
Ac akkihpye kowos ke honey inima uh.”

82

[Psalm lal Asaph]

God El Leum Fulatlana

1 God El muta fin tron lal ye mutun mwet kulansap mutal lal inkusrao;
Ke tukeni lalos El akkalemye wotela lal ouinge:
2 “Nik kowos sifil oru nununku sesuwos;
Ac kowos in tia sifil insese yurin mwet koluk!
3 Oru nununku suwohs nu sin mwet sukasrup ac mwet mukaimtal,
Ac oru suwohs nu sin mwet enenu ac mwet munas.
4 Molelosla liki poun mwet sulallal.

5 “Yohk lupan nikin ac lohsr lowos!
Kowos arulana koluk,
Ac nununku suwohs wanginla fin faclu.
6 Na nga fahk, ‘Kowos god uh,
Kowos nukewa wen nutin El Su Fulatlana.’

81:3 Oek 10:10 **81:7** Exo 17:7; Oek 20:13 **81:9** Exo 20:2–3; Dut 5:6–7 **82:6** Jn 10:34

7 Tusruktu, kowos ac misa oana mwet uh,
Ac moul lowos ac safla oana sie fisrak.”

8 Fahsru, O God, ac nununku faclu,
Tuh mutunfacl nukewa ma lom.

83

[Psalm lal Asaph]

Pre In Siyuk In Kutangyukla Mwet Lokoalok Lun Israel

1 O God, nik kom misla,
Nik kom sukas ac tia sramsram.
2 Liye! Mwet lokoalok lom elos alein,
Ac elos su srungakom elos orek fohs.
3 Elos orek pwapa lukma in lain mwet lom;
Elos pwapa in lainulos su kom karingin.
4 Elos fahk, “Fahsru, lela kut in kunausla mutunfacl selos,
Tuh inen Israel in mulkinyukla nwe tok.”

5 Elos insese ke pwapa lalos
Ac tukeni orala oakwuk se in lain kom.
6 Elos mwet Edom ac mwet Ishmael,
Mwet Moab ac mwet Hagar,
7 Mwet Gebal, Ammon ac Amalek,
Ac mwet Philistia ac Tyre.
8 Mwet Assyria oayapa welulosyang,
Elos arulana asruoki ku nu sin mwet Ammon ac mwet Moab, su ma in fwil natul Lot.
9 Oru nu selos oana kom tuh oru nu sin mwet Midian,
Ac nu sel Sisera ac Jabin sisken Infacl Kishon.
10 Kom kutangulosla in acn Endor,
Ac manolos kulawi fin fohk uh.
11 Oru nu sin mwet kol lalos oana kom tuh oru nu sel Oreb ac Zeeb.
Kutangla mwet kol lalos nukewa, oana ma sikyak nu sel Zebah ac Zalmunna,
12 Su tuh fahk, “Acn inge, su ma lun God,
Kut ac eisla lasr.”
13 O God, siseloselik oana kutkut —
Oana kulun wheat su ukukla ke eng uh.
14 In oana ke e uh esukak insak uh,
Ac furreak eol uh,
15 Ukwalosyak ke paka lom,
Ac aksangengyalos ke eng upa lom.
16 O LEUM GOD, afinya mutalos ke mwekin,
Ac oru tuh elos in akfulatye ku lom.
17 Lela elos in kutangyukla ac sangengla nwe tok.
Lela misa lalos in sie mwe mwekin lulap.
18 Lela elos in etu lah kom mukena pa LEUM GOD—
Kom pa Leum fulatlana fin faclu nufon.

84

[Psalm Lun Tulik Natul Korah]

83:9 Mwet Nun 7:1–23; Mwet Nun 4:6–22 **83:11** Mwet Nun 7:25; Mwet Nun 8:12

Kena Muta In Lohm Sin God

1 Yoklana lungse luk nu ke Tempul lom, O LEUM GOD Kulana!
2 Nga kena ma lulap in muta we.
Ngunik asroela ac mulalla ke nunkeyen inkul sin LEUM GOD.
Ke insiuk ac kuiyuk nufon nga on ke engan
Nu sin God moul.
3 Finne won sparrow elos orala ahng lalos we,
Ac won swallow elos konauk sie acn selos.
Elos karingin won fusr natulos apkuran nu ke loang lom,
O LEUM GOD Kulana, Tokosra luk ac God luk.
4 Fuka lupan engan lalos su muta in Tempul lom.
Elos on ac kaksakin kom pacl e nukewa.

5 Fuka lupan insewowo lun mwet su ku lalos tuku sum me,
Su kena oru fufahsryesr lalos nu Fineol Zion.
6 Ke elos fahsr sasla infahlfal pao in Baca,
Acn we ekla nu ke sie acn oasr unon we,
Ac ke pacl in af uh, sessesla acn uh ke lulu in kof.
7 Ke elos fahsr, ku lalos yokyokelik,
Ac elos ac fah liye God lun god uh in Zion.

8 Lohng pre luk, O LEUM GOD Kulana.
Porongeyu, O God lal Jacob.
9 Akinsewowoye tokosra lasr, O God —
Tokosra se su kom sulela.

10 In muta len sefanna in lohm sum
Wo liki na in muta ke tausin len in kutena acn saya.
Nga lungse in tu na ke mutunpot in lohm sin God luk
Liki na nga in muta in lohm sin mwet koluk.
11 LEUM GOD El mwe loeyuk lasr ac Tokosra wolana lasr,
Su akinsewowoye kut ke lungkulang ac sunak.
El tiana sruokya kutena ma wo
Lukelos su oru ma suwohs.
12 LEUM GOD Kulana, fuka lupan insewowo lalos su lulalfongi kom!

85

[Psalm Lun Tulik Natul Korah]

Pre Ke Misla Nu Sin Mwet Israel

1 LEUM GOD, kom pakoten nu sin facl sum;
Kom oru tuh Israel in sifilpa kapkapak.
2 Kom nunak munas nu sin mwet lom ke ma koluk lalos
Ac kom eela ma sutuu lalos nukewa.
3 Kom sisla sulung lom nukewa lukelos
Ac forla liki folak lun mulat lom.

4 Sifil furokkutwot, O God, Mwet Lango lasr,
Ac tulokinya sulung lom nu sesr.
5 Ya kom ac mulat sesr nwe tok?
Ya kasrkusrak lom ac tiana tui?
6 Oru tuh kut in sifil kui,
Na kut su mwet lom, fah kaksakin kom.

7 Akkalemye nu sesr lungse kawil lom, O LEUM GOD,
Kasrekut ac molikutla.

8 Nga porongo na ma LEUM GOD El fahk,
Tuh El wulema misla nu sesr, mwet lal,
Kut fin tia sifil folokla nu ke inkanek lalfon lasr meet.
9 Pwayena lah El akola in molelosla nukewa su akfulatyal,
Ac wolana lal, su mwe loango nu sesr, fah oanna in facl sesr.

10 Lungkulang ac oaru ac fah osun;
Suwoswos ac misla ac fah asruoki.
11 Oaru lun mwet uh fah sowak liki faclu nu lucng,
Ac suwoswos lun God fah ngeti inkusrao me.
12 LEUM GOD El ac fah oru tuh kut in kapkapak,
Ac facl sesr fah isus fahko wo.
13 Suwoswos fah fahsr meet liki LEUM GOD
Ac akoo inkanek lal.

86

[Psalm lal David]

Sie Pre In Suk Kasru

1 Lipsreyu, O LEUM GOD, ac topukyu,
Tuh nga munas ac enenu.
2 Moliyula liki misa tuh nga inse pwaye nu sum,
Moliyula, tuh nga mwet kulansap lom ac nga lulalfongi kom.
3 Kom God luk, ke ma inge pakoten nu sik;
Nga pre nu sum ke len nufon.
4 Oru tuh mwet kulansap lom in engan, O Leum,
Tuh pre luk sowak nu yurum.
5 Kom arulana wo nu sesr ac kom nunak munas nu sesr,
Yoklana lungkulang lom nu selos nukewa su pre nu sum.

6 Porongo pre luk, O LEUM GOD,
Lohng ke nga tung in suk kasru sum.
7 Nga pang nu sum in pacl in ongoiya
Mweyen kom topuk pre luk.

8 O Leum, wangin sie god oana kom,
Wangin sie ku in oru orekma su kom oru.
9 Mutunfacl nukewa su kom orala
Ac fah tuku ac epasr nu sum,
Ac elos fah kaksakin fulat lom.
10 Kom kulana ac kom oru ma sakirik.
Kom mukena pa God.

11 Luti nu sik, O LEUM GOD, lah mea kom lungse nga in oru,
Ac nga ac fah akos kom ke insiuk nufon.
Luti nu sik in kulansupekom ke inse pwaye.
12 Nga fah kaksakin kom ke insiuk nufon, O LEUM GOD luk,
Ac nga fah fahkak ke fulat lom nwe tok.
13 Fuka lupan lungse kawil lom nu sik!

86:9 Fwack 15:4

Kom moliyula liki lufin misa.
14 O God, mwet filang elos tuyak lainyu,
Ac sie un mwet sulallal kena uniyuwi —
Mwet su tia lohwot nu sum.
15 A kom, O Leum, kom sie God sessesla ke lungse ac pakoten;
Kom mongfisrasr, kulang ac pwaye pacl e nukewa.
16 Forma nu sik ac pakomutuk;
Ase ku lom nu sik ac moliyula,
Tuh nga kulansupwekom oana nina kiuk el tuh oru.
17 LEUM GOD, oru sie ma in akpwayeye wo lom nu sik
Tuh mwet su srungayu in liye ac mwekin kac,
Mweyen kom kasreyu ac akwoyeyu.

87

[Psalm Lun Tulik Natul Korah]

Kaksakin Jerusalem

1 LEUM GOD El musaela siti sel fineol mutal.*
2 El lungse siti Jerusalem
Yohk liki kutena acn saya in Israel.
3 Porongo, O kowos su mwet in siti lun God,
Ke ma wolana ma El fahk keiwos:

4 "Nga ac fah oakla acn Egypt ac Babylonia
Ke nga takunla inen mutunfacl su akosyu;
Mwet Philistia, Tyre, ac Ethiopia
Nga ac fah oakalos pac inmasrlon mwet su muta Jerusalem."

5 Ac mwet uh fah fahk
Tuh mutanfahl nukewa elos mwet Zion,
Ac El su Kulana fah oru tuh Zion in ku.
6 LEUM GOD El ac simusla inen mwet inge,
Ac oakalosyang nukewa nu ke mwet Jerusalem.
7 Elos ac fah onsrosro ac fahk,
"Mwe insewowo lasr nukewa tuku Zion me."

88

[Psalm Lun Tulik Natul Korah; Ac Heman, Mwet Ezra]

Sie Pang In Suk Kasru

1 O LEUM GOD su langoeyu, nga wowoyak ac tung len fon,
Ac ke fong nga tuku nu ye motom.
2 Lohng pre luk,
Lipsre tung luk in suk kasru!
3 Tuh mwe keok puspis putati nu fuk
Ac nga apkuran in misa.
4 Nga oana elos nukewa su apkuran in misa;
Wanginla ku luk.
5 Sisila nga inmasrlon mwet misa,
Nga oana mwet su anwuki ac pukpuki in kulyuk uh —
Oana elos su kom tiana sifil esam,
Su kom fah tia ku in sifilpa kasru.

* **87:1** ***fineol mutal:*** liye Psa 2:6

6 Kom sisyula nu in lufin mas loallana,
Nu in luf se su arulana lohsr ac loal.
7 Mulat lom putati toasr nu fuk
Ac nga itungyuki ye noa in kasrkusrak lom.

8 Kom oru tuh mwet kawuk luk in sisyula,
Ac oru tuh nga in oana mwe srungayuk selos.
Nga kauli ac tia ku in kaingkunla.
9 Mutuk losrla ke keok luk,
LEUM GOD, nga sralak pouk
Ac pre nu sum len nukewa.

10 Ya kom ac oru ma sakirik usrnguk nu sin mwet misa?
Ya elos ac tukakek ac kaksakin kom?
11 Ya lungse kawil lom srumunyuk in kulyuk uh?
Ya oaru lom srumunyuk ke acn in kunausten?
12 Ya mwenmen lom liyeyuk in acn lohsr uh,
Ku wo lom liyeyuk ke acn sin mwet mulkinyukla uh?

13 LEUM GOD, nga pre nu sum in kasreyu.
Nga pre nu sum ke lotutang nukewa.
14 Efu ku kom sisyula, LEUM GOD?
Efu ku kom ngetla likiyu?
15 Nga nuna keok ac apkuran nu ke misa e ke nga srikyak,
Nga totola ke ma toasr su kom kaiyu kac.
16 Mulat upa lom itungyuwi —
Mwe aksangeng lom kunausyula.
17 Ma inge apinyula oana sronot ke len nufon,
Ac kuhlusyuwi ke siska nukewa.
18 Finne kawuk fototo luk, kom oru elos sisyula,
Ac lohsr mukena pa nga liye uh.

89

[Psalm lal Ethan, Mwet Ezra]

Soko On Nu Ke Pacl In Keok Lun Israel

1 O LEUM GOD, nga ac fah onkakin lungse kawil lom pacl e nukewa.
Nga ac fah fahkak oaru lom nwe tok.
2 Nga etu lah wangin saflaiyen lungse lom,
Ac oaru lom oakwuki ku, oana kusrao.
3 Kom fahk, “Nga orala sie wulela inmasrlok ac sie su nga sulela.
Pa inge ma nga tuh wulela nu sel David, mwet kulansap luk:
4 ‘Sie sin mwet in fwil nutum ac fah tokosra in pacl nukewa;
Nga fah oakiya tuh tokosrai lom in oan nwe tok.’ ”

5 Kusrao onkakin ma wolana kom oru,
Elos su mutal fah onkakin oaru lom, LEUM GOD.
6 Wangin sie inkusrao oana kom, O LEUM GOD;
Wangin inmasrlon mwet inkusrao ku in lumweyuk nu sum.
7 Inmasrlon u mutal lom, elos sangeng sum;

89: Sifa 1 Tok 4:31 **89:4** 2 Sam 7:12–16; 1 Chr 17:11–14; Psa 132:11; Orek 2:30

Elos nukewa pasrla ye motom.

8 LEUM GOD Kulana, wangin sie su ku oana kom,
Tuh kom oaru in ma nukewa, O LEUM GOD.
9 Kom leum fin ku lun meoa,
Kom akmisye noa lulap we.
10 Kom itungya kosro lulap Rahab,* ac unilya;
Ke ku lulap lom kom kutangla mwet lokoalok lom.
11 Kusrao ac faclu ma lom,
Kom orala faclu ac ma nukewa loac.
12 Kom orala epang ac eir,
Fineol Tabor ac Fineol Hermon on nu sum ke engan.
13 Fuka lupan ku lom!
Fuka pwengpengiyen ku lulap lom!
14 Tokosrai lom oakwuk fin suwoswos ac nununku pwaye,
Lungse ac oaru akkalemyeyuk in ma nukewa kom oru.

15 Fuka lupan insewowo lalos su alu nu sum ke on,
Su moul ke kalmen kulang lom!
16 Ke sripom elos engan ke len nufon,
Ac elos kaksakin kom ke wolana lom.
17 Kom ase kutangla yohk nu sesr,
Ac ke lungse lom kom oru tuh kut in kutangla.
18 Kom, O LEUM GOD, kom sulela mwet in loangekut;
Ac kom, God Mutal lun Israel, ase tokosra lasr.

Wulela Lun God Nu Sel David

19 Kom kaskas nu sin mwet kulansap oaru lom in sie aruruma in pacl meet ah, ac fahk,
"Nga sang kasru nu sin sie mwet mweun pwengpeng,
Nga akleumye sie su nga sulela liki inmasrlon mwet uh.
20 Nga oru tuh David, mwet kulansap luk, elan tokosra
Ke nga mosrwella ke mwe akmusra mutal.
21 Ku luk fah welul pacl e nukewa,
Ac ku luk fah oru elan ku.
22 Mwet lokoalok lal fah tia kutangulla,
Ac mwet koluk fah tia ku facl.
23 Nga ac fah itungya mwet lokoalok lal
Ac onelosi nukewa su srungal.
24 Nga ac fah lungse el ac pwaye nu sel,
Nga ac fah oru tuh elan ku fin mwet lokoalok lal pacl e nukewa.
25 Nga ac fah tafwela tokosrai lal,
Mutawauk Meoa Mediterranean lac nwe Infacl Euphrates.
26 David el ac fah fahk nu sik,
'Kom papa tumuk ac God luk,
Kom eot ku luk ac lango luk.'
27 Nga fah oayapa oru tuh elan wounse mukul nutik,
El pa fulat liki tokosra nukewa.
28 Nga fah karingin wuleang luk nu sel,

* **89:10** ***Rahab:*** soko wet lulap meoa ma srumunyuk in pulengfong lun mwet meet ah, akilenyen ku lulap lun ma koluk. **89:20** 1 Sam 13:14; Orek 13:22; 1 Sam 16:12 **89:27** Fwack 1:5

Ac wulela luk fah welul nwe tok.
29 Tokosrai lal ac fah oakwuki ku oana kusrao.
Sie sin mwet in fwil natul ac fah tokosra in pacl nukewa.

30 “Tusruktu, mwet in fwil natul fin tia akos ma sap luk,
Ac tia moul fal nu ke oakwuk luk,
31 Elos fin seakos mwe luti luk
Ac tia karingin ma sap luk,
32 Na nga ac fah srunglulos ke sripen ma koluk lalos;
Nga ac fah akkeokyalos ke ma sutuu lalos.
33 Tusruktu, lungse luk nu sel David ac fah tia tui,
Oayapa nga fah tia mulkunla wulela luk nu sel.
34 Nga ac fah tiana kunausla wulela inmasrlok el,
Ku sisla siefanna ma nga tuh wuleang nu sel.
35 “Wulela sefanna nga fah orala ke Inek:
Nga fah tiana kikiap nu sel David.
36 Ac fah oasr na fwil natul,
Ac nga fah karingin tokosrai lal ke lusenna pacl faht uh kalem.
37 Ac fah sie ma oakwuk oana malem uh
Su liye ma nukewa inkusrao me.”

Kas In Mwemelil Ke Kutangyukla Tokosra

38 Tuh pa inge kom kasrkusrak sin tokosra su kom sulela;
Kom fahsr lukel ac sisella.
39 Kom kunausla wulela lom nu sin mwet kulansap lom
Ac sisla tefuro lal nu infohk uh.
40 Kom kunausya kalkal in siti sel
Ac filiya pot ku lal in musalsalu.
41 Elos nukewa su fahsr we, elos pisre ma lal,
Ac mwet tulan lal nukewa elos isrunul.
42 Kom sang kutangla nu sin mwet lokoalok lal;
Kom oru tuh elos nukewa in engan.
43 Kom oru tuh in wangin sripen mwe mweun natul,
Ac kom lela in kutangyukla el ke mweun uh.
44 Kom eisla scepter† lal lukel
Ac ikruiya tron lal nu infohk uh.
45 Kom oru tuh elan matuoh meet liki pacl fal lal,
Ac afinilya ke mwekin.

Sie Pre In Siyuk Ke Molela

46 O LEUM GOD, ya kom fah wikinkomla nwe tok?
Putaka mulat lom uh fah firir oana sie e?
47 Esam lah moul luk arulana fototo,
Esam lah kom orekutla, moul lasr in sukawil.
48 Su ku in moul ac tia misa?
Mea mwet uh ku in oru in kaingkunla kulyuk uh?

49 Leum, ku pia akpwayeyen lungse lom su kom akkalemye meet ah?
Pia wulela kom tuh oru nu sel David?
50 Nik kom mulkunla lah akkolukyeyuk nga, mwet kulansap lom,
Ac nga muteng kas in selnga nukewa lun mwet pegan nu sik.
51 Mwet lokoalok lom elos aksruksrukye tokosra su kom sulela, O LEUM GOD!

† **89:44** ***scepter:*** liye ke Kalmen Kutu Kas.

Elos akkolukyal yen nukewa el fahsr we.

52 Kaksakin LEUM GOD nwe tok ma pahtpat!

Amen! Amen!

BOOK AKAKOSR

90

(Psalm 90—106)

[Pre lal Moses, Mwet lun God]

God Ac Mwet Uh

1 O Leum, kom nuna nien muta lasr.
2 Meet liki kom oru tuh inging uh in sikyak,
Ku oakiya faclu,
Kom nuna God oemeet me,
Oayapa nu tok ma pahtpat.

3 Kom sap mwet uh in folokla nu ke fohk,
Kom ekululosla nu ke kutkut, ma elos orekla kac.
4 Sie tausin yac oana len se nu sum;
Oana ekea, su somla tari,
Oana sie ao fototo ke fong.
5 Oana sie sronot, kom pahtkakinkutla;
Moul lasr tia loes liki sie mweme.
Kut oana mah ma srunak ke lotutang
6 Ac kapak ac farngelik,
Na paola ac misa ke ekela.
7 Kut kunausyukla ke mulat lom,
Kut fosrngala ke kasrkusrak lom.
8 Kom filiya ma koluk lasr ye motom,
Ac ma koluk lukma lasr yen kom ku in liye.

9 Moul lasr akfototoyeyuk ke kasrkusrak lom,
Ac wanginla oana sie osfek.
10 Lusen moul lasr yac itngoul na —
Ac kut fin ku na, ac sun yac oalngoul,
Tuh wanginna ma kut liye kac sayen mwe lokoalok ac asor.
Moul lasr uh sa na safla, ac kut wanginla.

11 Su nu pula kuiyen sulung lom?
Su etu lupan sangeng ma ac tuku ke kasrkusrak lom?
12 Luti nu sesr in etu fototoiyen moul lasr
Tu kut fah ku in lalmwetmet.

13 Kom ac mulat nwe ngac?
O LEUM GOD, pakomuta mwet kulansap lom!
14 Nwekkutla ke lungse kawil lom ke kais sie lotutang,
Tuh kut fah ku in on ac insewowo in moul lasr nufon.
15 Akenganye kut inge, in oana lupan asor su kom tuh ase nu sesr
In yac puspis su kom tuh akkeokye kut kac.
16 Lela kut, mwet kulansap lom, in liye orekma ku lom;

90:4 2 Pet 3:8

Lela fwil natusr tok in liye ku wolana lom.
17 O LEUM GOD lasr, lela mwe insewowo lom in wi kut.
Ase nu sesr wo ouiya in ma nukewa kut oru!

91

God, Mwe Loango Lasr

1 El su som nu yurin LEUM GOD in suk misla,
Su muta ye lulin poun God Kulana,
2 El ku in fahk nu sel,
"Kom mwe loeyuk ac lango luk.
Kom God luk, ac nga lulalfongi in kom."
3 El fah karingin kom liki mwe ongoiya su oan in lukma,
Ac liki kutena mas keok.
4 El fah afinkomi ke posohksok lal.
Kom fah moulla ke karinginyuk lal.
Pwaye lal ac fah mwe loeyuk lom ac mwe karingin lom.
5 Kom fah tia sangeng ke kutena mwe sensen ke fong
Ku ke mwe ngal ke len,
6 Ku ke mwe misa in lohsr uh,
Ku ke ma koluk su sikyak ke len.

7 Sahp sie tausin ac fah misa siskom
Ku ngoul tausin raunikomla,
Tusruktu kom ac fah tia sis kutena ma.
8 Kom fah ngetang ac liye
Ouiyen kaiyuk nu sin mwet koluk.

9 Kom oru tuh LEUM GOD Elan mwe loango lom,
El su Fulatlana El nien muta lom.
10 Ke ma inge wangin ma koluk fah tuku nu fom,
Wangin mwe kunausla fah apkuran nu inkul sum.
11 God El fah sap lipufan lal in liyekomyang
Ac karingin kom yen nukewa kom fahsr nu we.
12 Elos fah kafiskomyak inpaolos
Tuh niom fah tia ngalyak fin eot uh.
13 Kom ac fah lolongya lion ac wet,
Aok, lion sulallal ac wet pwasin.
14 God El fahk, "Nga ac fah molelos su lungse nga,
Ac karinganulos su akilenyu lah nga LEUM GOD.
15 Ke elos pang nu sik, nga fah topkolos;
Ke elos sun mwe ongoiya, nga fah muta yorolos,
Nga fah molelosla ac akfulatyalos.
16 Nga ac fah sang moul loes nu selos
Ac molelosla."

92

[Soko On Nu Ke Len Sabbath]

Soko On In Kaksak

1 Fuka woiya in sang kulo nu sum, O LEUM GOD,

91:11 Mt 4:6; Lk 4:10 **91:12** Mt 4:6; Lk 4:11 **91:13** Lk 10:19

In on ac akfulatye kom, O God Fulatlana.
2 In fahkak lungse kawil lom ke lotu nukewa
Ac pwaye lom ke fong nukewa,
3 Wi pusren on ke mwe srital su oasr ah kac,
Ac ke pusra wolana lun harp.
4 Orekma kulana lom, O LEUM GOD, akenganyeyu.
Ke sripen ma kom oru, nga on ke engan.

5 Fuka lupan orekma lom, O LEUM GOD.
Fuka loaliyen nunak lom!
6 Mwet lalfon tia ku in etu ma inge,
Ac mwet yohk nikin la elos tia ku in kalem kac.
7 Sahp mwet koluk elos ac kapak oana mah,
Sahp elos su oru ma koluk fah kapkapak,
Tusruktu, elos ac fah arulana kunausyukla,
8 Mweyen kom, O LEUM GOD, kom leum fulat ma pahtpat.

9 Kut etu lah mwet lokoalok lom ac fah misa,
Ac mwet koluk nukewa ac fah kutangyukla.
10 Kom oru tuh nga in arulana ku, oana soko cow mukul kasrkusrak;
Kom akinsewowoyeyu ke engan lulap.
11 Nga liye ke kutangyukla mwet lokoalok luk
Ac lohng pusren tung lun mwet koluk.

12 Mwet suwoswos elos ac fah farngelik oana sak palm;
Elos ac kapak oana sak cedar ke inging Lebanon.
13 Elos oana sak yoki in lohm sin LEUM GOD—
Su farngelik in Tempul lun God,
14 Su srakna isus fahko ke elos matuoh,
Ac folfol insroa ac ku in pacl e nukewa.
15 Ma inge akkalemye lah LEUM GOD El nununku suwohs,
Ac wanginna ma sufal in El su loangeyu.

93

God El Tokosra

1 LEUM GOD El tokosra,
El nuknukyang ke wal a ku.
Faclu oakwuki ku,
Ac fah tiana mukuikui.
2 Tron lom, LEUM GOD, nuna oakwuki ku oe ke mutawauk me,
A kom nuna muta meet liki mutaweyen pacl u.

3 Yen loal meoa srukak pusralos, O LEUM GOD,
Elos srukak pusralos a ngirngir.
4 LEUM GOD El leum fulat inkusrao,
El fulat liki ngirngir lun meoa,
A ku liki noa in meoa u.

5 Ma sap lom oan nwe tok, LEUM GOD,
A Tempul lom arulana mutal,
Ma pahtpat a ma pahtpat.

94

God El Nununku Mwet Nukewa

1 LEUM GOD, kom sie God su kai ma koluk;
Fahkak mulat lom!
2 Kom mwet nununku lun mwet nukewa faclu;
Tuyak ac oru nu sin mwet filang ma fal nu selos!
3 Mwet koluk inge ac engan putaka?
LEUM GOD, elos ac konkin nwe ngac?
4 Mwet orekma koluk elos ac inse fulat
Ac tungakkin ma koluk lalos nwe ngac?

5 Elos itungya mwet lom, LEUM GOD,
Ac akkeokye mwet su ma lom.
6 Elos uniya katinmas ac tulik mukaimtal,
Ac akmuseya mwetsac su muta in facl sesr.
7 Elos fahk, “LEUM GOD El tia liye kut;
God lun Israel El tia akilen ma inge.”

8 Mwet luk, efu ku kowos arulana lalfon?
Kowos ac etala ngac?
9 God El orala insrasr — ya El ku in tia lohng?
El orala mutasr — ya El ku in tia liye?
10 El mulat nu sin mutunfacl — ya el ac tia kaelos?
El su luti mwet nukewa — ya pwaye wangin etu lal?
11 LEUM GOD El etu ma elos nunku;
El etu lah wangin kalmen nunak lalos.

12 O LEUM GOD, insewowo mwet se su kom luti,
El su kom luti ke ma sap lom.
13 Kom sang mongla nu sel ke len in ongoiya,
Nwe ke pacl se pukpukyak sie luf in sruokya mwet koluk.
14 LEUM GOD El ac fah tia sisla mwet lal,
Ac El ac fah tia som lukelos.
15 Ac fah sifil koneyukyak nununku suwohs ke iwen nununku;
Ac mwet suwoswos nukewa ac fah akkeye.
16 Ku su ac tuyak keik in lain mwet koluk?
Ac su ac wiyuyak lain elos su orek ma koluk?
17 LEUM GOD El funu tia kasreyu
Na ngunik lukun sa na som nu ke facl se wangin pusra lohngyuk we.*
18 Nga fahk, “Nga ikori,”
Na lungse kawil lom, O LEUM GOD, tapukyuyak.
19 Ke pacl nga fohsak ke nunak pus insiuk,
Kom akwoyeyu ac akenganye ngunik.

20 Kom tia welulos su oru nununku sesuwos,
Su oru mu ma koluk uh wo —
21 Su pwapa sulallal lain mwet suwohs
Ac wotela tuh mwet wangin mwata in anwuki.
22 A LEUM GOD El loangeyu;

94:11 1 Cor 3:20 * **94:17** ***facl se wangin pusra lohngyuk we:*** facl sin mwet misa, liye Psa 6:5

God luk El nien moul luk.
23 El ac fah kaelos ke koluk lalos,
Ac kunauselosla ke ma koluk lalos;
LEUM GOD lasr El ac fah kunauselosla.

95

Soko On In Kaksak

1 O fahsru, lela kut in kaksakin LEUM GOD,
Lela kut in on ke engan nu sin God su langoekut.
2 Lela kut in tuku nu ye mutal ke kulo,
Ac yuk on in engan ke kaksak.
3 Tuh LEUM GOD El sie God ku,
El sie tokosra kulana fin god nukewa.
4 El Leum fin faclu nufon,
Liki yen loal in luf uh nu yen fulat in eol uh.
5 El Leum fin meoa, su El orala,
Oayapa faclu su El lumahla.

6 Fahsru, lela kut in epasr ac alu nu sel,
Lela kut in sikukmutunte ye mutun LEUM GOD, su orekutla!
7 Tuh El God lasr,
Ac kut mwet su El nunku kac,
Ac un sheep natul su El karingin.

Misenge, porongo ma El fahk:
8 "Nik kowos srangesr lohng kas, oana mwet matu lowos ke elos muta in Meribah,
Oana ke len se elos muta yen mwesis Massah.
9 Elos tuh srikeyu we,
Elos ne liye ma nga oru nu selos.
10 Nga tuh arulana toasr selos yac angngaul,
Ac nga fahk, 'Mwet inge arulana likkeke!
Elos tia lungse in akos ma sap luk.'
11 Nga tuh kasrkusrak ac orala wulela na ku se, fahk mu,
'Kowos ac fah tiana ilyak nu in acn in mongla se
Nga tuh akoo in sot nu suwos.' "

96

God, Tokosra Fulatlana
(Sie Chronicle 16:23–33)

1 Yuk soko on sasu nu sin LEUM GOD.
On nu sin LEUM GOD, faclu nufon.
2 On nu sin LEUM GOD, ac kaksakunul.
Fahkak pweng wo ke len nukewa lah El molikutla.
3 Fahkak wolana lal nu sin mutanfahl uh,
Ac orekma sakirik lal nu sin mwet nukewa.

4 LEUM GOD El fulat, ac arulana fal in kaksakinyuk
Ac akfulatyeyuk El yohk liki god nukewa.
5 Tuh god lun mutunfacl saya nukewa ma sruloala na,

95:7 95:7–8; Heb 3:15; 4:7 **95:7** 95:7–11; Heb 3:7–11 **95:8** 95:8–9; Exo 17:1–7; Oek 20:2–13 **95:11** Oek 14:20–23; Dut 1:34–36; Heb 4:3–5; Dut 12:9–10

A LEUM GOD El pa orala kusrao.
6 Wolana ac wal fulat raunella,
Ku ac oasku nwakla Tempul lal.

7 Kaksakin LEUM GOD, kowos mwet nukewa fin faclu,
Kaksakin wolana ac ku lal.
8 Kaksakin wolana lun Inen LEUM GOD;
Us mwe sang lowos ac utyak nu in Tempul lal.
9 Epasrla ye mutun El su Mutal ke El sikyak in wolana lal,
Ac rarrar ye mutal, kowos mwet faclu nufon!

10 Fahk nu sin mutunfacl nukewa, “LEUM GOD El tokosra.
Faclu oakwuki ku in acn se, ac tia ku in mukuikui;
El fah nununku mwet nukewa ke nununku suwohs.”
11 Lela kusrao ac faclu in engan!
Lela meoa ac ma nukewa loac in ngirngir.
12 Lela inima uh ac ma nukewa fac in engan.
Sak nukewa insak uh in sasa ke engan
13 Ke LEUM GOD El tuku in leumi faclu.
El ac fah nununku mwet fin faclu
Ke suwoswos ac pwaye.

97

God El Leum Fulatlana

1 LEUM GOD El tokosra! Lela faclu in engan!
Lela tuka in meoa uh in arulana insewowo!
2 Pukunyeng ac lohsr apnulla;
El nununku ke suwoswos ac pwaye.
3 E uh fahsr meet lukel
Ac esukak mwet lokoalok lal su apnulla.
4 Sarom lal kalmeak faclu,
Ac faclu liye ac rarrar.
5 Eol uh kofelik oana kiris ye mutun LEUM GOD,
Ye mutun LEUM GOD lun faclu nufon.
6 Kusrao fahkak suwoswos lal,
Ac mutunfacl nukewa liye wolana lal.
7 Elos nukewa su alu nu ke ma sruloala, elos akmwekinyeyuk,
Ac god nukewa lun faclu epasr nu sin LEUM GOD.
8 Mwet in Zion elos insewowo,
Ac siti nukewa in acn Judah elos engan
Ke sripen nununku suwoswos lom, O LEUM GOD.
9 LEUM GOD Kulana, kom leum fin faclu nufon,
Kom arulana fulat liki god nukewa.

10 LEUM GOD El lungse elos su kwase ma koluk.
El karingin moul lun mwet lal.
El molelosla liki ku lun mwet koluk.
11 Kalem uh sreya mwet suwoswos,
Ac insewowo tuku nu sin mwet wo.
12 Kowos nukewa su suwohs in enganak
Ke sripen ma LEUM GOD El oru!

96:7 96:7–9; Psa 29:1–2

Esam ma God mutal El oru,
Ac sang kulo nu sel.

98

God, Leum Lun Faclu

1 Yuk soko on sasu nu sin LEUM GOD,
Tu El oru ma wolana!
Ke ku lal a ke mutal lal
El eis kutangla.
2 LEUM GOD El fahkak kutangla lal,
El fahkak ku in molela lal nu sin mutanfahl uh.
3 El esam wulela lal nu sin mwet Israel
Ke inse pwaye ac lungse kawil lal nu selos.
Mwet in acn nukewa elos liye kutangla lun God lasr.

4 On ke engan nu sin LEUM GOD, faclu nufon;
Kaksakunul ke pusren on, ac sasa ke engan.
5 On ac kaksakin LEUM GOD.
Fahkak pusren on ke harp u.
6 Uk mwe ukuk,
A sasa ke engan nu sin LEUM GOD, su tokosra lasr.
7 Lela meoa in ngirngir, a ma nukewa loac,
Faclu in on, a elos su muta fac!
8 Lela infacl u in paspas,
A eol u in tukeni on ke engan ye mutun LEUM GOD,
9 Mweyen El tuku in leumi faclu.
El ac fah leum fin mwet faclu
Ke suwoswos ac wo.

99

God, Tokosra Fulatlana

1 LEUM GOD El tokosra,
Ac mwet uh rarrar.
El muta fin tron lal lucng liki cherub uh,*
Ac faclu kusrusrsrusr.
2 LEUM GOD El ku in acn Zion,
Ac El fulat liki mutunfacl nukewa.
3 Mwet nukewa in kaksakin Ine fulat ac ku lal.
El mutal!

4 Tokosra kulana, kom lungse ma suwohs;
Kom oakiya nununku suwohs in Israel,
Ac kom ase suwoswos ac ma wolana.
5 Kaksakin LEUM GOD lasr,
Alu nu sel ye mutun tron lal.
El mutal!

6 Moses ac Aaron eltal mwet tol lal,
Ac Samuel el sie su pre nu sel.
Elos pang nu sin LEUM GOD, ac El topkolos.
7 El kaskas nu selos liki sru in pukunyeng.

* **99:1** ***cherub uh:*** liye ke Kalmen Kutu Kas. **99:1** Exo 25:22

Elos akos ma sap ac ma oakwuk lal su El sang nu selos.

8 O LEUM GOD lasr, kom topuk mwet lom.
Kom akkalemye nu selos lah kom sie God su nunak munas,
Kom finne kaelos ke ma koluk lalos.
9 Kaksakin LEUM GOD lasr,
Ac alu nu sel ke eol mutal† sel!
LEUM GOD lasr El mutal.

100

[Soko On in Sang Kulo]

Soko On In Kaksak

1 Fahkak pusren engan nu sin LEUM GOD, kowos facl nukewa.
2 Kulansupu LEUM GOD ke engan,
Kowos in tuku nu ye mutal ke on.

3 Kowos in etu lah LEUM GOD El God.
El pa orekutla, ac kut ma lal,
Kut mwet srahl, ac sheep lun ima lal.

4 Utyak nu in mutunoa sel ke kulo,
Ac nu in kalkal lal ke kaksak.
Sang kulo nu sel ac kaksakin Inel.

5 Tuh LEUM GOD El wo,
Lungkulang lal oan ma pahtpat,
Ac oaru lal nu sin fwil nukewa.

101

[Psalm Lal David]

Wulela Lun Sie Tokosra

1 Nga fah onkakin oaru ac suwohs,
Ac nga fah on nu sum, LEUM GOD.
2 Ouiyen moul luk ac fah suwosna.
Kom ac tuku nu yuruk ngac?

Nga fah moulkin moul nasnas in lohm sik.
3 Nga fah tia misla ke kutena ma koluk.
Nga kwase orekma lun mwet su forla liki God;
Ac fah wangin ip luk yorolos.
4 Nga fah tiana oru kutena ma sesuwos
Ac nga fah tia kupasr nu ke kutena ma koluk.
5 Nga fah lusla kutena mwet
Su lesriki sie pac mwet,
Ac nga fah tia muteng kutena mwet
Su filang ac inse fulat.

6 Nga fah insese nu selos su pwaye nu sin God
Ac lela elos in muta inkul fulat sik.
Elos su suwosna

99:7 Exo 33:9 † **99:9** ***eol mutal:*** liye Psa 2:6 **100:5** 1 Chr 16:34; 2 Chr 5:13; 7:3; Ezr 3:11; Psa 106:1; 107:1; 118:1; 136:1; Jer 33:11

Nga fah lela in kulansap nu sik.
7 Wangin mwet kikiap fah muta ke inkul fulat sik;
Wangin mwet kutasrik fah muta yuruk.
8 Len nu ke len nga fah kunausla
Mwet koluk in acn sesr;
Nga fah lusla mwet koluk nukewa
Liki siti lun LEUM GOD.

102

[Pre lun sie Mwet Totola, su Fahkak Mwe Keok lal nu sin LEUM GOD]

Pre Lun Sie Mwet Fusr Su Muta In Ongoiya

1 Porongo pre luk, O LEUM GOD,
Ac lohng tung luk ke nga suk kasru sum!
2 Nikmet ngetla likiyu
In pacl in ongoiya nu sik.
Lipsreyu,
Ac sa in topukyu ke nga pang nu sum.

3 Moul luk fahsr in wanginla oana kulasr,
Ac monuk folla oana sie e firir.
4 Futungyuki nga oana mah paola,
Ac wanginla pwar luk in mongo.
5 Nga sasao ke pusra lulap,
Ac wanginla ma keik sayen sri na kolo.
6 Nga oana sie won lemnak yen mwesis,
Ac oana sie won owl yen ma musalla ac wangin ma fac.
7 Nga oanna tia motul;
Nga oana sie won mukaimtal su muta fin mangon sie lohm.
8 Mwet lokoalok luk elos akkolukyeyu ke len fon;
Elos su aksruksrukyeyu elos orekmakin inek oana sie mwe selnga.
9 Nga mongo apat oana bread,
Ac karyak ma nimuk ke sroninmutuk.
10 Ke sripen sulung ac mulat lom
Oru kom srukyuyak ac sisyula.
11 Moul luk oana lul in eku,
Ac nga mongeni oana mah paola.

12 Tusruktu kom, O LEUM GOD, fah tokosra ma pahtpat,
Ac fwil nukewa fah esam kom.
13 Kom ac fah tuyak ac pakomuta Zion,
Tuh pacl fal kom in pakomutal —
Nuna pacl fal la pa inge.
14 Mwet kulansap lom elos lungse el,
Finne kunausyukla el.
Elos pakomutal,
Finne el musalla.

15 Mutunfacl uh fah sangeng sin LEUM GOD;
Tokosra nukewa fin faclu fah sangeng ke ku lal.
16 Ke LEUM GOD El sifil musaeak Zion,
El ac fah akkalemye fulat lal.

17 El ac fah porongo pusren mwet sisila lal,
Ac lohng pre lalos.

18 Simusla ma LEUM GOD El oru inge nu sin fwil tok uh,
Tuh mwet ma soenna isusla in mau wi kaksakin LEUM GOD.
19 LEUM GOD El ngeti liki acn mutal sel lucng,
El ngeti inkusrao me nu faclu.
20 El lohng sasao lun mwet kapir
Ac tulalosla su wotyang nu ke misa.
21 Ouinge Inel ac fah fwackyuk in Zion;
Ac fah kaksakinyuk El in Jerusalem
22 Ke mutanfahl uh ac tokosrai nukewa ac fah tukeni
Ac alu nu sin LEUM GOD

23 LEUM GOD El oru nga munasla ke nga srakna fusr;
El akfototoyela moul luk.
24 O God, nikmet eisyula inge
Meet liki nga matuoh.

O LEUM GOD, kom moul ma pahtpat.
25 In pacl loeloes somla kom orala faclu,
Ac ke poum sifacna kom orala kusrao.
26 Ma inge ac wanginla, a kom fah mutana;
Ma inge ac mahi oana nuknuk;
Kom fah sisla oana nuknuk,
Na elos fah wanginla.
27 A kom ac nuna oaya ah,
Ac moul lom ac tiana safla.
28 Tulik natusr elos ac fah moul in misla;
Na ke karinginyuk lom
Fwil natulos ac fah oakwuki in misla.

103

[Psalm lal David]

Lungse Lun God

1 Kaksakin LEUM GOD, O ngunik!
Ma nukewa in nga, in kaksakin Ine mutal lal!
2 Kaksakin LEUM GOD, O ngunik,
Ac tia mulkunla lupan kulang lal.
3 El nunak munas ke ma koluk luk nukewa
Ac akkeyala mas luk nukewa.
4 El moliyula liki misa
Ac akinsewowoyeyu ke lungse ac pakoten.
5 El akkihpye moul luk ke ma wo
Tuh nga in fusr na ac ku oana sie won eagle.

6 LEUM GOD El oru nununku lal in wi layen lun mwet akkeokyeyuk,
El oru tuh nununku suwohs in orek nu selos.
7 El akkalemye inkanek lal nu sel Moses
Ac lela tuh mwet Israel in liye orekma kulana lal.

102:25 102:25–27; Heb 1:10–12

8 LEUM GOD El kulang ac pakoten,
El tia sa in mulat, ac yoklana lungkulang lal.
9 El ac tia kaiyuk pacl nukewa,
El tia kolla mulat lal nwe tok.
10 El tia kai kut fal nu ke ma koluk lasr,
Ku ase nu sesr ma fal nu ke orekma koluk lasr.
11 Tuh lungse lun God nu selos su sunakunul
Oana fulatan kusrao nu faclu.
12 El usla ma koluk lasr loes liki kut,
Oana lusen kutulap lac nwe roto.
13 LEUM GOD El pakomutalos su akfulatyal,
Oana ke sie papa el pakomuta tulik natul.
14 God El etu lah mea kut orekla kac,
El esam lah kut orekla ke kutkut.*

15 A funu mwet uh, moul lasr uh oana mah.
Kut kapak ac farngelik oana ros inimae,
16 Na eng tuhyak nu faclos ac elos wanginla
Ac tia sifil liyeyuk.
17 A nu selos su sangeng sin LEUM GOD, lungse lal oan nu tok ma pahtpat,
Ac suwoswos lal nu sin fwil nu ke fwil —
18 Nu selos su karinganang wuleang lal
Ac oaru in akos ma sap lal.

19 LEUM GOD El oakiya tron lal inkusrao;
El tokosra fin ma nukewa.
20 Kaksakin LEUM GOD, kowos lipufan kulana lal,
Su akos sap ku lal,
Ac porongo kas lal.
21 Kaksakin LEUM GOD, kowos un mwet ku lal inkusrao,
Kowos mwet kulansap lal, su oru lungse lal.
22 Kaksakin LEUM GOD, kowos su ma orekla lal
In acn nukewa el leumi.
Kaksakin LEUM GOD, O ngunik!

104

Kaksakin El Su Orala Ma Nukewa

1 Kaksakin LEUM GOD, O ngunik.
O LEUM GOD luk, kom fulatlana!
Kom nuknukyang ke sunak ac wolana.
2 Kom afinkomi ke kalem.
Kom laknelik kusrao oana sie lohm nuknuk,
3 Ac musaela nien muta fulat lom fin kof uh lucng liki kusrao.*
Kom orekmakin pukunyeng uh oana chariot nutum
Ac kasrusr fin eng uh.
4 Kom oru tuh eng uh in mwe utuk kas lom,
Ac sarmelik lun sarom uh oana mwet kulansap lom.

5 Kom oakiya faclu fin pwelung ku la —
Ac fah tiana mukuikui.

103:8 Jas 5:11 * **103:14** ***kutkut:*** kas Hebrew fahk mu “dust.” * **104:3** ***kof uh lucng liki kusrao:*** kof inge ma srumunyuk in Gen 1:6–7 **104:4** Heb 1:7

6 Kom filiya meoa uh fac oana sie nuknuk,
Ac kof uh afinya eol uh.
7 Ke kai lom, kof uh kaingelik,
Ac ke pusren sap lom, elos sa na kaing.
8 Kof uh sororla fineol uh me nu infahlfal uh,
Nu yen kom orala nu selos.
9 Kom oakiya sie masrol ma elos tia ku in alukela,
Tuh elos in tia sifil afinya faclu.

10 Kom oru tuh infacl srisrik in sororma infahlfal uh,
Ac infacl lulap in ut inmasrlon inging uh.
11 Kof inge orala mwe nim nimen kosro nukewa inimae,
Ac kosro donkey nimnim we ac tila malu.
12 Won yen engyeng uh elos oru ahng lalos
Ac on ulun sak sisken infacl.

13 Kom supwama af inkusrao me nu fineol uh,
Ac faclu sessesla ke mwe insewowo sum me.
14 Kom akkapye mah nu sin cow uh,
Ac sacn nu sin mwet uh
Tuh elos in yukwiya ac konauk mongo nalos kac,
15 Ac in orala wain in akenganyalos,
Ac oil in olive tuh in mwe akmusra,
Ac mwe mongo in sang ku nu sin mwet.

16 Yokna af in aksroksrokye sak cedar ke inging Lebanon —
Sak sunun LEUM GOD, ma El sifacna yukwiya.
17 Won elos orek ahng lalos olo,
Won stork elos oru ahng lalos ulun sak fir.
18 Nani lemnak elos muta fineol fulat,
Ac kosro coney elos wikwik ye fulu uh.

19 Kom orala tuh malem uh in mwe akilen kais sie malem;
Ac faht uh etu na pacl in tili la.
20 Kom orala fong, na ke pacl lohsr
Kosro lemnak ac oatume.
21 Lion fusr elos ngutngut ke elos forfor
In suk ma nalos su God El akoo nu selos.
22 Na ke faht uh takak, elos ac folokla
Ac ona ke luf lalos.
23 Mwet uh ac som nu ke orekma lalos
Ac elos ac orekma nwe ke ekela.

24 LEUM GOD, puslana ma kom orala!
Ke lalmwetmet lom kom orala ma inge nukewa!
Faclu sessesla ke ma kom orala.
25 Meoa uh pa ingo, yohk ac sralap,
Yen kain in ma moul puspis muta we —
Kewana ma yohk ac ma srihk.
26 Oak palang uh kasrusr fac,
Ac Leviathan, wet lulap soko ma kom orala, el srital we.

104:26 Job 41:1; Psa 74:14; Isa 27:1

27 Ma inge nukewa elos filiya lulalfongi lalos in kom
Tuh kom fah sang mwe mongo nalos ke pacl fal.
28 Kom sang ma nalos ac elos mongo kac,
Kom kitalos ac elos kihpkin.
29 Ke pacl kom ngetla lukelos, elos sangeng;
Ke kom tulokinya momong lom lukelos, elos misa
Ac folokla nu ke kutkut† ma elos orekla kac.
30 Tuh ke kom sang ngunum,‡ elos orekla ma moul;
Kom sang moul sasu nu fin fohk uh.

31 Lela wolana lun LEUM GOD in oan ma pahtpat!
Lela tuh LEUM GOD Elan engan ke ma El orala!
32 El ngetang nu ke faclu, na faclu rarrar;
El kahlye fineol uh, na fosryak.

33 Nga fah on nu sin LEUM GOD ke moul luk nufon;
Nga fah onkakin on in kaksak nu sin God luk ke lusenna moul luk.
34 Finsrak tuh on luk in mwe akinsewowoyal,
Mweyen engan luk tuku sel me.
35 Lela tuh mwet koluk in kunausyukla liki faclu.
Lela elos in wanginla nwe tok.

Kaksakin LEUM GOD, O ngunik!
Kaksakin LEUM GOD!

105

God Ac Mwet Lal
(Sie Chronicle 16:8–22)

1 Sang kulo nu sin LEUM GOD, ac fahkak fulat lal,
Fahkak orekma lal nu sin mutanfahl uh.
2 On ac kaksakin LEUM GOD,
Fahkak orekma wolana ma El orala.
3 Kut in engan lah kut ma lal,
Lela mwet nukewa su alu nu sel in arulana engan.
4 Ngetak nu sin LEUM GOD tuh Elan kasrekowos,
Alu nu sel pacl e nukewa.
5 Esam orekma sakirik El orala;
Mwenmen lal, oayapa nununku lal su El fahkla.
6 Kowos fwil natul Abraham, mwet kulansap lal,
Ac tulik natul Jacob, mwet sulosolla lun God.

7 LEUM GOD El God lasr,
Ma sap lal ma nu sin faclu nufon.
8 El fah karinganang wuleang lal ma pahtpat —
El oru wulela lal tuh in ma nu sin sie tausin fwil,
9 Aok, wuleang su El oakiya inmasrlol ac Abraham,
Ac wulela lal nu sel Isaac.
10 LEUM GOD El orala sie wulela yorol Jacob,
Sie wulela su fah oan ma pahtpat.

---

† **104:29** ***kutkut:*** liye Psa 103:14 ‡ **104:30** ***ngunum:*** oasr kalmac akosr ke kas Hebrew se inge: “ngun,” “eng lulap,” “momong,” ac “ku.” **105:9** Gen 12:7; 17:8; Gen 26:3 **105:10** 105:10–11; Gen 28:13

11 El fahk, “Nga ac fah asot facl Canaan nu sum.
Ac fah mwe usru lom sifacna.”

12 Mwet lun God elos mwet na pu,
Elos tuh mwetsac in facl Canaan.
13 Elos forfor liki sie facl nu ke sie pac facl —
Liki sie tokosrai nu ke sie pacna tokosrai.
14 Tuh God El tia lela kutena mwet in akkeokyalos,
El karinganulos ke El fahk nu sin tokosra saya,
15 “Nik kowos aklokoalokye mwet kulansap sulosolla luk;
Nik kowos kahlye mwet palu luk.”

16 LEUM GOD el supwama sracl nu fin acn selos
Ac eisla ma nalos nukewa.
17 Tusruktu El supwala sie mukul meet lukelos;
Joseph, su kukakinyukla el tuh elan sie mwet kohs.
18 Nial kapiri ke sein,
Ac osra raunela inkwawal
19 Nwe ke kas lal akpwayeyuk.
Kas lun LEUM GOD ma Joseph el fahkak akpwayeyuk.
20 Na tokosra lun Egypt el tulalla,
Aok, mwet kol lun mutunfacl sac el aksukosokyalla.
21 Tokosra el sang tuh elan kol mwet nukewa in facl sac,
Ac elan leum fin acn nukewa lal —
22 El ku in sapsap nu sin mwet pwapa lun tokosra,
Ac luti mwet kasru lal ke lalmwetmet.

23 Tok, Jacob el som nu Egypt,
Ac muta in acn we.
24 LEUM GOD El sang tulik puspis nu sin mwet lal,
Ac oru elos in ku liki mwet lokoalok lalos.
25 God El oru mwet Egypt in srunga mwet lal
Ac elos in akkolukye ac aklalfonye mwet kulansap lal inge.

26 Na God El supwalla Moses, su mwet kulansap lal,
Oayapa Aaron, su el sulela.
27 Elos oru orekma kulana lun God
Ac orala mwenmen in acn Egypt.
28 God El supwala lohsr nu fin acn Egypt,
Tusruktu mwet Egypt elos tiana akos sap lun God.
29 El ekulla infacl lalos nu ke srah
Ac onela ik nukewa.
30 Facl selos sessesla ke frog;
Finne inkul fulat lun tokosra, nwanala pac kac.
31 God El kaskas, na kain in loang puspis ac won srisrik ngalngul rirme,
Ac nwakla facl sac nufon.
32 El tulokinya af uh,
A El supwama af yohk kosra oayapa sarom nu fin facl selos.

105:14 105:14–15; Gen 20:3–7 **105:16** Gen 41:53–57 **105:17** Gen 37:28; 45:5 **105:18** 105:18–19; Gen 39:20—40:23 **105:20** Gen 41:14 **105:21** Gen 41:39–41 **105:23** Gen 46:6; Gen 47:11 **105:24** 105:24–25; Exo 1:7–14 **105:26** Exo 3:1—4:17 **105:28** Exo 10:21–23 **105:29** Exo 7:17–21 **105:30** Exo 8:1–6 **105:31** Exo 8:20–24; Exo 8:16–17 **105:32** 105:32–33; Exo 9:22–25

33 El kunausla ima grape ac sak fig
Ac koteya sak nukewa yen selos.
34 El sap na, ac won locust tuku,
Puslana, tia ku in oaoala.
35 Elos kangla kain in sak nukewa in facl sac,
Ac fokinsak nukewa.
36 El uniya wounse mukul
In sou nukewa lun mwet Egypt.

37 Na El kolla mwet Israel liki facl sac;
Elos us gold ac silver,
Ac elos nukewa ku na, ac wo finsroa.
38 Mwet Egypt elos sangeng selos
Ac engan lah elos som lukelos.
39 God El asroelik sie pukunyeng in sonelosi,
Ac sie e in tololos ke fong.
40 Elos siyuk, ac El supwama won quail;
El kitalos inkusrao me, tuh elos in kihp.
41 El ikaselik sie eot, ac kof uh kahkme;
Sororla pac nu yen mwesis oana soko infacl.
42 El esam wulela mutal lal
Nu sel Abraham, mwet kulansap lal.
43 Ouinge El kolla mwet sulela lal,
Ac elos on ac sasa ke engan.
44 El sang nu selos acn sin mutanfahl saya
Oayapa ima pac lalos,
45 Tuh mwet lal in akos ma sap lal
Ac karingin sap lal nukewa.

Kaksakin LEUM GOD!

106

Pakoten Lun God Nu Sin Mwet Lal
1 Kaksakin LEUM GOD!

Sang kulo nu sin LEUM GOD, tuh El wo,
Ac lungkulang lal oan ma pahtpat.
2 Su ku in fahk ke ma wo nukewa ma El oru?
Su ku in fahk lupan kaksak su fal nu sel?
3 Insewowo elos su liyaung ma sap lal,
Su oru ma suwohs pacl e nukewa.

4 Esamyu, LEUM GOD, ke kom kasru mwet lom;
Oekyu ke kom ac molela mwet lom.
5 Lela tuh nga in liye kapkapak lun mwet lom
Ac wi engan lun mutanfahl lom,
Tuh nga in welulos su konkin in pangpang mwet lom.

105:34 105:34–35; Exo 10:12–15 **105:36** Exo 12:29 **105:37** 105:37–38; Exo 12:33–36 **105:39** Exo 13:21–22 **105:40** Exo 16:2–15 **105:41** Exo 17:1–7; Oek 20:2–13 **105:44** Jos 11:16–23 **106:1** 1 Chr 16:34; 2 Chr 5:13; 7:3; Ezr 3:11; Psa 100:5; 107:1; 118:1; 136:1; Jer 33:11

6 Kut orekma koluk oana mwet matu lasr somla;
Kut mwet koluk ac sesuwos.
7 Mwet matu lasr elos tia kalem ke orekma wolana lal in acn Egypt,
Elos tia esam pacl puspis ma El akkalemye lungse lal nu selos,
Ac elos lain El su Kulana ke sisken Meoa Srusra.
8 Tusruktu El molelosla oana El tuh wulela kac,
In akkalemye ku lulap lal.
9 El sang sap lal nu sin Meoa Srusra,
Na mu paola;
El kolla mwet lal fahla fin acn pao.
10 El molelosla liki inpoun mwet su srungalos;
El aksukosokyalos liki mwet lokoalok lalos.
11 A mwet lokoalok lalos walomla in kof uh;
Wangin sie selos lula.
12 Na mwet lal elos tufah lulalfongi wuleang lal
Ac elos on ac kaksakunul.

13 Tusruktu, elos sa na mulkunla ma El oru;
Elos orekma na, tia tupan kas lal.
14 Nunkunma nwakulosla yen mwesis,
Ac elos srike God we.
15 Ke ma inge El sang ma elos siyuk kac,
Tusruk El supwala pac sie mas upa nu inmasrlolos.

16 In acn mwesis, elos sok sel Moses
Ac Aaron, mwet kulansap mutal lun LEUM GOD.
17 Ke ma inge faclu mangelik ac okmulla Dathan,
Ac piknilya Abiram ac sou lal.
18 Oayapa e tuku lucng me
Ac esukak un mwet koluk su welulos.

19 Elos sang gold ac orala soko cow fusr kac in acn Sinai,
Ac elos alu nu ke ma sruloala sac.
20 Ouinge elos aolla wolana lun God
Ke luman soko kosro su mongo mah.
21 Elos mulkunla God su molelosla
Ke orekma kulana lal in acn Egypt.
22 Fuka lupan wolana ke ma El oru we,
Ac mwe lut lulap su El oru sisken Meoa Srusra!
23 Ke God El fahk mu El ac kunausla mwet lal,
Na Moses, mwet kulansap su El sulela, el tuyak lainul kac,
Ac el sikulya mulat lun God tuh Elan tia kunauselosla.

24 Na elos sisla facl wowo sac,
Mweyen elos tia lulalfongi wulela lun God.
25 Elos muta torkaskas in lohm nuknuk selos,
Ac tia porongo pusren LEUM GOD.
26 Ke ma inge El fulahk nu selos
Lah El ac oru tuh elos in misa yen mwesis uh,

106:7 Exo 14:10–12 **106:9** 106:9–12; Exo 14:21–31 **106:12** Exo 15:1–21 **106:14** 106:14–15; Oek 11:4–34
106:16 106:16–18; Oek 16:1–35 **106:19** 106:19–23; Exo 32:1–14 **106:24** 106:24–26; Oek 14:1–35

27 Ac akfahsryelik fwil natulos nu inmasrlon mwet pegan,
Ac lela elos in misa in acn sin mwetsac.

28 Na in acn Peor elos sifacna eisalosyang in wi alu nu sel Baal,
Ac kang mongo ma kisakinyuk nu sin god misa uh.
29 Ouinge elos arulana purakak kasrkusrak lun LEUM GOD ke ma elos oru,
Na mas na upa se sikyak inmasrlolos.
30 Na Phinehas el tuyak ac sang kai nu selos su oru ma koluk,
Ac mas sac wanginla.
31 Ma se inge mwe esmakin na yohk kacl,
Oayapa nu sin fwil nu ke fwil tok uh.

32 Mwet uh sifilpa akkasrkusrakye LEUM GOD sisken kof Meribah,
Ac ma inge aktukulkulyel Moses.
33 Elos oru Moses el arulana kasrkusrak
Pwanang el kaskas ac tia nunku ke ma el fahk.
34 Elos tiana onela mwet pegan
In oana ma LEUM GOD El fahk nu selos.
35 A elos payuk nu selos
Ac oru ouiya lun mwet pegan.
36 Mwet lun God elos alu nu ke ma sruloala,
Na ma inge kunauselosla.
37 Elos kisakin wen ac acn natulos
Tuh in mwe kisa nu sin ma sruloala in facl Canaan.
38 Elos uniya tulik natulos su wangin koluk la,
Ac acn we kolukla ke srahn akmas inge.
39 Ouinge elos akfohkfokyalos ke orekma koluk lalos
Ac elos tia inse pwaye nu sin God.

40 Ke ma inge LEUM GOD El mulat sin mwet lal;
Ac El srungalosla.
41 El fuhlelosyang nu inpoun mwet pegan,
Ac mwet lokoalok lalos elos leum faclos.
42 Mwet lokoalok lalos akkeokyalos
Ac elos muta ye nununku lalos.
43 Pacl puspis LEUM GOD El molela mwet lal,
Tusruktu elos sikalani in lainul
Pwanang elos tili in ma koluk.
44 Tusruktu, LEUM GOD El akilen keok lalos
Ac porongalos ke elos wowoyak nu sel.
45 Ke sripalos, El esam wuleang lal,
Ac ke sripen lungse yohk lal nu selos El pakomutalos ac auliyak.
46 El oru tuh elos su akkohsyelos
In pakomutalos.

47 Molikutla, O LEUM GOD lasr,
Ac uskutme liki inmasrlon mutunfacl uh,
Tuh kut fah fahkak kulo lasr nu sum
Ac kaksakin Ine mutal lom.

106:27 Lev 26:33 **106:28** 106:28–31; Oek 25:1–13 **106:32** 106:32–33; Oek 20:2–13 **106:34** 106:34–36; Mwet Nun 2:1–3; 3:5–6 **106:37** 2 Tok 17:17 **106:38** Oek 35:33 **106:40** 106:40–46; Mwet Nun 2:14–18 **106:47** 106:47–48; 1 Chr 16:35–36

48 Kaksakin LEUM GOD, God lun Israel;
Kaksakunul inge ac nwe tok.
Lela mwet nukewa in fahk, “Amen.”

Kaksakin LEUM GOD!

BOOK AKLIMEKOSR

107

(Psalm 107—150)

Kaksakin Kulang Lun God

1 “Sang kulo nu sin LEUM GOD mweyen El wo,
Lungkulang lal oan ma pahtpat!”
2 Kalweni in fahkak kas inge in kaksakin LEUM GOD,
Kowos nukewa su El tuh molela.
El tuh molikowosla liki mwet lokoalok lowos,
3 Ac folokinkowosme liki mutunfacl saya,
Liki acn kutulap ac roto, liki acn epang ac eir.

4 Kutu selos tuh forfor yen wangin inkanek we in acn mwesis
Ac tia ku in konauk inkanek nu ke sie siti elos in muta we.
5 Elos masrinsral ac malu
Ac elos fuhleak finsrak lalos.
6 In ongoiya lalos, elos pang nu sin LEUM GOD
Ac El molelosla liki keok lalos.
7 El kololosla ke soko inkanek suwohs
Nu ke sie siti, yen elos ku in muta we.
8 Fal elos in sang kulo nu sin LEUM GOD ke lungse kawil lal,
Ac ke ma wolana El oru nu selos.
9 El sang ma nimalos su malu,
Ac akkihpyalos su masrinsral ke ma wo.

10 Kutu selos muta in acn lohsr matoltol;
Kapiri elos ke mwe kapir osra
11 Mweyen elos lain sap ku lun God Kulana
Ac pilesru mwe luti lal.
12 Elos totola ke orekma upa lalos.
Elos ikori a wangin mwet kasrelos.
13 Na in ongoiya lalos, elos pang nu sin LEUM GOD,
Ac El molelosla liki keok lalos.
14 El usalosme liki acn lohsr matoltol,
Ac wotyalik mwe kapir kaclos.
15 Fal elos in sang kulo nu sin LEUM GOD ke lungse pwaye lal,
Ac ke ma wolana El oru nu selos.
16 El kunausya srungul orekla ke osra bronze,
Ac koteya polo osra srumasriyen srungul uh.

17 Kutu selos mwet lalfon, elos keok ke sripen ma koluk lalos,
Ac ke ma sufal lalos.
18 Elos tia lungse liye kutena kain in mongo
Ac elos apkuran in misa.
19 Na ke elos sun ongoiya, elos pang nu sin LEUM GOD

107:1 1 Chr 5:13; 7:3; Ezr 3:11; Psa 100:5; 106:1; 118:1; 136:1; Jer 33:11

Ac El molelosla liki keok lalos.
20 El akkeyalosla ke sap ku lal,
Ac molelosla liki misa.
21 Fal elos in sang kulo nu sin LEUM GOD ke lungse pwaye lal,
Ac ke ma wolana El oru nu selos.
22 Lela elos in sang kulo nu sel ke mwe kisa firir,
Ac fahkak orekma nukewa lal ke pusren on.

23 Kutu selos kalkal in meoa
In suk mwe kasru nu selos ke elos orekma fin oak uh.
24 Mwet inge liye ma LEUM GOD El ku in oru,
Ac ma usrnguk El oru in meoa uh.
25 El kaskas na, ac eng uh tuhyak upalana
Ac mokleak noa uh yokelik.
26 Oak uh touyak nwe lucng
Ac sifil putati nwe ten.
Ke sripen mwe sensen inge, mwet fin oak uh fosrngalana.
27 Elos tukulkul ac fahsr toptop oana mwet sruhi.
Wanginla sripen etu lalos.
28 Na ke ongoiya inge sonolos, elos pang nu sin LEUM GOD
Ac El molelosla liki keok lalos.
29 El akmisyela paka uh,
Ac noa uh mihsla.
30 Elos enganak mweyen mihsla,
Ac El kololosla nu yen elos akwot in oai we.
31 Lela elos in sang kulo nu sin LEUM GOD ke lungse pwaye lal,
Ac ke ma wolana El oru nu selos.
32 Lela elos in fahkulak in walil uh
Ac kaksakunul ye mutun un mwet kol lalos.

33 LEUM GOD El akpaoyela infacl uh,
Ac El tulokinya unon in kof in tia soror.
34 El ekulla fohk wowo in oana acn mwesis, yen wangin sak ku in kapak we,
Ke sripen ma koluk lun mwet su muta we.
35 El ekulla acn mwesis nu ke lulu in kof
Ac acn pao nu ke unon in kof.
36 Ac El lela tuh mwet su masrinsral in muta we,
Na elos musaeak sie siti tuh elos in muta loac.
37 Elos taknelik ima, ac yukwiya nien grape,
Na ke elos kosrani, arulana pus fahko.
38 El akinsewowoye mwet lal, ac akpusye tulik natulos.
El oayapa oru tuh cow natulos in tia pueni.

39 Ke pacl mwet lun God elos kutangyukla ac akpusiselyeyuk
Ke mwe keok ac moul upa sin mwet lokoalok lalos,
40 God El fahkak sulung lal nu sin mwet su akkeokyalos
Ac oru tuh elos in forfor yen wangin inkanek we in acn mwesis uh.
41 Tusruktu El molela mwet ongoiya liki moul in keok lalos
Ac oru tuh sou lalos in arulana puseni.
42 Ke mwet suwoswos elos liye ma inge elos engan,
A mwet koluk nukewa wanginla ma elos ku in fahk.

43 Lela mwet lalmwetmet in nunku ke ma inge;
Lela elos in nunku ke lungse pwaye lun LEUM GOD.

108

[Psalm lal David]

Sie Pre In Suk Kasru Lainyen Mwet Lokoalok
(Psalm 57:7–11; 60:5–12)

1 Arulana pulaik insiuk, O God!
Nga fah on ac kaksakin kom.
Ngutalik, O ngunik!
2 Ngutalik, harp nutik ac lyre nutik!
Nga ac fah okasak faht uh.
3 Nga fah sot kulo nu sum, O LEUM GOD, inmasrlon mutunfacl uh.
Nga fah kaksakin kom inmasrlon mwet uh.
4 Lungse kawil lom sowak fulat liki kusrao;
Oaru lom sun pukunyeng uh.

5 O God, akkalemye fulat lom yen engyeng uh,
Ac wolana lom fin faclu nufon.
6 Molikutla ke ku lom. Topuk pre luk,
Tuh mwet su kom lungse fah ku in moliyukla.

7 Liki acn mutal sel, God El fahk,
"Ke sripen nga kutangla, nga fah kitalik acn Shechem
Ac oralik Infahlfal Sukkoth nu sin mwet luk.
8 Ma luk pa acn Gilead, oayapa acn Manasseh;
Acn Ephraim, mwe loeyen sifuk,
Ac acn Judah pa scepter* luk.
9 A nga fah orekmakin acn Moab oana sie ahlu in winwin luk;
Nga fah sisang fahluk luk nu fin acn Edom
In akkalemye lah ma luk pa acn we.
Nga fah sala ke kutangla luk fin mwet Philistia."

10 O God, su ac fah usyula nu in siti se oasr pot we?
Su ac fah kolyula nu Edom?
11 Ya kom siskutla na pwaye?
Ya kom ac tia wi mwet mweun lasr uh illa?
12 Kasrekut lain mwet lokoalok lasr,
Mweyen kasru sin mwet uh wangin sripa.
13 Ke God El wi kut lac, kut ac fah kutangla;
El ac fah kutangla mwet lokoalok lasr uh.

109

[Psalm lal David]

Torkaskas Lun Sie Mwet Su Muta In Ongoiya

1 Nga kaksakin kom, O God; nikmet mutana misla!
2 Mwet koluk ac mwet kikiap elos lainyu.
Elos fahk kas kikiap keik,
3 Ac elos fahk kas koluk keik —

* **108:8** ***scepter:*** liye ke Kalmen Kutu Kas.

Elos lainyu ke wangin sripa.
4 Nga ne lungse elos ac pre kaclos
A elos nu srungayu na.
5 Elos folokin orekma wo luk ke orekma koluk,
Ac srungayu ke nga lungse elos.

6 Sulela sie mwet nununku sesuwos in nununku mwet lokoalok luk,
Ac lela sie mwet su srungal in tafwel.
7 Lela in nununkeyuk el ac koneyukyak tuh na oasr mwatal.
Lela God Elan akilen lah kas in pre lal uh oana sie ma koluk.
8 Lela tuh in fototo moul lal;
Ac lela siena mwet in eis acn sel!
9 Lela tuh tulik natul in mukaimtal,
Ac mutan kial in katinmas!
10 Lela tulik natul in mwet takusrkusr ac mwet ngusr;
Lela tuh elos in lillilyak liki mahnum in lohm elos muta loac.
11 Lela tuh mwet el orek soemoul yoro in eisla ma lal nukewa,
Ac lela tuh mwetsac in eis woiyen orekma lal.
12 Lela in wangin mwet sifilpa kulang nu sel
Ac in wangin pac mwet lohang nu sin tulik mukaimtal natul uh.
13 Lela tuh fwil natul nukewa in misa,
Ac in mulkinyukla inel ke fwil se tokol.
14 Lela tuh LEUM GOD Elan esam na ma koluk lun papa tumal
Ac tia nunak munas nu ke ma koluk lun nina kial.
15 Lela tuh LEUM GOD Elan esam ma koluk lalos pacl e nukewa,
A elos sifacna in iyuklana ac tiana sifil esamyuk!

16 Mweyen mwet se ingan el tiana nunkauk elan moul in kulang;
El akkeokye ac uniya mwet sukasrup,
Mwet enenu, ac mwet munas.
17 El lungse selngawi mwet — lela in selngawiyuk el!
El srunga in akinsewowoye mwet — lela in wangin mwet akinsewowoyal!
18 El oru selnga uh fisrasr oana nuknukyang uh;
Lela manol in toki ac arulana sroksroki ke selnga lal,
Ac in tilyang nu in sri kacl oana mwe akmusra.
19 Lela selnga lal uh in nokmulla oana nuknuk
Ac in losilya oana sie mwe lohl.

20 LEUM GOD, kalyei mwet lokoalok luk in lumah ingan —
Elos su fahk kas koluk lainyu.
21 Tusruktu, O LEUM GOD Fulat luk, kasreyu oana ke kom wulela,
Ac moliyula ke wolana lun lungse lom.
22 Tuh nga mwet sukasrup ac enenu;
Mwe keok luk arulana fakisya insiuk,
23 Ac nga apkuran in wanginla, oana lullul in eku —
Ukukla nga, oana sie won srisrik.
24 Intik munasla ke wanginla loalok,
Ac nga sri na kolo.
25 Ke mwet elos liyeyu, elos isrunyu;
Elos niwurwur sik ac usruk sifalos.

109:8 Orek 1:20 **109:25** Mt 27:39; Mk 15:29

26 O LEUM GOD luk, kasreyu;
Moliyula ke lungse pwaye lom.
27 Oru tuh mwet lokoalok luk in etu
Lah kom pa moliyula uh.
28 Sahp elos ac selngawiyu, tusruktu kom fah akinsewowoyeyu.
Lela tuh elos su akkeokyeyu in kutangyukla,
Ac lela tuh nga, su mwet kulansap lom, in engan.
29 Lela mwet lokoalok luk in nukla ke mwekin;
Lela elos in nokomang mwekin lalos oana sie nuknuk.

30 Nga fah sang kulo nu sin LEUM GOD ke pusra lulap;
Nga fah kaksakunul in walil uh,
31 Mweyen El kasru el su sukasrup,
Ac molella liki poun mwet su kena eisalang nu ke misa.

110

[Psalm lal David]

LEUM GOD Ac Tokosra Su El Sulela

1 LEUM GOD El fahk nu sin tokosra, su leum luk,
"Muta siskuk layot
Nwe ke nga filiya mwet lokoalok lom ye niom."
2 LEUM GOD El fah oru tuh ku lom in fahla Zion lac nu saya.
El fahk, "Kom fah leum fin mwet lokoalok lom."
3 In len se kom ac mweuni mwet lokoalok lom,
Mwet srahm elos ac fah engan in sifacna eisalosyang in wi mweun.
Mwet fusr lom ac fah tuku nu yurum nu fineol mutal,
Oana sikyak lun aunfong ke lotutang.

4 LEUM GOD El orala wulela ku lal, su El ac fah tia ekulla.
El fahk ouinge: "Kom ac fah sie mwet tol nwe tok
In oana Melchizedek."

5 LEUM GOD El tu siskom layot;
Ke pacl El kasrkusrak, El ac kutangla tokosra uh.
6 El ac fah nununku mutunfacl uh
Ac oru tuh nien mweun in sessesla ke monin mwet misa;
El ac fah kutangla tokosra yen nukewa fin faclu.
7 Tokosra el ac fah nim kof ke infacl srisrik sisken inkanek uh,
Ac el fah eis ku lal kac, ac keyak ac kutangla.

111

Psalm In Kaksakin LEUM GOD

1 Kaksakin LEUM GOD!

Ke insiuk nufon nga fah sang kulo nu sin LEUM GOD
In walil lun mwet lal.
2 Fuka woiyen orekma lun LEUM GOD!
Elos nukewa su engan kac elos ke etu kalmeya.
3 Ma nukewa El oru uh fahkak ke ku ac wal fulat lal.
Suwoswos lal ac fah oan ma pahtpat.

110:1 Mt 22:44; Mk 12:36; Lk 20:42–43; Orek 2:34–35; 1 Cor 15:25; Eph 1:20–22; Col 3:1; Heb 1:13; 8:1; 10:12–13
110:4 Heb 5:6; 6:20; 7:17, 21

4 LEUM GOD El tia lela kut in mulkunla orekma wolana lal;
El kulang ac pakoten.
5 El sang mwe mongo nu selos su akfulatyal;
El tiana mulkunla wuleang lal.
6 El akkalemye ku lal nu sesr, mwet lal,
Ke El ase nu sesr acn sin mwet in mutunfacl saya.

7 El oaru ac suwoswos in ma nukewa El oru.
Sap lal nukewa fal in lulalfongiyuk.
8 Sap lal inge oakwuki na nwe tok,
Ituku ke pwaye ac suwoswos.
9 El aksukosokye mwet lal
Ac oru sie muleang kawil yorolos.
El mutallana ac kulana.
10 Sangeng* sin LEUM GOD pa mutaweyen lalmwetmet.
Nu selos nukewa su akos ma sap lal, El sang elos in etu in oru sulela wo.
Fal in kaksakinyuk El ma pahtpat.

112

Engan Lun Sie Mwet Wo

1 Kaksakin LEUM GOD!

Insewowo el su sunakin LEUM GOD,
Su arulana engan in akos ma sap lal.
2 Tulik nutin sie mwet wo fah ku in facl Israel;
Fwil natul fah akinsewowoyeyuk.
3 Sou lal ac fah arulana kasrup,
Mwe insewowo lal ac fah yokyokelik nwe tok.

4 Kalem tolak in lohsr uh nu sin mwet wo,
Aok, yorolos su kulang, pakoten, ac suwoswos.
5 Insewowo mwet se su engan in sangwin* mwe kasru nu sin mwet,
Ac su oru orekma lal ke pwaye ac suwohs.
6 Sie mwet suwoswos el fah tu na ku.
El ac fah esamyuk in pacl nukewa.
7 El tia motok in lohng pweng koluk;
Lulalfongi lal oakiyuki ku in LEUM GOD.
8 El tia fosrnga ku sangeng;
El etu na lah el ac liye ke mwet lokoalok lal ah kutangyukla.
9 El sang yohk nu sin mwet enenu,
Ac kulang lal tiana srikeni;
El ac fah ku, ac ac fah akfulatyeyuk el.
10 Mwet koluk elos liye ma inge ac kasrkusrak;
Elos suilya in srunga lalos, ac tilelik;
Finsrak lalos nukewa wanginla pac.

113

Psalm In Kaksakin Wolana Lun LEUM GOD

* **111:10** ***sangeng:*** akfulatye, ku sunakin. **111:10** Job 28:28; Soa 1:7; 9:10 * **112:5** ***sangwin:*** oana fahk mu "loan" in kas English. **112:9** 2 Cor 9:9

1 Kaksakin LEUM GOD!

Kowos mwet kulansap lun LEUM GOD,
Kaksakin Inel.
2 Lela tuh Inel in kaksakinyuk
Inge ac nu tok ma pahtpat.
3 Liki kutulap nu roto
Lela Inen LEUM GOD in kaksakinyuk.
4 LEUM GOD El leum fin mutunfacl nukewa;
Ac wolana lal oan lucng liki kusrao.
5 Wangin sie oana LEUM GOD lasr.
El muta lucng yen fulat,
6 Tusruktu El ngeta nu ten
Tuh Elan liye kusrao ac faclu.
7 El tulokunak mwet sukasrup liki nien sisi kutkut;
El srukak mwet enenu liki infohk uh
8 Ac oru tuh elos in mwet kawuk lun fisrak,
Aok, mwet fisrak lun mwet lal.
9 El akfulatye mutan talap in lohm sel sifacna,
Ac akenganyal ke El sang in oasr tulik natul.

Kaksakin LEUM GOD!

114

Soko On Ke Alukela Lun Mwet Israel Liki Facl Egypt

1 Ke mwet Israel elos som liki acn Egypt,
Ke tulik natul Jacob elos som liki mutunfacl lun mwetsac,
2 Mwet Judah elos tufah mwet mutal lun God,
Ac mwet Israel elos tokosrai lal.

3 Meoa Srusra liye ac kaingla;
Ac Infacl Jordan tui tila soror.
4 Fineol uh srosro oana nani,
Ac tohktok uh srooht sroma oana sheep fusr uh.

5 Meoa, mea sis kom kaing an?
Ac kom, Infacl Jordan, efu kom ku tui tila soror?
6 Kowos fineol uh, efu kowos ku srosro oana nani?
Kowos acn tohktok uh, efu ku kowos srola oana sheep fusr?

7 Faclu, kom in rarrar ke tuku lun LEUM GOD,
Ye mutun God lal Jacob,
8 Su ekulla eot nu ke lulu in kof,
Ac eot in acn oatu nu ke unon in kof.

115

God Pwaye Sefanna

1 Nu sum mukena, O LEUM GOD, nu sum mukena
Pa fal wolana in itukyang nu se, ac tia nu sesr,
Ke sripen lungse pwaye lom ac oaru lom.

114:1 Exo 12:51 **114:3** Exo 14:21; Jos 3:16 **114:8** Exo 17:1–7; Oek 20:2–13

2 Efu ku mutunfacl uh in siyuk sesr,
“Ku pia God lowos an?”
3 God lasr El oasr inkusrao;
El oru na ma El lungse oru.
4 A god lalos orekla ke silver ac gold,
Ma na orekla ke poun mwet.
5 Oasr inwalulos, tuh tia ku in kaskas,
Oasr pac mutalos, tuh tia ku in liye.
6 Oasr insraclos, tuh tia ku in lohng,
Oasr pac infwaclos, tuh tia ku in ngok.
7 Oasr paolos, tuh tia ku in pula,
Oasr nialos, tuh tia ku in fahsr;
Wanginna pusraclos.
8 Lela tuh elos nukewa su orala ma inge ac lulalfongi kac,
In ekla oana ma sruloala ma elos orala uh.

9 O Israel, kowos in lulalfongi LEUM GOD,
Tuh El kasrekowos ac karingin kowos.
10 Lulalfongi LEUM GOD, kowos mwet tol lun God,
Tuh El kasrekowos ac karingin kowos.
11 Lulalfongi LEUM GOD, kowos kewa su alu nu sel,
Tuh El kasrekowos ac karingin kowos.

12 LEUM GOD El esam kut, ac El ac fah akinsewowoye kut;
El ac fah akinsewowoye mwet Israel
Ac mwet tol nukewa lun God.
13 El fah akinsewowoyalos nukewa su alu nu sel —
Mwet fulat ac mwet srisrik, oana sie.

14 Lela tuh LEUM GOD Elan akpusye tulik nutuwos
Ac nutin fwil nutuwos.
15 Lela tuh kowos in akinsewowoyeyuk sin LEUM GOD
Su orala kusrao ac faclu!

16 Kusrao ma lun LEUM GOD mukena,
A funu faclu, El sang nu sin mwet uh.
17 Kutena mwet su oatula tari nu yen wangin kaskas we*
Elos tia kaksakin LEUM GOD.
18 A kut, su moul, kut fah sang kulo nu sel
Inge ac nu tok ma pahtpat.

Kaksakin LEUM GOD!

116

Sie Mwet Su Moliyukla Liki Misa El Kaksakin God

1 Nga lungse LEUM GOD mweyen El lohngyu;
El porongo pre luk.
2 El lohngyu
Ke pacl nukewa nga pang nu sel.

115:4 115:4–8; Psa 135:15–18; Fwack 9:20 **115:13** Fwack 11:18; 19:5 * **115:17** ***yen wangin kaskas we:*** oana fahk mu “facl sin mwet misa.”

3 Mwe kwasrip lun misa rauniyula,
Ac mwe keok lun Hades kapriyuwi.
Nga sangeng ac fosrngalana.
4 Na nga pang nu sin LEUM GOD, ac fahk,
"Nga kwafe sum, LEUM GOD, moliyula!"

5 LEUM GOD El kulang ac wo;
God lasr El pakoten.
6 LEUM GOD El karinganulos su selalkung;
Ke nga muta in mwe sensen El moliyula.
7 O ngunik, mongla ac inse misla,
Mweyen LEUM GOD El arulana wo nu sik.

8 LEUM GOD El moliyula liki misa,
El tulokinya sroninmutuk
Ac sruokyuwi liki ikori.
9 Ouinge nga fahsr ye mutun LEUM GOD
In facl lun mwet moul.
10 Nga srakna sruokya lulalfongi luk,
Nga finne fahk mu, "Nga keoklana,"
11 Oayapa ke nga sangeng ac fahk,
"Wangin mwet ku in lulalfongiyuk."

12 Mea nga ac ku in sang nu sin LEUM GOD
Ke ma wo nukewa El ase nu sik?
13 Nga fah use cup in wain ac kisakin nu sin LEUM GOD
In sang kulo nu sel ke El moliyula.
14 Nga ac fah akfalye wulela luk nu sin LEUM GOD
Ye mutun mwet lal nukewa.

15 Fuka lupan asor lun LEUM GOD
Ke sie sin mwet lal misa.
16 Nga mwet kulansap lom, LEUM GOD;
Nga kulansupwekom oana ke nina kiuk el oru.
Kom moliyula liki misa.
17 Nga fah asot nu sum mwe kisa in sang kulo,
Ac nga fah pre nu sum.
18 Nga fah akfalye wulela luk nu sin LEUM GOD
Ye mutun mwet lal nukewa,
19 Ke elos tukeni ke inkul lun Tempul
Lun LEUM GOD in Jerusalem.

Kaksakin LEUM GOD!

117

Psalm In Kaksakin LEUM GOD

1 Kaksakin LEUM GOD, kowos mutanfahl nukewa!
Kaksakunul, kowos mwet nukewa.
2 Tuh lungse pwaye lal nu sesr arulana yohk,
Ac oaru lal oan ma pahtpat.

116:10 2 Cor 4:13 **117:1** Rom 15:11

Kaksakin LEUM GOD!

118

Sie Pre In Sang Kulo Ke Sripen Kutangla

1 Sang kulo nu sin LEUM GOD, tuh El wo,
Ac lungkulang lal oan ma pahtpat.
2 Lela mwet Israel in fahk,
"Lungkulang lal oan ma pahtpat."
3 Lela mwet tol lun God in fahk,
"Lungkulang lal oan ma pahtpat."
4 Lela elos nukewa su alu nu sel in fahk,
"Lungkulang lal oan ma pahtpat."

5 In ongoiya luk nga pang nu sin LEUM GOD.
El topukyu ac aksukosokyeyula.
6 LEUM GOD El wiyu, nga fah tia sangeng;
Mea mwet uh ku in oru nu sik?
7 LEUM GOD pa kasreyu,
Ac nga fah liye ke mwet lokoalok luk kutangyukla.
8 Wo in lulalfongi LEUM GOD
Liki in lulalfongi mwet uh.
9 Wo in lulalfongi LEUM GOD
Liki in lulalfongi mwet kol faclu.

10 Mwet lokoalok pus rauniyula,
Tusruktu nga kunauselosla ke ku lun LEUM GOD!
11 Elos apinyula ke siska nukewa,
Tusruktu nga kunauselosla ke ku lun LEUM GOD!
12 Elos rirme apinyula oana bee uh,
Tusruktu elos firiryak ac sa na wanginla, oana firirla lun mah pao;
Nga kunauselosla ke ku lun LEUM GOD.
13 Elos mweuniyu arulana upa, ac nga apkuran in kutangyukla,
Tusruktu, LEUM GOD El kasreyu.
14 LEUM GOD El oru tuh nga in ku ac fokoko;
El moliyula.

15 Porongo pusren sasa in engan ke kutangla in lohm nuknuk sin mwet lun God,
"Ku lulap lun LEUM GOD pa oru ma inge!
16 Ku lal pa ase kutangla nu sesr,
Aok ku lal in pacl in mweun."

17 Nga fah tia misa, a nga ac moul
Ac fahkak ke ma LEUM GOD El oru.
18 El arulana kaiyu upa,
Tusruktu El tiana lela nga in misa.

19 Ikasla mutunpot lun Tempul nu sik.
Nga ac fah utyak ac sang kulo nu sin LEUM GOD!

118:1 1 Chr 16:34; 2 Chr 5:13; 7:3; Ezr 3:11; Psa 100:5; 106:1; 107:1; 136:1; Jer 33:11 **118:6** Heb 13:6 **118:14** Exo 15:2; Isa 12:2

20 Pa inge mutunpot lun LEUM GOD;
Mwet suwoswos mukena ku in utyak we.

21 Nga kaksakin kom, LEUM GOD, tuh kom lohngyu,
Ac ase kutangla nu sik.

22 Eot se su mwet musa elos sisla,
Sikyak tuh pa inge eot se ma yohk sripa oemeet.
23 Ma inge ma LEUM GOD El oru;
Fuka lupan woiya ke kut liye!
24 Pa inge len se su LEUM GOD El orala;
Lela kut in engan ac akfulatye!
25 Molikutla, LEUM GOD, molikutla!
Ase wo ouiya nu sesr, LEUM GOD!

26 Lela God Elan akinsewowoye el su tuku ke Inen LEUM GOD!
Liki Tempul lun LEUM GOD kut akinsewowoye kom.
27 Tuh LEUM GOD El God, El ase kalem nu sesr.
Ke lesak inpouwos kowos in mutawauk pacl in akfulat
Ac fahsr rauni loang uh.

28 Kom God luk, ac nga sot kulo nu sum;
Nga fah fahkak fulat lom.

29 Sang kulo nu sin LEUM GOD, tuh El wo
Ac lungkulang lal oan ma pahtpat.

119

Ma Sap Lun LEUM GOD

1 Insewowo elos su wangin mwatalos,
Su moul fal nu ke ma sap lun LEUM GOD.
2 Insewowo elos su fahsr ke ma sap lal,
Su aksol ke insialos nufon.
3 Elos tiana oru ma koluk;
A elos fahsr fal nu ke ma lungse lun LEUM GOD.
4 LEUM GOD, kom ase tari ma sap lom
Ac kom sapkin tuh kut in arulana akos.
5 Saok ngan ku in arulana oaru
In liyaung mwe luti lom!
6 Nga fin liyaung ma sap lom nukewa,
Na nga fah tia akmwekinyeyuk.
7 Ke nga lutlut ke nununku suwoswos lom
Nga fah kaksakin kom ke inse nasnas.
8 Nga fah akos ma sap lom;
Nikmet sisyula.

Akos Ma Sap Lun LEUM GOD

9 Sie mwet fusr ac liyaung fuka tuh in nasnas moul lal?
Pa inge: el fin akos ma sap lom.

118:22 Lk 20:17; Orek 4:11; 1 Pet 2:7 **118:22** 118:22–23; Mt 21:42; Mk 12:10–11 **118:25** Mt 21:9; Mk 11:9; Jn 12:13 **118:26** Mt 21:9; 23:39; Mk 11:9; Lk 13:35; 19:38; Jn 12:13

10 Ke insiuk nufon nga srike in kulansupwekom;
Nik kom lela nga in seakos ma sap lom.
11 Nga likiya ma sap lom insiuk,
Tuh nga in tia orekma koluk lain kom.
12 Nga kaksakin kom, O LEUM GOD,
Lutiyu inkanek lom.
13 Nga fah kaskaskin
Ma sap nukewa ma kom oakiya.
14 Nga engan in fahsr ke ma sap lom
Liki na in eis mwe kasrup yohk.
15 Nga lutlut ke oakwuk lom;
Nga lohang nu ke mwe luti lom.
16 Nga insewowo ke ma sap lom,
Nga fah tiana mulkunla kas lom.

Insewowo Ke Ma Sap Lun LEUM GOD

17 Nga mwet kulansap lom, kom in kulang nu sik
Tuh nga fah ku in moul ac akos mwe luti lom.
18 Ikasla mutuk tuh nga fah ku in akilen
Wolana lun mwe luti pwaye lom.
19 Nga muta fin faclu ke kitin pacl na fototo;
Nikmet okanla ma sap lom likiyu.
20 Insiuk kena ma lulap
In liye nununku lom pacl e nukewa.
21 Kom kai mwet filang;
Elos su tia akos ma sap lom elos selngawiyuk.
22 Eisla kaskou ac aksruksruk lalos likiyu,
Tuh nga liyaung na ma sap lom.
23 Mwet leum elos tukeni ac pwapa koluk lainyu,
Tusruktu nga fah lutlut ke mwe luti lom.
24 Kas in luti lom akinsewowoyeyu
Ac oana mwet kasru nu sik.

Sulela In Akos Ma Sap Lun LEUM GOD

25 Nga putatla nu infohk uh ke kutangyukla nga,
Tukasyuyak, oana kom tuh wulela kac.
26 Nga fahkyuyak nu sum, ac kom topukyu;
Luti nu sik inkanek lom.
27 Kasreyu tuh nga in kalem ke ma sap lom,
Ac nga fah nunku yohk ke kas in luti wolana lom.
28 Insiuk munasla ke asor;
Akkeyeyu, oana kom tuh wulela kac.
29 Sruokyuwi liki inkanek tafongla;
Ke kulang lom, luti nu sik ke ma sap lom.
30 Nga sulela tuh nga in akosten;
Nga lohang nu ke nununku lom.
31 LEUM GOD nga liyaung na mwe luti lom,
Nikmet lela tuh nga in akmwekinyeyuk.
32 Nga arulana engan in akos ma sap lom,
Mweyen kom ac fah akyokye etauk luk.

Sie Pre Ke Etauk

33 O LEUM GOD, luti nu sik kalmen ma sap lom,
Na nga fah akos in pacl e nukewa.
34 Aketeya ma sap lom nu sik, ac nga fah akos;
Nga fah liyaung ke insiuk nufon.
35 Oru tuh nga in fahsr fal nu ke ma sap lom,
Tuh nga konauk insewowo kac.
36 Oru tuh nga in lungse akos ma sap lom
Yohk liki na tuh nga in kasrup.
37 Furokla mutuk liki ma lusrongten;
Liyeyume oana kom tuh wulela kac.
38 Nga mwet kulansap lom, akfalye wulela lom nu sik,
In oana wulela su kom oru nu selos su akos kom.
39 Moliyula liki kaskas kou su nga sangeng kac;
Fuka woiyen nununku lom!
40 Nga kena akos ma sap lom;
Ase moul sasu nu sik, tuh kom suwoswos.

Lulalfongi Ma Sap Lun LEUM GOD

41 LEUM GOD, akkalemye lupan lungse lom nu sik,
Ac moliyula oana kom wulela kac.
42 Na nga fah ku in topkolos su kaskas kou keik,
Mweyen nga lulalfongi ke kas lom.
43 Oru tuh nga in ku in kaskas pwaye pacl e nukewa,
Tuh finsrak luk oan in nununku lom.
44 Nga ac fah liyaung ma sap lom pacl e nukewa,
Nu tok ma pahtpat.
45 Nga fah muta in sukosok pwaye,
Mweyen nga srike in akos kas in luti lom.
46 Nga fah fahkak nu sin tokosra uh ma kom sapkin,
Ac nga fah tia akmwekinyeyuk.
47 Nga pulakin insewowo ke nga akos ma sap lom,
Mweyen nga arulana lungse kas lom.
48 Nga sunakin ac lungse ma sap lom,
Ac nga fah nunku yohk ke mwe luti lom.

Lulalfongi Ke Ma Sap Lun LEUM GOD

49 Esam wulela lom nu sik, mwet kulansap lom,
Tuh ma inge ase finsrak nu sik.
50 Finne in pacl in keok luk, nga akwoyeyuk
Mweyen wulela lom ase moul nu sik.
51 Mwet filang elos aksruksrukiyu pacl nukewa,
Tusruktu nga tiana fahsr liki ma sap lom.
52 Nga esam nununku lom in pacl oemeet,
Ac ma inge akwoyeyu, O LEUM GOD.
53 Ke nga liye mwet koluk ke elos lain ma sap lom,
Nga arulana kasrkusrak.
54 In pacl fototo luk fin faclu
Nga kinala on ke sap lom.
55 Ke fong uh nga esam kom, O LEUM GOD,
Ac nga nunku ke ma sap lom.
56 Nga pulakin insewowo

Ke nga akos ma sap lom.

Inse Pwaye Nu Ke Ma Sap Lun LEUM GOD

57 O LEUM GOD, kom na pa nga enenu,
Ac nga wulela tuh nga fah akos ma sap lom.
58 Nga siyuk sum ke insiuk nufon
Tuh kom in pakomutuk, in oana wulela lom.
59 Ke nga nunku ke ouiyen moul luk,
Nga wulela nga in sifil forla ac fahsr tukun mwe luti lom.
60 Nga sulaklak, ac tia tuptupan
In akos ma kom sapkin.
61 Mwet koluk elos filiya mwe kwasrip nu sik,
Tusruktu nga tiana mulkunla ma sap lom.
62 Ke infulwen fong nga tukakek
Ac kaksakin kom ke nununku suwoswos lom.
63 Nga mwet kawuk lun mwet nukewa su kulansupwekom,
Aok, elos nukewa su akos ma sap lom.
64 LEUM GOD, faclu sessesla ke lungkulang lom;
Lutiyu ke ma sap lom.

Saokiyen Ma Sap Lun LEUM GOD

65 LEUM GOD, kom oru wo nu sik, mwet kulansap lom,
Fal nu ke wulela lom.
66 Ase etauk ac lalmwetmet nu sik,
Tuh nga lulalfongi ke sap lom.
67 Meet liki kom tuh kaiyu, nga fahsr sayen ma sap lom,
A inge nga akos kas lom.
68 Kom arulana wo ac arulana kulang!
Lutiyu ke sap lom.
69 Mwet filang elos tuh fahk kas kikiap keik,
Tusruktu nga akos mwe luti lom ke insiuk nufon.
70 Wanginna kalem lun mwet inge,
A funu nga, nga insewowo ke ma sap lom.
71 Kaiyuk lom nu sik mwe akwoyeyu,
Mweyen ke sripa sac nga lutlut ke ma sap lom.
72 Ma sap su kom ase nu sik, yohk kalmac nu sik
Liki mani nukewa fin faclu.

Ma Sap Lun LEUM GOD Arulana Suwohs

73 Kom oreyula ac karinginyu;
Ase etauk nu sik tuh nga fah luti ma sap lom.
74 Elos su akfulatye kom elos ac engan ke elos liyeyu,
Mweyen nga lulalfongi ke wulela lom.
75 LEUM GOD, nga etu tuh nununku lom suwohs,
Ac kom kaiyu mweyen kom inse pwaye.
76 Lela lungse kawil lom in akwoyeyu,
Oana kom tuh wulela nu sik, mwet kulansap lom.
77 Pakomutuk, ac nga fah moul,
Tuh nga insewowo ke ma sap lom.
78 Lela mwet filang in mwekin lah elos akkolukyeyu ke kikiap;
A funu nga, nga fah arulana nunku ke kas in luti lom.
79 Lela tuh elos su akfulatye kom in tuku nu yuruk —

Elos nukewa su etu ke ma sap lom.
80 Lela nga in akos na pwaye ma sap lom
Tuh nga fah tia akmwekinyeyuk.

Sie Pre Ke Molela

81 LEUM GOD, nga totola in soano molela lom nu sik;
Nga filiya lulalfongi luk ke kas lom.
82 Mutuk totola in tupan ma kom tuh wulela kac,
Ac nga fahk, “Kom ac kasreyu ngac?”
83 Nga oana sie pak in neinyuk wain ma sisila ac wanginla sripa,
Tusruktu nga tiana mulkunla ma sap lom.
84 Nga ac soano putaka?
Kom ac kai mwet su akkeokyeyu ngac?
85 Mwet filang su tia akos ma sap lom,
Elos pukanak luf in sruokyuwi.
86 Ma sap lom nukewa fal in lulalfongiyuk;
Mwet elos akkeokyeyu ke kas kikiap — kasreyu!
87 Elos apkuranna in uniyuwi,
Tusruk nga tiana pilesrala ma sap lom.
88 Ke lungse kawil lom, oru wo nu sik,
Tuh nga fah akos ma sap lom.

Lulalfongi Ke Ma Sap Lun LEUM GOD

89 Kas lom, O LEUM GOD, oan ma pahtpat,
Aok, oan ma pahtpat inkusrao.
90 Oaru lom oanna ke fwil nukewa;
Kom tuh oakiya faclu, ac faclu srakna oan.
91 Ma nukewa oanna nwe misenge ke sripen sap lom,
Ac ma nukewa kulansapwekom.
92 Ma sap lom funu tia ase insewowo nu sik,
Nga lukun misa tari ke mwe keok nu sik.
93 Nga fah tiana pilesru kas in luti lom;
Tuh ke ma inge kom moliyula.
94 Nga ma lom — moliyula!
Nga srike na in akos ma sap lom.
95 Mwet koluk elos soano in uniyuwi,
Tusruktu nga fah arulana nunku ke ma sap lom.
96 Nga etu tari lah oasr saflaiyen ma nukewa;
Tusruktu ma sap lom wangin saflaiya.

Lungse Ma Sap Lun LEUM GOD

97 Arulana yohk lungse luk ke ma sap lom!
Nga nunku kac ke len nufon.
98 Ma sap lom wiyu pacl e nukewa
Ac oru nga lalmwetmet liki mwet lokoalok luk.
99 Nga kalem kac yohk liki mwet luti luk nukewa,
Mweyen nga arulana nunku ke kas in luti lom.
100 Yohk lalmwetmet luk liki mwet matu,
Mweyen nga akos ma sap lom.
101 Nga taranyu liki orekma koluk nukewa,
Mweyen nga lungse akos kas lom.
102 Nga tiana pilesrala kas in luti lom,

Mweyen kom na pa lutiyu.
103 Kas in luti lom arulana emwem,
Aok, emwem liki na honey nu ke oalik!
104 Nga eis lalmwetmet ke ma sap lom,
Ke ma inge nga srunga inkanek koluk nukewa.

Kalem Su Tuku Ke Ma Sap Lun LEUM GOD

105 Kas lom lam nu ke niuk
Ac kalem nu ke inkanek luk.
106 Nga orala sie wulela na ku
Tuh nga in akos kas in luti suwoswos lom.
107 LEUM GOD, pwayena lah mwe keok luk arulana upa;
Sruokya moul luk, oana ke kom wulela.
108 Eis pre in sang kulo luk, O LEUM GOD,
Ac lutiyu ke ma sap lom.
109 Nga akola pacl nukewa in pilesrala moul luk,
Tuh nga tiana mulkunla ma sap lom.
110 Mwet koluk elos filiya mwe kwasrip nu sik,
Tuh nga tiana pilesrala ma sap lom.
111 Ma sap lom mwe usru luk nwe tok,
Aok, mwe engan lun insiuk.
112 Nga sulela tari tuh nga in akos ma sap lom
Nwe ke na nga misa.

Langoeyukla Ke Ma Sap Lun LEUM GOD

113 Nga srungalos su tia inse pwaye nu sum,
A nga lungse ma sap lom.
114 Kom nien wikla luk ac lango luk;
Nga filiya finsrak luk in wuleang lom.
115 Mwet koluk, kowos fahla likiyu.
Nga ac fah akos ma sap lun God luk.
116 Akkeyeyu, oana kom wulela, ac nga fah moul;
Nikmet lela tuh nga in toasrla ke sripen tia sun mwe finsrak luk!
117 Sruokyuwi tuh nga fah tu na ku,
Ac nga fah lohang nu ke ma sap lom pacl e nukewa.
118 Kom ngetla liki mwet nukewa su seakos ma sap lom;
Pwapa kutasrik lalos wangin sripa.
119 Kom oru mwet koluk nukewa oana kutkut,
Ke ma inge nga lungse kas in luti lom.
120 Ke sripom nga sangeng;
Nga arulana sangeng ke sripen nununku lom.

Akos Ma Sap Lun LEUM GOD

121 Nga oru ma suwohs ac pwaye;
Nikmet filiyula nu inpoun mwet lokoalok luk.
122 Wulela nu sik lah kom ac kasru mwet kulansap lom;
Nikmet lela mwet inse fulat in akkeokyeyu.
123 Mutuk totola in soano molela lom nu sik
Su kom tuh wulela kac.
124 Oru nu sik fal nu ke lungse kawil lom,
Ac luti nu sik sap ku lom.
125 Nga mwet kulansap lom; ase etauk nu sik

Tuh nga fah etu kas in luti lom.
126 LEUM GOD, pacl fal kom in kai mwet uh,
Mweyen elos seakos ma sap lom.
127 Nga lungse ma sap lom yohk liki gold,
Yohk liki gold ma arulana nasnas.
128 Ke ma inge nga fahsr ke inkanek in luti lom nukewa;
Ac nga srunga inkanek sutuu nukewa.

Kena Akos Ma Sap Lun LEUM GOD

129 Kas in luti lom wolana;
Nga akos ke insiuk nufon.
130 Aketeyen mwe luti lom ase kalem,
Ac sang etauk nu sin mwet nikin.
131 In kena luk nu ke sap ku lom
Nga mangelik na ke malak luk.
132 Forma nu sik ac pakomutuk,
Oana kom oru nu selos nukewa su lungse kom.
133 Sruokyuwi nga in tia ikori, fal nu ke wulela lom,
Ac tia lela tuh ma koluk in kutangyula.
134 Moliyula liki mwet su akkeokyeyu,
Tuh nga fah akos sap lom.
135 Kom in akinsewowoyeyu ke kalem lun motom,
Ac lutiyu ke oakwuk lom.
136 Sroninmutuk sororla oana soko infacl
Mweyen mwet uh elos tia akos ma sap lom.

Suwoswosiyen Ma Sap Lun LEUM GOD

137 LEUM GOD, kom suwoswos,
Ac ma sap lom suwosna.
138 Oakwuk ma kom ase tari
Arulana fal ac suwohs.
139 Kasrkusrak luk tayak in nga oana sie e,
Mweyen mwet lokoalok luk elos tia akilen ma sap lom.
140 Wulela lom pwayena!
Nga arulana lungse!
141 Nga mwet lusrongten, ac kwaseyuk nga,
Tusruktu nga tia pilesru kas in luti lom.
142 Suwoswos lom ac fah oan ma pahtpat,
Ac ma sap lom pwaye pacl e nukewa.
143 Nga arulana keok ac fosrnga,
Tusruktu ma sap lom akinsewowoyeyu.
144 Kas in luti lom suwosna in pacl e nukewa;
Ase nu sik etauk ac nga fah moul.

Sie Pre Ke Molela

145 Nga pang nu sum ke insiuk nufon.
Topukyu, O LEUM GOD, ac nga fah akos ma sap lom.
146 Nga pang nu sum,
Moliyula, ac nga fah liyaung ma sap lom.
147 Meet liki lenelik nga pang nu sum in kasreyu;
Nga filiya finsrak luk in wulela lom.
148 In fong nufon se nga oanna ngetnget,

Ac nunku yohk ke kas in luti lom.
149 Lohngyu, O LEUM GOD, ke sripen lungse lom kawil;
Pakomutuk ac moliyula.
150 Mwet su akkeokyeyu elos apkuranme,
Aok, elos su tiana karinganang ma sap lom.
151 Tusruk kom apkuran nu yuruk, LEUM GOD,
Ac ma sap lom nukewa oanna nwe tok.
152 In pacl loeloes somla nga lutlut ke mwe luti lom,
Tuh kom oakiya in oan ma pahtpat.

Kusen Kwafe In Suk Kasru

153 Liye keok luk, ac moliyula,
Mweyen nga tiana pilesru ma sap lom.
154 Loangeyu ac aksukosokyeyu;
Moliyula, oana kom tuh wulela.
155 Mwet koluk ac fah tia moliyukla,
Mweyen elos tia akos ma sap lom.
156 A pakoten lom yoklana, LEUM GOD.
Akkalemye pakoten lom ac moliyula.
157 Pus mwet lokoalok luk ac mwet kalyeiyu,
Tusruktu nga tiana mulkunla in akos ma sap lom.
158 Ke nga liye mwet kutasrik inge, nga arulana toasr selos,
Mweyen elos tia liyaung sap lom.
159 LEUM GOD, liye lupan lungse luk nu ke kas in luti lom.
Lungse lom uh tiana ekyek, ke ma inge moliyula!
160 Kas nukewa in ma sap lom arulana pwaye,
Ac nununku suwoswos nukewa lom oan ma pahtpat.

Nunak Pwaye Nu Ke Ma Sap Lun LEUM GOD

161 Mwet leum elos kalyeiyu ke wangin mwetik,
Tusruktu nga akfulatye ma sap lom.
162 Nga arulana engan ke wuleang lom
Oana sie mwet su konauk mwe kasrup yohk lal.
163 Nga srunga ac kwase ma kikiap nukewa,
A nga lungse ma sap lom.
164 Pacl itkosr in len se nga fahkak kulo luk nu sum,
Ke sripen nununku suwohs lom.
165 Elos su lungse ma sap lom elos muta in misla wo,
Ac wangin kutena ma ac fah aktukulkulyelos.
166 LEUM GOD, nga soano kom in moliyula,
Ac nga oru ma kom sapkin.
167 Nga akos kas in luti lom,
Ac lungse ma inge ke insiuk nufon.
168 Nga akos ma sap lom ac mwe luti lom;
Kom liye ma nukewa nga oru.

Sie Pre In Suk Kasru

169 Lela pusren pang luk nu sum in sun kom, LEUM GOD!
Ase etauk nu sik, oana kom tuh wulela.
170 Porongo pre luk,
Ac moliyula, fal nu ke wulela lom!
171 Nga fah kaksakin kom pacl e nukewa,

Mweyen kom lutiyu ke ma sap lom.
172 Nga fah onkakin ma sap lom,
Mweyen ma sap lom suwohs.
173 Akola pacl nukewa in kasreyu,
Tuh nga sulela in fahsr tukun ma sap lom.
174 O LEUM GOD, nga kena eis kasru sum in moliyula.
Nga konauk engan in ma sap lom.
175 Lela nga in moul, tuh nga fah ku in kaksakin kom;
Lela tuh mwe luti lom in kasreyu.
176 Nga nikinyula in fufahsryesr luk oana soko sheep tuhlac;
Ke ma inge fahsru ac sukyu, mwet kulansap lom,
Mweyen nga tiana pilesru ma sap lom.

120

Sie Pre In Suk Kasru

1 Ke nga muta in ongoiya, nga pang nu sin LEUM GOD
A El topukyu.
2 LEUM GOD moliyula
Liki mwet kikiap a mwet kutasrik.
3 Kowos, mwet kikiap, mea God El a oru nu suwos?
El a kai kowos fuka?
4 Ke sukan pisr kosro nutin sie mwet mweun,
A mulut firir!

5 Ke nga muta inmasrlowos, arulana koluk oana nga in muta in acn Meshech
Ku muta inmasrlon mwet Kedar.*
6 Loesla pacl nga muta
Inmasrlon mwet su srunga misla.
7 Ke pacl nga sramsram ke misla,
Elos ac lungse mweun.

121

[Soko On in Utyak]

LEUM GOD El Lango Lasr

1 Nga fah ngetak nu fineol uh,
Kasru luk ac fah tuku ya me?
2 Kasru luk tuku sin LEUM GOD me,
Su orala kusrao ac faclu.

3 El ac fah tia lela niom in mukuikui;
El su liyekomyang fah tia motulla.

4 Liye, El su liyaung Israel
Fah tiana motul ku folosuwosla.
5 LEUM GOD El mwet liyaung lom;
LEUM GOD El mwe lul lom lac poum layot.
6 Faht uh ac fah tia unikom ke len,
Ku malem ke fong.

---

* **120:5** ***Meshech ... Kedar:*** mutunfacl luo inge loes in masrlo, ac mwet we mwet na sulallal.

7 LEUM GOD El ac fah liyekomyang liki ma koluk nukewa,
El ac fah liyaung moul lom.
8 LEUM GOD El ac fah liyaung illa lom ac ilyak lom,
Ingela ac nu tok ma pahtpat.

122

[Psalm lal David]

Soko On In Kaksakin Jerusalem

1 Nga engan ke elos fahk nu sik,
"Lela kut in som nu in lohm sin LEUM GOD."
2 Ac inge kut utyak tari
Nu in kalkal lom, O Jerusalem!

3 Jerusalem, sie siti su sifil musaiyukla,
Ac arulana naweyukla wo.
4 Pa inge acn ma sruf uh tuku nu we,
Sruf lun Israel,
In sang kulo nu sin LEUM GOD
Fal nu ke ma El sapkin.
5 Pa inge acn se tokosra lun Israel
Elos muta we in kol mwet lalos ke suwoswos.

6 Pre tu Jerusalem in misla:
"Lela tu elos su lungse kom in kapkapak.
7 Lela tu in oasr misla in kalkal lom,
A in wangin ma aklokoalokye inkul fulat we."
8 Ke sripen mwet in sou luk a mwet kawuk luk
Nga fahk nu sin Jerusalem, "Mutana in misla."
9 Ke sripen lohm sin LEUM GOD lasr
Nga pre tu in wo ouiyom.

123

Sie Pre Ke Pakomuta

1 LEUM GOD nga ngetak nu sum,
Nu inkusrao yen kom leum we.
2 Oana sie mwet kulansap su likiya lulalfongi lal sin leum lal,
A oana sie mutan kulansap su likiya lulalfongi lal sin mutan kaato lal,
Ouinge kut nget nu sum pacl nukewa, O LEUM GOD lasr,
Nwe ke kom akkalemye pakomuta lom nu sesr.

3 Pakomutasr, LEUM GOD, pakomutasr,
Tuh yoklana kwaseyasr.
4 Loesla pacl aksruksrukyeyuk kut sin mwet kasrup,
A akkeokyeyuk kut sin mwet inse fulat.

124

[Psalm lal David]

God El Mwe Loang Nu Sin Mwet Lal

1 LEUM GOD El funu tia wi kut la, lukun fuka?
O Israel, kowos in topuk!

2 “LEUM GOD El funu tia wi kut le,
Ke mwet lokoalok elos mweun lain kut
3 Kut lukun moul na elos ukumkutla
Ke sripen kasrkusrak lulap lalos sesr;
4 Na sronot u pokkutla,
Kof u afwinkutla,
5 A kof pulkulak akwalomyekutla.”

6 Lela kut in sang kulo nu sin LEUM GOD,
Su tia filikutyang nu in poun mwet lokoalok lasr.
7 Kut tu kaingla oana sie won su kaingla liki sruf lun mwet sru won;
Sruf u musalla a kut sukosokla!
8 Kasru lasr tuku sin LEUM GOD,
Su orala kusrao ac faclu.

125

Karinginyuk Mwet Lun God

1 Elos su lulalfongi in LEUM GOD, elos oana Fineol Zion,
Su koflana mukuikui, ac tia ku in mokleyuk.
2 Oana ke eol uh rauneak acn Jerusalem,
Ouinge LEUM GOD El rauneak mwet lal
Ingela ac nwe tok.

3 Mwet koluk fah tia leumi acn sin mwet suwoswos pacl nukewa;
Fin ouinge, sahp mwet suwoswos ac ku pac in oru ma koluk.
4 LEUM GOD, oru wo nu selos su oru wo,
Nu selos su akos sap lom.
5 A ke kom kai mwet koluk,
Kom in oayapa kaelos su fahsr liki inkanek lom.
Lela tuh Israel in muta in misla!

126

Sie Pre In Suk Molela

1 Ke LEUM GOD El folokinkutme nu Jerusalem,
Oana kut in mweme!
2 Kut israsr, ac kut on ke engan!
Na mutunfacl saya elos fahk,
“LEUM GOD El oru ma na yohk nu selos.”
3 Aok pwaye, El oru ma na yohk nu sesr;
Kut tuh arulana engan kac!

4 LEUM GOD, sifilpa folokonak kasrpasr in oana meet,
Oana ke af uh sifilpa use kof nu ke infacl ma paola.
5 Lela tuh elos su tung ke pacl elos taknelik,
Elos in kosrani ke engan!

6 Elos su tung ke elos fahla ac us fita in taknelik
Fah foloko ke pusren on in engan
Ke elos us fokin kosrani lalos.

127

[Psalm lal Solomon]

Kaksakin Wolana Lun God

1 LEUM GOD El fin tia musai lohm se,
Na elos su musai fah orekma ke wangin sripa.
LEUM GOD El fin tia karingin siti se,
Na wangin sripa mwet soan in tu karingin acn sac.
2 Wangin sripen kemkatu lowos
In toang som orekma, ac pahtlac in eis pacl in mongla.
Tuh LEUM GOD El sang mwe enenu nu selos su El lungse
Ke pacl elos motul.

3 Tulik uh mwe usru sin LEUM GOD me;
Elos mwe insewowo.
4 Tulik mukul nutin sie mwet ke pacl el fusr uh
Elos oana sukan pisr inpoun sie mwet mweun.
5 Insewowo mwet se su pus sukan pisr natul.
El ac fah tiana kutangyukla
Ke el osun nu sin mwet lokoalok lal ke acn in nununku.

128

Mwe Insewowo Nu Selos Su Akos LEUM GOD

1 Insewowo elos nukewa su akos LEUM GOD,
Su moul fal nu ke lungse lal.

2 Orekma lom ac fah asot mwe enenu lom.
Kom fah engan ac kapkapak.
3 Mutan kiom el fah oana soko sak ma isus fahko pus nu in lohm sum,
A tulik nutum fah oana sak olive fusr su apunla tepu lom.
4 Mwet se su akos LEUM GOD
El fah akinsewowoyeyuk ouinge.

5 Lela tuh LEUM GOD Elan akinsewowoye kom Zion me!
Lela kom in liye kapkapak lun acn Jerusalem
In len nukewa in moul lom.
6 Lela tuh kom in moul ac liye tulik nutin tulik nutum!

Lela tuh Israel in muta in misla!

129

Sie Pre Lain Mwet Lokoalok Lun Israel

1 Israel, srumun luman akkeok lun mwet lokoalok nu suwos
Oe ke kowos fusr ah me.

2 “Oe ke nga fusr ah me nwe inge,
Mwet lokoalok luk elos akkeokyeyu arulana upa,
Tusruktu elos tiana kutangyula.
3 Elos kanteya fintukuk arulana loal
Oana ke elos pikin acn in orek ima lalos uh.
4 Tusruktu LEUM GOD, su arulana suwoswos,
El aksukosokyeyula liki moul in kohs.”

5 Lela tuh elos nukewa su srunga Zion
In kutangyukla ac lillilyak.

6 Lela tuh elos in oana mah su yoki oan fin mangon lohm uh,
Su paola ac tia ku in kapak.
7 Wangin mwet sifelosyak inpaolos,
Ku losani ac usla.
8 Wangin mwet su fahsr alukela acn se inge fah fahk,
“Lela God Elan akinsewowoye kom!
Kut akinsewowoye kom ke Inen LEUM GOD.”

130

Sie Pre In Suk Kasru

1 Liki acn loal in moul in keok luk, nga pang nu sum, LEUM GOD.
2 Lohng tung luk, LEUM GOD;
Porongo pusren mwe siyuk luk tuh kom in kasreyu!
3 Kom fin oakla ma koluk lasr in ma simusla lom,
Su ac ku in kaingkunla nununku nu sel?
4 A kom nunak munas nu sesr,
Ouinge fal tuh kut in arulana akfulatye kom.

5 Nga tupan kasru sin LEUM GOD ke insiuk nufon,
Ac lulalfongi luk oan in kas lal.
6 Nga soano LEUM GOD
Yohk liki na mwet san su kena in lenelik,
Aok, yohk liki na mwet san su ke in tari lenelik.

7 Israel, kowos in lulalfongi LEUM GOD,
Mweyen lungse lal kawil,
Ac pacl nukewa El engan in molela.
8 El ac fah molela Israel, mwet lal,
Liki ma koluk lalos nukewa.

131

[Psalm lal David]

Sie Pre In Lulalfongi Lun Sie Mwet Pusisel

1 LEUM GOD, nga fuhleak nunak fulat luk
Ac forla liki inse filang luk.
Nga tia nunku ke kutena ma pwengpeng,
Ku ma su upa nu sik in kalem kac.
2 A nga falkin moul luk ac inse misla.
Oana sie tulik fusr su muta inpoun nina kial,
Ouinge ngunik misla in nga.
3 Israel, lulalfongi in LEUM GOD
Ingela ac nu tok ma pahtpat!

132

On In Kaksak Ke Tempul

1 LEUM GOD, nik kom mulkunulla David
Ac ma upa nukewa el tuh mutangla.
2 LEUM GOD, esam ma el tuh wulela kac,
Wulela ku su el oru nu sum, God Kulana lal Jacob:

130:8 Mt 1:21; Tit 2:14

3 “Nga ac fah tia utyak nu in lohm sik, ku oan fin mwe oan kiuk,
4 Nga ac fah tia mongla ku motulla,
5 Nwe ke na nga orala sie acn in muta lun LEUM GOD,
Sie lohm sin God Kulana lal Jacob.”

6 In acn Ephrathah* kut tuh lohng ke Tuptup in Wuleang,
Ac kut tuh konauk in acn Jearim.
7 Ac kut fahk, “Lela kut in som nu in lohm sin LEUM GOD;
Lela kut in alu ye mutun tron lal.”

8 LEUM GOD, fahsru nu ke Tempul uh, wi Tuptup in Wuleang
Su akilenyen ku lom,
Ac muta we nwe tok.
9 Lela mwet tol lom in oru ma suwohs pacl e nukewa;
Lela mwet lom in sasa ke engan!

10 Kom orala sie wulela nu sel David, mwet kulansap lom;
LEUM GOD, nikmet sisla tokosra se su kom sulela.
11 Kom tuh orala sie wulela ku nu sel David —
Sie wulela ma kom fah tia sifil ekulla, su fahk:
“Nga fah oru tuh sie sin wen nutum in tokosra,
Ac el ac fah leum tukum.
12 Wen nutum fin pwaye insialos nu ke wuleang luk
Ac nu ke ma sap luk su nga sang nu selos,
Na wen natulos ac fah oayapa eis acn sum in tokosra nwe tok.”

13 LEUM GOD El sulela Zion;
El lungse orala tuh in nien muta lal:
14 “Pa inge nien muta luk nwe tok.
Pa inge acn su nga lungse leum we.
15 Nga fah akkasrupye Zion ke mwe enenu lal nukewa;
Nga fah akkihpye mwet sukasrup lal ke mwe mongo.
16 Nga fah akinsewowoye mwet tol lal in ma nukewa elos oru,
Ac mwet lal fah on ac sasa ke engan.
17 In acn se inge nga fah oru tuh sie sin fita lal David elan sie tokosra fulat;
In acn se inge nga fah akloesye pacl in leum lun tokosra se su nga sulela.
18 Nga fah nokomla mwet lokoalok lal ke mwekin,
A tokosrai lal fah kapkapak ac yokyokelik.”

133

[Psalm lal David]

Kaksakin Lungse Lun Mwet Lili

1 Fuka woiya ac fuka insewowoiya
Ke mwet lun God elos tukeni muta ac inse sefanna.
2 Ma inge oana woiyen oil in akmusra saok
Ma sorori ke sifal Aaron nu ke alut lal,
Nwe ke sun kala in nuknuk in mwet tol lal.*
3 Ma inge oana aunfong Fineol Hermon,

* **132:6** ***Ephrathah:*** tok pangpang acn se inge Bethlehem. **132:6** 132:6–10; 2 Chr 6:41–42 **132:11** 2 Sam 7:12–16; 1 Chr 17:11–14; Psa 89:3–4; Orek 2:30 **132:17** 1 Tok 11:36 * **133:2** ***akmusra saok … nuknuk in mwet tol:*** ouiya sie inge wo sin mwet Jew in liye ke pacl in akmusraiyuk mwet tol uh.

Ma putati nu fineol srisrik in acn Zion.
Pa ingan acn se ma LEUM GOD El oru wulela in akinsewowo lal —
Aok ke moul su wangin saflaiya.

134

Sie Pang In Kaksakin God

1 Fahsru, kaksakin LEUM GOD, kowos mwet kulansap lal nukewa,
Kowos nukewa su kulansap in Tempul lal ke fong.
2 Sralak pouwos ke kowos pre in Tempul uh,
Ac kaksakin LEUM GOD!

3 Lela tuh LEUM GOD, su orala kusrao ac faclu,
Elan akinsewowoye kowos Zion me!

135

Soko On In Kaksak

1 Kaksakin LEUM GOD!
Kaksakin Inen LEUM GOD, kowos mwet kulansap lal,
2 Su tu in lohm sin LEUM GOD,
In Tempul lun God lasr.
3 Kaksakin LEUM GOD, mweyen El wo;
Yuk on in kaksak nu ke Inel, tuh El kulang.
4 El sulella Jacob nu sel sifacna,
Ac mwet Israel tuh elos in mwet lal.

5 Nga etu tuh LEUM GOD El fulat,
El fulat liki god nukewa.
6 El oru kutena ma El lungse oru
In kusrao ac fin faclu,
In meoa uh ac acn loal ye kof uh.
7 El use pukunyeng in paka liki kapinkusra uh;
El orala sarom nu ke paka uh,
Ac El use eng liki nien filma lal.
8 El uniya wounse nukewa in acn Egypt,
Nutin mwet oayapa nutin kosro.
9 El oru mwenmen ac ma sakirik in acn we
In kai tokosra lun acn we ac mwet pwapa lal nukewa.
10 El kunausla mutunfacl puspis
Ac uniya tokosra pwengpeng inge:
11 Sihon, tokosra lun mwet Amor,
Og, tokosra lun mwet Bashan,
Ac tokosra nukewa in acn Canaan.
12 God El sang acn sin mwet inge nu sin mwet lal;
El sang tuh in mwe usru lalos, mwet Israel.

13 LEUM GOD, ac fah sulkakinyuk Inem nwe tok;
Fwil nukewa fah esam kom.
14 LEUM GOD El fah karingin mwet lal;
El fah pakomuta mwet kulansap lal.

15 Tuh god lun mutunfacl saya orekla ke silver ac gold;

Elos ma orekla ke poun mwet.
16 Oasr oalulos, a elos tia ku in kaskas,
Ac oasr mutalos, a elos tia ku in liye.
17 Oasr sraclos, a elos tia ku in lohng,
Elos tia pacna ku in momong.
18 Lela tuh elos nukewa su orala ma inge ac lulalfongi kac
In ekla oana ma sruloala ma elos orala!

19 Kowos mwet Israel, kowos in kaksakin LEUM GOD;
Kaksakunul, kowos mwet tol lun God!
20 Kaksakin LEUM GOD, kowos mwet Levi;
Kaksakunul, kowos nukewa su alu nu sel!
21 Kaksakin LEUM GOD in Zion,
In Jerusalem, acn sel.

Kaksakin LEUM GOD!

136

Soko On In Sang Kulo

1 Sang kulo nu sin LEUM GOD, tuh El wo,
Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat.
2 Sang kulo nu sin God lun god uh,
Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat.
3 Sang kulo nu sin Leum lun leum uh,
Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat.

4 El mukena orala ma usrnguk lulap,
Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat.
5 Ke lalmwetmet lal El orala kusrao,
Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat.
6 El musaeak faclu fin kof loal,
Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat.
7 El orala faht ac malem,
Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat.
8 Faht el leum ke len uh,
Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat.
9 Malem ac itu uh elos leum ke fong,
Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat.

10 El uniya wounse mukul nutin mwet Egypt,
Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat.
11 El kolla mwet Israel liki acn Egypt,
Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat.
12 Ke po ku, ac po asroela lal,
Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat.
13 El sraclik Meoa Srusra,
Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat.
14 El kol mwet lal tuh elos in fahsr sasla,

135:15 135:15–18; Psa 115:4–8; Fwack 9:20 **136:1** 1 Chr 16:34; 2 Chr 5:13; 7:3; Ezr 3:11; Psa 100:5; 106:1; 107:1; 118:1; Jer 33:11 **136:5** Gen 1:1 **136:6** Gen 1:2 **136:7** 136:7–9; Gen 1:16 **136:10** Exo 12:29 **136:11** Exo 12:51 **136:13** 136:13–15; Exo 14:21–29

Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat.
15 A El akwalomyela tokosra Egypt ac mwet mweun lal,
Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat.

16 El kolla mwet lal sasla yen mwesis,
Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat.
17 El uniya tokosra kulana,
Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat.
18 El uniya tokosra pwengpeng,
Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat.
19 Sihon, tokosra lun mwet Amor,
Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat.
20 Ac Og, tokosra lun acn Bashan,
Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat.
21 El sang facl selos nu sin mwet lal,
Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat.
22 El sang acn inge nu sin Israel, mwet kulansap lal,
Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat.

23 El tia mulkinkutla in pacl kutangyukla kut,
Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat.
24 El molikutla liki mwet lokoalok lasr,
Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat.
25 El sang mwe mongo nu sin ma nukewa ma oasr moul la,
Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat.

26 Sang kulo nu sin God lun kusrao,
Tuh lungkulang lal oan ma pahtpat.

137

Eoksra Lun Mwet Israel Su Muta In Sruoh

1 Ke kut muta sisken infacl Babylon,
Kut tung we ke kut esamak Zion.
2 Kut srupusrak harp natusr
Ulun sak willow su tu siskasr.
3 Elos su sruokkuti elos sap kut in on;
Elos sap kut in akpwaryalos,
Ac fahk, “Yuk soko on ke acn Zion kut in lohng.”

4 Kut ac on fuka soko on nu sin LEUM GOD
In sie facl sac?
5 Lela tuh nga in tia sifil ku in srital ke harp
Nga fin mulkinkomla, Jerusalem!
6 Lela nga in tia sifil ku in on
Nga fin tia esam kom,
Nga fin tia nunku mu kom pa mwe insewowo yohk emeet luk uh!

7 O LEUM GOD, esam ma mwet Edom elos tuh oru
Ke len se sruhu acn Jerusalem.
Esam lah elos tuh fahk,

136:19 Oek 21:21–30 **136:20** Oek 21:31–35

“Sukella! Sukella nwe ke musalsalu fin fohk uh!”

8 Babylon, kom ac fah kunausyukla.
Insewowo elos su fah folokin nu sum
Ma kom tuh oru nu sesr —
9 Su ac fah eisla tulik fusr nutuwos
Ac sakunulos fin eot uh.

138

[Psalm lal David]

Sie Pre In Sang Kulo

1 Nga sot kulo nu sum, LEUM GOD, ke insiuk nufon,
Nga on kaksakin kom ye mutun god uh.
2 Nga forla nu ke Tempul mutal sum,
Ac pasrla, ac kaksakin Inem
Ke sripen lungse kawil ac pwaye lom,
Oayapa ke kom akkalemye lah Inem, ac sap lom, fulat liki ma nukewa.
3 Kom topukyu ke nga tuh pang nu sum;
Ke ku lom, kom tuh akkeyeyu.

4 Tokosra nukewa fin faclu elos fah kaksakin kom, LEUM GOD,
Mweyen elos lohng wulela lom.
5 Elos ac fah onkakin orekma lom
Ac ke wolana yohk lom.
6 Kom finne muta yen fulat,
A kom nunku kaclos su pusisel,
Ac kom suiya mwet filang yen loesla me.

7 Ke pacl mwe lokoalok rauniyula
Kom karingyume.
Kom lain kasrkusrak lun mwet lokoalok luk
Ac kom moliyula ke po ku lom.
8 Kom fah oru ma nukewa ma kom wulela kac;
LEUM GOD, lungse lom oan ma pahtpat.
Aksafyela orekma su kom mutawauk oru.

139

[Psalm lal David]

Etauk Ac Karinginyuk Yohk Lun God

1 LEUM GOD, kom liyeyu ac eteyu.
2 Kom etu ma nukewa nga oru;
Kom ne muta loes likiyu, kom etu nunak luk nukewa.
3 Kom liyeyu lah nga orekma, ku nga mongla;
Kom etu mukuikui luk nukewa.
4 Meet liki na nga kaskas,
Kom etu tari lah mea nga ac fahk.
5 Kom apinyula ke siska nukewa,
Kom karinginyu ke ku lom.
6 Etu lom keik uh arulana yohk,
Yohk liki ma nga ku in kalem kac.

137:8 Fwack 18:6

7 Nga ac som nu ya in kaingla liki kom?
Nga ac kaing nu ya liki ye motom?
8 Nga fin som nu inkusrao, kom oasr we;
Nga fin ona infulan misa, kom oasr pac we.
9 Nga finne sokla loesla liki kutulap,
Ku muta yen loeslana nu roto,
10 Kom ac oasr pac we in pwenyu,
Kom ac oasr pa ingo in kasreyu.
11 Nga ku in siyuk lohsr uh in wikinyula
Ku kalem su rauniyula in ekla nu ke fong,
12 Tusruktu, lohsr uh el tia lohsr nu sum,
Ac fong uh arulana kalem nu sum, oana len.
Lohsr ac kalem oana sie nu sum.

13 Kom lumahla ip nukewa ke monuk;
Kom oakiyuwi insien nina kiuk.
14 Nga kaksakin kom mweyen fal mwet uh in sangeng sum.
Ma nukewa kom oru, usrnguk ac wolana,
Nga etu ouinge ke insiuk nufon.
15 Ke mutawauk in lumweyuk sri keik uh,
Ac oakiyuki wo insien nina kiuk,
Ke nga kapkapak ingo in lukma,
Kom nuna etu lah nga oasr we.
16 Kom tuh liyeyu meet liki nga isusla.
Pisen len ma oakiyuki nu sik tuh nga in moul
Simla tari in book nutum
Meet liki na kais sie ma inge mutawauk.
17 O God, arulana pus nunak lom,
Ac arulana upa nu sik in kalem kac.
18 Nga fin oek, pisalos ac pus liki puk uh.
Ke nga ngutalik, nga srakna muta yurum.
19 O God, nga kena tuh kom in uniya mwet koluk!
Nga arulana kena tuh mwet sulallal in fahsr likiyu.
20 Elos fahk ma koluk keim;
Elos fahk kas na koluk lain Inem.
21 O LEUM GOD, nga arulana srungalos su srungakom!
Nga kwaselos su tuyak lain Kom.
22 Nga srungalos na pwaye;
Nga oakalos mwet lokoalok luk.

23 Liyeyu, O God, ac etu insiuk;
Srikeyu, ac konauk nunak luk.
24 Suk lah oasr kutena ma sufal in nga
Ac kolyu ke inkanek kawil nu tok.

140

[Psalm lal David]

Sie Pre In Siyuk Ke Lango

1 LEUM GOD, moliyula liki mwet koluk;
Langoeyula liki mwet sulallal.
2 Pacl nukewa elos pwapa in oru ma koluk;

Elos purakak akukuin in pacl e nukewa.
3 Lohulos oana serpent sulallal;
Kas lalos oana pwasin ke wet cobra.

4 LEUM GOD, moliyula liki ku lun mwet koluk;
Langoeyula liki mwet sulallal
Su kena tuh nga in ikori.
5 Mwet filang elos kena sruokyuwi;
Elos oakiya mwe kwasrip lalos,
Ac filiya sruhf pe inkanek uh in sruokyu.

6 Nga fahk nu sin LEUM GOD, “Kom God luk.”
LEUM GOD, porongeyu ke nga pang in suk kasru sum!
7 LEUM GOD Fulatlana luk, ke ku lom
Kom langoeyula in pacl in mweun.
8 LEUM GOD, nikmet sang nu sin mwet koluk ma lungse lalos;
Nikmet akfahsrye pwapa koluk lalos.

9 Nikmet sang kutangla nu sin mwet lokoalok luk,
Lela tuh ma koluk elos akoo nu sik in folokyang nu faclos.
10 Lela tuh mulut firir in putati faclos;
Lela in sisila elos nu in luf loal ma elos tia ku in sifil illa liki.
11 Lela mwet su kinauk kas sutuu ke mwet saya in tia akilenyuk,
A ma koluk in ukweya na mwet sulallal ac kunauselosla.
12 LEUM GOD, nga etu lah kom loango sripa lun mwet sukasrup
Ac orala nununku suwohs nu sin mwet enenu.
13 Pwayena lah mwet suwoswos elos fah kaksakin kom.
Elos fah muta ye motom.

141

[Psalm lal David]

Sie Pre In Eku

1 Nga pang nu sum, LEUM GOD. Kasreyu inge!
Lipsreyu ke nga pang nu sum.
2 Eis pre luk in oana mwe kisa keng,
Ac ke nga sralak pouk, eis in oana mwe kisa in eku.

3 LEUM GOD, filiya sie mwe karinginyen oalik,
Ac mwe taran srungul lun ngoasrok.
4 Ikolyuwi tuh nga in tia lungse oru ma koluk,
Ac in tia wi mwet koluk ke ma elos oru.
Lela nga in tiana ipeis ke kufwa lalos.

5 Sie mwet wo el ku in kaiyu ac aksuwosyeyu ke kulang lal,
Tusruktu nga fah tia lela mwet koluk in akfulatyeyu,
Mweyen nga pre in lain orekma koluk lalos pacl e nukewa.
6 Ke mwet kol lalos sisyukla liki fulu in eot uh,
Na mwet uh ac fah etu lah kas luk pwaye.
7 Oana sak su lipikyuki nu ke ip srisrik,
Ouinge sri kaclos ac fah oan oaclik sisken kulyuk uh.

140:3 Rom 3:13 **141:2** Fwack 5:8

8 Tusruktu nga nuna lulalfongi kom, LEUM GOD Kulana.
Nga suk molela lom;
Nikmet lela nga in misa!
9 Moliyula liki mwe kwasrip su elos orala in sruokyu,
Ac liki sruhf lun mwet orekma koluk.
10 Lela tuh mwet koluk in putatyang nu in sruhf lalos sifacna
A nga fahla na siska, ac tia sruoh.

142

[Psalm lal David ke el muta in luf sac]

Sie Pre In Suk Kasru

1 Nga pang nu sin LEUM GOD Elan kasreyu;
Aok, nga kwafe nu sel.
2 Nga use mwe torkaskas luk nukewa nu yorol,
Nga fahkak ongoiya nukewa luk nu sel.
3 Ke nga apkuran in fuhleak,
El etu lah mea fal nga in oru.
Ke inkanek su nga fahsr kac
Mwet lokoalok luk elos okanla mwe kwasrip in sruokyuwi.
4 Ke nga ngetnget nu siskuk,
Nga liye tuh wanginna mwet in kasreyu.
Wangin mwet in karinginyu,
Wanginna mwet nunku keik.

5 LEUM GOD, nga pang nu sum tuh kom in kasreyu;
Kom nien molela luk, LEUM GOD.
Kom mukena pa nga enenu in moul se inge.
6 Porongo ke nga pang,
Tuh nga arulana muta in ongoiya.
Moliyula liki mwet lokoalok luk;
Elos arulana ku likiyu.
7 Aksukosokyeyu liki mwe keok luk,
Na nga fah kaksakin kom in walil lun mwet lom
Ke sripen orekma wo lom nu sik.

143

[Psalm lal David]

Sie Pre In Suk Kasru

1 LEUM GOD, lohng pre luk;
Ke suwoswos lom, porongo mwe siyuk luk;
Ke oaru lom, topukyu!
2 Nik kom nununkeyu, mwet kulansap lom.
Wangin sie mwet suwoswos ye motom.
3 Mwet lokoalok luk elos ukweyu
Nwe ke na elos kutangyula.
Elos filiyuwi in sie presin lohsr,
A nga oana elos su nu misa pacl loeloes somla.
4 Ke ma inge nga akola in fuhleak finsrak luk;
Insiuk arulana toasrla.

142: Sifa 1 Sam 22:1; 24:3 **143:2** Rom 3:20; Gal 2:16

5 Nga esamak ke pacl meet ah;
Nga nunku ke ma nukewa kom oru,
Ac nga esamak orekma lom nukewa.
6 Nga asroeak pouk nu sum ke nga pre;
Ngunik malu keim, oana ke infohk uh paolana.

7 Topukyu inge, LEUM GOD,
Wanginla finsrak luk.
Nik kom wikinkomla likiyu,
Ac pwanang nga in welulosla su oatula nu infulan misa.
8 Akesmakinyeyu ke lungkulang lom ke lututang nukewa,
Tuh nga filiya lulalfongi luk in kom.
Pre luk sowak nu yurum.
Akkalemye nu sik inkanek nga in fahsr kac.
9 LEUM GOD, nga kaing nu yurum tuh kom in karinginyu;
Moliyula liki mwet lokoalok luk.
10 Lutiyu nga in oru ma lungse lom,
Tuh kom God luk.
Oru wo nu sik, ac kolyu ke inkanek wo.

11 LEUM GOD, moliyula oana kom tuh wulela.
Ke wolana lom, moliyula liki mwe ongoiya nu sik.
12 Ke sripen lungse lom nu sik, uniya mwet lokoalok luk,
Ac kunausla mwet nukewa su akkeokyeyu,
Mweyen nga mwet kulansap lom.

144

[Psalm lal David]

Sie Tokosra El Sang Kulo Nu Sin God Ke Kutangla

1 Kaksakin LEUM GOD, eot ku luk!
El lutiyu in anwuk,
Ac akoeyu nu ke mweun.
2 El eot ku luk ac mwe loeyuk luk,
Nien molela luk su langoeyula,
Su nga filiya lulalfongi luk se.
El akpusiselye mutanfahl nu ye niuk.

3 LEUM GOD, mea mwet uh, tuh kom in akilenulos?
Mwet uh ma pilasr, na kom ku lohang nu selos?
4 Mwet uh oana polo eng se ma tuhwot tuhme;
Lusen len lalos oana ohk, su sa na wanginla.

5 O LEUM GOD, ikaselik kusrao ac oatume;
Kahlye eol uh, ac elos fah fosryak.
6 Supweya sarom in akfahsryelik mwet lokoalok lom;
Pusrkama pisr nutum, ac oru elos in kaing.
7 Asroema poum lucng me.
Srukyuyak liki kof loal, ac moliyula.
Moliyula liki inpoun mwetsac,

144:3 Job 7:17–18; Psa 8:4

8 Su tia fahk kas pwaye,
Ac elos kaskas kikiap elos finne fulahk.

9 Nga fah onkin soko on sasu nu sum, O God,
Nga fah srital ke harp ac on nu sum.
10 Kom pa oru tuh tokosra in eis kutangla,
Ac kom molella David, mwet kulansap lom.
11 Moliyula liki mwet lokoalok sulallal luk;
Moliyula liki ku lun mwetsac,
Su tia fahk kas pwaye,
Ac elos kaskas kikiap elos finne fulahk.

12 Lela tuh wen natusr, su srakna mwet fusr,
In oana sak sunasr ma kapak arulana ku.
Lela tuh acn natusr in oana sru loeloes
Ma tu ke sruwasrik in lohm sin tokosra.
13 Lela tuh nien fil fokin ima lasr in nwanala
Ke kain in fahko nukewa.
Lela tuh sheep in ima lasr
In oswe tausin ac ngoul tausin.
14 Lela tuh cow natusr in isus pus
Ac in wangin ma isus tuh misa.
Lela tuh in wangin pusren asor ke inkanek lasr uh.

15 Insewowo mutunfacl se su sikyak ouinge nu selos;
Aok, insewowo mutunfacl se su LEUM GOD El God lalos!

145

[Psalm lal David]

Soko On In Kaksak

1 Nga fah fahkak fulatlana lom, God luk a tokosra luk;
Nga fah sot kulo nu sum nu tok ma pahtpat.
2 Nga fah sot kulo nu sum len nukewa;
Nga fah kaksakin kom nu tok ma pahtpat.
3 LEUM GOD El fulat, ac fal in arulana kaksakinyuk;
Fulat lal arulana yohk liki ma kut ku in kalem kac.

4 Orekma lom ac fah kaksakinyuk sin fwil nu ke fwil;
Elos ac fah fahkak orekma ku lom.
5 Elos ac fah srumun ke wolana ac wal lom,
Ac nga fah nunku yohk ke orekma wolana lom.
6 Mwet uh ac fah srumun ke orekma ku lom;
Ac nga fah fahkak ke fulat lom.
7 Elos ac fah sulkakin yokiyen wo lom,
Ac onkakin kulang lom.
8 LEUM GOD El kulang ac pakoten,
El paht in mulat ac el sesseslana ke lungkulang.
9 El wo nu sin mwet nukewa
Ac pakoten lal oan fin ma nukewa El orala.

10 O LEUM GOD, ma orekla lom nukewa fah kaksakin kom,
Ac mwet lom nukewa fah sot kulo nu sum.

11 Elos fah kaskaskin wolana ke ku lun tokosrai lom,
Ac fahkak ku lom,
12 Tuh mwet nukewa fah etu ke orekma ku lom
Ac ke wolana ac fulat lun tokosrai lom.
13 Tokosrai lom oan ma pahtpat,
Ac kom tokosra nwe tok.

LEUM GOD El oaru nu ke wuleang lal;
El pakoten in ma nukewa El oru.
14 El kasrelos nukewa su muta in ongoiya;
Ac El tulokunulosyak nukewa su munasla.

15 Ma moul nukewa nget nu sum in finsrak lalos,
Ac kom sang nu selos mwe mongo in pacl elos enenu.
16 Kom sang fal nu selos
Ac kom akfalye enenu lun ma nukewa su moul.
17 LEUM GOD El suwoswos in ma nukewa El oru,
Ac kulang in orekma lal nukewa.
18 El apkuran nu selos nukewa su pang nu sel,
Su pang nu sel ke inse pwaye.
19 El akfalye enenu lalos nukewa su akfulatyal;
El lohng pusren tung lalos ac molelosla.
20 El karinganulos nukewa su lungse El,
Ac El ac fah kunausla mwet koluk.

21 Nga fah kaksakin LEUM GOD in pacl e nukewa.
Lela ma orekla lal nukewa in kaksakin Ine mutal lal nwe tok.

146

Kaksakin God, Mwet Lango

1 Kaksakin LEUM GOD!
Kaksakin LEUM GOD, O ngunik!
2 Nga fah kaksakin LEUM GOD in moul luk nufon;
Nga fah on ac kaksakin God luk ke lusenna moul luk.

3 Nik kom filiya lulalfongi lom fin mwet kol lun faclu.
Wangin mwet ku in molikomla.
4 Ke elos misa, elos folokla nu ke kutkut;
In len sacnna akoo lalos nukewa wanginla.

5 Insewowo mwet se su eis God lal Jacob tuh Elan kasrel,
Ac su filiya lulalfongi lal in LEUM GOD lal,
6 Su orala kusrao, ac faclu, ac meoa,
Ac ma nukewa loac.
El karingin wulela lal pacl e nukewa.
7 El oru nununku suwohs nu sin mwet su akkeokyeyuk,
Ac El sang mwe mongo nu selos su masrinsral.
LEUM GOD El tulala mwet kapir,
8 Ac El sang liyaten nu sin mwet kun.
El tulokunulosyak su ikori.

146:6 Orek 4:24; 14:15

El lungse mwet suwoswos lal.
9 El karingin mwetsac su muta in facl sesr;
El kasru mwet mukaimtal ac katinmas,
Ac El usla mwet koluk nu ke kunausten.

10 LEUM GOD El tokosra ma pahtpat.
God lom, O Zion, fah leum ke fwil nu ke fwil.

Kaksakin LEUM GOD!

147

Kaksakin God Kulana
1 Kaksakin LEUM GOD!

Wo in yuk on in kaksak nu sin God lasr;
Ma fal ac mwe insewowo in kaksakinyuk El.
2 LEUM GOD El sifilpa musaeak Jerusalem;
El sifilpa folokonma mwet sruoh.
3 El akkeye inse su musalla
Ac pwelah kinet kaclos.

4 El pakiya pisen itu uh
Ac El sang inen kais sie selos.
5 Leum lasr El fulat ac ku;
Lalmwetmet lal tia ku in srikeyuki.
6 El tulokunulosyak su pilesreyuk,
Ac itungya mwet koluk nu infohk uh.

7 Yuk on in kaksak nu sin LEUM GOD;
Srital ke harp nu sin God lasr.
8 El asroelik pukunyeng inkusrao;
El supwama af nu faclu
Ac El oru tuh mah in kap fin inging uh.
9 El sang nu sin kosro ma nalos,
Ac kite won raven fusr ke elos pang.

10 LEUM GOD El tia insewowo ke horse ku,
El tia pac engankin mwet mweun pulaik;
11 Ac El insewowo selos su akfulatyal,
Ac lulalfongi ke lungse kawil lal.

12 Kaksakin LEUM GOD, O Jerusalem!
Kaksakin God lom, O Zion!
13 El akkeye mutunpot lom,
Ac El akinsewowoye mwet lom.
14 El taran masrol ke facl sum tuh in misla;
El akkihpye kom ke wheat na wowo.

15 El sang sie sap ku nu sin faclu,
Ac ma El fahk uh sa in orekla.
16 El oralik snow oana sie kaot,
Ac El oralik aunfong oana kutkut.

17 El supwama af yohk kosra oana fikar;
Wangin mwet ku in muteng mihsrisr kac.
18 Na El sang sap ku lal, ac ice uh kofelik;
El supwama eng, ac kof uh asrla.

19 El fahkak kas lal nu sin mwet lal —
Mwe luti lal ac ma sap lal nu sin Israel.
20 El tia oru ouinge nu sin kutena mutunfacl saya.
Elos tia etu ma sap lal.

Kaksakin LEUM GOD!

148

Sie Pang Nu Sin Ma Orekla Nukewa In Kaksakin God

1 Kaksakin LEUM GOD!

Kaksakin LEUM GOD inkusrao me,
Kowos su muta yen fulat lucng.
2 Kaksakunul, lipufan lal nukewa
Ac un mwet ku lal inkusrao.

3 Faht ac malem, kowos in kaksakunul,
Itu saromrom, kowos in kaksakunul.
4 Kaksakunul, acn fulatlana inkusrao,
Oayapa kof su oan lucng liki kusrao.

5 Lela elos nukewa in kaksakin Inen LEUM GOD!
God El sapsap na, ac ma inge orekla.
6 Ke sap ku lal, ma inge oakiyuki yen selos ma pahtpat,
Ac elos tia ku in srola liki.

7 Kaksakin LEUM GOD fin faclu me,
Kowos ma sulallal lulap inkof uh, oayapa yen loal nukewa meoa;
8 Sarom ac af yohk kosra, snow ac pukunyeng uh,
Paka su akos pac sap lal.

9 Kaksakunul, kowos eol ac inging uh,
Insak uh, ac sak ma isus fahko,
10 Kosro lemnak, ac kosro muna,
Ma orakrak ke sia, ac won sohksok nukewa.

11 Kaksakunul, kowos tokosra uh, ac mutanfahl nukewa,
Mwet leum, ac mwet kol nukewa fin faclu,
12 Mutan fusr ac mukul fusr,
Mwet matu ac oayapa tulik.

13 Lela elos nukewa in kaksakin Inen LEUM GOD!
Tuh Inel fulat liki ine nukewa saya.
Wolana lal oan lucng liki faclu ac kusrao.
14 El oru tuh facl sel in ku,
Tuh mwet lal nukewa in kaksakunul —

148:4 Gen 1:6–7; Psa 104:3

Aok mwet Israel, su arulana saok sel.

Kaksakin LEUM GOD!

149

Soko On In Kaksak

1 Kaksakin LEUM GOD!

Yuk soko on sasu nu sin LEUM GOD;
Kaksakunul in walil lun mwet su inse pwaye nu sel!
2 Israel, kowos in engan ke sripen El su orekowosla;
Enganak, kowos mwet Zion, ke sripen tokosra lowos!
3 Kaksakin Inel ke onsrosro;
Srital ke harp ac drum ke kowos kaksakunul.

4 LEUM GOD El insewowo ke mwet lal.
El akfulatye mwet pusisel ke El sang kutangla nu selos.
5 Lela mwet lun God in enganak ke kutangla lalos,
Ac on ke engan ke fong nufon.
6 Ke elos kaksakin God, lela elos in sasa ke pusra lulap,
Oayapa elos in sruok cutlass kosro natulos in paolos
7 Tuh elos in kutangla mutunfacl
Ac in kai mwet we.
8 Elos in kapriya tokosra lalos ke sein,
Oayapa mwet kol lalos ke sein osra,
9 In kai mutanfahl uh in oana ma God El sapkin.
Pa inge kutangla lun mwet lun God.

Kaksakin LEUM GOD!

150

Kaksakin LEUM GOD

1 Kaksakin LEUM GOD!

Kaksakin LEUM GOD in Tempul lal!
Kaksakin ku lal inkusrao!
2 Kaksakunul ke orekma ku su El orala.
Kaksakin fulatlana lal.

3 Kaksakunul ke pusren mwe ukuk.
Kaksakunul ke pusren harp ac lyre.
4 Kaksakunul ke pusren drum ac ke onsrosro.
Kaksakunul ke pusren harp ac flute.
5 Kaksakunul ke pusren cymbal.
Kaksakunul ke cymbal yohk pusra.
6 Kaksakin LEUM GOD, kowos ma orekla nukewa su oasr moul la!

Kaksakin LEUM GOD!

Book Lal
SOAKAS

Tukakinyen Book In SOAKAS

Book in *Soakas* el orani mwe luti ma wo nu ke moul in ikwa oayapa moul in ngun. Yokiyen mwe luti inge kas in kasru nu ke ouiyen moul lasr len nukewa. Mutawauk ke kas in akesmakinye kut lah "Sangeng sin LEUM GOD pa mutaweyen etauk," (1:7) na sifilpa tafwela in akkalemye ouiya wo ma fal in moulkinyuk wi elah wo. Pus sin mwe fahk inge fototo na, tusruktu akkalemye nunak lun mwet luti matu lun Israel ke ma fal sie mwet lalmwetmet elan oru ke ouiya ma ac ku in sikyak in moul lal. Kutu sin ma inge yokna ke akupasri lun sou, ac kutu nu ke inkanek in akkapye kasrpalos. Kutu ma ke ouiyen moul in sie sin sie, ac kutu ma in kasru sie mwet in etu in sifacna karinganul. Yohk pac mwe luti ke pusisel, mongfisrasr, oru wo nu sin mwet sukasrup, ac inse pwaye nu sin mwet kawuk.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Saokiyen lalmwetmet 1:1—9:18
Soakas lal Solomon 10:1—29:27
Kas lal Agur 30:1–33
Kutu pac mwe fahk saya 31:1–31

Saokiyen Soakas

1 Soakas lal Solomon, wen natul David ac tokosra lun Israel.
2 Soakas uh ma ac ku in kasrekom in ku in akilen lalmwetmet ac kas in kasru wowo,
oayapa in kalem ke kas na loal kalmac.
3 Ku in luti kom ke moul in etauk, tuh moul lom in pwaye, suwohs, ac fal.
4 Ku in sang etauk nu sin sie mwet srik etu la, ac luti mwet fusr in pah in nunak.
5 Soakas inge ku pac in akyokyelik etauk lun mwet lalmwetmet, ac sang inkanek
pwaye nu sin mwet etauk
6 tuh elos in ku in etu kalmac lukma lun soakas, ac kalmen pupulyuk lun mwet
lalmwetmet.

Kas In Kasru

7 Sangeng* sin LEUM GOD pa mutaweyen etauk. Mwet lalfon uh pilesru
lalmwetmet, ac srunga suk etauk.
8 Tulik nutik,† lohng kas in luti lun papa tomom ac nina kiom.
9 Mwe luti lalos uh ac mwe nawu moul lom oana sie mwe yun nu fin sifom, ku sie
mwe walwal nu inkwawom.
10 Tulik nutik, mwet koluk fin kwafe kom, nik kom wi.
11 Elos fin fahk, "Fahsru kut som kasriki sie mwet ah, ku kutu mwet wangin mwata,
ac uniya mwe na pwar.
12 Sahp pacl se kut ac sonolos elos ac moul na fokoko, tusruktu pacl se kut tari selos
elos ac misa!
13 Kut ac konauk mwe kasrup pus ac nwakla lohm sesr ke ma kut pisrala.
14 Fahsru wi kut. Kut ac kitalik ma nukewa in oana sie nu sesr kewa."
15 Tulik nutik, nimet wi mwet ouinge uh. Fahla lukelos.
16 Elos rarala in oru ma koluk. Elos akola pacl nukewa in akmas.
17 Tia wo in akoo sie sruhf, ke won se ma kom ke sruokya uh el tu na liye,

---

1:1 1 Tok 4:32 * **1:7** ***Sangeng:*** in kas Hebrew, "akos" ac "akfulat" oasr pac kac. **1:7** Job 28:28; Psa 111:10; Soa 9:10 † **1:8** ***Tulik nutik:*** kas Hebrew fahk mu "Wen nutik," tusruktu kalmeya pa kewana mukul ac mutan.

18 mweyen mwet oru ouinge uh sifacna akoo mwe kwasrip nu selos, sie mwe
kwasrip ma elos ac misa kac.
19 Pacl nukewa, pisrapasr uh ac eisla moul lun mwet rapku — pa inge ma ac sikyak
nu sin kutena mwet su moulkin moul sulallal.

Lalmwetmet El Pang

20 Porongo! Lalmwetmet el pang inkanek uh ac in iwen kuka uh.
21 El wowoyak ke mutunoa in siti uh, ac in acn nukewa mwet uh tukeni we:
22 "Mwet lalfon, kowos ac lungse in lalfon putaka? Kowos ac pwarkin in
aksruksruki etauk uh nwe ngac? Ya kowos ac tiana lutlut in etu mau?
23 Lohng ke pacl nga kai kowos. Nga ac sot kas in kasru wo ac oayapa etauk luk nu
suwos.
24 Nga tuh pangon kowos ac suli kowos in tuku, a kowos tia lungse lohng. Kowos
likinsaiyu.
25 Kowos pilesru kas in kasru luk nukewa, ac tia lungse nga in aksuwosye kowos.
26 Ouinge ke pacl kowos ac sun ongoiya, nga fah isrun kowos. Nga ac fah
aksruksruki kowos ke pacl mwe aksangeng uh sikyak —
27 pacl se ac tuku nu fowos oana paka, ac use mwe ongoiya oana sie eng na upa,
ac kowos muta in keok ac waiok.
28 Na kowos ac fah pang nu ke lalmwetmet, tuh nga ac tia topuk. Kowos ac sukyu
yen nukewa, tuh kowos ac tia ku in koneyuyak.
29 Wanginna pacl kowos lohang nu ke etauk, ac pacl nukewa kowos srunga akos
LEUM GOD.
30 Kowos tiana lungse eis kas in kasru luk, ku porongo pacl nga aksuwosye kowos
uh.
31 Ke ma inge, kowos ac fah kosrani fal nu ke orekma lowos, ac pwapa koluk lowos
ac tingilkowosi ac pwanang kowos maskin.
32 Mwet selalkung uh misa ke sripen elos pilesru lalmwetmet. Mwet lalfon uh
kunausyukla ke nunak in aksrikyaten lalos.
33 Tusruktu, kutena mwet su lohngyu fah muta in misla. Moul lal ac fah wo, ac el
ac fah tia enenu in sangeng ke kutena ma."

2

Lacnen Lalmwetmet

1 Tulik nutik, lutlut ke ma nga luti nu sum, ac tia mulkunla ma nga fahk kom in
oru.
2 Lohng kas in lalmwetmet, ac srike kom in kalem kac.
3 Aok, ngisre in oasr etauk lom, ac kwafe tuh kom in liyaten.
4 Suk aklohya, in oana ke kom ac suk silver ku kutu ma saok su oan wikla.
5 Kom fin oru ouinge na kom fah etu lah mea kalmen sangeng* sin LEUM GOD, ac
konauk in etu ke God.
6 LEUM GOD pa ase lalmwetmet; etauk ac kalem tuku sel me.
7 El sang kasru nu sin mwet suwohs, ac El karinganang mwet moul pwaye.
8 El karinganulos su oru wo nu sin mwet ngia, ac taranulos su inse pwaye nu sel.
9 Kom fin porongeyu, kom ac etu ma pwaye, suwohs, ac wo. Na kom ac etu lah mea
fal kom in oru.
10 Kom ac lalmwetmet, ac etauk lom ac fah mwe insewowo nu sum.
11 Liyaten ac kalem lom ac loangekom —
12 ac sruokkomi kom in tia oru ma sutuu. Ma inge ac fah srikomla liki mwet su
purakak lokoalok ke kas lalos —
13 mwet su fahsr liki moul suwohs, ac som nu ke moul in lohsr,

---

1:20 1:20–21; Soa 8:1–3 * **2:5** ***sangeng:*** liye Soa 1:7

14 mwet su engan in oru ma koluk, ac insewowokin moul lusrongten ac sesuwos,
15 mwet kutasrik su tia ku in lulalfongiyuk.
16 Kom ac fah ku in kaingkunla kutena mutan koluk su ac srike in srife kom ke kas emwem lal,
17 su tia pwaye nu sin mukul tumal, ac tia esam wuleang el oru ye mutun God.
18 Kom fin som nu lohm sel, kom fahsr nu ke inkanek in misa. Kom fin som nu we, kom suwoswos nu ke facl sin misa.
19 Wangin sie mwet su utyak nu yorol nu foloko. El tiana foloko nu ke inkanek in moul.
20 Ouinge kom in etai moul lun mwet wo, ac moulkin moul suwoswos.
21 Mwet suwoswos — elos su pwaye in ma nukewa — ac fah muta in facl sesr uh.
22 Tuh God El ac tulakunla mwet koluk uh liki acn uh, ac fusulosyak su orekma koluk.

3

Lulalfongi In LEUM GOD

1 Tulik nutik, nimet mulkunla ma nga luti nu sum. Esam ma nukewa ma nga fahk nu sum in oru.
2 Mwe luti luk ac fah akloesye moul lom ac akinsewowoye.
3 Nimet lela kulang ac inse pwaye in wanginla liki kom. Kapriya inkwawom, ac simusla insiom.
4 Kom fin oru ouinge, kom ac fah ohi yurin God ac mwet uh.
5 Lulalfongi LEUM GOD ke insiom kewa. Nimet lulalfongi etu lom sifacna.
6 Esam LEUM GOD in ma nukewa kom oru, ac El ac fah akkalemye inkanek suwohs nu sum.
7 Nimet sifacna nunku mu kom arulana fas in lalmwetmet lom; akos LEUM GOD ac fahsr liki ma koluk.
8 Kom fin oru ouinge, ac fah akkeye monum, ac sot ku nu sum.
9 Akfulatye LEUM GOD ke mwe sang lom nu sel ke mwe kasrup lom, ac ke fahko se meet ke ima lom.
10 Kom fin oru ouinge, nien filma lom ac fah nwanala ke wheat, ac nien wain lom ac fah kahkkakla ke wain.
11 Tulik nutik, nimet pilesru kas in kai lun LEUM GOD nu sum, a lohang nu kac ac eis mu mwe sensenkakin kom.
12 LEUM GOD El kaelos su El lungse, oana ke sie papa kai tulik su el insewowo kac.
13 Insewowo mwet se su konauk lalmwetmet, ac su sun etauk.
14 Ma laesla kac yohk liki ma laesla ke silver, ac yohk sripa nu sum liki gold.
15 Lalmwetmet el saok liki wek saok. Wangin kutena ma kom lungse ku in lumweyuk nu kac.
16 Lalmwetmet uh ac akloesye moul lom, akkasrupye kom, ac oru in sunakinyuk kom.
17 Inkanek lun lalmwetmet uh ac mwe engan nu sum, ac kol kom nu ke moul in misla.
18 Lalmwetmet uh oana sak in moul nu selos su eisal, ac mwe insewowo nu selos su akfulatyal.
19 LEUM GOD El orala faclu ke lalmwetmet lal,
Ke etu lal El oakiya ma oan inkusrao.
20 Lalmwetmet lal uh oru kof ye faclu in unonak,
Ac pukunyeng uh in kahkunma af nu fin faclu.
21 Tulik nutik, sruokya ku liyaten, ac lohang in wo nu ke ma kom oru.
22 Ma inge ac sot moul wo ac insewowo nu sum.

3:4 Lk 2:52 **3:7** Rom 12:16 **3:11** Job 5:17 **3:11** 3:11–12; Heb 12:5–6 **3:12** Fwack 3:19

23 Kom ac fah fahsr ke inkanek in misla, ac tiana tukulkul.
24 Kom ac fah tia sangeng ke kom motul, ac kom ac fah motul folosowosla ke fong uh.
25 Kom ac tia sensen ke mwe fosrnga su ac sa sikyak, oana paka ma sun mwet koluk uh.
26 LEUM GOD El ac karingin kom. El ac fah tia lela niom in sremla.
27 In pacl nukewa ma kom ku, kom in kasrelos su fal in eis kasru, ac tia sruokya ma wo lukelos.
28 Nimet fahk nu sin mwet tulan lom in soano nu ke len tok ah, kom fin ku in kasrel ingena.
29 Nimet akoo kutena ma ac tuh akkolukye mwet tulan lom; el muta siskom ac lulalfongi kom.
30 Nimet akukuin nu sin sie mwet ke wangin sripa, fin wangin ma el oru in akkolukye kom.
31 Nimet mwel ma lun mwet sulallal, ku nunkauk in oru oana elos oru,
32 mweyen LEUM GOD El srunga mwet orekma koluk, a El insraelak nu sin mwet suwoswos.
33 Mwe selnga lun LEUM GOD oan fin lohm sin mwet koluk, a mwe insewowo lal oan fin lohm sin mwet suwoswos.
34 El tiana lohang nu sin mwet inse fulat, a El kulang nu sin mwet pusisel.
35 Mwet lalmwetmet uh ac akfulatyeyuk, a mwet lalfon uh ac yokelik mwekin lalos.

4

Ma Wo Tuku Ke Lalmwetmet

1 Tulik nutik, kowos in porongo mwe luti lun papa tomowos. Arulana lohang nu kac, na ac fah oasr etauk lowos.
2 Nga luti kowos ke inkanek wo. Nimet kowos pilesru.
3 Ke nga srakna tulik srisrik, wen sefanna nutin papa ac nina,
4 papa el ac fahk, “Esamya ma nga fahk inge, ac nimet mulkunla. Oru in oana ke nga fahk uh, na kom fah moul.
5 Eis lalmwetmet ac liyaten! Nimet mulkunla ku pilesru ma nga fahk uh.
6 Nimet sisla lalmwetmet, na el ac loangekom. Lungse el, ac el fah liyekomyang wo.
7 Ma se ma yohk sripa emeet nu sum pa in suk lalmwetmet. Kutena ma kom ac sifil suk saya, kom in suk etauk.
8 Lungse lalmwetmet, ac el ac fah oru kom in fulat. Apsilya ku, ac el ac fah oru in kaksakinyuk kom.
9 El ac fah oana sie tefuro wolana nu fin sifom.”
10 Lohngyu, tulik nutik. Nunku akwoye ma nga fahk nu sum uh, na ac fah loes moul lom.
11 Nga luti nu sum lalmwetmet ac ouiyen moul pwaye kom in fahsr kac.
12 Wangin ma ac kosrala inkanek lom kom fin fahsr in lalmwetmet, ac kom ac tia tukulkul ke pacl kom kasrusr.
13 Esam ma kom luti uh pacl nukewa. Lutlut lom uh pa moul lom — liyaung akwoya.
14 Nimet fahsr nu yen mwet koluk uh fahsr nu we. Nimet ukwe ouiyen moul lalos.
15 Fahsr liki ma koluk! Nimet apkuranyang nu kac! Kuhfla liki ac fahsrot ke inkanek lom.
16 Mwet koluk uh tia ku in motulla nwe ke na elos orala sie ma koluk. Elos ac ngetnget na elos fin tia orala mwe lokoalok nu sin mwet.
17 Ma koluk ac sulallal uh oana mwe mongo ac mwe nim nu selos.
18 Inkanek lun mwet suwoswos uh oana takak lun faht uh, ma kais kutu kalmwelik nwe ke na lenelik.

3:34 Jas 4:6; 1 Pet 5:5

19 Inkanek lun mwet koluk uh lohsr matoltol. Elos ikori tuh elos tia ku in liye lah
mea se oru elos ikori uh.
20 Tulik nutik, lohng akwoya ma nga fahk uh.
21 Esam kas luk ac karinganang in tia wanginla liki kom.
22 Kas inge ac sang moul ac ku lun mano nu sin kutena mwet su kalem kac.
23 Arulana karinganang nunak lom an — mweyen moul lom ac sikyak oana ma
kom nunku.
24 Nimet fahk kutena ma su tia pwaye, ac tia orekmakin kas kikiap ku kutena ouiya
ma ac kiapu mwet uh.
25 Ngetot suwohs nu meeto ke inse pulaik. Nimet ngetnget in tonong.
26 Akola akwoye ma kom ac oru an, na ma nukewa kom oru ac ku in orekla wo.
27 Kaingkin ma koluk ac fahsr suwohs nu meeto. Nimet kuhfla liki inkanek pwaye.

5

Mwe Sensen Ke Orek Kosro

1 Wen nutik, lohng kas in lalmwetmet luk ac porongo etauk luk.
2 Na ouiyen moul lom ac fah suwohs, ac kas lom ac fahkak lah oasr etu lom.
3 Ngoasron mutan kien siena mukul ac ku in emwem oana honey, ac oalul fwel
oana oil in olive,
4 tusruktu ke safla pwar nukewa, mwe keok mukena pa ac tuku kac.
5 Mutan sac ac kolkomla nu in facl in misa. Inkanek ma el fahsr kac pa inkanek nu
ke misa.
6 El kuhfla ac alfokfokla liki inkanek in moul, ac el tia akilen acn el fahsr we.
7 Lohngyu inge, wen nutik uh, ac tia mulkunla ma nga fahk nu suwos.
8 Fahsr liki mutan ouinge uh! Nimet kalukyang nu ke mutunoa sel.
9 Kom fin oru, na sunak ma tuh orek nu sum meet ac fah orek nu sin kutu na mwet,
na kom ac fah fusr na misa inpoun mwet wangin pakomuta yoro.
10 Aok, mwetsac uh ac eisla mwe kasrup lom nukewa, ac ma kom kemkatu nu kac
ac fah ma lun siena mwet.
11 Kom ac fah oan sasao fin mwe oan kiom. Ikom ac monum ac fah mongola,
12 ac kom fah fahk, “Efu ku nga koflana etala? Efu ku nga tuh srunga mwet in
lutiyu?
13 Nga tuh tiana lohang nu sin mwet luti luk nukewa, ac tiana porongalos.
14 Ac inge nga akilenak lah akmwekinyeyuk nga sin mwet nukewa.”
15 Kom in pwaye nu sin mutan kiom sifacna, ac sang lungse lom nu sel mukena.
16 Tulik ma kom osweang nu sin kutena mutan saya uh, ac wangin sripa nu sum.
17 Lela tulik nutum uh in kapak ac kasrekom, a in tia muta kasru mwet saya.
18 Ke ma inge kom in engan sin mutan kiom, aok mutan fusr se na ma kom tuh
payukyak se ah,
19 su tuh kato ac wo lumah oana soko deer mutan. Lela oaskuiyal in mwe akenganye
kom. Lela elan kafiskomi ke lungse lal.
20 Wen nutik, efu ku kom in sang lungse lom nu sin siena mutan? Efu kom kaukya
iniwen mutan kien siena mukul?
21 LEUM GOD El liye ma nukewa kom oru. Acn nukewa kom fahsr nu we, El liye
kom.
22 Orekma koluk lun sie mwet koluk oana sie mwe kwasrip. El ac sremla ke sie
nwek ke koluk lal sifacna.
23 El misa ke sripen el tia sifacna liyaung orekma lal. Lalfon lal pa kololla nu in
kulyuk lal uh.

4:26 Heb 12:13

6

Kutu Pac Mwe Sensenkinyuk

1 Wen nutik, ya kom wulela in akfalye soemoul lun siena mwet?
2 Ya kom sremla ke kas lom sifacna, ac sruhu ke wulela lom sifacna?
3 Ke ouinge, wen nutik, kom muta ye ku lun mwet sacn, tusruktu pa inge inkanek
se ma ac ku in tulekomla liki uh: sulaklak nu yorol ac kwafe elan tulekomla.
4 Nimet motulla ku mongla nwe ke na kom orala.
5 Srola liki kwasrip sacn oana sie won, ku soko deer ma kaingla liki sie mwet sruh
kosro.
6 Mwet alsrangesr uh enenu in lutlut ke ouiyen moul lun mak uh.
7 Wangin mwet kol, mwet fulat, ku mwet leum lalos,
8 a elos etu in elosak mwe mongo nalos ke pacl fol, in akola nu ke pacl mihsrisr.
9 Mwet alsrangesr se ac oan nwe ngac? El ac tukakek ngac?
10 El fahk, “Nga ac motullana kutu srisrik. Nga ac elongak pouk ac monglana kitin
pacl.”
11 A ke el motul, ma lal nukewa ac wanginla, oana in pisrapasrla sin sie mwet
sulallal.
12 Mwet lusrongten ac mwet koluk elos forfor ac kinauk kas kikiap.
13 Elos kotmwet ac oru mwe akul ke lumahlos in kiapwekom,
14 ac pacl se na elos oru ma inge uh elos akoo in oru pwapa sulallal ma oan selos.
Elos pirakak ma koluk yen nukewa.
15 Ke ma inge mwe ongoiya ac fah sikyak nu selos tia suiyak pah, ac elos fah
kunausyukla ac wangin kasru ku in orek nu selos.
16 Oasr ma onkosr su LEUM GOD El srunga; aok, itkosr mwe srungayuk nu sel su
El tia ku in muteng pa inge:
17 Ngetnget filang,
Loh kikiap,
Po su aksororye srahn mwet wangin mwata,
18 Sie inse su kinauk pwapa koluk,
Ne su sa in kasrusr nu ke ma koluk,
19 Sie mwet orek loh kikiap,
Ac sie mwet su pirakak mwe sraclik in masrlon sou.

Mwe Sensen Nu Sin Mwet Orek Kosro

20 Wen nutik, oru ma papa tomom el fahk nu sum, ac nik kom mulkunla ma nina
kiom el luti kom kac.
21 Sruokya kas lalos in oanna insiom pacl nukewa.
22 Mwe luti lalos uh ac kol kom ke pacl kom fufahsryesr, ac karingin kom ke fong,
ac akkalemye ma kom in oru ke len.
23 Mwe luti lalos uh sie kalem nu sum, ac kas in kai lalos ac fah luti kom ke ouiyen
moul.
24 Ku in sruokkomi liki mutan koluk, ac liki kas in akmunas lun mutan kien kutena
mukul saya.
25 Nimet sruhfla ke oasku lalos, nimet sremla ke elos kotmwet nu sum uh.
26 Sie mukul ku in sang na molin lof in bread se in moli sie mutan kosro su eis
molin kosro lal, tuh el fin orek kosro nu sin mutan kien siena mukul, ma lal nukewa
ac fah wanginla.
27 Ya kom ku in us e iniwom ac nuknuk lom tia firiryak?
28 Ya kom ku in fahsr fin mulut fol ac niom tia folla?

6:10 6:10–11; Soa 24:33–34

29 Sensen ke ma inge oapana ke kom utyak nu yurin mutan kien siena mukul.
Kutena mwet su oru ouinge uh ac sun keok.
30 Mwet uh tia arulana srunga mwet pusr el fin pisrapasr in akkihpyal ke el
masrinsral;
31 a el fin koneyukyak, el enenu in akfalye pacl itkosr — el enenu in sang ma lal
nukewa.
32 Tusruktu sie mukul su orek kosro nu sin mutan kien siena mukul, wangin etauk
lal. El sifacna oru ma ac kunausulla.
33 Ac fah akkolukyeyuk el, anwuk el, ac mwekin lal ac fah tiana wanginla nwe tok.
34 Wangin kasrkusrak lun sie mukul payuk ku in oana kasrkusrak lal ke el lemta;
ac fah wangin nunak munas lal nu sin mukul sac ke pacl se el ac orek foloksak kac.
35 El ac fah tia eis kutena mwe moul in akfalye; wangin kutena mwe kite ku in
akwoyela kasrkusrak lal uh.

7

1 Wen nutik, esam kas luk nu sum, ac nimet mulkunla ma nga fahk kom in oru.
2 Oru ma nga fahk nu sum ac kom fah moul. Kom in karinganang mwe luti luk
oana ma se ma saok oemeet sum.
3 Sruokya mwe luti luk in wi kom pacl nukewa. Simusla insiom.
4 Oru lalmwetmet uh in oana sie tamtael lom, ac etauk in oana mwet kawuk fototo
lom.
5 Ma inge ac sruokkomi liki mutan payuk kien mukul saya, ac kas in akmunas lalos.

Sie Mutan Elah Koluk

6 Sie pacl ah ke nga tuh ngetla ke winto in lohm sik ah,
7 nga liye kutu mukul fusr su soenna oasr etauk la, na nga akilen sie selos su lalfon
lumahl.
8 El fahsr inkanek ah, apkuranyang nu ke lohm sin sie mutan.
9 Ke ekela tukun lohsrani acn uh,
10 mutan sac osun nu sel. El nuknuk oana sie mutan kosro su eis molin kosro lal,
ac oasr nunak koluk se sel.
11 El sie mutan ku nunak lal ac sumwekin, su lungsena forfor inkanek uh pacl
nukewa,
12 ku muta soano mwet ke sruwasrik inkanek uh. Kutu pacl uh el ac tu inkanek uh,
ac kutu pacl ke nien kuka.
13 El kaokma mukul fusr sac ac ngok mutal. El ngetang suilya ac fahk,
14 “Nga oru tari mwe kisa luk misenge, ac ikwa kac uh oasr yuruk.
15 Na nga tuku suk kom mweyen nga ke osun nu sum, na pa nga sun kom.
16 Nga lohala tari mwe oan kiuk ke kaot linen tuhntun Egypt me.
17 Nga fwela ke ono keng ma orekla ke myrrh, aloes, ac cinnamon.
18 Fahsru nga kom in oru lungse lasr fong nufon se. Kut in asruhila ac arulana
pwar sie sin sie.
19 Mukul tumuk uh wangin lohm ah — el som nu yen loessula.
20 El us mani na yohk welul ac el ac tia folok nwe ke wik luo.”
21 Na el srifella ke kas emwem lal, ac mwet fusr sac welulla.
22 El sa na in fahsr tokol oana soko ox kokola nu ke anwuki, ku oana soko deer ma
sroang nu in kwasrip
23 ac osra in pisr uh ac fakisya insial. El oana sie won su fahsryang nu in sie nwek
ac tia etu lah moul lal oan in fosrnga.
24 Ke ma inge, wen nutik, porongeyu, ac lohang nu ke ma nga fahk.
25 Nik kom lela sie mutan ouinge in eisla insiom. Nimet kuhfla nu yorol.
26 El kunausla mukul puspis tari, ac pus na selos misa.

27 Kom fin som nu lohm sel ah, kom alfokfokla nu ke facl lun misa — soko inkanek
ma oatui suwoswosyang nu ke acn lun misa.

8

Kas In Kaksakin Lalmwetmet

1 Lohng! Lalmwetmet el wowoyak.
Etauk el oru pusracl in lohngyuk.
2 El tu fin tohktok uh sisken inkanek,
Ac yen inkanek uh osun we.
3 Ke nien utyak nu in siti uh
Sisken mutunoa el pang ac fahk:
4 “Nga kwafe suwos nukewa;
Nga pang nu sin mwet nukewa faclu.
5 Kowos su srakna elahn tulik, oru kowos in elahn mwet matu.
Ya kowos lalfon? Lutlut in oasr etauk lowos.
6 Lohng kas wolana luk.
Ma nukewa nga fahk uh suwohs.
7 Kas nukewa luk pwayena;
Kas kikiap uh mwe srungayuk sik.
8 Ma nukewa nga fahk uh pwaye,
Wangin kutena ma sesuwos ku mwe kiapu mwet.
9 Nu sin mwet liyaten uh, ma inge nukewa kalem,
Ac nu selos su oasr etauk la, fisrasr elos in kalem kac.
10 Sulela kas in luti luk liki na silver;
Sulela etauk liki na in eis gold nasnas.

11 “Nga pa Lalmwetmet. Nga wo liki mwe naweyuk uh;
Wangin ma kom lungse ac ku in lumweyuk nu sik.
12 Nga Lalmwetmet ac liyaten;
Oasr etauk ac nunak suwohs in nga.
13 Elos nukewa su akfulatye LEUM GOD elos kwase ma koluk.
Nga srunga inse fulat ac filang,
Oayapa inkanek koluk ac kas kikiap.
14 Nga orek pwapa, ac nga akfahsrye.
Oasr ku ac etauk yuruk.
15 Nga kasru tokosra uh in leumi mwet uh,
Ac nga kasru mwet kol in oru ma sap suwohs.
16 Mwet kol nukewa faclu leumi mwet uh ke kasru luk —
Fisrak ac mwet leum fin faclu oana sie.
17 Nga lungse elos nukewa su lungse nga;
Kutena mwet su sukyu, ku in koneyuyak.
18 Oasr mwe kasrup ac sunak,
Wo ouiya ac kapkapak yuruk in kitala.
19 Ma kom ac eis sik uh saok liki gold ma wo emeet,
Ac wo liki pac silver ma arulana nasnas.
20 Nga fufahsryesr ke inkanek suwoswos;
Nga fahsr tukun inkanek lun nununku suwohs.
21 Nga sang mwe kasrup nu selos su lungse nga,
Ac nwakla lohm selos ke ma saok.

8:1 8:1–3; Soa 1:20–21

22 “LEUM GOD El oreyula meet liki ma nukewa,
Orekma se emeet lal in pacl loeloes somla.
23 Orekla nga ke mutaweyen ma nukewa,
Meet liki na orekla faclu.
24 Nga isusla meet liki oasr meoa,
Pacl ma soenna oasr unon in kof.
25 Nga isusla meet liki oasr fineol uh,
Meet liki tohktok uh oakiyuki,
26 Meet liki na ke God El orala faclu, ku inima we —
Soenna oasr kutkut srisrik lun infohk uh.
27 Nga oasr we ke El oakiya ma oan inkusrao,
Ac ke El asroelik pekusra uh fin meoa,
28 Ke pacl se el filiya pukunyeng yen engyengu,
Ke El ikasla unon in kof in meoa,
29 Ac ke El sapkin tuh kof in meoa uh in tia alukela srikasrak ma El oakiya.
Nga muta we ke El oakiya pwelung loangeyen faclu.
30 Nga muta siskal oana sie mwet lemlem nu ke musa.
Len nukewa nga mwe engan nu sel,
Ac nga engan ye mutal pacl nukewa —
31 Nga engan ke faclu,
Ac ke mwet su muta fin faclu.

32 “Ke ma inge, tulik nutik, lohngyu inge.
Oru oana ke nga fahk, ac kowos ac fah insewowo.
33 Lohng ma lutiyuk kowos kac,
Aklalmwetmetye kowos, ac tia pilesru.
34 Insewowo mwet se su muta ke mutunoa sik len nukewa,
Ac soano in lohngyu ke nien utyak nu inkul sik.
35 Mwet se su koneyuyak el konauk moul,
Ac LEUM GOD El ac fah insewowo sel.
36 Mwet se su tia koneyuyak el sifacna kunausulla;
Kutena mwet su srungayu, lungse misa.”

9

Lalmwetmet Ac Lalfon

1 Lalmwetmet el musaeak lohm sel, ac orala sru itkosr kac.
2 El sapkin in anwuki soko kosro nu ke sie kufwa, ac kurrauk mwe akyu mongo nu ke wain uh, ac akoela tepu nu kac.
3 El supwala mutan fusr kulansap lal nu yen fulat ke siti uh elos in pang ac fahk,
4 “Utyak, kowos su wangin etauk la!” Ac nu sin mwet lalfon el fahk,
5 “Fahsru, kang mwe mongo nak, ac nim ke wain ma nga kurrauk.
6 Fahsr liki mwet nikin ingan ac moul. Fahsr ke inkanek lun etauk.”
7 Kom fin kai sie mwet filang, el ac folokin ke kas in akmwekin. Kom fin kai sie mwet koluk, el ac suk in akngalye kom.
8 Nimet kai sie mwet filang; el ac srungakom. A kom fin aksuwosye sie mwet lalmwetmet, el ac akfulatye kom.
9 Kutena ma kom ac fahk nu sin sie mwet lalmwetmet ac akyokye lalmwetmet lal, ac ma nukewa kom ac fahk nu sin sie mwet suwoswos ac laesla etauk lal.

8:22 Fwack 3:14

10 Sangeng* sin LEUM GOD pa mutaweyen lalmwetmet. Ac eteyen El su Mutal pa
etauk.
11 Lalmwetmet uh ac akloesye moul lom.
12 Kom pa ac eis woiya kom fin lalmwetmet, ac kom fin srangesr eis, na kom ac
keok.
13 Lalfon el oana sie mutan wowon, su nikin ac sumwekin.
14 El muta ke mutunoa in lohm sel, ku muta fin sie mwe muta fulat in siti uh,
15 ac pang nu selos su fahsr alukella nu ke orekma lalos sifacna. El fahk,
16 "Utyak, kowos su wangin etauk la!" Ac nu sin mwet lalfon el fahk,
17 "Kof pisrapasrla uh arulana emwem. Bread pisrapasrla uh pa arulana yu."
18 Mwet inge tiana etu lah mwet nukewa ma som nu in lohm sel uh misa; ac elos
su utyak tari nu yorol, inge elos oan yen loal in facl lun mwet misa.

10

Soakas Lal Solomon

1 Pa inge soakas lal Solomon: Sie wen lalmwetmet el akinsewowoye papa tumal.
Sie wen lalfon el mwe toasr nu sin nina kial.
2 Mwe kasrup ma kom eis ke inkanek koluk, wangin ma wo ac tuku kac, a moul
suwohs ku in molela moul lom.
3 LEUM GOD El ac fah tia lela mwet wo in masrinsral, a El ac taran tuh mwet koluk
in tia eis ma elos lungse.
4 Alsrangesr ac oru kom in sukasrup, a alken in orekma ac oru kom in kasrup.
5 Sie mwet etu nunak el kosrani fukun ima lal ke pacl fal — sie mwe mwekin in
motul ke pacl in kosrani.
6 Sie mwet wo ac eis mwe insewowo, a kas lun sie mwet koluk okanla elah sulallal
oan in el.
7 Mwet wo uh esamyuk oana sie mwe insewowo, a mwet koluk fah sa in
mulkinyukla.
8 Mwet etu nunak elos engan in eis kas in kasru. Mwet kaskas lalfon fah
kunausyukla.
9 Mwet moul suwohs uh fah misla ac okak, a mwet sesuwos ac fah sruhu.
10 El su okanla ma pwaye ac ku in pwanang lokoalok, a el su pulaik in kai ke orekma
tafongla, ac orala misla.
11 Kas lun sie mwet wo oana sie unon in moul, a kas lun sie mwet koluk okanla
elah sulallal oan in el.
12 Srunga uh purakak lokoalok, a lungse fah nunak munas ke ma tafongla nukewa.
13 Kas lun mwet lalmwetmet oasr kalmac, a mwet lalfon uh enenu in kalyeiyuk.
14 Mwet lalmwetmet uh kena akyokye etauk lalos, a kas lusrongten lun mwet lalfon
ac pwanma lokoalok.
15 Kasrup uh ma karinginyen mwet kasrup; a sukasrup uh kunausla mwet
sukasrup.
16 Lacnen orekma wo pa moul; a ma koluk uh mwe na akyokye ma koluk.
17 Mwet su porongo kas in kai ac fah moul, a elos su tia ku in fahkak lah oasr
tafongla lalos, mwe sensen nu selos.
18 Mwet se su okanla srunga lal uh, el sie mwet kikiap. El su srumunelik kas in
lesrik, el sie mwet lalfon.
19 Kom fin kaskas pusla, ac ku in pwanang kom orala ma koluk. Kom fin
lalmwetmet, na kom mislana.
20 Kas lun sie mwet wo oana silver nasnas, a nunak lun sie mwet koluk wanginna
sripa.

---

* **9:10** ***Sangeng:*** liye Soa 1:7 **9:10** Job 28:28; Psa 111:10; Soa 1:7

21 Kaskas lun sie mwet wo ac akwoye moul lun mwet puspis, a lalfon lom ku in unikom sifacna.
22 Mwe akinsewowo sin LEUM GOD pa oru kom in kasrup. Orekma upa tia ku in akyokye kasrup lom.
23 Ma lalfon se pa in oru ma koluk. Mwet oasr etauk yoro elos engankin lalmwetmet.
24 Ac itukyang nu sin mwet suwoswos ma elos kena kac, a mwet koluk uh ac sun ma elos arulana sangeng kac.
25 Ke paka uh tuku, mwet koluk uh ac ukukla, a mwet wo uh muta okak in pacl nukewa.
26 Nimet eis sie mwet alsrangesr in orekma lom. El ac oana vinegar nu ke wihsum, ku kulasr nu ke atronmotom.
27 Akfulatye LEUM GOD na ac fah loes moul lom, a moul lun mwet koluk ac akfototoyeyuk.
28 Finsrak lun mwet wo uh pa mwe insewowo; a mwet koluk uh wangin ma elos ac finsrak nu kac.
29 LEUM GOD El loango mwet suwoswos, a El kunauselosla su orekma koluk.
30 Mwet suwoswos fah muta okak pacl nukewa, a mwet koluk uh fah tia ku in mutana fin acn uh.
31 Mwet suwoswos elos fahk kas lalmwetmet, a loh ma fahk ma koluk fah tulokinyuki.
32 Mwet suwoswos elos etu in fahk kas kulang; a mwet koluk uh fahk kas in aktoasrye mwet pacl nukewa.

11

1 LEUM GOD El srunga mwe paun kikiap. Mwe paun suwohs uh mwe insewowo nu sel.
2 Mwet filang ac sa na in sifacna mwekinla. Mwet moul efal pa lalmwetmet.
3 Inse pwaye lun mwet wo uh pa kololos. Kutasrik lun mwet sulallal pa kunauselosla.
4 Ac fah wangin sripen mwe kasrup ke len in misa lom, a moul suwohs ac pwaye ac ku in molela moul lom.
5 Moul suwohs lun sie mwet ac akfisrasrye inkanek lal, a sie mwet koluk fah ikori ke koluk lal sifacna.
6 Moul suwohs uh molela mwet suwohs liki ongoiya, a mwet se su tia ku in lulalfongiyuk el sremla ke oasroasr lal sifacna.
7 Ke pacl sie mwet koluk el misa, finsrak lal welul na wanginla. Lulalfongi lal ke mwe kasrup uh ac wanginla sripa.
8 Mwet suwoswos elos karinginyuk liki mwe lokoalok. Mwe lokoalok inge ac tuku nu sin mwet koluk.
9 Kas lun sie mwet nikin God ku in kunauskomla, a lalmwetmet lun mwet suwoswos ku in molikomla.
10 Siti nufon se enganak ke mwet suwoswos elos sun mwe insewowo nu selos, oayapa ac fah oasr sasa ke pacl mwet koluk elos misa.
11 Mwet suwoswos fin akinsewowoye sie siti na ac akfulatyeyuk, a kas lun mwet koluk uh kunauselik siti sac.
12 Ma lalfon se in sufan sie sin sie. Mwet etu uh elos mislana.
13 Sie mwet lesrik tia ku in lulalfongiyuk, tuh kom ku in lulalfongi sie mwet oaru, in tia fahkelik ma lukma.
14 Sie mutunfacl ac ikori fin wangin mwet in kol we. Mwet pwapa lalmwetmet pus ac oru in oasr misla.
15 Kom fin wulela in akfalye soemoul lun sie mwetsac, kom ac auli tok. Ac wo nu sum kom fin tia kapsre kom nu kac.
16 Sie mutan oawe ac fah akfulatyeyuk, a mukul sulallal uh eis na mwe kasrup.

17 Oasr ma lacne nu sum sifacna ke pacl kom orek kulang. Kom fin sulallal, kom
akkolukye kom sifacna.
18 Ac wangin kapak pwaye lun mwet orekma koluk, tuh kom fin oru ma suwohs,
kom ac fah eis mwe moul pwaye.
19 Sie mwet su insianaung in oru ma suwohs fah moul, a mwet se su sulela na ku
sel in oru koluk fah misa.
20 LEUM GOD El srunga mwet koluk nunak la, a El lungse elos su oru ma suwohs.
21 Kom in etu na pwaye lah mwet koluk ac fah kalyeiyuk, a mwet suwoswos ac fah
moliyukla.
22 Sie mutan oasku su wangin etaten yoro, ac oana sie ring gold infwen soko pig.
23 Ma mwet wo uh kena nu kac, pacl nukewa saflaiya uh ac wo. Pacl mwet koluk
uh eis ma elos lungse, saflaiya uh kasrkusrak.
24 Kutu mwet engan in sang ma lalos, a yokelikna kasrpalos. A kutu mwet uh
arulana tawi ma lalos, a sukasrup lalos yokelikna.
25 Kom in sang in yohk, na ac fah oasr kapkapak lom. Oru kasru lom nu sin mwet,
na ac fah kasreyuk kom.
26 Mwet uh selngawi mwet se su sruokya wheat lal in tupan nu ke pacl yokelik
molo, a elos kaksakin mwet se su kukakunla ke sie moul fisrasr.
27 Mwe finsrak lom fin wo, kom ac akfulatyeyuk, tuh kom fin suk lokoalok, na
lokoalok uh ac fah sun kom.
28 Mwet su lulalfongi mwe kasrup uh ac ikori, a mwet suwoswos ac fah kapak oana
sra folfol finsroa.
29 Kutena mwet su use mwe lokoalok nu fin sou lal, ac wangin ma yorol ke saflaiya.
Mwet lalfon uh ac fah mwet orekma lun mwet lalmwetmet.
30 Suwoswos ac fah ase moul, a sulallal ac fah eisla moul.
31 Mwet suwohs elos eis mwe moul lalos fin faclu. Ouinge kom in etu lah mwet
koluk nukewa ac fah kalyeiyuk.

12

1 Kutena mwet su lungse etauk, el ac engan in eis kas in kai ke pacl el tafongla. Ma
lalfon se mwet se fin srunga in aksuwosyeyuk el.
2 LEUM GOD El insewowo sin mwet wo, a El lusla mwet su nunkauk in oru ma
koluk.
3 Wangin moul okak yurin mwet orekma koluk, a mwet suwoswos elos tu na ku.
4 Sie mutan payuk efal el mwe engan ac mwe konkin lun mukul tumal; a mutan
payuk se su akmwekinye mukul tumal uh, el mwe akkulamye srin mukul tumal.
5 Mwet suwohs uh ac oru ma suwohs ac fal nu sum; mwet koluk elos kena
kiapwekom.
6 Kas lun mwet koluk uh mwe akmas, a kas lun mwet suwoswos mwe molela nu
selos su muta in fosrnga.
7 Mwet koluk uh fin kutangyukla, na elos ac wanginla, a sou lun mwet suwoswos
ac tutaflana.
8 Kom fin lalmwetmet, ac kaksakinyuk kom. Kom fin lalfon, mwet uh ac pilesrekom.
9 Ac wo kom in sie mwet pilesreyuk su sifacna orekma in suk enenu lom, liki na in
orek lumah mu kom sie mwet fulat, a wangin mwe mongo nom.
10 Sie mwet wo el karingin kosro natul, a mwet koluk uh sulallal nu sin kosro
natulos.
11 Mwet moniyuk in orek ima, pukanten mwe mongo yorol, a elos su sisla pacl lalos
ke orekma lusrongten elos lalfon.
12 Mwet koluk elos suk na ma koluk in oru, a mwet suwoswos elos tu na ku.

11:31 1 Pet 4:18

13 Sie mwet koluk el sremla ke kas lal sifacna, a sie mwet suwoswos el fah tia sun
mwe ongoiya.
14 Ma lacne nu sum ac fah fal nu ke kas lom ac orekma lom. Kom ac fah eis fal nu
ke ma kom orala.
15 Mwet lalfon uh nunku mu pwaye selos in ma nukewa, a mwet lalmwetmet uh
engan in porongo kas in kasru.
16 Sie mwet lalfon el sa na in foloyak, a mwet etu uh ku in pilesru kas in akkoluk
orek nu sel.
17 Ke pacl kom fahkak ma pwaye, na nununku uh orekla suwohs, a kas kikiap uh
oru nununku uh in sesuwos.
18 Kas fakfuk uh ku in kanteya sie mwet oana cutlass, a kas lalmwetmet uh ku in
unwela.
19 Kikiap uh ac oan kitin pacl na; ma pwaye uh oan ma pahtpat.
20 Kutasrik uh nwakla insien mwet ma akoo in oru ma koluk, a elos su suk in oru
ma wo elos ac sun engan.
21 Wangin ma koluk sikyak nu sin mwet suwoswos, a nu sin mwet koluk uh, ma
koluk mukena pa sik nu selos.
22 LEUM GOD El srunga mwet kikiap, a El insewowo kaclos su akfalye kas lalos.
23 Sie mwet etu nunak el mislana ke etu lal, a mwet lalfon uh arulana fahkak nikin
lalos.
24 Sie mwet alken in orekma el ac sie mwet kol; sie mwet alsrangesr el ac sie mwet
kohs.
25 Inse fosrnga ac aksupwarye kom; kas kulang ac akenganye kom.
26 Sie mwet suwoswos el mwet kol nu sin mwet kawuk lal, a mwet koluk uh kololos
nu ke ma tafongla.
27 Kom fin alsrangesr, kom ac tia ku in konauk enenu lom, a kom fin alken, kom ac
eis ma wo puspis.
28 Suwoswos el inkanek nu ke moul; a sesuwos uh inkanek nu ke misa.

13

1 Sie tulik lalmwetmet el lohang nu ke mwe luti lun papa tumal, a sie mwet inse
fulat el tia ku in fahkak mu el tafongla.
2 Mwet wo fah eis mwe insewowo ke kas wo lalos, a elos su kutasrik elos suk na in
oru ma sulallal.
3 El su karinganang kas lal el karingin moul lal; a el su kaskas pusla, el sifacna
kunausulla.
4 Yohk kena lun sie mwet alsrangesr, a el ac tia ku in eis. Sie mwet alken ac eis ma
nukewa ma el lungse.
5 Mwet suwoswos elos srunga kas kikiap, a kas lun mwet koluk uh mwe mwekin
ac mwe srungayuk.
6 Moul suwohs mwe molela moul lun mwet su wangin mwata; a orekma koluk mwe
kunausla moul lun mwet koluk.
7 Kutu mwet uh oru mu elos kasrup, a wangin ma lalos; ac kutu mwet uh oru mu
elos sukasrup, a yohk mwe kasrup lalos.
8 Sie mwet kasrup enenu in orekmakin mani lal in molella liki mwet pwapa koluk,
a wangin mwet aksangengye sie mwet sukasrup.
9 Mwet suwoswos uh oana sie kalem saromrom; mwet koluk uh oana sie lam ma
apkuran in kunla.
10 Inse fulat uh mwe sramtauk akukuin mukena. Elos su suk kas in kasru pa
lalmwetmet.
11 Sie mwet fin eis mwe kasrup ke inkanek fisrasr, ac fah sa na in lisr. Mwet se ma
orekma upa in konauk mwe kasrup lal, ac fah oasr ma lal pacl nukewa.

12 Mwe finsrak lom fin pahtlana, kom ku in maskunak; a fin sun finsrak lom an, kom ac sessesla ke engan.
13 Elos su srangesr eis kas in kasru, ac fah sun mwe ongoiya; elos su eis kas in kasru, elos ac fah moul in misla.
14 Mwe luti lun mwet lalmwetmet uh, sie unon in moul su ac fah kasrekom in kaingkunla mwe sensen nu ke moul lom.
15 Akfulatyeyuk mwet lalmwetmet, a mwet ma tia ku in lulalfongiyuk fah sun mwe ongoiya.
16 Mwet ma oasr nunak la elos nunkala mau in wo meet liki elos oru, a mwet lalfon uh akkalemye na nikin lalos.
17 Sie mwet utuk kas soaru, ac sripauk lokoalok; a sie mwet utuk kas oaru, el orala misla.
18 Sie mwet su srangesr lutlut, el ac sukasrup ac mwekin. Kutena mwet su porongo kas in kai uh, fah akfulatyeyuk.
19 Fuka woiya pacl se kom eis ma kom kena nu kac! A mwet lalfon uh tia lungse forla liki ma koluk.
20 Kupasr nu sin mwet lalmwetmet, ac kom fah lalmwetmet. Kom fin asruoki nu sin mwet lalfon, kom ac fah sun ongoiya.
21 Mwe lokoalok uh ukwe mwet koluk nu yen nukewa, a ma wo uh ac fah itukyang nu sin mwet suwoswos.
22 Sie mwet wo ac fah akola mwe kasrup lal tuh tulik nutin tulik natul in usrui, a mwe kasrup lun mwet koluk fah som nu sin mwet suwoswos.
23 Acn ma soenna imaiyuk lukun ku in orala mwe mongo na yohk nu sin mwet sukasrup, tuh mwet sesuwos uh sruokya lukelos in tia imaiyuk.
24 Kom fin tia kai tulik nutum, kom tia lungse el. Kom fin lungse el, kom ac kael.
25 Mwet suwoswos elos kihp pacl nukewa, a mwet koluk elos masrinsral.

14

1 Ke lalmwetmet, sie mutan el musaeak sou se, a lalfon uh ku in kunausya.
2 Kutena mwet su moulkin moul suwohs, elos akkalemye lah elos akfulatye LEUM GOD; elos su tia moul suwohs elos akkalemye lah elos pilesral.
3 Inse fulat lun sie mwet lalfon oru el kaskas pusla; a kas lun sie mwet lalmwetmet karinganul sifacna.
4 Fin wangin ox in amakin plao uh, ac wangin koanon nien fil mongo sum. A fin oasr, na nien fil mongo sum ac sessesla ke wheat.
5 Sie mwet loh oaru el fahkak ma pwaye pacl nukewa, a sie mwet loh soaru el kikiap pacl nukewa.
6 Sie mwet inse fulat el tia ku in sun lalmwetmet, a mwet oasr etauk la, fisrasr elos in eis mwe lutlut.
7 Nimet apkuran nu yurin mwet lalfon. Wangin ma elos ac ku in luti kom.
8 Efu ku mwet lalkung uh lalmwetmet? Mweyen el etu ma elan oru. Efu ku mwet sulalkung uh lalfon? Mweyen el nunku mu el etu ma nukewa.
9 Wangin fosrnga lun mwet lalfon ke elos orala ma koluk, a mwet wo elos suk in oasr nunak munas nu selos.
10 Wangin mwet ku in etu na pwaye lah fuka engan lom ku asor lom. Kom mukena pa etu. Wangin mwet ku in wi kom kac.
11 Lohm sin sie mwet wo ac tu na tukun kunausyukla lohm sin sie mwet koluk.
12 Sahp inkanek soko ma kom pangon mu suwohs uh, ac ku in kolkomla nu ke misa.
13 Israsr uh ku in okanla inse asor. Pacl engan uh wanginla, asor sac srakna oasr.

14:12 Soa 16:25

14 Mwet koluk uh fah eis ma fal nu ke ma elos oru. Mwet wo uh fah eis lacnen orekma wo lalos.
15 Sie mwet lalfon el lulalfongi ma nukewa; a mwet lalkung elos taranna yen elos fahsr nu we.
16 Mwet etauk elos karinganang in tia sun mwe lokoalok, a mwet lalfon uh nikin sensen, ac sa na in mukuila.
17 Mwet mongsa uh oru ma lalfon; ac mwet kinauk inkanek kutasrik ac fah srungayuk.
18 Mwet nikin ac eis fokin lalfon lalos, a mwet lalkung ac usrui etauk.
19 Mwet koluk ac fah epasr ye mutun mwet suwoswos ac pusisel in siyuk kasru selos.
20 Wangin mwet lungse orek kawuk nu sin sie mwet sukasrup, finne mwet tulan lal; a sie mwet kasrup, oasr mwet kawuk puspis lal.
21 Kom fin lungse kom in engan, na kom in kulang nu sin mwet sukasrup; sie ma koluk pa in pilesru kutena mwet.
22 Kom fin oru sie orekma wo, mwet uh ac lulalfongi kom ac sunakin kom, a kom fin wi oru orekma koluk, kom fahsr ke sie inkanek tafongla.
23 Orekma, na kom fah eis woiya. Kom fin mutana sramsarm, kom ac sukasrup.
24 Mwet lalmwetmet uh eis mwe kasrup; a mwet lalfon eteyuk ke lalfon lalos.
25 Sie mwet loh su kaskas pwaye el molela moul lun sie mwet; a el fin fahk kas kikiap, el lafwekin sie mwet.
26 Akfulatye LEUM GOD, fah sang lulalfongi ku ac moul misla nu sin sie mwet ac sou lal.
27 Ya kom lungse tuh kom in tia sa misa? Sie unon in moul pa akfulatye LEUM GOD.
28 Fulat lun sie tokosra tuku ke pisen mwet ma el leumi. Fin wangin mwet, na el tia oaoa.
29 Kom fin mongfisrasr, kom lalmwetmet; a kom fin mongsa, kom akkalemye lupan lalfon lom.
30 Inse misla uh mwe akkeye mano, a sok uh oana sie mas ma akkulamye mano.
31 Kom fin akkeokye mwet sukasrup, kom aklusrongtenye God su oralosla; a ke kom kulang nu sin mwet sukasrup, kom akfulatye God.
32 Mwet koluk uh putatla ke sripen orekma koluk lalos, a mwet wo uh molla ke sripen moul suwohs lalos.
33 Lalmwetmet uh oan in nunak nukewa lun sie mwet etauk. Mwet lalfon uh wangin etu la ke lalmwetmet uh.
34 Suwoswos ac oru sie mutunfacl in ku ac fulat. Ma koluk uh mwe akmwekinye sie mutunfacl.
35 Tokosra uh elos insewowo ke mwet pwapa fulat lalos su oaru in oru ma kuna; a elos kalyaelos su tia akfalye ma kunalos.

15

1 Sie top fisrasr akmisyela kasrkusrak, a sie kas toasr ac purakak kasrkusrak.
2 Ke mwet lalmwetmet elos kaskas, mwet uh mwel etauk. A mwet lalfon elos filakunla kas lusrongten.
3 LEUM GOD El liye ma orek in acn nukewa; El suiya ma nukewa kut oru — finne wo ku koluk.
4 Kas kulang mwe akkeye kom, a kas toasr ac mwe akmunasye kom.
5 Ma lalfon se pa in pilesru kas in luti lun papa tomom; a lalmwetmet pa in porongo kas in kai lal.
6 Mwet suwoswos elos karinganang kasrpalos, a mwet koluk elos sununtei kasrpalos, na ke pacl koluk tuku, elos kwacola.
7 Mwet lalmwetmet akyokye etauk, a mwet lalfon elos tia.

8 LEUM GOD El insewowo ke pre lun mwet wo, a El srunga mwe kisa lun mwet koluk.
9 LEUM GOD El srunga inkanek lun mwet koluk, a El lungse elos su oru ma suwohs.
10 Kom fin oru ma koluk, kom ac sun kaiyuk upa; kom ac misa kom fin tia lela in aksuwosyeyuk kom.
11 LEUM GOD El fin ku in etu ma nukewa ma oan in facl lun mwet misa, na kalem lah sie mwet el tia ku in okanla nunak lal liki God.
12 Mwet inse fulat tia lungse in aksuwosyeyuk elos; elos tiana suk kas in kasru sin mwet lalmwetmet.
13 Ke pacl mwet uh engan, elos israsr srisrik, a ke pacl elos asor, insialos toasrlana.
14 Mwet lalkung lungse na lutlut, a mwet sulalkung mansisna in nikin.
15 Mwet sukasrup elos moul in fosrnga pacl nukewa, a mwet ma insewowo, elos moul in engan pacl nukewa.
16 Wo in sukasrup ac in sangeng sin LEUM GOD, liki na in kasrup ac moul in lokoalok.
17 Ac wo in mongo mahsrik yen oasr lungse we, liki na in mongo ikwa yuyu yen oasr srunga we.
18 Mwet mongsa elos purakak akukuin, a mwet mongfisrasr elos akmisye.
19 Kom fin alsrangesr, kom ac sun ma upa yen nukewa, a kom fin suwohs, wangin mwe lokoalok ac sun kom.
20 Sie tulik lalmwetmet el akenganye papa tumal. Sie tulik lalfon el pilesru nina kial.
21 Mwet lalfon elos engankin orekma lalfon lalos, a mwet lalmwetmet elos ac oru ma suwohs.
22 Kutena pwapa ma srihk kas in kasru nu kac, ac tia ku in fahla wo; enenu in oasr kas in kasru sin mwet pus, na ac fah wo saflaiya.
23 Mwe engan na yohk in konauk kas fal nu ke sripa se lun pacl sac!
24 Mwet lalmwetmet elos fahsr ke inkanek ma utyak nu ke moul; tia ke inkanek ma oatula nu ke misa.
25 LEUM GOD El ac fah kunausla lohm sin mwet filang, a El fah loangela acn sin katinmas.
26 LEUM GOD El srunga nunak koluk, a El insewowo ke kas kulang.
27 Kom fin oru ma laesla ke inkanek kutasrik, kom ac pwanma ongoiya nu fin sou lom. Nimet eis mol in eyeinse, na moul lom fah loes.
28 Mwet wo elos nunku meet liki elos topuk. Mwet koluk elos sa in topuk, a kwana orala tukulkul.
29 Ke pacl mwet wo uh pre, LEUM GOD El porongo, a El ngetla lukelos su oru ma koluk.
30 Ngetnget kulang ac akenganye kom, ac pweng wo ac fah akkeyekom.
31 Kom fin porongo pacl kaiyuk kom uh, kom lalmwetmet.
32 Kom fin srunga lutlut, kom sifacna akkolukye kom. Kom fin porongo kas in kai nu sum, ac fah yokelik etauk lom.
33 Sangeng sin LEUM GOD pa inkanek nu ke etauk. Kom enenu in pusisel, na fah akfulatyeyuk kom.

16

1 Kut ku in oru pwapa lasr, tusruktu kas safla kac uh ma lun God.
2 Kom ac nunku mu ma nukewa kom oru uh suwohs, tuh LEUM GOD El liye nunak lun insiom.
3 Siyuk LEUM GOD Elan akinsewowoye pwapa lom, na kom ac fah ku in orala.
4 Ma nukewa LEUM GOD El orala ac oasr saflaiya; na saflaiyen mwet koluk uh pa in sikiyukla.

5 LEUM GOD El srunga mwet nukewa su filang. El ac fah tia lela elos in kaingkunla
mwe kaiyuk nu selos.
6 Kom in oaru ac inse pwaye, ac God El fah nunak munas ke ma koluk lom. Alfulatye
LEUM GOD na wangin ma koluk ac fah sikyak nu sum.
7 Pacl kom akinsewowoye LEUM GOD, mwet lokoalok lom uh ac ekla mwet kawuk
lom.
8 Kom fin eis srik ke inkanek suwohs, wo liki ke kom eis yohk ke inkanek sesuwos.
9 Kom ku in lumahla ma kom ac oru, a God pa ac oakiya inkanek lom.
10 Tokosra el kaskas ke ku sin God me; na sulela lal pwaye pacl nukewa.
11 LEUM GOD El lungse tuh mwe paun ac mwe srikasrak nukewa in suwohs, ac
molin mwe kuka in fal.
12 Tokosra elos tia ku in lela ma koluk in orek, mweyen nununku suwohs pa oru
sie mutunfacl in ku.
13 Sie tokosra el lungse lohng ma pwaye, ac el insewowo selos su kaskas suwohs.
14 Mwet lalmwetmet elos srike in akenganye tokosra, mweyen el fin kasrkusrakak,
ac ku in oasr mwet misa.
15 Sie tokosra fin insewowo sum, ac mwe insewowo nu ke moul lom; oana ke
pukunyeng use af ke pacl mut.
16 Arulana wo in oasr lalmwetmet ac etauk, liki in oasr gold ac silver.
17 Mwet wo elos fufahsryesr ke soko inkanek ma ac tia kololos nu ke ma koluk;
ouinge karinganang acn kom fahsr nu we — mweyen ac ku in molela moul lom.
18 Inse fulat ac kol nu ke ongoiya lulap, ac mwet filang elos ac ikori.
19 Wo kom in inse pusisel ac sukasrup, liki na kom in weang mwet inse fulat ac
ipeis ke ma wap ma elos pisrala.
20 Lohang nu ke ma lutiyuk kom kac, na kom ac fah eis moul wo ouiya. Lulalfongi
in LEUM GOD ac kom ac fah engan.
21 Sie mwet lalmwetmet akilenyuk ke etauk lal. Fin wo kas in luti lal, mwet uh ac
insewowo in lutlut sel.
22 Etauk el sie unon lun moul nu selos su lalmwetmet, a kom fin srike in luti mwet
lalfon, kom sisla pacl lom ke wangin.
23 Mwet lalmwetmet elos nunkala mau meet liki elos kaskas; na ma elos fahk uh
mwet uh engan in lohng.
24 Kas kulang uh emwem oana honey — wo emah, ac wo pac nu ke mano.
25 Inkanek soko ma kom nunku mu pwaya uh, sahp ac kolkomla nu ke misa.
26 Masrinsral lun sie mwet ac oru el orekma upa, tuh in ku in oasr mwe mongo nal.
27 Mwet koluk elos suk inkanek in aklokoalokye mwet. Kas lalos uh firirrir oana e.
28 Lesrik uh srumunyukelik sin mwet koluk. Elos purakak lokoalok ac kunausla
inmasrlon kawuk uh.
29 Mwet sulallal elos kiapwela mwet kawuk lalos, ac kololosla nu ke mwe ongoiya.
30 Taran mwet su kotmwet nu sum ac kikiap in israsr, mweyen oasr ma koluk elos
akoo.
31 Lacnen suwoswos pa moul loeleos, ac aunsuf fiaya el oana sie tefuro wolana.
32 Mongfisrasr wo liki orek ku. Sifacna leum fom, wo liki in leumi siti puspis.
33 Mwet uh susfa in konauk ma lungse lun God, tusruktu God pa sulela top nu kac.

17

1 Wo in kang bread mahi ke inse misla, liki na in wi kufwa in sie lohm ma oasr
akukuin we.
2 Sie mwet kulansap su oaru ac lalmwetmet fah fulat liki sie wen sununta nutin
mwet kacto lal, ouinge el ac wi usrui ma lun tulik nutin mwet kacto lal.
3 Gold ac silver uh srikeyuk ke e, ac insien mwet uh srikeyuk sin LEUM GOD.

16:25 Soa 14:12

4 Mwet koluk uh lohang nu ke nunak koluk, ac mwet kikiap lungse lohng kas kikiap.
5 Kom fin aksruksruki mwet sukasrup, kom aklusrongtenye God su oralosla. Ac fah kaiyuk kom, kom fin engankin ongoiya lun mwet ngia.
6 Mwet matu uh engankin tulik nutin tulik natulos, oapana ke tulik uh engankin papa tumalos.
7 Sufal mwet leum in fahk kas kikiap, oayapa kas wo tia tuku sin sie mwet lalfon.
8 Kutu mwet uh nunku mu eyeinse uh oana mwenmen. Elos lulalfongi mu ku in sang ma nukewa nu selos.
9 Kom fin lungse mwet in lungse kom, kom nunak munas nu selos ke ma koluk elos oru nu sum. Kom fin sikalani in sramsramkin, ac ku in kunauselik inmasrlon sie kawuk.
10 Kas in kaiyuk sefanna ku in aksuwosyela sie mwet lalmwetmet, a sringsring siofok tia ku in aksuwosyela sie mwet lalfon.
11 Mwet koluk elos purakak akukuin pacl nukewa, na ac fah supweyukla sie mwet roso sulallal in lainulos.
12 Kom fin osun nu sin soko bear ma pisrapasrla natu natul, ac srik sensen lom liki kom fin osun nu sin sie mwet lalfon kafofo ke orekma lusrongten lal.
13 Kom fin eis ma wo ac folokin ke ma koluk, ma koluk fah tia ku in wanginla liki lohm sum.
14 Mutaweyen sie akukuin oana ke sie dam tufahna srasrelik, ke ma inge tulokinya akukuin sac meet liki ac yokelik.
15 Aksukosokye sie mwet koluk, ku kapriya sie mwet wangin mwata — lumah luo inge kewa srungayuk sin LEUM GOD.
16 Wangin sripa sie mwet lalfon in sisla mani nu ke lutlut, mweyen wangin etauk sel.
17 Mwet kawuk uh akkalemye lungse lalos pacl nukewa. Ma kunen sou uh in akasrui ke pacl upa.
18 Mwet na wangin nunak la pa ac orek wulela in akfalye soemoul lun siena mwet.
19 Mwet su lungse ma koluk elos lungse orek lokoalok. Kom fin konkin mwe kasrup lom pacl nukewa, kom purakak lokoalok.
20 Elos su nunak koluk ac kaskas koluk, ac fah wangin ma wo nu selos, a ongoiya mukena.
21 Mwe na asor ac toasr nu sin sie papa ma tulik natul uh oru ma lalfon.
22 Inse engan mwe akkeye monum. A el su kwacna inse toasr, fah akmunasye manol.
23 Mwet nununku sesuwos elos eis mwe eyeinse in lukma. Ke ouinge uh nununku suwohs tiana orekla.
24 Mwet lalkung elos sulela in akwot nu ke soko inkanek lalmwetmet, a mwet lalfon uh takusrkusr ke inkanek puspis.
25 Sie tulik lalfon el mwe toasr nu sin papa tumal, ac akmwenye insien nina kiyal.
26 Tia wo in sang kaiyuk nu sin mwet wangin mwata, ku kalyeiyuk mwet oru ma pwaye. Fin ouinge, nununku uh kihla.
27 Mwet lalmwetmet na pwaye elos tia oalinkas. Mwet ma muta misla pa liyaten uh.
28 Sie mwet lalfon fin muta misla ac tia sramsram, ku in nunkeyuk mu el lalmwetmet.

18

1 Mwet se ma tia lungse kupasr nu sin mwet, el nunku kacl sifacna. El ac tiana insese nu ke ma mwet ngia pangon mu suwohs.
2 Sie mwet lalfon el lungse fahk nunak lal sifacna. El tia suk elan kalem ke nunak lun mwet ngia.

3 Ma koluk ac mwekin uh tukeni fahsr. Kom fin orala sie ma koluk, ac sufanyuk kom.
4 Kas lun sie mwet ac ku in ase lalmwetmet — loal oana meoa, ac loslos oana soko infacl.
5 Tia wo in wi layen lun mwet ma orala ma koluk, mweyen ac ku in sruokya nununku suwohs liki mwet wangin mwata.
6 Ke pacl se mwet lalfon el purakak sie akukuin, el sifacna suk in sringsring el.
7 Ke sie mwet lalfon el kaskas, el sifacna akkolukyalla; el sruhu ke kas lal sifacna.
8 Arulana wo eman lesrik uh. Kut lungse na ukumya.
9 Koluk lun sie mwet alsrangesr, oapana koluk lun sie mwet kunausten.
10 LEUM GOD El oana sie tower na ku, yen mwet suwoswos ku in som ac wikla we.
11 Mwet kasrup elos nunku mu mwe kasrup lalos ac karinganulos oana pot fulat ma rauneak sie siti.
12 Sie mwet inse pusisel ac fah akfulatyeyuk. El su inse fulat ac fah sun ongoiya.
13 Porongo meet liki kom topuk. Kom fin tia oru ouinge, kom oana sie mwet lalfon ac kom ac fah mwekin.
14 Kuiyen nunak lom ku in kasrekom ke pacl kom mas. Fin wanginla, na finsrak lom ac wanginla pac.
15 Sie mwet lalmwetmet el suk in akyokye etauk lal pacl nukewa.
16 Kom fin ke osun nu sin sie mwet fulat, us sie mwe sang an lom nu sel, na ac fah fisrasr kom in sonol.
17 Ke pacl in nununku, mwet se ma sramsram meet ac lumweyuk mu el pa pwaye, nwe ke pacl se mwet se lainul uh mutawauk in kisen siyuk sel.
18 Mwet fulat luo fin amei in acn in nununku, na susfa pa ku in aksafyela.
19 Kasru ma lim ac el ac fah karingin kom oana sie pot ku lun siti uh. A kom fin akukuin nu sel, el ac fah kaliya srungul lal nu sum.
20 Kom ac fah kosrani ma wo ku ma koluk ke kas nukewa kom fahk.
21 Ma kom fahk uh ku in karingin moul ku kunausla moul; ouinge kom ac sifacna eis fokin ma kom fahk.
22 El su konauk sie mutan kial el konauk sie ma arulana wo; ma inge akkalemye kulang lun LEUM GOD nu sel.
23 Pacl sie mwet sukasrup el kaskas el enenu in kas fisrasr. A top lun mwet kasrup uh arulana kou.
24 Kutu kawuk uh tiana kawil, a kutu kawuk uh wo liki na tamulel.

19

1 Ac wo kom in sukasrup ac suwohs, liki na in lalfon ac kikiap.
2 Insienaung fin wangin etauk, tia ma wo se; ac orekma in sulaklak ku in sot ongoiya nu sum.
3 Kutu mwet uh sifacna kunauselosla ke orekma lalfon lalos, na toko elos sis nu fin LEUM GOD.
4 Mwet kasrup uh fisrasr in konauk mwet kawuk puspis, a upa mwet sukasrup uh in sruokya mwet kawuk pu lalos.
5 Kom fin fahk kas kikiap ye mutun nununku, kom ac fah kaiyuk, na ac wangin inkanek in kaingla lom.
6 Mwet nukewa srike in eis ohi sin mwet fulat; ac mwet nukewa kena in kawuk nu sin mwet ma ac kitaung mwe sang nu selos.
7 Sie mwet sukasrup ac pilesreyuk sin sou lal, ac mwet kawuk lal ac pilesral yohk liki. Pacl el sokolos elos wangin.
8 Kom oru sie ma wo nu sum sifacna ke kom lotela ma nukewa ma kom ku. Esamya ma kom lotela uh, na kom ac fah kapkapak.

9 Wangin sie su kaskas kikiap ye mutun nununku ku in kaingkunla kai nu sel. Pwayena lah el ac muta in ongoiya.
10 Tiana fal tuh sie mwet lalfon in yolyak mwe kasrup yorol, oayapa tia fal mwet kohs in leum fin mwet wal fulat.
11 Kom fin sie mwet etu, kom ac ku in kutong kasrkusrak lom. Mwet fin oru ma koluk nu sum, ac arulana wo kom in tia lohang nu kac.
12 Kasrkusrak lun sie tokosra oana ngutngut lun soko lion, ac kulang lal oana woiyen af uh ke kahkla uh.
13 Sie wen lalfon ku in aksukapasyela papa tumal, ac wowon lun mutan kial uh oana kof tultul su tia tui.
14 Sie mukul ku in usrui lohm ac mani sin papa tumal, tuh LEUM GOD mukena ku in sang sie mutan lalmwetmet kial.
15 Kom fin alsrangesr na ac lungse mutul, kom ac masrinsral.
16 Kom in liyaung ma sap lun God, na ac fah loes moul lom; kom fin pilesru, kom ac misa.
17 Kom fin sang mwe sang nu sin mwet sukasrup, ac oapana ke kom sang nu sin LEUM GOD, ac El ac fah folokin nu sum.
18 Kai tulik nutum ke kom srakna ku in kifasul. Kom fin tia, kom sifacna oakiya inkanek in ongoiya nu selos.
19 Sie mwet fin mongkeke, lela elan sifacna akfalyela ma koluk el orala. Kom fin molella, kom ac enenu in sifilpa molella.
20 Kom fin porongo kas in kasru nu sum ac engan in eis kas in luti, na sie len kom ac fah lalmwetmet.
21 Mwet uh ku in pu kain in ma puspis; tusruktu ma lungse lun LEUM GOD pa ac orek uh.
22 Mwe mwekin se pa in rapku; mwet sukasrup uh wo liki mwet kikiap.
23 Akfulatye LEUM GOD na ac fah loes moul lom, ac kom ac fah inse misla ac tia fosrnga.
24 Lupan alsrangesr lun kutu mwet uh oru elos srunga sifacna srukak mwe mongo nu inwalulos.
25 Mwet aksruksruk uh fal in kaiyuk tuh in mwe luti nu sin mwet sulalkung. Kom fin lalmwetmet, kom ac eis etauk ke pacl kaiyuk kom.
26 Sie mwet su oru koluk nu sin papa tumal ku lusla nina kial liki lohm sel, fah mwe mwekin lulap.
27 Wen nutik, pacl se kom tui in eis mwe lutlut, kom ac sa na in mulkunla ma kom lotela tari.
28 Wangin nununku suwohs ku in orek sie mwet loh fin sulela ku sel in akkolukye sie mwet. Mwet koluk uh lungse na ma koluk.
29 Pwayena lah mwet aksruksruk lalfon uh ac pulakin sringsring.

20

1 Sruhila ke mwe nim ku ac oru kom in wowon ac orekma lalfon. Sruhi uh orala sie mwet in lalfonla.
2 Kom in sangeng ke kasrkusrak lun sie tokosra oana ke kom sangeng ke ngutngut lun soko lion. Kom fin akkasrkusrakye sie tokosra, kom sifacna eiskomyang nu ke misa.
3 Mwet lalfon uh pa sripauk akukuin uh. Ac fah kaksakinyuk elos su tia wi akukuin.
4 Sie mwet ima su alsrangesr in plao in pacl fal la, fah tia kosrani fahko.
5 Nunak ma oan insien sie mwet, oana kof in sie luf loal; a mwet oasr etauk yoro ku in aketeya in kalem.
6 Pus na mwet fahk pwaye ac oaru la, tusruktu su selos ku in akpwayeye?
7 Insewowo tulik su papa tumalos oru ma pwaye ac suwohs.

8 Sie tokosra su muta ke nien nununku, el ac ku in akilen ma koluk ke el liye.
9 Ya oasr sie mwet ku in fahk na pwaye lah nasnas insial ac wanginla ma koluk lal?
10 LEUM GOD El srunga mwe paun kikiap ac mwe srikasrak sesuwos.
11 Finne tulik srisrik se, ac kalem ouiyal ke ma el oru; kom ku in akilen lah el suwohs ac wo.
12 LEUM GOD El ase mutasr tuh kut in liye, ac sracsr tuh kut in lohng.
13 Kom fin sisla pacl lom in motul, kom ac sukasrup. Oru kom in kafofo, na ac fah oasr sunun mwe mongo nom.
14 Mwet moul ke iwen kuka uh torkaskas pacl nukewa mu yokla molin mwe kuka uh, a ke el som el konkin mu srik molin ma el moli uh.
15 Kas lalmwetmet uh yohk sripa liki gold ac mwe yun saok.
16 Sie mwet su wulela in fosrngakin soemoul lun sie mwetsac el lalfon, na fal elan sang nuknuk lal sifacna in mwe akpwaye nu ke soemoul el wuleang kac.
17 Ma kom eisla ke inkanek sesuwos ac ku in mwe engan nu sum oana sie mwe mongo na yuyu, tuh ac tia paht toko na ac oana sie oalu sessesla ke fikar.
18 Suk kas in kasru wo, na ma kom oru ac fah fahla wo. Nimet sroang nu ke mweun fin soenna oasr pwapa.
19 Sie mwet lesrik tia ku in okanla ma lukma. Nimet fototo nu yurin mwet oalinkas.
20 Kom fin selngawi papa tomom ku nina kiom, moul lom ac fah oana sie lam kunla in lohsr uh.
21 Fin fisrasr eisyen mwe kasrup lom an, ac fah srik woiya nu sum.
22 Nimet sifacna foloksak ke ma koluk. Tupan ac lulalfongi in LEUM GOD, ac El fah aksuwosyela.
23 LEUM GOD El tia lungse mwe paun ac mwe srikasrak sesuwos.
24 LEUM GOD El oakiya tari inkanek lasr uh, na sie mwet el ac etu fuka inkanek lun moul lal sifacna?
25 Nunkala akwoya meet liki kom wulela in oru sie mwe kisa nu sin God. Sahp kom ac auli kac tok.
26 Sie tokosra lalmwetmet el ac konauk lah su orala ma koluk uh, na el fah sang kai nu sel ke wangin pakomuta.
27 LEUM GOD El ase ngunasr, su oana sie kalem saromrom ma tolak nunak lukma nukewa lasr.
28 Sie tokosra fah mutana in wal lal ke lusenna pacl el oru ma pwaye, suwohs, ac fal.
29 Wolana lun mwet fusr pa ku in mano lalos, ac oasku lun mwet matu pa aunsuf fiaya lalos.
30 Kutu pacl uh kaiyuk upa ku in ekulla ouiyen moul koluk lasr uh.

21

1 LEUM GOD El leumi nunak lun sie tokosra, oana ke El oakiya fahsr lun soko infacl.
2 Sahp kom nunku mu ma nukewa kom oru uh suwohs, tuh esam lah LEUM GOD El tuni nunak lun insiom.
3 Oru ma suwohs ac pwaye; ma inge mwe akenganye LEUM GOD yohk liki ma kom ac kisakunang nu sel.
4 Mwet koluk uh kolyuk ke nunak filing ac inse fulat. Ma inge koluk.
5 Motkwala akwoye orekma lom, na ac fah yolyak ma oan yurum; kom fin orekma sulaklak, ac fah tiana sun enenu lom.
6 Mwe kasrup kom eis ke inkanek kutasrik ac sa na in wanginla, tusruktu ac kol kom nu ke misa meet liki ac wanginla.
7 Mwet koluk uh ac fah kunausyukla ke sulallal lalos sifacna; elos srunga oru ma suwohs.

8 Mwet oru ma koluk elos fahsr ke inkanek kih; a mwet wangin mwata elos oru ma suwohs.
9 Ac wo in muta fin mangon lohm uh, liki in muta in lohm uh wi sie mutan torkaskas.
10 Mwet koluk elos kena oru ma koluk pacl nukewa; wangin pakomuta lalos nu sin mwet.
11 Ke pacl se kaiyuk sie mwet inse fulat, na sie mwet sulalkung el ac ku in eis etauk kac. Sie mwet lalmwetmet el eis etauk ke ma lutiyuk el.
12 God, su suwoswoslana, El etu ma orek in lohm sin mwet koluk, ac El ac fah eisalosyang nu ke ongoiya.
13 Kom fin srangesr lohng pang lun mwet sukasrup ke elos suk kasru, na ke kom ac pang in suk kasru, ac fah tia pac lohngyuk kom.
14 Sie mwet fin mulat sum, na sie mwe sang in lukma ac ku in akmisyella.
15 Pacl ma orekla sie nununku suwohs, mwet wo uh insewowo, a mwet koluk elos toasrla.
16 Misa soano kutena mwet su tafongla liki inkanek lun etauk.
17 El su sisla mani yohk nu ke mwe kasrup, wain ac mongo yuyu, ac fah tiana kasrup.
18 Mwet koluk sifacna use nu faclos mwe keok ma elos srike in oru nu sin mwet wo.
19 Wo in muta yen mwesis liki in muta yurin sie mutan su lungse torkaskas.
20 Mwet lalmwetmet uh pus mwe kasrup ac mwe insewowo lalos, a mwet lalfon uh sa na in sisla mani lalos.
21 Kom in kulang ac suwosna, na ac fah loes moul lom; mwet uh fah akfulatye kom ac oru wo nu sum.
22 Sie mwet kol lalmwetmet lun un mwet mweun, ku in sruokya sie siti ma karinginyuk sin mwet na watwen, ac kunausla pot ma elos lulalfongi yohk kac.
23 Kom fin tia lungse sun mwe lokoalok, karinganang ma kom fahk an.
24 Sie mwet inse fulat el nunku kacl sifacna, ac el filang ac konkin.
25 Sie mwet alsrangesr su srunga orekma, el sifacna oru elan misa —
26 pwayena ma el nunku pa el suk in pus ma lal. A sie mwet suwoswos el insewowo in sang ac tia sruok.
27 LEUM GOD El srunga mwe kisa lun mwet koluk, yokna elos fin oru ke nunak koluk lalos.
28 Kas lun sie mwet loh kikiap fah tia lulalfongiyuk, a kas lun sie mwet su nunkala mau wo fah lohngyuk.
29 Mwet suwoswos elos okak in etu lalos; mwet koluk uh tia sruhk etu a elos kwafelos mwet in liye mu elos etu.
30 Wangin sripen lalmwetmet, etauk, ku liyaten lun mwet, fin lain LEUM GOD.
31 Kom ku in akoela horse puspis nu ke mweun, tusruktu LEUM GOD pa ac sot kutangla.

22

1 Kom ac fin sule inmasrlon elah wo ac mwe kasrup, sulela elah wo.
2 Oasr ma se mwet kasrup ac mwet sukasrup oana sie kac: elos kewa orekla sin LEUM GOD.
3 Ke pacl se mwe lokoalok tuku, mwet etu elos ac fahsr liki; a sie mwet wangin nunak la ac fahsryang nu kac, na toko el auli.
4 Akfulatye LEUM GOD ac inse pusisel, na kom ac fah kasrup, sunakinyuk, ac loes moul lom.
5 Kom fin lungse moul lom, na fahsr liki mwe kwasrip ma srumasrla mwet koluk ke inkanek lalos.
6 Luti nu sin sie tulik inkanek fal elan fahsr kac, na ke el matula el fah tia fahsr liki.

7 Mwet sukasrup elos mwet kulansap lun mwet kasrup. Ouinge, kom fin ngisre
mani sin sie mwet, na kom mwet kulansap lun mwet sac.
8 Kutena mwet su taknelik fita lun orekma koluk ac fah kosrani ongoiya, na
kasrkusrak upa lalos ac safla.
9 Kom in kulang ac kasru mwet sukasrup ke mwe mongo nom, na ac fah
akinsewowoyeyuk kom.
10 Sisla mwet se ma inse fulat, na ac fah wanginla akukuin, amei, ac akkolukye sie
sin sie.
11 El su lungse inse nasnas ac kaskas kulang, tokosra el ac mwet kawuk lal.
12 LEUM GOD El akkeye mwet orekma pwaye, a El tia akkeye kas kikiap lun mwet
kutasrik.
13 Sie mwet alsrangesr el mutana in lohm sel; el mu el fin tufoki soko lion ac
sruokilya.
14 Kas lun sie mutan koluk oana sie luf na loal. Elos su akkasrkusrakye LEUM GOD
fah putatyang nu loac.
15 Tulik srisrik uh ac nuna oru ma lalfon ke elos srik, tuh kaiyuk wo uh ac lotelos
in oru ma fal.
16 Kom fin sang mwe kite nu sin mwet kasrup, ku akkeokye mwet sukasrup in
akyokye ma laesla lom, kom ac sifacna oru tuh kom in sukasrup.

Kas Lalmwetmet Tolngoul

17 Porongo, ac nga fah luti nu sum kas lun mwet lalmwetmet. Lotela mwe luti lalos,
18 ac kom ac fah insewowo kom fin esam ac kaliya.
19 Nga lungse kom in filiya lulalfongi lom in LEUM GOD; pa oru nga akola in fahkak
ma inge nu sum misenge.
20 Nga simusla tari kas lalmwetmet tolngoul nu sum. Oasr kas in etauk ac kas in
kasru
21 su ac fah luti nu sum kalmen ma suwohs ac pwaye. Na pacl se ac supweyukla
kom in konauk, kom ac foloko use top suwohs.

1

22 Nimet pisre ma lun mwet sukasrup ke sripenna kom ku lukelos. Nimet orek
kutasrik nu selos su wangin kasreyalos in acn in nununku.
23 LEUM GOD El ac fah aululos sramsram, ac El ac fah kalyaelos su akkeokye mwet
sukasrup ingan.

2

24 Nimet asruoki nu sin mwet mongsa,
25 sahp kom ac lotela ouiya lalos ac kofla ekulla tok.

3

26 Nimet wulela in fosrngakin soemoul lun kutena mwet.
27 Kom fin kofla in akfalyela, elos ac eisla ma lom nukewa, finne mwe oan kiom.

4

28 Nimet mokle akilenyen sie masrol matu ma oakwuki sin mwet matu lom somla.

5

29 Kom fin konauk sie mwet pah ac wo ke orekma, el ac fal in orekma nu sin tokosra,
ac tia nu sin mwet pilasr.

23

6

1 Kom fin wi sie mwet fulat muta mongo, esam akwoya lah su el uh.
2 Kom finne ke mongo yohk, kom eis na lupa fal.

3 Nimet oasroasr nu ke mwe mongo yuyu el kite kom kac. Sahp el oru in mwe srike kom.

7

4 Kom in lalmwetmet, ac tia kemkatula in suk mwe kasrup.
5 Mani lom uh ku in wanginla ke kitin pacl na — oana in oasr posohksok kac, na sohkla oana sie eagle.

8

6 Nimet mongo yurin sie mwet srowohsr, ku mwel mwe mongo yuyu el oru.
7 El ac fahk mu, “Fahsru eis pac kutu mongo uh,” tusruktu el tia fahk ke inse pwaye. Nunak lal siena.
8 Kom ac wihtacla ma kom kangla, ac kusen eyeinse lom uh wanginla sripa.

9

9 Nimet srike in sramsram in lalmwetmet nu sin sie mwet lalfon; el tia ku in eis in nunku kac.

10

10 Nimet mokle sie masrol matu, ku eisla acn lun mwet mukaimtal.
11 LEUM GOD El ac loangelos ke ku lal, ac aolulos in sramsram lain kom.

11

12 Porongo mwet luti lom, ac sang kuiyom in lutlut.

12

13 Nimet alolo in kai sie tulik. Sie sringsring fal ac tia unilya,
14 a ma ac molela moul lal.

13

15 Tulik nutik, kom fin sun lalmwetmet, nga ac arulana insewowo.
16 Nga ac arulana engan ke nga lohng kom fahk kas lalmwetmet.

14

17 Nimet sok sin mwet koluk, a kom in akfulatye LEUM GOD pacl nukewa.
18 Fin ouinge, kom ac fah sun finsrak nukewa lom.

15

19 Tulik nutik, porongeyu. Kom in lalmwetmet ac nunak akloalya ke ouiyen moul lom.
20 Nimet kupasr nu sin mwet nim wain yokla ac kainmongo.
21 Mwet lungse nimnim ac mwet kainmongo elos ac sukasrup. Fin pwayena ma kom oru pa mongo ac motul, ac tia paht na kom nukum nuknuk mihsasa.

16

22 Porongo papa tomom — funu tia el, kom lukun wangin. Ke pacl se nina kiom el matuoh, akkalemye srui lom nu sel.
23 Pwaye, lalmwetmet, lutlut, ac etauk — ma inge kewa fal kom in moli, tusruktu kom in tia kukakunla, mweyen ma inge arulana saok.
24 Mwe insewowo nu sin sie papa tulik natul fin lalmwetmet ac moul suwohs.
25 Oru ma ac akinsewowoye papa tomom ac nina kiom. Kom fin oru ouinge, nina kiom el ac arulana engan.

17

26 Wen nutik, lohang akwoya, ac lela moul luk in mwe srikasrak nu sum.
27 Mutan kosro su eis molin kosro lalos, ac mutan koluk uh, elos sie kwasrip nu ke misa.
28 Elos soanekom oana mwet pisrapasr, ac oru mukul puspis in tia pwaye nu sin mutan kialos.

18
29 Su oasr ongoiya yoro? Su oasr asor yoro? Su amei ac lungse anwuk finne wangin
sripa? Su srusrala atronmuta?
30 Elos su muta paht ke wain uh, ac elos su kar mwe nim ku.
31 Nimet lela wain uh in srifekomla, finne srusra ac saromrom in cup uh, ac arulana
wo emah ke kom ac ukumya uh.
32 Ke lotutang tok ah, kom ac pula mu oana soko wet pwasin el ngaliskomi.
33 Motom ac liye ma sakirik, ac nunak lom ac kaskas lom ac fah tia kalem.
34 Kom ac pula mu kom kalkal meoa — ikwot ikme oana ke kom muta elucng ke
kwesu in oak uh.
35 Na kom ac fahk, “Oasr mwet puokyu, nga tia pula. Oasr mwet uniyu tuh nga
tiana esam. Efu ku nga kofla in tukakek? Nga enenu sie pac mwe nim ah.”

24

19
1 Nimet sok sin mwet koluk, ac nimet oru kom in kawuk selos.
2 Pacl nukewa elos pwapa sulal, ac sramsram lalos mwe na purakak lokoalok.

20
3 Lohm uh musaiyuk fin pwelung lun lalmwetmet ac etauk.
4 Acn ma oasr etauk we, infukil uh yunla ke ma saok ac oaskulana.

21
5 Wo in lalmwetmet liki na in ku; aok, yohk sripa in etauk liki in fokoko.
6 Kom enenu na in akola akwoya meet liki kom srola ke sie mweun, ac kom fin eis
kas in kasru wo puspis na kom ac fah ku in kutangla.

22
7 Kas lalmwetmet uh arulana loalla nu sin sie mwet lalfon in kalem kac. Wangin
ma el ac ku in fahk ke pacl ac srumunyuk ma yohk sripa uh.

23
8 Kom fin orek pwapa koluk pacl nukewa, ac fah eteyuk kom lah kom sie mwet
orek lokoalok.
9 Ma nukewa sie mwet lalfon ac nunkauk in oru uh ac ma na koluk. Mwet uh
srunga mwet se ma kwacna aklusrongtenye mwet.

24
10 Kom fin munasla ke pacl kom sun ma upa, kalmac pa ku lom uh srikla.

25
11 Nimet alolo in molela sie mwet su akola in anwuki ke sripen nununku sesuwos.
12 Sahp kom ac fahk mu kom nikin, a God El etekom ac nunak lom. El ac fah moli
nu sum fal nu ke ma kom orala.

26
13 Tulik nutik, kom in mongo honey, mweyen arulana wo. Oana ke honey emwem
in oalum,
14 ouinge lalmwetmet uh wo nu ke ngunum. Kom fin eis lalmwetmet, na moul lom
in pacl fahsru ac fah wo.

27
15 Nimet oana sie mwet koluk su pwapa sulal in pisrala ma lun sie mwet suwohs,
ku in eisla lohm sel.
16 Finne pus pacl sie mwet suwohs el ikori, el ac sifil tuyak, a mwe ongoiya uh
kunausla mwet koluk.

28

17 Nimet engan ke pacl mwet lokoalok lom sun ongoiya uh, ac nimet enganak ke
pacl el tukulkul.
18 LEUM GOD El ac etu lah kom engankin, ac El ac tia lungse; fin ouinge, sahp El ac
tia sang kai nu sel.

29

19 Nimet lela mwet koluk in akfosrngaye kom; ac nimet sok selos,
20 mweyen wangin finsrak lun sie mwet koluk nu ke pacl fahsru. Wangin ma el
akwot nu kac.

30

21 Tulik nutik, kom in akfulatye LEUM GOD ac sunakin tokosra. Nimet asruoki nu
sin mwet su lainulos.
22 Mwet ouinge uh ac sa na in kunausyukla. Ya kom akilen luman ongoiya ma ku
in tuku sin God me ac sin tokosra me?

Kutu Pac Kas Lalmwetmet

23 Mwet lalmwetmet uh oayapa fahk ma inge:
Tia wo sie mwet nununku in wiwimwet.
24 El fin sang mwata nu fin mwet se ma suwohs, mwet nukewa ac srungal ac
selngawel.
25 A kutena mwet nununku su kai mwet oasr mwata, elos fah kapkapak ac mwet
uh ac kaksakunulos.
26 El su kawuk na pwaye lom el ac topuk kom ke kas pwaye.
27 Akola ima lom ac yukwiya ma kom ac moul kac, na kom fah musai lohm sum ac
sou lom.
28 Nimet orek loh lain sie mwet fin wangin mwatal. Nimet fahk kutena ma sutuu
kacl.
29 Nimet fahk mu, “Nga ac oru nu sel in oana ke el tuh oru nu sik! Nga ac folokunang
pacna ma el oru nu sik!”
30 Nga fahsr sasla ke ima in grape lun sie mwet alsrangesr ac lalfon.
31 Kupoi ke kokul ac mah kap wel, ac pot ma kuhlasak uh mokukla.
32 Nga liye ma inge ac nunku kac, na pa inge mwe luti nga eis kac:
33 Farpoeni ac mongla kutu srisrik, eis pacl in motul lom,
34 tusruktu ke kom srakna motul, sukasrup ac fah tuku nu fom oana sie mwet
pisrapasr su us mwe anwuk inpaol.

25

Kutu Pac Soakas Lal Solomon

1 Pa inge kutu pac soakas lal Solomon, su sifilpa simla sin mwet sim lal Tokosra
Hezekiah lun Judah.
2 Kut akfulatye God ke ma El okanla liki kut, ac kut akfulatye tokosra uh ke ma elos
aketeya nu sesr.
3 Kom tia ku in etu nunak lun sie tokosra. Nunak lal uh fulat oana yen engyeng uh
ac loal oana meoa uh.
4 Eisla ma fohkfok liki silver, na mwet orekma kac uh fah ku in sang orala ma na
oasku se.
5 Eisla mwet pwapa koluk liki ye mutal tokosra, na tokosrai lal fah eteyuk ke
nununku suwohs.
6 Nimet sifacna akfulatye kom ye mutun tokosra, ku tu yen sin mwet fulat.
7 Ac wo in supweyuk kom nu ke sie nien muta fulat, liki na in fwackot nu sum kom
in sang nien muta lom nu sin sie su fulat liki kom.

24:33 24:33–34; Soa 6:10–11 **25:6** 25:6–7; Lk 14:8–10

8 Nimet sulaklak in utyak nu in nununku in tukakin ma kom liye uh. Sie mwet loh
fin utyak tukum in fahkak lah kom tafongla, na mea kom ac oru?
9 Kom, ac mwet tulan lom, fin tia insese ke kutu ma, sifacna aksuwosyela
inmasrlomtal, ac nimet sramsramkin nu saya.
10 Fin tia ouinge, mwet nukewa ac etu lah kom tia ku in karinganang ma oal in
srumunyuk, ac mwekin lom ac tiana wanginla.
11 Sie nunak ma aketeyuki wo el arulana saok oana gold nasnas ma oakiyuki ke sie
tefuro silver.
12 Kas in sensenkakin sin sie mwet ma oasr etauk la nu sin sie su insewowo in
lohng, saok liki ring gold ku mwe naweyuk su orekla ke gold nasnas.
13 Sie mwet roso su ku in lulalfongyuk el mwe insewowo nu sel su supwalla, oana
kof oyohu ke pacl fol uh.
14 Mwet su orala wulela ac tia akfalye, elos oana pukunyeng ac eng ma wangin af
kac.
15 Kas fisrasr ac kulang ku in kutongya alein upa, oayapa ku in kifasla nunak lun
mwet leum uh.
16 Nimet kang honey yohk liki ma fal — ac oru kom wohtla.
17 Nimet mutwata fususla nu yurin mwet tulan lom; el ac ku in totola sum ac
srungakomla.
18 Sie mwet su fahkak kas kikiap lain kutena mwet, oapana ke el sang sie cutlass
faksilya, ku puokilya ke sak in anwuk, ku pisrkilya ke soko osra in pisr kosroh.
19 Kom fin epahl nu sin sie mwet soaru ke pacl ma upa uh sikyak, na oana ke kom
mongo ke soko wihs furareyak, ku fahsr ke sie nia sukapasla.
20 Kom fin yuk on in srital nu sin sie mwet su arulana fohsak nunak la, ac oapana
ke kom eisla nuknuk liki sie mwet ke pacl mihsrisr, ku sang sohl nu ke sie kinet.
21 Mwet lokoalok lom fin masrinsral, sang mongo nal; el fin malu, sang kof nimal.
22 Tuh ke kom oru ouinge el ac arulana mwekinla sum,* ac LEUM GOD El ac fah
moli nu sum.
23 Lesrik pwanak kasrkusrak, oana ke eng tuh epang me uh use af.
24 Ac wo in muta fin mangon lohm uh, liki in muta in lohm uh wi sie mutan
torkaskas.
25 Ke kom ac lohng sie pweng na wo yen loesla me, ac oana ke kom nim kof oyohu
ke pacl kom arulana malu.
26 Sie mwet suwoswos su srifeyukla sin sie mwet koluk, el oana sie unon in kof
loslos su aktaekyeyukla, ku sie lufin kof pwasinla.
27 Tia wo in kang honey yokla, ac oapana ke kom suk in nuna kaksakinyuk kom.
28 Kom fin tia ku in sifacna leum fom, kom ac oana sie siti su wangin pot kac —
fisrasr in kunausyukla.

26

1 Sufal in kaksakinyuk sie mwet lalfon, oana fin oasr snow ke pacl fol, ku fin oasr
af ke pacl in kosrani.
2 Kas in selnga tia ku in akkolukyekomla fin wangin ma sufal kom orala. Ac oana
won ma sohklana ac tia tuhwi.
3 Eneneyuk in sringsring soko horse, ac kapriya oalin soko donkey, ac puok sie
mwet lalfon, tuh elos in oru enenu lom an.
4 Kom fin topuk sie kusen siyuk lalfon, kom lalfon oana mwet se ma siyuk.
5 Sang top lalfon nu ke kusen siyuk lalfon, na mwet se ma siyuk el ac akilen lah el
tia etu oana ma el nunku.

25:21 25:21–22; Rom 12:20 * **25:22** ***arulana mwekinla sum:*** pa inge kalmen kas Hebrew se ma fahk mu, “kom elosak mulut in e fin sifacl”.

6 Kom fin supu sie mwet lalfon in tafwela kas lom, ac oana ke kom pakela niom;
kom pwentuki ongoiya nu sum.
7 Sie mwet lalfon tia ku in fahk sie kas lalmwetmet, oana ke sie mwet ul nia tia ku
in fahsr.
8 Ma lalfon se in kaksakin sie mwet lalfon, oapana ke kom fin kapriya sie eot luin
fuht nutum.
9 Sie mwet lalfon su srike in fahk sie soakas, ac oana ke sie mwet sruhi el srike
fwacla otoh se ma fakisya inpaol.
10 Sie mwet kol orekma fin sang orekma nu sin kutena mwet lalfon su fahsryak
inkanek uh, el aktukulkulye mwet orekma nukewa lal.
11 Sie mwet lalfon su kalwenina in oru ma lalfon, el oana soko kosro ngalngul ma
sifil folokla ac kang woht lal.
12 Sie mwet arulana lalfon, wo liki sie mwet su nunku mu el lalmwetmet tusruk el
tia.
13 Efu ku mwet alsrangesr se tia tufoki liki lohm sel? Mea el sangeng kac uh? Ya
lion uh?
14 Sie mwet alsrangesr el ikwot ikme fin mwe oan kial. El oana sie srungul ma
ikakot ikakma ke hinges uh.
15 Lupan alsrangesr lun kutu mwet uh oru elos srunga sifacna srukak mwe mongo
nu inwalulos.
16 Sie mwet alsrangesr el ac nunku mu el etu liki mwet itkosr su ku in aketeya
nunak lalos arulana kalem.
17 El su sroang nu ke sie akukuin ma wangin sripal nu kac, oana sie su tufoki nu
inkanek uh ac sruokya sren soko kosro ngalngul sulallal.
18 Sie mwet wel su orekmakin osra in pisr ma oasr e firir ke muta ah,
19 el oana sie mwet su kiapwela mwet tulan lal, na tok el fahk mu el aksruksruk.
20 Fin wangin etong, e uh ac kunla. Fin wangin lesrik, ac wangin akukuin.
21 Mulut uh akngengye e, ac etong uh oru e uh in firir, oana ke mwet folkas uh pirik
na akukuin in tia tui.
22 Arulana wo eman lesrik uh. Kut lungsena ukumya.
23 Kas wo pusra ma okanla nunak na pwaye lun insiom, oana sie ahlu munas orekla
ke kle ma mosrweyukla ke silver.
24 Sie mwet wosounkas el orekmakin kas kulang in okanla srunga lun insial.
25 Ku in arulana wo pusracl, tusruktu nimet lulalfongi, mweyen insial sessesla ke
srunga.
26 El ku in okanla srunga lal, tusruktu mwet nukewa ac liye ke orekma koluk lal.
27 Mwet su oakiya mwe kwasrip nu sin mwet ngia, ac fah sifacna sremla kac. Mwet
su orala mokuk uh, ac fah toatoa uh kac.
28 Kom fin srunga sie mwet, kom ac ku in suk in akkolukyalla ke kas kikiap.
Wosounkas mwe na pwentuki ongoiya.

27

1 Nimet konkin ke ma kom ako in oru lutu, mweyen kom tia etu lah mea ac sikyak
ingela.
2 Lela mwet ngia in kaksakin kom — finne sie mwet kom tia etu. Nimet sifacna
kaksakin kom.
3 Toasr lun eot ac puk uh tia ku in lumweyuk nu ke toasr lun mwe lokoalok ma sie
mwet lalfon el sripauk.
4 Kasrkusrak el sulallal ac orala ongoiya lulap, tusruktu tia apkuran nu ke lemta!
5 Wo in aksuwosye sie mwet lemtulauk, liki na in fuhlela elan nunku mu wangin
nunak lom kacl.

26:11 2 Pet 2:22 **27:1** Jas 4:13–16

6 Sie mwet kawuk el nunak pwaye nu sum el finne kai kom, a kom in taran sie
mwet lokoalok su akukula nu sum.
7 Pacl se kom kihpi uh kom ac srunga kang honey, tusruktu pacl kom masrinsral,
finne mongo mukol ac emwem sum.
8 Sie mwet su muta loes liki acn sel oana sie won ma som loes liki ahng lal.
9 Ono keng ac mwe akmusra keng uh mwe akinsewowoye kom, a mwe lokoalok uh
kunausla inse misla lom.
10 Nimet mulkunla mwet kawuk lom ku kawuk lun papa tomom. Kom fin sun
ongoiya, nimet siyuk tamulel lom in kasrekom; sie mwet tulan su muta apkuran nu
yurum ku in kasrekom liki sie tamulel su muta loesla.
11 Tulik nutik, kom in lalmwetmet ac nga fah arulana engan; nga fah ku in topuk
mwet nukewa su akkolukyeyu.
12 Ke pacl se mwe lokoalok tuku, mwet etu elos ac fahsr liki; a sie mwet wangin
nunak la ac fahsryang nu kac, na toko el auli.
13 Sie mwet su wulela in fosrngakin soemoul lun sie mwetsac, el enenu in sang
nuknuk lal sifacna in mwe akpwaye nu ke soemoul el wuleang kac.
14 Kom fin sala okasak mwet kawuk lom ke sie pusra lulap ke lututang, ac fah oana
kom in filiya sie selnga nu facl.
15 Sie mutan payuk su lungsena torkaskas, el oana pusren tultul in kof ke len af uh.
16 Kom ac oru fuka elan misla? Ya nu oasr pacl kom srike in tulokinya eng uh, ku
sruokya mwe akmusra luin poum?
17 Mwet uh alutluti sie sin sie, oana ke osra uh ac sang tamla osra.
18 Kom fin karingin soko sak fig, kom ac fah kang fahko kac. Sie mwet kulansap su
karingin mwet kacto lal, fah akfulatyeyuk.
19 Ngunin motom sifacna pa kom liye in kof uh, ac insiom pa fahkak ouiyom sifacna.
20 Kena lun mwet uh tia ku in safla — oana ke facl lun mwet misa tia ku in nwanala.
21 E uh pa likliki gold ac silver; ac elahn sie mwet kalem ke kaksak lun mwet uh.
22 Kom finne sringil sie mwet lalfon nwe ke el apkuran in misa, kom tia ku in sisla
lalfon lal.
23 Karinganang sheep ac nani nutum akwoya,
24 mweyen mwe kasrup uh sukawil. Finne mutunfacl lulap uh, ac tia oan nwe tok.
25 Pakela mah nun sheep ac nani uh, ac ke kom soano in sifil srunak, kom ku in
eisani mah pe eol uh.
26 Kom ku in orala nuknuk ke unen sheep nutum, ac moul acn ke mani kom sruokya
ke nani ma kom kukakunla.
27 Na kom, ac sou lom wi mutan kulansap lom, fah ku in nim milk ke nani lula uh.

28

1 Mwet koluk uh kaing finne wangin mwet ukwalos, a sie mwet suwoswos el pulaik
oana soko lion.
2 Sie mutunfacl fah arulana ku ac oan paht mwet kol we uh fin mwet etauk ac
lalmwetmet. A sie mutunfacl fin oru ma koluk, ac fah fusus ayaol lun mwet leum we.
3 Sie mwet leum su akkeokye mwet sukasrup, ac oana af matol ma kunausla fokin
ima uh.
4 Kom fin pilesru ma sap, kom akkeye layen lun mwet koluk; a kom fin akos, na
kom lain mwet koluk.
5 Mwet koluk tia etu lah mea suwohs ac nununku suwohs, a elos su suk ma lungse
lun LEUM GOD elos kalem kac.
6 Wo in sukasrup ac suwohs, liki na in kasrup ac sesuwos.
7 Sie mwet fusr su akos ma sap el lalmwetmet. El su asruoki nu sin mwet
pukafukwel, el akmwekinye papa tumal.

8 Kom fin akkasrupye kom sifacna ke ma laesla yohk ma kom eisla sin mwet, na
mwe kasrup lom an ac fah ma lun mwet su kulang nu sin mwet sukasrup.
9 Kom fin tia akos ma sap uh, God El ac fah arulana srunga in lohng pre lom.
10 Kom fin kiapwela sie mwet suwoswos in oru ma koluk, kom ac fah putatyang nu
in mwe kwasrip lom sifacna.
Mwet wangin mwata ac fah oasr ma lacna nu sel.
11 Mwet kasrup uh sifacna nunku mu elos lalmwetmet, a sie mwet sukasrup su oasr
etauk yoro el akilen lah elos tiana lalmwetmet.
12 Ke pacl sie mwet wo el kol, na mwet nukewa elos engan, a ke mwet koluk uh kol,
mwet uh ac wikelik.
13 Kom fin okanla ma koluk lom, kom tia ku in kapkapak. Kom fin fahkak ma koluk
lom ac forla liki, na God El ac fah pakoten nu sum.
14 Insewowo mwet se su sensenkakunul liki ma koluk. Kom fin likkeke, kom ac
musalla.
15 Sie mwet leum koluk el mwe sensen nu sin mwet sukasrup, oana soko lion
ngutngut, ku soko bear ma forfor in sukok ma elan kang.
16 Sie leum su wangin etauk yoro fah arulana akupaye kemkatu lun mwet lal. A el
su srunga eis ma laesla ke inkanek kutasrik ac fah leum paht.
17 Sie mwet su oasr mwata ke akmas el sifacna pikin lufin misa kial. Nimet srike
in ikolol.
18 Oru ma suwohs ac pwaye, ac kom ac fah muta in misla. Kom fin oru ma sesuwos,
kom ac sa na ikori.
19 Sie mwet ima alken ac fah oasr sunun mwe mongo yorol, a sie mwet sisi pacl el
ac sukasrup pacl nukewa.
20 Mwet su moul suwohs ac fah insewowo in moul lalos. Tusruktu kom fin sulaklak
in suk mwe kasrup, kom ac fah sun kai.
21 Tia wo in wiwimwet. Tusruktu kutu mwet nununku uh elos oru ma sesuwos tuh
elos in eis molin eyeinse na srisrik.
22 Mwet srowohsr elos arulana sulaklak in kasrupi, oru elos tia akilen lah elos ac
sa na sukasrupla.
23 Sang kas in aksuwos nu sin sie mwet, ac tok el fah insewowo sum liki na ke kom
aklukukyal.
24 Sie mwet su kiapu papa ac nina kial, ac pangon mu tia koluk, el oana mwet
pisrapasr na pwaye.
25 Rapku pwanak lokoalok pacl nukewa. Ac wo nu sum kom in filiya lulalfongi lom
in LEUM GOD.
26 Ma lalfon se kom fin lulalfongi nunak lom sifacna. Kom in fahsr tukun kas in
luti lun mwet lalmwetmet na kom ac fah moul misla.
27 Sang kasru nu sin mwet sukasrup ac kom ac fah tiana kwacola. Kom fin kaliya
motom liki mwet enenu, mwet puspis ac fah selngawi kom.
28 Ke pacl mwet koluk tuyak in kol, mwet uh ac wikelik. Na ke pacl elos tila kol,
mwet suwoswos puspis ac sifil folokeni.

29

1 Kom fin likkekelana ke pacl mwet uh aksuwosye kom, sie len kom ac musalla ac
tia ku in sifil tuyak.
2 Sie mwet suwoswos fin leum, na mwet nukewa ac engan. Sie mwet sesuwos fin
leum, na mwet nukewa asor.
3 Kom fin aksaokye lalmwetmet, na papa tomom el ac engan sum.
Ma lalfon se in sisla mani ke mutan kosro su kukakin mano.
4 Sie tokosra su suk ma suwohs, mutunfacl sel ac fah arulana ku; a el fin nunku na
ke mani, el ac kunausla mutunfacl sel.

5 Kom fin aklukukye kawuk lom an, kom sifacna oakiya sie mwe kwasrip nu sum.
6 Mwet koluk uh sifacna sremla in ma koluk lalos, a mwet suwoswos elos on ac engan.
7 Mwet wo elos kalem ke enenu lun mwet sukasrup, a mwet koluk elos tiana nunku ke ma inge.
8 Mwet folkas uh ku in akfohsyauk siti nufon se. Elos su lalmwetmet ku in akmisyela.
9 Ke sie mwet lalmwetmet el usak sie mwet lalfon nu in nununku, mwet lalfon sac ac israsr ac wowoyak ke kas in sufan nu sel.
10 Mwet akmas uh kwase mwet ma oru ma suwohs, a mwet suwoswos elos ac suk in loango moul lun mwet suwohs.
11 Mwet lalfon uh mongsa, a mwet lalmwetmet elos muteng ac ku in kutong.
12 Sie mwet leum fin lohang nu ke kas kikiap, mwet pwapa lal nukewa ac fah kikiap.
13 Mwet sukasrup ac mwet su akkeokyalos elos oana sie in lumah se inge: LEUM GOD pa oru elos in ku in liye.
14 Sie tokosra fin oaru in liyaung suwohs lun mwet sukasrup, el ac fah leum ke pacl loeleos.
15 Ma wowo se in kai ac aksuwosye sie tulik. Fin filfilla elan oru lungse lal sifacna, ac fah mwe mwekin nu sin nina kial.
16 Ke pacl mwet koluk uh kol, ma koluk ac yokelik. Tusruktu mwet suwoswos ac fah moul ac liye ke mwet inge tila kol.
17 Kai wen nutum, ac kom ac fah insewowo sel pacl nukewa. El ac fah tiana akmwekinye kom.
18 Sie mutunfacl ma tia lohang nu ke kolyuk lun God ac fohsak. Insewowo elos su liyaung ma sap lun God!
19 Kom tia ku in kai sie mwet kulansap ke kas mukena. El ac ku in kalem kac, tuh el ac tiana lohang nu kac.
20 Yohk finsrak lasr nu ke sie mwet lalfon, liki sie mwet ingunyar in sramsram.
21 Kom fin sang nu sin mwet kulansap lom ma nukewa ma el lungse ke el srikyak, sie len el ac sruokya ma lom nukewa.
22 Mwet mongsa uh purakak akukuin ac lokoalok pacl nukewa.
23 Filang lun sie mwet ac fah akmwekinyal; ac kom fin inse pusisel, ac akfulatyeyuk kom.
24 Sie mwet kasru lun mwet pisrapasr el pwanma mwe lokoalok nu sel sifacna. El fin fahkak ma pwaye ye mutun nununku, el ac fah eis kai. Ac el fin wikin, na ac fah selngawiyuk el.
25 Sie mwe sensen in nunku ke ma mwet uh nunku keim; tuh kom fin lulalfongi in LEUM GOD, kom ac tiana sensen.
26 Mwet nukewa lungse suk ohi sin mwet leum uh, a LEUM GOD mukena ku in sot nununku suwohs.
27 Mwet suwoswos uh kwase mwet koluk, ac mwet koluk kwase pac mwet suwoswos.

30

Kas Lal Agur

1 Pa inge kas in palu lal Agur, wen natul Jakeh. El fahk,
“God El tia wiyu, God El tia wiyu,
Nga munas ac wangin ku luk.
2 Nga lalfon oana soko kosro,
Ac wangin etauk lun mwet in nga.
3 Nga soenna lutlut ke lalmwetmet,

Ac wanginna etu luk ke God.
4 Su nu sowak nu inkusrao ac sifilpa oatui?
Su nu sruokani eng uh inpaol?
Ku nokomla kof uh in sie ipin nuknuk?
Ku oakiya masrol lun faclu?
Kom fin etu, fahkak lah su el an, ac su wen natul.
5 “God El akpwayei wuleang nukewa lal. El oana sie mwe loeyuk nu selos nukewa su suk in moulla yorol.
6 Kom fin laesla kas lal ke kutena kas ma El tia fahk, El ac fah kai kom, ac akkalemye lah kom sie mwet kikiap.”

Kutu Pac Soakas

7 O God, nga siyuk sum, ase nu sik ma luo inge meet liki nga misa:
8 kasreyu ngan tia kikiap, ac oru tuh ngan tia arulana kasrup ku tia pac arulana sukasrup. Ke ma inge ase nu sik lupan mwe mongo ma ac fal nu ke enenu luk.
9 Fin yokla ma oan yuruk, sahp nga ac fahk mu nga tia enenekom. A nga fin arulana sukasrup, sahp nga ac ku in pisrapasr ac akkolukye Inen God luk.
10 Nimet akkolukye sie mwet kulansap nu sin mwet kacto lal. Sahp el ac selngawi kom ac kom ac eis mwata kac.
11 Oasr mwet su selngawi papa tumalos, ac tia akkalemye srui lalos ke nina kialos.
12 Oasr mwet nunku mu nasnas na moul lalos, a pwayeiya uh yohk fohkfok lalos.
13 Oasr mwet nunku mu elos arulana wo — oru elos arulana inse fulat!
14 Oasr mwet su eis kasrpalos ke elos aklalfonye ac pisre ma lun mwet sukasrup ac mwet kwaco.
15 Oasr fak mutan se nutin wet nim srah soko, ac ineltal kewa pa, “Use!”
Oasr ma akosr ma wangin saflaiyen enenu la:
16 facl sin mwet misa,
sie mutan talap,
sie acn pao ma enenu af,
ac sie e firir ma tia ku in kuniyukla.
17 Sie mwet su aksruksrukkin papa tumal, ku pilesru nina kial ke el matuoh, fal in mongola sin won vulture, ku tupla atronmutal sin won raven.
18 Oasr ma akosr ma nga tiana ku in kalem kac:
19 ouiyen sohksok lun sie eagle yen engyeng uh,
ouiyen orakrak lun soko wet fin sie eot,
ouiyen soko oak ma konauk inkanek la fin meoa,
ac ouiyen sie mukul ac mutan se el lungse.
20 Pa inge luman sie mutan payuk su tia pwaye nu sin mukul tumal: el orek kosro, toko el yihla ac fahk, “Wanginna ma koluk nga oru!”
21 Oasr ma akosr faclu tia ku in mutangla:
22 Sie mwet kohs su sun wal lun tokosra,
sie mwet lalfon su arulana kihp,
23 sie mutan kwaseyuk su payukyak,
ac sie mutan kulansap su eisla acn sin mutan kacto lal.
24 Oasr ma akosr fin faclu su srik ac arulana lalmwetmet:
25 Mak — elos ne munas a elos elosak mongo nalos ke pacl fol;
26 Kosro badger — elos tia pac ku, tuh elos orala nien muta lalos inmasrlon eot uh.
27 Locust — wangin tokosra lalos, tuh elos ueni sohk.
28 Kinoul — kom ku in sruokya soko inpoum, ac kom ku pac in konauk ke inkul fulat sin tokosra.
29 Oasr ma akosr arulana kato luman fahsr la uh:

30 lion — kosro soko ma ku emeet ac wangin sangeng lal sin kutena kosro;
31 nani, won mukul, ac tokosra uh ke elos tu ye mutun mwet lalos.
32 Kom fin lalfon ac sifacna akfulatye kom in oru pwapa koluk, tui ac nunkala akwoya!
33 Kom fin arukak milk, na ac ekla butter. Kom fin fiskiya infwen sie mwet, ac srahsra. Kom fin akkasrkusrakyauk mwet, kom ac ongoiya.

31

Kas In Kasru Nu Sin Sie Tokosra

1 Kas inge kas oa nu sel Tokosra Lemuel sin nina kial:
2 “Kom wen kulo nutik, topken pre luk. Mea fal ngan fahk nu sum?
3 Nimet kom sisla kuiyom ke inkanek in kosro, ac mani lom ke mutan; ma inge kunausla tari tokosra puspis.
4 Lemuel, porongeyu. Tokosra uh tia enenu in nim wain, ku oasroasr ke mwe nim ku.
5 Ke pacl elos nimnim uh, elos mulkunla ma sap, ac pilesrala enenu lun mwet ongoiya.
6 Mwe nim ku uh ma na nu sin mwet ma apkuran in misa, ku elos su keoklana.
7 Lela elos in nim mwe sruhi elos in mulkunla sukasrup lalos ac supwar lalos.
8 “Kom in sramsram in aol mwet su tia ku in sifacna fahkak enenu lalos. Karingin suwohs lalos nukewa su mukaimtal ac kofla in sifacna.
9 Aolulos sramsram, ac oru kom in sie mwet nununku suwohs. Karingin suwohs lalos su sukasrup ac kwaco.”

Sie Mutan Payuk Su Pah In Ma Nukewa

10 Arulana upa in konauk sie mutan pah in ma nukewa! El saok liki wek yohk molo!
11 Mukul tumal uh filiya lulalfongi lal sel, ac el fah tiana enenu kutena ma.
12 Ke lusen moul lal nufon mutan se inge oru na ma wo nu sin mukul tumal, ac tia oru kutena ma koluk nu sel.
13 El kafofona in orek nuknuk ke unen sheep ac linen.
14 El use mongo nu lohm sel yen loesla me, oana ke oak wiwa kako uh oru.
15 El ngutalik meet liki lenelik ac akola mongo nu sin sou lal, ac fahk nu sin mutan kulansap lal ma elos in oru.
16 El suk sie ipin acn ac molela; el orekmakin mani el sruokya in yukwiya ima in grape se.
17 El sie mwet alken, ku, ac moniyuk in orekma.
18 El etu lupan kapak ke ma nukewa el oru, ac el orekma paht ke fong.
19 El sifacna orek turet, ac sang otwela nuknuk.
20 El kulang nu sin mwet sukasrup ac mwet enenu.
21 El tia fosrnga ke pacl ohu ke sripen oasr nuknuk fusrfusr lun sou lal.
22 El sifacna orala mwe loeyuk bed, ac el nukum nuknuk wowo orekla ke linen sroninmutuk.
23 Mukul tumal eteyuk in acn sel, ac el sie mwet kol we.
24 Mutan se inge el orek nuknuk ac mwe lohl, ac kukakin nu sin mwet kuka.
25 El sie mutan ku in mano su akfulatyeyuk, ac el tia elya ke pacl fahsru.
26 Kas lal uh lalmwetmet ac kulang.
27 El kafofo pacl nukewa, ac karingin enenu lun sou lal.
28 Tulik natul akkalemye insewowo lalos sel, ac mukul tumal kaksakunul.
29 El fahk mu, “Oasr mutan na wo puspis, a kom wo lukelos nukewa.”
30 Kulang uh mwe aklukukye, ac oasku uh tia kawil, a sie mutan su sangeng sin LEUM GOD fal in kaksakinyuk.

31 Kaksakunul ke ma nukewa el orala. Fallana mwet nukewa in akfulatyal.

ECCLESIASTES

Tukakinyen Book In ECCLESIASTES

Book in *Ecclesiastes* fahkak nunak lun sie “Mwet Luti Lalmwetmet.” Mwet se inge akilen lah moul lun mwet uh fototo, ac oasr na amei inmasrlon mwet uh oayapa pus na ma sesuwos ac ma in akfohsyauk nunak lun mwet uh. Ke ma inge el pangon mu “moul uh ma lusrongten.” El tuh tia kalem ke oakwuk lun God, su kol ac karingin moul lun mwet uh. Tusruktu ne ouinge, el sang kas in kasru lal nu sin mwet uh elos in insianaung in orekma, ac in engankin mwe kite lun God ke kuiyalos ac ke lusen na moul lalos.

Pus na inmasrlon nunak lun mwet luti lalmwetmet se inge sikyak ke kas in sufan ac aktoasrye mwet uh. Tusruktu sripa se ma pwanang book se inge oan in Bible uh pa in akkalemye lah ouiyen lulalfongi ma Bible uh srumun uh arulana yohk kalmeya, ac fal nu sin mwet ma selulalfongi ac liye na layen koluk ke ma uh. Ke mwet uh ac rit book se inge elos ac mau akilenak nunak lalos sifacna kac, tusruktu elos ac konauk lah Bible se na ma fahkak nunak inge pa oayapa ase finsrak lasr in God su mwe aksasuye moul lun mwet uh, ac oayapa arulana akkalemye lah oasr sripen moul lun mwet uh.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Ya oasr sripen moul lun mwet uh? 1:1—2:26
Kas lun mwet uh ke moul 3:1—11:8
Kas in kaliya 11:9—12:8
Kas in orani kalmac yohk 12:9–14

Ya Oasr Kalmen Moul Uh?

1 Pa inge kas lun sie Mwet Luti Lalmwetmet, wen natul David, su tuh tokosra in
Jerusalem.
2 Mwet Luti Lalmwetmet el fahk lah ma nukewa ma lusrongten na lusrongten!
Moul uh wangin sripama na lusrongten se.
3 Kom orekma ac kemkatu in moul lom nufon, na mea oasr ma kom konauk kac?
4 Sie fwil uh somla ac sie fwil sifil tuku, a faclu nuna ouiya ah na.
5 Faht ah srakna tak ac srakna tili, na sa na in folok nu ke acn se ma el ac sifil takak
we.
6 Eng uh tuh eir me ac som nu epang, ac sifil tuk — raun na raun.
7 Infacl nukewa sororla nu meoa, a meoa soenna sessesla. Kof uh folok nu yen
infacl uh mutawauk we, ac sifilpa sororma.
8 Saflaiyen ma nukewa pa totola — sie totola na yohk su wangin kas fal in aketeya.
Mutasr tia muti ke ma kut liye, ac insresr tia muti ke ma kut lohng.
9 Ma sikyak meet ac sifilpa sikyak. Ma orekla tari ac sifilpa orek. Wangin ma sasu
in faclu nufon.
10 Mwet uh fahk, “Liye, ma sasu se pa inge!” Tusruktu sutuu, sikyak tari meet,
oemeet liki na kut isusla ah.
11 Wangin mwet esam ma tuh sikyak in pacl meet ah, ac in pacl fahsru wangin
mwet fah esam ma sikyak in len ingela.

Mwet Luti Lalmwetmet Sac El Suk Kalmen Moul

12 Nga, Mwet Luti Lalmwetmet, su tuh muta Jerusalem ac tokosra fin acn Israel
nufon.
13 Nga nunkala ku sik mu nga ac tuni ac lutlut ke ma nukewa ma mwet uh oru fin
faclu.

God El ase orekma na toasr nu sesr mwet uh in oru.
14 Nga liye tari ma nukewa ma orek faclu, ac nga fahk nu sum, nufonna wangin
sripaoana ukweyen eng uh.
15 Kom tia ku in aksuwosyela ma kihla; kom tia pac ku in oek ma wangin uh.
16 Nga fahk nu sik sifacna, “Nga sie mwet na fulat, ac nga arulana lalmwetmet liki
kutena mwet su leumi Jerusalem meet likiyu. Nga etu na pwaye lah mea lalmwetmet
ac etauk.”
17 Nga tuh sulela ku sik in etu ke kalmen etauk ac kalmen lalfon, oayapa ke
lalmwetmet ac wel. Tusruktu nga konauk lah ma inge oana ukweyen eng uh.
18 Lalmwetmet lom fin yokelik, na fosrnga lom ac yokelik pac. Fin yokelik etauk
lom, ac yokelik pulakinyen keok sum.

2

1 Nga sulela ngan suk mwe akpwaryeyu tuh ngan ku in etu kalmen engan. Tusruktu
nga konauk lah ma se inge wangin pac sripa.
2 Nga konauk lah israsr uh ma lusrongten, ac mwe akpwar uh wangin pac sripa.
3 Ke nga suk in akyokye lalmwetmet luk, nga sulela in akpwarye ikok ke wain, ngan
sifacna pulakin lah mea lalfon. Nga tuh nunku mu ouiya se inge pa wo mwet uh in
oru ke moul fototo lalos fin faclu.
4 Orekma na yohk nga orala tari. Nga musaela lohm puspis nu sik, ac yukwiya ima
in grape sunuk.
5 Nga yukwiya ima mwe intoe, oayapa ima in sak nukewa ma ku in mongo fahko
kac.
6 Nga pukanak lulu in kof in akoyohuye ima uh.
7 Nga moli mwet kohs puspis, mukul ac mutan, ac tulik natulos ma isusla inkul
sik uh ma pac luk. Pisen cow ac sheep nutik pus liki kutena mwet saya su muta
Jerusalem oemeet me.
8 Tokosra lun mutunfacl nga leumi uh elos use silver ac gold ac ma saok puspis
nu in nien fil ma saok luk. Mukul ac mutan elos on in akpwaryeyu, ac oasr mutan
kulansap puspis kiuk fal nu ke lungse luk.
9 Pwaye, nga fulat ac pwengpeng liki kutena mwet su muta Jerusalem emeet me,
ac lalmwetmet luk kolyu pacl nukewa.
10 Kutena ma su nga lungse, nga eis. Nga tia sifacna ikolyuwi nu ke kutena mwe
pwar. Nga konkin ke ma nukewa nga orala, ac insewowo luk kac uh pa molo nu sik.
11 Na nga nunku ke ma nukewa nga orala, ac ke lupan kemkatu luk in orala, ac nga
akilen lah wanginna sripa — ma nukewa ma lusrongten, oana ukweyen eng uh.
12 Pwayeiya uh, sie tokosra el ac oru na ma tokosra meet lukel ah oru.
Ouinge nga mutawauk nunku lah mea kalmac tuh sie mwet in lalmwetmet, ku in
sununta, ku in lalfon.
13 Na inge nga etu lah, “Lalmwetmet wo liki na lalfon, oana ke kalem uh wo liki
lohsr.
14 Mwet lalmwetmet elos ku in liye acn elos fahsr nu we, a mwet lalfon uh tia ku.”
Tusruktu nga etu pac lah ouiya sefanna pa soanekut kewa.
15 Nga sifacna nunku, “Ma ac sikyak nu sin mwet lalfon uh ac sikyak pacna nu sik.
Ouinge mwe mea ngan lalmwetmet?” Na nga sifacna topuk, “Wangi — nwanginna
pwaye sripa.”
16 Wangin mwet esam mwet lalmwetmet uh, ac wangin mwet esam mwet lalfon.
In len fahsru uh, kut nukewa ac fah mulkinyukla. Kut nukewa ac fah misa, mwet
lalmwetmet ac mwet lalfon oana sie.

1:16 1 Tok 4:29–31 **2:4** 2:4–8; 1 Tok 10:23–27; 2 Chr 9:22–27 **2:7** 1 Tok 4:23 **2:8** 1 Tok 10:10; 14—22 **2:9** 1 Chr 29:25

17 Ke ma inge wanginna kalmen moul nu sik, mweyen wanginna ma nga eis kac
sayen mwe lokoalok mukena. Ma nukewa ma lusrongten. Oana ngan ukwe na eng
uh.
18 Orekma nukewa ma nga orala wanginna kalmeya nu sik, mweyen nga etu lah ac
ma na lun mwet se ma aolyula,
19 na el ac ku in lalmwetmet, ku el ac ku in lalfon, su etu? Tusruktu el pa ac la ma
nukewa ma nga kemkatu kac — ma nukewa ma lalmwetmet luk uh ase nu sik fin
faclu. Ma inge nukewa ma lusrongten.
20 Ouinge nga auli lah nga arulana kemkatu kac.
21 Kom orekmakin lalmwetmet, etauk, ac pisrla lom nufon in orala sie ma, na kom
ac filiya nu sin sie su tia wi orekma kac. Wanginna sripa, ac tia pac suwohs!
22 Kom orekma ac fosrnga ke lusen moul lom nufon, ac mea nu sum kac?
23 Ke lusen na moul lom, ma nukewa kom oru use na inse fosrnga ac inse
toasr. Finne ke fong, nunak lom koflana mongla ke nunkeya. Ma inge nukewa ma
lusrongten.
24 Ma se wo emeet mwet se in oru pa elan mongo ac nim ac insewowokin ma el
kosrani. Ac nga akilen lah finne ma inge, ma tuku sin God me.
25 Su ku in mongo ku insewowokin moul lal God El fin tia sang nu sel?
26 God El sang lalmwetmet, etauk, ac insewowo nu selos su oru lungse lal, a El
oru tuh mwet koluk uh in orekma, kosrani, ac karinganang, tuh ma elos eis in ku
in itukyang nu selos su oru ma lungse lal. Ma inge nukewa ma lusrongten. Oana
ukweyen eng uh.

3

Oasr Pacl Nu Ke Ma Nukewa

1 Ma nukewa ma sikyak fin faclu sikyak fal nu ke pacl la.
2 Oasr pacl in isusla, ac pacl in misa,
Oasr pacl in yukwiya, ac pacl in fusak.
3 Oasr pacl in uniya, ac pacl in akkeye,
Oasr pacl in kunausla, ac pacl in musaeak.
4 Oasr pacl in tung, ac pacl in israsr,
Oasr pacl in mwemelil, ac pacl in onsrosro.
5 Oasr pacl in sisalik eot uh, ac pacl in eisani eot uh,*
Oasr pacl in kafis, ac pacl in tia kafis.
6 Oasr pacl in suk, ac pacl in tila suk,
Oasr pacl in liyaung, ac pacl in sisla.
7 Oasr pacl in seya, ac pacl in twani,
Oasr pacl in kaskas, ac pacl in tia kaskas.
8 Oasr pacl nu ke lungse, ac pacl nu ke srunga,
Oasr pacl nu ke mweun, ac pacl nu ke misla.
9 Mea sie mwet el eis ke orekma nukewa lal?
10 Nga etu ke mwe utuk toasr ma God El filiya facsr.
11 El oaki pacl fal nu ke ma nukewa. El oaki nu sesr tuh kut in kena etu ke pacl
fahsru, tusruktu El tia ase nu sesr in etu nufon ma El oru.
12 Ke ma inge nga akilen lah ma kut ku in oru pa in engan ac oru wo ke kuiyasr
nufon ke lusen moul lasr uh.

2:23 Job 5:7; 14:1 **2:24** Ecc 3:13; 5:18; 9:7; Isa 56:12; Lk 12:19; 1 Cor 15:32 **2:26** Job 32:8; Soa 2:6 * **3:5** ***sisalik eot ... eisani eot e:*** Yurin mwet Jew elos orekmakin kas inge in pupulyukkin pacl in tia tukeni oan, ac pacl in tukeni oan.

13 Kut nukewa enenu in mongo ac nim ac engankin ma kut orekma nu kac. Ma
inge mwe kite lun God.
14 Nga etu lah ma nukewa God El oru uh ac oan ma pahtpat. Kut koflana laesla
kutena ma nu kac ku eisla kutena ma liki. Ac God El oru ouinge tuh mwet uh in
sunakunul ac akfulatyal.
15 Kutena ma su sikyak tari, sikyak pac in pacl inge. Kutena ma su ac fah sikyak in
pacl fahsru, nuna sikyak tari meet. God El oru tuh ma inge in sikyak na sikyak.

Ma Sesuwos Faclu

16 Sayen ma inge, nga liye pac mu fin facl se inge, yen ma nununku suwohs ac
pwaye eneneyuk in oasr we, ma koluk ac sesuwos pa oasr we.
17 Nga fahk nu sik sifacna, "God El fah nununku mwet suwoswos ac mwet koluk
oana sie, mweyen ma nukewa ac kain in mukuikui nukewa fah sikyak in pacl fal la."
18 Nga nunku tuh God El srike kut in akkalemye nu sesr lah kut tia sie na liki ma
orakrak uh.
19 Ma kalem uh pa saflaiyen mwet uh, ac ma orakrak uh, oana sie. Elos kewa ma
orekla ac oasr momong la, ac kewana ac misa. Mwet uh tia fulat liki ma orakrak uh,
mweyen moul uh ma lusrongten nu seltal kewa.
20 Elos kewa ac som nu ke yen sefanna — nu infohk uh. Eltal na kewa orekla ke
fohk, ac eltal na kewa fah sifil ekla nu kac.
21 Su ku in etu na pwaye lah ngunin mwet uh ac sowak nu lucng, ac ngunin ma
orakrak uh ac som nu ten nu infohk uh?
22 Ouinge nga akilen lah ma se wo emeet kut in oru uh pa in engankin ma kut orala.
Wangin pac ma saya. Kut tia ku in etu lah mea ac fah sikyak tukun kut misa.

4

1 Na nga sifilpa liye ma sesuwos puspis ma orek faclu. Mwet uh akkeokyeyuk ac
elos tung, ac wangin mwet in kasrelos. Wangin mwet in kasrelos, mweyen ku uh
oasr sin mwet akkeokyalos.
2 Nga ke ouiyuk mwet ma misa tari — wo nu selos liki mwet su srakna moul.
3 Tusruktu elos su soenna isusla ac tia liye ma sesuwos ma nuna orek na faclu, elos
pa wo nu se liki na mwet srakna moul, ku mwet misa tari.
4 Nga etala pac lah efu ku mwet uh arulana orekma upa ac suk in usrnguk ma elos
oru: mweyen elos aorekmai nu sin sie sin sie. Tusruktu ma inge ma lusrongten —
oana ukweyen eng uh.
5 Oasr soakas se fahk mu mwet lalfon uh farpoeni ac sifacna masrinsralyal nwe ke
el misa.
6 Sahp ac pwaye, tusruktu ma srisrik yurin sie mwet wi misla, wo liki kafofo ke ma
pus, su oana ukweyen eng uh.
7 Nga liye sie pacna ma lusrongten ke moul faclu.
8 Oasr sie mukul mukena muta. Wangin wen natul, ac wangin pac mwet lel, a el
orekma pacl nukewa, ac soenna sun lungse lal ke mwe kasrup ma oan yorol. Ac ma
nu sin su orekma upa lal uh, ac efu ku el pilesrala pacl in pwar lal uh? Wangin pac
sripa in ouinge — sie ouiya na koluk in moulkinyuk.
9 Mwet luo wo liki mwet se na, mweyen ke eltal tukeni uh eltal akasrui ke orekma
laltal.
10 Sie seltal fin ikori, mwet se ngia ac ku in kasrel tulokunulak. A fin mwet se na
ac el ikori, ac koluk nu sel mweyen wangin mwet in kasrel.
11 Ke pacl mihsrisr, mwet luo fin tukeni oan eltal ac fusrfusr na, a kom ac fusrfusr
fuka kom fin mukena?
12 Mwet se ku in lain mwet se na ac kutangla, tuh el tia ku in kutangla kuiyen mwet
luo. Soko sucl ma pipla ke koa tolkwe ac upa in wotla.

13 Sie mwet fusr finne sukasrup a el lalmwetmet, ac wo liki sie tokosra su matu ac
lalfon, su srangesr eis kas in kasru
14 mwet fusr sac finne illa liki presin ac akwalyeyukyak nu ke tokosra, oayapa el
finne isusla sukasrup in tokosrai uh.
15 Nga nunku ke mwet nukewa su muta fin facl se inge, ac nga akilen lah oasr sie
mwet fusr inmasrlolos su ac fah eis acn sin tokosra.
16 Pisen mwet tokosra se inge leumi uh arulana pus, koflana oekyukla, a fwil tokol
an tiana srui orekma lal. Ma inge wangin sripa — oana ukweyen eng uh.

5

Nimet Orek Wulela Ingunyar

1 Karinganang fahsr lom nu in Tempul uh. Wo kom in som nu we in eis mwe lutlut,
liki in orek kisa oana mwet lalfon su tia etu inmasrlon ma pwaye ac ma sutuu.
2 Nunkala in wo meet liki kom kaskas, ac nimet oru kutena wulela ingunyar nu sin
God. El muta inkusrao ac kom muta fin faclu, ouinge nik kom fahk kas pus liki ma
fal kom in fahk.
3 Kom fin nunak yokla kom ac mweme koluk, ac kom fin kaskas pusla, kom ac ku
in fahk kas lalfon.
4 Ke kom oru sie wulela nu sin God, aksaye in akfalye. El tia insewowo sin mwet
lalfon uh. Oru ma kom wulela kac.
5 Wo kom in tiana orek wulela, liki na kom in orek wulela ac tia akfalye.
6 Nimet lela kas lom uh in eiskomyang nu ke ma koluk, na kom fah tia enenu in som
fahk nu sin mwet tol lun God lah kom tafongla. Efu kom ku oru God Elan kasrkusrak
sum, ac kunausla ma kom orekma ac kemkatu kac?
7 Finne pukanten mweme lom, ac finne pukanten orekma lusrongten lom, ac finne
pusla kaskas lom, kom ac enenu na in sunakin God ac akfulatyal.

Moul In Mano Ma Lusrongten

8 Nimet lut ke kom liye ke mwet kol lun sie mutunfacl elos akkeokye mwet sukasrup
ac sruokya nununku suwohs lukelos. Kais sie mwet kol liyeyukyang sin sie su fulat
lukel, ac eltal kewa karinginyuk selos su fulat lukelos.
9 Fahko lun acn uh ma nu sin mwet nukewa. Sripa lun sie tokosra pa elan karingin
nien ima uh.

Mani

10 Kom fin lungse mani, kom ac tia ku in muti; kom fin kena kasrup, ma kom ac eis
ac fah tiana fal nu ke lungse lom. Ma inge wangin pac sripa.
11 Mwe kasrup lom fin yokelik, na ac puseni pac mwet kom kite. Pwayena ma wo
kom ac eis kac uh pa kom ac etu lah kom kasrup.
12 Sie mwet orekma, finne fal ku sufal ma el kang, el ku in motulla wo. Tusruktu
sie mwet kasrup, ke sripen puslana ma lal, el ac sensen ac koflana motulla.
13 Pa inge sie lumah na koluk nga liye fin faclu: mwet uh ac karingin mani lalos nu
ke sie pacl elos ac enenu,
14 ac tok tuhlac nufon ke sie orekma koluk oakwuk kac, na saflaiya wangin ma lula
in tutafla nu sin tulik natulos.
15 Ke kut isusla nu faclu, wangin ma kut us, ac ke kut ac som liki faclu wangin pac
ma kut ac us. Kut finne orekma upa, wangin ma kut ku in us wi kut.
16 Tiana fal in ouinge! Kut ac som oana ke kut tuku. Kut orekma kemkatu, oana
kut in srike sruokya eng uh, a mea kut eis kac?
17 Kut moulkin moul in lohsr, asor, fosrnga, kasrkusrak, ac mas.

5:4 Psa 66:13–14 **5:15** Job 1:21; Psa 49:17; 1 Tim 6:7

18 Pa inge ma nga konauk uh: ma se wo emeet sie mwet in oru pa elan mongo ac
nim ac engankin ma el orekma kac ke moul fototo lal ma God El sang nu sel. Pa inge
oakwuk lun God nu sin mwet uh.
19 God El fin sang mwe kasrup ac acn nu sin sie mwet tuh elan engankin, fal elan
sang kulo kac ac engankin orekma lal. Ma inge mwe kite sin God me.
20 Ke God El oru mwet sac elan engankin ma inge uh, el ac tia arulana nunku ke
fototo moul lal uh.

6

1 Nga liye pac lah fin facl se inge oasr sie ma koluk na yohk sikyak, ac mwet puspis
wi pulakin.
2 God El ac sang mwe kasrup, sunak, ac acn nu sin sie mwet, aok el fas ke ma
lungse lal nukewa. Na tok God El tia lela nu sel in engan kac. Siena mwet pa ac
insewowokin, ac tia el. Tiana suwohs in ouinge. Arulana wangin sripa.
3 Mwet se fin oasr foko tulik natul ac loes moul lal, tusruktu tu el finne moul paht
a el tia insewowo in moul lal, ku fin tia pukpuki el in wo, na nga ku in fahk mu wo
nu sin tulik fusr se ma misa na osweyukla, liki mwet sac.
4 Wangin sripa in osweyukla tulik sac — el wanginla nu in lohsr, yen mulkinyukla
el we.
5 El tiana liye kalem lun len uh, ku etu kutena ma ke luman moul uh, tusruktu el
konauk mongla —
6 yohk liki na mwet se ma tiana insewowokin moul lal uh el finne moul yac luo
tausin. Kalem lah eltal kewa ac som nu yen sefanna.
7 Sie mwet el oru orekma lal nukewa ma na in konauk mwe mongo nal, tusruktu
wangin pacl el muti kac.
8 Mea ac wo nu sin mwet lalmwetmet se liki mwet lalfon se? Oayapa wangin ma
ac wo nu sin sie mwet sukasrup el finne moulkin moul wo inmasrlon mwet uh.
9 Ma inge ma lusrongten — oana ukweyen eng uh. Wo kom in falkin ma oasr
yurum, liki kom in mwel kutu pacna ma saya pacl nukewa.
10 Ma nukewa ma sikyak uh nuna oakwuki oemeet me, ac kut nukewa etu lah sie
mwet el tia ku in akukuin nu sin sie su ku lukel.
11 Kom finne kaskas pusla ke akukuin, ac nuna wangin sripa wo ac tuku kac, ac
kom tia pac eis wo kac.
12 Su ku in etu lah mea ac wo emeet nu sin sie mwet ke lusen moul fototo ac
lusrongten se inge — sie moul su ac wanginla oana lul in pukunyeng? Su ku in etu
ma ac sikyak fin faclu tukun kut misa?

7

Mwe Nunak Ke Ouiyen Moul Uh

1 Sie elah wo el wo liki ono keng yohk molo; ac len in misa lom wo liki len in isusla
lom.
2 Wo in som nu ke sie lohm ma oasr tung ac mwemelil we liki in som nu ke sie
lohm ma mwet uh orek kufwa we, mweyen fal mwet moul uh in esam lah misa uh
soanekut nukewa.
3 Asor wo liki israsr — sahp ac oru kom ngetnget in asor, tusruktu ac akyokye etauk
lom uh.
4 Mwet se su nunku ke mwe engan pacl nukewa el sie mwet lalfon. Sie mwet
lalmwetmet el nunku ke misa.
5 Kas in kai sin sie mwet lalmwetmet, wo liki kas in kaksak lun mwet lalfon.
6 Pacl se sie mwet lalfon el israsr, oana ke kokul uh ac kisassasla in sie e. Wanginna
kalmeya.

7:1 Soa 22:1

7 Sie mwet lalmwetmet fin kutasrik nu sin sie pac mwet, el orekma oana mwet
lalfon. Kom fin eis molin eyeinse, kom sifacna akkolukyekomla.
8 Sie ma aksafyeyukla, wo liki sie ma tufahna mutawauk.
Mongfisrasr uh wo liki inse fulat.
9 Nimet sa in mulat — sie ma lalfon pa in koko sripen mulat.
10 Nikmet siyuk, “Efu ku ma meet ah wo liki na ma pacl inge uh?” Tiana kusen
siyuk lalmwetmet se.
11 Mwet nukewa su moul enenu in lalmwetmet. Mweyen lalmwetmet uh wo oana
ke sie mwet el usrui ma wo.
12 Lalmwetmet ac fah asot nu sum inse misla oana mani uh. Lalmwetmet uh
karingin moul lom, na pa inge ma wo ke etauk uh.
13 Nunku ke ma God El orala. Sie mwet ac aksuwosyela fuka sie ma God El
akkihyela?
14 Ke pacl ma nukewa wo nu sum uh, engankin; ac ke pacl ma upa uh sikyak, esam
lah God El supu kewana pacl in engan ac pacl upa; kom koflana etu lah mea ac sikyak
tok.
15 Nga liye tari ma nukewa ke moul lusrongten luk. Oasr mwet sa na misa elos
finne oru ma suwohs. Ac oasr mwet moul paht na elos finne oru ma koluk.
16 Ke ma inge nik kom arulana orek suwohs ku orek lalmwetmet — mwe mea kom
in sifacna unikomi?
17 Tusruktu nik kom arulana eiskomyang in oru ma koluk ku oru ma lalfon — efu
ku kom in misa meet liki pacl fal lom?
18 Karinginkomyang liki ouiya inge kewa. Kom fin akfulatye God, kom ac nuna sun
wo ouiya.
19 Lalmwetmet uh ac akwoye sie mwet yohk liki na ma mwet kol singoul ku in oru
nu ke sie siti.
20 Wangin sie mwet fin faclu oru ma suwohs pacl nukewa ac tiana orala sie tafongla.
21 Nik kom lohang nu ke ma nukewa ma mwet uh fahk uh — sahp kom ac lohngak
ke mwet kulansap lom el kaskas akkolukye kom,
22 ac kom sifacna etu lah kom fahk kas in akkolukye mwet pacl puspis.
23 Nga orekmakin lalmwetmet luk in srike ma inge nukewa. Nga wotela na ku sik
ngan lalmwetmet, tusruktu loesla likiyu.
24 Sie mwet ac konauk fuka lah mea kalmen moul uh? Arulana loalla nu sesr ac
upala kut in kalem kac.
25 Tusruktu nga eisyuyang nu ke etauk ac lutlut; nga tuh sulela nga in suk
lalmwetmet ac top nu ke mwe siyuk luk, ac in etu lupan koluk ac lalfon lun nikin uh.
26 Oasr ma nga konauk mwen liki na misa uh, pa mutan se su lungse lal uh oana sie
sruhf ku sie nwek. Paol ac sruokkomi oana soko sein. Sie mukul su oru ma lungse lun
God el ku in kaingla liki mutan sac, a funu sie mukul koluk, mutan sac ac sruokilyana.
27 Na Mwet Luti Lalmwetmet el fahk, nga kais kutu srisrik na konauk ma inge ke
nga suk top nu ke mwe siyuk luk uh.
28 Nga suk kutu pac top saya tuh wangin ma nga konauk. Nga konauk mukul
sefanna inmasrlon tausin su nga ku in lulalfongi, ac tia siefanna mutan nga ku in
lulalfongi.
29 Pa inge ma nga lotela: God El orekutla suwohs ac pwaye, ac kut sifacna oru kut
in arulana fohsak.

8

1 Mwet lalmwetmet mukena pa etu lah mea na pwaye kalmen ma uh. Lalmwetmet
uh oru elos israsr srisrik ac tia ngetnget in sulung.

7:9 Jas 1:19

Akos Tokosra

2 Oru ma tokosra el fahk, ac nik kom oru kutena wuleang ingunyar nu sin God.
3 Tokosra el ku in oru kutena ma el lungse, ke ma inge fahsr liki yen el muta we,
ac nimet muta in acn sensen se inge.
4 Tokosra el orekma ke ku lun wal lal; wangin mwet ku in kusen siyuk ke ma el
oru.
5 Ke lusen na pacl kom akos sap lal, wangin ma koluk ac sikyak nu sum; ac sie
mwet lalmwetmet el etu lah pia pacl wo, ac el ac oru fuka ma inge.
6 Oasr pacl wo se, ac inkanek pwaye se in oru kutena ma, tuh sriklana etu lasr!
7 Wangin sesr etu lah mea ac sikyak uh, ac wangin mwet in fahkma nu sesr.
8 Wangin sie mwet oasr ku la fin ngun, ac wangin sie ku in kolla len in misa lal. Pa
inge sie mweun kut koflana kaingkunla. Kom ac tia ku in molla kom fin oru na ma
koluk.

Mwet Koluk Ac Mwet Suwoswos

9 Nga liye ma inge nukewa ke nga sang insiuk in arulana nunku ke ma orek fin facl
se inge — sie facl su kutu mwet uh funmweti kutu, ac kewana ac keok.
10 Aok, nga liye ke mwet koluk uh pukpuki in kulyuk lalos, sruk ke elos moul elos
uti utyak nu in acn mutal. Na ke mwet uh folok liki kulyuk uh elos kaksakin mwet
misa inge in siti se na ma elos tuh oru ma koluk we. Ma inge wangin sripa.
11 Efu ku mwet uh pulaikna in oru ma koluk? Mweyen kaiyen ma koluk uh pahtla
in orek.
12 Sie mwet koluk el ku in orala ma koluk pacl siofok ac loesna moul lal. Tusruktu
nga etu na pwaye lah, “Elos su sangeng sin God ac akfulatyal pa ac wo nu se,
13 a ac tia wo nu sin mwet koluk uh. Moul lalos oana sie ohk, ac elos fah fusr na
misa, mweyen elos tiana sangeng sin God.”
14 Tusruktu ma inge wangin pac sripa. Liyewin ma sikyak fin faclu: kutu pacl uh
kaiyuk mwet suwoswos uh oana mwet koluk, ac mwet koluk elos eis mwe insewowo
ma fal nu sin mwet suwoswos. Nga ku in fahk mu arulana wangin sripa.
15 Ke ma inge nga arulana akkeye tuh sie mwet in engan ke moul lal, mweyen
pwayena mwe akwoyal in moul se inge pa in mongo, ac nim, ac insewowo ke ma su
oasr yorol. Pa inge ma el ku in oru ke pacl el orekma in moul se inge su God El sang
nu sel fin faclu.
16 Pacl nukewa nga tuh srike in eis lalmwetmet ac lutlut ke ma orek fin faclu, nga
akilenak lah mwet se ku in ngetngetna ac tia motul ke fong ac len,
17 ac tiana ku in kalem ke ma God El oru. Mwet se finne suk ke kuiyal, el tia ku in
konauk. Mwet lalmwetmet uh ac ku in fahk mu elos etu, tusruktu elos tiana etu.

9

1 Nga nunak yohk ke ma inge nukewa ke pacl na loeloes, ac nga liye lah God pa
nununku mukuikui lun mwet lalmwetmet ac mwet suwoswos, finne nu ke lungse
lalos ac srunga lalos. Wangin sie mwet etu lah mea oan meeto.
2 Oana sie ma nukewa. Lumah sefanna ac tuku nu sin mwet suwoswos ac mwet
sesuwos, nu sin mwet wo ac nu sin mwet koluk, nu sin mwet alu ac nu sin mwet tia
alu, nu sin mwet orek kisa ac mwet tia orek kisa. Ma su sikyak nu sin sie mwet wo ac
sikyak pacna nu sin sie mwet koluk. Sie mwet su orek wulela nu sin God el oapana
mwet se ma tia orek wulela nu sin God.
3 Saflaiyen moul lun mwet nukewa ac oana sie, ac ma se inge tiana suwohs. Ke
lusenna moul lun mwet uh, nunak lalos sessesla ke nunak koluk ac wel, na elos misa.
4 Tusruktu kutena mwet su moul inmasrlon ma moul uh, oasr finsrak yorolos. Soko
kosro ngalngul ma moul, wo liki soko lion ma misa.

5 Aok, mwet moul etu lah elos ac misa, a mwet misa wangin ma elos etu. Wangin
mwe usru elos ac sifil eis. Mulkinyukla na pwaye elos.
6 Lungse lalos, srunga lalos, kena lalos, nufonna welulos na misa. Ac fah tia sifilpa
oasr ma kunalos ke kutena ma su sikyak fin faclu.
7 Ouinge kom in kang mongo nom ac engan. Nim wain nimom ke inse pwar. God
El nuna oaki in ouinge.
8 Pacl nukewa kom in naweyukla ac akmusrala in fal nu ke pacl in engan.
9 Engankin moul lom yurin mutan kiom su kom lungse, ke lusenna moul lusrongten
ma God El sot nu sum fin faclu. Engankin kais sie len lusrongten inge, mweyen pa
na ingan ma kom ac eis ke orekma kemkatu nukewa lom.
10 Kutena ma kom oru, oru ke kuiyom mweyen ac fah wangin mukuikui, wangin
nunak, wangin etauk, wangin lalmwetmet in facl sin mwet misa, tuh pa ingan acn se
kom ac som nu we uh.
11 Oasr sie pac ma nga akilen ke moul lasr faclu: mwet mui uh tia eis kutangla
pacl nukewa, ac mwet pulaik uh tia eis kutangla ke mweun pacl nukewa. Mwet
lalmwetmet uh tia eis kasrpalos pacl nukewa, mwet usrnguk uh tia kasrup pacl
nukewa, ac mwet ma fas ke orekma tia eis wal fulat pacl nukewa. Ma ongla ouiya
uh sikyak nu sin mwet nukewa.
12 Kom tia ku in etu lah pacl lom uh ac tuku ngac. Oana won ma sremla ke sruhf
in kitin pacl na, ku oana ik ma sremla ke kwa, kut ac sremla pac ke sie pacl na koluk
ma kut tiana etu kac.

Mwe Nunak Ke Lalmwetmet Ac Lalfon

13 Oasr pac sie ma nga liye, sie mwe srikasrak na wo ke nunkeyen lalmwetmet uh
sin mwet faclu.
14 Oasr sie siti srisrik ma mwet na pu muta we. Na sie tokosra na ku tuku mweuni
acn sac. El kuhlusya ac akoo in fokolak pot uh ac utyak.
15 Oasr sie mukul wi muta in acn sac. El sukasrup, tuh el lalmwetmet, ac el ku na
in molela siti sac. Tusruktu wanginna mwet lohang nu sel.
16 Nga fahk pacl nukewa lah lalmwetmet uh wo liki ku, tusruktu wangin mwet
nunku mu mwet sukasrup ku in lalmwetmet, pwanang elos tiana lohang nu ke ma
mwet sukasrup uh fahk.
17 Wo in porongo pusra fisrasr lun sie mwet lalmwetmet, liki pusren wowoyak lun
sie mwet kol inmasrlon mwet lalfon.
18 Yohk ma wo tuku ke lalmwetmet liki na kufwen mwe mweun, tusruk sie mwet
koluk el ku in forteya ma wo puspis.

10

1 Loang misa uh ku in oru sufa nufon soko ke mwe akmusra keng in kolukla fohlo,
ouinge ouiya na lalfon srisrik se ku in akkolukyela lalmwetmet na lulap.
2 Sie mwet lalmwetmet el pahlana in oru ma suwohs, ac sie mwet lalfon el pahla
in oru ma sutuu.
3 Lalfon lal uh ac kalem sin mwet nukewa, finne mwetsac ma fufahsryesr inkanek
uh elos ac ku pac in akilen.
4 Mwet kol lom fin kasrkusrakak sum, nimet kom sisla orekma lom an, mweyen
muteng uh ku in akmisye inse toasr na yohk.
5 Pa inge sie ouiya sesuwos nga konauk fin faclu — ouiya se inge ma orek sin mwet
kol.
6 Itukyang kunokon fulat nu sin mwet lalfon, a mwet kasrup elos oru orekma
pusisel.
7 Nga liye tari ke mwet kohs uh kasrusr fin horse, ac mwet leum elos fahsrna oana
mwet kohs uh.

8 Kom fin pukanak sie luf, kom ac ku in putatyang nu loac. Kom fin fokolla sie pot,
soko serpent in pot uh ac ku in ngaliskomi.
9 Kom fin orekma ke sie acn in pukpuk eot, kom ku na in ngalyak kac. Kom fin lip
etong, kom ku in ongoiya kac.
10 Tuhla lom ah fin safit ac kom tia tamla, kom ac kemkatu ke orekmakinya. Mwet
lalmwetmet uh elos motkwala arulana wo meet, na saflaiya uh wo.
11 Kom finne etu in akmunaye soko serpent, ac wangin sripa kom fin fuhlela in
ngaliskomi meet.
12 Kas lun sie mwet lalmwetmet ac oru mwet uh in akfulatyal, a kas lun sie mwet
lalfon sifacna kunausulla.
13 El mutawauk ke kaskas lusrongten, na saflaiya el arulana kaskas wel.
14 Sie mwet lalfon el sramsram loeloes.
Wangin sie mwet etu lah mea ac sikyak toko, ac wangin sie mwet ku in fahkma lah
mea ac sikyak tukun kut misa.
15 Sie mwet su sifacna aktotoyella ke orekma upalana lal, el oana mwet lalfon se su
nukanla innek nu lohm sel ah.
16 Tokosra lun sie mutunfacl fin sie mwet fusr, ac mwet kol we fin orek kufwa ke
fong fon, facl sac ac fah sun ongoiya.
17 Tusruktu sie tokosra fin ma ke sou leum, ac mwet kol elos mongo in akkeye
manolos ac sifacna liyalosyang in tia sruhi, na mutunfacl sac fah insewowo.
18 Mwet se fin alsrangesr in onala fahsu ke lohm sel, na ac wohn, ac lohm sac ac
musalla.
19 Mwe mongo uh akenganye mwet uh, ac wain uh akpwaryalos, tusruktu ma inge
kewa tia ku in orek fin wangin mani.
20 Nimet akkolukye tokosra finne in nunak lom, ac nimet akkolukye mwet kasrup
finne infukil in motul sum sifacna. Sie won sohksok ku in tafwela kas inge nu selos.

11

Ma Sie Mwet Lalmwetmet Ac Oru

1 Oasr soakas se fahk mu, “Pahtkakunla ma nom fin kof u, na tukun len pus kom
ac fah sifil konauk.”
2 Sang kutu ma oasr yurum nu sin mwet itkosr ku oalkosr, mweyen kom koflana
etu lah ongoiya fuka ac sikyak nu sum fin faclu.
3 Acn se na ma soko sak ac topla nu we, ac oanna in sac. Pacl se pukunyeng uh
sroalsroalla, na ac afi.
4 El su tuni yen eng uh tuku we me pa ac etu pacl tia fal in yok; ac el su tuni
pukunyeng uh pa ac etu pacl tia fal in kosrani.
5 God El orala ma nukewa, ac kom tia ku in kalem ke ma El oru, oana ke kom tia
ku in kalem ke mutaweyen moul lun sie tulik insien sie mutan pitutu.
6 Oru yok lom an ke lotutang ac oayapa ke eku. Kom tia ku in etu lah nufonna ac
kapak wo, ku sie fwil uh ac kapak wo liki ma se ngia.
7 Sie mwe insewowo ke kut liye kalem wolana lun len uh.
8 Engankin yac nukewa ma kom moul uh. Finne loes moul lom, esam lah misa lom
fah loes liki. Ma nukewa ma ac sikyak faclu meet liki kom misa, ma na lusrongten.

Kas In Kasru Nu Sin Mwet Fusr

9 Mwet fusr, kowos in engankin moul in mwet fusr lowos an. Kowos in insewowo
ke kowos srakna fusr. Oru ma kowos lungse oru an, ac suk ma kowos liye mu wo uh.
Tusruktu esam lah God El ac nununkekowos ke kutena ma kowos oru.
10 Finne oasr mwe akasorye kowos ku mwe akngalye kowos, nimet kowos fosrnga,
mweyen pacl in fusr lowos ac mutaweyen moul lowos uh ma lusrongten.

10:8 Psa 7:15; Soa 26:27

12

1 Ke ma inge, esam El su orekomla ke kom srakna fusr, meet liki len koluk uh tuku
ac meet liki yac uh apkuranme ke kom fah fahk, “Nga tia engankin moul luk.”
2 Pa ingan pacl se ma kalem lun faht, malem, ac itu uh fah mutawauk in ohkla,
meet liki pukunyeng in af ac lohsreya faclu.
3 In pacl sac, poum su tuh loangekom meet ac fah rarrar, ac niom su ku inge
fah munasla. Wihsum su pueni ac fah tia ku in kontonauk mongo nom uh wo, ac
atronmotom ac fah ohkla tia ku in liye.
4 Srem ac fah tia lohng wowon fin inkanek uh. Ac fah upa kom in lohng pusren
mwe ilil wheat ke ac ilil uh, ku pursren mwe on ke ac sritalkinyuk, a on lun sie won
sohksok ku in okaskomyak liki motul.
5 Kom ac fah langinging ke acn fulat, ac sensen in forfor. Aunsifom ac fah fiayai,
na ac fah arulana upa kom in sifacna fahsr. Ac fah wanginla ma kom mwel.
Kut ac som nu yen mongla na safla lasr, na ac fah oasr tung mwemelil inkanek uh.
6 Sein silver ac fah wotla, ac lam gold fah putatla ac fokelik; sucl ke lufin kof ac fah
wotelik, ac sufa in kof ac fah fokfoki.
7 Manosr ac fah folokla nu in fohk uh oana meet, ac momong lun moul fah folokyak
nu yurin God, su ase nu sesr.
8 Mwet Luti Lalmwetmet el fahk, “Lusrongten na lusrongten! Ma nukewa
lusrongten!”

Kas In Aksafye

9 Tusruktu ke sripen yohk lalmwetmet lun Mwet Luti sac, el tia tui in luti mwet uh
ke ma el etu. El lutlutkin soakas, ac srike in konauk na pwaye kalmac uh.
10 Mwet Luti Lalmwetmet sac el srike in sokak kas in akwoye, tusruktu kas ma el
simusla arulana pwaye.
11 Kas lun mwet lalmwetmet uh oana soko sak kosroh ma mwet liaung sheep uh
orekmakin in sang kifus sheep uh, ac soakas ma orekeni nu sie ac oanna nwe tok
oana osra ma patputi ku. Soakas inge ituku sin El su Mwet Shepherd sefanna lasr.
12 Wen nutik, oasr pac sie ma kom in arulana taran. Sim book uh sie orekma wangin
safla kac, ac fin yokla lutlut lom kac, ac eisla kuiyom.
13 Tukun ma inge nukewa, ma sefanna fal in fwack: Sunakin ac akfulatye God, ac
akos ma nukewa El sapkin, mweyen pa inge sripa ma mwet uh orekla nu kac.
14 God El ac nununku ma nukewa kut oru uh, finne wo ku koluk, ac finne ma orekla
in lukma.

ON LAL SOLOMON

Tukakinyen Book In ON LAL SOLOMON

Oasr on in lungse onkosr simla in book se inge, ma sie mukul el onkakin nu sin sie mutan su el lungse, ac oayapa mutan sac el onkakin nu sin mukul sac. In kutu leng ke Ma Simusla uh, book se inge pangpang "On Lun On uh," oana fahk mu "On Ma Kato Emeet," mweyen pa inge kas ma sikyak emeet in book uh.

Yurin mwet Jew, on inge lumweyuk nu ke lungse lun God nu sin mwet lal; ac mwet Christian uh luma mu ma ke lungse lun Christ nu sin Church.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

On Soko Meet 1:1—2:7
On Soko Aklukwa 2:8—3:5
On Soko Aktolkwe 3:6—5:1
On Soko Akakosr 5:2—6:3
On Soko Aklimekosr 6:4—8:4
On Soko Akonkosr 8:5–14

1 Pa inge on ma kato emeet, ma Solomon el orala.*

On Soko Meet

Verse Lun Mutan Se

2 Nga ke kom in arulana ngokla mutuk;
Lungse lom uh los liki na wain uh.
3 Oasr foul na keng se keim;
Ke pacl inem ac fwack uh, nga sifil pacna esamak foul keng sac.
Wangin mutan ku in kutongya lungse la nu sum.
4 Usyu nga in wi kom, ac kut ac fah kaingla;
Kom in tokosra luk ac pwenyuwot nu infukil sum.
Kut ac fah tukeni ac arulana engan,
Nga yukin lungse lom uh yohk liki kutena ma.
Pwaye sin mutan uh in lungse kom!
5 Mutan Jerusalem, nga ne sroalsroal tuh nga oasku.
Nga sroalsroal oana lohm nuknuk in acn mwesis Kedar,
Tuh nga kato oana lisrlisr inkul fulat sel Solomon.
6 Nimet pilesreyu mu nga sroalsroal,
Mweyen faht uh pa tuhneyula uh.
Tamulel luk elos tuh kasrkusrak sik
Ac sap nga orekma ke ima in grape.
Na wangin pacl luk in karinginyu sifacna.
7 Kom su nga lungse yohk, fahkma nu sik,
Kom ac pwen un sheep nutum an in mongo oya?
Elos ac mongla ya ke pacl faht uh fol ke infulwen len uh?
Efu ku ngan suk kom
Inmasrlon un sheep nutin mwet shepherd ngia?

Verse Lun Mukul Se

8 Ya kom tia etu acn sac, kom su oasku liki mutan nukewa?
Fahla ukweot na un sheep uh
Twe konauk acn nani nutum an in mongo we
Apkuran nu ke lohm nuknuk sin mwet shepherd ngia.

---

* **1:1** ***ma Solomon el orala:*** ku pac in lungasyukla ouinge: ma simla kacl Solomon.

9 Kom su nga lungse na pwaye, lumom arulana kato
Oana horse mutan ma amakin chariot okoal Tokosra Egypt.
10 Aunsifom oaskulana ke oan likintupom uh,
Ac putati sisken kwawom oana wek saok uh.
11 Kut ac fah orala soko sein gold ah lom,
Ac nawela ke mwe yun silver.
Verse Lun Mutan Se
12 Ke tokosra luk el oan infukil sel,
Ono keng keik uh nwakla in lohm uh ke foul wo.
13 Ke mukul kawuk luk el elongak iniwuk,
El oana sie nwana keng orekla ke myrrh.
14 El su saok sik el oana sie ros inima uh
Su farngelik inima grape in acn Engedi.
Verse Lun Mukul Se
15 Mutan saok sik, kom arulana oasku,
Motom saromrom ke ngetnget in lungse lom!
Verse Lun Mutan Se
16 Mukul kawuk luk, kom kato na pwaye sik,
Nga arulana pwar sum!
Mah folfol uh pa ac fah mwe oan kiuktal.
17 Sak cedar pa srulun loaloa nu ke lohm sesr,
Ac sak cypress pa ac srulun siling lasr uh.

2

1 Ros inima se na in acn Sharon pa nga,
Oana sie ros kiuf infahlfal uh.
Verse Lun Mukul Se
2 Oana sie ros kiuf inmasrlon kokul uh,
Ouinge el su saok sik inmasrlon mutan uh.
Verse Lun Mutan Se
3 Oana soko sak apple inmasrlon sak inima uh,
Ouinge lumweyen el su saoklana sik inmasrlon mukul saya uh.
Nga lungse na muta ye lulin sak apple soko inge.
Ke nga ema fahko kac uh arulana emwem.
4 El usyula nu in acn in orek kufwa lal
Ac olak flag in lungse lal fuk.
5 Folokonak ku luk ke raisin,
Ac akwoyela ikok ke apple uh!
Nga kuf na pwaye ke nunkeyen lungse lom.
6 Nga ilung lac paol lasa,
Ac lac paol layot kafisyuyang nu yorol.
7 Kowos mutan Jerusalem, wulema nu sik
Ke inen kosro mui ac kato inima uh,
Lah kowos fah tia oru kutena ma in lusrong pacl in pwar lasr uh.

On Soko Aklukwa
Verse Lun Mutan Se
8 Nga lohng pusren el su nga lungse.
El kasrma srosro fineol uh,
El yume tupalma inging uh nu yuruk.
9 Kawuk luk ah el oana soko kosro gazelle,
Oana soko deer fusr mukul.
El a tu pesinka uh.

El ngetma ke winto ah,
Ac yoryor ke lisrlisr wasengseng uh.
10 Ma se luk ah el kasma nu sik.
Verse Lun Mukul Se
Fahsru, kuiyuk,
Kom su oaskulana, fahsru kital som.
11 Pacl mihsrisr uh safla; ac af uh wanginla;
12 Ros uh fokla yen nukewa inimae.
Inge pacl in on;
Pusren wuleoa uh lohngyuk in acn sesr.
13 Fokinsak fig uh mutawauk in mwesrla;
Foulin ros ke grape uh akkengyela acn uh.
Fahsru, kom su saok sik,
Kom su oaskulana sik, fahsru wiyu.
14 Kom oana sie wuleoa su muta
In luf pe fulu uh.
Nga ke liye ngetnget oasku se lom an;
Nga ke lohngak pusra kato se lom.

15 Ros ke ima in grape lasr uh farngelik tari,
Kut enenu in sruokya kosro fox srisrik uh meet liki elos kunausla ima lasr uh.
Verse Lun Mutan Se
16 Ma na luk pa mukul se nga lungse, ac nga ma na lal.
El mukena kite un kosro natul uh inmasrlon ros kiuf uh
17 Nwe ke na engyengsrik in lotu uh tuhme,
Ac lohsr uh wanginla.
Folokla, kom su saok sik, kasrla oana soko gazelle mui,
Oana soko deer mukul el kasrusr ke tohktok lun eol uh.

3

1 Fong nukewa ke nga oan fin mwe oan kiuk uh
Nga nunkal su nga lungse yohk;
Nga sokol, ac tia ku in konalak.
2 Nga ac tukakek ac som forfor in siti uh;
Nga ac fahsr sasla inkanek nukewa
Ac sokol su nga lungse yohk.
Na nga sokol, ac tia ku in konalak.
3 Mwet topang su forfor taran siti uh elos liyeyuyak.
Na nga siyuk selos, “Kowos tiana liye kawuk se luk ah?”
4 Nga tufahna som lukelos, na nga konalak.
Nga sruokilya ac tia lungse fuhlella
Nwe ke na nga pwanulla nu in lohm sin nina kiuk,
Nu infukil se na nga tuh isusla we.

5 Mutan Jerusalem, kowos in wulema nu sik
Ke inen kosro mui ac kato inima uh,
Lah kowos fah tia lusrong pacl in pwar lasr uh.

On Soko Aktolkwe
Verse Lun Mutan Se
6 Mea se fosryak yen mwesis uh me, oana sru in kulasr soko,
Ac keng fohlo oana foulin myrrh ac franku
Ma mwet kuka uh kukakin?

7 Solomon el a tuku ingo — utuk na el fin mwe muta lal uh;
Mwet mweun onngoul pa atlol tuku.
Elos pa solse ma ku oemeet inmasrlon mwet mweun lun Israel.
8 Elos nukewa pisrla ke orekmakinyen cutlass;
Elos mwet na pah ke mweun uh.
Kais sie selos us cutlass natul,
Akola na nu ke kutena mwe lokoalok ma ac sikyak ke fong.
9 Utuk Tokosra Solomon fin sie mwe muta fulat,
Su orekla ke sak ma wo oemeet Lebanon.
10 Kosrusru kac uh nukla ke silver,
Ac nuknuk akul uh ke gold oan fac.
Ma loeyen mwe muta uh nukla ke nuknuk sroninmutuk,
Su tutalla arulana wo sin mutan Jerusalem.
11 Mutan in Zion, fahsru liyel Tokosra Solomon.
El sunya tefuro se su nina kial tuh oakiya fin sifal
Ke len in marut lal,
Ke len in engan ac pwar lal.

4

Verse Lun Mukul Se

1 Mutan saok sik, kom kato na pwaye!
Motom efal oana mutun sie wuleoa ye nuknuk minini afinyen motom.
Aunsifom sroalsroal ac srosro oana un nani uh
Ke ac putati fineol Gilead me.
2 Wihsum fasrfasr oana sheep
Ma tufahna kalkulla ac owola.
Tia soko selos fulukla;
Nufonna arulana fas, ac kais soko oasr lainya.
3 Ngoasrom oana sie ropin srusra;
Arulana kato ke pacl kom kaskas uh.
Likintupom srusrsrusrame ye nuknuk minini lisringyen motom an.
4 Kwawom raraun ac fwel
Oana tower lal David,
Naweyukla ke soko ah in walwal ma oasr tausin mwe loang sripsripi kac.
5 Titi lom uh oana gazelle fusr lukwa,
Oana deer fak uh ke eltal mongo inmasrlon kiuf uh.
6 Nga ac som ac muta fin inging in myrrh uh,
Oayapa fin inging in mwe keng,
Nwe ke na engyengsrik in lotu uh tuhme,
Ac lohsr uh wanginla.
7 Kom su saoklana sik, kom arulana kato,
Arulana fwel monum nufon!

8 Mutan su nga ako se, fahsru liki Fineol in acn Lebanon;
Fahsru wiyu liki acn loessula Lebanon.
Oatui liki Fineol Amana,
Liki Eol Senir ac Eol Hermon,
Fahsru liki acn ma lufin lion ac leopard oan we.
9 Mutan su nga ako in payuk se, ngetnget se lom an
Ac ah soko kom wulu an,
Arulana usla insiuk!
10 Mutan saok kiuk,

Nga arulana pwar ke lungse lom uh.
Lungse lom uh wo liki wain uh;
Ono keng lom uh wo fohlo liki kain in mwe keng nukewa.
11 Mutan saok sik, ngoasrom emwem oana honey;
Loum oana milk ac honey nu sik.
Nuknuk lom uh keng oana foulin sak cedar Lebanon me.
12 Mutan se su arulana saok sik, el oana sie ima ma oan yen lukma,
Sie ima kalkalyak, ac sie unon in kof kaul nu sin mwet saya,
13 Yen sak uh kapak arulana wo we.
Elos kapak oana ima in sak pomegranate,
Ac oswe fahko su arulana wo.
Pacl nukewa pus sunun sak keng inge: henna, nard,
14 Saffron, calamus, ac cinnamon,
Ac kain in mwe keng nukewa.
Myrrh ac aloes wi pac kap we
Wi kain in ono ma arulana keng.
15 Kof uh unonak ac aksroksrokye ima uh,
Ac infacl srisrik sororror we,
Ac kof uh asrma liki Fineol Lebanon.
Verse Lun Mutan Se
16 Tukakek, Eng Epang me.
Eng Eir me, tuhme nu ke ima luk;
Nwakla yen engyen uh ke foul keng.
Lela mukul se su saok sik in tuku nu ke ima lal
Ac mongo ke fokinsak wolana we.

5

Verse Lun Mukul Se
1 Mutan se su saok sik, su nga ako in payuk se,
Nga utyak nu in ima luk.
Nga kunsani mwe akkeng luk wi myrrh;
Nga engankin eman honey luk
ma oan in nien honey uh;
Ac nga nim wain ac milk nimuk.

Verse Lun Un Mutan Uh
Komtal mwet kawuk luo an, mongo ac nim
Nwe ke na komtal mutkakinya lungse lomtal!

On Soko Akakosr

Verse Lun Mutan Se
2 Ke nga oan in motul, insiuk ngetnget na.
Oana ngan lohng mu el su nga lungse el towol srungul uh.

Verse Lun Mukul Se
Ikasla nga in utyak, mutan su saok sik,
Kom su kuiyuk, ac oana wuleoa nutik.
Insifuk sroksroki ke aunfong,
Ac aunsifuk olalaek ke ohu uh.

Verse Lun Mutan Se
3 Nga sarukla nuknuk luk ah tari;
Mwe mea nga in sifil nuknukyang?
Nga ohlla niuk tari;

Mwe mea ngan sifil akfohkfokyela?

4 El su nga pwar se el isongang paol nu in mutunoa,
Ac nga pulakin pwar na yohk insiuk.
5 Nga tukakek in ikasla elan utyak.
Pouk mosrweyukla ke myrrh,
Ac kufinpouk ke sronin myrrh
Ke nga saplakang nu ke mwe ikak ke srungul uh.
6 Nga ikasla srungul uh nu sel su nga lungse,
Tuh el nu som tari.
Nga lukunna mulalla ke nga tia lohngak pusracl!
Nga sokol tuh tia ku in konalak;
Nga pangnol, a el tia topukyu.

7 Mwet topang su forfor taran siti uh elos liyeyuyak.
Elos puokyuwi ac kanteyuwi;
Mwet liyaung pot uh elos tulakunla nuknuk se ma afinyu.
8 Kowos mutan Jerusalem, wulema nu sik
Lah kowos fin konauk el su nga lungse,
Kowos ac fahkang nu sel lah nga kuf na pwaye ke nunkeyal.

Verse Lun Un Mutan Uh
9 Kom su oaskulana inmasrlon mutan uh,
Ya mukul se ingan sie liki na mukul nukewa?
Mea se arulana wo kacl uh
Ku kut in orek wulela nu sum kac?

Verse Lun Mutan Se
10 Mukul se nga lungse inge el ku ac fokoko finsroa;
Inmasrlon mukul nukewa, wangin sie oana el.
11 Mutal oana wolana lun gold uh;
Aunsifal makoskos
Ac sroalsroal oana sie won raven.
12 Atronmutal kato oana wuleoa sisken sie unon in kof,
Wuleoa ma fasrfasr oana milk, ac tu pe infacl srisrik uh.
13 Foulin likintupal keng oana sie ima
Ma sessela ke mahsrik ac ma keng uh.
Ngoasrol oana kiuf uh,
Ma sroksrok ke sronin myrrh.
14 Wo lumweyen paol,
Ac el ringkin ring ma yunla ke wek saok.
Manol fwel oana fweliyen ivory
Ma naweyuk ke eot sapphire.
15 Nial oana sru orekla ke eot alabaster
Ma loangeyukyak ke gold.
Woiyen lumahl oana Fineol in acn Lebanon,
Ac ku oana sak cedar we.
16 Emwem oalul ke nga ngok uh,
Ac nga lungse ma nukewa kacl.
Mutan Jerusalem,
Pa inge luman kawuk luk su nga lungse.

6

Verse Lun Un Mutan Uh
1 Kom su kato oemeet inmasrlon mutan uh,
Mukul se kom lungse ingan som nu oya?
Fahkma nu sesr lah el fahsr nu ya,
Kut in mau ku in kasrekom sokolak.
Verse Lun Mutan Se
2 Kuiyuk el som nu ke ima lal,
Yen sak keng uh kapak we.
El som kite un sheep natul in ima sac,
Ac kinkin ros kiuf.
3 Mukul se nga lungse inge ma na luk, ac nga ma na lal.
El mukena kite un kosro natul inmasrlon ros kiuf uh.

On Soko Aklimekosr
Verse Lun Mukul Se
4 Mutan saok sik, kom arulana oasku oana acn Jerusalem,
Kom kato oana siti fulat Tirzah,
Oaskuiyom mwe kaksak ac arulana insewowo in liyeyuk.
5 Furokla motom likiyu;
Ngetma lom an oru nga kofla in oru kutena ma.
Aunsifom sroalsroal ac srosro oana un nani uh
Ke ac putati fineol Gilead me.
6 Wihsum fasrfasr oana sheep
Ma tufahna kalkulla ac owola.
Tia soko selos fulukla;
Nufonna arulana fas, ac kais soko oasr lainya.
7 Likintupom srusrsrusrame ye nuknuk minini lisringyen motom an.
8 Mansis finne oasr kasra onngoul ac mutan kulansap oalngoul kial tokosra,
Wi mutan fusr puspis saya su tia ku in oekyukla.
9 Tusruktu mutan sefanna pa nga lungse uh,
El arulana wo ac kato, oana sie wuleoa.
El mutan sefanna nutin nina kial uh,
Ac nina kial el kuloel.
Mutan nukewa liyal ac kaksakunul;
Kasra ac mutan kulansap kien tokosra elos yuk on in kaksak kacl.

10 Su mutan se inge, ku ngetngeta uh oana kalmen lotu uh?
El arulana oasku ac saromrom,
Ac srekuti oana faht uh ku malem uh.
11 Nga oatula inmasrlon sak almond uh
In tuh liye sak fusr ma kap infahlfal uh,
Ac liye sra sasu ke mah orak uh,
Ac ros ma farengelik ke sak pomegranate.
12 Nga rrarakkom oru nga tufalak ke lungse luk uh,
Oana sie mwet utuk chariot ke el ac rarala nu ke mweun uh.
Verse Lun Mutan Uh
13 Mutan fusr Shulam se ingan, foloko, foloko,
Tuh nga in ku in tuni kom.
Verse Lun Mutan Se
Efu ku kom lungse tuniyu
Ke nga tacn inmasrlon mwet su takla tacn inge?

7

Verse Lun Mukul Se

1 Fisrak mutan, mutan fusr na kato se pa kom an!
Niom arulana oasku in fahluk lom an.
Finyepom uh raraun
Oana ma mwet usrnguk ke tufahlfal uh orala.
2 Futom oana sie ahlu pol
Ma wain keng uh tia wi lisr loac uh.
Kapin siom oana tohktok in wheat se
Ma ros kiuf uh raunela.
3 Titi lom uh oana deer fak lukwa,
Ku kosro gazelle lukwa.
4 Inkwawom oana sie tower naweyukla ke ivory.
Atronmotom oana lulu in kof in siti Heshbon
Su oan sisken mutunpot lun siti pwengpeng sac.
Infwem kato oana tower lun Lebanon
Su tuyak suwohs ac tawi acn Damascus.
5 Kom pusrukak sifom nu lucng oana Fineol Carmel.
Aunsifom pirakla ac saromrom oana nuknuk musresre na wowo;
Katoiya uh ku in akmunasyela sie tokosra.
6 Kom arulana kato ac oasku;
Lungse lom nu sik arulana akpwaryeyu.
7 Kom loes oasriksrik oana soko sak palm,
Ac titi lom an oana ungin fokin palm uh.
8 Nga ac fanukya palm soko uh
Ac filiya pouk ke fahko kac uh.
Titi lom oana ungin grape uh sik,
Ac momong lom uh keng oana foulin apple uh.
9 Ac oalum oana wain ma wo oemeet uh.

Verse Lun Mutan Se

Fin ouinge, lela wain uh in sororla nu yurin el su saok sik,
Ac kahkla fin ngoasrol ac wihsel.
10 Nga ma na lun el su nga lungse, ac el mwelyu na.
11 Fahsru, kom su saok sik. Lela kut in illa nu inimae
Ac motullana we.
12 Kut ac fah toang na tukakek ac som nu ke ima in grape,
Ac liye lah elos mutawauk in kapak,
Ac liye lah ros uh mutawauk in farengelik,
Ac oayapa in liye lah sak pomegranate oasr ros kac.
Na nga ac fah akkalemye lungse luk nu sum uh e we.
13 Kom ac ku na in ngokak foul keng ke ros mandrake uh,*
Ac fokinsak wowo nukewa pa na oan sisken srungul in lohm uh.
Ku na safla luk, nga elosak kain mwe insewowo nukewa nu sum.

8

1 Nga ke in tamulel se luk pa kom,
Ac in nina kiuk ah pa katiti kom ke titi lal uh,
Na nga fin sun kom inkanek uh,
Nga lukun ngokya motom ac mwet uh ac tia suk lah efu.
2 Nga lukun uskomla nu lohm sin nina kiuk,

* **7:13** ***mandrake:*** Liye kalmac ke Kalmen Kutu Kas.

Kom in tuh luti nu sik ouiyen lungse uh.
Nga lukun sot pac wain keng ac wo emah uh nu sum,
Ac kom ac pula sronin pomegranate sunuk uh.

3 Nga ilung lac paol lasa,
Ac lac paol layot kafisyuyang nu yorol.

4 Wulema nu sik, mutan Jerusalem,
Lah kowos fah tia oru kutena ma in lusrong pacl in pwar lasr uh.

On Soko Akonkosr
Verse Lun Un Mutan Uh
5 Su mutan se fahsru yen mwesis ah me,
Fungfungla ke mwet se ma el lungse yohk?
Verse Lun Mutan Se
Nga okaskomyak ye sak apple soko ah,
Yen se ma kom tuh isusla we ah.
6 Kaliya insiom tuh in tia lungse kutena mwet sayuk;
Nimet kom kafisya sie pacna mwet nu iniwom sayuk.
Lungse uh ku, oana misa;
Ac nunkeyen lungse uh fokoko oana kulyuk uh.
Lungse ac ngutyak oana sie e firir
Ac lalelik oana sie e lulap ma ac liksreni esukak acn uh.
7 Kof uh tia ku in fwela,
Ac wangin pac sronot ku in konela.
Tusruktu mwet se fin ke molela lungse ke kasrpal,
Nunak in sufan mukefanna pa el ac eis kac uh.
Mwet Lin Mutan Sac
8 Oasr tamtael fusr se wiasr,
Ac srakna srik tetel.
Mea kut ac oru nu sel
Fin oasr mukul ke payuk sel?
9 El fin oana sie pot
Na kut ac musaela sie tower silver fac.
Ac el fin oana sie srungul
Na kut ac fah nawella ke sak cedar.
Verse Lun Mutan Se
10 Pot soko pa nga,
Ac titi luk uh pa tower kac.
Mukul se nga lungse uh etu lah ke nga welul uh
Nga konauk insewowo ac misla.
Verse Lun Mukul Se
11 Oasr ima in grape se lal Solomon
In acn se pangpang Baal Hamon.
Oasr mwet ima ma orekmakin acn sac,
Ac kais sie selos moli nu sel ke sie tausin ipin mani silver.
12 Solomon, eis ipin silver tausin lom an,
Ac sang luofoko nu sin mwet ima uh.
A funu nga, oasr ima in grape luk sefacna!

13 Mutan saok sik, lela nga in lohng pusrem inima uh me,
Mwet kawuk luk elos soano in lohng ke kom ac kaskas.
Verse Lun Mutan Se

14 Kuiyuk, yume nu yuruk oana soko gazelle,
Oana soko deer mukul fusr fineol uh, yen mahsrik keng uh kap we.

ISAIAH

Tukakinyen Book In ISAIAH

Book in *Isaiah* el us inen sie mwet palu yohk su tuh muta Jerusalem, sahp ke yac 750 meet liki Christ. Book se inge ku in kitakatelik nu ke ip yohk tolu.

1) Chapter 1 nu ke 39 fahkak ke pacl se tokosrai lun Judah, su oan layen nu eir, tuh aksangengyeyuk sin tokosrai lun Assyria, sie mutunfacl atulani. Isaiah el liye lah ma se aklokoalokye moul lun Judah uh tia ma ke ku lun acn Assyria, a ma ke orekma koluk lun mutanfahl sac sifacna, ac seakos lalos nu sin God, wi srikla lun lulalfongi lalos ke God. Ke kas lalmwetmet ac orekma ku lal, mwet palu se inge pangon mwet uh ac mwet kol lalos nu ke moul suwohs ac nununku suwohs, ac el oayapa sensenkakin mwet uh lah elos fin tia porongo God, na elos ac misa ku kunausyukla. Book in *Isaiah* fahkak pac lah ac fah mau oasr sie pacl in misla lun faclu nufon, oayapa ke tuku lun sie mwet ke filin tulik natul David su ac fah sie tokosra suwohs ac pwaye.

2) Chapter 40 nu ke 55 srumun ke pacl se mwet puspis sin mwet Judah tuh sruoh in Babylon, ac muta in keok lalos ac wanginla finsrak lalos. Mwet palu se inge el fahkak lah God El ac aksukosokye mwet lal, ac folokunulosla nu Jerusalem, acn selos, tuh elos in mutawauk sie moul sasu. Mwe nunak yohk ke chapter inge pa God El leumi ma nukewa faclu, ac oakwuk lal nu sin mwet lal pa elos in sulkakin nu sin mutunfacl nukewa lah elos ac fah akinsewowoyeyuk ke sripen Israel. Verse nukewa ma fahkak ke “Mwet Kulansap lun God” pa inmasrlon ma eteyuk wo ke Wuleang Matu.

3) Inkaiyen chapter 56 nu ke 66 ma nu sin mwet Israel su folokla tari nu Jerusalem, ac elos kena etu lah God El ac akpwayei wuleang lal nu sin mwet Israel. Kutu pac mwe nunak yohk pa ke moul suwohs ac nununku suwohs, oayapa ke karinginyen len Sabbath, ke orek kisa, ac ke pre. Luo verse ma fal in akilenyuk oasr ke chapter 61:1–2, ke sripen Jesus el orekmakin kas inge ke mutaweyen orekma lal in akkalemye ma kunal.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Kas in sensenkakin ac wulela 1:1—12:6
Kalyeiyuk mutunfacl uh 13:1—23:18
Nununku lun God ke faclu 24:1—27:13
Kutu pac kas in sensenkakin ac wulela 28:1—35:10
Tokosra Hezekiah lun Judah ac mwet Assyria 36:1—39:8
Kas in wulela ac finsrak 40:1—55:13
Kas in sensenkakin ac wulela 56:1—66:24

1 Book se inge srumun pweng ke acn Judah ac Jerusalem ma God El akkalemye nu sel Isaiah wen natul Amoz, ke pacl Uzziah, Jotham, Ahaz, ac Hezekiah tuh tokosra lun Judah.

God El Sang Kas In Kai Nu Sin Mwet Lal

2 LEUM GOD El fahk, “Faclu ac kusrao, porongo ma nga fahk uh! Tulik ma nga tufahla elos tuyak lainyu.
3 Cow uh etu lah nutin su elos, ac donkey uh etu yen kitakat elos we. A mwet luk Israel nikin lukelos. Elos tiana kalem kutu srisrik.”
4 We nu suwos, mutunfacl se su orekma koluk. Kowos oru ma koluk ac fohkfok! Ma koluk lowos toankowosi! Kowos pilesru LEUM GOD, God mutal lun Israel, ac kowos ngetla lukel.

1:1 2 Tok 15:1–7; 2 Chr 26:1–23; 2 Tok 15:32–38; 2 Chr 27:1–9; 2 Tok 16:1–20; 2 Chr 28:1–27; 2 Tok 18:1—20:21; 2 Chr 29:1—32:33 **1:1** ***1–14*** Amo 5:21–22

5 Efu ku kowos lainul na? Ya kowos lungse in kalyeiyuk kowos yohk liki meet ah?
Israel, insifom afla tari ke kinet, ac insiom ac nunak lom mas na.
6 Insifomi na nwe ke falkom, wangin sie ipin monum fas ku wo. Kom afinyukla
ke futun ac palang ac ruf. Kinet keim tiana aknasnasyeyukla ku pihpla. Wangin ono
itukyang nu kac.
7 Facl suwos uh arulana musalla, ac siti suwos uh firiryak nwe ke apatla. Kowos
mutana ngetang ke mwetsac uh eisla acn suwos, ac kunausla ma nukewa.
8 Acn Jerusalem mukena lula, sie siti kuhlusyukla — tia ku in oru kutena ma, oana
luman sie lac lohm mwe lul lun mwet liyaung ima in grape ku ima in cucumber.
9 LEUM GOD Kulana El funu tia lela kutu sin mwet uh in moulla, Jerusalem lukun
sikiyukla oana acn Sodom ac Gomorrah.
10 Jerusalem, mwet leum lom ac mwet lom elos oana mwet Sodom ac Gomorrah.
Porongo ma LEUM GOD El fahk nu suwos. Lohang nu ke ma God lasr El luti nu suwos
inge.
11 El fahk, “Ya kowos nunku mu nga lungkin mwe kisa ma kowos oru nu sik?
Alukela tari pisen sheep ma kowos furreak in mwe kisa, ac kiris ke kosro wowo
nutuwos an. Nga totola ke srah in cow mukul ac sheep ac nani.
12 Su sap kowos in use ma inge nu yuruk ke kowos tuku in alu nu sik? Nimet sifil
fahsr kihmkim in kalkal sik uh!
13 Wangin sripen mwe sang lowos. Nga srungala foulin mwe kisa kowos isik uh.
Nga tia ku in muteng Kufwen Malem Sasu lowos, Sabbath lowos, ac tukeni in alyalu
lowos — ma inge nukewa kolukla ke sripen orekma koluk lowos.
14 Nga kwase Kufwen Malem Sasu lowos ac len lulap lowos; ma ingan oana sie mwe
utuk toasr su nga totola ke usya.
15 “Ke kowos srukak pouwos in pre, nga ac fah tia ngetot nu suwos. Finne arulana
yohk pre lowos, nga fah tia porongo, tuh pouwos nukla ke srah.
16 Oulkowosla sifacna in nasnas. Tulokinya orekma koluk ma kowos oru nga liye,
17 ac srike in oru ma suwohs. Suk nununku suwohs — kasrelos su akkohsyeyuk,
sang nu sin mwet mukaimtal ma fal nu selos, ac kasru enenu lun katinmas.”
18 LEUM GOD El fahk, “Inge fahsru kut in aksuwosyela ma se inge. Kowos tuhn
srusrala ke ma koluk lowos, tusruktu nga fah oulkowosla in fasrfasr oana snow —
finne srusra fohkfok, ac fah nasnasla oana unen sheep.
19 Kowos fin akosyu, kowos ac fah kang fahko wo lun acn uh.
20 A kowos fin lainyu na, kowos ac fah misa. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.”

Sie Siti Koluklana

21 Siti se ma tuh inse pwaye meet, ekla oana moul lun sie mutan kosro. Tuh
pukanten mwet suwoswos muta we meet, a inge mwet akmas mukena pa muta we.
22 Jerusalem, kom tuh oana silver, a inge wanginla sripom; kom tuh oana wain
wowo, a inge kom oana kof.
23 Mwet kol lom uh elos lungsena alein ac elos kawukyang nu sin mwet pisrapasr.
Pacl nukewa elos lungsena eis mwe sang ac mwe eyeinse. Elos tia karingin tuh
nununku suwohs in orek nu sin tulik mukaimtal ac katinmas.
24 Ke ma inge, kom in lipsre ma LEUM GOD Kulana lun Israel El fahk nu sum: “Nga
ac fah foloksak lain kom, mwet lokoalok luk, na kom fah tia sifil aklokoalokyeyu.
25 Nga fah srukak pouk lain kom. Nga fah aknasnasye kom oana ke osra uh
aknasnasyeyuk ke e, ac eisla ma fohkfok nukewa liki kom.
26 Nga fah sot mwet nununku ac mwet kasru su ac fah oana elos su tuh kol kowos
in pacl oemeet ah. Na ac fah pangpang Jerusalem sie siti suwoswos ac pwaye nu sik.”

1:9 Gen 19:24; Rom 9:29

27 Ke sripen LEUM GOD El suwoswos, El ac fah molela acn Jerusalem ac mwet
nukewa we su auliyak.
28 A El ac fah kunausla mwet nukewa su orekma koluk ac lainul. El ac fah uniya
mwet nukewa su ngetla lukel.
29 Kom ac fah mwekin lah kom tuh alu nu ke sak, ac akoalye ima uh* nu ke god
lusrongten.
30 Kom ac fah oana soko sak oak ma sra kac masla, ku oana sie ima ma wangin kof
we.
31 Oana ke mah pao uh isisyak ke sie e na srisrik, ouinge mwet su lulalfongi ku
lalos ac fah kunausyukla ke sripen ma koluk lalos sifacna, ac wangin mwet ac ku in
sikulya.

2

Misla Ma Pahtpat

1 Pa inge kas in fahkak su God El sang nu sel Isaiah, wen natul Amoz, ke acn Judah
ac Jerusalem:
2 In pacl fahsru uh,
Fineol soko ma Tempul oan we
Ac fah fulat liki eol nukewa,
Ac fah ngeti nu fin inging nukewa.
Mutunfacl puspis ac fah rirme nu we,
3 Ac mwet puspis ac fah fahk,
“Lela kut in utyak nu fineol sin LEUM GOD,
Nu ke Tempul lun God lun Israel.
El ac fah luti kut ma El lungse kut in oru;
Kut ac fah fahsr ke inkanek lal.
Mweyen mwe luti lun LEUM GOD tuku Jerusalem me;
Ac El kaskas nu sin mwet lal Zion me.”

4 El ac fah aksuwosye alein inmasrlon mutunfacl lulap.
Elos ac fah tuktukya cutlass natulos nu ke mwe pukpuk,
Ac osra natulos nu ke mitmit in kosr lesak.
Mutunfacl nukewa ac fah tia sifilpa mweun,
Fah tia pac sifil akoeyuk mweun.
5 Inge, kowos fwilin tulik natul Jacob, lela kut in fahsr in kalem lun LEUM GOD!

Filang Ac Fah Kunausyukla

6 O God, kom ngetla liki mwet lom, su fwilin tulik natul Jacob! Acn uh sessesla ke
mwet inutnut su tuku liki acn kutulap ac liki acn Philistia. Mwet uh fahsrna tukun
ouiya lun mwetsac.
7 Facl selos sessesla ke silver ac gold, ac tia ku in oaoala mwe kasrup lalos. Facl
selos sessesla ke horse, ac tia ku in oaoala pisen chariot okoalos.
8 Acn selos sessesla ke ma sruloala, ac elos alu nu ke ma elos sifacna orala ke paolos.
9 Mwet nukewa ac fah akpusiselyeyuk ac akmwekinyeyuk. LEUM GOD, nimet
nunak munas nu selos.
10 Elos ac wikwik ke luf inmasrlon eot fineol uh, ku pukanak luf infohk uh in srike
in kaingkunla kasrkusrak lun LEUM GOD ac in wikla liki ku ac wonana lal!
11 Sie len inse fulat lun mwet uh fah akpusiselyeyuk, ac filang lun mwet uh ac fah
wanginla. Na LEUM GOD mukena ac fah akfulatyeyuk.

---

* **1:29** ***akoalye ima uh:*** mwet in pacl sac lulalfongi mu elos fin kisakunang sie ima nu ke god in eslap se, na el ac fah akinsewowoye ima lalos nukewa. **2:4** Jol 3:10; Mic 4:3 **2:10** Fwack 6:15; 2 Thes 1:9

12 Ke len sac, LEUM GOD Kulana El ac akpusiselye mwet nukewa su oasr ku la,
oayapa elos su inse fulat ac filang.
13 El ac kunausla sak cedar fulat in acn Lebanon, ac sak oak nukewa in facl Bashan.
14 El ac aktupasrpasrye eol fulat ac inging nukewa.
15 El ac kunausla tower fulat nukewa ac pot ku lun mweun.
16 El ac tilmakinya oak na lulap ac kato.
17 Inse fulat lun mwet uh ac fah akpusiselyeyuk, ac filang lun mwet uh ac fah
wanginla, ac LEUM GOD mukena ac fah akfulatyeyuk ke len sac.
18 Ma sruloala uh ac fah wanginla ac tia sifil liyeyuk.
19 Mwet ac fah wikwik ke luf inmasrlon eot fineol uh, ku pukanak luf infohk uh in
srike in kaingkunla kasrkusrak lun LEUM GOD, ac in wikla liki ku ac wolana lal, ke
El ac tuku in osrokak faclu.
20 Ke len sac ac tuku, elos ac sisla ma sruloala gold ac silver ma elos orala, ac sisla
nu yen kisrik ac fak uh muta we.
21 Ke LEUM GOD El ac tuku in osrokak faclu, mwet uh ac wikla luin luf ma elos
pukanak, ku luf inmasrlon eot fineol uh, in srike in kaing liki kasrkusrak lal, ac in
wikla liki ku ac wolana lal.
22 Kowos in tia sifilpa lulalfongi ku lun mwet — elos nukewa ac misa, na elos ac
kasru fuka?

3

Acn Jerusalem Fohsak

1 Inge LEUM GOD Kulana El akola in eisla liki acn Jerusalem ac Judah ma nukewa
mwet uh moulkin, oayapa mwet kol lalos. El ac eisla mwe mongo nalos ac kof nimalos,
2 mwet pulaik ac mwet mweun lalos, mwet nununku ac mwet palu lalos, mwet
liyaten ac mwet matu lalos,
3 mwet kol un mwet mweun ac mwet kol lun government, mwet pwapa fulat ac
mwet susfa.
4 LEUM GOD El ac lela tuh mukul fusr na supah in kololos.
5 Mwet nukewa ac srike in kiapu sie sin sie. Mwet fusr ac fah tia akfulatye mwet
matu lalos, ac mwet lusrongten ac fah tia sunakin mwet leum lalos.
6 Pacl se ac tuku ke mwet in sie sruf fah sulela sie sin mwet lalos ac fahk nu sel,
“Kom pa oasr nuknuk la, na pa kom in mwet kol lasr ke pacl upa se inge.”
7 Ac el ac fah topuk, “Mo, nga tia ku in kasrekowos. Wangin mwe mongo ac wangin
pac nuknuk luk. Nimet oru nga in mwet kol lowos!”
8 Aok, Jerusalem ac fah musalla! Judah el ikori! Mwet we elos lain LEUM GOD in
ma nukewa elos fahk ac oru. Elos lemtulauk in akkolukye God.
9 Ac fah nununkeyuk elos ke sripen srisri lalos. Elos orekma koluk lemtulauk oana
mwet Sodom elos tuh oru. We nu selos! Elos sifacna use ma koluk nu faclos.
10 Mwet suwoswos fah engan, ac ma nukewa ac fah wo nu selos. Elos ac engankin
fokin orekma lalos.
11 Tusruktu, we nu sin mwet koluk — ma koluk elos tuh oru nu sin mwet ngia, ac
fah folokyang nu selos.
12 Tulik srisrik elos akkeokye mwet luk, ac mutan uh leum fin mwet luk.
Mwet kol lowos kol kowos ke inkanek tafongla, pwanang kowos tia etu acn kowos
ac fahsr nu we.

LEUM GOD El Nununku Mwet Lal

13 LEUM GOD El akola in oru tukak lal; El akola in nununku mwet lal.
14 LEUM GOD El use mwet matu ac mwet kol lun mwet lal nu ke nununku. Pa inge
kas in tukak lal: “Kowos pisrala ima in grape uh, ac lohm suwos sessesla ke ma kowos
eisla sin mwet sukasrup.

15 Wangin suwohs lowos in oru koluk mwet luk ac aklalfonye mwet sukasrup. Nga,
LEUM GOD Fulat ac Kulana, pa fahk ma inge."

Kas In Sensenkakin Mutan Jerusalem

16 LEUM GOD El fahk, "Liye luman inse fulat lun mutan Jerusalem inge! Elos forfor
na sengseng infwaclos. Pacl nukewa elos orek lumah. Mwe lohl ke kapsran nialos
erarrar ke elos srala fahsr.
17 Tusruktu nga ac kalyaelos — nga fah mangsrasraela sifalos."
18 Sie len ac tuku ke LEUM GOD El ac eisla liki mutan Jerusalem ma nukewa elos
filangkin — mwe naweyuk ke kapin nialos, fin sifalos, inkwawalos,
19 ac ke paolos. El ac eisla nuknuk afinyen mutalos,
20 ac susu lalos, ac mwe lohl inutnut oan ke paolos ac ke infulwalos;
21 ring ke kufinpaolos ac ke infwaclos,
22 nuknuk loeloes kato lalos, nuknuk in kufwa, coat in mutan, ac kupwes;
23 nuknuk ngunngun, handkerchief linen, mwe afyuf insuf, ac mwe susu loeloes fin
sifalos.
24 Fohlo keng lalos ac fah foul koluk; wanginla pel kato lalos na elos ac orekmakin
sucl; sifalos ac tila matol, a elos ac mangsrasrala; elos ac tila nukum nuknuk kato, a
nukum nuknuk mihsasa; oasku lalos ac fah ekla nu ke mwe mwekin!
25 Mukul in siti uh, aok finne mukul ma arulana ku, ac fah anwuki ke mweun.
26 Mutunpot lun siti ac fah tung ac mwemelil, ac siti sac sifacna ac fah oana sie
mutan koflufoliyukla ac muta infohk uh.

4

1 Ke pacl sac ac tuku, mutan itkosr ac fah sruokya mukul se ac fahk, "Kut ku in
sifacna fosrngakin mwe mongo nasr ac nuknuk lasr, tusruktu nunak munas payukyak
sesr tuh kut in ku in ekin inem, na kut fah tia mwekin lah kut tia payuk."

Jerusalem Ac Fah Folokinyukyak

2 Pacl se ac tuku ke LEUM GOD El ac oru sak in acn uh in kapak fulat ac kato. Mwet
Israel nukewa su painmoulla ac fah engan ac insewowo ke fokin acn uh.
3 Elos nukewa su lula in Jerusalem, su God El sulela in moulla, ac fah pangonyuk
elos mutal.
4 Leum El fah nununku ac aknasnasye mutunfacl sac ke ku lulap lal, ac ohlla ma
koluk lun Jerusalem ac srah ma sororla we.
5 Na fin Eol Zion, ac faclos nukewa su tukeni we, LEUM GOD El ac supwama sie
pukunyeng ke len, ac kulasr ac kalmen e ke fong. Wolana lun God ac fah afunla ac
karingin siti sac nufon.
6 Wolana lal ac fah luliya siti uh liki fol lun len, ac oru tuh in sie acn in molela ma
kosreyukla liki af ac paka.

5

Soko On Ke Ima In Grape

1 Porongo ke nga ac yuk on soko inge,
On soko lun kawuk luk ac ima in grape lal:
Oasr ima in grape se lun kawuk luk
Fin soko inging wo fohk we.
2 El pukanak fohk uh ac sisla eot kac;
El yukwiya oa in grape na wowo.
El musaela sie nien soan,

4:5 Exo 13:21; 24:16 **5:1** Mt 21:33; Mk 12:1; Lk 20:9

Pukanak sie luf mwe fut grape loac.
El soano in mwesrla grape uh,
Tusruktu grape nukewa mukol.
3 Na kawuk luk el fahk, “Kowos mwet su muta in Jerusalem ac Judah, kowos in
nununku inmasrlok ac ima in grape luk.
4 Mea, oasr pac ma enenu in orek ma nga tia orala? Na efu ku fokla tuh grape
mukol, ac tia grape wowo ma nga finsrak nu kac?
5 “Pa inge ma nga ac oru nu ke ima se luk inge: nga ac kunausla kalkal kac ac
rakinya pot uh, tuh kosro lemnak uh in ku in utyak, kangla ac lolongya.
6 Nga ac fuhlela in kupoi ke mah. Nga ac tia kifwi sroa ku imon infohk we; ac nga
ac fuhlela kokul ac pulah in kupoiya. Nga ac sapkin pac nu ke pukunyeng uh in tia
fuhlela af.”
7 Israel pa ima lun LEUM GOD Kulana;
Mwet Judah pa sak ma El yukwiya.
El tupan elos in oru ma wo,
A elos orek akmas.
El tupan elos in oru ma suwohs,
A el lohng psren mwet akkeokyeyuk ke elos wowoyak in suk nununku suwohs.

Ma Koluk Ma Mwet Uh Oru

8 We nu suwos! Pusla lohm ac ima kowos eisla in weang ma oasr yuruwos tari.
Ac tia paht ac fah wanginla acn nu sin kutena mwet i n muta we, na kowos ac fah
mukela muta in facl sac.
9 Nga lohng LEUM GOD Kulana El fahk, “Lohm lulap wolana inge nukewa ac fah
pisala ac oan musalla.
10 Ima in grape ma kap ke acre limekosr ac fah orala gallon na limekosr ke wain.
Bushel singoul ke fita uh ac fah orala bushel sefanna ke wheat,”
11 We nu suwos! Kowos toang tukakek ke lotutang na mutawauk nimnim, ac ke
ekela kowos nimnim paht ac arulana sruhila.
12 Oasr harp ac flute ac tambourine, oayapa wain ke kufwa lowos. Tusruktu kowos
tia nunku ke LEUM GOD, ac kowos tia kalem ke ma El oru.
13 Ouinge kowos ac fah utukla nu in sruoh. Mwet kol lowos ac fah misa ke
masrinsral, ac mwet ngia ac fah misa ke malu.
14 Facl sin mwet misa uh mangelik in kangulosla. el ac ukumya mwet leum lun
Jerusalem wi un mwet pilasr puspis ma arulana wohwon.
15 Mwet nukewa ac fah mwekinla, ac elos nukewa su inse fulat ac fah akpusise-
lyeyuk.
16 Tusruktu LEUM GOD Kulana El akkalemye fulatlana lal ke orekma suwoswos lal,
ac El fahkak mutal lal ke El nununku mwet lal.
17 In acn musalla in siti uh, sheep fusr fah mongo mah, ac nani fusr fah konauk
acn in mongla.
18 We nu suwos! Kowos tia ku in kaingla liki sucl in kikiap ma kaprikowosi,
pwanang kowos amakin ma koluk lowos yen nukewa.
19 Kowos fahk, “Lela LEUM GOD Elan aksaye oru ma El fahk mu El ac oru, kut in
tari liye. Lela God mutal lun Israel in oru ako lal; tuh kut in ku in kalem ke nunak
lal.”
20 We nu suwos! Kowos pangon ma koluk uh wo, ac pangon ma wo uh koluk.
Kowos ekulla lohsr uh nu ke kalem, ac kalem nu ke lohsr. Kowos oru ma mukol in
emwem, ac ma emwem in mukol.
21 We nu suwos! Kowos nunku mu kowos lalmwetmet ac arulana sumat.
22 We nu suwos! Kowos su ku ke nim wain! Kowos pulaik ac wangin sangeng lowos
ke pacl karyak mwe nimnim!

23 Tusruktu ke sripen mwe eyeinse kowos aksukosokyela mwet oasr mwata, ac
kowos tia lela nu sin mwet wangin mwata in eis nununku suwohs
24 Ke ma inge, oana ke loa ac mah pao uh ac firiryak in e uh, okah keiwos ac
kulawi, ac ros farengla lowos ac fah uli ac sohkla, mweyen kowos pilesru ma LEUM
GOD Kulana, God mutal lun Israel, El luti nu sesr.
25 LEUM GOD El kasrkusrak sin mwet lal, ac El asroela paol in kalyaelos. Eol uh
ac fah kusrusryak, ac monin mwet misa ac fah oanna inkanek uh oana kutkut. Nwe
ouinge, mulat lun LEUM GOD soenna safla, a paol ac srakna asroeyukla in oru kaiyuk
lal.
26 LEUM GOD El kolak sie akul in pangon sie mutunfacl yen loessula. El oselos in
tuku liki saflaiyen faclu. Ac liye, elos arulana sa in tuku!
27 Wangin selos totola, wangin selos tukulkul, elos tiana mwetkeli ku motul. Pel
lalos tiana foroti, mwe kapir fahluk lalos tiana wotelik.
28 Sukan pisr natulos kosroh, ac mwe pisr natulos akola in pisrikyuk. Falken horse
natulos keke oana eot, ac wheel in chariot natulos for oana eng fohru.
29 Mwet mweun lalos ngutngut oana lion ma sruokya ma nalos ac usla nu yen
wangin ma ac ku in eisla selos.
30 Ke len sac ac tuku, pusraclos ac fah ngirngir fin acn Israel oana pusren noa meoa.
Liyewin facl se inge! Lohsr ac fosrnga mukena! Pukunyeng uh kosrala kalem.

6

God El Pangnol Isaiah Elan Sie Mwet Palu

1 Ke yac se Tokosra Uzziah el misa, nga liye LEUM GOD. El muta fin tron lal,
loangyak ac akfulatyeyuk, ac nuknuk loeloes lal nwakla in Tempul uh nufon.
2 Oasr seraph* apnulla, ac kais sie selos oasr posohksok onkosr kac. Kais sie seraph
afinya mutal ke luo pao ah, ac afinya manol ke luo, ac el sohksok ke ma luo lula.
3 Elos apangoni sie nu sin sie, ac fahk:
“Mutal, mutal, mutal!
LEUM GOD Kulana El mutal!
Wolana lal nwakla faclu.”
4 Pusraclos mokleak pwelung ke sru in mutunoa ke Tempul uh, ac in Tempul uh
sessesla ke kulasr.
5 Na nga fahk, “Wanginla finsrak luk! Nga ac sun ongoiya lulap, mweyen kas
nukewa ma fahla liki ngoasrok uh fohkfok, ac nga muta inmasrlon mwet ma kas
nukewa la uh fohkfok. Ne ouinge, a nga liye Tokosra, LEUM GOD Kulana, ke mutuk
sifacna.”
6 Na sie sin seraph inge sohkma nu yuruk. El us ipin mulut firir se ma el tuh sang
sruhf se srukak liki loang uh.
7 El sang mulut firir sac pusralla ngoasrok ac fahk, “Ma se inge pusralla ngoasrom,
ac inge ma sufal lom wanginla, ac ma koluk lom nunak munas nu sum.”
8 Na nga lohng Leum El fahk, “Su nga ac supwala uh? Su ac som kacsr uh?”
Na nga topuk, “Nga inge! Supweyula!”
9 Ouinge El fahk nu sik, “Som ac tafweang kas inge nu sin mwet uh: Kowos finne
sikalani in lohng, kowos ac tia kalem. Kowos finne suiya na, kowos ac tia etu kalmac.”
10 Na El fahk nu sik, “Orala nunak lun mwet inge in afon, insraclos in sulohngkas,
ac mutalos in kun, tuh elos fah tia ku in liye ku lohng ku kalem. Mweyen elos funu
ku, elos lukun forma nu sik ac akkeyeyukla.”
11 Ac nga siyuk, “Leum, ac ouingan putaka?”

6:1 2 Tok 15:7; 2 Chr 26:23 * **6:2** ***seraph:*** ma su mutal, oana lipufan, su firir oana e, mwe akul nu ke wolana lun God. **6:3** Fwack 4:8 **6:4** Fwack 15:8 **6:9** 6:9–10; Mt 13:14–15; Mk 4:12; Lk 8:10; Jn 12:40; Orek 28:26–27

Ac El topuk, “Nwe ke na siti nukewa musalla, ac wanginla ma we — nwe ke wanginna mwet muta in lohm inge — nwe ke facl sac oan mwesisla.
12 Nga fah supwala mwet uh nu yen loessula, ac oru facl sac nufon in pisala.
13 Finne mwet se inmasrlon mwet singoul pa lula muta in facl se inge, el ac fah kunausyukla pac. El ac fah oana sie sruen sak oak ma pakpuki.”
(Kalmen sruen sak sac pa sie mutawauk sasu nu sin mwet lun God.)

7

Soko Sap Nu Sel Tokosra Ahaz

1 Ke Tokosra Ahaz, wen natul Jotham ac nutin natul Uzziah, el leumi Judah, oasr sie mweun. Tokosra Rezin lun Syria, ac Tokosra Pekah, wen natul Remaliah lun Israel, elos tukeni som mweuni acn Jerusalem, tusruktu elos koflana sruokya.
2 Ke pweng uh sonol tokosra lun Judah lah un mwet mweun lun acn Syria elos sun tari acn Israel, el ac mwet lal nukewa arulana fosrngala, oru elos rarrar oana sak kusrusryak ke eng uh.
3 LEUM GOD El fahk nu sel Isaiah, “Eisal Shear Jashub, wen nutum, ac fahla sonol Tokosra Ahaz. Kom ac konalak ke inkanek yen mwet orek nuknuk elos orekma we, ke saflaiyen laf in kof ma soror liki inlulu lucng ah me.
4 Fahk nu sel elan akngusrikye, oakwuki na muta, ac tia sensen ku fohsak. Mulat lal Tokosra Rezin ac mwet Syria, oayapa Tokosra Pekah, oana wosr luo ma oanna fofosr — tiana mwe sensen.
5 Mwet Syria, wi mwet Israel ac tokosra lalos, tukeni orala sie pwapa koluk.
6 Elos akola in mweuni Judah, ac aksangengye mwet we in welulosla lac, na elos ac akleumyauk wen se natul Tabeel elan tokosrala.
7 “Tusruktu nga, LEUM GOD, fahkak lah ma se inge ac fah tiana sikyak.
8 Efu? Mweyen Syria el tia ku liki Damascus, siti lulap lal, ac Damascus el tia ku lukel Tokosra Rezin. Ac funu Israel, inmasrlon na yac onngoul limekosr ac fah arulana musalla acn we, tia sifil oaoa mu mutunfacl se pa el.
9 Israel el tia ku liki Samaria, siti lulap lal, ac Samaria el tia pac ku lukel Tokosra Pekah.
“Lulalfongi lowos fin tia oakwuki ku, kowos ac tia pac ku in okak.”

Sie Mwe Akul Ke Immanuel

10 LEUM GOD El supwala soko pac sap nu sel Ahaz,
11 ac fahk, “Siyuk sin LEUM GOD lom Elan sot sie akul nu sum — ac ku in tuku liki acn loal faclu in facl sin mwet misa, ku liki acn fulat lucng inkusrao.”
12 Na Ahaz el topuk, “Nga fah tiana siyuk ke sie mwe akul. Nga fah tiana srike LEUM GOD luk.”
13 Na Isaiah el fahk, “Inge porongeyu, kowos fwilin tulik natul David. Ma na koluk se ke kowos oru mwet uh in semutengla. Ya kowos ac oru God Elan semutengla pac?
14 Leum sifacna El ac fah sot sie akul nu suwos. Sie mutan fusr* su pitutu el ac fah oswela sie wen, ac sang inel ‘Immanuel.’†
15 Ke pacl se tulik sac matula, ac ku in sifacna sulela inmasrlon ma wo ac ma koluk, el ac fah nim milk ac mongo honey.
16 Tusruktu meet liki pacl sacn, facl sin tokosra luo ma aksangengye kowos ingan ac fah wanginla mwet we.

7:1 2 Tok 16:5; 2 Chr 28:5–6 * **7:14** ***mutan fusr:*** kalmen kas Hebrew se ma orekmakinyuk in verse se inge pa “kutena mutan fusr ma sun matwen marut”. † **7:14** ***Immanuel:*** kalmen ine se inge in kas Hebrew pa “God El oasr yorosr”. **7:14** Mt 1:23

17 “LEUM GOD El ac fah use nu fom, ac nu fin mwet lom ac nu fin sou in leum, len
in ongoiya ma koluk liki na ma sikyak tukun pacl se tokosrai lun Israel sriyukla liki
Judah — El ac fah use tokosra lun Assyria in lain kom.
18 “Ke pacl sac ac tuku, LEUM GOD El ac osla nu sin mwet Egypt in tuku oana loang
uh liki sungan infacl puspis yen loessula ke Infacl Nile, ac nu sin mwet Assyria in
tuku liki facl selos oana loanginyeir uh.
19 Elos ac osralik acn nukewa infahlfal uh ac ke luf inmasrlon eot uh, ac elos ac
afunla sak nukewa oasr otoh kac oayapa sroan mah nukewa.
20 “Ke pacl sac, Leum El ac molema sie mwet kalkul lefahlo ke Infacl Euphrates —
aok, tokosra fulat lun Assyria — su ac fah resaela alut lowos, aunsifowos ac monuwos
nufon.
21 “Ke pacl sac ac tuku, finne cow fusr sokofanna ac nani lukwa nutin mwet ima
se,
22 ac yolyak milk kaclos in akfalye enenu lal nukewa. Aok, mwet pu su painmoulla
in facl sac fah oasr milk ac honey nalos.
23 “Ke pacl sac ac tuku, ima in grape wowo uh — kais sie ima inge oasr sie tausin
oa in grape kac su molo oasr ke sie tausin ipin silver-ac fah kupoi ke kokul.
24 Mwet uh ac us mwe pisr natulos ac som sruh kosro we. Aok, facl sac nufon ac
fah nwanala ke mah kokul.
25 Inging nukewa ma tuh imaiyuk meet, ac kupoi ke kokul, pwanang wangin mwet
ac sifil som nu we. Ac fah acn in na mongo lun cow ac sheep.”

8

Wen Natul Isaiah El Oana Sie Akul Nu Sin Mwet Uh

1 LEUM GOD El fahk nu sik, “Eis sie ipin mwe sim lulap ac simusla fac ke mutun
sim lulap: ‘Sulaklak Eisla, Aksaya Wapi.’*
2 Eis mwet lulalfongiyuk luo inge tuh elos in mwet loh: mwet tol Uriah, ac Zechariah
wen natul Jeberechiah.”
3 Kutu pacl tok, mutan kiuk el pitutu ac oswela wen se. Na LEUM GOD El fahk nu
sik, “Sang inel ‘Sulaklak-Eisla-Aksaya-Wapi.’
4 Meet liki tulik mukul sac ku in fahk ‘Papa’ ac ‘Nina,’ mwe kasrup nukewa lun
Damascus ac ma wap nukewa lun Samaria ac fah utukla sin tokosra lun Assyria.”

Tokosra Assyria El Tuku

5 LEUM GOD El sifilpa kaskas nu sik.
6 El fahk, “Ke sripen mwet inge srangesr eis kof mihs ma tuku ke Infacl srisrik
Shiloah, a elos engan in eisalosyang nu inpaol Tokosra Rezin ac Tokosra Pekah,
7 nga, LEUM GOD, ac fah use Tokosra Fulat lun Assyria ac un mwet mweun lal
nukewa in mweun lain Judah. Elos ac fahsryak oana tuku lun sronot uh, oana kof
lulap ke Infacl Euphrates, ac afunla pefacl uh.
8 Elos ac asrma sasla Judah oana sie sronot ma lapak nu ke fulatan finpisen mwet
uh, ac afunla ma nukewa.”
God El wi kut! El karingin acn uh ye posohksok lal.
9 Kowos mutunfacl uh, tukeni nu sie ke sangeng! Porongo, kowos su muta yen
loessula faclu. Akola in mweun, tusruktu kowos in sangeng! Aok akola, tusruktu
kowos in sangeng!
10 Orala oakwuk lowos an, tusruktu ac fah tia ku in orekla. Fahk ma nukewa kowos
lungse fahk, tusruktu ac wangin sripa, mweyen God El wi kut.

LEUM GOD El Sensenkakin Mwet Palu Sac

* **8:1** ***Sulaklak Eisla, Aksaya Wapi:*** pa inge kalmen kas Hebrew se inge: “Maher-shalal-hash-baz”.

11 Ke ku lulap lal, LEUM GOD El sensenkakinyu nga in tia fahsr ke inkanek ma
mwet uh fahsr kac. El fahk,
12 “Nik kom wela pwapa sulal lun mwet, ac nik kom sangeng ke ma elos sangeng
kac uh.
13 Esam lah nga, LEUM GOD Kulana, nga mutal. Nga pa kom ac sangeng se uh.
14 Ke sripen mangoliyen mutal luk, nga oana sie eot ma mwet uh tukulkul kac. Nga
oana sie sruhf ma ac srifusrya mwet in tokosrai lun Judah ac Israel, oayapa mwet
Jerusalem.
15 Mwet puspis fah tukulkul. Elos ac ikori ac itungyuki. Elos ac fah sruh ac utukla.”

Kas In Sensenkakin Lain Lolngok Yurin Mwet Misa

16 Kowos, mwet tumuk lutlut, enenu in karinganang ac sruokya ku kas nukewa ma
God El ase nu sik.
17 LEUM GOD El okanulla sifacna liki mwet lal uh, tuh nga lulalfongel ac filiya
finsrak luk in El.
18 Nga pa inge, wi tulik ma LEUM GOD El ase nu sik. LEUM GOD Kulana, su tron lal
oan fin Eol Zion, El supwekut nu sin mwet Israel in oana mwe akul moul nu selos.
19 Tusruktu mwet uh ac fah siyuk kom in lolngok yurin mwet susfa ac mwet inutnut,
su ac mahma srisrik ac mungulngul. Elos fah fahk, “Ya tia fal mwet uh in sukok kas
sin ngun, ac lolngok yurin mwet misa in kasru mwet moul?”
20 Kowos in topkolos ac fahk, “Lipsre ma LEUM GOD El luti nu suwos! Nimet
porongo mwet inutnut — ma elos fahk nu suwos uh ac tia ku in kasrekowos.”

Sie Pacl In Ongoiya

21 Mwet uh ac fufahsryesr fin facl sac, ac elos ac munasla ac masrinsralla. Ke sripen
masrinsral lalos elos ac kasrkusrak ac selngawi tokosra lalos ac God lalos. Elos ac
ngetak nu inkusrao,
22 ku suiya infohk uh, a wangin ma elos ac liye sayen mwe ongoiya ac lohsr matoltol
— aok ac fah sisiyang elos nu in lohsr, ac wangin inkanek lalos in kaingla liki pacl in
ongoiya se inge.

9

Sie Tokosra Nu Ke Pacl Fahsru

1 Acn sin sruf lal Zebulun ac sruf lal Naphtali tuh pilesreyuk meet, tusruktu in
pacl fahsru ac fah akfulatyeyuk, liki Meoa Mediterranean nu layen kutulap in Infacl
Jordan, fahla na nwe Galilee, yen mwet in mutunfacl saya elos muta we.
2 Mwet su fufahsryesr in lohsr,
Elos liye sie kalem lulap.
Elos tuh muta in sie facl na lohsr,
A inge kalem srelosi.
3 Leum, kom akpusye mwet in mutunfacl sac;
Kom akinsewowoyalos.
Elos engankin ma kom orala,
Oana ke mwet uh engan ke pacl in kosrani,
Ku ke elos kitalik ma wap.
4 Tuh kom kotalik srenenu toasrlana faclos
Ac sukan sringsring ma sringil finpisalos.
Kom kutangla mutunfacl se
Ma akkeokye ac aklalfonye mwet lom,
Oana ke kom kutangla un mwet mweun lun Midian in pacl somla.

8:12 8:12–13; 1 Pet 3:14–15 **8:14** 8:14–15; 1 Pet 2:8 **8:17** Heb 2:13 **8:18** Heb 2:13 **9:1** Mt 4:15 **9:2** Mt 4:16; Lk 1:79

5 Fahluk nukewa lun un mwet mweun,
Ac nuknuk lalos ma afla ke srah,
Fah isisyak ke e.
6 Tuh isusla sie tulik nu sesr!
Ituku nu sesr sie wen!
El fah leum facsr.
Ac El fah pangpang, “Mwet Pwapa Wolana,”
“God Kulana,” “Papa Ma Pahtpaht,”
“Fihsrak lun Misla.”
7 Ku fulat lal ac fah yokyokelik ac wangin saflaiya;
Tokosrai lal fah oan in misla pacl nukewa.
El fah leum in aolulla Tokosra David;
Ku lal ac fah oakwuk ke pwaye ac suwoswos
Ingela ac nu tok.
Pwayena LEUM GOD Kulana El ac oru ma inge!

LEUM GOD El Ac Fah Kalyei Israel

8 Leum El fahkak nununku lal nu fin tokosrai lun Israel, nu fin fwilin tulik natul Jacob.
9 Mwet Israel nukewa, ac elos su muta in siti lun Samaria, fah etu lah El oru ma inge. Mweyen elos filang ac inse fulat, elos fahk,
10 “Lohm orekla ke brick mokukla, tusruktu kut fah aolla ke eot tufahl. Sak sycamore taltal uh, tusruktu kut fah aolla ke sak cedar wowo.”
11 LEUM GOD El purakak mwet lokoalok lalos — mwet mweun lal Rezin in tuku mweun lainulos.
12 Syria layen kutulap ac Philistia layen roto akola na in okomla acn Israel. Ne ouinge, kasrkusrak lun LEUM GOD tiana safla. El srakna asroela paol in kalyei.
13 Mwet Israel tiana auliyak. LEUM GOD Kulana El ne kalyaelos, elos soenna foloko nu yorol.
14 Ke len sefanna LEUM GOD El fah kalyei mwet kol lun Israel ac mwet lalos. El fah wotela sifa ac pula, lah ac sra.
15 Mwet matu ma akfulatyeyuk pa sifa-ac mwet palu kikiap pa pula!
16 Elos su kol mwet inge elos aktafongyelosla ac arulana akfohsyalosyak.
17 Ke ma inge, LEUM GOD El tia insewowo ke mwet fusr lalos, ac wangin pakomuta lal nu sin katinmas ac tulik mukaimtal, mweyen mwet nukewa elos lain God, ac kutasrik, ac ma nukewa elos fahk uh koluk. Ne ouinge, kasrkusrak lun LEUM GOD fah tia safla, a El srakna asroela paol in kalyei.
18 Ma koluk lun mwet uh firir oana sie e ma esukak mahsrik ac kokul — sie e lulap insak uh ma fosryak oana sruen kulasr.
19 Mweyen LEUM GOD Kulana El kasrkusrak, kaiyuk lal firir oana sie e sasla fin acn uh ac esukla mwet, ac kais sie mwet fah sifacna fosrngakunul.
20 Yen nukewa in facl sac mwet uh ac alak in kang kutena ipin mwe mongo ma elos konauk, a masrinsral lalos tiana wanginla. Finne tulik natulos sifacna, elos kang pac!
21 Mwet Manasseh ac mwet Ephraim elos sroani aacnwuki, ac elos tukeni sroang ac mweuni Judah. Ne ouinge, kasrkusrak lun LEUM GOD tia safla. El srakna asroela paol in kalyei.

10

1 We nu suwos! Kowos orek ma sap sesuwos ma akkeokye mwet luk.
2 Ke kowos oru ouinge kowos kosrala mwet sukasrup liki suwohs lalos ac liki nununku suwos nu selos, oayapa kowos eisla ma lun katinmas ac tulik mukaimtal.

9:7 Lk 1:32–33

3 Mea kowos ac oru ke God El ac kai kowos— Mea kowos ac oru ke El ac use mwe
ongoiya nu fowos liki sie facl loessula — Kowos ac kasrusr in suk kasru sin su —
Kowos ac okanla mwe kasrup lowos uh oya?
4 Ac fah anwuki kowos in mweun, ku amala kowos oana mwet kapir. Ne ouinge
kasrkusrak lun LEUM GOD fah tia safla. El srakna asroela paol in kalyei.

Kufwen Mwe Mweun Lun God Pa Tokosra Fulat Lun Assyria

5 LEUM GOD El fahk, “Assyria! Nga orekmakin Assyria oana sak in anwuk soko in
kaelos su nga kasrkusrak se.
6 Nga supwala Assyria in mweun nu sin sie mutunfacl ma wangin god la, su mwet
we uh akkasrkusrakyeyu. Nga supwalos in pisre, wapi, ac lolongya mwet uh oana
fohk inkanek uh.”
7 Tusruktu oasr ako yohk lun tokosra fulat lun Assyria sifacna, in kunausla
mutunfacl puspis.
8 El konkin ac fahk, “Mwet kol fulat luk nukewa ke mweun elos tokosra!
9 Nga kutangla siti lun Calno ac Carchemish, siti lun Hamath ac Arpad. Nga kutangla
Samaria ac Damascus.
10 Nga asroela pouk in kai tokosrai ma alu nu ke ma sruloala — ma sruloala ingan
pus liki ma oasr Jerusalem ac Samaria.
11 Nga kunausla tari acn Samaria ac ma sruloala nukewa we, ac nga ac oru oapana
nu Jerusalem.”
12 Tusruktu LEUM GOD El fahk, “Ke nga ac aksafyela ma nga oru fin Eol Zion ac
Jerusalem, nga ac kalyei tokosra fulat lun Assyria ke sripen kas in konkin nukewa lal
ac inse fulat lal.”
13 Tokosra fulat lun Assyria el konkin ac fahk, “Nga oru ma inge nukewa ke ku ac
lalmwetmet ac pah luk sifacna. Nga kunausla masrol lun mutunfacl puspis, ac eisla
ma saok ma elos elosak. Nga lolongya mwet uh oana cow mukul soko.
14 Mutunfacl uh nufon oana ahng lun won, ac nga orani mwe kasrup lalos arulana
fisrasr, oana ke sie mwet orani atro uh. Tia sie posohksok pikpikyak in ukweyuyak;
wangin oalin won mangelik in aksangengyeyu!”
15 Na LEUM GOD El fahk, “Ya soko tuhla ku in fahk mu el ku liki mwet se ma
orekmakin uh — Ya sie tahta yohk sripa liki mwet se ma tahtakin uh — Soko sak in
sringsring tia ku in srukak mwet se; a mwet se pa ac srukak sak in sringsring soko
uh.”
16 LEUM GOD Kulana El ac supwama mas in kaelos su kihp ke mwe mongo yuyu.
Sie e ac fah firir na firir in manolos.
17 God, su kalem lun Israel, fah oana sie e. God mutal lun Israel El fah ekla nu ke
kosran e ma ac fah esukak kokul ac sak nukewa ma oasr otoh kac ke len sefanna.
18 Insak lulap oayapa acn in ima wolana ac fah arulana sikiyukla, oana ke mas upa
ac akmunasyela sie mwet nwe ke el misa.
19 Ac fah arulana supuseni sak, oru sie tulik srisrik ku in oakla nufon.

Mwet Na Pu Ac Fah Foloko

20 Pacl se ac fah tuku ke mwet Israel su painmoulla ac fah tia sifil lulalfongi
mutunfacl se ma apkuran in kunauselosla. Elos ac fah filiya lulalfongi na pwaye
lalos in LEUM GOD, God mutal lun Israel.
21 Mwet pu sin mwet Israel fah foloko nu yurin God Kulana lalos.
22 Finne arulana pukanten mwet Israel in pacl inge, oana puk wekof uh, a mwet na
pu selos fah foloko. Ongoiya lulap lemla nu sin mwet uh, fal nu ke orekma lalos.
23 Aok, LEUM GOD Fulat ac Kulana El fah use mwe ongoiya lulap nu fin facl sac
nufon, oana ke El fahk mu El ac oru.

10:5 10:5–34; Isa 14:24–27; Nah 1:1—3:19; Zep 2:13–15 **10:22** 10:22–23; Rom 9:27

LEUM GOD El Ac Kalyai Acn Assyria

24 LEUM GOD Fulat ac Kulana El fahk nu sin mwet lal su muta Zion, “Nimet sangeng
sin mwet Assyria, elos finne akkeokye kowos oana ke mwet Egypt tuh oru.
25 In kitin pacl na nga ac aksafye kaiyuk luk nu suwos, na nga fah kunauselosla.
26 Nga, LEUM GOD Kulana, fah srunglulos ke mwe sringsring luk oana ke nga tuh
oru nu sin mwet Midian sisken Eot lal Oreb. Nga fah kai mwet Assyria oana nga tuh
kolak sikal luk fin meoa ac kai mwet Egypt.
27 In pacl sacn, nga ac tulekowosla liki ku lun mwet Assyria, ac srenenu lalos ac fah
tia sifilpa toasr nu finpisowos.”

Mwet Lokoalok Tuku In Mweun

28 Mwet lokoalok elos eisla siti lun Ai. Elos utyak sasla Migron! Elos filiya ap lalos
Michmash!
29 Elos alukela tari inkanek oasriksrik inmasrlon eol uh ac motulla Geba! Mwet in
siti Ramah elos arulana sangeng, ac mwet in acn Gebeah, siti sel Tokosra Saul, elos
kaingla.
30 Mwet Gallim, kowos sasa! Mwet Laishah, kowos in lohng! Mwet Anathoth, kowos
in topokla!
31 Mwet Madmenah ac mwet Gebim elos kaing in suk moul lalos.
32 Misenge mwet lokoalok elos sun siti Nob. Elos kolak paolos ac fisik nu ke Eol
Zion, ac nu ke siti Jerusalem.
33 LEUM GOD Kulana El ac fah siselosi nu in fohk uh oana lesak pakpukla liki sak
na fulat. Mwet ma filang ac inse fulat selos ac fah pakpuki ac akpusiselyeyuk.
34 LEUM GOD El ac sukelosla, oana sak ma oan infulwen insak uh ke ac pakpuki ke
tuhla, oana ke sak na wowo Lebanon ac ikriyuki!

11

Sie Tokosrai Misla

1 Takin sou fulat lal David oana sak soko ma pakpuki nu infohk uh; na, oana ke
lah sasu ac srunak ke sruen sak uh, ouinge sie tokosra sasu fah tuyak liki inmasrlon
fwilin tulik natul David.
2 Ngunin LEUM GOD ac fah oan facl —
Ngunin lalmwetmet ac etauk in leumi mwet lal.
El ac fah etu ma lungse lun LEUM GOD ac arulana akfulatyal,
3 Ac El ac fah insewowo in aksol.
Nununku lal fah tia wiwimwet ku wiwikas;
4 El ac fah oru nununku suwohs nu sin mwet sukasrup
Ac loango suwohs lun mwet ma kofla sifacna.
Ke sap lal, mwet uh fah kalyeiyuk,
Ac mwet koluk fah misa.
5 El fah leumi mwet lal ke pwaye ac suwoswoslana.

6 Kosro wolf ac sheep fusr fah tukeni muta in misla,
Ac leopard sulallal fah wi na nani fusr uh oan.
Cow fusr ac lion fusr fah tukeni mongo
Ac tulik srisrik fah ku in karingnalos.
7 Cow ac bear fah tukeni mongo,
Ac cow fusr ac bear fusr natulos fah tukenina oan.
Lion ac fah mongo mah, oana cow.
8 Finne tulik fusr se, ac fah tia sensen

11:1 Fwack 5:5; 22:16 **11:4** 2 Thes 2:8 **11:5** Eph 6:14 **11:6** 11:6–9; Isa 65:25

In srital apkuran nu yurin wet pwasin.
9 Fin acn Zion, inging mutal lun God,
Ac fah wangin mwe sensen ku ma koluk.
Acn we ac fah sessesla ke mwet su arulana etu ke LEUM GOD
Oana ke meoa uh nwanala ke kof.

Mwet Sruoh Ac Fah Foloko

10 Len se ac fah tuku ke tokosra sasu, su sie sin fwilin tulik natul David, ac fah sie mwe akul nu sin mutunfacl puspis. Elos ac toeni in siti fulat sel ac akfulatyal.
11 In len sac, Leum El ac sifilpa orekmakin ku lal in folokonma mwet lal su lula in acn Assyria ac Egypt, in acn Pathros, Ethiopia,* Elam, Babylonia, Hamath, ac liki acn ma oan sisken meoa.
12 Leum El ac fah kolak sie flag tuh in sie mwe akul nu sin mutunfacl uh lah El sifilpa eisani mwet lisyukla lun Israel ac Judah, ac folokunulosme liki eng akosr lun faclu.
13 Tokosrai lun Israel fah tia sifil kwase Judah, ac Judah fah tia sifilpa mwet lokoalok lun Israel.
14 Elos ac tukeni mweuni acn Philistia layen nu roto, ac wapi mwet su muta layen nu kutulap. Elos ac kutangla mwet Edom ac mwet Moab, ac mwet Ammon fah aksolos.
15 LEUM GOD El ac akmihnyela inalok ke Meoa Srusra, ac El ac use sie eng fol in akpaoyela Infacl Euphrates, ac filiya infacl srisrik itkosr na tuh mwet uh fah ku in tupalla.
16 Ac fah oasr soko inkanek lulap tuku liki acn Assyria nu sin mwet lal mwet Israel, su srakna moul oasr we, oana ke tuh orek nu sin mwet matu lalos ke elos tuku liki facl Egypt.

12

On In Sang Kulo

1 Sie len fah tuku ke mwet uh ac fah on,
“Nga kaksakin kom, LEUM GOD! Kom tuh kasrkusrak sik,
A inge, kom akwoyeyu ac tila mulat.
2 God El lango luk;
Nga fah lulalfongel ac tia sangeng.
LEUM GOD El ase ku lun monuk ac ku lun lulalfongi;
El mwet lango luk.
3 Oana ke kof nasnas uh akinsewowoye mwet su malu,
Ouinge mwet lun God fah enganak ke El molelosla.”
4 Sie len fah tuku ke mwet uh ac fah on,
“Sang kulo nu sin LEUM GOD! Pang nu sel Elan kasrekowos!
Fahkak nu sin mutunfacl nukewa ke ma El oru!
Fahkak nu selos lupan fulat lal!
5 On nu sin LEUM GOD ke sripen orekma wolana lal.
Sulkakin pweng se inge nu fin faclu nufon.
6 Lela mwet nukewa su muta in Zion in wowoyak ac on!
God mutal lun Israel El fulat,
Ac El muta inmasrlon mwet lal.”

13

God El Fah Kai Babylon

11:9 Heb 2:14 **11:10** Rom 15:12 * **11:11** ***Ethiopia:*** ine sasu nu ke acn Cush. **11:15** Fwack 16:12 **12:2** Exo 15:2; Psa 118:14

1 Kas in fahkak se inge, su Isaiah wen natul Amoz el tuh eis sin God, ma ke acn
Babylon.

2 Amakunak flag in mweun fin soko eol musrasra! Sapsap nu sin mwet mweun uh,
ac kolak poum in sie akul nu selos in fahsryang ac mweuni mutunpot lun siti inse
fulat sac.
3 LEUM GOD El pangon mwet mweun fulat ac ku lal nu ke sie mweun mutal, in
kalyaelos su El kasrkusrak se.

4 Porongo pusren wohwon fineol uh — pusren sie un mwet na lulap, pusren
mutunfacl ac tokosrai ke elos toeni. LEUM GOD lun Un Mwet Mweun El akoo u
lal nu ke mweun.
5 Elos tuku liki acn loessula me, acn puspis ke saflaiyen faclu. In kasrkusrak lal,
LEUM GOD El tuku in kunausla facl sac nufon.

6 Kowos in tung ke keok! Len lun LEUM GOD apkuranme — len se ma El su ku liki
ku El ac sukela ma nukewa.
7 Poun mwet nukewa ac fah munasla, ac inse pulaik lun mwet uh ac fah wanginla.
8 Elos nukewa ac fah tuninfongla ac munasla ke waiok, oana sie mutan isus. Elos
fah ngetani nu sie ke sangeng, ac mutalos fah srusrala ke mwekin.
9 Len lun LEUM GOD ac tuku — len in folo ke kasrkusrak ac ke fol lal. Faclu ac fah
orekla sie acn mwesis, ac mwet orekma koluk nukewa ac fah sikiyukla.
10 Kais sie itu ac u in itu nukewa fah tila saromrom. Faht uh ac fah lohsr pacl se el
takak, ac ac fah wangin kalem lun malem.

11 LEUM GOD El fahk, “Nga ac fah use ongoiya lulap nu fin faclu ac kalyei mwet
koluk nukewa ke ma koluk lalos. Nga ac akpusiselyalos nukewa su inse fulat, ac
toanya nunak fulat nukewa lun mwet filang ac sulallal.
12 Mwet su ac painmoulla uh ac sesa liki gold wowo.
13 Nga fah oru kusrao in rarrar, ac faclu ac fah usrusrla liki acn oan we in len se ke
nga, LEUM GOD Kulana, akkalemye kasrkusrak luk.

14 “Mwetsac su muta Babylon fah kaingla nu in facl selos sifacna — kaingelik oana
deer kaingkin mwet sruh kosro, ku oana sheep wangin mwet shepherd la.
15 Kutena mwet su sruh ac fah fakfuki in misa.
16 Elos ac tu ngetang ac wangin ma elos ku in oru ke tulik srisrik natulos ac fah
puopo nwe ke misa, ac lohm selos wapiyuki, ac mutan kialos sruinkuiyuk sin mwet
mweun uh.”
17 LEUM GOD El fahk, “Nga fah purakak mwet Media in mweuni acn Babylon.
Wangin enenu lalos ke silver, ac elos tia mwel gold.
18 Elos ac uniya mwet fusr ke mwe pisr natulos. Wangin pakomuta lalos nu sin
tulik fusr ac tulik srisrik.
19 Babylonia pa tokosrai se ma oasku oemeet uh, mwe konkin lun mwet we.
Tusruktu nga, LEUM GOD, fah kunausla Babylon oana ke nga tuh oru nu sin Sodom
ac Gomorrah!
20 Wangin mwet ac fah sifilpa muta we. Mwet takusrkusr lun Arabia ac fah tia
sifilpa tulokunak lohm nuknuk selos we, ac wangin mwet shepherd fah sifil kite un
kosro natulos we.
21 Ac fah sie acn sin kosro lemnak yen mwesis, ac yen in orek ahng lun won owl.
Won ostrich ac fah muta we, ac nani lemnak fah yuwot yume fin mahnum we.
22 Nien san, oayapa inkul fulat sin tokosra, fah sessesla ke pusren tung lun kosro
lemnak uh. Pacl lun Babylon summa! Len lal akuranna safla.”

13:1 13:1—14:23; Isa 47:1–15; Jer 50:1—51:64 **13:6** Jol 1:15 **13:10** Ezk 32:7; Mt 24:29; Mk 13:24–25; Lk 21:25; Fwack 6:12–13; 8:12 **13:19** Gen 19:24 **13:21** Isa 34:14; Zep 2:14; Fwack 18:2

14

Folok Liki Sruoh

1 LEUM GOD El ac sifilpa pakoten nu sin mwet Israel, ac sifil sulelosla in mwet lal
sifacna. El ac fah lela elos in sifilpa muta in facl selos, ac mwet in mutunfacl saya ac
fah tuku ac muta yorolos we.
2 Mutunfacl puspis fah kasru mwet Israel in folok nu in facl se LEUM GOD El tuh
sang nu selos, ac mutunfacl inge ac fah mwet kohs in kulansupu mwet Israel. Elos su
tuh kutangla Israel meet, ac fah kutangyukla sin Israel, ac mwet Israel ac fah leum
faclos su akkeokyalos meet.

Tokosra Lun Babylon In Facl Sin Mwet Misa

3 LEUM GOD El ac fah sang nu sin mwet Israel mongla liki ngal ac keok lalos, ac
liki orekma upa ma akkohsyeyuk elos in oru.
4 Ke El ac oru ma inge El mu elos in aksruksrukye tokosra Babylon ac fahk:
"Tokosra sulallal sac el ikori! El ac tia sifilpa akkeokye kutena mwet!
5 LEUM GOD El sisla ku lun mwet kol koluk,
6 su nuna kasrkusrak ac akkohsye mwet uh, ac tiana tui in kalyei mutunfacl ma
elos kutangla.
7 Inge faclu nufon muta in mongla ac misla, ac mwet nukewa wowoyak on ke engan.
8 Sak fir ac sak cedar in acn Lebanon wi enganak ke sripen tokosra sac wanginla,
ouinge wanginla mwet ac sifil pakelosi!
9 "Facl lun mwet misa akola in paing tokosra Babylon. Inut lalos su tuh oasr ku
yoro fin faclu elos mukuikuiyak. Ngunin tokosra ma misa elos tukakek liki tron lalos.
10 Elos nukewa pang nu sel ac fahk, 'Inge kom munas oana kut! Kom sie sesr!
11 Kom tuh akfulatyeyuk ke pusren on ke harp, tusruktu inge kom oasr in facl sin
mwet misa. Ulac uh pa mwe oan kiom, ac kaot lom pa wet.' "
12 O kom su itu in lotutang, kom putatla liki inkusrao! In pacl meet ah kom kutangla
mutunfacl puspis, a inge sisila kom nu infohk uh.
13 Kom tuh nunku kom in fanyak nu inkusrao ac likiya tron lom lucng liki itu ma
fulat oemeet. Kom tuh nunku mu kom ac muta oana tokosra se fineol soko in acn
epang, yen god uh toeni we.
14 Kom tuh fahk mu kom ac fanyak nu lucng fin pukunyeng uh, in oana El su Kulana.
15 Tusruktu tia ouinge, a ituki kom nu yen loallana in facl sin mwet misa.
16 Mwet misa fah mangelik ac suikomi. Elos ac siyuk, "Ya pa inge mwet se ma
osrokak faclu ac oru tokosrai uh rarrar?
17 Ya pa inge mwet se su kunausla siti puspis ac ekulla faclu nu ke sie acn mwesis?
Ya pa inge mwet se su tiana aksukosokye mwet kohs lal, ku fuhlelosla in folok nu yen
selos?"
18 Tokosra nukewa lun faclu elos oan in kulyuk kato lalos,
19 a wangin kulyuk lom, ac mano misa lom sisila in oan kulawi. Afyufi ke monin
mwet anwuki ke mweun, ac welulos na sisila nu in sie laf loal inmasrlon eot uh ma
mwet uh lolongya.
20 Mweyen kom kunausla facl sum ac onela mwet lom sifacna, kom ac fah tia
pukpuki oana tokosra ngia. Wangin sin sou koluk lom ac fah esamyuk.
21 Lela akmas uh in mutawauk! Wen nukewa nutin tokosra se inge fah misa ke
sripen ma koluk lun mwet matu lalos. Wangin selos ac leumi faclu ku musaela siti
puspis fac.

God El Ac Kunausla Babylon

14:12 Fwack 8:10; 9:1 **14:13** 14:13–15; Mt 11:23; Lk 10:15

22 LEUM GOD Kulana El fahk, “Nga ac fah mweuni acn Babylon ac arulana kunausla
acn we. Nga ac fah tia likiya kutena ma in oan we — wangin siefanna mwet ac
painmoulla, finne tulik ku mwet matu. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.
23 Nga fah ekulla acn Babylon nu ke sie acn furarrar, ac won owl ac fah muta we.
Nga fah imonla acn we ke sie burum su ac burumela ma nukewa. Nga, LEUM GOD
Kulana, pa fahk ma inge.”

God El Ac Fah Kunausla Mwet Assyria

24 LEUM GOD Kulana El oru sie wulela ku ac fahk: “Ma nga lumahla tari fah sikyak.
Ma nga nunkala in oru, ac fah orekla.
25 Nga ac kunausla mwet Assyria in facl sik Israel, ac longolosi fineol sik. Nga ac
tulala mwet luk liki mwe utuk toasr lun mwet Assyria, ac liki ma upa elos enenu in
polong.
26 Pa inge lemlem luk nu ke faclu, ac nga asroela pouk in kalyei mutunfacl puspis.”
27 LEUM GOD Kulana El wotela tari in oru ouinge. El asroela paol in kalyei, ac
wangin sie ku in ikolilya.

God El Ac Kunausla Mwet Philistia

28 Pa inge kas in fahkak ma fwackelik ke yac se Tokosra Ahaz el misa.
29 Mwet Philistia, sak in sringsring soko ma sang uni kowos kaptelik, tusruktu
wangin sripa kowos in engan. Ke soko wet ac misa, soko pacna wet ac tuku koluk
lukel. Sie atro lun soko wet ac sawulla soko dragon sohksok.
30 LEUM GOD El ac fah kite mwet sukasrup inmasrlon mwet lal, ac El ac oru elos
in muta in misla. Tusruktu El ac supwama sie sracl na upa nu fowos mwet Philistia,
ac El ac fah tia lela kutena suwos in moulla kac.
31 Siti nukewa in acn Philistia, kowos in wowoyak tung ac suk kasru. Kowos nukewa
in sangeng ac rarrar! Sie pukun kutkut pa tuku epang me — sie un mwet mweun su
wangin mwet sangengtot inmasrlolos.
32 Kut ac topuk fuka mwet utuk kas ma tuku Philistia me nu yorosr? Kut ac fahkang
nu selos lah LEUM GOD El musaeak Zion, ac mwet lal su akkeokyeyuk fah konauk
moul misla we.

15

God El Ac Kunausla Acn Moab

1 Sie kas in fahkak ke acn Moab pa inge.
Siti lun Ar ac Kir ac kunanula ke fong sefanna, na ac fah arulana misla acn Moab.
2 Mwet Dibon elos fanyak nu fineol uh in tung in acn in alyalu lalos. Mwet Moab elos
wowoyak ac tung tutaf ke sripen asor lalos ke siti Nebo ac Medeba. Elos mangsrasrala
ac kalla alut lalos.
3 Mwet inkanek uh elos asor ac nokomang nuknuk yohk eoa. Mwet uh tung ke nien
tukeni in siti uh, ac fin lohm uh.
4 Mwet Heshbon a Elealeh elos wowoyak, ac pusren tung lalos ku in lohngyuk yen
loessula nwe Jahaz. Finne mwet mweun uh, elos rarrar pac ke elos lohng, ac wanginla
pulaik lalos.
5 Insiuk tungi acn Moab! Mwet we elos kaingla nu in siti Zoar ac nu Eglath
Shelishiyah. Kutu mwet uh fanyak ke inkanek nu Luhith, fahsr na tung; ac kutu
kaingla nu Horonaim, arulana wowoyak ke asor.
6 Infacl srisrik Nimrim paola, ac mah siska uh uli. Wanginla mah folfol lula we.
7 Mwet uh fahsr sasla Infahlfal Willow, ac srike in kaing wi ma lalos nukewa.

14:24 14:24–27; Isa 10:5–34; Nah 1:1—3:19; Zep 2:13–15 **14:28** 2 Tok 16:20; 2 Chr 28:27 **14:29** 14:29–31; Jer 47:1–7; Ezk 25:15–17; Jol 3:4–8; Amo 1:6–8; Zep 2:4–7; Zec 9:5–7 **15:1** 15:1—16:14; Isa 25:10–12; Jer 48:1–47; Ezk 25:8–11; Amo 2:1–3; Zep 2:8–11

8 Ke masrol nukewa lun acn Moab, tung uh lohngyuk we. Lohngyuk pac in siti
Eglaim ac Beerelim.
9 Kof ke infacl soko in acn Dibon, srusrala ke srah, na srakna oasr ma upa liki inge
ma God El akoo nu sin mwet in acn we. Aok, mwet nukewa su lula in acn Moab ac
fah anwuki.

16

Wanginla Finsrak Lun Acn Moab

1 Mwet Moab su muta in acn mwesis in siti Sela, elos supwala soko sheep fusr in
mwe lung nu sin mwet se su leum in acn Jerusalem.
2 Elos muta soano pe Infacl Arnon, ac foroht forma oana won su lillilyak liki ahng
lalos.
3 Elos fahk nu sin mwet Judah, “Fahk nu sesr lah mea kut ac oru. Loangekutla oana
soko sak su luliya acn uh in pacl fol ke infulwen len, ac lela kut in mongla ye lulin
karinginyuk lowos. Kut mwet kakaing. Wikinkutla yen wangin mwet ac konekutyak
we.
4 Lela kut in muta in acn suwos. Molikutla liki mwet su kena unikutla.”
(Mwe akkeok ac kunausten ac fah tui, ac mwet ma kunausla facl se inge ac fah
som.
5 In pacl sacn, sie sin fwilin tulik natul David ac fah tokosra, ac el ac fah kol mwet
uh ke inse pwaye ac ke lungse. El ac fah sa na in oru ma pwaye, ac el ac liye tuh
nununku suwohs in orek.)
6 Mwet Judah elos fahk, “Kut lohng tari ke luman inse fulat lun mwet Moab uh. Kut
etu lah elos enum ac ngetnget lucng, tusruktu konkin lalos uh wangin sripa.”
7 Mwet Moab ac fah tung ke sripen mwe keok nu selos. Elos nukewa ac fah tung
ke elos ac esamak mongo yuyu ma elos tuh kang in acn Kir Heres. Ac fah wanginla
finsrak lalos.
8 Ima ma apkuran nu Heshbon ac ima in grape lun acn Sibmah kunausyukla. Wain
ke ima in grape inge pa tuh oru mwet leum lun mutunfaclu sruhila. Sie pacl ah,
lah ke ima inge lahelik nwe sun acn Jazer, ac som nu layen kutulap in acn mwesis,
oayapa nu roto layeno liki Meoa Misa.
9 Inge nga tungi ima lun acn Sibmah oana ke nga tungi acn Jazer. Sroninmutuk
sororla ke acn Heshbon ac Elealeh, mweyen wangin kosrani in oru mwet we in engan.
10 Wanginla mwet engan pacl inge in ima wowo uh. Wanginla mwet sasa, ku on in
ima in grape lalos. Wangin mwet fut grape mwe orek wain. Pusren sasa ke engan
wanginla.
11 Nga sasao ke acn Moab, ac yohk asor luk ke acn Kir Heres.
12 Mwet Moab elos arulana totola in som nu fineol ac nu ke acn in alu lalos in pre,
a wangin sripen ma elos oru inge.
13 Pa inge kas ma LEUM GOD El fahk ke acn Moab in pacl meet ah.
14 Na inge LEUM GOD El fahk, “Oana ke sie mwet orekma ke mwe moul el tari
ke safla yac in orekma lal uh, ouinge ke yac tolu na fal, kasrup lulap lun Moab ac
wanginla. Inmasrlon mwet puspis we, mwet na pu fah moulla, ac elos ac fah arulana
munas.”

17

God El Ac Kalyei Syria Ac Israel

1 LEUM GOD El fahk, “Siti Damascus ac fah kunausyukla, ac ekla yol in na ma
musalla.

17:1 17:1–3; Jer 49:23–27; Amo 1:3–5; Zec 9:1

2 Ac fah wanginla mwet muta in siti nukewa lun acn Syria nwe tok. Ac fah ekla acn
mahma nien mongo lun sheep ac cow, ac wangin mwet ac luselosyak.
3 Ac fah wanginla ma loangeyen Israel, ac siti Damascus ac fah tia sifil sifacna
nununkal. Mwet Syria su painmoulla ac fah akmwekinyeyuk oana mwet Israel. Nga,
LEUM GOD Kulana, pa fahk ma inge."
4 LEUM GOD El fahk, "Sie len ac tuku ke wolana lun Israel ac fah wanginla, ac pacl
mut lal ac fah ekla nu ke pacl sracl.
5 Israel ac fah oana sie ima in wheat ma kosrkosrla tari, ac filfilla oana sie ima
Infahlfal Rephaim ke kinkinla lisr fahko.
6 Mwet na pu fah moulla, na acn Israel ac fah oana soko sak olive ma fahko nukewa
sifeyukeni sayen ma luo na ku tolu ke lah oelucng, ku kais kutu na lula ke lah ten ah.
Nga, LEUM GOD lun Israel, pa fahk ma inge."
7 Ke len sac, mwet uh ac fah forla in suk kasru sin El Su oralosla, God mutal lun
Israel.
8 Elos ac tia sifil alu ke loang ma elos orala ke paolos sifacna in kisakin mwe keng
fac, ku lulalfongi sru ma elos tulokunak nu sin god mutan Asherah.
9 Ke len sac, siti ma potyak ku ac fah sisila ac filfilla in kulawi, oana siti ma mwet
Hiv ac mwet Amor tuh kaingkunla ke elos kaingkin mwet Israel.
10 Israel, kom mulkunla God su molikomla ac karingin kom oana sie eot kulana. Ac
kom yukwiya sie ima oal* nu sin sie god sac.
11 Tusruktu ma inge finne srunak ac farengla ke lotutang se na kom yukwiya ah, a
ac fah wangin fahko in kosrani. Ac fah oasr lokoalok mukena, ac waiok su koflana
tui.

Mutunfacl Lokoalok Kutangyukla

12 Mutunfacl kulana puspis ngisyak ke sie pusra oana ngirngir lun meoa, oana toki
lun noa lulap weacn uh.
13 Mutunfacl uh ac rirme oana noa toki, tusruktu God El ac kaelos na elos foloki,
pahleyukla oana kutkut pe eol uh, ku oana ke eng fohru uh pokak mah pao uh.
14 Ke eku uh elos aktuninfongye mwet uh, a ke lotutang elos wanginla. Pa ingan
ma ac sikyak nu selos nukewa su utyak kunausla ac pisre ma in facl sesr uh.

18

God El Ac Kalyei Ethiopia

1 Layen nu roto ke infacl in acn Ethiopia, oasr sie facl lohngyuk pusren posohksok
we.
2 Mwet roso fulat elos kal tuku liki facl sac ke Infacl Nile fin oak okoalos orekla ke
loa. Folokla nu yen suwos, kowos mwet utuk kas mulah! Us sap soko nu in facl suwos
ma masrloeyukelik ke infacl puspis. Facl suwos yohk ac ku. Mwet we elos loeska ac
fwel manolos, ac mutunfacl uh nufon sangeng selos.
3 Kowos nukewa su muta faclu, kowos in lohng akwoya! Kowos in tawi flag in
mweun se ma ac amacyak fin mangon eol uh! Porongo pusren mwe ukuk fin kasla!
4 LEUM GOD El fahk nu sik, "Nga ac fah ngeti inkusrao me, ac misla oana usren fol
ke faht uh, fol ke faht uh, ku oana sikyak lun aunfong ke pacl in kosrani.
5 Meet liki orekeni grape uh, ke ros farengla nukewa putatla ac grape uh mwesrla,
mwet lokoalok fah kunausla mwet Ethiopia — fisrasr oana ke sie mitmit ac pakela
lah ke oa in grape uh.
6 Monin mwet mweun lalos ac fah sisila nun won ac kosro lemnak uh. In pacl fol
won uh ac fah kang manolos, ac in pacl mihsrisr kosro lemnak uh ac kang manolos."

---

* **17:10** ***ima oal:*** liye Isa. 1:29. **18:1** 18:1–7; Zep 2:12

7 Pacl se ac tuku ke mwet loeska ac fwel mano inge, su mutunfacl uh nufon sangeng
se, elos ac us mwe sang lalos nu sin LEUM GOD Kulana liki facl yohk ac ku se inge
ma masrloeyukelik ke infacl puspis. Elos ac fah tuku nu ke Eol Zion, yen mwet uh
alu nu sin LEUM GOD Kulana we.

19

God El Ac Kalyei Acn Egypt

1 Kas in fahkak inge ma ke acn Egypt.
LEUM GOD El ac tuku nu Egypt fin sie pukunyeng na mui. Ma sruloala in acn Egypt
rarrar ye mutal, ac insien mwet Egypt uh munasla.
2 LEUM GOD El fahk, "Nga fah purakak mweun inmasrlon mwet Egypt Sifacna —
tamulel ac fah lain tamulel, ac mwet tulan lain mwet tulan. Siti we ac fah alein sie
sin sie, ac tokosra su alein ac fah amei in sukok lah su kac ac kol.
3 Nga ac fah akfohsyauk pwapa lun mwet Egypt ac oru in wanginla finsrak lalos.
Elos ac fah siyuk kasru sin ma sruloala lalos, ac lolngok yurin mwet inutnut ac siyuk
kasru sin ngunin mwet misa.
4 Nga ac fah asang mwet Egypt nu inpoun sie tokosra sulallal ac koluk, su ac fah
leum faclos. Nga, LEUM GOD Kulana, pa fahk ma inge."
5 Kof ke Infacl Nile ac sriksrikeni nwe ke na mihnla.
6 Acn ma kof tuh soror we meet ac mwesia nwe ke kolukla fohlo. Loa ac mah ma
kap pe infacl uh ac fah masla,
7 ac fita, ac ma nukewa ma yukwiyuk pe Infacl Nile, fah paola ac ukukla.
8 Elos nukewa su patur ke Infacl Nile fah sasao ac tung. Ka ac kwa lalos ac wanginla
sripa.
9 Elos su orek nuknuk linen ac fah wanginla finsrak lalos.
10 Mwet otwot ac mwet pah in orala ma usrnguk ac fosrngala ac supwarlana.
11 Mwet kol lun Siti Zoan elos lalfon! Mukul ma arulana lalmwetmet in acn Egypt
elos sang kas in kasru na sutuu ac lalfon! Elos ac fahk fuka nu sin tokosra lah elos
ma in sou lun mwet luti fulat ac tokosra lun pacl meet ah?
12 Tokosra Egypt, pia mwet kasru lalmwetmet lom uh? Sahp elos ac ku in fahk nu
sum ma LEUM GOD Kulana El akoo in oru nu in facl Egypt.
13 Mwet pwapa fulat lun siti Zoan ac Memphis elos lalfon. Fal in elos pa kol
mutunfacl se inge, a elos sang kas in kasru na sutuu.
14 LEUM GOD El oru tuh kas in kasru lalos in akfohsyeak mwet uh. Ke sripa inge,
ma nukewa Egypt el oru tafongla. Elos tukulkul oana sie mwet sruhi su musrela fin
woht lal sifacna.
15 Wangin sie mwet fulat ku pusisel, kasrup ku sukasrup, in fahl Egypt su ku in
kasru mutunfacl sac.

Egypt Fah Alu Nu Sin LEUM GOD

16 Oasr pacl se ac tuku ke mwet Egypt ac fah sangengtot oana mutan uh. Elos ac
rarrar ke tuninfong pacl se ke elos liye lah LEUM GOD Kulana El asroela paol in
kaelos.
17 Mwet Egypt ac fah arulana sangeng sin mwet Judah ke pacl nukewa elos ac
esamak mwe ongoiya ma LEUM GOD Kulana El akoo nu selos.
18 Ke pacl sac ac tuku, kas Hebrew ac fah orekmakinyuk in siti limekosr in acn
Egypt. Mwet we ac fah oru fulahk lalos Inen LEUM GOD Kulana. Sie sin siti inge ac
fah pangpang, "Siti lun Faht."*
19 Ke pacl sac ac tuku, ac fah oasr sie loang nu sin LEUM GOD in acn Egypt, ac soko
sru eot ac kisakinyuk nu sel ke masrol se siska nu kutulap in acn Egypt.

19:1 19:1–25; Jer 46:2–26; Ezk 29:1—32:32 * **19:18** ***Siti lun Faht:*** pa inge kalmen Heliopolis.

20 Ma inge ac fah sie mwe akul lah LEUM GOD El oasr in facl Egypt. Kutena pacl
mwet we elos akkeokyeyuk ac elos pang nu sin LEUM GOD in kasrelos, El ac supwala
sie mwet in molelosla.
21 LEUM GOD El ac fahkulak sifacna nu sin mwet Egypt, ac elos fah etal ac alu nu
sel, ac us mwe kisa ac mwe sang nu sel. Elos fah orek wulela ku nu sel, ac oru oana
ma elos wulela kac.
22 LEUM GOD El fah kalyei mwet Egypt, tusruktu El ac fah akkeyalosla. Elos ac forla
nu sel, ac El fah lohng pre lalos ac akkeyalos.
23 Ke pacl sacn ac tuku, ac fah oasr soko inkanek lulap inmasrlon acn Egypt ac
Assyria. Mwet uh ac fufahsryesr inmasrlon facl luo inge, ac elos fah tukeni alu.
24 In pacl sacn, Israel ac fah wela pac Egypt ac Assyria, ac mutunfacl tolu inge ac
fah mwe insewowo nu sin faclu nufon.
25 LEUM GOD Kulana El fah akinsewowoyalos ac fahk, “Nga fah akinsewowoye
kom, Egypt, mwet luk; ac kom, Assyria, su nga orala; ac kom, Israel, mwet solla luk.”

20

Sie Mwe Akul Ke Egypt Ac Ethiopia

1 Ye sap ku lal Tokosra Fulat Sargon lun Assyria, captain lun un mwet mweun lun
Assyria el mweuni Ashdod, sie siti in facl Philistia.
2 Yac tolu meet liki ma inge, LEUM GOD El tuh fahk nu sel Isaiah wen natul Amoz
elan sarukla fahluk lal ac nuknuk yohk eoa ma el nukum. El akos ac forfor koflufol
ac tia fahluk.
3 Ke pacl se sruoh acn Ashdod, LEUM GOD El fahk, “Isaiah, mwet kulansap luk, el
forfor koflufol ac tia fahluk ke yac tolu. Ma se inge sie mwe akul nu ke ma ac sikyak
nu sin Egypt ac Ethiopia.
4 Tokosra Fulat lun Assyria el fah usla mwet el sruokya sin mutunfacl luo inge
koflufolla som. Mwet fusr ac mwet matu elos fah fahsr koflufol ac tia fahluk, ac
wangin ma afinyen kahpulos — sie mwe akmwekinye facl Egypt.
5 Elos su filiya lulalfongi lalos ke Ethiopia ac konkin ke Egypt ac fah oela, ac
wanginla finsrak lalos.
6 Ke pacl sac ac tuku, mwet ma muta wekof uh in acn Philistia fah fahk, ‘Liye ma
sikyak nu sin mwet ma kut lulalfongi in loangekut liki Tokosra Fulat lun Assyria! Kut
ac moulla fuka?’ ”

21

Sie Aruruma Ke Musalla Lun Babylon

1 Pa inge sie kas in fahkak ke acn Babylonia.
Mwe ongoiya lulap ac fah tuku liki sie facl aksangeng, oana sie eng fohru ma pokla
acn mwesis.
2 Nga liye sie aruruma ke orekma sulallal ma ac sikyak, sie aruruma ke kutasrik ac
kunausten.
Un mwet mweun lun Elam, kowos sroang mweun! Un mwet mweun lun Media,
kowos in kuhlusya siti uh! Mwe keok ma Babylon orala God El fah tulokinya in tui.
3 Aruruma sac nwekyula ke sangeng ac ngal — oana sie mutan su keok in pacl in
isus lal. Nga foroti ke ma nga lohng, ac nga tuninfongla ke ma nga liye.
4 Nunak luk uh fohsak, ac nga rarrar ke sangeng. Nga salka in tari ekela, tusruktu
ke ekela tuku nga sangeng mukena.
5 In aruruma sac, oasr sie kufwa akoeyuk; mwe loeyuk lohm elakelik nu sin mwet
uh in muta fac. Na ke elos mongo ac nim, pusra na yohk se wola ac fahk: “Kowos,
captain lun un mwet mweun, akoela mwe loeyuk lowos an!”

6 Na Leum El fahk nu sik, “Fahla likiya sie mwet san, ac fahkang nu sel elan fahk
kutena ma el liye.
7 El fin liye mwet kasrusr fin horse tuku kais luo, ac mwet muta fin donkey ac
camel, elan lohang nu selos akwoya.”
8 Na mwet san sac wowoyak ac fahk, “Leum se, nga nuna tu san in se inge ke len
ac fong.”
9 Kitin pacl ah na elos kasrusr tuku fin horse, kais luo. Mwet san sac sulkakin, “Acn
Babylon musalla! Ma sruloala nukewa ma elos alu nu kac fokfoki oan infohk uh.”
10 Kowos mwet luk mwet Israel, sringsring kowos oana wheat uh, tusruktu inge nga
fahkak tari nu suwos pweng wo ma nga lohng sin LEUM GOD Kulana, God lun Israel.

Kas In Fahkak Ke Acn Edom

11 Sie kas in fahkak ke acn Edom pa inge.
Mwet se pangma nu sik Edom me, “Mwet san, fukunyen fong uh inge? Fahkma lah
ac lenelik ngac.”
12 Na nga topuk, “Akuranna lenelik, tusruktu fong ac sifil tuku. Kom fin lungse sifil
siyuk, kom tufah foloko siyuk.”

Kas In Fahkak Ke Acn Arabia

13 Sie kas in fahkak ke acn Arabia pa inge.
Mwet Dedan, kowos su mutangan aktuktuk yen mwesis in Arabia,
14 sang kof nimen mwet malu su tuku nu yuruwos. Kowos mwet in facl Tema, sang
mwe mongo nu sin mwet kaingla liki acn selos.
15 Mwet uh kaingkin cutlass ma akoeyukla tari in onelosi, liki mwe pisr ma akola
in pisrikyuk, ac liki mwe sensen mukewa lun mweun.
16 Na Leum El fahk nu sik, “Wolana lun sruf Kedar ac fah safla tukun yac na fal se,
in oana ke sie mwet el eis molin orekma lal ke el akfalye yac nufon se.
17 Inmasrlon mwet Kedar, mwet pisr lalos pa pulaik oemeet, tusruktu mwet na pu
selos ac painmoulla. Nga, LEUM GOD lun Israel, pa fahk ma inge.”

22

Kas In Fahkak Ke Jerusalem

1 Kas in fahkak inge ma ke Infahlfal in Aruruma.
Mea sikyak inge? Efu ku mwet nukewa in siti uh fanyak nu fin lohm selos uh?
2 Siti nufon se inge ngisyak, oayapa wohnak ke pusren engan.
Mwet misa lowos elos tia anwuki ke elos mweun.
3 Mwet kol lowos nukewa kaing ac sruhu elos meet liki elos pisrik mwe pisr natulos.
4 Filiyula nga in mukena muta eoksra ke mwet luk nukewa su misa. Nimet srike in
akwoyeyu.
5 Sie pacl in lofongla, musalsalu, ac fohsak lun Infahlfal in Aruruma pa inge, ac
LEUM GOD Fulat ac Kulana El supwama ma inge nu facsr. Pot ke siti sesr fokfoki nu
infohk uh, ac pusren mwet su tung in suk kasru lohngyuk oe inmasrlon eol uh me.
6 Mwet mweun lun facl Elam elos utuk mwe pisr ac kasrusr tuku fin horse. Mwet
mweun lun acn Kir elos akoela tari mwe loang lalos.
7 Infahlfal wolana lun Judah nwanala ke chariot; mwet kasrusr fin horse elos tu
likin mutunpot lun Jerusalem.
8 Siti nukewa loangeyen acn Judah fukulyuki.
Pacl se ma ingan sikyak ah, kowos tuh use kufwen mwe mweun liki acn ma oan
we ah.

21:9 Fwack 14:8; 18:2

9 Kowos tuni pot lun Jerusalem in liye acn ma enenu in ononla, ac kowos karinganang kof ke lulu se ten ah.
10 Kowos oakla lohm in acn Jerusalem, ac ikruiya kutu, na eis eot kac in sang akkeye pot uh.
11 Kowos tuh musai sie mwe neinyuk kof na lulap in siti uh, in nwanak kof ma sororma liki lulu in kof matu. Tusruktu kowos tiana lohang nu sin God su lumahla ma inge nukewa ke pacl loes somla, ac su oru in sikyak.
12 LEUM GOD Fulat ac Kulana El tuh pangon kowos in tung ac mwemelil, in mangsrasrala ac nokomang nuknuk yohk eoa.
13 Kowos tiana oru ma inge a kowos israsr ac orek kufwa. Kowos uniya sheep ac cow in kang, ac kowos numla wain. Kowos fahk, "Kut in mongo ac nimnim, pilani lutu kut ac misa."
14 LEUM GOD Fulat ac Kulana El sifacna kaskas nu sik ac fahk, "Ma koluk se inge ac tiana nunak munas nu selos ke lusenna moul lalos. Nga, LEUM GOD Fulat ac Kulana, pa fahk ma inge."

Kas In Sensenkakin Shebna

15 LEUM GOD Fulat ac Kulana El fahk nu sik nga in som nu yorol Shebna, mwet se ma liyaung inkul fulat sin tokosra, ac fahk nu sel,
16 "Mea kom oru ingan? Su lela nu sum in sifacna taflela kulyuk se lom in eot pe eol uh?
17 Sahp yohk sripom, tusruktu LEUM GOD El ac srukkomyak ac tolkomla.
18 El ac srukkomyak oana sie ball ac siskomla nu in sie facl lulap. Kom ac misa we sisken chariot ma kom arulana filangkin. Kom sie mwe mwekin nu sin mwet in lohm sin mwet kacto lom.
19 LEUM GOD El ac siskomla liki orekma fulat lom, ac eisla wal fulat lom."
20 LEUM GOD El fahk nu sel Shebna, "Ke pacl ma ingan ac sikyak, nga ac sapla nu sin mwet kulansap luk, Eliakim wen natul Hilkiah.
21 Nga fah nokmulang ke nuknuk oa ac mwe lohl lun leum, ac sang wal ac ku nukewa lom nu sel. El ac fah oana sie papa nu sin mwet Jerusalem ac mwet Judah.
22 Nga fah sang ku nukewa nu sel yal tokosra, su fwilin tulik natul David. Key nu ke acn fulat nukewa fah oan sel. Ma nukewa el ikasla wangin mwet fah kaliya, ac ma nukewa el kaliya wangin sie fah ikasla.
23 Nga fah kaskilya in arulana ku, oana soko kwi osra sruokyen lohm nuknuk, na ke sripal sou lal nufon ac fah sunakinyuk.
24 "Tusruktu sou lal ac mwet ma el karingin ac fah mwe elya nu sel. Elos ac sripsripyak kacl oana tup ac pol sripsrip ke osra in sripsrip!
25 Pacl se ma inge ac sikyak, osra in sripsrip soko ah ac tufwacla ac putatla. Na ac tufah pa ingan saflaiyen ma nukewa ma sripsrip kac." LEUM GOD pa fahk ma inge.

23

Kas In Fahkak Ke Acn Tyre

1 Kas in fahkak inge ma ke acn Tyre.
Wowoyak ac asor, kowos mwet kalkal fin meoa! Acn suwos, Tyre, kunausyukla; lohm we ac molsron we wanginla. Ke oak okowos ac foloko liki acn Cyprus,* kowos ac fah lohng pweng kac.
2 Kowos in tung mwemelil, kowos mwet kuka lun Sidon! Kowos supu mwet

---

22:13 1 Cor 15:32 **22:22** Fwack 3:7 * **23:1** ***Cyprus:*** pa inge e sasu nu ke acn Kittim. **23:1** 23:1–18; Ezk 26:1—28:19; Jol 3:4–8; Amo 1:9–10; Zec 9:1–4; Mt 11:21–22; Lk 10:13–14

3 in tupalla meoa in moli ac kukakin wheat ma kap ke acn Shihor sisken infacl Nile
in acn Egypt, ac in oru inkanek in kuka lalos yurin mutunfacl puspis.
4 Siti Sidon, kom akmwekinyeyukla! Meoa ac acn loallana meoa siskomla ac fahk,
“Wanginna tulik nga oswela. Nga soenna tufahla wen ku acn.”
5 Finne mwet Egypt elos ac fah lut ac oela pacl se elos lohng lah kunausyukla acn
Tyre.
6 Mwet Phoenicia, kowos in wowoyak ac tung! Srike in kaing nu Tarshish!
7 Mea pwaye lah pa inge Tyre, siti na pwar se ma musaiyukla ke pacl na loes somla?
Ya pa inge siti se ma supwala mwet in tupalla meoa ac eis acn ingo tuh in acn selos?
8 Su lumahla tuh mwe ongoiya inge nukewa in sikyak nu fin acn Tyre, siti fulat sac,
su mwet kuka we elos fisrak ac akfulatyeyuk emeet fin faclu?
9 LEUM GOD Kulana pa lumahla. El oru in tulokinya filang lalos ke ma elos orala,
ac in aktonongyala mwet fulat lalos.
10 Fahla ac orek ima, kowos mwet Tyre su muta in acn Tarshish! Wangin sie ac fah
sifil loangekowos.
11 LEUM GOD El asroela paol fin meoa ac kutangla tokosrai uh. El sap tuh pot ku
lun Phoenicia in kunausyukla.
12 Siti Sidon, insewowo lom safla, ac mwet lom akkeokyeyuk. Elos finne kaing nu
Cyprus, elos ac tiana konauk misla we.
13 (Tia mwet Assyria pa oru kosro lemnak uh in utyak ac nwakla acn Tyre, a mwet
Babylonia. Mwet Babylonia pa tulokunak nien fan sisken pot we, ac fukulya acn ku
lun Tyre, ac sisla in oan musalla.)
14 Wowoyak ac asor, kowos mwet kalkal meoa uh! Kunausyukla siti se ma kowos
kukin.
15 Pacl se ac tuku ke acn Tyre ac mulkinyukla ke yac itngoul, lusenna moul lun sie
tokosra. Ke ac safla yac inge, acn Tyre ac fah oana mutan kosro se† ke on soko ma
fahk mu:
16 Kom, mutan kosro se ma mulkinyukla,
Eis harp nutum ac forfor in siti uh!
Srital ac sifilpa onkakin on lom
In sifil esamyukyak kom.
17 Ke yac itngoul ac safla, LEUM GOD El ac lela Tyre in folokla nu ke inkanek in
kuka matu lal, ac el ac fah kukakunulla sifacna nu sin tokosrai nukewa lun faclu.
18 Mani ma el sruokya ke kuka lal uh ac fah kisaiyukyang nu sin LEUM GOD. Acn
Tyre ac fah tia elosak ma inge nu sel sifacna ku filiya in nien filma lal, a ac fah
orekmakinyuk in kasrelos su lafwekunulosla nu sin LEUM GOD, in akfalye enenu
lalos ke mwe mongo ac nuknuk lalos.

24

LEUM GOD El Ac Kalyei Faclu

1 LEUM GOD El ac fah kunausla faclu ac filiya in wanginla ma oan fac. El ac furalik
fin acn uh ac akfahsryelik mwet fac.
2 Mwet nukewa fah pulakin kain in ongoiya sefanna — mwet tol ac mwet uh, mwet
kohs ac mwet kacto, mwet kuka ac mwet moli, mwet ngusr mani ac mwet sang mani,
mwet kasrup ac mwet sukasrup.
3 Faclu ac fah sikiyukla ac mokutkuti. LEUM GOD pa fahk ouinge, na ac orek oana
ma El fahk.

† **23:15** ***mutan kosro se:*** mutan se su mukul uh ac moli nu se tuh elos in oan yorol; liye ke Kalmen Kutu Kas.

4 Faclu pulamlamla ac uli; faclu nufon ac munasla. Kewana faclu ac yen engyeng
uh ac mwesri.
5 Mwet uh aktaekyala faclu ke elos kunausla ma sap lun God, ac ke elos siakos
wuleang se su El orala in oan nwe tok.
6 Ouinge God El selngawi faclu. Mwet faclu elos eis mwatan orekma lalos. Pueni
na mwet moul lula.
7 Ima in grape uh mwella, ac fahsr in lisr wain uh. Elos nukewa su engan meet,
inge elos asor.
8 Wanginla pusren on kato ke harp ac drum.
9 Wanginla on ac engan ke wain; emah uh mwen selos.
10 Ma nukewa fohsak in siti uh, ac lohm nukewa lakiyuki, mwet koluk in tia utyak.
11 Mwet uh wowo fin inkanek uh ke sripen wanginla wain. Engan ac pwar wanginla
na pwaye liki facl se inge.
12 Siti uh musalla, ac mutunpot we kunausyukla.
13 Ac fah pa inge ma ac sikyak nu ke mutunfacl nukewa fin faclu. Ac fah oana ke
safla pacl in kosrani — wanginla fahko ke sak olive, ac grape nukewa kinkinla.
14 Elos su painmoulla ac fah alullul ke engan. Elos su muta in mutunfacl roto ac
fah fahk lupan fulatlana lun LEUM GOD,
15 ac elos su muta in mutunfacl kutulap fah kaksakunul. Mwet su muta wekof uh
fah kaksakin LEUM GOD lun Israel.
16 Liki acn loessulana faclu kut lohng pusren on in kaksakin God lun suwoswos.
Tusruktu wangin finsrak luk! Foroti insiuk! Mwet kutasrik tia tui in orek kutasrik,
ac sulallal lalos uh koluk liki na meet ah.
17 Porongeyu, mwet nukewa! Mwe aksangeng, luf loal, ac sruhf oan soanekowos.
18 Kutena mwet su srike in kaingla liki mwe aksangeng inge ac fah putatla nu in luf
loal, ac kutena su kaingla liki luf sac ac fah sruoh ke sie sruhf. Af upa ac fah kahkla
liki kusrao, ac pwelung lun faclu fah kusrusryak.
19 Faclu fah srasrelik ac muliplipi, ac ikakelik.
20 Faclu sifacna fah tukulkul oana mwet sruhi se, wactot wactma oana sie lac lohm
in sie paka. Faclu sringelik ke koluk la; ac fah ikori ac tiana sifil tuyak.
21 Pacl se ac tuku ke LEUM GOD El ac kalyei ku lun acn lucng, ac mwet kol lun faclu.
22 God El fah orani tokosra uh nu sie in iktokeni oana mwet kapir in sie luf loal. El
fah kalelosi in presin nwe ke sun pacl in kalya nu selos.
23 Malem ac fah lohsrla, ac faht ac fah tia sifil kalem, mweyen LEUM GOD Kulana
El ac fah tokosra. El fah leum in Jerusalem fin Eol Zion, ac mwet kol lun mwet uh ac
fah liye wolana lal.

25

Soko On In Kaksak

1 LEUM GOD, kom God luk;
Nga fah akfulatye kom ac kaksakin Inem.
Kom orala ma usrnguk;
Ac kom oaru na in akfahsrye
Ma kom lumahla in pacl oemeet ah.
2 Kom ekulla siti uh in oanna sruala,
Ac kom kunausla pot ku we.
Inkul fulat sin tokosra ma mwet lokoalok lasr musaela
Wanginla. Ac fah tia sifil musaiyuk.
3 Mwet in mutunfacl kulana fah kaksakin kom;
Mutunfacl sulallal nukewa ac fah sangeng sum.
4 Mwet sukasrup ac mwet mukaimtal elos kaing nu yurum

Ac elos moulla in pacl in ongoiya.
Kom sang nu selos acn in wikla ke pacl in paka,
Ac acn lul ke pacl fol.
Mwet sulallal elos anwuk oana ke eng upa uh fungulya pesinka,
5 Oana fol upa lun faht yen mwesis.
A Kom, LEUM GOD, kom akmisyela wohwon lun mwet lokoalok lasr;
Kom sikulya sasa lun mwet sulallal,
Oana ke sie pukunyeng akoyohuye sie len fol.

God El Akoo Sie Kufwa

6 In acn se inge, fin Eol Zion, LEUM GOD Kulana El fah akola sie kufwa nu sin mutanfahl nukewa faclu — sie kufwa ke mwe mongo na yuyu ac wain na wowo.
7 El fah sa na moklela pukunyeng in asor su sunya mutunfacl nukewa.
8 LEUM GOD Fulatlana El fah kunausla misa nwe tok! El ac fah eela sroninmuta liki mutun mwet nukewa, ac usla mwe mwekin ma mwet lal keok kac yen nukewa faclu. LEUM GOD sifacna pa fahk ma inge.
9 Pacl se ma inge ac sikyak uh, mwet nukewa fah fahk, “El inge God lasr! Kut filiya lulalfongi lasr in El, ac El molikutla. El pa LEUM GOD! Kut filiya lulalfongi lasr in El, ac inge kut engan ac insewowo mweyen El molikutla.”

God El Ac Kalyei Acn Moab

10 LEUM GOD El fah loangela Eol Zion, tusruktu mwet Moab ac fah futungyuki oana ke mah pao uh lolongyuki ke fohkon cow uh.
11 Elos ac fah asroela paolos oana elos in srike in kofkof, tusruktu God El ac akmwekinyalos, na paolos ac totola ac tili, tia ku in oru kutena ma.
12 El ac fah kunausla pot ku ac fulat lun Moab ac rakinya nu infohk uh.

26

God El Ac Sang Kutangla Nu Sin Mwet Lal

1 Len se ac tuku ke mwet uh fah yuk on soko inge in facl Judah:
Siti sesr uh ku na!
God El sifacna loango pot kac!
2 Ikasla mutunpot lun siti uh
Ac lela mutunfacl se ma oaru ac pwaye in utyak —
Mutunfacl su mwet we oru ma suwohs.
3 Kom, LEUM GOD, sang misla pwaye
Nu selos su filiya lulafongi lalos in kom,
Ac nunak lalos oakwuki ku.
4 Lulalfongi LEUM GOD pacl nukewa;
El ac fah karingin kut nwe tok.
5 El akpusiselyalos su inse fulat;
El kunausla siti ku ma elos muta we,
Ac rakinya pot we nu infohk uh.
6 Elos su akkeokyeyuk meet elos forfor fac in pacl inge
Ac futungya ye nialos.

7 LEUM GOD, kom akfwelye inkanek uh nu sin mwet wo;
Inkanek ma elos fufahsryesr fac uh fwelna.
8 Ku fahsr tukun ma lungse lom, ac filiya finsrak lasr in kom;
Kom mukena pa kut lungse yohk uh.

25:8 1 Cor 15:54; Fwack 7:17; 21:4 **25:10** 25:10–12; Isa 15:1—16:14; Jer 48:1–47; Ezk 25:8–11; Amo 2:1–3; Zep 2:8–11

9 Ke fong uh nga nunkekom ke insiuk nufon;
Ke kom nununku faclu ac mwet fac,
Elos nukewa fah etu lah mea kalmen nununku suwohs.
10 Kom finne kulang nu sin mwet koluk uh,
Elos ac tiana etala in oru ma pwaye.
Elos finne muta in facl sin mwet suwoswos
A elos srakna oru ma koluk;
Elos tia lungse akfulatye kom.
11 Mwet lokoalok lom elos tiana etu lah kom ac kalyaelos.
LEUM GOD, oru elos in mwekin ac lela elos in keok;
Lela elos in keokkin kaiyuk su kom akoo nu selos.
Akkalemye nu selos lupan lungse lom nu sin mwet lom.

12 LEUM GOD, kom fah ase misla ac insewowo nu sesr;
Ma nukewa ma kut orala uh
Ma tuku ke sripen orekma lom.
13 LEUM GOD lasr, oasr tari pacl ma leumiyuk kut sin mwet saya,
Tusruktu kom mukena pa LEUM GOD lasr.
14 A inge elos misa tari, ac elos fah tia sifil moul;
Ngunalos fah tia sifil tukakek,
Tuh kom kaelos ac kunauselosla.
Wangin sie mwet ac sifil esamulos.
15 LEUM GOD, kom akkapye mutunfacl sesr,
Ac akyokyelik ke siska nukewa;
Ke ma inge akfulatyeyuk kom.
16 LEUM GOD, kom kalyei mwet lom,
Ac in keok lalos elos pre nu sum.
17 LEUM GOD, kom oru kut wowoyak ac tung,
Oana ke sie mutan el koek ac tung ke pacl in isus lal.
18 Kut mutana in waiok ac keok,
wanginna ma kut oswe.
Wangin kutangla lasr nu sin facl sesr;
Wanginna ma kut orala.

19 Mwet lasr ma misa ac fah sifil moulyak!
Manolos ac fah sifil moul.
Elos nukewa su motul inkulyuk lalos
Fah ngutalik ac on ke engan.
Oana ke aunfong saromrom aksasuye faclu,
Ouinge LEUM GOD El fah akmoulyalosyak su misa ke pacl loes somla.

Pacl In Nununku Ac Pacl In Aksasuyeyuk

20 Mwet luk, kowos som nu in lohm suwos ac kaleang srungul an. Wikla kitin pacl
nwe ke na kasrkusrak lun God wanginla.
21 LEUM GOD El ac tuku liki acn sel inkusrao in kalyei mwet faclu ke ma koluk lalos.
Akmas ma orek in lukma fin faclu ac fah kalemla, ac infohk uh fah tia sifil okanla
mwet su anwuki we.

26:11 Heb 10:27

27

1 In len sac LEUM GOD El ac orekmakin cutlass kulana natul in kalyael Leviathan,
dragon soko ma tipirpir ac worwor, ac El ac uniya kosro sulallal lulap* soko in meoa
uh.
2 In len sac LEUM GOD El fah fahk ke ima in grape kato se lal,
3 "Nga liyaung ac aksroksrokye pacl nukewa. Nga liyaung na ke len ac fong, tuh in
wangin mwet akkolukye.
4 Nga tila kasrkusrak ke ima grape sac. Funu oasr kokul ku mah fakfuk nga in lain,
nga lukun seukak nufon.
5 Tusruktu mwet lokoalok lun mwet luk fin lungse nga in karinganulosyang, lela
elos in tuku auliyak nu sik. Aok, lela elos in suk misla yuruk."
6 In kutu pacl fa hsru, mwet Israel — filin tulik natul Jacob — fah okahla oana soko
sak, ac elos fah fokla ac farengelik. Faclu ac fah afla ke fahko lalos.
7 Mwet Israel tiana kaoyeiyuk sin LEUM GOD in upa oana mwet lokoalok lalos, ac
tia pac us mwet lalos tuhlac.
8 LEUM GOD El kalyei mwet lal ke El supwalosla nu in ssruoh. El pokolosla ke sie
eng na upa kutulap me.
9 Tusruktu ma koluk lun Israel ac fah tuleyukla ke pacl se na eot ke loang lun mwet
pegan uh ilili nwe ke mokutkuti, ac ma sruloala ke god mutan Asherah, oayapa loang
in esukak mwe keng uh, wanginla.
10 Siti ma tuh oasr pot ku we musallana oan — oana sie scn mwesis ma wangin
kutena ma we. Ekla oana sie acn cow uh mongla ac mongo mah ac lesak we.
11 Lesak uh paola ac kaptelik, na mutan uh telani mwe etong. Ke sripen wangin
etauk lun mwet uh, oru God su oralosla El fah tia pakomutalos ku akkalemye pakoten
lal nu selos.
12 Ke len sac, LEUM GOD El ac fah eisani mwet lal kais sie, oana ke srisrielik wheat
liki kulun wheat uh, mutawauk Infacl Euphrates lac nwe sisken Egypt.
13 In len sac, sie ukuk ac fah ukuki in folokonma mwet Israel nukewa su muta in
sruoh in acn Assyria ac Egypt. Elos fah tuku ac alu nu sin LEUM GOD in Jerusalem,
fin eol mutal sel.†

28

Kas In Sensenkakin Tokosrai Epang

1 We nu sin tokosrai lun Israel! Wolana lal efla oana losr ma oan fin sifen mwet kol
sruhi lalos. Insuf filang lalos onola keng na, tusruktu elos sruhilana oan ac tia etalos.
2 Leum El akoela tari sie su ku ac fokoko in mweun nu selos — sie su fah tuku oana
sie paka in af na yohk kosra, oana sie af matol ma oana sie sronot fungme ac afunla
acn uh.
3 Filang lun mwet kol sruhi lalos ac fah lolongyuki.
4 Wolana lun mwet kol filang lalos fah wanginla, oana fahko se meet ke sak fig ke
pacl la, sifeyukyak ac mongola ke tufahna mwesrla.
5 Sie len ac tuku ke LEUM GOD Kulana El ac fah oana sie losr wolana nu sin mwet
lal su moulla.
6 El ac fah sang ngunin nununku suwohs nu sin mwet nununku, ac akpulaikyalos
su liyaung mutunpot lun siti in lain mwet lokoalok.

Isaiah Ac Mwet Palu Sruhi

7 Finne mwet palu ac mwet tol, elos arulana sruhi, oru elos fahsr tukulkul. Yokla
nim wain ac mwe nim ku, oru elos nukanulosla ac fahsr toptop. Mwet palu elos

---

* **27:1** ***eol mutal sel:*** liye Isa. 2:3. **27:1** Job 41:1; Psa 74:14; 104:26 † **27:13** ***eol mutal sel:*** liye Isa. 2:3.

arulana sruhi ac tia kalem ke aruruma ma God El supu, ac mwet tol elos arulana sruhi ac tia ku in oru nununku suwohs nu ke mwe elya lun mwet uh.
8 Tepu ma elos muta kac afla ke woht, ac wangin acn nasnas lula fac.
9 Elos torkaskas keik ac fahk, “Ku El nunku mu su El luti uh? Su enenu kas lal? Ma na nu sin tulik fusr ma tufahna liktitla!
10 Ma na fisrasr pa El luti nu sesr: El kalweni kais sie leta, lain nu ke lain, mwe luti nu ke mwe luti.”
11 Kowos fin tia porongeyu, na God El ac supwaot kutu mwetsac su orekmakin kas sakirik ma kowos tia kalem kac in luti kowos.
12 El kena akwoye kowos ac sot mongla nu suwos nukewa, a kowos srunga porongal.
13 Pa pwanang LEUM GOD El ac kalweni kais sie leta, lain nu ke lain, ac mwe luti nu ke mwe luti. Na kowos fah tukulkul yen nukewa kowos fahsr we. Kowos ac fah kinkineta, sremla ke kwasrip, ac utukla nu in sruoh.

Sie Eot In Sruwasrik Lun Zion

14 Inge, kowos mwet enum su leum fin mwet inge in acn Jerusalem, porongo ma LEUM GOD El fahk.
15 Kowos konkin mu kowos orala sie wuleang yurin misa, ac kowos insesela yurin mwet in facl sin mwet misa. Kowos nunku mu mwe ongoiya ac fah aliki kowos ke pacl se ac tuku, mweyen kowos lulalfongi ke kikiap ac kutasrik lowos in loangekowos.
16 Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana El fahk: “Nga likiya sie pwelung in Zion ma oakwuki ku. Nga filiya sie eot insruwasrik saok ac ku kac, ac kas inge simla fac: ‘Lulalfongi se su ku el oayapa mongfisrasr.’
17 Nununku suwohs pa mwe srikasrak nu fin pwelung uh, ac pwaya pa mwe srikasrak nu ke siska ah, tenyak nu lucng.”
Af yohk kosra fah pokla kikiap nukewa ma kowos lulalfongi, ac sronot ac fah kunausla acn kowos lulalfongi in wikla we.
18 Wuleang ma kowos orala yurin misa ac fah sisila, ac insesela lowos yurin mwet in facl lun misa fah ikilyukla wanginla ku la. Ke mwe ongoiya lulap ac tuhme, ac fah afinkowosi ac kunauskowosla.
19 Ac fah kalkalwen in pokkowosla ke lotutang nukewa. Kowos ac fah keokkin ke len ac fong. Kais sie kas sin God me ac fah mwe aksangeng yohk nu suwos!
20 Kowos ac fah oana mukul se in soakas se inge: mwe oan kial fototola elan asrosrelik fac, ac kaot lal oasriksrikla elan afinilya kac.
21 LEUM GOD El ac fah mweun in oana El tuh oru Fineol Perazim ac infahlfal lun Gibeon, Elan ku in orala ma El nunku in oru, finne mukuikui lal uh sie liki na ma mwet uh tawi. El fah aksafye orekma lal su mwet uh tia ku in kalem kac.
22 Nimet isrun kas in sensenkakin nga sot nu suwos! Kowos fin isrun, ac fah upala nu suwos in kaingkunla. Nga lohng pwapa lun LEUM GOD Kulana in kunausla mutunfacl nufon se inge.

Lalmwetmet Lun God

23 Porongo ma nga fahk uh, ac lohang nu ke ma nga fahk nu suwos.
24 Wangin mwet ima kalwenina in akfisrasrye acn in ima lal ac tia yukwiya.
25 Ke pacl se el akoela fohk uh wo, na el yukwiya fiten mahsrik oana dill ac cumin. El yukwi tah in wheat ac barley, ac ke sisken ima lal el yukwi kutu pac kain fita.
26 El etu lah el ac oru orekma lal fuka, mweyen God El lotel.
27 El tia orekmakin sak toasr in puokla fiten dill ku fiten cumin; a el orekmakin sak mulala ac fal lupa.
28 El ac tia puok na puok wheat uh nwe ke na mukutkuti, a el etu lah el ac srungulla kolo uh ke el patok sie mwe wiwa fac in mau tia itungya wheat uh.

28:11 28:11–12; 1 Cor 14:21 **28:16** Psa 118:22–23; Rom 9:33; 10:11; 1 Pet 2:6 **28:21** 2 Sam 5:20; 1 Chr 14:1; Jos 10:10–12

29 Lalmwetmet inge nukewa tuku sin LEUM GOD Kulana. Lemlem ma God El oru
uh lalmwetmet, ac pacl nukewa safla tuh na wo.

29

Ongoiya Su Lumweyukla Nu Sin Jerusalem

1 We nu sin Jerusalem, Loang lun God!* We nu sin siti se David el aktuktuk we!
Kowos in oru na len in akfulat ac kufwa lowos uh, tusruktu tukun yac se ku luo,
2 na God El fah use ongoiya nu fin siti se su pangpang "Loang lun God." Ac fah oasr
tung ac tung tutaf, ac siti nufon sac ac fah oana sie loang afla ke srah.
3 God El ac kuhlusya siti sac, musaela nien fan we, ac mweuni ke siska nukewa.
4 Jerusalem el ac fah oana sie ngun su srike in kaskas ye fohk uh me, sie pusra
kororak ye kutkut uh me.
5 Jerusalem, mutunfacl sac nukewa su mweuni kom ac fah ukukla oana kutkut, ac
un mwet mweun sulallal lalos fah sohkla oana mah pao. In kitin pacl na, ke wangin
motkweya,
6 LEUM GOD Kulana El ac fah molikomla ke ku lulap lun paka ac kusrusr. El ac fah
supwama pulahl, eng upa, ac e na lulap,
7 na un mwet mweun lun mutunfacl su mweuni siti se pangpang Loang lun God,
fah wanginla oana sie mweme, oana sie aruruma ke fong. Aok, kufwen mwe mweun
ac kufwen sroasr nukewa fah wanginla.
8 Mutunfacl nukewa ma toeni in mweuni Jerusalem ac fah oana sie mwet masrinsral
su mweme mu el mongo, ac ke el ngutalik el srakna masrinsral, ku oana sie mwet su
arulana malu su mweme mu el nim kof, ac ke el ngutalik paola kapinsrulyal.

Kas In Sensenkakin Ma Wangin Mwet Lohang Nu Kac

9 Oru na lalfon lowos an! Oru kowos in sulongintenna! Kowos in sruhila ac tukulkul
finne wanginna wain ku mwe nim ku kowos eis!
10 LEUM GOD El oru kowos in foroti, ac motul folosuwosla. Mwet palu pa
atronmutun mwet uh, a God El lohsrala mutalos.
11 Kalmen aruruma nukewa mwet palu uh liye ac fah wikinyukla nu suwos — ac
fah oana sie book limlim siliyuki. Kowos fin us nu sin sie mwet su etu rit ac siyuk sel
elan riti nu suwos, el ac fahk mu el tia ku mweyen siliyuki.
12 Kowos fin sang nu sin sie mwet su nikin rit ac siyuk elan riti nu suwos, el ac
topuk mu, "Nga nikin rit."
13 Leum El fahk, "Mwet inge fahk mu elos alu nu sik, a kas lalos wangin kalmeya,
ac insialos loesla likiyu. Wangin sripen alu lalos — elos fahsrna ke ma sap ac oakwuk
ma orekla sin mwet, ma elos kaliya mukena.
14 Ke ma inge nga fah aklutyalosyak ke kutu ma elos tiana motko mu ac ku in sikyak.
Elos su lalmwetmet fah ekla lalfon, ac etu lalos nukewa fah wangin sripa."

Finsrak Nu Ke Pacl Fahsru

15 We nu selos su srike in okanla pwapa lalos liki LEUM GOD! Elos orala pwapa
lalos in lukma ac nunku mu wangin sie fah liyalos ku etu ma elos oru.
16 Elos ekulla ma nukewa. Su kac yohk sripa uh: mwet orek ahlu ke kle, ku kle
uh? Mwet se fin orala sie ma, ya ma se el orala uh ku in fahk nu sel, "Tia kom pa
oreyula"? ku "Kom tia etu ma kom oru an"?
17 Oasr sie kas fahk mu, "Ac tia paht, sie insak matol ac fah ekla acn in ima, ac acn
in ima fah ekla insak matol."

---

* **29:1** ***Loang lun God:*** kas Hebrew pa "Ariel" — kalmac pa "loang lun God." ku "lion lun God" (liye Gen. 49:9), ku "mwet pwengpeng lun God". **29:10** Rom 11:8 **29:13** Mt 15:8–9; Mk 7:6–7 **29:14** 1 Cor 1:19 **29:16** Isa 45:9; Rom 9:20

18 In len sac, mwet sulohngkas ac fah ku in lohng ke sie book ac ritiyuk, ac mwet
kun su muta in lohsr fah ikakla mutalos ac elos ku in liye.
19 LEUM GOD El ac aksasuye engan lun mwet pusisel, ac mwet sukasrup ac fah
enganak sin El su mutal lun Israel.
20 Ac fah pa inge saflaiyen mwet su akkeokye mwet uh ac aklusrongtenya God.
Mwet koluk nukewa ac fah kunausyukla.
21 God El ac kunausla mwet su kinauk kas kikiap lain mwet suwoha, payapa elos
su oru tuh in wangin kaiyuk nu sin mwet kunaus ma sap, ac elos su fahk kas kikiap
in akkolukye mwet su oru ma pwaye pwanang elos tia eis nununku suwohs.
22 Ouinge LEUM GOD lun Israel, su molella Abraham liki mwe lokoalok nu sel, El
fahk, "Mwet luk, kowos ac fah tia sifilpa aklusrongtenyeyuk, ac motowos fah tia sifil
ngetnget in tonong ke mwekin.
23 Pacl se kowos liye tulik ma nga ac sot nutuwos, na kowos ac akilen lah nga God
mutal lun Israel. Kowos fah akfulatyeyu ac arulana sunakinyu.
24 Mwet tafongla fah etala ma pwaye, ac elos su lungsena torkaskas ac fah engan
in lutiyuk elos."

30

Wulela Inmasrlon Judah Ac Egypt Su Wangin Sripa

1 LEUM GOD El fahk ouinge: "We nu selos su leumi Judah, mweyen elos utuk
nunak lainyu. Elos fahsr tukun pwapa lalos sifacna ac tia ma nga insese nu kac, ac
elos akkeye wulela su tia ou ma lungse luk. Elos kalwenina in oru ma koluk.
2 Elos som nu Egypt in sukok kasru ac tia eis kas in kasru sik meet. Elos ke mwet
Egypt in loangelos, na pa elos filiya lulalfongi lalos sin tokosra lun Egypt.
3 Tusruktu ac fah wangin ku lal tokosra sac in kasrelos, na saflaiyen karinginyuk
lun Egypt pa ongoiya ac mwekinla.
4 Mwet roso lun Judah finne sun tari siti lun Zoan ac Hanes in acn Egypt,
5 a mwet Judah fah auli lah elos tuh lulalfongi mutunfacl se su wangin sripa nu
selos, sie mutunfacl ma tiana kasrelos ke pacl elos enenu."
6 Kas in fahkak lun God pa inge ke kosro in acn mwesis eir: "Mwet roso elos
fufahsryesr sasla in acn sensen, yen lion muta we ac oasr wet pwasin ac dragon
sohksok. Elos us mwe lung puspis ma yohk molo fin donkey ac camel, in mwe sang
lalos nu sin sie mutunfacl ma tia ku in oru kutena kain kasru nu selos.
7 Kasru lun Egypt wanginna sripa. Ouinge nga sang ine aksruksruk se lal: 'Dragon
Mwalna.' "

Sie Mutunfacl Seakosten

8 God El fahk nu sik in simusla luman moul lun mwet uh in sie book, tuh in oasr
ma simusla kawil in akkalemye ke ouiyen moul koluk lalos.
9 Pacl nukewa elos utuk nunak lain God. Elos kikiap pacl nukewa, ac srangesr
porongo mwe luti lun God.
10 Elos sapkin mwet palu in tia kaskas. Elos fahk, "Nimet fahk nu sesr ma pwaye
uh. Fahk nu sesr ma kut lungse lohng, finne sutuu.
11 Tiok! Nimet lusrong kut. Kut tasak ke lohngyen God mutal lun Israel."
12 Tusruktu pa inge ma God mutal lun Israel El fahk: "Kowos pilesru ma nga fahk
nu suwos, ac kowos kukin orekma sulallal ac kutasrik.
13 Kowos tafongla na pwaye. Kowos oana sie pot fulat ma srasrelik acn lucng nwe
ten; ac tia paht na ac fah raki.
14 Kowos ac muliplipi oana sie tup kle — arulana musalsalu, oru wangin sie ip yohk
kac fal in nwanak ipin mulut fol, ku sang utiya kof ke sie tacng."

15 LEUM GOD Fulatlana, El su Mutal lun Israel, fahk nu sin mwet uh, “Kowos fin
twe foloko ac efalla in lulalfongiyu, na kowos ac fah ku ac okak na.” A kowos tia
lungse oru.
16 Kowos tia foloko a kowos akoo kowos in kaingkin mwet lokoalok lowos fin horse
na mui nutuwos. Pwaye suwos — fal kowos in kaing! Kowos nunku mu horse
nutuwos an mui, a horse nutin mwet ukwe kowos ingan mui liki na!
17 Sie tausin suwos fah kaing ke kowos ac liyauk mwet mweun siefanna ukwe
kowos, ac mwet lokoalok limekosr na fah fal in oru kowos nukewa in kaingelik.
Wangin ma ac fah lula sin un mwet mweun lowos sayen sukan flag sokofanna fin
soko eol.
18 Ne ouinge, LEUM GOD El soano na in fahkak kulang ac pakoten lal nu suwos,
mweyen El oru ma suwohs pacl e nukewa. Insewowo elos nukewa su filiya lulalfongi
lalos in LEUM GOD.

God El Fah Akinsewowoye Mwet Lal

19 Kowos mwet su muta Jerusalem fah tia sifilpa tung. LEUM GOD El pakoten, ac
pacl kowos wowoyak nu sel in suk kasru, El ac topuk kowos.
20 Leum El ac oru kowos in pula pac pacl upa, tusruktu El ac fah apkuran nu
yuruwos in luti kowos, ac kowos fah tia enenu in sifilpa sokol.
21 Kowos fin kuhfla liki inkanek uh nu layot ku lasa, kowos ac lohng pusral tukuwos
su fah fahk, “Pa inge inkanek uh. Fahsr na kac.”
22 Kowos ac mau us ma sruloala lowos ma nukla ke silver ac ma su afyufi ke gold, ac
kowos ac sisla ma inge oana ma fohkfok, ac wowoyak ac fahk, “Tiok liki ye mutuk!”
23 Kutena pacl ma kowos yukwi fita sunowos, Leum God El ac supwama af in
akkapye, ac kowos ac fah kosrani yohk, na ac yohk pac acn in mongo lun kosro
nutuwos.
24 Cow mukul ac donkey ma pikin ima lowos fah kang wheat na nasnas ac wo.
25 Ke len se ma ac sruhu nien muta ku lun mwet lokoalok lowos ac anwukla mwet
we uh, infacl srisrik ac fah soror liki eol nukewa ac inging nukewa.
26 Malem ac fah kalem oana faht, ac faht ac fah kalem pacl itkosr liki pacl nukewa,
oana kalem lun len itkosr ke len sefanna. Ma inge nukewa ac sikyak pacl se LEUM
GOD El ac pwelah ac akkeyala kinet El sang nu sin mwet lal.

God El Ac Kalyei Assyria

27 Ku ac wolana lun LEUM GOD ku in liyeyuk yen loesla me. Firir ac fofosr fahkak
kasrkusrak lal. El kaskas, ac kas lal firir oana e.
28 El supu eng uh meet lukel oana sie sronot in pokla ma nukewa ac sukela
mutunfacl uh, ac aksafyela lemlem koluk lalos.
29 Tusruktu kowos, mwet lun God, fah engan ac on oana kowos oru ke fong ma
kowos akfulatye kufwa mutal. Kowos ac fah engan oana elos su fahsr ke pusren on
lun mwe on ke inkanek lalos nu in Tempul lun LEUM GOD, su loangela Israel.

30 LEUM GOD El ac fah oru mwet nukewa in lohng pusra kulana lun wal lal, ac pula
kuiyen kasrkusrak lal. Ac fah oasr firir, paka, af yohk kosra, ac af matol.
31 Mwet Assyria ac fah tuninfong ke elos lohng pusren LEUM GOD, ac pula ke El
kalyaelos ke soko sikal osra.
32 Ke LEUM GOD El ac sringil na sringil mwet Assyria, mwet lal ac fah puok drum
ac harp natulos in fal nu ke pusren sringsring uh. God El ac fah sifacna mweun lain
Assyria.

33 Oasr acn se nuna akoeyukla* oemeet nu ke sie e lulap in esukak Tokosra Fulat
lun Assyria. Acn sac loal ac sralap, ac yol in etong uh fulat nwe lucng. Mongin LEUM
GOD ac fah oana soko kosran e in esukak.

31

God El Ac Loango Jerusalem

1 We nu selos su som nu Egypt in suk kasru! Elos lulalfongi ke ku lulap lun Egypt
— ke horse ac chariot puspis, ac un mwet mweun lalos. Elos tia lulalfongi LEUM GOD
mutal lun Israel, ku siyuk kasru sel.
2 El lalmwetmet in ma El oru! El supu mwe ongoiya. El ac akfalye kas lal in kalyei
mwet koluk oayapa elos su loangelos.
3 Mwet Egypt uh tia god-elos mwet na. Wangin pac ku mwenmen lun horse natulos.
Pacl se LEUM GOD El ac srukak ku lal, mutunfacl na ku ac fah tukulkul, ac mutunfacl
munas ma kasreyuk ac ikori. Acn inge kewa ac fah kunausyukla.
4 LEUM GOD El fahk nu sik, "Mwet shepherd uh finne sasa ac wowo, elos tia ku
in lusla soko lion liki kosro soko ma el uniya. In ouiya sacna, wangin ma ku in
tulokinyuwi, LEUM GOD Kulana, liki in loango Eol Zion.
5 Oana ke sie won el pikpik fin ahng lal in loango ma fusr natul, ouinge nga LEUM
GOD Kulana fah karingin Jerusalem ac loangel."
6 God El fahk, "Mwet Israel, kowos orekma koluk lainyu ac kisrung ma nga oru.
Tusruktu inge kowos foloko nu yuruk!
7 Pacl se ac tuku ke kowos nukewa ac fah sisla ma sruloala koluk ma kowos orala
ke silver ac gold.
8 Acn Assyria ac fah kunausyukla ke mweun, ac tia ke ku lun mwet. Mwet Assyria
ac fah kaing liki mweun, ac mukul fusr lalos ac fah utukla nu in kohs.
9 Tokosra fulat lalos ac fah sangeng ac kaingla, ac mwet leum lalos ac fah arulana
tuninfongla, oru elos ac sisla flag in mweun lalos." LEUM GOD pa fahk ma inge —
LEUM GOD su akfulatyeyuk in Jerusalem, ac su e lal firir we mwe kisa.

32

Sie Tokosra Su Pwaye Ac Suwosna

1 Sie len ac fah oasr sie tokosra su leumi mwet lal ke suwoswos, ac mwet kol fulat
saya lun mutunfacl sac ac fah oru nununku suwohs.
2 Kais sie selos ac fah oana sie acn in wikla liki eng upa ac paka. Elos ac fah oana
infacl srisrik su sororror ke acn mwesis, oana lulin sie eot lulap in acn turangang.
3 Mutun mwet su ku in liye fah tia ohkla, ac sren mwet su ku in lohng ac fah
porongo.
4 Elos ac tia sifil semuteng, ac elos ac orekma ke etauk, ac elos ac fahk kalem ma
elos nunku uh.
5 Wangin mwet ac nunku mu fal in akfulatyeyuk sie mwet lalfon, ku fahk mu sie
mwet sesuwos el wo.
6 Sie mwet lalfon el kaskas lalfon, ac el nunkauk ma koluk elan oru. El kikiap lain
LEUM GOD in ma el oru ac ma el fahk. El tia wi kite mwet masrinsral, ku sang ma
nimen mwet malu.
7 Sie mwet kutasrik el koluk ac el suk in oru ma koluk. El orek pwapa koluk in
akkolukye mwet sukasrup ke kas kikiap, ac kosralosla liki suwohs lalos.
8 A sie mwet suwohs el oru ma suwohs, ac el tu na ku ke ma pwaye.

Pacl In Nununku Ac Pacl In Aksasuyeyuk

---

* **30:33** ***acn se nuna akoeyukla:*** pangpang acn se inge Topheth — liye Jer 7:31–33; 19:6,11–13.

9 Kowos mutan su moulkin moul fisrasr, ac wangin mwe akfosrngaye kowos,
porongo ma nga ac fahk uh.
10 Sahp kowos insewowo inge, tusruktu pacl se inge ke yac fahsru kowos ac fah sun
ma upa, mweyen ac wangin grape kowos in kosrani.
11 Moul lowos finne fisrasr ac wangin mwe sensen, tusruktu inge kowos in sangeng
ac rarrar! Sarukla nuknuk lowos ac kapriya infulwowos ke nuknuk yohk eoa.
12 Puok iniwowos ke asor, mweyen ima wo fahko ac ima in grape kunanula.
13 Inge kokul ac mah fakfuk kapak fin acn lun mwet luk. Tungi lohm nukewa ma
mwet we uh tuh engan, oayapa ke siti se ma tuh arulana warongrong meet.
14 Finne inkul sel tokosra ac fah wanginla mwet we, ac siti fulat sac fah mwesisla.
Lohm sin mwet, ac pot ku ma karinganulos ac fah sruala oan nwe tok. Donkey lemnak
fah forfor we, ac sheep fah konauk acn in mongo lalos we.
15 Tusruktu God El ac sifilpa okoama ngun lal nu facsr. Acn mwesisla ac fah folokyak
wo fohk we, ac ima uh fah oswe fahko na wowo.
16 Ma pwaye ac suwohs ac fah orek acn nukewa in facl se inge.
17 Ke sripen mwet nukewa ac oru ma suwohs, ac fah oasr misla ac wangin mwe
sensen nwe tok.
18 Mwet lun God fah tia enenu in fosrnga, ac lohm selos ac fah misla ac okak.
19 (Tusruktu af yohk kosra ac fah kahki nu fin sak insak uh, ac siti uh ac
kunausyukla.)
20 Fuka lupan engan lun mwet nukewa ke yohk kof nu ke ima lalos, ac pus mah
yen nukewa nun donkey ac cow uh.

33

Sie Pre In Suk Kasru

1 We nu sin mwet lokoalok lasr! Elos pisrapasr ac kiapu mwet uh, finne wangin
mwet pisre ma lalos ku kiapwelos. Tusruktu pacl in pusr ac kikiap lalos ac safla, ac
elos sifacna ac fah kiapweyuk ac pisreyuk ma lalos.
2 LEUM GOD, pakoten nu sesr. Kut filiya finsrak lasr in kom. Karingin kut len nu
ke len, ac molikutla in pacl ongoiya.
3 Pacl kom mweun kacsr uh, mutunfacl uh kaingla ke elos lohng kusen mweun.
4 Ma lalos nukewa ac fah orekeni ac utukla in ma wap, oana ke un locust uh kangla
sroan ima nukewa.
5 Fuka lupan fulatlana lun LEUM GOD! El pa nununku ma nukewa. El fah nwakla
acn Jerusalem ke suwoswos ac pwaye,
6 ac oru tuh mutunfacl se inge in oakwuki ku. El karl ngin mwet lal pacl nukewa,
ac sang lalmwetmet ac etauk nu selos. Ma saok se ma yohk emeet selos pa etu in
sunakin LEUM GOD.
7 Mwet na pulaik elos sukok ka sru. Mwet tutafpo fulat su suk inka nek in misla
elos tung mwemelil.
8 Inkanek lulap uh yokla mwe sensen we oru wangin mwet fufahsryesr fac. Oakwuk
in insesela ma orekla inmasrlon mutunfacl uh musalla, ac wanginla pac akfulatyeyen
mwet uh.
9 Acn uh oanna ke wangin, ac wangin mwet muta we. Insak in acn Lebanon masla,
ac infahlfal Sharon ma wo fohk we uh mwesisla, ac sroan sak uh in acn Bashan ac
fin Eol Carmel putatla.

LEUM GOD El Sensenkakin Mwet Lokoalok Lal

10 LEUM GOD El fahk nu sin mutunfacl puspis, “Inge, nga ac mukuila ac akkalemye
kuiyuk.

11 Kowos oru pwapa lusrongten, ac ma nukewa kowos oru wangin sripa. Ngunik,
su oana sie e, ac kunauskowosla."
12 Kowos ac mokutkuti oana eot ma isikyak in orek fasr — oana otonsak ma firirla
nwe ke apatla.
13 Lela mwet nukewa yen apkuran ac yen loessula in lohng ma nga orala ac akilen
ku luk."
14 Mwet koluk in Zion elos rarrar ke sangeng. Elos fahk, "Nununku lun God oana
sie e ma firir nwe tok. Ya oasr kutena sesr ku in painmoulla ke kain in e ouinge uh?"
15 Kowos ku in moul kowos fin oru ma suwohs ac kaskas pwaye. Nik kowos
orekmakin ku lowos in kiapu mwet sukasrup, ac nik kowos eis molin eyeinse. Nik
kowos kupasryang nu selos su akoo in orek akmas ku in oru kutena ouiya koluk.
16 Na kowos ac fah moulla. Kowos ac fah okak na, oana ke kowos in muta ke sie
pot ku yen fulat. Ac fah oasr mwe mongo nowos ac kof nimowos.

Wolana Lun Pacl Fahsru

17 Kowos ac fah sifilpa liye sie tokosra in wolana lal su leumi sie facl na lulap.
18 Kowos ac fah esamak sangeng lowos ke mwetsac su eisani takma, ac mwet
kalngeyuk ma oakla tower ke siti lowos.
19 Kowos ac tia sifil liye mwetsac ma orek funmwet ac kaskaskin sie kas ma kowos
tia ku in kalem kac.
20 Ngetla liye acn Zion, siti se ma kut oru kufwa mutal lasr we. Liye acn Jerusalem!
Sie acn misla su ac wo in muta we! Acn we ac fah oana sie lohm nuknuk ma tiana
mokleyukla, su kwi kac uh tiana fifyak, ac sucl kac uh tia wi wotla.
21 LEUM GOD El fah akkalemye wolana lal nu sesr. Kut fah muta sisken infacl sralap
ac sungan infacl srisrik. Tusruktu oak lulap okan mwet sulallal uh ac fah tiana kalkal
we.
22 Tuh LEUM GOD pa ac nununkekut. El tokosra lasr su ac leumi kut ac loangekutla.
23 Sucl fin oak ingan foroti — tia ku in sruokya koesu uh in okak, ku amakunak nes
uh in elakelik. Kut ac sruokya mwe kasrup nukewa lun mwet lokoalok lasr ac kitalik.
Ac fah yolyak nu sesr, pwanang finne mwet sukapas, ac oasr pac ip lalos.
24 Wangin mwet in facl sesr ac fah fahk mu, "Nga mas." Ma koluk lun mwet nukewa
fah nunak munas nu selos.

34

God El Ac Kalyei Mwet Lokoalok Lal

1 Fahsru, mwet in mutunfacl nukewa! Tukeni nu sie ac porongo. Lelu faclu nufon
ac mwet nukewa su muta fac in fahsru ac lohng.
2 LEUM GOD El arulana kasrkusrak sin mutanfahl nukewa ac sin un mwet mweun
lalos nukewa. El wotela mu elos ac anwuki.
3 Monin mwet misa lalos ac tia pukpuki, a ac oan nwe kulawi ac kolukla fohlo, ac
eol uh ac fah srusrala ke srah.
4 Faht, malem, ac itu fah kofelik. Yen engyeng uh fah wanginla oana sie book limlim
ma limlimweni, ac itu uh fah putat oana sra ma putat liki oa in grape ku sak fig.
5 LEUM GOD El akoela cutlass natul inkusrao, na inge ac fah sringil mwet Edom,
mwet ma El akoo in kunauselosla.
6 Cutlass natul uh ac fah nukla ke srah ac kiris kaclos, oana srah ac kiris ke sheep
fusr ac nani ma kisakinyukla. LEUM GOD El ac fah oru mwe kisa se inge in siti lun
Bozrah; El ac fah oru anwuk lulap se inge in acn Edom.
7 Mwet uh ac ikor oana cow mukul lemnak ac cow mukul fusr, ac faclu ac fah
srusrala ke srah ac afyufla ke kiris.

34:4 Mt 24:29; Mk 13:25; Lk 21:26; Fwack 6:13–14 **34:5** 34:5–17; Isa 63:1–6; Jer 49:7–22; Ezk 25:12–14; 35:1–15; Amo 1:11–12; Oba 1–14; Mal 1:2–5

8 Pa inge pacl se ma LEUM GOD El ac molela Zion ac kutangla mwet lokoalok lal.
9 Infacl in acn Edom ac fah ekla nu ke koltah, ac fohk we fah ekla nu ke sulfur. Facl
sac nufon fah firir oana koltah.
10 Ac fah firir ke len ac fong, ac fosr kac fah fofosr nwe tok. Acn we ac fah oanna
wangin sripa ke fwil nu ke fwil, ac wangin mwet fah sifil fahsr sasla we.
11 Owl ac raven fah nununku facl sac. LEUM GOD El ac fah oru tuh in sifilpa sie
acn talap wangin sripa, oana ke pacl meet liki orekla faclu.
12 Ac fah wangin tokosra in leumi facl sac, ac mwet kol nukewa ac fah wanginla.
13 Kokul ac mah oasr otoh kac fah kapak ke inkul sin tokosra nukewa ac ke siti
kalkalyak nukewa, na kosro jackal ac oayapa owl fah muta we.
14 Kosro lemnak fah forfor we, ac inut we fah apangpangi. Ma sulallal lulap lun
fong fah tuku nu we ac sukok acn in mongla.
15 Owl ac fah orek ahng lalos, atrola, sawulla ma natulos ac liyalosyang we. Won
vulture lulap fah tukeni we, sie tukun sie.
16 Suk in book lun LEUM GOD ke ma moul nukewa ma orekla, ac riti ma fahk kac.
Wangin soko sin ma orekla uh fah tia wi — ac fah oasr ma mukul ac ma mutan ke
kais sie ma orekla inge. LEUM GOD El sapkin in ouinge; El ac fah sifacna orani ma
inge.
17 LEUM GOD pa ac kitalik acn uh inmasrlolos, ac sang ip lun kais sie selos. Elos
fah muta in facl sac fwil nu ke fwil, ac acn we fah ma lalos ma pahtpat.

35

Soko Inkanek Mutallana

1 Yen mwesis ac fah enganak,
Ac ros fah fareng in acn turangang.
2 Yen mwesis fah on ac sasa ke engan;
Ac fah arulana kato oana eol in acn Lebanon,
Ac kasrup fohk we oana ima lun Carmel ac Sharon.
Mwet nukewa fah liye oasku lun LEUM GOD,
Elos ac liye fulatlana ac ku lal.
3 Akkeye po su totola
Ac inti ma rarrar ke munas la.
4 Fahk nu selos nukewa su munasla nunka,
“Kowos in ku, ac tia sangeng!
God El ac tuku in molikowosla,
El ac tuku in kalyei mwet lokoalok lowos.”
5 Mwet kun fah ku in liye,
Ac mwet sulohngkas fah lohng.
6 Mwet ul fah srosro ac tacn,
Ac elos su tia ku in kaskas fah sasa ke engan.
Infacl srisrik fah soror sasla in acn mwesis;
7 Puk fol fah ekla sie lulu,
Ac acn pao ac fah sessesla ke unon in kof.
Acn ma kosro jackal uh muta we meet,
Mah ac loa fah kapak we.
8 Ac fah oasr soko inkanek sralap we
Su fah pangpang “Inkanek Mutallana.”
Wangin mwet koluk ac fah ku in fufahsryesr fin inkanek soko inge;
Wangin mwet lalfon ac wi forfor fac.

34:10 Fwack 14:11; 19:3 **35:3** Heb 12:12 **35:5** 35:5–6; Mt 11:5; Lk 7:22

9 Ac fah wangin lion muta we;
Wangin kosro sulallal fah forfor we.
Elos na su LEUM GOD El molela
Fah fahsr nu yen selos ke innek soko inge.
10 Elos ac fah arulana engan ke elos sun acn Jerusalem,
Elos ac alullul ac sasa ke engan.
Elos ac fah engan ma pahtpat,
Ac fah wanginla asor ac keok lalos nwe tok.

36

Mwet Assyria Aksangengye Acn Jerusalem
(Luo Tokosra 18:13–27; Luo Chronicle 32:1–19)

1 In yac aksingoul akosr ke Hezekiah el tokosra lun Judah, Sennacherib, Tokosra Fulat lun Assyria, el mweuni siti nukewa lun Judah ma potiyukyak, ac eisla.
2 Na el sap sie mwet kol fulat lal in som liki Lachish nu Jerusalem ac us sie un mwet mweun lulap, in sap Tokosra Hezekiah elan srasrapo ac tia mweun. Mwet leum se inge el som muta ke inkanek yen mwet orek nuknuk muta we, sisken laf ma use kof liki lulu se ma oan tafunyen lucng.
3 Mwet Judah tolu tufokme in sonol — elos pa Eliakim wen natul Hilkiah, su mwet liyaung inkul sin tokosra; Shebna, mwet sim ke inkul sin tokosra; ac Joah wen natul Asaph, su liyaung ma simusla.
4 Na mwet kol fulat lun mwet Assyria el fahk nu seltal lah Tokosra Fulat el ke etu lah mea Tokosra Hezekiah el kukin uh.
5 El fahk ouinge, “Ku kowos nunku mu kas uh ku in sang alein ku lulap ac pisrla ke mweun? Su kowos lulalfongi mu ac kasrekowos lain acn Assyria?
6 Kowos lulalfongi mu acn Egypt ac kasrekowos, tuh fin ouinge ac oana ke kowos sikalkin loa — ac mau kaptelik ac kanteya pouwos. Pa ingan luman tokosra lun Egypt nu sin mwet su tupan kasru sel uh.”
7 Na mwet kol fulat sac lun mwet Assyria el tafwela ac fahk, “Ku kowos ac fahk nu sik lah kowos ac lulalfongi na LEUM GOD lowos? Nien alu sin LEUM GOD ac loang lal pa Hezekiah el tuh kunausla ke el fahk nu sin mwet Judah ac Jerusalem elos in alu ke loang sefanna.
8 Nga ac oru sie pwapa nu suwos inen Tokosra Fulat. Nga ac sot nu suwos tausin luo ke horse kowos fin ku in konauk pisen mwet ma ac fal in kasrusr fac.
9 Finne mwet ma srik emeet wal la sin mwet leum lun Assyria, kowos tia apkuran in lainulos. Ne ouinge kowos finsrak mu mwet Egypt ac supwama chariot ac mwet kasrusr fin horse nu suwos.
10 Ya kowos nunku mu nga mweuni facl suwos ac kunausla sayen kasru sin LEUM GOD? LEUM GOD sifacna El fahk nu sik in mweuni ac kunausla.”
11 Na Eliakim, Shebna ac Joah fahk nu sin mwet kol sac, “Kaskas nu sesr ke kas Aramaic. Kut kalem na kac. Nimet kas Hebrew — mwet nukewa fin pot uh lohng na ma kom fahk an.”
12 Ac el topuk, “Mea, komtal nunku mu komtal ac tokosra mukena pa Tokosra Fulat el supweyume ngan fahk ma inge nu se uh? Mo, nga tuku in fahk pac nu sin mwet ma muta fin pot uh, su ac fah kang fohk lalos ac nim kifwalos oana ke kowos ac mau oru uh.”
13 Na mwet kol fulat sac tuyak ac wowoyak ke kas Hebrew, “Lohng ma Tokosra Fulat lun Assyria el fahk nu suwos.
14 El sensenkakin kowos tuh kowos in tia lela Hezekiah elan kiapwekowos. Hezekiah el tia ku in molikowosla.

36:6 Ezk 29:6–7

15 Ac nimet lela elan furokkowosla in lulalfongi ke LEUM GOD. Nimet nunku mu
LEUM GOD El ac molikowos, ac sikulya un mwet mweun lun Assyria in tia sruokya
siti suwos an.
16 Nimet lohngol Hezekiah! Tokosra Fulat lun Assyria el sap kowos in ilme liki siti
an ac srasrapo. Kowos nukewa ac filfilla in mongo grape ke ima lowos sifacna ac fig
ke sak sunowos sifacna, ac in nim kof ke lufin kof lowos sifacna —
17 nwe ke na Tokosra Fulat lasr el sifilpa oaki kowos in sie facl ma oapana acn
suwos, acn ma oasr ima in grape in orala wain, ac wheat mwe orek bread.
18 Nimet lela Hezekiah elan kiapwekowos in nunku mu LEUM GOD El ac
molikowosla. Ya god lun mutunfacl saya uh nu molelosla liki poun Tokosra Fulat
lun Assyria?
19 God lun Hamath ac Arpad elos oasr oya inge? Ac pia god lun Sepharvaim? Ya
oasr selos tuh molela acn Samaria?
20 Ya oasr pacl se sie sin god lun mutunfacl inge nu molelosla liki Tokosra Fulat lasr
uh? Na mea se oru kowos in nunku mu LEUM GOD El ku in molela acn Jerusalem?"
21 Mwet uh mislana tia kas, oana ke Tokosra Hezekiah el sapkin nu selos. Elos tiana
topuk sie kas.
22 Na Eliakim, Shebna ac Joah seya nuknuk lalos ke asor, ac som fahkak nu sin
tokosra ma mwet kol fulat lun Assyria el fahk ah.

37

Tokosra El Siyuk Kas In Kasru Sel Isaiah
(Luo Tokosra 19:1–7)

1 Ke na pacl se Tokosra Hezekiah el lohng ma elos fahk nu sel, el asor ac seya
nuknuk lal, ac nokomang nuknuk yohk eoa, ac som nu in Tempul lun LEUM GOD.
2 El supwalla Eliakim, mwet liyaung inkul sin tokosra; Shebna, mwet sim lun inkul
fulat; ac mwet matu inmasrlon mwet tol nu yorol mwet palu Isaiah wen natul Amoz.
Elos wi pac nukum nuknuk yohk eoa.
3 Pa inge kas ma el sap elos in tuh fahk nu sel Isaiah: "Misenge sie len in keok.
Kalyeiyuk ac akmwekinyeyuk kut. Kut oana sie mutan su akola in isus tuh arulana
munas in oswela.
4 Tokosra Fulat lun Assyria el supwama sie mwet kol fulat lal in tuh fahk kas in
akkolukye God moul. Lela LEUM GOD lom in lohng kas in akkoluk inge, ac kaelos su
fahk kas inge. Ke ma inge, pre nu sin God ke mwet lasr su painmoulla."
5 Ke Isaiah el eis kas sel Tokosra Hezekiah inge,
6 el folokunulosla ke top se inge: "Fahkang nu sel tokosra lah LEUM GOD El fahk
mu elan tia lela mwet Assyria in aksangengyal ke kas in akkoluk ma elos fahk.
7 LEUM GOD El ac oru Tokosra Fulat lun Assyria elan lohngak sie sramsram ma ac
oru elan folokla nu in facl sel sifacna, na LEUM GOD El ac oru elan anwuki we."

Mwet Assyria Supwala Sie Pac Kas In Aksangeng
(Luo Tokosra 19:8–19)

8 Mwet kol fulat lun Assyria el lohngak lah Tokosra Fulat el som liki acn Lachish
ac mweuni siti Libnah, su oan apkuran nu Lachish. Ouinge el som nu we in lolngok
yorol.
9 Kas se sun mwet Assyria lah un mwet mweun lun Egypt, ye kolyuk lun Tokosra
Tirhakah lun Ethiopia, ac tuku in mweunelos. Ke Tokosra Fulat sac lohngak ma inge
el supwala leta se nu sel Tokosra Hezekiah
10 lun Judah in tuh fahk nu sel, "God se ma kom lulalfongi kac el fahk nu sum mu
kom ac tia sruhu sik, tusruktu nimet kom lela kas ingan in kiapwekomla.

11 Kom lohng tari ma kutena tokosra fulat lun Assyria elos oru nu sin mutunfacl se
elos sulela in kunausla. Ya kom nunku mu kom ku in kaingla?
12 Mwet matu luk somla elos kunausla siti lun Gozan, Haran, ac Rezeph, ac onela
pac mwet Betheden su muta Telassar, a wangin god lalos tuh ku in molelosla.
13 Pia tokosra lun siti Hamath, Arpad, Sepharvaim, Hena, ac Ivvah?"
14 Tokosra Hezekiah el eisla leta sac sin mwet se ma use ah, ac riti. Na el som nu
in Tempul, ac filiya leta sac ye mutun LEUM GOD,
15 ac pre,
16 "O LEUM GOD Kulana, God lun Israel, su muta lucng liki cherub luo, kom mukena
pa God su leumi tokosrai nukewa fin faclu. Kom orala kusrao ac faclu.
17 Inge, LEUM GOD, lohng kut ac liye ma sikyak nu sesr. Porongo ma nukewa ma
Sennacherib el fahk in akkolukye kom, God moul.
18 O LEUM GOD, kut nukewa etu lah tokosra fulat lun acn Assyria elos tuh kunausla
mutunfacl puspis, sukela acn selos,
19 ac esukak god lalos — su tia god pwaye, a ma sruloala ma poun mwet taflela ke
eot ac sak.
20 Ke ma inge, LEUM GOD lasr, molikutla liki poun mwet Assyria, tuh mutunfacl
nukewa fin faclu fah etu lah kom mukena pa God."

Kas Lal Isaiah Nu Sel Tokosra (Luo Tokosra 19:20–37)

21 Na Isaiah el supwala kas nu sel Tokosra Hezekiah in fahk lah lohngyuk pre lal
kacl Sennacherib, tokosra lun Assyria,
22 ac LEUM GOD El fahk ouinge, "Siti Jerusalem isrun kom, Sennacherib, ac orek
tafunkas keim.
23 Su kom nunku mu kom kaskou nu se, ku akkolukye uh? Kom arulana
akpusiselyeyu, God Mutal lun Israel!
24 Kom supwama mwet tafweyom in tungak nu sik mu chariot puspis nutum oru
kom fanukya fineol ma fulat liki nukewa in acn Lebanon. Kom konkin pac mu kom
pakiya sak cedar ma fulat emeet ac sak cypress ma wo emeet we, ac kom som loallana
nu insak uh.
25 Kom konkin pac mu kom pukanak lufin kof in acn sin mwetsac ac nim kof kac,
oayapa falken mwet mweun lom lolongya Infacl Nile pulamlamla.
26 "Ya kom soenna lohng lah nga nuna akoo ma inge ke pacl loeloes somla? Ac inge
nga orala tari. Nga pa sot nu sum ku in ekulla siti potyak nu ke yol in kutkut.
27 Mwet ma muta in acn ingo wangin ma elos ku in oru; elos sangeng ac fohsak.
Elos oana mah inimae, ku mah ma kapak fin lohm uh ke pacl eng fol kutulap me
tuhyak ac okla.
28 "Tusruktu nga etu ma nukewa keim, ma kom oru ac yen kom ac som nu we. Nga
etu lupan mongsa lom lainyu.
29 Nga lohng tari pungen kasrkusrak lom ac inse fulat lom, ac inge nga ac sang sie
ring srumasrla infwem ac soko osra nu inwalum, ac amakin kom folokla ke innek
soko na kom tuku kac."
30 Na Isaiah el fahk nu sel Tokosra Hezekiah, "Pa inge sie akul ke ma ac fah sikyak.
Yac se inge ac yac fahsru uh kom ac fah mongo wheat inima mukena, tusruktu ke yac
se toko an kom ac fah ku in yukwiya wheat sunom ac kosrani pac kac, ac yukwiya
oa in grape ac mongo grape kac.
31 Elos su painmoulla in acn Judah elos ac kapak oana sak ma okah kac kapla loal
nu infohk uh ac rukruk fahko.
32 Ac fah oasr mwet in Jerusalem ac fin Eol Zion su ac fah painmoulla, mweyen
LEUM GOD Kulana El wotela tari sel mu ac ouinge.

37:16 Exo 25:22

33 “Ac pa inge ma LEUM GOD El fahk ke Tokosra Fulat lun Assyria: ‘El ac fah tia
utyak nu in siti se inge ku pisrikya sokofanna osra in pisr natul nu kac. Wangin mwet
mweun su us mwe loeyuk ac fah tuku apkuran nu ke siti uh, oayapa ac fah wangin
ma ac etoatyak elos in fanyak kac nu in siti uh.
34 El ac fah folokla ke inkanek soko na el tuku kac, ac tia utyak nu in siti se inge.
Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.
35 Nga fah loango siti se inge ac liyaung ke sripen Inek sifacna, ac ke sripen wuleang
su nga tuh orala nu sel David, mwet kulansap luk.’ ”
36 Sie lipufan lun LEUM GOD som nu nien aktuktuk lun mwet mweun Assyria ac
onela mwet mweun tausin siofok oalngoul limekosr. Toangna in len tok ah elos
nukewa alapelik misa!
37 Na Sennacherib, Tokosra Fulat lun Assyria, el tila mweun a el folokla nu Nineveh,
yen sel.
38 Sie len ah ke el alu in tempul lun Nisroch, god lal, luo sin wen natul ah,
Adrammelech ac Sharezer, unilya ke cutlass natultal, ac kaingla nu in facl Ararat.
Esarhaddon, sie pac sin wen natul, el aolulla in tokosra fulat.

38

Tokosra Hezekiah El Mas Ac Kwela
(Luo Tokosra 20:1–11; Luo Chronicle 32:24–26)

1 Ke pacl se inge Tokosra Hezekiah el masak ac apkuran in misa. Mwet palu Isaiah,
wen natul Amoz, el som nu yorol ac fahk nu sel, “LEUM GOD El fahk mu kom in
akoela ma nukewa in wo, mweyen kom ac tia kwela. Kom ac misa.”
2 Hezekiah el forang nu pe sinka uh ac pre:
3 “LEUM GOD, esam lah nga kulansupwekom ke inse pwaye ac suwohs, ac pacl
nukewa nga srike na nga in oru ma lungse lom.” Na el mutawauk in tung arulana
upa.
4 Na LEUM GOD El sap Isaiah elan
5 folokla nu yorol Hezekiah ac fahk nu sel, “Nga, LEUM GOD lal David, papa matu
tomom, lohng pre lom ac liye sroninmotom. Nga ac fah lela nu sum in sifilpa moul
ke yac singoul limekosr.
6 Nga fah molikomla ac siti Jerusalem lukel Tokosra Fulat lun Assyria, ac nga fah
karinganangna siti se inge.”*
7 Isaiah el topuk ac fahk, “LEUM GOD El ac sot sie akul nu sum in akpwayei lah El
ac liyaung wulela lal.
8 Ke nien fan se ma musaiyukla sel Tokosra Ahaz, LEUM GOD El ac oru lulin faht
uh in foloki fahluk singoul.” Na lul sac foloki ke fahluk singoul.
9 Tukun Hezekiah el kwela liki mas lal, el simusla on in kaksak soko inge:
10 Nga pangon mu nga ac som nu in facl sin mwet misa
Ke pacl se nga sun kuiyen moul luk,
Ac tiana aksafyela moul luk.
11 Nga tuh nunku mu in facl sin mwet moul inge
Nga fah tiana sifilpa liye LEUM GOD
Ku kutena mwet moul.
12 Moul luk uh utukla likiyu,
Oana sie lohm nuknuk ma tuleyuki,
Oana sie nuknuk ma laslasla liki mwe tol nuknuk.
Nga nunku mu God El aksafyela moul luk.

---

* **38:6** ***tafweyen verse 6:*** pa verse 21 ac 22 ke saflaiyen chapter se inge, fal nu ke ma fahkak in Luo Tokosra 20:6–9.

13 Nga tung fong nufon se ke ngal,
Oana lion soko in koteya sri keik.
Nga nunku mu God El aksafyela moul luk.
14 Pusrek munasla ac srikeni,
Ac nga sasao oana sie wule.
Atronmutuk totola ke nga nget nu inkusrao.
LEUM GOD, moliyula liki mwe lokoalok inge nukewa.
15 Mea nga ku in fahk? LEUM GOD pa oru ma inge.
Insiuk keoklana, ac nga tia ku in motul.

16 LEUM GOD, nga ac moul nu sum, nu sum mukena;
Akeyeyula ac lela nu sik in moul.
17 Keok luk fah ekla nu ke inse misla.
Kom molela moul luk liki mwe sensen nukewa;
Kom sisla ma koluk luk nukewa.
18 Wangin sie mwet in facl sin mwet misa ku in kaksakin kom;
Mwet misa tia ku in lulalfongi ke oaru lom.
19 Mwet moul pa kaksakin kom,
Oana ke nga kaksakin kom inge.
Papa uh fahk nu sin tulik natulos lupan oaru lom.
20 LEUM GOD, kom akkeyeyula.
Kut fah srital ke harp ac onkakin kom;
Kut fah alullul ke on in kaksak in Tempul lom ke lusen moul lasr.
21 Na Isaiah el fahk nu sel tokosra elan apisya ono se orekla ke fokinsak fig nu ke faf kacl ah, na el ac fah kwela.
22 Na Tokosra Hezekiah el siyuk, “Akul fuka se ac akpwayei lah nga ac ku in sifilpa som nu in Tempul?”†

39

Mwet Tutafpo Babylonia Me
(Luo Tokosra 20:12–19)

1 In pacl sac pacna Merodach Baladan, tokosra lun acn Babylonia su wen natul Baladan, el lohng lah Tokosra Hezekiah el mas, na el supwala leta se wi mwe kite se nu sel.
2 Hezekiah el paing mwet tutafpo inge nu in lohm sel, ac sang elos in liye lupan mwe kasrup lal inge: silver ac gold lal, mwe akyuye mwe mongo ac ono keng lal, ac kufwen mwe mweun nukewa lal. Wangin kutena ma ke nien filma lal, ku kutena acn in tokosrai lal, su el tia sang elos in liye.
3 Tukun ma inge, mwet palu Isaiah el som nu yorol Tokosra Hezekiah ac siyuk, “Mwet inge tuku ya me, ac mea elos fahk nu sum ah?”
Hezekiah el topuk, “Elos tuku Babylonia me, sie facl su oan yen loessula.”
4 “Mea elos liye inkul sin tokosra?”
“Elos liye ma nukewa. Wangin kutena ma in nien filma su nga tia sang elos liye.”
5 Na Isaiah el fahk nu sel tokosra, “LEUM GOD Kulana El fahk mu
6 pacl se ac fah tuku ke ma nukewa inkul sum uh, ac ma nukewa ma mwet matu lom elos tuh elosak nwe misenge, ac fah utukla nu Babylonia. Wangin ma ac fah oan.
7 Kutu sin tulik na pwaye ke fwilin tulik nutum ac fah utukla in orekla mwet eunuch tuh elos in kulansap ke inkul sin tokosra lun acn Babylonia.”

† **38:22** ***verse 21 ac 22:*** pa tafweyen verse 6. **39:7** Dan 1:1–7; 2 Tok 24:10–16; 2 Chr 36:10

8 Tokosra Hezekiah el eis mu kalmen ma se inge pa ac fah oasr misla ac wangin
lokoalok wacl. Ouinge el fahk, “Wona kas in palu ma kom fahk nu sik sin LEUM GOD
inge.”

40

Kas Ke Finsrak

1 “Akwoye mwet luk,” God lasr El fahk. “Kowos in akwoyalos!
2 Akkeye insien mwet Jerusalem.
Fahk nu selos lah fal tari lusen pacl elos keok,
Ac inge ma koluk lalos iyukla.
Nga kalyaelos tari fal nu ke ma koluk lalos nukewa.”

3 Sie pusra wowoyak,
“Akoela soko inkanek yen mwesis nu sin LEUM GOD!
Sakunla innek yen mwesis uh nu sin God lasr!
4 Infahlfal nukewa ac fah nwekyukla;
Ac eol ac tohktok nukewa fah akpusiselyeyuk.
Acn tohktok uh fah ekla acn tupasrpasr,
Ac acn siruprup ac fah akfwelyeyukla.
5 Na wolana lun LEUM GOD fah akkalemyeyukla,
Ac mwet e nukewa fah liye.
LEUM GOD sifacna El wulela ouinge.”

6 Na sie pusra wowoyak ac fahk, “Sulkakin pweng se inge!”
Na nga siyuk, “Pweng fuka nga ac sulkakin uh?”
“Fahkak lah mwet nukewa oana mah uh;
Wo lalos uh ac oanna ke kitin pacl, oana ros inimae.
7 Mah uh ac uli, ac ros uh ac efla
Ke LEUM GOD El supwama eng in okla.
Mwet uh sukawil oana mah uh.
8 Aok, mah uh uli ac ros uh efla,
A kas lun God lasr oan ma pahtpat.”
9 Jerusalem, utyak nu fin soko eol fulat
Ac sulkakin pweng wo!
Zion, pangla ke sie pusra lulap;
Ac fahkak ke pweng wo se inge!
Kaskas akyokye, ac nimet sangeng.
Fahk nu sin siti lun Judah
Lah God lalos El summa!

10 LEUM GOD Fulatlana El tuku in leumi ke ku,
Ac us mwet El molela uh welul.
11 El fah karingin un sheep natul oana sie mwet shepherd;
El fah orani sheep fusr nu sie
Ac kafiselosyak inpaol;
El fah kakasrisrik akfasrye kientop uh.

Wangin Ma Ku In Lumweyuk God Lun Israel Nu Kac

12 Ya oasr mwet ku in srikeya meoa uh ke inpaol,

40:3 Mt 3:3; Mk 1:3; Jn 1:23 **40:3** 40:3–5; Lk 3:4–6 **40:6** 40:6–8; Jas 1:10–11; 1 Pet 1:24–25 **40:10** Isa 62:11; Fwack 22:12 **40:11** Ezk 34:15; Jn 10:11

Ku srike kusrao ke sralapan paol?
Ya oasr sie mwet ku in nwanak fohk ke faclu in sie cup,
Ku pauniya eol ac inging uh ke sie mwe paun?
13 Ya oasr sie mwet ac ku in fahk nu sin LEUM GOD ma Elan oru?
Su ku in lotel, ku sang kas in kasru nu sel?
14 Su God El lutlut se
Tuh Elan ku in etu
Ac kalem lah El ac oru fuka ma uh?

15 Yurin LEUM GOD, mutunfacl uh ma na pilasr,
Oana tul in kof sefanna in sie bucket;
Tuka ma oan yen loessula mulala oana kutkut srisrik ma eng uh uk.
16 Kosro nukewa ke insak in acn Lebanon
Sufalla nu ke sie mwe kisa nu sin God lasr,
Ac sak nukewa we sufalla in kalmateak sie e in kisa.
17 Mutunfacl uh ma na lusrongten se sel.

18 Su ac ku in lumweyuk God nu kac?
Kom ac aketeya fuka lah El oana mea?
19 El tia oana sie ma sruloala ma orekla ke poun mwet,
Ma mwet orekma ke osra uh nokomla ke gold,
Ac oakiya in sie kahpu silver.
20 Mwet se ma wangin silver ku gold yoro
El sulela soko sak ma ac tia kulawi.
El ac konauk sie mwet tufahl pisrla
In taflela sie ma sruloala su ac tia topla.

21 Ya kom tia etu?
Ya tiana fwackot nu sum oemeet?
Kom tiana lohng lah faclu mutawauk fuka?
22 Orekla sin El su muta fin tron lal
Lucng liki faclu ac yen loessula liki yen engyeng uh;
Liyeyuk mwet ten uh oana mak na srisrik.
El asroelik yen engyeng uh oana sie mwe lisrlisr,
Oana sie lohm nuknuk mwet uh in muta loac.

23 El sisya mwet leum na ku
Ac aksrikyelosla nu ke ma na lusrongten.
24 Elos oana sak na fusr,
Ma tufahna yoki ac soenna okahla.
Ke LEUM GOD El supwama sie eng,
Ma inge ac uli ac sohkla oana mah pao.

25 Su God mutal El ac ku in lumweyuk nu se?
Oasr sie pac saya oana El?
26 Ngetak nu inkusrao!
Su orala itu ma kom liye uh?
El su kololosla oana sie un mwet mweun.
El etu pisalos
Ac pangon kais sie ke inelos.
Ke ku lulap lal

40:13 Rom 11:34; 1 Cor 2:16 **40:18** 40:18–19; Orek 17:29

Tia sie selos ku in tuhlac!

27 Israel, fin ouinge, efu ku kom torkaskas mu
LEUM GOD El tia etu mwe elya lom,
Ac El pilesru keok lom ke sripen nununku sesuwos?
28 Ya kom tia etu? Kom tiana lohng?
LEUM GOD El God ma pahtpat.
El orala faclu nufon.
El tiana totola ku mulalla.
Wangin mwet kalem ke nunak lal.
29 El akkeyalos su munas ac totola.
30 Finne elos su fusr, elos munasla;
Mwet fusr uh ku in totola ac ikori.
31 A elos su filiya lulalfongi lalos in LEUM GOD
Ac fah aksasuyeyuk ku lalos.
Elos fah sohkak ke posohksok oana eagle uh,
Elos fah kasrusr ac tia totola;
Elos fah fahsr ac tia munasla.

41

Kas In Akku Lun God Nu Sin Israel

1 God El fahk,
"Misla ac porongeyu, kowos acn loessula!
Akola in fahkak mwe lohngyuk lowos ke pacl in nununku;
Ac fah oasr pacl lowos in kaskas.
Lela kut in tukeni ac konauk lah su kac pwaye se.

2 "Su tuh use mwet leum se inge liki acn kutulap,*
Ac oru elan kutangla yen nukewa el fahsr we?
Su sang nu sel kutangla fin tokosra uh ac mutunfacl uh?
Cutlass natul pakelosi oana in kutkut pa elos.
Mwe pisr natul ukwaloselik oana sruen mah in pacl eng uh tuhme.
3 El ukwalos ac fahsrna nu meet tia sensen —
Arulana mui, oru oana elan tiana pusral infohk uh!
4 Su oru ma inge in sikyak uh?
Su wotela ma in sikyak ke fwil nu ke fwil?
Nga, LEUM GOD, nuna oasr oe ke mutawauk me,
Ac nga, LEUM GOD, fah oasr pac ke saflaiya.

5 "Mwet yen loessula elos liye tari ma nga orala;
Elos tuninfongla ac rarrar ke sangeng.
Ouinge elos nukewa tukeni tuku.
6 Mwet pisrla in orekma elos akasrui ac akkeye sie sin sie.
7 Mwet kamtu el fahk nu sin mwet orekma ke gold, 'Wona orekma lom an!'
Mwet se su akfwelye ma sruloala se
El akkeye el su folsani nu sie.
Elos fahk, 'Wona fulusyen osra ingan!' —
Na elos patkeni ma sruloala sac nu yen se.

8 "Tusruktu kowos, mwet Israel, su mwet kulansap luk,

* **41:2** ***mwet leum … liki acn kutulap:*** Cyrus, Tokosra Fulat lun Persia — liye Isa 45:1.

Fwilin tulik natul Abraham, mwet kawuk luk,
Kowos pa nga sulela uh.
9 Nga uskowosme liki acn loeslana faclu;
Nga pangonkowosme liki eng akosr lun faclu,
Ac fahk nu suwos, ‘Kowos mwet kulansap luk.’
Nga tiana siskowosla, a nga sulekowosla.
10 Nimet sangeng — nga wi kowos!
Nga God lowos — nimet lela kutena ma in aksangengye kowos.
Nga fah kasrekowos ac oru kowos in ku;
Nga fah loangekowos ac moli kowos.

11 “Elos su kasrkusrak suwos ac fah
Kutangyukla ac mwekinla.
Elos su mweun lain kowos fah misa,
12 Ac elos fah wanginla liki faclu.
13 Nga LEUM GOD lowos;
Nga akkeye kowos ac fahk nu suwos,
‘Nik kowos sangeng; nga fah kasrekowos.’ ”

14 LEUM GOD El fahk,
“Israel, kom finne srik ac munas,
Nik kom sangeng; nga fah kasrekom.
Nga, God mutal lun Israel, nga pa ac molikomla.
15 Nga fah oru kom in oana sie ipinsak in kulkul wheat
Ma oasr wihs sasu ac kosroh kac.
Kom fah koe eol uh ac kunausla;
Inging uh ac fah mokutkuti.
16 Kom fah sisak kutkut uh nu yen engyeng uh
Ac eng uh ac okla,
Na paka ac fah sisalik.
Na kom fah engan mweyen nga God lom;
Kom fah kaksakinyu, God mutal lun Israel.

17 “Ke pacl mwet luk oasr enenu lalos ke kof
Ac kapinsrulyalos paola ke malu,
Na nga, LEUM GOD, fah topuk pre lalos.
Nga, God lun Israel, fah tiana som lukelos.
18 Nga fah oru infacl uh in soror inmasrlon inging turangang,
Ac unon in kof in kahkkak infahlfal uh.
Nga fah ekulla yen mwesis nu ke lulu in kof
Ac acn pulamlam nu ke unon in kof.
19 Nga fah oru sak cedar in kapak yen mwesis
Wi pac sak acacia, myrtle, ac olive.
Insak lulap ac fah kapak in acn turangang,
Ac sak pine, juniper, ac cypress puspis ac fah kap we.
20 Mwet uh ac fah liye ma inge ac etu lah
Nga, LEUM GOD, pa oru.
Elos ac kalem kac lah
God mutal lun Israel pa oru ma inge nukewa.”

LEUM GOD El Lain God Sutuu

41:8 2 Chr 20:7; Jas 2:23

21 Pa inge ma LEUM GOD, tokosra lun Israel, El fahk:
“Kowos god lun mutunfacl uh, fahsru fahkak mwe tukak lowos,
Ac use mwe akpwaye nukewa ma oasr yuruwos!
22 Fahsru ac palye lah mea ac sikyak
Kut in mau etu ke ac sikyak uh.
Fahkak ye mutun mwet nununku ma sikyak in pacl somla
Na fahk nu sesr lah mea kalmac.
23 Fahk nu sesr ma ac sikyak in pacl fahsru,
Na kut fah etu lah pwaye kowos god!
Oru kutu ma wo an, ku use kutu mwe lokoalok an
Ma kut ac lut ku sangengla kac!
24 Kowos arulana wangin sripa, ac wangin ma kowos ku in oru!
Mwet nukewa su alu nu suwos elos mwe srungayuk!

25 “Nga sulela mukul se su muta in acn kutulap![†]
Nga fah usalu elan mweun epang me.
El ac futungya mwet leum uh oana fohk furarrar uh,
In oana ke sie mwet orek ahlu fohk el futung fohk kle.
26 Su suwos palyeak lah ma inge ac sikyak,
Tuh kut fah ku in fahk lah pwaye sum?
Tiana sie suwos fahkla sie kas kac —
Wangin mwet lohng kowos fahkla kutena ma!
27 Nga, LEUM GOD, pa fahk emeet pweng se inge nu sin Zion.
Nga supwala sie mwet utuk kas nu Jerusalem in fahk,
‘Mwet lom elos tuku! Elos foloko nu yen selos!’
28 Ke nga suk inmasrlon god uh,
Tia sie selos oasr ma se in fahk;
Wangin sie selos ku in topuk ma nga siyuk.
29 Wangin sripen god inge nukewa;
Wangin na pwaye ma elos ku in orala.
Ma sruloala inge munas ac wangin ku lalos.”

42

Mwet Kulansap Lun LEUM GOD

1 LEUM GOD El fahk,
“Pa inge mwet kulansap luk su nga akkeye —
Sie su nga sulela, ac nga insewowo sel.
Nga nwakulla ke ngunik,
Ac el fah use nununku suwohs nu fin mutunfacl nukewa.
2 El ac tia wowo ku srukak pusracl,
Ku liksreni sramsram inkanek uh.
3 El fah tia koteya soko loa ma kurula,
Ku konela sie lam ma srik fulac.
El fah use nununku suwohs ac kawil nu sin mwet nukewa.
4 El fah tia fuhleak finsrak lal, ac pulaik lal ac tia munasla;
El fah oakiya nununku suwohs fin faclu.
Facl loessula elos rarala in lohng luti lal.”

5 God El orala kusrao ac asroelik.

[†] **41:25** ***mukul se … in acn kutulap:*** liye Isa 41:2. **42:1** Mt 3:17; 17:5; Mk 1:11; Lk 3:22; 9:35 **42:1** 42:1–4; Mt 12:18–21

El lumahla faclu ac ma nukewa fac.
El sang moul ac momong nu sin mwet nukewa.
Ac inge LEUM GOD El fahk nu sin mwet kulansap lal,
6 “Nga, LEUM GOD, pangon kom ac asot ku nu sum
In liyaung tuh nununku suwohs in orek fin faclu.
Keim nga fah oru sie wuleang yurin mwet nukewa;
Keim nga fah use kalem nu sin mutunfaclu.
7 Kom ac fah sang liyaten nu sin mwet kun,
Ac aksukosokyalosla su kapir in acn lohsr.

8 “Nga mukena pa LEUM GOD.
Wangin god saya fah ipeis ke wolana luk.
Nga fah tia lela ma sruloala in ipeis ke kaksak ma orek nu sik.
9 Ma nga palye meeta, inge akpwayeiyuk.
Ac inge nga ac fahkak nu suwos ke kutu ma sasu
Meet liki na ma inge ac sikyak.”

Soko On In Kaksak

10 Yuk soko on sasu nu sin LEUM GOD;
On kaksakunul, faclu nufon!
Kaksakunul, kowos su kalkal meoa;
Kaksakunul, ma moul nukewa in kof uh!
Kowos nukewa su muta yen loessula, kowos in wi pac on.
11 Lela yen mwesis ac siti we in kaksakin God;
Lela mwet Kedar in kaksakunul!
Lela mwet su muta in siti Sela
In sasa ke engan liki mangon eol uh!
12 Lela elos su muta in acn loessula
In sang kaksak ac wolana nu sin LEUM GOD!
13 LEUM GOD El illa oana sie mwet mweun watwen;
El akola ac kena tari mweun.
El foloyak ac sala ke sa in katkat;
El fahkak kuiyal in lain mwet lokoalok lal.

God El Wulela In Kasru Mwet Lal

14 God El fahk,
“In pacl na loeloes nga misla ac tiana kas;
Nga tiana topuk mwet luk.
Tusruktu inge pacl luk in mukuila.
Nga wowoyak oana sie mutan su akola in isus.
15 Nga fah kunausla eol ac inging uh,
Ac oru tuh mah ac sak uh in masla.
Nga fah ekulla infacl ke infahlfal uh nu ke acn mwesis,
Ac oru lulu in kof uh in paola.

16 “Nga fah pwen mwet kun luk
ke inkanek ma elos soenna fahsr kac meet.
Nga fah ekulla lohsr lalos nu ke kalem,
Ac oru acn siruprup in fwella ye mutalos.
Nga wulela ouinge,
Ac nga fah taranna in tia sutuela.
17 Elos nukewa su lulalfongi ke ma sruloala,

42:5 Orek 17:24–25 **42:6** Isa 49:6; Lk 2:32; Orek 13:47; 26:23

Su pangon ma orekla ke poun mwet pa god lalos,
Ac fah akmwekinyeyuk ac elos fah tonongla.”

Seakosten Lun Israel

18 LEUM GOD El fahk,
“Porongo, kowos mwet sulohngkas!
Liye akwoya, kowos mwet kun!
19 Ya oasr mwet sulongin yohk liki mwet kulansap luk,
Ku sulohngkas liki mwet utuk kas su nga supu uh?
20 Israel, arulana yohk ma kom liye tari,
A mea kalmac nu sum?
Oasr srem in lohng,
Tuh mea na pwaye kom lohng uh?”

21 LEUM GOD El sie God su kena molela mwet uh.
Ouinge El akfulatye ma sap lal ac luti lal,
Ac El kena mwet lal in wi pac akfulatye ma inge.
22 Tusruktu oasr mwet utyak ac kunausla ma nukewa lun mwet lal.
Kauli elos in acn lohsr ye fohk uh,
Ac wikinyukla elos ke acn in kapir.
Ma lalos uh pisrapasrla ac wapiyukla,
A wangin mwet in molelosla.

23 Su inmasrlowos ac porongo ma inge?
Ya kowos ac ku in mutawauk ingela in lohng akwoya?
24 Su fuhleang Israel nu inpoun mwet pisrapasr uh?
LEUM GOD sifacna, su kut orekma koluk lainul!
Kut tia moul fal nu ke lungse lal
Ku akos mwe luti lal nu sesr.
25 Ke ma inge El lela kut in pulakin ku lun kasrkusrak lal,
Ac sun mwe keok lun mweun uh.
Kasrkusrak lal uh firir oana sie e fin acn Israel nufon,
A kut tiana kalem ke ma sikyak inge.
Wanginna ma kut etala kac.

43

God El Wulela In Molela Mwet Lal

1 Israel, LEUM GOD su orekomla El fahk,
“Nimet sangeng — nga molikomla tari.
Nga pangon kom ke inem — ac kom ma luk.
2 Ke kom fahsr sasla in kof loal uh, nga fah wi kom,
Ac ke kom fahsr sasla infacl uh, kof uh fah tia afinkomla.
Pacl kom fahsr sasla in e uh, kom fah tia folla.
Ac kosran e uh fah tia isikkomyak.
3 Tuh nga LEUM GOD lom,
God mutal lun Israel, su molikomla.
Nga aksukosokyekomla, ac nga sang acn Egypt,
Ethiopia ac Seba in molikomla.
4 Nga fuhleak mutunfacl puspis in molela moul lom,
Mweyen kom saok sik
Ac mweyen nga lungse kom ac akfulatye kom.
5 Nimet sangeng — nga wi kom!

“Liki acn loesla nu kutulap ac roto,
Nga ac folokonma mwet lom nu yen selos.
6 Nga ac fahk nu sin acn epang in fuhlelosla,
Ac nu sin acn eir in tia sruokolos.
Lela mwet luk in foloko liki fahl loessula,
Liki acn nukewa fin faclu.
7 Elos mwet luk,
Ac nga oralosla in akyokye wolana luk.”

Israel Pa Mwet Loh Lun LEUM GOD

8 God El fahk,
“Pangoneni mwet luk nu in nien nununku.
Oasr mutalos, tusruktu elos tia liye;
Oasr sraclos, a elos tia lohng!
9 Pangon mutunfacl uh in tuku nu ke nununku.
Ya ma sruloala lalos ku in palye ma ac sikyak ke pacl fahsru?
Su selos fahkak meet ma sikyak in pacl inge?
Elos in sifacna use mwet loh lalos
In tuh akpwayei kas lalos,
Ac in akkeye ma elos fahk an.

10 “Mwet Israel, kowos mwet loh luk;
Nga sulekowosla tuh kowos in mwet kulansap luk,
Ac tuh kowos in eteyu ac lulalfongiyu,
Ac kowos in kalem kac lah nga God sefanna.
Wangin pac sie god sayuk;
Nuna wangin oemeet me — ac fah wangin pac nwe tok.

11 “Nga mukena pa LEUM GOD,
Nga mukena pa ku in molikowosla.
12 Nga tuh fahkak meet ma ac fah sikyak,
Na nga tuku in kasrekowos.
Wangin god lun mutunfacl saya nu oru ouiya inge;
Kowos mwet loh luk.
13 Nga pa God, inge ac nwe tok.
Wangin mwet ku in kaingla liki ku luk;
Ac wangin mwet ku in ekulla ma nga oru.”

Kaingla Liki Babylon

14 God mutal lun Israel, LEUM GOD su molikowosla, El fahk,
“Ke sripowos, nga fah supwala sie un mwet mweun in lain acn Babylon.
Nga fah kunausla mutunpot lun siti we.
Pusren sasa in engan lun mwet we fah ekla nu ke pusren tung.
15 Nga LEUM GOD, God mutal lowos.
Nga orekowosla, mwet Israel, ac nga tokosra lowos.”

16 LEUM GOD El tuh orala innek soko sasla in meoa uh,
Soko inkanek ma sasla in kof lulap.
17 El kolla sie un mwet mweun kulana nu ke ongoiya,
Un chariot ac horse puspis
Elos putatla, ac tiana ku in sifil tuyak.
Moul lalos wanginla, oana firir lun sie lam ma kuniyukla!

18 Tusruktu LEUM GOD El fahk,
“Nimet sripsripla nu ke ma sikyak in pacl somla,
Ku sruokyana ma sikyak meet ah.
19 Tupanang ma na sasu se nga ac oru.
Mutawauk tari — kowos ku in liye inge.
Nga ac oru soko inkanek sasla yen mwesis,
Ac orala in oasr infacl in acn musrasra.
20 Kosro lemnak uh ac fah akfulatyeyu;
Jackal ac ostrich fah kaksakinyu
Ke nga fah oru infacl uh in soror yen mwesis
In sang kof nu sin mwet solla luk.
21 Elos inge nga orala in ma na luk,
Ac elos fah yuk on in kaksak nu sik!”

Ma Koluk Lun Israel

22 LEUM GOD El fahk,
“Tusruktu, Israel, kom totola sik
Ac tiana alu nu sik.
23 Kom tia use sheep nutum in mwe kisa firir lom nu sik.
Kom tia akfulatyeyu ke mwe kisa lom.
Nga tiana akkohsye kom in sapkin ke mwe sang,
Ku aktotoye kom ke nga siyuk mwe keng sum.
24 Kom tia moli mwe keng nu sik
Ac tia pac akenganyeyu ke kiris ke kosro nutum.
A kom aktoasryeyu ke orekma koluk lom;
Kom aktotoyeyu ke ma sutuu ma kom orala.
25 Ne ouinge, nga pa God se su eela ma koluk lom,
Ac nga oru ouinge mweyen nga pa God.
Nga fah tia esam ma koluk lom.

26 “Fahsru kut som nu ke acn in nununku. Srukak mwe tukak lom!
Fahkak sripa nukewa lom in akpwayei lah kom pa suwohs uh!
27 Papa matu tomom oemeet ah* el orekma koluk,
Mwet kol lom elos orekma koluk lainyu,
28 Ac mwet leum lom aktaekyala acn mutal sik.
Ouinge nga kunausla acn Israel;
Ac nga lela tuh in aklusrongtenyeyuk mwet luk.”

44

LEUM GOD Mukena Pa God

1 LEUM GOD El fahk,
“Porongo inge, Israel, mwet kulansap luk —
Mwet solla luk, fwilin tulik natul Jacob.
2 Nga LEUM GOD su orekomla;
Nga nuna kasrekom oe ke kom isusla ah me.
Nik kom sangeng; kom mwet kulansap luk,
Mwet sulela luk su nga lungse.

3 “Nga fah sang kof nu sin acn malu
Ac oru tuh infacl in soror ke acn pao.

* **43:27** ***Papa matu tomom oemeet ah:*** pa sie sin Jacob, Abraham, ku Adam.

Nga fah okoaot ngunik ac mwe insewowo luk
Nu fin fwilin tulik nutum.
4 Elos ac sa in kap oana mah ma aksroksrokyeyuk wo,
Oana sak willow ma kap sisken infacl ma yohk kof soror we.

5 “Mwet uh fah kais sie fahk,
‘Nga ma lun LEUM GOD.’
Elos fah tuku in weang mwet Israel.
Kais sie fah simusla Inen LEUM GOD fin paol,
Ac sifacna fahk mu el sie sin mwet lun God.”

6 LEUM GOD, su leumi ac karingin Israel,
LEUM GOD Kulana, El fahk ouinge:
“Nga pa oemeet, ac oayapa safla, ac nga God sefanna;
Wangin sie pac god sayuk.
7 Ya oasr sie sayuk su ku in oru ma nga orala tari?
Su ku in palyeak ma nukewa ma sikyak
Oe ke mutawauk ah me na nwe ke safla lun faclu?
8 Mwet luk, nimet sangeng!
Kowos etu lah oemeet me nu inge
Nga fahkak tari ma nukewa ma ac sikyak,
Ac kowos mwet loh luk.
Mea, oasr pac god saya?
Wangin! Wangin siefanna eot ku ma nga etu kac!”

Aksruksrukyeyuk Mwet Su Alu Nu Ke Ma Sruloala

9 Mwet nukewa su taflela ma sruloala uh elos mwet lusrongten, ac god ma elos akfulatye yohk uh wangin sripa. Elos su alu nu ke god inge elos mwet kun ac lalfon — ac elos ac fah akmwekinyeyuk.
10 Wanginna ma ac wo ke sie mwet el orala sie lumah ke osra, ac alu nu kac oana sie god!
11 Mwet nukewa su alu nu kac ac fah akpusiselyeyuk. Mwet na pa orala ma sruloala uh. Lela elos in tuku ac tu ye nununku — elos ac fah tuninfongla, na ac fah yokna mwekinla lalos.
12 Mwet orekma ke osra uh ac eis sie ipin osra ac esukla ke e. Ke po ku lal el sang sie hammer tuktukya osra uh nwe ke sikyak lumah se el nunku an. Ke el orekma, el ac masrinsralla, malula, ac totola.
13 Mwet sroasr se ac srikeya sie sak. El makiya lumah se ma el ke orala uh ke mwe sim, supukla ke kufwen sroasr natul, ac taflela nu ke luman sie mwet na kato, ac filiya in lohm sel.
14 El ku in pakiya sak cedar elan orekmakin, ku sulela sak oak ku sak cypress insak uh me. Ku el ku pac in yukwiya soko sak cedar ac soano af uh in akkapyauk.
15 Sie mwet ac orekmakin sie ip ke sak soko ah nu ke etong, ac orek ma sruloala ke sie ip uh. Sie ip uh el ac sang tanak sie e in akfusrfusryal sifacna ac um bread; ac ip se ngia el orala nu ke sie god ac alu nu kac.
16 El ku in sang kutu ipinsak uh, tanak sie e; manman ikwa, ac kang nwe ke el kihpi. El akfusrfusryal sifacna ac fahk, “We, fusrfusr! Ngeng in e oh!”
17 Ma lula ke sak soko ah el orala nu ke sie ma sruloala, na el pasrla nwe ten ac alu nu kac. El pre nu kac ac fahk, “Kom god luk — moliyula!”
18 Mwet ouinge arulana afon ac tia etu ma elos oru. Elos kaliya mutalos ac nunak lalos liki ma pwaye.

44:6 Isa 48:12; Fwack 1:17; 2:8; 22:13

19 Mwet se ma orek ma sruloala uh el tia ku in nunkauk in fahk, “Kutu sak inge
nga esukak. Nga um bread fin mulut uh, ac nga manman ikwa ac kangla. Ma lula ke
sak soko ah nga orala nu ke ma sruloala se. Ac inge, nga pasrla nu ke sie polosak!”
20 Ke el oru ouinge uh, oana elan mongo apat. Nunak lalfon lal uh aktafongyella,
oru upa in kasreyuk el. El tia ku in sifacna fahk lah ma sruloala se el sruok inpaol
uh tia god se.

LEUM GOD, Su Orala Ma Nukewa Ac Langoela Mwet Uh

21 LEUM GOD El fahk,
“Israel, esam ma se inge;
Esam lah kom mwet kulansap luk.
Nga orekomla tuh in mwet kulansap luk,
Ac nga fah tiana mulkinkomla.
22 Nga pokla tari ma koluk lom, oana ke eng uh okla pukunyeng uh.
Foloko nu yuruk; nga pa molikomla uh.”

23 Sasa ke engan, O kowos kusrao!
Sala, kowos acn loal faclu!
Sasa ke engan, kowos eol ac sak nukewa insak uh!
LEUM GOD El fahkak fulat lal
Ke El molela Israel, mwet lal.

24 “Nga pa LEUM GOD, su langoekomla.
Nga pa orekomla uh,
Nga LEUM GOD, su orala ma nukewa.
Nga mukena pa asroelik kusrao.
Ke nga tuh orala faclu, wangin mwet kasreyu.
25 Nga oru mwet susfa uh in oana mwet lalfon,
Ac aklusrongtenye ma mwet tuni acn engyeng uh palye.
Nga lain kas lun mwet lalmwetmet,
Ac nga akkalemye lah lalmwetmet lalos uh ma lalfon.
26 A ke pacl mwet kulansap luk oru palu lal,
Ac ke nga supwala sie mwet utuk kas in akkalemye lemlem luk,
Nga oru tuh lemlem ac palu ingan in akpwayeiyuk.
Nga fahk nu sin Jerusalem lah mwet ac fah sifilpa muta we,
Ac nu sin siti in acn Judah lah ac sifilpa musaiyuk.
Acn ma sikiyukla ingan, siti ac fah sifilpa tulokyak we.
27 Ke sie kas in sap ku luk, nga akpaoyela meoa.
28 Nga fahk nu sel Cyrus, ‘Kom ac fah aolyu in leumi mwet luk,
Ac kom fah oru ma nga lungse kom in oru:
Kom fah sapkin Jerusalem in sifil musaiyukla
Ac pwelung in Tempul in oakwuki.’ ”

45

LEUM GOD El Srisrngilya Cyrus

1 LEUM GOD El sulella Cyrus elan tokosra.
El srisrngilya in kutangla mutunfacl pus;
El supwalla in eisla wal in tokosra lukelos.
LEUM GOD El ac ikasla mutunpot lun siti uh nu sel.
Ac El fahk nu sel Cyrus,

44:25 1 Cor 1:20 **44:28** 2 Chr 36:23; Ezr 1:2

2 “Nga sifacna fah akoela inkanek lom,
Ac akfwelyela eol uh ac inging uh.
Nga fah fukulya mutunpot bronze
Ac koteya osra ma sang laki.
3 Nga fah sot nu sum wek saok ma oan in acn lohsr ac lukma;
Na kom fah etu lah nga pa LEUM GOD
Ac lah God lun Israel El pangon kom ke inem.
4 Nga srisrngikomi in kasrel Israel, mwet kulansap luk,
Mutanfahl se su nga sulela.
Nga ac fah sot nu sum sunak lulap
Kom finne tia eteyu.

5 “Nga LEUM GOD; wangin sie pac god sayuk.
Nga fah sot nu sum ku ma kom enenu an
Kom finne tia eteyu.
6 Nga oru ma inge tuh mwet nukewa faclu —
Kutulap lac nwe roto —
Fah etu lah nga LEUM GOD,
Ac lah wangin pac sie god saya.
7 Nga oralana kewa kalem ac lohsr;
Ac nga use na kewa mwe insewowo ac mwe ongoiya.
Nga, LEUM GOD, oru ma inge nukewa.
8 Nga fah oru tuh suwoswos in putati inkusrao me oana af;
Faclu ac fah ikakla in eis,
Na ac fah farengla ke sukosok ac nununku suwohs.
Nga, LEUM GOD, fah oru ma inge in sikyak.”

God Lun Ma Orekla Ac Oakwuk Lal Nu Kac

9 Ya sie tup kle ku in akukuin nu sin mwet se ma oralla uh —
Tup se ma oana tup nukewa saya uh?
Ya kle uh ku in siyuk sin mwet orek tup se lah mea el oru uh?
Ya tup sac ku in torkaskas mu mwet se oralla uh wangin etu lal?
10 Ya oasr mwet ku in fahk nu sin papa tumal ac nina kial,
“Efu ku komtal oreyula ange?”
11 LEUM GOD, God mutal lun Israel,
El su lumahla pacl fahsru, El fahk:
“Wangin suwohs lom in kusen siyuk sik ke tulik nutik,
Ku in fahk nu sik ma nga in oru!
12 Nga pa orala faclu
Ac orala mwet uh in muta fac.
Ke ku luk, nga asroelik kusrao;
Nga pa nununku faht, malem, ac itu uh.
13 Nga sifacna pa purakulak Cyrus elan mukuila
In akfahsrye pwapa luk, ac in aksuwosyela ma tafongla.
Nga fah aksuwosyela inkanek nukewa el fahsr we.
El ac sifilpa musai Jerusalem, siti luk,
Ac aksukosokyela mwet luk su muta in sruoh.
Wangin mwet molel ku sang molin eyeinse elan oru ma inge.”
LEUM GOD Kulana pa fahk ma inge.

45:9 Isa 29:16; Rom 9:20

14 LEUM GOD El fahk nu sin Israel,
“Mwe kasrup lun Egypt ac Ethiopia ac fah ma lom,
Ac mwet loeska in Seba ac fah mwet kohs lom.
Elos ac fah kapir ke sein ac fahsr tukum.
Elos ac fah pasrla nu sum ac sifacna fahk,
‘God El oasr yurum — El mukena God.
15 God lun Israel, su molela mwet lal,
El sie God su sifacna okanulla.
16 Elos nukewa su orala ma sruloala fah mwekin;
Elos nukewa ac fah akmwekinyeyuk.
17 Tusruktu Israel el moliyukla sin LEUM GOD,
Ac kutangla lal oan ma pahtpat;
Mwet lal ac fah tiana akmwekinyeyuk.’ ”

18 LEUM GOD El orala kusrao —
El na pa God!
El lumahla ac orala faclu —
El orala in okak ac kawil.
El tia orala tuh in sie acn mwesis,
A sie acn mwet uh ku in muta we.
El pa fahk, “Nga pa LEUM GOD
Ac wangin pac sie god sayuk.
19 Nga tia kaskas in lukma,
Ku okanla sripa luk.
Nga tia sapkin mwet Israel
In sukyu in sie acn mwesis.
Nga pa LEUM GOD, ac nga fahk ma pwaye.
Nga oru in kalem ma su suwohs.”

LEUM GOD Lun Faclu Ac Ma Sruloala Lun Babylon

20 LEUM GOD El fahk,
“Fahsreni nu sie, kowos nukewa su
Kaingla liki kais sie mutunfacl suwos.
Fahsru utyak nu ke pacl in nununku!
Mwet su fahsr inkanek uh ac kolak ma sruloala kihl lalos,
Ac pre nu sin god ma tia ku in molelosla —
Mwet ingan wangin na pwaye etu lalos!
21 Fahsru ac akkalemye sripa lowos ye mutun mwet nununku.
Lela mwet su suk kasru in alolngoki sie sin sie.
Su tuh palyeak in pacl somla ma ac sikyak uh?
Ya tia nga, LEUM GOD, su molela mwet lal?
Wangin god saya.

22 “Mwet faclu nufon,
Forma nu sik, tuh kowos in moliyukla.
Nga mukena pa God — wangin pac sie saya.
23 Wulela luk uh pwaye —
Ac fah tiana ekla.
Nga fulahk nu suwos ke Inek sifacna:
Mwet nukewa fah tuku ac sikukmutunte ye mutuk,
Ac wulela ku tuh elos ac pwayena nu sik.

45:23 Rom 14:11; Php 2:10–11

24 “Elos ac fah fahk lah suwoswos ac ku
Koneyukyak yuruk mukena;
A elos nukewa su srungayu fah arulana mwekin.
25 Nga, LEUM GOD, fah molela fwilin tulik natul Jacob nukewa,
Ac elos fah kaksakinyu.

46

1 “Pa inge saflaiyen god nukewa lun Babylon!
Meet, mwet uh alu nu ke Bel ac Nebo,
A inge touyak ma sruloala ingan nu fin donkey,
Na ke toasr ma sruloala uh, donkey uh totola.
2 Ma sruloala inge tia ku in sifacna molelosla.
Sruoh elos ac utukla.
Saflaiyen god nukewa lun Babylon pa inge!

3 “Porongeyu, fwilin tulik natul Jacob,
Kowos nukewa su lula sin mwet luk.
Nga nuna karingin kowos oe ke kowos isusla ah me.
4 Nga pa God lowos ac nga fah karingin kowos
Nwe ke na kowos matuoh ac fiayala.
Nga orekowosla ac nga fah karingin kowos.
Nga fah kasrekowos ac molikowosla.”

5 LEUM GOD El fahk, “Su kowos ac lumweyu nu kac?
Ya oasr sie saya oana nga?
6 Mwet uh ikasla pak lalos ac okoala gold uh liki;
Elos pauniya silver ke mwe paun.
Elos moli nu sin sie mwet orekma ke gold elan orala sie god,
Na elos epasr ac alu nu kac.
7 Elos srukak nu finpisalos ac us fahsr.
Elos ac tulokinya ke sie acn, ac el tu we —
Tia ku in mukuila liki acn sac.
Kutena mwet fin alu nu kac, ma sruloala sac tia ku in topuk,
Ku molella liki ongoiya.

8 “Kowos mwet koluk, esam ma se inge;
Nunku ke ma nga orala uh.
9 Esam ma sikyak pacl loeloes somla.
Kowos in etu lah nga mukena pa God,
Ac wangin sie saya oana nga.
10 Nga tuh fahkak na emeet ke ma ac sikyak in pacl tok uh.
In pacl loeloes somla nga fahkak mea ac fah tuku.
Nga tuh fahk lah pwapa luk ac tia ku in tafongla.
Ac nga fah oru ma nukewa fal nu ke ma lungse luk.
11 Nga ac pangon sie mwet in tuku kutulap me.*
El ac pwesrouli oana sie eagle,
Ac orala ma ng oakiya in orekla.
Nga fahk tari, ac ma nga fahk uh ac fah orekla.

12 “Porongeyu, kowos mwet likkeke,

* **46:11** ***sie mwet … kutulap me:*** liye Isa 41:2.

Su nunku mu kutangla uh arulana loesla liki kowos.
13 Nga ac use len in kutangla in apkuran —
Tiana loes liki kowos.
Kutangla luk fah tia ikolyuki.
Nga fah molela Jerusalem,
Ac oru in akfulatyeyuk Israel in acn we.”

47

Nununkeyuk Acn Babylon

1 LEUM GOD El fahk, “Babylon, fani liki tron lom,
Ac muta fin kutkut infohk uh.
Meet kom oana sie virgin, sie siti ma soenna kutangyukla,
A inge monum tia sifil fisrasrsrasr ac fwel!
Inge kom sie mutan kohs.
2 Furokak eot in ilil flao!
Eisla nuknuk afinyen motom! Sarukla nuknuk kato lom.
Olak sikut lom an ac tupalla infacl uh!
3 Mwet uh ac liye lah kom koflufol;
Elos fah liye ke kom akpusiselyeyuk ac mwekinla.
Nga ac oru foloksak luk, ac wangin mwet ac tulokinyuwi.”

4 God mutal lun Israel El aksukosokyekutla —
Inel pa LEUM GOD Kulana.

5 LEUM GOD El fahk nu sin Babylon,
“Muta in lohsr uh ac mislana.
Mwet uh ac tia sifil pangon kom kasra lun mutunfacl uh!
6 Nga tuh kasrkusrak sin mwet luk.
Nga tia sifil oralos oana mwet luk.
Nga fuhlelosi nu inpoum,
Ac kom tiana pakomutalos.
Finne mwet matu, kom arulana akkeokyalos.
7 Kom nunku mu kom ac kasra nwe tok,
Oru wangin nunkeyen ma inge sum
Lah ac mau fuka saflaiya.

8 “Porongo ma se inge, kom su lungse mwe pwar
Ac nunku mu moul lom an oakwuk ac wanginna sensen kac.
Kom fahk mu kom fulat oana God,
Ac wangin sie oana kom.
Kom nunku mu kom ac tiana katinmasla,
Ku pulakin keok ke sripen tulik nutum uh wanginla.
9 Tusruktu in kitin pacl na, ke len sefanna,
Ma inge kewa fah sikyak nu sum.
Kom finne susfa ac orek inutnut,
Mukul tomom ac tulik nutum uh ac fah wanginla.
10 “Arulana wangin fosrnga lom ke ma koluk lom;
Kom nunku mu wangin sie ac ku in liye kom.
Lalmwetmet ac etauk lom kiapwekomla,

47:1 47:1–15; Isa 13:1—14:23; Jer 50:1—51:64 **47:8** 47:8–9; Fwack 18:7–8

Ac kom sifacna nunku mu kom God —
Wangin sie saya oana kom.
11 Mwe ongoiya ac fah tuku nu fom,
Ac inutnut lom an tia ku in sikulya.
Musalla ac fah sa na in sun kom,
Sie musalla yohk ma kom tiana nunku mu ac sikyak!
12 Sruokyana mwe inutnut ac mwe susfa lom;
Kom nuna orekmakin ma ingan oe ke kom fusr ah me.
Sahp ac ku in kasrekom,
Ku sahp kom ku in sang aksangengye mwet lokoalok lom.
13 Wangin ku lom, kom finne eis kas in kasru
Sin mwet su suiya itu uh,
Ac kitalik pulan pacl uh fal nu ke ma elos liye inkusrao,
Ac fahkak nu sum ma ac sikyak nu sum
Ke malem nu ke malem.
Sap mwet tuni ma oan yen engyeng uh ingan in tuku ac molikomla.

14 "Elos ac fah oana mah pao,
Ma sie e ac fah furreak!
Elos ac tia pac ku in sifacna molelosla.
Firir sac ac fah arulana fol nu selos,
Tia e in langlung se.
15 Pa na ingan luman kasru kom ac eis sin
Mwet tuni ma oan yen engyeng uh, su kom muta lolngok yoro in moul lom nufon.
Elos nukewa ac som liki kom ac fahsr innek lalos sifacna,
Ac wangin sie selos fah lula in molikomla."

48

God El Leum Lun Pacl Fahsru

1 Porongo ma se inge, kowos mwet Israel
Su ma in fwilin tulik natul Judah:
Kowos fulahk ke Inen LEUM GOD
Ac fahk mu kowos alu nu sin God lun Israel,
Tusruktu wanginna kalmen ma kowos fahk uh.
2 Kowos filangkin in fahk mu
Kowos mwet in siti mutal sac,
Ac lah kowos filiya lulalfongi lowos in God lun Israel,
Su Inel pa LEUM GOD Kulana.

3 LEUM GOD El fahk nu sin Israel,
"Oemeet nga tuh fahkak ma ac sikyak;
Na in kitin pacl ah na, nga orala sikyak.
4 Nga nuna etu lah pwaye kowos ac mau likkeke,
Upa oana osra, ac keke oana bronze.
5 Ouinge nga palyeak ma ac sikyak nu suwos ke pacl loeloes somla —
Nga fahkak ke ma ac orek meet liki na pacl sikyak uh,
In oru kowos in tia fahk mu
Ma sruloala ac mwe lemlem lowos pa oru in sikyak.

6 "Ma nukewa nga tuh fahkak meet, liye pa sikyak tari inge.
Kowos enenu in akilen lah ma nga tuh fahk ah pwayena.

Inge nga ac fahk nu suwos ke ma sasu su ac fah tuku,
Ke kutu ma lukma ma nga tiana fahkak meet.
7 Nga tufacna oru ma inge in sikyak;
Wangin ma ouinge orek in pacl somla.
Funu oasr, kowos lukun fahk mu kowos etu tari kac.
8 Nga nuna etu lah tia ku in lulalfongiyuk kowos,
Mweyen eteyuk lah kowos mwet utuk nunak.
Pa sis kowos tiana wi lohng ke ma inge,
Ac wanginna kas kac sun insrewos.

9 “In oru tuh mwet uh in kaksakin Inek,
Nga kutongya kasrkusrak luk.
Nga sruokyana tuh nga in tia kunauskowosla.
10 Nga srike kowos ke e lun keok,
Oana ke silver uh liklikiyukla in sie funyu,
Ac nga konauk lah wangin ma wo keiwos.
11 Ma nga oru uh nga oru ke sripuk —
Nga fah tia lela Inek in pilesreyuk
Ku lela kutena mwet saya in ipeis ke wolana
Su fal in ma na luk, ac ma luk mukena.”

Cyrus, Mwet Kol Solla Lun LEUM GOD

12 LEUM GOD El fahk,
“Israel, mwet su nga pangonak, porongeyu!
Nga mukefanna pa God! Nga pa emeet ac nga pa etok!
13 Pouk pa orala pwelung lun faclu
Ac laknelik inkusrao.
Ke nga pang nu ke faclu ac kusrao
Elos sulaklak na tuku ac tu ye mutuk.

14 “Kowos nukewa toeni nu sie ac lipsre!
Wangin sie inmasrlon god uh ku in palye
Lah mwet se nga sulela uh ac fah sroang mweuni Babylon.
El ac fah oru ma nga lungse elan oru.
15 Nga pa tuh kaskas ac pangnol ah;
Nga kololma ac nga fah oru tuh in wo ouiyal.

16 “Inge kaluku nu yuruk ac lohng ma nga fahk uh.
Ke mutawauk ah me, nga kaskas kalem na,
Ac oru tuh kas luk in akpwayeiyuk pacl nukewa.”
(Inge LEUM GOD Fulatlana El ase ku lal nu sik ac supweyu.)

Oakwuk Lun LEUM GOD Nu Sin Mwet Lal

17 God mutal lun Israel,
LEUM GOD su molikowosla, El fahk,
“Nga pa LEUM GOD lowos,
Su lungse luti kowos ke ma ac wo nu suwos sifacna,
Ac in kol kowos nu ke inkanek ma fal kowos in fahsr kac.

18 “Kowos funu lohang nu ke ma sap luk,
Mwe insewowo lukun kahkma

48:12 Isa 44:6; Fwack 1:17; 22:13

Oana soko infacl ma tia wi mihnla.
Kutangla lukun tuku nu suwos
Oana noa ma tok weacn uh.
19 Fwilin tulik nutuwos lukun arulana pusla oana puk uh,
Ac nga lukun oru elos in tiana wi kunausyukla."

20 Tufokla liki acn Babylon, som ac sukosok!
Kowos in engan ac sulkakin pweng wo se inge akyokye; oru in eteyuk yen nukewa:
"LEUM GOD El molela Israel, mwet kulansap lal!"
21 Ke LEUM GOD El pwen mwet lal sasla sie acn fol ac pao yen mwesis,
Elos tiana keok ke malu.
El orala kof in tuku liki sie eot nu selos;
El falngelik eot sac, ac kof uh asrma.

22 LEUM GOD El fahk, "Wangin misla nu sin mwet koluk."

49

Israel, Sie Kalem Nu Sin Mutunfacl Uh

1 Porongeyu, mutunfacl uh,
Kowos mwet su muta loessula!
Ke nga srakna oan insien nina kiuk, LEUM GOD El pangonyu ke inek,
Ac srisrngiyuwi nga in mwet kulansap lal.
2 El oru kas luk in kosroh oana sie cutlass.
El lisringyuyak ke paol sifacna.
El oreyu in oana soko sukan pisr na kosroh
Ma akola in orekmakinyuk.
3 El fahk nu sik, "Israel, kom mwet kulansap luk;
Ke sripom, mwet uh ac kaksakinyu."

4 Nga fahk, "Nga orekma, a wangin sripa!
Nga sang ku luk nufon, a wanginna ma nga orala."
Nwe ouinge nga ku in lulalfongi LEUM GOD lah El ac loangeyu;
El ac fah se ma lacne nu sik ke ma nga oru.

5 Meet liki nga isusla, LEUM GOD El srisrngiyuwi;
El oru nga in mwet kulansap lal in folokonma mwet lal,
In folokonma mwet Israel su fahsrelik fin faclu.
LEUM GOD El akfulatyeyu;
Ku luk ma sel me.

6 LEUM GOD El fahk nu sik,
"Mwet kulansap luk, kom ac tia folokonak
Ku lun mwet Israel su painmoulla mukena,
A oasr sie kunokon yohk liki su nga akoo nu sum.
Nga fah oru tuh kom in sie kalem nu sin mutunfacl puspis,
Tuh faclu nufon fah ku in moulla."

7 God mutal, su Nien Molela lun Israel,
El fahk nu sel su arulana pilesreyuk
Ac srungayuk sin mutunfacl puspis,

48:20 Fwack 18:4 **48:22** Isa 57:21 **49:1** Jer 1:5 **49:2** Heb 4:12; Fwack 1:16 **49:6** Isa 42:6; Lk 2:32; Orek 26:23; Orek 13:47

Ac el mwet kulansap lun mwet leum:
“Tokosra uh ac fah liye ke kom taltalla,
Ac fah tuyak in akkalemye sunak lalos nu sum;
Fisrak uh fah oayapa liye,
Ac elos fah faksufi in akfulatye kom.”

Ma inge ac sikyak mweyen LEUM GOD
El sulela mwet kulansap lal;
God mutal lun Israel El liyaung wulela lal.

Folokyak Lun Jerusalem

8 LEUM GOD El fahk nu sin mwet lal,
“Ke pacl se ac tuku tuh nga in molikowosla,
Nga fah kasrekowos ac topuk pre lowos,
Nga fah karingin kowos ac lisring kowos,
Ac nga fah orala sie wuleang nu sin mwet nukewa keiwos.
Nga fah lela kowos in sifilpa oakwuki
In facl suwos, su oan musalla in pacl inge.
9 Nga fah fahk nu sin mwet kapir, ‘Kowos sukosokla! Som!’
Ac nu selos su muta in lohsr,
‘Ilme nu ke kalem uh!’
Elos ac fah oana sheep su mongo mah fin inging uh.
10 Elos ac fah tiana sifil masrinsral ku malu.
Fulen faht yen mwesis uh fah tia akkeokyalos,
Tuh elos ac fah kolyuk sin sie su lungse elos.
El fah pwanulos nu ke unon in kof.

11 “Nga fah orala soko inkanek lulap fineol uh,
Ac akoela soko innek mwet luk in fufahsryesr fac.

12 Mwet luk fah tuku liki acn loesla,
Liki epang ac roto,
Ac liki acn Aswan* in acn eir.”

13 On, kusrao! Sasa ke engan, faclu!
Lela eol uh in wowoyak ke pusren on!
LEUM GOD El fah akwoye mwet lal;
El ac fah pakomuta mwet keok lal.

14 Tusruktu mwet Jerusalem elos fahk,
“LEUM GOD El som liki kut!
El mulkinkutla.”
15 Na LEUM GOD El topuk ac fahk,
“Ku sie mutan ku in mulkunla tulik natul ma srakna titi,
Ku tia lungse tulik se ma el sifacna oswela?
Nina se finne ku in mulkunla tulik natul,
Nga fah tiana mulkinkowosla.
16 Jerusalem, nga tia ku in mulkinkomla!
Nga simusla inem loun pouk.

49:8 2 Cor 6:2 **49:10** Fwack 7:16–17 * **49:12** ***Aswan:*** ine sasu ke acn Sinim, sie siti layen eir in Egypt, sie acn ma mwet Jew puspis muta we.

17 “Elos su ac sifil musaikomyak, elos akuranna tuku,
Ac elos su konauskomla ac fah som.
18 Ngetla ac liye ma sikyak inge!
Mwet lom pa fahsreni ingo — elos foloko nu yen selos!
Ke pwayena lah nga pa God moul,
Kom ac fah yukin mwet lom
Oana sie mutan su ac marut el konkin ke mwe naweyuk lal.

19 “Facl sum tuh arulana musalla ac wanginla ma fac,
A inge ac arulana srikla
Nu selos su ac tuku in muta we.
Elos su oru kom in oan musalla uh
Ac fah som loesla liki kom.
20 Sie len, mwet lom ma isusla in sruoh
Fah fahk nu sum,
‘Acn se inge iktokla,
Kut enenu acn yohk kut in muta we!’
21 Na kom ac fahk nu sum sifacna,
“Su oswela tulik inge nukewa nu sik uh?
Tulik nutik uh wanginla ac nga tia ku in sifilpa isus.
Nga tuh lisyukla ac utukla nga mwet sruoh,
Na su tufahla tulik inge?
Tuh sisila nga ac nga mukefanna muta;
Tulik inge tuku oya me?’ ”

22 LEUM GOD Fulatlana El fahk nu sin mwet lal:
“Nga ac kolak sie akul nu sin mutanfahl uh,
Ac elos ac kafusak tulik fusr nutuwos ac folokunulos nu yen selos.
23 Tokosra uh ac fah oana papa to se nu sum;
Kasra uh ac fah oana nina to se nu sum.
Elos ac faksufi ye motom ac arulana akpusiselyalos nu sum.
Elos ac akfalye enenu nukewa lom.
Na kom fah etu lah nga pa LEUM GOD;
Wangin sie mwet su tupan kasru luk fah mwekinla.”

24 Ya kom ku in eisla ma wap lun sie mwet mweun?
Ya kom ku in usla mwet sruoh liki sie tokosra sulallal?

25 LEUM GOD El topuk,
“Pa na ingan ma ac sikyak.
Mwet sruoh lun mwet mweun ac fah utukla.
Ac ma wap lun tokosra sulallal sac ac fah sruhu.
Nga ac anwuk lainulos su anwuk nu sum,
Ac nga fah molela tulik nutum.
26 Nga fah oru mwet akkeokye kom in uniya sie sin sie;
Elos ac fah sruhi ke akmas ac kasrkusrak.
Na mwet e nukewa fah etu lah nga LEUM GOD,
El su molikomla ac aksukosokye kom.
Elos fah etu lah nga God Kulana lun Israel.”

50

1 LEUM GOD El fahk,

“Ya kowos nunku mu nga supwala mwet luk in som likiyu
Oana sie mukul su sisla mutan kial?
Na, pia pwepu in fahsrelik an?
Ya kowos nunku mu nga tuh kukakin kowos in akfalye soemoul luk,
Oana sie mwet su kukakin tulik natul tuh elos in mwet kohs?
Mo, kowos tuh som nu in sruoh ke sripen ma koluk lowos;
Nga supwekowosla ke sripen orekma koluk lowos.

2 “Efu ku mwet luk uh tia porongeyu
Ke nga som nu yorolos in molelos?
Efu elos ku tia topuk pacl se nga pang?
Mea, nga arulana munas in molelosla?
Nga ku in akpaoyela meoa ke sap na luk,
Ac oru tuh infacl uh in ekla nu ke acn mwesis,
Na ik loac fah misa mweyen lisr kof.
3 Nga ku in oru yen engyeng uh in lohsrla,
In oana elan asor ke sie mwet misa.”

Akosten Lun Mwet Kulansap Lun LEUM GOD

4 LEUM GOD Fulatlana El lutiyu ma nga in fahk,
Tuh nga in ku in akkeye mwet munas.
Lotutang nukewa El oru nga in kena
Tari lohng ma El ac lutiyu kac.
5 LEUM GOD El ase etauk nu sik,
Ac nga tiana lainul
Ku forla lukel.
6 Nga fuhlelana elos in sringil fintukuk.
Nga tia kutongolos ke elos fahk kas in akkolukyeyu
Ac fis unen alut luk
Ac ani nu in mutuk.

7 Tusruktu kas in akkoluk lalos koflana akmunasyeyu
Mweyen LEUM GOD Fulatlana El kasreyu.
Nga sikulyuwi na ku, tuh nga in muteng ma elos oru.
Nga etu lah nga ac tia akmwekinyeyuk,
8 Mweyen God El apkuran nu sik,
Ac El fah akpwayei lah wangin ma koluk luk.
Ya oasr mwet ac pulaik in orek tukak keik?
Lela nga el in tukeni som nu ke nununku!
Lela elan fahk tukak lal an we!
9 LEUM GOD Fulatlana El ac loangeyu,
Na su ku in akpwayei lah oasr ma koluk luk?
Mwet nukewa ma orek tukak keik ac wanginla,
Elos ac wanginla oana sie ipin nuknuk ma watilla uh.

10 Kowos nukewa su akfulatye LEUM GOD
Ac akos kas lun mwet kulansap lal,
Sahp ac ku in lohsr inkanek ma kowos fahsr kac,
Tusruktu lulalfongina in LEUM GOD, ac fungyang nu sel.
11 Kowos nukewa su oru pwapa koluk in kunausla mwet saya
Ac fah kunausyukla ke pwapa koluk lowos.

50:6 Mt 26:67; Mk 14:65 **50:8** Rom 8:33–34

LEUM GOD El ac fah oru tuh in ouinge.
Ke saflaiya uh kowos ac fah keok ke mwe ongoiya na koluk.

51

Kas In Akwoye Jerusalem

1 LEUM GOD El fahk,
"Porongeyu, kowos su lungse moulla,
Kowos su tuku nu yuruk in suk kasru.
Nunku ke eot su kowos tuku kac me,
Ac ke lufin eot ma tafleyukla kowos kac.
2 Nunku kacl Abraham, papa matu tomowos,
Ac kacl Sarah, su oswekowosla.
Ke pacl se nga tuh pangnol Abraham, srakna wangin tulik natul.
Tusruktu nga akinsewowoyal ac sang tulik natul.
Nga akpusye pac fwilin tulik natul.

3 "Nga ac fah akkalemye pakomuta luk nu sin Jerusalem,
Nu selos nukewa su muta in siti lalos ma musalla.
Acn we finne sie acn mwesis, nga fah oru tuh in sie ima,
Oana ima se nga yukwiya Eden.
Engan ac insewowo ac fah oasr we,
Wi on in kaksak ac kulo nu sik.

4 Porongeyu, mwet luk,
Porongo ma nga fahk uh.
Nga sang mwe luti luk nu sin mutunfacl pus;
Ma sap luk fah sang kalem nu selos.
5 Nga fah sa in tuku ac molelosla.
Pacl in kutangla luk apkuranme.
Nga sifacna fah leumi mutunfacl uh.
Acn loessula soano nga in tuku.
Elos tupan ke finsrak tuh nga in molelosla.
6 Ngetak ac liye kusrao; ac liye pac faclu!
Kusrao fah wanginla oana kulasr uh;
Ac faclu fah kulawi oana nuknuk mahi uh,
Ac mwet we nukewa fah misa oana loang uh.
Tusruktu lango su nga ac use fah oanna nwe tok.
Kutangla luk fah tiana safla.

7 "Porongeyu, kowos su etu ma suwohs,
Ac su eis mwe luti luk ac oakiya insia.
Nimet sangeng ke mwet uh angon kowos ac fahk kas in akkolukye kowos.
8 Elos ac wanginla oana nuknuk ma watil uh kangla.
Tusruktu molela su nga use ac fah oan nwe tok.
Kutangla luk ac fah oan ke fwil nu ke fwil."

9 LEUM GOD, ngutalik ac kasrekut!
Orekmakin ku lom ac molikutla;
Orekmakin oana ke kom tuh oru in pacl oemeet ah.

Kom pa tuh pakpakilya Rahab,* wet lulap soko meoa, nu ke ip srisrik.
10 Kom pac pa tuh akpaoyela meoa ah,
Ac orala innek soko sasla inkof uh,
Tuh elos su kom ac molela in ku in fahsr kac.
11 Elos su kom tuh molela
Fah sun acn Jerusalem ke engan.
Elos fah alullul ac sasa ke engan.
Elos ac fah engan ma pahtpat,
Sukosokla liki asor ac sasao nwe tok.

12 LEUM GOD El fahk,
“Nga pa akkeye kowos.
Efu ku kowos in sangeng sin mwet ma sukawil moul la,
Su ac sa na uli oana mah uh?
13 Ya kowos mulkunla LEUM GOD su orekowosla,
Su laknelik kusrao,
Ac oakiya pwelung lun faclu?
Efu ku kowos in muta in sangeng pacl nukewa
Ke folo lalos su akkeokye kowos —
Elos su akola in kunauskowosla?
Kaskusrak lalos tia ku in sifil tuku nu fowos.
14 Ac tia paht, elos su muta in kapir ac fah aksukosokyeyukla.
Elos ac moul arulana paht,
Ac ac fah oasr na mongo nalos.

15 “Nga pa LEUM GOD lowos.
Nga mokleak meoa
Ac oru noa uh in ngirngir.
Inek pa LEUM GOD Kulana!
16 Nga asroelik kusrao
Ac oakiya pwelung lun faclu:
Nga fahk nu sin mwet Jerusalem, ‘Kowos mwet luk!
Nga asot tari mwe luti luk nu suwos,
Ac nga loangekowos ke pouk.’ ”

Saflaiyen Keok Lun Jerusalem

17 Jerusalem, ngutalik!
Sifacna tukaskomyak ac tuyak!
Kom numla tari cup in kaiyuk
Su LEUM GOD El sot nu sum in numla ke sripen kasrkusrak lal;
Kom tuh numla, oru kom tukulkul.
18 Wangin mwet ac fah pwen kom,
Wangin sie inmasrlon wen nutum
Ac sruokya poum in kasrekom.

19 Oasr mwe ongoiya luo putati fom:
Facl sum sikiyukla ke mweun,
Ac mwet lom misa ke masrinsral.
Wanginla mwet in pakomutom.
20 Ke insruwasrik in inkanek nukewa

* **51:9** ***Rahab:*** soko wet lulap meoa ma srumunyuk in pulengfong lun mwet meet — kutu pacl uh pupulyuki nu ke facl Egypt. **51:17** Fwack 14:10; 16:19

Mwet lom elos ikori ke munasla lalos.
Elos oana deer ma srifusryuki sin mwet sruh kosro.
Elos pulakin kuiyen kaskusrak lun God.

21 Kowos mwet keok in Jerusalem,
Kowos su tukulkul oana mwet sruhi,
22 LEUM GOD lowos El loangekowos ac fahk,
“Nga eisla cup se ma
Nga tuh sot nu suwos ke nga kaskusrak ah.
Kowos ac tia enenu in sifil nim
Wain se ma oru kowos tukulkul.
23 Nga ac fah sang cup sac nu selos su tuh akkeokye kowos,
Nu selos su oru kowos oan fin inkanek uh
Na elos fahsr fowos oana infohk uh pa kowos.”

52

God El Ac Molela Jerusalem

1 Jerusalem, folokonak ku ac pwengpeng lom meet ah!
Siti mutal lun God, nokomang nuknuk oasku lom!
Mwet pegan ac fah tia sifil ilyak ke mutunpot lom.
2 Jerusalem, osrokla kutkut an liki kom!
Tukakek liki kutkut uh, ac muta fin tron lom!
Mwet sruoh lun Zion,
Tulala sein ma kaprikowosi!
3 LEUM GOD Fulatlana El fahk nu sin mwet lal, “Ke pacl se nga tuh kukakinkowosyang nu in sruoh, wangin molo. In ouiya sacna, nga aksukosokye kowos ke wangin pac molo.
4 Ke kowos tuh som ac mutangan mwetsac in acn Egypt, kowos tuh som ke lungse lowos sifacna. Ne ouinge, Assyria el tuh uskowosla ke ku lal, ac wangin moul el oru keiwos.
5 Ac inge in acn Babylonia, lumah sacna pa orek nu suwos: kowos mwet sruoh, ac wangin moul orek keiwos. Elos su leumi kowos elos konkin, orek filang, ac aktaekye Inek pacl nukewa.
6 In pacl fahsru uh, kowos ac fah sifacna akilen lah nga God, ac nga pa kaskas nu suwos.”

7 Fuka woiya in liye
Ke sie mwet utuk kas kasrma fineol uh me,
Us pweng wo, pweng ke misla!
El sulkakin kas in lango, ac fahk nu sin Zion,
“God lom el leum!”
8 Mwet san lun siti uh elos ac sasa —
Tukeni sasa ke engan.
Elos ku in liye ke mutalos sifacna
Foloko lun LEUM GOD nu Zion.

9 Ngisyak ke pusren engan lulap,
Kowos acn su musalla in Jerusalem!
LEUM GOD El fah molela siti lal
Ac akwoye mwet lal.

52:1 Fwack 21:2, 27 **52:5** Rom 2:24 **52:7** Nah 1:15; Rom 10:15; Eph 6:15

10 LEUM GOD El ac orekmakin ku mutal lal;
El ac molela mwet lal,
Ac faclu nufon fah liye.
11 Aklohya in som liki acn Babylonia,
Kowos nukewa su us kufwa lun Tempul.
Nimet kahlya kutena ma su tia fal in pusralyuk;
Karingin kowos sifacna in mutal na, ac som.
12 Pacl se inge kowos ac tia enenu in sulaklak mukuiyak,
Mweyen kowos tia kaing.
LEUM GOD lowos El ac kol kowos.
El fahsr meet liki kowos ac oayapa fahsr tukuwos.

Sie Mwet Kulansap Keok

13 LEUM GOD El fahk,
"Mwet kulansap luk el ac aksafyela ma nukewa itukyang kunal;
El ac fah arulana akfulatyeyuk.
14 Mwet puspis tuh arulana lut ke elos liyal;
Arulana kolukla lumahl, oru upa na in akilenyuk mu mwet se pa el.
15 Tusruktu inge, mutunfacl puspis fah lut sel,
Ac tokosra uh ac fah fwefela sel, ac tia ku in fahk kutu ma.
Elos ac fah liye ac kalem
Ke ma elos tiana etu kac meet."

53

1 Mwet uh topuk,
"Ku su lukun ku in lulalfongi ma kut srumun inge?
Su ac ku in liye poun LEUM GOD in ma inge?
2 Ma lungse lun LEUM GOD pa inge, tuh mwet kulansap lal
In kapak oana soko sak fusr ma yoki ac okahla in acn pao.
El tia mangol ac el tia pac kato.
Wanginna ma ac oru kut in lohang nu sel.
Wangin ma wo kacl, ku ma fal in pwen mutasr nu sel.
Wangin ma oru kut in ke apkuran nu yorol.
3 Kut srungal ac sisella.
El mutangla keok ac waiok.
Wanginna mwet ngetang nu sel.
Kut pilesral ac tiana lohang nu sel.

4 "A el mutangla keok su fal in orek nu sesr,
Ac waiok su ac ma lasr.
Ke orek ouinge nu sel, kut pangon mu
Mwe keok inge kaiyuk lun God nu sel.
5 A kanteyuki el ke sripen ma koluk lasr,
Sringsring el ke ma koluk kut orala.
Kut kwela ke sripen kalya ma el keok kac,
Akwoyeyukla kut ke sringsring ma el eis.
6 Kut nukewa oana sheep tuhlac,
Kais sie sesr fahsr ke inkanek lal sifacna.
A LEUM GOD El filiya facl
Kaiyuk su fal in ma nu sesr nukewa.

52:11 2 Cor 6:17 **52:15** Rom 15:24 **53:1** Rom 10:16; Jn 12:38 **53:4** Mt 8:17 **53:5** 1 Pet 2:24 **53:6** 1 Pet 2:25

7 “Orek El arulana koluk, a el pusisel in mutangla;
El tiana fahkla sie kas.
Oana soko sheep fusr ma akola in anwuki,
Oana soko sheep ma kokola in kalkulla,
El tiana fahkla sie kas.
8 Elos sruokilya, ac nununkal, ac kololla nu ke misa,
A wangin sie lohang nu ke ongoiya lal.
Anwuki el ke sripen ma koluk lun mwet lasr.
9 Filiyuki el in sie kulyuk yurin mwet koluk,
El pukpuki inmasrlon mwet kasrup,
El ne tia orala kutena ma koluk,
Ku fahkla sie kas kikiap.”

10 LEUM GOD El fahk,
“Oakwuk luk pa elan keok;
Misa lal uh sie mwe kisa in ase nunak munas.
Ouinge el fah liye fwilin tulik natul;
Ac fah loes moul lal,
Ac ke sripal, oakwuk luk fah orekla.
11 Tukun sie moul na keok, el fah sifil insewowo;
El fah etu lah el tia keok ke wangin.
Mwet kulansap oaru luk, su nga insewowo kacl
Fah polong kalyeiyuk lun mwet puspis,
Ac ke sripal nga fah nunak munas nu selos.
12 Ouinge nga fah arulana akfulatyal,
Ac sang acn sel inmasrlon mwet fulat ac ku.
El sifacna asang moul lal
Ac ipeis ke mwe ongoiya lun mwet koluk.
El eis acn sin mwet koluk puspis,
Ac el pre tuh in nunak munas nu selos.”

54

Lungse Lun LEUM GOD Ke Israel

1 Jerusalem, meet kom tuh oana sie mutan wangin tulik natu.
A inge kom ku in on ac sasa ke engan,
Mweyen ac fah pus tulik nutum
Liki sie mutan su mukul tuma tiana som lukel.
2 Akyokyelik lohm nuknuk sum an;
Akloesyalik sucl kac, ac akkeyala kwi ma sruok sucl an!
3 Kom fah kulelik masrol lom ke siska nukewa;
Mwet lom ac fah sifil eis facl ma
Mutunfacl saya muta fac in pacl inge.
Siti ma wangin mwet we in pacl inge ac fah tingtingi ke mwet.

4 Nimet sangeng — kom ac fah tia sifilpa akmwekinyeyuk;
Kom ac fah tia sifilpa akpusiselyeyuk.
Ac fah mulkinyukla tafongla lom ke pacl lom payuk fusr,
Ac oayapa supwar lom ke kom katinmas.
5 El su orekomla El ac oana sie mukul tuma nu sum —
LEUM GOD Kulana pa Inel.

53:7 Fwack 5:6 **53:7** 53:7–8; Orek 8:32–33 **53:9** 1 Pet 2:22 **53:12** Lk 22:37 **54:1** Gal 4:27

God mutal lun Israel fah molikomla —
El pa leumi faclu nufon.

6 Israel, kom oana sie mutan payuk fusr
Su mukul tumal el sisella, ac arulana toasr insia.
Tusruktu LEUM GOD El pangonkomme nu yorol ac fahk:
7 “Nga tuh siskomla ke kitin pacl,
A ke pakoten lulap luk, nga fah sifil eiskom.
8 Nga tuh kasrkusrak ac ngetla liki kom ke kitin pacl,
Tusruktu inge nga fah fahkak lungse kawil luk nu sum.”
Pa inge ma LEUM GOD su molikomla El fahk.

9 “In pacl lal Noah nga tuh wulela mu
Fahlu ac tiana sifilpa musalla ke sronot.
Inge nga wulela in tiana sifil kasrkusrak sum.
Nga fah tia sifilpa mulat nu sum ku kai kom.
10 Eol uh ac inging uh ku in mokukla,
A lungse luk nu sum fah tiana safla;
Nga fah liyaung wuleang in misla luk nwe tok.”
LEUM GOD su lungse kom El fahk ouinge.

Jerusalem In Pacl Fahsru

11 LEUM GOD El fahk,
“O Jerusalem, sie siti keok su musalla tukun paka se
Ac wangin mwet in akwoye kom,
Nga fah sifil musaeak pwelung lom ke eot saok.
12 Nga fah musai tower lom ke eot ruby,
Ac mutunpot sum ke eot saromrom oana e,
Ac pot ma raunikomyak ke wek saok.

13 “Nga ac fah sifacna luti mwet lom,
Ac oru tuh elos in kapkapak ac moul in misla.
14 Suwoswos ac pwaye ac fah oru kom in ku.
Kom ac fah tia pulakin mwe keok ac mwe aksangang.
15 Fin oasr kutena mwet mweuni kom,
El oru ke tia ma nga sapkin.
Ac fah kutangyukla kutena mwet su mweun lain kom.

16 “Nga pa orala mwet orekma ke osra,
Su tanak sie e ac orala kufwen mwe mweun.
Nga pac pa orala mwet mweun,
Su orekmakin kufwen mwe mweun in uniya mwet.
17 Tusruktu wangin kufwen mwe mweun ac fah kunauskomla.
Ac fah oasr top lom nu selos nukewa su akkolukye kom.
Nga fah loango mwet kulansap luk
Ac oru tuh elos in kutangla.”

LEUM GOD pa fahk ma inge.

54:9 Gen 9:8–17 **54:11** 54:11–12; Fwack 21:18–21 **54:13** Jn 6:45

55

Pakoten Lun God

1 LEUM GOD El fahk,
“Fahsru, kowos nukewa su malu —
Kof pa inge!
Fahsru kowos su wangin mani la —
Mongo ac nim!
Fahsru! Moul wain ac milk —
Ac fah wangin molo!
2 Efu ku kowos sisi mani ke ma ac tia akinsewowoye kowos?
Efu ku kowos sisla molin orekma lowos ac srakna masrinsral?
Porongeyu ac oru ma nga fahk uh,
Na kowos fah engankin mwe mongo ma wo emeet uh.

3 “Mwet luk, porongeyu ac fahsru nu yuruk;
Fahsru nu yuruk, na ac fah oasr moul lowos!
Nga ac oru sie wuleang inmasrlok ac kowos su wangin saflaiya,
Ac nga fah sot nu suwos mwe insewowo ma nga tuh wuleang nu sel David.
4 Nga oru tuh elan sie mwet kol ac leum lun mutunfacl uh,
Ac nga akkalemye ku luk kacl.
5 Inge kowos fah suli mutunfacl saya uh.
Sie pacl ah, elos tuh tia etekowos,
A inge elos ac kasrusr tuku in wi kowos!
Nga, LEUM GOD lowos, God mutal lun Israel,
Fah oru ma inge nukewa in sikyak;
Nga fah sot nu suwos sunak ac wolana.”

6 Suk LEUM GOD ke kowos srakna ku in konalak,
Pre nu sel inge ke El apkuran.
7 Lela mwet koluk in sisla ouiyen moul lalos,
Ac in ekulla ouiyen nunak lalos.
Lela elos in forla nu sin LEUM GOD lasr;
El pakoten ac sa in nunak munas.
8 LEUM GOD El fahk, “Nunak luk, tia oana nunak lowos,
Ac inkanek luk siena liki inkanek lowos.
9 Oana ke kusrao arulana fulat liki faclu,
Ouinge inkanek luk fulat liki inkanek lowos,
Ac nunak luk liki nunak lowos.

10 “Kas luk oana snow ac af
Ma kahk inkusrao me in aksroksrokye faclu.
Af uh oru sacn uh in kap
Tuh in oasr fita mwe yok, ac in isus fahko mwe mongo.
11 Ac fah oapana inge ke kas ma nga fahk uh —
Ac fah tia tafongla liki ma nga sapkin uh,
A ac fah orekla ma nukewa fal nu ke lungse luk.

12 “Kowos ac fah som liki acn Babylon ke engan lulap;
Ac fah kokola kowos liki siti uh in misla.
Eol uh ac inging uh fah wowoyak ke on,

55:1 Fwack 21:6; 22:17 **55:3** Orek 13:34 **55:10** 2 Cor 9:10

Ac sak uh fah sasa ke engan.
13 Sak cypress fah kap ke acn ma mah fakfuk uh kapak we.
Acn ma oasr kokul we inge, sak myrtle fah kapak we.
Pa inge sie mwe akul ma ac oanna nwe tok,
Sie mwe akesmak ke ma nga, LEUM GOD, orala."

56

Mutunfacl Nukewa Fah Ku In Weang Mwet Lun God

1 LEUM GOD El fahk nu sin mwet lal, "Oru ma suwohs ac pwaye, mweyen ac tia
paht nga ac molikowosla.
2 Nga fah akinsewowoyalos su karinganang len Sabbath ac tia aklusrongtenye. Nga
fah akinsewowoyalos su tia oru kutena ma koluk."
3 Sie mwetsac su weang mwet lun God elan tia fahk mu, "LEUM GOD El tia lela
ngan wi mwet lal uh alu."
Sie eunuch elan tia nunku mu el tia ku in wi oaoala nu ke mwet lun God ke sripen
el tia ku in orek tulik.
4 LEUM GOD El fahk nu sin kain mukul se ingan, "Kom fin akfulatyeyu ke kom
karinganang len Sabbath, ac kom fin oru ma nga lungse ac oaru in liyaung wuleang
luk,
5 na inem ac fah esamyuk in Tempul luk oayapa inmasrlon mwet luk, paht liki na
funu oasr wen ac acn nutum. Kom ac fah tiana mulkinyukla."
6 Na LEUM GOD El fahk nu sin mwetsac su wela mwet lal, su lungse El ac
kulansupwal, su akfulatye len Sabbath ac oaru in liyaung wuleang lal:
7 "Nga fah uskowosme nu Zion, fineol mutal luk, ac akenganye kowos in iwen pre
sik, ac nga fah insewowo in eis mwe kisa ma kowos kisakin fin loang luk. Tempul sik
fah pangpang iwen pre nu sin mwet in mutunfacl nukewa."
8 LEUM GOD Fulatlana, su folokonma mwet Israel lal nu yen selos liki sruoh, El
wulela mu El ac use kutu pac mwet sayalos in welulosyang.

Akkolukyeyuk Mwet Kol Lun Israel

9 LEUM GOD El fahk nu sin mutunfacl saya uh in tuku oana kosro lemnak ac kangla
mwet lal.
10 El fahk, "Mwet kol nukewa, su ma kunalos in sensenkakin mwet luk, elos kun!
Wangin ma elos etu. Elos oana kosro ngalngul in soan ma tiana wowo — elos oanna
ac mweme. Elos lungse na pwaye motul!
11 Elos oana kosro oasroasr in mongo ma tia etu kihpi. Mwet kol inge wangin etauk
lalos. Kais sie selos oru na ma elos lungse, ac suk na ma ac wo nu selos sifacna.
12 Mwet sruhi inge elos fahk, 'Use kutu wain an kut in nim na ke kuiyasr! Len lutu
uh ac fah wo liki na misenge!' "

57

Oasr Mwatan Mwet Israel Su Alu Nu Ke Ma Sruloala

1 Mwet wo uh misa, a wangin mwet nunku kaclos ku suk lah efu. Tusruktu ke elos
misa tari, wangin mwe ongoiya ku in sonolos.
2 Elos su moulkin moul wo elos konauk misla ac mongla tukun misa lalos.
3 Kowos mwet koluk, fahsru in nununkeyuk kowos! Kowos tia wo liki mwet inutnut,
mwet kosro, ac mutan su lungse kukakin manolos.
4 Su kowos isrun an? Kowos mwet kikiap, su kowos yayai uh?

56:7 Mt 21:13; Mk 11:17; Lk 19:46

5 Kowos alu nu sin god lun eslap ke kowos orek kosro ye sak oal sunowos ingan.
Kowos sang tulik nutuwos tuh in mwe kisa ke luf inmasrlon eot uh apkuran nu pe
infacl uh.
6 Kowos eis eot fwel we, ac alu nu kac in srulun god. Kowos okoala wain ac use
mwe kisa wheat in mwe sang nu selos. Ya kowos nunku mu nga insewowo ke ma
inge?
7 Kowos som nu fineol fulat in orek kisa nu ke ma sruloala, ouinge kowos tia pwaye
nu sik.
8 Kowos tulokunak ma sruloala fohkfok lowos in lohm suwos sisken na mutunoa
uh. Kowos sisyula. Kowos susarla ac sroang nu fin mwe oan kiowos wi mwet kawuk
lowos su kowos moli in oan yuruwos. Ouinge sun lungse koluk lowos.
9 Kowos fifla ke ono keng ac mosrwekowosla ke mwe akmusra, ac som alu nu sin
god Molech. Kowos supwala mwet utuk kas nu yen loessula, finne nu in facl lun misa,
in suk god saya in alu nu kac.
10 Kowos ne totolana in suk god saya ingan, a kowos tiana fuhleak. Kowos tiana
munasla ke sripen kowos pangon mu ma sruloala fohkfok lowos ingan sot ku nu
suwos.
11 LEUM GOD El fahk, “Su god inge ma oru kowos sangeng, pwanang kowos kikiap
nu sik ac tiana esamyu? Ya kowos tila akfulatyeyu mweyen in pacl na loeloes nga
misla ac tia kaskas nu suwos?
12 Kowos nunku mu ma kowos oru an pwayena, tusruktu nga fah fahkak luman
orekma koluk lowos in eteyuk, ac ma sruloala lowos ac fah tia ku in kasrekowos.
13 Pacl kowos wowoyak in suk kasru, lela ma sruloala lowos ingan in molikowosla!
Kitin eng na srisrik ku in okulosla! A elos su lulalfongiyu elos fah mutana in facl se
inge, ac alu nu sik in Tempul luk.”

Wulela Lun God In Kasru Ac In Akkeyala

14 LEUM GOD El fahk, “Musai inkanek uh, ac akoela! Lela mwet luk in foloko nu
yuruk. Eisla ma nukewa su kosrala inkanek lalos!
15 “Nga God fulat ac mutal, su moul ma pahtpat. Nga muta in sie acn fulat ac
mutal, tusruktu nga oayapa muta yurin mwet pusisel ac mwet auliyak, tuh nga in ku
in aksasuye lulalfongi ac finsrak lalos.
16 Nga sang moul nu sin mwet luk, ac nga fah tia kolla mulat luk ac amei yorolos
nwe tok.
17 Nga tuh kasrkusrak selos ke sripen ma koluk ac nunak in rapku lalos, ouinge nga
tuh kalyaelos ac ngetla lukelos. Tusruktu elos likkekelana ac fahsrna ke ouiya koluk
lalos.
18 “Nga liye tari ma elos oru, tusruktu ne ouinge nga fah akkeyalosla. Nga fah
kololos ac kasrelos, ac nga fah akwoyalos su tung.
19 Nga sang misla nu selos su muta apkuran ac oayapa elos su muta loessula! Nga
fah akkeyala mwet luk.
20 Tusruktu mwet koluk elos oana noa meoa ma tia tui in sisak kutkut ac ma fohkfok
nu fin acn uh.”
21 LEUM GOD El fahk, “Wangin misla nu sin mwet koluk.”

58

Lalo Pwaye

1 LEUM GOD El fahk, “Wowoyak ke kuiyom nufon! Fahk nu sin mwet luk mwet
Israel ke ma koluk lalos!

57:19 Eph 2:17 **57:21** Isa 48:22

2 Elos alu nu sik len nukewa, ac fahk mu elos kena etu mwe luti luk ac in akos
ma sap luk. Elos fahk mu elos lungse nga in sang nu selos ma sap suwohs, ac elos
insewowo na in alu nu sik."
3 Mwet uh siyuk, "Efu ku kut in lalo LEUM GOD El fin tiana liye? Mwe mea kut in
tia mongo El fin tia lohma nu sesr?"
LEUM GOD El fahk nu selos, "Mweyen ke pacl kowos lalo uh, kowos oru na lungse
lowos sifacna, ac kowos akkohsye mwet orekma lowos.
4 Lalo lowos uh oru kowos in mongsa, na kowos akukuin ac anwuk. Ya kowos
nunku mu nga ac lohng pre lowos ke lalo ouinge?
5 Pacl kowos lalo, kowos sifacna oru kowos in keok. Kowos suwoli nwe ten oana
soko loa kuruweni, ac kowos laknelik nuknuk yohk eoa ac sang apat nu fac kowos in
ona fac. Ya kowos pangon mu pa ingan lalo uh? Ya kowos nunku mu nga engankin?
6 "Kain lalo se ma nga lungse uh pa inge: tulalosla su kapir ke nununku sesuwos,
ac aksukosokye mwet su kowos akkeokye.
7 Sang mongo nun mwet masrinsral, ac usak mwet sukasrup ma wangin lohm se
nu in lohm suwos. Sang nuknuk nu sin mwet su enenu nuknuk, ac tia srangesr in
kasru mwet in sou lowos sifacna.
8 "Na kulang luk fah tolkowosyak oana kalmen faht in lotutang, ac kinet keiwos
ac fah sa in mahla. Nga fah wi kowos pacl nukewa in moli kowos. Ac nga fah
loangekowos yen nukewa.
9 Pacl kowos pre, nga fah topuk kowos. Pacl kowos pang nu sik, nga fah lohng
kowos.
"Kowos fin tulokinya ma upa kowos sang akkeokye mwet, ac tia sifil aklusrongtenye
mwet, ku fahk kas in pirakak lain mwet,
10 ac kowos fin kite mwet masrinsral, ac kasrelos su muta in enenu, na lohsr su
apinkowosla fah ekla oana kalmen faht ke infulwen len.
11 Na nga fah kol kowos pacl nukewa, ac akfalye mwe enenu lowos ke kowos fahsr
yen mwesis. Nga fah akkeye kowos ac oru kowos in ku na. Kowos ac fah oana sie
ima yohk kof we, oana sie unon in kof ma tiana mihnla.
12 Mwet lowos fah sifil musaela lohm ma musalla pacl na loeloes. Musa sacn ac
orek fin pwelung meet ah. Ac fah eteyuk mu kowos mwet su sifilpa musaeak pot lun
siti uh, ac sifil tulokunak lohm ma tuh musalla ah."

Ma Lanen Karinginyen Len Sabbath

13 LEUM GOD El fahk, "Kowos fin oru len Sabbath in sie len mutal, ac tia ukwe
lungse lowos sifacna ke len sac; kowos fin saokkin len mutal luk, ac akfulatye ke
kowos tia fufahsryesr loes, ku orekma, ac tia fahk kas lusrongten ke len sac,
14 na kowos ac fah pulakin insewowo ke sripen kowos kulansupweyu. Nga ac fah
oru mwet in mutunfacl nukewa in akfulatye kowos, ac kowos ac fah usrui facl se su
nga tuh sang nu sel Jacob, papa matu tomowos. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge."

59

Mwet Palu El Fahkak Ma Koluk Lun Mwet Uh

1 Nimet nunku mu LEUM GOD El arulana munas in molikowosla, ku arulana
sulohng ke kowos pang nu sel in suk kasru!
2 Ma koluk lowos srikowosla liki God ke kowos srike in alu nu sel. Ma koluk lowos
pa oru El tia lohng kowos uh.
3 Oasr mwatan akmas, sulallal, ac kikiap lowos.
4 Kowos tiana suk inkanek pwaye ac suwohs. Ke kowos usak mwet nu in nununku,
kowos lulalfongi sramsram kikiap in akwoyekowos. Kowos akfahsrye pwapa sulal
lowos in akkolukye mwet ngia.

58:7 Mt 25:34

5 Kikiap lowos uh oswela atro lun wet pwasin, ac kutena mwet su kang atro inge
ac misa. Kowos fin itungya sie atro inge na soko wet sulallal ac tuku kac. Kowos orek
mungangu oana pwepenu,
6 na mungangu ingan tia ku in nukumyuk, ac tia ku in afinkowosi. Pwapa sulal
lowos an wangin sripa — oana nuknuk ma orekla ke mungangu.
7 Pacl nukewa kowos lumahla in oru ma koluk, ac kowos salka in tari orekla.
Wanginna alolo lowos in uniya mwet wangin mwata. Yen nukewa ma kowos fahsr
liki, arulana yohk ma musalla we,
8 ac wangin mwet inse misla ke pacl kowos ac sikyak uh. Ma nukewa kowos oru
uh sesuwos. Kowos fahsr ke inkanek kururu soko, ac wangin mwet su fahsr ke innek
soko ingan ac fah moulla.

Mwet Uh Fahkak Ma Koluk Lalos

9 Mwet uh fahk, "Inge kut etu lah efu ku God El tia molikutla lukelos su akkeokye
kut. Kut finsrak ke kalem kut in fahsr kac, a lohsr mukena pa kut liye.
10 Kut kahlimin acn uh oana mwet kun. Kut tukulkul ke infulwen len oana in fong,
oana kut in oasr in facl lohsr lun misa.
11 Kut sangeng ac toasrla. Kut kena God Elan molikutla liki mwe keok ac tafongla,
tusruktu wangin ma sikyak.
12 "LEUM GOD, orekma koluk lasr ma lain kom uh puslana. Ma koluk lasr sifacna
fahkkutyak. Kut arulana kalem kac nufon.
13 Kut tuyak lain kom, siskomla, ac srunga fahsr tukum. Kut akkeokye mwet saya
ac forla liki kom. Nunak lasr tafongla, ac kas lasr kikiap.
14 Kut sisla nununku suwohs, pwanang ma suwohs uh loesla liki kut. Ke acn in
tukeni lun mwet uh ma pwaye uh tiana orekmakinyuk, ouinge wangin acn sin ma
suwohs.
15 Ke sripen sriklana ma suwohs, oru kutena mwet su tila oru ma koluk el sifacna
konauk lah lainyuk el sin mwet orekma koluk."

LEUM GOD El Akoo In Molela Mwet Lal

LEUM GOD El liye ma inge, ac El arulana toasr lah suwoswos uh wanginla.
16 El lut ke El liye lah wangin mwet in kasru mwet akkeokyeyuk. Ke ma inge El ac
orekmakin ku lal sifacna in molelosla ac in eis kutangla.
17 El fah nokomang suwoswos oana sie mwe loeyuk iniwal, ac el fah sunya langoin
oana sie susu osra. El fah nokmulang ke sulela na ku lal sifacna in oakiya ma suwohs,
ac in kai ac foloksak ke ma sufal ma mwet uh keok kac.
18 El fah kalyei mwet lokoalok lal fal nu ke ma elos oru, finne elos su muta in facl
loesula.
19 Kutulap lac nwe roto, mwet nukewa fah sangeng sel ac ke ku lulap lal. El ac fah
tuku oana soko infacl sronoti, ac oana sie eng upa ma tuhyak.
20 LEUM GOD El fahk nu sin mwet lal, "Nga ac fah tuku nu Jerusalem in loangekowos
ac moli kowos nukewa su forla liki ma koluk lowos.
21 Ac nga oru wuleang se inge yuruwos: Nga sot ku luk ac mwe luti luk tuh in ma
lowos nwe tok, ac ingela kowos in akosyu ac luti tulik nutuwos ac filin tulik nutuwos
in akosyu ke pacl nukewa fahsru."

60

Wolana Lun Jerusalem Ke Pacl Fahsru

1 Jerusalem, tuyak ac tolak oana faht;
Wolana lun LEUM GOD srekomi!
2 Lohsr matoltol ac fah afinya mutunfacl ngia,

59:7 59:7–8; Rom 3:15–17 **59:16** Isa 6:5 **59:17** Eph 6:14, 17; 1 Thes 5:8 **59:20** Rom 11:26

A kalem lun LEUM GOD fah tolkomyak,
Ac wolana lal ac fah wi kom.
3 Mutunfacl puspis ac fah tuku nu ke kalem lom,
Ac tokosra uh nu ke kalmelik lun len sasu lom.

4 Ngetla ac liye ma sikyak uh:
Mwet lom elos fahsreni tuh elos in foloko nu yen selos!
Wen nutum fah tuku liki acn loessula;
Acn nutum ac fah utuk tuku oana tulik srisrik.
5 Kom ac liye ma inge ac sessesla ke engan,
Ac insiom ac fah kihmkimyak kac.
Mwe kasrup lun mutunfacl uh ac fah utukeni nu yurum;
Kasrpalos ac fah utuk tuku fin meoa me.

6 Camel puspis ac fah tuku liki acn Midian ac Ephah.
Ac fah tuku pac liki acn Sheba, utuk gold ac ma keng.
Mwet uh ac fah sulkakunelik pweng wo
Ke ma LEUM GOD El oru!
7 Sheep nukewa in acn Kedar ac Nebaioth
Ac fah utuku nu yurum in mwe kisa —
Ac fah kisakinyuk fin loang uh in akinsewowoye LEUM GOD.
LEUM GOD fah oru Tempul lal in wolana liki meet ah.

8 Mea kasrusr tuku mui ingo oana sohk lun pukunyeng uh,
Oana wule ma sohk folok nu acn selos?
9 Oak puspis pa ingo, su tuku liki acn loessula
In folokonma mwet lun God nu yen selos.
Elos utuk silver ac gold in akfulatye Inen LEUM GOD,
God mutal lun Israel,
Su oru mutunfacl nukewa in akfulatye mwet lal.

10 LEUM GOD El fahk nu sin Jerusalem,
“Mwetsac fah sifil musai pot lom,
Ac tokosra lalos fah kulansupwekom.
Ke mulat luk nga tuh kalyei kom,
Tusruktu inge nga fah akkalemye
Lungse ac pakoten luk nu sum.
11 Mutunpot lom ac fah ikak ke len ac fong
Tuh tokosra lun mutunfacl puspis
Fah ku in us mwe kasrup lalos nu yurum.
12 Tusruktu mutunfacl ma tia kulansupwekom
Ac fah arulana sikiyukla.
13 “Sak ma wo oemeet ke insak lun Lebanon —
Sak pine, juniper, ac cypress —
Ac fah utuku in sifil musai kom, Jerusalem,
In oru Tempul luk in kato
Ac oru siti luk in oasku.
14 Wen nutin mwet su tuh akkeokye kom
Fah tuku ac epasr ac alu nu sum.
Elos nukewa su srungakom meet ac fah faksufi ke niom.
Elos fah pangon kom ‘Siti lun LEUM GOD,’

60:11 Fwack 21:25–26

‘Zion, Siti lun God Mutal lun Israel.’

15 “Ac fah tia sifilpa sisila ac srungayuk kom,
Sie siti wangin mwet muta we ac mwesisla.
Nga fah oru kom in pwengpeng ac kato,
Sie acn in engan nwe tok.
16 Mutanfahl ac tokosra ac fah karingin kom
Oana sie nina su katiti tulik natul.
Kom fah etu lah nga, LEUM GOD, pa molikomla,
Lah God Kulana lun Israel El aksukosokyekomla.

17 “Nga fah usot gold in aolla bronze,
Nga fah usot silver ac bronze in aolla osra ac sak,
Ac osra in aolla eot.
Mwet leum lom fah tia sifil akkeokye kom;
Nga fah oru elos in leumi kom ke suwohs ac misla.
18 Sulallal ac fah tia sifil lohngyuk.
Musalla lulap ac fah tia sifilpa osrokak acn sum uh.
Nga fah lisring kom ac loangekom oana sie pot ku;
Kom fah kaksakinyu mweyen nga molikomla.

19 “Kom ac tia sifil enenu faht in kalem lom ke len,
Ku malem in kalem lom ke fong.
Nga, LEUM GOD, ac fah kalem lom nwe tok.
Kalem ke wolana luk fah tolkomyak.
20 Len in asor lom ac fah safla.
Nga, LEUM GOD, ac fah kalem lom nwe tok,
Su ac oan paht liki faht ac malem.
21 Mwet lom nukewa fah oru ma suwohs,
Elos fah usrui facl se inge nwe tok.
Nga oralosla ac oakelosi,
In fahkak wolana luk nu sin mwet nukewa.
22 Finne sruf se ma srik ac pusisel liki nukewa lom,
Ac fah puseni ac yokelik oana sie mutunfacl na ku.
Nga fah oru ma inge in sa sikyak
Ke pacl fal.
Nga pa LEUM GOD!”

61

Pweng Wo Ke Molela

1 Ngun lun LEUM GOD Fulatlana oan fuk.
El suleyula, mosrweyula ac supweyume
In use pweng wo nu sin mwet sukasrup,
In akkeyala insien mwet su munasla finsrak la,
In fahkak lah God El aksukosokye mwet sruoh,
Ac El tulala elos su muta in kapir.
2 El supweyume in sulkakin
Lah pacl uh summa
Ke LEUM GOD El fah molela mwet lal,

60:14 Fwack 3:9 **60:19** Fwack 21:23; 22:5 **61:1** Mt 11:5; Lk 7:22 **61:1** 61:1–2; Lk 4:18–19

Ac kutangla mwet lokoalok lalos.
El supweyume in akwoyalos nukewa su asor,
3 Ac in oru tuh elos su mwemelil in Zion
In engan ac insewowo, ac tia asor,
Tuh elos in onkakin soko on in kaksak ac tia on in asor.
Elos ac fah oana sak
Ma LEUM GOD sifacna El yukwiya.
Elos nukewa fah oru ma suwohs,
Ac mwet uh fah kaksakin God ke ma El orala.
4 Elos fah sifil musaela siti ma oanna sruala ke pacl na loes,
Ac aksasuye acn ma musalla ke fwil puspis somla.

5 Mwet luk, mwetsac ac fah kulansupwekowos.
Elos ac fah karingin un kosro nutuwos
Ac imai acn suwos, ac liyaung ima in grape sunowos.
6 Ac fah eteyuk kowos lah kowos mwet tol lun LEUM GOD,
Mwet kulansap lun God lasr.
Kowos fah engankin mwe kasrup lun mutunfacl puspis,
Ac konkin lah ma ingan ma lowos.
7 Mwe mwekin ac mwe akkoluk nu suwos uh safla.
Kowos fah muta in facl suwos sifacna,
Ac mwe kasrup lowos ac fah yokelik pacl luo.
Engan lowos fah oanna nwe tok.

8 LEUM GOD El fahk,
“Nga lungse nununku suwohs, ac nga srunga pisrapasr ac orekma sesuwos.
Nga fah oaru in sang ma lacne nu sin mwet luk,
Ac nga fah oru sie wuleang kawil yorolos.
9 Elos ac fah pwengpeng inmasrlon mutunfacl uh.
Mwet nukewa su liyalos fah etu
Lah elos mwet su nga akinsewowoye.”

10 Jerusalem el arulana engankin ma LEUM GOD El oru.
God El nokmulang ke molela ac kutangla,
Ac ma inge oana mwe naweyuk lun mutan se ac mukul se su akola in marut.
11 In oana ke fita uh ac srunak ac kapak,
Ouinge LEUM GOD Fulatlana El fah molela mwet lal,
Ac mutunfacl nukewa fah kaksakunul.

62

1 Nga fah kaskas na in akkeye Jerusalem;
Nga fah tia misla nwe ke na moliyukla el,
Ac kutangla lal saromrom oana kalem lun sie e ke fong.
2 Jerusalem, mutunfacl puspis fah liye lah kom kutangla!
Tokosra lalos nukewa fah liye wolana lom.
Ac fah pangonyuk kom ke sie ine sasu
Su LEUM GOD sifacna El ac sot nu sum.
3 Kom ac fah oana sie tefuro kato nu sin LEUM GOD.
4 Ac fah tia sifil pangpang kom “Sisla,”
Ku facl sum ac tia pangpang “Sikiyukla.”

61:2 Mt 5:4 **61:10** Fwack 21:2

Ine sasu lom uh pa “God El Insewowo Kacl.”*
Facl sum fah pangpang “Sie Payuk Engan,”†
Mweyen LEUM GOD El insewowo sum,
Ac El ac fah oana sie mukul tuma nu ke facl sum.
5 Oana ke sie mukul fusr el eis sie mutan virgin in marut sel,
El su lumwekomla fah payuk sum.
Oana ke sie mukul el engankin mutan ma el tufacna marut sel,
Ouinge God lom El fah engan sum.

6 Jerusalem, nga oakiya mwet san fin pot lom.
Elos fah tia misla ke len ac fong.
Elos mwet akesmakye LEUM GOD
Tuh Elan tia mulkunla wuleang lal.
7 Elos in tia lela Elan mongla nwe ke El sifil tulokunak Jerusalem
Ac oru tuh in sie siti ma faclu nufon kaksakin.

8 LEUM GOD El orala sie wuleang ku,
Ac ke po ku lal El fah akpwayei:
“Mwet lokoalok lom ac fah tia sifil kang wheat nom,
Ac mwetsac ac fah tia sifil nim wain nimom.
9 A kowos su yukwiya ac kosrani wheat uh
Fah mongo bread kac ac kaksakin LEUM GOD.
Kowos su karingin ac orani grape uh
Fah nim wain kac ke inkul in Tempul sik.”

10 Mwet Jerusalem, kowos in illa liki siti uh
Ac musai soko inkanek nu sin mwet lom su ac foloko!
Akoo soko inkanek lulap; sisla eot kac uh!
Tulokunak sie akul tuh mutunfacl puspis fah ku in etu
11 Lah LEUM GOD El sulkakin kas inge nu sin faclu nufon:
“Fahk nu sin mwet Jerusalem
Lah LEUM GOD El tuku in molikowosla,
Ac El use mwet su El molela welul.”
12 Kowos ac fah pangpang “Mutanfahl Mutal lun God,”
“Mwet Moliyukla sin LEUM GOD.”
Ac fah pangpang Jerusalem “Siti se ma Lungkinyuk,”
“Siti se ma Tia Sisila.”

63

Kutangla Lun LEUM GOD Fin Mutunfacl Puspis

1 “Su tuku inge liki siti lun Bozrah in acn Edom? Su nukum nuknuk tuhnla ke srah inge, ac fahsr lal uh akkalemye lah oasr ku ac fulat lal?”

LEUM GOD pa inge, su kulana in molela, ac El tuku in sulkakin kutangla lal.

2 “Efu ku nuknuk lal uh arulana srusra, oana sie mwet su futfut grape in orek wain?”

3 LEUM GOD El topuk, “Nga futungya mutunfacl puspis oana grape uh, ac wangin mwet tuku kasreyu. Nga fotngolos in kasrkusrak luk, ac srah kaclos tuhnala acn nukewa ke nuknuk luk uh.

---

* **62:4** ***God El Insewowo Kacl:*** pa inge kalmen ine Hebrew se Hephzibah. † **62:4** ***Sie Payuk Engan:*** pa inge kalmen ine Hebrew se Beulah. **62:11** Isa 40:10; Fwack 22:12 **63:1** 63:1–6; Isa 34:5–17; Jer 49:7–22; Ezk 25:12–14; 35:1–15; Amo 1:11–12; Oba 1–14; Mal 1:2–5 **63:3** Fwack 14:20; 19:15; Fwack 19:13

4 Nga sulela mu pa inge pacl fal in molela mwet luk; pacl fal pac in kalyei mwet
lokoalok lalos.
5 Nga lut ke nga ngetla ac liye lah wangin mwet tuku in kasreyu. Tusruktu
kasrkusrak luk oru nga fokokoi, na nga eis kutangla ke ku luk sifacna.
6 In kasrkusrak luk, nga futungya mutunfacl puspis ac kunauselosla. Nga okoala
srah kaclos nu fin fohk uh."

Pakoten Lun LEUM GOD Nu Sin Israel

7 Nga fah fahkak ke lungse kawil lun LEUM GOD.
Nga kaksakunul ke ma nukewa El oru nu sesr.
El arulana akinsewowoye mwet Israel
Ke sripen pakoten ac lungse pwaye lal.
8 LEUM GOD El fahk, "Elos mwet luk; elos ac tia kiapweyu." Ouinge El molelosla
9 liki mwe keok lalos nukewa. Tia lipufan se, a LEUM GOD sifacna pa molelosla ke
lungse ac pakoten lal. In pacl nukewa somla El nuna karinganulos,
10 a elos tuh utuk nunak lainul ac aktoasrye ngun mutal lal. Ke ma inge LEUM GOD
El ekla ac mwet lokoalok lalos, ac mweun lainulos.
11 Na elos esamak pacl meet ah, ke pacl lal Moses, mwet kulansap lun LEUM GOD,
ac elos siyuk, "El aya LEUM GOD su molela mwet kol lun mwet uh liki meoa uh? El
aya LEUM GOD su sang ngun lal nu sel Moses,
12 su sang po ku lal nu ke lac po layot lal Moses, in sraclik kof uh ye mutalos, in
pwanang Inel in pwengpeng ma pahtpat?
13 Su kololos sasla yen loal?"
Elos tuh oana horse in acn mwesis ma fahsr ac tia tukukul.
14 Oana un cow ma pwenyukla nu in sie infahlfal kasrup fohk we, ouinge LEUM
GOD El sang mongla nu sin mwet lal. El kolla mwet lal, ac oru Inel in pwengpeng ac
sunakinyuk.

Sie Pre In Siyuk Ke Pakoten Ac Kasru

15 LEUM GOD, ngeti nu facsr inkusrao me, yen kom muta we in acn mutal ac wolana
sum. Pia nunak yohk lom kacsr uh? Pia ku lulap lom? Pia lungse ac pakoten lom?
Nimet likinsai kut.
16 Kom papa tumasr. Papa matu tumasr, Abraham ac Jacob, finne tia akilen kut,
tusruktu kom, LEUM GOD, pa papa tumasr, su moli kut pacl nukewa.
17 Efu ku kom lela kut in kuhfla liki inkanek lom? Efu ku kom akupaye nunak
lasr pwanang kut forla liki kom? Foloko ke sripalos su kulansupwekom, ac ke sripen
mwet su nuna ma lom emeet me.
18 Kut, mwet mutal lom, tuh lisyukla sin mwet lokoalok lasr ke kitin pacl. Elos
kunausya acn mutal sum.
19 Kom oru nu sesr oana kom in soenna leumi kut, ac oana kut in soenna mwet
lom.

64

1 Saok kom in seya inkusrao ac oatume! Eol uh lukun liye kom ac rarrar ke sangeng
sum.
2 Oana ke e uh esukak etong ac oru kof uh in poel, ouinge tuku lom fah oru Inem
in eteyuk sin mwet lokoalok lom, ac oru mutanfahl uh in rarrar ye motom!
3 Oasr pacl se meet kom tuh tuku ac oru mwe aksangeng lulap ma kut tiana nunku
mu ac sikyak. Eol uh liye kom ac kusrusryak ke sangeng.
4 Wangin mwet nu liye ku lohng ke sie God oana kom, su orek mwenmen ouinge
nu selos su filiya finsrak lalos in El.

63:5 Isa 59:16 **63:12** Exo 14:21 **64:4** 1 Cor 2:9

5 Kom insewowo in osun nu selos su engan in oru ma suwohs, elos su esam ouiyen
moul ma kom lungse elos in moulkin. Kom tuh kasrkusrak sesr, a kut oru na ma
koluk. Kom ne arulana toasr sesr, a kut srakna oru ma sutuu oemeet me.
6 Kut nukewa oru ma koluk; finne orekma wo ma kut oru, a fohkfok oana nuknuk
fohkfok uh. Ke sripen ma koluk lasr, kut oana sra ma masla ac ukukla ke eng uh.
7 Wangin sie foroht nu sum in pre. Wangin sie som nu yurum in suk kasru. Kom
wikinkomla sifacna liki kut, ac som liki kut ke sripen ma koluk lasr.
8 Tusruktu, LEUM GOD, kom papa tumasr. Kut oana fohk kle, ac kom oana mwet
orek ahlu kle. Kom orekutla,
9 ke ma inge, nimet arulana kasrkusrak sesr, ku esam na ma koluk lasr nwe tok.
Kut mwet lom. Pakoten nu sesr.
10 Siti mutal nukewa sum ekla oana acn mwesis. Acn Jerusalem sikiyukla ac
wanginla mwet we.
11 Tempul lasr uh firriyukyak — acn mutal ac kato se ma mwet matu lasr meet ah
tuh kaksakin kom we. Acn nukewa ma kut lungse meet ah musalsalu.
12 LEUM GOD, ya ma inge tiana wakrekom? Ya wanginna ma kom ac oru, ac kom
ac akkeokye kut yohk liki ma kut ku in mutangla?

65

Kalyeiyuk Lun God Nu Sin Mwet Likkeke

1 LEUM GOD El fahk, “Nga tuh akola in topuk pre lun mwet luk, a elos tiana pre. Nga
tuh akola elos in koneyuyak, a elos tiana srike in sukyu. Mutanfahl se inge tiana pre
nu sik, nga finne akola pacl nukewa in topkolos, ‘Nga pa inge; nga fah kasrekowos.’
2 Nga akola pacl nukewa in paing mwet luk, su likkekelana in oru ma sutuu ac fahsr
ke inkanek lalos sifacna.
3 Elos tiana mwekin in akkasrkusrakyeyu pacl nukewa. Elos oru mwe kisa nu ke
ma sruloala in ima oal lalos,* ac furreak mwe keng fin loang lun mwet pegan.
4 Ke fong uh elos som nu in luf ac nu ke kulyuk, in lolngok yurin ngunin mwet misa.
Elos kang ikwen pig ac nim sronin ikwa ma kisakinyuk ke ouiya lun mwet pegan.
5 Na elos fahk nu sin mwet ngia, ‘Nimet kaluku nu yorosr. Kut mutallana, ac sufal
kowos in pusral kut.’ Nga koflana muteng kain mwet ouingan — kasrkusrak luk
kaclos oana sie e na ngeng ma tia ku in kunla.
6 “Nga nunkala tari kalya ma fal nu selos, ac simla pac tari ma ac orek nu selos.
Nga fah tia likinsai ma elos orala tari, a nga ac fah folokin nu selos
7 fal nu ke ma koluk lalos ac oayapa ma koluk lun mwet matu lalos. Elos esukak
mwe keng fin inging uh ke nien alu lun mwet pegan, ac fahk kas koluk keik. Ouinge
nga fah kaelos fal nu ke orekma koluk lalos.”
8 LEUM GOD El fahk, “Wangin mwet sisla ung in grape fon se, a elos ac srela ma
wo kac in orekmakin nu ke wain. Ouinge nga fah tia pac kunausla mwet luk nukewa
— nga ac molela mwet su kulansupweyu.
9 Nga ac fah akinsewowoye mwet Israel su ma in sruf lun Judah, ac fwilin tulik
natulos fah usrui acn sik in eol uh. Mwet solla luk su kulansupweyu fah muta we.
10 Elos fah alu nu sik, ac fah pwen sheep ac cow natulos nu insroan mah in acn
Tupasrpasr lun Sharon layen nu roto, ac nu Infahlfal in Ongoiya† layen nu kutulap.
11 “Tusruktu ac fah tia ouinge nu suwos su ngetla likiyu ac mulkunla Zion, eol mutal
sik, ac alu nu sel Gad — god lun wo ouiya, ac nu sel Meni — god lun ongoiya.

65:1 Rom 10:20 **65:2** Rom 10:21 * **65:3** ***ima oal lalos:*** liye Isa 1:29 † **65:10** ***Infahlfal in Ongolya:*** pa inge kalmen Achor; liye Jos. 7:24–26 **65:10** Jos 7:24–26

12 Ac fah koluk ouiya nu suwos ac kowos ac anwuki ke cutlass, mweyen kowos tia
topuk ke pacl nga pangon kowos, ku porongo ke pacl nga kaskas. Kowos sulela in
seakosyu ac oru ma koluk.
13 Ouinge nga fahk nu suwos lah elos su alu nu sik ac akosyu fah pukanten mwe
mongo nalos ac mwe nim nimalos, a kowos fah masrinsral ac malu. Elos ac fah engan,
a kowos ac fah akmwekinyeyuk.
14 Elos ac fah on ke engan, a kowos ac tung ke asor ac toasr.
15 Inewos fah sie kas in selnga lun mwet solla luk. Nga, LEUM GOD Fulatlana, fah
lela in anwuki kowos. Tusruktu nga fah sang sie ine sasu nu selos su akosyu.
16 Kutena mwet in facl se inge su siyuk in akinsewowoyeyuk el, fah siyuk mwe
insewowo sin God lun ma pwaye. Kutena mwet su orala kas in fulahk ku lal, fah
oru ke Inen God lun ma pwaye. Ma koluk nukewa ke pacl somla ac fah wanginla ac
mulkinyukla."

Ma Nukewa Orekla Sasu

17 LEUM GOD El fahk, "Nga orala kusrao sasu ac sie fahlu sasu. Ma meet ah ac fah
mulkinyukla.
18 Kowos in engan ac insewowo nwe tok ke ma nga oru inge. Jerusalem sasu ma
nga ac oru ac fah sessesla ke engan, ac mwet we ac fah insewowo.
19 Nga sifacna fah arulana enganak ke Jerusalem ac mwet we. Ac fah wangin pusren
tung ac asor we.
20 Tulik srisrik ac fah tia sifilpa misa ke srakna fusr, ac mwet nukewa ac fah loes
moul lalos. Elos su moul nwe sun yac siofok ac fah liyeyuk mu elos srakna fusr. Mwet
se fin misa meet liki pacl sacn, ac fah sie akul lah nga kalyaelos.
21 Elos fah musai lohm ac muta loac; elos ac yukwi ima in grape ac kang fahko kac.
22 Elos ac tia musai na kutepacna mwet muta loac. Elos ac tia yukwi ima in grape
na kutepacna mwet nim wain kac. Tuh mwet luk fah moul paht, oana lusen moul
lun sak uh. Elos ac arulana engankin fokin orekma lalos.
23 Orekma elos oru ac fah wo ouiya, ac tulik natulos fah tia sun ongoiya. Nga fah
akinsewowoyalos ac fwilin tulik natulos nwe tok.
24 Meet liki safla pre lalos nu sik, nga ac topuk mwe siyuk lalos.
25 Kosro wolf ac sheep fusr ac fah tukeni mongo. Lion uh ac fah mongo mah oana
cow uh, ac wet pwasin ac fah tia sifil sensenkinyuk. Fineol Zion, eol mutal sik, ac fah
wangin kutena mwe ngal ku ma koluk we."

66

LEUM GOD El Nununku Mutunfacl Uh

1 LEUM GOD El fahk, "Kusrao pa tron luk, ac faclu ma loangeyen niuk. Na lohm
fuka kowos ac ku in musai nu sik, ac kain in acn fuka kowos ac oru nga in muta we?

2 Nga na pa orala faclu ac yen engyeng uh nufon! Nga insewowo selos su inse
pusisel ac su auliyak, elos su sangeng sik ac akosyu.
3 "Tusruktu mwet uh sulela in oru na lungse lalos sifacna. El su uniya soko cow
mukul el oana mwet se su uniya sie mwet. El su kisakin soko sheep fusr el oana
mwet se su koteya inkwawen soko kosro ngalngul. El su use sie mwe kisa wheat el
oana mwet se su use srahn pig. El su orek mwe kisa keng el oana mwet se su pre nu
ke sie ma sruloala. Elos insewowo in oru lumah na srungayuk ke alu uh.

65:17 Isa 66:22; 2 Pet 3:13; Fwack 21:1 **65:19** Fwack 21:4 **65:25** Isa 11:6–9 **66:1** Mt 5:34; 23:22; Mt 5:35
66:1 66:1–2; Orek 7:49–50

4 Ke ma inge nga fah sulela pac in use mwe ongoiya lulap nu faclos — ma na elos
arulana sangeng kac uh — mweyen ke nga pang nu selos elos tia topuk, ac ke nga
kaskas elos tia lohng. Elos sulela in seakosyu ac in oru ma koluk."
5 Porongo ma LEUM GOD El fahk inge, kowos su sangeng sel ac aksol: "Ke sripen
kowos inse pwaye nu sik, oru kutu sin mwet lowos sifacna elos srungakowos ac tiana
lohwot nu suwos. Elos aksruksrukye kowos ac fahk, 'Lela LEUM GOD Elan akkalemye
ku lal ac molikowosla, tuh kut in liye ke kowos ac enganak.' Tusruktu elos sifacna ac
fah mwekinla!
6 Kowos in porongo! Pusra lulap se kaskas in siti uh. Pusra se ma tuku liki Tempul
uh pa pusren kaiyuk lun LEUM GOD nu sin mwet lokoalok lal!
7 "Siti mutal sik el oana sie mutan su sa na oswela sie tulik meet liki na ngal in isus
lal.
8 Ya nu oasr mwet liye ku lohng lumah ouinge? Ya oasr mutunfacl nu isusla ke len
se na? Zion fah tia enenu in keok paht meet liki mutunfacl sacn isusla.
9 Nimet nunku mu nga fah use mwet luk in sun pacl in isusla, a tia lela elos in
isusla." LEUM GOD pa fahk ma inge.
10 Kowos in wi Jerusalem enganak;
Kowos nukewa su lungse siti se inge, enganak kacl!
Kowos nukewa su asor kacl meet
Kowos in welul engan.
11 Kowos ac fah engankin mwe insewowo lal,
Oana sie tulik su titi ke nina kial.
12 LEUM GOD El fahk, "Nga fah sot nu suwos misla ac insewowo kawil. Mwe kasrup
lun mutunfacl puspis fah asrwot oana soko infacl ma tia ku in mihnla. Kowos ac fah
oana sie tulik fusr ma katitiiyuk sin nina kial, kafisyukyak inpaol, ac oakoakiyuk ke
lungse.
13 Nga fah akwoye kowos in Jerusalem oana sie nina akwoye tulik natul.
14 Pacl se kowos liye ma inge, kowos ac fah engan, na ac fah oru kowos in fokoko
ac ku in mano. Ouinge kowos fah etu lah, nga, LEUM GOD, kasrelos su akosyu, ac
nga akkalemye kasrkusrak luk lain mwet lokoalok luk."
15 LEUM GOD El ac tuku wi e. El ac kasrusr fin sie paka in kalyaelos su El kasrkusrak
se.
16 El ac fah orekmakin cutlass ac e in kai mwet nukewa fin fahlu su oasr mwata —
ac mwet puspis ac fah anwuki.
17 LEUM GOD El fahk, "Pacl in safla uh apkuranme nu selos su aknasnasyalos nu
ke alu pegan, su takla fahsr nu ke ima aol* lalos, ac su mongo ikwen pig ac kisrik in
pot ac mwe mongo saya ma srungayuk.
18 Nga etu nunak lalos ac orekma lalos. Nga ac tuku in eisani mwet in mutunfacl
nukewa. Ke elos ac fahsreni, elos fah liye ma nga oru ke po ku luk,
19 ac elos ac fah etu lah nga pa kalyaelos.
"Tusruktu nga fah filiya kutu selos, ac supwalosla nu ke mutunfacl, ac nu yen
loessula, ma soenna lohng pweng keik ku liye wolana luk ac kulana luk: nu Tarshish,
nu Pul ac Lud, wi mwet pisr oalel lalos, ac nu Tubal ac Javan. Inmasrlon mutunfacl
puspis inge, elos fah sulkakin fulatlana luk.
20 Elos ac fah folokonma mwet wiowos nukewa liki mutunfacl puspis, oana sie mwe
lung nu sik. Elos ac usalosme nu ke eol mutal sik in acn Jerusalem — fin horse, miul,
ac camel, ac in chariot ac wagon — oana ke mwet Israel elos use mwe kisa wheat ke
ahlu aknasnasyeyukla in orekmakinyuk in Tempul.
21 Nga fah eis kutu selos in oru orekma lun mwet tol ac mwet Levi.

66:7 Fwack 12:5 * **66:17** ***ima oal:*** liye Isa 1:29

22 “Oana ke faclu sasu ac kusrao sasu fah oan nwe tok ke ku luk, ouinge fwilin tulik
nutuwos ac inewos ac fah oan nwe tok.”
23 LEUM GOD El fahk, “Ke Kufwen Malem Sasu nukewa ac Sabbath nukewa, mwet
in mutunfacl nukewa fah tuku ac alu nu sik inge in Jerusalem.
24 Ke elos mukuiyak in som, elos ac liye mano misa lun mwet su tuh lainyu. Wet
ma kang manolos fah tiana misa, ac e se ma esukulos fah tiana kunla. Mwet nukewa
ac fah arulana srunga liye mano misa inge.”

66:22 Isa 65:17; 2 Pet 3:13; Fwack 21:1 **66:24** Mk 9:48

JEREMIAH

Tukakinyen Book in JEREMIAH

Mwet palu *Jeremiah* el moul inmasrlon yac 625 nu ke 585 meet liki Christ. Lusenna pacl el sie mwet palu, el sensenkakin mwet lun God ke ongoiya lulap ma ac putatyang nu fin mutunfacl Judah ke sripen elos alu nu ke ma sruloala ac oru ma koluk. El moul na nwe ke el sifacna liye kas in palu lal akpwayeiyuk: ke acn Jerusalem, wi Tempul, kunausyukla sel Nebuchadnezzar, tokosra Babylonia, ac oayapa ke tokosra lun Judah ac un mwet puspis utukla nu in sruoh in acn Babylonia. El oayapa palye ke sie pacl ma mwet Judah ac fah foloko liki sruoh ac sifil musaeak mutunfacl selos.

Book in Jeremiah ku in kitakatelik nu ke ip inge: (1) Pang nu sel Jeremiah. (2) Kas sin God me nu sin mutanfahl Judah ac nu sin tokosra inge lun acn we: Josiah, Jehoiakin, Jechoiachin, ac Zedekiah. (3) Kas ma Baruch, mwet sim lal Jeremiah, el simusla ke kutu ma yohk sikyak in moul lal Jeremiah wi kas in palu lal. (4) Kas lun Leum God ke mutunfacl saya. (5) Sramsram ke musalla lun acn Jerusalem, ac ke sruoh nu Babylonia.

Jeremiah el sie mwet na yohk lungse la, ac el arulana pakomuta mwet lal, pwanang el tia lungse akkalemye nu selos lah God El ac akkeokyalos. In ma simusla puspis el srumun lupan keok lal ke sripen God El pangnol tuh elan sie mwet palu. Kas lun Leum God oana sie e firir insial — su el tia ku in sikulya in tia fahkak.

Kutu kas ma yohk in book se inge fahk ke ma ac sikyak tukun pacl lal Jeremiah — nu ke sie len ac mau oasr sie wuleang sasu, su mwet lun God fah karingin finne wangin mwet luti in akesmakyalos, mweyen ac fah simla insialos (Jeremiah 31:31–34).

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Pang nu sel Jeremiah 1:1–19
Kas in palu ke pacl lal Tokosra Josiah, Jehoiakim, Jehoiachin, ac Zedekiah 2:1—25:38
Ma sikyak in moul lal Jeremiah 26:1—45:5
Kas in palu lain mutunfacl puspis 46:1—51:64
Musalla lun Jerusalem 52:1–34

1 Book se inge fahkak ke kas lal Jeremiah wen natul Hilkiah, sie sin mwet tol lun
siti srisrik Anathoth ke facl lun Benjamin.
2 LEUM GOD El kaskas nu sel Jeremiah in yac se aksingoul tolu ma Josiah wen natul
Amon el tuh tokosra lun Judah,
3 ac El sifilpa kaskas nu sel Jeremiah ke Jehoiakin wen natul Josiah el tuh tokosra.
Tukun pacl sac, LEUM GOD El kaskas nu sel ke pacl na pus, nwe ke yac aksingoul sie
ma Zedekiah, wen natul Josiah, el tokosra. Ke malem se aklimekosr in yac sac mwet
Jerusalem elos utukla nu in sruoh.

Pang nu sel Jeremiah

4 LEUM GOD El fahk nu sik,
5 “Meet liki nga lumwekomla nga sulekomla, ac meet liki kom isusla nga srikomla
in sie mwet palu nu sin mutunfacl uh.”
6 Na nga topuk, “LEUM GOD Fulatlana, nga nikin lah mea nga ac fahk. Nga arulana
fusrla.”

1:2 2 Tok 22:3—23:27; 2 Chr 34:8—35:19 **1:3** 2 Tok 23:36—24:7; 2 Chr 36:5–8; 2 Tok 24:18—25:21; 2 Chr 36:11–21

7 Tusruktu LEUM GOD El fahk nu sik, “Nikmet fahk mu kom fusrla, a fahla nu yurin
mwet ma nga supwekom nu se uh, ac fahk nu selos ma nukewa nga sapkin kom in
fahk.
8 Nimet sangeng selos, tuh nga ac fah wi kom ac karingin kom. Nga, LEUM GOD,
pa fahk ma inge!”
9 Na LEUM GOD El asroema paol, pusralla ngoasrok, ac fahk nu sik, “Porongo, nga
ac sot nu sum kas kom in fahk.
10 Misenge nga sot ku nu sum fin mutunfacl ac tokosrai nukewa, in fusak ac in
ikorinya, in kunausla ac sisla, in musai ac in yukwiya.”

Aruruma Luo

11 LEUM GOD El siyuk sik, “Jeremiah, mea kom liye?”
Nga topuk, “Nga liye lesak almond se.”
12 LEUM GOD El fahk, “Pwaye sum, ac nga tawi* in liye lah kas luk akpwayeiyuk.”
13 Na LEUM GOD El sifil kaskas nu sik, ac siyuk, “Mea pac kom liye?”
Nga topuk, “Nga liye pac tup in kof se poel epang, ac apkuran in topme nu layenu.”
14 El fahk nu sik, “Mwe ongoiya ac fah kahkma epangme nu faclos nukewa su muta
in facl se inge,
15 mweyen nga pangon mutunfacl nukewa in acn epang in tuku. Tokosra lalos fah
oakiya tron lalos ke mutunpot lun Jerusalem ac rauneak pot we, ac oayapa rauneak
siti saya lun Judah.
16 Nga fah kalyei mwet luk mweyen elos orekma koluk. Elos fahsr likiyu, sang mwe
kisa lalos nu sin god ngia, ac orek ma sruloala ac alu nu selos.
17 Jeremiah, akola kom in som ac fahk nu selos ma nukewa nga sapkin kom in fahk.
Nikmet sangeng selos inge. Kom fin sangeng nga fah akyokye sangeng lom ke kom
ac tu ye mutalos.
18 Misenge nga oru tuh kom in oana sie siti potiyukyak kulana, soko sru osra, sie
kalkal bronze, ma in lain facl se inge nufon — lain tokosra nukewa lun Judah, wi
fisrak we, mwet tol we, ac mwet in facl sac.
19 Elos fah mweun lain kom; tusruktu elos ac fah tia ku in kutangkomla, tuh nga ac
fah wi kom ac karingin kom. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.”

2

God El Karingin Israel

1 LEUM GOD El fahk nu sik
2 in sulkakin mwe fahkak se inge nu sin mwet nukewa in Jerusalem.
“Nga esam lupan pwaye ac oaru lom nu sik ke kom srakna mutan fusr,
Fuka lupan lungse lom nu sik ke kut tufahna payukyak.
Kom tuh fahsrna tukuk in acn mwesis,
Sie acn ma soenna oasr ma yok we.
3 Israel, kom tuh sriyukla in ma na luk;
Kom sie ma mutal nu sik mukena.
Nga fah supu mwe keok ac mwe ongoiya
Nu faclos nukewa su akkeokye kom.
Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.”

Ma Koluk Lun Papa Matu Tumun Mwet Israel

4 Porongo mwe fahkak lun LEUM GOD, kowos fwilin tulik natul Jacob ac sruf lun
Israel.
5 LEUM GOD El fahk:
“Ma koluk fuka papa matu tomowos ah konauk in nga?

* **1:12** ***tawi:*** fahkyen ‘tawi’ ac ‘almond’ apkuran oana sie in kas Hebrew.

Efu ku elos forla likiyu?
Elos alu nu ke ma sruloala ma wangin sripa,
Oru elos ekla pac mwet wangin sripa.
6 Elos tiana nunku keik,
Nga ne molelosla liki acn Egypt
Ac kololosme sasla yen mwesis;
Sie acn turangang ac pukanten luf we,
Sie acn pao ac facl in misa,
Yen wangin mwet muta we
Ac wangin pac mwet fufahsryesr we.
7 Nga usalosme nu in sie facl kasrup ac wo fohk we,
Elos in insewowo ke kosrani we ac ke ma wo pac saya.
A elos tuh akkolukyela facl sik;
Elos akfohkfokyela facl se su nga sang nu selos.
8 Mwet tol elos tiana siyuk, 'LEUM GOD El oasr oya?'
Elos su sasla ke ma sap elos tia eteyu.
Mwet kol elos tuyak lainyu.
Mwet palu kaskas ke inen Baal,
Ac alu nu ke ma sruloala lusrongten.

LEUM GOD El Lain Mwet Lal

9 "Ouinge nga, LEUM GOD, fah akkalemye ma nga lain kowos kac.
Nga fah tia tui in lain fwilin tulik nutuwos.
10 Som nu layen roto, nu ke tuka Cyprus,
Ac supwala sie mwet nu layen kutulap nu in facl Kedar.
Kowos fah liye lah wangin kain inge nu sikyak meet.
11 Wangin sie mutunfacl nu aolla god la uh,
God inge finne tia god pwaye.
A mwet luk uh tuh sisyula,
God se su akwoyalos,
Ac elos forla nu ke god ma tia ku in oru kutena ma nu selos.
12 Ke ma inge nga sapkin yen engyeng uh in rarrarak ke mwe aksangeng,
In fwefela ac oela,
13 Tuh mwet luk elos orala ma koluk luo:
Elos forla likiyu,
Nga su unon in kof loslos nu selos,
Ac elos pukanak lufin kof —
Lufin kof su wohn ac tia ku in sruokya kof.

Fokin Sesuwos Lun Israel

14 "Israel el tia sie mwet kohs;
Tia osweyukla el nu ke moul in kohs.
Na efu ku mwet lokoalok lal suk in sruokilya?
15 Elos kouyak nu sel oana pusren lion uh.
Elos kunausla facl sel, oan mwesasla,
Ac siti we musalla ac wanginla mwet muta we.
16 Aok, mwet Memphis ac Tahpanhes
Elos fukulya sri in ahlunsifal.
17 Israel, kom na pa sifacna oru in upa nu sum!
Kom sisyula, LEUM GOD lom,
Ke nga tuh pwen kom inkanek uh.
18 Ya oasr ma ac wo nu sum kom fin som nu Egypt

In nim kof ke Infacl Nile?
Ya oasr ma ac wo nu sum kom fin som nu Assyria
In nim kof ke Infacl Euphrates?
19 Ma koluk lom sifacna ac fah kai kom,
Ac forla lom likiyu fah liskomla.
Kom ac fah akilen lah sie ma na koluk ac mwen
Pa in sisla LEUM GOD lom,
Ac tila inse pwaye nu sik.
Nga, LEUM GOD Fulatlana ac Kulana, pa fahk ma inge."

Israel El Srunga Alu Nu Sin LEUM GOD

20 LEUM GOD Fulatlana El fahk,
"Israel, kom nuna srunga na muta ye ku luk oemeet me.
Kom tiana akosyu ku alu nu sik.
Fin mangon eol nukewa,
Ac ye sak folfol nukewa
Kom tuh alu nu ke god eslap uh.
21 Nga yukwikomi oana soko fain sacnsan
Ke fita ma wo oemeet.
Na liye ma kom ekla nu kac inge!
Kom oana soko fain kolukla ac wanginla sripa.
22 Kom finne oulkomla ke soap na ku
Nga ac srakna liye tuhn fohkfok lun ma koluk lom.
23 Efu ku kom ku in fahk mu kom tiana aktaekye monum,
Ac fahk mu kom tiana wi alu nu sel Baal?
Esam lupan ma koluk kom oru infahlfal uh;
Ngetang liye ma kom orala inge.
Kom oana soko camel mutan lemnak
Ma yuwot yume sukok camel mukul,
24 Sasang nu in yen turangang uh.
In pacl el ouinge uh, su ac ku in kutongilya?
Camel mukul ma lungse el uh fah tia enenu in sokol,
Mweyen el pa ac sokolos.
25 Israel, nimet aktotoye niom,
Ku lela in paola kapinsrulyom
Ke ukweyen god ngia.
A kom fahk, 'Mo! Nga tia ku in forla.
Nga lungse god saya uh,
ac nga fah ukwalos.' "

Fal In Kalyeiyuk Israel

26 LEUM GOD El fahk, "Oana ke sie mwet pisrapasr el ac mwekinla ke ac sruhu el, kowos mwet Israel nukewa ac fah mwekinla pac — tokosra, mwet fulat, mwet tol ac mwet palu lowos.
27 Kowos nukewa ac fah mwekinla — kowos su fahk mu sak soko pa papa tomowos ac eot se pa nina kiowos. Ma inge ac sikyak mweyen kowos forla likiyu ac tia nget nu sik. Tusruktu ke pacl se kowos ac sun ongoiya, na kowos ac siyuk nga in tuku ac molikowosla.
28 "Pia god ma kowos sifacna taflela nu suwos uh? Pacl kowos ac sun ongoiya, lela elos in molikowosla, elos fin ku! Arulana pusla god lowos, oana pisen siti in acn Judah.
29 Mea kowos torkaskas kac uh? Efu kowos orekma koluk na lainyu?

30 Nga tuh kai kowos, tusruk wanginna sripa mweyen kowos tia lela nga in luti
kowos. Kowos uniya mwet palu lowos, oana soko lion sulallal.
31 Mwet Israel, porongo ma nga fahk uh. Ya nga oana sie acn mwesis nu suwos,
oana sie acn lohsr ac sensen? Na efu kowos ku fahk mu kowos ac oru oana lungse
lowos, ac kowos ac tiana foloko nu yuruk?
32 Ya sie mutan fusr ku in mulkunla mwe naweyuk lal, ku sie mutan akola in marut
ku in mulkunla nuknuk in marut lal? Tia ku. Tusruktu nga tia ku in oakla pisen len
mwet luk uh mulkinyula.
33 Kom arulana etu in konauk mukul kom lungse orek pwar se. Finne mutan koluk
se, el ku in lutlut sum.
34 Nuknuk lom tuhnla ke srahn mwet sukasrup su wangin mwata, tia ke srahn
mwet pisrapasr.
"Tusruktu finne ma inge nukewa orek,
35 a kom srakna fahk mu, 'Wangin mwetik! LEUM GOD El tiana kasrkusrak sik.'
Tusruktu nga, LEUM GOD, fah kai kom mweyen kom lafwekin lah kom orekma koluk.
36 Efu ku arulana fisrasr sum in ikikil nunak lom? Kom ac toasrla sin Egypt, oana
ke kom tuh toasrla sin Assyria.*
37 Kom ac fah forla liki Egypt, ac suwoli ke mwekin. Nga, LEUM GOD, siselosla su
kom lulalfongi. Wangin kutena ma wo kom ac eis selos."

3

Israel El Tia Pwaye Nu Sin God

1 LEUM GOD El fahk, "Mukul se fin sisla mutan kial, ac mutan sac som ac payuk sin
sie pac mukul, mukul se meet ah tia ku in sifil eis mutan sac, mweyen ac tuh arulana
akfohkfokyela acn uh. Tusruktu, Israel, pukanten na mwet kom pwar se, ac inge kom
lungse foloko nu yuruk!
2 Ngetak nu yen turangang fin inging uh. Ya oasr acn kom tia kukakin monum we?
Kom mutana soano mwet kom pwar se pe inkanek, oana sie mwet Arab el mutana
yen mwesis soano sie mwet in fahsryak elan ku in oru inkanek in sulallal nu sel.
Moul in kosro lom uh akfohkfokyela acn uh.
3 Pa oru af uh tui, ac wangin pac af ke pacl in taknelik. Ngetnget lom an oapana
ngetnget lun sie mutan kosro su eis molin kosro lal, ac kom tiana mwekin.
4 "Ac inge kom fahk nu sik, 'Kom pa papa tumuk, ac kom nuna lungsena nga e ke
nga srikyak.
5 Kom ac tia kasrkukrak pacl nukewa. Kom ac tia mulat sik nwe tok.' Israel, kom
fahk ouingan, a kom nuna oru na ma koluk pacl nukewa."

Mwet Israel Ac Mwet Judah Enenu In Auliyak

6 Ke pacl se Josiah el tuh tokosra, LEUM GOD El fahk nu sik, "Ya kom liye ma koluk
Israel el oru? El forla likiyu oana sie mutan su tia pwaye nu sin mukul tumal. Fin
inging nukewa ac ye sak folfol nukewa el oru oana sie mutan kosro su eis molin kosro
lal.
7 Nga tuh nunku mu tukun el oru ma inge nukewa, el ac foloko nu yuruk. Tuh pa
el tiana foloko. Na Judah, tamtael se wial su tia pac pwaye nu sin mukul tumal, el
liye ma inge nukewa.
8 Judah el liye pac lah nga Israel fahsrelik, ac nga supwalla mweyen el forla likiyu
ac mutawauk in sie mutan kosro su eis molin kosro lal. Tusruktu Judah, tamtael

* **2:36** ***toasrla sin Assyria:*** ke mwet Israel elos sukok kasru sin mwet Assyria, mwet Assyria tiana kasrelos.
3:6 2 Tok 22:1—23:30; 2 Chr 34:1—35:27

kutasrik se wial Israel, tiana sangeng. El oayapa mutawauk in moul oana sie mutan kosro,
9 ac tia pacna mwekin kutu srisrik. El akfohkfokyela acn uh, ac orek kosro ke el
alu nu ke eot ac sak.
10 Tukun ma inge nukewa, Judah, tamtael kutasrik se wial Israel, el orek fwacfa mu
el foloko nu yuruk, sruhk tia pwaye insial. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge."
11 Na LEUM GOD El fahk nu sik lah Israel el finne forla lukel, pwayeiya uh el wo
lukel Judah, su kutasrik.
12 El fahk nu sik in som ac fahkak kas inge nu epang, "Israel, sifilpa foloko nu yuruk,
kom finne tia pwaye nu sik. Nga pakoten ac nga fah tia kasrkusrak. Nga ac fah tia
sruokya mulat luk nwe tok.
13 Ma sefanna, kom in fahkak lah oasr ma koluk lom ke kom lain LEUM GOD lom.
Fahkak lah ye sak folfol nukewa kom sang lungse lom nu sin god lun mutunfacl saya,
ac lah kom tia akos ma sap luk. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.
14 "Foloko, kowos su tia pwaye nu sik. Kowos ma luk. Nga ac eis sie suwos liki kais
sie siti srisrik, ac luo suwos liki kais sie sruf, ac nga fah folokinkowosme nu Fineol
Zion.
15 Nga fah sot nu suwos mwet kol su akosyu, ac elos fah kol kowos ke lalmwetmet
ac etauk.
16 Na ke kowos ac puseni in facl sac, mwet uh fah tia sifil kaskas ke Tuptup in
Wuleang luk. Elos fah tia sifil nunku kac ku esam. Elos ac tia pac enenu, ku nunku
in orala pac sie.
17 In pacl sac, Jerusalem ac fah pangpang 'Tron Lun LEUM GOD,' ac mutunfacl
nukewa fah tukeni we in alu nu sik. Elos fah tia sifilpa fahsr tukun inse likkeke ac
koluk lalos.
18 Mwet Israel ac mwet Judah ac fah tukeni foloko liki sruoh lalos in acn epang, ac
sifil foloko nu ke facl se nga tuh sang nu sin papa matu tomowos tuh in mwe usru
lalos nwe tok."

Mwet Lun God Alu Nu Ke Ma Sruloala

19 LEUM GOD El fahk,
"Israel, nga kena eis kowos oana tulik nutik
Ac asot nu suwos sie facl insewowo,
Su sie mwe usru wolana inmasrlon mutunfacl nukewa.
Nga kena kowos in pangonyu papa,
Ac tia sifil forla likiyu.
20 Tusruktu kowos tiana pwaye nu sik,
Oana sie mutan su tia pwaye nu sin mukul tumal.
Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge."
21 Sie pusra lohngyuk yen turangang fin inging uh:
Pusren tung ac kwafe lun mwet Israel
Mweyen elos moulkin moul koluk,
Ac mulkunla LEUM GOD lalos.
22 Foloko, kowos nukewa su forla liki LEUM GOD.
Nga fah unwe kowos ac oru kowos in pwayena nu sik.
Kowos fahk, "Aok, kut tuku nu yurum, mweyen kom LEUM GOD lasr.
23 Wanginna kasreyasr ke kut alu nu sin god lun mwet pegan fin mangon inging
uh. Kasru nu sin Israel tuku sin LEUM GOD lasr mukena.
24 Tusruktu ke kut alu nu sel Baal, god lun mwekin, wanginla ma nukewa mwet
matu lasr tuh kemkatu kac in pacl meet ah — un sheep ac un cow, oayapa tulik mukul
ac tulik mutan.

25 Lela kut in oan in mwekin lasr, ac lela mwe mwekin lasr in afinkuti. Kut, ac
mwet matu lasr, orekma koluk pacl nukewa lain LEUM GOD lasr. Kut tiana akos ma
sap lal."

4

Sie Pang Nu Ke Auliyak

1 LEUM GOD El fahk, "Mwet Israel, kowos fin lungse forla, kowos forma nu sik.
Kowos fin pwaye nu sik ac sisla ma sruloala ma nga srunga ingan,
2 na ac tufah fal kowos in fulahk ke Inek. Mutunfacl nukewa fah siyuk sik in
akinsewowoyalos, ac elos fah kaksakinyu."
3 LEUM GOD El fahk nu sin mwet Judah ac Jerusalem, "Akfisrasryeak fohk ke acn
ma soenna imaiyuk. Nimet yukwiya fita sunowos inmasrlon kokul uh.
4 Kowos mwet Judah ac Jerusalem, kowos in karinganang wuleang su nga, LEUM
GOD lowos, orala inmasrlok ac kowos, ac kowos in sifacna kisakinkowosme nu sik.
Kowos fin tia oru, na kasrkusrak luk ac tayak oana e, ke sripen ma koluk kowos oru.
Ac fah firir ac wangin sie ku in konela."

Kas In Sensenkakin Mwet Judah Ke Mweun

5 Ukya mwe ukuk in sasla facl sac nufon!
Sasa in yohk ac kalem!
Fahkang nu sin mwet Judah ac Jerusalem
In kaing nu ke siti ma potiyukyak ku.
6 Srisrngi inkanek nu Zion!
Kaing, kom in moulla! Nimet pahtlac!
LEUM GOD El use ongoiya
Ac kunausten lulap liki acn epang.
7 Sie su kunausla mutunfacl uh mukuiyak tari,
Oana soko lion otyak liki acn in wikwik lal.
El tuku in kunausla Judah.
Siti lun Judah ac oan musalla,
Ac wangin mwet ac muta we.
8 Ke ma inge nokomang nuknuk yohk eoa, ac tung ac mwemelil
Mweyen kasrkusrak upa lun LEUM GOD
Tiana forla liki Judah.
9 LEUM GOD El fahk, "In len sac, tokosra ac mwet fulat ac fah wanginla pulaik lalos.
Mwet tol ac arulana lut, ac mwet palu ac fah oela."
10 Na nga fahk, "LEUM GOD Fulatlana, kom arulana kiapwela mwet Jerusalem!
Kom fahk mu ac fah oasr misla, a cutlass se pa oanna inkwawalos."
11 Pacl se ac tuku ke ac fah fwackyang nu sin mwet Jerusalem lah sie eng na fol ac
tuku yen mwesis uh nu yorolos. Ac fah tia sie eng srisrik mwe na okla kulun wheat
—
12 a ac fah sie eng na upa supweyuku sin LEUM GOD. LEUM GOD sifacna pa
akkalemye nununku lal nu sin mwet lal.

Mwet Lokoalok Kuhlusak Acn Judah

13 Ngetla liye — mwet lokoalok el tuku oana pukunyeng uh. Chariot in mweun lal
oana eng fohru, ac horse natul uh mui liki eagle uh. We nu sesr! Kut ac sikiyukla!
14 O Jerusalem, ohlla ma koluk liki insiom tuh kom in ku in moul. Kom ac nunku
nunak koluk uh nwe ngac?

4:3 Hos 10:12

15 Mwet utuk kas tuku Dan me, ac liki fineol in acn Ephraim, in sulkakinelik pweng koluk.
16 Elos tuku in sensenkakin mutunfacl uh, ac in fahk nu sin Jerusalem lah mwet
mweun elos tuku liki sie facl loessula. Mwet lokoalok inge fah wowoyak lain siti lun
Judah
17 ac elos fah rauneak Jerusalem oana mwet san elos rauneak ima se, mweyen mwet
lal uh orek likkeke lain LEUM GOD. LEUM GOD pa fahk ma inge.
18 Judah, kom sifacna oru ma inge in tuku nu fom. Ouiyen moul lom ac orekma
koluk lom pa pwanang keok se inge in fakiskomi sasla insiom.

Asor Lal Jeremiah Ke Mwet Lal

19 Nga waiok! Nga tia ku in muteng waiok se inge!
Insiuk kihmkimyak ke sangeng!
Nga tia ku in misla.
Nga lohng mwe ukuk
Ac pusren sasa lun mweun.
20 Mwe ongoiya uh kalkalwen in sun kut;
Facl sac nufon sikiyukla.
Lohm nuknuk sesr kunausyukla in kitin pacl na.
Mwe lisrlisr uh mihsasa uh.
21 Nga ac liye flag lun mweun nwe ngac,
Ac lohng pusren mwe ukuk putaka?
22 LEUM GOD El fahk, “Mwet luk elos lalfon;
Elos tia eteyu.
Elos oana tulik lalfon;
Wangin etauk lalos.
Elos sasla ke oru ma koluk,
A tiana etu in oru ma wo.”

Aruruma Lal Jeremiah Ke Kunausten Ma Ac Tuku

23 Nga ngetla liye faclu — wangin lumah ac wangin koano.
Nga ngetak nu yen engyeng uh — wangin kalem we.
24 Nga ngetang nu ke eol uh, tuh na kusrusrsrusr,
Ac tohktok uh wacwat.
25 Nga liye lah wangin mwet.
Finne won yen engyeng uh — sohkla wanginla.
26 Acn ma imaiyukla ekla yen mwesis.
Siti nukewa kunausyukla
Ke sripen kasrkusrak upa lun LEUM GOD. (
27 LEUM GOD El fahk mu faclu nufon ac fah mwesisla ac wangin ma oan fac,
tusruktu El fah tia kunausla nufon.)
28 Faclu ac fah mwemelil;
Inkusrao fah lohsrla.
LEUM GOD El fahk ma inge,
Ac El fah tia ekulla nunak lal.
El orala tari sulela lal
Ac fah tiana ekla liki.
29 Ke kusen kasrusr lun un mwet mweun fin horse ac mwet pisr,
Mwet nukewa ac kaingla.
Kutu ac kaing nu insak uh,
Ac kutu ac fanyak nu inmasrlon eot lulap.
Siti nukewa ac pisala,
Ac wangin mwet ac sifil muta we.

30 Jerusalem, kom sikiyukla tari!
Mwe mea kom in nukum nuknuk srusra?
Mwe mea kom in yunikomla ke mwe naweyuk gold ac sang sroal in akkatoye motom?
Kom sifacna oru kom in kato ke wangin!
Mwet kawuk lom siskomla
Ac kena unikomi!
31 Nga lohng sie sao, oana pusren sie mutan akola in isus,
Oana pusren tung lun sie mutan oswe tulik se oemeet natul.
Pa inge tung lun Jerusalem, ke el suk mongol
Ac asroelik paol ac fahk,
“Nga ac misa!
Elos tuku in uniyuwi!”

5

Ma Koluk Lun Jerusalem

1 Mwet Jerusalem, yuwot yume ke inkanek nukewa!
Liye akwoya yen nukewa!
Suk pac ke acn in kuka!
Suk lah kom ac ku in konauk sie mwet
Su oru ma suwohs ac inse pwaye nu sin God.
Kowos fin ku in konauk sie, na LEUM GOD El fah nunak munas nu sin mwet Jerusalem nukewa.
2 Kowos finne orala fulahk lowos ke Inen LEUM GOD moul,
A ma kowos fahk uh kikiap.
3 Pwayena lah LEUM GOD El suk mwet inse pwaye.
El sringil kowos, a kowos tia mayak kac.
El itungkowosi, a kowos tia lungse in aksuwosyeyuk kowos.
Kowos likkeke ac tiana forla liki ma koluk lowos.
4 Na nga nunku, “Mwet inge mwet sukasrup ac mwet nikin.
Ma elos oru uh lalfon;
Elos tia etu lah mea God El enenu selos,
Ac mea LEUM GOD El lungse elos in oru.
5 Nga ac som nu yurin mwet kol
Ac kaskas nu selos.
Sahp elos pa etu lah mea God lalos enenu selos,
Ac mea LEUM GOD El lungse elos in oru.”
Tusruktu mwet kol nukewa tia lungse muta ye ku lun LEUM GOD,
Ac srunga pac aksol.
6 Pa sis lion insak uh fah onelosi;
Wolf yen mwesis me fah seseya manolos,
Ac leopard uh ac forfor in siti selos ac suk ma nac.
Mwet ingo fin tufoki liki lohm selos, ac fah seyuki manolos
Mweyen ma koluk lalos uh arulana pus,
Ac pusla pacl elos forla liki God.
7 LEUM GOD El siyuk, “Efu ku nga in nunak munas nu sin mwet luk ke ma koluk lalos?
Elos ngetla likiyu
Ac alu nu ke god sutuu lun facl saya.
Nga kite mwet luk nwe ke elos kihpi,
A elos orek kosro
Ac sisla pacl lalos yurin mutan su kukakin manolos.

8 Kowos wella in suk in oru lungse koluk lowos nu sin mutan kien mwet tulan lowos,
Oana horse mukul ma kitakat wo ke elos sukna horse mutan uh.
9 Ya tia fal nga in kalyaelos ke ma elos oru inge,
Ac oru foloksak luk nu sin mutunfacl se su ouinge?
10 Nga fah supwala mwet lokoalok in fahsr inmasrlon takin grape sunun mwet luk
Ac pakpakiya, tusruktu in tia kunausla nufon.
Nga fah fahk elos in kotala lah ke grape uh,
Mweyen lah ingan tia ma luk.
11 Mwet Israel ac mwet Judah
Arulana pilesreyu.
Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge."

LEUM GOD El Ngetla Liki Israel

12 Mwet lun LEUM GOD elos lafwekunul ac elos fahk, "Wangin ma El ac oru. Wangin ma upa ac sikyak nu sesr. Ac fah wangin mweun, ku pacl in sracl.
13 Kas lun mwet palu inge wangin kalmac, oana eng tuhtuh. Tia God pa kaskas nu selos. Ongoiya ma elos palye ingan ac ma na nu selos sifacna!"
14 LEUM GOD Kulana El fahk nu sik, "Jeremiah, mweyen mwet inge fahk kain kas inge, nga fah oru kas luk in oana sie e in oalum. Mwet uh ac fah oana etong, ac e uh ac fah esukulosyak."
15 Mwet Israel, LEUM GOD El ac use sie mutunfacl yen loesla me in lain kowos. Sie mutunfacl oemeet me su arulana ku, sie mutunfacl su kowos tia etu kas la.
16 Mwet pisr lalos elos mwet mweun kulana su uniya ke wangin pakomuta.
17 Elos fah kangla fokin ima lowos, oayapa mwe mongo nowos. Elos fah uniya wen ac acn nutuwos. Elos ac lusluseya un sheep ac un cow nutuwos, ac sukela ima in grape ac sak fig sunowos. Mwet mweun lalos ac fah kunausla siti potyak ku lowos, su yohk lulalfongi lowos kac.
18 LEUM GOD El fahk, "Ne ouinge, in len ingo nga fah tia sukela nufon mwet luk uh.
19 Ke elos ac siyuk sripen nga oru ma inge nukewa, na Jeremiah, fahk nu selos lah ke sripen elos forla likiyu ac orekma nu sin god saya uh in facl selos sifacna, ouinge elos fah kulansupu mwet saya in sie facl ma tia ma selos."

God El Sensenkakin Mwet Lal

20 LEUM GOD El fahk, "Fahkang nu sin fwilin tulik natul Jacob, ac fahkeng nu sin mwet Judah:
21 Porongeyu, kowos mwet lalfon ac mwet sulalkung, su oasr muta tuh tiana liye; su oasr srac tuh tiana lohng.
22 Nga LEUM GOD. Efu kowos ku tia sangeng sik? Efu kowos ku tia rarrar ye mutuk? Nga oakiya puk uh mu pa inge masrol lun meoa uh, sie masrol oakwuk nwe tok ma meoa uh tia ku in alukela. Noa uh finne ngirngir ac toki weacn uh, a tia ku in som alukela.
23 A kowos mwet uh, kowos likkeke ac lungse alein. Kowos kuhfla nu saya ac som likiyu.
24 Wanginna nunak in sunakinyu, nga finne supu af in taknelik ac af in kosrani, ac sot nu suwos pacl in kosrani ke kais sie yac.
25 A ma koluk lowos kosrala ma wo inge liki kowos.
26 "Oasr mwet koluk muta inmasrlon mwet luk uh. Elos wikla soano oana mwet ma likiya mwe sruhf in sruokya won, tusruktu elos filiya sruhf lalos in sruok mwet.
27 Oana ke sie mwet sruh won el nwakla kalkal lal uh ke won, ouinge elos nwakla lohm selos ke ma elos eisla lun mwet uh. Pa oru elos kulana ac kasrup;

5:21 Isa 6:9–10; Ezk 12:2; Mk 8:18 **5:22** Job 38:8–11

28 pa oru elos fact ac kihp. Wangin saflaiyen orekma koluk lalos. Elos tia sang
suwohs nu sin tulik mukaimtal ku oru nununku suwohs nu sin mwet enenu.
29 Tusruktu nga, LEUM GOD, fah kaelos ke ma elos oru inge. Nga fah orek foloksak
nu sin mutunfacl se inge.
30 Sie ma koluklana ac mwe lut sikyak tari fin facl se inge:
31 mwet palu tia fahk ma pwaye a kikiap mukena; ac mwet tol uh kol mwet uh
oana ma mwet palu sapkin, ac mwet luk uh tiana lain. Na mea elos ac oru pacl se ke
ma nukewa sun saflaiya uh?"

6

Mwet Lokoalok Raunela Jerusalem

1 Kowos mwet Benjamin, kaing ac suk moul lowos! Kaingla liki Jerusalem! Ukya
mwe ukuk in Tekoa, ac tanak sie e an in Beth Haccherem in sulkakin lah ongoiya ac
kunausten akuranna tuku liki acn epang.
2 Siti Zion arulana oasku, tusruktu ac fah kunausyukla;
3 tokosra uh ac fah mutangan aktuktuk we wi mwet mweun lalos. Elos ac tulokunak
lohm nuknuk selos rauneak siti sac, ac kais sie selos fah aktuktuk in acn na el lungse.
4 Elos fah fahk, "Akola in mweuni Jerusalem! Tuyak, kut ac mweunel ke infulwen
len!" Na elos sifilpa fahk, "Tari, arulana pahtlac. Fongeni pa inge.
5 Kut fah mweunel ofong. Kut ac kunausla pot ku lun siti uh."
6 LEUM GOD Kulana El sapkin tokosra inge in pakiya kutu sak ac elosak fohkon
acn uh mwe fanyak nu fin pot Jerusalem. El fahk, "Nga fah kai siti se inge mweyen
yokna akkeok we.
7 Oana ke sie lufin kof oasr kof sasu loac pacl nukewa, ouinge oasr ma koluk sasu in
Jerusalem pacl nukewa. Nga lohng na ke akmas ac sulallal orek in siti uh. Pwayena
ma nga liye pa mas ac kinet.
8 Mwet Jerusalem, lela mwe lokoalok inge in mwe akesmakye kowos. Fin tia, nga
fah siskowosla. Nga ac ekulla siti lowos nu ke sie acn mwesis, sie acn ma wangin
mwet muta we."

Seakos lun Israel

9 LEUM GOD Kulana El fahk nu sik, "Israel ac fah wanginla mwet we oana sie ima in
grape su fahko nukewa kac uh kinkinla. Ke ma inge kom enenu in molelosla nukewa
su kom ku in molela ke srakna oasr pacl."
10 Ac nga fahk, "Su ac lohngyu nga fin kaskas nu selos in akesmakyalos? Elos likkeke
ac srangesr lohng kas lom. Elos isrun ma kom sap nga in fahk.
11 LEUM GOD, kasrkusrak lom selos firir pac in nga, ac nga koflana in sifil kutong."
Na LEUM GOD El fahk nu sik, "Okoala kasrkusrak luk nu fin tulik srisrik inkanek
uh, ac nu fin tukeni lun mukul fusr. Ac fah utukla pac mwet payuk nukewa, wi mwet
arulana matu.
12 Lohm selos ac ima lalos ac mutan kialos ac fah itukyang nu sin kutu pac mwet.
Nga ac kalyei mwet in facl se inge.
13 Mwet nukewa, mwet fulat ac mwet srisrik, elos srike in orek mani ke inkanek
kutasrik. Finne mwet palu ac mwet tol, elos kiapu pac mwet uh.
14 Elos oru oana in ma na kuretyuki pa kinet ke mwet luk uh. Elos fahk mu, 'Ma
nukewa wo na,' sruhk ma uh tiana wo.
15 Ya elos mwekin ke elos oru ma srungayuk inge? Mo, elos tiana mwekin kutu
srisrik. Elos tia pacna ngetnget in mwekin. Ke ma inge elos ac fah misa oana mwet
misa tari. Pacl se nga kalyaelos uh, pa ingan saflaiyalos. Nga, LEUM GOD, pa fahk
ma inge."

6:12 6:12–15; Jer 8:10–12 **6:14** Ezk 13:10

Israel Srunga Inkanek Lun God

16 LEUM GOD El fahk nu sin mwet lal, “Tu ke inkanek sengelik uh ac liye. Siyuk
lah pia inkanek ma matu ac wo emeet uh. Fahsr kac, ac kowos fah muta in misla.”
Tusruktu elos fahk, “Mo, kut ac fah tia fahsr kac!”
17 Na LEUM GOD El srisrngiya mwet san in porongo ke ukuk uh ac kas. Tuh elos
fahk, “Kut ac tia porongo.”
18 Ke ma inge LEUM GOD El fahk, “Porongo, kowos mutunfacl uh, ac liye ma ac
sikyak nu sin mwet luk.
19 Lohng, O faclu! Nga ac use mwe ongoiya nu sin mwet inge in kaelos ke pwapa
koluk lalos nukewa, mweyen elos srunga mwe luti luk ac tia akos kas luk.
20 Mwe mea mwe kisa keng elos use Sheba me nu yuruk, ku mwe akyuye mongo
elos use yen loesla me? Nga fah tia eis mwe sang lalos, ku insewowokin mwe kisa
lalos.
21 Ke ma inge nga ac oru mwet inge in tukulkul ac ikori. Papa uh ac wen natulos
ac fah misa, oayapa mwet kawuk ac mwet tulan.”

Mweun Tuku Epang Me

22 LEUM GOD El fahk, “Mwet ac fah tuku liki sie facl in acn epang. Sie mutunfacl
kulana yen loesla el akola nu ke mweun.
23 Elos sruok mwe pisr ac cutlass natulos; elos mwet sulallal ac wangin pakomuta
lalos. Pusren kasrusr lun horse natulos oana pusren ngirngir lun meoa uh. Elos akola
in mweun lain Jerusalem.”
24 Na mwet Jerusalem elos fahk, “Kut lohng tari pweng ingan, ac paosr munas ac
atla; kut fosrngala ac keok oana sie mutan isus.
25 Kut tia ku in som likin siti uh, ku forfor inkanek uh, mweyen mwet lokoalok lasr
uh akoela mwe mweun natulos, ac mwe aksangeng lulap raunikutla yen nukewa.”
26 LEUM GOD El fahk nu sin mwet lal, “Nokomang nuknuk yohk eoa ac ipippip in
apat uh. Kowos in arulana tung ac mwemelil oana ke wen sefanna nutuwos el misa,
mweyen el su tuku in sikikowosla ac fah tuku ke pacl na sa in mweuni kowos.
27 Jeremiah, srike mwet luk uh oana ke kom ac srike osra uh, kom in konauk
kuiyalos.
28 Elos nukewa likkeke ac lainyu na. Elos keke oana osra bronze ac iron. Elos
nukewa koluk. Elos forfor ac srumun kas kikiap ke mwet.
29 Funyu uh arulana folla, ac kutkut ke osra uh tiana kofelik in nasnasla. Ouinge
wangin sripa in tayak e uh in aknasnasyela mwet luk, mweyen mwet koluk uh tiana
som lukelos.
30 Elos ac fah pangpang kutkut wangin sripa ma sisila, mweyen nga, LEUM GOD,
siselosla.”

7

Jeremiah El Luti In Tempul

1 Kas inge tuku nu sel Jeremiah sin LEUM GOD:
2 “Tu ke mutunpot in lohm sin LEUM GOD ac sulkakin kas inge we, fahkang: Lohng
kas lun LEUM GOD, kowos mwet Judah nukewa, kowos su ilyak ke mutunpot inge in
alu nu sel.
3 Ouinge LEUM GOD Kulana, God lun Israel, El fahk: Ekulla ouiyen moul lowos ac
ma kowos oru, ac nga fah lela kowos in mutana in facl suwos.
4 Nimet lulalfongi kas ma mwet uh kiapwekowos kac, fahk mu, ‘Ac wangin ongoiya
nu sesr! Tempul lun LEUM GOD pa inge! Tempul lun LEUM GOD pa inge!’ Tempul
lun LEUM GOD pa inge!’

6:16 Mt 11:29

5 “Ekulla ouiyen moul lowos ac tui liki ma kowos oru ingan. Oru in fal ac suwohs
ma kowos oru nu sin sie sin sie.
6 Tui liki inkanek kutasrik nu sin mwetsac, mwet mukaimtal, ac katinmas. Tui liki
akmuseyen mwet wangin mwata in facl se inge. Tui liki alu nu sin god saya, tuh ma
inge ac pwanang in kunausyukla kowos.
7 Kowos fin ekla, nga ac lela kowos in mutana in facl se inge su nga sang nu sin
papa matu tomowos tuh in ma selos nwe tok.
8 “Liye, kowos filiya lulalfongi lowos in kas kikiap ma wangin sripa.
9 Kowos pisrapasr, akmas, kunaus wuleang in marut, oru fulahk kikiap, orek kisa
nu sin Baal, ac alu nu sin god ma kowos tia etu meet.
10 Kowos oru ma nga srunga inge, tari kowos tuku tu ye mutuk in Tempul sik
sifacna, ac fahk, ‘Ac wangin ongoiya nu sesr!’
11 Ya kowos nunku mu Tempul sik sie acn in wikwik lun mwet pisrapasr? Nga
liyena ma kowos oru an.
12 Kowos som nu Shiloh,* acn se oemeet nga sulela tuh mwet in alu nu sik we, ac
liye ma nga oru we ke sripen ma koluk lun Israel, mwet luk.
13 Kowos oru ma koluk inge nukewa, ac nga finne kalwenina in kaskas na kaskas,
kowos tia lungse lohng. Pacl nga pangon kowos, kowos tiana topuk.
14 Ke ma inge, ma nga tuh oru in acn Shiloh nga fah oru pac nu ke Tempul sik inge,
su yohk lulalfongi lowos kac. In acn se inge su nga tuh sang nu sin mwet matu lowos
ac oayapa nu suwos, nga ac fah oru oapana ma nga tuh oru in acn Shiloh.
15 Nga fah liskowosla liki ye mutuk, oana ke nga lusla Israel, sou lowos. Nga, LEUM
GOD, pa fahk ma inge.”

Seakos Lun Mwet

16 LEUM GOD El fahk, “Jeremiah, nimet kom pre ke mwet inge. Nimet tung ku pre
nu sik kaclos; nimet kwafe nu sik in kasrelos, mweyen nga ac tia porongekom.
17 Ya kom tia liye ma elos oru in siti lun Judah ac inkanek lun Jerusalem?
18 Tulik uh ti etong, ac papa uh ta e, ac mutan uh aryar flao in orek bread nu sin
god mutan se su elos pangon Kasra lun Kusrao. Elos oayapa okwok wain in mwe
sang lalos nu sin god saya in aktoasryeyu.
19 Tusruktu, ya nga pa elos aktoasrye uh? Mo, elos aktoasryalos sifacna, ac sifacna
akmwekinyalos.
20 Ke ma inge nga, LEUM GOD Fulatlana, fah okoala kasrkusrak lulap luk nu fin
Tempul se inge. Nga fah ukuiya nu fin mwet ac kosro oana sie, oayapa nu fin ma
yukwiyuki ac sak inimae. Kasrkusrak luk ac fah oana sie e ma wangin mwet ku in
konela.
21 “Mwet luk, kutu kisa lowos uh kowos furreak fin loang uh, ac kutu filfilla in mwe
mongo. Tusruktu nga, LEUM GOD Kulana, God lun Israel, fahk mu mansis kowos in
kangla kewa.
22 Ke nga tuh usla mwet matu lowos liki facl Egypt, wangin ma sap nga sang nu
selos ke mwe kisa firir, ku ke kutepacna kain in mwe kisa.
23 Ma nga sapkin nu selos pa elos in akosyu, tuh nga fah God lalos ac elos fah mwet
luk. Ac nga fahkang nu selos in moul fal nu ke ma sap luk, tuh ma nukewa fah wo
nu selos.
24 Tusruktu elos tiana akos ku porongeyu. Elos likkekena ac oru oana lungse koluk
lalos sifacna — pwanang elos tia wola a elos kolukla liki meet.

7:11 Mt 21:13; Mk 11:17; Lk 19:46 * **7:12** ***Shiloh:*** siti se ma Tuptup in Wuleang tuh oan we ke pacl lal Eli (1 Sam 1:3); nunkeyuk mu mwet Philistia pa kunausla acn Shiloh. **7:12** 7:12–14; Jos 18:1; Psa 78:60; Jer 26:6 **7:18** Jer 44:17–19

25 Mutawauk ke len se mwet matu lowos illa liki facl Egypt nwe misenge, nga nuna
supuna nu yuruwos mwet kulansap luk, mwet palu.
26 Ne ouinge, tia sie porongalos ku lohang nu ke kas lalos. A kowos likkekelana ac
orekma koluk yohk liki mwet matu lowos.
27 “Ke ma inge, Jeremiah, kom ac fahk kas inge nukewa nu sin mwet luk, a elos ac
tiana porongekom. Kom ac pang nu selos, a elos ac tia topuk.
28 Kom fah fahk nu selos lah mutunfacl selos uh tiana akosyu, LEUM GOD lalos.
Kaiyuk elos, a elos tiana ekla. Wanginla inse pwaye, ac tia pacna sramsramkinyuk.

Ma Koluk Ma Orek Infahlfal Hinnom

29 “Mwet Jerusalem, kowos in tung;
Kowos in kalla aunsifowos ac sisla.
Onkakin soko on in pukmas fin mangon eol uh,
Mweyen nga, LEUM GOD, nga kasrkusrak,
Ac nga sisla mwet luk.
30 “Mwet Judah elos orala sie ma na koluk. Elos likiya ma sruloala lalos, ma nga
srunga, in Tempul sik, pwanang Tempul uh taekla.
31 Ke Infahlfal Hinnom elos etoak sie loang su pangpang Topheth, tuh elos in ku in
kisakin tulik mukul ac tulik mutan natulos fin e. Nga tia sapkin elos in oru ma inge
— nga tia pacna nunkauk lumah ouinge.
32 Ke ma inge, oasr pacl se ac fah tuku, ke ac fah tia sifilpa pangpang acn se inge
Topheth ku Infahlfal Hinnom, a ac fah pangpang Infahlfal in Uniya. Elos fah pikinya
mwet misa we nwe ke na lisr acn in pukmas.
33 Monin mwet misa uh ac fah mwe mongo nun won ac kosro lemnak, mweyen ac
wangin mwet in luselosla.
34 Facl sac ac fah ekla nu ke sie acn mwesis. In siti lun Judah ac inkanek Jerusalem
nga fah aksafyela pusren engan ac insewowo, ac oayapa ac fah wanginla engneyen
marut uh.

8

1 “Ke pacl sac, srin tokosra ac mwet fulat lun Judah, ac oayapa srin mwet tol ac mwet
palu, ac srin mwet saya su tuh muta in Jerusalem, ac fah pukpukyak liki kulyuk lalos.
2 Srelos ac fah oanna fin fohk uh oana fohkon kosro — ac fah oaclik ye faht, malem,
ac itu uh, ma mwet inge elos tuh lungse ac kulansupu, ac su elos lolngok yoro ac alu
nu kac. Ac tia orekeni in sifil pukpuki.
3 Na mwet in mutunfacl koluk se inge su painmoulla, su muta in acn puspis yen
nga akfahsryeloselik nu we, fah kena misa liki na in moul. Nga, LEUM GOD Kulana,
pa fahk ma inge.”

Ma Koluk Ac Mwe Akkeok

4 LEUM GOD El fahk nu sik in fahkang nu sin mwet lal, “Ke pacl se mwet se ikori,
ya el ac tia sifil tuyak? Mwet se fin tafongla liki inkanek uh, ya el ac tia sifil foloko?
5 Na kowos, mwet luk, efu ku kowos forla likiyu ac tiana sifil foloko? Kowos
sruasralana nu ke ma sruloala lowos ac srunga foloko nu yuruk.
6 Nga arulana lipsre, tuh kowos tiana kaskas pwaye. Tia sie suwos inse asor ke
orekma koluk lal. Tia sie suwos siyuk, ‘Ya oasr tafongla nga orala?’ Kais sie mwet
ukwena lungse lal sifacna, oana soko horse kasrusr akwot nu ke mweun.
7 Finne won stork uh elos etu na pacl in folok lalos. Won dove, swallow, ac thrush
elos etu pacl in mukuila nu ke sie pac acn. A kowos, mwet luk, tia etu ma sap su nga
oakiya nu suwos.

7:31 2 Tok 23:20; Jer 32:35; Lev 18:21 **7:34** Jer 16:9; 25:10; Fwack 18:23

8 Kowos ku in fahk fuka lah kowos lalmwetmet ac etu ma sap luk? Liye, ma sap uh
ikla sin mwet sim kutasrik.
9 Mwet lalmwetmet lowos elos mwekinla; nunak lalos fohsak ac elos srifusryuki.
Elos likinsai kas luk, na pa lalmwetmet fuka lalos inge?
10 Ke ma inge nga fah sang ima lalos ac mutan kialos nu sin kutena mwet. Mwet
nukewa, mwet fulat ac mwet srisrik, elos srike in orek mani ke inkanek kutasrik.
Finne mwet palu ac mwet tol, elos kiapu pac mwet uh.
11 Elos oru oana in ma na kuretyuki pa kinet ke mwet luk uh. Elos fahk mu, 'Ma
nukewa wo na,' sruhk ma uh tiana wo.
12 Mwet luk, ya kowos mwekin ke kowos oru ma srungayuk inge? Mo, kowos tiana
mwekin kutu srisrik. Kowos tia pacna ngetnget in mwekin. Ke ma inge kowos ac
fah misa oana mwet misa tari. Pacl se nga kalyei kowos, pa ingan saflaiyowos. Nga,
LEUM GOD, pa fahk ma inge.
13 "Nga kena eisani mwet luk, oana ke sie mwet orani kosrani lal; tusruktu elos
oana sak grape ma wangin grape olo, oana sak fig ma wangin fahko; finne sra uh,
masla pac. Ke sripa inge, nga fuhlela mwet saya in orekmakin acn inge."
14 Na mwet lun God uh siyuk, "Efu kut ku mutana? Fahsru, kut kasrusr som nu
ke siti potyak ku uh ac misa we. LEUM GOD lasr El wotela mu kut in misa. El ase
pwasin kut in nim, mweyen kut orekma koluk lainul.
15 Kut tuh finsrak in oasr misla ac in oasr imwe nu sesr, a kut pulakin sangeng lulap.
16 Mwet lokoalok lasr uh sun tari siti Dan. Kut lohng pusren tungtung lun horse
natulos. Acn nukewa kusrusryak ke horse in mweun natulos apkuranme. Mwet
lokoalok lasr tuku in kunausla acn sesr wi ma nukewa loac, siti sesr ac mwet nukewa
su muta we.
17 Leum El fahk, "Kowos taran! Nga ac supwama wet nu inmasrlowos — wet pwasin
ma tia ku in akmunayeyukla, ac wet inge ac fah ngalis kowos."

Asor Lal Jeremiah Ke Mwet Lal

18 Asor luk tia ku in unweyukla;
Insiuk maskunak.
19 Porongo! Nga lohng pusren mwet luk
Wowoyak sasla fin acn uh,
"Ya LEUM GOD El som liki Zion?
Ya tokosra lun Zion wanginla we?"
Na LEUM GOD, tokosra lalos, El topuk,
"Efu kowos ku akkasrkusrakyeyu ke kowos alu nu ke ma sruloala lowos
Ac ke kowos pasrla nu ke god sac ma wangin sripa?"
20 Mwet uh wowoyak ac fahk,
"Pacl fol somla, ac pacl in kosrani uh safla,
A soenna mouliyukla kut."
21 Insiuk itungyuki
Mweyen mwet luk uh itatu;
Nga tung nwe mwemelil, ac arulana oela.
22 Ya wangin ono in Gilead?
Ya wangin mwet ono we?
Na, efu mwet luk uh ku tiana kwela?

9

1 Nga kena insifuk in oana sie lufin kof,
Ac mutuk in oana sie unon in sroninmuta,
Tuh nga in ku in tung len ac fong

8:10 8:10–12; Jer 6:12–15 **8:11** Ezk 13:10

Ke mwet luk su anwuki.
2 Nga kena in oasr sie acn nga in muta we in acn mwesis
Nga in ku in som nu we loes liki mwet luk.
Elos nukewa tia pwaye nu sin God,
Sie un mwet kutasrik.
3 Elos kurweya lohulos, oana ke mwet uh ulya sukan pisr natulos, in pisrik kas kikiap;
Acn uh kolyuk ke kikiap, ac tia ke pwaye.
LEUM GOD El fahk,
“Mwet luk uh kalwenina in oru ma koluk
Ac tiana akilenyu lah nga God lalos.”
4 Kais sie mwet enenu in sismouk ac taranul liki mwet kawuk lal,
Ac wangin sie ku in lulalfongi ma lel;
Tuh tamulel nukewa kutasrik oana Jacob,
Ac mwet nukewa fahk kas kikiap in akkolukye mwet kawuk lalos.
5 Elos nukewa kiapu mwet tulan lalos,
Ac wangin sie kaskas pwaye;
Elos pahla in kaskas kikiap;
Elos oru na ma koluk nwe toloala in auli.
6 Elos sulallal na sulallal,
Ac kutasrik na kutasrik!
LEUM GOD El fahk lah mwet lal elos fahsr lukel.
7 Ke sripa inge LEUM GOD Kulana El fahk,
“Inge nga fah aknasnasye mwet luk oana ke mwet uh aknasnasye osra ke e,
Ac srikelos.
Mwet luk uh orekma koluk —
Ku mea nga ku in sifil oru nu selos?
8 Lohulos oana sukan pisr ma uniya mwet.
Elos fahk kas kikiap pacl nukewa.
Elos nukewa kaskas kulang nu sin mwet tulan lalos,
Sruhk elos akoo in srifusrulosi.
9 Ya nga fah tia kaelos ke ma inge?
Ya nga fah tia foloksak nu sin sie mutunfacl su oru ouinge?
Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.”
10 Na nga fahk, “Nga fah tungi eol uh
Ac arulana asor ke acn musrasra,
Mweyen elos pulamlamla,
Ac wangin mwet fufahsryesr we.
Pusren cow uh tia sifilpa lohngyuk;
Won yen engyeng uh ac kosro inimae kaingelik som.”
11 LEUM GOD El fahk, “Nga fah oru acn Jerusalem in sie yol in ma musalla,
Sie acn in muta lun kosro lemnak uh;
Siti in acn Judah fah mwesisla,
Acn ma wangin mwet muta we.”
12 Nga siyuk, “LEUM GOD, efu acn inge ku filfilla ac pulamlamla oana yen mwesis uh, pwanang wangin mwet fahsr sasla we? Su lalmwetmet in kalem ke ma se inge? Su kom aketeya nu se tuh elan ku in fahkak nu sin mwet ngia?”
13 LEUM GOD El topuk, “Ma inge sikyak mweyen mwet luk elos sisla mwe luti nga sang nu selos. Elos tiana akosyu, ku oru ma nga fahk nu selos.
14 A elos likkekena, ac alu nu ke ma sruloala lal Baal, oana papa tumalos lotelos in oru.
15 Ke ma inge, porongo ma nga, LEUM GOD Kulana, God lun Israel, fah oru: Nga ac sang nu sin mwet luk sak mwen elos in kang, ac kof pwasin elos in nim.

16 Nga fah akfahsryeloselik inmasrlon mutunfacl ma elos, ku mwet matu lalos,
soenna lohng kac, ac nga fah supwala un mwet mweun in lainulos nwe ke nga
kunauselosla nukewa."

Mwet Jerusalem Elos Tung Ac Siyuk Ke Kasru

17 LEUM GOD Kulana El fahk,
"Nunku ke ma sikyak inge!
Pangonma mutan mwemelil uh in tuku,
Elos in onkakin on in pukmas."
18 Mwet uh fahk,
"Fahk nu selos in sulaklak yuk soko on in pukmas nu sesr,
Nwe ke mutasr nwanala ke sroninmuta,
Ac kufinmutasr sroksroki ke tung."
19 Porongo pusren tung Zion me:
"Kut sikiyukla!
Kut arulana aklusrongtenyeyukla!
Kut enenu in som liki acn sesr.
Lohm sesr uh kunausyukla."
20 Nga fahk,
"Kowos mutan, lipsre LEUM GOD,
Ac lohang nu ke kas lal.
Luti nu sin acn nutuwos elos in etu tung ke mas uh,
Ac luti kawuk lowos an in etu yuk on in pukmas.
21 Misa utyak in winto lasr uh
Ac ilyak nu in lohm lulap wowo sesr;
El onela tulik srisrik inkanek uh,
Ac mukul fusr ke nien kuka uh.
22 Monin mwet misa oaclik yen nukewa,
Oana fohkon kosro ke oan inima uh.
Oana wheat ma mwet kosrani pakela ac sisla,
Wheat ma wangin mwet telani.
Pa inge ma LEUM GOD El sapkin ngan fahk."
23 LEUM GOD El fahk,
"Mwet lalmwetmet in tia konkin ke lalmwetmet lalos,
Ac mwet ku in tia pac konkin ke ku lalos.
Ac mwet kasrup in tia konkin ke mwe kasrup lalos.
24 Mwet se fin lungse konkin,
Elan konkin lah el eteyu ac el kalem keik.
Mweyen lungse luk oan ma pahtpat,
Ac nga oru ma suwohs ac pwaye fin faclu.
Pa inge ma akinsewowoyeyu.
Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge."
25 LEUM GOD El fahk, "Pwayena lah pacl se ac fah tuku ke nga fah kaelos nukewa
su kosrala in mano, tusruktu elos tiana moul fal nu ke wuleang lun kosrala.
26 Nga fah kai mwet Egypt, mwet Judah, mwet Edom, mwet Amon, mwet Moab,
ac elos su muta yen mwesis su koala aunsuf ke likintupalos.* Inmasrlon mwet inge,
oayapa inmasrlon mwet Israel, wangin sie selos moul fal nu ke wuleang luk."

9:24 1 Cor 1:31; 2 Cor 10:17 * **9:26** ***koala aunsuf ke likintupalos:*** mwet in acn mwesis elos kalla aunsifalos in akfulatye god lalos; oasr ma sap nu sin mwet Israel elos in tia oru: Lev 19:29.

10

Ma Sruloala Ac Alu Pwaye

1 Mwet Israel, porongo kas lun LEUM GOD nu suwos
2 fahkang:
“Nikmet ukwe ouiya lun mutanfahl saya;
Nimet fosrnga ke ma sakirik ma ac sikyak inkusrao,
Mutanfahl saya finne tuninfong kac.
3 Alu lun mwet inge wangin sripa.
Soko sak ac pakpuki insak uh,
Na kihlyak ke kufwen sroasr lun mwet tufahl,
4 Ac yunla ke silver ac gold.
Osra pa sang sruokya
In tia topla.
5 Kain ma sruloala inge oana luman mwet kikiap se ma kaskiyuki ke ima uh.
Elos tia ku in kaskas.
Enenu in utuk elos
Mweyen elos tia ku in fahsr.
Nimet sangeng selos.
Elos tia ku in akkolukye kowos,
Ac wangin pac ma wo elos ku in oru nu suwos.”
6 LEUM GOD, wangin sie oana kom.
Kom kulana,
Ac Inem fulat ac yoklana ku la.
7 Kom pa tokosra lun mutunfacl nukewa, na su ac tia sunakin kom?
Fal in akfulatyeyuk kom.
Wangin sie oana kom
Inmasrlon mwet lalmwetmet nukewa lun mutunfacl uh,
Ku inmasrlon kutena tokosra lalos.
8 Mwet nukewa su alu nu ke ma sruloala elos sulalkung ac lalfon.
Mea elos ac ku in etala sin sie ma orekla ke sak?
9 Ma sruloala lalos nukla ke silver Spain me
Ac ke gold Uphaz me,
Orekla sin mwet usrnguk in sroasr.
Elos nuknukyang ke nuknuk folfolnemnem ac sroninmutuk
Orekla sin mwet orek nuknuk na usrnguk.
10 Tusruktu kom, LEUM GOD, pa God pwaye
Ac kom God moul
Ac tokosra ma pahtpat.
Ke pacl se kom kasrkusrak, faclu kusrusr;
Mutanfahl uh tia ku in muteng mulat lom. (
11 Kowos enenu in fahkang nu selos lah god ma tia orala faclu ac kusrao, ac fah kunausyukla. Elos fah wanginla liki acn nukewa fin faclu.)

Soko On In Kaksak in God

12 LEUM GOD El orala faclu ke ku lal;
El oakiya faclu ke lalmwetmet lal,
Ac El asroelik kusrao ke etu lal.
13 Ke sap lal, kof lucng liki yen engyeng uh* ngirngir;
El orama pukunyeng uh liki saflaiyen faclu.
El oru sarom in sarmelik in af uh

10:7 Fwack 15:4 * **10:13** ***kof lucng liki yen engyeng uh:*** liye Gen 1:6–8

Ac supwama eng uh liki nien filma lal.
14 Ke mwet uh liye ma inge, elos akilen lupan lalfon ac nikin lalos sifacna.
Elos su oru ma sruloala elos mwekinla,
Mweyen god ma elos orala uh tia pwaye ac wangin moul la.
15 Elos ma lusrongten ma fal in pilesreyuk.
Elos ac fah kunausyukla pacl se LEUM GOD El ac tuku in nununkalos.
16 God lal Jacob El tia oana ma inge.
El pa orala ma nukewa,
Ac El sulela mwet Israel elos in mwet lal.
Inel pa LEUM GOD Kulana.

Pacl In Sruoh Se Ma Ac Tuku

17 Mwet Jerusalem, apweni! Kuhlusyuki kowos!
18 LEUM GOD El ac siskowosla liki facl se inge. El ac itungkowosi nwe ke na wangin sie suwos lula. LEUM GOD pa fahk ma inge.
19 Mwet Jerusalem elos wowoyak ac fahk,
“Fuka lupan ongoiya uh!
Kinet kacsr uh ac tiana mahla.
A kut tuh nunku mu kut ac ku in muteng ma inge!
20 Lohm nuknuk sesr uh musalsalu;
Sucl ma sang sruok uh wotelik.
Tulik natusr nukewa fahsr liki kut;
Wangin mwet lula in sifil tulokunak lohm nuknuk sesr;
Wangin mwet in sripisrya mwe lisrlisr kac uh.”
21 Na nga topuk, “Mwet kol lasr elos lalfon;
Elos tia siyuk kolyuk sin LEUM GOD.
Pa inge sripa pwanang elos tia kapkapak,
Ac mwet lasr uh fahsrelik.
22 Porongo! Oasr pweng se tuku!
Oasr sie mukuiyak lulap in sie mutunfacl epang;
Mwet mweun we ac fah ekulla siti lun Judah nu ke sie acn mwesis,
Nu ke acn in muta lun kosro lemnak uh.”
23 LEUM GOD, nga etu lah wangin sie mwet sifacna kol inkanek lal,
Wangin mwet sifacna nununku moul lal.
24 LEUM GOD, aksuwosye mwet lom,
Tusruktu nimet kom arulana upa nu sesr,
Ku kai kut ke pacl kom kasrkusrak,
Mweyen ac tuh pa ingan saflaiyen moul lasr.
25 Furokla kasrkusrak lom nu fin mutunfacl ma tia etekom,
Ac nu fin mwet su tia alu nu sum.
Elos onela mwet lom.
Elos kunauskutla na pwaye
Ac likiya acn sesr in oan musalla.

11

Jeremiah ac Mwuleang Lun God

1 LEUM GOD El fahk nu sik,
2 “Porongo kas ke wuleang uh. Fahk nu sin mwet Judah ac nu selos su muta Jerusalem
3 lah nga, LEUM GOD lun Israel, fah selngawi mwet nukewa su tia akos kas in wuleang se inge —

4 wuleang se su nga tuh orala yurin mwet matu lalos ke nga tuh usalosme liki acn
Egypt, acn se ma oana funyu firirir se nu selos ah. Nga tuh fahk nu selos in akosyu
ac in oru ma nukewa ma nga sapkin. Nga fahkang nu selos mu elos fin akos, elos ac
fah mwet luk ac nga ac fah God lalos.
5 Na nga fah akpwayei wuleang su nga tuh orala yurin mwet matu lalos mu nga ac
sang nu selos facl mut ac kasrup fohk we se su elos muta fac inge."

Ac nga fahk, "Aok pwaye, LEUM GOD."

6 Na LEUM GOD El fahk nu sik, "Fahla nu in siti lun Judah ac nu inkanek Jerusalem
ac sulkakin kas luk we. Fahk nu sin mwet uh in porongo kalmen kas in wuleang sac
ac akos.
7 Ke nga tuh use mwet matu lalos liki facl Egypt, nga wili na nu selos in akosyu, ac
nga kalwenina in akesmakinyalos kac nwe misenge.
8 Tusruktu elos tiana porongo ku akosyu, a elos nukewa likkekelana ac oru na ma
koluk. Nga sapkin elos in karinganang wuleang sac, a elos srunga. Ouinge nga use
nu faclos mwe kalyai nukewa ma aketeyuki in wuleang uh."

9 Na LEUM GOD El fahk nu sik, "Mwet Judah ac mwet Jerusalem elos orek pwapa
koluk in lainyu.
10 Elos sifilpa folokla nu ke ouiya koluk lun mwet matu lalos meet ah, su srunga
oru ma nga fahk. Elos alu nu ke god saya. Israel ac Judah kewa kunausla wuleang
ma nga tuh oru yurin mwet matu lalos.
11 Ouinge nga, LEUM GOD, akesmakinyalos lah nga ac fah use ongoiya lulap nu
faclos, ac elos fah tia ku in kaingkunla. Elos fin mau wowoyak nu sik nga in kasrelos,
nga ac fah tia lohngolos.
12 Na mwet Judah ac Jerusalem fah som ac wowoyak nu ke god ma elos esukak
mwe kisa keng nu se, tusruktu god ingan ac fah koflana molelosla ke pacl se ongoiya
inge ac tuku uh.
13 Oasr god puspis lun mwet Judah oana pisen siti lalos. Ac mwet Jerusalem elos
etoak loang puspis in orek kisa nu sin Baal, god srungayuk sac, oana pisen inkanek
in siti uh.
14 Jeremiah, nimet kom aol mwet inge in pre nu sik ku kwafe nu sik kaclos. Elos
fin sun ongoiya ac pang in sukok kasru sik, nga ac tia porongalos."

15 LEUM GOD El fahk, "Mwet su nga lungse yohk elos oru na ma koluk. Ya oasr
suwohs lalos in muta in Tempul sik? Ya elos nunku mu elos ku in kutongya mwe
ongoiya nu selos ke elos orek wulela ac ke elos kisakin kosro natulos? Ya elos ku in
engan?
16 Sie pacl ah nga pangon elos oana soko sak olive matol insroa ac rukruk ke fahko
kato. A inge, ke sie ngirngir oana pusren pulal, nga fah esukak sra uh ac koteya lah
kac uh.
17 "Nga, LEUM GOD Kulana, pa tuh yukwiya Israel ac Judah. Tuh pa inge nga
akkalemye nu selos lah elos ac sun ongoiya. Elos sifacna use ma inge nu faclos
mweyen elos orekma koluk. Elos akkasrkusrakyeyu ke sripen elos orek kisa nu sel
Baal."

Sie Pwapa Sulallal Lain Moul Lal Jeremiah

18 LEUM GOD El akkalemye nu sik ke nunak sulallal ma mwet lokoalok luk elos oru
lainyu.
19 Nga oana soko sheep fusr ma tia etu lah ac utukla in anwuki — nga tiana etu lah
pwapa koluk lalos uh ma nu sik. Elos fahk, "Lela kut in pakiya sak soko uh ke srakna
moul. Kut in uniya tuh in wangin mwet sifil esamul."

20 Na nga pre ac fahk, “O LEUM GOD Kulana, nununku lom uh suwohs. Kom srike
ac etu nunak ac insien mwet. Nga filiyuwot nu inpoum, ouinge lela nga in liye ke
kom ac oru foloksak nu sin mwet inge.”
21 Mukul Anathoth elos lungse nga in anwuki, ac elos fahkma nu sik lah elos ac
uniyuwi nga fin tia tui in kaskas Inen LEUM GOD.
22 Ouinge LEUM GOD Kulana El fahk, “Nga ac kalyaelos! Mukul fusr natulos ac fah
anwuki ke mweun, ac tulik natulos ac fah misa ke masrinsral.
23 Nga oakiya pacl in ongoiya se tari nu fin mwet Anathoth, ac ke pacl sac tuku,
wangin sie selos fah moul.”

12

Jeremiah El Kusen Siyuk Sin LEUM GOD

1 LEUM GOD, nga fin srukak sie sripa nga kom in tukeni akukuin kac,
Ma kom ac fahk uh pa pwaye uh.
Ne ouinge, nga ke kusen siyuk nu sum ke nununku suwohs.
Efu ku mwet koluk uh kasrupi?
Efu ku mwet kutasrik uh wo ouiyalos?
2 Kom yokwalosi, ac elos okahla;
Elos kapak ac isus fahko.
Elos fahk kas wo keim pacl nukewa
A insialos loesla nu sum.
3 Tusruktu, LEUM GOD, kom eteyu.
Kom liye ma nga oru
Ac etu lah nga lungse kom.
Amakunla mwet koluk inge oana sheep ma ac anwuki;
Taranulos nu ke pacl lalos in anwuki.
4 Facl sesr uh ac paola nwe ngac?
Mah nukewa inima uh ac uli putaka?
Kosro ac won uh masla
Ke sripen orekma koluk lun mwet lasr —
Mwet su fahk mu, “God El tia liye ma kut oru uh.”
5 LEUM GOD El fahk,
“Jeremiah, kom fin totola ke kom akutun nu sin mwet,
Na kom ac akutun fuka nu sin horse uh?
Kom fin tukulkul ke sie acn mwesas,
Na kom ac tuyak fuka ke insak matol sisken Infacl Jordan?
6 Finne ma lim, mwet in sou lom sifacna, elos kiapwekomla.
Elos welulosyang su lain kom.
Nik kom lulalfongelos, elos finne kaskas kulang nu sum.”

LEUM GOD El Asor Ke Mwet Lal

7 LEUM GOD El fahk,
“Nga ngetla liki Israel.
Nga sisla tari mutunfacl se nga sulela in ma luk.
Mwet su nga lungse uh nga eisalosyang
Nu inpoun mwet lokoalok lalos.
8 Mwet solla luk elos forma lainyu.
Elos ngutngut nu sik
Oana soko lion insak uh.
Ke ma inge nga srungalos.
9 Mwet solla luk elos oana sie won
Ma won ngia tuku liki acn nukewa in lainul.

Pangonma kosro lemnak nukewa
In tuku kangla nufon!
10 Mwet kol puspis ke mutunfacl saya elos kunausla ima in grape luk.
Elos lolongya ima luk uh.
Elos ekulla facl wolana sik nu ke acn mwesis.
11 Elos oru acn uh sie acn mwesisla, wangin ma oan fac,
Musalla oan ye mutuk.
Facl sac nufon ekla nu ke sie acn mwesis,
Ac wanginna mwet lohang nu kac.
12 Mwet uh tuku liki acn fulat nukewa yen mwesis uh
In usla kutena ma lula we.
Nga supwala mweun in kunausla facl sac nufon;
Wangin mwet ac muta in misla.
13 Mwet luk elos taknelik wheat, a kosrani kokul.
Elos kemkatu ke wangin.
Ke sripen kasrkusrak luk
Ma sunalos uh tiana fok.”

Wulela Lun LEUM GOD Nu Sin Mwet Tulan Lun Israel

14 LEUM GOD El fahk, “Oasr ma nga ac fahk ke mwet tulan lun Israel su kunausla facl se nga tuh sang sin mwet luk, mwet Israel. Nga fah eisla mwet kutasrik inge liki facl selos, oana ke soko sak ac fifyak uh. Ac nga fah molela Judah lukelos.
15 Tusruktu tukun nga usalosla, nga fah pakomutalos. Nga fah folokonma kais sie mutunfacl nu fin acn selos sifacna, ac nu facl selos sifacna.
16 Elos fin wi mwet luk alu ke insialos pwaye, ac elos fin fulahk ke kas inge: ‘Oana ke LEUM GOD El moul’ — oana ke elos tuh luti mwet luk in fulahk inen Baal in pacl meet ah — na elos fah ku in oaoala yurin mwet luk, ac wi eis mwe insewowo.
17 Tusruktu kutena mutunfacl fin tia akos, na nga fah fusulosyak ac kunauselosla. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.”

13

Mwe Lohl Linen

1 LEUM GOD El fahk nu sik nga in som ac molela sie mwe lohl linen ac sang losya infulwuk; a El fahk mu nga in tia twenya in kof uh.
2 Ke ma inge nga molela ac sang losyuwi, oana ma LEUM GOD El fahk.
3 Na LEUM GOD El sifilpa kaskas nu sik ac fahk,
4 “Fahla nu Infacl Euphrates ac okanla mwe lohl se ingan in sie luf ke eot uh.”
5 Ouinge nga som ac okanla sisken Infacl Euphrates, oana LEUM GOD El fahk.
6 Tukun len puspis, LEUM GOD El fahk nu sik in folokla nu Infacl Euphrates ac eis mwe lohl sac.
7 Ouinge nga folokla, ac pacl se nga konauk acn se ma nga okanla we ah, nga liye lah kulawi ac wanginla sripa.
8 Na LEUM GOD El sifilpa kaskas nu sik ac fahk,
9 “In ouiya se pacna inge, nga fah kunausla inse fulat lun Judah ac filang lulap lun Jerusalem.
10 Mwet koluk inge elos tia lungse akosyu. Elos likkeke ac orekma koluk oana meet ah, ac elos alu ac kulansupu god ngia. Ke ma inge, elos ac fah oana mwe lohl se inge ma wanginla sripa.
11 Oana ke sie mwe lohl ac tingilya infulwen sie mwet, ouinge nga tuh finsrak mu mwet Israel ac mwet Judah nukewa in arulana fulme nu sik. Nga oru ouinge tuh elos fah mwet luk, ac elos in kaksakinyu ac akfulatye Inek. Tusruktu elos tiana akosyu.”

Sufa in Wain

12 LEUM GOD El fahk nu sik, “Jeremiah, fahk nu sin mwet Israel lah sufa in wain
nukewa in nwanala ke wain. Elos ac fah topuk mu elos etu lah sufa in wain nukewa
enenu in nwanala ke wain.
13 Na kom in fahk nu selos lah nga, LEUM GOD, ac fah oru tuh mwet uh in sruhila
— aok tokosra ke fwilin tulik natul David, mwet tol, mwet palu, ac mwet Jerusalem
nukewa.
14 Toko nga fah fukulya mwet inge oana ke sufa uh afokfoki, mwet matu ac mwet
fusr oana sie. Wangin pakomuta, kulang, ku nunak munas fah sruokyuwi liki in
onelosla.”

Jeremiah El Kaskas Lain Inse Fulat

15 Mwet Israel, LEUM GOD El kaskas tari!
Kowos in inse pusisel ac porongel.
16 Akfulatye LEUM GOD lowos,
Meet liki El use lohsr
Ac kowos tukulkul fineol uh;
Meet liki El ekulla kalem se su kowos finsrak nu kac
Nu ke lohsr matoltol.
17 Kowos fin tia porongo,
Nga ac tung in lukma ke sripen inse fulat lowos.
Nga fah tung mwemelil, ac sroninmutuk fah kahkla,
Mweyen mwet lun God elos utukla nu in sruoh.
18 LEUM GOD El fahk nu sik, “Fahk nu sin tokosra ac nina kial in fani liki tron lalos,
mweyen tefuro wolana lalos itukla liki sifalos.
19 Siti lun Judah layen eir kuhlusyuki. Wangin mwet ku in utyak nu we. Mwet
Judah nukewa utukla nu in sruoh.”
20 Jerusalem, liye! Mwet lokoalok lom pa tuku liki acn epang! Pia mwet itukot tuh
kom in karingin uh — mwet lom su kom arulana yukin?
21 Mea kom ac fahk ke mwet su kom pangon mu kawuk lom elos kutangkomla ac
leum fom? Kom ac keok oana sie mutan isus.
22 Kom fin siyuk lah efu ku ma inge sikyak nu sum — efu ku nuknuk lom sisala liki
monum ac sruinkuiyuki kom — mweyen ma koluk lom uh arulana yohk.
23 Ya sie mwet sroalsroal ku in ekulla tuhnal, ku soko leopard ku in sisla tuhntun
kacl? Elos funu ku, na kowos su pahlana in oru ma koluk lukun ku in lotela in oru
ma pwaye.
24 LEUM GOD El ac akfahsryekowoselik oana ke eng uh okla kutkut yen mwesis.
25 El fahk mu pa inge ma ac sikyak nu sum tok. Pa inge ma El sulela in oru nu sum,
mweyen kom mulkunulla ac lulalfongi ke god ma tia pwaye.
26 LEUM GOD sifacna El ac fah sarukkomla in akmwekinye kom.
27 El liyena ke kom oru ma El srunga. El liye ke kom fahsr tukun god lun mwet
pegan fin inging ac acn tupasrpasr, oana sie mukul su rapkui mutan kien mwet tulan
lal, ku oana soko horse mukul mwel horse mutan. We nu suwos, mwet Jerusalem!
Kowos ac nasnasla ngac?

14

Pacl in Tuka

1 LEUM GOD El kaskas nu sik ke sie pacl in tuka.
2 “Judah el muta in asor;
Wanginla ma orek ke mutunpot lun siti we.
Mwet lal uh ona in fohk uh in asor,
Ac Jerusalem el wowoyak in suk kasru.

3 Mwet leum uh supwala mwet kulansap lalos in ut kof;
Elos som nu ke nien kof
Tusruktu wangin kof we.
Elos foloko ac wangin koanon mwe neinyuk kof lalos.
Ke sripen elos fohsak ac mwekinla,
Elos okanla mutalos.
4 Mwet orek ima uh arulana supwarla,
Ac afinya mutalos
Ke sripen wanginna af,
Ac infohk uh paolana.
5 Soko deer mutan isusla inimae
Ac sisla natu natul ac som,
Mweyen wanginna mah.
6 Donkey lemnak uh tu fin mangon inging uh
Ac mongolos tuhyak ke mal, oana kosro jackal.
Ohkla mutalos
Mweyen wangin mwe mongo nalos.
7 Mwet luk elos wowoyak nu sik ac fahk,
'Ma koluk lasr finne fal in liskutla,
LEUM GOD, kasre kut oana ke kom wulema.
Kut forla liki kom pacl pus;
Kut orekma koluk lain kom.
8 Kom mukena pa mwe finsrak lun mwet Israel,
Kom na pa molikutla liki mwe ongoiya.
Efu kom ku oana sie mwetsac in facl sesr,
Oana sie mwet fufahsryesr su muta yorosr ke fong se na?
9 Efu kom oana sie mwet ma lut ke ma sikyak uh,
Oana sie mwet mweun ma tia ku in kasru?
LEUM GOD, kom muta inmasrlosr!
Eteyuk kut lah kut mwet lom;
Nimet siskutla.' "

10 Pa inge ma LEUM GOD El fahk ke mwet inge: "Elos lungse in kaingla likiyu, ac tia sifacna karingin ouiyalos. Ke ma inge, nga tia insewowo selos. Nga fah esam orekma tafongla lalos, ac kalyaelos ke sripen ma koluk lalos."

11 LEUM GOD El fahk nu sik, "Nik kom siyuk sik in kasru mwet inge.

12 Elos finne lalo, nga fah tia lohng pusren tung lalos. Elos finne oru mwe kisa firir ac mwe kisa wheat nu sik, nga ac fah tia engan kac. A nga fah onelosi ke mweun ac ke sracl ac ke mas."

13 Na nga fahk, "LEUM GOD Fulatlana, kom etu lah mwet palu elos fahkang nu sin mwet uh lah ac fah wangin mweun ku sracl, mweyen elos fahk mu kom wulela tari mu ac fah oasr misla mukena in facl sesr uh."

14 Na LEUM GOD El topuk, "Mwet palu elos kaskas kikiap Inek. Nga tiana supwalos, ac nga tia sapkin elos in oru kutena ma, ku fahkang kutena ma nu selos. Aruruma elos fahk uh tia ma sik. Kas in palu lalos ma na elos sifacna kinauk ac wanginna sripa.

15 Nga, LEUM GOD, fahk nu sum ma nga ac oru nu sin mwet palu ingan su nga tia supu a elos kaskas Inek, ac fahk mu mweun ac sracl fah tia sun facl se inge. Nga fah onelosi ke mweun ac ke sracl.

16 Ac funu mwet ma elos fahk ma inge nu se, ac fah anwuki pac elos ke mweun ac ke sracl. Manolos ac fah sisilana ke inkanek Jerusalem. Ac fah wangin mwet in puknelosi. Ma inge ac sikyak nu selos nukewa — mukul, mutan, ac tulik. Nga ac fah oru nu selos fal nu ke ma koluk lalos."

17 LEUM GOD El sapkin nu sik in fahkang nu sin mwet uh ke asor luk. Na nga fahk:
“Lela sroninmutuk in soror ke len ac fong.
Lela nga in tia tui ke tung,
Mweyen acn virgin nutik — su mwet luk — arulana kinkineta
Ac apkuran in misa.
18 Ke nga illa nu likin siti uh,
Nga liye monin mwet anwuki ke mweun.
Ke nga som nu in siti srisrik,
Nga liye mwet misa ke masrinsral.
Mwet palu ac mwet tol uh oru na orekma lalos,
Tusruktu elos tia etu ma elos oru.”

Mwet uh Kwafe Nu Sin LEUM GOD

19 LEUM GOD, ya kom ngetla na pwaye liki Judah?
Ya kom srunga mwet Zion?
Efu kom ku puok kut
Pwanang kut apkuran in misa?
Kut suk misla, a wangin ma wo sikyak;
Kut finsrak mu kut ac kwela, a mwe aksangeng mukena pa kut liye.
20 Kut orekma koluk lain kom, LEUM GOD;
Kut fahkak ma koluk lasr sifacna
Ac ma koluk lun mwet matu lasr.
21 Esam wuleang lom ac nimet ngetla liki kut;
Nimet akmwekinye acn Jerusalem,
Acn sin tron wolana lom.
Karinganang wuleang se kom orala inmasrlosr, ac tia kunausla.
22 Ma sruloala uh tia ku in supwama af;
Pukunyeng uh tia ku in sifacna oru in afi.
Kom na pa oru ma inge,
Pwanang kut filiya finsrak lasr in kom, LEUM GOD lasr.

15

Mwe Ongoiya Nu Sin Mwet Judah

1 Na LEUM GOD El fahk nu sik, “Moses ac Samuel finne tu inge in kwafe nu sik ke mwet uh, nga fah tiana pakomutalos. Sap elos in som liki ye mutuk.
2 Ke elos siyuk sum lah elos ac som nu ya, fahkang nu selos lah nga fahk ouinge:
“Kutu selos ac fah misa ke mas —
Na pa ingan acn elos ac som nu we!
Kutu selos ac fah misa ke mweun —
Na pa ingan acn elos ac som nu we!
Kutu selos fah misa ke masrinsral —
Na pa ingan acn elos ac som nu we!
Kutu selos ac fah utukla nu ke nien kapir —
Na pa ingan acn elos ac som nu we!
3 Nga, LEUM GOD, sulela tari ma upa akosr inge in sikyak nu selos: elos fah anwuki ke mweun; kosro ngalngul fah amakunla manolos; won ac fah kangla ikwalos, ac kosro lemnak fah kangla ma lula kac.
4 Nga fah oru mwet nukewa faclu in fwefela kaclos ke sripen ma koluk lulap Manasseh, wen natul Hezekiah, el oru in Jerusalem pacl se el tuh tokosra lun acn Judah.”

15:1 Exo 32:11–14; Oek 14:13–19; 1 Sam 7:5–9 **15:2** Fwack 13:10 **15:4** 2 Tok 21:1–16; 2 Chr 33:1–9

5 LEUM GOD El fahk,
“Mwet Jerusalem, su ac pakomutowos,
Ac su ac tungi kowos?
Su ac sisla pacl la in tui
Ac siyuk lah kowos fuka?
6 Kowos sisyula;
Kowos totulikla likiyu.
Ke ma inge nga srukak pouk ac itungkowosi
Mweyen nga totola in kutong kasrkusrak luk.
7 In siti nukewa in facl se inge
Nga siskowosyak nu ke eng uh, oana ke kulun wheat uh sisiyak nu ke eng uh.
Nga kunauskowosla, mwet luk.
Nga uniya tulik nutuwos
Mweyen kowos tiana tui liki ouiyen moul koluk lowos.
8 Puslana katinmas in facl suwos
Liki puk wekof uh.
Nga uniya mukul fusr nutuwos an ke pacl na elos sun kuiyalos,
Ac oru nina kialos in keok.
In kitin pacl na nga srunglulos
Ke mwe akkeok ac mwe aksangeng.
9 Nina se ma tulik itkosr natul misa
El mulalla ac suk mongol.
Kalem lun len uh yorol ekla lohsr.
El mwekinla ac oela insial ke asor.
Nga fah lela mwet lokoalok lowos in onelosla
Su srak moul inmasrlowos.
Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.”

Jeremiah El Torkaskas Nu Sin LEUM GOD

10 Nga mwet na supwar se! Efu ku nina kiuk el osweyula nu faclu? Mwet nukewa in mutunfacl se inge amei ac akukuin yuruk. Nga tiana sang mani nu sin mwet ma ngisreyu, ac nga tia pac ngisre mani sin mwet. Ne ouinge elos nuna selngawiyu na.
11 LEUM GOD, lela selnga nukewa lalos uh in akpwayeiyuk nga fin tia kulansup-wekom wo, ac nga fin tia kwafe sum ke mwet lokoalok luk in pacl elos sun ma upa ac ongoiya nu selos. (
12 Wangin mwet ku in koteya osra uh, yokna osra ma tuku epang me ma karyak ke bronze.)
13 LEUM GOD El fahk nu sik, “Nga fah supwala mwet lokoalok in usla mwe kasrup ac ma saok lun mwet luk, in kaelos ke koluk lalos elos oru apunla acn selos.
14 Nga ac oru elos in kulansupu mwet lokoalok lalos in sie facl elos tia etu kac, mweyen kasrkusrak luk oana e uh, su ac firir nwe tok.”
15 Na nga fahk, “LEUM GOD, kom etu. Esamyu ac kasreyu. Lela nga in foloksak nu selos su kalyeiyu. Nimet arulana mongfisrasr nu selos, pwanang elos in uniyuwi. Esam lah elos akkolukyeyu ke sripom.
16 Kom kaskas nu sik, ac nga porongo kas nukewa lom. LEUM GOD Kulana, nga ma lom, ac kas lom nwakla insiuk ke engan ac insewowo.
17 Nga tia wi sisla pacl luk in israsr ac pwar yurin mwet ngia. A nga mukena muta oana kom sapkin, ac sessesla ke kasrkusrak.
18 Efu ku nga nuna keok na? Efu ku kinet keik uh koflana unweyukla in mahla? Yah kom ac aksupwaryeyu oana soko infacl srisrik ma oan nwe mihnla?”
19 Na LEUM GOD El topukyu ouinge: “Kom fin foloko, nga ac sifil eis kom ac kom ac fah sifilpa mwet kulansap luk. Kom fin tila fahk ma wangin sripa a kom fahkak

ma yohk sripa, na kom ac fah sifilpa mwet palu luk. Kom in tia som nu yurin mwet uh — lela elos in tuku nu yurum.
20 Nga ac orekom in oana sie pot bronze kulana nu selos. Elos ac mweun lain kom,
tusruktu elos fah tia kutangkomla. Nga fah wi kom in langoekom ac molikomla.
21 Nga fah liyekomyang ac loangekom liki inpoun mwet koluk ac mwet sulallal.
Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge."

16

Oakwuk Lun LEUM GOD Nu Sel Jeremiah

1 LEUM GOD El sifilpa kaskas nu sik ac fahk,
2 "Nikmet payuk ku orek tulik in acn se inge.
3 Nga ac fahk nu sum ma ac sikyak nu sin tulik su ac isusla in acn se inge, oayapa
nu sin papa ac nina.
4 Elos ac misa ke mas na upa, ac wangin mwet ac tungelos ku puknelosi. Elos ac
fah anwuki ke mweun, ku misa ke masrinsral, ac manolos ac fah mwe mongo nun
won ac kosro inima uh. Ma lula uh ac fah osralik fin acn uh oana fohkon kosro.
5 "Kom fah tia utyak nu in lohm ma oasr eoksra we. Nik kom tungi kutena mwet.
Nga ac tia sifil akinsewowoye mwet luk ke misla, ku akkalemye lungse ac pakoten
luk nu selos.
6 Mwet kasrup ac mwet sukasrup fah tukeni misa in acn se inge, tusruktu wangin
mwet fah puknelosi ku eoksra kaclos. Wangin mwet fah sipik manol sifacna ku
mangsrasrala in akkalemye asor lal.
7 Wangin mwet ac mongo ku nim yurin kutena mwet in akwoyal ke sie mwet saok
lal misa. Ac wangin pac mwet fah fahkak pakomuta la, finne nu selos su papa tuma
ku nina kia misa.
8 "Nimet utyak nu in sie lohm ma mwet uh orek kufwa we. Kom in tia pituki yorolos
in mongo ac nim.
9 Porongo ma nga, LEUM GOD Kulana, God lun Israel, fahk inge. Nga fah kutongya
pusren engan ac insewowo, oayapa pusren pwar ke kufwen marut. Mwet in acn se
inge fah moul na in liye ke ma inge ac sikyak.
10 "Ke pacl se kom fahkang ma inge nukewa nu selos, elos ac siyuk sum lah efu ku
nga sulela in kalyaelos arulana upa. Elos ac siyuk lah ma sufal fuka elos eis mwata
kac, ac ma koluk fuka elos orala lain LEUM GOD lalos.
11 Na kom fah fahk nu selos lah LEUM GOD El fahk, 'Mwet matu lowos forla likiyu,
ac elos alu ac kulansupu god ngia. Elos sisyula ac tia akos mwe luti luk.
12 Na kowos oru koluk yohk liki mwet matu lowos. Kowos nukewa likkeke ac
orekma koluk, ac tia akosyu.
13 Ke ma inge, nga fah siskowosla liki facl se inge nu in sie facl ma kowos, ac mwet
matu lowos, tia etu kac. Na kowos fah kulansupu god saya ke len ac fong, ac nga fah
tiana pakomutowos.' "

Folok Lun Mwet uh Liki Sruoh

14 LEUM GOD El fahk, "Pacl se ac tuku ke mwet uh ac tia sifil fulahk keik mu 'Oana
ke God El moul, su tuh molela mwet Israel liki facl Egypt.'
15 A ma elos ac oru pa elos ac fulahk keik mu, 'Oana ke God El moul, su tuh molela
mwet Israel liki mutunfacl epang ac liki mutunfacl saya nukewa,' yen nga luselosla
nu we. Nga fah folokunulosme nu in facl selos sifacna, nu yen ma nga sang nu sin
mwet matu lalos. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge."

Kalya Su Ac Fah Tuku

16:9 Jer 7:34; 25:10; Fwack 18:23

16 LEUM GOD El fahk, “Nga ac solama mwet patur puspis in tuku sruok mwet inge.
Toko nga fah sapwalik mwet sruh kosro in sokolos yen nukewa fineol uh ac inging
uh ac in luf inmasrlon eot uh.
17 Nga liye ma nukewa elos oru, ac wangin ma wikla likiyu. Ma koluk lalos uh
kalem ye mutuk.
18 Nga fah oru elos in moli pacl luo ke tafongla ac ma koluk lalos, mweyen elos
aktaekye facl sik ke ma sruloala ma wangin moul la oana monin mwet misa, ac elos
nwakla acn uh ke god kikiap lalos.”

Pre Lal Jeremiah Akkalemye Lulalfongi Lal

19 O LEUM GOD, kom pa langoeyu ac akkeyeyu. Kom kasreyu ke pacl koluk.
Mutunfaclu ac fah tuku nu yurum liki saflaiyen faclu ac fahk, “Wangin god lun mwet
matu lasr sayen god kikiap mukena, ac ma sruloala wangin sripa.
20 Ya oasr mwet ku in sifacna orek god la? Tia ku. El fin orala, ac tiana god pwaye.”
21 LEUM GOD El fahk, “Ke ma inge, nga fah fahkak nu sin mutunfacl uh tuh elos in
etu ke ku luk ac ke ku lun pouk. Inge ac nu tok, elos fah etu lah nga pa LEUM GOD.”

17

Kaiyuk Nu Sin Mwet Judah

1 LEUM GOD El fahk, “Mwet Judah, ma koluk lowos simla ke pen osra soko.
Kihlisyukyak insiowos ke mutun pin diamond soko, ac kihlyak ke sruwasrik in loang
lowos.
2 Mwet lowos uh alu ke loang uh ac ke lumah ma tulokyak nu sin god mutan
Asherah, ye sak folfol nukewa ac fin tohktok uh,
3 ac yen turangang fineol uh. Nga fah lela mwet lokoalok lowos in usla mwe kasrup
ac ma saok lowos ke sripen ma koluk lowos nukewa ma kowos orala in acn suwos.
4 Kowos fah enenu in fuhleak facl se ma nga sot nu suwos, ac nga fah oru tuh kowos
in orekma nu sin mwet lokoalok lowos in sie facl ma wangin etu lowos kac, mweyen
kasrkusrak luk oana sie e ma ac firir nwe tok.”

Kutu Sohkas

5 LEUM GOD El fahk,
“Nga fah selngawi mwet se
Su forla likiyu
Ac filiya lulalfongi lal sin mwet,
Ac lulalfongi ku lun mwet sukawil moul la.
6 El oana soko mahsrik in acn mwesis
Ma kapak in acn pao, yen wangin ma oan we,
Fin acn kifintela, yen wangin pac ma ku in kapak we.
Wangin ma wo ku in sonol.
7 “Tusruktu nga ac fah akinsewowoye mwet se
Su filiya lulalfongi lal in nga.
8 El oana soko sak ma kap sisken soko infacl srisrik
Ac kapla okahl nwe ke sun kof uh.
Wangin sangeng lal ke pacl fol
Mweyen sroan sak uh folfolna.
El tia fosrnga finne wangin af.
Pacl nukewa oasr fahko kacl.
9 “Su ku in etu ma oan insien mwet?
Wangin ma kutasrik oana nunak lun mwet —
Sie ma su tia ku in akkeyeyukla.

17:8 Psa 1:3

10 Nga, LEUM GOD, iluhs nunak lun mwet,
Ac srike insialos.
Nga oru nu sin kais sie mwet fal nu ke ouiyen moul lal,
Ac fal nu ke orekma lal."
11 Mwet se su eis mani lal ke sesuwos
El oana sie won ma sawulla atro ma tia ma natul.
Ke mwet sac el sun kuiyal, na mwe kasrup lal ac wanginla,
Ac saflaiyal el fah sie mwet lalfon.
12 Tempul sesr oana sie tron oaskulana,
Musaiyukyak fin soko eol fulat ke mutawauk ah me.
13 LEUM GOD, kom mwe finsrak lun Israel.
Elos nukewa su siskomla ac fah akmwekinyeyuk.
Elos ac fah wanginla oana inen mwet ma simla fin fohk uh,
Mweyen elos siskomla, LEUM GOD,
Su oana unon in kof se.

Jeremiah El Siyuk Kasru Sin LEUM GOD

14 LEUM GOD, akkeyeyula ac nga fah kwela na pwaye. Langoeyula ac nga fah moulla. Kom na pa nga kaksakin uh!
15 Mwet uh fahk nu sik, "Pia ma LEUM GOD El fahk mu El ac oru nu sesr ah? Lela Elan orala ingena!"
16 Tusruktu, LEUM GOD, nga tiana kwafe sum in kunauselosla. Nga tiana ke in oasr pacl se koluk nu selos. LEUM GOD, kom etu ma inge. Kom etu ma nga tuh fahk ah.
17 Nimet kom oana sie mwe aksangeng nu sik. Kom pa nien molela luk ke pacl koluk sikyak.
18 LEUM GOD, akmwekinyalos su kalyeiyu, tusruktu nimet akmwekinyeyu. Nwakulosla ke mwe aksangeng, ac nikmet akfosrngayeyu. Akyokye mwe ongoiya nu faclos ac kunauselosla nu ke ip srisrik.

Sunakinyen Len Sabbath

19 LEUM GOD El fahk nu sik, "Jeremiah, fahla nu ke Mutunpot lun Mwet uh, yen ma tokosra lun Judah elos uti-utyak nu in siti uh, ac sulkakin kas luk inge we. Toko kom fah som nu ke mutunpot nukewa saya lun Jerusalem.
20 Fahk nu sin tokosra ac mwet Judah nukewa, ac elos nukewa su muta Jerusalem ac orekmakin mutunpot inge, in porongo ma nga fahk uh.
21 Fahk nu selos lah elos fin seko moul lalos, elos in tia lippise kutena ma toasr ke len Sabbath. Elos in tia us kutena ma toasr utyak ke mutunpot lun Jerusalem,
22 ku us kutena ma toasr illa liki lohm selos ke len Sabbath. Elos in tiana orekma ke len Sabbath. Elos in akfulatye oana sie len mutal, oana ke nga tuh sapkin nu sin mwet matu lalos.
23 Mwet matu lalos ah tuh tiana porongeyu ku akosyu. A ma elos oru pa elos likkekeiyu na ac tia lohma nu ke kas in luti luk.
24 "Fahk nu sin mwet inge lah elos enenu na in akos ma sap luk nukewa. Elos in tiana us kutena ma toasr fahsr ke mutunpot in siti se inge ke len Sabbath. Elos enenu in akmutalye len Sabbath ac tia oru kutena orekma.
25 Na tokosra lalos, ac fisrak lalos, fah ilyak ke mutunpot lun Jerusalem ac eis pacna ku fulat se ma tuh oan facl David. Elos fah wi na mwet Judah ac mwet Jerusalem kasrusr fin chariot ac fin horse, ac siti Jerusalem fah sessesla ke mwet pacl nukewa.
26 Mwet uh ac fah tuku liki siti srisrik lun Judah ac liki inkul ma raunela Jerusalem. Elos fah tuku liki facl lun Benjamin, liki pe eol uh, fineol uh, ac liki layen eir in Judah.

17:10 Fwack 2:23; Psa 62:12 **17:21** Neh 13:15–22 **17:22** Exo 20:8–10; Dut 5:12–14

Elos fah us nu in Tempul sik mwe kisa firir, ac kisakin mwe kisa wheat ac mwe keng, oayapa mwe kisa in sang kulo.
27 Tusruktu elos enenu in akosyu ac karinganang len Sabbath tuh in sie len mutal. Elos in tia us kutena ma toasr fahsr ke mutunpot Jerusalem ke len sac, mweyen elos fin oru, nga ac esukak mutunpot Jerusalem. E uh ac fah furreak lohm sin tokosra Jerusalem, ac wangin mwet fah ku in konela."

18

Jeremiah In Lohm Sin Mwet Orek Ahlu Kle

1 LEUM GOD El fahk nu sik,
2 "Oatula nu ke lohm sin mwet orek ahlu ke fohk kle, ac ingo nga fah sot nu sum kas ma nga lungse kom in fahkak."
3 Ouinge nga som nu we, ac nga liyauk mwet orek ahlu sac ke el orekma ke wheel in orekma lal.
4 El fin orala sie ahlu tuh tia sun lungse lal, el ac eis kle sac ac ekulla nu ke sie pacna lumah.
5 Na LEUM GOD El fahk nu sik,
6 "Ya tia oasr ku luk in oru nu suwos, mwet Israel, oana ke mwet orek ahlu se ac oru ke kle lal uh? Kowos muta inpouk oana ke kle uh oan inpoun mwet orek ahlu.
7 Nga fin fahk ke kutu pacl mu nga ac fusak, koteya, ku kunausla kutena mutunfacl ku tokosrai,
8 a toko mutunfacl sac forla liki orekma koluk lal, na nga ac tila oru ma nga tuh fahkla mu nga ac oru.
9 Ku nga fin fahk mu nga ac musaeak ku akkeye sie mutunfacl ku tokosrai,
10 na toko mutunfacl sac tia akosyu ac orekma koluk, na nga ac tila oru ma nga fahkla mu nga ac oru.
11 Ke ma inge, fahkang nu sin mwet Judah ac mwet Jerusalem lah nga akoo in lainulos ac kalyaelos. Fahkang elos in tui liki moul koluk lalos, ac aolla ouiya ma elos oru ingan.
12 Elos ac topuk kom ac fahk, "Mo, efu ku kut in tui? Kut ac likkekena ac oru na ma koluk ke lungse lasr."

Mwet uh Pilesrala LEUM GOD

13 LEUM GOD El fahk,
"Siyuk sin mutunfacl nukewa lah nu oasr pacl ma
Kain ouiya inge nu sikyak meet.
Ouiya na koluk se pa mwet Israel uh oru inge!
14 Ya nu oasr pacl wanginla snow fin acn eoteot fulat Lebanon?
Ya sungan infacl oyohu we uh nu oasr pacl mihnla?
15 Ma inge finne fahsrna wo, a mwet luk uh mulkinyula.
Elos esukak mwe keng nu ke ma sruloala.
Elos tukulkul ke inkanek lalos.
Elos tia sifilpa fahsr ke ouiya meet ah,
A elos fahsr ke inkanek ma tia akilenyuki.
16 Elos orala acn se inge in sie mwe aksangeng,
Ma ac srungayukla nwe tok.
Elos nukewa su fahsr we ac fah arulana lut ke ma elos liye.
Elos ac fah usruk sifalos ke fwefela lalos.
17 Nga ac fah luselik mwet luk ye mutun mwet lokoalok lalos,
Oana ke kutkut uh ukukla ke eng kutulap.
Nga ac fah ngetla lukelos,

Ac tia kasrelos ke pacl in ongoiya nu selos."

Sie Pwapa Sulallal Lainul Jeremiah

18 Na mwet uh fahk, "Wona in oasr ma kut oru nu sel Jeremiah! Oasr mwet tol
yorosr in luti kut, ac mwet lalmwetmet in aknunakye kut, ac mwet palu in fahkak
kas lun God nu sesr. Lela kut in orek loh kikiap lainul ac tia sifil lohng ma el fahk
uh."
19 Na nga pre ac fahk, "LEUM GOD, lipsre pre luk, ac porongo ma mwet lokoalok
luk inge fahk keik.
20 Ya ma koluk uh pa molin ma wo? A liye, elos pukanak luf se nu sik nga in
putatyang nu loac. Esam lah nga tuh tuku nu yurum in kwafe kaclos, ac srike in
loangelos liki kasrkusrak lom.
21 Ke ma inge, LEUM GOD, lela tulik natulos in misa ke masrinsral, ac in anwuki
pac ke mweun. Lela mukul uh in misa ke mas ac mwet fusr in anwuki ke mweun.
Mutan an in katinmasla, ac wangin tulik natulos.
22 Supwala sie un mwet koluk in kunausya lohm selos ac usla koano uh ke wangin
eteya selos. Oru elos in wowoyak ke tuninfong. Mwet inge pukanak sie luf nga in
putatyang nu loac, ac oakiya mwe kwasrip in sruokyuwi.
23 LEUM GOD, kom etu nufon pwapa lalos in uniyuwi. Nikmet nunak munas nu
selos ke orekma koluk lalos, ku tulalosla liki ma sufal lalos. Siselosi nu in fohk uh ac
kutangulosla. Oru ma inge nu selos in kasrkusrak lom."

19

Sufa Fokelik Se

1 LEUM GOD El fahk nu sik in som ac molela sie sufa orekla ke kle. El oayapa fahk
nu sik in us kutu mwet matu sin mwet uh, ac kutu mwet tol matu,
2 ac in fahsr sasla Mutunpot lun Sufa Fokelik,* ac illa nu Infalfal Hinnom. Na ingo
nga in fahkak kas ma El ac fah fahk nu sik.
3 LEUM GOD El fahk nu sik in fahk ouinge, "Tokosra lun Judah ac mwet Jerusalem,
porongo ma nga, LEUM GOD Kulana, God lun Israel, ac fahk. Nga fah use mwe
ongoiya lulap nu fin acn se inge, tuh elos nukewa su lohng kac fah fwefela.
4 Nga ac fah oru ouinge mweyen mwet uh sisyula, ac akfohkfokye acn se inge ke
elos orek kisa lalos nu ke god saya — god su elos, ac mwet matu lalos somla ac tokosra
lun Judah, tia etu kutena ma kac. Elos nwakla acn se inge ke srahn mwet wangin
mwata,
5 ac elos etoak loang in esukak tulik natulos fac, tuh in mwe kisa firir lalos nu sel
Baal. Nga tiana sapkin elos in oru ma inge, ac wangin pacna in nunak luk uh.
6 Ke ma inge, oasr pacl se ac fah tuku, ke ac fah tia sifilpa pangpang acn se inge
Topheth† ku Infahlfal Hinnom, a ac fah pangpang Infahlfal in Uniya.
7 In acn se inge nga fah kunausla pwapa nukewa lun mwet Judah ac Jerusalem.
Nga ac fuhlela mwet lokoalok lalos in kutangulosla ac onelosi ke mweun. Nga ac
sang mano misa lalos nu sin won ac kosro lemnak tuh in mwe mongo nalos.
8 Nga fah arulana sukela siti se inge, na elos nukewa su fahsryak we fah lut ac oela.
9 Mwet lokoalok ac kuhlusya siti uh ac srike in onela mwet we. Ke elos kuhlasak,
wanginla mwe mongo nun mwet in siti uh, pwanang elos kang ikwen mwet tulan
lalos, oayapa tulik natulos sifacna."
10 Na LEUM GOD El fahk nu sik in fukulya sufa sac ye mutun mukul ma wiyu som,

---

* **19:2** ***Sufa Fokelik:*** acn se inge pa mwet orek ahlu kle sisla sufa ma fokelik ku kolukla. **19:2** 2 Tok 23:10; Jer 7:30–32; 32:34–35 **19:5** Lev 18:21 † **19:6** ***Topheth:*** liye Jer 7:31–32.

11 ac in fahk nu selos lah LEUM GOD Kulana El fahk, “Nga ac fukulya mwet inge
ac siti se inge, tuh in oana sufa kle soko inge ma tia ku in sifilpa akonkoneni nu sie.
Mwet uh ac fah pikinya mwet misa lalos, finne in acn Topheth, mweyen wangin pac
acn saya in puknelosi we.
12 Nga wulela mu nga ac oru siti se inge ac mwet we uh in oana acn Topheth.
13 Lohm Jerusalem, lohm sin tokosra lun Judah, oayapa lohm nukewa ma mwet we
uh furreak mwe keng fin lohm selos nu ke itu uh, ac okoala wain in mwe kisa nu ke
god saya uh — lohm inge nukewa ac fah fohkfokla oana acn Topheth.”
14 Na nga som liki acn Topheth, yen LEUM GOD El supweyu in fahkak kas lal we.
Nga som ac tu inkul lun Tempul ac fahkak nu sin mwet nukewa
15 lah LEUM GOD Kulana, God lun Israel, El fahk, “Nga ac fah use nu fin siti se inge
ac nu fin acn nukewa raunela, mwe kai nukewa ma nga tuh fahk mu nga ac oru,
mweyen kowos likkeke ac tia porongo ma nga fahk.”

20

Jeremiah Ac Pashhur Amei

1 Pashhur, wen natul Immer, el sie mwet tol su sifen mwet liyaung inkul in Tempul.
Ke el lohng ke nga fahkak ma inge
2 el sap in sringsring nga ac kapiri ke mwe kapir* apkuran nu ke Mutunpot
Benjamin, ma oan lucng ke Tempul.
3 Lotutang tok ah, tukun Pashhur el tuleyula liki mwe kapir, nga fahk nu sel, “LEUM
GOD El fahk mu ac tia sifil pangpang kom Pashhur, a ac fah pangpang kom ‘Sangeng
Yen Nukewa.’
4 LEUM GOD El sifacna fahk mu, ‘Nga ac fah oru kom in sie mwe aksangeng nu
sum sifacna ac nu sin mwet kawuk lom, ac kom ac fah liye ke elos nukewa anwuki
ke cutlass nutin mwet lokoalok lalos. Nga ac fah filiya mwet Judah nukewa ye ku lun
tokosra Babylonia. El ac fah usla kutu selos in mwet kapir nu in facl sel, ac uniya
mwet lula.
5 Nga fah oayapa lela mwet lokoalok lalos in usla mwe kasrup nukewa in siti se inge,
ac sruokya ma lalos nukewa oayapa acn selos, wi pac ma saok lun tokosra Judah, ac
usla ma nukewa nu Babylonia.
6 A funu kom, Pashhur, kom ac sou lom nukewa fah oayapa sruoh ac utukla nu
Babylonia. Kom ac fah misa ac pukpuki we, wi mwet kawuk lom nukewa su kom
fahk kas kikiap puspis nu se.’ ”

Jeremiah El Torkaskas Nu Sin LEUM GOD

7 LEUM GOD, kom kifasla insiuk
Na nga tari wikomla.
Kom ku likiyu,
Ac kom kutangyula.
Mwet nukewa aksruksrukyeyu.
Elos tia tui in isrunyu.
8 Pacl nukewa nga kaskas uh, yokla pusrek,
Ac nga wowoyak ac fahk, “Yokna sulallal ac kunausten!”
LEUM GOD, aksruksrukyeyuk nga ac angonyuk nga pacl nukewa
Mweyen nga sulkakin kas lom.
9 A nga fin fahk mu, “Nga ac fah mulkunla LEUM GOD
Ac tia sifilpa kaskas ke Inel,”
Na kas lom uh oana sie e in nga

* **20:2** ***mwe kapir:*** ipinsak luo ma sang sruokya nien mwet.

Ma firir in sri keik uh.
Nga srike kuiyuk in sruokyana,
Tusruktu nga tia ku in kutongya.
10 Nga lohng ke mwet nukewa mahmah mu,
"Mwe aksangeng oasr yen nukewa!
Lela kut in tukakunulak nu sin mwet fulat lasr!"
Finne kawuk fototo luk elos soano nga in ikori.
Elos fahk mu, "Sahp kut ac ku in kiapwella,
Na kut fah sruokilya ac oru foloksak lasr nu sel."
11 Tusruktu, LEUM GOD, kom wiyu lac, ac kom kulana,
Elos su kalyeiyu tia ku in kutangyula.
Elos fah akmwekinyeyuk nwe tok,
Mweyen elos tia ku in sun finsrak lalos.
Mwekin lalos ac fah tiana mulkinyukla.
12 Tusruktu, LEUM GOD Kulana, kom srike mwet uh ke suwohs;
Kom etu nunak lalos ac ma oan insialos.
Ke ma inge lela nu sik in liye ke kom ac foloksak nu sin mwet lokoalok luk,
Tuh nga likiya sripa nukewa luk inpoum.
13 On nu sin LEUM GOD!
Kaksakin LEUM GOD!
El molela mwet su akkeokyeyuk liki ku lun mwet koluk.
14 Selngawiya len se nga isusla!
Mulkunla len se nina kiuk el osweyula!
15 Selngawiya mwet se su akenganye papa tumuk
Ke el us pweng wo se nu sel ac fahk,
"Tulik mukul se pa nutum!"
16 Lela elan oana siti nukewa
Ma LEUM GOD El kunausla ac wangin pakomuta lal.
Lela elan lohng tung in mwaiok ke lotutang,
Ac sulkakinyen mweun ke infulwen len,
17 Mweyen el tia uniyuwi meet liki nga isusla,
Na insien nina kiuk lukun pa kulyuk luk.
18 Efu ku nga isusla?
Ya ngan tuh sun mwe lokoalok ac mwe asor,
Ac in aksafyela moul luk ke mwekin?

21

Kas In Palu Ke Musalla Lun Jerusalem

1 Tokosra Zedekiah lun Judah el supwalma Pashhur wen natul Malchiah, ac mwet
tol Zephaniah wen natul Maaseiah, nu yuruk. Elos use enenu se inge:
2 "Nunak munas, pre nu sin LEUM GOD kacsr, mweyen Tokosra Nebuchadnezzar
lun Babylonia ac mwet mweun lal elos kuhlusya siti uh. Sahp LEUM GOD El ac oru
sie mwenmen lal ke sripasr, ac ukwalak Nebuchadnezzar liki kut."
3 Na LEUM GOD El kaskas nu sik, ac nga fahk nu sin mwet ma supweyuku nu yuruk
4 tuh elos in fahk nu sel Zedekiah lah LEUM GOD lun Israel El fahk, "Zedekiah, nga
ac kutangla mwet lom su mweun lain tokosra lun Babylonia ac mwet lal. Nga fah
elosak kufwen mwe mweun nutin mwet lom infulwen siti uh.
5 Nga fah sifacna mweun lain kom ke ku luk nufon, ac ke mulat ac kasrkusrak luk
nufon.

20:14 20:14–18; Job 3:1–19 **21:2** 2 Tok 25:1–11; 2 Chr 36:17–21

6 Nga fah onela ma nukewa su moul in siti se inge: kewana mwet ac ma orakrak
ac fah misa ke sie mas upa.
7 A kom, ac mwet pwapa fulat lom, ac mwet su painmoulla ke mweun, sracl, ac
mas — nga ac fah lela kowos nukewa in sruoh sel Tokosra Nebuchadnezzar ac mwet
lokoalok lowos su lungse unikowosi. Nebachudnezzar el ac fah unikowosi nukewa.
El ac tiana nunak munas ku pakomuta kutena suwos. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma
inge."
8 Na LEUM GOD El fahk nu sik nga in fahkang nu sin mwet uh, "Kowos in porongo!
Nga, LEUM GOD, fah sot nu suwos in sulela inmasrlon inkanek nu ke moul ac inkanek
nu ke misa.
9 Kutena mwet su muta in siti uh ac fah misa ke mweun ku ke masrinsral ku ke
mas. Tusruktu kutena mwet su illa liki siti uh, ac sifacna eisalosyang nu inpoun mwet
Babylonia* su kuhlusya siti uh, ac fah moul.
10 Nga sulela ku sik lah nga fah tia molela siti se inge, a nga fah kunausla. Ac
itukyang nu inpoun tokosra lun Babylonia, ac el ac fah esukak nwe ke apatla. Nga,
LEUM GOD, pa fahk ma inge."

Nununku Fin Tokosra Lun Judah

11 Fahk nu sin sou oaleum lun Judah: Lohng kas lun LEUM GOD.
12 Pa inge ma LEUM GOD El fahk nu suwos su fwilin tulik natul David: "Liyaung
tuh nununku suwohs in orek ke len nukewa. Karinganang mwet ma pisreyukla ma
la liki inpoun mwet pisrapasr. Kowos fin tia, na kasrkusrak luk ac fah tayak oana sie
e su koflana kuniyukla.
13 Mwet Jerusalem, kowos muta ke sie acn fulat, lucng liki infahlfal uh, oana sie eot
lulap tuyak yen tupasrpasr. Tusruktu nga fah mweun lain kowos. Kowos fahk mu
wangin mwet ku in mweuni kowos, ku kunausla pot ku lowos ac utyak nu in siti uh.
14 Nga fah kalyei kowos fal nu ke orekma koluk lowos. Nga fah esukak inkul fulat
sin tokosra lowos, ac e uh fah esukak ma nukewa ma oan raunela. Nga, LEUM GOD,
pa fahk ma inge."

22

Kas Lal Jeremiah Nu Sin Tokosra Lun Judah

1 LEUM GOD El fahk nu sik nga in tufokla nu in lohm sin tokosra lun Judah, ac fahk
kas inge:
2 "Lohng kas lun LEUM GOD, O tokosra lun Judah su muta fin tron lal David — kom,
ac mwet pwapa fulat lom, ac mwet Jerusalem nukewa su ilyak ke mutunpot inge.
3 Nga, LEUM GOD, sapkin nu suwos in oru ma suwohs ac pwaye. Karinganang
mwet ma pisreyukla ma la liki inpoun mwet pisrapasr. Nimet akkolukye ku akkeokye
mwetsac, mwet mukaimtal ac katinmas, oayapa nimet uniya mwet wangin mwata in
acn mutal se inge.
4 Kowos fin oru oana ma nga sapkin, na ac fah oasr tokosra tuku ke fwilin tulik natul
David nwe tok. Elos, ac mwet fulat lalos ac mwet nukewa lalos saya, fah uti-utyak ke
mutunpot lun inkul fulat ke chariot ac fin horse uh.
5 Tusruktu kowos fin tia akos ma nga sapkin inge, na nga fulahk ke Inek sifacna
lah inkul fulat se inge fah sikiyukla. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.
6 "In nunak luk, inkul fulat sin tokosra lun Judah oasku oana acn Gilead, ac oana
eol in acn Lebanon. Tusruktu nga ac oru tuh in sie acn oan musalla ma wangin mwet
muta we.

---

* **21:9** ***Babylonia:*** mutunfacl se inge pangpang pac Chaldea. **22:5** Mt 23:28; Lk 13:35

7 Nga ac supwala mwet in kunausya. Elos ac us tuhla lalos ac pakiya sru cedar kato
we, ac sisla nu in e uh.
8 “Na toko, mwet in mutunfacl puspis fah fahsr aliki ac asiyuki sie sin sie lah efu
ku nga, LEUM GOD, oru ouinge nu ke siti pwengpeng se inge.
9 Na elos fah topuk mu mweyen kowos fahsr sayen wuleang lowos yurin God lowos
ke kowos alu ac kulansupu god saya.”

Fahkak Lal Jeremiah Kacl Joahaz

10 Mwet Judah, nimet tungel Tokosra Josaiah;
Kowos in tia eoksra ke misa lal.
A kowos in arulana tung kacl Joahas, wen natul.
Elos ac usalla, ac el ac tia sifil foloko.
El ac tiana sifilpa liye acn el isusla we.
11 LEUM GOD El fahk kacl Joahas su aolla Josiah, papa tumal, in tokosra Judah, “El
som liki acn inge, ac el ac tiana sifil foloko.
12 El ac misa in facl se elos usalla nu we, ac el ac tia sifil liye facl se inge.”

Fahkak Lal Jeremiah Kacl Jehoiakim

13 We nu sin mwet se su musai lohm sel ke sesuwos
Ac akyokye ke inkanek kutasrik,
Su akkohsye mwet in facl sel in orekma nu sel
Ac tia sang molin orekma lalos.
14 We nu sin mwet se ma fahk,
“Nga ac musaela sie lohm lulap nu sik sifacna
Ac oru tuh infukil lucng uh in yohk.”
Ouinge el orala winto in lohm sel
Ac sinkaeak acn loac ke sak cedar,
Ac sroalela ke sroal srusra.
15 Ya ma inge ac oru tuh kom in sie tokosra wo
Kom fin musa lohm ke sak cedar
Ma wo liki lohm sin mwet ngia?
Papa tomom el insewowo ke moul lal nufon.
Orekma lal pwaye ac suwohs pacl nukewa,
Ac el kapkapak in ma nukewa el orala.
16 El oru nununku suwohs nu sin mwet sukasrup,
Na ma nukewa fahsr pac wo nu sel.
Pa inge kalmen etu ke LEUM GOD.
17 A kom sukna ma ac wo nu sum sifacna;
Kom uniya mwet wangin mwata
Ac arulana aklalfonye mwet lom.
LEUM GOD pa fahk ma inge.
18 Ouinge LEUM GOD El fahk kacl Tokosra Jehoiakim lun Judah, wen natul Josiah,
“Wangin mwet ac fah mwemelil ke misa lal, ku fahk mu,
‘Pakomuta kawuk se luk! Fuka koluk in mau!’
Wangin mwet ac fah wowoyak ac tung kacl ac fahk,
‘Leum luk, We! Tokosra, We!’
19 Ac fah orek nu sel oana misa lun soko donkey:
Ac fah amala el
Ac sisila likin mutunpot Jerusalem.”

Fahkak Lal Jeremiah Ke Safla Lun Jerusalem

20 Mwet Jerusalem, fahla nu Lebanon ac wowoyak,

22:11 2 Tok 23:31–34; 2 Chr 36:1–4 **22:18** 2 Tok 23:36—24:6; 2 Chr 36:5–7

Fahla nu facl Bashan ac tung;
Som ac wowoyak infulan eol Moab,
Mweyen kutangyukla mutunfacl nukewa su kasrekom ke pacl in mweun.
21 LEUM GOD El kaskas nu sum ke pacl kom srak mut,
A kom tia lungse porongo.
Pa ingan ouiyom in moul lom nufon —
Kom tiana akos LEUM GOD.
22 Mwet kol lom ac fah ukukla ke eng;
Mwet kasrekom in pacl in mweun ac utukla nu in sruoh.
Siti sum ac fah aklusrongtenyeyuk ac akmwekinyeyuk
Ke sripen ma koluk nukewa kom orala.
23 Kom mongla wo in lohm sum orekla ke sak cedar ma utuku Lebanon me;
Tusruktu ac fah mwe pakomuta na yohk nu sum ke pacl se ngal upa ac sun kom —
Ngal oana ngal lun sie mutan isus.

Nununku Lun God Nu Sel Jehoiachin

24 LEUM GOD El fahk nu sel Tokosra Jehoiachin,* wen natul Tokosra Jehoiakim lun Judah, "Oana ke nga pa God moul, fin kom pa ring lun tokosra ma oan lac po layot sik, nga ac faiskomla
25 ac eiskomyang nu sin mwet ma lungse unikomi, su kom sangeng se. Nga ac eiskomyang nu sel Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia ac un mwet mweun lal.
26 Nga ac liskomla ac nina kiom ke ku luk tuh komtal in mwet sruoh in sie facl ma komtal kewa tia isusla we, ac komtal ac fah misa we.
27 Komtal ac fah kena sifilpa liye facl se inge, tusruktu komtal ac fah tiana foloko."
28 Ac nga fahk, "Ya Tokosra Jehoiachin el oana soko sufa fokelik ma sisila ac wangin mwet enenu? Na efu ku el, ac tulik natul, utukla nu in sruoh nu ke sie facl ma elos tiana etu?"
29 O fahl Judah, fahl Judah, fahl Judah!
Porongo ma LEUM GOD El fahk:
30 "Filiya ke ma simusla lah ac fah wangin tulik natul Jehoiachin.
Ac fah wangin ma wo el orala in pacl lal.
Wangin sin fwilin tulik natul
Ac fah aolulla ke tron lal David
In leum fin acn Judah.
Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge."

23

Finsrak Nu Ke Pacl Fahsru

1 Fuka upaiyen nununku lun LEUM GOD nu faclos mwet kol su kunausla mwet lal ac luseloselik.
2 Pa inge ma LEUM GOD lun Israel El fahk ke mwet kol su tuh akoeyukla in karingin mwet lal: "Kowos tuh tia karinganang mwet luk. Kowos ukwalosyak ac luselosla. Inge nga ac kai kowos ke sripen ma koluk ma kowos oru inge.
3 Nga fah usani mwet lula luk liki facl ma nga akfahsryeloselik nu we, ac nga fah folokunulosme nu in facl selos. Ac fah pukanten tulik natulos, ac elos ac fah arulana puseni.
4 Nga fah srisrngiya mwet kol in karinganulos. Mwet luk ac fah tia sifilpa sangeng ku tuninfongla, ac nga ac tia sifilpa kalyaelos. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge."

---

* **22:24** ***Jehoiachin:*** sie pac ine kacl Jeconiah pa Jehoiachin. **22:24** 2 Tok 24:8–15; 2 Chr 36:9–10

5 LEUM GOD El fahk, “Pacl se ac fah tuku ke nga fah sulela sie tokosra, sie mwet
suwoswos ke fwilin tulik natul David. Tokosra sac ac fah lalmwetmet in kol, ac oru
ma pwaye ac suwohs in facl se inge nufon.
6 Pacl se el ac tokosrala uh, mwet Judah fah moul in sukosok, ac mwet Israel fah
moul in misla. El ac fah pangpang ‘LEUM GOD Suwoswos Lasr.’
7 LEUM GOD El fahk, “Pacl se ac fah tuku ke mwet uh fah tia sifilpa fulahk keik mu,
‘Oana ke God El moul su tuh molela mwet Israel liki facl Egypt.’
8 A elos ac fah fulahk keik mu, ‘Oana ke God El moul su tuh molela mwet Israel liki
sie mutunfacl epang ac liki mutunfacl saya nukewa El tuh akfahsryeloselik nu we.’
Na elos fah muta in facl selos sifacna.”

Fahkak Lal Jeremiah Ke Kutu Mwet Palu

9 Insiuk arulana musalla,
Ac nga rarrar.
Nga oana mwet sruhi se,
Oana sie mwet ma yokla wain numla,
Ke sripen LEUM GOD
Ac ke sripen kas mutal lal.
10 Facl se inge sessesla ke mwet tia pwaye nu sin LEUM GOD.
Elos moulkin moul sulallal, ac elos orekmakin ku lalos ke inkanek sufal.
Acn uh paola
Ac sroun ima uh uli, ke sripen selnga lun LEUM GOD.
11 LEUM GOD El fahk,
“Mwet palu ac mwet tol elos moul oana mwet tia etu God.
Nga sifacna liye ke elos oru ma koluk in Tempul.
12 Inkanek elos fahsr we ac fah musresre ac lohsr.
Nga fah oru elos in tukulkul ac ikori.
Nga ac fah sang ongoiya nu faclos;
Pacl in kalyeiyuk lalos summa.
Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.
13 Nga liye tari ma koluk lun mwet palu Samaria:
Elos kaskas inen Baal,
Ac kolla mwet luk ke inkanek tafongla.
14 Tusruktu nga liye tuh mwet palu Jerusalem elos oru koluk yohk liki na:
Elos kosro ac fahsr ke moul tia pwaye.
Elos akkeye mwet uh in oru na ma koluk,
Pwanang elos tia forla liki orekma koluk lalos.
In liye luk uh, elos nukewa koluk
Oapana mwet Sodom ac Gomorrah.
15 “Ke ma inge, pa inge ma nga, LEUM GOD Kulana, fahk ke mwet palu lun
Jerusalem:
Nga fah sang nu selos sak mwen elos in kang
Ac pwasin nu selos elos in nim,
Mweyen elos oru tuh moul in pilesru God in fahsrelik fin facl se inge nufon.”
16 LEUM GOD Kulana El fahk nu sin mwet Jerusalem, “Nik kowos porongo ma mwet
palu elos fahk. Elos nwekkowosla ke finsrak na sutuu. Ma elos fahk nu suwos uh ma
na elos sifacna nunku, ac tia ma nga fahk.
17 Nu sin mwet ma tia lungse lohng ma nga fahk uh, elos fahk na mu ma nukewa
ac wona nu selos. Ac elos fahk nu sin mwet likkeke uh mu mwe ongoiya ac fah tiana
sonolos.”

23:5 23:5, 6; Jer 33:14–16 **23:14** Gen 18:20; Ezk 16:49

18 Na nga fahk, “Tia sie sin mwet palu inge etu ke nunak lukma lun LEUM GOD.
Wangin selos nu lohng ku kalem ke kas in fahkak lal, ku porongo ac lohang nu ke ma
El fahk.
19 Kasrkusrak lal oana sie paka, sie eng na upa ma ac tuhyak ac putati fin sifen
mwet koluk,
20 na ac fah tiana tui nwe ke El orala ma nukewa ma El nunku in oru. In len fahsru,
mwet lal fah kalem na pwaye ke ma inge.”
21 LEUM GOD El fahk, “Nga tiana supu mwet palu inge, a elos som. Nga tiana sang
nu selos kutena kas in sulkakinyuk, a elos kaskas na ke Inek.
22 Elos funu wi tu inmasrlon mwet pwapa luk inkusrao, elos lukun sulkakin kas in
fahkak luk nu sin mwet luk, ac elos lukun furokolosla liki moul koluk elos moulkin
ac ouiya kutasrik elos oru.
23 “Nga pa God se su oasr yen nukewa, ac tia muta yen sefanna.
24 Wangin sie mwet ku in wikla ke sie acn ma nga tia ku in liyal. Ya kowos tia etu
lah nga oasr yen nukewa, inkusrao ac fin faclu?
25 Nga etu lah mea mwet palu ingo fahk ke elos kikiap Inek, ac fahkak mu nga sang
nu selos kas in fahkak luk in mweme lalos.
26 Mwet palu ingo ac aklalfonye mwet luk uh ke kas kikiap lalos nwe ngac?
27 Elos nunku mu mweme elos fahkak uh ac oru mwet luk in mulkinyula, oana ke
mwet matu lalos tuh mulkinyula ac forang nu sel Baal.
28 Sie mwet palu fin mwemei sie mweme, el enenu in fahk, ‘Mweme se pa inge.’
Tuh mwet palu se su lohng kas ma nga sang nu sel, lela elan fahkak akoaruye. Mah
pao uh arulana sie liki wheat uh!
29 Kas in fahkak luk uh oana sie e, ac oana sie hammer ma fukulya eot uh nu ke ip
srisrik.
30 Nga lain mwet palu ma eis kas lun sie sin sie ac sulkakin oana in kas luk.
31 Nga lain pac mwet palu ma kaskas ke kas lalos sifacna ac fahk mu ma tuku sik
me.
32 Porongo ma nga, LEUM GOD, fahk uh! Nga lain mwet palu su srumun mweme
kikiap lalos. Elos fahk mweme inge ac aktafongyela mwet luk ke kikiap lalos ac kas
in konkin lalos. Nga tia supwalos ku sap elos in som, ac wangin na pwaye sripalos
nu sin mwet uh. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.”

Ma Toasr Nu Sin LEUM GOD

33 LEUM GOD El fahk nu sik, “Jeremiah, sie sin mwet luk, ku sie mwet palu ku sie
mwet tol, fin siyuk sum, ‘Mea pweng sin LEUM GOD?’ na kom fah fahk nu sel, ‘Kom
pa sie mwe toasr* nu sin LEUM GOD, ac El ac fah siskomla.’
34 Sie mwet luk, ku sie mwet palu ku sie mwet tol, fin orekmakin kas se inge, ‘mwe
toasr nu sin LEUM GOD,’ nga fah kael ac sou lal.
35 A lela kais sie mwet in siyuk sin mwet kawuk lal ac sou lal, ‘Mea top sin LEUM
GOD? Mea LEUM GOD El fahk?’
36 Ouinge elos fah tia sifilpa orekmakin kas inge: ‘mwe toasr nu sin LEUM GOD,’
mweyen kutena mwet fin fahk ouinge, nga ac oru kas in fahkak luk in sie ma arulana
toasr nu sel. Mwet uh akkihyela kas lun God lalos, su God moul ac LEUM GOD Kulana.
37 Jeremiah, siyuk sin mwet palu, ‘Mea top sin LEUM GOD nu sum? Mea LEUM
GOD El fahk?’
38 Ac elos fin seakos kas luk ac orekmakin na kas inge, ‘mwe toasr nu sin LEUM
GOD,’ na fahkang nu selos lah
39 nga ac sraklalosyak ac siselosla nu saya in loes likiyu — kewana, elos ac siti se
ma nga tuh sang nu selos ac mwet matu lalos.

---

* **23:33** ***pweng … mwe toasr:*** ‘pweng’ ac ‘mwe toasr’ kas sefanna in kas Hebrew.

40 Nga fah use mwekin ac oakas nu faclos ma pahtpat, su ac fah tiana mulkinyukla."

24

Fotoh In Fig Luo

1 LEUM GOD El akkalemye nu sik fotoh in fig luo ma filiyuki mutun Tempul. (Ma se inge sikyak tukun Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia el usalla Tokosra Jehoiachin lun Judah, wen natul Jehoiakim, tuh elan sie mwet sruoh liki acn Jerusalem nu Babylonia, wi mwet kol lun Judah, mwet tufahl, ac mwet usrnguk ke orekma.)
2 Fotoh se meet ah fig wowo oan loac, ma sa in mwesrla. Fotoh se ngia fig na koluk oan loac, tiana ku in mongo.
3 Na LEUM GOD El fahk nu sik, "Jeremiah, mea kom liye an?"
Nga topuk, "Fig — ma wo kac ah arulana wo, a ma koluk kac ah arulana koluk, tia ku in mongo."
4 Ouinge LEUM GOD El fahk nu sik,
5 "Nga, LEUM GOD lun Israel, nunku tuh mwet ma utukla nu Babylonia elos oana fig wo inge, ac nga fah kulang nu selos.
6 Nga fah liyalosyang ac folokunulosme nu in facl se inge. Nga ac fah musaelosyak ac tia kunauselosla. Nga fah yokwalosi ac tia fusulosyak.
7 Nga fah oru tuh insialos in kena eteyu lah nga pa LEUM GOD. Na elos ac fah mwet luk, ac nga ac fah God lalos, mweyen elos ac foloko nu yuruk ke inse pwaye.
8 "Ac funu kacl Tokosra Zedekiah lun Judah, wi mwet fulat ma raunella, ac mwet saya Jerusalem su muta in facl se inge ku elos su mukuila nu Egypt — nga, LEUM GOD, fah lumahlos oana fig koluk inge ma arulana koluk in mongo.
9 Nga fah oru sie kain kunausten nu faclos ma mutunfacl nukewa faclu fah arulana sangeng kac. Yen nukewa nga luseloselik nu we, mwet uh ac fah isrunulos, orek tafukas kaclos, angnolos, ac orekmakin inelos in mwe selnga lalos.
10 Nga fah use mweun, sracl, ac mas lulap nu faclos nwe ke na wanginla mwet in facl se su nga sang nu selos ac mwet matu lalos."

25

Mwet Lokoalok Epang Me

1 In yac se akakosr ma Jehoiakim, wen natul Josiah, el tokosra lun Judah, nga eis kas sin LEUM GOD ke mwet Judah. (Ma se inge ma ke yac se oemeet ma Nebuchadnezzar el tuh tokosra lun Babylonia.)
2 Nga fahk nu sin mwet Judah ac mwet Jerusalem nukewa,
3 "Ke lusen yac longoul tolu, mutawauk ke yac aktolngoul ma Josiah, wen natul Amon, el tuh tokosra lun Judah, nwe misenge, LEUM GOD El kaskas nu sik, ac nga tia tui in fahk ma El fahk uh nu suwos, a kowos tiana porongo.
4 LEUM GOD El finne kalwenina in supu mwet kulansap lal mwet palu, a kowos tiana lohngolos, ku lohang nu selos.
5 Elos fahk nu suwos in forla liki inkanek koluk kowos moulkin, ac liki orekma koluk kowos oru tuh kowos fah ku in mutana fin facl se su LEUM GOD El sot nu suwos ac mwet matu lowos tuh in ma lowos nwe tok.
6 Elos fahkot kowos in tia alu ac kulansupu god ngia, ac in tia akkasrkusrakye LEUM GOD ke kowos alyalu nu sin ma sruloala ma kowos orala. Kowos funu akos LEUM GOD in pacl sac me, El lukun tia akkeokye kowos.

24:1 2 Tok 24:12–16; 2 Chr 36:10 **25:1** 2 Tok 24:1; 2 Chr 36:5–7; Dan 1:1, 2

7 Na LEUM GOD El sifacna fahk lah kowos tia lungse lohngol, ac kowos
akkasrkusrakyal ke ma sruloala lowos. Ke ma inge kowos sifacna use kalya lal nu
fowos.
8 "Ouinge LEUM GOD Kulana El fahk, 'Ke sripen kowos tia porongeyu,
9 nga fah sapla nu sin mwet nukewa in acn epang, ac nu sin mwet kulansap luk,
Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia. Nga fah usalosme in mweun lain mwet in
acn Judah wi mutunfacl atulani lalos, ac fuhlelosla in oan musalla nwe tok — sie mwe
lut ac aksangeng in liyeyuk. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.
10 Nga ac sikulya sasa in engan ac insewowo, ac pusren engan ke kufwen marut.
Ac fah wangin oil nu ke lam lalos, ac wangin pac wheat.
11 Facl se inge nufon ac fah musallana — sie mwe lut ac mwe aksangeng. Ac
mutunfacl atulani uh ac fah kulansupu tokosra lun Babylonia ke yac itngoul.
12 Tukun pacl se inge nga fah kai acn Babylonia ac tokosra lal ke sripen orekma
koluk lalos. Nga fah kunausla mutunfacl sac, ac filiya in oan musalla nwe tok.
13 Nga fah kai Babylonia ke mwe ongoiya nukewa ma nga tuh fahk nu sel Jeremiah
mu nga ac oru nu sin mutunfacl inge kewa — aok, mwe ongoiya nukewa ma simla
in book se inge.
14 Nga ac folokin nu sin mwet Babylonia fal nu ke ma elos oru, na elos ac fah mwet
kohs nu sin tokosra na fulat in mutunfacl puspis.' "

Nununku Lun God Nu Sin Mutunfacl Uh

15 LEUM GOD lun Israel El fahk nu sik, "Cup in wain se pa inge, sessesla ke
kasrkusrak luk. Usla nu sin mutunfacl nukewa su nga ac supwekom nu we, ac oru
elos in nim kac.
16 Pacl se elos ac nimya, elos ac fahsr ikorkor ac wella ke sripen mweun nga supu
in lainulos."
17 Ouinge nga eisla cup se liki poun LEUM GOD, ac sang nu sin mutunfacl nukewa
ma LEUM GOD El supweyu nu we, ac oru tuh elos in nim kac.
18 Jerusalem ac siti nukewa lun Judah, weang tokosra ac mwet kol we, elos nim kac,
na in pacl sac me nwe misenge acn inge ekla acn mwesisla — sie mwe lut ac mwe
aksangeng, ac mwet uh orekmakin inelos in mwe selnga.
19 Mwet inge wi pac nim ke cup sac:
tokosra lun Egypt, mwet pwapa fulat ac mwet kol lal;
mwet Egypt nukewa ac mwetsac in acn Egypt;
20 tokosra nukewa in facl Uz;
tokosra nukewa ke siti in acn Philistia inge: Ashkelon, Gaza, Ekron, ac mwet lula in
acn Ashdod;
21 mwet nukewa in acn Edom, ac Moab, ac Ammon;
22 tokosra nukewa lun Tyre ac Sidon;
tokosra nukewa lun acn wekof lun Mediterranean;
23 siti Dedan, Tema, Buz,
elos nukewa su koala aunsuf ke likintupalos;
24 tokosra nukewa Arabia
tokosra nukewa lun sruf yen mwesis;
25 tokosra nukewa lun Zimri, Elam, ac Media;
26 tokosra nukewa in acn epang, elos su muta loessula ac su apkuran, sie tukun sie.
Tokosra nukewa fin faclu elos ac nim kac, na saflaiya tokosra Babylonia el fah nim.
27 Toko LEUM GOD El fahk nu sik, "Fahk nu sin mwet uh lah nga, LEUM GOD
Kulana, God lun Israel, nga sapkin nu selos in nim nwe ke elos sruhila woht, nwe ke
elos ikori ac tia ku in tuyak, ke sripen mweun ma nga supu lainulos.

25:10 Jer 7:34; 16:9; Fwack 18:22, 23 **25:11** 2 Chr 36:21; Jer 29:10; Dan 9:2

28 Ac elos fin srangesr eis cup sac liki poum ac nim kac, na fahk nu selos lah LEUM
GOD Kulana El fahk mu elos enenu na in nim.
29 Siti se emeet nga fah kunausla pa siti sik sifacna. Ya elos nunku mu ac tia
kalyeiyuk elos? Mo, ac kalyeiyuk elos, mweyen nga ac supu mweun nu fin mwet
nukewa fin faclu. Nga, LEUM GOD Kulana, pa fahk ma inge.
30 "Jeremiah, kom enenu in sulkakin kas nukewa nga fahk uh. Kom enenu in fahk
nu sin mwet inge mu,
'LEUM GOD El ngirngir inkusrao me,
Ac pulahl fah kasla liki acn fulatlana inkusrao.
El fah ngirngir lain mwet lal.
El fah sasa oana mwet ma lolongya grape uh.
Mwet nukewa fin faclu fah lohngol,
31 Ac kusen ngirngir se inge fah kasla sun saflaiyen faclu.
Oasr mwe amei lun LEUM GOD lain mutunfacl uh.
El ac fah use mwet nukewa nu in nununku
Ac uniya mwet koluk nukewa.
LEUM GOD pa fahk ma inge.' "
32 LEUM GOD Kulana El fahk mu kunausten lulap summa nu fin sie mutunfacl
tukun sie, ac sie paka lulap kilkilukeni oe yen loessula saflaiyen faclu me.
33 Ke len sac, monin mwet su LEUM GOD El uniya fah oaclik yen nukewa faclu.
Wangin mwet fah tung kaclos, ac elos fah tia orekeni in pukpuki. Elos fah oanna fin
acn uh oana fohkon kosro.
34 Tung, kowos mwet kol, kowos mwet sropo lun mwet luk. Kowos in wowoyak
tung, ac ipippip infohk uh. Pa inge pacl in anwuki kowos, ac kowos ac fah laslaseyuki
oana sheep mukul.
35 Ac fah wangin kutena inkanek in kaingla lowos.
36 Lohng pusren tung lun mwet shepherd, ac wowoyak lun mwet kol lun un kosro
uh! Tuh LEUM GOD El furokla acn in tohf kosro natulos.
37 Acn in mongla misla lalos wanginla, ke sripen fulen kasrkusrak lun LEUM GOD.
38 LEUM GOD El som liki mwet lal, oana soko lion ma illa liki luf sel. Mwe aksangeng
ke mweun, ac kasrkusrak fol lun LEUM GOD, ekulla facl se inge nu ke sie acn mwesis.

26

Utuku Jeremiah Nu Ke Nununku

1 Tia paht tukun Jehoiakim, wen natul Josiah, el tokosrala lun Judah,
2 LEUM GOD El fahk nu sik, "Tu in kalkal lun Tempul ac sulkakin ma nukewa nga
sapkin nu sum in fahkak nu sin mwet su tuku liki siti lun Judah in alu we. Nimet
kom sisla siefanna kas.
3 Sahp mwet uh ac porongo ac forla liki ouiya koluk lalos. Elos fin oru ouinge, na
nga fah ekulla nunak luk ac tia kunauselosla oana ke nga tuh akoo in oru ke sripen
orekma koluk nukewa lalos."
4 LEUM GOD El fahk nu sik in fahk nu sin mwet uh, "Nga, LEUM GOD, fahk mu
kowos enenu in akosyu, ac fahsr tukun mwe luti nga sot nu suwos,
5 ac lohang nu ke kas lun mwet kulansap luk mwet palu, su nga nuna supu nu
yuruwos. Kowos tiana akos ma elos fahk.
6 Kowos fin oeoelana in seakos, na nga ac oru nu ke Tempul se inge oana ma nga
tuh oru nu ke Shiloh, ac mutunfacl nukewa fin faclu fah orekmakin inen siti se inge
oana sie mwe selnga."
7 Mwet tol, mwet palu, ac mwet nukewa lohng ke nga fahk ma inge in Tempul,

26:1 2 Tok 23:36—24:6; 2 Chr 36:5–7 **26:6** Jos 18:1; Psa 78:60; Jer 7:12–14

8 na tukunna nga fahkla tari ma nukewa ma LEUM GOD El sapkin ngan fahk, elos sruokyuwi ac wowo ac fahk, “Kom enenu na in anwuki!
9 Efu kom ku fahk ke Inen LEUM GOD mu Tempul se inge ac fah oana Shiloh, ac siti se inge ac fah kunausyukla ac wangin mwet ac fah muta we?” Na mwet uh rireni rauniyula.
10 Ke mwet kol lun Judah lohng ma sikyak inge, elos sulaklak tuku liki inkul fulat sin tokosra nu ke Tempul, ac muta ke acn selos ke Mutunpot Sasu.
11 Na mwet tol ac mwet palu fahk nu sin mwet kol ac nu sin mwet uh, “Mwet se inge fal in anwuki, mweyen el kaskas lain siti sesr uh. Kowos sifacna lohng ma el fahk inge.”
12 Na nga fahk, “LEUM GOD El supweyume in sulkakin ma nukewa ma kowos lohng nga fahk lain Tempul se inge ac lain siti se inge.
13 Kowos enenu in ekulla ouiyen moul lowos ac ma kowos oru, ac enenu in akos LEUM GOD lowos. Kowos fin oru ouinge, El ac ekulla pwapa in kunausten ma El akoo in oru nu suwos.
14 Ac funu keik, nga oasr inpouwos! Oru kutena ma kowos nunku mu fal ku suwohs.
15 Tusruktu kowos in arulana etu lah kowos fin uniyuwi, kowos uniya sie mwet wangin mwata, na oasr mwatuwos ac mwet in siti se inge ke akmas, mweyen LEUM GOD pa supweyume in fahk ma inge in sensenkakin kowos.”
16 Na mwet kol ac mwet uh fahk nu sin mwet tol ac mwet palu, “Mwet se inge kaskas nu sesr ke Inen LEUM GOD lasr. Tia fal in anwuki el.”
17 Tukun ma ine, kutu sin mwet matu tuyak ac fahk nu sin mwet su tukeni,
18 “Ke pacl se Hezekiah el tuh tokosra lun Judah, mwet palu Micah lun Moresheth el fahkang nu sin walil sac nufon lah LEUM GOD Kulana El fahk mu,
‘Zion ac fah pukpukyak oana sie ima.
Jerusalem fah oana sie yol in ma kulawi,
Ac inging in Tempul fah ekla oana insak uh!’
19 Tokosra Hezekiah ac mwet Judah tuh tiana unilya Micah, a Hezekiah el tuh akfulatye LEUM GOD ac kwafe tuh Elan pakoten nu sel. Na LEUM GOD El aolla nunak lal liki kunausten ma El tuh fahk mu El ac use nu faclos. Ac inge, kut apkuran in sifacna use sie kunausten lulap nu facsr.” (
20 Tuh oasr pac mukul se, pangpang Uriah wen natul Shemaiah in acn Kiriath Jearim, su tuh kaskas ke Inen LEUM GOD lain siti se inge ac mutunfacl se inge, oana ke Jeremiah el oru.
21 Ke Tokosra Jehoiakim, ac mwet mweun ac mwet fulat lal lohng ma Uriah el tuh fahk, na tokosra el tuh srike in sang elan anwuki. Tusruktu Uriah el lohngak, oru el sangeng ac kaingla nu Egypt.
22 Na Tokosra Jehoiakim el supwalla Elnathan wen natul Achbor, ac kutu pac mukul nu Egypt in usalu Uriah.
23 Elos folokunulma nu yorol Tokosra Jehoiakim, su sap in anwuki el, ac manol sisiyang nu in kulyuk lun mwet pusisel.)
24 Tusruktu ke sripen kasru lal Ahikam wen natul Shaphan, elos tia eisyuyang nu inpoun mwet uh in anwuki nga.

27

Jeremiah El Wulu Mwe Utuk Lun Kosro Ox

1 Tia paht tukun Zedekiah wen natul Josiah el tokosrala lun Judah, LEUM GOD El fahk nu sik

26:18 Mic 3:12 **27:1** 2 Tok 24:18–20; 2 Chr 36:11–13

2 ngan orala soko mwe utuk ke sak* ac kapriya ke kulun kosro ac filiya fin kwawuk.
3 Na LEUM GOD El fahk nu sik in supwala kas nu sin tokosra lun Edom, Moab, Ammon, Tyre, ac Sidon, sin mwet fulat aolyalos su tuku nu Jerusalem in sonol Tokosra Zedekiah.
4 LEUM GOD Kulana, God lun Israel, El fahk nu sik in sapkin nu selos tuh elos in fahk nu sin tokosra lalos lah LEUM GOD El fahk ouinge:
5 "Ke ku lulap ac po kulana luk, nga orala faclu, mwet uh, ac ma orakrak nukewa su oasr faclu, na nga sang nu sin kutena mwet su nga sulela.
6 Nga pa sang mutunfacl inge nukewa nu ye ku lun mwet kulansap luk, Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia, ac nga oru tuh finne kosro lemnak uh ac wi pac orekma nu sel.
7 Mutunfacl nukewa fah kulansupwal, ac elos fah oayapa kulansupu wen natul ac wen nutin natul, nwe ke sun pacl se mutunfacl sel uh ac musalla. Na mutunfacl sel ac fah kulansupu mutunfacl kulana ac tokosra fulat lalos.
8 Tusruktu fin oasr kutena mutunfacl ku tokosrai su tia akos sap lal, na nga ac kai mutunfacl sacn ke mweun, sracl, ac mas lulap, nwe ke nga lela Nebuchadnezzar elan kunauselos nufon.
9 Nik kowos porongo mwet palu lowos, ku kutena mwet su fahk mu el ku in palye pacl fahsru uh — ke mweme, ku ke lolngok yurin mwet misa, ku ke inutnut. Elos nukewa fahk mu kowos in tia kulansupu tokosra lun Babylonia.
10 Elos kiapwekowos, ac elos ac oru in utukla kowos nu yen loesla liki acn suwos. Nga fah liskowosla, ac kowos fah kunausyukla.
11 Tusruktu fin oasr kutena mutunfacl su akpusiselyal nu sin tokosra Babylonia ac orekma nu sel, na nga ac lela elan mutana in facl sel sifacna ac imai. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge."
12 Nga tuh fahk oapana nu sel Tokosra Zedekiah lun Judah: "Eiskowosyang nu sin tokosra Babylonia. Kulansupwal ac mwet lal, ac kowos fah moul.
13 Efu ku kom ac mwet lom in misa ke mweun, ku ke sracl, ku ke mas upa? Pa ingan ma LEUM GOD El fahk mu ac sikyak nu sin kutena mutunfacl ma tia fungyang nu sin tokosra lun Babylonia.
14 Nimet porongo mwet palu su fahk mu kowos in tia filikowosyang nu sel. Elos kiapwekowos.
15 LEUM GOD sifacna El fahk mu El tiana supwalos, ac elos kikiap nu suwos Inel. Ke ma inge El fah liskowosla, ac kowos ac fah anwuki — kowos ac mwet palu su fahk kas kikiap inge nu suwos."
16 Na nga fahkang nu sin mwet tol ac mwet uh lah LEUM GOD El fahk: "Nimet porongo mwet palu su fahk mu ma saok lun Tempul fah folokinyukme liki acn Babylonia ke pacl na sa. Elos kikiap nu suwos.
17 Nimet porongalos! Filikowosyang nu inpoun tokosra Babylonia ac kowos fah moul! Efu ku siti se inge in sie acn oan musalla?
18 Elos fin mwet palu pwaye, ac fin kas luk pa oasr selos, lela elos in siyuk sik, LEUM GOD Kulana, in tia fuhlela ma saok lula in Tempul ac inkul fulat lun tokosra, in utukla nu Babylonia." (
19 Tuh pa inge ma LEUM GOD Kulana El fahk ke sru, ke tacng bronze, ke mwe wiwa, ac kutu pac ma saok lula in Tempul.
20 Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia el tuh tia usla ma inge ke pacl se el usalla Tokosra Jehoiachin lun Judah, wen natul Jehoiakim, ac mwet leum nukewa lun Judah ac Jerusalem, liki Jerusalem nu in sruoh in acn Babylonia.)

* **27:2** ***mwe utuk ke sak:*** akilenyen orekma upa. **27:19** 2 Tok 25:13

21 “Lohng ma nga LEUM GOD Kulana, God lun Israel, fahk ke ma saok lula in
Tempul, oayapa in lohm sin tokosra in acn Jerusalem:
22 Ma inge ac fah utukla nu Babylonia, na ac fah oan we nwe ke pacl se nga sifil
lohang nu kac. Toko nga fah folokonma ac filiya in acn se inge. Nga, LEUM GOD, pa
fahk ma inge.”

28

Jeremiah Ac Mwet Palu Hananiah

1 In yac sacna, in malem aklimekosr ke yac akakosr ma Zedekiah el tokosra lun
Judah, mwet palu Hananiah wen natul Azzur mwet Gibeon, el kaskas nu sik in
Tempul. Ye mutun mwet tol ac mwet nukewa el fahk
2 lah LEUM GOD Kulana, God lun Israel, El fahk: “Nga koteya mwe utuk toasr lun
tokosra Babylonia.
3 Inmasrlon yac luo, nga fah folokonma ma saok nukewa lun Tempul ma Tokosra
Nebuchadnezzar el tuh usla nu Babylonia.
4 Nga fah oayapa folokunulma Tokosra Jehoiachin lun Judah, wen natul Jehoiakim,
wi mwet Judah nukewa su tuh mwet sruoh ac som nu Babylonia. Aok, nga ac fah
kunausla ku lun Tokosra lun Babylonia. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.”
5 Na ye mutun mwet tol ac mwet nukewa su tu in Tempul uh, nga fahk nu sel
Hananiah,
6 “Wona! Nga finsrak mu LEUM GOD Elan oru oana ma kom fahk! Nga kena Elan
oru kas in palu lom in pwaye, ac Elan folokunma ma saok nukewa lun Tempul liki
Babylonia, wi mwet nukewa su utukla mwet sruoh we.
7 Tusruktu, lipsre ma nga ac fahk nu sum ac nu sin mwet uh.
8 Mwet palu ma tuh kaskas pacl loeloes somla, meet liki pacl luk kom, elos palye
mu mweun, sracl, ac mas upa ac fah tuku nu fin mutunfacl puspis ac tokosrai kulana.
9 Tusruktu sie mwet palu su palye ke misla, ke pacl se na sikyak tuh na pwaye
kas in palu lal, na ac ku in akilenyuk mu el mwet palu pwaye se su LEUM GOD El
supwama.”
10 Na Hananiah el eisla mwe utuk sac liki inkwawuk, ac koteya nu ke ip srisrik,
11 ac fahk ye mutun mwet nukewa, “In lumah se pacna inge, LEUM GOD El fahk mu
El ac koteya mwe utuk ma Tokosra Nebuchadnezzar el tuh filiya inkwawen mutunfacl
nukewa! Ac El ac oru ma inge inmasrlon yac luo.” Na nga som.
12 Kutu pacl tukun ma inge, LEUM GOD El fahk nu sik
13 in som ac fahk nu sel Hananiah: “LEUM GOD El fahk mu sahp kom ac ku in
koteya sie mwe utuk orekla ke sak, tusruktu El ac aolla ke sie mwe utuk orekla ke
osra.
14 LEUM GOD Kulana, God lun Israel, El fahk mu El ac filiya sie mwe utuk osra
fin mutunfacl inge nukewa, ac elos ac fah orekma nu sel Tokosra Nebuchadnezzar
lun Babylonia. LEUM GOD El fahk mu El ac oru tuh finne kosro lemnak, elos ac
kulansupwal pac Nebuchadnezzar.”
15 Na nga fahkang nu sel Hananiah ma se inge, ac tafwelana ac fahk, “Hananiah,
lohng pac! LEUM GOD El tia supwekom, ac kom oru mwet inge lulalfongi sie kas
kikiap.
16 Ke ma inge LEUM GOD sifacna El fahk mu El ac siskomla. Meet liki yac se inge
safla, kom ac fah misa, mweyen kom fahk mwet uh in tuyak lain LEUM GOD.
17 Ac Hananiah el misa ke malem akitkosr in yac sacna.

28:1 2 Tok 24:18–20; 2 Chr 36:11–13

29

Leta Lal Jeremiah Nu Sin Mwet Jew In Babylonia

1 Nga simusla leta se nu sin mwet tol, mwet palu, mwet kol lun mwet uh, ac mwet
nukewa ma Nebuchadnezzar el usla liki acn Jerusalem nu ke sruoh in acn Babylonia.
2 Nga simusla tukun pacl se Tokosra Jehoiachin, wi nina kial, mwet leum inkul fulat,
mwet kol lun Judah ac Jerusalem, mwet usrnguk in sroasr, ac mwet pah in orekma
ke osra elos utukla nu in sruoh.
3 Nga sang leta sac nu sel Elasah wen natul Shaphan, ac Gemariah wen
natul Hilkiah, su Tokosra Zedekiah lun Judah el ac supwala nu yorol Tokosra
Nebuchadnezzar lun Babylonia. Pa inge kas ke leta sac:
4 "LEUM GOD Kulana, God lun Israel, El fahk nu sin mwet nukewa ma El lela
Nebuchadnezzar elan usla liki Jerusalem nu ke sruoh in Babylonia:
5 'Kowos in musaela lohm suwos ac okaki we. Yukwiya ima ac mongo ke fokin ima
inge.
6 Payukyak ac oswela tulik. Na sang tulik nutuwos an in payukyak, tuh in oasr pac
tulik natulos. Enenu kowos in puseni ac tia pueni.
7 Kowos orekma in akwoye siti ma nga supwekowosla in mwet sruoh we. Pre kaclos
nu sik, mweyen elos fin kapkapak, na kowos ac kapkapak pac.
8 Nga, LEUM GOD lun Israel, akasmakye kowos in tiana lela mwet palu su
muta inmasrlowos, ku kutepacna mwet su fahk mu ku in palye pacl fahsru, in
kiapwekowos. Nimet kowos lohang nu ke mweme lalos.
9 Elos fahk kas na kikiap Inek. Nga tiana supwalos. Nga, LEUM GOD Kulana, pa
fahk ma inge.'
10 "LEUM GOD El fahk, 'Ke yac itngoul lun Babylonia inge ac safla uh, nga fah
akkalemye pakomuta luk nu suwos, ac akpwayei wulela luk in folokinkowosme nu
yen suwos.
11 Nga mukena pa etu ma nga akoo nu suwos — akoo luk uh pa in oru tuh kowos
in kapkapak, ac tia in kunauskowosla; ac in sot pacl wo ma kowos finsrak kac.
12 In pacl sacn kowos ac fah pang nu sik. Kowos ac tuku pre nu sik, ac nga fah
topuk kowos.
13 Kowos ac sukyu ac fah koneyuyak, mweyen kowos ac sukyu ke insiowos na
pwaye.
14 Aok, nga fahk mu kowos ac koneyuyak, ac nga fah folokinkowosla nu yen
suwos. Nga fah uskowoseni liki mutunfacl nukewa ac liki acn nukewa ma
nga akfahsryekowoselik nu we, ac nga fah folokinkowosme nu in facl se nga
supwekowosla liki nu ke sruoh. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.'
15 "Kowos fahk mu oasr mwet palu LEUM GOD El tuh sot nu suwos in Babylonia.
16 Porongo ma LEUM GOD El fahk ke tokosra su kol tokosrai ma David el tuh leumi,
ac ke mwet in siti se inge — aok, mwet in sou lowos su tia wi kowos utukla nu in
sruoh.
17 LEUM GOD Kulana El fahk, 'Nga ac use mweun, sracl, ac mas upa nu faclos, ac
nga fah oru elos in oana fig ma arulana kolukla, tia ku in mongo.
18 Nga fah oru tuh mweun, sracl, ac mas upa, in ukwalos na, ac mutunfacl nukewa
faclu ac fah sangengla ke elos ac liye uh. Yen nukewa nga akfahsryeloselik nu we,
mwet uh ac fah lut ac arulana sangeng ke ma sikyak nu selos. Mwet uh ac fah
isrunulos, ac orekmakin inelos in mwe selnga lalos.
19 Ma inge ac sikyak nu selos mweyen elos tia akos kas su nga supuna nu yorolos
sin mwet kulansap luk mwet palu. Elos tiana lungse lohng.

29:1 29:1, 2; 2 Tok 24:12–16; 2 Chr 36:10 **29:10** 2 Chr 36:21; Jer 25:11; Dan 9:2 **29:13** Dut 4:29

20 Kowos nukewa su nga supwala nu ke sruoh Babylonia, porongo ma nga, LEUM
GOD, fahk nu suwos.'
21 "LEUM GOD Kulana, God lun Israel, El kaskas kacl Ahab wen natul Kolaiah, ac
kacl Zedekiah wen natul Maaseiah, su fahkot kas kikiap nu suwos Inen LEUM GOD.
El fahk mu El ac eisalosyang nu in paol Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia, su
ac fah onelosi ye motowos.
22 Ke mwet sruoh ma utukla liki acn Jerusalem nu Babylonia elos ac selngawi sie
mwet, elos ac fahk, 'Lela LEUM GOD Elan oru nu sum oana El oru nu sel Zedekiah ac
Ahab, su tokosra lun Babylonia el munanla ke eltal moulna!'
23 Pa inge ma ac sikyak nu selos ke sripen ma koluk na yohk elos oru — elos orek
kosro yurin mutan kien mwet tulan lalos, ac fahkak kas na kikiap Inen LEUM GOD.
Ma inge lain ma lungse lun LEUM GOD. El etu ma elos oru, ac El orek loh lainulos.
LEUM GOD pa fahk ma inge."

Leta Lal Shemaiah

24 Nu sel Shemaiah, mwet Nehelam, kom fah fahk,
25 "Ouinge LEUM GOD Kulana, God lun Israel, El fahk: Kom tuh supwala leta se
inem sifacna nu sin mwet nukewa su muta Jerusalem, ac nu sel Zephaniah, mwet tol
wen natul Maaseiah, ac nu sin mwet tol nukewa, ac fahk,
26 'LEUM GOD El oru kom in sie mwet tol in aolul Jehoiada, ac inge kom pa kol
mwet karingin Tempul uh. Ma kunom in liye lah kutena mwet wel ma oru mu el
sie mwet palu, in fah kapiri el in sein, wi sie kala osra rauneak inkwawal.
27 Efu ku kom tia oru ouinge nu sel Jeremiah mwet Anathoth, su kaskas oana sie
mwet palu nu sin mwet uh?
28 Enenu in tulokinyuki el mweyen el fahk nu sin mwet ma muta Babylonia mu
elos ac fah mwet sruoh ke pacl na loeloes, ac elos in musa lohm, oakwuki we, yukwiya
ima lalos, ac kang fahko kac' "
29 Zephaniah el riti leta sac nu sik,
30 na LEUM GOD El fahk nu sik
31 in sapwala kas inge nu sin mwet sruoh nukewa, ac fahk: "Pa inge ma LEUM
GOD El fahk kacl Shemaiah mwet Nehelam: Mweyen Shemaiah el fahk kas in palu
nu suwos ke nga tia supwal, ac oru kowos lulalfongi kas kikiap lal,
32 nga fah kael Shemaiah ac fwilin tulik natul. Wangin sie mwet lal ac fah moul in
liye ma wo ma nga ac oru nu sin mwet luk, mweyen el tuh sapkin mwet uh in lainyu.
Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge."

30

Wulela Lun LEUM GOD Nu Sin Mwet Lal

1 LEUM GOD, God lun Israel,
2 El fahk nu sik, "Simusla ma nukewa nga fahkot nu sum uh in sie book an,
3 mweyen pacl se ac tuku ke nga ac sifil tulokonak mwet luk, mwet Israel ac mwet
Judah. Nga ac folokunulosme nu in facl se ma nga tuh sang nu sin mwet matu lalos,
ac elos ac fah sifilpa eisla in ma lalos ac oakwuki we. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma
inge."
4 LEUM GOD El fahk nu sin mwet Israel ac mwet Judah,
5 "Nga lohng pusren tung in fosrngala,
Pusren sangeng, ac tia pusren misla.
6 Na inge, tui ac nunku!
Ya sie mukul ku in isus?
Na efu ku nga liye mukul nukewa iseya sialos
Oana sie mutan isus?

Efu ku mutun mwet nukewa fasrfasrla?
7 Sie len na koluk ac tuku;
Wangin sie len saya ku in lumweyuk nu kac —
Sie pacl in fosrnga nu sin mwet luk,
Tusruktu elos ac fah moul ac tia misa.”
8 LEUM GOD Kulana El fahk, “Ke len sac ac tuku, nga ac koteya mwe utuk ma oan
fin kwawalos ac tulalik sein kaclos, ac elos fah tia sifilpa mwet kohs nu sin mwet in
mutunfacl saya.
9 A elos ac fah kulansupweyu, LEUM GOD lalos, ac kulansupu sie sin fwilin tulik
natul David, su nga fah akleumyalak in tokosra lalos.
10 “Mwet luk, nimet sangeng;
Mwet Israel, kowos in tia fosrnga.
Nga ac molikowosla liki facl loessula sac,
Liki acn ma kowos mwet sruoh nu we.
Kowos ac foloko nu yen suwos ac muta in misla;
Kowos fah okak, ac wangin mwet ac aksangengye kowos.
11 Nga fah wi kowos ac molikowosla.
Nga fah kunausla mutunfacl nukewa
Yen nga akfahsryekowoselik nu we,
Tusruktu nga fah tia kunauskowosla.
Nga fah tia lela in wangin kaiyuk nu suwos,
A nga fah oru kai ma fal nu suwos.
Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.”
12 LEUM GOD El fahk nu sin mwet lal,
“Kinet keiwos uh ac tia ku in mahla;
Acn musalla keiwos tiana ku in wola.
13 Wangin mwet in liyekowosyang,
Wangin ono nu ke srolot keiwos uh.
Wangin finsrak mu kowos ac kwela.
14 Mwet nukewa ma asruoki nu suwos meet ah, elos mulkinkowosla;
Elos tia sifil nunkekowos.
Nga tuh anwuk nu suwos oana sie mwet lokoalok;
Kalya nu suwos uh arulana upa
Mweyen pusla ma koluk lowos
Ac yokna orekma sulallal lowos.
15 Tia sifil torkaskas ke kinet keiwos uh;
Wanginna ono ac ku in unwekowosla.
Nga kai kowos ouinge
Mweyen pusla ma koluk lowos,
Ac yokna orekma sulallal lowos.
16 Tusruktu inge, elos nukewa su kunauskowosla ac fah kunausyukla,
Ac mwet lokoalok lowos nukewa ac fah utukla tuh elos in mwet sruoh.
Elos nukewa su akkeokye kowos fah akkeokyeyuk,
Ac elos nukewa su pisre ma lowos ac fah pusrla pac ma lalos.
17 Nga fah oru tuh kowos in sifilpa kwela.
Nga fah unwala kinet keiwos,
Mwet lokoalok lowos finne fahk mu,
‘Zion el sisila,
Wangin mwet nunku kacl.’
Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.”
18 LEUM GOD El fahk,

30:10 30:10–11; Jer 46:27, 28

“Nga ac fah folokonma mwet luk nu in facl selos
Ac fahkak pakomuta luk nu sin sou nukewa.
Ac fah sifilpa musaiyuk acn Jerusalem,
Ac inkul fulat lun tokosra ac fah aksasuyeyukla.
19 Mwet su muta we fah yuk on in kaksak,
Ac sasa ke engan.
Ke sripen nga akinsewowoyalos, elos fah puseni.
Mutunfacl saya ac fah akfulatyalos, ke sripen mwe akinsewowo luk oan faclos.
20 Nga fah folokonak ku lun mutunfacl se inge in oana meet ah,
Ac sifilpa oakiya in ku;
Nga fah kaelos nukewa su akkeokyalos.
21 Tokosra lalos el fah ma na in facl selos sifacna,
Mwet kol lalos el fah tuku na inmasrlolos me.
LEUM GOD El fahk, Nga fah solal elan tuku nu yuruk,
Ac el ac fah tuku,
Tuh su ac ku in tuku fin tia solsol el?
22 Kowos fah mwet luk,
Ac nga fah God lowos.”
23 Liye, kasrkusrak lun LEUM GOD oana sie paka, sie eng na upa ma ac tuhyak ac putati fin sifen mwet koluk,
24 na ac fah tiana tui nwe ke El orala ma nukewa ma El nunku in oru. In len fahsru, mwet lal fah kalem na pwaye ke ma inge.

31

Mwet Israel Elos Folokla Nu Yen Selos

1 LEUM GOD El fahk, “Pacl se ac tuku ke nga ac fah God lun sruf nukewa lun Israel, ac elos ac fah mwet luk.
2 In acn mwesis nga tuh akkalemye pakomuta luk nu selos su painmoulla. Ke pacl se mwet Israel elos kena mongla,
3 nga sikyang nu selos liki acn loessula. Mwet Israel, nga nuna lungse kowos oemeet me, ouinge nga srakna fahkak lungse kawil luk nu suwos.
4 Nga fah sifilpa musaikowosyak, na kowos ac sifilpa srukak tambourine nutuwos, ac onsrosro ke engan.
5 Kowos ac sifilpa yok ima in grape fin inging Samaria, ac elos su yukwiya fah kang fahko kac.
6 Aok, pacl se ac tuku ke mwet san uh ac wowoyak fin inging Ephraim ac fahk, ‘Fahsru, kut utyak som nu Zion, nu yurin LEUM GOD lasr.’ ”
7 LEUM GOD El fahk,
“On ac insewowo ke mwet Israel,
Mutunfacl se su yohk ac pwengpeng inmasrlon mutunfaclu.
Alullul ke on in kaksak lowos ac fahk,
‘LEUM GOD El molela mwet lal;
El loangelos nukewa su painmoulla.’
8 Nga fah usalosme liki acn epang,
Ac eisaloseni liki saflaiyen faclu.
Mwet kun ac mwet ul fah welulos tuku —
Mutan pitutu ac elos su apkuran in isusla.
Elos ac foloko tuh na sie mutunfacl lulap.
9 Mwet luk fah tung ke elos foloko,
Elos ac pre ke nga pwanulosme.
Nga ac kololos nu ke infacl srisrik

Fin soko inkanek fwel, yen elos fah tia tukulkul we.
Nga oana sie papa nu sin Israel,
Ac Ephraim pa wen se ma matu oemeet nutik."

10 LEUM GOD El fahk,
"Kowos mutanfahl uh, lohngyu
Ac sulkakin kas luk nwe yen loessula.
Nga tuh akfahsryelik mwet luk, tusruktu nga ac sifil eisaloseni
Ac liyalosyang oana sie mwet sropo su liyaung un kosro natul.
11 Nga aksukosokyela mwet Israel,
Ac molelosla liki sie mutunfacl kulana.
12 Elos ac tuku ac on ke engan Fineol Zion,
Ac arulana insewowo ke mwe kite luk inge:
Wheat, ac wain, ac oil in olive,
Oayapa sheep ac cow.
Moul lalos ac fah oana sie ima ma aksroksrokyeyuk wo;
Ma nukewa elos enenu ac fah itukyang nu selos.
13 Na mutan fusr fah tacn ac engan,
Ac mukul fusr ac mukul matu ac fah insewowo.
Nga fah akwoyalos ac ekulla sasao lalos nu ke insewowo,
Ac asor lalos nu ke engan.
14 Nga fah akkihpye mwet tol ke mwe mongo na yuyu,
Ac akfalye enenu nukewa lun mwet luk.
Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge."

LEUM GOD El Pakomuta Mwet Israel

15 LEUM GOD El fahk,
"Sie pusra lohngyuk Ramah me,
Pusren tung na upa.
Rachel el tungi tulik natul.
Elos wanginla,
Ac el tia lungse in akwoyeyuk el.
16 Nimet tung.
Eela sroninmotom.
Kom ac fah eis lacnen orekma nukewa
Ma kom oru nu sin tulik nutum an.
Elos ac foloko liki facl sin mwet lokoalok lalos.
17 Oasr mwe finsrak lom nu ke pacl fahsru;
Tulik nutum ac foloko nu yen selos.
Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.

18 "Nga lohng ke mwet Israel elos fahk ke asor lun insialos,
'LEUM GOD, kut oana kosro lemnak ma soenna akmunayeyuk.
Tusruktu kom luti kut in akos.
Folokinkutwot.
Kut akola in folok nu yurum,
LEUM GOD lasr.
19 Kut tuh forla liki kom,
A tia paht na kut kena folokot nu yurum.
Tukun kom kai kut
Kut suwoli ke asor lulap.
Kut mwekinla ac tonongla

31:15 Gen 35:16–19; Mt 2:18

Mweyen kut oru ma koluk ke pacl in fusr lasr!’

20 “Israel, kom wen saoklana nutik,
Tulik se su nga kuloi.
Pacl nukewa nga fahk inem uh
Nga asor yohk keim.
Nga arulana nunkekom;
Ac pakomutom na pwaye.
21 Tulokunak kutu akul in akilenya inkanek.
Sifilpa konauk innek ma kowos tuh ut we som.
Foloko, mwet Israel,
Fahsru nu yen suwos, nu ke siti srisrik ma kowos tuh som liki.
22 Kowos su sululalfongi, kowos ac nikinkowosla nwe ngac?
Nga orala sie lumah sasu, sie liki ma meet ah,
Ekla na yohk se, oana ke sie mutan fin loango sie mukul.”

Kapkapak Lun Mwet Lun God Ke Pacl Fahsru

23 LEUM GOD Kulana, God lun Israel, El fahk, “Ke nga ac folokunla mwet uh nu in facl selos, elos ac sifilpa fahk in facl Judah ac siti nukewa we mu,
‘Lela LEUM GOD Elan akinsewowoye eol mutal* lun Jerusalem,
Acn mutal yen El muta we.’
24 Mwet uh ac fah muta Judah ac in siti nukewa we, na ac fah oasr mwet ima, ac mwet shepherd wi un kosro natulos.
25 Nga ac fah akkeyalos su totola, ac sang mwe mongo nu selos su munasla.
26 Ouinge mwet uh fah fahk, ‘Nga motulla ac ke nga ngutalik monuk arulana kui.’
27 “Nga, LEUM GOD, fahk mu pacl se ac tuku ke nga fah akpusyelik pisen mwet ac kosro natulos in facl Israel ac Judah.
28 Na oana ke nga tuh oaru in fusak, amakinya, topkakunla, kunausla, ac fukulya, in pacl fahsru nga fah oayapa oaru in yokwalosi ac in musaelosyak.
29 Ke pacl sac summa, mwet uh ac tia sifilpa fahk kas se inge:
‘Papa ac nina kangla grape mukol,
A tulik uh isla wihselos.’
30 A ac fah ouinge: kutena su kang grape mukol, wihsel sifacna fah isla. Ac kais sie mwet fah misa ke sripen koluk lal sifacna.”
31 LEUM GOD El fahk, “Pacl se ac tuku ke nga fah oakiya sie wuleang sasu yurin mwet Israel ac yurin mwet Judah.
32 Ac fah tia oana wuleang matu su nga tuh orala yurin mwet matu lalos pacl se nga tuh sruokya paolos ac kololosme liki Egypt. Nga finne oana sie mukul tuma nu selos, a elos tuh tiana liyaung wuleang sac.
33 Wuleang sasu se su nga ac oru yurin mwet Israel fah ouinge: Nga fah likiya ma sap luk in elos, ac simusla insialos. Nga fah God lalos, ac elos fah mwet luk.
34 Wangin selos ac fah enenu in luti mwet in facl sel in etu ke LEUM GOD mweyen mwet nukewa fah eteyu, mutawauk yurin mwet su arulana pusisel nwe ke elos su fulatlana. Nga fah nunak munas ke ma koluk lalos, ac nga fah tia sifil esam ma sutuu lalos. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.”
35 LEUM GOD pa sang tuh faht in kalem ke len,
Ac malem ac itu in kalem ke fong.
El pa purakak noa in meoa uh in ngirngir.

---

* **31:23** ***eol mutal:*** pa Eol Zion, eol soko in Jerusalem, yen Tempul ac inkul fulat sin tokosra musala we. **31:29** Ezk 18:2 **31:31** Mt 26:28; Mk 14:24; Lk 22:20; 1 Cor 11:25; 2 Cor 3:6 **31:31** 31:31–34; Heb 8:8–12 **31:33** Heb 10:16 **31:34** Heb 10:17

Inel pa LEUM GOD Kulana.
36 Ke sripen oakwuk inge nukewa ac tia wanginla,
Ouinge El wulela mu mutunfacl Israel ac fah tia wanginla.
37 Oana ke koflana srikasrak uh acn lucng inkusrao,
Ac koflana tuniyuk acn loallana ke pwelung lun faclu,
Ouinge nga fah tia sisla mwet Israel
Elos finne orekma koluk.
LEUM GOD pa fahk ma inge.
38 LEUM GOD El fahk, “Pacl se ac tuku ke acn nukewa in Jerusalem ac fah musaiyukla tuh in siti sik, liki Tower Hananel layen roto, nwe ke Mutunpot Sruwasrik.
39 Na masrol uh ac fahla liki Mutunpot Sruwasrik suwoslana nu ke eol Gareb, na kuhfla nu Goah.
40 Infahlfal sac nufon yen mwet misa pukpuk we ac acn in sisi kutkut, wi ima nukewa lucng liki Infacl Kidron fahla nwe ke Mutunpot Horse nu kutulap, ac fah acn mutal nu sik. Mwet lokoalok ac fah tia sifilpa utyak ac sruokya siti se inge ku kunausla.”

32

Jeremiah El Molela Ima Se

1 LEUM GOD El kaskas nu sik in yac se aksingoul ke Zedekiah el tokosra lun Judah, su pa yac aksingoul oalkosr ke Nebuchadnezzar el tokosra lun Babylonia.
2 In pacl sac, un mwet mweun lun tokosra lun Babylonia elos kuhlusya acn Jerusalem, ac nga kauli in kalkal lun mwet san inkul sin tokosra.
3 Tokosra Zedekiah el kaliyuwi we ke sripen nga fahkak mu LEUM GOD El fahk, “Nga fah lela tokosra Babylonia in sruokya siti se inge,
4 ac Tokosra Zedekiah el fah tia ku in kaingla. Ac fah itukyang el nu inpoun tokosra Babylonia. Eltal fah ngetani sie sin sie, ac sramsram.
5 Ac fah utukla Zedekiah nu Babylonia, ac el fah mutana we nwe ke nga sulela ma fal in orek nu sel. El finne mweuni mwet Babylonia, el ac fah tiana kutangla. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.”
6 LEUM GOD El fahk nu sik lah
7 Hanamel, wen natul Shallum su matu lukel papa, el ac tuku nu yuruk ac siyuk nga in molela ima se lal in acn Anathoth in facl sin Benjamin, mweyen nga pa sou fototo oemeet nu sel, ac oasr suwohs luk in molela ima sac luk.
8 Na oana ke LEUM GOD El fahk ah, Hanamel el tuku nu yuruk ke inkul lun tokosra, ac siyuk ngan molela ima sac. Ke ma inge nga etu lah pwaye LEUM GOD El kaskas nu sik.
9 Na nga molela ima sac sel Hanamel, ac pauniya molo ah, su oasr ke ipin silver singoul itkosr.
10 Nga sainiya inek ke pwepu in kuka acn, ac siliya ye mutun mwet loh, na nga pauniya molo ah ke mwe paun.
11 Nga eis pwepu luo ma simla oakwuk nukewa ke acn kukala sac — sie oasr sil kac, ac sie wangin sil kac —
12 ac nga sang pwepu inge nu sel Baruch, wen natul Neriah su ma natul Mahseiah. Nga oru ma inge nukewa ye mutal Hanamel ac ye mutun mwet loh su wi pac sain inelos ke pwepu in kuka sac, oayapa ye mutun mwet su wi muta inkul lun tokosra.
13 Ye mutalos nukewa nga fahk nu sel Baruch,
14 “LEUM GOD Kulana, God lun Israel, El sap kom in eis pwepu inge, kewana ma siliyuki ac ma wangin sil kac, ac in filiya in sie sufa eot tuh in ku in oan kawil nu ke yac puspis fahsru.

32:1 2 Tok 25:1–7

15 LEUM GOD Kulana, God lun Israel, El fahk mu lohm, ima, ac nien grape fah sifilpa
kukakinyuk in facl se inge."

Pre Lal Jeremiah

16 Tukun nga sang pwepu in kuka sac nu sel Baruch, na nga pre,
17 "LEUM GOD Fulatlana, kom orala faclu ac kusrao ke ku lulap lom. Wanginna ma
upa nu sum.
18 Kom akkalemye lungse kawil lom nu sin tausin fwil, tusruktu kom oayapa kai
mwet ke sripen ma koluk lun papa tumalos ac nina kialos. Kom sie God fulat ac ku.
Kom LEUM GOD Kulana.
19 Kom oru lemlem lalmwetmet ac oru orekma usrnguk ac kulana. Kom liye ma
nukewa ma mwet uh oru, ac kom sang nu selos fal nu ke orekma lalos.
20 Pacl loes somla kom orek mwenmen ac ma usrnguk in acn Egypt, ac kom srakna
oru nwe misenge in acn Israel ac inmasrlon mutunfacl saya nukewa. Inge eteyuk
kom yen nukewa.
21 Ke mwenmen ac usrnguk ma aksangengye mwet lokoalok lasr, kom orekmakin
ku lulap lom in use mwet lom liki facl Egypt.
22 Kom sang nu selos acn mut ac kasrup fohk we, oana kom tuh wulela nu sin mwet
matu lalos.
23 Tusruktu ke elos utyak nu in facl se inge ac sruokya tuh in ma lalos, elos tuh tia
akos ma sap lom, ku moul fal nu ke mwe luti lom. Elos tia oru kutena ma kom sapkin
nu selos, pwanang kom use mwe ongoiya inge nukewa nu faclos.
24 "Liye, mwet Babylonia elos elosak tari acn in fan lalos nu fin pot uh, ac inge elos
mweuni. Ke sripen mweun, sracl, ac mas upa, elos ac sruokya siti uh. Kom ku in liye
lah ma kom tuh fahk ah nufon akpwayeiyuk.
25 Tusruktu, LEUM GOD Fulatlana, kom pa sapkin nga in molela ima sac ye mutun
mwet loh, siti uh finne apkuran in sruhu sin mwet Babylonia."
26 Na LEUM GOD El fahk nu sik,
27 "Nga LEUM GOD, God lun mwet nukewa faclu. Wanginna ma upa nu sik.
28 Nga ac fah sang siti se inge nu inpaol Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia ac
un mwet mweun lal. Elos ac sruokya
29 ac esukak. Elos ac furreak nwe ke apatla, wi pacna lohm ma mwet uh
akkasrkusrakyeyu we ke elos esukak mwe keng nu sel Baal fin lohm selos, ac ke
elos okoala mwe kisa wain nu sin god saya.
30 Oe ke mutaweyen sramsram kaclos me, mutunfacl Israel ac Judah elos tiana oru
lungse luk, ac elso akkasrkusrakyeyu ke ma elos oru.
31 Mwet in siti se inge elos arulana angonyu ac akkasrkusrakyeyu, mutawauk na
ke tufahna musaeak siti se inge nwe misenge. Nga wotela ku sik mu nga ac sukela
32 ke sripen ma koluk nukewa ma orekla sin mwet Judah ac Jerusalem, weang pac
tokosra, mwet kol, mwet tol, ac mwet palu lalos.
33 Elos totulikiyula, ac nga nwe kwafeang in lotelos elos tiana porongeyu ku eis
mwe luti luk.
34 Elos oru nwe ke na elos filiya pac ma sruloala srungayuk lalos uh in Tempul ma
musaiyukla tuh in nien alu nu sik, ouinge elos akfohkfokyela.
35 Elos etoak loang nu sel Baal ke Infahlfal Hinnom in kisakin wen ac acn natulos
nu sel Molech, god lalos. Nga tiana sapkin elos in oru ma inge, ac nga tia pacna nunku
mu elos ac ku in oru ouiya inge, in tuh pwanang mwet Judah elos oru ma koluk."

Wulela Nu Ke Sie Pacl Insewowo

32:28 2 Tok 25:1–11; 2 Chr 36:17–21 **32:34** 2 Tok 23:10; Jer 7:30–31; 19:1–6 **32:35** 2 Tok 23:10; Jer 7:31; Lev 18:21

36 LEUM GOD lun Israel El fahk nu sik, “Jeremiah, mwet uh fahk mu mweun, sracl,
ac mas upa ac oru siti se inge in itukyang nu inpoun tokosra lun Babylonia. Inge,
porongo pac ma nga ac fahk uh.
37 Nga ac fah eisani mwet uh liki mutunfacl nukewa ma nga akfahsryeloselik nu
we ke sripen mulat ac kasrkusrak luk, ac nga ac fah folokunulosme nu in acn se inge,
ac oru tuh elos in mutana we ac tia fosrnga.
38 Elos ac fah mwet luk, ac nga ac fah God lalos.
39 Nga fah sang nu selos sripa sefanna nu ke moul lalos: in akfulatyeyu pacl nukewa,
tuh in wo nu selos sifacna ac oayapa nu sin fwilin tulik natulos.
40 Nga fah oru sie wuleang yorolos su ma na nwe tok. Nga fah tiana tui in oru ma
wo nu selos, ac nga fah oru elos in sangeng sik ke insialos nufon tuh elos fah tiana
sifil forla likiyu.
41 Nga fah arulana insewowo in oru ma wo nu selos, ac nga fah oakelosi in facl se
inge nwe tok.
42 “In oana ke nga tuh sang mwe ongoiya se inge nu fin mwet inge, nga fah oayapa
sang nu selos ma wo nukewa ma nga wulela kac.
43 Mwet uh fahk mu acn se inge ac fah oana sie acn mwesis ma wangin mwet ku
ma orakrak muta we, ac lah ac mau itukyang nu inpoun mwet Babylonia. Tusruktu
acn in ima ac fah sifilpa kukakinyuk ac moliyuk in acn se inge.
44 Mwet uh ac molela acn, ac pwepu kac ac fah sainiyuki ac siliyuki ye mutun mwet
loh. Ma inge ac fah orek in facl sin Benjamin, in siti srisrik ma rauneak Jerusalem,
inkul srisrik lun Judah, yen tohktok uh, pe eol uh, ac layen eir in Judah. Nga fah
folokunla mwet uh nu in facl selos. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.”

33

Sie Pac Wulela Nu Ke Insewowo

1 Ke nga srakna muta in presin in kalkal lun mwet san ke inkul sin tokosra, kas lun
LEUM GOD sifilpa tuku nu sik.
2 LEUM GOD su orala faclu, su lumahla ac oakiya yen se, su Inel pa LEUM GOD, El
fahk,
3 “Pang nu sik, ac nga fah topuk kom. Nga fah fahkak nu sum ma wolana ac mwe
lut yohk ma kom tia etu kac.
4 Nga, LEUM GOD lun Israel, fahk mu lohm Jerusalem ac inkul fulat sin tokosra lun
Judah ac fah kunausyukla ke sripen kuhlusyuki ac mweuniyuk siti uh.
5 Kutu mwet uh fah mweun lain mwet Babylonia, ac lohm we fah nwanala ke monin
mwet misa su nga fah uniya in kasrkusrak lulap luk. Nga forla tari liki siti se inge ke
sripen ma koluk ma mwet we orala.
6 Tusruktu nga fah sifilpa akkeyala siti se inge ac mwet we, ac folokonang ku in
mano lalos. Nga fah akkalemye nu selos misla lulap ac inse okak.
7 Nga fah oru Judah ac Israel in kapkapak, ac nga fah sifil musaelosyak oana meet
ah.
8 Nga ac fah aknasnasyalos liki ma koluk ma elos tuh oru lainyu, ac nga fah nunak
munas nu selos ke ma koluk ac likkeke lalos.
9 Jerusalem ac fah sie mwe engan, mwe kaksak, ac mwe konkin luk; ac mutanfahl
nukewa faclu fah sangeng ac rarrar pacl elos lohng ke ma wo ma nga oru nu sin
mwet Jerusalem, ac ke kapkapak ma nga oru nu ke siti sac.”
10 LEUM GOD El fahk, “Mwet uh fahk mu acn se inge oana yen mwesis se, ma
wangin mwet, ku ma orakrak, muta we. Pwaye selos. Siti srisrik Judah ac inkanek
Jerusalem pisala — wangin mwet, ku ma orakrak we. Tusruktu, ac fah sifil lohngyuk
in acn inge

11 pusren sasa ac engan, oayapa pusren pwar ke kufwen marut. Ac fah lohngyuk
pac pusren on ke mwet uh elos us mwe kisa in sang kulo nu in Tempul sik. Elos fah
fahk,
‘Sang kulo nu sin LEUM GOD Kulana,
Tuh El wo,
Ac lungkulang lal oan ma pahtpat.’
Nga fah oru tuh facl se inge in kapkapak oana meet ah. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma
inge.”
12 LEUM GOD Kulana El fahk, “In facl se inge, su oana acn mwesis se ac wangin
mwet ku ma orakrak muta we, ac fah sifilpa oasr nien mongo lun kosro, yen mwet
shepherd ac ku in pwanla sheep natulos nu we.
13 In siti srisrik infulan eol uh, ac pe eol uh, ac layen eir Juah, in facl lun Benjamin,
in siti srisrik ma raunela Jerusalem, ac inkul srisrik lun Judah, mwet shepherd ac fah
sifilpa oakla pisen sheep natulos. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.”
14 LEUM GOD El fahk, “Pacl se ac fah tuku ke nga fah akfalye wulela ma nga tuh
oru nu sin mwet Israel ac mwet Judah.
15 In pacl sacn nga fah sulela sie mwet suwoswos sin fwilin tulik natul David tuh
elan tokosra. Na tokosra sac ac fah oru ma pwaye ac suwohs in facl se inge nufon.
16 Mwet Judah ac mwet Jerusalem ac fah moliyukla, ac elos fah muta in misla. Siti
sac fah pangpang “LEUM GOD Suwoswos Lasr.’
17 Nga, LEUM GOD, wulela mu ac fah oasr fwilin tulik natul David in tokosra lun
Israel pacl nukewa,
18 oayapa ac fah oasr mwet tol ke sruf Levi in kulansupweyu, ac in oru mwe kisa
firir, mwe kisa wheat, ac mwe kisa pac saya pacl nukewa.”
19 LEUM GOD El fahk nu sik,
20 “Nga orala tari wuleang se luk nu ke len ac nu ke fong, tuh pacl nukewa len ac
fong in tuku ke pacl fal la; ac wuleang se inge ac fah tiana ku in kunausyukla.
21 In ouiya sac pacna, nga orala wuleang se yorol David, mwet kulansap luk, mu
ac fah oasr sie sin fwilin tulik natul in tokosra pacl nukewa, ac nga wuleang pac nu
sin mwet tol sin sruf Levi mu elos ac kulansupweyu pacl nukewa; ac wuleang ingan
kewa ac fah tiana ku in kunausyukla.
22 Nga fah akpusyelik fwilin tulik natul David, mwet kulansap luk, ac pisen mwet
tol in sruf lal Levi, tuh in fah tiana ku in oaoala elos, oana itu inkusrao, ku puk weacn
uh.”
23 LEUM GOD El fahk nu sik,
24 “Ya kom akilen lah mwet uh fahk mu nga ngetla liki Israel ac Judah, sou luo ma
nga sulela uh, pwanang elos sufanulos, ac tia sifil oek mu mutunfacl se pa elos?
25 Tusruktu nga, LEUM GOD, oasr wuleang luk nu ke len ac nu ke fong, ac nga pa
orala oakwuk ma karingin faclu ac yen engyeng uh.
26 Ac in oana ke nga pa orala ma inge, nga fah sruokyana wuleang luk yurin tulik
natul Jacob ac yorol David, mwet kulansap luk. Nga fah sulela sie sin fwilin tulik
natul David in leum fin fwilin tulik natul Abraham, Isaac, ac Jacob. Nga fah pakoten
nu sin mwet luk, ac oru elos in sifilpa kapkapak.”

34

Sie Pweng Nu Sel Zedekiah

33:11 1 Chr 16:34; 2 Chr 5:13; 7:3; Ezr 3:11; Psa 100:5; 106:1; 107:1; 118:1; 136:1 **33:14** 33:14–16; Jer 23:5–6
33:17 2 Sam 7:12–16; 1 Tok 2:4; 1 Chr 17:11–14 **33:18** Oek 3:5–10

1 LEUM GOD El kaskas nu sik ke pacl se Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia
ac un mwet mweun lal, wi kasru lun mutunfacl nukewa ac kain in mwet nukewa su
oan ye nununku lal, elos tuh mweuni Jerusalem ac inkul nukewa ma apkuran.
2 LEUM GOD lun Israel El tuh fahk nu sik in som nu yorol Tokosra Zedekiah
lun Judah, ac fahk, “Nga, LEUM GOD, fah sang siti se inge nu inpoun tokosra lun
Babylonia, ac el ac furreak.
3 Kom ac fah tia kaingla. Ac fah sruoh kom ac utukla kom nu yorol. Komtal ac fah
ngetani nu sie, ac kom fah sifacna kaskas nu sel, na toko kom fah som nu Babylonia.
4 Zedekiah, porongo ma nga fahk keim uh. Kom ac fah tia anwuki ke mweun.
5 Kom fah misa in misla, ac oana ke mwet uh tuh furreak mwe keng ke pacl elos
pikinya papa matu nukewa tomom su tuh tokosra mwet liki kom, in ouiya sacna elos
fah furreak pac mwe keng keim. Elos fah mwemelil keim ac fahk, ‘We! Tokosra lasr
el misa!’ Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.”
6 Na nga sang pweng se inge nu sel Tokosra Zedekiah in Jerusalem
7 ke pacl se un mwet mweun lun tokosra Babylonia elos mweuni siti sac. Mwet
mweun elos oayapa mweuni Lachish ac Azekah, su pwayena siti lula ma potiyukyak
in acn Judah.

Tia Akfalyeyuk Wulela Ke Mwet Kohs

8 Tokosra Zedekiah ac mwet Jerusalem elos insesela in aksukosokye
9 mwet kohs Hebrew lalos, kewana mukul ac mutan, tuh in fah wangin mwet Israel
akkohsyeyuk sin sie pac mwet Israel.
10 Mwet nukewa, wi mwet kol lalos, insesela in tulala mwet kohs lalos ac tia sifilpa
akkohsyelos. Ouinge elos aksukosokyalosla.
11 Tusruktu tok elos aolla nunak lalos, folokunulosme, ac sifilpa akkohsyelos.
12 Na LEUM GOD,
13 God lun Israel, El tuh fahk nu sik in fahk nu sin mwet uh: “Nga orala sie wuleang
yurin mwet matu lowos pacl se nga usalosme liki facl Egypt, ac aksukosokyalosla liki
moul in mwet kohs. Nga fahkang nu selos lah
14 yac akitkosr nukewa elos in tulala kutena mwet kohs Hebrew su kulansupwalos
ke yac onkosr. Tusruktu papa matu tomowos tuh tiana lohma nu sik ku lipsre ma
nga fahk ah.
15 Na inmasrlon len na pu somla, kowos aolla nunak lowos ac oru ma nga insewowo
kac. Kowos nukewa insesela in fuhlela mwet Israel wiowos in sukosok, ac kowos orala
sie wuleang ye mutuk in Tempul, yen mwet uh alu nu sik we.
16 Na kowos sifilpa aolla nunak lowos ac pilesreyula. Kowos nukewa folokonma
mwet kohs lowos su kowos tuh tulala oana ma elos lungse, ac kowos sifilpa
akkohsyelos.
17 Ke ma inge nga, LEUM GOD, fahk lah ke sripen kowos seakosyu ac tiana sang
tuh mwet Israel wiowos in sukosokla, na nga fah sot sie sukosok nu suwos. Kowos
sukosok in misa ke mweun, mas upa, ac masrinsracl. Nga fah oru mutunfacl nukewa
fin faclu in sangengla ke ma nga ac oru nu suwos.
18 Mweyen kowos likinsai wuleang inmasrlosr, ac tia akpwayeye kas in wuleang ma
kowos oru ye mutuk, nga fah oru nu suwos oana ke kowos fulungya cow fusr soko,
ac fahsr inmasrlon ip luo kac in akkeye wuleang lowos.
19 Mwet fulat lun Judah, mwet fulat lun Jerusalem, mwet eunuch,* mwet tol, ac
mwet nukewa in facl sac su wi fahsr inmasrlon ip luo ke cow fusr soko ah,
20 nga ac fah eisalosyang nu sin mwet lokoalok lalos ac nu selos su suk in onelosi.
Mano misa lalos ac fah mongola sin won ac kosro in ima uh.

34:1 2 Tok 25:1–11; 2 Chr 36:17–21 **34:14** Exo 21:2; Dut 15:12 * **34:19** ***eunuch:*** liye ke Kalmen Kutu Kas.

21 Nga fah oayapa eisalang Tokosra Zedekiah lun Judah, ac mwet fulat lal, nu selos
su kena onelosi. Nga fah eisalosyang nu inpoun mwet mweun lun Babylonia, su tui
in mweuni kowos in pacl se inge.
22 Nga fah sap elos in foloko nu in siti se inge. Elos fah mweuni, sruokya, ac esukak.
Nga fah oru siti srisrik lun Judah in oana acn mwesis se su wangin mwet muta we.
Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge."

35

Jeremiah Ac Mwet Rechab

1 Ke pacl se Jehoiakim wen natul Josiah el tokosra lun Judah, LEUM GOD El fahk
nu sik,
2 "Fahla nu yurin mwet in sou lun Rechab ac kaskas nu selos. Na kom usalosme nu
in sie sin fukil in Tempul ac sang wain nu selos elos in nim."
3 Ouinge nga som nu yorol Jaazaniah (wen nutin sie pac Jeremiah, su ma natul
Habazziniah), ac tamulel lal ac wen nukewa natul, aok mwet nukewa in sou lun
Rechab,
4 ac usalosme nu in Tempul. Nga eisalos nu infukil sin mwet lutlut lun mwet palu
Hanan, wen natul Igdaliah. Infukil se inge oan fin infukil sel Maaseiah, wen natul
Shallum, sie mwet fulat oa in Tempul, ac apkuran pac nu ke infukil sin mwet leum
saya ah.
5 Na nga likiya pol sessesla ke wain, wi cup, ye mutun mwet Rechab, ac nga fahk
nu selos, "Nim wain uh."
6 Tusruktu elos topuk fahk, "Kut tia nim wain. Jonadab, wen natul Rechab papa
matu tumasr, el sapkin nu sesr mu kut, ac fwilin tulik natusr, in tiana nim wain.
7 El oayapa fahk kut in tia musa lohm ku orek ima, ku yok ima in grape ac in tia
pac moli ima sin mwet ngia. El sap kut in mutana in lohm nuknuk pacl nukewa, kut
in mau mutangan mwet fahsr in facl se inge.
8 Kut akos kas nukewa ma Jonadab el wili nu sesr. Kut sifacna kut tiana nim wain,
oayapa mutan kiasr, wen natusr, ac acn natusr tia pac nim.
9 Kut oayapa tia musa lohm in muta loac. Wangin ima in grape ku ima in wheat
lasr, ac kut tia pac yukwi.
10 Kut mutana in lohm nuknuk, ac kut akos ac oru ma nukewa papa matu tumasr,
Jonadab, el sapkin nu sesr.
11 Tusruktu ke pacl se tokosra Nebuchadnezzar el tuku mweuni facl se inge, na kut
sulela in tuku nu Jerusalem kut in kaingla liki un mwet mweun lun Babylonia ac
Syria. Pa inge sripen muta lasr inge."
12 Na kas lun LEUM GOD tuku nu sel Jeremiah, fahk ouinge:
13 LEUM GOD Kulana, God lun Israel, El fahk, "Fahla nu yurin mwet Judah ac elos
su muta Jerusalem ac fahk, 'Efu ku kowos srangesr porongeyu ac akos kas in luti luk?
14 Fwilin tulik natul Jonadab elos akos na sap lal tuh elos in tia nim wain, na oru
elos tiana nim nwe misenge. A nga kaskas na kaskas nu suwos, a kowos tiana akosyu.
15 Nga tia fuhleak in supu nu yuruwos mwet kulansap nukewa su mwet palu luk,
ac elos fahk nu suwos kowos in tui liki ouiyen moul sufal lowos, ac in oru ma suwohs.
Elos sensenkakin kowos in tia alu ac kulansupu god saya, tuh kowos in ku in mutana
fin facl se nga tuh sang nu sin mwet matu lowos ac oayapa nu suwos. A kowos tiana
porongeyu ku lohma nu sik.
16 Fwilin tulik natul Rechab elos akos oakwuk ma Jonadab, papa matu tumalos,
sang nu selos, a kowos tiana akosyu.

35:1 2 Tok 23:36—24:6; 2 Chr 36:5–7

17 Ke ma inge, nga LEUM GOD Kulana, God lun Israel, ac use nu fowos mwet Judah
ac mwet Jerusalem mwe ongoiya nukewa nga wulela kac. Nga ac oru ma inge ke
sripen kowos tiana porongeyu ke nga kaskas nu suwos, ac kowos tia pac topukyu ke
nga pang nu suwos.' "
18 Na nga fahk nu sin mwet in sou lal Rechab, lah LEUM GOD Kulana, God lun
Israel, El fahk, "Mweyen kowos akos na ma sap lal Jonadab, papa matu tomowos, ac
fahsr tukun oakwuk nukewa ma el oakiya nu suwos, ac orala ma nukewa el sapkin
nu suwos,
19 na pa inge, nga, LEUM GOD Kulana, God lun Israel, wulela mu pacl nukewa ac fah
oasr na wen se ke fwilin tulik natul Jonadab wen natul Rechab, su fah kulansapweyu."

36

Baruch El Riti Book Limlim Se In Tempul

1 In yac se akakosr ma Jehoiakim, wen natul Josiah, el tokosra lun Judah, LEUM
GOD El fahk nu sik,
2 "Eis sie book limlim ac simusla ma nukewa ma nga tuh fahk nu sum lain Israel
ac Judah ac mutunfacl nukewa. Simusla ma nukewa nga tuh fahk nu sum, ke pacl se
emeet nga kaskas nu sum in pacl lal Tokosra Josiah nwe misenge.
3 Sahp ke mwet Judah ac lohng ke ma upa nukewa nga akoo in oru nu selos, elos
ac forla liki ouiyen moul koluk lalos. Na nga fah nunak munas ke ma koluk ac ma
sutuu lalos."
4 Ouinge nga pangnol Baruch, wen natul Neriah, ac fahkang nu sel ma nukewa ma
LEUM GOD El tuh fahkma nu sik. Ac Baruch el simusla ma inge nukewa in sie book
limlim.
5 Na nga fahkang nu sel Baruch ma elan oru: "Tia filfilla nga in som nu in Tempul.
6 Ke ma inge kom fah som nu we ke pacl mwet uh ac sifil tukeni in lalo. Kom fah
riti book limlim uh elos in lohng ma nukewa LEUM GOD El fahk nu sik, ac nga takin
nu sum. Riti ma inge ke sie acn ma mwet nukewa ku in lohng kom we, weang mwet
Judah su tuku liki siti srisrik selos.
7 Sahp elos fah pre nu sin LEUM GOD, ac forla liki moul koluk lalos, mweyen LEUM
GOD El akkalemye tari ma El akoo in sang lainulos ke mulat ac kasrkusrak yohk lal."
8 Ouinge Baruch el riti kas lun LEUM GOD in Tempul oana ke nga supwal in oru.
9 In malem se akeu ke yac se aklimekosr ke Jehoiakim, wen natul Josiah, el tokosra
lun Judah, mwet Jerusalem nukewa, oayapa mwet nukewa su tuku liki siti srisrik lun
Judah, elos tukeni lalo ye mutun LEUM GOD.
10 Na ke mwet nukewa porongo, Baruch el riti ma nukewa nga tuh fahk nu sel su
simla in book limlim sac. El tu in Tempul ke infukil sel Gemariah, wen natul Shaphan
mwet sim lun inkul lun tokosra. Infukil se inge oan lucng, apkuran nu ke acn in utyak
lun Mutunpot Sasu lun Tempul.

Book Limlim Sac Ritiyuk Nu Sin Mwet Leum

11 Micaiah, wen natul Gemariah su ma natul Shaphan, el lohng ke Baruch el riti
kas nukewa lun LEUM GOD ma simla in book limlim sac.
12 Na el som nu inkul fulat sin tokosra, nu infukil sin mwet sim lun tokosra, yen
mwet leum nukewa tukeni we. Elishama, su mwet sim lun tokosra, Delaiah wen natul
Shemaiah, Elnathan wen natul Achbor, Gemariah wen natul Shaphan, Zedekiah wen
natul Hananiah, ac mwet leum saya nukewa elos oasr we.
13 Micaiah el fahkang nu selos ma nukewa ma el lohng Baruch el riti nu sin mwet
uh.

36:1 2 Tok 24:1; 2 Chr 36:5–7; Dan 1:1–2

14 Na mwet leum elos supwalla Jehudi (wen natul Nethaniah, su ma natul
Shelemiah, su ma natul Cushi) in fahk nu sel Baruch elan use book limlim se ma
el tuh riti nu sin mwet ah. Na Baruch el use book limlim sac nu yorolos.
15 Na elos fahk, “Fahsru muta, ac riti book limlim sacn nu sesr.” Na Baruch el riti
nu selos.
16 Tukun el riti tari, elos ngetani nu sin sie sin sie ke lut ac fosrnga, ac elos fahk nu
sel Baruch, “Kut enenu in fahkang ma inge nu sel tokosra.”
17 Na elos siyuk sel Baruch, “Fahk nu sesr lah fuka tuh kom simusla ma inge
nukewa? Ya Jeremiah pa fahkot ma kom in simis uh?”
18 Baruch el topuk, “Jeremiah el fahk kas inge nukewa nu sik, na nga simusla ke
ink nu in book limlim se inge.”
19 Na elos fahk nu sel, “Kom ac Jeremiah enenu in som wikla. Taran mwet in tia
etu yen komtal wikla we.”

Tokosra El Esukak Book Limlim Sac

20 Mwet leum elos filiya book limlim sac infukil sel Elishama, mwet sim lun tokosra,
na elos som nu inkalkal lun tokosra, ac srumunang ma inge nukewa nu sel.
21 Na tokosra el supwalla Jehudi elan use book limlim sac. El som use liki infukil
sel Elishama ac riti nu sel tokosra ac mwet leum nukewa su tu raunella.
22 Pacl sac pacl in mihsrisr, ouinge tokosra el muta sisken e se ke nien ta e in lohm
se el muta we ke pacl in mihsrisr.
23 Tukunna Jehudi el ritela tak tolkwe ku akosr kac, na tokosra el sang mitmit srisrik
se supukla ac sisang nu in e sac. El sipik, na firri, nwe ke na lisr book limlim sac.
24 Tokosra ac mwet leum lal nukewa su lohng ma ritiyuk inge tiana luman sangeng
ku oela kutu srisrik.
25 Elnathan, Delaiah, ac Gemariah nwe kwafe sel tokosra elan tia isik book limlim
sac, a el tiana lohngoltal.
26 Toko el sapkin Fisrak Jerahmeel, welul Seraiah wen natul Azriel, ac Shelemiah
wen natul Abdeel, in sruokyuwi ac Baruch mwet sim luk. Tusruktu LEUM GOD El
wikinkutla.

Jeremiah El Sifilpa Simusla Sie Pac Book Limlim

27 Tukun Tokosra Jehoiakim el esukak book limlim se ma nga sap Baruch elan
simusla kas nukewa nga fahk nu sel, na LEUM GOD El fahk nu sik
28 ngan eis sie pac book limlim, ac simusla kas nukewa ma oan in book se meet ah.
29 LEUM GOD El sapkin nu sik in fahk nu sel tokosra, “Kom esukak book limlim
sac, ac kom tuh siyuk sel Jeremiah lah efu ku el simusla mu tokosra lun Babylonia ac
tuku ac kunausla facl se inge ac onela mwet fac wi pac ma orakrak.
30 Ke ma inge, Tokosra Jehoiakim, nga, LEUM GOD, fahk nu sum lah wangin sin
fwilin tulik nutum ac fah leum fin tokosrai lal David. Mano misa lom ac fah sisila in
oan ye fol lun faht ke len, ac ye ohu lun fong uh.
31 Nga fah kalyei kom ac fwilin tulik nutum ac mwet leum lom, ke sripen orekma
koluk nukewa kowos oru. Kowos, oayapa mwet Jerusalem ac mwet Judah, tiana
porongo kas in sensenkakin luk nu suwos. Ouinge nga fah use nu fowos nukewa
mwe ongoiya ma nga fahk tari mu nga ac oru.”
32 Na nga eis sie pac book limlim ac sang nu sel Baruch mwet sim luk, ac el simusla
kas nukewa ma nga fahk nu sel. El simusla ma nukewa ma tuh oan in book limlim
se ma Tokosra Jehoiakim el tuh esukak, wi pac kutu kas ma nga sang laesla.

37

Ngusr Lal Zedekiah Nu Sel Jeremiah

1 Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia el akleumyalak Zedekiah wen natul
Josiah, tuh elan tokosrala lun Judah in aolul Jehoiachin wen natul Jehoiakim.
2 Tusruktu Zedekiah ac mwet leum lal ac mwet uh tiana akos kas ma LEUM GOD
El ase nu sik in fahkak.
3 Tokosra Zedekiah el supwalma Jehucal wen natul Shelemiah, ac mwet tol
Zephaniah wen natul Maaseiah, in siyuk sik in aol mutunfacl sesr in pre nu sin LEUM
GOD lasr.
4 In pacl se inge nga soenna kauli in presin, ac nga srakna sukosok in forfor
inmasrlon mwet uh.
5 Mwet mweun lun Babylonia elos kuhlusya Jerusalem, tusruktu ke elos lohngak
lah un mwet mweun lun Egypt elos tupalla tari masrol lun Egypt, elos folokla.
6 Na LEUM GOD lun Israel, El fahk nu sik
7 in fahkang nu sel Zedekiah, “Mwet mweun lun Egypt elos tuku in kasrekom,
tusruktu elos ac folokla nu in facl selos.
8 Na mwet Babylonia ac sifilpa foloko. Elos ac fah mweuni siti uh, sruokya, ac
esukak.
9 Nga, LEUM GOD, fahk nu suwos in tia sifacna kiapwekowos ac nunku mu mwet
Babylonia elos ac tia foloko, mweyen elos ac foloko.
10 Kowos finne kutangla un mwet mweun lun Babylonia nufon ac mwet kinet
mukena lula oan in lohm nuknuk selos, mwet ingan ac tukakek ac furreak siti se
inge nwe ke apatla.”

Jeremiah El Sruhu Ac Kapiri

11 Un mwet mweun lun Babylonia elos folokla liki acn Jerusalem ke elos etauk lah
mwet mweun lun Egypt uh apkuranme.
12 Ouinge nga ako in mukuila liki acn Jerusalem ac som nu in facl sin Benjamin nga
in eis ip luk ke acn lun sou.
13 Tusruktu ke nga sun Mutunpot Benjamin, mwet kol lun mwet karingin mutunpot
uh, su inel pa Irijah wen natul Shelemiah ma natul Hananaiah, el tulokinyuwi ac fahk,
“Kom kaingkinkutla in som kasru mwet Babylonia!”
14 Na nga fahk, “Mo! Nga tia kaing.” Tusruktu Irijah el tia lohngyu, a el sruokyuwi
ac usyula nu yurin mwet leum.
15 Elos arulana kasrkusrak sik ac sap in sringsring nga, ac kaliyuwi in lohm sel
Jonathan, mwet sim lun tokosra, mweyen orekmakinyuk lohm sel nu ke iwen kapir.
16 Elos filiyuwi in sie fukil srisrik oan ye fohk uh, ac nga muta we ke pacl na loeloes.
17 Tok Tokosra Zedekiah el sapla suliyu. Ke nga el mukena muta in lohm sel, el
siyuk sik in lukma, “Ya oasr kutena kas sin LEUM GOD me?”
Na nga topuk, “Oasr.” Na nga tafwelana in fahk, “Kom fah itukyang nu inpoun
tokosra Babylonia.”
18 Na nga siyuk, “Ma koluk fuka nga oru lain kom, ku lain mwet leum lom ac mwet
inge, in pwanang kom filiyuwi in presin?
19 Pia mwet palu lom ma fahk mu tokosra lun Babylonia ac fah tia mweuni kom ku
facl sum?
20 Na inge, Leum Fulat luk, nga kwafe sum in porongo mwe siyuk luk. Nunak
munas, nimet folokinyula nu in presin in lohm sel Jonathan. Kom fin supweyula,
pwayena nga fah misa we.”
21 Na Tokosra Zedekiah el sapkin nga in kauli na inkalkal lun mwet san ke inkul
sin tokosra. Nga mutana we, ac len nukewa ac utuku lof in bread se nak liki nien
manman flao, nwe ke na lihsr bread in siti uh.

37:1 2 Tok 24:17; 2 Chr 36:10

38

Jeremiah In Sie Luf Wangin Kof Loac

1 Shephatiah wen natul Mattan, ac Gedaliah wen natul Pashhur, ac Jehucal wen
natul Shelemiah, ac Pashhur wen natul Malchiah, elos lohngak lah nga fahk nu sin
mwet uh lah
2 LEUM GOD El fahk mu, “Kutena mwet su mutana in siti uh fah misa ke mweun
ku ke masrinsral ku ke mas upa. A kutena mwet su illa ac sifacna eisalosyang nu
inpoun mwet Babylonia fah tia anwuki — elos ac mukaimtalla tuh elos ac moul.”
3 Nga oayapa fahk nu selos lah LEUM GOD El fahk, “Nga fah sang siti se inge nu
inpoun mwet mweun lun Babylonia, ac elos fah eisla.”
4 Na mwet leum elos som nu yorol tokosra ac fahk, “Enenu mwet se inge in anwuki.
Ke el kaskas ouinge el akmunasye insien mwet mweun in siti uh, ac el oayapa
akmunasye insien mwet nukewa ma lula in siti uh. El tia srike elan kasru mwet
uh; el lungsena fahk ma in akkolukyalos.”
5 Na Tokosra Zedekiah el topuk, “Wona. Oru ma kowos lungse oru nu sel an. Nga
ac tia ikolkowosi.”
6 Ouinge elos usyula ac kukinyuwi ke sucl nu in lufin kof se lal Fisrak Malchiah, ma
oan inkul sin tokosra. Wangin kof in luf sac, a fohk furarrar na, ac nga tili nu loac.
7 Ebedmelech, sie mwet Ethiopia ac el sie eunuch su orekma inkul fulat sin tokosra,
el lohng lah elos filiyuwi in lufin kof uh. In pacl sac tokosra el muta ke nien nununku
ke Mutunpot Benjamin.
8 Ouinge Ebedmelech el som nu we ac fahk nu sel tokosra,
9 “Leum Fulat luk, arulana koluk ma mwet inge oru ke elos kukinilya mwet palu
Jeremiah nu in lufin kof sac. El ac misa we ke masrinsral, mweyen wanginla mongo
in siti uh.”
10 Na tokosra el sapkin nu sel Ebedmelech elan eis tolu mwet in welul amakinyuyak
liki luf sac meet liki nga misa.
11 Ouinge Ebedmelech el us mwet inge som nu nien filma ke lohm sin tokosra, ac
eis kutu mahn nuknuk ac kwiya ke sucl nu yuruk.
12 El sap nga in sang mahn nuknuk ah nu ye pouk, sucl ah in tia kanteyuwi. Nga
oru oana,
13 ac elos amakinyuyak liki luf sac. Toko elos sap nga muta ke kalkal lun mwet san
ke inkul lun tokosra.

Zedekiah El Siyuk Kas In Kasru Sel Jeremiah

14 Ke sie pac pacl ah, Tokosra Zedekiah el sap in utuku nga nu yorol, ke nien utyak
se aktolu nu in Tempul, ac el fahk, “Oasr ma nga ke siyuk sum, na kom in fahkma
nufon pwayeiya uh.”
15 Na nga topuk, “Nga fin fahkot in suwohs, kom ac uniyuwi. Ac nga finne sot kas
in kasrekom, kom ac tiana lohang nu kac.”
16 Na Tokosra Zedekiah el wulema nu sik in lukma, “Nga fulahk ke Inen God moul,
God se su ase moul nu sesr, lah nga fah tia unikomi ku eiskomyang nu inpoun mwet
ma kena unikomi.”
17 Na nga fahkang nu sel Zedekiah lah LEUM GOD Kulana, God lun Israel, El fahk,
“Kom fin sifacna eiskomyang nu sin Tokosra Babylonia ac mwet lal, kom ac tia misa,
ac siti se inge ac tia isisyak. Kom, ac sou lom kewa, ac fah moul.
18 Tusruktu kom fin tia eiskomyang nu selos, na siti se inge ac fah itukyang nu
inpaolos, ac elos ac fah esukak, na kom ac tia ku in kaingla lukelos.”
19 Tusruktu tokosra el fahk, “Nga sangeng sin mwet lasr ma som liki kut nu yurin
mwet Babylonia. Sahp ac ku in itukyang nga nu selos ac elos ac akkeokyeyu.”

20 Na nga fahk, “Kom ac fah tia itukyang nu inpaolos. Nga kwafe sum kom in akos
kas lun LEUM GOD; na ma nukewa ac fah wo nu sum, ac kom ac moulna.
21 Tusruktu LEUM GOD El akkalemye nu sik in sie aruruma ma ac sikyak kom fin
srunga eiskomyang nu selos.
22 In aruruma sac nga liye mutan lula nukewa inkul fulat sin tokosra Judah, kokola
elos nu yurin mwet fulat lun Tokosra Babylonia. Porongo ma elos fahk ke elos fahla:
‘Mwet kawuk saok lun tokosra kifasulla,
Elos toanya ma el nunku.
Ac inge, ke nial tilla in fohk furarrar,
Mwet kawuk lal elos som lukel.’ ”
23 Na nga tafwela ac fahk, “Mutan kiom nukewa ac tulik nutum nukewa ac fah
utukla nu yurin mwet Babylonia, ac kom sifacna fah tia ku in kaingla lukelos. Kom
ac fah utukla mwet kapir sin tokosra lun Babylonia, ac siti se inge ac fah isisyak nwe
ke apatla.”
24 Zedekiah el topuk, “Nimet srumun nu sin mwet saya ma kut sramsram kac inge,
na kom fah tia fosrnga ke moul lom.
25 Mwet leum inge fin lohng lah nga sramsram nu sum, elos ac tuku siyuk sum
lah mea kut srumun ah. Elos ac wuleot mu elos ac tia unikomi kom fin fahkang ma
nukewa nu selos.
26 Fahk na nu selos mu kom kwafe nga in tia folokinkomla nu in presin in lohm sel
Jonathan, mweyen kom ac tuh misa we.”
27 Na mwet leum nukewa elos tuku siyuk sik, na nga fahk oana ma tokosra el fahk
nga in tuh fahk ah. Wangin ma elos ku in oru, mweyen wangin mwet lohng sramsram
se lasr ah.
28 Na filiyuki nga in kalkal lun mwet san ke inkul sin tokosra nwe ke na len se ma
sruoh acn Jerusalem.

39

Musalla Lun Jerusalem

1 In malem se aksingoul in yac akeu lal Zedekiah in tokosra lun Judah, Tokosra
Nebuchadnezzar lun Babylonia ac un mwet mweun lal nukewa elos tuku ac kuhlusya
acn Jerusalem.
2 Ke len se akeu in malem akakosr in yac aksingoul sie ma Zedekiah el tokosra,
mwet Babylonia elos fukulya pot uh ac utyak. (
3 Ke pacl se sruoh Jerusalem, mwet fulat nukewa lun tokosra Babylonia elos tuku
ac tu yen srisrngiyuk nu selos ke Mutunpot Infulwa. Kutu sin mwet inge pa Nergal
Sarezer, Samgar Nebo, Sarsechim, ac sie pac Nergal Sarezer.)
4 Ke Tokosra Zedekiah ac mwet mweun lal nukewa liye ma sikyak inge, elos srike
in kaingla liki siti uh ke fong. Elos ut ke layen ma ima lun mwet leum uh oan we,
ac som sasla ke mutunpot se ma kapsreni pot luo, ac kaing ut layen nu ke Infahlfal
Jordan.
5 Tusruktu mwet mweun lun Babylonia ukwalos, ac sruokilya Zedekiah in acn
tupasrpasr apkuran nu Jericho. Na elos usalla nu yorol Tokosra Nebuchadnezzar,
su muta in siti Riblah in facl lun Hamath in pacl sac, ac Nebuchadnezzar el woteang
ma in orek nu sel Zedekiah we.
6 El uniya wen natul Zedekiah ye mutal in acn Riblah, ac el oayapa sap in anwuki
mwet leum lun Judah nukewa.
7 Tukun ma inge, el sap tipulyukla atronmutal Zedekiah, ac kapiri el ke sein in
utukla nu Babylonia.

38:28 Ezk 33:21

8 In pacl sacna, mwet Babylonia elos esukak inkul fulat sin tokosra, oayapa lohm
nukewa sin mwet uh, ac rakinya pot Jerusalem.
9 Na Nebuzaradan, captain lun mwet mweun, el usla mwet lula nukewa in siti uh
nu Babylonia, wi mwet nukewa ma tuh kaingme nu inpaol.
10 El filiya kutu sin mwet sukasrup ma wanginna acn ku kutena ma lalos in mutana
Judah, ac el sang nien grape ac acn in ima lalos.

Jeremiah El Mutana Judah

11 Tusruktu Tokosra Nebuchadnezzar el sap Nebuzaradan, captain fulat, elan oru
na ma el sap in orek inge:
12 "Som ac konalak Jeremiah, ac karinganulang akwoya. Nimet oru kutena ma nu
sel, a oru kewa ma el enenu an."
13 Ouinge Nebuzaradan, wi mwet fulat luo inge: Nebushazban ac Nergal Sarezer,
oayapa mwet kol nukewa saya lun tokosra Babylonia,
14 elos usyume liki inkalkal lun mwet san ke inkul fulat sin tokosra. Elos eisyuyang
nu inpaol Gedaliah, wen natul Ahikam ac nutin natul Shaphan. Ma kunal in liye lah
nga moul nwe ke nga ac sun acn sik. Ouinge nga muta we inmasrlon mwet uh.

Kas In Akku Nu Sel Ebedmelech

15 Ke nga srakna kaul in kalkal lun mwet san, LEUM GOD El fahk nu sik
16 nga in fahkang nu sel Ebedmelech, mwet Ethiopia sac, lah LEUM GOD Kulana,
God lun Israel, El fahk, "Nga tuh fahk mu nga ac sang mwe ongoiya nu fin siti se inge,
ac tia sang mwe insewowo. Inge nga akola in oru oana nga tuh fahk ah, na kom ac
mutana we ac liye ke ma inge ac sikyak.
17 Tusruktu nga, LEUM GOD, fah karingin kom, ac kom ac fah tia itukyang nu
inpoun mwet ma kom sangeng se uh.
18 Nga fah liyekomyang tuh kom in moulna ac tia anwuki. Kom ac fah painmoulla
mweyen kom filiya lulalfongi lom in nga. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge."

40

Jeremiah El Muta Yorol Gedeliah

1 Nga tuh kapir ke sein ac utukla wi mwet Jerusalem ac mwet Judah su ac som
mwet sruoh nu Babylonia. LEUM GOD El kaskas nu sik tukun Nebuzaradan, captain
fulat lun un mwet mweun, el tuleyula in acn Ramah.
2 Captain fulat sac el pangonyu ac fahk nu sik, "LEUM GOD lom El sulkakin tari lah
mwe ongoiya inge ac tuku nu fin facl se inge.
3 Na inge El oru oana ma El fahk. Ma inge nukewa sikyak ke sripen mwet lom
orekma koluk lain LEUM GOD ac tia aksol.
4 Inge, nga ac eisla sein liki poum ac aksukosokyekomla. Kom fin lungse, kom ku
in wiyu som nu Babylonia, ac nga fah karingin kom. Tusruktu kom fin tia lungse
wiyu som, na kom ku in sifacna sulela kutena acn kom lungse muta we in facl se inge
nufon."
5 Na ke nga pahtlac in topkol, Nebuzaradan el fahk, "Kom fin lungse mutana inge,
kom ku in folokla nu yorol Gedaliah, wen natul Ahikam su ma natul Shaphan, su
tokosra lun Babylonia el tuh sulella elan governor ke siti lun Judah. Kom ku in muta
yorol inmasrlon mwet uh, ku kom ku in som nu kutena acn kom lungse muta we."
Na el se nu sik mwe kite se ac mwe mongo nga in us, ac filiyula in som.
6 Na nga folokla nu yorol Gedaliah in acn Mizpah, ac muta inmasrlon mwet ma lula
in facl sac.

Gedeliah El Governor Lun Judah
(Luo Tokosra 25:22–24)

7 Kutu sin mwet fulat ac mwet mweun lun mwet Judah su tia eisalosyang nu inpoun
mwet Babylonia, elos lohngak lah tokosra Babylonia el srisrngilya Gedaliah elan
governor lun facl Judah, ac sang elan leumi mwet nukewa su tia utukla nu Babylonia.
Mwet inge pa sukasrup oemeet in facl sac.
8 Ouinge Ishmael wen natul Nathaniah, Johanan wen natul Kareah, Seraiah wen
natul Tanhumeth, ac wen ekasr natul Ephai mwet Netophah, ac Jezaniah mwet
Maacah, wi mwet lalos elos som nu yorol Gedaliah in acn Mizpah.
9 Na Gedaliah el fahk nu selos, "Nga fahk na pwaye nu suwos lah kowos tia enenu
in sangeng in filikowosyang nu sin mwet Babylonia. Kowos in oakwuki in facl se inge
ac orekma nu sin tokosra lun Babylonia, ac ma nukewa ac fah wo nu suwos.
10 Ac funu nga, nga ac mutana Mizpah, ac nga fah aol kowos in sramsram nu sin
mwet Babylonia ke pacl elos ac tuku nu yen uh. Na kowos in folokla nu in acn kowos
muta we, ac orani kosrani lowos ke wain, fokinsak, ac oil in olive, ac karinganang ke
nien filma lowos."
11 In pacl sac pacna, mwet Israel nukewa su muta Moab, Ammon, Edom ac kutu pac
facl saya, lohngak lah tokosra lun Babylonia el lela kutu sin mwet Israel in mutana
in facl Judah, ac el srisrngilya Gedaliah elan governor lalos.
12 Ke ma inge elos tuku liki acn elos fahsrelik muta we, ac folokla nu Judah. Elos
som nu yorol Gedaliah in acn Mizpah, na elos usani wain ac fokinsak puspis.

Akmuseyuki Gedaliah
(Luo Tokosra 25:25, 26)

13 Tukun ma inge, Johanan ac mwet kol lun mwet mweun su tia wi srasrapo nu sin
mwet Babylonia elos tuku nu yorol Gedaliah in acn Mizpah
14 ac fahk nu sel, "Ya kom etu lah Tokosra Baalis lun Ammon el supwalma Ishmael
elan akmusekomi?" Tusruktu Gedaliah el tiana lulalfongi.
15 Na Johanan el tuku nu yorol in lukma ac fahk nu sel, "Lela nga in som unilya
Ishmael, ac wangin mwet ac etu lah su orala. Efu ku in filfilla elan akmusekomi? Ac
oru mwet Jew nukewa su tukeni muta raunikomla inge in kaingelik, ac ma se inge ac
pwanang ongoiya nu fin mwet nukewa su lula muta in acn Judah."
16 Tusruktu Gedaliah el topuk, "Nimet oru ma sacn! Tia pwaye ma kom fahk kacl
Ishmael!"

41

1 Ke malem akitkosr in yac sac, Ishmael, wen natul Nethaniah ac nutin natul
Elishama, su sie sin mwet in sou in leum ac sie mwet fulat lun tokosra, el som nu
Mizpah. El us mukul singoul welul in tuh osun nu sel Governor Gedaliah. Ke elos
nukewa tukeni mongo,
2 na Ishmael ac mukul singoul ma welul, fwauk cutlass natulos ac unilya Gedaliah.
3 Ishmael el oayapa onela mwet Israel nukewa su welul Gedaliah muta Mizpah, wi
mwet mweun lun Babylonia ma oasr we in pacl sac.
4 Len se toko ah, meet liki kutena mwet etauk lah Gedaliah el anwuki,
5 mwet oalngoul tuku Shechem, Shiloh, ac Samaria me. Elos tuh resaela altalos,
seseya nuknuk lalos, ac sipik manolos. Elos utuk wheat ac mwe keng in tuh kisakin
in Tempul.
6 Na Ishmael el illa liki Mizpah in sonolos, ac ke el fahsr el tung. Ke el sonolos el
fahk, "Nunak munas, fahsru liyal Gedaliah."
7 Ke pacl se na elos ilyak nu in siti uh, Ishmael ac mwet lal elos onelosi ac siselosyang
nu in lufin kof se.

40:7 40:7–9; 2 Tok 25:22–24 **41:1** 41:1–3; 2 Tok 25:25

8 Tusruktu oasr mwet singoul sin u sac su fahk nu sel Ishmael, “Nunak munas,
nimet unikuti! Oasr wheat, barley, oil in olive, ac honey kut okanla in ima ah.” Ke
ma inge el tia onelosi.
9 Lufin kof se ma Ishmael el sisang monin mwet ma el uniya nu loac ah, pa lufin
kof lulap se ma Tokosra Asa el tuh pukanak ke pacl se Tokosra Baasha lun Israel el
mweun lainul. Ishmael el nwakla lufin kof sac ke mano misa inge.
10 Na el kapriya pac acn nutin tokosra ac mwet saya nukewa in acn Mizpah, su
captain fulat Nebuzaradan el tuh fililya Gedaliah elan karingnalosyang. Ishmael el
eisalos mwet sruoh ac mukuiyak nu in facl lun mwet Ammon.
11 Johanan ac mwet kol nukewa lun un mwet mweun ma welul elos lohng ke akmas
ma Ishmael el oru.
12 Ouinge elos us mwet mweun lalos ac ukwal nwe ke elos sonol apkuran nu ke
lulu in kof na yohk se in acn Gibeon.
13 Ke mwet nukewa ma sruoh sel Ishmael elos liyalak Johanan ac mwet kol lun un
mwet mweun ma welul, elos enganak,
14 ac forla ac kasrusr nu yorolos.
15 Tusruktu Ishmael ac oalkosr sin mwet lal kaingla lukel Johanan, ac som nu in
acn sin mwet Ammon.
16 Na Johanan ac mwet kol lun un mwet mweun su welul, elos eis mwet mweun,
mutan, tulik ac mwet eunuch su Ishmael el tuh usla liki acn Mizpah tukun el unilya
Gedaliah.
17 Na elos som nu Geruth Chimham, apkuran nu Bethlehem, ac akoo in mukuiyak
som nu Egypt
18 ke sripen elos sangeng sin mwet Babylonia, mweyen Ishmael el tuh unilya
Gedaliah, mwet se tokosra lun Babylonia el srisrngiya elan governor lun acn Judah.

42

Mwet Uh Siyuk Jeremiah Elan Pre Kaclos

1 Na mwet kol nukewa lun un mwet mweun, welulang Johanan wen natul Kareah,
ac Azariah wen natul Hoshaiah, wi mwet nukewa, sin mwet pusisel nwe ke mwet
fulat, elos tuku
2 ac fahk nu sik, “Nunak munas, oru ma kut ac siyuk sum uh! Pre nu sin LEUM
GOD lasr kacsr. Pre kacsr nukewa su painmoulla. Meet kut arulana pus suna, a inge
kut mwet ekasrna lula, oana ke kom liye.
3 Pre tuh LEUM GOD lasr fah akkalemye nu sesr inkanek ma fal kut in fahsr we, ac
ma fal kut in oru.”
4 Na nga topuk, “Wona. Nga fah pre nu sin LEUM GOD lasr, in oana ke kowos siyuk
an, ac kutena ma El fahk nga fah fahk nu suwos. Wangin ma nga ac okanla liki
kowos.”
5 Na elos fahk nu sik, “Lela LEUM GOD, su oaru ac pwaye, Elan orek loh lain kut,
kut fin tia akos ma sap nukewa El sot nu sum kacsr.
6 Finne ma kut ac insewowo kac ku tia, kut fah akos LEUM GOD lasr, su kut siyuk
kom in pre nu sel kacsr. Ma nukewa ac wo nu sesr kut fin aksol.”

LEUM GOD El Topuk Pre Lal Jeremiah

7 Len singoul toko LEUM GOD El kaskas nu sik.
8 Ke ma inge nga solalma Johanan, ac mwet kol lun mwet mweun nukewa su welul,
ac mwet nukewa saya, mwet pusisel ac mwet fulat.
9 Nga fahk nu selos, “LEUM GOD lun Israel, su kowos supweyu nu yoro ke mwe
siyuk lowos, El fahk mu,

10 ‘Kowos fin lungse mutana in facl se inge, na nga ac musaikowosyak ac tia
ikruikowosi. Nga ac yukwikowosi ac tia fiskowosyak. Nga arulana oela ac asor ke
sripen mwe ongoiya nga tuh akkeokye kowos kac.
11 Nimet sifil sangeng sin tokosra Babylonia. Nga muta yuruwos, ac nga fah
molikowosla liki ku lal.
12 Nga pakoten, ac nga fah oru tuh elan pakomutowos, ac lela kowos in folokla nu
yen suwos. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.’
13 “Tusruktu kowos fin fahk mu, ‘Kut ac tia mutana in facl se inge,’ ac kowos seakos
pusren LEUM GOD lowos
14 ac fahk, ‘Kut fah som nu in facl Egypt, yen kut ac tia liye mweun, ku sensen, ku
masrinsral,’
15 na kowos in lohng ma LEUM GOD Kulana, God lun Israel, El fahk nu sin mwet
lula in facl Judah: ‘Kowos fin sulela ku suwos mu kowos ac som nu Egypt ac oakwuki
we,
16 na mweun ac masrinsral ma kowos sangeng kac ac fah ukwekowosla nu we, ac
kowos fah misa in acn Egypt.
17 Mwet nukewa su sulela in som ac muta Egypt fah misa we ke mweun, masrinsral,
ku mas. Wangin mwet ac moul, ac wangin mwet ac kaingkunla mwe ongoiya nga ac
use nu faclos.’
18 “LEUM GOD lun Israel El fahk, ‘Oana ke nga tuh okoala kasrkusrak lulap luk nu
fin mwet Jerusalem, ouinge nga fah okoaot kasrkusrak luk nu fowos, kowos fin som
nu Egypt. Mutanfahl saya uh ac langinging ke liyeya. Mwet ac fah aksruksruk ac
israsrinkusrai kowos, ac orekmakin inen Jerusalem in mwe selnga lalos. Kowos ac
fah tia sifilpa liye acn se inge.’ ”
19 Na nga sifilpa fahk, “LEUM GOD El fahk nu suwos, mwet su lula in Judah, kowos
in tia som nu Egypt. Ouinge nga sensenkakin kowos inge
20 lah kowos oru sie tafongla su ac ma nu ke misa. Kowos siyuk sik ngan pre nu
sin LEUM GOD lasr keiwos, ac kowos wulela mu kowos ac fah oru ma nukewa ma El
sapkin.
21 Na inge nga fahkot tari, a kowos seakos ma nukewa ma LEUM GOD lasr El
supweyume in fahk nu suwos.
22 Ke ma inge, kowos in arulana esam lah kowos ac misa ke mweun, ku masrinsral
ku mas, fin acn se ma kowos lungse in som ac muta we.”

43

Utukla Jeremiah Nu Egypt

1 Nga aksafyela in fahk ma nukewa nu sin mwet uh ma LEUM GOD lalos El supweyu
in fahk nu selos.
2 Na Azariah wen natul Hoshaiah, ac Johanan wen natul Kareah, ac mwet enum
saya nukewa elos fahk nu sik, “Kom kikiap. LEUM GOD lasr El tiana supwekom in
fahk nu sesr kut in tia som muta Egypt.
3 Baruch, wen natul Neriah, el pirikkomyak lain kut, tuh mwet Babylonia fah ku
facsr ac unikuti, ku uskutla nu Babylonia.”
4 Ouinge Johanan, ac mwet fulat lun un mwet mweun, ac mwet nukewa, tiana akos
sap lun LEUM GOD tuh elos in mutana in facl Judah.
5 Na Johanan, ac mwet fulat nukewa lun un mwet mweun, elos usla mwet nukewa
su lula in facl Judah nu Egypt, weang mwet nukewa su foloko liki mutunfacl puspis
ma elos fahsrelik nu we:
6 mukul, mutan, tulik, ac acn nutin tokosra, oayapa nga ac Baruch — aok, mwet
nukewa su captain fulat Nebuzaradan el tuh filiya ye karinginyuk lal Gedaliah.

43:5 43:5–7; 2 Tok 25:26

7 Elos tia akos sap lun LEUM GOD, a elos som na nu Egypt, ac fahlana nwe ke siti Tahpanhes.
8 In acn Tahpanhes LEUM GOD El fahk nu sik,
9 "Eis kutu eot lulap ac pikinya ye acn se ma pave ke nien utyak nu in lohm sin tokosra in siti se inge. Lela kutu sin mwet Judah in liye ke kom oru.
10 Na fahk nu selos lah nga, LEUM GOD Kulana, God lun Israel, ac fah usalu mwet kulansap luk, Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia, nu yenu, ac el fah likiya tron lal fin eot ma kom pikinya inge, na el fah laknelik lohm nuknuk sel fac.
11 Nebuchadnezzar el ac tuku ac kutangla Egypt. Mwet ma srisrngiyuki in misa ke mas fah misa ke mas, elos su srisrngiyuki in utukla nu ke sruoh ac fah utukla sruoh, ac elos su srisrngiyuki in anwuki ke mweun ac fah misa ke mweun.
12 Nga fah esukak tempul lun god nukewa lun Egypt, ac tokosra lun Babylonia el fin tia esukak ma sruloala lalos, el ac usla. Oana ke sie shepherd el ac kunesla kuut uh liki nuknuk lal, ouinge tokosra lun Babylonia fah sisla ma nukewa ma akkolukyela facl Egypt. Na tukun el kutangla, el ac som liki acn we.
13 El fah kunausla sru ma oalkinyuk in acn Heliopolis* in Egypt, ac el fah furreak tempul lun god lun mwet Egypt."

44

Kas Sin LEUM GOD Nu Sin Mwet Israel In Egypt

1 Kas lun LEUM GOD tuku nu sik in fahkang nu sin mwet Judah nukewa su muta in acn Egypt — nu selos su muta in siti lun Migdol, Tahpanhes, ac Memphis, oayapa elos su muta acn layen eir in facl sac.
2 LEUM GOD Kulana, God lun Israel, El fahk, "Kowos sifacna liye ke nga kunausla acn Jerusalem ac siti nukewa in acn Judah. Siti inge srakna oan musalla nwe misenge, ac wangin mwet muta we
3 mweyen mwet we elos tuh orekma koluk ac akkasrkusrakyeyu. Elos oru mwe kisa lalos ac orekma nu sin god saya — god su elos, ac kowos, ac mwet matu lowos tiana alu nu kac meet.
4 Nga nuna supu na mwet kulansap luk, mwet palu, su fahk nu suwos kowos in tia oru ma koluk inge ma nga srunga.
5 A kowos tiana porongo ku forla liki inkanek koluk lowos, in tia oru mwe kisa nu sin god saya.
6 Ke ma inge nga okoala kasrkusrak fol luk nu fin siti lun Judah ac nu fin inkanek Jerusalem, ac esukulosyak. Na acn inge oan musalla nwe misenge, su mwe aksangeng in liye.
7 "Inge, nga LEUM GOD Kulana, God lun Israel, siyuk suwos lah efu kowos ku oru kain koluk ouinge nu suwos sifacna. Ya kowos lungse use mwe ongoiya lulap nu fin mwet lowos nukewa — mukul, mutan, tulik, ac oayapa tulik fusr — tuh in wangin mwet lowos lula?
8 Efu kowos ku akkasrkusrakyeyu ke kowos alu nu ke ma sruloala ac orek kisa nu sin god saya in Egypt, yen kowos tuku ac muta we inge? Ya kowos oru ma inge in sifacna kunauskowosla, tuh mutunfacl faclu nufon fah aksruksrukye kowos ac oru inewos in sie mwe selnga?
9 Ya kowos mulkunla ma koluk nukewa ma mwet matu lowos, ac tokosra lun Judah ac mutan kialos, ac kowos ac mutan kiowos, tuh oru in siti lun Judah ac ke inkanek Jerusalem?
10 Nwe misenge, kowos tiana akpusiselyekowosla. Kowos tiana akfulatyeyu ku moul fal nu ke ma sap nga sot nu suwos ac mwet matu lowos.

* **43:13** ***Heliopolis:*** ine sasu ke acn Beth-Shemesh.

11 “Ke ma inge, nga, LEUM GOD Kulana, God lun Israel, fah foroht lain kowos ac
kunausla facl Judah nufon.
12 Ac funu ke mwet lula lun Judah su sulela ku selos in som ac muta Egypt, nga
ac oru tuh elos nukewa in kunausyukla. Elos nukewa fah misa in Egypt ke mweun
ku sracl — mwet pusisel nwe ke mwet fulat. Elos ac fah sie mwe aksangeng in liye.
Mwet uh ac fah aksruksrukelos ac oru tuh inelos in mwe selnga.
13 Nga fah kalyaelos su muta in Egypt, in oana ke nga kalyei Jerusalem ke mweun,
sracl, ac mas.
14 Wangin sin mwet lula lun Judah su tuku nu Egypt in muta we, ac fah kaingla ku
moulla. Wangin selos ac folokla nu Judah, yen se elos asroela ac kena in sifilpa muta
we. Wangin mwet fah folokla, sayen mwet na pu su ac kaingla.”
15 Na mukul nukewa ma etu lah mutan kialos orek kisa nu sin god saya, ac mutan
nukewa su tu we, weang mwet Judah su muta layen eir in Egypt — sie u na lulap —
elos fahk nu sik,
16 “Kut tia lungse porongo ma kom fahk nu sesr ke Inen LEUM GOD.
17 Kut ac oru ma nukewa ma kut fahk mu kut ac oru. Kut ac orek kisa nu sin god
mutan lasr, Kasra lun Kusrao, ac kut fah okoala mwe kisa wain nu sel, oana ke kut,
oayapa mwet matu lasr, tokosra lasr ac mwet kol las, tuh oru in siti lun Judah ac
inkanek Jerusalem. Pukanten mwe mongo nasr in pacl sac. Wo ouiyasr, ac wangin
ma upa nu sesr.
18 Tusruktu tukunna kut tila orek kisa nu sin Kasra lun Kusrao, ac tila okwok wain
in kisa nu sel, na wanginla ma lasr, ac mwet lasr misa ke mweun ac sracl.”
19 Na mutan ah oayapa fahk, “Pacl kut manman cake ac orala lumah uh in oana
Kasra lun Kusrao, ac orek kisa nu sel ac okwok mwe kisa wain nu sel, mukul tumasr
elos akkeye kut na in ma kut oru.”
20 Na nga fahk nu sin mukul ac mutan nukewa su topukyu ouinge,
21 “Ya kowos nunku mu LEUM GOD El tia etu, ku El mulkunla ke kowos ac mwet
matu lowos, tokosra lowos, mwet kol lowos, ac mwet nukewa lun Judah elos oru mwe
kisa in siti lun Judah ac inkanek Jerusalem?
22 Misenge, facl suwos oan musalla, ac wangin mwet muta we. Acn we ekla sie
acn ma mwet uh sangeng kac, ac mwet uh orekmakin inen acn suwos mwe selnga,
mweyen LEUM GOD El tia ku in muteng orekma srungayuk ac koluk ma kowos oru.
23 Mwe ongoiya inge nukewa tuku nu fowos mweyen kowos orek kisa nu sin god
saya ac orekma koluk lain LEUM GOD ke kowos tia akos ma nukewa ma El sapkin.”
24 Jeremiah el fahk nu sin mukul ac mutan nukewa, “Lohng kas lun LEUM GOD,
kowos nukewa mwet Judah su muta in acn Egypt.
25 Ouinge LEUM GOD Kulana, God lun Israel, El fahk, “Kowos ac mutan kiowos tuh
sifacna fahkla ke oaluwos ac akpwayei ke orekma lun pouwos, lah kowos ac orek
kisa nu sin Kasra lun Kusrao ac okwok mwe kisa wain nu sel. Kwal, oru oana ma
kowos wulela kac!
26 Tusruktu, inge kowos porongo fulahk se su nga, LEUM GOD, orala ke Ine fulat
luk nu suwos mwet Judah nukewa in facl Egypt. Nga fah tia sifil lela kutena suwos
in orekmakin Inek in fulahk kac ac fahk, ‘Nga fulahk ke Inen LEUM GOD moul
Fulatlana!’
27 Nga ac tiana lela kowos in kapkapak, a nga ac lela in kunausyukla kowos. Kowos
nukewa fah misa — kutu ke mweun ac kutu ke sracl — nwe ke na tia sie suwos lula.
28 Tusruktu mwet pu na suwos fah tia misa, a elos ac folokla liki acn Egypt nu
Judah. Na mwet ma moulla inge ac fah etu lah kas lun su pwaye — kas luk uh ku kas
lalos.

44:18 2 Tok 22:1—23:27

29 Nga, LEUM GOD, ac fah oru sie akul in akpwayeye nu suwos lah nga fah kalyei
kowos in acn se inge, oayapa lah wulela luk in kunauskowosla ac fah akpwayeiyuk
pac:
30 Nga fah eisalang Tokosra Hophra lun Egypt nu sin mwet lokoalok lal su kena
unilya, in oana ke nga tuh eisalang Tokosra Zedekiah lun Judah nu sel Tokosra
Nebuchadnezzar lun Babylonia, mwet lokoalok lal su kena unilya."

45

Wulela Lun God Nu Sel Baruch

1 In yac se akakosr ma Jehoiakim, wen natul Josiah, el tuh tokosra lun Judah, Baruch
el simusla kas nukewa nga fahkang nu sel. Na nga fahk nu sel,
2 "Pa inge kas lun LEUM GOD lun Israel nu sum: 'Baruch,
3 kom fahk mu "Nga fuhleak finsrak! LEUM GOD El ase mwe asor in laesla mwe
lokoalok luk. Nga totola ke sao luk, ac nga tia ku in konauk mongla!' "
4 "Tusruktu nga, LEUM GOD, nga ikruiya ma nga musaela, ac nga fusak ma nga
yukwiya. Nga ac oru ouinge nu ke faclu nufon.
5 Ya kom suk in orek nu sum wo liki mwet ngia? Nimet nunku ouingan. Nga ac sang
mwe ongoiya nu fin mwet nukewa, tusruktu kom sifacna ac fah moulla in kutena acn
kom ac som nu we. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge."

46

Kutangyukla Egypt In Acn Carchemish

1 LEUM GOD El kaskas nu sik ke mutunfacl pus,
2 mutawauk ke facl Egypt. Pa inge ma El fahk ke un mwet mweun lal Tokosra Neco
lun Egypt, su Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia el kutangla in acn Carchemish,
apkuran nu Infacl Euphrates in yac se akakosr ma Jehoiakim el tokosra lun Judah:
3 "Mwet fulat lun Egypt elos wowoyak ac fahk,
'Akola mwe loeyuk nutuwos,
Ac fahsryang nu ke mweun!
4 Tamla osra nutuwos!
Nokomang nuknuk ac susu in mweun lowos!
Akoela horse nutuwos, sroang nu faclos,
Ac takla ke lain lowos an!'

5 LEUM GOD El siyuk, "Ku mea nga liye uh?
Elos tuninfongla ac forla folok.
Mwet mweun lalos kutangyukla;
Elos sangengla ac kaing ke kuiyalos,
Ac elos tia tapulla.
6 Finne mwet ma mui ke kasrusr, elos tia ku in kaingla;
Mwet watwen in mweun tia pac ku in kaingla.
In acn epang, sisken Infacl Euphrates,
Elos tukulkul ac ikori.
7 Su sronoti oana Infacl Nile inge,
Oana soko infacl sronoti ac nwakla pefacl uh?
8 Egypt pa sronoti oana Infacl Nile,
Oana soko infacl sronoti ac nwakla pefahl uh.
Egypt el fahk, 'Nga fah sronoti ac afunla faclu;
Nga fah kunausla siti puspis, wi mwet muta we.

44:30 2 Tok 25:1–7 **45:1** 2 Tok 24:1; 2 Chr 36:5–7; Dan 1:1–2 **46:2** 46:2–26; Isa 19:1–25; Ezk 29:1—32:32

9 Sap horse uh in som,
Ac chariot uh in kasrusr!
Supwalik mwet mweun uh:
Mukul ma tuku Ethiopia ac Libya me, su utuk mwe loeyuk,
Ac mwet sasla ke pisr ma tuku Lydia me.” ’

10 Pa inge len lun LEUM GOD Fulat ac Kulana:
Sie len in foloksak;
Misenge El fah kalyei mwet lokoalok lal.
Cutlass natul ac fah kangulosla nwe ke na kihpi,
Ac nim srah kaclos nwe ke sun lungse lal.
Misenge El su Kulana El oru sie kisa ke mwet ma El uniya
In acn epang, sisken Infacl Euphrates.
11 Mwet Egypt, kowos fahla nu Gilead
Ac sukok ono!
Kalem tari lah wangin sripen ono lowos;
Wangin ma ku in unwekowosla.
12 Mutunfacl pus lohng ke mwekinla lowos;
Mwet nukewa elos lohng ke kom tung.
Sie mwet mweun el tukulkul ac ikori fin sie pac,
Na eltal kewa putatla infohk uh.

Tuku Lal Nebuchadnezzar

13 Ke Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia el tuku in mweuni facl Egypt, LEUM GOD El kaskas nu sik, ac fahk,
14 “Sulkakin in siti Egypt inge,
In Migdol, Memphis ac Tahpanhes:
‘Akola in sifacna loangekowos;
Ma lowos nukewa ac fah musalla ke mweun!
15 Efu ku Apis, god ku lowos, el ikori?
Mweyen LEUM GOD El sringlilya!
16 Mwet mweun lowos elos tukulkul ac ikori;
Kais sie fahk nu sin mwet wial,
‘Sulaklak! Kut som nu yurin mwet lasr in acn sesr
Ac kaingkunla cutlass nutin mwet lokoalok lasr inge!’

17 “Sang ine sasu se inge lun tokosra lun Egypt,
‘Wowon Wel Ac Wangin Ma Oru.’
18 Nga, LEUM GOD Kulana, nga tokosra.
Nga pa God moul.
Oana ke Eol Tabor pa fulat inmasrlon eol uh,
Ac Eol Carmel tuyak fulat sisken meoa uh,
Ac fah ouinge ku lun el su ac fah mweuni kowos.
19 Kowos mwet Egypt,
Apweni! Ac utukla kowos nu in sruoh!
Siti Memphis ac fah ekla sie acn mwesis,
Sie acn sikiyukla ma wangin mwet muta we.
20 Egypt el oana soko cow mutan kato finsroa,
Ma ngalisyuk sin sie loang ngalngul kutulap me.
21 Finne mwet ma el moli nu se in kasrel ke mweun
Wanginna sripalos, oana cow fusr uh.

46:13 Jer 43:10–13

Elos tia tuyak mweun,
A elos nukewa forla kaing.
Len in ongoiya nu selos summa;
Pacl in kunausyukla elos.
22 Egypt el kaing, musiksikla oana wet soko
Ke un mwet lokoalok uh sikme.
Elos mweunel ke tuhla,
Oana mwet pakpuk sak
23 Su kunausla insak matol.
Mwet lalos arulana pusla, tia ku in oekyukla;
Mwet mweun lalos pus liki u lulap ke locust.
24 Akmwekinyeyukla mwet Egypt;
Kutangyukla elos sin mwet epang.
Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge."
25 LEUM GOD Kulana, God lun Israel, El fahk, "Nga ac kai Amon, god lun acn Thebes, wi Egypt ac god nukewa ac tokosra nukewa we. Nga ac eisal tokosra lun Egypt ac elos nukewa su filiya lulalfongi lalos in el,
26 ac eisalosyang nu selos su kena onelosi — nu sel Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia ac un mwet mweun lal. Tusruktu tok, mwet uh ac fah sifilpa muta Egypt, oana ke elos tuh oru in pacl somla. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.

LEUM GOD El Fah Molela Mwet Lal

27 "Mwet luk, nik kowos sangeng;
Mwet Israel, nik kowos tuninfongla.
Nga fah molikowos liki facl loessula ingan,
Liki acn ma kowos mwet sruoh we.
Kowos fah foloko nu yen suwos ac muta in misla;
Kowos ac fah oakwuki in misla, ac wangin mwet fah oru kowos in sangen.
28 Nga fah tuku nu yuruwos ac molikowosla.
Nga fah kunausla mutunfacl nukewa
Ma nga akfahsryekowoselik nu we,
A nga fah tia kunauskowosla.
Tusruktu nga fah tia lela kowos in som ke wangin kaiyuk nu suwos;
Ke pacl se nga ac kai kowos, nga fah oru in fal.
Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge."

47

Mwe Fahkak Lun LEUM GOD Ke Acn Philistia

1 Meet liki tokosra lun Egypt el mweuni siti Gaza, LEUM GOD El kaskas nu sik ke acn Philistia.
2 El fahk:
"Liye! Kof ac fah lapak layen epang
Ac asrla oana soko infacl sronoti.
Ac fah afunla acn uh ac ma nukewa fac —
Siti uh ac elos su muta we.
Mwet uh ac fah wowoyak in sukok kasru;
Mwet nukewa fin faclu fah arulana tung.
3 Elos fah lohng kusen kihmkim lun falken horse uh,
Ac pusren kasrusr lun chariot,
Ac erarrar lun wheel uh.

46:27 46:27–28; Jer 30:10–11 **47:1** 47:1–7; Isa 14:29–31; Ezk 25:15–17; Jol 3:4–8; Amo 1:6–8; Zep 2:4–7; Zec 9:5–7

Papa uh ac fah tia folokla in srukak tulik natulos,
Mweyen paolos munasla ac atla siskalos.
4 Pacl in kunausla acn Philistia summa,
Kain in kasru nukewa
Ac fah wotla liki acn Tyre ac Sidon.
Nga, LEUM GOD, fah kunausla mwet Philistia,
Elos nukewa su tuku liki weacn Crete.*
5 Asor lulap sun tari mwet Gaza,
Ac mwet Ashkelon elos misla tia kas.
Mwet lula Philistia elos ac mwemelil nwe ngac?
6 Kowos wowoyak ac fahk, “Cutlass nutin LEUM GOD!
Kom ac uni mwet uh nwe ngac?
Isongkomyang nu in mwe nuk lom an
Ac mongla loac!’
7 Tusruktu el ac mongla fuka
Ke nga sang tari orekma se kunal?
Nga sapkin nu sel elan mweuni Ashkelon
Ac mwet su muta weacn uh.”

48

Sikiyukla Mutunfacl Moab

1 Pa inge ma LEUM GOD Kulana El fahk ke acn Moab:
“Pakomuta mwet Nebo,
Siti selos uh kunausyukla!
Sruoh tari siti Kiriathaim,
Pot kulana we ikruiyuki,
Ac mwet we akmwekinyeyuk;
2 Oasku lun Moab wanginla.
Mwet lokoalok elos sruokya acn Heshbon
Ac akoo in sukela mutunfacl Moab nufon.
Ac fah wanginla pusra lohngyuk in siti Madmen;
Un mwet mweun ac fah mukuiyak in mweuni.
3 Mwet in acn Horonaim wowoyak ac fahk,
“Yoklana mwe lokoalok! Yoklana mwe ongoiya!”

4 “Sikiyukla acn Moab.
Lohng ke tulik uh tung.
5 Lohng pusren mwemelil lalos
Ke elos ututyak innek nu Luhith,
Ac tung in ongoiya lalos
Ke elos tufokla ke innek nu Horonaim.
6 Elos fahk, ‘Sulaklak, kaing! Suk moul lowos!
Kasrusr oana soko donkey lemnak yen mwesis!’

7 “Moab, kom filiya lulalfongi lom in ku lom ac mwe kasrup lom,
Tusruktu, kom ac fah kutangyukla.
Chemosh, god lom, fah utukla nu in sruoh,
Wi fisrak ac mwet tol lal.
8 Siti nukewa ac fah kunausyukla;

* **47:4** ***Crete:*** pa inge ine sasu ke acn Caphtor. **48:1** 48:1–47; Isa 15:1—16:14; 25:10–12; Ezk 25:8–11; Amo 2:1–3; Zep 2:8–11

Infahlfal uh ac acn tupasrpasr ac fah sikiyukla pac.
Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.
9 Tulokunak sie eot in kulyuk lun acn Moab.
Ac tia paht el musalla.
Siti we ac fah filfilla in kulawi,
Ac wangin mwet fah sifilpa muta we.” (
10 Selngawiyuk mwet se su tia oru orekma lun LEUM GOD ke insial nufon!
Selngawiyuk mwet se su sruokya cutlass natul in tia aksororye srah!)

Siti Lun Moab Kunausyukla

11 LEUM GOD El fahk, “Oemeet me acn Moab oanna okak — soenna utukla nu in sruoh. Moab el oana wain ma filiyuki in oan sraholu — tia mokleyuk ku okwok liki sufa nu ke sufa, pwanang emah uh, ac fohlo, tia ekla; oanna wo.
12 “Tusruktu pacl se ac tuku ke nga fah supwala mwet in okoala acn Moab oana wain. Elos fah okoala nwe ke lisr, ac elos fah fukulya sufa uh nu ke ip sririk.
13 Na mwet Moab ac fah tia sifil lulalfongel Chemosh, god lalos, oana ke mwet Israel tuh fuhleak lulalfongi lalos kacl Bethel, sie god elos tuh lulalfongi meet.
14 “Mukul Moab, efu kowos ku fahk mu kowos mwet mweun watwen,
Mwet pulaik ac fokoko ke mweun?
15 Moab ac siti we kunausyukla;
Mukul fusr pisrla we anwuki.
Nga pa tokosra, LEUM GOD Kulana,
Ac nga pa fahk ma inge.
16 Mwe ongoiya lulap apkunme in sun acn Moab;
Mwe keok lal uh ac sa na sikyak.

17 “Tungi mutunfacl sac, kowos su muta apkuran,
Kowos nukewa su etu pungal.
Fahk mu, ‘Ku lun tokosrai lal musalla;
Wolana ac ku lal wanginla.’
18 Kowos su muta Dibon,
Tufokme liki acn fulat suwos
Ac muta fin fohk uh in kutkut uh.
Mwet se ma ac kunausla Moab oasr inge,
El kunausla tari pot ku we.

19 Kowos su muta Aroer,
Tu sisken inkanek uh ac soano.
Siyuk selos su kaing
Lah mea sikyak.
20 Na elos ac topuk, ‘Acn Moab ikori.
Kowos in tungi, mweyen Moab el arulana tonongla.
Sulkakinelik pe Infacl Arnon Lah Moab sikiyukla!’
21 “Nununku tuku tari nu fin siti inge su oan yen tupasrpasr: Holon, Jahzah, Mephaath,
22 Dibon, Nebo, Beth Diblathaim,
23 Kiriathaim, Bethgamul, Bethmeon,
24 Kerioth, ac Bozrah. Nununku tuku nu fin siti nukewa in acn Moab, loes ac apkuran.
25 Ku lun Moab itungyuki; kufwen mwe mweun lal kipatpatu. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.”

Moab Ac Fah Akpusiselyeyuk

26 LEUM GOD El fahk, “Oru acn Moab in sruhila, mweyen el utuk nunak lainyu.
Moab el fah ipippip in woht lal sifacna, ac mwet uh ac isrunul.
27 Moab, kom esam ke kom aksruksruki mwet Israel? Kom lumahlos oana un mwet
ingunyar.
28 “Kowos su muta in Moab, tuyak som liki siti suwos ac muta fin fulu uh, oana
wuleoa ma oru ahng lalos sisken acn oatu in eot uh.
29 Moab el arulana inse fulat! Nga lohng luman filang, enum ac ekak lun mwet we,
ac lah elos arulana nunku kaclos sifacna.
30 Nga, LEUM GOD, etu ke tungak lalos. Konkin lalos uh wanginna sripa, ac ma elos
oru ac tiana oan paht.
31 Ke ma inge nga fah tungi mwet nukewa in acn Moab, oayapa ke mwet Kir Heres.
32 Nga fah tungi mwet Jazer, ac nga ac tungi mwet Sibmah yohk liki. Siti Sibmah,
kom oana oa in grape soko ma lah kac tupalla sun Meoa Misa, ac som pacna nwe
Jazer. Tusruktu inge grape sunom ac fokinsak lom ke pacl fol uh sikiyukla.
33 Wanginla pusren engan ac insewowo in facl Moab, sie acn ma wo fohk we. Nga
tulokinya wain in tia soror liki nien orek wain. Wanginna mwet in fut grape uh, oru
wangin sasa ke engan.
34 “Mwet Heshbon ac Elealeh wowoyak tung, ac pusralos ku in lohngyuk oe Jahaz.
Ku in lohngyuk pac sin mwet Zoar, ac lohngyuk pac e Horonaim ac Eglath Shelishiyah.
Finne infacl srisrik Nimrim, paola pac.
35 Nga fah tulokinya mwet Moab liki orek mwe kisa firir ke acn in alu lalos, ac liki
orek kisa nu sin god lalos. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.
36 “Ouinge insiuk eoksra kacl Moab ac ke mwet Kir Heres, oana sie mwet su oru on
in pukmas ke mwe ukuk natul, mweyen ma nukewa lalos wanginla.
37 Ke sripen asor lalos, elos nukewa mangsrasrala ac kalla altalos. Elos nukewa
sipik paolos, ac nukum nuknuk yohk eoa.
38 Fin lohm nukewa Moab ac ke nien toeni nukewa, wangin ma orek sayen eoksra,
mweyen nga fukulya acn Moab oana soko sufa fukulyuki ma wangin mwet enenu.
39 Kowos in wowoyak ke tung, mweyen acn Moab fukulyuki ac akmwekinyeyuk. El
kunanula ac mutunfacl nukewa raunelak israsrinkusrael. Nga, LEUM GOD, pa fahk
ma inge.”

Moab Tia Ku In Kaingla

40 LEUM GOD El wulela mu sie mutunfacl ac fah tuhwi nu fin Moab, oana sie eagle
ma asroelik posohksok lal,
41 na siti ac pot ku nukewa ac fah sruoh. In len sac mwet mweun lun Moab ac fah
arulana sangeng, oana sie mutan ke pacl in isus lal.
42 Moab ac sikiyuk tuh in tia sifilpa sie mutunfacl, mweyen el likkeke lainyu.
43 Sangeng, ac luf, ac sruhf oan soano mwet Moab. LEUM GOD pa fahk ma inge.
44 Kutena mwet su srike in kaingla liki mwe aksangeng inge fah putatyang nu in
luf uh, ac kutena mwet su fanyak liki luf uh, ac fah sremla ke sruhf, mweyen LEUM
GOD El oakiya tari pacl in kalyei nu sin Moab.
45 Mwet uh kaing in suk molela in acn Heshbon, siti se ma Tokosra Sihon el tuh
leumi meet, tusruktu firiryak acn we. E uh esukak mangon eol ac masrol lun acn sin
mwet Moab su lungsena orek mweun.
46 Pakomuta mwet Moab! Kunausyukla mwet ma alu nu sel Chemosh, ac utukla
wen ac acn natulos nu in sruoh.
47 Tusruktu sie len, LEUM GOD El ac fah sifil akwoyeak acn Moab. LEUM GOD El
fahk lah ma inge nukewa ac sikyak nu ke acn Moab.

49

Nununku Lun LEUM GOD Nu Sin Mwet Ammon

1 Pa inge ma LEUM GOD El fahk ke mwet Ammon: “Pia mukul Israel uh? Ya wangin
mwet in tuyak loango facl selos? Fuka tuh mwet ma alu nu sel Molech elos tuku eisla
acn sin sruf lal Gad ac oakwuki we?
2 Tusruktu pacl se ac fah tuku ke nga fah oru mwet in siti fulat Rabbah in lohng
kusen mweun, na acn we ac fah sikiyukla, ac inkul we ac fah firirla nwe ke apatla.
Na mwet Israel fah sifil eisla acn selos ma mwet Ammon tuh eisla.
3 Mwet Heshbon, kowos in wowoyak tung! Acn Ai kunausyukla! Mutan Rabbah,
kowos in eoksra! Nokomang nuknuk yohk eoa ac muta in asor, ac sifacna sringil
monuwos. Molech,* god lowos, fah utukla nu in sruoh, wi mwet tol ac mwet fulat lal.
4 Kowos mwet sesuwos, efu kowos ku konkin? Ku lowos uh sriksrikeni. Efu ku
kowos lulalfongi ku lowos sifacna, ac fahk mu wangin mwet ac pulaik in mweuni
kowos?
5 Nga fah use mwe aksangeng nu fowos liki acn nukewa. Kowos nukewa fah
kaingelik. Kais sie fah kaing in suk moul lal, ac wangin sie fah ku in orani mwet
mweun lowos uh.
6 Tusruktu tok, nga fah oru mwet Ammon in sifil kapkapak. Nga, LEUM GOD, pa
fahk ma inge.”

Nununku Lun LEUM GOD Ke Acn Edom

7 Pa inge ma LEUM GOD Kulana El fahk ke acn Edom: “Ya wanginla pwapa ac
oakwuk wo yurin mwet Edom? Ya mwet kasru lalos tila lotelos ke ma fal elos in oru?
Ya lalmwetmet nukewa lalos wanginla?
8 Mwet Dedan, kowos in forla, kaing, ac wikla! Nga ac kunausla fwilin tulik natul
Esau mweyen sun pacl ngan kaelos.
9 Ke mwet uh sifani grape, elos ac likiya kutu in oanna ke oa in grape ah. Ac finne
mwet pusrapasr uh ac tuku ke fong, elos ac eis na lupa elos enenu.
10 Tusruktu nga arulana kunausla ma nukewa lun fwilin tulik natul Esau, ac nga
konauk ac kunausla acn in wikwik lalos, na elos tia ku in sifil wikla we. Mwet Edom
nukewa sikiyukla. Wangin siefanna selos lula.
11 Filiya tulik mukaimtal nutuwos an yuruk, ac nga fah liyalosyang. Katinmas lowos
an ku in lulalfongiyu in kasrelos.
12 “Fin pa mwet su wangin mwata enenu in nim ke cup in kaiyuk, ya kowos nunku
mu kowos ac tia wi sun kaiyuk? Mo, kowos enenu na in nim ke cup sac!
13 Nga sifacna fulahk lah siti Bozrah ac fah ekla sie acn sikiyukla ac mwet uh ac
tuninfong ke liyeya. Elos ac fah sufan, ac orekmakin inen acn we oana kas in selnga.
Inkul atulani nukewa ac fah oan srualana nwe tok. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma
inge.”
14 Na nga fahk, “Edom, nga eis sie kas sin LEUM GOD me. El supwama sie mwet
in sulkakin nu sin mutunfacl uh tuh elos in orani un mwet mweun lalos ac akola in
mweuni kom.
15 LEUM GOD El ac oru kom in munas inmasrlon mutunfacl uh, ac elos fah
pilesrekom.
16 Inse fulat lom uh kiapwekomla, ac kom nunku mu mutunfacl saya elos sangeng
sum. Kom muta fin fulu uh, yen fulat fin mangon eol uh; tusruktu kom nwe muta
yen fulat oana eagle uh, LEUM GOD El ac srukkomi nwe ten. LEUM GOD, pa fahk ma
inge.”

49:1 49:1–6; Ezk 21:28–32; 25:1–7; Amo 1:13–15; Zep 2:8–11 * **49:3** ***Molech:*** sie pac inen god se inge pa Milcom.
49:7 49:7–22; Isa 34:5–17; Ezk 25:12–14; 35:1–15; Amo 1:11–12; Oba 1–14; Mal 1:2–5

17 LEUM GOD El fahk, “Lupan musalla ma ac sikyak in acn Edom ac fah arulana
upa, oru elos nukewa su fahsryak we ac fah lut ac tuninfongla.
18 Ma ac sikyak nu ke acn Edom inge, pa pacna tuh sikyak nu ke acn Sodom ac
Gomorrah ke tuh kunausyukla acn we, wi inkul nukewa ma oan raunela. Wangin
mwet ac sifilpa muta we. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.
19 Oana ke soko lion ac sasma liki insak matol sisken Infahl Jordan yak nu ke inima
folfol insroa, nga fah tuku ac oru mwet Edom in sa kaing liki facl selos. Na mwet
kol se nga sulela uh ac fah leumi facl sac. Su ku in lumweyuk nu sik? Su pulaik in
kisrungyu? Ma ya mwet leum se ac lainyu?
20 Ouinge, porongo oakwuk ma nga oru in lain mwet Edom, ac ma nga akoo in oru
nu sin mwet in siti Teman. Finne tulik natulos, ac amala som, ac mwet nukewa ac
fah tuninfongla.
21 Pacl se Edom ac putatla uh, kusa uh ac arulana yohk, pwanang faclu nufon
kusrusryak, ac pusren tuninfong lun mwet uh ac fah lohngyuk oe yen loessula, sun
Meoa Srusra.
22 Mwet lokoalok ac fah mweuni Bozrah oana sie eagle asroelik paol ac pwesroulme.
Ke len sac, mwet mweun lun Edom ac fah sangeng oana sie mutan ac isus.”

Nununku Lun LEUM GOD Ke Acn Damascus

23 Pa inge ma LEUM GOD El fahk ke acn Damascus: “Mwet in siti Hamath ac Arpad
elos fosrnga ac sensen mweyen elos lohng pweng koluk. Mwe sensen afnulosi oana
pulkulak lun noa meoa, ac elos tia ku in mongla.
24 Mwet Damascus elos munaslana, ac elos nukewa kaing. Elos fosrnga ac sensen
ac keok, oana sie mutan in pacl in isus.
25 Siti se ma tuh pwengpeng ac engan meet, inge wanginla mwet muta we.
26 Ke len sac, mwet fusr lal ac fah anwuki inkanek lun siti uh, ac mwet mweun lal
nukewa sikiyukla.
27 Nga fah esukak pot lun Damascus, ac nga fah furreak inkul fulat sel Tokosra
Benadad. Nga, LEUM GOD Kulana, pa fahk ma inge.”

Nununkeyuk Sruf Kedar Ac Siti Lun Hazor

28 Pa inge ma LEUM GOD El fahk ke sruf Kedar ac facl ma karinginyuk sin acn
Hazor, su tuh kutangyukla sel Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia: “Mweuni
mwet Kedar, ac sukela sruf se ingan su muta in acn kutulap!
29 Sruokya lohm nuknuk selos ac un kosro natulos, mwe lisrlisr ke lohm nuknuk
selos ac ma nukewa in lohm selos. Eisla camel natulos ac fahk nu sin mwet uh,
‘Kowos rauniyukla ke mwe aksangeng!’
30 “Mwet Hazor, nga LEUM GOD, sensenkakin kowos tuh kowos in kaingla nu yen
loessula ac wikla. Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia el orek pwapa in lain
kowos, ac pa inge ma el fahk,
31 ‘Tuyak, som mweuni mwet ingo su muta in misla ac wangin fosrnga lalos! Acn
selos wangin mutunpot, wangin pac polosak in sang kaliya, ac wangin facl apkuran
nu yorolos.
32 “Eisla camel ac cow nukewa natulos! Mwet ingan su kalla insifalos fototo, nga
fah luselosla nu yen nukewa. Nga fah oru tuh ongoiya in tuku nu faclos yen nukewa
me.
33 Acn Hazor ac fah sie acn mwesis nwe tok, sie acn ma kosro inima mukena muta
we. Wangin mwet ac sifilpa muta we. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.”

Nununku Lun LEUM GOD Fin Acn Elam

49:18 Gen 19:24–25 **49:23** 49:23–27; Isa 17:1–3; Amo 1:3–5; Zec 9:1

34 Tia paht tukun Zedekiah el tokosrala lun Judah, LEUM GOD Kulana El kaskas nu
sik ke acn Elam.
35 El fahk, “Nga fah uniya mwet pisr nukewa su oru Elam arulana ku.
36 Nga fah oru eng uh in tuhyak lain Elam liki acn nukewa, ac nga fah akfahsryelik
mwet lal nu yen nukewa, nwe ke wangin sie mutunfacl ma elos tia kaingelik nu we.
37 Nga fah oru mwet Elam elos in sangeng sin mwet lokoalok lalos, su lungse onelosi.
In kasrkusrak lulap luk, nga fah kunausla mwet Elam ac supwala un mwet mweun
lainulos nwe ke nga sukelosla nufon.
38 Nga fah kunausla tokosra ac mwet kol lalos, ac nga fah tulokunak tron luk we.
39 Tusruktu tok nga fah oru mwet Elam in sifilpa kapkapak. Nga, LEUM GOD, pa
fahk ma inge.”

50

Itukla Siti Babylon

1 Pa inge ma LEUM GOD El fahk nu sik ke siti Babylon ac mwet we:
2 “Fahkelik pweng se inge nu sin mutunfacl uh! Sulkakinelik!
Tulokunak sie mwe akul in sulkakin pweng uh
Ac tia okanla!
Itukla tari acn Babylon!
Bel,* god lun acn we, lipikyuki,
Ma sruloala lun Babylon akmwekinyeyuk;
Ma sruloala orekla in lumahl fukulyuki!
3 “Sie mutunfacl epang me mweuni Babylonia, ac akmwesisyela. Wangin ma fin
acn we. Mwet, ac ma orakrak, ac fah kaingelik liki acn we.”

Mwet Israel Ac Judah Elos Foloko

4 LEUM GOD El fahk, “Ke pacl sac ac tuku, kewana mwet Israel ac mwet Judah fah
tung na tuku in sukyu, God lalos.
5 Elos ac siyuk inkanek nu Zion, na elos ac ut we. Elos ac oru sie wulela kawil
yuruk, ac elos fah tiana kunausla.
6 “Mwet luk elos oana sheep ma mwet shepherd lalos fuhlela elos tuhlac fineol uh.
Elos foroht forma inmasrlon eol uh oana sheep ma nukanla acn selos.
7 Mwet nukewa su liyalos elos onelosi. Mwet lokoalok lalos fahk, ‘Elos orekma
koluk lain LEUM GOD, ouinge wangin mwatasr ke ma kut oru inge. Mwet matu lalos
tuh lulalfongi in LEUM GOD, ac fal na elos in inse pwaye pac nu sel.’
8 “Mwet Israel, kowos in kaing liki Babylonia! Som liki facl sac! Oru in kowos pa
som liki acn we emeet
9 Nga ac purakak sie u in mutunfacl na ku in acn epang, ac oru elos in mweuni
Babylonia. Elos ac fah takla mweun lainul ac kutangulla. Elos mwet mweun su
pisrla oana mwet sruh kosro, ac mwe pisr natulos uh tia wi oalla liki ma elos pisrik
uh.
10 Babylonia ac fah wapiyukla, ac elos su usla ma we fah usla ma nukewa elos
lungse. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.”

Musalla Babylon

11 LEUM GOD El fahk, “Mwet Babylonia, kowos tuh utyak, kunausla ac pisrala ma
lun mwet in mutunfacl sik. Kowos engan ac insewowo — kowos forfor oana soko
cow mutan ma lolongya kulun wheat, ku sasa oana soko horse,

50:1 50:1—51:64; Isa 13:1—14:23; 47:1–15 * **50:2** ***Bel:*** Bel ac Merodak, inen god sefanna lun mwet Babylon.
50:8 Fwack 18:4

12 tusruktu siti fulat suwos, su oana sie nina nu suwos, ac fah aklusrongtenyeyuk
ac akmwekinyeyuk. Babylonia ac fah mutunfacl se ma pilasr oemeet inmasrlon
mutunfacl uh. Facl suwos ac fah ekla sie acn mwesis su wangin kof we.
13 Ke sripen kasrkusrak luk, wangin sie mwet ac fah muta Babylon — ac fah filiyuki
in oanna musalla, ac elos nukewa su fahsryak we ac fah lut ac fwefela kac.
14 "Mwet pisr, kowos takla in mweun lain Babylon ac kuhlasulak. Pusrukla kewa
mwe pisr nutuwos an nu Babylon, mweyen el orekma koluk lainyu, LEUM GOD.
15 Wowoyak ke pusren kutangla, ac rauneak siti uh! Inge Babylon el srasrapo. Pot
we fokfoki ac mwet uh utyak nu we ac eisla siti uh. Nga oru foloksak luk nu fin mwet
Babylonia. Ouinge oru foloksak lowos nu selos, fal nu ke ma elos oru nu sin mwet
saya uh.
16 Mwetsac nukewa fin acn Babylonia ac fah sangeng sin un mwet mweun ma
mweuni acn we, ac elos fah folokla nu yen selos. Nimet lela in oasr pacl in yukwiya
ku kosrani in facl sac."

Mwet Israel Ac Judah Elos Foloko

17 LEUM GOD El fahk, "Mwet Israel elos oana sheep ma lion uh ukwauk ac
akfahsryelik. Elos tuh mweuniyuk meet sin Tokosra Fulat lun Assyria, na toko Tokosra
Nebuchadnezzar lun Babylonia el wela srelos.
18 Ke sripen ma inge, nga LEUM GOD Kulana, God lun Israel, fah kael Tokosra
Nebuchadnezzar ac facl sel, oana ke nga tuh kalyael Tokosra Fulat lun Assyria.
19 Nga fah folokonak mwet Israel nu facl selos. Elos ac fah kang mongo ma kap
Fineol Carmel ac in acn Bashan, ac elos fah kang ma nukewa elos lungse ke fokin acn
Ephraim ac Gilead.
20 Ke pacl sacn, wangin ma koluk fah koneyukyak in Israel, ac wangin ma sutuu
fah koneyukyak in Judah, mweyen nga ac nunak munas nu sin mwet pu su nga lela
in painmoulla. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge."

LEUM GOD El Nununku Babylonia

21 LEUM GOD El fahk, "Mweuni mwet Merathaim ac mwet Pekod. Onelosla ac
kunauselosla. Oru ma nukewa nga sapkin nu suwos. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma
inge.
22 Kusen mweun lohngyuk in facl sac, ac oasr mwe ongoiya lulap.
23 Babylonia el oana sie hammer su tuktukya faclu nufon, ac inge hammer sac
arulana musalla. Mutunfacl nukewa elos lut ke ma sikyak nu ke facl sac.
24 Babylonia, kom tuh mweun lainyu, ac inge kom sremla ke sruhf se ma nga oakiya
in srifusrkomi, kom finne tia etu lah kom sremla kac.
25 Nga ikasla acn kufwen mwe mweun luk oan we, ac in kasrkusrak luk, nga tella nu
saya mweyen oasr ma nga, LEUM GOD Fulat lana ac Kulana, akoo in oru Babylonia.
26 Kowos in tuku liki yen loessula ac mweuni Babylonia, ac fukulya acn in filma
yen wheat lal uh oan we! Yolsani ma wap in oana yol in wheat! Kunausla facl sac,
ac nimet likiya kutena ma in oan we!
27 Uniya mwet mweun lal nukewa! Pakelosi! We nu sin mwet Babylonia! Pa inge
pacl in kalya nu selos!" (
28 Mwet ma kaingla liki Babylonia in suk moul lalos elos tuku nu Jerusalem ac
srumun luman foloksak lun LEUM GOD lasr ke ma mwet Babylonia elos tuh oru nu
ke Tempul lal.)
29 "Solama mwet pisr nukewa in mweuni Babylon. Supwalik mwet nukewa ma etu
orekmakinyen mwe pisr ac sukan pisr. Kulasak siti uh ac nikmet lela kutena mwet

in kaingla. Folokonang nu sel ma nukewa ma el tuh orala, ac oru nu sel oana el tuh oru nu sin mwet, mweyen el orek inse fulat lainyu, Nga Su Mutallana lun Israel.
30 Ke ma inge mwet fusr lal ac fah anwuki ke inkanek in siti uh, ac mwet mweun lal nukewa fah anwukla in len sac. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.
31 "Mwet Babylonia, yoklana filang lowos. Ke ma inge nga, LEUM GOD Fulat lana ac Kulana, lain kowos! Pacl fal luk in kalyei kowos.
32 Mutunfacl filang suwos fah tukulkul ac ikori, ac wangin mwet ac kasru in tulokinkowosyak. Nga ac fah esukak siti suwos in firiryak, ac ma nukewa we ac fah musalla."
33 LEUM GOD Kulana El fahk, "Elos nukewa su akkeokye mwet Israel ac mwet Judah elos liksreni taranulos ac tia fuhlelosla in som.
34 Tusruktu El su ac molelosla El arulana ku — Inel pa LEUM GOD Kulana. El ac tuyak kaclos in loangelos. El fah ase misla nu faclu, a mwe ongoiya nu sin mwet Babylonia."
35 LEUM GOD El fahk,
"Mwet Babylonia in misa!
Mwet nukewa we in misa —
Mwet leum lalos oayapa mwet lalmwetmet lalos.
36 Mwet palu kikiap lalos in misa —
Elos arulana lalfon!
Mwet mweun lalos in misa —
Elos arulana tuninfongla!
37 Kunausla horse ac chariot nutin mwet we!
Mwet ke mutunfacl saya ma kasrelos in mweun, in wi pac misa —
Elos munas oana mutan!
Kunausla ac wapi
Ma saok lalos.
38 Use sie pacl tuhka nu facl selos
Ac oru infacl nukewa we in mihnla.
Babylonia el sie acn pusla ma sruloala we,
Ma aksangengye ac akwelyela mwet uh.
39 "Ke ma inge Babylon ac fah acn in muta lun kosro lemnak ma muta yen mwesis, oayapa won ma tia nasnas. Ac fah wangin mwet sifil muta we nwe tok.
40 Ma ac sikyak nu sin Babylon inge, pa pacna tuh sikyak nu sin Sodom ac Gomorrah ke nga tuh kunausla acn we, wi inkul nukewa ma oan raunela. Wangin mwet ac sifilpa muta we. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.
41 "Oasr mwet ac fah tuku liki sie facl epang,
Sie mutunfacl kulana yen loessula;
Tokosra puspis akola in mweun.
42 Elos srukak tari mwe pisr ac cutlass natulos;
Elos mwet na sulallal ac wangin pakomuta lalos.
Ke elos kasrusr tuku fin horse natulos,
Pusren nien horse uh oana ngirngir lun meoa uh.
Elos akola in mweuni Babylonia.
43 Tokosra Babylonia el lohng ke pweng uh
Na paol munasla ac el kofla mokle.
El fosrngalana ac pulakin ngal,
Oana sie mutan akola in isus.
44 "Oana ke soko lion ac sasma liki insak matol sisken Infahl Jordan yak nu ke inima folfol insroa, nga fah tuku ac oru mwet Babylonia in sa kaing liki facl selos. Na mwet

50:29 Fwack 18:6 **50:39** Fwack 18:2 **50:40** Gen 19:24–25

kol se nga sulela uh ac fah leumi facl sac. Su ku in lumweyuk nu sik? Su pulaik in kisrungyu? Ma ya mwet leum se ac lainyu?
45 Ke ma inge, porongo ma nga lumahla in oru lain siti Babylon, ac ma nga akoo
in oru nu sin mwet we. Finne tulik natulos ac fah amala, ac mwet nukewa ac fah
arulana tuninfongla.
46 Pacl se Babylon ac putatla uh, kusa uh ac arulana yohk pwanang faclu nufon
kusrusryak, ac pusren tung in tuninfongla lun mwet uh ac fah lohngyuk oe ke
mutunfacl loessula.”

51

LEUM GOD El Sifilpa Nununku Babylonia

1 LEUM GOD El fahk, “Nga ac oru sie eng upa in tuhyak ac kunausla acn Babylonia
ac mwet we.
2 Nga ac supwala mwetsac in kunausla acn Babylonia, oana ke eng uh okla kulun
wheat uh. Ke len in ongoiya sac, un mwet mweun ac tuku yen nukewa me, ac usla
koanon acn we.
3 Nikmet sang pacl lun mwet mweun Babylonia in pisrik mwe pisr natulos, ku in
nokomang nuknuk in mweun lalos. Sukela mwet mweun nukewa we — mwet fusr
ac mwet matu!
4 Elos ac fah kineta ac misa ke inkanek in siti selos.
5 Oasr mwatan mwet Israel ac Judah ke elos nukewa tuh orekma koluk lainyu, Nga
Su Mutallana lun Israel. Ne ouinge, nga LEUM GOD Kulana tiana som lukelos.
6 Kaingla liki Babylonia! Kaing tuh kowos in moul. Nimet oru kowos in misa ke
sripen ma koluk lun mwet Babylonia, mweyen nga fah oru foloksak luk inge, ac
kalyaelos fal nu ke orekma koluk lalos.
7 Babylonia el tuh oana sie cup gold inpouk, ac oru tuh faclu nufon sruhila.
Mutunfacl pus numla wain nimal ac wella.
8 Acn Babylonia sa na ikori ac kunausyukla! Kowos in tung kacl, ac suk ono in
unwela kinet kacl. Sahp el ac ku in kwela!
9 Mwetsac su muta we elos fahk, ‘Kut tuh srike in kasru acn Babylonia, tusruktu
arulana pahtlac. Tari kut folokla nu yen sesr. God El kalyei Babylonia ke ku lal nufon,
ac sukela acn we.” ’
10 LEUM GOD El fahk, “Mwet luk elos wowoyak ac fahk, ‘LEUM GOD El fahkak lah
kut pa suwohs uh. Lela kut in som ac fahk nu sin mwet Jerusalem ma LEUM GOD
lasr El orala!” ’
11 LEUM GOD El purakak tokosra lun Media, mweyen El nunku Elan kunaus acn
Babylonia. Pa ingan ma El ac oru in folokin musalla lun Tempul lal.
Mwet kol lun un mwet mweun uh sapkin, “Kowos tamla mwe pisr nutuwos an!
Akola mwe loang lowos!
12 Kolak sie flag in akkalemye lah pacl in mweuni pot Babylon. Akpusyela mwet
san! Oakiya kais sie u nu yen elos ac karingin. Supwala mwet in wikwik soano mwet
lokoalok.
LEUM GOD El orala ma El fahk mu El ac oru nu sin mwet Babylonia.
13 Pukanten infacl ac mwe kasrup in facl sac, tusruktu sun pacl in safla lal. Moul
lun Babylonia ac wutiyukla na pwaye.
14 LEUM GOD Kulana El fulahk ke moul lal sifacna mu El fah use mwet puspis in
mweuni acn Babylonia oana sie u in locust, ac elos fah sasa ke kutangla lalos.

Soko On In Kaksakin God

15 LEUM GOD El orala faclu ke ku lal;
El oakiya faclu ke lalmwetmet lal,

51:7 Fwack 17:2–4; 18:3 **51:9** Fwack 18:5 **51:13** Fwack 17:1

Ac El asroelik kusrao ke etu lal.
16 Ke sap lal, kof lucng liki yen engyeng uh* ngirngir;
El orama pukunyeng uh liki saflaiyen faclu.
El oru sarom in sarmelik in af uh
Ac supwama eng uh liki nien filma lal.
17 Ke mwet uh liye ma inge, elos akilen lupan lalfon ac nikin lalos sifacna.
Elos su oru ma sruloala elos mwekinla,
Mweyen god ma elos orala uh tia pwaye ac wangin moul la.
18 Elos ma lusrongten ac fal in pilesreyuk.
Elos ac fah kunausyukla pacl se LEUM GOD El tuku in nununkalos.
19 God lal Jacob El tia oana ma inge.
El pa orala ma nukewa,
Ac El sulela mwet Israel elos in mwet lal.
Inel pa LEUM GOD Kulana.

Hammer Nutin LEUM GOD

20 LEUM GOD El fahk,
"Babylonia, kom hammer nutik, kufwen mwe mweun nutik.
Nga orekmakin kom in tuktukya mutunfacl ac tokosrai.
21 Keim nga kunausla horse ac mwet kasrusr fac,
Nga kunausla chariot ac mwet kasrusr fac.
22 Keim nga uniya mukul ac mutan,
Nga akmuseya mwet matu ac mwet fusr,
Nga uniya tulik mukul ac tulik mutan.
23 Keim nga onela mwet shepherd ac un kosro natulos,
Nga onela pac mwet ima ac ox natulos.
Keim nga tuktukya mwet kol fulat ac mwet pwapa fulat."

Kaiyuk Nu Sin Babylonia

24 LEUM GOD El fahk, "Kowos fah liye ke nga ac oru foloksak nu sin Babylonia† ac mwet we ke orekma koluk nukewa elos oru nu sin Jerusalem.
25 Babylonia, kom oana soko fineol ma kunausla faclu nufon, tusruktu nga, LEUM GOD, lain kom. Nga fah sruokkomi, aktupasrpasryekomla, ac filikomla in oan apatla.
26 Wangin eot ke mahnum sum fah sifil orekmakinyuk nu ke musa lohm. Kom ac fah oana sie acn mwesis nwe tok. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.
27 "Kolak sie mwe akul ac ukya mwe ukuk tuh mutunfacl uh in lohng lah pacl in mweun! Akoela mutunfacl uh in mweun lain Babylonia! Pangoneni tokosrai lun Ararat, Minni, ac Ashkenaz elos in sroang wi mweun. Srisrngia sie mwet fulat in kol mweun an. Use horse uh in pukanten oana un locust.
28 Akola mutunfaclu in mweun lain Babylonia. Sapla nu sin tokosra lun acn Media, wi mwet kol ac mwet fulat lalos, ac un mwet mweun lun facl nukewa elos leumi.
29 Faclu kusrusr ac rarrar mweyen LEUM GOD El akfahsrye pwapa lal in oru Babylonia in sie acn mwesisla, yen wangin mwet fah muta we.
30 Mwet mweun watwen lun acn Babylonia elos tia illa in mweun, a elos mutana in pot ku lalos. Wanginla pulaik lalos ac elos sangeng oana mutan uh. Mwet lokoalok elos fukulya mutunpot lun siti uh ac furreak lohm we.
31 Mwet utuk kas uh kasrusr atutafi ke pweng nu sin tokosra lun Babylonia, lah acn nukewa ke siti sel uh musalsalu.
32 Mwet lokoalok elos sruokya acn in tupalla infacl uh, ac esukak pot ku nukewa lun acn we. Mwet mweun lun Babylonia elos arulana tuninfongla.

---

* **51:16** ***kof lucng liki yen engyeng uh:*** liye Gen 1:6–8. † **51:24** ***Babylonia:*** pa inge ine sasu ke acn Chaldea.

33 Ac tia paht mwet lokoalok lalos fah pakelosi ac fotongolosi oana wheat ke acn in
kulkul wheat. Nga, LEUM GOD Kulana, God lun Israel, pa fahk ma inge."
34 Tokosra lun Babylonia el sipsipikya Jerusalem
Ac kangla.
El okoala koanon siti sac oana sufa soko;
El okomla acn we oana soko kosro lulap sulallal.
El kangla ma el lungse kac
Ac filakunla ma ngia.
35 Lela mwet Zion uh in fahk,
"Mwatan orekma sulallal ma tuh orek nu sesr
In oan fin Babylonia!"
Lela mwet Jerusalem in fahk,
"Mwatan mwe keok nukewa ma orek nu sesr
In oan fin Babylonia!"

LEUM GOD El Fah Kasru Israel

36 Na LEUM GOD El fahk nu sin mwet Jerusalem, "Nga fah aol kowos in kwafe
keiwos, ac orek foloksak nu sin mwet lokoalok lowos ke ma elos tuh oru nu suwos.
Nga fah oru in wanginla kof in acn Babylonia, ac infacl nukewa we in mihnla.
37 Facl sac fah ekla sie yol in kutkut, yen kosro lemnak mukena muta we. Wangin
mwet ac fah muta we, ac mwet nukewa su liye facl sac ac fah fwefela ac arulana
sangeng.
38 Mwet Babylonia nukewa ngutngut oana lion, ac kou oana lion fusr.
39 Ya elos kainmongo? Nga fah akoo sie kufwa nu selos ac oru elos in sruhila ac
engan. Na elos ac motulla ac fah tia sifil ngutalik.
40 Nga fah usalosla in anwuki, oana sheep fusr, nani, ac sheep mukul. Nga, LEUM
GOD, pa fahk ma inge."

Ma Ac Sikyak Nu Sin Babylon

41 LEUM GOD El fahk ke acn Babylon:‡ "Siti se ma faclu nufon tuh kaksakin, inge
kutangyukla, ac ekla sie acn arulana mwe aksangeng nu sin mutunfaclu in liye.
42 Noa ngirngir meoa uh toki nu fin Babylon ac afunla.
43 Inkul ma apkuran nu we sikiyukla acn mwesisla, yen wangin mwet muta we ku
forfor we.
44 Nga fah kael Bel,§ god lun Babylonia, ac eisla liki inwalul ma nukewa ma el
ukumya. Mutunfacl uh ac fah tia sifilpa alu nu sel.
"Pot lun acn Babylon mokukla.
45 Mwet Israel, kaing liki acn ingan! Kaing tuh kowos in moulla liki kasrkusrak
lulap luk.
46 Nimet fuhleak finsrak lowos ku sangeng ke sramsram lusrongten kowos lohng.
Yac nukewa oasr sramsram lusrongten ac fwackelik, ke mwet sulallal in facl suwos,
ac ke sie tokosra lain sie pac tokosra.
47 Ke ma inge pacl se ac fah tuku ke nga ac oru ma nga akoo in oru nu ke ma
sruloala lun Babylonia. Mutunfacl sac nufon ac fah akmwekinyeyuk, ac mwet we
nukewa ac fah anwuki.
48 Ma nukewa fin faclu ac yen engyeng uh fah sasa ke engan pacl se Babylonia
putatyang nu inpoun mwet su tuku epang me in kunausulla.
49 Acn Babylonia ac fah ikori mweyen el uniya mwet puspis fin faclu, ac oayapa
uniya mwet puspis sin mwet Israel. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge."

Kas Sin God Nu Sin Mwet Israel In Babylonia

---

‡ **51:41** ***Babylon:*** acn se inge tuh pangpang pac Sheshach. § **51:44** ***Bel:*** liye Jer 50:2. **51:48** Fwack 18:20 **51:49** Fwack 18:24

50 LEUM GOD El fahk nu sin mwet lal in acn Babylonia: “Kowos su kaingla liki
misa, kowos som! Nimet soano! Kowos finne muta loesla liki acn suwos, nunku keik,
LEUM GOD lowos, ac esam acn Jerusalem.
51 Kowos fahk mu, ‘Kut mwekinla ac tonongla, ac pula mu wangin ma kut ku in
oru, mweyen mwet in mutunfacl saya elos utyak ac aktaekyela acn mutal in Tempul.’
52 Ke ma inge, nga fahk mu oasr pacl se ac tuku ke nga ac oru ma nga akoo in oru
nu ke ma sruloala lun Babylonia, ac mwet kinet uh ac sasao yen nukewa fin facl sac.
53 Babylon finne ku in fanyak nu yen engyeng uh ac musai sie pot ku we, nga ac
nuna supwala mwet in kunausla. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.”

Kutu Pac Ma Kunausyukla In Babylon

54 Na LEUM GOD El fahk,
“Lohng pusren tung in Babylon,
Pusren mwemelil ke sripen sikiyukla facl sac.
55 Inge nga kunausla acn Babylon
Ac oru in wanginla pusracl.
Fwilin mwet mweun uh sasak nu we oana fwilin noa.
Elos sasa ke elos mweuni acn we.
56 Elos tuku in kunausla Babylon.
Mwet mweun we sruoh,
Ac mwe pisr natulos kotkot uh.
Nga sie God su kai mwet su orekma koluk,
Ac nga fah folokin nu sin Babylon fal nu ke ma el orala.
57 Nga fah oru mwet fulat we in sruhila —
Mwet lalmwetmet, mwet kol, ac mwet mweun.
Elos ac motulla ac tia sifil ngutalik.
Nga, tokosra, pa fahk ma inge.
Nga LEUM GOD Kulana.
58 Pot sralap lun Babylon ac fah rakinyuki nu infohk uh,
Ac mutunpot fulat we isisyak.
Kemkatu lun mutunfacl puspis wangin sripa;
Orekma upa lalos firiryak.
Nga, LEUM GOD Kulana, pa fahk ma inge.”

Mwe Fahkak Lal Jeremiah Supweyukla Nu Babylonia

59 Seraiah, mwet tutaf lal Tokosra Zedekiah, el wen natul Neriah ac nutin natul
Mahseiah. In yac se akakosr ma Zedekiah el tokosra lun Judah, Seraiah el tuh welul
som nu Babylonia, ac nga tuh sapkin ma elan oru.
60 Nga simusla in book se ma nukewa ma ac sikyak ke ac kunanula acn Babylonia,
oayapa mwe fahkak puspis saya ke acn we.
61 Nga fahk nu sel Seraiah, “Pacl se kom ac sun acn Babylon, aklohya riti ma nukewa
simla in book se inge mwet uh in lohng.
62 Toko kom pre ac fahk, ‘LEUM GOD, kom fahk mu kom ac kunausla acn se inge
tuh in wangin kutena ma moul muta fac, tia mwet ku ma orakrak, a ac fah oana sie
acn mwesis nwe tok.’
63 Seraiah, kom fin riti book se inge nu sin mwet uh nwe safla, na kom kapriya nu
ke sie eot an, ac sisla nu Infacl Euphrates,
64 ac fahk, ‘Pa inge ma ac sikyak nu sin Babylonia — el ac tili ac tia sifil otyak ke
sripen kunausten lulap su LEUM GOD El ac oru nu sin acn we.” ’
Kas lal Jeremiah safla inse.

51:63 51:63–64; Fwack 18:21

52

Musalla Lun Jerusalem
(Luo Tokosra 24:18—25:7)

1 Zedekiah el yac longoul sie matwal ke el tokosrala lun Judah, ac el leum in acn
Jerusalem yac singoul sie. Inen nina kial pa Hamutal, acn natul Jeremiah se su muta
in siti Libnah.
2 Tokosra Zedekiah el orekma koluk lain LEUM GOD, oapana Tokosra Jehoiakim.
3 LEUM GOD El mutawauk in arulana kasrkusrak sin mwet Jerusalem ac Judah, oru
El siselosla liki ye mutal.
Zedekiah el tuyak lainul Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia,
4 ke ma inge Nebuchadnezzar el tuku wi un mwet mweun lal nukewa ac mweuni
Jerusalem ke len aksingoul in malem aksingoul ke yac akeu ma Zedekiah el tokosra.
Elos tulokunak iwen aktuktuk selos likin siti uh, musaela acn in fan rauneak acn we,
5 ac kuhlusya siti uh nwe ke yac aksingoul sie lal Zedekiah.
6 Ke len akeu in malem akakosr ke yac sacna, ke sracl uh arulana upa ac wanginla
mongo nun mwet uh,
7 mwet Babylonia elos fukulya pot uh. Elos ne kuhlusya siti sac, a mwet mweun
nukewa in siti uh kaingla in fong sac. Elos ut yen ima lun tokosra oan we, ac sasla ke
mutunpot se inmasrlon pot luo ah, na elos kaingla ut layen nu ke Infahlfal Jordan.
8 Tusruktu mwet mweun lun Babylonia ukwal Tokosra Zedekiah, sruokilya yen
tupasrpasr apkuran nu Jericho, ac mwet mweun lal nukewa kaingla lukel.
9 Utukla Tokosra Zedekiah nu yorol Tokosra Nebuchadnezzar, su tuh muta in siti
Riblah in acn Hamath, na Nebuchadnezzar el wotela ma ac orek nu sel we.
10 In acn Riblah el uniya kewa wen natul Zedekiah ye mutal, ac el oayapa sap in
anwuki mwet leum lun Judah.
11 Tukun ma inge, el sap tipulyukla atronmutal Zedekiah, ac kapiri el ke sein, ac
utukla el nu Babylon. Zedekiah el mutana in presin in acn Babylon nwe ke el misa.

Musalla Lun Tempul
(Luo Tokosra 25:8–17)

12 Ke len aksingoul in malem aklimekosr ke yac aksingoul eu lal Tokosra
Nebuchadnezzar lun Babylonia, Nebuzaradan su mwet kasru fulat lal tokosra ac
mwet sap lun un mwet mweun, el utyak nu Jerusalem.
13 El esukak Tempul, inkul fulat sin tokosra, ac lohm sin mwet leum nukewa in
Jerusalem,
14 ac mwet mweun lal fukulya pot in siti sac.
15 Na Nebuzaradan el usla nu Babylonia mwet ma lula in siti sac, wi elos su usrnguk
ke orekma, ac elos su sifacna kaingla nu yurin mwet Babylonia.
16 Tusruktu el filiya kutu sin mwet su arulana sukasrup in mutana in acn Judah, ac
el sang elos in orekma ke nien grape ac acn in ima saya.
17 Mwet Babylonia elos kunausla sru bronze, ac mwe wiwa ma oan in Tempul,
weang tacng bronze lulap sac, na elos usla bronze inge nukewa nu Babylon.
18 Elos usla pac saful, ac mwe neinyuk apat ma orekmakinyuk nu ke aknasnasye
loang in kisa, mwe kosrkosr wik, pol ma orekmakinyuk in nein srah ke ma kisakinyuk,
pol in akok mwe keng, ac ma bronze nukewa saya ma orekmakinyuk in Tempul.
19 Elos usla ma nukewa ma orekla ke gold ac silver: pol srisrik, pan in utuk mulut
firir, pol in nein srah ke mwe kisa, mwe neinyuk apat, sukan lam, pol in akok mwe
keng, ac pol nu ke okwok wain in kisa.

52:4 Ezk 24:2 **52:7** Ezk 33:21 **52:11** Ezk 12:13 **52:13** 1 Tok 9:8 **52:17** 52:17–23; 1 Tok 7:15–47

20 Ma orekla ke bronze, ma Tokosra Solomon el orala lun Tempul — sru lukwa,
mwe wiwa, tacng lulap sac wi cow mukul bronze singoul lukwa loangeya — ma inge
arulana toasr ac tia ku in pauniyuki.
21 Sru lukwa uh oana sie lumah — fit longoul itkosr fulata ac fit singoul oalkosr
raunyak, kewana oalal, ac matoltoliyen bronze kac inch tolu.
22 Sifen sru inge fit itkosr tafu ke kais soko, orekla mwe yun kac in luman sein ac
pomegranate — ma inge nukewa orekla ke bronze.
23 Ke acn yunla inge fin kais soko sru, oasr pomegranate siofok nufon, ac ma
eungoul onkosr ke ma inge pa ku in liyeyuk tenyak.

Mwet Judah Utukla Nu Babylonia
(Luo Tokosra 25:18–21, 27–30)

24 Sayen ma inge, Nebuzaradan, mwet kol fulat lun mwet mweun, el usalla pac
Seraiah mwet Tol Fulat, Zephaniah mwet tol akluo yal, ac mwet fulat tolu saya lun
Tempul nu in sruoh.
25 El usla pac liki siti uh leum se su mwet sap lun un mwet mweun, itkosr sin mwet
kasru nu sel tokosra sifacna su tuh srakna oasr in siti uh, mwet kasru lal mwet kol
fulat su karingin ma simla lun mwet mweun, ac mwet yohk sripa onngoul saya.
26 Nebuzaradan el usalosla nu yorol tokosra lun Babylonia, nu in siti Riblah
27 in acn Hamath. Na tokosra el sap in sringsring elos ac anwuki.
Ouinge mwet Judah utukla liki facl selos nu in sruoh.
28 Pa inge ma simla ke mwet ma Nebuchadnezzar el usla nu in sruoh: ke yac
akitkosr lal in tokosra, el usla mwet tolu tausin longoul tolu;
29 in yac aksingoul oalkosr lal, el usla mwet oalfoko tolngoul luo liki acn Jerusalem;
30 ac in yac aklongoul tolu lal, Nebuzaradan el usla mwet itfoko angngaul limekosr.
Pisen mwet nukewa ma utukla nu in sruoh pa tausin akosr onfoko.
31 In yac se ma Evilmerodach el tokosrala lun Babylonia, el akkalemye kulang lal
nu sel Tokosra Jehoiachin lun Judah ac tulalla liki kapir. Ma se inge sikyak ke len
aklongoul limekosr ke malem aksingoul luo in yac aktolngoul itkosr tukun utukla
Jehoiachin nu in sruoh.
32 Evilmerodach el oru wo nu sel, ac akfulatyal liki tokosra nukewa saya su welul
sruoh in Babylonia.
33 Ouinge filfilla nu sel Jehoiachin elan ku in ayaolla liki nuknuk in kapir lal, ac
welul tokosra mongo ke tepu lal ke lusenna moul lal.
34 Ke kais sie len, ac itukyang nu sel lupan mwe kasru ma fal nu ke enenu lal, nwe
ke na el misa.

EOKSRA

Tukakinyen Book In EOKSRA

Book in *Eoksra* el sifani kas ke on limekosr ma akkalemye eoksra lun mwet Jew ke musalla lun Jerusalem in yac 586 B. C. (meet liki Christ), oayapa ke ma koluk ma sikyak nu sin mwet uh tukun sisila acn we ac sruoh lun mwet we. Finne srumunyuk mu mwemelil pa yohk in book se inge, tusruktu oasr pac akkalemyeyen lulalfongi ke God, ac finsrak nu ke pacl fahsru uh. Kusen on inge orekmakinyuk sin mwet Jew ke pacl in alu ac lalo lalos ke yac nukewa, su akesmakinyalos ke musalla lun mutunfacl sac ke yac 586 B. C.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Asor ke acn Jerusalem 1:1–22
Kalyeiyuk acn Jerusalem 2:1–22
Mwe kalya ac mwe finsrak 3:1–66
Musalla lun acn Jerusalem 4:1–22
Sie pre in siyuk ke pakomuta 5:1–22

Mwet Uh Asor Ke Acn Jerusalem

1 Pakomuta! Fuka mukela lun Jerusalem, su sie pacl ah sessesla ke mwet.
Sie pacl ah akfulatyeyuk el sin faclu nufon, a inge el supwar oana sie katinmas.
Meet el arulana fulat, a inge el putatyang nu in moul in mwet kohs.

2 El tung ke fong nufon, ac sroninmutal sorori ke likintupal.
Inmasrlon mwet kawuk lal meet ah nufon, tiana sie lula in akwoyal.
Mwet asruoki nu sel meet ah sisella, ac inge elos nukewa lainul.

3 Mwet Judah elos mwet kohs ke sripen lillilyak elos liki acn selos.
Elos muta in facl saya, ac wangin acn elos in pangon acn selos sifacna.
Mwet lokoalok lalos raunelosla, ac wangin innek in kaingla lalos.

4 Wanginla mwet tuku nu ke Tempul in pacl inge in tuh alu ke len mutal.
Tulik mutan su tuh alullul we elos muta in keok, ac mwet tol elos sasao na.
Mutunpot in siti uh oalallana, ac acn Zion oan in ongoiya lulap.

5 Mwet lokoalok lal elos kutangulla, ac el oan ye ku lalos.
LEUM GOD El oru elan keok ke sripen ma koluk puspis lal.
Tulik natul uh sruoh ac utukla lukel.

6 Wolana lun Jerusalem wanginla,
Mwet kol lalos elos oana deer ma munasla ke masrinsral,
Su apkuran in wanginla ku la ke elos kaingkin mwet ma ukwalos uh.

7 Ke Jerusalem el musalla ac mukaimtalla in pacl inge, el esamak ma nukewa ma wo nu sel meet ah.
Ke el putatyang nu inpoun mwet lokoalok lal, wangin sie acn ku in kasrel mweuni mwet lokoalok lal.
Mwet kutangulla uh isrunul ke el ikori.

8 Wanginla sunakinyal; el koflufolla, ac sununteiyuk el.

El sao ac wikin mutal ke mwekin.
Jerusalem el aktaekyal sifacna ke ma koluk lulap lal.

9 Ma fohkfok lal arulana mohtotla, tusruktu wanginna nunkeyen ma ac sikyak uh sel.
Ikori lal ah arulana koluk, ac wangin sie mwet ku in akwoyal.
Mwet lokoalok lal elos kutangla, ac el wowoyak nu sin LEUM GOD ac siyuk ke pakoten lal.

10 Mwet lokoalok lal elos pisrala ma saok lal nukewa.
El sifacna liye ke elos utyak nu in Tempul,
Yen LEUM GOD El tia lela mwet pegan in utyak nu we.

11 Mwet lal elos sasao ke sukyen ma elos in kang;
Elos sang ma saok lalos ayaol mwe mongo in sruokya moul lalos.
Ac siti uh wowoyak ac fahk, “Liyeyu, LEUM GOD. Liyeyu in keok luk.”

12 El pang nu selos nukewa su fufahsryesr yen el muta we, ac fahk, “Ngetma liyeyu!
Wangin sie mwet nu pulakin waiok oana nga,
Waiok su ma LEUM GOD El use nu fuk in pacl in kasrkusrak lal.

13 “El supwama e lucng me, sie e su firirrir in nga.
El filiya sie kwasrip nu sik ac sisyuwi nu infohk uh.
Na El sisyula ac likiyuwi in mutana in waiok luk.

14 “El tuni ma koluk luk nukewa ac kapsreni nu sie;
El sripisrya ke kwawuk, ac nga munasla ke toasriya uh.
Leum El eisyuyang nu sin mwet lokoalok luk, ac wangin ma nga ku in oru in lainulos.

15 “Leum El isrun mwet mweun fokoko luk nukewa;
El supwama sie un mwet mweun in tuh kunausla mwet fusr luk.
El itungya mwet luk oana grape ke nien fut wain.

16 “Pa inge sripa se oru sroninmutuk kahkkakla uh.
Wangin mwet ku in akwoyeyula; wangin mwet ku in akkeyeyu.
Mwet lokoalok luk kutangyula; wangin kutena ma lula lun mwet luk.

17 “Nga asroela pouk, tuh wangin mwet in kasreyu.
LEUM GOD El pangon mwet lokoalok liki acn nukewa in lainyu.
Elos oreyu oana sie ma na olafohkfok.

18 “Tusruktu suwohs ma LEUM GOD El oru, mweyen nga tuh tia aksol.
Porongeyu, kowos mwet yen nukewa; ngetma liyeyu in waiok luk.
Mukul fusr ac mutan fusr luk elos utukla nu in sruoh.

19 “Nga pang nu sin mwet ma asruoki nu sik, tuh elos srunga kasreyu.
Mwet tol ac mwet kol elos misa fin inkanek in siti uh
Ke elos sukok mongo in sruokya moul lalos sifacna.

20 “O LEUM GOD, ngetma liye keok lulap lun ngunik!
Insiuk arulana musalla ke asroeyen ma koluk luk.

Oasr akmas orek ke inkanek uh; finne in lohm uh oasr pac misa.

21 "Porongo sasao luk; wanginna mwet in akwoyeyu.
Mwet lokoalok luk elos engan lah kom ase ongoiya nu sik.
Tari supwama len se ma kom tuh wulema kac ah; oru mwet lokoalok luk in keok oapana nga.

22 "Sang mwatalos ke ma koluk lalos nukewa.
Kalyaelos oana ke kom tuh kalyeiyu ke ma koluk luk.
Nga sasao in keok luk, ac insiuk musallana."

2

Kaiyuk Lun Leum Nu Sin Jerusalem

1 In kasrkusrak lun Leum, El afinya Zion ke lohsr matoltol.
El ekulla ma wo nukewa lun acn we nu ke ma na pilasr.
Finne Tempul lal, El ngetla liki pac ke len in kasrkusrak lal.

2 Leum El kunausla siti srisrik nukewa in acn Judah, ac tiana pakomuta.
El kunausya pot ku ma lisring acn we.
El aklusrongtenye tokosrai sac ac mwet kol nukewa lun acn we.

3 In kasrkusrak lal El kunausya ku lun Israel;
El tia lungse kasrekut ke mwet lokoalok elos tuku.
El kasrkusrak lain kut oana sie e su esukak ma nukewa.

4 El aksuwosye mwe pisr natul nu kacsr oana mwet lokoalok se;
El onelosla nukewa su kut tuh lungse ac insewowokin meet.
Inge in acn Jerusalem kut arulana pulakin usren kasrkusrak lal.

5 Leum El kunausla Israel oana sie mwet lokoalok;
El oru tuh pot ku ac inkul fulat sin tokosra in arulana mwesri.
El use nu fin mwet Judah mwe asor su wangin saflaiya.

6 El fukulya Tempul su kut alu nu sel we nu ke ip srisrik.
El tulokinya in wanginla len mutal ac len Sabbath.
Tokosra ac mwet tol elos kewa pulakin kuiyen kasrkusrak lal.

7 Leum El ngetla liki loang in orek kisa lal, ac som liki Tempul mutal sel.
El lela mwet lokoalok in ikruiya pot kac.
Ke elos kutangla, elos sasa in acn ma kut tuh engan in alu we meet.

8 LEUM GOD El otela mu pot Zion enenu na in ikori.
El srikeya in kalem na pwaye lupan acn ma ac kunausyukla.
Tower ac pot in kalkal uh tukeni na oan musalla.

9 Mutunpot kac pukpuki oan mokutkuti, ac osra kac uh kipatpat uh.
Inge tokosra ac mwet leum uh kewa elos oasr in sruoh.
Ma Sap uh tia sifil lutiyuk, ac wanginla aruruma lun mwet palu ma tuku sin LEUM GOD.

10 Mwet matu lun Jerusalem elos muta infohk uh tia kas.

Kutkut oan fin sifalos ac elos nukum nuknuk yohk eoa.
Mutan fusr elos srimi nwe infohk uh.

11 Mutuk totola ke tung, ac insiuk keoklana.
Nga foroti in asor luk ke mwet luk su kunausyukla.
Tulik fusr ac tulik srisrik uh mulalla na oan fin inkanek in siti uh.

12 Elos tung nu sin nina kialos ke elos masrinsral ac malu;
Elos ikor fin inkanek uh oana in fakfuki elos.
Ac kuiyalos sriksrikeni nwe ke na elos misa inpoun nina kialos.

13 O Jerusalem, Jerusalem saok sik, mea nga ku in fahk?
Nga ac akwoye kom fuka? Wangin mwet nu pulakin keok ouinge.
Ongoiya nu sum inge yoklana, oana lupan meoa uh. Wanginna finsrak in sifil akwoyeyuk kom.

14 Wangin ma mwet palu lom tuh fahk nu sum sayen kikiap mukena.
Kas in luti lalos nu sum kiapwekomla, mweyen elos tia fahkak ma koluk lom.
Elos oru kom nunku mu kom tia enenu in auliyak.

15 Mwet ma fahsryak in siti uh ngetot liye kom ac srengak sum.
Elos usruk sifalos ac isrun musalla lun Jerusalem, ac fahk,
“Ku siti na kato sac pa inge? Ku pa inge wo se ma faclu yukin uh?”

16 Mwet lokoalok lom nukewa aksruksrukye kom ac sracsralik liye kom ke srunga lalos.
Elos sralak ngoasrolos ac fahk, “Kut kunausulla!
Pa inge len se kut muta soano ah!”

17 LEUM GOD El tufahna orala ma se El tuh aksangengye kut fahk mu El ac oru ah;
El kunauskutla ac wanginna pakomuta lal nu sesr, oana ke El tuh fahk nu sesr pacl loeloes somla ah.
El sang kutangla nu sin mwet lokoalok lasr, ac akenganyalos ke kunausyukla kut uh.

18 O Jerusalem, lela pot ku lom in wowoyak nu sin Leum!
Lela sroninmotom in sororla oana infacl ke len ac fong.
Oru nwe ke na kom mwemelilla ke tung ac asor.

19 Lela kom in tukaki tukakyak ac pang nu sin Leum ke fong nufon se;
Fahkak nufon ma oan in nunak lom an nu sel, ac kwafe sel Elan pakoten nu sin tulik nutum
Su masrinsral ac apkuran in misa ke insruwasrik in inkanek nukewa!

20 Ngetma, O LEUM GOD! Efu kom ku kalyei kut ange?
Mutan elos kang monin tulik natulos su elos kuloi!
Mwet tol ac mwet palu elos anwuki na in Tempul!

21 Mwet fusr ac mwet matu uh kewa misa oan inkanek uh.
Mukul fusr ac mutan fusr anwuki ke cutlass nutin mwet lokoalok.
Kom onelosi ac tiana pakomutalos ke len in kasrkusrak lom.

22 Kom solama mwet lokoalok luk in tuh akpwaryalos ke mwe aksangeng rauniyula,
Ac wangin mwet ku in kaingla ke len in kasrkusrak se lom uh.
Elos akmuseya tulik nutik su nga tufahla ac kuloi.

3

Kalyeiyuk, Auliyak, Ac Finsrak

1 Nga pa sie su pula tari kalyeiyuk sin God.
2 El pwenyu ac sap nga in som nu yen lohsr matoltol.
3 El sringilyu na sringilyu ke sringsring na upa.

4 El kanteya monuk ac kinet keik oan mangelik, ac el koteya sri keik.
5 El kuhlusyuyak ke mwe keok ac fosrnga lulap.
6 El patokyula in muta in acn na lohsrlosr ac foulin ma misa oan we.

7 El kapriyuwi ke sein; nga sie mwet kapir su wangin finsrak la in kaingla.
8 Nga wowoyak nu lucng in suk kasru, tusruktu God El tia lungse porongeyu.
9 Nga tukulkul ke nga fahsr, ac pot eot uh kosreyula yen nukewa nga for nu we.

10 El kasrikiyu oana soko bear; el sroma nu fuk oana soko lion.
11 El ukweyuyak liki inkanek uh, seseya monuk nu ke ip srisrik, na El som likiyu.
12 El amakinya mwe pisr natul ah, ac oru tuh in nga pa El akola in pisrik uh.

13 El pusrukma sukan pisr natul, na liksreni tilyang nu in monuk.
14 Mwet uh isrunyu len nufon se; nga mwe tafunkas nu selos nukewa.
15 Mwe keok upa mukena pa El ase tuh in mwe mongo nak ac ma nimuk.

16 El ilya mutuk infohk uh, ac kotalik wihsik fin eot uh.
17 Nga tila esam lah mea kalmen misla ku engan uh.
18 Tiana loes pacl lula ke moul luk; wanginla finsrak luk in LEUM GOD.

19 Nunak luk ke waiok luk ac ke wangin acn in muta luk uh, oana sie pwasin na mwen.
20 Nga tia tui in nunku kac, ac ngunik toasrlana.
21 Tusruktu finsrak luk sifilpa foloko ke nga esamak ma se inge:
22 Lungse kawil ac pakoten lun LEUM GOD uh tiana wanginla;
23 Aksasuyeyuk ke lotutang nukewa, ac arulana oaru oana takak lun faht uh ke len nukewa.
24 LEUM GOD mukena pa oasr yuruk uh; ke ma inge El na pa mwe finsrak luk.

25 LEUM GOD El wo nu sin mwet nukewa su lulalfongi in El.
26 Ke ma inge, wo tuh kut in mongfisrasr in tupan molela lal —
27 Oayapa wo kut in akpahye kut in mongfisrasr ke pacl kut fusr uh.

28 In pacl kut keok uh, kut enenu in mukena muta misla ac muteng.
29 Kut enenu in pasrla nwe ten ac eiskutyang nu sel, tuh sahp srakna oasr finsrak.
30 Finne puopo ac akkolukyeyuk kut, enenu kut in mislana.

31 Leum El pakoten ac El fah tia siskutlana nwe tok.
32 Sahp El ac akasorye kut, tusruktu lungse lal nu sesr pwayena ac ku na.
33 El tia insewowo in oru kut in asor ku waiok.

34 Leum El etu pacl ngunasr akkeokyeyuk in presin uh;
35 El etu ke pacl ma mwet uh tia ase suwohs lasr ma El oakiya nu sesr.
36 Ke pacl ma nununku suwohs uh tia orek, El etu.

37 Ma lungse lun Leum mukena pa orek pacl nukewa.
38 Ma wo ac ma koluk kewana ac orekla fal nu ke sap lal.
39 Efu ku kut in torkaskas ke kalyeiyuk kut ke ma koluk lasr?

40 Lela kut in tuni ouiyen orekma lasr ac folokla nu yurin LEUM GOD.
41 Lela kut in ikasla insiasr nu sin God inkusrao, ac pre ac fahk,
42 “Kut orekma koluk ac lain kom, O LEUM GOD, ac kom tiana nunak munas nu sesr.

43 “Kom ukwe kut ac unikuti; kasrkusrak lom tuh kosrala pakoten lom,
44 Ke sie pukunyeng su arulana matoltol, oru pre lasr tia ku in sasla nu yurum.
45 Kom orekut oana acn in sisi kutkut lun faclu.

46 “Angonyuk kut ac aksruksrukiyuk kut sin mwet lokoalok lasr nukewa.
47 Ma lasr nukewa kunausyukla ac sikiyukla; kut muta in sensen ac sangeng.
48 Sroninmutuk soror oana soko infacl ke sripen kunausyukla mwet luk.

49 “Sroninmutuk ac fah kahkkakla ac tia tui
50 Nwe ke LEUM GOD El ngeti inkusrao me ac liye kut.
51 Insiuk arulana asor ke nga liye ma sikyak nu sin mutan in siti uh.

52 “Srifusryuki nga oana sie won sin mwet lokoalok, su wanginna sripa lalos in srungayu.
53 Nga moul na ac elos sisyuyang nu in luf se, ac kaliya mutun luf uh ke sie eot lulap.
54 Kof uh mutawauk in afinyula, ac nga nunku mu misa apkuranme.

55 “Nga wowoyak nu sum, O LEUM GOD, liki kapin luf sac me,
56 Ac ke nga kwafe sum in lohng tung luk, kom porongeyu.
57 Kom topukyu ac fahk nu sik nga in tia sangeng.

58 “O Leum, kom tuku in loangeyu, ac kom molela moul luk.
59 Oru nununku lom an in wo nu sik; kom etu ma sufal ma orek lainyu inge.
60 Kom etu luman srunga lun mwet lokoalok luk nu sik, ac pwapa koluk elos oru in lainyu.

61 “Kom lohng ke elos fahk kas in purakak lainyu, O LEUM GOD; kom etu pwapa koluk nukewa lalos.
62 Elos kaskas keik ac oru akoo koluk lalos len nufon.
63 Elos isrunyu ke lotutang lac nwe ke fongeni.

64 “O LEUM GOD, kalyaelos ke ma elos oru inge.
65 Oru sie selnga na upa nu faclos, ac oru nunkalos in arulana fosrngala.
66 Sokolosyak ac sukelosla liki fin faclu.”

4

Tukun Kunausyukla Acn Jerusalem

1 Gold saromrom lasr arulana ohkla;
Eot ke Tempul oalik na inkanek uh.

2 Mukul fusr lun Zion elos tuh saok sesr oana gold,
A inge pilesreyuk elos oana tup ma orek ke fohk kle.

3 Finne kientop in wolf soko el ac katitii ma fusr natul,
Tusruktu mwet luk elos sulallal nu sin ma fusr natulos, oana won ostrich uh.

4 Elos fuhlela tulik fusr natulos in misa ke masrinsral ac malu;
Tulik uh ngusr mwe mongo, a wangin mwet ac sang nu selos.

5 Mwet ma kang mwe mongo na yuyu meet elos misa fin inkanek uh ke masrinsral;
Elos su tohfla in kasrup la elos iluhsya pus uh in sukok mwe mongo.

6 Mwet luk elos kalyeiyuk upa liki na mwet ma tuh muta Sodom,
Su sun ongoiya ke God El tuh kunausla acn we ke kitin pacl na srisrik.

7 Fisrak natusr elos tuh tiana akfohkfokyeyukla, ac elos nasnas oana snow;
Wasri ac ku, saromrom finsroalos ke kuiyen manolos.

8 Inge elos misa oan ke inkanek uh, tia akilenyuk elos ke sripen sroalsroalla mutalos.
Kolo kaclos pulamlamla oana sak, ac arosrosak oan fin sri kaclos.

9 Wo nu selos su anwuki ke mweun liki elos su misa tok,
Su wangin mwe mongo in sruokya moul lalos, pwanang elso misa ke masrinsral.

10 Ongoiya se ma sun mwet luk inge oru sie mwe aksangeng na lulap;
Nina ma saokkin tulik natulos, elos poeleak tulik natulos sifacna mwe mongo.

11 LEUM GOD El okoama nufon fulen kasrkusrak lal;
El akosak sie e in Zion su esukak acn we nwe ke mwesri oan infohk uh.

12 Wangin sie mwet in kutena acn, finne mwet leum lun mutunfacl saya,
Tuh lulalfongi mu oasr mwet mweun ku in utyak ke mutunpot lun Jerusalem.

13 Tusruktu ma inge sikyak, mweyen mwet palu we elos orekma koluk, ac mwet tol uh oasr mwatalos
Ke elos pwanang misa lun mwet wangin mwata.

14 Mwet kol lun acn we elos foroht forma inkanek uh oana mwet kun.
Elos arulana srahfon, oru wangin mwet lungse pusralulos.

15 Mwet ah wowoyak ac fahk, “Tiok! Komtal fohkfok! Nimet pusralyu!”
Ouinge elos takusrkusr som liki mutunfacl nu ke mutunfacl, a wangin mwet lohang nu selos.

16 Wanginla nunak lun LEUM GOD kaclos; El sifacna luseloselik.
Wangin nunak lal ke mwet tol ac mwet kol lasr.

4:3 Job 39:13–17 **4:4** Eok 2:11–12 **4:6** Gen 19:24 **4:10** Dut 28:57; Ezk 5:10

17 Kut sukok kasru nwe wanginla ku lasr in sifilpa suk, a wanginna kasru tuku nu sesr.
Kut tupanna mu mutunfacl se ac tuku kasrekut, a tiana tuku.

18 Mwet lokoalok lasr elos tawi kut; kut tiana ku in forfor innek uh.
Len lasr uh safla; pacl safla lasr uh tuku tari.

19 Elos ukwekuti, mui liki ke eagle uh ac pwesrouli nu facsr lucng me uh.
Elos lol acn kut fahsr we fin inging uh, ac kasriki kut ac sruokkuti in acn mwesis.

20 Elos sruokya kuiyen moul lasr, aok tokosra su LEUM GOD El sulela;
El su kut tuh lulalfongi mu ac langoekut liki kutena mwet ma ac utyak in mweuni kut uh.

21 Mwet Edom ac mwet Uz, kowos in israsr na; engan ke srak oasr pacl in engan lowos uh.
Pacl in ongoiya lowos ac fah tuku pac; kowos ac fah koflufolla ac tukulkulwot tukulkulme ke mwekin.

22 Zion el eis tari molin ma koluk lal; LEUM GOD El ac tia filikuti in sruoh nwe tok.
Tusruktu mwet Edom, LEUM GOD El ac fah kai kowos; El ac fah akkalemyela orekma koluk lowos.

5

Sie Pre In Siyuk Ke Pakomuta

1 O LEUM GOD, esam ma sikyak nu sesr.
Liye kut, ac liye lupan mwekinla lasr.

2 Acn sesr uh oan inpoun mwet saya;
Ac mwetsac elos muta in lohm sesr.

3 Papa tumasr elos anwuki sin mwet lokoalok,
Ac inge nina kiasr elos katinmas.

4 Kut enenu in moli kof nimasr;
Ac kut moli pac etong nu ke enenu lasr.

5 Kumakinyuk kut upa, oana donkey ku camel;
Kut totola, a tia lela nu sesr in mongla.

6 Kut ngusr mongo sin Egypt ac Assyria,
In suk moul lasr.

7 Mwet matu lasr elos tuh orekma koluk, tusruktu inge elos wanginla,
Ac akkeokyeyuk kut ke ma koluk lalos.

8 Mwet ma oana mwet foko uh elos leumi kut,
Ac wangin mwet ku in molikutla liki ku lalos.

9 Mwet akmas oalik yen nukewa;
Kut pilesrala sensen lasr ke kut ac suk mongo nasr.

10 Masrinsral lasr oru manosr folla ke fever,
Nwe ke na kulun manosr fol oana funyu se.

11 Sruinkuiyuk mutan kiasr Fineol Zion sifacna,
Oayapa mutan fusr natusr in siti srisrik nukewa in acn Judah.

12 Mwet kol lasr utukla ac loksakeyuki;
Ac mwet matu lasr tiana akfulatyeyuk.

13 Mukul fusr lasr akkohsyeyuk in ilil wheat,
Ac tulik srisrik natusr sringelik ye kahp in etong uh.

14 Mwet matu elos tila muta ke mutunpot in siti uh,
Ac mwet fusr elos tila orek on.

15 Wanginla engan ke moul lasr;
Pacl in tacn lasr uh ekla pacl in asor.

16 Wangin ma lula ke ma nukewa kut yukin meet ah.
Kut orekma koluk, ac inge kut muta in ongoiya lulap.

17 Kut maskunak nunak lun insiasr
Ac tia ku in liye wo ke sroninmutasr,

18 Mweyen Eol Zion el mukelana oan ac wanginla mwet we,
Ac kosro jackal lemnak uh tiltil fin mahnum in acn we.

19 Tusruktu kom, O LEUM GOD, kom tokosra ma pahtpat,
Ac kom fah leumi nwe ke saflaiyen pacl uh.

20 Efu ku kom siskutla arulana pahtlac?
Ya kom ac tiana sifilpa esam kut?

21 Folokinkutwot nu yurum, LEUM GOD! Folokinkutwot!
Folokonak wolana lasr meet ah.

22 Ku fuka, kom siskutla na nwe tok?
Ya wanginna saflaiyen kasrkusrak lom uh?

EZEKIEL

Tukakinyen Book In EZEKIEL

Mwet palu Ezekiel el sie sin mwet sruoh in Babylon meet liki musalla lun acn Jerusalem ke 586 meet liki Christ. Sramsram lal inge ma nu sin mwet Jew su muta in sruoh in acn Babylonia, ac oayapa nu selos su srakna muta Jerusalem. *Book in Ezekiel* oasr ip yohk onkosr kac: (1) God El pangnol Ezekiel elan sie mwet palu. (2) Kas in sensenkakin mwet uh nu ke nununku lun God nu selos, oayapa ke musalla ac kunausyukla lun acn Jerusalem. (3) Kas in nununku lun Leum God nu sin mutanfahl saya su akkeokye mwet lal ac kololosla nu ke inkanek tafongla. (4) Kas in akwoya nu sin mwet Israel tukun musalla lun Jerusalem, ac wulela ke sie pacl wo su ac fah tuku. (5) Kas in palu lainul Gog. (6) Aruruma lal Ezekiel ke sifil musaiyukyak Tempul, ac sifil tuyak lun mutunfacl selos.

Ezekiel el sie mwet na yohk lulalfongi la, ac el mwet na sa in nunkala mau wo. Pukanten ma el liye sikyak ke aruruma, ac pus pac mwe akul el orala kacl sifacna in fahkak ma ac fah sikyak. Ezekiel el aketeya lah yohk sripa mwet uh in aksasuye insialos ac ngunalos, ac el akkalemye lah ma koluk lun kais sie mwet, ma lal sifacna. El oayapa fahkak finsrak lal nu ke moul sasu lun mutunfacl sac nufon. Ke sripen Ezekiel el oayapa sie mwet tol, yohk nunak lal ke Tempul, ac ke mwet uh enenu na in moulkin moul mutal.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Pang lun God nu sel Ezekiel 1:1—3:27
Kas ke musalla lun Jerusalem 4:1—24:27
Nununku lun God nu sin kais sie mutunfacl 25:1—32:32
Wulela lun God nu sin mwet lal 33:1—37:28
Kas in palu lainul Gog 38:1—39:29
Sie aruruma ke Tempul sasu ac facl sasu 40:1—48:35

ARURUMA SE MEET LAL EZEKIEL KE GOD

(1:1—7:27)

Tron Lun God

1 Ke len aklimekosr in malem akakosr in yac aktolngoul, nga Ezekiel, sie mwet tol, wen natul Buzi, wi mwet Jew ma sruoh su muta sisken Infacl Chebar in acn Babylonia. Kusrao ikakla ac nga liye sie aruruma ke God.

2 (Yac aklimekosrla tukun utukla Tokosra Jehoiachin nu ke sruoh.)

3 Ingo, sisken Infacl Chebar in acn Babylonia, nga tuh lohng ke LEUM GOD El kaskas nu sik, ac nga pulakin ku lal oan fuk.

4 Nga ngetak ac liye sie fohru tuku epang me. Sarom uh sarmelik liki sie pukunyeng lulap, ac yen nukewa rauneak arulana saromrom. Yen ma sarom uh sarmelik we, oasr sie ma saromrom oana osra bronze.

5 Infulwen paka sac nga liye ma orekla akosr su moul, su oana luman mwet,

6 tusruktu kais sie selos oasr muta akosr ac posohksok akosr.

7 Nialos suwohs, ac falkalos oana falken cow mukul uh, su saromrom oana bronze aksaromromyeyukla.

8 Sayen muta akosr ac posohksok akosr, oasr pac kais sie poun mwet ye posohksok kaclos.

1:1 Fwack 19:11 **1:2** 2 Tok 24:10–16; 2 Chr 36:9–10 **1:5** Fwack 4:6

9 Kais sie ma moul inge elos foralik ac asroelik luo sin posohksok kaclos in
akupasrila orala maspang se. Ke elos ac mukuila elos ac tukeni mukuiyak, a manolos
tiana forla.
10 Kais sie ma moul akosr inge oasr muta akosr kac su tiana oana sie: mutun mwet
se nget nu meet, mutun lion nget nu layot, mutun cow mukul nget nu lasa, ac mutun
eagle nget nu tok.
11 Luo posohksok ke kais sie ma moul inge asrosrelik in apusralila nu ke ma soko
siska lac lac, ac posohksol lula elos sang afinya manolos.
12 Kais soko ma moul inge nget nu ke eng akosr lun faclu, ouinge u sac ku in fahsr
nu yen nukewa, ac tia enenu in forla.
13 Inmasrlon ma moul inge oasr ma se oana sukan sul soko su mukuiwot mukuime
pacl nukewa, ac e kac uh ngutyak, pusrukla sarom.
14 Ma moul inge yuwot yume, wi na mui lun sarom uh.
15 Ke nga ngetang nu ke ma orekla moul akosr inge, nga liyauk wheel akosr pusralla
infohk uh, kais sie wheel oan sisken kais soko selos.
16 Wheel inge kewa oana sie — kais sie selos saromrom oana luman wek saok uh,
ac kais sie wheel oasr pac sie wheel pitukelik loac.
17 Ouinge wheel uh ku in mukui nu ke eng akosr inge kewa.
18 Sisken acn raun ke wheel inge nwanala ke atronmuta.
19 Pacl nukewa ma moul inge ac mukuila, na wheel inge ac mukuiyak pac, ac ma
moul inge fin sohkak liki faclu, na wheel inge ac wi pac sohkak.
20 Ma moul inge som nu yen nukewa elos lungse som nu we, ac wheel inge ac wi
pacna, mweyen ma moul uh pa leum faclos.
21 Ouinge pacl nukewa ma moul inge mukuila ku tui ku sohkak nu yen engyeng uh,
na wheel inge ac oru oapana.
22 Lucng liki sifen ma moul inge, oasr sie ma raun oana luman sie pol lulap
oankiyuki, orekla ke crystal na saromrom.
23 Ma moul inge tu ye ma raun sac, ac kais sie selos asroela luo sin posohksok lal
ah nu ke ma moul ma tu siskal kewa. Posohksok luo ngia el sang afinya manol.
24 Ke pacl elos sohksok, nga lohng pusren posohksok lalos uh oana ngirngir lun noa
tok uh, ku oana pusren un mwet mweun lulap, ku oana pusren God Kulana. Ac ke
pacl elos ac tui tila sohk, elos ac orani posohksok lalos,
25 tusruktu srakna oasr pusra se tuku lucng liki ma raun se fin sifalos.
26 Lucng liki ma raun sac oasr ma se oan we oana luman tron se orekla ke eot
sapphire, ac oasr sie ma su muta fin tron sac su oana luman mwet se.
27 Infulwalyak nu lucng oana bronze saromrom infulwen sie e, ac infulwali nu ten
oana luman firirrir lun e uh. Acn nukewa rauneak arulana kalem,
28 ac tuhn nukewa ke lelakem uh oasr kac. Kalem se inge, su arulana saromrom,
akkalemye lah LEUM GOD El oasr we.
Ke nga liye ma se inge, nga putati ac oankiyuki infohk uh. Na nga lohng pusra se
kaskas.

2

God El Pangnol Ezekiel Elan Sie Mwet Palu

1 Pusra sac fahk mu, “Kom, mwet sukawil moul la, tuyuk. Nga lungse kaskas nu
sum.”
2 Ke pusra sac srakna kaskas, ngun lun God ilyak nu in nga ac tulokinyuyak, ac nga
lohng pusra sac sifil fahk,

1:10 Ezk 10:14 **1:13** Fwack 4:5 **1:15** 1:15–21; Ezk 10:9–13 **1:18** Fwack 4:8 **1:22** Fwack 4:6 **1:24** Fwack 1:4–15; 19:6 **1:26** Ezk 10:1; Fwack 4:2–3 **1:27** Ezk 8:2

3 “Mwet sukawil, nga ac supwekomla nu yurin mwet Israel. Elos lainyu ac forla
likiyu. Elos srakna lainyu oana papa matu tumalos tuh oru.
4 Elos likkeke ac tiana akfulatyeyu, ouinge nga supwekomla in fahkang nu selos ma
nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk nu selos.
5 Elos finne lohng kom ku tia, elos ac etu lah oasr sie mwet palu muta inmasrlolos.
6 “A kom, mwet sukawil moul la, enenu na kom in tia sangeng selos ku ke kutena
ma elos ac fahk. Elos ac lain kom ac srungakom. Ac fah oana kom in muta inmasrlon
scorpion uh. Ne ouinge, nikmet sangeng sin mwet likkeke inge, ku ke kutena ma elos
ac fahk an.
7 Fahkang nu selos ma nukewa nga sapkin kom in fahk, elos finne lohng ku tia.
Esam na lah elos mwet lungse alein.
8 “Kom, mwet sukawil, lohng ma nga ac fahk nu sum uh. Nimet lainyu oana elos.
Oalngelik oalum ac kang ma nga ac sot nu sum uh.”
9 Nga liye lac po kokome nu sik ac sruok sie book limlim.
10 Na pao sac asroelik book limlim sac, ac nga liye lah oasr sim lac lac — kas in
asor, tung ac wela pa simla kac.

3

1 God El fahk, “Mwet sukawil moul la, kangla book limlim se inge, na kom som
kaskas nu sin mwet Israel.”
2 Ouinge nga mangelik, ac El ase book limlim sac ngan kangla.
3 El fahk, “Mwet sukawil, kangla book limlim se nga sot nu sum uh, ac nwakla
insiom kac.” Na nga kangla, ac emwem kac uh oana honey.
4 Na God El fahk, “Mwet sukawil, fahla nu yurin mwet Israel ac fahk nu selos ma
nukewa nga supwekom in fahk nu selos uh.
5 Nga tia supwekom nu ke sie mutunfacl su kom tia kalem ke kas lalos, a nu yurin
mwet na Israel.
6 Nga funu supwekom nu in kutu mutunfacl lulap su orekmakin kas upa ma kom
tia kalem kac, elos lukun lohng kom.
7 A funu mwet Israel, wangin sie selos ac lungse in lohng kom. Finne nga, elos tia
pac lohngyu. Elos nukewa mwet likkeke ac lungse alein.
8 Inge nga ac oru kom in likkeke ac ku oana elos.
9 Nga ac oru kom in ku oana sie eot, ac keke oana sie diamond. Nimet sangeng sin
mwet orek alein ingo.”
10 God El sifilpa fahk, “Mwet sukawil, sang insiom in porongo ac esam ma nukewa
nga fahk nu sum uh.
11 Na kom som nu yurin mwet srahm su muta in sruoh, ac fahk nu selos ma nga,
LEUM GOD Fulatlana, fahk nu selos, lah elos ac lohng kom ku tia.”
12 Na ngun lun God srukyuyak, ac nga lohng sie pusra tukuk su fahk, “Kaksakin
wolana lun LEUM GOD inkusrao lucng.”
13 Nga lohng pusren posohksok lun ma orekla moul uh tukeni pikpik yen engyeng
uh, ac kusen wheel uh su yohk pusra oana pusren kusrusr lulap.
14 Ac ku lulap lun LEUM GOD tuku nu fuk, ac ke ngun lal usyula nga pulakin inse
toasr ac kasrkusrak.
15 Na nga tuku nu Tel Abib sisken Infacl Chebar, yen ma mwet sruoh elos muta we.
Nga muta we len itkosr, ac wela ke ma nga tuh liye ac lohng.

LEUM GOD El Srisrngilya Ezekiel Elan Sie Mwet San (Ezekiel 33:1–9)

16 Tukun len itkosr, LEUM GOD El kaskas nu sik

2:9 2:9–10; Fwack 5:1 **3:1** 3:1–3; Fwack 10:9–10

17 ac fahk, “Mwet sukawil, nga orekomla in sie mwet san nu sin mutanfahl Israel,
ac kom fah fahkang nu selos kas in sensenkakunulos ke kas ma nga ac sot nu sum.
18 Nga fin akkalemye lah mwet koluk uh ac misa, ac kom tia fahkang nu selos in
aolla moul lalos tuh elos in moul, na elos ac misa ke ma koluk lalos, tusruk nga ac
filiya mwatan misa lalos fom.
19 A kom fin sang kas in kai nu sin mwet koluk, ac elos tiana forla liki, na elos ac
misa ke orekma koluk lalos, na kom ac moul.
20 “Ac fin mwet suwoswos uh mutawauk in oru ma koluk, na nga fuhlelosi in muta
ke moul fosrnga, elos ac misa ke ma koluk lalos ke sripen kom tia sensenkakunulos.
Nga fah tia esam ma wo elos oru meet ah, ac kom ac fah eis mwatan misa lalos.
21 A kom fin sensenkakin mwet wo in tia oru ma koluk, ac elos lohng kom ac tia
oru ma koluk, elos ac moul, ac kom ac oayapa moul.”

Ezekiel El Ac Fah Tia Ku In Kaskas

22 Nga pulakin ku lun LEUM GOD oan fuk, ac nga lohng ke El fahk nu sik, “Tukakek
ac tufokla nu infahlfal uh. Nga fah sramsram nu sum we.”
23 Ouinge nga som nu infahlfal uh, ac nga liye wolana lun LEUM GOD oana ke nga
tuh liye sisken Infacl Chebar. Na nga faksufi nu infohk uh.
24 Ngun lun God ilyak nu in nga ac tulokinyuyak. Ac LEUM GOD El fahk nu sik,
“Fahla, utyak nu in lohm sum an, ac kaliya.
25 Mwet sukwil, kom ac fah kapriyuki ke sucl, ac kom ac tia ku in illa nu in wulil
uh.
26 Nga fah oru tuh loum in ulla, kom in tia ku in fahk kas in sensenkakin nu sin
mwet alein inge.
27 Na ke nga ac sifilpa kaskas nu sum ac sifil oru kom in ku in kaskas, kom fah
fahkang nu selos ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk uh. Kutu selos ac porongekom,
ac kutu ac pilesrekom, mweyen elos sie mutanfahl alein.”

4

Ezekiel El Lumahla Ke Ac Kuhlusyuki Acn Jerusalem

1 God El fahk, “Kom, mwet sukawil moul la, eis sie block an ac filiya ye motom, na
sruloala luman acn Jerusalem fac.
2 Kom in pukanak laf, ac orala yol in fohk ac nien aktuktuk, ac ma fukulyen
mutunpot uh in sang rauneak block sac, in lumahla ke mwet mweun uh ac tuku
rauneak siti sac.
3 Eis sie pan osra ac tulokunak inmasrlom ac block sacn. Ngetang nu kac, in mu
kom pa mweuni siti sac. Lumah se inge ac sie mwe akul nu sin mutanfahl Israel.
4 “Na kom in ona ke layen lasa sum, ac nga fah filiya mwatan ma koluk lun
mutanfahl Israel fom. Kom ac muta we ac keok ke ma koluk lalos
5 ke len tolfoko eungoul. Sie len in keok lom ac fah oana sie yac in kalya nu selos.
6 Fin tari, na kom ikla nu ke layen layot sum uh, ac keok ke ma koluk lun mwet
Judah ke len angngaul — sie len oana sie yac in kalya nu selos.
7 Ngetang suiya acn Jerusalem ke ac kuhlusyuki. Usruk poum nu ke siti an ac fahkak
kas in palu lain.
8 Nga ac kaprikomi kom in tia ku in ikla nu lac lac, nwe ke na safla mweun an.
9 “Inge eis kutu wheat, barley, bean, pea, millet, ac spelt. Kulamiseak ma inge in
sang orala bread. Pa ingan ma kom ac kang ke len tolfoko eungoul ke kom oan ke
layen lasa sum.
10 Lupan bread kom ac kang ke len se pa ounce oalkosr. Pa inge srikasrak nu ke
len fon se.
11 Kof nimom uh ac fah srikasrak pac — cup luo ke len se.

12 Tanak sie e ke fohkon mwet, ma paola tari, ac omunla bread an fac, na kang yen
mwet uh ku in liye kom we."
13 LEUM GOD El fahk, "Lumah se inge ma in akkalemye lah mwet Israel ac fah kang
mwe mongo ma tia nasnas fal nu ke Ma Sap*, ke nga ac luselosla nu in mutunfacl
saya."
14 Na nga topuk ac fahk, "LEUM GOD Fulatlana, in tia ouinge! Nga soenna
akfohkfokyeyu e ke nga tulik ah me, in kang ikwen kosro sifacna misa, ku ma kosro
lemnak uh uniya. Nga soenna kang kutena mongo ma tia nasnas."
15 Ouinge God El fahk, "Wona. Nga ac lela kom in oremakin fohkon cow ac tia
fohkon mwet, in sang omunla bread nom an."
16 Na El sifil fahk, "Mwet sukawil, nga ac fah tulokinya fahsr lun bread nu
Jerusalem, ac mwet we elos ac wela ac inse asor ke elos ac srikeya mwe mongo
nalos ac kof nimalos.
17 Ac fah wanginla bread ac kof. Mwet uh ac nukanlana ma elos in oru. Elos ac
srila ke sripen ma koluk lalos."

5

Ezekiel El Kalla Sifal

1 LEUM GOD El fahk, "Mwet sukawil moul la, eis sie cutlass kosroh ac sang kalla
alut lom an ac aunsifom nufon, ac pauniya nufon aunsuf an, ac kitalik nu ke ip tolu.
2 Esukak sie tafu tolu kac fin block sac ke sruhu tari siti uh. Eis ip se akluo an ac
sipsipikya ke cutlass nutum an ke kom fahsr rauni block sac. Na sisalik ip se aktolu
nu ke eng uh, ac nga ac fah ukwe ke cutlass nutik uh.
3 Eis ekasr aunsuf an ac lumwang nu ke pukun nuknuk lom an.
4 Na eisla kutu sin aunsuf inge, ac sisang nu in e uh in firiryak. Firir kac an ac
fahsrelik nu in mutunfacl Israel nufon."
5 LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Ngetla liye acn Jerusalem. Nga likilya ke infulwen
faclu, ac mutunfacl saya nukewa raunella.
6 Tusruktu Jerusalem el lain ma sap luk, ac akkalemye lah el koluk liki mutunfacl
saya, ac yohk pac seakos lal liki facl ma oan raunella. Jerusalem el fahsr liki ma sap
luk, ac srunga oru oakwuk luk.
7 Inge, Jerusalem, lohng ma nga, LEUM GOD Fulatlana, ac fahk. Ke sripen kom tia
akos ma sap luk ac tiana liyaung oakwuk luk, mwe lokoalok kom orala uh yohk liki
na ma mutunfacl raunikomla oru. Kom fahsrna ke ouiya lun facl saya.
8 Ouinge nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk nu sum lah nga ac tuyak lain kom. Nga
fah nununkekom ke acn ma mutunfacl nukewa ku in liye.
9 Ke sripen ma nukewa kom oru su mwe srungayuk ye mutuk, nga fah kai Jerusalem
upa liki na ma nga oru meet, ac upa liki pac ma nga ac oru tok.
10 Ke sripa inge, nina ac papa in Jerusalem fah kangla tulik natulos, ac tulik uh ac
kangla papa ac nina kialos. Nga fah kalyei kom, ac lusla kutena mwet su srakna moul
nu yen nukewa.
11 "Ke ma inge, oana ke nga pa God moul — pa inge kas lun LEUM GOD Fulatlana —
mweyen kom akfohkfokyela Tempul sik uh ke ouiya koluk nukewa ac mwe srungayuk
kom orala uh, nga ac fah kunauskomla ac tiana pakomutom.
12 Sie tafu tolu sin mwet lom an ac fah misa ke mas ac masrinsral in siti uh. Ac sie
tafu tolu ac fah anwuki ke cutlass likin siti uh. Nga fah lusla sie tafu tolu se lula nu
ke eng uh, ac ukwalos ke cutlass.

---

* **4:13** ***mwe mongo ... Ma Sap:*** Lev 11 takunla mwe mongo ma tia nasnas nu sin mwet Jew in kang. **5:10** Eok 4:10

13 “Kom ac pulakin kuiyen kasrkusrak luk uh nwe ke pacl se nga muti in oru. Ke
pacl ma inge nukewa sikyak, kom fah etu na pwaye lah nga LEUM GOD pa kaskas nu
sum uh, ke sripen nga arulana kasrkusrak ke soaru lom.
14 Mwet nukewa ke mutunfacl raunikomla uh su fahsr alikikomla, ac fah
israsrinkusra ac tia lungse apkuran nu yurum.
15 “Ke pacl nga kasrkusrak ac foloyak sum ac kalyei kom, mutunfacl nukewa
raunikomla ac fah arulana sangeng. Elos ac liye kom ac niwurwur sum, ac
aksruksrukye kom.
16 Nga fah tulokinya inkanek in mwe mongo nowos, ac oru tuh kowos in misa
ke masrinsral. Kowos ac keokkin masrinsral lowos, oana ke osra in pisr kosroh ac
fakisya insiowos ac kunauskowosla.
17 Nga ac supwama masrinsral ac kosro lemnak in uniya tulik nutuwos, ac nga fah
supwama mas, mwe lokoalok yohk, ac mweun in unikowosla. Nga, LEUM GOD, pa
fahk ma inge.”

6

LEUM GOD El Srunga Met In Alu Nu Ke Ma Sruloala

1 LEUM GOD El kaskas nu sik
2 ac fahk, “Kom, mwet sukawil moul la, ngetang nu ke fineol in acn Israel ac sang
kas luk nu selos.
3 Fahkang nu sin eol lun Israel in lohng ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk nu selos
ac oayapa nu sin tohktok uh, ac acn oasriksrik inmasrlon eol uh, ac infahlfal uh: Nga
ac supwaot sie cutlass in kunausla acn nukewa mwet uh alu nu ke ma sruloalawe.
4 Loang uh ac lipikyuki, ac loang in mwe kisa keng ac fah kunausyukla, ac mwet
nukewa we ac fah anwuki ye mutun ma sruloala lalos.
5 Nga fah sisalik monin mwet misa lun Israel. Nga fah sisalik srelos rauneak loang
uh.
6 Siti nukewa in acn Israel ac fah sikiyukla, tuh loang lalos ac ma sruloala lalos
nukewa ac fah fokfoki nu ke ip srisrik. Loang in mwe kisa keng lalos uh ac fah
mokutkuti, ac ma nukewa elos orala fah wanginla.
7 Mwet uh ac fah anwuki yen nukewa, ac elos su painmoulla ac fah akilen lah nga
pa LEUM GOD.
8 “Nga ac fah oru tuh kutu selos in tia wi anwuki, na elos ac fahsrelik nu ke
mutunfacl saya,
9 yen elos ac fah mwet sruoh we. Ingo elos ac fah esamyuyak, ac etu lah nga
kalyaelos ac akmwekinyalos, mweyen elos selulalfongiyu ac sisyula, ac elos nunku
ma sruloala uh yohk likiyu. Elos ac fah angyang selos sifacna ke sripen ma koluk ac
ma lusrongten su elos orala.
10 Elos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD, ac kas in sensenkakin luk uh tia kas pilasr.”
11 LEUM GOD Fulatlana El fahk, “Isani poum, ac futung acn uh ke niom, ac tung ke
asor, ke sripen ma koluk ac mwe srungayuk nukewa mwet Israel ah oru. Elos ac fah
misa ke mweun, ku ke masrinsral, ku ke mas.
12 Elos su muta yen loesla elos ac mas ac misa, ac elos su muta apkuran ac fah
anwuki ke mweun, ac elos su lula ac fah misa ke masrinsral. Elos ac fah pulakin
kuiyen kasrkusrak luk.
13 Monin mwet misa ac fah sisyukelik inmasrlon ma sruloala ac oayapa raunela
loang uh. Elos ac fah oaclik fin tohktok nukewa, ac fin mangon eol uh, ye sak folfol
insroa nukewa ac ye sak ok ungung sroa nukewa — aok, yen nukewa elos orek kisa
we nu ke ma sruloala lalos. Na mwet nukewa fah etu lah nga pa LEUM GOD.

5:17 Fwack 6:8

14 Nga fah asroela pouk ac kunausla facl selos, aok, acn nukewa mwet Israel uh
muta we. Nga fah oru tuh in sie acn sikiyukla, mutawauk yen mwesis layen nu eir,
nwe ke siti Riblah layen nu epang. Na mwet nukewa ac fah etu lah nga pa LEUM
GOD."

7

Apkuranme Safla Lun Israel

1 LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk,
2 "Kom, mwet sukawil moul la, pa inge ma nga, LEUM GOD Fulatlana, ac fahk nu
ke mutanfacl Israel: Pa inge saflaiyen facl sum nufon!
3 "Israel, saflaiya uh summa. Kom ac pulakin kasrkusrak luk, mweyen nga ac
nununkekom ke ma kom orala. Nga ac folokin nu sum mwe srungayuk nukewa
ma kom oru.
4 Nga ac fah tia molikomla ku pakomutom. Nga fah kalyei kom ke mwe srungayuk
nukewa kom orala, tuh kom in etu lah nga pa LEUM GOD."
5 Pa inge ma su LEUM GOD Fulatlana El fahk: "Mwe ongoiya ac tuku na tuku nu
fom.
6 Ma nukewa safla. Pa inge saflaiya uh. Kom sun saflaiyom.
7 Pacl safla nu suwos, mwet su muta fin acn se inge. Pacl uh apkuranme ke ac fah
tia sifilpa oasr akfulat orek ke nien alu fineol uh, a fohsak mukena.
8 "Ac tia paht, kom ac pulakin kuiyen kasrkusrak luk uh. Nga ac nununkekom ke
ma kom orala, ac nga fah folokin nu sum mwe srungayuk nukewa ma kom orala an.
9 Nga ac fah tia molikomla ku fahkak pakoten luk nu sum. Nga ac kalyei kom fal
nu ke mwe srungayuk ma kom orala. Ouinge kom fah etu lah nga pa LEUM GOD, ac
nga pa kalyei kom."
10 Len in kunausla ac tuku. Orekma sulallal yokelikna. Inse fulat uh arulana yohk.
11 Sulallal uh ac oswela ma koluk pukanten. Ac fah wangin ma lula lun mwet uh.
Ac fah wanginla mwe kasrup, ma saok, ac ma wolana lalos.
12 Pacl uh ac tuku, ac len uh apkuranme, ke ac wanginla sripen kuka ku moul ma,
mweyen kalya lun God uh ac putati nu fin mwet nukewa oana sie.
13 Wangin sie mwet kuka acn ac fah sifil eis ma el kukakunla, mweyen kasrkusrak
lun God uh ma nu fin mwet nukewa. Mwet koluk uh ac tia ku in moul.
14 Mwe ukuk uh kasla, ac mwet nukewa ac akola. Tusruktu wangin mwet ac som
nu ke mweun mweyen kasrkusrak lun God ac tuku nu fin mwet nukewa oana sie.

Kaiyuk Israel Ke Ma Koluk Lal

15 Oasr anwuk inkanek uh, ac oasr mas ac masrinsral in lohm uh. Kutena mwet su
muta likin siti uh ac fah misa ke mweun, ac kutena su muta in siti uh ac fah misa ke
mas ac masrinsral.
16 Kutu mwet uh ac kaing nu fineol uh, oana wule uh ke elos ac sangeng ac kaing
liki infahlfal uh. Elos nukewa ac sasao ke ma koluk lalos.
17 Poun mwet nukewa ac fah munasla, ac nialos ac rarrar.
18 Elos ac nokomang nuknuk in asor, ac manolos nufon ac rarrar. Elos ac
mangsrasrala, ac elos nukewa ac fah muta in mwekin.
19 Elos ac fah sisla gold ac silver lalos nu inkanek uh oana kutkut, mweyen silver
ac gold tia ku in molelosla ke pacl se LEUM GOD El ac filakunla kasrkusrak upa lal
uh. Elos tia ku in orekmakin in akfalye enenu lalos ku in akkihpye insialos. Gold ac
silver inge pa kololosla nu ke ma koluk.
20 Sie pacl ah elos filangkin wek saok lalos, tusruktu ma inge pa elos sang orala ma
sruloala srungayuk lalos uh. Pa pwanang LEUM GOD El oru elos in wohtwotla ke
mwe kasrup lalos uh.

21 LEUM GOD El fahk, “Nga ac oru mwetsac uh in pisrala ma lalos, ac mwet kunaus
ma sap uh ac usla mwe kasrup nukewa lalos ac akfohkfokyela.
22 Nga ac fah tia oru kutena ma in kutongya mwet pisrapasr uh ke elos ac utyak nu
in Tempul saok sik ac akfohkfokye.
23 “Ma nukewa arulana fohsak — acn uh sessesla ke akmas, ac siti uh nwanala ke
sulallal.
24 Nga ac fah use mutanfahl su arulana koluk in tuku eisla lohm suwos.
Mukul watwen lowos ac fah munasla nunkalos ke nga ac lela mutanfahl saya in
aklusrongtenye acn in alu lowos.
25 Inse fosrnga lulap ac tuku. Kowos ac suk misla, tuh tia ku in konauk.
26 Mwe ongoiya ac fah takla na tuku nu suwos, ac pweng koluk uh ac fah asrma
oana soko infacl. Kowos ac kwafe sin mwet palu in fahkak ma elos liye. Wanginla
ma mwet tol in sang luti mwet uh, ac wangin pac kas in kasru sin mwet matu.
27 Tokosra el ac asor, fisrak uh ac fah wanginla finsrak lalos, ac mwet uh fah rarrar
ke sangeng. Nga ac kalyei kowos ke ma nukewa ma kowos orala, ac nununkekowos
oana ke kowos nununku mwet ngia. Ma inge ac akkalemye nu suwos lah nga pa
LEUM GOD.”

ARURUMA AKLUO LAL EZEKIEL KE GOD

8

(8:1—10:22)

Mwet Uh Alu Nu Ke Ma Sruloala In Acn Jerusalem

1 Ke len aklimekosr in malem akonkosr ke yac akonkosr ma kut muta in sruoh,
mwet kol lun mwet sruoh Judah elos wiyu muta in lohm sik. In kitin pacl ah, ku lun
LEUM GOD Fulatlana tuku nu fuk.
2 Nga ngetak ac liye sie aruruma oana luman mwet se. Infulwali nu ten oana luman
e uh, ac infulwalyak nu lucng saromrom oana in bronze akmusrala.
3 El asroema luman pao se ac sruokya aunsifuk. Ke aruruma se inge, ngun lun
God srukyuyak nu yen engyeng uh ac usyula nu Jerusalem. El usyula nu ke nien
utyak layen nu epang ke kalkal se oan loac in Tempul, yen ma sruloala se oan we su
akkasrkusrakye God.
4 Ac nga liye kalem saromrom se ma akkalemye lah God lun Israel oasr we, oana
nga tuh liyauk ke nga tu pe Infacl Chebar.
5 God El fahk nu sik, “Mwet sukawil moul la, ngetla nu epang.” Ke nga ngetla
nga liyauk ma sruloala se su akkasrkusrakye God, oan apkuran nu ke loang se ke
mutunoa in utyak ke mutunpot uh.
6 God El fahk nu sik, “Mwet sukawil, ku kom liye ma sikyak inge? Liye ma
srungayuk mwet Israel elos oru in acn inge, pwanang nga som loes liki acn mutal
sik. Kom ac fah liye kutu mwe mwekin yohk liki na ma inge.”
7 El usyula nu ke mutunoa se lik ah, ac srisrngiya pat se ke pot uh.
8 El fahk, “Mwet sukawil, foklalik pat sacn, ac tilyak kac.” Na nga fukulya ac konauk
srungul se.
9 El fahk nu sik, “Utyak ac liye ouiya koluk elos oru we.”
10 Na nga utyak ac liye pesinka ah sroalla ke wet ac kutu pac kain in kosro ma tia
nasnas,* oayapa kutu ma saya ma mwet Israel uh alu nu kac.
11 Mwet kol itngoul lun mwet Israel uh muta we, ac Jaazaniah wen natul Shaphan
el tu inmasrlolos. Kais sie selos sruok mwe akok mwe keng, ac kulasr uh fosryak liki
mwe keng ah.

8:2 Ezk 1:27 **8:4** Ezk 1:28 * **8:10** ***kosro ma tia nasnas:*** Lev 11 takunla kain in kosro ma tia nasnas nu sin mwet Jew in kang.

12 God El siyuk sik, “Mwet sukawil, kom liye ma mwet kol lun mwet Israel elos oru
in lukma inge? Elos nukewa tukeni alu in sie fukil sessesla ke ma sruloala. In nunak
tafongla lalos elos mu, ‘LEUM GOD El tia liye kut! El som liki facl se inge.’ ”
13 Na LEUM GOD El fahk nu sik, “Kom ac liye ke elos ac oru ma koluk yohk liki na
ma ingan.”
14 Ouinge El usyula nu nien utyak layen epang in Tempul, ac fahkak nu sik kutu
mutan su tungi misa lun god se pangpang Tammuz.†
15 God El siyuk sik, “Mwet sukawil, ku kom liye ma inge? Kom ac liye pac kutu ma
arulana koluk liki ma inge.”
16 Ac el usyula nu in kalkal se oan loac ke Tempul, nu ke acn se ma apkuran nu ke
nien utyak lun acn mutal, inmasrlon loang sac ac sawalsrisr uh. Oasr mukul longoul
limekosr we su totulikla liki acn mutal. Elos faksufi nu kutulap ac alu nu ke faht ke
takak ah.
17 LEUM GOD El fahk nu sik, “Mwet sukawil, ku kom liye ma ingan? Mwet Judah
inge tiana falkin orekma koluk ac mwe mwekin ma kom liye inge, oayapa inkanek
sulallal elos oru apunla facl se inge nufon, a elos tuku na nwe inkul lun Tempul ac
oru, pwanang upala kasrkusrak luk uh. Liye ke elos orek pirakak nu sik ke lumah na
koluk elos oru!‡
18 Elos ac pula fulen kasrkusrak luk uh. Nga ac tiana molelosla ku pakomutalos.
Elos ac pre nu sik ac wowoyak ke kuiyalos, a nga ac tiana lohng.”

9

Kalyeiyuk Acn Jerusalem

1 Na nga lohng ke God El wola, “Fahsru nu inge, kowos su ac kalyei siti uh. Us mwe
mweun nutuwos an.”
2 In kitin pacl ah mukul onkosr tuku liki mutunpot layen epang ke Tempul uh, ac
kais sie selos us kufwen mwe mweun. Sie pac mukul welulos ac el nukum nuknuk
linen. El us ma se elan sim kac. Elos nukewa tuku ac tu ke loang bronze sac.
3 Ouinge kalem saromrom se, su akkalemye lah God lun Israel El oasr, sohkak liki
cherub luo,* yen el tuh muta we, ac mukuila nu ke nien utyak nu in Tempul. LEUM
GOD El pang nu sin mwet se su nukum nuknuk linen ac fahk,
4 “Fahla sasla in siti Jerusalem nufon, ac akilenya motonsron mwet nukewa su inse
toasr ac asor ke sripen ouiya koluk nukewa ma orek in siti uh.”
5 Ac nga lohng ke God El fahk nu sin mukul ngia, “Fahsr tokol sasla in siti uh, ac
uniya mwet uh. Tia likiya sie, ku pakoten nu sin sie.
6 Uniya mukul matu, mukul fusr, mutan fusr, nina, ac tulik. Tusruktu nimet kahlye
kutena mwet su oasr akul ke motonsro. Mutawauk ke Tempul sik uh fahla.” Ouinge
elos mutawauk ke mwet kol su tu ke Tempul uh.
7 God El fahk nu selos, “Kowos in akfohkfokyela Tempul, ac nwakla kewa acn
mwesas ke inkul uh ke monin mwet misa. Fahsrot, oru ma nga fahk uh.” Ouinge
elos mutawauk in uniya mwet in siti uh.
8 Ke pacl se elos uniya mwet uh nga tuh mukena muta, ac nga faksufi ac wola ac
fahk, “LEUM GOD Fulatlana, ya kom arulana kasrkusrak sin Jerusalem, pa kom ac
uniya mwet nukewa lula in Israel?”

---

† **8:14** ***Tammuz:*** inen sie god mukul lun mwet pegan — elos lulalfongi lah el misa ke pacl sak uh uli, ac el sifil moulyak ke sak uh srunak yac tok ah; yac nukewa mutan uh ac mwemelil pacl in misa lal. ‡ **8:17** ***lumah na koluk elos oru:*** kas Hebrew fahk mu ‘elos sang lesak nu ke fwaclos’ — sie ouiya kupatol yurin mwet pegan.

* **9:3** ***cherub luo:*** liye ke Kalmen Kutu Kas. **9:4** Fwack 7:3; 9:4; 14:1

9 God El topuk ac fahk, “Mwet Israel ac mwet Judah elos orala ma koluk lulap. Elos
akmas yen nukewa in facl se inge, ac nwakla acn Jerusalem ke ma koluk. Elos fahk
mu, ‘LEUM GOD El ngetla liki facl se inge, ac LEUM GOD El tia liye ma kut oru.’
10 Tusruktu nga ac tia pakomutalos. Nga ac fah oru nu selos oana ma elos oru nu
sin mwet ngia.”
11 Na mwet se ma nukum nuknuk linen sac el foloko ac fahk nu sin LEUM GOD,
“Nga orala tari sap lom nu sik ah.”

10

Kalem Wolana Lun LEUM GOD Som Liki Tempul

1 Nga ngetla liye ma raun se ma oan lucng liki sifen cherub akosr uh, na lucng liki
ma inge nga liye ma se oana in tron se orekla ke eot sapphire.
2 God El fahk nu sin mukul se ma nukum nuknuk linen, “Fahsrot inmasrlon wheel
ye cherub uh, ac nwakla inpoum ke mulut firir, ac sisalik mulut ingan nu in siti uh.”
Nga liyal ke el fahla.
3 Ac cherub uh tu layen nu eir in Tempul ke el utyak, na sie pukunyeng nwakla luin
kalkal se oan loac ke Tempul.
4 Kalem saromrom se, ma akkalemye lah LEUM GOD El oasr, sowak liki fin cherub
uh ac mukuila nu ke nien utyak nu in Tempul. Pukunyeng sac nwakla luin Tempul,
ac in kalkal sac arulana saromrom ke kalem wolana lun LEUM GOD.
5 Kusen pikpik ke posohksok lun cherub uh, su oana pusren God Kulana, lohngyuk
e likin kalkal ah.
6 Ke LEUM GOD El sapkin nu sin mukul se ma nukum nuknuk linen elan eis kutu
mulut firir su oan inmasrlon wheel ye cherub uh, na mwet sac utyak ac tu pe sie
wheel inge.
7 Sie sin cherub uh el saplakla nu ke e se ma oan inmasrlolos, ac lafusak kutu mulut
firir ac filiya inpoun mukul se su nukum nuknuk linen. Na el eis ac som.
8 Nga liye tuh kais sie cherub inge oasr pao se oana poun mwet uh oan ye kais sie
posohksok lalos.
9 Nga liye pac lah oasr wheel akosr ingo, kewana oana sie — kais sie wheel oan
sisken kais sie cherub.
10 Wheel inge saromrom oana wek saok uh, ac kais sie wheel oasr pac sie wheel
pitukelik loac.
11 Ke pacl cherub inge ac mukuiyak elos ku in fahsr nu meet, nu tok, nu lasa ku nu
layot ac tiana forla. Elos ac tukenina mukui nu ke acn elos lungse som nu we, ac tia
enenu in forla.
12 Manolos, fintokolos, paolos, posohksok lalos, ac wheel kaclos, afyufla ke
atronmuta.
13 Nga lohng ke pusra se pangon wheel inge, “Wheel for.”
14 Kais sie cherub inge oasr muta akosr kac. Ma se meet mutun cow mukul, ma se
akluo mutun mwet, ma se aktolu mutun lion, ac ma se akakosr mutun eagle.
15 (Nuna ma orekla moul ma nga tuh liye pe Infacl Chebar ah pa inge.) Ke pacl se
cherub inge sohkak nu yen engyeng uh
16 ac mukuila, na wheel inge ac welulos. Pacl nukewa ma elos ac asroelik posohksok
lalos in sohkak, wheel inge ac welulos pac.
17 Ke pacl elos ac tui uh, na wheel uh ac tui pac. Ac ke elos ac sohkla, wheel inge
welulos pac, mweyen ma moul inge pa nununkalos.
18 Ouinge kalem wolana lun LEUM GOD som liki nien utyak nu ke Tempul, ac
mukuila nu ke sie acn lucng liki cherub uh.

10:1 Ezk 1:22, 26; Fwack 4:2 **10:2** Fwack 8:5 **10:9** 10:9–13; Ezk 1:15–21 **10:12** Fwack 4:8 **10:14** Ezk 1:10; Fwack 4:7

19 Elos asroelik posohksok lalos ac sohkak liki faclu ke nga liye ah, ac wheel uh
welulos pac. Elos tui ke mutunpot layen kutulap ke Tempul, ac kalem saromrom sac
oan faclos.
20 Na nga akilen lah cherub inge nuna ma orekla moul ma nga tuh liye ye God lun
Israel e pe Infacl Chebar ah.
21 Kais sie selos oasr muta akosr la ac posohksok akosr, ac ye kais sie posohksok
oasr ma se oana luman poun mwet.
22 Mutalos luman na muta nga tuh liye pe Infacl Chebar. Kais sie cherub inge ac
mukuila suwosna nu meet.

11

Kalyeiyuk Acn Jerusalem

1 Ngun lun God srukyuyak ac usyula nu ke mutunpot se layen kutulap ke Tempul.
Nga liye mukul longoul limekosr sisken mutunpot sac, ac luo selos mwet kol lun
mutunfacl sac: Jaazaniah wen natul Azzur, ac Pelatiah wen natul Benaiah.
2 God El fahk nu sik, "Mwet sukawil moul la, mwet inge elos orek pwapa koluk ac
sang kas in kasru koluk nu sin mwet in siti se inge.
3 Elos fahk, 'Ac tia paht kut ac sifil musai lohm sesr uh. Siti uh oana luman sie tup,
ac kut oana ikwa loac uh, tusruktu tup sac el loangkutla liki e uh.'
4 Inge, kom mwet sukawil, fahkak lah ma elos oru uh koluk."
5 Ngun lun LEUM GOD putati fuk, ac LEUM GOD El fahk nu sik in fahkang kas inge
nu sin mwet uh: "Mwet Israel, nga etu ma kowos fahk, ac ma kowos akoo in oru.
6 Kowos uniya mwet puspis in siti uh, oru inkanek uh nwanala ke monin mwet
misa.
7 "Na pa inge ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk nu suwos. Pwaye lah siti se inge
oana sie tup, a mea ikwa loac uh? Pa monin mwet misa kowos uniya! Kowos ac tia
muta inge, mweyen nga ac siskowosla liki siti uh.
8 Ya kowos sangeng ke cutlass? Nga ac use mwet utuk cutlass in mweuni kowos.
9 Nga ac uskowosla liki siti uh ac eiskowosyang nu inpoun mutunfacl saya. Nga
wotela mu kowos in misa,
10 ac kowos ac fah anwuki in facl suwos ke mweun. Na mwet nukewa ac fah etu
lah nga pa LEUM GOD.
11 Siti se inge ac tia loangekowosla in oana ke tup se ac loangela ikwa loac uh. Nga
ac kalyei kowos yen nukewa kowos muta we in facl Israel.
12 Kowos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD. Ke kowos liyaung ma sap lun facl atulani
nu suwos, kowos kunaus ma sap luk, ac seakos ma nga sapkin."
13 Ke nga srakna orek palu, Pelatiah el topla misa. Na nga faksufi ac wola, "We,
LEUM GOD Fulatlana! Ku kom ac uniya nufon mwet lula in Israel?"

Wulela Lun God Nu Sin Mwet Sruoh

14 LEUM GOD El kaskas nu sik,
15 ac fahk, "Mwet sukawil, mwet su muta in acn Jerusalem elos kaskas keim ac
ke mwet Israel wiom su muta in sruoh. Elos fahk mu, 'Mwet sruoh elos muta yen
loessula, oru elos tia ku in alu nu sin LEUM GOD, pwanang El ase facl se inge in ma
lac sesr.'
16 "Inge, fahkang nu sin mwet wiom su muta in sruoh ma nga ac fahk nu sum
uh. Nga pa supwalosla nu in facl loesla, ac akfahsryeloselik nu in mutunfacl saya.
Tusruktu in pacl inge nga ac welulos na in kutena facl elos oasr we.
17 "Ouinge fahkang nu selos ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk uh. Nga ac fah
eisaloseni liki mutunfacl nga tuh akfahsryaloselik we, ac folokunang facl Israel nu
selos.

18 Ke elos ac foloko, elos enenu in sisla ma sruloala fohkfok ac srungayuk nukewa
elos konauk we.
19 Nga ac sang nu selos inse sasu ac nunak sasu, ac nga ac eisla lukelos inse upa ac
likkeke, ac sang nu selos inse akosten.
20 Ouinge elos ac liyaung ma sap luk ac oaru in akos ma nukewa ma nga sapkin.
Elos ac fah mwet luk ac nga ac fah God lalos.
21 Tusruk nga ac fah kai mwet su lungsena alu nu ke ma sruloala fohkfok ac
srungayuk. Nga ac kalyaelos ke ma elos oru inge." LEUM GOD Fulatlana pa fahk
ma inge.

Kalem Wolana Lun God Som Liki Acn Jerusalem

22 Na cherub uh mutawauk in sohkak, ac wheel uh welulos pac. Kalem saromrom
lun God lun Israel oan faclos.
23 Na kalem saromrom sac som liki siti uh, ac mukuila nu ke fineol su oan layen
kutulap.
24 Ke aruruma se inge, ngun lun God srukyuyak ac folokinyula nu yurin mwet sruoh
in acn Babylonia. Ouinge aruruma sac wanginla.
25 Ac nga fahkang nu sin mwet sruoh ma nukewa ma LEUM GOD El tuh akkalemye
nu sik.

12

Mwet Palu El Etai Luman Mwet Kaing Se

1 LEUM GOD El fahk nu sik,
2 "Kom, mwet sukawil moul la, kom muta inmasrlon mwet lungsena alein. Oasr
mutalos, a elos tia liye mau. Oasr insraclos, a elos tia lohng mau, mweyen elos lungse
alein.
3 "Inge, mwet sukawil, apweni kutu ma lom ingan in oana luman sie mwet kaing,
ac mukuiyak meet liki fongeni. Lela mwet uh in liye lah kom ac som nu ke sie pac
acn. Sahp mwet lungse alein ingan ac akilen kom.
4 Apweni ma kom ac us nu in sruoh ke srakna len. Lela mwet nukewa in liye ke
kom ac fahla ke ekela uh, elos in pangon mu kom ac som nu in sruoh.
5 Ke pacl elos ac liye kom an, pukanla sie pat ah ke sinka in lohm sum, ac eis ap
lom an ac tufoki kac.
6 Lela elos in liye ke kom ac srukak ap lom nu finpisom ac illa nu in lohsr uh. Afinya
motom kom in tia ku in liye acn kom fahsr we. Ma kom oru inge ac fah sie mwe akul
in sensenkin mwet Israel."
7 Na nga oru oana LEUM GOD El fahk nu sik. In len sac nga apweni ap se in oana
mwet ac kaingla se, ac ke eku sac ke mutawauk in lohsrla, nga pukanla sinka ah ke
pouk, ac illa. Na nga srukak ap sac nu finpisuk ac som ke mwet nukewa liye.
8 Ke lotutan tok ah LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk,
9 "Mwet sukawil, inge mwet alein lun Israel fin siyuk lah mea kom oru an
10 kom fahkang ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk nu selos. Kas inge ma nu sin
fisrak se su leumi acn Jerusalem, oayapa mwet nukewa su muta we.
11 Fahk nu selos lah ma kom oru inge ac sie mwe akul nu ke ma ac sikyak nu selos.
Elos ac fah mwet kaing ac mwet sruoh.
12 Fisrak se su leum faclos ac fah lippisauk ap lal in lohsr uh, ac kaingla ke pat se
ma elos pukanla nu sel ke sinka ah. El ac fah afinya mutal ac tia liye acn el fahsr nu
we.
13 Tusruk nga fah sisalik nwek nutik uh in sruokilya. Na nga fah usalla nu in siti
Babylon, yen el ac misa we ac tia liye acn uh.

11:19 11:19–20; Ezk 36:26–28 **11:22** 11:22–23; Ezk 43:2–5 **12:2** Isa 6:9–10; Jer 5:21; Mk 8:18 **12:13** 2 Tok 25:7; Jer 52:11

14 Nga fah akfahsryelik mwet nukewa inkul sel nu yen nukewa — mwet pwapu
fulat lal ac mwet mweun karinginyal. Ac mwet uh fah sokolos in onelosi.
15 “Ke nga ac akfahsreloselik nu in mutunfacl saya uh, elos ac fah etu lah nga pa
LEUM GOD.
16 Nga ac fah lela kutu selos in moulla liki mweun, sracl, ac mas. Ouinge ke elos
muta inmasrlon mwet in facl saya an elos fah akilen lupan moul koluk lalos, ac etu
lah nga pa LEUM GOD.”

Akul Ke Sie Mwet Palu Rarrar

17 LEUM GOD El kaskas nu sik
18 ac fahk, “Mwet sukawil, kom in rarrar ke pacl kom mongo, ac sangeng rarrar ke
pacl kom ac nim.
19 Fahk nu sin mwet in facl sacn nufon lah pa inge kas sin LEUM GOD Fulatlana nu
sin mwet su muta Jerusalem — elos su srakna muta in facl selos: Elos ac fah rarrar ke
pacl elos mongo, ac sangeng ac rarrar ke elos ac nim. Facl selos ac sikiyukla mweyen
mwet nukewa su muta we elos moul sulallal ac kunaus ma sap.
20 Siti nukewa ma nwanala ke mwet in pacl inge ac fah kunausyukla, ac facl sac
nufon ac fah acn mwesisla. Na elos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD.”

Sie Soakas Pwengpeng Ac Sie Kas In Aksupwar

21 LEUM GOD El kaskas nu sik,
22 ac fahk, “Mwet sukawil, efu ku mwet Israel elos kalwenina soakas se inge: ‘Pacl
uh somla, a kas in palu uh tiana sikyak.’
23 Inge, fahkang nu selos ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk ke ma ingan. Nga ac
sisla soakas se ingan, na ac fah tia sifil srumunyuk in Israel. Fahkang nu selos lah pa
inge pacl kas in palu uh ac akpwayeiyuk!
24 “Ac fah tia sifil oasr aruruma kikiap ku kas in palu tia pwaye inmasrlon mwet
Israel.
25 Nga, LEUM GOD, fah sifacna kaskas nu selos, ac ma nga ac fahk uh ac tia pahtlac
in sikyak. Kowos mwet likkeke, nga ac oru ma nga fahk mu nga ac oru ke pacl kowos
srakna moul. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge!”
26 LEUM GOD El fahk nu sik,
27 “Mwet sukawil, mwet Israel elos nunku mu aruruma lom ac kas in palu lom tia
ma ac sa sikyak, a ma na nwe tok.
28 Ke ma inge fahkang nu selos lah nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk mu: Ac fah tia
sifilpa pahtlac. Ma nga fahkla uh ac orekla. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma
inge!”

13

Kas In Palu Lain Mukul Palu Kikiap

1 LEUM GOD El kaskas nu sik
2 ac fahk, “Kom, mwet sukawil moul la, fahk kas in lain mwet palu lun Israel su
sifacna kinauk kas in palu lalos. Fahkang nu selos elos in lohng na kas lun LEUM
GOD.”
3 Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana El fahk: “We nu sin mwet palu lalfon ingan!
Elos sifacna orala nunak in akkeyalos, ac kinauk aruruma lalos.
4 Mwet Israel, mwet palu lowos uh wangin sripalos. Elos oana kosro lemnak ma
muta ke acn musalla in siti uh.
5 Elos tiana taran acn ma mokukla ke kalkal uh, ku aksasuyela pot we. Ouinge ac
fah wangin ma loangeyen Israel in pacl in mweun ke len lun LEUM GOD.
6 Aruruma lalos uh tia pwaye, ac kas in palu lalos uh kikiap. Elos fahk mu elos
fahkak kas luk, a nga tia supwalos. Elos nunku mu kas lalos inge ac akpwayeyuk.

7 Nga fahk nu selos: Aruruma ma kowos liye uh tia pwaye, ac kas in palu lowos uh
kikiap. Kowos fahk mu ma luk pa kas ingan, tuh nga soenna kaskas nu suwos!”
8 Ouinge LEUM GOD Fulatlana El fahk nu selos, “Mweyen kas lowos uh tia pwaye,
ac aruruma lowos uh kikiap, nga lain kowos.
9 Nga akola in kalyei kowos, mwet palu su liye aruruma kikiap ac fahkak kas in
palu tia pwaye. Ke mwet luk uh ac tukeni in orek pwapu, kowos ac fah tia wi. Ac fah
tia simla inewos inmasrlon mwet Israel. Kowos ac fah tiana folokla nu in facl Israel.
Na kowos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD Fulatlana.
10 Mwet palu elos kiapu mwet luk ke elos fahk mu ma nukewa wona, sruk tiana
wo! Mwet luk uh etoak pot na munas, na mwet palu tuku fasrela.
11 Fahkang nu sin mwet palu an lah pot lalos uh ac mokukla. Nga ac supwala af
matol, ac tultul in af ma oana eot ac putat nu fac, ac eng upa ac fah fungulya.
12 Ouinge pot sac ac raki, na mwet nukewa ac fah siyuk, ‘Mwe mea in fasriyukla?’ ”
13 Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana El fahk: “Ke sripen kasrkusrak luk, nga ac
supwala eng upa ac af matol ac tultul in af upa in tuh kunausla pot sac.
14 Nga akola ngan kunausya pot sac ma elos fasrela, ac rakinya tuh pwelung uh fah
mwesisla. Pot sac ac fah raki ac unikowosi nukewa. Na mwet nukewa fah etu lah
nga pa LEUM GOD.”
15 “Pot sac, ac elos su fasrela ah, fah pulakin fulen kasrkusrak luk. Na nga fah fahk
nu suwos lah pot sac wanginla, oayapa elos su fasrela —
16 aok, mwet palu ma tuh fahk mu ma nukewa in Jerusalem wona, ke tiana wo.”
LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge.

Kas In Palu Lain Mutan Palu Kikiap

17 LEUM GOD El fahk, “Mwet sukawil, inge ngetla liye mutan inmasrlon mwet lom
su kinauk kas in palu lalos. Lainulos
18 ac fahkang nu selos ma LEUM GOD Fulatlana El fahk inge:
“We nu suwos mutan, su twani mwe lohlpo inutnut lun mwet nukewa, ac oayapa
susu nuknuk inutnut tuh in oasr ku lalos fin moul lun mwet ngia. Kowos lungse in
oasr ku lowos in nununku moul ac misa fin mwet luk uh, ac kowos orekmakin ku se
inge tuh in wo nu suwos sifacna.
19 Kowos pilesreyu ye mutun mwet luk tuh kowos in eis kutu srisrik barley ac ipin
bread na ekasr. Kowos uniya mwet su tia fal in misa, ac sruokya moul lun mwet su
tia fal in moul. Ke kowos oru ouinge kowos kiapwela mwet luk, ac elos lulalfongi
kowos.”
20 Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana El fahk: “Nga srunga mwe lohlpo ma kowos
orala in nununku moul ac misa lun mwet. Nga ac sacla liki pouwos, ac aksukosokyela
mwet su tuh muta ye ku lowos.
21 Nga ac tulakunla susu nuknuk liki sifowos, ac aksukosokyela mwet luk uh liki
ku lowos nwe tok. Na kowos fah etu lah nga pa LEUM GOD.
22 “Kas kikiap lowos uh akmunasyela mwet wo, su nga tia lungse in sun mwe keok.
Kowos pirik na mwet koluk uh in tia tui ke orekma koluk, pwanang elos tia konauk
inkanek in moul.
23 Inge, aruruma kikiap ac kas in palu sutuu lowos uh safla. Nga ac molela mwet
luk liki ye ku lowos, na kowos fah etu lah nga pa LEUM GOD.”

14

God El Srunga Mwet Uh In Alu Nu Ke Ma Sruloala

1 Kutu sin mwet kol lun Israel elos tuku nu yuruk in siyuk ke ma lungse lun LEUM
GOD.

13:10 Jer 6:14; 8:11

2 Na LEUM GOD El kaskas nu sik
3 ac fahk, “Kom, mwet sukawil moul la, mwet inge elos sang insialos nu ke ma sruloala, ac elos lela tuh ma sruloala uh in kololos nu ke ma koluk. Ya elos nunku mu nga ac topkolos?
4 “Inge, kaskas nu selos ac fahk ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk nu selos: Kutena mwet Israel su sang insial nu ke ma sruloala ac lela in kolol nu ke ma koluk, na tok el suk kasru sin sie mwet palu, el ac fah eis top sik — sie top ma fal nu ke pusien ma sruloala lal!
5 Ma sruloala inge nukewa oru insien mwet Israel uh forla likiyu. Tuh ke sripen topuk luk, sahp elos ac sifilpa forma ac akfulatyeyu.
6 “Na inge, fahkang nu sin mwet Israel ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk nu selos: Kowos forma, ac fahsr liki ma sruloala srungayuk lowos.
7 “Kutena pacl sie mwet Israel, ku sie mwetsac su muta Israel, ac forla likiyu ac alu nu ke ma sruloala, na tok el som siyuk kas in kasru yurin sie mwet palu, nga LEUM GOD pa ac sang top nu sel uh!
8 Nga ac fah lainul. Nga fah sisella liki un mwet luk ac oru tuh elan sie mwe srikasrak in sensenkakin mwet ngia. Ouinge kowos fah etu lah nga pa LEUM GOD.
9 “Sie mwet palu fin kiapweyukla ac orala sie top sutuu, nga LEUM GOD pa oru elan fahk ma tia pwaye uh. Nga ac sisella liki un mwet Israel.
10 Mwet palu sac ac mwet se ma suk kasru sel ah, ac fah kaiyuk eltal oana sie.
11 Nga fah oru ma inge tuh mwet Israel elos in tia sisyula, ac tia akfohkfokyalos sifacna ke orekma koluk lalos. Elos fah mwet luk sifacna, ac nga ac fah God lalos.” LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge.

Noah, Danel, Ac Job

12 LEUM GOD El kaskas nu sik
13 ac fahk, “Mwet sukawil, fin oasr sie mutunfacl oru ma koluk ac tia pwaye nu sik, nga ac asroela pouk ac supwala sie pacl in sracl in uniya mwet ac kosro, oana sie.
14 Finne Noah, Danel,* ac Job wi muta we, a moul suwoswos lalos lukun molela na moul lalos sifacna.” LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge uh.
15 “Ku sahp nga ac supwala kutu kosro lemnak in uniya mwet we ac oru facl sac in arulana sensen, na wangin mwet ku in fahsr sasla we.
16 Oana ke nga LEUM GOD Fulatlana pa God moul, finne mwet tolu inge muta we, elos tia ku in molela moul lun tulik natulos, a moul na lalos sifacna. Na facl sacn ac fah sie acn mwesisla.
17 “Ku sahp nga ac oru tuh in oasr mweun in facl sac, ac supwala kufwen mwe mweun in sukela mwet ac oayapa kosro.
18 Ac mwet tolu inge finne muta we — oana ke nga LEUM GOD Fulatlana pa God moul — elos ac tia ku in molela moul lun tulik natulos, a moul na lalos sifacna.
19 “Nga fin supwala sie mas upa nu in facl sac, ac uniya mwet puspis ac kosro puspis ke sripen kasrkusrak luk,
20 finne Noah, Danel, ac Job muta we — oana ke nga LEUM GOD Fulatlana pa God moul — elos ac tia ku in molela moul lun tulik natulos. Moul suwoswos lalos ac molela na moul lalos sifacna.”
21 Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana El fahk: “Nga ac supwala mwe akkeok akosr ma upa emeet luk nu fin acn Jerusalem — mweun, sracl, kosro lemnak, ac mas — in uniya mwet ac oayapa kosro.
22 Fin oasr mwet painmoulla su molela pac tulik natulos, kom in ngetang liyalos ke elos ac tuku nu yurum. Liye lupan koluk lalos, ac akilen lah pwaye fal mwe akkeok ma nga sang nu fin Jerusalem.

---

* **14:14** ***Danel:*** (ku liye Ezk 28:3) sie mwet Canaan su pwengpeng ke moul suwoswos lal in pacl oemeet ah.
14:21 Fwack 6:8

23 Na kom fah etu lah oasr sripa wo ke ma nukewa nga orala uh." LEUM GOD
Fulatlana El fahk ma inge.

15

Pupulyuk Ke Soko Fain

1 LEUM GOD El kaskas nu sik
2 ac fahk, "Kom, mwet sukawil moul la, fuka tuh sak grape uh in wo liki kain sak
nukewa saya uh? Ya oasr sripen lahn grape uh liki lahn sak lulap insak uh?
3 Ya kom ku in orekmakin fain in orala kutena ma? Ya kom ku in orala mwe sripsrip
kac in sang srupusrak mau?
4 Ma sefanna ac ku in orek kac, pa in sang tanak sie e ah. Muta luo ah fin firirla ac
infulwa ah mulutla, ya kom ac ku in orala kutena ma kac?
5 Meet liki firiryak ah nuna wangin sripa; ac inge ke firiryak tari ac mulutla,
wanginla na pwaye sripa."
6 Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana El fahk: "Oana ke ac utuku fain liki insak uh ac
isisyak, ouinge nga fah usla mwet in acn Jerusalem
7 ac kalyaelos. Elos kaingkunla sie e uh, a inge sie pac e ac esukulosyak. Ke nga ac
kalyaelos, kom ac fah etu lah nga pa LEUM GOD.
8 Elos tia pwaye nu sik, ouinge nga fah orala facl sac in acn mwesisla." LEUM GOD
Fulatlana pa fahk ma inge.

16

Jerusalem Tia Pwaye Nu Sin LEUM GOD

1 LEUM GOD El sifil kaskas nu sik,
2 ac fahk, "Mwet sukawil moul la, fahkang nu sin Jerusalem orekma srungayuk ma
el orala.
3 Fahk nu sin Jerusalem ma LEUM GOD Fulatlana El fahk nu sel:
"Kom tuh isusla in facl sin mwet Canaan. Papa tomom el sie mwet Amor ac nina
kiom el sie mwet Hit.*
4 Ke pacl se kom isusla ah, wangin mwet lusala futom, ku twetekinkomla, ku sohlela
monum, ku pwikomla ke ipin nuknuk.
5 Wangin mwet pakomutom in oru kutu sin ma inge nu sum. Ke kom isusla ah,
sisila kom nu inima ke sripen wangin mwet lungse kom.
6 "Na nga fahsryak ac liye ke kom oan tipirpir in srah keim an. Monum afla ke
srah, tusruktu nga tia lela kom in misa.
7 Nga tufwe kom in kapak oana soko sacn ma kapak wo. Kom kapak kui ac mutan
fusrla. Wo aten titi lom, loes aunsifom, tusruktu kom koflufol.
8 "Ke nga sifil fahsryak insac, nga liye lah kom nunak in payuk. Na nga afinya
monum ke nuknuk lik luk, ac wuleot mu nga ac lungse kom. Aok, nga orala sie
wuleang in marut inmasrloktal, na kom ma lac luk." Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana
El fahk.
9 "Na nga otema kutu kof ac twanla srah keim, ac nga sang oil in olive
mosrwekomla.
10 Nga nukumkomyang ke nuknuk orekla ke mwe akul na kato, ac sot fahluk orek
ke kulun kosro na wowo, ac nga sot sie nuknuk linen mwe lohl suf, ac sie nuknuk lik
orekla ke silk.
11 Nga nawekomla ke mwe lohlpo, ac ah nu inkwawom ma orekla ke eot saok.
12 Nga sot sie ring nu ke fwem, oayapa yaring, ac sie tefuro na oasku.

---

* **16:3** ***mwet Amor ... mwet Hit, mwet in mutunfacl luo inge elos alu nu ke ma sruloala.***

13 Oasr mwe naweyuk lom orekla ke gold ac silver, ac pacl nukewa kom nukum
nuknuk linen ac silk ma akul uh. Kom mongo bread ma orekla ke flao wowo, ac oasr
honey ac oil in olive kom kang. Katoiyom arulana oasku, na kom kasrala.
14 Kom pwengpeng in mutunfacl nukewa ke sripen kato lom, mweyen nga pa
orekomla in arulana oasku." Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana El fahk.
15 "Tuh ke sripen kom konkun kato ac pwengpeng lom, kom oan yurin kutena
mukul su tuku nu yurum.
16 Kom orekmakin kutu nuknuk lom in sang yuni nien alu sum. Na kom eiskomyang
nu sin kutena mukul, oana sie mutan kosro su eis molin kosro lal.
17 Kom eisla mwe yun silver ac gold su nga sot lom, ac kom sang taflela ma sruloala
in luman mukul uh, ac orek kosro nu kac.
18 Kom eisla nuknuk akul su nga sot lom ac sang nokomang ma sruloala ingan, ac
kom kisakin nu selos oil in olive ac mwe keng ma nga sot nu sum.
19 Nga sot nom flao na wowo, oil in olive, ac honey, tuh pa kom kisakin ma inge in
akinsewowoye ma sruloala uh." Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana El fahk.
20 "Na kom eis tulik mukul ac mutan ma kom oswela nu sik, ac kisakunulos nu ke
ma sruloala uh. Ya tia fal tari ke kom tia pwaye nu sik?
21 Na efu kom ku sifil sang tulik nutik uh in mwe kisa nu ke ma sruloala?
22 Ke pacl se kom moulkin lumah srungayuk oana sie mutan kosro, kom tiana
esamak pacl se kom tulik, koflufol ac tipirpir in srah keim sifacna."

Jerusalem El Oana Sie Mutan Kosro

23 LEUM GOD Fulatlana El fahk, "We nu sum! Kom oru ma koluk inge nukewa,
24 na sisken inkanek nukewa kom musaela nien alu nu ke ma sruloala, ac iwen
orek kosro.
25 Kom akfohkfokyela kato lom yen furarrar, ac kom fuhleang monum nu sin kutena
mukul su fahsryak, ac moul in kosro lom uh yokelik len na len.
26 Kom kukakin monum nu sin mwet Egypt, su mwet tulan elahn kosro, na kom
oru kosro lom uh in akkasrkusrakyeyu.
27 "Na inge, nga srukak pouk in kai kom, ac in eisla ip lom ke mwe insewowo luk
uh. Nga eiskomyang nu inpoun mwet Philistia su srungakom ac mwekin ke moul
fohkfok lom.
28 "Ke sripen kom tiana muti yorolos, oru kom ukwe mwet Assyria. Kom kukakin
monum nu selos, tuh kom tia pac muti selos.
29 Kom oayapa orek kosro yurin mwet Babylonia, sie facl pwengpeng ke kuka, tuh
pa kom tia pac muti selos."
30 Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana El fahk: "Kom oru ma inge nukewa oana sie
mutan kosro na sumwekin.
31 Kom musaela acn in alu nu ke ma sruloala oayapa iwen orek kosro ke inkanek
nukewa. Tusruktu kom tia sukok mani in oana mutan saya ma kukakin manolos.
32 Kom oana mutan su lungse orek kosro yurin mukul saya, ac tia lungse oan yurin
mukul tumal sifacna.
33 Mutan kosro uh elos eis molin kosro lalos, a kom sang monum, tia moul, nu sin
mukul ma orek pwar nu sum, ac kom sang mani in eyeinse nu selos in tuku liki acn
nukewa ac oan yurum.
34 Kom tiana oana mutan kosro saya. Wangin mwet akkohsye kom in sie mutan
kosro. Tia moul nu sum, a kom moli nu selos! Pwayena lah kom siena lukelos."

Nununku Lun God Ke Jerusalem

35 Jerusalem, kom mutan kosro se! Inge, lohng ma LEUM GOD El fahk uh.
36 Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana El fahk: "Kom tuh sarukla nuknuk lom, na oana
sie mutan kosro kom tuh eiskomyang sifacna nu sin mukul kawuk lom ac nu ke ma

sruloala srungayuk nukewa lom. Ac kom oayapa uniya tulik nutum ac kisakunulos nu ke ma sruloala uh.
37 Ke sripa inge, nga ac eisani nufon mwet kom orek pwar nu se meet ah — elos su kom lungse ac elos su kom srunga. Nga ac usalosme elos in raunikomla, na nga ac sarukkomla ac sang elos in liye ke kom koflufol uh.
38 Nga ac nununkekom ke sripen kom kunausla wulela in marut lom, ac oayapa akmas. In kasrkusrak lulap luk, nga wotela mu kom ac misa.
39 Nga ac filikomi ye ku lalos, ac elos ac kunausya acn kom orekmakin in kukakin monum, ac nien alu lom nu ke ma sruloala. Elos ac usla nuknuk lom ac mwe yun lom, ac filikomi koflufol.
40 "Elos ac purakak sie un mwet in tungal kom nwe ke kom misa, ac elos ac sipsipikya monum nu ke ip srisrik ke cutlass natulos.
41 Elos ac esukak lohm sum nukewa, ac oru tuh mutan puspis in liye kaiyuk nu sum uh. Nga ac oru kom in tui liki moul in kosro lom an, ac oru kom in tia sifil sang mwe moul nu sin mukul kom orek pwar yoro.
42 Ouinge kasrkusrak luk ac safla, ac nga fah inse misla. Nga fah tia sifil kasrkusrak, ac tia sifilpa lemta.
43 Kom mulkunla orekma luk nu sum ke kom srik ah, ac kom akkasrkusrakyeyu ke ma nukewa kom orala. Ouinge nga ac oru kom in eis mwatan ma inge nukewa. Efu kom ku sang elahn kosro in weang ma srungayuk nukewa ma kom orala?" LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge.

Tulik Mutan Se Ac Kwala Nina Kial

44 LEUM GOD El fahk, "Jerusalem, mwet uh ac fahk soakas se inge keim: 'Tulik mutan se ac kwa nina kial.'
45 Pwayena lah kom kwa nina kiom uh. El arulana srunga mukul tumal ac tulik natul. Kom oana tamtael wiom su srunga mukul tumalos ac tulik natulos. Kom, ac siti wiom ingan, ma nutin nina Hit se ac papa Amor se.
46 "Mutan se wiom ma matu pa Samaria layen epang, wi inkul ma oan raunela. Ac mutan se wiom ma fusr pa Sodom layen eir, wi inkul ma oan raunela.
47 Ku kom falkin in fahsr in falkalos ac etai ouiya srungayuk elos oru? Mo. In kitin pacl ah na kom orekma koluk yohk lukelos in ma nukewa kom oru."
48 LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Oana ke nga pa God moul, Sodom mutan se wiom ac inkul ma raunela, tiana oru ouiya koluk ma kom, ac inkul raunikomla ingan, orala.
49 El, ac acn natul uh, arulana konkin ke pus mwe mongo nalos ac elos muta in misla ac insraelak, tusruktu elos tiana kasru mwet sugasrup ac mwet enenu.
50 Elos inse fulat ac likkeke ac oru ma nga srunga, pwanang nga kunauselosla, oana kom etu.
51 "Ma koluk lal Samaria tia tafu nu ke ma koluk kom orala. Kom oru ma srungayuk arulana yohk liki ma el orala. Ouiya srungayuk lom uh arulana yohk, oru oana in wangin ma koluk lun mutan luo wiom kut fin kapsra ma koluk lalos nu ke ma koluk lom uh.
52 Inge mwekin lom uh ac fah oanna fom. Moul koluk lom an arulana yohk liki mutan luo wiom, pwanang mwet uh pangon mu wangin ma koluk lalos. Kom ac mwekyekinna, mweyen ma koluk lom uh oru oana in wangin mwatan mutan luo wiom."

Acn Sodom Ac Samaria Ac Fah Sifil Akwoyeyuk

53 LEUM GOD El fahk nu sin Jerusalem, "Nga ac oru tuh Sodom ac inkul we, oayapa Samaria ac inkul we, in sifil kapkapak. Aok, nga ac oru tuh kom in kapkapak pac.
54 Kom ac mwekyekin orekma koluk lom an, na mwekin lom uh ac oru mutan wiom an in akilen lah ma koluk lalos uh srik liki kom.

55 Elos ac sifilpa akwoyeyuk oana meet, na kom, ac inkul lom, ac sifil akwoyeyukla
pac.
56 Ya kom tuh tia orek aksruksruk ke acn Sodom in pacl kom inse fulat,
57 meet liki ma koluk lom fwackyak? Inge kom oapana el, sie mwe aksruksruk
yurin mwet Edom, mwet Philistia, ac mutunfacl atulani lom su srungakom.
58 Kom ac fah keok ke ouiya fohkfok ac srungayuk ma kom orala." LEUM GOD pa
fahk ma inge.

Sie Wuleang Su Oan Ma Pahtpat

59 LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Nga fah oru nu sum fal nu ke orekma lom, mweyen
kom pilesru wulela lom ac kunausla wuleang inmasrlosr.
60 Tusruktu nga fah esam na wuleang su nga orala nu sum ke kom srakna fusr, ac
nga fah oakiya yurum sie wuleang su ac fah oan nwe tok.
61 Kom ac esam ouiyen moul lom ac mwekin kac ke kom ac sifil eis tamtael matu
ac fusr wiom. Nga fah eisaloswot tuh elos in oana acn nutum, finne tia ipin wuleang
se ma nga orala yurum ah.
62 Nga ac aksasuyela wuleang luk yurum, ac kom fah etu lah nga pa LEUM GOD.
63 Nga fah nunak munas ke ma koluk nukewa ma kom orala, tusruktu kom fah
esam na ma ingan ac mwekin in fahk kutena ma." LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma
inge.

17

Pupulyuk Ke Eagle Uh Ac Soko Fain

1 LEUM GOD El fahk nu sik,
2 "Kom, mwet sukawil moul la, fahkang nu sin mwet Israel sie pupulyuk,
3 tuh elos in etu ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk nu selos: Oasr sie eagle na
lulap su arulana kato unac kac, ac posohksok lal yohk ac sralap. El sohkla nu fineol
in acn Lebanon ac kotala fien sak cedar soko.
4 Na el usla nu ke sie facl in kuka, ac likiya lah sac in sie siti sin mwet kuka.
5 Na el eis soko sacn fusr liki facl Israel ac usla yukwiya ke sie ima wo fohk we, yen
yohk kof we ma ac akoyohuye sacn uh in kap wo.
6 Sacn soko ah srunak, na ke lahelik el soko fain grape ma fototo ac sralap. Lah kac
uh kapak ku nu lucng, sukya acn se eagle sac muta we, ac okah kac uh kapla loal nu
infohk uh, ac sropoh uh afla ke lah ac sra.
7 "Oasr pac sie eagle na lulap su posohksok la sralap ac unac kac matol. Na okah
ac sra ke fain soko ah kapla ac oanla nu yen eagle sac muta we, finsrakkin mu in eis
kutu pac kof sin eagle sac sayen kof ma oasr tari inima se el kapak we ah.
8 Tusruktu fain soko ah yoki tari in sie acn wo fohk we ac yohk kof we, su oru sra
kac uh in kapak ac grape uh in fokla pus, na orala soko fain na wowo.
9 "Ouinge nga, LEUM GOD Fulatlana, siyuk: Ya fain soko inge ac kapak ac moul na?
Ya eagle se meet ah ac tia fusak, olela grape kac uh, ac kotala lah kac, in masla? Tia
enenu in oasr ku lulap, ku un mwet mweun pus in fusak.
10 Aok, pwaye lah fain soko ah yoki, tusruk ya ac ku in kapak? Ya ac tia masla ke
eng kutulap me ac tuhme ac fungulya? Ya ac tia masla na acn kapak we uh?"

Akkalemyeyuk Pupulyuk Sac

11 LEUM GOD El fahk nu sik,
12 "Siyuk sin mwet alein inge lah elos etu kalmen pupulyuk sac. Fahkang nu selos
lah tokosra lun acn Babylonia el tuku nwe Jerusalem ac usla tokosra lun Judah wi
mwet pwapa fulat lal welul folokla nu Babylonia.

17:12 17:12–15; 2 Tok 24:15–20; 2 Chr 36:10–13

13 Na el eis sie sin sou lun tokosra lun Judah ac oakiya sie wulela inmasrloltal, ac
oru elan fulahk tuh el ac pwaye na nu sel. Na el kapriya pac kutu mwet fulat
14 in oru tuh mutunfacl sac in tia sifil tuyak ac lainul, oayapa tuh wuleang sac in
tia musalla.
15 Tusruktu tokosra lun Judah el lain ma inge, ac supwala mwet lal nu Egypt in
utuk horse ac un mwet mweun pus. Ya ac ku in wi ma el nunku an? Ya el ku in oru
lumah inge ac tia nununkeyuk el? El tia ku in kunausla wulela sac ac wangin kaiyuk
nu sel!"
16 LEUM GOD Fulatlana El fahk, "In oana ke nga pa God moul, tokosra se inge ac
misa in acn Babylonia, mweyen el kunausla fulahk lal ke wulela se el orala inmasrlol
ac tokosra lun Babylonia, su srisrngilya tuh elan tokosra.
17 Finne mwet mweun fokoko lun tokosra Egypt, elos ac fah tia ku in kasru tokosra
lun Judah ke pacl in mweun, ke mwet Babylonia ac elosak fohk ke pot, ac pukanak
laf tuh elos in ku in uniya mwet puspis.
18 El kunausla fulahk lal ac wulela se ma el orala. El oru ma inge nukewa, ac inge
el ac tia ku in kaingla."
19 LEUM GOD Fulatlana El fahk, "In oana ke nga pa God moul, nga ac kalyael ke el
kunausla wulela ma el fulahk kac Inek mu el ac karinganang.
20 Nga ac laknelik sie nwek in sruokilya. Na nga ac usalla nu Babylonia ac sang kai
nu sel we, mweyen el tia pwaye nu sik.
21 Mwet mweun watwen lal ac anwuki nufon ke mweun, ac mwet lula uh ac
fahsrelik nu yen nukewa. Na kowos ac fah etu lah nga, LEUM GOD, pa fahk ma
inge."

Wulela Lun God In Folokonak Israel

22 Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana El fahk:
"Nga ac kotala fien soko sak cedar fulat,
Ac kotala sie srun srisrik kac;
Nga ac yukwiya fin soko eol fulat —
23 Fineol fulat emeet in acn Israel.
Ac fah kapak, lahelik ac isus fahko,
Na ac orala soko sak cedar yohk ac wo.
Kain in won nukewa yen engyeng uh ac fah muta olo
Ac mongla ye lulin sak uh.
24 Sak nukewa in facl sac ac fah etu
Lah nga pa LEUM GOD.
Nga pakiya sak fulat uh
Ac oru sak fototo uh in kapak fulat.
Nga oru sak folfol insroa in masla,
Ac oru sak masla in sifil folfol insroa.
Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge. Nga ac oru ma nga fahk mu nga ac oru."

18

Orekma Kunen Kais Sie Mwet

1 LEUM GOD El kaskas nu sik
2 ac fahk, "Mea soakas se inge ma mwet uh kalwenina in fahk in facl Israel?
'Nina ac papa kangla grape mukol,
A inwalin tulik uh mukolla kac.' "
3 LEUM GOD Fulatlana El fahk, "In oana ke nga pa God moul, kowos ac tia sifil
kalweni soakas se inge in Israel.

18:2 Jer 31:29

4 Moul lun kais sie mwet oan inpouk — moul lun papa ac nina, oayapa moul lun
tulik uh. Mwet se su orala ma koluk, el pa ac misa.
5 “Fin pa oasr sie mwet arulana wo moul lal, su sie mwet suwoswos ac pwaye.
6 El tia alu nu ke ma sruloala lun mwet Israel, ku mongo ma kisakinyuk ke nien alu
ma oal. El tia pwanla mutan kien siena mukul in orek kosro yorol, ku oan yurin sie
mutan ke pacl el mas mutan.
7 El tia kutasrik ku pisre ma lun mwet. El folokonang ma el ngisrala sin sie mwet,
ac el kite mwet masrinsral ac sang nuknuk nu sin mwet koflufol.
8 El tia sang mani lal nu sin mwet in orek kapak kac, ac el tiana oru ma koluk. El
orala wotela suwohs ke pacl oasr akukuin inmasrlon mwet uh.
9 Mwet ouinge se el akos ma nga sapkin, ac el oaru in liyaung ma sap luk. El sie
mwet suwoswos, ac el ac fah moul.” LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge.
10 “Na fin oasr sie mwet, su wen se natul orek pisrapasr ku akmas, ku oru kutu sin
ma inge
11 ma papa tumal tiana oru. El mongo ke ma kisala nu ke kain alu ma oal, ac orek
kosro nu sin mutan kien siena mukul.
12 El kiapu mwet sukasrup, ac el pisre ac sruokya ma sie mwet el sang elan
akkapyauk. El som pac nu nien alu lun mwet pegan, ac alu nu ke ma sruloala
13 ac eis mani in orekmakin. Ku el ac moul? Mo, el ac tia. El oru ma koluk inge
nukewa, ac ouinge el ac misa, ac el ac eis mwatan misa lal.
14 “Na mukul se ingan fin oasr wen se natul, su liye ma nukewa ma papa tumal ah
oru tusruk el tia oru oana papa sac.
15 El tia wi alu nu ke ma sruloala lun mwet Israel, ku mongo ke ma kisala nu ke
ma sruloala uh. El tia kosro nu sin mutan kien siena mukul
16 ku oru ma upa nu sin kutena mwet, ku pisre ma lun kutena mwet. El folokonang
ma itukyang nu sel elan akkapye. El kite mwet masrinsral, ac nokomang mwet
koflufol.
17 El srangesr oru ma koluk, ac tia ngusr mani in akkapye. El karinganang ma sap
luk, ac akos ma nga sapkin. El ac tia misa ke sripen ma koluk lun papa tumal, tuh el
ac moul na pwaye.
18 Ac funu papa tumal ah, el kiapu ac pisre mwet, ac pacl nukewa oru ma koluk nu
sin mwet. Ke ma inge el ac misa, ke sripen ma koluk su el sifacna orala.
19 “Tuh pa kom siyuk ouinge, ‘Efu ku wen el tia keok ke ma koluk lun papa tumal
an?’ Topuk uh pa inge: mweyen wen el oru ma suwohs ac wo. El liyaung ma sap luk
ac fahsr kac ke suwohs, ac ouinge pwayena lah el ac moul.
20 Pwayena lah el su oru ma koluk, el pa ac misa uh. Sie wen ac tia keok mweyen
papa tumal el oru ma koluk, ac papa se ac tia keok mweyen wen natul el oru ma
koluk. Sie mwet wo fah eis molin orekma wo lal, ac sie mwet orekma koluk ac fah
keok ke ma koluk su el orala.
21 “Sie mwet koluk fin tui liki oru ma koluk, ac el liyaung ma sap luk, ac el fin oru
ma su suwohs ac wo, el ac fah tia misa — pwayena lah el ac fah moul.
22 Ma koluk lal nukewa ac fah nunak munas nu sel, ac el ac moul mweyen el oru
ma su suwohs.”
23 LEUM GOD Fulatlana El siyuk, “Ku kom nunku mu nga insewowo in liye sie mwet
koluk misa? Mo, nga ke liye elan auliyak ac moul.
24 “Tuh sie mwet suwohs el fin tui liki, ac el mutawauk in oru kain in ma koluk
nukewa su mwet koluk elos oru, ku mea el ac moul? Mo! Ac wanginna ma wo ac
esamyuk kacl. El ac misa ke sripen sesuwos lal ac ma koluk lal.

18:9 Lev 18:5 **18:20** Dut 24:16

25 “A kom fahk mu ‘Ma LEUM GOD El oru tia suwohs.’ Kowos mwet Israel, lohngyu.
Ku kowos nunku mu usyen orekma luk uh tia suwohs? Inkanek in usya suwos uh pa
tia suwohs.
26 Sie mwet oru ma suwohs fin tui liki orekma wo lal, ac mutawauk in oru ma
koluk, na el misa mweyen el oru ma tia wo.
27 Ke sie mwet tui liki orekma koluk lal, ac oru ma suwohs ac wo, el molela moul
lal.
28 El akilenak ma el oru, tuh na koluk, na el tui tila oru ma koluk, ouinge pwayena
lah el ac tia misa. El ac moul na.
29 A kowos mwet Israel uh fahk mu ma LEUM GOD El oru uh tia suwohs. Ya kowos
nunku mu inkanek luk uh tia suwohs? Inkanek lowos an pa tia suwohs.
30 “Inge nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk nu suwos mwet Israel, lah nga fah
nununkekowos kais sie ke ma el orala. Forla liki ma koluk su kowos oru, ac nikmet
lela ma koluk in kunauskowosla.
31 Sisla ouiyen moul koluk nukewa kowos oasr kac, ac eis ngun sasu ac inse sasu
nu in kowos. Efu kowos mwet Israel uh ku lungse misa?”
32 LEUM GOD Fulatlana El fahk, “Nga tia lungse kutena mwet in misa. Forla liki ma
koluk lowos an, ac moul.”

19

Soko On In Asor

1 LEUM GOD El sap ngan yuk on soko inge. On in asor soko ke fisrak luo lun Israel.
2 Nina kiomtal el oana soko lion mutan na pulaik!
El tufahla lion srisrik natul wi lion mukul sulallal inge.
3 El tufahla soko lion srisrik natul ac lotel in suk ma nal.
Ac el etala in kang mwet.
4 Mwet in facl sac lohng kacl
Ac orek luf in sang sruokilya.
Elos sang ka sruokilya, ac usalla nu in acn Egypt.
5 Ma mutan soko ah soano nwe ke na el liye finsrak lal nukewa wanginla
Na el tufahla pac soko lion srisrik
Ac el kapak nu ke lion sulallal soko.
6 Ke pacl se el sun kuiyal
El wi lion uh,
Ac el lutlut pac in konauk ma nal ac in mongo mwet.
7 El fahsr kunaus pot uh, ac kunausla pac siti srisrik.
Mwet in facl sac elos tuninfong
Ke pacl nukewa el ngutngut.
8 Mutunfacl uh tukeni in mweunel;
Mwet uh tuku ke acn nukewa.
Elos laknelik nwek lalos
Ac sruokilya ke sruhf lalos.
9 Elos fililya in sie kalkal
Ac usalla nu yurin tokosra lun Babylonia.
Elos eisalang nu sin mwet in liyalang
In mau tia sifil lohngyuk ngutngut lal ah
Fineol in acn Israel nwe tok.
10 Nina kiomtal el oana fain in grape soko
Su yoki sisken soko infacl.
Mweyen yohk kof we,
Fain soko inge nwanala ke sra ac fahko.
11 Lah kac arulana ku

Ac kapak nu ke scepter* lun leum uh,
Fain soko ah kapak nwe ke sun pukunyeng uh;
Mwet nukewa liye lusa ke loes ac nwanala ke sra.
12 Tusruktu mwet kasrkusrak elos fusak
Ac sisya fin fohk ah,
Ac eng kutulap me akpaoyela fahko kac.
Lah kac kipatelik;
Elos paola ac isisyak.
13 Inge yoki yen mwesis
Yen pao ac wangin kof we.
14 Sropon fain soko inge sun e uh,
Na e uh esukak fahko ac lah kac.
Lah kac tia ku in sifilpa kui,
Ac tia ku in sifilpa orek scepter lun leum uh.
On in asor soko pa inge; su kalweniyukna in onkakinyuk.

20

Lungse Lun LEUM GOD, Ac Alein Lun Mwet Uh

1 In len se aksingoul ke malem aklimekosr in yac akitkosr ke sruoh lasr, kutu sin mwet kol lun Israel elos tuku nu yuruk in siyuk ke ma lungse lun LEUM GOD, ac elos muta ye mutuk.
2 Na LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk,
3 "Kom, mwet sukawil moul la, kaskas nu sin mwet inge ac fahkang lah nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk ouinge: Ya pwaye lah kowos tuku in siyuk ke ma lungse luk? Ke sripen nga pa God moul, nga ac tia lela kowos in siyuk kutena ma sik. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge.
4 "Mwet sukawil, ya kom akola in oru nununku lom nu selos? Kwal, oru. Akesmakinyalos ke orekma srungayuk papa matu tumalos ah tuh oru.
5 Fahkang nu selos ma nga fahk inge. Ke pacl se nga tuh sulela Israel ah, nga tuh orala sie wulela yorolos, ac nga sifacna fahkyuyak nu selos in facl Egypt. Nga tuh fahk mu: Nga pa LEUM GOD lowos.
6 Na nga wulela nu selos mu nga fah usalosme liki fahl Egypt ac kololosla nu in sie facl su nga sulela in ma lalos, sie facl mut ac kasrup fohk we*, sie facl su wo liki facl nukewa.
7 Nga tuh fahk elos in sisla ma sruloala srungayuk ma elos lungse, ac in tia akfohkfokyalos ke elos alu nu sin god sutuu lun Egypt, mweyen nga pa LEUM GOD lalos.
8 Tuh pa elos pilesreyu ac tia lungse lohngyu. Elos tia sisla ma sruloala srungayuk lalos, ku fuhleak god lun mwet Egypt. Nga tuh akola in sang elos in pula nufon fulen kasrkusrak luk nu selos.
9 Tuh nga tiana oru, mweyen ac tuh akkolukye Inek, ke sripen nga tuh fahkak nu sin mwet Israel ye mutun mwet elos muta inmasrlo lah nga ac fah usalosla liki acn Egypt.
10 "Ouinge nga usalosla liki acn Egypt nu yen mwesis.
11 Nga sang ma sap luk nu selos ac lotelos oakwuk luk, su ac sang moul nu selos nukewa su akos.
12 Nga orala tuh karinginyen len Sabbath luk in sie mwe akul ke wulela inmasrlosr, in akesmakinyalos lah nga, LEUM GOD, pa oru elos mutal.

---

* **19:11** ***scepter:*** liye ke Kalmen Kutu Kas. **20:5** 20:5–6; Exo 6:2–8 * **20:6** ***mut ac kasrup fohk we:*** liye ke Kalmen Kutu Kas. **20:11** 20:11, 13; Lev 18:5 **20:12** Exo 31:13–17

13 Tusruktu elos pilesreyu pac yen mwesis. Elos kunausla ma sap luk ac srunga
oakwuk luk, su ac sang moul nu selos nukewa su akos. Elos arulana aklusrongtenye
len Sabbath, na nga akola in sang elos in pulakin kasrkusrak upa luk ingo yen mwesis,
ac in kunauselosla.
14 Tuh nga tia oru, mweyen ac tuh akpusiselye Inek inmasrlon mutunfacl uh su liye
ke nga kololos mwet Israel liki acn Egypt.
15 Ouinge nga orala sie fulahk yen mwesis mu nga ac tia usalosla nu ke facl se su
nga sang selos ah — sie facl mut ac kasrup fohk we, sie facl su wo liki facl nukewa.
16 Nga orala fulahk sac mweyen elos srunga oru ma nga sapkin, ac kunausla ma
sap luk, ac aklusrongtenye len Sabbath — elos lungse alu nu ke ma sruloala lalos liki
in alu nu sik.
17 “Tusruktu, nga tuh pakomutalos, ac sulela ngan tia onelosla ke elos muta yen
mwesis.
18 Ouinge nga sensenkakin mwet fusr inmasrlolos ac fahk, ‘Nik kowos orekmakin
ma sap ma orekla sin mwet matu lowos, ac nimet fahsr tukun ouiya koluk lalos, ku
sifacna akfohkfokye kowos ke ma sruloala lalos.
19 Nga LEUM GOD lowos. Kowos in akos ma sap luk ac oakwuk luk.
20 Akmutalye len Sabbath, tuh in sie akul ke wuleang inmasrlok ac kowos, tuh
kowos fah etu lah nga LEUM GOD lowos.
21 “Tusruktu fwil sac oayapa likkeke lainyu. Elos seakos ma sap luk ac tia oru
oakwuk luk su ac sang moul nu selos nukewa su akos. Elos aklusrongtenye len
Sabbath, pwanang nga tuh akola in oru elos in pula kuiyen kasrkusrak luk uh ke
elos oasr yen mwesis, ac in onelosi nufon.
22 Tuh nga tiana orala, mweyen ac tuh akpusiselye Inek ye mutun mutunfacl su
liye ke nga usalosme mwet Israel liki facl Egypt.
23 Na nga sifilpa orala sie wulela yen mwesis uh. Nga wuleang mu nga ac
akfahsryeloselik nu fin faclu nufon.
24 Nga oru ouinge mweyen elos srunga oru ma nga sapkin, ac seakos ma sap luk,
ac aklusrongtenye len Sabbath, ac alu nu ke ma sruloala ma mwet matu lalos tuh
kulansupu.
25 “Ouinge nga sang nu selos ma sap su tia wo, ac oakwuk su ac tia sang moul nu
selos.
26 Nga fuhleang nu selos in sifacna akfohkfokye moul lalos ke mwe sang lalos, ac nga
lela elos in kisakin wen se emeet natulos. Ma inge ma in kalyaelos ac in akkalemye
nu selos lah nga pa LEUM GOD.
27 “Ke ma inge, mwet sukawil, fahk nu sin mwet Israel ma nga, LEUM GOD
Fulatlana, fahk nu selos: Pa inge sie pac lumah ma papa matu tumalos uh
akkasrkusrakyeyu kac ke elos tia moul suwohs ye mutuk.
28 Nga usalosme nu in facl se su nga wuleang mu nga ac sang lalos. Ke elos liye
tohktok fulat ac sak folfol insroa, elos orek kisa in acn inge nukewa. Elos oru nga
kasrkusrak ke mwe kisa firir, ac mwe sang lalos, ac mwe kisa keng, ac wain ma elos
use tuh in mwe kisa lalos nu sik.
29 Nga siyuk selos lah ma ya acn fulat elos som nu we inge? Ouinge in pacl sac me,
pangpang acn we ‘Acn Fulat.’
30 Inge fahkang nu sin mwet Israel ma nga fahk uh: Efu ku kowos sifil oru ma koluk
ma mwet matu lowos uh tuh oru, ac ukwe na ma sruloala lalos?
31 Nwe misenge kowos srakna oru mwe sang ma mwet matu lowos oru meet ah,
ac sifacna akfohkfokye kowos ke kowos alu nu ke ma sruloala ac kisai tulik nutuwos
in e. Na kowos mwet Israel tiana tui in siyuk ke ma lungse luk! Ke sripen nga LEUM
GOD Fulatlana ac nga pa God moul, nga fah tia lela kowos in siyuk kutena ma sik.

20:15 Oek 14:26–35 **20:23** Lev 26:33

32 Kowos wotela tari mu kowos in oana mutunfacl saya su alu nu ke sak ac eot.
Tusruktu ac fah tiana ouinge.

God El Kai Ac El Oayapa Nunak Munas

33 "Ke sripen nga pa LEUM GOD Fulatlana ac nga God moul, nga akkalemye nu
suwos lah in kasrkusrak luk, nga asroela pouk ac leum fowos ke ku luk nufon.
34 Nga ac fahkak ku luk ac kasrkusrak luk nu suwos ke nga ac uskowoseni, ac
folokinkowosme liki facl nukewa su kowos fahsrelik we.
35 Nga ac uskowosme nu 'Yen Mwesis Lun Mutunfacl uh,' ac ingo, ke kut ngetani
nu sie, nga fah orala nununku luk keiwos."
36 LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Nga ac nununkekowos in oana ke nga tuh
nununku papa matu tomowos yen mwesis in acn Sinai."
37 "Nga fah oru kolyuk ku luk fowos, ac oru kowos in akos wuleang luk.
38 Nga ac eisla mwet lokoalok ac mwet orekma koluk liki inmasrlowos. Nga ac
eisalosla liki facl nukewa elos muta we inge. Tusruktu nga ac tia lela elos in foloko
nu in facl Israel. Na kowos fah etu lah nga pa LEUM GOD."
39 LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Inge, kowos mwet Israel nukewa, fahsrot
kulansupu ma sruloala lowos! Tuh nga fahkot lah tukun ma inge kowos enenu in
akosyu, ac tia sifil akpusiselye Ine mutal luk ke kowos us mwe sang lowos nu ke ma
sruloala lowos.
40 Ingo, fineol fulat ac mutal sik† in acn Israel, kowos mwet Israel nukewa ac fah
alu nu sik we. Nga ac fah insewowo suwos, ac nga fah soano tuh kowos in use mwe
kisa lowos, ac mwe sang wolana ac mutal lowos nu sik.
41 Tukun nga folokinkowosme liki facl nukewa kowos fahsrelik we, ac eiskowoseni,
nga ac insese in eis mwe kisa su kowos akosak, na mutunfacl uh ac fah liye lah nga
mutal.
42 Ke nga folokinkowosme nu in facl Israel, facl se su nga tuh wuleang mu nga ac
sang lun papa matu tomowos, na kowos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD.
43 Kowos ac fah esamak ouiya koluk nukewa ma kowos oru ac akfohkfokye kowos
sifacna kac. Kowos ac sifacna srungakowos ke sripen ma koluk nukewa kowos orala.
44 Ouiya ma nga ac oru nu suwos mwet Israel, ac tia fal nu ke orekma koluk lowos,
a ac fah fal nu ke Ine mutal luk. Ke ma inge kowos ac fah etu lah nga LEUM GOD."
LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge.

Sie E In Acn Eir

45 LEUM GOD El fahk nu sik,
46 "Mwet sukawil, ngetot suwohs nu eir. Kaskas lain acn eir, ac palu lain insak eir.
47 Fahk nu ke insak lun acn eir in lohng ma LEUM GOD Fulatlana El fahk uh: Liye,
nga fah tanak sie e, su ac fah esukak sak nukewa sunom, finne ma moul ku ma masla.
Wangin kutena ma ac ku in konela. Ac fah fahsrelik layen eir me nwe ke sun layen
epang, ac mwet nukewa ac pula fulen fol kac.
48 Elos nukewa ac liye lah nga, LEUM GOD, pa tanak e sac, ac wangin sie ku in
konela."
49 Tusruktu, nga tia insese nu kac, na nga fahk, "LEUM GOD Fulatlana, nimet
supweyu in fahkak kas ingan! Mwet nukewa tukakinyu mu elos tiana kalem ke kas
in pupulyuk luk."

21

Cutlass Nutin LEUM GOD

1 LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk,

† **20:40** ***fineol fulat ac mutal sik:*** Fineol Zion, fineol soko in acn Jerusalem yen Tempul ac inkul sin tokosra oan we.

2 “Kom, mwet sukawil moul la, fahkak kas in lain Jerusalem ac lain yen mwet uh
alu we. Sang kas in sensenkakin facl Israel
3 lah nga, LEUM GOD, fahk mu: ‘Nga mwet lokoalok lowos. Nga ac fwauk cutlass
nutik ac unikowosi nukewa, mwet wo ac mwet koluk oana sie.
4 Nga ac orekmakin cutlass nutik uh in uni mwet nukewa, eir lac nwe epang.
5 Mwet nukewa fah etu lah nga, LEUM GOD, fwauk tari cutlass nutik, ac nga fah tia
sifil folokonang nu yen se.
6 “Kom, mwet sukawil, sao ac tung ke asor lulap. Sasao yen mwet nukewa ac ku in
liye kom we.
7 Ke elos siyuk sum lah efu kom ku tung, fahk nu selos lah ma ke sripen pweng su
tuku inge. Ke pacl se ac tuku, insialos ac arulana sangeng, ac paolos ac atla ac uli, ac
kuiyalos ac munasla, ac nialos ac rarrar. Pacl sac pa inge.” LEUM GOD Fulatlana pa
fahk ma inge.
8 LEUM GOD El fahk nu sik,
9 “Mwet sukawil, palye ac fahk nu sin mwet uh lah mea nga, LEUM GOD, fahk inge:
Sie cutlass, aok sie cutlass pa twetela ac aksaromromyeyukla.
10 Temyukla in uniya,
Aksaromromyeyukla in sarmelik oana sarom uh.
Na ac fah wangin enganak yurin mwet luk
Mweyen elos pilesru kas in sensen nukewa, oayapa kas in kai.
11 Cutlass uh akmusrala tari
Ac akola in orekmakinyuk.
Temyukla ac akmusrala
Tuh in oan inpoun sie mwet akmas.
12 Mwet sukawil, wowoyak ke keok;
Cutlass se inge ma ac lain mwet luk
Oayapa mwet kol nukewa lun mwet Israel.
Elos ac anwuki
Wi mwet luk nukewa.
Puokya iniwom ke supwarla ac wanginla finsrak!
13 Nga srike mwet luk inge
Ac elos fin srunga auliyak,
Na ma inge nukewa ac sikyak nu selos.
14 “Inge, mwet sukawil, palye ac paspas, na cutlass sac ac pakpuk na pakpuk.
Cutlass sac mwe uniya, mwe aksangeng, ac mwe fakfuk.
15 Ac oru mwet luk in tila pulaik, ac elos ac fahsr tukulkul. Nga aksangengye siti
selos ke sie cutlass sarmelik oana sie sarom, su akola in uniya mwet.
16 Kom, cutlass kosroh, pakpuk nu layot ac nu lasa. Pakpuk nu acn nukewa kom
for we.
17 Nga fah paspas pac, na kasrkusrak luk ac fah wanginla. Nga, LEUM GOD, pa fahk
ma inge.”

Cutlass Nutin Tokosra Lun Acn Babylonia

18 LEUM GOD El kaskas nu sik
19 ac fahk, “Mwet sukawil, akilenya lukwa inkanek ma tokosra Babylonia elan ku in
ut we wi cutlass natul. Mutaweyen inkanek lukwa inge in tuku ke mutunfacl sefanna.
Tulokunak sie akul an yen ma inkanek an sengelik we.
20 Soko in akkalemye nu sin tokosra lah ma ac som nu Rabbah, siti lun mwet
Ammon. Ac ma soko ngia, ma ac som nu Judah, nu ke Jerusalem, siti se ma
akkeyeyukla ke pot ku.

21 Tokosra lun acn Babylonia el ac tu ke akul ke yen inkanek ah sengelik we. In
konauk acn el ac ut we, el usruk sukan pisr natul,* na el siyuk kasru sin ma sruloala
lal; na el ac lohang nu ke esan kosro soko ma kisakinyukla.
22 Inge, lac po layot sel sruok sukan pisr ma akilenya acn 'Jerusalem'! Ma se inge
akkalemye nu sel elan som ac akola polosak mwe fokfok mutunpot uh, na sala ke
sasa lun mweun, ac likiya mwe fokfok mutunpot uh sisken pot ah, ac elosak fohk
sisken pot uh, ac pukpuk laf.
23 Mwet Jerusalem ac tia lulalfongi ma inge mweyen elos orala tari sie wuleang
inmasrlolos. Tusruktu kas in palu inge akesmakyalos ke ma koluk lalos, ac akkalemye
nu selos lah elos ac fah sruoh.
24 Pa inge ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk uh: Ma koluk lowos kalem sin mwet
e nukewa, ac elos etu lupan ma koluk lowos uh. Kalem ke mukuikui nukewa lowos,
na nga fah eiskowosyang nu inpoun mwet lokoalok lowos.
25 "Kom su mwet kol koluk ac sesuwos lun Israel, len in kaiyuk safla lom pa ac tuku
inge.
26 Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge. Eisya tefuro lom ac susu lom an.
Wangin ma ac fah sifil oana meet. Akleumye mwet pusisel, ac akpusiselye mwet
leum.
27 Musalla! Musalla! Aok, nga fah oru tuh siti sac in musalla. Tusruktu ac fah tia
sikyak nwe ke pacl se mwet se ma nga sulela el tuku in kalyei siti uh. El pa nga fah
sang siti uh nu se.

Cutlass Se Lainyen Mwet Ammon

28 "Mwet sukawil, palye ac fahkak ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk nu sin mwet
Ammon, su fahk kas koluk lain mwet Israel. Fahk nu selos:
'Sie cutlass pa akola in kunausla;
Akmusrala tari in uniya, in sarmelik oana sarom uh.
29 Aruruma kowos liye uh tia pwaye, ac ma kowos motko mu ac sikyak uh ma kikiap.
Kowos mwet sesuwos ac koluklana. Len in kalya safla lowos ac tuku. Cutlass uh
akola in twacla inkwawowos.
30 " 'Filiya cutlass an! Nga ac nununkekowos in acn kowos orekla we, in facl su
kowos isusla we.
31 Kowos ac pula kasrkusrak luk ke nga ac fuhleot nu fowos oana sie e firir. Ac nga
ac eiskowosyang nu inpoun mwet sulallal, su arulana etu in kunaus mau.
32 Kowos ac fah isisyak ke e. Srah keiwos ac fah sororla fin facl suwos sifacna, ac
wangin sie mwet ac esam kowos.' " LEUM GOD pa fahk ma inge.

22

Ma Koluk Lun Jerusalem

1 LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk,
2 "Kom, mwet sukawil moul la, ya kom akola in nununku siti se inge su sesseslana
ke mwet akmas? Oru in arulana kalem sel ma srungayuk nukewa ma el orala.
3 Fahkang nu sin siti sac ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk inge: Ke sripen arulana
pus mwet lom sifacna su kom uniya, ac oayapa kom akfohkfokyekomla ke kom alu
nu ke ma sruloala, ouinge pacl lom apkuranme.
4 Oasr mwatum ke akmas kom orala inge, ac kom fohkfokla ke sripen ma sruloala
su kom orala. Ke ma inge len se srisrngiyuki nu sum ac tuku, na safla pacl lom! Pa

* **21:21** ***usruk sukan pisr natul:*** mwet meet ah fin nikanla ma elos in oru, kutu pacl uh elos ac usruk sukan pisr ekasr ac sisya nu infohk uh, na elos tuni lah pituk nu yac. **21:28** 21:28–32; Jer 49:1–6; Ezk 25:1–7; Amo 1:3–15; Zep 2:8–11

inge sripa sis nga lela tuh mwet in facl saya uh in aksruksrukye kom, ac mutunfacl nukewa in isrun kom.
5 Mutunfacl su apkuran ac oayapa su loessula ac isrun kom ke sripen kom tia moul ye ma sap.
6 Mwet kol lun Israel nukewa lulalfongi ke ku lalos sifacna ac orek akmas.
7 Wangin mwet in siti uh sunakin papa ac nina kialos. Elos orek kutasrik nu sin mwetsac, ac aklalfonye katinmas ac tulik mukaimtal.
8 Elos tia akfulatye acn mutal, ac tia pac karinganang len Sabbath.
9 Kutu sin mwet lom uh fahk kas kikiap ke mwet ngia in pwanang in anwuki elos. Kutu selos kang mwe mongo ma kisala nu ke ma sruloala. Kutu mwet uh tia tui in oru lung koluk lalos.
10 Kutu selos oan yurin mutan kien papa tumalos. Kutu pac selos sifacna sruinku ac orek kosro nu sin mutan ke pacl elos musen malem.
11 Kutu mwet uh orek kosro yurin mutan kien siena mukul, ac kutu nu sin mutan kien wen natulos, ku mutan wialos ke siena nina.
12 Kutu sin mwet lom uh moul nu se in orek akmas. Kutu akyokye lupan kapak elos eis sin mwet Israel wialos su ngusr mani selos, ac elos kasrupi ke ma laesla inge. Elos mulkinyula." LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge.
13 "Nga fah pasolya pouk in kasrkusrak luk ke sripen pisrapasr ac akmas lom uh.
14 Nga fin filiya pouk fom, ya kom nunku mu ac oasr pulaik lom, ku kom ac ku in sifil srukak poum? Tia ku! Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge, ac nga ac oru oana ma nga fahk.
15 Nga ac fah akfahsryelik mwet lom nu in mutunfacl nukewa, ac tulokinya orekma koluk lom uh.
16 Ouinge mutunfacl saya ac fah tia sifil akfulatye kom, ac kom ac fah etu lah nga pa LEUM GOD."

E In Liklik Lun God

17 LEUM GOD El fahk nu sik,
18 "Mwet sukawil, wanginla sripen mwet Israel nu sik. Elos oana pukun osra — copper, tin, iron, ac lead — tukun kofelik silver uh liki eot ma manman ke sie funyu.
19 Ke ma inge, nga LEUM GOD Fulatlana, fahk nu selos lah wangin sripalos nu sik oapana osra inge. Nga ac fah oraloseni nukewa nu in acn Jerusalem
20 oana ke eot ma oasr silver, copper, iron, lead ac tin loac uh orekeni in likliki in sie funyu. Fulen kasrkusrak luk ac fah oru elos in kofelik, oana fulen e uh oru eot uh in kofelik.
21 Aok, nga fah oraloseni nu Jerusalem, tanak sie e ah yalos, ac oru elos in kofelik ke kasrukusrak luk.
22 Elos fah kofelik in Jerusalem oana ke silver uh kofelik in funyu uh, na elos fah etu lah elos oan ye kasrkusrak lun LEUM GOD."

Ma Koluk Lun Mwet Kol Lun Israel

23 LEUM GOD El sifil kaskas nu sik ac fahk,
24 "Mwet sukawil, fahk nu sin mwet Israel lah facl selos uh tiana mutal. Ke ma inge nga ac akkeokye ke kasrkusrak luk.
25 Mwet kol inge elos oana lion ngutngut ma sreya monin kosro ma elos uniya uh. Mwet kol elos uniya mukul puspis, na elos eisla mani ac acn lalos. Ke akmas lalos inge elos akpusye katinmas uh.
26 Mwet tol uh kunaus ma sap luk ac wangin sunak lalos ke ma su mutal. Elos tia akilen inmasrlon ma mutal ac ma tia mutal. Elos tia luti lah mea inmasrlon ma

22:7 Exo 20:12; Dut 5:16; Exo 22:21–22; Dut 24:17 **22:8** Lev 26:2 **22:10** 22:10–11; Lev 18:7–20 **22:12** Exo 23:8; Dut 16:19; Exo 22:25; Lev 25:36–37; Dut 23:19

nasnas ac ma su tia nasnas, ac elos pilesru len Sabbath. Ke sripa inge, mwet Israel elos tia sunakinyu.
27 Mwet wal fulat lun Israel elos oana kosro wolf ma seya kosro ma elos uniya uh.
Elos orek akmas elos in mau kasrupi.
28 Mwet palu elos okanla ma koluk inge oana ke mwet uh ac sang fasr sruloala
sinka ke lohm uh in okanla acn munas kac. Aruruma elos liye uh tia pwaye, kas in
palu lalos kikiap. Elos fahk mu elos tafu kas lun LEUM GOD Fulatlana, tuh nga, LEUM
GOD, tiana kaskas nu selos.
29 Mwet kasrup elos kutasrik ac pisrapasr. Elos oru koluk nu sin mwet sukasrup,
ac aklalfonye mwetsac uh.
30 Nga suk sie mwet ma ac ku in musaela pot uh, in tu ke acn ma pot uh raki we, ac
in loango acn uh ke kasrkusrak luk apkuran in kunausla. Tusruktu wanginna mwet
nga konauk.
31 Ke ma inge nga ac okoala kasrkusrak luk nu faclos, ac kunauselosla oana sie e
ke ma elos orala." LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge.

23

Tamtael Koluk Luo

1 LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk,
2 "Kom, mwet sukawil moul la, sie pacl ah oasr tamtael luo.
3 Ke pacl se elos fusr ac muta in acn Egypt elos sa in sun mukul, ac ekla nu ke
mutan kosro su eis molin kosro lalos.
4 Inen ma se ma matu ah pa Oholah, (el aolla acn Samaria), ac inen ma se ma srik
pa Oholibah (el aol acn Jerusalem). Nga payukyak seltal kewa ac oasr tulik nutik
seltal kewa.
5 Oholah el nwe payuk nu sik, a el srakna orek kosro, ac srakna ke suk mukul ma
el pwar se sin mwet Assyria.
6 Elos mwet mweun su nukum nuknuk sroninmutuk, mwet leum, ac yohk wal lalos
ke mweun uh. Elos nukewa mwet oasku su kasrusr fin horse.
7 Mutan sac sie mutan kosro nu sin mwet leum lun un mwet mweun Assyria, ac
lung koluk lal oru elan akfohkfokyal sifacna ke alu nu ke ma sruloala.
8 El tafwelana moul in kosro lal su el tuh mutawauk oru in acn Egypt, acn se el
tuh mutawauk in eteya mwet we. Ke na pacl ma el srakna mutan fusr, mukul uh
mutawauk in oan yorol ac oral oana sie mutan kosro.
9 Ouinge nga tuh eisalang nu sin mukul ma el lung koluk nu se in acn Assyria, su
el arulana pwar selos.
10 Elos sarukulla el koflufol. Elos sruokya tulik mukul ac tulik mutan natul, na elos
unilya ke cutlass. Mutan in acn nukewa elos lesrikel ke ma sikyak nu sel inge.
11 Tamtael wial ah, Oholibah, el ne liye ma inge, el koluk yohk lukel Oholah ke moul
in kosro lal uh.
12 El wi pac arulana pwar in orek ma koluk nu sin mwet leum lun Assyria ac mwet
mweun fulat su nukum nuknuk in mweun, oayapa mwet mweun su kasrusr fin horse
— mukul inge kewa mukul fusr ac oasku lumahlos.
13 Nga liye lah moul lal Oholibah arulana fohkfok. Tamtael se ma fusr inge koluk
oana el su matu.
14 Na el oru moul in kosro lal inge arulana alukela. El liye petsa ke mukul ma
sroalla ke sinka in lohm uh ke tuhn srusra,
15 wi pel su losya infulwalos ac mwe lohl na kato ma oan fin sifalos. Petsa inge
nukewa petsaiyen leum lun mwet mweun Babylonia, su acn selos uh pa Chaldea.

22:26 Lev 10:10

16 Ke el liye petsa inge, lung koluk lal tuyang nu sel kaclos, ac el supwala mwet
tutafpo in us kas lal nu yorolos in acn Babylonia.
17 Ac mukul Babylonia inge tuku oan yorol, ac elos akkolukyalla nwe ke na el
srungalosla.
18 El ikasulak ye mutun mwet uh, ac akkalemye lah el sie mutan kosro. Na nga
arulana kasrkusrak sel, oana ke nga tuh kasrkusrak sin tamtael se wial ah.
19 Elahn kosro lal ah yokelik liki na meet ah, ke el sifil oru lumah fohkfok ma el tuh
oru ke el mutan fusr ac kukakin manol in acn Egypt.
20 Arulana yokla lung koluk lal nu sin mukul ma lungse orekma koluk uh ac moul
lalos oana donkey mukul ku horse mukul uh." (
21 Oholibah, ya kom lungse sifil kalweni moul koluk su kom tuh moulkin in facl
Egypt, yen ma mukul uh tuh sritalkin titi lom an, ac kom eteya mwet uh we?)

Nununku Lun God Nu Sin Tamtael Se Ma Srik uh

22 "Ke ma inge, Oholibah, pa inge ma nga, LEUM GOD Fulatlana, ac fahk nu sum
uh: Kom tasak sin mukul ma pwar sum ingan, tuh nga ac fah oru elos in kasrkusrak
sum, ac tuku raunikomla.
23 Nga fah usani mukul nukewa in acn Babylonia ac Chaldea — mwet Pekod, mwet
Shoa, ac mwet Koa, ac mwet Assyria nukewa. Nga ac fah usani nufon mwet leum ac
mwet fulat ke mweun su fusr ac oasku, aok mwet na yohk sripalos, ac mwet mweun
fulat su kasrusr fin horse uh.
24 Elos ac fah mweuni kom liki acn epang, ac use sie u lulap ke mwet mweun, wi
chariot ac wagon in wun kufwa lalos. Elos ac loangeyuk ke mwe loang ac susu osra, na
elos ac fah raunikomla. Nga ac fah eiskomyang nu selos, ac elos ac fah nununkekom
ke ma sap lalos sifacna.
25 Ke sripen nga kasrkusrak sum, nga ac fah lela elos in oru na ma elos lungse oru
nu sum ke na kasrkusrak lalos. Elos ac fah pakela infwem ac insrem, ac uniya tulik
nutum uh. Aok, elos ac fah eisla wen ac acn nutum liki kom, na elos fah moul na
isisyak.
26 Elos ac fah sacla nuknuk lom an, ac eisla mwe yun saok nukewa lom.
27 Nga fah tulokinya lung koluk lom ac lumah fohkfok nukewa ma kom tuh oru e
ke pacl kom muta Egypt ah me. Kom fah tia sifil ngetang nu ke kutena ma sruloala,
ku sifil nunku ke acn Egypt."
28 Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana El fahk: "Nga ac fah eiskomyang nu sin mwet
su kom kwase ac kasrkusrak se.
29 Na mweyen elos kasrkusrak sum uh, elos ac fah eisla ma nukewa ma kom orekma
kac uh, ac oru tuh kom in koflufolla, ac monum ikakelik oana sie mutan kosro. Lung
koluk ac elahn kosro lom
30 pa pwen ma inge nu sum uh. Kom tuh sie mutan kosro nu sin mutunfacl uh, ac
sifacna akfohkfokye kom ke ma sruloala lalos.
31 Kom fahsrna in falken tamtael se wiom, na pa nga ac sot pac nu sum sie cup in
kalya kom in nim."
32 LEUM GOD Fulatlana El fahk,
"Kom fah nimnim ke cup lun tamtael wiom;
Cup se inge yohk ac loal.
Mwet nukewa ac fah aksruksrukye kom ac angon kom;
Cup se inge sessesla.
33 Ac fah oru kom in keok ac sruhila.
Cup se inge mwe aksangeng ac mwe kunausla,
Cup se inge ma lun Samaria, tamtael wiom.
34 Kom fah nim nwe ke na lisr,
Na ke ipin ma fokelik kac uh

Kom fah seya iniwom.
Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge."
35 Pa inge kas ma LEUM GOD Fulatlana El fahk uh: "Mweyen kom mulkinyula ac
forla likiyu, kom ac fah keok ke sripen lung koluk lom ac ke elahn kosro lom."

Nununku Lun God Nu Sin Tamtael Luo Uh Kewa

36 Na LEUM GOD El fahk nu sik, "Mwet sukawil, ya kom akola in nununkal Oholah
ac Oholibah? Akkolukyaltal ac fahk ke orekma koluk ma eltal tuh oru ah.
37 Eltal tuh orek akmas ac kosro — kosro nu ke ma sruloala, ac akmas ke wen
natultal ma eltal uniya, su ac ma nutik. Eltal kisakin wen nutik inge nu ke ma sruloala.
38 Tia pa ingan mukena ma koluk eltal oru uh. Eltal akfohkfokye Tempul luk, ac
aklusrongtenye len Sabbath su nga oakiya.
39 Len se na ma eltal uniya tulik nutik inge in kisakin nu ke ma sruloala ah, eltal
tuku ac akfohkfokye Tempul luk!
40 "Eltal nuna sap na sap in suli mukul in tuku nu yoroltal yen loesla me, ac mwet
inge tuku. Tamtael luo inge ac yihla, ac sang mwe yun ac wek saok nu ke manoltal.
41 Eltal ac muta fin mwe muta fisrasrsrasr, ac filiya sie tepu ma nwanala ke ma kato
ac wo oan ye mutaltal, su ma inge pa ma keng ac oil in olive su nga sang nu seltal.
42 Pusren mwet mutwata yoroltal inge ku in lohngyuk, ac mwet pus ac tuku oe yen
mwesis me nu yoroltal. Elos sang mwe lohlpo nu ke paoltal, ac mwe yun in tefuro
nu ke sifaltal.
43 Ac nga fahk nu sik sifacna mu elos oru nu sin mutan se ma totola ke moul in
kosro lal uh, oana elan sie mutan su kukakin manol.
44 Elos nuna kalwenina in fahsr nu yurin mutan kosro inge. Elos folok na nu yorol
Oholah ac Oholibah, mutan na fohkfok moul la luo inge.
45 Mwet ma suwohs moul la uh ac nununkalos ke kosro ac akmas, mweyen eltal
orek kosro, ac paoltal tuhnla ke srah."
46 Pa inge kas ma LEUM GOD Fulatlana El fahk uh: "Use sie un mwet an in
aksangengyaltal ac pisrala ma laltal uh.
47 Lela un mwet se inge in tanglaltal ac lainultal ke cutlass, uniya tulik natultal, ac
esukak lohm seltal uh.
48 Nga ac fah tulokinya ma koluk in tia sifil orek in acn inge nufon, in oana sie mwe
akkalemye nu sin mutan tuh elos in tia orek kosro oana ke mutan luo inge oru ah.
49 Na komtal, tamtael luo ingan, nga fah kalyei komtal ke ma koluk lomtal ac ke
sripen komtal alu nu ke ma sruloala. Na komtal ac fah etu lah nga pa LEUM GOD
Fulatlana."

24

Sie Tup Su Rasla

1 Ke len se aksingoul in malem aksingoul ke yac akeu in sruoh lasr, LEUM GOD El
kaskas nu sik ac fahk,
2 "Kom, mwet sukawil moul la, akilenya len se inge, mweyen pa inge len se ma
tokosra lun Babylonia el mutawauk in kuhlusya acn Jerusalem.
3 Fahkang nu sin mwet luk su lungse lainyu, pupulyuk se inge ma nga, LEUM GOD
Fulatlana, oru nu selos:
Filiya sie tup an fin e uh
Ac nwakla ke kof.
4 Sang ipin ikwa ma wo emeet nu loac —
Pap in pao ac pap in nia —
Oayapa ikwa ma oasr sri kac su yu pac.

24:2 2 Tok 25:1; Jer 52:4

5 Orekmakin ikwen sheep ma arulana wo;
Orani etong an nu ye tup an.
Oru kof an in poel;
Na poeleak kewa sri ac ikwa an."
6 Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana El fahk: "We nu sin siti lun mwet akmas uh! El oana sie tup rasla ma tiana aknasnasyeyuk. Kais sie ipin ikwa ituk na ituk nwe ke wangin sie ip lula.
7 Akmas orek in siti uh, tusruktu srah uh tiana sororla nu fin fohk uh, yen kutkut uh ku in afinya, a sororla nu fin sie eot ma oan kalem.
8 Nga mansis srah uh in oanna insac, yen ma ac tia ku in wikinyukla, pwanang mwet uh in kasrkusrak ac suk in foloksak."
9 "Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana El fahk: We nu sin siti akmas sac! Nga ac sifacna elosak eol in etong uh in yohk.
10 Use pac kutu etong an! Taun in ngeng! Akmolyela ikwa an! Poeli nwe ke na lisr sroano, ac lela sri an in firiryak.
11 Filiya pisin tup osra sacn fin mulut an nwe ke na arulana folla ac srusrala. Na tup sacn ac fah sifil nasnasla ac ras kac uh ac isisla,
12 finne tia ku in wanginla nufon ras kac an ke e sac.
13 Jerusalem, orekma koluk lom uh akfohkfokyekomla. Nga ne srike in aknasnasyekomla, tuh kom srakna fohkfok. Kom tia ku in sifil nasnasla nwe ke na kom pula kuiyen kasrkusrak luk uh.
14 Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge. Sun tari pacl fal nga in oru ma nga ac oru uh. Nga ac fah tia pilesru orekma koluk lom, ku pakomutom, ku nunak munas nu sum. Ac fah kalyeiyuk kom ke ma kom orala." LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge.

Mutan Kien Mwet Palu Sac Misa

15 Na LEUM GOD El kaskas nu sik,
16 ac fahk, "Mwet sukawil, nga ac eisla moul lun mwet se kom lungse emeet ke sie ouiya na sa. Kom fah tiana torkaskas, ku tung, ku lela sroninmotom in sororla.
17 Nimet oru in lohngyuk pusren mwemelil lom. Nimet kom eisla susu liki sifom, ku sarukla fahluk liki niom in akkalemye lah kom asor. Nimet afinya motom, ku kang mwe mongo ma mwet asor uh kang."
18 Ke lotutang sac, nga tuh sramsram nu sin mwet uh. Ke eku sacna, mutan kiuk uh misa, ac ke len toko ah nga oru oana ma sapkinyuk nu sik.
19 Na mwet uh siyuk sik, "Efu ku kom oru ouingan?"
20 Na nga fahk nu selos, "LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk nga in
21 tafweot sap soko inge nu suwos, mwet Israel: Kowos insefulatkin ku lun Tempul uh. Kowos lungsena fahsri ac intoein. Tusruktu LEUM GOD El ac fah akfohkfokye. Ac mwet fusr in sou lowos su lula in acn Jerusalem ac fah anwuki ke mweun.
22 Na kowos fah oru oana ma nga oru inge. Kowos fah tia afinya motowos, ku kang mwe mongo nun mwet asor.
23 Kowos ac fah susuyang ac fahlukyang, ac tia asor ku tung. Kowos ac fah srila ke sripen ma koluk lowos, ac kowos fah sasao inmasrlowos sifacna.
24 Na nga ac fah sie mwe akul nu suwos. Kowos ac fah oru ma nukewa oana ma nga oru. LEUM GOD El fahk mu pacl se ma inge ac sikyak uh, kowos ac fah etu lah El pa LEUM GOD Fulatlana."
25 Na LEUM GOD El fahk, "Mwet sukawil, inge nga ac fah eisla lukelos Tempul fokoko se inge, su elos tuh engankin ac insefulatkin, su elos lungsena fahsri ac intoein. Ac nga fah eisla wen ac acn natulos lukelos.
26 Ke len se ma nga ac oru ma inge, sie mwet su kaingkunla ongoiya sac ac tuku ac fahkak ma inge nu sum.

27 Ke len sacna, oalum ac fah ikakla ac kom ac ku in sifil kaskas, na kom fah sramsram nu sel. Ke ouiya se inge kom ac fah sie mwe akul nu sin mwet uh, na elos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD."

25

Kas In Palu Lain Acn Ammon

1 LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk,
2 "Kom, mwet sukawil moul la, fahkak lah oasr mwatan mutunfacl lun mwet Ammon.
3 Fahk nu selos in porongo ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk inge: Kowos tuh arulana engan in liye ke Tempul sik uh aklusrongtenyeyuk, ac ke tuh kunausyukla facl Israel, ac ke mwet Judah elos som nu in sruoh.
4 Ke sripen kowos engankin ma inge, nga ac fah lela tuh sruf in acn mwesis kutulap in kutangkowosla. Elos ac fah oakiya nien aktuktuk selos in facl suwos ac muta we. Elos ac fah kangla fokinsak nowos, ac numla milk nimowos.
5 Nga ac fah oru tuh siti fulat Rabbah in nien muta lun camel, ac fahl Ammon nufon ac fah nien muta lun sheep, kowos in mau etu lah nga pa LEUM GOD.
6 "Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana El fahk: Kowos tuh paspas ac srosro ke engan. Kowos kwase na facl Israel.
7 Ke sripen kowos oru ouinge nga ac fah eiskowosyang nu inpoun mutunfacl saya, tuh elos in pisre ma lowos, ac sukela acn suwos. Nga ac fah arulana kunauskowosla tuh kowos fah tia sifil oaoa in sie mutunfacl, ku oasr facl suwos sifacna. Na kowos fah etu lah nga pa LEUM GOD."

Kas In Palu Lain Acn Moab

8 LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Mweyen Moab el fahk mu facl Judah el oapana mutunfacl saya uh,
9 nga ac fah oru tuh siti ma karingin masrol lun Moab uh in mweuniyuk, weang pac siti wolana selos — Beth Jeshimoth, Baal Meon, ac Kiriathaim.
10 Nga fah oru tuh sruf in acn mwesis layen kutulap in kutangla acn Moab wi acn Ammon, na acn Moab fah tia sifil akilenyuk mu mutunfacl se.
11 Nga fah kalyei acn Moab, ac elos fah etu lah nga pa LEUM GOD."

Kas In Palu Lain Acn Edom

12 LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Mwet Edom elos orek foloksak na sulallal nu sin mwet Judah, na foloksak sac sang mwatan mwet Edom nwe tok.
13 Inge nga fahkak lah nga ac fah kalyei mwet Edom, ac uniya mwet ac ma orakrak nukewa we. Nga ac fah sukela acn we in mwelalla, mutawauk ke siti Teman ac safla ke siti Dedan, ac mwet we ac fah anwuki ke mweun.
14 Mwet Israel, su mwet luk, elos ac fah aolyu in foloksak nu sin mwet Edom, ac oru tuh mwet Edom in pulakin kasrkusrak lulap luk. Na mwet Edom ac fah arulana etu kalmen foloksak luk." LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge.

Kas In Palu Lain Acn Philistia

15 Na LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Mwet Philistia elos oru foloksak sulallal nu sin mwet su elos nuna kwase ke pacl na loes, ac kunauselosla.
16 Ke ma inge nga akkalemye lah nga ac fah lain mwet Philistia, ac onelosla nufon. Nga ac fah kunausla mwet nukewa su srakna moul ke Acn Tupasrpasr Philistia.

25:1 25:1–7; Jer 49:1–6; Ezk 21:28–32; Amo 1:13–15; Zep 2:8–11 **25:8** 25:8–11; Isa 15:1—16:4; 25:10–12; Jer 48:1–47; Amo 2:1–3; Zep 2:8–11 **25:12** 25:12–14; Isa 34:5–17; 63:1–6; Jer 49:7–22; Ezk 35:1–15; Amo 1:11–12; Oba 1–14; Mal 1:2–5 **25:15** 25:15–17; Isa 14:29–31; Jer 47:1–7; Jol 3:4–8; Amo 1:6–8; Zep 2:4–7; Zec 9:5–7

17 Nga ac fah sang kai upa nu selos, ac liksrenina oru foloksak luk nu selos. Elos ac
fah pula kasrkusrak luk, na elos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD."

26

Kas In Palu Lain Siti Tyre

1 Ke len se meet in sie ... malem* ke yac aksingoul sie in sruoh lasr, LEUM GOD El
kaskas nu sik ac fahk,
2 "Kom, mwet sukawil moul la, pa inge ma mwet in siti Tyre elos engankin. Elos
wowoyak ac fahk, 'Acn Jerusalem musalsalu! Mutunfacl saya uh ac tia sifil som kuka
we, na el ac tia ku in sifilpa alein nu sesr!'
3 "Ke ma inge, pa inge ma nga, LEUM GOD Fulatlana, ac fahk uh: Siti Tyre, nga ac
lain kom! Nga ac fah use mutunfacl puspis in tuku mweuni kom, ac elos ac fah tuku
oana noa meoa tok pe acn uh.
4 Elos ac fah kunausla pot ke siti sum, ac ikruiya tower lom an. Na nga fah pokla
kutkut nukewa nwe ke na ef mukena lula.
5 Mwet patur uh ac fah laknelik kwa lalos in akpaoyela fin ef ah. Nga, LEUM GOD
Fulatlana, pa fahk ma inge. Mutunfacl saya ac fah utyak nu in siti Tyre, ac usla ma
nukewa we;
6 ac sang cutlass natulos in uniya mwet nukewa su muta in siti srisrik fin acn uh.
Na Tyre ac fah etu lah nga pa LEUM GOD."
7 Na LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Nga ac fah use sie tokosra su fulat liki tokosra
nukewa — Tokosra Nebuchadnezzar lun facl Babylonia — elan tuku ac mweuni Tyre.
El ac fah tuku epang me wi sie un mwet mweun lulap, ac horse ac chariot, oayapa
mwet mweun su kasrusr fin horse.
8 Elos nukewa su muta in siti srisrik uh ac fah anwukla ke mweun sac. Mwet
lokoalok uh ac fah pukanak laf, etoak fohk sisken pot uh, ac orala sie kalkal ke mwe
loang natulos raunikomla.
9 Elos ac fah sang sak in fokfok pot ac foklalik pot lom, ac topkakunla tower lom ke
osra lulap.
10 Fusren nien horse uh ac fosryak afinkomla. Kusen nien horse natulos, ac wheel
ke wagon ac chariot natulos, ac fah osrokak pot in acn sum ke elos ac kasrusr sasla
ke mutunpot lun siti musalla sac.
11 Mwet mweun fin horse ac fah fokolak inkanek lom, ac uniya mwet lom ke cutlass.
Sru kulana lom ac fah topla.
12 Mwet lokoalok lom ac fah sifacna eis mwe kasrup lom ac mwe kuka lom. Elos ac
fah ikruiya pot lom ac kunausya lohm wolana sum nukewa. Elos ac fah eis eot, sak,
ac kutkut nukewa, ac sisla nu meoa.
13 Nga ac fah tulokinya pusren on lom nukewa in wanginla, ac pusren harp nutum
fah tia sifil lohngyuk.
14 Nga fah oru tuh ef mukena in oan, mwe akpaoye kwa lun mwet patur uh. Siti
uh ac fah tia sifil musaiyuk. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge."
15 Pa inge kas lun LEUM GOD Fulatlana nu sin siti Tyre: "Ke pacl se mwet mweun
uh kutangkomla, mwet su muta wekof uh fah tuninfongla ke elos lohng pusren wowo
lun mwet ma ac anwuki uh.
16 Tokosra nukewa lun mutunfacl su muta wekof uh ac tufah fani liki tron lalos.
Elos ac fah sarukla nuknuk in wal lalos ac nuknuk akul kato lalos, ac muta rarrar fin
fohk uh. Elos ac fah tuninfongla ke ongoiya lulap nu sum uh, pwanang elos ac tia tui
ke rarrar.
17 Elos ac fah yuk on in mas misa soko inge nu sum:

---

* **26:1** ***sie ... malem:*** kas Hebrew tia fahk lah malem su. **26:13** Fwack 18:22 **26:16** 26:16–18; Fwack 18:9–10

Siti pwengpeng sac kunausyukla!
Oak okoal pokyukla liki meoa uh.
Mwet in siti uh elos tuh leumi inkof uh meet,
Ac aksangengye mwet ma muta sisken meoa uh.
18 Na inge, ke len se ma el musalla uh,
Tuka nukewa kusrusryak,
Ac mwet uh lut ma lulap ke ma sikyak inge."
19 LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Nga ac fah oru tuh kom in sie siti sikiyukla, in oana siti ma musalla yen wanginla mwet muta we. Nga ac fah afinkomla ke kof in acn loal meoa.
20 Nga ac fah supwekomla nu in facl sin mwet misa in welulos su misa in pacl oemeet ah. Nga ac fah oru kom in muta ye fohk fin faclu, inmasrlon ma kulamla in pacl oemeet ah, ac tukeni yurin mwet misa. Ke sripa inge, kom ac fah tiana sifil foloko liki acn ingo in muta yen sin mwet moul.
21 Nga ac fah oru tuh kom in sie mwe aksangeng, na ac fah pa ingan saflaiyom. Mwet uh finne suk kom, elos ac fah tiana konekomyak." LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge.

27

On In Mas Misa Nu Ke Siti Tyre

1 LEUM GOD El fahk nu sik:
2 "Kom, mwet sukawil moul la, yuk soko on in mas misa an nu sin acn Tyre,
3 siti se ma oan weacn uh, su orek kuka nu sin mutunfacl nukewa ma oan weacn uh. Fahk nu sel kas su LEUM GOD Fulatlana El fahk inge:
"Tyre, kom tuh filangkin oasku lom an.
4 Acn sum pa meoa uh.
Mwet musaikomla uh orekomla oana soko oak na kato.
5 Elos oru ipinsak lom nukewa ke sak fir Fineol Hermon,
Ac soko sak cedar liki acn Lebanon nu ke kwesu lom.
6 Elos eis sak oak Bashan me in orek oac kac,
Ac orala falful ke oak an ke sak pine Cyprus me,
Ac nawela ke ivory.
7 Nes nu ke oak an orekla ke nuknuk linen,
Aok, nuknuk akul su tuku Egypt me,
Arulana mahnek in liyeyuk yen loesla me.
Ac nuknuk sunyen twek orekla ke nuknuk wowo,
Tuhn kac uh folfol ac sroninmutuk, ma tuku Cyprus me.
8 Mwet in kal lom elos mwet Sidon ac Arvad,
Ac mwet pisrla in us oak an mwet na lom sifacna.
9 Mwet kamtu fin oak uh mwet na pah,
Su tuku Byblos me.
Selu fin oak nukewa su kalkal meoa
Elos tuku moul ke acn in kuka lom.
10 "Mwet mweun lun Persia, Lydia ac Libya elos inmasrlon mwet mweun lom. Elos sripisrya mwe loeyuk lalos ac susu in mweun lalos in lohm sin mwet mweun lom. Elos pa akpwengpengye kom.
11 Mwet mweun liki siti Arvad pa mwet topang su karingin pot in siti lom, ac mwet Gamad pa karingin tower lom uh. Elos sripisrya mwe loeyuk lalos ke pot lom uh, ac elos inge pa akkatoye kom uh.

26:21 Fwack 18:21

12 “Kom som kukakin ma puspis lom in acn Tarsis, ac kom eis silver, iron, tin ac
lead in sang aol ma kom kukakunla.
13 Kom oayapa orek kuka in acn Greece, Tubal, ac Meshech, ac kukakunla mwe
kasrup lom in moli mwet kohs ac ma orekla ke osra bronze.
14 Kom kukakunla ma lom in moli horse in orekma, horse in mweun, ac mule liki
acn Beth Togarmah.
15 Mwet Dedan elos oayapa tuku moul yurum, ac mwet in acn puspis su oan sisken
meoa uh oayapa use ivory ac ebony in aolla mwe kasrup lom.
16 Mwet Syria elos molela pac mwe kuka lom ac ma puspis ma kom orala. Na elos
sot nu sum wek emerald ac ruby, nuknuk sroninmutuk, nuknuk akul, nuknuk srik
eoa, ac ma saok inkof uh, in sang moli ma oasr yurum.
17 Mwet Judah ac mwet Israel elos moli mwe kuka lom ke wheat, honey, oil in olive,
ac mwe akyuye mongo.
18 Mwet Damascus elos oayapa moul yurum ke mwe kasrup su oasr yurum, ac elos
moli ke wain lun Helbon ac unen sheep Sahar me.
19 Vedan ac Javan liki acn Uzal eltal kukakin osra iron ac mwe akyu mongo, sang
aol mwe kasrup su oan yurum.
20 Mwet Dedan elos kukakin mwe loeyuk mwe muta fin horse in moli mwe kuka
lom.
21 Mwet Arabia ac mwet leum lun facl Kedar elos moli mwe kuka lom ke sheep fusr,
sheep mukul, ac nani.
22 Mwet kuka lun acn Sheba ac Raamah elos use mwe keng na wowo, wek saok, ac
gold, in sang moli mwe kuka lom.
23 Siti lun Haran, Canneh ac Eden, oayapa mwet kuka lun Sheba ac siti lun Asshur
ac Chilmad — elos kewa orek kuka ac moul yurum.
24 Elos kukakin nu sum nuknuk na oasku, nuknuk sroninmutuk ac nuknuk akul,
ac mwe loeyuk na kato ma nu in lohm, ac sucl ac ah na wowo.
25 Mwe kuka lom inge wunyuk ke un oak na lulap.
“Kom oana soko oak meoa
Ma sessesla ke mwe kuka.
26 Ke mwet in kal lom uh kuhlukinkomla nu meoa,
Sie eng kutulap me kunausla oak okom infulwen meoa.
27 Mwe kasrup ke mwe kuka lom nukewa,
Ac mwet selu lom nukewa,
Mwet kamtu fin oak uh wi mwet in kuka uh,
Ac mwet mweun nukewa —
Elos nukewa tuhlac in meoa uh
Ke pacl oak uh musalla.
28 Pusren mwet walomla uh
Lohngyuk finmes uh.
29 “Oak nukewa wanginla mwet fac,
Ac mwet nukewa utyak nu finmes ah.
30 Elos nukewa arulana asor ac tung keim,
Na elos sisak kutkut nu fin sifalos ac oan ipippip in apat uh.
31 Ke sripom elos mangsrasrala,
Ac nokomang nuknuk yohk eoa.
Insialos arulana oela ke elos tung mwemelil.
32 Elos yuk on in mas misa soko inge keim:
‘Su ac ku in lumweyuk nu ke acn Tyre —
Tyre, su oan misla ye kof uh?

27:25 27:25–36; Fwack 18:11–19

33 Meet, ke mwe kuka lom uh sasla meoa uh,
Kom akfalye enenu lun mutunfacl nukewa.
Tokosra uh kasrupi
Ke mwe kuka puspis lom.
34 Inge kom musalla in meoa uh,
Ac kom tili nu yen loal inkof uh.
Mwe kasrup lom ac mwet orekma lom nukewa
Wi kom na wanginla inkof uh.'
35 "Mwet nukewa su muta weacn uh elos oela ke mwe ongoiya ma sikyak nu sum.
Finne tokosra lalos, elos sangengla pac, ac mutalos akkalemye sangeng lalos.
36 Kom wanginla, wanginla ma pahtpat. Ac mwet kuka faclu nufon elos sangeng
ma lulap, mweyen elos sensen mu elos ac sun ongoiya se ma sikyak nu sum uh."

28

Kas In Palu Lain Tokosra Lun Tyre

1 LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk,
2 "Kom, mwet sukawil moul la, fahkang nu sin leum lun Tyre kas su nga, LEUM GOD
Fulatlana, fahk nu sel inge: Ke sripen kom inse fulat, kom sifacna pangon mu god se
pa kom. Kom fahk mu kom muta fin sie tron oana sie god, ac acn meoa raunikomla.
Kom finne sifacna pangon mu god se pa kom, tusruktu kom mwet se na, ac kom ac
fah misa.
3 Kom nunku mu kom lalmwetmet lukel Danel*, ac wangin ma lukma ku in
wikinyukla nu sum.
4 Ke sripen kom lalmwetmet ac pah in orekma, oru kom kasrup ke gold ac silver.
5 Kom usrnguk in orala inkanek in kuka, ac yokna kapak lom kac. Kom arulana
inse fulat ke sripen mwe kasrup lom!
6 "Pa inge ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk nu sum: Mweyen kom nunku mu
kom lalmwetmet oana sie god,
7 nga ac fah use mwet lokoalok sulallal in mweuni kom. Elos ac fah kunausla nufon
ma kato ma kom eisla ke inkanek in usrnguk ac lalmwetmet.
8 Elos ac fah unikomi ac siskomla nu inkof uh, su pa ingan kulyuk lom uh.
9 Ke elos ac tuku in unikomi, ya kom ac srakna fahk mu god se pa kom? Ke kom ac
tu ye mutun mwet ma ac unikom uh, kom ac mwet se na ac tiana god se.
10 Kom ac fah misa oana soko kosro ngalngul inpoun mwetsac su tia etu ke God.
Nga, LEUM GOD Fulatlana pa sap in ouinge."

Ikori Lun Tokosra Lun Tyre

11 LEUM GOD El sifilpa kaskas nu sik ac fahk,
12 "Mwet sukawil, kom in asor ke ongoiya se ma ac sikyak nu sin tokosra lun siti
Tyre. Fahkang nu sel kas ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk inge: Meet kom tuh sie
mwe srikasrak ke moul suwohs. Kom tuh arulana lalmwetmet ac oasku!
13 Kom tuh muta in acn Eden, ima lun God, ac wulu kain eot saok nukewa: ruby,
diamond, topaz, beryl, carnelian, jasper, sapphire, emerald, ac garnet. Oasr mwe
walwal gold pac lom. Ma inge tuh akoeyuk nu sum ke len se na ma nga orekomla.
14 Nga filiya sie lipufan na aksangeng ingo in taran kom. Kom tuh muta fineol mutal
sik, ac fufahsryesr inmasrlon wek saromrom.
15 Ouiya lom tuh suwosna oe ke len se ma orekla kom, nwe ke pacl se kom
mutawauk in oru ma koluk.

* **28:3** ***Danel:*** ku liye Ezk 14:14.

16 Kom tuh kafofo na ke oru orekma in kuka, ac ma inge kolkomla nu ke sulallal
ac orekma koluk. Na pa nga liskomla liki eol mutal sik, ac lipufan se su taran kom el
ukwekomyak liki inmasrlon wek saromrom uh.
17 Kom tuh konkin ke oaskuiyom, ac pwengpeng lom uh oru kom orekma in mwet
lalfon. Ke sripa inge nga siskomi nu infohk uh, ac oru tuh tokosra ngia in ku in liye
kom.
18 Yokla ma koluk kom oru ke inkanek in kuka lom, pwanang acn in alu lom uh
kolukla. Ouinge nga esukak siti uh, nwe ke ma nukewa apatla. Mwet nukewa su liye
kom in pacl inge elos liye lah akpusiselyeyuk kom.
19 Kom wanginla, wanginla ma pahtpat! Mutunfacl nukewa ma etekom uh elos
sangengla, ac sensen elos in sun ongoiya oana kom!”

Kas In Palu Lain Acn Sidon

20 Na LEUM GOD El fahk nu sik,
21 “Mwet sukawil, fahkak kas in palu lain siti Sidon.
22 Fahk nu sin mwet we ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk kaclos inge: Sidon, nga
lain kom. Mwet uh ac fah kaksakinyu ke ma su nga ac oru nu sum uh. Elos ac fah
etu lah nga pa LEUM GOD ke nga ac kalyei mwet su muta inmasrlom. Ma inge ac
akkalemye lah nga mutal.
23 Nga fah supwaot mas upa nu fom, ac oru tuh srah in soror inkanek lom. Un
mwet mweun ac fah tuku liki acn nukewa, ac onela mwet lom. Na kom fah etu lah
nga pa LEUM GOD.”

Ac Fah Akinsewowoyeyuk Israel

24 Na LEUM GOD El fahk, “Wangin sin mutunfacl ma raunela Israel su aksruksrukal
meet, ac fah sifilpa oana otonsak ac mwe fahkfuk in akkeokye Israel. Elos ac fah etu
lah nga pa LEUM GOD Fulatlana.”
25 LEUM GOD Fulatlana El fahk, “Nga ac fah folokonma mwet Israel liki facl nukewa
su nga akfahsryeloselik nu we, na mutunfacl nukewa ac fah etu lah nga mutal. Mwet
Israel elos ac fah muta in facl selos sifacna, su nga tuh sang nu sel Jacob, mwet
kulansap luk.
26 Elos ac fah muta we in misla. Elos ac fah musai lohm selos, ac yok ima in grape.
Nga fah kalyei mwet tulan lalos su aklokoalokyalos, ac Israel ac fah muta in misla.
Na elos fah etu lah nga LEUM GOD lalos.”

29

Kas In Palu Lain Acn Egypt

1 Ke len aksingoul luo ke malem aksingoul in yac aksingoul in sruoh lasr, LEUM
GOD El kaskas nu sik ac fahk,
2 “Kom, mwet sukawil moul la, fahkak kas in palu lain tokosra lun acn Egypt.
Fahkang nu sel lah ac fah kalyeiyuk el ac facl Egypt nufon.
3 Fahkang lah pa inge ma LEUM GOD Fulatlana El fahk nu sin tokosra lun Egypt:
Kom oana alligator* sulallal soko ma oan Infacl Nile. Nga lain kom. Kom fahk mu
kom pa orala Infacl Nile, ac lah ma na lom.
4 Nga ac isongang soko ka nu inwalum, ac oru tuh ik ke infacl soko lom inge in
fulfuli keim. Na nga ac fah amakinkomyak liki infacl uh wi ik nukewa ma fulfuli
keim uh.

28:20 28:20–26; Jol 3:4–8; Zec 9:1–2; Mt 11:21–22; Lk 10:13–14 **29:1** 29:1—32:32; Isa 19:1–25; Jer 46:2–26 * **29:3** ***alligator:*** soko ma orakrak lulap ma muta ke infacl.

5 Nga ac siskomla ac ik ingan kewa nu yen mwesis. Monum ac fah putati ac oanna
infohk uh, tia pukpuki. Nga ac fah sang tuh in ma nun won yen engyengu ac kosro
in inimae.
6 Na mwet Egypt nukewa ac fah etu lah nga pa LEUM GOD."

Na LEUM GOD El fahk, "Mwet Israel elos tuh lulalfongi kowos, mwet Egypt, in
kasrelos, tusruktu kuiyowos oana sak na munas soko.
7 Ke elos fungwot nu suwos, kowos kaptelik ac fakisya ye paolos, ac oru fintokolos
kipatu.
8 Ke ma inge, nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk nu suwos lah nga ac fah oru tuh
mwet in mweuni kowos ke cutlass, ac elos ac fah uniya mwet lowos oayapa kosro
nutuwos.
9 Facl Egypt ac fah mwesisla ac wangin ma oan fac. Na kowos ac fah etu lah nga
LEUM GOD.

"Mweyen kom fahk mu Infacl Nile ma lom ac kom pa orala uh,
10 nga ac fah lain kom ac oayapa lain Infacl Nile lom. Nga fah oru tuh facl Egypt
nufon in mwesisla ac wangin koano, mutawauk ke siti Migdol layen epang, nwe ke
siti Aswan layen eir, ac som na nwe ke masrol nu Ethiopia.
11 Wangin mwet, ku kosro, ac fah fahsr sasla fin acn ingan. Ke lusen yac angngaul,
ac fah wangin ma moul ac muta we.
12 Nga ac fah oru tuh acn Egypt in pa acn se ma wangin oemeet ma fac fin faclu
nufon. Ke lusen yac angngaul, siti lun Egypt ac fah musallana — musalla yohk liki
kutena siti saya. Nga ac fah oru tuh mwet Egypt in mwet takusrkusr. Elos ac fah
kaingelik nu in facl nukewa, ac muta inmasrlon mwet in mutunfacl saya."
13 Na LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Tukun yac angngaul, nga ac fah folokonma
mwet Egypt liki facl nukewa nga akfahsryeloselik nu we,
14 ac nga fah oru tuh elos in muta layen eir in acn Egypt, acn na elos muta we meet
ah. Ingo elos ac fah oana sie tokosrai na munas —
15 aok, tokosrai se ma munas oemeet — ac elos ac fah tiana sifil leumi kutena
mutunfacl. Nga ac fah oru tuh elos in sie facl na pilasr, in pwanang elos in tia sifil
kifus kutena mutunfacl in oru oana lungse lalos.
16 Israel ac fah tia sifil lulalfongelos. Ma sikyak nu sin facl Egypt inge ac fah mwe
akesmakinye Israel lah ke elos tuh lulalfongelos ah, ma tafongla se. Na Israel fah etu
lah nga pa LEUM GOD Fulatlana."

Tokosra Nebuchadnezzar El Ac Fah Kutangla Facl Egypt

17 In len se meet ke malem se meet ke yac aklongoul itkosr in sruoh lasr, LEUM
GOD El kaskas nu sik ac fahk,
18 "Mwet sukawil, Tokosra Nebuchadnezzar lun Babylonia el tuyak in mweun lain
Tyre. El sang mwet mweun lal uh us ma na toasr — fahsr ilil insifalos nwe pwanang
srahsrala mangolos, ac finpisalos koekoela ac kinkineta. Tusruktu wanginna sripen
kemkatu lal, ku mwet mweun lal.
19 Na pa inge ma nga, LEUM GOD Fulatlana, ac fahk uh: Nga ac sang facl Egypt nu
sel Tokosra Nebuchadnezzar. El ac fah utyak ac pisrala ma nukewa we, ac usla mwe
kasrup nukewa in sang moli mwet mweun lal.
20 Nga ac sang facl Egypt nu sel in moli orekma lal uh, mweyen un mwet mweun
lal elos orekma nu sik. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge.
21 "Ke pacl se ma inge ac sikyak uh, nga ac fah oru tuh mwet Israel in sifil kui. Na
kom, Ezekiel, ac fah sramsram yen mwet nukewa ac ku in lohng kom we, tuh elos in
etu lah nga pa LEUM GOD."

29:6 Isa 36:6

30

LEUM GOD El Fah Kalyei Facl Egypt

1 LEUM GOD El sifil kaskas nu sik ac fahk,
2 “Mwet sukawil moul la, palye ac fahkak kas su nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk inge. Kom in wowoyak ac fahk kas inge:
Sie len aksangeng summa!
3 Len sac apkuranme, len se ma LEUM GOD El ac mukuila,
Sie len lohsrlosr ke pukunyeng, ac len in lokoalok nu sin mutunfacl uh.
4 Ac fah oasr mweun in facl Egypt
Ac ongoiya lulap in acn Ethiopia.
Mwet puspis in acn Egypt ac fah anwuki.
Facl sac ac fah kunausyukla
Ac ma nukewa we fah musalla.
5 “Mwet mweun nukewa ma utuku liki acn Ethiopia, Libya, Lydia, Arabia, Kub, ac oayapa liki inmasrlon mwet luk sifacna, ac fah misa ke mweun sac.”
6 LEUM GOD El fahk, “Liki acn Migdol layen epang, nwe in acn Aswan layen eir, mwet nukewa ma loango acn Egypt ac fah anwuki ke mweun uh. Un mwet mweun watwen lun acn Egypt ac fah kunausyukla. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge.
7 Facl sac ac fah arulana sikiyukla yohk liki acn nukewa faclu, ac siti we uh ac fah oan arulana musalsalu.
8 Ke nga ac esukak acn Egypt, ac mwet loango acn we nukewa misa uh, na elos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD.
9 “Ke len se ma kunanula acn Egypt, nga ac fah supwala mwet utuk kas in oayak som nu Ethiopia, in okasak mwet we su tiana etu ke ma sikyak inge, ac elos ac fah arulana tuninfongla. Len sacn akuranna tuku!”
10 LEUM GOD Fulatlana El fahk, “Nga ac fah orekmakunul Tokosra Nebuchadnezzar lun acn Babylonia in tulokinya mwe kasrup lun Egypt.
11 El, ac mwet mweun sulallal lal, ac fah tuku ac sukela acn we. Elos ac fah mweuni acn Egypt ke cutlass, na facl sac ac fah sessesla ke monin mwet misa.
12 Nga ac fah oru Infacl Nile in paola, ac sang facl Egypt nu inpoun mwet koluk. Mwet in mutunfacl saya ac fah arulana kunausla acn we nufon. Nga, LEUM GOD, pa fahk ma inge.”
13 Na LEUM GOD Fulatlana El fahk, “Nga ac fah kunausla ma sruloala ac god lusrongten nukewa in acn Memphis. Ac fah wangin mwet in leumi acn Egypt, ac nga fah oru tuh mwet nukewa in arulana sangeng.
14 Nga ac oru tuh siti Pathros layen eir in Egypt in sikiyukla, ac esukak siti Zoan layen epang. Nga ac fah kalyei Thebes, capital lun acn we.
15 Nga ac fah oru tuh Pelusium, su potiyukyak arulana ku, in pula kasrkusrak luk. Nga fah kunausla un mwet mweun lun acn Thebes.
16 Nga fah esukak acn Egypt, ac siti Pelusium ac fah muta in keok lulap. Pot lun acn Thebes ac fah kunausyukla, ac siti uh ac fah sronoti.
17 Mukul fusr in siti Heliopolis ac Bubastis ac fah misa ke mweun, ac mwet saya ac fah sruoh ac muta in kapir.
18 Lohsr lulap ac fah putati nu fin Tahpanhes ke nga ac kunausla ku lun acn Egypt ac aksafyela ku se ma elos konkin kac. Sie pukunyeng ac fah afinya facl Egypt, ac mwet in siti nukewa we ac fah sruoh ac muta in kapir.
19 Ke nga ac kalyei acn Egypt in lumah se inge, elos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD.”

Ku Lun Tokosra Egypt Munasla

20 Ke len akitkosr in malem se meet ke yac aksingoul sie in sruoh lasr, LEUM GOD
El kaskas nu sik ac fahk,
21 “Mwet sukawil, nga koteya poun tokosra lun Egypt. Wanginna mwet kapriya ku
lohsak in mahla tuh elan ku in sifil sruok cutlass natul.
22 Na pa inge ma nga, LEUM GOD Fulatlana, ac fahk uh: Nga lainul tokosra lun
Egypt. Nga ac fah kotalik paol kewa — lacpo ma srakna wo, ac layen ma musalla tari
— na cutlass natul ac fah putatla liki paol.
23 Nga ac fah akfahsryelik mwet Egypt nu fin faclu nufon.
24 Na nga ac fah akkeye poun tokosra lun Babylonia, ac sang nu inpaol cutlass
nutik uh. Tusruktu nga ac koteya poun tokosra lun Egypt, ac el ac fah sasao ac misa
ye mutun mwet lokoalok lal.
25 Aok, nga fah akmunasyal, ac akkeye tokosra lun Babylonia. Ke nga ac sang cutlass
nutik uh nu sel ac el kolla nu facl Egypt, mwet nukewa ac fah etu lah nga pa LEUM
GOD.
26 Nga ac akfahsryelik mwet Egypt nu fin faclu nufon. Na elos ac fah etu lah nga
pa LEUM GOD.”

31

Pupulyuki Facl Egypt Nu Ke Soko Sak Cedar

1 Ke len se meet in malem aktolu ke yac aksingoul sie in sruoh lasr, LEUM GOD El
kaskas nu sik ac fahk,
2 “Kom, mwet sukawil moul la, fahkang nu sin tokosra lun Egypt ac mwet lal
nukewa:
Fuka lupan ku lom!
Mea nga ac ku in lumwe kom nu kac?
3 Kom oana soko sak cedar in acn Lebanon
Ma lesak kac uh kato, ac arulana yohk acn luliya.
Soko sak arulana fulat, ac fiya kac sun pukunyeng uh.
4 Oasr kof in akkapye,
Ac infacl soror ye fohk uh in akmongoi.
Infacl inge aksroksrokye acn ma sak soko inge kapak we
Ac supwala infacl srisrik nu ke sak nukewa insak uh.
5 Ke sripen wo fahsriyen kof uh nu kac
El kapak loes liki sak nukewa saya.
Lah kac uh kapak loes ac lahlah.
6 Kain in won nukewa orala ahng lalos in lesak uh,
Ac kosro lemnak uh oswe natu natulos ye lulin sak uh.
Mutunfacl nukewa mongla ye lulin sak soko inge.
7 Fuka oaskuiyen sak soko ah —
Kapak arulana fulat, ac loes lah kac.
Okah kac uh som nwe ke sun kof ye fohk uh.
8 Wangin sak cedar in ima lun God ma ku in lumweyuk nu kac.
Soenna oasr sak fir ma lahlah oana sak soko ah,
Ac lah ke sak saya nukewa tia wo oana lah ke sak soko inge.
Wangin pac sak in ima lun God ma kato oana.
9 Nga pa orala in arulana oasku ac lahlah.
Sak nukewa in Eden, ima lun God, ke ouiyalos sak soko inge.
10 “Inge, nga, LEUM GOD Fulatlana, ac fahk nu sum ma ac sikyak nu ke sak soko
ah, su kapak nwe ke na sun pukunyeng uh. Ke el kapak fulat, nunak lal uh fulatak
pac.

31:8 Gen 2:9

11 Ouinge nga sisella ac eisalang nu sin sie leum in siena mutunfacl. El ac fah oru
nu sin sak soko ah fal nu ke orekma koluk lal.
12 Mwet sulallal in mutunfacl saya elos ac fah pakiya, ac som liki. Lah kac, wi lah
srisrik uh, ac fah putati nu fineol nukewa ac infahlfal nukewa in facl sac. Mutunfacl
nukewa ma tuh muta ye lulin sak uh elos ac fahsrelik.
13 Won yen engyeng uh ac fah sohkma ac tuhwi fin sak ikori soko ah, ac kosro
lemnak uh ac fah fahsr fin lesak uh.
14 Ke ma inge, in pacl se ingela, wangin sak ac ku in sifil kapak fulat ac sun
pukunyeng uh oana fulatiyen sak soko ah, finne aksroksrokyeyuk wo. Sak nukewa
ac fah misa oana mwet uh, ac welulosyang su som tari nu in facl lun mwet misa."
15 Pa inge ma LEUM GOD Fulatlana El fahk: "Ke len se ma sak soko uh ac som nu in
facl sin mwet misa, nga fah oru tuh kof ye fohk uh in afunla sak soko ah, in oana sie
akul in asor. Nga ac fah sikulya infacl uh, ac tia lela kutena unon srisrik in sororla.
Mweyen sak soko inge misa tari, nga ac fah oru lohsr matoltol in luliya fineol in acn
Lebanon, ac oru tuh sak nukewa insak uh in uli.
16 Ke pacl se nga ac supweya sak soko uh nu in facl sin mwet misa uh, ngirla lun
ikori lal uh ac fah osrokak mutunfacl uh. Sak nukewa in Eden, ac sak sacnsan nukewa
ma aksroksrokyeyuk wo in acn Lebanon ma som tari nu ten ye faclu, ac fah engankin
lah ikori.
17 Elos ac fah wi sak soko inge som nu in facl sin mwet misa, in tuh weang sak
nukewa ma ikori tari. Na mwet nukewa su muta ye lulin sak soko ah, ac fahsrelik nu
in facl saya uh.
18 "Sak soko inge pa tokosra lun acn Egypt ac mwet nukewa lal. Wangin sak in ima
Eden ma fulat ac kato oana sak soko uh. Tusruktu inge el ac oana sak Eden uh, ac
som nu in facl sin mwet misa, ac weang mwet su tia etu God, ac elos su anwukla ke
mweun. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge."

32

Tokosra Lun Egypt Lumweyuk Nu Ke Soko Alligator

1 Ke len se meet in malem aksingoul luo ke yac aksingoul luo in sruoh lasr, LEUM
GOD El kaskas nu sik ac fahk,
2 "Kom, mwet sukawil moul la, fahkang sap soko luk inge in akesmakye tokosra
Egypt: Kom oru mu kom oana soko lion inmasrlon mutunfacl uh, tusruktu kom
oana alligator soko ma pikpik infacl uh. Kom aklohsrngokye inkof uh ke niom, ac
akfohkfokyela infacl uh.
3 Ke mutunfacl puspis ac tukeni, nga ac sruokkomi in kwa luk uh, ac lela elos in
amakinkomyak nu finmes uh.
4 Nga ac fah siskomi nu fin acn uh, ac usani won nukewa ac kosro nukewa lun faclu
in kang ikom.
5 Nga ac fah sisalik ma lula ke monum in afunla fineol ac infahlfal uh.
6 Nga ac fah okoala srah keim nwe ke na osralik fineol uh, ac nwakla acn nukewa
kof uh soror we.
7 Pacl se nga ac kunauskomla, nga ac fah afinya yen engyeng uh ac aklohsye itu uh.
Faht uh ac fah kosreyukla ke pukunyeng, ac malem uh ac fah wangin kalem kac.
8 Nga ac fah konela kalem nukewa su oan inkusrao, ac tolya facl sum uh nu in lohsr
uh. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge.
9 Facl puspis ac fah fosrnga ke nga sulkakin musalla lom nu sin mutunfacl saya ma
kom soenna lohng kac.

32:7 Isa 13:10; Mt 24:29; Mk 13:24–25; Fwack 6:12–13; 8:12

10 Ma nga ac oru nu sum uh ac fah mwe lut lulap nu sin mutunfacl pus. Pacl se
nga ac ngenges cutlass nutik uh, tokosra uh ac fah rarrar ke sangeng. Ke len se kom
ac ikori uh, elos nukewa ac fah rarrar ac sangeng ke moul lalos sifacna."
11 LEUM GOD Fulatlana El fahk nu sin tokosra Egypt, "Kom ac fah liye cutlass nutin
tokosra lun Babylonia ke ac tuku lain kom.
12 Nga ac fah lela tuh mwet mweun sulallal lun facl saya in fwauk cutlass natulos
ac uniya mwet lom nukewa. Mwet lom nukewa, ac ma nukewa saya ma kom muta
insefulatkin, ac fah kunausyukla.
13 Nga ac fah onela kosro nukewa nutum su tu pe infacl uh. Ac fah wanginla mwet
ac cow in sifil aklohsrngokye kof uh.
14 Nga ac fah oru tuh kof in acn sum uh in mutalelik ac nasnasla, ac infacl uh in
asrla wo. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge.
15 Ke nga ac sukela facl Egypt in mwesisla, ac kunausla mwet nukewa su muta we,
na elos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD.
16 Kas in sensenkakin inge ac fah orala soko on nu ke mas misa. Mutan in mutunfacl
puspis elos ac onkakin in tungi acn Egypt ac mwet lal nukewa. Nga, LEUM GOD
Fulatlana, pa fahk ma inge.

Facl Sin Mwet Misa

17 In len aksingoul limekosr ke malem se meet in yac aksingoul luo in sruoh lasr,
LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk,
18 "Mwet sukawil, tungi mwet puspis in acn Egypt. Supwalosla, wi mutunfacl ku
ngia, in som nu ten nu ke facl sin mwet misa.
19 Fahk nu selos,
"Ya kowos nunku mu kowos kato liki mwet nukewa?
Kowos ac fah oatula nu in facl sin mwet misa
Ac oan inmasrlon mwet tia etu ke God.
20 "Mwet Egypt uh ac fah ikori pac yurin mwet su anwuki ke mweun. Oasr sie
cutlass akola in onelosla nukewa.
21 Mwet mweun pwengpeng, ac elos su wi mwet Egypt mweun, elos ac paing mwet
Egypt nu ke facl sin mwet misa. Elos ac wowoyak ac fah, 'Mwet su tia etu God, su
anwuki ke mweun, elos pa tuku inge, ac elos ac wi oan inge!'
22 "Assyria el a ingo, ac kulyuk lun mwet mweun lal pa oan raunela. Elos nukewa
tuh anwuki ke mweun,
23 ac kulyuk lalos uh oan yen loal emeet in facl sin mwet misa uh. Mwet mweun
lal nukewa anwuki ke mweun, ac kulyuk lalos raunella kulyuk lal Assyria. Meet elos
pa tuh aksangengye mutunfacl sin mwet moul.
24 "Elam pa ingo, ac kulyuk lun mwet mweun lal pa oan raunella. Elos nukewa tuh
anwuki ke mweun, ac elos tiana kosrkosrla ke elos oatula nu ke facl sin mwet misa.
Ke pacl se elos moul elos arulana aksangengye acn uh, a inge elos misa ac mwekinla
ke elos weang mwet nukewa ma anwuki ke mweun.
25 Elam el oan inmasrlon mwet anwuki ke mweun, ac kulyuk lun mwet mweun lal
uh oan raunella. Elos nukewa tia kosrkosrla — elos nukewa misa ke mweun. Pacl
elos moul ah, elos aksangengye na acn uh, tusruk inge elos oan misa ac mwekinla.
Elos wi pula ongoiya lun mwet ma anwuki ke mweun.
26 "Mesech ac Tubal pa ingo, ac kulyuk lun mwet mweun lalos oan yen nukewa.
Elos nukewa tia kosrkosrla, ac elos anwuki ke mweun. Meet elos tuh aksangengye
mwet moul.
27 Tiana akfulatyeyuk pukmas lalos, in oana ma orek nu sin mwet mweun
pwengpeng in pacl somla su nukumna nuknuk in mweun lalos, ac cutlass natulos
oan ye sifalos, ac mwe loang natulos oan iniwalos. Mwet mweun pwengpeng inge
tuh yohk ku lalos in aksangengye mwet moul in pacl meet ah.

28 “Ac pa inge luman mwet Egypt uh ke pacl se ac itungyuki elos, ac elos oan
inmasrlon mwet tia kosrkosrla su anwuki ke mweun uh.
29 “Edom pa ingo, wi tokosra ac mwet leum lal nukewa. Elos tuh mwet mweun na
watwen, ac inge elos oan in facl sin mwet misa, wi mwet tia kosrkosrla su anwuki ke
mweun uh.
30 “Mwet fisrak nukewa lun acn epang pa ingo, wi mwet Sidon. Kuiyalos tuh
arulana mwe aksangeng meet, a inge elos mwekin ac oatula nu yurin mwet anwuki
ke mweun, ac fili elos tiana kosrkosrla. Elos welulosyang su mwekin ac oan in facl
sin mwet misa.”
31 LEUM GOD Fulatlana El fahk, “Ac fah mwe insewowo nu sin tokosra lun Egypt
ac mwet mweun lal ke elos ac liye mwet inge nukewa su anwuki ke mweun.
32 “Nga tuh oru tokosra lun Egypt elan aksangengye mwet moul uh, tusruktu el, ac
mwet mweun lal nukewa, ac fah anwuki, ac fili in oan inmasrlon mwet tia kosrkosrla
su misa ke mweun.” LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge.

33

God El Sisrngilya Ezekiel Elan Sie Mwet San (Ezekiel 3:16–21)

1 LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk,
2 “Kom, mwet sukawil moul la, fahkak nu sin mwet lom an ma ac sikyak nga fin
oru tuh in oasr mweun nu sin sie facl. Mwet in facl sac ac sulela sie selos in mwet
san lalos.
3 El fin liya lah mwet lokoalok elos tuku, na el ac ukya mwe ukuk in sensenkakin
mwet uh.
4 Sie mwet fin lohng ac pilesru, ac mwet lokoalok elos tuku ac unilya, mwatan misa
lal ma na lal sifacna.
5 Misa lal uh ma el sifacna oru, mweyen el tia lohang nu ke sulkakinyen tuku lun
mwet lokoalok ah. El funu lohang nu kac, el lukun ku in kaingla.
6 Tusruktu mwet san sac fin liye ke mwet lokoalok uh tuku ac el tia ukya mwe ukuk,
na mwet lokoalok uh ac tuku ac uniya mwet koluk inge, ac mwatan misa lalos ac fah
ma lun mwet san sac.
7 “Inge, mwet sukawil, nga ac oru tuh kom in sie mwet san nu sin mutanfahl Israel.
Kom enenu in tafwela nu selos kas in sensenkakin ma nga ac sot nu sum.
8 Nga fin fahkak lah sie mwet koluk el ac misa, ac kom tia sensenkakinul elan ku
in forla liki orekma koluk lal ac molela moul lal, na el ac misa sie mwet koluk, ac nga
ac fah filiya mwatan misa lal uh nu fom.
9 Kom fin sensenkakin sie mwet koluk ac el tia tui liki orekma koluk lal, el ac misa
ke el srakna sie mwet koluk, a funu kom, kom ac moulna.”

Ma Kunen Kais Sie Mwet

10 Na LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk, “Mwet sukawil, sifilpa fahk nu sin mwet
Israel ma elos fahk inge: ‘Kut toasrna ke ma koluk lasr ac ma sufal ma kut orala uh.
Kut munaslana. Kut ac ku in moul fuka?’
11 Fahk nu selos lah ke sripen nga LEUM GOD Fulatlana ac nga God moul, nga tia
engankin in liye ke sie mwet koluk el misa. Nga kena liye elan tui liki orekma koluk
lal, tuh elan moul. Mwet Israel, tui liki orekma koluk lowos an. Efu ku kowos lungse
misa?
12 “Inge, mwet sukawil, fahk nu sin mwet Israel lah sie mwet wo el fin oru ma
koluk, ma wo ma el orala tari tia ku in molella. Sie mwet koluk el fin tui liki orekma
koluk lal, el ac fah tia kalyeiyuk, ac sie mwet wo fin mutawauk in orekma koluk,
moul lal uh ac fah tia sekoeyuk.

13 Nga fin wulela nu sin sie mwet wo mu el ac moul, tusruktu el fin nunku mu ma
wo el orala meet ah ku in molella ac el mutawauk in orekma koluk, nga ac tia esam
kutena ma wo ma el orala meet. El ac misa ke sripen orekma koluk lal.
14 Nga ku pac in sensenkakin sie mwet koluk lah el ac misa, tusruktu el fin tui liki
orekma koluk lal, ac oru ma wo ac suwohs —
15 kalmac pa el fin folokunla mwe akpwaye nu sin mwet se ma ngusr mani sel, ku
el folokunla ma el tuh pisrala — el fin tui liki orekma koluk lal, ac moul fal nu ke ma
sap su sang moul nu sel, el ac fah tiana misa, a el fah moul.
16 Nga ac fah nunak munas ke ma koluk nukewa el tuh orala, na el ac fah moul
mweyen el oru ma wo ac suwohs.
17 “Mwet lom ingan fahk mu ma nga oru uh tia suwohs! Mo — ma elos oru uh pa
tia suwohs uh.
18 Sie mwet wo fin tui liki orekma wo lal ac mutawauk in orekma koluk, el ac fah
misa kac.
19 Sie mwet koluk fin tui liki orekma koluk, ac oru ma suwohs ac wo, el fah moul.
20 A mwet Israel, kowos fahk mu ma nga oru uh tia suwohs. Nga ac fah
nununkekowos fal nu ke ma kowos oru uh.”

Pweng Ke Jerusalem Musalla

21 In len aklimekosr in malem aksingoul ke yac aksingoul luo in sruoh lasr, sie
mukul su kaingla liki acn Jerusalem el tuku fahk nu sik lah siti sac musalla.
22 In eku se meet liki el tuku ah, nga pulakin ku lun LEUM GOD oan fuk. Na ke
mukul sac tuku ke lotu se tok ah, LEUM GOD El sifilpa folokunma ku nu sik tuh ngan
ku in kaskas.

Ma Koluk Lun Mwet uh

23 LEUM GOD El kaskas nu sik
24 ac fahk, “Mwet sukawil, mwet su muta in siti musalla lun Israel elos fahk mu:
‘Abraham el mwet sefanna, ac facl se inge nufon itukyang nu sel. Inge kut arulana
pus, ouinge acn uh ituku in ma lac lasr.’
25 “Fahk nu selos ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk inge: Kowos kang ikwa ma
srakna oasr srah kac. Kowos alu nu ke ma sruloala. Kowos akmas. Efu ku kowos
nunku mu acn uh ma lowos?
26 Kowos filiya lulalfongi lowos ke cutlass nutuwos. Kowos oru mwe srungayuk.
Mwet nukewa orek kosro. Efu ku kowos nunku mu acn uh ma lowos?
27 “Fahkang nu selos lah nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk mu ke sripen nga pa God
moul, mwet su muta in siti musalla uh ac fah anwuki ke mweun. Elos su muta inima
uh ac fah mongola sin kosro lemnak. Ac elos su wikwik fineol uh ac in luf uh ac fah
misa ke mas upa.
28 Nga fah sukela facl selos in mwesisla, ac ku se su elos arulana inse fulat kac ac
fah safla. Finne eol in facl Israel, ac fah wanginla ma oan fac, oru wangin mwet ku
in fahla we.
29 Ke pacl se nga ac kalyei mwet uh ke ma koluk lalos ac oru facl selos in sie acn
sikiyukla, na elos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD.”

Ma Sikyak Ke Sripen Kas Lun Mwet Palu Sac

30 LEUM GOD El fahk, “Mwet sukawil, mwet lom uh kaskas keim ke pacl elos ac
osun sisken pot lun siti uh, ku ke mutunoa in lohm selos. Elos fahk nu sin sie sin sie,
‘Kut som lohng lah kas fuka tuku sin LEUM GOD me.’
31 Na mwet luk elos ac fahsreni in lohng lah mea kom ac fahk, tusruktu elos tia
oru ma kom fahk elos in oru uh. Elos fahk kas na wowo, a elos sikalani in oru rapku
lalos.

33:21 2 Tok 25:3–10; Jer 39:2–8; 52:4–14 **33:22** Ezk 3:22–27

32 Elos oru mu kom sie mwet onkakin on in lungse, mwe na akpwaryalos — wo
pusrem ac kom sumat in srital ke harp. Elos lohng kas nukewa kom fahk, a tiana
akos siefanna.
33 Tusruktu, pacl se kas lom uh ac akpwayeyeyuk — aok, ac akpwayeyeyuk — na
elos ac fah etu lah oasr sie mwet palu inmasrlolos."

34

Mwet Shepherd Lun Mwet Israel

1 LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk,
2 "Kom, mwet sukawil moul la, fahkak kas in palu lain mwet kol lun Israel. Kaskas
nu selos ac fahk kas ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk nu selos inge: We nu suwos,
kowos mwet shepherd* lun Israel! Kowos sifacna karinginkowosyang, ac tia karingin
sheep uh.
3 Kowos numla milk, ac nukum nuknuk ma orekla ke unen sheep, ac uni sheep ma
wo oemeet uh ac kang ikwa kac. A kowos tiana liyaung sheep uh.
4 Kowos tiana karingin sheep ma munas, ku akkeyala ma mas uh, ku pwelah acn
kinet kaclos. Kowos tia folokunma ma som liki un sheep uh, ku suk ma tuhlac uh.
Kowos tia oru ma inge, a kowos oralos arulana koluk.
5 Ke sripen wangin shepherd lun sheep uh, oru elos fahsrelik nu in acn puspis, ac
kosro lemnak uh onelosi ac kangulosla.
6 Na sheep nutik uh som nu yen fulat fin inging uh ac nu fineol uh. Elos fahsrelik
nu in acn nukewa fin faclu, ac wangin mwet srike in som sokolos, ku konalosyak.
7 "Ke ma inge, kowos mwet shepherd, porongo ma nga, LEUM GOD, fahk nu suwos.
8 Ke sripen nga pa God moul, kowos enenu in porongo kas luk inge. Kosro lemnak
uh elos uniya sheep nutik uh ac kangla mweyen wangin mwet shepherd lalos. Mwet
shepherd luk uh tiana srike in konalosyak. Elos sifacna taranulos ac tia liyaung sheep
uh.
9 Ouinge, kowos mwet shepherd, porongeyu.
10 Nga, LEUM GOD Fulatlana, fahkot lah nga lain kowos. Nga ac fah eisla sheep
nutik uh liki kowos, ac tia sifilpa lela kowos in mwet shepherd lalos. Nga ac fah tia
sifil lela kowos in sifacna taran kowos. Nga ac fah molela sheep nutik uh liki kowos,
ac tia sifil lela kowos in kang.

Sie Mwet Shepherd Wo

11 "Nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk nu suwos lah nga ac fah sifacna sokak sheep
nutik ac liyalosyang,
12 oana ke sie mwet shepherd ac liyaung sheep natul ma fahsrelik, ac sifil oraloseni.
Nga ac fah folokunulosme liki acn nukewa ma elos fahsrelik nu we ke len in ongoiya
ac lohsr sac.
13 Nga ac fah eisalos liki mutunfacl saya nukewa ma elos fahsrelik nu we, ac
oraloseni nu sie, ac folokunulosme nu in facl selos sifacna. Nga ac fah kololosla
nu fineol ac infacl srisrik lun acn Israel. Ac nga fah kitalos in ima wolana.
14 Nga fah lela elos in mongo yen tupasrpasr nukewa in acn Israel — yen folfol
insroan mah nalos fineol uh ac infahlfal uh, yen wangin ma ac akkolukyalos we.
15 Nga sifacna ac fah mwet shepherd nu sin sheep nutik uh, ac nga fah sokak acn
in mongla lalos. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge.
16 "Nga fah sokolos su tuhlac, folokunulosme su fahla liki un sheep uh, ac pwelah
kinet kaclos, ac akkeyalosla su mas. Tusruktu elos su fact ac ku nga ac fah
kunauselosla, mweyen nga sie shepherd su oru ma suwohs.

---

* **34:2** ***shepherd:*** kalmen kas se inge ke verse inge pa 'mwet kol' lun Israel. **34:5** Oek 27:17; 1 Tok 22:17; Mt 9:36; Mk 6:34

17 “Ke ma inge, kowos un kosro nutik, nga, LEUM GOD Fulatlana, fahkot nu suwos
lah nga ac fah nununku kais soko suwos, ac srela ma wo liki ma koluk uh — sheep
uh liki nani uh.
18 Kutu suwos sufalkin mah wowo ma kowos kang, na lolongya mah kowos tia
kangla uh! Kowos nim kof nasnas, ac lohsrngokeak ma kowos tia numla uh!
19 Na sheep nutik ngia enenu in kang mah ma kowos lolongya, ac nim kof kowos
lohsrngokeak uh.
20 “Ke ma inge, nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk nu suwos lah nga ac fah nununku
inmasrlon sheep ku ac sheep munas uh.
21 Kowos sinukunla ma mas uh nu saya, ac fakselosla liki un kosro uh.
22 Tusruktu nga ac fah molela sheep nutik uh, ac tia lela in sifil orek elos koluk.
Nga ac fah nununku kais soko sheep nutik, ac srela ma wo uh liki ma koluk uh.
23 Nga ac fah sang sie tokosra lalos in oana David, mwet kulansap luk, elan mwet
shepherd sefanna lalos, ac el ac fah liyalosyang.
24 Nga, LEUM GOD, ac fah God lalos, ac sie tokosra oana David, mwet kulansap luk,
ac fah leum faclos. Nga pa fahk ma inge.
25 Nga fah orala sie wuleang in misla yorolos, tuh in wangin mwe lokoalok nu selos.
Nga ac fah lusla kosro sulallal nukewa ma muta fin acn uh, tuh sheep nutik uh in ku
in muta wo inima uh, ac motul insak uh.
26 “Nga ac fah akinsewowoyalos ac oru elos in muta raunella fineol mutal sik. Ingo
nga fah sang af in akinsewowoyalos ke pacl elos enenu.
27 Sak we ac ima we ac fah isus fahko, ac mwet nukewa ac fah muta in misla in
acn sel sifacna. Pacl se nga ac aksukosokye mwet luk liki inpoun mwet akkohsyalos,
ac wotela mwe kapir lalos, na elos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD.
28 Mutunfacl saya ac fah tia sifil pisre ma lalos, ac kosro lemnak ac fah tia onelosi
ac kangulosla. Elos fah mutana in misla, ac wangin mwet fah sifil aksangengyalos.
29 Nga ac sang nu selos acn ma wo fohk we, ac elos ac fah tia sifil masrinsral.
Mutunfacl saya ac fah tia sifil isrunulos.
30 Mwet nukewa ac fah etu lah nga karingin acn Israel, ac elos mwet luk. Nga,
LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge.
31 “Kowos sheep nutik, ac un kosro su nga kite. Kowos mwet luk, ac nga God lowos.”
LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge.

35

God El Kalyei Facl Edom

1 LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk,
2 “Kom, mwet sukawil moul la, fahkak kas in palu lain facl Edom.
3 Fahk nu sin mwet we ma nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk inge:
“Fineol in acn Edom, nga lain kom!
Nga ac fah oru tuh kom in sie acn sikiyukla ac mwesisla.
4 Nga fah oru tuh siti nukewa sum in arulana musalla,
Ac facl sum in wanginla ma oan fac.
Na kom fah etu lah nga pa LEUM GOD.
5 “Kom nuna mwet lokoalok lun Israel oemeet me, ac kom fuhlelana in anwuki
mwet lal ke pacl ongoiya nu sel, ke pacl in kaiyuk safla lal ke ma koluk lal.
6 Ke ma inge, oana ke nga, LEUM GOD Fulatlana, pa God moul, saflaiyom pa misa,
ac kom tia ku in kaingkunla. Oasr mwata nu sum ke akmas, na akmas ac fah ukwe
kom yen nukewa.

34:23 Fwack 7:17 **34:24** Ezk 37:24 **35:1** 35:1–15; Isa 34:5–17; 63:1–6; Jer 49:7–22; Ezk 25:12–14; Amo 1:11–12; Oba 1–14; Mal 1:2–5

7 Nga ac oru tuh infulan eol Edom in sikiyukla, ac nga fah uniya mwet nukewa su
fahsryak nu we.
8 Nga ac fah afunla eol uh ke monin mwet misa, ac manolos su anwuki ke mweun
ac fah afunla inging ac infahlfal nukewa.
9 Nga ac fah oru tuh kom in sie acn sikiyukla nwe tok, ac wangin mwet ac sifil muta
in siti sum uh. Na kom fah etu lah nga pa LEUM GOD.
10 "Kom fahk mu mutunfacl Judah ac Israel ma lom wi acn nukewa lalos, ac kom
fah eisla facl luo inge, finne nga pa LEUM GOD lalos.
11 Ke sripa inge, oana ke nga LEUM GOD Fulatlana pa God moul, nga ac fah folokin
nu sum mwatan kasrkusrak ac lemta ac srunga lom nu sin mwet luk. Na elos ac etu
lah nga kalyei kom ke ma kom oru nu selos.
12 Na kom fah etu lah nga, LEUM GOD, lohng kusen angyang lom ke kom fahk mu
fineol lun Israel sikiyukla, ac kom ac fah som kunausla.
13 Nga lohng pusra enum nukewa ma kom fahk lainyu ah."
14 Na LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Nga ac fah oru kom in arulana sikiyukla, na
faclu nufon ac engankin musalla lom uh,
15 oana ke kom tuh engankin musalla lun Israel, su ma luk. Fineol lun Seir — aok
acn Edom nufon — ac fah arulana sikiyukla. Na mwet nukewa fah etu lah nga pa
LEUM GOD."

36

Mwe Insewowoye Lun God Nu Sin Israel

1 Na LEUM GOD El fahk, "Kom, mwet sukawil moul la, kaskas nu sin eol lun Israel
ac fahk elos in porongo kas su nga,
2 LEUM GOD Fulatlana, ac fahk nu selos: Mwet lokoalok lun Israel elos
israsrinkusrai ac fahk, "Fineol fulat ma oan oemeet me, inge ma lac lasr!'
3 "Fahkak kas in palu ac akkalemye ma nga, LEUM GOD Fulatlana, ac fahk inge. Ke
mutunfacl ma atulani nu sum elos mweuni kom ac sruokya fineol lun Israel, mwet
nukewa arulana isrun kom.
4 Inge porongo ma nga, LEUM GOD Fulatlana, ac fahk nu suwos fineol ac inging uh,
infacl srisrik ac infahlfal uh, acn su oan in musalla la ac siti ma wanginla mwet we,
su pisreyukla ma we ac aksruksrukiyuk sin mutunfacl nukewa ma raunikowosla.
5 "Nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk ma inge in fol lun kasrkusrak luk lain mutunfacl
su apunla acn uh — aok lain facl Edom yokna. Elos tuh israsrinkusra ac filangkin ke
elos eisla facl sik ac sruokya acn in tohf kosro we tuh in ma lalos.
6 "Ke ma inge, kom in fahk kas in palu inge nu sin Israel. Fahkang nu sin
eol, inging, infacl, ac infahlfal uh kas ma nga, LEUM GOD Fulatlana, ac fahk ke
kasrkusrak ac lemta luk, ke sripen lumah ma facl saya uh oru in akmwekinyalos
ac aklusrongtenyalos.
7 Nga, LEUM GOD Fulatlana, wulela ku mu mutunfacl nukewa ma raunelosla inge
ac fah arulana akpusiselyeyuk.
8 Na sak nukewa fineol in acn Israel ac fah ungungi ke sra ac isus fahko nu suwos
mwet Israel, su mwet luk. Ac tia paht, kowos ac sifil foloko nu in acn suwos uh.
9 Nga ac fah wi kowos, ac oru tuh acn in ima lowos in sifil kihlingyukyak in fisrasr,
ac sacn sunowos fah sifilpa yoki fac.
10 Nga fah akpusye mwet in facl sum. Kowos ac fah sifilpa muta in siti, ac musaeak
ma nukewa ma tuh musalla we.
11 Nga fah akpusye mwet ac cow nutuwos uh. Kowos ac fah arulana puseni liki
meet, oayapa tulik nutuwos ac fah arulana puseni. Nga ac fah oru kowos in sifilpa

muta we oana meet ah, ac oru tuh kowos in kapkapak yohk liki na meet ah. Na kowos fah etu lah nga pa LEUM GOD.
12 Kowos mwet Israel, mwet luk, nga ac fah folokinkowosme in sifilpa muta fin acn suwos inge. Ac fah ma suwos sifacna, ac tulik nutuwos ac fah tia sifil misa ke masrinsral.
13 "Nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk: Pwaye lah mwet uh pangon facl suwos facl in mongo mwet, ac elos fahk pac mu facl se inge pisrala tulik nutin mutunfacl suwos.
14 Tusruktu, ingela facl se inge ac fah tia sifil mongo mwet, ku pisre tulik nutuwos. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge.
15 Nga fah tia sifil lela kowos in lohng ke mutunfacl saya uh ac aksruksrukye kowos, ku liye ke mwet uh isrun kowos. Acn uh ac tia sifil pisre tulik natul uh. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge."

Moul Sasu Lun Israel

16 LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk,
17 "Mwet sukawil, ke mwet Israel tuh muta in facl selos, elos tuh akfohkfokyelana acn uh ke ouiyen moul lalos ac orekma lalos. Nga liye tuh ouiyen moul lalos inge akfohkfokyalos* oana sie mutan el fohkfokla ke musen malem lal.
18 Nga tuh sang elos in pula upaiyen kasrkusrak luk ke sripen akmas elos oru fin facl sac, oayapa ke sripen ma sruloala ma elos akfohkfokyela acn uh kac.
19 Nga tuh kaskas lainulos ke sripen ouiyen moul ac orekma lalos, ac nga akfahsryeloselik inmasrlon mutunfacl puspis.
20 Yen nukewa elos som nu we, elos aklusrongtenye Ine mutal luk, mweyen mwet uh fahk mu, 'Mwet inge mwet lun LEUM GOD, tusruktu elos lisyukla liki facl sel.'
21 Ma inge tuh oru nga nunku na yohk ke Ine mutal luk, mweyen mwet Israel uh akpusiselye Inek yen nukewa elos som nu we.
22 "Ke ma inge, fahkang nu sin mwet Israel kas su nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk nu selos uh: Ma nga akola in oru inge tia ma ke sripowos mwet Israel, a nga ac oru ke sripen Ine mutal luk, su kowos aklusrongtenye in acn nukewa ma kowos som nu we uh.
23 Ke nga ac fahkak nu sin mutunfacl uh lupan mutal lun Ine fulatlana luk — Ine se su kowos aklusrongtenye inmasrlolos uh — na elos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge. Nga ac fah orekmakin kowos in akkalemye nu sin mutunfacl uh lah nga mutal.
24 Nga ac fah uskowosme liki facl nukewa ma kowos muta we, ac folokinkowosla nu in facl suwos sifacna.
25 Nga ac fah usrukya kof nasnas nu fowos, ac aknasnasyekowosla liki ma sruloala ac ma nukewa ma akfohkfokyekowosla uh.
26 Nga ac fah sot nu suwos inse sasu ac nunak sasu. Nga ac fah eisla liki kowos inse likkeke su oana eot, ac asot nu suwos inse akosten.
27 Nga ac fah filiya ngunik in kowos, ac oru tuh kowos in fahsr tukun ma sap luk, ac liyaung ma nukewa nga sapkin nu suwos.
28 Na kowos fah muta in facl se su nga tuh sang nu sin mwet matu lowos meet ah. Kowos ac fah mwet luk, ac nga fah God lowos.
29 Nga ac fah molikowosla liki ma nukewa ma akfohkfokyekowosla. Nga ac fah sapkin tuh fokin ima lowos in arulana puseni, in tia sifil oasr pacl in sracl.
30 Nga ac fah akpusye fokinsak ac fokin ima lowos, tuh in tia sifil oasr pacl in sracl in akmwekinye kowos inmasrlon mutunfacl saya uh.

---

* **36:17** ***akfohkfokyalos:*** akkalemyeyuk ouiyen fohkfok se inge in Lev 15:19–24. **36:26** 36:26–28; Ezk 11:19–20

31 Na kowos ac fah esamak orekma koluk ac sesuwos lowos meet ah, ac kowos ac
fah sifacna mwekyekin kowos ke sripen orekma koluk ac sufal lowos.
32 Mwet Israel, nga ke kowos in etu lah nga tia oru ma inge ke sripowos. Nga
kena kowos in arulana mwekin ac oakasla ke orekma koluk lowos. Nga, LEUM GOD
Fulatlana, pa fahk ma inge."
33 Na LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Ke nga ac aknasnasyekowosla liki ma koluk
lowos, nga fah lela tuh kowos in sifil muta in siti suwos, ac musaela ma nukewa ma
musalla we.
34 Mwet nukewa ma tuh fahsr in ima lowos elos tuh liye lah acn uh turangangla,
tusruktu nga ac oru kowos in sifilpa yokwala.
35 Mwet nukewa ac fah sramsramkin facl se inge, su tuh oana sie acn mwesis ac
inge ekla oana Ima Eden, ac siti su tuh arulana musalla ac pisreyukla ma nukewa
we, inge sifil potiyukyak ac mwet uh muta we.
36 Na mutunfacl atulani lowos su painmoulla uh, fah etu lah nga, LEUM GOD, sifil
musaeak siti musalla ac sifil yukwiya ima mwelalla uh. Nga, LEUM GOD, wulela mu
nga ac oru ma inge, ac nga fah oru."
37 LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Nga ac sifilpa lela mwet Israel in siyuk kasru sik,
ac nga ac fah oru elos in arulana puseni, oana un sheep uh.
38 Siti su oan musalla inge ac fah tingtingi ke mwet oana ke acn Jerusalem tuh
tingtingi ke sheep in kisa ke pacl in kufwa. Na elos fah etu lah nga pa LEUM GOD."

37

Infahlfal Lun Sri Paola

1 Nga pulakin ku lun LEUM GOD in nga, ac ngun lal usyula ac filiyuwi in sie infahlfal
sessesla ke sri.
2 El pwenyu raunyak inmasrlon sri uh, ac nga liye lah arulana pukanten sri mahi
ac paola.
3 Na El siyuk sik, "Kom mwet sukawil moul la, ya sri inge ku in sifilpa moul?"
Ac nga topuk ac fahk, "LEUM GOD Fulatlana, kom na pa etu."
4 Na El fahk, "Fahkak kas in palu nu ke sri inge. Fahk nu sin sri paola inge elos in
lohng kas lun LEUM GOD.
5 Fahk nu selos lah nga, LEUM GOD Fulatlana, fahk mu: Nga ac sot nu suwos
momong, ac oru kowos in sifilpa moulyak.
6 Nga ac fah sot nu suwos alko ac ikwa, ac afinkowosla ke kolo. Nga ac sot momong
nu in kowos ac akmoulyekowosyak. Na kowos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD."
7 Ouinge nga orek palu oana ke fwackme nu sik. Ke nga srakna kaskas, nga lohng
sie pusra erarrar, na sri uh mutawauk in kupasreni.
8 Ke nga ngetang liye ma inge, sri uh mutawauk in nukla ke alko ac ikwa, na fah
kolo. Tusruktu wangin momong in elos.
9 Na God El fahk nu sik, "Mwet sukawil, fahk kas in palu nu ke eng uh. Fahkang
lah LEUM GOD Fulatlana El sap elan tuku liki acn nukewa ac mongyang nu ke mano
misa inge, ac oru elos in moulyak."
10 Ouinge nga palye oana ke fwackme nu sik. Na momong ilyak nu ke mano inge
ac elos moulyak ac tuyak. Elos arulana pus, fal in orala sie un mwet mweun na yohk.
11 Na God El fahk nu sik, "Mwet sukawil, mwet Israel elos oana sri inge. Elos fahk
mu elos paola, ac elos wotla liki kutena finsrak lalos nu ke pacl tok uh.
12 Ouinge palye nu sin mwet luk, mwet Israel, ac fahkang lah nga, LEUM GOD
Fulatlana, fah ikasla kulyuk lalos, ac nga fah eisalosla ac folokunulosme nu in facl
Israel.

37:10 Fwack 11:11

13 Ke nga ac ikasla kulyuk uh yen mwet luk pukpuki we, ac usalosyak liki, na elos
ac fah etu lah nga pa LEUM GOD.
14 Nga ac fah mongyang nu in elos ac akmoulyalosyak, ac oru elos in muta in facl
selos sifacna. Na elos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD. Nga wulela mu nga ac oru
ma inge, ac nga ac oru. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge."

Judah Ac Israel Toeni Ye Tokosra Sefanna

15 LEUM GOD El sifil kaskas nu sik ac fahk,
16 "Mwet sukawil, eis sie polosak ac simusla kas inge kac: 'Ma lal Judah ac mwet
nukewa in tokosrai lal!' Na kom sifilpa eis sie polosak ac simusla kas inge kac, 'Ma
lal Joseph ac mwet nukewa in tokosrai lun Israel.'
17 Na kom sruokya muta luo an ac orani in oana luman polosak sefanna.
18 Ke mwet lom ac siyuk sum lah mea kalmen ma inge,
19 fahk nu selos lah nga, LEUM GOD Fulatlana, ac fah eis polosak se ma aolla Israel,
ac sang in weang polosak se ma aol Judah an. Nga ac fah orani polosak luo in orala
sak sokofanna, ac sruokya inpouk.
20 "Sruokya polosak luo an inpoum, ac lela mwet uh in liye.
21 Na kom in fahk nu selos lah nga, LEUM GOD Fulatlana, ac fah eis mwet luk
nukewa liki mutunfacl ma elos fahsrelik nu we, ac oraloseni nu sie, ac folokunulosla
nu in facl selos sifacnu.
22 Nga ac fah oraloseni in orala mutunfacl sefanna in acn selos fineol lun Israel. Ac
fah oasr tokosra sefanna in kololos, ac elos ac fah tia sifil kitakatelik nu ke mutunfacl
luo, ku muta ye poun tokosra luo.
23 Elos ac fah tia sifil akfohkfokyalos ke ma sruloala, ku akkolukyalos ke ma
srungayuk. Nga ac fah aksukosokyalosla liki ouiya nukewa su elos orekma koluk
ac lafwekinyu kac. Nga ac fah aknasnasyalosla, na elos ac fah mwet luk, ac nga ac
fah God lalos.
24 Sie tokosra su oana David, mwet kulansap luk, ac fah tokosra lalos. Elos nukewa
ac fah tukeni ye mwet kol sefanna, ac oaru in liyaung ma sap luk.
25 Elos ac fah muta fin facl se su nga sang nu sel Jacob, mwet kulansap luk — facl
se mwet matu lalos tuh muta we. Elos ac fah muta we nwe tok, wi tulik natulos ac
fwilin tulik natulos. Sie tokosra oana David, mwet kulansap luk, ac fah kololos nwe
tok.
26 Nga ac fah orala sie wulela yorolos su ac fah akkeye lah elos ac fah muta in misla
ingela nwe tok. Nga ac fah musaelosyak ac akpusyalos, ac oru tuh Tempul luk in
oanna yorolos in facl selos ingela nwe tok.
27 Nga ac fah muta yorolos we. Nga ac fah God lalos, ac elos ac fah mwet luk.
28 Ke nga ac oakiya Tempul luk in oan inmasrlolos nwe tok, na mutunfacl nukewa
ac fah etu lah nga, LEUM GOD, sulela mwet Israel tuh elos in mwet luk."

38

Gog El Oana Sie Kufwen Sroasr Lun God

1 Na LEUM GOD El kaskas nu sik ac fahk,
2 "Kom, mwet sukawil moul la, fahk kas in lainul Gog, mwet kol fulat lun mutunfacl
Meshech ac Tubal in acn Magog. Kaskas lainul
3 ac fahk nu sel lah nga, LEUM GOD Fulatlana, nga mwet lokoalok lal.
4 Nga ac fah furokulla, ac srumasrla soko ka ah ke kapin oalul, ac ololla wi mwet
mweun lal liki acn uh. Mwet mweun lal wi horse uh ac mwet kasrusr fin horse su
nukum nuknuk in mweun, elos arulana pus ac ku, ac kais sie selos us mwe loeyuk
lal ac sruok cutlass natul.

37:24 Ezk 34:24 **37:27** 2 Cor 6:16; Fwack 21:3 **38:2** Fwack 20:8

5 Mukul Persia, Sudan, ac Libya elos welul pac, ac elos nukewa utuk mwe loeyuk
ac susuyang ke susu in mweun.
6 Mwet mweun nukewa lun acn Gomer ac Beth Togarmah layen nu epang elos welul
pac, wi pac mukul ke mutunfacl puspis saya.
7 Fahkang nu sel elan akola, ac mwet mweun lal nukewa in akola pac in soano sap
lal uh.
8 Tukun yac puspis, nga ac fah sap nu sel elan utyak ac mweuni sie facl su mwet we
tukeni folokinyukme liki mutunfacl puspis, ac elos muta ac tia sensen ke mweun. El
ac fah utyak ac eisla fineol lun Israel su sikiyukla ac pisala ke pacl na loes, tusruktu
inge mwet we elos muta in misla.
9 El, ac un mwet mweun lal, ac mutunfacl saya su welul, ac fah mweuni acn se inge
oana sie paka, ac afunla acn uh oana sie pukunyeng."
10 Pa inge kas lun LEUM GOD Fulatlana nu sel Gog: "Ke pacl sac ac tuku, kom ac
mutawauk in nunkauk sie pwapa koluk.
11 Kom ac sulela in utyak lain sie facl munas, su mwet uh mutana in misla ac wangin
sensen lalos, pwanang siti selos tiana potyak, ac wangin pac nien wikla lalos.
12 Kom ac fah utyak in ku lom ac pisrala ma lun mwet su muta in siti ma musalla
meet. Orekeni elos liki mutunfacl saya, ac inge oasr un kosro natulos ac acn selos, ac
elos muta infulwen acn in fufahsryesr lun faclu.
13 Mwet Sheba ac Dedan ac mwet kuka ke siti in acn Tarshish elos ac fah siyuk sum,
'Ya kom orani mwet mweun lom ac akola kom in utyak ac pisre ma lun mwet ingo?
Ya kom ako in eisla gold, silver, kosro natulos, ac ma lalos saya, ac us som?' "
14 Ouinge LEUM GOD Fulatlana El supweyu in tuh fahk nu sel Gog, "Inge, ke mwet
luk mwet Israel elos muta in misla, kom in mukuiyak,
15 ac tuku liki acn sum in acn epang, ac pwen un mwet mweun na lulap ac ku su
fahsreni liki facl puspis ac elos nukewa kasrusr fin horse.
16 Kom ac fah mweuni mwet luk Israel oana sie paka su tuhyak ac kunausak acn
uh. In pacl fal, nga ac fah lela kom in som mweuni facl sik, tuh mutunfacl nukewa
in ku in eteyu, ac ma nga oru keim uh ac fah fahkak mutal luk nu selos.
17 Kom pa mwet se nga tuh kaskas kac in pacl loeloes somla. Nga tuh fahkak nu
sin mwet kulansap luk mwet palu lun Israel mu in pacl fal nga ac fah use sie mwet
in mweuni Israel." LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge.

God El Kael Gog

18 LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Ke len se Gog el ac utyak mweuni Israel, nga ac
fah arulana kasrkusrak.
19 Ke folak lun kasrkusrak luk nga fahk lah in len sacn ac fah oasr sie kusrusr lulap
in facl Israel.
20 Ik ac won nukewa, kosro lulap ac kosro srisrik nukewa, ac mwet nukewa fin
faclu elos ac fah rarrar ke sangeng sik. Eol uh ac fah mokukla, acn fulu uh ac fah
musalsalu, ac pot nukewa ac fah raki.
21 Nga ac fah aksangengyal Gog ke mwe ongoiya puspis. Nga, LEUM GOD Fulatlana,
pa fahk ma inge. Mwet lal uh ac forani ac aacnwuki ke cutlass natulos.
22 Nga ac fah kael ke mas ac aksororye srah. Af na matol ac af yohk kosra, oayapa e
ac sulphur, ac fah kahki nu facl, ac nu fin un mwet mweun lal ac mutunfacl nukewa
su welul.
23 In ouiya inge nga fah akkalemye nu sin mutunfacl nukewa lah nga fulat ac nga
mutal. Na elos ac fah etu lah nga pa LEUM GOD."

39

Kutangyukla Gog

1 LEUM GOD Fulatlana El fahk, “Kom, mwet sukawil moul la, fahkak kas in palu
lainul Gog, leum fulat lun mutunfacl Meshech ac Tubal, ac fahk nu sel lah nga lainul.
2 Nga ac fah furokolla nu ke siena inkanek, ac kololla liki acn loes nu epang nwe
ke na el sun fineol lun Israel.
3 Na nga fah puokla pisr natul liki lac paol lasa, ac sukan pisr natul liki lac paol
layot.
4 Gog, ac un mwet mweun lal wi mwet nukewa ma kasrel uh, ac fah topelik misa
fineol Israel, ac nga ac fah lela tuh manolos in fah mwe mongo nu sin won nukewa,
ac kosro lemnak nukewa.
5 Elos nukewa ac fah misa in acn turangang. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk
ma inge.
6 Nga ac fah tanak sie e in acn Magog, ac weacn nukewa yen ma mwet uh muta
misla we, na mwet nukewa ac fah etu lah nga pa LEUM GOD.
7 Nga ac fah oru tuh mwet luk Israel elos in arulana etu lah Inek mutal, ac nga ac
fah tia lela Inek in sifil aklusrongtenyeyuk. Na mutanfahl nukewa fah etu lah nga pa
LEUM GOD mutal lun Israel.”
8 LEUM GOD Fulatlana El fahk, “Len se ma nga tuh fahk ah, pwayena lah ac tuku.
9 Mwet su muta in siti lun Israel elos ac fah illa ac orani kufwen mwe mweun ma
sisila uh mwe ta e lalos. Elos ac fah sang mwe loeyuk, pisr, sukan pisr, osra in fakfuk,
ac sak in anwuk in mwe etong. Ma inge ac fal in orekmakinyuk in mwe ta e ke yac
itkosr.
10 Elos ac tia enenu in ti etong inima uh, ku pakpuk sak mwe etong insak uh,
mweyen pukanten kufwen mwe mweun elos in etongkin. Elos ac fah pisrala ma lun
mwet su tuh utyak ac pisre ma lalos meet ah.” LEUM GOD Fulatlana pa fahk ma inge.

Gog El Pukpuki

11 LEUM GOD El fahk, “Ke pacl se sikyak ma inge uh, nga ac fah sang sie acn in
facl Israel, ke Infahlfal Lun Mwet Fufahsryesr kutulap in Meoa Misa, tuh Gog elan
pukpuki we. Na Gog ac mwet mweun lal nukewa ac fah pukpuki, ac infahlfal sac ac
fah pangpang ‘Infahlfal Lal Gog Ac Mwet Mweun Lal.’
12 Mwet Israel ac fah pikinya mwet misa inge ac sifil aknasnasyela acn inge ke
malem itkosr.
13 Mwet nukewa in facl sac ac fah akasrui in pikinya mwet misa, na ac fah
akfulatyeyuk elos ke sripa se inge ke len in kutangla luk uh. Nga, LEUM GOD
Fulatlana, pa fahk ma inge.
14 Ac fah solla pac kutu mwet in forfor apunla facl sac ke lusen malem itkosr, ac
pikinya mano nukewa ma oan soenna pukpuki, elos in aknasnasyela acn uh.
15 Ke elos ac fahsr sasla in acn uh, pacl nukewa ma elos ac konauk sri in mwet,
elos ac akilenya acn sac, mwet pukpuk in tuku ac usla pikinya ke Infahlfal Lal Gog
Ac Mwet Mweun Lal.
16 (Oasr sie siti srisrik apkuran nu ke acn se inge, su ac fah ekin mwet mweun inge.)
Ouinge facl sac ac fah sifil aknasnasyeyukla.”
17 LEUM GOD Fulatlana El fahk nu sik, “Mwet sukawil, pangonma won nukewa, ac
kosro lemnak nukewa in tuku liki acn nukewa, ac mongo ke mwe kisa se su nga akoo
nu selos. Ac fah sie kufwa na lulap fineol in acn Israel, yen elos ac mongo ikwa ac
nim srah.
18 Elos ac tuku mongo monin mwet mweun, ac nim srah ke mwet leum lun faclu,
su ac fah anwuki oana sheep mukul, ku sheep fusr, ku nani, ku cow mukul factfat.
19 Ke nga ac uniya mwet inge oana mwe kisa, won ac kosro nukewa ac fah kangla
kiris nwe ke na elos kihpi, ac nim srah nwe ke na elos sruhila.

39:17 39:17–20; Fwack 19:17–18

20 Ke tepu se luk inge, elos ac arulana kihpi ke kangyen ikwen horse ac ikwen
mwet kasrusr fin horse, oayapa ikwen kain in mwet mweun nukewa. Nga, LEUM
GOD Fulatlana, pa fahk ma inge."

Facl Israel Sifil Tulokinyukyak

21 LEUM GOD El fahk, "Nga ac fah lela mutunfacl saya in liye wolana luk, ac fahkak
nununku suwohs luk in oru ma nga sulela in oru uh.
22 In pacl sacn fahla, mwet Israel ac fah etu lah nga pa LEUM GOD lalos.
23 Ac mutunfacl uh fah etu lah mwet Israel elos som nu in sruoh ke sripen ma koluk
elos oru lainyu. Nga ngetla lukelos ac oru tuh mwet lokoalok lalos in kutangulosla ac
onelosla ke mweun.
24 Nga oru nu selos fal nu ke koluk ac moul fohkfok lalos, ac nga forla lukelos."
25 LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Tusruktu, inge nga ac fah pakoten nu sin fwilin
tulik natul Jacob, mwet Israel, ac sifil folokonak moul wo lalos meet ah. Nga fah
karingin Ine mutal luk.
26 Ke pacl se elos ac sifilpa muta in misla in facl selos sifacna, ac wangin mwet
sifilpa aklokoalokyalos, elos ac fah tia sifil esam pacl se akmwekinyeyuk elos ke sripen
seakos ac likkeke lalos nu sik.
27 Nga ac fah folokonma mwet luk liki facl nukewa ma mwet lokoalok lalos muta
we, in akkalemye nu sin mutunfacl nukewa lah nga mutal.
28 Na mwet luk ac fah etu lah nga pa LEUM GOD lalos, mweyen nga tuh supwalosla
nu in sruoh, ac inge nga sifil eisaloseni ac folokunulosme nu in facl selos sifacna, ac
tia sisla siefanna selos.
29 Nga ac fah okoala ngunik nu fin mwet Israel, ac tiana sifil ngetla lukelos. Nga,
LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge."

ARURUMA KE SIE TEMPUL SU AC MAU OREKLA TOK

40

(40:1—48:35)

Utukla Ezekiel Nu Jerusalem

1 In len aksingoul ke yac sasu, su pa yac aklongoul limekosr tukun utukla kut nu in
sruoh, ac yac aksingoul akosr tukun sruoh acn Jerusalem — in len sac nga pulakin
ku lun LEUM GOD oan fuk, ac El usyula liki acn sac.
2 In aruruma se inge, God El usyula nu in facl Israel ac filiyuwi fin soko eol fulat.
Nga liye lohm puspis ye mutuk, oana luman sie siti.
3 El sifil usyu apkuranyang kutu, na nga liye sie mukul su saromrom oana osra
bronze. Mwet se inge el tu ke sie mutunpot, ac sruok sie ah linen ac soko sak in
srikasrak.
4 Na mukul sac fahk nu sik, "Mwet sukawil moul la, ngetang liye. Lohng akwoya,
ac lohang nu ke ma nukewa nga ac fahk nu sum inge, mweyen pa inge sripen utuku
kom nu inse inge. Kom enenu kom in fahk nu sin mwet Israel ma nukewa kom liye
inge."

Mutunpot Layen Kutulap

5 Ma se nga liye ah pa sie pot rauneak acn se Tempul uh oan we. Na mukul sac el
eis sak in srikasrak soko lal, su fit singoul lusa, ac sang srikeya pot sac. Fulatan pot
sac fit singoul, ac matoltoliya fit singoul.
6 Na el som nu ke mutunpot se ma oan ngetla nu kutulap. El fanyak ke step we, ac
ke el sun acn lucng, el srikeya acn in utyak, su oasr ke fit singoul loaliya.

40:2 Fwack 21:10 **40:3** Fwack 11:1; 21:15 **40:5** 40:5—42:20; 1 Tok 6:1–38; 2 Chr 3:1–9

7 Meet kutu liki acn sac, oasr acn in uti-utyak, su oasr fukil onkosr lun mwet topang
we, tolu oan layot ac tolu oan lasa. Kais sie infukil inge maspang, fit singoul ke siska
akosr ah, na sinka inmasrlon fukil inge fit oalkosr. Oasr sie pac acn in uti-utyak nu
meet fit singoul lusa, su som nu ke sie infukil ma oan ngetang nu ke Tempul, pangpang
fukil in utyak.
8 Na mukul sac srikeya infukil se inge tuh na fit singoul akosr loaliya.
9 Acn se inge pa safla ke infukil se ma oan ngetang nu ke Tempul ah, ac sinka we
uh fit akosr matoltol.
10 (Infukil lun mwet topang inge nufon lupa sefanna, ac sinka ma oan inmasrlon
fukil inge oana sie matoltol kac uh.)
11 Tok, mwet sac srikeya sralapan acn in uti-utyak se ma oan ke mutunpot sac.
Nufonna lusen acn sac fit longoul luo, ac masrol se ke mutunpot luo ma ikak ah fit
singoul onkosr.
12 Meet liki kais sie fukil lun mwet topang inge oasr otolyuk pusisel se, inch longoul
fulata ac inch longoul matoltoliya. (Infukil inge fit singoul siska akosr ah kewa.)
13 Na el srikeya pac masrlon pesinka se tok ke sie fukil ah, nwe ke pesinka se tok
ke fukil se ma oan tulame ah, ac lusa se inge oasr ke fit angngaul luo.
14 Infukil se ma oan oe ke saflaiyen acn se inge oan nget nu ke acn mwesas se
inmasrlon Tempul ac kalkal uh. El srikeya infukil sac tuh na fit tolngoul akosr sralap.
15 Lusen acn sac nufon, fahla ke mutunpot sac nwe ke pesinka se lik ke infukil se
tok ah, oasr fit oalnoul akosr.
16 Oasr winto srisrik ke sinka lik ke infukil inge, ac oayapa ke sinka loac inmasrlon
infukil uh. Oasr petsa in sak palm kihlyak ke acn loac ma oan ngetang nu ke acn in
uti-utyak sac.

Acn Mwesas Se Inmasrlon Kalkal Luo Ke Tempul Uh

17 Mwet sac pwenyula liki acn in uti-utyak sac nu ke acn mwesas sac luin kalkal
uh. Oasr infukil tolngoul musala pe kalkal se lik ah, ac ke mutun infukil inge oasr
acn se loeyukla ke eot fwel,
18 su rauneak acn mwesas sac nufon. Acn mwesas se lik inge pusisel kutu liki acn
mwesas se loac ah.
19 Oasr mutunpot se oan fulatak kutu su pa acn in utyak nu ke acn mwesas se loac
ah. Mwet sac srikeya inmasrlon mutunpot luo ah tuh na fit siofok onngoul oalkosr
lusa.

Mutunpot Layen Epang

20 Na mwet sac srikeya mutunpot se oan layen epang, su nien utyak nu ke acn
mwesas se lik ah.
21 Fukil tolu lac lac lun mwet topang, ma oan sisken acn in uti-utyak, oayapa sinka
inmasrlon fukil inge, ac infukil se ma oan ngetang nu ke Tempul, nufonna oana lupan
ma oan ke mutunpot layen kutulap. Lusen acn in uti-utyak sac pa fit oalngoul akosr,
ac sralap kac pa fit angngaul luo.
22 Fukil in utyak sac, winto ah, ac petsa in sak palm ma kihlyak ah, oapana ma ke
mutunpot layen kutulap. In acn sac oasr step itkosr in fanyak nu ke mutunpot ah, ac
fukil in utyak sac oan ke saflaiya ngetang nu ke acn mwesas se inmasrlon kalkal luo
ah.
23 Oasr pac sie mutunpot lainang mutunpot se inge ma ac utyak nu ke acn mwesas
se loac, su oapana mutunpot layen kutulap ah. Na mwet sac srikeya lusen inmasrlon
mutunpot luo inge tuh na fit siofok onngoul oalkosr lusa.

Mutunpot Layen Eir

24 Na mwet sac sifil pwenyula nu ke layen nu eir ah, na kut sifil liye sie pac mutunpot
we. El srikeya sinka kac ah, oayapa infukil in utyak sac, tuh na lupan pacna mutunpot
tafunyen ngia.
25 Oasr pac winto ke fukil inge oana acn ngia. Lusen acn in uti-utyak sac nufon pa
fit oalngoul akosr, ac sralap ah pa fit angngaul luo.
26 Oasr step itkosr ma utyak nu kac, ac infukil in utyak ah oan pac ke saflaiyen acn
se ma oan ngetang nu ke acn mwesas sac. Oasr pac petsa in sak palm kihlyak ke
sinka loac ma oan ngetang nu ke acn in uti-utyak ah.
27 In acn se inge, oasr pac acn in utyak se ma ac fahla nwe ke acn mwesas se loac.
Mwet sac srikeya lusen acn sac tuh na oasr fit siofok onngoul oalkosr nwe ke nien
utyak se akluo ah.

Acn Mwesas Se Loac, Ac Mutunpot Layen Eir

28 Mwet sac pwenyu utyak ke mutunpot layen nu eir fahla nwe ke acn mwesas se
luin kalkal ah. El srikeya mutunpot sac tuh na oapana mutunpot ke kalkal lik ah.
29 Infukil lun mwet topang, ac infukil in utyak ah, ac sinka loac ah, oapana lupan
ma ke mutunpot saya. Oasr pac winto ke infukil ke mutunpot se inge.
30 Lusen mutunpot se inge pa fit oalngoul akosr ac sralap kac pa fit angngaul luo.
31 Fukil in utyak ah oan ngetang nu ke acn mwesas se ngia, ac oasr pac petsa in sak
palm kihlyak ke sinka in acn in uti-utyak uh. Step oalkosr pa fanyak nu ke mutunpot
se inge uh.

Acn Mwesas Se Loac, Ac Mutunpot Layen Kutulap

32 Mwet sac pwenyu ke mutunpot layen kutulap ac utyak nu in acn mwesas se loac.
El srikeya mutunpot sac tuh na lupanna ma saya ah.
33 Infukil lun mwet topang, infukil in utyak, ac sinka loac ke acn in uti-utyak ah,
oapana lupan ma ke mutunpot saya ah. Oasr winto raunela acn inge, oayapa ke fukil
in utyak sac. Lusa nufon oasr ke fit oalngoul akosr, ac sralap kac pa fit angngaul luo.
34 Infukil in utyak sac oan ngetang nu ke acn mwesas se lik ah. Oasr pac petsa
in sak palm kihlyak pesinka ke acn in uti-utyak sac. Step oalkosr pa fanyak nu ke
mutunpot se inge uh.

Acn Mwesas Se Loac, Ac Mutunpot Layen Epang

35 Na mwet sac pwenyula nu ke acn in uti-utyak ke mutunpot layen epang. El
srikeya tuh na lupanna mutunpot saya ah.
36 Oasr pac infukil lun mwet topang, ac sinka loac uh yunla pac, oasr pac infukil
in utyak se, ac winto uh raunela, oapana acn saya uh. Lusen ma inge kewa pa fit
oalngoul akosr, ac sralapa uh fit angngaul luo.
37 Fukil in utyak sac oan ngetang nu ke acn mwesas se lik ah. Oasr pac sak palm
kihlyak pesinka ke acn in uti-utyak ah. Step oalkosr pa fanyak nu ke mutunpot se
inge uh.

Lohm Ma Oan Apkuran Nu Ke Mutunpot Epang

38 Ke acn mwesas se lik ah, oasr lale se kupasryang nu ke mutunpot layen epang
— ikakla nu ke infukil in utyak ma oan ngetla nu ke acn mwesas sac. Pa inge acn se
ma elos ac ohlla monin kosro ma ac fonna kisakinyuk.
39 Ke fukil in utyak se inge, oasr tepu akosr — luo lac ac luo lac. Fin tepu inge pa
elos ac uniya kosro ma elos ac kisakin uh — finne ma ac fonna kisakinyuk, ku mwe
kisa ke ma koluk, ku mwe kisa in akfalye ma koluk lukma.
40 Likinum ke fukil in utyak ah oasr pac tepu akosr, kais luo oan sisken acn in utyak
ke mutunpot epang uh.

41 Ouinge oasr tepu oalkosr, yen kosro ma ac kisakinyuk uh ac anwuki fac: akosr
oan in lale sac, ac akosr oan ke acn mwesas sac.
42 Tepu akosr ma oan in lale sac orekmakinyuk in akoela kosro ma ac fonna
kisakinyuk. Tepu inge orekla ke eot tufahl, inch longoul fulata, ac fin tepu uh inch
tolngoul maspang. Kufwa nukewa ma orekmakinyuk in akoela kosro nu ke kisa oan
fin tepu inge.
43 Oasr ipinsak inch tolu sralap sang kuhlasak fin sisken tepu uh. Ikwa nukewa ma
ac kisakinyuk uh, ac fili oan fin tepu inge.
44 Na mukul sac pwenyula nu in acn mwesas se oan loac. Oasr infukil luo ikakla
nu ke acn mwesas sac — sie nget nu eir sisken mutunpot epang ah, ac sie nget nu
epang sisken mutunpot eir.
45 Mwet sac fahk nu sik mu infukil se ma nget nu eir ah ma lun mwet tol su kulansap
in Tempul,
46 ac infukil se ma nget nu epang uh ma lun mwet tol su kulansap ke loang uh.
Mwet tol inge kewa fwilin tulik natul Zadok. Elos mukena ke sruf lal Levi pa filfilla
in utyak nu ye mutun LEUM GOD in kulansupwal.

Acn Mwesas Se Loac, Ac Tempul

47 Mwet sac srikeya acn mwesas se loac tuh na fit siofok onngoul oalkosr maspang.
Tempul ah oan layen nu roto, ac loang in kisa oan mutun Tempul uh.
48 Na el pwenyula nu ke sawalsrisr ke Tempul. El srikeya: fit longoul akosr lusa, ac
fit eu sralap, ac oasr sinka lac lac su fit limekosr matoltol.
49 Oasr nien fan nu ke infukil in utyak ah, su fit tolngoul akosr lusa ac fit longoul
sralap. Oasr sru lukwa ke nien utyak ah — soko lac ac soko lac.

41

1 Na mukul sac pwenyuyak nu ke infukil se inkain lohm uh, pangpang Acn Mutal.
El srikeya acn in utyak se nu we ah: fit singoul sralap,
2 ac fit singoul oalkosr lusa, su oasr sinka ma fit oalkosr matoltoliya ke layen luo
ah kewa. El srikeya infukil sac tuh na fit onngoul oalkosr lusa, ac fit tolngoul akosr
sralap.
3 Na el utyak nu infukil se ma oan oe loac uh. El srikeya acn in utyak nu kac: fit
tolu sralap ac fit singoul lusa, ac oasr pac sinka su fit singoul luo matoltol ke siska
luo ah kewa.
4 El srikeya infukil se inge, tuh na fit tolngoul akosr maspang. Fukil se inge oan
meet liki fukil lulap sac. Na el fahk nu sik, “Pa inge Acn Mutal Na Mutal.”

Infukil Ma Musaiyuk Pesinka In Tempul Uh

5 Mwet sac srikeya matoltoliyen sinka loac ke Tempul uh tuh na fit singoul. Sisken
sinka se inge oasr infukil srisrik puspis ma fit itkosr sralapa musaiyukla rauneak
Tempul.
6 Infukil inge orala twek tolu, ac oasr infukil tolngoul ke kais sie twek. Sinka lik
ke Tempul uh oasriksrik liki ma ke twek se ten ah, oru infukil inge ku in fulyang ke
pesinka uh ac tia patputyang nu kac.
7 Ouinge, fin liyeyuk sinka in Tempul uh lik ah me, ac oana in matoltol sefanna
tenyak nu lucng. Na ke sinka lik ke Tempul uh likin infukil inge, oasr nien fan na
sralap luo orekla, na mwet uh ku in fanyak ke twek se eten ah yak nu ke twek se
infulwa, oayapa nu ke twek se lucng ah.
8 Nga liye lah oasr sawalsrisr se fit oalkosr sralap rauneak Tempul, su fulatak liki
infohk uh ke fit singoul.
9 Sinka lik ke infukil inge fit oalkosr matoltol.

10 Inmasrlon sawalsrisr sac ac lohm ekasr ma orekmakinyuk sin mwet tol, oasr acn
mwesas se rauneak Tempul uh su sralapa fit tolngoul akosr.
11 Oasr sie srungul nu ke infukil ekasr ma oan layen epang ke Tempul uh, ac sie pac
srungul nu ke infukil ke layen nu eir. Sawalsrisr sac fulatanna pwelung ke infukil ma
oan pe sinka ke Tempul.

Lohm Se Layen Roto

12 Oasr pac sie lohm ma ngetang nu ke layen nu roto ke Tempul, su fit siofok
lumngaul lusa ac fit siofok singoul onkosr sralap. Sinka kac ah fit eu matoltol raunyak.

Srikasrak Ke Tempul Uh Nufon

13 Mwet sac srikeya acn lik ke Tempul tuh na oasr fit siofok onngoul oalkosr lusa.
Na el srikeya pac acn tok ke Tempul uh nwe ke acn tok ke lohm se oan layen nu roto,
wi acn mwesas se inmasrlo, tuh na oasr fit siofok onngoul oalkosr pac.
14 Lusen mutun Tempul uh, weang acn mwesas luo lac lac kewa, oasr pac fit siofok
onngoul oalkosr.
15 El srikeya pac lusen lohm ma oan nu roto ah, weang sawalsrisr luo kewa, oasr
pac fit siofok onngoul oalkosr kac.

Mwe Yun Ke Tempul Uh

Acn in utyak nu ke Tempul uh, oayapa Acn Mutal, ac Acn Mutal Na Mutal
16 sinka kac uh panuliyukla ke falful uh yak nwe ke winto ah. Winto inge ku in
kauli.
17 Luin Tempul ah yak nwe fin srungul ah, yuniyukla nufon ke ma kihlyak
18 in luman sak palm, ac cherub uh — palm soko ac cherub se atupali nwe ke na
rauneak nufon infukil uh. Kais soko cherub inge oasr muta luo kac:
19 mutun mwet se ngetla nu ke sak palm layen lasa, ac mutun lion soko ngetla nu
ke sak palm soko layen layot. Ouinge lumah uh rauneak nufon sinka uh,
20 liki falful in lohm uh yak nwe fin srungul ah.
21 Sru ke Acn Mutal uh maspang.

Loang Sak Se

Meet liki acn in utyak nu ke Acn Mutal Na Mutal oasr ma se oan we oana
22 luman loang sak se. Fulata fit limekosr, sralapa fit akosr. Sru ke sruwasrik kac,
acn ten kac, ac siska ah nufon, orekla ke sak. Na mukul sac fahk nu sik, “Pa inge tepu
se ma oan ye mutun LEUM GOD.”

Srungul Uh

23 Oasr mutunoa oan ke saflaiyen acn in uti-utyak nu ke Acn Mutal, ac sie pac oan
ke saflaiyen acn in uti-utyak nu ke Acn Mutal Na Mutal.
24 Kais sie mutunoa inge oasr srungul luo kac ma ac ku in ikak ke infulwa uh.
25 Oasr petsa in sak palm ac cherub kihlyak oan ke srungul nu ke Acn Mutal uh,
oana ma oan pesinka ah. Ac mwe afyuf sak se sang kosrala acn lik ke mutunoa ke
infukil in utyak ah.
26 Ke sisken infukil se inge oasr winto kac, ac sinka uh yunla pac ke sak palm.

42

Lohm Luo Ma Oan Apkuran Nu Ke Tempul Uh

1 Na mukul sac pwenyula nu ke acn mwesas se lik ah, ac pwenyuyak nu ke lohm se
ma oan layen nu epang ke Tempul uh, tiana loes liki lohm se ma oan layen nu roto
ah.
2 Lohm se inge fit siofok onngoul oalkosr lusa, ac fit oalngoul akosr sralap.

3 Sie siska inge oan ngetang nu ke acn mwesas se ma fit tolngoul akosr sralap, su
oan sisken Tempul uh. Ac layen ngia eloan ngetang nu ke acn se ma loeyuk ke eot
fwel ke acn mwesas se lik ah. Lohm se inge musaiyukla ke fulata tolu, kais sie srengla
nu lik kutu liki ma se ma oan ten liki ah.
4 Siska nu epang ke lohm se inge, oasr acn in forfor se fit singoul onkosr sralap ac
fit siofok onngoul oalkosr lusa. Oasr pac kutu mutunoa ke sisken la lohm ah.
5 Infukil ma oan lucng ke lohm se inge oasriksrik liki ma oan infulwa ac ma oan
ten ah, mweyen elos srengla kutu nu tok.
6 Nufonna infukil ke fulata tolu inge musaiyuk fin fohk uh, ac tiana loangyak ke
sru, oana lohm ngia ma musaiyuk ke acn mwesas se lik ah.
7 Acn lucng ah oasr infukil ke lusen pot nufon sac.
8 Acn se eten, pot se lik ah fonlana ke lusen fit oalngoul akosr, su pa tafun pot sac,
na oasr infukil ke fit oalngoul akosr ma lula ke pot sac.
9 Ye infukil inge, ke layen nu kutulap ke lohm uh, yen ma pot nu ke acn mwesas se
lik oan we, oasr mutunoa ma ac tufoki nu ke acn mwesas se lik ah.
10 Ke layen eir ke Tempul uh, oasr pac lohm se ma oapana, su tia oan loes liki lohm
se ma oan layen roto ke Tempul uh.
11 Ke mutun fukil inge oasr acn in forfor se, oana ma se ma oan layen nu epang ah.
Srikasrak kac uh, lumah uh, ac acn in utyak nukewa kac oapana lohm se ngia.
12 Oasr srungul se ye infukil ma oan layen nu eir ke lohm sac, ke tafunyen nu
kutulap yen pot ah mutawauk we.
13 Na mukul sac fahk nu sik, “Lohm luo inge kewa mutal. Luin lohm inge mwet tol
su ac utyak nu ye mutun LEUM GOD elos ac kang mwe kisa ma mutal oemeet uh we.
Mweyen fukil inge mutal, na mwet tol uh enenu in filiya mwe kisa ma mutal oemeet
uh we: mwe kisa wheat, ac mwe kisa ke ma koluk, ku mwe kisa in akfalye ma koluk
lukma.
14 Ke pacl mwet tol uh elos muta in Tempul uh, elos fin illa liki infukil mutal inge
in som nu ke acn mwesas se lik ah, elos enenu in filiya nuknuk mutal ma elos nukum
ke elos kulansupu LEUM GOD in fukil inge. Elos enenu in aolla nuknuk lalos meet
liki elos oatui nu yen mwet uh tukeni we.”

Srikasrak Ke Inkul In Tempul

15 Tukun mwet sac aksafyela srikasrak lal luin kalkal se loac ma rauneak Tempul
uh, el pwenyula ac oatula ke mutunpot kutulap, na el srikeya acn lik ah nufon.
16 El eis sak in srikasrak soko ac srikeya layen kutulap, tuh na oasr fit oalfoko
angngaul kac.
17 Na el srikeya layen nu epang, tuh na fit oalfoko angngaul pac.
18 El sifil srikeya layen nu eir, tuh na fit oalfoko angngaul pac.
19 Na el srikeya layen nu roto, tuh na fit oalfoko angngaul pac.
20 Ouinge lupan acn se potyak inge, fit oalfoko angngaul ke kais sie siska. Pot se
inge kuhlasak acn ma mutal liki acn ma tia mutal.

43

LEUM GOD El Foloko Nu In Tempul

1 Na mukul sac pwenyula nu ke mutunpot se ma nget nu kutulap,
2 ac nga ngetla ac liye kalem saromrom tuku kutulap me su fahkak wolana lun God
lun Israel. Pusren God ngirngir oana pusren noa meoa uh, ac faclu kalmelik ke kalem
sac.
3 Aruruma se inge oana ma se ma nga liye ke God El tuku in kunausla acn Jerusalem,
ac oapana ma se nga tuh liye sisken Infacl Chebar. Na nga faksufi.

43:2 Ezk 10:3–4, 18–19; 11:22–23; Fwack 1:15

4 Kalem wolana lun God tuku sasla mutunpot kutulap ac utyak nu in Tempul.
5 Ngun lun LEUM GOD srukyuyak ac usyula nu ke acn mwesas se loac, yen ma nga
liye lah wolana lun LEUM GOD nwakla luin Tempul uh.
6 Na mukul sac tu siskuk ingo, ac nga lohng LEUM GOD El kaskas nu sik in Tempul
ah me, ac fahk:
7 "Kom, mwet sukawil moul la, pa inge tron luk uh. Nga fah muta inse inge
inmasrlon mwet Israel, ac leum faclos nwe tok. Mwet Israel, ac tokosra lalos, ac
fah tia sifil aklusrongtenye Ine mutal luk ke elos alu nu ke kutena ma sruloala, ku ke
elos musai mwe esmakinyen tokosra misa lalos.
8 Tokosra inge elos tulokunak sru in mutunoa ke lohm selos fungulyana sru in
mutunoa ke Tempul sik, na sinka se na pa masrloekutelik. Elos aklusrongtenye Ine
mutal luk ke ma srungayuk nukewa elos oru, ouinge nga kunauselosla in kasrkusrak
luk.
9 Inge elos enenu in tui liki alu nu ke ma sruloala, ac sisla mwe esmakinyen tokosra
misla lalos. Elos fin oru ouinge, na nga ac fah muta inmasrlolos nwe tok."
10 Na LEUM GOD El sifilpa fahk, "Mwet sukawil, fahkang nu sin mwet Israel ke
Tempul se inge, ac lela elos in lohang nu ke srikasrak nukewa kac. Oru elos in mwekin
ke orekma koluk lalos uh.
11 Elos fin mwekin ke ma koluk elos oru, na kom aketeya lemlem ke Tempul uh nu
selos: oakwuk lun musa kac, acn in utyak ac tufoki nukewa, lumah uh, ac takinyen
ma nukewa kac, wi ma sap ac oakwuk nukewa nu kac. Simusla ma inge nukewa nu
selos elos in ku in etu lah ma nukewa oakwuk fuka, ac elos in oru oana ma sapkinyuk
inge nukewa.
12 Pa inge ma sap nu ke Tempul: acn nukewa apunla Tempul wi mangon eol uh,
acn oal ac mutal."

Loang Sac

13 Pa inge srikasrak nu ke loang uh, su srikeyuki ke mwe srikasrak se na ma sang
srikeya Tempul. Oasr laf soko rauneak pwelung ke loang sac, loaliya inch longoul ac
sralapa inch longoul. Oasr pac patun se sisken laf ah layen nu lik, inch singoul fulata.
14 Ip se ten, fin pwelung ah yak ke loang uh, fit akosr fulata. Ip se akluo uh kilukeni
ke inch longoul raunyak, fit itkosr fulata. Ip se aktolu uh sifilpac kilukeni ke inch
longoul raunyak.
15 Ip se elucng inge, acn ma mwe kisa uh ac isis fac uh, fit itkosr pac fulata. Sak
kosroh akosr ma tuyak ke sruwasrik akosr ah pa fulat emeet ke acn lucng fin loang
uh.
16 Acn se lucng inge maspang, fit longoul ke siska akosr an kewa.
17 Ip se infulwa ah maspang pac, fit longoul akosr ke siska uh kewa, na oasr patun
se rauneak siska, inch singoul fulata. (Laf soko an inch longoul sralap.) Nien fan ke
loang uh oan layen nu kutulap.

Akmutalyeyen Loang Sac

18 LEUM GOD Fulatlana El fahk nu sik, "Mwet sukawil, porongo ma nga fahk nu
sum uh. Ke musaiyukla tari loang uh, kom enenu in kisakunla ke kom furreak mwe
kisa uh fac, ac osrokang srahn kosro ma kisakinyuk uh fac.
19 Mwet tol in sruf lal Levi, su tuku ke fwilin tulik natul Zadok, elos na pa ku in
tuku nu ye mutuk in kulansupweyu. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa sapkin ma inge.
Kom ac fah sang soko cow mukul fusr nu selos in mwe kisa ke ma koluk.
20 Kom ac fah eis kutu srah kac, ac sang nu ke sak kosroh ke sruwasrik lucng ke
loang uh, ac nu ke sruwasrik ke infulwen loang uh, ac nu ke patun nukewa siska uh.
Ke kom oru ouinge uh, kom ac aknasnasyela loang uh, ac akmutalyela.

43:13 43:13–17; Exo 27:1–2; 2 Chr 4:1 **43:18** 43:18–27; Exo 29:35–37

21 Kom ac fah usla cow soko ma ac kisakinyuk ke ma koluk, ac esukak ke acn ma
sriyukla nu ke sripa se inge su oan likin kalkal lun Tempul.
22 Len se na toko an, kom ac fah eis soko nani mukul ma wangin ma koluk ke
manol, ac kisakin tuh in mwe kisa ke ma koluk. Aknasnasyela loang uh ke srah kacl,
oana ke kom tuh oru ke cow mukul soko ah.
23 Kom fin orala tari, kom eis soko cow mukul fusr, ac soko sheep mukul fusr,
kewana in wangin ma koluk ke mano,
24 ac use kewa nu yuruk. Mwet tol elos ac fah osrokang kutu sohl nu fac, ac kisakin
tuh in mwe kisa firir nu sik.
25 Len itkosr kom ac fah orek kisa ke ma koluk. Kais sie len kom ac kisakin nani
soko, cow mukul soko, ac sheep mukul soko, su wangin ma koluk ke manolos.
26 Ke len itkosr, mwet tol uh ac fah akmutalye loang uh, ac akoela nu ke pacl in
orekmakinyuk.
27 Ke saflaiyen wik sac, mutawauk ke len akoalkosr fahla, mwet tol uh ac orek kisa
fin loang uh ke mwet uh, ke mwe kisa firir ac mwe kisa in akinsewowo. Na nga fah
insewowo keiwos nukewa. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge.”

44

Orekmakinyen Mutunpot Kutulap

1 Na mukul sac pwenyula nu ke mutunpot se lik ke layen nu kutulap ke Tempul uh.
Mutunpot sac kaul,
2 na LEUM GOD El fahk nu sik, “Mutunpot se inge ac kaul na. Wangin pacl ac ikakla.
Wangin mwet ac orekmakin, mweyen nga, LEUM GOD lun Israel, tuh utyak kac, na
ac fah kaul na.
3 Tusruktu, fisrak se ma leum fin mwet uh ac ku in tuku ac mongo ke bread mutal
ye mutuk we. El ac fah ilyak ac illa ke mutunpot uh ke infukil in utyak se oan e loac.”

Ma Sap Ke Mwet Su Ku In Utyak Nu Ke Tempul

4 Na mwet sac pwenyu ut ke mutunpot epang ah nu ke mutun Tempul uh. Ke nga
ngetak nga liye lah kalem wolana lun LEUM GOD nwakla luin Tempul. Na nga faksufi,
5 ac LEUM GOD El fahk nu sik, “Kom, mwet sukawil moul la, lohang akwoya nu ke
ma nukewa kom liye ac lohng uh. Nga ac fahkot nu sum ma sap ac oakwuk luk nu
ke Tempul. Liye akwoya lah mwet fuka ac ku in ilyak ac illa liki Tempul, ac mwet
fuka ac tia lela nu se.
6 “Fahkang nu sin mwet Israel ingan su lungsena alein lah nga, LEUM GOD
Fulatlana, ac fah tia sifil muteng orekma srungayuk ma elos muta oru uh.
7 Elos akfohkfokye Tempul sik ke elos lela mwetsac, su tia kosrala ac tia akosyu,
in utyak nu we ke pacl kiris uh ac srah uh kisakinyuk nu sik. Ouinge mwet luk uh
kunausla wuleang luk nu selos ke sripen ma srungayuk nukewa elos oru.
8 Elos tiana oru ma kunalos ke oakwuk mutal ke Tempul uh, a elos sang tuh in ma
kunen mwetsac inge in oru.
9 “Nga, LEUM GOD Fulatlana, fahkak lah wangin mwet tia kosrala, ku mwet su tia
akosyu, fah utyak nu in Tempul sik, finne mwetsac ma muta inmasrlon mwet Israel.”

Itukla Mwet Levi Liki Orekma Fulat Lun Mwet Tol

10 LEUM GOD El fahk nu sik, “Nga fah kalyai mwet Levi su tuh wi mwet Israel ngia
fahsr likiyu ac alu nu ke ma sruloala.
11 Elos ac ku in kulansupweyu ke Tempul in liyaung mutunpot ac oru pac orekma
lun Tempul. Elos ku in uniya kosro ma mwet uh ako in kisakin nu ke mwe kisa firir,
ac mwe kisa saya, ac elos ac fah oru orekma in kulansupu mwet uh.

12 Tusruktu, ke sripen elos pa kolla mwet Israel in alu nu ke ma sruloala, ac in ouiya
se inge elos kololosla nu ke ma koluk, nga LEUM GOD Fulatlana, orala fulahk luk lah
enenu in kalyeiyuk elos.
13 Elos ac fah tia sifil kulansapweyu in oru orekma lun mwet tol, ku apkuranyang
nu ke kutena ma mutal sik, ku utyak nu in Acn Mutal Na Mutal. Pa inge mwe kalya
nu selos ke orekma srungayuk elos oru.
14 Nga ac sang orekma pusisel ke Tempul tuh in ma kunalos."

Mwet Tol

15 LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Mwet tol ke sruf lal Levi su ma ke fwilin tulik
natul Zadok, elos oaru na in kulansapweyu in Tempul ke pacl mwet Israel saya uh
forla likiyu. Ke ma inge, elos pa ac kulansapweyu, ac tuku nu ye mutuk in kisakin
ma kiris ac srah ke mwe kisa uh.
16 Elos mukena pa ac utyak nu in Tempul sik, ac kulansap ke loang luk, ac kol alu
in Tempul.
17 Ke elos ac utyak ke mutunpot nu in acn mwesas se loac ke Tempul uh, elos fah
nokomang nuknuk linen. Elos fah tiana orekmakin kutena nuknuk ma orekla ke
unen sheep ke pacl elos kulansap in acn mwesas se loac ku luin Tempul uh.
18 Elos in susu linen ac turasis linen, ac elos in tia pel, elos in mau tia fio.
19 Meet liki elos ac tufoki nu ke acn mwesas se lik ah yen mwet uh muta we, elos
enenu na in sarukla nuknuk ma elos nukum ke pacl elos kulansap in Tempul uh, ac
filiya infukil mutal. Elos in nokomang nuknuk na lalos, tuh mwet uh in tia pusralla
nuknuk mutal uh in tuh akongoiyalosla.*
20 "Mwet tol uh tia enenu in mangsrasrala ku akloesye aunsifalos. Elos enenu in
oru tuh in lusa na fal.
21 Mwet tol enenu in tia nim wain meet liki elos ilyak nu in acn mwesas loac uh.
22 Wangin mwet tol ac fah payuk sin mutan ma sisila sin sie pacna mwet. El enenu
in payuk na sin sie mutan Israel su virgin, ku sie katinmas ma mukul tuma uh mwet
tol.
23 "Mwet tol uh enenu in luti nu sin mwet luk in ku in akilen inmasrlon ma mutal
ac ma tia mutal, oayapa inmasrlon ma nasnas ac ma tia nasnas fal nu ke oakwuk lun
alu uh.
24 Pacl ma oasr alein yohk sikyak, mwet tol uh pa ac oru nununku fal nu ke ma sap
luk. Elos enenu in karingin pacl in kufwa lun alu uh fal nu ke ma sap ac oakwuk luk,
ac elos enenu in karinganang len Sabbath tuh in mutal.
25 "Sie mwet tol enenu na in tia akfohkfokyal sifacna ke el kahlye monin sie mwet
misa, sayen mwet sacn el fin papa tumal ku nina kial, ku sie sin tulik natul, ku sie
tamulel lal, ku sie tamtael wial ma soenna payuk.
26 Tukun el sifilpa aknasnasyeyukla, el enenu in soano ke len itkosr,
27 na el fah ilyak nu in acn mwesas se loac ke Tempul ac oru sie mwe kisa ke ma
koluk, elan mau ku in sifilpa kulansap in Tempul. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa fahk
ma inge.
28 "Mwe usru lun mwet tol ke ma nga sang nu sin mwet Israel tuh in ma lalos fwil
nu ke fwil, pa orekma lun mwet tol. Ac fah wangin acn lalos in Israel. Nga na pa ac
sang enenu lalos.
29 Pa inge mwe mongo nun mwet tol uh: mwe kisa wheat, mwe kisa ke ma koluk,
ac mwe kisa in akfalye ma koluk lukma. Oayapa ma nukewa in Israel ma sriyukla
nu sik, ac fah ma lalos.

44:17 44:17–18; Exo 28:39–43; Lev 16:4 * **44:19** ***akongoiyalosla:*** mwet meet elos lulalfongi mu mwet su tia mwet tol uh ac ongoiya elos fin pusralla kutena ma mutal. **44:19** Lev 16:23 **44:20** Lev 21:5 **44:21** Lev 10:9 **44:22** Lev 21:7, 13–14 **44:23** Lev 10:10 **44:25** Lev 21:1–4 **44:28** Oek 18:20 **44:29** 44:29–30; Oek 18:8–19

30 Ma wo ke kosrani se meet in ma nukewa, ac oayapa ma wo ke ma kisakinyuk
nu sik, ac fah ma lun mwet tol. Pacl nukewa mwet uh manman flao, elos in sang lof
soko emeet nu sin mwet tol oana sie mwe kisa. Mwe insewowo luk ac fah oan fin
lohm sin mwet su oru ouinge.
31 Mwet tol fah tia mongo kutena won ku kosro ma sifacna misa, ku ma anwuki sin
kosro lemnak."

45

Ip Lun LEUM GOD Ke Facl Israel

1 Ke pacl se facl Israel ac kitakatelik nu ke kais sie sruf, sie ip uh ac fah sriyukla nu
sin LEUM GOD. Lupan acn se inge ac fah mael singoul lusa ac mael oalkosr sralap.
Acn sac nufon ac fah acn mutal.
2 Acn lun Tempul uh, su fit oalfoko angngaul maspang, ac fah oan luin acn mutal
se inge. Na ac fah oasr acn mwesas se fit oalngoul akosr sralap rauneak Tempul.
3 Srikeya pac tafun acn se inge, su pa mael singoul lusa ac mael akosr sralap. Acn
se inge pa Tempul uh ac fah oan we, sie acn mutal liki acn nukewa.
4 Ac fah sie acn ma mutal in facl sac, sriyukla nu sin mwet tol su kulansupu LEUM
GOD in Tempul sel. Acn se inge pa lohm selos ac fah oan we, wi acn se ma sriyukla
nu ke Tempul.
5 Ip se lula uh pa ac sriyukla tuh in acn sin mwet Levi su oru orekma lun Tempul.
Acn selos uh ac fah oasr in acn se inge.
6 Sisken acn mutal se inge, sie pac ipin acn ma mael singoul lusa ac mael luo sralap
ac fah sriyukla nu ke sie siti ma kutena sin mwet Israel uh ac ku in muta we.

Acn Sin Leum Lun Israel

7 Ac fah oasr pac sie acn sriyukla nu sin fisrak su leumi Israel. Acn sac ac fah
mutawauk ke masrol roto ke acn mutal uh, fahla nwe ke sun Meoa Mediterranean;
oayapa ke masrol layen kutulap ke acn mutal, fahla nwe ke sun masrol kutulap ke
facl Israel. Ouinge lusen acn sin leum uh ac fah oana lupan acn ma itukyang nu sin
sie sruf lun mwet Israel.
8 Ip se inge ac fah ma na lun fisrak ma kol Israel, elos in tia akkwacoye mwet uh,
a elos in lela tuh acn lula uh in ma na lun mwet in sruf lun Israel.

Ma Sap Nu Sin Leum Lun Israel

9 LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Kowos mwet leum lun Israel, loeslana pacl kowos
orekma koluk! Kowos in tui liki orekma sulallal su akkeokye moul lun mwet uh. Oru
ma pwaye ac suwohs. Kowos in tia sifil lusla mwet luk liki acn selos. Nga, LEUM GOD
Fulatlana, fahkot ma inge nu suwos.
10 "Mwet nukewa in orekmakin mwe paun ac mwe srikasrak suwohs.
11 "Srikasrak fal uh pa sie ephah fah oana lupan sie bath.*
bath 10, ku ephah, oana lufan 1 homer†
Pa inge oakwuk kalem ke mwe srikasrak.
12 "Srikasrak ke mwe paun pa inge:
20 gerah orala 1 shekel
60 shekel orala 1 mina
13 "Pa inge lupa ma oakwuki nu ke mwe kisa lowos uh:
Wheat: sie tafu onngoul ke ma kowos kosrani
Barley: sie tafu onngoul ke ma kowos kosrani

44:31 Lev 22:8 **45:10** Lev 19:36 * **45:11** ***ephah ... bath:*** ephah pa orekmakinyuk in srikeya ma pao, ac bath pa orekmakinyuk in srikeya kof. † **45:11** ***homer:*** mwe srikasrak lulap se inge ku in orekmakinyuk ke ma pao (oana wheat ac sohl) oayapa ke kof (oana wain ac oil in olive) — sie homer sunun limekosr bushel, ku siofok itngoul limekosr quart.

14 Oil in olive: sie tafu siofok ke sak olive sunowos.
(Srikeya ke bath: bath 10 orala 1 homer, su oana 1 kor.)
15 Sheep: ma soko liki sheep luofoko nukewa in acn ma oasr mah we in Israel.
"Kowos fah usani mwe kisa ke wheat, ac kosro ma ac fonna kisakinyuk, ac kosro nu ke mwe kisa in akinsewowo, tuh kowos fah ku in eis nunak munas ke ma koluk lowos. Nga, LEUM GOD Fulatlana, pa sapkin in ouinge.
16 "Mwet nukewa in facl suwos enenu in usla mwe sang inge nu sin fisrak su leumi acn Israel.
17 Ac fah ma kunal in srukak kosro ma ac fonna isisyak, oayapa mwe kisa ke wheat ac mwe kisa ke wain, inen mutunfacl Israel nufon ke pacl in kufwa — ke Malem Sasu, ke len Sabbath, ac ke kufwa saya. El pa ac srukak pac mwe kisa ke ma koluk, mwe kisa ke wheat, mwe kisa ma ac fonna kisakinyuk, ac mwe kisa in akinsewowo, in eisla ma koluk lun mwet Israel."

Len In Kufwa
(Exodus 12:1–20; Leviticus 23:33–43)

18 LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Ke len se meet in malem se meet, kowos fah kisakin soko cow mukul fusr ma wangin ma koluk ke manol in aknasnasye Tempul uh.
19 Mwet tol el fah eis kutu srah ke mwe kisa ke ma koluk se inge, ac sang mosrwela sru in Tempul uh, ac sruwasrik akosr ke loang uh, ac ke sru in mutunpot nu ke acn mwesas se loac uh.
20 Ke len se akitkosr ke malem sac, kom ac sifilpa oru ma inge in aolla mwet nukewa su orala kutena ma koluk ma el tia akoo in oru, ku oru ke nikin lal. Ke kom oru ouinge, kom oru Tempul uh in mutal na.
21 "Ke len aksingoul akosr ke malem se meet, kom fah mutawauk Kufwen Alukela. Ke len itkosr, mwet uh ac fah mongo bread ma wangin mwe pulol kac.
22 Ke len se meet lun kufwa uh, fisrak se su leumi mwet uh ac fah kisakin soko cow mukul nu ke ma koluk lal, ac lun mwet nukewa.
23 Ke kais sie len ke len itkosr inge kewa, el ac fah kisakin cow mukul itkosr ac sheep mukul itkosr nu sin LEUM GOD, su kosro inge in fah wangin ma koluk ke mano, ac in fonna isisyak. El ac fah oayapa kisakin nani mukul soko ke kais sie len, in mwe kisa ke ma koluk.
24 Nu ke kais soko cow mukul ku sheep mukul ma kisakinyuk inge, ac fah oasr pac kisaiyen tafun bushel ke wheat, ac quart tolu ke oil in olive.
25 "Nu ke Kufwen Iwen Aktuktuk, su ac mutawauk ke len aksingoul limekosr ke malem akitkosr, leum sac ac fah kisakin ke kais sie len itkosr ah, lupa se pacna ke mwe kisa lun ma koluk, ac lupa se pacna ke mwe kisa ma ac fonna isisyak, oayapa lupa se pacna ke wheat ac oil in olive ma kisakinyuk uh."

46

Fisrak Ac Pacl In Kufwa

1 LEUM GOD Fulatlana El fahk, "Mutunoa nu kutulap ke acn mwesas se loac, enenu in kaul na ke len in orekma onkosr, tusruktu ac fah ikakla ke len Sabbath ac ke Kufwen Malem Sasu.
2 Fisrak se su leum fin mwet uh fah som liki acn mwesas se lik ke infukil in utyak se sisken mutunoa sac, ac tu sisken sru ke mutunpot ke pacl mwet tol uh kisakin mwe kisa fon lal ac oru mwe kisa in akinsewowo lal. El fah alu insac, na tufokla. Mutunoa sac ac fah tiana kauli nwe ke ekela.
3 Ke kais sie len Sabbath, ac kais sie Kufwen Malem Sasu, mwet nukewa enenu in wi pac epasrla ac alu nu sin LEUM GOD sisken mutunpot sac.

45:21 Exo 12:1–20; Oek 18:16–25 **45:25** Lev 23:33–36; Oek 29:12–38

4 Ke len Sabbath, fisrak sac el fah use sheep fusr onkosr, ac sheep mukul soko tuh
in mwe kisa fon nu sin LEUM GOD. Ma inge nukewa in wangin ma koluk kac.
5 In weang kais soko sheep mukul el fah use tafun bushel ke wheat, ac in weang
kais soko sheep fusr el fah use kutena ma el lungse sang. In weang kais sie tafun
bushel ke mwe kisa wheat el fah use pac quart tolu ke oil in olive.
6 Ke Kufwen Malem Sasu uh, el fah kisakin soko cow mukul fusr, sheep fusr onkosr,
ac soko sheep mukul, kewana in wangin ma koluk ke manolos.
7 In wi kais soko cow mukul ac sheep mukul uh elan kisakin pac tafun bushel ke
wheat. Na in wi sheep fusr soko, fisrak sac ku in srukak ma na el lungse sang. Quart
tolu ke oil in olive enenu in kisakinyuk wi tafun bushel ke wheat.
8 Ke pacl fisrak sac tufoki liki infukil in utyak se ke mutunpot sac, el ac tufoki ke
acn na el utyak we.
9 “Ke mwet uh ac tuku in alu nu sin LEUM GOD ke kutena pacl in kufwa, elos su
utyak ke mutunpot epang fah tufoki ke mutunpot eir tukun alu uh, ac mwet su utyak
ke mutunpot eir fah tufoki ke mutunpot epang. Wangin mwet ac illa ke mutunpot se
na ma el ilyak kac uh, a el enenu in tufoki ke mutunpot lainyen acn el utyak we ah.
10 Fisrak sac fah utyak ke pacl mwet uh ac utyak, ac illa ke pacl mwet uh illa.
11 Ke len in kufwa uh ac len lulap uh, lupan mwe kisa ke wheat pa tafun bushel,
weang kais soko cow mukul ac sheep mukul, na mwet uh ku in sang kutena ma elos
lungse sang in wi kais soko sheep fusr. Quart tolu ke oil in olive ac fah kisakinyuk wi
tafun bushel nukewa ke wheat.
12 “Ke pacl fisrak sac el lungse orek kisa nu sin LEUM GOD ke engan na lal sifacna,
finne ke mwe kisa ma fonna isisyak, ku mwe kisa in akinsewowo, na mutunoa kutulap
ac fah ikakla nu sel. El ac fah oru kisa lal an oana ke el oru ke len Sabbath uh, na
mutunoa uh ac fah kauli tukun el tufoki.”

Mwe Kisa Ke Len Nukewa

13 LEUM GOD El fahk, “Ke lotutang nukewa, soko sheep fusr ma yac se matwa, su
wangin ma koluk ke mano, ac fah kisakinyuk nu sin LEUM GOD. Kisa se inge ac fah
orek ke len nukewa.
14 Oayapa sie kisa ke paun limekosr ke flao enenu in orek ke lotutang nukewa, wi
sie quart ke oil in olive in sang kurrauk flao uh. Ma sap nu ke mwe kisa nu sin LEUM
GOD inge ac fah karinginyuk nwe tok.
15 Sheep fusr soko, ac flao, ac oil in olive ac fah kisakinyuk nu sin LEUM GOD ke
lotutang nukewa nwe tok.”

Oakwuk Nu Ke Acn Lun Fisrak

16 LEUM GOD Fulatlana El sapkin ouinge: “Fisrak se fin kitaung sie ipin acn lal nu
sin sie sin wen natul tuh in mwe sang lal nu sel, ac tufah ma lun wen sac, oana sie
usru lun sou lal.
17 Tusruktu, fisrak sac fin kitaung sie ipin acn lal nu sin kutena sin mwet kulansap
lal, acn sac ac fah sifil folokyang nu sin fisrak sac ke Yac in Folokyang*. El mukena,
ac tulik natul, pa ac ku in la nwe tok.
18 Sie fisrak tia ku in eisla acn lun kutena mwet lukelos. Kutena acn ma el sang lun
tulik natul uh enenu in ma ke acn lal sifacna tuh elan tia akkeokye mwet luk ke el
luselosla liki acn in usru lalos.”

Acn In Orek Mongo In Tempul

19 Na mukul sac pwenyula nu ke nien utyak nu ke infukil ma ngetang nu epang,
apkuran nu ke mutunpot layen eir ke acn mwesas se loac ah. Infukil inge infukil
mutal lun mwet tol. El srisrngiya acn se nu roto ke infukil inge

* **46:17** ***Yac in Folokyang:*** liye Lev 25:8–55 **46:17** Lev 25:10

20 ac fahk, “Pa inge acn ma mwet tol uh ac poeleak ikwa ma ac kisakinyuk nu ke
ma koluk, ku mwe kisa in akfalye ma koluk lukma, ac munanla mwe kisa flao, tuh
in wangin ma mutal utukla nu ke acn mwesas se lik ah, yen ac ku in pwen sacn† nu
sin mwet uh.”
21 Na el pwenyula nu ke acn mwesas se lik ah, ac kut fahsr alukela sruwasrik akosr
we.
22 Ke kais sie sruwasrik inge, nga liya lah oasr pac kalkal srisrik kac, fit onngoul
oalkosr lusa ac fit angngaul oalkosr sralap.
23 Kais sie kalkal inge oasr sinka eot rauneak acn loac, ac oasr sunun nien ta e
musaiyukla pesinka uh.
24 Na mukul sac fahk nu sik, “Pa inge acn in orek mongo ma mwet kulansap ke
Tempul uh ac poeleak ikwa ma mwet uh use mwe kisa.”

47

Soko Infacl Srisrik Sororme Liki Tempul

1 Na mukul sac pwenyu folokla nu ke nien utyak nu ke Tempul. Oasr kof ye nien
utyak uh ac soror nu kutulap, acn ma Tempul uh nget nu we. Kof uh soror ut ye
tafunyen nu eir ke Tempul, ac alukela layen eir ke loang uh.
2 Na mwet sac usyula liki acn Tempul uh oan we ut ke mutunpot epang ah, ac
raunyak nwe ke kut sun mutunpot nu kutulap. Oasr infacl srisrik soko sororma ke
layen nu eir ke mutunpot uh.
3 Mukul sac oatui fahla layen nu kutulap, ac srikeya yact lumfoko onngoul ke mwe
srikasrak natul, na el sap nga in fahla infacl uh lac. Loaliyen kof insac oanna e ke
pukun niuk.
4 Na el sifilpa srikeya yact lumfoko onngoul nu ten liki acn se el srikeya meet ah, ac
el sap nga in fahla infacl uh lac. Loaliyen kof uh insac oan ke intik. El sifilpa srikeya
yact lumfoko onngoul nu ten, ac sap nga in fahla infacl uh lac. Loaliyen kof uh insac
oasr e ke infulwuk.
5 El sifil srikeya yact lumfoko onngoul nu kutulap, na kof uh arulana loal. Nga tia
ku in fahla nu layen ah, sayen kofkof na.
6 Na el fahk nu sik, “Kom, mwet sukawil moul la, tuni ma inge akwoya.”
Na mwet sac folokinyula nu pe infacl ah,
7 ac ke nga sun acn we, nga liye lah arulana pukanten sak oan pe infacl lac lac.
8 Na el fahk nu sik, “Kof se inge soror sasla facl se inge nu kutulap, nwe ke sun
Infahlfal Jordan ac som nwe ke Meoa Misa. Ke pacl se ac sun Meoa Misa uh el ac
ekulla kifinte we uh nu ke kofonot.
9 Yen nukewa ma infacl soko inge ac soror nu we uh, ac oasr kain in kosro ac kain
in ik puspis we. Infacl soko inge ac aklosye kof in Meoa Misa, ac yen nukewa el soror
we uh ac fah sang moul nu ke ma nukewa.
10 Mutawauk ke unon in kof Engedi som na nwe ke unon in kof Eneglaim, ac fah
oasr mwet patur weacn uh, ac elos ac fah asroelik nwek natulos in oayuk. Ac fah pus
kain in ik we, oana pusiyen kain in ik ke Meoa Mediterranean.
11 Tusruktu kof ma oan yen furarrar, ac inlulu weacn uh, ac tia wi ekla nu ke
kofonot. Kof inge ac oanna mwe orek sohl.
12 Kain in sak nukewa ma oasr fahko kac ac fah kapak pe infacl uh kewa. Sra kac
uh ac fah tiana uli, ac fahko kac ac fah tiana wanginla. Ac fah oasr fahko kac ke
malem nukewa mweyen sak inge aksroksrokyeyuk ke kof ma sororma liki Tempul
uh. Sak uh ac fah oswe fahko mwe mongo, ac sra kac uh ac orekmakinyuk in akkeye
mas lun mwet uh.”

† **46:20** ***pwen sacn:*** liye Ezk 44:19. **47:1** Zec 14:8; Jn 7:38; Fwack 22:1 **47:12** Fwack 22:2

Masrol Ke Facl Israel

13 LEUM GOD Fulatlana El fahk, “Pa inge masrol ke facl Israel ma ac kitakatelik nu
sin sruf singoul luo. Sruf lal Joseph ac eis ipin acn luo*.
14 Nga tuh wulela na ku nu sin mwet matu lowos mu nga ac fah sang facl se inge
lalos. Inge kowos in kitalik tuh in oana sie inmasrlon sruf nukewa.
15 “Masrol layen nu epang uh mutawauk sisken Meoa Mediterranean fahla nu
kutulap nwe ke siti Hethlon, ac nu ke Innek In Utyak Nu Hamath, nu ke siti Zedad,
16 nu ke siti Berothah ac Sibraim (siti luo inge oan inmasrlon acn ma taranyuk sin
Damascus ac acn Hamath), fahla nwe ke siti Ticon (su oan sisken acn Hauran).
17 Ouinge masrol nu epang uh som liki Meoa Mediterranean kutulapyak nwe ke siti
Enon, su oan sisken Damascus ac Hamath layen nu epang.
18 “Masrol nu kutulap uh fahla nu eir liki sie acn inmasrlon acn Damascus ac acn
Hauran, na Infacl Jordan pa orala masrol inmasrlon acn Israel layen roto, ac acn
Gilead layen kutulap, nwe ke sun acn Tamar ke Meoa Misa.
19 “Masrol nu eir uh mutawauk Tamar fahla nu roto nwe ke sun acn se oasr kof
we pangpang Kadesh Meribah, sifilpa utyak nu roto epang sisken masrol nu Egypt,
ac som nwe ke Meoa Mediterranean.
20 “Masrol nu roto uh pa Meoa Mediterranean, utyak nu epang nwe ke acn se roto
in Innek In Utyak Nu Hamath.
21 “Kowos in kitalik facl se inge inmasrlon sruf lowos an.
22 Ac fah ma na lowos nwe tok. Mwetsac su muta inmasrlowos, su oasr tulik
isusyang nu selos in facl se inge, ac fah oasr pac ip lalos ke kowos ac kitalik acn
uh. Ac fah orek elos oana mwet na pwaye lun Israel, ac elos ac fah wi pac susfa ke
acn lalos oapana mwet in sruf lun Israel.
23 Kais sie mwetsac ac fah eis acn lal yurin sruf lun Israel ma el muta yoro. Nga,
LEUM GOD Fulatlana, pa fahk ma inge.”

48

Kitakatelik Facl Sac Inmasrlon Sruf Uh

1 Pa inge inen sruf uh. Masrol layen nu epang, mutawauk ke Meoa Mediterranean
fahla nu kutulap ac ut ke siti Hethlon nu ke Innek In Utyak Nu Hamath, ac safla ke
siti Hazarenon, apkuran nu ke masrol lun Damascus ac Hamath. Ip se inge ma lun
sruf lal Dan.
2 Sisken acn lal Dan, kutulap lac nu roto, ip se inge ma lun sruf lal Asher.
3 Sisken acn lal Asher, kutulap lac nu roto, ip se inge ma lun sruf lal Naphtali.
4 Sisken acn lal Naphtali, kutulap lac nu roto, ip se inge ma lun sruf lal Manasseh.
5 Sisken acn lal Manasseh, kutulap lac nu roto, ip se inge ma lun sruf lal Ephraim.
6 Sisken acn lal Ephraim, kutulap lac nu roto, ip se inge ma lun sruf lal Reuben.
7 Sisken acn lal Reuben, kutulap lac nu roto, ip se inge ma lun sruf lal Judah.

Sie Acn Srisrila Infulwen Facl Sac

8 Ipin acn se sisken acn lal Judah, kutulap lac nu roto, ac fah sriyukla in
orekmakinyuk nu ke sie sripa yohk. Acn se inge fah mael singoul sralap epang lac
nu eir, ac lusa uh ac fah oana lusen acn ma itukyang nu sin sruf uh. Tempul ac fah
oan in acn se inge.
9 Ke infulwen acn se inge, oasr ip se mael singoul lusa ac mael oalkosr sralap, su
ac fah kisakinyukyang nu sin LEUM GOD.

---

* **47:13** ***ipin acn luo:*** sie ip an ma lal Manasseh, ac sie lal Ephraim, wen luo natul Joseph.

10 Ac fah oasr ip se nu sin mwet tol ke ipin acn mutal se inge. Acn selos inge ac fah
mael singoul lusa, kutulap nu roto, ac mael akosr epang nu eir. Tempul lun LEUM
GOD ac fah oan infulwen acn se inge.
11 Acn mutal se inge ac fah ma sin mwet tol su ma ke fwilin tulik natul Zadok. Elos
tuh pwayena in kulansap lalos nu sik, ac tia wi mwet Israel saya uh in oru ma koluk,
oana ke mwet wialos in sruf lal Levi elos oru.
12 Ke ma inge, ac fah oasr ipin acn se sriyukla nu selos ma ac oanna sisken acn ma
itukyang nu sin sruf lal Levi. Acn se lalos inge pa mutal oemeet.
13 Mwet in sruf Levi ac fah oasr pac ipin acn se sriyukla nu selos ke layen eir in
acn lun mwet tol. Acn se inge ac fah oayapa mael singoul lusa kutulap nu roto, ac
mael akosr sralap epang lac nu eir.
14 Acn se ma kisakinyukla nu sin LEUM GOD pa wo oemeet ke acn nukewa, na
wangin ip kac ac fah kukakinyukla, ku ayaolla, ku itukyang nu sin kutena mwet. Acn
mutal se pa inge, ac ma na lun LEUM GOD.
15 Ip se ma lula ke acn srisrila se inge, su lupa uh oasr ke mael singoul lusa ac mael
luo sralap, tia acn mutal se, na ku in orekmakinyuk sin mwet uh nu ke kutena enenu
saya. Elos ku in muta we ac orekmakin acn sacn. Siti se we ac fah oan infulwen acn
se inge,
16 na ac fah maspang — yact luo tausin lumfoko longoul ke kais sie siska.
17 Rauneak siti sac nufon ac fah oasr acn mwesas se su lupa oasr ke yact siofok
angngaul lac nwe lac.
18 Acn ma ac lula tukun musaiyukla siti sac, sisken na acn mutal sac layen nu eir —
su mael akosr lusa ac mael luo sralap layen nu kutulap, ac mael akosr lusa ac mael
luo sralap nu roto — acn inge ac fah orekmakinyuk nu ke acn in ima sin mwet ma
muta in siti uh.
19 Kutena mwet ma muta in siti uh ac ku in imai acn se inge, oana sie sin sruf
nukewa.
20 Ouinge, lupan acn ma oan infulwen acn se ma sriyukla inge ac fah orala sie
maspang, su lupa uh oasr ke mael singoul ke siska nukewa, na ac fah oaoayang
pacna acn se ma siti sac oan we.
21 Acn ma lula ke layen kutulap, su mael oalkosr kutu lusa, ac ke layen roto mael
oalkosr kutu lusa, ac fah ma lun fisrak se su leumi Israel. Acn inge fahla nwe ke sun
masrol nu kutulap, ac nu roto nwe ke Meoa Mediterranean. Tempul, ac acn sin mwet
tol, ac acn sin mwet Levi, ac siti sac, pa oan in acn mutal se ingan.
22 Masrol nu epang uh pa ip se ma itukyang nu sin sruf lal Judah, ac masrol nu eir
pa ke acn lun sruf lal Benjamin.

Acn Lun Sruf Saya

23 Pa inge acn ma itukyang nu sin sruf nukewa saya uh. Acn lun sruf lal Benjamin
oan ten liki acn lun fisrak uh, kutulap lac nu roto.
24 Sisken acn lal Benjamin, kutulap lac nu roto, ip se inge ma lun sruf lal Simeon.
25 Sisken acn lal Simeon, kutulap lac nu roto, ip se inge ma lun sruf lal Issachar.
26 Sisken acn lal Issachar, kutulap lac nu roto, ip se inge ma lun sruf lal Zebulun.
27 Sisken acn lal Zebulun, kutulap lac nu roto, ip se inge ma lun sruf lal Gad.
28 Masrol nu eir ke acn lun Gad, srola liki acn Tamar ut roto eir nu yen oasr kof
we in acn Kadesh, na kuhfla nu roto epang sisken masrol nu Egypt fahla nwe ke sun
Meoa Mediterranean.
29 LEUM GOD Fulatlana El fahk, “Ac fah pa ingan luman kiteyen facl Israel tuh in
mwe usru nu sin kais sie sruf lun Israel.”

Mutunpot Lun Jerusalem

30 Pa inge nien illa liki siti Jerusalem. Ke pot se layen nu epang, su lusa uh yact luo
tausin lumfoko longoul,
31 ac fah oasr mutunpot tolu. Kais sie mutunpot ac fah ekin sruf lun Israel. Inen
mutunpot tolu inge pa Mutunpot Reuben, Mutunpot Judah, ac Mutunpot Levi.
32 Ke pot se nu kutulap, su oayapa yact luo tausin lumfoko longoul, ac fah oasr pac
mutunpot tolu: Mutunpot Joseph, Mutunpot Benjamin, ac Mutunpot Dan.
33 Ke pot se nu eir uh, su oayapa yact luo tausin lumfoko longoul lusa, oasr pac
mutunpot tolu: Mutunpot Simeon, Mutunpot Issachar ac Mutunpot Zebulun.
34 Ke pot se nu roto uh, su oayapa yact luo tausin lumfoko longoul lusa, oasr pac
mutunpot tolu: Mutunpot Gad, Mutunpot Asher, ac Mutunpot Naphtali.
35 Lusen pot se inge nufon ma rauneak siti se inge pa yact singoul tausin oalngoul.
Ke pacl se ingela, inen siti se inge ac fah pangpang, “LEUM GOD El Oasr Inge!”

48:30 48:30–34; Fwack 21:12–13

DANIEL

Tukakinyen Book In DANIEL

Book lal Daniel uh tuh simla ke sie pacl ma mwet Israel elos tuh muta ye keok lulap ac akkohsyeyuk sin sie tokosra pegan. Mwet se ma simusla book se inge el orekmakin kutu sramsram ac kutu ma arurumaiyuk in akkeye mwet in pacl lal nu ke finsrak se lalos lah God El ac fah eisla mwet kol sulallal se inge, ac sifilpa folokonang ku nu sin mwet lal.

Oasr ip yohk luo ke book se inge: (1) Sramsram kacl Daniel ac kutu sin mwet ma welul som nu in sruoh, su ke sripen lulalfongi ac akosten lalos nu sin God pwanang elos kutangla mwet lokoalok lalos. Sramsram inge ma ke pacl tokosrai lulap Babylonia ac Persia leumi faclu. (2) Kutu aruruma ma Daniel el tuh liye su akkalemye ke pacl in leumi ac pacl in musalla lun tokosrai puspis, mutawauk ke facl Babylonia. Ma inge palyeak ke ikori lun mwet kol pegan sac, ac kutangla lun mwet lun God.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Daniel ac mwet kawuk lal 1:1—6:28
Aruruma lal Daniel 7:1—12:13
a. Kosro sulallal akosr 7:1–28
b. Sheep mukul soko ac nani soko 8:1—9:27
c. Sie mwet utuk pweng inkusrao me 10:1—11:45
d. Pacl safla uh 12:1–13

SRAMSRAM KACL DANIEL AC MWET KAWUK LAL

(1:1—6:28)

Kutu Mwet Fusr Inkul Sel Nebuchadnezzar

1 In yac aktolu ke Jehoiakim el tokosra in acn Judah, Tokosra Nebuchadnezzar lun
acn Babylonia el tuh mweuni acn Jerusalem ac kuhlasla siti uh.
2 Leum El lela tuh elan sruokilya Tokosra Jehoiakim ac usla kutu mwe kasrup lun
Tempul uh. El tuh usla kutu mwet sruoh welul folokla nu ke tempul lun god lal in
acn Babylon, ac filiya ma saok inge ke nien filma in tempul lalos uh.
3 Tokosra el tuh sapkin nu sel Ashpenaz, su leum fin mwet pwapa lal, elan sulela
kutu mukul fusr Israel su ma in sou lun tokosra ac sou lun mwet leum, su wi muta
in sruoh.
4 Elos su solla inge enenu in mwet na oasku, lalmwetmet, pah in orekma, lalkung,
ac wangin ma koluk ke manolos, tuh elos fah fal in kulansap inkul lun tokosra. Ma
kunal Ashpenaz in lotelosyang in ku in rit ac sim ke kas Babylonia.
5 Tokosra el oayapa sapkin tuh in kitakat elos len nukewa ke mwe mongo ac wain
su ma mwet inkul fulat elos eis uh. Tukun lutiyuk elos ke yac tolu, elos ac utuku nu
ye mutal tokosra.
6 Inmasrlon mwet ma tuh solla inge pa Daniel, Hananiah, Mishael, ac Azariah —
elos kewa ma in sruf lun Judah.
7 Leum fulat lun mwet pwapa uh sang ine sasu inge nu selos: Belteshazzar,
Shadrach, Meshach ac Abednego.
8 Daniel el tuh sulela elan tia kang mwe mongo ac nim mwe nim ma kitakat mwet
inkul fulat uh kac, pwanang ac tuh akfohkfokye manol. Ouinge el siyuk sel Ashpenaz
tuh elan kasrel,
9 ac God El oru tuh Ashpenaz elan etaten nu sel Daniel.

10 Tusruktu Ashpenaz el sangeng sel tokosra, ac el fahk nu sel Daniel, “Tokosra el
pakiya tari ma kom in kang ac nim, ac fin tia wo finsroam oana tulik sayom inge, na
el ac ku na in uniyuwi.”
11 Ouinge Daniel el som nu yurin mwet se ma Ashpenaz el tuh srisrngiya in liyalang
ac mwet kawuk tolu lal.
12 Ac el fahk nu sel, “Srike kut ke len singoul, ac use na fokinsak kut in kang, ac kof
kut in nim.
13 Na kom fah liye lah manosr ac oa kac monin tulik ma kang mongo ke inkul lun
leum uh, na kom fah oru sulela lom an fal nu ke ma kom liye an.”
14 Na mwet sac insese elos in srike ke len singoul.
15 Tukun len singoul ah, Daniel ac mwet kawuk tolu lal ah arulana fokoko ac wo
finsroalos liki tulik nukewa ma kang mongo nun mwet leum uh.
16 Ouinge in pacl sac lac, mwet se ma liyaltalang ah lela eltal in mongo fokinsak na,
ac tia kang mongo ma tokosra el sang elos in kang.
17 God El sang nu sin mwet fusr akosr ah etauk yohk, ac sasla in riti sramsram matu
ac lalmwetmet. Sayen ma inge, El sang pac nu sel Daniel in ku in akkalemye kalmen
aruruma ac mweme.
18 Ke sun saflaiyen yac tolu ma tokosra el pakiya, Ashpenaz el pwanla mwet fusr
nukewa nu ye mutal Nebuchadnezzar.
19 Tokosra el sramsram nu selos nukewa, ac arulana fwefela sel Daniel, Hananiah,
Mishael ac Azariah yohk liki mwet fusr nukewa saya ah. Ouinge elos weang kulansap
nu sin tokosra.
20 Finne kain siyuk fuka ma tokosra el siyuk, ku kain elya ma el ac srukak, mwet
fusr akosr inge etu pacl singoul yohk liki kutena mwet susfa ku mwet inutnut su oasr
ke tokosrai lal uh nufon.
21 Daniel el mutana inkul fulat se inge nwe ke na Cyrus, tokosra fulat lun Persia, el
kutangla acn Babylonia.

2

Mweme Se Meet Lal Nebuchadnezzar

1 Ke yac se akluo in pacl Nebuchadnezzar el tokosra, el oru sie mweme. Yokla fohs
lal kac, oru el kofla motul.
2 Ouinge el sapla solama mwet susfa lal, mwet inutnut, mwet sramsram nu sin inut,
ac mwet mwenmen lal in tuku ac aketeya mweme sac nu sel. Ke elos tuku ac tu ye
mutun tokosra,
3 el fahk nu selos, “Nga arulana fohsak ke mweme se nga oru. Nga ke etu lah mea
kalmac.”
4 Elos topuk tokosra ke kas Aramaic,* “Lela in loes moul lun tokosra! Fahkma nu
sesr mweme sacn, ac kut ac fah aketeya nu sum.”
5 Ac tokosra el fahk nu selos, “Nga sulela tari mu komtal ac fahkma nu sik mweme
sac, na aketeya lah mea kalmac. Komtal fin tia ku, nga ac sap in sreyuki monumtal
nu ke ip srisrik, ac lohm sumtal an in rakinyuki nwe ke orala yol in kutkut.
6 A komtal fin fahkma nu sik mweme sac oayapa kalmac, na nga ac fah akfulatye
komtal ac sot mwe moul yohk. Kwal, fahkma lah mea mweme sac, ac mea kalmac.”
7 Elos sifilpa topkol tokosra ac fahk, “Leum lasr fin fahkma na lah mweme fuka se,
na kut ac fah akkalemye kalmac an.”
8 Ke elos fahk ouinge ah, na tokosra el liksreni na fahk, “Ma na nga nunku ah ingan!
Komtal suk na ma in eisla pacl, mweyen komtal etu na lah nga akola
9 in sot nu sumtal lupan kaiyuk sefanna komtal fin tia fahkma kalmen mweme sac.
Komtal pwapani komtal in tuku fahk kas kikiap in sisla pacl, mweyen komtal nunku

* **2:4** ***ke kas Aramaic:*** koanon chapter 2 verse 4 nwe ke chapter 7 verse 28 simla in kas Aramai.

mu nga ac ku in ekulla ma nga fahk uh. Fahkma lah mea mweme sac, na nga ac etu
lah komtal ac ku in aketeya pac kalmac uh nu sik."
10 Ac mwet kasru fulat inge topuk ac fahk, "Wangin sie mwet fin faclu nufon ac ku
in fahkot nu sin tokosra ma kom ke etu an. Wangin sie tokosra, finne tokosra se ma
pwengpeng, ku yohk oemeet ku la, nu oru kain sap upa se ingan nu sin mwet susfa
lal, mwet inutnut, ac mwet mwenmen lal.
11 Ma tokosra siyuk ingan arulana upa, oru wangin mwet ku in fahkot nu sin tokosra
sayen god uh, a god inge tia muta inmasrlon mwet uh."
12 Ke elos fahk ouinge, tokosra el foloyak, ac sap in anwukla nufon mwet kasru
fulat lal in acn Babylon.
13 Ouinge sapkakinyuk tuh in anwuki elos nufon, welulang pac Daniel ac mwet
kawuk lal ah.

God El Akkalemye Nu Sel Daniel Kalmen Mweme Sac

14 Na Daniel el som nu yorol Arioch, su leum fin mwet karinginyal tokosra, su
itukyang kunal in uniya mwet inge. Daniel el arulana sulela wo kas elan fahk,
15 ac el siyuk sel Arioch lah efu ku tokosra el orala ma sap na upa se inge. Ouinge
Arioch el aketeya nu sel Daniel ma sikyak uh.
16 In pacl sacna Daniel el som ac eis ku sin mwet fulat lun inkul uh in kolla kutu
srisrik pacl uh, elan ku in akkalemye nu sin tokosra kalmen mweme sah.
17 Na Daniel el folokla nu yen el muta we, ac fahk nu sin mwet kawuk lal, Hananiah,
Mishael, ac Azariah ke ma su sikyak inge.
18 El fahk nu selos in pre nu sin God inkusrao tuh Elan pakoten nu selos ac ikasla
kalmen ma lukma se inge nu selos, tuh elos fah tia anwuki wi mwet kasru fulat saya
in acn Babylon.
19 Na in fong sacna ma lukma se inge ikakla nu sel Daniel in sie aruruma, ac el
kaksakin God inkusrao, ac fahk,
20 "God El lalmwetmet ac kulana!
Kaksakunul nwe tok ma pahtpat.
21 El nununku pacl uh ac ekyek lun pulan pacl uh;
El tulokunak ac ikruiya tokosra uh;
El pa sang etauk ac lalmwetmet.
22 El ikasla kalmen ma lukma ac ma loal kalmac;
El etu ma su oan wikla in lohsr uh,
Ac El sifacna rauniyukla ke kalem.
23 Nga kaksakin kom ac akfulatye kom, God lun mwet matu luk.
Kom ase ku nu sik ac etauk luk;
Kom topokma pre luk,
Ac akkalemye nu sesr ma kut in fahk nu sin tokosra."

Daniel El Fahkak Mweme Sac Nu Sin Tokosra Ac Aketeya Kalmac

24 Na Daniel el som nu yorol Arioch, su tuh supweyuk in uniya mwet kasru fulat
lun tokosra inge, ac el fahk nu sel, "Nimet kom onelosla. Usyula nu yorol tokosra ac
nga fah fahkang nu sel kalmen mweme se lal ah."
25 Kitin pacl ah na Arioch el usalak Daniel nu ye mutal tokosra ac fahk nu sel, "Nga
konauk sie sin mwet Israel ma wi sruoh, su ac ku in fahkak nu sin tokosra kalmen
mweme se lom."
26 Na tokosra el fahk nu sel Daniel (su oayapa pangpang Belteshazzar), "Kom ku in
fahkma mweme se luk ah, ac aketeya lah mea kalmac?"
27 Ac Daniel el topuk, "O Tokosra, wangin mwet mwenmen, mwet inutnut, mwet
susfa, ku mwet tuni ma oan yen engyeng uh, su ac ku in fahkak nu sum ma se ingan.

28 Tusruktu, oasr sie God inkusrao su ikasla ma lukma uh. El akkalemye nu sin
Tokosra ma su ac sikyak in pacl fahsru uh. Ac inge nga ac fahkot mweme sacn, su
kom arurumai ke kom motul.
29 “Ke pacl se tokosra tuh motul ah, tokosra mwemei ma ac sikyak in pacl tok uh;
ac God, su ikasla kalmen ma lukma, El akkalemye ma ac sikyak uh.
30 Ma lukma se inge akkalemyeyukme nu sik, tia ke sripen nga lalmwetmet liki
kutena mwet, a tuh Tokosra in ku in etu kalmen mweme sac, ac in kalem ke nunak
su sikyak nu sin tokosra.
31 “O Tokosra, in aruruma sac, tokosra tuh liye sie ma sruloala na yohk tu ye mutun
tokosra — arulana kalem ac saromrom, ac mwe aksangeng in liyeyuk.
32 Sifa ah orekla ke gold ma wo emeet; iniwa ah ac pao ah orek ke silver; ac infulwal
nu ke intwel orekla ke bronze.
33 Nial orekla ke osra, ac falkal orekla ke osra ac fohk kle akulamisak.
34 Ke kom tuh ngetang liye ah, eot na lulap se tufwacla liki fin fulu se, a tia ma
mwet moklela, twe sunna nia su orek ke osra ac kle, ac koteya.
35 In pacl sacna osra, kle, bronze, silver, ac gold nukewa kac ah mokutkuti, oana
kulun wheat ma kulkulla ke pacl fol uh, ac ipsriki oana apat uh. Eng ah okla ma inge
nufon ac tia sie ip kac lula. A eot sac yokelik nwe oana eol soko su afinya faclu nufon.
36 “Pa inge mweme sac. Inge nga ac akkalemye nu sin tokosra kalmac uh.
37 O Tokosra, kom pa fulat oemeet sin tokosra nukewa uh. God inkusrao El orala
tuh kom in tokosra fulat, ac El sot nu sum wal, ku, ac sunak.
38 El orala tuh in kom pa leum fin acn nukewa faclu ma oasr mwet muta we, ac
oayapa leum fin kosro ac won nukewa. Kom pa sifa se ma orekla ke gold inge.
39 Ac fah mau oasr pac sie tokosrai tukum, su ac tia arulana pwengpeng oana
tokosrai se lom inge, ac toko ac oasr pac sie tokosrai aktolu, ma orekla ke bronze,
su ac leumi faclu nufon.
40 Toko, ac oasr tokosrai se pac akakosr su ac fokoko oana osra uh. Tokosrai se
ingan ac fah fukulya ac kunauselik tokosrai nukewa meet ah, oana ke osra uh ac
fukulya ac kunauselik ma nukewa.
41 Kom tuh liye pac lah falkal ac kufinnial orekla ke fohk kle ac osra. Kalmac pa
tokosrai se inge ac mau kitakatelik, na ku se la uh ac ku in srifal mweyen oasr osra
ac fohk kle akulamisi kac.
42 Kufinnial — su kutu ip uh osra ac kutu fohk kle — akkalemye lah tafu tokosrai
se inge ac ku, ac tafu ac munas.
43 Kom oayapa liye lah osra ah akulamisi ke fohk kle. Kalmen ma se inge pa mwet
leum ke tokosrai se inge ac srike in orani sou lalos in ma se lac ke elos ac oru mwet
lalos uh in tukeni apayuki, tusruktu elos ac tia ku in orani, oana ke osra ac fohk kle
tia ku in akonoki.
44 In pacl lun mwet leum inge, God inkusrao El ac fah oakiya sie tokosrai su ac fah
wangin saflaiya. Ac fah tiana ku in kutangyukla, a ac fah kunausla nufon tokosrai
ingan, na ac fah oanna nwe tok.
45 Kom tuh liye pac ke eot sac ipipla liki fin fulu sac a wanginna mwet mokleak, ac
ke eot sac tukya ma sruloala sac ma orekla ke osra, bronze, fohk kle, silver ac gold.
God fulat El fahk nu sum, O Tokosra, ma ac sikyak in pacl fahsru uh. Nga fahkot
kewa ma kom mwemei, ac akkalemye pac nu sum kalmac uh.”

Tokosra El Akfulatyal Daniel Ac Kawuk Lal

46 Na Tokosra Nebuchadnezzar el pasrla nwe ten ac sapkin tuh in orek mwe kisa
ac mwe sang nu sel Daniel.
47 Tokosra el fahk, “God lom El fulat liki god nukewa. El Leum fin tokosra uh, ac El
ikasla kalmen ma lukma. Nga etu ouinge mweyen kom ku in aketeya ma lukma se
inge.”

48 Ouinge el akfulatyalak Daniel nu ke sie wal fulat, ac sang nu sel mwe lung na
wowo puspis, ac oru elan leumi acn Babylon, ac oru tuh in el pa leum fin un mwet
kasru fulat nukewa lun tokosra.
49 Fal nu ke siyuk se lal Daniel, Tokosra el eisalang Shadrach, Meshach, ac Abednego
in karingin mukuikui nukewa in acn Babylon; a Daniel el mutana inkul fulat sin
tokosra.

3

Nebuchadnezzar El Sap Mwet Nukewa In Alu Nu Sin Sie Ma Sruloala Gold

1 Tokosra Nebuchadnezzar el sap orekla ma sruloala gold se, fit eungoul fulata ac
fit eu sralap, ac el sap tulokyak in acn tupasrpasr se pangpang Dura, apkuran nu ke
siti Babylon.
2 Na tokosra el sapkin mwet pwapa lal nukewa in fahsreni — mwet fisrak nukewa,
governor nukewa, governor akluo nukewa, mwet kol lun kais sie kain in orekma,
mwet liyaung mwe kasrup, mwet nununku, mwet pwapa fulat ke kais sie acn, ac
mwet kol saya nukewa lun acn we. Elos in fahsreni ac wi kisaela ma sroloala se ma
Tokosra Nebuchadnezzar el tulokunak ah.
3 Ke mwet fulat inge nukewa fahsreni nu ke kisa sac, ac tu ye mutun ma sruloala
sac,
4 sie mwet in sulkakin pweng lun tokosra el fahk ke sie pusra lulap, “Kowos, mwet
mutunfacl nukewa, su sramsram ke kain in kas nukewa!
5 Kowos ac fah lohng pusren mwe ukuk, ac toko pusren oboe, lyre, zither ac harp,
ac oayapa kain mwe srital nukewa saya ac fah weang ma inge. Ke pacl se na mwe
on inge ac kasla uh, kowos in pasrla ac alu nu ke ma sruloala gold se su Tokosra
Nebuchadnezzar el tulokonak inge.
6 Kutena mwet su tia pasrla ac alu nu kac ac fah sisiyang nu in sie funyu in e firir
uh.”
7 Ouinge ke elos lohng pusren mwe on uh kasla, mwet in mutunfacl nukewa
ac kain in kas nukewa elos pasrla ac alu nu ke ma sruloala gold se ma Tokosra
Nebuchadnezzar el tulokunak ah.

Mwet Kawuk Tolu Lal Daniel Tukakyak Ke Seakos

8 In pacl sac, kutu sin mwet Babylonia elos konauk pacl wo lalos in akkolukye mwet
Jew ah.
9 Elos fahk ouinge nu sel Tokosra Nebuchadnezzar, “Lela in loes moul lun tokosra!
10 Tokosra tuh sapkin mu pusren mwe on uh fin kasla, mwet nukewa in pasrla ac
alu nu ke ma sruloala gold sac,
11 ac kutena mwet su tia pasrla ac alu nu kac ac fah sisiyang nu in sie funyu in e
firir.
12 Oasr kutu mwet Jew ma kom sang in karingin acn ma apkuran nu Babylon —
Shadrach, Meshach ac Abednego — su tia akos sap lun tokosra. Elos tiana alu nu sin
god lom uh, ku pasrla nu ke ma sroloala se kom tulokunak ah.”
13 Ke elos fahk ouinge, tokosra el arulana kasrkusrakak ac sap in utuku mwet tolu
ah nu ye mutal.
14 Ac el fahk nu seltal, “Shadrach, Meshach, Abednego, ya pwaye lah komtal
srangesr alu nu sin god luk uh, ac tia pasrla nu ke ma sroloala se nga tulokunak
ah?
15 Komtal fin lohng pusren mwe ukuk, oboe, lyre, zither, harp, ac mwe on saya
nukewa in kasla, ’tal pasrla nu ke ma sroloala sac ac alu nu kac. Komtal fin tia, na
ac sisiyang komtal nu ke funyu in e firir. Ku komtal nunku mu oasr god ac ku in
molikomtalla?”

16 Na Shadrach, Meshach, ac Abednego topuk ac fahk nu sel, “O Tokosra, kut ac tia
srike in fahk kutena kas in akwoye kut.
17 God se su kut kulansap nu se uh fin ku in molikutla liki e firir ingan, ac liki ku
lom, na El ac molikutla.
18 Tusruktu El finne tia molikutla, lela in arulana kalem sin tokosra lah kut tia ku
in alu su sin god lom an, ac kut ac fah tiana pasrla nu ke ma sruloala gold se ma kom
tulokunak an.”

Wotla In Anwuki Mwet Kawuk Tolu Lal Daniel

19 Na Nebuchadnezzar el arulana rarak ke kasrkusrak, ac ngetang suilya Shadrach,
Meshach ac Abednego. Na el sap mwet lal uh in tanak e uh in fol pacl itkosr yohk
liki pacl nukewa.
20 Ac el sap mwet ma ku oemeet sin mwet mweun lal in kapriya mwet tolu inge ac
siselosyang nu in funyu in e firir sac.
21 Ouinge elos kaprelosi ke elos putena nuknuk, susu, ac ma nukewa, ac siselosyang
nu in funyu sac.
22 Ac ke sripen tokosra el tuh sap in tayak e sac in arulana fol, oru e sac tuh esukak
pac mwet ma us mwet tolu ah ac siselosyang nu ke e sac.
23 Na Shadrach, Meshach, ac Abednego srakna kapir, ac sisiyang elos nu in fiten e
sac.
24 In kitin pacl ah na Nebuchadnezzar el atuyak ke lut ac fwefela lal. Ac el siyuk
sin mwet pwapa lal, “Ku tia mwet tolu pa kut kapriya ac sisang nu in e sac ah?”
Ac elos fahk, “Aok, pwaye.”
25 Na el sifil siyuk, “Ac efu ku mwet akosr pa nga liye forfor in e se ingo? Eltal tiana
kapir ac wanginna akilenya mu eltal fol — ac mwet se akakosr ingo oana luman
lipufan se.”

Filfilla Mwet Tolu ah, Ac Kilukyak Wal Lalos

26 Ouinge Nebuchadnezzar el fahsryang nwe ke mutun funyu firir sac, pangyak ac
fahk, “Shadrach! Meshach! Abednego! Kowos su mwet kulansapu God Fulatlana,
oatume!” Na elos tukenina oatui.
27 Mwet nukewa: fisrak, governor, governor akluo, ac mwet leum saya nukewa
lal tokosra, elos fahsreni in liye mwet tolu ah, su tiana folla ke e sac. Aunsifalos ac
nuknuk lalos tiana firiryak, ac elos tia pac fokulasrla ke e sac.
28 Na tokosra el fahk, “Kaksakin God lal Shadrach, Meshach, ac Abednego! El
supwama lipufan lal ac molela mwet su orekma nu sel ac lulalfongel inge. Elos tuh
pilesrala moul lalos ac tia akos ma sap luk ke sripen elos tia lungse epasr nu sin
kutena god sayen God lalos sifacna.
29 “Na inge, nga sapkin tuh mwet in kutena mutunfacl, ku kutena kain in kas, fin
fahk kutena kas ma ac akkolukye God lal Shadrach, Meshach, ac Abednego, ac fah
sreyuki manol ke kupasr nukewa kacl, ac lohm sel fah rakinyuki nwe ke oana sie yol
in kutkut. Wangin siena god su ku in oru inkanek in molela ouinge.”
30 Ac tokosra el sifilpa kulak wal lal Shadrach, Meshach, ac Abednego in acn
Babylon.

4

Mweme Akluo Lal Nebuchadnezzar

1 Tokosra Nebuchadnezzar el supwalik sap soko inge nu sin mwet in mutunfacl
nukewa ac kain kas nukewa fin faclu, su fahk ouinge:
“Paing kowos!
2 Porongo ma nga ac fahk ke ouiya sakirik ac usrnguk su God Fulatlana El
akkalemye nu sik.

3 “Fuka yokiyen ma usrnguk God El ikasla nu sesr!
Fuka lupan kuiyen mwenmen ma El oru!
God El tokosra nwe tok ma pahtpat. El ac fah leum fin ma nukewa in pacl nukewa!
4 “Nga, Nebuchadnezzar, tuh muta arulana misla inkul sik, ac insewowokin kasrup luk.
5 Tusruktu nga tuh oru sie mweme na aksangeng, ac liye kutu aruruma su nga arulana tuninfongla kac ke nga motul.
6 Nga tuh sapkin in utukeni mwet kasru fulat nukewa in acn Babylon elos in tuh fahkma nu sik kalmen mweme sac.
7 Na mwet susfa, mwet inutnut, mwet mwenmen, ac mwet lutlut ke ma oan yen engyeng uh nukewa utukeni, ac nga fahkang nu selos mweme se luk ah, a elos tia ku in aketeya nu sik.
8 Na Daniel el utyak. (Itukyang pac inel Belteshazzar, tuh elan us inen god se luk.) Ngunin god mutal uh oan in el, na nga fahkak mweme se luk ah nu sel. Nga fahk ouinge nu sel:
9 “Belteshazzar, su fulat inmasrlon mwet susfa uh, nga etu lah ngunin god mutal uh oan in kom, ac kom etu ma lukma nukewa. Pa inge mweme se luk uh. Fahkma lah mea kalmac uh.
10 “Ke nga tuh motul ah, nga arurumai soko sak na lulap su tu infulwen faclu.
11 Sak soko inge kap na kap nwe ke na sun acn elucng, ac mwet faclu nufon ku in liye.
12 Sra kac uh arulana kato, ac fahko kac arulana ungung, fal in kiteya mwet faclu nufon. Kosro lemnak uh mongla ye lulin sak uh, won uh orala ahng lalos ke lesak uh, ac kain in ma moul nukewa mongo ke fokin sak soko inge.
13 “Ke nga srakna nunku ke aruruma se inge, nga liye sie mwet na mutal oatume inkusrao me, su arulana liyaten in ma nukewa.
14 Ac el fahkak ke sie pusra lulap, ‘Pakiya sak soko an, ac wotela lah kac an; yolla sra kac, ac sisalik fahko an. Lusak kosro ingan liki ye sak soko an, ac won uh liki lesak an.
15 Ac filiya sruen sak sacn in oanna infohk uh, ac loseni ke mwe lohl orekla ke osra iron ac bronze. Filiya in oanna ke mah inima uh.
“ ‘Na lela aunfong uh in sroksrokkinya mwet se inge, ac lela elan muta inmasrlon kosro lemnak uh, ac sak inima uh.
16 Ke lusen yac itkosr el ac fah tia nunak oana mwet uh, a el ac nunak oana kosro uh.
17 Pa inge ma lipufan liyaten ac asmak uh wotela uh. Ke ma inge lela mwet in acn nukewa in etu lah oasr ku lun God Fulatlana fin tokosrai nukewa lun mwet uh, ac El ku in eisalosyang nu sin kutena mwet ma El lungse eisalosyang nu se — finne mwet ma pilesreyuk oemeet uh.’ ”
18 Ac Tokosra Nebuchadnezzar el fahk, “Pa inge mweme se luk ah. Inge, Belteshazzar, fahkma lah mea kalmac uh. Wangin sie sin mwet kasru luk inge ku in akkalemye nu sik, a kom ku mweyen ngunin god mutal uh oan in kom.”

Daniel El Aketeya Mweme Sac

19 Ke ma inge, Daniel su oayapa pangpang Belteshazzar, el arulana lut ac koflana fahk kutena ma. Na tokosra el fahk nu sel, “Belteshazzar, nimet lela mweme sac, ku kalmen mweme sac in akfohsye kom.”

Belteshazzar el topuk ac fahk, “O Tokosra, nga kena tuh mweme sac ac aketeya kac uh in ma nu sin mwet lokoalok lom, ac in tia ma nu sum.
20 Sak soko ma arulana fulat ac sun acn elucg ingan, ku in liyeyuk sin mwet nukewa fin faclu.

21 Sra kac uh arulana kato, ac fahko uh ku in kiteya mwet fin faclu nufon. Kosro
lemnak uh mongla ye lulin sak soko ah, ac won uh orek ahng ke lesak uh.
22 “O Tokosra, kom pa sak soko ma arulana fulat ac fokoko inge. Kom kapak nwe
arulana fulat, oru kom sun acn elucng, ac ku lom uh fahsrelik nu fin faclu nufon.
23 Ke Tokosra srakna intoein ma inge, lipufan se oatui inkusrao me ac fahk, ‘Pakiya
sak soko an ac kunausla, tusruk filiya srua an in oanna. Loseni ke sie mwe lohl ma
orekla ke osra iron ac bronze, ac filiya in oanna ke mah inima uh. Lela aunfong uh
in sroksrokkinya mwet se inge, ac lela elan mutana inmasrlon kosro lemnak uh ke
yac itkosr.’
24 “O Tokosra, pa inge kalmen mweme sac, ac pa inge ma God Fulatlana El fahk mu
ac sikyak nu sum uh.
25 Ac fah lillilyak kom liki inmasrlon mwet uh, ac kom fah muta inmasrlon kosro
lemnak uh. Ke lusen yac itkosr kom ac fah mongo mah oana soko ox, ac motul inima
uh, yen kom ac aksroksrokyeyuk ke aunfong uh. Tukun ma inge, kom ac fah fahk
lah pwaye God Fulatlana El nununku tokosrai nukewa lun mwet uh, ac El ku in sang
tokosrai nu sin kutena mwet El lungse sang nu se.
26 Lipufan sac tuh sapkin mu sruen sak sac in fili in oanna infohk uh. Kalmac pa
kom ac sifilpa tokosrala tukun kom akilenak lah God El leumi faclu nufon.
27 Ke ma inge, O Tokosra, oru oana ma nga ac fahk nu sum uh. Nimet kom sifil oru
ma koluk, a oru ma wo ac kulang nu sin mwet sukasrup. Kom fin oru ouinge, na ac
srakna wo ouiyom.”
28 Ma inge nukewa sikyak nu sel Tokosra Nebuchadnezzar.
29 Malem na singoul luo tukun ma inge, ke el forfor fin acn lucng ke lohm sel in
Babylon,
30 el fahk, “Liye oaskuiyen acn Babylon! Nga musaela tuh in pa siti fulat in tokosrai
luk, in akkalemye wal, ku, wolana, ac fulatlana luk.”
31 Soenna safla ma el fahk uh, na sie pusra kasla inkusrao me ac fahk, “Tokosra
Nebuchadnezzar, porongo ma nga ac fahk uh! Inge wal in tokosra lom itukla liki
kom.
32 Ac fah lisyukyak kom liki inmasrlon mwet uh, ac kom fah muta inmasrlon kosro
lemnak, ac mongo mah oana soko ox ke lusen yac itkosr. Tukun pacl sacn, na kom ac
fah akilenak lah pwaye oasr ku lun God Fulatlana fin tokosrai nukewa lun mwet uh,
ac El ku in sang tokosrai uh nu sin kutena mwet El lungse sang nu se.”
33 In kitin pacl ah na kas inge akpwayeiyuk. Nebuchadnezzar el lisyukyak liki
inmasrlon mwet uh, ac mongo mah oana soko ox. Aunfong uh aksroksrokye manol,
ac unac kacl uh loeselik oana unen eagle uh, ac tokinpaol loes oana tokinnien won
uh.

Nebuchadnezzar El Kaksakin God

34 Tokosra el fahk, “Ke safla yac itkosr ah, nga ngetak nu inkusrao ac sifil kalemak
nunak luk. Nga kaksakin God Fulatlana, ac sang sunak ac wolana nu sel su moul nwe
tok.
“El fah leumi ma nukewa nwe tok ma pahtpat,
Ac ac fah wangin safliyen tokosrai lal.
35 El ngeta liye mwet fin faclu oana ma lusrongten;
Lipufan inkusrao ac mwet fin faclu
Muta ye ku lal.
Wangin sie mwet ku in lain lungse lal.
Ku kusen siyuk ke ma El oru.

36 “Ke pacl ma sifil kalemak nunak luk, na folokinyukme sunak, wal fulat luk ac
wolana nukewa lun tokosrai luk. Mwet pwapa fulat luk ac mwet leum elos paingyu,
ac wal fulat luk folokinyukme yohk liki na meet ah.
37 “Ac inge, nga, Nebuchadnezzar, sunakin, kaksakin, ac akfulatye Tokosra in
Kusrao. Ma nukewa El oru uh pwaye ac suwohs, ac El ku in akpusiselyela kutena
mwet su inse fulat in orekma lal.”

5

Kufwa Se Lal Belshazzar

1 Sie fong ah, Tokosra Belshazzar el solani sie tausin mwet leum nu ke kufwa se lal,
ac elos tukeni nim wain.
2 Ke elos nimnim ah, Belshazzar el sap in utuku cup ac pol ma orek ke gold ac silver
ma Nebuchadnezzar, papa tumal, el tuh usla liki Tempul in Jerusalem. Tokosra el sap
utuku ma inge tuh el, mwet wal fulat lal, mutan kial kewa, ac mutan kulansap kial
kewa, elos in nimnimkin.
3 In pacl sacna ahlu ac cup gold uh utuku, ac elos nukewa tukeni nim wain kac
4 ac kaksakin god nukewa lalos ma orekla ke gold, silver, bronze, osra, sak ac oayapa
eot.
5 In kitin pacl ah na poun mwet se sikyak, ac mutawauk in sim yen ma mosrweyukla
ke fasr pesinka in lohm uh, yen ma kalmen lam uh tolak arulana kalem. Ac tokosra
el liye ke lac po sac sim ah.
6 El arulana sangeng, oru efla mutal ac intwel rarrarak.
7 El wola ac fahk sie mwet in use mwet inutnut, mwet mwenmen, ac mwet lutlut
ke ma oan yen engyeng uh. Ke elos tuku, tokosra el fahk nu selos, “Mwet se fin ku in
riti ma simla inge ac fahkma kalmac an nu sik, el ac fah nukumyukyang ke nuknuk
sroninmutuk lun leum uh, ac wuleang soko ah gold lun mwet wal, ac el ac fah mwet
leum se aktolu in tokosrai se inge.”
8 Mwet pwapa fulat inkul sin tokosra elos fahsryang nu yorol, tusruktu wangin sie
selos ku in riti ma simla uh, ku fahkak kalmac uh nu sin tokosra.
9 Na fosrnga lal Tokosra Belshazzar oru el efla yohk liki meet ah, ac mwet lal su
wal fulat elos nukanla ma elos in oru.
10 Na Kasra, nina kial tokosra, el lohngak wowon lal tokosra ac mwet wal fulat lal,
na el utyak nu yen kufwa uh orek we. El fahk, “Lela in loes moul lun tokosra! Nimet
kom arulana fohsak ac efla angan.
11 Oasr sie mwet in tokosrai lom uh su ngunin god mutal uh oan in el. Ke papa
tomom el tuh tokosra, mwet se inge el akkalemye lah el lalkung ac lalmwetmet, ac
yohk etauk lal oana etu lun god uh. Ac Tokosra Nebuchadnezzar, papa tomom, el
akleumyal fin mwet susfa, mwet inutnut, mwet mwenmen, ac mwet lutlut ke ma oan
yen engyeng uh nukewa.
12 Oasr kain in ku se yorol ma sesa yurin mwet uh, ac el lalmwetmet ac usrnguk
in aketeya mweme. El ku pac in akkalemye kas in pupulyuk ac aketeya ma lukma.
Ke ma inge kom sapla ac solama mwet se inge, Daniel, su tokosra el tuh sang inel
Belteshazzar, ac el ac fah fahkot kalmen ma inge nukewa nu sum.”

Daniel El Aketeya Ma Simla Uh

13 In pacl sacna, utuku Daniel nu ye mutal tokosra, ac tokosra el siyuk sel, “Ya kom
pa Daniel se inmasrlon mwet Jew ma tokosra, papa tumuk, el tuh use Judah me nu
in sruoh ah?
14 Nga lohng mu ngunin god mutal uh wi kom, ac lah kom usrnguk, lalmwetmet,
ac oasr pac etauk lom.
15 Utuku mwet kasru ac mwet inutnut uh elos in tuh riti ma simla inge ac fahkma
kalmac uh nu sik, tusruktu elos tia ku in konauk kalmac uh.

16 Ac oasr pac lohngya sik mu kom ku in konauk kalmen kas in pupulyuk, ac aketeya
ma lukma uh. Kom fin ku in riti ma se simla inge, ac fahkma kalmac uh nu sik, ac fah
nukumyukyang kom ke nuknuk sroninmutuk lun mwet leum, ac kom fah wuleang
soko ah gold, ac kom ac fah mwet leum se aktolu in tokosrai se inge."
17 Ac Daniel el topkol ac fahk, "Sruokyana mwe kite lom an, ku sang lun sie pacna
mwet. Tusruktu nga ac fah riti nu sin tokosra ma simla uh, ac akkalemye kalmac uh.
18 "God Fulatlana El oru tuh papa tomom, Nebuchadnezzar, elan sie tokosra na
pwengpeng, ac sang ku ac wal fulat nu sel.
19 Yoklana pwengpeng lal, pwanang mutanfahl nukewa ac kain in kas nukewa elos
sangeng ac rarrar sel. El fin lungse uniya sie mwet, na el uniya na; ac el fin lungse
mwet se in moulna, el lela in moul. El ac akfulatye, ku aklusrongtenye, kutena mwet
oanalungse lal.
20 Ke sripen fulatak nankal ac likkeke lal, ac sulallal orekma lal nu sin mwet uh, na
sisila el liki nien muta fulat lal, ac tila akfulatyeyuk el.
21 Lisyukla el liki inmasrlon mwet uh, ac nunak lal tuh ekla oana nunak lun kosro
uh. El tuh muta yurin donkey lemnak, mongo mah oana soko ox, ac motul na inima
uh, ac wangin ma afinilya liki aunfong uh. Tok, el akilenak lah pwaye, God Fulatlana
El nununku tokosrai nukewa lun mwet uh, ac El ku in eisalosyang nu sin kutena
mwet su El lungse sang nu se.
22 "Ac kom, su ma natul, kom ne etu ma inge nukewa a kom tiana akpusiselye
nunak lom.
23 Kom orekma lain Leum God inkusrao, ac orekmakin cup ac pol ma utuku liki
Tempul lal. Kom, ac mwet wal fulat lom, mutan kiom kewa ac mutan kulansap kiom
nukewa nim wain kac, ac kaksakin god lowos ma orekla ke gold, silver, bronze, osra,
sak ac eot — god inge su tia ku in liye ku lohng, ac tia etu kutena ma. Ac kom tiana
akfulatye God su ac ku in wotela lah kom ac misa ku moulna, ac su nununku ma
nukewa kom oru uh.
24 Pa ingan sripa se oru God El supwama lac po sac in tuku simusla kas inge uh.
25 "Pa inge kas ma simla uh: "MENE, MENE, TEKEL, PARSIN."
26 Ac pa inge kalmac uh: "MENE pa OAKLA — God El oakla pisen len lula ke tokosrai
lom uh, na ac safla pa inge.
27 "TEKEL pa PAUNIYA — pauniyuki kom tari ke mwe paun uh, ac koneyukyak tuh
na kom sufalla.
28 "PARSIN pa KITALIK — tokosrai lom uh kitakatelik ac itukyang nu sin mwet Mede
ac mwet Persia."*
29 In pacl sacna Belshazzar el sap mwet kulansap lal in nokmulang Daniel ke
nuknuk sroninmutuk lun mwet leum, ac in sripisrya soko ah gold ke kwawal. Na
el sang in el pa mwet leum aktolu in tokosrai uh.
30 In fong sacna, Belshazzar, tokosra lun Babylonia, el anwuki,
31 ac Darius mwet Mede, su yac onngoul luo matwal in pacl sac, el eisla tokosrai
sac.

6

Daniel In Lufin Lion

1 Darius el sulela sel elan srisrngiya governor siofok longoul in karingin acn nukewa
ma el leumi uh.
2 Sayen mwet inge, el sulella Daniel ac mwet luo pac sayal in liyaung orekma lun
governor inge, ac in taran pac fahsriyen mwe kasrup lal tokosra uh.

* **5:28** ***mwet Persia:*** fahkyen kas inge in kas Aramaic apkuran oana fahkyen "kitalik."

3 Tiana paht toko, arulana kalem lah orekma lal Daniel uh wo liki mwet wial ma
kol orekma, oayapa governor uh kewa. Ac ke sripen el arulana pisrla ke orekma lal,
tokosra el nunkauk elan oakilya Daniel tuh elan leumi tokosrai sac nufon.
4 Na mwet kol wial, ac governor uh, elos srike in suk mwatal ke ouiyen orekma
kunal nu ke tokosrai uh, tusruktu elos tiana konauk kutena sripa ma elos ku in
akkolukyal kac, mweyen Daniel el arulana pwaye ac suwohs in orekma lal, ac el
tia orala kutena ma sufal ku sesuwos.
5 Na elos fahk nu sin sie sin sie, "Kut ac tia ku in konauk kutena ma in akkolukyalla
Daniel kac, sayen ma nu ke alu lal uh."

6 Ouinge elos som nu yorol tokosra ac fahk nu sel, "Tokosra Darius, lela in loes moul
lun Leum Fulat luk!
7 Kut nukewa su karingin tokosrai lom uh — mwet kol ke orekma, governor uh,
governor akluo uh, ac mwet fulat pac saya — nunak sela tuh tokosra in orala sie
ma sap, ac akkeye in arulana ku. Kom in sapkin ouinge, tuh ke lusen len tolngoul,
wangin mwet in siyuk ke kutena ma sin kutena god, ku sin kutena mwet, a in siyuk
sum mukena ke mwe enenu lal. Mwet se fin kunausla ma sap se inge in fah sisiyang
el nu in luf se ma sessesla ke lion uh.
8 Ke ma inge, lela tokosra in orala ma sap se inge ac sainiya, na ac fah akkeyeyuk
tuh in sie ma sap lun mwet Mede ac mwet Persia, su ac fah tia ku in ikilyukla."

9 Ouinge Tokosra Darius el sainiya ma sap sac.
10 Daniel el ne lohng lah ma sap sac sainiyuki, a el som nu ke twek se ke lohm sel
su oasr winto tulwala nu Jerusalem, ac oru oana ke el oru pacl nukewa. El ikasla sie
winto ah, ac sikukmutunteyak ac pre nu sin God pacl tolu ke len se.

11 Ke mwet lokoalok lal Daniel elos liye lah el pre nu sin God,
12 elos nukewa som nu yorol tokosra in akkolukyal Daniel. Elos fahk, "O Tokosra,
kom tuh sainiya ma sap se fahk mu ke inmasrlon len tolngoul, kutena mwet su siyuk
kutena ma sin kutena god ku kutena mwet sayom, ac fah sisiyang nu in luf se ma
sessesla ke lion."

Ac tokosra el fahk, "Pwaye, ma sap na ku se pa ingan, sie ma sap lun mwet Mede
ac mwet Persia, su ac tia ku in ikilyukla."

13 Na elos fahk nu sel tokosra, "Daniel, sie sin mwet sruoh Judah, el tia akfulatye
tokosra, ku akos ma sap se tokosra el orala ah. El srakna pre pacl tolu ke len se, oana
ke el oru pacl nukewa."

14 Ke tokosra el lohng ma inge el arulana supwarla kac, ac sang na kuiyal in suk
inkanek in molella Daniel. El srike nwe ke na fongeni.
15 Na mwet lokoalok lal Daniel elos foloko nu yorol tokosra ac fahk nu sel, "Tokosra
etu na tari lah ke oakwuk lun mwet Mede ac mwet Persia uh, wangin ma sap ma
tokosra oakiya ku in ikilyukla."

16 Ke ma inge tokosra el sapkin in utukla Daniel ac sisiyang el nu in luf se ma
sessesla ke lion. Ac el fahk nu sel Daniel, "Lela God lom, su kom arulana oaru in
kulansupu, Elan loangekom."
17 Itukyang eot lulap se in afinya mutun luf sac, na tokosra el filiya sil lal sifacna ac
sil lun mwet wal fulat lal fin eot sac, tuh in fah wangin mwet ku in ikasulla Daniel.
18 Na tokosra el folokla nu inkul fulat sel, ac koflana motulla in fong sac. El tiana
mongo, ac tia pacna lela in oasr mwe akpwar orek nu sel.
19 Toang na in lutu se tok ah tokosra el sulaklak som nu ke luf sac.
20 Ke el apkuranyang nu kac, el orala pang na elya se ac fahk, "Daniel, mwet
kulansap lun God moul! Ku God se lom, su kom arulana moniyuk in kulansup nu se,
El molikomla liki lion uh?"
21 Ac Daniel el fahk nu sin tokosra, "Lela in loes moul lun tokosra!

22 God El supwama lipufan lal in tuh kaliya oalin lion uh, oru elos tia ku in
ngalisyuwi, mweyen El etu lah wangin ma sufal luk, ac wangin pac ma nga orala
koluk nu sum, O Tokosra."
23 Tokosra el arulana enganak, ac sap in amacyak Daniel liki luf sac. Ouinge elos
amakunulak ac liye lah wangin kutena ma sikyak nu sel, mweyen el lulalfongi God.
24 Na tokosra el sap in sruhu nufon mwet ma tuh akkolukyal Daniel, ac el sap in
sisiyang elos, wi mutan kialos ac tulik natulos, nu in luf se ma sessesla ke lion ah.
Meet liki na elos sun kapin luf sac, lion uh atuyang nu selos ac kotkoteya nufon sri
kaclos uh.
25 Na Tokosra Darius el sim nu sin mwet in mutunfacl nukewa ac kain in kas nukewa
fin faclu, ac fahk:
"Paing kowos nukewa!
26 Nga sapkin nu sin mwet in mutunfacl nukewa su nga leumi, tuh mwet nukewa
in sangeng ac akfulatye God lal Daniel.
"El sie God moul,
Ac El fah leum nwe tok.
Tokosrai lal fah tiana kunausyukla,
Ac ku lal ac fah wangin saflaiya.
27 El molela ac loangela;
El oru ma usrnguk ac mwenmen
In kusrao ac fin faclu.
El molella Daniel liki ku lun lion uh."
28 Arulana yokyokelik wal lal Daniel in we lal Tokosra Darius, oayapa in we lal
Tokosra Cyrus, mwet Persia.

DANIEL EL AKETEYA ARURUMA LAL

7

(7:1—12:13)

Aruruma Lal Daniel Ke Kosro Lulap Akosr

1 In yac se meet ke Belshazzar el tokosra lun acn Babylonia, nga tuh oru mweme
se, ac liye sie aruruma ke fong sac. Nga tuh simusla koanon mweme sac, ac pa inge
ma nga simusla ke
2 ma nga liye in fong sac:
Eng uh tuhtuh yen nukewa me, ac oru meoa uh in arulana pulkulakyak.
3 Kosro na lulap sulallal akosr otyak in meoa uh me, ac tia oana sie lumahlos.
4 Ma soko oemeet ah oana luman lion soko, tusruktu oasr posohksok kacl oana
eagle se. Ke nga srakna ngetang liye, na posohksok kacl uh kipatla. Na kosro soko ah
touyak ac tulokyak in tu oana mwet se. Itukyang nu sel elan nunak in mwet.
5 Kosro soko aklukwa ah lumahl oana bear soko ma tuyak fin nial tok. El ngalis sri
in pap tolkwe ke oalul, ac pusra se fahk nu sel, "Kangla nufon ikwa ma kom ku in
kang an!"
6 Ke nga srakna tu liye, na soko pacna kosro lulap sikyak. Lumahl oana kosro
leopard soko, tusruk oasr posohksok akosr oan fintokol, oana posohksok ke won uh,
ac oasr sifa akosr kacl. Lumahl oana in oasr wal na fulat lal.
7 Ke nga srakna tu liye, kosro lulap soko akakosr ah sikyak. El arulana fokoko, koluk
lumahl ac aksangeng ngetngetal. El ac sang wihs osra na lulap kacl uh ac itungya ma
el ac sruokya uh, na el ac lolongya in mokutkuti. El tia oana kosro saya uh, mweyen
oasr koac singoul kacl.
8 Ke nga ngetang liye koac inge, nga liye koac srisrik soko kapak inmasrlo. El
sinukunla tolkwe sin koac ma oan meet ah. Koac srisrik soko inge oasr atronmutun
mwet kac, ac sie oalu su arulana yokla tungak la.

Aruruma Ke Sie Su Moul Oemeet Me

9 Ke nga ngetang liye ma inge, oasr kutu nien muta fulat oakwuki in acn sac. Sie su
nuna moul oemeet me el muta fin sie mwe muta inge. Nuknuk lal uh fasrfasr oana
snow, ac aunsifal nasnas oana unen sheep. Mwe muta se lal inge oan fin wheel ma
firir, ac sarmelik oana e,
10 ac soko koa in e uh sroma liki mwe muta fulat sac oana soko infacl. Oasr
tausin puspis mwet su akola in kulansupwal, ac million puspis mwet tu ye mutal.
Na nununku uh mutawauk, ac book uh ikakla.
11 Ke nga ngetang liye ah, nga srakna lohng pusren tungak ac sifacna konkin lun
koac srisrik soko ah. Nga srakna ngetang a kosro soko akakosr ah anwuki, ac manol
sisiyang nu in e uh ac isisyak.
12 Kosro saya ah itukla wal lalos, tusruktu filfilla elos in sifilpa muta ke kitin pacl.
13 Ke pacl se nga liye aruruma se inge in fong sac, nga liye sie ma su oana luman
mwet se. El fahsru ac pukunyeng uh apnulla, na el fahla nu yurin el su moul oemeet
me, ac kolyukla el nu ye mutal.
14 Itukyang nu sel wal, sunak, ac ku fulat, tuh mwet in mutunfacl nukewa ac kain
in kas nukewa fah kulansapwal. Ku fulat lal ac fah oan ma pahtpat, ac tokosrai lal
ac fah wangin saflaiya.

Aketeyuki Aruruma Uh

15 Aruruma ma nga liye inge oru nga fosrngala ac arulana fohsak.
16 Nga fahsryang nu yurin sie selos su tu insac, ac siyuk lah el ac ku in akkalemye
kalmen ma inge nu sik. Na el fahkma kalmac uh.
17 El fahk ouinge, “Kosro lulap akosr inge pa tokosrai lulap akosr ma ac sikyak fin
faclu.
18 Ac mwet lun God Fulatlana elos ac fah eis ku fulat ac sruokya nwe tok ma
pahtpat.”
19 Ac nga sifilpa ke lohng kutu ke kosro soko akakosr ma tia oana kosro saya nufon
— kosro aksangeng soko ma ac sang wihs osra kacl uh ac nia bronze kacl uh in
itungya ma el sruokya uh, na lolongya.
20 Ac nga ke etu pac ke koac singoul ke sifal, ac ke koac soko ma sikyak pac tok ac
oru tolkwe koac uh in putatla ah. Oasr atronmutal ac oalul, ac arulana upa tungak
lal uh. Yohk aksangeng lal uh liki koac nukewa saya ah.
21 Ke nga ngetang liye ma inge, na koac srisrik soko ah mweun lain mwet lun God
ac kutangulosla.
22 Na el su nuna moul oemeet me tuku, ac akkalemye lah nununku lal wi layen
mwet lun God Fulatlana. Sun tari pacl fal tuh mwet lun God in eis ku fulat lun
tokosra.
23 Pa inge ma el aketeya nu sik: “Kosro soko akakosr ah pa tokosrai lulap se akakosr
ma ac sikyak nu fin faclu, ac el ac fah siena liki tokosrai lulap nukewa saya uh. El ac
fah itungya faclu nufon, ac futfutungya.
24 Koac singoul ah pa tokosra singoul ma ac leumi tokosrai lulap sac. Na sie pac
tokosra ac fah sikyak, ac el ac arulana sie liki na tokosra nukewa ma tuku meet ah,
ac el ac fah sinukunla tokosra tolu.
25 El ac fah kaskas lain God Fulatlana, ac akkeokye mwet lun God. El ac fah srike
elan ekulla ma sap lun lulalfongi lalos ac len in kufwa lalos, na mwet lun God uh ac
fah muta ye ku lal ke lusen yac tolu tafu.
26 Na nununku uh ac fah mutawauk, ac eisla ku lal uh, ac arulana kunausulla.
27 Ku ac pwengpeng lun tokosrai nukewa fin faclu ac fah itukyang nu sin mwet lun
God Fulatlana. Ku fulat lalos ac fah wangin saflaiya, ac mwet kol nukewa fin faclu
ac fah kulansupwalos ac akos sap lalos.”

28 Pa inge saflaiyen ma srumunyuk uh. Yoklana sangeng luk, oru nga arulana efla,
ac nga sruokyana ma inge oan sik.

8

Aruruma Lal Daniel Ke Sheep Mukul Soko Ac Nani Soko

1 In yac aktolu ke pacl Belshazzar el tokosra, nga tuh liye aruruma se akluo.
2 In aruruma se inge, nga liye mu nga oasr in siti potyak lun Susa in acn Elam. Nga
tu sisken Infacl Ulai,
3 ac nga liye soko sheep mukul sisken infacl ah, su oasr koac na loeloes lukwa kac.
Koac soko ma sikyak tok tuh loes liki ma soko ma sikyak meet.
4 Ac nga liye sheep mukul soko ah sang koacl sinukin acn roto, epang, ac eir. Wangin
kosro ku in tulokinilya, ku kaingkunla kuiyal. El oru na oana lungse lal, ac arulana
orek funmwet.
5 Ke nga srike in suk kalmen ma se inge, na nani soko sasma tuku liki acn roto, upala
mui lal ah oru nial tiana pusral acn uh. Oasr koac soko tume inmasrlon atronmutal
ma arulana kalem.
6 Nani soko ah yume nwe yurin sheep mukul soko ma nga liye tu sisken infacl ah,
ac atuyang nu sel ke kuiyal nufon.
7 Nga liye na ke el uni sheep mukul soko ah. Upala kasrkusrak lal, oru el atuyang
nu kacl twe koteya koac lukwa ah. Wangin ku lun sheep mukul soko ah in lainul.
Toloki el nu infohk uh ac futfutungyuki el, ac wangin sie su ku in molella.
8 Nani soko ah yokyokelik na funmwet lal, tusruktu in pacl se na ma yokelik ku lal
uh, na kaptelik koac soko kacl ah, na koac akosr sifilpa kapak aolla, ac kais soko koac
inge foralik nu epang, eir, kutulap ac roto.
9 Ac soko koac srisrik srunak liki soko sin koac akosr inge, su kuiyal fahsrelik nwe
sun acn eir ac kutulap, ac sun pac Fulan Wuleang.
10 Kuiyal yokyokelik nwe ke na el ku pac in mweun lain un mwet mweun lun
kusrao, ac mweuni pac itu uh ac sisla kutu selos nu fin fohk uh, ac longolosi.
11 Na koac srisrik soko ah oru nwe ke na el lain pac Fisrak lun un mwet mweun lun
kusrao, ac tulokinya kisa ma orek nu sel ke len nukewa, ac aktaekyala Tempul uh.
12 Mwet uh orekma koluk in Tempul, ac tila oru mwe kisa ma fal in orek we ke len
nukewa uh, ac alu pwaye uh sisila. Koac srisrik soko ah orala nukewa ma el ke oru
uh.
13 Na nga lohng sie lipufan uh siyuk sin sie pac, “Ma liyeyuk in aruruma se inge
ac orek nwe ngac? Ma koluk lulap inge ac eisla acn sin orek kisa uh nwe ngac? Ac
lolongyuki un mwet mweun lun kusrao ac Tempul uh nwe ngac?”
14 Ac nga lohng lipufan se ngia topuk ac fahk, “Ac orek ouinge ke len sie tausin
siofok lumngaul, su orala pacl in kisa luo tausin tolfoko ke eku ac lotu, ma wangin
kisa ac orek. Toko, na Tempul uh ac fah sifil akmutalyeyuk.”

Lipufan Gabriel El Aketeya Aruruma uh

15 Nga srike in suk kalmen aruruma se inge, na in kitin pacl ah na sie ma su oana
luman mwet se tume nu sik.
16 Nga lohng sie pusra pangme liki Infacl Ulai ac fahk, “Gabriel, fahkak nu sel
kalmen aruruma se el liye an.”
17 Na Gabriel el kaluku ac tu siskuk, na nga arulana sangengla ac putati nu infohk
uh.
El fahk nu sik, “Mwet sukawil, ne mwet se na pa kom, a nga ke in kalem sum
kalmen aruruma uh. Aruruma sac fahkak ke saflaiyen faclu.”
18 Ke el kaskas ah, nga putati nu infohk uh ac nikinyula. Tusruk el sruokyuwi, ac
tulokinyuyak,

19 ac fahk, “Nga akkalemye nu sum ma ac sikyak ke sripen kasrkusrak lun God.
Aruruma sac fahkak ke ma ac sikyak ke safla lun ma nukewa.
20 “Sheep mukul soko kom liye ma koac lukwa oan kac ah, pa tokosrai lun Media
ac Persia.
21 Nani soko ah pa tokosrai lun Greece, ac koac soko ma kom tuh liye tume
inmasrlon atronmutal ah pa tokosra se emeet uh.
22 Koac akosr ma kom tuh liye sikyak tukun koac soko meet ah kaptalik ah, kalmac
pa ac fah kitakatelik mutunfacl lulap sac nu ke tokosrai akosr, su ac fah tia ku oana
kuiyen tokosrai se meet ah.
23 “Ke ac apkuran in safla pacl lun tokosrai akosr inge, ac koluk lalos uh arulana
yokelik pwanang ac enenu in akkeokyeyuk elos, na ac fah oasr sie pac tokosra sikyak
su ac arulana likkeke, kutasrik, ac akmas.
24 Ku lal ac fah yokyokelik — tusruktu tia ke ku lal sifacna. Yohk ma el ac fah
kunausla, ac ma nukewa el oru ac fah wo ouiyal kac. El ac fah pwanang mwet na
yohk ku la in kunausyukla, ac mwet lun God uh ac musalla pac.
25 Ke sripen kutasrik ac orek fwacfa lal uh, el ac fah eis pac wo ouiya ke inkanek
kikiap lal. El ac fah sifacna yukunul ke ma el oru, ac kunausla mwet puspis ke inkanek
lukma lal. El ac lain pac Tokosra se ma fulat liki nukewa, tusruktu ac kunausyukla
el, tuh tia ke ku lun mwet uh.
26 Aruruma se kom tuh liye ke pacl in kisa in eku ac lotu ma aketeyuki nu sum
ah, ac fah pwayena. Tusrktu mansis kom in tia srumun in pacl inge, mweyen ac fah
akpwayeiyuk ke pacl na loes fahsru uh.”
27 Nga arulana toasrla ac mas ke len na pus. Na nga fah tukakek ac folokla nu ke
orekma ma tokosra el pakiya nu sik, tusruktu nga fohs na ke aruruma sac, ac tia ku
in etu kalmac.

9

Daniel El Pre Ke Mwet Lal

1 Darius mwet Mede, su wen natul Xerxes, el pa leumi tokosrai lun Babylonia.
2 In yac se oemeet in pacl el leum ah, nga lutlut ke book mutal uh, ac nunku na ke
yac itngoul ma acn Jerusalem ac musalla uh, oana ke LEUM GOD El tuh fahk nu sel
mwet palu Jeremiah.
3 Ac nga arulana moniyukla in pre nu sin Leum God, ac kwafe nu sel, ac oru lalo
luk, nukum nuknuk yohk eoa, ac muta in apat.
4 Nga pre nu sin LEUM GOD luk, ac fahkak nu sel ma koluk lun mwet luk.
Nga fahk, “Leum God, kom fulatlana, ac kut akfulatye kom. Kom pwayena ke
wuleang lom, ac akkalemye lungse kawil lom nu selos su lungse kom ac oru ma kom
sapkin.
5 “Kut oru ma koluk, moul lasr arulana koluk, ac orekma lasr sesuwos. Kut tia oru
ma kom sap kut in oru, ac forla liki ma kom akkalemye nu sesr mu ma pwaye.
6 Kut tia porongo pusren mwet kulansap lom mwet palu, su kaskas ke Inem nu sin
tokosra lasr, mwet kol lasr, mwet matu lasr somla, ac nu sin mutunfacl se inge nufon.
7 O Leum, kom oru na ma pwaye pacl e nukewa, a kut oru na ma su akmwekinye
kut sifacna. Aok, yokna nu sesr su muta in Judea ac Jerusalem, ac nu sin mwet Israel
nukewa su kom akfahsryelik in muta in acn apkuran ac acn loessula ke sripen elos
tia inse pwaye nu sum.
8 Tokosra lasr, mwet kol lasr, oayapa mwet matu lasr su somla, elos oru na mwe
akmwekin ac orekma koluk lain kom, LEUM GOD.
9 Kom pakoten ac ku na in nunak munas, kut finne likkeke nu sum.

10 Kut tiana porongekom, O LEUM GOD lasr, ke kom fahk mu kut in moul fal nu ke
ma sap ma kom ase nu sesr sin mwet kulansap lom mwet palu.
11 Israel nufon kunausla ma sap lom, ac tia lungse lohng ma kom fahk. Kut orekma
koluk lain kom, pwanang kom ase mwe selnga nu facsr ma simla in Ma Sap lal Moses,
mwet kulansap lom.
12 Kom oru oana ma kom tuh fahk mu kom ac oru nu sesr, ac nu sin mwet kol lasr.
Kom sang kalya nu sin Jerusalem yohk liki siti nukewa saya fin faclu,
13 ac ase nu sesr kain in kaiyuk nukewa ma aketeyuki in Ma Sap lal Moses. A nwe
ingena, O LEUM GOD lasr, kut tia pacna srike in akinsewowoye kom, in forla liki ma
koluk lasr, ac fahsr tukun ma pwaye lom.
14 Kom, O LEUM GOD lasr, tuh akola kom in kalyei kut, ac kom oru oana, mweyen
kom oru na ma pwaye in pacl nukewa, a kut tia porongekom.
15 "O Leum God lasr, kom akkalemye ku lom ke kom use mwet lom liki acn Egypt,
ac ku lom uh srakna esamyuk. Kut orekma koluk, ac oru ma sutuu.
16 Kom tuh loangekutla in pacl somla, ke ma inge nimet kom sruokyana toasr lom
sin acn Jerusalem. Siti se inge ma lom, eol mutal sum. Mwet nukewa in facl atulani
nu sesr elos oru acn Jerusalem ac mwet lom mwe aksruksruk ke sripen ma koluk lasr
ac ouiya koluk su mwet matu lasr somla elos tuh oru.
17 O God, lohng pre luk ac mwe kwafe luk. Sifilpa folokonak Tempul lom su tuh
kunausyukla. Sifilpa folokonak, tuh mwet nukewa fah etu lah kom God.
18 Porongekut, O God. Ngetma nu sesr, ac liye mwe ongoiya su oan facsr inge, ac
keok lun siti se su us Inem. Kut pre nu sum mweyen kom pakoten, ac tia mweyen
ma kut oru uh pwaye.
19 O Leum, porongekut. O Leum, nunak munas nu sesr. O Leum, lohng pre lasr, ac
kasrekut! Ac kom in tia pahtlac, tuh mwet nukewa in etu lah kom God. Siti se inge
ac mwet inge ma lom."

Gabriel El Aketeya Kas In Palu

20 Nga tafwelana pre luk, ac fahkak ma koluk luk ac lun mwet luk Israel, ac kwafe
sin LEUM GOD luk tuh Elan folokonak Tempul mutal lal.
21 Ke nga pre ah, Gabriel, su nga tuh liye pac in aruruma se meet ah, el sohkma ac
tuhwi yen se ma nga tu we ah. Pacl se el sunyu inge pacl in orek kisa in eku ah.
22 El fahk nu sik, "Daniel, nga tuku in sot nu sum lalmwetmet ac etauk.
23 Ke kom tuh mutawauk in kwafe sin God, El tuh topuk kom. El lungse kom, na
pa nga tuku in fahkot top lal ke kwafe lom an. Lohang nu ke ma nga ac fahk inge, ac
nga fah aketeya aruruma sac.
24 "Itkosr pacl itngoul yac* pa lusen pacl se ma God El oakiya mu ac fah
aksukosokyeyuk mwet lom ac siti mutal sac liki ma koluk ac ma fohkfok uh. Ma koluk
uh ac fah tuleyukla, ac nununku suwohs ac fah oakwuki ma pahtpat, tuh aruruma
sac ac kas in palu sac in fah akpwayeiyuk, ac Tempul mutal sac in fah sifil kisaiyukla.
25 Esamya ma inge, ac kalem kac: Liki pacl se sapkinyuk in sifil musaiyuk Jerusalem
ah nwe ke el su mosrweyukla ac tuku, yac itkosr pacl itkosr ac fah somla. Acn
Jerusalem ac fah sifil musaiyukla, na ac oasr inkanek we ac kalkal kulana loangeyen
siti uh, ac siti sac ac fah oanna nwe ke yac itkosr pacl onngoul luo somla, tusruktu in
pacl se inge ac fah pus na mwe lokoalok.
26 Ac ke safla pacl sac, na el su mosrweyukla inge ac fah anwuki ke wangin mwatal.
Siti sac ac Tempul ac fah kunausyukla sin mwet mweun lun sie mwet kol na ku, su ac

* **9:24** ***itngoul yac:*** In kas Hebrew uh fahk mu "wik itngoul." Kalmen "wik" yorolos pa "yac itkosr." Na pa wik itngoul pa yac angfoko eungoul.

utyak mweuni ac sruokya. Pacl safla sac ac fah tuku oana sie sronot, ac use mweun ac kunausten su God El akoela uh.
27 Mwet leum sac ac fah oru sie wulela na ku nu sin mwet puspis ke yac itkosr, ac ke tafu yac itkosr inge ac somla uh, el ac fah kutongya kisa ac mwe sang in tia sifil orek. Mwe Aksangeng na Upa ac fah mau fili fin acn fulat ke Tempul uh, na ac oanna we nwe ke na mwet se ma filiya uh el sun safla se ma God El akoela nu sel."

10

Aruruma Lal Daniel Sisken Infacl Tigris

1 In yac aktolu ke Cyrus el Tokosra Fulat lun Persia, sie pweng akkalemyeyuk nu sel Daniel, su oayapa pangpang Belteshazzar. Pweng sac pweng na pwaye se, tusruktu arulana upa in eteyuk kalmac uh. Tuh aketeyuki nu sel Daniel in sie aruruma.
2 In pacl sac, nga, Daniel, tuh muta in asor lulap luk ke wik tolu.
3 Nga tuh tiana kang kutena mongo yuyu, ku mongo ikwa, ku nim wain, ku mosrwela sifuk nwe ke na wik tolu ah safla.
4 Ke len aklongoul akosr in malem se meet ke yac sac, nga tuh tu pe facl ke Infacl lulap Tigris.
5 Nga ngetak ac liye sie mwet su nukum nuknuk linen, ac infulwal losyuki ke sie pel ma orekla ke gold na wowo.
6 Manol saromrom oana sie wek na saok. Mutal kalem oana sarmelik lun sarom uh, ac atronmutal firir oana e se. Paol ac nial saromrom oana bronze su aksaromromyeyukla, ac pusracl oana pusren wowo lun sie un mwet na lulap.
7 Nga mukena pa liye aruruma sac. Mwet ma wiyu ah elos tiana liye kutena ma, tusruktu elos arulana sangengla, kaingelik ac wikla.
8 Nga mukena lula insac, ke nga liye aruruma na usrnguk se inge. Wanginla ku luk, ac mutuk arulana ekla, oru wangin mwet ku in akilenyuyak.
9 Ke nga lohng pusracl, nga putati nu infohk uh, nikinyula ac oanna insac oankiyuki.
10 Na poun mwet se sruokyuwi ac tukasyuyak nu fin intik ac pouk, ac nga srakna rarrar.
11 Na lipufan sac fahk nu sik, "Daniel, God El lungse kom. Tuyak ac lohng akwoye ma nga ac fahk nu sum uh. Supweyukme nga nu yurum." Ke el fahk ma se inge, na nga tuyak, tusruktu nga srakna rarrar.
12 Na el fahk, "Daniel, nimet kom sangeng. God El lohng pre lom oe ke len se oemeet ma kom sulela in akfwilpapyekom tuh kom in ku in eis etauk. Tuku luk uh pa topken pre lom uh.
13 Lipufan se su oana fisrak se in karinganang tokosrai lun Persia el lainyu ke len longoul sie. Na Michael, sie sin lipufan fulat, el tuku in kasreyu, mweyen nga tuh sisila mukena muta in acn Persia.
14 Nga tuku in oru kom in kalem ke ma ac sikyak nu sin mwet lom uh ke pacl fahsru. Aruruma se inge ma nu ke pacl fahsru."
15 Ke el fahk ma inge, nga suwoli ac tia ku in fahk kutena ma.
16 Na lipufan se ma oana in mwet se ah saplakme ac kahlya ngoasrok. Ac nga fahk nu sel, "Leum luk, aruruma se inge arulana eisla kuiyuk, oru nga tia ku in tila rarrar.
17 Nga oana sie mwet foko su tu ye mutun leum lal. Nga ac kaskas nu sum fuka? Wanginla ku luk, ac wanginla pac monguk."
18 Na el sifilpa sruokyuwi, ac nga pula lah oasri kutu ku luk.
19 Ac el fahk, "God El lungse kom, ke ma inge nimet kom fosrnga ku sangeng ke kutena ma."
Ke el fahk ouinge, nga kui liki na meet ah, ac nga fahk, "Leum luk, fahkma nu sik ma kom ac fahk an. Kom arulana akkeyeyula."

20 Na el fahk, “Ku kom etu lah efu ku nga tuku nu yurum? Inge nga ac sifilpa folokla ac lain lipufan se ma karinganang tokosrai lun Persia, ac nga fin safla yorol, na lipufan se ma karinganang tokosrai lun Greece el ac fah tuku.
21 Tusruktu nga tuku in fahkot nu sum ma simla in book lun ma pwaye uh. Wangin sie ac wiyu alein nu sin lipufan inge sayal Michael, lipufan se su karinganang tokosrai lun Israel.

11

1 El pa kasreyu ac loangeyu.
2 Ac ma nga ac fahk nu sum inge ma na pwaye.”

Tokosrai Lun Egypt Ac Syria

Na lipufan sac fahk, “Ac fah oasr tokosra tolu su ac fah leumi acn Persia, na toko ac oasr pac tokosra se akakosr, su ac fah kasrup liki tokosra meet ah kewa. In pacl se na ma yohk ku ac kasrup lal uh, na el ac fah lain tokosrai lun Greece.
3 “Toko, na tokosra na pwengpeng se ac fah sikyak. El ac fah leumi tokosrai na lulap se, ac oru na ma el ac lungse oru uh.
4 Tusruktu pacl se na ma tokosrai lal uh ac kui na pwaye uh, na ac musalelik ac kitakatelik nu ke ip akosr. Mwet in sou lal ac fah tia eis wal lal, a mwet saya ac fah aolul in leum, tusruktu elos ac tiana ku oana ke pacl ma el tuh tokosra uh.
5 “Tokosra lun Egypt el ac arulana ku. Tusruktu siena sin mwet mweun fulat lal ac mau yohk ku la lukel, ac leumi sie tokosrai yohk liki na tokosrai lal uh.
6 In kutu yac toko, tokosra lun Egypt el ac fah orala sie akupasri nu sin tokosra lun Syria, ac sang acn se natul in payuk sel. Tusruktu, asruoki se inge ac tia oan paht, mweyen mutan sac, mukul tumal, tulik se natul, ac mutan kulansap ma welul som uh, nufon ac fah anwuki.
7 Ac tia paht tukun ma inge, na sie sin mukul in sou lun mutan sac ac fah tokosrala. El ac fah tuyak mweuni un mwet mweun lun tokosra lun Syria, utyak nu in pot ku lalos, ac kutangulosla.
8 El ac fah eis ma sruloala in luman god lalos, ac ma saya su orekla ke gold ac silver ma kisakinyukla nu sin god inge, ac folokunla nu Egypt. Tukun kutu yac ma oasr misla inmasrlolos,
9 tokosra lun Syria el ac sifil utyak nu fin acn Egypt, tusruktu ac folokinyukla el liki acn we.
10 “Wen nutin tokosra lun acn Syria elos ac fah akoo elos in mweun, ac orani sie un mwet mweun na lulap. Sie selos ac fah pokla ma fin acn uh nufon oana sronot se, ac mweuni nien muta ku lun mwet lokoalok su ma kuhlusyukyak ke pot na ku.
11 In kasrkusrak lal, tokosra lun Egypt el ac tuyak mweuni tokosra lun Syria, ac sruokya un mwet mweun na lulap se lal ah.
12 El ac mau insefulatak ke kutangla lal, ac ke mwet mweun pus ma el uniya uh, tusruktu ac tia sifilpa oasr kutangla lal tok.
13 “Tokosra lun Syria el ac folokla ac sifilpa orani sie un mwet mweun lal su ac yohk liki ma meet ah. Na ke kutu yac tok, el ac foloko wi sie un mwet mweun na lulap ac kufwen mwe mweun puspis.
14 Na mwet puspis ac fah tukeni lain tokosra lun Egypt. Ac kutu mwet ma lungse orek lokoalok in facl sum, Daniel, ac fah wi tuyak lain tokosra lun Egypt ke sripen sie aruruma ma elos liye, tusruktu ac fah kutangyukla elos.
15 Ouinge tokosra Syria el ac fah kuhlasla sie siti su arulana akkeyeyukla, ac sruokya. Mwet mweun lun Egypt elos ac fah tia sifil mweun — finne elos su wo emeet ke mweun, ac fah wanginla pac ku lalos.

16 Mwet Syria se ma utyak ac eisla acn inge uh ac oru na ma el lungse oru nu selos,
ac wanginna lainyal. El ac fah tu in Fulan Wuleang ac leumi nufon acn we.
17 “Tokosra lun Syria el ac akoo elan oru fahsr se lal nu in acn inge, ac el ac us nufon
mwet mweun lal welul. Na ke sripen el kena kunausla tokosrai lun mwet lokoalok
lal, el ac fah oru sie pwapa in akasrui inmasrloltal, ac sang acn natul in payuk nusel.
Tusruktu ma el ako in oru inge ac tiana fahla oana ma el nunku.
18 Tukun ma inge, el ac fah mweuni facl ma muta sisken meoa uh, ac kutangla acn
pus selos. Tusruktu, sie mwet kol sac ac fah kutangulla, ac tulokinya orek funmwet
lal. Aok, el ac folokonang ouiya koluk lun tokosra Syria nu facl sifacna.
19 Na tokosra sac el ac fah folokla nu nien muta ku lun mwet mweun in acn sel
sifacna, tusruktu ac kutangyukla pac el, na ac pa ingan saflaiyal.
20 “Na sie pacna tokosra ac fah aolul, su ac fah supwala sie mwet leum lal in
akkeokye mwet inge ke el akyokye tax lalos in akkasrupye tokosrai lal. Ac ke pacl
na fototo, tokosra sac ac fah anwuki, tusruktu tia ye mutun mwet uh, ac tia pac ke
mweun.”

Tokosra Koluk Se Lun Syria

21 Lipufan sac sifilpa fahk, “Tokosra se lun acn Syria tok uh ac mwet na koluk se
su wangin suwohs la elan tokosrala, tusruktu el ac mahsrikyak na sruokya wal uh ke
inkanek kutasrik lal.
22 Kutena mwet ma lainul uh, finne mwet Tol Fulat lun God uh, ac fah pokyukla ac
sisila elos.
23 Ke inkanek kikiap lal, el ac orek wuleang nu sin mutunfacl saya, na ku lal uh ac
yokyokelik, finne kitin facl na srisrik pa el leumi.
24 El ac utyak na eisla ipin acn na kasrup in lukma, ac oru kais kutu ouiya ma mwet
matu in sou lal uh tia wi oru meet. Na el ac kitalik acn, ac kutena ma elos sruokya ke
mweun uh, nu sin mwet ma welul uh. El ac oru akoo lal in sruokya kutu nien muta
ku ma potyak, tusruktu pacl lal uh ac sa na in safla.
25 “El ac fah tuyak na orani sie un mwet mweun na lulap in mweuni tokosra lun
Egypt, su ac akola pacna in mweun lainul ke sie pacna un mwet mweun na lulap ac
fokoko. Tusruktu tokosra lun Egypt ac fah kiapweyukla, ac tiana orala ma el akoo in
oru uh.
26 Mwet pwapa fulat ma el lulalfongi emeet sin mwet lal uh ac kunausulla. Pus sin
mwet mweun lal ac fah anwuki, ac un mwet mweun lal uh ac fah sikiyukla.
27 Na tokosra luo inge ac fah tukeni muta mongo ke tepu sefanna, tusruktu ma eltal
akoo uh ma na koluk, ac eltal ac tukenina kiapu sie sin sie. Eltal ac tiana eis ma eltal
lungse uh, mweyen soenna sun pacl lun ma inge.
28 Tokosra lun Syria el ac us ma wap nukewa ma el sruokya ke mweun ac folokla
nu yen sel, ac el wotela sel mu el ac kunausla alu lun mwet lun God uh. Tusruktu el
ac oru oana ma el lungse nwe tari, na el fah folokla nu in acn sel.
29 “Ac tok, el ac fah sifilpa utyak ac mweuni acn Egypt, tusruktu ma ac sikyak ke
fwil se inge ac tia oana fahsr se meet ah.
30 Mwet Rome ac fah tuku ke oak meoa ac lainul, ac el ac fah arulana sangengla.
“Na in kasrkusrak lal, el ac fah folokla ac srike in kunausla alu lun mwet lun God
uh. El ac porongo ac oru oana kas in kasru ma mwet tila wi alu inge fahk nu sel uh.
31 Kutu sin mwet mweun lal ac arulana akfohkfokyela Tempul uh. Elos ac tulokinya
kisa ma orek ke len nukewa uh, ac tulokunak Mwe Aksangeng na Upa sac.
32 Ke inkanek kutasrik lal, tokosra el ac eisla insien mwet ma srola liki alu lalos
uh, ac elos fah akkeyal, tusruktu elos su srakna fahsr tukun God elos ac tu na ku ac
lainul.

33 Mwet kol ma lalmwetmet inmasrlon mwet uh ac fah sang etauk lalos in kasru
mwet puspis. Tusruktu ke pacl na fototo, kutu selos ac fah misa ke mweun, ac kutu
ac fah isisyak, ac kutu ac fah pusrla ma lalos, ac utukla elos nu in presin.
34 Ke pacl ma anwuk inge orek uh, ac fah oasr kitin kasru nu sin mwet lun God,
finne kutu mwet uh welulosla ke na sripen elos suk ma in wo nu selos sifacna.
35 Kutu sin mwet kol ma lalmwetmet ac fah anwuki, ac ke sripen misa lalos, mwet
uh ac fah aknasnasyeyukla. Ac fah oana inge nwe ke safla pacl uh, pacl se ma God
El oakiya.
36 "Tokosra lun Syria el ac oru na ma el lungse oru. El ac konkin ac fahk mu el fulat
liki kutena god, ac fulat liki pac God Fulatlana. El ac ku in oru ouinge nwe ke na sun
pacl se ma God El akola in sang kai nu sel. God El ac oru oana ma El ako mu El ac
oru.
37 Tokosra el ac fah pilesru god su mwet matu lal elos tuh kulansap nu se, ac oayapa
god se su mutan elos lungse. Aok, el ac pilesru god nukewa, mweyen el pangon el
fulat lukelos nukewa.
38 A el ac akfulatye na god se ma karingin nien muta lun mwet mweun ma
potiyukyak uh, ac sang mwe sang ke gold, silver, wek saok, ac kutu pac mwe lung
wowo nu sin god ma mwet matu lal elos tia wi alu nu se uh.
39 El ac orekmakin mwet su alu nu sin sie god lun mwetsac in loango inkul potyak
lun mwet mweun lal uh. El ac arulana akfulatye mwet ma akilen mu el mwet kol
lalos, ac sang nien muta fulat nu selos, oayapa kitalos acn, in mwe srui nu selos.
40 "Ke apkuran in sun ao safla lun tokosra lun Syria, tokosra lun Egypt el ac tuyak
mweunel, ac tokosra Syria el ac lainul pac ke kuiyal nufon. El ac orekmakin chariot,
horse, ac oak meoa pukanten. El ac utyak oana kof ke sie sronot, ac eisla mutunfacl
puspis.
41 El ac fah utyak pac mweuni Fulan Wuleang, ac uniya ngoul tausin mwet, tusruk
acn Edom, acn Moab, ac acn lula lun Ammon ac fah painmoulla.
42 Ke el ac utyak mweuni acn inge nukewa, acn Egypt ac fah sruhu pac.
43 El ac fah usla pac gold, silver, ac ma saok saya nukewa ma wikinyukla oan in acn
Egypt. El ac fah kutangla pac acn Libya ac Ethiopia.
44 Na pweng ma ac tuku liki acn kutulap ac eir uh ac fah aksangengyal, ac el ac
mweun arulana upa, ac uniya mwet na pukanten.
45 El ac fah tulokunak pac lohm nuknuk na lulap lal inmasrlon meoa ac eol soko ma
Tempul uh oan we. Tusruktu el ac misa, ac wangin mwet ac muta yorol in kasrel."

12

Pacl Safla Uh

1 Na lipufan se ma nukum nuknuk linen sac fahk, "In pacl sac, lipufan fulat Michael,
su karingin mwet lom uh, el ac fah sikyak. Na ac fah oasr mwe lokoalok sikyak, su
pa koluk oemeet ke tufahna oakwuki mutunfacl uh ah me nwe misenge. Ke sun pacl
sac, mwet nukewa in facl sum ma simla inelos tari in book lun God, ac fah moulla.
2 Mwet puspis sin mwet ma misa tari ac fah sifil moulyak: kutu selos ac fah
engankin moul ma pahtpat, ac kutu ac fah keok ac mwekin ma pahtpat.
3 Mwet kol lalmwetmet uh elos ac fah saromrom ke kalem wolana lun acn lucng,
ac elos su luti nu sin mwet in oru ma pwaye uh ac fah saromrom oana itu nwe tok."
4 El fahk nu sik, "Inge, Daniel, lumwani book sacn, ac sang sie sil an nu kac nwe
ke na safla faclu. Ac in pacl se inge, mwet puspis ac fah sisla wel pacl lalos in suk
kalmen ma sikyak inge."
5 Na nga liye mwet luo tu pe infacl soko, sie ke la infacl uh, ac sie ke la.

6 Sie seltal siyuk sin lipufan se ma tu lucng lukeltal ke infacl uh, ac fahk, “Ma
usrnguk inge ac orek nwe safla ngac?”
7 Lipufan sac sralak kewa paol nu lucng ac orala sie wulela ku ke Inen God su moul
ma pahtpat. Ac nga lohng el fahk, “Ac oan yac tolu tafu. Ac safla akkeok nu sin mwet
lun God uh, tuh na ma inge nukewa orekla tari.”
8 Nga lohng ma el fahk ah, tuh nga tiana kalem kac. Na nga siyuk sel, “Leum se, ac
fuka saflaiya?”
9 Na el fahk, “Daniel, enenu kom in som inge, mweyen kas inge ac fah wikinyukla
ac oanna in lukma nwe ke pacl safla uh.
10 Mwet puspis ac fah aknasnasyeyukla. Mwet koluk uh ac fah tia kalem kac, ac
elos ac nuna oru na ma koluk. Mwet lalmwetmet uh mukena pa ac kalem kac.
11 Oe ke pacl se na ma kisa ke len nukewa uh tila orek ah, aok pacl se ma Mwe
Aksangeng na Upa sac tuh sikyak ah, oasr len sie tausin luofoko eungoul lac.
12 Insewowo elos su tu na ku in tawi lalos nwe ke na safla pac len sie tausin tolfoko
tolngoul limekosr uh!
13 “Ac kom, Daniel, kom in oaru nwe ke safla. Na kom ac fah misa, tusruktu kom
ac sifil moulyak in eis mwe usru lom ke pacl safla uh.”

HOSEA

Tukakinyen Book Lal HOSEA

Mwet palu Hosea el tuh luti in tokosrai lun Israel, su oan layen epang, tokol mwet palu Amos, in pacl se ma arulana yohk lokoalok we, meet liki musalla lun acn Samaria in yac 721 B. C. (meet liki Christ). El tuh nunku yohk ke mwet uh alu nu ke ma sruloala, ac ke sesuwos lalos nu sin God. Hosea el pupulyukkin sesuwos lalos lah elos oana mutan kial su tia inse pwaye nu sel ac sisella. Oana ke Gomer, mutan kial, tuh aklalfonyal, ouinge mwet lun God elos oru oapana nu sin Leum. Ke sripa se inge, ac fah oasr nununkunu sin mwet Israel. Finne ouinge, lungse lun God nu selos tiana wanginla, na ke saflaiya El tuh folokonma mutunfacl sac nu yorol ac sifilpa nawela akupasri lalos nu sel. Lungse lulap lun God inge akkalemyeyuk ke kas inge ma fahk mu, "Israel, nga ac filikomla fuka? Nga ac siskomla fuka? ... Insiuk ac tiana lela ngan oru ouinge! Lungse luk nu sum arulana ku na pwaye" (11:8).

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Payuk lal Hosea, ac sou lal 1:1—3:5
Kas lainyen mwet Israel 4:1—13:6
Kas in auliyak ac wuleang 14:1–9

1 Pa inge kas su LEUM GOD El sang nu sel Hosea, wen natul Beeri, ke pacl Uzziah,
Jotham, Ahaz ac Hezekiah elos tokosra lun Judah, ac Jeroboam, wen natul Jehoash,
el tokosra lun Israel.

Mutan Kial Hosea Ac Tulik Natul

2 Ke pacl se emeet LEUM GOD El kaskas nu sin Israel ke oalul Hosea, El fahk nu
sel Hosea, "Som payukyak. Mutan kiom an ac fah mutan na aklalfon se, ac tulik
nutumtal ac fah oana el. In ouiya sacna, mwet luk uh elos aklalfonyeyu ac sisyula."
3 Na Hosea el payukyak sin mutan se pangpang Gomer, acn natul Diblaim. Tukun
wen se oemeet natultal isusla.
4 LEUM GOD El fahk nu sel Hosea, "Sang inel Jezreel, mweyen ac tia paht, nga ac
kai fwilin tulik natul Tokosra Jehu ke sripen akmas ma el orala ke Infahlfal Jezreel.*
Nga fah oru tuh wangin tulik natul Jehu in tokosrala nwe tok.
5 Ac nga fah kunausla mwe mweun lun Israel in pacl sacn ke Infahlfal Jezreel."
6 Tulik se akluo natul Gomer, tulik mutan se. LEUM GOD El fahk nu sel Hosea, "Sang
inel Lo-ruhama† mweyen nga ac tia sifil pakomuta mwet Israel, ku nunak munas nu
selos.
7 Tusruktu, nga fah pakomuta mwet Judah. Nga, LEUM GOD lalos, fah molelosla,
tusruk nga ac tia oru ke inkanek in mweun — tia ke cutlass ku ke mwe pisr ac sukan
pisr, ku ke horse ac mwet kasrusr fin horse."
8 Tukun Gomer el liktitela acn natul, el sifilpa pitutuyak ac oswela sie wen.
9 LEUM GOD El fahk nu sel Hosea, "Sang inel Lo-ammi‡ mweyen mwet Israel elos
tia mwet luk, ac nga tia God lalos."

Facl Israel Ac Fah Sifil Folokyak

1:1 2 Tok 15:1–7; 2 Chr 26:1–23; 2 Tok 15:32–38; 2 Chr 27:1–8; 2 Tok 16:1–20; 2 Chr 28:1–27; 2 Tok 18:1—20:21; 2 Chr 29:1—32:33; 2 Tok 14:23–29 * **1:4** ***Jezreel:*** Jehu el uniya tokosra lun Israel, wi sou lal nukewa, ke siti se pangpang Jezreel, na Jehu el tokosrala, ac wen natul elos oayapa tokosra tokol. Liye 2 Tok. 9:1—10:36 **1:4** 2 Tok 10:11 † **1:6** ***Lo-ruhama:*** kalmen ine se inge pa Tia-Lungkinyuk, ku Wangin-mwet-pakomutal. ‡ **1:9** ***Lo-ammi:*** kalmen ine se inge pa Tia-Mwet-Luk.

10 Pisen mwet Israel ac fah oana puk weacn uh, su tia ku in oekyukla ku srikeyuki.
Inge God El fahk nu selos, “Kowos tia mwet luk,” tusruktu in pacl fahsru uh, El ac
fah fahk nu selos, “Kowos pa tulik nutin God moul.”
11 Mwet Judah ac mwet Israel ac fah sifil folokeni ac ma sefannala. Elos ac fah
sulela mwet kol sefanna lalos, ac elos fah puseni ac kapkapak in facl selos. Aok, len
lal Jezreel§ fah sie len na pwengpeng.

2

1 Ke ma inge, pangon mukul Israel wiowos “Ammi,”* ac mutan Israel wiowos,
“Ruhamah.”†.

Sesuwos Lal Gomer Ac Sesuwos Lun Mwet Israel

2 Tulik nutik, fahla nu yurin nina kiomtal, el finne tila mutan se kiuk ac nga tila
mukul tumal. Fahla kwafe sel elan tui liki elahn kosro lal ac moul fohkfok‡ lal.
3 El fin tiana tui, nga fah selya elan koflufolla oana ke len se el isusla ah. Nga fah
oru elan oana sie acn musrasrla ac el fah misa ke malu.
4 Nga fah tia pakomuta tulik natul, mweyen elos tulik nutin sie mutan kosro.
5 Mutan sac el sifacna fahk mu, “Nga ac som nu yurin mukul nga orek pwar se —
elos se mwe mongo nak ac kof nimuk, unen sheep ac nuknuk linen, oil in olive ac
wain.”
6 Ke ma inge, nga ac kalsalak ke kokul, ac etoak sie pot in kosralla.
7 El ac kasrusr ukwe mukul el orek pwar nu se tuh el ac fah tia sonolos. El ac
fah sokolos tuh el ac fah tia konalosyak. Na el ac fah fahk, “Nga ac folokla nu yurin
mukul tumuk ah. Wo nu sik ke pacl se nga muta yorol ah liki na inge.”
8 El ac fah tiana akkalemye lah nga pa kital wheat, wain, oil in olive, ac silver ac
gold nukewa ma el alyalukin nu sel Baal.
9 Ouinge ke pacl in kosrani nga fah folokonma mwe sang luk nu sel ke wheat ac
wain, ac nga fah eisla unen sheep ac nuknuk linen ma nga tuh sang elan nukum.
10 Nga fah akkoflufolyal ye mutun mwet el orek pwar yoro, ac wangin sie fah ku
in molella liki ku luk.
11 Nga fah oru tuh pacl in engan lal nukewa in wanginla — pwar lal ke yac nukewa,
malem nukewa, Sabbath nukewa — aok, toeni in alyalu nukewa lal.
12 Nga fah kunausla ima in grape lal ac sak fig sunal su el fahk mu mukul kawuk lal
sang lal. Nga fah ekulla ima in grape lal ac sak sunal tuh in oana yen mwesis. Kosro
lemnak uh ac fah kunausla.
13 Nga fah kael ke pacl el tuh mulkinyula ac esukak mwe keng nu sel Baal, ac pacl
el naweyukla som ukwe mukul kawuk lal. Pa inge ma LEUM GOD El fahk.

Lungse Lun God Nu Sin Mwet Lal

14 Ouinge nga fah sifil folokunulla nu yen mwesis, ac nga fah kaskas kulang nu sel
in akwoye insial.
15 Nga fah folokonang nu sel ima in grape lal meet ah, ac oru tuh Infahlfal in
Lokoalok in ekla mutunoa lun finsrak. El fah topukyu we oana el tuh topukyu ke el
fusr ac ilme liki facl Egypt.
16 Na el fah sifilpa pangon mu nga mukul tumal — el ac fah tia sifilpa pangon mu
nga Baal lal.§
17 Nga fah tiana fuhlela elan sifilpa fahkla ine se inge “Baal.”

1:10 Rom 9:26 § **1:11** ***Jezreel:*** kalmen ine se inge in kas Hebrew pa “God El taknelik,” ma in akkalemye lah oasr kapkapak ac mwe insewowo sin God. * **2:1** ***Ammi:*** kalmen ine se inge pa Mwet-lun-God † **2:1** ***Ruhamah:*** kalmen ine se inge pa El-su-Seum-El-lungse. ‡ **2:2** ***moul fohkfok:*** moul in kosro ac eis molo. **2:15** Jos 7:24–26 § **2:16** ***Baal:*** Inen sie god lun mwet Canaan — kalmeya in kas Hebrew pa “Leum” oayapa “mukul tuma.”

18 Ke pacl sac, nga fah oru sie wulela yurin kosro lemnak nukewa ac won sohksok
uh, elos in tia akkolukye mwet luk. Nga fah oayapa eosla kufwen mwet mweun
nukewa liki acn uh — cutlass ac mwe pisr nukewa — ac nga fah oru tuh mwet luk
uh in muta in misla ac tia sensen.
19 Israel, nga fah eis kom in mutan kiuk nwe tok;
Nga ac fah pwayena ac suwosna nu sum;
Nga fah akkalemye pakoten ac lungse kawil luk nu sum.
20 Nga fah karinganang wulela luk nu sum,
Ac kom fah akilen lah pwaye nga pa LEUM GOD.
21 In pacl sac nga fah topuk pre lun Israel, mwet luk.
22 Nga fah oru af in kahk nu faclu,
Na faclu fah fokkakin wheat, grape ac olive.
23 Nga fah oaki mwet luk fin acn uh, ac oru tuh elos in sun wo ouiya.
Nga fah pakoten nu selos su ekin “Tia Pakomuteyuk,”
Ac nu selos su ekin “Tia Mwet Luk,”
Nga fah fahk, “Kowos mwet luk,”
Ac elos fah topuk, “Kom God lasr.”

3

Hosea Ac Mutan Sesuwos Se

1 LEUM GOD El fahk nu sik, “Sifilpa fahla ac fahkak lungse lom nu sin sie mutan
su orek kosro yurin mukul kawuk lal. Kom enenu in lungse el oana ke nga srakna
lungse mwet Israel, elos finne forla nu sin god ngia ac orek mwe kisa ke raisin* nu
ke ma sruloala.”
2 Ouinge nga sang ipin silver singoul limekosr ac bushel in barley itkosr in molela
mutan sac kiuk.
3 Nga fahk nu sel lah el enenu in mutana yuruk ke pacl na loeloes ac tia oan yurin
kutena mukul, ku orek kosro ac eis molin kosro lal. Ac ke pulan pacl sacn nga fah tia
pac oan yorol.
4 In ouiya se pacna inge, mwet Israel fah muta ke sie pacl na loes ke wangin tokosra
ku mwet kol lalos, wangin mwe kisa, wangin sru eot mutal, wangin ma sruloala ku
mwe lemlem in orekmakinyuk nu ke palye pacl tok ah.
5 Tusruktu oasr pacl se ac fah tuku ke mwet Israel ac fah sifilpa forla nu sin LEUM
GOD lalos, ac nu sin sie mwet ke fwilin tulik natul David tuh in tokosra lalos. Na elos
ac fah sangeng sin LEUM GOD, ac El ac fah sang ma wo nu selos.

4

Kas Toasr Lun LEUM GOD Lain Israel

1 Oasr kas toasr lun LEUM GOD lain mwet su muta in acn se inge. Israel, porongo
ma El fahk: “Wangin inse pwaye ku kulang fin acn uh, ac mwet uh tiana etu ke God.
2 Elos orala wulela ac kunausla. Elos kikiap, akmas, pisrapasr ac kosro. Ma koluk
uh yokelik, ac akmas uh fususeni.
3 Ke ma inge kof fin acn uh ac fah wanginla, ac ma nukewa fin acn uh ac fah misa.
Kain kosro nukewa ac won uh, oayapa ik, ac fah misa.”

Kas Toasr Lun LEUM GOD Lain Mwet Tol

4 LEUM GOD El fahk, “Kowos in tia sufan kutena mwet ku kaelos — kowos mwet
tol pa nga lain uh.

2:23 Rom 9:25; 1 Pet 2:10 * **3:1** ***mwe kisa ke raisin:*** Mwet meet elos kisakin grape ma oayuk ye faht, in akinsewowoye god lun eslap uh, mweyen elos lulalfongi mu god inge ac oru in arulana yohk ma elos ac kosrani ke ima lalos.

5 Kowos tukulkul na ke len ac fong, ac mwet palu elos oapana kowos, tukulkul na.
Nga fah kunausla Israel, su nina kiowos.
6 Mwet luk elos ac fah lisyukla mweyen wangin etu lalos keik. Kowos mwet tol,
kowos tia pac eteyu, ac kowos pilesru luti luk. Ke ma inge, nga fah pilesrekowos ac
nga fah tia akilen wen nutuwos su pangon mu elos mwet tol luk.
7 "Ke pisen mwet tol uh puseni, ma koluk lainyu uh yokelik pac; ke ma inge nga
fah ekulla fulat lowos nu ke mwekin.
8 Kowos kasrupi ke sripen ma koluk lun mwet luk, ouinge kowos lungse tuh ma
koluk lalos in yokelik na.
9 Mwe kai nu sin mwet uh ac fah orek pac nu suwos. Nga fah kai kowos ac kowos
fah eis molin ma koluk lowos.
10 Kowos fah mongo ac tia kihpi. Kowos fah orek kosro ke nien alu lun mwet pegan
in oasr tulik nutuwos, tuh ac fah wangin tulik nutuwos, mweyen kowos forla likiyu
in fahsr tukun god saya."

LEUM GOD El Kaskas Lain Alu Lun Mwet Pegan

11 LEUM GOD El fahk, "Wain mah ac wain sasu, kewa na akwelye nunak lun mwet
luk.
12 Elos sukok kas in kasru sin sie polosak! Ac elos nunku mu soko sikal sak ku in
fahk nu selos ma elos ke etu. Elos sisyula. Oana sie mutan su orek kosro ac eis molin
kosro lal, elos eisalosyang sifacna nu sin god ngia.
13 Elos oru kisa lalos ke nien alyalu fin mangon eol uh, ac esukak mwe keng yen
lullul ye sak lulap fin inging uh.
"Ke ma inge acn nutuwos elos orek kosro in eis molo, ac mutan kien wen nutuwos
elos orek kosro.
14 Tusruk, nga ac fah tia kaelos ke ma elos oru inge, mweyen kowos sifacna fahsri
mutan kosro ke nien alu lun mwet pegan* ac orek kisa yorolos. Oana soakas se ma
fahk mu, 'Mutanfahl se ma wangin etauk la ac fah musalla.'
15 "Kowos mwet Israel finne tia inse pwaye nu sik, lela mwet Judah in tia tafongla
ke lumah sac pacna. Nimet alu in acn Gilgal ku Bethaven,† ku orek wulela we ke Inen
LEUM GOD moul.
16 Mwet Israel elos srangesr lohng kas oana soko cow fusr. Nga ac ku in kitalos fuka
oana sheep fusr in imae?
17 Mwet Israel elos oan ye ku lun ma sruloala. Tari, sang lungse laltal.
18 Ke pacl elos arulana sruhila ke nim wain, elos orek pwar yurin mutan kosro su
kukakin manolos; ouinge elos pilesrala fulat lalos ac sifacna akmwekinyalos.
19 Elos fah ukyukla oana ke ku lun eng uh okla ma uh, ac elos fah mwekin ke mwe
kisa pegan ma elos oru."

5

1 "Kowos mwet tol, lohng ma inge. Mwet Israel, kowos in lohang akwoye. Kowos
mwet ke sou lun tokosra, porongo. Kowos enenu in orekmakin nununku suwohs —
ke ma inge ac fah nununkeyuk kowos. Kowos oana sie sruhf in acn Mizpah, oana sie
nwek elakelik Fineol Tabor,
2 oana sie luf na loal in Siti Acacia, ac nga fah kai kowos nukewa.
3 Nga arulana etu ouiya lun mwet Israel — elos tia ku in wikla likiyu. Tiana pwaye
insialos nu sik. Elos arulana fohkfokla, ac tia fal in alu nu sik."

---

* **4:14** ***mutan kosro ... mwet pegan:*** mutan inge elos mutana ke acn ma mwet Canaan elos ac alu nu sin god lun eslap uh. Elos lulalfongi mu ke elos oan yurin mutan inge, na fokin ima lalos ac fah arulana yohk ac kosro natulos ac puseni pac. † **4:15** ***Bethaven:*** kalmen ine se inge in kas Hebrew pa "iwen orekma koluk" ku "iwen alu nu ke ma sruloala." — tusruktu verse se inge sramsram ke acn Bethel, su kalmeya pa "lohm sin God."

Hosea El Sensenkakin Alu Nu Ke Ma Sruloala

4 Ma koluk ma mwet uh oru pa ikololosi in tia folokla nu yurin God lalos. Lungse
lalos in alu nu ke ma sruloala sruokolosi ku, pwanang elos tia akilen LEUM GOD.
5 Filang lun mwet Israel folokyang lainulos. Ma koluk lalos oru elos tukulkul ac
ikori, ac mwet Judah welulos ikori.
6 Elos us sheep ac cow natulos in kisakin nu sin LEUM GOD, a wangin sripa. Elos
koflana konalak, mweyen El ngetla lukelos.
7 Elos tia pwaye nu sin LEUM GOD; tulik natulos tia ma natul. Ke ma inge elos, ac
acn selos, ac fah sa na kunausyukla.

Mweun Inmasrlon Judah Ac Israel

8 Ukya mwe ukuk lun mweun in acn Gibeah! Sulkakin kusen mweun in acn Ramah!
Akyokye pusren sasa lun mweun in acn Bethaven! Mwet Benjamin, kowos in fahsrot
nu ke mweun!
9 Len in kai ac fah tuku, na Israel ac fah sikiyukla. Mwet Israel, nga fahk na pwaye
lah ma inge ac sikyak!
10 LEUM GOD El fahk, "Nga kasrkusrak, mweyen mwet kol lun Judah elos moklela
masrol in acn Israel ac pisrala acn selos. Ke ma inge nga fah okoala kasrkusrak luk
nu faclos oana sie sronot.
11 Israel el muta ye keok upa. Acn sel na pwaye itukla lukel, mweyen el
ngosrngosrlana in sukok kasru selos su tia ku in sang kasru nu sel.
12 Nga fah oana ulac uh nu sin Israel, ac nga fah oana ma kulam nu sin Judah.
13 "Ke Israel el tuh liye lah el arulana mas, ac ke Judah el liye kinet kacl sifacna, na
Israel el som nu Assyria in siyuk kasru sin tokosra fulat we, tuh tokosra sac el tia ku
in akkeyalosla ku unwela kinet kaclos.
14 Nga fah atuyang ac lain mwet Israel ac Judah oana soko lion. Nga fah saclosi nu
ke ip srisrik ac siselosla. Ke nga ac amakunulosla, wangin mwet ku in molelosla.
15 "Nga fah som liki mwet luk nwe ke elos keok fal nu ke ma koluk lalos, ac tuku
sukyu. Sahp in keok lalos elos ac srike in koneyuyak."

6

Auliyak Sutuu Lun Mwet Uh

1 Na mwet uh fahk, "Lela kut in folokla nu yurin LEUM GOD! El sekuti, ac El ac fah
akkeyekutla. El kantekuti, tuh El ac fah pwelah kinet kacsr uh.
2 Inmasrlon len luo ku tolu, El ac akmoulyekutyak, ac kut ac sifilpa muta yorol.
3 Lela kut in srike in etu LEUM GOD. Pwayena lah El ac tuku nu yorosr oana ke
faht uh takak ke lotutang nukewa, ac oana ke af uh ac kahki meet liki pacl in fokla
fokinsak uh."
4 Tusruktu LEUM GOD El fahk, "Israel ac Judah, mea nga ac oru nu suwos uh?
Lungse lowos nu sik uh sa na wanginla oana ohk ke kusrun len, ac oana aunfong su
sa na in wanginla ke lotutang.
5 Pa inge sripa se sis nga supwaot mwet palu luk in fahkak kas in nununku ac
kunausla nu suwos. Ma nga enenu suwos uh arulana kalem:
6 Nga enenu lungse kawil lowos, ac tia mwe kisa ke kosro. Wona sik mwet luk uh
in eteyu, liki na elos in orek kisa firir nu sik.
7 "Tusruk, in pacl se na elos utyak nu in acn Adam, elos kunausla wuleang luk su
nga orala yorolos.
8 Siti Gilead sie acn su tingtingi ke mwet koluk ac mwet akmas.

6:6 Mt 9:13; 12:7

9 Mwet tol elos oana u in mwet sulallal su wikwik in soano mwet. Finne inkanek nu
yen mutal in acn Shechem, elos orek akmas pac we. Elos pwapani in oru ma koluk
inge nukewa.
10 Nga liye sie ma arulana koluk in Israel: mwet luk elos tiana pwaye nu sik ke
sripen elos alu nu ke ma sruloala.
11 "Ac nu suwos mwet Judah, nga oakiya tari sie pacl in kai nu suwos ke sripen
orekma lowos.

7

1 "Ke pacl ma nga lungse akkeye mwet luk Israel ac sifilpa musaelosyak, ma nga
liye uh pa ma koluk lalos ac orekma sutuu lalos. Elos kutasrik nu sin sie sin sie. Elos
kunauselik lohm uh ac utyak pisrapasr loac. Elos pisre pac mwet uh inkanek uh.
2 Elos tiana nunku lah nga ac esam ma koluk inge nukewa. Koluk lalos uh
raunelosla, ac nga tia ku in tia liye."

Pwapa Lukma In Lohm Sin Tokosra

3 LEUM GOD El fahk, "Mwet uh kiapu tokosra ac mwet fulat lal ke pwapa sulallal
lalos.
4 Elos nukewa kutasrik in nunak, ac tia pwaye insialos. Srunga lalos musrasri oana
sie e ke stove in manman flao, su oanna soano mwet manman uh in oralik ke pacl se
flao uh akola in manman.
5 In len in akfulat nu sin tokosra, elos oru tokosra ac mwet fulat lal uh in sruhi ac
lalfonla ke mwe sruhi.
6 Aok, pwapa sulallal lalos fol oana sie nien manman. Kasrkusrak lalos uh musrasri
fong nufon se, ac ke lotutang uh ngutyak.
7 "Ke fol lun kasrkusrak lalos elos uniya mwet kol lalos. Tokosra lalos akmuseyuki
sie tukun sie, tusruk wangin sie mwet pre nu sik in siyuk ke kasru."

Israel Ac Mutunfacl Uh

8 LEUM GOD El fahk, "Mwet Israel elos oana soko lof in flao ma molla na tafu. Elos
kupasryang nu sin mutunfacl ma raunelosla
9 ac tia akilen lah akupasri lalos nu sin mwet sac inge pusrala kuiyalos. Elos oana
sie mukul fiaya su tia akilen lah el munasla.
10 Filang lun mwet Israel folokyang lainulos sifacna. Mwe lokoalok inge nukewa
ne lainulos a elos tiana foloko nu yuruk, LEUM GOD lalos.
11 Mwet Israel elos srooht sroma oana wule lalfon se. Meet elos pang nu sin Egypt
in kasrelos, na toko elos kasrusr nu Assyria in suk kasru we!
12 Tusruktu, nga fah asroelik sie nwek in sruokolosi ke elos sohksok. Nga fah
kalyaelos ke ma koluk elos oru.
13 "Elos ac wanginla! Elos sisyula ac tuyak lainyu. Elos ac fah kunausyukla. Nga
kena molelosla, tuh alu lalos nu sik tia pwaye.
14 Elos tiana inse pwaye ke elos pre nu sik, a elos sasao fin mwe oan kialos. Ke pacl
elos pre ke wheat ac wain, elos sipik manolos sifacna. Yoklana tunyuna lalos nu sik!
15 Finne nga pa tufahlosla ac oru elos in ku, elos orek pwapa koluk in lainyu.
16 Pus na pacl elos forla likiyu nu sin sie god wangin ku la. Tiana ku in lulalfongiyuk
elos mweyen elos oana soko sukan pisr kururu. Mweyen kaskas lun mwet kol lalos
enum, elos ac misa ke cutlass, ac mwet Egypt ac fah isrunulos."

8

LEUM GOD El Lain Israel Ke Alu Lalos Nu Ke Ma Sruloala

1 LEUM GOD El fahk, “Ukya mwe ukuk in okasak acn uh! Mwet lokoalok pa tuhwi
fin acn sik oana eagle uh! Mwet luk elos kunausla wulela nga tuh orala yorolos ac
kisrung mwe luti luk.
2 Elos finne pangon mu nga God lalos ac fahk mu elos mwet luk ac elos eteyu,
3 a elos likinsai ma wo. Ke sripa inge mwet lokoalok lalos ac fah ukwalos.”
4 “Mwet luk sifacna akwalyeak tokosra lalos, tuh tia ma sik. Elos sulela mwet kol
lalos, su nga tia akkeye. Elos srukak silver ac gold lalos sang orala ma sruloala, ma
ac kunauselosla sifacna.
5 Nga srunga cow mukul gold ma mwet uh alu nu kac in siti Samaria. Nga
kasrkusrak selos. Nga ac soano nwe ngac elos in sisla alyalu lalos nu ke ma sruloala?
6 Mwet tufahlfal se lun Israel pa orala ma sruloala sac su tiana god se! Cow mukul
gold ma alukinyuk in Samaria ac fah fokfoki.
7 Mwet elos taknelik eng uh, na elos kosrani paka! Sie ima in wheat ma tia fokla
tia ku in orala flao. Tusruk finne oasr fahko, mwetsac uh pa ac kangla.
8 Inge Israel el oapana mutunfacl saya uh. El oana sie tup fokelik ma wanginla
sripa.
9 Mwet Israel elos likkeke oana donkey lemnak, forfor wel. Elos som in suk kasru
sin Assyria, ac moli nu sin mutunfacl saya in loangelos.
10 Elos ne pwapa ouinge yurin mutunfacl saya, a inge nga fah eisaloseni ac
kalyaelos. Ac tia paht elos ac arulana keok ye poun tokosra fulat lun Assyria.
11 “Ke mwet Israel elos akpusye loang mwe sisla ma koluk lalos uh, acn in orekma
koluk lalos uh puseni pac.
12 Puslana mwe luti nga simusla nu sin mwet uh, tuh elos pilesru — oana ma sasu
nu selos ac elos supah kac.
13 Elos orek kisa nu sik, ac kang ikwa lun mwe kisa. Tuh nga, LEUM GOD, nga
tia insewowo selos, ac inge nga fah esam ma koluk lalos ac kalyaelos kac. Nga fah
folokunulosla nu Egypt.
14 “Mwet Israel elos musaela inkul fulat sin tokosra, a elos tiana esam El Su Oralosla.
Mwet Judah elos musaela siti pus ke pot ku. Tuh nga ac fah supwala e in esukak inkul
fulat sin tokosra lalos ac siti selos.”

9

Hosea El Akkalemye Kai Nu Sin Israel

1 Mwet Israel, kowos in tia sifil orek engan ke len lulap lowos oana mwet pegan.
Kowos forla liki God lowos ac tiana pwaye nu sel. In acn nukewa fin facl se inge kowos
kukakin monuwos oana mutan kosro uh nu sin Baal, ac kowos lungse na wheat ma
kowos nunku mu Baal el moli nu suwos!
2 Tusruktu ac tia paht na ac sufalla wheat ac oil in olive nu suwos, ac ac fah mau
wangin wain.
3 Mwet Israel ac fah tia mutana in facl sin LEUM GOD. Kutu selos ac folokla nu
Egypt, ac elos su som nu Assyria fah kang mwe mongo ma tia lela nu selos.*
4 In acn sac ingo elos ac fah tia ku in orek kisa wain nu sin LEUM GOD, ku use mwe
kisa lalos nu sel. Mwe mongo nalos fah akkolukye mwet nukewa ma kang uh, oana
mwe mongo ke pacl in pukmas. Orekmakinyuk na in eisla masrinsral lalos; wangin
ip kac ac utukla in mwe kisa in Tempul lun LEUM GOD.
5 Fin sun len pakpuki in orek kufwa in akfulatye LEUM GOD, na mea elos ac oru?

* **9:3** ***mwe mongo ma tia lela nu selos:*** Ma Sap lun Moses tia lela mwet uh in kang mwe mongo tia nasnas fal nu ke alu lalos. (Liye Lev. 11.)

6 Ke len in ongoiya lulap tuku ac mwet uh oalik acn uh, na mwet Egypt fah oraloseni
— aok elos fah puknelosi in acn Memphis! Ma saok ke silver lalos ac acn ma lohm
selos oan we meet ah, fah kupoi ke mah ac kokul.
7 Pacl in kalyeiyuk tuku tari — pacl mwet uh fah eis lacnen orekma lalos. Mwet
Israel ac fah etu kac. Kowos fahk mu, “Mwet palu se inge el lalfon. Mwet se ma ngun
oan facl uh el wel.” Kowos arulana srungayu yohk mweyen koluk lowos uh arulana
yohk.
8 God El supweyume ngan sie mwet palu in sensenkakin mwet Israel. A yen nukewa
nga som nu we, kowos srike in srifusryuwi oana sie won. In acn sin God sifacna, mwet
uh pa mwet lokoalok lun mwet palu.
9 Yoklana koluk lalos in ma nukewa elos oru, oana ke elos tuh oru in acn Gibeah.
God El ac esam ma koluk lalos ac kalyaelos kac.

Koluk Lun Israel Ac Ma Ac Tuku Kac

10 LEUM GOD El fahk, “Ke nga tufahna konekowosyak, mwet Israel, oana ke mwet
uh konauk grape kapak yen mwesis. Ke nga tufahna liye mwet matu lowos somla
ah, oana ke mwet uh konauk fahko se meet ke sak fig in pacl in fok uh. Tusruk pacl
se kowos tuku nu eol Peor kowos mutawauk in alu nu sel Baal, na kowos sa na ekla
mwe srungayuk ye mutuk, oana ma sruloala ma kowos lungse uh.
11 Pwengpeng lun Israel ac sohkla oana sie won, na ac fah wangin tulik sifilpa
srimetak insien mutan, wangin mutan ac pitutu, ac wangin tulik fah isusla nu selos.
12 Tuh elos finne tohf tulik, nga ac fah eisla lukelos ac tia likiya sie in moul. Ma upa
puspis ac sikyak nu sin mwet inge pacl se nga som lukelosla uh.”
13 LEUM GOD, nga ku in liye tulik natulos ke ukok uh ac anwukla.
14 Mea nga ac siyuk kom in oru nu sin mwet inge? Oru mutan inge in talap. Oru
elos in tia ku in katiti tulik natulos!

Nununku Lun LEUM GOD Nu Sin Israel

15 LEUM GOD El fahk, “Orekma koluk nukewa lalos mutawauk in acn Gilgal. Pa
ingan acn se nga mutawauk in srungalosla we. Na ke sripen ma koluk elos oru inge,
nga fah luselosla liki facl sik uh. Nga ac fah tia sifil lungse elos. Mwet kol nukewa
lalos elos tuyak lainyu.
16 Mwet Israel elos oana soko sak ma oka kac uh pulamlamla ac tia isus fahko.
Ac fah wangin tulik natulos. Ac elos finne isus, nga fah onela tulik natulos su elos
saokkin.”

Mwet Palu El Kaskas Ke Israel

17 God se su nga kulansupu fah ngetla liki mwet lal, mweyen elos tia porongel. Elos
ac fah oana mwet takusrkusr inmasrlon mutunfacl uh.

10

1 Mwet Israel elos oana ima in grape ma nwanala ke grape. Ke ma wo nu selos
yokyokelik, na puseni loang elos musai uh. Ac ke fokin acn selos uh arulana kapak
wo, na elos arulana akkatoye sru eot ma elos tulokunak in alu nu kac.
2 Mwet kutasrik nunak la fah keokkin ma koluk lalos. God El ac kunausla loang
lalos ac koteya sru in alyalu lalos.
3 Mwet inge ac sa na in fahk, “Wangin tokosra lasr mweyen kut tia sangeng sin
LEUM GOD. Ac mwe meawin tokosra uh nu sesr?”
4 Elos kaskas lusrongten, ac orek wulela kikiap, ac pwapa lalos wangin sripa.
Nununku suwohs uh ekla sesuwos, ac yokyokelik oana mah pwasin in sie acn ma
akoeyukla in yok.

9:7 Lk 21:22 **9:9** Mwet Nun 19:1—20:48 **9:10** Oek 25:1–5

5 Mwet su muta in siti Samaria ac fah sangeng ac tung ke wanginla lun cow mukul
gold Bethel. Elos ac mwet tol su kulansupu ma sruloala sac, fah mwemelil kac. Elos
ac tungi ke mwe yun gold uh wanginla liki uh.
6 Ma sruloala sac fah utukla nu Assyria tuh in mwe takma nu sin tokosra fulat we.
Ac fah pilesreyuk mwet Israel, ac elos fah arulana mwekin ke sripen kas in kasru ma
elos ukwala.
7 Tokosra lalos ac fah utukla oana sie lesak pahtpat fin kof uh.
8 Acn in alyalu ke inging in acn Aven,* yen mwet Israel alu nu sin ma sruloala we,
ac fah kunausyukla. Mah ac kokul ac fah kupoiya loang lalos we. Mwet uh ac fah
wowoyak nu fineol uh ac fahk, "Wikinkutla!" ac nu fin tohktok uh, "Afinkutla!"

LEUM GOD El Fahkak Nununku Lal Nu Sin Israel

9 LEUM GOD El fahk, "Tukunna pacl mwet Israel elos orekma koluk in acn Gibeah
me nwe inge, elos soenna tui in orekma koluk lainyu. Ke ma inge mweun ac fah
sonolos pac in acn Gibeah.
10 Nga ac anwuk nu sin mwet koluk inge ac kalyaelos. Mutunfacl uh ac fah toeni
lainulos, ac elos ac fah kaiyuk ke ma koluk puspis lalos.
11 "Sie pacl ah, Israel el tuh oana soko cow fusr ma akpahyeyuk wo, su lungsena
futfut wheat. Tusruktu, nga sulela tari sik in likiya soko mwe utuk nu fin kwawa
oasku lal, ac sang sucl in kifusul nu ke orekma upa. Nga oru Judah elan amakin mwe
pukpuk, ac Israel amakin mwe kuhlkul.
12 Na nga fahk, 'Pukanak infohk sasu nu suwos sifacna, yukwiya suwoswos, ac
kosrani mwe insewowo su tuku ke oaru lowos in alu nu sik. Pacl fal lowos in forma
nu sik, ac nga LEUM GOD lowos fah tuku ac okoaot mwe insewowo nu fowos.'
13 Kowos tia oru ouinge, a kowos taknelik ma koluk ac kosrani fahko kac. Kowos
kang fahko ke kas kikiap lowos.
"Mweyen kowos lulalfongi ke chariot nutuwos, ac pusiyen solse lowos,
14 mweun ac fah tuku nu yurin mwet lowos, ac pot ku lowos nukewa ac fah
kunausyukla. Ac fah oana len lal Tokosra Shalman ke el kunausla siti lun Betharbel
ke mweun uh, ac nina ac tulik natulos itungyuki misa.
15 Pa inge ma ac sikyak nu suwos, mwet Bethel, ke sripen ma koluk yoklana lowos.
Pacl se na mweun ac mutawauk uh, tokosra lun Israel ac fah misa."

11

Lungse Lun God Nu Selos Su Lainul

1 LEUM GOD El fahk,
"Pacl ses Israel el sie tulik, nga lungse el,
Ac pangnolma liki Egypt oana ke el wen nutik.
2 Ke pus na pacl nga pang nu sel,
Puseni pac pacl el forla likiyu.
Mwet luk uh orek kisa nu sel Baal;
Elos esukak mwe keng nu ke ma sruloala.
3 Tusruktu, nga pa luti Israel in etu fahsr.
Nga kafisak mwet luk in pouk,
A elos tiana akilen lah nga karinganulos.
4 Nga amakunulosme nu yuruk ke pakomuta ac lungse yohk luk.
Nga sraklalosyak ac kaosulosme nu likintupuk.

---

* **10:8** ***Aven:*** Kalmen Aven in kas Hebrew pa "ma koluk" ac kalmen "Beth" pa "lohm" — pacl mwet uh alu nu ke ma sruloala in acn se inge, na pangpang acn we "Bethaven." Kalmen "El" in kas Hebrew pa "God" — na ke mwet uh alu nu sin God we, elos pangon acn we "Bethel," oana fahk mu, "Lohm sin God."

10:8 Lk 23:30; Fwack 6:16 **10:9** Mwet Nun 19:1–30 **10:12** Jer 4:3 **11:1** Exo 4:22; Mt 2:15

Nga kui nu ten ac kitalos.
5 “Elos srunga foloko nu yuruk, na pa elos enenu in folokla nu Egypt, ac Assyria
fah leum faclos.
6 Mweun ac fah pokla siti selos ac kunausla mutunpot we. Mweun ac fah sukela
mwet luk mweyen elos oru na lungse lalos sifacna.
7 Elos sruasrala in forla likiyu. Elos ac wowoyak ke sripen srenenu ma oan faclos,
tuh wangin sie fah srukak lukelos.
8 “Israel, nga ac filikomla fuka?
Nga ac siskomla fuka?
Ya nga ku in kunauskomla, oana nga tuh oru nu sel Admah,
Ku orekom oana ke nga oru nu sel Zeboim?
Insiuk ac tiana lela ngan oru ouinge,
Lungse luk nu sum arulana ku na pwaye.
9 Nga fah tia kai kom in kasrkusrak luk.
Nga fah tia sifil kunausla Israel.
Mweyen nga God, ac nga tia mwet.
Nga pa El Su Mutal, su wi kom na.
Nga fah tia tuku nu yurum in kasrkusrak.
10 “Mwet luk fah fahsr tukuk pacl nga ngutngut oana soko lion nu sin mwet lokoalok
lalos. Elos fah sulaklak nu yuruk roto me.
11 Elos ac tuku Egypt me, mui oana won yen engyeng uh, ac liki acn Assyria me
oana wuleoa uh. Nga fah sifilpa usalosme nu in lohm selos. Nga, LEUM GOD, pa fahk
ouinge.”

Israel Ac Judah Kaiyuk

12 LEUM GOD El fahk, “Mwet Israel elos apinyula ke kikiap ac kutasrik, a mwet
Judah elos srakna oaru* in fahsr tukun God mutal.

12

1 Ma nukewa mwet Israel uh oru ke lotutang lac nwe ke fong uh, wangin sripa
ac mwe na kunausten. Kutasrik ac orekma sulallal yokelik inmasrlolos. Elos orek
wulela yurin mwet Assyria, ac kukakin oil in olive nu sin mwet Egypt.”
2 LEUM GOD El ac fahkak ma sutuu lun mwet Judah; El ac oayapa kai mwet Israel
ke ouiyen mukuikui lalos. El ac folokin nu selos fal nu ke orekma lalos.
3 Jacob, papa matu tumalos, el tuh alein nu sel Esau, tamulel lal, ke eltal srakna oan
insien nina kialtal. Ke Jacob el matula, el anwuk lain God.
4 El anwuk nu sin sie lipufan ac katangulla. El tung ac siyuk ke sie mwe insewowo.
In acn Bethel God El tuku nu yurin papa matu tumasr Jacob, ac kaskas nu sel.
5 LEUM GOD Kulana pa inge — Inel pa LEUM GOD.
6 Ouinge, kowos fwilin tulik natul Jacob, kowos in lulalfongi God lowos, ac foloko
nu yorol. Kowos in inse pwaye nu sel ac oru ma suwohs, ac mongfisrasr in tupan
God lowos.

Kutu Pae Kas In Nununku

7 LEUM GOD El fahk, “Mwet Israel elos kikiap oana mwet Canaan. Elos lungsena
orekmakin mwe paun kikiap nu sin mwet ma som moul yorolos.
8 Elos fahk, ‘Kut kasrup. Kut eis mwe insewowo puspis, ac wangin mwet ku in fahk
mu kut kasrupi ke inkanek kutasrik.’

11:8 Dut 29:23 * **11:12** ***srakna oaru:*** kas Hebrew ke verse se inge ku in lungasyukla “srakna oaru” ku “srakna tunyuna lainyu.” **12:3** Gen 25:26 **12:3** Gen 32:24–26 **12:4** Gen 28:10–22

9 Tusruktu nga, LEUM GOD lowos, su pwenkowosla liki Egypt, nga ac sifilpa oru
kowos in muta in lohm nuknuk oana ke pacl se nga tuh sun kowos yen mwesis.
10 “Nga sramsram nu sin mwet palu, ac sang elos in liye aruruma puspis, ac sang
kas in sensenkakin nu selos in fahkak nu sin mwet luk.
11 Ne ouinge, elos srakna alu nu ke ma sruloala in acn Gilead, ac elos su alu nu kac
fah misa. Cow mukul uh kisakinyuk in acn Gilgal, na loang in kisa we fah yolin eot
se na inima uh.”
12 Papa matu tumasr, Jacob, el tuh enenu in kaing nu Mesopotamia, na el tuh orekma
lun siena mukul ac liyaung sheep natul tuh elan ku in eis sie mutan kial.
13 LEUM GOD El supwala sie mwet palu in molela mwet Israel liki moul in kohs
lalos in facl Egypt, ac in karinganulosyang.
14 Mwet Israel elos arulana akkasrkusrakye LEUM GOD, ac fal na elos in misa ke
sripen orekma koluk lalos. LEUM GOD El fah kaelos ke sripen elos aklusrongtenyal.

13

Nununku Safla Sin Israel

1 In pacl somla, ke sruf lun Ephraim kaskas, sruf saya lun Israel elos sangeng. Elos
akfulatye Ephraim. Tuh mwet uh orekma koluk ke elos alu nu sel Baal, ac ke sripa
se inge elos fah misa.
2 Elos srakna orekma koluk ke elos orala ma sruloala ke osra, ac alu nu kac — ma
sruloala ke silver, lumweyukla ke nunak lun mwet, ac orekla ke poun mwet. Na elos
fahk, “Orek kisa nu selos.” Fuka tuh mwet uh ngok mutun ma sruloala inge, ma
orekla in luman cow mukul!
3 Ke ma inge, mwet inge fah wanginla oana ohk ke kusrun len, ac oana aunfong su
sa na in sarla ke lotutang. Elos ac oana kulun wheat ma eng uh okla liki nien kulkul
wheat uh, oana kulasr liki infunyu uh.
4 LEUM GOD El fahk, “Nga pa LEUM GOD lowos, su pwenkowosme liki Egypt.
Wangin God lowos sayuk. Nga mukena ku in molikowosla.
5 Nga tuh karinginkowosyang yen mwesis, yen wangin kof we.
6 Tuh ke kowos ilyak nu in facl mut sac, kowos kihp ac insewowo, na sifilpa fulatak
insiowos ac kowos mulkinyula.
7 Ke ma inge nga fah anwuk nu suwos oana soko lion. Oana soko leopard nga ac
fah mahsriki kowos sisken inkanek uh.
8 Nga fah anwuk nu suwos oana soko bear ma natu natul uh tuhlac, ac nga fah
tiekowosla. Nga fah osrekowosla oana soko lion acn se na nga sun kowos we; aok
oana soko kosro lemnak, nga fah srekowosi in ip srisrik.
9 “Mwet Israel, nga fah kunauskowosla! Na su ac ku in kasrekowos?
10 Kowos siyuk ke sie tokosra ac ke mwet kol, tuh elos ac ku in molela mutunfacl
uh fuka?
11 Ke kasrkusrak luk, nga sot tokosra uh nu suwos, ac ke nga foloyak nga eisalosla
liki kowos.
12 “Ma koluk ac sutuela lun Israel oan in ma simusla, ac ma simusla inge oan in
acn karinginyuk wo.
13 Oasr pacl wo nu sin Israel in ku in moul, a el lalfon tiana akilen — oana sie tulik
fusr su sun pacl in isusla lal, a el koflana illa liki insien nina kial.
14 Nga fah tia molela mwet inge liki facl lun misa, ku kaingkunulos liki ku lun misa.
Misa, srukak mwe lokoalok lom! Facl lun misa, srukak kunausten lom! Nga fah tia
sifilpa pakomuta mwet inge.

12:9 Lev 23:42–43 **12:12** Gen 29:1–20 **12:13** Exo 12:50–51 **13:5** Dut 8:11–17 **13:10** 1 Sam 8:3–6 **13:11** 1 Sam 10:17–24; 1 Sam 15:26

15 Israel finne kap wel oana mah inima uh, nga ac supwala sie eng fol kutulap me
liki yen mwesis, na unon lalos ac lufin kof lalos ac fah paola. Eng sac ac fah okla ma
saok nukewa.
16 Samaria enenu in kalyeiyuk ke el tunyuna lainyu. Mwet lal uh ac fah misa ke
mweun. Tulik fusr ac fah sisila nu infohk uh, ac mutan pitutu ac fah tiatla insialos."

14

Kas In Kwafe Lal Hosea Nu Sin Israel

1 Mwet Israel, foloko nu yurin LEUM GOD lowos. Ma koluk lowos oru kowos in
tukulkul ac ikori.
2 Foloko nu yurin LEUM GOD, ac oru tuh pre se inge in mwe kisa lowos nu sel:
"Sisla ma koluk lasr ac porongo pre lasr, ac kut fah kaksakin kom oana ke kut tuh
wulela nu sum kac.
3 Tuh Assyria tia ku in molikutla, ac horse in mweun tia pac ku in loangekut. Kut
fah tiana sifilpa fahk nu ke ma sruloala lasr mu elos god lasr. O LEUM GOD, kom
fahkak pakoten nu sin mwet mukaimtal!"

LEUM GOD El Wulela Ke Moul Sasu Nu Sin Mwet Israel

4 LEUM GOD El fahk,
"Nga fah folokonma mwet luk nu yuruk.
Nga fah lungse elos ke insiuk nufon;
Nga tia sifilpa mulat selos.
5 Nga fah oana af yen pao
Nu sin mwet Israel.
Elos ac farengelik oana ros;
Elos ac okahla arulana ku,
Oana sak in acn Lebanon.
6 Elos fah moulyak ke srun sasu
Ac kato oana sak olive.
Elos ac fah fo loslos
Oana sak cedar in acn Lebanon.
7 Elos ac sifilpa muta ye karinginyuk luk.
Elos fah taknelik fiten wheat,
Ac fahko kac ac fah pus oana ima in grape.
Elos ac fah pwengpeng oana wain in acn Lebanon.
8 Mwet Israel ac fah tia sifil alu nu ke ma sruloala.
Nga ac fah topuk pre lalos ac karinganulos.
Nga fah sonolosi oana soko sak folfol insroa,
Mwe insewowo lalos nukewa fah tuku yuruk me."

Kas In Aksafye

9 Lela elos su lalmwetmet in kalem ke ma simla inge, ac in filiya in oan insialos.
Inkanek lun LEUM GOD suwohs, ac mwet suwoswos elos moul ke sripen elos fahsr
kac, a mwet orekma koluk elos tukulkul ac ikori mweyen elos tia fahsr kac.

JOEL

Tukakinyen Book Lal JOEL

Tia yohk ma eteyuk kacl mwet palu Joel, ac tia pac kalem pacl el moul. Tusruktu book se inge lumweyuk mu ma ke yac 400 ku 300 B. C. (meet liki Christ), in pacl se Tokosrai Lulap Persia leumi faclu. Joel el aketeya ke sie pacl un locust na matol kunausla acn Palestine, oayapa ke sie pacl acn uh arulana paola ke sripen wangin af. Ke ma inge sikyak, Joel el liye mu ma akilenyen Len in tuku lun Leum, ac ke pacl se Leum El ac mau kalyaelos su lain lungse suwohs lal. Mwet palu se inge el akkalemye pang lun Leum nu sin mwet uh tuh elos in auliyak, ac oayapa wulela lun Leum in sifil aksasuye ac akinsewowoye mwet lal. Ma se yohk kut in lohang nu kac pa ke wuleang lun God lah El ac supwama ngun lal nu sin mwet nukewa — mukul ac mutan, mwet fusr ac mwet matu oana sie.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Mwe lokoalok ke locust 1:1—2:17
Wulela in aksasuye mutunfacl Israel 2:18–27
Len lun Leum 2:28—3:21

1 Pa inge kas lun LEUM GOD nu sel Joel, wen natul Pethuel.

Mwet Uh Mwemelil Ke Musalla Lun Fokin Ima Uh

2 Kowos mwet matu, lohng ma inge,
Mwet Judah nukewa in porongo.
Ku nu oasr kain ouiya inge sikyak in pacl lowos uh,
Ku ke pacl lun papa tomowos?
3 Srumun ma inge nu sin tulik nutuwos,
Ac elos fah srumun nu sin tulik natulos,
Su ac fah srumun pac nu sin fwil tok ah.

4 Fwilin locust puspis tuhwi tari fin ima lowos uh,
Fahko ma lula tukun sie u in locust, u se toko ah kangla.
5 Ngutalik ac tung, kowos mwet sruhi;
Tung, kowos mwet lungse nimnim,
Mweyen grape mwe orek wain sasu kunausyukla.

6 Sie un locust na matol utyak tari nu in acn sesr oana un mwet mweun.
Elos arulana fokoko ac pusla, tia ku in oaoala.
Wihselos arulana kosroh oana wihsen soko lion.
7 Elos kunausla ima in grape lasr,
Ac kontonauk sak fig sunasr.
Elos ngalesla kulun sak uh
Nwe ke na lah nukewa fasrfasrla.

8 Mwet uh in tung, oana sie mutan fusr su mwemelil ke misa
Lun mukul se el akola in payuk nu se.
9 Wangin wheat ku wain kowos ac kisakin in Tempul uh.
Mwet tol elos asor mweyen wangin ma elos ac kisakin nu sin LEUM GOD.
10 Ima uh sikiyukla,
Ac infohk uh mwemelil

1:6 Fwack 9:8

Mweyen wheat uh kunausyukla,
Grape uh masla,
Ac sak olive uli.

11 Kowos mwet ima in arulana asor,
Kowos su karingin ima in grape in tung,
Mweyen wheat ac barley —
Aok, mwe yok nukewa kunanula.
12 Ima grape ac sak fig nukewa uli;
Sak nukewa ma isus fahko uli ac masla.
Mwe akenganye mwet uh wanginla.
13 Kowos mwet tol su kulansap ke loang uh,
Nokomang nuknuk yohk eoa ac tung.
Utyak nu in Tempul ac mwemelil fong fon!
Wangin wheat ku wain in sang nu sin God lowos.
14 Sapkin in oasr sie tukeni lulap,
Ac mwet nukewa in lalo.
Pangoneni mwet kol
Ac mwet Judah nukewa
Nu in Tempul lun LEUM GOD lowos
Ac pang nu sel!
15 Len lun LEUM GOD apkuranme,
Len se ma God Kulana El ac kunausla ma nukewa.
Fuka lupan sangeng ac rarrar ac sikyak ke len sac!

16 Kut ngetang na liye ke ima lasr uh masla, ac wangin ma kut ku in oru.
Wanginla pwar in Tempul lun God lasr.
17 Infohk uh paola ac fita uh masla.
Wanginla wheat in oan ke nien filma,
Ouinge lohm in filma uh musalla.
18 Cow uh wowoyak ke keok lalos
Mweyen wangin acn elos in mongo we.
Un sheep uh wi pac keok.
19 O LEUM GOD, nga pang nu sum,
Mweyen ima uh ac insak uh paola ac masla,
Oana in isisyak.
20 Finne kosro lemnak elos wowoyak pac nu sum,
Mweyen infacl uh paola.

2

Locust Uh Oana Sie Mwe Akul Ke Len Lun LEUM GOD

1 Ukya mwe ukuk in okasak mwet uh
Fineol Zion, inging mutal lun God.
Kowos mwet Judah in rarrar!
Len lun LEUM GOD apkuranme.
2 Ac fah sie len lohsrlosr ac ohk,
Sie len nukla ke pukunyeng sroalsroal.
Un locust uh sikme oana un mwet mweun,
Oana lohsr matoltol lohsreya fineol uh.
Soenna sikyak kain ouiya inge meet,
Ac fah wangin pac tok.

3 Elos kangla ma kap fin acn uh oana in e uh pa esukla.
Meet liki elos tuku, acn uh oana Ima Eden,
Tukun elos som, acn uh mwesisla.
Wangin ma ku in kaingla lukelos.
4 Elos oana horse uh;
Elos kasrusr oana horse in mweun uh.
5 Na ke elos srosro fin mangon eol uh,
Elos erarak oana kusen chariot;
Elos kisassas oana mah pao ke ac firir uh.
Elos takla oana un mwet mweun lulap ma akola nu ke mweun.
6 Ke elos sikla, mwet nukewa tuninfongla;
Mutun mwet nukewa fasrfasrla.
7 Elos anwuk oana mwet mweun;
Elos fanuk pot uh oana solse uh.
Elos nukewa fahsr suwohs nu meet
Ac tia kuhfla nu saya,
8 Ac tia pac asinuki nu sin sie sin sie.
Elos fahsryang na alukela kutena mwe kutong nu selos,
Ac wangin ma ku in tulokunulosi.
9 Elos yuyak nu in siti uh;
Elos fanukya pot uh;
Elos fanyak nu fin lohm uh
Ac utyak ke winto uh oana mwet pisrapasr uh.

10 Faclu usrusryak ke elos fahsr nu meet;
Ac yen engyeng uh rarrar.
Faht uh ac malem uh lohsrlosrani,
Ac itu uh tila saromrom.
11 LEUM GOD El ac sapsap nu sin un mwet mweun lal oana pusren pulahl.
Un mwet mweun su aksol
Arulana pukanten ac fokoko.
Ac fuka lupan mwe aksangeng ke len lun LEUM GOD!
Su ac fah ku in painmoulla?

Sie Pang Nu Ke Auliyak

12 LEUM GOD El fahk, “Nwe ouinge, kowos srakna ku in auliyak
Ke lalo, tung, ac mwemelil,
Ac foloko nu yuruk.
13 Lela inse musalla lowos in akkalemye asor lowos;
Seya nuknuk mukena srakna sufal.”

Foloko nu yurin LEUM GOD lowos.
El kulang ac sessesla ke pakoten.
El mongfisrasr ac El karinganang wuleang lal.
Pacl nukewa El akola in nunak munas ac tia sa in kai.
14 Sahp LEUM GOD lowos El ac aolla nunak lal,
Ac akinsewowoye kowos ke fokin ima puspis.
Na kowos fah ku in sifil kisakin wheat ac wain nu sel.

15 Ukya mwe ukuk Fineol Zion;
Sapkin in oasr sie tukeni lulap, ac mwet nukewa in lalo.

2:4 2:4–5; Fwack 9:7–9 **2:10** Fwack 8:12 **2:11** Fwack 6:17

16 Eisani mwet nukewa nu sie;
Akoelosla nu ke sie tukeni mutal.
Usani mwet matu,
Oayapa tulik srisrik
Ac tulik fusr.
Finne mwet ma tufahna payuk an,
Elos in filiya lohm selos ac wi pac tuku.
17 Mwet tol su kulansupu LEUM GOD
Inmasrlon loang mutal ac acn in utyak lun Tempul,
Enenu in tung ac pre:
"O LEUM GOD, pakomuta mwet lom.
Nikmet fuhlela mutunfacl saya in pilesrekut ac aksruksrukye kut
Ke elos fahk, 'Pia God lowos an?' "

God El Folokonak Wo Lun Fohk Uh

18 Na LEUM GOD El sifil akkalemye nunak lal nu ke acn uh,
Ac sifil pakomuta mwet lal.
19 El topuk pre lalos ac fahk,
"Inge nga fah sot nu suwos,
Wheat, wain ac oil in olive,
Ac kowos ac fah mut.
Mutanfahl saya ac fah tia sifil aksruksrukye kowos.
20 Nga fah kunauselik un mwet mweun matol se ma tuku epang me,
Ac fah lusla kutu selos nu yen mwesis.
U se ma fahsr meet ah, ac ukohkyak nu in Meoa Misa,
U se ma fahsr etok ah, ac ukohkyak nu in Meoa Mediterranean.
Mano misa lalos ac fohlelana acn uh.
Nga fah kunauselosla ke sripen ma nukewa ma elos oru nu suwos.

21 "Acn inima uh, nikmet sangeng,
A kowos in engan ac insewowo
Ke ma nukewa LEUM GOD El oru nu suwos.
22 Kosro inimae, nikmet sangeng.
Insroan mah uh srunak folfol;
Sak uh isus fahko,
Ac arulana pus fokin fig ac grape.

23 "Mwet Zion, kowos in insewowo,
Ac engankin ma LEUM GOD lowos El oru nu suwos.
El sot lupan af fal nu suwos ke pacl la.
El supweya af se meet ke pacl in taknelik,
Ac af se tok ke pacl in kosrani, oana meet ah.
24 Nien sisi kulun wheat fah sessesla ke wheat,
Luf sisken acn in orek wain fah kahkkakla ke wain ac oil in olive.
25 Nga fah folokonot ma lowos ma tuh musalla
Ke yac ma u in locust uh tuh kangla fokin ima lowos.
Nga pa tuh supwama u in locust matol ingan in lain kowos.
26 Inge ac fah pukanten ma kowos in kang ac kowos fah kihp.
Kowos fah kaksakin LEUM GOD lowos,
Su tuh oru ma usrnguk inmasrlowos.
Mwet luk ac fah tia sifilpa akmwekinyeyuk.
27 Na mwet Israel, kowos fah etu lah nga oasr inmasrlowos,
Ac lah nga, LEUM GOD, pa God lowos,

Ac wangin pac sie sayuk.
Mwet luk ac fah tiana sifilpa aksruksrukyeyuk.

Len Lun LEUM GOD

28 "Tukun ma inge, nga fah okoala ngunik nu fin mwet nukewa:
Wen nutuwos ac acn nutuwos fah sulkakin kas luk,
Mukul matu lowos fah mweme,
Ac mukul fusr lowos fah liye aruruma.
29 In pacl sac nga fah okoala ngunik
Nu fin mwet kulansap pac, kewana mukul ac mutan.

30 "Nga fah oru ma sakirik yen engyeng uh ac fin faclu
In fahkak ke len sac.
Ac fah oasr srah sororla, ac firir lun e, ac pukunyeng in kulasr.
31 Faht uh ac fah lohsrla,
Ac malem ac fah srusrala oana srah
Meet liki len lulap ac aksangeng lun LEUM GOD ac tuku.
32 Tusruktu elos nukewa su siyuk kasru sin LEUM GOD ac fah moliyukla.
Oana ke LEUM GOD El tuh fahk,
'Kutu sin mwet su muta Fineol Zion ac in Jerusalem ac fah tia sun mwe ongoiya inge.
Elos su nga sulela fah painmoulla.' "

3

God El Fah Nununku Mutanfahl Uh

1 LEUM GOD El fahk,
"In pacl sac, nga fah folokonak
Ma wo puspis lun Judah ac Jerusalem.
2 Nga fah eisani mutunfacl nukewa
Ac usalosme nu Infahlfal lun Nununku.
Ingo nga fah nununkalos
Ke ma nukewa elos tuh oru nu sin mwet luk.
Elos akfahsryelik mwet Israel nu in mutunfacl saya,
Ac kitalik Israel, facl sik.
3 Elos susfa in konauk lah
Mutunfacl su ac eis mwet sruoh.
Elos moli mutan kosro ke tulik mukul,
Ac moli wain ke tulik mutan.

4 "Tyre, Sidon, ac Philistia nufon, mea kowos srike in oru nu sik uh? Ya kowos srike in folokin molin ma se nu sik? Fin pwaye, nga ac sa na folokonot!
5 Kowos eisla silver ac gold luk, ac usla mwe kasrup luk nu in tempul lowos.
6 Kowos usla mwet Judah ac Jerusalem loesla liki facl selos sifacna, ac kukakunulosyang nu sin mwet Greek.
7 Inge nga fah usalosme liki acn nukewa ma kowos kukakunulosla nu we. Nga ac oru nu suwos oana ke kowos tuh oru nu selos.
8 Nga fah oru tuh mwet Judah in moli wen nutuwos ac acn nutuwos, ac elos ac fah kukakunulosla nu sin mwet Sabean, sie acn oan loessula. Nga, LEUM GOD, fahk ouinge.

2:28 2:28–32; Orek 2:17–21 **2:31** Mt 24:29; Mk 13:24–25; Lk 21:25; Fwack 6:12–13 **2:32** Rom 10:13 **3:4** 3:4–8; Isa 23:1–18; Ezk 26:1—28:26; Amo 1:9–10; Zec 9:1–4; Mt 11:21–22; Lk 10:13–14 **3:4** 3:4–8; Isa 14:29–31; Jer 47:1–7; Ezk 25:15–17; Amo 1:6–8; Zep 2:4–7; Zec 9:5–7

9 “Kowos in fahkelik kas inge inmasrlon mutunfacl uh:
‘Akola nu ke mweun.
Solani mwet ku nukewa;
Usani mwet mweun lowos ac takla fahsrot.
10 Tamla mutun osra in pukpuk nutuwos an nu ke cutlass,
Ac mitmit nutuwos an nu ke osra in mweun.
Finne mwet munas, elos in wi pac mweun.
11 Mutunfacl nukewa su raunikutla,
Kowos sulaklak fahsru,
Ac tukeni nu ke infahlfal uh.’ ”

O LEUM GOD, supwama un mwet mweun lom in wi lainulos.

12 “Mutunfacl nukewa enenu in akola
Ac tuku nu Infahlfal lun Nununku.
Ingo, nga LEUM GOD ac fah nununku
Mutunfacl ingan nukewa.
13 Elos arulana koluk;
Pakelosla oana wheat
Ke pacl in kosrani.
Futfutungya oana kowos futungya grape uh
In nien fut wain,
Nwe ke sessesla kahk.”
14 Tausin nu ke tausin mwet
Oasr Infahlfal lun Nununku.
Acn we pa len lun LEUM GOD
Fah sa tuku.
15 Faht ac malem lohsrlosrani,
Ac itu uh tila saromrom.

God Fah Akinsewowoye Mwet Lal

16 LEUM GOD El ngutngut Fineol Zion me;
Pusracl ngirngir Jerusalem me, oana pusren pulahl;
Faclu ac inkusrao kusrusr,
Tusruktu, El fah loangela mwet lal.
17 “Na kowos mwet Israel, fah etu lah nga pa LEUM GOD lowos.
Nga muta Zion, inging mutal sik.
Jerusalem fah sie siti mutal.
Mwet sac fah tiana sifil kutangulla.
18 In pacl sac, ima in grape ac fah afunla fineol uh,
Ac cow uh fah osralik fin inging nukewa:
Infacl nukewa in Judah fah sessesla ke kof.
Sie unon in kof ac fah sororla liki Tempul lun LEUM GOD,
Ac aksroksrokye Infahlfal Acacia.

19 “Egypt ac fah ekla sie acn mwesis,
Ac Edom sie acn sikiyukla,
Mweyen elos tuh mweuni acn lun Judah
Ac onela mwet we finne wangin mwatalos.
20 Tusruktu, ac fah oasr na mwet muta Judah ac Jerusalem nwe tok.
21 Nga fah foloksak kaclos su anwuki;
Nga fah kai mwet ma onelosla.

3:10 Isa 2:4; Mic 4:3 **3:13** Fwack 14:14–16; Fwack 14:19–20; 19:15 **3:16** Amo 1:2

Ac nga, LEUM GOD, fah muta Fineol Zion.”

AMOS

Tukakinyen Book Lal AMOS

Amos pa mwet palu se oemeet inmasrlon mwet palu pus su kas in palu la uh simla in Ma Simusla. El ne sie mwet in siti srisrik se in acn Judah, a el luti nu sin mwet in tokosrai epang, Israel, meet liki yac 750B. C. In pacl se ingo yohk kasrpen acn we, ac mwet uh moniyuk nu ke alu, ac wangin lokoalok. Tusruktu, Amos el akilen lah mwe insewowo inge ma na nu sin mwet kasrup mukena, ac kasrpalos tuku ke inkanek sesuwos, ac ke orekma kutasrik lalos nu sin mwet sukasrup ac mwet munas. El oayapa liye lah moniyuk lalos ke alu uh tia orek ke inse pwaye, ac misla lalos tia misla pwaye, a mwe na lumah. Ke ma inge Amos el arulana pulaik ac moniyuk in fahkak lah God El fah kai mutunfacl sac. El kwafe tuh nununku suwohs in "asrla oana sie unon in kof," (5:24) ac el fahkak pac mu, "Sahp LEUM GOD El ac fah pakoten nu sin mwet na pu su painmoulla in mutunfacl se inge" (5:15).

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Nununkeyuk mwet tulan lun Israel 1:1—2:5
Nununkeyuk Israel 2:6—6:14
Aruruma limekosr 7:1—9:15

1 Pa inge kas lal Amos, sie mwet liyaung sheep, ac el mwet in siti srisrik Tekoa. Yac
luo meet liki kusrusr se ma sikyak in acn Israel, God El fahkak nu sel Amos ke ma
inge nukewa su ma nu sin mwet Israel. In pacl sac Uzziah el tokosra lun Judah, ac
Jeroboam wen natul Jehoash, el tokosra lun Israel.
2 Amos el fahk,
"Pusren LEUM GOD ngirngir Fineol Zion me.
Pusracl kasla oana pusren pulahl Jerusalem me.
Insroan mah uh paola,
Ac sak folfol insroa Fineol Carmel uli."

God El Nununku Mutunfacl Atulani Lun Israel

Syria

3 LEUM GOD El fahk, "Mwet Damascus elos kalweni na in oru ma koluk, ac ke sripa
inge pwayena nga fah kalyaelos. Elos arulana sulallal in anwuk nu sin mwet Gilead.
4 Ouinge nga fah supwala e nu fin lohm sin tokosra su musaiyukla sel Tokosra
Hazael, ac nga fah esukak pot ku lal Tokosra Benhadad.
5 Nga fah lipikya mutunpot ke siti Damascus, ac moklela leum lun Betheden ac
mwet muta Infahlfal Aven. Mwet Syria ac fah sruhu ac utukla nu Kir."

Philistia

6 LEUM GOD El fahk, "Mwet Gaza elos kalweni na in oru ma koluk, ac ke sripa inge
pwayena nga fah kalyaelos. Elos usla un mwet puspis ac kukakunulosyang in mwet
kohs nu sin mwet Edom.
7 Ouinge nga fah supwala e nu fin pot kuhlusyen siti Gaza, ac esukak pot ku lun
acn we.
8 Nga fah sisla mwet leum lun siti Ashdod ac Ashkelon. Nga fah kalyei siti Ekron,
ac mwet Philistia nukewa su lula fah misa."

Tyre

1:1 2 Tok 15:1–7; 2 Chr 26:1–23; 2 Tok 14:23–29 **1:2** Jol 3:16 **1:3** Isa 17:1–3; Jer 49:23–27; Zec 9:1 **1:6** Isa 14:29–31; Jer 47:1–7; Ezk 25:15–17; Jol 3:4–8; Zep 2:4–7; Zec 9:5–7

9 LEUM GOD El fahk, “Mwet Tyre elos kalweni na in oru ma koluk, ac ke sripa inge
pwayena nga fah kalyaelos. Elos usla un mwet puspis nu ke sruoh in acn Edom, ac
tia karinganang wuleang in akasrui ma elos tuh orala.
10 Ke ma inge nga fah supwala e nu fin pot kuhlusyen siti Tyre, ac esukak pot ku
we.”

Edom

11 LEUM GOD El fahk, “Mwet Edom elos kalweni na in oru ma koluk, ac ke sripa inge
pwayena nga fah kalyaelos. Elos ukweya mwet wialos mwet Israel, ac tia pakoten nu
selos. Kasrkusrak lalos arulana upa, tiana ku in wanginla.
12 Ouinge nga fah supwala e nu fin siti Teman, ac esukak pot ku lun Bozrah.”

Ammon

13 LEUM GOD El fahk, “Mwet Ammon elos kalweni na in oru ma koluk, ac ke sripa
inge pwayena nga fah kalyaelos. Ke sripen elos kena akyokye acn selos elos som
mweuni acn Gilead ac tiyala insien mutan pitutu we.
14 Ke ma inge nga fah supwala e nu fin pot kuhlusyen siti Rabbah, ac esukak pot
ku we. Na ac fah oasr pusren sasa ke len in mweun, ac mweun uh fah ngisyak oana
paka se.
15 Tokosra ac mwet pwapa lal fah utukla nu in sruoh.”

2

Moab

1 LEUM GOD El fahk, “Mwet Moab elos kalweni na in oru ma koluk, ac ke sripa
inge pwayena nga fah kalyaelos. Elos aklusrongtenye srin tokosra lun Edom ke elos
esukla nwe ke apatla. *
2 Nga fah supwala e nu fin acn Moab ac esukak pot ku lun siti srisrik Kerioth. Mwet
Moab fah misa ke ngisyak lun mweun, pacl mwet mweun elos sasa ac mwe ukuk uh
kas.
3 Nga fah uniya mwet se ma leum in acn Moab, oayapa mwet kol nukewa in acn
we.”

Judah

4 LEUM GOD El fahk, “Mwet Judah elos kalweni na in oru ma koluk, ac ke sripa
inge pwayena nga fah kalyaelos. Elos srunga lohng mwe luti luk ac tia akos ma sap
luk. Elos aktafongyeyukla sin god sutuu ma mwet matu lalos tuh kulansupu.
5 Ke ma inge nga fah supwala e nu fin acn Judah ac esukak pot ku lun Jerusalem.”

Nununku Lun God Nu Fin Israel

6 LEUM GOD El fahk, “Mwet Israel elos kalweni na in oru ma koluk, ac ke sripa inge
pwayena nga fah kalyaelos. Elos kukakin mwet orekma suwohs, su tia ku in akfalye
soemoul la, nu ke mwet kohs, aok mwet sukasrup su tia ku in molela sunun sori se.
7 Elos akkeokye mwet munas ac mwet mukaimtal, ac sinukunla mwet sukasrup.
Sie mukul ac papa tumal tukeni na fahsri mutan fusr se na in akkolukyal. Ma inge
aktaekye ine mutal luk.†
8 Ke acn in alu nukewa, mukul uh oan fin nuknuk ma elos eisla sin mwet sukasrup
uh. Nuknuk inge ma in oan soano pacl se akfalyeyukla soemoul lun mwet sukasrup.‡

1:9 Isa 23:1–18; Ezk 26:1—28:19; Jol 3:4–8; Zec 9:1–4; Mt 11:21–22; Lk 10:13–14 **1:11** Isa 34:5–17; 63:1–6; Jer 49:7–22; Ezk 25:12–14; 35:1–15; Oba 1–14; Mal 1:2–5 **1:13** Jer 49:1–6; Ezk 21:28–32; 25:1–7; Zep 2:8–11 **2:1** Isa 15:1—16:14; 25:10–12; Jer 48:1–47; Ezk 25:8–11; Zep 2:8–11 * **2:1** ***Elos aklusrongtenye srin tokosra:*** Elos tuh pukanak luf kien tokosra, eisla sri ah, na esukla nwe ke apatla. † **2:7** ***Sie mukul ac papa tumal … fahsri:*** Ma inge lain ma sap lun God ke Lev. 18:8, 15–18. ‡ **2:8** ***nuknuk ma elos eisla:*** Pwayeiya uh mwet eisla inge ac tia orekmakin nuknuk inge. Liye Deu. 24:12–13.

Ac in Tempul lun God lalos elos nim wain ma elos eisla sin mwet ma soemoul ke mani nu selos.
9 “Tusruktu ke sripowos nga tuh kunausla nufon mwet Amor, mwet su arulana fulat
oana sak cedar, ac fokoko oana sak oak.
10 Nga uskowosme liki facl Egypt, pwen kowos sasla yen mwesis ke yac angngaul,
ac sot nu suwos acn sin mwet Amor tuh in ma lowos.
11 Nga sulela kutu sin wen nutuwos in mwet palu, ac kutu sin mwet fusr nutuwos
in mwet Nazirite. Mwet Israel, ya pwaye lah ouinge? Nga, LEUM GOD, fahk ouinge.
12 A kowos oru mwet Nazirite ingan in nim wain ac kunausla wulela lalos, ac sang
sap ku nu sin mwet palu in tia fahkak kas luk.
13 Inge nga fah toankowosi nu infohk uh, oana ke sie mwe wiwa su nwanala ke
wheat inkeya acn uh.
14 Finne mwet kasrusr mulah fah tia kaingla; mwet ku ac fah munasla, ac mwet
mweun fah tia ku in molela moul lalos sifacna.
15 Mwet pisr uh fah kaingla liki acn elos tu we. Mwet mui fah tia ku in kaingla, ac
mwet kasrusr fin horse fah tia ku in sifacna molelosla.
16 Finne mwet mweun na pulaik, elos ac sisla kufwen mweun natulos ac kaing in
len sac.” Pa inge kas lun LEUM GOD.

3

1 Mwet Israel, porongo kas inge su LEUM GOD El fahk keiwos, mutunfacl nufon se
su El kolma liki Egypt, ac fahk:
2 “Inmasrlon mutunfacl nukewa fin faclu, kowos mukena pa nga sulela ac arulana
nunku kac, pa pwanang ma koluk kowos orala arulana yohk nunkeya sik. Ac pa inge
sripa se oru nga enenu in kalyei kowos.”

Orekma Kunen Mwet Palu

3 Ya mwet luo ku in tukeni fahsr nu yen se elos fin tia aetuila meet?
4 Ya lion soko ku in ngutngut insak uh fin wangin ma el akola in uniya?
Ya soko lion fusr el kou in luf sel fin wangin ma el sruokya?
5 Ya sie won ku in sruhu in sruhf se fin wangin pa itukyang nu kac?
Sruhf se ku in pisryak fin wangin ma toanya in pusrukak?
6 Mwe ukuk lun mweun fin kasla in siti uh, ya mwet uh ku in tia sangeng?
Ya mwe ongoiya ku in sun sie siti fin tia ma LEUM GOD El supwama?
7 LEUM GOD Fulat El tia ku in oru kutena ma El fin tia akkalemye meet nu sin mwet
kulansap lal, mwet palu.
8 Lion soko fin ngutngut, su ac tia sangeng kac?
Pacl LEUM GOD Fulat El kaskas, su ku in kutongya ac tia fahkelik?

Musalla Lun Acn Samaria

9 Fahkak nu selos su muta inkul fulat in acn Egypt ac in siti Ashdod, ac fahk,
“Fahsreni nu fin inging rauneak Samaria, ac liye fohs lulap ac ma koluk yohk ma
orek in acn we.”
10 LEUM GOD El fahk, “Mwet inge nwakla lohm lulap selos ke ma elos eisla ke
inkanek koluk ac sulallal. Elos tiana etu in moul suwohs ac pwaye.
11 Ke ma inge mwet lokoalok fah raunela acn selos, kunausla nien wikwik ku lalos,
ac pisrala koanon lohm lulap selos.”
12 LEUM GOD El fahk, “Oana ke sie mwet shepherd el ac srukak nia luo na, ku la
insren soko sheep ma soko lion kangla, ouinge mwet pu na sin mwet Samaria ac fah
moulla, wi siena ipin mwe oan kialos, ku ip srisrik ke mwe muta fisrasrsrasr lalos.

2:9 Dut 3:8–11 **2:11** Oek 6:1–8

13 LEUM GOD Fulat ac Kulana El fahk, “Inge kowos in porongo, ac sulkakin ma inge
nu sin fwil natul Jacob.
14 Ke pacl se nga ac kalyei mwet Israel ke sripen ma koluk lalos uh, nga ac fah
kunausla loang in siti Bethel. Insruwasrik ke loang nukewa fah kipatpat uh ac putatla
nu infohk uh.
15 Nga fah kunausla lohm ma musaiyuk nu ke pacl mihsrisr, ac lohm nu ke pacl fol.
Lohm nukewa ma naweyukla ke ivory fah ikori ac mwesri, ac lohm lulap nukewa
fah musalla.”

4

1 Porongo kas inge, kowos mutan Samaria,* su fatelik oana cow fact in acn Bashan.
Kowos oru koluk nu sin mwet munas, ac akkeokye mwet sukasrup, ac kowos kifasten
nu sin mukul tomowos in usot mwe sruhi nimowos.
2 LEUM GOD Fulat El wulela ke Ine mutal lal, ac fahk, “Pwayena len se ac fah tuku
ke mwet uh fah srumasrkowosla ke ka, ac amakinkowosla. Kais sie suwos ac fah
oana soko ik sremla ke ka uh.
3 Ac fah amala kowos nu ke acn ma patla ke pot uh, ac tolokla kowos nu likin kalkal
uh.”

Likkeke Lun Israel

4 LEUM GOD Fulat El fahk, “Mwet Israel, ke kowos lungse na oru ma koluk, tari
fahla nu Bethel, acn mutal, ac oru ke kuiyowos nufon! Fahla nu Gilgal ac laesla
orekma koluk lowos! Use kosro uh ac orek kisa ke lotutang nukewa, ac use pac sie
tafu singoul ke len aktolu nukewa.
5 Us na bread tuh in mwe sang kulo lowos nu sin God, ac konkin ke ma kowos sang
in laesla mwe sang lowos an. Mweyen pa ingan ma kowos muta lungse oru.
6 “Nga pa pwanang in oasr sracl in acn suwos nukewa. Ne ouinge, kowos tiana
foloko nu yuruk.
7 Nga tulokinya in tia af ke pacl se sacn sunowos enenu na af yohk. Nga lela in af ke
sie siti, a wangin af ke sie pac siti. Af kahkla nu fin sie ima, a ima saya pulamlamlana.
8 Ke sripen elos kofla muteng malu lalos, mwet in siti puspis som sukok kof in sie
pacna siti, tuh tiana fal in kitalos. Ne ouinge kowos tia pacna foloko nu yuruk.
9 “Nga supwala sie eng fol tuh in fulokla sacn sunowos. Locust uh kangla ima in
mahsrik, ima in grape, sak fig ac sak olive sunowos, a kowos srak pacna tia foloko nu
yuruk.
10 “Nga sot sie kain mas upa nu fowos oana ke nga tuh oru nu fin acn Egypt. Nga
onela mukul fusr nutuwos ke mweun, ac eisla horse nutuwos. Nga nwakla infwewos
ke foulin mwet misa in nien aktuktuk lowos. A kowos tia pacna foloko nu yuruk.
11 “Nga kunausla kutu suwos oana nga tuh kunausla Sodom ac Gomorrah. Kowos
su moulla, kowos oana wosr se itukla liki e. A kowos tia pacna foloko nu yuruk.”
LEUM GOD El fahk ouinge.
12 “Ke ma inge, nga fah kalyei kowos, mwet Israel. Ac ke sripa se inge, kowos in
akola in tu ye mutuk ke pacl in nununku luk!”
13 God pa orala fineol uh,
Ac orala eng uh.
El oru tuh nunak lal in eteyuk sin mwet uh.
El ekulla len uh nu ke fong.
El leumi faclu nufon.
Inel pa inge: LEUM GOD Kulana!

3:14 2 Tok 23:15 * **4:1** ***mutan Samaria:*** mutan kien mwet fulat ac mwet kasrup. **4:11** Gen 19:24

5

Sie Pang Nu Ke Auliyak

1 Mwet Israel, porongo on in asor soko su nga onkakin keiwos:
2 Israel el oana sie mutan fusr su anwuki oan infohk uh,
Su ac fah tiana sifilpa tukakek!
Sisilana el, oan fin fohk uh,
Ac wangin mwet in sraklalak.
3 LEUM GOD Fulat El fahk, "Sie siti in Israel supwala sie tausin mwet mweun, ac mwet siofok na painmoul foloko. Ac sie pac siti supwala mwet mweun siofok, ac mwet singoul na foloko."
4 LEUM GOD El fahk nu sin mwet Israel, "Fahsru nu yuruk, ac kowos fah moul.
5 Nikmet som nu Beersheba in alu. Nimet srike in sukyu in acn Bethel — Bethel ac fah wanginla. Nikmet som nu Gilgal-mwet we uh ac fah som nu in sruoh."
6 Suk LEUM GOD, ac kowos fah moul. Kowos fin tia sokol, El fah putati oana sie e nu fin mwet Israel.* E sac fah esukak mwet in Bethel, ac wangin sie fah ku in konela.
7 We nu suwos su furokla ma pwaye, ac aklalfonye mwet in eisla ma lalos!
8 LEUM GOD El orala itu uh, El orala Nasren ac oakiya acn sin itu saya.†
El ekulla lohsr lun fong nu ke kalem lun len,
Ac ekulla len nu ke fong.
El eis kof liki fin meoa uh
Ac okoala nu fin faclu.
Inel pa LEUM GOD.
9 El uniya mwet ku ac kunausla pot ku lalos.
10 Kowos srunga kutena mwet su lain orekma sesuwos ac kaskas pwaye ke pacl in nununku.
11 Kowos akkeokye mwet sukasrup ac pisrala mwe mongo nalos. Ke ma inge kowos ac fah tia muta in lohm wowo kowos musaela ke eot tufahl, ku nim wain liki ima in grape kato su kowos yukwiya.
12 Nga etu upaiyen ma koluk lowos, ac pusiyen pacl kowos kunausla ma sap uh. Kowos akkeokye mwet wo, kowos eis molin eyeinse, ac ke pacl in nununku kowos ikol tuh suwohs lun mwet sukasrup in tia fwackyuk.
13 Ke pacl koluk ouinge uh, el su oasr kalem yoro el ac mislana ac tia fahk ma el nunku.
14 Suk in oru ma suwohs ac tia ma koluk, tuh kowos in ku in moul. Na LEUM GOD Kulana El fah wi kowos, oana ke kowos fahk.
15 Srunga ma koluk, ac lungse ma wo, ac akkeye tuh ma suwohs in sikyak ke pacl in nununku. Sahp LEUM GOD El ac fah pakoten nu sin mwet na pu su painmoulla in mutunfacl se inge.‡
16 Ouinge LEUM GOD Fulat ac Kulana El fahk, "Ac fah oasr pusren tung mwemelil inkanek in siti uh. Ac fah solsolme mwet orekma in ima elos in wi mwet ma oasr moul nu se in tung, tuh elos kewa in tungi mas misa.
17 Ac fah oasr pac pusren tung ac mwemelil ke ima in grape§ nukewa. Ma inge nukewa ac fah sikyak mweyen nga ac tuku kalyei kowos." LEUM GOD pa fahk ma inge.

---

* **5:6** ***mwet Israel:*** Kas Hebrew fahk mu 'lohm sin Joseph.' Kalmac pa mwet in fwil natul Joseph, su mwet Israel. † **5:8** ***Nasren ... itu saya:*** Mwet meet ah ekin kutu itu inkusrao Pleiades ac Orion. **5:8** Job 9:9; 38:31
‡ **5:15** ***mwet na pu su painmoulla:*** Kas Hebrew fahk mu, "mwet lula lal Joseph." Liye Amos 5:6. § **5:17** ***ima in grape:*** acn in na mwet uh israsr ac pwar we.

18 Ac mau fuka upaiya nu suwos su salka len lun LEUM GOD! Mea ac wo nu suwos
ke len sac? Ac fah mau sie len na lohsr ac tia kalem.*
19 Ac fah mau oana sie mwet su kaingkin soko lion twe sun bear soko! Ku oana sie
mwet su utyak tari nu in lohm sel ac siungya pesinka uh, a wet pwasin soko ngalsilya!
20 Len lun LEUM GOD ac fah len na lohsr matoltol, ac wangin kutu srisrik kalem
kac.
21 LEUM GOD El fahk, "Nga srunga kufwa kowos oru ke pacl in alu lowos. Nga tia
kuhnkuni!
22 Kowos fin use mwe kisa firir ac mwe kisa wheat lowos nu sik, nga ac fah tia eis.
Nga fah tia pac engan ke kosro fact ma kowos kisakin nu sik.
23 Tulokinya on oraru lowos ingan. Nga tia lungse lohng pusren mwe on nutuwos
an.
24 A lela nununku suwohs in asrla oana sie unon in kof, ac ma suwoswos in soror
oana soko infacl su tia ku in mihnla.
25 "Mwet Israel, ke nga tuh pwen kowos sasla yen mwesis ke lusen yac angngaul,
kowos tuh tiana enenu in use mwe kisa ku mwe sang nu sik.
26 Tusruktu inge, ke sripen kowos alu nu ke ma sruloala pangpang Sakkuth ac
Kaiwan,† kowos fah enenu in us ma sruloala lowos ingan
27 ke nga ac eiskowosyang nu in sruoh in sie facl alukela Damascus." Pa inge kas
lun LEUM GOD, su pangpang God Kulana.

6

Kunanula Acn Israel

1 Ac mau fuka upaiya nu suwos su muta insraelak in Zion, ac nu suwos su moul
in misla Samaria. Kowos pa mwet fulat lun mutunfacl pwengpeng se inge Israel, su
mwet uh fahsri in suk kasru se.
2 Fahlawin ac liye siti Calneh. Na sifilpa oatula fahsr nu in siti lulap Hamath, na
tufokla nu in siti Gath lun mwet Philistia. Ya acn ingan ku liki tokosrai lun Judah ac
Israel? Ya acn lalos yohk liki acn lowos?
3 Kowos tia lungse in fwack mu sie len in ongoiya ac tuku. A ma kowos oru ingan
aksayema len sac.
4 Ac mau fuka upaiya nu suwos su lungse oanoanla fin mwe muta wowo lowos, ac
mongo ikwen cow fusr ac sheep fusr!
5 Kowos lungse na kinala on sasu oana David, ac sritalkin ke mwe on nutuwos.
6 Kowos nwakla ahlu na lulap ke wain ac numla, ac kowos akmusrakin ono na
keng, a kowos tiana asor ke musalla lun Israel.
7 Ke ma inge kowos pa ac som emeet nu in sruoh. Kufwa lowos ac warongrong
lowos an ac fah wanginla.
8 LEUM GOD Fulat ac Kulana El orala sie wulela ku ke Inel, ac fahk, "Nga kwase
inse fulat lun mwet Israel, ac nga tia pac kuhnkuni lohm lulap ac kato selos. Nga fah
kitala siti fulat selos* ac ma nukewa loac nu sin mwet lokoalok lalos."
9 Fin pa oasr mwet singoul lula in sie lohm, elos kewa ac misa.
10 Sie mwet ma sou lun sie mwet misa, su ma kunel in esukak monin mwet misa,†
fah usla mano sac liki lohm sac. El fah pang nu sin kutena su srakna muta in lohm
ah, ac siyuk, "Oasr mwet lula ingan?"
Na sie pusra ac fah topuk, "Wangin!"

---

* **5:18** ***len na lohsr ac tia kalem:*** kalmen "len na lohsr" pa "sie len in keok," ac kalmen "kalem" pa "len in engan". **5:21** 5:21–22; Isa 1:11–14 **5:25** 5:25–27; Orek 7:42–43 † **5:26** ***Sakkuth:*** pa sie ma sruloala su elos pangon tokosra lalos. Kaiwan pa sie ma sruloala in luman itu se, su elos pangon mu god se lalos. * **6:8** ***siti fulat selos:*** pa Samaria. † **6:10** ***esukak monin mwet misa:*** Mwet Israel tia wi isik mwet misa, sayen pacl mas upa uh sikyak ma ac ku in onela mwet puspis.

Na sou se lun mas uh fah fahk, “Koasrlong! Kut enenu in karinganangna kut in tia fahk Inen LEUM GOD.”
11 Pacl se LEUM GOD El sapkin, na lohm lulap ac lohm srisrik nukewa fah kunanula
nu ke ip srisrik.
12 Mwet uh tia ku in sang cow uh kihling in meoa uh, oayapa horse uh tiana ku in
kasrusr fin eot lulap. A kowos furokla nununku suwohs nu ke pwasin, ac ma pwaye
nu ke ma sutuu uh.
13 Kowos filangkin mu kowos sruokya siti srisrik Lodebar lowos. Kowos konkin ac
fahk, “Kut sruokya pac acn Karnaim ke ku lasr sifacna.”
14 LEUM GOD Kulana El sifacna fahk, “Mwet Israel, nga ac supwaot sie un mwet
mweun liki sie facl sac in sruokya acn suwos ac mutala we. Elos ac fah akkeokye
kowos, mutawauk ke Innek In Utyak Nu Hamath tafunyen epang, fahla nwe ke Infacl
srisrik soko Arabah tafunyen eir.”

7

Sie Aruruma Ke Locust

1 Oasr aruruma se nga liye sin LEUM GOD Fulat. In aruruma se inge nga liye El
orala u in locust na lulap se tukunna pacl se kosreyukla mah nun kosro nutin tokosra,
ac sruen mah uh mutawauk in srunak.
2 Ke aruruma sac nga liye ke locust uh mutawauk in kangla mah ac sra nukewa
fin acn uh, na nga fahk, “LEUM GOD Fulat, nunak munas nu sin mwet in fwil natul
Jacob! Elos ac moulla fuka? Elos arulana munas!”
3 Na LEUM GOD El ekulla nunak lal ac fahk, “Ma kom liye uh ac fah tia sikyak.”

Sie Aruruma Ke E

4 Nga sifil liye sie aruruma sin LEUM GOD Fulat. In aruruma sac, nga liye El akoo
in kalyei mwet lal ke e. E sac furreak meoa lulap ye faclu, ac mutawauk in esukak
acn uh.
5 Na nga fahk, “O LEUM GOD Fulat, tulokinya e u! Mwet lom uh ac moulla fuka?
Elos arulana pu ac munas!”
6 Na LEUM GOD El sifilpa ekulla nunak lal ac fahk, “Ma se inge ac fah tia pac
sikyak.”

Sie Aruruma Ke Soko Ah In Aksuwos

7 Na nga sifil liye sie aruruma sin LEUM GOD. In aruruma se inge nga liye El tu
sisken soko pot, ma mwet musa elos tuh orekmakin soko ah in aksuwos ke elos musai,
ac LEUM GOD El sruok ah in aksuwos soko in paol.
8 El siyuk sik, “Amos, mea kom liye?”
Na nga fahk, “Ah in aksuwos soko.”
Na El fahk, “Nga orekmakin ah soko inge in akkalemye lah mwet luk elos oana
soko pot ma kihla. Nga ac fah tia sifil ekulla nunak luk lah nga ac kalyaelos.
9 Acn nukewa mwet in fwil natul Isaac alu we ac fah kunanula. Acn mutal lun Israel
ac fah sruala. Nga ac wotela tokosrai lun sou lal Tokosra Jeroboam in wanginla.”

Amos Ac Amaziah

10 Na Amaziah, mwet tol fulat in acn Bethel, el supwala kas nu yorol Tokosra
Jeroboam lun Israel, su fahk ouinge: “Amos el fahk kas in lain kom inmasrlon mwet
uh. Sramsram lal uh ac kunausla facl se inge.
11 Pa inge ma el fahk, ‘Jeroboam el fah misa ke mweun, ac mwet Israel fah utukla
liki acn selos nu in sruoh.’ ”
12 Na Amaziah el fahk nu sel Amos, “Mwet palu, folokla nu Judah ac oru luti lom
in acn we. Lela mwet we in moli nu sum.

13 Nimet sifilpa palu in acn Bethel. Acn in alu sin tokosra ac mwet in facl se inge
nufon pa inge."
14 Na Amos el topuk, "Nga tia palu in moul nu sik. Nga sie mwet liyaung sheep, ac
nga orekma ke sak fig.
15 Tuh pa LEUM GOD El eisyula liki orekma in mwet shepherd, ac sap nga in tuku
ac palu nu sin mwet lal, mwet Israel.
16 Inge, lohng ma LEUM GOD El fahk. Kom fahk nu sik nga in tia palu ac in tia
kaskas lain mwet Israel.
17 Ke kom fahk ouinge, Amaziah, LEUM GOD El fahk nu sum, 'Mutan kiom an ac fah
ekla sie mutan kosro su eis molin kosro lal in siti uh, ac tulik nutum ac fah anwuki
ke mweun. Acn sum ac fah kitakatelik ac itukyang nu sin kutu pacna mwet, ac kom
sifacna ac fah misa in facl sin mwet pegan. Pwayena mwet Israel fah utukla liki acn
selos nu in sruoh.' "

8

Aruruma Se Ke Sie Fotoh In Fokinsak

1 Nga liye sie pac aruruma sin LEUM GOD Fulat. Ke aruruma se inge nga liye sie
fotoh in fokinsak.
2 Na LEUM GOD El siyuk, "Amos, mea kom liye?"
Ac nga topuk, "Fotoh in fokinsak se."*
Na LEUM GOD El fahk nu sik, "Pacl safla lun mwet luk, mwet Israel, summa. Nga
fah tia sifil ekulla nunak luk in kalyaelos.
3 In len sac, on engan ke inkul sin tokosra fah ekla nu ke pusren tung. Monin mwet
misa ac fah oalik acn uh. Ke pacl se sisila elos, ac fah wangin pusra lohngyuk."

Kalya Nu Sin Israel

4 Porongo ma inge, kowos su lolongya mwet enenu, ac srike in kunausla mwet
sukasrup in facl se inge.
5 Kowos sifacna nunku ouinge: "Pahtla kufwen Malem Sasu in tari, tuh kut in
kukakin wheat lasr uh. Ac safla ngac len Sabbath, kut in ku in sifil mutawauk kuka?
Na kut ac kulak molo uh in yohk, ac orekmakin mwe srikasrak sutuu, ac urokla mwe
paun in kiapu mwet moul yorosr.
6 Kut ku in kukakin wheat kolukla ke mol yohk. Kut fah molela kutu mwet sukasrup
su tia ku in akfalye soemoul lalos — finne molin sori se elos tia ku in molela — tuh
elos in mwet kohs lasr."
7 LEUM GOD, su mwet Israel elos akfulatye, El orala sie wulela ku ac fahk, "Nga fah
tiana mulkunla orekma koluk lalos.
8 Ouinge faclu fah kusrusryak, ac mwet nukewa ac fah tuninfongla. Facl se inge
nufon ac fah usrusryak — ac fah mutyak ac putati oana Infacl Nile.
9 Pacl se ac fah tuku ke nga fah oru faht uh in tili ke infulwen len, ac faclu ac fah
lohsrla ke srakna len. Nga, LEUM GOD Fulat, pa fahk ouinge.
10 Nga fah ekulla len in kufwa lowos nu ke len in asor, ac on engan lowos nu ke
pusren tung. Nga fah oru kowos in mangsrasraela† insifowos ac nukum nuknuk yohk
eoa, ac kowos fah oana papa ac nina su mwemelil ke wen sefanna natultal misa. Ma
nukewa ma sikyak ke len sac mwe asor mukefanna.
11 "Pacl se ac fah tuku ke nga fah supwama sracl nu fin acn uh. Mwet uh ac fah
masrinsral, tuh tia nu ke mwe mongo. Elos ac fah malu, tuh tia nu ke mwe nim. Elos
ac masrinsral ac malu nu ke kas in luti sin LEUM GOD. Nga, LEUM GOD, pa fahk
ouinge.

---

* **8:2** ***fokinsak:*** 'fokinsak' ac 'safla' oana sie fahkya in kas Hebrew. † **8:10** ***mangsrasraela:*** pa inge sie akilen asor yurin mwet in pacl sac.

12 Mwet uh ac fah foroht forma liki Meoa Misa nu ke Meoa Mediterranean, ac ke
tafunyen epang nu ke layen kutulap. Elos ac fah suk kas in luti sin LEUM GOD yen
nukewa, tuh elos ac fah tiana konauk.
13 In len sac, finne mukul fusr ac mutan fusr su ku in mano, elos fah mulalla ke
malu.
14 Elos su fulahk ke ma sruloala lun Samaria ac fahk, 'Ke inen god lun Dan,' ku 'Ke
inen god lun Beersheba,' elos ac fah ikori ac tia sifil tukakek."

9

Nununku Lun LEUM GOD

1 Nga liye LEUM GOD El tu sisken loang uh. El sap, "Liksreni puok sifen sru in
Tempul tuh pwelung uh fah kusrusryak, ac acn lucng musalsalu ac raki nu fin sifen
mwet uh. Nga fah onela mwet lula nukewa ke mweun. Wangin sie selos ac fah
moulla, tia siefanna ac fah kaingla.
2 Elos finne pikin nu ten in oatui nu ke facl lun mwet misa, nga ac fah sruokolosi.
Elos finne fanyak nu inkusrao, nga ac fah tulakunulosi nu ten.
3 Elos fin wikla fin mangon Eol Carmel, nga ac fah sokolos ac sruokolosi. Elos fin
wikla likiyu oe yen loal meoa, nga ac fah sap tuh ma sulallal in meoa* in ngalselosi.
4 Mwet lokoalok lalos fin usalosla nu in sruoh, nga ac fah sap in anwuki mwet sruoh
ingan. Nga wotela tari in kunauselosla, ac tia kasrelos."
5 LEUM GOD Fulat ac Kulana El kahlye faclu
Ac faclu kusrusryak.
Mwet nukewa su muta we elos asor.
Faclu nufon ac fah mutyak ac putati oana Infacl Nile.
6 LEUM GOD El musai acn sel inkusrao,
Ac oru tuh acn engyeng uh in sunya faclu.
El eis kof liki fin meoa uh
Ac okoala nu fin faclu.
Inel pa LEUM GOD!
7 LEUM GOD El fahk, "Mwet Israel, nga saokkin mwet Ethiopia oana ke nga
sekoekowos. Nga use mwet Philistia liki acn Crete, ac mwet Syria liki acn Kir, oana
ke nga tuh uskowosme liki acn Egypt.
8 Nga, LEUM GOD Fulat, nga suiya tokosrai koluk se lun Israel inge, ac nga fah
sukela liki faclu. Tusruktu nga fah tia kunausla nukewa mwet in fwil natul Jacob.
9 "Nga fah sapkin in likliki mwet Israel oana ke mwet uh likliki puk. Nga fah
osrokolosyak inmasrlon mutunfacl uh in srela mwet wangin sripa.
10 Mwet koluk inmasrlon mwet luk fah anwuki ke mweun — elos nukewa su fahk,
'God El fah tia lela kutena mwe ongoiya in tuku nu facsr.' "

Sifil Folokyak Lun Israel

11 LEUM GOD El fahk, "Len se ac fah tuku ke nga ac fah sifil folokonak tokosrai lal
David, su oana sie lohm ma ikori ac sruala. Nga fah tulokunak ac aksasuyela sinka
kac. Nga fah sifilpa musaela ac orala tuh in oana pacl meet ah.
12 Ouinge mwet Israel fah kutangla acn nukewa lula ke facl lun mwet Edom, oayapa
mutunfacl nukewa su tuh ma luk meet. LEUM GOD El fahk ouinge, ac El ac fah oru
oana ke El fahk.
13 LEUM GOD El fahk, "In kutu len fahsru,
Matula lun wheat uh ac pisrpisr liki mwet kosrani,
Ac kap lun grape uh fah sa liki na in orekla nu ke wain.
Sronin grape uh ac fah sororla fineol ma kapak we,

---

* **9:3** ***ma sulallal in meoa:*** Liye Psa 89:10 **9:11** 9:11–12; Orek 15:16–18

Ac kahkla pe eol uh.
14 Nga ac fah folokonma mwet luk nu in acn selos.
Elos fah sifil musai siti selos ma musalla, ac muta we.
Elos ac yukwi ima in grape ac nim wain kac.
Elos ac yukwi ima srisrik lalos ac kang fahko kac.
15 Nga fah yukwiya mwet luk fin acn ma nga tuh sang selos,
Ac elos fah tia sifilpa fifyak.”
LEUM GOD lom pa fahk ouinge.

OBADIAH

Tukakinyen Book Lal OBADIAH

Book fototo se inge orekla tukun kunausyukla acn Jerusalem in yac 586 B. C. Mwet Babylonia pa utyak kunausla acn we, ac mwet Edom, su nuna mwet lokoalok lun Judah in pacl loes, elos engankin musalla lun acn Judah, ac elos kasru mwet Babylonia in sruokya mwet ma kaingelik, ac wi pac eis ma wap in acn Judah. Obadiah el palye mu Edom ac fah kalyeiyuk ac kutangyukla, oapana mutunfacl saya ma lain Israel.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Kalyeiyuk Edom 1–14
Len in nununku lun Leum 15–21

1 Pa inge kas in palu lal Obadiah — ma LEUM GOD Fulatlana El fahk ke acn Edom.

LEUM GOD El Fah Kalyei Acn Edom

LEUM GOD El supwala mwet roso lal nu sin mutunfacl uh
Ac kut lohng kas lal:
"Akola! Kut som mweun acn Edom!"
2 LEUM GOD El fahk nu sin Edom,
"Nga fah oru tuh kom in munas inmasrlon mutunfacl uh.
Mwet nukewa ac fah kwase kom.
3 Inse fulat lom kiapwekomla.
Siti fulat sum kalkalyak ke eot ku.
Acn in muta lom oan yen fulat fineol uh,
Ouinge kom nunku sum sifacna,
'Su ac ku in amakinyuwi nu ten?'
4 Kom finne oakiya acn sum in oan fin acn fulat
Oana ahng lun eagle uh,
Ac lumweyuk mu oan inmasrlon itu uh,
Nga ac fah amakinkomi nu ten.
5 "Pacl se mwet pisrapasr uh tuku ke fong,
Eltal eis na ma eltal lungse mukena.
Pacl se mwet uh kosrani grape uh,
Elos ac filiya kutu in oanna.
A funu mwet lokoalok lowos uh, elos ac sikikowosla nufon!
6 Kowos fwil natul Esau, ma saok lowos ayukla suwos.
7 Mwet ma asruoki nu suwos, elos kiapwekowosla,
Elos liskowosla liki facl suwos.
Elos misla yuruwos meet, a inge elos kutangkowosla.
Elos su wi kowos na mongo meet, inge elos oakiya mwe kwasrip nu suwos.
Elos aksruksruk keiwos ac fahk, 'Pia sruk usrnguk lalos an?'

8 "Ke len se nga ac kalyei Edom,
Nga ac kunausla mwet usrnguk lalos,
Ac eisla lalmwetmet lalos.
9 Mwet watwen in acn Teman ac arulana tuninfongla,
Ac mwet mweun nukewa in Edom ac fah anwukla.

Sripen Kalyeiyuk Acn Edom

1:1 1–14; Isa 34:5–17; 63:1–6; Jer 49:7–22; Ezk 25:12–14; 35:1–15; Amo 1:11–12; Mal 1:2–5

10 “Mweyen kowos onela ac pisre
Ma lun sou lowos,* su tulik natul Jacob,
Kowos ac fah kunausyukla ac aklusrongtenyeyuk nwe tok.
11 Kowos tu na ngetang ke len se ma
Mwet lokoalok uh kunausla mutunpot lalos.
Lupan koluk lowos an oana koluk lun mwetsac
Su usla mwe kasrup in acn Jerusalem
Ac kitalik inmasrlolos.
12 Tiana wo ke kowos tuh pwarkin
Ongoiya ma sikyak nu sin mwet Judah wiowos.
Tiana wo ke kowos tuh engan
Ke len in musalla lalos.
Tia pac wo ke kowos tuh isrunulos
Ke elos muta in keok.
13 Tiana wo ke kowos tuh utyak nu in siti lun mwet luk
In pwarkin keok lalos,
Ac in eisla mwe kasrup lalos
Ke len in ongoiya lalos.
14 Tiana wo ke kowos tuh ke inkanek sengelik
In sruokolos su srike in kaing.
Tiana wo ke kowos tuh eisalosyang nu inpoun mwet lokoalok lalos
Ke len in ongoiya lalos.

God El Fah Nununku Mutunfacl Nukewa

15 “Len se apkuranme ke nga, LEUM GOD,
Fah nununku mutunfacl nukewa.
Edom, ma kom orala tari
Ac fah orek nu sum.
Orekma sufal lom nukewa ac fah folokot pacna nu sum.
16 Mwet luk elos numla sie cup in kalya arulana mwen
Fineol mutal† sik,
Tusruktu, mutunfacl nukewa raunela ac fah nim pac
Sie cup in kalya su mwen liki na.
Elos fah numla nufon, na elos wanginla.

Israel Kutangla

17 “Tusruktu kutu ac fah tia sruh‡ Fineol Zion,
Na acn we ac fah sie acn mutal.
Ac fah ma lun mwet lal Jacob
Acn se su nuna ma lalos meet.
18 Mwet lal Jacob ac mwet lal Joseph ac fah oana firir in e;
Elos ac fah sukela mwet lal Esau
Oana e uh esukla sroan mah.
Wangin mwet in fwil natul Esau fah moul.
Nga, LEUM GOD, pa fahk.

19 “Mwet in acn eir in Judah fah muta fin acn Edom.
Elos su muta ke eol srisrik layen nu roto, fah sruokya acn Philistia.
Mwet Israel fah eis acn lun Ephraim ac Samaria.
Mwet Benjamin fah eis acn Gilead.

---

* **1:10** ***sou lowos:*** Mwet Israel elos fwilin tulik natul Jacob, ac mwet Edom elos fwilin tulik natul Esau, su tamulel matu lal Jacob. **1:10** Jol 3:19 † **1:16** ***Fineol mutal:*** pa Fineol Zion. ‡ **1:17** ***kutu ac fah tia sruh:*** Liye verse 14.

20 Mwet epang in Israel su muta in sruoh elos fah orala sie un mwet mweun
Su fah foloko ac sruokya acn Phoenicia, fahla nwe Zarephath su oan epang.
Mwet sruoh lun Jerusalem su muta Sardis§
Fah sruokya siti srisrik layen eir in Judah.
21 Tukun mwet Jerusalem elos kutangla acn inge nukewa
Elos fah utyak mweuni acn Edom ac leumi acn we.
Ac LEUM GOD El fah leum fin tokosrai sac nufon.”

§ **1:20** ***Sardis:*** Siti se inge pangpang pac Sepharad.

JONAH

Tukakinyen Book Lal JONAH

Book lal Jonah tia oana book in palu saya in Bible uh, mweyen book se inge fahkak ke ouiyen moul lun sie mwet palu su srike in kaingkunla sap lun God. God El tuh fahkang nu sel Jonah elan som nu Nineveh, siti fulat lun acn Assyria, sie mutunfacl lulap su arulana lain Israel. Tuh Jonah el tia lungse som nu Nineveh in us kas lun God, mweyen el lulalfongi lah God El ac tia oru oana kas lal in kunausla siti sac. Tukun kutu ouiya ma sikyak nu sel na el sufasikla ac som, ac saflaiya el toasrla mweyen kas ma el fahkak ke musalla lun acn we tiana akpwayeiyuk.

Book se inge oana sie petsa ma akkalemye ku lulap lun God fin ma nukewa ma El orala. Tusruktu sripa se yohk emeet kac uh pa akkalemye lungse ac pakoten lun God, su kena in nunak munas ac molela mwet uh, finne mwet lokoalok lun mwet lal, liki na Elan akkeokyalos ku kunauselosla.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Pang nu sel Jonah ac seakos lal 1:1–17
Auliyak ac moliyukla lal Jonah 2:1–10
Kas lal Jonah lain Nineveh 3:1–10
Pakoten lun God nu sin Nineveh 4:1–11

Jonah El Seakos LEUM GOD

1 Sie len ah LEUM GOD El kaskas nu sel Jonah, wen natul Amittai.
2 El fahk, “Fahla nu Nineveh, siti lulap sac, ac fahkak nu sin mwet we lah nga
arulana etu lupan koluk lalos.”
3 Tusruktu Jonah el mukuiyak ac som nu siena acn elan kaingla liki LEUM GOD. El
som nu Joppa ac konauk lah oasr oak soko akola in som nu Tarshish.* El molella nu
fin oak uh ac sroang in som nu Tarshish, wi mwet orekma fin oak uh, in kaingla nu
ke sie acn loes liki LEUM GOD.
4 Tuh LEUM GOD El supwala sie paka nu meoa, ac eng uh arulana upa pwanang
oak soko ah apkuran in musalla.
5 Selu fin oak uh tuninfongla, ac kais sie selos wowoyak in suk kasru sin god lal
sifacna. Na elos sis koanon oak uh nu in meoa uh in akmulalaye oak uh. In pacl se
inge Jonah el fani nu ten ac ona motul folosuwosla.
6 Captain lun oak uh liyalak ac fahk nu sel, “Efu kom ku motul? Tukakek ac pre nu
sin god lom. Sahp el ac pakomutasr ac molikutla.”
7 Na selu ah fahk nu sin sie sin sie, “Wona kut in susfa in konauk lah su pwanma
mwe fosrnga inge nu sesr uh.” Elos orala fa uh, na inel Jonah fwacfeyak.
8 Na elos fahk nu sel, “Mea kom oru inge uh? Kom tuku ya me? Kom mwet ya? Ya
kom pa pwanang ma sikyak inge uh?”
9 Jonah el topuk, “Nga mwet Hebrew. Nga alu nu sin LEUM GOD, God inkusrao, su
orala acn ac meoa uh.”
10 Jonah el fahk pac nu selos lah el kaing liki LEUM GOD.
Mwet fin oak uh arulana sangengla ac fahk nu sel, “Ma na koluk se pa kom oru
ingan!”
11 Ac ke paka uh sifilpa upala liki meet ah, mwet fin oak uh siyuk sel, “Mea kut ac
oru nu sum in kutongya paka uh?”

1:1 2 Tok 14:25 * **1:3** ***Tarshish:*** sie ipin acn Spain.

12 Jonah el topuk, “Sisyula nu in meoa uh na ac fah mihsi. Nga etu lah nga pa
pwanang kowos sun eng na upa se inge.”
13 Elos tia sisella, a elos srike na ke kuiyalos in kalang nu weacn uh, tuh elos tia ku
mweyen paka uh upala liki na meet.
14 Na elos wowoyak nu sin LEUM GOD ac fahk, “O LEUM GOD, kut siyuk, nikmet
eisla moul lasr ke kut ac eisla moul lun mwet se inge! Kom, O LEUM GOD, pa pwanang
ma inge nukewa. Ma inge kut ac oru fal nu ke lungse lom.”
15 Na elos sraklalak Jonah ac sisella nu in meoa, na eng uh tui in kitin pacl ah na.
16 Ma se inge oru mwet fin oak uh arulana sangeng sin LEUM GOD, pwanang elos
oru sie mwe kisa nu sin LEUM GOD, ac wulela mu elos ac kulansap nu sel.
17 Ac LEUM GOD El oru tuh soko ik lulap in okomulla Jonah, ac el muta insien ik
soko ah ke len tolu ac fong tolu.

2

Pre Lal Jonah

1 Na ke Jonah el muta insien ik soko ah, el pre nu sin LEUM GOD lal ac fahk:
2 “O LEUM GOD, ke nga muta in ongoiya nga pang nu sum,
Ac kom topukyu.
Nga pang nu sum infulan facl sin mwet misa me in suk kasru,
Ac kom lohngyu.
3 Kom sisyula nu yen loallana in meoa uh,
Acn ma kof uh apinyula
Ac noa lulap toki fuk.
4 Nga nunku mu kom sisyula liki ye motom
Ac nga fah tia ku in sifilpa liye Tempul mutal lom.
5 Kof uh tilmakinyuwi ac tulokinya monguk.
Meoa uh apinyula,
Ac kormwek uh punla insifuk.
6 Nga tilla nwe ke nga sun kapin eol ye kof uh,
Nu in acn su mutunpot kac kaul ma pahtpat.*
Ne ouinge, O LEUM GOD luk,
Kom folokinyume liki acn loal sac, ac nga moulla.
7 Ke nga pula lah moul luk apkuran in safla,
Nga pang nu sum, O LEUM GOD,
Ac kom lohngyu in Tempul mutal lom.
8 Elos su alu nu ke ma srulaola lusrongten,
Elos ngetla liki kom ac tia sifil inse pwaye nu sum.
9 Tusruktu nga fah yuk on in kaksak nu sum.
Nga fah orek kisa nu sum
Ac oru oana ma nga wulela kac.
Molela tuku sin LEUM GOD me!”
10 Na LEUM GOD El sap ik soko ah in wihtaclla Jonah nu weacn uh, ac el wihtaclla.

3

Jonah El Akos LEUM GOD

1 LEUM GOD El sifilpa kaskas nu sel Jonah.
2 El fahk, “Fahla nu Nineveh, siti lulap sac, ac sulkakin nu sin mwet we pweng su
nga fahkot nu sum.”

1:17 Mt 12:40 * **2:6** ***acn … ma pahtpat:*** pa infulan misa liye ke 2:2.

3 Ouinge Jonah el akos LEUM GOD ac som nu Nineveh, sie siti yoklana, su enenu
mwet se in fahsr len tolu in sasla kac.
4 Jonah el utyak nu in siti sac, ac tukun el fahsr len fon se el sulkakin pweng sac ac
fahk, “Len angngaul na lula, na Nineveh ac fah kanausyukla!”
5 Mwet Nineveh elos lulalfongi ma God El fahk inge. Ouinge elos wotela mu mwet
nukewa in lalo, na mwet fulat nwe ke mwet srisrik nukewa nokomang nuknuk yohk
eoa in akkalemye lah elos auliyak.
6 Ke tokosra lun Nineveh el lohngak, el tuyak liki tron lal, sarukla nuknuk in tokosra
lal, nokomang nuknuk yohk eoa, ac pituki fin apat uh.
7 El supwalik sie sap nu sin mwet Nineveh, su fahk: “Sap soko sin tokosra ac mwet
pwapa lal pa inge: Wangin mwet, ku cow, ku sheep, fah kang ku nim kutena ma.
8 Mwet nukewa enenu in nokomang nuknuk yohk eoa, ac ma orakrak nukewa
enenu in afyufi ke nuknuk yohk eoa. Mwet nukewa enenu in pre akoaruye nu sin
God, ac sisla ouiya sulallal ac orekma koluk lalos.
9 Sahp God El ac ekulla nunak lal. Sahp El ac tila kasrkusrak, ac kut fah tia misa!”
10 God El liye ma elos oru. El liye lah elos sisla ouiya koluk lalos. Ouinge El ekulla
nunak lal ac tia sang kai nu selos, oana El tuh fahk mu El ac oru.

4

Kasrkusrak Lal Jonah Ac Pakoten Lun God

1 Jonah el inse toasr ac kasrkusrak ke ma se inge.
2 Na el pre ac fahk, “LEUM GOD, ya nga tuh tia fahk meet liki nga som liki acn sik
lah pa inge ma kom ac mau oru uh? Pa pwanang nga tuh suk na ngan kaingla nu
Tarshish! Nga etu lah kom sie God su yohk lungse ac pakoten la, ac kom mongfisrasr
pacl nukewa, kulang pacl nukewa, ac akola pacl nukewa in ekulla nunak lom tuh
kom in tia kalyei mwet uh.
3 Ke ma inge, LEUM GOD, eisla moul luk. Nga fin misa, ac wo liki na nga in moul.”
4 LEUM GOD El topuk, “Ya fal kom in kasrkusrak?”
5 Jonah el illa liki siti uh ac muta layen kutulap in siti sac. El orala sie iwen aktuktuk
nu sel sifacna ac muta ye lul kac, ac tupan elan liye lah mea ac sikyak nu Nineveh.
6 Na LEUM GOD El orala soko mah orak in kapak ac sunilya Jonah, ac lul kac
akwoyal. Ac Jonah el arulana insewowo ke mah orak soko ah.
7 Tusruktu toang na ke lutu tok ah, God El sap wet soko in kunausla mah orak soko
ah, na mah soko ah masla.
8 Tukun faht ah takak tari, God El supwama sie eng na fol kutulap me, ac Jonah el
apkuran in mulalla ke fulen faht ah sreya fin sifal. Ouinge el kena elan misa. El fahk,
“Nga fin misa, ac wo liki na nga in moul.”
9 Tuh God El fahk nu sel, “Ya fal kom in kasrkusrak ke mah orak soko ah?”
Jonah el topuk, “Aok, nuna fal ngan kasrkusrak — lupan kasrkusrak luk inge ku na
ngan misa kac!”
10 LEUM GOD El fahk nu sel, “Mah orak soko inge kapak ke fong se na, ac masla
pacna ke fong se toko an. Wangin orekma lom nu kac, ac tia pac kom pa oru in kap
uh, a kom asor kac!
11 Ac fal nu sik in arulana yohk pakomuta luk ke acn Nineveh, siti lulap sac, ke
sripen oasr tulik siofok longoul tausin we wangin mwatalos, oapaya ma orakrak!”

3:4 Mt 12:41; Lk 11:32 **4:2** Exo 34:6 **4:3** 1 Tok 19:4

MICAH

Tukakinyen Book Lal MICAH

Mwet palu Micah, sie mwet su palu pac in pacl lal Isaiah, el mwet in sie siti srisrik in acn Judah, tokosrai layen eir. El lulalfongi lah acn Judah ac putatyang pac nu ke innek in ongoiya se na ma Amos el tuh palye ke tokosrai Israel, su oan epang, ac ke sripa sac pacna God El ac kalyei mwet su oru nununku sesuwos. Ne ouinge, fahkak lal Micah akkalemye yokna lah oasr finsrak lal nu ke pacl fahsru.

Sie mwe fahkak ma fal in akilenyuk yohk uh sikyak ke chapter 4 verse 1 nu ke 4, su akkalemye ke moul wo ac misla ye kolyuk lun God. Ke chapter 5 verse 2 nu ke 5, oasr kas in palye ke sie tokosra pwengpeng su fah tuku liki takin sou lal David ac use misla nu sin mutunfacl sac. Oayapa kas in palu ke chapter 6 verse 8 sisani kas in palu nukewa mwet palu Israel tuh fahk: "Ma El enenu sesr uh pa inge: in oru ma suwohs, in moulkin lungse pacl e nukewa, ac in moul in inse pusisel yurin God lasr."

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Nununkeyuk Israel ac Judah 1:1—3:12
Sifil tulokyak tokosrai uh ac oasr misla 4:1—5:15
Kas in sensenkakin ac kas in ase finsrak 6:1—7:20

1 In pacl ma Jotham, ac Ahaz, ac Hezekiah elos tuh tokosra lun acn Judah, LEUM GOD El sang kas inge nu sel Micah, su sie mwet in siti srisrik Moresheth. LEUM GOD El ikasla nu sel Micah kalmen ma inge nukewa ke Samaria ac Jerusalem.

Kas In Eoksra Ke Samaria Ac Jerusalem

2 Lohng ma se inge, kowos mutanfahl nukewa;
Porongo ma se inge, kowos nukewa su muta fin faclu!
LEUM GOD Fulatlana El ac fah kaskas lain kowos.
Lipsre! El kaskas liki Tempul lal inkusrao me.
3 LEUM GOD El tuku liki acn mutal sel.
El fah oatui ac fahsr fin mangon eol uh.
4 Na eol uh ac fah kofelik ye nial
Oana kiris ma oan ke e uh.
Ma inge ac fah kahkla nu infahlfal uh,
Oana kof uh ke sororla pe eol uh.
5 Ma inge nukewa ac sikyak mweyen mwet Israel elos orekma koluk ac tunyuna lain God. Tunyuna lun Israel ac sisi nu fin su? Nu fin Samaria sifacna, siti fulat selos! Ac su ac eis mwatan alu nu ke ma sruloala in acn Judah? Jerusalem sifacna!
6 Ouinge LEUM GOD El fahk, "Nga fah kunausla Samaria tuh in oana sie yol in ma musalla in acn turangang, yen grape uh yok we. Nga fah okoala eot musalsal lun siti uh nu infahlfal uh, ac oru tuh in wangin ma oan fin pwelung lun siti sac.
7 Ma sruloala nukewa ma saok sin mwet we ac fah fokfoki nu ke ip srisrik, ac ma nukewa ma itukyang nu sin mutan ma kosro in tempul lul ma sruloala ac eis molo kac* fah isisyak ke e. Mwe alyalu saya nukewa ac fah orala sie yol in ma sisila. Samaria el tuh eisani molin mutan kosro uh in akkasrupye fokin acn uh, a inge mwet lokoalok lun Samaria ac fah usla ma inge ac sang nu sin mutan kosro ke tempul lun ma sruloala in acn saya."

1:1 2 Tok 15:32–38; 2 Chr 27:1–7; 2 Tok 16:1–20; 2 Chr 28:1–27; 2 Tok 18:1—20:21; 2 Chr 29:1—32:33 * **1:7** ***mutan ma kosro ... eis molo kac:*** Liye Dut. 23:17.

8 Na Micah el fahk, “Ke sripa se inge nga ac fah mwemelil ac eoksra. Nga ac fah
koflufolla foroht forma, ac tia loeyuk niuk, in akkalemye asor luk. Nga fah wowoyak
oana kosro inima, ac mwemelil oana pusren sie kakowa† ke fong.
9 Kinet ke Samaria tiana ku in mahla, ac Judah el apkuran in sun pac luman keok
sacna. Mwe ongoiya sun tari mutunpot lun Jerusalem, acn su mwet luk muta we.”

Mwet Lokoalok Fahsryak Nu Jerusalem

10 Nimet fahk nu sin mwet lokoalok lasr in acn Gath lah kutangyukla kut. Nimet
lela elos in liye ke kowos tung. Mwet in Beth Leaphrah,‡ kowos ipippip infohk uh in
akkalemye inse toasr lowos!
11 Kowos mwet Shaphir, kowos ac som nu in sruoh, koflufol ac mwekin. Elos su
muta in Zaanan tiana ku in ilme liki siti selos. Pacl se kowos lohng pusren tung in
acn Bethezel, kowos ac etu na lah wangin nien wikla we.
12 Mwet Maroth elos tawi ac tupan in kasreyuk elos, mweyen LEUM GOD El oru
tuh ongoiya lulap apkuranyang nu Jerusalem.
13 Kowos su muta in Lachish, kapriya horse an nu ke chariot an. Kowos etai ma
koluk lun Israel, pwanang Jerusalem oru pac ma koluk.
14 Ac kowos mwet Judah, wilkasla nu sin acn Moresheth Gath. Ac fah wangin kasru
lun siti srisrik Achzib nu sin tokosra lun Israel.
15 Mwet Mareshah, LEUM GOD El fah eiskowosyang nu inpoun mwet lokoalok, su
ac fah sruokya acn in muta lowos. Mwet kol lun Israel fah som ac wikla in sie luf in
acn Adullam.
16 Mwet Judah, kalla aunsifowos in asor ke tulik kowos kuloi. Koala insifowos in
mangsrasrala oana sifen won vulture uh, mweyen tulik nutuwos ac fah utukla liki
kowos nu in sruoh.

2

Ma Ac Sikyak Nu Selos Su Akkeokye Mwet Sukasrup

1 Ac mau fuka upaiya nu selos su oan na ngetnget ke fong, ac akoo in oru ma koluk.
Toang na ke lotutang tok ah, elos orala ma koluk se elos akoo in oru fin mwesas nu
selos.
2 Elos fin mwel ima se, na elos sruokya. Ac elos fin mwet lohm se, elos eisla pac.
Wangin acn lun mwet, ku mwe usru lun sou se, ac oan okak.
3 Na pa LEUM GOD El Fahk, “Nga akola in use ongoiya nu fowos, ac kowos fah tia
ku in kaingkunla. Kowos ac sun ongoiya, na kowos fah tia sifil farengreng.
4 Ke pacl sac, mwet uh ac mau sramsramkin kowos oana sie pupulyuk ke mwe
ongoiya lulap, ac elos fah yuk on soko inge ke ma upa ma kowos sun uh:
Kut arulana musalla!
LEUM GOD El eisla acn sesr liki kut
Ac sang nu selos su uskutla nu in sruoh.”
5 Ouinge, ke pacl se acn uh folokyang nu sin mwet lun LEUM GOD, ac fah wangin
acn lun kutena suwos.
6 Mwet uh kaskas nu sik ac fahk, “Nimet luti nu sesr. Nimet fahk ma ingan nufon.
God El ac tia aklusrongtenye kut.
7 Ya kom nunku mu mwet Israel uh selngawiyuki? Ya wanginla mongfisrasr lun
LEUM GOD? Ya pwaye El ac oru kain ouiya ingan? Ya El tia kaskas kulang nu sin
mwet ma oru ma suwohs uh?”
8 A LEUM GOD El topuk ac fahk, “Kowos sroang orek anwuk nu sin mwet luk oana
elos in mwet lokoalok lowos. Mukul su foloko liki mweun elos nunku mu elos wo

† **1:8** ***kakowa:*** won se pangpang pac lo; pacl se kasla ke fong, mwe sulkakin pweng koluk. ‡ **1:10** ***Beth Leaphrah:*** siti srisrik in acn Judah.

ouiya sun lohm selos — elos tiana etu lah kowos muta soanelos in tuh pisrala nuknuk elos nukum uh.
9 Kowos lusla mutan inmasrlon mwet luk liki acn selos su elos nunku yohk, ac kowos oru tuh tulik natulos in tia sifil eis mwe insewowo sik mwe tok.
10 Tuyak ac fahla liki acn inge. Wanginla nien molela yenu. Orekma koluk lowos arulana akfohkfokyela acn uh, pwanang ac fah sikiyukla.
11 "Mwet inge lungkin kain mwet palu su foroht forma, sessesla ke kikiap ac kutasrik, ac fahk, 'Nga palye mu ac fah arulana yohk wain ac mwe nim ku nimowos.'
12 "Tuh nga fah eiskowoseni nu sie, kowos mwet Israel nukewa su lula. Nga fah uskowoseni oana sheep su foloko nu in kalkal lalos uh. Acn suwos ac fah sifilpa sessesla ke mwet puspis, oana sie insroan mah su nwanala ke sheep."
13 God El fah ikasla sie inkanek nu selos ac kololosla liki sruoh. Elos ac fah fokolla mutunpot ke siti uh ac sukosokla. LEUM GOD sifacna, su tokosra lalos, fah kololosla.

3

Micah El Mulatang Nu Sin Mwet Kol Lun Israel

1 Kowos mwet kol lun Israel, porongeyu! Pwayeiya uh kowos pa ac arulana nunku ac suk ma suwohs,
2 a kowos tuh srunga ma wo ac lungse ma koluk. Kowos sukela kulun mwet luk ke elos moul na, ac takusla ikwalos liki srelos.
3 Kowos kangla mwet luk. Kowos kolosla kolo kaclos, koteya srelos, ac pakpukiya manolos oana ikwa ma ac manman in sie tup.
4 Pacl se ac tuku ke kowos fah wowoyak nu sin LEUM GOD, tuh El ac fah tia topuk kowos. El ac fah tia lohng pre lowos, mweyen kowos oru ma na koluk.
5 Mwet luk uh kiapweyukla sin mwet palu su wuleang nu sin mwet ma moli nu selos mu ac oasr misla, ac elos aksangengye mwet ma tia moli nu selos mu ac oasr mweun. A LEUM GOD El fahk nu sin mwet palu ingan,
6 "Mwet palu, len lowos apkuran in safla. Faht uh ac tili fowos. Mweyen kowos kiapwela mwet luk, ac fah tia sifilpa oasr ku lowos in liye aruruma, ac kowos ac fah tia sifilpa ku in palye kutena ma."
7 Elos su palye pacl fahsru ac fah akmwekinyeyuk ke sripen palu lalos tia pwaye. Elos ac fah mwekinla mweyen God El tia topkolos.
8 A funu nga, LEUM GOD El nwekyula ke ngun ac ku lal, ac ase nu sik in kalem ke nununku suwohs, ac pulaik in fahk nu sin mwet Israel lah mea ma koluk lalos.
9 Porongeyu, kowos mwet kol lun Israel, kowos su srunga nununku suwohs ac furokla ma pwaye nu ke ma sutuu.
10 Kowos musai Jerusalem, siti lun God, fin pwelung in akmas ac nununku sesuwos.
11 Mwet leum lun acn uh oru nununku lalos wiwi lupan mol nu selos, ac mwet tol elos lungas Ma Sap in eis mwe moul kac, ac mwet palu oru fahkak lalos in mol nu selos. A elos inge nukewa fahk mu LEUM GOD El welulos. Elos fahk, "Wangin mwe sensen fah sun kut. LEUM GOD El wi kut."
12 Na pa ke sripowos, Zion ac fah pukpukyak oana sie acn in ima, ac Jerusalem ac fah oana sie yol in ma kulawi, ac fin tohktok se ma Tempul oan we ac fah ekla sie insak.

4

LEUM GOD El Use Misla Nu Fin Faclu Nufon
(Isaiah 2:2–4)

1 In len fahsru uh,
Fineol yen Tempul uh tu we

3:12 Jer 26:18

Pa ac fah fulat liki fineol nukewa;
Ac fah ngeta nu fin inging nukewa.
Mutanfahl puspis ac fah aleni nu we,
2 Ac elos fah fahk,
“Kut in utyak nu fineol lun LEUM GOD,
Nu ke Tempul lun God lun Israel.
El fah luti nu sesr lah mea El lungse kut in oru.
Kut ac fah fahsr ke inkanek ma El sulela.
Tuh mwe luti lun LEUM GOD tuku Jerusalem me;
El kaskas nu sin mwet lal Zion me.”
3 El fah akmisyela amei inmasrlon mutunfacl puspis,
Inmasrlon ku lulap, yen apkuran ac yen loes.
Elos ac fah tuktukya cutlass natulos ac ekulla nu ke mwe pukpuk,
Ac osra in fakfuk natulos nu ke mitmit.
Mutunfacl uh ac fah tia sifilpa mweun,
Ac tia sifilpa akoeyuk mweun.
4 Mwet nukewa fah muta in misla
Inmasrlon ima in grape lalos ac ye sak fig sunalos,
Ac wangin sie fah aksangengyalos.
LEUM GOD Kulana El wulela ouinge.
5 Kais sie mutunfacl fah alu nu sin god lal ac akos god lal sifacna, a kut fah alu ac akos LEUM GOD lasr nwe tok ma pahtpat.

Israel Fah Foloko Liki Sruoh

6 LEUM GOD El fahk, “Pacl se ac fah tuku ke nga fah eisani nu sie mwet su nga tuh kalyei, elos su keok in pacl in sruoh.
7 Elos sukapasla ac muta loesla liki acn selos, tuh nga ac fah oru sie mutawauk sasu yorolos su lula, ac elos ac fah ekla sie mutunfacl lulap. Nga ac fah leum faclos Fineol Zion in pacl sac lac mwe tok.”
8 Ac kom, Jerusalem, kom oana sie tower su God El muta we, ngeti liye mwet lal oana sie shepherd el liyaung sheep natul. God El ac fah sifilpa oru tuh in kom pa siti fulat lun tokosrai se su nuna ma lom.
9 Efu kom ku wowoyak arulana yokla? Efu kom ku keok oana sie mutan apkuran in isus? Ya mweyen wangin tokosra lom, ac mwet kasru lom misa?
10 O Jerusalem, kom in worwor ac sao oana sie mutan su ac isus, tuh inge kom fah lillilyak liki siti uh nu yen turangang inimae. Ac fah utukla kom nu Babylon, tusruktu in acn ingo LEUM GOD El fah molikomla liki mwet lokoalok lom.
11 Mutanfahl puspis fahsreni tari in akkolukyekomla. Elos fahk, “Enenu na in aktaekyeyukla Jerusalem! Kut ac liye na ke ac arulana musalla!”
12 Tusruktu, mutanfahl inge tia etu lah mea LEUM GOD El akoo nu selos. Elos tia akilen lah utukeni elos in tuh kalyeiyuk elos, oana ke wheat uh ac itat uh ke nien kulkul wheat.
13 LEUM GOD El fahk, “Mwet Jerusalem, fahla ac kalyei mwet lokoalok lowos. Nga fah oru tuh kowos in arulana ku oana soko cow mukul su koacl orek ke osra, ac falkal orek ke bronze. Kowos ac fah itungya mutunfacl puspis, ac mwe kasrup su elos eis ke funmwet, kowos fah ase nu sik, Leum lun faclu nufon.”

5

1 Mwet Jerusalem, orani mwet mweun lowos! Rauniyukyak kut! Elos ac sringil inwalin leum se lasr inge!

God El Wulela Ke Sie Mwet Kol Bethlehem Me

4:3 Jol 3:10 **4:4** Zec 3:10

2 LEUM GOD El fahk, “Bethlehem Ephrathah, kom sie sin acn ma srik oemeet in acn
Judah, tusruktu nga fah use sie mwet kol lun Israel keim me, su takin sou lal nuna
ma oemeet me.”
3 Ouinge LEUM GOD El ac fah fuhleang mwet lal nu inpoun mwet lokoalok lalos
nwe ke pacl se mutan se ma ac oswela tulik mukul se inge el isusla. Na mwet Israel
wial su muta in sruoh fah folokeni nu yurin mwet lalos sifacna.
4 Ke pacl se el tuku, el fah leumi mwet lal ke ku su tuku sin LEUM GOD me, ac ke
wal fulatlana lun LEUM GOD sifacna. Mwet lal fah muta in misla mweyen mwet fin
faclu nufon fah akilen fulatlana lal,
5 ac el fah use misla.

Mwet Uh Aksukosokyeyuk Ac Kalyeiyuk

Ke mwet Assyria elos ac utyak nu fin acn sesr ac fokolla pot ku lasr, kut fah supwala
mwet kol ma ku oemeet lasr in lainulos.
6 Ke ku lun mwe mweun lalos elos fah kutangla Assyria, acn lal Nimrod, ac elos fah
molikutla liki mwet Assyria ke mwet Assyria elos utyak nu fin acn sesr.
7 Mwet Israel su painmoulla ac fah oana aunfong su tuku sin LEUM GOD me in
akoyohuye mutunfacl puspis, ac oana af nu fin ma kapak inima uh. Elos ac fah
lulalfongi God, ac tia mwet uh.
8 Elos su ac lula inmasrlon mutunfacl uh ac fah oana soko lion su suk mwe mongo
nal in ima uh, ku oana soko lion fusr inmasrlon un sheep in acn musrasra. El ac
mahsrikyak inmasrlon sheep uh, atuyang nu faclos ac srelosi in ip srisrik, ac wangin
sie in molelosla.
9 Israel ac fah kutangla mwet lokoalok lal ac kunauselosla nukewa.
10 LEUM GOD El fahk, “In pacl sac nga fah eisla horse nutuwos ac kunausla chariot
nutuwos.
11 Nga fah kunausla siti nukewa ac ikruiya pot ku nukewa lowos.
12 Nga fah kunausla inutnut lowos ac eisla mwet nukewa su muta palye ma ac
sikyak uh.
13 Nga fah kunausla ma sruloala ac sru oal lowos, ac kowos fah tia sifil alyalu nu
ke ma kowos sifacna orala.
14 Nga fah koteya ma sruloala ma orekla in lumahl god mutan Asherah in acn
suwos, ac kunausla siti lowos nukewa.
15 Ac in kasrkusrak lulap luk, nga fah oru folok sak luk nu fin mutunfacl nukewa
ma tiana akosyu.”

6

Nununku Lun LEUM GOD Lain Israel

1 Kowos in lohng ma LEUM GOD El lain Israel kac.
Tuyak, O LEUM GOD, ac fahk ma kom lain Israel kac. Lela fineol uh ac inging uh
in lohng ma kom fahk an.
2 Kowos eol uh, su pwelung kawil lun faclu, porongo mwe nununku lun LEUM GOD!
Oasr ma se LEUM GOD El nununku mwet lal kac. El ac srukak sie kas in tukak in lain
Israel.
3 LEUM GOD El fahk, “Mwet luk, mea nga oru koluk nu suwos uh? Nga aktoasrye
kowos fuka? Topukyu.
4 Nga uskowosme liki Egypt. Nga tulekowosla liki kohs. Nga supwalot Moses, Aaron,
ac Miriam in tuh pwenkowosla.
5 Mwet luk, esam ma Tokosra Balak lun Moab el tuh akoo in oru nu suwos, ac mea
Balaam, wen natul Beor, el topuk nu sel. Esam ma tuh sikyak ke kowos fahsr liki

5:2 Mt 2:6; Jn 7:42 **5:6** Gen 10:8–11 **6:4** Exo 12:50–51; Exo 4:10–16; Exo 15:20

nien aktuktuk Acacia nu Gilgal. Esam ma inge ac kowos fah akilen ma nga tuh oru in molikowosla."

Ma LEUM GOD El Enenu In Orek

6 Mea nga ac use nu sin LEUM GOD lun kusrao, ke nga ac tuku in alu nu sel? Ya
nga ac use cow fusr ma wo emeet in mwe kisa firir nu sel?
7 Ya LEUM GOD El fah insewowo nga fin use pus liki tausin sheep mukul nu yorol,
ku pus liki singoul infacl in oil in olive? Ya nga ac kisakin wounse se nutik in sang
moli ma koluk luk?
8 Mo, LEUM GOD El fahk tari nu sesr lah mea wo uh. Ma El enenu sesr uh inge: in
oru ma suwohs, in moulkin lungse pacl e nukewa, ac in moul in inse pusisel yurin
God lasr.
9 Sie mwet fin lalmwetmet el ac etu in sangeng sin LEUM GOD. LEUM GOD El pang
nu sin mwet in siti Jerusalem ac fahk, "Lohng, kowos mwet su fahsreni nu in siti uh!
10 Oasr ma saok in lohm sin mwet koluk uh, su elos eisla ke inkanek kutasrik. Elos
orekmakin mwe srikasrak kikiap, sie ouiya su nga kwase.
11 Nga ac nunak munas fuka nu sin mwet su orekmakin mwe paun sutuu ac
srikasrak kikiap?
12 Mwet kasrup lowos aklalfonye mwet sukasrup, ac kowos nukewa mwet kikiap.
13 Ke ma inge nga mutawauk tari in sot mwe ongoiya nu suwos, in kunauskowosla
ke sripen ma koluk lowos.
14 Kowos ac mongo ac tia kihpi — aok, kowos ac masrinsral na. Kowos ac telak ma
uh, a ac tia ku in oan paht yuruwos. Kutena ma lula yuruwos nga fah kunausla ke
mweun.
15 Kowos ac taknelik wheat, tuh tia ku in kosrani kac. Kowos ac fule oil liki olive,
tuh koflana orekmakin. Kowos ac orek wain, tuh tiana nim kac.
16 Ma inge fah sikyak mweyen kowos fahsr tukun ouiya koluk lal Tokosra Omri
ac Tokosra Ahab, wen natul, ac tafwelana in oru oakwuk laltal. Ke ma inge nga
fah kunauskowosla, ac mwet nukewa ac fah srungakowos. Mutanfahl nukewa fah
aklusrongtenye kowos."

7

Moul Fohkfok Lun Mwet Israel

1 Wanginla finsrak luk! Nga oana sie mwet masrinsral su tia ku in konauk fokinsak
ulun sak uh, ac wangin pac grape ke oa in grape uh. Grape nukewa ac fig emwem
nukewa kinkinla tari.
2 Wanginna sie mwet suwohs lula fin acn uh, wangin sie su inse pwaye nu sin God.
Mwet nukewa suk pacl fal in orek akmas. Elos suk na in oru koluk nu sin mwet Israel
wialos.
3 Elos nukewa mwet na pisrla in oru ma koluk. Mwet fulat ac mwet nununku soano
in oasr mol nu selos meet liki elos fah oru ma kunalos. Mwet pweyen uh elos fahk
ma elos kena kac, na mwet kol ingan insese nu kac ac tukeni orek pwapa lukma.
4 Finne mwet su srulun wo ac lulalfongiyuk inmasrlolos, a elos mwet lusrongten
oana mah uh.
Len sac summa tari ke God El ac kalyei mwet uh, oana ke El tuh sensenkakinulos
meet ke pusren mwet palu. Inge elos arulana fohsak.
5 Nimet lulalfongi mwet tulan lom ku mwet kawuk lom. Liyaung ma kom fahk,
finne nu sin mutan kiom.
6 In pacl inge tulik mukul nutin papa uh oru papa uh oana mwet lalfon, ac tulik
mutan uh supangkas nu sin nina kialos uh, ac mutan fusr akukuin nu sin nina
talupalos. Mwet lokoalok lun sie mwet pa mwet na in sou lal sifacna.

6:5 Oek 22:2—24:25; Jos 3:1—4:19 **6:16** 1 Tok 16:23–34; 1 Tok 16:29–34; 21:25–26 **7:6** Mt 10:35–36; Lk 12:53

7 Tusruktu nga fah tawi na LEUM GOD; nga fah tupan God, mweyen nga lulalfongi
lah El ac moliyula. God luk El fah porongeyu.

LEUM GOD El Ase Molela

8 Wangin sripa mwet lokoalok lasr in niankusri kut. Kut ne ikori, tuh kut ac fah
sifilpa tuyak. Kut ne oasr in lohsr in pacl inge, tuh LEUM GOD El kalem lasr.
9 Kut tuh oru ma Koluk lain LEUM GOD, na pa inge kut enenu in muteng kasrkusrak
lal ke kitin pacl. Tusruktu ke saflaiya El ac fah loangekut ac akwoyela ma koluk su tuh
orek nu sesr. El ac fah uskutme nu ke kalem. Kut fah moul ac liye ke El ac molikutla.
10 Na mwet lokoalok lasr fah liye ma inge ac mwekinla — nuna mwet lokoalok
pacna su tuh isrun kut ac fahk, “Pia sruk LEUM GOD se lowos an?” Kut ac fah liye
ke kutangyukla elos, ac lolongyuki oana fohk furarrar inkanek uh.
11 Mwet Jerusalem, pacl in sifilpa musai pot in siti uh summa. In pacl sac acn lowos
ac fah akyokyeyukelik.
12 Mwet lowos fah folokeni nu yuruwos liki acn nukewa — liki acn Assyria layen
kutulap, liki Egypt layen eir, liki acn nukewa apunla Infacl Euphrates, liki meoa ac
fineol yen loessula uh.
13 Tusruktu faclu ac fah ekla sie acn mwesis ke sripen ma koluk lalos su muta fac.

Pakoten Lun LEUM GOD Ke Israel

14 LEUM GOD, kom in oana sie shepherd nu sin mwet lom, mwet su kom sulela.
Elos finne muta mukaimtal insak uh, oasr na ima wowo raunelosla. Lela elos in som
mongo in ima wowo lun Bashan ac Gilead, oana ke elos tuh oru in pacl meet ah.
15 Orek mwenmen nu sesr, LEUM GOD, in oana ke kom tuh oru in len ingo ke kom
uskutme liki acn Egypt.
16 Mutanfahl puspis ac fah liye ma inge ac arulana mwekinla kac, finne yohk ku
lalos. Elos fah kaliya oallos ac fonosya insraclos ke sripen elos toasrla.
17 Elos fah orak infohk uh oana wet uh. Ke sripen sangeng lalos elos ac rarrar ac
tuku liki pot ku lalos, ac forla nu sin LEUM GOD lasr.
18 Wangin sie pac god oana kom, O LEUM GOD. Kom nunak munas ke ma koluk
lun mwet lom su painmoulla. Kom tia sruokya kasrkusrak lom nwe tok, ac kom
insewowo in fahkak nu sesr lungse kawil lom.
19 Kom ac fah sifilpa pakoten nu sesr. Kom fah futungya ma koluk lasr nu ye niom,
ac supweya nu yen loallana in meoa uh!
20 Kom fah akkalemye oaru ac lungse kawil lom nu sin mwet lom, mwet in fwil natul
Abraham ac Jacob, oana ke kom wuleang nu sin mwet matu lasr pacl loes somla ah.

NAHUM

Tukakinyen Book Lal NAHUM

Book lal Nahum el soko on in engankin musalla lun Nineveh, siti fulat se lun mwet Assyria, su nuna lain ac akkeokye mwet Israel in pacl oemeet ah me. Nunkeyuk mu musalla se inge sikyak yac onfoko kutu B. C. (meet liki Christ). Mwet uh akilen mu nununku lun God pa inge nu fin sie mutunfacl inse fulat ac sulallal.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Nununku nu fin Nineveh 1:1–15
Musalla lun Nineveh 2:1—3:19

1 Pa inge kas ke acn Nineveh, oana ma liyeyuk in sie aruruma lal Nahum, sie mwet Elkosh.

Kasrkusrak Lun LEUM GOD Lain Nineveh

2 LEUM GOD El sie God loloik,
El kalyaelos su lainul.
El foloksak nu selos ke kasrkusrak lal.
3 LEUM GOD El tia sa in kasrkusrakak,
Tusruktu El arulana ku,
Ac pacl nukewa El kalyei mwet su oru ma koluk.

Yen LEUM GOD El fahsr we, eng upa ac sikyak;
Kutkut in ye nial orala pukunyeng uh!
4 El sap ku nu sin meoa, ac meoa paola!
El akpaoyela pac infacl uh.
Ima in acn Bashan uli,
Insroan fineol Carmel srusrala,
Ac ros in acn Lebanon efla.
5 Eol uh kusrusr ye mutun LEUM GOD,
Eol srisrik uh kofelik ye mutal.
Faclu usrusryak ke pacl LEUM GOD El sikla;
Faclu ac mwet nukewa fac rarrar.
6 Ke pacl El kasrkusrak, su ku in moulla?
Su ku in moulla liki foloyak lal?
El okoala fulen kasrkusrak lal;
Eot uh mwesri nu ke kutkut ye mutal.

7 LEUM GOD El wo;
El loango mwet lal in pacl in ongoiya;
El karinganulos su nget nu sel.
8 El arulana kunausla mwet lokoalok lal oana sie sronot lulap su fungla.
El supwala mwet su lainul nu infulan misa.
9 Mea kowos pwapa sulali sang lain LEUM GOD?
El ac kunauskowosla.
Wangin mwet ku in alein nu sel pacl luo.
10 Kowos su lungse sruhi ac fah isisyak
Oana kokul su pinpinla ac sroan mah pao.
11 Oasr sie mwet su tuku liki kom, Nineveh, sesseslana ke pwapa sulal elan oru lain LEUM GOD.

1:1 1:1—3:19; Isa 10:5–34; 14:24–27; Zep 2:13–15

12 Pa inge ma LEUM GOD El fahk nu sin mwet Israel, mwet lal: “Mwet Assyria finne
ku ac pus suna, elos ac fah kunausyukla ac wanginla. Mwet luk, nga tuh akkeokye
kowos meet, tusruktu nga fah tia sifilpa oru.
13 Inge nga fah aksafyela ku lun Assyria fowos, ac wotyalik sein ma kaprikowosi.”
14 Pa inge ma LEUM GOD El wotela ke mwet Assyria: “Ac fah wangin tulik natulos
in folokonak inen sou lalos. Nga fah kunausla ma sruloala su oan in tempul lun god
lalos. Nga akoo sie kulyuk nu sin mwet Assyria — tia fal elos in moul!”
15 Liye, mwet roso se pa tuku fineol uh me ingo, ac use pweng wo! El fahsr in
sulkakin ke kutangla! Mwet Judah, oru kufwa in akfulat lowos an, ac sang nu sin
God ma kowos wulela ku mu kowos ac sang nu sel an. Mwet koluk fah tia sifilpa
utyak mweuni acn lowos. Wutiyukla na pwaye elos!

2

Musalla Lun Nineveh

1 Nineveh, ac mweuniyuk kom pa nge!
Ku se ma ac ipsrikikomi tuku tari.
Akoela mwet loang lom an!
Taran inkanek an!
Akola in mweun! (
2 LEUM GOD El akola in folokonak ku ac wolana lun Israel, in oana woiyen acn we
meet liki mwet lokoalok elos kunausla.)
3 Mwet lokoalok elos us mwe loeyuk srusra,
Ac nukum nuknuk in mweun srusra.
Elos akola in mweun!
Chariot natulos sarmelik oana e uh!
Horse natulos rarala in tari kasrusr!

4 Chariot uh kasrla fin inkanek uh,
Sasot sasma in acn mwesas infulwen siti uh.
Elos kalmelik oana srokom in e,
Ac yuwot yume oana sarom.
5 Leum lun mwet mweun uh solsoleni.
Ingyak lalos uh oru elos tukulkul.

Mwet lokoalok uh kasryak nu ke kalkal uh,
Ac akoela acn in sunya sak in kunausla mutunpot an.
6 Mutunpot nu sisken infacl uh mulipwelik ikakla;
Ac mwet inkul sin tokosra arulana tuninfongla.
7 Kasra el sruhu utukla.
Mwet kulansap lal elos sasao oana wuleoa
Ac puok iniwalos ke asor.
8 Mwet uh kaingelik liki acn Nineveh,
Oana kof ma pisrelik liki dam fokelik se,
Pusra lulap se wowoyak ac fahk, “Tui! Tui!”
Tusruktu wangin mwet folokla.

9 Srukak kewa silver ac gold an!
Siti uh sessesla
Ke kain in mwe kasrup puspis!

10 Acn Nineveh kunanula, mwet uh kaingelik, ac wangin ma lula we!

1:15 Isa 52:7

Insialos kofelik ke sangeng,
Intwelos rarrar, mutalos efla,
Ac wanginla ku lalos.

11 Pia siti se
Ma tuh oana luf in lion ah in pacl inge?
Acn ma lion fusr uh tuh tohfla we,
Yen lion mukul ac lion mutan uh fahsri,
Ac lion fusr natultal mutana in misla?
12 Lion mukul uh ac uniya ma el sruokya nal,
Ac eiya in ip srisrik nu sin lion mutan ac lion fusr natul.
El nwakla luf sel ke ipin ikwa ma eiyuki.
13 LEUM GOD Kulana El fahk, "Nga mwet lokoalok lowos! Nga ac esukak chariot nutuwos an. Mwet mweun lowos ac fah anwuki ke mweun, ac nga fah usla ma nukewa kowos tuh eisla sin mwet saya. Sap ku su mwet utuk kas lowos tuh tafwekowos in fahkak ac fah tia sifil lohngyuk."

3

1 We nu sin siti kikiap ac akmas se
Su sessesla ke mwe kasrup ma ac fah pusrla ac utukelik.
2 Porongo kusen sringsring lun mwe sringsring,
Erarak lun wheel in mwe kasrusr uh,
Pusren kasrusr lun horse uh,
Ac srosro lun chariot uh!
3 Mwet kasrusr fin horse yuyak in mweun,
Cutlass uh sarmelik, ac osra uh saromrom!
Mwet misa uh tia ku in oekyukla —
Manolos yolyak oan,
Ac mwet uh ikorkor faclos.
4 Nineveh, su oana sie mutan kosro, el kalyeiyuk.
El oasku ac sessesla ke mwe inutnut.
El kiapwela mutunfacl puspis nu ke moul in kohs.

5 LEUM GOD Kulana El fahk,
"Nineveh, nga ac kalyei kom!
Nga ac fah sarukkomla,
Ac lela mutunfacl uh in liye koflufol lom —
Aok liye kom ke kom ac mwekinla uh.
6 Nga ac fah arulana aklusrongtenye kom,
Ac afinkomla ke ma na fohkfok ma mwet uh wohtwot kac.
Mwet ac fah intoein kom ac sangeng ke liyeyom.
7 Elos nukewa su liye kom ac kohloli liki kom.
Elos fah fahk, 'Nineveh el musalla na pwaye!
Su srakna pakomutal?
Su ac lungse akwoyal?' "
8 Nineveh, ya kom pangon kom wo liki Thebes, siti fulat lun Egypt? Oasr pac infacl soko we in karinganul oana sie kalkal — Infacl Nile ma loangeyal.
9 El leumi facl Ethiopia ac Egypt, ac wangin saflaiyen kuiyal. Libya el asruoki pac nu sel.
10 Ne ouinge, a mwet Thebes elos utukla nu in sruoh. Tulik srisrik natulos sringsring pac nwe ke misa ke sruwasrik in inkanek nukewa. Mwet kol lalos kapiri ke sein, utukla elos, ac kitakatelik elos nu sin mwet ma sruokolosi.

11 Nineveh, kom pac, kom fah sruhilana ac nikinkomla. Kom ac fah suk pac in
kaingla liki mwet lokoalok lom.
12 Pot ku lom nukewa ac fah oana sak fig su mwesrla fahko: osrokak sropon sak
an, na fokinsak olo fah putat nu inwalum!
13 Mwet mweun lom elos munas oana mutan uh, ac mutunpot in facl sum ikakelik
nu sin mwet lokoalok lom. Firir in e ac fah esukak polosak lulap sruokyen mutunpot
lom.
14 Ut kof me, ac akkeyala pot ku lom meet liki ac kuhlusyuki kom! Futungya fohk
kle in orek brick, ac akoela form nu kac!
15 Kom finne akoo ma inge nukewa, kom ac nuna misa na ke e, ku anwuki ke
mweun. Ac fah pokyukla kom oana fokinsak ma mongola nufon sin won srisrik
locust.
Mwet lom elos puseni oana locust uh!
16 Kom akpusye mwet kuka lom nwe pus liki na itu inkusrao! Tusruktu inge elos
nukewa wanginla, oana won locust su sralelik pao ac sohkla.
17 Mwet leum lom uh oana sie u in won locust su kaukya pesinka uh ke len mihsrisr
uh. Na ke faht uh sikyak, elos sohkelik ac wangin mwet etu yen elos som nu we!
18 Tokosra Fulat lun Assyria, governor lom elos misa, ac mwet wal fulat lom
motullana nwe tok! Mwet lom elos fahsrelik fineol uh, ac wangin mwet in sifilpa
usalosme nu yen selos.
19 Wangin unweyen kinet keim uh, pwanang ac tia ku in mahla. Elos nukewa
su lohng pweng ke musalla lom, elos fah paspas ke engan. Ya oasr mwet su tuh
kaingkunla mwe keok upa ma kom oru?

HABAKKUK

Tukakinyen Book Lal HABAKKUK

Kas lun mwet palu Habakkuk sikyak apkuran nu ke yac onfoko meet liki Christ, ke pacl se mwet Babylonia elos leumi mutunfacl uh. Habakkuk el arulana elya ke nunkeyen orekma sulallal lun mutunfacl se inge, ac el siyuk sin Leum God, "Efu ku kom mislana ke elos kunausla mwet su arulana suwohs lukelos?" (1:13) Leum God El topuk lah El ac oru ma fal Elan oru ke pacl na El sulela, ac in pacl se inge, "Elos su suwosna fah moul mweyen elos inse pwaye nu sin God." (2:4)

Acn lula ke book se inge kas in palu ke ma upa su ac sikyak nu sin mwet sesuwos, oayapa soko on in akkalemye fulatlana lun God, ac ke lulalfongi pwaye lun mwet se ma orala on soko inge.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Torkaskas lal Habakkuk ac top lun Leum God 1:1—2:4
Musalla lun mwet sesuwos 2:5–20
Pre lal Habakkuk 3:1–19

1 Pa inge mwe fahkak su LEUM GOD El akkalemye nu sin mwet palu Habakkuk.

Habakkuk El Torkaskas Ke Inkanek Sesuwos

2 O LEUM GOD, lusa kac pacl nga ac pang in suk kasru na kom fah lohngyu, ac nga
ac tung putaka na kom fah molikutla liki mwe keok?
3 Efu ku kom oru ngan liye kain in mwe lokoalok inge? Efu ku kom ku in muteng
kain orekma sufal inge? Mwe kunausla ac mwe keok rauniyuyak, ac oasr amei ac
anwuk orek yen nukewa.
4 Ma sap uh munasla ac wanginla sripa, ac nununku suwohs tiana orek. Mwet
koluk uh kutangla mwet wo, ouinge nununku suwohs ikilyukelik.

Topuk Lun LEUM GOD

5 Na LEUM GOD El fahk nu sin mwet lal, "Suiyana mutunfacl su raunikowosyak, ac
kowos fah fwefela ke ma kowos liye. Nga ac oru sie ma, ac kowos ac tia lulalfongi ke
kowos ac lohngak uh.
6 Nga ac sang ku nu sin mwet Babylonia tuh elos in leumi mutunfacl uh. Mwet inge
mwet na sulallal ac irpit. Elos oatula som sasla faclu in kutangla acn saya.
7 Elos akyokyelik sangeng ac tuninfong, ac in nunak fulat lalos elos tiana akilen
kutena ma sap sayen ma elos lungse oru.
8 "Horse natulos uh mui liki kosro leopard, ac sulallal liki wolf masrinsralla uh.
Mwet kasrusr fin horse lalos tuku yen loesla me. Horse natulos kihling infohk uh.
Elos pwesroulme oana luman won eagle ke elos putati in sruokya ma nalos.
9 "Mwet mweun lalos sikla ac sulallal in anwuk, ac mwet e nukewa elos tuninfongla
ke elos ac sikme uh. Pisen mwet elos sruokya uh pukanten oana puhk uh.
10 Elos aklusrongtenye tokosra uh ac isrun mwet leum. Wangin pot ku ac ku in
sikululosi — elos ac yolsani fohk uh nu pe pot uh, fanyak kac ac eisla acn uh.
11 Na elos ac tuhyak oana eng uh sasla som. Mwet inge oru mu ku lalos uh pa god
lalos."

Habakkuk El Sifilpa Torkaskas Nu Sin LEUM GOD

12 O LEUM GOD, nuna kom na pa God oe ke mutawauk ah me. Kom God luk, su
mutal ac moul ma pahtpat. LEUM GOD luk ac Mwet Lango luk, kom sulela mwet
Babylonia ac sang ku nu selos elos in mau ku in kalyei kut.

1:5 Orek 13:41 **1:6** 2 Tok 24:2

13 Tusruktu, efu ku kom ku in muteng orekma lun mwet koluk inge? Motom arulana
mutalla in liye ma koluk, ac kom arulana srunga liye ke mwet uh oru ma koluk. Ke
ma inge efu ku kom mislana ke elos kunausla mwet su arulana suwohs lukelos?
14 Efu ku kom ku in oru mwet uh oana ik uh, ku oana ma orakrak ma wangin leum
lalos?
15 Mwet Babylonia orekmakin ka in sruokya mwet uh, oana ik uh. Elos amakunulos
in nwek natulos, ac sasa ke engankinyen ma elos sruokya!
16 Elos alyalu pacna nu ke nwek natulos ac orek kisa nu kac, mweyen nwek natulos
uh pa sang mwe insewowo nu selos.
17 Ya elos ac orekmakinna cutlass natulos nwe tok, ac nuna kunausna mutanfahl
uh ac tia pakomuta?

2

Top Lun LEUM GOD Nu Sel Habakkuk

1 Nga ac fanyak nu fin tower in soan luk, ac tupan lah mea LEUM GOD El ac sap
nga in fahk, ac top fuka El ac oru nu ke torkaskas luk.
2 Pa inge top ma LEUM GOD El ase nu sik. El fahk, "Simusla ma nga ac akkalemye
nu sum inge fin eot kle in arulana kalem, mwet uh in mau ku in ngetang na liye ac
kalem kac.
3 Simusla ma inge mweyen soenna pacl in sikyak. Tusruktu in pacl na sa, ma nga
akkalemye nu sum uh ac fah akpwayeiyuk. Sahp ac nunkeyuk mu ac paht in tuku,
tusruktu soano na. Pwayena lah ac sikyak — ac fah tia kohtla nwe tok.
4 Pa inge kas sac: 'Elos su koluk elos ac tia painmoulla, a elos su suwosna fah moul
mweyen elos inse pwaye nu sin God.' "

We Nu Sin Mwet Sesuwos

5 Kasrup uh kiapwekutla. Mwet rapku uh elos orek funmwet ac koflana okaki —
elos oana fulan misa, tia ku in muti. Pa sis elos srike in mweun ac eisla mutunfacl
puspis nu selos sifacna.
6 Mwet sruoh uh ac fah israsrinkusrai mwet ma sruokolosi, ac akkalemye sulung
lalos ac fahk, "Kowos eis ma su tia ma lowos; tusruktu ac kunausyukla kowos! Kowos
ac oru ange nwe ngac, in eis kasrpowos ke funmwet selos su srakna akfalye soemoul
la nu suwos?"
7 Tusruktu ac tiana paht, kowos su sruokya mwet saya ac fah oasr pac soemoul
lowos, na ac fah oasr sap ku nu suwos in akfalye soemoul lowos wi ma laesla. Mwet
lokoalok fah tuku ac oru kowos in rarrar ke sangeng. Elos ac fah utyak nu in acn
suwos ac eisla ma nukewa lowos!
8 Kowos muta eis ma lun mwet fin mutunfacl puspis, na inge elos su painmoulla
fah eisla ma lowos ke sripen akmas ac lokoalok kowos oru nu sin mwet faclu ac siti
selos.
9 We nu suwos! Kowos akkasrupye sou lowos sifacna ke ma kowos eisla ke
funmwet, ac srike in oakiya lohm suwos yen wangin mwe lokoalok fah sun!
10 A inkanek koluk lowos an akmwekinye sou lowos. Ke kowos kunausla mutunfacl
puspis, kowos pwanma ongoiya nu fowos sifacna.
11 Finne eot ke kalkal uh elos wowoyak pac lain kowos, ac loaloa in lohm uh etai
pusren wowo lun eot uh.
12 We nu suwos! Kowos oakiya sie siti fin ma koluk, ac musaela ke akmas.
13 Mwet in acn ma kowos kutangla elos kemkatu ke wangin mweyen ma nukewa
elos musaela firiryak. LEUM GOD Kulana pa oru ma inge.

2:3 Heb 10:37 **2:4** Rom 1:17; Gal 3:11; Heb 10:38; Isa 11:9

14 Tusruktu faclu ac fah arulana sessesla ke eteyen wolana lun LEUM GOD oana ke
meoa uh sessesla ke kof.
15 We nu suwos! Kowos akpusiselye ac aklusrongtenye mwet tulan lowos in
kasrkusrak lowos, ac kowos oru elos tukulkul oana elos in sruhi.
16 Ke ma inge, kowos ac fah apinyukla ke mwekin ac tia ke akfulat. Kowos sifacna
ac fah nimnim ac tukulkul. LEUM GOD El ac fah oru tuh kowos in nim ke cup in
kalyei lowos sifacna, na akfulat nu suwos ac fah ekla nu ke akmwekin.
17 Kowos tuh pakiya insak in Lebanon; inge ac fah pakpuki kowos. Kowos onela
kosro in acn we; inge kosro ac fah aklangingye kowos. Ma inge ac sikyak ke sripen
akmas ma kowos tuh oru, ac ke sripen lokoalok yohk lowos lain mwet faclu ac siti
lalos.
18 Mea, oasr sripen ma sruloala uh? Ma sruloala se ma na orekla ke poun mwet,
ac wangin ma el ku in fahk. Mea wo el ac oru nu sin mwet ma oralla uh ku elos in
lulalfongel — god na tia ku in kaskas se pa el.
19 We nu suwos! Kowos fahk nu sin sie polosak, “Tukakek!” ku nu sin sie eot,
“Tuyak!” Ya sie ma sruloala ku in akkalemye kutena ma? Finne mosrweyukla manol
ke silver ac gold, tusruktu wangin moul in el.
20 LEUM GOD El oasr in Tempul mutal lal; lela mwet e nukewa fin faclu in misla ye
mutal.

3

Sie Pre Lal Habakkuk

1 Pre se inge ma lal Habakkuk, mwet palu:
2 O LEUM GOD, nga lohng tari ke pungom,
Ac nga arulana fwefela ke orekma lom.
Sifilpa oru in pacl lasr uh
Orekma usrnguk ma kom tuh oru meet ah.
Pakoten nu sesr, finne pacl kom kasrkusrak.

3 God El ac sifilpa tuku Edom me;
God mutal El tuku liki eol srisrik lun Paran,
Wolana lal afunla inkusrao,
Ac faclu sessesla ke kaksakinyal.
4 El tuku wi kalmen sarom;
Kalem sarmelik liki inpaol,
Yen ku lal wikla we.
5 El supu mas upa uh in fahsr meet lukel,
Ac sapkin tuh misa in fahsr tokol.
6 Ke pacl se El tui, faclu kusrusr;
Ke ngetang lal, mutunfacl uh rarrar.
Fineol ma nuna oan oemeet me muliplipi,
Ac eol srisrik su ac oan nwe tok tili,
Aok eol srisrik yen El fahsr we in pacl oemeet ah.

7 Nga liye ke mwet Cushan elos sangeng,
Ac ke mwet Midian elos rarrar.
8 LEUM GOD, ya infacl uh pa tuh oru kom kasrkusrakak ah?
Ya meoa uh pa tuh oru kom foloyak ah?
Kom kasrusr fin pukunyeng uh;
Pukunyeng in paka uh pa chariot nutum
Ke kom tuh use kutangla nu sin mwet lom.

9 Kom akola in orekmakin mwe pisr nutum,
Akola in pisrik sukan pisr nutum.
Sarom lom foklalik faclu.
10 Pacl se ke eol uh tuh liye kom, elos rarrar;
Kof uh kahkla inkusrao me.
Kof ye faclu ngirngir,
Ac noa kaclos pisryak nwe lucng.
11 Ke usren mui lun pisr nutum
Ac saromla lun osra saromrom nutum
Faht uh ac malem uh tui, tia mukuikui.
12 Kom fahsr sasla fin faclu ke kasrkusrak,
Kom futfutungya facl puspis ke folo lom.
13 Kom illa in molela mwet lom,
In molela tokosra lom su kom sulela.
Kom uniya mwet kol lun mwet koluk
Ac sukela mwet lal nukewa.
14 Mwe pisr nutum fakisya ac sasla ke mwet kol fulat lun un mwet mweun
Ke elos tuku oana sie paka in liskutelik.
Elos engnu oana mwet su akkeokye mwet sukasrup in lukma.
15 Horse nutum uh futungya inkof uh,
Oru inkof uh wiawala.

16 Nga lohng ma inge nukewa, ac nga rarrar;
Ngoasrok rarak ke sangeng.
Monuk ulla,
Ac niuk tukulkul.

Nga fah misla tupan pacl se
Ke God El ac fah kalyei mwet ma mweuni kut uh.

17 Sak fig finne wangin fahko
Ac wangin grape ke oa in grape uh,
Sak olive finne tia fokla
Ac ima uh finne tia isus fahko,
Sheep nukewa finne misa
Ac kalkal in cow uh pisala,
18 Nga fah srakna insewowo ac engan
Mweyen LEUM GOD El langoeyu.
19 LEUM GOD Fulatlana El ase ku nu sik.
El oru niuk in oakwuk oana soko deer,
Ac karinginyu fineol uh.

3:19 2 Sam 22:34; Psa 18:33

ZEPHANIAH

Tukakinyen Book Lal ZEPHANIAH

Mwet palu Zephaniah el tuh luti ke tafun pacl tok in yac onfoko meet liki Christ, sahp inmasrlon yac singoul meet liki ke Tokosra Josiah el sifil oru oakwuk sasu lal ke ouiyen alu nu sin God in yac 621 B. C. Book se inge sramsram yohk ke kas ma mwet palu puspis nuna fahkak meet ke sripa inge: sie len in ongoiya lulap ac kunausten ac fah sikyak, ac mwet Judah ac fah kaiyuk ke alu lalos nu sin god saya. Leum God El fah oayapa kai mutunfacl saya. Jerusalem el finne kunausyukla, tusruktu in kutu pacl tok, siti sac ac fah sifil musaiyukyak, ac mwet inse pusisel ac suwoswos fah muta we.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Len in nununku lun LEUM GOD 1:1—2:3
Ongoiya lulap nu sin mutunfacl atulani lun Israel 2:4–15
Ongoiya ac sifil folokyak lun Jerusalem 3:1–20

1 Pa inge pweng ma LEUM GOD El tuh sang nu sel Zephaniah in pacl ma Josiah wen
natul Amon el tokosra lun Judah. (Zephaniah el ma in fita lal Tokosra Hezekiah kacl
Amariah, Gedaliah, ac Cushi.)

Len Ma LEUM GOD El Oru Nununku Lal

2 LEUM GOD El fahk, "Nga ac kunausla ma nukewa fin faclu,
3 mwet nukewa wi kosro, won, ac ik. Nga fah kunausla mwet koluk nukewa. Nga
fah kunausla mwet nukewa, ac wangin kutena mwet ac fah painmoulla. Nga, LEUM
GOD, fahk ouinge.
4 "Nga fah akkeokye mwet Jerusalem ac mwet Judah nukewa. Nga fah eela tuh in
wanginla nufon inken alu nu sel Baal in acn we, ac wangin sie fah ku in esam mwet
tol pegan su kulansupwal.
5 Nga fah kunausla kutena mwet su fanyak nu fin lohm uh ac alu nu ke faht, malem,
ac itu uh. Nga fah oayapa kunausla mwet su alu nu sik ac wuleang mu elos ac orekma
na nu sik, a elos sifilpa orek wulela ku nu sin god Molech.*
6 Nga fah kunauselosla su forla ac tia sifil kulansupweyu, elos su tila fahsr nu yuruk
ku suk kolyuk luk."
7 Len in nununku lun LEUM GOD apkuranme, ke ma inge kowos in misla ye mutal.
LEUM GOD El akoo in onela mwet lal oana kosro nu ke mwe kisa, ac El suli mwet
lokoalok in orani ac usla nufon koanon acn Judah.
8 LEUM GOD El fahk, "Ke len sac, nga fah onela mwet kol ac sou lun tokosra, ac
elos nukewa su oru facsin lun mwetsac.
9 Nga fah kaelos nukewa su alu oana mwet pegan, ac elos su uniya mwet ac pisre
ma lalos in nwakla lohm sin mwet leum lalos ke ma wap."
10 Ac LEUM GOD El oayapa fahk, "In len sac, kowos ac fah lohng pusren tung sisken
Mutunpot Ik in Jerusalem. Kowos ac fah lohng pac tung tutaf in acn su tufahna
musaiyuk in siti uh, ac sie pusra lulap su ngirla fineol uh me.
11 Kowos su muta tafunyen ten in siti uh in tung ac wowoyak ke pacl se kowos
lohngak ma inge, mweyen mwet kuka nukewa elos misa!
12 "In pacl sac nga fah eis kutu lam ac tolak acn nukewa Jerusalem. Nga fah kalyei
mwet su pangon elos fas in ma nukewa ac su lulalfongi kaclos sifacna, ac fahk nu
selos sifacna, 'LEUM GOD El tiana oru kutena ma, finne nu ke wo ku nu ke koluk.'

1:1 2 Tok 22:1—23:30; 2 Chr 34:1—35:27 * **1:5** ***Molech:*** Molech el sie god lun mwet Ammon (liye Lev 18:21) su pangpang pac Milcom.

13 Mwe kasrup lalos ac fah pusrla, ac lohm selos kunausyukla. Elos fah tiana muta
in lohm ma elos musaela, ku nim wain ma tuku ke ima in grape lalos."
14 Len lulap lun LEUM GOD apkuranme — arulana fototome, ac ac sa na tuku! Len
sac ac fah sie len na upa, mweyen finne mwet mweun na pulaik se, el ac wowoyak
pac ke keok.
15 Ac fah sie len in kasrkusrak, sie len in ongoiya ac keok, len in musalla ac kunanula
ma nukewa, sie len lohsr ac ohk lulap, sie len pukunyeng ac lohsr matoltol,
16 sie len sessesla ke pusren mwe ukuk lun mweun, ac pusren sasa lun mwet mweun
ke elos mweuni pot ku ac tower fulat lun siti uh.
17 LEUM GOD El fahk, "Nga fah sang mwe ongoiya lulap nu fin mwet uh ac elos
nukewa fah fahsr kahlimin acn uh oana mwet kun. Elos orekma koluk lainyu, ac
inge srah kaclos ac fah okwokla oana kof, ac mano misa lalos ac fah oan kulawi fin
fohk uh."
18 Ke len se LEUM GOD El ac akkalemye kasrkusrak lal uh, finne gold ku silver
nukewa lalos tiana ku in molelosla. Faclu nufon ac fah firiryak ke fulen kasrkusrak
lal. El ac fah aksafyela moul lun mwet nukewa su muta fin faclu ke sie safla su ac
sikyak in kitin pacl na.

2

Mwet Palu El Kwafe Tuh Mwet Uh In Auliyak

1 Mutunfacl sumwekin, kom in asmakla
2 meet liki kom fah ukyukla oana kulun wheat ma eng uh okla, meet liki kasrkusrak
upa lun LEUM GOD tuku nu fom oana firir lun e uh, meet liki len se El akkalemye
kasrkusrak lal.
3 Suk LEUM GOD, kowos mwet pusisel nukewa fin acn uh, su akos ma sap lal. Oru
ma suwohs, ac akpusiselye kowos sifacna ye mutun LEUM GOD. Sahp kowos fah ku
in kaingla liki kaiyuk in len se LEUM GOD El ac fah akkalemye kasrkusrak lal.

Ongoiya Lulap Ma Ac Sikyak Nu Sin Mutunfacl Rauneak Israel

4 Wangin sie mwet ac fah lula in siti Gaza. Ashkelon ac fah wanginla mwet muta we.
Mwet in Ashdod ac fah lisyukla ke tafun len na, ac mwet in Ekron ac fah ukohkyak
liki siti selos.
5 Kowos mwet Philistia su muta weacn uh, kowos ac fah kunausyukla. LEUM GOD
El orala tari nununku lal nu suwos. El ac kunauskowosla, ac tia sie suwos fah lula.
6 Acn lowos sisken meoa uh ac fah mwesisla, ac lohm sin mwet shepherd ac kalkal
in sheep fah oan we.
7 Mwet Judah su moulla ac fah utyak ac muta fin acn lowos. Elos ac fah orala acn
uh nu ke nien mongo lun un kosro natulos, ac motul in lohm sin mwet Ashkelon.
LEUM GOD lalos fah welulos ac sifilpa akkasrupyalos.
8 LEUM GOD Kulana El fahk, "Nga lohng ke mwet Moab ac mwet Ammon elos fahk
kas in akkolukye ac aksruksruki mwet luk, ac konkin mu elos ac eisla acn selos.
9 In oana ke nga pa LEUM GOD moul, God lun Israel, nga fahkot na pwaye lah acn
Moab ac Ammon ac fah kunausyukla oana acn Sodom ac Gomorrah. Elos ac fah ekla
oana sie luf in sohl ac musalla nwe tok, ac mah uh ac fah kapak ac kupoiya acn uh.
Mwet luk su moulla ac fah utyak ac usla ma lalos nukewa, ac eisla acn selos."
10 Pa ingan luman kaiyuk su ac fah orek nu sin mwet Moab ac Ammon ke sripen
filang ac inse fulat lalos, ac ke sripen elos angon mwet lun LEUM GOD Kulana.

2:4 2:4–7; Isa 14:29–31; Jer 47:1–7; Jol 3:4–8; Amo 1:6–8; Zec 9:5–7 **2:8** 2:8–11; Isa 15:1—16:14; 25:10–12; Jer 48:1–47; Ezk 25:8–11; Amo 1:13–15; Jer 49:1–6; Ezk 21:18–32; 25:1–7; Amo 1:13–15 **2:9** Gen 19:24

11 LEUM GOD El ac fah aklangingingyalos. El ac fah aksrikyela god lun faclu nwe
ke na wanginla, na mutunfacl nukewa fah alu nu sel, kais sie in acn sel sifacna.
12 LEUM GOD El fah oayapa uniya mwet Ethiopia.
13 LEUM GOD ac fah orekmakin ku lal in kunausla Assyria. El fah oru tuh siti
Nineveh in oana sie mahnum su wanginla mwet muta we, ac in oana sie acn mwesis
wangin kof we.
14 Ac fah sie acn in oan lun un sheep ac un cow ac kain in kosro nukewa. Owl fah
muta inmasrlon acn musalla ac tung in winto ah me. Wa ac fah kaskas fin acn in
utyak uh. Sak cedar ke lohm uh ac fah taktakla.
15 Pa inge ma ac sikyak nu ke siti se su arulana insefulatkin ku lal sifacna, ac nunku
mu wangin ma ac aklokoalokyal. Mwet we nunku mu siti selos pa ku ac fulat oemeet
fin faclu. Ac fuka lupan musallaiyen acn sac, ke ac fah ekla sie acn in mongla lun
kosro lemnak. Mwet nukewa su fahsryak we ac fah sangeng ac kohloli liki acn we.

3

Ma Koluk Lun Jerusalem Ac Moliyukla Lal

1 Acn Jerusalem ac musalla, sie siti olafohkfok ac tunyuna, su akkeokye mwet lal
sifacna.
2 El tuh tia porongo LEUM GOD, ku insewowo in eis kas in kaiyuk lal. El tia filiya
lulalfongi lal in LEUM GOD, ku suk kasru sel.
3 Mwet leum lun acn we elos oana lion ngutngut; mwet nununku we oana kosro
wolf masrinsral su arulana rapku ac tia lela soko sri in oan nu ke lotu tok uh.
4 Mwet palu elos tiana oru ma kunalos ac elos kutasrik; mwet tol elos akfohkfokyela
ma mutal ac ikil ma sap lun God in wo nu selos sifacna.
5 Tusruktu LEUM GOD El srakna oasr in siti uh; El oru ma suwohs ac tia ku in oru
ma sufal. Lotutang nukewa El tia tui in oru nununku suwohs nu sin mwet lal. A ne
ouinge, mwet sesuwos we srakna oru na ma koluk ac tia mwekin.
6 LEUM GOD El fahk, “Nga sukela mutunfacl puspis. Nga kunausla siti selos ac filiya
pot ac tower ke siti inge in musalla na oan. Siti uh wanginla mwet we, inkanek uh
oalalla — wangin mwet lula.
7 Nga tuh nunku mu ma inge ac tuh oru mwet luk in asmakla ac akfulatye kaiyuk
luk, ac tia mulkunla mwe luti luk nu selos. A tia paht na elos sifil oru koluk oana
meet ah.
8 Ac LEUM GOD El fahk, “Soano na. Tupan len se nga ac tuyak ac orek loh lain
mutunfacl uh. Nga wulela tari tuh nga fah orani mutunfacl ac tokosrai, ac oru elos
in pula ku lun kasrkusrak luk. Faclu nufon ac fah kunausyukla ke kasrkusrak luk, su
oana sie firir in e.
9 “Na nga fah ekulla ouiyen kaskas lun mwet in mutunfacl nukewa, ac elos fah pre
nu sik mukena, ac tia nu sin kutena god saya. Elos nukewa fah akosyu.
10 Finne acn Ethiopia su oan loeslana, mwet luk su fahsrelik elos ac fah use mwe
kisa nu sik we me.
11 In pacl sac, kowos mwet luk fah tia sifilpa enenu in mwekin lah kowos tuh tuyak
lainyu. Nga fah lusla mwet nukewa su filang ac inse fulat, ac kowos fah tia sifilpa
tunyuna lainyu fin eol mutal sik.
12 Nga fah oakiya sie mutunfacl pusisel ac efal in acn we, su fah tuku ac sukok
kasru sik.
13 Mwet Israel su lula ac fah tia oru kutena ouiya koluk nu sin kutena mwet, ku
fahk kas kikiap, ku srike in aklalfonye mwet. Elos fah kapkapak ac muta in misla, ac
tia sangeng sin kutena mwet.”

2:12 Isa 18:1–7 **2:13** 2:13–15; Isa 10:5–34; 14:24–27; Nah 1:1—3:19 **3:13** Fwack 14:5

Soko On In Engan

14 On ac sasa ke engan, kowos mwet Israel!
Jerusalem, engan ke insiom nufon!
15 LEUM GOD El tulokinya kaiyuk lal nu sum.
El lusak mwet lokoalok lom nukewa.
LEUM GOD, su tokosra lun Israel, El wi kom.
Inge kowos tia enenu in sifilpa sangeng.
16 Pacl se apkuran me ke elos fah fahk nu sin Jerusalem,
“Nikmet sangeng, siti Zion!
Nikmet lela poum in munasla!
17 LEUM GOD lom El wi kom;
Ku lal ac fah sot kutangla nu sum.
LEUM GOD El fah enganak keim,
Ac ke lungse yohk lal El fah sot nu sum sie moul sasu.
El fah on ac arulana engan keim,
18 Aok, oana engan lun mwet uh ke pacl in kufwa.”
LEUM GOD El fahk,
“Nga aksafyela tari mwe aksangeng lun ongoiya
Ac eisla mwe mwekin lom.
19 Pacl se apkuranme!
Nga fah akkeokye mwet ma akkolukye kom;
Nga fah molela mwet ul nukewa
Ac folokonma mwet sruoh nu yen selos.
Nga fah ekulla mwekin lalos nu ke akfulat,
Ac faclu nufon fah kaksakunulos.
20 Pacl se apkuranme!
Nga fah oru tuh mwet lom nukewa su fahsrelik in folokeni nu yen selos.
Nga fah oru kom in pwengpeng fin faclu nufon
Ac sifilpa akkasrupye kom.”
LEUM GOD El fahk ouinge.

HAGGAI

Tukakinyen Book Lal HAGGAI

Book lal Haggai orani kais sie polo sramsram su tuku sin Leum God sel mwet palu Haggai ke yac lumfoko B. C. longoul meet liki Christ. Mwet uh foloko tari liki sruoh ac muta Jerusalem ke yac pus, tusruktu Tempul uh srakna musalla ac soenna orekla. Kas inge ma in elyaeak mwet kol lun mwet uh elos in sifil musai Tempul, ac Leum God El wulela mu ac fah oasr kapkapak ac misla in pacl fahsru sin mutunfacl sac, fin aksasuyeyukla ac aknasnasyeyukla.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Sap nu ke sifil musai Tempul 1:1–15
Kas in akwoye ac ase finsrak 2:1–23

Sap Lun LEUM GOD In Sifil Musaiyuk Tempul

1 In yac se akluo ma Darius el tokosra fulat lun Persia, ke len se oemeet in malem se
akonkosr, LEUM GOD El tuh kaskas nu sin mwet uh sel mwet palu Haggai. Kas inge
ma nu sel Zerubbabel, governor lun Judah su wen natul Shealtiel, ac nu sel Joshua,
Mwet Tol Fulat su wen natul Jehozadak.
2 LEUM GOD Kulana El fahk nu sel Haggai, “Mwet inge fahk mu tia pacl fal se pa
inge in sifilpa musai Tempul.”
3 Na LEUM GOD El fahk kas inge nu sin mwet uh sel mwet palu Haggai:
4 “Mwet luk, efu ku kowos muta in lohm ma musaiyukla arulana wo, a Tempul luk
musallana oan?
5 Ku kowos tiana akilen ma sikyak nu suwos uh?
6 Kowos yukwiya fita na pukanten, a ma kowos kosrani uh arulana pu. Oasr mwe
mongo nowos, a kowos tia ku in kihpi kac. Oasr wain kowos in nim, a kowos tia
muti kac! Oasr nuknuk lowos, tuh tia ku in akfusrfusrye kowos. Ac mwet orekma
uh, molol tia fal in sang enenu lal.
7 Kowos tiana akilen lah efu ku sikyak ouinge?
8 Kowos utyak inge nu fineol uh, pakema kutu sak, ac sifil musaela Tempul, na nga
fah insewowo, ac kowos fah alu nu sik we.
9 “Kowos finsrak nu ke kosrani yohk, a ma kowos kosrani uh arulana srik. Ac ke
kowos use ma kowos kosrani nu lohm suwos, nga okla wanginla. Efu ku nga oru
ouinge? Mweyen Tempul luk oanna musalla, a kais sie suwos kafofona in orekma ke
lohm sel sifacna.
10 Pa inge sripen wangin af, ac wangin ma ku in kapak uh.
11 Nga use tuka nu fin acn uh — aok nu fin inging uh, ac inima in wheat, inima in
grape, inima in sak olive, ac nu fin fohk nukewa su oswe fokin ima uh, oayapa nu fin
mwet ac ma orakrak, ac nu fin ma nukewa kowos srike in yukwiya.”

Mwet Uh Akos Sap Lun LEUM GOD

12 Na Zerubbabel ac Joshua ac mwet nukewa su foloko liki sruoh in Babylonia elos
oru ma LEUM GOD lalos El fahk nu selos in oru. Elos tuh sangeng sin LEUM GOD,
oru elos akos na ma Haggai, mwet palu su mwet kulansap lun LEUM GOD, el fahk.
13 Na Haggai el sang kas lun LEUM GOD inge nu sin mwet uh: “Nga ac fah wi kowos
— pa inge wulela luk.”

1:1 Ezr 4:24—5:2; 6:14

14 LEUM GOD El pirik mwet nukewa in orekma ke Tempul: Governor Zerubbabel
lun Judah; Mwet Tol Fulat Joshua, ac mwet nukewa su foloko liki sruoh. Elos
mutawauk in orekma ke Tempul lun LEUM GOD Kulana, su God lalos,
15 ke len aklongoul akosr ke malem se akonkosr ke yac se akluo in pacl Darius el
tokosra fulat.

2

Wolana Lun Tempul Sasu

1 In len se aklongoul sie ke malem se akitkosr in yac sacna, LEUM GOD El sifilpa
kaskas nu sin mwet uh sel Haggai mwet palu.
2 El fahkang nu sel Haggai in kaskas nu sel Governor Zerubbabel lun Judah, nu sel
Joshua, su Mwet Tol Fulat, ac nu sin mwet uh ac fahk,
3 "Ya oasr kutu mwet inmasrlowos su srakna esam lupan wolana lun Tempul se
meet ah? Ac inge kowos liye tuh fuka? Sahp kowos liye mu ma na lusrongten se.
4 Tusruktu inge, nimet lela kutena suwos in munasla nanka. Kowos orekma na, tuh
nga wi kowos.
5 Ke kowos tuh ilme liki facl Egypt, nga tuh wuleot mu nga ac wi kowos pacl nukewa.
Nga srakna wi kowos, ouinge nimet kowos sangeng.
6 "Ac tia paht, nga ac osrokak kusrao ac faclu, finmes ac meoa.
7 Nga ac fah kunausla mutunfacl nukewa, ac ma saok lalos ac fah utukeni nu in
acn se inge, ac Tempul ac fah sessesla ke mwe kasrup.
8 Silver ac gold nukewa fin faclu ma luk.
9 Tempul sasu se inge ac fah arulana oasku liki Tempul se meet ah, ac in Tempul
se inge pa nga fah sang kasrup ac misla nu sin mwet luk we." LEUM GOD Kulana pa
kaskas inge.

Mwet Palu El Lolngok Yurin Mwet Tol Uh

10 In len se aklongoul akosr ke malem se akeu in yac se akluo in pacl Darius el
tokosra fulat, LEUM GOD Kulana El sifilpa kaskas nu sel Haggai, mwet palu.
11 El fahk, "Siyuk sin mwet tol elos in orala sie oakwuk nu ke mwe siyuk se inge:
12 Mwet se fin eis sie ipin ikwa mutal liki ma kisakinyuk ac nokmani nu in pulun
nuknuk loeloes lal, na el fin lela nuknuk se lal uh in pusralla kutena bread, ku mongo
molla, ku wain, ku oil in olive, ku kutena kain in mwe mongo, ya nuknuk sac ac
akmutalyela pac mongo ingan?"
Ke mwe siyuk se inge touyak ah, mwet tol uh topuk ac fahk mu, "Mo."
13 Na Haggai el siyuk, "Ac fin mwet se fohkfokla ke sripen el pusralla sie mano
misa, ac el fin pusralla mongo inge, ya mongo ingan ac fohkfokla pac?"
Mwet tol uh topuk, "Aok."
14 Na Haggai el fahk, "LEUM GOD El fahk mu kain oakwuk se na ingan ac
orekmakinyuk nu sin mwet ke mutunfacl se inge ac oayapa nu ke ma nukewa elos
orala ke paolos. Ke ma inge, ma nukewa elos kisakin fin loang uh ac fohkfok."

LEUM GOD El Wulela Mu El Ac Akinsewowoye Mwet Uh

15 LEUM GOD El fahk, "Ku kowos tiana akilen ma sikyak nu suwos uh? Meet liki
kowos tuh mutawauk in sifil musai Tempul,
16 kowos ac som nu ke yol in wheat uh ac finsrak mu kowos ac konauk bushel
longoul kac, a kowos eis bushel na singoul. Kowos ac som in uti gallon lumngaul ke
tacng in wain, a kowos konauk gallon longoul na.

2:3 Ezr 3:12 **2:5** Exo 29:45–46 **2:6** Heb 12:26 **2:13** Oek 19:11–22

17 Nga supwaot eng na fol ac af yohk kosra in kunausla ma nukewa kowos srike in
akkapye, a kowos tia pacna auliyak.
18 Misenge pa len se aklongoul akosr ke malem se akeu — len se inge pa pwelung
lun Tempul uh tuh aksafyeyukla ah. Liye ma ac sikyak ingela.
19 Finne wangin wheat lula, ac oa in grape, sak fig, sak pomegranate, ac sak olive
soenna fokla, a nga ac akinsewowoye kowos inge fahla."

Wulela Lun LEUM GOD Nu Sel Zerubbabel

20 In len sacna, len aklongoul akosr in malem sac, kas se akluo sin LEUM GOD tuku
nu sel Haggai,
21 su ma nu sel Zerubbabel, governor lun Judah, fahkang: "Nga akola in osrokak
kusrao ac faclu,
22 ac kunausla tokosrai ac aksafyela ku lalos. Nga fah lungasla chariot ac mwet us
chariot uh. Horse uh fah misa, ac mwet muta fac ac fah forani aacnwuki.
23 In len sac nga fah eis kom, Zerubbabel mwet kulansap luk, ac nga fah
srisrngikomi in kol ke Inek. Kom pa mwet se nga sulela." LEUM GOD Kulana pa
kaskas inge.

ZECHARIAH

Tukakinyen Book Lal ZECHARIAH

Book lal Zechariah oasr ip yohk luo kac: (1) Chapter 1–8 Kas in palu sel mwet palu Zechariah, ma simla inmasrlon yac 520 nu ke 518 B. C. meet liki Christ. Ma simla inge srumun yokna ke aruruma, ac ke folokyak lun Jerusalem, ke sifilpa musaiyuk lun Tempul, ke aknasnasyeyuk mwet lun God, ac ke tuku lun Messiah. (2) Chapter 9–14 Orekeni ma fwackyak ke tawiyen Messiah ac ke nununku safla.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Mwe sensenkakin ac mwe finsrak 1:1—8:23
Nununku nu sin mutunfacl atulani Israel 9:1–8
Kapkapak ac misla nu ke pacl fahsru 9:9—14:21

LEUM GOD El Pangon Mwet Lal In Foloko Nu Yorol

1 In malem se akoalkosr ke yac se akluo in pacl Darius el Tokosra Fulat lun Persia,
LEUM GOD El sang kas inge nu sel mwet palu Zechariah, su wen natul Berechiah, su
ma natul Iddo.
2 LEUM GOD Kulana El fahkang nu sel Zechariah in fahk nu sin mwet uh, “Nga,
LEUM GOD, tuh arulana kasrkusrak sin mwet matu lowos,
3 tusruktu inge nga fahk nu suwos, ‘Kowos foloko nu yuruk, ac nga fah folokot nu
yuruwos.
4 Nimet kowos oana mwet matu lowos. In pacl loes somla, mwet palu elos tuh
fahkak kas luk nu selos, ac fahk mu elos in tia sifil moulkin moul koluk, ac tia sifil
oru ma koluk.’ A elos tiana porongeyu ku akosyu.
5 Mwet matu lowos ac mwet palu ingo elos wanginla.
6 Nga tuh sang sap luk nu sin mwet kulansap luk, mwet palu, kas in akesmakyalos,
tusruktu elos tiana lohang nu kac, oru elos tuh keokkin seakos lalos. Na elos auliyak
ac fahkak lah elos akilen lah nga, LEUM GOD Kulana, tuh kalyaelos fal nu ke ouiyalos,
oana ke nga sulela in oru.”

Aruruma Lun Mwet Palu Ke Horse Uh

7 In yac se akluo lal Tokosra Fulat Darius, ke len aklongoul akosr in malem se
aksingoul sie (malem in Shebat), LEUM GOD El ikasla nu sik sie mwe fahkak in sie
aruruma ke fong.
8 Nga tuh liye mwet se kasrusr fin soko horse srusra. El tui inmasrlon sak myrtle
infahlfal se, ac oasr pac kutu horse tokol — kutu srusra, kutu tuhntun, ac kutu fasrfasr.
9 Na nga siyuk sel, “Leum se, mea kalmen horse ingan?”
Na lipufan se ma kaskas nu sik ah topuk ac fahk, “Nga fah akkalemye nu sum lah
mea kalmac.
10 LEUM GOD El sap elos in som ac tuni lah mea orek faclu.”
11 Na elos tuh fahk nu sin lipufan sac, “Kut foroht forma fin faclu nufon ac konauk
tuh na faclu arulana wanginla ku la, ac misla na.”
12 Na lipufan sac fahk, “LEUM GOD Kulana, kom tuh kasrkusrak sin Jerusalem ac
sin siti nukewa lun Judah ke yac itngoulla. Ac putaka lula na kom fah akkalemye
pakomuta lom nu selos?”
13 LEUM GOD El topuk lipufan sac ke kas in akwoye,
14 ac lipufan sac fahk nu sik nga in sulkakin kas ma LEUM GOD El fahk inge: “Nga
arulana nunku yohk ke Jerusalem, siti mutal luk,

1:1 Ezr 4:24—5:1; 6:14 **1:8** Fwack 6:4; Fwack 6:2

15 ac nga kasrkusrak sin mutunfacl su okak ac mutana in misla, mweyen ke pacl se
ma nga srusruok mulat luk sin mwet luk, mutunfacl ingan tuh akyokye keok nu sin
mwet luk upa liki meet ah.
16 Na pa nga foloko nu Jerusalem in tuh akkalemye pakomuta luk nu ke siti sac.
Tempul luk ac fah folokyak, ac siti uh ac fah sifil musaiyukla."
17 Lipufan sac fahk pac nu sik in sulkakin kas inge: "LEUM GOD Kulana El fahk mu
siti nukewa lal ac fah sifilpa akkasrupyeyuk, ac El fah sifilpa eisla Jerusalem tuh in
ma lal sifacna."

Aruruma Ke Koen Cow Uh

18 In sie pac aruruma nga liye koen cow akosr.
19 Na nga siyuk sin lipufan se ma kaskas nu sik ah, "Mea kalmen koac inge?"
El topuk ac fahk, "Elos akkalemye ku lulap lun faclu ma akfahsryelik mwet Judah,
mwet Israel, ac mwet Jerusalem."
20 Na LEUM GOD El ikasla nu sik ac nga liye mwet orekma akosr utuk hammer.
21 Ac nga siyuk, "Mea mwet inge tuku in oru uh?"
El topuk ac fahk, "Elos tuku in aksangengye ac kunausla mutunfacl nukewa su tuh
arulana itungya acn Judah ac akfahsryelik mwet we."

2

Aruruma Ke Ah In Srikasrak Soko

1 In sie pac aruruma nga liye mwet se sruok ah in srikasrak soko inpaol.
2 Nga siyuk, "Kom ac som nu ya?"
Ac el fahk, "Nga ac som in srikeya acn Jerusalem, ngan konauk lusa ac sralapa."
3 Na nga liye lipufan se ma tuh kaskas nu sik meet ah fahsryak, ac sie pac lipufan
tuku in osun nu sel.
4 Lipufan se meet ah fahk nu sin ma se ngia, "Kasrusr ac fahk nu sin mwet fusr se
ma sruok ah in srikasrak soko ingo, lah ac mau arulana pukanten mwet ac oayapa ma
orakrak in acn Jerusalem, pwanang ac arulana yokla acn ma enenu in kuhlusyukyak.
5 LEUM GOD El wulema mu El sifacna ac fah sie kalkal e in rauneak siti sac Elan
karinganang, ac tuh El fah muta we in wolana lal nukewa."

Pangonyuk Mwet Sruoh In Foloko Nu Yen Selos

6 LEUM GOD El fahk nu sin mwet lal, "Tuyak! Tuyak ac kaingla liki acn eir, tuh nga
tuh akfahsryekowoselik nu yen nukewa faclu, oana eng akosr lun kusrao.
7 Tuyak, kowos su mwet sruoh in acn Babylonia, ac folokla nu Jerusalem.
8 Kutena mwet su sringil kowos, el sringil sie ma su arulana saok nu sik."
Ouinge LEUM GOD Kulana El supweyume in us kas inge nu sin mutunfacl nukewa
su kunauselik mwet lal ac usalik ma lalos:
9 "LEUM GOD sifacna El ac fah mweun lain kowos, ac ma lowos ac fah utukelik liki
kowos sin mwet su tuh mwet kulansap lowos meet."
Ke pacl se ma inge ac sikyak uh, mwet nukewa ac fah etu lah LEUM GOD Kulana
pa supweyume.
10 LEUM GOD El fahk, "Mwet Jerusalem, kowos on ke engan! Nga ac tuku in muta
inmasrlowos!"
11 In pacl sac mutunfacl puspis ac fah forla nu sin LEUM GOD, ac ekla mwet lal. El
ac fah muta inmasrlowos, ac kowos fah etu lah El pa supweyume nu yuruwos.
12 Na Judah el ac fah sifilpa sie ma na saok sin LEUM GOD in acn mutal sel, ac
Jerusalem ac fah siti se su El lungse yohk liki siti nukewa.
13 Kowos nukewa mislawin ye mutun LEUM GOD, tuh El oatume liki acn mutal sel.

3

Aruruma Lun Mwet Palu Sac Ke Mwet Tol Fulat Se

1 In sie pac aruruma LEUM GOD El ikasla nu sik ac nga liye Mwet Tol Fulat Joshua
el tu ye mutun lipufan lun LEUM GOD. Ac Satan el tu layen layot sel Joshua, akola in
sruk sie mwe tukak in lainul.
2 Na lipufan lun LEUM GOD fahk nu sel Satan, "Lela LEUM GOD Elan fahkot lah
kom pa koluk, Satan! Lela LEUM GOD, su lungse Jerusalem, Elan arulana lain kom.
Mwet se inge oana sie polosak ma tulakinyukla liki e uh."
3 Joshua el tu insac, nukum nuknuk na fohkfok.
4 Lipufan sac fahk nu selos su kulansap lal inkusrao, "Sarukla nuknuk fohkfok ma
mwet se inge nukum uh." Na el fahk nu sel Joshua, "Nga eisla tari ma koluk lom, ac
nga fah sot nu sum nuknuk sasu kom in nokomang."
5 Na el sapkin mwet ma kulansap nu sel uh in filiya sie susu nasnas fin sifal Joshua.
Elos orala oana ke el fahk, na elos filiya nuknuk sasu facl ke lipufan se lun LEUM
GOD srakna tu insac.
6 Na lipufan sac fahk nu sel Joshua lah
7 LEUM GOD Kulana El fahk: "Kom fin akos na ma sap luk ac oru kunokon ma
nga srisrngi kom nu kac, na kom ac fah srakna leum fin mwet karingin Tempul luk
ac kalkal kac uh, ac nga ac fah porongo pre lom, oana ke nga porongo pac pre lun
lipufan su tu ye mutuk.
8 Ke ma inge Joshua, kom su Mwet Tol Fulat, oayapa kowos su mwet tol wial, su
mwe akul lun pacl wo ma ac fah tuku, kowos in porongo: nga fah akkalemye mwet
kulansap luk, su pangpang Lesak!
9 Nga ac filiya ye mutal Joshua sie eot su oasr siska itkosr kac. Nga fah kihlisya sie
sim fac, ac in len sefanna nga fah eisla ma koluk lun facl se inge.
10 Ke len sac ac mau tuku, kais sie suwos ac fah suli mwet tulan lal in tuku wi
engankin moul in misla, rauniyukla ke ima in grape ac sak fig sunowos."

4

Aruruma Ke Sukan Lam

1 Lipufan se ma sramsram nu sik ah sifilpa tuku ac okasyuyak, oana in mu nga
motul.
2 Ac el siyuk, "Oasr ma kom liye?"
Ac nga fahk, "Nga liye soko sukan lam orekla ke gold, ac pol in neinyuk oil se oan
oelucng. Oasr lam itkosr oan fin sukan lam soko ah, kais sie oasr acn sin wik itkosr
kac.
3 Oasr sak olive lukwa sisken sukan lam sac, soko oan lac ac soko oan layen ngia."
4 Na nga siyuk sin lipufan sac, "Leum luk, mea kalmen ma inge?"
5 Na el siyuk sik, "Mea, kom nikin?"
Ac nga fahk, "Nga nikinna."*

Wulela Lun God Nu Sel Zerubbabel

6 Lipufan sac fahk nu sik nga in sang nu sel Zerubbabel kas sin LEUM GOD inge:
"Ma nukewa kom oru ac fah fahla wo, tia ke ku lun mwet mweun ku ke ku lom
sifacna, a ke ku lun ngunik.
7 Mwe kutong na yohk ac fulat oana fineol, fah wanginla ye motom. Kom ac fah
sifil musaela Tempul uh, ac ke kom ac oakiya eot se ma safla uh, mwet uh fah sala
ac fahk, "Arulana wo! Arulana wo!"

3:1 Ezr 5:2; Fwack 12:10 **3:2** Jud 9 **3:8** Jer 23:5; 33:15; Zec 6:12 **3:10** Mic 4:4 **4:3** Fwack 11:4 * **4:5** Mwet luti puspis lulalfongi mu verse 10 nu ke 14 pa fal in fahsr tukun verse 5; na verse 6 nu ke 9 fahsr tukun verse 14. **4:6** Ezr 5:2

8 Sie pac kas sin LEUM GOD tuku nu sik.
9 El fahk, “Zerubbabel el oakiya tari pwelung lun Tempul, ac el ac aksafyela musa
kac uh. Pacl se ma inge ac orekla uh, na mwet luk uh ac fah etu lah nga pa supwekom
nu selos uh.
10 Elos ac toasrla mweyen tia yohk ma orekla uh. Tusruktu ke elos ac liyal
Zerubbabel lah el srakna musai Tempul, na elos ac fah engan.”
Na lipufan sac fahk nu sik, “Lam itkosr inge pa muta itkosr lun LEUM GOD, su liye
faclu nufon.”
11 Na nga siyuk sel, “Mea kalmen sak olive lukwa ma oan lac lac ke sukan lam uh?
12 Ac mea kalmen lesak olive luo sisken paip gold lukwa ma oil in olive uh soror
kac uh?”
13 Ac el siyuk sik, “Mea, kom nikin?”
Ac nga fahk, “Leum luk, nga tiana etu.”
14 Na el fahk, “Mwet luo inge pa God El sulela ac mosrwela in kulansupu Leum God
lun faclu nufon.”

5

Aruruma Ke Book Limlim Sohksok Se

1 Nga sifilpa ngetak, ac ke pacl se inge nga liye sie book limlim sohksok yen engyeng
uh.
2 Lipufan sac siyuk sik lah mea nga liye. Ac nga topuk mu, “Nga liye sie book limlim
sohksok yen engyeng uh: fit tolngoul lusa ac fit singoul limekosr sralap.”
3 Na el fahk nu sik, “Oasr selnga se simla kac, ma ac fahsrelik nu fin acn uh nufon.
Simla ke la book sac fahk mu mwet pisrapasr nukewa ac fah utukla liki acn uh; ac ke
layen ngia simla mu mwet nukewa ma fahk kas kikiap tukun elos orala fulahk lalos
uh ac fah utukla pac.
4 LEUM GOD Kulana El fahk mu El ac supwalik selnga se inge, na ac fah ilyak nu
in lohm sin mwet pisrapasr nukewa, ac lohm sin mwet fulahk kikiap nukewa. Ac fah
oanna in lohm selos nwe ke na kulweya lohm uh.”

Aruruma Ke Mutan Se In Sie Fotoh

5 Lipufan sac sifilpa sikyak ac fahk, “Liye! Sie pacna ma pa tuku inge!”
6 Nga siyuk, “Mea se?”
El topuk ac fahk, “Fotoh se, su mwe akkalemye ma koluk lun acn uh nufon.”
7 Oasr kafa se ke fotoh sac orekla ke lead. Ke nga ngetang liye ah, na kafa sac
ikakak, ac mutan se muta in fotoh sac!
8 Na lipufan sac fahk, “Kalmen mutan se inge pa ma su arulana koluk.” Na el
sinukunang mutan sac nu in fotoh sac ac sang kafa ac afinya.
9 Nga sifilpa ngetak ac liye mutan luo sohkma nu yuruk ke posohksok su arulana
ku, oana poun won stork u. Eltal srukak fotoh sac ac us sohkla.
10 Na nga siyuk sin lipufan sac, “Ku eltal ac us nu ya?”
11 Ac el fahk, “Nu Babylonia, yen ma ac musaiyukla sie tempul nu kac. Pacl se ac
safla tempul sac, na fotoh sac ac filiyuki we, mwet uh in alu nu kac.”

6

Aruruma Ke Chariot Akosr

1 Oasr pac sie aruruma nga liye. In aruruma se inge nga liye chariot akosr sasma
liki inmasrlon eol bronze lukwa.
2 Chariot soko meet ah amakinyuk sin horse srusra, ac ma soko aklukwa ah sin
horse sroalsroal,

4:10 Fwack 5:6 **4:11** Fwack 11:4 **6:2** Fwack 6:4; Fwack 6:5

3 ma soko aktolkwe ah sin horse fasrfasr, ac ma soko akakosr ah amakinyuk sin
horse tuhntun.
4 Na nga siyuk sin lipufan sac, “Leum luk, mea kalmen chariot inge?”
5 Ac el fahk, “Eng akosr faclu pa inge. Eng inge tufahna tuku liki ye mutun Leum
lun faclu nufon.”
6 Chariot se ma amakinyuk sin horse sroalsroal uh ac som nu epang nu Babylonia,
ac horse fasrfasr uh ac som nu roto, ac horse tuhntun uh ac som nu in acn eir.
7 Ke horse tuhntun uh ilme ah, eltal arulana elyala eltal in tari som ac tuni lah mea
orek faclu. Na lipufan sac fahk, “Komtal fahla ac liye lah mea orek fin faclu!” — na
eltal som.
8 Na lipufan sac wowome nu sik ac fahk, “Horse ma som nu epang nu Babylonia,
elos akmisyela kasrkusrak lun LEUM GOD.”

Sapkinyuk In Susuyang Joshua Ke Sie Tefuro

9 LEUM GOD El ase nu sik sap soko inge.
10 El fahk, “Eis mwe kite ma ituku sin mwet sruoh Heldai, Tobijah, ac Jedaiah, ac
sulaklak som ingena nu in lohm sel Josiah, wen natul Zephaniah. Mwet inge nukewa
tufahna foloko liki sruoh in acn Babylonia.
11 Orala sie tefuro ke silver ac gold ma elos eisani inge, ac filiya fin sifen Mwet Tol
Fulat Joshua, wen natul Jehozadak.
12 Fahkang nu sel lah LEUM GOD Kulana El fahk, ‘Mwet se su pangpang Lesak el
ac fah kapak yen el oasr we, ac sifil musai Tempul lun LEUM GOD.
13 El pa ac fah musaela ac eis akfulat ma fal in orek nu sin sie tokosra, ac el fah
leumi mwet lal. Sie mwet tol ac fah tu sisken tron lal, ac eltal ac fah tukeni orekma
in misla ac nunak sefanna.
14 Tefuro se inge ac fah sie mwe esmakin in Tempul lun LEUM GOD, tuh in mwe
akfulatyal Heldai, Tobijah, Jedaiah, ac Josiah.”
15 Mwet su muta yen loessula elos ac fah tuku ac wi kasru in sifil musai Tempul
lun LEUM GOD. Pacl se ac safla musa se inge, kom ac fah etu lah LEUM GOD Kulana
pa supweyume nu yuruwos. Ma inge nukewa ac fah sikyak kowos fin akos nufon
masapkinyuk sin LEUM GOD lowos.

7

LEUM GOD El Sufan Lalo Ma Tia Orek Ke Pwaye

1 In yac se akakosr ma Darius el Tokosra Fulat, in len se akakosr ke malem se akeu
(malem in Kislev), LEUM GOD El ase nu sik sie kas in sulkakinyuk.
2 Mwet Bethel elos supwal Sharezer, Regemmelech ac mwet mukul sayalos, in som
nu in Tempul lun LEUM GOD Kulana, in pre ke akinsewowo lun LEUM GOD
3 ac in siyuk sin mwet tol ac mwet palu mwe siyuk se inge; “Ya kut enenu in srakna
orek asor ke musalla lun Tempul, ac lalo ke malem se aklimekosr, oana kut muta oru
ke yac puspis nwe inge uh?”
4 Ac pa inge kas lun LEUM GOD ma tuku nu sik.
5 El fahk, “Fahkang nu sin mwet in facl se inge ac mwet tol, lah ke pacl ma elos
lalo ac tung ke malem aklimekosr ac akitkosr ke pulan yac itngoul inge, elos tia oru
in akfulatyeyu.
6 Ac ke pacl se ma elos mongo ac nim uh, elos oru na nu ke lungse lalos sifacna.”
7 Pa inge ma LEUM GOD El tuh fahk nu sin mwet palu meet ah, ke pacl se Jerusalem
tuh yohk kasrup la ac sessesla ke mwet, ac ke pacl se ma pukanten mwet tuh muta,
tia in acn ma rauneak siti ah mukena, a oayapa ke tafunyen eir ac pe eol layen nu
roto ah.

6:3 Fwack 6:2 **6:5** Fwack 7:1 **6:12** Jer 23:5; 33:15; Zec 3:8

Seakos Pa Pwanang Sruoh

8 LEUM GOD El sang kas inge nu sel Zechariah:
9 “Pacl loes somla nga tuh sang sap soko inge nu sin mwet luk: ‘Kowos in liyaung
tuh nununku suwohs in orek, ac tuh kowos in kulang ac pakoten nu sin sie sin sie.
10 Nimet kowos akkemkatuye katinmas, tulik mukaimtal, mwetsac su muta
inmasrlowos, ku kutena mwet su enenu. Ac nimet suk inkanek in akkeokye sie sin
sie.’
11 “Tusruktu mwet luk elos likkekelana ac tia lungse porongo. Elos kaliya nunak
lalos
12 ac akupaye insialos in keke oana eot uh. Mweyen elos tia lohng kas in luti su nga
supu sin mwet palu su tuh muta in pacl meet ah, ma inge arulana akkasrkusrakyeyu.
13 Ke sripen elos tuh tia lipsre ke pacl nga kaskas uh, oru nga tia pacna topkolos ke
pacl elos pre uh.
14 Nga pokolosla oana sie paka, tuh elos in muta fin acn lun mwet saya. Acn na
wowo se inge tuh filfillana oan, wanginna mwet muta fac.”

8

LEUM GOD El Wulela Mu El Ac Folokonak Acn Jerusalem

1 LEUM GOD Kulana El tuh sang kas in sulkakinyuk se inge nu sel Zechariah:
2 “Nga arulana ke kasru acn Jerusalem ke sripen lungse yohk luk nu sin mwet we,
sie lungse su pwanang nga kasrkusrak sin mwet lokoalok lal.
3 Nga ac foloko nu Jerusalem, siti mutal sik, ac muta we. Ac fah eteyuk acn we mu
sie siti su inse pwayena nu sik, ac eol sin LEUM GOD Kulana ac fah pangpang eol
mutal.
4 Mukul matu ac mutan matu, su arulana matu pwanang elos orekmakin sikal, elos
ac fah sifil tukeni muta ke acn in tukeni in siti uh.
5 Ac inkanek uh fah sifilpa sessesla ke tulik mukul ac tulik mutan ma srisrital.
6 “Ma se inge ac nunkeyuk mu upa sin mwet lula in mutunfacl se inge, tusruktu ac
tia upa sik.
7 Nga fah molela mwet luk liki facl ma elos utukla sruoh we,
8 ac folokunulosme liki acn kutulap ac roto elos in tuh muta in Jerusalem. Elos fah
mwet luk, ac nga fah God lalos, ac nga fah leum faclos ke suwohs ac pwaye.
9 “Kowos in pulaik na, tuh inge kowos sifil pacna lohng kas su mwet palu elos tuh
kaskaskin ke pacl se ma tuh oakwuk pwelung nu ke sifil musaiyuk Tempul luk.
10 Meet liki pacl sac, wangin sunun mani in sang moli mwet orekma ku kosro in
orekma, ac wangin mwet moul in misla ke sripen mwet sulallal. Nga tuh furokla
mwet uh in alein nu sin sie sin sie.
11 Tusruktu ingela nga ac oru in sie na liki meet ah nu sin mwet in mutunfacl se
inge su painmoulla.
12 Elos ac fah yukwiya sacn sunalos in misla. Ima grape lalos ac fah isus fahko,
fohkon acn uh ac fah sranom, na ac fah yohk af. Nga fah sang mwe insewowo inge
nukewa nu sin mwet in mutunfacl sik su ac painmoulla.
13 Mwet Judah ac mwet Israel! In pacl meet ah mwet in mutunfacl saya uh ac selngai
sie sin sie ac fahk, ‘Lela kain ongoiya ma tuh putati nu fin mwet Judah ac mwet Israel
in putati nu fowos!’ Tusruktu nga fah molikowosla, na mwet in mutunfacl saya uh
ac fah fahk nu sin sie sin sie, ‘Lela kowos in insewowo oana mwet Judah ac mwet
Israel!” Ouinge kowos in pulaik ac tiana sangeng.”
14 LEUM GOD Kulana El fahk, “Ke mwet matu lowos meet ah tuh oru nga
kasrkusrakak ah, nga lumahla mwe ongoiya nu selos, ac tiana ekulla nunak luk,
a nga orala na ma nga akoo nu selos uh.

15 Tusruktu inge, nga lumahla tari nga in akinsewowoye mwet Jerusalem ac mwet
Judah. Ke ma inge, nimet kowos sangeng.
16 Pa inge ma kowos enenu in oru: Kaskas in pwaye nu sin sie sin sie. In pacl in
nununku, kowos oru nununku lowos an in suwohs ac pwaye, tuh in oasr misla.
17 Nimet oru kutena kain oakwuk ma ac kunausla sie sin sie. Ac nimet orek loh
kikiap ye fulahk. Nga srunga kikiap, sesuwos, ac kutena ma ac kunausla moul lun
mwet."
18 LEUM GOD Kulana El sang kas in sulkakinyuk inge nu sel Zechariah:
19 "Lalo ma orek ke malem akakosr, aklimekosr, akitkosr, ac aksingoul uh, ingela ac
fah pangpang kufwa in engan ac insewowo nu sin mwet Judah. Kowos fah lungse
ma pwaye ac ma misla."
20 LEUM GOD Kulana El fahk, "Pacl se ac fah tuku ke mwet in siti puspis ac fah
tuku nu Jerusalem.
21 Elos su tuku liki sie siti ac fah fahk nu selos su tuku liki sie pacna siti, 'Kut ac
som alu nu sin LEUM GOD Kulana, ac pre Elan akinsewowoye kut. Fahsru wi kut!"
22 Mwet puspis, oayapa mutunfacl ku puspis, ac fah tuku nu Jerusalem in alu nu
sin LEUM GOD Kulana, ac pre ac siyuk ke mwe akinsewowo lal.
23 In len ingo, mwet saya singoul ac fah tuku nu yurin sie mwet Jew ac fahk, 'Kut
ke wi kom, mweyen kut lohng lah God El wi kowos, mwet Jew.' "

9

Nununkeyuk Mutunfacl Atulani

1 Pa inge kas in sulkakinyuk sin LEUM GOD:
El orala tari sie sap fulat lal in kalyei acn Hadrach ac siti Damascus. Tia sruf lun
Israel mukena pa ma lun LEUM GOD, a siti fulat se lun acn Syria ma pac lal.
2 Acn Hamath, su masrol nu Hadrach, oayapa siti lun Tyre ac Sidon wi kain in
usrnguk nukewa yorolos, ma pac lal.
3 Acn Tyre musaela mwe akkeye pot ku lal, ac yohk pac silver ac gold lal, oru pilasr
oana puk weacn uh.
4 Tusruktu LEUM GOD El ac fah eisla ma inge nukewa. El ac fah sisla mwe kasrup
lun acn we nu in meoa uh, ac siti sac ac fah firirla nu infohk uh.
5 Siti Ashkelon ac fah liye ma inge ac sangeng. Ac siti Gaza ac fah liye ac keok ke
waiok lulap. Acn Ekron ac fah liye pac, ac ma nukewa el finsrak nu kac ac wanginla
nufon. Tokosra lun Gaza ac fah anwuki, ac Ashkelon ac fah wanginla mwet we.
6 Kain in tafun mwet puspis fah muta in Ashdod. LEUM GOD El fahk, "Nga fah
akpusiselyela mwet inse fulat lun acn Philistia inge.
7 Elos ac tia sifil kang ikwa ma srakna srahsra, ku kutena kain mwe mongo saya
ma tia lela in mongo. Mwet nukewa ma painmoulla uh ac fah wela mwet luk, ac elos
fah oana sie sou in sruf lun Judah. Ekron ac fah wela pac mwet luk, oana ke mwet
Jebus* elos tuh oru meet ah.
8 Nga fah liyaung acn sik, ac karingin tuh mwet mweun in tia fahsr sasla fin acn
uh. Nga ac fah tia lela mwet kol sulallal in sifilpa akkeokye mwet luk. Nga liye tari
lupan keok lun mwet luk.

Tokosra Lun Pacl Fahsru

9 Enganak! Kowos mwet Zion, enganak!
Sasa ke engan, kowos mwet Jerusalem!

8:16 Eph 4:25 **9:1** Isa 17:1–3; Jer 49:23–27; Amo 1:3–5 **9:1** 9:1–4; Isa 23:1–18; Jol 3:4–8; Amo 1:9–10; Mt 11:21–22; Lk 10:13–14 **9:5** 9:5–7; Isa 14:29–31; Jer 47:1–7; Ezk 25:15–17; Jol 3:4–8; Amo 1:6–8; Zep 2:4–7 * **9:7** ***mwet Jebus:*** mwet inge pa muta Jerusalem meet liki David el kutangla acn we. Tok elos muta ye ku lal David.

Liye, tokosra lowos el tuku nu yuruwos!
El tuku ke ku lulap ac kutangla,
Tusruktu el pusisel ac el muta fin soko donkey —
Aok, fin soko donkey fusr.
10 LEUM GOD El fahk,
“Nga fah sisla chariot in mweun liki Israel,
Ac eisla horse uh liki Jerusalem;
Mwe pisr su orekmakinyuk ke mweun ac fah kunausyukla.
Tokosra lowos el ac fah orek misla inmasrlon mutunfacl;
El fah leumi liki sie meoa nu ke sie pac meoa,
Mutawauk Infacl Euphrates lac nwe ke saflaiyen faclu.”

Sifilpa Folokyak Lun Mwet Lun God

11 LEUM GOD El fahk,
“Ke sripen wuleang luk yuruwos,
Su tuh akkeyeyukla ke srah lun mwe kisa uh,
Nga fah aksukosokye mwet lowos —
Liki luf lun sruoh, su oana sie lufin kof ma wangin kof loac.
12 Foloko, kowos mwet sruoh su oasr finsrak yoro in pacl inge uh;
Foloko nu yen suwos, yen kowos ac moul in misla we.
Inge nga fahk nu suwos tuh nga fah sifil folokin nu suwos mwe insewowo pacl luo yohk liki,
Ke sripen ma nukewa kowos tuh keok kac.
13 Nga fah orekmakin Judah oana sie mwe pisr nutin sie mwet mweun,
Ac Israel oana soko sukan pisr.
Nga fah orekmakin mwet mukul in Zion oana sie cutlass,
In mweuni mwet Greece.”

14 LEUM GOD El ac fah sikyak lucng liki mwet lal,
Ac pisrik sukan pisr natul oana sarom uh.
LEUM GOD Fulatlana El fah ukya mwe ukuk;
El ac fah tuku in ku lal in sie paka liki acn eir.
15 LEUM GOD Kulana El ac fah loangela mwet lal,
Ac elos ac fah kunausla mwet lokoalok lalos.
Elos ac fah sasa in mweun oana mwet sruhi uh,
Ac elos fah aksororyela srahn mwet lokoalok lalos.
Ac srah uh ac fah soror oana srah in sie mwe kisa,
Su okwoki nu fin loang uh in sie pol!

16 Ke len sac ac tuku uh, LEUM GOD El ac fah molela mwet lal,
Oana ke sie mwet shepherd el molela un kosro natul liki mwe sensen uh.
Elos ac fah saromrom in acn sel
Oana wek saok ke sie tefuro.
17 Ac fuka lupan wo ac oasku lun acn sac!
Mwet fusr ac fah kapak ac fokokoi ke wheat ac wain lun acn we.

10

LEUM GOD El Wulela Ke Molela

9:9 Mt 21:5; Jn 12:15 **9:10** Psa 72:8 **9:11** Exo 24:8

1 Siyuk sin LEUM GOD in oasr af ke pacl ma mutawauk in fusrfusr lun yac uh. Tuh
LEUM GOD pa supu pukunyeng in af ac af sringsring uh, ac oru in folfol sroan acn
uh nu sin mwet nukewa.
2 Mwet uh orek lolngok nu sin ma sruloala ac mwet susfa, tusruktu top nu selos
uh kikiap mukena ac wangin sripa. Kutu mwet uh aketeya mweme uh, tuh ma na
in kiapu mwet, a kas in akwoye ma elos sang nu sin mwet uh wanginna sripa. Oru
mwet uh forfor wel oana sheep tuhlac uh. Elos muta in ongoiya mweyen wangin
mwet kol lalos.
3 Ac LEUM GOD El fahk, "Nga kasrkusrak sin mwetsac ingo su leumi mwet luk,
ac nga ac kalyaelos. Mwet Judah elos mwet luk, ac nga, LEUM GOD Kulana, fah
karinganulosyang. Elos ac fah oana horse in mweun kulana luk.
4 Na ac fah oasr mwet leum, mwet kol, ac leum fulat lun mwet mweun tuku liki
inmasrlolos in tuh liyaung mwet luk.
5 Mwet Judah ac fah kutangla oana mwet mweun su lolongya mwet lokoalok lalos
nu in fohk furarrar inkanek uh. Elos ac fah mweun mweyen LEUM GOD El welulos,
na finne mwet lokoalok ma kasrusr fin horse uh, elos ac fah kutangyukla pac.
6 "Nga ac fah oru mwet Judah in ku in mano;
Nga ac molela mwet Israel.
Ac fah oasr pakomuta luk nu selos,
Ac nga fah folokunulosme nukewa nu yen selos.
Elos ac fah muta yuruk oana in wanginna pacl nga tuh siselosla meet.
Nga pa LEUM GOD lalos; ac nga fah topuk pre lalos.
7 Mwet Israel elos ac fah fokoko oana mwet mweun uh,
Ac engan oana luman mwet nim wain uh.
Fwilin tulik natulos ac fah esam kutangla se inge,
Ac engan ke sripen ma LEUM GOD El oru.
8 "Nga fah pangon mwet luk
Ac eisaloseni nu sie.
Nga fah loangelosla
Ac oru elos in arulana pukanten oana meet ah.
9 Nga ne akfahsryeloselik inmasrlon mutunfacl uh,
Elos ac fah esamyu elos finne muta yen loessula.
Elos ac tulik natulos ac fah painmoulla
Ac tukeni foloko nu yen selos.
10 Nga fah usalosme liki acn Egypt ac acn Assyria nu yen selos,
Ac oakelosi in facl selos sifacna.
Nga fah oakelosi in acn Gilead oayapa in acn Lebanon.
Acn we nufon ac fah sessesla ke mwet.
11 Ke elos ac fahsr sasla in meoa lun ongoiya nu selos,
Nga, LEUM GOD, ac fah sringilya noa uh,
Ac acn loal lun infacl Nile ac fah paola.
Mwet inse fulat lun Assyria ac fah akpusiselyeyukla,
Ac acn Egypt su kulana, ac fah wanginla ku lal.
12 Nga fah oru mwet luk in arulana ku;
Ac elos fah alu nu sik ac akosyu."
LEUM GOD El fahk ouinge.

11

Mwet Kol Sulallal Kunausyukla

1 Lebanon, ikasla kewa srungul lom,

10:2 Mt 9:36; Mk 6:34

Tuh e uh in ku in esukak sak cedar nukewa sunom!*
2 Sak cypress, komtal in tung ac mwemelil —
Tuh sak cedar uh nukewa ikorla;
Sak na wowo ingo kunausyukla!
Sak oak lun Bashan, komtal in tung ac mwemelil —
Tuh insak matol uh pakpukla sak we uh!
3 Mwet leum elos wowoyak ke asor;
Wolana lalos wanginla!
Porongo ngutngut lun lion uh.
Insak ma elos muta we sisken Infacl Jordan uh, kunausyukla!

Mwet Shepherd Luo

4 LEUM GOD luk El fahk nu sik, “Oru acnu mu kom pa mwet shepherd se ma un sheep natu ah akola in anwuki.
5 Mwet ma natu sheep uh elos uniya, a tiana kalyeiyuk elos. Elos kukakin ikwa kac uh ac fahk, ‘Kaksakin LEUM GOD! Kut kasrupi!’ Finne shepherd uh, elos tia pac pakomuta sheep elos karingin uh.”
6 (LEUM GOD El fahk, “Nga fah tia sifilpa pakomuta kutena mwet fin faclu. Nga sifacna ac fah sang mwet nukewa nu ye ku lun mwet leum lalos. Mwet leum inge fah sukela faclu, ac nga fah tia molela faclu liki ku lalos.”)
7 Elos su molela ac kukakunla sheep uh elos moli nu sik nga in orekma lalos, ac nga lac pa mwet shepherd lun sheep ma akola in anwukla uh. Nga tuh srukak polosak lukwa. Soko nga pangon “Pakoten” ac nga sang inen ma soko ngia “Nunak Sefanna.” Ac nga karingin un sheep uh.
8 Nga semutengla sin tolu pac mwet shepherd su srungayu, ac nga siselosla nufon ke malem sefanna.
9 Na nga fahk nu sin un sheep uh, “Nga ac tila mwet shepherd lowos. Lela ma ac misa uh in tari misa, ac ma ac kunausyukla uh in tari kunausyukla. Na elos su lula fah forani sifacna kunausla sie sin sie.”
10 Na nga eis sak soko ma pangpang “Pakoten” ah, ac koteya, in kunausla wuleang se su LEUM GOD El tuh orala yurin mutunfacl nukewa ah.
11 Ouinge wulela sac sisila ke len sac. Elos su molela ac kukakunla sheep uh liyeyu, ac etu lah LEUM GOD El kaskas in ma nga oru ah.
12 Na nga fahk nu selos, “Fin wo suwos, kowos molema nu sik molin orekma luk uh. Tusruktu kowos fin tia lungse, tari nimet moli”. Ke ma inge elos ase nu sik ipin silver tolngoul, in moli orekma luk.
13 LEUM GOD El fahk nu sik, “Filiya silver ingan in nien fil mwe kasrup lun Tempul.” Ouinge nga usla ipin silver tolngoul — su elos pangon lupa na yohk se, ma ac fal nu sik — ac filiya in nien fil mwe kasrup lun Tempul.
14 Na nga kotalik sak soko aklukwa ma pangpang “Nunak Sefanna,” ah, ac nunak sefanna inmasrlon Judah ac Israel wanginla.
15 Na LEUM GOD El fahk nu sik, “Sifilpa oru acnu mu kom pa mwet shepherd se, a ke fwil se inge kom in mwet shepherd na wangin sripa se.
16 Nga filiya mwet shepherd se in taran un sheep nutik, tusruktu el tiana kasru sheep su apkuran in kunausyukla ah, ac tia pacna suk sheep ma tuhlac kac ah, ku unwala sheep ma kinet uh, ku kite ma ku kac uh. A el kang ikwen sheep fact oemeet uh, ac olela falkalos kewa.
17 Mwet shepherd wangin sripa sac el ac sun lukelos. Mweun ac fah arulana kunausla kewa ku lal. La paol ac fah ulla, ac la mutal layot ac fah kunla.”

---

* **11:1** ***sak cedar nukewa sunom:*** sak inge arulana fulat ac ku. In verse inge pupulyukiyuk sak inge nu ke tokosrai lulap ac tokosra lalos. **11:12** Mt 26:15 **11:12** 11:12–13; Mt 27:9–10

12

Molela Nu Sin Jerusalem Ke Pacl Fahsru

1 Pweng se inge ma sin LEUM GOD me ke acn Israel, LEUM GOD su asroelik kusrao,
orala faclu, ac sang moul nu sin mwet uh. El fahk,
2 “Nga fah oru acn Jerusalem in oana sie cup in wain. Mutanfahl su raunella elos ac
fah nim kac ac tukulkul oana mwet sruhi. Ac ke elos ac utyak ac raunela in mweuni
acn Jerusalem, na siti lula lun Judah nukewa ac fah rauniyukla pac.
3 Tusruktu in pacl sac, nga ac fah oru tuh acn Jerusalem in oana sie eot toasr —
kutena mutunfacl su srike in srukak eot sac ac fah sun ongoiya lulap. Mutunfacl
nukewa fin faclu ac fah toeni in mweunel.
4 In pacl sac nga ac fah aklangingye horse natulos nukewa, ac oru tuh mwet kasrusr
fin horse uh in wella. Nga ac karingin mwet Judah, tusruktu nga fah konela mutun
horse nutin mwet lokoalok lalos.
5 Na sou lulap lun Judah fah fahk nu selos sifacna, ‘LEUM GOD Kulana El sang ku
lal nu sin mwet lal su muta Jerusalem.’
6 “Ac in pacl sac nga fah oru sou lulap lun Judah in oana sie e lulap insak uh,
ku in sie ima in wheat ma matula — elos ac fah kunausla mutunfacl nukewa ma
raunelosyak. Ac mwet Jerusalem ac fah muta na misla in siti uh.
7 “Nga, LEUM GOD, fah sang kutangla nu sin mwet mweun lun Judah meet, tuh
akfulat ma fwilin tulik natul David oayapa akfulat ma mwet muta Jerusalem uh ac
eis, fah tia yohk liki ma acn saya lun Judah ac eis.
8 Ke pacl sac LEUM GOD El ac fah loango mwet su muta in Jerusalem, ac oru tuh
finne mwet munas oemeet inmasrlolos in fah ku oana kuiyal David meet. Fwilin tulik
natul David ac fah kololos oana lipufan lun LEUM GOD, aok, oana God sifacna.
9 In pacl sac nga fah kunausla mutunfacl nukewa su srike in mweuni Jerusalem.
10 “Nga fah nwakla fwilin tulik natul David ac mwet saya in acn Jerusalem ke ngunin
pakoten ac ngunin pre. Elos ac fah ngetang liye el su elos tuh fakisya ah misa, ac elos
fah asor kacl oana elos su asor ke tulik sefanna natu. Elos fah arulana tungi, oana
elos su wounse mukul natu uh misa.
11 In pacl sac asor in acn Jerusalem ac fah yohk oana asor kacl Hadad Rimmon* in
acn tupasrpasr lun Megiddo.
12 Mwet in facl sac ac fah srisrielik in oru asor lalos: mukul in sou lal David ac fah
sifacna oru asor lalos, ac mutan kialos fah sifacna oru pac asor lalos; mukul in sou
lal Nathan fah sifacna oru asor lalos, ac mutan kialos fah sifacna oru pac asor lalos;
13 mukul in sou lal Levi fah sifacna oru asor lalos, ac mutan kialos fah sifacna oru
pac asor lalos; ac mukul in sou lal Shimei fah oru asor lalos, ac mutan kialos fah
sifacna oru pac asor lalos.
14 Ac sou nukewa su lula, kais sie fah sifacna oru asor la, ac mutan kialos fah sifacna
oru pac asor lalos.”

13

1 LEUM GOD Kulana El fahk, “Ke pacl sac ac tuku, sie unon in kof ac fah ikakla in
aknasnasye fwilin tulik natul David ac mwet Jerusalem liki ma koluk lalos ac alu nu
ke ma sruloala lalos.
2 In pacl sac nga ac fah eisla inen ma sruloala inge liki acn uh, ac wangin sie mwet
ac fah sifilpa esamulos. Nga fah sisla kutena mwet su nunku mu el sie mwet palu, ac
eisla lukel nunak in lungse lal in alu nu sin ma sruloala.

12:10 Jn 19:37; Fwack 1:7 **12:10** 12:10–14; Mt 24:20; Fwack 1:7 * **12:11** ***Hadad Rimmon:*** nunkeyuk mu sie pac ine kacl Baal, god lun fokin ima ma mwet Canaan ac mwet Syria alu nu kac. Pacl ma lisr fokin ima uh ke kais sie yac, mwet uh arulana asor mweyen elos nunku mu god sac misa.

3 Na fin oasr kutena su srakna sikalani in orek palu, na papa tumal ac nina kial fah
fahkang nu sel lah ac enenu in anwuki el, mweyen el sifacna fahk mu el fahkak kas
lun LEUM GOD, a kas na kikiap pa el fahk uh! El fin sifilpa fahk kas in palu, na papa
tumal ac nina kial sifacna fah faksilya elan misa.
4 Ke pacl sacn ac tuku uh, wangin mwet palu ac fah konkin ke aruruma lal,
ku orekma oana sie mwet palu, ku nukum nuknuk okarkar lun sie mwet palu, in
kiapwela mwet uh.
5 A el ac fah fahk, 'Nga tia sie mwet palu, nga mwet ima se — nga nuna imae acn
uh in moul luk nufon!'
6 Na mwet se fin siyuk sel, 'Ac mea kalmen kinet iniwom ingan?' Na el ac fah topuk
ac fahk, 'Ma orekla in lohm sin mwet kawuk se luk.' "

Sapkinyuk In Anwuki Mwet Shepherd Lun God

7 LEUM GOD Kulana El fahk, "Tukakek, cutlass, ac uni mwet shepherd se ma orekma
luk inge! Unilya, na sheep uh ac fah fahsrelik. Nga ac fah mweuni mwet luk
8 ac in facl se inge nufon, luo tafu tolu sin mwet uh ac fah misa.
9 Ac nga fah srike sie tafu tolu se ma ac painmoulla uh, ac aknasnasyalos oana ke
silver uh ac aknasnasyeyuk ke e. Nga fah srikalos oana ke ac srikeyuk gold uh. Na
elos fah pre nu sik, ac nga fah topkolos. Nga fah fahkang nu selos lah elos mwet luk,
ac elos fah fahkak lah nga God lalos!"

14

Jerusalem Ac Mutunfacl Saya Uh

1 Len in nununku lun LEUM GOD apkuranme. Na ac fah pusrla mwe kasrup lun
acn Jerusalem, ac ma wap inge ac fah kitakatelik ye motowos.
2 LEUM GOD El ac fah usani mutunfacl nukewa nu sie in tuh mweuni Jerusalem.
Siti uh fah sruhu, lohm in acn we fah pusrla koano, ac mutan uh fah sruinkuiyuk.
Tafu mwet we ac fah utukla nu in sruoh, tusruktu mwet lula selos ac fah tia utukla
liki siti uh.
3 Na LEUM GOD El fah illa ac mweun lain mutunfacl ingo, oana ke El tuh oru in
pacl meet ah.
4 In pacl sac El ac fah tu Fineol Olive, layen nu kutulap in acn Jerusalem. Na Fineol
Olive ac fah ip luoelik ku tulap lac nwe roto, ke sie infahlfal lulap. Tafu eol uh ac fah
mukuila nu epang, ac tafu nu eir.
5 Kowos ac fah kaing ut ke infahlfal se ma oralik eol soko inge nu ke ip luo ah.
Kowos ac fah kaing oana ke mwet matu lowos meet elos tuh oru ke kusrusr se tuh
sikyak in pacl lal Tokosra Uzziah lun Judah. LEUM GOD luk El ac fah tuku ac us
lipufan nukewa welul.
6 Ke pacl sac ac tuku uh, ac fah tia sifilpa oasr mihsrisr ku kekela lun aunfong.
7 Ac fah wangin pac lohsr. Ac fah kalem pacl nukewa, finne ke infulwen fong uh.
LEUM GOD mukena pa etu pacl se ma inge ac sikyak uh.
8 Len sac fin mau tuku, kof loslos fah soror liki Jerusalem — tafu ac kahk nu Meoa
Misa, ac tafu nu Meoa Mediterranean. Ac fah soror ke yac nufon, ke pacl in tuka ac
oayapa ke pacl in af uh.
9 Na LEUM GOD El ac fah tokosra fin faclu nufon. Mwet nukewa ac fah alu nu sel
tuh El God, ac elos fah etal ke Ine sefanna.
10 Ac fah akfwelyeyukla in polo acn sac nufon, mutawauk Geba in acn epang, nwe
Rimmon in acn eir. Jerusalem el ac fah ngeta nu fin acn nukewa ma raunelak. Ac siti
sac ac fah mutawauk ke Mutunpot Benjamin nwe ke Mutunpot Insruwasrik, acn ma

13:7 Mt 26:31; Mk 14:27 **14:8** Ezk 47:1; Jn 7:38; Fwack 22:1

mutunpot se tuh oan we meet, oayapa liki Tower lun Hananel nwe ke nien fut wain lun tokosra.
11 Mwet uh ac fah muta we in misla, na ac fah tiana sifil oasr mwe aksangeng nu selos.
12 LEUM GOD El ac fah sang sie mas na upa nu fin mutunfacl nukewa ma orek mweun nu sin Jerusalem. Ikwalos ac fah kulamla ke elos srakna moul. Atronmutalos ac lohulos ac fah kulawi.
13 In pacl sac LEUM GOD El ac fah oru elos in arulana fohsak ac sangeng, pwanang kais sie selos ac fah sruokya mwet se ma tu siskal uh ac anwuk nu sel.
14 Mukul in acn Judah ac fah mweun in loango acn Jerusalem. Elos ac fah eisani mwe kasrup lun mutunfacl nukewa: gold, silver ac nuknuk na pukanten.
15 Sie mas na upa ac fah putati pac nu fin horse, miul, camel, ac donkey uh — aok nu fin kosro nukewa ma muta ke nien aktuktuk lun mwet lokoalok lalos.
16 Na mwet nukewa ma painmoulla ke mutunfacl ma mweun nu sin Jerusalem, elos ac fah som nu Jerusalem ke kais sie yac in alu nu sin LEUM GOD Kulana su tokosra, ac in akfulatye Kufwen lwen Aktuktuk.
17 Fin oasr kutena sin mutunfacl inge tia lungse wi som ac alu nu sin LEUM GOD Kulana su tokosra, na af ac fah tia kahk nu fin acn selos.
18 Mwet Egypt fin tia lungse akfulatye Kufwen Iwen Aktuktuk, na mas upa se inge ac fah sonelos pac, oana ke LEUM GOD El ac supwalik nu fin mutunfacl nukewa su tia lungse som.
19 Pa inge mwe kalya se su ac fah putati nu fin Egypt ac nu fin mutunfacl nukewa saya ma tia lungse wi akfulatye Kufwen Iwen Aktuktuk.
20 Ke pacl sac, finne tepweng srisrik ma sang yuni mwe kapir ke sifen horse uh, ac fah simla kas inge kac: “Kisakinyukyang nu sin LEUM GOD.” Tup in manman mongo in Tempul ac fah mutal oana ahlu pol ma oan mutun loang uh.
21 Tup in manman mongo nukewa in Jerusalem ac in Judah nufon ac fah srisrila in orekmakinyuk nu ke alu nu sin LEUM GOD Kulana. Mwet ma oru mwe kisa elos fah orekmakin tup inge in poeli ikwa nu ke kisa uh. In pacl sac, ac fah wanginla mwet kuka in Tempul lun LEUM GOD Kulana.

14:11 Fwack 22:3 **14:16** Lev 23:39–43

MALACHI

Tukakinyen Book Lal MALACHI

Book lal Malachi uh simla ke kutu pacl inmasrlon yac lumfoko ac angfoko meet liki Christ, tukun Tempul Jerusalem sifilpa musaiyukla ah. Ma yohk in nunak lun mwet palu se inge pa in sifil pang nu sin mwet tol ac mwet uh in aksasuye inse pwaye lalos nu ke wuleang inmasrlolos ac God. Kalem lah oasr sesuwos ac lumah fohkfok sikyak in moul lun mwet lun God ac oayapa in alu lalos. Mwet tol ac oayapa mwet uh kiapu God ke elos tia sang mwe kisa su fal in itukyang nu sel, ac ke elos tia moul fal nu ke luti lal. Tusruktu, Leum God El fah tuku in nununku ac aknasnasye mwet lal, ke El ac supwama mwet utuk kas lal in tuku meet lukel in akoela inkanek lal, ac in sulkakin wuleang lal.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Ma koluk lun Israel 1:1—2:16
Nununku lun God ac pakoten lal 2:17—4:6

1 Pa inge kas su LEUM GOD El sang nu sel Malachi in fahkak nu sin mwet Israel.

Lungse Lun LEUM GOD Nu Sin Mwet Israel

2 LEUM GOD El fahk nu sin mwet lal, “Nga nuna lungse kowos pacl nukewa.”
Tusruktu elos topuk fahk, “Kom akkalemye lungse lom nu sesr fuka?”
LEUM GOD El topuk, “Esau ac Jacob eltal tamulel, tuh nga lungse Jacob ac fwil natul,
3 ac nga srungal Esau ac fwil natul. Nga sukela acn sel Esau ac sang fulan eol we tuh in nien muta lun kosro lemnak.”
4 Mwet Edom, su fwil natul Esau, fin fahk, “Siti sesr kunausyukla, tusruktu kut ac fah sifilpa musaeak,” na LEUM GOD El fah topuk, “Lela elos in sifil musai — nga fah sifil kunausla. Ac fah pangpang elos, ‘Sie facl koluk,’ ac ‘Mutunfacl se su LEUM GOD El kasrkusrak se nwe tok!’ ”
5 Mwet Israel elos fah sifacna liye ma inge ke mutalos, ac elos ac fahk, “LEUM GOD El arulana ku, ac ku lal liyeyuk sayen facl Israel pac!”

LEUM GOD El Mulat Nu Sin Mwet Tol

6 LEUM GOD Kulana El fahk nu sin mwet tol uh, “Sie wen el sunakin papa tumal, ac sie mwet kulansap el sunakin mwet kacto lal. Nga papa tomowos — efu kowos ku tia sunakinyu? Nga Mwet Kacto lowos — efu kowos ku tia akfulatyeyu? Kowos aksruksrukeyu, a kowos siyuk, ‘Kut aksruksruke kom fuka?’
7 Ke kowos kisakin mwe mongo kolukla fin loang luk uh. Na kowos sifil siyuk, ‘Kut tia akfulatye kom fuka?’ Nga ac fahk nu suwos: ke kowos aklusrongtenye loang luk.
8 Ke kowos use soko kosro kun ku mas ku osaksak in kisakin nu sik, ya kowos nunku mu wangin ma koluk kac? Srike sangwin soko kain kosro se ingan nu sel governor — ya el ac insewowo suwos, ku oru kutena ma in kasrekowos?”
9 Inge, kowos mwet tol, srike siyuk sin God Elan oru wo nu sesr. El ac tia topuk pre lowos uh, na ac fah ma lowos pa koluk uh.
10 LEUM GOD Kulana El fahk, “Nga ke sie suwos in kaliya srungul ke Tempul, in kosrala kowos in tia akosak e fin loang luk uh ke wangin sripa. Nga tiana insewowo suwos. Nga fah tia eis mwe sang ma kowos us nu yuruk.

1:2 1:2–3; Rom 9:13 **1:2** 1:2–5; Isa 34:5–17; 63:1–6; Jer 49:7–22; Ezk 25:12–14; 35:1–15; Amo 1:11–12; Oba 1–14
1:8 Dut 15:21

11 Ke pacl faht uh takak nwe ke pacl faht uh tili, mwet in mutunfacl nukema faclu
elos sunakinyu. Yen nukewa elos esukak mwe keng ac ase mwe kisa wowo nu sik.
Elos nukewa akfulatyeyu!
12 Tusruktu kowos akkolukye loang luk ke kowos fahk mu wangin sripa, ac ke kowos
kisakin mwe mongo koluk fac.
13 Kowos fahk mu, 'Kut totola ke oreyen ma inge uh!' ac sungalik infwewos nu sik.
Kowos use kosro pusrla, ku ma osaksak, ku mas, in kisakin nu sik. Ya kowos nunku
mu nga ac eis ma ingan suwos?
14 In selngawiyuk mwet kutasrik se su kisakin soko kosro koluk lumah nu sik, ke
oasr ma na wo ac fas soko inmasrlon un kosro natul, su el tuh wulema in kisakin nu
sik! Tuh nga sie tokosra fulat, ac mwet in mutunfacl nukewa sangeng sik."

2

1 LEUM GOD Kulana El fahk nu sin mwet tol uh, "Ma sap se inge ma nu suwos:
2 Kowos enenu in sunakinyu ke ma kowos oru uh. Kowos fin tia porongo ma nga
fahk, na nga ac selngawi kowos, ac nga fah oayapa selngawi mwe insewowo nu suwos.
Aok, nga selngawi tari ma ingan mweyen kowos tiana arulana lohang nu ke sap luk.
3 Nga ac fah kai tulik nutuwos uh, ac ilya motowos ke fohkon kosro ma kowos
kisakin — ac kowos fah utukla nu yen yol in fohkon kosro uh oan we.
4 Na kowos fah etu lah nga pa sapkin ma inge nu suwos, tuh wuleang luk nu sin
mwet tol uh, aok mwet in sruf lal Levi, in oanna ku.
5 "In wuleang luk ah nga tuh wulela mu nga ac sang moul ac misla nu selos, ac pa
ingan ma nga oru nu selos, tuh elos in akfulatyeyu. In len ingo elos tuh akfulatyeyu
ac sangeng sik.
6 Elos tuh luti ma pwaye, ac tia ma sutuu. Elos tuh moul fal nu ke ma lungse luk.
Elos sifacna oru ma suwohs, ac elos oayapa kasru mwet puspis saya in tui liki orekma
koluk.
7 Ma kunen mwet tol uh in luti mwet uh in etu ma pwaye. Mwet uh enenu in som
nu yorolos ac lutlut ke ma lungse luk, mweyen elos pa mwet in fahkak kas lun LEUM
GOD Kulana.
8 "Tusruktu inge, kowos mwet tol uh srola tari liki inkanek pwaye. Luti lowos
furokla mwet puspis in oru ma sutuu. Kowos kunausla wuleang su nga orala yuruwos
ah.
9 Ke ma inge, pacl luk in oru tuh mwet Israel in kwase kowos, mweyen kowos tia
akos lungse luk, ac ke kowos luti mwet luk uh kowos tia oru in oana sie nu sin mwet
nukewa."

Mwet Uh Tia Inse Pwaye Nu Sin God

10 Ya tia papa sefanna tumasr? Ya tia God sefanna pa orekutla nukewa uh? Na efu
ku kut kunausla wulela lasr nu sin sie sin sie, ac srunga wuleang su God El orala
yurin mwet matu lasr meet ah?
11 Mwet Judah elos kunausla wuleang lalos nu sin God, ac oru sie ma koluk lulap
in Jerusalem ac in facl sac nufon. Elos aktaekyala Tempul su LEUM GOD El lungse.
Mukul uh payuk sin mutan su alu nu sin god lun mutunfacl saya.
12 Lela LEUM GOD Elan lusla kutena mwet su oru ma inge liki sruf nukewa lun
Israel, ac tiana sifil lela in oasr ip kunalos ke mwe sang su mutunfacl sesr us nu
yurin LEUM GOD Kulana.
13 Pa inge sie pac ma kowos oru: kowos tung mwemelil ac nwakla loang lun LEUM
GOD ke sroninmotowos, mweyen El tia sifilpa engan in eis mwe sang kowos us nu
yorol.

2:4 Oek 3:11–13 **2:5** Oek 25:12

14 Kowos siyuk lah efu ku El tia sifil engan in eis ma inge. Mweyen El etu lah kowos
kunausla wulela lowos nu sin mutan kiowos su kowos payukyak se ke pacl kowos
mwet fusr. El pa mutan tafweyom, ac kom kunausla wulela lom nu sel, kom ne orala
wuleang lom ye mutun God lah kom ac fah pwaye nu sel.
15 Ya God El tia orala tuh komtal in mano sefanna ac ngun sefanna? Mea sripa lal
ke El oru ouinge uh? El oru tuh in oasr tulik nutumtal su ac mwet na pwaye lun God.
Ke ma inge, arulana karinganang tuh wangin sie suwos in kunausla wulela lal nu sin
mutan kial.
16 LEUM GOD lun Israel El fahk, "Nga srunga payuk fahsrelik uh. Nga srunga ke
pacl se sie suwos oru ouiya sulallal se inge nu sin mutan kial. Karinganang tuh kom
in tia kunausla wulela lom nu sin mutan kiom, a kom in pwayena nu sel."

Len In Nununku Apkuran

17 Kowos aktotoyalla LEUM GOD ke sramsram lowos. A kowos siyuk, "Mea kut
aktotoyal kac?" Ke kowos fahk mu, "LEUM GOD Kulana El nunku mwet orekma
koluk nukewa elos wona, ac El insewowo kaclos." Oayapa ke kowos siyuk, "Pia God
se su nununku suwohs?"

3

1 LEUM GOD Kulana El topuk ac fahk, "Nga fah supwaot mwet utuk kas luk in
akoela inkanek luk. Na Leum su kowos suk ac fah sa na in tuku nu ke Tempul lal.
Mwet utuk pweng se su kowos kena liye inge ac fah tuku ac sulkakin wuleang luk."
2 Tusruktu su ac fah ku in muteng len sac ke El tuku? Su ac fah ku in painmoulla
ke El ac sikme? El ac fah oana sie e arulana ku ma aknasnasye osra, ac oana soap
kulana.
3 El ac fah tuku in orek nununku oana sie mwet orekma ke osra su munanak silver
ac gold in aknasnasyela. Ouinge mwet utuk kas lun LEUM GOD fah aknasnasye mwet
tol uh, na elos fah use mwe sang wo ma fal nu sin LEUM GOD.
4 Na mwe sang su mwet Judah ac mwet Jerusalem us nu sin LEUM GOD fah mwe
insewowo nu sel, oana in pacl meet ah.
5 LEUM GOD Kulana El fahk, "Nga ac fah tuku nu yuruwos in nununkekowos, ac
nga fah sa in orek loh lainulos su inutnut, oayapa mwet kosro, ac elos su orek loh
kikiap, ac elos su kutasrik ke molin mwet orekma lalos, ac elos su oru koluk nu sin
katinmas, tulik mukaimtal, ac mwetsac — aok, lainulos nukewa su tia sunakinyu.

Sie Tafu Singoul

6 "Nga pa LEUM GOD, ac nga tia ekyek. Ouinge kowos, fwilin tulik natul Jacob,
kowos soenna tuhlac na pwaye.
7 Kowos oapana mwet matu lowos meet liki kowos, su forla liki ma sap luk ac tia
liyaung. Foloko nu yuruk, ac nga fah folokot nu yuruwos. Na kowos siyuk, 'Mea kut
ac enenu in oru tuh kut in folokot nu yurum?'
8 Nga siyuk suwos, ya fal sie mwet in kutasrik nu sin God? Kalem lah tiana fal, a
kowos orek kutasrik nu sik. Na kowos siyuk, 'Kut kutasriki kom fuka?' Ke mwe sang
ac sie tafu singoul lowos.
9 Sie selnga oan fowos nukewa, mweyen mutunfacl se inge nufon kutasrik nu sik.
10 Use nufon lupan sie tafu singoul lowos nu ke nien filma in Tempul, tuh in pus
mwe mongo we. Srikeyu ac kowos fah liye ke nga ac ikasla winto inkusrao ac ukuiya
nu fowos kain in ma wo nukewa, in arulana yolyak nu suwos.
11 Nga fah tia lela wet srisrik in kunausla sacn sunowos, ac ima in grape lowos uh
ac fah rukruk ke fahko.

3:1 Mt 11:10; Mk 1:2; Lk 1:76; 7:27 **3:2** Jol 2:11; Fwack 6:17 **3:10** Lev 27:30; Oek 18:21–24; Dut 12:6; 14:22–29; Neh 13:12

12 Na mutunfacl nukewa fah pangon kowos mwet insewowo, mweyen facl suwos
uh ac fah sie acn wowo in muta we."

Wulela Lun God Ke Pakoten

13 LEUM GOD El fahk, "Kowos fahk kas in akkolukyeyu. A kowos siyuk, 'Mea kut
fahk keim?'
14 Kowos fahk mu, 'Wangin sripa kut in orekma nu sin God. Mwe mea kut in oru
ma El fahk uh, ku in akkalemye nu sin LEUM GOD Kulana lah kut asor ke ma kut oru
uh?
15 Ke liye lasr uh, mwet filang uh pa insewowo. Mwet koluk uh elos kapkapak, ac
ke elos srike muteng lun God ke orekma koluk lalos, wanginna ma sikyak nu selos.' "
16 Na mwet su akfulatye LEUM GOD elos asramsrami, ac LEUM GOD El lipsre ac
lohng ma elos fahk uh. Na simisyukla inen mwet nukewa su sangeng sin LEUM GOD
ac akfulatyal, ke sie book in esmakin ye mutal.
17 LEUM GOD Kulana El fahk, "Elos inge ac fah mwet luk. In len se ke nga ac oru
nununku luk, elos ac fah ma luk sifacna. Nga ac fah pakomutalos oana ke sie papa
el pakomuta sie wen su aksol.
18 Na mwet luk elos ac fah sifilpa liye lah oasr ekla inmasrlon ma ac sikyak nu sin
mwet suwoswos ac mwet koluk, ac nu selos su kulansupweyu ac elos su tia."

4

Len Lun LEUM GOD Summa

1 LEUM GOD Kulana El fahk, "Len se ac fah tuku ke mwet inse fulat ac mwet koluk
nukewa fah firir oana mah paola. Ke len sac, elos ac firiryak ac ac fah wangin ma
lula kaclos.
2 A nu suwos su akfulatye inek, ku lun molela lulap luk fah srekowosi oana kalmen
faht uh, ac akkeyekowosla. Kowos ac fah sukosokla ac srosro ke engan oana cow fusr
ma ikakla liki kalkal lalos.
3 Len se su nga ac oru nununku luk uh, kowos ac fah kutangla mwet koluk, ac elos
ac fah oana kutkut ye niowos.
4 "Esam na luti lal Moses, mwet kulansap luk, ke ma sap ac ma oakwuk su nga sang
nu sel Fineol Sinai, tuh mwet Israel nukewa in akos.
5 "Tusruktu meet liki len lulap ac aksangeng lun LEUM GOD tuku, nga ac supwalot
mwet palu Elijah nu yuruwos.
6 El ac fah sifilpa akwoye inmasrlon papa uh ac tulik uh; mweyen fin tia ouinge,
na nga fah enenu in tuku ac kunausla facl suwos."

4:5 Mt 11:14; 17:10–13; Mk 9:11–13; Lk 1:17; Jn 1:21

Pweng Wo Ke Jesus Christ Ma Simla Sel
MATTHEW

Tukakinyen Book In MATTHEW

Book se inge, *Pweng Wo Ke Jesus Christ Ma Simla Sel Matthew*, el akkalemye lah Jesus pa Mwet Lango su God El tuh wulela kac, su akpwayeye wulela nukewa ma God El tuh oru nu sin mwet lal ke Wuleang Matu uh. Pweng wo inge tia ma nu sin mwet Jew mukena, su Jesus el tuh isusla ac muta inmasrlolos, a ma nu sin mwet faclu nufon.

Book lal *Matthew* uh arulana takinyukla wo. Mutawauk ke isusla lun Jesus, na aketeya ke el tuh baptaisla ac ke srifeyuk el, ac toko tafwela ke kas in fahkak lal ac mwe luti lal, ac ke el akkeyala mwet mas in acn Galilee. Tukun ma inge, Matthew el simusla ke fufahsryesr lun Jesus liki acn Galilee nu Jerusalem ac ma sikyak ke wik safla lal, yokna ke anwuki el ac moulyak lal.

Book se inge fahkak lah Jesus el Mwet Luti na pwengpeng se, su oasr ku ac suwohs lal in aketeya ke Ma Sap lun God, ac su luti ke Tokosrai lun God. Yokiyen luti lal uh orekelik nu ke ip limekosr. (1) Mwe Luti Fineol ah, su ma sramsramkin mwet lun Tokosrai lun Kusrao: ke ouiyalos, ma kunalos, mwe insewowo nu selos, ac luman saflaiyen moul lalos (Chapter 5–7); (2) kas in luti nu sin mwet tumal lutlut singoul luo nu ke orekma kunalos (Chapter 10); (3) pupulyuk ke Tokosrai lun kusrao (Chapter 13); (4) kas in luti ke kalmen moul lun sie mwet fahsr tukun Jesus (Chapter 18); (5) mwe luti ke saflaiyen pacl uh, ac ke tuku lun Tokosrai lun God (Chapter 24–25).

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Takin fil lun Jesus, ac isusla lal 1:1—2:23
Mwe luti lal John Baptais 3:1–12
Baptaisla ac srifeyuk Jesus 3:13—4:11
Orekma lun Jesus in acn Galilee 4:12—18:35
Som liki Galilee nu Jerusalem 19:1—20:34
Wik safla in acn Jerusalem ac acn ma apkuran nu we 21:1—27:66
Sifil moulyak lun Leum ac sikyak lal nu sin mwet uh 28:1–20

Filin Sou Lun Jesus Christ
(Luke 3:23–38)

1 Pa inge takin filin sou lun Jesus Christ, su tuku ke filin tulik natul David, su ma ke
filin tulik natul Abraham.
2 Abraham el papa tumal Isaac, Isaac papa tumal Jacob, Jacob papa tumal Judah ac
tulik wial,
3 Judah papa tumal Perez ac Zerah sel Tamar, Perez papa tumal Hezron, Hezron
papa tumal Ram,
4 Ram papa tumal Amminadab, Amminadab papa tumal Nahshon, Nahshon papa
tumal Salmon,
5 Salmon papa tumal Boaz sel Rahab, Boaz papa tumal Obed sel Ruth, Obed papa
tumal Jesse,
6 Jesse papa tumal David, su tokosra.
David el papa tumal Solomon sin mutan kial Uriah,
7 Solomon papa tumal Rehoboam, Rehoboam papa tumal Abijah, Abijah papa tumal
Asa,

8 Asa papa tumal Jehoshaphat, Jehoshaphat papa tumal Joram, Joram papa tumal Uzziah,
9 Uzziah papa tumal Jotham, Jotham papa tumal Ahaz, Ahaz papa tumal Hezekiah,
10 Hezekiah papa tumal Manasseh, Manasseh papa tumal Amos, Amos papa tumal Josiah,
11 Josiah papa tumal Jehoiachin ac tulik wial, ke pacl se mwet Israel tuh som nu ke sruoh in acn Babylon.
12 Tukun safla sruoh lalos in acn Babylon: Jehoiachin el papa tumal Shealtiel, Shealtiel papa tumal Zerubbabel,
13 Zerubbabel papa tumal Abiud, Abiud papa tumal Eliakim, Eliakim papa tumal Azor,
14 Azor papa tumal Zadok, Zadok papa tumal Achim, Achim papa tumal Eliud,
15 Eliud papa tumal Eleazar, Eleazar papa tumal Matthan, Matthan papa tumal Jacob,
16 ac Jacob papa tumal Joseph, mukul tumal Mary su oswella Jesus, su pangpang Messiah.
17 Ouinge fil nukewa kacl Abraham me nwe kacl David oasr fil singoul akosr, ac kacl David me nwe ke sruoh in Babylon oasr fil singoul akosr, ac tukun sruoh in Babylon me nwe ke isusla lun Messiah oasr pac fil singoul akosr.

Isusla Lun Jesus Christ
(Luke 2:1–7)

18 Pa inge luman isusla lun Jesus Christ. Mary, nina kien Jesus, el tuh ako nu sel Joseph, tusruktu meet liki eltal ac payukyak uh, Mary el etauk lah el pitutu ke Ngun Mutal.
19 Joseph el sie mwet suwoswos, tusruktu el tia lungse akmwekinyal Mary ye mutun mwet uh, ke sripa se inge el suk elan tari sel in lukma.
20 Ke el srakna nunku ma inge, sie lipufan lun Leum sikyang nu sel in sie mweme ac fahk, “Joseph, fita lal David, nimet kom sangeng in eisal Mary tuh elan mutan kiom. El pitutuyak ke Ngun Mutal.
21 El ac fah oswela sie wen, ac kom fah sang inel Jesus — mweyen El ac molela mwet lal liki ma koluk lalos.”
22 Ma inge nukewa sikyak tuh in akpwayeye kas ma Leum El tuh fahkak ke oalin mwet palu, su fahk,
23 “Sie mutan fusr su soenna etu mwet,* ac fah pitutuyak ac oswela sie wen, su ac fah pangpang Immanuel” (kalmac pa “God El oasr yorosr”).
24 Ouinge ke Joseph el asmakla, el eisal Mary tuh elan mutan kial, oana ke lipufan lun Leum tuh fahk nu sel.
25 Tusruktu wangin osun laltal in mano meet liki Mary el oswela wen se natul ah. Ac Joseph el sang inel Jesus.

2

Mwet Su Tuku Kutulap Me

1 Jesus El tuh isusla in acn Bethlehem in Judea, ke pacl se ma Herod el tokosra. Tia paht tukun ma inge, kutu mwet ma yohk etu la ke itu uh elos tuku Kutulap me nu Jerusalem,
2 ac siyuk, “Pia tulik fusr se ma isusla tuh in tokosra lun mwet Jew uh? Kut tuh liye itu lal ke sikyak in acn kutulap, ac kut tuku in alu nu sel.”

1:21 Lk 1:31 * **1:23** ***mutan fusr su soenna etu mwet:*** kalmen kas Hebrew se ke Isa 7:14 pa “kutena mutan fusr ma sun matwen marut” Ke yac lumfoko toko tufah lungasyukla kas se inge nu ke kas Greek su kalmac pa “mutan fusr su soenna etu mwet” (virgin).

3 Ke Tokosra Herod el lohng ma inge, nunak lal arulana toasrla kac, ac mwet nukewa
in acn Jerusalem elos welul pac toasrla.
4 El solani mwet tol fulat nukewa ac mwet luti ke Ma Sap uh ac siyuk selos, "Pia
acn Messiah el ac isusla we?"
5 Ac elos topuk, "In siti Bethlehem in acn Judea, tuh pa inge ma simla sin mwet
palu:
6 'Bethlehem, in acn Judah,
Kom tia srik inmasrlon siti srisrik lun Judah;
Tuh sie mwet kol ac fah tuku liki kom
Su ac fah kol mwet luk, Israel.' "
7 Ke ma inge Herod el pangnolos su tuku Kutulap me nu ke sie osun lukma, ac siyuk
selos ke pacl na pwaye ma itu sac sikyak ah.
8 Na el supwalosla nu Bethlehem, ac fahk ouinge nu selos, "Komtal som, suk tulik
sacn aklohye; ac komtal fin konalak, akkalemye nu sik tuh ngan ku in som ac wi pac
alu nu sel."
9 Ke elos lohng tari kas lal tokosra, na elos som, ac itu se na ma elos tuh liye Kutulap
ah sifil sikyak ac fahsr meet lukelos nwe ke na el tui fin acn se ma tulik sac oan we
ah.
10 Ke elos liye itu sac, elos arulana sessesla ke engan.
11 Elos ilyak nu in lohm uh, ac ke elos liye tulik sac yorol Mary, nina kial, elos
sikukmutuntei ac alu nu sel. Elos srukak mwe sang saok lalos ke gold, franku, ac
myrrh, ac sang nu sel.
12 Na elos folokla nu yen selos ke soko na inkanek, mweyen God El sensenkakunulos
in sie mweme elos in tia folokla nu yorol Herod.

Kaingla Nu Egypt

13 Tukun elos som, sie lipufan lun Leum sikyang nu sel Joseph ac fahk, "Herod el ac
suk tulik sacn elan unilya. Ke ma inge, tukakek, eis tulik sacn wi nina kial, ac kaingla
nu Egypt, ac muta we nwe ke na nga fahk kom in som."
14 Na Joseph el tukakek, eis tulik sac wi nina kial ac som nu Egypt in fong sac,
15 ac elos muta we nwe ke na Herod el misa. Ma inge orek in akpwayeye ma Leum
el tuh fahk sin mwet palu me, "Nga pangonma Wen nutik Egypt me."

Anwukla Tulik Mukul Srisrik Uh

16 Ke Herod el akilenak lah mwet tuku Kutulap me elos kiapella, el arulana foloyak.
El sapkin in anwukla tulik mukul srisrik nukewa su matwa oasr ke yac luo nu ten in
Bethlehem ac acn ma oan apkuran nu we. El oru ma inge in fal nu ke ma el lohng
sin mwet ma tuh tuku nu yorol ke sikyak lun itu sac.
17 Ouinge, kas lun mwet palu Jeremiah akpwayeiyuk, su fahk:
18 "Sie pusra lohngyuk in acn Ramah,
Pusren tung na mwemelil.
Rachel el tungi tulik natul;
El tia lungse in akwoyeyuk el,
Mweyen tulik inge elos misa."

Foloko Liki Egypt
(Luke 2:39)

19 Tukun Herod el misa, sie lipufan lun Leum sikyang nu sel Joseph in sie mweme
in acn Egypt,
20 ac fahk, "Tukakek, eis tulik sacn ac nina kial ac folokla nu in acn Israel, mweyen
elos su suk in unilya elos misa."
21 Ouinge Joseph el tukakek, eis tulik sac ac nina kial, ac folokla nu Israel.

22 Ac ke Joseph el lohngak lah Archelaus el aolla Herod, papa tumal, in tokosra lun
Judea, el sangeng in som nu we. Na sifilpa fwackyang nu sel in sie mweme ma elan
oru. Ouinge el somla nu in acn Galilee,
23 ac muta in sie siti srisrik pangpang Nazareth. Ke ma inge akpwayeiyuk kas ma
mwet palu elos simusla, su fahk, "El ac fah pangpang sie mwet Nazareth."

3

Luti Lal John Baptais
(Mark 1:1–8; Luke 3:1–18; John 1:19–28)

1 In pacl sac John Baptais el tuku nu in acn mwesis in Judea ac mutawauk in luti
we.
2 El fahk, "Forla liki ma koluk lowos, tuh Tokosrai lun kusrao apkuranme!"
3 John pa mwet se mwet palu Isaiah el tuh kaskaskin ac fahk,
"Oasr sie pusra su wowoyak yen mwesis ac fahk,
'Akoela soko inkanek nu sin Leum;
Aksuwosyela elan fahsr kac!' "
4 Nuknuk lal John uh orekla ke unen camel, ac infulwal losyuki ke mwe lohl orek
ke kulun kosro, ac mwe mongo nal pa locust ac honey inima.
5 Mwet uh tuku nu yorol liki acn Jerusalem, liki acn Judea nufon, ac liki acn nukewa
ma apkuran nu Infacl Jordan.
6 Elos fahkak ma koluk lalos, ac el baptaiselosla ke Infacl Jordan.
7 Ke John el liye mwet Pharisee ac mwet Sadducee puspis tuku nu yorol in tuh
baptaisla, el fahk nu selos, "Kowos wet pwasin! Su fahk mu kowos ac ku in kaingkunla
mwe keok ma God El akoo in oru?
8 Kowos in oru ma ac ku in akkalemye lah pwaye kowos forla liki ma koluk lowos
an.
9 Ac nimet nunku mu kowos ac ku in kaingkunla mwe keok ke kowos fahk mu
Abraham pa papa matu tumowos uh. Nga fahk nu suwos lah God El ku na in eis eot
inge ac ekulla nu ke tulik natul Abraham!
10 Tuhla uh akola tari in pakiya sak uh nwe ke oka uh. Sak nukewa ma tia oswe
fahko wo, ac fah pakpuki ac sisila nu in e uh.
11 Nga baptaisi kowos ke kof, in akkalemye lah kowos auliyak, tusruktu el su ac tuku
tukuk el ac fah baptaisi kowos ke Ngun Mutal ac ke e. Arulana yohk sripal likiyu;
finne faluk lal uh nga kupansuwol in us.
12 Fork in sraclik lal oasr inpaol, ac el akola in sraclik fiten wheat liki kulun wheat.
El ac fah orani wheat lal nu in nien filma lal, tusruk kulun wheat uh ac fah isisyak
in sie e su ac fah tiana kunla."

Jesus El Baptaisla
(Mark 1:9–11; Luke 3:21–22)

13 In pacl sac Jesus el tuku Galilee me nu yorol John ke Infacl Jordan tuh John elan
baptaisella.
14 Tusruktu John el srike in oru Jesus elan ekulla nunkal. John el fahk, "Fal in nga
pa baptaisla sum uh, a kom tuku nu yuruk!"
15 Tuh Jesus El fahk, "Pwaye, tuh ke pacl se inge oru oana nga fahk. Ke lumah se
inge kut ac akfalye ma nukewa ma God El enenu in orekla uh." Ouinge John el insese
nu kac.
16 Tukunna Jesus El baptaisla ah, el otyak liki kof uh. Na ikakla acn inkusrao nu sel
ac el liye Ngun lun God oatume oana sie wuleoa ac tuhwi facl.
17 Na sie pusra inkusrao me fahk, "El inge Wen kulo nutik, su nga insewowo kacl."

4

Srifeyuk Jesus
(Mark 1:12–13; Luke 4:1–13)

1 Na Ngun kololla Jesus nu yen mwesis in tuh srifeyuk el sel Devil.
2 Jesus el lalo len angngaul ac fong angngaul, na toko el masrinsral.
3 Na Devil el tuku nu yorol ac fahk, “Kom fin Wen nutin God, kom sap eot inge in
ekla bread.”
4 Ac Jesus El fahk, “Ma Simusla fahk mu, ‘Mwet tia moul ke bread* mukena, a elos
enenu pac kas nukewa ma tuku sin God me.’ ”
5 Na Devil el usalak Jesus nu Jerusalem, Siti Mutal, ac fililya ke acn se ma fulat
oemeet ke Tempul uh,
6 ac fahk nu sel, “Kom fin Wen nutin God, kom atula nu ten, tuh Ma Simusla uh
fahk,
‘God El ac fah sap nu sin lipufan lal keim;
Ac elos fah tapukkomyak inpaolos,
Tuh finne niom, ac fah tia ngalyak ke eot uh.’ ”
7 Ac Jesus el fahk, “Tuh Ma Simusla uh fahk pac mu, ‘Nik kom srike Leum God
lom.’ ”
8 Na Devil el usalak Jesus nu fin eol na fulat soko, ac srisrngiya tokosrai nukewa fin
faclu ac fahkak wolana la nu sel.
9 Na Devil el fahk, “Ma inge nukewa nga ac fah sot lom, kom fin pasrla ac alu nu
sik.”
10 Na Jesus el fahk nu sel, “Fahla likiyu, Satan! Ma Simusla uh fahk, ‘Kom in alu nu
sin Leum God lom, ac kulansap nu sel mukena!’ ”
11 Na Devil el som lukel Jesus, ac lipufan uh tuku ac kulansupwal.

Jesus El Mutawauk Orekma Lal In Galilee
(Mark 1:14–15; Luke 4:14–15)

12 Ke Jesus El lohngak lah John el kapiri in presin, el som nu Galilee.
13 El tuh tia muta Nazareth a el som ac muta Capernaum, sie siti srisrik su oan
sisken Lulu Galilee ke acn lun Zebulun ac Naphtali.
14 Ma inge orek tuh in akpwayei kas ma mwet palu Isaiah el fahk,
15 “Facl lun Zebulun ac facl lun Naphtali,
Su oan inkanek nu ke Lulu Galilee, layen roto ke Infacl Jordan,
Galilee, facl sin mwet pegan!
16 Mwet su muta in lohsr
Elos liye sie kalem lulap.
Nu selos su muta in acn lohsr lun ngunin misa,
Kalem sac tololosyak tari.”
17 In pacl sac me Jesus El mutawauk in fahkak mwe luti lal ouinge: “Forla liki ma
koluk lowos, tuh Tokosrai lun kusrao apkuran me!”

Jesus El Pangon Mwet Patur Akosr
(Mark 1:16–20; Luke 5:1–11)

18 Ke Jesus el fahsr pe Lulu Galilee, el liye tamulel se — sie pa Simon (su pangpang
Peter), ac Andrew ma lel — ke eltal orekmakin nwek in patur.
19 Jesus El fahk nu seltal, “Fahsru wiyu ac nga fah luti komtal ouiyen paturi mwet.”
20 In pacl sacna eltal filiya nwek natultal ac welul som.

---

* **4:4** ***bread:*** kalmac pa kutena mwe mongo. **4:6** Psa 91:11–12

21 El fahsr nu meet kutu ac liyauk pac tamulel se, James ac John wen natul Zebedee.
Eltal welul Zebedee papa tumaltal muta in oak soko onoh kwa lalos uh. Jesus El
pangnoltal,
22 ac in pacl sacna eltal som liki oak uh ac papa tumaltal, ac fahsr tokol.

Jesus El Luti, Ac Fahkak, Ac Akkeye Mwet Mas
(Luke 6:17–19)

23 Jesus el fufahsryesr in acn Galilee nufon ac luti in iwen lolngok. El fahkak Pweng
Wo ke Tokosrai uh, ac akkeyala kain in mas ac munas puspis yurin mwet uh.
24 Pweng kacl fahsrelik in acn Syria nufon, ouinge mwet uh use nu yorol mwet
nukewa su mas ac keok ke kain in mas nukewa ma oasr yorolos: mwet su oasr
demon yoro, mwet musen pulkoa, mwet ul — ac Jesus el akkeyalosla nukewa.
25 Un mwet puspis fahsr tokol liki acn Galilee ac Siti Singoul,† liki Jerusalem, Judea,
ac acn su oan layen kutulap ke Infacl Jordan.

5

Luti Lun Jesus Fineol Uh

1 Jesus el liye un mwet puspis ac el fahsryak nu fineol uh, ac ke el muta, mwet
tumal lutlut elos fahsr nu yorol,
2 ac el mutawauk in luti nu sin mwet uh ac fahk:
3 "Insewowo elos su sukasrup in ngun;*
Tuh Tokosrai lun kusrao ma lalos!
4 "Insewowo elos su asor,
Tuh elos fah pwarak!
5 "Insewowo elos su fakpap,
Tuh faclu fah ma lalos.
6 "Insewowo elos su masrinsral ac malukin ma suwoswos,
Tuh elos fah kihp!
7 "Insewowo elos su pakomuta;
Tuh elos fah eis pakomuta!
8 "Insewowo elos su nasnas insialos;
Tuh elos fah liye God!
9 "Insewowo elos su akiwe mwet uh;
Tuh pangpang elos tulik nutin God!
10 "Insewowo elos su kalyeiyuk ke ma suwoswos;
Tuh Tokosrai lun kusrao ma lalos.
11 "Insewowo kowos ke mwet akangonye kowos, ac kalyei kowos, ac fahk kain koluk
nukewa lain kowos in kikiap keik.
12 Kowos enganak ac arulana insewowo, tuh yohk ma lacne lowos inkusrao; tuh
ouinge elos kalyei mwet palu su muta meet liki kowos.

Sohl Ac Kalem
(Mark 9:50; Luke 14:34–35)

13 "Kowos sohl lun faclu. Tuh fin wanginla eman sohl uh, wangin ma ku in sifil
folokunang eman sohl. Ouinge wanginla sripa, ac fal in sisila in longyuki ye nien
mwet uh.
14 "Kowos kalem nu sin faclu nufon. Sie siti su musaiyukla fin eol uh, tia ku in
wikla.
15 Wangin mwet akosak sie lam ac filiya ye sie ahlu, a el ac filiya fin sukan lam uh,
yen ma kalem kac ac tolak in lohm uh nufon.

---

† **4:25** ***Siti Singoul:*** leng meet fahk mu Decapolis, su kalmac pa Siti Singoul. * **5:3** ***sukasrup in ngun:*** kalmac pa elos su pulakin lah elos enenu kasru lun ngun.

16 Ouinge, kowos sang kalem lowos in tolak ye mutun mwet uh, tuh elos in ku in
liye orekma wo lowos, ac kaksakin Papa tomowos su inkusrao.

Mwe Luti Ke Ma Sap

17 "Nimet nunku mu nga tuku in kunausla Ma Sap lal Moses ac mwe luti lun mwet
palu uh. Nga tia tuku in kunausla, a in akpwayei mwe luti lalos.
18 Pwayena nga fahk nu suwos, lah ke lusenna pacl ma kusrao ac faclu ac oan
uh, sie leta ku akul srisrik ke Ma Sap uh koflana wanginla, nwe ke akpwayeyuk ma
nukewa.
19 Ke ma inge, kutena mwet su tia akos kutena sin ma sap uh, finne ma sap srisrik
se, ac luti nu sin mwet saya in oru oapana, el ac fah srik liki nukewa in Tokosrai lun
kusrao. Ac kutena mwet su akos ma sap ac luti nu sin mwet saya in oru oapana, el
pa ac yohk in Tokosrai lun kusrao.
20 Nga fahk nu suwos lah moul in oaru lowos in oru ma lungse lun God, fin tia wo
liki moul lun mwet luti ke Ma Sap ac mwet Pharisee, kowos fah tia ku in ilyak nu in
Tokosrai lun kusrao.

Mwe Luti Ke Kasrkusrak
(Luke 12:57–59)

21 "Kowos lohng lah fwack nu sin mwet in pacl meet ah mu, 'Nik kom akmas; kutena
mwet su akmas ac fah utukyak el nu ke nununku.'
22 Tuh inge nga fahk nu suwos: Kutena mwet su kasrkusrak sin mwet lel, ac fah
utukyak el nu ke nununku; el su fahk nu sin mwet wial, 'Wangin sripom!' ac fah
utukyak nu ye mutun Un Mwet Pwapa Fulat; ac kutena mwet su fahk nu sin mwet
wial, 'Kom lalfon!' fal elan fosrgna ke e in hell.
23 Ke ma inge kom fin akola in oru mwe kisa lom nu sin God fin loang in kisa uh,
ac kom esamak ingo lah oasr ma sufal lom nu sin mwet lim,
24 filiya mwe kisa lom an sisken loang an, ac folokla akwoyela inmasrlomtal meet,
na kom fah foloko ac oru mwe kisa lom nu sin God.
25 "Fin oasr mwet akola in us kom nu ke nununku, kom in aksaye akwoyela
inmasrlomtal meet liki komtal sun acn in nununku. Kom fin tia, na el ac ku in
eiskomyang nu ye mutun mwet nununku, su ac fah eiskomyang nu sin mwet roso,
ac elos fah siskomyang nu in presin.
26 Pwayena nga fahk nu sum, kom ac fah muta we nwe ke na kom akfalyela ma
nukewa pakpuki kom in moli uh.

Mwe Luti Ke Orek Kosro

27 "Kowos lohng tuh fwack tari, 'Nik kom kosro.'
28 A inge nga fahk nu suwos: Kutena mwet su ngetang nu sin sie mutan ac oasr
nunak in kena lal nu sel, el orek kosro nu sel tari in nunak lun insial.
29 Ke ma inge, atronmotom layot fin akkolukye kom, tipalla ac sisla! Ac wo nu sum
in tuhlac sie ip ke monum, liki na monum nufon in sisila nu in hell.
30 Lac poum layot fin akkolukye kom, pakela ac sisla! Ac wo nu sum in wanginla
la poum, liki na monum nufon in som nu in hell.

Mwe Luti Ke Fahsrelik Lun Marut
(Matthew 19:9; Mark 10:11–12; Luke 16:18)

31 "Oasr pac fahkya meet, 'Kutena mwet su sisla mutan kial, enenu in orala sie
pwepu in fahsrelik ac sang nu sin mutan sac.'
32 Tusruktu, inge nga fahk nu suwos: Sie mukul fin sisla mutan kial ke kutena sripa
sayen ke kosro, na oasr mwatan mukul sac ke el oru mutan sac in orek kosro el fin
sifilpa marut nu sin siena mukul. Ac mukul se su marut nu sel el oayapa orek kosro.

5:27 Exo 20:14; Dut 5:18

Mwe Luti Ke Wulela Ye Mutun God

33 “Kowos lohng tari ma fwack nu sin mwet uh in pacl meet, ‘Nik kom kunausla
wulela lom, a kom in akfalye ma kom wulela kac nu sin Leum God.’
34 A inge nga fahk nu suwos: Nik kom fulahk ke kutena ma ke kom orala wulela
lom nu sin God. Tia ke kusrao, tuh nien muta lun God;
35 ac tia ke faclu, tuh faclu ma loangeyen nial; ac tia pac ke acn Jerusalem, tuh acn
we siti lun Tokosra fulat.
36 Nimet kom fulahk pac ke insifom, tuh kom tia ku in orala soko aunsuf in fasrfasr
ku sroalsroal.
37 Fahk na ‘Aok’ ku ‘Mo’ — kutena ma saya ma kom ac fahk, ma tuku sin el su
Koluklana.

Mwe Luti Ke Foloksak
(Luke 6:29–30)

38 “Kowos lohng tari oakwuk meet ah: ‘Atronmuta molin atronmuta, ac wihs molin
wihs.’
39 Tusruktu inge nga fahk nu suwos: Nimet foloksak nu sin kutena mwet su oru
ma koluk lain kom. Mwet se fin puokya la oalum layot, sang pac elan puokya layen
lese an.
40 Ac mwet se fin uskomyak nu in nununku in eisla nuknukfon lom an, sang pac
nu sel coat lom an.
41 Ac sie mwet† fin sap kom in us pak lal uh ke mael se, kom welul us ke mael luo.
42 Mwet se fin siyuk sum ke kutena ma, kom sang nu sel; mwet se fin ngisre in
orekmakin kutena ma lom ac sifil folokonma, kom sang.

Lungse Nu Sin Mwet Lokoalok
(Luke 6:27–28, 32–36)

43 “Kowos lohng tuh fwack tari, ‘Lungse mwet tulan lom, ac srunga mwet lokoalok
lom.’
44 A inge nga fahk nu suwos: Lungse mwet lokoalok lowos ac pre kaclos su kalyei
kowos,
45 tuh kowos fah ku in pangpang tulik nutin Papa tomowos su inkusrao. Tuh El oru
kalmen faht lal uh in sreya mwet koluk ac mwet wo oana sie, ac El sang pac af nu
fin mwet suwohs ac mwet sesuwos.
46 Efu ku God Elan sot mwe moul nu suwos fin kowos lungse na mwet ma lungse
kowos? Finne mwet ma eisani tax uh elos oru pac ouingan!
47 Ac kowos fin paing mwet kawuk lowos mukena, kowos tia sie liki mwet ngia,
mweyen finne mwet pegan uh, elos oru pac ouingan!
48 Kowos enenu in suwosna, oana ke Papa tomowos inkusrao El suwosna.

6

Mwe Luti Ke Orekma In Kasru

1 “Liyaung tuh kowos in tia oru orekma wo* lowos ye mutun mwet uh tuh elos in
liye ma kowos oru. Kowos fin oru ouinge, ac fah wangin topken ma inge nu suwos
sin Papa tomowos su inkusrao.
2 “Ke ma inge, kowos fin sang kutena mwe kasru nu sin mwet enenu, nimet oru in
liyeyuk, oana ke mwet wosounkas elos oru in lohm alu uh ac pe inkanek uh. Elos oru
ouinge mwet uh in kaksakunulos. Pwayena nga fahk nu suwos, elos eis tari molin
orekma lalos.
3 A ke kowos sang mwe kasru lowos nu sin sie mwet enenu, oru ke ouiya se ma
wanginna mwet etu kac, finne kawuk na fototo se lom.

5:38 Exo 21:24; Lev 24:20; Dut 19:21 † **5:41** ***sie mwet:*** pa sie mwet mweun sac. * **6:1** ***forekma wo:*** pa ip kunasr ke alu — oana lalo, pre, kasru mwet enenu

4 Fin ouinge, na ac fah sie ma lukma, ac Papa tomowos, su liye ma kowos oru in
lukma, El ac fah sot molin orekma lowos.

Mwe Luti Ke Ouiyen Pre
(Luke 11:2–4)

5 "Ke kowos pre, nimet pre oana ke mwet wosounkas elos oru uh! Elos lungse tuyak
ac pre ke lohm alu ac ke sruwasrik inkanek uh tuh mwet nukewa in liyalos. Pwayena
nga fahk nu suwos, elos eis tari molin orekma lalos.
6 A ke kom pre, utyak nu infukil sum, kaliya srungul uh ac pre nu sin Papa tomom
su in lukma. Ac Papa tomom, su liye ma kom oru in lukma, El fah sot mwe moul nu
sum.
7 "Ke kowos pre, nimet orekmakin kas puspis su wangin kalmac oana ke mwet
pegan elos oru. Elos nunku mu god lalos elos ac lohngolos ke sripen loes pre lalos.
8 Nimet kowos oru oana elos. Papa tomowos El etu tari ma kowos enenu meet liki
kowos siyuk sel.
9 Ke ma inge kowos pre ouinge:
'Papa tumasr su inkusrao;
Eelos oal pwaye;
10 Tokosrai lalos tuku;
Ma lungse lalos in orek fin faclu, ou elos oru inkusrao.
11 Kite kut len se inge ma kut mongo misenge.
12 Ac nunak munas nu sesr ke ma koluk lasr,
Oana kut nunak munas nu sin mwet su orekma koluk nu sesr.
13 Ac tia kol kut in mwel, a eiskutla liki ma koluk!'† [Tuh Tokosrai lalos, ac ku, ac
wolana ma pahtpat, Amen.]‡
14 "Kowos fin nunak munas nu sin mwet su orekma koluk nu suwos, Papa tomowos
su inkusrao El ac fah oayapa nunak munas nu suwos.
15 A kowos fin tia nunak munas nu sin mwet uh, na Papa tomowos El ac fah tia pac
nunak munas ke ma koluk ma kowos orala uh.

Mwe Luti Ke Lalo

16 "Ac kowos fin lalo, nimet oru motowos in ngetnget in asor, oana ke mwet
wosounkas elos oru. Elos pilesru in nawela manolos tuh mwet uh in akilen lah elos
lalo. Pwayena nga fahk nu suwos, elos eis tari molin orekma lalos.
17 A kowos fin lalo, kowos twanla motowos ac kawia sifowos,
18 tuh mwet uh in tia kalem kac lah kowos lalo, a Papa tomowos in lukma mukena
etu. Ac Papa tomowos, su etu ma kowos oru in lukma, fah sot mwe moul nu suwos.

Ma Saok Su Oan Inkusrao
(Luke 12:33–34)

19 "Nimet elosak mwe kasrup nu suwos fin faclu, yen watil ac ras ac kunausla, ac
mwet pisrapasr elos ac kunausla acn ma oan we ac pisrala.
20 A kowos in elosak mwe kasrup nu suwos inkusrao, yen watil ac ras tia ku in
kunausla, ac mwet pisrapasr elos tia ku in utyak nu we ac pisrala.
21 Tuh yen ma saok lowos oasr we, nunkowos ac oan pac we.

Mwe Kalem Nu Ke Mano
(Luke 11:34–36)

22 "Atronmutun mwet uh oana sie lam nu ke manolos. Fin wo atronmotom, monum
nufon ac fah sessesla ke kalem;
23 a atromotom fin koluk, monum ac fah sessesla ke lohsr. Ke ma inge, kalem se
ma oan in kom fin lohsr, ac fuka yokiyen lohsr uh!

† **6:13** ***ma koluk:*** kalmac pa ku lun Satan. ‡ **6:13** ***Tuh Tokosrai ... Amen:*** kas inge wangin ke leng eomeet ah.

Luti Ke God Ac Mwe Kasrup
(Luke 16:13; 12:22–31)

24 “Wangin mwet kulansap ku in kulansapu leum luo. El ac srunga sie, ac lungse
el ngia; el ac pwaye nu sin sie, ac kwase el ngia. Kowos koflana kulansupu God ac
mani.
25 “Pa inge sripa se nga fahk nu suwos mu: Kowos in tia fosrnga ke mwe mongo
ac mwe nim su kowos enenu nu ke moul lowos, ku ke nuknuk nu ke monuwos. Ya
moul uh tia saok liki mwe mongo? Ac mano uh tia saok liki nuknuk uh?
26 Liye won yen engyeng uh — elos tiana orek ima, ku kosrani ac eisani fahko nu
in nien filma; a Papa tomowos inkusrao El sang enenu lalos! Ya kowos tia arulana
saok lukelos?
27 Ya kutena suwos ku in akloesyalik moul lal el fin fosrnga kac?
28 “Ac efu kowos ku fosrnga ke ma kowos ac nukum? Liye luman kapak lun ros
inima uh: elos tia orekma, ku tuta nuknuk lalos.
29 A nga fahk nu suwos: finne Tokosra Solomon in mwe kasrup lal, tia ku in yunulla
in kato oana sie sin ros inge.
30 God pa yunela mah inima uh, su oan misenge na lutu isisyak ac wanginla. Ya El
ac fah tia yunikowosla in arulana wo liki? Sriklana lulalfongi lowos uh!
31 “Ke ma inge, nik kowos mutawauk in fosrngala mu: ‘Mwe mongo nak ac tuku
ya me — ku kof nimuk, ku nuknuk luk?’
32 (Pa inge ma mwet pegan uh fosrnga kac in pacl nukewa.) Papa tomowos su
inkusrao El etu lah kowos enenu ma inge nukewa.
33 A kowos in nunku meet ma nu ke Tokosrai lun God ac ma lungse lal, na El ac fah
asot ma inge nukewa nu suwos.
34 Ke ma inge, nimet fosrnga ke ma ac fah sikyak lutu; tuh ma sikyak lutu fal in
fosrngakinyuk lutu. Tia enenu in laesyuk mwe fosrnga lun kais sie len.

7

Mwe Luti Ke Nununku Mwet Saya
(Luke 6:37–38, 41–42)

1 “Nik kowos nununku mwet, tuh God Elan tia pac nununkekowos,
2 mweyen God El ac fah nununkekowos oana ke kowos nununku mwet saya, ac El
ac fah folokonot nu suwos srikasrak se na ma kowos oru nu sin mwet saya.
3 Efu ku kom liye kutkut srisrik ma oan luin mutun mwet lim, ac tia lohang nu ke
polosak lulap luin motom uh?
4 Efu ku kom ku in fahk nu sin ma lim, ‘Lela nga in eisla kutkut se ke luin motom
an,’ ke oasr pac polosak na lulap se oan in motom uh?
5 Kom mwet wosounkas! Eisla meet sak lulap in motom an, na kom fah ku in liye
kalem kutkut srisrik ke mutun mwet lim.
6 “Nimet sang ma mutal nu sin kosro ngalngul uh — elos ac foroht ngaliskomi.
Nimet sisla ma saok lowos nu ye mutun pig uh, tuh elos ac longya ye nialos.

Siyuk, Suk, Ac Towolak
(Luke 11:9–13)

7 “Siyuk, na kowos fah eis; suk, na kowos fah konauk; towolak na srungul uh ac
fah ikakla nu suwos.
8 Tuh elos nukewa su siyuk elos ac fah eis; ac elos su suk fah konauk, ac srungul
uh ac fah ikakla nu selos su towolak.
9 Su inmasrlowos ac sang sie eot nu sin tulik natul el fin siyuk ke bread?
10 Ku sang soko wet, el fin siyuk ke ik?

11 Kowos finne koluk, kowos etu in sang ma wo nu sin tulik nutuwos uh. Ac fuka
lupan woiyen ma Papa tomowos inkusrao El ac sang nu selos nukewa su siyuk sel!
12 “Oru nu sin mwet saya ma kowos lungse elos in oru nu suwos: pa inge kalmen
Ma Sap lal Moses ac mwe luti lun mwet palu.

Mutunpot Oasriksrik
(Luke 13:24)
13 “Utyak ke mutunpot oasriksrik, mweyen mutunpot nu in hell uh sralap, ac
inkanek nu kac uh fisrasr, ac pus mwet fahsr kac.
14 A funu mutunpot nu ke moul uh oasriksrik, ac inkanek nu kac uh upa, ac pu na
mwet konauk.

Soko Sak Ac Fahko Kac
(Luke 6:43–44)
15 “Kowos liyekowosyang liki mwet palu kikiap. Elos ac tuku nu yuruwos oana
luman sheep, a nunak lalos oana luman wolf lemnak.
16 Kowos ac akilenulos ke orekma lalos. Kokul uh tia oswe grape, ac sak ma oasr
otoh kac tia oswe fig.
17 Soko sak wo fah oswe fahko wo, ac soko sak koluk el ac oswe fahko koluk.
18 Soko sak wo koflana oswe fahko koluk, ac soko sak koluk tia ku in oswe fahko
wo.
19 Ac kutena sak su tia oswe fahko wo, fah pakpuki ac sisila nu in e uh.
20 Ke ma inge, kowos ac akilen mwet palu kikiap uh ke orekma lalos.

Nga Tiana Etekowos
(Luke 13:25–27)
21 “Tia mwet nukewa ma pangonyu ‘Leum, Leum’ ac fah ilyak nu in Tokosrai lun
kusrao, a elos na su oru ma lungse lun Papa tumuk inkusrao.
22 Ke Len in Nununku ac tuku, mwet puspis ac fah fahk nu sik, ‘Leum, Leum! Kut
tuh fahkak kas lun God inem, ac sisla demon puspis inem, ac oru ma usrnguk puspis!’
23 Na nga ac fahk nu selos, ‘Nga tiana etekowos. Fahla likiyu, kowos mwet koluk!’

Luo Mwet Musa Lohm
(Luke 6:47–49)
24 “Ke ma inge, kutena mwet su lohng kas luk inge ac akos, el oana sie mwet
lalmwetmet su musai lohm sel fin eot ku.
25 Na af uh kahkla, ac infacl uh sronoti, ac eng uh tuhme arulana upa nu fin lohm
sac, a lohm sac tiana ikori, mweyen musaiyuk fin eot ku.
26 “A kutena mwet su lohng kas luk inge ac tia akos, el oana sie mwet lalfon su
musai lohm sel fin puk uh.
27 Ke af uh kahkla, ac infacl uh sronoti, ac eng uh tuhme arulana upa nu fin lohm
uh, na lohm sac ikori, ac musalla na pwaye!”

Ku Yohk Lun Jesus
28 Tukun Jesus el fahkak ma inge, mwet uh arulana fwefela ke luti lal uh.
29 El tia oana mwet luti Ma Sap uh; a el luti ke ku yohk ma oasr in el sifacna.

8

Jesus El Akkeyala Sie Mwet
(Mark 1:40–45; Luke 5:12–16)
1 Ke Jesus el oatui liki fineol uh, un mwet puspis fahsr tokol.
2 Na sie mwet musen lepa tuku nu yorol, ac sikukmutunte ye mutal ac fahk, “Leum,
fin ou lungse lom, kom ku in aknasnasyeyula.”

3 Jesus el asroela paol, kahlilya ac fahk, “Nga lungse. Kom in nasnasla!” Ke kitin
pacl ac na mwet sac kwela liki mas lal.
4 Na Jesus el fahk nu sel, “Liyaung tuh kom in tia fahk nu sin kutena mwet, a fahla
ingena ac fahkkomyak nu sin mwet tol. Sang mwe kisa ma Moses el sap in orek uh,
tuh in mwe akpwayeye nu sin mwet nukewa lah kom kwela.”

Jesus El Akkeyala Mwet Kulansap Se Lun Sie Leum lun Acn Rome (Luke 7:1–10)

5 Ke Jesus el utyak nu Capernaum, sie mwet leum lun solse Rome* sonol ac kwafe
sel,
6 “Leum, mwet kulansap luk el mas na oan in lohm sik ah, tia ku in mukuikui ac
el arulana keok.”
7 Ac Jesus el fahk, “Nga ac som ac akkeyalla.”
8 Na leum sac fahk, “Leum, nga arulana kupansuwol kom in tuku nu in lohm sik
ah. Tari kom sap mukena, ac mwet kulansap luk el ac kwela.
9 Nga wi pac muta ye ku lun mwet leum, ac oasr pac mwet mweun muta ye kolyuk
luk. Nga ku in fahk nu sin sie, ‘Fahla!’ ac el ac fahla. Ac nu sin sie pac, ‘Fahsru!’ na
el ac fahsru. Ac nga ac sap nu sin mwet kulansap luk, ‘Orala ma se inge!’ na el oru.”
10 Ke Jesus el lohng ma inge, el lut ac fahk nu sin mwet ma fahsr tokol uh, “Pwayena
nga fahk nu suwos, nga soenna liye lupan lulalfongi ouinge in acn Israel.
11 Nga fahk nu suwos lah mwet puspis ac fah tuku kutulap me ac roto me, ac muta
yorol Abraham, Isaac ac Jacob ke pacl in kufwa in Tokosrai lun kusrao.
12 Tusruktu mwet puspis su fal in wi nu in Tokosrai se inge ac fah sisila nu in acn
lohsr uh, yen ma elos ac fah tung, keok ac ngalis inwihselos.”
13 Na Jesus el fahk nu sin leum sac, “Folokla nu in lohm sum, na ac fah orek nu
sum oana ma kom lulalfongi.”
Ac in pacl sacna mwet kulansap se lun mwet leum sac kwela.

Jesus El Akkeyala Mwet Puspis (Mark 1:29–34; Luke 4:38–42)

14 Jesus el som nu in lohm sel Peter, ac el liye nina kien mutan kial Peter, folla manol
ac el oan fin mwe oan kial.
15 Jesus el kahlye paol, ac musen fol lal som lukel, na el tukakek ac mutawauk in
kulansap nu sel Jesus.
16 Ke ekela, mwet uh use mwet mas puspis nu yorol su oasr demon yoro. Jesus el
lusak ngun koluk uh ke kas na lal, ac akkeyala mwet mas nukewa.
17 El oru ma inge in akpwayeye kas ma mwet palu Isaiah el tuh fahk, “El sifacna
eisla munas lasr, ac usla kain in mas nukewa ma oan yorosr.”

Mwet Su Motko In Fahsr Tukun Jesus (Luke 9:57–62)

18 Ke Jesus el liye un mwet puspis su raunella, el sap mwet tumal lutlut in som
lefahl ngia ke lulu uh.
19 Sie mwet luti ke Ma Sap uh tuku nu yorol ac fahk, “Mwet Luti, nga akola in wi
kom nu yen nukewa kom ac som nu we uh.”
20 Jesus el topuk ac fahk, “Oasr luf lun kosro fox uh, ac oasr ang lun won uh, a Wen
nutin Mwet wangin acn el ku in mongla we.”
21 Ac sie pac sin mwet tumal lutlut uh fahk, “Leum, lela ngan som meet ac pikinya
papa tumuk ah.”

---

* **8:5** ***mwet leum lun solse Rome:*** mwet se inge el walkin “centurion” — kalmac pa el leum fin solse siofok.
8:17 Isa 53:4

22 Ac Jesus el fahk, “Fahsr tukuk, ac lela mwet misa in sifacna pikinya mwet misa
lalos.”

Jesus El Akmisyela Paka Se
(Mark 4:35–41; Luke 8:22–25)

23 Jesus el sroang nu fin oak soko, ac mwet tumal lutlut welul.
24 In kitin pahl ah na eng na upa se tuhyak in lulu uh, ac oak uh apkuranna in moti.
A Jesus el motul.
25 Mwet tumal lutlut elos oaksalak ac fahk, “Leum, molikutla! Kut akuranna misa!”
26 Ac Jesus el fahk, “Efu ku komtal sangeng? Efu ku srikla fuk lulalfongi lomtal an!”
Na el tukakek, ac sap ku nu sin eng uh ac noa uh, na in pacl sacna arulana mihsla.
27 Elos nukewa arulana fwefela ac fahk, “Mwet na fuka se inge? Finne eng uh ac
noa uh elos aksol pac!”

Jesus El Akkeyala Luo Mwet Musen Demon
(Mark 5:1–20; Luke 8:26–39)

28 Ke Jesus el tuku nu in acn apkuran nu Gadara ke lefahl laco in lulu uh, mwet luo
sonol su tuku liki acn ma kulyuk uh oan we. Mwet inge oasr demon in elos, ac eltal
arulana fokoko, oru wangin mwet fahsr ke inkanek soko inge.
29 Pacl se na eltal sonol Jesus eltal wowoyak ac fahk, “Kom Wen nutin God, mea
kom lungse sesr an? Ya kom tuku in kalyei kut meet liki Len in Nununku?”
30 Tiana loes liki acn sac, oasr un pig na lulap se mongo we.
31 Ouinge demon uh kwafe sin Jesus ac fahk, “Kom fin ac liskutla, supwekutla nu
in un pig se ingo.”
32 Na Jesus el fahk, “Fahsrot,” na elos illa ac utyak nu in pig uh. Na un pig nufon
sac riryak som liki mutun fulu sac, ac atula nu inkof uh, ac walomla.
33 Mwet ma karingin pig uh kaingla som nu in siti uh ac fahkak ma nukewa ma
sikyak, ac oayapa ke mwet luo ma musen demon uh.
34 Na mwet nukewa in acn sac som in sonol Jesus; ac ke elos liyel elos kwafe sel
elan som liki acn selos.

9

Jesus El Akkeyala Sie Mwet Ul
(Mark 2:1–12; Luke 5:17–26)

1 Jesus el sroang nu fin oak uh ac folokla nu in acn sel.
2 Ac mwet uh use sie mwet ul nu yorol, su oanna fin mwe oan kial. Ke Jesus el liye
lupan lulalfongi lalos, el fahk nu sin mwet ul sac, “Wen nutik, akkeye kom! Ma koluk
lom nunak munas tari nu sum.”
3 Na kutu sin mwet luti ke Ma Sap elos sifacna nunku in elos, “Mwet se inge el
kaskas enum lain God!”
4 Jesus el etu ma elos nunku, ac el fahk nu selos, “Efu ku kowos nunak koluk?
5 Pia kac ma fisrasr in fahk: ‘Ma koluk lom nunak munas tari nu sum,’ ku in fahk,
‘Tuyak ac fahsr’?
6 Nga ac akpwayei nu suwos lah oasr ku lun Wen nutin Mwet in nunak munas ke
ma koluk fin faclu.” Ouinge el fahk nu sin mwet ul sac, “Tuyak, srukak mwe oan
kiom ac fahsr nu lohm sum!”
7 Mwet sac tuyak ac som nu lohm sel.
8 Ke mwet uh liye elos sangeng ac kaksakin God lah El sang ku ouinge nu sin mwet
uh.

Jesus El Pangnol Matthew
(Mark 2:13–17; Luke 5:27–32)

9 Jesus el som liki acn sac, ac ke el fahsr el liye sie mwet eisani tax su muta ke nien
orekma lal — inel pa Matthew. Na Jesus el fahk nu sel, “Fahsr tukuk.”
Ac el tuyak ac fahsr tokol.
10 Ke Jesus el muta ac mongo in lohm sel Matthew, mwet eisani tax ac mwet koluk
saya puspis tuku welul Jesus ac mwet tumal lutlut mongo.
11 Kutu sin mwet Pharisee liye ac siyuk sin mwet tumal lutlut, “Efu ku mwet luti
lowos uh wi kain in mwet ingan mongo?”
12 Jesus el lohng ma elos fahk, ac topuk nu selos, “Mwet ku elos tia enenu mwet
ono, a mwet mas mukena.
13 Kowos som ac suk lah mea kalmen kas se in Ma Simusla ma fahk mu, ‘Pakoten
pa nga lungsik, ac tia mwe kisa.’ Nga tia tuku ke sripen mwet wo, a ke mwet koluk.”

Sie Mwe Siyuk Ke Lalo
(Mark 2:18–22; Luke 5:33–39)

14 Na mwet lutlut lal John Baptais elos tuku nu yurin Jesus ac fahk, “Efu ku kut ac
mwet Pharisee uh lalo in pacl pus, a mwet lutlut lom uh tiana lalo?”
15 Jesus el topuk ac fahk, “Ya kowos nunku mu mwet ma solsol nu ke kufwa in
marut uh ac asor ke pacl mukul se ac marut uh oasr inmasrlolos? Elos ac tiana asor!
Tusruktu len se ac fah tuku ke mwet kacto sac ac fah itukla lukelos, na in pacl sacn
elos ac fah lalo.
16 “Wangin mwet sang ipin nuknuk sasu pinis nuknuk mah uh, tuh ipin nuknuk
sasu sac fin tulakeni el ac seya nuknuk mah uh, ac mihsa sac ac yokelik liki meet ah.
17 Oayapa wangin mwet okoaung wain sasu nu in pak in neinyuk wain mah,* tuh
mwe neinyuk mah sac ac mihsalik ac wain uh ac kahkla, ac pak sac ac musalla. Tia
ouinge, a itukyang wain sasu nu ke mwe neinyuk sasu, na kewana ac fah wona.”

Acn Nutin Sie Mwet Leum Ac Sie Mutan Su Kahlye Nuknuk Lun Jesus
(Mark 5:21–43; Luke 8:40–56)

18 Ke Jesus el srakna fahk ma inge, sie mwet leum lun mwet Jew tuku nu yorol,
sikukmutunte ye mutal ac fahk, “Acn nutik el tufahna misa, tusruktu fahsru ac filiya
poum facl, ac el fah moulyak.”
19 Ouinge Jesus el tuyak ac fahsr tokol, ac mwet tumal lutlut welul.
20 Sie mutan su musen srah ke lusen yac singoul luo el fahsryang tukun Jesus ac
kahlye pulan nuknuk lal.
21 Mutan sac el nunku in el sifacna mu, “Nga fin kahlye na pulan nuknuk lal, nga
ac kwela.”
22 Jesus el tapulla ac liyal, na el fahk, “Acn nutik, akkeye kom! Lulalfongi lom oru
kom in kwela.” In pacl sacna mutan sac kwela.
23 Na Jesus el som nu in lohm sin mwet leum sac. Ke el liye mwet srital ke mwe on
ke mas misa sac, ac mwet saya uh arulana wonak ke tung lalos,
24 el fahk, “Mwet nukewa illa! Tulik mutan se inge tia misa — el motul na!” Na
elos nukewa mutawauk in isrunul.
25 Ac ke mwet nukewa illa, Jesus el utyak nu infukil lun tulik mutan sac, sruokya
paol, ac el tukakek.
26 Pweng ke ma se inge sulkakinyukelik nu in polo acn sac nufon.

Jesus El Akkeyala Luo Mwet Kun

27 Jesus el som liki acn sac, ac ke el fahsr, mwet kun luo fahsr tokol ac wowoyak ac
fahk, “Wen nutin David, pakomutasr!”
28 Ke Jesus el ilyak nu in lohm uh, mwet kun luo ah tuku nu yorol ac el siyuk seltal,
“Komtal lulalfongi mu nga ku in akkeyekomtalla?”

9:13 Mt 12:7; Hos 6:6 * **9:17** ***wain sasu … wain mah:*** Liye ‘mwe neinyuk wain’ ke Kalmen Kutu Kas.

Na eltal fahk, “Aok!”
29 Na Jesus el kahlye mutaltal ac fahk, “Lela in orek nu sumtal oana lulalfongi lomtal
an!”
30 Na ikakla mutaltal eltal ku in liye. Na Jesus el arulana wili nu seltal ac fahk,
“Nimet komtal fahk nu sin kutena mwet!”
31 Tuh eltal som ac fahkelik pweng kacl Jesus inge in polo acn sac nufon.

Jesus El Akkeyala Sie Mukul Su Tia Ku In Kaskas

32 Ke mwet luo ah som lukel Jesus, oasr pac kutu mwet sifilpa tuku nu yorol ac use
sie mukul su tia ku in kaskas, mweyen oasr ngun fohkfok in el.
33 Tusruk ke pacl se ma ngun fohkfok sac lisyukla liki mwet sac, mwet sac
mutawauk in kaskas, ac mwet uh arulana fwefela kac. Elos fahk, “Kut soenna liye in
orek ouinge in acn Israel meet.”
34 Tusruk mwet Pharisee elos fahk, “Leum lun ngun fohkfok uh pa sang kain in ku
inge nu sel, pwanang el ku in lusla ngun fohkfok uh.”

Jesus El Pakomuta Mwet Uh

35 Jesus el som ac forfor in siti nukewa in polo acn sac. El luti in iwen lolngok uh,
ac fahkak Pweng Wo ke Tokosrai uh, ac akkeyala kain in mas ac munas nukewa lun
mwet uh.
36 Ke el liye un mwet puspis el arulana pakomutalos, mweyen elos fosrnga ac tia
ku in kasrelos sifacna, oana sheep su wangin mwet sropo la.
37 Ke ma inge el fahk nu sin mwet tumal lutlut, “Pwaye kosrani uh yohk, a pu mwet
in orekma.
38 Kowos pre nu sin leum lun kosrani, tuh elan supwala mwet in kosrani ima lal.”

10

Mwet Sap Singoul Luo
(Matthew 3:13–17; Luke 6:12–16)

1 Jesus el pangoneni mwet tumal lutlut singoul luo ac sang ku nu selos in sisla ngun
fohkfok ac akkeyala kain in mas nukewa.
2 Pa inge inen mwet sap singoul luo ah: mwet se meet uh pa Simon (su pangpang
Peter), ac Andrew mwet lel; James, ac John mwet lel, su wen natul Zebedee;
3 Phillip ac Bartholomew; Thomas ac Matthew, mwet eisani tax; James wen natul
Alphaeus, ac Thaddaeus;
4 Simon mwet Zealot;* ac Judas Iscariot, su tukakunak Jesus.

Supweyukla Mwet Singoul Luo
(Mark 6:7–13; Luke 9:1–6)

5 Jesus el supwala mwet singoul luo inge ac fahk nu selos ma elos in oru: “Nimet
kowos som nu in kutena acn sin mwet pegan, ku nu in acn sin mwet Samaria.
6 A kowos in som nu yurin sheep tuhlac lun Israel.
7 Kowos som ac luti ac fahk, ‘Tokosrai lun kusrao apkuran me!’
8 Akkeyala mwet mas, akmoulyauk mwet misa, aknasnasyela mwet musen lepa, ac
lusak ngun fohkfok uh. Kowos eis ku inge ke wangin molo, ouinge kowos in tia pac
eis molin ma kowos oru.
9 Nimet kowos us kutena mani orek ke gold, silver, ku copper in mwe neinyuk mani
lowos an.
10 Nimet us kutena pak, ku nuknuk in ayaol, ku fahluk, ku sikal in fahsr lowos an.
Tuh fal in itukyang nu sin sie mwet orekma mwe enenu lal.

* **10:4** ***Zealot:*** kalmac pa mwet ngalkin acn se. In kas Aramaic elos fahk mu “mwet Cananaean.”

11 “Ke kowos tuku nu in sie acn, kowos suk lah ac oasr mwet insewowo in eis kowos,
ac muta yorol nwe ke na pacl kowos ac som liki acn sacn.
12 Kowos fin utyak nu in sie lohm, paing mwet in lohm sac.
13 Mwet in lohm sacn fin eis kowos, lela painguk in misla lowos in oan faclos; a elos
fin tia eis kowos, na painguk lowos in folok nu fowos.
14 Ac fin wangin mwet in lohm sac ku siti sac engan in eis kowos ku lohng mwe luti
lowos, na kowos som liki acn sacn, ac osrokla kutkut ye niowos† an we.
15 Pwayena nga fahk nu suwos lah ke Len in Nununku, God El ac akkalemye
pakomuta lal nu sin mwet in acn Sodom ac Gomorrah liki na mwet in acn sac!

Mwe Keok Su Ac Fah Sikme
(Mark 13:9–13; Luke 21:12–17)

16 “Porongo ma nga fahk inge! Nga supwekowosla oana sheep nu inmasrlon un
kosro wolf uh. Kowos in ngusrik oana serpent, ac efahl oana wuleoa uh.
17 Taran kowos, tuh oasr mwet ac fah sruokkowosi ac uskowosyak nu in nununku,
ac elos ac fah sringil kowos in iwen lolngok uh.
18 Ke sripuk, ac fah utukyak kowos in nununkeyuk ye mutun mwet leum ac tokosra,
tuh kowos in fahkak Pweng Wo nu selos ac nu sin mwet pegan.
19 Mwet uh fin uskowosyak nu in nununku, nik kowos fosrngakin kas ma kowos ac
fahk, ac lah kowos ac fahk fuka; in pacl sacn, ac fah itukot ma kowos in fahk.
20 Tuh kas su kowos ac fahk uh ac tia kas lowos; ac fah tuku sin Ngun lun Papa
tomowos tuh kowos in fahk.
21 “Mwet uh ac fah sifacna kitala mwet wialos in anwuki, ac papa uh ac fah oru
oapana nu sin tulik natulos uh. Tulik ac fah forla lain papa ac nina kialos, ac
eisalosyang in anwuki elos.
22 Mwet nukewa ac fah kwase kowos ke sripuk. Tusruktu elos nukewa su muteng
nwe ke safla, elos fah moul.
23 Elos fin akkeokye kowos in sie siti, na kowos kaingla nu in sie pacna siti. Pwayena
nga fahk nu suwos, kowos ac soenna aksafyela orekma lowos in acn Israel a Wen
nutin Mwet el ac foloko.
24 “Wangin mwet lutlut el fulat liki mwet luti lal; ac wangin mwet kohs el fulat liki
leum lal.
25 Ke ma inge, sie mwet lutlut in falkin el fin sun lupan etu lun mwet luti lal, ac sie
mwet kohs in falkin el fin sun lupan ku lun mwet kacto lal. Fin pangpang sifen sou
se Beelzebul,‡ mwet in sou lal uh ac fah pangpang ke ine ma koluk liki.

Su Fal Mwet Uh in Sangeng Se
(Luke 12:2–7)

26 “Ke ma inge, nimet kowos sangeng sin mwet uh. Kutena ma su afyufi inge ac fah
ikakla, ac ma lukma nukewa ac fah akkalemyeyuk.
27 Ma su nga fahkot nu suwos in lohsr uh, kowos fahkelik in acn kalem; ac kutena
ma su kowos lohng in lukma, kowos fahkelik fin mangon lohm uh.
28 Nik kowos sangeng selos su ac uniya mano mukena, a elos tia ku in uniya ngun.
A kowos in sangeng sin God, su ku in kunausla kewana mano ac ngun in hell.
29 Tuh kowos ku in molela won sparrow luo ke ipin cent se na, a tia siefanna sin
sparrow inge ku in putatla nu infohk uh Papa inkusrao El fin tia lela.
30 A funu kowos, finne aunsifowos, oaoala pac tari.
31 Ke ma inge, nik kowos sangeng, tuh kowos arulana saok liki won sparrow puspis!

---

† **10:14** ***osrokla kutkut ye niowos:*** lumah se inge akkalemye lah elos lain mwet in acn sac. ‡ **10:25** ***Beelzebul:*** pa inge sipel suwohs nu ke ine se inge; kalmac pa satan.

Fahkulak Christ, Ku Lafwekunul
(Luke 12:8–9)

32 “Mwet se fin fahkak ye mutun mwet uh lah el ma luk, nga ac fah oru oapana nu
sel ye mutun Papa tumuk inkusrao.
33 A mwet se fin lafwekinyu ye mutun mwet uh, nga ac fah lafwekunul ye mutun
Papa tumuk inkusrao.

Tia Misla, A Sie Cutlass
(Luke 12:51–53; 14:26–27)

34 “Nimet nunku mu nga tuku in ase misla nu faclu. Mo, nga tia tuku in ase misla,
a sie cutlass.
35 Nga tuku in oru tuh wen uh in lain papa tumalos, ac acn uh in lain nina kialos,
ac mutan payuk uh in lain nina talupalos.
36 Mwet lokoalok lun sie mwet ac fah mwet na in sou lal uh.
37 “Kutena mwet su lungse papa tumal ku nina kial yohk likiyu, el tia fal tuh elan
mwet tumuk lutlut. Kutena mwet su lungse wen ku acn natul yohk likiyu, el tia fal
in mwet tumuk lutlut.
38 El su tia srukak sakseng lal ac fahsr tukuk, el tia fal in mwet tumuk lutlut.
39 El su suk in molela moul lal, ac fah tuhlac lukel; a el su tuhlac moul lal ke sripuk,
fah konauk moul lal.

Molin Orekma
(Mark 9:41)

40 “El su eis kowos, el eisyu; ac el su eisyu, el eisal su supweyume.
41 El su engan in eis sie mwet tutafpo lun God ke sripen el sie mwet tutafpo, ac
fah wi eis molin orekma lun sie mwet tutafpo. Ac el su engan in eis sie mwet wo ke
sripen el wo, ac fah wi eis molin orekma wo lal.
42 Kowos in etu lah el su sang finne ahlu in kof ohu se nu sin sie su pusisel oemeet
sin mwet luk mweyen el fahsr tukuk, pwayena lah el ac fah eis molin orekma lal.”

11

Mwet Supweyukla Sel John Baptais
(Luke 7:18–35)

1 Tukun Jesus el fahk kas inge nu sin mwet tumal lutlut singoul luo, el som liki acn
sac in luti ac fahkak in siti ma oan apkuran nu in acn sac.
2 Ke John Baptais el lohng in presin ke ma Christ el oru inge, el supwala kutu sin
mwet tumal lutlut nu yorol.
3 Ac elos siyuk sin Jesus ac fahk, “Fahkma nu sesr, ya kom pa el su ac fah tuku, ku
kut ac soano sie pacna?”
4 Jesus el topuk ac fahk, “Folokot ac fahk nu sel John ma kowos lohng ac liye inge:
5 mwet kun elos ku in liye, mwet ul elos ku in fahsr, mwet musen lepa elos aknas-
nasyeyukla, mwet sulohngkas elos ku in lohng, mwet misa elos akmoulyeyukyak, ac
Pweng Wo uh lutiyuk nu sin mwet sukasrup.
6 Fuka lupan insewowo lalos su tia alolo keik!”
7 Ke mwet lal John elos mukuiyak in som, Jesus el sramsram kacl John nu sin u
lulap sac ac fahk, “Ke kowos tuh som nu yorol John nu yen mwesis ah, mea kowos
tuh finsrak mu kowos ac tuh liye? Ya soko ah ma kusrusr ke eng uh?
8 Mea kowos som in liye ah? Ya sie mwet su yunla ke nuknuk kato? Mwet ma
nukum nuknuk kato uh elos muta inkul fulat sin tokosra!
9 Fahkma nu sik, mea kowos som in liye uh? Ya sie mwet palu? Aok pwaye, tusruktu
nga fahk nu suwos, el su kowos liye ah fulat liki na sie mwet palu.

10 Mweyen John pa mwet se Ma Simusla uh fahk kacl: ‘Nga ac supwaot mwet
sulkakin se luk meet liki kom, in tuh sakunla inkanek lom uh.’
11 Pwayena nga fahk nu suwos, tuh John Baptais el fulat liki kutena mwet su moul
oemeet me. Tusruktu, el su pusisel oemeet in Tokosrai lun kusrao el fulat lukel John.
12 Oe ke pacl John el mutawauk in luti nwe misenge, yohk mwe akkeok sikyak in
lain Tokosrai lun kusrao, ac mwet sulallal elos kena sikulya ma lungse lun God uh.
13 Meet liki pacl lal John, mwet palu ac Ma Sap lal Moses uh fahkak ke Tokosrai uh,
14 ac kowos fin lulalfongi ke kas lalos inge, na John pa Elijah su tuh oasr fahkyen
tuku lal uh.
15 Ke ma inge kowos porongo, fin oasr srewos!

16 “Na inge, mea nga ac ku in luma mwet in pacl inge uh nu kac? Elos oana tulik
srisrik su muta ke nien kuka uh. Sie un tulik uh wowo nu sin sie pac u, ac fahk,
17 ‘Kut nikaruru nu sumtal, a komtal tiana srosro nu kac! Ac kut yuk on in asor, a
komtal tiana tung!’
18 Ke John el tuh tuku, el lalo ac tia nim wain, ac mwet nukewa fahk, ‘Oasr ngun
fohkfok in el!’
19 Ac ke Wen nutin Mwet el tuku, el mongo ac nim, ac mwet nukewa fahk, ‘Liye
mwet se inge! El sie mwet kainmongo ac nim wain, sie mwet kawuk nu sin mwet
eisani tax ac mwet koluk saya!’ Tusruktu, lalmwetmet lun God uh akpwayeyuk ke
fahko la.”

Siti Su Tia Lulalfongi
(Luke 10:13–15)

20 Mwet in acn ma Jesus el oru inkaiyen orekma usrnguk lal we elos tiana forla liki
ma koluk lalos, ouinge el kai acn inge.
21 El fahk, “We nu suwos, mwet Chorazin! We nu suwos, mwet Bethsaida! Orekma
usrnguk ma orek yuruwos uh funu orek in acn Tyre ac Sidon, mwet we uh lukun
nokomang na nuknuk yohk eoa oengi tari, ac okoaung apat nu fin sifalos in akkalemye
lah elos forla liki moul koluk lalos!
22 Pwayena nga fahk nu suwos lah ke Len in Nununku, God El fah akkalemye
pakomuta lal nu sin mwet Tyre ac Sidon liki kowos!
23 A funu kowos, mwet Capernaum! Ya kowos lungse akfulatye kowos sifacna nu
inkusrao? Kowos ac fah sisila nu in hell! Orekma usrnguk ma orek yuruwos uh funu
orek in acn Sodom, acn we lukun srakna oan nwe misenge!
24 Tuh nga fahk nu suwos lah ke Len in Nununku, God El fah akkalemye pakomuta
lal nu sin Sodom liki kowos!”

Fahsru Nu Yuruk Ac Eis Mongla
(Luke 10:21–22)

25 In pacl sac Jesus el fahk, “Papa, Leum lun kusrao ac faclu! Nga kulo nu sum tuh
kom ikasla nu sin mwet nikin ma su kom okanla liki mwet lalmwetmet ac mwet etu.
26 Aok, Papa, ma inge orek fal nu ke lungse lom.

27 “Papa tumuk El ase nu sik ma nukewa. Wangin mwet etu ke Wen, a Papa mukena;
ac wangin pac mwet etu ke Papa, a Wen mukena, ac elos su Wen el sulela in fahkulak
nu se.

Nu suw
28 “Fahsru nu yuruk, kowos su orekma ac totola, tuh nga fah sot mongla nu suwos.
29 Eis srenenu luk nu fowos ac lutlut sik, tuh nga fakpap ac inse pusisel; ac kowos
fah konauk mongla.
30 Tuh srenenu luk fisrasr, ac mwe utuk luk mulala.”

12

Mwe Siyuk Ke Len Sabbath
(Mark 2:23–28; Luke 6:1–5)

1 Tia paht tukun ma inge, Jesus el fahsryak in sie ima in wheat ke len Sabbath.
Mwet tumal lutlut elos masrinsral, ouinge elos mutawauk in kunesla wheat uh ac
kang.
2 Ke mwet Pharisee liye ma inge, elos fahk nu sin Jesus, “Liye, mwet tumom lutlut
elos lain Ma Sap lasr ke elos oru ma inge ke len Sabbath!”
3 Na Jesus el topuk ac fahk, “Ku kowos soenna rit ma David el tuh oru ke pacl se el
ac mwet lal elos tuh masrinsral ah?
4 El tuh utyak nu in lohm sin God, na el, ac mwet lal, elos mongo ke bread ma
kisakinyukyang nu sin God, finne lain Ma Sap elos in mongo kac — mwet tol mukena
pa lela nu se in kang bread inge.
5 Ku kowos tia pac rit in Ma Sap lal Moses lah ke len Sabbath nukewa, mwet tol su
muta in Tempul elos kunaus pac ma sap lun len Sabbath a wangin mwatalos kac?
6 Nga fahk nu suwos lah oasr sie inge su yohk liki Tempul.
7 Ma Simusla fahk mu, ‘Pakoten pa nga lungsik, ac tia mwe kisa.’ Kowos funu etu
kalmen kas inge, kowos lukun tiana sang mwatan mwet su wangin ma koluk la;
8 tuh Wen nutin Mwet el Leum lun len Sabbath.”

Sie Mwet Su Ul Lac Paol
(Mark 3:1–6; Luke 6:6–11)

9 Jesus el fahsr liki acn sac ac som nu in sie iwen lolngok.
10 Sie mukul su ul lac paol el muta we, wi kutu mwet su kena konauk mwatan Jesus.
Na elos siyuk sin Jesus, “Ya ac lain Ma Sap lal Moses in akkeyala mas ke len Sabbath?”
11 Jesus el topuk ac fahk nu selos, “Ac fuka fin soko sheep nutin sie suwos putatyang
nu in sie luf na loal ke len Sabbath? Ya el ac tia som sraklalak liki luf sac?
12 Arulana yohk sripen sie mwet liki soko sheep! Ke ma inge, Ma Sap uh lela tuh
kut in kasru mwet ke len Sabbath.”
13 Na el fahk nu sin mwet se ma ulla lac pao uh, “Asroela poum.”
Mwet sac asroela paol, na paol kwela oana lac po ngia.
14 Na mwet Pharisee elos som ac pwapa in unilya Jesus.

Mwet Kulansap Su God El Sulela

15 Ke sripen Jesus el etu pwapa koluk lalos inge, el fahsr liki acn sac; ac un mwet
puspis fahsr tokol. El akkeyalosla nukewa su mas,
16 ac wili nu selos in tiana fahk kacl nu sin kutena mwet.
17 El oru ouinge in akpwayei ma mwet palu Isaiah el fahkak kacl:
18 “El inge mwet kulansap luk su nga sulela,
El su nga lungsik, ac su nga insewowo kac.
Nga ac fah sang Ngunik nu facl,
Ac el ac fah fahkak nununku luk nu sin mutunfacl uh.
19 El ac fah tia alein, ku wowoyak,
Ku orek sramsram oraru inkanek uh.
20 El fah tia koteya soko loa ma kuruweni,
Ku konela sie lam su apkuran in kunla.
El ac kwafeang nwe ke pacl se ma suwohs uh kutangla.
21 Ac mwet in mutunfacl nukewa ac fah filiya finsrak lalos in el.”

Jesus ac Beelzebul
(Mark 3:20–30; Luke 11:14–23)

22 Na kutu mwet elos use sie mwet kun nu yurin Jesus su tia pac ku in kaskas
mweyen oasr sie ngun fohkfok in el. Jesus el akkeyala mwet sac, na el ku in kaskas
ac liye.
23 U lulap sac arulana fwefela ke ma Jesus el oru. Na kutu selos fahk, “Ya tia el inge
pa Wen nutin David?”
24 Ke mwet Pharisee elos lohng ma inge, elos fahk, “El lusla ngun fohkfok inge ke
sripen Beelzebul, leum lun ngun fohkfok uh, el sang ku nu sel in oru.”
25 Jesus el etu ma elos nunku, ke ma inge el fahk nu selos, “Kutena facl lulap su
sifacna amei inmasrlolos, ac fah tia oan paht. Ac kutena acn, ku sou, ma tukeni alein,
ac fah musalla.
26 Ke ma inge, Satan el fin sisla Satan, kalmac pa el sifacna lainul, na tokosrai lal
tia ku in oan paht.
27 Kowos fahk mu nga lusla ngun fohkfok mweyen Beelzebul el se ku nu sik in oru
ouinge. Fin pwaye, na su sang ku nu sin mwet lowos in oru ma inge? Ma mwet lowos
uh oru sifacna akkalemye lah kowos sutuela!
28 Mo, tia Beelzebul, a Ngun lun God pa ase nu sik ku in lusla ngun fohkfok inge,
su akpwayei lah Tokosrai lun God tuku tari nu fowos.
29 “Wangin sie mwet ku in sifacna utyak nu in lohm sin sie mwet ku, ac usla ma
lal el fin tia kapriya mwet ku sacn meet, na toko el fah ku in usla ma in lohm sel uh.
30 “Kutena mwet su tia wiyu, pwayena lah el lainyu; kutena mwet su tia kasreyu
in orani, pwayena lah el akfahsryelik.
31 Ke sripa se inge, nga fahk nu suwos: Mwet uh ku in eis nunak munas ke kutena
ma koluk, ku kutena kas fohkfok elos fahk; tusruktu, kutena mwet su fahk kutena
kas koluk ke Ngun Mutal, fah tiana nunak munas nu sel kac.
32 Kutena mwet su fahk kutena kas lain Wen nutin Mwet, ac ku in nunak munas
nu sel kac; tusruktu, kutena mwet su fahk kutena kas lain Ngun Mutal, ac fah tia ku
in nunak munas nu sel-tia inge, ku nwe tok.

Soko Sak ac Fahko Kac
(Luke 6:43–45)

33 “Fahko wo tuku ke sak ma ku; fin oasr soko sak ma munas, fahko kac ac fah
koluk. Soko sak eteyuk ke fahko la.
34 Kowos wet pwasin — kowos ku in fahk kas wo fuka ke kowos mwet koluk? Tuh
oalu el kaskas ac fahk ma su insia sessesla kac.
35 Sie mwet wo el ac use ma wo liki ma wo el elosak in el; ac sie mwet koluk el ac
use ma koluk liki ma koluk el elosak in el.
36 “Nga fahk nu suwos lah ke Len in Nununku, kais sie mwet ac fah enenu in fahkak
sripa lal ke kas lusrongten nukewa ma el fahkla.
37 Kas lom sifacna ac fah touyak in nununkekom, in fahkak lah ac oasr mwatum,
ku wangin.”

Siyuk Ke Sie Mwe Akul Lulap
(Mark 8:11–12; Luke 11:29–32)

38 Na kutu sin mwet luti ke Ma Sap ac kutu mwet Pharisee elos tuku ac fahk, “Mwet
Luti, kut ke liye kom in oru sie mwe akul lulap sin God me.”
39 Na Jesus el fahk, “Fuka lupan koluk ac pilesru God lun mwet in pacl inge uh! Ya
kowos ke liye sie mwe akul lulap? Mo! Pwayena mwe akul kowos ac liye pa mwe
akul su tuh sikyak nu sel mwet palu Jonah.
40 In ouiya se na ma Jonah el tuh muta len tolu ac fong tolu ke sien ik lulap soko
ah, ouinge Wen nutin Mwet el ac fah oan ye fohk uh len tolu ac fong tolu.

41 Ke Len in Nununku uh, mwet Nineveh elos ac mau tuyak ac orek loh lain kowos,
mweyen elos tuh forla liki ma koluk lalos ke elos lohng luti lal Jonah. Ac nga fahk nu
suwos lah oasr sie inge su yohk lukel Jonah!
42 Ke Len in Nununku uh, Kasra lun Sheba el ac mau tuyak ac orek loh lain kowos,
mweyen el tuh tuku liki acn sel su oan yen loeslana, in tuh porongo kas lalmwetmet
lal Solomon. Ac nga fahk nu suwos lah oasr sie inge su arulana yohk lukel Solomon!

Folok Lun Ngun Fohkfok
(Luke 11:24–26)

43 Ke pacl sie ngun fohkfok el illa liki sie mwet, el ac forfor yen wangin kof we in
suk acn elan muta we. El fin tia ku in konauk,
44 na el ac nunku in el sifacna, 'Nga ac folokla nu in lohm se nga muta we meet ah,'
na ke el folokla, el liye lah lohm sel uh wangin koano-imonyukla ac arulana nasnas.
45 Na el ac sifil illa ac solama itkosr pac ngun ma koluk lukel, na elos ac tuku ac
muta in lohm sac. Na saflaiyen mwet sac arulana koluk liki meet ah. Pa inge ma ac
sikyak nu sin mwet koluk in len inge uh."

Nina Kien Jesus Ac Mwet Lel
(Mark 3:31–35; Luke 8:19–21)

46 Jesus el srakna sramsram nu sin un mwet sac ke nina kial ac mwet lel elos tuku.
Elos tu na likinuma ac siyuk elos in sramsram nu sel.
47 Na sie sin mwet uh fahk nu sin Jesus, "Liye, nina kiom ac mwet lim elos oasr
likinuma ac elos ke sramsram nu sum."
48 Na Jesus el fahk nu sin mwet sac, "Su nina kiuk? Ac su mwet wiuk?"
49 Na el srisrngiya mwet tumal lutlut ac fahk, "Liye! Pa inge nina kiuk ac mwet
wiuk uh!
50 Kutena mwet su oru ma lungse lun Papa tumuk inkusrao, el pa mwet lik ac mwet
louk ac nina kiuk."

13

Pupulyuk Ke Mwet Taknelik
(Mark 4:1–9; Luke 8:4–8)

1 In len sacna, Jesus el fahsr liki lohm sac ac som nu sisken lulu uh, ac muta in luti.
2 Un mwet su tuku raunella uh arulana pus, ouinge el sroang nu fin oak soko ac
muta fac, ac mwet uh tu finmes uh.
3 El orekmakin kas in pupulyuk in luti nu selos ke ma puspis.
El fahk, "Mwet se som in taknelik.
4 Ke el sisalik fita uh nu fin fohk uh, kutu fita uh putatla nu sisken inkanek inima
uh, ac won uh tuku kangla.
5 Kutu putatla nu yen eoteot, yen minini fohk fac. Tia paht na fita uh srunak.
6 Tusruktu ke faht uh takak, sacn ma srunak uh folla ac uli, ke sripen srikla fohk
nu ke oka.
7 Kutu fita uh putatla inmasrlon kokul uh, su kapak ac kupoiya sacn ma kapak we.
8 A kutu fita uh putatla nu fin fohk wo, ac kapak ac isus fahko puspis: kutu pacl
siofok, kutu pacl onngoul, ac kutu pacl tolngoul."
9 Ac Jesus el fahk, "Ke ma inge kowos porongo, fin oasr srewos!"

Sripen Pupulyuk Inge
(Mark 4:10–12; Luke 8:9–10)

10 Na mwet tumal lutlut elos kalukyang nu yurin Jesus ac siyuk sel, "Efu ku kom
orekmakin kas in pupulyuk ke kom sramsram nu sin mwet uh?"

11 Ac Jesus el topuk ac fahk, “Etauk ke ma lukma lun Tokosrai lun kusrao uh itukot
nu suwos, ac tia nu selos.
12 El su oasr etauk yoro ac fah itukyang tuh in arulana yohk liki meet; a el su wangin
etauk yoro, etauk srisrik su oasr yorol ac fah itukla lukel.
13 Sripa se sis nga orekmakin kas in pupulyuk nu selos uh pa, elos liye a tiana kalem
kac, ac elos lohng a tiana akilen.
14 Ouinge mwet inge elos akpwayeye kas in palu lal Isaiah, su fahk:
‘Mwet inge ac fah lohng na lohng, a tia kalem kac;
Elos ac fah liye na liye, a tiana akilenak,
15 Mweyen nunak lalos uh upa,
Ac elos fonosya insraclos,
Ac kaliya mutalos.
Funu tia ouinge mutalos lukun liye,
Ac sraclos lukun lohng,
Ac nunkalos lukun kalem kac,
Ac elos lukun forma nu sik,
Tuh nga in akkeyalosla. Ouinge God El fahk.’
16 “A kowos arulana insewowo, mweyen motowos liye, ac srewos lohng.
17 Pwayena nga fahk nu suwos lah mwet palu puspis ac mwet lun God puspis kena
liye ma kowos liye ac lohng ma kowos lohng, a elos tiana.

Jesus El Aketeya Pupulyuk Ke Mwet Taknelik
(Mark 4:13–20; Luke 8:11–15)

18 “Ke ma inge, kowos porongo ac lutlut ke kalmen pupulyuk ke mwet taknelik.
19 Elos su lohng pweng ke tokosrai ac tia kalem kac, elos oana fita ma putatla nu
sisken inkanek inima uh. El su Koluklana el tuku ac tulakunla fita se su yoki insialos.
20 Ac kalmen fita ma putatla yen eoteot, ma nu selos su engan in eis pweng wo ke
elos tufahna lohng.
21 Tusruktu, tiana tili nu in elos, ke ma inge ac tiana oan paht in elos. Na mwe
lokoalok ku ma upa fin tuku nu selos ke sripen pweng sac, elos sa na in fuhleak.
22 Ac fita su putatla inmasrlon kokul uh el oana elos su lohng pweng uh, tusruktu
elya lun faclu ac lungse lalos nu ke mwe kasrup uh kupoiya pweng sac, na tiana isus
fahko.
23 Ac fita ma yoki in fohk wo uh, elos pa mwet su lohng kas inge ac kalem kac, na
elos isus fahko puspis — kutu siofok, kutu onngoul, ac kutu tolngoul.”

Pupulyuk Ke Mah Koluk Uh

24 Na Jesus el sifilpa fahk nu selos sie pac pupulyuk: “Tokosrai lun kusrao ouinge:
Sie mwet el yukwiya fita wo in ima lal.
25 Sie fong ah ke mwet nukewa motulla, mwet lokoalok se tuku ac yukwiya mah
koluk inmasrlon wheat uh, na el som.
26 Ke sacn uh kapak ac mutawauk in sikyak fahko, na mah koluk uh sikyak pac.
27 Na mwet kulansap lun leum sac tuku nu yorol ac fahk, ‘Leum se, fita wo mukena
pa kom tuh yukwiya ke ima se lom ah. Na mah koluk ke ima sac tuku ya me?’
28 Ac leum sac fahk, ‘Kalem lah mwet lokoalok se pa oru ma inge uh.’ Na elos siyuk
sel, ‘Kom lungse kut in som fusak mah koluk uh?’
29 Ac el fahk, ‘Mo, mweyen kowos fin fis mah koluk uh, sahp kowos ac tuh fusak
pac kutu sin sacn wo uh.
30 Lela wheat ac mah koluk uh in tukenina kap nwe ke na pacl in kosrani, na nga
fah fahk mwet telani uh in fusak mah koluk uh meet, loseni nu sie ac esukak. Na
elos fah orani wheat uh ac filiya in lohm in filma uh.’ ”

Pupulyuk Ke Fiten Mustard
(Mark 4:30–32; Luke 13:18–19)

31 Jesus el sifilpa fahkak nu selos sie pac pupulyuk. “Tokosrai lun kusrao ouinge:
Mwet se el eis sie fiten mustard ac yukwiya in ima lal.
32 Pa inge fita se ma srik oemeet, tusruktu el fin kapak el pa yohk oemeet ke sacn
uh, na orala soko sak lulap, ac won yen engyeng uh tuku orala ahng lalos ke lesak
uh.”

Pupulyuk Ke Mwe Pulol
(Luke 13:20–21)

33 Jesus el sifilpa fahkak sie pupulyuk nu selos: “Tokosrai lun kusrao uh oana luman
mwe pulol uh, ma sie mutan el sang kulamiseak ke sie pak in flao, na tok nufonna
pak sac ac pulolak.”

Orekmakinyen Pupulyuk Sin Jesus
(Mark 4:33–34)

34 Jesus el orekmakin kas in pululyuk in fahkak ma inge nukewa nu sin un mwet
uh. El tia fahk kutena ma nu selos el fin tia orekmakin kas in pupulyuk.
35 El oru ouinge in akpwayei kas lun mwet palu su fahk,
“Nga ac fah orekmakin pupulyuk ke nga sramsram nu selos;
Nga fah fahkak nu selos ma su tia eteyuk oe ke orekla faclu ah me.”

Jesus El Aketeya Pupulyuk Ke Mah Koluk Uh

36 Ke Jesus el fahsr liki un mwet sac ac utyak nu in lohm uh, mwet tumal lutlut
elos tuku nu yorol ac fahk, “Aketeya nu sesr lah mea kalmen pupulyuk ke mah koluk
inima uh.”
37 Ac Jesus el topuk ac fahk, “Mwet taknelik fita wo sac pa Wen nutin Mwet;
38 ac ima sac pa faclu; ac fita wo uh pa mwet lun Tokosrai lun kusrao uh; mah koluk
uh pa mwet su ma lun el su Koluklana;
39 ac mwet lokoalok se ma taknelik fita koluk uh pa Devil. Pacl in kosrani uh pa
saflaiyen faclu, ac mwet kosrani uh pa lipufan.
40 Oana ke mah koluk uh ac orekeni ac isisyak in e uh, pa inge luman ma ac sikyak
ke saflaiyen faclu.
41 Wen nutin Mwet el ac fah supwalik lipufan lal tuh elos in orani mwet nukewa
in Tokosrai lal su oru ma koluk, oayapa elos su kolla mwet uh in oru ma koluk.
42 Ac elos ac fah siselosyang nu in funyu in e, yen ma elos ac fah tung, keok ac
ngalis inwihselos.
43 Na mwet lun God elos ac fah saromrom oana faht uh in Tokosrai lun Papa
tumalos. Kowos porongo ma inge, fin oasr srewos.

Pupulyuk Ke Sie Ma Saok Wikinyukla

44 “Tokosrai lun kusrao ouinge: Sie mwet el konauk sie ma saok wikinyukla in ima
se. El sifilpa afinya, ac som ac kukakunla ma lal nukewa, na el folokla ac molela ima
sac.

Pupulyuk Ke Sie Pearl

45 “Ac Tokosrai lun kusrao ouinge pac: Sie mwet kuka el forfor ac sukok pearl saok,
46 ac ke el konauk sie pearl ma arulana yohk molo, el som kitala ma lal nukewa ac
molela pearl saok sac.

Pupulyuk Ke Sie Nwek

47 “Tokosrai lun kusrao ouinge pac: Kutu mwet patur elos sisla nwek lalos nu in
lulu uh, ac sruokya kain ik puspis.

48 Ke nwek sac sessesla ke ik, elos amakunak nu finmes uh, ac sraclik ik uh: ik ma
wo uh itukyang nu in mwe neinyuk uh, a ma koluk uh sisila.
49 Ac fah ouinge ke safliyen faclu. Lipufan uh ac mau fahsrelik ac orani mwet koluk
liki inmasrlon mwet wo,
50 ac siselosyang nu in e uh, yen ma elos ac fah tung ke keok ac ngalis in wihselos
we."

Ma Pwaye Sasu, Ac Ma Matu

51 Na Jesus el siyuk selos, "Ya kowos etu kalmen ma inge?"
Ac elos topuk, "Aok."
52 Na el fahk nu selos, "Kalmen ma inge pa mwet nukewa su mwet luti ke Ma Sap
uh su ekla nu ke mwet lutlut in Tokosrai lun kusrao, elos oana sie mwet ma oasr sie
lohm sel, ac el eisla ma sasu ac ma mah liki nien filma lal."

Mwet Nazareth Elos Tia Lohang Nu Sel Jesus
(Mark 6:1–6; Luke 4:16–30)

53 Tukun Jesus el fahkak pupulyuk inge, na el som liki acn sac,
54 ac folokla nu in acn sel sifacna. El luti in iwen lolngok selos, ac elos su lohng
luti lal elos arulana fwefela. Ac elos siyuk, "El eis ya me kain in lalmwetmet inge, ac
mwenmen ma el oru inge?
55 Ya el tia ma nutin mwet kamtu sac? Ya tia nina kial pa Mary, ac tia ma wial pa
James, Joseph, Simon ac Judas?
56 Ya tamtael lal nukewa elos tia oasr pac inge? Na el eis ma inge oya me?"
57 Ke ma inge elos tiana lohang nu sel Jesus.
Jesus el fahk nu selos, "Mwet palu se el akfulatyeyuk in acn nukewa sayen acn sel
sifacna ac sin sou lal sifacna."
58 Tiana pus mwenmen el oru in acn sac mweyen wangin lulalfongi lalos.

14

Anwuki John Baptais
(Mark 6:14–29; Luke 9:7–9)

1 In pacl sac Herod, leum lun acn Galilee, el lohng pweng kacl Jesus.
2 El fahk nu sin mwet pwapa lal, "El inge pa John Baptais a sifil akmoulyeyukyak
el, pa oru oasr ku lal in oru mwenmen inge uh."
3 Herod pa tuh sap in sruhu John, ac in kapiri el ac itukyang nu in presin. El oru
ouinge ke sripacl Herodias, su tuh payuk meet sel Phillip, tamulel lal.
4 In kutu pacl meet, John Baptais el tuh fahk nu sel Herod, "Tia fal kom in payuk
sel Herodias!"
5 Na Herod el tuh kena unilya John, tuh el sangeng sin mwet Jew, mweyen elos
pangon John el sie mwet palu.
6 Ke sun len lal Herod, acn natul Herodias el tuh tacn ye mutun walil sac. Ac ke
sripen yohk engan lal Herod,
7 el tuh wuleang nu sel ac fahk, "Nga fulahk lah nga ac sot nu sum kutena ma kom
lungse!"
8 Na mutan sac fahk oana ke nina kial ah tuh fahk nu sel, "Ase nu sik ingena insifal
John Baptais in sie ahlu!"
9 Tokosra el arulana oela kac, tuh mweyen el tuh wulela ye mutun mwet loh puspis,
ouinge el sap in itukyang enenu lun mutan sac.
10 Ke ma inge el sap in pakpukla sifal John in presin.
11 Na sifa sac oan in sie ahlu ac utuku nu sin mutan fusr sac, ac el usla nu sin nina
kial ah.

12 Mwet tuma lutlut lal John elos tuku, ac usla manol ac pikinya; tari elos som ac
fahkang nu sin Jesus.

Jesus El Kiteya Mukul Limekosr Tausin, Sayen Mutan Ac Tulik
(Mark 6:30–44; Luke 9:10–17; John 6:1–14)

13 Ke Jesus el lohng pweng kacl John, el oayak ac som nu ke sie acn ma wangin
mwet muta we. Mwet uh lohngak, na elos som tokol, ut na finmes uh.
14 Jesus el srola liki oak uh, ac ke el liye un mwet na pus sac, el arulana pakomutalos
ac el akkeyala mwet mas lalos.
15 Ke ekela, mwet tumal lutlut elos kalukyang nu yorol ac fahk, “Ac fongeni pa inge,
ac acn uh loesla nu ke acn mwet uh muta we. Supwala mwet uh elos in som nu in
siti srisrik ac sifacna moul mongo nalos.”
16 Na Jesus el fahk, “Elos tia enenu in som. Komtal sang kutu mongo an elos in
kang!”
17 Na elos fahk, “Pwayena ma oasr yorosr pa lof in bread limekosr ac ik lukwa.”
18 Na el fahk, “Use nu sik.”
19 El sap mwet uh in muta fin mah uh. Na el eis lof limekosr ac ik lukwa ah, ngetak
nu lucng ac sang kulo nu sin God. El kunsalik bread uh ac sang nu sin mwet tumal
lutlut, na elos sang nu sin mwet uh.
20 Mwet nukewa mongo ac kihpi. Na mwet tumal lutlut elos orani fotoh singoul luo
ke luwen mongo uh.
21 Pisen mwet mukul ma mongo uh sahp ac oasr ke tausin limekosr, tia oaoa mutan
ac tulik uh.

Jesus El Fahsr Fin Kof Uh
(Mark 6:45–52; John 6:15–21)

22 Na Jesus el sap mwet tumal lutlut in sroang nu fin oak uh ac kalot meet nu lefahlo
ke el supwalik mwet uh.
23 Tukun el supwalik mwet uh, el utyak nu fineol uh in pre we. Ke ekela, Jesus el
mukena muta in acn sac,
24 ac ke pacl se inge, oak soko ah som loes tari in lulu ah, ac noa uh sisot sisma
mweyen eng uh tuhyak ac fungulya oak uh.
25 Inmasrlon ao tolu ac ao onkosr ke lotutang, Jesus el tuku sun mwet tumal lutlut,
ac el fahsr na fin kof uh.
26 Ke elos liyal ke el fahsr fin kof uh elos arulana sangeng, ac kutu selos fahk, “Inut
se!” ac wowoyak ke sangeng.
27 In kitin pacl ah na Jesus el kasang nu selos ac fahk, “Akkeye kowos, nga na pa
inge. Nimet sangeng!”
28 Na Peter el kasla ac fahk, “Leum, fin kom pa ingan, sap nga in fahsrot fin kof uh
nu yurum.”
29 Na Jesus el fahk, “Fahsru!” Na Peter el srola liki oak uh ac mutawauk in fahsr
fin kof uh nu yurin Jesus.
30 Tusruktu ke el liye upa lun eng uh, el sangeng ac mutawauk in tili nu inkof uh.
Na el wowoyak ac fahk, “O Leum, moliyula!”
31 In kitin pacl ah na Jesus el asroela paol, sruokilya ac fahk, “O kom su srikla
lulalfongi la! Efu kom ku alolo?”
32 Eltal kewa sroang nu fin oak uh, na eng uh mihsla.
33 Mwet tumal lutlut su muta in oak uh elos epasr ac alu nu sin Jesus. Elos fahk,
“Pwayena kom Wen nutin God!”

Jesus El Akkeyala Mwet Mas In Acn Gennesaret
(Mark 6:53–56)

34 Elos tupalma in lulu sac ac oai in acn Gennesaret,
35 ac mwet we akilenul Jesus. Ouinge elos sapwalik mwet nu yurin mwet mas
nukewa in acn ma oan apkuran nu we tuh elos in usalosme nu yurin Jesus.
36 Elos kwafe sel elan lela mwet mas uh in kahlyena finne pulan nuknuk lal uh; ac
mwet nukewa su kahlye, elos kwela.

15

Mwe Luti Lun Mwet Matu Somla
(Mark 7:1–13)

1 Na kutu mwet Pharisee ac mwet luti Ma Sap elos tuku liki acn Jerusalem ac siyuk
sin Jesus,
2 "Efu ku mwet tuma lutlut lom elos tia akos mwe luti ma ituku nu sesr sin mwet
matu lasr oemeet me uh? Elos tiana akfalye ma oakwuki ke ouiyen aknasnasye paolos
meet liki elos mongo!"
3 Na Jesus el topuk ac fahk, "Ac efu ku kowos tia akos ma sap lun God, a kowos
fahsr na ke mwe luti lowos sifacna?
4 Tuh God El fahk mu, 'Sunakin papa tomom ac nina kiom,' ac 'Kutena mwet su
selngawi papa tumal ku nina kial ac fah anwuki.'
5 A kowos luti ac fahk mu fin oasr kutena ma yurin sie mwet ma el ku in sang kasru
papa tumal ku nina kial, a el fahk mu, 'Ma se inge ma lun God,'
6 na el tia enenu in sunakin papa tumal. Ke kowos oru ouinge kowos tia akos ma
God El sapkin, tuh kowos in oru na mwe luti lowos sifacna.
7 Kowos mwet wosounkas! Arulana pwaye ke Isaiah el tuh palye keiwos fahk mu,
8 'Mwet inge sunakinyu na ke oalulos,
A insialos loes likiyu.
9 Wangin sripen alu lalos nu sik,
Mweyen elos luti mwet uh ke ma sap ma elos sifacna orala, oana in ma sap luk!' "

Ma Su Akfohkfokye Sie Mwet
(Mark 7:14–23)

10 Na Jesus el pangonma un mwet uh nu yorol ac fahk nu selos, "Lohng, tuh in
kalem suwos!
11 Tia ma su utyak nu in oalin sie mwet pa akfohkfokye moul lal uh, a ma su illa
liki oalul pa akfohkfokyal uh."
12 Na mwet tumal lutlut elos tuku nu yorol ac fahk, "Ku kom etu lah mwet Pharisee
elos toasrla ke ma kom fahk ah?"
13 Ac Jesus el topkolos ac fahk, "Sak nukewa su Papa tumuk inkusrao el tia yukwiya,
ac fah fifyak.
14 Nimet elya selos! Elos mwet kol kun; ac mwet kun se fin pwen sie pac mwet kun,
eltal kewa ac putatyang nu in luf uh."
15 Na Peter el fahk nu sel, "Aketeya nu sesr kalmen kas lom nu sin mwet Pharisee
uh."
16 Na Jesus el fahk nu selos, "Ya kowos srakna oana mwet saya uh, soenna kalem?
17 Ya kowos tia etu? Kutena ma su utyak nu in oalin sie mwet ac fah som nu in sial,
ac illa liki manol.
18 A ma su illa liki oalin sie mwet, ma inge tuku liki nunak lun insial, ac ma inge
pa akfohkfokye moul lun sie mwet.
19 Mweyen nunak koluk uh tuku liki insial me, ac kolol in orek akmas, kosro, ac
oru kutepacna lumah koluk saya uh; in pusr, kikiap, ac kaskas koluk lain mwet.
20 Pa inge ma su akfohkfokye sie mwet. A in tia ohlla pao meet liki mongo, oana
lumah ma elos fahk kowos in oru — ma inge tia akfohkfokye moul lun mwet."

Lulalfongi Lun Sie Mutan
(Mark 7:24–30)

21 Jesus el fahsr liki acn sac, ac som nu in acn ma oan apkuran nu Tyre ac Sidon.
22 Sie mutan Canaan su muta in acn sac tuku nu yorol, ac wowoyak ac fahk, “Wen
nutin David, nunak munas, pakoten nu sik. Oasr musen demon in acn se nutik, ac el
arulana keok kac.”
23 Tusruktu wanginna ma Jesus el fahk nu sel. A mwet tumal lutlut elos kwafe nu
sel ac fahk, “Supwalla! El fahsr tokosr ac arulana wowon!”
24 Na Jesus el fahk, “Supweyukme nga nu sin sheep tuhlac sin mwet Israel mukena.”
25 A mutan sac tuku ac putati nu ke nial ac fahk, “Leum, kasreyu!”
26 Ac Jesus el fahk, “Tia fal in eis mongo nun tulik ac sisla nu sin kosro ngalngul.”
27 Na mutan sac fahk, “Aok, pwaye Leum, tusruktu finne kosro ngalngul uh, elos
kang pac kutkut in mongo ma putatla liki tepu lun leum lalos uh.”
28 Ke ma inge Jesus el fahk, “Kom sie mutan su arulana yohk lulalfongi la! Enenu
lom an ac fah orek nu sum oana siyuk lom an.” Na in kitin pacl ah na tulik mutan
se natul ah kwela.

Jesus El Akkeyala Mwet Mas Puspis

29 Jesus el som liki acn sac ac fahsr ut sisken lulu Galilee. El fanyak nu ke sie acn
fulat ac muta nu ten.
30 Un mwet puspis tuku nu yorol, ac elos us mwet ul, mwet kun, mwet sukapas,
mwet tia ku in kaskas, ac mwet mas puspis saya, ac filiya yurin Jesus; ac el
akkeyalosla.
31 Mwet uh arulana fwefela ke elos liye mwet nikin kas elos kaskas, mwet sukapas
elos kwela, mwet ul elos fahsr, ac mwet kun elos liye. Ouinge elos kaksakin God lun
Israel.

Jesus El Kiteya Mukul Akosr Tausin, Sayen Mutan Ac Tulik
(Mark 8:1–10)

32 Jesus el pangonma mwet tumal lutlut ac fahk, “Nga pakomuta mwet inge,
mweyen elos wiyu len tolu lah ac inge wangin ma elos in kang. Nga tia lungse
supwalosla ac tia kitalosi, mweyen elos ac ku in mulalla inkanek uh.”
33 Na mwet tumal lutlut elos siyuk sel, “Kut ac konauk oya mongo ma ac fal nu sin
u lulap se inge in acn mwesis se inge?”
34 Na Jesus el siyuk selos, “Bread ekasr oasr yuruwos?”
Elos fahk, “Lof itkosr, ac ik srisrik ekasr.”
35 Na Jesus el sap mwet uh in muta fin fohk uh.
36 Na el eis lof itkosr ac ik uh, ac sang kulo nu sin God. El kunsalik ac sang nu sin
mwet tumal lutlut, ac elos sang nu sin mwet uh.
37 Mwet nukewa mongo nwe kihpi na. Na mwet tumal lutlut elos orani fotoh itkosr
ke luwen mongo uh.
38 Pisen mwet ma mongo uh oasr ke tausin akosr mukul, sayen mutan ac tulik.
39 Na Jesus el supwalik mwet uh, ac sroang nu fin oak soko ac som nu in acn
Magadan.

16

Mwe Siyuk Ke Sie Mwe Akul Lulap
(Mark 8:11–13; Luke 12:54–56)

1 Kutu sin mwet Pharisee ac mwet Sadducee su tuku nu yurin Jesus elos kena
sruokilya ke kas lal, ouinge elos sap elan oru sie mwe akul lulap nu selos in akkalemye
lah God El welul.

2 Tusruk Jesus el topuk ac fahk nu selos, “Ke pacl se faht uh ac tili uh, kowos fahk
mu, ‘Len lutu uh ac wona mweyen srusra pe kusra uh.’
3 Ac toang na ke lotutang uh kowos ac fahk mu, ‘Ac afi, mweyen srusra ac lohsrlosr
pe kusra uh.’ Kowos ku in palye pacl uh ke kowos liye pe kusra uh, tusruk kowos tia
ku in aketeya kalmen akul ma sikyak in pacl inge uh!
4 Fuka lupan koluk ac pilesru God lun mwet in pacl inge uh! Ya kowos ke liye sie
mwe akul lulap? Mo! Pwayena mwe akul kowos ac liye pa mwe akul su tuh sikyak
nu sel Jonah.”
Na el fahsr lukelos ac som liki acn sac.

Mwe Pulol Lun Mwet Pharisee Ac Mwet Sadducee (Mark 8:14–21)

5 Ke mwet tumal lutlut elos kalla nu lefahl laco ke lulu uh, elos mulkunla in utuk
bread.
6 Jesus el fahk nu selos, “Karinginkowosyang liki mwe pulol lun mwet Pharisee ac
mwet Sadducee.”
7 Na elos mutawauk in asiyuki inmasrlolos sifacna ac fahk, “El fahk ma inge
mweyen kut mulkunla in utuk bread tuku.”
8 Jesus el etu ma elos fahk uh, na el siyuk selos, “Efu ku kowos sramsram
inmasrlowos lah wangin bread yuruwos? Arulana srikla lalulalfongi lowos an!
9 Ya soenna kalem suwos? Ya kowos tia esam ke nga kunsalik lof limekosr nu sin
mwet tausin limekosr ah? Fotoh ekasr kowos tuh nwakla ke luwen mongo ah?
10 Ac ke lof itkosr nu sin mwet tausin akosr ah? Fotoh ekasr kowos tuh nwakla ah?
11 Efu ku tia kalem suwos lah nga tia kaskas ke bread? Karinginkowosyang liki
mwe pulol lun mwet Pharisee ac mwet Sadducee uh!”
12 Na mwet tumal lutlut elos fah akilenak lah el tia kas in sensenkunulos ke mwe
akpulolye bread, a ke mwe luti lun mwet Pharisee ac mwet Sadducee.

Fahkak Lal Peter Ke Jesus (Mark 8:27–30; Luke 9:18–21)

13 Jesus el som nu yen ma oan apkuran nu Caesarea Philippi, ac el siyuk sin mwet
tumal lutlut, “Mwet uh fahk mu su Wen nutin Mwet uh?”
14 Ac elos fahk, “Kutu fahk mu John Baptais, ac kutu mu Elijah, ac kutu fahk mu
Jeremiah, ku sie sin mwet palu.”
15 Na el siyuk selos, “Ac kowos, kowos mu su nga uh?”
16 Na Simon Peter el topuk ac fahk, “Kom pa Christ, Wen nutin God moul.”
17 Ac Jesus el fahk, “Mwe insewowo nu sum, Simon, wen natul John! Ma pwaye se
inge tia fwackyuk nu sum sin kutena mwet, a itukot nu sum sin Papa tumuk inkusrao.
18 Ke ma inge nga fahk nu sum, kom pa Peter, su kalmac uh pa ‘eot,’ ac fin eot se
inge nga ac fah musai church luk; na finne misa, tia pac ku in kunausla.
19 Nga fah sot nu sum key nu ke Tokosrai lun kusrao. Ma kom tia lela fin faclu ac
fah tia pac lela inkusrao, ac ma kom lela fin faclu ac fah lela pac inkusrao.”
20 Na Jesus el sap mwet tumal lutlut in tiana fahk nu sin kutena mwet lah el pa
Christ.

Jesus El Sramsramkin Keok Ac Misa Lal (Mark 8:31—9:1; Luke 9:22–27)

21 In pacl sac lac, Jesus el kaskas kalem na nu sin mwet tumal lutlut ac fahk, “Nga
enenu na in som nu Jerusalem ac akkeokyeyuk sin un mwet matu, mwet tol fulat,
ac mwet luti Ma Sap uh. Ac fah anwuki nga, tusruktu tukun len tolu, nga fah sifil
akmoulyeyukyak.”
22 Peter el solalla nu saya, ac mutawauk in kael ac fahk, “God El tia ku in lela in
ouingan, Leum! Ma inge tia ku in sikyak nu sum!”

23 Jesus el forang nu sel Peter ac fahk, “Fahla likiyu, Satan! Kom sie mwe tukulkul
nu sik, mweyen nunak lom ingan tia ma tuku sin God me, a ma sin mwet uh.”
24 Na Jesus el fahk nu sin mwet tumal lutlut, “Kutena mwet fin lungse wiyu, el
enenu in lafwekunul sifacna, srukak sakseng lal ac fahsr tukuk.
25 Tuh el su lungse molela moul lal, ac fah tuhlac lukel; a el su moul lal tuhlac lukel
keik, el fah konauk moul lal.
26 Ac tuh mwe mea nu sin sie mwet el fin eis lal faclu nufon, a moul lal tuhlac?
Wangin sripa, mweyen wangin ma el ac ku in sang in sifil molela moul lal.
27 Tuh Wen nutin Mwet el apkuran in tuku in wolana lun Papa tumal wi lipufan
lal, na el ac fah sang ma lacne nu sin kais sie mwet, fal nu ke orekma lal.
28 Pwayena nga fahk nu suwos, oasr kutu sin mwet inge su ac fah tiana misa nwe
ke na elos liye ke Wen nutin Mwet el tuku in tokosrai lal.”

17

Ekla Lun Jesus
(Mark 9:2–13; Luke 9:28–36)

1 Tukun len onkosr, Jesus el eisal Peter ac tamulel se, James ac John, ac elos utyak
nu fin soko eol fulat, ac elos mukena we.
2 Ke elos liye na, Jesus el ekla ye mutaltal: saromrom mutal oana faht uh, ac nuknuk
lal arulana fasrfasr pikapakla.
3 Na mwet tumal lutlut tolu ah liyalak Moses ac Elijah sramsram nu sin Jesus.
4 Na Peter el kasla ac fahk nu sin Jesus, “Leum, arulana wo ke kut muta inge uh!
Kom fin lungse, nga ac musaela tolu iwen aktuktuk: sie sum, sie sel Moses, ac sie sel
Elijah.”
5 Ke el kaskas, sie pukunyeng na saromrom sonolosi, ac sie pusra in pukunyeng uh
me fahk, “El inge Wen kulo saok nutik, su nga insewowo kac. Kowos lohngol!”
6 Ke mwet tumal lutlut elos lohng pusra sac, elos arulana sangengla, na elos faksufi.
7 Jesus el tuku nu yorolos ac kahlulosi, ac fahk, “Tuyak, nimet sangeng!”
8 Na elos ngetak ac wangin mwet elos liye, a Jesus mukena.
9 Ke elos oatui liki fineol uh, Jesus el sap nu selos, “Nimet fahk nu sin kutena mwet
ma su komtal liye inge nwe ke na Wen nutin Mwet el akmoulyeyukyak liki misa.”
10 Na mwet tumal lutlut elos siyuk sin Jesus, “Efu ku mwet luti Ma Sap elos fahk
mu Elijah el ac tuku meet?”
11 Ac Jesus el fahk, “Pwaye lah Elijah el ac tuku meet, ac el ac fah akoela ma nukewa.
12 Tusruktu, nga fahk nu suwos lah Elijah el tuku tari, ac mwet uh tiana akilenul,
a elos oru ma na koluk nu sel oana ma elos lungse. Ac elos ac fah oru oapana nu sin
Wen nutin Mwet.”
13 Na mwet tumal lutlut elos kalemak lah el kaskas kacl John Baptais.

Jesus El Akkeyala Sie Tulik Mukul Su Oasr Demon Yorol
(Mark 9:14–29; Luke 9:37–43)

14 Ke elos folokla nu yurin un mwet uh, oasr sie mukul tuku nu yurin Jesus, su
faksufi ye mutal
15 ac fahk, “Leum se, pakomuta wen nutik! El musen pulkoa, ac pacl se ac tuyang
nu sel uh arulana upa, oru el kwacna putatyang nu in e uh, ku nu inkof uh.
16 Nga tuh usalu nu yurin mwet tomom lutlut, tuh elos koflana akkeyalla.”
17 Na Jesus el fahk, “Fuka lupan selulalfongi ac sesuwos in orekma lomtal uh! Nga
ac muta yurumtal nwe ngac? Nga ac muteng komtal nwe ngac? Use tulik sacn nu
yuruk!”
18 Jesus el sap ku nu sin demon sac, na el illa liki tulik sac, ac in pacl sacna tulik
sac kwela.

19 Na mwet tumal lutlut elos tuku nu yurin Jesus in lukma ac siyuk sel, “Efu kut ku
kofla lusla demon sac?”
20 Na Jesus el fahk, “Mweyen srikla lulalfongi lowos. Pwayena nga fahk nu suwos,
lulalfongi lowos fin oana luman fiten mustard se, kowos ac ku in fahk nu sin eol soko
inge, ‘Fahsrot liki acn se inge nu ingo!’ na ac som. Kowos ac ku in oru kutena ma!” [
21 “Tusruktu pre ac lalo mukena pa ku in sisla kain inge; wangin ma saya ku in
sisla.”]*

Jesus El Sifil Kaskaskin Misa Lal
(Mark 9:30–32; Luke 9:43–45)

22 Ke mwet tumal lutlut nukewa fahsreni nu Galilee, Jesus el fahk nu selos, “Wen
nutin Mwet el ac fah itukyang nu inpoun mwet
23 su ac fah unilya, tusruktu tukun len tolu, el fah sifil akmoulyeyukyak.”
Mwet tumal lutlut elos arulana asor ke elos lohng ma inge.

Akfalye Tax Lun Tempul

24 Ke Jesus ac mwet tumal lutlut tuku nu Capernaum, mwet eisani tax lun Tempul
elos tuku nu yorol Peter ac siyuk, “Ku mwet luti lom el wi moli tax lun Tempul uh?”
25 Ac Peter el fahk, “Aok.”
Ke Peter el ilyak nu in lohm uh, Jesus el kasla meet ac fahk, “Simon, mea kom
nunku? Su moli tax ac mwe takma saya nu sin tokosra lun faclu? Ya mwet na in acn
se, ku mwet sac uh?”
26 Ac Peter el fahk, “Mwet sac uh.”
Na Jesus el fahk, “Fin ouingan, kalem lah mwet in acn se ac tia moli.
27 Tusruktu kut tia lungse aktoasrye mwet inge. Ke ma inge, kom som nu in lulu
uh ac sisla soko ah an. Amakunak ik soko ma kom ahsak oemeet an, ac kom ac fah
konauk ipin silver se in oalul ma fal in molela tax luk kom uh nu in Tempul uh. Usla
ac sang akfalyela.”

18

Su Fulat Oemeet Uh
(Mark 9:33–37; Luke 9:46–48)

1 In pacl sac, mwet tumal lutlut elos tuku ac siyuk sin Jesus, “Su fulat oemeet in
Tokosrai lun kusrao uh?”
2 Na Jesus el pangonma tulik srisrik se ac sap elan tu ye mutalos,
3 ac el fahk, “Pwayena nga fahk nu suwos, kowos fin tia ekla in oana tulik srisrik,
kowos ac koflana ilyak nu in Tokosrai lun kusrao.
4 El su fulat oemeet in Tokosrai lun kusrao uh pa el su akpusiselyal in oana tulik se
inge.
5 Ac kutena mwet su eis sie tulik srisrik ouinge inek, el oayapa eisyu.

Mwe Aktukulkulye Lulalfongi Lun Mwet
(Mark 9:42–48; Luke 17:1–2)

6 “Kutena mwet su fah aktukulkulye sie selos inge su srik su lulalfongiyu, ac wona
nu sin mwet sacn in sripsripi sie eot wen inkwawal ac sisella elan walomla yen loal
in meoa uh.
7 Fuka kolukiya nu sin faclu ke oasr na ma su aktukulkulye mwet uh! Kain lumah
inge ac nuna sikyak pacl nukewa, tusruktu ac fah arulana koluk nu sin mwet se su
pwanang tuh ouiya inge in sikyak uh!

* **17:21** Kutu Ma Simusla uh sang v. 21

8 “Lac poum ku lac niom fin aktukulkulye kom, pakela ac sisla! Ac wo fin wanginla
lac poum ku lac niom ac kom utyak nu in moul ma pahtpat, liki monum in fas ac
sisiyang kom nu in e kawil.
9 Ac la atronmotom fin aktukulkulye kom, tipalla ac sisla! Ac wo kom in utyak nu
ke moul ma pahtpat wi atronmuta se na, liki atronmotom kewa in oasr ac sisiyang
kom nu ke e lun hell.

Pupulyuk Ke Sheep Tuhlac (Luke 15:3–7)

10 “Liyaung tuh kowos in tia pilesru kutena selos su srik inge. Nga fahk nu suwos,
tuh lipufan lalos elos mutana ye mutun Papa tumuk inkusrao pacl e nukewa.” [
11 Tuh Wen nutin Mwet el tuku in tuh molelosla su tuhlac.”]*
12 “Mea kowos nunku mu sie mwet ac oru fin oasr sheep siofok natul, ac soko
tuhlac? Ya el ac tia filiya ma eungoul eu in muta mongo pe eol uh, ac som suk ma
soko ma tuhlac uh?
13 Ke el konauk, nga fahk nu suwos lah el ac engan yohk ke sheep soko ah, liki ma
eungoul eu ma tia tuhlac uh.
14 In ouiya se na inge, Papa tomowos inkusrao El tia lungse kutena selos su srik
inge in tuhlac.

Sie Mwet Su Orekma Koluk Lain Kom

15 “Sie mwet lulalfongi fin orekma koluk lain kom, fahla nu yorol ac akkalemye ma
sufal lal. Tusruktu, oru ma inge inmasrlomtal na. El fin porongekom, na orekma wo
lom folokonulma.
16 A el fin tia porongekom, kom eis sie ku luo mwet in wi kom, tuh kas in alein
nukewa in oasr akpwayeye sin mwet loh luo yak, oana ke Ma Simusla uh fahk.
17 Ac el fin tia pacna porongalos, na kom fahkak ma nukewa nu sin church. Ac el
fin srangesr lohng church, na kom tari oral oana sie mwet pegan, ku sie mwet eisani
tax.

Ma Su Filfilla Ac Ma Tia Filfilla

18 “Ke ma inge nga fahk nu suwos nukewa: Kutena ma kowos kapriya fin faclu, ac
fah kapiri pac inkusrao; ac kutena ma kowos tulala faclu, ac fah taltalla pac inkusrao.
19 “Ac nga fahk pac nu suwos: Pacl nukewa ma luo suwos insese nu ke sie ma su
kowos pre kac fin faclu, Papa tumuk inkusrao El ac fah oru nu suwos.
20 Tuh yen nukewa ma oasr mwet luo ku tolu tukeni we inek, nga fah welulos pac.”

Pupulyuk Ke Sie Mwet Kulansap Su Tia Nunak Munas

21 Na Peter el tuku nu yurin Jesus ac fahk, “Mwet Luti, sie mwet lulalfongi wiuk
fin nuna orekma koluk nu sik, pacl ekasr nga ac nunak munas nu sel kac? Ya pacl
itkosr?”
22 Ac Jesus el topuk ac fahk, “Mo, tia pacl itkosr, a itngoul pacl itkosr,
23 mweyen Tokosrai lun kusrao uh ouinge: Sie pacl ah tuh oasr sie tokosra su sulela
in tuni soemoul lun mwet orekma lal.
24 El tufahna akoo in oru ma inge na utukyak sie selos su soemoul lal alukela million
dollar.
25 Mani su oasr yurin mwet kulansap sac tia fal in molela soemoul lal, ke ma inge
tokosra el sap in kukakinyukla el oana sie mwet kohs, wi mutan kial, tulik natul ac
ma nukewa lal, in akfalye misa lal.
26 Ke ma inge mwet kulansap sac putati nu ye mutun tokosra sac ac fahk, ‘Nunak
munas, mongfisrasr nu sik, ac nga ac fah akfalye nu sum ma nukewa!’

* **18:11** Kutu Ma Simusla uh sang v. 11.

27 Tokosra sac pakomutal ac nunak munas nu sel ac eela soemoul lal, na el fuhlella
el som.
28 “Na ke mwet sac el oatula, el sun sie sin mwet orekma wial su soemoul nu sel ke
sie lupa na srisrik. El sruokilya ac iseya kwawal ac fahk, ‘Molema soemoul lom nu
sik uh!’
29 Mwet kulansap sac putati ye mutal ac fahk, ‘Nunak munas, mongfisrasr nu sik,
ac nga fah akfalyela soemoul luk nu sum!’
30 A el tia lungse lohng, ac el eisalang nu in presin tuh elan muta nwe ke na el
akfalyela soemoul lal.
31 Ke mwet orekma wial saya elos liye ma inge, elos arulana toasr kac, ac som fahk
ma nukewa nu sin tokosra sac.
32 Na tokosra sac solama mwet sac ac fahk nu sel, ‘Kom sie mwet kulansap arulana
koluk! Nga nunak munas nu sum ke ma nukewa kom soemoul nu sik kac, mweyen
na kom kwafe nu sik.
33 Ya tia fal kom in nunak munas pac nu sin mwet kulansap se wiom ah, oana ke
nga oru nu sum?’
34 Tokosra el arulana kasrkusrak sel, ac supwalla nu in presin elan muta keok we
nwe ke na el akfalyela soemoul lal nukewa.”
35 Ouinge Jesus el fahk nu selos, “Papa tumuk inkusrao El ac oru oapana inge nu
suwos, kowos fin tia nunak munas nu sin mwet lulalfongi wiowos ke insiowos na
pwaye.”

19

Jesus El Luti Ke Payuk Fahsrelik
(Mark 10:1–12)

1 Tukun Jesus el fahk ma inge tari, el som liki acn Galilee ac ut kutulap in Infacl
Jordan nu Judea.
2 Un mwet puspis fahsr tokol, ac el akkeyalosla nukewa su mas we.
3 Kutu mwet Pharisee tuku nu yorol tuh elos in srikal ke mwe siyuk se inge, “Ya
Ma Sap uh lela sie mwet in sisla mutan kial ke kutena sripa?”
4 Jesus el topuk ac fahk, “Ya kowos soenna riti Ma Simusla se ma fahk mu, Ke
mutawauk, El su orala ma nukewa El orala pac mukul ac mutan?
5 Ac God El fahk, ‘Ke sripa se inge, sie mukul el fah fahsr liki papa ac nina, ac fah
fulyang nu sin mutan kial, ac eltal fah ma sefanna.’
6 Ouinge eltal fah tia sifil ma luo, a eltal ac ma sefannala. Ke ma inge, ma God El
falsani lela mwet uh in tia eisalik.”
7 Na mwet Pharisee elos siyuk sel, “Ac efu ku Moses el tuh sapkin mu mukul se ac
ku in sang sie pwepu in fahsrelik nu sin mutan kial, ac supwalla lukel?”
8 Jesus el topuk ac fahk, “Moses el tuh lela nu suwos in sisla mutan kiowos mweyen
arulana upa insiowos. Tusruktu, tia ouinge ke mutawauk me.
9 Ke ma inge nga fahk nu suwos, kutena mwet su sisla mutan kial ke kutena sripa
sayen mutan sac orek kosro, na mukul sac el orek kosro el fin sifil payukyak sin siena
mutan.”
10 Mwet tumal lutlut elos fahk, “Fin pa ingan oakwuk inmasrlon sie sianyan, ac
wona in tia payuk.”
11 Na Jesus el fahk, “Tia mwet nukewa ku in eis mwe luti se inge, a elos na su God
El akkalemye nu se.
12 Mweyen oasr sripa pus ma oru sie mukul in tia payuk: kutu, mweyen elos nuna
isusla ouinge; ac kutu, mwet uh pa oru elos in ouinge; ac kutu tia payuk ke na sripen
Tokosrai lun kusrao. Lela el su ku in eis mwe luti se inge in eis.”

Jesus El Akinsewowoye Tulik Srisrik
(Mark 10:13–16; Luke 18:15–17)

13 Na mwet uh use tulik srisrik nu yurin Jesus elan filiya paol faclos ac pre kaclos,
a mwet tumal lutlut elos multikin nu sin mwet uh.
14 Na Jesus el fahk nu selos, “Lela tulik in tuku nu yuruk ac nimet ikololosi, tuh
Tokosrai lun kusrao ma lalos su oana tulik srisrik uh.”
15 Na el filiya paol nu faclos, ac som liki acn sac.

Mwet Fusr Kasrup Se
(Mark 10:17–31; Luke 18:18–30)

16 Sie pacl ah mwet fusr se tuku nu yurin Jesus ac siyuk sel, “Mwet Luti, orekma
wo fuka se nga enenu in oru tuh nga fah ku in eis moul ma pahtpat?”
17 Na Jesus el fahk, “Efu kom ku siyuk sik ke ma su wo uh? God mukena pa wo.
Kom fin lungse eis moul ma pahtpat, liyaung ma sap.”
18 Na mwet fusr sac siyuk, “Ma sap fuka?”
Ac Jesus el topuk, “Nik kom akmas, nik kom kosro; nik kom pisrapasr; nik kom
orek loh kikiap lain mwet;
19 sunakin papa tomom ac nina kiom; ac lungse mwet tulan lom oana kom lungse
kom sifacna.”
20 Na mwet fusr sac fahk, “Nga liyaung ma sap inge nukewa. Mea pac nga enenu
in oru?”
21 Na Jesus el fahk nu sel, “Kom fin ke kom in suwosna, kom som kukakunla ma
lom nukewa ac sang molo an nu sin mwet sukasrup, na ac fah oasr mwe kasrup lom
inkusrao; na kom fahsru fahsr tukuk.”
22 Ke mwet fusr sac lohng ma inge, el som ac arulana toasrla kac, mweyen el sie
mwet na kasrup.
23 Na Jesus el fahk nu sin mwet tumal lutlut, “Pwayena nga fahk nu suwos, ac fah
arulana upa sie mwet kasrup in utyak nu in Tokosrai lun kusrao.
24 Ac nga sifilpa fahk, ac fisrasr tuh soko camel in fahsr sasla ke mutun soko nilul,
liki sie mwet kasrup in ilyak nu in Tokosrai lun God.”
25 Ke mwet tumal lutlut elos lohng ma inge elos arulana fwefela. Na elos fahk, “Fin
ouingan, su ac ku in moul?”
26 Jesus el ngetang nu selos ac fahk, “Ma inge ac koflana orek sin mwet uh, a God
El ku in oru ma nukewa.”
27 Na Peter el kasla ac fahk, “Liye, kut filiya ma nukewa ac fahsr tukum. Na mea
kut ac eis kac?”
28 Na Jesus el fahk nu selos, “Pwayena nga fahk nu suwos, ke Wen nutin Mwet el
ac muta fin tron wolana lal ke We Sasu, na kowos mwet singoul luo su fahsr tukuk
inge ac fah wi pac muta fin tron singoul luo, in nununku sruf singoul luo lun Israel.
29 Ac mwet nukewa su filiya lohm ac acn, ku mwet lel ac mwet lohl, ku papa ac
nina, ku tulik natul ke sripuk, ac fah eis lanen ma inge pacl siofok yohk liki, ac elos
ac fah usrui pac moul ma pahtpat.
30 A mwet puspis su meet in pacl inge ac fah tok, ac mwet puspis su tok in pacl inge
elos ac fah meet.

20

Mwet Orekma In Ima In Grape

1 “Tokosrai lun kusrao uh ouinge: ac oana sie mwet kacto ma toang na oatula ke
lotutang in konauk kutu mwet in orekma ke ima in grape lal.
2 Elos insese elan moli nu selos ipin silver se ke len se, fal nu ke molo se orek in
pacl sac, na el supwalosla nu in ima lal.

3 Ke ao eu ke lotu sacna, el sifilpa folokla nu ke acn in kuka uh, ac konauk kutu pac
mwet su tu we ac wangin ma oru.
4 Na el fahk nu selos, ‘Kowos som ac wi pac orekma in ima in grape uh, ac nga fah
moli nu suwos ke sie moul fal.’
5 Na elos som. Ac ke ao singoul luo ac ao tolu, el sifilpa som ac oru oana ma el oru
meet ah.
6 Apkuran nu ke ao limekosr ke ekela, el sifil folokla nu ke acn in kuka uh ac sifilpa
liyauk kutu mwet tu we, ac el fahk, ‘Efu ku kowos muta wel len fon se inge?’
7 Na elos fahk, ‘Wangin mwet srukkutyak in orekma.’ Na el fahk, ‘Fin ouingan,
kowos som wi orekma ke ima in grape ah.’
8 “Ke ekela, mwet kacto sac fahk nu sin mwet karingin mwet orekma uh, ‘Pangonma
mwet orekma ac moleang orekma lalos, mutawauk kaclos su tuku oetok nwe ke mwet
ma tuku oemeet.’
9 Na kais sie mwet ma mutawauk orekma ke ao limekosr ke eku, elos eis ipin silver
se.
10 Ouinge ke mwet ma mutawauk oemeet in orekma elos tuku in eis molin orekma
lalos, elos nunku mu ac yohk ma elos ac eis; tusruktu elos eis pacna kais sie ipin
silver.
11 Elos eis mani lalos ac mutawauk in torkaskas lain mwet kacto sac
12 ac fahk, ‘Mwet ma touyak oetok inge elos orekma ke ao sefanna, a kut orekma
len fon se ye faht uh, ac kom moli nu selos oana ke kom moli nu sesr!’
13 Na mwet kacto sac fahk nu sin sie selos, ‘Mwet kawuk, porongeyu. Nga tiana
kutasrik nu sum. Kom tuh insese in orekma len fon se ke ipin silver se na.
14 Inge kom eis mani lom an ac folokla nu lohm sum. Nga lungse sang nu sin mwet
se ma tuku oetok inge lupa se na ma nga sot nu sum ah.
15 Ya tia ma luk in sulela ma nga ac oru ke mani luk sifacna? Ya kom loloik mweyen
nga oru wo nu selos?’ ”
16 Na Jesus el fahk, “Ouinge, elos su tok ac fah meet, ac elos su meet ac fah tok.”

Jesus El Sramsram Ke Misa Lal Pacl Se Aktolu
(Mark 10:32–34; Luke 18:31–34)

17 Ke Jesus el ututyak nu Jerusalem, el srela mwet tumal lutlut ac kaskas nu selos
inkanek uh
18 ac fahk, “Kut ac som nu Jerusalem pa inge, ac Wen nutin Mwet el ac fah itukyang
nu inpoun mwet tol fulat ac mwet luti Ma Sap uh. Elos ac fah wotela elan misa,
19 na elos fah eisalang nu inpoun mwet pegan, su ac fah aksruksrukel, srunglul, ac
unilya fin sakseng soko. Tusruktu ke len se aktolu el ac fah sifil akmoulyeyukyak.”

Ngusr Lun Sie Nina
(Mark 10:35–45)

20 In pacl sac, mutan kial Zebedee el tuku nu yurin Jesus, wi wen luo natul. El
epasrla ye mutal ac fahk lah oasr ma el ke siyuk.
21 Ac Jesus el fahk, “Mea kom lungse?”
Na nina sac fahk, “Wulema nu sik lah wen luo nutik inge ac fah muta, sie lac poum
layot ac sie lac poum lasa, ke kom ac tokosrala uh.”
22 Na Jesus el fahk nu sin tamulel sac, “Komtal tia etu ma komtal siyuk an. Ya
komtal ac ku in nim ke cup in keok se ma nga akola in nim kac?”
Ac eltal fahk, “Kut ku.”
23 Na Jesus el fahk, “Pwaye lah komtal ac nim kac, tusruktu tia ma luk in fahk lah
su ac muta layot ac lasa sik. Acn inge ma sin mwet su Papa tumuk El akoela nu se.”
24 Ke mwet tumal lutlut singoul saya elos lohng ma inge, elos arulana kasrkusrak
sin tamulel sac.

25 Ouinge Jesus el pangnoloseni ac fahk nu selos, “Kowos etu lah mwet kol lun mwet
pegan uh lungse na sapsap nu fin mwet lalos, ac mwet leum uh elos akkalemye lah
ku nukewa oasr selos.
26 Tusruktu, ac fah tia ouinge yuruwos. Sie suwos fin ke elan fulat inmasrlowos, el
enenu in mwet kulansap lowos;
27 ac sie suwos fin lungse in el emeet, enenu elan mwet foko lowos,
28 oana ke Wen nutin Mwet el tia tuku in tuh kulansupweyuk el, a tuh elan sie
mwet kulansap, ac sang moul lal in molela mwet puspis.”

Jesus El Akkeyala Mwet Kun Luo
(Mark 10:46–52; Luke 18:35–43)

29 Ke Jesus ac mwet tumal lutlut elos som liki acn Jericho, oasr sie un mwet na yohk
fahsr tokolos.
30 Mwet kun luo su muta sisken innek uh lohng lah Jesus el fahsr in alukeltalla, na
eltal wowoyak ac fahk, “Wen nutin David! Pakoten nu sesr!”
31 Mwet in u sac elos mulat nu seltal ac fahk eltal in koasrlong. A eltal wowoyak
yohk liki meet ac fahk, “O Leum, Wen nutin David! Pakomutasr!”
32 Jesus el tui, ac pangnoltal ac siyuk, “Mea komtal lungse ngan oru nu sumtal?”
33 Ac eltal fahk, “Leum, oru tuh kut in ku in liye!”
34 Jesus el pakomutaltal ac kahlye mutaltal. In pacl sacna eltal ku in liye, ac eltal
fahsr tokol.

21

Utyak Pwengpeng Nu In Jerusalem
(Mark 11:1–11; Luke 19:28–40; John 12:12–19)

1 Ke Jesus ac mwet tumal lutlut elos apkuranyang nu Jerusalem, elos tuku nu
Bethphage, su oan sisken Fineol Olive. Ke elos muta we, Jesus el supwala luo sin
mwet tumal lutlut in som meet lukeltal,
2 ac pa inge ma el sap eltal in oru: “Komtal som nu in siti srisrik se ma oan meeto,
na ke komtal ac utyak, komtal ac konauk soko donkey ma kapir oan we, su oasr soko
natu tu siskal. Tulala ac use kewa nu yuruk.
3 Ac kutena mwet fin kaskas nu sumtal, komtal fah fahk, ‘Leum el enenaltal,’ na el
ac sa na in fuhleltalma.”
4 Ma inge orek tuh in akpwayei kas lun mwet palu su fahk,
5 “Fahkang nu sin siti Zion,
Liye, tokosra lom el tuku nu yurum!
El inse pusisel, ac muta fin soko donkey,
Aok, fin natu soko ah.”
6 Ouinge mwet tumal lutlut luo ah som ac oru oana ma Jesus El fahk nu seltal.
7 Eltal use donkey soko ac ma fusr soko natul, ac filiya nuknuk laltal nu facltal, na
Jesus el sroang ac muta fac.
8 Sie un mwet na lulap elos laknelik nuknuk lalos inkanek uh, ac kutu mwet uh
pakela lesak ac sang lohala inkanek uh.
9 Mwet su fahsr meet liki Jesus, ac elos su fahsr tokol, elos nukewa wowoyak ac
fahk, “Kaksakin Wen nutin David! God Elan akinsewowoye el su tuku Inen Leum!
Kaksakin God!”
10 Ke Jesus el utyak nu Jerusalem, mwet nukewa in siti uh wonak, ac elos asiyuki,
“Su mwet se inge?”
11 Ac u se ma welul Jesus ah fahk, “El inge Jesus, mwet palu su tuku liki Nazareth
in Galilee.”

Jesus El Som Nu In Tempul
(Mark 11:15–19; Luke 19:45–48; John 2:13–22)

12 Jesus el utyak nu in Tempul ac luselosyak nukewa su kuka ac moul in Tempul uh.
El topkakunla tepu lun mwet ayaol mani uh, ac oayapa mwe muta lalos su kukakin
wule uh,
13 ac el fahk nu selos, “Simla in Ma Simusla lah God El fahk, ‘Tempul luk ac fah
pangpang iwen pre,’ a kowos oru nien wikla lun mwet pisrapasr!”
14 Mwet kun ac mwet sukapas elos tuku nu yorol in Tempul, ac el akkeyalosla.
15 Mwet tol fulat ac mwet luti Ma Sap elos arulana kasrkusrak ke elos liye orekma
wolana ma el oru inge, ac ke tulik uh wowoyak in Tempul ac fahk, “Kaksakin Wen
nutin David!”
16 Na elos siyuk sin Jesus, “Ku kom lohng ma elos fahk inge?”
Na Jesus el fahk, “Aok, nga lohng. Ya kowos soenna riti Ma Simusla? Fahk mu,
‘O God, kom loteang nu sin tulik srisrik ac tulik fusr in etu in oru kaksak pwaye nu
sum.’ ”
17 Jesus el fahsr lukelos ac som liki siti uh nu Bethany, ac mongla we ke fong sac.

Jesus Ac Sak Fig Soko
(Mark 11:12–14, 20–24)

18 Toang na in len tok ah, ke Jesus el folokla nu in siti uh, el masrinsralla.
19 El liye soko sak fig su tu sisken innek uh ac el kuhfla nu kac, tusruktu wangin
fahko kac, a sra mukena. Na el fahk nu sin sak soko ah, “Kom ac fah tiana sifil isus
fahko!” In kitin pacl ah na sak soko ah uli.
20 Mwet tumal lutlut elos liye ma inge, ac elos arulana fwefela kac. Ac elos siyuk,
“Fuka tuh sak fig soko inge arulana sa in uli?”
21 Na Jesus el topuk ac fahk, “Pwayena nga fahk nu suwos, kowos fin lulalfongi na
ac tia alolo, kowos ac ku in oru ma nga oru nu sin sak fig soko inge. Ac tia ma inge
mukena, a kowos ac ku pac in fahk nu sin eol soko inge, ‘Mukuiyak ac srola nu in
meoa uh,’ na ac srola.
22 Fin oasr lulalfongi lowos, ma nukewa ma kowos siyuk kac in pre lowos uh kowos
ac eis.”

Kusen Siyuk Lun Mwet Uh Ke Ku Lun Jesus
(Mark 11:27–33; Luke 20:1–8)

23 Jesus el foloko nu in Tempul; ac ke el luti, mwet tol fulat ac mwet matu elos tuku
nu yorol ac siyuk sel, “Ma ya ku lom in oru ma inge? Su sot ku ingan nu sum uh?”
24 Na Jesus el fahk, “Nga ac siyuk suwos mwe siyuk sefanna, ac kowos fin ku in
topuk, na nga ac fahkot lah ma ya ku ma nga orekmakin in oru ma inge uh.
25 Ku lal John in baptaisi mwet uh tuku ya me — ma sin God, ku ma sin mwet uh?”
Elos mutawauk in asiyuki inmasrlolos, “Mea kut ac fahk uh? Kut fin fahk mu, ‘Ma
sin God,’ na el ac ange, ‘Ac efu kowos ku tia lulalfongel John?’
26 A kut fin fahk mu, ‘Ma sin mwet uh,’ na kut ac sangeng ke ma mwet ac oru nu
sesr, mweyen elos nukewa lulalfongi mu John el sie mwet palu.”
27 Ke ma inge elos topuk Jesus ac fahk, “Kut tia etu.”
Na el fahk nu selos, “Fin ouinge, nga ac tia pac fahk nu suwos lah ma ya ku luk in
oru ma inge uh.”

Pupulyuk Ke Wen Luo

28 “Na mea kowos nunku ke sramsram se inge? Oasr wen luo nutin mwet se. El
som nu yurin el su matu ac fahk, ‘Wen nutik, fahla ac orekma ke ima in grape uh
misenge.’
29 Ac wen sac fahk, ‘Nga ac tia som,’ a tok el aolla nunak lal ac som.

30 Na papa sac som nu yurin wen se ma fusr ac fahk oapana nu sel, na wen sac
fahk, ‘Aok, papa, nga ac som,’ a el tiana som.
31 Su kac sin wen luo ah oru ma lungse lun papa sac?”
Na elos fahk, “Wen se ma matu ah.”
Ouinge Jesus el fahk nu selos, “Pwayena nga fahk nu suwos, mwet eisani tax ac
mutan kosro uh* ac ku in utyak nu in Tokosrai lun God meet liki kowos.
32 Tuh John Baptais el tuku nu yuruwos ac akkalemye ouiyen moul pwaye, ac kowos
tia lulalfongel; a mwet eisani tax ac mutan kosro elos lulalfongel. Kowos ne liye ma
inge a toko kowos tiana ekulla nunak lowos in lulalfongel.”

Pupulyuk Ke Mwet Liyaung Ima In Grape Uh
(Mark 12:1–12; Luke 20:9–19)

33 Na Jesus El fahk, “Lohng pac pupulyuk se inge. Oasr ima in grape se lun mwet
kacto se. El kuhlasak, ac pukanak luf se mwe itat wain, na el musaela nien soan se.
Tukun ma inge el sang ima se inge nu sin kutu mwet in karingin, ac el som liki facl
sac.
34 Ke sun pacl in korsrani grape uh, el supwala mwet kulansap lal nu yurin mwet
karingin ima uh in eis ip lal ke fokin ima uh.
35 Mwet karingin ima sac sruokya mwet kulansap inge — srungulak sie, uniya sie,
ac tungalak sie.
36 Na mwet kacto sac sifilpa supwala mwet kulansap pus liki meet, ac mwet karingin
ima sac oru nu selos oapana elos oru meet ah.
37 Na tok, el supwala wen natul sifacna nu yorolos. In nunak lal el mu, ‘Pwayena
elos ac sunakin wen se nutik inge.’
38 Tusruktu, ke mwet karingin ima uh liye wen sac, elos fahk nu sin sie sin sie,
‘Wen se nutin mwet kacto sac pa inge. Fahsru kut unilya, na ima se inge ac fah ma
lac lasr!’
39 Ouinge elos sruokilya, sisella liki ima sac, ac unilya.”
40 Na Jesus el siyuk, “Mwet se la ima sac fin tuku, mea el ac oru nu sin mwet
karingin ima sac?”
41 Na elos fahk, “Kalem lah el ac uniya mwet koluk inge, ac sang ima sac nu sin
kutu pac mwet in karingin, su ac fah sang ip lal ke fokin ima uh in pacl fal.”
42 Na Jesus el fahk nu selos, “Ya kowos soenna rit in Ma Simusla,
‘Eot se ma mwet musa uh sisla,
Pa yohk sripa oemeet uh.
Leum pa oru ma inge uh;
Fuka lupan usrngukiya in liye!’ ”
43 Na Jesus el fahk pac nu selos, “Ke ma inge nga fahk nu suwos: Tokosrai lun God
ac fah itukla liki kowos, ac itukyang nu sin mwet su ac orala fahko pwaye.” [
44 Kutena mwet su putatla nu fin eot se inge ac fah musalsalu mano. Ac eot se inge
fin putatla nu fin sie mwet, manol ac fah pusraksrakelik.]†
45 Ke mwet tol fulat ac mwet Pharisee elos lohng kas in pupulyuk lun Jesus inge,
elos etu lah el kaskas kaclos.
46 Ouinge elos srike in sruokilya, tusruktu elos sangeng sin un mwet uh, mweyen
mwet uh pangon mu Jesus el sie mwet palu.

22

Pupulyuk Ke Kufwen Marut
(Luke 14:15–24)

---

* **21:31** ***mutan kosro uh:*** mutan ma kukakin manolos. † **21:44** Kutu Ma Simusla uh sang v. 44.

1 Jesus el sifilpa orekmakin kas in pupulyuk ke el kaskas nu sin mwet uh.
2 El fahk, “Tokosrai lun God ouinge: Oasr sie tokosra su akoo sie kufwen marut nu
sin wen se natul.
3 El supwalik mwet kulansap lal in som solama mwet ma solsol tari nu ke kufwen
marut uh elos in tuku, tuh elos tia lungse tuku.
4 Na el sifilpa supwala kutu pac mwet kulansap in fahk nu selos su solsol: ‘Kufwa
luk uh akola tari, cow mukul wowo nutik ac cow fusr ma akfatyeyuk anwuki tari, ac
ma nukewa akola. Fahsru nu ke kufwen marut uh!’
5 Tusruktu mwet ma solsol uh pilesru na ac oru na lungse lalos uh: sie som nu ke
ima lal, sie som nu ke nien kuka lal,
6 ac kutu elos sruokya mwet kulansap inge, srunglulos ac onelosi.
7 Tokosra sac arulana kasrkusrakak, ac supwala mwet mweun lal ac uniya mwet
akmas ingo ac esukak siti selos uh.
8 Na el pangonma mwet kulansap lal ac fahk nu selos, ‘Kufwen marut luk akola,
tusruk mwet ma nga tuh suli ah elos tia fal in wi.
9 Ke ma inge kowos som nu inkanek uh ac pangonma mwet nukewa kowos ac liyauk
we nu ke kufwa uh.’
10 Ouinge mwet kulansap elos som nu inkanek uh ac eisani nufon mwet elos liyauk
we, mwet wo ac mwet koluk oana sie; ac iwen marut uh arulana tingtingi ke mwet.
11 “Na tokosra sac el som in liye mwet su tuku, ac konauk lah sie mwet uh tia
nukum nuknuk fal nu ke marut.
12 Ac tokosra sac fahk nu sel, ‘Mwet kawuk, kom utyak fuka nu in acn se inge ke
kom tia nukum nuknuk fal nu ke marut?’ Tuh wanginna ma mwet sac fahk.
13 Na tokosra sac fahk nu sin mwet kulansap uh, ‘Kapriya nial ac paol, ac sisella nu
in acn lohsr likinum uh. El ac fah tung ac ngalis inwihsel we.’ ”
14 Na Jesus el aksafyela pupulyuk se inge ac fahk, “Mwet pus na pangonyuk, a mwet
na pu suleyukla.”

Mwe Siyuk Ke Akfalyeyen Tax
(Mark 12:13–17; Luke 20:20–26)

15 Mwet Pharisee elos som ac tukeni pwapa in sruokilya Jesus ke kutu mwe siyuk
kutasrik.
16 Na elos supwala kutu sin mwet lutlut lalos ac oayapa kutu sin mwet in u lal
Herod nu yurin Jesus. Elos som ac fahk, “Mwet Luti, kut etu lah kom fahk ma pwaye.
Kom luti kas pwaye ke ma lungse lun God, ac tia suk lah acnu fuka nunak lun mwet
uh kac, mweyen kom tia wiwimwet.
17 Fahk nu sesr lah mea nunak lom? Ya ac lain Ma Sap lasr uh mwet uh in moli tax
nu sin Caesar, tokosra in acn Rome, ku tia?”
18 Tusruktu Jesus el akilen pwapa koluk lalos, ac el fahk nu selos, “Kowos mwet
wosounkas! Efu kowos ku srike in srifeyu?
19 Ase nu sik sie ipin mani ma sang akfalye tax an!”
Na elos use sie ac sang nu sel,
20 ac el siyuk selos, “Inen su, ac petsa lun su oan kac inge?”
21 Ac elos fahk, “Ma lun Caesar.”
Na Jesus el fahk nu selos, “Fin ouingan, kowos sang nu sel Caesar ma lun Caesar,
ac sang nu sin God ma lun God.”
22 Ke elos lohng ma inge, elos fwefela kac, ac som lukel.

Mwe Siyuk Ke Moulyak Liki Misa
(Mark 12:18–27; Luke 20:27–40)

23 In len sacna kutu mwet Sadducee tuku nu yurin Jesus. (U se inge lulalfongi mu
wangin sifil moulyak tokin misa.)

24 Elos fahk, “Mwet Luti, Moses el tuh fahk mu mwet se fin misa ac wangin tulik
natul, mukul se wien mas sac uh enenu in payukyak sin katinmas sac, in mau oasr
tulik natultal su ac fah pangpang ma nutin mas sac uh.
25 Tuh oasr tamulel itkosr su muta in acn se inge meet. Mukul se ma matu oemeet
uh tuh payuk nwe misa a wangin tulik natul, ouinge mukul se tokol el payukyak sin
katinmas sac.
26 Ouiya se inge sikyak pac nu sin mukul se akluo, ac mukul se aktolu, nwe sun pac
wen se akitkosr.
27 Na tok katinmas sac misa.
28 Fin sun len in moulyak lun mwet misa uh, ac mau kien su katinmas sac, mweyen
eltal nufon tuh payuk nu sel?”
29 Na Jesus el topuk ac fahk nu selos, “Kowos arulana tafongla! Mweyen kowos tia
etu ke Ma Simusla, ku ke ku lun God.
30 Tuh ke mwet misa elos ac moulyak, elos ac mau oana lipufan inkusrao, ac elos
ac tia payuk.
31 Ac funu ke moulyak lun mwet misa uh, ya kowos soenna rit ke ma God El fahk
nu suwos uh? El fahk mu,
32 ‘Nga God lal Abraham, God lal Isaac, ac God lal Jacob.’ El God lun mwet moul,
ac tia lun mwet misa.”
33 Ke u lulap sac lohng ma inge, elos arulana fwefela ke luti lal.

Ma Sap Su Yohk Oemeet
(Mark 12:28–34; Luke 10:25–28)

34 Ke mwet Pharisee elos lohng lah Jesus el kaliya oalin mwet Sadducee, elos
fahsreni ac tukeni som nu yurin Jesus.
35 Ac sie selos, su pisrla ke Ma Sap, el srike in srife Jesus ke sie mwe siyuk.
36 El fahk, “Mwet Luti, pia ma sap se ma yohk oemeet ke Ma Sap uh?”
37 Ac Jesus el fahk nu sel, “ ‘Kom fah lungse Leum God lom ke insiom kewa, ke
ngunum kewa, ac ke nunkom kewa.’
38 Pa inge ma sap se ma yohk oemeet ac yohk sripa oemeet.
39 Ma sap se akluo yohk sripa oapana ma se meet an: ‘Kom fah lungse mwet tulan
lom oana kom lungse kom sifacna.’
40 Ma sap nukewa lal Moses ac mwe luti nukewa lun mwet palu oan ye ma sap luo
inge.”

Kusen Siyuk Kacl Christ
(Mark 12:35–37; Luke 20:41–44)

41 Ke mwet Pharisee elos srakna tukeni muta, Jesus el siyuk selos,
42 “Mea kowos nunku ke Christ? Kowos nunku mu el wen nutin su?”
Ac elos fahk, “El wen natul David.”
43 Na Jesus el siyuk selos, “Fin ouingan, efu ku Ngun tuh oru David elan pangnol,
‘Leum’? Oana ke David el tuh fahk,
44 ‘Leum God El tuh fahk nu sin Leum luk:
Muta siskuk layot,
Nwe ke nga filiya mwet lokoalok lom ye niom.’
45 Na David el fin pangnol ‘Leum,’ ac fuka tuh Christ elan wen natul David?”
46 Wangin sie selos ku in topuk Jesus, ac tukun len sac wangin sie mwet pulaik in
sifil siyuk kutena mwe siyuk sel.

23

Jesus El Kaskas Lain Mwet Luti Ma Sap ac Mwet Pharisee
(Mark 12:38–39; Luke 11:43, 46; 20:45–46)

1 Tok kutu, Jesus el kaskas nu sin un mwet uh wi mwet tumal lutlut,
2 ac fahk, “Mwet luti Ma Sap ac mwet Pharisee pa fal in aketeya Ma Sap lal Moses
uh.
3 Ke ma inge kowos enenu in akos ac oru ma nukewa ma elos fahk kowos in oru
uh; tusruktu, nimet kowos etai orekma lalos, mweyen elos tia oru oana ma elos fahk.
4 Elos kapreni mwe utuk toasr ac upa ac filiya finpisen mwet uh, ac elos tia sang
sokofanna kufinpaolos in kasrelos us ma toasr inge.
5 Ma nukewa elos oru, elos oru mwet uh in liye. Ngetang liye ke elos arulana
akyokye box in nein verse in Ma Simusla* ma elos kapriya ke motonsrolos ac paolos!
Liye pac ke arulana loes mwe yun ke pulun nuknuk lalos uh!
6 Elos lungse muta ke acn wowo ke pacl in kufwa, ac ke acn ma sriyukla nu sin
mwet fulat in iwen lolngok uh.
7 Elos lungse mwet uh in paingulos ac srim nu selos ke nien tukeni lun mwet uh,
ac lungse mwet in pangnolos ‘Mwet Luti.’
8 Tia enenu in pangpang kowos ‘Mwet Luti,’ mweyen kowos nukewa mwet lili ac
lulu lun sie sin sie, ac oasr Mwet Luti sefanna lowos nukewa.
9 Ac kowos in tia pangon kutena mwet fin faclu ‘Papa,’ mweyen Papa sefanna
tomowos su inkusrao.
10 Kowos in tia pac lela mwet uh in pangon kowos ‘Mwet Kol,’ mweyen mwet kol
sefanna lowos uh pa Messiah.†
11 Eneneyuk tuh el su fulat emeet inmasrlowos elan mwet kulansap lowos.
12 El su sifacna akfulatyal ac fah akpusiselyeyuk, ac el su sifacna akpusiselyal el ac
fah akfulatyeyuk.

Jesus El Kaskas Lain Wosounkas Lalos
(Mark 12:40; Luke 11:39–42, 44, 52; 20:47)

13 “We nu suwos, mwet luti Ma Sap ac mwet Pharisee! Kowos mwet wosounkas!
Kowos kaliya nien utyak nu in Tokosrai lun kusrao nu sin mwet uh, a kowos sifacna
tia utyak nu we ku fuhlela mwet su lungse utyak in utyak! [
14 We nu suwos, kowos mwet luti Ma Sap ac mwet Pharisee. Kowos mwet
wosounkas! Kowos kiapu katinmas ac pusrala lohm selos, tari kowos filangkin pre
loeloes lowos! Ke kowos oru ouinge ac fah arulana yohk kaiyuk nu suwos!]‡
15 “We nu suwos, mwet luti Ma Sap ac mwet Pharisee! Kowos mwet wosounkas!
Kowos kalkal in meoa uh ac tupalla facl lulap in furokla moul lun sie mwet nu ke alu
lun mwet Jew; ac tukun el forla kowos oru tuh elan ilyak nu in Hell ac koluk yohk
liki kowos pacl luo.
16 “We nu suwos, kowos mwet kol kun! Kowos luti mwet uh ac fahk, ‘Kutena mwet
su fulahk ke Tempul, el tia enenu in akfalye fulahk lal; a el fin fulahk ke gold ma oan
in Tempul, na el enenu na in akfalye.’
17 Kowos mwet sulonginten ac lalfon! Ma ya kac yohk uh: gold uh, ku Tempul su
oru gold uh in mutal?
18 Kowos oayapa luti ac fahk mu, ‘Kutena mwet su fulahk ke loang in kisa uh, el ac
tia enenu in akfalye fulahk lal uh; a el fin fulahk ke mwe kisa ma oan fin loang uh,
na el enenu na in akfalye.’
19 Kowos arulana kun! Pia ma se ma yohk sripa uh: mwe kisa uh, ku loang se su
oru tuh mwe kisa uh in mutal?
20 Ke ma inge, mwet se fin fulahk ke loang uh, el fulahk ke loang uh ac ma nukewa
ma oan fac,
21 ac el fin fulahk ke Tempul, el fulahk kac ac oayapa ke God su muta we.

---

* **23:5** ***box in nein verse in Ma Simusla:*** Liye Dut 6:8. Box inge pangpang “philactery” in kas Greek. † **23:10** ***Messiah:*** Liye ke Kalmen Kutu Kas. ‡ **23:14** Kutu ma simusla uh sang v. 14.

22 Ac mwet se fin fulahk ke acn inkusrao, el orek fulahk ke tron lun God ac ke El
su muta fac.
23 “We nu suwos, mwet luti Ma Sap ac mwet Pharisee! Kowos mwet wosounkas!
Kowos sang nu sin God sie tafu singoul, finne ke mahsrik mwe akyuye mongo, oana
mint, dill, ac cumin; a kowos tiana akos ma yohk sripa ke Ma Sap inge uh: moulkin
nununku suwohs, pakoten, ac inse pwaye. Fal kowos in oru ma inge, ac tia pilesru
ma saya uh.
24 Kowos mwet kol kun! Kowos srengak ke won srisrik ngalngul ma putati nu ke
ma nimowos uh, a kowos okomla camel na fon soko!
25 “We nu suwos, mwet luti Ma Sap ac mwet Pharisee! Kowos mwet wosounkas!
Kowos aknasnasye likin cup lowos ac ahlu lowos uh, a acn luac uh sessesla ke ma
kowos eis ke inkanek in funmwet ac sulallal.
26 Kom sie mwet Pharisee kun! Aknasnasyela luin cup uh meet, na acn lik uh ac
fah nasnasla pac!
27 “We nu suwos, mwet luti Ma Sap ac mwet Pharisee! Kowos mwet wosounkas!
Kowos oana kulyuk ma sroalla fasrfasr luku uh, a acn loac uh sessesla ke srin mwet
misa ac ke ma kulawi.
28 In lumah sac pacna, wona lumowos lik, a insiowos sesseslana ke wosounkas ac
ke ma koluk.

Jesus El Fahkak Mwe Kai Nu Selos
(Luke 11:47–51)

29 “We nu suwos, mwet luti Ma Sap ac mwet Pharisee! Kowos mwet wosounkas!
Kowos oru kulyuk na wowo nu sin mwet palu, ac nawela eot ke kulyuk lun mwet ma
wo moul la,
30 a kowos fahk mu kowos funu oasr in pacl lun mwet matu lowos, kowos lukun
tia oru ma elos tuh oru, ke elos uniya mwet palu ah.
31 Ke fahk lowos inge, kowos sifacna akkalemye lah kowos ma nutin mwet akmas
su tuh uniya mwet palu ah!
32 Fin ouinge, kowos tafwelana orekma su mwet matu lowos ah tuh mutawauk ah!
33 Kowos wet sulallal ac wen nutin wet pwasin! Kowos ac kaingla fuka in tia anwuki
kowos in hell?
34 Ke ma inge nga fahkot nu suwos lah nga ac supwaot nu yuruwos mwet palu, mwet
lalmwetmet, ac mwet luti. Kowos ac fah uniya kutu, srupusrak kutu fin sakseng, ac
sringil kutu in iwen lolngok ac ukwalos liki sie siti nu ke sie pac siti.
35 Ac ke ma inge, kaiyuk nu ke akmas ma orek nu sin mwet wangin mwata nukewa
ac fah putati fowos, mutawauk oe ke akmas nu sel Abel, su wangin mwatal, nwe ke
anwuki lal Zechariah wen natul Berechiah, su kowos akmuseya inmasrlon Tempul
ac loang in kisa uh.
36 Pwayena nga fahk nu suwos, kaiyuk nu ke akmas inge nukewa ac fah putati nu
fin mwet in fwil se inge!

Lungse Lun Jesus Ke Acn Jerusalem
(Luke 13:34–35)

37 “Jerusalem, Jerusalem! Kom uniya mwet palu, ac tungal nu ke misa elos su God
El supwalosme in fahkak kas lal nu sum! Pacl ekasr nga tuh kena sruokkomi inpouk
oana ke sie won el kafisani torokrok natul ye paol, a kom tia lela!
38 Ke ma inge, Tempul lom uh ac fah pisinmala mweyen mwet uh ac fahsrelik liki.
39 Nga fahkot nu suwos, ingela kowos fah tia sifil liyeyu nwe ke na kowos fahk,
‘God Elan akinsewowoyal su tuku Inen Leum.’ ”

24

Jesus El Kaskas Ke Kunausyukla Lun Tempul
(Mark 13:1–2; Luke 21:5–6)

1 Jesus el fahsr liki Tempul ac ke el som, mwet tumal lutlut elos tuku nu yorol ac
srisrngi nu sel musaiyen lohm ke Tempul uh.
2 Ac el fahk, “Aok, wo komtal in liye ma inge nukewa. Pwayena nga fahk nu suwos,
wangin sie sin eot inge ac fah oan yen oan we uh — nufonna ac fah oeyuki.”

Mwe Ongoiya Ac Mwe Keok
(Mark 13:3–13; Luke 21:7–19)

3 Ke Jesus el muta Fineol Olive, mwet tumal lutlut elos tuku nu yorol in lukma ac
siyuk sel, “Fahkma nu sesr lah ma inge ac sikyak ngac, ac pia akilenyen tuku lom uh
ac saflaiyen faclu.”
4 Jesus el topuk ac fahk nu selos, “Liyekowosyang, tuh kowos in tia kiapweyukla
sin kutena mwet.
5 Mwet puspis ac mau tuku, su fahk mu elos kaskas inek, ac fahk, ‘Nga pa Messiah!’
Ac elos ac kiapwela mwet puspis.
6 Kowos ac fah lohng pusren mweun yen apkuran, ac pweng ke mweun yen loessula
me, tusruktu nik kowos fosrnga. Ma inge ac nuna sikyak, tusruktu tia pa inge
saflaiyen faclu.
7 Mutanfahl ac fah tuyak lain mutanfahl, tokosrai ac fah lain sie sin sie. Ac fah oasr
sracl lulap ac kusrusr in acn nukewa.
8 Ma inge nukewa oana polo ngal se meet lun sie mutan su akola in isus.
9 “Na mwet uh ac mau sruokkowosi ac eiskowosyang in akkeokye kowos nwe ke
anwuki kowos. Mwet e nukewa ac fah srungakowos ke sripuk.
10 Mwet puspis ac fah fuhleak lulalfongi lalos ke pacl sacn; elos ac tukakunak sie
sin sie, ac kwase sie sin sie.
11 Na mwet palu kikiap puspis ac fah sikyak ac kiapwela mwet puspis.
12 Ke sripen ma koluk uh ac yokyokelik in acn nukewa, oru lungse lun mwet uh ac
sriksrikeni.
13 Tusruktu, kutena mwet su muteng nwe ke safla, el ac fah moul.
14 Ac Pweng Wo inge ke Tokosrai uh ac fah lutiyuk fin faclu nufon in mwe loh nu
sin mwet nukewa; na faclu fah safla.

Mwe Srungayuk Lulap
(Mark 13:14–23; Luke 21:20–24)

15 “Kowos ac fah liye Mwe Srungayuk Lulap ma mwet palu Daniel el tuh fahkak
kac. Ma sruloala se inge ac fah tulokyak in acn mutal uh.” (El su rit kas inge, lela
elan etu kalmac!)
16 “Na elos su muta Judea elos ac enenu in kaingla nu fineol uh.
17 Sie mwet su muta fin mangon lohm sel uh elan tia sisla pacl in oatui ac eis kutena
ma lal liki lohm sel uh.
18 Mwet se su muta in ima uh elan tia folokla in eis coat lal.
19 Ac fah arulana koluk nu sin mutan su pitutu in pacl sac, ac mutan su tufahna
isusla uh.
20 Pre nu sin God tuh kowos fah tia enenu in kaingla in pacl in mihsrisr, ku ke len
Sabbath!
21 Tuh mwe ongoiya in pacl sac ac fah arulana yohk liki kutena kain koluk ma
sikyak oemeet me nwe misenge. Ac fah tia pac sikyak ouinge nwe tok.
22 Tusruktu God El akpuyela tari pisen len uh; El funu tia oru ouinge, lukun wangin
mwet moulla. Tusruktu ke sripen mwet su El sulela, God El ac akpuyela len uh.

23 “Na kutena mwet fin fahk nu suwos, ‘Liye! Messiah el a inge!’ Ku el fin fahk, ‘El
a ingo!’ — nimet kowos lulalfongi.
24 Tuh Messiah kikiap ac mwet palu kikiap ac fah sikyak; elos ac fah oru ma usrnguk
ac ma sakirik puspis in kiapwela mwet sulela lun God, elos fin ku.
25 Lohng akwoye! Nga akkalemye ma inge nu suwos meet liki pacl ac sikyak.
26 “Mwet fin fahk nu suwos, ‘Liye! El oasr yen mwesis ah!’ — nimet som nu we;
ku, elos fin fahk, ‘Liye, el a wikla in lohm uh!’ — nimet kowos lulalfongi.
27 Tuh Wen nutin Mwet el ac tuku oana sarom uh su sarmelik apunla kusrao nufon,
kutulap nwe roto.
28 “Kutena acn ma oasr mano misa we, won ma kang mano misa uh elos ac ueni
we.

Tuku Lun Wen nutin Mwet
(Mark 13:24–27; Luke 21:25–28)

29 “Ac tia paht tukun mwe ongoiya in len ingo, faht uh ac fah lohsrla, malem uh ac
fah tia sifil kalem, itu uh fah putatla liki kusrao, ac ku su oan yen engyeng uh ac fah
lisyukla liki acn selos.
30 Na mwe akul lun Wen nutin Mwet ac fah sikme yen engyeng uh; ac mwet nukewa
fin faclu ac fah tung ke elos liye Wen nutin Mwet el tuku inkusrao me fin pukunyeng
uh ke ku ac wolana yohk lal.
31 Pusren mwe ukuk lulap ac fah kasla, ac Wen nutin Mwet el fah supwalik lipufan
lal nu fin faclu nufon, ac elos ac fah eisani mwet sulosolla lal liki acn nukewa faclu.

Mwe Lutlut Ke Soko Sak Fig
(Mark 13:28–31; Luke 21:29–33)

32 “Lela sak fig uh in luti kowos ke sie mwe luti. Ke pacl se lesak uh tufahna srunak
sroa, na kowos etu lah pacl fol uh apkuran me.
33 In luma sac pacna, ke kowos ac liye ma inge nukewa, kowos ac etu lah pacl uh
apkuran me, akuranna mutauauk.
34 Pwayena nga fahk nu suwos, lah ma inge nukewa ac sikyak meet liki mwet ma
moul in pacl se inge ac misa.
35 Kusrao ac faclu ac fah wanginla, a kas luk ac fah tiana wanginla.

Wangin Mwet Etu Len Sac Ku Ao Sac
(Mark 13:32–37; Luke 17:26–30, 34–36)

36 “Tusruktu, wangin mwet etu lah len sac ku ao sac ac tuku ngac — tia pac lipufan
inkusrao, ku Wen. Papa mukefanna pa etu.
37 Pacl in tuku lun Wen nutin Mwet ac fah oana ke ma tuh sikyak in len lal Noah
ah.
38 Kutu len meet liki sronot sac, mwet uh mongo ac nim, mukul ac mutan orek
payuk, nwe ke na len se ma Noah el sroang nu fin oak ah.
39 Elos tiana etu ke ma ac sikyak uh, nwe ke na sronot ah tuku, ac pahtkakunulosla.
Ac fah ouinge pac ke pacl se Wen nutin Mwet el ac tuku uh.
40 In pacl sacn, mukul luo ac tukeni orekma inima uh: sie ac fah utukla, ac sie ac
mutana.
41 Mutan luo ac fah tukeni ilil flao ke sie mwe ilil: sie ac fah utukla, ac sie ac mutana.
42 Ke ma inge kowos tawi ac karinganang, mweyen kowos tia etu len se Leum lowos
el ac tuku.
43 Funu sie mwet etu ke pacl sie mwet pisrapasr ac tuku nu lohm sel an, kalem lah
el ac ngetnget na ac tia lela mwet pisrapasr sac in kunauselik lohm sel ac utyak.
44 Ke ma inge, kowos pac, kowos enenu in akola pacl nukewa, mweyen Wen nutin
Mwet el ac tuku ke sie ao ma kowos tia etu kac.

Mwet Kulansap Oaru Ac Mwet Kulansap Soaru (Luke 12:41–48)

45 “Na su sie mwet kulansap oaru ac lalmwetmet? El pa mwet se su leum lal el
filiya in kol mwet kulansap wial, ac elan kitalos ke pacl fal uh.
46 Fuka lupan insewowo lun mwet kulansap se inge leum lal el fin foloko nu lohm
sel ac konauk lah el oru ma inge!
47 Pwayena nga fahk nu suwos, leum sac el ac sang tuh mwet kulansap se inge in
liyaung ma lal nukewa.
48 Tusruktu, el fin mwet kulansap koluk se, el ac sifacna nunku sel mu leum se lal
inge ac tia sa in foloko,
49 na el ac mutawauk in uni mwet kulansap wial, ac mongo ac nimnim yurin mwet
sruhi.
50 Na leum lun mwet kulansap sac ac foloko ke len se ac ao se ma mwet kulansap
sac tia etu kac.
51 Leum lal ac sang kai na upa nu sel,* oana ma fal nu sin sie mwet wosounkas.
Ingo el ac fah tung, keok ac ngalis inwihsel.

25

Pupulyuk Ke Mutan Singoul

1 “Na Tokosrai lun kusrao ac fah mau ouinge: oasr mutan fusr singoul su us lam
lalos ac som in osun nu sin sie mwet pisrla.
2 Limekosr selos lalfon, ac limekosr lalmwetmet.
3 Ma limekosr ma lalfon uh us lam lalos, tuh wangin oil elos us saya.
4 A ma limekosr ma lalmwetmet uh us pac sufa sessesla ke oil welulos.
5 Mwet pisrla el pahtla in tuku, ouinge elos nukewa mutawauk in mwetkeli ac
motulla.
6 “Ke sun infulwen fong, sie pusra kasla ac fahk, ‘Mwet pisrla el a tuku ‘nge! Fahsru
osun nu sel!’
7 Mutan fusr nukewa ngutalik ac akoela lam lalos.
8 Na mutan lalfon limekosr ah fahk nu sin ma lalmwetmet limekosr ah, “Se lasr
kutu oil lomtal an, mweyen lam lasr uh ac kunla.’
9 Na ma lalmwetmet limekosr ah fahk, ‘Kut fin ac sot, na ac sufalla nu sesr kewa.
Fahla molela kutu lomtal ke nien kuka ah.’
10 Ouinge mutan lalfon uh som moul oil lalos, ac ke elos som, mwet pisrla el tuku.
Mutan limekosr ma lalmwetmet uh welul utyak nu ke kufwen marut uh, na kauli
srungul ah.
11 Tok, na mutan limekosr saya elos tuku, ac fahk, ‘Leum! Leum! Ikasla nu sesr!’
12 Na mwet pisrla el fahk, ‘Tia ku! Nga tia etekomtal!’ ”
13 Na Jesus el fahk, “Ke ma inge kowos taran, tuh kowos tia etu len sac ku ao sac.”

Pupulyuk ke Mwet Kulansap Tolu (Luke 19:11–27)

14 “Na Tokosrai lun kusrao ac fah mau ouinge: Oasr sie mwet ma ako in som
mutwata ke sie pac facl, na el pangonma mwet kulansap lal ac sang elos in liyaung
ma lal nukewa.
15 El sang nu sin kais sie fal nu ke lupan ku lal: nu sin sie el sang ipin mani gold
limekosr tausin, ac nu sin sie pac el sang luo tausin, ac nu sin sie pac el sang sie
tausin. Na el som.
16 Na mwet se ma eis limekosr tausin uh som, orekmakin mani yorol uh ac laesla
pac ke limekosr tausin ah.

---

* **24:51** ***sang kai na upa nu sel:*** kutu pac leng oemeet fahk mu “pakilya nu ke ip srisrik.”

17 In lumah sac pacna, mwet se ma eis tausin luo ah orekmakin ac laesla pac ke luo
tausin.
18 Tusruktu mwet se ma eis sie tausin el som, pukanak luf se infohk uh, ac okanla
mani lun leum lal uh loac.
19 Tukun pacl na loeloes se, leum se lun mwet kulansap inge foloko ac siyuk selos
koanon orekma lalos.
20 Mwet se ma eis tausin limekosr ah tuku ac sang pac tausin limekosr saya, ac
fahk, 'Kom tuh ase limekosr tausin ipin mani gold, ac liye nga orekmakin ac laesla
ke tausin limekosr pac.'
21 Na leum sac fahk, 'Kom mwet kulansap wo ac oaru. Wona orekma lom. Kom
oaru in liyaung ma pu, inge nga ac fah sot tuh kom in karingin ma pus. Fahsru ac
wiyu engankin mwe insewowo luk!'
22 Toko, el su eis tausin luo el tuku ac fahk, 'Leum, kom tuh ase luo tausin ipin mani
gold, ac liye nga orekmakin ac laesla ke tausin luo pac.'
23 Na leum sac fahk, 'Kom mwet kulansap wo ac oaru. Wona orekma lom. Kom
oaru in liyaung ma pu, inge nga ac fah sot tuh kom in karingin ma pus. Fahsru ac
wiyu engankin mwe insewowo luk!'
24 Na mwet kulansap se ma eis ipin mani gold tausin se ah, el tuku ac fahk, 'Leum,
nga etu lah kom mwet na upa se. Kom kosrani yen kom tia taknelik we, ac kom orani
fokin ima yen kom tia sisalik fita nu we.
25 Nga tuh sangeng, oru nga som ac okanla mani lom uh infohk uh. Liye! Pa inge
ma lom uh.'
26 Na leum sac fahk, 'Kom mwet kulansap koluk ac alsrangesr! Kom etu na lah nga
kosrani yen nga tia taknelik we, ac orani fokin ima yen nga tia sisalik fita uh we.
27 Kom funu sang mani luk uh nu in bank, nga lukun foloko ac eis nufon wi kap
kac uh.
28 Eisla mani an lukel ac sang nu sel su oasr tausin singoul yoro.
29 Tuh el su oasr ma yoro, ac fah itukyang pac kutu nu sel, na ac fah yohk ac yolyak
ma yorol. A el su wangin ma yoro, finne ma srisrik ma oan yorol, ac fah itukla lukel.
30 Ac funu mwet kulansap wangin sripa se inge, sisella nu acn lohsr likinum uh,
yen el ac fah tung ac ngalis inwihsel we.'

Nununku Safla

31 "Ke Wen nutin Mwet el ac tuku in wolana lal wi lipufan lal, el ac fah muta fin
tron fulat lal,
32 ac mwet in mutunfacl nukewa fah tukeni nu ye mutal. Na el ac fah sraclik mwet
uh nu ke u luo, oana ke mwet liyaung sheep uh ac srela sheep liki goat uh.
33 El ac fah filiya mwet suwoswos uh lac paol layot, ac mwet ngia layen lasa.
34 Na tokosra el ac fah fahk nu sin mwet su muta layot, 'Fahsru, kowos su
akinsewowoyeyuk sin Papa tumuk! Fahsru ac usrui tokosrai se su nuna akoeyukla
nu suwos oe ke mutaweyen orekla faclu.
35 Mweyen nga tuh masrinsral ac kowos kiteyu mongo; nga malu ac kowos se ma
nimuk; nga sie mwet sac ac kowos suliyuyak nu in lohm suwos;
36 wangin nuknuk luk ac kowos ase nuknuk luk; nga mas ac kowos kasreyu, nga
muta in presin ac kowos liyeyume.'
37 Na mwet suwoswos elos ac fah fahk nu sel, 'Leum, ku ngac kut liye kom
masrinsral ac kut sot ma nom, ku malu ac kut sot ma nimom?
38 Ngac kut liye kom sie mwet sac ac sulikomyak nu in lohm sesr, ku wangin nuknuk
lom ac kut sot nuknuk lom?
39 Ac ngac kut liye kom mas, ku muta in presin, ac kut tuku nu yurum?'

40 Na Tokosra el ac fahk, ‘Pwayena nga fahk nu suwos, ke kowos oru ma inge nu
sin sie su srik liki nukewa sin mwet lik,* kowos oru nu sik.’
41 “Na el ac fah fahk nu selos su muta lasa, ‘Fahla likiyu, kowos su selngawiyuk sin
God! Fahla nu ke e su ac fah firir ma pahtpat su akoeyukla nu sel Satan ac mwet lal!
42 Mweyen nga tuh masrinsral a kowos tia kiteyu mongo; nga malu a kowos tia ase
ma nimuk;
43 nga sie mwet sac a kowos tia suliyuyak nu in lohm suwos; wangin nuknuk luk a
kowos tia ase nuknuk luk; nga tuh mas ac muta in presin a kowos tia liyeyume.’
44 Na elos ac topuk nu sel, ‘Leum, ngac kut tuh liye kom masrinsral, ku malu, ku
sie mwet sac, ku wangin nuknuk lom, ku mas, ku muta in presin, ac tia kasrekom?’
45 Na Tokosra el ac fahk, ‘Pwayena nga fahk nu suwos, ke kowos tia kasru sie mwet
su srik liki nukewa sin mwet inge, kowos tia oru nu sik.’
46 Na mwet inge ac fah supweyukla nu ke kai ma pahtpat, ac mwet suwoswos elos
ac fah som nu ke moul ma pahtpat.”

26

Pwapa Lain Jesus
(Mark 14:1–2; Luke 22:1–2; John 11:45–53)

1 Tukun Jesus el luti ma inge nukewa nu selos, el fahk nu sin mwet tumal lutlut,
2 “Tukun len luo, oana kowos etu, ac fah pacl lun Kufwen Alukela, na Wen nutin
Mwet el ac fah itukyang in anwuki fin sakseng soko.”
3 In pacl se inge un mwet tol fulat ac mwet matu elos toeni ke inkul fulat sel
Caiaphas, su Mwet Tol Fulat,
4 ac oru pwapa lalos in sruokilya Jesus in lukma tuh in anwuki el.
5 Na elos fahk, “Enenu kut in tia oru ke pacl in kufwa uh, mweyen ac ku in pirakak
lokoalok.”

Jesus El Mosrweyukla In Bethany
(Mark 14:3–9; John 12:1–8)

6 Jesus el som nu Bethany ac muta in lohm sel Simon, sie mwet su musen lepa meet.
7 Ke Jesus el mongo, oasr sie mutan tuku nu yorol us mwe akmusra keng ac yohk
molo ma oan in sie mwe neinyuk orek ke eot alabaster, ac el okoaung nu fin sifal
Jesus.
8 Mwet tumal lutlut elos liye ma inge ac elos arulana toasrla kac. Elos siyuk, “Mwe
mea in sununteiyuk ma inge?
9 Mwe akmusra inge ku in kukakinyukla ke moul na yohk, ac mani kac uh sang
kasru mwet sukasrup!”
10 Jesus el etu ma elos fahk, ac el fahk nu selos, “Efu kowos ku kaskas akkolukye
mutan se inge? Orekma na wo se pa el oru nu sik inge.
11 Ac oasr mwet sukasrup in masrlowos pacl nukewa, a nga ac tia muta yuruwos
pacl nukewa.
12 Ke el mosrweyula ouinge, el akoela monuk nu ke pukpuki.
13 Pwayena nga fahk nu suwos, lah yen nukewa ma Pweng Wo se inge lutiyuk we
fin faclu, ma el orala inge ac fah srumunyuk in esamyuk el kac.”

Judas El Akoo in Tukakunulak Jesus
(Mark 14:10–11; Luke 22:3–6)

14 Na sie sin mwet lutlut singoul luo lun Jesus, el su pangpang Judas Iscariot, el som
nu yurin un mwet tol fulat

* **25:40** ***mwet lik:*** kalmeya pa kutena sin mwet lal, mukul ku mutan.

15 ac siyuk selos, “Mea kowos ac se nu sik nga fin tukakunulak Jesus nu suwos?”
Na elos oakla ipin silver tolngoul ac sang nu sel.
16 In pacl sac lac, Judas el suk na sie pacl wo lal in eisalang Jesus nu selos.

Jesus El Mongo Ke Kufwen Alukela Wi Mwet Tumal Lutlut
(Mark 14:12–21; Luke 22:7–13, 21–23; John 13:21–30)

17 Ke len se meet lun Kufwen Bread Tia Akpulol, mwet tumal lutlut elos tuku nu
yurin Jesus ac siyuk sel, “Pia acn kom lungse kut in akoela Kufwen Alukela lom an
we uh?”
18 Na Jesus el fahk, “Fahla nu yurin sie mukul su oasr in siti uh ac fahk nu sel,
‘Mwet Luti el fahk mu: Pacl luk apkuran me. Nga ac mwet tumuk lutlut ac fah oru
Kufwen Alukela lasr in lohm sum.’ ”
19 Mwet tumal lutlut elos oru oana ke Jesus el fahk nu selos, ac elos akoela Kufwen
Alukela.
20 Ke ekela, Jesus ac mwet tumal lutlut singoul luo elos mutani in mongo.
21 Ke elos mongo, Jesus el fahk, “Pwayena nga fahk nu suwos, sie suwos ac
tukakinyuyak.”
22 Mwet tumal lutlut elos arulana supwarla ke kas inge, ac kais sie selos mutawauk
in siyuk sel, “Leum, ya nga pa kom fahk uh?”
23 Na Jesus el fahk, “El su wiyu isongya bread nal nu in ahlu se inge, el pa ac
tukakinyuyak.
24 Wen nutin Mwet el ac fah misa oana ke Ma Simusla fahk, a we nu sin mwet se
su ac tukakunulak uh! Funu el tiana isusla lukun wo nu sel!”
25 Na Judas, el su ac tukakunulak, el siyuk sel, “Mwet Luti, ya nga pa kom fahk uh?”
Na Jesus el fahk, “Kom fahk na.”

Kufwa Lun Leum
(Mark 14:22–26; Luke 22:14–20; Sie Corinth 11:23–25)

26 Ke elos mongo, Jesus el eis bread se, sang kulo kac, na el kunsalik ac sang nu sin
mwet tumal lutlut ac fahk, “Kowos eis ac mongo; ma inge monuk.”
27 Na el eis sie cup, sang kulo kac, ac sang nu selos ac fahk, “Kowos nukewa nim
kac.
28 Ma inge srahk lun wuleang su ukuiyukla in eela ma koluk lun mwet puspis.
29 Nga fahk nu suwos, nga ac fah tia sifil nim wain nwe ke na nga wi kowos nim
ke wain sasu in Tokosrai lun Papa tumuk.”
30 Na tukun elos yuk soko on in kaksak, elos illa ac som nu Fineol Olive.

Jesus El Fahkak Lah Peter El Ac Lafwekunul
(Mark 14:27–31; Luke 22:31–34; John 13:36–38)

31 Na Jesus el fahk nu selos, “Ofong na, kowos nukewa ac fah kaingelik likiyu, oana
ke Ma Simusla uh fahk: ‘God El ac uniya mwet shepherd, ac sheep uh fah kaingelik.’
32 Tusruktu ke nga ac sifil akmoulyeyukyak, nga ac fah som meet liki kowos nu
Galilee.”
33 Na Peter el kasla ac fahk nu sin Jesus, “Nga ac fah tiana som liki kom, elos inge
nukewa finne som liki kom!”
34 Na Jesus el fahk nu sel Peter, “Pwayena nga fahk nu sum, meet liki won uh ac
kahkla ofong, kom ac lafwekinyu pacl tolu.”
35 Ac Peter el fahk, “Nga ac tiana lafwekin kom, nga finne ac wi kom misa!”
Ac mwet lutlut saya nukewa elos fahk oapana.

Jesus El Pre In Gethsemane
(Mark 14:32–42; Luke 22:39–46)

36 Na Jesus ac mwet tumal lutlut elos som nu in acn se pangpang Gethsemane, ac
el fahk nu selos, “Kowos muta inge ac nga ac som nu meeto in pre.”
37 El eisal Peter ac wen luo natul Zebedee welul, ac el mutawauk in asor ac
toasrlana,
38 ac el fahk nu seltal, “Yoklana asor ac toasr lun insiuk, apkuranna nga in misa
kac. Komtal mutana inge ac wiyu ngetnget ac soano.”
39 El fahsr kutu nu meet, ac faksufi ac pre, “O Papa, fin ku, nga siyuk kom in eisla
cup in keok se inge likiyu! Tusruktu in tia ou lungse luk, a in ou lungse lom.”
40 Na el folokla nu yurin mwet tumal lutlut tolu ah, tuh eltal nu motul, ac el fahk
nu sel Peter, “Ya komtal koflana wiyu soano ke ao sefanna?
41 Soano ac pre tuh komtal in tia putatyang nu in mwe sruhf. Pwaye, ngun lungse,
a ikwa munas.”
42 Na Jesus el sifilpa som ac pre ac fahk, “O Papa, cup in keok se inge fin tia ku in
itukla likiyu nwe ke na nga numla, lela ma lungse lom in orek.”
43 Na el sifil folokla nu yurin mwet tumal lutlut ac liye ke eltal motulna ac tia ku in
ngutalik ke mwetkel laltal.
44 Na Jesus el sifilpa som lukeltal, ac pre ke pacl se aktolu, ac kalweni pacna ma el
fahk meet ah.
45 Na el foloko nu yurin mwet tumal lutlut ac fahk, “Ya komtal srakna motul ac
mongla? Liye! Sun tari ao se ma Wen nutin Mwet ac tukakinyukyak ac itukyang nu
inpoun mwet koluk.
46 Tukakek, kut som. Liye, pa inge mwet se ma ac tukakinyuyak ah!”

Sruhu Jesus
(Mark 14:43–50; Luke 22:47–53; John 18:3–12)

47 Jesus el srakna kaskas ke Judas, sie sin mwet singoul luo el tuku. El wi sie un
mwet na pus su supweyukme sin un mwet tol fulat ac mwet matu, ac elos us cutlass
ac sak in anwuk inpaolos.
48 Mwet se ma tukakunulak ah el tuh fahkang sie mwe akul nu sin u lulap sac:
“Mwet se ma nga ac ngokya muta uh pa kowos ac sruokya uh!”
49 Judas el fahsryang na nwe yorol Jesus ac fahk, “Paing kom, Mwet Luti,” na el
ngokya mutal.
50 Na Jesus el fahk nu sel, “Mwet kawuk, oru aksaye ma kom tuku in oru an!”
Na elos tuku ac sruokilya Jesus, ac kaprilya.
51 Ac sie selos su welul Jesus el faesak cutlass natul ac pakela la sren mwet kulansap
se lun Mwet Tol Fulat.
52 Na Jesus el fahk nu sel, “Folokunang cutlass nutum an nu yen oan we an. Elos
nukewa su orekmakin cutlass, ac fah misa ke cutlass.
53 Ya kom nunku mu nga tia ku in pang nu sin Papa tumuk, na in kitin pacl ah na El
ac supwama pus liki legion* singoul luo ke lipufan lal?
54 Tusruktu fin ouinge, na ac akpwayeiyuk fuka Ma Simusla ma fahk mu ma inge
enenu na in sikyak?”
55 Na Jesus el kaskas nu sin un mwet su tuku inge ac fahk, “Ya kowos enenu na in
us cutlass ac sak in anwuk in tuh sruokyuwi, oana in mwet pisrapasr sulallal se pa
nga? Len nukewa nga muta ac luti in Tempul, a kowos tia sruokyuwi.
56 Tuh ma inge nukewa orek in akpwayei Ma Simusla ac kas lun mwet palu.”
Na mwet tumal lutlut nukewa elos som lukel ac kaingelik.

Jesus Ye Mutun Un Mwet Pwapa Uh
(Mark 14:53–65; Luke 22:54, 55, 63–71; John 18:13–14, 19–24)

* **26:53** ***legion:*** sie un mwet mweun lun mwet Rome, su pisa oasr ke tausin tolu nu ke onkosr mwet fahsr, ac siofok nu ke luofoko mwet kasrusr fin horse.

57 Mwet ma sruokilya Jesus elos kololla nu lohm sel Caiaphas, Mwet Tol Fulat, yen
un mwet luti Ma Sap ac mwet matu elos tukeni we.
58 Peter el fahsr loessula tokol nwe ke inkul lun Mwet Tol Fulat. El utyak nu we ac
muta yurin mwet karingin inkul uh in liye lah mea ac sikyak.
59 Un mwet tol fulat ac Un Mwet Pwapa Fulat kewa elos tukeni suk ma loh kikiap
lain Jesus elos in ku in unilya,
60 tusruktu elos tia ku in konauk mwatal, finne pus mwet ma tuku ac fahk kas
kikiap kacl. Na tok, mwet luo tuyak
61 ac fahk, “Mwet se inge tuh fahk mu, ‘Nga ku in kunausla Tempul lun God ac sifil
musaela ke len tolu na.’ ”
62 Mwet Tol Fulat el tuyak ac fahk nu sin Jesus, “Ya wangin ma kom ac fahk in
topuk kas in lain kom inge?”
63 Tusruktu Jesus el mislana tia kas. Na Mwet Tol Fulat el sifil fahk nu sel, “Nga
fahk nu sum tuh kom in fulahk nu sesr Inen God moul, ya kom pa Messiah, Wen
nutin God?”
64 Na Jesus el topuk ac fahk nu sel, “Kom fahk na. Tuh nga fahk nu suwos nukewa,
ingela kowos ac fah liye Wen nutin Mwet ke el muta layen layot Sel su Kulana, ac
tuku fin pukunyeng lun kusrao!”
65 Ke El fahk ma inge, Mwet Tol Fulat el seya nuknuk lal ac fahk, “El kaskas enum
lain God! Kut tia sifil enenu mwet loh! Kowos lohng tari enum in kaskas lal uh!
66 Mea kowos wotela?”
Na elos nukewa fahk, “Oasr mwatal. Fal elan misa.”
67 Na elos aniya mutal ac srunglul, ac elos su puok mutal
68 elos fahk, “Kom pa Christ. Palya nu sesr lah su puok kom uh!”

Peter El Lafwekunul Jesus
(Mark 14:66–72; Luke 22:56–62; John 18:15–18, 25–27)

69 Peter el srakna muta inkul lun Mwet Tol Fulat, na sie sin mutan kulansap lun
Mwet Tol Fulat el tuku nu yorol ac fahk nu sel, “Kom pac pa sie mwet ma welul Jesus,
mwet Galilee sac.”
70 Tuh Peter el lafwekin ye mutun mwet nukewa, ac fahk, “Nga tia etu ma kom
fahk an.”
71 Na el oatula nu ke mutunpot uh, ac sie pac sin mutan kulansap uh liyalak ac fahk
nu sin mwet ma muta we uh, “Mukul se inge tuh welul Jesus lun Nazareth.”
72 Na Peter el sifilpa lafwekin ac fahk, “Nga fulahk lah nga tia etu mwet sacn!”
73 Tok kutu srisrik na mwet ma tu in sac tuku nu yorol Peter ac fahk, “Pwayena lah
kom sie selos, mweyen ah in pusrem fahkkomyak!”
74 Na Peter el fahk, “Nga fulahk lah nga kaskas pwaye! God Elan selngawiyu nga
fin kikiap! Nga tia etu mwet sacn!”
In pacl sacna won kahkla,
75 na Peter el esamak kas ma Jesus el tuh fahk nu sel: “Meet liki won uh ac kahkla,
kom ac lafwekinyu pacl tolu.” El tufokla liki acn sac, ac tung arulana upa.

27

Utukla Jesus Nu Yorol Pilate
(Mark 15:1; Luke 23:1–2; John 18:28–32)

1 Toang na ke lotutang tok ah, mwet tol fulat ac mwet matu nukewa elos pwapa in
unilya Jesus.
2 Elos kaprilya ke sein, ac pwanulla nu yorol Pilate, governor Rome se su karingin
acn Judea.

Misa Lal Judas
(Orekma 1:18–19)

3 Judas, su tukakunulak Jesus, ke el lohngak lah wotla mu in anwuki Jesus, el auli
insial, ac folokunla ipin silver tolngoul ah nu sin mwet tol fulat ac mwet matu ah.
4 Ac el fahk, “Nga orala ma na koluk se ke nga tukakunak sie mwet su wangin
mwata in anwuki!”
Ac elos fahk nu sel, “Ac mea lasr nu kac? Ma na nu sum pa ma ingan.”
5 Judas el sisya ipin silver uh in Tempul ac illa. Na el som sifacna loksakla.
6 Mwet tol fulat elos srukak ipin mani uh ac fahk, “Mani inge ma moliyen srah —
Ma Sap lasr uh tia lela kut in likiya mani ouinge ke nien fil mani lun Tempul.”
7 Na elos insesela in orekmakin mani sac in molela acn se lun sie mwet orek ahlu
kle, tuh in nien kulyuk nu sin mwetsac uh.
8 Pa inge sripa se oru pangpang acn sac “Acn lun Srah” nwe misenge.
9 Ke ma inge akpwayeiyuk kas lal Jeremiah mwet palu su fahk, “Elos eis ipin silver
tolngoul, lupa se mwet Israel elos insese in sang molella kac,
10 ac orekmakin in sang molela acn se lun mwet orek ahlu kle se, oana ke Leum El
sapkin nu sik.”

Pilate El Kusen Siyuk Sin Jesus
(Mark 15:2–5; Luke 23:3–5; John 18:33–38)

11 Jesus el tu ye mutun Governor, ac Governor el siyuk sel, “Ya kom pa tokosra lun
mwet Jew?”
Na Jesus el fahk, “Kom fahk na.”
12 Na ke mwet tol fulat ac mwet matu elos fahk kas in tukak kacl, wanginna ma el
fahk.
13 Na Pilate el fahk nu sel, “Ya kom tia lohng kas in tukak puspis ma elos lain kom
kac inge?”
14 Tusruktu Jesus el tiana fahkla siefanna kas, su arulana mwe lut nu sel Governor.

Wotla In Anwuki Jesus
(Mark 15:6–15; Luke 23:13–25; John 18:39—19:16)

15 In pacl in Kufwen Alukela nukewa, oasr oakwuk se lun governor lun acn Rome
in aksukosokyela sie sin mwet kapir in presin ma mwet uh ac siyuk in ikakla.
16 In pacl se inge, oasr sie mwet presin pwengpeng ke koluk la. Inel pa Barabbas.
17 Ouinge ke mwet Jew puspis tukeni, Pilate el siyuk selos, “Su kac kowos lungse
nga in aksukosyela nu suwos uh? Barabbas, ku Jesus su pangpang Christ?”
18 El arulana etu lah mwet kol lun mwet Jew elos eisalang Jesus nu sel mweyen elos
sok sel.
19 Ke Pilate el muta ke nien nununku, mutan kial el sapla nu sel ac fahk, “Nimet
kom oru kutena ma nu sin mwet se ingan su wangin mwatal, mweyen mweme se
nga mwemei fong kacl arulana aklokoalokyeyu.”
20 Mwet tol fulat ac mwet matu elos pirakak insien mwet uh in siyuk Pilate elan
tulalla Barabbas ac unilya Jesus.
21 Ac Pilate el siyuk sin mwet uh, “Su kac sin mwet luo inge kowos lungse nga in
aksukosokyela?”
Ac elos fahk, “Barabbas!”
22 Na Pilate el siyuk selos, “Ac mea nga ac oru nu sin Jesus su pangpang Messiah?”
Elos nukewa fahk, “Unilya fin sakseng!”
23 Ac Pilate el sifil siyuk, “Ma koluk fuka el orala uh?”
Na elos wowoyak ke kuiyalos ac fahk, “Unilya fin sakseng soko!”

24 Ke Pilate el akilen lah wangin ma el ku in oru in kutong wowon lun un mwet uh,
el eis kutu kof ac ohlla paol ye mutalos nukewa, ac fahk, “Wangin mwetik ke misa
lun mwet se inge! Ma inge ma na lowos!”
25 Na mwet e nukewa elos topuk ac fahk, “Lela mwatan misa lal in oan facsr ac
tulik natusr!”
26 Na Pilate el tulalla Barabbas nu selos; ac tukun el sap in sringsring Jesus, el
eisalang tuh in anwuki el fin sakseng soko.

Mwet Mweun Elos Aksruksrukel Jesus
(Mark 15:16–20; John 19:2–3)

27 Na mwet mweun lal Pilate elos usalla Jesus nu inkul fulat lal governor, ac mwet
mweun wialos nukewa toeni apnulla.
28 Elos sarukla nuknuk lal ac nokmulang ke sie nuknuk srusra.
29 Na elos pirakela sie tefuro ke lah ma oasr otoh kac ac sang nu fin sifal, ac sang
sak soko nu inpaol layot; ac elos epasrla ye mutal ac aksruksrukel ac fahk, “Paing
kom, Tokosra lun mwet Jew!”
30 Elos anel, ac eisla sak soko ah ac sang puok sifal.
31 Tukun elos aksruksrukel tari, elos sarukla nuknuk srusra sac, ac sifil nokmulang
ke nuknuk se lal ah, na elos pwanulla in tuh anwuki el fin sakseng.

Sripsripyak Jesus Fin Sakseng Soko
(Mark 15:21–32; Luke 23:26–43; John 19:17–27)

32 Ke elos illa liki siti uh, elos sun sie mwet Cyrene su pangpang Simon, na mwet
mweun elos sap ku nu sel elan us sakseng lun Jesus.
33 Elos tuku sun acn se pangpang Golgotha, su kalmac pa “Sri In Ahlunsuf.”
34 Na elos sang nu sin Jesus wain karyak ke ma mwen; tuh ke el ema tari el tia
lungse nim.
35 Elos srupsrulak fin sakseng soko ah, na elos susfa ke nuknuk el nukum ah, in
konauk lah ac ma lun su.
36 Tukun ma inge, elos muta in acn sac ac taranul Jesus.
37 Ac elos patikya sie ma simla oan lucng liki sifal, ma akkalemye sripen anwuki el,
su fahk, “El inge Jesus, Tokosra lun mwet Jew.”
38 Na elos oayapa srupusrak mwet pisrapasr sulallal luo welul, sie layot ac sie lasa.
39 Mwet su fahsryak we elos usruk kwawalos ac fahk kas koluk in angnol Jesus,
40 ac fahk, “Kom pa tuh fahk mu kom ac kunausla Tempul ac sifil musaela tukun
len tolu! Kom fin Wen nutin God, sifacna molikomla! Fani liki sakseng soko an!”
41 In lumah se na inge, mwet tol fulat ac mwet luti Ma Sap ac un mwet matu elos
oayapa aksruksrukel ac fahk,
42 “El molela mwet ngia, a el tia ku in sifacna molella! Ya tia el pa tokosra lun Israel
uh? El fin fani liki sakseng soko ingan ingena, na kut fah lulalfongel!
43 El lulalfongi God, ac sifacna fahk mu el Wen nutin God. Kolya kut in liye lah God
El ac lungse molella!”
44 Finne mwet pisrapasr ma welul sripsripyak uh, eltal wi pac aksruksrukel.

Misa Lun Jesus
(Mark 15:33–41; Luke 23:44–49; John 19:28–30)

45 Ke infulwen len, in polo acn sac nufon lohsrla ke lusen ao tolu.
46 Na apkuran nu ke ao tolu tafun len tok, Jesus el wowoyak ac fahk, *“Eli, Eli, lema
sabachthani”*? su kalmac uh pa, “God luk, God luk, efu kom ku fahsr likiyu?”
47 Kutu sin mwet ma tu in sac elos lohngol ac elos fahk, “El pangnol Elijah!”
48 Na sie selos kasrusr ac eis sie insroal, twenya ke wain mwen, ac sang nu ke soko
sak, na kolak elan nim.

49 A mwet ngia elos fahk, “Kolyawin, kut soano lah Elijah el ac tuku molella!”
50 Jesus el sifil wola ke sie pusra lulap, ac sisla mongol.
51 Na in pacl sacna, lisrlisr se lisringyen Acn Mutal Na Mutal in Tempul ah mihsalik
ip luo lac lucngi nwe ten. Faclu kusrusryak, eot lulap uh fokelik,
52 inkulyuk uh ikakla, ac mwet puspis sin mwet lun God su misa meet elos sifilpa
akmoulyeyukyak
53 ac illa liki kulyuk lalos. Ac tukun Jesus el moulyak liki misa, elos som nu in Siti
Mutal, yen mwet puspis liyalos we.
54 Ke mwet kol se lun un mwet mweun, ac mwet lal su taran Jesus, elos pula kusrusr
lun faclu, ac liye ma nukewa ma sikyak inge, elos tuninfongla ac fahk, “Pwayena lah
el inge Wen nutin God!”
55 Mutan puspis wi pac muta in sac, su tu loes kutu ac liye ma orek uh. Elos inge
tuh welul Jesus tuku Galilee me ac kulansupwal.
56 Kutu selos pa Mary Magdalene,* Mary nina kial James ac Joseph, ac mutan kial
Zebedee.

Pukpuki Jesus
(Mark 15:42–47; Luke 23:50–56; John 19:38–42)

57 Ke ekela, sie mwet kasrup in acn Arimathea el tuku. Inel pa Joseph, ac el sie pac
mwet lutlut lun Jesus.
58 El utyak nu ye mutal Pilate ac siyuk ke monin Jesus, ac Pilate el sap in itukyang
monin Jesus nu sel Joseph.
59 Ouinge Joseph el eisya manol ac nokmulla ke nuknuk linen sasu se,
60 ac filiya in kulyuk se lal sifacna su el tufahna taflela in eot uh. Tari el epusang
eot na lulap se sang kosrala mutun kulyuk uh, na el som.
61 Mary Magdalene ac Mary se ngia eltal muta we tulanot kulyuk sac.

Mwet In Taran Kulyuk Uh

62 In len tok ah, len Sabbath,† un mwet tol fulat ac mwet Pharisee elos tukeni som
osun nu sel Pilate,
63 ac fahk nu sel, “Governor, kut esam lah ke mwet kikiap sac srakna moul ah, el
tuh fahk mu, ‘Nga ac fah sifil akmoulyeyukyak tukun len tolu.’
64 Ke sripa se inge, wo kom in sap in arulana taranyuk kulyuk sac nwe ke sun len
se aktolu, tuh mwet tumal lutlut elos fah tia ku in som ac pisrala manol, tari elos fahk
nu sin mwet uh mu akmoulyeyukyak el liki misa. Kikiap se tok inge ac koluk liki na
kikiap se meet ah.”
65 Ouinge Pilate el fahk nu selos, “Eis kutu mwet soan, ac kowos som taran kulyuk
sac akwoye.”
66 Ouinge elos som ac siliya eot se ke kulyuk uh in ku, ac elos filiya kutu mwet in
taran.

28

Jesus El Moulyak
(Mark 16:1–10; Luke 24:1–12; John 20:1–10)

1 Tukun len Sabbath, ke kusrun len in Sunday, Mary Magdalene ac Mary se ngia
eltal som in liye kulyuk uh.
2 In kitin pacl ah na kusrusr na upa se sikyak; na sie lipufan lun Leum oatui
inkusrao me, epusla eot sac ac muta fac.

---

* **27:56** ***Mary Magdalene:*** Mary se inge el mwet Magdala, sie siti srisrik in acn Galilee. † **27:62** ***Sabbath:*** len Sabbath lun mwet Jew pa Saturday lasr uh.

3 Mutal arulana saromrom oana sarom lucng, ac nuknuk lal arulana fasrfasr oana
snow.
4 Ac mwet soan ke kulyuk uh elos arulana sangeng ac rarrar, ac elos putati oan
infohk uh oana mwet misa.
5 Na lipufan sac fahk nu sin mutan luo ah, “Komtal tia enenu in sangeng. Nga etu
lah komtal suk Jesus su anwuki fin sakseng soko.
6 El wangin inge. Akmoulyeyukyak el, oana el tuh fahk. Fahsru liye acn se ma el
tuh oan we uh.
7 Komtal sulaklak som ac fahkang nu sin mwet tumal lutlut ouinge, ‘Ak-
moulyeyukyak el tari liki misa, ac inge el a som meet liki kowos nu Galilee; ac kowos
ac fah liyal we!’ Esam ma nga fahk nu sumtal inge.”
8 Ouinge eltal sulaklak som liki kulyuk uh. Eltal sangeng a eltal oayapa sessesla ke
engan, ac eltal kasrusr in sulkakin kas inge nu sin mwet tumal lutlut.
9 In kitin pacl ah na Jesus el sonoltal ac fahk nu seltal, “Paing komtal.” Eltal
kalukyang nu yorol, sruokya nial, ac alu nu sel.
10 Ac Jesus el fahk nu seltal, “Nimet komtal sangeng. Fahla ac fahk nu sin mwet
wiuk elos in som nu Galilee, ac elos ac fah liyeyu we.”

Kas Lun Mwet Soan Uh

11 Ke pahl se mutan inge som, kutu sin mwet soan ma taran kulyuk uh elos folokla
nu in siti uh ac fahkak nu sin mwet tol fulat ma nukewa ma sikyak uh.
12 Mwet tol fulat elos osun yurin un mwet matu ac elos tukeni orala pwapa lalos,
ac elos sang mani na yohk se nu sin soan uh
13 ac fahk, “Kowos in fahk mu mwet tumal lutlut elos tuku ke fong ac pisrala manol
ke kowos motul.
14 Governor el fin lohngak, kut ac akwoyal ac fahk lah wangin ma koluk lowos, na
komtal tia enenu in fosrnga ke kutena ma.”
15 Mwet soan elos eis mani uh ac oru oana ma fwack nu selos. Na kas se inge
srumunyuk inmasrlon mwet Jew in pacl sac me nwe misenge.

Jesus El Sikyang Nu Sin Mwet Tumal Lutlut
(Mark 16:14–18; Luke 24:36–49; John 20:19–23; Orekma 1:6–8)

16 Mwet tumal lutlut singoul sie elos som nu fineol soko in acn Galilee, yen ma Jesus
el tuh sapkin elos in som nu we.
17 Ke elos liyal elos alu nu sel, a kutu selos alolo.
18 Jesus el kalukyang nu yorolos ac fahk nu selos, “Ku nukewa inkusrao ac fin faclu
ituku nu sik.
19 Ke ma inge kowos som nu yurin mwet in mutunfacl nukewa fin faclu, ac oru tuh
elos in mwet tumuk lutlut: baptaiselos Inen Papa, Wen, ac Ngun Mutal,
20 ac luti nu selos in akos ma nukewa nga sapkin nu suwos. Ac nga ac fah wi kowos
pacl nukewa nwe ke safla faclu.”

Pweng Wo Ke Jesus Christ
Ma Simla Sel
MARK

Tukakinyen Book In MARK

Book se inge, *Pweng Wo Ke Jesus Christ Ma Simla Sel Mark*, mutawauk ke kas inge: "Pa inge Pweng Wo ke Jesus Christ, Wen Nutin God." Akkalemyeyuk yohk ouiyen orekma lun Jesus ac ouiyen ku lulap lal. Ku lal uh akilenyuk ke luti lal, ac ke el sisla ngun fohkfok, ac ke el nunak munas ke ma koluk lun mwet. Jesus el fin sramsram kacl sifacna el orekmakin ine se inge 'Wen nutin Mwet' su tuku in sang moul lal in aksukosokye mwet uh liki ku lun ma koluk.

Book in *Mark* el fahkak sramsram ke Jesus ke kas na suwoswos ac pulaik, yokna ke ma Jesus el oru, liki kas in luti lal. Tukun aketeya fototo lal kacl John Baptais, ac ke baptaisla ac srifeyuk lun Jesus, mwet se su simusla book se inge el tafwela ke orekma in akkeyala mwet mas ac orekma in luti lun Jesus. Na tok, elos su welul, yokelik kalem lalos kacl, a mwet ma lainul elos arulana kwasel yohk liki meet. Chapter ekasr safla uh fahkak ke ma sikyak nu sin Jesus ke wik se safla lal ke el moul muta faclu, yokna ke misa lal fin sakseng ac sifil moulyak lal.

Pusra Safla luo ke book se inge, su ma filiyuki in bracket ouinge: [ ] — nunkeyuk mu simla sin siena mwet, ac tia ma simisyukla sel Mark.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Mutaweyen Pweng Wo 1:1–13
Luti lun Jesus in Galilee 1:14—9:50
Jesus el som liki Galilee nu Jerusalem 10:1–52
Wik safla lun Jesus in Jerusalem ac acn ma apkuran nu we 11:1—15:47
Sifil moulyak lun Jesus 16:1–8
Leum el sikyak nu sin mwet tumal lutlut ac sowak nu inkusrao 16:9–20

Luti Lal John Baptais
(Matthew 3:1–12; Luke 3:1–18; John 1:19–28)

1 Pa inge Pweng Wo ke Jesus Christ, Wen nutin God.
2 Pweng Wo se inge mutawauk oana ke Isaiah mwet palu el simusla ac fahk:
"Liye, nga ac supwaot mwet palu luk meet liki kom
Su fah akoo inkanek lom.
3 Sie pusra wowoyak yen mwesis ac fahk,
'Kowos akoo inkanek lun Leum,
Ac aksuwosye elan fahsr kac!' "
4 Ouinge John el tuku nu yen mwesis ac el baptaisi mwet ac lotelos ac fahk, "Kowos auliyak ac baptaisla, na God El fah eela ma koluk lowos."
5 Mwet puspis tuku liki acn Judea ac siti Jerusalem, ac som in lohng luti lal John. Elos fahkak ma koluk lalos, ac el baptaiselosla Infacl Jordan.
6 John el nokomang nuknuk orekla ke unen camel, ac mwe lohl losyen infulwal orekla ke kulun kosro, ac mwe mongo nal pa locust ac honey inima.
7 Ac el fahkak nu sin mwet uh, "Oasr sie ac tuku tukuk su arulana fulat likiyu. Nga tia fal in suwoli ac tulala ah losyen faluk lal.
8 Nga baptaisikowosla ke kof, a el ac fah baptaisi kowos ke Ngun Mutal."

Baptaisla Ac Srifeyuk Jesus
(Matthew 3:13—4:11; Luke 3:21–22; 4:1–13)

9 Tia paht toko na Jesus el tuku liki Nazareth in acn Galilee, ac John el baptaisella
Infacl Jordan.
10 Ac ke pacl se na el tufahna utyak liki inkof uh, el liye inkusrao ikakelik ac Ngun
oatui oana sie wuleoa, ac tuhwi nu facl.
11 Ac pusra se tuku inkusrao me ac fahk, “Kom Wen kulo nutik. Nga insewowo
sum.”
12 Ke pacl sacna, Ngun kololla nu yen mwesis,
13 ac el muta we len angngaul, ac Satan el srifel. Oasr kosro lemnak in acn sac, ac
lipufan elos tuku ac kulansupwal.

Jesus El Pangon Mwet Patur Akosr
(Matthew 4:12–22; Luke 4:14–15; 5:1–11)

14 Tukun John el kauli in presin, Jesus el som nu Galilee ac luti ke Pweng Wo sin
God me.
15 El fahk, “Sun tari pacl fal sac — Tokosrai lun God apkuran me. Kowos auliyak ac
forla liki ma koluk lowos, ac lulalfongi ke Pweng Wo.”
16 Ac ke Jesus el fahsr sisken Lulu Galilee el liye mwet patur luo, Simon ac Andrew
mwet lel, ke eltal fuhlalik nwek natultal in lulu uh.
17 Ac Jesus el fahk nu seltal, “Fahsru wiyu, ac nga fah luti komtal ouiyen paturi
mwet.”
18 In pacl sacna eltal filiya nwek natultal ac welul som.
19 Ac ke el fahsr kutu nu meet el liye pac tamulel se, James ac John, wen natul
Zebedee. Eltal muta in oak okoaltal ac onon kwa lalos.
20 Ke Jesus el liyaltal el pangnoltal, ac eltal fililya Zebedee, papa tumaltal, in oak uh
wi mwet orekma lun oak uh, ac fahsr tokol Jesus.

Sie Mwet Su Oasr Ngun Fohkfok Yoro
(Luke 4:31–37)

21 Jesus ac mwet tumal lutlut tuku nu in siti Capernaum, ac ke len Sabbath se toko,
Jesus el som nu iwen lolngok ac mutawauk in luti.
22 Mwet uh arulana lut ke ouiyen luti lal, mweyen el luti nu selos oana sie su oasr
wal fulat yoro, ac tia oana mwet luti Ma Sap uh.
23 In pacl sacna sie mwet su oasr ngun fohkfok yoro ilyak nu in iwen lolngok ac
wowoyak ac fahk,
24 “Jesus mwet Nazareth, mea kom lungse sesr uh? Ya kom tuku in kunauskutla?
Nga etu lah su kom an — kom pa el su mutallana sin God me!”
25 Ac Jesus el kai ngun sac ac fahk, “Misla, ac illa liki mwet sacn!”
26 Ac ngun fohkfok sac oru mwet sac tipirpirelik infohk uh, na el wowoyak ke pusra
lulap ac illa liki mwet sac.
27 Mwet nukewa elos arulana fwefela ac asiyuki inmasrlolos ac fahk, “Mea se inge?
Ya mwe luti sasu se pa inge? Mwet se inge oasr ku lulap lal in kaskas nu sin ngun
fohkfok ac elos aksol!”
28 Na pungen Jesus sa na fahsrelik yen nukewa in Galilee.

Jesus El Akkeyala Mwet Puspis
(Matthew 8:14–17; Luke 4:38–41)

29 Jesus ac mwet tumal lutlut elos illa liki iwen lolngok ac som utyak nu in lohm sel
Simon ac Andrew. James ac John welultal pac.
30 In pacl se inge nina kien mutan kial Simon el oanna mas ke folla lun manol, ac
ke Jesus el sun acn we elos sulkakin mutan sac nu sel.

31 Ac Jesus el tuku nu yorol ac sruokya paol ac taksalak; ac mas fol sac wanginla
lukel ac el tukakek ac kulansapwalos.
32 Ke ekela tukun faht uh tili, mwet uh usalosla nukewa su mas ac oayapa elos su
oasr demon yorolos nu yurin Jesus.
33 Mwet nukewa in siti sac fahsreni nu ke mutun lohm sac.
34 Jesus el akkeyala mwet puspis su maskin kain in mas puspis, ac lusla pac demon
puspis; a el tia lela demon uh in kaskas ke sripen elos etu lah su el uh.

Jesus El Luti In Galilee
(Luke 4:42–44)

35 Toang na ke lotu tok ah, Jesus el tukakek meet liki lenelik, ac illa liki lohm uh ac
som liki siti sac nu yen ma el ac muku we in pre.
36 Na Simon ac mwet su welul elos som ac sokol,
37 ac ke elos konalak elos fahk nu sel, “Mwet nukewa suk kom.”
38 A Jesus el fahk nu selos, “Kut enenu in som pac nu in siti srisrik saya, tuh nga
enenu in luti pac we, mweyen pa inge sripen tuku luk uh.”
39 Ouinge el fufahsryesr nu in acn Galilee nufon ac luti in iwen lolngok lalos, ac
sisla demon uh liki mwet uh.

Jesus El Akkeyala Sie Mukul Su Musen Lepa
(Matthew 8:1–4; Luke 5:12–16)

40 Sie mwet su musen lepa el tuku nu yurin Jesus. El faksufi ac kwafe nu sel ac
fahk, “Fin ou lungse lom kom ku in aknasnasyeyula.”
41 Jesus el arulana pakomutal, na el asroela paol ac kahlilya ac fahk, “Nga lungse.
Kom in nasnasla.”
42 In kitin pacl ah na musen lepa sac wanginla lukel ac el kwela.
43 In pacl sacna Jesus el supwalla tukun el arulana wili nu sel mu,
44 “Liyaung tuh kom in tia fahk ma inge nu sin kutena mwet; a fahla ingena ac
fahkkomyang nu sin mwet tol. Na kom fah sang mwe kisa ma Moses el sapkin, tuh
in mwe akpwayeye nu sin mwet nukewa lah kom kwela.”
45 A mukul sac som ac mutawauk in sulkakin ma inge yen nukewa. Ke sripen yokla
srumunyen ma inge sel, Jesus el koflana ilyak lemtulauk nu in kutena siti. A el muta
likin siti uh, ac mwet uh tuku nu yorol liki acn nukewa.

2

Jesus El Akkeyala Sie Mwet Musen Ul
(Matthew 9:1–8; Luke 5:17–26)

1 Kutu len tok Jesus el folokla nu Capernaum ac solyak lah el oasr in lohm sel.
2 Mwet pukanten tuku tingilya in lohm ah lac nwe ke mutunoa ac likin mutunoa.
Na ke Jesus el fahkak kas lun God nu selos,
3 mukul akosr tuku us sie mwet musen ul nu yorol.
4 Tusruktu ke sripen iktokla lohm uh, elos tia ku in kalukyang in usak mwet mas
sac nu yurin Jesus. Ouinge elos fanyak ac ikasla mangon lohm uh suwosna nu ke acn
se Jesus el muta we. Na elos koela kilus se ma mwet ul sac oan fac.
5 Ke Jesus el liye lupan lulalfongi lalos, el fahk nu sin mwet ul sac, “Wen nutik, ma
koluk lom nunak munas nu sum.”
6 Kutu sin mwet luti Ma Sap su muta we elos sifacna nunku in elos,
7 “Efu mwet se inge ku kaskas ouinge? El kaskas enum ke God! Wangin mwet ku
in nunak munas ke ma koluk, a God mukena!”
8 In pacl sacna Jesus el etu ma elos nunku uh, na el fahk nu selos, “Efu kowos ku
nunku ouingan?

9 Pia kac ma ac fisrasr in fahk nu sin mwet ul se inge uh, ‘Ma koluk lom nunak
munas nu sum,’ ku in fahk, ‘Tukakek, srukak mwe oan kiom, ac fahsr’?
10 Nga fah akpwayei nu suwos lah oasr ku lun Wen nutin Mwet in nunak munas
ke ma koluk fin faclu.” Ouinge el fahk nu sin mwet ul sac,
11 “Nga fahk nu sum, tuyak, srukak mwe oan kiom ac som nu lohm sum ah!”
12 Ke elos ngetang liye mwet sac, el tukakek, srukak mwe oan kial ac sulaklak som.
Mwet nukewa arulana fwefela ac kaksakin God ac fahk, “Kut soenna liye lumah
ouinge oemeet me!”

Jesus El Pangnol Levi
(Matthew 9:9–13; Luke 5:27–32)

13 Jesus el sifilpa folokla nu sisken Lulu Galilee. Un mwet puspis tuku nu yorol ac
el mutawauk in lotelos.
14 Ac ke el fahsr kutu nu meet, el liye sie mwet eisani tax su muta in nien eisani
tax; inel pa Levi wen natul Alphaeus. Ac Jesus el fahk nu sel, “Fahsr tukuk.” Na Levi
el tuyak ac fahsr tokol.
15 Na tok Jesus el fungla in mongo in lohm sel Levi. Pukanten mwet eisani tax ac
mwet koluk pac saya elos wi fahsr tukun Jesus, na in pacl se inge pus selos utyak
welul ac mwet tumal lutlut mongo.
16 Kutu sin mwet luti Ma Sap su mwet Pharisee, elos liye ke Jesus el wi mwet koluk
ac mwet eisani tax inge mongo, na elos siyuk sin mwet tumal lutlut lah efu el ku
mongo ac nim yurin kain in mwet ouinge.
17 Ac ke Jesus el lohng, el fahk nu selos, “Mwet ku elos tia enenu mwet ono, a mwet
mas mukena. Nga tia tuku in pangon mwet suwoswos, a mwet koluk.”

Mwe Siyuk Ke Lalo
(Matthew 9:14–17; Luke 5:33–39)

18 Sie pacl ah, mwet lutlut lal John Baptais ac mwet Pharisee elos lalo. Na kutu
mwet tuku nu yurin Jesus ac siyuk sel, “Efu ku mwet lutlut lal John ac mwet lutlut
lun mwet Pharisee elos lalo, a mwet lutlut lom tiana lalo?”
19 Ac Jesus el topuk, “Ya mwet kawuk lun mwet pisrla elos ac lalo ke mwet pisrla
el muta yorolos? Tia ku! Lusen na pacl mwet pisrla el muta yorolos elos ac tia lalo.
20 Tuh sie len, mwet pisrla el ac fah utukla lukelos, na pacl sacn elos ac fah lalo.
21 “Wangin mwet sang ipin nuknuk sasu in pinis nuknuk mah, mweyen ipin nuknuk
sasu sac ac tulakeni ac sacla kutu nuknuk mah sac, ac oru mihsa sac ac yokelik liki
meet ah.
22 Oayapa wangin mwet okoaung wain sasu nu in pak in neinyuk wain matu,*
mweyen wain uh ac foklalik pak sac, na kewana wain ac mwe neinyuk wain ac
musalla. Ouinge wain sasu enenu na in itukyang nu in mwe neinyuk sasu.”

Kusen Siyuk Ke Len Sabbath
(Matthew 12:1–8; Luke 6:1–5)

23 Jesus ac mwet tumal lutlut elos fahsr sisken ima in wheat ke sie len Sabbath, ac
mwet tumal lutlut mutawauk in olela wheat uh.
24 Na mwet Pharisee elos fahk nu sel Jesus, “Liye, ma mwet lutlut lom oru inge ke
len Sabbath lain Ma Sap lasr!”
25 Jesus el topuk ac fahk, “Ya kowos soenna rit ke ma David el oru ke pacl se oasr
enenu lal ke mwe mongo? El ac mwet ma welul uh elos masrinsral,
26 na el som nu in lohm sin God ac mongo ke bread ma kisala nu sin God. Ma inge
tuh sikyak ke pacl se Abiathar el Mwet Tol Fulat. Ke oakwuk lun Ma Sap lasr uh,

* **2:22** ***wain sasu … wain matu:*** Liye “mwe neinyuk wain” ke Kalmen Kutu Kas In Bible.

mwet tol mukena ku in mongo ke bread inge, a David el mongo kac ac el sang pac kutu nu sin mwet lal."
27 Na Jesus el fahk nu selos, "Len Sabbath orekla ke sripen mwet uh, ac tia mwet uh ke len Sabbath.
28 Ke ma inge Wen nutin Mwet el oayapa Leum lun len Sabbath."

3

Sie Mwet Su Ul Paol
(Matthew 12:9–14; Luke 6:6–11)

1 Na Jesus el sifil folokla nu in iwen lolngok, ac oasr sie mwet we su ul la paol.
2 Oasr kutu mwet we su kena suk mwatan Jesus, ouinge elos arulana lohang in liye lah el ac akkeyala mwet sac ke len Sabbath.
3 Jesus el fahk nu sin mwet sac, "Fahsru nu meet uh."
4 Na el siyuk sin mwet uh, "Mea Ma Sap lasr uh lela kut in oru ke len Sabbath uh? In kasru, ku in akkeokye? In molela moul lun sie mwet, ku in kunausla?"
A elos tiana fahk kutena ma.
5 Jesus el arulana kasrkusrak ke el ngetang liyalos, tusruktu el oayapa pakomutalos lah elos arulana likkeke ac tafongla. Na el fahk nu sin mwet sac, "Asroela poum." Ac el asroela, na paol kwela.
6 Na mwet Pharisee elos illa liki iwen lolngok, ac som in pacl sacna in osun yurin kutu sin mwet in u lal Herod, ac elos oru pwapa lalos in unilya Jesus.

Sie U Lulap Sisken Lulu

7 Jesus ac mwet tumal lutlut elos som nu ke Lulu Galilee ac mwet puspis fahsr tokolos. Mwet inge elos tuku liki acn Galilee, acn Judea,
8 liki Jerusalem, liki acn Idumea, ac layen kutulap in Infacl Jordan, oayapa acn ma oan sisken siti Tyre ac Sidon. Mwet inge nukewa tuku nu yurin Jesus ke sripen elos lohng ke ma el oru.
9 Ke sripen pusla lun mwet uh pwanang Jesus el fahk nu sin mwet tumal lutlut elos in akoela soko oak nu sel tuh mwet uh in tia itungilya.
10 El tuh akkeyala mwet puspis, na mwet mas nukewa alak nu yorol tuh elos in ku in kahlilya.
11 Ac pacl nukewa mwet ma oasr ngun fohkfok yoro ac liyal uh, elos ac putati ye mutal ac wowoyak ac fahk, "Kom Wen nutin God!"
12 Jesus el kai ngun fohkfok inge elos in tia fahkulak nu sin kutena mwet.

Jesus El Sulela Mwet Sap Singoul Luo
(Matthew 10:1–4; Luke 6:12–16)

13 Na Jesus el utyak nu fineol uh ac pangoneni mwet su el lungse in welul. Elos som nu yorol,
14 ac el sulela mwet singoul luo su el pangon mwet sap. El fahk nu selos, "Nga sulekowosla kowos in wiyu. Nga ac fah oayapa supwekowosla in fahkak,
15 na ac fah oasr ku lowos in sisla demon uh."
16 Pa inge mwet singoul luo ma el sulela: Simon (Jesus el sang inel Peter);
17 James ac John ma lel, wen natul Zebedee (Jesus el pangnoltal Boanerges, kalmac pa "Wen nutin Pulahl");
18 Andrew, Philip, Bartholomew, Matthew, Thomas, James wen natul Alphaeus, Thaddaeus, Simon mwet Zealot*
19 ac Judas Iscariot su tukakunulak Jesus.

---

* **3:18** ***Zealot:*** kalmac pa mwet ngalkin acn se. In kas Aramaic elos fahk mu "mwet Cananaean."

Jesus Ac Beelzebul
(Matthew 12:22–32; Luke 11:14–23; 12:10)

20 Na Jesus el folokla nu in acn sel, ac mwet puspis sifilpa tuku nu yorol, ouinge
wangin pacl in mongo lal Jesus ac mwet tumal lutlut.
21 Ke mwet in sou lal lohngak, elos som in usalu ke sripen mwet uh fahk mu, “El
wella!”
22 Kutu sin mwet luti ke Ma Sap su tuku Jerusalem me elos fahk, “Oasr ngunal
Beelzebul in el! Kalem lah el pa sang ku nu sel in sisla demon uh, mweyen Beelzebul
pa leum lun demon uh.”
23 Na Jesus el pangnolosme nu yorol ac fahk nu selos ke kas in pupulyuk: “Satan el
ac ku in sisella Satan fuka?
24 Sie mutunfacl fin srisrielik ac sifacna forani amei sie sin sie, mutunfacl sac ac
musalla.
25 Sie sou fin kitakatelik ac forani lokoalok lain sie sin sie, sou sacn ac musalla.
26 Ouinge tokosrai lal Satan fin kitakatelik nu in u, ac tia ku in oan paht, a ac musalla
ac wanginla.
27 “Wangin sie mwet ku in utyak nu in lohm sin sie mwet ku ac usla ma lal, el fin
tia kapriya mwet ku sac meet, na el fah ku in pisrala koanan lohm sel.
28 “Pwayena nga fahk nu suwos, mwet uh ku in eis nunak munas ke ma koluk lalos
nukewa ac ke kaskou lalos nukewa.
29 Tusruktu kutena mwet su fahk kaskou ke Ngun Mutal fah tia ku in eis nunak
munas, ke sripen el orala sie ma koluk su oasr mwatal kac nwe tok.”
30 (Jesus el fahk ma inge mweyen kutu mwet uh fahk mu, “Oasr ngun fohkfok in
el.”)

Nina Kien Jesus Ac Mwet Lel
(Matthew 12:46–50; Luke 8:19–21)

31 Na nina kial Jesus ac mwet lel elos tuku. Elos tu likinum uh ac sapak nu in lohm
ah in siyukul.
32 Mwet puspis muta raunella Jesus ac elos fahk nu sel, “Liye, nina kiom ac mwet
wiom elos oasr likinum uh, ac elos siyuk kom.”
33 Jesus el topuk ac fahk, “Su nina kiuk? Su mwet wiuk?”
34 El ngetang nu sin mwet ma muta raunella ac fahk, “Liye! Pa inge nina kiuk ac
mwet wiuk!
35 El su oru ma lungse lun God pa ma lik, ma louk, ac nina kiuk.”

4

Pupulyuk Ke Mwet Taknelik
(Matthew 13:1–9; Luke 8:4–8)

1 Jesus el sifilpa luti sisken Lulu Galilee. Mwet puspis tukeni nu yorol we, ouinge el
sroak nu fin soko oak ac muta fac in kof uh, ac mwet uh tu weacn uh.
2 El luti ma puspis nu selos ke kas in pupulyuk, ac fahk ouinge:
3 “Porongo! Tuh oasr sie mwet som in taknelik fiten wheat.
4 Ac ke el sisalik fita inima uh, kutu putatla nu pe inkanek uh, ac won uh tuku ac
kangla.
5 Kutu pac putati nu yen eoteot, yen ma srikla fohk we. Fita inge sa na in srunak
mweyen fohk we suloal.
6 Na ke fulen faht uh sreya elos uli, ac ke sripen oka uh tia kapla in loal pwanang
sa na in masla.
7 Ac kutu fita uh putatla nu in fohk ma oasr okan kokul we, ac kokul uh kapak ac
kupoiya, oru sacn uh tia ku in fokla.

8 Tuh kutu fita uh putatla nu in fohk wo ac srunak ac kapak arulana wo, ac fokla:
fokin kutu tolngoul, fokin kutu onngoul, ac fokin kutu siofok."
9 Ac Jesus el fahk, "Ke ma inge, kowos porongo fin oasr srewos!"

Sripen Pupulyuk Uh
(Matthew 13:10–17; Luke 8:9–10)

10 Ac ke Jesus el mukena muta, mwet tumal lutlut ac kutu sin mwet su lohng mwe
luti lal elos tuku nu yorol ac siyuk elan akkalemye kalmen pupulyuk lal ah.
11 El topuk nu selos, "Itukot nu suwos in etu ma lukma ke Tokosrai lun God. A elos
su muta sayowos, elos lohng ke pusren pupulyuk mukena.
12 Ouinge, in oana ma simla,
'Elos ac liye na liye
A tia akilen;
Ac elos ac lohng na lohng
A tia etu.
Mweyen elos fin etu, elos ac ku in forla nu sin God,
Na ku in nunak munas nu selos.' "

Jesus El Aketeya Pupulyuk Ke Mwet Taknelik
(Matthew 13:18–23; Luke 8:11–15)

13 Na Jesus el siyuk selos, "Ya kowos tia kalem ke pupulyuk se inge? Na kowos ac
etu fuka pupulyuk nukewa saya?
14 Mwet taknelik el taknelik kas lun God.
15 Kutu mwet uh oana fita ma putatla pe inkanek uh. Ke pacl se na elos lohng kas
uh, Satan el tuku ac eisla lukelos.
16 Kutu mwet uh oana fita ma putatla yen eoteot uh. Ke pacl se na elos lohng kas
uh, elos sa na in eis ac insewowo kac.
17 Tusruktu tiana sremla wo in nunak lalos pwanang ac tiana oan paht. Ouinge ke
pacl mwe lokoalok ac mwe ongoiya sikyak ke sripen kas inge, elos ac sa na in fuhleak.
18 Kutu mwet uh oana fita ma putati yen ma oasr okan kokul we. Elos inge pa mwet
su lohng kas uh,
19 tusruktu elos nunkala yohk ke moul lun faclu, ac lungse mwe kasrup, ac mwel
ma puspis saya, na ma inge kupoiya kas uh, na elos tia isus fahko.
20 Tusruktu, kutu mwet uh oana fita ma putati fin fohk wo uh. Elos lohng kas, ac
eis, ac isus fahko: kutu pacl tolngoul, kutu pacl onngoul, ac kutu pacl siofok."

Sie Lam Ye Sie Tup
(Luke 8:16–18)

21 Jesus el sifil tafwela ac fahk, "Ya nu oasr mwet akosak sie lam ac usak filiya ye
tup uh ku ye bed uh? Ya el ac tia filiya fin sukan lam uh?
22 Kutena ma su wikla ac fah ikakla lemtulauk, ac ma nukewa ma afyufi ac fah
ikakelik.
23 Kuwos in porongo, fin oasr srewos."
24 El oayapa fahk nu selos, "Kowos porongo akwoye ma kowos lohng uh! Tuh
kutena mwe srikasrak kowos orekmakin in sang nununku mwet uh, God El ac fah
orekmakin in sang nununkekowos, tusruktu ku pac in upa liki.
25 Mwet su oasr ma lal, fah itukyang pac kutu nu sel; a el su wangin ma lal, finne
ma srisrik ma oan yorol, ac fah itukla lukel!"

Pupulyuk Ke Fita Su Kapak

26 Na Jesus el sifilpa fahk, "Tokosrai lun God oana ke sie mwet el sisalik fita inima
lal.

4:12 Isa 6:9–10

27 Na el ac motul ke fong uh ac ngetnget ke len uh, ac fita uh srunak ac kapak na,
tusruktu mwet sac tiana etu lah fuka tuh sikyak ouinge.
28 Fohk uh sifacna oru fita uh in kapak ac isus fahko. Ma se sikyak meet uh pa srun,
na fah ung mangosr tuku toko, na saflaiya fokla ung in wheat uh.
29 Ke pacl se matula wheat uh, mwet sac el ac pakela ke mitmit natul uh, mweyen
sun pacl in kosrani."

Pupulyuk Ke Fiten Mustard
(Matthew 13:31–32, 34; Luke 13:18–19)

30 Na Jesus el fahk, "Mea kut ac luma Tokosrai lun God nu kac uh? Mwe pupulyuk
fuka kut ku in sang akkalemye uh?
31 Ac fah ouinge: sie mwet el eis sie fiten mustard, fita se ma srik emeet fin faclu,
ac el yukwiya infohk uh.
32 Na tok fita sac kapak ac yohk liki sacn nukewa. Lesak kac uh matol, pwanang
won yen engyeng uh elos tuku ac oru ahng lalos olo ac muta ye lulin sak uh."
33 Ke Jesus el fahkak kas lun God nu sin mwet uh, el orekmakin kas in pupulyuk
puspis pac saya oana inge. El luti nu selos fal nu ke lupan ma elos ku in kalem kac.
34 El ac tia kaskas nu selos el fin tia orekmakin pupulyuk; tusruktu pacl ma el ac
mukena muta yurin mwet tumal lutlut uh, el ac aketeya ma nukewa nu selos.

Jesus El Akmisyela Sie Paka
(Matthew 8:23–27; Luke 8:22–25)

35 Ke eku in len sacna, Jesus el fahk nu sin mwet tumal lutlut, "Kut som nu lefahlo."
36 Ouinge elos som liki un mwet uh. Mwet tumal lutlut elos sroang nu fin oak soko
ma Jesus el muta fac ah, ac elos tukeni kalot. Oasr pac oak saya welulos som.
37 Tia pact na eng na upa se tuhyak ac noa uh fungulya oak uh, ac oak uh apkuran
in moti.
38 Jesus el motul ke kapin oak uh, ac ilung ilul se. Mwet tumal lutlut elos oaksalak
ac fahk, "Mwet Luti, ya wanginna sum lah kut ac misa?"
39 Jesus el tukakek ac kai eng uh, "Misla!" Ac el fahk pac nu sin noa uh, "Tui!" Na
eng uh wanginla, ac arulana mihsi.
40 Na Jesus el fahk nu sin mwet tumal lutlut. "Efu kowos ku sangeng? Ya srakna
wangin lulalfongi lowos?"
41 A elos arulana sangeng ac fahk nu sin sie sin sie, "Mwet se su mwet se inge?
Finne eng uh ac noa uh elos aksol pac!"

5

Jesus El Akkeyala Sie Mwet Su Oasr Ngun Fohkfok Yoro
(Matthew 8:28–34; Luke 8:26–39)

1 Jesus ac mwet tumal lutlut sun acn lefahlu in Lulu Galilee, ac oai ke acn sin mwet
Gerasa.
2 Ke Jesus el tufahna srola liki oak ah, sie mwet ma oasr ngun fohkfok yoro el tuku
ac sonol. El tuku liki yen inkulyuk uh oan we
3 mweyen pa inge acn el muta we. Wangin mwet ku nu sin mukul se inge — finne
kapinkasrlap elos tia pac ku in kaprilya kac.
4 Pacl puspis kapiri nial ac paol, tuh pacl nukewa el ac wotyalik sein uh ac koteya
osra sruokyen nial. El arulana fokokola, pwanang wangin mwet ku in kutongol.
5 Ke len ac fong el fufahsryesr inmasrlon kulyuk ac fin inging uh, wowoyak ac
sifacna kantu manol ke eot.
6 El srakna fahsr loessula ke pacl se el liyalak Jesus, na el kasrusr ac putati ye mutal,

7 ac wowoyak ke pusra lulap ac fahk, “Jesus, Wen Nutin God Fulatlana! Mea kom
lungse sik uh? Nga kwafe nu sum ke Inen God, kom in tia akkeokyeyu!”
8 (El fahk ouinge mweyen Jesus el fahk, “Ngun fohkfok, fahla lukel!”)
9 Na Jesus el siyuk sel, “Su inem an?”
Mukul sac fahk, “Inek pa ‘Legion’*— mweyen kut u na pus se!”
10 Ac el arulana kwafe sel Jesus elan tia supwala ngun fohkfok uh liki facl sac.
11 Oasr un pig na pus se mongo pe eol uh.
12 Ouinge ngun fohkfok uh kwafe sin Jesus ac fahk, “Supwekutla kut in tilyang nu
in pig uh.”
13 El fuhlelosla ac elos som liki mukul sac ac ilyak nu in pig uh. Na un pig sac nufon,
sahp oasr tausin luo pisalos, elos kasrusr ac atula nu in lulu uh ac walomla.
14 Mwet ma liyaung pig uh elos kaingla ac fahkak pweng se inge nu in siti uh ac nu
likin siti uh, na mwet uh illa ac som in liye ma sikyak inge.
15 Ac ke elos tuku nu yurin Jesus, elos liye mukul se ma tuh oasr demon puspis yoro
lah el nuknukyang, muta yorol, ac tila wel, na elos nukewa sangeng.
16 Elos su tuh liye ma usrnguk sac ke mutalos, elos srumun nu sin mwet ngia ke
ma sikyak nu sin mukul se su oasr demon yorol, ac oayapa nu ke un pig sac.
17 Ke ma inge mwet uh kwafe sin Jesus elan som liki facl selos.
18 Ac ke Jesus el sroang nu fin oak uh, mwet se ma tuh oasr demon yorol meet el
kwafe nu sel tuh elan welul.
19 Tuh Jesus el tia lela, a el fahk nu sin mukul sac, “Fahla nu lohm sum, ac nu yurin
sou lom, ac fahkak nu selos lupan ma Leum El oru nu sum, ac ke pakoten lal nu sum.”
20 Na mwet sac som ac fahkak nu in acn nukewa in Siti Singoul ah† ke ma Jesus el
oru nu sel. Ac elos nukewa su lohng kac, elos arulana lut.

Acn Natul Jairus Ac Sie Mutan Su Kahlye Nuknuk Lun Jesus (Matthew 9:18–26; Luke 8:40–56)

21 Jesus el sifil folokla nu lefahlo. Ke el sun acn we, oasr mwet puspis tukeni
raunella.
22 Jairus, sie mwet kol lun iwen lolngok, el wi pac tuku, ac ke el liyal Jesus el putati
nu ke nial
23 ac arulana kwafe nu sel ac fahk, “Tulik mutan se nutik el arulana mas, apkuran
in misa. Nunak munas fahsru ac filiya poum nu facl tuh elan ku in kwela ac moul!”
24 Na Jesus el welul som, ac u lulap sac ukwalla pac, oru elos arulana iktokeni.
25 Oasr sie mutan inmasrlolos su maskin musen srah ke yac singoul luo.
26 El nwe unweyuk sin mwet ono puspis a el tiana kwela. El sisla mani lal nukewa
a el keoki yohk liki meet.
27 El lohng kacl Jesus, na el wi un mwet uh fahsr tokol. El kalukyang nu tukun
Jesus,
28 ac sifacna nunku in el, “Nga fin kahlye na nuknuk lal uh, nga ac kwela.”
29 El kahlye nuknuk lal Jesus, na musen srah lal ah wanginla in pacl sacna, ac el
sifacna pulauk lah el kwela liki mas lal.
30 In pacl sac pacna, Jesus el pulauk lah kutu ku lal uh som lukel, na el forla nu
inmasrlon mwet uh ac siyuk, “Su kahlye nuknuk luk uh?”
31 Mwet tumal lutlut topkol ac fahk, “Kom liye na lah mwet puspis inge fungulkomi.
Efu kom ku siyuk lah su kahlkomi uh?”
32 A Jesus El srakna ngetot ngetma suk lah su oru ma sac.
33 Mutan sac pulakunak ma sikyak nu sel, na el sangeng ac rarrar ac tuku putati
nu ke nial Jesus, ac fahk pwayeyen ma nukewa nu sel.

---

* **5:9** ***Legion:*** Liye ke Matthew 26:53. † **5:20** ***Siti Singoul ah:*** Liye ke Matthew 4:25.

34 Ac Jesus el fahk nu sel, “Acn nutik, lulalfongi lom oru kom kwela. Som in misla,
mweyen kom kwela liki mas lom an.”
35 Ke Jesus el srakna kaskas, oasr mwet tuku liki lohm sin mwet kol lun iwen lolngok
ac fahk nu sel, “Jairus, acn nutum el misa. Mansis kom in tia sifil aklokoalokye Mwet
Luti sacn.”
36 Jesus el tia lohang nu ke ma elos fahk, a el fahk nu sel Jairus, “Nimet fosrnga, a
lulalfongi na.”
37 Jesus el tia lela kutena mwet in welul som, sayal Peter ac tamulel luo, James ac
John.
38 Ke eltal sun lohm sel Jairus, Jesus el liye fohsak lun mwet uh ac lohng pusren
tung lulap lalos.
39 El utyak nu in lohm uh ac fahk nu selos, “Efu kowos ku arulana wowon ac tung
ouingan? Tulik se inge el tia misa, a el motul!”
40 Elos mutawauk in aksruksrukel, ouinge el luselosla nukewa, ac eis na papa ac
nina kien tulik sac wi mwet tumal lutlut tolu ah, ac ilyak nu infukil se ma tulik sac
oan we.
41 Ac el eis poun tulik sac ac fahk nu sel, *“Talitha, koum”*. Kalmeya pa, “Tulik mutan,
nga fahk nu sum, tukakek!”
42 In pacl sacna tulik mutan sac tukakek ac fahsr. (El yac singoul luo matwal.) Mwet
uh arulana fwefela ke ma sikyak inge.
43 A Jesus el wili yohk nu selos elos in tia fahk ma inge nu sin kutena mwet, na el
sap elos in sang ma nun tulik mutan sac.

6

Mwet Nazareth Elos Tia Lohang Nu Sin Jesus
(Matthew 13:53–58; Luke 4:16–30)

1 Jesus el som liki acn sac ac folokla nu in acn sel, ac mwet tumal lutlut elos welul.
2 Ke len Sabbath el mutawauk in luti in iwen lolngok. Mwet puspis muta we, ac ke
elos lohng luti lal elos arulana lut ac asiyuki inmasrlolos, “Mwet se inge eis ma inge
ya me? Lalmwetmet fuka itukyang nu sel inge? Fuka tuh el ku in oru ma sakirik
inge?
3 Ya tia mwet kamtu sac pa inge, wen natul Mary, ac ma lel James, Joseph, Judas ac
Simon? Ya ma lohl elos tia muta yorosr inge?” Ouinge elos tiana lohang nu sel.
4 Ac Jesus el fahk nu selos, “Oasr akfulatyeyen sie mwet palu in acn nukewa sayen
in facl sel sifacna, ac sin sou lal, ac mwet in lohm sel.”
5 Ac el koflana oru kutena mwenmen we, sayen el filiya paol nu fin kutu mwet mas
we ac akkeyalosla.
6 El arulana lut ke selulalfongi lun mwet uh.

Jesus El Supwalik Mwet Tumal Lutlut Singoul Luo
(Matthew 10:5–15; Luke 9:1–6)

Na Jesus el som nu in siti srisrik in acn we ac luti mwet uh.
7 El pangonma mwet tumal lutlut singoul luo ac supwalosla kais luo. El sang nu
selos ku fin ngun fohkfok,
8 ac el fahk nu selos, “Nimet us kutena ma ke fufahsryesr lowos sayen sikal lowos
mukena — tia mwe mongo, tia mwe ap, ac tia pac us mani in pakit lowos an.
9 Kowos in faluk, a kowos in tia nukum nuknuk luo.”
10 El oayapa fahk nu selos, “Kutena acn ma paingyuk kowos we, kowos ilyak nu in
lohm sacn ac mutana we nwe ke pacl se kowos ac som liki acn sac.

11 Kowos fin tuku nu in sie siti srisrik ac mwet we uh tia paing kowos ku
porongekowos, fahla liki acn sacn, ac osrokla kutkut in niowos tuh in mwe loh
lainulos!”
12 Ouinge elos fahsrelik ac luti tuh mwet uh in forla liki ma koluk lalos.
13 Ac elos sisla demon puspis, ac mosrwela mwet mas puspis ke oil in olive ac
akkeyalosla.

Misa Lal John Baptais
(Matthew 14:1–12; Luke 9:7–9)

14 Ac Tokosra Herod el lohng ke ma inge nukewa, ke sripen pweng kacl Jesus
fahsrelik nu yen nukewa. Kutu mwet uh fahk mu, “John Baptais el sifil moulyak
liki misa, pa pwanang oasr ku lal in oru ma usrnguk inge uh.”
15 A kutu mwet uh fahk mu, “El pa Elijah.”
Ac kutu pac fahk mu, “El sie mwet palu, oana mwet palu in pacl oemeet ah.”
16 Ac ke Herod el lohng, el fahk, “El pa John Baptais! Nga pa sap in tahtla sifal, a el
sifil moulyak liki misa!”
17 Herod pa tuh sap elos in sruokilya John ac kaprilya ac fililya in presin. El tuh
oru ouinge ke sripal Herodias, su ma kial Philip, mwet lel, a Herod el eisal tuh elan
mutan kial.
18 John el tuh kalwenina in fahk nu sel Herod, “Tia fal kom in payuk sin mutan
kien ma lim!”
19 Ke sripa se inge Herodias el toasr sel John, ac el kena unilya, tuh el koflana ke
sripal Herod.
20 Herod el tuh sangeng sel John mweyen el etu lah John el sie mwet suwoswos ac
mutal, oru el liyalangna in tia oasr ma sikyak nu sel. El lungsena in lohng kas lal uh,
finne ma el fahk uh mwe fosrnga nu sel.
21 Tusruktu, Herodias el konauk pacl wo se lal ke len lal Herod, ke Herod el oru sie
kufwa lulap nu sin mwet pwapa fulat lal, captain lun un mwet mweun lal, ac mwet
kacto lun Galilee.
22 Ke acn natul Herodias el tuku ac onsrosro, el akinsewowoyal Herod ac elos su
welul muta ke kufwa uh. Ouinge tokosra el fahk nu sin tulik mutan sac, “Fahk nu sik
kutena ma kom lungse, ac nga fah sot nu sum.”
23 Ac Herod el sifilpa fulahk nu sel ac fahk, “Nga ac sot nu sum kutena ma kom
siyuk sik, finne tafu tokosrai luk uh.”
24 Na tulik mutan sac illa ac siyuk sin nina kial, “Mea nga ac siyuk kac uh?”
Nina sac topuk, “Siyuk ke sifal John Baptais.”
25 Tulik mutan sac el sulaklak na folokla nu yorol tokosra ac fahk, “Nga ke kom in
use sifal John Baptais ingena, in oan in sie ahlu!”
26 Tokosra el arulana toasrla kac, tuh el kofla folokunla ma el fulahk kac tari ye
mutalos nukewa su welul.
27 Ouinge el sa na supwala sie sin mwet mweun lal ke sap ku tuh elan som ac use
sifal John, na mwet mweun sac som nu in presin ac pakela sifal John,
28 ac el use sifa sac oan ke sie ahlu, ac sang nu sin tulik mutan sac, na tulik mutan
sac usla sang nu sin nina kial.
29 Ke mwet tumal lutlut lal John elos lohngak, elos tuku eis manol ac pikinya.

Jesus El Kiteya Tausin Limekosr Mukul
(Matthew 14:13–21; Luke 9:10–17; John 6:1–14)

30 Ac mwet sap elos folokeni ac osun nu sin Jesus, ac fahkak ke ma nukewa elos
orala ac ma nukewa elos luti.

31 Arulana pusla mwet foroht forma nu yorolos, oru wangin pacl lal Jesus ac mwet
tumal lutlut in mongoi. Na el fahk, “Kut som nu ke sie acn ma kut ku in mukena we,
tuh kowos in ku in mongla kutu.”
32 Na elos sroang nu ke soko oak ac kalla nu ke sie acn ma elos ac muku we.
33 Tusruktu mwet puspis liyalos ke elos som, ac elos etu lah su elos uh. Na elos
kasrusr liki siti srisrik nukewa ac sun acn ma elos ac oai we meet lukelos.
34 Ke Jesus el srola liki oak ah, el liye un mwet puspis ac el pakomutalos, ke sripen
elos oana sheep su wangin mwet shepherd lalos. Ouinge el mutawauk in luti ma
puspis nu selos.
35 Ac ke ekela, mwet tumal lutlut elos tuku nu yorol ac fahk, “Ac fongeni, a acn se
inge acn mwesis.
36 Supwalik mwet uh in som nu in siti srisrik ac acn ma apkuran, elos in sifacna
moli mongo nalos.”
37 Jesus el topkolos ac fahk, “Komtal sifacna sang kutu mwe mongo nalos.”
Elos topuk ac fahk, “Ya kom lungse kut in som sisla luofoko ipin silver ke bread in
sang kitalos?”
38 Na Jesus el siyuk selos, “Lof ekasr oasr yuruwos? Fahla liye.”
Ke elos oakla elos fahk nu sel, “Lof limekosr ac ik lukwa.”
39 Jesus el fahk nu sin mwet tumal lutlut elos in kitalik un mwet uh nu ke u, ac sap
elos in muta fin mah folfol uh.
40 Ouinge mwet uh takla muta in u, kais siofok ac kais lumngaul ke u se.
41 Na Jesus el eis lof limekosr ac ik lukwa, ac ngetak nu inkusrao ac sang kulo nu
sin God. El kunsalik lof ah ac sang nu sin mwet tumal lutlut in kitalik nu sin mwet
uh. El oayapa kitalik ik lukwa ah nu sin mwet nukewa.
42 Mwet nukewa mongo ac kihpi.
43 Na toko, mwet tumal lutlut elos orani fotoh singoul luo ke luwen bread ac ik uh.
44 Pisen mwet ma kitakat uh oasr mukul limekosr tausin.

Jesus El Fahsr Fin Kof
(Matthew 14:22–33; John 6:15–21)

45 In pacl sacna Jesus el sap mwet tumal lutlut in sroang nu fin oak uh ac som meet
lukel nu Bethsaida, nu layeno in lulu uh, a el muta in supwalik mwet uh.
46 Ke el wilkas nu sin mwet ah, na el som nu fineol uh in pre.
47 Na ke ekela, oak uh sun tari infulwen lulu, ac Jesus el mukena muta fin acn uh.
48 Ac el liye lah elos liksreni kal ke sripen eng uh kisrungulos, ouinge inmasrlon ao
tolu nu ke ao onkosr ke tafunfong tok, el fahsr fin kof uh ac tuku nu yorolos. El oru
elan fahsr alukelosla,
49 na elos liyelak ke el fahsr fin kof uh, ac elos wowoyak mweyen elos nunku mu
inut se.
50 Elos nukewa arulana tuninfongla ke elos liyal.
Na in pacl sacna Jesus el fahk nu selos, “Akkeye kowos! Nga pa inge. Nimet
sangeng!”
51 Na el sroang nu yorolos nu fin oak uh, ac eng uh mihsi. Ac mwet tumal lutlut
elos lut na pwaye,
52 mweyen elos soenna etu kalmen mwenmen Jesus el tuh oru ke el kiteya tausin
limekosr ah. Nunak lalos srakna fohs kac.

Jesus El Akkeyala Mwet Mas In Gennesaret
(Matthew 14:34–36)

53 Elos kal sasla in lulu sac ac oai Gennesaret, ac kawukkinya oak okoalos we.
54 Ac ke elos fahsr liki oak uh, mwet uh sa na in akilenulak Jesus.

55 Ouinge elos kasrusr apneni acn sac nufon. Na acn nukewa ma elos lohng mu el
oasr we elos ac use nu yorol mwet mas, oan fin kiaka kialos.
56 Ac acn nukewa Jesus el som nu we — nu in siti srisrik, ku siti lulap, ku finne likin
siti uh — mwet uh ac use mwet mas lalos nu ke nien tukeni lun mwet uh ac kwafe
sel elan lela mwet mas uh in kahlyena sisken nuknuk lal. Ac elos nukewa su kahlye,
elos kwela.

7

Luti Lun Mwet Matu Oemeet Ah
(Matthew 15:1–9)

1 Kutu mwet Pharisee, oayapa kutu mwet luti Ma Sap ma tuku Jerusalem me, elos
tukeni nu yurin Jesus.
2 Ac elos liye lah kutu sin mwet tumal lutlut elos mongo ke elos tiana aknasnasye
paolos in oana ouiya se ma mwet Pharisee elos oakiya nu sin mwet uh.
3 (Tuh mwet Pharisee ac mwet Jew nukewa elos oru oana ke mwet matu lalos tuh
luti nu selos: elos tia ku in mongo elos fin tia aknasnasye paolos oana oakwuk lalos;
4 ku tia pac kang kutena ma su tuku nien kuka me elos fin tia aknasnasye meet.
Ac elos akfalye pac ouiya puspis ma elos eis sin mwet matu lalos, oana ouiya nu ke
aknasnasye cup, tup, ahlu bronze, ac mwe oan.)
5 Ouinge mwet Pharisee ac mwet luti Ma Sap elos siyuk sel Jesus, “Efu ku mwet
tomom lutlut elos tia fahsr fal nu ke mwe luti ma kut eis sin mwet matu lasr, a elos
mongo ke paolos tia aknasnasyeyukla?”
6 Jesus el fahk nu selos, “Pwayena kas in palu lal Isaiah keiwos! Kowos mwet
wosounkas, oana ma el simusla ke el fahk,
‘God El fahk, Mwet inge sunakinyu ke kas lalos,
A insialos loesla likiyu.
7 Wangin sripa elos in alu nu sik,
Mweyen elos luti oakwuk ma mwet uh orala
Oana in ma sap luk!’
8 “Kowos pilesru ma God El sapkin, ac ukwe mwe luti lun mwet uh.”
9 Ac el fahk pac nu selos, “Kowos arulana usrnguk in konauk inkanek in sisla ma
sap lun God tuh kowos in sruokyana kas matu lowos.
10 Tuh Moses el fahk, ‘Sunakin papa tomom ac nina kiom,’ oayapa el fahk, ‘El su
selngawi papa tumal ku nina kial, fah anwuki el.’
11 A kowos fahk mu sie mwet fin oasr ma el ku in sang kasru papa ku nina kial, a
el fahk mu ‘Corban,’ (kalmac pa, Itukyang nu sin God),
12 na kowos fuhlella mu el tia enenu in kasru papa tumal ku nina kial.
13 Ke kowos oru ouinge, kowos aklusrongtenye kas lun God ke kowos luti nu sin
mwet uh oakwuk lun mwet matu lowos. Ac oasr pac ma puspis ouinge ma kowos
oru.”

Ma Su Oru Sie Mwet In Fohkfok
(Matthew 15:10–20)

14 Na Jesus el sifil pangonma un mwet uh nu yorol ac fahk nu selos, “Kowos nukewa
in porongeyu ac kalem kac.
15 Tia ma ilyak nu in sie mwet pa ku in akfohkfokyal, a ma su illa liki sie mwet pa
ac akfohkfokyal.
16 Kowos in porongo, fin oasr srewos.”
17 Ke el som liki un mwet uh ac ilyak nu in lohm uh, mwet tumal lutlut elos siyuk
elan aketeya pupulyuk se inge.

18 Ac el fahk nu selos, “Ya kowos nikin oapana mwet uh? Mea, kowos tia kalem lah
wangin kutena ma su ilyak nu in mwet se ku in akfohkfokyal,
19 mweyen mau tia ilyak nu in nunak lal, a nu insial ac illa liki insial.” (Ke el fahk
ouinge, el akkalemye lah mwe mongo nukewa nasnas in mongo kac.)
20 Ac El sifilpa fahk, “Ma su illa liki sie mwet pa ac akfohkfokyal.
21 Tuh liki insien sie mwet nunak koluk uh sikyak ma kolol in kosro, pisrapasr,
akmas,
22 kosro inmasrlon mwet payuk, rapku, oru ouiya koluk; kutasrik, elah koluk,
ngetnget in mwel, lesrik, inse fulat, ac supoklot.
23 Ma koluk inge nukewa tuku luin sie mwet ac akfohkfokyalla.”

Lulalfongi Lun Sie Mutan
(Matthew 15:21–28)

24 Na Jesus el illa ac som nu in acn apkuran nu ke siti Tyre. El utyak nu in sie lohm
ac tia lungse mwet uh in etu lah el oasr we, tusruktu el koflana wikla.
25 Ac sie mutan su acn natul oasr ngun fohkfok yorol, ke el lohng ke Jesus, el sulaklak
na tuku nu yorol ac putati nu ke nial.
26 Mutan sac el sie mutan pegan su isusla in acn Phoenicia in facl Syria. El kwafe
sin Jesus elan sisla demon uh liki acn natul.
27 A Jesus el topuk ac fahk, “Lela kut in kiteya tulik uh meet. Tia wo in eisla mongo
nun tulik ac sisla nu sin kosro ngalngul.”
28 Mutan sac topuk ac fahk, “Aok Leum, tusruktu finne kosro ngalngul ye tepu uh,
elos kang pac kutkut in mongo nun tulik uh.”
29 Ouinge Jesus el fahk nu sel, “Ke sripen top lom an, folokla nu in lohm sum ac
kom ac fah liye lah demon sac illa tari liki acn nutum!”
30 Na mutan sac som nu lohm sel ac liye lah tulik se natul ah oan fin mwe oan kial,
ac demon sac som lukel tari.

Jesus El Akkeyala Sie Mwet Sulohngkas Su Tia Ku In Kaskas

31 Ac Jesus el sifil som liki acn atulani in acn Tyre ac fahsr sasla acn Sidon nu ke
Lulu Galilee, ut ke inkanek ma fahsr nu ke Siti Singoul ah.*
32 Kutu mwet elos use sie mwet sulohngkas ac kas lohlo nu yurin Jesus, ac elos
kwafe sel tuh elan filiya paol nu facl.
33 Ac Jesus el usalla liki un mwet uh nu yen eltal mukena we, na el sang kufinpaol
nu insracl, ac el anila ac kahlye lohul.
34 Na Jesus el ngetak nu inkusrao ac saola ac fahk nu sin mwet sac, *“Ephphatha”*,
oana fahk, “In ikakla!”
35 In pacl sacna sren mukul sac ikakla, ac ma kapriyen lohul taltalla, ac el kaskas
kalem.
36 Na Jesus el sap ku nu sin mwet uh elos in tia fahk nu sin kutena mwet. A ke el
akyokye in wili tuh elos in tia fahk, elos arulana akyokye fahkak lalos ke ma el oru.
37 Ac elos nukewa su lohng kac, elos arulana lut ac fahk, “Ma nukewa el oru uh
wolana! El oru mwet sulohngkas in ku in lohng, ac mwet kofla kas in ku in kaskas!”

8

Jesus El Kiteya Tausin Akosr
(Matthew 15:32–39)

1 Tia paht toko, sie pac u lula sifil fahsreni. Ac ke wangin ma nalos, Jesus el pangon
mwet tumal lutlut nu yorol ac fahk.

---

* **7:31** ***Siti Singoul ah:*** Liye ke Matthew 4:25.

2 “Nga pakomuta mwet inge ke sripen elos muta yuruk len tolu lac, ac inge wangin
mongo nalos.
3 Nga fin supwalosla nu yen selos ke elos tia mongo, elos ac mulalla inkanek uh,
mweyen kutu selos tuku yen loesla me.”
4 Ac mwet tumal lutlut elos siyuk sel, “Mwe mongo ma ac fal in kiteya mwet inge
nukewa ac tuku ya me, ke acn se inge acn mwesis se?”
5 Jesus el siyuk selos, “Lof ekasr oasr yuruwos?”
Ac elos topuk, “Lof itkosr.”
6 Ac el sap nu sin u lulap sac in muta infohk uh. Na el eis lof itkosr inge, ac sang
kulo nu sin God. El kunsalik ac sang nu sin mwet tumal lutlut tuh elos in kitalik nu
sin u lulap sac, ac elos oru oana el fahk.
7 Oayapa oasr kutu ik srisrik yorolos. Ac Jesus el pre kac ac el sap mwet tumal
lutlut in kitalik pac nu selos.
8 Elos nukewa mongo ac kihpi. Ac elos srukak luwen mongo uh, oasr kuom itkosr.
9 Pisen mwet uh akuran tausin akosr. Tukunna Jesus el supwalosla,
10 el sroang nu fin oak soko wi mwet tumal lutlut, ac elos kalla nu Dalmanutha.

Mwet Pharisee Uh Siyuk Ke Sie Mwe Akul (Matthew 16:1–4)

11 Kutu mwet Pharisee tuku nu yurin Jesus ac mutawauk in akukuin nu sel. Elos
kena srikal, ouinge elos siyuk tuh elan oru sie mwe akul in akkalemye lah ku lal ma
inkusrao me.
12 Jesus el arulana oela ac fahk, “Efu ku mwet in pacl inge suk sie mwe akul?
Pwayena nga fahk nu suwos, wangin mwe akul ac fah itukyang nu sin mwet inge!”
13 Ac el fahsr lukelos, ac sroang nu fin oak uh ac som nu lefahlo.

Mwe Akpulol Lun Mwet Pharisee Ac Lal Herod (Matthew 16:5–12)

14 Mwet tumal lutlut elos mulkunla in us bread ma ac fal nu selos, na lof soko na
oasr yorolos fin oak uh.
15 Jesus el sensenkakinulos ac fahk, “Kowos in taran ac liyekowosyang liki mwe
akpulol lun mwet Pharisee ac lal Herod.”
16 Na elos mutawauk in asiyuki inmasrlolos ac fahk, “El fahk ma inge mweyen
wangin bread yorosr.”
17 Jesus el etu ma elos fahk, ouinge el siyuk selos, “Efu kowos ku kaskaskin lah
wangin bread? Ya kowos soenna etu ku kalem kac? Ya arulana lohsr nunkowos?
18 Oasr motowos, ya kowos tia liye? Oasr pac insrewos, ya kowos tia lohng? Ya
kowos tia esam
19 ke nga tuh kunsalik lof limekosr nu sin mwet tausin limekosr ah? Kuom ekasr
sessesla ke luwen mongo kowos tuh srukak ah?”
Elos fahk nu sel, “Kuom singoul luo.”
20 Ac el siyuk selos, “Ac ke pacl se nga kunsalik lof itkosr nu sin mwet tausin akosr
ah, kuom ekasr sessesla ke luwen mwe mongo kowos tuh srukak ah?”
Elos fahk, “Kuom itkosr.”
21 Ac el fahk nu selos, “Ac kowos soena kalem kac?”

Jesus El Akkeyala Sie Mwet Kun In Bethsaida

22 Elos tuku nu Bethsaida, ac kutu mwet ah use sie mwet kun nu yurin Jesus, ac
kwafe sel elan kahlilya.
23 Jesus el sruokya paol ac kololla liki siti uh. Ac ke el aniya mutal, el filiya paol nu
facl ac siyuk sel, “Ya oasr ma kom ku in liye?”

24 Ac mwet sac ngetak ac fahk, “Aok, nga ku in liye mwet, elos forfor tuh elos oana
luman sak.”
25 Na Jesus el sifil filiya paol fin mutal. Ac mukul sac ngetang na suiya, na el kwela
ac el ku in liye ma nukewa arulana kalem.
26 Na Jesus el supwalla nu yen sel, ac wili nu sel ac fahk, “Nik kom folokla nu in
siti ah.”

Peter El Fahkulak Jesus
(Matthew 16:13–20; Luke 9:18–21)

27 Na Jesus ac mwet tumal lutlut elos som nu in siti srisrik oan apkuran nu Caesarea
Philipi. Ke elos fahsr inkanek uh, el siyuk selos, “Mea mwet uh fahk keik? Elos mu
su nga uh?”
28 Ac elos topuk ac fahk, “Kutu mwet uh fahk mu kom pa John Baptais, ac kutu fahk
mu kom pa Elijah, ac kutu fahk mu kom pa siena sin mwet palu ah.”
29 Ac el siyuk selos, “A kowos? Kowos fahk mu su nga uh?”
Ac Peter el topuk ac fahk, “Kom pa Messiah.”
30 Na Jesus el sap ku nu selos, “Nik kowos fahkak ma inge nu sin kutena mwet.”

Jesus El Kaskas Ke Keok Ac Misa Lal
(Matthew 16:21–28; Luke 9:22–27)

31 Na Jesus el mutawauk in luti mwet tumal lutlut ac fahk, “Wen nutin Mwet el ac
fah keok ke ma puspis. Un mwet matu ac mwet tol fulat ac mwet luti Ma Sap elos
fah sisella. El ac fah anwuki, tuh tukun len tolu el fah sifilpa moulyak.”
32 El fahkak ma inge lemtulauk nu selos. Ouinge Peter el usalla nu saya ac
mutawauk in kael.
33 A Jesus el tapulla ac liye mwet tumal lutlut, na el kael Peter ac fahk nu sel, “Fahla
likiyu, Satan! Nunak lom tia ma sin God, a nunak lun mwet!”
34 Na Jesus el pangonma un mwet uh wi mwet tumal lutlut nu yorol ac fahk nu selos,
“Kutena mwet fin lungse wiyu, el enenu in sifacna lafwekunulla, srukak sakseng lal
ac fahsr tukuk.
35 Tuh el su lungse molela moul lal, ac fah tuhlac lukel. A el su moul lal tuhlac lukel
keik ac ke Wosasu, fah molela moul lal.
36 Ac tuh mwe mea nu sin sie mwet el fin eis faclu nufon tuh in ma lal, a moul lal
tuhlac lukel? Wangin sripa!
37 Ac fah wanginna ma el ku in sang aolla moul lal.
38 Sie mwet fin mwekyekinyu ac mwe lutlut luk inmasrlon fil se inge su arulana
koluk ac tia inse pwaye nu sin God, na Wen nutin Mwet el ac fah oayapa
mwekyekunul ke pacl se el ac tuku in wolana lun Papa tumal wi un lipufan mutal.”

9

1 Ac el fahk pac nu selos, “Pwayena nga fahk nu suwos, oas rkutu selos inge su ac
fah tiana misa nwe ke elos liye Tokosrai lun God tuku ke ku.”

Ekla Lun Jesus
(Matthew 17:1–13; Luke 9:28–36)

2 Tukun len onkosr Jesus el eisal Peter, James ac John, ac el usaltalak nu fin soko
eol fulat yen ma elos muku we. Ke eltal ngetang liyal, Jesus el ekla,
3 ac nuknuk lal ekla saromrom, arulana fasrfasr liki na ma kutena mwet faclu ku
in akfasrfasrye.
4 Ac mwet tumal lutlut tolu ah liyal Elijah ac Moses ke eltal sramsram nu sin Jesus.
5 Na Peter el fahk nu sin Jesus, “Mwet Luti, seyal wo ke kut muta inge uh! Kut ac
orala tolu iwen aktuktuk — sie nu sum, sie nu sel Moses, ac sie nu sel Elijah.”
6 El ac mwet wial uh arulana sangeng, pwanang el nikanla lah mea el ac fahk.

7 Na sie pukunyeng sikyak ac sonolosi, ac sie pusra tuku in pukunyeng uh me ac
fahk, “El inge el Wen kulo nutik — kowos lohngol!”
8 Ac ke eltal sa na in lohang nu kac, eltal tia liyauk kutena mwet, a Jesus mukena
oasr yoroltal.
9 Ac ke elos oatui liki fineol uh, Jesus el wili nu seltal ac fahk, “Nimet komtal fahkak
nu sin kutena mwet ke ma komtal tuh liye, nwe ke na pacl se Wen nutin Mwet el sifil
moulyak liki misa.”
10 Elos akos fahk lal, tusruktu elos mutawauk in asiyuki inmasrlolos sifacna ac fahk,
“Mea kalmen ‘sifil moulyak liki misa’ se inge?”
11 Ac elos siyuk sin Jesus, “Efu ku mwet luti Ma Sap uh elos fahk mu Elijah el ac
tuku meet?”
12 Ac el topuk nu selos, “Pwayena lah Elijah el ac tuku meet tuh elan aksuwosye
ma nukewa. Na fuka tuh Ma Simusla uh fahk mu Wen nutin Mwet el ac fah keok ke
ma puspis ac pilesreyuk?
13 A nga fahk nu suwos lah Elijah el tuku tari, ac mwet uh oru nu sel kutena ma
elos lungse oru nu sel, oana ke Ma Simusla fahkak kacl.”

Jesus El Akkeyala Tulik Mukul Se Su Oasr Ngun Fohkfok Yorol (Matthew 17:14–21; Luke 9:37–43)

14 Ke elos foloko nu yurin mwet tumal lutlut wialos, elos liye u lulap se raunelosla,
ac mwet luti Ma Sap elos akukuin yorolos.
15 Ac ke mwet uh liyal Jesus elos arulana lut, ac kasrusr nu yorol ac paingul.
16 Na Jesus el siyuk sin mwet tumal lutlut, “Mea kowos akukuin nu selos kac uh?”
17 Ac sie sin mwet in u sac topuk nu sel ac fahk, “Mwet Luti, nga use nu yurum
wen nutik ke sripen oasr ngun fohkfok yorol ac el tia ku in kaskas.
18 Pacl nukewa ngun fohkfok ac aklokoalokyal uh el ac kipakinilya nu infohk uh,
ac atinfilak fahsr inwalul, ac el ngalseni inwihsel, ac kekela manol nufon. Nga siyuk
sin mwet tomom lutlut elos in sisla ngun sac, a elos koflana.”
19 Ac Jesus el fahk nu selos, “Fuka lupan selulalfongi lowos uh! Nga ac muta
yuruwos putaka? Nga ac muteng kowos nwe ngac? Usalu nu yuruk!”
20 Ac elos usalla nu yorol Jesus.
Ke pacl se na ngun fohkfok sac liyalak Jesus, el sisya tulik sac ac tuyang musal, ac
el putatla nu infohk uh ac tipirpir, ac atinfilak tuku inwalul me.
21 Ac Jesus el siyuk sin papa tumal, “Mas se inge oan yorol putaka?”
Ac el topuk ac fahk, “Ke el tulik ah me.
22 Pacl puspis ngun fohkfok uh srike in unilya ke el ac siselang nu in e, ku nu in
kof uh. Pakomutasr ac kasrekut, kom fin ku!”
23 Ac Jesus el fahk nu sel, “Aok, kom sifacna fin ku! Ma nukewa ku nu sel su
lulalfongi.”
24 In pacl sacna papa sac wowoyak ac fahk nu sel, “Nga lulalfongi, tuh soenna fal.
Kasreyu akyokye lulalfongi luk uh!”
25 Ac Jesus el liye lah mwet uh kilukeni nu yorolos, na el kai ngun fohkfok sac ac
fahk nu sel, “Kom ngun se su sulohng ac sukas, nga sap kom in fahla liki tulik sacn,
ac tia sifil ilyak nu in el!”
26 Ngun sac wowoyak ac sisya tulik sac nu infohk uh, na el illa lukel. Tulik sac oan
oana elan misa, ac mwet uh fahk, “El misa!”
27 A Jesus el sruokya paol ac tulokunulak, ac el tuyak.
28 Tukun Jesus el utyak nu in lohm ah, mwet tumal lutlut elos siyuk sel in lukma
ac fahk, “Efu ku kut kofla in sisla ngun fohkfok sac?”
29 Ac Jesus el topuk ac fahk, “Wangin ma ku in sisla ngun ouinge uh sayen pre
mukena.”

Jesus El Sifilpa Kaskaskin Misa Lal
(Matthew 17:22–23; Luke 9:43–45)

30 Jesus ac mwet tumal lutlut som liki acn sac ac fahsr sasla Galilee. Jesus el tia
lungse mwet uh in etu acn el oasr we,
31 mweyen el luti nu sin mwet tumal lutlut ac fahk nu selos, “Wen nutin Mwet el
ac fah itukyang nu inpoun mwet su ac fah unilya. Tusruktu tukun len tolu el ac fah
sifil moulyak.”
32 A elos tia etu kalmen ma el luti inge, ac elos sangeng in siyuk sel.

Su Fulat Emeet Uh?
(Matthew 18:1–5; Luke 9:46–48)

33 Elos tuku nu Capernaum, ac ke elos ilyak nu in lohm uh, Jesus el siyuk selos,
“Mea kowos asiyuki kac inkanek uh?”
34 A elos tiana topkol, mweyen elos akukuin inmasrlolos sifacna lah su kac ac fulat
emeet selos uh.
35 Na Jesus el muta ac pangonma mwet tumal lutlut singoul luo ac fahk nu selos,
“Kutena mwet fin lungse tuh elan meet, el fah oru tuh elan tok liki nukewa, ac elan
mwet kulansap nu sin mwet nukewa.”
36 Na el eis sie tulik srisrik ac sap elan tuyak ye mutalos nukewa, na el kaosulma ac
fahk,
37 “Kutena mwet su eis sie sin tulik srisrik ouinge inek, el eisyu; ac el su eisyu el tia
eisyu mukena, a el eisal pac su supweyume.”

Kutena Mwet Su Tia Lain Kut El Wi Kut
(Luke 9:49–50)

38 John el fahk nu sel, “Mwet Luti, kut tuh liye mwet se sisla demon uh inem; a kut
kutongilya mweyen el tia ma in u lasr uh.”
39 Ac Jesus el fahk nu selos, “Nik kowos srike in kutongilya, mweyen wangin sie
mwet su oru ma sakirik ke inek fah ku in fahk ma koluk keik tukun el oru ma inge.
40 Tuh kutena mwet su tia lain kut, el wi kut.
41 Pwayena nga fahk nu suwos, kutena mwet su sot nu suwos sie cup in kof nimowos
ke sripen kowos mwet luk, fah eis lacnen orekma wo lal.

Srifeyuk In Oru Ma Koluk
(Matthew 18:6–9; Luke 17:1–2)

42 “Fin oasr kutena mwet su aktukulkulye sie sin tulik srisrik inge in tila
lulalfongiyu, fal nu sin mwet sacn in sripsripi sie tapweng eot inkwawal ac sisila
el nu in meoa uh.
43 La poum fin aktukulkulye kom, pakela! Ac wo nu sum kom in utyak nu in moul
wi la na poum, liki in oasr po luo lom ac kom som nu in hell, nu in e se koflana kunla.
[
44 “Yen wet ma kang manolos tiana misa, ac e uh tiana kunla.]
45 Ac la niom fin aktukulkulye kom, pakela! Wo kom in ilyak nu in moul ke lac ne
liki in oasr niom kewa ac sisila kom nu in hell. [
46 Yen wet ma kang manolos tiana misa, ac e uh tiana kunla.]
47 Ac la motom fin aktukulkulye kom, tipalla! Wo kom in lac atronmuta na ilyak
nu in Tokosrai lun God, liki in fas atronmotom kewa ac sisila kom nu in hell.
48 ‘Yen wet ma kang manolos tiana misa, ac e uh tiana kunla.’
49 “Mwet nukewa ac fah aknasnasyeyuk ke e, oana ke mwe kisa uh aknasnasyeyuk
ke sohl uh.
50 Sohl uh wo, tuh fin wangin eman sohl kac, ac fuka oreya in sifil oasr emah?
“Lela sohl lun insese in oasr inmasrlowos, ac kowos in moul in misla yurin sie sin
sie.”

10

Jesus El Luti Ke Payuk Fahsrelik
(Matthew 19:1–12; Luke 16:18)

1 Na Jesus el fahsr liki acn sac ac som nu in facl Judea ac tupalla Infacl Jordan.
Ac un mwet puspis sifilpa fahsreni nu yorol, ac el luti nu selos oana ke el oru pacl
nukewa.
2 Ac kutu mwet Pharisee elos tuku nu yorol ac srike in srikal ac siyuk sel, “Fahk nu
sesr, ku Ma Sap lasr uh lela sie mukul in sisla mutan kial?”
3 Ac Jesus el topkolos ke sie kusen siyuk, “Ma sap fuka Moses el sot nu suwos?”
4 Elos topuk ac fahk, “Moses el lela sie mukul in simusla sie pwepu in fahsrelik na
el fah supwala mutan kial in som lukel.”
5 Ac Jesus el fahk nu selos, “Moses el simusla ma sap se ingan nu suwos ke sripen
upa in lutiyuk kowos.
6 Tusruktu, ke mutaweyen orekla faclu, ‘God El oralosla mukul ac mutan,’ oana ke
Ma Simusla fahk.
7 ‘Pa ingan sripa se oru sie mukul el som liki papa tumal ac nina kial, ac fulyang
nu sin mutan kial,
8 ac eltal ma sefannala.’ Ouinge eltal fah tia sifil ma luo, a ma sefanna.
9 Ke ma inge, ma God El falsani lela mwet in tia eisalik.”
10 Ke elos folokla nu in lohm ah, mwet tumal lutlut elos siyuk sel Jesus ke ma inge.
11 Ac el fahk nu selos, “El su sisla mutan kial ac marut nu sin sie pac mutan, el orek
kosro lain mutan kial.
12 In ouiya se pacna inge, sie mutan su sisla mukul tumal ac payuk nu sin sie pac
mukul, el orek kosro.”

Jesus El Akinsewowoye Tulik Srisrik
(Matthew 19:13–15; Luke 18:15–17)

13 Kutu mwet uh use tulik natulos nu yurin Jesus tuh elan filiya paol faclos, a mwet
tumal lutlut elos kai mwet ah.
14 Ke Jesus el liye, el arulana toasr ac fahk nu sin mwet tumal lutlut, “Lela tulik
srisrik ingan in tuku nu yuruk ac nimet ikololosi, tuh Tokosrai lun God ma lalos su
ou elos.
15 Pwayena nga fahk nu suwos, el su tia eis Tokosrai lun God oana sie tulik srisrik,
fah koflana ilyak nu loac.”
16 Na el srukak tulik srisrik uh ac filiya paol fin kais sie selos, ac akinsewowoyelosla.

Sie Mwet Kasrup
(Matthew 19:16–30; Luke 18:18–30)

17 Ac ke Jesus el mukuiyak in som liki acn sac, sie mwet kasrusr nu yorol ac
sikukmutuntei ye mutal ac siyuk sel, “Mwet Luti wo, mea nga ac oru tuh ngan ku
in eis moul ma pahtpat?”
18 Ac Jesus el siyuk sel, “Efu kom ku pangonyu wo? Wangin sie mwet wo sayen God
mukena.
19 Kom etu ma sap: ‘Nik kom akmas, nik kom kosro, nik kom pisrapasr, nik kom
orek loh kikiap lain mwet, nik kom kutasrik in kiapu mwet, sunakin papa tomom ac
nina kiom.’ ”
20 Na mwet sac fahk nu sel, “Mwet Luti, nga liyaung ma inge nukewa in pacl nga
fusr me.”
21 Jesus el lungse el, ac el ngetang suilya ac fahk, “Ma sefanna kom srak fos kac.
Fahla ac kukakunla ma lom nukewa ac sang mani kac an nu sin mwet sukasrup, na
ac fah oasr mwe kasrup lom inkusrao; na kom fahsru fahsr tukuk.”

22 Ke mwet sac lohng ma inge, mutal arulana supwarla ac el som lukel ke inse toasr,
mweyen el sie mwet na kasrup.
23 Jesus ngetang nu sin mwet tumal lutlut ac fahk nu selos, “Arulana upa mwet
kasrup uh in utyak nu in Tokosrai lun God!”
24 Mwet tumal lutlut elos arulana lut ke kas inge, ac Jesus el sifilpa fahk, “Tulik
nutik, kowos in etu lah ma na upa se in utyak nu in Tokosrai lun God!
25 Ac fisrasr tuh soko camel in fahsr sasla ke mutun soko nilul, liki sie mwet kasrup
in ilyak nu in Tokosrai lun God.”
26 Ke el fahk ma inge, mwet tumal lutlut elos arulana fwefela kac, ac asiyuki
inmasrlolos ac fahk, “Fin ouinge, su ac ku in moulla?”
27 Jesus el ngetang nu selos ac fahk, “Ma inge upa sin mwet uh, tusruktu tia upa
sin God; tuh God El ku in oru ma nukewa.”
28 Na Peter el kasla ac fahk, “Liye, kut filiya ma nukewa ac fahsr tukum.”
29 Na Jesus el fahk nu selos, “Aok pwaye, ac nga fahk nu suwos, kutena mwet su
filiya lohm sel, ku mwet lel ac mwet lohl, ku papa ac nina kial, ku tulik natul, ku facl
sel ke sripuk ac ke sripen Wosasu,
30 el ac fah eis ma yohk liki na in pacl inge. El ac fah eis pacl siofok yohk liki ke
lohm, mwet lel ac mwet lohl, nina kial ac tulik natul, facl sel, ac oayapa mwe keok
nu sel. Ac in moul se tok ah, el ac fah eis moul ma pahtpat.
31 A mwet puspis su meet in pacl inge, elos ac fah tok, ac mwet puspis su tok in
pacl inge elos ac fah mau meet.

Jesus El Fahk Pacl Se Aktolu Ke Misa Lal
(Matthew 20:17–19; Luke 18:31–34)

32 In pacl se inge Jesus ac mwet tumal lutlut elos fahsr inkanek uh in som nu
Jerusalem. Ac Jesus el fahsr meet lukelos, ac elos arulana inse fosrnga, ac mwet ma
fahsr tokolos elos sangeng. Na Jesus el sifilpa srela mwet tumal lutlut singoul luo ac
fahkak ke ma ac sikyak nu sel.
33 El fahk nu selos, “Lohng akwoye. Kut ac som nu Jerusalem, yen Wen nutin Mwet
el ac fah itukyang nu inpoun mwet tol fulat ac mwet luti Ma Sap uh. Elos ac fah
wotela in anwuki el, ac eisalang nu sin mwet pegan,
34 su ac fah aksruksrukel, anel, srunglul, ac unilya. Na tukun len tolu el fah sifil
moulyak.”

Kusen Siyuk Lal James Ac John
(Matthew 20:20–28)

35 Na James ac John, wen natul Zebedee, eltal kalukyang nu yurin Jesus ac fahk nu
sel, “Mwet Luti, oasr ma se kut lungse siyuk kom in oru nu sesr.”
36 Ac Jesus el siyuk seltal, “Mea se?”
37 Na eltal fahk, “Ke pacl se kom ac muta fin tron wolana in Tokosrai lom, kut lungse
wi kom muta, sie lac po layot ac sie lac po lasa sum.”
38 Ac Jesus el fahk nu seltal, “Komtal tia etu ma komtal siyuk an. Ya komtal ku in
nim ke cup in keok su nga ac fah nim kac? Ya komtal ku in baptais ke baptais su nga
enenu in baptais kac?”
39 Eltal topuk, “Kut ku.”
Na Jesus el fahk nu seltal, “Pwaye lah komtal ac nim ke cup su nga enenu in nim
kac, ac baptais ke ouiyen baptais su nga enenu in baptais kac.
40 Tuh nga tia ku in fahk lah su ac fah muta lac pouk layot ac lac pouk lasa. God
pa ac fah sang acn inge nu sin mwet su El akola nu se.”
41 Ke mwet tumal lutlut singoul ah lohng ke siyuk se inge, elos arulana kasrkusrak
sel James ac John.

42 Ouinge Jesus el pangnoloseni ac fahk nu selos, “Kowos etu lah mwet kol lun mwet
pegan uh lungsena sapsap nu fin mwet lalos, ac mwet leum uh elos akkalemye lah
ku nukewa oasr selos.
43 Tusruktu tia ouinge inmasrlowos. El su lungse in fulat, el enenu in kulansupu
mwet ngia;
44 ac sie suwos fin lungse in meet inmasrlowos, el enenu in mwet foko lowos
nukewa.
45 Finne Wen nutin Mwet, el tia tuku tuh in kulansupweyuk el; a el tuku in kulansap
ac sang moul lal in molela mwet puspis.”

Jesus El Akkeyala Sie Mwet Kun
(Matthew 20:29–34; Luke 18:35–43)

46 Jesus wi mwet tumal lutlut ac u lulap se elos fahsr sasla in acn Jericho, ac ke elos
illa sie mwet kun el muta ngusr pe innek uh. Inel pa Bartimaeus, wen natul Timaeus.
47 Ke el lohng tuh Jesus mwet Nazareth pa ac fahsryak uh, el wowoyak ac fahk,
“Jesus, Wen nutin David, pakomutuk!”
48 Pus sin mwet uh mulat nu sel ac fahk elan misla. A el wowoyak yohk liki meet
ac fahk, “Wen nutin David, pakoten nu sik!”
49 Ac Jesus el tui ac fahk, “Pangnolma.”
Ouinge elos pangon mwet kun sac ac fahk nu sel, “Kom in enganak! Tuyak, el
pangon kom.”
50 Na el sisla nuknuk lik lal ac sroak ac tuku nu yurin Jesus.
51 Ac Jesus el siyuk sel, “Mea kom lungse ngan oru nu sum?”
Ac mwet kun sac fahk, “Mwet Luti, nga kena ngan ku in sifil liye.”
52 Ac Jesus el fahk nu sel, “Kom ku in som. Lulalfongi lom akkeyekomla.”
In pacl sacna, el ku in liye, ac el fahsr tokol Jesus inkanek uh.

11

Utyak Pwengpeng Nu In Jerusalem
(Matthew 21:1–11; Luke 19:28–40; John 12:12–19)

1 Ac ke elos apkuranyang nu Jerusalem, sisken siti srisrik lun Bethphage ac Bethany,
elos tuku nu Fineol Olive. Ac Jesus el supwala luo sin mwet tumal lutlut in som meet
lukelos.
2 Ac el fahk nu seltal, “Fahla nu in siti srisrik se oan meeto, ac ke komtal ac sun acn
we komtal ac liye soko donkey fusr kapir we ma soenna oasr mwet muta fac. Tulalla
ac usalu.
3 Fin oasr mwet siyuk lah efu komtal ku tulala, komtal fahk mu Leum el enenal ac
el ac fah sa in folokunulma.”
4 Na eltal som ac konauk donkey fusr soko kapriyuki nu ke mutunoa in lohm se, ac
ke eltal tulalla,
5 kutu mwet ma tu we siyuk seltal, “Mea komtal oru an, ku tulala donkey fusr soko
an?”
6 Ac eltal topuk oana ke Jesus el fahk nu seltal, na mwet uh lela eltal in us som.
7 Eltal use donkey fusr soko ah nu yurin Jesus, ac filiya nuknuk laltal nu fin kosro
soko ah, ac Jesus el sroang nu fac.
8 Ac mwet puspis laknelik nuknuk lalos inkanek uh, ac kutu pac mwet uh pakela
lesak inima uh ac loela inkanek uh.
9 Ac elos su fahsr meet ac elos su fahsr tok mutawauk in wowoyak ac fahk,
“Kaksakin God! Insewowo el su tuku Inen Leum!
10 God Elan akinsewowoye tokosrai se su ac tukutokosrai lal David, papa tumasr!
Kaksakin God!”

11 Jesus el ilyak nu in Jerusalem, som nu in Tempul, ac el ngetang ac liye ma nukewa.
Na ke sripen ekela tari, el folokla nu Bethany wi mwet tumal lutlut singoul luo.

Jesus El Selngawi Soko Sak Fig
(Matthew 21:18–19)

12 In len tok ah, ke elos som liki acn Bethany, Jesus el masrinsralla.
13 Ac ke el liye soko sak fig oan loes kutu nu yorol su oasr sra puspis olo, el som in
liye lah oasr fahko kac. Na ke el sun, el liye tuh sra mukena pa kac, mweyen tia pacl
in fok lun sak fig uh.
14 Na Jesus el fahk nu ke sak fig soko ah, "Wangin mwet ac fah sifil mongo fig keim
nwe tok!"
Ac mwet tumal lutlut elos lohng ke el fahk ah.

Jesus El Som Nu In Tempul
(Matthew 21:12–17; Luke 19:45–48; John 2:13–22)

15 Ke elos sun acn Jerusalem, Jesus el ilyak nu in Tempul ac mutawauk in ukwauk
mwet nukewa su kuka ac elos su moli ma in Tempul uh. El topkakunla tepu lun mwet
ayaol mani, ac mwe muta lun mwet su kukakin wuleoa,
16 ac el tia lela kutena mwet in utuk ma, foroht forma in kalkal lun Tempul.
17 Na el luti mwet uh ac fahk, "Simla in Ma Simusla lah God El fahk, 'Tempul sik ac
fah pangpang iwen pre nu sin mwet in mutunfacl nukewa,' a kowos oru nien wikwik
lun mwet pisrapasr!"
18 Mwet tol fulat ac mwet luti Ma Sap elos lohng ke ma inge, ac elos mutawauk in
suk lah elos ac unilya Jesus fuka. Elos sangeng sel mweyen mwet nukewa arulana
fwefela ke luti lal.
19 Ac ke ekela, Jesus ac mwet tumal lutlut illa liki siti uh.

Mwe Luti Ke Sak Fig
(Matthew 21:20–22)

20 Toang na ke lotu tok ah, ke elos fahsryak inkanek uh elos liye sak fig soko ah, uli
ac masla acn nukewa kac nwe ke oka ah.
21 Peter el esamak ma sikyak ah, na el fahk nu sel Jesus, "Mwet Luti, liye, sak soko
kom selngawiya ah pa masla 'nge!"
22 Jesus el topuk ac fahk, "Kowos in lulalfongi God.
23 Pwayena nga fahk nu suwos, sie mwet fin fahk nu ke eol soko inge in tuyak ac
sifacna srola nu in meoa, ac el tia alolo insial a el lulalfongi lah ma el fahk uh ac
orekla oana, na ac itukyang nu sel ma el siyuk kac.
24 Ke sripa se inge nga fahk nu suwos, ke kowos pre ac siyuk ke kutena ma, lulalfongi
lah kowos eis tari, na ac fah itukot nu suwos ma kowos siyuk kac.
25 Ac ke kowos tuyak pre, kowos in nunak munas nu sin kutena mwet su aktoasrye
kowos, tuh Papa tomowos su inkusrao Elan oayapa nunak munas nu suwos ke ma
koluk lowos. [
26 A kowos fin tia nunak munas, Papa tomowos su inkusrao El fah oayapa tia nunak
munas nu suwos ke ma koluk lowos.]"

Kusen Siyuk Ke Ku Lun Jesus
(Matthew 21:23–27; Luke 20:1–8)

27 Na elos sifilpa tuku nu Jerusalem. Ac ke Jesus el fahsr in Tempul, mwet tol fulat,
mwet luti Ma Sap, ac un mwet matu elos tuku nu yorol
28 ac siyuk sel, "Ma ya ku lom in oru ma inge? Su sot ku ingan nu sum uh?"
29 Ac Jesus el topuk ac fahk, "Nga ac siyuk suwos kusen siyuk sefanna, ac kowos fin
topukyula, na nga ac fahkot lah ma ya ku ma nga orekmakin in oru ma inge.

30 Fahkma nu sik, ku lal John in oru baptais lal tuku ya me-ma sin God me, ku ma
sin mwet uh?”
31 Ac elos mutawauk in asiyuki inmasrlolos ac fahk, “Mea kut ac fahk uh? Kut fin
fahk mu ‘Ma sin God me,’ na el ac fahk mu, ‘Na efu kowos ku tia lulalfongel John?’
32 A kut fin fahk mu ‘Ma sin mwet uh...’ ” (Elos sangeng sin mwet uh, mweyen mwet
nukewa lulalfongi mu John el sie mwet palu.)
33 Na elos topuk Jesus ac fahk, “Kut tia etu.”
Ac Jesus el fahk nu selos, “Nga ac tia pac fahk nu suwos lah ma ya ku luk in oru
ma inge uh.”

12

Pupulyuk Ke Mwet Liyaung Ima In Grape
(Matthew 21:33–46; Luke 20:9–19)

1 Na Jesus el kaskas nu selos ke kas in pupulyuk ac fahk, “Sie mwet el yukwiya sie
ima in grape. El orala kalkal se rauneak, ac pukanak luf in itat wain se, ac musaela
nien soan se. Na el sang ima se inge nu sin kutu mwet in karingin, na el som liki acn
sel nu in sie pac facl.
2 Ac ke sun pacl in telani fokin grape uh, el supwala sie mwet kulansap nu yurin
mwet karingin ima sac, tuh elan eis selos ip lal ke kosrani lun grape uh.
3 Ac mwet karingin ima sac elos sruokilya, srunglul, ac folokunulla pusin po.
4 Na mwet kacto sac el sifil supwala sie pac mwet kulansap; ac mwet liyaung nien
grape uh elos kanteya sifal, ac oru ma na koluk nu sel.
5 Na el supwala pac sie mwet kulansap, ac elos unilya. Elos oru ouinge pac nu sin
mwet puspis. Elos puok kutu ac uniya kutu.
6 Ac mwet sefanna lula yorol, pa wen kulo se natul. Na tok, el supwala wen natul
nu sin mwet liyaung nien grape uh. Ac el sifacna nunku in el, ‘Nga lulalfongi mu elos
ac fah sunakin wen nutik.’
7 Tusruktu mwet liyaung nien grape uh fahk nu sin sie sin sie, ‘Wen se nutin mwet
kacto sac pa inge. Fahsru kut unilya, ac ima se inge fah ma lac lasr!’
8 Ouinge elos sruokilya, unilya ac sisla manol liki nien grape uh.”
9 Ac Jesus el siyuk, “Na mea mwet se la nien grape uh fah oru? El fah tuku ac
onelosi, ac sang nien grape uh nu sin kutu pac mwet in liyaung.
10 Ya kowos soenna rit Ma Simusla se inge?
‘Eot se ma mwet musa uh sisla,
Pa yohk sripa oemeet uh.
11 Leum pa oru ma inge uh;
Fuka lupan usrngukiya in liye!”
12 Mwet fulat lun mwet Jew inge srike in sruokilya Jesus ke sripen elos etu mu el
fahk pupulyuk inge in lainulos. Tuh elos sangeng sin un mwet puspis, ouinge elos
som lukel.

Kusen Siyuk Ke Akfalyeyen Tax
(Matthew 22:15–22; Luke 20:20–26)

13 Kutu sin mwet Pharisee ac kutu mwet in u lal Herod supweyukla nu yurin Jesus
in tuh srifal ke kutu mwe siyuk.
14 Ke elos tuku nu yorol elos fahk, “Mwet Luti, kut etu lah kom fahk ma pwaye ac
tia suk lah mea mwet uh ac nunku kac. Kom tia kolak sin kutena mwet, a kom luti
ma pwaye ke lungse lun God. Fahk nu sesr, ya ac lain Ma Sap lasr kut in akfalye tax
nu sin Caesar, tokosra fulat in acn Rome?
15 Ya kut ac sang, ku tia?”

Tuh Jesus el etu kutasrik lalos, na el topuk ac fahk nu selos, “Efu kowos ku srike in srifeyu? Use sie ipin mani silver an nu sik ngan liye.”
16 Ac elos use, na el fahk nu selos, “Mutun su kac inge, ac inen su inge?”
Na elos topuk ac fahk, “Ma lun Caesar.”
17 Ouinge Jesus el fahk nu selos, “Na fin pa ingan, sang nu sin Caesar ma lun Caesar, ac nu sin God ma lun God.”
Ac elos arulana fwefela sel.

Kusen Siyuk Ke Moulyak Liki Misa
(Matthew 22:23–33; Luke 20:27–40)

18 Na kutu mwet Sadducee su fahk mu wangin sifil moulyak liki misa, elos tuku nu yurin Jesus ac fahk,
19 “Mwet Luti, Moses el simusla sie ma sap nu sesr fahk mu, ‘Sie mukul fin misa, ac wangin tulik natul nu sin mutan kial, na sie ma lel fah eis katinmas sacn kial ac eltal fah oswela tulik su ac fah pangpang ma nutin ma lel su misa.’
20 Tuh oasr tamulel itkosr, ac el su matu el payuk nwe misa a wangin tulik natul.
21 Na el se akluo el eis katinmas sac kial, ac el oayapa misa a wangin tulik natul. Sikyak ouinge pac nu sin el su aktolu,
22 oayapa tamulel wial ah nufon. Kewana marut nu sin katinmas sac, ac elos nukewa misa wangin tulik natulos. Na tok, katinmas sac oayapa misa.
23 Ke len in sifil moulyak lun mwet nukewa, na katinmas sac ac fah ma kien su, ke tamulel itkosr ah kewa tuh payuk sel ah?”
24 Jesus el topuk ac fahk, “Kowos arulana tafongla! Ac kowos etu lah efu? Ma ke kowos tia etu ke Ma Simusla ku ke ku lun God.
25 Tuh ke mwet misa uh ac sifil moulyak, elos ac oana lipufan inkusrao, ac elos ac tia payuk.
26 Ac funu ke moulyak lun mwet misa, ya kowos soenna rit in book lal Moses ke ma sikyak ke e se firir in kupo sac? Simla mu God El fahk nu sel Moses ouinge, ‘Nga God lal Abraham, God lal Isaac, ac God lal Jacob.’
27 Kalmeya pa El God lun mwet moul, ac El tia God lun mwet misa. Kowos arulana tafongla!”

Ma Sap Yohk
(Matthew 22:34–40; Luke 10:25–28)

28 Ac sie sin mwet luti Ma Sap el wi muta we, ac lohng ke elos asiyuki. El liye tuh arulana wo top lal Jesus nu sin mwet Sadducee, na el kalukyang nu yorol ke sie mwe siyuk ac fahk, “Pia ma sap su yohk oemeet ke Ma Sap uh?”
29 Jesus el topuk ac fahk, “Ma Sap se ma yohk emeet pa inge: ‘Lohng, O Israel. Leum God lasr, El God sefanna.
30 Ac kom fah lungse Leum God lom ke insiom kewa, ac ke ngunum kewa, ac ke nunkom kewa, ac ke ku lom kewa.’
31 Ac ma sap se akluo pa inge: ‘Kom fah lungse mwet tulan lom oana ke kom lungse kom sifacna.’ Wangin sie pac ma sap yohk liki ma luo inge.”
32 Na mwet luti sac fahk nu sin Jesus, “Pwaye sum, Mwet Luti! Kom fahk suwohs, Leum God El mukena pa God, ac wangin pac sie god saya.
33 Ac mwet se enenu in lungse God ke insial kewa, ke nunkal kewa, ac ke ku lal kewa; ac el enenu pac in lungse mwet tulan lal oana ke el lungse el sifacna. Wo in akos ma sap luo inge liki na in kisakin kosro fin loang uh, ku oru pac kutu mwe kisa saya nu sin God.”
34 Ac ke Jesus el liye tuh el topuk suwohs, el fahk nu sel, “Kom tiana loesla liki Tokosrai lun God.”
Tukun ma inge, wangin mwet pulaik in sifil siyuk kutena ma sel.

Kusen Siyuk Ke Christ
(Matthew 22:41–46; Luke 20:41–44)

35 Ke Jesus el luti in Tempul, el srukak kusen siyuk se inge: “Fuka tuh mwet luti Ma
Sap elos fahk mu Christ el wen natul David?
36 Ngun Mutal tuh akkaskasyal David, ac el fahk ouinge:
‘Leum God El tuh fahk nu sin Leum luk:
Muta siskuk layot
Nwe ke nga filiya mwet lokoalok lom ye niom.’
37 David el sifacna pangnol ‘Leum’; na fuka tuh Christ elan wen natul David?”

Jesus El Sensenkakin Mwet Uh Liki Mwet Luti Ma Sap Uh
(Matthew 23:1–36; Luke 20:45–47)

Oasr sie un mwet na pus su engan in lohng luti lal Jesus.
38 Ac ke el lotelos, el fahk, “Liyekowosyang liki mwet luti Ma Sap, su nokomang
nuknuk loeloes ke elos fufahsryesr inmasrlon mwet uh, ac kena tuh mwet uh in
akfulatyalos ac paingulos ke nien kuka;
39 su sulela nien muta fulat in iwen lolngok ac acn ma wo emeet ke pacl in kufwa.
40 Elos aklalfonye katinmas ac pisrala ma lalos, ac oayapa oru pre loeloes lalos mwe
na lumah. Ke ma inge ac fah akyokyeyuk mwe kai nu selos in arulana upa!”

Mwe Sang Lun Sie Katinmas
(Luke 21:1–4)

41 Ke Jesus el muta apkuran nu ke nien eisani mani in Tempul, el tuni ke mwet uh
ac filiya mani lalos uh. Mwet kasrup puspis elos filiya mani na yohk.
42 Na sie katinmas su sukasrup el tuku ac filiya luo ipin mani srisrik, sununna cent
srusra se.
43 Na Jesus el pangonma mwet tumal lutlut ac fahk nu selos, “Pwayena nga fahk
nu suwos, mwe sang ma katinmas sukasrup se inge el filiya in nien mani uh arulana
yohk liki mwe sang lun mwet ngia nukewa.
44 Tuh elos nukewa filiya ma elos srela liki ma puspis lalos, a el, el nwe sukasrup,
el sang ma lal nukewa, aok nufon ma oasr yorol.”

13

Jesus El Kaskas Ke Kunausyukla Lun Tempul
(Matthew 24:1–2; Luke 21:5–6)

1 Ac ke Jesus el illa liki Tempul, sie sin mwet tumal lutlut fahk nu sel, “Mwet Luti,
liye woiyen eot uh ac musaiyen lohm ke Tempul uh!”
2 Jesus el topuk ac fahk, “Kom liye lohm na lulap inge? Wangin sie sin eot inge ac
fah oan yen oan we uh. Eot inge nukewa ac fah rakelik.”

Mwe Lokoalok Ac Mwe Kalya
(Matthew 24:3–14; Luke 21:7–19)

3 Ac ke Jesus el muta Fineol Olive tulayang nu ke Tempul uh, Peter, James, John, ac
Andrew elos tuku nu yorol
4 ac siyuk sel ke el mukena muta, “Fahkak nu sesr lah ac sikyak ngac ma kom fahk
an, ac mea akilenyen pacl se ma inge nukewa ac fah akpwayeyuk?”
5 Jesus el topuk ac fahk, “Liyekowosyang tuh kutena mwet in tia kiapwekowosla.
6 Mwet puspis ac kikiap mu elos tuku inek ac fahk, ‘Nga pa el!’ ac elos ac fah
kiapwela mwet puspis.
7 Ac nik kowos fosrnga ke pacl kowos lohng kusen mweun su apkuran nu yuruwos,
ku pweng ke mweun su orek yen loessula. Ma inge ac nuna sikyak, tusruktu tia pa
inge saflaiyen faclu.

8 Mutunfacl ac fah tuyak lain mutunfacl; tokosrai fah lain sie sin sie. Ac fah oasr
kusrusr yen nukewa, oayapa ac fah oasr sracl. Ma inge nukewa oana polo ngal se
meet lun sie mutan su akola in isus.
9 “Kowos in liyekowosyang sifacna, tuh mwet uh ac fah kaprikowosi ac
tukakinkowosyang nu sin mwet nununku. Elos ac fah sringil kowos in iwen lolngok.
Kowos ac fah tu ye mutun mwet leum ac tokosra ke sripuk, tuh kowos in ku in fahkak
Pweng Wo nu selos.
10 Tuh Pweng Wo ac fah lutiyuk meet nu sin mutunfacl nukewa, na faclu fah safla.
11 Ac ke elos ac sruokkowosi ac uskowosyak nu in nununku, nimet kowos loalela
ke ma kowos ac fahk. Kowos fahk na kas ma ac itukot nu suwos in pacl sacn. Tuh
kas ma kowos ac fahk uh tia ma suwos, a ma sin Ngun Mutal.
12 Mwet uh ac fah sifacna sang mwet lelos in anwuki. Papa uh ac fah oru oapana nu
sin tulik natulos, ac tulik uh ac fah tuyak lain papa tumalos ac eisalosyang in anwuki
elos.
13 Mwet nukewa ac fah srungakowos ke sripuk. A el su muteng nwe ke safla ac fah
moulla.

Mwe Srungayuk Lulap
(Matthew 24:15–28; Luke 21:20–24)

14 “Kowos ac fah liye ‘Mwe Srungayuk Lulap’ el tu yen ma tia fal elan tu we.” (El
su riti ma inge, lela elan etu kalmac!) “Ouinge, elos su muta in Judea elos ac enenu
in kaingla nu fineol uh.
15 Sie mwet su muta fin mangon lohm sel, elan tia sisla pacl in oatui ac eis kutena
ma lal liki lohm sel.
16 Mwet se su muta inima uh, elan tia folokla nu lohm sel in eis coat lal.
17 Ac fah arulana koluk nu sin mutan su pitutu uh in pacl sac, ac mutan su tufahna
isusla uh.
18 Kowos in pre nu sin God tuh ma inge in tia sikyak in pacl in mihsrisr.
19 Tuh mwe ongoiya in len ingo ac fah koluk liki kutena ma upa su sikyak fin faclu
oemeet me ke God El orala faclu nwe misenge. Ac fah tia pac sikyak ouinge nwe tok.
20 Tusruktu Leum God El akpuyela tari pisen len uh. El funu tia oru ouinge, lukun
wangin mwet moulla. A ke sripen mwet su El sulela, El akpuyela len uh.
21 “Na kutena mwet fin fahk nu suwos, ‘Liye, Messiah el a inge!’ ku ‘Liye, el a ingo!’
— nik kowos lulalfongi.
22 Tuh Messiah kikiap ac mwet palu kikiap ac fah sikyak. Elos ac fah oru mwe akul
lulap ac ma sakirik in kiapwela mwet, elos fin ku — aok, finne mwet sulela lun God.
23 Liyekowosyang! Nga fahkot ma inge nu suwos meet liki pacl ac sikyak uh.

Tuku Lun Wen Nutin Mwet
(Matthew 24:29–31; Luke 21:25–28)

24 “In len ingo, tukun pacl in ongoiya sac, faht uh ac fah lohsrla ac malem uh ac
fah tia sifil kalem;
25 itu uh fah putatla liki kusrao, ac ku su oan yen engyeng uh fah mokleyukla liki
inkanek na pwaye lalos.
26 Na Wen nutin Mwet fah sikme in pukunyeng uh ke ku lulap ac wolana.
27 Ac el fah supwalik lipufan lal nu fin faclu nufon in eisani mwet sulela lun God
liki acn nukewa faclu.

Mwe Luti Ke Sak Fig
(Matthew 24:32–35; Luke 21:29–33)

28 “Lela sak fig uh in luti kowos ke sie mwe luti. Ke pacl se lesak uh tufahna srunak
sroa, na kowos etu lah pacl fol uh apkuran me.

29 In lumah sac pacna, ke kowos ac liye ke ma inge sikyak uh, kowos ac etu lah pacl
uh apkuran me, akuranna mutawauk.
30 Pwayena nga fahk nu suwos, lah ma inge nukewa ac sikyak meet liki mwet ma
moul in pacl se inge ac misa.
31 Kusrao ac faclu ac fah wanginla, a kas luk ac fah tiana wanginla.

Wangin Mwet Etu Len Sac Ku Ao Sac
(Matthew 24:36–44)

32 "Tusruktu, wangin sie mwet etu ke len sac ku ke ao sac — tia lipufan inkusrao
ku Wen, a Papa mukefanna etu.
33 Kowos liyekowosyang ac tupan, tuh kowos tia etu ke pacl se ac sikyak.
34 Ac fah oana ke sie mwet ac som liki facl sel, ac filiya mwet kulansap lal in karingin
ma lal. El sang orekma kunen kais sie, ac el fahk pac nu sin mwet liyaung mutunoa
in arulana taran.
35 Ke ma inge, kowos in arulana taran, mweyen kowos tia etu lah pia pacl se leum
lun lohm uh ac foloko — sahp ke eku, ku ke infulwen fong, ku ke tafun lutu, ku ke
lotutang ke faht uh takak.
36 El fin sa tuku, tia wo elan konekowosyak tuh kowos motul.
37 Ma nga fahk nu suwos uh, nga fahk nu sin mwet nukewa: Taran ac soano!"

14

Pwapa Lukma Lain Jesus
(Matthew 26:1–5; Luke 22:1–2; John 11:45–53)

1 Ke pacl se inge, len luo lula nu ke pacl in Kufwen Alukela ac Kufwen Bread Tia
Akpulol uh. Mwet tol fulat ac mwet luti Ma Sap elos suk oreya elos in kaprilya Jesus
in lukma ac unilya.
2 Na elos fahk, "Enenu kut in tia oru ke pacl in kufwa uh, mweyen ac ku in purakak
lokoalok."

Jesus El Mosrweyukla In Bethany
(Matthew 26:6–13; John 12:1–8)

3 Jesus el som nu Bethany ac muta in lohm sel Simon, sie mwet su musen lepa meet.
Ke el fungyang in mongo, mutan se tuku us sufa soko orekla ke eot alabaster sessesla
ke mwe akmusra keng su arulana yokla molo, pangpang nard. El foklalik sufa sac ac
okoaung nu fin sifen Jesus.
4 Kutu sin mwet su muta we elos mulat ac fahk nu sin sie sin sie, "Mwe mea in
sununteiyuk mwe akmusra keng inge?
5 Fin kukakinyukla, ac yohk liki ipin silver tolfoko, na ac ku in sang kasru mwet
sukasrup!" Ac elos arulana torkaskas lain mutan sac.
6 A Jesus el fahk nu selos, "Nimet angnol! Efu kowos ku lusrongol? Orekma na wo
se pa el oru nu sik inge.
7 Mwet sukasrup uh oasr yuruwos pacl nukewa, ac kutena pacl ma kowos ac lungse
in oru ma wo nu selos uh kowos ku in oru. A nga ac tia muta yuruwos pacl nukewa.
8 Mutan se inge el oru ma el ku in oru. El mosrwela monuk in akoela meet liki pacl
in pukpuki luk.
9 Pwayena nga fahk nu suwos, lah yen nukewa ma ac lutiyuk Pweng Wo se inge we
fin faclu, ma se el orala inge ac fah srumunyuk in esamyuk el kac."

Judas El Akoo In Tukakunak Jesus
(Matthew 26:14–16; Luke 22:3–6)

10 Na Judas Iscariot, sie sin mwet tuma lutlut singoul luo lun Jesus, el som nu yurin
mwet tol fulat tuh elan tukakunulak Jesus nu selos.

11 Elos engan in lohng ma el fahk, ac wuleang in sang mani nu sel. Ouinge Judas el
mutawauk in suk pacl fal in tukakunulak Jesus nu selos.

Jesus El Wi Mwet Tumal Lutlut Mongo Ke Kufwen Alukela
(Matthew 26:17–25; Luke 22:7–14, 21–23; John 13:21–30)

12 Ke len se meet lun Kufwen Bread Tia Akpulol, len in uniya sheep fusr in kisakin
nu ke Kufwen Alukela, mwet tuma lutlut lun Jesus elos siyuk sel, "Pia acn kom lungse
kut in akoela Kufwen Alukela lom an we uh?"
13 Na Jesus el supwala luo sin mwet tumal lutlut, ac fahk nu seltal, "Fahla nu in siti
uh, ac sie mwet su us sufa in kof soko fah sun komtal. Fahsr tokol
14 nu ke lohm se el ac ilyak nu we, na komtal fahk nu sin mwet ma la lohm sacn,
'Mwet Luti el fahk, Pia infukil se ma nga ac mwet tumuk lutlut ac mongo ke Kufwen
Alukela we uh?'
15 Na el ac fah fahkot nu sumtal sie infukil lulap ma oan lucng su akoeyukla tari,
yen ma komtal in akola ma nukewa nu sesr we."
16 Mwet tumal lutlut luo ah illa ac som nu in siti uh ac konauk lah ma nukewa
orekla oana ke Jesus el fahk nu seltal, ac eltal akoela Kufwen Alukela.
17 Ac ke ekela, Jesus el wi mwet tumal lutlut singoul luo tuku.
18 Ac ke elos fungyang in mongo, Jesus el fahk, "Pwayena nga fahk nu suwos, sie
suwos ac tukakinyuyak — aok, siena su wiyu mongo."
19 Elos arulana supwarla ke kas inge, ac kais sie selos mutawauk in siyuk sel, "Ya
nga pa kom fahk uh?"
20 Jesus el topuk nu selos, "Siena suwos mwet singoul luo — el su wiyu isongya
bread nal in ahlu uh.
21 Wen nutin Mwet el ac fah misa oana ke Ma Simusla fahk, a we nu sin mwet se
su ac tukakunulak uh! El funu tiana isusla, lukun wo nu sel!"

Kufwa Lun Leum
(Matthew 26:26–30; Luke 22:14–20; Sie Corinth 11:23–25)

22 Ac ke elos mongo, Jesus el eis bread se, ac ke el pre kac tari, el kunsalik ac sang
nu sin mwet tumal lutlut ac fahk, "Kowos eis, ma inge monuk."
23 Na el eis sie cup ac sang kulo nu sin God kac, tari el sang nu selos ac elos nukewa
nim kac.
24 Ac Jesus el fahk nu selos, "Ma inge srahk lun wuleang su ukuiyukla ke mwet
puspis.
25 Pwayena nga fahk nu suwos, nga fah tia sifil nim ke wain inge nwe ke len se nga
ac nim wain sasu in Tokosrai lun God."
26 Na elos yuk soko on in kaksak, tari elos illa ac som nu Fineol Olive.

Jesus El Fahkak Lah Peter El Ac Lafwekunul
(Matthew 26:31–35; Luke 22:31–34; John 13:36–38)

27 Na Jesus el fahk nu selos, "Kowos nukewa ac fah kaingelik ac fahsr likiyu, tuh
Ma Simusla fahk, 'God El fah uniya mwet sropo uh ac un sheep uh fah fahsrelik.'
28 Tusruktu tukun God El sifil akmoulyeyuyak, nga fah som meet liki kowos nu
Galilee."
29 Ac Peter el fahk nu sel, "Nga fah tiana som liki kom, elos inge nukewa finne fahsr
liki kom!"
30 Na Jesus el fahk nu sel Peter, "Pwayena nga fahk nu sum, meet liki won uh kahk
ke pacl akluo ofong, kom ac fah lafwekinyu pacl tolu."
31 Ac Peter el akyokye fahk lal mu, "Nga ac fah tiana fahk ouingan, nga finne ac wi
kom misa!"
Mwet tumal lutlut nukewa ngia fahk oapana ke Peter el fahk.

Jesus El Pre In Gethsemane
(Matthew 26:36–46; Luke 22:39–46)

32 Elos tuku nu in acn se pangpang Gethsemane, ac Jesus el fahk nu selos, “Kowos
muta inge ke nga ac pre.”
33 Ac el eisal Peter, James, ac John welul. Ac el mutawauk in toasr ac keoklana in
ngunal,
34 ac el fahk nu seltal, “Ngunik arulana sessesla ke asor, apkuranna nga in misa
kac. Komtal muta inge, tawi ac soano.”
35 Ac el fahsr kutu nu meet ac faksufi ac pre tuh fin ku, ao in keok se inge in alukella.
36 El pre ac fahk, “Papa, Papa! Kom ku in oru ma nukewa. Eisla cup in keok se inge
likiyu. Tusruktu, in tia ou lungse luk, a in ou lungse lom.”
37 Na el folokla ac liye lah mwet tumal lutlut tolu ah motul, ac el fahk nu sel Peter,
“Simon, ya kom motul? Ya kom kofla in soano finne ao sefanna?”
38 Ac el fahk nu seltal, “Komtal soano ac pre tuh komtal in tia srifeyukla. Pwayena,
ngun lungse a ikwa munas.”
39 Ac el sifil folokla pre, ac fahk pacna kas el fahk meet ah.
40 Na el sifil foloko nu yurin mwet tumal lutlut ac liyalos lah elos srakna motul, tuh
eltal tia ku in kutong mwetkel laltal. Ac eltal tia etu ma eltal ac topuk nu sel.
41 Ke el foloko pacl se aktolu, el fahk nu seltal, “Ya komtal srakna motul ac mongla?
Tari, fal! Sun tari ao sac! Liye, Wen nutin Mwet el itukyang inge nu inpoun mwet
koluk.
42 Tukakek, kut som. Liye, pa inge mwet se ma ac tukakinyuyak ah!”

Sruhu Jesus
(Matthew 26:47–56; Luke 22:47–53; John 18:3–12)

43 Jesus el srakna kaskas ke pacl se Judas, sie sin mwet tumal lutlut singoul luo, el
tuku. El wi sie un mwet na pus su supweyukme sin un mwet tol fulat, mwet luti Ma
Sap ac mwet matu, ac elos us cutlass ac sak in anwuk inpaolos.
44 Mwet se ma tukakunulak ah el tuh fahkang sie mwe akul nu sin u lulap sac ac
fahk, “Mwet se ma nga ac ngokya muta uh pa kowos suk uh. Sruokilya, ac eisalang
nu sin mwet soan in usalla.”
45 Pacl se na Judas el sun acn we, el fahsryang nwe yurin Jesus ac fahk nu sel,
“Mwet Luti,” ac el ngok mutal.
46 Na elos tuku ac sruokilya Jesus ac kaprilya.
47 Ac sie selos su tu we el faesak cutlass natul ac pakela la sren mwet kulansap se
lun Mwet Tol Fulat.
48 Na Jesus el kasang nu selos ac fahk, “Ya kowos enenu na in us cutlass ac sak in
anwuk in tuh sruokyuwi, oana in mwet pisrapasr sulallal se pa nga?
49 Nga muta yuruwos len nukewa ac luti in Tempul, a kowos tia sruokyuwi.
Tusruktu ma inge orek in akpwayeyuk Ma Simusla.”
50 Na mwet tumal lutlut nukewa fahsr lukel ac kaingelik.
51 Oasr sie mukul fusr su nukum ipin nuknuk linen se na, el fahsr tukun Jesus. Ac
elos srike in sruokilya
52 tuh el kaingla, sisla ipin nuknuk linen lal ac koflufol na.

Jesus Ye Mutun Un Mwet Pwapa Fulat
(Matthew 26:57–68; Luke 22:54–55, 63–71; John 18:13–14, 19–24)

53 Na elos usalla Jesus nu in lohm sin Mwet Tol Fulat, yen mwet tol fulat nukewa
ac un mwet matu ac mwet luti Ma Sap elos tukeni we.
54 Ac Peter el fahsr tokol loessula ac utyak nu in kalkal in lohm sin Mwet Tol Fulat.
El wi mwet soan uh muta ac langlung.

55 Un mwet tol fulat ac Un Mwet Pwapa Fulat kewa elos srike in suk ma loh lain
Jesus elos in mau ku in unilya, tuh elos tia ku in konauk.
56 Mwet puspis orek loh kikiap lain Jesus, tuh sramsram lalos ah tia ma sefanna.
57 Na kutu selos tuyak ac orek loh kikiap ke Jesus ac fahk:
58 "Kut lohng ke el fahk mu, 'Nga fah kunausla Tempul se inge su orekla ke poun
mwet, ac tukun len tolu nga fah musaela sie su tia orek ke poun met.' "
59 Sramsram lalos inge tia pac ma sefanna.
60 Na Mwet Tol Fulat el tuyak ye mutalos ac siyuk sin Jesus, "Ya wanginna ma kom
ac topuk ke ma elos uh srukak in lain kom inge?"
61 Tuh Jesus el misla ac tia kas. Na Mwet Tol Fulat el sifilpa siyuk sel, "Ya kom pa
Messiah, Wen nutin El su Mutallana?"
62 Ac Jesus el fahk, "Aok, nga. Ac kowos ac fah liye ke nga, Wen nutin Mwet, fah
muta lac po layot sin El su Kulana, ac tuku fin pukunyeng inkusrao!"
63 Mwet Tol Fulat el salik nuknuk lal ac fahk, "Kut tia sifil enenu kutu pac mwet
loh!
64 Kowos lohng kaskas enum lal, na mea nunak lowos?"
Ac elos nukewa insese in fahk mu fal in anwuki el.
65 Ac kutu selos mutawauk in anel, ac elos kapriya mutal ac fuskel, ac siyuk sel,
"Palye lah su fiski kom uh!" Ac mwet soan elos usalla ac puokol.

Peter El Lafwekin Jesus
(Matthew 26:69–75; Luke 22:56–62; John 18:15–18, 25–27)

66 Peter el srakna muta in kalkal uh ke sie mutan kulansap lun Mwet Tol Fulat el
fahsryak.
67 Ac ke el liyal Peter langlung, el suilya ac fahk, "Kom welul pac Jesus lun
Nazareth."
68 A Peter el lafwekin ac fahk, "Nga nikin … nga tia kalem ke ma kom fahk an." Ac
el illa nu mutunpot uh. Ke pacl sacna won se kahkla.
69 Ac mutan kulansap sac liyal ac sifilpa fahk nu selos su tu we, "El an el sie selos."
70 Ac Peter el sifilpa lafwekin.
Kitin pacl toko, elos su tu we elos sifilpa fahk nu sel Peter, "Kom tia ku in lafwekin
lah kom sie selos, mweyen kom oayapa mwet Galilee."
71 Na Peter el fahk nu selos, "Nga fulahk lah nga kas na pwaye! God Elan kalyeiyu
nga fin kikiap! Nga tia etu mwet se kowos kaskas kac an!"
72 In pacl sacna, won se kahkla ke pacl se akluo, na Peter el esamak kas lun Jesus nu
sel ke el fahk mu, "Meet liki won uh ac kahkla pacl se akluo, kom ac fah lafwekinyu
pacl tolu." Na el mutawauk in tung ma lulap.

15

Jesus Ye Mutal Pilate
(Matthew 27:1–2, 11–14; Luke 23:1–5; John 18:28–38)

1 Toang na ke lotu tok ah, Mwet Tol Fulat el sa na osun nu sin un mwet matu, mwet
luti Ma Sap ac Un Mwet Pwapa Fulat nukewa, ac elos orala lemlem se lalos. Elos
kaprilya Jesus ac pwanulla nu yorol Pilate.
2 Ac Pilate el siyuk sel Jesus, "Ya kom pa tokosra lun mwet Jew?"
Jesus el topuk, "Pa kom fahk an."
3 Mwet tol fulat elos tukakunul Jesus ke ma puspis.
4 Na Pilate el sifilpa siyuk sel, "Ke kom lohng ma puspis ma elos tukakin kom kac
inge, ya wanginna ma kom ac sang topuk?"
5 Ac Jesus el sifil pacna tia kas, ac Pilate el lut na pwaye.

Wotla In Anwuki Jesus
(Matthew 27:15–26; Luke 23:13–25; John 18:39—19:16)

6 Ke pacl in Kufwen Alukela nukewa, Pilate el fahsr ke oakwuk se in tulala sie sin
mwet kapir ma mwet uh siyuk kac.
7 Ke pacl se inge, oasr sie u muta in presin ke sripen elos tuh akmas ke alein se ma
sikyak lain government. Sie sin mwet inge pa Barabbas.
8 Ke mwet puspis tukeni ac mutawauk in kwafe sel Pilate elan oru nu selos oana el
muta oru in pacl in kufwa nukewa,
9 na el siyuk selos, “Ya kowos lungse tuh ngan tulala nu suwos tokosra lun mwet
Jew?”
10 El arulana etu lah mwet tol fulat elos eisalang Jesus nu sel ke sripen elos sok sel.
11 A mwet tol fulat elos purakak insien mwet uh in siyuk sel Pilate tuh elan tulalla
Barabbas nu selos.
12 Pilate el sifil fahk nu sin u lulap sac, “Na mea nga fah oru nu sel su kowos pangon
tokosra lun mwet Jew?”
13 Elos wowoyak ac fahk, “Unilya fin sakseng!”
14 Ac Pilate el siyuk selos, “Efu, ma koluk fuka el orala uh?”
Elos arulana wowoyak yohk liki meet ac fahk, “Unilya fin sakseng!”
15 Na ke Pilate el lungse akinsewowoye mwet uh, ouinge el tulalla Barabbas nu
selos, ac el sap mwet mweun in srunglul Jesus arulana upa, ac usalla in anwuki el
fin sakseng.

Mwet Mweun Elos Aksruksrukel Jesus
(Matthew 27:27–31; John 19:2–3)

16 Na mwet mweun elos eisal Jesus ac kololla nu inkul fulat lun governor, (acn se
pangpang Praetorium) ac elos pangoneni mwet mweun wialos.
17 Ac elos nokmulang ke sie nuknuk sroninmutuk, ac elos pirakela sie tefuro ke lah
ma oasr otah kac ac filiya fin sifal.
18 Na elos aksruksruk in paingul ac fahk, “Paing kom, Tokosra lun mwet Jew!”
19 Ac elos puok sifal ke soko sak, elos anel, ac sikukmutuntei ac epasrla nu sel.
20 Ac ke elos aksruksrukel tari, elos sarukla nuknuk sroninmutuk sac, ac sifil
nokmulang ke nuknuk lal sifacna. Na elos kololla in unilya fin sakseng soko.

Sripsripyak Jesus Fin Sakseng Soko
(Matthew 27:32–44; Luke 23:26–43; John 19:17–27)

21 Ke elos fahsr inkanek uh, elos sun sie mwet su inel pa Simon, su tuku in acn saya
me nu in siti uh, ac mwet mweun elos akkohsyel ac sang elan us sakseng lun Jesus.
(Simon el mwet Cyrene, ac el papa tumal Alexander ac Rufus.)
22 Ac elos usalla Jesus nu ke acn se pangpang Golgotha, su kalmac pa, “Sri in
Ahlunsuf.”
23 Elos srike in sang nu sel wain karyak ke ono se pangpang myrrh, tuh Jesus el tia
lungse nim.
24 Na elos srupsrulak fin sakseng, ac kitalik nuknuk lal inmasrlolos. Elos susfa kac
in suk ip lun kais sie selos.
25 Ao eu ke lotutang pa elos srupsrulak fin sakseng soko.
26 Ac kas ma akkalemye sripen anwuki el, simla oan lucng liki sifal: “Tokosra Lun
Mwet Jew.”
27 Elos oayapa srupusrak mwet pisrapasr sulallal luo welul — sie lac paol layot ac
sie lac paol lasa. [
28 Akpwayeuk Ma Simusla su fahk, “Elos oakulang yurin mwet koluk.”]

29 Mwet su fahsryak we elos usruk kwawalos, ac fahk kas koluk in angnol Jesus ac
fahk, “Pwe! Kom pa tuh fahk mu kom ac kunausla Tempul ac sifil musaela tukun len
tolu!
30 Sifacna molikomla ac fani liki sakseng soko an!”
31 In ouiya sac pacna, mwet tol fulat ac mwet luti Ma Sap elos aksruksruke Jesus,
ac fahk nu sin sie sin sie, “El molela mwet ngia, a el kofla molella sifacna!
32 Kut fin liye Messiah, tokosra lun Israel, elan fani liki sakseng soko ah, na kut fah
lulalfongel!”
Ac mwet luo su welul Jesus sripsripyak fin sakseng eltal wi pac angnol.

Misa Lun Jesus
(Matthew 27:45–56; Luke 23:44–49; John 19:28–30)

33 Ke infulwen len, in polo acn sac nufon lohsrla ke lusen ao tolu.
34 Ac ke ao se aktolu, Jesus el wowoyak ke pusra lulap ac fahk, *“Eloi, Eloi, lema
sabachthani*?” su kalmac pa, “God luk, God luk, efu kom ku fahsr likiyu?”
35 Kutu sin mwet ma tu in sac elos lohngol ac elos fahk, “Lohng, el pangnol Elijah!”
36 Sie selos kasrusr ac eis sie insroal, twenya ke wain mwen, ac sang nu ke soko sak,
na el kolak nu sin Jesus tuh elan nim kac, ac fahk, “Kolyawin, kut in liye lah Elijah el
ac tuku sruhkilya liki sakseng soko uh!”
37 Ac Jesus el wola ke sie pusra lulap, na el misa.
38 Na lisrlisr se lisringyen Acn Mutal Na Mutal in Tempul ah mihsalik ip luola, lucngi
nwe ten.
39 Ke mwet kol se lun un mwet mweun, su tu sisken sakseng uh, el liye luman misa
lun Jesus, el fahk, “Pwayena lah mwet se inge el Wen nutin God!”
40 Ac oasr kutu mutan su tu loes kutu ac liye ma orek inge. Tolu selos pa Mary
Magdalene, ac Mary nina kial James su srik ac Joseph, oayapa Salome.
41 Elos tuh fahsr tukun Jesus ac kasrel ke el muta Galilee. Mutan puspis su welul
tuku nu Jerusalem, elos wi pac tu we.

Pukpuki Lun Jesus
(Matthew 27:57–61; Luke 23:50–56; John 19:38–42)

42 Ke ekela in len in Akola, su len se meet liki Sabbath,
43 Joseph mwet Arimathea, sie sin Un Mwet Pwapa Fulat su mwet uh akfulatye, su
oayapa wi tupan tuku lun Tokosrai lun God, el pulaik ac utyak nu ye mutal Pilate ac
siyuk ke monin Jesus.
44 Ac Pilate el lut ke el lohng lah Jesus el misa tari; ac el solama mwet kol se lun un
mwet mweun ac siyuk lah pwaye Jesus el misa tari.
45 Ac ke el etu sin mwet kol sac lah el misa, na el sang ku nu sel Joseph elan us
mano sac.
46 Na Joseph el molela sie nuknuk linen, ac ke el sruhkya monin Jesus, el pwelah
ke nuknuk linen sac, ac filiya in sie kulyuk ma tufahlla in eot uh; na el epusang sie
eot lulap nu ke mutun kulyuk sac.
47 Mary Magdalene ac Mary nina kial Joseph, eltal tuni ma inge ac liye na acn eltal
filiya mano sac we.

16

Sifil Moulyak Lun Jesus
(Matthew 28:1–10; Luke 24:1–12; John 20:1–10)

1 Ke safla len Sabbath, Mary Magdalene, Mary nina kial James, ac Salome eltal
molela kutu mwe keng eltal in us som ac mosrwela monin Jesus.
2 Ac toang na ke len se meet in wik elos som nu ke kulyuk sac, ke faht ah tufahna
takak.

3 Ac eltal fahk nu sin sie sin sie, “Su ac kasrekut epusla eot sac liki mutun kulyuk
sac?”
4 Na ke eltal ngetang nu ke kulyuk uh, eltal liye lah eot sac ipisyukla tari. (Eot sac
arulana yohk.)
5 Ouinge eltal ilyak nu in kulyuk sac, ac liye sie mukul fusr muta layen layot. El
nukum nuknuk fasrfasr, ac eltal arulana lut ac sangeng.
6 Ac el fahk nu seltal, “Nik komtal sangeng. Nga etu lah komtal sokol Jesus mwet
Nazareth, su anwuki fin sakseng. El wangin inge — el moulyak liki misa! Liye, pa
inge acn elos fililya we ah.
7 Som ac fahkak nu sin mwet tumal lutlut ac Peter, lah el ac som meet liki kowos
nu Galilee. Kowos ac fah liyal we, oana ke el tuh fahk nu suwos.”
8 Ouinge eltal illa ac kaingla liki kulyuk sac, ac eltal arulana rarla ke sangeng.
Wangin ma eltal fahk nu sin kutena mwet ke sripen eltal sangengla.

KAS IN AKSAFYE BUK SE INGE IN PACL EMEET

Jesus El Sikyang Nu Sel Mary Magdalene
(Matthew 28:9–10; John 20:11–18)

9 [Tukun Jesus el sifil moulyak liki misa, ke toang na ke len se meet in wik, el sikyang
nu sel Mary Magdalene, su Jesus el tuh sisla demon itkosr lukel.
10 Mary el som ac fahkak nu sin mwet ma welul Jesus meet, ke elos srakna tung ac
asor.
11 Ke elos lohng ke el fahk mu Jesus el moulyak ac sikyak nu sel, elos tia lulalfongi
ma el fahk.

Jesus El Sikyang Nu Sin Luo Mwet Tumal Lutlut
(Luke 24:13–35)

12 Tukun ma inge, Jesus el sikyang nu sin luo pac selos, in sie pacna lumah, ke eltal
fahsr inkanek laltal nu likin siti uh.
13 Eltal folokla ac fahkak nu sin mwet lula, a elos tia pac lulalfongeltal.

Jesus El Sikyang Nu Sin Mwet Singoul Sie
(Matthew 28:16–20; Luke 24:36–49; John 20:19–23; Orekma 1:6–8)

14 Oetok, na Jesus el sikyang nu sin mwet tumal lutlut singoul sie ke elos mongo. El
kaelos ke selulalfongi lalos, ac ke upaiyen insialos in lulalfongelos su liyal tari tukun
el moulyak.
15 Ac el fahk nu selos, “Kowos som nu fin faclu nufon, ac fahkak Pweng Wo nu sin
mwet uh nukewa.
16 Kutena mwet su lulalfongi ac baptaisla fah moul; a elos su tia lulalfongi fah
lisyukla.
17 Mwet lulalfongi uh ac fah itukyang ku nu selos in oru mwe akul inge: elos fah
sisla demon uh inek; elos fah kaskas ke kain in kas sasu;
18 elos fin srukak wet pwasin ku nim ke kutena mwe nim ma ac ku in sang misa nu
selos, ma inge ac fah tia ku in akkolukyalos; ac elos ac fah filiya paolos nu fin mwet
mas ac elos ac kwela.”

Jesus El Utukyak Nu Inkusrao
(Luke 24:50–53; Orekma 1:9–11)

19 Tukun Leum Jesus el kaskas nu selos, utukyak el nu inkusrao ac muta lapo layot
sin God.
20 Na mwet tumal lutlut elos som ac luti yen nukewa. Leum Jesus el welulos ke
orekma elos oru, ac el akpwayeye luti lalos ke mwe akul ma elos oru.]

[[SIE PAC KAS IN AKSAFYE BUK SE INGE IN PACL EMEET

[9] Mutan ah som ac fahk nu sel Peter ac elos su oelul, ma nukewa ma fwackyang nu seltal. [10] Tukun ma inge, Jesus el sifacna supwalik mwet tumal lutlut in fahkak kas mutal, kas in loango ke moul ma pahtpat nu fin faclu nufon.]]

Pweng Wo Ke Jesus Christ Ma Simla Sel
LUKE

Tukakinyen Book In LUKE

Book se inge, *Pweng Wo Ke Jesus Christ Ma Simla Sel Luke*, akkalemye lah Jesus el Mwet Lango nu sin mwet Israel oana ke orekla wulela kac, oayapa lah el Mwet Lango nu sin mwet nukewa. Simla in *Luke* lah Jesus el tuh pangonyuk sin Ngun lun Leum God in "fahkak pweng wo nu sin mwet sukasrup," ouinge book se inge fahkak yohk ke kasru lun Jesus nu sin mwet su muta in kutena kain in enenu. Mwe engan uh srumunyuk yohk in book se inge — yokiya uh oasr ke mutaweyen book uh su fahk ke isusla lun Jesus, sifilpa ke saflaiya uh ke Jesus el sowak nu inkusrao.

Sramsram ke yokyokelik ac fahsrelik lun moul in lulalfongi lun mwet uh ke Christ, ma sikyak tukun Jesus el sowak nu lucng, simla pacna sin mwet se ma simusla book se inge uh, pa kalem ke book in *Orekma*.

Oasr kutu sramsram akkalemyeyuk in book se inge mukena — oana ke on lun lipufan, ac som lun mwet shepherd nu yen Jesus el isusla we, oayapa ke pacl se ma Jesus el tulik na som nu in Tempul, wi pac pupulyuk ke mwet Samaria sac, ac wen se ma tuhlac ah. (Liye ip akluo ac akonkosr ke Takla lun Koanon Book se inge.) In book se inge yohk na ma fwackyak ke pre, ke Ngun Mutal, ke ip kunen mutan nu sin Jesus ke el oru orekma lal, ac ke nunak munas lun God ke ma koluk.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Tukakinyen book uh 1:1–4
Isusla ac matuak lal John Baptais ac Jesus 1:5—2:52
Fahkak lal John Baptais 3:1–20
Baptais ac srifeyuk lun Jesus 3:21—4:13
Luti lun Jesus in acn Galilee 4:14—9:50
Som Galilee lac nu Jerusalem 9:51—19:27
Wik safla in Jerusalem ac acn apkuran nu we 19:28—23:56
Sifil moulyak lun Leum, sikyak lal nu sin mwet, ac sowak lal nu lucng 24:1–53

Tukakinyen Book Uh

1 Nu sum, Theophilus, su fal in akfulatyeyuk:
Pus mwet ma arulana oaru in orani ac simusla ma su sikyak inmasrlosr.
2 Elos simusla ma su fwackme nu sesr sin mwet ma sifacna liye ma inge ac sulkakinelik ke tufahna mutawauk me.
3 Ke ma inge, leum fulat luk, ke sripen nga liksreni na lohang in lutlut ke ma inge ke mutawauk me, nga sifacna nunku mu ac wona ngan takunla nu sum ma sikyak uh.
4 Nga oru ma inge kom in mau etu na pwaye ke ma nukewa ma lutiyuk kom kac.

Fwackyak Isusla Lal John Baptais

5 In pacl se ma Herod el tuh tokosra in acn Judea, tuh oasr mwet tol se pangpang Zechariah, su ma in u lal Abijah, mwet tol. Mutan kial ah pa Elizabeth, su ma in fwilin tulik natul Aaron, mwet tol.
6 Eltal kewa moulkin moul na suwohs ye mutun God, ac arulana oaru in akos ma sap ac oakwuk nukewa lun Leum God.
7 Wangin tulik natultal, mweyen Elizabeth el tia ku in orek tulik, ac el ac Zechariah tukenina matuoh.

8 Sie len ah Zechariah el oru orekma in tol lal ke sun pacl lun u lal in kulansap in
Tempul.
9 In oana oakwuk nu sin mwet tol uh, srisrngiyuki ke fa mu ac ma kunal in akosak
mwe keng fin loang uh. Ouinge el utyak nu in Tempul lun Leum God,
10 ac mwet puspis elos pre likinum uh ke ao in kisa mwe keng uh.
11 Sie lipufan lun Leum God sikyang nu sel, ac tu layen layot ke loang uh, yen mwe
keng uh akokyak we.
12 Ke Zechariah el liyalak el arulana lut ac sangengla.
13 Na lipufan sac fahk nu sel, “Zechariah, nimet sangeng. God El lohng pre lom.
Elizabeth, mutan kiom, el ac fah oswela sie wen nutum. Kom ac fah sang inel John.
14 Kom ac fah arulana engan, ac mwet puspis ac fah wi pac engan ke el ac isusla.
15 El ac fah sie mwet saok ye mutun Leum God. El ac fah tia nim wain, ku kutena
mwe nim ku. El ac fah sesseslana ke Ngun Mutal, mutawauk ke el isusla me,
16 ac el ac fah forokla mwet puspis sin mwet Israel nu sin Leum God lalos.
17 El ac fah fahsr meet liki Leum God, ke ngunin ku lal Elijah, mwet palu. El ac fah
akwoyela inmasrlon papa ac tulik uh; el ac fah oru tuh mwet seakos in sifil nunak
oana mwet suwoswos; el ac fah oru tuh mwet lun Leum God in akola nu sel.”
18 Na Zechariah el fahk nu sin lipufan sac, “Nga ac etu fuka lah ac ouingan? Nga
matuoh, ac mutan kiuk uh matuoh pac.”
19 Na lipufan sac fahk, “Nga pa Gabriel. Nga tu ye mutun God, su supweyume in
tuh kaskas nu sum, ac fahkot pweng wo se inge nu sum.
20 Tusruktu kom tia lulalfongi kas luk, su ac fah akpwayeiyuk in pacl fal. Ke sripen
selulalfongi lom, kom ac fah tia ku in sramsram. Kom ac mutana tia kaskas nwe ke
na akpwayeiyuk ma nga fahk nu sum inge.”
21 In pacl se inge, mwet uh mutana soanel Zechariah, ac suk lah efu ku el utyak
arulana pahtlac in Tempul.
22 Ke el oatula, el tia ku in kaskas nu selos, ouinge elos akilen mu el liye sie aruruma
in Tempul. Ke el tia ku in kaskas nu selos, el orekmakin na paol ac srisrsrisr nu selos.
23 Ke safla pacl in kulansap lal Zechariah in Tempul uh, el folokla nu lohm sel ah.
24 Tia paht toko, Elizabeth, mutan kial, el pitutuyak ac tiana illa liki lohm sel ke
malem limekosr.
25 Ac el fahk, “Inge nga etu tuh Leum God El kasreyu. El eisla mwekin luk likiyu ye
mutun mwet uh.”

Fwackyak Isusla Lun Jesus

26 Ke Elizabeth el pitutu malem onkosr, God El supwalla lipufan Gabriel nu in siti
srisrik se in acn Galilee pangpang Nazareth.
27 Oasr sap soko el us nu sin sie mutan fusr virgin, su ako in payuk nu sin mukul
se pangpang Joseph, su ma in fwilin tulik natul Tokosra David. Inen mutan fusr sac
pa Mary.
28 Lipufan sac tuku nu yorol ac fahk, “Paing kom! Leum God El wi kom, ac El
arulana akinsewowoye kom!”
29 Mary el arulana fohsak ke kas lun lipufan sac, ac el suk na lah mea kalmen ma
el fahk uh.
30 Na lipufan sac fahk nu sel, “Mary, nikmet sangeng, tuh kom ohi yurin God.
31 Kom ac fah pitutuyak ac oswela sie wen, ac kom fah sang inel Jesus.
32 El ac fah arulana fulat — ac fah pangpang el Wen nutin God Fulatlana. Leum
God El ac fah oru tuh elan sie tokosra oana David, papa matu tumal,
33 ac el ac fah leum fin fwilin tulik natul Jacob nwe tok. Tokosrai lal ac fah wangin
saflaiya!”

34 Na Mary el fahk nu sin lipufan sac, “Ma inge ac sikyak fuka, ke nga soenna etu
mwet?”
35 Ac lipufan sac topuk ac fahk, “Ngun Mutal ac fah tuku nu fom, ac ku lun God ac
fah oan fom. Ke sripa se inge, wen mutal se inge ac fah pangpang Wen nutin God.
36 Esamul Elizabeth, sie nina in sou lom an. Tuh fwack mu el tia ku in isus, a inge
el pitutu malem onkosr lac, el finne arulana matuoh.
37 Mweyen wangin ma God El kofla in oru.”
38 Na Mary el fahk, “Nga mwet kulansap lun Leum God. Lela ma inge in orek nu
sik oana ke kom fahk.” Na lipufan sac som lukel.

Mary El Som Nu Yorol Elizabeth

39 Tiana paht tukun ma inge, Mary el akola ac sulaklak na som nu in sie siti srisrik
inmasrlon eol in acn Judea.
40 El utyak nu in lohm sel Zechariah ac paingul Elizabeth.
41 Ke pacl se Elizabeth el lohng kusen paing lal Mary, tulik se insial ah mokuikui,
ac Elizabeth el sesseslana ke Ngun Mutal,
42 ac fahk nu sel Mary ke pusra lulap, “Kom pa insewowo emeet sin mutan nukewa
uh, ac insewowo tulik se su kom ac oswela an!
43 Efu ku ouiya na yohk se inge in sikyak nu sik, tuh nina kien Leum luk in tuku
nu yuruk?
44 Ke pacl se na nga lohngak ke kom paingyu ah, tulik se insiuk inge srosro ke
engan.
45 Fuka lupan insewowo lom ke kom lulalfongi lah kas lun Leum God nu sum ac
fah akpwayeyuk!”

On In Kaksak Lal Mary

46 Mary el fahk,
“Insiuk kaksakin Leum God;
47 Ngunik engan ke sripen God, Mwet Lango luk,
48 Tuh El esamyu, mutan kulansap pusisel lal!
Ingela mwet in fwil nukewa ac fah pangonyu insewowo,
49 Ke sripen orekma yohk su God Kulana El oru nu sik.
Inel mutallana;
50 Liki fwil nu ke fwil
El akkalemye pakoten lal nu selos su sunakunul.
51 El asroela po kulana lal,
Ac kunauselik pwapa lun mwet inse fulat.
52 El akpusiselye tokosra kulana liki tron lalos,
Ac El akfulatye mwet pusisel.
53 El akkihpye mwet masrinsral ke ma wo,
Ac supwalik mwet kasrup uh pisinpo.
54 El sruokyana wulela lal nu sin mwet matu lasr,
Ac tuku in kasru Israel, mwet kulansap lal.
55 El esam in akkalemye pakoten lal nu sel Abraham
Ac fwilin tulik nukewa natul nwe tok!”
56 Mary el muta yorol Elizabeth malem tolu, na el folokla nu yen sel.

Isusla Lal John Baptais

57 Sun pacl lal Elizabeth in isusla, ac el oswela sie wen.
58 Mwet tulan lal ac sou lal lohngak lah Leum God El arulana akinsewowoyal, ac
elos welul engan.

59 Ke tulik sac el sun len oalkosr matwal, elos tuku in tuh kosreyukla el, ac elos
akoo in sang inel Zechariah, in folokin inen papa tumal ah.
60 Tusruktu nina kial ah fahk mu, “Mo! Inel pa John.”
61 Ac elos fahk nu sel, “Wangin sou lom ma us ine sacn!”
62 Na elos kaskas srisrsrisr nu sin papa tumal ac siyuk sel lah ac su inen tulik sac.
63 Zechariah el siyuk sie ma elan sim kac, ac el simusla mu, “Inel pa John.” Elos
nukewa arulana lut.
64 In pacl sacna Zechariah el sifilpa ku in kaskas, ac el mutawauk in kaksakin God.
65 Mwet tulan lalos nukewa arulana sangeng, ac pungen ma inge fahsrelik nu
infulan eol nukewa in acn Judea.
66 Mwet nukewa su lohng ke ma inge elos nunku kac ac siyuk, “Tulik se inge fin
kapak el ac mau mwet fuka se?” Mweyen kalem na lah ku lun God oan facl.

Fahkak Lal Zechariah

67 Zechariah, papa tumal John, el sessesla ke Ngun Mutal, ac el fahkak kas inge sin
God me:
68 “Lela kut in kaksakin Leum God lun Israel!
El tuku tari in kasru mwet lal ac aksukosokyalosla.
69 El ase nu sesr sie Mwet Lango kulana,
Sie sin fwilin tulik natul David, mwet kulansap lal.
70 El nuna wulela sin mwet palu mutal lal oemeet mu
71 El ac molikutla liki mwet lokoalok lasr,
Liki ku lalos nukewa su kwase kut.
72 El tuh fahk mu El ac akkalemye pakoten lal nu sin mwet matu lasr somla,
Ac esam pac wulela mutal lal.
73 Ke sie wulela oa su El orala nu sel Abraham, papa matu tumasr,
El wuleang in
74 Tulekutla liki inpoun mwet lokoalok lasr,
Tuh kut in kulansupwal ac tia sangeng,
75 Ac tuh kut in mutal ac suwoswos ye mutal
Ke lusenna moul lasr.

76 “Wen nutik, ac fah pangpang kom mwet palu lun God Fulatlana.
Kom ac fah fahsr meet liki Leum
In akoela inkanek lal,
77 In fahkak nu sin mwet lal lah elos ac fah moliyukla
Mweyen El ac nunak munas nu selos ke ma koluk lalos.
78 God lasr El pakoten ac mongfisrasr.
El ac fah oru tuh kalmen molela lal in takak ac srekuti,
79 Ac in tololosyak nukewa su muta in lohsr ac ngunin misa,
In kol niasr nu ke inkanek lun misla.”
80 Tulik sac kapak ac kui in manol ac in ngunal. El muta yen mwesis nwe ke pacl
se el sikyang nu sin mwet Israel.

2

Isusla Lun Jesus
(Matthew 1:18–25)

1 In pacl sac Tokosra Fulat Augustus el sapkin sie oaoa lulap in orek in acn nukewa
ma oan ye nununku lun acn Rome.
2 Quirinius pa governor lun acn Syria ke oaoa se emeet inge srola.
3 Ouinge mwet nukewa elos som, kais sie nu in acn sel sifacna, in simla inel we.

4 Joseph el som liki siti srisrik Nazareth in acn Galilee nu in siti srisrik Bethlehem
in acn Judea, acn ma Tokosra David el isusla we. Joseph el tuh som nu we mweyen
el ma in sruf lal David.
5 Ke sripen el akoo in payukyak sel Mary, oru eltal tukeni som in tuh simla inelos.
Mary el pitutu,
6 ac ke eltal muta Bethlehem, sun pacl in isus lal.
7 El oswela wounse mukul natul, nokmulla ke ipin nuknuk, ac fililya in nien mongo
lun kosro — mweyen wangin acn elos in muta we ke lohm in mongla lun mwet fahsr.

Mwet Shepherd ac Lipufan uh

8 Oasr kutu mwet shepherd in acn sac, su muta inima uh ke fong sac in karingin
un sheep natulos.
9 Sie lipufan lun Leum sikyang nu selos, ac wolana lun Leum kalmelik ac tololosyak.
Elos arulana sangengla kac.
10 Tuh lipufan sac fahk nu selos, “Nimet sangeng! Nga us pweng wo nu suwos, su
ac fah arulana akenganye mwet nukewa.
11 Tuh isusla nu suwos misenge in siti sel David, sie Mwet Lango, su Leum Christ!
12 Pa inge mwe akpwaye nu suwos uh: kowos ac fah konauk tulik fusr se pipla ke
ipin nuknuk, ac oan in nien mongo lun kosro.”
13 In kitin pacl ah na, oasr sie u lulap ke lipufan inkusrao sikyang wi lipufan sac;
elos on ac kaksakin God:
14 “Wolana nu sin God in fulatlana,
Ac misla fin faclu nu sin mwet su El insewowo kaclos!”
15 Ke lipufan uh som lukelos nu inkusrao, mwet shepherd elos fahk nu sin sie sin
sie, “Kut som nu Bethlehem ac liye ma se sikyak inge, su God El fahkak nu sesr kac.”
16 Ouinge elos sulaklak som ac konalak Mary ac Joseph, ac liye tulik fusr sac oan in
nien mongo lun kosro.
17 Ke mwet shepherd uh liyal, elos srumun kas ma lipufan sac fahk nu selos ke tulik
sac.
18 Mwet nukewa ma lohng ah elos arulana fwefela ke kas lun mwet shepherd ah.
19 A Mary el esam ma inge nukewa, ac el arulana nunku yohk kac.
20 Mwet shepherd elos folokla, ac yuk on in kaksakin God ke ma nukewa elos lohng
ac liye. Ma nukewa sikyak oana ke lipufan sac fahk nu selos ah.

Itukyang Inen Jesus

21 Tukun len oalkosr, ke sun pacl fal nu sin tulik sac in kosreyukla, itukyang inel
Jesus — ine se ma lipufan sac tuh sang nu sel meet liki tulik sac srimetak insien nina
kial ah.

Kisayang Jesus In Tempul

22 Sun pacl fal in oru alu in aknasnas, oana ma simla in Ma Sap lal Moses. Ke ma
inge Joseph ac Mary eltal usla tulik sac nu Jerusalem in eisalang nu sin Leum God,
23 oana ke simla in Ma Sap lun Leum God, fahk mu: “Wounse mukul nukewa enenu
in kisakinyukyang nu sin Leum God.”*
24 Eltal oayapa som in tuh kisakin luo wuleoa ku luo wule fusr, oana ke oakwuk
lun Ma Sap lun Leum God.
25 In pacl sac oasr mukul se muta in Jerusalem pangpang Simeon. El sie mwet
suwoswos su arulana akfulatye God in moul lal, ac el soano moliyukla lun Israel.
Ngun Mutal welul,

---

* **2:23** ***Wounse mukul nukewa ... Leum God:*** ma sap se inge ma nu ke tulik ac oayapa kosro nutin mwet se.
2:23 Exo 13:2, 12

26 ac akkalemyeang nu sel mu el ac fah tiana misa nwe ke na el liye Messiah, su
Leum God El wulela kac.
27 Ngun Mutal el kololla Simeon nu in Tempul. Ke papa ac nina kien tulik Jesus
usalak nu in Tempul in oru oana ma oakwuk lun Ma Sap,
28 Simeon el eis tulik sac, kafsalak inpaol, ac kaksakin God ac fahk:
29 “Leum God, wulela lom akpwayeyuk.
Inge kom ku in fuhlela mwet kulansap lom in som in misla.
30 Ke mutuk sifacna nga liye tari molela lom,
31 Su kom akoela ye mutun mwet in mutanfacl nukewa:
32 Sie kalem in fahkak ma lungse lom nu sin mwet pegan,
Ac in ase wolana lom nu sin mwet lom, mwet Israel.”
33 Papa ac nina kien tulik sac arulana lut ke ma Simeon el fahk kacl.
34 Simeon el akinsewowoyaltal ac fahk nu sel Mary, nina kial, “Tulik se inge solla
sin God nu ke musalla ac musaiyukyak lun mwet puspis in Israel. El ac fah sie akul
sin God me, su mwet puspis ac fah kaskas lainul,
35 ac ma inge ac fah fahkak nunak lukma su oan in elos. Ac kom ac fah arulana
asor, oana ke sie cutlass kosroh fakisya in ngunum.”
36 In pacl sac tuh oasr pac mutan palu se, inel pa Anna, acn natul Phanuel sin sruf
lal Asher. El arulana matuoh. El tuh payuk ke el mutan fusr ac muta yurin mukul
tumal ah yac itkosr,
37 na el katinmasla, ac mukena muta nwe ke el sun yac oalngoul akosr. El tiana illa
liki Tempul, a el mutana we in alu, lalo ac pre ke len ac fong.
38 In pacl sacna el kalukyang nu yoroltal ac sang kulo nu sin God, na el kaskas ke
tulik sac nu sin mwet nukewa su tupan molela lun God nu sin Jerusalem.

Folokla Nu Nazareth

39 Ke Joseph ac Mary eltal akfalyela ma nukewa ma oakwuki ke Ma Sap lun Leum
God, na eltal folokla nu Galilee, nu in acn seltal Nazareth.
40 Tulik sac kapak ac kui ac el sesseslana ke lalmwetmet, ac lungkulang lun God
oan facl.

Tulik Jesus In Tempul

41 In yac nukewa, papa ac nina kial Jesus eltal ac som nu Jerusalem in wi Kufwen
Alukela.
42 Ke Jesus el sun yac singoul luo matwal, eltal som pac nu ke kufwa uh oapana
pacl nukewa.
43 Ke safla kufwa uh, eltal mutawauk in folok nu yen seltal, tusruk Jesus el mutana
Jerusalem tia welultal. Papa ac nina kial tiana etu lah ouinge.
44 Eltal nunku mu el oasr na inmasrlon un mwet uh, oru eltal fahsr len fon se, na
eltal fah mutawauk in sokol inmasrlon sou ac mwet kawuk lalos.
45 Eltal tiana konalak, na eltal sifil folokla nwe Jerusalem in sokol.
46 Ke len se aktolu, eltal konalak in Tempul uh. El muta inmasrlon mwet luti in
lohngolos ac kusen siyuk selos.
47 Mwet nukewa su lohngol elos arulana fwefela ke top lalmwetmet lal.
48 Papa ac nina kial eltal arulana lut ke eltal liyalak, ac nina kial el fahk nu sel,
“Wen, efu kom ku oru ouinge nu sesr? Nga ac papa tomom ah arulana fosrngala ke
sukyom.”
49 Ac el topuk ac fahk, “Efu ku komtal sukyu? Ya komtal tia etu tuh fal nga in muta
in lohm sin Papa tumuk?”
50 Tusruktu eltal tiana kalem ke top lal ah.
51 Na Jesus el welultal folokla nu Nazareth, yen ma el aksoltal we. Nina kial el esam
ma inge nukewa ac filiya in oanna in nunak lal.

52 Ac Jesus el kapkapak in lalmwetmet ac in lumahl, ac el arulana ohi yurin God ac
yurin mwet uh.

3

Luti Lal John Baptais
(Matthew 3:1–12; Mark 1:1–8; John 1:19–25)

1 Ke yac aksingoul limekosr in we lal Tokosra Fulat Tiberius, Pontius Pilate pa
governor in acn Judea, Herod pa leumi acn Galilee, ac Philip, tamulel lal Herod, pa
leumi acn Iturea ac Trachonitis; Lysanias el leumi acn Abilene;
2 ac Annas ac Caiaphas eltal mwet Tol Fulat. In pacl se inge pa kas lun God tuku
nu sel John, wen natul Zechariah, ke el muta yen mwesis.
3 Ouinge John el fufahsryesr in acn nukewa su oan apkuran nu ke Infacl Jordan,
ac oru luti lal we, ac fahk, "Kowos auliyak ac baptaisla, na God El fah eela ma koluk
lowos."
4 Oana ma simla in book lal Isaiah mwet palu:
"Sie pusra wowoyak yen mwesis ac fahk,
'Kowos akoo inkanek lun Leum,
Ac aksuwosye Elan fahsr kac!
5 Infahlfal nukewa ac fah nwekyukla,
Ac eol ac tohktok nukewa ac fah akfwelyeyuk.
Inkanek kururu ac fah aksuwosyeyuk,
Ac innek siruprup fah akfwelyeyuk.
6 Mwet nukewa fin faclu ac fah liye molela sin God me!' "
7 Un mwet puspis som nu yorol John in tuh baptaisla sel. El fahk nu selos, "Kowos
wet pwasin! Su fahk mu kowos ac ku in kaingkunla mwe keok ma God El akola in
supwama uh?
8 Oru ma ac akpwayei lah kowos forla liki ma koluk lowos an. Ac nimet sifacna
nunku mu Abraham el papa tomowos. Nga fahk nu suwos lah God El ku na in eis eot
inge ac ekulla nu ke tulik natul Abraham!
9 Tuhla uh akola tari in pakiya sak uh nwe ke oka uh. Sak nukewa ma tia oswe
fahko wo uh ac fah pakpuki ac sisila nu in e uh."
10 Na mwet uh siyuk sel, "Na mea kut ac oru?"
11 El topuk ac fahk, "Kutena mwet su oasr nuknuk luo lal, lela elan sang sie lun
el su wangin la, ac kutena mwet su oasr mwe mongo yorol, lela elan sang kutu nun
mwet ma wangin ma nac."
12 Kutu mwet eisani tax elos tuku in wi baptaisla, ac elos siyuk sel, "Mwet Luti, ac
kut — mea kut in oru?"
13 El fahk nu selos, "Nimet eis tax yohk liki lupa ma oakwuki ke ma sap an."
14 Ac kutu mwet mweun elos oayapa siyuk sel, "Ac kut — mea kut ac oru?"
El fahk nu selos, "Nimet eisla mani sin kutena mwet ke funmwet, ku orek loh kikiap
lain mwet. Kowos in falkinna molin orekma lowos an."
15 Mutawauk in yokelik finsrak lun mwet uh kacl John lah acnu el pa Messiah.
16 Ouinge John el fahk nu selos nukewa, "Nga baptaisi kowos ke kof, tusruktu oasr
sie su ac fah tuku, su arulana fulat ac ku likiyu. Nga kupansuwol in tulala ah losyen
fahluk lal ah. El ac fah baptaisi kowos ke Ngun Mutal ac e.
17 Fork in sraclik lal oasr inpaol, ac el akola in sraclik fiten wheat liki kulun wheat.
El ac fah orani wheat lal nu in nien filma lal. Tusruktu kulun wheat uh ac fah isisyak
in sie e su ac fah tiana kunla."

3:4 3:4–6; Isa 40:3–5

18 In lumah puspis John el fahkak Pweng Wo nu sin mwet uh, ac kwafe nu selos in
ekulla ouiyen moul lalos.
19 Tusruktu John el kael Herod, su leumi Galilee, mweyen el payukyak sel Herodias,
mutan se kien tamulel lal, ac oru pac kain koluk puspis saya.
20 Na Herod el eisalang John nu in presin, su koluk liki na ouiya ma el oru meet ah.

Jesus El Baptaisla
(Matthew 3:13–17; Mark 1:9–11)
21 Tukun mwet nukewa baptaisla tari, Jesus el oayapa baptaisla. Ke pacl se el pre
ah, kusrao ikakla,
22 ac Ngun Mutal tuhwi nu facl oana luman sie wuleoa. Ac sie pusra tuku inkusrao
me ac fahk, “Kom Wen kulo nutik. Nga arulana insewowo sum.”

Fwilin Sou Lun Jesus
(Matthew 1:1–17)
23 Ke pacl se Jesus el mutawauk in oru orekma lal sahp el yac tolngoul matwal.
Mwet uh pangon mu el wen natul Joseph, su ma natul Heli,
24 wen natul Matthat, wen natul Levi, wen natul Melchi, wen natul Jannai, wen
natul Joseph,
25 wen natul Mattathias, wen natul Amos, wen natul Nahum, wen natul Esli, wen
natul Naggai,
26 wen natul Maath, wen natul Mattathias, wen natul Semein, wen natul Josech,
wen natul Joda,
27 wen natul Joanan, wen natul Rhesa, wen natul Zerubbabel, wen natul Shealtiel,
wen natul Neri,
28 wen natul Melchi, wen natul Addi, wen natul Cosam, wen natul Elmadam, wen
natul Er,
29 wen natul Joshua, wen natul Eliezer, wen natul Jorim, wen natul Matthat, wen
natul Levi,
30 wen natul Simeon, wen natul Judah, wen natul Joseph, wen natul Jonam, wen
natul Eliakim,
31 wen natul Melea, wen natul Menna, wen natul Mattatha, wen natul Nathan, wen
natul David,
32 wen natul Jesse, wen natul Obed, wen natul Boaz, wen natul Salmon, wen natul
Nahshon,
33 wen natul Amminadab, wen natul Admin, wen natul Arni, wen natul Hezron,
wen natul Perez, wen natul Judah,
34 wen natul Jacob, wen natul Isaac, wen natul Abraham, wen natul Terah, wen
natul Nahor,
35 wen natul Serug, wen natul Reu, wen natul Peleg, wen natul Eber, wen natul
Shelah,
36 wen natul Cainan, wen natul Arphaxad, wen natul Shem, wen natul Noah, wen
natul Lamech,
37 wen natul Methuselah, wen natul Enoch, wen natul Jared, wen natul Mahalaleel,
wen natul Kenan,
38 wen natul Enosh, wen natul Seth, wen natul Adam, wen nutin God.

4

Srifeyuk Jesus
(Matthew 4:1–11; Mark 1:12–13)
1 Ke Jesus el foloko liki Infacl Jordan el sesseslana ke Ngun Mutal. Ngun el kololla
nu yen mwesis,

2 ac Devil el srifel we ke lusen len angngaul. Jesus el tiana mongo ke lusen pacl sac
nufon, pwanang el masrinsralla.
3 Devil el fahk nu sel, “Kom fin Wen nutin God, sap eot se inge in ekla bread.”
4 A Jesus el fahk, “Ma Simusla fahk mu mwet uh tia ku in moul ke bread* mukena.”
5 Na Devil el pwanulak nu sie acn fulat ac fahkak tokosrai nukewa lun faclu nu sel
in kitin pacl ah na.
6 Ac Devil el fahk nu sel, “Nga ac fah sot nu sum ku nukewa ac mwe kasrup inge
nukewa. Ma inge nukewa ituku tari nu sik, ac nga ku in kitala nu sin kutena mwet
ma nga lungse sang nu se.
7 Kom fin alu nu sik, na ma inge nukewa fah ma lom.”
8 Jesus el fahk, “Ma Simusla uh fahk mu, ‘Kom fah alu nu sin Leum God lom ac
kulansap nu sel mukena!’ ”
9 Na Devil el usalla nu Jerusalem, ac fililya ke acn se ma fulat oemeet ke Tempul,
ac fahk nu sel, “Kom fin Wen nutin God, atula nwe ten.
10 Tuh Ma Simusla fahk mu, ‘God El ac fah sap nu sin lipufan lal in liyekomyang ac
karingin kom.’
11 Oayapa fahk mu, ‘Elos ac fah tapukkomyak inpaolos, tuh kom in tia tokelik niom
ke eot uh.’ ”
12 A Jesus el fahk, “Ma Simusla uh fahk, ‘Nik kom srike Leum God lom.’ ”
13 Tukun Devil el srife Jesus in ouiya pus, na el fahsr lukel nu ke sie pac pacl.

Jesus El Mutawauk Orekma Lal In Galilee
(Matthew 4:12–17; Mark 1:14–15)

14 Na Jesus el folokla nu Galilee, ac ku lun Ngun Mutal oan facl. Pweng kacl fahsrelik
nu in polo acn sac nufon.
15 El luti in iwen lolngok lalos, ac mwet nukewa kaksakunul.

Lillilyak Jesus Liki Acn Nazareth
(Matthew 13:53–58; Mark 6:1–6)

16 Na Jesus el som nu Nazareth, yen ma el matula we, ac ke len Sabbath el som nu
in iwen lolngok oana el oru pacl nukewa. El tuyak in rit Ma Simusla,
17 ac itukyang nu sel book lal Isaiah mwet palu. El laknelik book limlim sac ac
konauk acn se ma simla kas inge, fahk mu:
18 “Ngun lun Leum God oan fuk,
Mweyen El mosrweyula in fahkak pweng wo nu sin mwet sukasrup.
El supweyume in sulkakin lah mwet sruoh ac fah sukosokla,
Ac mwet kun ac fah sifil eis liyaten;
In aksukosokye mwet su muta in keok,
19 Ac fahkak lah pacl sac tuku tari
Ke Leum God El fah molela mwet lal.”
20 Jesus el lumwani book sac ac folokonang nu sin mwet liyaung, na el muta nu ten.
Mwet nukewa in lohm uh ngetang suilya
21 ke el fahk nu selos, “Misenge Ma Simusla se inge akpwayeiyuk ke pacl se na
kowos lohng ke nga riti ah.”
22 Elos nukewa arulana lut sel, ac fwefela ke kas na wo ma el fahk ah. Elos fahk,
“Ku tia wen se natul Joseph ah pa inge?”
23 El fahk nu selos, “Nga etu na lah kowos ac fahk soakas se inge nu sik, ‘Mwet ono,
sifacna unwekomla.’ Kowos ac oayapa fahk nu sik, ‘Ma kut lohng mu kom tuh oru
Capernaum, oru pac acn sesr uh.’ ”

---

* **4:4** ***bread:*** kalmac pa kutena mwe mongo.

24 El tafwelana in fahk, “Nga ac fahk ma se inge nu suwos: sie mwet palu el tiana
lungkinyuk in acn sel sifacna.
25 Nga fahk pwaye nu suwos lah pus katinmas in Israel in pacl lal mwet palu Elijah,
ke pacl se ma tuh wangin af ke lusen yac tolu tafu, ac sracl lulap se tuh sikyak we ah.
26 Ne ouinge, a Elijah el tuh tia supweyukla nu yurin sie selos in Israel, a tuh
supweyukla el nu yurin sie katinmas su muta Zarephath, apkuran nu Sidon.
27 Ac pus pac mwet ma maskin musen lepa su muta Israel in pacl lal mwet palu
Elisha, ac tia sie selos kwela, a Naaman mukena, sie mwet Syria.”
28 Ke mwet in iwen lolngok uh lohng ma inge, elos arulana kasrkusrakak.
29 Elos tuyak, amakunulla Jesus nu likin siti uh, ac usalak nu fineol soko ma siti
selos uh musala fac. Elos ako in sinukunulla fin fulu se,
30 a el fahla na inmasrlolos ac som lukelos.

Sie Mwet Su Oasr Ngun Fohkfok Yoro
(Mark 1:21–28)

31 Na Jesus el som nu Capernaum, sie siti srisrik in Galilee, yen el luti mwet uh we
ke len Sabbath.
32 Elos nukewa arulana lut ke ouiyen luti lal, mweyen el sramsram ku, oana sie su
oasr wal la.
33 Oasr sie mwet ma wi muta in iwen lolngok uh, su oasr demon ac ngun fohkfok
in el. El liksreni wola ke sie pusra lulap ac fahk,
34 “Kom! Jesus mwet Nazareth, mea kom lungse sesr an? Ya kom tuku in
kunauskutla? Nga etu lah su kom an: kom pa el su mutallana sin God me!”
35 Jesus el kai ngun sac ac fahk, “Misla, ac illa liki mukul sacn!” Ngun fohkfok sac
kipakinya mwet sac nu infohk uh ye mutalos nukewa ac illa lukel, ac tia sifil oru
kutena ma nu sel.
36 Mwet uh nukewa fwefela, ac fahk nu sin sie sin sie, “Ku kas fuka inge? Ke ku ac
wal lulap mwet se inge el sap ku nu sin ngun fohkfok uh, ac elos illa!”
37 Na pungen Jesus fahsrelik nu in polo acn sac nufon.

Jesus El Akkeyala Mwet Puspis
(Matthew 8:14–17; Mark 1:29–34)

38 Jesus el illa liki iwen lolngok ac som nu in lohm sel Simon. Nina kien mutan kial
Simon el maskin musen fol ke mano, ac mwet uh fahkang nu sel Jesus.
39 El som tu sisken mwe oan kial, ac sap mas sac in som lukel. Fol sac wanginla
lukel, na mutan sac tukakek ac kulansap nu selos.
40 Tukun faht uh tili, mwet nukewa ma oasr mwet kawuk la su maskin kain in mas
puspis elos use mwet inge nu yurin Jesus. El filiya paol fin kais sie selos ac akkeyalosla
nukewa.
41 Ngun fohkfok uh wi pac illa liki mwet puspis, ac wowoyak ac fahk, “Kom Wen
nutin God!”
Jesus el kai ngun fohkfok inge ac tia lela elos in kaskas, mweyen elos etu lah el pa
Messiah.

Jesus El Luti In Acn Judea
(Mark 1:35–39)

42 Ke apkuran in lenelik, Jesus el som liki siti sac nu in sie acn wangin mwet we.
Mwet uh mutawauk in sokol, ac ke elos konalak elos srike in ikolilya elan tia som.
43 Tuh el fahk nu selos, “Nga enenu in fahkak pac Pweng Wo ke Tokosrai lun God
uh in kutu pac acn saya, mweyen pa inge sripa se God El supweyume kac uh.”
44 Ouinge el oru luti lal in iwen lolngok in acn Judea nufon.

5

Jesus El Mutawauk In Pangon Mwet Tuma Lutlut Lal
(Matthew 4:18–22; Mark 1:16–20)

1 Sie len ah Jesus el tu pe Lulu Gennesaret ke mwet uh aikusiyak nu yorol in lohng
kas lun God.
2 El liye oak lukwa oai pe acn ah; mwet patur ah filiya oak uh ac oul kwa lalos uh.
3 Jesus el sroang nu in soko oak uh, ma okal Simon, ac siyuk elan sokla oak uh kutu
liki pe acn uh. Jesus el muta fin oak uh ac luti mwet uh.
4 Ke safla luti lal uh el fahk nu sel Simon, “Sifilpa kulla oak uh liki pe acn uh nu
yen loal, na kom ac mwet wi kom an sifilpa sisya kwa lowos an nu in kof uh.”
5 Ac Simon el fahk, “Leum, kut patur fong fon se a wangin ik kut sruokya. Tusruktu
kom fin sap, nga ac sifilpa sisya kwa uh.”
6 Elos sisya kwa lalos uh, ac sruokya ik na pukanten, oru kwa uh apkuran in
mihsalik.
7 Ouinge elos pounseti mwet wialos fin oak soko ngia in tuku ac kasrelos. Elos
tuku ac tukeni nwakla oak lukwa ah nwe arulana nwanala kewa ke ik, oru oak uh
apkuranna in moti.
8 Ke Simon Peter el liye ma sikyak inge, el putati ye mutun Jesus ac fahk, “O Leum,
fahla likiyu, tuh nga sie mwet koluk!”
9 El ac mwet welul uh arulana fwefela ke pusiyen ik ma elos sruokya ah.
10 Oayapa James ac John, wen natul Zebedee, mwet patur wial Simon ah, eltal wi
pac fwefela. Jesus el fahk nu sel Simon, “Nimet sangeng. Ingela kom ac fah mwet
kwa mwet.”
11 Elos amakunak oak uh nu weacn ah, filiya ma nukewa, ac fahsr tukun Jesus.

Jesus El Akkeyala Sie Mukul
(Matthew 8:1–4; Mark 1:40–45)

12 Sie pacl ah Jesus el muta in sie siti, ac oasr mukul se muta we su arulana afla
manol ke musen lepa. Ke el liyal Jesus, el faksufi ac kwafe sel, “Leum, fin wo sum,
kom ku in aknasnasyeyula!”
13 Jesus el asroela paol ac kahlilya ac fahk, “Nga lungse! Kom in nasnasla!” In kitin
pacl ah na musen lepa ah wanginla lukel.
14 Jesus el fahk nu sel, “Nimet srumun nu sin kutena mwet, a kom in fahsr suwosot
nwe yurin mwet tol tuh elan liye kom. Na sang mwe kisa ma Moses el sap in orek,
tuh in mwe akpwayeye nu sin mwet nukewa lah kom kwela.”
15 Tusruktu pweng ke Jesus sa na fahsrelik nu in acn nukewa, ac un mwet puspis
tuku sokol in lohng luti lal, ac in akkeyeyukla liki kain mas puspis lalos.
16 A Jesus el wacna som lukelos nu yen wangin mwet muta we tuh elan pre.

Jesus El Akkeyala Sie Mwet Ul
(Matthew 9:1–8; Mark 2:1–12)

17 Sie len ah ke Jesus el luti, kutu mwet Pharisee ac mwet luti Ma Sap, su tuku liki
siti srisrik nukewa in acn Galilee ac Judea ac liki acn Jerusalem, elos wi pac muta we.
Ku lun Leum God oan facl Jesus elan akkeyala mwet mas uh.
18 Oasr mwet ekasr tuku ac us mwet ul se fin mwe oan kial, ac elos srike in usalak
nu in lohm uh nu ye mutun Jesus.
19 Tusruktu ke sripen tingtingi lohm uh ke mwet, elos tia ku in usalak. Ke ma inge
elos fanyak nu fin lohm uh, srakla kutu afyuf fin mangon lohm uh, ac kukunya mwet
ul sac fin mwe oan kial ah nu ten, inmasrlon mwet uh ye mutal Jesus.
20 Ke Jesus el liye lupan lulalfongi lalos, el fahk nu sin mwet ul sac, “Ma lik, ma
koluk lom nunak munas nu sum.”

21 Mwet luti Ma Sap ac mwet Pharisee elos mutawauk in asiyuki ac fahk, “Su mwet
se inge, ku enum in kaskas lain God! God mukena ku in nunak munas ke ma koluk!”
22 Jesus el etu ma elos nunku, ac el fahk nu selos, “Efu kowos ku asiyuki insiowos?
23 Pia kac ma fisrasr in fahk uh, ‘Ma koluk lom nunak munas nu sum,’ ku, ‘Tuyak
ac fahsr!’
24 Inge nga ac akpwayei nu suwos lah oasr ku lun Wen nutin Mwet fin faclu in
nunak munas ke ma koluk.” Ouinge el fahk nu sin mwet ul sac, “Nga fahk nu sum
tuyak, srukak mwe oan kiom ac som nu lohm sum!”
25 In pacl sacna mwet sac tuyak ye mutalos nukewa, srukak mwe oan kial ac som
nu lohm sel ac kaksakin God.
26 Elos nukewa arulana lut ac fwefela! Elos kaksakin God ac fahk, “Seyal usrnguk
na pwaye ma kut liye misenge!”

Jesus El Pangnol Levi
(Matthew 9:9–13; Mark 2:13–17)

27 Tukun ma inge, Jesus el oatula ac liye sie mwet eisani tax su muta in nien orekma
lal. Inel pa Levi. Ac Jesus el fahk nu sel, “Fahsr tukuk.”
28 Levi el tuyak, filiya ma nukewa ac fahsr tokol.
29 Na Levi el oru sie kufwa na yohk in lohm sel in akfulatyal Jesus, ac pus sunun
mwet eisani tax ac mwet pac saya elos wi pac kufwa sac.
30 Kutu mwet Pharisee oayapa kutu mwet wialos su luti Ma Sap elos torkaskas nu
sin mwet tumal lutlut lun Jesus ac fahk, “Efu kowos ku mongo ac nim inmasrlon
mwet eisani tax ac mwet koluk inge?”
31 Ac Jesus el topkolos ac fahk, “Mwet ku in mano tia enenu mwet ono, a mwet mas
na.
32 Nga tia tuku in suk mwet suwoswos, a mwet koluk.”

Mwe Siyuk Ke Lalo
(Matthew 9:14–17; Mark 2:18–22)

33 Kutu mwet uh fahk nu sin Jesus, “Mwet lutlut lal John oayapa mwet lutlut lun
mwet Pharisee kwacna lalo ac pre, a mwet lutlut lom uh elos mongo na ac nim.”
34 Ac Jesus el topuk, “Ya kowos nunku mu kowos ac ku in sap mwet solsol nu ke
kufwen marut uh in lalo, ke mwet kacto lun kufwa sacn oasr yorolos? Tia ku!
35 Tusruktu, len se ac fah tuku ke mwet kacto sac ac fah utukla lukelos, na pa ingan
pacl se elos fah lalo.”
36 Jesus el oayapa fahk pupulyuk se inge: “Wangin mwet seya nuknuk sasu sang
pinis nuknuk mah. El fin oru ouinge, el kunausla nuknuk sasu sac, ac ipin nuknuk
sasu sac ac tia oana nuknuk mah sac.
37 Oayapa wangin mwet okoaung wain sasu nu in mwe neinyuk* mah, mweyen
wain sasu uh ac seya mwe neinyuk sac, na mwe neinyuk sac ac mihsalik, ac wain uh
ac kahkla.
38 Ac tia ouinge, a wain sasu uh enenu in okwokyang nu in mwe neinyuk sasu!
39 Oayapa wangin mwet lungse nim wain sasu tukun el nim tari wain matu. El ac
fahk mu, ‘Eman ma matu uh wo liki ma sasu.’ ”

6

Kusen Siyuk Ke Len Sabbath
(Matthew 12:1–8; Mark 2:23–28)

1 Jesus el tuh fahsr in sie ima in wheat ke sie len Sabbath. Mwet tumal lutlut elos
mutawauk in kinis fokin wheat uh, ac ilya inpaolos ac mongo kac.

---

* **5:37** ***mwe neinyuk:*** Liye ‘mwe neinyuk wain’ ke Kalmen Kutu Kas.

2 Kutu mwet Pharisee elos siyuk, “Efu kowos ku oru ma su Ma Sap lasr uh tia lela
in orek ke len Sabbath?”
3 Jesus el topkolos ac fahk, “Ya kowos soenna riti ma David el tuh oru ke el ac mwet
lal elos masrinsral?
4 El tuh utyak nu in lohm sin God, eis bread ma kisayang nu sin God ac kang, ac
sang pac nu sin mwet ma welul in wi pac kang. A ma inge lain Ma Sap, mweyen
wangin mwet ku in kang bread inge sayen mwet tol.”
5 Ac Jesus el fahk pac nu selos, “Wen nutin Mwet el Leum lun len Sabbath.”

Sie Mwet Su Ulla La Paol
(Matthew 12:9–14; Mark 3:1–6)

6 Ke sie pac len Sabbath uh Jesus el utyak nu in iwen lolngok ac luti we. Oasr sie
mwet muta we su lac paol layot ulla.
7 Kutu mwet luti Ma Sap ac mwet Pharisee tuh kena suk sripa elos in tukakunulak
Jesus kac, ke ma inge elos tuni na lah Jesus el ac akkeyala mwet ke len Sabbath.
8 Tuh Jesus el etu nunak lalos, ac el fahk nu sin mwet se ma ul paol, “Tuyak ac
fahsru nu meet uh.” Mwet sac tuyak ac som tu insac.
9 Na Jesus el fahk nu selos, “Nga siyuk suwos: mea Ma Sap lasr uh lela nu sesr in
oru ke len Sabbath? In oru ma wo, ku in oru ma koluk? In molela moul lun sie mwet,
ku in kunausla?”
10 El ngetang liyalos nukewa su raunella, na el fahk nu sin mukul sac, “Asroela
poum.” El oru, ac paol kwela.
11 Elos arulana kasrkusrak ac mutawauk in pwapa inmasrlolos ke ma elos ac ku in
oru nu sin Jesus.

Jesus El Sulela Mwet Sap Singoul Luo
(Matthew 10:1–4; Mark 3:13–19)

12 In pacl sac Jesus el utyak nu fin eol soko in pre, ac el sisla fong nufon se we in
pre nu sin God.
13 Ke lenelik el pangon mwet tumal lutlut nu yorol ac sulela singoul luo selos, ac
pangnolos mwet sap:
14 Simon (su el sang inel Peter) ac Andrew ma lel; James ac John, Philip ac
Bartholomew,
15 Matthew ac Thomas, James wen natul Alphaeus, ac Simon mwet Zealot.*
16 Judas wen natul James, ac Judas Iscariot, su tuh forla tukakunulak tok.

Jesus El Luti Ac Akkeyala Mas
(Matthew 4:23–25)

17 Ke Jesus el oatui liki fineol uh wi mwet sap lal, el tu yen tupasrpasr se wi sie u na
lulap sin mwet lutlut lal. Oasr pac sie u lulap tukeni we su tuku liki acn Judea nufon
ac Jerusalem, oayapa liki siti lun Tyre ac Sidon su oan sisken meoa uh.
18 Mwet inge tuku in tuh lohng luti lal, oayapa in akkeyeyukla ke mas lalos. Elos
su keok ke ngun fohkfok elos wi pac muta we ac akkeyeyukla.
19 Mwet nukewa srike na in kahlilya, mweyen ku na yohk tuku kacl me, ac
akkeyalosla nukewa.

Insewowo Ac Asor
(Matthew 5:1–12)

20 Jesus el ngetang nu sin mwet lutlut lal ac fahk,
“Insewowo kowos su sukasrup,
Tuh Tokosrai lun God ma lowos!
21 “Insewowo kowos su masrinsral inge,

* **6:15** ***Zealot:*** kalmac pa mwet ngalkin acn se.

Tuh kowos fah kihp!
“Insewowo kowos su tung inge,
Tuh kowos fah israsr!
22 “Insewowo kowos ke mwet uh srungakowos, srikowosla, angon kowos, ac
kunausla inewos ke sripen Wen nutin Mwet!
23 Kowos in insewowo ke pacl ouinge uh, ac srosro ke engan, tuh yoklana ma lacne
lowos inkusrao. Tuh mwet matu lalos oru oapana inge nu sin mwet palu su somla
meet.
24 “A we nu suwos su kasrup in pacl inge,
Tuh kowos eis tari mwe insewowo lowos!
25 “We nu suwos su kihp in pacl inge,
Tuh kowos ac fah masrinsral!
“Ac we nu suwos su israsr in pacl inge,
Tuh kowos ac fah asor ac tung!
26 “We nu suwos ke mwet nukewa kaskas wo keiwos, tuh mwet matu lalos elos oru
oapana inge nu sin mwet palu kikiap su somla.”

Lungse Mwet Lokoalok Lowos (Mark 7:12)

27 “Tusruktu nga fahk nu suwos su lohng kas luk: Lungse mwet lokoalok lowos, ac
oru wo nu selos su srungakowos.
28 Akinsewowoyalos su selngawi kowos, ac pre kaclos su oru koluk nu suwos.
29 Kutena mwet fin puokya la oalum, sang pac elan puokya layen ngia. Mwet se fin
eisla coat lom, kom sang pac nuknuk fon lom an nu sel.
30 Sang nu selos nukewa su siyuk sum ke kutena ma, ac mwet se fin eisla kutena
ma lom, nimet siyuk elan sifil folokonot nu sum.
31 Oru nu sin mwet ngia oapana ma kom lungse elos in oru nu sum.
32 “Kowos fin lungse mwet na ma lungse kowos uh, mwe insewowo fuka kowos
nunku mu kowos ac eis kac? Finne mwet koluk uh, elos lungse pac mwet ma lungse
elos!
33 Ac kowos fin oru wo nu sin mwet na ma oru wo nu suwos uh, mwe insewowo
fuka kowos nunku mu kowos ac eis kac? Finne mwet koluk, elos oru pac ouingan!
34 Ac kowos fin sang ma lowos in kasru na mwet ma kowos etu mu kowos in sifilpa
eis selos uh, ya kowos nunku mu kowos ac eis mwe insewowo kac? Finne mwet
koluk, elos sang pac kasru nu sin mwet koluk saya uh, elos in mau ku in sifilpa eis
ke lupan na maelos sang ah!
35 In tia ouinge. A kowos in lungse mwet lokoalok lowos, ac oru wo nu selos; sang
mwe kasru ac tia soano in sifil folokinyuk nu suwos. Ac tufah yohk ma lacne nu
suwos, ac kowos ac fah tulik nutin God Fulatlana. Tuh El kulang nu sin mwet koluk
su tia etu in sang kulo.
36 Kowos in pakoten oana ke Papa tomowos El pakoten.

Mwe Luti Ke Nununku Mwet Saya (Matthew 7:1–5)

37 “Nimet nununku mwet saya, ac God El fah tia nununkekowos; nimet lusla mwet
saya, na God El fah tia liskowosla. Nunak munas nu sin mwet saya, ac God El fah
nunak munas nu suwos.
38 Sang mwe kite nu sin mwet saya, ac God El fah asot nu suwos. Aok, ac fah itukot
nu suwos ke sie lupa na suwohs — ma toanyuki, usrukyuki ac sifil tohktokak nwe ke
kahkla, ac fah okwoki nu inpouwos. Srikasrak se ma kowos orekmakin nu sin mwet
saya pa srikasrak se God El ac fah orekmakin nu suwos.”
39 Ac Jesus el fahk nu selos pupulyuk se inge: “Sie mwet kun el tia ku in pwen sie
pac mwet kun. El fin oru, eltal na kewa ac fah putatla nu in luf uh.

40 Wangin sie mwet lutlut fulat liki mwet luti lal; a kais sie mwet lutlut ke el
aksafyela lutlut nukewa lal, el ac fah fulat oana mwet luti lal.
41 “Efu ku kom tuni kutkut srisrik ke mutun mwet lim, ac tiana liye polosak in
motom?
42 Efu ku kom ku in fahk nu sin ma lim, ‘Ma lik, lela nga in kunesla kutkut se luin
motom an,’ a kom tia kulun liye polosak in motom sifacna? Kom mwet wosounkas!
Eisla meet polosak in motom an, na kom fah ku in liye kalem kutkut se ke mutun
mwet lim.”

Soko Sak Ac Fahko Kac
(Matthew 7:16–20; 12:33–35)

43 “Soko sak wo koflana oswe fahko koluk, oayapa soko sak koluk koflana oswe
fahko wo.
44 Sak nukewa eteyuk ke fahko ma el oswe; mwet uh tia kunesla fig liki mu soko,
ku eis grape liki kokul uh.
45 Sie mwet wo el fahkak ma wo liki nunak wo su oan insial, ac sie mwet koluk el
fahkak ma koluk liki nunak koluk su oan insial. Tuh oalu el kaskas ac fahk ma su
inse sessesla kac.”

Luo Mwet Musa Lohm
(Matthew 7:24–27)

46 “Efu kowos ku pangonyu ‘Leum, Leum,’ a tia oru ma nga fahk kowos in oru uh?
47 Kutena mwet su tuku nu yuruk, ac lohng ac akos ma nga fahk, nga ac fahkak nu
suwos lah el oana mea.
48 El oana sie mwet ma musai lohm sel. El pukanak acn uh nwe ke el sun eot ku uh,
ac el oakiya pwelung lal fac. Sronot uh ac fah tuku fungulya lohm uh, tuh koflana
ikruiya, mweyen ku oakwuk lal.
49 A kutena mwet su lohng kas luk ac tia akos, el oana sie mwet ma musai lohm sel
fin fohk ac wangin pwelung kac. Ke pacl se sronot uh fungulya lohm uh, kitin pacl
ah na ikori, ac arulana musalla!”

7

Jesus El Akkeyala Mwet Kulansap Se Lun Sie Leum Lun Acn Rome
(Matthew 8:5–13)

1 Tukun Jesus el fahk kas inge nukewa nu sin mwet uh, el som nu Capernaum.
2 Oasr sie leum lun mwet mweun Rome muta we, ac oasr yorol sie mwet kulansap
su el arulana lungse yohk, ac mwet sac mas apkuranna in misa.
3 Ke leum sac lohng kacl Jesus, el supwala kutu sin un mwet matu lun mwet Jew in
som solalma elan tuku ac akkeyala mwet kulansap se lal ah.
4 Elos tuku nu yurin Jesus ac arulana kwafe sel ac fahk, “Mwet se inge arulana fal
kom in kasrel.
5 El arulana lungse mwet in mutunfacl sesr, ac el sifacna musaela iwen lolngok se
sesr.”
6 Ouinge Jesus el welulos som. Ke el apkuranyang nu ke lohm sac mwet leum sac
supwala kutu sin mwet kawuk lal in som fahk nu sel, “Leum, nimet akelyaye kom.
Nga kupansuwol kom in utyak nu in lohm sik uh,
7 ac nga tia pac fal in sifacna fahsrot nu yurum. Tari, kom fahklana ke kas lom, ac
mwet kulansap se luk inge fah kwela.
8 Nga wi pac muta ye ku lun mwet leum, ac oasr pac mwet mweun muta ye kolyuk
luk. Nga ku in fahk nu sin sie, ‘Fahla!’ ac el ac fahla. Ac nu sin sie pac, ‘Fahsru!’ na
el ac fahsru. Ac nga ac sap nu sin mwet kulansap luk, ‘Orala ma se inge!’ na el oru.”
9 Jesus el lut ke el lohng ma inge, na el forla ac fahk nu sin u lulap se ma fahsr tokol,
“Nga fahk nu suwos, nga soenna liye lupan lulalfongi ouinge meet, finne in Israel!”

10 Mwet utuk kas uh folokla nu in lohm sin leum sac, ac konauk lah mwet kulansap
sac kwela.

Jesus El Akmoulyauk Wen Nutin Sie Katinmas

11 Tia paht tukun ma inge, Jesus el som nu in sie siti pangpang Nain, ac mwet tumal
lutlut, oayapa sie u lulap, elos welul.
12 In pacl se na ma el sun mutunpot nu in siti uh, pukmas se akola in orek, ac mwet
uh oatui ke mutunpot uh. Mwet se ma misa uh el wen sefanna nutin katinmas se, ac
sie un mwet na pus elos wi katinmas sac tufoki.
13 Ke Leum el liyal, el arulana pakomutal, ac el fahk nu sel, "Nimet tung."
14 Na el fahsryang ac kahlye box in mas sac, ac mwet ma us uh elos tui. Jesus el
fahk, "Wen se! Nga fahk nu sum, tukakek!"
15 Na mwet misa sac tukakek ac el mutawauk in kaskas, ac Jesus el eisalang nu sin
nina kial ah.
16 Elos nukewa arulana sangeng, ac elos kaksakin God ac fahk, "Sie mwet palu fulat
sikyak inmasrlosr! God El tuku in molela mwet lal!"
17 Pweng kacl Jesus inge fahsrelik nu in facl Judea nufon, ac oayapa ke acn nukewa
apunla.

Mwet Supweyukla Sel John Baptais
(Matthew 11:2–19)

18 Ke mwet tumal lutlut lal John elos fahkak ma inge nu sel, el pangonma luo selos
19 ac supwaltalla nu yurin Leum in siyuk sel, "Ya kom pa el su ac fah tuku, ku kut
ac soano sie pacna?"
20 Ke eltal tuku nu yurin Jesus, eltal fahk, "John Baptais el supwekut in tuh siyuk
lah kom pa el su ac fah tuku, ku kut ac soano sie pacna?"
21 In pacl sacna pus tari mwet ma Jesus el akkeyala liki kain in mas puspis lalos,
sisla ngun fohkfok in elos, ac sang liyaten nu sin mwet kun.
22 El topuk mwet utuk kas lal John ac fahk, "Folokla nu yorol John ac fahk nu sel
ma komtal liye ac lohng: mwet kun elos ku in liye, mwet ul elos ku in fahsr, ac
mwet musen lepa elos nasnasla, mwet sulohngkas elos ku in lohng, mwet misa elos
akmoulyeyukyak, ac Pweng Wo uh lutiyuk nu sin mwet sukasrup.
23 Fuka lupan insewowo lalos su tia alolo keik!"
24 Tukun mwet lal John folokla, Jesus el mutawauk in sramsram kacl John nu sin u
lulap sac, ac fahk, "Ke kowos tuh som nu yorol John nu yen mwesis ah, mea kowos
tuh finsrak mu kowos ac tuh liye? Ya soko ah ma kusrusrsrusr ke eng uh?
25 Mea kowos som in liye ah? Ya sie mwet su yunla ke nuknuk kato? Mwet ma
nukum nuknuk kato, ac pukanten pac mwe kasrup lalos, elos muta inkul fulat sin
tokosra uh.
26 Fahkma nu sik, mea kowos som in liye uh — ya sie mwet palu? Aok pwaye,
tusruktu nga fahk nu suwos, el su kowos liye ah fulat liki na sie mwet palu.
27 Mweyen John pa mwet se Ma Simusla uh fahk kacl mu: 'Nga ac supwaot mwet
in sulkakin se luk meet liki kom, in tuh sakunla inkanek lom uh.' "
28 Ac Jesus el sifilpa fahk, "John el fulat liki kutena mwet su moul oemeet me.
Tusruktu el su pusisel oemeet in Tokosrai lun God uh el fulat lukel John."
29 Mwet nukewa, oayapa mwet eisani tax uh, elos lohng ma inge ac akilen suwoswos
lun God ke sripen elos baptaisla sel John.
30 Tusruktu mwet Pharisee ac mwet luti Ma Sap elos pilesru oakwuk lun God nu
selos, ac tiana lungse baptaisla sel John.
31 Ac Jesus el sifilpa fahk, "Inge, mea nga ac ku in luma mwet in pacl inge uh nu
kac uh? Elos oana mea?

32 Elos oana tulik srisrik su muta ke nien kuka. Sie un tulik uh wowo nu sin sie pac
u ac fahk, ‘Kut nikaruru nu sumtal, a komtal tiana srosro nu kac! Kut yuk on in asor,
a komtal tiana tung!’
33 Ke John Baptais el tuh tuku, el lalo ac tia nim wain, ac kowos fahk, ‘Oasr ngun
fohkfok in el!’
34 Wen nutin Mwet el tuku, ac el mongo ac nim, ac kowos fahk, ‘Liye mwet se inge!
El kainmongo ac lungse na nim mwe sruhi, ac el kawuk nu sin mwet eisani tax ac
mwet koluk pac saya!’
35 Tusruktu lalmwetmet lun God uh akkalemyeyuk in moul lun mwet nukewa su
moulkin.”

Jesus In Lohm Sel Simon Mwet Pharisee

36 Sie mwet Pharisee solal Jesus elan welul mongo in eku, na Jesus el som nu lohm
sel ac pituki in mongo.
37 Oasr sie mutan in siti sac su moul lal uh tiana wo. El lohngak lah Jesus el mongo
oasr in lohm sin mwet Pharisee sac, na el use sufa soko ma orekla ke eot alabaster
ac nwanala ke ono keng.
38 Na el tu sisken nial Jesus ac tung, ac el mutawauk in aksroksrokye nial ke
sroninmutal. Na el eela nien Jesus ke aunsifal, ngokya nial, ac mosrwela ke ono
keng sac.
39 Ke mwet Pharisee sac liye, el nunku sel sifacna, “Fin mwet palu na pwaye se pa
inge, el ac etu lah su mutan se kahlul inge, oayapa ouiyen moul lal lah el sie mutan
koluk.”
40 Jesus el kasla ac fahk nu sel, “Simon, oasr ma nga lungse fahk nu sum.”
Na Simon el fahk, “Kwal, Mwet Luti, fahkma.”
41 Na el Jesus el fahk, “Oasr mwet luo soemoul nu sin sie mwet liyaung mani. Sie
seltal soemoul ke ipin silver lumfoko, ac ma se ngia ipin silver lumngaul.
42 Kewana mwet luo ah tia ku in akfalye ma el soemoul kac, na mwet liyaung mani
sac el tari sisla soemoul laltal ah kewa. Ke ouinge, su kac seltal ac lungse mukul sac
yohk uh?”
43 Na Simon el fahk, “Nga nunku mu ac el su yohk soemoul la.”
Na Jesus el fahk, “Fal fahk lom an.”
44 Na el ngetang nu sin mutan sac ac fahk nu sel Simon, “Kom liye mutan se inge?
Nga utyak nu in lohm sum ac wangin kof kom ase in ohlla niuk, a mutan se inge el
ohlla niuk ke sroninmutal ac akpaoyela ke aunsifal.
45 Kom tia pac paingyu ke angokmwet, a mutan se inge el tia tui in ngok niuk oe ke
nga utyak ah me.
46 Kom tia mosrwela sifuk ke oil in olive, a mutan se inge el mosrwela nufon niuk
ke ono keng.
47 Pwayena nga fahk nu sum, lungse yohk su el akkalemye inge akpwayei lah ma
koluk puspis lal nunak munas nu sel tari. Tusruktu el su eis nunak munas ke ma
srik, lungse lal uh ac srik pac.”
48 Na Jesus el fahk nu sin mutan sac, “Ma koluk lom nunak munas nu sum.”
49 Mwet saya ma wi muta ke tepu sac sifacna nunku insialos, “Su mwet se inge, ku
elan nunak munas ke ma koluk uh?”
50 A Jesus el fahk nu sin mutan sac, “Lulalfongi lom molikomla. Som in misla.”

8

Mutan Ma Welul Jesus

1 Kutu pacl tok Jesus el fufahsryesr in siti srisrik ac siti lulap in fahkak Pweng Wo
ke Tokosrai lun God. Mwet singoul luo ah welul,

2 ac oayapa kutu mutan ma el tuh akkeyala liki kain in mas ac ngun fohkfok ma
oan yorolos elos welul pac: Mary (su pangpang Magdalene), su ngun fohkfok itkosr
lisyukla lukel;
3 Joanna, mutan kial Chuza, mwet kulansap fulat inkul sel Herod; ac Susanna — wi
mutan pus pac saya su sang ma lalos sifacna in kasrel Jesus ac mwet tumal lutlut.

Pupulyuk Ke Sie Mwet Taknelik
(Matthew 13:1–9; Mark 4:1–9)

4 Mwet uh nuna fahsrna nu yurin Jesus liki acn nukewa; ac ke sie u na lulap
fahsreni, Jesus el fahk pupulyuk se inge:
5 "Mwet se som in taknelik wheat. Ke el sisalik fita uh nu infohk uh, kutu fita uh
putati nu sisken inkanek uh, yen mwet uh longya, ac won uh kangla.
6 Kutu putati nu in acn eoteot, ac ke srunak, sa na masla mweyen wangin kof ke
fohk uh.
7 Kutu sin fita uh putati nu in acn ma oasr okan kokul we, wi na sacn uh kapak ac
kupoiya.
8 Ac kutu putati nu in fohk wo — ma inge kapak ac oswe fahko wo, kais siofok ke
ma soko."
Na Jesus el fahk ke pusra lulap, "Kowos in lohng ma inge fin oasr srewos!"

Sripen Pupulyuk Inge
(Matthew 13:10–17; Mark 4:10–12)

9 Mwet tumal lutlut elos siyuk sin Jesus lah mea kalmen pupulyuk sac,
10 ac el topuk ac fahk, "Etauk ke ma lukma ke Tokosrai lun God uh itukot tari nu
suwos, tusruktu nu sin mwet saya uh ma inge tuku in luman pupulyuk, elos in mau
suk a tia liyauk, ac elos in lohng a tia kalem kac."

Jesus El Aketeya Pupulyuk Ke Mwet Taknelik
(Matthew 13:18–23; Mark 4:13–20)

11 "Pa inge kalmen pupulyuk sac: Fita inge pa kas lun God.
12 Fita ma putati sisken inkanek uh pa mwet su lohng kas lun God, na Devil el tuku
ac eisla kas inge liki insialos elos in mau tia lulalfongi ac moulla kac.
13 Fita ma putati nu in fohk eoteot uh pa mwet su lohng kas inge ac insewowo kac.
Tusruktu kas uh tiana putati loal in elos. Elos lulalfongi na ke kitin pacl, a ke mwe
sruhf uh sonolos, na elos ikori.
14 Fita ma putati nu yen kokul uh oan we pa elos su lohg — a elya lalos, ac mwe
kasrup ac mwe pwar lun moul se inge ekosla acn sin kas uh, na fahko uh tiana
mwesrla.
15 Fita ma putati in fohk wo uh pa mwet su lohng kas uh, ac sang nu insielos ke
nunak wo ac akosten. Ac elos sruokya ku nwe ke na isus fahko.

Lam Ye Sie Ahlu
(Mark 4:21–25)

16 "Wangin sie mwet ac akosak lam uh ac filiya ye sie ahlu ku ye sie bed, a el ac
filiya fin sukan lam uh, tuh mwet in liye kalem uh ke elos ac utyak nu in lohm uh.
17 "Kutena ma su wikla ac fah liyeyuk lemtulauk sin mwet uh, ac kutena ma su
lukmaiyuk, ac fah akkalemyeyuk.
18 "Ke ma inge, kowos lohng akoaruye, mweyen el su oasr ma yoro, ac fah itukyang
pac kutu nu sel; a el su wangin ma yoro, ac fah itukla lukel, finne ma srisrik ma el
nunku mu oasr yorol."

Nina Kial Jesus Ac Mwet Lel
(Matthew 12:46–50; Mark 3:31–35)

19 Nina kial Jesus ac tamulel lal elos tuku nu yorol, tusruktu ke sripen iktokeni lun
mwet uh, elos tia ku in kalukyang nu yorol.
20 Sie sin mwet uh fahk nu sel Jesus, “Nina kiom ac tamulel lom ah pa tu likinum
uh, ac elos ke osun nu sum.”
21 Jesus el fahk nu selos nukewa, “Nina kiuk ac mwet lik uh pa elos su lohng kas
lun God ac akos.”

Jesus El Akmisyela Sie Eng Upa
(Matthew 8:23–27; Mark 4:35–41)

22 Sie len ah Jesus el sroang nu fin oak soko wi mwet tumal lutlut, ac el fahk nu
selos, “Kut kalot nu lefahlo.” Na eltal oacla.
23 Ke elos kalkalla in lulu uh, Jesus el motulla. Kitin pacl ah na eng na upa se tuhyak
ac oak uh mutawauk in sessesla ke kof, ac elos nukewa arulana fosrngala.
24 Mwet tumal lutlut elos som ac oaksalak Jesus ac fahk, “Leum, Leum! Kut ac misa
pa ’nge!”
Jesus el tukakek ac kai eng upa sac ac noa uh, na eng uh mihsi ac noa uh tui, ac
mihs na lulap se sikyak.
25 Na el fahk nu sin mwet tumal lutlut, “Pia lulalfongi lowos an?”
A elos arulana fwefela ac sangeng, ac fahk nu sin sie sin sie, “Su mwet se inge? El
sapsap nu sin eng uh ac noa uh, ac elos aksol!”

Jesus El Akkeyala Sie Mwet Su Oasr Ngun Fohkfok Yoro
(Matthew 8:28–34; Mark 5:1–20)

26 Jesus ac mwet tumal lutlut elos kalla na som nu Gerasa, su oan lefahl laco in lulu
uh tulanya acn Galilee.
27 Ke Jesus el srola nu finmes uh, el sun mwet se in acn sac su oasr ngun fohkfok
pus in el. Ke lusen pacl na loes se mwet se inge tiana nuknuk, ac tia muta lohm sel,
a el mutana inmasrlon kulyuk uh.
28 Ke el liyalak Jesus, el wowoyak ac putati nu ke nial, ac fahk ke sie pusra lulap,
“Jesus, Wen nutin God Fulatlana! Mea kom lungse sik an? Nga kwafe sum, nimet
akkeokyeyu!”
29 El fahk ma inge mweyen Jesus el tuh sap ngun fohkfok sac in som lukel. Pacl na
pus ngun fohkfok sac sruokilya, ac el nwe sruhu in presin ac paol ac nial kapiri na
ke sein, a el ac wotyalik sein inge, ac ngun fohkfok sac ac kololla nu yen mwesis.
30 Jesus el siyuk sel, “Su inem an?”
El fahk, “Inek pa ‘Legion’ ”*— mweyen pus na ngun fohkfok ilyak tari nu in el.
31 Ngun fohkfok uh kwafe sel Jesus elan tia luselosla nu in luf loal wangin saflaiya.
32 Tuh oasr un pig na lulap se muta in acn sac mongo pe eol uh. Ouinge ngun
fohkfok uh kwafe tuh Jesus elan fuhlelosla elos in ilyak nu in pig uh, na el fuhlelosla.
33 Elos illa liki mwet sac nu in pig uh. Na un pig na fon sac riryak som liki mutun
fulu sac ac atula nu in kof uh ac walomla.
34 Mwet ma karingin un pig uh liye ma sikyak uh, na elos kasrusr som ac fahkelik
pweng sac in siti uh ac yurin mwet orek ima uh.
35 Mwet uh som in liye ma sikyak inge, ac ke elos tuku nu yurin Jesus elos liyauk
mwet se ma ngun fohkfok uh itukla lukel lah el muta ke nien Jesus — el nuknukyang
ac tila wel; ac elos nukewa arulana sangeng.
36 Mwet ma liye ma inge elos fahkak ouiyen kwela lun mwet sac liki mas lal.
37 Na mwet nukewa in acn Gerasa siyuk Jesus elan som liki acn we, mweyen elos
nukewa arulana sangeng. Ouinge Jesus el sroang nu fin oak uh in som.

---

* **8:30** ***Legion:*** Liye ke Matthew 26:53.

38 Mwet se ma ngun fohkfok uh som lukel el kwafe nu sin Jesus ac fahk, “Nga ku
in wi kom som?”
A Jesus el fahk,
39 “Folokla nu in acn sum ac fahkak ma nukewa ma God El oru nu sum.”
Na mwet sac fahsr sasla in siti sac, ac fahkak ke ma nukewa Jesus el oru nu sel.

Acn Natul Jairus Ac Sie Mutan Su Kahlye Nuknuk Lun Jesus (Matthew 9:18–29; Mark 5:21–43)

40 Ke Jesus el foloko mwet uh insewowo in paingul, mweyen elos nukewa muta
soanel.
41 Na mwet se pangpang Jairus el tuku — el sie mwet kol lun iwen lolngok we. El
putati nu ke nien Jesus, ac kwafe sel elan som nu lohm sel ah,
42 mweyen acn sefanna natul su yac singoul luo matwal, el mas ac apkuran in misa.
Ke Jesus el welul som, u lulap sac ukwalla pac, oru elos arulana iktokeni.
43 Oasr pac sie mutan wi un mwet sac fahsr su maskin musen srah ke yac singoul
luo. El sisla mani lal nukewa nu sin mwet ono, tuh wanginna sie ku in akkeyalla.
44 El fahsryak inmasrlon mwet uh nu tokol Jesus ac kahlye pulan nuknuk lal ah, ac
kitin pacl ah na musen srah se lal ah tui.
45 Na Jesus el fahk, “Su kahlyuwi uh?”
Mwet nukewa fahk mu tia etu, na Peter el fahk, “Leum, mwet uh arulana
raunikomla ac ikuskomyak.”
46 A Jesus el fahk, “Oasr mwet se kahlyuwi, mweyen nga pula mu oasr ku luk som
likiyu.”
47 Mutan sac akilen lah eteyukyak ma el oru uh, ouinge el fahsryak rarrar ac putati
nu ke nien Jesus. Ye mutun mwet nukewa el fahkak nu sel lah efu ku el kahlilya, ac
fahk pac lah mas lal wanginla in pacl sacna.
48 Jesus el fahk nu sel, “Acn nutik, lulalfongi lom akkeyekomla. Som in misla.”
49 Ke Jesus el srakna fahk ma inge, sie mwet supweyukme liki lohm sin mwet kol lun
iwen lolngok sac ac fahk nu sel, “Jairus, acn nutum el misa. Nimet sifil aklokoalokye
mwet luti sacn.”
50 Tusruk Jesus el lohng sap soko ah, ac el fahk nu sel Jairus, “Nikmet fosrnga.
Lulalfongi na, ac tulik sac ac fah sifil moul.”
51 Ke Jesus el sun lohm sac, el tia lela kutena mwet in welul utyak sayal Peter, John,
ac James, oayapa papa ac nina kien tulik sac.
52 Mwet in lohm sac nufon elos tung ac asor ke tulik sac. Ac Jesus el fahk, “Nimet
kowos tung. Tulik se inge tia misa, el motul na!”
53 Elos nukewa isrunul, mweyen elos etu lah tulik sac misa tari.
54 A Jesus el sruokya paol ac fahk ke pusra lulap, “Tulik se, tukakek!”
55 Na el moulyak, ac in kitin pacl ah na el tukakek, ac Jesus el sap elos in sang kutu
mongo nal.
56 Papa ac nina kial eltal arulana lut, tusruk Jesus el fahk eltal in tiana fahk nu sin
kutena mwet ma sikyak uh.

9

Jesus El Supwalik Mwet Tumal Lutlut Singoul Luo (Matthew 10:5–15; Mark 6:7–13)

1 Jesus el pangoneni mwet tumal lutlut singoul luo uh, ac sang ku ac wal nu selos
in lusla ngun fohkfok ac oayapa in akkeyala kain in mas nukewa.
2 Na el supwalosla in luti ke Tokosrai lun God, ac in akkeyala mwet mas,
3 tukun el fahk nu selos, “Nik kowos us kutena ma wi kowos: tia sikal, tia mwe ap,
tia mwe mongo, tia mani, ac tia pac nuknuk sayen ma kowos nukum an.

4 Kutena lohm ma paingyuk kowos we, kowos mutana in lohm sacn nwe ke na
kowos som liki acn sacn.
5 Kutena acn ma mwet uh tia paing kowos we, kowos fahsr liki acn sacn ac osrokla
kutkut in niowos an we, tuh in mwe akul nu selos lah kowos siselosla."
6 Mwet tumal lutlut elos som ac fufahsryesr in siti srisrik nukewa. Elos luti ke
Pweng Wo, ac akkeyala mwet mas in acn nukewa.

Fohsak Lal Herod
(Matthew 14:1–12; Mark 6:14–29)

7 Ke Herod, su leumi acn Galilee, el lohng ke ma sikyak inge, el arulana fohsak,
mweyen kutu mwet uh fahk mu John Baptais el sifilpa moulyak.
8 Ac kutu pac mwet uh fahk mu Elijah mwet palu el sikyak, ac kutu pac mwet uh
fahk mu sie sin mwet palu oemeet ah sifilpa moulyak.
9 Herod el fahk, "Nga tuh sap in tahtla sifal John; na su mwet se inge nga lohng kac
uh?" Ac el srike in suk pacl wo elan sonol Jesus.

Jesus El Kiteya Mukul Limekosr Tausin
(Matthew 14:13–21; Mark 6:30–44; John 6:1–14)

10 Mwet tumal lutlut elos foloko ac fahkak nu sin Jesus ma nukewa elos oru. El
srelosla liki mwet uh elos in welul som mukelana muta in siti se pangpang Bethsaida.
11 Ke un mwet uh lohngak, elos ukwalla. Jesus el paingulos, ac fahkak nu selos ke
Tokosrai lun God, ac akkeyalosla nukewa su oasr mas yoro.
12 Ke faht uh apkuran in tili, mwet tumal lutlut elos tuku nu yorol ac fahk, "Supwala
mwet uh in som nu in siti srisrik ac acn ma apkuran, elos in konauk mongo nalos ac
nien mongla lalos, mweyen acn se inge wangin mwet muta we."
13 A Jesus el fahk nu selos, "Kowos sang kutu mongo an nalos."
Ac elos fahk, "Pwayena ma oasr yorosr pa srukwal in bread limekosr ac ik lukwa.
Ya kom lungse kut in som moul mongo nu sin u na fon se inge?"
14 (Mukul apkuran in limekosr tausin oasr in acn sac.)
Jesus el fahk nu sin mwet tumal lutlut, "Oralik mwet uh nu ke u srisrik, kais
lumngaul ke u se, ac sap elos in muta."
15 Tukun mwet tumal lutlut elos oru mwet uh in muta,
16 Jesus el eis srukwal limekosr ac ik lukwa ah; el ngetak nu inkusrao ac sang kulo
nu sin God kac, el kunsalik ac sang nu sin mwet tumal lutlut elos in kitalik nu sin
mwet uh.
17 Elos nukewa mongo ac kihpi, ac mwet tumal lutlut elos orani fotoh singoul luo
ke luwen ma elos kang uh.

Fahkak Lal Peter Kacl Jesus
(Matthew 16:13–19; Mark 8:27–29)

18 Sie len ah ke Jesus el mukena pre, mwet tumal lutlut elos tuku nu yorol, ac el
siyuk selos, "Mwet uh fahk mu su nga uh?"
19 Ac elos topuk ac fahk, "Kutu fahk mu kom pa John Baptais, ac kutu mu kom pa
Elijah, ac kutu pac fahk mu sie sin mwet palu oemeet uh sifil moulyak."
20 Na el siyuk, "A kowos? Kowos fahk mu su nga uh?"
Ac Peter el fahk, "Kom pa Christ lun God."

Jesus El Kaskaskin Keok Ac Misa Lal
(Matthew 16:20–28; Mark 8:30—9:1)

21 Na Jesus el sap ku nu selos in tiana fahk ma inge nu sin kutena mwet.
22 El oayapa fahk mu, "Wen nutin Mwet el ac enenu na in akkeokyeyuk ac lisyukla
sin un mwet matu, mwet tol fulat, ac mwet luti Ma Sap uh. El ac fah anwuki, tusruktu
tukun len tolu el ac fah sifil akmoulyeyukyak."

23 Ac el fahk nu selos nukewa, “Kutena mwet fin lungse fahsr tukuk, el enenu in
lafwekunul sifacna, srukak sakseng lal ac fahsr tukuk.
24 Tuh el su lungse molela moul lal ac fah tuhlac lukel, a el su moul lal tuhlac lukel
keik, fah molela moul lal.
25 Ac tuh mwe mea nu sin sie mwet el fin eis faclu nufon tuh in ma lal, a moul lal
kunausyukla ac tuhlac lukel? Wangin sripa!
26 Mwet se fin mwekyekinyu ac mwe luti luk, na Wen nutin Mwet el ac fah
mwekyekunul ke el tuku in wolana lal ac in wolana lun Papa ac lun lipufan mutal
lal.
27 Nga fahk pwaye nu suwos lah kutu sin mwet su oasr inge ac fah tia misa nwe ke
na elos liye Tokosrai lun God.”

Ekla Lun Jesus
(Matthew 17:1–8; Mark 9:2–8)

28 Sahp ac wik se tukun el fahk ma inge, Jesus el eisal Peter, John, ac James in welul
utyak in pre fineol uh.
29 Ke pacl se el pre ah, mutal ekla, ac nuknuk lal uh ekla nu ke fasrfasr na saromrom.
30 In kitin pacl ah na mwet luo sikyak tu siskal ac sramsram nu sel. Mwet luo inge
pa Moses ac Elijah,
31 su sikyak in wolana lun kusrao, ac sramsram nu sin Jesus ke luman ma ac sikyak
ke el ac akpwayeyela oakwuk lun God, ke el ac misa in Jerusalem.
32 Peter ac mwet wial uh arulana mwetkel in pacl sac, tusruk elos ngutalik ac liye
wolana lun Jesus ac mwet luo ma tu siskal.
33 Ke mwet luo ah fahsr lukel Jesus, Peter el fahk nu sel, “Leum, wo ke kut muta
inge! Kut ac orala tolu iwen aktuktuk: sie sum, sie sel Moses, sie sel Elijah.” (El tia
arulana etu ma el fahk ah.)
34 Ke el srakna kaskas, pukunyeng se sikyak ac afnulosi, ac mwet tumal lutlut elos
sangengla ke pukunyeng sac sonelosi.
35 Ac sie pusra tuku in pukunyeng uh me ac fahk, “El inge Wen nutik su nga sulella
— kowos porongal!”
36 Ke pusra sac wanginla, eltal liyal Jesus el mukena muta. Mwet tumal lutlut eltal
tiana fahk kutena ma elos liye inge nu sin kutena mwet in pacl sac, a eltal mislana.

Jesus El Akkeyala Tulik Mukul Se Su Oasr Ngun Fohkfok Yorol
(Matthew 17:14–18; Mark 9:14–27)

37 Ke len tok ah, Jesus ac mwet tumal lutlut tolu ah tufoki liki fineol uh, ac sie u na
lulap sonol Jesus.
38 Sie mwet inmasrlon u sac wowoyak ac fahk, “Mwet Luti! Nga kwafe sum, liye
wen sefanna nutik inge!
39 Ngun fohkfok se muta sikyang nu sel, ac el ac wowo ac kipakinilya nu infohk
uh ac oru atinfilak in fahsr ke inwalul. Ma se inge akkeokyal ac upana in wanginla
lukel!
40 Nga kwafe sin mwet tomom lutlut in sisla ngun sac, a elos tia ku.”
41 Jesus el fahk, “Fuka lupan selulalfongi ac sesuwos in orekma lowos uh! Nga ac
muta yuruwos putaka? Nga ac muteng kowos nwe ngac?” Na el fahk nu sin mukul
sac, “Use wen nutum an nu inse.”
42 Ke tulik sac tuku ah, ngun fohkfok uh kuhlukinilya nu infohk uh, ac mas lal ah
sifil tuyang nu sel. Jesus el sap ku nu sin ngun sac ac akkeyala tulik sac, na el eisalang
nu sin papa tumal uh.
43 Mwet nukewa arulana fwefela ke ku lulap lun God.

Jesus El Sifil Kaskas Ke Misa Lal
(Matthew 17:22–23; Mark 9:30–32)

Mwet uh srakna oela ke ma Jesus el oru, ke el fahk nu sin mwet tumal lutlut,
44 “Nimet mulkunla ma nga ac fahk nu suwos inge! Wen nutin Mwet el ac fah itukyang nu ke ku lun mwet uh.”
45 Tusruktu mwet tumal lutlut elos tia kalem ke kas inge. Ma inge wikinyukla lukelos, oru elos tia ku in etu kalmeya, ac elos sangeng in siyuk sel kac.

Su Fulat Oemeet Uh
(Matthew 18:1–5; Mark 9:33–37)

46 Sie akukuin sikyak inmasrlon mwet tumal lutlut lah su selos fulat oemeet uh.
47 Jesus el etu ma elos nunku, ouinge el srukak sie tulik fusr, ac tulokinya siskal
48 ac fahk nu selos, “Kutena mwet su eis tulik se inge inek el eisyu; ac kutena mwet su eisyu, el oayapa eis El su supweyume. Tuh el su srik oemeet inmasrlowos nukewa, el pa fulat oemeet.”

Kutena Mwet Su Tia Lain Kowos El Wi Kowos
(Mark 9:38–40)

49 John el kasak ac fahk, “Leum, kut tuh liye sie mwet sisla demon uh inem, ac kut tulokinilya mweyen el tia wi kut fahsr tukum.”
50 A Jesus El fahk nu sel ac nu sin mwet lutlut saya uh, “Nimet kutongol, mweyen kutena mwet su tia lain kowos, el wi kowos.”

Sie Acn In Samaria Tia Lungse Eisal Jesus

51 Ke apkuranme pacl in utukyak Jesus nu inkusrao, el wotela sel mu el ac som nu Jerusalem, na el mukuiyak in som.
52 El supwala kutu sin mwet tumal lutlut in som meet lukel nu in sie siti srisrik in acn Samaria in tuh akoela ma nukewa nu sel.
53 Tuh mwet in acn sac tia lungse eisal nu we, mweyen kalem mu el ac som nu Jerusalem.
54 Ke luo sin mwet tumal lutlut, James ac John, liye ma inge, eltal fahk, “Leum, kom lungse kut in sap e in tuku inkusrao me ac esukulosyak?”
55 Jesus El forang ac kaeltal.*
56 Na Jesus ac mwet tumal lutlut elos som nu in sie pacna siti srisrik.

Mwet Su Fahk Mu Elos Ac Fahsr Tukun Jesus
(Matthew 8:19–22)

57 Ke elos fahsr inkanek lalos, oasr mwet se fahk nu sin Jesus, “Nga ac fahsr tukum nu yen nukewa kom som nu we uh.”
58 Jesus el fahk nu sel, “Oasr luf sin kosro fox, ac oasr ang lun won yen engyeng uh, a funu Wen nutin Mwet, wangin acn elan ona ac mongla we.”
59 El fahk nu sin sie pac mwet, “Fahsru, fahsr tukuk.”
A mwet sac fahk nu sel, “Lela nga in folokla ac pikinya papa tumuk ah meet.”
60 Jesus el topuk ac fahk, “Filiya nu sin mwet misa in pikinya mwet misa lalos. A kom fahla ac sulkakinelik Tokosrai lun God.”
61 Sie pac mwet uh fahk, “Nga ac fahsr tukum, Leum, tusruktu lela nga in somwin ac wilkas nu sin sou luk ah meet.”
62 Jesus el fahk nu sel, “Mwet se fin mutawauk in pikin ima lal ke plao, a el tapulla nu tok, el tia fal nu ke Tokosrai lun God.”

---

* **9:55** ***ac kaeltal:*** kutu leng tok sang pac kas inge in tafwela verse se inge, mu “El fahk, ‘Komtal tia kalem ke ouiyen ngun se su oan in komtal, tuh Wen nutin Mwet el tia tuku in kunausla moul lun mwet uh, a in molelosla.’ ”

10

Jesus El Supwala Mwet Itngoul

1 Tukun ma inge Jesus el sifilpa sulela mwet itngoul ac supwaloselik kais luo in
fahsr meet lukel nu in acn nukewa ma el akola in som nu we.
2 El fahk nu selos, “Oasr sie kosrani na yohk, a puelac mwet in kosrani. Pre nu sin
Leum lun kosrani uh Elan supwala mwet orekma in oru orekma in kosrani lal uh.
3 Kowos som! Nga supwekowosla oana sheep fusr nu inmasrlon kosro wolf uh.
4 Nimet kowos us mwe neinyuk mani, ku mwe ap, ku fahluk. Nimet tui in paing
mwet inkanek uh.
5 Kutena pacl kowos ac ilyak nu in sie lohm, ma se meet kowos ac fahk pa, “Misla
nu sin mwet in lohm uh.”
6 Fin oasr mwet se in lohm sacn su lungse ipeis ke misla, na kas in misla lowos fah
ma nu sel; ac fin wangin, na ac fah foloko nu yuruwos.
7 Nimet kowos uti-utyak nu in lohm pukanten, a kowos mutana in lohm sefanna,
ac mongo ac nim ke ma elos ac sot nu suwos an; tuh fal sie mwet orekma in eis molin
orekma lal.
8 Pacl nukewa kowos som nu in sie siti ac mwet we uh paing kowos, kowos in eis
ac mongo ke ma elos ac sot nu suwos,
9 ac akkeyala mwet mas in acn sacn, ac fahk nu sin mwet in acn sac, ‘Tokosrai lun
God tuku apkuran nu suwos.’
10 Tusruktu, pacl nukewa ma kowos utyak nu in sie siti ac mwet we uh tia paing
kowos, na kowos illa nu inkanek uh ac fahk,
11 ‘Finne kutkut ke inkanek lowos ma sremla ye niasr uh, kut eela in lain kowos.
Tusruktu, esam lah Tokosrai lun God tuku apkuran!’
12 Nga fahk pwayena nu suwos lah ke Len in Nununku, God El ac akkalemye
pakomuta lal nu sin Sodom liki na siti se ingan!

Siti Su Tia Lulalfongi
(Matthew 11:20–24)

13 “We nu suwos, mwet Chorazin! Ac we nu suwos pac, mwet Bethsaida! Orekma
usrnguk ma orek yuruwos uh funu orek in acn Tyre ac Sidon, mwet we lukun pituki
na oengi, ac nokomang nuknuk yohk eoa ac muta fin apat in akkalemye lah elos
auliyak liki ma koluk lalos!
14 God El ac fah akkalemye pakoten lal nu sin acn Tyre ac Sidon ke Len in Nununku,
liki kowos.
15 Ac funu kowos, mwet Capernaum! Ya kowos lungse akfulatye kowos sifacna nwe
inkusrao? Ac fah sisila kowos nu in hell!”
16 Jesus el fahk nu sin mwet tumal lutlut, “Kutena mwet su porongekowos, el
porongeyu; ac kutena mwet su pilesrekowos, el pilesreyu; ac kutena mwet su
pilesreyu, el pilesru El su supweyume.”

Foloko Lun Mwet Itngoul Uh

17 Mwet itngoul elos foloko arulana engan. Elos fahk, “Leum, ngun fohkfok uh wi
pac akos kut ke kut sapsap nu selos ke inem!”
18 Ac Jesus el topkolos ac fahk, “Nga liyal Satan ke el putatla lucng me oana sarom
uh.
19 Lohng akwoya! Nga sot tari ku nu suwos kowos in ku in longya wet pwasin ac
scorpion, ac kowos fah kutangla ku nukewa lun Mwet Lokoalok sac, ac wangin ma
ac ku in aklokoalokye kowos.
20 Tusruktu nik kowos engankin lah ngun fohkfok uh akos kowos, a kowos in engan
lah inewos simla inkusrao.”

Jesus El Arulana Engan (Matthew 11:25–27; 13:16–17)

21 In pacl sacna, Ngun Mutal oru tuh Jesus elan sessesla ke engan, ac el fahk, “Papa
su Leum lun Kusrao ac faclu! Nga kulo nu sum tuh kom ikasla nu sin mwet nikin ma
su kom okanla liki mwet lalmwetmet ac mwet etu. Aok, Papa, ma inge orek fal nu ke
lungse lom.
22 “Papa tumuk El ase ma nukewa nu sik. Wangin mwet etu lah su Wen sayen Papa,
ac wangin pac mwet etu lah su Papa, sayen Wen ac elos su Wen El sulela in fahkulak
nu se.”
23 Na Jesus El forang nu sin mwet tumal lutlut ke elos mukena muta ac fahk nu
selos, “Kowos arulana insewowo lah motowos liye ma kowos liye inge!
24 Nga fahk nu suwos lah mwet palu puspis ac tokosra puspis kena liye ma kowos
liye inge, a elos tia ku in liye, ac in lohng ma kowos lohng, a elos tiana.”

Pupulyuk Ke Sie Mwet Samaria Wowo

25 Sie mwet luti Ma Sap el tuku in srikal Jesus. El fahk, “Mwet Luti, mea nga ac oru
tuh nga in eis moul ma pahtpat?”
26 Jesus El topuk ac fahk, “Mea simla in Ma Sap uh? Kom ac aketeya fuka?”
27 Na mwet sac fahk, “ ‘Kom fah lungse Leum God lom ke insiom kewa, ke ngunum
kewa, ke ku lom kewa, ac ke nunkom kewa’, ac ‘Lungse mwet tulan lom oana ke kom
lungse kom sifacna.’ ”
28 Ac Jesus el fahk, “Pwaye sum. Oru ma inge, ac kom fah moul.”
29 A mwet luti Ma Sap sac kena akkalemye suwohs lal sifacna, na el siyuk sin Jesus,
“Su mwet tulan luk uh?”
30 Ac Jesus el topuk, “Sie pacl ah mwet se oatui liki acn Jerusalem nu Jericho ke
mwet pisrapasr elos sruokilya, onel nwe sarukla nuknuk lal ac sisella el oan apkuran
in misa.
31 Na in pacl sacna, sie mwet tol el tufoki ke innek soko ah, tusruk ke el liyauk mwet
sac, el kuhfla lukel ac ut lac inkanek ngia, ac som na.
32 In ouiya sac pacna, oasr pac mwet Levi se fahsryak. Ke el liye mwet sac, el kuhfla
nu lac inkanek ngia ac fahla na som.
33 Na sie mwet Samaria oayapa fahsryak ke inkanek sac. Ke el liye mwet sac, el
arulana pakomutal.
34 El kalukyang nu yorol, okoaung oil in olive ac wain nu ke kinet kacl, ac losya
kinet kacl uh, ac srakulang nu fin kosro natul uh, ac usalla nu in lohm sin mwet fahsr,
ac karinganulang we.
35 Ke len tok ah el eis ipin silver luo, sang nu sin mwet se ma liyaung lohm sac,
ac fahk, “Liyalang nwe ke nga foloko, na nga ac fah akfalye nu sum kutena ma kom
sisla kacl.’ ”
36 Na Jesus el siyuk, “Su kac sin mwet tolu ah kom nunku mu el mwet tulan nu sin
mwet se ma mwet pisrapasr ah uni uh?”
37 Na mwet luti Ma Sap sac fahk, “Mwet se ma kulang nu sel ah.”
Jesus el fahk, “Kom som, ac oru oapana.”

Jesus El Mutwata Yorol Martha Ac Mary

38 Ke Jesus ac mwet tumal lutlut elos sifil som, el utyak nu in sie siti srisrik, na sie
mutan pangpang Martha el solalak nu in lohm sel.
39 Oasr tamtael se lal pangpang Mary, su tuku muta sisken nien Leum ac lohng kas
in luti lal.
40 Martha el arulana inse toasrla ke sripen el kafofo in oru ma puspis, na el tuku ac
fahk, “Leum, ya pilasr sum ke tamtael se luk inge fuhlela ngan mukena oru orekma
uh? Sap elan tuku kasreyu!”

41 Leum el topuk ac fahk nu sel, “Martha, Martha! Kom fosrnga ac lokoalok ke ma puspis,
42 a ma sefanna pa eneneyuk uh. Mary el sulela ma se ma wo uh, su ac fah tiana itukla lukel.”

11

Jesus El Luti Ke Pre
(Matthew 6:9–13; 7:7–11)

1 Sie len ah Jesus el pre in sie acn. Ke el tari, sie sin mwet tumal lutlut fahk nu sel, “Leum, luti kut in pre, oana ke John el luti nu sin mwet tumal lutlut ah.”
2 Jesus el fahk nu selos, “Kowos in pre ouinge:
‘Papa:
Lela Ine mutal lom in akfulatyeyuk;
Lela Tokosrai lom in tuku.
3 Kite kut mwe mongo ma kut enenu pingana len.
4 Nunak munas nu sesr ke ma koluk lasr,
Mweyen kut nunak munas nu sin mwet nukewa su oru koluk nu sesr.
Ac tia kol kut nu ke mwe srike upa.’ ”
5 Ac Jesus el fahk nu sin mwet tumal lutlut, “Fin pa sie suwos som nu lohm sin mwet kawuk se lal ke infulwen fong ac fahk nu sel, ‘Mwet kawuk, sewin tolkwe lof in bread an.
6 Kawuk se luk fahsr nu ke sie pac acn tuh pa tui yuruk, a wangin ma ngan sang kital!’
7 Na kawuk se lom el fin kasma luin lohm uh me, ‘Nimet tukasru! Ku kom tia liye lah srungul uh kauli tari? Nga ac tulik nutik inge mutulla tari. Nga tia ku in tukakek ac sot enenu lom an.’
8 Na fuka? Nga fahk nu suwos lah el finne tia tukakek ac sot bread uh nu sum ke sripen kom mwet kawuk lal, tusruk ke sripen sumwekin ac kuinsrim lom an, el ac tukakek ac sot mwe enenu lom nukewa.
9 Ouinge nga fahk nu suwos: Siyuk, ac ac fah itukot nu suwos; suk, ac kowos fah konauk; towolak, ac ac fah ikakla nu suwos.
10 Tuh elos nukewa su siyuk ac fah eis, ac el su suk el fah konauk, ac srungul ac fah ikakla nu sin kutena mwet su towolak.
11 Su suwos su oasr tulik natu ac sang nu sin wen natul soko wet pwasin el fin siyuk ke soko ik?
12 Ku el fin siyuk ke sie atro, ya kom ac sang nu sel soko scorpion?
13 Kowos finne koluk, a kowos etu in sang ma wo nu sin tulik nutuwos uh. Kalem na lah Papa tomowos inkusrao El ac oru arulana yohk liki, ac El ac fah sang Ngun Mutal nu selos su siyuk sel!”

Jesus Ac Beelzebul
(Matthew 12:22–30; Mark 3:20–27)

14 Jesus el lusla sie demon su oru mwet se kofla kaskas, ac ke pacl se demon sac illa ah, mwet sac mutawauk in kaskas. Un mwet se ma liye ah arulana fwefela,
15 tusruktu kutu selos fahk mu, “Beelzebul, leum lun demon uh, pa sang ku nu sel in luselosyak uh.”
16 Ac kutu pac selos kena srikal Jesus, ouinge elos siyuk sel elan oru sie mwe akul in akkalemye lah ku lal ma inkusrao me.
17 Tuh Jesus el etu ma elos nunku, na el fahk nu selos, “Kutena mutunfacl su srisrielik ac alein sie sin sie fah tia oan paht; sie sou su srisrielik ac fah musalelik.
18 Ke ma inge, u lun Satan uh fin tukeni aacnwuki, na tokosrai lal uh ac ku fuka? Kowos fahk mu nga lusla demon uh mweyen Beelzebul el se ku luk in oru.

19 Fin pa ingan ouiya nga oru uh, na mwet lowos uh luselosla fuka? Mwet lowos
uh sifacna akpwayei lah kowos sutuela!
20 Tiana ouingan, a ku lun God pa oru nga in lusla demon uh, ac ma inge akpwayei
lah Tokosrai lun God tuku tari nu yuruwos.
21 “Ke sie mwet fokoko el akoela tari kufwen mwe mweun lal nukewa in karingin
lohm sel, na ma lal nukewa ac oanna wo.
22 Tusruktu sie mwet ma ku lukel fin tuku lainul ac kutangulla, el ac usla kufwen
mweun nukewa ma mwet sac tuh lulalfongi, ac kitalik ma el pisrala uh.
23 “El su tia wiyu, el lainyu. Ac el su tia wiyu eisani, el sisalik.

Folok Lun Sie Ngun Fohkfok
(Matthew 12:43–45)

24 “Ke pacl se sie ngun fohkfok ac illa liki sie mwet, el ac forfor in acn ma wangin
kof we, in suk acn elan mongla we. El fin tia ku in konauk, el ac fahk nu sel sifacna,
‘Nga ac folokla nu in lohm se nga muta we meet ah.’
25 Ouinge el ac folokla ac liye lah acn sac nasnasla ac arulana akoeyukla wo.
26 Na el ac illa ac sifil solama itkosr pac ngun fohkfok ma arulana koluk lukel, na
elos ac tuku ac muta we. Na ac oru tuh moul lun mwet sac ac koluk liki na meet ah.”

Insewowo Pwaye

27 Ke Jesus el fahk ma inge, mutan se kasak liki inmasrlon mwet uh ac fahk nu sel,
“Insewowo mutan se su oswekomla ac katitii kom!”
28 A Jesus el topuk, “Aok pwaye, tuh elos su lohng kas lun God ac akos, ac insewowo
yohk liki!’ ”

Mwet Uh Siyuk Ke Sie Mwe Akul
(Matthew 12:38–42)

29 Ke mwet uh iktokeni nu yorol Jesus, el sifilpa fahk, “Fuka lupan koluk lun mwet
in pacl inge uh! Elos siyuk sie mwe akul lulap, tuh wangin ma ac itukyang nu selos
sayen mwe akul kacl Jonah.
30 In oapana ke mwet palu Jonah el tuh sie mwe akul nu sin mwet Nineveh, ouinge
Wen nutin Mwet el ac fah sie mwe akul nu sin mwet in pacl inge.
31 Ke Len in Nununku uh, Kasra lun Sheba el ac mau tuyak ac orek loh lain mwet
in pacl inge uh, mweyen el tuh tuku liki acn sel su oan yen loeslana in tuh porongo
kas lalmwetmet lal Solomon; ac nga fahk nu suwos lah oasr sie inge su arulana yohk
lukel Solomon.
32 Ke Len in Nununku, mwet Nineveh elos ac mau tuyak ac orek loh lain kowos,
mweyen elos tuh forla liki ma koluk lalos ke elos lohng luti lal Jonah; ac nga fahk nu
suwos lah oasr sie inge su arulana yohk lukel Jonah!

Kalem Lun Mano Uh
(Matthew 5:15; 6:22–23)

33 “Wangin sie mwet ac akosak sie lam ac okanla, ku afinya ke sie ahlu. El ac filiya
fin sukan lam uh, tuh mwet uh in liye kalem kac ke elos ac utyak nu in lohm uh.
34 Atronmutun mwet uh oana sie lam nu ke mano. Atronmotom fin nasnas, na
monum nufon ac sessesla ke kalem; tusruktu atronmotom fin koluk, monum nufon
ac fah lohsr.
35 Kowos karinganang tuh kalem su oan in kowos an in tia lohsr.
36 Monum nufon fin sessesla ke kalem ac wangin kitin acn lohsr kac, ac fah arulana
kalem, oana ke sie lam ac tolkowosyak ke kalem yohk la.”

Jesus El Kaskas Lain Mwet Pharisee Ac Mwet Luti Ma Sap
(Matthew 23:1–36; Mark 12:38–40)

37 Tukun Jesus el kaskas tari, sie mwet Pharisee solal elan welul mongo; ouinge el
utyak ac akola in mongo.
38 Mwet Pharisee sac lut ke el liye lah Jesus el tiana winwinla meet liki el mongo.
39 Ouinge Leum el fahk nu sel, “Kowos mwet Pharisee uh oaru na in ohlla acn lik
ke cup ac ahlu in mongo lowos uh, a insiowos sesseslana ke sulallal ac ma koluk.
40 Kowos mwet nikin! God, su orala acn lik El oayapa orala acn loac!
41 A kowos in sang ma oan in cup ac ahlu lowos an nu sin mwet sukasrup, na ma
nukewa ac fah nasnas nu suwos.
42 “We nu suwos mwet Pharisee! Kowos sang nu sin God sie tafu singoul, finne ke
mahsrik mwe akyuye mongo oana mint ac rue, a kowos pilesru nununku suwohs ac
lungse nu sin God. Fal kowos in oru ma inge, ac tia pilesru ma saya uh.
43 “We nu suwos mwet Pharisee! Kowos lungse nien muta fulat in iwen lolngok uh,
ac in paingyuk kowos ke kas in sunak ke nien kuka uh.
44 We nu suwos! Kowos oana kulyuk ma wangin akul kac, na mwet uh fahsr fac ac
tia akilen.”
45 Sie sin mwet luti Ma Sap uh fahk nu sel, “Mwet Luti, ke kom fahk ma inge, kom
akkolukye kut pac!”
46 Jesus el topuk ac fahk, “We nu suwos pac, mwet luti Ma Sap! Kowos sang mwe
utuk toasr nu fin mwet uh, a kowos tia asroela sokofanna kufinpouwos in kasrelos
us ma inge.
47 We nu suwos! Kowos orala kulyuk na wowo nu sin mwet palu uh — nuna mwet
palu na ma papa matu tomowos elos tuh onela.
48 Kowos sifacna akkalemye lah kowos insese nu ke ma mwet matu lowos elos oru
meet ah. Elos uniya mwet palu ah, na kowos musaela kulyuk lalos uh.
49 Ke sripa se inge, Lalmwetmet lun God fahk mu, ‘Nga ac fah supwala mwet palu
ac mwet sap nu yorolos; elos ac fah uniya kutu selos, ac kalyei kutu.’
50 Ke ma inge mwet in pacl inge ac fah eis mwatan akmas ma papa matu tumalos
tuh oru ke elos onela mwet palu nukewa ke mutaweyen orekla faclu ah me,
51 mutawauk ke akmas kacl Abel me nwe ke akmas kacl Zechariah, su tuh anwuki
inmasrlon loang in kisa ac Acn Mutal in Tempul uh. Aok, nga fahk nu suwos, mwet
in fil se inge ac fah kalyeiyuk kaclos inge nukewa!
52 “We nu suwos mwet luti Ma Sap uh! Kowos sruok key nu ke mutunoa lun etauk,
a kowos sifacna tia utyak nu we, ac kowos kutongolos su kena utyak!”
53 Ke Jesus el som liki lohm sac, mwet luti Ma Sap ac mwet Pharisee elos mutawauk
in arulana lainul, ac srikal ke mwe siyuk puspis,
54 mweyen elos kena sruokilya ke kutu ma el ac fahk.

12

Kas In Sensenkakin Ke Mwet Wosounkas (Matthew 10:26–27)

1 Ke tausin puspis mwet fahsreni ac elos asinukiyak ac longya sie sin sie, na Jesus el
mutawauk in sramsram meet nu sin mwet tumal lutlut, “Kowos karinginkowosyang
liki mwe pulol lun mwet Pharisee inge — nga kaskas ke wosounkas lalos uh.
2 Kutena ma afyufi ac fah ikakla, ac ma wikla nukewa ac fah eteyuk.
3 Ke ma inge, kutena ma kowos fahkla yen lohsr uh ac fah lohngyuk in acn kalem,
ac kutena ma kowos mahmai in lukma, ac fah sulkakinyuk ke pusra lulap nu sin
mwet nukewa.

Su Fal In Sangeng Se (Matthew 10:28–31)

4 “Nga fahk nu suwos, mwet kawuk luk, nik kowos sangeng sin mwet su ku in uniya
mano, a wangin ma elos ku in oru toko.
5 Nga ac fahkak nu suwos lah su fal kowos in sangeng se uh: Sangeng sin God, su
tukun El uniya, oasr ku lal in sisla nu in hell. Aok, El na pa kowos in sangeng se uh!
6 “Ya tia kukakinyukla won sparrow limekosr ke cent luo? Ne ouinge a God El tiana
mulkunla siefanna selos.
7 Finne aunsifowos, oaoala nukewa tari. Ke ma inge, nik kowos sangeng; kais sie
suwos arulana saok liki sparrow puspis!

Fahkulak Christ, Ku Lafwekunul (Matthew 10:32–33; 12:32; 10:19–20)

8 “Nga fahk nu suwos, kutena mwet su fahkyuyak ye mutun mwet uh, nga, Wen
nutin Mwet, fah oayapa fahkulak ye mutun lipufan lun God.
9 A kutena mwet su lafwekinyu ye mutun mwet uh, nga, Wen nutin Mwet, fah
oayapa lafwekunul ye mutun lipufan lun God.
10 “Kutena mwet su kaskas lain Wen nutin Mwet, ac ku in nunak munas nu sel; a
kutena mwet su fahk kas enum lain Ngun Mutal, ac fah tia nunak munas nu sel kac.
11 “Ke elos ac uskowosyak in nununkeyuk kowos in iwen lolngok uh, ku ye mutun
governor ku mwet leum saya uh, nimet sensen lah mea kowos ac sang topkolos, ku
lah mea kowos ac fahk in aksuwosye kowos.
12 Mweyen Ngun Mutal ac fah luti nu suwos in pacl sac ma kowos in fahk.”

Pupulyuk Ke Sie Mwet Kasrup Lalfon

13 Sie sin mwet ke u lulap sac fahk nu sin Jesus, “Mwet Luti, fahk nu sin tamulel
luk in kitalik in fal mwe usru lasr sin papa tumasr.”
14 Jesus el topuk nu sel, “Mukul, su srisrngiyuwi in mwet nununku lomtal, ku in
kitalik mwe usru inmasrlomtal uh?”
15 Ac el sifilpa fahk nu selos nukewa, “Liyaung ac karingin kowos liki kain in rapku
nukewa, mweyen moul na pwaye lun sie mwet tia ma ke ma su oasr lal, el finne
arulana kasrup.”
16 Na Jesus el fahk nu selos pupulyuk se inge: “Oasr mwet kasrup se su acn lal uh
oswe kain fokinsak na wowo.
17 El mutawauk in sifacna nunku in el, ‘Wangin acn in nwanak fokin ima nukewa
luk inge we. Mea nga ac oru uh?’
18 Na el sifacna nunku mu, ‘Pa inge ma nga ac oru: nga ac kunausya lohm in filma
luk inge ac musaela pac kutu in yohk liki, yen nga ac filiya fokin ima ac ma luk
nukewa we.
19 Na nga fah fahk nu sik sifacna, Wo nu sum! Ma puspis ma lom ilusyukyak oan,
yolyak in akfalye enenu lom nu ke yac puspis fahsru uh. Inge kom mongla na, mongo,
nim ac akinsewowoye kom sifacna!’
20 A God El fahk nu sel, ‘Kom mwet lalfon! Ofong moul lom ac fah itukla liki kom;
na ac lun su ma inge nukewa ma kom elosak?’ ”
21 Na Jesus el fahk nu selos, “Pa inge ma ac sikyak nu sin mwet su elosak mwe
kasrup nu selos sifacna, ac tia kasrup ye mutun God uh.”

Lulalfongi God (Matthew 6:25–34)

22 Na Jesus el fahk nu sin mwet tumal lutlut, “Pa inge sripa se oru nga fahk nu
suwos kowos in tia fosrnga ke mwe mongo ma kowos enenu nu ke moul lowos, ku
ke nuknuk nu ke monuwos.
23 Tuh moul lowos arulana saok liki mwe mongo, ac monuwos saok liki na nuknuk.
24 Nunku ke won yen engyeng uh: elos tia taknelik ku kosrani, ac wangin nien filma
lalos ku iwen mongo nalos, a God El kitalos. Ya kowos tia arulana saok liki won uh?

25 Su suwos ac ku in akloesye moul lal el fin fosrnga kac?
26 Na kowos fin kofla orala ma na srisrik ouinge, efu kowos ku fosrnga ke ma saya uh?
27 Liye luman kapak lun kiuf inima uh. Elos tia orekma ku tuta nuknuk lalos. Ac nga fahk nu suwos lah finne Tokosra Solomon su arulana yohk kasrup lal, nuknuk lal uh tia kato oana sie sin ros kiuf inge.
28 God pa yunela mah inima inge uh, su oan misenge, na lutu isisyak ac wanginla. Ya El ac fah tia yunikowosla in arulana wo liki? Arulana srikla lulalfongi lowos uh!
29 "Ke ma inge, nik kowos sisla pacl lowos in suk ac arulana fosrnga ke ma kowos ac kang ku nim.
30 (Tuh mwet pegan fin faclu elos suk ma inge in pacl nukewa.) Papa tomowos El etu lah kowos enenu ma inge.
31 A kowos in suk Tokosrai lal, ac El ac fah asot pac ma inge nu suwos.

Mwe Kasrup Inkusrao
(Matthew 6:19–21)

32 Nikmet sangeng, kowos finne u srisrik se, tuh Papa tomowos El insewowo in asot Tokosrai nu suwos.
33 Kukakunla ma lowos nukewa ac sang mani an nu sin mwet sukasrup uh. Akoela nu suwos mwe neinyuk mani ma ac tia kulawi, ac elosak mwe kasrup lowos inkusrao, yen ma ac fah tiana srikeni we, mweyen wangin mwet pisrapasr ac fah utyak nu we, ac wangin watil ac fah kunausla.
34 Tuh yen ma saok lowos oasr we, insiowos ac fah oan pac we.

Mwet Soan Oaru

35 "Loseni infulwowos in ku, ac akosak lam lowos an, tuh kowos in akola nu ke kutena ma ac sikyak,
36 oana mwet kulansap su tupan foloko lun mwet kacto lalos liki kufwen marut uh. Ke pacl se leum lalos el tuku ac towol srungul uh, elos ac sa na ikasla nu sel.
37 Insewowo mwet kulansap inge su ke leum lalos tuku el konalosyak tuh elos na ngetnget ac akola! Nga fahk nu suwos, el ac sarukla coat lal, sap elos in muta ke tepu in mongo, na el ac sang ma nalos.
38 Ac fuka lupan engan lalos el fin konauk tuh elos na akola, el finne tuku ke infulwen fong ku paht liki!
39 Kowos arulana etu lah mwet se la lohm se fin etu ke pacl sie mwet pisrapasr ac tuku, el tia ku in lela elan utyak nu in lohm uh.
40 Ke ma inge, kowos pac, kowos in akola, tuh Wen nutin Mwet el ac fah sikme ke ao se su kowos tia etu kac."

Mwet Kulansap Oaru Ac Mwet Kulansap Soaru
(Matthew 24:45–51)

41 Peter el fahk, "Leum, ku pupulyuk se inge ma na nu sesr, ku kom fahk nu ke mwet nukewa?"
42 Ac Leum el topuk, "Su sie mwet kulansap oaru ac lalmwetmet? El pa mwet se ma leum lal ac filiya in kol mwet kulansap wial, ac sang mwe mongo nalos in pacl fal uh.
43 Fuka lupan insewowo lun mwet kulansap se inge leum lal fin foloko nu lohm sel ac konauk lah el oru ma inge!
44 Pwayena nga fahk nu suwos, leum sac el ac sang tuh mwet kulansap se inge in liyaung ma lal nukewa.
45 Tusruk, mwet kulansap sac fin sifacna nunku sel mu leum se lal inge ac tia sa in foloko, ac el fin mutawauk in uni mwet kulansap wial — kewana mukul ac mutan — ac el mongo, nimnim ac sruhila,

46 na leum lal el ac foloko ke sie len ma mwet kulansap sac tia nunku mu el ac tuku,
ac el tiana akola. Leum sac ac fah sang kai na upa nu sel, ac eisalang tuh elan keok
yurin mwet sululalfongi ac seakos.
47 “Sie mwet kulansap su etu ma leum lal lungse elan oru, a el tiana akola in oru,
ac fah sringsring el upa na.
48 A sie mwet kulansap su tia etu ma leum lal lungse elan oru, a el orala sie ouiya
ma fal in sringsring el kac, ac fah sringsring el fisrasr na. Mwet se ma itukyang ma
pus nu se, ac fah siyukyuk ma pus sel; ac el su eis arulana yohk, arulana yohk pac
ma enenu in ituk sel.

Ke Sripen Jesus, Mwet Uh Srisrielik
(Matthew 10:34–36)

49 “Nga tuku in akosak sie e fin faclu, ac nga kena in tari tayak!
50 Oasr baptais se nga enenu in baptais kac, ac nga ac arulana toasr nwe ke na
orekla!
51 Ya kowos nunku mu nga tuku in ase misla nu faclu? Mo, tia misla, a sraclik.
52 In pacl se ingela, sou ma oasr mwet limekosr kac ac fah srisrielik, tolu lain luo,
ac luo lain tolu.
53 Papa ac fah lain wen natulos, ac wen ac fah lain papa tumalos; nina ac fah lain
acn natulos ac acn ac fah lain nina kialos; nina ac fah lain mutan kien mukul natulos,
ac mutan payuk fah lain nina kien mukul tumalos.”

Etu Kalmen Pulan Pacl Uh
(Matthew 16:2–3)

54 Jesus el fahk pac nu sin mwet uh, “Ke kowos liye sie pukunyeng sikyak roto, pacl
sacn na kowos ac fahk mu ac afi — na mu afi.
55 Ac ke kowos ac pula ke eng eir ac tuhme uh, na kowos fahk mu ac arulana fol —
na mu fol na.
56 Kowos mwet wosounkas! Kowos ku in liye faclu ac kusrao, ac aketeya pulan pacl
uh, na efu kowos ku tia etu kalmen pacl se inge?”

Suk Misla Yurin Mwet Lain Kom
(Matthew 5:25–26)

57 “Efu ku kowos tia sifacna nunku lah mea fal kowos in oru?
58 Fin oasr mwet se akola in us kom nu ke nununku, srike na in akmisye
inmasrlomtal meet liki komtal sun acn in nununku. Kom fin tia, na el ac amakin
kom nu ye mutun mwet nununku, su ac eiskomyang nu sin mwet liyaung presin, na
ac fah sisiyang kom nu in presin.
59 Nga fahk nu sum, kom ac fah muta we nwe ke na kom akfalyela ma nukewa
pakpuki kom in moli uh.”

13

Forla Liki Ma Koluk Lowos, Ku Misa

1 In pacl sac oasr kutu mwet in acn sac su fahk nu sin Jesus ke mwet Galilee su
Pilate el tuh uniya ke elos orek kisa nu sin God.
2 Jesus el topuk nu selos ac fahk, “Ya ke tuh anwuki mwet Galilee ingo in ouiya sac,
kowos nunku mu elos koluk liki mwet Galilee saya uh?
3 Mo! Ac nga fahk nu suwos lah kowos fin tia forla liki ma koluk lowos uh, kowos
nukewa ac fah misa oapana elos.
4 Ac fuka mwet singoul oalkosr in Siloam ma tuh misa ke sripen tower sac putatla nu
faclos ah? Ya kowos nunku mu ma inge akkalemye lah elos koluk liki mwet nukewa
su muta Jerusalem uh?

5 Mo! Nga fahk nu suwos lah kowos fin tia forla liki ma koluk lowos uh, kowos
nukewa ac fah misa oapana elos."

Pupulyuk Ke Sak Fig Soko Wangin Fahko

6 Na Jesus el fahk nu selos pupulyuk se inge, "Oasr mwet se su sak fig soko sunal
kapak ke ima in grape se lal. El som suk lah oasr fahko kac, tuh wangin.
7 Na el fahk nu sin mwet orek ima se lal ah, 'Liye, nga fahsri acn se inge ke yac tolu
ac suk lah oasr fahko ke sak fig soko uh, a nga soenna konauk sie. Pakiya! Mwe mea
in oan akokarkarye acn uh ke wangin!'
8 A mwet ima sac fahk nu sel, 'Leum luk, filiya in oan ke sie pac yac; nga ac srike
in pukanak sropoh an ac sang kutu mwe akmongo ah nu kac.
9 Na fin fokla, arulana wo; ac fin tia, na kom ku in sap in pakpuki.' "

Jesus El Akkeyala Mutan Sukapas Se Ke Len Sabbath

10 Sie len Sabbath ah Jesus el luti in iwen lolngok.
11 Mutan se muta we su ngun koluk se oru el mas ke lusen yac singoul oalkosr; el
foingyak ac tiana ku in suwoselik.
12 Ke Jesus el liyal el pangnolma ac fahk, "Mutan, kom kwela liki mas lom an!"
13 El filiya paol facl, ac in pacl sacna mutan sac suwoselik ac kaksakin God.
14 Mwet kol lun iwen lolngok el kasrkusrak lah Jesus el akkeyala mwet sac ke len
Sabbath, na el kasak ac fahk nu sin mwet uh, "Oasr len onkosr fal mwet uh in orekma
kac ke wik se. Ke ma inge, kowos tuku ke len ingan in akkeyeyukla kowos, a in tia
ke len Sabbath!"
15 Na Leum el topkol ac fahk, "Kowos mwet wosounkas! Kais sie suwos ku in tulala
cow ku donkey natul ke len Sabbath ac pwanla liki kalkal uh in sang kof nimal.
16 Liye, mutan se inge ma ke fwilin tulik natul Abraham, su Satan el kapriya ke yac
singoul oalkosr. Ya tia fal in tuleyukla el ke len Sabbath?"
17 Top se lal inge oru mwet lokoalok lal uh mwekinla, a mwet saya uh engankin ma
wolana nukewa Jesus El oru uh.

Pupulyuk Ke Fiten Mustard
(Matthew 13:31–32; Mark 4:30–32)

18 Na Jesus el fahk, "Fuka luman Tokosrai lun God uh? Mea nga ku in luma nu kac
uh?
19 Pa inge lumah uh. Sie mwet el eis sie fiten mustard ac yukwiya in ima lal uh.
Fita sac kapak ac orala sak soko, ac won uh tuku orala ang lalos uh in lesak uh."

Pupulyuk Ke Mwe Pulol
(Matthew 13:33)

20 Na Jesus El sifilpa siyuk, "Mea nga ku in luma Tokosrai lun God nu kac uh?
21 Pa inge lumah uh. Mutan se eis kutu mwe pulol ac kulamiseak nu ke sie srikasrak
in flao na yohk, nwe ke na flao nufon sac pulolak."

Mutunoa Oasriksrik
(Matthew 7:13–14, 21–23)

22 Jesus el fufahsryesr in siti srisrik ac acn srisrik, ac luti mwet uh ke el fahsr in
som nu Jerusalem.
23 Oasr mwet se siyuk sel, "Leum, ku mwet na pu pa ac ku in moulla uh?"
Jesus El topuk ac fahk,
24 "Kwafeang tuh kowos in utyak ke mutunoa oasriksrik; mweyen mwet puspis ac
srike in utyak kac, tuh elos ac tia ku.

25 Leum lun lohm sac ac fah tuyak ac kaliya mutunoa uh; na ke kowos tu likin lohm
uh ac mutawauk in towol srungul uh ac fahk, ‘Ikasla nu sesr!’ el ac fah topuk ac fahk
nu suwos, ‘Nga tia etekowos. Kowos tuku ya me?’
26 Na kowos fah fahk, ‘Kut tuh wi kom mongo, ac kom tuh luti in acn sesr ah!’
27 Tusruktu el ac sifilpa fahk, ‘Nga tia etu yen kowos tuku we me an. Fahla likiyu,
kowos mwet orekma koluk!’
28 Kowos ac fah arulana tung ac ngalis inwihsuwos ke kowos liyal Abraham, Isaac,
Jacob, ac mwet palu nukewa in Tokosrai lun God, a kowos sifacna fah sisila!
29 Mwet uh ac fah tuku liki acn kutulap ac roto, liki acn eir ac epang, ac muta ke
kufwa lun Tokosrai lun God.
30 Na elos su tok inge ac fah meet, ac elos su meet in pacl inge, elos ac fah mau tok.”

Lungse Lun Jesus Ke Acn Jerusalem
(Matthew 23:37–39)

31 In pacl sacna kutu mwet Pharisee tuku nu yurin Jesus ac fahk, “Enenu na kom
in som liki acn inge, mweyen Herod el ako in unikomi.”
32 Jesus el fahk, “Kowos som ac fahkang nu sin fox sulallal soko ah lah nga sisla
demon ac akkeye mwet mas misenge ac lutu, na ulela nga fah aksafye orekma luk
uh.
33 Tusruktu, nga ac fah fahsr na ke inkanek luk misenge, lutu, ac ulela. Tia fal in
anwuki sie mwet palu in kutena acn sayen Jerusalem.
34 Jerusalem, Jerusalem! Kom uniya mwet palu, ac tungal nu ke misa elos su God
El supwalosme in fahkak kas lal nu sum. Pacl ekasr nga tuh kena sruokkomi inpouk,
oana ke sie won el kafisani torokrok natul ye paol, a kom tia lela.
35 Ke ma inge, lohm sum ac fah pisala. Ac nga fahk nu suwos, kowos ac fah tia
sifil liyeyu nwe ke pacl se kowos ac fah fahk, ‘God Elan akinsewowoyal su tuku Inen
Leum.’ ”

14

Jesus El Akkeyala Sie Mwet Mas

1 Sie len Sabbath Jesus el som in mongo in lohm sin sie sin mwet kol lun mwet
Pharisee, ac mwet uh arulana tonel Jesus.
2 Oasr mukul se fafwak paol ac nial el tuku nu yurin Jesus,
3 ac Jesus el siyuk sin mwet luti Ma Sap ac mwet Pharisee uh, “Ku Ma Sap lasr uh
lela in akkeyala mas ke len Sabbath, ku tia?”
4 A elos tiana fahkla sie kas. Jesus el eis mwet sac ac akkeyalla ac supwalla.
5 Na el fahk nu selos, “Fin sie suwos oasr wen se natul ku soko ox natul su putatla
nu in sie luf loal ke len Sabbath, ku kowos ac tia sulaklak sraklalak liki luf sac ke na
len Sabbath?”
6 Na elos tiana ku in topkol ke ma se inge.

Pusisel Ac Kulang

7 Jesus el liye lah kutu mwet uh lungsena sulela acn in muta wowo, ouinge el fahk
pupulyuk se inge nu selos nukewa:
8 “Mwet se fin suli kom nu ke kufwen marut, nimet kom som muta ke acn ma wo
emeet uh. Sahp ac oasr pac mwet se solsolma su fulat liki kom,
9 na mwet se la kufwa uh su suli komtal kewa, ac tuku ac fahk nu sum, ‘Sang el uh
elan muta insacn.’ Na kom ac tonongla ac som muta ke acn ma pusisel oemeet uh.
10 In tia ouinge, a ke suliyuk kom, wo kom in som ac muta ke acn ma pusisel oemeet
uh, na mwet se ma suli kom uh fah fahk nu sum, ‘Kawuk, fahsru muta ke acn wowo
se inge.’ Ouiya se inge ac akkatoye kom ye mutun mwet nukewa ma suliyuk uh.

11 Tuh kutena mwet su sifacna akfulatyal ac fah akpusiselyeyuk, a el su sifacna
akpusiselyal ac fah akfulatyeyuk."
12 Na Jesus el fahk nu sin mwet se la kufwa uh, "Kom fin orek mongo infulwen len
ku eku, nimet kom suli mwet kawuk lom, ku mwet wiom ku sou lom saya, ku mwet
tulan kasrup lom — mweyen elos ac mau suli kom pac tok, na fin ouinge kom ac eis
tari molin orekma wo se kom oru ah.
13 Kom fin orek kufwa, kom suli mwet sukasrup, mwet sukapas, mwet ul, ac mwet
kun;
14 na ac fah akinsewowoyeyuk kom, mweyen elos ac tia ku in folokin orekma wo
lom. God El ac fah folokin orekma lom ke len se mwet wo uh moulyak liki misa."

Pupulyuk Ke Sie Kufwa Lulap
(Matthew 22:1–10)

15 Ke sie sin mwet su welul mongo el lohng ma inge, el fahk nu sin Jesus, "Fuka
lupan engan lun mwet su wi ipeis ke kufwa lun Tokosrai lun God!"
16 Jesus el fahk nu sel, "Oasr mwet se tuh oru kufwa na lulap se, ac suli mwet na
pus nu kac.
17 Ke mongo in kufwa sac akola tari, el supwala mwet kulansap lal in som fahk nu
sin mwet ma el suli uh, 'Fahsru, ma nukewa akola!'
18 Tusruk elos nukewa mutawauk in fahk sripa lalos in tia ku in som. Mwet se
oemeet uh fahk nu sin mwet kulansap sac, 'Nga tufahna molela ipin acn se, ac nga
enenu in som liye. Nunak munas, fahk elan tuleyula.'
19 Ac sie pac fahk, 'Nga tufahna molela cow mukul singoul, ac nga ac som srikalos.
Nunak munas, fahk elan tuleyula.'
20 Ac sie pac fahk, 'Nga tufahna marutla, ac ke sripa se inge nga tia ku in fahsrot.'
21 Na mwet kulansap sac folokla ac fahkak ma inge nukewa nu sin leum lal. Leum
sac arulana foloyak ac fahk nu sin mwet kulansap lal, 'Sulaklak fahla nu pe inkanek
uh ac nu inmasrlon lohm in siti uh ac pwanma mwet sukasrup, mwet sukapas, mwet
kun, ac mwet ul.'
22 Tiana paht toko, mwet kulansap sac fahk, 'Sap lom ah orekla tari, tusruk srak
pacna oasr acn lula nu sin kutu pac mwet.'
23 Ouinge leum sac sifil fahk nu sin mwet kulansap lal, 'Fahsrot nu ke inkanek in
ima uh ac acn pac likin siti uh, ac sap mwet uh in tuku, tuh lohm sik fah sessesla.
24 Nga fahk nu suwos nukewa lah tia siefanna sin mwet suliyuk meet ah ac fah wi
ema mongo ke kufwa se luk inge!' "

Ma Eneneyuk Sin Sie Mwet Tuma Lutlut
(Matthew 10:37–38)

25 Sie pacl ah ke un mwet puspis elos welul Jesus fahsr, el forla ac fahk nu selos,
26 "Kutena mwet su tuku nu yuruk, el koflana mwet tumuk lutlut el fin tia lungse
nga yohk liki papa tumal ac nina kial, mutan kial ac tulik natul, mwet lel ac mwet
lohl, oayapa moul lal sifacna."
27 Kutena mwet su tia us sakseng lal sifacna ac fahsr tukuk, koflana mwet tumuk
lutlut.
28 Fin sie suwos akoo in musai sie tower, el enenu in muta ac motkwala lupan molo
an meet, ac liye lah ac fal mani ma oasr yorol in aksafyela ma el oru uh.
29 El fin tia oru ouinge, na tukun el oakiya pwelung uh el ac tia ku in aksafyela
tower sac, ac mwet nukewa ma liye ac fah isrunul.
30 Elos ac fahk, 'Mwet se inge mutawauk in musai, a el tia ku in aksafyela!'
31 Fin sie tokosra el oatula wi mwet singoul tausin, in mweun lain sie pac tokosra
su tuku in lainul wi mwet longoul tausin, el ac enenu in muta ac nunkala meet lah
pwaye oasr ku lal in lain tokosra se ngia.

32 El fin tia ku, na el ac supwala mwet utuk kas in osun nu sin tokosra se ngia in
pwapa ke sukyen inkanek in misla ke el srakna loes lukel."
33 Ac Jesus el sifil fahk, "In ouiya se pacna inge, wangin sie suwos ku in mwet tumuk
lutlut el fin tia fuhleak ma lal nukewa."

Sohl Su Wangin Em Kac
(Matthew 5:13; Mark 9:50)

34 "Sohl uh ma wo se, tusruktu fin wanginla emah, wanginna ma ac ku in orek in
sifil folokonak emah.
35 Ac wanginla sripa nu ke fohkon acn uh, oayapa nu ke mwe akmongo sacn uh.
Ac fah sisila. Ke ma inge kowos porongo, fin oasr srewos!"

15

Pupulyuk Ke Soko Sheep Tuhlac
(Matthew 18:12–14)

1 Sie len ah ke mwet eisani tax ac mwet koluk puspis saya fahsreni in lohng luti lun
Jesus,
2 mwet Pharisee ac mwet luti Ma Sap uh mutawauk in torkaskas ac fahk, "Mwet se
inge eisani mwet koluk ac el welulos pac mongo!"
3 Ouinge Jesus el fahk pupulyuk se inge nu selos:
4 "Fin sie suwos oasr sheep siofok natul, ac soko tuhlac, mea el ac oru? Ya el ac tia
filiya ma eungoul eu inima an ac som suk ma soko ma tuhlac nwe ke na el konauk?
5 Ke el konalak el ac arulana engan, na el ac srakalak nu finpisal,
6 ac usal folokla nu yen sel ah. Na el ac pangoneni mwet kawuk lal ac mwet tulan
lal ac fahk nu selos, 'Fahsru wiyu engan, mweyen nga konauk sheep soko nutik ma
tuhlac!'
7 Nga fahk nu suwos, in ouiya se pacna inge, ac fah oasr engan lulap inkusrao ke sie
mwet koluk su auliyak, liki mwet suwoswos eungoul eu su nunku mu elos tia enenu
in auliyak.

Pupulyuk Ke Sie Ipin Mani Ma Tuhlac

8 "Ku sie mutan fin oasr ipin mani singoul lal, ac sie tuhlac, mea el ac oru? Ya el ac
tia akosak lam uh, imonla lohm uh, ac moniyuk in suk nwe ke na el konauk?
9 Ke pacl se el konauk uh el ac pangoneni mwet kawuk lal ac mwet tulan lal ac fahk
nu selos, 'Fahsru wiyu engan, mweyen nga konauk ipin mani se luk ma tuhlac!'
10 Nga fahk nu suwos, in ouiya se na inge, yohk engan yurin lipufan lun God ke sie
mwet koluk su auliyak."

Pupulyuk Ke Sie Wen Su Tuhlac

11 Ac Jesus el sifilpa fahk, "Oasr wen luo nutin sie mwet.
12 Wen se ma fusr ah fahk nu sin papa tumal, 'Papa, ase nu sik inge ip luk ke mwe
usru lom uh.' Ouinge papa sac kitalik usru lal nu seltal.
13 Tukun kutu len, wen se ma fusr ah el eisani ma lal nukewa ac som nu ke sie facl
loessula, ac sununtei mani lal uh ke ma na wangin sripa.
14 Tukun el sisla ma lal nukewa, na sie sracl lulap sikyak in facl sac, ac el muta in
kwaco na lulap.
15 Ke ma inge el som ac sukok orekma yurin sie mwet in facl sac, su supwalla nu
inima lal in liyaung pig uh.
16 El kena akkihpye insial ke kulun bean nun pig uh, a wanginna mwet sang nu sel.
17 Tok, el asmakla ac nunkauk in el mu, 'Yolyak mwe mongo nun mwet orekma lun
papa tumuk, a nga akuran misa ke masrinsral!

18 Inge nga ac tuyak ac folokla nu yurin papa tumuk ac fahk nu sel, “Papa, nga
orekma koluk lain God ac lain kom.
19 Tia fal in sifil pangpang nga wen nutum. Oreyu oana sie sin mwet orekma lom.’ ”
20 Ke ma inge, el tuyak ac folokla nu yurin papa tumal.

“Ke el srakna fahsr loesla liki lohm sel uh, papa tumal ah liyalak ac arulana
pakomutal, ac el kasrusr nu yurin wen natul, kafiselma inpaol ac ngok mutal.
21 Na wen sac fahk, ‘Papa, nga orekma koluk lain God ac lain kom. Tia fal in sifilpa
pangpang nga wen nutum.’
22 Tusruktu papa sac fahk nu sin mwet kulansap lal, ‘Sulaklak, use sie nuknuk na
kato ac sang nokmulang. Sang pac sie ring nu ke paol, ac fahluk nu ke nial.
23 Na kowos som ac use cow fusr soko ma fact oemeet uh ac uniya, kut in orek
kufwa ac engan.
24 Mwehen wen se nutik inge tuh misa, ac inge el sifil moul; el tuhlac, ac inge
koneyukyak el.’ Ouinge kufwa ah mutawauk.

25 “In pacl se inge, wen se ma matu ah orekma oasr inimae. Ke el foloko ac
apkuranyang nu ke lohm uh, el lohng pusren mwe on ac onsrosro.
26 Na el pangonma sie sin mwet kulansap uh ac siyuk sel, ‘Mea orek uh?’
27 Ac mwet kulansap sac fahk, ‘Tamulel se lom el foloko, ac papa tomom el uniya
cow fusr soko ma fact oemeet uh, mweyen wen se natul ah painmoul foloko ac ku
na.’
28 Wen se ma matu arulana kasrkusrak, ac tia lungse utyak nu in lohm ah. Ouinge
papa tumal el tufoki ac kwafe elan utyak.
29 Tusruktu el topuk papa tumal ac fahk, ‘Liye, yac puspis nga orekma nu sum oana
sie mwet foko, ac tiana seakos ma sap lom uh. Ac mea kom se nu sik? Ne nani soko,
kom tia pac use nga in orek kufwa kac yurin mwet kawuk luk uh!
30 A wen se nutum inge el sununtei ma lom nukewa yurin mutan kosro su eis molin
kosro lalos, ac ke el foloko kom uniya cow fusr soko ma fact oemeet uh nu sel!’
31 Papa sac fahk nu sel, ‘Wen nutik, kom muta yuruk pacl nukewa, ac ma luk
nukewa ma lom.
32 A kut enenu na in orek kufwa ac engan, mweyen tamulel se lom inge el misa ac
sifil moul. El tuhlac, ac inge sifil koneyukyak el.’ ”

16

Sie Mwet Tutafpo Usrnguk

1 Jesus el fahk nu sin mwet tumal lutlut, “Oasr sie mwet na kasrup, su filiya sie
mwet tutafpo in liyaung ma lal nukewa. Na fwackyang nu sin mwet kasrup sac lah
mwet tutafpo se lal ah supoklotina ma lal uh.
2 Ouinge el pangnolma ac fahk nu sel, ‘Mea nga lohng keim inge? Ase nu sik sie
pwepu in akkalemye orekmakinyen ma luk uh sum, mweyen kom ac tia sifil karingin
ma luk uh.’
3 Ac mwet tutafpo sac sifacna nunku in el, ‘Mea nga ac oru, ke leum luk el akola in
sisyula liki orekma luk uh? Nga munas in wi puk laf, ac nga mwekin in ngusr.
4 Kwal, nga etu lah mea nga ac oru, tuh mwet uh in suliyu nu in lohm selos tukun
sisila nga liki orekma luk.’
5 Ouinge el solama kais sie mwet ma oasr soemoul la nu sin leum sac. El siyuk sin
mwet se meet ah, ‘Lupa su soemoul lom nu sin leum luk?’
6 Ac el topuk, ‘Barrel siofok ke oil in olive.’ Na mwet tutafpo sac fahk nu sel, ‘Pa
inge pwepu in misa lom uh. Muta insacn, simusla ma lumngaul.’

7 Na el sifil siyuk sin sie pac, ‘Ac kom, lupa su soemoul lom?’ Ac mwet sac topuk,
‘Sie tausin bushel in wheat.’ Na mwet tutafpo sac fahk ouinge, ‘Pa inge pwepu in
misa lom uh. Simusla ma oalfoko.’
8 Ouinge, leum lun mwet tutafpo kutasrik sac kaksakunul ke inkanek usrnguk ma
el oru, mweyen mwet facl se inge arulana yohk usrnguk lalos ke ma elos oru, liki
mwet lun kalem uh.”
9 Ac Jesus el sifilpa fahk, “Ke ma inge nga fahk nu suwos: orekmakin mwe kasrup
lun faclu tuh kowos in konauk mwet kawuk lowos, na ke pacl se lisr, ac fah suliyuk
kowos nu in lohm kawil.
10 Kutena mwet su oaru in ma srik, ac fah oaru pac ke ma yohk; ac kutena mwet
su sesuwos in ma srik ac fah sesuwos pac ke ma yohk.
11 Kowos fin soaru in karingin mwe kasrup lun faclu, ac ku in lulalfongiyuk kowos
fuka in karingin mwe kasrup pwaye uh?
12 Ac kowos fin soaru in karingin ma lun siena mwet, su ac ku in sot ma lowos?
13 “Wangin mwet kulansap ku in kulansapu leum luo. El ac srunga sie, ac lungse
el ngia; el ac pwaye nu sin sie, ac kwase el ngia. Kowos koflana kulansupu God ac
mani.”

Kutu Mwe Fahk Lun Jesus
(Matthew 11:12–13; 5:31–32; Mark 10:11–12)

14 Ke mwet Pharisee elos lohng ma inge elos isrun Jesus, mweyen elos lungse mani.
15 Jesus el fahk nu selos, “Kowos sifacna oru lumowos in suwohs ye mutun mwet
uh, tusruk God El etu insiowos. Tuh ma su mwet uh pangon yohk sripa selos, ma
inge pilasr ye mutun God.
16 “Ma Sap lal Moses ac ma simusla lun mwet palu uh orekmakinyuk na nwe ke
pacl lal John Baptais ah. In pacl sac me, Pweng Wo ke Tokosrai lun God uh fwackyak,
ac mwet uh aikusiyak in utyak nu loac.
17 Tusruktu, fisrasr tuh kusrao ac faclu in wanginla, liki sie akul srisrik ke sie leta
ke Ma Sap uh in wanginla.
18 “Kutena mukul su sisla mutan kial ac payuk nu sin sie pacna mutan, el orek
kosro; ac sie mukul su payuk nu sin mutan sisila se, el oayapa orek kosro.

Pupulyuk Ke Sie Mwet Kasrup Ac Lazarus

19 “Oasr sie mwet kasrup su nukum nuknuk na yohk molo, ac el moul in mut len
nukewa.
20 Na oasr pac sie mwet sukasrup pangpang Lazarus, su manol nuklana ke ruf, ac
kwacna utukla el in muta ke mutunoa in lohm sin mwet kasrup sac,
21 mweyen el finsrak na elan ku in kang kutkut in mongo ma ac putatla liki tepu
lun mwet kasrup sac. Kosro ngalngul uh ac tuku pac lohi ruf kacl uh.
22 Mwet sukasrup sac misa, ac lipufan uh usalla elan tuh muta siskal Abraham ke
kufwa inkusrao uh. Mwet kasrup sac misa ac pukpuki el,
23 ac ke el muta in Hades,* yen ma el pulakin keok upa nu sel, el ngetak ac liyal
Abraham yen loessula, ac Lazarus el muta siskal.
24 Na el pangyak ac fahk, ‘Papa Abraham! Pakomutuk, ac supwalma Lazarus elan
isongya kufinpaol in kof an ac kahlye mutun louk in akoyohuyauk, tuh nga muta in
keok lulap in e se inge!’
25 Ac Abraham el fahk, ‘Ma nutik, esam lah pacl kom moul muta fin faclu ma
nukewa wo ac fisrasr nu sum, a funu Lazarus el muta in ongoiya ac moul upa. Inge
el muta insewowo inse, a kom muta in keok.

---

* **16:23** ***Hades:*** nien kai kawil.

26 Sayen ma inge, oasr luf na lulap se srikutelik, pwanang kutena mwet ma ac ke
fahsrot ingewot nu yurum ac tia ku in orala, ac wangin pac mwet ac ku in tuku yurum
me nu yorosr.'
27 Na mwet kasrup sac fahk, 'Fin ouingan nga kwafe sum, Papa Abraham, supwalla
Lazarus nu in lohm sin papa tumuk,
28 yen tamulel limekosr luk oasr we. Lela elan som ac sensenkunulos, tuh elos in
mau tia tuku nu yen waiok se inge.'
29 Abraham el fahk, 'Kas lal Moses ac lun mwet palu uh oasr yorolos. Elos in
porongo kas lalos an.'
30 Mwet kasrup sac fahk, 'Papa Abraham, srakna sufal ma kom fahk ingan! Tuh fin
oasr mwet se moulyak liki misa ac som nu yorolos, na elos fah ku in auliyak ac forla
liki ma koluk lalos.'
31 Ac Abraham el fahk, 'Elos fin tia lohngol Moses ac mwet palu uh, elos ac tia pac
lulalfongi finne oasr mwet se moulyak liki misa.' "

17

Ma Koluk
(Matthew 18:6–7, 21–22; Mark 9:42)

1 Jesus el fahk nu sin mwet tumal lutlut, "Ma su aktukulkulye mwet uh in oru ma
koluk ac nuna sikyak, tuh ac fuka kolukiya nu sin mwet se su oru tuh ma inge in
sikyak!
2 Ac wona in sripsripi sie eot wen inkwawal ac sisila el nu in meoa uh, liki elan oru
sie selos inge su srik in oru ma koluk.
3 Ke ma inge kowos sifacna liyekowosyang!
"Sie sin mwet lim fin oru ma koluk lain kom, kom kael; ac el fin auliyak, kom nunak
munas nu sel.
4 El fin oru ma koluk lain kom pacl itkosr ke len se, ac tuku nu yurum ke kais sie
pacl inge in taltal koluk nu sum, kom enenu na in nunak munas nu sel."

Lulalfongi

5 Mwet sap elos fahk nu sin Leum, "Akyokye lulalfongi lasr."
6 Ac Leum el topuk, "Lulalfongi lowos fin oana lupan sie fiten mustard, na kowos
ac ku in fahk nu sin sak lulap soko inge, 'Sifacna fiskomyak ac yukwikomi in meoa
uh!' na ac akos kowos.

Orekma Kunen Sie Mwet Kulansap

7 "Fin sie suwos oasr mwet kulansap se lal ac el orekma inima ku karingin sheep
uh, na ke el foloko liki ima uh, ya kom ac fahk elan sulaklak som mongoi?
8 Kalem lah kom tia ku in oru ouinge, a kom ac fahk nu sel, 'Fahla orek mongo,
tari kom ayaolla ac use mwe mongo nak an, ac soano ngan mongo tari, na kom fah
mongoi.'
9 Tia enenu tuh kom in fahk kulo nu sin sie mwet kulansap ke el orala ma kom sap
elan oru.
10 Ac oapana nu suwos — ke kowos ac orala ma nukewa ma fwackot kowos in orala
uh, na kowos fahk, 'Kut mwe na kulansap, ac kut oru na ma kunasr uh.' "

Jesus El Akkeyala Mukul Singoul

11 Ke Jesus el fahsr in som nu Jerusalem, el fahsr ut ke inmasrlon acn Samaria ac
Galilee.
12 Ke el oru elan utyak nu in sie siti srisrik, el sun mukul singoul su oasr musen
lepa ke manolos. Elos tu yen loes kutu
13 ac wowoyak ac fahk, "Jesus! Leum! Pakoten nu sesr!"

14 Ke Jesus el liyalos el fahk nu selos, “Fahsrot ac fahk mwet tol uh in liye kowos.”
Ke elos srakna fahsr in som, elos nasnasla.
15 Ke sie selos liye lah el nasnasla, el foloko ac kaksakin God ke pusra lulap.
16 El faksufi sisken nien Jesus ac sang kulo nu sel. El sie mwet Samaria.
17 Na Jesus el fahk, “Ya tia mwet singoul pa aknasnasyeyukla ah; na pia eu?
18 Mea pwaye lah mwetsac se inge mukena foloko in sang kulo nu sin God?”
19 Ac Jesus el fahk nu sel, “Tuyak ac som; lulalfongi lom akkeyekomla.”

Tuku Lun Tokosrai Lun God (Matthew 24:23–28, 37–41)

20 Kutu mwet Pharisee siyuk sin Jesus lah Tokosrai lun God uh ac tuku ngac. Ac el topuk, “Tokosrai lun God ac fah tia tuku in ouiya ma ac ku in liyeyuk.
21 Wangin mwet ac fah fahk, ‘Liye, pa inge!’ ku ‘Pa ingo!’ mweyen Tokosrai lun God oasr na in kowos.”
22 Na el fahk nu sin mwet tumal lutlut, ‘Pacl se ac fah tuku ke kowos ac kena liye sie sin len lun Wen nutin Mwet, a kowos ac tia liye.
23 Ac fah oasr mwet fahk nu suwos, ‘El a ingo!’ ku ‘El a inge!’ Tusruk nimet som sokol.
24 Ke pacl se sarom uh sarmelik inkusrao ac tolak acn lucng layen inge nwe layen ingo, ac fah ouinge Wen nutin Mwet ke len lal.
25 Tusruktu meet liki ma inge, el ac enenu in akkeokyeyuk ac sisila sin mwet in fwil se inge.
26 Oana ma tuh orek ke pacl lal Noah ah, ac fah ouinge pac in len lun Wen nutin Mwet.
27 Mwet nukewa tuh mongo na ac nim, ac orek marut nwe ke na len se Noah el sroang nu fin oak soko ah, na sronot uh tuku ac onelosla nukewa.
28 Ac fah oana ma orek ke len lal Lot. Mwet uh elos mongo na ac nim, elos moli, elos kuka, elos yok, ac elos musa.
29 Ke len se Lot el som liki acn Sodom, e ac sulfur tuh kahkla lucng me ac onelosla nufon.
30 Ac fah ouinge len se ma Wen nutin Mwet el ac sikme uh.
31 “Ke len sacn, mwet se ma muta fin mangon lohm sel uh elan tia oatui in eis ma lal in lohm sel uh. Oapana nu sin mwet se su muta in ima lal uh, elan tia folokla in eis kutena ma.
32 Esam mutan kial Lot!
33 Kutena mwet su srike in loangela moul lal, ac fah tuhlac lukel; ac el su lafwekunla moul lal, moul lal fah loangeyukla.
34 Nga fahk nu suwos, in fong sac mwet luo ac fah tukeni motul fin bed se. Sie selos ac itukla, ac sie mutana.
35 Mutan luo ac fah tukeni ilil wheat ke mwe ilil se. Sie selos ac itukla, ac sie mutana.”
36 Mwet luo fah muta in ima uh, ac fah utukla sie ac filiyuki sie.
37 Ac mwet tumal lutlut elos siyuk sel, “Leum, ma inge ac sikyak oya?”
Jesus el fahk, “Kutena acn ma mano misa oan we, won vulture ac fah toeni pac we.”

18

Pupulyuk Ke Katinmas Se Ac Mwet Nununku Se

1 Na Jesus el fahk sie pupulyuk nu sin mwet tumal lutlut in akkalemye nu selos lah elos enenu in pre pacl nukewa ac tia fuhleak.
2 “Oasr sie mwet nununku in sie siti srisrik su tiana sangeng sin God, ku akfulatye kutena mwet.

3 Oasr pac katinmas se su muta pac in acn sac, su fahsri na mwet nununku sac ac
kwafe sel elan kasrel aksuwosye lokoalok se inmasrol ac mwet se ma alein nu sel.
4 Pacl na paht mwet nununku sac tiana oru kutu ma, na tok el sifacna nunku in el
mu, 'Nga finne tia sangeng sin God, ku sunakin kutena mwet,
5 tusruk ke lupan lokoalok mutan se inge oru nu sik, nga ac kasrel elan eis suwohs
ma el suk uh. Nga fin tia, na el ac sifil pacna fahsriyu nwe ke na nga totola na sel!' "
6 Ac Jesus el sifilpa fahk, "Porongo ma mwet nununku koluk sac fahk inge.
7 Na mea, ya God El ac tia oru pac nununku lal in wo nu sin mwet lal su pang nu
sel ke len ac fong in suk kasru sel? Ya El ac pahtlac in kasrelos?
8 Nga fahk nu suwos, El ac fah sa na in oru kasru lal nu selos. Tusruktu, ke Wen
nutin Mwet el tuku, ya el ac konauk lulalfongi fin faclu?"

Pupulyuk Ke Sie Mwet Pharisee Ac Sie Mwet Eisani Tax

9 Jesus el oayapa fahk pupulyuk se inge nu sin mwet su pangon mu elos mwet
suwoswos, ac elos pilesru mwet nukewa sayalos.
10 "Sie pacl ah mwet luo utyak nu in Tempul in pre. Sie selos mwet Pharisee, ac el
ngia mwet eisani tax.
11 Mwet Pharisee sac tuyak ac mukena pre, 'O God, nga kulo nu sum lah nga tia
oana mwet ngia, su rapku ac oru ma sesuwos ac kosro. Nga kulo pac lah nga tia oana
mwet eisani tax se ingo.
12 Nga lalo len luo ke wik se, ac nga sot nu sum sie tafu singoul ke ma nukewa luk!'
13 A mwet eisani tax sac tu oetok ah, ac el tia pacna keyak nu lucng ke el pre, a el
puok iniwal ac fahk, 'O God, pakoten nu sik, tuh nga sie mwet koluk!' "
14 Ac Jesus el fahk, "Nga fahk nu suwos, mwet eisani tax sac pa God El insewowo se
ke el folokla nu lohm sel ah, ac tia mwet Pharisee sac. Tuh kutena mwet su sifacna
akfulatyal ac fah akpusiselyeyuk, ac el su sifacna akpusiselyal fah akfulatyeyuk."

Jesus El Akinsewowoye Tulik Srisrik
(Matthew 19:13–15; Mark 10:13–16)

15 Kutu mwet uh use tulik srisrik natulos nu yurin Jesus tuh elan filiya paol faclos.
Ke mwet tumal lutlut elos liye, elos multikin nu sin mwet ah.
16 A Jesus el pangon tulik uh in tuku nu yorol, ac el fahk, "Lela tulik in tuku nu
yuruk, ac nikmet ikololosi, tuh Tokosrai lun God ma lalos su oana elos.
17 Pwayena nga fahk nu suwos, elos na su eis Tokosrai lun God oana sie tulik srisrik
ac fah utyak nu we."

Mwet Kasrup Se
(Matthew 19:16–30; Mark 10:17–31)

18 Sie mwet kol lun mwet Jew el siyuk sin Jesus, "Mwet Luti wo, mea nga enenu in
oru tuh nga fah usrui moul ma pahtpat?"
19 Ac Jesus el siyuk sel, "Efu kom ku pangonyu wo? Wangin sie mwet wo, a God
mukena.
20 Kom etu ma sap uh: 'Nik kom kosro; nik kom akmas; nik kom pisrapasr; nik kom
orek loh kikiap lain mwet; sunakin papa tomom ac nina kiom.' "
21 Ac mwet sac topuk, "Nga nuna akos ma sap inge nukewa oe ke nga tulik me."
22 Ke Jesus el lohng ma inge, el fahk nu sel, "Oasr pac ma se lula kom enenu in oru.
Kukakunla ma lom nukewa ac sang mani kac an nu sin mwet sukasrup, na ac fah
oasr mwe kasrup lom inkusrao; na kom fahsru fahsr tukuk."
23 Tusruk ke mwet sac lohng ma inge, arulana toasrla insial, mweyen el arulana
kasrup.
24 Jesus el liye lah mwet sac toasrla ac el fahk, "Arulana upa nu sin mwet kasrup
in ilyak nu in Tokosrai lun God!

25 Ac fisrasr soko camel in fahsr sasla ke mutun soko nilul, liki sie mwet kasrup in
utyak nu in Tokosrai lun God.
26 Na mwet ma lohng kas ma el fahk uh siyuk, “Fin ouingan, su ac ku in moul?”
27 Jesus el topuk, “Ma su kofla orek sin mwet uh, God El ku in oru.”
28 Na Peter el fahk, “Liye, kut filiya ma lasr nukewa ac fahsr tukum.”
29 Ac Jesus el fahk nu selos, “Pwayena nga fahk nu suwos, kutena mwet su filiya
lohm sel, ku mutan kial, ku mwet wial, ku papa tumal ac nina kial, ku tulik natul ke
sripen Tokosrai lun God,
30 el ac fah eis ma yohk liki ke moul se inge, oayapa ke moul se tok uh el ac fah eis
moul ma pahtpat.”

Jesus El Kaskas Pacl Se Aktolu Ke Misa Lal
(Matthew 20:17–19; Mark 10:32–34)

31 Jesus el srela mwet singoul luo uh nu saya ac fahk nu selos, “Lohng akwoye! Kut
ac som nu Jerusalem pa inge, yen se ma nukewa mwet palu elos tuh simusla ke Wen
nutin Mwet ac akpwayeyuk we.
32 Ac fah itukyang el nu inpoun mwet pegan, su ac fah aksruksrukel, fahk kas koluk
kacl, ac anel.
33 Elos ac fah srunglul ac unilya, tusruktu tukun len tolu el ac fah sifil moulyak.”
34 Mwet tumal lutlut elos tiana kalem ke ma inge; kalmen kas inge wikla nu selos,
ac elos tia etu ma Jesus el kaskas kac uh.

Jesus El Akkeyala Sie Mwet Kun
(Matthew 20:29–34; Mark 10:45–52)

35 Ke Jesus el tuku apkuranyang nu Jericho, oasr mwet kun se muta sisken inkanek
uh ac ngusr.
36 Ke el lohng ke un mwet uh fahsr alukella el siyuk, “Mea se inge?”
37 Ac elos fahk nu sel, “Jesus lun Nazareth el a fahsryak ngi.”
38 Mwet kun sac wowoyak ac fahk, “Jesus! Wen nutin David! Pakomutuk!”
39 Mwet ma fahsr meet uh mulat nu sel ac fahk elan misla. Tusruk el wowoyak
yohk liki meet, “Wen nutin David! Pakoten nu sik!”
40 Ke ma inge Jesus el tui, ac sap in utuku mwet sac nu yorol. Ke el tuku
apkuranyang, Jesus el siyuk sel,
41 “Mea kom lungse nga in oru nu sum?”
Ac el topuk, “Leum, nga ke nga in sifilpa ku in liye.”
42 Jesus el fahk nu sel, “Kwal, kom in liye! Lulalfongi lom akkeyekomla.”
43 In pacl sacna el ku lac in liye, ac el fahsr tukun Jesus ac sang kulo nu sin God.
Ke un mwet uh liye ma inge, elos nukewa kaksakin God.

19

Jesus Ac Zacchaeus

1 Jesus el utyak nu Jericho, ac fahsr sasla we.
2 Oasr sie mwet kol lun mwet eisani tax in acn sac, inel pa Zacchaeus, su sie mwet
na kasrup.
3 El srike elan wi liye lah su Jesus, tusruk ke sripen el mwet na fototo se, oru el
kofla liyalak Jesus mweyen mwet uh arulana pus.
4 Na el kasrusr nu meet ac fanyak nu ulun sak sycamore soko elan ku in liyal Jesus
ke el fahsryak in acn sac.
5 Ke Jesus el sun acn sac, el ngetak ac fahk nu sel Zacchaeus, “Zacchaeus, sulaklak
fani, mweyen misenge nga ac muta in lohm sum.”
6 Zacchaeus el sulaklak fani, ac el engan ma lulap in eisal Jesus nu in lohm sel.

7 Mwet nukewa su liye ma inge elos mutawauk in torkaskas ac fahk, “Mwet se inge
utyak ac muta in lohm sin sie mwet koluk!”
8 Zacchaeus el tuyak ac fahk nu sin Leum, “Leum, nga ke fahk nu sum lah nga ac
sang tafu mwe kasrup luk nu sin mwet sukasrup, ac nga fin tuh kiapwela kutena
mwet ke ma lalos, nga ac fah akfalye nu sel pacl akosr yohk liki ma nga eisla.”
9 Jesus el fahk nu sel, “Mwet nukewa lohm uh langoeyukla misenge, tuh mwet se
inge el oayapa ma in fwilin tulik natul Abraham.
10 Wen nutin Mwet el tuku in suk ac in molela mwet su tuhlac.”

Pupulyuk Ke Ipin Mani Gold
(Matthew 25:14–30)

11 Ke mwet uh srakna lohng ma inge, Jesus el sifilpa fahkak nu selos sie pupulyuk.
In pacl se inge el apkuran in sun acn Jerusalem, ac elos nunku mu Tokosrai lun God
akuranna sikyak.
12 Ouinge el fahk, “Oasr sie mwet leum su ako in som nu in sie acn loessula in tuh
touyak el nu ke tokosra. Ac el akoo mu el ac sifil foloko nu yen sel tukun el walak uh.
13 Meet liki el som, el pangonma mwet kulansap singoul lal, ac sang nu sin kais sie
selos ipin mani gold se, ac fahk nu selos, ‘Liye lah mea kowos ac ku in konauk in
laesla ma inge ke nga ac som uh.’
14 A mwet in facl sel arulana kwasel, na elos supwala kutu mwet utuk kas in som
tokol ac fahk, ‘Kut tia lungse mwet se inge in tokosra lasr.’
15 “Mwet sac tokosrala, na el foloko. Na el sap mwet kulansap lal uh in tuku elan
liye lah lupa su elos akyokyelik ke ipin mani el tuh sang nu selos ah.
16 Mwet se oemeet ah tuku ac fahk, ‘Leum luk, nga laesla ipin mani gold se ma kom
tuh ase nu sik ah ke ipin gold singoul.’
17 Tokosra sac fahk, ‘Wo orekma lom. Kom sie mwet kulansap oaru! Ke sripen kom
oaru ke ma srik, nga ac fah sot kom in leum fin siti singoul.’
18 Mwet se akluo ah tuku ac fahk, ‘Leum luk, nga laesla mani se kom tuh ase nu
sik ah ke ipin gold limekosr.’
19 Na tokosra sac fahk nu sin mwet sac, ‘Kom ac fah leum fin siti limekosr.’
20 Sie pac mwet kulansap uh tuku ac fahk, ‘Leum luk, pa inge ipin mani gold se lom
ah. Nga liyaung na ac nokomla ke sie ipin nuknuk.
21 Nga sangeng sum mweyen kom sie mwet na upa. Kom eis ma su tia ma lom, ac
kosrani ke ma kom tia taknelik.’
22 Na tokosra sac fahk nu sel, ‘Kom mwet kulansap koluk! Nga ac fah orekmakin
kas lom sifacna in nununkekom! Kom etu lah nga mwet upa se, su eis ma su tia ma
luk, ac kosrani ke ma nga tia taknelik.
23 Ke ouingan uh, efu ku kom tia filiya mani luk an in bank, na ke nga foloko nga
lukun eis wi kap kac?’
24 Na tokosra sac fahk nu sin mwet ma tu insac uh, ‘Eisla ipin mani gold sacn lukel,
ac sang nu sin mwet kulansap se ma ipin mani gold singoul oasr yoro an.’
25 A elos fahk nu sel, ‘Leum, oasr tari ipin mani gold singoul yorol!’
26 Ac el topuk, ‘Nga fahk nu suwos, kutena mwet su oasr ma lal, ac fah itukyang
pac kutu ma yohk liki nu sel. A mwet su wangin ma lal, finne ma srisrik su oan sel
ac fah itukla lukel.
27 Inge, nu sin mwet lokoalok luk su tia lungse ngan tokosra lalos, usalosme ac
onelosla nukewa ye mutuk!’ ”

Utyak Nu Jerusalem Ke Kutangla
(Matthew 21:1–11; Mark 11:1–11; John 12:12–19)

28 Tukun Jesus el fahk ma inge, el fahsr meet lukelos in som nu Jerusalem.

29 Ke el apkuranyang nu Bethphage ac Bethany ke Fineol Olive, el supwala luo sin
mwet tumal lutlut uh in som meet,
30 ac el fahk nu seltal: “Komtal fahsrot nu in siti srisrik se meeto ingo. Ke komtal
tufahna utyak nu we komtal ac liye soko donkey fusr kapir in acn sac su soenna oasr
mwet muta fac. Tulalla ac usalu.
31 Fin oasr mwet siyuk lah efu komtal ku tulalla, komtal fahk mu, ‘Leum el enenal.’ ”
32 Eltal som ac liye tuh ma nukewa oana ma Jesus el fahk nu seltal ah.
33 Ke pacl se eltal tulala donkey fusr soko ah, mwet ma natu ah siyuk seltal, ‘Efu
ku komtal tulala?”
34 Ac eltal fahk, “Leum el enenal.”
35 Na eltal pwanla donkey fusr soko ah nu yurin Jesus. Elos filiya nuknuk lalos nu
fac, ac kasrel Jesus elan sroang.
36 Ke el som, mwet uh laknelik nuknuk lalos uh fin inkanek uh.
37 Ke el tuku apkuran nu Jerusalem, ke acn se ma inkanek uh oatui ke Fineol Olive,
sie u na lulap sin mwet tumal lutlut elos mutawauk in engan ac kaksakin God ke
pusra lulap ke ma usnguk puspis ma elos wi liye.
38 Elos fahk, “God Elan akinsewowoye tokosra su tuku Inen Leum! Misla in kusrao,
ac wolana nu sin God!”
39 Na kutu sin mwet Pharisee inmasrlon un mwet uh fahk nu sin Jesus, “Mwet Luti,
fahk nu sin mwet tomom lutlut inge elos in misla!”
40 Ac Jesus el topuk, “Nga fahk nu suwos, elos fin misla, na eot uh ac fah mutawauk
in wowoyak.”

Jesus El Tung Ke Jerusalem

41 El tuku apkuranyang nu ke siti uh, ac ke el liye, el tung kac,
42 ac fahk, “Saok kom in etu misenge ma ac ku in sot misla nu sum! A inge kom tia
ku in liye!
43 Pacl se ac fah tuku ke mwet lokoalok lom ac fah raunikomla ac kuhluskomla, ac
kosrekomla ac putati nu fom liki acn nukewa.
44 Elos ac fah arulana kunauskomla wi mwet nukewa su muta in pot fulat lom.
Wangin sie eot ac fah oan yen se, mweyen kom tuh tia akilen pacl se God El tuku in
tuh molikomla ah!”

Jesus El Som Nu In Tempul
(Matthew 21:12–17; Mark 11:15–19; John 2:12–22)

45 Na Jesus el som nu in Tempul ac mutawauk in lusak mwet kuka uh,
46 ac el fahk nu selos, “Simla in Ma Simusla mu God El fahk, ‘Tempul luk ac fah sie
lohm in pre,’ a kowos ekulla nu ke sie acn in wikla lun mwet pisrapasr!”
47 Len nukewa Jesus el luti in Tempul. Un mwet tol fulat, ac mwet luti Ma Sap, ac
mwet kol lun mwet uh elos kena unilya,
48 tusruk elos koflana konauk lah elos ac oru fuka, mweyen mwet uh lungse lohng
kas nukewa ke luti lal uh.

20

Kusen Siyuk Lun Mwet Uh Ke Ku Lun Jesus
(Matthew 21:23–37; Mark 11:27–33)

1 Sie len ke Jesus el muta in Tempul in luti mwet uh ac fahkak ke Pweng Wo, mwet
tol fulat ac mwet luti Ma Sap, wi pac un mwet matu elos tuku
2 ac fahk nu sel, “Fahkma nu sesr, ma ya ku lom in oru ma inge? Su sot ku ingan
nu sum uh?”
3 Jesus el topuk ac fahk nu selos, “Inge nga ac siyuk suwos sie mwe siyuk. Fahkma
nu sik,

4 ku lal John in baptaisi mwet tuku ya me? Ya ma sin God me, ku ma sin mwet uh?”
5 Elos mutawauk in asiyuki inmasrlolos, “Mea kut ac fahk? Kut fin fahk mu, ‘Ma
sin God,’ el ac mu, ‘Fin ouingan, efu kowos ku tia lulalfongel John?’
6 A kut fin fahk mu, ‘Ma sin mwet uh,’ un mwet na lulap se inge ac tungal kut nwe
ke kut misa, mweyen elos lulalfongi mu mwet palu se pa John.”
7 Ouinge elos fahk, “Kut tia etu lah tuku ya me.”
8 Ac Jesus el fahk nu selos, “Fin ouingan, nga ac tia pac fahk nu suwos lah ma ya
ku luk in oru ma inge.”

Pupulyuk Ke Mwet Karingin Sie Ima
(Matthew 21:33–46; Mark 12:1–12)

9 Na Jesus el fahk pupulyuk se inge nu sin mwet uh: “Oasr sie mwet ma yukwiya
ima in grape se, ac sang nu sin kutu mwet in karingin, na el som liki facl sel ke pacl
na loeloes.
10 Ke sun pacl in telani grape in ima uh, el supwala mwet kulansap se nu yurin mwet
karingin ima uh in tuh use ip lal ke ma elos kosrani uh. Tusruktu mwet liyaung ima
uh uni mwet kulansap sac nwe folokunulla pisinpo.
11 Na el sifilpa supwala sie pac mwet kulansap; ac mwet liyaung ima elos sifilpa
onel, oral arulana koluk, ac folokunulla pisinpo pac.
12 Na el sifilpa supwala mwet kulansap se aktolu. Mwet karingin ima elos kanteya
pac ac sisella.
13 Na mwet se ma la ima uh fahk, ‘Mea nga ac oru uh? Nga ac supwala wen kulo
se nutik inge. Pwayena lah elos ac akfulatyal!’
14 Tusruktu, ke mwet liyaung ima uh liyalak elos fahk nu sin sie sin sie, ‘Wen se
nutin mwet se la ima uh pa inge. Kut unilya, na ma lal inge ac fah lasr lac!’
15 Ouinge elos sisella liki ima uh ac unilya.
Na Jesus el siyuk, “Mea mwet se la ima uh ac oru nu sin mwet ma karingin ima
uh?
16 El ac tuku ac uniya mwet inge, ac sang ima uh nu sin kutu pacna mwet.”
Ke mwet uh lohng ma inge elos fahk, “Tia ku in ouinge!”
17 Jesus el ngetang suelosi ac fahk, “Ac pia kalmen Ma Simusla se inge?
‘Eot se ma mwet musa uh nunku mu wangin sripa ac sisla,
Pa yohk sripa oemeet uh.’
18 Kutena mwet su putatyang nu fin eot sacn, ac fah musalsalu mano nu ke ip srisrik.
Ac eot sac fin putati nu fin sie mwet, ac fah mokutkuti oana kutkut.”

Mwe Siyuk Ke Moli Tax
(Matthew 22:15–22; Mark 12:13–17)

19 Mwet luti Ma Sap ac mwet tol fulat elos kena kapriya Jesus in pacl sacna, mweyen
elos etu lah el fahk pupulyuk sac lainulos; tuh elos sangeng sin mwet uh.
20 Ke ma inge elos suk sie pacl wo lalos. Elos moli nu sin kutu mwet in som ac oru
lumahlos in oana elos mwet suwoswos, sruhk elos supwalosla in sruokilya Jesus ke
mwe siyuk kutasrik lalos, elos in mau eisalang nu ke ku fulat lun Governor lalos, su
siemwet Rome.
21 Mwet kutasrik inge fahk nu sin Jesus, “Mwet Luti, kut etu lah kas lom ac ma kom
luti inge ma pwaye. Kut etu lah kom tia wiwi mwet, a kom luti ma pwaye ke ma
lungse lun God.
22 Fahkma nu sesr, ya ac lain Ma Sap lasr uh mwet uh in moli tax nu sin Caesar,
Tokosra Fulat lun acn Rome, ku tia?”
23 Tuh Jesus el akilen kutasrik lalos, ac el fahk nu selos,
24 “Use sie ipin mani silver an nu sik ngan liye. Mutun su ac inen su oan kac inge?”
Ac elos fahk, “Ma lun Caesar.”

25 Na Jesus el fahk, “Kwal, sang nu sin Caesar ma lun Caesar, ac sang nu sin God
ma lun God.”
26 Ouinge elos koflana sruokilya ye mutun mwet uh ke kutena kas lal, na elos misla
ac arulana lut ke top lal uh.

Mwe Siyuk Ke Sifil Moulyak
(Matthew 22:23–33; Mark 12:18–27)

27 Na kutu mwet Sadducee, su fahk mu mwet uh ac fah tia sifil moulyak, elos tuku
nu yurin Jesus ac fahk,
28 “Mwet Luti, Moses el tuh simusla ma sap se inge nu sesr, ‘Mukul se fin misa ac
wangin tulik natul, mwet lin mukul sacn enenu in payukyak sin katinmas sacn eltal
in mau ku in oswela kutu tulik ma ac pangpang ma nutin mukul se ma misa uh.’
29 Tuh oasr tamulel itkosr — ma se ma matu el payuk nwe misa, a wangin tulik
natul.
30 Na el su akluo el payukyak sin katinmas sac,
31 na sifilpa ma se aktolu uh. Lumah sacna sikyak nu sin tamulel itkosr ah nufon
— elos misa ac wangin tulik natulos.
32 Na tok katinmas sac misa.
33 Na fuka, ke ac mau sun len in sifil moulyak uh, ac kien su katinmas sac? Nufonna
mwet itkosr uh tuh payuk nu sel.”
34 Jesus el topuk ac fahk nu selos, “Mukul ac mutan in pacl se inge uh elos marut,
35 tusruktu mukul ac mutan ma fal in wi moulyak ke pacl se fahsru, ac fah tia
marut.
36 Elos ac fah oana lipufan, ac tia ku in misa. Elos ma nutin God, mweyen elos
moulyak liki misa.
37 Moses el arulana akpwayei lah mwet misa elos sifil moulyak. Ke sramsram ke
firir se in kupo sac, el kaskas kacl Leum ouinge: ‘El God lal Abraham, God lal Isaac,
ac God lal Jacob.’
38 Ke ma inge El God lun mwet moul, tia lun mwet misa, tuh nu sel mwet nukewa
moul.”
39 Na kutu sin mwet luti Ma Sap elos fahk nu sel, “Mwet Luti, wona top lom an!”
40 Ac elos koflana sifil siyuk kutena ma sel.

Mwe Siyuk Ke Christ
(Matthew 22:41–46; Mark 12:35–37)

41 Jesus el siyuk selos, “Efu ku fwack mu Christ el wen natul David?
42 Ku David el sifacna fahk in book in Psalm mu,
‘Leum God El fahk nu sin Leum luk:
Muta siskuk layot
43 Nwe ke nga oru mwet lokoalok lom oana sie ma loangeyen niom.’
44 David el pangnol ‘Leum.’ Fin ouinge, fuka tuh Christ elan wen natul David?”

Jesus El Kaskas Lain Mwet Luti Ma Sap
(Matthew 23:1–36; Mark 12:38–40)

45 Ke mwet uh nukewa lohng, Jesus el fahk nu sin mwet tumal lutlut,
46 “Kowos karinginkowosyang liki mwet luti Ma Sap uh, su lungse forfor nukum
nuknuk loeloes lalos, ac oayapa tuh mwet uh in paingulos ac akfulatyalos ke nien
kuka uh; ac sulela nien muta fulat in iwen lolngok ac yen ma wo emeet in pacl in
kufwa;
47 su lungsena kiapu katinmas ac pisre lohm selos, tari elos filangkin pre loeloes
lalos! Kai nu selos uh ac fah arulana upa!”

21

Mwe Sang Lun Sie Katinmas
(Mark 12:41–44)

1 Jesus el tuni ac liye ke mwet kasrup elos sang mwe sang lalos nu in nien eisani
mani in Tempul uh,
2 ac el oayapa liye sie katinmas su arulana sukasrup sang luo cent srusra.
3 Ac el fahk, “Nga fahk nu suwos, katinmas se inge el sang yohk liki mwet saya
nukewa.
4 Mweyen mwet saya uh elos sang ke ma yolyak ke mwe kasrup lalos; a el, el finne
sukasrup a el sang nufon ma ac karingin moul lal uh.”

Jesus El Kaskaskin Kunanula Lun Tempul Uh
(Matthew 24:1–2; Mark 13:1–2)

5 Kutu sin mwet tumal lutlut uh sramsram ke kato lun Tempul uh, ac ke woiyen
yun ma orekla ke eot uh, ac ke mwe sang ma itukyang nu sin God. Ac Jesus el fahk,
6 “Ma nukewa ma kowos liye inge — pacl se ac fah tuku ke tia sie sin eot inge ac
fah oan ke acn se — kewana ac fah rakinyuki.”

Pacl In Keok Ac Kalyeiyuk Lun Mwet Uh
(Matthew 24:3–14; Mark 13:3–13)

7 Ac elos siyuk, “Mwet luti, pia pacl ma ingan ac sikyak uh? Ac akul fuka ac
akkalemye lah ma inge apkuran in sikyak?”
8 Jesus el fahk, “Kowos taran mwet in tia kiapwekowosla! Mwet puspis ac fah
sramsram ac fahk, ‘Nga pa el!’ oayapa, ‘Pacl uh summa!’ Tuh nik kowos welulos.
9 Nik kowos sangeng ke kowos ac lohng ke mweun ac alein; ma inge ac sikyak meet,
tusruktu tia kalmac pa pacl uh apkuran me.”
10 Ac el sifilpa fahk, “Mutanfahl ac fah tuyak lain mutanfahl; tokosrai ac fah wi pac
alein.
11 Ac fah oasr kusrusr lulap, sracl upa, ac mas sensen yen nukewa. Ac fah oasr pac
ma na koluk ac aksangeng ac fah tuku lucng me.
12 Tusruktu, meet liki ma inge nukewa ac sikyak uh, ac fah kapiri ac akkeokyeyuk
kowos; ac kowos ac fah nununkeyuk in iwen lolngok uh ac fili in presin. Ac fah
utukyak kowos nu ye mutun tokosra ac mwet leum ke sripuk.
13 Ac fah pa inge pacl wo lowos in fahk ke Pweng Wo uh.
14 Akoela nunak lowos an meet liki pacl sac, kowos in tia fosrnga lah kowos ac
loangekowos sifacna fuka,
15 mweyen nga ac fah asot nu suwos kain in kas ac lalmwetmet ma mwet lokoalok
lowos uh ac tia ku in lain ku iluhs ke kas kowos ac fahk uh.
16 Kowos ac fah mau tukakinyukyak sin papa ac nina kiowos, tamulel lowos, mwet
sou lowos, ac mwet kawuk lowos; ac kutu suwos ac fah anwuki.
17 Mwet nukewa ac fah kwase kowos ke sripuk.
18 Tusruktu, tia soko aunsifowos ac fah putatla.
19 Kowos tu na ku, ac kowos fah sifacna molikowosla.

Jesus El Sramsramkin Kunanula Lun Jerusalem
(Matthew 24:15–21; Mark 13:14–19)

20 “Kowos fin liye tuh acn Jerusalem rauniyukla ke mwet mweun, na kowos ac etu
na lah kunausyukla lun acn we apkuran me.
21 In pacl sacn mwet ma muta in acn Judea enenu in kaingla nu fineol uh, ac mwet
ma muta in siti uh enenu in som liki, ac mwet su muta in ima uh in tia folok nu in
siti uh.

22 Tuh len ingo ac fah pangpang ‘Len in Kalyeiyuk,’ in akpwayei ma nukewa ma
fwackyak in Ma Simusla uh.
23 We nu sin mutan su pitutu in pacl sac, ac nu sin mutan su tufahna isusla uh!
Mwe keok yohk ac fah tuku nu fin acn se inge, ac kasrkusrak lun God ac fah oan fin
mwet inge.
24 Kutu ac fah anwuki ke cutlass, ac kutu ac fah mwet sruoh ac utukla nu in facl
puspis saya; ac mwet pegan uh ac fah longya acn Jerusalem nwe ke na pacl lalos
safla.

Tuku Lun Wen Nutin Mwet
(Matthew 24:29–31; Mark 13:24–27)

25 “Oasr mwe akul ac fah sikyak ke faht, ac malem, ac itu uh. Mutunfacl nukewa
fin faclu ac fah tuninfong ac sangeng ke ngirngir lun meoa uh, ac ku lun noa uh.
26 Mwet uh ac fah mulalla ke sangeng ke elos ac tupan lah mea ac sikyak nu fin
faclu nufon, mweyen ku lulap lun yen engyeng uh ac fah kifusyukla liki acn selos.
27 Na Wen nutin Mwet ac fah sikme — el tuku in sie pukunyeng ke ku lulap ac
wolana.
28 Ke pacl ma inge mutawauk in sikyak, kowos in tuyak ac keyak sifowos nu lucng,
tuh molela lowos apkuran me.”

Sie Mwe Lutlut Ke Soko Sak Fig
(Matthew 24:32–35; Mark 13:28–31)

29 Na Jesus el fahk nu selos pupulyuk se inge: “Nunku ke sak fig ac kain in sak
nukewa saya uh.
30 Ke pacl se lesak uh tufahna srunak sroa, na kowos etu lah pacl fol uh apkuran
me.
31 In ouiya sacn pacna, ke kowos ac liye ke ma inge sikyak uh, kowos ac etu lah
Tokosrai lun God apkuran me.
32 Pwayena nga fahk nu suwos, ma inge nukewa ac sikyak meet liki mwet ma moul
in pacl inge ac misa uh.
33 Kusrao ac faclu ac wanginla, a kas luk ac fah tiana wanginla.

Enenu In Soano

34 “Liyekowosyang tuh kowos in tia sisla pacl lowos ke kufwa yohk ac mwe nim ku,
ac fosrnga ke ma lun facl se inge, pwanang Len sac ac mau sa na in sruokkowosi
35 oana sie mwe kwasrip. Ac fah sikyak nu sin mwet in acn nukewa fin faclu.
36 Kowos in soano ac pre pacl nukewa tuh kowos in ku in lainla ma inge nukewa
ma ac sikyak, ac kowos fah ku in tu ye mutun Wen nutin Mwet.”
37 Len nukewa Jesus el muta luti in Tempul, ac ke fong uh el ac som muta Fineol
Olive.
38 Ke lotutang nukewa mwet nukewa ac toang tukakek ac som nu in Tempul in
lohng mwe luti lal.

22

Pwapa Koluk In Unilya Jesus
(Matthew 26:1–5; Mark 14:1–2; John 11:45–53)

1 Apkuranyang nu ke pacl lun Kufwen Bread Tia Akpulol, su pangpang Kufwen
Alukela.
2 Mwet tol fulat ac mwet luti Ma Sap elos sangeng sin mwet uh, oru elos suk in
unilya Jesus ke lukma.

Judas El Insese In Tukakunak Jesus
(Matthew 26:14–16; Mark 14:10–11)

3 Na Satan el ilyak nu in Judas, su pangpang Iscariot, sie sin mwet lutlut singoul luo.
4 Ouinge Judas el som ac pwapa yurin mwet tol fulat ac mwet kol lun mwet soan ke Tempul lah mea el ac oru in tukakunak Jesus nu selos.
5 Elos insewowo kac, ac wulela in moli nu sel ke mani.
6 Judas el insese kac, ac mutawauk in suk pacl wo lal in tukakunak Jesus nu selos ke mwet uh tia etu kac.

Jesus El Akoo In Oru Kufwen Alukela
(Matthew 26:17–25; Mark 14:12–21; John 13:21–30)

7 Sun len se ke Kufwen Bread Tia Akpulol ma elos ac uniya sheep fusr nu ke Kufwen Alukela.
8 Jesus el supwalla Peter ac John, ac el fahk ouinge nu seltal: "Fahla ac akoela Kufwen Alukela nu sesr tuh kut fah mongo kac."
9 Ac eltal siyuk sel, "Kom lungse kut in akoo ya?"
10 Jesus el topuk ac fahk, "Ke komtal ac utyak nu in siti uh, sie mukul su us sufa in kof soko ac fah sun komtal. Fahsr tokol nu ke lohm se ma el ac utyak nu loac uh,
11 ac fahk nu sin mwet se la lohm uh, 'Mwet Luti el fahk nu sum, pia infukil se ma nga ac mwet tumuk lutlut ac mongo ke Kufwen Alukela we uh?'
12 El ac fah pwenkomtalak nu in sie fukil na lulap su oan lucng ac akoeyukla tari, yen komtal ac akoela ma nukewa we."
13 Eltal som ac konauk ma nukewa oana ke Jesus el fahk nu seltal ah, ac eltal akoela Kufwen Alukela uh we.

Kufwa Lun Leum
(Matthew 26:26–30; Mark 14:22–26; Sie Corinth 11:23–25)

14 Ke sun ao in mutawauk kufwa uh, Jesus el muta ke tepu ac mwet sap elos welul.
15 El fahk nu selos, "Nga tuh arulana ke wi kowos mongo ke Kufwen Alukela se inge meet liki keok luk!
16 Tuh nga fahk nu suwos, nga fah tia sifil mongo kac nwe ke na akpwayeiyukla kalmac uh in Tokosrai lun God."
17 Na Jesus el eis cup se, sang kulo nu sin God, ac fahk, "Eis cup se inge, ac kowos nukewa nim kac.
18 Nga fahk nu suwos lah ingela nga ac tia sifil nim ke wain nwe ke na Tokosrai lun God tuku."
19 Na el eis sie bread, sang kulo nu sin God, kunsalik ac sang nu selos ac fahk, "Ma inge monuk su itukot keiwos. Oru ma inge in esamyu."
20 In ouiya sacna, el sang nu selos sie cup tukun mongo uh ac fahk, "Cup se inge pa wuleang sasu ke srahk, su ukuiyukla keiwos.
21 "Tusruktu liye, el su ac tukakinyuyak el wiyu oasr ke tepu se inge!
22 Wen nutin Mwet el ac misa oana ke God El oakiya, tusruktu we nu sin mwet se su tukakunulak uh!"
23 Na elos mutawauk in asiyuki inmasrlolos lah su kac selos ac oru ma se inge uh.

Akukuin Lah Su Fulat

24 Sie pac akukuin sikyak inmasrlon mwet tumal lutlut lah su selos ac fal in fulat oemeet inmasrlolos.
25 Jesus el fahk nu selos, "Tokosra lun mwet pegan uh oasr ku lalos fin mwet lalos, ac mwet leum uh lungsena mwet uh in fahk ma wo kaclos.
26 Tusruktu in tia ouinge yuruwos; a el su fulat oemeet elan ekla oana el su srik oemeet, ac mwet kol se elan ekla oana mwet kulansap se.
27 Su kac fulat uh, el su muta in mongo, ku el su kulansupal? Ma se ma muta uh. A nga muta inmasrlowos oana el su kulansap.
28 "Kowos tuh wiyu in pacl nukewa ma srikeyuk nga ah;

29 ac in oana ke Papa tumuk El ase ku nu sik in kol, ouinge nga asot pac ku sacna
nu suwos.
30 Kowos ac fah mongo ac nim ke tepu luk in Tokosrai luk, ac kowos ac fah muta
fin tron in nununku sruf singoul luo lun Israel.

Jesus El Fahkak Lah Peter El Ac Lafwekunul
(Matthew 26:31–35; Mark 14:27–31; John 13:36–38)

31 "Simon, Simon! Lohngyu! Filfilla tari nu sel Satan elan srike kowos nukewa,
oana ke sie mwet ima el srela wheat uh liki kulun wheat uh.
32 Tusruktu nga pre tari keim, Simon, tuh lulalfongi lom in tia wanginla. Ac ke pacl
se kom sifil foloko nu yuruk, kom fah akkeye mwet wiom inge."
33 Na Peter el fahk, "Leum, nga akola in wi kom nu in kapir, ac in wi kom misa!"
34 Ac Jesus el fahk, "Nga fahk nu sum, Peter, won uh ac fah tia kahkla ofong nwe
ke na kom fahkla pacl tolu mu kom tia eteyu."

Mwe Neinyuk Mani, Ap, Ac Cutlass

35 Na Jesus el siyuk sin mwet tumal lutlut, "Ke nga tuh supwekowosla meet ah,
kowos tia utuk mwe neinyuk mani, ku ap, ku fahluk. Ya oasr ma kowos tuh enenu?"
Ac elos fahk, "Wangin."
36 Na Jesus el fahk, "A inge, el su oasr mwe neinyuk mani lal ku ap lal, lela elan us;
ac el su wangin cutlass natu, el enenu in kukakunla coat lal in molela sie.
37 Tuh nga fahk nu suwos lah Ma Simusla se ma fahk mu, 'Elos oakulang yurin mwet
koluk,' ac fah akpwayeiyuk keik, mweyen ma su simla keik uh ac akpwayeiyuk."
38 Ac mwet tumal lutlut elos fahk, "Leum, liye — cutlass luo pa inge!"
Ac el fahk, "Tari fal!"

Jesus El Pre Fineol Olive
(Matthew 26:36–46; Mark 14:32–42)

39 Jesus el som liki siti uh nu Fineol Olive oana ke el oru pacl nukewa; ac mwet
tumal lutlut elos welul som.
40 Ke el sun acn we el fahk nu selos, "Pre tuh kowos in tia putatyang nu in mwe
sruhf."
41 Na el fahsr lukelos ke lusa se ma mwet se ac ku in sisla sie eot nu we, ac el
sikukmutuntei ac pre.
42 El fahk, "Papa, fin ou lungse lom, eisla cup in keok se inge likiyu. Tusruktu, in
tia ou lungse luk, a lela ma lungse lom in orek." [
43 Sie lipufan inkusrao sikme nu sel ac akkeyal.
44 Ke arulana yohk keok lal ke nunkeya, el kwafeang na in pre; ac fio kacl uh tultul
oana srah nu fin fohk uh.]*
45 El tuyak liki pre lal, ac folokla nu yurin mwet tumal lutlut ac konauk lah elos
motul, ke sripen totola lalos ke asor.
46 Ac el fahk nu selos, "Efu kowos ku motul? Ngutalik ac pre tuh kowos in tia
putatyang nu ke mwe sruhf."

Sruhu Jesus
(Matthew 26:47–56; Mark 14:43–50; John 18:3–11)

47 Jesus el srakna kaskas ke sie u lulap sun acn sac. Judas, sie sin mwet tumal lutlut,
pa pwanulos. El kalukyang nwe yurin Jesus in ngok mutal.
48 Ac Jesus el fahk nu sel, "Judas, ya kom ac tukakunak Wen nutin Mwet ke
angokmwet?"
49 Ke mwet tumal lutlut ma welul Jesus elos liye ma ac sikyak uh, elos siyuk, "Leum,
ya kut ac orekmakin cutlass natusr uh?"

* **22:44** Kutu Ma Simusla wangin fus 43 ac 44.

50 Ac sie selos uni sie sin mwet kulansap lun Mwet Tol Fulat ac pakela lac sracl layot.
51 Ac Jesus el fahk, “Tui, nimet sifil oru!” El kahlye sren mwet sac, ac akkeyalla.
52 Na Jesus el fahk nu sin mwet tol fulat ac mwet kol lun mwet soan ke Tempul, wi un mwet matu ma tuku in sruokilya uh, “Ya kowos enenu na in us cutlass ac sak in anwuk tuku, oana in mwet kunaus ma sap se pa nga?
53 Nga muta yuruwos in Tempul len nukewa, a kowos tia srike in sruokyuwi. A pa inge ao lowos in mukuila, ac pacl se ku lun lohsr uh leumi.”

Peter El Lafwekin Jesus
(Matthew 26:57–58, 69–75; Mark 14:53–54, 66–72; John 18:12–18, 25–27)

54 Elos sruokilya Jesus ac kololla nu in lohm sin Mwet Tol Fulat; ac Peter el fahsr loes kutu nu tokolos.
55 Oasr e se tayak infulwen inkul lun Mwet Tol Fulat, ac Peter el welulos su tukeni muta raunela e sac.
56 Ke sie sin mutan kulansap uh liyal, ke e sac tolak mutal, el ngetang suilya ac fahk, “Mwet se inge welul pac Jesus!”
57 Tusruktu Peter el lafwekin ac fahk, “Mutan, nga tiana etal!”
58 Tukun pacl na fototo, sie sin mukul uh liyalak Peter ac fahk, “Kom pa sie selos!”
Tusruk Peter el topuk ac fahk, “Mukul, tia nga!”
59 Sahp ac tukun ao se tok, sie pac mukul uh fahk na ku, “Ma na pwaye se lah mwet se inge tuh welul Jesus, mweyen el mwet Galilee se pac!”
60 Tusruktu Peter el sifil pacna fahk, “Mukul, nga tiana etu ma kom fahk an!”
In kitin pacl ah na, ke el srakna kaskas, won se kahkla.
61 Leum el forla ac suilya Peter, na Peter el esamak lah Leum el tuh fahk nu sel, “Meet liki won uh ac kahkla ofong, kom ac fahkla pacl tolu lah kom tia eteyu.”
62 Peter el tufokla liki acn sac, ac tung arulana upa.

Aksruksrukeyuk Ac Puopo Jesus
(Matthew 26:67–68; Mark 14:65)

63 Mwet ma taranul Jesus elos aksruksrukel ac puokol.
64 Elos nokomla mutal ac fahk, “Palye lah su puok kom uh!”
65 Elos fahk pac kas in akkoluk puspis nu sel.

Jesus Ye Mutun Mwet Pwapa Fulat
(Matthew 26:59–66; Mark 14:55–64; John 18:19–24)

66 Ke lenelik, un mwet matu, mwet tol fulat, ac mwet luti Ma Sap elos toeni, ac utuku Jesus nu ye mutun Un Mwet Pwapa Fulat inge.
67 Ac elos fahk, “Fahk nu sesr, ya kom pa Christ?”
Ac el topuk, “Nga fin fahk nu suwos, kowos ac tia lulalfongiyu;
68 ac nga fin kusen siyuk nu suwos, kowos ac tia topuk.
69 Tusruktu, in pacl se ingela Wen nutin Mwet el ac fah muta lac po layot sin God Kulana.”
70 Ac elos nukewa fahk, “Na mea, kom Wen nutin God?”
Ac el topuk nu selos, “Kowos sifacna fahk lah nga pa el.”
71 Ac elos fahk, “Kut tia enenu kutu pac mwet loh! Kut sifacna lohng ke ma el fahk uh!”

23

Jesus Ye Mutal Pilate
(Matthew 27:1–2, 11–14; Mark 15:1–5; John 18:28–38)

1 U sac nufon tuyak ac pwanulla Jesus nu yorol Pilate,

2 ac mutawauk in fahk kas in tukakunul we: “Kut konauk mwet se inge ke el kiapu
mwet lasr uh, ac fahk nu selos in tia moli tax nu sin Caesar, ac el oayapa fahk mu el
pa Christ, sie tokosra!”
3 Ac Pilate el siyuk sel, “Ya kom pa tokosra lun mwet Jew?”
Ac el fahk, “Kom fahk na.”
4 Na Pilate el fahk nu sin mwet tol fulat ac un mwet uh, “Nga tia konauk sie sripa
in nununkeyuk mwet se inge kac.”
5 Tusruk elos kwafe yohk liki meet ah, ac fahk, “Ke na luti lal uh el purakak tukulkul
yohk inmasrlon mwet uh in acn Judea nufon. El tuh mutawauk Galilee, na pa inge
el sun acn inge.”

Jesus Ye Mutal Herod

6 Ke Pilate el lohng ma inge, el siyuk selos, “Ya mwet se inge el mwet Galilee?”
7 Ke el etauk lah Jesus el mwet in acn se ma Herod el leumi, el supwalla nu yorol,
mweyen Herod el oayapa oasr Jerusalem in pacl sac.
8 Herod el arulana insewowo ke el liyal Jesus, mweyen el lohng kacl, ac loes pacl
ma el soano elan liyal. El finsrak mu Jesus elan oru kutu mwenmen elan liye.
9 Ouinge Herod el siyuk mwe siyuk puspis sin Jesus, tusruktu wanginna top lun
Jesus nu sel.
10 Mwet tol fulat ac mwet luti Ma Sap elos kilukyak nu meet ac akyokye kas in tukak
lalos lain Jesus.
11 Herod ac mwet mweun lal elos aksruksrukel Jesus ac aklusrongtenyal; tari elos
nokmulang ke sie nuknuk na kato ac folokunulla nu yorol Pilate.
12 Herod ac Pilate eltal kawukyak in len sacna, a meet eltal asrungai.

Wotla In Anwuki Jesus
(Matthew 27:15–26; Mark 15:6–15; John 18:39—19:16)

13 Pilate el solani kewa mwet tol fulat, mwet kol, ac mwet uh,
14 ac fahk nu selos, “Kowos use mwet se inge nu yuruk ac fahk mu el kiapwelana
mwet uh. Inge nga srikal tari ye motowos, a nga tiana konauk mu oasr sufal lal ke
kutena ma kowos fahk kacl uh.
15 Oayapa Herod el tiana konauk mu oasr ma sufal lal, oru el folokunulma nu yorosr.
Wanginna ma mwet se inge orala ma fal in anwuki el kac.
16 Ke ma inge, nga ac sang in sringsring el, tari nga fah tulalla. [
17 Ke pacl in Kufwen Alukela nukewa oasr oakwuk se lal Pilate in tulala sie mwet
kapir ma mwet uh siyuk in taltalla.]*
18 Ac un mwet nufon sac tukeni wowoyak ac fahk, “Unilya! Tulalla Barabbas nu
sesr!” (
19 Barabbas el muta in kapir ke sripen sie alein ma sikyak in siti uh lain government,
oayapa ke sripen akmas ma el oru.)
20 Pilate el kena aksukosokye Jesus, oru el sifilpa kusen siyuk nu sin mwet uh kac,
21 a elos sifilpa wowoyak ac fahk, “Srupsrulak! Srupsrulak fin sakseng soko!”
22 Pilate el sifil fahk pacl se aktolu, “Ku meawin ma koluk lal uh? Nga tia ku in
konauk kutena ma lainul ma fal in anwuki el kac! Nga ac sang na in sringsring el,
tari nga tulalla.”
23 Tusruk elos sikalang in wowoyak ke kuiyalos mu Jesus elan sripsripyak fin
sakseng, nwe ke na wela siyuk lalos.
24 Ouinge Pilate el wotela mu in wi ma elos siyuk uh.

---

* **23:17** Kutu Ma Simusla u sang fus 17.

25 El tulala mwet se ma elos siyuk in ikakla uh, mwet se ma tuh muta in kapir ke
sripen alein ac akmas, ac el eisalang Jesus nu selos in oru oana ma elos lungse oru
nu sel.

Jesus El Sripsripyak Fin Sakseng
(Matthew 27:32–44; Mark 15:21–32; John 19:17–27)

26 Mwet mweun elos pwanul Jesus som, ac ke elos fahsr elos sun sie mwet Cyrene
pangpang Simon, su fahsr in utyak nu in siti uh liki acn el muta we likin siti uh. Elos
sruokilya, filiya sakseng soko ah nu facl, ac sap elan us fahsr tukun Jesus.
27 Oasr sie un mwet na lulap wi pac fahsr tokol; inmasrlon mwet inge oasr pac kutu
mutan su wowoyak ac tung ke Jesus.
28 Jesus el forang nu selos ac fahk, “Mutan Jerusalem, nimet kowos tung keik, a
keiwos sifacna ac ke tulik nutuwos an.
29 Oasr len ac tuku ke mwet uh ac fah fahk, ‘Insewowo mutan su talap, su tiana
oswe tulik ku katiti!’
30 Pacl se ingan pa mwet uh ac fahk nu ke eol uh, ‘Putati nu facsr!’ ac nu sin eol
srisrik uh, ‘Wikinkutla!’
31 Tuh fin pa inge ma ac orek nu ke sak folfol insroa,† faska ma ac orek nu ke sak
paola uh?”‡
32 Oasr pac mwet luo saya, kewana mwet orekma koluk, wi pac pwenyukla in tuh
wi Jesus anwuki.
33 Ke elos tuku nu ke acn se pangpang “Sri in Ahlunsuf” elos patkilya Jesus nu fin
sakseng soko, oayapa mwet koluk luo ah, sie layen layot ac sie layen lasa sel.
34 Jesus el fahk, “Papa, nunak munas nu selos, tuh elos tia etu ma elos oru uh.”
Elos kitalik nuknuk lal inmasrlolos ke susfa.
35 Mwet uh tu na liye ma uh ke mwet kol lun mwet Jew elos aksruksrukel ac fahk:
“El molela mwet saya uh — lela elan sifacna molella, fin pwaye el pa Christ se ma
God El sulela uh!”
36 Mwet mweun uh oayapa aksruksrukel. Elos tuku nu yorol ac sang wain vinegar
nu sel,
37 ac fahk, “Sifacna molikomla, fin pwaye kom tokosra lun mwet Jew.”
38 Kas inge simla oan lucng liki sifal, “El inge Tokosra lun mwet Jew.”
39 Sie sin mwet koluk ma wi sripsripyak uh fahk kas in angonkas nu sin Jesus:
“Mea, tia kom pa Christ? Molikomla sifacna, ac kital uh!”
40 A mwet se ngia kael ac fahk, “Ku kom tia sangeng sin God? Kom welul eis kain
kaiyuk sefanna.
41 Fal ma orek nu sik kom uh, mweyen kut eis lacnen orekma koluk lasr. A el,
wangin kutena ma koluk el oru.”
42 Na el fahk nu sin Jesus, “Jesus, esamyu ke kom tuku ke ku lun Tokosra!”
43 Jesus el fahk nu sel, “Pwayena nga fahk nu sum, misenge na kom ac wiyu in
Paradise.”

Misa Lun Jesus
(Matthew 27:45–56; Mark 15:33–41; John 19:28–30)

44 Ke apkuran nu ke infulwen len, in polo acn sac nufon lohsrla ke lusen ao tolu.
45 Kalmen faht uh wanginla, ac nuknuk lisringyen Acn Mutal Na Mutal ke Tempul
uh mihsalik infulwa, ip luo lac.
46 Jesus el wola ke sie pusra lulap ac fahk, “Papa! Nga asot ngunik nu inpoum!” El
fahkla ma inge, na el misa.

---

† **23:31** ***sak folfol insroa:*** pa pacl ma Jesus, su wangin mwatal, el srakna moul. ‡ **23:31** ***sak paola:*** pa elos su fahsr tukun Jesus a oasr mwatalos.

47 Mwet kol lun un mwet mweun el liye ma sikyak inge, ac el kaksakin God ac fahk,
“Pwayena mwet se inge el sie mwet na suwohs!”
48 Ke mwet ma fahsreni in tuh intoein ma orek uh liye ma sikyak inge, elos nukewa
usruk kwawalos ac folokelik nu lohm selos ac arulana asor.
49 Ac mwet kawuk nukewa lun Jesus, wi mutan ma welul tuku Galilee me, elos tu
loes kutu ac liye ma inge.

Jesus El Pukpuki
(Matthew 27:57–61; Mark 15:42–47; John 19:38–42)

50 Oasr mukul se, inel pa Joseph mwet Arimathea, sie siti in acn Judea. El sie mwet
wo ac suwoswos, su sie sin mwet ke Un Mwet Pwapa Fulat lun mwet Jew.
51 Tusruktu el tia insese nu ke pwapa lalos ku ma elos oru uh, ac el tupan tuku lun
Tokosrai lun God.
52 El tuh som nu yorol Pilate ac siyuk ke monin Jesus.
53 Na el sruhkya manol, pwela ke nuknuk linen se, ac filiya in sie kulyuk su
pukpukyak in eot uh, ma soenna oasr mwet misa filiyuki loac.
54 Len sac pa Friday, ac apkuranyang nu ke len Sabbath.
55 Mutan ma tuh welul Jesus tuku Galilee me elos welul Joseph in liye kulyuk sac,
ac oayapa in liye onangan mano sac.
56 Na elos folokla nu lohm elos muta we, ac mutawauk in akoela ono ac mwe keng
nu ke mano sac.
Elos mongla ke len Sabbath, oana ke oakwuk lun Ma Sap uh.

24

Moulyak Liki Misa
(Matthew 28:1–10; Mark 16:1–8; John 20:1–10)

1 Toang na ke len se emeet in wik, mutan inge som nu ke kulyuk uh ac us mwe
keng ma elos akoela ah.
2 Elos liyauk lah eot sac ipisyukla liki mutun kulyuk sac,
3 na elos utyak nu loac; tusruktu elos tiana konauk monin Leum Jesus.
4 Elos arulana fohsak ke ma inge, na in kitin pacl ah na mwet luo tu me siskalos su
nukum nuknuk na saromrom.
5 Mutan uh arulana sangeng ac faksufi ke mwet luo ah fahk nu selos, “Efu kowos
ku suk el su moul inmasrlon mwet misa?
6 El tia oasr inge; el akmoulyeyukyak tari. Esam ma el tuh fahk nu suwos ke el
muta Galilee ah:
7 ‘Wen nutin Mwet el ac fah itukyang nu inpoun mwet koluk, ac el ac fah anwuki
fin sakseng soko, na tukun len tolu el ac fah sifil moulyak.’ ”
8 Na mutan uh elos esamak kas lal inge,
9 ac folokla liki kulyuk uh, ac fahkak ma inge nukewa nu sin mwet singoul sie,
weang pac mwet wialos saya.
10 Mutan inge pa Mary Magdalene, Joanna, ac Mary nina kial James. Eltal, ac kutu
pac mutan saya ma welultal, pa tukeni fahkak ma inge nu sin mwet sap uh.
11 A mwet sap elos nunku mu mutan inge sramsram wel, oru elos tiana
lulalfongelos. [
12 Tusruktu Peter el tuyak ac kasrusr nu ke kulyuk uh. El kui nu ten ac liyauk
nuknuk linen mukena. Na el folokla nu lohm sel ac arulana fwefela ke ma sikyak
uh.]*

Fahsr Nu Emmaus
(Mark 16:12–13)

* **24:12** Kutu Ma Simusla uh wangin fus 12 loac.

13 In len sac pacna, luo pac selos fahsr in som nu in sie siti srisrik pangpang
Emmaus, sahp ac mael itkosr liki acn Jerusalem,
14 ac eltal tukeni sramsramkin ma nukewa ma sikyak uh.
15 Ke eltal kaskas ac asiyuki ke ma inge, Jesus sifacna el kalukyang nu yoroltal ac
welultal fahsr.
16 Eltal liyal, tusruktu eltal tiana akilenul.
17 Jesus el fahk nu seltal, “Mea komtal fahsr srumun an?”
Eltal tukeni tui, ac ngetnget in asor.
18 Sie seltal su pangpang Cleopas el siyuk sel, “Mea, kom mukena pa mwet mutwata
se nu Jerusalem ma tia etu ke ma orek we ke len ekasr somla me?”
19 Ac Jesus el siyuk, “Mea ingan?”
Na eltal fahk, “Ma uh ma sikyak nu sel Jesus lun Nazareth. Mwet se inge el sie
mwet palu, su kas in luti ac orekma lal arulana ku ye mutun God ac mwet uh.
20 Mwet tol fulat lasr ac mwet kol saya elos eisalang in nununkeyuk, na elos wotela
elan anwuki fin sakseng.
21 Ac kut tuh finsrak mu el pa ac aksukosokyela Israel uh! Sayen ma inge, misenge
len se aktolu tukun ma inge sikyak.
22 Kutu sin mutan ke u lasr uh aklutye kut. Elos toang na som nu ke kulyuk sac,
23 tuh tia ku in konauk manol. Elos foloko ac fahk lah elos liye sie aruruma ke
lipufan, su fahk nu seltal mu el sifil moul.
24 Kutu sin mwet wiasr uh som nu ke kulyuk sac ac konauk oana ma mutan elos
srumun ah, tusruk elos tiana liyalak.”
25 Na Jesus el fahk nu seltal, “Pwaye lah komtal arulana afon! Efu ku pahtlac fuk
komtal in lulalfongi ma nukewa ma mwet palu ah fahk?
26 Ya tia eneneyuk tuh Christ elan keok ke ma inge, na el fah utyak nu in wolana
lal?”
27 Ac Jesus el aketeya nu seltal ma fwack kacl in Ma Simusla nukewa, mutawauk
ke book lal Moses, fahsru nu ke ma simla sin mwet palu nukewa.
28 Ke eltal apkuran in sun siti srisrik se eltal fahsr nu we ah, Jesus el oru acnu mu
el ac fahla na.
29 Tuh eltal ikolilya ac fahk, “Tari muta yorosr, mweyen fongeni pa inge.” Ouinge
el utyak ac mongla yoroltal.
30 El muta in welultal mongo, na el eis bread ac pre lac kac, na el kunsalik ac sang
nu seltal.
31 Na ikakla mutaltal ac eltal akilenulak, ac in pacl sacna el wanginla liki ye mutaltal.
32 Na eltal fahk nu sin sie sin sie, “Ya insiasr tia fusrfusryak ke engan, oana sie e
tayak in kut, ke el sramsram nu sesr inkanek uh ac aketeya nu sesr ke Ma Simusla?”
33 Eltal sulaklak na tuyak ac folokla nu Jerusalem ac konauk mwet tuma lutlut
singoul sie, wi kutu pac mwet saya uh,
34 su fahk nu seltal, “Pwayena lah Leum el moulyak! El sikyang nu sel Simon!”
35 Na mwet luo ah akkalemye nu selos ma sikyak inkanek ah, ac ke eltal akilenak
Leum ke el kunsalik bread uh.

Jesus El Sikyang Nu Sin Mwet Tumal Lutlut
(Matthew 28:16–20; Mark 16:14–18; John 20:19–23; Orekma 1:6–8)

36 Ke pacl se eltal srakna srumun ma inge, Jesus sifacna el sikyak inmasrlolos [ac
fahk nu selos, “Misla nu suwos.”]†
37 Elos arulana tuninfongla, ac nunku mu elos liyauk inut se.
38 Na el fahk nu selos, “Efu kowos ku sangeng? Efu kowos ku alolo in nunak lowos
uh?

† **24:36** Kutu Ma Simusla u tia fwak nu selos, “Misla nu suwos.”

39 Ngetma liye pouk ac niuk, ac liye lah nga pa inge. Kahlyuwi na kowos ac fah etu
na pwaye, tuh inut uh wangin ikwa ac sri kac oana ke kowos liye keik uh." [
40 El fahk ma inge, ac kolang paol ac nial nu selos.]‡
41 Elos srakna tia ku in lulalfongi, ke sripen arulana yohk fwefela ac engan lalos.
Na el siyuk selos, "Ya oasr mongo yuruwos inge?"
42 Elos sang nu sel ipin ik manman se,
43 ac el eis ac kang ye mutalos.
44 Na el fahk nu selos, "Pa inge ma nga tuh fahk nu suwos ke nga srakna muta
yuruwos ah: Ma nukewa ma simla keik in Masap lal Moses, in ma simusla lun mwet
palu, ac in book in *Psalm* uh enenu na in akpwayeiyukla."
45 Na el ikasla nunak lalos in kalem ke Ma Simusla uh,
46 ac fahk nu selos, "Pa inge ma simla uh: Christ el ac fah keok, ac el ac fah moulyak
liki misa ke len se aktolu,
47 ac ke inel, pweng ke auliyak ac nunak munas ke ma koluk enenu in lutiyuk in
facl nukewa, mutawauk Jerusalem.
48 Kowos mwet loh ke ma inge.
49 Ac nga ac fah supwama nu fowos ma su Papa tumuk El wulela kac. Tusruktu
kowos enenu in mutana in siti uh nwe ke na ku lucng me fah tuku nu fowos."

Jesus El Utukyak Nu In Kusrao
(Mark 16:19–20; Orekma 1:9–11)

50 Na el kololosla nu likin siti uh ac som apkuran nu Bethany, ac el srukak paol nu
faclos ac akinsewowoyalos.
51 Ke pacl se el akinsewowoyalos inge, el som lukelos, [ac utukyak el nu inkusrao.]§
52 Elos alu nu sel, tari elos folokla nu Jerusalem, sesseslana ke engan,
53 ac len nukewa elos muta in Tempul ac sang kulo nu sin God.

‡ **24:40** Kutu Ma Simusla uh wangin fus 40 loac. § **24:51** Kutu Ma Simusla u wangin "Ac utukyak el nu inkusrao."

Pweng Wo Ke Jesus Christ Ma Simla Sel
JOHN

Tukakinyen Book In JOHN

Book se inge, *Pweng Wo Ke Jesus Christ Ma Simla Sel John*, fahkak ke Jesus lah el Kas kawil lun God, su "Kas el ekla mwet ac muta inmasrlosr." Book se inge simla tuh mwet ma riti uh in ku in lulalfongi lah Jesus pa Mwet Lango su God El tuh wulela kac, oayapa lah el Wen nutin God, ac elos fah ku in eis moul fin oasr lulalfongi lalos in el (20:31).

Mutaweyen book uh fahkak kalem lah Jesus pa Kas kawil lun God. Ip se meet ke book uh takunla kutu orekma usrnguk su akkalemye lah Jesus el Wen Nutin God, ac el Mwet Lango se ma wulela orekla kac. Tukun kas inge, oasr pac kutu sramsram in aketeya kalmen orekma usrnguk inge. Ip se inge srumun ke kutu mwet ma lulalfongi Jesus ac forla fahsr tokol, ac ke kutu mwet su lainul ac tia lungse lulalfongi. Chapter 13 nu ke 17 srumun yokna ke nunak lun Jesus nu sin mwet tumal lutlut ke fong se tukakinyukyak el, ac kas in akoelosla ac akpulaikyalos ke eku se ma sruhu el. Chapter 18 nu ke 21 srumun ke tukakyak ac sruoh lal, oayapa ke sripsripyak ac moulyak lal, ac ke sikyak lal nu sin mwet tumal lutlut tukun el moulyak ah.

Sramsram ke mutan se ma koneyukyak mu el kosro (8:1–11) bracketi meyen pus me simusla matu ac kutu pac leng meet ah sisla, ac kutu pac fuliya ke kutena yen saye.

John el srumun yokna ke mwe kite lun moul kawil in Christ — sie mwe kite su mutawauk inge, ac su ma nu selos su akilen tuh pwaye Jesus el inkanek, pwaye, ac moul. Sie pac ma kalem ke book lal *John* pa orekmakinyen ma su oasr faclu in akfisrasrye aketeya ke ma saok ke moul in ngun: oana kof, bread, kalem, mwet shepherd ac sheep natul, oa in grape ac fahko kac.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Mutaweyen book uh 1:1–18
John Baptais ac mwet tuma lutlut oemeet lun Jesus 1:19–51
Luti lun Jesus yurin mwet uh 2:1—12:50
Wik safla ke moul lun Jesus in acn Jerusalem ac acn apkuran nu we 13:1—19:42
Moulyak ac sikyang lun Leum nu sin mwet uh 20:1–31
Saflaiyen book uh: Jesus el sikyak pac Galilee 21:1–25

Kas In Moul

1 Meet liki orekla faclu, Kas* el nuna oasr yurin God, ac el oapana God.
2 Kas se inge el oasr yurin God meet liki mutaweyen faclu.
3 God El orala ma nukewa kacl. Wangin kutena ma orekla saya, fin tia ke Kas.
4 Moul uh tuku liki Kas, ac moul se inge pa ase kalem nu sin mwet uh.
5 Kalem el tolak in lohsr, ac lohsr uh kofla konela.
6 God El supwama mwet fahkak se lal, pangpang John,
7 su tuku in fahkak nu sin mwet uh ke kalem sac, tuh mwet nukewa in lohng mwe fahk se inge ac lulalfongi.
8 Tia el pa kalem sac, a el tuku in fahkak ke kalem sac.
9 Pa inge kalem na pwaye — kalem se ma tuku nu faclu ac tolak mwet nukewa.
10 Kas el nuna oasr faclu, ac God El nwe orala faclu kacl, a faclu tiana akilenul.

* **1:1** ***Kas:*** in kas Greek fahk mu "Logos" su kalmac apkuran in oana Lemlem Kulana lun God.

11 El tuku nu yen sel sifacna, a mwet lal sifacna tia eisal.
12 Tusruktu, oasr kutu sin mwet uh eisal ac lulalfongi in el; ke ma inge el oru tuh
elos in ku in ekla tulik nutin God.
13 Elos tia ekla tulik nutin God ke inkanek in isusla lun mwet, ku ke lungse lun
mwet, a ke oakwuk lun God.
14 Kas el ekla mwet ac muta inmasrlosr, sessesla ke kulang ac pwaye. Kut liye
wolana lal, wolana su el eis ke sripen el Wen sefanna nutin Papa.
15 John el kaskas kacl. El wowoyak ac fahk, “Pa inge el su nga tuh kaskas kac ke
nga fahk, ‘El tuku tukuk, tusruktu el fulat likiyu, mweyen el nuna oasr meet liki nga
tuh isusla.’ ”
16 Liki lungkulang yoklana lal el kalwenina in ase mwe insewowo nu sesr nukewa.
17 God El ase Ma Sap kacl Moses, a kulang ac pwaye tuku kacl Jesus Christ.
18 Wangin sie mwet na liye God, a wen sefanna natul, su oana God ac muta sisken
Papa pacl nukewa, el pa arulana fahkulak kalem nu sin mwet uh.

Kas Sel John Baptais
(Matthew 3:1–12; Mark 1:1–8; Luke 3:1–18)

19 Mwet fulat lun mwet Jew in Jerusalem supwala kutu mwet tol ac mwet Levi nu
yorol John in tuh siyuk sel, “Su kom an?”
20 John el tia srunga topuk, ac el fahk lemtulauk, “Tia nga pa Christ.”
21 Elos siyuk, “Na fin ouingan, su kom an? Kom pa Elijah?”
John el topuk, “Mo, tia nga pa el.”
Elos siyuk, “Kom pa Mwet Palu sac?”
El topuk, “Mo.”
22 Elos fahk, “Na fahk nu sesr lah su kom an. Mea kom ac fahk keim sifacna? Enenu
kut in us sie top folokla nu yorolos su supwekutme.”
23 John el topuk ke kas ma mwet palu Isaiah el simusla:
“Nga pa ‘pusren sie su wowoyak yen mwesis:
Oru sie innek suwohs nu sin Leum elan fahsr kac!’ ”
24 Na mwet utuk kas ma supweyukla sin mwet Pharisee,
25 elos siyuk sel, “Fin tia kom pa Christ ku Elijah ku Mwet Palu sac, efu ku kom
baptaisi mwet uh?”
26 John el topuk ac fahk, “Nga baptais ke kof, tusruktu oasr sie su muta inmasrlowos
su kowos tiana akilen.
27 El tuku tukuk, tusruktu nga kupansuwol in tulala ah losyen fahluk lal.”
28 Ma inge nukewa sikyak in acn se pangpang Bethany, ma oan kutulap in Infacl
Jordan,† yen John el orek baptais we.

Lamb Nutin God

29 Len se toko ah, John el liyalak Jesus ke el tuku nu yorol, ac el fahk, “Liye, Lamb
nutin God pa ingo, su eela ma koluk lun faclu!
30 Pa inge el su nga tuh kaskas kac ke nga fahk, ‘Mwet se ac tuku tukuk, tusruktu
el fulat likiyu, mweyen el nuna oasr meet liki nga tuh isusla.’
31 Nga tuh tiana etu lah su el, tusruktu nga tuku baptaisi mwet ke kof in fahkulak
nu sin mwet Israel.”
32 Ac John el fahkak pac ouinge, “Nga sifacna liye ke Ngun oatui oana sie wuleoa
inkusrao me, ac oan facl.
33 Nga srakna tia etu lah el pa mwet sac, a God, su supweyume in baptais ke kof,
El fahk nu sik, ‘Kom fah liye Ngun oatui ac oan fin sie mwet. El pa mwet se ma ac
baptais ke Ngun Mutal.’ ”
34 Na John el fahk, “Nga liye tari, ac nga fahk nu suwos lah el pa Wen nutin God.”

† **1:28** ***Bethany, ma oan kutulap in Infacl Jordan:*** acn se inge sie liki Bethany se ma oan fototo nu Jerusalem.

Mwet Tuma Lutlut Oemeet Lun Jesus

35 In len se toko ah, John el sifilpa tu insac, wi luo sin mwet tuma lutlut lal.
36 El liye ke Jesus el fahsryak, na John el fahk, “Pa ingo Lamb nutin God!”
37 Mwet lutlut luo lal eltal lohng ke el fahk ouinge, na eltal fahsr tokol Jesus.
38 Jesus el tapulla ac liye lah eltal fahsr tokol, ac el siyuk, “Mea komtal suk an?”
Na eltal topuk, “Rabbi, kom muta oya?” (Kalmen Rabbi pa “Mwet luti.”)
39 Jesus el topuk, “Fahsru liye.” (In pacl sac ac ao akosr ma ke tafun len tok.) Ouinge eltal welul som ac liye yen el muta we, ac mutana yorol nwe ke ekela.
40 Sie seltal pa Andrew, ma lel Simon Peter.
41 El sa na konalak Simon, ma lel, ac fahkang nu sel, “Kut konalak Messiah.” (Kalmen kas se inge pa “Christ.”)
42 Na el pwanulla Simon nu yurin Jesus.
Jesus el ngetang nu sel ac fahk, “Kom pa Simon wen natul John, tusruktu ac fah pangpang kom Cephas.” (Ine se inge oapana Peter, ac kalmac pa “eot.”)

Jesus El Pangnol Philip ac Nathanael

43 Len se tok ah, Jesus el nunkauk elan som nu Galilee. El liyalak Philip ac fahk nu sel, “Fahsru wiyu!”
44 (Philip el mwet Bethsaida, siti se na ma Andrew ac Peter muta pac we.)
45 Philip el konalak Nathanael ac fahk nu sel, “Kut konauk mwet se ma Moses el sim kacl in book in Ma Sap, oayapa su mwet palu simusla kacl. El pa Jesus, wen natul Joseph, mwet Nazareth.”
46 Na Nathanael el siyuk, “Ya oasr ma wo ku in tuku Nazareth me?”
Philip el fahk, “Fahsru ac liye.”
47 Ke Jesus el liyal Nathanael lah el fahsr nu yorol, el kaskas kacl ac fahk, “Mwet Israel na pwaye se pa inge. Wangin ma sufal in el!”
48 Nathanael el siyuk sel, “Kom ku eteyu?”
Ac Jesus el fahk, “Nga liye kom ke kom muta ye sak fig soko, meet liki Philip el pangon kom ah.”
49 Na Nathanael el fahk, “Mwet Luti, kom Wen nutin God! Kom Tokosra lun Israel!”
50 Jesus el fahk nu sel, “Ya kom lulalfongi mweyen na nga fahkot lah nga liye kom ye sak fig soko ah? Kom ac fah liye ma yohk liki ma inge!”
51 Ac el fahk nu selos, “Nga fahk na pwaye nu suwos: kowos ac fah liye kusrao ikakelik, ac lipufan lun God sowak ac oatui nu fin Wen nutin Mwet.”

2

Sie Marut In Cana

1 Len luo toko marut se orek in Cana, sie siti srisrik in acn Galilee. Nina kial Jesus el tuh oasr we,
2 na Jesus ac mwet tumal lutlut elos wi pac suliyuk nu ke marut sac.
3 Ke pacl se lisr wain ah, nina kial Jesus el fahk nu sel, “Lisr wain uh.”
4 Jesus el fahk nu sel, “Nina, kom in tia fahk nu sik ma nga in oru. Pacl luk uh soenna tuku.”
5 Na nina kial el fahk nu sin mwet kulansap uh, “Oru ma nukewa ma el fahk kowos in oru.”
6 Oasr ma sap ke alu lun mwet Jew nu ke aknasnasye pao, na ke sripa se inge tuh oasr sufa eot onkosr mwe neinyuk kof oan we. Kais sie sufa inge sufa na lulap, ku in nein sunun gallon longoul nu ke tolngoul.
7 Jesus el fahk nu sin mwet kulansap uh, “Nwakla sufa inge ke kof.” Na elos nwakla nwe ke na nwanala.

8 Na el fahk nu selos, “Inge, utiya kutu kof an ac usla nu yurin mwet se ma liyaung
kufwa uh.” Elos usla kof ah nu yorol,
9 ac el ema tuh na ekla nu ke wain. El tiana etu lah wain inge tuku ya me (tusruktu
mwet kulansap ma utiya kof ah elos etu). Ouinge el pangonma mukul se ma ac marut
10 ac fahk nu sel, “Mwet uh mutana srukak wain wowo meet, na tukun mwet uh
ac nim yohk kac, elos fah srukak wain ma tia arulana wo. A kom sruokya na wain
ma wo uh nwe ke pacl se inge!”
11 Jesus el oru mwenmen se oemeet inge in Cana in Galilee. El akkalemyela wolana
lal we, ac mwet tumal lutlut elos lulalfongel.
12 Tukun ma inge, Jesus ac nina kial ac mwet lel, oayapa mwet tumal lutlut, elos
som nu Capernaum ac muta we ke kutu len.

Jesus El Som Nu Ke Tempul
(Matthew 21:12–13; Mark 11:15–17; Luke 19:45–46)

13 In pacl sac tuh apkuranyang nu ke Kufwen Alukela, ouinge Jesus el som nu
Jerusalem.
14 Ke el som nu in Tempul, el liye lah oasr mwet kukakin cow, sheep, wule, ac
oayapa mwet ayaol mani elos muta pac ke tepu lalos we.
15 Ke ma inge el orala mwe sringsring sucl soko ac sang lusla sheep ac cow nukewa
liki Tempul uh. El oankiya pac tepu lun mwet ayaol mani, ac mani lalos rakelik.
16 El sap nu sin mwet ma kuka wule, “Usla ma inge liki acn inge! Tia sifil orekmakin
lohm sin Papa tumuk mu acn in kuka se!”
17 Mwet tumal lutlut elos esam lah Ma Simusla uh fahk, “O God, moniyuk luk nu
ke Tempul lom firirrir in nga oana sie e.”
18 Mwet fulat lun mwet Jew elos forang nu sel ac siyuk, “Mwe akul fuka kom ku in
oru in akkalemye nu sesr lah oasr suwohs lom in oru ma inge?”
19 Jesus el fahk, “Kunausla Tempul se inge, ac in len tolu nga fah sifilpa musaela.”
20 Ac elos fahk nu sel, “Yac angngaul onkosr pa tuh musaiyuk Tempul se inge! Ya
kom ac sifilpa musaela ke len tolu?”
21 Tusruktu tempul se ma Jesus el sramsram kac inge pa manol sifacna.
22 Ouinge ke el akmoulyeyukyak liki misa, mwet tumal lutlut elos esamak lah el tuh
fahk ma se inge, ac elos lulalfongi Ma Simusla ac ma Jesus el fahk.

Etu Lun Jesus Ke Ouiyen Moul Lun Mwet uh

23 Ke Jesus el muta Jerusalem ke pacl lun Kufwen Alukela, mwet puspis lulalfongi
in el ke elos liye mwenmen ma el oru.
24 Tusruktu Jesus el tia sifacna fuhlelang nu selos, mweyen el arulana etu moul lun
mwet uh.
25 Tia enenu kutena mwet in fahkak nu sel ke ouiyen mwet uh, mweyen el sifacna
etu ma nukewa ma oan in nunak lalos.

3

Jesus ac Nicodemus

1 Oasr sie mwet kol lun mwet Jew pangpang Nicodemus, su ma in u lun mwet
Pharisee.
2 Sie fong ah el som nu yurin Jesus ac fahk nu sel, “Rabbi,* kut etu lah kom sie
mwet luti supweyukme sin God. Wangin sie mwet ku in oru mwenmen ma kom oru
God El fin tia welul.”
3 Jesus el fahk, “Nga fahk na pwaye nu sum: sie mwet el fin tia sifil isusla, el koflana
liye Tokosrai lun God.”

---

* **3:2** ***Rabbi:*** liye 1:38.

4 Na Nicodemus el siyuk sel, “Sie mwet matu ac sifilpa osweyukla fuka? Mea, el ku
in sifil ilyak nu insien nina kial ac isusla pacl se akluo?”
5 Jesus el topuk, “Nga fahk na pwaye nu sum: sie mwet el fin tia isusla ke kof ac
Ngun, el koflana ilyak nu in Tokosrai lun God.
6 Mwet su isusla ke ikwa, ma lun ikwa; a mwet su isusla ke Ngun, ma lun ngun.
7 Nik kom lut mweyen nga fahk lah kowos nukewa enenu in sifilpa isusla.
8 Eng uh tuh nu yen el lungse. Kom lohng kusa, a kom tia etu yen el tuku we me,
ku yen el ac som nu we. Ac oapana inge elos nukewa su isusla ke Ngun.”
9 Nicodemus el siyuk, “Mea, ku in ouingan?”
10 Jesus el topuk, “Kom sie mwet luti fulat in Israel, ya pwaye kom tia etu ma se
inge?
11 Nga fahk na pwaye nu sum: kut kaskas ke ma kut etu, ac fahkak ma kut liye uh.
Ne ouinge, wangin sie suwos lulalfongi ma kut fahk uh.
12 Kowos tia lulalfongiyu ke nga fahk nu suwos ke ma lun faclu, na kowos ac
lulalfongiyu fuka nga fin kaskas ke ma nu inkusrao?
13 Soenna oasr sie mwet na sowak nu inkusrao sayen Wen nutin Mwet, su oatui
inkusrao me.”
14 Oana ke Moses el tuh srupusrak serpent bronze soko fin sak soko in acn mwesis
ah, in ouiya sacna Wen nutin Mwet el fah sripsripyak,
15 tuh elos nukewa su lulalfongi in el elos fah ku in ilyak nu ke sie moul sasu wangin
saflaiya.
16 Tuh God El lungse faclu ouinge: El ase Wen sefanna natul, tuh elos nukewa su
lulalfongi in el fah tia misa, a elos fah eis moul ma pahtpat.
17 Tuh God El tia supwama Wen natul in tuh nununku faclu, a tuh faclu in eis moul
kacl.
18 Kutena mwet su lulalfongi in Wen el tia nununkeyuk; tusruktu kutena mwet su
tia lulalfongi, el nununkeyuk tari, mweyen el tia lulalfongi in Wen sefanna nutin God.
19 Pa inge luman nununku sac: kalem tuku tari nu faclu, a mwet uh elos lungse
lohsr yohk liki kalem sac, mweyen orekma lalos uh koluk.
20 Kutena mwet su oru ma koluk el srunga kalem, ac el fah tia tuku nu ke kalem,
mweyen el tia lungse orekma koluk lal in liyeyuk.
21 A kutena mwet su oru ma pwaye el tuku nu ke kalem, tuh in kalem lah ma el
oru el oru in akos God.

Jesus ac John Baptais

22 Tukun ma inge, Jesus ac mwet tumal lutlut elos som nu in acn Judea, ac el muta
yorolos we ke kutu pacl, ac el baptaisi mwet.
23 John el oayapa oru baptais lal in acn Aenon apkuran nu Salim, mweyen yohk kof
in acn sac. Mwet uh fahsrel ac el baptaiselos.
24 (Ma inge ma meet liki John el kapiri in presin.)
25 Kutu sin mwet lutlut lal John mutawauk in akukuin yurin sie mwet Jew ke ouiyen
aknasnas ke alu lun mwet Jew.
26 Ke ma inge elos som nu yorol John ac fahk nu sel, “Mwet Luti, kom esam mwet
se ma tuh wi kom layen kutulap ke infacl Jordan, mwet se ma kom tuh fahkak kac
ah? Inge el wi pac orek baptais, ac mwet uh rirla nu yorol!”
27 John el topuk, “Wangin ma ku in sikyak nu sin sie mwet, fin tia ma sin God me.
28 Kowos sifacna mwet loh luk ke nga tuh fahk, ‘Tia nga pa Christ, a supweyukme
nga meet lukel.’
29 In pacl in marut, mukul se ma marut uh ac ma kial pa mutan sac. Tusruktu mwet
kawuk se lun mukul sac el engankin lah el tu siskal ac lohng pusren mukul marut

sac. Ouinge engan luk uh oapana engan lun mukul se ma kawuk lun mukul marut sacn.
30 Ac fah puseni mwet fahsr tukun Jesus, ac mwet luk uh ac fah pueni."

El Su Tuku Inkusrao Me

31 El su tuku lucng me el fulat liki nukewa. El su ma faclu me el ma lun faclu ac el kaskas ke ma lun faclu, a el su tuku inkusrao me el fulat liki nukewa.
32 El fahkak ke ma el liye ac lohng tari, a wangin mwet lulalfongi ma el fahk uh.
33 Kutena mwet su lulalfongi ma el fahk, el akkalemye lah el lulalfongi lah ma God El fahk uh ma pwaye.
34 El su God El supwama el fahk kas lun God, mweyen God El sang nufon Ngun lal nu sel.
35 Papa El lungse Wen natul, ac El sang elan ku fin ma nukewa.
36 Kutena mwet su lulalfongi ke Wen oasr moul ma pahtpat lal. Kutena mwet su seakos Wen fah wangin moul lal, a el ac fah mutana ye kaiyuk lun God.

4

Jesus ac Sie Mutan Samaria

1 Jesus el etu lah mwet Pharisee elos lohng tuh pus mwet el baptaisela, oayapa pus mwet tuma lutlut lal lukel John.
2 (Pwayeiya uh, Jesus sifacna el tiana baptaisela kutena mwet. Mwet tumal lutlut mukena pa baptaisi mwet.)
3 Ouinge ke Jesus el lohng ma fwack inge, el fahsr liki acn Judea ac som nu Galilee.
4 Ke el folok nu Galilee, el enenu in fahsr sasla acn Samaria.
5 Na el sun sie siti srisrik in Samaria pangpang Sychar, ma apkuran nu ke ipin acn se ma Jacob el tuh sang lal Joseph, wen natul.
6 Lufin kof lal Jacob oan we, ac Jesus el pituki siska ke sripen el totola ke fahsr lal. Pacl se inge apkuran nu ke infulwen len.
7 Sie mutan Samaria el tuku in ut kof, ac Jesus el fahk nu sel, "Ase nimuk kutu kof an."
8 (Mwet tumal lutlut elos som tari in moul mongo in siti uh.)
9 Mutan sac fahk, "Kom sie mwet Jew, a nga mwet Samaria se — na fuka tuh kom ku in ngusr kof sik kom in nim?" (Mwet Jew tia ku in orekmakin ahlu ma mwet Samaria orekmakin.)
10 Jesus el fahk, "Kom tia etu ke mwe sang ma God El akoo in sot nu sum, ac kom tia pac etu lah su siyuk mwe nim sum. Kom funu etu, kom lukun siyuk sik ac nga sot nu sum kof in moul."
11 Ac mutan sac fahk, "Leum se, wangin mwe ut kof lom, ac lufin kof se inge loal. Kom ac eis kof in moul an fuka?
12 Jacob, papa matu tumasr, pa pukanak lufin kof se inge ac likiya nu sesr. El, ac wen natul, ac un kosro natul nukewa elos nim kof kac. Ya kom pangon kom yohk lukel Jacob?"
13 Jesus el topuk, "Kutena mwet su nim kof se inge fah sifilpa malu,
14 a kutena mwet su nim ke kof se ma nga fah sang nu sel, ac fah tiana sifilpa malu. Tuh kof se ma nga fah sang nu sel ac fah ekla sie unon in kof in el, su ac fah sang nu sel kof in moul, oayapa moul ma pahtpat."
15 Ac mutan sac fahk, "Leum se, use nimuk kutu kof sacn! Na nga fah tia sifilpa malu, ac nga fah tia enenu in tuku nu inse inge in ut kof."
16 Jesus el fahk nu sel, "Fahla solama mukul tomom an, na komtal foloko nu yuruk."
17 Ac mutan sac fahk, "Wangin mukul tumuk."
Jesus el fahk, "Pwaye fahk lom an lah wangin mukul tomom.

18 Kom tuh payuk sin mukul limekosr, ac mukul se kom muta yoro inge tia ma
tomom. Kom kaskas pwaye nu sik."
19 Na mutan sac fahk, "Nga akilen tuh kom mwet palu se.
20 Mwet matu tumuk meet ah elos tuh alu nu sin God fineol soko inge, a kowos
mwet Jew fahk mu Jerusalem mukena pa acn se ma fal mwet uh in alu nu sin God
we."
21 Jesus el fahk nu sel, "Mutan, lulalfongiyu, mweyen pacl se ac tuku ke mwet fah
tia alu nu sin Papa fineol soko inge ku in Jerusalem.
22 Kowos mwet Samaria tia arulana etu lah su kowos alu nu se, tusruktu kut mwet
Jew etu lah su kut alu nu se, mweyen molela lun God nu sin mwet uh ac tuku ke
mwet Jew.
23 Tusruktu pacl se ac tuku, aok tuku tari, ke mwet alu pwaye elos ac kolyuk ke
ngun in alu nu sin Papa fal nu ke ma pwaye. Pa inge elos su Papa El suk in alu nu
sel.
24 God El Ngun, ac ku lun Ngun lal mukena pa oru mwet uh in alu nu sel ke pwaye."
25 Mutan sac fahk nu sel, "Nga etu lah Messiah el ac tuku — el su kut pangon
'Christ.' Ac ke el ac tuku el fah aketeya ma nukewa nu sesr."
26 Ac Jesus el fahk, "Nga pa el, nga su kaskas nu sum."
27 In pacl sac mwet tumal lutlut lun Jesus elos foloko, ac elos arulana lut in liye lah
el kaskas nu sin mutan se. Tusruktu wangin sie selos fahk nu sin mutan sac, "Mea
kom lungse?" ku siyuk sin Jesus, "Efu kom ku sramsram nu sin mutan sac?"
28 Na mutan sac filiya sufa in kof lal ac folokla nu in siti uh, ac fahk nu sin mwet
we,
29 "Fahsru liye mwet se su fahkma nu sik ma nukewa nga oru meet ah. Ya acnu tia
el pa Christ?"
30 Ouinge elos som liki siti uh ac tuku nu yurin Jesus.
31 In pacl sac, mwet lutlut elos kwafe sin Jesus, "Mwet Luti, eiswin kutu mwe mongo
uh!"
32 A el topuk ac fahk nu selos, "Oasr mwe mongo nak ma kowos tia etu kac."
33 Ouinge mwet tumal lutlut elos mutawauk in asiyuki inmasrlolos sifacna, "Ya oasr
mwet use mwe mongo nu yorol?"
34 Jesus el fahk nu selos, "Mwe mongo nak pa in akos ma lungse lun El su
supweyume, ac in aksafye orekma El ase nu sik in oru.
35 Oasr soakas se lowos ma fahk mu, 'Malem akosr lula na pacl in kosrani.' Tusruktu
nga fahk nu suwos, ngetla liye imae akwoya. Fahko kac matula inge, ac akola nu ke
kosrani!
36 Mwet se su kosrani el eis molin kosrani lal ke el eisani fahko nu ke moul ma
pahtpat. Ke ma inge, el su yukwiya ac el su sifani fah tukeni engan.
37 Tuh soakas sac pwaye ma fahk mu, 'Sie mwet yukwiya, ac sie pacna mwet fah
kosrani.'
38 Nga supwekowosla in eisani fahko in sie ima ma kowos tia orekma kac. Kutena
mwet tuh orekma kac, a kowos eis woiyen orekma lalos."
39 Mwet puspis sin mwet Samaria in siti sac lulalfongi ke Jesus ke sripen mutan sac
fahk, "El fahkma nu sik ma nukewa su nga tuh oru meet ah."
40 Ouinge ke mwet Samaria elos tuku nu yurin Jesus, elos kwafe sel elan muta
yorolos, na el muta we len luo.
41 Mwet puspis wi pac lulalfongi ke sripen fahkak lal,
42 ac elos fahk nu sin mutan sac, "Inge kut lulalfongi, tia ke sripen ma kom fahk, a
ke sripen kut sifacna lohngol, ac kut etu lah pwaye, el pa Mwet Lango lun faclu."

Jesus El Akkeyala Wen Se Nutin Sie Mwet Kol Fulat

43 Tukun Jesus el muta we ke len luo, el mukuiyak ac som nu Galilee.

44 El tuh sifacna fahk, “Sie mwet palu el tia akfulatyeyuk in facl sel sifacna.”
45 Ke el sun acn Galilee, mwet in acn sac paingul mweyen elos wi som nu ke Kufwen Alukela se ma orek Jerusalem, ac elos tuh liye ma nukewa ma el oru ke pacl in kufwa sac.
46 Toko Jesus el folokla nu Cana in Galilee, acn se ma el tuh ekulla kof nu ke wain we. Oasr sie mwet fulat lun government tuh muta we su wen se natul mas in acn Capernaum.
47 Ke el lohng lah Jesus el tuku liki acn Judea nu Galilee, el som nu yorol ac siyuk sel elan som nu Capernaum ac akkeyala wen se natul, su apkuran in misa.
48 Jesus el fahk nu sel, “Kowos fin tia liye orekma usrnguk ku mwenmen, kowos fah tia lulalfong.”
49 Na mwet sac fahk, “Leum, fahsru wiyu meet liki tulik se nutik ah misa.”
50 Jesus el fahk nu sel, “Fahsrot, wen nutum el ac moul na!” Mwet sac lulalfongi kas lun Jesus ac el som.
51 Ke el srakna fahsr inkanek uh, mwet kulansap lal ah sonol ac fahk nu sel, “Wen nutum el kwela!”
52 El siyuk selos lah ac pacl su wen se natul ah kwela, ac elos topuk, “Fol lal ah wanginla lukel ke ao se ma tafun len tok ekea.”
53 Na papa sac esamak lah ac ao sac pacna pa Jesus el fahkang nu sel mu, “Wen nutum el ac moul na.” Ouinge el, ac sou lal nukewa lulalfongila.
54 Pa inge mwenmen se akluo ma Jesus el oru tukun el foloko liki acn Judea nu Galilee.

5

Jesus El Akkeyala Sie Mwet Sisken Lulu Bethesda

1 Tukun ma inge, Jesus el som nu Jerusalem nu ke sie kufwa lun mwet Jew.
2 Oasr lulu in kof se oan apkuran nu ke Mutunpot lun Sheep in Jerusalem, ac oasr sawalsrisr limekosr kac. Inen lulu sac pa Bethesda in kas Hebrew.
3 Mwet mas puspis oan fin sawalsrisr inge — mwet kun, mwet maskin nia, ac mwet ul. [Elos soano kof uh in noanoayak,
4 mweyen kutu pacl uh, sie lipufan lun Leum ac oatui nu in lulu sac ac oru kof uh in noanoayak. Mwet mas se ma ac sroang oemeet nu in lulu uh tukun kof uh noanoayak uh ac kwela liki mas lal uh.]*
5 Oasr sie mukul muta we su mas yac tolngoul oalkosr.
6 Jesus el liye lah el oan we, ac el etu lah mukul sac mas ke pacl na loeloes; ouinge el siyuk sel, “Ya kom lungse kwela?”
7 Mwet mas sac topuk nu sel, “Leum, wangin mwet luk in filiyuwi in lulu uh ke pacl se kof uh noanoayak uh. Pacl nukewa nga ac srike in sroang nu in kof uh, oasr na mwet ac sroang meet likiyu.”
8 Jesus el fahk nu sel, “Tukakek, srukak mwe oan kiom, ac fahsr.”
9 Na mukul sac kwela in pacl sacna. El srukak mwe oan kial ac mutawauk in fahsr. Len sac len Sabbath.
10 Ke ma inge mwet fulat lun mwet Jew elos fahkang nu sin mukul se ma kwela ah, “Len Sabbath se pa inge. Lain Ma Sap lasr kom in lippise mwe oan kiom ac fahsr.”
11 El topuk, “Mwet se ma akkeyeyula pa sap nga in srukak mwe oan kiuk ac fahsr.”
12 Elos siyuk sel, “Su mwet se sap kom in oru angan uh?”
13 Tuh mukul se ma kwela ah tiana etu lah su Jesus, mweyen arulana pukanten mwet in acn sac, ac Jesus el illa na som.

* **5:4** Kutu Ma Simusla uh sang fus 3b–4; pa oru bracketi uh.

14 Tok, Jesus el sonol in Tempul ac fahk nu sel, “Liye, kom kwela inge. Ke ma inge
nimet sifil oru ma koluk, mweyen kom fin sifil oru, ac oasr ma na koluk liki ku in
sikyak nu sum.”
15 Na mukul sac som ac fahk nu sin mwet fulat lun mwet Jew lah Jesus pa mwet se
akkeyalla ah.
16 Ke ma inge elos mutawauk in aklokoalokye Jesus, ke sripen el akkeyala mwet se
ke len Sabbath.
17 Jesus el fahk nu selos, “Papa tumuk El orekma pacl nukewa, pwanang nga enenu
in orekma pac.”
18 Fahk se inge oru mwet fulat lun mwet Jew arulana suk in unilya. Tia ke sripen el
kunausla Ma Sap ke len Sabbath mukena, a el fahk mu God pa Papa tumal, su kalmac
uh pa el oana God.

Ku Fulat Lun Wen

19 Ke ma inge Jesus el topkolos ac fahk, “Nga fahk na pwaye nu suwos: Wen el tia
ku in oru kutena ma ke ku lal sifacna. El oru na ma el liye Papa tumal El oru. Ma
Papa El oru, Wen el oru pac.
20 Tuh Papa El lungse Wen, ac akkalemye nu sel ma nukewa ma El sifacna oru. El
fah fahkak nu sel orekma yohk liki inge tuh elan oru, ac kowos nukewa fah fwefela
kac.
21 Oana ke Papa El akmoulyauk mwet misa ac sang moul nu selos, ouinge Wen el
fah sang moul nu selos su el lungse sang nu se.
22 Papa sifacna El tia nununku kutena mwet. El sang nu sin Wen natul ku nukewa
in nununku,
23 ouinge mwet nukewa fah akfulatye Wen in oana ke elos akfulatye Papa. Kutena
mwet su tia sunakin Wen elos tia pac sunakin Papa su supwalma.
24 “Nga fahk na pwaye nu suwos: kutena mwet su lohng kas luk ac lulalfongi in El
su supweyume, el ilyak tari nu ke moul kawil. El fah tia nununkeyuk, a el illa liki
misa nu ke moul.
25 Nga fahk na pwaye nu suwos: pacl se ac fah tuu — kaok tuku tari — ke mwet
misa fah lohng pusren Wen nutin God, ac elos su porongo fah moulyak.
26 Oasr ku lun Papa in sang moul, ac El sang ku sac pacna nu sin Wen natul.
27 Ac El asang nu sin Wen tuh in el pa ac nununku mwet uh, mweyen el Wen nutin
Mwet.
28 Nik kowos lut ke ma se inge: pacl se ac tuku ke mwet misa nukewa fah lohng
pusracl
29 ac ilme liki kulyuk lalos. Elos su oru ma wo fah moulyak nu ke moul, a elos su
oru ma koluk fah moulyak nu ke nununku ac lisyukla.

Mwet Loh Kacl Jesus

30 “Wangin ma nga ku in oru ke ku luk sifacna. Nga oru nununku luk fal nu ke ma
God El fahk nu sik, ke ma inge nununku luk suwohs, mweyen nga srike in oru ma
lungse lun El su supweyume, ac tia ma lungse luk sifacna.
31 “Nga fin orek loh keik sifacna, mwet uh tia ku in etu lah pwaye.
32 Tusruktu oasr pac mwet se saya su orek loh keik, ac nga etu lah ma el fahk keik
uh ma pwaye.
33 Kowos tuh supwala mwet utuk kas lowos nu yorol John, ac el fahkak kas na
pwaye keik.
34 Nga tia enenu sie mwet in orek loh keik. Nga fahk na ma inge tuh kowos in
moulla.
35 John el oana sie lam ma firirrir ac kalem, ac kowos tuh engankin kalem sac ke
kitin pacl.

36 Tusruktu oasr ma loh keik su yohk liki ma loh lal John: pa orekma ma nga oru,
su Papa tumuk El ase nu sik in oru. Ma inge pa kaskas keik, ac fahkak pac lah Papa
pa supweyume.
37 Oayapa Papa, su supweyume, El orek loh keik. Kowos soenna lohng pusracl ku
liye mutal,
38 ac kowos tia pacna sang kas lal uh in oan in kowos, mweyen kowos tiana
lulalfongi kacl su El supwama.
39 Kowos lutlut ke Ma Simusla mweyen kowos nunku mu kowos ku in konauk moul
ma pahtpat kac. Ac Ma Simusla inge fahkak pac keik!
40 Ne ouinge, a kowos tia lungse tuku nu yuruk tuh kowos in eis moul.
41 "Nga tia suk kaksak sin mwet.
42 A nga etekowos, ac nga etu lah wangin lungse lowos nu sin God.
43 Nga tuku ke ku fulat lun Papa tumuk, a kowos tia eisyu. A siena mwet fin tuku
ke ku lal sifacna, kowos ac eisal.
44 Kowos lungsena kaksakin sin sie sin sie, a kowos tia srike in suk kaksak sel su
mukefanna God. Na kowos ac lulalfongiyu fuka?
45 Nik kowos nunku mu nga pa ac tukakin kowos nu sin Papa tumuk. Moses, su
kowos filiya finsrak lowos se, el na pa ac fah tukakin kowos uh.
46 Kowos funu lulalfongi na pwaye kacl Moses, kowos lukun lulalfongiyu, mweyen
oasr na ma el simusla keik.
47 A ke kowos tia lulalfongi ma el simusla uh, kowos ac lulalfongi fuka ma nga fahk
uh?"

6

Jesus El Kiteya Limekosr Tausin Mwet Mukul
(Matthew 14:13–21; Mark 6:30–44; Luke 9:10–17)

1 Tukun ma inge, Jesus el kal sasla in Lulu Galilee (su oayapa pangpang Lulu
Tiberias).
2 Oasr sie un mwet na lulap fahsr tokol, mweyen elos liye mwenmen el oru ke el
akkeyala mwet mas.
3 Jesus el utyak fin soko inging ac pituki wi mwet tumal lutlut.
4 Pacl in Kufwen Alukela apkuran me.
5 Jesus el ngetla liye lah sie un mwet na lulap tuku nu yorol, ke ma inge el siyuk
sel Philip, "Kut ac konauk oya mongo ma fal in kiteya u na lulap se inge?"
6 (El fahk ma se inge in srikal Philip — el etu tari ma el ac oru.)
7 Philip el topuk ac fahk, "In kitalos nukewa ke ipin bread na srisrik se, ac yohk liki
ipin silver luofoko kut ac enenu."
8 Andrew, sie pac sin mwet tumal lutlut, su ma lel Simon Peter, el fahk,
9 "Tulik mukul se oasr inge su oasr lof in bread barley limekosr ac ik lukwa sel.
Tusruktu sufal na pwaye in sang kiteya mwet inge."
10 Jesus el fahk nu selos, "Fahk nu sin mwet uh in muta nu ten." (Acn na mahma se
pa inge.) Ouinge mwet nukewa muta; sahp ac oasr tausin limekosr ma mwet mukul.
11 Jesus el eis bread uh, sang kulo nu sin God, ac kitalik nu sin mwet nukewa su
muta in acn sac. El oru oapana nu ke ik ah, na elos nukewa eis fal nu ke enenu lalos.
12 Ke elos nukewa kihpi, el fahk nu sin mwet tumal lutlut, "Orani ma yolyak an,
tuh kut in tia kunausten."
13 Ouinge elos orani luwen mongo uh ac nwakla fotoh singoul luo ke ma yolyak ke
lof limekosr ma mwet ah mongo kac.
14 Ke mwet uh liye mwenmen ma Jesus el oru inge, elos fahk, "Pwayena lah pa inge
Mwet Palu se ma ac tuku nu faclu!"

15 Jesus el etu lah elos akoo in tuku sruokilya ke ku in oru elan tokosra, ouinge el
sifilpa mukena utyak nu fin inging uh.

Jesus El Fahsr Fin Kof uh
(Matthew 14:22–32; Mark 6:45–52)

16 Ke ekela, mwet tumal lutlut lun Jesus elos tufokla nu ke lulu sac,
17 sroang nu fin oak soko, ac kal in folokla nu Capernaum. Inge lohsrani tari, a
Jesus el soenna tuku nu yorolos.
18 In pacl sac eng na upa se tuhyak, ac fin kof uh pulkulakyak.
19 Mwet lutlut elos kal mael tolu ku akosr, na elos liyalak Jesus lah el fahsr fin kof
uh, ac apkuranyang nu ke oak okoalos, na elos tuninfongla.
20 Jesus el fahk nu selos, “Nik kowos sangeng. Nga pa inge!”
21 Na elos enganak ac srakulang nu fin oak uh, ac in pacl sacna oak uh sun pe acn
ah, yen ma elos kal nu we.

Mwet uh Sokol Jesus

22 Len se tok ah, un mwet se ma mutana lefahl sac, elos esam lah oak soko na pa
tuh oan pe acn ah, ac elos etu lah Jesus el tia wi mwet tumal lutlut sroang nu fin oak
soko ah, a eltal mukena oayak.
23 Oak saya ma tuku Tiberias me oai pe acn ah, fototo nu ke acn se ma un mwet ah
tuh mongo bread we tukun Jesus el sang kulo ah.
24 Ke un mwet uh liye lah Jesus, oayapa mwet tumal lutlut, elos tukeni wangin, na
elos sroang nu fin oak inge ac kal som nu Capernaum in tuh sokol we.

Jesus El Bread In Moul

25 Ke mwet ah konalak Jesus lefahl lac ah, elos fahk nu sel, “Mwet Luti, kom tuku
ngac nu inge?”
26 Ac Jesus el fahk, “Nga fahk na pwaye nu suwos: kowos sukyu mweyen kowos
tuh mongo bread ac kihpi kac, ac tia ke sripen kowos kalem ke mwenmen luk ah.
27 Nik kowos orekma nu ke mwe mongo su ac kolukla; a kowos in orekma nu ke
mwe mongo ma ac oan nwe tok, su Wen nutin Mwet el ac sot nu suwos, mweyen
God, Papa, El akkalemye tari mu El insemowo kacl.”
28 Ke ma inge elos siyuk sel, “Mea kut ku in oru tuh kut in akfahsrye ma God El
lungse kut in oru?”
29 Jesus el topuk, “Ma God El lungse kowos in oru pa kowos in lulalfongel su El
supwama.”
30 Elos topkol ac fahk, “Mwenmen fuka kom ac oru tuh kut in ku in liye ac lulalfongi
kom? Mea kom ac oru?
31 Papa matu tumasr meet ah mongo manna yen mwesis, oana Ma Simusla fahk,
‘El sang bread nalos inkusrao me.’ ”
32 Jesus el fahk, “Nga fahk na pwaye nu suwos: ma Moses el tuh sot nu suwos tia
bread inkusrao me. Papa tumuk pa asot nu suwos bread pwaye inkusrao me.
33 Tuh bread ma God El asot pa el su oatui inkusrao me ac sang moul nu faclu.”
34 Ac elos fahk nu sel, “Leum, ase nu sesr bread se inge pacl nukewa.”
35 Jesus el fahk nu selos, “Nga bread in moul. El su tuku nu yuruk fah tiana
masrinsral. El su lulalfongiyu fah tiana malu.
36 Tuh nga fahk tari nu suwos lah kowos nwe liyeyu a kowos soenna lulalfongiyu.
37 Elos nukewa su Papa El ase nu sik fah tuku nu yuruk. Nga fah tiana folokunla
kutena mwet su tuku nu yuruk,
38 mweyen nga oatui inkusrao me, tia in oru lungse luk sifacna, a ma lungse lal su
supweyume.

39 Ac lungse lal su supweyume pa nga in tia lela kutena selos su El ase nu sik in
tuhlac, a nga in akmoulyalosyak nukewa ke len safla.
40 Tuh pa inge ma Papa tumuk El lungse: elos nukewa su liye Wen ac lulalfongel in
eis moul ma pahtpat. Ac nga fah akmoulyalosyak ke len safla."
41 Mwet uh mutawauk in mungulngulyak kacl, mweyen el fahk, "Nga pa bread se
ma oatui inkusrao me."
42 Elos fahk, "Ya tia Jesus pa inge, wen natul Joseph? Kut etu papa tumal ac nina
kial. Fuka tuh elan fahk inge mu el oatui inkusrao me?"
43 Jesus el topuk, "Nimet kowos mungulngul inmasrlowos sifacna.
44 Wangin sie mwet ku in tuku nu yuruk, Papa su supweyume El fin tia kololma.
Ac nga fah akmoulyalak ke len se safla.
45 Sie mwet palu el simusla kas inge: 'God El fah luti mwet nukewa.' Kutena mwet
su lohng kas lun Papa ac lutlut sel, el ac tuku nu yuruk.
46 Tia kalmeya pa oasr mwet liye tari Papa. El na su tuku sin God, el mukena pa
liyal tari.
47 Nga fahk na pwaye nu suwos: el su lulalfongiyu, oasr moul ma pahtpat yorol.
48 Nga bread in moul.
49 Papa matu tomowos elos mongo manna yen mwesis, tusruktu elos misa.
50 A funu bread su tuku inkusrao me, kutena mwet su mongo kac el fah tiana misa.
51 Nga pa bread in moul su tuku inkusrao me. Kutena mwet fin kang bread se inge,
el fah eis moul ma pahtpat. Bread se su nga fah sang nu sel pa ikok, su nga sang tuh
faclu fah ku in moul."
52 Kas se inge purakak sie akukuin upa inmasrlolos, na elos asiyuki ac fahk, "El ac
ku in ase fuka ikwal kut in kang?"
53 Jesus el fahk nu selos, "Nga fahk na pwaye nu suwos: kowos fin tia mongo ke
ikwen Wen nutin Mwet ac nim srahl, ac fah wangin moul in kowos.
54 Kutena mwet su mongo ke ikok ac nim srahk fah oasr moul ma pahtpat yorol, ac
nga fah akmoulyalak ke len se safla.
55 Tuh ikok pa mwe mongo pwaye, ac srahk pa mwe nim pwaye.
56 Kutena mwet su mongo ke ikok ac nim srahk, el moul in nga, ac nga moul in el.
57 Papa su moul El supweyume, ac ke sripal nga oayapa moul. In ouiya sacna,
kutena mwet su mongo ke ikok fah moul ke sripuk.
58 Pa inge bread se ma tuku inkusrao me. Tiana oana bread ma papa matu tomowos
mongo kac, na tok elos misa. Mwet se ma mongo ke bread se inge fah moul ma
pahtpat."
59 Jesus el fahk ma inge ke el luti in iwen lolngok in acn Capernaum.

Kas Su Ase Moul Ma Pahtpat

60 Mwet puspis sin mwet tumal lutlut elos lohng ma inge, ac elos fahk, "Mwe luti
inge arulana upa. Su ku in kalem kac?"
61 Wanginna mwet fahkang ma inge nu sin Jesus, a el sifacna etu lah elos
mungulngul kac, ouinge el fahk nu selos, "Ya ma inge oru kowos ke fuhleak?
62 Na ac fuka kowos fin liye Wen nutin Mwet el folokyak nu yen el muta we meet?
63 Ngun lun God pa asang moul. Wangin sripen ku lun mwet uh. Kas su nga
kaskaskin nu suwos, ma sin Ngun lun God su ase moul.
64 Ne ouinge, kutu suwos tia lulalfongi." (Jesus el nuna etu oe ke mutawauk lah su
mwet ma ac tia lulalfongi, ac su mwet se ac tukakunulak.)
65 Ac el fahk pac, "Pa na inge sripa se oru nga tuh fahk nu suwos mu wangin sie
mwet ku in tuku nu yuruk Papa El fin tia kasrel elan ku in tuku."
66 Ke sripa se inge, mwet puspis sin mwet fahsr tokol elos folokla ac tia sifilpa welul.

67 Ouinge el siyuk sin mwet tumal lutlut singoul luo, “Ac kowos, ya kowos lungse
pac som?”
68 Simon Peter el topuk, “Leum, kut ac som nu yurin su? Kas ma ase moul ma
pahtpat oasr yurum.
69 Ac inge kut lulalfongi ac etu lah kom pa El su Mutal su tuku sin God me.”
70 Jesus el topuk, “Nga pa sulekowosla mwet singoul luo, pwaye? Ne ouinge, a sie
suwos el devil!”
71 El kaskas kacl Judas, wen natul Simon Iscariot. Tuh Judas, el ne sie sin mwet
tumal lutlut singoul luo, el pa ac tukakunulak uh.

7

Jesus Ac Mwet Lel

1 Tukun ma inge, Jesus el fufahsryesr in Galilee. El tuh tia lungse forfor in acn
Judea, mweyen mwet fulat lun mwet Jew we kena unilya.
2 Apkuran me pacl in Kufwen Iwen Aktuktuk,
3 ke ma inge mwet lel Jesus elos fahk nu sel, “Fahla liki acn inge ac som nu Judea,
tuh mwet ma tuh fahsr tukum fah liye ma kom oru an.
4 Mwet se fin lungse in eteyuk el, el ac tia oru orekma lal in lukma. Ke kom oru ma
inge, lela faclu nufon in etu keim!”
5 (Finne tamulel lal elos tiana lulalfongi kacl.)
6 Jesus el fahk nu selos, “Pacl luk uh soenna tuku. A funu kowos, oana sie pacl
nukewa.
7 Faclu koflana srungakowos, a faclu srungayu mweyen nga kalweni in fahk lah
ouiya lun faclu koluk.
8 Kowos som na nu ke kufwa an. Nga ac tia wi som ingena nu ke kufwa se inge,
mweyen pacl fal luk soenna tuku.”
9 El fahk ouinge ac mutana in acn Galilee.

Jesus Ke Kufwen Iwen Aktuktuk

10 Tukun mwet lel som tari nu ke kufwa ah, Jesus el som pac; tusruktu el tia som
lemtulauk, a el som in lukma.
11 Mwet fulat lun mwet Jew elos sokol ke kufwa ah. Elos siyuk, “El a ya?”
12 Oasr na mungulngul lun un mwet uh kacl. Kutu mwet uh fahk, “El mwet na
wowo se,” a kutu fahk, “Mo, el aklalfonye mwet uh.”
13 Tusruktu wangin sie mwet kaskas lemtulauk kacl, mweyen elos sangeng sin mwet
fulat lun mwet Jew.
14 Ke sun infulwen wik in kufwa sac, Jesus el som ac mutawauk in luti in Tempul.
15 Mwet fulat lun mwet Jew elos arulana lut ac fahk, “Fuka tuh mwet se inge arulana
yohk etu lal, a el tia mwet lutlut se?”
16 Jesus el fahk, “Ma nga luti uh tia mwe luti luk sifacna, a ma lun God, su
supweyume.
17 Kutena mwet su kena oru ma lungse lun God, el fah etu lah mwe luti luk ma sin
God me ku ma sik sifacna.
18 Sie mwet su kaskas ke ku lal sifacna el srike in akfulatyal sifacna. A el su lungse
akfulatye El su supwalma, el inge pa kaskas pwaye ac wangin sutuu in el.
19 Ya tia Moses pa asot nu suwos Ma Sap? Tusruktu tia sie suwos akos Ma Sap. Efu
kowos ku srike in uniyuwi?”
20 Un mwet uh topkol ac fahk, “Su srike in unikowi an? Oasr demon se yurum!”
21 Jesus el fahk, “Nga orala sie mwenmen, ac kowos nukewa lut.

22 Moses el sap kowos in kosrala wen nutuwos (sruhk tia Moses, a papa matu
tomowos pa mutawauk lumah se inge), ac ouinge kowos kosrala tulik mukul se ke
len Sabbath.
23 Sie tulik mukul fin kosrla ke len Sabbath tuh in akfalye Ma Sap lal Moses, efu
kowos ku kasrkusrak sik ke nga oru sie mwet in arulana kwela ke len Sabbath?
24 Nimet nununku ke ma motowos liye, a nununku fal nu ke ma su suwohs."

Ya El Pa Christ?

25 Kutu sin mwet Jerusalem elos fahk, "Ya tia mwet se inge pa mwet fulat elos srike
in uniya uh?
26 Liye! El kaskas lemtulauk ye mutalos, ac wanginna ma elos fahk lainul! Ya pwaye
elos etu lah el pa Christ?
27 Tusruktu pacl se Christ el ac tuku, wangin sie mwet ac etu lah el tuku oya me —
a kut nukewa etu acn mwet se inge tuku we me uh."
28 Ke Jesus el luti in Tempul, el fahk ke sie pusra lulap, "Ya pwaye kowos eteyu
ac etu yen nga tuku we me? Nga tia tuku ke ku luk sifacna. El su supweyume El
pwayena. Kowos tia etal,
29 a nga etal, mweyen nga tuku yorol me ac El supweyume."
30 Na elos srike in sruokilya, tusruktu wangin sie mwet filiya pao facl, mweyen pacl
lal soenna tuku.
31 A mwet puspis inmasrlon un mwet uh lulalfongel, ac elos fahk, "Ke pacl se Christ
el tuku, ya el ac orek mwenmen pus liki na ma mwet se inge oru uh?"

Supweyukla Mwet Soan In Sruokilya Jesus

32 Kutu mwet Pharisee elos lohng ke mwet uh mungulngul kacl Jesus, pwanang elos
ac mwet tol fulat supwala kutu mwet soan lalos in Tempul in som sruokilya.
33 Jesus el fahk, "Nga ac fah muta yuruwos ke kitin pacl na, na nga fah som nu
yurin El su supweyume.
34 Kowos ac fah sukyu, a kowos fah tia koneyuyak, mweyen kowos koflana som nu
yen nga ac muta we."
35 Mwet fulat lun mwet Jew elos fahk nu sin sie sin sie, "Pia acn el ac som nu we tuh
kut in tia ku in konalak uh? Ya el ac som nu in facl saya, yen mwet lasr uh fahsrelik
ac muta we, ac luti mwet Greek?
36 El fahk mu kut ac sokol tuh kut ac tia ku in konalak, ac kut ac tia ku in som nu
yen el oasr we. Mea kalmen ma el fahk uh?"

Unon In Kof In Moul

37 Ke len se safla lun kufwa sac, len se ma yohk sripa oemeet, Jesus el tuyak ac fahk
ke pusra lulap, "Kutena mwet su malu, lela elan tuku nu yuruk ac nim.
38 Oana Ma Simusla fahk, 'Kutena mwet su lulafongi keik, unon in kof in moul fah
sororme liki insial.' "
39 Jesus el fahk ma se inge ke Ngun su God El ac fah sang nu selos su lulalfongi.
Ke pacl sac, Ngun soenna itukyang nu sin kutena mwet, mweyen Jesus el soenna
utukyak nu in wolana lal.

Srisrielik Inmasrlon Mwet Uh

40 Kutu sin mwet inmasrlon un mwet uh lohng ke el fahk ma se inge, ac elos fahk,
"Pwayena lah mwet se inge el Mwet Palu sac!"
41 Ac kutu fahk, "El pa Christ!"
A kutu pac fahk, "Christ el ac tia tuku Galilee me!
42 Ma Simusla fahk mu Christ el ac sie sin fita natul Tokosra David, ac el ac fah
isusla in Bethlehem, siti srisrik yen David el tuh muta we."
43 Ouinge srisrielik inmasrlon un mwet uh ke sripen Jesus.

44 Kutu selos kena sruokilya, tusruktu wangin sie mwet filiya pao facl.

Selulalfongi Lun Mwet Fulat Lun Mwet Jew

45 Ke mwet soan elos folokla, mwet tol fulat ac mwet Pharisee siyuk selos, “Efu
kowos ku tia usalu?”
46 Mwet soan elos topuk, “Soenna oasr mwet sramsram oana mwet sac!”
47 Mwet Pharisee siyuk selos, “Ya kowos wi pac kiapweyukla?
48 Ya kowos na lohng mu oasr sie mwet fulat ku sie mwet Pharisee lulafongel?
49 Un mwet inge tia etu ke Ma Sap lal Moses, ke ma inge elos oasr ye selnga lun
God!”
50 Sie sin mwet Pharisee su muta we pa Nicodemus, mwet se ma tuh som nu yorol
Jesus meet. El fahk nu sin mwet ah,
51 “Fal nu ke Ma Sap lasr uh, kut tia ku in nununku sie mwet meet liki kut lohng
pusracl sifacna, ac konauk lah mea el oru.”
52 Na elos fahk, “Mea, kom sie pac mwet Galilee? Riti Ma Simusla ac kom ac etu
lah wangin mwet palu ku in sikyak Galilee me.” [
53 Na elos nukewa folokelik nu in acn selos.

8

1 ac Jesus el som nu Fineol Olive.

Mutan Se Su Sruoh Ke Kosro

2 Toang na in lotu tok ah el folokla nu ke Tempul. Mwet nukewa fahsreni raunella,
ac el muta nu ten ac mutawauk in lotelos.
3 Mwet luti Ma Sap ac mwet Pharisee use mutan se su sruoh mweyen el orek kosro,*
ac elos sap elan tu ye mutun mwet nukewa.
4 Ac elos fahk nu sin Jesus, “Mwet luti, mutan se inge sruoh ke el orek kosro.
5 In Ma Sap lasr uh Moses el sapkin mu kain in mutan se inge enenu in tatngal nu
ke misa. A kom, mea kom ac fahk kac?”
6 Elos fahk ma inge in srikal Jesus, tuh elos in ku in tukakunulak ke kas lal. A el
suwoli ac simis infohk uh ke kufinpaol.
7 Ac ke elos sikalani na in kusen siyuk nu sel, el keyak ac fahk nu selos, “Mwet se
su soenna oru ma koluk inmasrlowos, elan tanglal meet.”
8 Na el sifilpa suwoli ac simis infohk uh.
9 Ke elos lohng kas lal inge, elos nukewa fahsrelik kais sie, mutawauk ke mwet ma
matu selos. Jesus mukena lula yurin mutan sac, su srakna tu insac.
10 El keyak ac fahk nu sel, “Pia mwet ah? Wangin mwet lula in nununkekom?”
11 Mutan sac topuk, “Leum, wanginna.”
Na Jesus el fahk, “Kwal, nga ac tia pac nununkekom. Kom ku in som, tusruktu
nimet sifilpa oru ma koluk.”]†

Jesus El Kalem Lun Faclu

12 Jesus el sifilpa kaskas nu sin mwet Pharisee ac fahk, “Nga kalem lun faclu. Kutena
mwet su fahsr tukuk fah oasr kalem lun moul yorol, ac el fah tiana fahsr in lohsr.”
13 Mwet Pharisee elos fahk nu sel, “Inge kom orek loh keim sifacna. Ma kom fahk
an tia akpwayei kutena ma.”
14 Jesus el topuk ac fahk, “Nga finne orek loh keik sifacna, ma nga fahk uh pwaye,
mweyen nga etu acn nga tuku we me, ac acn nga ac som nu we. Kowos tia etu acn
nga tuku we me ku acn nga ac som nu we.

---

* **8:3** ***orek kosro:*** mutan sac el oan yurin sie mukul su tia ma tumal; liye ke Kalmen Kutu Kas In Bible. † **8:11** Pus ma simusla ac kutu leng matu wangin ipin mwe read se inge (8:1–11) loa, ac kutu fuliya tukin Jn 21:24; ac kutu fuliya tukin Lk 21:38; oasr ma Simusla se fuliya tukin Jn 7:36.

15 Kowos orek nununku fal nu ke nunak lun mwet. Nga tia nununku kutena mwet.
16 Tusruktu nga fin oru, nununku luk ac suwosna, mweyen tia nga mukena kac, a
Papa su supweyume el wiyu.
17 Simla in Ma Sap lowos mu ke mwet loh luo nunak sefanna, ma eltal fahk uh
pwaye.
18 Nga orek loh keik sifacna, ac Papa su supweyume El oayapa orek loh keik."
19 Elos siyuk sel, "Pia papa tomom an?"
Jesus el topuk, "Kowos tia eteyu, ac kowos tia pac etu Papa tumuk. Kowos funu
eteyu kowos lukun etu pac Papa tumuk."
20 Jesus el fahk ma inge ke el luti in Tempul, apkuran nu ke infukil se ma box in
mwe sang uh oan we. A wangin mwet sruokilya, mweyen pacl lal soenna tuku.

Kowos Tia Ku In Som Nu Yen Nga Ac Som Nu We

21 Jesus el sifilpa fahk nu selos, "Nga fah som liki kowos, ac kowos fah sukyu,
tusruktu kowos ac misa in ma koluk lowos. Kowos koflana som nu yen nga ac som
nu we."
22 Ke ma inge mwet fulat lun mwet Jew elos fahk, "El fahk mu kut tia ku in som nu
yen el ac som nu we. Ya kalmac pa el ac sifacna unilya?"
23 Jesus el topuk, "Kowos ma ten me, a nga tuku lucng me. Kowos ma lun faclu, a
nga tia ma lun faclu.
24 Pa sis nga fahkot mu kowos ac misa in ma koluk lowos. Kowos fin tia lulalfongi
lah 'Nga Nuna Nga Ah Na,' kowos ac misa in ma koluk lowos."
25 Elos siyuk sel, "Su kom an?"
Jesus el topuk, "Nuna mwet se na nga tuh fahk nu suwos ke mutawauk ah.
26 Yohk ma nga enenu in fahk nu suwos; yohk ma fal nga in nununkekowos kac.
Tusruktu El su supweyume El pwayena, ac nga fahkak nu sin faclu ma na nga lohng
sel mukena."
27 Elos tiana kalem kac lah Jesus el kaskas nu selos ke Papa.
28 Ouinge el fahk nu selos, "Ke kowos ac srupusrak Wen nutin Mwet, kowos ac fah
etu lah 'Nga Nuna Nga Ah Na,' ac kowos fah etu lah wangin ma nga oru ke ku luk
sifacna, a nga fahk na ma Papa El fahk nu sik in fahk.
29 Ac El su supweyume El wiyu. El tiana filiyuwi nga in mukena, mweyen pacl
nukewa nga oru ma El insewowo kac."
30 Mwet puspis su lohng ma Jesus el fahk inge elos lulafongel.

Ma Pwaye Fah Aksukosokye Kowos

31 Ke ma inge Jesus el fahk nu sin mwet Jew su lulalfongel, "Kowos fin akos na luti
luk, kowos mwet tumuk lutlut na pwaye.
32 Kowos fah etu ma pwaye, ac ma pwaye fah aksukosokye kowos."
33 Elos topuk, "Kut mwet ke filin tulik natul Abraham, ac soenna oasr pacl kut mwet
kohs lun kutena mwet. Efu kom ku fahk mu, 'Kowos ac fahaksukosokyeyuk?' "
34 Jesus el fahk nu selos, "Nga fahk na pwaye nu suwos: mwet nukewa su orekma
koluk, elos mwet kohs nu ke ma koluk.
35 Sie mwet kohs el ac tia ma lun sou se nwe tok, a sie wen el ma na nutin sou sacn
nwe tok.
36 Ac Wen el fin aksukoskyekowosla, na kowos ac fah sukosokla na pwaye.
37 Nga etu lah kowos filin tulik natul Abraham. Ne ouinge, a kowos srike in uniyuwi,
mweyen kowos tia lungse eis mwe luti luk uh.
38 Nga kaskas ke ma Papa tumuk El akkalemye nu sik, a kowos oru ma papa
tomowos fahk nu suwos."
39 Elos topkol ac fahk, "Papa tumasr pa Abraham."

Jesus el topkolos ac fahk, “Kowos fin tulik natul Abraham na pwaye, kowos ac oru
oana ma el tuh oru ah.
40 Ma nga oru uh pa in fahk nu suwos ma pwaye su nga lohng sin God. Ne ouinge
a kowos suk in uniyuwi. Abraham el tiana oru kain ingan!
41 Ma na papa tomowos el tuh oru pa kowos oru.”
Elos topuk, “Kut tia temti. Papa sefanna tumasr, pa God.”
42 Jesus el fahk nu selos, “Fin pwaye lah God El Papa tomowos, kowos lukun lungse
nga, mweyen nga tuku yurin God me, ac inge nga oasr yuruwos. Nga tia tuku ke ku
luk sifacna, a El supweyume.
43 Efu ku kowos tia kalem ke ma nga fahk uh? Mweyen na kowos tia lungse lohng
fahkak luk.
44 Kowos tulik nutin papa tomowos, Devil, ac kowos kena ukwe ma lungse lun
papa tomowos an. Oe ke mutawauk ah me, el nuna mwet akmas se ac tia wi layen
ma suwohs uh, mweyen wangin ma pwaye in el. Pacl el kikiap uh el oru na fal nu
ke elah lal, mweyen el mwet kikiap se, ac el papa tumun kikiap nukewa.
45 A ma nga fahk uh ma pwaye, pa pwanang kowos tia lulalfongiyu.
46 Su suwos ku in akpwayei lah oasr mwetik ke ma koluk? Nga fin fahkak ma pwaye
uh, efu kowos ku tia lulalfongiyu?
47 El su tuku sin God me el porongo kas lun God. A kowos tia ma sin God me, pa
pwanang kowos ac tia porongo uh.”

Jesus ac Abraham

48 Elos siyuk sin Jesus, “Ya tia pwaye ke kut fahk mu kom mwet Samaria se, ac oasr
demon in kom?”
49 Jesus el topuk, “Wangin demon yuruk. Nga akfulatye Papa tumuk, a kowos
akpusiselyeyu.
50 Nga tia suk mwet uh in akfulatyeyu. Tusruktu oasr sie su suk in akfulatyeyuk
nga, ac nununku lal suwohs ac insese nu sik.
51 Nga fahk na pwaye nu suwos: kutena mwet su akos luti luk fah tiana misa.”
52 Elos fahk nu sel, “Inge kut etu suwohs lah oasr demon se yurum! Abraham el
misa, ac mwet palu elos misa, a kom fahk mu kutena mwet su akos luti lom fah tiana
misa.
53 Abraham, papa tumasr, el misa. Ya kom fahk mu kom fulat lukel Abraham? Ac
mwet palu elos misa pac. Ku kom nunku mu su kom an?”
54 Jesus el topuk, “Nga fin sifacna akfulatyeyu, na akfulat sacn ac wanginna sripa.
Papa tumuk pa akfulatyeyu — El na su kowos fahk mu El God lowos.
55 Kowos tiana etal, tusruktu nga etal. Nga fin fahk mu nga tia etal, nga ac mwet
kikiap se oana kowos. A nga etal, ac nga akos kas lal.
56 Abraham, papa tomowos, el tuh insewowo lah el ac ku in liye pacl in tuku luk.
El tuh liye ac el enganak kac.”
57 Elos fahk nu sel, “Kom soenna sun yac lumngaul — ac fuka tuh kom liyal
Abraham?”
58 Jesus el topkolos, “Nga fahk na pwaye nu suwos: meet liki Abraham el tuh isusla
ah, ‘Nga Nuna Nga Ah Na.’ ”
59 Na elos tou eot in tanglal, tusruku Jesus el imla ac som liki Tempul.

9

Jesus El Akkeyala Sie Mwet Su Isusla Kun

1 Ke Jesus el fahla, el liyauk sie mwet su nuna isusla kun.
2 Mwet tumal lutlut siyuk sel, “Mwet Luti, su kac koluk pwanang el uh el isusla tuh
kun? Ya ma koluk lal sifacna, ku ma lun papa tumal ac nina kial?”

3 Jesus el topuk, “Tia ke sripen ma koluk lal sifacna ku koluk lun papa tumal ac
nina kial pa pwanang el kun, a tuh ku lun God in ku in akilenyuk in el.
4 Kut enenu in kwafeang oru orekma lun El su supweyume ke srakna len. Fong
apkuran me ke wangin mwet ac ku in orekma.
5 Ke nga oasr faclu, nga kalem lun faclu.”
6 Tukun el fahk ma inge, Jesus el anila nu infohk uh ac arukak ani nu ke fohk uh,
ac sang mosrwela mutun mwet sac,
7 na el fahk nu sel, “Fahla ac twanla motom ke Lulu in Kof Siloam.” (Kalmen ine se
inge pa “Supweyukla.”) Ouinge mwet sac som, twanla mutal, ac el foloko tuh liyaten.
8 Na mwet tulan lal ac elos su liyal ke el mwet ngusr se meet, elos asiyuki, “Tia pa
inge mwet se ma muta ngusr ah?”
9 Kutu selos fahk, “Pwaye, el pa ingan,” a kutu pac fahk, “Mo, tia el. El oana mwet
sac.”
Ouinge mwet sac sifacna fahk, “Nga pa mwet sac.”
10 Elos siyuk sel, “Fuka tuh kom ku in liye inge?”
11 El topuk, “Mwet se pangpang Jesus el orala fohk furarrar, ac sang mosrwela
mutuk, ac fahk nga in som nu Siloam ac twanla mutuk. Na nga som, ac pacl se na
nga twanla mutuk, nga ku in liye.”
12 Elos siyuk, “El oasr oya?”
El topuk, “Nga nikin.”

Mwet Pharisee Elos Asiyuki Ke Mwet Kun Se Ma Akkeyeyukla

13 Na elos pwanla mwet se ma tuh kun meet nu yurin mwet Pharisee.
14 Len Sabbath se pa Jesus el orala fohk furarrar ac sang akwoyela mutun mwet
kun sac.
15 Na mwet Pharisee elos sifilpa siyuk sin mwet sac lah fuka nwe el ku in liye. El
fahk nu selos, “El sang fohk furarrar nu ke mutuk. Nga twanla mutuk, ac inge nga
ku in liye.”
16 Kutu sin mwet Pharisee fahk, “Mwet se ma orala ma se inge tia ku in ma sin God
me, mweyen el tia akos Ma Sap ke Sabbath.”
A kutu mwet uh fahk, “Fuka tuh mwet koluk se in ku in oru kain luman mwenmen
inge?” Na elos srisrielik.
17 Ke ma inge mwet Pharisee elos sifilpa siyuk sin mwet sac, “Kom fahk mu el
akkalemyela motom — kwal, mea kom ac fahk kacl?”
Mwet sac topuk, “El mwet palu se.”
18 Tusruktu mwet fulat lun mwet Jew elos tia lungse lulalfongi mu el kun meet ac
inge el ku in liye, nwe ke na elos pangonma papa ac nina kial
19 ac siyuk seltal, “Ma nutumtal pa mukul se inge? Komtal fahk mu el isusla tuh
kun. Na fuka tuh inge el ku in liye?”
20 Papa ac nina kial topuk, “Kut etu lah el wen natusr, ac kut etu pac lah el isusla
kun.
21 Tusruktu kut tia etu lah fuka tuh inge el ku in liye. Kut tia pac etu lah su akkeyalla
ke kun lal uh. Siyuk sel. El matu ac el ku in sifacna topuk!”
22 Papa ac nina kial ah fahk ouinge mweyen eltal sangeng sin mwet fulat lun mwet
Jew, su insesela tari mu mwet se ma fahk mu el lulalfongi lah Jesus pa Christ, ac sisila
el liki iwen lolngok.*
23 Pa oru papa ac nina kial ah fahk mu, “El matu. Siyuk sel!”
24 Elos sifilpa solama mwet se su isusla kun, ac fahk nu sel, “Wulela ye mutun God
lah kom ac kaskas na pwaye! Kut etu lah mwet se su akkeyekomla inge el mwet koluk
se.”

---

* **9:22** ***sisila e liki iwen lolngok:*** el tia ku in sifil aengani yurin mwet Israel.

25 Mwet sac topuk, “Nga tia etu lah el mwet koluk se ku tia. Ma sefanna nga etu:
nga mwet kun se meet, ac inge nga liye.”
26 Elos siyuk, “Mea el oru nu sum pwanang kom kwela liki kun lom ah?”
27 El topuk, “Nga fahk tari nu suwos, a kowos tiana porongo. Efu kowos ku lungse
sifilpa lohng? Mea, kowos lungse wela pac mwet tumal lutlut?”
28 Elos suwoswosyang nu sel ac fahk, “Kom pa mwet tuma lutlut lun mwet sacn, a
kut mwet lutlut lal Moses.
29 Kut etu lah God El kaskas nu sel Moses, a funu ke mwet sacn, kut tiana etu lah
el tuku ya me!”
30 Mwet sac topuk, “Mea sakirik se! Kowos tia etu lah el tuku ya me, a el akkeyeyula
liki kun luk uh!
31 Kut etu lah God El porongo mwet su inse pwaye nu sel ac akos ma lungse lal. El
tia porongo mwet koluk uh.
32 Oe ke mutawauk lun faclu, wangin sie mwet lohng mu sie mwet ku in sang liyaten
nu sin sie mwet su isusla kun.
33 Mwet se inge fin tia ma sin God me, el koflana oru kutena ma.”
34 Ac elos topuk, “Kom isusla in ma koluk ac matula in ma koluk, a kom srike in
luti kut?” Na elos sisella liki iwen lolngok uh.

Kun Ke Moul In Ngun

35 Ke Jesus el lohngak ma sikyak inge, el konauk mwet sac ac siyuk sel, “Ya kom
lulalfongi ke Wen nutin Mwet?”
36 Mwet sac topuk, “Leum, fahk nu sik su el uh, tuh ngan ku in lulalfongel!”
37 Jesus el fahk nu sel, “Kom liyal tari, ac el pa kaskas nu sum inge.”
38 Mwet sac fahk, “Leum, nga lulalfongi,” ac el pasrla ye mutal ac alu nu sel.
39 Jesus el fahk, “Nga tuku nu faclu in nununku, tuh mwet kun fah ku in liye, ac
elos su liye fah ekla kun.”
40 Kutu mwet Pharisee su welul elos lohng ma el fahk inge, na elos siyuk sel, “Ya
kut kun pac?”
41 Jesus el fahk, “Kowos fin kun, na ac wangin mwatuwos. Tusruktu ke kowos fahk
mu kowos ku in liye, kalmac pa oasr na mwatuwos.”

10

Pupulyuk Ke Mwet Liyaung Sheep

1 Jesus el fahk, “Nga fahk na pwaye nu suwos: mwet se ma tia ut ke mutunoa nu
in kalkal lun sheep, a sroak ke kutena acn, el sie mwet pisrapasr sulallal.
2 Mwet se ma ut ke mutunoa, el mwet liyaung sheep,
3 ac mwet liyaung mutunoa el ikasla nu sel. Sheep natul uh akilen pusracl ke el
pangnolos ke inelos, ac el pwanulosla.
4 Ke el usalosme nu likin kalkal uh, el fahsr meet ac sheep uh fahsr tokol, mweyen
elos etu pusracl.
5 Elos fah tia fahsr tukun kutena mwet, a elos ac kaingla liki mwet sac, mweyen
elos tia etu pusracl.”
6 Jesus El fahk pupulyuk se inge nu selos, tusruktu elos tiana kalem ke kalmen ma
el fahk ah.

Jesus, Mwet Shepherd Wo

7 Ke ma inge Jesus el sifilpa fahk, “Nga fahk na pwaye nu suwos: Nga pa mutunoa
nu ke sheep uh.
8 Mwet nukewa su tuku meet likiyu elos mwet pisrapasr sulallal, ac sheep uh tiana
porongelos.

9 Nga pa mutunoa. Kutena su utyak keik el fah moulla, ac keik el fah ilyak ac illa
ac konauk ma nal.
10 Mwet pisrapasr elos tuku na in pusr, uniya, ac kunausla. Nga tuku tuh mwet uh
in ku in eis moul — aok, moul se ma fas ke ma wo nukewa.
11 "Nga mwet shepherd wo, su akola in misa ke sheep uh.
12 Sie mwet su orekma in eis moul, su tia mwet shepherd na pwaye ac tia ma natul
sifacna pa sheep uh, ke el liye soko wolf tuku, el ac kaingla liki sheep uh. Na wolf uh
el ac sruok soko, ac ma ngia kaingelik.
13 Mwet orekma sac kaingla mweyen el orekma na ke moul, ac tia nunku ke sheep
uh.
14 Nga mwet shepherd wo. Nga etu ma nutik ac ma nutik eteyu,
15 oana ke Papa El eteyu, ac nga etu Papa. Ac nga engan in sang moul luk ke sheep
nutik.
16 Oasr kutu pac sheep nutik su tia muta in kalkal se inge. Nga enenu in usalosme
pac. Elos fah lohng pusrek, ac elos nukewa fah u sefannala, yurin mwet shepherd
sefanna.
17 "Papa El lungse nga, mweyen nga engan in fuhleak moul luk, tuh nga fah ku in
sifilpa eis.
18 Wangin mwet eisla moul luk likiyu. Nga sifacna fuhlela ke lungse luk. Oasr
suwohs luk in fuhleak, ac oasr suwohs luk in sifilpa eis, mweyen pa inge ma Papa
tumuk El sapkin nga in oru."
19 Sifilpa oasr srisrielik inmasrlon mwet uh ke sripen kas inge.
20 Pus selos fahk, "Oasr demon se yorol! El lofongla! Efu kowos ku porongel?"
21 A kutu selos fahk, "Mwet ma oasr demon yoro uh tia ku in kaskas ange! Fuka
tuh sie demon in sang liyaten nu sin mwet kun uh?"

Srungayuk Jesus

22 Ke pacl se inge, Kufwen Kisa ke Tempul orek in acn Jerusalem.
23 Pacl in mihsrisr, ac Jesus el fahsr ke Sawalsrisr lal Solomon in Tempul,
24 ke mwet uh fahsreni raunella ac siyuk sel, "Kom ac wikin lah su kom an nwe
ngac? Fahk in kalem nu sesr: ya kom pa Christ?"
25 Jesus el topuk, "Nga fahkot tari nu suwos, a kowos tiana lulalfongiyu. Orekma
nga oru ke ku lun Papa tumuk pa sifacna fahkak lah su nga.
26 A kowos ac tia lulalfongi, mweyen kowos tia sheep nutik.
27 Sheep nutik porongo pusrek. Nga etalos, ac elos fahsr tukuk.
28 Nga sang moul kawil nu selos, ac elos fah tiana misa. Wangin mwet ku in
tulakunulosla likiyu.
29 Elos su Papa El ase nu sik elos saok liki ma nukewa, ac wangin mwet ku in
tulakunulosla liki karinginyuk lun Papa tumuk.
30 Nga ac Papa ma sefanna."
31 Na mwet uh sifilpa tou eot in sang tanglal.
32 Jesus el fahk nu selos, "Ma wo puspis nga orala ye motowos su Papa El ase nu
sik in oru. Ma ya kac sin ma inge kowos ke tungalyu kac an?"
33 A elos fahk, "Kut tia lungse tungal kom ke sripen kutena orekma wo, a ke sripen
kas enum lom lain God! Mwet se na pa kom, a kom srike in oru mu kom pa God!"
34 Ac Jesus el fahk, "Simla in Ma Sap lowos sifacna lah God El fahk mu, 'Kowos god
uh!'
35 Kut etu lah ma fahkak in Ma Simusla uh pwayena nwe tok; ac God El pangon
mwet ingan god — aok, mwet ma kas lal uh tuh itukyang nu se.

10:34 Psa 82:6

36 Funu keik, Papa El suleyula ac supweyume nu faclu. Na fuka tuh kowos fahk mu
nga kaskas enum ke nga fahk mu nga Wen nutin God?
37 Nimet lulalfongiyu nga fin tia oru ma Papa tumuk El lungse ngan oru.
38 Tusruktu nga fin oru, kowos finne tia lulalfongiyu, kowos in lulalfongi orekma
luk, tuh kowos fah ku in etu na pwaye lah Papa El oasr in nga, ac nga in Papa."
39 Elos sifilpa srike in sruokilya Jesus, tusruktu el worla liki inmasrlolos.
40 Toko Jesus el sifilpa folokla tupalla Infacl Jordan nu yen John el oru baptais lal
we, ac el muta we.
41 Mwet puspis tuku nu yorol ac fahk, "John el tiana orek mwenmen, tusruktu ma
nukewa el fahk ke mwet se inge pwayena."
42 Ac mwet puspis we lulafongel.

11

Misa Lal Lazarus

1 Sie mukul pangpang Lazarus su muta Bethany, el masak. Bethany pa siti srisrik
se ma Mary ac Martha, tamtael lal, muta we.
2 (Mary se inge pa tuh ukuiya ono se nu ke nien Leum ac sang aunsifal eela. Lazarus
se ma mas inge ma wial.)
3 Tamtael se inge supwala kas nu sin Jesus ac fahk, "Leum, mwet kawuk saok lom
el mas."
4 Ke Jesus el lohngak el fahk, "Mas se inge tia ma nu ke misa, a ma in nawela God,
oayapa Wen nutin God fah eis wolana kac."
5 Jesus el lungse Martha ac Mary, su ma wial, ac Lazarus.
6 Tusruktu ke el lohng lah Lazarus el mas, el mutana yen el muta we ke len luo pac.
7 Toko el fahk nu sin mwet tumal lutlut, "Kut folokla nu Judea."
8 A mwet tumal lutlut elos fahk, "Mwet Luti, in pacl na fototo se somla, mwet in
acn we tuh srike in tungal kom. Ya kom nunku kom in folok nu we?"
9 Jesus el topuk, "Ya tia oasr ao singoul luo ke len se? Ke ma inge kutena mwet su
fahsr ke len el ac tia tukulkul, mweyen el liye kalem lun faclu.
10 A el fin fahsr ke fong el tukulkul, mweyen wangin kalem yorol."
11 Jesus el fahk ma inge na el sifil fahk, "Lazarus, kawuk lasr, el motulla, tusruktu
nga ac som okasulak."
12 Mwet tumal lutlut elos topuk ac fahk, "Leum, el fin motul, el ac kwela."
13 Kalmen ma Jesus el fahk uh pa Lazarus el misa, a elos nunku mu el kaskas ke
motul in mongla.
14 Ke ma inge Jesus el fahkang nu selos ke kas na kalem, "Lazarus el misa,
15 tusruktu ke sripowos nga wokin lah nga wangin yorol, tuh kowos fah lulalfongi.
Kut som nu yorol."
16 Thomas (su pangpang Fak) el fahk nu sin mwet lutlut wial, "Fahsru, kut nukewa
welul som, tuh kut in wi pacna Mwet Luti misa!"

Jesus Pa Akmoulyauk Mwet Ac Sang Moul

17 Ke Jesus el sun acn we, el lohngak lah Lazarus el pukpuki len akosr lac tari.
18 Tia sun mael luo Bethany nu Jerusalem,
19 ac mwet puspis tuku liki acn Judea in akpwaryal Martha ac Mary ke misa lun
mukul se wialtal inge.
20 Ke Martha el lohngak lah Jesus el tuku, el illa som in osun nu sel, a Mary el
mutana in lohm ah.
21 Martha el fahk nu sel Jesus, "Leum, kom funu oasr inge, mukul se wiuk inge
lukun tia misa!

22 Tusruktu finne inge pacna, nga etu lah God El ac sot nu sum kutena ma kom
siyuk sel."
23 Jesus el fahk nu sel, "Ma wiom el ac sifil moulyak."
24 Martha el topuk, "Nga etu lah el ac sifil moulyak ke len safla."
25 Jesus el fahk nu sel, "Nga pa akmoulyauk mwet uh liki misa nu ke moul. Kutena
mwet su lulalfongi in nga fah moul, el finne misa.
26 Ac kutena mwet su moul ac lulalfongiyu fah tiana misa. Ya kom lulalfongi ma se
inge?"
27 Martha el topuk, "Aok, Leum! Nga lulalfongi lah kom pa Christ, Wen nutin God,
el su God El wulela kac mu ac tuku nu faclu."

Jesus El Tung

28 Tukun Martha el fahk ma inge, el folokla ac mahma nu sel Mary, tamtael lal, ac
fahk, "Mwet Luti el oasr inge, ac el siyuk kom."
29 Ke Mary el lohng, el tuyak ac sulaklak som in osun nu sel. (
30 Jesus el soenna tuku nu yen mwet uh walil we, a el srakna oasr yen se Martha
el sonol we ah.)
31 Mwet ma muta lohm ah yorol Mary in akpwaryal, ke elos liye lah el tuyak ac
sulaklak tufoki som, elos ukwalla mweyen elos nunku mu el ac som in tung ke kulyuk
ah.
32 Mary el tuku nu yen Jesus el muta we, na ke el liyalak Jesus, el putati nu ke nial
ac fahk, "Leum, kom funu muta inge, mukul se wiuk inge lukun tia misa!"
33 Jesus el liye lah el tung, oayapa mwet ma welul elos wi pac tung, na insial arulana
asor ac el liksreni na oela.
34 El siyuk selos, "Kowos piknilya oya?"
Elos topuk, "Leum, fahsru liye."
35 Jesus el tung.
36 Ac mwet uh fahk, "Liye lupan nunak lal kacl!"
37 A kutu selos fahk, "El tuh sang liyaten nu sin mwet kun sac, na efu ku elan kofla
in oru tuh Lazarus elan tia misa?"

Akmoulyeyukyak Lazarus

38 Jesus el srakna asor yohk, na el som nu ke kulyuk ah, sie luf oan pe eol ah ac eot
se itukyang kosrala mutun luf sac.
39 Jesus el fahk, "Eisla eot sacn!"
Martha, su ma wien mas sac, el fahk, "Leum, ac arulana koluk fohlo, mweyen el
pukpuki len akosr lac!"
40 Jesus el fahk nu sel, "Mea, nga tia fahk nu sum tari lah kom fin lulalfongi kom
ac liye wolana lun God?"
41 Elos eisla eot sac nu saya. Na Jesus el ngetak nu lucng ac fahk, "Papa, nga kulo
nu sum tuh kom porongeyu.
42 Nga etu lah kom porongeyu pacl nukewa, tusruktu nga fahk ma inge tuh mwet
inge in lulalfongi lah kom supweyume."
43 Tukun el fahk ma inge, el pang ke pusra lulap, "Lazarus, ilme!"
44 Na el ilme. Paol ac nial srakna pihpla ke nuknuk in misa, ac ipin nuknuk se
pwelah mutal. Jesus el fahk nu selos, "Tulala nuknuk in misa lal lukel, ac lela elan
som."

Pwapa Sulallal In Unilya Jesus
(Matthew 26:1–5; Mark 14:1–2; Luke 22:1–2)

45 Mwet puspis sin mwet Jew ma tuku nu yorol Mary elos liye ma Jesus el oru, ac
elos lulalfongi kacl.

46 Tusruktu kutu selos folokla nu yurin mwet Pharisee ac fahkak nu selos ma Jesus
el oru.
47 Ke ma inge mwet tol fulat ac mwet Pharisee elos osun yurin Un Mwet Pwapa
Fulat ac fahk, “Mea kut ac oru, ke arulana pus mwenmen ma mwet se inge orala?
48 Kut fin fuhlela elan oru na lumah inge, mwet nukewa ac lulalfongel lac, ac mwet
leum lun acn Rome elos ac sroang nu kac, ac kunausla Tempul lasr oayapa mutunfacl
sesr.”
49 Sie selos pangpang Caiaphas, su tuh Mwet Tol Fulat ke yac sac, el fahk, “Efu
kowos ku lalfon fuk?
50 Kowos tia akilen lah ac wo nu suwos tuh mwet se na in misa ke mwet uh, liki
mutunfacl nufon se in kunausyukla?”
51 Pwayeiya uh, Caiaphas el tia fahk ma inge ke nunak na lal, a ke sripen el pa Mwet
Tol Fulat ke yac sac el fahk kas in palye kacl Jesus lah el ac misa ke sripen mwet Jew,
52 ac tia kaclos mukena, a oayapa in eisani nu sie mwet nukewa lun God su fahsrelik
nu yen nukewa uh.
53 Tukun len sac lac, mwet fulat lun mwet Jew elos suk na oreya in unilya Jesus.
54 Ke ma inge Jesus el tia sifil fahsr lemtulauk inmasrlon mwet Jew, a el som nu ke
sie acn apkuran nu yen mwesis, nu ke sie siti srisrik pangpang Ephraim, ac el muta
we yurin mwet tumal lutlut.
55 Inge apkuran me pacl in Kufwen Alukela, ac mwet puspis fahsryak liki acn selos
nu Jerusalem in aknasnasyalosla fal nu ke oakwuk lun Ma Sap meet liki kufwa uh.
56 Elos sokol Jesus, ac ke elos tukeni in Tempul elos asiyuki sie sin sie, “Mea kowos
nunku? El ac tuku nu ke kufwa uh ku tia?”
57 Mwet tol fulat ac mwet Pharisee elos sapkin mu kutena mwet fin etu acn Jesus
el oasr we, elan tuku akkalemye tuh elos in sruokilya.

12

Jesus El Mosrweyukla Bethany
(Matthew 26:6–13; Mark 14:3–9)

1 Len onkosr meet liki Kufwen Alukela, Jesus el som nu Bethany, acn sel Lazarus,
mwet se el akmoulyauk liki misa.
2 Elos akoo mongo in eku se nu sel we, ac Martha el kasru in kulansap kac. Lazarus
el sie selos su welul Jesus fungyang nu ke tepu uh.
3 Na Mary el use sie sufa in ono na yohk molo, ma orekla ke sak keng soko pangpang
nard, ac ukuiya nu ke nial Jesus, ac eela ke aunsifal. Foulin ono keng sac fohlela in
lohm sac nufon.
4 Judas Iscariot — sie sin mwet tumal lutlut lun Jesus, el su ac fah tukakunulak —
el fahk,
5 “Efu ku ono soko inge tia kukakinyukla ke tolfoko ipin silver, ac itukyang nu sin
mwet sukasrup uh?”
6 El tia fahk ma inge mweyen el nunku ke mwet sukasrup, a mweyen el mwet
mutunpo koluk se. El pa sruok pak in mani uh, ac oasr na pacl el orekmakin nu ke
mwe enenu lal sifacna.
7 Tusruktu Jesus el fahk, “Nimet lusrongol! Lela elan esam lah ma el oru inge ma
nu ke len in pukpuki luk.
8 Ac oasr mwet sukasrup yuruwos pacl nukewa, a nga ac tia muta yuruwos pacl
nukewa.”

Nunak Sulallal In Unilya Lazarus

9 Mwet puspis elos lohngak lah Jesus el oasr Bethany, na elos som nu we. Elos tia
som in liyal Jesus mukena, a oayapa tuh elos in liyal Lazarus, su Jesus el akmoulyauk
liki misa.

10 Ke ma inge mwet tol fulat elos pwapa tuh elos in oayapa unilya Lazarus,
11 mweyen ke sripal, mwet Jew puspis elos ngetla lukelos ac lulalfongi ke Jesus.

Utyak Pwengpeng Nu In Jerusalem
(Matthew 21:1–11; Mark 11:1–11; Luke 19:28–40)

12 Ke len se tok ah, un mwet na lulap se ma tuku nu ke Kufwen Alukela elos lohng
lah Jesus el ac tuku nu Jerusalem.
13 Ke ma inge elos us lesak palm ac illa som in sonol. Elos sasa ac fahk, "Hosanna!*
Insewowo el su tuku Inen Leum! God Elan akinsewowoye Tokosra lun Israel!"
14 Jesus el konauk donkey soko ac sroang muta fac, oana ke Ma Simusla fahk:
15 "Siti Zion, nikmet sangeng!
Liye, Tokosra lom el tuku,
Ac el muta fin soko donkey fusr."
16 Mwet tumal lutlut tia kalem ke ma inge in pacl sac, tusruktu ke pacl se Jesus el
akmoulyeyukyak in wolana, elos fah esamak lah Ma Simusla fahkak ma inge kacl, ac
elos esamak pac lah elos tuh oru ma inge nu sel.
17 Mwet ma tuh welul Jesus ke pacl se el pangnolma Lazarus liki inkulyuk uh ac
akmoulyalak liki misa ah, elos tuh fahkak ke ma sikyak inge.
18 Pa inge sripa se oru un mwet uh tuku sonol — mweyen elos lohng lah el oru
mwenmen se inge.
19 Na mwet Pharisee elos fahk nu sin sie sin sie, "Wanginna ma kut ku in oru!
Ngetla liye, faclu nufon welul lac!"

Kutu Mwet Greek Suk Jesus

20 Oasr mwet Greek inmasrlon mwet ma som nu Jerusalem in wi alu ke pacl in
kufwa uh.
21 Elos som nu yorol Philip ac fahk, "Leum se, kut kena liyal Jesus." (Philip el mwet
Bethsaida in Galilee.)
22 Na Philip el som fahk nu sel Andrew, ac eltal tukeni som fahk nu sin Jesus.
23 Jesus el topkolos ac fahk, "Sun pacl fal tuh Wen nutin Mwet in eis wolana lulap.
24 Nga fahk na pwaye nu suwos: fiten wheat se fin tia putatla nu in fohk uh ac misa,
na tia ku in puseni, a ac nuna fita se na. A fin misa, na ac osweya fita pukanten.
25 El su seko moul lal, ac fah tuhlac lukel; a el su lafwekunla moul lal fin facl se
inge, fah eis moul kawil.
26 El su lungse kulansupweyu el enenu in fahsr tukuk, tuh mwet kulansap luk fah
wiyu yen nga oasr we. Ac Papa tumuk El fah akfulatyal su kulansupweyu.

Jesus El Kaskas Ke Misa Lal

27 "Inge insiuk toasrlana — mea nga ac fahk? Ya nga ac fahk mu, 'Papa, nik kom
lela ao in keok se inge in putati fuk'? Tusruktu pa inge sripen tuku luk uh — tuh nga
in ku in mutangla ao in keok se inge.
28 Papa, akkalemye wolana lun Inem!"
Na pusra se kasla inkusrao me ac fahk, "Nga akkalemye tari wolana luk, ac nga fah
sifilpa oru."
29 Un mwet se ma tu in acn sac elos lohng pusra sac, ac kutu selos fahk mu pusren
pulahl, a kutu mu, "Lipufan se kaskas nu sel!"
30 A Jesus el fahk nu selos, "Pusra sac tia kaskas ke sripuk, a ke sripowos.
31 Inge pacl in nununkeyuk faclu. Inge leum lun faclu fah sisila.
32 Pacl se nga ac sripsripyak liki faclu, nga fah kolma mwet nukewa nu yuruk." (
33 Ke el fahk ma inge el akkalemye luman misa se su el ac keok kac.)

---

* **12:13** ***Hosanna:*** Kalmen kas Hebrew se inge pa "Nunak munas, molikutla!" Tuh pacl mwet uh fahkla, elos sasa in kaksakin God.

34 Un mwet sac topuk ac fahk, “Ma Sap lasr uh fahk mu Christ el ac moul ma
pahtpat. Na efu ku kom fahk mu Wen nutin Mwet ac fah sripsripyak? Su Wen nutin
Mwet se inge?”
35 Jesus el topuk ac fahk, “Ac fah oasr kalem inmasrlowos ke kitin pacl na. Oru
orekma lowos ke srakna oasr kalem yuruwos, tuh lohsr uh in tia tuku nu fowos. Tuh
el su fahsr in lohsr el tia etu acn el fahsr nu we.
36 Kowos lulalfongi ke kalem ke srakna oasr yuruwos, tuh kowos fah mwet lun
kalem.”

Selulalfongi Lun Mwet Uh

Tukun Jesus el fahk ma inge, el som liki acn sac ac wikla lukelos.
37 El nwe orala ma usrnguk puspis ye mutalos, elos tiana lulalfongi in el,
38 tuh kas in palu lal Isaiah fah akpwayeiyuk:
“Leum, su lulalfongi pweng ma kut srumun?
Leum God El akkalemye ku lal nu sin su?”
39 Ke ma inge elos koflana lulalfongi, mweyen Isaiah el oayapa fahk:
40 “God El konela mutalos
Ac kaliya nunak lalos,
Tuh mutalos fah tia liye,
Ac nunak lalos fah tia kalem
Ac elos fah tia forma nu sik, God El fahk,
Tuh ngan akkeyalos liki mas lalos.”
41 Isaiah el fahk ma inge mweyen el liye wolana lun Jesus, ac en kaskas kacl.
42 In pacl sac, mwet fulat puspis sin mwet Jew lulalfongi ke Jesus Tusruktu ke sripen
mwet Pharisee, elos tia sramsramkin lemtulauk, mweyen elos tia lungse in sisila elos
liki iwen lolngok.†
43 Elos lungse tuh mwet uh in kaksakunulos, liki elos in eis kaksak sin God.

Nununkeyuk Ke Kas Lun Jesus

44 Jesus el fahk ke sie pusra lulap, “El su lulalfongiyu el tia lulalfongiyu mukena, a
el oayapa lulalfongi ke El su supweyume.
45 El su liyeyu, el liyal pac El su supweyume.
46 Nga tuku nu faclu oana kalem se, tuh elos nukewa su filiya lulalfongi lalos in
nga, fah tia mutana in lohsr.
47 Kutena mwet fin lohng kas luk ac tia akos, nga fah tia nununkal. Nga tia tuku in
nununku faclu, a in molela.
48 El su tia eisyu ac tia eis kas luk, oasr sie su ac fah nununkal. Kas ma nga fahkak
uh pa ac nununkal ke len safla!
49 Mwe luti luk uh tia ma sik sifacna, a Papa su supweyume pa sapkin nu sik ma
nga in fahk ac kaskaskin.
50 Nga etu lah ma El sapkin uh ma ac ase moul ma pahtpat. Ke ma inge, nga fahk
oana ma Papa El fahk nu sik.”

13

Jesus El Ohlla Nien Mwet Tumal Lutlut

1 Len se meet liki Kufwen Alukela pa inge. Jesus el etu lah fototome pacl lal in som
liki faclu nu yurin Papa. El nuna lungse mwet lal fin faclu, ac el lungse elos nwe ke
safla.
2 Jesus ac mwet tumal lutlut elos fungyang nu ke mongo in eku. Devil el purakulak
Judas, wen natul Simon Iscariot, elan fah tukakunulak Jesus.

† **12:42** ***Hosanna:*** Kalmen kas Hebrew se inge pa “Nunak munas, molikutla!” Tuh pacl mwet uh fahkla, elos sasa in kaksakin God.

3 Jesus el etu lah Papa El sang tari ku e nukewa nu sel. El etu lah el tuku sin God
me ac el ac som nu yurin God.
4 Ke ma inge el tuyak liki tepu uh, ac eisla nuknuk loeloes lal, ac losya infulwal ke
sie taol.
5 Na el okoala kof nu in sie ahlu, ac mutawauk in oul nien mwet tumal lutlut, ac
eela ke taol se kapir infulwal ah.
6 El tuku nu yorol Simon Peter, su fahk nu sel, "Leum, ya kom ac oul niuk?"
7 Jesus el topuk nu sel, "Kom tiana kalem ke ma nga oru inge, tusruktu kom ac fah
kalem kac tok."
8 Na Peter el fahk, "Kom fah tiana ohlla niuk ke kutena pacl!"
Jesus el topuk, "Nga fin tia oul niom, kom ac fah tila mwet tumuk lutlut."
9 Simon Peter el fahk, "Leum, fin angan, tia oul niuk mukena, a ohlla pac pouk ac
sifuk!"
10 Jesus el fahk, "Kutena mwet su yihla tari el nasnas, ac el tia enenu in oul kutena
acn ke manol sayen nial. Kowos nukewa nasnas — sayen sie." (
11 Jesus el etu tari lah su ac tukakunulak uh, pa oru el fahk mu, "Kowos nukewa
nasnas, sayen sie.")
12 Tukun Jesus el ohlla nialos, el sifilpa nokomang nuknuk loeloes lal, ac folokla nu
acn sel ke tepu sac. El siyuk selos, "Ya kowos kalem ke ma se nga tufahna oru nu
suwos ah?
13 Kowos pangonyu Mwet Luti ac Leum, ac fal kowos in fahk ouingan, mweyen
pwaye.
14 Nga Leum ac Mwet Luti lowos, ac nga tufahna ohlla niowos. Ke ma inge, kowos
enenu pac in oul nien sie sin sie.
15 Nga oakiya sie srikasrak nu suwos, tuh kowos fah oru oana nga oru nu suwos.
16 Nga fahk na pwaye nu suwos: wangin mwet kohs el fulat liki leum lal, ac wangin
mwet utuk kas fulat lukel su supwalla.
17 Inge ke kowos etu ma pwaye se inge, ac fah mwe insewowo yohk nu suwos kowos
fin moulkin!"
18 "Nga tia kaskas keiwos nukewa. Nga arulana etalos su nga sulela. Tusruktu Ma
Simusla enenu in akpwayeyuk su fahk. 'Mwet se ma ipeis ke mongo nak el forla
lainyu.'
19 Nga fahk ma inge nu suwos, meet liki ac sikyak, tuh ke pacl se fin sikyak, kowos
fah lulalfongi lah, 'Nga Nuna Nga Ah Na.'
20 Nga fahk na pwaye nu suwos: el su insewowo in eisal su nga supwaot, el oayapa
eisyu; ac el su insewowo in eisyu, el oayapa eisal su supweyume."

Jesus El Palye Tukakyak Lal
(Matthew 26:20–25; Mark 14:17–21; Luke 22:21–23)

21 Tukun Jesus el fahk ma inge, el arulana toasr insial, ac akkalemye nu selos mu,
"Nga fahk na pwaye nu suwos: sie suwos ac tukakinyuyak."
22 Mwet tumal lutlut elos ngetani sie sin sie. Elos arulana nukanla lah su el kaskas
kac uh.
23 Sie sin mwet lutlut, el su Jesus el lungse yohk, el muta sisken Jesus.
24 Simon Peter el pounsetel ac fahk, "Siyuk sel lah su el kaskas kac uh?"
25 Ouinge mwet lutlut sac keyang nu sel Jesus ac siyuk, "Leum, ku su?"
26 Jesus el topuk, "Mwet se ma nga ac twenya ipin bread se ac sang nu se uh pa
mwet sac." Ouinge el eis ipin bread se, ac twenya ac sang nu sel Judas, wen natul
Simon Iscariot.
27 Pacl se na Judas el sruokya ipin bread sac, na Satan el ilyak nu in el. Jesus el
fahk nu sel, "Aksaye oru ma kom ac oru an!"

13:18 Psa 41:9

28 Tia sie selos su muta ke tepu sac kalem kac lah efu ku Jesus el fahk ma se inge
nu sel.
29 Ke sripen Judas pa mwet liyaung pak in mani lalos, kutu sin mwet lutlut uh
nunku mu Jesus el fahk elan som moli ma eneneyuk nu ke kufwa sac, ku elan som
sang mwe kasru nu sin mwet sukasrup.
30 Tukunna Judas el eis ipin bread sac ah, na el tufoki. Fongeni tari.

Ma Sap Sasu

31 Tukun Judas el tuyak som, Jesus el fahk, "Inge wolana lun Wen nutin Mwet
akpwayeiyuk. Inge wolana lun God akkalemyeyukla kacl.
32 Ac wolana lun God fin akkalemyeyukla kacl, na God sifacna El fah sang wolana
lun Wen nutin Mwet, ac El ac fah sa in orala ma inge.
33 Tulik nutik, nga ac fah tia muta yuruwos paht. Kowos ac fah sukyu, tusruktu nga
fahk nu suwos inge ma nga tuh fahk nu sin mwet fulat lun mwet Jew, 'Kowos koflana
som nu yen nga ac som nu we.'
34 Inge nga sot nu suwos sie ma sap sasu: kowos in lungse sie sin sie. Oana ke nga
lungse kowos, kowos in oayapa lungse sie sin sie.
35 Kowos fin lungse sie sin sie, na mwet nukewa ac fah etu lah kowos mwet tumuk
lutlut."

Jesus El Palye Lah Peter El Ac Lafwekunul
(Matthew 26:31–35; Mark 14:27–31; Luke 22:31–34)

36 Simon Peter el siyuk sel, "Leum, kom ac som nu ya?"
Jesus el topuk, "Kom tia ku in ukweyu inge nu yen nga ac som nu we, tusruktu tok
kom ac fah fahsr tukuk."
37 Peter el siyuk, "Leum, efu ku ngan tia ku in fahsr tukum inge? Nga akola in misa
keim!"
38 Jesus el fahk, "Ya pwayena lah kom akola in misa keik? Nga fahk na pwaye nu
sum: meet liki won uh kahkla, kom ac lafwekinyu pacl tolu."

14

Jesus El Inkanek Nu Yurin Papa

1 Jesus el fahk nu selos, "Nik kowos fosrnga ku inse toasr. Lulalfongi in God ac
lulalfongi pac in nga.
2 Pukanten acn in muta in lohm sin Papa tumuk, ac nga ac som in akoo acn suwos.
Funu tia ouinge nga lukun tia ku in fahk ma inge nu suwos.
3 Ac tukun nga ac som akoo acn suwos, nga ac fah foloko ac eis kowos nu yuruk,
tuh yen nga muta we kowos fah oayapa muta we.
4 Kowos etu inkanek nu yen nga ac som nu we."
5 Thomas el fahk nu sel, "Leum, kut tia etu yen kom ac som nu we, na kut ac etu
fuka inkanek nu we uh?"
6 Jesus el topkol ac fahk, "Nga pa inkanek, ac pwaye, ac moul; wangin mwet som
nu yurin Papa fin tia ke nga."
7 Ac el fahk nu selos, "Inge ke kowos eteyu tari, kowos fah oayapa etu Papa tumuk,
ac ingela kowos etal ac kowos liyal."
8 Philip el fahk nu sel, "Leum, fahkulak Papa nu sesr — pwayena ma kut enenu."
9 Jesus el topuk, "Nga muta yuruwos pacl na loeloes, na Philip, ya pwaye kom
tiana eteyu? Kutena mwet su liyeyu tari el liyal pac Papa. Na efu kom ku fahk mu,
'Fahkulak Papa nu sesr?'
10 Philip, ya kom tia lulalfongi lah nga muta in Papa, ac Papa El muta in nga?" Na
Jesus el fahk nu sin mwet tumal lutlut, "Kas ma nga kaskaskin nu suwos tia ma sik
sifacna. Papa, su mutana in nga, El na pa oru ma inge.

11 Lulalfongiyu ke nga fahk mu nga muta in Papa, ac Papa El muta in nga. Kowos
fin tia lulalfongi ma nga fahk inge, na kowos lulalfongi ke ma nga oru.
12 Nga fahk na pwaye nu suwos: kutena mwet su lulalfongi in nga, fah oru ma nga
oru uh — aok, el ac fah oru pac ma yohk liki, mweyen nga ac som nu yurin Papa.
13 Ac nga fah oru kutena ma kowos siyuk kac inek, tuh wolana lun Papa fah
akkalemyeyuk in Wen.
14 Kowos fin siyuk sik kutena ma inek, nga fah oru."

Wulela Ke Ngun Mutal

15 "Kowos fin lungse nga, kowos ac akos ma sap luk.
16 Nga fah siyuk sel Papa, ac el ac fah sot Ngun Mutal nu suwos, su ac fah kasrekowos
ac muta yuruwos nwe tok.
17 El pa Ngun su akkalemye na pwaye ke God. Faclu koflana eisal, mweyen faclu
koflana liyal ku etal. Tusruktu kowos etal, mweyen el mutana yuruwos ac el oasr in
kowos.
18 "Nga fah tia filikowosi mwet mukaimtal. Nga fah foloko nu yuruwos.
19 In kitin pacl na faclu fah tia sifil liyeyu, tusruktu kowos ac liyeyu; ac ke sripen
nga moul, kowos fah oayapa moul.
20 In len sac, kowos fah etu tuh nga oasr in Papa ac kowos oasr in nga, oana ke nga
oasr in kowos uh.
21 "Kutena mwet su lohng ac liyaung ma sap luk, el lungse nga. Ac el su lungse nga,
Papa tumuk El fah lungse pac el. Nga fah oayapa lungse el ac sifacna fahkyuyak nu
sel."
22 Judas (tia Judas Iscariot) el fahk, "Leum, ac fuka kom in fahkkomyak nu sesr, a
tia nu sin faclu?"
23 Jesus el topuk nu sel, "El su lungse nga fah akos kas luk. Papa tumuk fah lungse
el, na nga ac Papa tumuk fah tuku nu yorol ac muta yorol.
24 El su tia lungse nga el tia akos kas luk. Ac kas ma kowos lohng sik tia ma luk
sifacna, a ma sin Papa, su supweyume.
25 "Nga fahkot ma inge nu suwos ke nga srakna oasr yuruwos.
26 Ngun Mutal el fah tuku ac kasrekowos, mweyen Papa El fah supwama inek, el
fah luti kowos ma nukewa, ac oru kowos in esamak ma nukewa ma nga fahk tari nu
suwos.
27 "Nga filiya misla yuruwos. Misla luk sifacna pa nga asot nu suwos. Nga tia asot
oana ke faclu asot. Nikmet fosrnga ku toasr, oayapa nikmet sangeng.
28 Kowos lohng ke nga fahk nu suwos, 'Nga ac som, tusruktu nga ac foloko nu
yuruwos.' Kowos fin lungse nga, kowos ac engankin lah nga ac som nu yurin Papa,
mweyen El fulat likiyu.
29 Nga fahk ma inge nu suwos meet liki ac sikyak, tuh ke pacl se sikyak uh kowos
fah lulalfongi.
30 Nga fah tia sifilpa kaskas paht yuruwos, mweyen leum lun faclu el ac tuku.
Wangin ku lal fuk,
31 tusruktu faclu enenu in etu lah nga lungse Papa, pa pwanang nga oru ma nukewa
El sapkin ngan oru.
"Fahsru, lela kut in som liki acn se inge."

15

Jesus El Fain Pwaye

1 "Nga fain*pwaye, ac Papa tumuk El mwet yukwiya.

* **15:1** ***fain:*** kalmac pa oa in grape.

2 El kotala lah nukewa in nga ma tia isus fahko, ac el kofela lah nukewa ma isus
fahko tuh in nasnas ac isus fahko pus liki meet ah.
3 Kowos aknasnasyeyuk tari ke kas su nga fahkak tari nu suwos.
4 Kowos in kupasrme nu sik, ac nga fah kupasr na nu suwos. Sie lah koflana in
sifacna isus fahko. El fah isus fahko el fin kupasryang na nu ke inkain fain uh. In
lumah sacna, kowos tia ku in orek fahko kowos fin tia mutana in nga.
5 “Nga fain, ac kowos pa lah kac uh. Kutena mwet su mutana in nga, ac nga in el,
fah isus fahko puspis, tuh kowos koflana oru kutena ma kowos fin muta sayuk.
6 Kutena mwet su tia muta in nga fah sisila, oana mah paola ma mwet uh ac sifani
ac sisang nu in e uh in firiryak.
7 Kowos fin mutana in nga ac kas luk oanna in kowos, na kowos fah siyuk sin Papa
ke kutena ma kowos lungse, ac El fah sot nu suwos.
8 Wolana lun Papa tumuk ac fah kalem ke kowos isus fahko puspis; ac in ouiya se
inge kowos fah mwet tumuk lutlut.
9 Nga lungse kowos oana ke Papa El lungse nga; kowos mutana in lungse luk.
10 Kowos fin akos ma sap luk, kowos ac oanna in lungse luk, oana ke nga akos ma
sap lun Papa tumuk ac mutana in lungse lal.
11 “Nga fahk ma inge nu suwos tuh engan luk fah oan in kowos, ac tuh engan lowos
fah arulana yohk.
12 Pa inge ma sap luk nu suwos: kowos in lungse sie sin sie, oana ke nga lungse
kowos.
13 Wangin lungse yurin mwet yohk liki lungse se inge: tuh sie mwet fah filiya moul
lal ke mwet kawuk lal.
14 Ac kowos mwet kawuk luk, kowos fin oru ma nga sapkin nu suwos.
15 Nga tia sifilpa pangon kowos mwet kulansap, mweyen sie mwet kulansap el tia
etu ma mwet kacto lal el oru. A nga pangon kowos mwet kawuk, mweyen nga fahkot
ma nukewa ma nga lohng sin Papa tumuk.
16 Kowos tia suleyula; nga sulekowosla ac srisrngikowosi kowos in som ac isus fahko
puspis — kain fahko ma ac oan paht. Ke kowos oru ouinge, na Papa El fah asot nu
suwos kutena ma su kowos siyuk sel inek.
17 Ke ma inge, nga sapkin nu suwos tuh kowos in lungse sie sin sie.”

Srunga Lun Faclu

18 “Mwet faclu fin srungakowos, esam na lah elos tuh srungayu meet liki elos
srungakowos.
19 Kowos funu ma lun faclu, na mwet faclu lukun lungse kowos oana mwet lalos.
Tusruktu kowos tia ma lun faclu mweyen nga sulekowosla liki faclu, pa pwanang
mwet faclu srungakowos.
20 Esam ma nga tuh fahk nu suwos: ‘Wangin sie mwet kulansap fulat liki mwet
kacto lal.’ Elos tuh akkeokyeyu, na elos ac akkeokye kowos pac. Oayapa oasr mwet
su tuh akos mwe luti luk, na ac fah oasr pac mwet akos kowos.
21 A elos ac oru ma inge nukewa nu suwos mweyen kowos ma luk, tuh elos tia etal
su supweyume.
22 Nga funu tia tuku ac sramsram nu selos lukun wangin mwatalos ke ma koluk. A
ke ouinge uh, wangin sripa elos ku in srukak in tulalosla liki ma koluk lalos.
23 Kutena mwet su srungayu el srunga pac Papa tumuk.
24 Nga oru ma su wangin mwet nu orala meet. Elos funu tia liye ke nga oru ma
inge, lukun wangin mwatalos. A elos tuh liye na ke nga oru ma inge inmasrlolos, ac
elos srakna srungayu ac oayapa Papa tumuk.
25 Tusruktu ma inge ac nuna sikyak tuh ma simla in Ma Sap lalos in ku in
akpwayeiyuk: ‘Elos srungayu ke wangin sripa.’

26 “Ngun Mutal el ac tuku — aok, Ngun lun pwaye, su tuku sin Papa me. Nga ac
fah supwalot nu yuruwos sin Papa, ac el ac fah orek loh keik.
27 Ac kowos ac oayapa orek loh keik, mweyen kowos nuna wiyu oe ke mutawauk
ah me.

16

1 “Nga fahk ma inge nu suwos tuh kowos fah tia fuhleak lulalfongi lowos.
2 Kowos ac fah sisila liki iwen lolngok, ac pacl se fah tuku ke kutena mwet su
unikowosi ac fah nunku mu el kulansupu God ke el oru ma inge.
3 Mwet uh ac oru ouinge nu suwos mweyen elos tia etu Papa ac tia pac eteyu.
4 A nga fahk ma inge nu suwos, tuh ke pacl se elos ac oru ma inge, kowos ac esam
lah nga fahkak tari nu suwos.”

Orekma Lun Ngun Mutal

“Nga tuh tiana fahk ma inge nu suwos ke mutawauk ah, mweyen nga muta
yuruwos.
5 Tusruktu inge nga ac som nu yorol su supweyume, a wangin sie suwos siyuk sik
lah nga ac som nu ya.
6 Ac inge ke nga fahkot nu suwos uh, insiowos sessesla ke asor.
7 Tusruktu nga fahk na pwaye nu suwos: ac wo nu suwos lah nga som liki kowos,
mweyen nga fin tia som, Ngun Mutal el ac tia tuku nu yuruwos in kasrekowos. A nga
fin som liki kowos, na nga ac supwalma nu yuruwos.
8 Ac pacl se el tuku, el ac akpwayei nu sin mwet faclu lah arulana tafongla nunak
lalos ke ouiya lun ma koluk, ac ke ma su suwohs, ac ke nununku lun God.
9 Tafongla nunak lalos ke ma koluk, mweyen elos tiana lulalfongi in nga.
10 Tafongla nunak lalos ke ma suwohs, mweyen nga ac som nu yurin Papa, ac kowos
fah tia sifil liyeyu.
11 Ac elos tafongla ke nununku, mweyen el su leum lun faclu el nununkeyuk tari.
12 “Srakna pus ma nga kena fahk nu suwos, tusruktu ac arulana upa nu suwos in
kalem kac inge.
13 Tuh ke pacl se Ngun el ac tuku, Ngun se su akkalemye pwayeiyen ma ke God, el
ac fah pwen kowos nu ke ma pwaye nukewa. El fah tia kaskas ke ku lal sifacna, a el
ac kaskas ke ma el lohng, ac el ac fahkak nu suwos ke ma ac fah tuku.
14 El ac fah akkalemye wolana luk, mweyen el ac eis ma nga fahk ac fahkak nu
suwos.
15 Ma nukewa lun Papa ma luk, pa pwanang nga fahk mu Ngun ac fah eis ma nga
sang nu sel ac fahkak nu suwos.”

Asor Ac Fah Ekla Engan

16 “In kitin pacl na, kowos fah tia sifil liyeyu, na tok kutu kowos fah liyeyu.”
17 Kutu sin mwet tumal lutlut elos asiyuki inmasrlolos, “Mea kalmen ma el fahk
inge? El fahk mu in kitin pacl na kut ac tia sifil liyal, na tok kutu kut ac liyal. Ac el
oayapa fahk, ‘Ma inge ma ke sripen nga ac som nu yurin Papa.’
18 Mea kalmen, ‘Kitin pacl na?’ Kut tia etu lah mea el kaskas kac uh!”
19 Jesus el etu lah elos kena siyuk sel, ouinge el fahk nu selos, “Nga fahk mu, ‘In
kitin pacl na kowos ac tia sifil liyeyu, na tok kutu kowos fah liyeyu!’ Ya pa inge ma
se kowos asiyuki kac inmasrlowos uh?
20 Nga fahk na pwaye nu suwos: kowos ac fah tung mwemelil, a faclu ac fah engan.
Kowos fah asor, tusruktu asor lowos fah ekla nu ke engan.
21 Ke pacl se sie mutan el apkuran in isusla, el laloela mweyen pacl in keok lal
apkuran me. Tusruktu pacl se tulik sac isusla, el mulkunla keok lal, mweyen el engan
lah tulik se isusla nu faclu.

22 Ac fah oapana nu suwos: kowos asor inge, tusruktu nga ac sifilpa liye kowos, ac
insiowos ac fah sessesla ke engan, ke sie kain engan ma wangin mwet ku in eisla liki
kowos.
23 “Ke len sac ac tuku, kowos fah tia siyuk sik ke kutena ma. Nga fahk na pwaye
nu suwos: Papa El ac fah sot nu suwos kutena ma kowos siyuk sel kac inek.
24 Kowos soenna siyuk kutena ma inek. Siyuk ac kowos fah eis, tuh engan lowos
fah arulana yohk.

Kutangla Faclu

25 “Nga orekmakin kas in pupulyuk in fahk ma inge nu suwos. Tusruktu pacl se
ac fah tuku ke nga fah tia orekmakin pupulyuk, a nga ac fah kaskas lemtulauk nu
suwos kacl Papa.
26 Ke len sac ac tuku, kowos fah siyuk sel inek, ac nga fah tia enenu in siyuk sel
keiwos,
27 tuh Papa sifacna El lungse kowos. El lungse kowos mweyen kowos lungse nga ac
lulalfongi lah nga tuku sin God me.
28 Aok, nga tuku sin Papa me, ac nga tuku nu faclu; ac inge nga ac som liki faclu,
ac som nu yurin Papa.”
29 Na mwet tumal lutlut elos fahk nu sel, “Inge kom kaskas kalem na ac tia
orekmakin pupulyuk.
30 Inge kut etu lah kom tia enenu sie mwet in kusen siyuk nu sum, mweyen kom
etu ke ma nukewa. Ma se inge oru kut in lulalfongi lah kom tuku sin God me.”
31 Jesus el topkolos ac fahk, “Ya kowos lulalfongi inge?
32 Pacl se ac fah tuku, aok tuku tari, ke kowos nukewa ac fah fahsrelik, kais sie
nu yen sel sifacna, ac nga ac fah mukena muta. Tusruktu nga tia arulana mukela,
mweyen Papa El oasr yuruk.
33 Nga fahkot nu suwos ma inge tuh in oasr misla yuruwos ke kowos kupasrme nu
sik. Ke kowos muta faclu kowos ac keok. Tusruktu kowos in pulaik na! Nga kutangla
faclu tari!”

17

Jesus El Pre Ke Mwet Tumal Lutlut

1 Tukun Jesus el fahk ma inge, el ngetak nu inkusrao ac fahk, “Papa, pa inge pacl
sac ke kom ac fahkak wolana lun Wen nutum, tuh Wen fah oayapa fahkak wolana
lom.
2 Tuh kom sang nu sel tuh in oasr ku lal fin mwet nukewa, tuh El fah sang moul
ma pahtpat nu selos nukewa su kom sang nu sel.
3 Ac kalmen moul ma pahtpat pa inge: in etekom, God pwaye sefanna, ac in etu
Jesus Christ, su kom supwama.
4 Nga fahkak tari wolana lom nu faclu, ke nga aksafyela orekma ma kom ase nu
sik in oru.
5 Inge, ye motom O Papa, sifilpa ase nu sik wolana lom — wolana su tuh oan yuruk
ke nga muta yurum meet liki faclu orekla.
6 “Nga fahkkomyak tuh elos su kom ase nu sik liki faclu in etekom. Elos tuh ma
lom, ac kom eisalosme nu sik. Elos akos tari kas lom,
7 ac inge elos etu lah ma nukewa kom ase nu sik tuku sum me.
8 Nga sang nu selos mwe fahkak ma kom tuh se nu sik, ac elos eis tari. Elos etu lah
pwaye nga tuku yurum me, ac elos lulalfongi lah kom supweyume.
9 “Nga pre kaclos. Nga tia pre ke faclu, a kaclos su kom ase nu sik, mweyen elos
ma lom.

10 Ma nukewa yuruk ma lom, ac ma nukewa lom ma luk; ac wolana luk sikyak
kalem in elos.
11 Ac inge, tari muta luk fin faclu ac nga fahsrot nu yurum. A elos ac mutana faclu.
Papa Mutal! Karinganulos ke ku lun Inem, Ine se su kom tuh ase nu sik. Tuh elos fah
ma sefanna, oana ke nga kom ma sefanna.
12 Pacl se ke nga welulos, nga liyalosyang ke ku lun Inem — Ine se ma kom se nu
sik. Nga karinganulos ac tia sie selos tuhlac, sayen el su nuna kalem mu ac tuhlac —
tuh Ma Simusla fah akpwayeiyuk.
13 Ac inge nga fahsrot nu yurum, ac nga fahk ma inge fin faclu, tuh elos fah
sesseslana ke engan lulap luk.
14 Nga sang kas lom nu selos tari, ac faclu srungalos, mweyen elos tia ma lun faclu,
oana ke nga tia ma lun faclu.
15 Nga tia siyuk kom in eisalosla liki faclu, tusruktu nga siyuk kom in liyalosyang
liki el su Koluklana.
16 In oana ke nga tia ma lun faclu, elos tia pac ma lun faclu.
17 Eisalos nu sum sifacna ke ma pwaye. Kas lom ma pwaye.
18 Nga supwaloselik nu fin faclu, oana ke kom supweyume nu faclu.
19 Ac ke sripalos nga eisyuwot sifacna nu sum, tuh elos fah ku pac in sifacna
eisaloswot na pwaye nu sum.
20 “Nga tia pre kaclos inge mukena, a nga oayapa pre kaclos su lulalfongi keik ke
sripen fahkak lalos.
21 Nga pre tuh elos nukewa fah ku in ma sefanna. Papa, lela elos in muta in kut,
oana ke kom muta in nga ac nga in kom. Lela elos in ma sefanna, tuh faclu fah
lulalfongi lah kom supweyume.
22 Wolana se ma kom tuh ase nu sik, nga sang nu selos, tuh elos fah ku in ma
sefanna, oana ke nga kom ma sefanna:
23 aok, nga muta in elos ac kom muta in nga, tuh elos fah ku in ma sefanna, tuh
faclu fah ku in etu lah kom supweyume, ac lah kom lungse elos oana ke kom lungse
nga.
24 “Papa! Kom eisalosma nu sik, ac nga lungse elos in wiyu yen nga muta we, tuh
elos fah ku in liye wolana luk — wolana su kom ase nu sik, tuh kom lungse nga meet
liki orekla faclu.
25 O Papa Suwoswos! Faclu tia etekom, a nga etekom, ac elos inge etu lah kom
supweyume.
26 Nga fahkkomyak tuh elos in etekom, ac nga fah tafwelana in oru, tuh lungse lom
nu sik fah ku in oan in elos, ac tuh nga fah oayapa ku in muta in elos.”

18

Sruhu Jesus
(Matthew 26:47–56; Mark 14:43–50; Luke 22:47–53)

1 Tukun Jesus el pre tari, el wi mwet tumal lutlut illa, ac som tupalla Infacl Srisrik
Kidron. Oasr ima se in acn sac, ac Jesus ac mwet tumal lutlut elos utyak nu we.
2 Judas, el su ac tukakunulak Jesus, el etu acn sac, mweyen pus pacl Jesus ac mwet
tumal lutlut elos tukeni we.
3 Ouinge Judas el som nu in ima sac, ac pwen sie un mwet mweun lun acn Rome
welul, oayapa kutu mwet soan ke Tempul ma supweyukla sin mwet tol fulat ac mwet
Pharisee. Elos us mwe mweun, lam ac kahp welulos.
4 Jesus el etu na ma nukewa ma ac sikyak nu sel, ouinge el kalukyang nu yorolos
ac siyuk selos, “Su kowos suk an?”
5 Elos topuk, “Jesus lun Nazareth.”
El fahk, “Nga pa el.”

Judas el wi tu inmasrlon un mwet sac.
6 Ke Jesus el fahk nu selos, “Nga pa el,” elos kohloli ac topla nu infohk ah.
7 Jesus el sifilpa siyuk selos, “Su kowos suk an?”
Ac elos fahk, “Jesus lun Nazareth.”
8 Jesus el fahk, “Nga fahk tari nu suwos lah nga pa el. Fin nga pa kowos suk an, fuhlela mwet inge in som.” (
9 El fahk ouinge tuh in akpwayeiyuk kas se el tuh fahk meet: “Papa, tia sie selos su kom ase nu sik tuhlac likiyu.”)
10 Oasr cutlass se yorol Simon Peter, na el faesak ac sang paki sie sin mwet kulansap lun Mwet Tol Fulat, ac wotela sracl layen layot. Inen mwet kulansap sac pa Malchus.
11 Jesus el fahk nu sel Peter, “Isongya cutlass nutum an nu ke ma nukumyen! Mea, kom nunku mu nga ac tia nim ke cup in keok se ma Papa El se nu sik uh?”

Jesus Ye Mutal Annas

12 Toko mwet mweun Rome ac captain lalos, wi mwet soan lun mwet Jew, elos sruokilya Jesus ac kaprilya,
13 ac kololla meet nu yorol Annas. Annas pa papa tumun mutan kial Caiaphas, su Mwet Tol Fulat ke yac sac.
14 Caiaphas pa tuh sang kas in kasru nu sin mwet fulat lun mwet Jew mu, ac fal tuh mwet sefanna in misa ke mwet nukewa.

Peter El Lafwekin Jesus
(Matthew 26:69–70; Mark 14:66–68; Luke 22:55–57)

15 Simon Peter ac sie pac mwet lutlut eltal fahsr tokol Jesus. Mwet lutlut se saya ah eteyuk sin Mwet Tol Fulat, ouinge el welul Jesus utyak na nwe ke inkul lun Mwet Tol Fulat,
16 a Peter el mutana likin kalkal ah sisken mutunpot ah. Na mwet lutlut se ngia el tufoki ac kaskas nu sin mutan kulansap se su karingin mutunpot uh, ac pwanulak Peter nu in kalkal ah.
17 Mutan sac fahk nu sel Peter, “Ku kom tia sie sin mwet lutlut lun mwet sacn?”
Peter el topuk, “Mo, tia nga.”
18 Mwet kulansap ac mwet topang elos tanak tari sie e ke mulut ke sripen arulana ohu, ac elos tu raunela ac langlung kac. Na Peter el welulosyang tu langlung.

Mwet Tol Fulat El Kusen Siyuk Sin Jesus
(Matthew 26:59–66; Mark 14:55–64; Luke 22:66–71)

19 Mwet Tol Fulat el lolngok sin Jesus ke mwet tumal lutlut ac ke luti lal ah.
20 Ac Jesus el fahk, “Pacl nukewa nga kaskas lemtulauk nu sin mwet uh. Luti luk nukewa orek in iwen lolngok ac in Tempul, yen mwet nukewa tukeni we. Wangin kutena ma nga fahk in lukma.
21 Na efu kom ku kusen siyuk sik? Siyuk sin mwet ma lohngyu ah lah mea nga fahk nu selos. Elos etu ma nga fahk.”
22 Ke Jesus el fahk ma inge, sie sin mwet soan su tu we puokya likintupal ac fahk, “Kom ku kaskas angan nu sin Mwet Tol Fulat!”
23 Jesus el fahk nu sel, “Fin oasr ma nga fahk tuh sufal, akkalemye nu sesr nukewa. A fin pwaye ma nga fahk uh, efu kom ku puokyu?”
24 Jesus el srakna kapir ke Annas el supwalla nu yorol Caiaphas, Mwet Tol Fulat.

Peter El Sifilpa Lafwekunul Jesus
(Matthew 26:71–75; Mark 14:69–72; Luke 22:58–62)

25 Peter el srakna tu langlung insac, na kutu sin mwet uh fahk nu sel, “Ku tia kom pa sie sin mwet lutlut lun mwet sacn?”

18:14 Jn 11:49–50

A Peter el sifil lafu ac fahk, “Mo, tia nga.”
26 Sie sin mwet kulansap lun Mwet Tol Fulat, su sou lun mwet se ma Peter el pakela
insrac ah, el kasla ac fahk, “Kom pa nga liye welul Jesus in ima sac — pwaye?”
27 Peter el sifilpa fahk, “Mo” — na in pacl sacna, won se kahkla.

Jesus Ye Mutal Pilate
(Matthew 27:1–2, 11–14; Mark 15:1–5; Luke 23:1–5)

28 Toang na in lotu sac, utukla Jesus liki lohm sel Caiaphas nu inkul fulat sel
governor. Mwet fulat lun mwet Jew uh elos tuh tia wi utyak nu inkul fulat sac ke
sripen elos tia lungse akfohkfokyalos, elos in mau ku in mongo ke Kufwen Alukela.
29 Ouinge Pilate el ilme nu yorolos ac siyuk, “Mea kowos tukakin mwet se inge kac
uh?”
30 Top lalos nu sel pa, “El funu tia orala sie ma koluk lulap, kut lukun tia usalu nu
yurum.”
31 Pilate el fahk nu selos, “Fin angan, kowos sifacna usal ac nununkal fal nu ke ma
sap lowos an.”
Elos topuk ac fahk, “Ma sap lowos, mwet Rome, tia lela nu sesr in wotela sie mwet
in anwuki.” (
32 Ma inge sikyak in akpwayei ma Jesus el fahk ke el fahkak luman misa ma el ac
misa kac.)
33 Pilate el sifil utyak nu in lohm sel ac sap in utuku Jesus nu yorol, na el siyuk sel,
“Ya kom pa tokosra lun mwet Jew?”
34 Jesus el topuk, “Ya ma na kom sifacna siyuk, ku mwet pa fahk nu sum keik?”
35 Pilate el topkol ac fahk, “Ya kom nunku mu nga sie mwet Jew? Mwet lom sifacna
ac mwet tol fulat pa eiskomme nu sik. Mea kom orala uh?”
36 Jesus el fahk, “Tokosrai luk uh tia ma lun facl se inge. Funu ma lun faclu, mwet
ma fahsr tukuk lukun anwuk in taranyu liki poun mwet fulat lun mwet Jew. Mo.
Tokosrai luk tia ma faclu!”
37 Ke ma inge Pilate el siyuk sel, “Fin angan, ya tokosra se pa kom?”
Jesus el topuk, “Kom pa fahk mu tokosra se pa nga uh. Nga isusla ac tuku nu faclu
ke na sripa se inge: in kaskas ke ma pwaye. Kutena mwet su ma lun ma pwaye elos
porongeyu.”
38 Pilate el siyuk, “Ac mea ma pwaye?”

Wotla In Anwuki Jesus
(Matthew 27:15–31; Mark 15:6–20; Luke 23:13–25)

Na Pilate el sifil illa nu yurin mwet uh ac fahk nu selos, “Nga tia ku in konauk
kutena ma koluk lun mwet se inge.
39 Tusruktu in fal nu ke oakwuk uh, yac nukewa ke pacl in Kufwen Alukela nga
muta aksukosokyela sie mwet kapir nu suwos. Kowos lungse nga in aksukosokyela
tokosra lun mwet Jew?”
40 Elos wowoyak ac fahk, “Mo, tia el! Kut lungse Barabbas!” (Barabbas el sie mwet
pisrapasr sulallal.)

19

1 Na Pilate el sap in utukla Jesus ac in sringsring el.
2 Mwet mweun uh pwelah tefuro se ke lah ma oasr otoh kac ac oakiya fin sifal, na
elos nokmulang ke nuknuk sroninmutuk loeloes se
3 ac tuku nu yorol ac fahk, “Paing kom, Tokosra lun mwet Jew!” Ac elos fahsryang
ac srunglul ke paolos.
4 Pilate el sifilpa tufoki nu yurin mwet uh ac fahk, “Liye, nga ac usalu nu yuruwos
tuh kowos in etu lah nga koflana konauk kutena ma koluk lun mwet se inge.”

5 Ouinge Jesus el ilme, susuyang ke tefuro in otoh sac ac nuknukyang ke nuknuk
sroninmutuk loeloes sac. Pilate el fahk nu selos, “Liye! Pa inge mwet sac!”
6 Ke mwet tol fulat ac mwet topang lun Tempul elos liyal, elos wowoyak ac fahk,
“Srupsrulak! Srupsrulak fin sakseng soko!”
Pilate el fahk nu selos, “Kowos sifacna usal ac srupsrulak. Nga tia konauk kutena
ma koluk lal.”
7 Un mwet uh topuk ac fahk, “Oasr ma sap lasr ma fahk mu fal elan misa, mweyen
el oru mu el Wen nutin God.”
8 Ke Pilate el lohng ma se inge, el arulana sangeng liki meet ah.
9 El sifilpa utyak nu in lohm sel ac siyuk sin Jesus, “Kom tuku oya me?”
Tuh Jesus el tiana topuk.
10 Pilate el fahk nu sel, “Ya kom ac tia kas nu sik? Esam, oasr ku luk in tulekomla
ac oayapa in unikowi fin sakseng.”
11 Jesus el topuk ac fahk, “God El funu tia asot ku nu sum, lukun wangin ku lom
fuk. Ke ma inge, mwet se ma eisyuwot nu inpoum uh, mwatal yohk liki kom.”
12 Ke Pilate el lohng ma inge, el srike in suk elan tulalla Jesus. Tuh un mwet uh
wowoyak ac fahk, “Kom fin tulalla, kalmac pa kom tia mwet kawuk lal Caesar! Kutena
mwet su oru mu el sie tokosra el lain Leum Fulat lun acn Rome!”
13 Ke Pilate el lohng kas inge, el pwanulla Jesus nu likin lohm ah, ac muta fin mwe
muta in nununku in acn se ma pangpang “Falful Eot.” (In kas Hebrew pangpang
“Gabbatha.”)
14 In pacl sac apkuran in sun infulwen len ke len se meet liki Kufwen Alukela. Pilate
el fahk nu sin mwet uh, “Pa inge tokosra lowos an!”
15 Elos wowoyak ac fahk, “Unilya! Unilya! Srupsrulak fin sakseng soko!”
Pilate el siyuk selos, “Mea, kowos lungse nga in uniya tokosra lowos fin sakseng
soko?”
Mwet tol fulat elos topuk, “Tokosra sefanna lasr, pa Caesar!”
16 Na Pilate el eisalang Jesus nu selos* elos in unilya fin sakseng.

Jesus El Sripsripyak Fin Sakseng
(Matthew 27:32–44; Mark 15:21–32; Luke 23:26–43)

17 Ouinge elos eisal Jesus, ac el illa ac sifacna us sakseng lal, som nu ke acn se
pangpang “Sri In Ahlunsuf.” (In kas Hebrew pangpang “Golgotha.”)
18 Elos srupsrulak we fin sakseng soko, ac elos srupusrak pac mwet luo saya, sie lac
ac sie lac, ac Jesus infulwa.
19 Pilate el simusla sie mwe fahkak ac sang in sripsripi ke sakseng soko ah. Kas el
simusla kac uh pa, “Jesus Lun Nazareth, Tokosra Lun Mwet Jew.”
20 Mwet puspis riti, mweyen acn se Jesus el sripsripyak we ah tia loes liki siti uh.
Ma simla sac simla ke kas Hebrew, kas Latin, ac kas Greek.
21 Mwet tol fulat elos fahk nu sel Pilate, “Nik kom simis mu, ‘Tokosra Lun Mwet
Jew,’ a wo in fahk mu, ‘Mwet se inge fahk mu, Nga pa Tokosra Lun Mwet Jew.’ ”
22 Pilate el topuk, “Ma nga simusla tari ac wi na.”
23 Tukun mwet mweun elos srupsrulak Jesus tari fin sakseng, elos eis nuknuk lal
ac kitalik nu ke ip akosr, kais sie ip nu sin kais sie selos. Elos eis pac nuknuk loeloes
lal ma tollac ke ip sefanna, wangin kwatuta kac.
24 Mwet mweun elos fahk nu sin sie sin sie, “Wona kut in tia seseya, a kut susfa kac
in konauk lah su ac la uh.” Ma inge sikyak in akpwayei Ma Simusla su fahk:
“Elos kitalik nuknuk luk inmasrlolos
Ac susfa ke nuknuk loeloes luk.”
Na pa inge ma mwet mweun elos oru.

---

* **19:16** ***nu selos:*** elos inge pa un mwet sac nufon. **19:24** Psa 22:18

25 Mwet su tu apkuran nu ke sakseng soko ah pa nina kial Jesus, tamtael lun nina
kial, Mary mutan kial Clopas, ac Mary Magdalene.
26 Jesus el liye nina kial ac mwet lutlut se su el lungse ke eltal tukeni tu insac; na
el fahk nu sin nina kial, “El inge el wen nutum.”
27 Na el fahk nu sin mwet lutlut sac, “El inge el nina kiom.” Tukun pacl sac mwet
lutlut sac eisal nina sac nu in lohm sel sifacna in muta yorol.

Misa Lun Jesus
(Matthew 27:45–56; Mark 15:33–41; Luke 23:44–49)

28 Ke pacl se inge Jesus el etu lah ma nukewa aksafleyukla tari. In akpwayeye Ma
Simusla el fahk, “Nga malu.”
29 Ahlu se oan we, sessesla ke wain vinegar, ouinge twenyuki insroal se ke wain uh,
na itukyang nu ke sak hyssop soko ac kokoyang nu ke oalul.
30 Jesus el nimya wain sac ac fahk, “Safla tari!”
Na kipatu kwawal ac el fuhleak ngunal.

Fakfuki La Sien Jesus

31 Len sac len Friday se, len in akoo nu ke Sabbath, na mwet fulat lun mwet Jew
elos tia lungse mano inge in oanna fin sakseng ke len Sabbath, mweyen Sabbath se
inge arulana mutal† nu selos. Ke ma inge elos siyuk sel Pilate elan lela elos in kotalik
nien mwet ma sripsripyak, ac eisya manolos liki sakseng uh.
32 Ouinge mwet mweun elos som koteya nien mwet se meet ah, na toko mwet se
akluo ma welul Jesus anwuki ah.
33 A ke pacl se elos tuku nu yorol Jesus, elos liye lah el misa tari, ke ma inge elos
tiana koto nial.
34 Ne ouinge, sie sin mwet mweun el fakisang osra natul ah nu ke la sial Jesus, ac
in pacl sacna srah ac kof tukenina sororla kacl. (
35 Mwet se ma liye ke ma inge sikyak el orek loh kac, tuh kowos in ku pac in wi
lulalfongi. Ma el fahk kac ma pwaye, ac el etu lah el kaskas pwaye.)
36 Ma inge orekla tuh in akpwayei Ma Simusla su fahk: “Tia sokofanna sri kacl fah
kaptelik.”
37 Ac oasr pac sie Ma Simusla su fahk, “Elos ac fah ngetang liye el su elos tuh
fakisya.”

Pukpuki Jesus
(Matthew 27:57–61; Mark 15:42–47; Luke 23:50–56)

38 Tukun ma inge Joseph, su sie mwet in siti srisrik Arimathea, el siyuk sel Pilate
lah el ac ku in eisya monin Jesus. (Joseph el sie mwet fahsr tukun Jesus, tusruktu in
lukma, mweyen el sangeng sin mwet fulat lun mwet Jew.) Pilate el fahk nu sel mu el
ku in eis mano sac, ke ma inge Joseph el som ac usla.
39 Nicodemus, mwet se su tuh som meet nu yorol Jesus ke fong, el welul Joseph, ac
el us akuran paun siofok ke mwe keng luo inge: myrrh ac aloes akulamisiyak.
40 Mwet luo inge eis monin Jesus ac pwella ke nuknuk linen wi mwe keng, fal nu
ke ouiya lun mwet Jew ke akoeyen sie mano nu ke pukpuki.
41 Oasr sie ima ke acn se ma Jesus el anwuki we, ac in acn sac oasr kulyuk na sasu
se su soenna oasr mwet pukpuki loac.
42 Ke sripen luf sac oan apkuran, oayapa ke sripen len se inge len se meet liki len
Sabbath, elos filiya monin Jesus we.

---

† **19:31** ***Sabbath se inge arulana mutal:*** mweyen falyang nu ke Kufwen Alukela. **19:36** Exo 12:46; Oek 9:12; Psa 34:20 **19:37** Zec 12:10; Fwack 1:7

20

Kulyuk Pisala Se
(Matthew 28:1–8; Mark 16:1–8; Luke 24:1–12)

1 Toang na ke lotutang in Sunday, ke srakna lohsrlosr, Mary Magdalene el som nu
ke kulyuk ah tuh liyauk lah eot sac ipisyukla liki mutun kulyuk sac.
2 El kasrusr som nu yorol Simon Peter ac mwet lutlut se ngia su Jesus el lungse, ac
fahk nu seltal, “Elos eisalla Leum liki kulyuk ah, ac kut tia etu lah elos fililya oya!”
3 Na Peter ac mwet lutlut se ngia eltal som nu ke kulyuk ah.
4 Eltal tukeni kasrusr, a mwet lutlut se ngia mui lukel Peter ac sun kulyuk ah meet.
5 El kui nu ten ac liyauk nuknuk linen ah, tusruktu el tiana utyak nu loac.
6 Ac Simon Peter el tuku tokol ac suwosla na nwe in kulyuk ah. El liye nuknuk
linen oan we
7 ac nuknuk se ma sang pwelah insifen Jesus ah — tia wi nuknuk linen uh oan, a
limlimla na oan saya.
8 Na mwet lutlut se ngia ma sun kulyuk ah meet, el utyak pac nu in luf uh. El liye
ac lulalfongi. (
9 Eltal soenna kalem ke Ma Simusla ma fahk mu el enenu na in moulyak liki misa.)
10 Na mwet lutlut luo ah folokla nu lohm seltal ah.

Jesus El Sikyang Nu Sel Mary Magdalene
(Matthew 28:9–10; Mark 16:9–11)

11 Mary el tu na tung likin kulyuk ah. Ke el srakna tung, el suwoli ac ngetang nu in
luf sac,
12 ac liyauk lipufan luo nuknuk fasrfasr. Eltal muta yen se ma monin Jesus tuh oan
we ah, sie ke acn sifal oan we, ac sie ke acn nial oan we.
13 Eltal siyuk sel, “Mutan, efu kom ku tung?”
Mary el topuk ac fahk, “Elos usalla Leum luk, ac nga tia etu acn elos fililya we!”
14 Na el tapulla ac liyalak Jesus tu insac, tusruktu el tiana akilen lah Jesus.
15 Jesus el siyuk sel, “Mutan, efu kom ku tung? Su kom suk an?”
Mary el nunku mu el mwet ima se, ouinge el fahk nu sel, “Fin kom pa usalla, fahk
nu sik acn kom fililya we, ac nga fah som eisal.”
16 Jesus el fahk nu sel, “Mary!”
Mary el forang nu sel ac fahk ke kas Hebrew, “Rabboni!”* (Kalmac pa “Mwet Luti.”)
17 Jesus el fahk nu sel, “Nik kom sruokyuwi, mweyen nga soenna sowak nu yurin
Papa. Tusruktu, fahla nu yurin mwet lili ac fahk nu selos lah nga sowak nu yurin
Papa tumuk ac Papa tumalos, God luk ac God lalos.”
18 Ouinge Mary Magdalene el som ac fahk nu sin mwet tumal lutlut lah el liyalak
Leum, ac el srumun ma Jesus el tuh fahk nu sel ah.

Jesus El Sikyang Nu Sin Mwet Tumal Lutlut
(Matthew 28:16–20; Mark 16:14–18; Luke 24:36–49)

19 Ke eku in len Sunday sac, mwet lutlut elos tukeni in sie acn ac lakiya srungul uh
mweyen elos sangeng sin mwet fulat lun mwet Jew. Na Jesus el tuku ac tu inmasrlolos
ac fahk, “Misla nu suwos.”
20 Tukun el fahk ma se inge, el kolang paol ac fahkak pac la siyal nu selos. Mwet
tumal lutlut elos arulana engan ke elos liye Leum.
21 Jesus el sifil fahk nu selos, “Misla nu suwos. Oana ke Papa El supweyume, ouinge
nga supwekowosla.”
22 Na el mongyang nu faclos ac fahk, “Kowos eis Ngun Mutal.

* **20:16** ***Rabboni:*** kas Aramaic; Rabbi pa kas Hebrew.

23 Kowos fin nunak munas ke ma koluk lun mwet, elos fah eis nunak munas. Kowos
fin tia nunak munas nu selos, elos ac tia pac eis nunak munas."

Jesus ac Thomas

24 Thomas (su pangpang pac Fak,†) el wangin yorolos ke Jesus el sikyang nu selos.
25 Ouinge elos fahk nu sel, "Kut liyal Leum!"
Thomas el fahk nu selos, "Nga fin tia liye inken kinet in osra inpaol ah, ac filiya
kufinpouk fin kinet ah, ac isongang pouk nu ke la sial, nga ac tia lulalfongi."
26 Wik se toko mwet lutlut elos sifilpa tukeni in lohm ah, ac Thomas el welulos.
Srungul uh lakiyuki, a Jesus el tuku ac tu inmasrlolos ac fahk, "Misla nu suwos."
27 Na el fahk nu sel Thomas, "Filiya kufinpoum inse inge, ac liye pouk. Na asroema
poum ac isongang nu ke la siuk. Nimet kom alolo, a lulalfongi na!"
28 Thomas el fahk nu sel, "Leum luk ac God luk!"
29 Jesus el fahk nu sel, "Ya kom lulalfongi mweyen na kom liyeyu? Insewowo elos
su tiana liyeyu a elos lulalfongi!"

Sripen Simla Lun Book Se Inge

30 Jesus el oru pac mwenmen puspis ye mutun mwet tumal lutlut, a tiana simla in
book se inge.
31 Tusruktu ma inge simla tuh kowos fah ku in lulalfongi lah Jesus pa Christ, Wen
nutin God, ac tuh ke lulalfongi lowos in el, kowos fah ku in eis moul.

21

Jesus El Sikyang Nu Sin Mwet Lutlut Itkosr

1 Tukun ma inge, Jesus el sifil sikyang pacl se nu sin mwet tumal lutlut sisken Lulu
Tiberias.* El sifacna fahkulak ouinge.
2 Simon Peter, Thomas (su pangpang Fak), Nathanael (mwet Cana in Galilee), wen
luo natul Zebedee, ac luo pac sin mwet tumal lutlut lun Jesus elos tuh tukeni we.
3 Simon Peter el fahk nu sin mwet inge, "Nga ac som patur."
Elos fahk nu sel, "Kut ac wi kom." Ke ma inge elos kalla fin soko oak, tusruktu ke
fong sac nufon elos tiana sruokya soko ik.
4 Ke tufahna lenelik, Jesus el tu we kof ah, tusruktu mwet lutlut ah tia etu lah Jesus.
5 Na el siyuk selos, "Tulik, oasr ik?"
Elos topuk, "Wanginna."
6 El fahk nu selos, "Sisla kwa lowos an nu yem oh, na ac fah oasr ma kowos
sruokya." Ouinge elos sisla, ac koflana amakunak mweyen arulana pukanten ik.
7 Mwet lutlut se ma Jesus el lungse el fahk nu sel Peter, "Leum pa ingo!" Ke Peter el
lohng lah Leum, el sifilpa nokomang nuknuk lik lal (mweyen el tuh sarukla) ac atula
nu in kof ah.
8 Oak soko ah tia oan loes liki finmes uh — sahp ac yact siofok ma. Na mwet lutlut
ngia kalang nu finmes ah, amakin kwa ah, sessesla ke ik.
9 Ke elos srola nu finmes ah elos liye e mulut se we, ac ik oan fac, ac oasr pac bread.
10 Na Jesus el fahk nu selos, "Use kutu ik ma kowos tufahna sruokya an."
11 Simon Peter el sroang nu fin oak ah, ac amakin kwa ah nu finmes ah sessesla
ke ik lulap — ik siofok lumngaul tolu nufon. Ne arulana pukanten, nwek sac tiana
mihsalik.
12 Jesus el fahk nu selos, "Fahsru mongo." Tia siefanna sin mwet lutlut ah pulaik
in siyuk lah su el uh, mweyen elos etu lah el pa Leum.
13 Jesus el som ac eis bread, ac sang nu selos. El oru oapana ke ik ah.

---

† **20:24** ***Fak:*** pa inge kalmen ine se inge, Didymous. * **21:1** ***Lulu Tiberias:*** sie pac inen Lulu Galilee.

14 Pa inge pacl se aktolu Jesus el sikyang nu sin mwet tumal lutlut tukun
akmoulyeyak el liki misa.

Jesus ac Peter

15 Tukun elos mongo tari, Jesus el siyuk sel Simon Peter, “Simon wen natul John, ya
kom lungse nga yohk liki lungse lun mwet inge nu sik uh?”
El topuk, “Aok, Leum, kom etu lah nga lungse kom.”
Jesus el fahk nu sel, “Karinganang sheep fusr nutik.”
16 Jesus el fahk nu sel pacl se akluo, “Simon wen natul John, ya kom lungse nga?”
El topuk, “Aok, Leum, kom etu lah nga lungse kom.”
Jesus el fahk nu sel, “Karinganang sheep nutik.”
17 Jesus el fahk pacl se aktolu, “Simon wen natul John, ya kom lungse nga?”
Peter el mutawauk toasrla mweyen Jesus el siyuk sel pacl aktolu, “Ya kom lungse
nga?” Ke ma inge el fahk nu sel, “Leum, kom etu ma nukewa; kom etu lah nga lungse
kom!”
Jesus el fahk nu sel, “Karinganang sheep nutik.”
18 Nga fahk na pwaye nu sum: pacl se ke kom mwet fusr, kom sifacna loskomi
ac fahsr nu yen kom lungse som nu we. Tusruktu ke pacl se kom matuoh, kom ac
asroela poum ac siena mwet fah loskomi ac pwen kom nu yen kom tia lungse fahsr
nu we.
19 (Ke Jesus el fahk ouinge, el fahkak luman misa ma Peter el ac mau sun ac sang
wolana nu sin God kac.) Na Jesus el fahk nu sel, “Fahsr tukuk!”

Jesus Ac Mwet Lutlut Se Ngia

20 Peter el tapulla ac liyauk mwet lutlut se ma Jesus el lungse yohk ah fahsryak
tokol — mwet se ma tuh keyang nu sin Jesus ke mongo in eku se safla ac siyuk sel,
“Leum, su ac tukakinkomyak uh?”
21 Ke Peter el liyalak, el siyuk sin Jesus, “Leum, ac mwet se inge ac mea?”
22 Jesus el topkol ac fahk, “Nga fin lungse elan moul nwe ke nga foloko, mea lom
nu kac? Fahsr tukuk!”
23 Ouinge kas se fwackelik inmasrlon mwet su fahsr tukun Jesus lah mwet lutlut se
inge ac tiana misa. Tusruktu Jesus el tiana fahk mu el ac tia misa. El fahk mu, “Nga
fin lungse elan moul nwe ke nga foloko, mea lom nu kac?”
24 Pa inge mwet lutlut se ma orek loh ke ma inge, ac el pacna pa simusla ma inge;
ac kut etu lah ma el fahk uh pwaye.

Saflaiya

25 Inge, pukanten pac ma saya ma Jesus el oru. Fin simisyukla nukewa kais sie, nga
pangon faclu nufon ac tia ku in nwauk book ma ac simisyukla inge.

OREKMA
Lun Mwet Sap

Tukakinyen Book In OREKMA Lun Mwet Sap

Book se inge, *Orekma Lun Mwet Sap*, tafweyenna sramsram ke *Pweng Wo Ma Simla Sel Luke*. Ma yohk ke book se inge pa in fahkak lah ke kolyuk lun Ngun Mutal, mwet su fahsr tukun Jesus in pacl oemeet ah elos tuh fahkelik Pweng Wo ke Jesus "in acn Jerusalem, ac in acn Judea nufon, oayapa Samaria, ac nu in mutunfacl nukewa fin faclu." (1:8) Sramsram se inge fahkak ke ouiyen mutawauk lun moul in Christian yurin mwet Jew meet, na yokyokelik nwe ke mutunfacl nukewa wi lohng lah ma pac nu selos. Mwet se ma simusla book se inge tuh kena akkalemye nu sin mwet ma ac riti uh lah moul in Christian uh tia ma in lain Tokosrai lun acn Rome, ac tuh lulalfongi lun mwet Christian uh mwe akpwayeye wuleang lun God nu sin mwet Jew uh.

Book in *Orekma* kitakatelik nu ke ip yohk tolu in srumun ke lupan acn ma Pweng Wo ke Jesus Christ uh sulkakinyuk we, ac church lal uh oakwuki we: (1) Mutaweyen orekma lun mwet Christian in acn Jerusalem tukun Jesus el sowak nu lucng. (2) Fahsrelik nu in kutu pac acn in Palestine. (3) Sifilpa fahsrelik nu ke acn ma apunla Meoa Mediterranean nwe ke na sun acn Rome.

Sie ma yohk ke book in *Orekma* pa ke mukuikui lun Ngun Mutal, su tuku ke ku lulap nu fin mwet lulalfongi in acn Jerusalem ke len in Pentecost, ac oayapa ke el kol ac akkeye mwet in church ac mwet kol pac lalos ke ouiya nukewa ma fwackyak in book se inge. Mwe luti su mwet lulalfongi elos srumun in pacl sac arulana akkalemye koanon Pweng Wo uh. Ac mukuikui nukewa ma takinyukla in book se inge fahkak lupan ku lun kas inge in akkeye moul lun mwet lulalfongi oayapa sie sin sie lun church in pacl sac.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Akola in orek loh 1:1–26
a. Sap safla ac wulela safla lun Jesus 1:1–14
b. Mwet se in aolul Judas 1:15–26
Orek loh in Jerusalem 2:1—8:3
Orek loh in Judea ac Samaria 8:4—12:25
Luti lal Paul 13:1—28:31
a. Fahsr se meet lal Paul 13:1—14:28
b. Meeting in acn Jerusalem 15:1–35
c. Fahsr akluo lal Paul 15:36—18:22
d. Fahsr aktolu lal Paul 18:23—21:16
e. Paul el kapir in Jerusalem, Caesarea, ac Rome 21:17—28:31

1 Nu sum, Theophilus:

In book se luk meet ah, nga tuh simusla ma nukewa su Jesus el tuh oru ac luti nu sin mwet uh ke el mutawauk orekma lal
2 nwe ke na sun len se ma tuh utukyak el nu inkusrao. Meet liki utukyak el, ke ku lun Ngun Mutal el sang kas lal nu sin mwet el tuh sulela in mwet sap lal.
3 Ke lusen len angngaul tukun el misa, el tuh sikyang nu selos pacl na pus in ouiya su liksreni na akpwayei lah pwaye el sifil moulyak. Elos liyal, ac el kaskas nu selos ke Tokosrai lun God.
4 Ac ke el srakna muta yorolos, el fahk sap soko inge nu selos: "Nimet som liki acn Jerusalem, a kowos in soano na mwe kite se su nga tuh fahk nu suwos, su Papa El wulela kac.

5 John el tuh baptais ke kof, a in len ekasrna fahsru, kowos ac fah baptais ke Ngun
Mutal."

Utukyak Jesus Nu In Kusrao

6 Ke mwet sap elos tukeni nu yurin Jesus, elos siyuk sel, "Leum, ya kom ac folokonak
tokosrai lun mwet Israel ke pacl se inge?"
7 Jesus el fahk nu selos, "Pacl uh, ac ma ac orek uh, oakwuk ke ku lun Papa tumuk,
ac tia ma lowos in etu lah ma inge ac sikyak ngac.
8 Tusruktu kowos ac fah eis ku ke Ngun Mutal ac tuku nu fowos, ac kowos ac fah
mwet loh keik in acn Jerusalem, ac in acn Judea nufon, oayapa Samaria, ac nu in acn
nukewa fin faclu."
9 Tukun el fahk ma inge tari, utukyak el nu inkusrao ye mutalos, na pukunyeng se
kosralla lukelos.
10 Elos srakna suiya acn lucng ke utukyak el ah, na mwet luo sikme welulosyang,
nukum nuknuk na fasrfasr
11 ac fahk, "Mwet Galilee, efu kowos tu nget na nu lucng? Jesus se ma utukla liki
kowos nu inkusrao inge, ac fah sifilpa foloko in lumah se na ma kowos liye el som
nu inkusrao kac ah."

Mwet Se In Aolulla Judas

12 Na mwet sap elos folokla nu Jerusalem liki fineol Olive, su lusa oasr ke tafun
mael.
13 Elos folokla nu in siti uh, ac utyak nu in lohm se elos muta we ah: Peter, John,
James ac Andrew, Philip ac Thomas, Bartholomew ac Matthew, James wen natul
Alphaeus, Simon mwet Zealot,* ac Judas wen natul James.
14 Elos inge kwacna tukeni nu sie in pre, wi mutan uh, ac Mary nina kien Jesus, ac
mukul wial ah.
15 In kutu len tok, un mwet lulalfongi elos toeni — sahp ac oasr mwet siofok longoul
nufon — na Peter el tuyak in sramsram.
16 El fahk, "Mwet lili ac lulu, ac nuna akpwayeiyuk Ma Simusla se ma fahk ke Ngun
Mutal tuh palye in kas lal David, ke ma ac sikyak kacl Judas, mwet se ma pwanulos
su sruokilya Jesus ah.
17 Judas el tuh sie sesr, ke sripen solla el in wi ipeis ke orekma se inge."
18 (Mani se ma Judas el tuh eis ke sripen ma koluk se ma el orala, el sang molela sie
ipin acn. Acn sacna pa el tuh putatla ac misa we, ac sial fokelik ac koanonsial nufon
raki.
19 Mwet nukewa su muta Jerusalem elos lohng ke ma inge, ouinge in kas lalos
sifacna elos pangon ipin acn sac Akeldama, su kalmac pa "Acn Moulla ke Srah.")
20 "Tuh simla in book in Psalm,
'Lela lohm sel in pisinmala;
Ac in wangin mwet muta we,'
Oayapa simla mu,
'Lela siena mwet in eis orekma lal.'
21 "Ke ma inge enenu na tuh sie sin mwet ma wi kut na fufahsryesr ke pacl Jesus
el muta yorosr,
22 mutawauk na oe ke pacl ma John el tuh fahkak mwe luti lal ke baptais, nwe ke
utukyak Jesus liki kut nu inkusrao. Mwet ouinge se pa enenu in wikutyang in orek
loh ke moulyak lun Jesus Christ."
23 Ouinge elos sulela mwet luo: Joseph (su pangpang pac Barsabbas ku Justus), ac
Matthias.

---

* **1:13** ***mwet Zealot:*** inen u se ma ngalkin acn Israel.

24 Na elos pre ac fahk, “O Leum, kom etu nunak lun mwet nukewa. Ke ma inge,
ikasla nu sesr lah su sin mwet luo inge kom sulela
25 in eis orekma lun mwet sap in aolul Judas, su som tari nu in acn fal nu sel.”
26 Tari na elos susfa ke mwet luo inge, ac oayang nu sel Matthias, su weang mwet
sap singoul sie ah.

2

Tuku Lun Ngun Mutal

1 Ke sun len in Pentecost, mwet lulalfongi nukewa fahsreni nu in acn sefanna.
2 In pacl sacna sie pusra lulap kasla yen engyeng uh, oana pusren sie eng na upa,
ac nwakla in lohm se elos muta loac ah nufon.
3 Na elos liye kutu ma su oana luman loh ma firir, su fahsrelik ac tuhwi fin kais sie
mwet in acn sac.
4 Elos nukewa sessesla ke Ngun Mutal ac mutawauk in kaskas ke kutena kain in
kas, oana ke Ngun sang nu selos in fahk.
5 Oasr mwet Jew su muta in Jerusalem, mwet lun alu, su tuku liki mutunfacl nukewa
fin faclu.*
6 Ke elos lohng pusra se inge, sie u na lulap fahsreni nu in acn sac. Elos nukewa
arulana lut, mweyen kais sie selos lohng ke mwet lulalfongi inge elos sramsram ke
kas lalos sifacna.
7 Ke lut lulap ac fwefela lalos elos fahk, “Mwet inge su kaskas ouinge uh elos mwet
Galilee!
8 Na fuka tuh kut lohng elos sramsram ke kain in kas lun kais sie mutunfacl sesr
uh?
9 Kut mwet Parthia, Media, ac Elam; oayapa Mesopotamia, Judea, ac Cappadocia;
Pontus ac Asia,
10 oayapa liki acn Phrygia ac Pamphylia, liki Egypt ac kutu acn in Libya ma apkuran
nu ke siti Cyrene. Kutu sesr ma tuku Rome me
11 kut isusla mwet Jew, a kutu sesr forla in wela alu lun mwet Jew. Ac kutu sesr
tuku liki acn Crete ac Arabia. Ne ouinge a kut nukewa lohng ke elos sramsram ke
kain in kas nukewa lasr, ke orekma yohk su God El oru!”
12 Ke lut lulap ac fohsak lalos, elos asiyuki na inmasrlolos, “Mea kalmen ma inge?”
13 A kutu sin mwet uh aksruksruk ke mwet lulalfongi, ac fahk mu, “Mwet inge
sruhi!”

Kas In Luti Lal Peter

14 Na Peter el tuyak wi mwet sap singoul sie, ac fahkak ke sie pusra lulap nu sin
un mwet uh: “Mwet Jew wiasr, ac kowos nukewa su muta in Jerusalem, porongeyu
ke nga ac aketeya kalmen ma inge nu suwos.
15 Mwet inge tia sruhi oana ke kowos nunku an; tufahna ao eu ke lotutang uh pa
inge.
16 A pwayeiya uh, pa inge ma se mwet palu Joel el tuh fahk kac:
17 ‘God El fahk, Pa inge ma nga ac oru ke len safla uh,
Nga fah oru tuh ngun mutal luk in tuku nu fin mwet nukewa.
Wen nutuwos ac acn nutuwos elos ac fah sulkakin kas luk;
Mukul fusr lowos elos ac fah liye aruruma sin God me,
Ac mukul matu lowos elos ac fah mwemei ma pwaye lun God.
18 Aok, finne mwet kulansap luk, mukul ac mutan,
Nga ac fah sang ngun luk nu faclos in len ingo,
Ac elos ac fah wi pac sulkakin kas luk.

---

* **2:5** ***mutunfacl nukewa fin faclu:*** mutunfacl nukewa ma elos etu kac in pacl so.

19 Nga ac fah oru ma usrnguk in acn engyeng uh,
Ac ma sakirik fin faclu ten.
Ac fah oasr pac srah, e, ac kulasr matoltol;
20 Faht uh ac fah lohsrla,
Ac malem uh srusrala oana srah,
Meet liki Len lulap ac wolana lun Leum ac fah tuku.
21 Na kutena mwet su pang in suk kasru sin Leum elos fah moul.'
22 "Kowos mwet Israel, porongo kas luk! Jesus lun Nazareth el sie mwet, su ku lulap lal akpwayeiyuk tari ye motowos nukewa ke mwenmen ac orekma usrnguk su God El sang ku nu sel in oru. Kowos sifacna etu ma inge, mweyen orek inmasrlowos.
23 God El sifacna oakiya meet lah El ac eisalot Jesus nu inpouwos, ac kowos sang tuh mwet koluk in unilya fin sakseng soko.
24 Tusruk God El akmoulyalak liki misa, ac aksukosokyal liki ku lun misa, mweyen misa tia ku in sruokilya oana sie mwet kapir.
25 Tuh David el fahk ouinge kacl,
'Nga liye Leum God ye mutuk in pacl nukewa;
El apkuran nu sik, ac nga ac fah tiana fosrnga.
26 Ke ma inge nga arulana insewowo,
Ac kas luk sessesla ke engan.
Mensis nga ac finne misa,
A nga fah inse misla ke sripen finsrak luk,
27 Mweyen kom ac fah tiana sisyula in facl lun mwet misa;
Kom ac fah tia lela mwet kulansap oaru lom in kulawi in kulyuk uh.
28 Kom fahkak tari nu sik inkanek nu ke moul,
Ac apkuran lom nu sik ac fah nwekyula ke engan.'
29 "Mwet lili luk, nga enenu in kaskas na kalem nu suwos kacl David, papa matu pwengpeng tumasr. El tuh misa ac pukpuki, ac kulyuk lal uh pa na oan yorosr nwe misenge.
30 El sie mwet palu, ac el etu ma God El wuleang nu sel ah: God El orala wulela na ku se nu sel mu El ac fah oru tuh sie sin fita natul pa ac tokosra oana el.
31 David el liye ma God El ako in oru inge, ouinge el kaskaskin sifil moulyak lun Christ ke el fahk mu,
'Tiana sisyukla el in facl sin mwet misa;
Manol tuh tiana kulawi oan inkulyuk uh.'
32 God El tuh akmoulyauk Jesus se inge liki misa, ac kut nukewa mwet loh kac.
33 Akmoulyeyukyak el tari nu ke lac po layot sin God Papa tumal, ac el eis Ngun Mutal sin God, oana ke tuh wiliyukyang nu sel kac. Ma kowos liye ac lohng inge pa mwe sang se inge su El supwama nu facsr.
34 Mweyen tia David pa tuh som nu lucng ah; a David el tuh fahk,
'Leum God El fahk nu sin Leum luk:
Muta inge, ke lac po layot sik,
35 Nwe ke nga filiya mwet lokoalok lom in oana ma loangeyen niom.'
36 "Ke ma inge, wona kowos mwet Israel nukewa in arulana etu kalem, lah Jesus se inge su kowos srupusrak fin sakseng, pa God El orala tuh elan Leum ac Christ!"
37 Ke mwet uh lohng ma inge, arulana fakisya insialos, na elos fahk nu sel Peter ac mwet sap ngia, "Mwet lili, mea kut ac oru uh?"
38 Peter el fahk nu selos, "Kais sie suwos enenu in forla liki ma koluk lal, ac baptaisla inen Jesus Christ, tuh ma koluk lowos fah nunak munas nu suwos; ac kowos fah eis mwe kite lun God ke Ngun Mutal.

39 Tuh wulela lun God orekla nu suwos ac nu sin tulik nutuwos, oayapa mwet
nukewa su muta yen loessula — elos nukewa su Leum God lasr El pangonma nu
yorol."
40 Peter el kwafe ouinge nu selos ke kas in akku puspis saya, ac fahk, "Sifacna
molikowosla liki mwe kai su ac sikyak nu sin fwil se inge su arulana koluk."
41 Mwet puspis selos lulalfongi kas lal Peter ac baptaisla, ac akuran tolu tausin mwet
pa wela u sac ke len sac.
42 Elos arulana eisalosyang in porongo ac lutlut sin mwet sap uh, oayapa aengani
yurin sie sin sie, ac wi pac ipeis ke kufwa in kunsalik bread,† ac pre.

Ouiyen Moul Lun Mwet Lulalfongi

43 Mwet sap elos oru ma sakirik ac mwenmen puspis, ac mwet uh arulana lut ke
ma inge.
44 Mwet lulalfongi nukewa elos arulana insese ac tukeni akasrui sie sin sie ke ma
lalos.
45 Elos kukakunla acn ac ma lalos, ac kitalik mani kac uh nu sin mwet nukewa, fal
nu ke lupan enenu lun kais sie.
46 Len nukewa elos tukeni nu in Tempul, ac ke pacl in mongo elos tukeni in lohm
selos ke engan ac inse pusisel.
47 Elos kaksakin God ac elos ohi yurin mwet nukewa. Ac Leum El akpusyelik mwet
in u sac len nukewa ke mwet su moliyukla.

3

Akkeyeyukla Sie Mwet Ul

1 Sie len ah Peter ac John som nu in Tempul ke ao tolu tafun len tok, ke pacl in pre.
2 Ke eltal sun mutunoa su pangpang Mutunoa Oasku, eltal liye sie mukul muta we,
su nuna ul nial oe ke el isusla me. Len nukewa ac utukla el nu ke mutunoa sac elan
muta ngusr mani sin mwet su utyak nu in Tempul uh.
3 Ke el liye lah Peter ac John ac utyak, el ngisraltal.
4 Eltal ngetang suilya, na Peter el fahk nu sel, "Ngetma nu sesr!"
5 Na el ngetang ac nunku mu eltal ac kital.
6 Ac Peter el fahk nu sel, "Wangin na pwaye mani yuruk, tuh nga ac sot nu sum ma
su oasr yuruk: Ke inen Jesus Christ lun Nazareth, nga sap kom in tuyak ac fahsr!"
7 Na el sruokya lac paol layot, ac tulokunulak. In pacl sacna nial ac kapsran nial
kui.
8 El sroak tu, ac mutawauk in fahsr. Na el welultal utyak nu in Tempul, fahsr ac
srosro ac kaksakin God.
9 Mwet in acn sac liye ke el fahsr ac kaksakin God,
10 ac ke elos akilenak lah el pa mwet ul se ma muta ngusr ke Mutunoa Oasku ah,
elos nukewa lut ac fwefela ke ma sikyak nu sel.

Kas In Luti Lal Peter In Tempul

11 Ke mwet sac sripsriplana kacl Peter ac John fin Sawalsrisr lal Solomon,* mwet
uh fwefela ac kasrusr nu yoroltal.
12 Ke Peter el liye mwet uh, el fahk nu selos, "Mwet Israel wiasr, efu ku kowos lut
ke ma inge, ac efu kowos ku ngetma suikuti? Ya kowos nunku mu ku lasr, ku wo lasr
sifacna pa oru ma inge?
13 God lal Abraham, Isaac, ac Jacob, God lun mwet matu lasr somla, pa nawella
Jesus, Mwet Kulansap lal, ke wolana mutal. Tusruktu kowos tuh eisalang nu sin leum

† **2:42** ***kufwa in kunsalik bread:*** in pacl inge kufwa se inge pangpang Kufwa lun Leum. * **3:11** ***Sawalsrisr lal Solomon:*** sie sin sawalsrisr lulap ke Tempul, yen mwet uh toeni sramsram we.

fulat lun acn uh, ac kowos lusulla ye mutal Pilate, finne Pilate el tuh sulela tari in aksukosokyalla.
14 Jesus el sie mwet mutal ac suwoswos, a kowos srungal ac sisella, ac siyuk sel
Pilate elan wi nunak lowos an ac tulala sie mwet akmas.
15 Kowos tuh uniya mwet se ma ac kol mwet uh nu ke moul, tuh pa God El
akmoulyalak liki misa — ac kut mwet loh nu ke ma inge.
16 Ku lun inen Jesus pa sang ku nu sin mwet ul se inge. Sikyak ma su kowos liye ac
etu inge ke sripen lulalfongi ke inel. Lulalfongi ke Jesus pa akkeyalla, oana ke kowos
nukewa liye.
17 "Ac inge, mwet lili luk, nga etu lah ma kowos ac mwet kol lowos tuh oru nu sin
Jesus, orekla ke sripen nikin lowos.
18 God El nuna fahkak oemeet sin mwet palu nukewa lah Christ el ac enenu in keok;
ac El akpwayei ke ma sikyak inge.
19 Ke ma inge, kowos in auliyak ac forla nu sin God, tuh El fah nunak munas ke ma
koluk lowos. Kowos fin auliyak,
20 na Leum God El ac fah oru in oasr pacl in aksasuyeyuk ngunuwos, ac El ac fah
supwalma Jesus, aok Christ su El nu sulella tari keiwos.
21 Enenu elan mutana inkusrao nwe ke na sun pacl fal in aksasuyeyuk ma nukewa,
oana ke God El tuh wulela meet sin mwet palu mutal lal.
22 Mweyen Moses el tuh fahk, 'Leum God lowos El ac fah supwama sie mwet palu
oana ke El tuh supweyume, ac el ac fah siena sin mwet lowos. Kowos enenu in akos
ma nukewa ma el sap kowos in oru.
23 Kutena mwet su tia akos mwet palu sac ac fah sriyukla liki mwet lun God uh, ac
kunausyukla.'
24 Ac mwet palu nukewa su oasr kas sin God nu se, welulang pac Samuel ac elos su
tuku tokol, elos tuh wi fahkelik ma sikyak in pacl inge uh.
25 Wuleang lun God ma El tuh orala sin mwet palu lal, ma inge ma nu suwos, ac
kowos wi pac ipeis ke wulela se su God El tuh oakiya yurin mwet matu lowos meet
ah. Oana ke El tuh fahk nu sel Abraham mu, 'Ke fita lom nga fah akinsewowoye
mwet nukewa faclu.'
26 Ouinge God El tuh sulela Mwet Kulansap se lal, ac supwalma nu yuruwos emeet,
in tuh akinsewowoye kowos ke el oru kowos nukewa in forla liki orekma koluk
lowos."

4

Peter Ac John Ye Mutun Mwet Pwapa Fulat

1 Peter ac John srakna sramsram nu sin mwet uh ke kutu mwet tol, ac mwet se ma
sifen mwet topang ke Tempul uh, ac kutu mwet Sadducee elos tuku.
2 Elos toasr ke sripen mwet sap luo ah luti nu sin mwet uh lah Jesus el
akmoulyeyukyak liki misa, mweyen ma inge mwe akpwayeye lah mwet misa uh ac
sifil moulyak.
3 Ouinge elos sruokoltal uh ac siseltalang nu in presin nu ke len tok ah, mweyen
apkuran in fongeni.
4 Tusruktu pus sin mwet ma lohng luti laltal uh lulalfongi; ac pisen mwet ke u sac
apkuran in sun tausin limekosr.
5 In len se tok ah, mwet kol lun mwet Jew ac un mwet matu ac mwet luti Ma Sap
elos fahsreni nu Jerusalem.
6 Elos osun nu sel Mwet Tol Fulat Annas, oayapa Caiaphas, John, Alexander ac kutu
pac mwet in sou lun Mwet Tol Fulat.

7 Elos sap mwet sap luo ah in tu ye mutalos, na elos siyuk seltal, “Ma ya ku se lomtal
an, ku inen su komtal orekmakin in oru ma inge uh?”
8 Peter el sessesla ke Ngun Mutal, ac el topuk nu selos ac fahk: “Mwet kol lun mwet
uh, ac mwet matu:
9 kowos fin kusen siyuk nu sesr misenge ke orekma wo su orekla nu sin sie mwet
ul, ac lah akkeyeyukla el fuka,
10 lela kowos nukewa in etu, ac mwet Israel nukewa in etu pac, lah mwet se tu ye
motowos inge el kwela na pwaye ke sripen ku lun inen Jesus Christ lun Nazareth, su
kowos tuh uniya fin sakseng, ac su God El akmoulyauk liki misa.
11 Jesus pa Ma Simusla uh tuh kaskas kac, ma fahk mu,
‘Eot se ma kowos mwet musa uh pilesru
Sikyak tuh pa yohk sripa oemeet uh.’
12 El mukena pa oasr ku lal in molela mwet uh. Fin faclu nufon, wangin sie ine saya
su God El sang ku nu se in molikutla.”
13 Mwet ke Un Mwet Pwapa Fulat arulana fwefela ke elos liye lupan pulaik lal Peter
ac John, yokna ke elos liye lah eltal mwet na lusrongten ac tia wi lutlut. Na elos tufah
akilenak lah mwet luo inge tuh welul Jesus meet.
14 Tusruk wangin ma elos ku in fahk, mweyen elos liye na mwet se ma akkeyeyukla
ah tu yorol Peter ac John.
15 Na elos sap eltal in som liki nien pwapa fulat lalos, ac elos mutawauk in sramsram
inmasrlolos sifacna.
16 Elos asiyuki ac fahk, “Mea kut ac oru nu sin mwet inge uh? Mwet nukewa in acn
Jerusalem etu ke mwenmen ma orek inge lah eltal pa oru uh, ac kut tia ku in lafu mu
tia pwaye.
17 Tusruktu, kut ku in kai mwet inge in tia sifil kaskas nu sin kutena mwet ke inen
Jesus, tuh in tia fahsrelik pweng se inge nu saya.”
18 Ouinge elos sifilpa pangnoltalak nu in lohm uh, ac fahk nu seltal eltal in tiana
sifil kaskaskin, ku luti, ke inen Jesus.
19 Na Peter ac John topkolos ac fahk, “Kowos in sifacna nunku lah pia ma ac wo sin
God — in akos kowos, ku in akos God?
20 Kut tia ku in tia fahk ma kut sifacna liye ac lohng uh.”
21 Na Un Mwet Pwapa Fulat sifilpa sang kas in kai yohk liki meet, ac fuhlelosla. Elos
akilen lah elos tia ku in konauk pac sie sripa in kaeltal kac, mweyen mwet uh elos
kaksakin God ke ma sikyak inge.
22 Mwet se ma akkeyeyukla ke mwenmen se inge el matu liki yac angngaul.

Mwet Lulalfongi Elos Pre Tuh Elos In Pulaik

23 Tukunna aksukosokyeyukla Peter ac John, eltal folokla nu yurin mwet laltal uh,
ac fahk nu selos ma mwet tol fulat ac mwet matu elos fahk nu seltal.
24 Ke un mwet lulalfongi elos lohng, elos nukewa tukeni ac pre nu sin God ac fahk,
“Leum Fulat, su orala kusrao ac faclu ac meoa ac ma nukewa su oan loac!
25 Kom tuh kaskas ke Ngun Mutal nu sel David, su papa matu tumasr ac mwet
kulansap lom, ke el tuh fahk,
‘Efu ku mwet pegan elos kasrkusrak;
Efu ku mwet uh orek pwapa lusrongten?
26 Tokosra lun faclu elos akoelosla nu ke mweun,
Ac mwet kol nukewa tukeni nu sie
In lain Leum God ac Christ, mwet solla lal.’
27 Tuh pwayena lah Herod ac Pontius Pilate, wi mwet pegan ac mwet Israel uh, tuh
tukeni in siti uh ac lainul Jesus, Mwet Kulansap mutal lom su kom oru tuh elan Christ.

4:25 4:25–26; Psa 2:1–2

28 Elos tukeni nu sie in oru ma nukewa su kom nuna wotela mu ac sikyak, fal nu ke
ku ac lungse lom.
29 Ac inge, O Leum God, porongo kas in aksangeng lalos, ac lela tuh kut, mwet
kulansap lom, in fahkak kas lom ke pulaik.
30 Asroela poum in akkeyala mas, ac lela tuh orekma usrnguk ac mwenmen in ku in
orek ke inen Jesus, Mwet Kulansap mutal lom."
31 Tukun tari pre lalos uh, na acn se elos toeni we ah kusrusryak. Elos nukewa
sessesla ke Ngun Mutal, ac mutawauk in fahkak kas lun God ke pulaik.

Mwet Lulalfongi Elos Tukeni Ke Ma Lalos

32 Un mwet lulalfongi uh elos nunak se ac inse sefanna in ma nukewa. Wangin sie
inmasrlolos fahk mu ma lal uh ma lal sifacna, a elos nukewa tukenina ke ma lalos
nukewa.
33 Ke ku lulap mwet sap elos fahkak kalem ke moulyak lun Leum Jesus, ac God El
arulana akinsewowoyalos nukewa.
34 Wangin sie mwet ke u sac oasr enenu la ke kutena ma. Elos su oasr acn ku lohm
se, elos kukakunla ac use mani ma elos eis kac,
35 ac sang nu sin mwet sap uh, na mani inge kitakatelik nu sin kutena mwet, fal nu
ke enenu lal.
36 Ouinge Joseph, sie mwet Levi su isusla in acn Cyprus ac mwet sap elos pangon
"Barnabas" (kalmac pa "Sie su Akkeye"),
37 el kukakunla sie ipin acn lal, ac use mani uh ac sang nu sin mwet sap uh.

5

Ananias Ac Sapphira

1 Oasr mukul se pangpang Ananias, ac inen mutan kial pa Sapphira. Ananias el
kukakunla sie ipin acn laltal.
2 Tusruk el ac mutan kial insesela in sruokya kutu mani uh, ac sang ma lula nu sin
mwet sap.
3 Peter el fahk nu sel, "Ananias, efu ku kom lela Satan elan leum fom, oru kom
kikiap nu sin Ngun Mutal ac sruokya kutu mani ke acn lom an?
4 Meet liki kom tuh kitala acn se lom ah, acn sac ma na lom; ac tukun kom kitala
ah, mani kac ma pacna lom. Na efu ku kom sulela kom in oru ouingan? Kom tia
kiapu mwet uh, a kom kiapu God!"
5 Ke pacl se na Ananias el lohng ma inge, el topla misa; ac mwet nukewa su lohng
ma inge elos arulana tuninfongla.
6 Na mukul fusr uh tuku, nokomla manol, ac usla pikinya.
7 Na tukun ao tolu ma, mutan kial ah utyak, a el tiana etu ma sikyak inge.
8 Peter el siyuk sel, "Fahk nu sik, ya pa inge nufon lupan mani ma kom ac mukul
tomom ah eis ke molin acn lomtal ah?"
Ac mutan sac fahk, "Aok, pa ingan nufon."
9 Na Peter el fahk nu sel, "Efu ku kom ac mukul tomom ah tuh sulela in srike Ngun
lun God? Mwet ma pikinya mukul tomom ah pa tu ke mutunoa an, ac elos ac uskomla
pac!"
10 In pacl sacna el putatla ke nial Peter ac misa. Mukul fusr elos utyak ac liye lah
el misa, na elos usalla ac piknilya sisken mukul tumal ah.
11 Mwet nukewa lun church, wi mwet nukewa saya ma lohng ke ma inge, elos
arulana sangengla.

Mwenmen Ac Ma Usrnguk

12 Mwet sap uh elos oru mwenmen ac ouiya usrnguk puspis inmasrlon mwet uh.
Ac mwet lulalfongi nukewa elos kwacna tukeni ke Sawalsrisr lal Solomon.*
13 Wangin mwet sayen u sac pulaik in utyak nu inmasrlolos, mwet uh finne kaskas
wona kaclos.
14 Tusruktu srakna oasr mwet sifilpa weang u sac — mukul ac mutan puspis su
lulalfongi in Leum.
15 Ke sripen orekma ku lun mwet sap uh, mwet mas uh utuki nu sisken inkanek uh
ac fili in mwe oan kialos, tuh pacl Peter el fahsryak we, ngunal in ku in luliya kutu
selos.
16 Mwet puspis tuku liki siti srisrik ma oan apkuran nu Jerusalem, ac use mwet mas
lalos wi pac mwet ma oasr ngun fohkfok yoro; ac elos nukewa akkeyeyukla.

Akkeokyeyuk Mwet Sap

17 Na Mwet Tol Fulat ac mwet lal kewa su oasr ke u lun mwet Sadducee, elos arulana
sokyak sin mwet sap uh, ouinge elos wotela selos in lainulos.
18 Elos sruokya mwet sap uh, ac siselosyang nu in presin.
19 Tusruktu in fong sac, lipufan se lun Leum God ikasla presin uh, ac kolla mwet
sap uh liki nien kapir uh, ac fahk nu selos,
20 "Kowos som ac tu in Tempul, ac fahk nu sin mwet uh ma nukewa ke moul sasu
se inge."
21 Mwet sap elos akos ma el fahk, ac toang na ke lotu tok ah, elos utyak nu in Tempul
ac mutawauk in luti.
Mwet Tol Fulat ac mwet lal uh elos pangoneni un mwet matu lun mwet Jew nu ke
sie meeting lulap lun Un Mwet Pwapa Fulat. Na elos sapla nu in presin in tuh utuku
mwet sap uh nu ye mutalos.
22 Tusruktu, pacl se mwet ma supweyuk inge elos sun presin ah, elos tiana liyauk
mwet sap we, ouinge elos folokla ac fahkang nu sin Un Mwet Pwapa Fulat,
23 "Ke kut som nu in nien kapir ah, kut liye mutunoa nukewa lak, ac mwet topang
nukewa elos tu ke mutunoa uh; tusruktu, ke kut ikasla utyak, kut liye tuh wangin
mwet we!"
24 Ke sifen un mwet topangi Tempul uh ac mwet tol fulat elos lohng ma inge, elos
sukna lah mea se sikyak nu sin mwet sap ah.
25 Na mwet se utyak ac fahk nu selos, "Lohngwin! Mwet ma kowos filiya in presin
ah pa tu in Tempul ac luti mwet uh!"
26 Na sifen mwet topangi Tempul el us mwet lal ah som, ac use mwet sap ah. Tusruk
elos tia orek keke nu sin mwet sap ah, mweyen elos sensen mwet uh ac tanglalos.
27 Elos use mwet sap uh, ac tulokunulosi ye mutun Un Mwet Pwapa Fulat uh, ac
Mwet Tol Fulat el kusen siyuk nu selos.
28 El fahk, "Kut fahkot na kalem nu sumtal komtal in tia sifil luti ke inen mwet
sacn, a liye ma komtal oru inge! Komtal oru mwe luti lomtal ingan fahsrelik in acn
Jerusalem nufon! Ac komtal sis mwatan misa lal nu facsr!"
29 Peter ac mwet sap wial uh fahk, "Kut enenu in akos God, ac tia mwet uh.
30 God lun mwet matu lasr somla uh pa akmoulyalak Jesus liki misa, tukun kowos
unilya ke kowos srupsrulak fin sakseng.
31 God El akmoulyalak nu lac po layot sel, oana sie Mwet Kol ac Mwet Lango, in
sang pacl lun mwet Israel in auliyak, ac tuh ma koluk lalos fah nunak munas nu selos.
32 Kut mwet loh nu ke ma inge — kut ac Ngun Mutal, su mwe kite lun God nu selos
su aksol."
33 Ke Un Mwet Pwapa Fulat elos lohng ma inge, elos arulana foloyak, ac kena uniya
mwet sap inge.

---

* **5:12** ***Sawalsrisr lal Solomon:*** liye Orek 3:11.

34 Tusruktu sie selos, sie mwet Pharisee su pangpang Gamaliel, su sie mwet luti Ma
Sap ac su arulana akfulatyeyuk sin mwet nukewa, el tuyak ye mutun Un Mwet Pwapa
Fulat. El sap in utuklawin mwet sap uh lukelos ke kitin pacl,
35 na el fahk nu sin Un Mwet Pwapa, "Mwet Israel wiuk, liyaung ma kowos oru nu
sin mwet inge.
36 Kowos esam lah ke kutu pacl somla Theudas el sikyak, ac sifacna fahk mu el
mwet fulat se, na apkuran in mwet angfoko tuh welulla. Tusruk el tuh anwuki, ac
mwet ma welul ah fahsrelik, na u sac wanginla.
37 Tukun ma sac, Judas mwet Galilee el tuh sikyak ke pacl in oaoala mwet uh. El tuh
orani pac un mwet se lal, tusruktu anwuki pac el, ac mwet lal nukewa elos fahsrelik.
38 Na ke pacl se inge, nga fahk nu suwos, Nimet kowos oru kutena ma nu sin mwet
inge, a kowos fuhlelosla na! Fin ma se elos oru inge ma ke pwapa lun mwet, ac fah
wanginla.
39 A fin ma sin God me, kowos koflana kutangulosla. Ac safla tuh kowos alein nu
sin God!"
Un Mwet Pwapa Fulat uh nunak se nu ke sramsram lal Gamaliel ah.
40 Elos pangonak mwet sap uh, ac sap in sringsring elos, tari elos fahkang eltal in
tia sifil luti ke inen Jesus; na elos ikasulosla.
41 Ke mwet sap uh som liki Un Mwet Pwapa Fulat sac, eltal insewowo lah God El
oru mu eltal fal in wi keok ke inen Jesus.
42 Na len nukewa in Tempul, ku in lohm sin mwet uh, elos sikalani in luti ac fahkak
ke Pweng Wo ke Jesus su Christ.

6

Mwet Kasru Itkosr

1 In kutu pacl tok, ke pusenina un mwet lulalfongi, oasr sie akukuin sikyak
inmasrlon mwet Jew su kas Greek, ac mwet Jew su kas Aramaic.* Mwet Jew ma
kas Greek elos fahk mu katinmas lalos uh tiana wo karinginya ke pacl in kitakat
pengana len.
2 Ouinge mwet sap singoul luo elos pangoneni mwet lulalfongi nukewa ac fahk nu
selos, "Ac sufal kut in lohla ke karinginyen mwe kasru nu sin mwet uh, oru srikla
pacl lasr in fahkak kas lun God.
3 Ke ma inge, mwet lili ac lulu, kowos sulela itkosr mwet inmasrlowos su eteyuk
mu yohk ngun mutal yoro ac lalmwetmet, na kut fah sang kunalos orekma se inge.
4 A funu kut, kut ac sang nufon pacl lasr nu ke pre ac fahkak kas."
5 U sac nufon arulana insewowo ke nunak se lun mwet sap uh, ouinge elos sulella
Stephen (sie mwet su yohk lulalfongi lal ac sessesla ke Ngun Mutal), oayapa Philip,
Prochorus, Nicanor, Timon, Parmenas, ac Nicolaus (sie mwet Antioch su tuh wela alu
lun mwet Jew meet.)
6 U sac pwanla mwet inge nu ye mutun mwet sap uh, ac elos pre kaclos ac filiya
paolos faclos.
7 Ouinge arulana puseni mwet su lohng kas lun God ac lulalfongi kac. Pisen mwet
lulalfongi in acn Jerusalem arulana puseni, ac pus sin mwet tol weang pac lulalfongi
ke Christ.

Sruhu Stephen

8 Stephen, sie mukul su God El arulana akinsewowoye ac sang ku lulap nu se, el
oru mwenmen puspis inmasrlon mwet uh.

---

* **6:1** ***kas Aramaic:*** In pacl se inge, mwet Jew elos tila kaskas ke kas Hebrew, a elos kas Aramaic. Kas Aramaic ma tuku pacna ke kas Hebrew.

9 Tusruktu oasr kutu mwet lainul Stephen. Mwet inge elos mwet Jew ma tuku
Cyrene ac Alexandria me, ac elos ma in iwen lolngok se pangpang Mwet Sukosokla.†
Sayen mwet inge, oasr pac mwet Jew su tuku liki acn ma oan apneni acn Cilicia ac
Asia, su wi pac akukuin nu sel Stephen.
10 Tusruk Ngun Mutal nakulla Stephen ke sie kain lalmwetmet, pwanang wangin
mwet ku in topkolla.
11 Ouinge elos moleang nu sin kutu mwet in orek loh kikiap kacl, ac fahk, “Kut
lohng el tuh kaskas lainul Moses ac oayapa lain God!”
12 Kas inge purakak nunak lun mwet uh, oayapa un mwet matu ac mwet luti Ma
Sap. Na elos sruokilya Stephen ac usalak nu ye mutun Un Mwet Pwapa Fulat.
13 Ac elos use pac kutu mwet in tuh kikiap in kaskas kacl, su fahk mu, “Pacl nukewa
mwet se inge el kaskas lain Tempul mutal lasr uh, ac lain Ma Sap lal Moses.
14 Kut lohng el fahk pac mu mwet se inge Jesus lun Nazareth, el ac fah kunausla
Tempul ac ekulla ouiya matu nukewa su ma tuh ituku nu sesr sel Moses ah!”
15 Mwet nukewa ma muta in walil lun Un Mwet Pwapa Fulat elos suilya Stephen,
ac liye lah mutal oana mutun sie lipufan.

7

Fahkak Lal Stephen

1 Mwet Tol Fulat el siyuk sel Stephen, “Ya pwaye ma mwet inge fahk keim uh?”
2 Ac Stephen el fahk, “Mwet lili ac papa an, kowos porongeyu! Meet liki Abraham,
papa matu tumasr, el tuh som ac muta lac Haran, God lun wolana El sikyang nu sel
in acn Mesopotamia,
3 ac fahk nu sel, ‘Tuyak ac fahla liki facl sum ac mwet lom, ac som nu ke sie acn su
nga ac fah akkalemye nu sum.’
4 Na el som liki facl sel, su ma lun mwet Chaldea, ac muta in siti se pangpang Haran.
Tukun papa tumal Abraham ah misa, God El sap elan tuku nu in acn se ma kowos
muta we inge.
5 God El tiana sang kutu srisrik ipin acn inge nu sel Abraham in pacl sac tuh in ma
lal. Tusruktu God El tuh wuleang mu El ac fah sang acn inge lal, oayapa nu sin fwilin
tulik natul. In pacl se God El orala wulela se inge, wangin tulik natul Abraham.
6 Pa inge ma God El fahk nu sel: ‘Fita lom uh ac fah muta in sie facl sac, yen elos
ac fah mwet kohs we, ac elos ac fah akkeokyeyuk ke lusen yac angfoko.
7 Tusruk nga ac fah nununku mwet ma ac akkeokyalos uh, na tok elos ac illa liki
facl se ingo ac alu nu sik in facl se inge.’
8 Na God El sang nu sel Abraham sie mwe akul nu ke wulela sac, pa kosrala. Ouinge
Abraham el kosralla Isaac ke el len oalkosr matwa, ac Isaac el kosralla Jacob, ac Jacob
el kosrala wen singoul luo natul, su mwet matu pwengpeng lun sou lasr uh.
9 “Joseph el sie sin mwet matu pwengpeng lasr, ac tamulel lal elos sok sel ac
kukakunulla tuh elan sie mwet kohs in acn Egypt. Tusruktu, God El welul
10 ac karinganulang ke mwe ongoiya nukewa nu sel. Ke Joseph el utukyak nu ye
mutal Pharoah, tokosra lun Egypt, God El sang ohi ac lalmwetmet nu sel, na tokosra
sac el oakilya Joseph tuh elan governor fin acn we, ac oayapa fin mwet nukewa inkul
fulat lun tokosra.
11 Na oasr sracl na lulap se sikyak fin acn Egypt nufon oayapa in facl Canaan, su
pwanang keok lulap nu in acn we. Mwet matu lasr elos tuh tia ku in konauk mwe
mongo,

† **6:9** ***Mwet Sukosokla:*** Mwet inge tuh mwet kohs meet, ku ma nutin mwet kohs, a inge elos sukosokla.

12 ac ke Jacob el lohngak lah oasr wheat in acn Egypt, el supwala wen natul, aok
papa matu tumasr, ke fahsr se meet lalos nu we.
13 Ke fahsr se akluo lalos ah, Joseph el sifacna fahkulak nu sin mwet lel, ouinge
tokosra Egypt el tufah etu ke sou lal Joseph.
14 Na Joseph el sapla nu sel Jacob, papa tumal, ac fahk tuh el ac sou lal in tuku nu
Egypt — mwet itngoul limekosr nufon.
15 Na Jacob el oatula som nu Egypt, yen ma el, ac papa matu tumasr, misa we.
16 Manolos utukla nu Shechem, ac pukpuki ke kulyuk se ma Abraham el tuh molela
sin mwet in sruf lal Hamor.
17 “Ke apkuran me pacl se ma God El tuh wuleang kac nu sel Abraham ah, pisen
mwet lasr in acn Egypt arulana puseni.
18 Fahsr nwe sie tokosra su tia etu kacl Joseph el mutawauk in leum fin acn Egypt.
19 El kiapwela mwet matu lasr, ac arulana sulallal nu selos, ac el orek sap ku nu
selos in sisla tulik fusr natulos liki lohm selos elos in misa.
20 Pa inge pacl se Moses el isusla, ac el sie tulik na oasku. Mwet in lohm sel uh
liyalang ke malem tolu,
21 ac ke sisila el liki lohm sel ah, acn se natul tokosra nutella ac tufahlla oana in ma
na natul.
22 Lutiyuk el ke kain in etauk nukewa lun mwet Egypt, ac el sie mwet arulana pah
in kas ac ku ke orekma.
23 “Ke Moses el yac angngaul matwal, el nunkauk in som liye lah mwet Israel wial
uh fuka.
24 Ke el som el liye lah sie selos tuh orek arulana koluk sin mwet Egypt se, sruk
wangin mwatal. Ouinge Moses el som in kasrel, na el foloksak nu sin mwet Egypt sac
ac unilya. (
25 El nunku mu mwet lal uh ac kalem kac lah God El orekmakunul in ak-
sukosokyalosla, tuh elos tiana kalem kac.)
26 In len tok ah el liye ke mwet Israel luo anwuk, na el srike in akmisyeltalla, ac
el fahk nu seltal, ‘Porongeyu. Komtal kewa mwet Israel, na efu ku komtal anwuk
angan?’
27 Tusruktu mwet se ma oru koluk mwet se ngia el sinukunulla Moses ac siyuk sel,
‘Su oru kom in leum facsr ac nununkekut uh?
28 Ya kom lungse uniyuwi, oana ke kom uniya mwet Egypt se ekea ah?’
29 Ke Moses el lohng kas inge, el kaingla liki acn Egypt ac som muta in facl Midian.
Ke el muta we, oasr wen luo natul we.
30 “Tukun yac angngaul, lipufan se sikyang nu sel Moses liki e se ma firir in sak
srisrik soko in acn mwesis apkuran nu fineol Sinai.
31 Moses el arulana lut ke ma se el liye inge, ac el kalukyang nu kac elan liye in wo.
Na el lohngak pusren Leum, ke El fahk:
32 ‘Nga God lun papa matu tomom somla — God lal Abraham, Isaac, ac Jacob.’
Moses el rarrar ke sangeng, ac tia ku in ngetang nu kac.
33 Ac Leum God El fahk nu sel, ‘Eisla fahluk lom an, tuh acn se kom tu we inge acn
mutal se.
34 Nga liye lupan ongoiya lun mwet luk in acn Egypt. Nga lohng sasao lalos, ac inge
nga oatui in molelosla. Fahsru, ac nga fah supwekomla nu Egypt.’
35 “Moses se inge pa mwet Israel tuh srangesr lohngol, ac fahk nu sel mu, ‘Su oru
kom in leum facsr ac nununkekut uh?’ El pa mwet se ma God El supwala in tuh kol
mwet uh, ac molelosla ke kasru lun lipufan se su sikyang nu sel in e se ma firir in
sak srisrik soko ah.
36 El kolla mwet uh liki acn Egypt, orek mwenmen ac ma sakirik in acn Egypt ac in
Meoa Srusra, ac oayapa in acn mwesis uh ke yac angngaul.

37 Moses se inge pa mwet se ma tuh fahk nu sin mwet Israel, ‘God El ac fah supwama
mwet palu se nu suwos, oana ke El tuh supweyume, ac el ac fah mau sie mwet in
mutunfacl suwos.’
38 El pa tuh wi u na lulap se lun mwet Israel su toeni in acn mwesis; el tuh wi mwet
matu lasr muta we, ac wi pac lipufan se ma tuh kaskas nu sel fineol Sinai, ac el tuh
eis kas moul lun God in tafwema nu sesr.
39 “Tusruktu mwet matu lasr elos tia lungse aksol Moses. Elos sisella ac kena folokla
nu Egypt.
40 Ouinge elos fahk nu sel Aaron, ‘Orala kutu god ah in kol kut. Kut tiana etu lah
mea acnu sikyak nu sin mwet se Moses uh, su uskutme liki acn Egypt ah.’
41 In pacl sac pa elos tuh orala ma sruloala se in luman cow mukul soko, ac orek
kisa nu kac, ac orek kufwa in akfulatye ma se elos sifacna orala.
42 Ke sripa se inge God El tuh ngetla lukelos, ac eisalosyang in alu nu ke itu inkusrao
uh, oana ma fahkak in Ma Simusla lun mwet palu uh, su fahk:
‘Kowos mwet Israel! Ma kowos uniya ac kisakin
Ke yac angngaul in acn mwesis ah,
Kowos tia oru nu sik.
43 Lohm nuknuk lal god Molech ah pa kowos tuh us forfor ah,
Ac ma sruloala in lumal Rephan, god itu lowos;
Ma inge kewa ma sruloala ma kowos orala tuh kowos in alu nu kac.
Ouinge nga ac fah supwekowosla nu in sruoh nu in sie acn loes liki acn Babylon.’
44 “Mwet matu lasr elos tuh us Lohm Nuknuk su Nien Muta lun Leum God welulos
yen mwesis ah. Tuh orekla oana ke God El fahk nu sel Moses, ac fal nu ke srikasrak
ma itukyang Moses el liye ah.
45 Tok, mwet matu lasr elos tuh eis lohm nuknuk sacna, ma papa tumalos tuh sang
nu selos, ac elos us welulos ke elos tuh welul Joshua sruokya acn sin mutanfahl ma
God El tuh lusak ye mutalos. Na lohm nuknuk sac oanna we nwe ke pacl lal David.
46 God El tuh insewowo sel David, ac David el siyuk God Elan lela nu sel in musai
sie lohm sin God lal Jacob.
47 Tuh tia el, a Solomon pa tuh musaela lohm se nu sel ah.
48 “Tusruktu God Fulatlana El tia muta in lohm ma orekla ke poun mwet; oana ke
mwet palu el fahk,
49 ‘Leum God El fahk, Kusrao nien muta fulat luk,
Ac faclu ma loangeyen niuk.
Lohm fuka se kowos ac musaela sik an?
Pia acn nga ac muta we uh?
50 Ya tia nga pa orala ma inge nukewa uh?’ ”
51 Ac Stephen el fahk, “Seyal kowos arulana likkeke ac lohsr insiowos! Kowos mwet
srangesr lohng kas sin God me! Kowos wi pac lain Ngun Mutal oana mwet matu lowos
somla!
52 Ku oasr mwet palu ma mwet matu lowos ah tuh tia akkeokye? Elos tuh uniya
mwet utuk kas lun God su fahkak oemeet ke Mwet Kulansap suwoswos se lun God
su ac tuku. Ac inge kowos tukakunulak ac unilya.
53 Kowos pa tuh eis Ma Sap lun God su tutafme sin lipufan ah — ne ouinge, a kowos
tiana akos!”

Tatngal Stephen Nwe Ke El Misa

54 Ke Un Mwet Pwapa Fulat elos lohng kas lal Stephen, elos arulana foloyak ac
ngalseni wihselos ke kasrkusrak lalos sel.
55 Tusruktu Stephen el sesseslana ke Ngun Mutal. El ngetak nu inkusrao ac liye
wolana lun God, ac Jesus el tu lac po layot sin God.

56 Na el fahk, “Ngetak liye! Nga liye kusrao ikakla, ac Wen nutin Mwet el tu lac po
layot sin God!”
57 Un Mwet Pwapa Fulat uh wola ke sie pusra lulap ac fonosya insraclos. Na elos
nufon tukenina yuyang nu sel,
58 sisella nu likin siti uh, ac mutawauk in tanglal. Mwet orek loh lainul elos filiya
nuknuk lik lalos yurin sie mwet fusr pangpang Saul.
59 Elos nuna tanglal na Stephen ke el pang nu sin Leum ac fahk, “Leum Jesus, eis
ngunik!”
60 El sikukmutuntei, ac wowoyak ke sie pusra lulap ac fahk, “Leum, nimet filiya
mwatan ma koluk se inge nu faclos!” Tukun el fahk ma inge, na el misa.

8

1 Ac Saul el wi akkeye in anwuki Stephen.

Saul El Akkeokye Mwet In Church

In len sacna, mwet lun church in acn Jerusalem mutawauk in pula mwe akkeok
na upa nu selos. Mwet lulalfongi nukewa, sayen mwet sap uh, fahsrelik nu in acn
nukewa Judea ac Samaria.
2 Kutu mwet ma inse pwaye in lulalfongi elos arulana tungel Stephen, ac piknilya.
3 A Saul el srike in kunausla church. El uti-utyak inkul nukewa, ac amakunla mukul
ac mutan su lulalfongi liki lohm selos, ac siselosyang nu in presin.

Wosasu Lutiyuk Pac In Samaria

4 Mwet lulalfongi ma fahsrelik elos fahkak ke Pweng Wo yen nukewa elos som nu
we.
5 Ac Philip el som nu in sie siti in Samaria ac fahkak ke Christ nu sin mwet we.
6 Un mwet puspis arulana lohang nu sel Philip, in lohng ma el fahk uh ac in liye
mwenmen ma el oru.
7 Ngun fohkfok uh illa liki mwet puspis ac wowoyak ke pusra lulap, ac mwet ul ac
mwet sukapas puspis akkeyeyukla.
8 Ouinge mwet in siti sac elos arulana engan.
9 Oasr sie mwet in acn sac pangpang Simon, su orek susfa ke pacl na loeloes we, ac
aklutye mwet Samaria. El sifacna oru mu el mwet fulat se,
10 ac mwet nukewa in siti sac, kewana mwet fulat ac mwet pusisel, arulana lohang
nu ke ma el oru. Elos fahk mu el pa ku se lun God su pangpang “Ku Lulap.”
11 Elos tuh lohang ouinge nu sel ke sripen polo pacl na loes se el arulana aklutyalos
ke susfa ma el oru.
12 Tusruktu ke pacl se elos lulalfongi mwe luti lal Philip ke pweng wo ke Tokosrai
lun God ac ke inen Jesus Christ, elos baptaisla, mukul ac mutan.
13 Simon el wi pac lulalfongi ac tukun baptaisla el, el ukwal Philip pacl nukewa, ac
el arulana fwefela ke el liye ma sakirik yohk ac mwenmen ma orek uh.
14 Ke mwet sap ma muta Jerusalem elos lohngak lah mwet Samaria elos eis kas lun
God, elos supwalla Peter ac John nu yorolos.
15 Ke eltal sun acn Samaria, eltal pre ke mwet lulalfongi we tuh elos in eis Ngun
Mutal.
16 Tuh Ngun Mutal soenna putati nu faclos; elos baptaisla mukena ke inen Leum
Jesus.
17 Na Peter ac John filiya paolos faclos, ac elos eis Ngun Mutal.
18 Simon el liye lah Ngun Mutal itukyang nu sin mwet lulalfongi ke mwet sap uh
filiya paolos faclos, ouinge el ke sang kutu mani nu sel Peter ac John,
19 ac fahk, “Se pac ku se inge nu sik, tuh kutena mwet ma nga filiya pouk fac, fah
eis Ngun Mutal.”

20 Tuh Peter el topuk ac fahk nu sel, “Lela tuh kom ac mani lom an in som nu in
hell, ke kom nunku mu kom in moli mwe kite lun God ke mani!
21 Wangin ma lom ke orekma se inge, mweyen insiom tia pwaye ye mutun God.
22 Ke ma inge, kom in auliyak liki nunak koluk lom an, ac pre nu sin Leum tuh elan
nunak munas nu sum ke kom oru kain in nunak ingan uh.
23 Tuh nga liye mu kom sessesla ke sok, ac ma koluk uh kaprikomi.”
24 Simon el fahk nu sel Peter ac John, “Nunak munas, pre nu sin God keik, tuh ma
komtal fahk ingan in fah tia sikme nu sik.”
25 Tukun Peter ac John fahkak kas lun Leum ac sramsram ke lulalfongi laltal sifacna,
eltal fahkak pac Pweng Wo uh in siti srisrik puspis in Samaria ke eltal folok nu
Jerusalem.

Philip Ac Sie Mwet Fulat Ethiopia

26 Sie lipufan lun Leum God fahk nu sel Philip, “Akola ac oatula nu eir, nu ke inkanek
soko ma som Jerusalem lac nu Gaza.” (Inkanek soko inge tia orekmakinyuk in pacl
inge.)
27 Na Philip el tuyak ac som. El liye sie mwet eunuch* Ethiopia me, su sie mwet
fulat inkul sin kasra lun acn Ethiopia. Mwet se inge pa liyaung mwe kasrup nukewa
lun kasra sac. El tuh tuku nu Jerusalem in alu.
28 In pacl se inge el folokla nu yen sel. El muta fin chariot natul ac riti kas lal Isaiah
mwet palu.
29 Ac Ngun Mutal fahk nu sel Philip, “Kalukyang nu ke chariot soko ingo, ac fahsr
apkuran nu kac.”
30 Philip el yula nu yorol, ac lohng lah el riti book lal Isaiah mwet palu, na el siyuk
sel, “Ku kom kalem ke ma kom riti an?”
31 Na mwet fulat sac fahk, “Nga ac kalem fuka fin wangin mwet aketeya nu sik?”
Na el sap Philip elan sroak ac welul muta fin chariot uh.
32 Pa inge mwe rit se ma el riti ah:
“El oana soko sheep ma pwenyukla in anwuki,
Oana soko lamb ma mislana ke pacl in kalkul lal,
El tiana fahkla kutena kas.
33 Akpusiselyeyuk el, ac wangin nununku suwohs orek nu sel.
Wangin mwet ac ku in srumun ke fwilin tulik natul
Mweyen moul lal fin faclu uh safla.”
34 Mwet fulat sac siyuk sel Philip, “Su mwet palu se inge kaskas kac uh? Kacl sifacna,
ku ke siena mwet?”
35 Na Philip el mutawauk in sramsram. El mutawauk ke mwe rit se inge, ac fahkang
nu sel ke Pweng Wo ke Jesus.
36 Eltal kasrusr nwe sun sie acn ma oasr kof we. Na mwet fulat sac fahk, “Liye, kof
pa inge. Ya oasr ma ac ikolyuwi nga in baptaisla?” [
37 Philip el fahk nu sel, “Kom fin lulalfongi ke insiom kewa, kom ku in baptaisla.”
Ac el topuk, “Nga lulalfongi lah Jesus Christ El Wen nutin God.”]
38 Na mwet fulat sac sap chariot sac in tui, na el ac Philip tukenina oatui nu in kof
uh, ac Philip el baptaisella.
39 Ke eltal utyak liki kof uh, Ngun lun Leum usalla Philip. Mwet fulat sac tiana sifil
liyal Philip tok, a ke el som inkanek lal el arulana engan.
40 Philip el esmakla tuh na el muta Ashdod. Na el luti ke Pweng Wo in siti srisrik
nukewa nwe ke el sun acn Caesarea.

* **8:27** ***eunuch:*** liye ke Kalmen Kutu Kas In Bible.

9

Forla Lal Saul
(Orekma 22:6–16; 26:12–18)

1 In pacl se inge, Saul el tiana fuhleak in aksangengye mwet lulalfongi lun Leum
Jesus, ke el suk inkanek in onelosla. El som nu yurin Mwet Tol Fulat
2 ac siyuk in orekla kutu leta nu sin mwet ke iwen lolngok in acn Damascus, in
akkalemye sripen som lal, tuh fin oasr mwet el konauk in acn we su wi u se pangpang
Mwet Fahsr ke Inkanek lun Leum, elan ku in sruokolosi, mukul ac mutan, ac usalosme
nu Jerusalem.
3 Ke Saul el tuku apkuran nu ke siti Damascus, sie kalem sarmelik inkusrao me ac
apnulla.
4 El putatla nu infohk uh, ac lohng sie pusra fahk nu sel, “Saul, Saul! Efu kom ku
kalyeiyu?”
5 Na el siyuk, “Leum, su kom an?”
Na pusra sac fahk nu sel, “Nga Jesus, su kom kalyei.
6 Tuyak ac utyak nu in siti uh. Na ac fah fwackot ma kom in oru.”
7 Mwet ma welul Saul fahsr ah elos tui, a wanginna ma elos fahk. Elos wi lohng
pusra sac, tuh elos tia liyauk kutena mwet.
8 Saul el tuyak liki infohk uh ac ngutalik, tuh el tia ku in liye kutena ma. Na elos
sruokya paol ac pwenulak nu Damascus.
9 Ke lusen len tolu el tia ku in liye, ac ke pacl sac el tiana mongo ku nim kutena ma.
10 Oasr mwet lulalfongi se in acn Damascus pangpang Ananias. Leum el fahk nu
sel in sie aruruma, “Ananias!”
Ac el fahk, “Leum, nga pa inge.”
11 Na Leum el fahk nu sel, “Akola ac fahla nu ke inkanek se pangpang Suwohs, ac
ke kom sun lohm sel Judas, kom siyuk ke sie mwet Tarsus su pangpang Saul. El pre,
12 ac el liye sie mwet ke sie aruruma, su el pa Ananias, su tuku ac filiya paol facl
tuh el fah ku in sifilpa liye.”
13 Ananias el topuk ac fahk, “Leum God, mwet puspis fahk tari nu sik ke mwet se
ingan, ac ma na koluk ma el oru nu sin mwet lom in acn Jerusalem.
14 Ac inge el tuku nu Damascus, ke ku se ma itukyang nu sel sin mwet tol fulat, in
tuh sruokya nufon mwet ma alu nu sum uh.”
15 Na Leum el fahk nu sel, “Fahla, mweyen nga sulella tari elan kulansapweyu, ac
oru tuh Inek in eteyuk sin mwet pegan, ac tokosra, ac oayapa mwet Israel.
16 Ac nga ac fah akkalemye nu sel ma nukewa su el ac fah enenu in keokkin ke
sripuk.”
17 Ouinge Ananias el som, utyak nu in lohm se ma Saul el muta we, ac filiya paol
facl ac fahk, “Saul, ma lik, Leum el supweyume — aok, Jesus su tuh sikwot nu sum
inkanek ah ke kom fahsr in tuku nu yenu. El supweyume tuh kom fah ku in sifil liye,
ac in sessesla ke Ngun Mutal.”
18 In pacl sacna, ma se oana unen ik uh putatla liki mutal Saul, ac el ku in sifil liye.
El tuyak ac baptaisla;
19 ac tukun el mongoi, el sifil kui.

Saul El Luti In Acn Damascus

Saul el muta yurin mwet lulalfongi in Damascus ke kutu len.
20 El sa na som nu in iwen lolngok ac mutawauk in luti lah Jesus el Wen nutin God.
21 Mwet nukewa su lohng luti lal ah arulana lut, ac asiyuki, “Ku tia el pa tuh uniya
mwet ma alu nu sin Jesus se inge in Jerusalem ah? Ac mea, el tia tuku nu yenu ke
sripen el ke sruokya pac mwet inge ac usalosla nu yurin mwet tol fulat?”

22 Tusruktu luti lal Saul ah kui liki na meet, ac ke sripen arulana kalem kas lal in
akpwayeye lah Jesus pa Christ, oru wanginla ma mwet Jew su muta Damascus ku in
fahk.
23 Ke kutu pacl tok, mwet Jew elos fahsreni pwapa in unilya Saul,
24 tusruktu fwackyang ako lalos nu sel. Elos tawi mutunpot ke siti uh len ac fong,
elos in unilya.
25 Tuh sie fong ah, mwet ma welul Saul elos usalak nu fin pot uh ac koella nu ten
ke sie fotoh lulap.

Saul In Acn Jerusalem

26 Saul el som nu Jerusalem ac srike in weang mwet tuma lutlut. Tusruktu elos
sangeng na sel, ac tiana lulalfongi mu el sie selos.
27 Na Barnabas el kasrel, ac pwanulla nu yurin mwet sap uh. El aketeya nu selos
lah Leum el tuh sikyang ac sramsram nu sel Saul ke el fahsr inkanek ah. El oayapa
fahk nu selos lupan pulaik lal Saul ke el luti ac fahkak ke inen Jesus in acn Damascus.
28 Ouinge Saul el muta yorolos, ac forfor luti in acn Jerusalem nufon, ac arulana
pulaik in fahkak ke inen Leum Jesus.
29 El oayapa luti ac alein nu sin mwet Jew su kas Greek, a elos srike na in unilya.
30 Ke mwet lulalfongi elos etauk ke ma inge, elos usalla Saul nu Caesarea, ac
supwalla nu Tarsus.
31 Na in pacl se inge church in acn Judea, Galilee, ac Samaria elos muta in misla. Ke
sripen kasru lun Ngun Mutal, church inge kui ac puseni mwet kac, ac elos akfulatye
Leum God ke ouiyen moul lalos.

Peter In Acn Lydda Ac Joppa

32 Peter el fufahsryesr in acn puspis, ac sie pacl ah el som in osun yurin mwet lun
God su muta in acn Lydda.
33 Ke el muta we, el sun sie mwet ul pangpang Aeneas, su oanna fin mwe oan kial
uh ke lusen yac oalkosr.
34 Peter el fahk nu sel, “Aeneas, Jesus Christ el akkeyekomla. Tukakek ac orani mwe
oan kiom an.” In pacl sacna Aeneas el tuyak.
35 Mwet nukewa ma muta Lydda ac Sharon elos liyal, ac elos forla nu sin Leum.
36 In acn Joppa oasr mutan lulalfongi se we pangpang Tabitha. (Inel in kas Greek
pa Dorcas.)* Pacl nukewa el oru ma wo nu sin mwet uh, ac yohk kasru lal nu sin
mwet sukasrup.
37 In pacl sac, el masak ac misa. Elos nawella ac fililya in sie fukil ma oan lucng.
38 Acn Lydda oan apkuran nu Joppa, na ke mwet lulalfongi in acn Joppa elos lohngak
lah Peter el oasr Lydda, elos supwala mwet luo nu yorol ke sap soko inge, “Nunak
munas sulaklak me nu yorosr.”
39 Ouinge Peter el akola ac welultal som. Ke el sun acn we, elos usalak nu ke infukil
se lucng ah. Katinmas uh tu raunella Peter, ac elos tung ac tafu kain in nuknuk ma
Dorcas el tuh orala ke el srakna moul.
40 Peter el sap elos nufon in oatula liki infukil sac, na el sikukmutuntei ac pre; tari
na el forang nu ke mano sac ac fahk, “Tabitha, tukakek!” El ngutalik, ac ke el liyal
Peter, na el tukakek.
41 Peter el sruokya paol ac tulokunulak, na el pangonma mwet lulalfongi uh kewa,
wi pac katinmas uh, elos in liye lah el moulyak.
42 Pweng se inge sulkakinyukelik in acn Joppa nufon, ac mwet puspis lulalfongila
in Leum.

---

* **9:36** ***Tabitha ... Dorcas:*** Tabitha pa ine Aramaic se, ac Dorcas pa ine Greek — kalmac pa deer soko.

43 Peter el muta in acn Joppa ke len pus, yurin mwet se pangpang Simon, sie mwet orekma ke kulun kosro.

10

Peter Ac Cornelius

1 Oasr sie mwet muta in acn Caesarea, inel pa Cornelius, ac el sie mwet leum lun un solse lun acn Rome,* su pangpang "Un Mwet Mweun lun Acn Italy."
2 El sie mwet akfulatye God, na el ac sou lal nufon alu nu sin God. Yohk pac kasru ma el oru nu sin mwet Jew ma sukasrup, ac el sikalani na in pre nu sin God.
3 Sahp ac ao tolu tafun len tok sie len ah, el liye sie aruruma na kalem, ac el liye sie lipufan lun God tuku nu yorol su fahk, "Cornelius!"
4 Ke el suiya lipufan sac el sangeng, ac el fahk, "Leum, mea se?"
Ac lipufan sac fahk, "God El insewowo ke pre lom ac orekma kulang kom oru uh, ac El akola in topuk kom.
5 Inge, supwala kutu mwet an nu Joppa, nu yurin sie mwet su inel pa Simon Peter.
6 El muta yurin sie mwet pangpang Simon, sie mwet orekma ke kulun kosro, ac lohm sel oan wekof uh."
7 Tukun lipufan sac som, na Cornelius el pangonma luo mwet kulansap in lohm sel ah, oayapa sie mwet mweun su akfulatye God ac su el lulalfongi yohk.
8 El fahkang nu seltal ma sikyak uh, ac supwaltalla nu Joppa.
9 In len tok ah ke elos som ac apkuran nu Joppa, Peter el fanyak nu ke mangon lohm sac ke akuran infulwen len elan tuh pre.
10 El masrinsralla ac ke nal kutu mongo. Ke srakna akoeyuk mongo uh, el liye sie aruruma.
11 El liye kusrao ikakla, ac ma se koeyukla lucng me oana luman sie kaot na lulap, kukla ke sruwasrik akosr kac ah nu faclu.
12 Ma oan loac uh pa kain in kosro ac ma orakrak nukewa, oayapa won lemnak.
13 Pusra se fahk nu sel, "Peter, tuyak! Uni ma inge ac kang."
14 Ac Peter el fahk, "Leum, nga tia ku! Nga soenna kang kutena ma su tia nasnas ku oal nu sik uh."
15 Na pusra sac sifilpa fahk nu sel, "Nimet kom nunku mu kutena ma ac sufal in mongo, God El fin fahk mu ku in mongo."
16 Ouiya se inge sikyak pacl tolu, na kaot sac folokyak nu inkusrao.
17 Ke Peter el srakna suk lah mea kalmen aruruma se inge, na mwet ma Cornelius el tuh supu ah konauk lohm sel Simon, ac inge eltal tu ke mutunoa.
18 Eltal pangyak ac siyuk, "Oasr mwet se pangpang Simon Peter lohm uh?"
19 Peter el srakna suk lah mea kalmen aruruma sac, ke Ngun Mutal fahk nu sel, "Liye, mwet tolu pa suk kom inge.
20 Ke ma inge, kom akola ac tufoki welultal som. Nimet fosrnga — nga pa supwaltalma uh."
21 Ouinge Peter el tufoki nu ten ac fahk nu seltal, "Nga pa mwet se komtal suk an. Mea sripen tuku lowos an?"
22 Na eltal fahk, "Captain Cornelius el supwekut. El mwet na wowo se, ac el alu nu sin God, ac mwet Jew nukewa arulana akfulatyal. Lipufan se lun God fahkang nu sel mu elan sapma suli kom nu in lohm sel ah, tuh el fah ku in lohng ma kom ac fahk uh."
23 Peter el solauk mwet uh nu in lohm uh, ac eltal motulla we ke fong sac.
Len tok ah, el akola ac welultal som; ac kutu sin mwet lulalfongi in acn Joppa wi pac som.

* **10:1** ***mwet leum … acn Rome:*** liye Mt 8:5.

24 Len se toko ah el sun acn Caesarea, yen Cornelius el muta soanel we, wi pac sou
lal ac mwet kawuk ma el solama ah.
25 Ke Peter el akola in utyak, Cornelius el osun nu sel, faksufi ac alu nu sel.
26 Tuh Peter el tulokunulak ac fahk nu sel, “Tuyak. Mwet se na pa nga.”
27 Peter el kaskas na nu sel Cornelius ke eltal utyak nu in lohm uh, ac el konauk
lah mwet puspis toeni we.
28 Peter el fahk nu selos, “Kowos arulana etu lah alu lun mwet Jew uh tia lela mwet
lalos in aengani ku fahsr nu yurin mwet ke mutunfacl saya uh. Tusruktu God El
akkalemye nu sik nga in tia pangon mu kutu mwet uh tia nasnas ku sufal nga in
aengani yoro.
29 Pwanang ke kowos sapma nu sik uh, nga tia alolo in tuku. Tuh nga ke siyuk
suwos lah efu kowos ku suliyu?”
30 Cornelius el fahk, “Sahp ac pacl se pacna inge ke len tolu somla, pa nga tuh pre
in lohm sik ah ke ao tolu tafun len tok. Na in kitin pacl ah na mwet se sikme nu sik.
El nukum nuknuk na saromrom ac tu ye mutuk
31 ac fahk, ‘Cornelius! God El lohng tari pre lom, ac El liye orekma in pakoten lom.
32 Supwala sie mwet ah nu Joppa nu sin mwet se su inel pa Simon Peter. El muta
in lohm sin sie mwet orekma ke kulun kosro, su pangpang Simon, su lohm sel oan
wekof uh.’
33 Na pa nga tuh sapot suli kom in pacl sacna, ac kom arulana kulang lah kom tuku.
Inge kut nukewa tukeni inse inge ye mutun God, ac akola in lohng ma nukewa ma
God El ac sap kom in fahk nu sesr uh.”

Sramsram Lal Peter

34 Peter el mutawauk in sramsram ac fahk, “Inge nga akilen lah pwayena God El
oru mwet nukewa oana sie.
35 Kutena mwet su sangeng sel ac oru ma suwohs, God El insewowo sel, el finne
tuhn fuka ku mwet oya.
36 God El supwama kas lal nu sin mwet Israel, in fahkak Pweng Wo ke misla ma
tuku ke Jesus Christ, su Leum fin mwet nukewa.
37 Kowos etu ke ouiya pwengpeng se ma sikyak in acn Judea nufon, mutawauk in
acn Galilee tukun John el fahkak mwe luti lal ke baptais ah.
38 Kowos etu pac kacl Jesus lun Nazareth, ac ke God El sang Ngun Mutal ac ku lulap
nu sel. El tuh forfor in acn nukewa ac oru ma wo, ac akkeyalos nukewa su oan ye ku
lun Devil, mweyen God El welul.
39 Kut mwet loh ke ma nukewa ma el tuh oru in Jerusalem ac in facl lun mwet Jew.
Na elos unilya ke elos srupsrulak fin sakseng soko.
40 Tuh God El akmoulyalak liki misa tukun len se aktolu, ac oru tuh elan sifilpa
sikyak nu sin mwet uh —
41 tia nu sin mwet nukewa, a nu sesr mukena, su God El nuna sulela tuh kut in orek
loh kac. Aok, kut tuh welul mongo ac nim tukun el moulyak ah.
42 Ac el sapkin nu sesr in luti ke Wosasu nu sin mwet uh, ac in fahkak lah el pa God
El srisrngiya in tuh nununku mwet moul ac mwet misa.
43 Mwet palu nukewa tuh fahkak kacl. Elos fahk lah mwet nukewa su lulalfongi
kacl ac fah eis nunak munas ke ma koluk lalos ke ku lun inel.”

Mwet Pegan Wi Pac Eis Ngun Mutal

44 Ke Peter el srakna sramsram, na Ngun Mutal putati nu fin mwet nukewa ma
lohng luti lal ah.
45 Mwet lulalfongi sin mwet Jew su welul Peter tuku Joppa me elos arulana lut lah
God El sang mwe kite lal ke Ngun Mutal nu sin mwet pegan pac.

46 Mweyen elos lohng ke mwet inge sramsram ke pusra ma siena liki kas lalos, ac
kaksakin fulatlana lun God. Na Peter el kasak ac fahk,
47 “Mwet inge elos eis Ngun Mutal oana ke kut tuh eis ah. Ke ouinge uh, ya oasr
mwet ac ku in ikolya elos in tia baptaisla ke kof?”
48 Na el sap in baptaisiyukla elos inen Jesus Christ. Tukun ma inge, elos siyuk sel
elan mutawin yorolos ke kutu len.

11

Report Lal Peter Nu Sin Church Jerusalem

1 Mwet sap ac mwet lulalfongi saya in acn Judea elos lohngak lah oasr mwet pegan
su wi pac eis kas lun God.
2 Ke Peter el som nu Jerusalem, mwet ma lungse in kosrkosrla mwet pegan uh elos
akukuin nu sel ac fahk,
3 “Kom tuh utyak ac muta in lohm sin mwet ma tia kosrkosrla, ac kom mongo pac
yorolos!”
4 Na Peter el srumun nu selos ma nukewa ma orek, ke mutawauk ah me.
5 El fahk ouinge: “Ke nga tuh pre in siti Joppa, nga liye sie aruruma. Nga tuh liye
ma se tuku inkusrao me oana luman kaot na lulap se, kukinyuki ke sruwasrik akosr
kac ah, twe tuina yuruk.
6 Nga ngetang nu loac ac liye kain kosro muna ac kosro lemnak puspis, wi pac ma
orakrak ac won lemnak.
7 Na nga lohng pusra se kaskas ac fahk nu sik, ‘Peter, tuyak. Uni ma inge ac mongo.’
8 Ac nga fahk, ‘Leum, nga tia ku! Soenna oasr mwe mongo ma tia nasnas ku oal
pusralla oalik.’
9 Na pusra sac sifil kasla inkusrao me ac fahk, ‘Nimet kom nunku mu kutena ma
ac sufal in mongo, God El fin fahk mu ku in mongo.’
10 Ouiya se inge sikyak pacl tolu, na kaot sac sifil folokyak nu lucng.
11 In pacl sacna mwet tolu su supweyuk Caesarea me nu yuruk elos tuku nu ke
lohm se nga muta we ah.
12 Ngun el fahk mu nga in tia sulosol mwet, ac nga in welultal som. Mwet lulalfongi
onkosr inge, su mwet Joppa, elos wiyu som nu Caesarea, ac kut nukewa utyak nu in
lohm sel Cornelius.
13 El fahk nu sesr lah el liye lipufan se tu in lohm sel ah, su fahk nu sel, ‘Supwala
sie mwet ah nu Joppa nu yurin mwet se su inel pa Simon Peter.
14 El ac fah fahk kutu kas nu sum su ac fah molikomla ac sou lom an nufon.’
15 Ac ke nga mutawauk in kaskas, Ngun Mutal putati nu faclos oana ke tuh putati
nu facsr ke mutawauk ah.
16 Na nga esamak ma Leum el tuh fahk, ‘John el baptais ke kof, a kowos ac fah
baptais ke Ngun Mutal.’
17 Kalem na lah God El sang nu sin mwet pegan ingo nuna mwe kite se na ma El
tuh ase nu sesr ke kut lulalfongila ke Leum Jesus Christ. Na su nga uh, tuh ngan srike
in ikolya God!”
18 Ke elos lohng ma inge, elos tia sifil akukuin, a elos kaksakin God ac fahk, “Inge
God El sang pac nu sin mwet pegan uh tuh elos in ku in auliyak ac eis moul!”

Church In Acn Antioch

19 Kutu sin mwet lulalfongi ma kaingelik ke sripen kalya ma tuh sikyak ke Stephen
el anwuki ah, elos tuh som na nwe Phoenicia, Cyprus, ac Antioch. Elos inge fahkak
pweng wo nu sin mwet Jew mukena.
20 A kutu pac mwet lulalfongi, su mwet Cyprus ac Cyrene, elos som nu Antioch ac
fahkak Pweng Wo ke Leum Jesus nu sin mwet pegan pac.

21 Ku lun Leum welulos, ac mwet puspis lulalfongi ac forla nu sin Leum.
22 Pweng inge sun church Jerusalem, na elos supwalla Barnabas nu Antioch.
23 Ke el sun acn we ac liye lah God El akinsewowoye mwet we, el arulana engan ac kwafelos in oaru ac pwaye nu sin Leum ke insielos nufon.
24 Barnabas el sie mwet wo, sessesla ke Ngun Mutal ac lulalfongi, ac mwet puspis forla nu sin Leum.
25 Tukun ma inge Barnabas el som nu Tarsus in sokol Saul.
26 Ke el konalak, el usella nu Antioch, ac ke lusen yac na fon se eltal tukeni yurin mwet in church ac luti sie u na lulap. Acn Antioch pa mwet lulalfongi uh mutawauk in pangpang mwet Christian we oemeet ah.
27 In pacl sac, oasr mwet palu som Jerusalem lac nu Antioch.
28 Sie selos pangpang Agabus, el tuyak, ac ke ku lun Ngun, el palye lah sie sracl na lulap akuranna sikyak fin faclu nufon. (Sracl se inge sikyak ke pacl Claudius el Tokosra Fulat in acn Rome.)
29 Mwet lulalfongi elos tuh otela mu kais sie selos in supwala lupan na ma elos ac ku, in kasru mwet lulalfongi wielos su muta in Judea.
30 Elos oru oana pwapa lalos, ac orani mani uh, ac sang nu sel Barnabas ac Saul in usla nu sin mwet kol ke church.

12

Yokelik Mwe Akkeok

1 Ke pacl se inge Tokosra Herod* el mutawauk in akkeokye pac kutu mwet in church uh.
2 El sap anwuki James, tamulel lal John, ke cutlass.
3 Ke el liye lah ma se inge akinsewowoye mwet Jew uh, na el sifilpa sap in sruoh Peter. (Ma se inge sikyak ke pacl in Kufwen Bread Tia Akpulol.)
4 Tukun sruoh Peter, sisiyang el nu in presin, yen ma el taranyuk sin u in mwet mweun akosr, kais akosr mwet mweun ke kais u se. Herod el ako in nununkeyuk Peter ye mutun mwet uh tukun Kufwen Alukela uh.
5 Ouinge elos fililya na in presin, tusruktu mwet in church uh arulana moniyuk in pre nu sin God kacl.

Ikakla Peter Liki Presin

6 Fong se meet liki Herod el akoo in usalu Peter in nununkeyuk el, Peter el oan motul inmasrlon mwet mweun luo. Sein lukwa sang kaprilya, ac oasr pac mwet mweun topang ke mutunoa ah.
7 In kitin pacl ah na lipufan se lun Leum tu insac, ac kalem se sarmelik infukil in presin. Lipufan sac sruokya finpisal Peter ac oaksalak ac fahk, “Sulaklak, tukakek!” In pacl sacna sein ah putatla liki paol Peter.
8 Na lipufan sac fahk, “Losya infulwom ac fahlukyang.” Peter el oru oana ke el fahk ah, na lipufan sac fahk, “Sang nuknuk lik lom an afinkomi, ac fahsru fahsr tukuk.”
9 Peter el fahsr tokol ac illa liki presin, tusruktu el tia arulana etu lah ma na pwaye pa lipufan sac oru ah; el nunku mu aruruma se pa el liye ah.
10 Eltal fahsr alukela un mwet topang se meet ac oayapa u se akluo ah, na eltal fah sun mutunpot osra se ma oatula nu ke siti ah. Mutunoa sac sifacna ikakla nu seltal, na eltal illa nu lik ah. Eltal fahla ke inkanek soko, na in kitin pacl ah na lipufan sac wanginla.
11 Na Peter el akilenak ma orek nu sel uh, ac el fahk, “Inge nga etu lah ma na pwaye se pa inge! Leum El supwama lipufan se lal in tuleyula liki ku lal Herod uh, ac liki ma nukewa ma mwet Jew uh kena in sikyak nu sik uh.”

* **12:1** ***Tokosra Herod:*** pa Herod Agrippa se meet, su leum fin acn Israel nufon.

12 Ke el akilenak ma orek nu sel inge, el som nu ke lohm sel Mary, nina kial John
Mark, yen mwet puspis tukeni we ac pre.
13 Peter el tongol srungul ke mutunpot ah, na sie mutan kulansap pangpang Rhoda
el tuku in liye lah su tongol.
14 El akilenak pusracl Peter, ac ke yohk engan lal el tia ikasla srungul uh, a el kasrusr
folokyak nu in lohm ah, ac fahkak lah Peter el a tu likinum ah.
15 Ac elos fahk nu sel, "Kom wella!" A el sruasralana in fahk mu pwayena, na elos
fahk, "Sahp lipufan se lal pa ingan."
16 In pacl sac Peter el srakna towol srungul ah. Na elos ikasla srungul uh, ac ke elos
liyal elos arulana fwefela.
17 El oru paol tuh elos in misla, na el fahkak nu selos ouiya ma Leum el oru nu sel
in tulalla liki presin. Na el fahk, "Fahkang ma inge nu sel James ac mwet lulalfongi
ngia." Na el som lukelos nu ke sie pacna acn.
18 In lotu tok ah oasr fohsak na yohk inmasrlon mwet topang ke presin uh — elos
suk lah mea sikyak nu sel Peter.
19 Herod el sapkin in sukok el, tuh elos tia ku in konalak. Ke ma inge el sap in
siyukyuk sin mwet topang ke presin uh, tari el sap in anwuki elos.
Tukun ma inge Herod el som liki acn Judea ac muta in Caesarea ke kutu pacl.

Misa Lal Herod

20 Herod el arulana kasrkusrak sin mwet Tyre ac Sidon, ke ma inge elos toeni nu
ke u sefanna ac som in osun nu sel. Ma se meet elos oru pa elos sakunla inkanek
lalos yorol Blastus su karingin inkul fulat uh, ac el insese in kasrelos. Toko elos som
nu yorol Herod ac siyuk sel ke misla, mweyen acn lal tokosra uh pa kite acn selos ke
mwe mongo uh.
21 Ke sun len se ma solla nu selos, Herod el nokomang nuknuk in tokosra lal, muta
fin tron lal ac oru sramsram lal nu sin mwet uh.
22 Elos wowoyak ac fahk, "Tia mwet se pa kaskas inge, a god se!"
23 In pacl sacna lipufan se lun God kipakinilya Herod nu infohk uh, mweyen el tia
akfulatye God. Wet uh kangla insial ac el misa.
24 In pacl se inge kas lun God uh fahsrelik na ac kapkapak.
25 Barnabas ac Saul aksafyela orekma laltal uh ac folokla liki acn Jerusalem. Eltal
usal John Mark welultal.

13

Solla Ac Supweyukla Barnabas Ac Saul

1 Oasr kutu mwet palu ac mwet luti in church Antioch — inelos pa Barnabas,
Simeon (su pangpang Sroalsroal), Lucius (sie mwet Cyrene), Manaen (su srikyak yorol
Governor Herod),* ac Saul.
2 Ke elos kulansap nu sin Leum ac lalo, Ngun Mutal fahk nu selos, "Srella Barnabas
ac Saul nu sik eltal in oru orekma su nga pangnoltal nu kac."
3 Elos lalo ac pre, na elos filiya paolos facltal ac supwaltalla.

In Acn Cyprus

4 Ke Ngun Mutal supwalla Barnabas ac Saul, eltal som nwe Seleucia, ac kal we lac
nu Cyprus.
5 Ke eltal sun siti Salamis, eltal fahkak kas lun God in iwen lolngok lun mwet Jew
we. John Mark el welultal in kasreltal.
6 Eltal fahsr sasla fin tuka sac nwe ke eltal sun siti Paphos, ac sun sie mwet susfa
pangpang Bar-Jesus. El sie mwet Jew, ac el sifacna fahk mu el mwet palu se.

* **13:1** ***Governor Herod:*** pa Herod Antipas, leum fin acn Galilee; liye Lk 3:1.

7 El kawuk nu sin governor lun tuka sac su pangpang Sergius Paulus, sie mwet na
lalmwetmet. Governor el pangnolma Barnabas ac Saul nu ye mutal, mweyen el ke
lohng ke kas lun God.
8 Tusruktu mwet susfa sac (su pangpang Elymas in kas Greek) el lainultal, ac el
srike elan kifasulla governor liki moul in lulalfongi uh.
9 Na Saul (su pangpang pac Paul) el sessesla ke Ngun Mutal, ac el ngetang suiya
mwet susfa sac
10 ac fahk, “Kom wen nutin Devil! Kom mwet lokoalok lun ma nukewa ma wo uh.
Kom nwanala na ke kain kutasrik koluk nukewa, ac pacl nukewa kom srike in ekulla
ma pwaye lun God nu ke ma kikiap!
11 Poun Leum God ac fah putati nu fom ingena. Kom ac fah kunla, ac tia ku in liye
kalem lun len uh nwe ke sie pacl God El ac fah pakiya.”

In pacl sacna Elymas el pulauk ohk se fahsryak kosrala mutal, ac el forfor suk sie
mwet ah in pwanul.
12 Ke governor el liye ma sikyak inge, na el lulalfongila, ac el arulana lut ke mwe
luti ke Leum Jesus.

In Acn Antioch Lun Pisidia

13 Paul ac mwet ma welul eltal kal som Paphos lac nu Perga, sie siti in acn
Pamphylia. John Mark el tuh folokla Perga lac nu Jerusalem.
14 Eltal som Perga lac nu Antioch in Pisidia, ac ke len Sabbath eltal som nu in iwen
lolngok ac muta.
15 Tukun ritiyuk tari kutu Ma Sap lal Moses ac kutu ma simusla lun mwet palu,
mwet kol lun iwen lolngok uh supwala kas nu seltal ac fahk, “Mwet lili, kut lungse
kowos in kaskas nu sin mwet uh, fin oasr kas in akkeye lowos nu selos.”
16 Paul el tuyak, sralak paol mwet uh in misla, na el mutawauk in kaskas.

El fahk, “Mwet Israel wiuk, oayapa mwet saya nukewa su alu nu sin God: kowos
porongeyu!
17 God lun mwet Israel El tuh sulela mwet matu lasr meet, ac oru tuh elos in sie
mutunfacl ke elos tuh moul in mwetsac in facl Egypt. God El tuh usalosla liki acn
Egypt ke ku lulap lal,
18 ac ke yac angngaul, El mutangalos in acn mwesis.
19 El kunausla mutunfacl itkosr in facl Canaan, ac sang acn inge tuh in ma lac lun
mwet lal. Ma inge nukewa orekla ke inmasrlon yac angfoko lumngaul.
20 “Tukun ma inge, El sang tuh mwet nununku in kololos nwe ke sun pacl lal Samuel,
mwet palu.
21 Toko, elos siyuk ke sie tokosra, ac God El eisalang Saul, wen natul Kish in sou lal
Benjamin, elan tokosra lalos ke lusen yac angngaul.
22 Tukun God El sisella Saul, God El akleumyalak David elan tokosra lalos. Pa inge
ma God El fahk kacl: ‘Nga konauk lah David, wen natul Jesse, el kain mwet se ma
nga insewowo se, su ac oru ma nukewa ma nga lungse elan oru uh.’
23 Jesus, sin fwilin tulik natul David, pa God El tuh orala in Mwet Lango nu sin
mwet Israel uh, oana ke El tuh wulela kac ah.
24 Meet liki Jesus el mutawauk orekma lal, John el tuh luti nu sin mwet Israel
nukewa lah enenu elos in forla liki ma koluk lalos ac baptaisla.
25 Ac ke apkuran in safla orekma lal John, el tuh fahk nu sin mwet uh, ‘Kowos
nunku mu su nga uh? Tia nga pa el su kowos soano uh. A kowos in porongo! El ac
tuku tukuk, ac nga kupansuwol in sarukla fahluk lal uh.’
26 “Mwet Israel wiuk su fwilin tulik natul Abraham, ac mwet saya nukewa lohm uh
su alu nu sin God: pweng ke molela se inge ma nu sesr nukewa!

27 Tuh mwet ma muta Jerusalem, ac oayapa mwet kol lalos, tiana etu lah el pa Mwet
Lango, ac elos tia pac kalem ke kas lun mwet palu ma ritiyuk ke Sabbath nukewa uh.
Ne ouinge a elos oru tuh kas lun mwet palu akpwayeiyuk ke elos unilya Jesus.
28 Ac elos finne tia konauk kutena sripa fal in anwuki el kac, a elos kwafe sel Pilate
elan unilya.
29 Ac tukun elos orala ma nukewa su Ma Simusla uh fahk kacl, elos eisya manol liki
sakseng, ac fililya in kulyuk uh.
30 Tusruktu God El akmoulyalak liki misa,
31 ac ke len pus, el sikyang nu sin mwet su tuh welul in fufahsryesr lal Galilee me
nu Jerusalem. Inge elos mwet loh kacl nu sin mwet Israel.
32 Ac kut tuku in use Pweng Wo ma God El tuh wulela nu sin mwet matu lasr meet
ah,
33 ac inge El akpwayei nu sesr su ma natulos, ke El akmoulyalak Jesus. Oana ma
simla in Psalm luo uh, su fahk,
‘Kom wen nutik;
Misenge nga papala tomom.’
34 Ac pa inge ma God El fahk ke El ac akmoulyalak liki misa uh, tuh elan tia kulawi
in kulyuk uh:
‘Nga fah sot nu sum mwe insewowo mutal ac pwaye
Su nga tuh wulela kac nu sel David.’
35 Aok, El oayapa fahk ke sie pac verse ma fahk mu,
‘Kom fah tia lela mwet kulansap oaru lom in kulawi in kulyuk uh.’
36 Tuh ke pacl David el moul el akfalye ma lungse lun God, na el misa, ac pukpuki el
yurin mwet matu lal, ac manol kulawi in kulyuk uh.
37 Tusruktu el su God El akmoulyauk liki misa, el tia wi kulawi.
38 Ke ma inge, mwet Israel wiuk, lela in arulana kalem suwos lah nunak munas ke
ma koluk su kut fahkak nu suwos uh, ma tuku ke mwet se inge, Jesus.
39 Kowos in etu pac lah mwet nukewa su lulalfongi in el, elos sukosokla liki ma koluk
nukewa su Ma Sap lal Moses uh tia ku in aksukosokyekowosla liki.
40 Ke ma inge kowos liyekowosyang tuh kas inge ma fwackyak sin mwet palu fah tia
tuku nu fowos:
41 ‘Ngetma, kowos su aksruksrukye God! Kowos in lut ac misa!
Tuh ma nga oru misenge ye motowos,
Sie ma su kowos ac tia ku in lulalfongi
Mwet finne aketeya nu suwos!’ ”
42 Ke Paul ac Barnabas illa liki iwen lolngok uh, mwet uh kwafe eltal in sifilpa
foloko ke Sabbath se tok uh, ac sifilpa akyokye srumunyen ma inge.
43 Tukun mwet uh fahsrelik liki toeni sac, mwet puspis sin mwet Jew ac oayapa
mwet saya ma forla ac weang alu lun mwet Jew, elos ukwalla Paul ac Barnabas.
Mwet sap uh kaskas nu selos ac akkeyalos elos in oaru na in fungyang nu ke kulang
lun God.
44 Ke Sabbath se tok ah, apkuran mwet nukewa in siti uh tuku in lohng kas lun
Leum.
45 Ke mwet Jew elos liye pusiyen mwet uh elos sokyak na pwaye. Elos sramsram
lainul Paul ac sufanul.
46 Ne ouinge a fahkak lal Paul ac Barnabas arulana pulaik liki meet ah, ac eltal
fahk: “Kowos pa kut enenu na in fahkak kas lun God nu se oemeet. Tuh ke kowos
pilesru ac sifacna nunku mu kowos sufal in eis moul ma pahtpat, kut ac fahsr liki
kowos ac som nu yurin mwet pegan uh.
47 Tuh pa inge ma Leum God El sapkin nu sesr:
‘Nga oakikomi tuh kom in sie kalem se nu sin mwet pegan,

Tuh faclu nufon fah ku in moliyukla.' "
48 Ke mwet pegan elos lohng, elos arulana engan ac kaksakin pweng wo lun God;
ac elos su solla tari nu ke moul ma pahtpat elos mwet lulalfongila.
49 Kas lun Leum uh fahsrelik in acn nukewa in polo acn sac.
50 Tusruktu mwet Jew elos purakak nunak lun mwet kol in siti sac, oayapa mutan
kacto sin mwet pegan su wi pac alu nu sin God uh. Elos mutawauk in kalyael Paul
ac Barnabas, ac luselosla liki acn selos uh.
51 Na mwet sap uh osrokla kutkut ke nialos in akkalemye lah elos lain mwet in acn
sac, na elos som nu Iconium.
52 Mwet lulalfongi in Antioch elos arulana sessesla ke engan ac ke Ngun Mutal.

14

In Acn Iconium

1 Ouiya sacna sikyak pac in Iconium: Paul ac Barnabas som nu iwen lolngok lun
mwet Jew, ac ke sripen fahkak laltal uh, mwet puspis sin mwet Jew ac mwet pegan
elos weang mwet lulalfongi.
2 Tusruktu mwet Jew su tia lulalfongi ke Jesus, elos purakak nunak lun mwet pegan
uh elos in forang lain mwet lulalfongi uh.
3 Mwet sap uh muta we ke pacl na loeloes se, ac elos pulaikna in fahkak ke Leum,
su sang ku nu selos in orek mwenmen ac ma usrnguk. Ma inge akpwayeye lah ma
elos fahk ke kulang lal uh pwayena.
4 Mwet in siti sac nunak luoelik: kutu wi mwet Jew, ac kutu wi mwet sap ah.
5 Na kutu mwet pegan ac kutu mwet Jew, wi mwet kol lalos, elos otela in orek
lokoalok nu sin mwet sap uh, ac tanglaltal.
6 Ke mwet sap elos etauk pwapa se inge, elos kaingla nu in siti Lystra ac Derbe in
acn Lycaonia, ac nu in kutu pac acn saya.
7 Ac elos fahkelik Pweng Wo in acn ingo.

In Acn Lystra Ac Derbe

8 Oasr mukul se in acn Lystra su nuna ul nial oe ke el isusla me, ac tia ku in fahsr.
9 El muta porongo kas lal Paul uh. Paul el akilen lah el lulalfongi ac ku in
akkeyeyukla, na el ngetang suilya
10 ac fahk ke sie pusra lulap, "Tuyak suwohs fin niom!" Na mwet sac tuyak ac
mutawauk in fahsr.
11 Ke un mwet uh liye ma Paul el oru ah, elos wowoyak ke kas lalos Lycaonia, ac
fahk, "God uh mwet lac, ac oatui nu yorosr!"
12 Elos sang inel Barnabas 'Zeus,'* ac pangnol Paul 'Hermes,'† mweyen el pa aolultal
sramsram.
13 Mwet tol lun god Zeus, su tempul lal uh tu na likin siti uh, el us cow mukul ac
ros nu mutunpot uh, mweyen el ac un mwet uh kena orek kisa nu sin mwet sap uh.
14 Ke Barnabas ac Paul lohngak ma elos ako in oru inge, eltal seya nuknuk laltal uh
ac yuyang nu inmasrlon mwet uh, wowoyak ac fahk,
15 "Efu ku kowos oru ma inge? Mwet pacna pa kut, oapana kowos! Kut tuku nu
inge in sulkakin Pweng Wo uh, ac in kifuskowosla liki ma lusrongten inge nu sin God
moul, su orala kusrao, faclu, meoa ac ma nukewa loac.
16 In pacl meet ah, El tuh lela mwet in mutunfacl nukewa in oru na ma elos nunku
mu wo.

---

* **14:12** ***Zeus:*** yurin mwet Greek, pa inge inen god se su sifen god nukewa. In kas Latin, god se inge pangpang "Jupiter." † **14:12** ***Hermes:*** mwet Greek elos pangon god se inge el mwet utuk kas lun god uh. In kas Latin, god se inge pangpang "Mercury."

17 Tusruktu pacl nukewa El nuna akkalemye oasr lal ke ma wo ma El oru uh: El
sot nu suwos af inkusrao me, ac fokin ima in pacl fal; El sot mwe mongo nu suwos,
ac nakla insiowos ke engan."
18 Eltal nwe fahk kas inge, upa na eltal in kutongya lungse lun mwet uh in orek
mwe kisa nu seltal.
19 Kutu mwet Jew tuku liki acn Antioch in Pisidia ac Iconium. Elos furokla insien
mwet uh in welulosla, na elos tanglal Paul ac amakunulla nu likin siti uh, mweyen
elos nunku mu el misa tari.
20 Tusruk ke mwet lulalfongi elos fahsreni raunella, el tuyak ac folokyak nu in siti
uh. In len tok ah, el ac Barnabas som nu Derbe.

Folok Nu Antioch In Syria

21 Paul ac Barnabas luti ke Pweng Wo in acn Derbe, ac mwet puspis weang un mwet
lulalfongi ke Jesus. Tok eltal som nu Lystra, nu Iconium, ac som pac nwe Antioch in
Pisidia.
22 Eltal akkeye mwet lulalfongi uh, ac kwafe nu selos in tu na ku ke lulalfongi lalos.
Eltal fahk nu selos, "Kut enenu in sun mwe keok puspis, na kut fah ku in utyak nu in
Tokosrai lun God."
23 Eltal pakiya mwet kol in kais sie church, ac ke pre ac lalo eltal eisalosyang nu ye
karinginyuk lun Leum, su elos filiya lulalfongi lalos se.
24 Tukun eltal forfor fin acn nukewa lun Pisidia, eltal tuku nu Pamphylia.
25 Ac eltal fahkak pac Pweng Wo in acn Perga, na toko eltal oatula nu Attalia.
26 Eltal kal ingo lac in folok nu Antioch, acn se ma tuh itukyang eltal nu ye
karinginyuk kulang lun God nu ke orekma se su eltal aksafye inge.
27 Ke eltal sun acn Antioch, eltal eisani mwet in church we nu sie, ac fahkang nu
selos ma nukewa ma God El kasreltal in oru, ac oayapa ke El ikasla nu sin mwet
pegan tuh elos in ku in wi pac lulalfongi.
28 Na eltal muta yurin mwet lulalfongi in acn we ke lusen pacl na loeloes se.

15

Sie Tukeni In Acn Jerusalem

1 Oasr kutu mwet tuku liki acn Judea nu Antioch, ac mutawauk in luti mwet
lulalfongi uh ac fahk, "Kowos fin tia kosrkosrla oana ke fwackyak in Ma Sap lal Moses,
kowos tia ku in moliyukla."
2 Paul ac Barnabas akukuin na upa nu selos kac, ouinge wotla mu Paul, Barnabas
ac kutu mwet in Antioch in som nu Jerusalem ac osun yurin mwet sap ac mwet kol
lun church we ke sripa se inge.
3 Mwet in church supwalosla, ac ke elos fahsr sasla Phoenicia ac Samaria elos
srumun lah mwet pegan elos forla nu sin God. Pweng se inge arulana akenganye
mwet lulalfongi nukewa.
4 Ke elos sun acn Jerusalem, mwet in church we ac mwet sap ac mwet kol lun
church elos paingulos, na elos fahkak ma nukewa God El tuh kasrelos in oru.
5 Tusruktu kutu mwet lulalfongi ma wi u lun mwet Pharisee elos tuyak ac fahk,
"Mwet pegan elos enenu na in kosrkosrla, ac kowos in lotelos tuh elos in akos Ma Sap
lal Moses."
6 Mwet sap ac mwet kol uh elos tukeni nu sie in nunku ke ma se inge.
7 Tukun elos sramsram kac ke pacl na loes, Peter el tuyak ac fahk, "Mwet lili luk,
kowos etu na lah God El tuh suleyula inmasrlowos ke pacl na loes somla, tuh nga in
fahkak ke Pweng Wo nu sin mwet pegan, tuh elos in ku in lohng ac lulalfongi.
8 Ac God, su etu nunak lun mwet nukewa, El akkalemye lah oasr insewowo lal yurin
mwet pegan ke El sang Ngun Mutal nu selos, oana ke El tuh ase nu sesr.

9 El tia oru mu oasr ekla inmasrlolos ac kut, a ke sripen elos lulalfongi, El
aknasnasyalos liki ma koluk lalos.
10 Na inge, efu ku kowos ke srike God ke kowos filiya sie ma toasr nu fin mwet
lulalfongi uh, su mwet matu lasr ac kut sifacna tia ku in us?
11 Mo! Kut lulalfongi ac moliyukla ke sripen kulang lun Leum Jesus, oapana elos."
12 U nufon sac mislana ke Barnabas ac Paul srumun ma usrnguk nukewa ac
mwenmen ma God El oru kacltal inmasrlon mwet pegan.
13 Ke eltal kaskas tari, na James el kasla ac fahk, "Mwet lili luk, kowos porongeyu!
14 Simon el tufahna aketeya nu sesr luman nunak lun God nu sin mwet pegan uh,
ke El eisla kutu selos tuh elos in mwet lal.
15 Kas lun mwet palu arulana akkeye nunak se inge. Oana ke Ma Simusla uh fahk,
16 'Leum God El fahk, Tukun ma inge nga ac fah sifil foloko,
Ac sifil tulokunak Tokosrai lal David.
Nga fah sifil musaela acn ma musalla kac ah,
Ac oru tuh in ku oana meet ah.
17 Ouinge mwet lula nukewa fah tuku nu yuruk,
Ac mwet pegan nukewa su nga pangnolos tuh elos in mwet luk.
18 Pa inge ma Leum El fahk, su akkalemye ma inge in pacl loeloes somla.' "
19 Na James el sifilpa fahk, "Nunak luk uh pa kut in tia filiya ma toasr nu fin mwet
pegan su forla nu sin God.
20 A kut in simusla sie leta nu selos, ac fahk mu elos in tia kang kutena mwe mongo
ma tia nasnas ke sripen kisakinyuk nu ke ma sruloala, oayapa elos in tia kang kutena
kosro ma loksakla, ku kutepacna ma oasr srah kac. Ac elos in liyalosyang liki ouiya
fohkfok lun orek kosro.
21 Tuh ke pacl na loeloes, Ma Sap lal Moses uh ritiyuk in iwen lolngok uh ke len
Sabbath nukewa, ac kas lal uh lutiyuk in siti nukewa."

Leta Nu Sin Mwet Pegan Su Lulalfongi

22 Na mwet sap ac mwet kol uh, wi pac mwet nukewa in church, elos insesela in
sulela kutu sin mwet inmasrlolos, ac supwalosla nu Antioch welul Paul ac Barnabas.
Elos sulela mwet luo ma yohk akilenya sin mwet lulalfongi uh: elos pa Judas su
pangpang Barsabbas, ac Silas.
23 Elos sang leta se inge eltal in us:
"Kut, mwet wiowos — mwet sap ac mwet kol in acn se inge — kut lungse paing
kowos nukewa su mwet wiasr ma isusla mwet pegan, su muta in siti Antioch,
oayapa acn Syria ac Cilicia.
24 Kut lohng tari lah oasr kutu mwet yenu fahsrot akfohsyekowosyak ke kas lalos.
Tusruktu tia kut pa supwalos uh.
25 Ke ma inge kut nukewa aetuila ac insese in sulela kutu mwet in utuk kas lasr
nu suwos. Elos ac wi mwet kawuk saok lasr, Barnabas ac Paul,
26 su tuh pilesrala moul lalos in kulansupu Leum Jesus Christ.
27 Kut supwaot nu suwos mwet inge, Judas ac Silas, su ac fah sifacna fahk nu
suwos ma kut simis inge.
28 Kut, ac Ngun Mutal, tukeni insesela in tia filiya kutena ma toasr fowos sayen
Ma Sap ma eneneyuk inge:
29 Kowos in tia kang kutena mongo ma kisala nu sin ma sruloala, tia mongo srah,
tia kang kutena ma loksakla, ac karinginkowosyang liki fohkfok lun orek kosro. Ac
fah wo nu suwos kowos fin liyaung ma inge. Lung lulap lasr nu suwos."
30 Mwet utuk kas inge supweyukla, ac elos som nu Antioch, ac elos solani mwet
lulalfongi nukewa ac sang leta sac nu selos.

15:16 15:16–18; Amo 9:11–12

31 Ke mwet uh riti leta sac, elos arulana engan ke kas in akku ma simla in leta sac.
32 Judas ac Silas, su oaoa in mwet palu, eltal sramsram paht na yurin mwet
lulalfongi, ac akpulaikyalos ac akkeyalos.
33 Tukun eltal muta yorolos ke kutu pacl, na mwet lulalfongi elos supwalosla in
misla, ac elos folokla nu yurin mwet ma supwalosme ah. [
34 Tusruktu Silas el sulela elan muta we.]
35 Paul ac Barnabas eltal muta Antioch ke kutu pacl, ac eltal wi mwet puspis in acn
we luti ac fahkak kas lun Leum.

Paul Ac Barnabas Fahsrelik

36 Kutu pacl tok, Paul el fahk nu sel Barnabas, “Kut folokla ac liye mwet lulalfongi
wiasr in siti nukewa ma kut fahkak kas lun Leum we, ac liye lah elos fuka in pacl
inge.”
37 Barnabas el lungse usal John Mark welultal,
38 tuh Paul el tiana nunku mu ac wo elan wi, mweyen el tuh tia welultal aksafyela
fahsr se meet laltal ah, a el forla ac folokla Pamphylia lac.
39 Oasr sie akukuin na upa inmasrloltal, na eltal fahsrelik. Barnabas el eisal Mark,
ac kal som nu Cyprus,
40 a Paul el sulella Silas ac som. Ac mwet lulalfongi elos eisaltalang tuh kulang lun
Leum in karinganulos.
41 Paul el fahsr sasla acn Syria ac Cilicia, ac akkeye mwet in church we.

16

Timothy El Welul Paul Ac Silas

1 Paul el sifilpa som nu Derbe ac Lystra, ac sun sie mwet Christian in acn we su
pangpang Timothy. Nina kial el sie mwet Christian, sie mutan Jew, tusruk papa tumal
ah mwet Greek.
2 Mwet lulalfongi nukewa in acn Lystra ac Iconium elos fahk ma wo kacl Timothy.
3 Paul el lungse usal Timothy welul, ouinge el kosralla. El oru ouinge mweyen mwet
Jew nukewa in acn inge elos etu lah papa tumal Timothy el mwet Greek.
4 Ke elos forfor in siti inge, elos fahkak nu sin mwet lulalfongi we ma mwet sap ac
mwet kol lun church in acn Jerusalem elos oakiya mu elos in fahsr kac, ac elos fahk
pac nu selos in akos ma sap inge.
5 Ouinge church uh akkeyeyukla ke lulalfongi lalos, ac puseni mwet in church uh
ke len nukewa.

Aruruma Lal Paul In Acn Troas

6 Elos fahsr sasla acn Phrygia ac Galatia, mweyen Ngun Mutal tia lela elos in fahkak
kas in acn Asia.
7 Ke elos sun masrol nu Mysia, elos srike in som nu in acn Bithynia, tusruktu Ngun
lun Jesus tia lela.
8 Ke ma inge elos fahsr sasla acn Mysia ac som nu Troas.
9 Ke fong sac Paul el liye sie aruruma, ac liye sie mwet Macedonia el tu ac kwafe
sel ac fahk, “Fahsru nu Macedonia ac kasrekut!”
10 Tukunna Paul el liye aruruma se inge, na kut akola in som nu Macedonia,
mweyen kut liye mu God El pangon kut in luti Pweng Wo nu sin mwet we.

Forla Lal Lydia In Acn Philippi

11 Kut oayak liki acn Troas, ac kal suwoslana nwe Samothrace, ac in len tok ah kut
kalla nu Neapolis.
12 Na kut utyak weyak nu Philippi, sie siti lun mwet Rome in acn Macedonia, ac kut
muta we ke kutu len.

13 Ke len Sabbath kut illa liki siti uh ac som nu pe infacl ah, sie acn ma kut nunku
mu ac oasr mwet Jew fahsreni in pre we. Kut muta in acn sac ac sramsram nu sin
kutu mutan su tukeni we.
14 Sie sin mutan ma lohng kas lasr uh pa Lydia, sie mutan Thyatira su kukakin
nuknuk sroninmutuk. El sie mutan alu nu sin God, ac Leum El ikasla nunak lal elan
lohang nu ke ma Paul el fahk uh.
15 Mutan sac ac sou lal elos baptaisla, na el suli kut ac fahk, “Fahsru muta lohm sik
ah, kowos fin liye mu nga sie mwet lulalfongi pwaye ke Leum.” Na ke sripen kas lal
inge, kut som nu lohm sel.

Muta In Presin In Acn Philippi

16 Sie len ah ke kut fahsr in som nu ke acn in pre, kut sun sie tulik mutan kohs su
oasr ngun fohkfok yorol ma oru el ku in palye ma ac sikyak in pacl fahsru uh. Yohk
mani el sruokya lun leum lal ah ke sripen palu lal uh.
17 El fahsr tokosr ac Paul, ac wowoyak, “Mwet inge elos mwet kulansap lun God
Fulatlana! Elos ac fahkak nu suwos lah kowos ac moliyukla fuka!”
18 El oru ouinge ke len na pus, nwe ke na Paul el semutengyak sel, ac tapulla fahk
nu sin ngun fohkfok sac, “Ke inen Jesus Christ nga sapkin nu sum, illa lukel!” Ngun
sac som lukel in pacl sacna.
19 Ke leum lun mutan sac elos akilenak lah ac wanginla inkanek in orek mani
lalos sel, elos sruokilya Paul ac Silas, ac amakunutalla nu ke nien toeni in siti uh, in
nununkeyuk eltal ye mutun mwet fulat.
20 Elos usalosme nu ye mutun mwet leum lun Rome ac fahk, “Mwet inge elos mwet
Jew, ac elos orek lokoalok in siti sesr uh.
21 Elos luti ke kutu ouiya ma kisrung ma sap lasr uh. Kut mwet Rome, ac kut tia ku
in eis kain facsin ma elos luti inge ac moulkin.”
22 Na un mwet uh welulosyak lainul Paul ac Silas.
Na mwet leum Rome uh seya nuknuk lal Paul ac Silas, ac sap in sringsring eltal.
23 Tukun sringsring upa eltal, na sisiyang eltal nu in presin, ac fwackyang nu sin
mwet liyaung presin uh in lakiya ku, eltal in tia kaingla.
24 Ke mwet liyaung presin uh lohng ma sap nu sel uh, na el siseltalang nu infukil
se oeloac uh, ac kapriya nialtal ke sak in kapir lulap.
25 Ke infulwen fong uh, Paul ac Silas pre ac on ke on in alu nu sin God, ac mwet
kapir saya uh lohng ke eltal on uh.
26 Tia paht na kusrusr na upa se sikyak, su osrokak pac pwelung ke presin uh.
Srungul nukewa ikakla, ac sein ma kapri mwet kaul uh putatla lukelos nukewa.
27 Mwet liyaung presin el ngutalik, ac ke el liye lah srungul ke presin uh ikakla,
el nunku mu mwet kapir uh kaingla. Na el faesak cutlass natul ac oru elan sifacna
unilya.
28 Ac Paul el liksrenina wola ac fahk, “Nimet sifacna unikomi! Kut pa na inge.”
29 Mwet liyaung presin el sap in utuku sie lam, na el yuyang nu luin presin, ac el
arulana rarrar ke el putati sisken nial Paul ac Silas.
30 Na el pwanultalla nu lik uh ac siyuk seltal, “Leum luo, mea nga ac oru tuh nga
in moliyukla?”
31 Eltal topuk ac fahk nu sel, “Lulalfongi in Leum Jesus, na kom fah moul — kom
ac mwet in lohm sum.”
32 Na eltal fahkak kas lun Leum nu sel ac nu sin mwet nukewa in lohm sel.
33 Ke ao sacna in fong sac, mwet liyaung presin el usaltalla ac ohlla kinet kacltal.
Na el ac mwet nukewa in lohm sel baptaisla in pacl sacna.
34 Na el usalak Paul ac Silas nu in lohm sel ah, ac kitaltal mwe mongo. El ac sou lal
uh sessesla ke engan mweyen inge elos lulalfongi ke God.

35 In lotu tok ah, leum lun mwet Rome uh supwala kutu policeman in fahk nu sin
mwet liyaung presin uh, “Tulala mwet luo ingan eltal in som.”
36 Ouinge mwet liyaung presin el fahk nu sel Paul, “Mwet leum uh sapma in tuh
ikakla kom ac Silas. Komtal ku in som ac fahsr in misla.”
37 Tusruk Paul el fahk nu sin policeman uh, “Wangin ma koneyukyak mu oasr
mwatasr kac, a elos uni kut ye mutun mwet uh — ac kut mwet Rome! Na elos
siskutyang nu in presin, ac inge elos ke supwekutla in lukma. Tia ku in ouingan!
Enenu mwet leum lun Rome ingan in tuku ac sifacna ikuskutla.”
38 Policeman inge som ac fahkak kas laltal inge nu sin leum lun acn Rome uh; ac
ke elos lohngak lah Paul ac Silas mwet Rome, elos arulana sangeng.
39 Ouinge elos som ac taltal koluk nu seltal; ac ikasultalla liki presin, ac fahk eltal
in som liki siti uh.
40 Paul ac Silas som liki presin, ac som nu lohm sel Lydia. Eltal osun nu sin mwet
lulalfongi uh we, ac sang kas in akku nu selos, na eltal som.

17

In Acn Thessalonica

1 Paul ac Silas fahsr sasla Amphipolis ac Apollonia ac tuku nu Thessalonica, yen ma
oasr iwen lolngok se we.
2 In oana ke el oru pacl nukewa uh, Paul el som nu in iwen lolngok. Ac ke len
Sabbath tolu el sramsram nu sin mwet uh, ac rit ke kas in Ma Simusla,
3 ac aketeya kas inge, ac akpwayei lah Christ el enenu in keok ac sifil moulyak liki
misa. Paul el fahk, “Jesus se ma nga fahkak nu suwos kac inge, el pa Christ.”
4 Kutu selos lulalfongi ac welulang Paul ac Silas; oayapa kutu mutan ma eteyuk fin
acn we, ac pus pac mwet Greek su alu nu sin God.
5 Tusruktu mwet Jew elos sok selos, ac orani kutu mwet lusrongten ma forfor wel
inkanek uh, ac orala sie u in orek lokoalok. U se inge akfohsyauk mwet in siti uh
nufon, ac utyak nu in lohm sel Jason, in sokol Paul ac Silas ac usaltal uh nu yurin
mwet uh.
6 Tusruktu ke elos tia konaltalak, elos amakunulma Jason ac kutu pac mwet
lulalfongi nu ye mutun mwet fulat in siti uh, ac wowoyak ac fahk, “Mwet inge orek
fohs yen nukewa! Ac inge elos tuku pac nu in siti sesr uh,
7 ac Jason el solaltalak nu in lohm sel ah. Elos nukewa kunaus ma sap lal Tokosra
Fulat, ac fahk mu oasr pac siena tokosra saya, suh inel pa Jesus.”
8 Ke un mwet uh, oayapa mwet fulat lun siti uh lohng kas inge, elos arulana wonak
kac.
9 Mwet fulat lun siti uh sap tuh Jason ac mwet lulalfongi wial uh in moli lupan
mani ma oakwuki in aksukosokyalos, na filfilla elos.

In Acn Berea

10 Ke tufahna fongeni, mwet lulalfongi elos supwalla Paul ac Silas nu Berea. Ke
eltal sun acn we eltal som nu ke iwen lolngok lun mwet Jew uh.
11 Mwet in acn sac elos engan liki mwet Thessalonica in eis mwe lutlut. Elos arulana
oaru in lohng kas ma srumunyuk uh, ac elos lutlut len nukewa ke Ma Simusla uh in
liye lah pwayena ma Paul el srumun uh.
12 Mwet puspis selos lulalfongi, ac pus mutan kacto sin mwet Greek, oayapa mukul
Greek puspis elos lulalfongi pac.
13 Tusruktu ke mwet Jew in acn Thessalonica lohngak lah Paul el fahkak kas lun
God in acn Berea, elos tuku nu we ac mutawauk in pirik ac akfohsyauk nunak lun
mwet puspis.

14 In pacl sacna, mwet lulalfongi elos supwalla Paul nu ke sie acn wekof uh; a Silas
ac Timothy eltal mutana Berea.
15 Mwet ma usal Paul ah welul na kalla nwe Athens, na elos folokla nu Berea, us
sap soko sel Paul nu sel Silas ac Timothy, eltal in tuh sa na som nu yorol.

In Acn Athens

16 Ke Paul el tuh muta soanel Silas ac Timothy in acn Athens, el arulana toasrla ke
el liye lah puslana ma sruloala in acn we.
17 Ouinge el som nu in iwen lolngok ac alolngoki yurin mwet Jew ac oayapa mwet
saya su alu nu sin God. Ac len nukewa el sramsram yurin kutena mwet ma tuku nu
in acn in tukeni in siti uh.
18 Oasr pac kutu mwet luti ke u se pangpang mwet Epicurus ac mwet Stoic elos wi
pac alein nu sel. Kutu selos siyuk mu, "Mea mwet filanginkas se inge fahk uh?"
Ac kutu mwet uh topuk, "El luman kaskas ke kutu god lun mutanfahl saya." Elos
fahk ouinge mweyen Paul el luti ke Jesus oayapa ke sifil moulyak uh.
19 Ouinge elos usalla Paul nu yurin un mwet pwapa fulat lun siti uh, su pangpang
Areopagus,* ac fahk, "Kut ke etu lah mea kalmen luti sasu se kom sramsramkin inge.
20 Kutu ma kut lohng kom fahk uh luman sakirik sesr in lohng, ac kut ke etu lah
mea kalmac." (
21 Mweyen mwet Athens nukewa, ac mwetsac su muta we, lungse sisla pacl lalos
in sramsramkin ac lohng ke kutena pweng sasu.)
22 Paul el tuyak ye mutun mwet pwapa fulat lun siti uh ac fahk, "Nga liye lah in
ouiya nukewa kowos mwet Athens uh arulana akfulatye alu.
23 Mweyen ke nga forfor in siti lowos uh ac liye acn kowos alu we, nga konauk sie
loang su simla kac, 'Nu sin Sie God su Tia Eteyuk.' Ma se ma kowos alu nu kac ingan
kowos finne tia akilen, pa nga ac fahkak nu suwos.
24 God su orala faclu ac ma nukewa loac uh, El Leum lun kusrao ac faclu, ac El tia
muta in tempul ma orekla ke poun mwet.
25 Ac El tia pac enenu kutena ma su kut ac sang nu sel ke orekma lun paosr, mweyen
El pa sang moul ac momong ac ma nukewa nu sin mwet nukewa.
26 El orala mutanfahl nukewa sin mwet sefanna, ac oru tuh elos in muta apunla fin
faclu nufon. El sifacna oakiya meet lusen pacl ac lupan acn elos in muta we.
27 El oru ma inge nukewa tuh mwet uh in sokol, ac elos in mau ku in konalak ke
elos kahlimunul. Tusruktu pwayeiya uh, God El tiana muta loes liki kutena sesr,
28 oana ke sie mwet tuh fahk,
'In El kut moul, kut mukuikui, ac kut oasr.'
Oana ke kutu mwet kuhn on lowos uh fahk,
'Kut pac, kut tulik natul.'
29 Na ke kut tulik nutin God uh, wo kut in tia nunku mu ouiya lal uh ku in lumahyuk ke
gold, ku silver, ku eot, ma tafleyukla in luman ma sruloala ke lalmwetmet ac usrnguk
lun mwet.
30 God El tuh nunak munas nu sin mwet ke nikin lalos in pacl meet, a inge El sap nu
selos nukewa yen nukewa in forla liki ouiya koluk lalos.
31 Tuh El oakiya tari sie len ma El ac nununku faclu nufon ke nununku suwohs, ke sie
mwet su El sulela tari. El akpwayei ma se inge nu sin mwet nukewa ke El akmoulyauk
mwet se inge liki misa!"
32 Ke elos lohng lah Paul el kaskaskin akmoulyauk sie mwet liki misa, kutu selos
aksruksrukel, a kutu mwet uh fahk, "Kut ke lohng kom in sifil srumun ke ma se inge
ke sie pac pacl."
33 Na Paul el illa liki tukeni sac.

* **17:19** ***Areopagus:*** inen eol soko in Athens, yen mwet pwapa elos toeni we, pa oru u se inge pangpang Areopagus.

34 Kutu mwet uh welulang in lulalfongi, ac sie selos inge pa Dionysius, sie sin un
mwet pwapa fulat, ac oasr pac mutan se pangpang Damaris, ac kutu pac mwet saya.

18

In Acn Corinth

1 Tukun ma inge Paul el fahsr liki acn Athens ac som nu Corinth.
2 In acn Corinth el sun sie mwet Jew pangpang Aquila, su isusla in acn Pontus
ac tufahna foloko liki acn Italy welul Priscilla mutan kial, mweyen Tokosra Fulat
Claudius el sap mwet Jew nukewa in som liki acn Rome. Paul el som nu yoroltal,
3 ac ke sripen eltal mwet orekma ke lohm nuknuk oapana Paul, el muta yoroltal ac
welultal orekma.
4 Ke Sabbath nukewa el sramsram ac topuk mwet uh in iwen lolngok, ac srike in
kifus mwet Jew ac mwet Greek in wela lulalfongi.
5 Ke Silas ac Timothy tuku Macedonia me, Paul el sang pacl lal nukewa nu ke fahkak
kas, ac el fahkak kalem nu sin mwet Jew uh lah Jesus pa Christ.
6 Ke elos lainul ac fahk ma koluk kacl, el osrokla kutkut ke nuknuk lal uh in
akkalemye lah el lainulos pac, ac el fahk nu selos, “Kowos fin tuhlac, ma na kowos
sifacna oru! Wangin ma luk kac. Ingela nga ac som nu yurin mwet Gentile.”
7 Ouinge el som lukelos ac muta in lohm sin sie mwet Gentile su alu nu sin God,
pangpang Titius Justus. Lohm sel uh fototo na nu ke iwen lolngok uh.
8 Crispus, sie sin mwet kol lun iwen lolngok, el lulalfongi ke Leum, wi pac sou lal
nukewa; ac pus pac mwet saya in Corinth lohng kas lal Paul, ac lulalfongi ac baptaisla.
9 Sie fong ah Paul el liye aruruma se, ac el liye mu Leum El fahk nu sel, “Nimet
kom sangeng, a kom in kaskas na ac tia fuhleak,
10 tuh nga ac wi kom. Wangin mwet ac ku in oru kutena ma koluk nu sum, mweyen
pus mwet luk in siti se inge.”
11 Ouinge Paul el muta we ke yac se tafu, ac luti nu sin mwet uh ke kas lun God.
12 Ke touyak Gallio elan governor lun Rome in acn Achaia, mwet Jew uh tukeni nu
sie, sruokilya Paul ac usalak nu in nununku.
13 Elos fahk, “Mwet se inge srike in kifasla mwet uh in alu nu sin God in ouiya su
lain ma sap uh!”
14 Paul el akola in sramsram ke Gallio el fahk nu sin mwet Jew uh, “Mwet se inge
funu orala sie ma sutuu ku ma koluk na lulap, lukun oasr sripa nga in mongfisrasr
nu suwos mwet Jew an.
15 Tuh ke sripen akukuin lowos an ma na ke kas, ac inen mwet, ac ke ma sap lowos
sifacna uh, kowos sifacna aksuwosyela. Nga ac tia nununku kain ouiya ingan.”
16 Ac el luselosyak liki acn in nununku uh.
17 Elos nufon sruokilya Sosthenes, sie pac sin mwet kol lun iwen lolngok uh, ac onel
ke mutun acn in nununku uh. Tuh Gallio el tiana mayak kac.

Folokla Nu Antioch

18 Paul el mutana yurin mwet lulalfongi uh in Corinth ke len pus, na el wilkas nu
selos, ac usal Priscilla ac Aquila welul in kal som nu Syria. Meet liki el oayak liki acn
Cenchreae, el sang mangsrasraiyukla sifal ke sripen el tuh orala sie wulela ku nu sin
God.
19 Elos sun acn Ephesus, ac Paul el fahsr lukel Priscilla ac Aquila we. El utyak nu
ke iwen lolngok, ac sramsram ac asiyuki yurin mwet Jew uh.
20 Kutu mwet we elos siyuk elan muta paht, tuh el srangesr.
21 El wilkas nu selos ac fahk, “Fin ou lungse lun God, nga fah sifilpa foloko nu
yuruwos.” Na el kal som liki acn Ephesus.

22 Ke el oai Caesarea, el som nu Jerusalem ac paing church in acn we, na el som nu Antioch.
23 Tukun el muta we kitin pacl, el som ac fahsr sasla in acn Galatia ac Phrygia, ac akkeye mwet lulalfongi nukewa.

Apollos El Luti In Acn Ephesus Ac Corinth

24 In pacl sac mwet Jew se pangpang Apollos, su isusla in Alexandria, el tuku nu Ephesus. El sie mwet na pah in kas, ac arulana yohk etu lal ke Ma Simusla.
25 Lutiyuk el tari ke Inkanek lun Leum, ac el arulana moniyuk ac oaru in sulkakin mwe luti pwaye ke Jesus. Tusruktu baptais na lal John pa el etu kac uh.
26 El mutawauk in kaskas pulaik in iwen lolngok. Ke Priscilla ac Aquila eltal lohng sramsram lal, eltal usalla nu lohm seltal ah, ac aketeya nu sel ac akkalemye suwohs ke Inkanek lun God.
27 Na Apollos el sulela elan som nu Achaia. Mwet lulalfongi Ephesus elos kasrel ac sim nu sin mwet lulalfongi in Achaia, ac kwafe elos in paingul. Ke el sun acn we, el arulana kasrelos su wela tari lulalfongi ke sripen kulang lun God.
28 El arulana lain mwet Jew ke elos sramsram in walil uh, ac el orekmakin kas in Ma Simusla in akpwayei lah Jesus pa Christ.

19

Paul In Acn Ephesus

1 Ke Apollos el muta Corinth, Paul el fahsr apunla facl ma oan epang, ac tuku nu Ephesus. Ke el sun acn we el osun nu sin kutu mwet lulalfongi
2 ac siyuk selos, “Ku kowos tuh eis Ngun Mutal ke pacl se kowos ekla mwet lulalfongi?”

Ac elos topuk, “Kut tiana lohng mu oasr Ngun Mutal.”

3 Ac Paul el sifilpa siyuk selos, “Na baptais fuka kowos eis ah?”

Elos topuk nu sel, “Baptais se John el luti kac.”

4 Na Paul el fahk, “Baptais lal John ma nu selos su auliyak liki ma koluk lalos, ac el oayapa fahk nu sin mwet Israel mu elos in lulalfongi in el su ac tuku tokol — aok, Jesus.”
5 Ke elos lohng ma inge, elos baptaisla inen Leum Jesus.
6 Paul el filiya paol faclos; ac Ngun Mutal tuku nu faclos; ac elos kaskas ke pusra ma siena liki kas lalos, ac fahkak kas lun God.
7 Mwet singoul luo nufon pa ke u sac.
8 Paul el utyak nu ke iwen lolngok ac el kaskas pulaikna nu sin mwet uh ke malem tolu. El sramsram ac asiyuki yorolos, ac srike in furokolos in lulalfongi ke Tokosrai lun God.
9 Tusruktu kutu selos arulana upa insialos ac tia lulalfongi, ac ye mutun walil sac elos fahk kas in akkolukye u se pangpang Mwet Fahsr ke Inkanek lun Leum. Ke ma inge Paul el fahsr lukelos ac usla mwet lulalfongi uh welul, ac el lotelos len nukewa ke lohm in tukeni se su ma sel Tyrannus.
10 Ouiya se inge orek ke lusen yac luo, oru mwet nukewa su muta in acn Asia, kewana mwet Jew ac mwet Greek, elos lohng ke kas lun Leum.

Wen Natul Sceva

11 God El sang ku nu sel Paul in oru mwenmen na usrnguk.
12 Finne handkerchief ku apron ma pusralla manol Paul, fin utukla nu yurin mwet mas uh, na mas lalos ac wanginla, ac ngun fohkfok uh ac illa lukelos.

13 Kutu mwet Jew ma forfor ac sisla ngun fohkfok elos srike in wi pac orekmakin
inen Leum Jesus in oru ma inge. Elos ac fahk nu sin ngun fohkfok, “Nga sapkin nu
sum ke inen Jesus su Paul el fahkak kac.”
14 Tamulel itkosr su wen natul Sceva, sie Mwet Tol Fulat lun mwet Jew, pa oru ma
inge.
15 Tusruk ngun fohkfok el fahk nu selos, “Nga etal Jesus, ac nga etu pac kacl Paul;
a kowos — su kowos an?”
16 Mwet se ma ngun fohkfok ah oan sel el sroang nu selos ac ku lukelos. Elos kaingla
liki lohm uh, koflufol ac kinkineta.
17 Mwet Jew ac mwet pegan nukewa ma muta Ephesus elos lohng ke ma sikyak
inge; ac elos nukewa arulana sangeng, ac inen Leum Jesus akfulatyeyuk yohk liki
meet.
18 Pus sin mwet lulalfongi uh tuku, ac sifacna fahkak ma koluk lalos ye mutun mwet
uh.
19 Pus pac sin mwet ma orek inutnut elos orani book natulos nukewa ac esukak in
walil uh. Fin sisani molin book inge ac tuh oasr ke ipin silver lumngaul tausin.
20 Ke sripen orekma ku inge nukewa, kas lun Leum uh yokyokelik ac kui.

Lokoalok Lulap Ma Sikyak Ephesus

21 Tukun ma inge, Paul el sulela sel in fahsr sasla Macedonia ac Achaia, na ingo lac
nu Jerusalem. Ac el fahk, “Tukun nga ac sun acn inge, nga enenu na in som pac nu
Rome.”
22 Ouinge el supwalla Timothy ac Erastus, luo sin mwet kasru lal, nu Macedonia, ac
el muta kitin pacl in Asia.
23 In pacl se inge lokoalok na upa sikyak in acn Ephesus ke sripen u se pangpang
Mwet Fahsr ke Inkanek lun Leum.
24 Oasr mwet orekma ke silver se pangpang Demetrius, su orek ma sruloala srisrik
ke silver ma oana luman tempul lulap lun god mutan Artemis.* Mwet orekma lal
Demetrius eis mani na yohk ke orekma se inge.
25 Na Demetrius el pangoneni mwet nukewa ma wi oru kain in orekma se inge, ac
fahk nu selos, “Mwet wiuk in orekma, kowos etu lah kasrpasr tuku ke orekma se lasr
inge.
26 Kowos sifacna liye ac lohng ma mwet se inge Paul el oru. El fahk mu god ma
orekla sin mwet uh tiana god pwaye, ac el oru mwet puspis in acn Ephesus, ac
apkuran in acn Asia nufon, in lulalfongi ma el fahk uh.
27 Sensen lasr uh pa mwet uh ac orala kas in akkolukyela orekma lasr uh. Ac tia
ma sacn mukena, a kut sensen pac mu tempul lun god mutan Artemis ac wanginla
kalmac, ac mwet uh ac fah tia sifil akfulatyal — god mutan se su mwet in acn Asia
ac faclu nufon alu nu se uh!”
28 Ke u sac lohng kas inge, elos arulana kasrkusrakak, ac wowo fahk, “Artemis lun
Ephesus el fulatlana!”
29 Fohsak se inge fahsrelik in siti sac nufon. U sac sruokilya Gaius ac Aristarchus,
mwet Macedonia luo su welul Paul forfor, ac usaltalla nu nien intoe srital lulap ke
siti uh.
30 Paul sifacna el ke som ac sramsram nu sin u lulap sac, tuh mwet lulalfongi elos
tia lela.
31 Kutu sin mwet fulat lun acn we, su mwet kawuk lal, supwala pac sap soko nu sel
ac kwafe elan tia som nu nien intoe srital ah.
32 In pacl sac tukeni sac arulana fohsak: kutu mwet wowo ke siena ma, ac kutu ke
sie pacna, ac pusiyen mwet uh tia etu sripen toeni lalos.

---

* **19:24** ***Artemis:*** inen god mutan se inge in kas Greek; in kas Latin pa Diana.

33 Kutu mwet uh nunku mu Alexander pa sripauk, mweyen mwet Jew uh pahtkolak
elan tu meet. Na Alexander el kolak paol nu sin mwet uh in akmisyelos, ac el srike
in aketeya nu selos ma orek uh.
34 Tuh ke elos akilenak lah el sie mwet Jew, elos nukewa tukeni wowoyak ke lusen
ao luo, ac fahk, “Artemis lun Ephesus el fulatlana!”
35 Na mwet sim lun siti uh el akmisyela u sac, ac fahk, “Mwet Ephesus, mwet
nukewa etu lah siti lun Ephesus pa liyaung tempul lun Artemis fulatlana, ac oayapa
eot saok se ma putatla inkusrao me uh.
36 Wangin mwet ku in lafwekin ma inge. Ouinge kowos in misla, ac tia oru kutena
ouiya lalfon.
37 Kowos use mwet inge nu inge, a wangin ma elos pisre in tempul, ku fahk kas
koluk ke god mutan lasr uh.
38 Fin oasr mwe tukak lal Demetrius ac mwet orekma lal uh lain kutena mwet, na
oasr mwet fulat lasr, ac oasr pac len in nununku. Elos ku in oru tukak lalos we.
39 A fin oasr pac ma yohk liki ma kowos suk, enenu in aksuwosyeyuk ke meeting
lun mwet fulat lun siti uh, fal nu ke ma sap lasr.
40 Tukun ma sikyak misenge uh, oasr sensen lasr lah mwet uh ac fahk mu kut pa
purakak wowon sac. Ke wangin sripa ma sramtauk fohs sac, oru wangin sripa wo
ma kut ac ku in fahk kac.”
41 Tukun el fahk ma inge, el folokonelik u sac.

20

Paul El Sifil Som Nu Macedonia Ac Achaia

1 Tukun fohsak sac, Paul el solani mwet lulalfongi uh, ac sang kas in akku nu selos
ac wilkas nu selos. Na el fahsr lukelos ac som nu Macedonia.
2 El fahsr sasla in polo acn sac nufon, ac akkeye mwet uh ke kas wo puspis, na el
tuku nu Achaia,
3 ac muta we ke malem tolu. El akola in som nu Syria ke el etauk lah mwet Jew
elos pwapa in lainul; ouinge el sulela elan folokla sasla in acn Macedonia.
4 Sopater, wen natul Pyrrhus sie mwet Berea, el welul som; oayapa Aristarchus ac
Secundus su mwet Thessalonica; Gaius liki siti Derbe; Tychicus ac Trophimus liki acn
Asia; ac Timothy.
5 Elos som meet ac soanekut in acn Troas.
6 Kut kal Philippi lac tukun Kufwen Bread Tia Akpulol, ac tukun len limekosr kut
sonolos in acn Troas, ac muta we wik se.

Fahsr Safla Lal Paul Nu Troas

7 Ke eku in Saturday ah,* kut tukeni nu sie in oru kufwa in kunsalik bread.† Paul
el kaskas nu sin mwet uh ac luti nu selos nwe ke infulwen fong, mweyen el ac som
ke len tok ah.
8 Lam na pukanten akokak fin twek se lucng, yen kut tukeni we ah.
9 Mukul fusr se pangpang Eutychus el muta ke winto se, ac ke Paul el sramsram na
paht, Eutychus el arulana mwetkeli ac motulla, ac putatla liki twek se aktolu ac nwe
infohk ah. Elos som sraklalak tuh el na misa tari.
10 Paul el fani ac asrosrelik facl ac apsilya. Na el fahk, “Kowos in tia fosrnga. El
moul na.”
11 Na el folokyak nu fin twek sac, kunsalik bread uh ac mongo. Tukun el welulos
sramsram ke pacl na loes se, aok nwe ke lenelik, Paul el som.
12 Mukul fusr sac moul na, ac elos pwanulla nu lohm sel ah, ac elos arulana enganak.

---

* **20:7** ***eku in Saturday ah:*** yurin mwet Jew, len se meet in wik mutawauk ke ao onkosr ke eku in Saturday.
† **20:7** ***kufwa in kunsalik bread:*** liye Orek 2:42.

Kalla Troas Lac Nu Miletus

13 Kut som meet nu ke oak soko, ac oayak nu Assos, kut in tuh srakalak Paul nu fin
oak uh we. El tuh sap kut in oru ouinge mweyen el mu el ac fahsrna ut finmes nwe
we.
14 Ke el sun kut in acn Assos, kut sraklalak ac kal som nwe Mitylene.
15 Kut oayak liki acn sac ac oai Chios ke len tok ah. Na in len se toko ah kut tuku
nu Samos, ac len tok ah kut sun acn Miletus.
16 Paul el wotela sel in ut sisken Ephesus lac, elan mau tia sisla pacl in acn Asia. El
sulaklak elan sun acn Jerusalem meet liki len in Pentecost, el fin ku.

Kas In Wilkas Lal Paul Nu Sin Mwet Kol Ke Church In Acn Ephesus

17 Paul el sapla Miletus lac nu Ephesus, ac siyuk mwet kol in church we ah in tuku
osun nu sel.
18 Ke elos sun acn we el fahk nu selos, “Kowos etu ma nukewa ma nga tuh oru ke
nga muta yuruwos, mutawauk na ke len se oemeet nga sun acn Asia ah.
19 Oana ke nga mwet kulansap lun Leum, nga tuh oru orekma kunuk ke inse pusisel,
ac pus pacl nga tung ke ma upa sikyak nu sik ke sripen pwapa koluk lun mwet Jew
uh.
20 Kowos etu lah ke nga fahkak ku luti ye mutun mwet uh oayapa in lohm suwos
kais sie, nga tia okanla kutena ma liki kowos fin ma ac kasrekowos,
21 Nga sensenkakin mwet Jew ac oayapa mwet pegan tuh elos in forla liki ma koluk
lalos nu sin God, ac lulalfongi in Leum lasr Jesus.
22 Ac inge, nga ac akos Ngun Mutal ac som nu Jerusalem, ac nga tia etu lah mea ac
sikyak nu sik we.
23 Ma sefanna nga etu pa Ngun Mutal el akkalemye nu sik tari, lah kapir ac mwe
lokoalok soaneyu in siti nukewa nga ac som nu we.
24 Nga tia seko moul luk sifacna, a nga kena aksafyela kunokon se ma Leum Jesus
el ase nga in oru, pa in fahkelik Pweng Wo ke kulang lun God.
25 “Nga tuh forfor inmasrlowos nukewa, ac fahkak ke Tokosrai lun God. Ac inge
nga etu lah wangin sie suwos ac fah sifil liyeyu.
26 Ouinge nga wili nu suwos misenge, lah kutena suwos fin tuhlac, wangin ma luk
kac.
27 Tuh nga tia okanla liki kowos in fahkak oakwuk nukewa lun God.
28 Ke ma inge kowos liyekowosyang sifacna ac liyaung pac elos nukewa su oana un
sheep ma Ngun Mutal filiya inpouwos uh. Kowos in mwet shepherd nu ke church lun
God, su El oru in ma lal ke sripen misa lun Wen natul, su sifacna kisakunulla keiwos.
29 Nga etu lah tukun nga ac som liki kowos uh, mwet ma oana wolf sulallal ac fah
tuku nu inmasrlowos ac kunausla un sheep uh.
30 Pacl se ac fah tuku, ke mwet na in u lowos an ac fah fahk kas kikiap in kolla
mwet lulalfongi uh in fahsr tokolos.
31 Ke ma inge kowos arulana taran ac esam lah nga tung ke len ac fong ke nga luti
kowos nukewa ke yac tolu.
32 “Ac inge nga eiskowosyang nu ke karinginyuk lun God ac nu ke kas kulang lal, su
ku in musaikowosyak ac asot nu suwos mwe insewowo su God El akola nu sin mwet
lal.
33 Wangin kena luk nu ke silver ku gold ku nuknuk lun kutena mwet.
34 Kowos sifacna etu lah nga orekmakin na pouk in sokak ma su nga, ac mwet wiyu
inge, enenu uh.
35 Nga tuh filiya sie srikasrak nu suwos, tuh ke kut insianaung in orekma, kut enenu
pac in kasru mwet munas, ac esam kas ma Leum Jesus el sifacna fahk, ‘Insewowo in
sang yohk liki insewowo in eis.’ ”
36 Ke safla ma Paul el fahk uh, na el sikukmutunteiyak ac pre.

37 Elos nukewa tung ke elos kaosulma ac ngok mutal in wilkas nu sel.
38 Elos asor yohk ke sripen el tuh fahk mu elos ac fah tia sifil liyal. Na elos welul
som nu ke oak ah.

21

Paul El Som Nu Jerusalem

1 Kut wilkas nu selos ac oayak. Ke kut kal suwosla liki acn we kut sun acn Cos, ac
len tok ah kut oai Rhodes, ac sifil kalla nu Patara.
2 Ke kut sun acn we, kut konauk lah oasr oak soko ac som nwe Phoenicia, na kut
sroang wela.
3 Kut kal nwe ke kut liyauk acn Cyprus, na kut ut layen nu eir in Cyprus ac kalla
nu Syria. Kut srola Tyre, yen ma koanon oak uh ah titila we.
4 Kut konauk kutu mwet lulalfongi in acn we, ac muta yorolos ke wik se. Ke ku lun
Ngun Mutal elos fahkang nu sel Paul elan tia som nu Jerusalem.
5 Na ke safla wik sac, kut mukuiyak in som. Elos nukewa, wi mutan kialos ac tulik
natulos, wi kut som liki siti uh nu wekof ah, ac kut nukewa sikukmutunteiyak ac pre.
6 Kut wilkas nu sin sie sin sie, na kut sroak nu fin oak uh, ac elos folokla nu yen
selos.
7 Ke kut kalot liki acn Tyre kut sun acn Ptolemais, ac kut paing mwet lulalfongi in
acn we, ac muta yorolos len se.
8 In len tok ah kut som ac sun acn Caesarea, ac kut tuh muta in lohm sel Philip, mwet
fahkak ke Pweng Wo, su sie sin mwet itkosr ma tuh solla mwet kasru* in Jerusalem.
9 Oasr mutan fusr lolap akosr natul, su wi pac fahkak kas lun God.
10 Kut muta we ke kutu len, na mwet palu se pangpang Agabus el tuku Judea me.
11 El tuku nu yorosr, eisla ma losyen infulwal Paul ac sifacna sang kapriya paol
ac nial kac. Na el fahk, “Pa inge ma Ngun Mutal fahk: Mwet Jew in acn Jerusalem
elos ac fah kapriya mwet se la mwe lohl se inge uh in lumah se inge, na elos ac fah
eisalang nu inpoun mwet pegan.”
12 Ke kut lohng ma inge, kut ac mwet wiasr in acn sac, tukeni kwafe na sel Paul
elan tia som nu Jerusalem.
13 A el topuk ac fahk, “Mea kowos oru an ku kowos tung ouingan, ac aktoasrye
insiuk? Nga akola tari in kapiri in acn Jerusalem, ac nga akola pac in misa we ke
sripen Leum Jesus.”
14 Kut tia ku in furokla nunak lal ah, pwanang kut tari fuhleak ac fahk, “Kut pre
tuh ma lungse lun Leum in orek.”
15 Tukun kut muta we ke kutu pacl, kut apweni ma lasr ac som nu Jerusalem.
16 Kutu sin mwet lulalfongi ma tuku Caesarea me elos wi kut pac som, ac pwenkutla
nu ke lohm sin mwet se ma kut ac muta yoro ah — inel pa Mnason, sie mwet Cyprus,
su nuna sie mwet lulalfongi emeet me.

Paul El Som Osun Yorol James

17 Ke kut sun acn Jerusalem, mwet lulalfongi in acn we arulana engan in paing kut.
18 Ke len tok ah Paul el wi kut som in osun yorol James; ac mwet kol nukewa lun
church muta we.
19 Paul el paingulos, na el fahkak ke ma nukewa ma God El kasrel in oru ke pacl el
orekma inmasrlon mwet pegan uh.
20 Tukun elos lohng ma el fahk, elos nukewa kaksakin God. Na elos fahk, “Paul,
mwet lili lasr, kom ku in liye lah tausin puspis sin mwet Jew elos wela lulalfongi, ac
elos arulana moniyuk in akos Ma Sap uh.

---

* **21:8** ***mwet itkosr ... mwet kasru:*** liye Orek 6:1–6.

21 Fwackyang tari nu selos lah kom luti mwet Jew nukewa su muta in facl sin mwet
pegan uh elos in sisla Ma Sap lal Moses, ac kom fahk tuh elos in tia kosrala tulik
natulos, ku fahsr tukun ouiya lun mwet Jew uh.
22 Kalem lah elos lohng tari lah kom sun acn inge. Na mea ac orek uh?
23 Pa inge ma kut lungse kom in oru uh. Oasr mwet akosr inmasrlosr su orala
wulela ku nu sin God.
24 Welulos som ac tukeni wi alu in aknasnas,† ac sang molin kalkul lalos, na elos
fah ku in mangsrasrala. Kom fin oru ouinge, na mwet nukewa ac fah etu lah tiana
pwaye kas elos lohng mu kom fahk uh, ac lah kom moul fal nu ke Ma Sap lal Moses
uh.
25 A funu mwet pegan ma wela lulalfongi uh, kut supwala leta se nu selos ac fahk
lah kut wotela mu elos in tia kang kutena mwe mongo ma kisala nu sin ma sruloala,
ku kutena srah, ku kosro ma loksakiyuki, ac elos in liyalosyang liki ouiya fohkfok lun
mwet kosro."
26 Na Paul el eis mwet akosr inge, ac ke len tok ah el orala alu in aknasnas yorolos.
Na el som nu in Tempul ac akkalemye len lula in safla pacl in aknasnas uh, na fah
pacl in orek kisa ke kais sie selos.

Sruoh Paul In Tempul

27 Tusruktu ke fahsr in safla len in aknasnas itkosr ah, na kutu mwet Jew su tuku
Asia me elos liyalak Paul in Tempul uh. Elos purakak insien mwet puspis, ac sruokilya
Paul.
28 Na elos wowoyak ac fahk, "Mwet Israel, kasrekut! Pa inge mwet se forfor yen
nukewa ac luti nu sin mwet nukewa in lain mwet Israel, ac lain Ma Sap lal Moses, ac
lain Tempul se inge. Ac inge el use pac mwet pegan nu in Tempul uh ac akfohkfokyela
acn mutal se inge!" (
29 Elos fahk ma inge mweyen elos tuh liyalak Trophimus, sie mwet Ephesus ke el
welul Paul in siti uh, ac elos nunku mu Paul el usalak nu in Tempul.)
30 Fohs lulap sikyak in siti sac nufon, ac mwet uh kasreni nu sie, sruokilya Paul ac
amakunulla liki Tempul uh. Na elos sulaklak na kaliya srungul ke Tempul.
31 Ke un mwet uh srike in unilya Paul, supweyukla kas nu sin leum lun mwet
mweun Rome uh, fahk mu acn Jerusalem nufon arulana fohsak.
32 In pacl sacna leum sac el eis kutu mwet mweun wi mwet kol lalos, ac sulaklak
na oatui nu yen lokoalok uh orek we. Ke mwet uh liyal wi mwet mweun uh, elos tila
onel Paul.
33 Leum sac som nu yorol Paul, sruokilya ac sap kapiri el ke sein lukwa. Na el siyuk,
"Su mwet se inge, ac mea el orala uh?"
34 Kutu mwet uh wowoyak fahk sie ma, ac kutu fahk kutepacna ma. Yokla fohs uh,
oru leum sac tia ku in konauk na pwaye lah mea sikyak uh. Na el sap mwet lal uh in
usalak Paul nu ke nien muta ku lun mwet mweun.
35 Elos usal nwe sun nien fan nu inkul selos uh, na mwet mweun uh sraklalak usal,
mweyen arulana upa kasrkusrak lun mwet uh.
36 Elos nukewa tuku tokol wowoyak ac fahk, "Unilya!"

Paul El Kaskas In Loangel Sifacna

37 Ke mwet mweun uh akola in usalak Paul nu inkul uh, na Paul el kasla nu sin
leum sac ac fahk, "Nga ku in fahk ma se nu sum?"
Leum sac siyuk, "Kom etu kas Greek?
38 Fin angan, kalem lah tia kom pa mwet Egypt se ma tuh oru fohs se nwe pwanla
tausin akos mwet akmas nu yen mwesis ah!"

† **21:24** ***alu in aknasnas:*** liye Orek 6:9–12.

39 Na Paul el fahk, “Nga mwet Jew se. Nga isusla Tarsus, sie siti pwengpeng in acn
Cilicia. Nunak munas, lela ngan kaskas nu sin mwet uh.”
40 Leum sac fuhlela elan kaskas, na Paul el tu fin nien fan uh, ac kolak paol mwet
uh in misla. Ke elos misla, Paul el kaskas nu selos in kas Aramaic.‡

22

1 El fahk, “Mwet kacto ac mwet matwuk, porongo ke nga ac sifacna aksuwosyeyu
nu suwos uh!”
2 Ke elos lohng ke el kaskas nu selos ke kas na lalos, na elos misla yohk liki meet
ah. Na Paul el sifilpa fahk:
3 “Nga sie mwet Jew, su isusla Tarsus in Cilicia, tusruk nga matula in acn Jerusalem.
Nga tuh sie mwet lutlut lal Gamaliel ac nga eis kas in luti na yohk ke Ma Sap lun mwet
matu lasr meet ah. Nga srike in arulana moniyuk nu sin God, oana kowos nukewa
su oasr inse inge misenge uh.
4 Nga kalyei mwet ma fahsr ke Inkanek sasu se inge, ac pus selos misa. Nga kapriya
mukul ac mutan ac siselosyang nu in presin.
5 Mwet Tol Fulat oayapa Un Mwet Pwapa Fulat nukewa elos ku in akpwayei lah
pwaye ma nga fahk uh. Nga eis selos leta ma simla nu sin mwet Jew wiasr su muta
in Damascus, oru nga tuh som nu we in sruokya ac kapriya mwet inge, ac usalosme
nu Jerusalem in tuh kalyeiyuk elos.

Paul El Fahkak Ke Forla Lal
(Orekma 9:1–19; 26:12–18)

6 “Ke nga fahsr ac apkuran nu Damascus, akuran nu ke infulwen len, sie kalem
sarmelik inkusrao me ac apinyula.
7 Nga putatla nu infohk uh ac lohng sie pusra fahk nu sik, ‘Saul, Saul! Efu kom ku
kalyeiyu?’
8 Ac nga fahk, ‘Leum, su kom an?’ Na el fahk, ‘Nga Jesus lun Nazareth, su kom
kalyei.’
9 Mwet ma wiyu elos liye kalem sac, tusruk elos tiana lohng pusren el su kaskas nu
sik.
10 Ac nga siyuk, ‘Leum, mea nga ac oru?’ Ac Leum el fahk nu sik, ‘Tuyak ac fahla
nu Damascus, na ac tufah fwackot ma nukewa Leum El wotela kom in oru uh.’
11 Kunla mutuk ke sripen kalem sac, ouinge mwet wiyu elos sruokya pouk ac
pwenyuyak nu Damascus.
12 “Oasr mukul se muta in siti sac pangpang Ananias, sie mwet alu nu sin God, su
akos Ma Sap lasr uh ac arulana akfulatyeyuk el sin mwet Jew nukewa su muta we.
13 El tuku tu yuruk ac fahk, ‘Saul, ma lik, kom in sifilpa liye!’ In pacl sacna nga ku
lac in liye, ac nga ngetang nu sel.
14 Na el fahk, ‘God lun mwet matu lasr somla El sulekomla in etu ma lungse lal, ac
in liye Mwet Kulansap suwoswos lal, ac in lohng pusracl ke el kaskas nu sum.
15 Kom ac fah sie mwet loh lal, in fahk nu sin mwet nukewa ma kom liye ac lohng.
16 Na mea kom soano an? Tuyak ac baptaisla, tuh ma koluk lom in nasnasla ke kom
pre inen Leum.’

Pangonyuk Paul Elan Luti Nu Sin Mwet Sayen Mwet Jew

17 “Nga folokla nu Jerusalem, ac ke nga pre in Tempul, nga liye sie aruruma,
18 ac in aruruma sac Leum el fahk nu sik, ‘Sulaklak som liki acn Jerusalem, mweyen
mwet yenu inge ac tia lulalfongi ma kom ac fahk keik uh.’
19 Ac nga fahk, ‘Leum, elos arulana etu lah nga tuh som nu iwen lolngok uh, sruokya
ac uni mwet ma lulalfongi in kom uh.

‡ **21:40** ***kas Aramaic:*** liye Orek 6:1.

20 Ac ke pacl se ma anwuki Stephen, mwet kulansap lom, nga tuh wi pac muta
insac. Nga insese nu ke ma orek nu sel ah, ac nga pa muta liyaung nuknuk lun mwet
ma unilya ah.'
21 Ac Leum el fahk nu sik, 'Fahla, tuh nga ac supwekomla nu yen loessula, nu yurin
mwet sayen mwet Jew.' "
22 Mwet uh lipsre kas lal Paul uh nwe ke el fahkla ma inge; na elos mutawauk in
wowoyak ke kuiyalos nufon ac fahk, "Sisulla! Unilya! Tia fal elan moul!"
23 Elos wowoyak, furok nuknuk lalos uh, ac sis fohkfok uh nu lucng.
24 Leum se lun mwet mweun Rome uh sap mwet lal in eisal Paul nu inkul lalos uh,
ac el sap elos in srunglul ac konauk lah efu ku mwet Jew uh wowo lainul ouinge.
25 Tusruktu ke elos kaprilya in sringsring el, Paul el siyuk sin sie pac mwet leum
lun solse su tu insac, "Ya ma sap uh lela in sringsring sie mwet Rome meet liki
nununkeyuk el?"
26 Ke mwet leum sac lohng ma se inge, el som nu yurin leum fulat sac ac siyuk sel,
"Mea se kom nunku in oru uh? El ah el mwet Rome!"
27 Ouinge leum fulat sac som nu yorol Paul ac siyuk sel, "Fahkma nu sik, ya kom
mwet Rome?"
Ac Paul el fahk, "Aok."
28 Na leum sac fahk, "Nga tuh moli sie mani na yohk tuh nga in oaoa sie mwet
Rome."
Ac Paul el fahk, "Nga nuna mwet Rome se e ke nga isusla."
29 In pacl sacna mwet ma ako in kusen siyuk nu sel Paul uh elos kilukla lukel, ac
leum sac fosrngala ke el etauk lah el kapriya sie mwet Rome.

Paul Ye Mutun Mwet Pwapa Fulat

30 Mwet leum sac kena konauk lah mea mwet Jew uh srukak in lainul Paul kac uh;
ouinge ke len se tok ah el sap in itukla sein uh lukel Paul, ac el sap mwet tol fulat
ac Un Mwet Pwapa Fulat nukewa elos in toeni. Na el usalla Paul ac sap elan tu ye
mutalos.

23

1 Paul el ngetang suiya Un Mwet Pwapa Fulat uh ac fahk, "Mwet Israel wiuk! Nga
pulakin sik lah nga kulansupu God ke inse pwaye in moul luk nwe misenge."
2 Mwet Tol Fulat Ananias el sap mwet ma tu apkuran nu yorol Paul ah in sringilya
oalul.
3 Paul el fahk nu sel, "Pwayena lah God El ac fah sringilkomi — kom orun luku!*
Kom muta insacn nununkeyu ke Ma Sap, sruk kom kunausla Ma Sap ke kom sap elos
in sringilyu uh!"
4 Mwet ma tu apkuran nu sel Paul ah fahk nu sel, "Kom aklusrongtenye Mwet Tol
Fulat lun God!"
5 Paul el fahk, "Mwet Israel wiuk, nga tiana akilen mu el Mwet Tol Fulat. Ma Simusla
uh fahk mu, 'Kom fah tia fahk kutena kas koluk ke mwet kol lun mwet lowos uh.' "
6 Ke Paul el akilen lah kutu selos mwet Sadducee ac kutu mwet Pharisee, na el
wowoyak ye mutun Un Mwet Pwapa Fulat ac fahk, "Mwet Israel wiuk! Nga sie mwet
Pharisee, wen nutin mwet Pharisee. Nununkeyuk nga inge ke sripen finsrak se ma
oan yuruk lah mwet misa uh ac sifil moulyak!"
7 Pacl se na el fahkla ma se inge ah, na mwet Pharisee ac mwet Sadducee mutawauk
in akukuin, ac u sac nunak luoelik. (

* **23:3** ***orun luku:*** kas Greek fahk mu "kom sinka sroalla ke fasr"; kalmac pa okanla tuhn fohkfok, ku ma koluk.

8 Tuh mwet Sadducee elos fahk mu mwet misa uh ac tia sifil moulyak liki misa, ac
elos fahk pac mu wangin lipufan ku ngun, a mwet Pharisee elos lulalfongi ke ma tolu
inge kewa.)
9 Pusren akukuin uh yokelik na, ac kutu mwet luti Ma Sap uh su mwet Pharisee
elos tuyak ac liksrenina lain ac fahk, “Kut tia konauk kutena ma sutuu lun mwet se
inge! Sahp acnu pwaye lah ngun se, ku lipufan se, kaskas nu sel!”
10 Akukuin sac arulana upala, oru leum se lun mwet mweun uh sensenak lah ac
eiyuki manol Paul. Ouinge el sap mwet mweun lal uh in oatui ac eisalla Paul liki
inmasrlon u sac, ac usalla nu inkul lalos uh.
11 In fong sac, Leum el tu siskal Paul ac fahk nu sel, “Kom in pulaik na! Kom
fahkyuyak tari in acn Jerusalem, ac kom ac fah oru oapana in acn Rome.”

Pwapa In Unilya Paul

12 In lotu tok ah, oasr kutu mwet Jew fahsreni nu sie ac orek pwapa. Elos wulela
na ku mu elos ac tia mongo ku nim kutena ma nwe ke na elos unilya Paul.
13 Pus liki mwet angngaul pa oru pwapa se inge.
14 Na elos som nu yurin mwet tol fulat ac un mwet matu ac fahk, “Kut orala tari
wulela na ku lasr mu kut ac tiana kang kutena ma nwe ke na kut unilya Paul.
15 Ke ma inge, kowos ac Un Mwet Pwapa Fulat uh in sapla nu sin leum lun mwet
mweun Rome, ac fahk elan eisalu Paul nu yuruwos. Oru acnu mu kowos srakna
enenu in etu kutu ma sel. A kut ac akola kut in unilya meet liki el sun acn inge.”
16 Tusruktu wen se nutin mutan se wial Paul lohngak pwapa kutasrik se inge, na
el som nu inkul sin mwet mweun uh ac fahkang nu sel Paul.
17 Na Paul el pangonma sie mwet kol lun mwet mweun uh ac fahk nu sel, “Eis mwet
fusr se inge nu yurin leum fulat lun un mwet mweun uh. Oasr ma se el ke fahk nu
sel.”
18 Mwet leum sac eisal, pwanulla nu yurin leum fulat sac ac fahk, “Paul, mwet kapir
sac, el pangonyu ac siyuk nga in pwanma mwet fusr se inge nu yurum, mweyen oasr
ma el ke fahk nu sum.”
19 Leum fulat sac sruokya paol, ac pwanulla nu saya ac siyuk sel, “Mea kom ke fahk
nu sik uh?”
20 Ac mukul fusr sac fahk, “Mwet fulat lun mwet Jew elos insesela in siyuk sum lutu
kom in usalla Paul nu yurin Un Mwet Pwapa Fulat, na elos ac oru acnu mu srakna
oasr ma elos ke etu kacl Paul.
21 Tusruktu nimet lohngolos, mweyen pus liki mwet angngaul wikwik soanel. Elos
fulahk mu elos ac tia mongo ku nim nwe ke na elos unilya. Elos akola tari, tuh elos
soano lah mea ac wotla sum.”
22 Leum fulat sac fahk, “Nimet kom fahk nu sin kutena mwet lah kom fahk ma inge
nu sik.” Na el supwalla mwet fusr sac in som.

Supweyukla Paul Nu Yorol Governor Felix

23 Na leum fulat sac solama luo sin mwet leum lun solse lal ac fahk, “Akoela luofoko
mwet mweun an in som nu Caesarea, wi mwet kasrusr fin horse itngoul ac mwet utuk
osra in mweun luofoko, ac mukuiyak ke ao eu ofong.
24 Akoela kutu horse an Paul elan kasrusr fac, ac liyalang akwoye nwe ke na el
sonol Governor Felix.”
25 Na leum sac simusla leta se, fahk ouinge:
26 “Claudius Lysias, nu sel Governor Fulat Felix: Paing kom.
27 Mwet Jew elos sruokya mwet se inge ac akola in unilya. Nga lohngak lah el
mwet Rome, pa nga us mwet mweun luk som, ac molella.
28 Nga tuh kena etu lah mea elos tukakunul kac uh, ouinge nga usalla nu yurin
Un Mwet Pwapa Fulat lalos.

29 Nga konauk lah wangin ma el oru ma ac fal elan misa ku kapir kac. Ma elos nununkal kac uh ma na nu ke kusen siyuk ke ma sap lalos sifacna.
30 Ac ke nga lohngak lah oasr kutu mwet Jew pwapa sulallal lainul, in pacl sacna nga wotela mu nga in supwalot nu yurum. Nga fahk nu sin mwet ma nununkal uh in oru tukak lalos uh ye motom."
31 Mwet mweun uh oru oana ma sapkinyuk nu selos uh. Elos eisal Paul ac usalla in fong sac nwe sun acn Antipatris.
32 In len tok ah mwet mweun ma fahsr elos folokla nu yen selos, na mwet kasrusr ke horse uh welul na Paul som.
33 Elos usalla na nwe Caesarea, ac sang leta sac nu sel Governor, ac eisalang pac Paul nu sel.
34 Governor el ritela leta sac ac siyuk sel Paul lah el mwet ya. Ke el konauk lah el mwet Cilicia,
35 el fahk, "Nga fah oru lohngyuk keim ke pacl mwet ma tukakin kom uh sun acn inge." Na el sap mwet topang in taranul Paul ke inkul lal Governor uh.

24

Mwet Jew Elos Tukakunul Paul

1 Len limekosr toko, Mwet Tol Fulat Ananias el som nu Caesarea wi kutu mwet matu lun mwet Jew oayapa Tertullus, sie mwet sasla ke ma sap lun mwet Rome. Elos utyak ye mutal Governor Felix ac oru tukak lalos lainul Paul.
2 Na pangyak Paul, ac Tertullus el mutawauk in sramsram lainul, ac pa inge ma el fahk uh:
"Governor Fulatlana, woiyen kol lom uh ase moul in misla nu sesr ke lusen pacl na loes se, ac ouiya puspis ma enenu in ikilyukla in akwoye facl sesr uh orekla tari.
3 Kut insewowo ke ma inge yen nukewa ac ke pacl nukewa, ac kut arulana kulo nu sum kac.
4 Nga tia lungse eisla pacl lom, tusruktu nga siyuk kom in nunak munas porongo kas fototo ma kut ac fahk inge.
5 Kut konauk tuh na mwet se inge mwet na sensen se, su purakak lokoalok lulap inmasrlon mwet Jew in acn nukewa fin faclu, ac el mwet kol se lun u se pangpang Nazarene.
6 El oayapa srike in aktaekye Tempul, ac kut sruokilya.
7 *
8 Kom fin kusen siyuk sin mwet se inge, kom ac fah ku in sifacna etu ma nukewa sel ke ma kut tukakunul kac uh."
9 Mwet Jew elos akkalemye lah elos insese nu ke kas in tukak inge nukewa.

Kas In Loango Lal Paul Nu Sel Felix

10 Na Governor el srisrsrisr nu sel Paul elan sramsram, na Paul el fahk,
"Nga etu lah kom pa nununku mutunfacl se inge ke yac na pus, ouinge nga insewowo in sifacna loangeyu ye motom.
11 Kom ku in sifacna akpwayeye lah len na singoul luo somla pa nga tuh som nu Jerusalem in alu.
12 Mwet Jew uh tiana liye ngan akukuin nu sin kutena mwet in Tempul, ac elos tia pacna liye ngan purakak mwet uh — tia in iwen lolngok ku kutena acn saya in siti uh.
13 Ac elos tia pac ku in akpwayei nu sum ke ma elos tukakinyu kac inge.

---

* **24:7** ***Kutu ma simusla sang fus 6b–8a:*** Kut motko in nununkal fal nu ke ma sap lasr uh, 7 tuh pa Lysias, sie leum lun mwet mweun, el tuku eisalla sesr ke ku lulap. 8 Na Lysias el sap mwet lainul uh in tuku nu ye motom.

14 Nga ku in fahk nu sum lah pwaye nga alu nu sin God lun mwet matu lasr uh
ke nga fahsr ke Inkanek lun Leum — Inkanek se ma elos inge fahk mu ma kikiap.
Tusruktu nga wi lulalfongi ma nukewa simla in Ma Sap lal Moses ac book lun mwet
palu uh.
15 Finsrak luk in God oapana finsrak lalos uh, aok finsrak se ma fahk mu mwet
nukewa — mwet suwohs ac mwet sesuwos — ac fah moulyak liki misa.
16 Ke ma inge, in pacl nukewa nga sang kuiyuk nufon tuh in nasnas insiuk ye mutun
God ac ye mutun mwet uh.
17 “Tukun nga muta sayen Jerusalem ke kutu yac, nga tuh folokla nu we in us kutu
mani in kasru mwet Jew wiuk, ac in tuh orek kisa.
18 Pacl se ma nga tuh oru ma inge pa elos koneyuyak in Tempul, tukun nga aksafyela
alu in aknasnas luk ah. Wangin un mwet wiyu, ac wangin pac fohs.
19 Tusruktu oasr kutu mwet Jew su tuku Asia me wi muta we in pacl sac. Elos pa
enenu in oru tukak lalos nu sum, fin oasr ma elos ac fahk in lainyu.
20 Ku, kom ku in sap mwet inge in fahk nu sum lah mea elos liye mu nga sutuela
kac ke nga tuh tu ye mutun Un Mwet Pwapa Fulat ah —
21 sayen kas sefanna nga tuh wowoyak ac fahk ke nga tu ye mutalos: ‘Nununkeyuk
nga ye motowos misenge mweyen nga lulalfongi mu mwet misa uh ac fah sifil
moulyak.’ ”
22 Na Felix, su yohk etu lal ke Inkanek lun Leum, el aksafyela lohngyuk sac. Ac el
fahk, “Nga fah wotela ma ac orek ke lohngyuk se inge ke pacl Lysias, leum fulat lun
un mwet mweun uh, el tuku.”
23 El sap mwet mweun ma taranul Paul in liyalang na, tusruk in sang kutu pacl
sukosok lal, ac fuhlela mwet kawuk lal in kasrel ac in sang kutena enenu lal uh.

Paul Ye Mutal Felix Ac Drusilla

24 Tukun kutu len, Felix el usal Drusilla, mutan kial, tuku. Mutan se inge mwet Jew.
Felix el solalma Paul, in lohng ke el sramsram ke ouiyen lulalfongi lal ke Christ Jesus.
25 Tuh ke Paul el srumun ke ouiyen moul suwohs, oayapa ke sifacna leum fac, ac
ke Len in Nununku se su ac fah tuku, Felix el sangeng ac fahk, “Kom ku in tari som.
Nga fah sifil pangon kom fin oasr pacl luk.”
26 El tuh finsrak mu Paul el ac sang mani nu sel, ac ke sripa se inge el solal pacl pus
in sramsram nu sel.
27 Tukun yac luo, Porcius Festus el aolulla Felix in governor. Felix el lungse
akinsewowoye insien mwet Jew, ouinge el fililyana Paul in presin.

25

Paul El Siyuk In Nununkeyuk El Ye Mutun Tokosra Fulat In Acn Rome

1 Len tolu tukun Festus el tuku nu in facl sac, el som Caesarea lac nu Jerusalem,
2 yen ma mwet tol fulat ac mwet kol lun mwet Jew elos tukakunul Paul nu sel. Elos
kwafe sel Festus
3 elan welulos ke nunak lalos in usalu Paul nu Jerusalem, mweyen elos akoo in
unilya inkanek uh ke el tuku uh.
4 A Festus el fahk, “Paul el kapir oasr Caesarea, ac nga ac folokla nu we ke pacl na
sa.
5 Lela mwet kol lowos an in wiyu som nu Caesarea, ac srukak mwe alein lowos an
we, fin oasr ma koluk el orala.”
6 Festus el muta yorolos ke len oalkosr ku singoul, na el fah som nu Caesarea. Ke
len se tok ah, el muta ke acn in nununku ac sap in utuku Paul.
7 Ke Paul el utyak, mwet Jew ma tuku Jerusalem me elos tu raunella, ac tukakunul
ke ma koluk na yohk puspis, a elos tia ku in akpwayei.

8 Tusruktu Paul el sifacna loangel ac fahk, “Wangin ma koluk nga orala lain Ma Sap
lun mwet Jew, ku lain Tempul, ku lain Tokosra Fulat lun mwet Rome.”
9 Tusruktu Festus el lungse akinsewowoye mwet Jew uh, oru el siyuk sel Paul,
“Ya kom lungse som nu Jerusalem in tuh nununkeyuk kom we ye mutuk, ke ma
tukakinyuk kom kac inge?”
10 Paul el fahk, “Inge nga tu ke acn in nununku lun Tokosra Fulat, yen se ma fal in
nununkeyuk nga we. Wangin ma sufal nga orala nu sin mwet Jew uh, oana ke kom
sifacna etu uh.
11 Nga fin kunausla ma sap, ku orala kutena ma koluk su fal in anwuki nga kac,
nga tia suk in kaingkunla ma inge. Tusruk, fin tia pwaye ma elos tukakinyu kac uh,
wangin mwet ku in eisyuyang nu selos. Nga lungse sruhk ma inge nu ke nununku
lun Tokosra Fulat.”
12 Na tukun Festus el lolngok yurin mwet kasru lal, el fahk, “Kom siyuk tari tuh kom
in nununkeyuk sel Tokosra Fulat, ouinge ac fah supweyukla kom nwe yorol Tokosra
Fulat.”

Paul Ye Mutal Tokosra Agrippa Ac Bernice

13 In kutu pacl tok, Tokosra Agrippa ac Bernice tuku nu Caesarea in tuh paingul
Festus nu we.
14 Tukun eltal muta we ke kutu len, Festus el aketeya nu sin tokosra sac tukak ma
orek lainul Paul. El fahk, “Mwet se oasr inge su Felix el tuh filiyana in presin ke el
som.
15 Ac ke nga tuh som nu Jerusalem, mwet tol fulat ac un mwet matu lun mwet Jew
elos tukakunul nu sik ac siyuk ngan fahk mu oasr mwatal.
16 Tuh nga fahkang nu selos mu kut mwet Rome uh tia wi sang mwatan mwet
tukakyak ke ma koluk nwe ke na el, ac mwet ma tukakunul uh, ngetani in nununku,
elan ku in loangel sifacna ye mutun mwet lainul uh.
17 Ke elos tuku nu yenu, nga tia sisla pacl, a ke len se na tok ah nga som nu ke nien
nununku, ac sap in utuku mwet sac.
18 Mwet ma lainul uh elos tuyak, tusruktu elos tiana lainul ke kutena ma koluk ma
nga nunku mu elos ac tukakunul kac uh.
19 Pwayena ma elos lainul kac uh pa akukuin na ke alu lalos uh, ac ke mwet se
pangpang Jesus su misa tari, tuh Paul el fahk mu el moul.
20 Nga tuh tia ku in etu lah nga ac eis fuka mwe akpwayeye ma inge, pwanang nga
tuh siyuk sel Paul lah el ac tia lungse som nu Jerusalem in orek lohngyuk se inge we
ke ma tukakinyuk el kac uh.
21 Tusruktu Paul el tuh sruhk lohngyuk kacl uh in nununkeyuk sel Tokosra Fulat,
ac elan mutana ke acn se ac taranyuk el sin mwet liyaung presin. Na pa nga sap elan
mutana in presin nwe ke na nga ku in supwalla nu yorol Tokosra Fulat.”
22 Agrippa el fahk nu sel Festus, “Nga ke sifacna lohng sramsram lun mwet se inge.”
Na Festus el fahk, “Kom ac fah lohngol lutu.”
23 Ke len tok ah Agrippa ac Bernice eltal tuku nu ke lohm in tukeni lulap, ac ke eltal
utyak mwet uh akfulatyaltal ke kain in akfulat puspis. Mwet kol fulat lun un mwet
mweun, oayapa leum lun siti uh wi pac tukeni sac. Na Festus el sap in utuku Paul.
24 Festus el fahk, “Tokosra Agrippa, ac kowos nukewa su wi tukeni se inge! Kowos
liye mwet se inge, su mwet Jew nukewa in acn Jerusalem, ac elos su muta yenu, elos
use kas in lain puspis kacl nu yuruk. Elos wowoyak mu in tia lela elan moul.
25 Tuh nga tiana ku in konauk lah oasr ma koluk el orala ma fal in anwuki el kac.
Ac ke el sifacna siyuk lohngyuk kacl uh in orek sel Tokosra Fulat, nga wotela tari nga
in supwalla nu yorol.

26 Tuh wanginna kas kalem kacl yuruk ma fal nga in sim fahk nu sin Tokosra Fulat. Pa inge sripa se oru nga usalu nu ye motowos — yokna nu sum, Tokosra Agrippa! — tuh ke tari lohngyuk kacl uh, na ac fah oasr ma nga ku in simis fahk kacl.
27 Mweyen wangin sripa nga in supwala sie mwet kapir, nga fin tia akkalemye ma lainyuk el kac uh."

26

Paul El Sifacna Loangel Ye Mutal Tokosra Agrippa

1 Tokosra Agrippa el fahk nu sel Paul, "Inge kom ku in sifacna kaskas keim." Paul el asroela paol ac mutawauk in fahkak kas in aksuwos lal ouinge:
2 "Tokosra Agrippa! Nga arulana srui lah nga ku in sifacna loangeyu ye motom misenge liki kain kas nukewa ma mwet Jew uh elos akkolukyeyu kac —
3 yokna mweyen kom arulana etu ouiyen moul lun mwet Jew, ac sramsram in alein lalos. Ke ma inge nga siyuk kom in mongfisrasr in porongeyu.
4 "Mwet Jew nukewa arulana etu ouiyen moul luk oe ke nga fusr me. Elos etu ma nga oru in facl sik ah meet, ac tok in Jerusalem.
5 Na elos funu engan in orek loh keik, elos lukun fahkak lah oemeet me nga sie sin mwet Pharisee — u se ma suwoswos emeet in akfalye ma sap ke alu lasr uh.
6 Ac inge nga tu inse inge in nununkeyuk ke sripen finsrak se ma oasr sik ke wulela lun God nu sin mwet matu lasr somla —
7 nuna finsrak se na ma sruf singoul luo lun mwet lasr uh finsrak nu kac ke elos alu nu sin God ke len ac fong. O Tokosra, finsrak se inge pa oru mwet Jew elos tukakinyuyak uh!
8 Efu ku kowos su oasr inse inge kofla lulalfongi lah God El akmoulyauk mwet misa uh?
9 "Nga sifacna, nga tuh nunku mu nga ac oru kuiyuk nufon in lain Jesus lun Nazareth.
10 Pa inge ma nga tuh oru in acn Jerusalem. Nga tuh eis ku luk sin mwet tol fulat, ac kaliya mwet lun God puspis in presin; ac ke pacl wotla mu ac anwuki elos, nga wi pac akkeye.
11 Pacl puspis nga sap akkeokyeyuk elos in iwen lolngok uh, ac nga srike in oru elos in lafwekin lulalfongi lalos. Nga tuh arulana kasrkusrak selos, oru nga som pac nwe in siti ke mutunfacl saya in kaprelosi.

Paul El Fahkak Ouiyen Forla Lal
(Orekma 9:1–19; 22:6–16)

12 "Sripa se pacna inge pa nga tuh som nu Damascus kac, wi sap ku ac lela sin mwet tol fulat.
13 O Tokosra, nga tuh fahsr inkanek uh ke infulwen len, ke nga liye sie kalem — saromrom liki faht uh — sarmelik lucng me ac sreyuwi ac oayapa mwet ma wiyu ah.
14 Kut nukewa putati nu infohk uh, ac nga lohng sie pusra fahk nu sik in kas Hebrew, 'Saul, Saul! Efu ku kom kalyeiyu? Ke kom lainyu kom sifacna oru kom ngalyak, oana soko kosro ox ma futungya sak kosroh inpoun mwet kifasul uh.'
15 Na nga siyuk, 'Leum, su kom an?' Ac Leum el fahk, 'Nga pa Jesus, su kom kalyei.
16 Tuyak. Nga sikme nu sum in srisrngikomi tuh kom in mwet kulansap luk. Kom ac fah fahkak nu sin mwet uh ma kom liye misenge, ac ma su nga ac fah akkalemye nu sum tok.
17 Nga fah molikomla liki inpoun mwet Israel, ac liki inpoun mwet sayen mwet Jew su nga ac supwekomla nu yorolos.

18 Kom ac fah ikasla mutalos ac furokolosla liki lohsr nu ke kalem, ac liki ku lal
Satan nu sin God, tuh ke lulalfongi lalos in nga ma koluk lalos uh fah nunak munas
nu selos, ac elos fah eis acn selos inmasrlon mwet sulosolla lun God.'

Paul El Fahkak Ke Orekma Lal

19 "Ke ma inge, Tokosra Agrippa, nga tiana seakos aruruma se ma sikyak nu sik
inkusrao me ah.
20 Nga fahkak nu sin mwet in Damascus meet, ac in Jerusalem, na in facl Judea
nufon, oayapa inmasrlon mwet sayen mwet Jew, tuh elos in auliyak liki ma koluk
lalos ac forla nu sin God, ac oru ma su ac akpwayei lah elos auliyak.
21 Sripa se inge oru mwet Jew elos sruokyuwi ke nga muta in Tempul ah, ac elos
srike in uniyuwi.
22 Tusruktu God El kasreyu na nwe misenge, ouinge nga tu inse inge ac orek loh
keik sifacna nu sin mwet nukewa, mwet fulat ac mwet pusisel oana sie. Ma nga fahk
uh oapana ma mwet palu ac Moses tuh fahk mu ac sikyak:
23 lah Christ el ac keok, ac el pa mwet se oemeet ma ac moulyak liki misa, in fahkak
ke kalem lun molela nu sin mwet Jew, oayapa mwet sayen mwet Jew."
24 Ke Paul el fahk ma inge in sifacna loangel, Festus el woilya ac fahk, "Paul, kom
wel! Lupan lutlut lom an oru kom wella!"
25 Ac Paul el fahk, "O Festus Fulatlana, nga tia wel! Ma na pwaye pa nga fahk uh.
26 Tokosra Agrippa! Nga arulana pulaik in kaskas nu sum, mweyen yohk etu lom
ke ma inge. Nga lulalfongi mu kom akilen ma inge nukewa, mweyen tia lukmaiyuk
insruwasrik uh.
27 Tokosra Agrippa, ku kom lulalfongi kas lun mwet palu ah? Nga etu lah kom
lulalfongi!"
28 Na Agrippa el fahk nu sel Paul, "Mea, kom nunku in furokyula nu ke moul in
Christian ke kitin pacl na?"
29 Na Paul el fahk, "Finne kitin pacl na, ku pacl loes se, nga pre nu sin God lah kom,
ac mwet nukewa ingan su lohng ma nga fahk uh, in ekla oana nga — sayen mwe
kapir keik inge!"
30 Na Tokosra Agrippa, Governor Festus ac Bernice ac mwet nukewa saya elos tuyak,
31 ac ke elos illa, elos fahk nu sin sie sin sie, "Wanginna ma mwet se inge orala su
fal elan misa kac, ku elan kapir kac in presin."
32 Na Agrippa el fahk nu sel Festus, "Funu mwet se inge tia ngisre in nununkeyuk
sel Tokosra Fulat Rome, lukun el taltalla."

27

Paul El Som Nu Rome

1 Ke wotla tari mu kut ac kalla nu Italy, elos eisalang Paul ac kutu pac mwet kapir
nu sel Julius, sie captain lun un mwet mweun lun Rome ma pangpang "U in Mweun
lal Tokosra Fulat."
2 Kut sroang nu fin oak soko ma tuku Adramyttium me, ma akola in oayak nu ke
siti ma oan weacn in Asia, na kut oacla. Aristarchus, sie mwet Macedonia su tuku
Thessalonica me, el wi kut.
3 Ke len tok ah kut oai Sidon. Captain Julius el tuh kulang nu sel Paul, ac lela elan
som sun mwet kawuk lal uh, elos in ku in kasrel sang ma el enenu.
4 Kut kalot liki acn we, ac ke kut iwe eng uh, kut ut layen ma mihs ke tuka Cyprus.
5 Ke kut kal alukela meoa se sisken Cilicia ac Pamphylia, kut sun acn Myra in Lycia.
6 Na Captain Julius el konauk oak soko we ma tuku Alexandria me, su akola in
oayak nu Italy, na el sap kut sroang nu fac.

7 Ke sripen arulana upa eng uh, kut kakasrisrikna kal ke lusen len ekasr, oru kut
pahtlac in oai ke sie acn apkuran nu Cnidus. Ke sripen kut iwauk eng uh oru kut tia
ku in kal suwosot, na kut putati ut ten ke layen ma mihs ke tuka Crete, sasla sisken
Foko Salmone.
8 Ke sripen arulana upa kal sac, kut pihn pe acn uh nwe ke na kut sun acn se
pangpang “Molsron Wowo,” apkuran nu ke siti Lasea.
9 Kut muta we ke pacl na loes se, sun pacl na sensen in kalkal, oayapa in pacl sac
alukela tari Len in Eela Ma Koluk.* Ouinge Paul el sensenkakunulos ac fahk,
10 “Nu suwos kewa, nga akilen lah kal se lasr ingela ac arulana mwe fosrnga yohk.
Koanon oak uh oayapa oak uh ku in musalla, ac ku pac in oasr mwet misa.”
11 Tusruktu Captain Julius el tuh porongo kas lun mwet se us oak uh ac mwet se
oka oak uh, liki kas lal Paul.
12 Molsron sac sufal in muta we ke pacl in mihsrisr, oru inkaiyen mwet uh ke elos
in oayak nu meoa, ac srike in sun Molsron Phoenix fin ku, elos in tuh muta we ke
pacl in mihsrisr uh. Molsron Phoenix oasr ke tuka Crete, su oan tulanya roto eir ac
roto epang.

Sie Paka In Meoa Uh

13 Eng na fisrasr se tuhtuh layen nu eir me, ac mwet uh nunku mu elos ac ku in
orala ma elos akoo uh, ouinge elos olak kawuk uh, ac oayak ut na sisken acn Crete.
14 Tusruk tia paht na eng na upa se — eng se ma pangpang “Kuta Epang” tuhme
fin tuka uh me.
15 Eng sac sun oak uh, ac ke upa kut in kisrung eng uh, kut tila srike in lain, a kut
fuhlela eng uh in pahtkakin na oak uh.
16 Mihs kutu ke kut kal nu eir in tuka srisrik Cauda. Ke kut sun mihs sac, finne upa
nu sesr kut tuh ku in kapriya reoa fin oak uh.
17 Elos amakunak reoa uh nu fin oak ah, ac sang sucl lulap awiya oak lulap soko
ah. Elos sensen mu elos ac ku in loangyak fin puk se sisken acn Libya, ouinge elos
amakinya nes uh, ac fuhlela oak uh in pahtkakinyuk ke eng uh.
18 Paka sac srakna tuhtuh, ouinge in len se tok ah elos mutawauk in sisla kutu
koanon oak uh nu in kof ah,
19 ac ke len toko ah, elos sisla pac kutu kufwen orekma ke oak uh nu in kof ah.
20 Ke len na pus kut tiana ku in liye faht oayapa itu uh, ac paka uh upalana. Na
wanginla finsrak lasr mu kut ac moul.
21 Tukun mwet uh tiana mongo pacl na loeloes se, Paul el tuyak inmasrlolos ac
fahk, “Mwet kawuk, kowos funu lohng ma nga fahk ah, ac tia oayak liki acn Crete,
lukun tiana oasr ma musalla ku tuhlac.
22 Tusruktu, inge nga kwafe nu suwos in akkeye kowos! Wangin siena suwos ac
fah tuhlac moul la, a oak uh mukena ac fah musalla.
23 Tuh sie lipufan lun God su nga alu nu se ac nga ma lal, tuku nu yuruk fong
24 ac fahk, ‘Paul, nikmet sangeng! Kom ac fah nununkeyuk ye mutun Tokosra Fulat.
Ac ke kulang lun God nu sum, El molela moul lun mwet nukewa ma wi kom ke kal
se inge.’
25 Ke ma inge kowos akkeye kowos! Tuh nga lulalfongi in God mu ma nukewa ac
fah sikyak oana ke fwackme nu sik ah.
26 Tusruktu, kut ac mau ipipyak likin sie tuka.”
27 Ke fong aksingoul akosr ah, eng uh pahtkakin oak uh in Meoa Mediterranean.
Ke infulwen fong sac, selu uh lumauk mu kut apkuranna nu pe acn uh.
28 Ouinge elos koela ah soko, kapriya ma toasr se nu kac, ac elos konauk tuh na fit
siofok longoul loaliyen acn sac; na tok kutu elos sifilpa oru tuh na fit eungoul na.

---

* **27:9** ***Len in Eela Ma Koluk:*** liye Exo 29:33 ac Lev 1:4.

29 Elos sensen mu oak uh ac ipipyak fin eot uh, oru elos koela kawuk akosr ke kapin
oak uh, ac salka in tari lenelik.
30 Selu uh srike in kaingla liki oak uh. Elos koela reoa ah nu in kof uh, ac oru mu
elos ac sisla pac kutu kawuk ke mutun oak uh.
31 A Paul el fahk nu sel Captain Julius ac mwet mweun lal uh, “Selu uh fin tia
mutana fin oak uh, kowos ac tia ku in moulla.”
32 Ouinge mwet mweun uh supukla sucl ma kapri reoa soko ah, ac fuhlela in
pahtlah.
33 Ke tufahna kalmelik len uh, Paul el kwafe nu selos nukewa in mongoi. El fahk,
“Len singoul akosr lac nu misenge kowos soenna kang kutena ma.
34 Inge nga kwafe kowos in mongoi. Kowos enenu na in mongoi kowos in kui. Tia
soko aunsifowos ac fah tuhlac.”
35 Tukun Paul el fahk ma inge, el eis kutu bread, sang kulo kac nu sin God ye
mutalos nukewa, ac kunsalik ac mutawauk in mongo.
36 Ma inge akkeye nunak lalos, na elos nukewa eis pac kutu mongo uh ac mongoi.
37 Pisen mwet fin oak uh, luofoko itngoul onkosr.
38 Tukun mwet nukewa mongo tari, elos mutawauk in akmulalaye oak uh, ac sisla
nufon wheat uh nu in kof uh.

Oak Uh Fokfoki

39 Ke lenelik selu fin oak uh tia akilen pe acn uh, tuh elos liye inalok se oasr likinpot
we, ac elos wotela selos mu fin ac ku elos ac orauk oak uh in mwesia we.
40 Ouinge elos wotela kawuk uh ac tilmakinya nu in kof uh. In pacl sac pacna, elos
tulala sucl ma sang kapriya sukan ikwik uh. Na elos amakunak nes se ke mutun oak
ah, eng uh in mau usak oak uh nu finmes ah.
41 Tusruktu oak uh sun fin puk se ye kof uh ac mwesia kac. Mutun oak uh fulfuli
tia ku in mukuikui, ac kapin oak uh fokfoki ipsrisrikla ke noa lulap uh.
42 Mwet mweun uh nunkauk in uniya mwet kapir uh nufon, elos in mau tia kofyak
nu pe acn uh ac kaingla.
43 Tusruktu captain lun mwet mweun uh kena molella Paul, na el kutongya pwapa
lalos ac sap mwet nukewa ma ku in kofkof in atula meet nu inkof uh ac kofyak nu
pe acn uh;
44 ac mwet ma tia ku in kofkof in sruokya ipinsak ku polosak ma musalla ke oak
uh, ac kofkofkin. Na pa inge ma kut oru pwanang kut ku in sun finmes ah.

28

In Acn Malta

1 Ke kut sun finmes ah kut etauk lah inen tuka sac pa Malta.
2 Mwet in acn sac arulana kulang nu sesr. Elos tanak e se, paing kut, ac suli kut nu
kac, mweyen mutawauk in af ac arulana upa ohu ah.
3 Paul el orani kahp in etong se ac mutawauk in sang nu ke e uh, na serpent pwasin
soko pulauk fol uh ac orakak ac ngalisya paol ac atlana kac.
4 Mwet in acn sac liye ke serpent soko ah atla ke paol Paul, ac elos fahk nu sin sie
sin sie, “Sahp mwet se inge mwet akmas se, mweyen el nwe tia misa meoa, tusruk
Oakwuk Lucng uh pa el ac misa.”
5 Tusruktu Paul el osroklana serpent soko ah nu in e uh, ac wangin ma musalla
kacl.
6 Elos soano na lah ac fafwak paol, ku el ac topla misa. Tusruk tukun elos soano ke
pacl na loes se ac tia liye kutena ma sikyak nu sel, na elos ekulla nunak lalos ac fahk,
“god se pa el!”

7 Oasr sie acn apkuran nu in acn sac su ma lal Publius, leum lun tuka sac. El paing
kut ac arulana kulang nu sesr, ac kut muta yorol len tolu.
8 Papa tumal Publius uh mas ac oanna fin mwe oan kial uh ke mas fol ac musen
fohk srah. Paul el utyak nu infukil sel uh ac pre kacl, el filiya paol facl ac akkeyalla.
9 Ke ma se inge orekla ah, na mwet mas nukewa fin tuka sac tuku ac wi pac
akkeyeyukla.
10 Elos use mwe kite puspis nu sesr, ac tok ke kut mukuiyak in som, elos use ma
nukewa kut enenu uh nu fin oak uh.

Som Malta Lac Nu Rome

11 Tukun malem tolu, kut kalla fin oak soko Alexandria me, ma tuh muta ke tuka
sac ke pacl in mihsrisr uh. Inen oak soko ah pa "God Fak."
12 Kut oai ke siti Syracuse ac muta we len tolu.
13 Kut sifilpa kal we lac ac oai ke siti Rhegium. Ke len tok ah eng se mutawauk in
tuhtuh eir me, ac tukun len luo kut sun siti srisrik Puteoli.
14 Oasr kutu mwet lulalfongi we su siyuk kut in muta yorolos ke wik se. Na kut fah
som nu Rome.
15 Mwet lulalfongi in acn Rome elos lohngkutyak, ac tuku osun nu sesr e ke acn se
pangpang "Nien Kuka lun Appius" ac "Lohm in Mongla Tolu Lun Mwet Fahsr." Ke
Paul el liyelosyak el sang kulo nu sin God, ac arulana kui nunkal.

In Acn Rome

16 Ke kut sun acn Rome, elos lela Paul elan sifacna muta ke sie lohm, tusruktu oasr
sie mwet mweun in taranul.
17 Tukun len tolu, Paul el pangon mwet kol lun mwet Jew in acn sac elos in tukeni
nu sie. Ke elos fahsreni, el fahk nu selos, "Mwet Israel wiuk, nga nwe tia orala kutena
ma koluk lain mwet wiasr, ku kunausla kutena ouiya ma mwet matu lasr somla elos
oakiya nu sesr, a elos tuh filiyuwi sie mwet kapir in acn Jerusalem, ac eisyuyang nu
sin mwet Rome uh.
18 Tukun mwet Rome elos kusen siyuk nu sik, elos ke tuleyula mweyen elos tia
konauk kutena ma koluk fal in anwuki nga kac.
19 A ke mwet Jew elos tia insese nu kac, pwanang nga tuh suk in nununkeyuk nga
sin Tokosra Fulat, finne wangin mwe tukak luk in lain mwet luk kac.
20 Pa inge sripen nga siyuk nga in liye kowos ac in sramsram nu suwos. Aok, nga
kapiri ke sein inge ke sripen el su mwet Israel elos finsrak kac."
21 Ac elos fahk nu sel, "Wanginna leta kut eis Judea me keim, ac wangin pac mwet
lasr tuku we me in tuh srumun nu sesr ma orek we, ku in fahk kutena ma koluk
keim.
22 Tusruktu kut ke lohng nunak lom, mweyen kut lohng lah in acn nukewa, mwet
uh lain u sasu se ma kom wi ingan."*
23 Na elos pakiya sie len elos in osun nu sel Paul, ac ke sun len sac mwet puspis
tukeni nu yorol yen el muta we. Mutawauk ke lotutang nwe ke fongeni, el aketeya
nu selos kalmen Tokosrai lun God, ac el srike in furokolosla in lulalfongi ke Jesus ke
el luti ke Ma Sap lal Moses ac ke ma simusla lun mwet palu.
24 Kutu selos lulalfongi lah ma el fahk uh pwaye, ac kutu tiana lulalfongi.
25 Na ke elos tiana nunak se lac inmasrlolos ke mwe luti lal Paul, elos mutaweak
in fahsrelik, tukun Paul el fahkla kas se inge: "Pwayena kas lun Ngun Mutal nu sel
mwet palu Isaiah, ma el tuh fahk nu sin mwet matu lowos somla,
26 fahk mu:
'Som ac fahk nu sin mutunfacl se inge:
Kowos ac fah lohng na lohng, a tia kalem kac;

---

* **28:22** ***u sasu se ma kom wi ingan:*** liye Orek 24:5.

Kowos ac fah liye na liye, a tia akilenak,
27 Mweyen nunak lun mutunfacl se inge upa,
Ac elos fonosya insraclos
Ac kaliya mutalos.
Funu tia ouinge mutalos lukun liye,
Ac sraclos lukun lohng,
Ac nunak lalos lukun kalem kac,
Ac elos lukun forma nu sik, God El fahk,
Ac nga lukun akkeyalosla.' "
28 Na Paul el aksafye sramsram lal uh ac fahk, "Kowos in etu lah pweng ke molela sin God me uh supweyukla tari nu sin mwet sayen mwet Jew, ac elos ac fah porongo!"
[
29 Tukun Paul el fahk ma inge, na mwet Jew elos fahsrelik, akukuin na upa inmasrlolos.]
30 Ke lusen yac luo, Paul el muta in sie lohm ma el moli elan muta kac, ac el paing mwet nukewa su tuku nu yorol.
31 El pulaik in fahkak ke Tokosrai lun God, ac wangin mwet ikolilya in luti nu sin mwet uh ke Leum Jesus Christ.

Leta Lal Paul Nu Sin Mwet ROME

Tukakinyen Leta Lal Paul Nu Sin Mwet ROME

Leta Lal Paul Nu Sin Mwet Rome tuh simla nu sin church in acn Rome in akkalemye lah Paul el akoo in som nu yorolos. El nunku elan orekma inmasrlon mwet Christian we ke kitin pacl, na toko el finsrak mu elos in kasrel ke inkanek lal nwe Spain. El sim in aketeya ma el kalem kac ke lulalfongi lun mwet Christian, ac oayapa ouiyen moul fal mwet Christian in moulkin in fahkak lulalfongi lalos. Book se inge pa fahkak nufon nunak lal Paul, yohk liki kutena book saya.

Tukun Paul el simusla kas in painguk lal nu sin mwet in church Rome, ac akkalemye lah el pre kaclos, el fahkak sripa yohk lal in leta se inge: "Wosasu uh akkalemye ma God El oru in aksuwosyela mwet uh ye mutal: pa ke lulalfongi mukena, mutawauk nu ke safla" (1:17).

Toko Paul el akyokye aketeya lal ke nunak sac. El akkalemye lah mwet nukewa, mwet Jew oayapa mwet sayen mwet Jew, enenu in aksuwosyeyuk ye mutun God, mweyen mwet nukewa oasr ye ku lun ma koluk. Mwet uh aksuwosyeyuk yurin God ke sripen lulalfongi lalos ke Jesus Christ. Tok Paul el aketeya moul sasu lun mwet su fungyang nu sin Christ, ac ma inge sikyak ke sripen akupasri sasu lalos nu sin God. El su lulalfongi Christ, oasr misla lal yurin God, ac Ngun lun God aksukosokyalla liki ku lun ma koluk ac ku lun misa. In chapter 5 nu ke chapter 8 Paul el sramsramkin sripen Ma Sap lun God, ac oayapa ku lun Ngun lun God in moul lun sie mwet lulalfongi. Na Paul el srike in aketeya lah mwet Jew, ac mwet sayen mwet Jew, elos ac akfalyelos fuka nu ke oakwuk lun God nu sin mwet nukewa. El konauk mu ke mwet Jew elos tuh lusulla Jesus, ma inge ipin pacna oakwuk lun God, tuh mwet nukewa in ku in wi ipeis ke lungkulang lun God in Jesus Christ, ac Paul el lulalfongi mu mwet Jew fah tia lusla Jesus nwe tok. Ke saflaiya, el aketeya lah mwet Christian uh in moul fuka, yokna ke ouiyen lungse sie sin sie. El oayapa sramsramkin nunak yohk tolu inge: kulansap nu sin God, ma kunen mwet Christian nu ke facl selos ac nu sin sie sin sie, ac ke luman sulela lalos ke nunak na pwaye lun insialos. El aksafye leta se inge ke kas in wilkas nu sin mwet kawuk lal, ac kas in kaksakin God.

Takla Lun Koanon Leta Se Inge

Kas in tukakunla ac mwe nunak yok 1:1–17
Mwet uh enenu in moliyukla 1:18—3:20
Inkanek in molela lun God 3:21—4:25
Moul sasu in Christ 5:1—8:39
Oakwuk lun God ke mwet Israel 9:1—11:36
Ouiyen moul lun mwet Christian 12:1—15:13
Wilkas ac kas in aksafye 15:14—16:27

1 Ma sel Paul, mwet kulansap lun Christ Jesus, ac sie mwet sap su God El sulela ac
pangon in fahkak Pweng Wo lal.
2 Pweng Wo se inge God El tuh wulela kac in kas lun mwet palu lal in pacl loeloes
somla, oana ke simla in Ma Simusla Mutal.
3 Pweng se inge ma ke Wen natul, Leum lasr Jesus Christ. Ke el moul in mwet, el
isusla sie sin fwilin tulik natul David,
4 ac ke el moul in luman God, akkalemyeyuk ke ku lulap lah el Wen nutin God ke
akmoulyeyukyak el liki misa.

5 God El ase lungkulang se inge tuh nga in sie mwet sap inen Christ, ac tuh nga in
pwanma mutanfahl nukewa nu ke moul in lulalfongi ac akos.
6 Na kowos su muta in acn Rome, kowos wi pac oaoala yurin mwet inge, mweyen
God El pangon kowos tuh kowos in mwet lun Jesus Christ.
7 Ke ma inge nga sim nu suwos nukewa in acn Rome. God El lungse kowos ac El
pangon kowos tuh kowos in mwet lal:
Lela God Papa tumasr ac Leum Jesus Christ in asot lungkulang ac misla nu suwos.

Pre In Sang Kulo

8 Ma se meet, nga kulo nu sin God luk keiwos nukewa inen Jesus Christ, mweyen
mwet faclu nufon elos lohng ke lulalfongi lowos.
9 God El mwet loh luk lah ma nga fahk uh pwayena — God se su nga orekma nu se
ke insiuk nufon ke nga luti Pweng Wo ke Wen natul. God El etu lah nga esam kowos
10 pacl nukewa ke nga pre. Nga siyuk tuh, fin ou lungse lun God, El fah oru tuh nga
in ku in fahsrot nu yuruwos ke pacl na sa.
11 Mweyen nga kena liye kowos, tuh nga in akkeye kowos ke mwe akinsewowo lun
ngun.
12 Kalmen ma nga fahk uh pa kut kewa fah akasrui — lulalfongi lowos ac kasreyu,
ac lulalfongi luk ac fah kasrekowos.
13 Mwet wiuk in lulalfongi, nga ke kowos in etu lah pacl puspis nga akoo in fahsrot
nu yuruwos, tusruktu pacl nukewa oasr na ma se ikolyu ngan tia orala. Nga kena
tuh nga in ku in kifasla kutu inmasrlowos, oapana ke nga oru inmasrlon mwet in
mutunfacl saya.
14 Nga enenu na in kasru mwet nukewa: mwet ma muta in kalem oayapa mwet
srakna muta in lohsr; nu sin mwet etauk, ac nu sin mwet nikin.
15 Pa oru nga arulana ke fahkak Pweng Wo nu suwos pac su muta Rome.

Ku Lun Wosasu

16 Arulana yohk yukinyen Wosasu sik; tuh pa inge inkanek in molela na ku lun God
nu selos nukewa su lulalfongi — nu sin mwet Jew meet, ac oayapa nu sin mwet sayen
mwet Jew.
17 Tuh Wosasu uh akkalemye ma God El oru in aksuwosyela mwet uh ye mutal:
pa ke lulalfongi mukena, mutawauk nu ke safla. Oana Ma Simusla uh fahk, “El su
aksuwosyeyuk ye mutun God ke lulalfongi fah moul.”

Ma Sufal Lun Mwet Uh

18 Kasrkusrak lun God akkalemyeyuk inkusrao me, lain ma koluk ac ma sufal
nukewa lun mwet, mweyen ouiya koluk lalos lohsrala ma pwaye in tia eteyuk.
19 God El kaelos, mweyen ma mwet uh ku in etu ke God kalem na selos, mweyen
God sifacna El oru in kalem selos.
20 Finne tia ku in liyeyuk ku lun God su kawil ac elah mutal lal, a oe ke mutaweyen
orekla faclu God El akkalemye ma inge ke ma El orala. Ouinge elos tia ku in oru
kutena kas in taltal ke ma koluk lalos.
21 Elos etu God, tusruktu elos tia akfulatyal oana ma fal elos in oru, ac elos tia pac
sang kulo nu sel. A nunak lalos wangin sripa, ac lalfon, ac lohsrlana.
22 Elos fahk mu elos lalmwetmet, tusruktu elos lalfon.
23 Elos tia alu nu sin God su moul ma pahtpat, a elos alu nu sin ma lumweyukla nu
ke luman mwet, ku won, ku kosro, ku ma orakrak.
24 Ke sripen ouiya fohkfok lalos, God El lela elos in oru na lungse lalos, ac nunak
fohkfok lalos kololos in oru mwe mwekin yurin sie sin sie.
25 Elos forla liki ma pwaye ke God nu ke ma kikiap. Elos alu ac kulansupu ma God
El orala, ac tia alu nu sel su orala ma uh, su fal in kaksakinyuk nwe tok! Amen.

1:17 Hab 2:4

26 Ke sripen elos oru ma inge, God El fuhlelosla nu ke lung lun ikwa su mwe
akmwekin yoklana. Finne mutan uh, wanginla kena lalos nu ke mukul, a elos oru
ma na sufal inmasrlolos sifacna.
27 In lumah sacna, mukul uh oayapa wanginla kena lalos nu ke mutan, ac arulana
upa nunak in kosro lalos yurin mukul nu sin mukul. Elos oru mwe akmwekin yurin
sie sin sie, ouinge elos sifacna eis in elos kaiyuk ma fal nu selos ke sripen orekma
koluk lalos.
28 Ke sripen mwet uh srangesr in nunku ke etauk pwaye ke God, na pa El fuhlelana
elos in sifacna oru nunak sakirik lalos, pwanang elos oru ma na sufal elos in oru.
29 Elos sessesla ke kain koluk nukewa: nunak koluk, rapku, ac wenteisr; elos
arulana sok, akmas, anwuk, kutasrik ac sulallal. Elos mwet lesrik
30 ac kaskas in akkolukye sie sin sie. Elos srunga God, enum in kaskas, inse fulat
ac filang. Elos kinauk inkanek in alein, ac seakos papa nina.
31 Elos koflana akilen inmasrlon ma wo ac ma koluk. Elos tia liyaung wulela lalos,
ac wangin kulang ac pakoten lalos nu sin mwet.
32 Elos etu lah ma sap lun God fahk mu mwet su moulkin ouiya inge, fal elos in
misa. Tusruktu elos nuna oru na ma inge, ac elos oayapa akkeye mwet saya ma oru
ma inge.

2

Nununku Lun God

1 Ac kom, kawuk luk, ya kom nununku mwet saya? Wanginna sripa kom in
nununku mwet, finne su kom an. Mweyen ke kom nununku mwet saya u, a kom
wi pac oru ouiya ma elos oru, kom sifacna liskomla.
2 Kut etu lah God El suwohs ke El nununkalos su oru kain in ouiya inge.
3 A kom, kom wi oru kain in ouiya ma kom nununku mwet ngia kac! Ya kom nunku
mu kom ac ku in kaingkunla nununku lun God?
4 Ku sahp kom pilesru kulang lulap ac muteng ac mongfisrasr lun God! Ya kom tia
akilen lah God El kulang ke sripen El kena kolkomla nu ke auliyak?
5 Tusruktu ke sripen upa na insiom ac kom likkeke, kom sifacna akyokye kaiyuk
nu sum ke Len se God El fah akkalemye kasrkusrak ac nununku suwohs lal.
6 Tuh God El ac fah moli nu sin mwet nukewa fal nu ke orekma lalos.
7 Oasr mwet su oaru na in oru ma wo, ac elos suk ohi, wolana, ac moul kawil sin
God. Na God El ac fah sang nu selos moul ma pahtpat.
8 Ac kutu mwet uh nunku kaclos sifacna ac tia lungse ma suwohs, pwanang elos
ukwe na ma sesuwos. God El fah fahkak lupan mulat ac kasrkusrak lal nu selos su
ouinge.
9 Ac fah oasr keok ac waiok nu selos nukewa su oru ma koluk — nu sin mwet Jew
meet, ac oayapa nu sin mwet sayen mwet Jew.
10 Tusruktu God El fah sang wolana, sunak, ac misla nu selos nukewa su oru ma
wo — nu sin mwet Jew meet, ac oayapa nu sin mwet sayen mwet Jew.
11 Tuh God El tia sulosol mwet.
12 Ma Sap lal Moses finne wangin yurolos su tia mwet Jew, ke elos oru ma koluk
elos ac nuna tuhlac na. Ma Sap u ma nu sin mwet Jew, na ke mwet Jew elos oru ma
koluk, elos ac fah nununkeyuk fal nu ke Ma Sap.
13 Tuh mwet uh tia aksuwosyeyuk ye mutun God ke sripen elos lohng Ma Sap uh,
ac ke sripen elos akos ma sapkinyuk ke Ma Sap uh.
14 Ma Sap lal Moses tuh tia itukyang nu sin mwet sayen mwet Jew. Tusruktu kutena
pacl elos moul fal nu ke ma sap mweyen na elos sifacna nunkauk mu fal, na elos
akkalemye lah elos oakiya ma sap nu selos sifacna, finne wangin Ma Sap lal Moses
yurolos.

15 Ouiyen moul lalos sifacna fahkak lah ma sapkinyuk in Ma Sap u simla insialos.
Oayapa elahlos wi pac akpwayeye ma se inge, mweyen kutu pacl u nunak na lalos
akkalemye nu selos ma su wo ac ma su koluk.
16 Fal nu ke Pweng Wo su nga luti kac, ac fah ouinge ke Len se ma God El fah
nununku nunak lukma lun mwet nukewa ke Jesus Christ.

Mwet Jew Ac Ma Sap

17 A funu kom — kom sifacna fahk mu kom mwet Jew, ac kom filiya finsrak lom fin
Ma Sap, ac konkin mu oasr kupasr lom nu sin God.
18 Kom etu ma lungse lun God, ac kom lotela ke Ma Sap u in sulela ma suwohs.
19 Kom sifacna oru mu kom mwet kol nu sin mwet kun, ac kalem nu selos su muta
in lohsr.
20 Kom aketeya nu sin mwet lalfon, ac kom mwet luti nu selos su sulalkung. Kom
lulalfongi mu ke sripen Ma Sap u oasr sum, kom etu ma nukewa ac ma nukewa kom
fahk u pwayena.
21 Kom luti mwet saya — ac efu kom tia luti kom sifacna? Kom fahkak mu, "Nik
kom pisrapasr," ac kom, kom tia pisrapasr?
22 Kom fahk mu, "Nik kom kosro," ac kom, ya kom tia kosro? Kom kwase ma
sruloala. Ac kom, ya kom tia pisre ma in tempul lalos u?
23 Kom konkin mu Ma Sap lun God oasr yurum. Ac kom, ya kom tia akmwekinye
God ke kom kunausla Ma Sap lal?
24 Ma Simusla u fahk, "Mwet in mutunfacl saya elos kaskas kupatol ke Een God, ke
sripowos mwet Jew."
25 Kom fin akos Ma Sap, oasr sripen kosrala lom; tusruktu kom fin seakos Ma Sap,
wangin sripen kosrala lom.
26 Mwet pegan elos tia kosrala, tusruktu elos fin akos ma sapkinyuk ke Ma Sap, ya
God El ac tia akilenulos oana elos in mwet kosrala?
27 Ouinge mwet pegan elos ac fah nununkekowos mwet Jew, mweyen kowos
kunausla Ma Sap, finne Ma Sap u simla oasr yuruwos ac kowos kosrala. A elos akos
Ma Sap, elos ne tia kosrala in mano.
28 Na su win mwet Jew na pwaye, ma kosrala na pwaye? Tiana mwet se ma mwet
Jew ke luku, su kosrala na ke manol.
29 Mwet Jew na pwaye pa mwet Jew ke insia, su kalmeya pa mwet se su kosrala
lal oan insial. Ma inge orekma lun Ngun lun God, tia ke Ma Sap ma simla uh. Kain
mwet se inge eis kaksak sin God, ac tia sin mwet.

3

1 Na mea, oasr ma ac wo nu sin mwet Jew yohk liki mwet saya uh? Ya oasr sripen
kosrala?
2 Aok, arulana yohk na pwaye, in ouiya nukewa! Ma se meet, God El tuh sang kas
lal nu sin mwet Jew.
3 Tusruktu fuka, kutu selos fin tia oaru nu ke kas lal? Ya kalmac pa God El ac tia
pac oaru?
4 Tia ku! God El pwayena, finne mwet nukewa mwet kikiap. Oana ke Ma Simusla
fahk,
"Suwohs lom ac fah kalem ke kas lom;
Ke pacl kom orek nununku, suwohs uh ac fah ma lom."
5 Na ma koluk kut oru uh fin akkalemyela suwoswos lun God nu sin mwet uh, na
fuka? Ya kut ku in fahk mu God El tafongla ke El kai kut? (Ke nga fahk ouinge, nuna
ma na mwet uh ac siyuk.)
6 Tiana ku! God El fin sesuwos, El ac nununku faclu fuka?

3:4 Psa 51:4

7 Tusruktu fuka fin orekma sesuwos luk pa oru mwet uh in arulana akfulatye
wolana lun God, ke sripen suwoswos lal kalemla liki meet? Efu ku ngan srakna
nununkeyuk oana sie mwet koluk?
8 Na efu kut tia tari fahk mu, “Lela kut in oru ma koluk, tuh ma wo uh in sikyak”?
Pwaye lah kutu mwet uh akkolukyeyu ac fahk mu nga kaskas ouinge! Elos ac fah eis
lusla, fal nu ke ma elos oru.

Wangin Sie Mwet Suwohs

9 Na fuka, ya kut mwet Jew wo liki mwet in mutunfacl saya? Mo, kut tiana wo
lukelos! Nga akkalemye tari lah mwet Jew ac mwet saya uh tukenina muta ye ku lun
ma koluk.
10 Oana Ma Simusla uh fahk:
“Wangin sie mwet suwohs ye mutun God,
11 Wangin mwet kalem ke ma suwohs,
Wangin mwet suk God.
12 Elos nukewa forla liki God;
Elos nukewa tafongla;
Wangin sie mwet oru ma suwohs, tiana sie.
13 Kaskas kutasrik lalos kolla mwet nu ke misa;
Kikiap sulallal sroma fin lohulos,
Ac kas in aksangeng tuku liki oalulos, oana pwasin tuku liki oalin serpent;
14 Sramsram lalos sessesla ke kas in selnga na koluk.
15 Elos sa na in akkeokye ac uniya mwet;
16 Yen nukewa elos fahsr we, elos kunausla acn ac sang ongoiya nu sin mwet.
17 Elos tia etu inkanek in orek misla inmasrlon mwet,
18 Ac elos tia pac etu in sangeng sin God.”
19 Inge kut etu lah ma nukewa ma sapkinyuk in Ma Sap uh ma na nu selos su muta
ye Ma Sap, tuh in tulokinya kas in laflafu nukewa lun mwet, ac oru tuh faclu nufon
in nununkeyuk sin God.
20 Tuh wangin mwet aksuwosyeyuk ye mutun God ke sripen el akfalye Ma Sap.
Pwayena ma Ma Sap uh oru pa in akkalemye nu sin mwet uh lah elos orekma koluk.

God El Aksuwosye Kut Nu Sel Fuka

21 Na inge, God El fahkak tari nu sin mwet uh inkanek lal in aksuwosyelos ye mutal.
Tiana ma ke ma sap, finne Ma Sap lal Moses ac mwet palu elos tuh orek loh kac.
22 God El aksuwosye mwet uh nu sel ke lulalfongi lalos in Jesus Christ. El oru ouinge
nu sin mwet nukewa su lulalfongi ke Christ, mweyen yorol wangin srisri:
23 mwet nukewa orekma koluk, ac elos nukewa tia sun lupan wolana se ma God El
akoo nu selos.
24 A ke lungkulang lun God su El ase ke wangin molo, mwet nukewa aksuwosyeyuk
ye mutal ke Christ Jesus, su aksukosokyelosla.
25 Ac God El eisalang Christ, tuh ke sripen misa lal fin sakseng, mwet uh fah ku in
eis nunak munas ke ma koluk lalos ke elos lulalfongi in el. God El oru ouiya se inge
in fahkak suwoswos lal. In pacl meet ah, El tuh mongfisrasr ac sifacna sulela Elan tia
lohang nu ke ma koluk lun mwet uh.
26 A in pacl inge El lohang nu ke ma koluk lalos, in akkalemye suwoswos lal. Ouinge
El sifacna fahkulak lah El suwoswos, ac lah El aksuwosye mwet nukewa su lulalfongi
ke Jesus.
27 Na mea kut ku in konkin kac? Wangin! Ac efu? Ya kut ku in fahk mu mweyen
kut akos Ma Sap? Mo! Ma na ke sripen kut lulalfongi.
28 Tuh kut etu tari lah sie mwet el aksuwosyeyuk yurin God ke lulalfongi mukena,
ac tia ke el oru ma sapkinyuk in Ma Sap.

29 Ku mea, God El God lun mwet Jew mukena? Ya El tia God lun mwet sayen mwet
Jew an pac? Aok, El God pac lalos.
30 Oasr God sefanna, ac El ac aksuwosye mwet Jew ac oayapa mwet sayen mwet
Jew ke lulalfongi lalos.
31 Na fuka — kalmen ma inge pa ke sripen lulalfongi se inge kut ac sisla Ma Sap?
Mo, tia ouinge; a kut akkeye Ma Sap.

4

Abraham El Sie Mwe Srikasrak

1 Na mea kut ac srumun inge kacl Abraham, papa matu tumun mwet Jew uh? Mea
tuh sikyak nu sel?
2 God El fin aksuwoswosyal ke sripen orekma lal, na oasr ma el ku in konkin kac
— tusruktu tia ye mutun God.
3 Ma Simusla uh fahk, “Abraham el filiya lulalfongi lal in God ac ke sripen lulalfongi
lal, God El oakulla sie mwet suwoswos.”
4 Sie mwet su orekma el eis molin orekma lal, na moul se inge tia mwe kite se, a
molin orekma lal.
5 A mwet se su lulalfongi in God, ac tia filiya lulalfongi lal ke orekma wo lal sifacna,
pa inge mwet se su God El ku in nunak munas nu sel ke ma koluk lal, ac ke sripen
lulalfongi lal, God El oakulla sie mwet suwohs.
6 Pa inge kalmen ma David el fahk ke el kaskas ke insewowo lun mwet se su God
El oakla mu el suwohs, finne wangin ma el oru:
7 “Insewowo elos su ma koluk lalos nunak munas nu selos,
Su orekma koluk lalos tuleyukla!
8 Insewowo el su Leum El tia oakla ma koluk lal!”
9 Ya insewowo se ma David el kaskas kac inge, ma na nu sin mwet kosrala mukena?
Mo, ma pac nu selos su tia kosrala. Tuh oana ma nga fahk tari, Ma Simusla uh fahk
mu, “Abraham el filiya lulalfongi lal in God ac ke sripen lulalfongi lal, God El oakulla
sie mwet suwoswos.”
10 Ma se inge sikyak ngac? Meet liki Abraham el kosrala ku tukun el kosrala? Ma
meet, tia ma toko.
11 El tuh kosrkosrla tok, ac kosrala lal sie akul in akkalemye lah, ke sripen lulalfongi
lal, God El oakal sie mwet suwoswos meet liki el kosrala. Ke ma inge Abraham el oana
papa tumun mwet nukewa su lulalfongi in God, ac God El oakalos mwet suwoswos
ye mutal, elos finne tia kosrla.
12 El papa pac tumalos su kosrala, aok, elos su oayapa moul in lulalfongi oana papa
tumasr Abraham el moulkin meet liki el tuh kosrala.

Wuleang Lun God Ma Nu Selos Su Lulalfongi

13 Ke God El wulela nu sel Abraham ac fwilin tulik natul mu faclu ac fah ma lal, El
oru ouinge, tia mweyen Abraham el akos Ma Sap, a mweyen el lulalfongi ac el oaoala
sie mwet suwoswos ye mutun God.
14 Tuh fin ma God El wuleang kac ac itukyang na nu selos su akos Ma Sap, na ac
wangin kalmen lulalfongi lun mwet uh, ac wuleang lun God wangin sripa.
15 Seakos lun mwet nu ke Ma Sap lun God pwanang kasrkusrak lal, tusruktu yen
ma wangin ma sap we, wangin pac seakos ma sap.
16 Ke ma inge, wuleang se inge oakwuki fin lulalfongi, tuh in arulana kalem lah
wuleang se inge oanu sie mwe kite lun God su wangin molo, nu sin fwilin tulik
natul Abraham nukewa — tia nu selos mukena su akos Ma Sap, a oayapa nu selos su
lulalfongi oana Abraham. Tuh Abraham el papa tumasr nukewa in ngun;

17 oana Ma Simusla uh fahk, “Nga ac oru kom in papa tumun mutanfahl puspis.”
Ke ma inge wulela sac pwayena mweyen ma sin God me, su Abraham el lulalfongi —
God su akmoulyauk mwet misa, ac su sap lal uh oru in sikyak ma su wangin meet.
18 Abraham el sruokya lulalfongi ac finsrak lal, finne pacl ma upa na in oasr finsrak.
Pa oru el “papa tumun mutanfahl puspis.” In oana ke Ma Simusla uh fahk, “Fwilin
tulik nutum ac fah pus oana itu uh.”
19 In pacl sac Abraham el apkuran in sun yac siofok, ac lulalfongi lal tiana munasla,
el finne nunku ke manol lah apkuran in misa, ku kacl Sarah lah el kofla orek tulik.
20 Lulalfongi lal tiana wanginla, ac el tiana alolo ke wulela lun God nu sel. Lulalfongi
lal akkeyal, ac el kaksakin God.
21 El etu na pwaye lah God El ku in oru ma El wulela kac.
22 Pa oru, ke sripen lulalfongi lal Abraham, “God El oakulla sie mwet suwoswos.”
23 Kas inge “God El oakulla sie mwet suwoswos” tia simla kacl Abraham mukena.
24 Simla pac kacsr, su ac fah oaoala mwet suwoswos ke sripen kut lulalfongi in God
su akmoulyalak Jesus Leum lasr liki misa.
25 God El eisalang Jesus nu ke misa ke sripen ma koluk lasr, ac El akmoulyalak tuh
Elan aksuwosye kut ye mutal sifacna.

5

Suwohs Ye Mutun God

1 Inge, ke kut aksuwosyeyukla tari yurin God ke sripen lulalfongi lasr, oasr misla
lasr yurin God ke Leum lasr Jesus Christ.
2 Ke sripen lulalfongi lasr in Christ, el pwenkutme in pulakin lungkulang lun God,
su kut moul kac in pacl inge. Ouinge kut arulana engan mweyen oasr finsrak lasr lah
kut ac fah ipeis ke wolana lun God!
3 Kut oayapa engan ke mwe keok nu sesr, mweyen kut etu lah mwe keok uh orala
muteng,
4 ac ke sripen muteng lasr God El insewowo sesr, ac insewowo lal kacsr ase finsrak
lasr.
5 Finsrak se inge ac tia aktoasrye kut, tuh God El ase lungse lal nu in kut ke Ngun
Mutal, su mwe kite lal nu sesr.
6 Tuh ke pacl se kut srakna munas, Christ El misa kacsr su mwet koluk, ke pacl ma
God El pakiya.
7 Ma na upa se sie mwet in misa ke sie mwet suwoswos. Tuh sahp ac oasr mwet
lungse in misa ke sie mwet wo.
8 Tusruktu God El akkalemye lupan lungse lal nu sesrmweyen ke pacl se kut srakna
mwet koluk, Christ el misa kacsr.
9 Ke sripen misa lal fin sakseng, inge kut aksuwosyeyukla yurin God; na arulana
kalem pac lah el ac fah molikutla liki kasrkusrak lun God!
10 Tuh meet kut mwet lokoalok lun God, tusruktu El orala kut in mwet kawuk lal
ke misa lun Wen natul. Inge ke kut mwet kawuk lun God uh, arulana kalem lah kut
ac fah moliyukla ke sripen moul lun Christ!
11 Ac tia ma inge mukenakut insewowo pac ke sripen ma God El oru nu sesr in
Jesus Christ Leum lasr, su orala tuh kut in mwet kawuk lun God.

Adam Ac Christ

12 Ma koluk tuku nu faclu ke mwet se, ac ma koluk lal use pac misa. Ke sripa se
inge, misa ma nu sin mwet nukewa, mweyen mwet nukewa orekma koluk.
13 Tuh oasr ma koluk faclu meet liki God El sang Ma Sap nu sel Moses; tusruktu
yen wangin ma sap we, wangin akilenyen ma koluk we.

4:17 Gen 17:5

14 In pacl lal Adam me nu ke pacl lal Moses, misa el leum fin mwet nukewa, ac
faclos pac su tia orekma koluk in ouiya se ma Adam el oru ke el seakos sap lun God.
Adam el mwe lemlem nu ke sie su ac fah tuku.
15 Tusruktu mwet luo inge tia oana sie, mweyen mwe kite kulang lun God tia oana
ma koluk lal Adam. Pwaye lah mwet puspis misa ke sripen ma koluk lun mwet sac.
Tusruktu lungkulang lun God arulana yohk liki, oayapa luman mwe kite ke kulang
lal su ma nu sin mwet puspis, ma ke sripen lungkulang lun mwet se, su Jesus Christ.
16 Oayapa oasr ekla inmasrlon mwe sang lun God ac ma koluk lun sie mwet. Tukun
ma koluk sac, nununku tuku ac fahk “Oasr mwatal.” A tukun ma koluk puspis orekla,
mwe kite ke kulang lun God fahk “Wangin mwatalos!”
17 Pwaye lah ke sripen ma koluk lun sie mwet, misa leum fin mwet uh. Na faska
lupan kutangla lun mwet su God El sang mwe kite kulang ac suwohs lal nu selos ke
sripen mwet se ngia, Jesus Christ!
18 Ouinge, ke ma koluk sefanna tuh sang lusla nu sin mwet uh nukewa, in ouiya
sacna orekma in aksuwos sefanna tuh aksukosokye mwet uh nukewa, ac sang moul
nu selos.
19 Na oana ke mwet nukewa elos mwet koluk ke sripen seakos lun mwet sefanna,
in ouiya sacna, mwet nukewa ku in aksuwosyeyuk ye mutun God ke sripen akos lun
mwet se, Jesus Christ.
20 Ma Sap uh ituku in pwanang orekma koluk in yokelik; tusruktu yen ma koluk
uh yokelik we, lungkulang lun God yokelik liki.
21 Ouinge, in oana ke ma koluk uh leumi mwet uh ke misa, in ouiya sac pacna,
lungkulang lun God leumi kut ke El aksuwosye kut ye mutal, ac pwen kut nu ke moul
ma pahtpat ke sripen Jesus Christ, Leum lasr.

6

Misa Nu Ke Ma Koluk, Ac Moul In Ma Sefanna Yurin Christ

1 Na mea kut ac fahk? Ya kut ac oru na ma koluk tuh lungkulang lun God fah
yokelik?
2 Mo, in tia ouinge! Kut misa tari nu ke ma koluk — na fuka tuh kut in srakna
moulkin ma koluk?
3 Tuh kowos tia etu lah ke kut baptaisla in ma sefannala yurin Christ Jesus, kut
oayapa baptaisla in ma sefannala yorol ke misa lal.
4 Ke kut baptaisla, kut welul pukpuki ac welul misa, tuh in oana ke akmoulyeyukyak
el liki misa ke ku wolana lun Papa, kut fah oayapa ku in moulkin sie moul sasu.
5 Tuh ke sripen kut ma sefannala yorol ke kut welul in misa lal, in ouiya sacna kut
ac fah akmoulyeyukyak oana el nu ke moul.
6 Ac kut etu lah moul matu lasr wi Christ anwuki fin sakseng, tuh God Elan kunausla
kena lasr nu ke ma koluk, na kut fah tia sifilpa mwet kohs nu ke ma koluk.
7 Tuh ke pacl se sie mwet el misa, el aksukosokyeyukla liki ku lun ma koluk.
8 Ke kut misa tari yurin Christ, kut lulalfongi lah kut fah oayapa moul yorol.
9 Tuh kut etu tuh Christ el akmoulyeyukyak liki misa, ac el ac fah tia sifil misa,
mweyen el tia sifil muta ye ku lun misa.
10 Ouinge, ke el misa el kunausla ku lun ma koluk ke pacl sefanna, su ma na nwe
tok. Ac moul su el moul kac inge, el moul in sie sin sie yurin God.
11 In lumah sacna, kowos in sifacna lumwekowos oana mwet misa nu ke ma koluk,
a kowos moul in sie sin sie yurin God ke Christ Jesus.
12 Ma koluk in tia sifil leumi monuwos, su ma ac kulawi, ac kowos in tia sifil akos
kena lun monuwos.

13 Ac kowos in tia pac sang kutena lahn monuwos nu ke ma koluk, in orekmakinyuk
nu ke sripa koluk. A kowos in eiskowosyang sifacna nu sin God, oana elos su utuku
liki misa nu ke moul, ac eiskowosyang fon nu sel in orekmakinyuk nu ke sripa suwohs.
14 Ma koluk in tia leumi kowos; tuh kowos tia moul ye ma sap a ye lungkulang lun
God.

Mwet Kohs Nu Ke Suwoswos

15 Na mea? Ya kut ac oru ma koluk, mweyen kut tia muta ye Ma Sap a ye kulang
lun God? Mo, ac tia ouinge!
16 Kowos etu na lah ke pacl se kowos eiskowosyang sifacna oana mwet kohs in akos
sie mwet, kowos mwet kohs nu sin leum sac su kowos akos uh. Kowos fin mwet kohs
lun ma koluk, kowos ac misa. Ku kowos fin mwet kohs nu sin God ac aksol, na El ac
fah aksuwosye kowos ye mutal.
17 Tusruktu kulo nu sin God! Tuh meet, kowos mwet kohs nu ke ma koluk, a inge
kowos akos ma pwaye ma lutiyuk kowos kac ke insiowos nufon.
18 Kowos tuh tuleyukla liki ku lun ma koluk, ac kowos mwet kohs lac nu ke ma
suwoswos.
19 (Ke sripen srikla kalem lowos, nga ac orekmakin kas ma kowos pahla in lohng.)
In pacl meet ah kowos sifacna eiskowosyang nufon oana mwet kohs nu ke lumah
fohkfok ac ma koluk, su ma nu ke sripa koluk. In lumah sacna, kowos enenu in
eiskowosyang nufon oana mwet kohs nu ke suwoswos, su ma nu ke sripa mutal.
20 Ke pacl se kowos tuh mwet kohs nu ke ma koluk, kowos tuh sukosok liki ma
suwoswos.
21 Ma wo fuka kowos tuh eis ke kowos oru ma kowos mwekin kac inge? Saflaiyen
ma ingan: misa!
22 Tusruktu inge kowos sukosokla liki ma koluk, ac kowos mwet kohs nu sin God.
Ma wo kowos ac eis pa sie moul su kisakinyukyang nufon nu sin God, ac saflaiya:
moul ma pahtpat.
23 Tuh molin ma koluk pa misa; a mwe kite lun God pa moul ma pahtpat yurin
Christ Jesus Leum lasr.

7

Sie Srikasrak Ke Marut

1 Mwet lili ac lulu, kowos ac kalem ke ma nga akola in fahk uh, mweyen kowos
nukewa etu ke ma sap. Ma sap uh leum fin mwet uh ke lusen na pacl elos moul.
2 Fin pa sie mutan payuk, el kapiri nu sin mukul tumal ke lusen na moul lun mukul
tumal. Tusruktu mukul sac fin misa, na mutan kial el sukosokla liki ma sap su sruokol
nu sin mukul tumal.
3 Ke ma inge, mutan sac fin muta pac yurin sie mukul ke pacl se mukul tumal el
srakna moul, el ac fah pangpang sie mutan kosro. Tusruk, mukul tumal ah fin misa,
mutan sac sukosokla liki ma sap ma sruokol, ac el tia orek kosro el fin payukyak sin
sie pac mukul.
4 Ac oapana inge nu suwos, mwet lili ac lulu. Kut fin nunku nu ke Ma Sap,
kowos misa tari, mweyen kowos lahn monin Christ; ac inge kowos ma lal su
akmoulyeyukyak liki misa, tuh moul lasr ac orekma lasr in oasr sripa nu sin God.
5 Tuh ke kut moul fal nu ke moul in ikwa, Ma Sap uh pirakak lung koluk in kut ac
ma inge orekma in manosr, pwanang ma nukewa kut oru uh pwenkutla nu ke misa.
6 Tusruktu inge, kut sukosokla liki Ma Sap, mweyen kut misa nu ke ma se ma tuh
sruok kut oana mwet kapir. Kut tia sifilpa kulansap in ouiya matu lun sie ma sap
simla, a in ouiya sasu lun Ngun Mutal.

Ma Sap Ac Ma Koluk

7 Na mea, kut ac fahk mu Ma Sap uh koluk? Mo, tia ouinge! Tusruktu pwaye lah
Ma Sap pa oru nga etu lah mea ma koluk uh. Ma Sap funu tia fahk, “Nik kom rapku,”
nga lukun tia etu ngan rapku.
8 Tusruktu ke sripen ma sap sacn, ma koluk uh konauk inkanek wo lal in pirikyu
nu ke kain in mwel koluk puspis. Fin wangin Ma Sap, na ma koluk el ma misa se.
9 Nga sifacna, nga tuh moul sayen ma sap meet, a ke Ma Sap tuku, ma koluk uh
moulyak,
10 ac nga misa. Na ma sap se su ituku in mwe moul nu sik, tuh ekla mwe misa.
11 Ma koluk konauk pacl wo lal, ac el orekmakin ma sap sac in kiapweyula ac
uniyuwi.
12 Ke ma inge, Ma Sap uh mutal, ac ma sapkinyuk nukewa loac mutal, suwohs, ac
wo.
13 Na mea, pwaye lah ma wo uh pa oru nga misa? Mo! Ma koluk pa oru! Ma koluk
el orekmakin sie ma wo in ase misa nu sik, in akkalemye lupan koluk la. Ouinge,
ke sripen ma oakwuk in Ma Sap, ma koluk el sifacna akkalemye lah arulana yohk
kolukiya.

Kain In Ku Luo Alein In Sie Mwet

14 Kut etu lah Ma Sap uh ma lun ngun; a nga sie mwet moul in ikwa, kukakinyukla
oana sie mwet kohs nu ke ma koluk.
15 Nga tia kalem ke ma nga oru; mweyen nga tia oru ma nga lungse, a nga oru ma
nga srunga.
16 Ke sripen nga oru ma nga tia lungse oru, ma se inge fahkak lah Ma Sap uh
suwohs.
17 Ouinge tia nga pa oru ma inge; a ma koluk su oan in nga.
18 Nga etu lah wangin ma wo in nga — aok, in moul in ikwa luk. Mweyen nga finne
ke oru wo, nga tia ku in oru.
19 Nga tia oru ma wo ma nga lungse oru; a nga oru ma sufal su nga tia lungse oru.
20 Nga fin oru ma nga tia lungse oru, kalmac pa tia nga pa oru; a ma koluk su oan
in nga pa oru.
21 Ke ma inge nga konauk lah ma sap se inge pa orekma in nga; ke pacl nga lungse
oru ma wo, ma koluk mukena pa nga sulela in oru uh.
22 Insiuk engankin ma sap lun God.
23 Tusruktu nga liye siena kain ma sap pa orekma in monuk — sie ma sap su lain
ma sap su nunak luk uh akkeye. El oru nga mwet kapir nu ke ma sap lun ma koluk
su orekma in monuk.
24 Nga supwarla na pwaye! Su ac fah moliyula liki mano se inge, ma pwenyula nu
ke misa?
25 Nga kulo nu sin God, su moliyula ke Leum lasr Jesus Christ!
Pa inge ouiyuk: in ku luk sifacna nga kulansupu ma sap lun God ke nunak luk
mukena, ac moul in ikwa luk pa kulansupu ma sap lun ma koluk.

8

Moul In Ngun

1 Inge wangin lusla nu selos su moul in ma sefanna yurin Christ Jesus.
2 Tuh ma sap lun Ngun, su ase nu sesr moul pwaye ke kut ma sefanna yurin Christ
Jesus, aksukosokyeyu liki ma sap lun ma koluk ac misa.
3 Ma su Ma Sap uh tia ku in oru ke sripen munas lun mwet, God El orala. El lain ma
koluk lun moul in mwet ke El supwama Wen natul, su tuku in lumasr mwet koluk,
in lusla ma koluk.
4 God El oru ouinge tuh ma suwohs su sapkinyuk ke Ma Sap fah ku in arulana
akpwayeyuk in kut su moul fal nu ke Ngun lal, ac tia nu ke ma lungse lun ikwa.

5 Elos su moulkin moul in ikwa, nunak lalos sukna ma lun ikwa. Elos su moulkin
moul in Ngun, nunak lalos suk ma lungse lun Ngun.
6 Elos su nunkalana ke ma lungse lun ikwa elos fah misa; a elos su nunkalana ke
ma Ngun lun God uh lungse, elos fah eis moul pwaye ac misla.
7 Ouinge mwet se su moul in ikwa uh leum facl, el lain God, mweyen el tia akos Ma
Sap lun God; aok, el koflana akos.
8 Elos su akos lungse lun ikwalos koflana akinsewowoye God.
9 Tusruktu kowos tia moul fal nu ke ma lungse lun ikwa, a kowos moul fal nu ke
ma lungse lun Ngun — fin pwaye lah Ngun lun God oan in kowos. Kutena mwet su
Ngun lun Christ wangin yoro, el tia ma lal.
10 Tusruktu Christ el fin muta in kowos, Ngun el mwe moul nu suwos, mweyen
aksuwosyeyuk kowos tari ye mutun God, monuwos finne ac misa ke sripen ma koluk.
11 Ngun lun God su akmoulyelak Jesus liki misa fin muta in kowos, na El su
akmoulyelak Christ fah oayapa asot moul nu ke mano sukawil lowos, ke Ngun lal
oan in kowos.
12 Ke ma inge, mwet wiuk in lulalfongi, oasr ma se kut enenu in oru, pa kut in tia
moulkin ma lungse lun ikwa.
13 Mweyen kowos fin moulkin lungse lun ikwa, kowos ac misa; a kowos fin uniya
orekma koluk lowos ke ku lun Ngun, kowos fah moul.
14 Elos su kolyuk sin Ngun lun God elos ma nutin God.
15 Mweyen Ngun se su God El asot nu suwos el tia akkohsye kowos ku aksangengye
kowos; a Ngun sac oru tuh kowos in ma nutin God, ac ke ku lun Ngun kut ku in pang
nu sin God ac fahk, “Papa! Papa!”
16 Ngun lun God sifacna kupasrme nu ke ngunasr, in akkalemye lah kut tulik nutin
God.
17 Ac ke kut ma natul, mwe insewowo su El akoela nu sin mwet lal ac fah ma lasr,
ac kut fah oayapa ipeis yurin Christ ke ma God El akoo nu sel; tuh kut fin wi Christ
keok, kut fah oayapa welul in wolana lal.

Wolana Ke Pacl Fahsru

18 Nga lulalfongi mu ma kut keok kac in pacl se inge tiana ku in lumweyuk nu ke
wolana su God El ac fah akkalemye nu sesr.
19 Ma orekla nukewa tawi ac salka in liye ke God El ac akkalemye lah su tulik natul.
20 Tuh ma orekla nukewa mutawauk in wanginla sripa, tia ke lungse lalos sifacna,
a ke lungse lun God. Tusruktu oasr na mwe finsrak se inge:
21 lah sie len, ma orekla nukewa ac fah aksukosokyeyukla liki ma su ac kulawi, ac
ipeis ke sukosok wolana lun tulik nutin God.
22 Tuh kut etu lah oemeet me nwe inge, ma orekla nukewa sao ke ngal, oana ngal
lun sie mutan su akola in isus.
23 Tusruktu tia ma orekla mukena pa sao — kut su oasr Ngun lun God yorosr, oana
mwe kite se meet lal nu sesr, kut oayapa sao in kut sifacna ke kut tupan tuh God Elan
oru kut in ma natul, ac aksukosokyela manosr nufon.
24 Tuh finsrak lasr uh pa molikutla. Na kut fin liye ma kut finsrak nu kac, na tia
finsrak se pa inge, mweyen su ac finsrak nu ke ma su el liye tari?
25 A kut fin finsrak nu ke ma su kut tia liye, kut ac mongfisrasr in tupan.
26 Oayapa, Ngun el tuku in kasrekut in munas lasr. Tuh kut tia etu lah kut ac pre
fuka; Ngun El sifacna kwafe sin God kacsr ke pusren sasao ma wangin kas fal nu kac.
27 Ac God, su liye insien mwet uh, El etu nunak lun Ngun, mweyen Ngun el kwafe
sin God ke mwet lal, fal nu ke lungse lal.
28 Kut etu tuh in ma nukewa, God El oru tuh in oasr wo tuku kac nu selos su lungse
El, aok elos su El pangon fal nu ke sripa lal.

29 Elos su God El sulela tari El oayapa srelosla tuh elos in oana Wen natul, tuh Wen
el fah wounse inmasrlon mwet puspis wial.
30 Ouinge elos su God El srela, El pangon; ac elos su El pangon, El aksuwosyelos ye
mutal, ac El sang wolana lal nu selos.

Lungse Lun God In Christ Jesus

31 Kut fin nunku ke ma inge nukewa, mea kut ku in fahk? God El fin wi kut, su ku
in lain kut?
32 Finne God, El tia sruokya Wen natul sifacna, a El kisakunul kacsr nukewa! El ase
Wen natul nu sesr — ya El fah tia oayapa insewowo in ase nu sesr ma nukewa?
33 Su fah lusla mwet sulosolla lun God? God El sifacna fahkulosyak mu wangin
mwatalos!
34 Na fin ouingan, su fah luselosla? Tia Christ Jesus, su misa, ku wo in fahk mu el
su akmoulyeyukyak liki misa, ac inge el muta lapo layot sin God ac kwafe kacsr nu
sin God!
35 Na su ku in srikutla liki lungse lun Christ? Ya mwe lokoalok, ku keok, ku kalya,
ku masrinsral, ku sukasrup, ku mwe sensen, ku misa?
36 Tuh oana Ma Simusla uh fahk,
"Ke sripom kut lemla nu ke misa in pacl nukewa;
Kut oana sheep su kokola in anwuki."
37 Mo, in ma inge nukewa yohk kutangla lasr in el su lungse kut!
38 Tuh nga etu na pwaye lah wangin ma ku in srikutla liki lungse lal: tia misa ku
moul, tia lipufan ku kutena ku inkusrao, tia ma oasr inge ku ma ac fah tuku,
39 tia ma oan lucng liki faclu, ku ma oan ten liki faclu — wangin sin ma orekla nukewa
su ac fah ku in srikutla liki lungse lun God, su ma lasr ke Christ Jesus Leum lasr.

9

God Ac Mwet Sulela Lal

1 Nga kaskas pwayena. Nga ma lun Christ, ac nga tia kikiap. Nunak lun insiuk, su
kolyuk sin Ngun Mutal, akpwayeye nu sik lah nga tia kikiap
2 ke nga fahk lah nga arulana asor yohk, ac keok lun insiuk tia ku in wanginla
3 ke sripen mwet srahk sifacna, mwet Jew! Ke sripalos nga kena tuh ngan sifacna
eisyuyang nu ye selnga lun God ac sriyukla liki Christ, fin ac tuh ku in kasrelos.
4 Elos mwet sulosolla lun God; El oru tuh elos in ma natul ac sang wolana lal nu
selos; El oakiya wulela saok lal yorolos ac sang nu selos Ma Sap; alu pwaye oasr selos;
elos eis wuleang puspis sin God;
5 elos tuku ke fwilin tulik nutin papa matu pwengpeng lun mwet Israel; ac Christ,
ke el moul in luman mwet, el ma pac wialos. Lela God, su Leum fin ma nukewa, in
kaksakinyuk nwe tok! Amen.
6 Nga tia fahk mu wuleang lun God tia akpwayeyuk; mweyen tia mwet Israel
nukewa elos mwet sulosolla lun God.
7 Tia pac fwilin tulik nukewa natul Abraham pa tulik nutin God. Tuh God El fahk
nu sel Abraham, "Isaac pa ac sot fwilin tulik nutum ma nga wuleot nu sum."
8 Kalmen ma se inge pa tulik ma isus ke ouiya lun mwet, elos tia pangpang tulik
nutin God; a tulik ma isusla ke sripen wuleang lun God, elos inge pa fwilin tulik na
pwaye natul.
9 Mweyen wuleang lun God tuh orekla ke kas inge: "Ke pacl fal nga fah foloko, ac
Sarah el fah oswela sie wen."
10 Ac tia ma inge mukena. Tuh wen luo natul Rebecca eltal papa sefanna, su Isaac,
papa matu tumasr.

9:9 Gen 18:10

11 Meet liki eltal isusla ku oru kutena ma wo ku koluk, God El oru sulela lal sifacna
ac akkalemye lah siena sin tulik luo ah pa ac akfalye sripa lal.
12 Ouinge El fahk nu sel Rebecca mu, “El su matu fah kulansupu el su fusr.” Na pa
kalem lah sulela se inge orekla fal nu ke pang lun God, ac tia ke sripen kutena ma
eltal oru.
13 Oana Ma Simusla uh fahk, “Nga tuh lungse Jacob, a nga tia lungse Esau.”
14 Na mea, kut ac fahk mu God El sesuwos? Mo, tiana ku.
15 Tuh El fahk nu sel Moses, “Nga fah kulang nu sin kutena su nga lungse kulang
nu se; nga fah pakoten nu sin kutena su nga lungse pakomuta.”
16 Ke ma inge, ma nukewa orek fal nu ke kulang lun God, ac tia ke lungse ac orekma
lun mwet.
17 Tuh Ma Simusla fahk nu sin tokosra lun acn Egypt, “Nga orekom in tokosra tuh
nga fah orekmakin kom in akkalemye ku luk, ac tuh pweng keik fah sulkakinyukelik
fin faclu nufon.”
18 Ouinge, God El fin lungse kulang nu sin sie mwet, na El oru oana lungse lal, ac
El fin lungse akupaye insien sie mwet, na El oru oapana.

Kasrkusrak Ac Kulang Lun God

19 Sahp sie suwos ac siyuk sik, “Fin ouinge, na efu ku God Elan nununku mwet uh
ke ma koluk lalos? Mea, oasr mwet ku in lain lungse lun God?”
20 Na su kom an, mwet kawuk luk, tuh kom in kaskas lain God? Sie ahlu orekla
ke fohk kle tia ku in kusen siyuk nu sin mwet se ma oralla, “Efu ku kom oreyula in
lumah se inge?”
21 Tuh mwet se ma orala ahlu sac, oasr suwohs lal in orekmakin kle sac oana lemlem
lal, ac in oru ahlu luo ke srukwal in kle sefanna — sie ma nu ke len lulap mukena,
ac sie ma in orekmakinyuk len nukewa.
22 In ouiya se pacna inge, God El tuh lungse akkalemye mulat lal, ac oru tuh ku lal
in eteyuk. Tusruktu El arulana mongfisrasr in mutangalos su sripauk kasrkusrak lal,
su El akola in kunauselosla.
23 Ac El oayapa lungse akkalemye kasrpen wolana lal, su El ase nu sesr su El
pakomuta. Aok, El nuna akola meet tuh kut in eis wolana lal.
24 Na kut pa mwet su El pangon uh, tia inmasrlon mwet Jew mukena a oayapa
inmasrlon mwet sayen mwet Jew.
25 Pa inge ma El fahk in book lal Hosea:
“Mwet su tia ma luk meet,
Nga fah pangon ‘Mwet Luk.’
Mutanfahl ma nga tia lungse meet,
Nga fah pangon ‘Mwet Kulo Luk.’
26 Ac in acn se na ma fwackyang nu selos, ‘Kowos tia mwet luk,’
Elos ac fah pangpang wen nutin God moul.”
27 Ac Isaiah el fahkak ke mwet Israel mu: “Pisen mwet Israel finne arulana pukanten
oana puk weacn uh, tusruktu mwet pu na selos ac fah moulla;
28 tuh Leum El fah sa in wotela nununku lal ke faclu nufon.”
29 Ac oana ke Isaiah el tuh fahk meet, “Leum God Kulana El funu tia filiya kutu sin
mwet ke fwilin tulik natusr in moul na, kut lukun kunausyukla oana acn Sodom, ku
oana acn Gomorrah.”

Pweng Wo Ma Pac Nu Sin Mwet Israel

30 Na mea kut fah fahk? Mwet sayen mwet Jew, su tia srike elos in suwohs yurin
God, aksuwosyeyuk elos ke sripen lulalfongi lalos;

9:12 Gen 25:23 **9:13** Mal 1:2–3 **9:17** Exo 9:16

31 a mwet sulosolla lun God, su tuh suk sie ma sap in aksuwosyalos yurin God, elos
tiana konauk.
32 Ac efu ku ouinge? Mweyen elos nunku mu elos ac moulla ke sripen orekma lalos,
ac tia ke sripen lulalfongi. Ke ma inge elos ikori fin "eot in tukulkul"
33 su Ma Simusla kaskaskin:
"Liye, Nga likiya in Zion sie eot
Su fah oru mwet in tukulkul,
Sie eot su fah oru elos ikori.
Tusruktu elos su lulalfongi in el fah tiana toasrla."

10

1 Mwet lili ac lulu luk, ke insiuk nufon, nga kena ma lulap tuh mwet srahk fah ku
in eis molela sin God! Ac nga arulana pre nu sin God kaclos!
2 Nga ku in fahk lah elos arulana sang insialos nu sin God; tusruktu moniyuk lalos
tia oakwuk ke etauk pwaye.
3 Elos tia etu ouiya ma God El aksuwosye mwet uh nu sel kac, a elos srike in oakiya
ouiya lalos sifacna. Ouinge elos tia eisalosyang nu ke inkanek ma God El orekmakin
in aksuwosye mwet uh nu ye mutal.
4 Tuh Christ el aksafyela ku lun Ma Sap, ouinge mwet nukewa su lulalfongi elos
aksuwosyeyukla ye mutun God.

Molela Ma Nu Sin Mwet Nukewa

5 Moses el simusla kas inge ke ma mwet uh enenu in oru tuh elos in suwohs ye
mutun God. El fahk mu, "Kutena mwet su akos ma sapkinyuk in Ma Sap fah moul."
6 Tusruktu, pa inge ma simla in Ma Simusla ke ouiyen aksuwosyeyukla ke sripen
lulalfongi: "Kom fah tia siyuk sum sifacna, Su fah utyak nu in kusrao?" (su kalmac
pa siyuk tuh Christ elan oatui).
7 "Kom fah tia pac siyuk, Su fah oatula nu yen laollana ye faclu?" (su kalmac pa in
usalak Christ liki misa).
8 Na pa inge ma fwack uh: "Mwe fahkak lun God apkuran nu sum, in oalum ac oan
insiom" — aok, pa inge kas ke lulalfongi ma kut luti kac uh.
9 Kom fin fahkak lemtulauk lah Jesus el Leum, ac lulalfongi ku lah God El
akmoulyalak liki misa, kom ac fah moulla.
10 Tuh ke lulalfongi lasr kut aksuwosyeyuk yurin God, ac kut eis moul ke sripen
fahkak lasr.
11 Ma Simusla uh fahk mu, "El su lulalfongi in el, fah tiana toasrla."
12 Kas inge ma nu sin mwet nukewa, mweyen wangin ekla inmasrlon mwet Jew
ac mwet sayen mwet Jew. God sefanna El Leum lun mwet nukewa, ac El arulana
akinsewowoyalos nukewa su pre nu sel.
13 Oana Ma Simusla uh fahk, "Elos nukewa su pang nu sin Leum fah moliyukla."
14 Tusruktu elos ac pang nu sel fuka elos fin tia lulalfongi in el? Ac elos ac lulalfongel
fuka elos fin tia lohng mwe luti kacl? Ac elos ac lohng mwe luti fuka fin wangin mwet
fahkak nu selos?
15 Ac mwe fahkak ac sulkakinyuk fuka fin tia supweyukla mwet in sulkakin? Oana
na ke Ma Simusla uh fahk, "Fuka woiyen tuku lun mwet su us pweng wo uh?"
16 Tusruktu tia mwet nukewa eis Pweng Wo. Isaiah sifacna el fahk, "Leum, su
lulalfongi mwe fahkak lasr uh?"
17 Ke ma inge, mwet uh elos lulalfongi ke elos lohng mwe fahkak, ac mwe fahkak
uh pa kas in luti ke Christ.
18 Inge nga siyuk: Ya pwaye lah elos tiana lohng kas ma fwackyak ah? Aok, elos
lohng — tuh oana Ma Simusla fahk:

10:15 Isa 52:7

“Pusralos fahsrelik nu fin faclu nufon;
Kas lalos sun saflaiyen faclu.”
19 Nga sifilpa siyuk: Ku mwet Israel elos tia kalem? Mwet se oemeet in topuk pa
Moses sifacna, su fahk:
“Nga fah orekmakin sie mutunfacl lusrongten
In oru mwet luk in sok;
Ac ke sie mutunfacl lalfon
Nga fah oru mwet luk in kasrkusrak.”
20 Ac Isaiah el arulana pulaik ke el fahk mu,
“Elos su tia sukyu elos koneyuyak;
Nga sikyang nu selos su tia siyuk keik.”
21 A funu ke mwet Israel, Isaiah el fahk, “Nga asroela pouk len fon in paing mwet su
likkeke ac seakos.”

11

Pakoten Lun God Nu Sin Mwet Israel

1 Na nga siyuk: Ya God El sisla mwet lal sifacna? Mo, tia ku in ouingan! Nga sifacna
nga sie mwet Israel, sie mwet in fwilin tulik natul Abraham, ac sie sin mwet in sruf
lal Benjamin.
2 God El tiana sisla mwet lal, su El nuna sulela ke mutawauk ah me. Kowos etu kas
in Ma Simusla ma fahk ke Elijah el kwafe sin God lain mwet Israel.
3 El fahk, “Leum, elos onela mwet palu lom nukewa ac kunausla loang lom; nga
mukena pa lula sin mwet palu uh, ac elos suk pac in uniyuwi.”
4 Na mea top lun God nu sel? God El fahk, “Nga filiya nu sik sifacna mwet itkosr
tausin su tia alu nu sin Baal, sie god sutuu.”
5 Nuna lumah sacna nwe inge: oasr pisa na pu se lula selos su God El sulela ke
sripen lungkulang lal.
6 Sulela lal uh ma na ke kulang lal, ac tia ke ma elos orala. Tuh sulela lun God fin
ma ke sripen ma mwet uh oru, na wangin kalmen kulang lal.
7 Na mea? Mwet Israel tia konauk ma elos suk. A mwet na pu selos su God El sulela
pa konauk; mwet saya ah tia lungse lohng pang lun God.
8 Oana ke Ma Simusla uh fahk, “God El oru elos in folosuwosla — elos nikanulosla
ac wangin ma elos pula; nwe misenge elos tia ku in liye ku lohng.”
9 Ac David el fahk,
“Finsrak in sruoh elos, ku srifusryuki elos ke kufwa lalos;
Finsrak elos in ikori; lela elos in akkeokyeyuk!
10 Lela mutalos in lohsrla tuh elos in koflana liye,
Ac fintokolos in foingyak pacl nukewa.”
11 Na nga siyuk: Ke mwet Jew elos tukulkul, ya elos ikori ac koflana sifil tuyak? Mo!
Ke sripen elos oru ma koluk, pwanang molela tuku nu sin mwet sayen mwet Jew, tuh
in oru mwet Jew in sok selos.
12 Ma koluk lun mwet Jew uh pwanang insewowo lulap nu sin faclu, ac sukasrup
in ngun lalos use insewowo lulap nu sin mwet sayen mwet Jew. Na ac lupa kac
insewowo ac fah tuku ke pacl se mwet Jew nukewa weang!

Molela Nu Sin Mwet Sayen Mwet Jew

13 Inge nga kaskas nu suwos, mwet sayen mwet Jew: Ke lusen pacl nga sie mwet sap
nu sin mwet sayen mwet Jew, nga kulo nu sin God ke orekma se inge su El kuneyuwi
nu kac.
14 Sahp nga ac ku in oru mwet srahk sifacna in sok, na ke sripuk God El ac molelosla.

15 Tuh ke pacl God El ngetla liki mwet Jew, mutanfahl saya uh elos iweyukla nu sin
God. Na ac fuka, ke pacl se mwet Jew elos ac sifil folokinyukme uh? Ac fah oana sie
mwet misa su sifil moulyak!
16 Ipin bread se oemeet uh fin itukyang nu sin God, na lof nufon soko ac ma pac
lal; ac okan sak soko fin itukyang nu sin God, lesak kac uh ac ma pac lal.
17 Kipatla kutu lesak ke soko sak olive, na lesak se ke sak olive wet soko kupasryang
in aolla. Kowos oana lesak ke sak olive wet uh; ac inge kowos ipeis ke moul lun sak
olive sacnsan soko ah.
18 Ke ma inge, kowos tia enenu in kwase mwet su oana lesak uh kipatla. Efu ku
kowos in konkin, ke lesak se na pa kowos. Kowos tia akkeye oka uh, a oka uh akkeye
kowos.
19 Na sahp sie suwos ac fahk, “Aok, lesak uh kipatla in sakunla acn sik.”
20 Pwaye. Lesak uh kipatla ke sripen elos tiana lulalfongi, ac kowos kupasryang ke
sripen kowos lulalfongi. Tusruktu nik kowos fulatak insiowos kac; a kowos in sensen.
21 God El fin tia molela mwet Jew, su oana lesak na pwaye ke sak soko ah; ya kowos
nunku mu El ac molikowosla?
22 Inge kut ku in liye luman kulang ac luman upa lun God. El upa nu selos su oru
ma koluk, tusruktu El kulang nu suwos — kowos fin mutana ye kulang lal. A kowos
fin tia, kowos ac fah kipatla pac.
23 Ac mwet Jew fin sisla selulalfongi lalos, elos ac fah folokinyukyang nu yen elos
muta we meet; mweyen God El ku in oru ouinge.
24 Kowos mwet sayen mwet Jew, kowos oana luman sie lesak ke sak olive wet ma
kipatla, na itukyang kowos nu ke soko sak olive sacnsan. Mwet Jew uh elos oana sak
sacnsan soko ah, na kalem lah ac arulana fisrasr God Elan kapsreni lesak kipatla inge
nu ke sropo lalos sifacna.

Pakoten Lun God Nu Sin Mwet Nukewa

25 Mwet lulalfongi wiuk, oasr sie ma pwaye su tia eteyuk kac meet, ac inge nga
lungse kowos in etu kac, tuh ac fah karingin kowos liki nunak in nunku mu kowos
lalmwetmet. Ma se inge pa: inse upa lun kutu sin mwet Israel ac tia ma nwe tok, a
ac fah oanna nwe ke pacl se mwet sayen mwet Jew nukewa tuku nu yurin God, fal
nu ke pisa se El nuna pakiya.
26 Na pa inge luman inkanek in molela nu sin mwet Israel nukewa. Oana Ma
Simusla uh fahk,
“Mwet Lango ac fah tuku Zion me
Ac eela ma koluk nukewa liki fwilin tulik natul Jacob.
27 Nga fah oru wuleang ku se inge yorolos
Ke pacl se nga eisla ma koluk lalos.”
28 Ke sripen mwet Jew elos pilesru Pweng Wo, elos mwet lokoalok lun God, ac ma
inge tuh wo nu suwos, mwet sayen mwet Jew. Tusruktu ke sulela lun God, elos mwet
kawuk lal ke sripen wuleang lal yurin papa matu tumalos.
29 Tuh God El tia ekulla nunak lal kaclos su El sulela ac su El akinsewowoye.
30 Ac funu kowos, mwet sayen mwet Jew; kowos tuh seakos God in pacl meet ah, a
inge kowos eis pakoten sin God ke sripen seakos lun mwet Jew.
31 In ouiya sacna, ke sripen pakoten ma kowos eis, mwet Jew elos seakos God inge,
in pwanang elos in mau eis pakoten lun God.
32 Tuh God El oru mwet nukewa in mwet kapir ke sripen seakosten lalos, tuh El fah
ku in fahkak pakoten nu selos nukewa.

Kaksakin God

33 Fuka lupan kasrpen lungkulang lun God! Fuka loaliyen lalmwetmet ac etauk lal!
Su ku in aketeya oakwuk lal? Su ku in kalem ke inkanek lal?

34 Oana Ma Simusla uh fahk,
“Su etu nunak lun Leum God?
Su ku in sang kas in kasru nu sel?
35 Su na sang kutena ma nu sin God
Tuh Elan sifil akfalye?”
36 Tuh El pa orala ma nukewa, ac El pa karingin ma nukewa, ac El orekmakin ma nukewa nu ke sripa lal. Fal in kaksakinyuk El ma pahtpat! Amen.

12

Moul In Kulansap Nu Sin God

1 Ke ma inge, mwet lili ac lulu, ke sripen pakoten lulap lun God nu sesr, nga kwafe suwos: kowos in eiskowosyang sifacna nu sin God oana sie mwe kisa moul ac mutal ac mwe akinsewowoyel. Pa inge ouiyen alu pwaye ma fal kowos in oru.
2 Kowos in tia etai luman moul lun mwet faclu, a kowos in ekla ke sripen God El arulana aksasuye nunak lowos. Na kowos fah ku in etu ma lungse lun God — ma su wo, ac mwe akinsewowoyel, ac suwoswoslana.
3 Ke sripen mwe kite kulang lun God nu sik, nga fahk nu suwos nukewa: kowos in tia sifacna nunku mu kowos fulat liki mwet ngia, a kowos in pusisel in nunak lowos, ac tuni ouiyen moul lowos fal nu ke lupan lulalfongi ma God El asot nu suwos.
4 Oasr lah puspis in sie mano, ac kais sie lah inge tia oana sie orekma lalos.
5 In ouiya se pacna inge, kut finne mwet puspis, kut mano sefanna ke kut ma sefannala yurin Christ, ac kut nukewa akupasri, oana kais sie lah ma tia oana sie ke sie mano.
6 God El ase kais sie mwe kite nu sesr su tia oana sie, na kut in orekmakin mwe kite inge fal nu ke kulang ma God El ase nu sesr. Kut fin ku in fahkak kas lun God, kut enenu in oru fal nu ke lulalfongi ma oasr yorosr.
7 Kut fin ku in kulansapu mwet, kut enenu in kulansap; kut fin ku in luti, kut enenu in luti;
8 kut fin ku in akkeye insien mwet, kut enenu in akkeyalos. Fin oasr yurin sie mwet ma el ku in sang kasru mwet ngia, lela elan sang in yohk. Kutena mwet su kol, elan oru ke kuiyal. Kutena mwet su oru mwe kulang lal, lela elan oru ke inse engan.
9 Kowos in lungse ke inse pwaye. Kwase ma koluk, ac sruokya ku ma wo.
10 Kowos in arulana lungse sie sin sie oana mwet lili ac lulu in Christ, ac kowos in engan in akfulatye sie sin sie.
11 Kowos in alken in orekma ac tia alsrangesr, ac insianaung in kulansupu Leum.
12 Engan in finsrak, mongfisrasr in keok, ac sikalani in pre.
13 Sang ma lowos in kasru mwet wiowos in lulalfong su oasr enenu la, ac paing mwet sac nu in lohm suwos.
14 Siyuk sin God Elan akinsewowoyalos su oru koluk nu suwos — aok, siyuk Elan akinsewowoyalos ac tia selngawelos.
15 Engan yorolos su engan; tung yorolos su tung.
16 Kowos in nunku ke mwet nukewa oana sie. Kowos in tia inse fulat, a kowos in engan in oru orekma pusisel.* Kowos in tia sifacna nunku mu kowos lalmwetmet.
17 Fin oasr kutena mwet oru ma koluk nu suwos, kowos in tia folokin nu sel ke ma koluk. Srike in oru ma su wo ye mutun mwet nukewa.
18 Kowos in oru kuiyowos nufon tuh kowos in moul misla yurin mwet nukewa.
19 Mwet kawuk luk, kowos in tia foloksak, a lela God Elan multikin. Tuh Ma Simusla uh fahk, “Leum God El fahk, Ma luk in foloksak; nga fah folokin molin ma koluk.”

* **12:16** ***engan in oru orekma pusisel:*** ku “kawuk nu sin mwet pusisel”. Kalmac luo inge oana sie in kas Greek.

20 A kowos in oru oana Ma Simusla uh fahk: “Mwet lokoalok lom fin masrinsral,
sang ma nal; el fin malu, sang kof nimal; tuh ke kom oru ouinge kom arulana
akmwekinyalla.”†
21 Nik kom lela ma koluk in kutangkomla, a kom in kutangla ma koluk ke ma wo.

13

Ma Kunasr Nu Sin Mwet Kol Fin Acn Uh

1 Mwet nukewa enenu in akos mwet kol fin acn uh, mweyen God mukena pa sang
ku nu sin mwet inge, ac wal fulat inge ma oakwuk sin God.
2 Mwet se fin lain ku lun acn uh el lain oakwuk lun God; ac el sifacna oru in
nununkeyuk el.
3 Elos su oru ma wo elos tia sangeng sin mwet kol fin acn uh, a elos na su oru ma
koluk. Kom fin lungse in tia sangeng sin mwet kol fulat, na oru ma wo, ac el ac fah
kaksakin kom,
4 mweyen el mwet kulansap lun God in akwoye kom. Tusruktu kom fin orekma
koluk, fal kom in sangeng sel mweyen oasr suwohs lal in kai kom. El mwet kulansap
lun God, ac el akkalemye mulat lun God nu selos su orekma koluk.
5 Ke sripa se inge kowos enenu in akos mwet kol fin acn uh — tia ke sripen kowos
sangen ke kaiyuk lun God mukena, a mweyen kowos sifacna etu insiowos lah pa inge
ma suwohs.
6 Pa pac inge sripa se ma pwanang kowos in moli tax, mweyen mwet kol fin acn
uh elos orekma nu sin God ke elos akfalye ma kunalos.
7 Ke ma inge, kowos in akfalye kutena kain in tax ma oakwuk nu suwos in moli; ac
akkalemye akfulat ac sunak lowos nu selos nukewa.

Ma Kunasr Nu Sin Sie Sin Sie

8 Kowos in tia soemoul nu sin kutena mwet — soemoul sefanna ma oasr yuruwos
pa lungse sie sin sie. El su lungse mwet ngia el akfalye Ma Sap lal Moses.
9 Ma sap uh fahk: “Nik kom kosro; nik kom akmas; nik kom pisrapasr; nik kom
rapku” — ma inge nukewa, ac kutena ma sap saya, tukeni oan ye ma sap sefanna:
“Kom fah lungse mwet tulan lom oana ke kom lungse kom sifacna.”
10 Kom fin lungse sie mwet, kom ac tiana orekma koluk nu sel; ke ma inge lungse
el mwe akfalye nufon ma sapkinyuk in Ma Sap uh.
11 Kowos enenu in oru ouinge, mweyen kowos etu lah pacl fuka inge: pacl in
ngutalik liki motul. Tuh pacl se God El ac fah molikutla fototo me in pacl inge, liki ke
kut tufahna mutawauk in lulalfongi ke Jesus Christ.
12 Fong uh akuran in safla, ac len uh apkuran me. Lela kut in tila oru orekma lun
lohsr uh, ac lela kut in srukak kufwen mwe mweun lun kalem.
13 Lela ouiyen moul lasr uh in suwohs, oana mwet su moul in kalem lun len — tia
oror koluk ku sruhi, tia oru elahn kosro ku kutena lumah fohkfok, tia pac anwuk ku
sok.
14 A kowos in eis Leum Jesus Christ tuh in oana mwe loeyuk lun mweun, ac tia sifil
suk in akfalyela ma kena lun ikwa.

14

Nimet Nununku Mwet Lulalfongi Wiowos

1 Eisal su munas in lulalfongi, ac nimet akukuin yorol ke nunak na lal sifacna.

† **12:20** ***kom arulana akmwekinyalla:*** pa inge kalmen soakas Hebrew se ma fahk mu, “kom elosak molut in e fin sifal”.

2 Lulalfongi lun kutu mwet uh oru elos kang kain mongo nukewa, tusruktu kutu
mwet su munas in lulalfongi lalos elos kang fokinsak ac fokin acn uh a elos tia mongo
ikwa.
3 Mwet se ma kang kain mwe mongo nukewa elan tia akkolukye mwet se ma mongo
fokinsak mukena; ac el su mongo fokinsak mukena elan tia nununkal su kang kain
mongo nukewa; tuh God El insewowo kacltal kewa.
4 Su kom an ku kom in nununku mwet kulansap lun siena mwet? Ma na lun mwet
kacto lal sifacna in fahk lah ma el oru uh suwohs ku tia. Ac el fah oru in suwohs,
mweyen God El ku in kasrel.
5 Sie mwet el ac nunku mu oasr len se oa liki len ngia, a sie pacna mwet el nunku
mu len nukewa oana sie. Kais sie mwet in sifacna sulela sel lah mea nunak lal kac.
6 Kutena mwet su aksaokye sie len liki sie, el oru in akfulatye Leum God. Kutena
mwet su kang kutena kain mwe mongo, el oru in akfulatye Leum God, mweyen el
sang kulo nu sin God kac. Kutena mwet su tia kang kutena kain mwe mongo, el oru
in akfulatye Leum God, ac el sang kulo nu sin God kac.
7 Wangin sie sesr moul na nu sel sifacna; oayapa wangin sie sesr misa nu sel sifacna.
8 Kut fin moul, kut moul nu sin Leum; ac kut fin misa, kut misa pac nu sin Leum.
Ouinge kut fin moul ku misa, kut ma lun Leum.
9 Tuh Christ el misa ac moulyak tuh elan Leum lun mwet moul ac mwet misa.
10 Na efu ku kutu suwos nununku mwet wiowos in lulalfongi? Ac efu ku kutu
suwos akkolukye mwet wiowos in lulalfongi? Kut nukewa fah tu ye mutun God in
nununkeyuk sel.
11 Tuh Ma Simusla uh fahk,
“Leum El fahk, in oana ke nga pa God moul,
Mwet nukewa ac fah sikukmutunte ye mutuk,
Ac kais sie mwet fah fahkak lemtulauk lah nga pa God.”
12 Ke ma inge, kais sie sesr ac fah sifacna fahkulak ye mutun God.

Nimet Oru Mwet Lulalfongi Wiowos In Ikori

13 Ke ma inge, kut in tia sifil nununku sie sin sie, a kowos in sifacna sulela in tia
oru kutena ma su ac aktukulkulye mwet wiowos in lulalfongi, ku oru tuh elos in
putatyang nu ke ma koluk.
14 Kupasr luk nu sin Leum Jesus oru nga etu na pwaye lah wangin mwe mongo ma
sufal in mongo. A mwet se fin lulalfongi mu oasr mwe mongo tia fal in mongo, na
mwe mongo sac ac koluk nu sel.
15 Kom fin aktoasrye sie sin mwet wiom in lulalfongi ke sripen mwe mongo su
kom kang, na kom tila kolyuk ke lungse. Nik kom lela mwe mongo ma kom kang in
akkolukyela sie mwet su Christ el misa kac!
16 Nik kom oru kutena ma su ac pwanang ma kom nunku mu wo uh in mwe
akkolukyeyuk sin mwet ngia.
17 Tuh Tokosrai lun God tia ma ke mwe mongo ac mwe nim, a ke suwoswos, misla,
ac engan, su kut eis sin Ngun Mutal.
18 Ke sie mwet el kulansupu Christ in ouiya inge, el akinsewowoye God, ac mwet
uh insewowo pac sel.
19 Ke ma inge, kut enenu in suk ma su ac orala misla pacl nukewa, oayapa ma su
ac kasru in akkeye sie sin sie.
20 Nikmet kunausla ma God El oru ke sripen na mwe mongo. Mwe mongo nukewa
kowos ku in kang, tusruktu tia wo in kang kutena mwe mongo ma ac oru mwet saya
uh in putatyang nu in ma koluk.
21 Ma se ma ac wo in orek uh pa in karinganang in tia mongo ikwa, ku nim wain,
ku oru kutena ma ac pwanang mwet wiowos in lulalfongi in ikori kac.

22 Ke ma inge, ma kom lulalfongi ke ouiya inge ma na inmasrlom sifacna ac God.
Insewowo mwet se su tia pula mu oasr mwata nu sel ke pacl se el oru kutu ma el
nunku mu suwohs!
23 Tusruktu fin oasr alolo lal ke ma el kang, God El nununkal ke pacl se el kang,
mweyen ma el oru uh tia ma ke lulalfongi. Ac kutena ma su tia ma ke lulalfongi, ma
inge koluk.

15

Akinsewowoye Mwet Ngia Ac Tia Kowos Sifacna

1 Lulalfongi lasr fin ku, na kut in kasrelos su munas ke ma toasr lalos. Kut in tia
srike in akinsewowoye kut sifacna,
2 a kais sie sesr in akinsewowoye mwet wiasr in lulalfongi, ac oru ma ac wo nu
selos tuh in mwe akkeyalos in lulalfongi lalos.
3 Finne Christ, el tuh tia moul in akinsewowoyal sifacna. A oana Ma Simusla fahk,
“Kas in akkoluk lun mwet keim, putati nu fuk.”
4 Ma nukewa su simla in Ma Simusla uh ma in luti kut, tuh ke sripen mongfisrasr
ac pulaik ma kut eis kac, oru in oasr finsrak lasr.
5 Ac lela God, su sessesla ke mongfisrasr ac mwe akkeye, Elan oru tuh kowos in inse
sefanna ke kowos fahsr tukun mwe srikasrak lun Christ Jesus,
6 tuh kowos nukewa fah tukeni ke pusra sefanna in kaksakin God ac Papa tumun
Leum lasr Jesus Christ.

Wosasu Nu Sin Mwet Sayen Mwet Jew

7 Oana ke Christ el eis kowos, kowos in oayapa eis sie sin sie nu inmasrlowos, tuh
ouinge kowos akfulatye God.
8 Tuh nga fahk nu suwos lah Christ el tuku oana sie mwet kulansap nu sin mwet Jew
in akkalemye oaru lun God, ac in akpwayei wuleang lal nu sin papa matu tumalos,
9 oayapa in oru tuh mwet sayen mwet Jew elos in kaksakin God ke pakoten lal.
Oana Ma Simusla fahk,
“Ke ma inge, nga fah kaksakin kom inmasrlon mutanfahl uh;
Nga fah onkakin on in kaksak nu sum.”
10 Ma Simusla sifilpa fahk,
“Kowos, mwet sayen mwet Jew, in enganak yurin mwet lun God!”
11 Ac sifilpa fahk,
“Kaksakin Leum, kowos mutanfahl nukewa;
Kaksakinul, kowos mwet nukewa!”
12 Isaiah el oayapa fahk,
“Sie sin fita natul Jesse fah sikyak;
El ac tuku in leumi mwet sayen mwet Jew,
Ac elos fah filiya finsrak lalos in el.”
13 Lela God, su sessesla ke finsrak, Elan oru tuh kowos in tingtingi ke engan ac
misla ke sripen lulalfongi lowos in El, tuh finsrak lowos fah yokyokelik ke ku lun
Ngun Mutal.

Sripa Se Sis Paul El Sim Ke Pulaik

14 Mwet lili ac lulu, nga lulalfongi mu pwaye kowos sessesla ke ma wo, ac yohk pac
etauk yuruwos, ac kowos ku in luti sie sin sie.
15 Tusruktu in leta se inge nga pulaikna in fahkak kutu sripa su nga enenu in
akesmakinye kowos kac. Nga pulaik in kaskas ke sripen kunokon fulat ma God El ase
nu sik,

15:9 2 Sam 22:50; Psa 18:49 **15:10** Dut 32:43 **15:11** Psa 117:1 **15:12** Isa 11:10

16 tuh nga in sie mwet kulansap lun Christ Jesus in orekma yurin mwet sayen mwet
Jew. Nga kulansap oana sie mwet tol in luti ke Pweng Wo sin God me, in oru tuh mwet
sayen mwet Jew fah ku in oana sie mwe kisa su God El insewowo kac, su Ngun Mutal
el akmutalyela nu sin God.
17 Ke sripen asruoki luk yurin Christ Jesus, nga ku in konkin ke kulansap luk nu sin
God.
18 Nga ac tia pulaik in kaskas ke kutena ma sayen ma Christ el oru keik in kolma
mwet sayen mwet Jew tuh elos in akos God. Ma inge sikyak ke sripen kas luk ac
orekma luk,
19 ke sripen mwenmen ac mwe akul, ac ke ku lun Ngun lun God. Ouinge, in
fufahsryesr loeloes luk, apneni acn Jerusalem lac nwe ke sun facl Illyricum, nga
sulkakinelik Pweng Wo ke Christ yen nukewa.
20 Finsrak yohk luk pacl nukewa pa nga in sulkakinelik Pweng Wo in acn ma soenna
lohng ke Christ, tuh nga in tia musa fin pwelung se ma oakwuki sin siena mwet.
21 Oana Ma Simusla fahk,
"Ma su tia fwackyuk nu selos, elos fah liye,
Ac elos su soenna lohng fah kalem kac."

Akoo Lal Paul In Som Nu Rome

22 Pacl puspis ikolyuk nga tuh nga in tia fahsrot nu yuruwos.
23 A inge, ke nga aksafyela orekma luk in acn inge, ac oayapa ke sripen yac puspis
nga kena fahsrot liye kowos,
24 nga finsrak in orala inge ke nga ac som nu Spain. Nga ke osun nu suwos, ac
tukun nga aengani yuruwos ke pacl fototo, nga finsrak kowos in kasreyu ke inkanek
luk nu Spain.
25 Tusruktu, inge nga ac som nu Jerusalem in us mwe lung nu sin mwet lun God in
acn we.
26 Tuh church in acn Macedonia ac Achaia elos sifacna sulela in oru mwe kite lalos
in kasru mwet sukasrup inmasrlon mwet lun God in acn Jerusalem.
27 Sulela se inge ma na lalos sifacna; tusruktu elos ac nuna enenu na in oasr kasru
lalos nu sin mwet Jew we. Mweyen mwet Jew elos tuh kasru mwet sayen mwet Jew
ke mwe insewowo lun ngun ma oasr yorolos, ouinge fal tuh mwet sayen mwet Jew
in sang mwe insewowo lun faclu ma oasr yorolos in kasru mwet Jew.
28 Pacl se nga ac aksafyela ma se kunuk inge, ac sang nu selos mani nukewa ma
orekeni lalos, na nga ac mukuiyak som nu Spain, ac nga akoo nga in tuiwin yuruwos
ke inkanek luk nu we.
29 Ke pacl se nga ac sun kowos, nga etu lah kowos fah eis mwe insewowo puspis sin
Christ.
30 Ke sripen lulalfongi lasr in Leum lasr Jesus Christ, ac ke sripen lungse su Ngun
Mutal ase nu sesr, nga kwafe suwos, mwet lili luk, kowos in wiyu pre akoaruye nu
sin God keik.
31 Pre tuh God Elan liyeyuyang liki poun mwet selulalfongi in acn Judea, ac tuh
orekma luk in Jerusalem in ku in mwe insewowo nu sin mwet lun God we.
32 Ac, fin ou lungse lun God, nga fah fahsrot nu yuruwos ke engan ma lulap, ac nga
fah eis ku sasu ke pacl nga mongla yuruwos.
33 Lela tuh God, su ase misla nu sesr, Elan wi kowos nukewa. Amen.

16

Kas In Painguk Nu Sin Kais Sie Mwet Christian

1 Nga lungse tukakunul Phoebe, sie mutan su mwet kol ke church in acn Cenchreae.

2 Eisal nu inmasrlowos Inen Leum, oana ma fal mwet lun God in oru nu sin sie sin
sie, ac kasrel ke kutena enenu lal suwos; tuh el kulang nu sin mwet puspis, ac oayapa
nu sik.
3 Sang lung luk nu sel Priscilla ac Aquila, mwet wiyu orekma in kulansupu Christ
Jesus.
4 Eltal pilesrala moul laltal keik. Nga tarila seltal — ac tia nga mukena, a oayapa
church nukewa lun mwet sayen mwet Jew uh wi pac.
5 Oayapa sang lung luk nu sin mwet in church su tukeni in lohm seltal.
Lung luk pac nu sel Epaenetus, mwet kawuk saok luk. El mwet se oemeet in acn
Asia su lulalfongi in Christ.
6 Lung luk nu sel Mary, su arulana oaru in orekma keiwos.
7 Paingul pac Andronicus ac Junias, mwet Jew wiuk su tuh wiyu muta in presin.
Eteyuk eltal yohk inmasrion mwet sap, ac eltal weang mwet Christian meet likiyu.
8 Lung luk nu sel Ampliatus, kawuk fototo luk su wiyu lulalfongi in Leum.
9 Oayapa lung luk nu sel Urbanus, su wi kut orekma in kulansupu Christ, ac nu sel
Stachys, mwet kawuk luk.
10 Paingul Apelles, su arulana kalem moniyuk lal nu sin Christ. Paingulos pac mwet
in sou lal Aristobulus.
11 Lung luk nu sel Herodion, sie mwet Jew wiasr, ac nu sin mwet Christian in sou
lal Narcissus.
12 Lung luk nu sel Tryphaena ac Tryphosa, su orekma in kulansapu Leum, ac oayapa
nu sel Persis, mwet kawuk saok luk su oru orekma yohk pac nu sin Leum.
13 Sang pac lung luk nu sel Rufus, su ouiyen orekma lal nu sin Leum arulana
pwengpeng, ac nu sin nina kial, su oana nina se pac nu sik.
14 Lung luk nu sel Asyncritus, Phlegon, Hermes, Patrobas, Hermas, ac mwet
Christian nukewa yorolos.
15 Paingul Philologus ac Julia, oayapa Nereus ac mutan se wial, ac Olympas ac mwet
lun God nukewa su welulos.
16 Kowos in paing sie sin sie ke lungse pwaye lowos. Church lun Christ nukewa
supwaot lung lalos nu suwos.

Kusen Wilwil Safla

17 Mwet lili ac lulu, nga kwafe nu suwos: taranulos su pwanang in oasr srisri, su
furokla lulalfongi lun mwet, ac elos kaskas lain mwe luti su kowos eis. Nimet welulos!
18 Tuh elos su oru ouiya ingan elos tia kulansupu Christ, Leum lasr, a elos kulansupu
mwel lalos sifacna. Ke kas in aklukuk ac eyeinse lalos elos kiapu mwet ma srik etauk
la.
19 Mwet nukewa lohng tari ke inse pwaye lowos nu ke Wosasu, ac ke sripa se
inge nga engan keiwos. Nga kena kowos in lalmwetmet ke ma su wo, a in wangin
mwatuwos ke ma koluk.
20 Ac God, su ase misla nu sesr, fah sa in itungilya Satan ye niowos.
Lungkulang lun Leum lasr Jesus in wi kowos.
21 Timothy, mwet wiyu orekma, el supu lung lal nu suwos. Lucius, Jason, ac
Sosipater, mwet Jew wiasr, elos wi pac supu lung lalos nu suwos.
22 Nga, Tertius, nga pa simis kas lal Paul ke leta se inge, ac nga wi pac paing kowos
in Leum.
23 Gaius el paing kowos. El pa nga muta yoro, ac mwet in church yenu elos toeni
in lohm sel. Erastus, mwet liyaung mani lun siti se inge, oayapa Quartus, mwet lili
wiasr, eltal paing kowos. [
24 Lungkulang lun Leum lasr Jesus Christ in wi kowos nukewa. Amen.]

Pre In Kaksak Aksafye

25 Lela kut in kaksakin God! El pa oru kowos in tu ku in lulalfongi lowos, fal nu ke
Pweng Wo su nga luti kowos ke Jesus Christ, ac fal pac nu ke ma pwaye su tia eteyuk
ke fwil puspis somla.
26 Tusruktu, inge ma pwaye sac fwackyuk lemtulauk ke sripen ma simusla lun
mwet palu; oayapa mweyen God, su moul ma pahtpat, El sap in akkalemyeyuk nu
sin mutanfahl nukewa, tuh mwet nukewa in ku in lulalfongi ac akos.
27 Ke sripen ma Jesus Christ el oru, lela kut in kaksakin God sefanna, su mukena
pa lalmwetmet, nwe tok ma pahtpat! Amen.

Leta Se Meet Lal Paul Nu Sin MWET CORINTH

Tukakinyen Leta Se Meet Lal Paul Nu Sin Mwet CORINTH

Leta Se Meet Lal Paul Nu Sin Mwet Corinth tuh simla in akwoye kutu fohs ke moul in Christian ac lulalfongi ma sikyak in church se ma Paul el oakiya in acn Corinth. In pacl sac Corinth pa sie siti lulap in acn Greece, ac oayapa capital lun acn Achaia, sie acn oan inpoun Rome. Mwet in mutunfacl puspis wi pac muta Corinth. Eteyuk acn we ke sripen kuiyen kuka ma orek we, konkinyen facsin matu lalos, yoklana moul in kosro in acn we, ac oasr kain in alu puspis we.

Ma yohk in nunak lal Paul ma simla in book se inge pa: ke srisrielik ac moul fohkfok ma sikyak yurin mwet in church we; ke ma mwet uh siyuk ke tukeni lun mukul ac mutan ac ke payuk uh; ke ouiyen sulela lun mwet fal nu ke lulalfongi lalos; kutu oakwuk nu ke alu, ke mwe sang lun Ngun Mutal, ac ke moulyak liki misa. Ke kas loal ac lalmwetmet, Paul el akkalemye topukiyen mwe siyuk inge fal nu ke Pweng Wo ke Christ.

Sahp chapter 13 pa pwengpeng emeet in book uh, mweyen el sramsram ke lungse, su mwe sang saoklana lun God nu sin mwet lal.

Takla Lun Koanon Leta Se Inge

Kas in tukakunla 1:1–9
Amei inmasrlon mwet kol lun church 1:10—4:21
Oakwuk inmasrlon mukul ac mutan, ac moul in sou 5:1—7:40
Mwet Christian ac mwet pegan 8:1—11:1
Ouiyen moul ac alu lun mwet in church 11:2—14:40
Moulyak lun Christ ac lun mwet lulalfongi 15:1–58
Mwe sang nu sin mwet Christian in Judea 16:1–4
Kutu sripa lal Paul sifacna ac kas in aksafye 16:5–24

1 Ma sel Paul, su tuh pangonyuk ke lungse lun God in sie mwet sap lun Christ Jesus,
ac oayapa sel Sosthenes, mwet lulalfongi wiasr —
2 Nu sin church lun God in acn Corinth, nu selos nukewa su pangonyuk tuh elos in
mwet mutal lun God, su ma lal ke elos kupasryang nu sin Christ Jesus, weang mwet
yen nukewa su alu nu sin Leum lasr Jesus Christ, su Leum lalos ac oayapa lasr:
3 Lungkulang ac misla nu suwos sin God Papa tumasr ac Leum Jesus Christ.

Mwe Insewowo Ke Christ

4 Nga sang kulo nu sin God luk keiwos pacl nukewa, ke sripen kulang su El asot nu
suwos ke Christ Jesus.
5 Tuh ke kowos kupasryang nu sin Christ kowos kasrupi in ma nukewa, ke kas in
luti nukewa ac etauk nukewa.
6 Mwe fahkak ke Christ oakwuki ku in kowos
7 pwanang kowos tia oalla liki in eis kutena mwe insewowo sin God ke kowos tupan
sikme lun Leum lasr Jesus Christ.
8 God El fah akkeye kowos in tu ku nu ke safla, tuh in wangin mwatuwos ke Len
lun Leum lasr Jesus Christ.
9 God El oaru, ac fal in lulalfongiyuk El, su pangon kowos in sie sin sie yurin Wen
natul, Leum lasr Jesus Christ.

Srisrielik In Church

1:2 Orek 18:1

10 Ke inen Leum lasr Jesus Christ, nga kwafe nu suwos nukewa, mwet lili ac lulu,
tuh kowos in insese ke ma kowos fahk, tuh in fah wangin srisrielik inmasrlowos.
Kowos nukewa in tukenina nunak sefanna ac pwapa sefanna.
11 Mwet lili ac lulu, kutu mwet in sou lal Chloe elos tuku fahk nu sik lah oasr
akukuin inmasrlowos.
12 Kalem sik lah kas lowos uh tia oana sie. Sie fahk mu, “Nga ma lal Paul”, sie fahk
mu, “Nga ma lal Apollos”, ac sie fahk mu, “Nga ma lal Peter”, ac sie fahk mu, “Nga
ma lun Christ.”
13 Ya Christ el kitakatelik nu ke u pus? Ya Paul pa misa fin sakseng keiwos? Ya
kowos baptaisla tuh kowos in mwet tuma lutlut lal Paul?
14 Nga kulo nu sin God lah nga tuh tia baptaisi kutena suwos, sayal Crispus ac Gaius.
15 Ke ma inge, wangin kutena suwos ku in fahk mu kowos baptaisla inek.
16 (O nga esamak lah nga baptaisella pac Stephanas ac sou lal; tusruktu nga tia
esam lah oasr pac mwet saya nga baptaisela.)
17 Christ el tia supweyu ngan baptaisi mwet. El supweyu in fahkak ke Pweng Wo,
ac fahkak luk in tia orekmakin kas lalmwetmet lun mwet, tuh ku lun misa lun Christ
fin sakseng in tia pilesreyuk.

Christ Pa Ku Ac Lalmwetmet Lun God

18 Tuh pweng ke misa lun Christ fin sakseng, ma lalfon nu selos su fahsr ke inkanek
nu ke tuhlac; a nu sesr su fahsr ke inkanek in molela, pweng se inge ku lun God.
19 Tuh Ma Simusla uh fahk,
“Nga fah kunausla etauk lun mwet lalmwetmet
Ac akfohsyauk nunak lun mwet yohk etu la.”
20 Ke ouinge, mea sripen mwet lalmwetmet? Ku mwet sasla ke ma sap? Ku mwet pah
in sramsram lun faclu? God El akkalemye tari lah lalmwetmet lun faclu ma lalfon.
21 Tuh ke lalmwetmet lun God, El oru tuh mwet uh in tia ku in etal ke lalmwetmet
lalos sifacna. A El sulela in molela mwet su lulalfongi ke kas in luti lasr ma pangpang
“kas lalfon.”
22 Mwet Jew elos kena liye mwenmen, ac mwet sayen mwet Jew elos suk ke
lalmwetmet.
23 A funu kut, kut fahkak Christ su sripsripyak fin sakseng, sie pweng su mwe
srungayuk nu sin mwet Jew, ac kas lalfon nu sin mwet sayen mwet Jew.
24 Tusruktu nu selos su pangonyuk tari sin God — mwet Jew oayapa mwet sayen
mwet Jew — pweng se inge pa Christ, su fahkak ku lun God ac lalmwetmet lun God.
25 Tuh ma su oana mwe lalfon lun God, lalmwetmet liki lalmwetmet lun mwet uh;
ac ma su oana munas lun God, ku liki ku lun mwet uh.
26 Inge, mwet lili luk, kowos in esam ouiyowos meet liki pacl se God El pangon
kowos. Ke liye lun mwet uh, pu na suwos lalmwetmet, ku oasr ku la, ku oaoa in
mwet fulat.
27 God El tuh sulela ma faclu pangon mu lalfon in akmwekinye mwet lalmwetmet,
ac El sulela ma su faclu pangon mu munas in akmwekinye mwet ku.
28 El sulela ma faclu pilesru ac srunga ac pangon mu wangin sripa, in kunausla ma
faclu nunku mu yohk sripa.
29 Kalmen ma inge pa wangin mwet ku in konkin ye mutun God.
30 Tusruktu God El oru tuh kowos in kupasryang nu sin Christ Jesus, ac tuh Christ
elan ase lalmwetmet nu sesr. Ke Christ kut aksuwosyeyuk ye mutun God; kut ekla
mwet mutal lun God ac aksukosokyeyuk kut.
31 Ouinge, oana Ma Simusla uh fahk, “Kutena mwet su kena konkin, lela elan konkin
ke ma Leum El oru.”

1:12 Orek 18:24 **1:14** Orek 18:8; Orek 19:29; Rom 16:23 **1:16** 1 Cor 16:15 **1:19** Isa 29:14 **1:20** Job 12:17; Isa 19:12; 33:18; Isa 44:25 **1:31** Jer 9:24

2

Pweng Ke Christ Su Sripsripyak Fin Sakseng

1 Mwet lili luk, ke pacl se nga tuh tuku nu yuruwos in fahkak nu suwos ma pwaye
lun God su tia eteyuk meet, nga tuh tia orekmakin kas loal ku kas in lalmwetmet.
2 Ke pacl nga muta yuruwos ah, nga tuh sulela sik in mulkunla ma nukewa sayen
Jesus Christ, ac yokna ke misa lal fin sakseng.
3 Ouinge ke nga tuku nu yuruwos ah, nga tuh munas ac rarrar monuk nufon ke
sangeng,
4 ac mwe luti ac fahkak luk ah tuh tiana fahla ke kas oa ku kas lalmwetmet lun
mwet, a ke kas ma arulana akkalemye ku lun Ngun lun God.
5 Ouinge, lulalfongi lowos tia oakwuki ke lalmwetmet lun mwet, a ke ku lun God.

Lalmwetmet Lun God

6 Ne ouinge, nga sulkakin pweng lalmwetmet nu selos su matu tari ke moul in ngun.
Tusruktu lalmwetmet se inge tia ma lun faclu, ac tia pac ma lun ku su leumi faclu —
ku sac fahfahla in wanginla.
7 Lalmwetmet se su nga sulkakin inge pa lalmwetmet lukma lun God, su wikla liki
mwet uh, ac su El nuna sulela nu ke wolana lasr meet liki orekla faclu.
8 Wangin sie sin leum fin faclu etu ke lalmwetmet se inge. Elos funu etu, elos lukun
tia srupusrak Leum lun wolana.
9 Tusruktu, in oana Ma Simusla uh fahk,
“Ma su mwet uh soenna liye ku lohng,
Ma se su mwet uh soenna nunkauk mu ku in sikyak,
Pa ma se ma God El akola nu selos su lungse El.”
10 Tuh God El akkalemye ma inge nu sesr ke Ngun lal. Ngun el tuni ma nukewa, finne
sripa loallana lun God.
11 Ngunin mwet se sifacna pa etu ma nukewa kacl; in lumah sacna, Ngun lun God
mukena pa etu ma nukewa ke God.
12 Kut tia eis ngun lun faclu, a kut eis Ngun se su supweyukme sin God, tuh kut fah
ku in etu ma nukewa ma God El ase nu sesr.
13 Ke ma inge, kut tia luti ke kas su lutiyuk ke lalmwetmet lun mwet, a ke kas ma
lutiyuk sin Ngun Mutal, oana ke kut aketeya ma pwaye lun ngun nu selos su oasr
Ngun yoro.
14 Kutena mwet su Ngun Mutal tia oasr in el, el koflana eis mwe sang ma tuku sin
Ngun lun God. El su ouinge koflana kalem kac; ma inge ma lalfon nu sel, mweyen
saokiyen ma inge akilenyuk ke ngun mukena.
15 Kutena mwet su oasr Ngun yoro, oasr kalem lal in nununku ma nukewa, tusruktu
wangin sie ac ku in nununkal.
16 Oana Ma Simusla uh fahk,
“Su etu nunak lun Leum?
Su ku in sang kas in kasru nu sel?”
Tusruktu, nunak lun Christ oasr yorosr.

3

Mwet Kulansap Lun God

1 Mwet lili luk, nga koflana kaskas nu suwos oana nu sin mwet ma oasr Ngun Mutal
yoro; nga enenu in kaskas nu suwos oana kowos in mwet lun faclu, oana tulik srisrik
ma srikla etu lalos ke moul in Christian uh.
2 Nga tuh enenu in kite kowos titi ac tia mwe mongo keke, mweyen kowos soenna
akola nu kac. Ac nwe inge, kowos tia pacna akola nu kac,

2:3 Orek 18:9 **2:9** Isa 64:4 **2:16** Isa 40:13 **3:2** Heb 5:12–13

3 mweyen kowos srakna moul oana moul lun mwet in facl se inge. Ke pacl se oasr
sok inmasrlowos ac kowos amei yurin sie sin sie, ya ouiya inge tia akpwayei lah
kowos ma lun faclu, ac kowos moul oana mwet faclu?
4 Ke sie suwos fahk mu, “Nga ma lal Paul,” ac sie pac fahk mu, “Nga ma lal Apollos”
— ya kowos tia moul oana mwet lun faclu?
5 Ku suwin Apollos? Ac su Paul? Kut mwet na kulansap lun God, su pwenkowosme
nu ke lulalfongi. Kais sie sesr oru na orekma ma Leum el ase nu sesr in oru:
6 nga yukwiya, ac Apollos el aksroksrokye, a God pa akkapye.
7 El su yukwiya ac el su aksroksrokye tia pa yohk sripa. A God pa yohk sripa,
mweyen El pa akkapye.
8 Wangin ekla inmasrlon el su yukwiya ac el su aksroksrokye; God El fah sang mwe
mol nu sin kais sie, fal nu ke orekma lal.
9 Tuh kut tukeni orekma nu sin God, ac kowos ima lun God.
Kowos oayapa mwe musa lun God.
10 Ke nga orekmakin mwe kite ma God El ase nu sik, nga oru orekma lun sie mwet
musa usrnguk ac oakiya pwelung uh, na sie pacna mwet musa fac. Tusruktu kais sie
enenu in karinganang luman musa lal.
11 Wangin sie pac pwelung ku in oakwuki sayen ma God El oakiya tari, pa Jesus
Christ.
12 Kutu mwet uh fah orekmakin gold ku silver ku eot saok in musa fin pwelung sac;
ac kutu ac orekmakin sak ku mah ku loa.
13 Ac ouiyen orekma lun kais sie mwet musa ac fah kalem ke Len lun Christ. Tuh in
Len sac, e uh ac fah akpwayei orekma lun kais sie mwet, ac srikeya in fahkak woiya.
14 Ma musaiyuk fin pwelung sac fin oanna ac tia firirla ke e sac, na mwet musa sac
fah eis sie mwe moul.
15 Tusruktu orekma lun sie mwet fin firiryak, na orekma lal fah tuclac; a el sifacna
fah moulla, oana mwet se ma muta in e firir sac ac kaingla.
16 Kowos etu na lah kowos tempul lun God, ac Ngun lun God muta in kowos!
17 Ouinge kutena mwet fin kunausla tempul lun God, God El ac kunausella. Mweyen
tempul lun God mutal, ac kowos pa tempul sac.
18 Kowos in tia sifacna kiapwekowosla. Kutena mwet inmasrlowos fin nunku mu
el lalmwetmet ke lalmwetmet lun faclu, el enenu in ekla sie mwet lalfon, elan mau
ku in lalmwetmet na pwaye.
19 Tuh ma su mwet faclu pangon lalmwetmet, ma lalfon yurin God. Oana Ma
Simusla uh fahk, “God El srumasrla mwet lalmwetmet in kutasrik lalos sifacna.”
20 Ac sie pac kas in Ma Simusla uh fahk mu, “Leum El etu lah nunak lun mwet
lalmwetmet uh ma lusrongten.”
21 Ke ma inge, lela mwet in tia konkin ke ma mwet uh ku in oru. Pwayeiya uh, ma
nukewa ma lowos:
22 Paul, Apollos, ac Peter; facl se inge, moul ac misa; pacl inge ac pacl fahsru uh —
ma inge nukewa ma lowos,
23 ac kowos ma lun Christ, ac Christ el ma lun God.

4

Mwet Sap Lun Christ

1 Kowos in nunku kacsr lah kut mwet kulansap lun Christ, ac ituku kunasr in
karingin ma pwaye lun God su tia eteyuk meet.
2 Ma se eneneyuk sin sie mwet kulansap uh pa elan orekma oaru nu sin mwet kacto
lal.

3:4 1 Cor 1:12 **3:6** Orek 18:4–11; Orek 18:24–28 **3:16** 1 Cor 6:19; 2 Cor 6:16 **3:19** Job 5:13 **3:20** Psa 94:11

3 Inge, wangin elya luk kowos ku mwet saya uh fin nununkeyu; nga sifacna nga tia
pac nununkeyu.
4 Nga pulakin sik sifacna mu wangin ma sufal luk, tusruktu nga tia ku in sifacna
akpwayei lah wangin mwetik. Leum pa ac nununkeyu.
5 Ouinge kowos in tia nununku kutena mwet meet liki pacl fal. Nununku safla uh
ac fah soano tuku lun Leum. El ac fah use ma nukewa ma oan yen lohsr uh nu ke
kalem, ac akkalemye ma lukma nukewa insien mwet uh. Na kais sie mwet ac fah eis
kaksak sin God, fal nu ke orekma lal.
6 Mwet lili luk, nga fahk ma inge keik ac Apollos tuh in mwe srikasrak nu suwos,
tuh kowos fah ku in etu kalmen fahk se inge, "Tia alukela ma oakwuk in Ma Simusla."
Kowos in tia konkin ke sie sesr ac pilesru el ngia.
7 Su oru tuh kom in fulat liki mwet ngia? Ya tia God pa asot ma nukewa nu sum?
Na fuka tuh kom in konkin, srulun oana ma su oan yurum tia ma itukot nu sum?
8 Ku kowos falkin tari ma nukewa kowos enenu? Ya kowos kasrupi tari? Ya kowos
tokosrala tari, a kut tia? Kwal, nga kena tuh in pwaye lah kowos tokosra, tuh kut in
wi kowos pac tokosra.
9 Tuh nga nunku mu God El filiya tuh acn sin mwet sap uh pa etok, oana mwet su
wotla mu in misa ye mutun mwet uh, tuh in mwe intoe nu sin lipufan ac mwet fin
faclu nufon.
10 Tuh ke sripen Christ kut mwet lalfon, a kowos mwet lalmwetmet yurin Christ!
Kut munas, a kowos ku! Pilesreyuk kut, a akfulatyeyuk kowos.
11 Nwe ke pacl se inge, kut masrinsral ac malu; kut nukum mahn nuknuk; anwuk
kut; kut takusrkusr mweyen wangin acn sesr;
12 ac kut orekma upa in akfalye enenu lasr. Ke mwet uh kaskas koluk kacsr, kut pre
in akinsewowoyalos; ke akkeokyeyuk kut, kut muteng na,
13 ke mwet uh akkolukye inesr, kut topuk ke kas kulang. Nwe ke pacl se inge, orek
kut oana pus ma sisila lun faclu, ku kutkut ma arulana fohkfok!
14 Nga simis ma inge nu suwos, tia mweyen nga lungse in akmwekinye kowos, a in
luti kowos oana tulik saok nutik sifacna.
15 Tuh finne oasr singoul tausin mwet karingin kowos in moul in Christian lowos, a
papa sefanna tomowos. Tuh ke kowos ma sefannala yurin Christ Jesus, nga pa papa
tomowos, ke sripen nga use Pweng Wo nu suwos.
16 Ke ma inge nga kwafe suwos, kowos in oru oana ke nga oru uh.
17 Ke sripa se inge nga supwalot Timothy nu yuruwos, su tulik saok ac oaru nutik
in moul in Christian. El fah akesmakinye kowos ke ouiya nukewa su nga fahsr kac
ke moul sasu in kupasryang nu sin Christ Jesus, ac su nga luti in church nukewa yen
nukewa.
18 Kutu suwos mutawauk inse fulat mweyen kowos nunku mu nga ac tia fahsrot
nu yuruwos.
19 Fin ou lungse lun Leum, nga ac sa fahsrot nu yuruwos, ac nga fah sifacna liye
fin pwaye oasr ku yurin mwet inse fulat ingan, ku mwe na sramsram wel.
20 Tuh Tokosrai lun God tia ma ke kas, a ke ku.
21 Pia kac ma kowos lungse nga in oru? In fahsrot nu yuruwos ke sie mwe
sringsring, ku ke ngunin lungse ac kulang?

5

Mwet In Church Su Moulkin Ouiya Koluk

4:12 Orek 18:3 **4:16** 1 Cor 11:1; Php 3:17

1 Inge, oasr srumunya mu kutu mwet inmasrlowos oru inkanek in kosro koluk liki
na ouiya lun mwet pegan. Nga lohng mu sie mukul el oan yurin mutan se akluo kien
papa tumal!
2 Ke ouinge uh, efu kowos ku inse fulat? Fal na kowos in arulana asor kac, ac lusla
mwet se ma oru kain ouiya se inge liki inmasrlowos.
3 Tuh nga finne wangin yuruwos in mano, nga oasr na yuruwos in ngun, na ke
sripa se inge
4 inen Leum Jesus nga nununku tari mwet se su oru kain in ouiya koluk inge uh.
Ke pacl kowos tukeni uh, ac ngunik wi kowosr pac, ke ku lun Leum lasr Jesus su muta
yorosr,
5 kowos in fuhleang mwet se inge nu sel Satan, tuh manol in kunausyukla, ac tuh
ngunal fah ku in moul in Len lun Leum.
6 Tia fal kowos in inse fulat. Kowos in esam soakas se ma fahk, “Kitin mwe akpulol
na srisrik, oru kar nufon se in pulolak.”
7 Kowos enenu in eisla mwe pulol matu lun ma koluk liki kowos, tuh kowos fah
nasnas na pwaye. Na kowos fah oana sie fwilin kar in flao sasu ma wanginna mwe
pulol kac, oana ke nga nuna etu lah pa inge ouiyowos. Tuh Kufwen Alukela lasr akola
inge, mweyen kisakinyukla tari Christ, su lamb lun Kufwen Alukela lasr.
8 Lela kut in akfulatye Kufwen Alukela lasr, tia ke bread ma oasr mwe akpulol matu
lun ma koluk ac sulallal kac, a ke bread ma wangin mwe akpulol kac, bread ma mutal
ac pwaye.
9 In leta se nga tuh simus nu suwos, nga tuh fahk kowos in tiana tukeni yurin mwet
moulkin moul in kosro.
10 Nga tia kaskas ke mwet pegan su moulkin moul in kosro, ku rapku, ku mwet
pisrapasr, ku alu nu sin ma sruloala. Kowos fin srikowosla liki mwet ouinge uh,
kowos ac enenu in som liki na faclu.
11 Kalmen ma nga fahk uh pa kowos in tia tukeni yurin sie mwet su eteyuk mu
el mwet wiasr in lulalfongi a el moulkin moul in kosro, ku rapku, ku alu nu sin ma
sruloala, ku el kaskas in akkolukye mwet, ku sie mwet sruhi, ku sie mwet pisrapasr.
Kowos in tiana welulos su oru ouinge, ku mongo yorolos.
12 Tia ma kunuk in nununku mwet sayen church. Ya tia mwet na in church pa
kowos ac nununku?
13 God El fah nununku mwet saya uh, oana Ma Simusla uh fahk, “Lusla mwet koluk
sac liki inmasrlowos.”

6

Mwet Christian Usak Mwet Lulalfongi Wialos Nu Ke Nununku

1 Fin oasr alein inmasrlon sie suwos ac sie pac mwet Christian, mwe mea elan usak
nu ye mutun mwet nununku lun mwet pegan, ac tia sang nu sin mwet lun God in
aksuwosye?
2 Mea, kowos tia etu lah mwet lun God pa ac nununku faclu? Na fuka, kowos fin
ac nununku faclu, ya kowos tia ku in nununku alein srisrik?
3 Ya kowos tia etu lah kut ac nununku pac lipufan uh? Na kalem lah kut arulana
yolyak in nununku ma lun moul se inge!
4 Kain ouiya inge fin sikyak, ya kowos ac usak in nununkeyuk sin mwet su tia mwet
in church?
5 Mea, kowos tia mwekin? Ya pwaye lah wangin sie mwet lalmwetmet inmasrlowos
su ku in akmisyela alein inmasrlon mwet Christian?

5:1 Dut 22:30 **5:6** Gal 5:9 **5:7** Exo 12:5 **5:8** Exo 13:7; Dut 16:3 **5:13** Dut 13:5; 17:7

6 A kowos tiana oru ouiya — sie mwet lulalfongi el usak mwet lulalfongi se wial nu
ke nien nununku, ac sang tuh sie mwet tia lulalfongi in orekma kac.
7 Ke kowos usak alein lowos nu ke nien nununku, ma se inge akkalemye lah kowos
arulana loesla liki ma pwaye. Mwet uh finne pisre ma lowos ku kutasrik nu suwos,
ac wo liki ke kowos usak nu in nununku.
8 Kowos tia sruhk muteng lumah ouinge, a kowos sifacna forang ac pisre ac kutasrik
nu sin mwet lulalfongi wiowos.
9 Kowos arulana etu lah mwet koluk fah tia wi ipeis ke Tokosrai lun God. Nimet
kiapwekowos sifacna; mwet orekma kupatol, ku alu nu ke ma sruloala, ku kosro, ku
oru ouiya sufal inmasrlon mukul nu sin mukul,
10 ku pisrapasr, ku rapku, ku sruhi, ku kaskas in akkolukye mwet, ku pisrapasr
sulallal — wangin sin kain mwet inge fah ipeis ke Tokosrai lun God.
11 Kutu suwos tuh moul ouinge meet. Tusruktu kowos aknasnasyeyukla tari liki
ma koluk; kowos kisakinyukyang nu sin God; ac Leum Jesus Christ, oayapa Ngun lun
God lasr, aksuwosye kowos ye mutun God.

Orekmakin Monuwos Nu Ke Wolana Lun God

12 Kutu suwos fahk, “Wangin ma sap sruokyu in oru kutena ma nga lungse.” Pwaye,
tusruktu tia ma nukewa wo nu sum. Nga ku pac in fahk mu wangin ma sap sruokyu
in oru kutena ma nga lungse, tusruktu nga ac tia fuhlela kutena ma in oru tuh nga
in mwet kohs nu kac.
13 Oasr pac mwet ac fahk, “Mwe mongo uh ma nu insia, ac insia uh ma in eis mwe
mongo.” Pwaye, tusruktu God El ac kunausla kewana ma luo inge. Mano uh tia ma
in orekmakinyuk nu ke inkanek in kosro, a in mwe kulansupu Leum God; ac Leum
God El sang mwe enenu lun mano.
14 God El akmoulyelak Leum liki misa, ac El fah oayapa akmoulyekutyak ke ku lulap
lal.
15 Kowos etu lah monuwos pa lahn Christ. Ya nga ac eisla sie lahn Christ ac oru tuh
in lahn sie mutan kosro?* Tiana ku!
16 Ya kowos tia etu lah sie mwet su sang manol nu ke monin sie mutan kosro eltal
mano sefannala? Ma Simusla uh fahk kalem na, “Mwet luo ac fah mano sefannala.”
17 A el su kupasryang nu sin Leum, el ma sefannala yorol in ngun.
18 Kaing liki inkanek in kosro. Kutena ma koluk saya ma sie mwet el orala ac tia
akkolukye manol; tusruktu mwet se su kosro el oru ma koluk nu ke manol sifacna.
19 Ya kowos tia etu lah monuwos tempul lun Ngun Mutal su oasr in kowos, ac su
itukot nu suwos sin God? Kowos tia ma lowos sifacna, a ma lun God.
20 God El molikowosla ke sie mwe moul. Ke ma inge orekmakin monuwos nu ke
wolana lun God.

7

Kusen Siyuk Ke Payuk

1 Inge nga ac sroang nu ke ma kowos tuh sim nu sik kac.
Ac wona mwet se in tiana payuk.
2 Tusruktu ke sripen yokna mwe sruhf nu ke kosro, pwanang fal tuh kais sie mukul
in oasr mutan kial sifacna, ac kais sie mutan in oasr mukul tumal sifacna.
3 Sie mukul enenu in akfalye ma kunal nu sin mutan kial, ac sie mutan in akfalye
ma kunal nu sin mukul tumal, ac kais sie seltal in akfalye enenu lun el se ngia ke
moul in payuk.

6:12 1 Cor 10:23 * **6:15** ***mutan kosro:*** sie mutan su eis molin kosro lal uh. Liye ke Kalmen Kutu Kas. **6:16** Gen 2:24 **6:19** 1 Cor 3:16; 2 Cor 6:16

4 Sie mutan payuk el tia leum fin manol sifacna, a mukul tumal pa leumi. In ouiya
sacna sie mukul payuk el tia leumi manol sifacna, a mutan kial pa leumi.
5 Nimet srangesr in akfalye enenu lun sin sie sie, sayen komtal fin insesela meet
in oru ouinge ke kitin pacl tuh komtal in eis pacl lomtal in pre; na toko komtal fah
sifil tukeni fal nu ke ouiya lun payuk se. Ke kowos oru ouinge, Satan el tia ku in srife
kowos ke sripen kowos munas in sifacna leum fowos.
6 Nga fahk ma se inge nu suwos, mweyen God El lela nu sik in fahk, a tia ma
sapkinyuk.
7 Pwayeiya uh nga kena tuh kowos nukewa in oana nga; tusruktu oasr kain in mwe
sang nu sin kais sie mwet sin God, su tia oana sie lumah.
8 Inge, nu sin mwet tia payuk ac oayapa katinmas, nga fahk mu ac wo nu suwos in
mutana tia payuk, oana nga.
9 Tusruktu kowos fin tia ku in kutong lungse lowos an, tari payukyak — wo in payuk
liki tuh kena lowos in sokoela insiowos.
10 Nu sin mwet payuk an, oasr sie sap ku yuruk, su tia ma sik sifacna a ma sin Leum
God: sie mutan payuk fah tia som liki mukul tumal;
11 tusruktu el fin som, el enenu in mutana ac tia sifil payuk, ku elan suk in akwoye
inmasrloltal ac sifil folokla nu yurin mukul tumal. Ac sie mukul payuk enenu in tia
sisla mutan kial.
12 Nu sin mwet saya an, nga fahk (nga sifacna, tia Leum God): sie mukul Christian
fin oasr mutan kial su tia sie mwet Christian, ac mutan sac el insese in mutana yorol,
mukul sac enenu in tia sisella.
13 Ac sie mutan Christian fin payuk sin sie mukul su tia mwet Christian, ac mukul
sac el insese in mutana yorol, mutan sac fah tia sisella.
14 Tuh mukul sac ma tia Christian el akmutalyeyuk ye mutun God ke sripen el
payuk sin mutan Christian se. Ac mutan sac ma tia Christian el akmutalyeyuk ye
mutun God ke sripen el payuk sin mukul Christian se. Fin tia ouinge, tulik natultal ac
fah oana tulik nutin mwet pegan; tusruktu ke ouinge uh, tulik inge elos akmutalyeyuk
ye mutun God.
15 Tusruktu, fin sie mwet su tia mwet Christian el ke fahsr liki mwet Christian se
el payuk se, lela elan som. In ouiya se inge, el su Christian seltal, finne mukul ku
mutan, el sukosokla. God El pangon kowos in moul in misla.
16 Mutan Christian, kom ac etu fuka lah kom ac tia ku in molela mukul tomom an?
Ku mukul Christian, kom ac etu fuka lah kom ac tia ku in molela mutan kiom an?

Moulkin Ouiya Kom Oasr Kac Ke Pacl Se God El Pangon Kom

17 Kais sie mwet in moul fal nu ke mwe sang lun Leum nu sel, oana moul el moulkin
ke pacl se God El tuh pangnol. Pa inge oakwuk se su nga luti in church nukewa.
18 Sie mwet el fin kosrala tari meet liki pacl se God El pangnol, el fah tia srike in
kunausla inken kosrala lal; ac sie mwet fin soenna kosrala ke God El pangnol, el tia
enenu in kosrala.
19 Tuh kosrala ac tia kosrala wangin sripa; ma se ma yohk uh pa in akos ma God El
sapkin.
20 Kais sie suwos enenu in mutana ke ouiya se el oasr kac ke pacl se God El
pangnolak ah.
21 Ya kom sie mwet kohs ke pacl se God El pangon kom ah? Finne ouingan, mansis;
tusruktu fin oasr pacl nu sum in ekla sie mwet sukosok, tuyak eis.
22 Tuh sie mwet kohs su pangonyuk sin Leum God, el mwet sukosokla lun Leum.
In lumah sacna, sie mwet sukosok su pangonyuk sin Christ el mwet kohs lun Christ.

7:10 7:10–11; Mt 5:32; 19:9; Mk 10:11–12; Lk 16:18

23 God El molikowosla ke sie mwe moul; ke ma inge nimet kowos mwet kohs lun
mwet uh.
24 Mwet lili ac lulu, kais sie suwos in mutana yurin God in ouiya se na el oasr kac
ke pacl se God El pangnol.

Kusen Siyuk Ke Mwet Lolap Ac Katinmas

25 Inge, ke mwet lolap ku mwet lolapla: wangin ma sap sin Leum nu sik, tusruktu
nga fah fahk nunak luk sifacna, oana ke nga sie su ku in lulalfongiyuk ke sripen
lungkulang lun Leum.
26 Nga nunku mu ac wo sie mukul in mutana ke ouiya ma el oasr kac inge, ke sripen
upa lun pacl uh.
27 Fin oasr mutan kiom, nimet kom srike in sisella. Fin wangin mutan kiom, nimet
kom suk in oasr.
28 Tusruktu kom fin payukyak, wangin ma koluk lom kac; ac sie mutan lolap fin
payukyak, wangin pac ma koluk lal kac. Tusruktu nga ke karinginkowosyang liki
mwe akfohs lun faclu ma kwacna sikyak inmasrlon mwet payuk uh.
29 Mwet lili luk, kalmen ma nga fahk uh pa inge: tia yohk pacl lula, na pacl se
ingela, mukul ma payuk uh enenu in moul oana elos tia payuk;*
30 elos su tung, elos in oru oana elos in tia asor; elos su israsr, elos in oru oana elos
tia engan; elos su moli kutena ma, elos in oru oana in tia ma lalos ma elos molela;
31 elos su orekmakin ma lun faclu, elos in orekma oana elos in tia liksreni kafofo
kac. Tuh ouiya lun faclu in pacl inge ac sa na wanginla.
32 Nga kena in wangin fosrnga lowos. Sie mukul lolap el nunku yohk ke orekma
lun Leum, ke sripen el srike in akinsewowoye Leum.
33 Tusruktu sie mukul payuk el nunku yohk ke ma lun faclu, mweyen el kena
akinsewowoye mutan kial,
34 ac ouinge el inseluoelik. Sie mutan tia payuk ku sie mutan soenna payuk el nunku
yohk ke orekma lun Leum, mweyen el kena kisakunla kewana manol ac ngunal. A sie
mutan payuk el nunku yohk ke ma lun faclu, mweyen el kena akinsewowoye mukul
tumal.
35 Nga fahk ma inge mweyen nga kena kasrekowos. Nga tia srike in sikulkowosi, a
nga kena kowos in oru ma su suwohs ac fal, ac in sifacna eiskowosyang nufon nu ke
orekma lun Leum, ac wangin ma ikolkowosi.
36 Funu mwet luo ma srakna ako ac eltal sulela in tia payuk: mukul sac fin pula
mu ouiya lal tia fal nu sin mutan fusr sac, ac nunak lal fin arulana upa ac el pula mu
eltal enenu in payuk, na fal eltal in payukyak, oana lungse lal. Wangin ma koluk ke
ma se inge.
37 Tusruktu sie mukul fin sulela ku sel mu el ac tia payuk, ac nunak se inge ma lal
sifacna ac tia ma ke sripa saya, el fin ku in kutongya nunak lal uh ac el sulela tari ma
el ac oru — na ac wo elan tia payuk sin mutan fusr sac.
38 Ke ma inge mukul se fin payuk, wo ma el oru uh, a mukul se fin tia payuk ac wo
liki na.
39 Mutan payuk se el tia sukosok ke lusenna moul lun mukul tumal. Tusruktu
mukul tumal ah fin misa, na el fah sukosokla in payukyak sin siena mukul ma el
lungse, tusruktu mukul sac enenu in mwet Christian se.
40 El fah engan yohk liki el fin mutana tia payuk. Pa inge nunak luk, ac nga nunku
mu Ngun lun God oasr pac yuruk.

---

* **7:29** ***moul oana elos tia payuk:*** nunak lalos ke payuk lalos in tia lusrong nunak lalos ke orekma lun God ku orekma saok saya.

8

Kusen Siyuk Ke Mwe Mongo Kisakinyukla Nu Ke Ma Sruloala

1 Inge, ke mwe mongo ma mwet uh kisakunang nu ke ma sruloala.
Pwaye kas se ma mwet uh fahk mu, “Kut nukewa oasr etauk lasr.” Tusruktu, etauk
mwe akfulatye insien mwet uh, a lungse mwe musaeak mwet uh.
2 Kutena mwet su nunku mu el etu sie ma, pwayena lah el soenna sun etu ma fal
elan etu kac.
3 Tusruktu mwet se su lungse God, God El etal.
4 Ouinge, ke mwe mongo ma itukyang nu ke ma sruloala: kut etu lah sie ma sruloala
tia ma pwaye ac wangin moul la. Kut etu lah oasr God sefanna.
5 Finne oasr ma pangpang “god uh,” in kusrao ku fin faclu, ac finne pukanten kain
“god” ac “leum” ingan,
6 a nu sesr oasr God sefanna, Papa, su orala ma nukewa ac kacl kut moul. Ac oasr
Leum sefanna, Jesus Christ, ke su ma nukewa orekla ac ke su kut moul.
7 Tusruktu tia mwet nukewa etu ma inge. Kutu mwet uh arulana pahla ke ma
sruloala, pwanang nwe misenge elos fin kang kain in mongo inge elos srakna nunku
kac mu ma nun ma sruloala. Ke sripen lulalfongi lalos munas, elos nunku mu mongo
inge ac akfohkfokyalos.
8 Finne fuka, mwe mongo uh tia ku in akfototoye kut nu sin God. Kut fin tia kang
kut tia kolukla kac; ku kut finne kang, kut tia pac wola kac.
9 Tusruktu kowos in karinganang tuh sukosok lowos ke ma kowos oru inge in tia
aktukulkulyelos su munas in lulalfongi lalos.
10 Fin pa mwet se su nunak la munas in ouiya se inge el liye kom su pangpang
oasr “etauk” yoro, ke kom mongo in tempul lun ma sruloala, ya ouiya se inge ac tia
akkeyal elan kang pac mwe mongo ma kisayang nu ke ma sruloala?
11 Na ke sripen “etauk” lom an, mwet se su munas lulalfongi la el kunausyukla —
a el inge mwet Christian se wiom su Christ el misa kacl.
12 Ac in lumah se inge, kowos orekma koluk lain Christ ke kowos oru ma koluk lain
mwet Christian wiowos, ac sifil akmunasye nunak in elos su munas.
13 Ke ma inge, mwe mongo uh fin aktukulkulye mwet wiuk in lulalfongi, nga fah
tia sifilpa mongo ikwa, tuh nga in tia pwanang ma wiuk in putatyang nu in ma koluk.

9

Suwohs Ac Kunokon Lun Sie Mwet Sap

1 Ya nga tia mwet sukosok se? Ya nga tia mwet sap? Ku nga soenna liyal Jesus Leum
lasr? Ac kowos tia fokin orekma luk nu sin Leum?
2 Mwet saya uh finne tia akilen lah nga sie mwet sap, tuh kowos eteyu! Ke sripen
moul lowos kupasryang nu sin Leum, kowos sifacna mwe akpwayeye lah nga sie
mwet sap.
3 Pacl mwet uh akkolukyeyu uh, pa inge top luk nu selos:
4 Ya tia fal nga in eis mwe mongo ac mwe nim ke orekma luk uh?
5 Ya ac tia fal nga in eis sie mutan Christian kiuk in wiyu in fufahsryesr luk, oana
mwet sap ngia ac mwet wien Leum ac Peter elos oru?
6 Ku mea, ya nga na Barnabas pa enenu in orekma tuh kut in suk ma kut in moul
kac?
7 Ma ya solse se su enenu in sifacna moli ma el orekmakin ke pacl in mweun uh?
Pia mwet ima se su tia kang fahko ke ima grape lal sifacna? Su mwet shepherd se su
tia nim titi ke sheep natul sifacna?
8 Mwe srikasrak ma nga fahk inge tia ma sik sifacna, a Ma Sap lal Moses fahk
oapana.

9 Kut rit in Ma Sap fahk mu, “Nik kowos kapriya oalin soko cow mukul ke kom
orekmakunul in lolongya wheat uh.” Na fuka, ya God El nunku yohk ke cow mukul
mukena?
10 Ya El tia fahk ma inge kacsr ke El fahk ouingan? Aok, pwaye lah ma ingan tuh
simla kacsr. Mwet se ma pikin fohk uh in akfisrasryela, ac mwet se ma kosrani, fah
oru orekma lalos ac finsrak tuh elos fah ipeis ke ma kosrani sac.
11 Kut yukwiya fita lun ngun insiowos — ya tia fal tuh kut in eis kosrani lasr suwos
ke mwe kasru lun mano?
12 Fin oasr ku lun mwet saya in eis ma inge suwos me, ya ku lasr uh tia yohk
lukelos?
Tusruktu kut tiana orekmakin ku se inge. A kut muteng ma nukewa in oru tuh in
wangin kutena mwe tukulkul in kutong Pweng Wo ke Christ.
13 Kowos etu na lah mwet su kulansap in Tempul elos eis mwe mongo nalos ke ma
lun Tempul, ac ke elos kisakunang mwe kisa fin loang uh elos eis ip lalos kac.
14 In ouiya sacna, Leum God El sap tuh elos su fahkak Pweng Wo fah eis mwe moul
lalos ke fahkak lalos ke Pweng Wo.
15 Tusruktu nga soenna orekmakin suwohs inge, ac nga tia pac simis ma inge in
pwanang ngan mutawauk in orekmakin keik sifacna. Mansis nga in misa liki tuh sie
mwet in eisla likiyu suwohs luk in konkin ke ma inge!
16 Wangin sripa nga in konkin lah nga fahkak Pweng Wo. God El nuna sapkin nu
sik tuh nga in oru. Ac fuka kolukiya nu sik nga fin tia fahkak Pweng Wo!
17 Nga fin oru orekma luk ke lungse luk sifacna, na fal nga in eis mwe moul kac.
Tusruktu nga oru oana kunokon se nu sik, mweyen God El ase nu sik in oru orekma
se inge.
18 Na mea molin ma nga oru uh? Ac pa na inge: nga insewowo in fahkak Pweng
Wo ac tiana siyuk in moul nu sik, ac nga tia pacna suk in akfalyeyuk orekma luk ke
Pweng Wo uh.
19 Nga mwet sukosok se, ac nga tia mwet kohs lun kutena mwet. Tusruktu nga
sifacna oru tuh nga in mwet kohs lun mwet nukewa, tuh nga in pwanma mwet puspis
tuh elos in lulalfongi in Christ.
20 Ke nga orekma yurin mwet Jew, nga moul oana sie mwet Jew, tuh nga in
kifasulosme. Finne nga sifacna nga tia oan ye Ma Sap lal Moses, a nga moul oana
ngan oan ye Ma Sap ke nga orekma yorolos su oan ye Ma Sap, tuh nga in oayapa
kifasulosme.
21 In lumah sacna, ke nga orekma yurin mwet sayen mwet Jew, nga moul oana sie
selos, ac nga tia fahsr tukun Ma Sap lun mwet Jew, tuh nga in pwanma mwet sayen
mwet Jew nu ke moul. Tia kalmen ouiya se inge pa nga seakos ma sap lun God, tuh
pwayeiya uh nga oan ye ma sap lun Christ.
22 Inmasrlon mwet su munas in lulalfongi, nga oru tuh nga in munas oana sie selos,
tuh nga in kifasulosme. Ke ma inge nga ekla ma nukewa nu sin mwet nukewa, tuh
nga in ku in molela kutu selos ke kutena inkanek nga ku in orekmakin.
23 Nga oru ma inge nukewa ke sripen Pweng Wo, tuh nga in wi ipeis ke mwe
insewowo kac.
24 Kowos etu na lah mwet kasrusr puspis wi kasrusr akutun, a mwet sefanna
selos eis molin kutangla. Ke ma inge, kasrusr ouingan tuh kowos in ku in eis molin
kutangla.
25 Mwet srital nukewa eisalosyang nu ke mwe akpah upa puspis, tuh elos fah ku in
sunya sie tefuro sukawil, a kut orekma nu ke sie tefuro su ma na nwe tok.
26 Pa oru nga kasrusr suwosna in sun saflaiya, ac nga oana sie mwet fisik su tia
fisik ke wangin sripa.

9:9 Dut 25:4; 1 Tim 5:18

27 Nga arulana akkeye monuk ke puopo, ac sifacna karinginyu tuh nga in tia sufalla
tukun nga fahkak Pweng Wo ac pwanma mwet nu ke moul in srike.

10

Kas In Sensenkakin Mwet Liki Ma Sruloala

1 Mwet lili luk, nga kena kowos in esam ma sikyak nu sin mwet matu lasr su welul
Moses meet ah. Elos nukewa muta ye karinginyuk lun sru in pukunyeng sac, ac elos
nukewa fahsr sasla Meoa Srusra ke wo ouiya.
2 In pukunyeng uh ac in meoa uh elos nukewa baptaisla oana mwet fahsr tokol
Moses.
3 Elos nukewa kang mwe mongo lun ngun se na,
4 ac nim mwe nim lun ngun se na. Elos nim ke eot ngun se na ma welulos fahsr;
ac eot sac pa Christ sifacna.
5 Tusruk ne ouinge, pus selos God El tia insewowo se, pwanang mano misa lalos
oalik in acn mwesis.
6 Ma inge nukewa mwe srikasrak nu sesr, in sensenkakin kut tuh kut in tia kena
nu ke ma koluk, oana elos;
7 in tia pac alu nu ke ma sruloala, oana kutu selos tuh oru. Oana Ma imusla uh
fahk, “Mwet uh pituki in mongo ac nimnim, na elos tuyak ac onsrosro.”
8 Kut in tia moulkin inkanek in kosro, oana kutu selos — ac in len sefanna, tausin
longoul tolu selos misa.
9 Kut in tia srike Leum, oana kutu selos oru — ac anwuki elos ke serpent.
10 Kut in tia torkaskas, oana kutu selos tuh oru — ac elos kunausyukla sin Lipufan
lun Misa.
11 Ma inge nukewa sikyak nu selos tuh in mwe srikasrak nu sin mwet saya, ac simla
tuh in mwe sensenkakin kut. Mweyen we se kut moul kac inge apkuran nu ke pacl
safla.
12 Kutena mwet su nunku mu el tu na ku, wo elan liyaung tuh elan tia putatyang
nu in mwe sruhf.
13 Mwe srife nukewa ma kowos sun uh, mwet saya elos wi pac sun tari. Tusruktu
God El liyaung na wuleang lal, ac El ac tia fuhlela in srifeyuk kowos alukela ku lowos.
Ke pacl se srifeyuk kowos, El ac fah akkeye kowos ac sot inkanek in mutangla ac
kaingkunla ma inge.
14 Ouinge, mwet kawuk saok luk, kowos in karingin kowos liki alyalu nu ke ma
sruloala.
15 Nga kaskas nu suwos oana mwet kalem in nunak. Kowos in sifacna motkwala
ma nga fahk uh.
16 Cup se ma kut sang kulo nu sin God kac ke Kufwa lun Leum, ya kut tia ipeis ke
srahn Christ ke pacl se kut nim kac? Ac bread se su kut kunsalik, ya kut tia ipeis ke
monin Christ ke kut mongo kac?
17 Ke sripen oasr lof in bread sefanna, kut finne mwet pus a kut mano sefanna,
mweyen kut nukewa ipeis ke bread sefanna.
18 Nunku ke mwet Israel: elos su kang ma kisakinyuk fin loang uh, elos tukeni
kulansap ke loang uh nu sin God.
19 Ya kalmen fahk luk uh pa, ma sruloala ku mwe mongo ma kisayang nu kac, oasr
sripa?

10:1 Exo 13:21–22; 14:22–29 **10:3** Exo 16:35 **10:4** Exo 17:6; Oek 20:11 **10:5** Oek 14:29–30 **10:6** Oek 11:4
10:7 Exo 32:6 **10:8** Oek 25:1–18 **10:9** Oek 21:5–6 **10:10** Oek 16:41–49 **10:16** Mt 26:26–28; Mk 14:22–24;
Lk 22:19–20 **10:18** Lev 7:6

20 Mo! Kalmen ma nga fahk uh pa ma kisakinyuk fin loang lun mwet pegan ma
itukyang nu sin demon uh, ac tia nu sin God. Ac nga tia lungse kowos in asruoki
yurin demon uh.
21 Kowos tia ku in nim ke cup lun Leum ac oayapa ke cup lun demon uh. Kowos
tia ku in mongo ke tepu lun Leum ac oayapa ke tepu lun demon uh.
22 Kut fin oru ouinge kut ac akkasrkusrakye Leum ac oru elan lemta. Na mea, kut
nunku mu kut ku lukel?
23 Kutu mwet uh fahk, “Ma nukewa filfilla nu sesr.” Pwaye, tusruktu tia ma nukewa
wo, ac tia ma nukewa mwe musaeak mwet uh.
24 Wangin sie mwet in suk ma ac wo nu sel sifacna, a elan suk ma ac wo nu sin
mwet ngia.
25 Kowos sukosok in kang kutena ikwa ma kukakinyuk ke nien kuka, ac nimet elya
in siyuk lah oal ku tia oal.
26 Tuh oana Ma Simusla uh fahk, “Faclu ac koano ma lun Leum God.”
27 Sie mwet su tia lulalfongi ke Christ fin suli kowos in welul mongo, ac kowos fin
som nu kac, kang ma filiyuki ye motowos ac tia kusen siyuk lah oal ku tia oal.
28 Tusruktu fin oasr sie mwet fahk nu suwos, “Mwe mongo inge ma kisakinyukyang
nu ke ma sruloala,” na nimet kang mwe mongo ingan, ke na sripen mwet se su fahkot
nu suwos an. Finne ac wo suwos,
29 tuh mwet se ingan ku in fohsak mweyen el pangon mu oal.
Na mwet se fin siyuk, “Efu ku elya in nunak lun mwet saya in tuh sikulyuki sukosok
luk?
30 Nga fin sang kulo nu sin God ke mwe mongo nak, efu ku kutena mwet in
akkolukyeyu ke mwe mongo ma nga sang kulo kac?”
31 Ke ma inge, kowos fin mongo ku nim, ku kutena ma kowos oru, oru ma nukewa
nu ke wolana lun God.
32 Ouiyen moul lowos in tia mwe aklokoalokye mwet Jew, ku mwet sayen mwet
Jew, ku mwet in church lun God.
33 Oru oana ke nga oru — ke ma nukewa nga oru, nga srike in akinsewowoye mwet
nukewa. Nga tia nunku ke ma ac wo nu sik sifacna, a ke ma ac wo nu sin mwet
nukewa, tuh elos fah ku in moulla.

11

1 Kowos in etawiyu, in oana ke nga etawi Christ.

Sunya Insifa Ke Pacl In Alu

2 Nga kaksakin kowos mweyen kowos esamyu pacl nukewa, ac kowos fahsrna tukun
mwe luti su nga tuh eis ac tafweot nu suwos.
3 Tusruktu nga kena kowos in kalem kac lah Christ el sifen mukul nukewa, ac mukul
tuma el sifen mutan kial, ac God El sifen Christ.
4 Ouinge sie mukul su pre ku fahkak kas lun God ye mutun mwet uh ke pacl in alu,
fin sunya sifal, el aklusrongtenye sifal, su Christ.
5 Ac kutena mutan su pre ku fahkak kas lun God ye mutun mwet uh a wangin ma
sunyen sifal, el aklusrongtenye mukul tumal, su sifal. Wangin ekla inmasrlon mutan
sac ac mutan se su resaiyukla sifal.
6 Mutan se fin tia sunya sifal, ac fal na nu sel elan kalla aunsifal. Na ke sripen mwe
mwekin se nu sin sie mutan in resaela sifal ku kalla aunsifal, enenu elan sunya sifal.
7 Mukul se tia enenu in sunya sifal, mweyen el orekla in luman God ac in wolana
lal. A mutan el orekla in fahkak wolana lun mukul;
8 tuh mukul uh tia orekla liki mutan, a mutan uh orekla liki mukul.

10:20 Dut 32:17 **10:22** Dut 32:21 **10:23** 1 Cor 6:12 **10:26** Psa 24:1 **11:1** 1 Cor 4:16; Php 3:17 **11:7** Gen 1:26–27 **11:8** 11:8–9; Gen 2:18–23

9 Oayapa mukul uh tia orekla ke sripen mutan, a mutan orekla ke sripen mukul.
10 Ouinge, ke sripen lipufan uh, sie mutan enenu in sunya sifal in fahkak lah el oan
ye ku lun mukul tumal.
11 A funu nu ke moul lasr in Leum, mutan el tia ku in sifacna fin wangin mukul, ac
mukul tia pac ku in sifacna fin wangin mutan.
12 Tuh oana ke mutan el tuh orekla liki mukul, in ouiya sacna, inge mukul uh isusla
sin mutan; ac ma nukewa ma orekla sin God me.
13 Kowos in sifacna nunku lah ac fal sie mutan in pre nu sin God ke pacl in alu a
wangin ma sunyen sifal.
14 Ya tia ma kalem se suwos, lah oemeet me aunsuf loeloes lun mukul uh mwe
mwekin se,
15 a fin loes aunsifen sie mutan, sie ma kato? Itukyang aunsuf loeloes nu sin mutan
tuh in ma afinyen sifal.
16 Tusruktu kutena mwet fin lungse akukuin kac, pwayena ma nga ac fahk pa:
yorosr, oayapa yurin church lun God nukewa, pa inge ouiya lasr ke pacl in alu uh.

Kufwa Lun Leum
(Matthew 26:26–29; Mark 14:22–25; Luke 22:14–20)

17 Tusruktu, kas in kasru luk nu suwos inge ma nu ke pacl kowos tukeni in alu —
nga tia kaksakin kowos, mweyen yohk ma koluk sikyak liki ma wo.
18 Ma se meet, nga lohng mu oasr srisrielik inmasrlowos ke pacl kowos tukeni uh;
ac nga lulalfongi mu kutu ma nga lohng uh pwaye.
19 (Ac nuna oasr srisrielik inmasrlowos, tuh elos su inse pwaye inmasrlowos in
akilenyuk.)
20 Pacl kowos tukeni nu sie, tia Kufwa lun Leum pa kowos oru.
21 Tuh ke kowos mongo, kais sie sa na kang ma nal sifacna, pwanang kutu mwet
uh masrinsral a kutu sruhila.
22 Mea, wangin lohm suwos sifacna kowos in mongo ac nim we? Ya ac wo suwos
in pilesru church lun God ac akmwekinyalos su muta in enenu? Mea kowos nunku
mu nga ac fahk nu suwos ke ma inge? Ya nga ac kaksakin kowos? Tiana ku!
23 Tuh mwe luti nga tuh eis sin Leum nga tafweot tari nu suwos: tuh Leum Jesus,
in fong se ke tukakinyukyak el, el eis bread,
24 ac ke el sang kulo tari, el kunsalik ac fahk, “Eis, mongo; ma inge monuk ma
musalla keiwos. Kowos oru ma inge in esamyu.”
25 Oayapa, tukun el mongo tari, el eis cup sac ac fahk, “Cup se inge wuleang sasu
ke srahk. Ke kowos nim, kowos in oru ma inge in esamyu.”
26 Tuh pacl e nukewa kowos mongo bread inge ac nim ke cup se inge, kowos fahkak
misa lun Leum nwe ke pacl se el sifil tuku.
27 Ke ma inge, el su mongo bread inge ac nim ke cup lun Leum ke sie ouiya tia
suwohs, oasr mwatal ke monin Leum ac srahn Leum.
28 A lela kais sie mwet in sifacna tuni ouiyen moul lal meet liki el mongo ke bread
inge ac nim ke cup se inge.
29 Mweyen el fin tia akilen kalmen monin Leum ke pacl el mongo bread ac nim ke
cup, el use nununku nu facl sifacna ke el mongo ac nim.
30 Pa ingan sripa se oru mwet puspis inmasrlowos mas ac munas, ac kutu misa tari.
31 Kut fin sifacna tuni kut meet, kut fah tia nununkeyuk.
32 Tusruktu Leum God El nununkekut ac kai kut tuh kut fah tia wi faclu lisyukla.
33 Ke ma inge, mwet lili luk, ke kowos tukeni nu sie in mongo ke Kufwa lun Leum,
kowos in tupan sie sin sie.

11:25 Exo 24:8; Jer 31:31–34; Exo 24:6–8

34 Ac fin oasr mwet masrinsral, lela elan mongoi in lohm sel, tuh kowos fah tia
nununkeyuk ke kowos tukeni nu sie. Ac sripa saya an, nga fah akkalemye ke nga
fahsrot nu yuruwos.

12

Mwe Sang Sin Ngun Mutal

1 Inge, ke ma kowos sim kac ke mwe sang sin Ngun Mutal.
Mwet lili, nga kena kowos in etu ma pwaye kac uh.
2 Kowos etu lah ke pacl se kowos srakna moulkin moul in lohsr, kowos tuh kolyukla
ke inkanek tafongla puspis tuh kowos in alu nu ke ma sruloala ma wangin moul la.
3 Nga lungse kowos in etu lah wangin sie mwet su kolyuk sin Ngun lun God ku in
fahk, "Jesus elan selngawiyuk!" Oayapa wangin sie mwet ku in sifacna fahkak, "Jesus
el Leum," el fin tia kolyuk sin Ngun Mutal.
4 Oasr kain in mwe sang puspis lun ngun ac ma inge tia oana sie, tusruktu ma sin
Ngun sefanna.
5 Oasr kain in kulansap ma tia oana sie, tusruktu ma inge kulansupu Leum sefanna.
6 Oasr kain in talan itukyang nu sin mwet uh ma tia oana sie, tusruktu God sefanna
pa sang talan inge nu sin mwet nukewa.
7 God El akkalemye nu sin kais sie mwet lah ngunal oasr in elos, tuh in mwe akwoye
mwet nukewa.
8 Ngun el sang nu sin sie mwet mwe fahkak ke lalmwetmet, ac Ngun sacna el sang
nu sin sie pacna mwet mwe fahkak ke etauk.
9 Nuna Ngun sacna el sang lulalfongi nu sin sie mwet, ac nu sin siena mwet el sang
ku in akkeyala mas.
10 Ngun se inge el asang nu sin sie mwet ku in orek mwenmen; ac nu sin siena, ku
in fahkak kas lun God; ac nu sin sie pac, ku in akilen inmasrlon mwe sang ma tuku
sin Ngun me ac ma tia tuku sin Ngun me. Nu sin sie mwet el sang ku in kaskaskin
siena kain in pusra, ac nu sin sie el sang ku in aketeya pusra inge.
11 Tusruktu Ngun sacna pa oru ma inge nukewa. El sang nu sin kais sie mwet mwe
sang su tia oana sie, fal nu ke lungse lal.

Mano Se, Lah Puspis

12 Christ el oana sie mano ma oasr lah puspis kac; finne lah puspis oasr kac, a mano
sefanna.
13 Ouinge, kut nukewa baptaisla ke Ngun sacna nu ke mano sefanna — kut finne
mwet Jew ku mwet sayen mwet Jew, kut finne mwet kohs ku mwet sukosok; ac God
El okoama Ngun sefanna nu in kut nukewa.
14 Tuh mano se tia orekla ke lah sefanna, a ke lah puspis.
15 Sie nia fin fahk, "Mweyen nga tia pao, nga tia ma lun mano," na mea pwaye lah
el tia lahn mano sac?
16 Ac insrac fin fahk, "Mweyen nga tia atronmuta se, nga tia lahn mano sacn," na
mea, pwaye lah el tia lahn mano sac?
17 Mano nufon se fin atronmuta mukena, ac ku in lohng fuka? Ac fin insrac mukena,
ac ku in ngok fuka?
18 A God El oakiya lah nukewa tia oana sie in mano se, fal nu ke lungse lal.
19 Ac tuh wangin mano fin lah nukewa kac kain sefanna!
20 Tusruktu, oasr lah puspis, a mano sefanna.
21 Ouinge, atronmuta el tia ku in fahk nu sel pao, "Nga tia enenekom!" Ac sifa tia
pac ku in fahk nu sel nia, "Nga tia enenekom!"

12:4 12:4–11; Rom 12:6–8 **12:12** Rom 12:4–5

22 Pwayeiya uh, lahn mano ma luman munas uh, arulana eneneyuk;
23 ac lah ma kut nunku mu tia arulana yohk sripa, pa kut karingin wo uh; ac lah ma tia arulana wo in liyeyuk, kut nokomla in wo,
24 a lah ma wo in liyeyuk tia enenu in orek ouinge. God sifacna El orani lah nukewa ke mano in sie ouiya ma ac akwoye lah ma oasr enenu la.
25 Ac ouinge wangin sralik in mano se, a lah nukewa akaringini.
26 Sie lah fin keok, lah nukewa wi keok; sie lah fin kaksakinyuk, lah nukewa wi engan.
27 Kowos nukewa monin Christ, ac kais sie suwos lahn manol.
28 God El oakikowosi nukewa in acn suwos in church: acn se meet nu sin mwet sap, akluo mwet palu, aktolu mwet luti; na tufah elos su orek mwenmen, elos su itukyang ku nu se in akkeyala mas, ku mwet kasru, mwet kol, ku elos su kaskaskin siena kain pusra.
29 Tia elos nukewa mwet sap ku mwet palu ku mwet luti. Tia mwet nukewa oasr ku yoro in orek mwenmen
30 ku in akkeyala mas ku in kaskaskin siena kain pusra, ku aketeya kalmen pusra inge.
31 Ke ma inge kowos in sang insiowos in suk mwe sang ma yohk sripa uh.
Tusruktu inge nga ac akkalemye ouiya se ma wo liki nukewa.

13

Lungse

1 Nga finne ku in kaskas ke kas lun mwet ac kas lun lipufan, a fin wangin lungse yuruk, nga ac oana pusren brass su tungtung, ku cymbal su erarrar.
2 Nga finne ku in fahkak kas lun God, ac etu ma lukma nukewa ac etauk nukewa; ac fin oasr yuruk lulalfongi nukewa in mokle eol, a fin wangin lungse yuruk, nga wangin.
3 Nga finne kitala ma luk nukewa ac sang monuk in firiryak — a fin wangin lungse yuruk, nga tia akwoyeyuk kac.
4 Lungse el mongfisrasr ac kulang; lungse el tia sok, lungse el tia sifacna konkin, el tia inse fulat;
5 lungse el tia oru ma sufal, el tia nunku kacl sifacna, el tia sa in mulat, el tia oakla ma koluk orek nu sel.
6 Lungse el tia engan ke ma koluk, a el engan ke ma pwaye.
7 Lungse el tiana fuhleak; el lulalfongi ac finsrak ac muteng in pacl nukewa.
8 Lungse el tiana wanginla. A funu ke kas in palu, ma nu ke kitin pacl; ac mwe sang in kaskas ke siena kain pusra ac fah tui; ac etauk ac fah wanginla pac.
9 Tuh etauk lasr ac fahkak lasr ke kas lun God tiana fonla;
10 a ke ma su fonla ac suwoslana ac tuku, na ma su tia fonla ac fah wanginla.
11 Ke nga tulik, nga kaskas oana tulik, etu luk oana etu lun tulik, ac nga nunku oana tulik; a inge ke nga mwet matu, nga sisla ouiya lun tulik.
12 Liye lasr ke God in pacl inge, oana ke kut ngetang nu ke sie selngun ohk; a tok kut fah ngetani sie sin sie. Inge nga etu tafu na; a tok ac fah fonla etu luk — oana ke God El arulana eteyu.
13 Ac inge oasr lulalfongi, finsrak ac lungse; ac ma se ma yohk sin ma tolu inge pa lungse.

14

Kutu Pac Mwe Luti Ke Mwe Sang Lun Ngun

12:28 Eph 4:11

1 Ke ma inge, lungse pa kowos ac kwafe kowos nu kac. Kowos in oayapa kwafe
kowos nu ke mwe sang lun ngun, yokna ke mwe sang lun sulkakin kas lun God.
2 Mwet se ma kaskaskin siena kain pusra el tia kaskas nu sin mwet uh a nu sin God,
mweyen wangin mwet kalem kac. El kaskas ke ma lukma ke ku lun Ngun.
3 Tusruktu mwet se su sulkakin kas lun God el kaskas nu sin mwet uh ke kas in
kasrelos, kas in akkeyalos, ac kas in akwoyalos.
4 Mwet se ma kaskaskin siena kain pusra el kasrel sifacna, a mwet se ma sulkakin
kas lun God el kasru mwet nukewa su tukeni in church.
5 Wo sik kowos nukewa in kaskaskin siena kain pusra; a wo liki na tuh in oasr mwe
sang yuruwos in sulkakin kas lun God. Tuh yohk sripen mwet se su sulkakin kas lun
God liki el su kaskaskin siena kain pusra — sayen fin oasr sie su ku in aketeya ma el
fahk, tuh church nufon sac fah eis kasru kac.
6 Ke ma inge, mwet wiuk in lulalfongi, nga fin fahsrot nu yuruwos, ya oasr sripa
nu suwos nga fin kaskaskin siena kain pusra? Ac wanginna, nga fin tia fahkak nu
suwos sie mwe fahkak sin God me, ku kas in etauk, ku kas in purakak nunkowos, ku
kas in luti.
7 Nunku ke sie flute ku harp, kain in mwe srital on ma wangin moul la — mwet uh
ac etu fuka ahyen on soko fin tia kalem pusren kais sie note kac?
8 Ac mwet ukuk se fin tia ukya mwe ukuk uh in kalem, su ac akola nu ke mweun?
9 In ouiya sacna, mwet uh ac kalem fuka ke ma kowos fahk uh kowos fin kaskaskin
siena kain pusra ma tiana kalem uh? Kas lowos uh ac wanginla yen engyeng uh!
10 Pukanten kain in kas fin faclu ma tia oana sie, a kain in kas inge nukewa oasr
kalmeya.
11 Sie mwet fin sramsram ke kas ma nga tia etu, na el oana sie mwet sac nu sik, ac
nga mwet sac se pac nu sel.
12 Ke kowos kena eis mwe sang lun Ngun, kowos enenu in akyokye orekmakinyen
mwe sang ma ac kasru in musaeak mwet in church.
13 Mwet se ma kaskaskin siena kain pusra, elan pre tuh in itukyang nu sel mwe
sang in akkalemye ma el fahk.
14 Tuh nga fin pre ke siena kain pusra, ngunik el pre, a nunkuk wangin kac.
15 Na mea nga ac oru? Nga fah pre ke ngunik, ac nga fah oayapa pre ke nunak luk;
nga fah on ke ngunik, ac nga fah oayapa on ke nunak luk.
16 Ke kom sang kulo nu sin God ke ngun mukena, mwet saya se su wi tukeni sac el
ac ku in wi fahk “Amen” fuka nu ke pre in sang kulo lom, ke el tia ku in etu ma kom
fahk an?
17 Pre in sang kulo lom nu sin God finne wo, ac tiana kasru mwet se ngia.
18 Nga kulo nu sin God lah nga kaskaskin siena kain pusra yohk liki kowos nukewa.
19 Tusruktu ke pacl in alu in church, wo sik in kaskaskin kas limekosr na ma mwet
uh ku in kalem kac ac eis etauk kac, liki na in kaskaskin tausin puspis kas in siena
kain pusra.
20 Mwet Christian wiuk, kowos in tia elahn tulik in nunak lowos. Tusruktu in ma
koluk, lela in wangin mwatuwos oana tulik srisrik; a in nunak lowos, kowos in nunak
oana mwet matu.
21 In Ma Simusla oasr ma simla su fahk:
“Ke kaskas lun mwet su siena kas lalos,
Nga fah kaskas nu sin mwet luk, Leum El fahk.
Nga fah kaskas ke oalin mwet sac uh,
Tusruktu, ne ouinge, mwet luk fah tia porongeyu.”

14:21 Isa 28:11–12

22 Ouinge, mwe sang lun kaskas ke siena kain pusra el oana sie mwe akul nu sin
mwet selulalfongi, ac tia nu sin mwet lulalfongi. Ac sulkakinyen kas lun God pa sie
mwe akul nu sin mwet lulalfongi, ac tia nu sin mwet selulalfongi.
23 Ke ouinge uh, fin oasr tukeni lun mwet in church, ac mwet nukewa mutawauk
in kaskaskin siena kain pusra — ac kutu mwet saya, ku mwet sululalfongi utyak wi,
ya elos ac tia fahk mu kowos mwet wel?
24 A elos nukewa fin sulkakin kas lun God ke sie mwet selulalfongi ku sie mwet saya
utyak, na el ac ku in akilenak ma koluk lal ke ma el lohng uh. El ac fah nununkal
sifacna ke ma el lohng inge,
25 ac el ac fahkak nunak lukma lal ye mutun mwet tukeni uh, ac el ac fah faksufi
ac alu nu sin God ac fahk, “Pwayena lah God El oasr yuruwos!”

Takinyen Ma Fal In Orek Ke Pacl In Alu

26 Mwet lulalfongi wiuk, pa inge kalmen ma nga fahk uh. Ke kowos tukeni nu ke
alu, sie mwet uh ac on, sie elan luti, sie elan fahkak mwe fahkak sin God me, sie
pac elan kaskaskin siena kain pusra, ac sie pac elan aketeya pusra inge. Ma nukewa
enenu in mwe musaeak mwet in church.
27 Kutena mwet fin kaskaskin siena kain pusra, lela in tia pus liki mwet luo ku tolu,
ac elos in kais sie eis pacl lalos, ac sie pac mwet in aketeya ma srumunyuk uh.
28 Tusruktu fin wangin mwet ku in aketeya, na mwet se ma kaskaskin siena kain
pusra el enenu in misla, ac kaskas na nu sel sifacna ac nu sin God.
29 Mwet luo ku tolu su oasr mwe fahkak sin God me elos in eis kunalos, na mwet
ngia in lohang akwoya nu ke ma elos fahk.
30 Tusruktu mwet se fin muta in tukeni uh ac el eis sie mwe fahkak sin God, mwet
se ma kaskas uh enenu in tui.
31 Kais sie suwos ku in eis pacl la in fahkak kas lun God, tuh mwet nukewa in ku
in lutlut kac ac eis ku lalos kac.
32 Sie mwet su sulkakin kas lun God el enenu in karinganang mwe sang se ma
itukyang nu sel,
33 mweyen God El tia pangon kut nu ke ouiya oraru, a nu ke ouiya misla.
Oana in church nukewa lun mwet lun God,
34 mutan elos enenu in misla ke pacl in tukeni uh. Elos in tia kaskas, a elos in
pusisel, fal nu ke Ma Sap lun mwet Jew.
35 Elos fin lungse etu ke kutena ma, elos fah siyuk sin mukul tumalos in lohm selos.
Sie mwe mwekin fin sie mutan el kaskas ke pacl in tukeni lun church.
36 Kowos mwet in church Corinth, mea pwaye lah kas lun God tuku yuruwos me?
Ya kowos mukena pa kas lun God tuku nu se uh?
37 Mwet se fin nunku mu el mwet utuk kas lun God, ku oasr mwe sang lun ngun
yorol, elan akilen lah ma nga simis nu suwos inge ma Leum Jesus el sapkin.
38 Tusruktu el fin tia lohang nu ke kas luk inge, nimet kowos lohang nu sel.
39 Ke ma inge, mwet lulalfongi wiuk, kowos in insianaung in sulkakin kas lun God,
tusruktu nimet ikol mwet lulalfongi su kaskaskin siena kain pusra.
40 Kowos in oru ma nukewa in ouiya fal ac in takla wo.

15

Moulyak Lun Christ

1 Inge, mwet lili ac lulu, nga lungse akesmakinye kowos ke Pweng Wo su nga fahkak
kac nu suwos, ac su kowos eis, ac su lulalfongi lowos tu ku kac.
2 Pa inge Wosasu su nga fahkak nu suwos. Kowos moliyukla ke sripen Wosasu,
kowos fin sruokya na ku — a kowos fin tia, na lulalfongi lowos wangin sripa.

3 Nga tafweot nu suwos ma nga eis tari, su arulana yohk sripa: tuh Christ el misa
ke ma koluk lasr, oana simla in Ma Simusla;
4 el tuh pukpuki, ac akmolyeyukyak el ke len se aktolu, fal nu ke Ma Simusla;
5 el sikyang nu sel Peter, ac toko nu sin mwet sap singoul luo.
6 Na sie pacl tok, el sikyang nu sin mwet pus liki lumfoko sin mwet fahsr tokol meet.
Pus selos srakna moul, a kutu selos misa tari.
7 Na el sikyang nu sel James, ac toko nu sin mwet sap nukewa.
8 Na e tok, el sikme pac nu sik — finne nga oana sie su isusla meet liki pacl fal.
9 Tuh nga srik sin mwet sap nukewa — nga tia pac fal in pangpang sie mwet sap,
mweyen nga tuh kalyei church lun God.
10 Tuh kulang lun God pa oru nga sie mwet sap inge, ac kulang lal nu sik tia wangin
sripa. Tuh nga orekma yohk liki kutena mwet sap saya. Tusruktu tia nga pa oru uh,
a lungkulang lun God su orekma in nga.
11 Ke ma inge, oana sie finne ma sik ku ma selos, tuh pa inge ma kut nukewa fahkak
in luti lasr, ac pa inge ma kowos lulalfongi.

Sifil Moulyak Lasr

12 Inge, mwe fahkak lasr uh pa Christ el akmoulyeyukyak liki misa, na efu ku kutu
suwos fahk mu wangin moulyak liki misa?
13 Fin pwaye, kalmac pa Christ el tiana moulyak;
14 ac Christ el fin tia moulyak liki misa, na wangin sripen mwe luti lasr, ac wangin
pac sripen lulalfongi lowos.
15 Tia ma inge mukena, a kut orek loh kikiap ke God, mweyen kut fahk mu El
akmoulyelak Christ liki misa — a fin pwaye lah mwet misa elos tia moulyak, na El
tia pac akmoulyelak Christ.
16 Tuh mwet misa fin tia moulyak, Christ el tia pac moulyak.
17 Ac Christ el fin tia moulyak, na lulalfongi lowos wangin sripa, ac kowos srakna
tuhlac in ma koluk lowos.
18 Ac oayapa kalmac pa mwet lulalfongi in Christ su misa tari, elos wanginla.
19 Finsrak lasr in Christ fin ma na nu ke moul se inge mukena, na fal mwet uh in
pakomutasr yohk liki mwet nukewa.
20 Tusruktu suwosiya pa Christ el akmoulyeyukyak liki misa, in mwe akpwayei lah
elos su motul in misa fah oayapa akmoulyeyukyak.
21 Tuh oana ke misa tuku ke sie mwet, in lumah sacna moulyak liki misa tuku pac
ke sie mwet.
22 Tuh oana ke mwet nukewa misa ke sripen kupasr lalos nu sel Adam, in lumah
sacna mwet e nukewa fah akmoulyeyukyak ke sripen kupasr lalos nu sin Christ.
23 Tusruktu kais sie fah akmoulyeyukyak fal nu ke pacl oakwuki nu sel: Christ pa
emeet; na elos nukewa su ma lal fah akmoulyeyukyak pac ke pacl se el ac foloko.
24 Na ac fah safla faclu. Christ el fah kutangla ku nukewa lun ngun koluk, oayapa
mwet kol ac wal lun ngun inge, ac el ac fah sang Tokosrai nu sin God Papa.
25 Tuh Christ el fah leum nwe ke God El kutangla mwet lokoalok nukewa ac fuhlelosi
ye nien Christ.
26 Mwet lokoalok se ma ac fah kutangyukla oetok uh pa misa.
27 Tuh Ma Simusla uh fahk, “God El likiya *ma* nukewa nu ye nial.” Kalem lah God
sifacna El tia oasr in kas se inge “ma nukewa” mweyen El pa filiya ma nukewa ye
Christ.
28 Tusruktu ke ma nukewa filiyuki tari nu ye kolyuk lun Christ, na el, Wen, fah
sifacna likilya ye God, su likiya ma nukewa yal; ac God El fah leum fin ma nukewa.

15:3 Isa 53:5–12 **15:4** Psa 16:8–10; Mt 12:40; Orek 2:24–32 **15:5** Lk 24:34; Mt 28:16–17; Mk 16:14; Lk 24:36; Jn 20:19 **15:8** Orek 9:3–6 **15:9** Orek 8:3 **15:25** Psa 110:1 **15:27** Psa 8:6

29 Inge, fuka mwet su baptaisla inen mwet misa? Efu ku elos in oru? Fin pwaye lah
mwet misa tia moulyak, oana ke kutu mwet uh fahk, na efu ku mwet inge baptaisla
ke inen mwet misa?
30 Ac funu kut, efu ku kut moul in sensen ke ao nukewa?
31 Mwet lili ac lulu, nga suiya misa len nukewa! Konkin luk keiwos, ke sripen kupasr
lasr yurin Christ Jesus Leum lasr, pa oru ngan fahkla ma se inge.
32 Fin pa nga anwuk lain mwet su oana "kosro sulallal" in Ephesus, oana mwet su ac
nuna misa na, ac mwe mea nu sik? Tusruktu fin mwet misa ac tia akmoulyeyukyak,
na tari kut in oru oana kas se ma fahk mu, "Lela kut in mongo ac nim, tuh kut ac
misa lutu."
33 Kowos in tia kiapweyukla. "Mwet kawuk koluk uh ku in kunausla elah wo uh."
34 Kowos in asmakla ac tulokinya ouiya koluk lowos. Nga fahk ma inge in
akmwekinye kowos: kutu suwos tia etu God.

Luman Mano Ke Sifil Moulyak

35 Oasr mwet ac siyuk, "Mwet misa uh ac akmoulyeyukyak fuka? Ac kain in mano
fuka lalos?"
36 Kom lalfon! Ke kom yukwiya sie fita infohk uh, tia ku in srunak fin tia misa meet.
37 Ac ma kom yukwiya uh tia monin sak nufon soko, a fita se na — sahp fiten wheat
se ku fiten sie pacna kain.
38 God El sang sie mano nu ke kais sie fita, fal nu ke lungse lal; El sang nu sin kais
sie fita mano se ma ac fal nu kac.
39 Ac ikwen ma moul nukewa tia kain ikwa sefanna. Ikwen mwet uh sie kain, ikwen
ma orakrak uh sie pac kain, ikwen won uh sie pac kain, ac ikwen ik uh sie pacna
kain.
40 Ac oasr pac mano lun ma inkusrao, ac mano lun ma fin faclu. Wolana lun mano
ke ma inkusrao sie liki wolana lun mano ke ma oan fin faclu.
41 Oasr wolana lun faht uh, ac sie pac wolana lun malem, ac oasr sie pacna wolana
lun itu uh, tuh kais sie itu tia oana sie wolana la.
42 Ac fah oapana inge ke pacl se God El ac akmoulyauk mwet misa. Ke mano se
pukpuki, ma ac kulawi; ke ac akmoulyeyukyak, mano sac ac tia kulawi.
43 Mano se ma pukpuki, sukato ac munas; a mano se ma akmoulyeyukyak ac fah
oasku ac ku.
44 Ke pukpuki, el sie mano ikwa; ke akmoulyeyukyak, el ac fah sie mano ngun. Ke
sripen oasr mano ikwa se, ouinge enenu pac in oasr mano ngun se.
45 Tuh Ma Simusla uh fahk, "Mwet se oemeet ah, Adam, el orekla tuh sie ma moul";
a Adam se safla el Ngun in sang moul.
46 Tia moul in ngun pa meet, a moul in ikwa, na toko fah moul in ngun.
47 Adam se meet orekla ke fohk lun faclu; Adam se akluo el tuku inkusrao me.
48 Elos su ma lun faclu, elos oana el su orekla ke fohk lun faclu; elos su ma lun
kusrao elos oana el su tuku inkusrao me.
49 Oana ke kut nukum luman mwet se ma orekla ke fohk uh, ouinge kut ac fah
nokomang luman Mwet se ma tuku inkusrao me.
50 Mwet lulalfongi wiuk, kalmen ma nga fahk uh pa ma orekla ke ikwa ac srah
koflana ipeis ke Tokosrai lun God, ac ma kulawi koflana ipeis ke ma ac tia kulawi.
51 Porongo ke nga ac akkalemye sie ma lukma: tia kut nukewa ac fah misa, tusruktu
kut nukewa fah ekla
52 in kitin pacl na, oana sarup se, ke mwe ukuk safla uh ac kasla. Tuh pacl se mwe
ukuk uh kas, mwet misa ac fah akmoulyeyukyak ac tia sifil misa, ac kut nukewa ac
fah ekla.

15:32 Isa 22:13 **15:45** Gen 2:7 **15:51** 15:51–52; 1 Thes 4:15–17

53 Tuh ma su kulawi enenu in ekla ac nokomang ma su ac tia kulawi; ma su ac misa
enenu in ekla ac nokomang ma su tia ku in misa.
54 Na ke ma su misa ac kulawi ekla tari nu ke ma ac tia ku in misa ku kulawi, na
Ma Simusla se inge ac fah akpwayeiyuk, “Misa kutangyukla tari!”
55 “Misa, pia kutangla lom an?
Misa, pia mwe anwuk lom an?”
56 Mwe anwuk lun misa pa ma koluk, ac ku lun ma koluk pa Ma Sap.
57 A kulo nu sin God, su ase kutangla nu sesr ke Leum lasr Jesus Christ!
58 Ke ma inge, mwet wiuk in lulalfongi su arulana saok sik, kowos in tu na ku ac tia
mokuikui. Kowos in moniyuk in orekma nu sin Leum pacl nukewa, ke sripen kowos
etu lah orekma lowos nu sin Leum tia ma pilasr.

16

Mwe Sang In Kasru Mwet Lulalfongi In Acn Judea

1 Inge, ke mani se ma kowos ac orani in sang kasru un mwet lun God in acn Judea:
kowos enenu in oru oana ma nga tuh fahk nu sin church in acn Galatia.
2 Sunday nukewa kais sie suwos in srela kutu mani, fal nu ke lupan molin orekma
lun kais sie. Orani ac karinganang ma inge, tuh in fah wangin sifil orani mani ke pacl
se nga ac tuku.
3 Tukun nga sun kowos, nga ac fah supwala mwet ma kowos sulela in usla mwe
sang lowos nu Jerusalem, wi leta in tukakunulos.
4 Fin fal nga in wi som, na elos ku in wiyu som.

Akoo Lal Paul

5 Nga fah tuku nu yuruwos tukun nga oru fufahsryesr luk in acn Macedonia,
mweyen nga akoo nga in som nu we.
6 Nga finsrak ngan muta yuruwos ke kutu pacl, sahp ke pacl in mihsrisr uh nufon,
na kowos fah ku in kasreyu ke fufahsryesr luk nu in kutena acn nga ac som nu we
toko.
7 Nga tia lungse sa fahsrot inge ac muta yuruwos ke kitin pacl na, a nga finsrak mu
ngan fah fahsrot ac muta paht yuruwos, fin ou lungse lun Leum.
8 Nga ac mutana Ephesus nwe ke len in Pentecost.
9 Oasr pacl na wowo nu sik in oru sie orekma yohk sripa in acn se inge, finne oasr
mwet puspis lainyu.
10 Timothy el fin fahsrot, kowos in arulana liyalang wo tuh in wangin mwe fosrnga
nu sel, mweyen el mwet orekma lun Leum, oana nga.
11 Nimet lela kutena mwet in pilesral, a kowos in kasrel ke fufahsryesr lal tuh in
misla, elan ku in foloko nu yuruk; mweyen nga soano foloko lal wi mwet wiasr pac
in orekma uh.
12 Ac funu kacl Apollos, sie pac mwet wiasr in orekma uh, pacl pus nga kwafe sel
elan fahsrot nu yuruwos wi mwet lulalfongi pac wiasr saya, a el soenna nunku mu
pacl fal elan fahsrot. Tusruktu el fin konauk pacl wo, el ac fah fahsrot.

Kas In Aksafye

13 Kowos in ngusrikyak, tu na ku in lulalfongi; kowos in pulaik na, ac akkeye
insiowos.
14 Oru orekma lowos nukewa ke lungse.

15:54 Isa 25:8 **15:55** Hos 13:14 **16:1** Rom 15:25–26 **16:5** Orek 19:21 **16:8** Lev 23:15–21; Dut 16:9–11
16:8 16:8–9; Orek 19:8–10 **16:10** 1 Cor 4:17

15 Kowos etu kacl Stephanas ac sou lal; elos pa forla oemeet in acn Achaia, ac
eisalosyang sifacna tuh elos in orekma in kasru mwet lun God. Mwet wiuk in
lulalfongi, nga kwafe suwos,
16 tuh kowos in akos mwet kol ouinge, ac kutepacna mwet ma welulos orekma ac
kulansap.
17 Nga engan ke Stephanas, Fortunatus, ac Achaicus elos tuh tuku ah, mweyen elos
aolkowosla ke kowos wangin,
18 ac akkeyeyu, oana ke elos tuh akkeye kowos. Fal in akilenyuk mwet ouinge.
19 Church in kais sie acn in Asia paing kowos. Aquila ac Priscilla ac church se ma
muta tukeni in lohm selos ah elos wi pac arulana paing kowos inen Leum lasr.
20 Mwet lulalfongi nukewa wiowos in acn se inge elos paing kowos.
Kowos in paing sie sin sie ke lungse pwaye.
21 Nga simis kas inge ke pouk sifacna: *Lung luk nu suwos, nga Paul.*
22 Kutena mwet su tia lungse Leum — fal in selngawiyuk el!
Marana tha — Leum lasr, fahsru!
23 Lungkulang lun Leum Jesus in wi kowos.
24 Lung luk nu suwos nukewa inen Christ Jesus.

16:15 1 Cor 1:16 **16:19** Orek 18:2

Leta Akluo Lal Paul Nu Sin MWET CORINTH

Tukakinyen Leta Akluo Lal Paul Nu Sin Mwet CORINTH

Leta Akluo Lal Paul Nu Sin Mwet Corinth tuh simla ke sie pacl ma koluk inmasrlol Paul ac mwet in church Corinth. Kutu sin mwet in church we tuh arulana kaskas lainul Paul, tusruktu el akkalemye kena yohk lal in akwoyeyukla alein inmasrlolos, ac el akkalemye engan lulap lal tukun akmisyeyukla ma inge.

Ke mutaweyen leta se inge, Paul el sramsramkin ouiya se ma tuh sikyak inmasrlol ac mwet in church Corinth. Na el aketeya sripen top toasr lal nu ke kas in akkoluk ac alein ma orek in church sac, ac el fahkak lupan engan lal lah kas upa lal inge pwanang elos in auliyak ac iweyukla fohs sac. Toko el ngisre sin church tuh elos in oru sie mwe lung in kasru mwet Christian su enenu in acn Judea. In chapter ekasr safla inge, Paul el loangel sifacna nu sin kutu sin mwet Corinth su fahk mu elos pa mwet sap pwaye ac Paul el mwet sap kikiap.

Takla Lun Koanon Leta Se Inge

Kas in tukakunla 1:1–11
Paul ac church Corinth 1:12—7:16
Mwe lung nu sin mwet Christian Judea 8:1—9:15
Kas in loango lal Paul kacl sifacna 10:1—13:10
Kas in aksafye 13:11–14

1 Ma sel Paul, sie mwet sap lun Christ Jesus ke lungse lun God, ac oayapa Timothy,
mwet wiasr in lulalfongi —
Nu sin church lun God in acn Corinth, ac nu sin mwet lun God nukewa apunla acn
Achaia:
2 Lungkulang ac misla nu suwos sin God Papa tumasr ac Leum Jesus Christ.

Paul El Sang Kulo Nu Sin God

3 Lela kut in sang kulo nu sin God, Papa tumun Leum lasr Jesus Christ, Papa su
arulana pakoten, ac God su kasrekut ac akwoyekut!
4 El kasrekut in mwe lokoalok nukewa lasr, tuh kut in ku in kasru mwet ngia ke
kutena mwe lokoalok ma oasr yorolos, ke ouiyen kasru se pacna ma God El kasrekut
kac.
5 In oana ke kut wi ipeis ke mwe keok puspis lun Christ, ouinge in Christ kut oayapa
ipeis ke kasru lulap lun God.
6 Kut fin keok, ma inge mwe kasru ac mwe molela nu suwos; fin kasreyuk kut, na
kasreyuk pac kowos, ac ac fah itukot pac ku nu suwos tuh kowos in ku in mongfisrasr
in mutangla mwe keok pacna ma kut mutangla.
7 Ke ma inge finsrak lasr in kowos arulana ku, ac kut etu lah ke kowos wi ipeis ke
keok lasr, kowos oayapa ipeis ke mwe kasru nu sesr.
8 Mwet lili ac lulu, kut kena akesmakye kowos ke ma upa su kut tuh pulakin in acn
Asia. Ma toasr su filiyuki facsr arulana yohk ac toasrlana, oru kut fuhleak finsrak
nukewa lasr mu kut ac moul.
9 Kut nunku mu kut ac misa. Tusruktu ma inge sikyak tuh kut in tia lulalfongi kacsr
sifacna, a kut in lulalfongi God mukena, su akmoulyauk mwet misa.
10 El molikutla liki mwe sensen puspis ma kut ac ku in misa kac, ac El ac fah sifil
molikutla; ouinge kut filiya finsrak lasr in El tuh El ac fah sifilpa molikutla

1:1 Orek 18:1 **1:8** 1 Cor 15:32

11 oana ke kowos oayapa kasrekut ke pre lowos. Ouinge pre puspis lun mwet uh
kacsr ac fah topukyuk, ac God El fah akinsewowoye kut, ac mwet puspis fah sang
kulo nu sin God kacsr.

Paul El Ekulla Akoo Lal

12 Kut sifacna konkin lah ma kut pulakin insiasr uh akkalemye lah ouiyen moul lasr
fin faclu pwayena ac suwohs ye mutun God, ac yokna ke kut tuh muta inmasrlowos,
ke sripen ku lun kulang lun God, ac tia ke lalmwetmet lun mwet.
13 Tuh kut sim nu suwos ke ma na kowos ku in riti ac kalem kac. Nga finsrak kowos
in arulana kalem kac,
14 kowos finne soenna arulana kalem kac inge — tuh ke Len lun Leum Jesus, kowos
ac fah ku in insewowo kacsr oana ke kut insewowo keiwos.
15 Ke sripen nga etu na lah ouinge, pwanang nga tuh akoo in fahsrot nu yuruwos
meet, tuh kowos in akinsewowoyeyuk pacl luo.
16 Mweyen nga lumahla tari ngan mutwata yuruwos ke fahsr se luk nu Macedonia,
ac sifilpa ke folok luk we me uh, tuh nga in eis kasru luk suwos nu ke fahla luk nu
Judea.
17 Ke nga ako ouinge, ya kowos nunku mu nga oana mwet ma sa in ekulla nunak
la uh? Pacl nga oru pwapa luk uh, ya nga oru ke lungse luk sifacna, akola na in fahk,
“Aok, aok” meet, na tok nga ekulla fahk mu “Mo, mo?”
18 A oana ke God El pwaye ke ma El fahk uh, wulela luk nu suwos tiana “Aok’ ac
oayapa “Mo.”
19 Tuh Jesus Christ, Wen nutin God, su nga ac Silas ac Timothy tuh luti nu suwos
kacl, el tia sie su sisani “Aok” ac “Mo.” Pacl nukewa el “Aok” na.
20 Mweyen el pa “Aok” nu ke wuleang nukewa lun God. Ke ma inge kut fahk
“Amen” inen Jesus Christ, nu ke wolana lun God.
21 God sifacna pa akkeye kut oayapa kowos ke kut kupasryang nu sin Christ. God
sifacna pa srikutelik,
22 ac filiya sie mwe akul facsr in akkalemye lah kut ma lal, ac El ase Ngun Mutal in
oan insiasr tuh in mwe akpwayei ke ma nukewa su El akoela nu sesr.
23 Nga pang nu sin God tuh El etu nunak lun insiuk! Nga tuh tila fahsrot nu Corinth
ke sripen nga tia lungse akelyaye kowos.
24 Kut tia srike in sapkin ma kowos in lulalfongi; kut etu lah kowos tu ku in
lulalfongi. A kut wi kowos orekma, tuh in mwe akenganye kowos.

2

1 Ouinge nga tuh sifacna sulela sik in tia sifilpa fahsrot nu yuruwos, tuh nga in tia
akasorye kowos.
2 Mweyen nga fin oru kowos in asor, na su ac ku in akpwaryeyu? Elos na su nga
tuh akasorye.
3 Pa inge sripen nga tuh sim nu suwos meet ah — nga tia lungse fahsrot nu yuruwos
ac aksupwaryeyuk sin mwet na ma fal in akenganyeyu. Tuh nga pula tari lah nga fin
engan, na kowos nukewa wi pac engan.
4 Ke nga tuh sim nu suwos, nga tuh inse asor ac supwarlana ac nga tung pac; tia
tuh nga in akasorye kowos, a tuh kowos in ku in akilen lupan lungse luk nu suwos
nukewa.

Nunak Munas Nu Sel Su Tafongla

5 Inge, fin oasr sie inmasrlowos su akasorye siena mwet, el tia oru nu sik, a nu
suwos nukewa — ku sahp kutu na suwos. (Nga fahk ouinge mweyen nga tia lungse
in upala nu sel.)

1:16 Orek 19:21 **1:19** Orek 18:5

6 Fal tari kaiyuk ma inkaiyowos tuh sang nu sin mwet se ingan.
7 Na inge, kowos enenu in nunak munas nu sel ac akkeyal, tuh asor lal in tia yokelik,
pwanang el fuhleak lulalfongi lal.
8 Ouinge nga kwafe suwos in akkalemye nu sel lah pwaye kowos lungse el.
9 Nga tuh sim nu suwos mweyen nga ke srike kowos, ac liye lah kowos akola pacl
nukewa in akos kas in luti luk.
10 Ke kowos nunak munas nu sin sie mwet, nga wi pac nunak munas nu sel. Tuh
pacl nga nunak munas — fin oasr ma fal nga in nunak munas kac — nga oru ma inge
ye mutun Christ, ke sripowos,
11 in kutongilya Satan elan tia kutangkutla, mweyen kut etu ouiya kutasrik lal.

Fosrnga Lal Paul In Acn Troas

12 Ke nga sun acn Troas in fahkak Pweng Wo ke Christ we, nga konauk lah Leum
el ikasla tari inkanek nu ke orekma uh.
13 Tusruktu nga tuh arulana fosrnga, mweyen nga tia ku in konalak Titus, mwet
wiasr in orekma uh. Ke ma inge nga wilkas nu sin mwet we, ac som nu Macedonia.

Kutangla Ke Christ

14 A kut in sang kulo nu sin God! Tuh ke kut ma sefanna yurin Christ, God El kol kut
in kutangla pacl nukewa. Ac El orekmakin kut in oru tuh etauk ke Christ in fahsrelik
nu yen nukewa oana sie foul na keng.
15 Tuh kut oana sie mwe kisa keng fohlo, ma Christ el kisakin nu sin God, ac fohlo
se inge fahsrelik nu inmasrlolos su fahsr ke inkanek in moul, oayapa nu inmasrlolos
su fahsr ke inkanek in tuhlac.
16 Tuh nu selos su ac tuhlac, ma inge oana foulin ma misa su mwe uniya; a nu selos
su ac moulla, ma inge sie foul keng ma ase moul. Na su ac fal in oru orekma ouinge
uh?
17 Kut tia oana mwet puspis saya, su orekma ke kas lun God oana ma lusronten ma
elos kukakin; a ke sripen God El supwekut, kut fahk ma na pwaye ye mutal, oana
mwet kulansap lun Christ.

3

Mwet Kulansap Lun Wuleang Sasu

1 Ya kut sifilpa konkin kacsr sifacna ke kut kaskas ouinge? Ya kut oana mwet saya
ma enenu leta in tukakin kut nu suwos, ku leta in tukakin kut suwos me?
2 Kowos sifacna pa leta lasr ma simla insiasr, tuh mwet nukewa in riti ac kalem
kac.
3 Kut etu lah Christ sifacna pa simusla leta se inge ac kut tafwela. Simla, tia ke ink,
a ke Ngun lun God moul; tia fin eot, a ke insien mwet.
4 Kut fahk ouinge mweyen ke sripen Christ, yohk lulalfongi lasr ke God.
5 Wangin kutena ma yorosr ma oru tuh kut in fahk mu kut fal in oru orekma se
inge. Kutena ku ma oasr yorosr ma sin God me.
6 El pa ase ku nu sesr in kulansupu sie wuleang sasu, su tia orekla oana ma sap
simla uh, a ma ke Ngun. Tuh ma sap ma simla uh use misa, a Ngun ase moul.
7 Kais sie leta ke Ma Sap tuh tafleyuk ke eot, ac wolana lun God sikme ke pacl
se orekla ah. Saromrom ke mutal Moses finne fahsr in efla, a srakna yohk kuiya
pwanang mwet Israel koflana ngetang suilya. Wolana ke Ma Sap uh (su pwanang in
oasr misa) fin ouinge,
8 fuka yokiyen wolana su tuku ke orekma lun Ngun!

2:12 2:12–13; Orek 20:1 **3:3** Exo 24:12; Jer 31:33; Ezk 11:19; 36:26 **3:6** Jer 31:31 **3:7** Exo 34:29

9 Oasr wolana ke oakwuk se ma pwanang mwet uh lisyukla, na ac fuka yokiyen
wolana ke oakwuk se su pwanang mwet uh moliyukla!
10 Ke sripen arulana yohk kalem lun wolana se inge, kut ku in fahk mu wolana se
meet ah wanginla wolana kac.
11 Fin pwaye lah oasr wolana ke ma su tuh oan ke kitin pacl, ac fuka lupan yokiyen
wolana ke ma su ac oan ma pahtpat!
12 Ke sripen oasr finsrak se inge yorosr, kut arulana pulaik.
13 Kut tia oana Moses, su tuh sang ipin nuknuk se in afinya mutal tuh mwet Israel
in tia liye ke saromrom sac efla ac wanginla.
14 Aok pwaye lah nunak lalos kauli; ac nwe misenge nunkalos srakna afyufi ke elos
riti book lun wuleang matu. Mwe afyuf se inge ac fah tia itukla nwe ke pacl se sie
mwet el kupasryang nu sin Christ.
15 Finne misenge, ke pacl elos riti Ma Sap lal Moses, mwe afyuf sac srakna lisringya
nunak lalos.
16 Tusruktu ac ku in itukla, oana ke Ma Simusla uh fahk kacl Moses: “Ma se ma
afinya mutal itukla ke pacl el forang nu sin Leum.”
17 “Leum” se ma srumunyuk in verse se inge pa Ngun, ac yen Ngun lun Leum oasr
we, oasr sukosok we.
18 Ouinge kut nukewa tolyukyak ke wolana lun Leum, ac kalmelik nu saya ke
wangin ma afinyen mutasr. Wolana se inge, su ma sin Leum, aok Ngun, pa ikilkutla
nu ke lumahl sifacna, ac yokyokelik in pacl nukewa.

4

Ma Saok Lun Ngun, In Ahlu Orekla Ke Fohk Kle

1 Ke sripen pakoten lun God, El ase orekma se inge kunasr, ouinge kut tia fuhleak.
2 Kut sisla orekma lukma ac mwe mwekin nukewa; kut tiana orekma in kiapu
mwet, kut tia pac aktafongye kas lun God. Ke kalem lulap lun ma pwaye, kut moul
ye mutun God ac srike in fahkkutyak tuh mwet nukewa in etekut ac lulalfongi kut.
3 Tuh Wosasu se su kut fahkak fin wikla, el wikla na nu selos su tuhlac.
4 Elos tia lulalfongi, mweyen god koluk lun facl se inge el aklohsrye nunak lalos. El
kosrala tuh elos in tia liye kalem se ma srelosi — kalem se ma tuku liki Pweng Wo ke
wolana lun Christ, su oapana luman God.
5 Tuh kut tia fahkak kacsr sifacna; a kut fahkak ke Jesus Christ lah el Leum, ac kut
fahkak lah kut mwet kulansap lowos inen Jesus.
6 God se na su tuh fahk, “Lela kalem in tolak in lohsr uh!” pa God se su oru kalem
lal in tolak insiasr, in akkalemye nu sesr lah wolana lal pa kalem ke mutun Jesus
Christ.
7 Tusruktu kut, su ma saok lun Ngun uh oasr yorosr, kut oana ahlu orekla ke fohk
kle, tuh in kalem lah ku fulatlana ma lun God, ac tia ma lasr.
8 Pacl puspis akkeokyeyuk kut, tusruktu kut tiana kunausyukla; kutu pacl uh kut
alolo, tusruktu kut tiana fuhleak;
9 kalyeiyuk kut, a kut tiana mukaimtalla; ac finne anwuk kut, kut tia misa.
10 Pacl nukewa kut pulakin misa lun Jesus in manosr, tuh mwet uh fah ku pac in
liye moul lal in kut.
11 In moul lasr nufon kut apkuran in misa ke sripen Jesus, tuh moul lal in ku in
liyeyuk in manosr.
12 Kalmeya pa, misa pa orekma in kut, a moul pa orekma in kowos.
13 Ma Simusla uh fahk, “Nga lulalfongi, na pa nga kaskas.” Kain in lulalfongi sacna
oasr yorosr, pa oru kut kaskas.

3:13 Exo 34:33 **3:16** Exo 34:34 **4:6** Gen 1:3 **4:13** Psa 116:10

14 Kut etu lah God, su akmoulyauk Leum Jesus, El ac fah oayapa akmoulyekutyak
yurin Jesus, ac eis kut nukewa, wi kowos, nu ye mutal.
15 Ma inge nukewa orek keiwos; ac ke ac puseni mwet su eis kulang lun God, ac
fah oayapa puseni pre in sang kulo lalos, nu ke wolana lun God.

Moul Ke Lulalfongi

16 Ke sripa inge nunak lasr uh tiana munasla. Manosr finne mutawauk in munasla,
a moul in ngun lasr uh aksasuyeyuk len nu ke len.
17 Ac mwe lokoalok srisrik ma kut keok kac inge, su ma nu ke kitin pacl na, ac fah
pwanma wolana lulap ac kawil, su yohk liki na mwe lokoalok nu sesr uh.
18 Tuh kut tiana lohang nu ke ma kut ku in liye, a nu ke ma su kut tia ku in liye.
Ma ku in liyeyuk uh sukawil, a ma tia ku in liyeyuk uh pa kawil uh.

5

1 Tuh kut etu lah ke manosr fin faclu ac fah musalla, su oana sie lohm nuknuk, oasr
lohm sesr inkusrao su tia musa ke poun mwet a musaiyukla sin God, ac lohm se inge
fah oan ma pahtpat.
2 Ac inge kut sasao ke sripen kut arulana ke utyak nu in lohm sesr inkusrao.
3 Na ke kut ac muta loac, oana kut in nuknukyang kac ac kut tila koflufol.
4 Ke kut muta in lohm nuknuk sesr faclu, kut sasao ke ma upa su toankuti; tia
mweyen kut lungse sisla mano lasr fin faclu, a mweyen kut kena tari eis mano lasr
inkusrao, tuh ma su moul in kutangla misa.
5 God pa akoekutla nu ke ekla se inge, ac El ase nu sesr Ngun lal in mwe akpwayei
ke ma nukewa su El akoela nu sesr.
6 Ouinge kut arulana pulaik in pacl nukewa. Kut etu lah lusen na pacl kut oasr in
mano lasr fin faclu, kut srakna loesla nu ke lohm sin Leum.
7 Tuh kut moul ke ma kut lulalfongi, tia ke ma kut liye.
8 Nga sifilpa fahk, kut arulana pulaik ac kena yohk in fahsr liki mano lasr faclu ac
som nu yen sesr yurin Leum.
9 Tusruktu ma se ma yohk sripa oemeet uh pa kut kena akinsewowoyal, finne in
acn sesr inge, ku in kusrao.
10 Tuh kut nukewa fah tu ye mutun Christ in nununkeyuk sel. Kais sie sesr fah eis
molin orekma lal ke el moul in mano, fal nu ke ma nukewa el oru, finne wo ku koluk.

Mwet Kawuk Lun God Ke Sripen Christ

11 Kut etu lah mea kalmen sangeng sin Leum, ouinge kut srike in pwanma mwet
ngia. God El etu ma nukewa kacsr, ac nga finsrak mu nunak na pwaye lowos in
arulana eteyu pac.
12 Kut tia srike in sifil yukin kut sifacna nu suwos; a kut srike in asot sie sripa wo
ma kowos ac ku in konkin kacsr, tuh kowos fah ku in topkolos su konkin ke lumah
lun mwet se, ac tia ke elahl.
13 Ya pwaye mwet uh fahk mu kut wel? Fin pwaye, kut wel nu sin God. A kut fin
etekut na, ma ke sripowos.
14 Inge, lungse lun Christ pa leum facsr, ke kut akilen lah sie mwet el misa ke mwet
nukewa, su kalmac pa mwet nukewa wi ipeis ke misa lal.
15 El misa ke mwet nukewa, tuh elos su moul fah tia moul nu selos sifacna, a nu sel
su misa ac akmoulyeyukyak kaclos.
16 Ke ma inge, kut tia sifilpa nunku ke kutena mwet fal nu ke liye lun mwet uh.
Meet, kut tuh nunku kacl Christ fal nu ke liye lun mwet uh, a inge kut tia sifilpa oru.
17 Ke sie mwet el kupasryang nu sin Christ, el sie mwet sasu; ma matu wanginla,
ac ma sasu tuku.

5:10 Rom 4:10

18 Ma inge nukewa oakwuk sin God, su, ke Christ, ikilkutla liki mwet lokoalok nu
ke mwet kawuk lal, ac El ase nu sesr kunokon se inge, in oru tuh mwet ngia in mwet
kawuk pac lal.
19 Pweng ma kut sulkakin uh pa inge: God El oru tuh mwet nukewa in mwet kawuk
lal ke Christ. God El tia oakla ma koluk lalos, ac El akkalemye nu sesr ouiya se ma El
oru tuh elos in mwet kawuk lal.
20 Ke ma inge, kut mwet in tafwema kas lun Christ, oana in God pa sifacna
sensenkakin kowos ke mwe luti lasr. Kut kwafe suwos ke inen Christ: lela God Elan
ikilkowosla liki mwet lokoalok nu ke mwet kawuk lal!
21 Wangin ma koluk lun Christ, a ke sripasr God El oru tuh elan ipeis ke ma koluk
lasr, tuh ke kut kupasryang nu sel kut ku in ipeis ke suwoswos lun God.

6

1 Kut, su wi God in oru orekma lal, kut kwafe suwos tuh kowos in tia pilesru kulang
lun God su kowos eis tari.
2 Lohng ma God El fahk,
“Ke sun pacl fal in fahkak kulang luk nu sum,
Nga tuh porongekom;
Ke len in molela tuku,
Nga tuh kasrekom.”
Kowos porongo! Pa inge pacl wo in eis kulang lun God; misenge pa len in eis molela!
3 Kut tia lungse kutena mwet in pangon mu oasr ma sutuu ke orekma lasr, ke ma
inge kut srike in tia oru mwe tukulkul nu sin kutena mwet.
4 A in ma nukewa kut oru, kut mongfisrasr in muteng ke mwe lokoalok, ma upa,
ac mwe keok, tuh in kalem lah kut mwet kulansap lun God.
5 Anwuk kut, kapiri kut, mwet uh wonak lain kut; akkemkatuyeyuk kut, ac wangin
pacl in motul ku mongo.
6 Kut sifacna fahkkutyak lah kut mwet kulansap lun God ke moul nasnas lasr, ke
etauk, ke mongfisrasr, ke kulang — oayapa ke Ngun Mutal, ke lungse pwaye lasr,
7 ke fahkak lasr ke ma pwaye, ac ke ku lun God. Suwoswos pa mwe mweun lasr, in
lain ma koluk ac in loangekut.
8 Akfulatyeyuk ac oayapa aklusrongtenyeyuk kut; akkolukyeyuk ac kaksakinyuk
pac kut. Orek kut oana mwet kikiap, sruk kut kaskas na pwaye;
9 oana kut in mwet nikinyuk, sruk mwet nukewa etekut; oana kut in mwet misa, a
kut moul na, oana ke kowos liye. Finne kalyeiyuk kut, a kut tiana anwuki;
10 ne aksupwaryeyuk kut, a kut insewowo pacl nukewa; oana kut in sukasrup, sruk
kut akkasrupye mwet puspis; oana in wangin ma lasr, a pwayeiya uh ma nukewa
oasr yorosr.
11 Mwet kawuk saok in Corinth! Kut fahk ma na pwaye nu suwos; kut fahkak nufon
ma oan insiasr.
12 Tia kut pa kaliya insiasr nu suwos; a kowos pa kaliya insiowos nu sesr.
13 Inge nga kaskas nu suwos oana kowos in ma na nutik: kowos in oayapa lungse
kut ke insiowos nufon.

Kas In Sensenkakin Ke Eyeinse Lun Mwet Pegan

14 Kowos in tia kupasryang nu sin mwet tia lulalfongi ke orekma lowos, mweyen
tiana ku. Ma suwohs ac ma koluk ac akasrui fuka? Kalem ac lohsr ac tukeni fuka?
15 Ya Christ ac Devil ku in insese ke kutena ma? Mea mwet lulalfongi se ac mwet
selulalfongi se oana sie kac uh?
16 Ya Tempul lun God ac ma sruloala lun mwet pegan ku in tukeni? Kut tempul lun
God moul! In oana ke God El sifacna fahk,

6:2 Isa 49:8 **6:5** Orek 16:23

“Nga fah oru lohm sik yurin mwet luk
Ac muta inmasrlolos;
Nga fah God lalos,
Ac elos fah mwet luk.”
17 Ouinge Leum God El fahk,
“Kowos fah tuyak ac som lukelos,
Ac sifacna srikowosla lukelos.
Tia kahlya kutena ma su fohkfok,
Na nga fah insewowo in eis kowos.
18 Nga ac fah papa tomowos,
Ac kowos ac fah wen ac acn nutik,
Leum God Kulana El fahk.”

7

1 Mwet kawuk soak luk, wulela inge nukewa ma nu sesr. Ke ma inge, lela kut in sifacna aknasnasye kut liki ma nukewa su ac akfohkfokye manosr ku ngunasr, ac lela kut in arulana mutal ke kut moul in akfulatye God.

Engan Lal Paul

2 Lela kowos in inse pwaye nu sesr. Wangin mwet kut orekma sufal nu se; wangin mwet kut akkolukyela, wangin mwet kut kiapwela.
3 Nga tia fahk ma inge in aktoasrye kowos; tuh oana ke nga fahk tari, kowos arulana saok sesr, ouinge insese lasr uh ac oanna, kut finne moul ku misa.
4 Nga arulana lulalfongi kowos; nga arulana yukin kowos! In mwe ongoiya nu sesr nukewa nga srakna sessesla ke pulaik; nga tingtingi ke engan.
5 Finne tukun kut sun tari acn Macedonia, wangin pacl in mongla lasr. Oasr lokoalok yen nukewa — oasr amei sin mwet saya nu sesr, ac oasr sangeng insiasr.
6 Tusruktu God, su akkeye mwet su sun ongoiya, El akkeye kut ke tuku lal Titus.
7 Tia tuku lal mukena pa akpwaryekutyak, a el srumun luman akku lowos nu sel. El fahkak nu sesr lupan kena lowos in liyeyu, lupan pakomuta lowos, lupan akola lowos in kasreyu; na ke sripa inge engan luk uh arulana yokelik.
8 Tuh leta luk ah finne aktoasrye kowos, nga tia auli lah nga simusla. Nga lukun pakomuta ke nga liye lah leta sac oru kowos oela ke kitin pacl.
9 Tusruktu inge nga engan — tia mweyen nga oru kowos asor, a mweyen asor lowos tuh oru kowos auliyak. Asor sac orekmakinyuk sin God ke sripa wo nu suwos, ac kut tia akkolukye kowos kac.
10 Tuh asor su God El orekmakin uh pa oru ekla lun nunak, su ac kolla mwet nu ke molela — ac wangin auli ke ma inge! A asor lun faclu ac kolla mwet nu ke misa.
11 Liye ma God El oru ke asor se lowos inge: pa oru kowos arulana moniyukla, ac oru kowos kena akpwayei lah wangin mwatuwos! Inge kowos koase ma koluk, yohk lohang lowos, ac kena lowos, ac insianaung, ac kowos akola na in kai ma koluk! In ma inge nukewa kowos akkalemye lah wangin ma sufal lowos.
12 Ke ma inge, nga ne simusla leta sac, tia ma ke sripen mwet se ma orala ma koluk, ku mwet se ma akkolukyeyuk. A nga tuh simusla in oru in kalem suwos, ye mutun God, lupan nunak pwaye lowos nu sesr.
13 Sripa inge nukewa oru kut arulana kui.
Tia akkeyeyuk kut mukena, a Titus el akpwarye kut ke engan lal ke sripen kasru su kowos nukewa tuh oru ac akpwaryal kac!

6:16 1 Cor 3:16; 6:19; Lev 26:12; Ezk 37:27 **6:17** Isa 52:11 **6:18** 2 Sam 7:14; 1 Chr 17:13; Isa 43:6; Jer 31:9
7:5 2 Cor 2:13

14 Nga tuh yukin kowos nu sel, ac kowos akpwayela konkin luk keiwos. Kas lasr
pwaye nu suwos pacl nukewa, ac in lumah sacna, konkin lasr keiwos nu sel Titus ah
akpwayeiyukla.
15 Ke ma inge, lungse lal nu suwos uh yokyokelik ke el esam luman akola lowos
nukewa in akos mwe luti lal, ac ke kowos eisal nu yuruwos ke akfulat na yohk.
16 Yohk engan luk lah nga ku in arulana lulalfongi kowos!

8

Ouiyen Sang Lun Mwet Christian

1 Mwet lili ac lulu, kut kena kowos in etu ma orekla in church nukewa in acn
Macedonia ke sripen lungkulang lun God nu selos.
2 Srikeyuk elos ke mwe lokoalok ac mwe keok puspis. Ne ouinge, engan lalos
arulana yohk, pwanang mwe sang lalos wi pac yohk, elos finne arulana sukasrup.
3 Nga ku in fahk pwaye nu suwos lah elos sang ke kuiyalos nufon, ac yohk liki pac.
Ke engan lalos sifacna,
4 elos siyuk ac kwafe sesr in oasr kasru lalos nu sin mwet lun God in Judea.
5 Ma elos oru inge alukela mwe finsrak lasr nu kac! Meet, elos eisalosyang sifacna
nu sin Leum; ac toko, elos eisalosme pac nu sesr, fal nu ke lungse lun God.
6 Ke ma inge kut kwafel Titus, su sramtauk orekma oa se inge inmasrlowos, elan
tafwelana ac kasrekowos in aksafyela.
7 Kowos arulana kasrup in ouiya nukewa ma oasr yuruwos: in lulalfongi, in pah in
sramsram, ac in etauk; oayapa ke kowos akola in kasru, ac ke lungse lowos nu sesr.
Ke ma inge kut lungse kowos in oayapa etaten in orekma oa se inge.
8 Nga tia oakiya ma sap nu suwos. Tusruktu ke nga fahkak lupan moniyuk lun
mwet lulalfongi saya in kasru, nga srike in konauk lupan lungse pwaye lowos uh.
9 Kowos etu lah ke sripen lungkulang lun Leum lasr Jesus Christ, el ne arulana
kasrup a el sifacna aksukasrupyal tuh kowos in ku in kasrupi.
10 Pa inge nunak luk ke ma se inge: ac wo kowos in aksafyela inge ma kowos tuh
mutawauk oru ke yac tari ah. Kowos pa sramtauk ouiya se inge, ac tia ma inge
mukena a kowos tuh arulana engan in oru.
11 Ke ma inge, kowos in oru na nwe ke na kowos aksafyela! Kowos in moniyuk in
aksafyela oana ke kowos tuh moniyuk in lumahla, ac oru ke ma oasr yuruwos.
12 Kowos fin inse akola in sang, God El ac engan in eis mwe sang lowos, fal nu ke
ma oasr yuruwos in sang, ac tia ke ma su wangin yuruwos.
13 Nga tia fahk mu in fisrasr nu sin mwet saya ac in toasr nu suwos,
14 a ke sripen oasr suna yuruwos ke pacl se inge, ac fal na kowos in kasrelos su
muta in enenu. Na tok, pacl kowos enenu ac mau oasr suna yorolos, na elos fah
kasrekowos. In ouiya se inge kowos nukewa akasrui oana sie.
15 Oana Ma Simusla uh fahk: “El su sifani yohk, wangin ma lula yorol; ac el su
sifani srik, wangin enenu lal.”

Titus Ac Mwet Welul

16 Kut kulo nu sin God lah El oru tuh Titus elan kena kasrekowos oana kut!
17 Ke kut tuh siyuk elan kasru enenu lasr, el insese nu kac, tusruktu ke sripen lungse
yohk lal el sifacna sulela elan fahsrot in kasre kowos.
18 Ac kut oayapa supwaot, welul Titus, sie mwet wiasr su arulana lulalfongiyuk in
church nukewa ke sripen orekma lal in fahkak Pweng Wo.

8:1 8:1–4; Rom 15:26 **8:15** Exo 16:18

19 Sayen ma ingan, el sulosolla ac srisrngiyuki in church puspis in wi kut fufahsryesr
ke kut us mwe lung inge, su ma nu ke wolana lun Leum, ac mwe akkalemye lah kut
lungse kasru.
20 Kut arulana karinganang tuh in wangin kas in akkoluk lun mwet ke luman usyen
mwe sang yohk lowos inge sesr.
21 Kut kena oru ma suwohs, tia ye mutun Leum God mukena, a oayapa ye mutun
mwet uh.
22 Ke ma inge kut supwaot sie mwet wiasr in welulos. Kut srikal pacl pus ac kut
konauk lah el kena kasru pacl nukewa. Ac inge, ke oasr lulalfongi yohk lal keiwos, el
akola tari elan akyokye orekma in kasru lal.
23 Ac funu kacl Titus, el mwet wiyu orekma in kasrekowos. Ac ke mwet wiasr saya
su ac welul fahsrot, elos aol kais sie church in fahkak wolana nu sin Christ.
24 Akkalemye lungse lowos nu selos, tuh church nukewa fah akpwayei, ac etu lah
pwaye sesr in konkin keiwos.

9

Kasru Nu Sin Mwet Christian Wiasr

1 Nga tia enenu in sim nu suwos ke mwe kasru ma supweyuk nu sin mwet lun God
in Judea.
2 Nga etu lah kowos engan in kasru, ac nga konkin nu sin mwet Macedonia yohk
keiwos. Nga fahk, “Mwet wiasr in Achaia elos nuna akola in kasru oe ke yac tari ah.”
Pwar in kasru lowos inge purakak mwet puspis selos.
3 Na pa nga supu mwet wiasr inge. Kowos in akola mwe kasru lowos, oana nga tuh
fahk nu selos mu kowos ac akoo, in akpwayeye kas in konkin lasr keiwos.
4 Tusruktu, mwet ac wiyu tuku Macedonia me inge fin konauk lah kowos tia akola,
ac fuka lupan mwekinla lasr — ac kowos yohk liki — ke sripen kut tuh arulana
lulalfongi ma kowos fahk uh!
5 Ke ma inge nga nunku mu ac wo nga in supwaot mwet wiasr inge in fahsrot nu
yuruwos meet likiyu, tuh mwe lung ma kowos wulela kac in ku in akoeyukla meet.
Na fin akola meet liki nga sun kowos, ac fah akkalemye lah kowos sang ke lungse
lowos sifacna, ac tia mweyen sapkinyuk nu suwos.
6 Esam lah mwet se su yukwiya fita pu ac fah kosrani ma pu; ac el su yukwiya fita
pus ac fah kosrani ma pus.
7 Ke ma inge, kais sie mwet in sang fal nu ke ma el sifacna sulela, tia ke inse toasr
ku ke sripen sapkinyuk; tuh God El lungse el su insewowo in sang.
8 Ac God El ku in sot mwe insewowo nu suwos yohk liki ma kowos enenu, tuh pacl
nukewa in fas ma yuruwos nu ke enenu lowos sifacna, ac oayapa in fal nu ke orekma
wo nukewa saya.
9 Oana ke Ma Simusla uh fahk,
“El sang yohk nu sin mwet enenu;
Kulang lal oan ma pahtpat.”
10 Ac God, su asang fita nu sin mwet yukwiya, ac mwe mongo nu sin mwet uh, El fah
oayapa asot nu suwos fita nukewa su kowos enenu, ac El fah akkapye fita inge tuh in
fokkakin sie kosrani lulap ke sripen kulang lulap lowos.
11 El fah akkasrupye kowos in ouiya nukewa tuh kowos fah ku in sang in yohk, ac
mwet puspis fah sang kulo nu sin God ke mwe sang lowos su elos eis sesr.
12 Tuh orekma in kasru se inge su kowos oru, tia mwe akfalye enenu lun mwet lun
God mukena, a ac oayapa oru tuh mwet puspis saya in sang kulo lulap nu sin God.

8:21 Soa 3:4 **9:9** Psa 112:9 **9:10** Isa 55:10

13 Ke sripen orekma lowos inge akkalemye lupan inse pwaye lowos nu ke Wosasu lun
Christ, su kowos lulalfongi, ouinge mwet puspis ac fah kakasakin God kac, oayapa ke
mwe sang yohk lowos nu selos ac nu sin mwet pac saya.
14 Ouinge, ke lungse yohk lalos nu suwos elos fah pre keiwos ke sripen kulang yoklana
su God El akinsewowoye kowos kac.
15 Kulo nu sin God ke mwe kite lal su yohk liki in fahk!

10

Paul El Loango Orekma Lal

1 Nga Paul, kwafe nu suwos ke nunak luk sifacna — nga, su kutu mwet uh fahk mu
nga filpap ac tupwek ke pacl nga wi kowos, a nga kaskas upa ke nga muta loes liki
kowos. Ke pusisel ac kulang lun Christ nga kwafe suwos
2 in tia oru tuh nga in kaskas upa ke pacl nga ac tuku; tuh nga etu na pwaye lah
nga ku in kaskas upa nu selos su fahk mu kut orekma ke ouiya lun faclu.
3 Pwaye lah kut moul fin faclu, tusruktu kut tia mweun ke lumah lun faclu.
4 Kufwen mweun ma kut orekmakin in mweun lasr tia kufwen mweun lun faclu,
a kufwen mwe mweun kulana lun God, ma kut orekmakin in kunausla pot ku lun
mwet mweun. Kut kunausla kas in akukuin kikiap;
5 kut kunausla nunak fulat nukewa su kosrala mwet in etu ke God. Kut kutongya
nunak nukewa lun mwet uh, ac oru elos in akos Christ.
6 Ac tukun kowos akpwayeye inse pwaye lowos, kut ac fah akola in kai kutena mwet
su seakos.
7 Kowos liye na likin ma uh. Ya oasr sie mwet inmasrlowos su nunku mu el ma lun
Christ? Lela elan sifacna tonel, mweyen kut ma lun Christ oapana el.
8 Tuh nga tia mwekin, nga finne konkin yokla ke ku se ma Leum El ase nu sesr —
ku se inge ma in musaikowosyak, ac tia in kunauskowosla.
9 Nga tia lungse kowos in nunku mu nga srike in aksangengye kowos ke leta luk
uh.
10 Oasr mwet ac fahk, “Leta lal Paul uh upa ac ku, tusruktu pacl el muta yorosr, el
munas ac kas lal uh wangin sripa!”
11 Kain mwet se ingan enenu in kalem kac lah wangin ekla inmasrlon ma kut simus
ke leta lasr ke pacl kut muta loesla, ac ma kut ac oru ke pacl kut oasr yuruwos.
12 Kut ac fah tiana lumwekut sifacna oana elos su oakalos mu elos mwet fulat. Elos
arulana lalfon! Elos sifacna orala mwe srikasrak lalos ac sifacna srikalos nu kac, na
elos nununkalos sifacna fal nu ke oakwuk lalos inge!
13 A funu kut, konkin lasr fah tia alukela lupa fal; a ac fah fal na nu ke orekma se
su God El oakiya nu sesr, su kowos oasr pac kac.
14 Ac ke sripen kowos oasr ke orekma kunasr inge, kut tiana alukela ma fal ke kut
tuh tuku nu yuruwos ac us Pweng Wo ke Christ.
15 Ke ma inge kut tia konkin ke orekma ma mwet saya orala, su alukela ma God El
oaki nu sesr. A kut finsrak mu lulalfongi lowos fah kapak, ac orekma lasr yuruwos
fah ku in yokelik, ac pacl nukewa in fal nu ke srikasrak ma God El oakiya.
16 Na kut fah ku in fahkak Pweng Wo in kutu pac acn loesla liki kowos, ac tia enenu
in konkin ke ma orekla tari sin kutu pac mwet in acn se ma God El sang elos in
orekma we.
17 A oana ke Ma Simusla uh fahk, “Kutena mwet su lungse konkin, lela elan konkin
ke ma Leum El orala.”
18 Tuh mwet se ma Leum El insewowo kac pa ac akfulatyeyuk, ac tia mwet se ma
sifacna kaksakunul.

10:17 Jer 9:24

11

Paul Ac Mwet Sap Sutuu

1 Nga ke kowos in nunak munas nu sik ke ma nga ac fahk uh, fin tuh oana luman
kas lun mwet lalfon se. Aok, mongfisrasr nu sik!
2 Nga lemtai kowos, oana God El lemtai kowos. Kowos oana sie mutan nasnas su
soenna payuk, su nga wulela kac mu elan payuk sin mukul sefanna, pa Christ.
3 Nga sensen tuh nunak lowos an ac ku in aktafongyeyukla, na kowos ac fuhleak
moniyuk ac inse pwaye lowos nu sin Christ, oana ke tuh kiapweyukla Eve sin serpent
kutasrik soko ah.
4 Mweyen kowos lela tuh kutena mwet in tuku nu yuruwos ac luti ke sie pacna
Jesus sayen el su kut luti kowos kac; ac kowos eis sie ngun ac sie wosasu su arulana
sie liki Ngun se ac Wosasu se su kowos eis sesr!
5 Nga tia nunku mu nga srikla lukelos su oru mu elos “mwet sap fulat” lowos!
6 Sahp nga mwet supah in kaskas se, tusruktu yohk etu luk. Kut akkalemye ma inge
nu suwos pacl nukewa ac in ouiya nukewa.
7 Nga tiana siyuk kowos in moli nu sik ke nga fahkak Pweng Wo lun God nu suwos.
Nga sifacna akpusiselyeyu tuh kowos in akfulatyeyuk. Ya sutuela ma nga oru?
8 Ke pacl nga orekma inmasrlowos, church saya pa moli orekma luk. Oana ngan
pisre mani lalos, tuh nga in ku in kasrekowos.
9 Ac in pacl se nga tuh muta yuruwos, nga tiana akkwacoye kowos ke kutena mwe
enenu luk. Mwet wiasr in lulalfongi su tuku Macedonia me use ma nukewa nga
enenu. Oana in pacl somla, ac fah ouinge pac in pacl fahsru: nga fah tiana akelyaye
kowos!
10 Oana ke ma pwaye lun Christ oan in nga, nga wuleang mu konkin se luk inge ac
tiana tulokinyuki in acn Achaia nufon.
11 Ya nga fahk ma inge mweyen nga tia lungse kowos? God El etu lah nga lungse
kowos!
12 Nga ac fah oru oana ma nga muta oru uh, tuh “mwet sap fulat” ingan in tia ku
in konkin ac srumun mu ouiyen orekma lalos oapana ma kut oru.
13 Mwet ingan tia mwet sap pwaye — elos mwet sap sutuu, su kikiap ke orekma
lalos, ac elos kiapu mwet in nunku mu elos mwet sap lun Christ.
14 Ma inge tia mwe lut nu sesr! Finne Satan sifacna, el ku pac in ekulla lumahl elan
oana sie lipufan lun kalem!
15 Ouinge tiana ma upa se mwet kulansap lun Satan in sifacna ekulla lumahlos in
oana mwet kulansap lun suwoswos. Saflaiyalos elos ac fah eis kai fal nu ke orekma
lalos.

Paul El Srumun Mwe Keok Nu Sel

16 Nga sifilpa fahk: wangin mwet in nunku mu nga lalfon. Tusruktu kowos fin
nunku ouinge, tari eisyu oana sie mwet lalfon, tuh nga fah ku in wi pac konkin kutu
srisrik.
17 Aok, ma nga fahk inge tia ma sin Leum. Ke nga kaskas in konkin ouinge, nga
kaskas oana sie mwet lalfon.
18 Tusruktu ke sripen pus na mwet su konkin ke ouiya lun faclu, nga fah oru oapana.
19 Lalmwetmet yohk lowos ingan, oru kowos ku in muteng mwet lalfon uh!
20 Kowos muteng kutena mwet su akkohsye kowos, ku aklalfonye kowos, ku
kiapwekowos, ku pilesrekowos, ku sringil motowos.
21 Mwe mwekin nu sik in fahkak lah ke sripen tupwek luk nga tiana oru lumah
ingan nu suwos!

11:3 Gen 3:1–5, 13 **11:9** Php 4:15–18

Tusruktu kutena mwet fin pulaik in konkin ke kutu ma, nga fah wi pac konkin. (Inge nga kaskas oana mwet lalfon.)
22 Ya elos mwet Hebrew? Nga pac. Ya elos mwet Israel? Nga pac. Ya elos filin tulik
natul Abraham? Nga pac.
23 Ya elos mwet kulansap lun Christ? Nga finne kaskas oana sie mwet lalfon, a moul
in kulansap luk wo lukelos! Nga orekma upa lukelos, nga kapir in presin pacl pus
lukelos, sringsring nga pacl pus lukelos, ac pus na pacl nga apkuran in misa lukelos.
24 Oasr pacl limekosr mwet Jew elos sringilyu-kais sie pacl inge oasr sringsring
tolngoul eu.
25 Pacl tolu puopo nga ke sak sin mwet Rome; ac pacl se tatngal nga ke eot. Pacl
tolu nga wi oak musalla meoa, ac sie pacl ah nga muta in kof len se ac fong se.
26 Pus pacl nga sun fosrnga in fufahsryesr luk: ke sronot, ke mwet pisrapasr sulallal,
sin mwet Jew wiuk, oayapa mwet sayen mwet Jew. Oasr pacl nga sun fosrnga in siti
uh, ac yen loesla liki siti uh, fin meoa, ac sin mwet su tia mwet Christian pwaye.
27 Oasr orekma na upa ac toasr luk; pus pacl nga tia motul; oasr pacl nga masrinsral
ac malu; pus na pacl tia fal mwe mongo, nuknuk ac nien muta luk.
28 Nga ac tia takin ma saya, a len nukewa nga keok ke nunkeyen church nukewa.
29 Ke pacl sie mwet el munas, na nga pula pac munas; ke pacl sie mwet el
aktukulkulye sie pac in oru ma koluk, nga kasrkusrak ac arulana toasr kac.
30 Nga fin ac konkin, nga ac konkin ke ma su akkalemye munas luk.
31 God ac Papa tumun Leum Jesus El etu lah nga tia kikiap. Fal in kaksakinyuk Inel
nwe tok ma pahtpat!
32 Ke nga muta Damascus, mwet se ma governor ke pacl lal Tokosra Aretas el filiya
mwet topang ke mutunpot lun siti uh, in sruokyuwi.
33 Tusruktu kwiyukla nga ke sie fotoh ke sie winto sisken pot sac, ac nga kaingla
lukel.

12

Aruruma Ac Ma Fwackyuk Nu Sel Paul

1 Nga enenu na in konkin, finne ac wangin sripa. Tusruktu inge nga ac kaskas ke
aruruma ac kutu pac ma saya ma Leum el akkalemye nu sik.
2 Nga etu sie mwet Christian su utukyak nu yen fulatlana inkusrao ke yac singoul
akosr somla. (Nga tia etu lah utukyak el in manol ku ngunal mukena — God mukena
pa etu.)
3 Ac nga etu lah mwet se inge utukyak nu in Paradise (nga tia pac etu lah ma se
inge sikyak na pwaye ku aruruma se na — God mukena etu),
4 ac el lohng kutu ma we su el tia ku in aketeya, ma su tia fal mwet uh in
sramsramkin.
5 Na nga fah konkin ke mwet sac — a nga fah tia konkin keik sifacna, sayen ma su
fahkak munas luk.
6 Nga fin ke konkin nga tia sie mwet lalfon, mweyen nga ac kaskas ke ma pwaye.
Tusruktu nga fah tia konkin, mweyen nga tia lungse kutena mwet in akfulatyeyu in
nunak lal yohk liki ma el sifacna liye nga oru, ac lohng nga fahk.
7 Tusruktu in taranyu in tia fulatak nunak luk ke sripen ma wolana puspis su nga
tuh liye, ituku nu in monuk sie mwe munas na akkeok, su oana in sie ma supweyuk
sel Satan in fiskiyu ac sikulyu ngan tia inse fulat.
8 Pacl tolu nga pre nu sin Leum Jesus ke ma se inge, ac siyuk sel elan eisla likiyu.

11:23 Orek 16:23 **11:24** Dut 25:3 **11:25** Orek 16:22; Orek 14:19 **11:26** Orek 9:23; Orek 14:5 **11:32** Orek 9:23–25

9 Ac El fahk nu sik: “Pwayena ma kom enenu pa kulang luk, tuh ku luk uh arulana
yohk ke pacl kom munas.” Ke ma inge, nga arulana engan in konkin ke munas luk,
tuh ku lun Christ in oan in nga.
10 Nga engankin mwe munas, kas in akkoluk, ma upa, mwe kalya, ac mwe keok ke
sripen Christ. Tuh ke nga munas, pa inge pacl nga ku.

Elya Lal Paul Ke Mwet Corinth

11 Nga kaskas oana sie mwet lalfon — tusruktu kowos pa oru in ouinge uh. Kowos
pa fal in akkalemye lulalfongi lowos keik. Tuh nga finne mwet pilasr, nga tia srik liki
“mwet sap fulat” lowos ingan.
12 Mwenmen oayapa mwe akul puspis orek inmasrlowos in akpwayei lah nga sie
mwet sap, ac nga muteng in oru ma inge.
13 Ya oasr ma orek nu suwos koluk liki church ngia? Ma sefanna, nga tuh tia ngusr
mani suwos. Kwal, nga siyuk kowos in nunak munas nu sik ke tafongla se inge.
14 Pa inge pacl se aktolu ma nga akoo in fahsrot nu yuruwos — ac nga fah tia oru
kutena ma in akkwacoye kowos. Kowos pa nga enenu, tia mani lowos an. Nuna fal
tulik uh in tia fosrngakin papa tumalos ac nina kialos, a papa ac nina in fosrngakin
tulik natulos.
15 Nga fah engan in sot ma nukewa ma oasr yuruk, oayapa moul luk sifacna, tuh
nga in kasrekowos. Ya kowos ac fah aksrikyela lungse lowos nu sik ke lungse luk nu
suwos arulana yohk?
16 Nga mu kowos ac insese nu sik lah nga tiana akkwacoye kowos. Tusruktu sahp
ac oasr mwet ac fahk mu nga aklalfonye kowos, ac sruokkowosi ke kas kikiap.
17 Fuka? Ya oasr mwet ma nga supwaot nu yuruwos tuh aklalfonye kowos?
18 Nga kwafel Titus elan fahsrot, ac nga supwaot pac sie mwet lulalfongi wiasr in
welul. Ya kowos ku in fahk mu Titus el aklalfonye kowos? Ya nga Titus tia nunak
sefanna ac oru ouiya sefanna?
19 Sahp kowos nunku mu ma nukewa kut oru fahfahsru ma in akwoye kut sifacna
ye motowos. Mo, tia ouinge! Kut kaskas in ou lungse lun Christ ye mutun God, ac ma
nukewa kut oru, kut oru in kasrekowos, mwet kawuk saok lasr.
20 Nga sensen mu ke nga ac sun kowos nga ac konauk lah kowos sie liki na ma nga
motko kowos nu kac, ac kowos ac liye lah nga sie liki na motko lowos keik uh. Nga
sensen lah ac oasr akukuin ac sok, mongsa ac nunku kac sifacna, akkasrkusrak ac
lesrik, inse fulat ac fohs.
21 Ac mwe pakomuta nu sik lah ke nga ac sifil fahsrot, God luk El ac akmwekinyeyu
ye motowos, ac nga fah tung ke mwet puspis su orekma koluk in pacl somla ac tiana
auliyak ke lumah kupatol elos oru — orekma in kosro ac lung lun ikwa.

13

Kas In Sensenkakin Ac Kas In Wilkas

1 Pa inge pacl se aktolu nga ac fahsrot nu yuruwos. “Kas in alein nukewa enenu in
oasr akpwayeye sin mwet loh luo yak,” oana ke Ma Simusla uh fahk.
2 Nga lungse fahk nu suwos su oasr koluk la ke pacl somla, ac mwet nukewa saya
— nga tuh fahk meet ke fahsr akluo luk nu yuruwos, ac nga ac sifilpa fahk inge ke
nga wangin yuruwos: ke nga ac fahsrot inge, wangin sie fah tia eis mwe kai nu sel.
3 Kowos fah eis mwe akpwaye nukewa ma kowos enenu, in akkalemye lah Christ
El kaskas in nga. Ke Christ el aksuwosye kowos, el tia munas; a el ac akkalemye ku
lal inmasrlowos.

13:1 Dut 17:6; 19:15

4 Tuh finne anwuki el fin sakseng ke munas, a inge God pa oru el moul. Ke kut ma
sefanna yorol kut wi pac munas, tusruktu in akupasri lasr yuruwos kut fah ipeis ke
ku lun God ke moul lal.
5 Kowos in sifacna srike kowos ac nununkekowos, in konauk lah kowos moul in
lulalfongi ku tia. Mea, kowos tia akilen lah Jesus Christ el oasr in kowos? Kowos fin
arulana tafongla liki ma pwaye, pa kowos ac tia akilen.
6 Nga lulalfongi mu kowos ac etu lah kut kutangla mwe srike nu sesr.
7 Kut pre nu sin God tuh kowos fah tia oru kutena ma koluk, a tuh kowos fah oru na
ma suwohs. Kut tia suk in pwaye sesr, mansis kowos finne pangon mu kut tia orala.
8 Tuh kut koflana oru kutena ma in lain ma pwaye, a kut akkeye mukena.
9 Kut engan ke pacl kut munas a kowos ku na. Ouinge kut pre pac tuh in
aksuwosyeyuk kowos.
10 Pa oru nga simis ma inge ke pacl ma nga wangin yuruwos; tuh ke pacl se nga ac
sun kowos nga fah tia enenu in kai kowos ke ku ma Leum el ase nu sik — ku se ma
ac musaikowosyak, ac tia in mwe kunauskowosla.
11 Inge, mwet lili ac lulu, nga ac aksafyela sim luk uh. Kowos in aksuwosye moul
lowos; porongo mwe kwafe luk nu suwos; kowos in tukeni nunak se; ac in oasr misla
inmasrlowos. Ac God lun lungse ac misla fah wi kowos.
12 Paing sie sin sie ke lungse pwaye.
Mwet lun God nukewa supwaot lung lalos nu suwos.
13 Lungkulang lun Leum Jesus Christ, lungse lun God, ac sie sin sie lun Ngun Mutal
in wi kowos nukewa.

Leta Lal Paul Nu Sin Mwet
GALATIA

Tukakinyen Leta Lal Paul Nu Sin Mwet GALATIA

In pacl se ke pweng wo ke Jesus tuh mutawauk in lutiyuk, ac mwet sayen mwet Jew elos engan in eis, na oasr kusen siyuk se touyak lah ac enenu sie mwet in akos Ma Sap lal Moses na el fah ku in pangpang sie mwet Christian pwaye. Paul el tuh lain, ac fahkmu ouiya sacn tia enenu in orek — mweyen ma sefanna fal in sang moul nu sin mwet in Christ, pa lulalfongi, su mwe aksuwosye mwet nukewa ye mutun God. Tusruktu inmasrlon church ekasr in acn Galatia, sie acn lun Rome in Asia Minor, tuh oasr mwet we lainul Paul ac fahk mu sie mwet el oayapa enenu elan akos Ma Sap lal Moses el fah ku in suwohs ye mutun God.

Leta lal Paul nu sin Mwet Galatia inge tuh simla in folokonma mwet su kuhfla ke sripen mwe luti sutuu inge nu ke lulalfongi pwaye ac ouiyen moul pwaye. Paul el mutawauk leta lal uh in topkolos su fahk mu el tia fal in pangpang sie mwet sap lun Jesus Christ. El fahkak ku lah God pa pangnol nu ke orekma lun mwet sap, ac tia ma sin mwet uh. Ac el finne luti pac nu sin mwet Jew, tusruktu yokiyen orekma lal uh ma nu sin mwet sayen mwet Jew (mwet pegan). Ouinge el akyokye fahk se lal lah lulalfongi mukena pa mwe aksuwosye mwet uh ye mutun God. In chapter ekasr safla ke leta se inge, Paul el akkalemye lah ouiyen moul lun mwet Christian uh akfahsryeyuk ke lungse, su tuku ke fokin lulalfongi ke Christ.

Takla Lun Koanon Leta Se Inge

Kas in tukakunla 1:1–10
Ku lal Paul in sie mwet sap 1:11—2:21
Pweng Wo ke lungkulang lun God 3:1—4:31
Sukosok lun mwet Christian ac orekma kunalos 5:1—6:10
Kas in aksafye 6:11–18

1 Ma sel Paul, su kuneyuk nu ke orekma lun mwet sap, tia sin mwet ku ke oakwuk
lun mwet, a sin Jesus Christ ac God Papa, su akmoulyalak Jesus liki misa.
2 Mwet lili nukewa su muta yuruk elos wiyu in supu lung lasr nu sin church nukewa
in acn Galatia:
3 Lela God Papa tumasr ac Leum lasr Jesus Christ in asot lungkulang ac misla nu
suwos.
4 Christ el sifacna eisalang ke ma koluk lasr in tulekutla liki pacl koluk se inge. Ke
el oru ouinge el akos ma lungse lun God Papa tumasr.
5 Lela in kaksakinyuk God nwe tok ma pahtpat! Amen.

Pweng Wo Sefanna

6 Nga lut suwos! Tuh kowos sa na in forla liki God, su pangon kowos ke lungkulang
lun Christ, ac wela siena kain wosasu.
7 Pwayeiya uh, wanginna sie pac “wosasu saya,” tusruktu nga fahk ouinge ke sripen
oasr mwet akfohsyauk nunak lowos ke elos srike in ekulla Pweng Wo ke Christ.
8 Tusruk finne kut, ku sie lipufan lucng me, ac luti nu suwos siena wosasu ma ekla
liki ma kut luti nu suwos tari, lela God Elan lusulla nu in hell!
9 Kut fahk tari meet, ac inge nga sifilpa fahk: fin oasr kutena mwet luti kowos ke
siena wosasu ma ekla liki ma su kowos eis tari, lela mwet sacn in keok in hell!
10 Ya kas luk inge oru kowos nunku mu nga suk ohi sin mwet? Mo, tia ouinge! Ma
nga lungse uh pa nga in ohi sin God! Ya nga suk in akinsewowoye mwet? Nga fin
oru ouinge, na nga tia mwet kulansap lun Christ.

Ouiyen Ekla Lal Paul Nu Ke Sie Mwet Sap

11 Mwet lili ac lulu, nga ke fahk nu suwos lah wosasu se ma nga luti uh tia ma sin
mwet.
12 Nga tia eis sin kutena mwet ac wangin mwet luti nu sik. A Jesus Christ sifacna
pa fahkak nu sik uh.
13 Kowos lohng tari ke ouiyen moul luk in pacl se nga tuh wi alu lun mwet Jew, ke
nga tuh arulana kalyei church lun God upana, ac nga sang kuiyuk nufon in kunausla.
14 Inmasrlon mwet Jew puspis su matwana nga, nga pa emeet in akfalye ouiya
nukewa ke alu lalos, ac nga arulana moniyuk nu ke mwe luti lun mwet matu tumasr.
15 A ke lungkulang lun God, El nuna sriyula meet liki nga isusla, ac pangonyu ngan
kulansupal. Ac ke El sulela tari
16 in akkalemye Wen natul nu sik, tuh nga in ku in fahkak Pweng Wo kacl nu sin
mwet pegan, nga tuh tiana som nu yurin kutena mwet in eis kas in kasru selos.
17 Nga tuh tia pac som nu Jerusalem in sonolos su mwet sap meet likiyu. A nga sa
na som nu Arabia, ac toko nga folokla nu Damascus.
18 Tukun yac tolu, na nga tufah som nu Jerusalem in osun nu sel Peter, ac nga muta
yorol wik luo.
19 Nga tia liye kutena pac mwet sap sayal James, ma lin Leum.
20 Ma nga simis uh ma na pwaye. God El etu lah nga tia kikiap!
21 Toko nga som nu in acn Syria ac Cilicia.
22 In pacl sac mwet lun church nukewa in acn Judea elos tiana eteyu.
23 Elos lohng na ke mwet uh fahk: “Mwet se ma tuh kalyei kut meet, inge el luti ke
lulalfongi se ma el tuh srike in kunausla ah!”
24 Ac ouinge elos kaksakin God ke sripuk.

2

Paul Ac Kutu Pac Sin Mwet Sap

1 Tukun yac singoul akosr nga welul Barnabas folokla nu Jerusalem, ac nga eisal
Titus wiyu.
2 Nga som mweyen God El akkalemye nu sik lah nga enenu in som. Ke sie meeting
lun mwet kol mukena, nga tuh aketeya ke Pweng Wo su nga luti nu sin mwet pegan.
Nga tia lungse tuh orekma luk ke pacl somla, ku ke pacl inge, in wangin sripa.
3 Na elos tiana sapkin tuh Titus, su wiyu som, elan kosreyukla, el finne sie mwet
Greek,
4 tusruktu oasr kutu mwet su nunku mu enenu na elan kosreyukla. Mwet inge
oru mu elos mwet lulalfongi sruk elos tiana, na elos ilyak nu in u lasr oana mwet
kalngeyuk elos in mau konauk ouiyen sukosokla lasr ke sripen kut ma sefannala
yurin Christ Jesus. Elos lungse in oru mu kut mwet kohs nu ke oakwuk nukewa lun
Ma Sap uh,
5 tusruktu kut tiana munasla kutu srisrik in lainulos, ke sripen kut kena karingin
pwayeiyen wosasu nu suwos.
6 A elos su srulun mwet kol inmasrlolos — nga fahk ouinge mweyen oana sie sik
elos finne mwet kol ku tia; mweyen God El tia sulosol mwet. Aok, mwet kol ingan
nga ku in fahk mu wanginna nunak sasu elos fahk tuh sie liki na ma nga oru.
7 Tuh elos liye lah God El ase ku nu sik in fahkak wosasu nu sin mwet pegan, in
oana ke El sang nu sel Peter elan fahkak wosasu nu sin mwet Jew.
8 Mweyen ke ku lun God El oru tuh ngan mwet sap nu sin mwet pegan, oana ke
Peter el orekla in mwet sap nu sin mwet Jew.

1:13 Orek 8:3; 22:4–5; 26:9–11 **1:14** Orek 22:3 **1:15** 1:15–16; Orek 9:3–6; 22:6–10; 26:13–18 **1:18** Orek 9:26–30 **2:1** Orek 11:30; 15:2 **2:6** Dut 10:17

9 James, Peter, ac John, su pa mwet kol lun u sac, elos akilen lah God El srisrngiyuwi
in oru orekma se inge; ouinge elos usrusrpo nu sik ac Barnabas in akkalemye lah
kut nukewa tukeni sie sin sie in orekma. Kut insesela mu nga Barnabas in orekma
yurinmwet pegan, ac elos in orekma yurin mwet Jew.
10 Pwayena ma elos wili sesr pa kut in esam mwet sukasrup lalos, su nuna pa ingan
ma nga ke oru.

Paul El Kael Peter In Antioch

11 A ke Peter el tuku nu Antioch, nga lainul ye mutun mwet lulalfongi nukewa, ke
sripen kalem na lah el tafongla.
12 Meet liki kutu mwet uh tuku yorol James me, Peter el tuh mongo yurin kutu
mwet pegan su ekla mwet lulalfongi. A tukun mwet ingan tuku, el srella ac tila wi
mwet inge mongo, mweyen el sangeng selos su fahk mu mwet pegan su lulalfongi,
elos enenu in kosreyukla.
13 Mwet lili saya sin mwet Jew uh elos oapana Peter, wikwik in orekma ke sripen
elos sangeng. Finne Barnabas, el wela pacna usren orekma lalos.
14 Ke nga liye lah elos tia fahsr suwohs fal nu ke mwe luti pwaye lun wosasu, nga
fahk nu sel Peter ye mutalos nukewa, "Kom sie mwet Jew, a kom moul oana sie mwet
pegan ac tia oana mwet Jew uh. Na efu ku kom srike in akkohsye mwet pegan in
moul oana mwet Jew?"

Mwet Jew Ac Mwet Pegan Elos Moliyukla Ke Lulalfongi

15 Kut mwet Jew na pwaye mweyen kut isusla sin mwet Jew ac tia sin mwet pegan,*
su pangpang "mwet koluk."
16 Tusruktu kut etu lah God El aksuwosye sie mwet ke sripen lulalfongi lal in Jesus
Christ, ac tia ke el akos ma sap lun Moses. Kut pac, kut lulalfongi ke Christ Jesus tuh
kut fah ku in aksuwosyeyuk ye mutun God ke sripen lulalfongi lasr in Christ, ac tia
ke sripen kut akfalye Ma Sap uh. Tuh wangin mwet aksuwosyeyuk ye mutun God el
finne akos Ma Sap.
17 Na ke kut suk in aksuwosyeyuk kut ye mutun God ke kut asruoki yurin Christ,
ac fin koneyukyak lah kut oru ma koluk oana mwet pegan, na fuka — ya kalmac pa
Christ el kulansupu ma koluk? Tiana ku in ouinge!
18 Nga ac fin sifil folokonak ma nga tuh lain meet, na nga sifacna fahkyuyak lah
nga sie mwet lain Ma Sap.
19 Tusruktu, nga misa tari nu ke ku lun Ma Sap — aok, Ma Sap uh sifacna uniyuwi
— ac ma inge sikyak tuh nga fah moul nu sin God.
20 Nga wi Christ misa tari fin sakseng lal, ouinge ke pacl sac me tia nga pa moul,
a Christ su moul in nga. Moul su nga moulkin inge, nga moul ke lulalfongi ke Wen
nutin God, su lungse nga ac sifacna asang moul lal keik.
21 Nga tia lungse aklusrongtenye lungkulang lun God. Tuh sie mwet fin
aksuwosyeyuk nu sin God ke Ma Sap, na kalmac pa wangin sripen misa lun Christ.

3

Ma Sap, Ku Lulalfongi

1 Mwet Galatia, kowos mwet lalfon! Su intikowosla uh? Fwackyuk arulana kalem
ye motowos ke misa lun Jesus Christ fin sakseng soko!
2 Fahkma nu sik ma se inge: ya kowos eis ngun lun God ke kowos oru ma sapkinyuk
ke Ma Sap, ku ke kowos porongo wosasu ac lulalfongi?

---

* **2:15** ***mwet pegan:*** Mwet Jew elos pangon mwet pegan elos "mwet koluk" ke sripen elos tia akos Ma Sap lun mwet Jew. **2:16** Psa 143:2; Rom 3:20; Rom 3:22

3 Efu kowos ku arulana lalfon? Kowos tuh mutawauk moul sasu lowos ke ngun lun
God; ya inge kowos lungse aksafye ke ku lowos sifacna?*
4 Ya ma kowos pulakin in moul in Christian lowos uh wangin sripa? Tia ku in
wangin sripa!
5 Ya God El asot ngun nu suwos ac oru mwenmen inmasrlowos ke sripen ma
sapkinyuk ke Ma Sap, ku ke sripen kowos porongo wosasu ac lulalfongi?
6 Nunku kacl Abraham, in oana ke Ma Simusla fahk: "Abraham el filiya lulalfongi
lal in Leum God ac ke sripen lulalfongi lal, God El oakulla sie mwet suwoswos."
7 Ke ma inge, kowos in kalem kac lah elos na su lulalfongi, pa fita na pwaye natul
Abraham.
8 Ma Simusla uh fahkak tari meet lah God El ac aksuwosye mwet pegan nu sel
sifacna ke lulalfongi lalos. Ouinge, Ma Simusla fahkak Pweng Wo nu sel Abraham in
kas inge: "Keim God El ac fah akinsewowoye mutanfahl nukewa."
9 Abraham el lulalfongi ac akinsewowoyeyuk kac; ouinge elos nukewa su lulalfongi
elos ac akinsewowoyeyuk oana el.
10 Elos su filiya finsrak lalos ke ma elos oru in akfalye Ma Sap uh, elos muta ye
selnga. Tuh Ma Simusla fahk, "Elos su tia akos ma nukewa ma simla in book lun Ma
Sap in pacl nukewa, elos oan ye selnga lun God."
11 Inge kalem lah God El tia aksuwosye kutena mwet ke Ma Sap, mweyen Ma
Simusla fahk mu, "Mwet se su God El aksuwosye ke sripen lulalfongi, el na pa ac
moul."
12 Wangin kupasr lun Ma Sap nu ke lulalfongi. Mweyen Ma Simusla fahk, "Elos su
oru ma nukewa sapkinyuk in Ma Sap fah moul ke Ma Sap."
13 Christ el molikutla liki selnga lun Ma Sap, ke el sifacna selngawiyuk kacsr; tuh
Ma Simusla fahk, "Kutena mwet su sripsripyak fin sak uh el oan ye selnga lun God."
14 Christ el oru ma inge tuh mwe insewowo ma God El wulela kac nu sel Abraham,
in itukyang nu sin mwet pegan ke Christ Jesus, tuh ke sripen lulalfongi, kut fah ku in
eis Ngun su God El wulela kac.

Ma Sap Ac Wuleang

15 Mwet lili, nga ac srumun sie mwe srikasrak ma kowos arulana kalem kac: ke
pacl se mwet luo insesela ke sie ma, ac sainiya inelos kac, na wangin mwet ku in
kunausla ku laesla kutena ma nu kac.
16 Ouinge, God El tuh orala wulela lal uh nu sel Abraham ac nu sin sie fita natul.
Ma Simusla tia fahk ke fita puspis, a nu ke fita sefanna, su Christ.
17 Kalmen ma nga fahk uh pa God El orala sie wulela ku yorol Abraham, ac El
wulela mu El ac karinganang na. Na Ma Sap, su tuh itukyang ke yac angfoko tolngoul
toko, tia ku in kunausla ku akwanginyala sripen wulela sac.
18 Tuh mwe kite lun God fin ma ke sripen Ma Sap, na tila ma ke wulela sac.
Tusruktu, ma ke sripen wulela sac pa pwanang God El asang mwe kite sac nu sel
Abraham.
19 Na fin ouinge, mea sripen Ma Sap uh? Ma itukyang toko in akkalemye lah mea
ma koluk uh, ac ku lun Ma Sap uh in oanna nwe ke fita se lal Abraham el tuku, su
wulela sac orekla nu se. Ma Sap uh tuh ituku nu sin lipufan nu sin mwet uh, ac
srisrngiyuki mwet se in tafwema.
20 Tuh, tia enenu in oasr mwet se tafwema fin mwet sefanna pa oru ma inge — ac
God El ma sefanna.

Sripen Ma Sap Uh

---

* **3:3** ku lowos sifacna: ku lun ikwa. **3:6** Gen 15:6; Rom 4:3 **3:7** Rom 4:16 **3:8** Gen 12:3 **3:10** Dut 27:26
3:11 Hab 2:4 **3:12** Lev 18:5 **3:13** Dut 21:23 **3:16** Gen 12:7 **3:17** Exo 12:40 **3:18** Rom 4:14

21 Ya kalmac pa Ma Sap uh lain wulela lun God? Mo, tiana ouinge! Tuh fin oasr ma
sap su ku in asang moul nu sin mwet, na mwet nukewa lukun ku in aksuwosyeyuk
ye mutun God ke elos akos ma sap sac.
22 Tuhsruktu Ma Simusla fahk lah faclu nufon oan ye ku lun ma koluk; ouinge mwe
kite su God El wulela kac ke sripen lulalfongi ke Jesus Christ, ac fah itukyang nu selos
na su lulalfongi.
23 Tuh meet liki pacl lun lulalfongi ke Christ uh tuku, Ma Sap uh tuh kalikuti oana
mwet kapir, nwe ke pacl lulalfongi se inge akkalemyeyukla.
24 Ouinge Ma Sap pa liyekutyang nwe ke Christ el tuku, na kut tufah ku in
aksuwosyeyuk ye mutun God ke lulalfongi.
25 Inge, ke pacl in lulalfongi ke Christ tuku tari, Ma Sap el tia sifil liyekutyang.
26 Ke sripen lulalfongi, kowos nukewa tulik nutin God ke kowos ma sefannala yurin
Christ Jesus.
27 Kowos baptaisla in kupasryang nu yurin Christ, ac inge kowos nokomang tari
moul lun Christ sifacna.
28 Ouinge wangin ekla inmasrlon mwet Jew ac mwet pegan, ku inmasrlon mwet
kohs ac mwet sukosok, ku inmasrlon mukul ac mutan — kowos nukewa ma sefannala
yurin Christ Jesus.
29 Kowos fin ma lun Christ, na kowos ma ke fita lal Abraham, ac kowos fah usrui
ma God El wulela tari kac.

4

1 Inge nga sifilpa tafwela in fahk — sie wen su ac fah usrui ma lun papa tumal el
tia ekla liki sie mwet kulansap in kutena ma ke el srakna fusr, finne pwaye ma lal pa
ma nukewa.
2 Ke pacl el srak fusr, oasr mwet liyalang ac oru orekma lal nwe ke pacl se papa
tumal sulela.
3 In ouiya se pacna inge, ke pacl se srakna srikla etauk lasr ke moul in ngun, kut
oana mwet sruoh nu sin ngun lusrongten ma leumi faclu.
4 Na ke sun pacl fal, God El supwama Wen natul, su isusla sin sie mutan ac moul
ye Ma Sap lun mwet Jew,
5 in tuh molelosla su muta ye Ma Sap, tuh kut nukewa in ku in ekla tulik nutin God.
6 In akkalemye lah kowos ma natul, God El supwama Ngun lun Wen natul nu insiasr
— ngun se su oru kut ku in wi fahk, “Papa,* Papa.”
7 Ke ma inge kom tia sifilpa mwet kulansap, a kom sie wen. Ac ke kom wen natul,
na kom fah usrui ma nukewa su God El karingin nu sin tulik natul.

Nunak Lal Paul Ke Mwet Galatia

8 In pacl meet ah kowos tia etu God, ouinge kowos kulansupu ma pilasr su tia god
pwaye.
9 A inge ke kowos etu God tari — ku fal pac ngan fahk mu, ke God El etekowos —
fuka tuh kowos lungse in sifil folokla nu yurin ngun lusrongten lun faclu su munas ac
tia ku in oru kutena ma? Efu kowos ku lungse in sifilpa mwet kohs nu ke ma ingan?
10 Kowos arulana oaru in srela ac akfulatye kutu len, ku malem, ku pulan pacl, ku
yac.
11 Nga fosrnga keiwos! Ya pwaye lah orekma luk yuruwos uh ac wangin sripa?
12 Nga kwafe nu suwos, mwet lili ac lulu, tuh kowos in oana nga. Tuh nga oapana
kowos. Wangin ma kowos oru koluk nu sik.
13 Kowos esam na lah nga tuh mas ke pacl se oemeet ma nga fahkak ke wosasu nu
suwos.

3:29 Rom 4:13 **4:5** 4:5–7; Rom 8:15–17 * **4:6** ***Papa: kas Aramaic fahk mu “Abba,” su kalmac pa “Papa”.***

14 Mas luk uh finne mwe elya yohk nu suwos, a kowos tia pilesreyu ku sisyula. A
kowos tuh eisyu oana sie lipufan inkusrao me, ac paingyu oana kowos in paing Christ
Jesus.
15 Na pia engan se ma kowos tuh pulakin meet ah? Nga ku na in fahk mu funu ma
ku, kowos lukun tipalla atronmotowos use luk.
16 Ya nga ekla mwet lokoalok lowos ke sripen nga fahkak ma pwaye nu suwos?
17 Mwet luti saya ingan elos arulana lohwot nu suwos, tusruktu nunak lalos an tia
ma ac wo nu suwos. Elos kena srikowosla likiyu, tuh kowos in mau lohang yohk nu
selos oana ke elos oru nu suwos.
18 Pacl nukewa, ma na wo se in lohang nu ke ma oasr sripa, nga finne tia muta
yuruwos.
19 Tulik kulo nutik, keok luk keiwos oana keok se ma mutan uh pula ke elos isus
uh, nwe ke na ouiyen moul lun Christ oan in kowos.
20 Aok nga kena nga in muta yuruwos inge, tuh ngan ku in ekulla ouiyen nunak
luk keiwos. Nga arulana fosrnga keiwos!

Mwe Srikasrak Kacl Hagar Ac Sarah

21 Kutu suwos lungse na in muta ye Ma Sap. Nga ke siyuk suwos, ya kowos tia lohng
ma Ma Sap uh fahk?
22 Fahk mu oasr wen luo natul Abraham: sie ma natul sin mutan kulansap se, ac
sie ma natul sin mutan kial, su tia mutan kulansap se, a sukosok.
23 Wen se nutin mutan kulansap sac isusla oana isus lun tulik nukewa, a wen se
natul sin mutan kial el isusla ke sripen oasr Wuleang lun God kacl.
24 Ma inge oana sie pupulyuk, mweyen mutan luo inge ku in lumweyuk nu ke
wuleang luo. El su oswela tulik nu ke sruoh pa Hagar, su oana wuleang se ma orekla
Fineol Sinai.
25 Hagar se inge pa Eol Sinai in Arabia, ac ku in lumweyuk nu ke siti lun Jerusalem
in pacl inge, su muta in sruoh wi mwet we nukewa.
26 A Jerusalem se inkusrao el sukosok, ac el pa nina kiasr.
27 Tuh Ma Simusla fahk mu,
“Kom in engan, kom su talap ac tia isus!
Srukak pusrem ac wowoyak ke engan, kom su tia pulakin keok in isus!
Tuh mutan se su mukul tumal ah sisulla, ac fah pus tulik natul
Liki mutan se su mukul tumal el mutana yorol.”
28 Inge, mwet lili ac lulu, kowos tulik nutin God, fal nu ke wuleang lal, oapana Isaac.
29 In pacl sac, wen se su tuh isusla oana tulik nukewa, el kalyei el su isusla fal nu
ke wuleang lun Ngun lun God; na ouiya se inge orek na nwe ke pacl inge.
30 Na mea Ma Simusla fahk? “Lusla mutan kulansap sac ac wen natul, tuh wangin
ip lun wen nutin mutan kulansap sac ke mwe usru lun papa tumal, yurin wen nutin
mutan sokosok sac.”
31 Ke ma inge, mwet lili ac lulu, kut tia tulik nutin mutan kulansap, a kut ma nutin
mutan sukosok.

5

Sruokyana Sukosok Lowos

1 Inge kut mwet sukosok — Christ el aksukosokyekutla! Ke ma inge, kowos in tu ku
oana mwet sukosok, ac nik kowos sifilpa folokla nu ke moul lun mwet kohs.
2 Porongeyu! Nga, Paul, fahk nu suwos lah kowos fin lela in kosreyukla kowos,
kalmac pa wangin na pwaye sripen Christ nu suwos.

4:22 Gen 16:15; Gen 21:2 **4:27** Isa 54:1 **4:29** Gen 21:9 **4:30** Gen 21:10

3 Aok, nga sifilpa sensenkakin kutena mukul su sifacna eisalang tuh elan
kosreyukla, lah el ac enenu in akfalye ma sap nukewa.
4 Kowos su nunku mu akos Ma Sap uh pa mwe aksuwosye kowos nu sin God, kowos
sifacna srikowosla liki Christ. Kowos muta loes liki lungkulang lun God.
5 Funu kut, finsrak lasr pa God Elan aksuwosye kut nu yorol ke lulalfongi lasr; ac
kut tupan ku lun Ngun lun God in kasrekut.
6 Tuh ke kut kupasryang nu sin Christ Jesus, wangin sripen kosrala ku tia kosrala,
a ma se ma yohk uh pa lulalfongi na, su orekma ke lungse.
7 Orekma lowos tuh arulana wo. Na su oru kowos in tila akos ma pwaye? El
kifuskowosla fuka?
8 Tia ku in God, su pangon kowos nu yorol.
9 Oana soakas se ma fahk, “Kitin mwe pulol na srisrik ku in oru srukwal nufon se
in pulolak.”
10 Ke sripen kut kewa ma sefanna yurin Leum, nga lulalfongi lah kowos ac tia ekla
liki nunak luk, ac el na su aktafongyekowos, God El fah kai.
11 A funu nga, mwet lili, nga fin srakna luti ac fahk mu enenu in kosrala, na efu ku
srakna kalyeiyuk nga? Ma inge fin ma pwaye, na luti luk ke sakseng lun Christ ac tia
aktukulkulye mwet.
12 Nga kena tuh mwet su aklokoalokye kowos uh in oru na nwe ke na elos sifacna
tahla acn ten kaclos!
13 A funu kowos, mwet lili, pangonyuk kowos nu ke sukosok. Tusruktu nikmet
oru sukosok lowos in lela tuh lung lun ikwa in leum fowos; a ke lungse, kowos in
kulansupu sie sin sie.
14 Tuh ma sap nukewa akfalyeyuk ke ma sap sefanna: “Kom in lungse mwet tulan
lom oana ke kom lungse kom sifacna.”
15 A kowos fin anwuk oana kosro lemnak uh in ngalisya ac kangla sie sin sie, taran
tuh kowos in tia akwanginyekowosla kewa.

Moul In Ngun, Ac Lungse Lun Ikwa

16 Ma nga fahk uh pa inge: sang tuh Ngun Mutal in kol moul lowos, a in tia lung
lun ikwa.
17 Tuh lungse lun ikwa uh lain lungse lun Ngun, ac ma Ngun uh lungse, lain lungse
lun ikwa. Ma luo inge lain sie sin sie, na kalmac pa kowos tia ku in oru oana ma
lungse lowos sifacna.
18 Ngun el fin kol kowos, na Ma Sap uh tia leum fowos.
19 Orekma lun ikwa uh arulana kalem: pa ke kosro, lumah fohkfok, ac ouiya sufal
inmasrlon mukul ac mutan;
20 alu nu sin ma sruloala, inutnut, asrungai, amei, lemta, kasrkusrak, nunku kac
sifacna, sraclik ac srikasrak kas,
21 sok, sruhi, wowon, ac ma ouinge. Nga sensenkakin kowos inge oana ke nga oru
meet: elos su oru ma inge fah tia usrui Tokosrai lun God.
22 A fahko lun Ngun pa lungse, engan, misla, mongfisrasr, kulang, orekma wo, oaru,
23 pusisel, sifacna leum fac. Wangin ma sap lain ma inge.
24 Elos su ma lun Christ Jesus, elos uniya tari moul in ikwa lalos, wi ma nukewa ma
ikwalos mwel.
25 Ngun pa ase moul lasr, ouinge enenu pac tuh Ngun in kol moul lasr.
26 Kut enenu in tia konkin, akangonye sie sin sie, ku sok sin sie sin sie.

6

Us Ma Toasr Lun Sie Sin Sie

5:9 1 Cor 5:6 **5:14** Lev 19:18 **5:17** Rom 7:15–23

1 Mwet lili ac lulu, sie mwet fin koneyukyak in oru kutena ma koluk, kowos su
moul in ngun enenu in kasrel aksuwosyalla ke kas fisrasr; tusruktu liyekowosyang
tuh kowos in tia oayapa srifeyukla.
2 Kowos in kasru us ma toasr lun sie sin sie; tuh ke kowos oru ouinge kowos akfalye
ma sap lun Christ.
3 Sie mwet fin nunku mu el mwet fulat se ke el tia ouinge, el sifacna kiapwella.
4 Lela kais sie mwet in sifacna tuni orekma lal. Fin wo, na ac oasr ma el ku in
konkin kac, tusruktu elan tia srikani nu ke orekma lun mwet ngia.
5 Mweyen kais sie mwet enenu in sifacna fosrngakin ma kunal.
6 El su eis mwe luti ke Wosasu, fal elan kasru mwet luti lal ke kutena ma wo su
oasr yorol.
7 Kowos in tia sifacna kiapwekowosla, tuh God El tia ku in kiapweyukla. Kutena
ma sie mwet el taknelik, el fah oayapa kosrani.
8 El fin taknelik ke ma lungse lun ikwa, el fah kosrani ke ma ac fah kulawi. El fin
taknelik ke ma lun Ngun, el fah kosrani ke moul ma pahtpat.
9 Ke ma inge, lela kut in tia totola in oru ma wo — ke pacl fal kut fah eis kosrani
lasr, kut fin tia fuhleak.
10 Ouinge, ke oasr pacl fal lasr, lela kut in oru wo nu sin mwet nukewa, ac yokna
nu selos su mwet wiasr in lulalfongi.

Kas In Sensenkakin Ac Wilkas

11 Liye sim yohk in muta luk inge, ma nga simis nu suwos ke pouk sifacna!
12 Elos su srike in sap ke ku nu suwos tuh kowos in kosrala, elos pa mwet su lungse
orekma nu ye mutun mwet, ac konkin ke ma lun ikwa. Elos oru ouinge tuh elos in
tia kalyeiyuk ke sripen elos luti ke misa lun Christ fin sakseng.
13 Finne elos su kosreyukla, elos tiana liyaung Ma Sap. Elos ke kowos in kosreyukla
tuh elos in konkin lah kowos asang monuwos nu ke lumah se inge.
14 A funu nga, wanginna ma nga ac konkin kac sayen sakseng lun Leum lasr Jesus
Christ; tuh ke sripen sakseng, nga luma mu faclu oana ma misa nu sik, ac nga oayapa
misa nu sin faclu.
15 Tuh wangin sripen kosrala ku tia kosrala; a ma se ma eneneyuk uh pa mwet uh
in orekla sasu sin God.
16 Ac nu selos su moul fal nu ke oakwuk inge, lela misla ac lungkulang lun God in
welulos, ac oayapa mwet lun God nukewa!
17 In aksafye sim luk uh: lela in wangin mwet sifilpa aklokoalokyeyu, mweyen
inken sringsring ke monuk akkalemye lah nga mwet kohs lun Jesus.
18 Mwet lili, lungkulang lun Leum lasr Jesus Christ in wi kowos nukewa. Amen.

Leta Lal Paul Nu Sin Mwet
EPHESUS

Tukakinyen Leta Lal Paul Nu Sin Mwet EPHESUS

Mwe nunak yohk in *Leta lal Paul nu sin Mwet Ephesus* pa: “Pwapa lun God ... pa in eisani ma orekla nukewa nu sie, ke ma inkusrao ac fin faclu, ac Christ pa ac leumi ma inge” (1:10). Na pa Paul el kwafe nu sin mwet nukewa lun God tuh elos in moul fal nu ke pwapa fulat se inge, tuh mwet nukewa in ku in ma sefannala ke sripen elos kupasryang nu sin Jesus Christ.

Ke ip se meet uh, mwet se simusla leta se inge el aketeya luman sie sin sie lun mwet uh ke el akkalemye ouiyen sulela lun God Papa ke mwet lal, ac ke ouiyen nunak munas ac sukosokla liki ma koluk su tuku ke Jesus Christ, Wen natul, oayapa ke Ngun Mutal el arulana akpwayeye wuleang fulat lun God. Ke ip se akluo uh, el kwafe nu selos su rit leta se inge tuh moul in ma sefanna lalos yurin Christ in ku in kalem inmasrlolos ke moul in sie sin sie lalos len nu len.

Kas in pupulyuk puspis orekmakinyuk in akkalemye luman ma sefanna lun mwet lun God yurin Christ ouinge: church el oana sie mano su Christ pa sifa; ku oana sie lohm lulap su Christ pa eot insruwasrik; ku oana sie mutan payuk su Christ pa mukul tuma. Ke sripen lungkulang lun God ma kalem ke Christ, arulana mokle nunak lun mwet sim se inge, pwanang el orekmakin kas na loal ac fulat ac wolana. Ma inge nukewa arulana kalem ke sripen lungse lun Christ, ac lafwekunla lal, nunak munas lal, lungkulang lal, ac moul mutal lal.

Takla Lun Koanon Leta Se Inge

Kas in tukakunla 1:1–2
Christ ac church 1:3—3:21
Moul sasu in Christ 4:1—6:20
Kas in aksafye 6:21–24

1 Ma sel Paul, su suleyukla sin God tuh in sie mwet sap lun Christ Jesus —
Nu sin mwet lun God in Ephesus, su oaru ke moul lalos in ma sefannala yurin Christ Jesus:
2 Lela God Papa tumasr ac Jesus Christ Leum lasr in asot lungkulang ac misla nu suwos.

Mwe Insewowo Lun Ngun

3 Lela kut in sang kulo nu sin God, Papa tumun Leum lasr Jesus Christ! Ke sripen kut ma sefanna yurin Christ, God El akinsewowoye kut ke El ase mwe insewowo nukewa lun ngun nu sesr ke ma oan inkusrao.
4 Meet liki na orekla faclu, God El nuna sulekutla kut in ma lal ke kut ma sefannala yurin Christ, tuh kut in ku in mutal ac wangin mwatasr, ac kut in moul in lungse ye mutal.
5 God El nuna sulela tari tuh kut in tulik nutla natul sifacna ke sripen ma Jesus Christ el oru. Ma inge sikyak fal nu ke oakwuk wolana lal.
6 Lela kut in kaksakin God ke lungkulang wolana lal, ke mwe sang yoklana lal nu sesr ke Wen kulo natul!
7 Tuh ke sripen Christ el sifacna kisakunla moul lal ac srahl sororla, kut sukosokla — aok, ma koluk lasr nunak munas nu sesr. Yoklana lungkulang lun God,
8 su El ase nu sesr!
In lalmwetmet ac etauk nukewa lal

1:1 Orek 18:19–21; 19:1 **1:7** Col 1:14

9 God El orala oakwuk lal ac akkalemye nu sesr pwapa lal su tia eteyuk sesr a El
nuna sulela in aksafye ke Christ.
10 Pwapa se inge, su God El ac fah aksafye ke pacl fal, pa ke El ac eisani ma orekla
nukewa nu sie, ke ma inkusrao ac fin faclu, ac Christ pa ac leumi ma inge.
11 Ma nukewa orekla fal nu ke pwapa ac sulela lun God; ac ke oakwuk lal sifacna El
sulela tuh kut in mwet lal ke kut ma sefannala yurin Christ, fal nu ke ma El lumahla
ke mutaweyen faclu.
12 Lela kut, su oasr finsrak lasr ke Christ omeet, in kaksakin wolana lun God!
13 Ac kowos oayapa ekla mwet lun God ke kowos lohng kas ke Pweng Wo su fahkak
inkanek in molela nu suwos. Ke kowos lulalfongi in Christ, God El akilenkowosi in
akkalemye lah kowos ma lal, ke El sot nu suwos Ngun Mutal su El tuh wulela kac.
14 Ke sripen Ngun Mutal oasr yorosr, kut etu na pwaye lah kut fah eis ma God El
wulela kac nu sin mwet lal, ac ma inge akpwayei nu sesr lah God El ac aksukosokye
mwet lal. Lela kut in kaksakin wolana lal!

Pre Lal Paul

15 Ke sripa se inge, oe ke pacl se nga tuh lohngak ke lulalfongi lowos in Leum Jesus,
ac ke lungse lowos nu sin mwet nukewa su mwet lun God,
16 nga tia tui in sang kulo nu sin God keiwos. Nga esam na in siyuk keiwos in pre
luk
17 ac nga siyuk sin God lun Leum lasr Jesus Christ, Papa Wolana, Elan asot Ngun
nu suwos, su ac fah aklalmwetmetye kowos, ac fahkak God nu suwos, tuh kowos in
etal.
18 Nga siyuk tuh nunak lowos in ikakla tuh kowos in ku in liye kalem lal, tuh kowos
fah etu ke finsrak su El pangon kowos nu kac, oayapa kowos in etu kasrpen wolana
ke mwe usru su El wuleang kac nu sin mwet lal,
19 ac ke yokiyen ku lal su orekma in kut su lulalfongi. Ku se pacna inge pa El tuh
orekmakin
20 ke El akmoulyauk Christ liki misa, ac oakilya ke lapo layot sel inkusrao.
21 Christ el fulat liki leum nukewa inkusrao, oayapa wal, ac ku, ac tokosra nukewa.
Wal lal uh fulat liki wal nukewa fin facl se inge ac fin facl se su ac fah tuku.
22 God El filiya ma nukewa ye nien Christ, ac El eisalang nu sin church tuh elan
Leum fulat fin ma nukewa.
23 Church pa monin Christ, ac ke sripen church, monin Christ fonla, oana ke ma
nukewa yen nukewa fonla ke Christ.

2

Liki Misa Nu Ke Moul

1 In pacl meet ah kowos misa in ngun ke sripen seakosten lowos ac ke ma koluk
lowos.
2 Ke pacl sac, kowos tuh fahsr tukun ouiya koluk lun faclu; kowos tuh akos leum
koluk su kol ngun koluk yen engyeng uh, ngun su leumi mwet su seakos God in pacl
inge.
3 Pwayeiya uh, kut nukewa oana elos in moulkin moul in mwet. Kut tuh ukwe na
ma lungse lun manosr ac nunak lasr. In ouiyen moul lasr uh kut ac nuna eis mwatan
kasrkusrak lun God, oana mwet nukewa.
4 Tusruktu yoklana pakoten lun God, ac lungse lal nu sesr arulana yohk,
5 pwanang ke kut misa in ngun ke seakos lasr, El akmoulyekutyak oana ke El
akmoulyalak Christ. Kowos moliyukla ke lungkulang lun God.

1:20 Psa 110:1 **1:22** Psa 8:6 **1:22** 1:22–23; Col 1:18 **2:1** 2:1–5; Col 2:13

6 Ke kut kupasryang nu sin Christ Jesus, God El akmoulyekutyak yurin Christ liki
ngunin misa, tuh kut fah welul leumi acn inkusrao.
7 El oru ma inge in akkalemye nu ke fwil nukewa fahsru, kasrpen lungkulang lulap
lal, ke lungse lal su El akkalemye in Christ Jesus.
8 Tuh ke lungkulang lun God, kowos moliyukla ke lulalfongi. Tia ma kowos sifacna
oru, a mwe kite sin God me.
9 Ke sripen tia ma ke orekma lun mwet, na wangin mwet in ku in konkin kac.
10 God El orekutla inge tuh ke kut kupasr nu sin Christ Jesus kut in oru ma wo, fal
nu ke lemlem lal nu sesr ma El akola nu sesr in oru.

Ma Sefanna In Christ

11 Kowos in tia mulkunla lah ke kowos isusla kowos mwet sayen mwet Jew. Mwet
Jew elos pangon kowos “mwet tia kosrala,” ac elos pangnolos sifacna “mwet kosrala”
(sruk “kosrala” pa ouiya se na ma mukul lalos uh oru nu ke manolos in akilenya lah
elos mwet lun God.)
12 In pacl sac wanginna etu lowos ke Christ. Kowos tuh mwet sac ac tia oaoa kowos
yurin mwet sulosolla lun God. Wangin ip lowos ke wulela lun God su El tuh oakiya
in wuleang lal nu sin mwet lal. Kowos moul muta fin faclu ke wangin finsrak lowos,
ac wangin kupasr lowos nu sin God.
13 Meet kowos muta loesla, a inge ke kowos kupasryang nu sin Christ Jesus, kowos
muta apkuran, ke sripen srahn Christ.
14 Tuh Christ sifacna pa akmisye inmasrlosr ke el orani mwet Jew ac mwet sayen
mwet Jew in ma sefannala. Ma se ma tuh sreloselik ac oru elos in mwet lokoalok,
Christ el kunausla ke manol sifacna ke el misa fin sakseng.
15 Christ el sisla Ma Sap lun mwet Jew ac oakwuk puspis kac tuh elan orani kain in
mwet luo inge nu ke sie u sasu su kupasryang nu sel, na ouinge oasr misla.
16 Misa lun Christ fin sakseng pa kunausla asrungai lalos; ac ke sripen sakseng el
orani kain in mwet luo inge nu ke mano sefanna, ac folokunulosme nu sin God.
17 Ouinge Christ el tuku ac fahkak Pweng Wo ke misla nu sin mwet nukewa — nu
suwos mwet sayen mwet Jew su muta loesla liki God meet, ac nu sesr mwet Jew su
muta apkuran nu sel.
18 Ke sripen Christ, kut nukewa — mwet Jew ac mwet sayen mwet Jew — ku in
tukeni in Ngun sefanna nu ye mutun Papa.
19 Ouinge kowos su mwet sayen mwet Jew tia sifil mwet sac ku mwet takusrkusr;
a kowos mwet wien mwet lun God ac mwet in sou lun God.
20 Kowos wi pac musaiyukyak fin pwelung su oakwuki sin mwet sap ac mwet palu,
ac Christ Jesus sifacna pa eot insruwasrik.
21 El pa sruokani musa se inge nufon nu sie, ac oru in kapkapak nu ke sie tempul
mutal, ma kisakinyukyang nu sin Leum God.
22 Ke sripen akupasri lowos nu sin Christ, kowos wi pac musaiyukyak yorolos inge
nukewa, nu ke sie nien muta lun Ngun lun God.

3

Orekma Lal Paul Nu Sin Mwet Sayen Mwet Jew

1 Ke sripa se inge, nga, Paul, nga sie mwet kapir lun Christ Jesus keiwos su mwet
sayen mwet Jew.
2 Nga lulalfongi mu kowos lohng tari lah ke sripen lungkulang lun God, El ase
orekma se inge kunuk in akwoye kowos.

2:15 Col 2:14 **2:16** Col 1:20 **2:17** Isa 57:19

3 God El ikasla pwapa lukma lal nu sik tuh nga in kalem kac. (Nga sim tari ke ma
inge ke kas pu,
4 ac kowos fin rit ke ma nga simusla inge, kowos ac etu ke ma nga kalem kac ke
ouiyen pwapa lun God su tia eteyuk meet, a sikyak inge ke Christ.)
5 In pacl meet ah tiana fwackyuk ma lukma inge nu sin mwet uh, a inge Ngun lun
God akkalemye nu sin mwet sap mutal ac mwet palu lal.
6 Ma lukma se inge pa: mwet sayen mwet Jew elos wi mwet Jew ipeis ke mwe
insewowo lun God ke sripen Wosasu. Elos lahn mano sefanna, ac elos tukeni ipeis ke
wulela lun God ma akpwayeyuk in Christ Jesus.
7 Ke sripen lungkulang lun God nu sik, ac ku lal su orekma in nga, El kuneyuwi sie
mwet kulansap in fahkak Wosasu.
8 Nga srik liki el su srik oemeet sin mwet lun God nukewa. Ne ouinge, God El ase
kunokon se inge nu sik, su arulana yohk sripa ac saok, tuh nga in sulkakinelik Pweng
Wo ke kasrpen wolana lun Christ su wangin eteyen saflaiya, nu sin mwet sayen mwet
Jew.
9 God, su orala ma nukewa, El okanla pwapa lukma lal liki fwil nukewa meet ah,
na ma kunuk in oru tuh mwet nukewa in kalem kac lah pwapa sac ac akpwayeyuk
fuka.
10 Na in pacl inge, God El orekmakin church in akkalemye nu sin leum ac lipufan
su oasr ku la inkusrao, ke lalmwetmet yoklana lun God in ouiya puspis ac in ma
nukewa.
11 God El oru ouinge fal nu ke ma El pu oemeet me, ac El akpwayeyela ke Christ
Jesus, Leum lasr.
12 Ke kut kupasryang nu sin Christ ac lulalfongi in el, kut pulaik in utyak nu ye
mutun God ac arulana etu lah El ac lohme nu sesr.
13 Ke ma inge nga kwafe nu suwos tuh kowos in tia fuhleak ke sripen keok luk
keiwos; tuh ma inge nukewa ma in akwoye kowos.

Lungse Lun Christ

14 Ke sripa se inge, nga sikukmutuntei ye mutun Papa,
15 su asang ine na pwaye lun sou nukewa inkusrao ac fin faclu.
16 Nga siyuk sin God ke kasrpen wolana lal, tuh El fah asot ku lun Ngun lal nu
suwos in akkeye moul in ngun lowos.
17 Ac nga pre tuh Christ elan muta insiowos ke sripen lulalfongi lowos. Nga oayapa
pre tuh kowos in tu ku ac okala in lungse,
18 tuh kowos, ac oayapa mwet lun God nukewa, fah ku in akilen sralapa, lusa, fulata
ac loaliyen lungse yoklana lun Christ nu suwos.
19 Aok, nga kena tuh kowos in etu ke lungse lal — finne alukela ma kut ku in kalem
kac — tuh kowos ac arulana sessesla ke ouiya lun God.
20 Nu sel, su ku in oru arulana yohk liki ma nukewa kut siyuk ku nunku kac, ke
sripen ku lal ma orekma in kut:
21 wolana nu sin God, in church ac in Christ Jesus, inge ac nwe tok ma pahtpat!
Amen.

4

Lah Puspis Orala Mano Sefanna

1 Ke ma inge, nga su sie mwet presin ke sripen nga kulansupu Leum, nga kwafe
nu suwos tuh kowos in moulkin ouiyen moul ma fal nu ke srikasrak se ma God El
oakiya ke El pangon kowos.

3:4 3:4–6; Col 1:26–27

2 Kowos in pusisel, efal, ac mongfisrasr pacl nukewa. Akkalemye lungse lowos nu
sin sie sin sie ke muteng.
3 Kowos in moniyuk in karingin inse sefanna su Ngun el asot nu suwos, ke misla
se su kaprikowosi nu sie.
4 Oasr mano sefanna ac Ngun sefanna, oana ke oasr finsrak sefanna su God El
pangon kowos nu kac.
5 Oasr Leum sefanna, lulalfongi sefanna, ac baptais sefanna;
6 oasr God sefanna, su Papa tumun mwet nukewa, ac su leumi ma nukewa, ac El
orekma in ma nukewa ac muta in ma nukewa.
7 Kais sie sesr eis tari mwe sang ke lungkulang, fal nu ke ma Christ el ase nu sesr.
8 Oana ke Ma Simusla uh fahk:
“El utyak nu yen fulatlana,
El us mwet sruoh puspis welul,
El asang mwe sang nu sin mwet uh.”
9 Na mea kalmen “El utyak”? Kalmac pa el oatui meet nu yen loallana lun faclu.
10 Ouinge el su oatui, el pacna pa utyak nu yen fulatlana inkusrao, tuh el fah ku in
oasr yen nukewa.
11 El pacna pa “asang mwe sang nu sin mwet uh” — el sang nu sin kutu tuh elos in
mwet sap, ac kutu in mwet palu, ac kutu in mwet sulkakinelik Pweng Wo, ac kutu in
mwet sropo ac mwet luti.
12 El oru ma inge in akoela mwet lun God nukewa nu ke orekma lun mwet Christian
in musaeak monin Christ.
13 Ouinge kut nukewa fah ma sefannala in lulalfongi ac in etauk lasr ke Wen nutin
God. Kut kwafe kut in sun moul in mwet pwaye, ac kut oayapa akwot in sun fulatan
woiyen moul su oan in Christ.
14 Na kut fah tia sifil moul in tulik, ikwot ikme ke noa ac eng uh, oana elos su srifeyuk
ke mwe luti lun mwet kutasrik su kiapwelos ac kololosla nu ke moul tafongla.
15 A ke kut fahkak ma pwaye in ngun lun lungse, kut in kapkapak in ouiya nukewa
lun Christ, su sifa.
16 Ye karinginyuk lal, kain in lah nukewa ke mano kupasreni wo, ac mano nufon sac
fah sruokyukeni ke kais sie kupasr kac. Ouinge, ke kais sie lahn mano el oru ma
kunal in fal, na mano nufon sac kapkapak ac musaiyukyak ke lungse.

Moul Sasu In Christ

17 Ke ma inge nga sensenkakin kowos inen Leum: kowos in tia sifil moul oana mwet
pegan, su wangin sripen nunak lalos
18 ac nunkalos lohsrla. Ke sripen lalfon ac likkeke lalos, wangin ip lalos ke moul su
God El ase.
19 Wangin pulakinyen mwekin selos; elos sifacna eisalosyang nu ke lung lun ikwa,
ac oru ma fohkfok nukewa ac kofla sifacna tulokinya.
20 Tia pa ingan ma kowos luti ke Christ!
21 Kowos lohng na pwaye kacl, ac ke kowos mwet lulalfongi in el, lutiyuk kowos
tari ke ma pwaye lun Jesus.
22 Ouinge kowos in sisla ouiyen moul matu lowos ma kowos moulkin in pacl meet
— moul se su kunauskowosla ke sripen kena lowos nu ke ma kikiap.
23 Insiowos ac nunkowos enenu in arulana aksasuyeyukla,
24 ac kowos enenu in nokomang mwet sasu, su orekla in luman God, ac su fwackyuk
in moul pwaye, su suwoswos ac mutal.
25 Ke ma inge kowos in tia sifil kikiap! Kais sie mwet enenu in kaskas pwaye nu
sin mwet wialos in lulalfongi, mweyen kut nukewa lahn sie sin sie in Christ.

4:2 Col 3:12–13 **4:8** Psa 68:18 **4:16** Col 2:19 **4:22** Col 3:9 **4:24** Col 3:10; Gen 1:26 **4:25** Zec 8:16

26 Kowos fin mulat, nik kowos lela mulat lowos in kolkowosla nu ke ma koluk, ac
kowos in tia sruokya mulat lowos len fon se.
27 Nikmet sang pacl lun devil.
28 El su pisrapasr meet el enenu elan tia sifil pusr, a elan orekma tuh elan akfalye
enenu lal sifacna, ac elan ku pac in kasru mwet sukasrup.
29 Nikmet orekmakin kas in akkolukye mwet, a kas in kasru mukena — kain in kas
ma ac musaeak ac su fal nu ke enenu, tuh ma kowos fahk uh ac fah akwoyalos su
lohng.
30 Ac nikmet aktoasrye Ngun lun God; tuh Ngun el mwe akul lun God keiwos in
akpwayeye lah Len sac ac fah tuku ke God El ac fah aksukosokyekowosla.
31 Sisla liki kowos lumah inge nukewa: sulung, mongsa, kasrkusrak, wowon,
wenteisr, ac kutena nunak koluk lain mwet.
32 A kowos in kulang ac mongfisrasr nu sin sie sin sie, ac kowos in nunak munas
nu sin sie sin sie, oana ke God El nunak munas nu suwos ke Christ.

5

Moul Oana Mwet Lun Kalem

1 Ke kowos tulik kulo nutin God uh, kowos enenu in srike in oana El.
2 Lela lungse in kalem in ma nukewa kowos oru, oana ke Christ el lungse kut, ac
sifacna lafwekunla moul lal kacsr, tuh in oana sie mwe kisa keng su akinsewowoye
God.
3 Ke sripen kowos mwet lun God, tia wo in fwack keiwos mu oasr kutena lumah
inge inmasrlowos: kosro, ouiya fohkfok, ku rapku.
4 Tia pac fal kowos in sopoklot in kas, kaskas suoac, ku aksruksruk koluk. A fal
kowos in sang kulo nu sin God.
5 Kowos etu na lah mwet kosro, ku mwet moulkin ouiya fohkfok, ku mwet rapku
ac fah tia wi ipeis ke Tokosrai lun Christ ac lun God. (Tuh rapku el oapana alu nu ke
ma sruloala.)
6 Nik kowos lela kutena mwet in kiapwekowosla ke kas lusrongten; mweyen lumah
inge nukewa ac oru tuh mulat lun God in oan faclos su tia aksol.
7 Ke ma inge kowos in tiana wi mwet ouinge uh.
8 Kowos sifacna tuh muta in lohsr meet, na inge ke kowos ekla mwet lun God, kowos
muta in kalem. Ke ma inge kowos enenu in moul oana mwet su ma lun kalem.
9 Pa inge fahko lun kalem: ma wo nukewa, ma suwoswos nukewa, ac ma pwaye
nukewa.
10 Kowos in suk in etu ma ac akinsewowoye Leum.
11 Kowos in tia wi mwet su oru orekma in lohsr, su ma lusrongten. A kowos in use
ma inge nu ke kalem.
12 (Mwe mwekin se fin srumunyuk ma elos oru in lukma.)
13 Kutena ma su utuku nu ke kalem uh, ac fah ku in eteyuk wo;
14 tuh ma nukewa ma akkalemyeyukla uh ac ekla ma kalem. Oana ke fwack mu,
“Ngutalik, kom su motul,
Ac tukakek liki misa,
Ac Christ el fah tolkomyak.”
15 Ke ma inge kowos in liyaung ouiyen moul lowos. Nikmet moul oana mwet nikin,
a kowos in moul oana mwet lalmwetmet.
16 Molela pacl, mweyen len inge len koluk.
17 Kowos in tia lalfon, a kowos in suk ma Leum el lungse kowos in oru.

4:26 Psa 4:4 **4:32** Col 3:13 **5:2** Exo 29:18; Psa 40:6 **5:16** Col 4:5

18 Nik kowos sruhi ke wain mweyen ac kunauskowosla, a moul lowos in nwanala
ke Ngun Mutal.
19 Kaskas nu sin sie sin sie ke kas lun psalm ac on mutal; alullul ac onkakin psalm
nu sin Leum ac kaksakunul ke insiowos kewa.
20 Pacl nukewa kowos in sang kulo ke ma nukewa nu sin God Papa, ke inen Leum
lasr Jesus Christ.

Mutan Kia Ac Mukul Tuma

21 Kowos in akpusiselye kowos nu sin sie sin sie in akkalemye lah kowos akfulatye
Christ.
22 Mutan kia, kowos in akpusiselye kowos nu sin mukul tomowos, oana nu sin
Leum.
23 Tuh mukul tuma el sifen mutan kial, oana ke Christ el sifin church; ac Christ
sifacna el Mwet Lango lun church, su manol.
24 Ouinge, mutan kia elos enenu in arulana akpusiselyalos nu sin mukul tumalos,
oana ke church el akpusiselyal nu sin Christ.
25 Mukul tuma, kowos in lungse mutan kiowos, oana ke Christ el lungse church ac
asang moul lal kac.
26 El oru ma inge tuh elan akmutalye church ke ku lun kas lal, ac el aknasnasyela
ke kof,
27 tuh elan eis nu sel sifacna sie church su wolana — wangin tuhn kac, tia pac
lupolop uh ku tuhneyukla ke kutena ma.
28 Ouinge mukul tuma elos enenu in lungse mutan kialos oana ke elos lungse
manolos sifacna. Mukul se fin lungse mutan kial, el lungse el sifacna.
29 (Wangin mwet srunga manol sifacna, a el kitaung ac arulana karinganang, oana
ke Christ el oru nu ke church.
30 Kut etu lah ouinge mweyen kut lahn manol.)
31 Oana simla in Ma Simusla: “Pa ingan sripa se oru sie mukul el som liki papa
tumal ac nina kial, ac fulyang nu sin mutan kial, ac eltal fah ma sefannala.”
32 Oasr sie kalmac na yohk in kas inge ma tia eteyuk meet, su nga etu mu ma
fahkyen Christ ac church.
33 Ma inge ma nu suwos pac: kais sie mukul tuma elan lungse mutan kial oana el
sifacna, ac kais sie mutan kia elan akfulatye mukul tumal.

6

Tulik Srisrik, Ac Papa Ac Nina

1 Tulik srisrik, kowos in akos papa tomowos ac nina kiowos, mweyen kowos ma
lun Leum, ac ma inge suwos.
2 “Akfulatye papa tomom ac nina kiom” pa ma sap se emeet ma oasr wuleang kac,
3 fahk mu: “tuh in wo nu sum ac moul lom ac fah loes fin faclu.”
4 Papa ac nina, nik kowos akangonye tulik nutuwos an, ku oru ouiya ma ac
akkasrkusrakyalos, a kowos in kaelos ac lotelos elos in kapkapak ke ouiya lun mwet
lulalfongi.

Mwet Kohs Ac Mwet Leum Lalos

5 Mwet kohs, kowos in akos leum lowos fin faclu ac arulana akfulatyalos; ac kowos
in oru ke inse pwaye, oana nu sin Christ.
6 Tia oru ye mutalos mukena in mwe aklung nu selos; a ke sripen kowos mwet kohs
lun Christ, kowos in oru ma God El lungse ke insiowos kewa.

5:19 5:19–20; Col 3:16–17 **5:22** Col 3:18; 1 Pet 3:1 **5:25** Col 3:19; 1 Pet 3:7 **5:31** Gen 2:24 **6:1** Col 3:20
6:2 6:2–3; Exo 20:12; Dut 5:16 **6:4** Col 3:21 **6:5** 6:5–8; Col 3:22–25

7 Oru orekma lowos ke inse engan, oana kowos in oru nu sin Leum ac tia nu sin
mwet uh.
8 Kowos etu lah Leum el ac sot molin orekma wo nukewa lowos, kowos finne mwet
kohs ku mwet sukosok.
9 Ac kowos mwet leum, kowos in oru oapana inge nu sin mwet kohs lowos, ac tia
sifil aksangengyalos. Esam lah kowos ac mwet kohs lowos uh oasr Leum sefanna
lowos inkusrao, su ac nununku mwet nukewa oana sie.

Mwe Loeyuk Nukewa Lun God

10 In aksafye sim luk uh, lela ku lulap lun Leum in akkeye kowos ke kowos ma
sefannala yorol.
11 Kowos in nokomang mwe mweun nukewa ma God El asot nu suwos, tuh kowos
in ku in tu lain kutasrik lun Devil.
12 Mweyen tia un mwet se pa kut mweuni uh, a ngun fohkfok yen engyeng uh, ac
mwet leum ac wal ac ngun koluk ma leumi mwet uh, ac ku lun we lohsr se inge.
13 Inge kowos in nokomang mwe loeyuk ma God El asot! Na ke len koluk ac tuku,
kowos fah ku in lain mwet lokoalok lowos; ac ke saflaiya kowos ac tu na ku ac tia
fuhleak.
14 Ke ma inge, kowos in tuyak ac akola. Loseni infulwowos in ku ke pwaye, ac
nokomang suwoswos tuh in mwe loeyuk nu ke iniwowos,
15 ac kena lowos in fahkelik Pweng Wo ke misla, in pa fahluk lowos.
16 Pacl nukewa kowos in us lulalfongi oana mwe loang lowos; kowos in ku in sang
konela pisr firir nukewa sin el su Koluklana.
17 Ac kowos in eis lango sin God tuh in oana sie helmet, ac kas lun God in oana
cutlass su Ngun Mutal sot nu suwos.
18 Oru ma inge nukewa ke pre, ac siyuk kasru sin God. In kutena ma kowos oru
kowos in pre fal nu ke kolyuk lun Ngun. Ke sripa se inge, kowos in oaru in tupan ac
tia fuhleak. Pre pacl nukewa ke mwet lun God nukewa.
19 Ac oayapa pre keik, tuh God El fah ase nu sik sie mwe fahkak ke pacl nga akola
in kaskas, ac tuh nga in ku in kaskas pulaik, ac oru tuh mwet uh in kalem ke ma
lukma lun Wosasu.
20 Ke sripen Wosasu se inge, nga sie mwet tutafpo fulat* lun Jesus Christ, nga finne
muta in presin. Pre tuh nga in ku in pulaik in fahkak ke Wosasu oana ma fal.

Kas In Wilwil

21 Kowos fin ke etu keik lah nga fuka, Tychicus el ac fah fahkak nu suwos. El sie
mwet lili saok ac oaru ke orekma lun Leum.
22 Pa inge sripa se oru nga supwalot nu yuruwos uh — tuh elan fahkak nu suwos
lah fuka ouiyasr nukewa, ac oayapa elan akkeye kowos.
23 Misla, lungse, ac lulalfongi sin God Papa, ac sin Leum Jesus Christ, nu sin mwet
wiasr in lulalfongi nukewa.
24 Lungkulang nu selos nukewa su lungse Leum lasr Jesus Christ ke lungse su
koflana wanginla.

6:9 Col 4:1; Dut 10:17; Col 3:25 **6:14** Isa 11:5; Isa 59:17 **6:15** Isa 52:7 **6:17** Isa 59:17 * **6:20** ***mwet tutafpo fulat:*** kut orekmakin oana kas se inge “ambassador.” **6:21** Orek 20:4; 2 Tim 4:12

Leta Lal Paul Nu Sin Mwet
PHILIPPI

Tukakinyen Leta Lal Paul Nu Sin Mwet PHILIPPI

Leta lal Paul nu sin Mwet Philippi simla nu sin church se ma el oakiya oemeet fin acn Europe, ke sie facl pangpang Macedonia ma oan ye koko lun acn Rome. Leta se inge tuh simla ke Paul el muta in presin. In pacl sac nunak lal fohsak ke sripen alein lun mwet Christian saya nu sel, ac el toasr ke mwe luti sutuu ma orek in church Philippi. Ne ouinge, in leta se inge el srumun ke engan ac finsrak lal, su arulana kalem ke sripen yohk lulalfongi lal in Jesus Christ.

Sripen leta se inge pa in sang kulo nu sin mwet Christian in acn Philippi ke mwe kite lalos nu sel ke pacl el muta in enenu. El orekmakin pacl wo se inge in akkeyalos tuh elos in tia munasla ku fuhleak lulalfongi lalos ke sripen ma upa ma sikyak nu sel, ac oayapa nu selos. El kwafe nu selos tuh elos in moulkin moul pusisel oana Jesus el oru, ac elos in tia lela inse fulat ac pwengpeng in leum faclos. El oayapa akesmakinyalos lah moul in ma sefanna ke Christ pa sie mwe kite ke kulang lun God, su elos eis ke sripen lulalfongi, ac tia ke sripen elos akos ouiya ma oakwuki in Ma Sap lun mwet Jew. El sim pac in fahk ke engan ac misla su God El sang nu selos su moul in ma sefanna ke Christ.

Ma srumunyuk yohk in leta se inge pa ke engan, lulalfongi, nunak se, ac kwafeang in moul fal nu ke lulalfongi ac moul in Christian. Oayapa arulana kalem lupan lungse lal Paul nu sin mwet in church Philippi.

Takla Lun Koanon Leta Se Inge

Kas in tukakunla 1:1–11
Ouiyen moul lal Paul sifacna 1:12–26
Moul in Christ 1:27—2:18
Ako lal nu sel Timothy ac Epaphroditus 2:19–30
Kas ke mwet lokoalok ac mwe sensen 3:1—4:9
Paul ac mwet kawuk lal Philippi 4:10–20
Kas in aksafye 4:21–23

1 Ma sel Paul ac Timothy, mwet kulansap lun Christ Jesus —

Nu sin mwet nukewa lun God in church Philippi su asruoki nu sin Christ Jesus, wi pac mwet kol lun church ac mwet kasru lalos:

2 Lungkulang ac misla nu suwos sin God Papa tumasr, ac Leum Jesus Christ.

Pre Lal Paul Ke Mwet Su Ac Riti Leta Se Inge

3 Nga sang kulo nu sin God luk pacl nukewa ma nga nunku keiwos;

4 ac pacl nukewa nga pre keiwos nga pre wi engan,

5 ke sripen kasreyuk su kowos oru nu sik ke orekma lun Wosasu ke mutawauk me nwe misenge.

6 Nga etu suwohs lah God, su mutawauk orekma wo se inge in kowos, El ac fah tafwela nwe ke safla ke Len lun Christ Jesus.

7 Kowos oan in nunak luk pacl nukewa! Ke ma inge fal nga in pulakin ouinge in nunak luk keiwos. Tuh kowos nukewa wiyu ipeis ke mwe insewowo su God El ase nu sik, in pacl se inge ke nga muta in presin, oayapa ke pacl nga tuh sukosok ac nga topuk kas nukewa lun mwet su lain Wosasu, ac nga tuh orekma in akkeye lulalfongi lun mwet kac tuh in oakwuki ku insialos.

1:1 Orek 16:12

8 God El etu lah nga kas na pwaye ke nga fahk mu lungse luk keiwos nukewa tuku
liki insien Christ Jesus sifacna.
9 Nga pre tuh lungse su oan in kowos in yokyokelik in pacl e nukewa, tuh etauk
lowos in pwaye ac nununku lowos in suwohs,
10 ac kowos fah ku in akilen ma su arulana wo. Na kowos fah nasnas ac wangin
mwatuwos ke Len lun Christ.
11 Moul lowos ac fah sessesla ke ouiya wowo su Jesus Christ mukena ku in ase, nu
ke wolana ac mwe kaksak nu sin God.

Kalmen Moul Pa Christ

12 Mwet lili, nga ke kowos in etu lah ma su sikyak nu sik uh arulana kasru
yokyokelik lun Wosasu.
13 Ke sripa se inge mwet mweun su karingin lohm sin Tokosra Fulat ac mwet
nukewa yenu elos etu lah nga muta in kapir mweyen nga mwet kulansap lun Christ.
14 Ac muta luk in presin uh oru tuh mwet pus wiasr in lulalfongi, yokelik finsrak
lalos in Leum, na pacl nukewa elos pulaik in fahkak pweng wo sac ac tia sangeng.
15 Pwaye lah oasr kutu mwet fahkak Christ mweyen elos sok ac folkas, a kutu
fahkulak ke inse na pwaye.
16 Elos inge oru ke lungse pwaye lalos, mweyen elos etu lah God El ase tuh in ma
kunuk in akfahsrye Wosasu.
17 Mwet saya uh tiana fahkak Christ ke inse pwaye, a ke ngunin nunku kac sifacna.
Elos nunku mu elos ac akyokyelik ma upa nu sik ke nga muta in kapir.
18 Mansis in ouinge! Nga engan kac. Ma sefanna ma yohk sripa uh pa mwet uh in
fahkulak Christ ke kutena ouiya ma ku in lutiyuk kac, finne ma ke nunak wo ku ke
nunak koluk. Nga srakna insewowo,
19 mweyen nga etu lah ke sripen pre lowos, ac ke sripen kasru su tuku sin Ngun
lun Jesus Christ, ac fah aksukosokyeyuk nga.
20 Ma se nga kena ac yohk finsrak luk nu kac oemeet pa nga in tiana fuhleak in oru
ma kunuk, a nga in sessesla ke pulaik in pacl nukewa, yohkna nu ke pacl se inge, tuh
moul luk nufon in mwe akfulatye Christ, nga finne moul, ku misa.
21 Tuh mea kalmen moul uh? Nu sik, kalmac pa in kulansupu Christ. Ac misa, mwe
akyokyelik ma wo uh.
22 Nga fin ku in moul paht na, ac srakna ku in oru kutu orekma ma ac oasr sripa,
na nga tia etu lah pia kac ma nga ac sulela.
23 Nga nikanla inmasrlon ma luo inge. Nga kena yohk tuh nga in som liki moul se
inge ac muta yurin Christ, su pa inge ma se ma ac arulana wo nu sik uh.
24 Tusruktu ke sripowos, ac arulana yohk sripa nga in moulwin.
25 Ke sripen arulana kalem sik lah ouinge, nga etu lah nga ac moulna. Nga ac fah
wi kowos nukewa in akyokyelik kapkapak lowos ac engan in lulalfongi lowos.
26 Na nga fin sifil fahsrot nu yuruwos, ac fah yohk sripen konkin lowos keik liki
meet, ke moul in asruoki lowos yurin Christ Jesus.
27 Inge ma se ma oa uh pa ouiyen moul lowos in fal nu ke Pweng Wo ke Christ,
na nga finne fahsrot nu yuruwos ku tia, nga fah lohng mu kowos tu na ku ke nunak
sefanna, ac insese in tukeni kwafeang in orekma ke sripen lulalfongi fal nu ke Wosasu.
28 Nik kowos sangeng sin mwet lokoalok lowos; a kowos in pulaik pacl nukewa, ac
ma inge ac fah akpwayei nu selos lah elos ac munas, ac kowos fah kutangla, mweyen
God pa asot kutangla nu suwos.
29 Tuh ke sripen kulang lun God, itukot nu suwos tuh kowos in kulansapu Christ,
tia ke lulalfongi mukena, a ke kowos ac keok pac kacl.

1:13 Orek 28:30

30 Inge kowos ku in wiyu mweun. Nuna mweun se na ma kowos liye nga mweuni
in pacl meet, ac kowos lohng pac lah nga srakna mweuni.

2

Inse Pusisel Ac Fulatlana Lun Christ

1 Moul lowos yurin Christ mwe akkeye kowos, ac lungse lal akwoye kowos. Oasr
aengani lowos yurin Ngun Mutal, ac oasr kulang ac pakoten lowos nu sin sie sin sie.
2 Ke ma inge nga kwafe nu suwos tuh kowos in oru tuh engan luk keiwos in arulana
yohk, ke sripen kowos nunak sefanna, ipeis ke lungse sefanna, ac kowos ma sefanna
in nunak ac in ngunuwos.
3 Nimet oru kutena ma ke nunku kac sifacna, ku ke konkin lusrongten, a kowos in
pusisel nu sin sie sin sie, ac kowos in tia nunku mu kowos wo liki mwet ngia.
4 Suk pac ma ac wo nu sin mwet ngia, ac tia ma na ac wo nu suwos sifacna.
5 Ouiyen nunak lowos in oana ouiyen nunak lun Christ Jesus:
6 El nuna oana luman God in pacl nukewa,
Tusruktu el tiana srike in orekmakin ku lal elan fulat oana God.
7 El tia oru ouinge, a ke sulela lal sifacna el fuhleak ma nukewa,
Ac ekla nu ke lumah lun sie mwet kulansap.
El ekla oana sie mwet,
Ac sikme nu faclu in luman mwet.
8 El pusisel, ac fahsr inkanek lun akosten nwe ke el sun misa —
Aok, misa lal fin sakseng.
9 Ke ma inge, God El srakalak nu yen fulatlana lucng,
Ac sang nu sel ine se su fulat liki ine nukewa.
10 Ouinge, in akfulatye inen Jesus,
Ma moul nukewa inkusrao, ac fin faclu, ac ye faclu
Fah sikukmutuntei,
11 Ac mwet nukewa fah pulaik in fahkak lah Jesus Christ el Leum,
Nu ke wolana lun God Papa.

Kalem Su Tolak Faclu

12 Ke ma inge, mwet kulo luk, oana ke kowos tuh akosyu in pacl nukewa ke nga muta
yuruwos, ac arulana yohk sripa kowos in akosyu inge ke nga muta loes liki kowos.
Kowos sikalani in orekma tuh kowos in eis molela lun God ke kowos sunakunul ke
inse pwaye,
13 mweyen God El orekma in kowos pacl nukewa, tuh kowos fah ku ac engan in
akos ma lungse lal.
14 Kowos in oru ma nukewa, tia ke torkaskas ku akukuin,
15 tuh kowos in nasnas ac in wangin mwatuwos, oana tulik pwaye nutin God su
muta in facl koluk se inge inmasrlon mwet koluk. Kowos in kalem inmasrlolos oana
itu su tolak inkusrao,
16 ke kowos sulkakunelik kas in moul nu selos. Kowos fin oru ouinge, ac fah oasr
sripen yukin luk keiwos in Len lun Christ, mweyen ma inge ac fah akkalemye lah
kemkatu luk ac orekma luk yuruwos tia wangin sripa.
17 Sahp srah keik ac enenu in ukwiyukla oana sie mwe kite fin lulalfongi lowos ma
kowos kisakin nu sin God. Fin ouinge, nga engan ac kut nukewa fah tukeni insewowo.
18 In lumah sac pacna, kowos in oayapa engan, ac wiyu insewowo.

Timothy Ac Epaphroditus

19 Fin ou lungse lun Leum Jesus, nga finsrak mu nga in supwalot Timothy nu
yuruwos in pacl na sa, tuh pweng keiwos in ku in akkeyeyuyak.

1:30 Orek 16:19–40 **2:10** 2:10–11; Isa 45:23 **2:15** Dut 32:5

20 El mukefanna pa oana nga in nunku yohk keiwos.
21 Mwet nukewa saya uh nunkalana ke ma lalos sifacna, ac tia ke sripa lun Jesus Christ.
22 Ac kowos sifacna etal ac akpwayei lah arulana yohk sripal, ac lah nga el tukeni orekma ke sripen Wosasu oana sie papa ac wen se natul.
23 Ke ma inge nga finsrak mu nga in sa na supwalot nu yuruwos, tukun nga konauk lah mea ac sikyak nu sik.
24 Ac nga arulana lulalfongi lah fin ou lungse lun Leum, nga ac ku in sa pac fahsrot.
25 Nga tuh nunku mu fal pac nga in supwalot Epaphroditus, su ma wiasr in lulalfongi, su kowos supwalma in aol kowos kasreyu. El wiyu orekma ac tu siskuk in lain ma koluk.
26 El arulana ke tari liye kowos nukewa, ac el arulana supwarla lah kowos lohng mu el tuh mas.
27 Aok, pwaye lah el tuh mas ac lukunna misa. Tusruktu God El kulang nu sel, ac tia el mukena a nu sik pac, mweyen ke El sruokya moul lal oru asor lulap tia sunyu.
28 Ma inge liksreni na purakak nunak luk in supwalot nu yuruwos, tuh kowos in sifil enganak ke kowos liyalak, ac asor luk fah wanginla.
29 Ke ma inge, kowos in eisal ke engan, oana sie mwet lili in Christ. Akkalemye sunak lowos nu selos nukewa su oana el,
30 mweyen el pilesrala moul lal ac apkuran in misa ke sripen orekma lun Christ, in kasreyu ke ma su kowos tia ku in kasreyu kac.

3

Suwoswos Pwaye

1 Mwet lili ac lulu, in aksafyela sim luk, kowos in arulana engan ke kowos ma sefanna in Leum. Nga tia totola in kalweni ma nga tuh simis nu suwos meet ah, mweyen ke nga sifilpa fahk uh ac fah mwe molela nu suwos.
2 Liyekowosyang lukelos su oana kosro ngalngul ac orek ma koluk inmasrlowos, su lungse sipik mano.*
3 Kut pa eis kosrala pwaye uh ac tia elos, mweyen kut alu nu sin God fal nu ke Ngun lun God, ac kut engankin ma sefanna lasr yurin Christ Jesus. Kut tia filiya lulalfongi lasr in kutena lumah ma orek nu ke mano.
4 Pwaye nga lukun ku in filiya lulalfongi luk ke ma ouinge uh. Fin oasr mwet nunku mu el ac lulalfongi ke kain in lumah ouingan in molella, nga alukela in akfalye ma ingan nukewa tari.
5 Nga tuh kosrkosrla ke nga len oalkosr matwa. Nga isusla sie mwet Israel sin sruf lun Benjamin, sie mwet Hebrew na pwaye. Ac fin nu ke in liyaung Ma Sap lun mwet Jew, nga sie mwet Pharisee,†
6 ac ke sripen yohk moniyuk luk oru nga akkeokye church. Ac funu ke suwoswos se ma sie mwet el eis ke sripen el akos Ma Sap, wanginna ma nga tafongla kac.
7 Tusruktu, ma nukewa su nga tuh oakla mu ac ase wo ouiya nu sik, inge nga pilesrala oana ma tuhlac ke sripen Christ.
8 Tia ma inge mukena; a nga oakla ma nukewa oana ma tuhlac ke sripen sie ma su arulana saok liki, aok, etu luk ke Christ Jesus, Leum luk. Nga sisla ma nukewa ke sripal; nga oakla ma inge oana kutkut, tuh nga fah eis Christ
9 ac in arulana fungyang nu sel. Wanginla suwoswos luk sifacna — kain suwoswos ma kut eis ke akos Ma Sap. Inge oasr yuruk suwoswos se ma ituku ke sripen lulalfongi in Christ, su ma sin God me ac oakwuki ke lulalfongi.

---

* **3:2** ***sipik mano:*** kalmac pa mwet su sapkin tuh mwet uh in kosrala. **3:5** Rom 11:1; Orek 23:6; 26:5 † **3:5** ***mwet Pharisee:*** sie u ke alu lun mwet Jew su arulana moniyuk in akos Ma Sap lal Moses. **3:6** Orek 8:3; 22:4; 26:9–11

10 Ma sefanna nga enenu pa nga in etu Christ, tuh nga in pulakin ku lun sifil
moulyak lal, ac in welul keok; in oana el ke misa lal,
11 ke sripen nga finsrak tuh nga fah sifil akmoulyeyukyak liki misa nu ke moul.

Akwot Nu Ke Acn In Eis Kutangla

12 Nga tia fahk mu nga sun tari, ku lah nga fas in ma nukewa. A nga kwafeyu na
in sruokya molin kutangla, ke sripen Christ el eisyu tari tuh nga in ma lal.
13 Aok, mwet lili ac lulu, nga tia nunku mu nga eis tari; ma sefanna nga oru, nga
mulkunla mau ma oan tukuk ac saplakot nu ke ma su oan meet.
14 Ke ma inge, nga kwafeyu na in sun kutangla, tuh nga fah eis molin kutangla, su
pa inge: pang Iun God nu ke moul sasu ke Christ Jesus.
15 Kut nukewa su matu tari in moul in ngun, lela kut in nunak se nu ke ouiya se
inge. Tusruktu kutu suwos fin nunku siena, God El ac fah oru in kalem suwos.
16 Ouinge lela kut in fahsrna nu meet, fal nu ke oakwuk ma kut fahsru kac nwe
misenge.
17 Mwet lili, kowos in etawi ma nga oru, ac lohang nu selos su fahsr ke srikasrak
pwaye su kut tuh oakiya nu suwos.
18 Nga fahk ma se inge tari nu suwos ke pacl na pus, a inge nga tung ke nga sifilpa
kalweni in fahk: Mwet puspis fahkak ke ouiyen moul lalos lah elos lain misa lun
Christ fin sakseng.
19 Saflaiyalos, elos ac som nu in hell, mweyen god lalos pa lung lun ikwa lalos. Elos
filangkin ma su fal elos in mwekyekin, ac nunku na ke ma lun facl se inge.
20 A funu kut, acn na pwaye sesr pa inkusrao, ac kut kena tuh Mwet Lango lasr,
Leum Jesus Christ, elan tari tuku liki inkusrao.
21 El ac fah aolla mano munas ac sukawil se lasr inge, ac orala in oana mano wolana
lal, ke ku se na ma el orekmakin in eisani ma nukewa nu ye kolyuk lal.

4

Kas In Luti

1 Ke ma inge, mwet lili kulo luk, nga arulana asroekowosla! Kowos arulana
akenganyeyu, ac nga arulana yukin kowos! Mwet lili saok sik, pa inge ma su enenu
kowos in tu na ku kac, tuh moul lowos ma sefannala yurin Christ.
2 Euodia ac Syntyche, nga kwafe sumtal tuh komtal in nunak sefanna, in oana sie
tamtael in Leum.
3 Ac kom pac, mwet kasru oaru luk, komin kasru akwoyela inmasrlon mutan luo
inge; tuh orekma laltal arulana yohk in wiyu sulkakinelik Pweng Wo uh, welul
Clement ac mwet orekma nukewa saya wiuk, su inelos oasr in book in moul lun
God.
4 Kowos in engan pacl nukewa ke kowos ma sefanna yurin Leum. Nga sifilpa fahk,
enganak!
5 Lela in kalem mongfisrasr lowos nu sin mwet nukewa. Leum el apkuran in tuku.
6 Nikmet fosrnga ke kutena ma, a in pre lowos nukewa, siyuk sin God ke mwe
enemu lowos, ac pacl nukewa kowos in siyuk sel ke inse kulo.
7 Ac misla lun God, su yohk liki ma mwet uh ku in kalem kac, ac fah karinganang
insiowos ac nunak lowos liki kutena mwe fosrnga, ke kowos ma sefannala yurin
Christ Jesus.
8 In aksafye kas luk, mwet lili, pacl nukewa kowos in nunku ke ma su wo ac su fal
in kaksakinyuk: ma su pwaye, ma su yohk sripa, ma su suwohs, ma su nasnas, ma
su ohi, ac ma su pwengpeng wo.

3:17 1 Cor 4:16; 11:1

9 Orekmakin ma su kowos lotela ac eis sik, kewana ke kas luk ac orekma su nga
oru. Ac God, su ase misla nu sesr, El fah wi kowos.

Kulo Ke Mwe Kite

10 Arulana yohk engan luk ke nga moul in asruoki yurin Leum, oayapa ke kowos
sifilpa akkalemye lah kowos nunkeyu tukun sie pacl na loes. Nga tia fahk mu kowos
tui ac tila nunkeyu, a tuh mweyen wangin pacl wo lowos in akkalemye.
11 Ac nga tia pac fahk ma inge mweyen nga mu kowos pilesreyu, tuh nga lotela tari
in sifacna falkin ma su oasr yuruk.
12 Nga pula tari moul lun sie mwet enenu, ac nga pula pac moul lun mwet ma oasr
ma lalos yohk liki ma elos enenu. Nga lotela ouiya lukma se inge, tuh in acn nukewa
ac ke pacl nukewa, nga inse misla nga finne kihp ku masrinsral, ku fin ma su oasr
yuruk srikla ku yohkla.
13 Oasr ku luk in oru ma nukewa ke ku su Christ el ase nu sik.
14 Tusruktu arulana wo ke kowos tuh kasreyu in pacl ongoiya nu sik.
15 Kowos mwet Philippi arulana etu lah ke nga tuh som liki acn Macedonia ke pacl
nga mutawauk in fahkak Pweng Wo, kowos mukena pa church se ma tuh kasreyu
ah; kowos mukena pa tuh insese nu sik ac supwama mani in kasreyu.
16 Pus liki pacl se ke oasr enenu luk in acn Thessalonica, kowos supwama ma nga
enenu.
17 Tia tuh nga lungse in eis mwe sang, a nga kena liye tuh in oasr kapak lowos ke
sripen mwe sang lowos.
18 Pa inge pwepu in fahkak mwe lung nukewa ma kowos ase nu sik, su arulana
yohk! Oasr yuruk ma nukewa ma nga enenu, ke sripen mwe kite lowos ma
Epaphroditus el use. Ma inge oana sie mwe kisa keng nu sin God, su wo ac mwe
insewowo nu sel.
19 God luk El ac fah asot mwe enenu lowos nukewa liki mwe kasrup yoklana lal in
Christ Jesus.
20 Wolana ac kaksak nu sin God Papa tumasr, inge ac nu tok ma pahtpat! Amen.

Kas In Wilkas

21 Sang lung luk nu sin mwet lun God nukewa su ma lun Christ Jesus. Mwet wiasr
in lulalfongi elos supwaot pac lung lalos nu suwos.
22 Mwet lun God nukewa yenu elos oayapa supwaot lung lalos, ac yokna selos su
muta inkul sin Caesar.
23 Lungkulang lun Leum Jesus Christ in wi kowos nukewa.

4:15 2 Cor 11:9 **4:16** Orek 17:1 **4:18** Exo 29:18

Leta Lal Paul Nu Sin Mwet
COLOSSAE

Tukakinyen Leta Lal Paul Nu Sin Mwet COLOSSAE

Leta se lai Paul inge simla nu sin mwet in church Colossae, sie siti srisrik in acn Asia Minor ma oan kutulap in Ephesus. Church se inge tia oakwuki sel Paul, tusruktu oasr ke acn se ma Paul el pula mu oan ye karinginyuk lal ke el muta Ephesus ac supwala mwet orekma nu we. Ephesus pa capital lun ipin acn se pangpang Asia, ma karinginyuk sin Rome. Paul el tuh lohngak lah oasr mwet luti sutuu in church Colossae, su kwafe ac fahk mu mwet se fin lungse etu God ac eis molela pwaye, el ac enenu in alu nu sin kutu "ku ac wal lun ngun koluk." (2:15) Sayen ma inge, mwet luti inge fahk mu mwet se enenu pac in oru kutu ouiya lun mwet Jew, pa nu ke kosrala, ac karinganang ma sap ke mwe mongo, ac kutu pac ma saya.

Ke leta se inge, Paul el sang mwe luti pwaye lun moul in Christian in lain mwe luti sutuu. Yokiyen fahk lal uh pa inge: lah Jesus Christ mukena pa sang inkanek in molela na pwaye nu sin mwet uh, ac funu mwe luti ac ouiya saya ma orek inge, mwe na kifasla mwet liki Jesus. God El orala faclu ke Christ, ac ke Christ pacna El folokonma faclu nu sel sifacna. Inkanek in molela sefanna nu sin mwet faclu nufon pa in kupasryang nu sin Christ. Na Paul el aketeya kalmen ma pwaye se inge tuh mwet lulalfongi in ku inmoulkin in moul lalos.

Yohk sripa in akilenyuk lah mwet se ma welul Tychicus ke el usla leta se lal Paul inge nu Colossae ah pa Onesimus, mwet kulansap se ma Paul el tuh sim nu sel Philemon kac ah.

Takla Lun Koanon Leta Se Inge

Kas in tukakunla 1:1–8
Ouiyen moul ac orekma lun Christ 1:9—2:19
Moul sasu in Christ 2:20—4:6
Kas in aksafye 4:7–18

1 Sel Paul, sie mwet sap lun Christ Jesus ke sripen oakwuk lun God, oayapa sel
Timothy, mwet wiasr in lulalfongi —
2 Nu sin mwet lun God in acn Colossae, mwet wiasr su oaru in fahsr tukun Christ:
Lela tuh God Papa tumasr Elan asot kulang ac misla nu suwos.

Pre In Sang Kulo

3 Pacl nukewa kut sang kulo nu sin God, Papa tumun Leum lasr Jesus Christ, ke kut
pre keiwos.
4 Tuh kut lohng tari ke lulalfongi lowos in Christ Jesus, ac ke lungse lowos nu sin
mwet lun God nukewa.
5 Ke kowos tufahna lohng kas pwaye ke Pweng Wo uh, kowos lohng ke finsrak se
ma pweng se inge asot nu suwos. Ouinge lulalfongi ac lungse lowos uh oakwuki fin
ma su kowos finsrak kac, su oan soanekowos inkusrao.
6 Pweng wo uh tiana tui in ase mwe insewowo ac el fahsrelik nu fin faclu nufon,
oana ma sikyak inmasrlowos, mutawauk ke len se emeet kowos tufahna lohng ke
lungkulang lun God, ac mutawauk in kalem ke pwayeiya uh.
7 Kowos tuh lohng ke lungkulang lun God uh sel Epaphras, mwet kulansap kulo
wiasr, su sie mwet orekma oaru lun Christ in aol kut inmasrlowos.
8 El srumun nu sesr ke lungse su Ngun asot nu suwos.

1:7 Col 4:12; Phm 23

9 Ke sripa se inge, ke pacl se kut tufahna lohng keiwos nwe misenge kut pre na
keiwos, ac siyuk God Elan oru tuh kowos in arulana kalem ke ma lungse lal, ke etauk
ac lalmwetmet nukewa su Ngun lal uh ase.
10 Na kowos fah ku in moul fal nu ke ma lungse lun Leum, ac oru ma su
akinsewowoyal pacl nukewa. Moul lowos uh ac ku in oswe kain orekma wo nukewa,
ac kowos fah kapkapak in etauk lowos ke God.
11 Lela God Elan akkeye kowos ke ku wolana lal, tuh kowos fah ku in mutangla ma
nukewa ke mongfisrasr, ac kowos in engan
12 ac sang kulo nu sin Papa, su oru tuh kut in fal in wi ipeis ke ma su El akoela nu
sin mwet lal in tokosrai lun kalem.
13 El molikutla liki ku lun lohsr uh, ac uskutme nu in tokosrai lun Wen kulo natul.
14 Ke sripal kut aksukosokyeyukla, su kalmeya pa God El nunak munas nu sesr ke
ma koluk lasr.

Lumah Lun Christ Ac Orekma Lal

15 Christ el oana luman God, su kut tia ku in liye, ac el pa Wounse, su fulat liki ma
orekla nukewa.
16 Tuh ke el, God El orala ma nukewa inkusrao ac fin faclu, ma liyeyuk ac ma tia ku
in liyeyuk, weang pac ku lun ngun inge nukewa: leum, ac mwet kol, ac wal fulat ma
oan yen engyeng uh. God El orala ma nukewa inkusrao, fin faclu, ac yen engyeng uh
kacl ac nu sel.
17 Christ el nuna oasr meet liki orekla ma nukewa, ac ma nukewa oakwuki wo in
acn se ke sripal.
18 El pa sifen church, su pa manol, ac el pa sang kuiyen moul nu ke mano. El pa
Wounse, su akmoulyeyukyak liki misa, tuh in el pa oemeet in ma nukewa.
19 God El sifacna sulela in akkalemye ouiyal sifacna ac ma pwaye nukewa kacl in
Wen natul.
20 Ke ma inge, God El sulela in folokoneni ma orekla nukewa nu sel sifacna ke Wen
natul. God El iwekutla nu sel ke srahn Wen natul ke el misa fin sakseng, ac ouinge
God El folokoneni ma nukewa nu sel sifacna, ma inkusrao lucng ac fin faclu ten.
21 Meet kowos muta loesla liki God, ac kowos mwet lokoalok lal ke sripen orekma
koluk ac nunak koluk lowos.
22 A inge, ke sripen misa in mano lun Wen natul, God El orala kowos mwet kawuk
lac lal, tuh kowos in ku in tuku nu yorol ke mutal ac nasnas ac wangin mwatuwos.
23 Kowos enenu in sruokyana moul in lulalfongi lowos fin sie pwelung na ku ac
pwaye, ac tia lela in mokleyukla kowos liki finsrak se kowos eis tari ke kowos lohng
Wosasu. Nga, Paul, ekla sie mwet kulansap lun Wosasu se inge — Wosasu se ma
fwackyuk nu sin mwet nukewa fin faclu.

Orekma Lal Paul In Kulansupu Church

24 Ac inge nga engan ke moul in keok luk keiwos, tuh ke sripen keok lun monuk,
nga wi kasru in aksafyela ma lula ke keok lun Christ su el keok kac ke sripen mano
se inge, su pa church.
25 God El kuneyuwi tuh nga in sie mwet kulansap lun church. El ase kunokon se
inge nu sik nga in oru in kasrekowos. Kunokon se inge pa in fahkak nufon ke kas lal,
26 su oana sie ma saok ma God El okanla liki fwil puspis somla, a inge El akkalemyela
nu sin mwet lal.
27 God El kena tuh mwet lal in etu ma su El tia akkalemye meet — ma su arulana
saok ac wolana, su El akoo nu sin mwet nukewa. Ac pa inge ma wolana se ma tia
eteyuk meet: Christ el oasr in kowos, ac kowos in arulana etu lah kowos ac wi ipeis
ke wolana lun God.

1:14 Eph 1:7 **1:18** Eph 1:22–23 **1:20** Eph 2:16

28 Ouinge kut fahkak Christ nu sin mwet nukewa. In etauk nukewa su oasr yorosr,
kut srike in sensenkakin ac luti nu selos tuh kut fah ku in pwanma kais sie selos nu
ye mutun God, oana sie mwet matula in nunak ac ma sefanna yurin Christ.
29 Nga orekma upa in ku in orala ma se inge, ac kwafeang in oru ma kunuk ke nga
orekmakin ku lulap su Christ el ase nu sik, su orekma in nga.

2

1 Nga ke kowos in etu lupan kwafe luk keiwos ac ke mwet lulalfongi in acn Laodicea,
ac oayapa kaclos nukewa su nga soenna sonolos.
2 Nga oru ma inge in akkeye insialos, ac in akfototoyalos nu sin sie sin sie ke lungse,
tuh elos fah ku in arulana lulalfongi ke sripen etauk lalos ke ma pwaye. In ouiya se
inge elos fah etu ma lukma lun God ma tia eteyuk meet, su pa kacl Christ sifacna.
3 El na pa ku in ikasla kalmen etauk ac lalmwetmet nukewa lun God, su oana sie
ma saok wikinyukla meet.
4 Ke ma inge nga fahk nu suwos, nikmet lela kutena mwet in kiapwekowosla ke kas
in eyeinse lusrongten, finne wo srumunya selos.
5 Tuh nga finne wangin yuruwos, a nga wi kowos na in ngun. Ac nga engan ke nga
lohng ke asruoki wo lowos, pwanang kowos tu na ku in lulalfongi lowos in Christ.

Ouiyen Moul Lun Mwet Kupasryang Nu Sin Christ

6 Ke sripen kowos eis tari Christ Jesus tuh elan Leum lowos, kowos in moul in ma
sefanna nu sel.
7 Kowos in okala ac kapkapak in el, ac musaeak moul lowos an facl, ac akkeye
lulalfongi lowos an oana ke lutiyuk nu suwos, ac kowos in sessesla in sang kulo.
8 Ke ma inge, kowos in arulana liyaung tuh wangin mwet in akkohsye kowos nu
ke kutena lalmwetmet kikiap lun mwet, su elos eis ke sramsram matu lusrongten lun
fwil somla ac liki ngun koluk ma leumi faclu ac yen engyeng uh, ac tia ma sin Christ.
9 Tuh ouiya mutal ac ma pwaye nukewa lun God kalem in Christ, ke el moul in
mwet lac.
10 Ac kw kowos fungyang nu sel, itukot nu suwos moul pwaye. El leum fin ku ac
wal nukewa lun ngun.
11 Ke kowos kupasryang nu sin Christ, kowos kosreyukla, tia ke kosrala ma orek sin
mwet, a ke kosrala lun Christ, su aksukosokyekowosla liki ku lun lung koluk ma oan
in mano se inge.
12 Mweyen ke kowos baptaisla, kowos wi Christ pukpuki ac kowos oayapa
akmoulyeyukyak yurin Christ, ke sripen lulalfongi lowos ke ku lun God, su
akmoulyalak liki misa.
13 In pacl meet ah, kowos misa in ngun ke sripen ma koluk lowos, ac mweyen kowos
mwet pegan su muta sayen Ma Sap. Tusruktu God El akmoulyekowosyak yurin Christ.
God El nunak munas nu sesr nukewa ke ma koluk lasr.
14 El sacla ma simla in akkalemye soemoul lasr, oayapa oakwuk lun ma sap ma lain
kut, ac patikya ma inge nu ke sakseng.
15 Fin sakseng soko ah, Christ el sifacna aksukosokyalla liki ku ac wal nukewa lun
ngun koluk yen engyeng uh, ac oru tuh elos in sie mwe intoe ke elos takla fahsr tokol
oana mwet sruoh ke el akkalemye kutangla lal.
16 Ke ma inge, nik kowos lela kutena mwet in oakiya ma sap nu suwos ke ma kowos
in kang ku nim, ku nu ke Kufwen Malem Sasu, ku ke len Sabbath, ku kutena len mutal
saya.
17 Kain inge nukewa ngunnguninna ma su ac fah tuku in pacl tok uh. Ma sefanna
ma pwaye uh pa Christ.

2:12 Rom 6:4 **2:13** Eph 2:1–5 **2:14** Eph 2:15 **2:16** Rom 14:1–6

18 Nikmet lela kutena mwet in akkolukye kowos ke el sifacna fahk mu el fulat
mweyen el liye aruruma, ac el sapkin tuh mwet uh in oru lumahlos in pusisel ac alu
nu sin lipufan uh. Mwet ouinge inse fulat ke wangin.
19 El tila kupasr nu sin Christ, su sifen mano. Ye ku lun Christ, mano nufon se inge
kiteyuk, ac kupasr ac alko nukewa kupasreni wo ac kapkapak fal nu ke lungse lun
God.

Misa Ac Moul Yurin Christ

20 Kowos wi Christ misa, na kowos sukosokla liki ku lun ngun koluk ma leumi faclu
ac yen engyeng uh. Fin ouinge, efu ku kowos moul oana kowos in ma lun faclu? Efu
ku kowos akos kain in ma sap su fahk,
21 “Nimet sruok ma se inge,” ku “Nimet ema ma se ingan,” ku “Nimet kahl ma se
ingo”?
22 Oakwuk inge nukewa fin orekmakinyukla tari na wanginla sripa. Ma sap inge
ac mwe luti inge ma na mwet oru.
23 Aok, kutu mwet uh nunku mu kain oakwuk inge orekla ke lalmwetmet, ma fahk
mu in alu nu sin lipufan uh, ac oru lumahlos in pusisel, ku akkeokye manolos sifacna.
Tusruktu wangin na pwaye sripen ma inge in sang kutongya ma lungse lun ikwa.

3

1 Kowos akmoulyeyukyak yurin Christ, ke ma inge, kowos in sang insiowos in
nunku ke ma su oan lucng, yen Christ el muta fin tron lal, lac po layot sin God.
2 Lela nunak lowos in suiya ma su oan lucng, ac tia nu ke ma oan fin faclu.
3 Tuh kowos misa tari, ac moul lowos wikla yurin Christ in God.
4 Moul na pwaye lowos uh pa Christ, na ke el ac sikme kowos ac fah oayapa welul
sikme, ac wi ipeis ke wolana lal!

Moul Matu Ac Moul Sasu

5 Ke ma inge kowos enenu in lela ma lungse lun faclu su orekma in kowos an in
misa: kain ma koluk lun moul in kosro, kutena lumah fohkfok, lung lun ikwa, lungse
koluk, ac rapku (tuh rapku el oapana alu nu ke ma sruloala).
6 Ke sripen ouiya inge kasrkusrak lun God ac fah tuku nu faclos su tia aksol.
7 Kowos sifacna moulkin kain in lung koluk inge meet, ke pacl lumah inge srakna
leumi moul lowos.
8 A inge kowos enenu in tiana sifil oru lumah inge: kasrkusrak, mongsa, srangesroa;
in wangin kas in akkolukye mwet ku kaskas enum in tuku liki oaluwos.
9 Nimet kaskas kikiap nu sin sie sin sie, tuh kowos sisla tari moul matu lowos, wi
orekma koluk meet ha,
10 ac inge kowos moulkin sie moul sasu. God pa orala moul sasu se inge, ac El
aksasuye pacl nukewa nu ke lumahl sifacna, tuh kowos in ku in arulana etu ouiyal
na pwaye.
11 Ke sripa inge, tia sifilpa oasr ekla inmasrlon mwet Jew ac mwet sayen mwet Jew,
mwet kosrala ku mwet tia kosrala, mwet lohsr moul la, mwet sulallal, mwet kohs ac
mwet sukosok, tuh Christ pa yohk sripa in ma nukewa, ac el moul in kut nukewa.
12 Kowos mwet lun God. El lungse kowos ac sulekowosla tuh kowos in mwet lal.
Ke ma inge kowos enenu in moulkin pakoten, kulang, inse pusisel, mongfisrasr, ac
muteng.
13 Ke pacl nukewa ma kutena suwos oasr toasr la inmasrlowos, kowos in muteng
ac nunak munas nu sin sie sin sie, oana ke Leum El nunak munas nu suwos.
14 Ac kowos in sang lungse in kapreni ma inge nukewa in ma sefanna lac, mweyen
lungse pa yohk sripa oemeet.

2:19 Eph 4:16 **3:1** Psa 110:1 **3:9** Eph 4:22 **3:10** Eph 4:24; Gen 1:26 **3:12** 3:12–13; Eph 4:2 **3:13** Eph 4:32

15 Misla, su Christ el ase, in kol kowos ke sulela lowos nu ke ma kowos ac oru; tuh
God El pangon kowos nu ke misla se inge, in oru tuh kowos in mano sefanna. Ac
kowos in sang kulo nu sin God kac.
16 Lela kas wolana ke Christ in oan in kowos pacl nukewa. Kowos in arulana
lalmwetmet in luti ac sensenkakin sie sin sie. Kowos in onkakin psalm, on in kaksak,
ac on mutal; alullul nu sin God ke inse kulo.
17 Ma nukewa kowos oru, in kas ku orekma, kowos in oru ke inen Leum Jesus, ac
kowos in sang kulo nu sin God Papa kacl.

Moul Suwohs Inmasrlon Sie Sin Sie Ke Moul Sasu

18 Mutan kia, kowos in akpusiselye kowos nu sin mukul tomowos, tuh pa inge ma
fal mwet Christian uh in oru.
19 Mukul tuma, kowos in lungse mutan kiowos ac tia oru koluk nu selos.
20 Tulik, kowos in akos papa tomowos ac nina kiowos pacl nukewa, tuh ma inge
mwe akinsewowoye God.
21 Papa ac nina, kowos in tia kas kou nu sin tulik nutuwos pacl nukewa, tuh elos
ac mau sangengla ac fuhleak in oru kutena ma.
22 Mwet kohs, kowos in akos mwet kacto lowos an in ma nukewa, tia ke pacl elos
liye kowos an mukena ke sripen kowos sukok ohi selos; a kowos in oru ke insiowos
na pwaye, ke sripen akfulat lowos nu sin Leum.
23 Kutena ma kowos oru, kowos in oru ke inse pwaye, oana kowos in orekma nu
sin Leum ac tia nu sin mwet.
24 Esam lah Leum el ac fah asot sie mwe moul nu sum, ma se su el akola nu sin
mwet lal. Tuh Christ pa mwet Leum na pwaye lom su kom kulansupu.
25 Ac kutena mwet su orekma koluk ac fah eis kai fal nu ke ma koluk el oru, tuh
God El tia srisri in nununku lal.

4

1 Mwet kacto, kowos in oru in pwaye ac suwohs ma kowos oru nu sin mwet kohs
lowos an. Esam lah oasr pac sie mwet Kacto lowos inkusrao.

Kas In Aketeya

2 Kowos in sikalani in pre, ac esmak in pre lowos, wi sang kulo nu sin God.
3 Ac ke kowos pre, kowos in oayapa pre kacsr, tuh God El fah ase nu sesr sie pacl wo
in fahkak kas lal ke Christ — kas se ma tia eteyuk meet. Tuh pa ingan sripen kapir
luk in presin.
4 Ouinge kowos in pre tuh nga in ku in aketeya in kalem, oana ma fal nga in oru.
5 Kowos in aklalmwetmetye ke ma kowos oru nu sin mwet su tia lulalfongi uh, ac
nwakla in wo pacl lowos yorolos.
6 Pacl nukewa kowos in oru sramsram lowos nu selos in akinsewowoyalos ac mwe
pirakak nunak lalos, ac kowos in akola in topuk kutena mwe siyuk lalos ke top fal ac
suwohs.

Kas In Wilkas

7 Tychicus, su mwet lili saok lasr, ac el oaru ke el wi kut kulansap in orekma lun
Leum, el ac fah srumun pweng keik nu suwos.
8 Pa ingan sripa se sis nga supwalot nu yuruwos uh, elan tuh akpwarye kowos ke
el srumun lah kut fuka inge.
9 Onesimus, mwet lili kulo ac oaru, su ma pac in u lowos an, el ac welul fahsrot.
Eltal ac fah tuh srumun nu suwos ma nukewa ma orek inge uh.

3:16 3:16–17; Eph 5:19–20 **3:18** Eph 5:22; 1 Pet 3:1 **3:19** Eph 5:25; 1 Pet 3:7 **3:20** Eph 6:1 **3:21** Eph 6:4
3:22 3:22–25; Eph 6:5–8 **3:25** Dut 10:17; Eph 6:9 **4:1** Eph 6:9 **4:5** Eph 5:16 **4:7** Orek 20:4; 2 Tim 4:12
4:7 4:7–8; Eph 6:21–22 **4:9** Phm 10–12

10 Aristarchus, su wiyu oasr in presin, el supweyuk lung pac nu suwos, ac oayapa
Mark, ma nutin ma lohl Barnabas. (Kowos eis tari kas kacl Mark, tuh kowos in eisal
nu in masrlowos el fin ac fahsrot nu ingan.)
11 Joshua, su oayapa pangpang Justus, el supweyuk lung pac nu suwos. Mwet tolu
inge mukena sin mwet Jew su ekla mwet lulalfongi Christ, pa wiyu orekma ke Tokosrai
lun God, ac elos arulana kasreyu yohk.
12 Lung pac lal Epaphras, sie pac sin mwet in u lowos an, ac mwet kulansap lun
Christ Jesus. El arulana moniyuk in pre keiwos pacl nukewa, ac siyuk God Elan
akkeye kowos tuh kowos in tu na ku, oana mwet matu in nunak su okak ke moul in
Christian, ke kowos akos ma lungse lun God.
13 Nga ku in sifacna akpwayeye lupan orekma yohk lal keiwos, ac oayapa ke mwet
in acn Laodicea ac Hierapolis.
14 Luke, mwet ono kulo lasr, ac Demas eltal supweyuk lung pac nu suwos.
15 Sang lung lulap lasr nu sin mwet lulalfongi wiasr in Laodicea, ac nu sel Nympha
ac oayapa mwet in church ma toeni alu in lohm sel.
16 Kowos fin rit tari leta se inge, esam na in supwala nu sin church in Laodicea.
Oayapa kowos in riti pac leta se ma mwet lili in Laodicea elos ac supwaot nu suwos.
17 Fahk nu sel Archippus, “Esam na in aksafyela orekma se itukot kunom nu sin
Leum.”
18 Nga simusla kas inge ke pouk sifacna: *Lung luk nu suwos. Nga Paul* Kowos in tia
mulkunla lah nga muta in kapir.
Lungkulang lun God in wi kowos.

4:10 Orek 19:29; 27:2; Phm 24; Orek 12:12, 25; 13:13; 15:37–39 **4:12** Col 1:7; Phm 23 **4:14** 2 Tim 4:11; Phm 24; 2 Tim 4:10; Phm 24 **4:17** Phm 2

Leta Se Meet Lal Paul Nu Sin Mwet THESSALONICA

Tukakinyen Leta Se Meet Lal Paul Nu Sin Mwet THESSALONICA

Siti Thessalonica pa capital lun acn Macedonia, su oan ye kolyuk lun acn Rome. Paul el oakiya church se in acn we tukun el fahsr liki Philippi. Tusruktu tia paht toko oasr mwet Jew lainul Paul mweyen elos sok sel ke sripen orekma lal in fahkak Wosasu yurin mwet sayen mwet Jew arulana wo, pwanang mwet ingan elos tila suk in weang alu lun mwet Jew. Na mwet Jew elos lusulla Paul liki acn Thessalonica, ac el som nu Berea. Tok kutu, ke Paul el sun acn Corinth, oasr kas tuku sel Timothy ma fahkak ke ma sikyak in church Thessalonica.

Ouinge *Paul el simusla leta se meet lal nu sin mwet Thessalonica* in akkeye ac akpulaikye mwet Christian we. El sang kulo ke el lohng pweng ke lulalfongi ac lungse lalos. El akesmakinyalos ke ouiyen moul lal ke el tuh muta yorolos, na el oayapa topuk kusensiyuk lalos ke foloko lun Christ. Elos ke etu lah sie mwet lulalfongi fin misa meet liki Christ el ac foloko, ya el ac ku in wi ipeis ke moul ma pahtpat su ac sikyak ke sifil foloko lun Christ— Ac Christ el ac sifil foloko ngac— Paul el fahkak nu selos elos in oru na orekma lalos in misla, ke elos tupan ac finsrak nu ke foloko lun Christ.

Takla Lun Koanon Leta Se Inge

Kas in tukakunla 1:1
Sang kulo ac kaksak 1:2—3:13
Akketeya ouiyen moul in Christian 4:1–12
Mwe luti ke tuku lun Leum 4:13—5:11
Aksafyeyen kas in akku 5:12–22
Kas in aksafye 5:23–28

1 Sel Paul, Silas, ac Timothy — Nu sin mwet lun church in Thessalonica, su ma lun
God Papa ac Leum Jesus Christ:
Lungkulang ac misla in oan yuruwos.

Ouiyen Moul Ac Lulalfongi Lun Mwet Thessalonica

2 Kut sang kulo nu sin God keiwos nukewa, ac esam kowos in pre lasr pacl nukewa.
3 Kut esam na ye mutun God ac Papa tumasr ouiyen orekmakinyen lulalfongi lowos,
ac lungse lowos su pwanang kowos moniyuk in orekma, ac finsrak ku lowos ke Leum
lasr Jesus Christ.
4 Mwet wiasr in Leum, kut etu lah God El lungse kowos ac sulekowosla tuh kowos
in mwet lal.
5 Tuh kut fahkak Pweng Wo nu suwos, tia ke kas mukena, a ke ku ac ke Ngun Mutal,
ac oayapa ke etu na pwaye lasr lah ma inge kas pwaye. Aok, kowos etu ouiyen moul
lasr ke kut tuh muta yuruwos, lah ma kut oru ma in akwoye kowos.
6 Kowos etawi kut ac oayapa Leum; ac finne yohk keok lowos, kowos tuh eis pweng
ke Jesus wi engan su tuku sin Ngun Mutal.
7 Ouinge kowos ekla mwe srikasrak nu sin mwet lulalfongi nukewa in acn
Macedonia ac Achaia.
8 Ke sripowos, kas ke Leum inge sulkakinyukelik, tia nu in acn Macedonia ac Achaia
mukena, a pweng ke lulalfongi lowos ke God fahsrelik nu yen nukewa. Ouinge
wanginna ma kut enenu in fahk.

1:1 Orek 17:1 **1:6** Orek 17:5–9

9 Mwet nukewa srumun ouiyen painguk wowo lowos nu sesr ke kut tuh fahsrot nu
yuruwos, oayapa ke kowos forla liki alu nu ke ma sruloala, ac inge kowos kulansapu
God pwaye ac moul,
10 ac kowos soano tuku lun Wen natul inkusrao me — aok Jesus, su God El
akmoulyauk liki misa, ac su molikutla liki kasrkusrak lun God ke len in nununku
ac tuku.

2

Orekma Lal Paul In Thessalonica

1 Mwet wiasr in lulalfongi, kowos sifacna etu lah muta lasr inmasrlowos ah tia
wangin sripa.
2 Kowos nuna etu luman mwe keok ac kas in akkoluk ma orek nu sesr in acn Philippi
meet liki kut tuku nu yuruwos. Ac finne oasr alein yohk orek, God lasr El akpulaikye
kut in fahkak nu suwos Pweng Wo su tuku sel me.
3 Kas in kwafe lasr nu suwos tia ma ke ma sutuu, ku ke inkanek fohkfok, ku ma in
kiapwela kutena mwet.
4 A pacl nukewa kut fahkak ma God El lungse kut in fahk, mweyen El srike kut tari,
ac ase kunasr in fahkak Pweng Wo. Ouinge kut tia srike in akinsewowoye mwet, a
in akinsewowoye God.
5 Kowos arulana etu lah kut tia orekmakin kas in aklukuk nu suwos, ku srike in eis
ma lowos ke sripen kut nunku kacsr sifacna — God El etu lah pwaye.
6 Kut tia suk kaksak sin kutena mwet — tia ma suwos me ku sin mwet ngia,
7 finne pwaye lah kut mwet sap lun Christ, ac fal tuh kut in eis mwe enenu lasr
suwos. A kut tuh inse kulang na ke kut muta yuruwos ah, oana sie nina ke el karingin
tulik natul sifacna.
8 Ke sripen lungse lasr nu suwos, kut tuh akola in sot nu suwos Pweng Wo lun God
ac oayapa moul lasr sifacna, mweyen kowos arulana saok sesr!
9 Mwet lili ac lulu, kowos esam na ouiyen orekma upa ac toasr lasr inmasrlowos!
Kut orekma ke len ac fong tuh kut in tia akkwacoye kowos ke kut fahkak Pweng Wo
sin God.
10 Kowos mwet loh lasr, ac oayapa God, lah orekma lasr inmasrlowos mwet
lulalfongi, tuh nasnas, suwohs, ac wangin kutu srisrik mwatasr.
11 Kowos etu na lah kut karingin kais sie suwos oana ke sie papa el karingin tulik
natul sifacna.
12 Kut tuh akkeye kowos ac akwoye nunkowos, ac pacl nukewa kut tuh kwafe kowos
in moulkin ouiyen moul ma ac akinsewowoye God, su pangon kowos in welul in
tokosrai lal ac ipeis ke wolana lal.
13 Oasr pac sie sripa ma pwanang kut in sang kulo nu sin God pacl nukewa: ke kut
tuh fahkak kas lun God nu suwos, kowos tuh porongo ac eis, tia oana kas lun mwet
uh, a kas na pwaye sin God me. Tuh God El orekma in kowos su lulalfongi.
14 Mwet wiasr in lulalfongi, ma orek nu suwos ingan orek pac nu sin mwet in church
lun God in acn Judea, aok nu sin mwet lun Jesus Christ in acn we. Akkeokyeyuk kowos
sin mwet wiowos oapana mwe keok ma orek nu selos sin mwet Jew,
15 su unilya Leum Jesus ac mwet palu, ac oayapa liskutla liki acn sesr. Elos tuh
arulana akkasrkusrakye God, ac elos nunak sulallal nu sin mwet nukewa!
16 Elos srike pac in ikol kut tuh kut in tia fahkak kas lun God nu sin mwet sayen
mwet Jew — kas su ac mwe molela nu selos. Ma koluk lalos inge arulana alukela ma
koluk nukewa elos oru pacl nukewa. Ac inge, kasrkusrak lun God putati nu faclos!

Paul El Kena Sifil Som Nu Yorolos

2:2 Orek 16:19–24; Orek 17:1–9 **2:14** Orek 17:5 **2:15** Orek 9:23, 29; 13:45, 50; 14:2, 5, 19; 17:5, 13; 18:12

17 Inge, mwet lili ac lulu, ke kitin pacl ma lisyukla kut liki kowos — aok ke manosr,
tuh tia in nunak lasr — kut asroekowosla ac srike ke kuiyasr in sifilpa liye kowos!
18 Kut kena in sifil folokot nu yuruwos. Pacl pus nga sifacna srike ngan folokot nu
yuruwos, tuh Satan el ikolkuti.
19 Aok, ye mutun Leum lasr Jesus ke el ac tuku, kowos — ac tia kutena mwet saya!
— pa mwe finsrak lasr, ac mwe engan lasr, ac mwe konkin lasr, oana sie tefuro in
kutangla.
20 Pwaye, kowos pa mwe konkin ac mwe engan lasr uh.

3

1 Ke ma inge, ke kut tia ku in sifil muteng in soano, kut sulela in mutana Athens,
2 ac supwalot Timothy, su wi kut orekma nu sin God in fahkak Pweng Wo ke Christ.
Kut supwalot tuh elan akkeye kowos ac kasru lulalfongi lowos,
3 tuh wangin suwos in sisla lulalfongi lal ke sripen mwe keok inge. Kowos sifacna
etu lah mwe keok inge ipin pacna oakwuk lun God nu sesr uh.
4 Tuh ke kut srakna muta yuruwos, kut tuh fahk nu suwos lah ac mau oasr mwe
keok ac orek nu sesr; na pa sikyak nu sesr, oana ma kowos etu.
5 Pa ingan sripa pwanang nga supwalot Timothy. Nga tia ku in sifilpa muteng in
soano, ouinge nga supwalot tuh elan ku in liye lah fuka lulalfongi lowos. Nga arulana
fosrnga mu Devil el srifekowosla, oru orekma nukewa lasr yuruwos wanginla sripa!
6 Ac inge Timothy el foloko ac fahkak pweng na wowo nu sesr ke lulalfongi ac
lungse lowos. El akkalemye nu sesr lah kowos esam kut ac kena in liye kut, oapana
ke kut nunku keiwos ac kena liye kowos.
7 Ke ma inge, mwet saok wiasr, in mwe lokoalok ac mwe keok nukewa nu sesr,
kowos arulana akkeye kut. Lulalfongi lowos an pa akkeye kut uh,
8 mweyen inge oasr moul sasu in kut, ke sripen kowos tu ku ke moul in asruoki
lowos yurin Leum.
9 Inge kut ku in sang kulo nu sin God keiwos. Kut kulo nu sel ke engan lulap lasr
ye mutal, ke sripowos.
10 Kut pre nu sel ke len ac fong ke insiasr kewa, tuh Elan ku in lela nu sesr in sifil
liye kowos ac kasrekowos ke mwe enenu lun lulalfongi lowos.
11 Lela God, Papa tumasr, ac Leum lasr Jesus in akoela inkanek lasr kut in ku in
fahsrot nu yuruwos!
12 Lela Leum Jesus in oru tuh lungse lowos nu sin sie sin sie ac nu sin mwet nukewa,
in yokyokelik in oana lupan lungse lasr nu suwos.
13 In ouiya se inge, El ac fah akkeye kowos, ac kowos fah mutal ac suwohs ye mutun
God, Papa tumasr, ke Leum lasr Jesus el ac tuku wi mwet lal nukewa.

4

Moul Su Mwe Akinsewowoye God

1 Na inge, mwet saok wiasr, kut luti kowos tari ouiyen moul su mwe akinsewowoye
God. Aok, kut etu lah kowos moulkin ouiya inge, ac kut siyuk ac kwafe suwos inen
Leum lasr Jesus, tuh kowos in akyokye ouiya inge in kowos.
2 Tuh kowos etu tari mwe luti kut sot nu suwos ke ku lun Leum Jesus.
3 God El lungse tuh kowos in mutal ac arulana liyekowosyang liki lumah fohkfok
lun kosro.
4 Kais sie suwos mukul tuma enenu in etu ouiyen moul fal nu sin mutan kiowos,
tuh in mutal ac in oasr sunak,
5 tia ke lungse lun ikwa mukena, oana mwet pegan su tia etu God.

3:1 Orek 17:15 **3:6** Orek 18:5

6 In ouiya se inge, wangin mwet in oru ma sufal ku aklalfonye sie mwet Christian
wial. Kut fahk ma inge nu suwos meet, ac sensenkakin kowos tari lah Leum el ac
kalyaelos su oru lumah ouinge.
7 God El tia pangon kut nu ke moul fohkfok, a nu ke moul mutal.
8 Ke ma inge, el su pilesru mwe luti inge el tia pilesru mwet, a God, su sot nu suwos
Ngun Mutal lal.
9 Kut tia enenu in sim nu suwos ke lungse lowos nu sin mwet wiowos in lulalfongi,
mweyen God El sifacna luti nu suwos ke ouiyen lungse sin sie sin sie.
10 Ac kowos akkalemye lungse lowos nu sin mwet wiowos nukewa in acn Macedonia
nufon. Ke ma inge, mwet saok wiasr, kut kwafe kowos in akyokye oru lowos.
11 Oru moul lowos in okak ac misla; lohang nu ke ma kunowos, ac sifacna suk ma
ac karingin kowos, oana ke kut tuh fahk nu suwos meet.
12 Kowos fin oru ouinge, na elos su tia lulalfongi fah sunakin kowos, ac kowos ac
tia tupan kutena mwet in asot mwe enenu lowos.

Tuku Lun Leum

13 Mwet lulalfongi wiasr, kut lungse kowos in etu ma pwaye kaclos su misa tari, tuh
kowos fah tia asor oana elos su wangin finsrak la.
14 Kut lulalfongi lah Jesus el tuh misa ac sifil moulyak, ouinge kut lulalfongi lah
mwet su lulalfongi in Jesus ke elos misa, God El ac fah eisalos nu yorol.
15 Ma kut luti nu suwos inge ma sin Leum me: kut su srakna moul ke len se Leum
el ac tuku, ac fah tia som meet lukelos su misa.
16 Ac fah oasr sie pusra lulap, oayapa pusren lipufan fulatlana, ac pusren mwe ukuk
lun God, na Leum sifacna ac fah oatui inkusrao me. Ac mwet su lulalfongi in Christ
ke elos misa, fah moulyak meet;
17 na kut su moul in pacl sac fah welulos utukyak nu in pukunyeng uh in osun nu
sin Leum yen engyengu. Ouinge kut fah muta yurin Leum ma pahtpat.
18 Ke ma inge, kowos in akkeye sie sin sie ke kas inge.

5

Akola Nu Ke Tuku Lun Leum

1 Mwet lulalfongi wiasr, nga tia enenu in sim nu suwos ke pacl ku len ma inge ac
sikyak uh.
2 Tuh kowos sifacna arulana etu lah Len lun Leum ac tuku oana sie mwet pisrapasr
ke fong.
3 Ke pacl se mwet uh ac fahk, “Ma nukewa misla ac wona,” na in pacl sacna mwe
keok lulap ac fah sonolos! Ac sikyak ke pacl na sa, oana mwaiok lun sie mutan su
akola in isus, ac mwet uh tia ku in kaingkunla.
4 A kowos, mwet saok wiasr, kowos tia muta in lohsr; ke ma inge kowos ac fah tia
lut ke Len lun Leum ac tuku oana sie mwet pisrapasr.
5 Kowos nukewa mwet lun kalem, su ma lun len. Kut tia ma lun fong ku lohsr.
6 Ke ma inge, lela kut in tia motul oana mwet ngia, a kut in ngetnget ac ngusrik na.
7 Mwet uh motul ke fong, ac elos oayapa sruhi ke fong.
8 A kut ma lun len, ouinge kut in arulana ngusrik. Kut enenu in nokomang lulalfongi
ac lungse in mwe loango iniwasr, ac finsrak lasr nu ke molela in loango sifasr.
9 Tuh God El tia sulekutla in keokkin kasrkusrak lal, a in eis molela ke Jesus Christ,
10 su misa kacsr tuh kut in ku in tukeni moul yorol, kut finne misa ku moul ke el
ac tuku.

4:15 4:15–17; 1 Cor 15:51–52 **5:2** Mt 24:43; Lk 12:39; 2 Pet 3:10 **5:8** Isa 59:17; Eph 6:13–17

11 Ke ma inge kowos in akkeye sie sin sie ac kasru sie sin sie, oana ke kowos oru inge.

Kas In Kai Ac Wilkas

12 Mwet lulalfongi wiasr, kut kwafe suwos tuh kowos in akfulatyalos su orekma inmasrlowos, tuh elos inge pa kol kowos ac luti kowos ke moul in lulalfongi.
13 Kowos in arulana akfulatyalos ac lungse elos ke sripen orekma lalos. Kowos in moul in misla yurin sie sin sie.
14 Mwet lulalfongi wiasr, kut kwafe suwos tuh kowos in kaelos su alsrangesr, ac akpulaikyalos su sangeng, kasrelos su munas, ac mongfisrasr nu sin mwet nukewa.
15 Liyaung tuh in wangin mwet folokin ma koluk ke ma koluk, a in pacl nukewa kowos in oru wo nu sin sie sin sie, ac oayapa nu sin mwet nukewa.
16 Kowos in engan pacl nukewa,
17 pre pacl nukewa,
18 ac sang kulo in ma nukewa. Pa inge ma God El lungse kowos in oru ke moul in asruoki lowos in Christ Jesus.
19 Nik kowos kutongya Ngun Mutal;
20 nikmet pilesru kas lun mwet su luti ke Inen God.
21 Kowos in arulana tuni ac srike ma nukewa; sruokya ma wo,
22 ac fahsr liki kutena ma koluk.
23 God, su ase misla nu sesr, Elan akmutalye kowos in ma nukewa, ac karinganang moul lowos — ngunuwos ac monuwos — tuh in wangin mwatuwos ke sikme lun Leum lasr Jesus Christ.
24 El su pangon kowos El ac fah oru ma inge, mweyen El oaru.
25 Mwet wiasr in lulalfongi, kowos in pre pac kacsr.
26 Paing pac mwet lulalfongi nukewa ke lungse pwaye.
27 Nga arulana kwafe suwos ke Inen Leum, kowos in riti leta se inge nu sin mwet lulalfongi nukewa.
28 Lungkulang lun Leum lasr Jesus Christ in wi kowos.

Leta Akluo Lal Paul Nu Sin Mwet THESSALONICA

Tukakinyen Leta Akluo Lal Paul Nu Sin Mwet THESSALONICA

Fohsak lun mwet lulalfongi ke tupanyen foloko lun Christ aktukulkulyena mwet in church Thessalonica. *Leta Akluo Lal Paul Nu Sin Mwet Thessalonica* srumun ke lulalfongi lun kutu mwet in church we ma fahk mu len in foloko lun Leum tuku tari. Paul el lungse aksuwosye nunak tafongla se inge, in fahk lah meet liki Christ el ac foloko, kain in ma koluk nukewa ac fah arulana yokelik ye kolyuk lun sie ma lukma su pangpang "El Su Koluklana," su ac fah alein nu sin Christ.

Paul el srumun arulana ku lah mwet su ac riti kas inge enenu in tu na ku ke lulalfongi lalos, finne oasr mwe lokoalok ku mwe keok nu selos. Elos in orekma in sang kasru enenu lalos sifacna, in oana ke Paul ac mwet su welul elos oru. Oayapa elos in kwafeang na in oru ma wo.

Takla Lun Koanon Leta Se Inge

Kas in tukakunla 1:1–2
Kas in kaksak ac akkeye 1:3–12
Kas in luti ke tuku lun Leum 2:1–17
Kas in akku nu ke ouiyen moul in Christian 3:1–15
Kas in aksafye 3:16–18

1 Ma sel Paul, Silas, ac Timothy — Nu sin mwet in church Thessalonica, su mwet
lun God Papa tumasr, ac Leum lasr Jesus Christ:
2 Lungkulang ac misla nu suwos sin God Papa tumasr, ac Leum Jesus Christ.

Nununku Ke Pacl Christ El Ac Tuku

3 Mwet wiasr in lulalfongi, kut enenu in sang kulo nu sin God keiwos pacl nukewa.
Fal nu sesr in oru ouinge ke sripen lulalfongi lowos arulana kapkapak, ac lungse lun
kais sie suwos nu sin mwet ngia oayapa yokyokelik.
4 Pa ingan sripa se pwanang kut konkin keiwos nu sin mwet in church nukewa lun
God. Kut konkin ke ouiyen muteng lowos ac lulalfongi lowos ke pacl in kalya ac keok
nukewa ma sun kowos.
5 Ma inge mwe akpwayeye lah nununku lun God suwosna, ac ke sripa inge kowos
fal in wi oaoala nu ke Togosrai lal, su kowos keok kac.
6 God El ac fah oru ma suwohs: El ac fah akkeokyalos su akkeokye kowos,
7 ac El ac fah sot mongla nu suwos su akkeokyeyuk, ac nu sesr oayapa. El ac fah
oru ma inge ke pacl se Leum Jesus el ac sikme inkusrao me wi lipufan kulana lal,
8 ac wi e firir, in sang kalyaelos su pilesru God, oayapa elos su tia akos Pweng Wo
ke Leum lasr Jesus Christ.
9 Ac fah kaiyuk elos, ac God El ac fah kunauselosla ma pahtpat, ac elos ac fah sisila
liki ye mutun Leum ac liki ku wolana lal,
10 ke el ac tuku ke Len sac in eis wolana sin mwet lal nukewa, ac eis sunak selos
nukewa su lulalfongi. Kowos ac fah welulos pac mweyen kowos lulalfongi kas ma
kut fahkak nu suwos.
11 Pa inge sripa se pwanang kut pre keiwos pacl nukewa. Kut siyuk sin God lasr
tuh Elan oru tuh kowos in moul fal nu ke moul su El pangon kowos nu kac. Kut pre
tuh ku lun God in kasrekowos in oru ma wo nukewa ma kowos kena oru, ac oayapa
aksafyela orekma in lulalfongi lowos.

1:1 Orek 17:1 **1:9** Isa 2:10

12 In ouiya se inge, kowos ac fah sang wolana nu ke Inen Jesus Leum lasr, ac el ac
fah sot wolana nu suwos, ke sripen lungkulang lun God lasr ac lun Leum Jesus Christ.

2

El Su Koluklana

1 Inge, ke tuku lun Leum lasr Jesus Christ ac ke tukeni lasr yorol: nga kwafe nu
suwos, mwet lulalfongi wiasr,
2 kowos in tia sa in fohsak ke nunak lowos, ku toasrla ke kas se ma fahk mu Len
lun Leum sikme tari. Sahp oasr mwet nunku mu kut pa fahk ma inge ke kas in palu
lasr, ku kas in luti lasr, ku ke leta lasr.
3 Kowos in tia lela tuh kutena mwet in kiapwekowosla in kutena ouiya. Tuh Len
sac ac fah tia tuku nwe ke na Amei safla sac orekla tari, ac El Su Koluklana el sikme,
su ac fah kunausyuki in hell.
4 El Su Koluklana ac fah lain ma nukewa ma mwet uh pangon ma mutal ac alu nu
kac, ac el ac fah sifacna akfulatyal ac fahk mu el ku liki kutena ngun ac god saya. El
ac oayapa utyak ac muta in Tempul lun God ac fahk mu el pa God.
5 Ya kowos tia esam? Nga nuna fahk ma inge tari ke nga tuh muta yuruwos.
6 Tusruktu oasr ma ikolya ma inge in tia sikyak inge, ac kowos etu lah mea se inge.
Ke ma inge, in pacl fal, El Su Koluklana fah sikme.
7 Ma Koluk Lukma se mutawauk orekma tari, tuh ma ac sikyak uh ac tia orek nwe
ke na el su ikolya ma inge utukla.
8 Na El Su Koluklana fah sikme, tuh ke Leum Jesus el ac tuku el ac fah unilya ke
mongin oalul, ac tuku wolana lal ac fah kunausulla El Su Koluklana.
9 El Su Koluklana ac fah tuku ke ku lal Satan ac oru kain in mwenmen kikiap ac
mwe akul sakirik puspis,
10 ac oru kain in kutasrik nukewa nu selos su fah tuhlac. Elos ac fah tuhlac mweyen
elos tia insewowo in eis ac lungse ma pwaye, tuh elos in mau ku in moliyukla.
11 Ac ke sripa se inge God El supwama nu selos ku lun ma sutuu in orekma in elos
tuh elos in lulalfongi ma kikiap.
12 Na saflaiyen ma inge pa: elos nukewa su tia lulalfongi ma pwaye, a engankin ma
koluk, fah lisyukla.

Suleyukla Kowos Nu Ke Molela

13 Mwet wiasr su saok sin Leum God, kut enenu in sang kulo nu sin God keiwos
pacl nukewa. Tuh God El sulekowosla tuh kowos emeet in moliyukla ke ku lun Ngun
Mutal, tuh Elan orekowos mwet mutal lal. El oayapa sulekowosla ke sripen lulalfongi
lowos in mapwaye.
14 God El pangon kowos nu ke ma inge ke Pweng Wo su kut luti nu suwos. El pangon
kowos tuh kowos in wi ipeis ke wolana lun Leum lasr Jesus Christ.
15 Ke ma inge, mwet wiasr in lulalfongi, kowos in tu na ku ac sruokya ma pwaye
su kut fahkak nu suwos ke kas in luti lasr ac oayapa in leta lasr.
16 Inge, Leum lasr Jesus Christ sifacna, ac God Papa tumasr, su ke lungkulang lal El
lungse kut ac ase nu sesr pulaik ac finsrak ku, su ac tiaa wanginla,
17 Elan akpulaikye kowos ac akkeye kowos in oru ma wo ac kaskaskin ma wo pacl
nukewa.

3

Kowos In Pre Kacsr

2:1 1 Thes 4:15–17 **2:4** Dan 11:36; Ezk 28:2 **2:8** Isa 11:4 **2:9** Mt 24:24

1 In aksafyela, mwet wiasr in lulalfongi, kowos in pre kacsr tuh kas lun Leum fah
sa in pwengelik, ne ke mwet uh elos ac eis, in oasr srui ac kaksak lalos oana ke kowos
oru.
2 Kowos in oayapa pre tuh God El fah karingin kut liki mwet koluk uh; tuh tia mwet
nukewa lulalfongi kas in luti lasr.
3 Tuh God El oaru, ac El ac fah akkeye kowos, ac karinginkowosyang liki El su
Koluklana.
4 Leum pa oru kut in lulalfongi kowos, ac kut etu lah kowos oru na ma kut luti
kowos kac, ac kowos ac fah tafwelana in oru.
5 Lela Leum elan kol kowos ac akyokye kalem lowos ke lungse lun God, ac tuh
kowos in ku in muteng oana Christ.

Eneneyuk In Orekma

6 Mwet saok wiasr, kut sapkin nu suwos inen Leum lasr Jesus Christ tuh kowos in
tia ukwe kutena mwet lulalfongi wiowos su alsrangesr ac tia fahsr tukun mwe luti
lasr nu selos.
7 Kowos arulana etu lah kowos enenu in orekma oana ke kut oru. Kut tiana
alsrangesr ke kut tuh muya yuruwos.
8 Kut tiana eis kasru sin kutena mwet ke wangin molo. A kut sang kuiasr in orekma
ke len ac fong tuh kut in tia akkwacoye kowos.
9 Kut oru ma inge, tia ke sripen sufal kowos in kasru enenu lasr, a kut oru tuh in
mwe srikasrak nu suwos.
10 Ke kut muta yuruwos ah kut fahk nu suwos mu, “Kutena mwet fin srunga orekma,
lela elan tia mongo.”
11 Kut fahk ma inge ke sripen kut lohng lah oasr mwet alsrangesr inmasrlowos su
tia wi orekma, a elos isongolos na in akfohsye orekma lun mwet saya.
12 Kut sap nu sin mwet ingan, ac kwafelos inen Leum Jesus Christ, tuh elos in suk
moul suwohs ac okak, ac elos in orekma in sifacna fosrngakunulos.
13 A kowos, mwet lulalfongi wiasr, nik kowos totola in oru ma wo.
14 Sahp ac oasr sie suwos su ac tia akos kas lasr in leta se inge. Fin ouinge, kowos
akilenya mwet sac, ac tia aengani yorol, elan mau mwekin.
15 Tusruktu, nik kowos oral srulun mwet lokoalok se, a kael oana sie mwet lulalfongi
wiowos.

Kas Safla

16 Lela Leum sifacna, su ase misla lasr, elan asot misla nu suwos in pacl nukewa ac
in ouiya nukewa. Leum elan wi kowos nukewa.
17 Nga simis kas inge ke poul sifacna: *Lung luk nu suwos, nga Paul.* Pa inge sainiyen
leta luk nukewa.
18 Lungkulang lun Leum lasr Jesus Christ in wi kowos nukewa.

Leta Se Meet Lal Paul Nu Sel TIMOTHY

Tukakinyen Leta Se Meet Lal Paul Nu Sel TIMOTHY

Timothy el sie mwet Christian fusr in acn Asia Minor. Nina kial uh mwet Jew ac papa tumal uh mwet Greek. El tuh welul Paul ac kasrel ke orekma ac fufahsryesr lal. *Leta Se Meet Lal Paul Nu Sel Timothy* inge sramsramkin sripa yohk tolu:

(1) Leta se inge simla in sensenkakin luti sutuu ma orek in church in pacl sac. Mwe luti inge lutiyuk sin mwet Jew ac oayapa mwet sayen mwet Jew, su lulalfongi mu ma nukema lun faclu koluk, ac ouiya ma ku in molela sie mwet pa elan etu ke kutu ouiya lukma, ac elan karinganul liki mwe mongo ma sufal elan eis, oayapa elan tia payuk. (2) Leta se inge akkalemye pac ouiyen oakwuk ke church oayapa ke alu, ac ouiyen moul ma fal nu sin mwet kol ac mwet kasru lun church. (3) Paul el sang kas in kasru nu sel Timothy ke luman sie mwet kulansap wo lun Jesus Christ, ac ma kunal in kasru kais sie u lun mwet lulalfongi.

Takla Lun Koanon Leta Se Inge

Kas in tukakunla 1:1–2
Kas in aketeya ke oakwuk lun church ac mwet kol lun church 1:3—3:16
Kas in kasru nu sel Timothy ke orekma kunal 4:1—6:21

1 Ma sel Paul, sie mwet sap lun Christ Jesus fal nu ke sap lun God Mwet Langо lasr,
ac Christ Jesus, su mwe finsrak lasr —
2 Nu sel Timothy, tulik pwaye nutik in lulalfongi:
Lungkulang, pakoten ac misla nu sum sin God Papa, ac Christ Jesus Leum lasr.

Kas In Sensenkin Ke Mwe Luti Sutuu

3 Nga lungse kom in mutana Ephesus, oana ke nga tuh kwafe sum ke nga fahsr in
som nu Macedonia. Kutu sin mwet we ah elos luti ke mwe luti sutuu, ac kom enenu
in sap elos in tui.
4 Fahk nu selos elos in tia sisla pacl lalos ke sramsram matu lusrongten lalos, oayapa
ke tak sou loeloes ke fwil matu lalos su mwe na purakak akukuin, ac tia ma ac kasru
mwet nu ke orekma lun God, su ma ke lulalfongi mukena.
5 Sripen sap ku se inge ma in mokleak lungse, su tuku ke inse nasnas ac elah wo
ac lulalfongi pwaye.
6 Kutu mwet uh forla liki ma inge ac kuhfla nu ke kaskas lusrongten.
7 Elos lungse tuh elos in mwet luti ke ma sap lun God, a elos tia kalem ke ma elos
sifacna fahk, ku ke kalmen ma elos lulalfongi yohk kac.
8 Kut etu lah Ma Sap uh wo, fin orekmakinyuk oana ma oakwuk nu kac.
9 Kut enenu in esam lah ma sap uh tia orekla nu sin mwet suwoswos, a ma nu sin
mwet su kunaus ma sap, mwet orekma koluk, mwet su nikin God, mwet koluk, mwet
tia etu alu, mwet pilesru ma lun ngun, mwet su uniya papa ac nina, mwet akmas,
10 mwet kosro, mukul ma oru ouiya sufal nu sin mukul, mwet su kukakin mwet
tuh elos in mwet kohs, mwet kaskas kikiap ac mwet orek loh kikiap, ac kutepacna
mwet su oru ma in lain mwe luti pwaye.
11 Mwe luti inge oasr ke Wosasu se su ituku nu sik in fahkak, aok Pweng Wolana
sin God su fal in kaksakinyuk.

Sang Kulo Ke Lungkulang Lun God

1:2 Orek 16:1

12 Nga sang kulo nu sin Christ Jesus Leum lasr, su akkeyeyu ke orekma luk. Nga
sang kulo nu sel tuh el oekyu mu nga fal ac el srisrngiyuwi in kulansap nu sel,
13 nga finne sie mwet su fahk kas koluk kacl in pacl meet, ac sie su akkolukye
ac kalyei orekma lal. Tusruktu God El pakoten nu sik mweyen nga oru ma inge in
ninikin, ac in selulalfongi luk.
14 Ac Leum lasr el akkalemye lungkulang yoklana lal nu sik, ac ase nu sik lulalfongi
ac lungse, su ma lasr ke kut kupasryang yurin Christ Jesus.
15 Kas pwaye se pa inge, su fal in porongeyuk ac lulalfongiyuk: tuh Christ Jesus el
tuku nu faclu in molela mwet koluk. Ac nga koluk yohk lukelos nukewa,
16 tusruktu pa inge sripa se God El pakoten nu sik, in akkalemye lupan muteng lun
Christ Jesus nu sik, su koluk liki mwet koluk nukewa, tuh in mwe srikasrak nu selos
su ac mau lulalfongi in el ke pacl tok, ac eis moul ma pahtpat.
17 Inge, nu sin Tokosra se su moul ma pahtpat, su ac tia misa ac su koflana in liyeyuk,
God sefanna — in kaksakinyuk ac akfulatyeyuk El ma pahtpat ac ma pahtpat! Amen.
18 Timothy, ma nutik, nga filiya kas in kai inge nu sum, su fal nu ke kas in palu ma
fwack keim in pacl meet ah. Orekmakin kas inge in oana kufwen mwe mweun tuh
kom fah mweun wo,
19 ac sruokya lulalfongi lom oayapa elah wo in kom. Kutu mwet uh tia taran elah
wo in elos, pwanang lulalfongi lalos kunausyukla, oana soko oak ma musalla in meoa
uh.
20 Ac luo selos pa Hymenaeus ac Alexander, su nga kaeltal ke nga eisaltalang nu ke
ku lun Satan; ac ma inge ac lotelos in tia sifil kaskas enum lain God.

2

Alu In Church

1 Ma se meet, nga kwafe tuh mwet uh in sikalani in pre ac fahkak mwe enenu lalos,
oayapa pre ke mwet ngia ac sang kulo nu sin God ke mwet nukewa;
2 yokna ke tokosra ac mwet leum nukewa, tuh kut fah ku in moul misla ke wangin
mwe lokoalok, ac akfulatye God ac oru ma wo.
3 Pa inge ma wo ac mwe akinsewowoye God, Mwet Lango lasr,
4 su lungse tuh mwet e nukewa in moliyukla ac in ku in etu ke ma pwaye.
5 Tuh oasr God sefanna, ac mwet akiwe sefanna su ku in eiskuteni nu sin God, ac
mwet se inge pa Christ Jesus,
6 su sifacna eisalang in mwe molela nu sin mwet e nukewa. Pa inge ma sikyak in
pacl fal in akpwayeye lah God El lungse tuh mwet e nukewa in moliyukla,
7 ac pa inge sripen srisrngiyuki nga in sie mwet sap ac mwet luti nu sin mwet
sayen mwet Jew, in fahkak kas ke lulalfongi ac ke ma pwaye. Nga kaskas pwaye ac
tia kikiap!
8 In pacl nukewa kowos tukeni alu, nga lungse tuh mukul uh in pre — elos su
eisalosyang pwaye nu sin God, ac su ku in kolak paolos in pre ac tia mulat ku akukuin.
9 Ac nga lungse pac mutan uh in efal ac in etu ma wo nu ke naweyuk lalos; in tia
yunela karak lun sifalos ke gold ku pearl, ac elos in tia nukum nuknuk yohk molo,
10 a mwe yun lalos pa orekma wo, oana ma fal nu sin mutan su fahkak lah elos
mwet alu nu sin God.
11 Ke pacl in lutlut, mutan uh in misla ac pusisel.
12 Nga tia fuhlela nu sin mutan in luti ku in leum fin mukul; elos enenu in muta
misla.
13 Tuh Adam el orekla meet, na toko Eve.

1:13 Orek 8:3; 9:4–5 **2:7** 2 Tim 1:11 **2:9** 1 Pet 3:3 **2:13** Gen 3:1–6

14 Ac tia Adam pa kiapweyukla, a mutan sac pa kiapweyukla ac kunausla ma sap
lun God.
15 Tusruktu, sie mutan fah moliyukla ke el oswela tulik, el fin kwafeang ke moul in
lulalfongi, ac lungse, ac mutal, wi efal.

3

Mwet Sropo Lun Church

1 Kas pwaye se pa inge: sie mwet fin kena tuh elan sie mwet sropo lun church, el
sulela sie orekma arulana wo.
2 Sie mwet sropo lun church enenu in sie mwet wangin mwatal, su mukul tumun
mutan sefanna; el sifacna etal, sifacna leum facl, wo elahl, engan in eis mwet sac nu
in lohm sel, ac etu in luti.
3 Elan tia sie mwet sruhi, ku sie mwet anwuk, a elan kulang ac tia lungse akukuin;
oayapa elan tia sie mwet nunkun mani.
4 Elan liyaung tuh ma nukewa in lohm sel in fahsr wo, ac oru tuh tulik natul in
akosten ac etu sunak.
5 Tuh sie mwet fin tia ku in liyaung mwet in lohm sel sifacna, ac fuka tuh elan ku
in liyaung church lun God?
6 Tia enenu elan tufahna forla nu ke moul in Christian, tuh el fah tia filangak insial
ac lisyukla oana Devil.
7 Ac el fah sie su akfulatyeyuk sin mwet sayen mwet in church, ouinge el fah tia
akmwekinyeyuk ac putatyang nu in mwe kwasrip lun Devil.

Deacon In Church

8 Oayapa deacon ke church enenu in mwet ohi, ac mwet kaskas suwohs. Elos in tia
mwet mwel wain ac tia rapkui mani.
9 Elos enenu in sruokya ku ma pwaye su akkalemyeyuk ke lulalfongi, ke inse okak.
10 Elos enenu in srikeyuk meet, na fin wangin mwatalos, elos fah ku in oru orekma
lun deacon.
11 Mutan uh enenu pac in mwet ohi, tia lesrik, sifacna etalos, ac oaru in ma nukewa.
12 Lela sie deacon elan mukul tumun mutan sefanna, ac liyaung wo tulik natul ac
mwet nukewa in sou lal.
13 Tuh deacon nukewa su kulansap wo in ma kunalos ac fah ohi yurin mwet uh,
na elos ac pulaik in fahkak lulalfongi lalos in Christ Jesus.

Mwe Luti Pwaye Ma Akkalemyeyuk

14 Ke nga simis leta se inge nu sum, nga finsrak tuh nga in sa tuku nu yurum.
15 Tusruktu, nga fin pahtlac, leta se inge ac fah akkalemye ouiya ma fal nu sin mwet
in sou lun God, aok church lun God moul, elos su sru ac pwelung lun ma pwaye.
16 Wangin mwet ku in lafwekin yokiyen mwe luti pwaye lun God ma akkalemyeyuk
nu sesr:
El sikyak in luman mwet,
Ac Ngun el akkalemye pwaye ac suwohs lal,
El oayapa liyeyuk sin lipufan.
Fwackyak el inmasrlon mutanfahl uh,
Ac lulalfongiyuk el fin faclu nufon,
Na utukyak el nu inkusrao.

4

Mwet Luti Sutuu

2:14 Gen 3:1–6 **3:2** 3:2–7; Tit 1:6–9

1 Tuh Ngun el fahkak kalem na lah in pacl tok ah kutu mwet uh ac sisla lulalfongi
lalos, ac porongo ngun kikiap ac fahsr tukun mwe luti lun dimon u.
2 Mwe luti inge sulkakinyuk sin mwet su lungse kinauk kas kikiap. Akilenyuk elos
oana ke soko osra fol sang akilenelosi, pwanang wanginla nunkalos in etu inmasrlon
ma wo ac ma koluk.
3 Mwet ouinge elos luti mu tia wo in payuk, ac oasr kutu mwe mongo tia wo mwet
uh in kang. Tusruktu God El orala mwe mongo inge tuh mwet su lulalfongi ac etu
ma pwaye elos in eis tukun elos sang kulo kac.
4 Ma orekla nukewa sin God u wo; wangin ma in pilesreyuk, a mwet uh in eis ma
inge ac sang kulo kac,
5 mweyen kas lun God ac pre lalos u ac akwoye ma inge ye mutun God.

Sie Mwet Kulansap Wo Lun Christ Jesus

6 Kom fin akesmakinye mwet wiom in lulalfongi ke mwe luti inge, kom fah mwet
kulansap wo lun Christ Jesus, ac kom in oayapa akkeye ngunum ke kas lun lulalfongi
ac mwe luti pwaye su kom nuna fahsr kac.
7 Tusruktu, kom in taran kom liki sramsram lusrongten ac tia pwaye, su wangin
sripa. Ac sifacna akpahye kom in moulkin moul in akinsewowoye God.
8 Oasr sripen asrosr in akkeye mano, tusruktu yohk sripa in ouiya nukewa kom in
akkeye kom ke moul in ngun, su oasr wuleang kac nu ke moul se inge, oayapa nu ke
moul se su ac fah tuku.
9 Kas pwaye se pa inge, su arulana fal in eteyuk ac lulalfongiyuk.
10 Kut kwafe kut ac orekma upa mweyen kut filiya finsrak lasr in God moul, su
Mwet Lango nu sin mwet e nukewa, ac yokna nu selos su lulalfongi.
11 Sang mwe luti inge nu selos ac kwafelos in fahsr kac.
12 Nik kom lela kutena mwet in pilesru fusr lom; a kom in mwe srikasrak nu selos
su lulalfongi, in kas, in ouiyen moul, in lungse, in lulalfongi ac in moul nasnas.
13 Kom in moniyuk in riti Ma Simusla nu sin walil u, ac in fahkak ac luti nwe ke
pacl se nga sun kom.
14 Nikmet pilesru mwe sang lun ngun su oan in kom, su itukot nu sum ke kas in
palu, ac ke un mwet elder elos filiya paolos fwom.
15 Kom in alken in oru ma inge ac sifacna eiskomyang nu kac, tuh kapkapak lom
in ku in kalem sin mwet e nukewa.
16 Kom in sifacna taran kom ac mwe luti lom. Akkeye kom in oru na ma inge,
mweyen kom fin oru ouinge, kom ac sifacna molikomla ac oayapa elos su lohng kom.

5

Ma Kunen Sie Mwet Kol Nu Sin Mwet Lulalfongi

1 Kom in tia kai sie mukul su matu liki kom, a kwafe nu sel oana elan papa tomom;
ac oru nu sin mukul fusr an oana elos in tamulel lom,
2 ac nu sin mutan matu oana nina kiom, ac mutan fusr oana ma wiom, ke ouiya
nasnas nukewa.
3 Sunakin katinmas su mukaimtal na pwaye.
4 Tusruktu fin oasr tulik nutin sie katinmas, ku tulik nutin tulik natul, lela elos
in etu in akfalye ma kunalos meet nu sin sou lalos, mweyen ma inge ipin na
moul in lulalfongi lalos, in folokin orekma wo lun papa ac nina, ac ma inge mwe
akinsewowoye God.
5 Sie katinmas su muku ac wangin kasreyal, el filiya finsrak lal nukewa in God, ac
sikalani in pre ac siyuk kasru sel ke len ac fong.
6 A sie katinmas su suk na mwe akpwar lusrongten, el misa tari el finne srakna
moul.

7 Kom in fahkak mwe luti inge nu selos, tuh in wangin mwet fahk kas in
akkolukyalos.
8 Sie mwet fin tia karinganang sou lal, yokna kaclos su muta in lohm sel, el lafwekin
lulalfongi lal, ac ke el oru ouinge el koluk liki na mwet se ma tia lulalfongi.
9 Nikmet simusang inen sie katinmas nu ke takin katinmas uh el fin soenna sun
yac onngoul, ac oayapa enenu elan tuh payuk pacl sefanna,
10 ac in oasr pweng wo kacl ke orekma lal. Elan sie su liyaung wo tulik natul, el
kulang nu sin mwetsac in eisalos nu in lohm sel, pusisel in oru ma kunal nu sin mwet
lulalfongi, kasru mwet muta in ongoiya, ac moniyuk in oru ma wo.
11 A kom in tia simusang inen sie katinmas fusr, mweyen elos fin mau kena yohk
in sifil payukyak, elos ac forla liki Christ,
12 pwanang ac oasr mwatalos ke sripen elos kunausla wuleang se ma elos oru meet
nu sin Christ.
13 Elos oayapa pahla in uti utyak nu in lohm sin mwet; ac koluk liki na, elos ac lesrik
ac sifacna isongulos nu ke ma su tia ma kunalos, ac sramsramkin ma tia eneneyuk
in srumunyuk.
14 Ke ma inge, ac wo sik katinmas fusr in payukyak, isus tulik, ac liyaung lohm
selos, na ac kosrala mwet lokoalok lasr in tia ku in kaskas akkolukye kut.
15 Tuh kutu sin katinmas uh forla tari in fahsr tukun Satan.
16 Tuh fin oasr katinmas ke sou lun kutena mutan Christian, lela elan karingan-
ulosyang ac tia sang in aktoasrye ma kunen church, tuh church in ku in karingin
katinmas su muku ac enenu na pwaye.
17 Mwet kol lun church su oaru in ma kunalos, fal in akyokye mololos, yokna nu
selos su insianaung in fahkak kas ac luti.
18 Tuh Ma Simusla uh fahk, “Nik kom kapriya oalin soko cow mukul ke kom
orekmakunul in lolongya wheat” ac “Fal sie mwet orekma in eis molin orekma lal.”
19 Nik kom porongo kas in akkoluk lain sie mwet kol fin tia sin mwet loh luo ku
tolu.
20 Fin oasr mwet kol su nuna oru na ma koluk, kom in kaelos ye mutun mwet
lulalfongi, tuh mwet lula elos in sensen.
21 Ye mutun God ac Christ Jesus ac lipufan sulosolla lal, nga wili nu sum tuh kom
in liyaung kas inge ac tia srisri ku wiwi mwet in kutena ma.
22 Kom in tia sulaklak in filiya poum fin kutena mwet in kisakunulosyang nu
ke orekma lun Leum. Nimet kom wi mwet koluk ke ma elos oru. Sifacna
karinginkomyang tuh kom in nasnas.
23 Kom in tia nim kof mukena, a karrauk ke kutu srisrik wain in kasru mas su fusus
in sikyak ke insiom.
24 Ma koluk lun kutu mwet uh arulana kalem ac kololos nu ke nununku; a ma koluk
lun kutu mwet uh fah kalem tok.
25 In ouiya se pacna inge, orekma wo uh liyeyuk kalem; ac finne ma su tia kalem
uh, tia pac ku in wikinyukla.

6

1 Elos nukewa su mwet kohs elos in akilen lah fal elos in sunakin mwet leum lalos,
tuh mwet uh in tia kaskas koluk ke Inen God ac ke kas in luti lasr.
2 Ac elos su mwet kohs lun mwet lulalfongi elos in tia pilesralos, mweyen elos ma
wialos in lulalfongi. Na elos in kulansupwalos in wo, mweyen elos su eis woiyen
orekma lalos elos mwet lulalfongi su elos lungse.

Mwe Luti Sutuu Ac Mwe Kasrup Pwaye

Kom enenu in luti ac fahkak kas inge.

5:18 Dut 25:4; Mt 10:10; Lk 10:7 **5:19** Dut 17:6; 19:15

3 Kutena mwet fin luti sie pacna kas in luti, ac tia insese nu ke mwe luti pwaye lun
Jesus Christ Leum lasr ac kas in luti ke ouiyen alu lasr uh,
4 el sie mwet filang ac wangin etu lal. El lungse kusen siyuk wel ac akukuin ke
kalmen kas, ac ouiya inge purakak sok, amei, sufan, ac fweni koluk,
5 ac kwacna alein yurin mwet su lofongla ac wangin pwaye yoro. Elos nunku mu
alu uh mwe akkasrupye mwet.
6 Pwaye, alu uh oru sie mwet in arulana kasrup, el fin falkin ma su oasr yorol.
7 Tuh wangin ma kut tuh us tuku nu faclu, ac wangin pac ma kut fah usla liki faclu!
8 Ouinge fin oasr yorosr mwe mongo nasr ac nuknuk lasr, lela kut in falkin ma inge.
9 A elos su lungse in kasrup, elos putatyang nu in mwe sruhf, ac sremla ke lung lun
ikwa puspis lun ma lalfon ac mwe fosrnga, su amakunulosi ac kunauselosla.
10 Tuh lungse mani uh okan kain koluk nukewa, ac ke nunkun mani lun kutu mwet
uh, oru elos fuhleak lulalfongi lalos ac sokoela nunak lalos ke mwe asor puspis.

Kas In Luti Nu Sel Timothy

11 A kom, Timothy, kom mwet lun God, na kom in sensenkin kom liki ma inge
nukewa. Kwafeang tuh kom in suwoswos, mutal, lulalfongi, lungse, muteng, ac
fakpap.
12 Kom in sang kuiyom ke kasrusr lun lulalfongi, ac sruokya ku moul ma pahtpat su
kom pangonyuk nu kac ke kom tuh pulaik in fahkak lulalfongi lom ye mutun mwet
loh puspis.
13 Ye mutun God, su asang moul nu ke ma nukewa, ac ye mutun Christ Jesus, su
tuh pulaik in fahkak ma el lulalfongi ye mutal Pontius Pilate, nga sap nu sum,
14 kom in liyaung ma sapkinyuk nu sum, tuh in nasnas moul lom ac wangin
mwatum nu ke Len se Jesus Christ, Leum lasr, el ac sikme.
15 Sikme lal ac fah tuku ke pacl fal, su ma ac srisrngiyuki sin God — El su fal in
kaksakinyuk, ac wangin pac sie Leum saya, Tokosra lun tokosra uh, ac Leum lun leum
uh.
16 El mukena pa moul oemeet me ac nu tok ma pahtpat, ac tia ku in misa. El muta
in kalem su mwet uh tia ku in ngetang nu kac. Soenna oasr mwet liyal; ac wangin
pac mwet ac fah ku in liyal. Lela mwet uh in akfulatyal ac etu lah ku lal oan ma
pahtpat! Amen.
17 Kom in sap nu selos su kasrupkin ma lun moul se inge elos in tia inse fulat, a
elos in filiya finsrak lalos, tia ke mwe kasrup ma sukawil, a ke God, su ase yohk nu
sesr ma nukewa in akenganye kut.
18 Sap nu selos in oru ma wo, in kasrup ke orekma wo, in insewowo in sang, ac
akola in sang ma lalos in kasru mwet.
19 Elos fin oru ouinge, elos ac fah oakiya sie pwelung wo nu selos sifacna nu ke pacl
fahsru, na elos fah ku in sruokya moul pwaye su moul ma pahtpat.
20 Timothy, liyaung ma itukot kom in karingin. Forla liki sramsram lusrongten ac
akukuin wangin sripa, ma kutu mwet uh tafongla in nunku mu “Etauk” pa ingan.
21 Kutu mwet uh fahk mu etauk ouinge oasr selos, oru elos tuhlac liki inkanek in
lulalfongi.
Lungkulang lun God in wi kowos nukewa.

6:13 Jn 18:37

Leta Akluo Lal Paul Nu Sel TIMOTHY

Tukakinyen Leta Akluo Lal Paul Nu Sel TIMOTHY

Leta Akluo Lal Paul Nu Sel Timothy fahkak yokna ke kas in kasru nu sel Timothy sifacna, sie mwet fusr su kasrel Paul in orekma lal. Mwe nunak yohk kac uh pa in muteng. Paul el sang kas in kasru ac kas in akku nu sel Timothy tuh elan kwafeang in fahkak ke Jesus Christ, ac sruokyana mwe luti pwaye ke Wuleang Matu ac ke Pweng Wo. Elan oaru in oru ma kunen sie mwet luti ac mwet fufahsryesr in fahkak Wosasu, finne oasr mwe keok ac mwe lain lun mwet nu sel.

Sensenkakinyuk Timothy tuh elan tia wela "akukuin lalfon ma wangin kalmeya" (2:23) su tia ma ac orala kutu ma, a mwe na akkolukyela mwet su porongo.

In ma inge nukewa, akesmakinyeyuk Timothy ke ouiyen moul lun mwet se simusla leta se inge: ke lulalfongi lal, mongfisrasr lal, lungse lal, muteng lal, ac keok lal ke kalyeiyuk el.

Takla Lun Koanon Leta Se Inge

Kas in tukakunla 1:1–2
Kaksak ac kas in akesmakinye 1:3—2:13
Kas in kasru ac sensenkakin 2:14—4:5
Ouiyal Paul sifacna 4:6–18
Kas in aksafye 4:19–22

1 Ma sel Paul, sie mwet sap lun Christ Jesus ke lungse lun God, su supweyuk in
fahkak ke moul se su oasr wuleang kac, su kut eis ke kut kupasryang nu sin Christ
Jesus —
2 Nu sel Timothy, tulik kulo nutik:
Lungkulang, pakoten, ac misla nu sum sin God Papa, ac Christ Jesus Leum lasr.

Kas In Sang Kulo Ac Kas In Akkeye

3 Nga sang kulo nu sin God su nga kulansupu ke inse okak oana ke mwet matu luk
elos tuh oru. Nga sang kulo nu sel oana ke nga esam kom pacl nukewa in pre luk ke
len ac fong.
4 Nga esamak sroninmotom, ac nga kena liyekomyak ngan mau arulana enganak.
5 Nga esam pac ke luman lulalfongi pwaye lom, su oan sel Lois nina matu kiom, ac
Eunice nina kiom, ac nga lulalfongi lah oasr pac sum.
6 Ke sripa se inge, nga akesmakinye kom tuh kom in purakak mwe sang su God El
sot nu sum ke pacl se nga tuh filiya pouk nu fom.
7 Tuh Ngun su God El ase nu sesr uh tia mwe aktonongye kut; a ma in nwekkutla
ke ngunin ku, ac lungse, ac in sifacna leum facsr.
8 Ke ma inge, nik kom mwekin in fahkak ma kom etu ke Leum lasr; ku mwekin
keik, sie mwet kapir ke sripen Christ. A kom in wi keok ke sripen Pweng Wo, fal nu
ke ku ma God El ac sot nu sum.
9 El molikutla ac pangon kut tuh kut in mwet lal sifacna, tia ke sripen ma kut orala,
a ke sripa lal ac lungkulang lal sifacna. El ase nu sesr lungkulang se inge ke Christ
Jesus meet liki na mutaweyen pacl uh,
10 a inge, fwackyuk nu sesr ke tuku lun Christ Jesus, Mwet Lango lasr, su aksafyela
ku lun misa, ac ke Wosasu el akkalemye nu sesr ke sie moul su wangin saflaiya.
11 God El srisrngiyuwi in sie mwet sap ac mwet luti in fahkak Pweng Wo,

1:2 Orek 16:1 **1:5** Orek 16:1 **1:11** 1 Tim 2:7

12 ac ke sripa se inge akkeokyeyuk nga. Tusruktu srakna ku lulalfongi luk, mweyen
nga etu el su nga lulalfongi, ac nga etu na pwaye lah el ku in liyaung na ma El ase
ngan karingin nwe ke Len sac.
13 Sruokya ku kas pwaye su nga luti nu sum tuh in mwe srikasrak nu sum, ac
mutana in lulalfongi ac lungse su ma lasr ke kut kupasryang nu sin Christ Jesus.
14 Ma wo su itukot nu sum in liyaung, kom in karinganang ke ku lun Ngun Mutal
su oan in kut.
15 Kom etu lah mwet nukewa su muta Asia elos forla likiyu, ac luo selos pa Phygelus
ac Hermogenes.
16 Leum elan pakoten nu sel Onesiphorus ac sou lal, ke sripen el akkeyeyu pacl pus.
El tuh tia mwekyekinyu lah nga muta in kapir,
17 a ke pacl se na el sun acn Rome el tuh sukyu nwe ke na el koneyuyak.
18 Nga pre tuh Leum elan pakoten nu sel ke Len sac! Ac kom arulana etu lupan
kasru ma el oru nu sik ke nga muta Ephesus.

2

Sie Mwet Mweun oaru Lun Christ Jesus

1 Ke ma inge, wen nutik, kom in akkeye kom ke lungkulang su ma lasr ke kut
kupasryang nu sin Christ Jesus.
2 Eis mwe luti su kom lohng sik ke nga fahkak ye mutun mwet puspis, ac sang ma
inge nu sin mwet kom lulalfongi, su fah ku in luti pac nu sin mwet ngia.
3 Kom in wi pac keok, oana sie mwet mweun oaru lun Christ Jesus.
4 Sie mwet mweun su oru ma kuna el lungse akinsewowoye mwet kol lal, pwanang
el tia akfohsyal sifacna ke orekma lun mwet ma tia mwet mweun.
5 Sie mwet srital su kasrusr in akutun el tia ku in eis molin kutangla el fin seakos
ma sap uh.
6 Sie mwet ima su orekma upa, fal elan eis ip lal meet ke pacl in kosrani.
7 Nunku ke ma nga fahk nu sum inge, mweyen Leum El ac ku in oru kom in kalem
kac nufon.
8 Esamul Jesus Christ, su akmoulyeyukyak liki misa, su sie sin fwilin tulik natul
David, oana ma lutiyuk ke Pweng Wo su nag fahkak kac.
9 Ke sripen fahkak luk ke Pweng Wo nga akkeokyeyuk ac kapiri ke sein, oana sie
mwet kunausla ma sap. Tusruktu kas lun God tia ku in kapriyuki.
10 Ke ma inge nga mutangla ma nukewa ke sripen mwet sulosolla lun God, tuh elos
fah oayapa eis molela su tuku ke Christ Jesus, oayapa eis wolana su wangin saflaiya.
11 Kas pwaye se pa inge:
“Fin pwaye kut tuh welul misa,
Kut fah oayapa welul moul.
12 Kut fin kwafeang in muteng,
Kut fah oayapa welul leumi.
Kut fin lafwekunul,
El ac fah oayapa lafwekin kut.
13 Kut fin soaru nu sel,
El ac nuna oaru na nu sesr,
Mweyen el tia ku in sifacna aksufalyal.”

Sie Mwet Orekma Su God El Insewowo Se

14 Akesmakinye mwet lom ke ma inge, ac sensenkakunulos ye mutun God tuh elos
in tia akukuin ke kalmen kas. Tuh wangin ma wo ac tuku kac, a mwe na akkolukyela
mwet su lohng.

2:12 Mt 10:33; Lk 12:9

15 Kom in akkeye kom tuh God Elan liye kom wo, sie mwet orekma su tia enenu in
mwekin, su orekmakin suwosna kas lun God.
16 Kom in forla liki sramsram lusrongten wangin sripa, tuh ma inge mwe akloesyalik
mwet uh liki God.
17 Mwe luti ouinge oana ruf aryur su kangla ikwa. Hymenaeus ac Philetus pa luo
sin mwet ma luti ouinge.
18 Elos kuhfla liki ma pwaye ac fusauk lulalfongi lun kutu mwet, ke elos fahk mu
sifil moulyak lun mwet uh sikyak tari.
19 Tuh pwelung ku su God El oakiya tia ku in mokleyukla; ac kas inge simla fac:
“Leum El etu mwet lal” ac “Elos su fahk mu elos ma lun Leum, enenu elos in forla
liki orekma koluk lalos.”
20 In sie lohm lulap, oasr kain in ahlu ac pol puspis: kutu orekla ke silver ac gold,
kutu ke sak ac kle; kutu ma nu ke tukeni fulat, ac kutu nu ke pacl nukewa.
21 Ke ma inge kutena mwet fin aknasnasyal liki ma koluk inge nukewa, ac fah
orekmakinyuk el nu ke ma yohk sripa, ke sripen el akmutalyeyuk tari ac fal in
orekmakinyuk sin leum lal, ac el akola nu ke orekma wo nukewa.
22 Kaing liki lung koluk lun mwet fusr, ac fahsr tukun suwoswos, lulalfongi, lungse,
ac misla, welulos su pang nu sin Leum ke inse nasnas.
23 A kom in forla liki akukuin lalfon ma wangin kalmeya; kom etu na lah ma inge
ac pruakak lokoalok.
24 Mwet kulansap lun Leum uh tia fal elan mwet akukuin, a elan kulang nu sin
mwet nukewa; elan sie mwet luti wo ac mongfisrasr.
25 Elan mongfisrasr ke pacl el aksuwosye mwet alein nu sel, sahp God El ac sang
pacl wo nu selos elos in auliyak ac etu ma pwaye.
26 Ac toko elos fah asmakla ac kaingla liki mwe kwasrip lun Devil, su sruokolosi ac
oru elos in akos lungse lal.

3

Ke Len Safla

1 Kom in esam lah ke len safla uh ac fah oasr mwe ongoiya lulap sikyak.
2 Tuh mwet ac fah nunku kaclos sifacna, lungse mani, konkin, ac filang. Elos ac fah
kaskas in akkolukye mwet, seakos papa ac nina, nikin sang kulo, ac wangin nunkeyen
alu selo.
3 Elos ac tia kulang, tia pakoten; a elos mwet lesrik, sulallal, folo, ac kwase ma wo.
4 Elos ac mwet kutasrik, sopoklot, arulana inse fulat; elos fah lungse mwe pwar
yohk liki God.
5 Elos oru alu lalos mwe na lumah, a wangin ku elos eis kac. Kom in srikomla liki
mwet su ouinge.
6 Kutu selos ac utyak nu in lohm sin mwet ke inkanek kutasrik ac eis insien mutan
lalfon su toanyuki ke ma koluk lalos, su kolyuk ke kain lung koluk puspis.
7 Pacl nukewa mutan inge srike na in lutlut, a elos koflana in kalem ke ma pwaye.
8 Aok, oana ke Jannes ac jambres tuh lainul Moses, mwet ouinge elos oayapa lain
ma pwaye — nunak lalos uh lofongla, ac lulalfongi lalos tiana pwaye.
9 Na orekma lalos ac tia ku in fahla wo, mweyen mwet nukewa ac akilen lupan
lalfon lalos, oana ma tuh sikyak nu sel Jannes ac Jambres.

Kas In Luti Safla Lal Paul Nu Sel Timothy

10 A kom nuna fahsr tukun mwe luti luk, ouiyen moul luk, ac sripa su nga kwafeyu
in sun; kom liye tari lulalfongi luk, mongfisrasr luk, lungse luk, muteng luk,

---

2:19 Oek 16:5 **3:8** Exo 7:11

11 mwe kalya nu sik ac keok luk. Kom etu ma nukewa ma sikyak nu sik in Antioch,
Iconium, ac Lystra — ke mwe kalya upa nukewa su nga mutangla! Tuh God El
moliyula liki ma inge nukewa.
12 Aok elos nukewa su lungse in moulkin moul mutal yurin Christ Jesus, elos ac fah
kalyeiyuk.
13 Mwet koluk ac mwet wosounkas ac fah yokyokelik in ma koluk lalos; elos fah
kiapwela mwet ac oayapa ac fah kiapweyukla elos.
14 A funu kom, kom in mutana in ma pwaye su lutiyuk kom kac ac kom arulana
lulalfongi ku kac. Tuh kom etu lah su mwet luti lom,
15 ac tuh ke pacl se kom tulik me kom nuna etu ke Ma Simusla mutal, su ku in asot
nu sum lalmwetmet in kol kom nu ke molela su tuku ke lulalfongi in Christ Jesus.
16 Ma Simusla nukewa ituku ke Ngun lun God, ac oasr sripa in luti ma pwaye, in
kai, in aksuwosye, ac in aketeya ouiyen moul suwohs,
17 tuh mwet lun God in suwosna ac akola fal nu ke orekma wo nukewa.

4

1 Nga kwafe sum ye mutun God ac ye mutun Christ Jesus, su ac fah nununku mwet
moul ac mwet misa, ac ke sripen el ac tuku leumi oana sie Tokosra:
2 kom in luti pweng wo, ac kom in moniyuk in fahkak in pacl fal ac in pacl sufal.
Kom in kaelos su tafongla, aksuwosyalos, akkeyalos, ac mongfisrasr in luti nu selos.
3 Pacl se ac fah tuku ke mwet uh fah tia porongo mwe luti pwaye, a elos fah fahsr
tukun ma lungse lalos sifacna, ac akpusye nu selos mwet luti su ac fah luti nu selos
ma elos kena lohng.
4 Elos ac srungala lohngyen ma pwaye, ac fah lohang nu ke sramsram lusrongten.
5 A kom in okak in ma nukewa; muteng mwe keok, oru orekma lun mwet fahkak
Pweng Wo, ac akfalye ma kunom oana ke kom sie mwet kulansap lun God.
6 A funu nga, nga akola in kisakunla moul luk, tuh apkuran me pacl luk in som liki
moul se inge.
7 Nga sang nufon kuiyuk ke akutun luk; nga aksafyela kasrusr luk, ac nga sruokya
ku lulalfongi.
8 Ac inge, oasr sie tefuro in kutangla lemla soaneyu, su ma nu sin mwet moul
suwohs. Leum, Mwet Nununku suwohs, el fah ase nu sik in Len sac — ac tia nu sik
mukena, a oayapa nu selos nukewa su lungse ac tawi sikme lal.

Kas In Wili Lal Pau Nu Sel Timothy

9 Srike ke kuiyom kom in sa in tuku nu yuruk.
10 Demas el fahsr likiyu ac som nu Thessalonica, mweyen el lungse ma lun faclu.
Crescens el somla nu Galatia, ac Titus nu Dalmatia.
11 Luke mukena oasr yuruk. Solal Mark elan wi kom tuku mweyen el ku in kasreyu
ke orekma uh.
12 Nga supwalla Tychicus nu Ephesus.
13 Kom fin tuku, kom use nuknuk loeloes se luk nga tuh likiya Troas yorol Carpus,
ac use pac book limlim nutik, ac yokna book ma orekla ke kulun kosro ah.
14 Alexander, mwet orekma ke osra, el oru ma koluk na lulap nu sik. Leum El ac
fah folokin nu sel fal nu ke ma el oru ah.
15 Sifacna taran kom liki mwet sacn, mweyen el lain na pwaye luti lasr.
16 Ke pacl se emeet ma tuh nununkeyuk nga, wangin sie mwet wiyu lac. Elos
nukewa fahsr likiyu. Nga finsrak God Elan tia sang mwatalos ke ma se inge!

3:11 Orek 13:14–52; Orek 14:1–7; Orek 14:8–20 **4:10** Col 4:14; Phm 24; 2 Cor 8:23; Gal 2:3; Tit 1:4 **4:11** Col 4:14; Phm 24; Orek 12:12, 25; 13:13; 15:37–39; Col 4:10; Phm 24 **4:12** Orek 20:4; Eph 6:21–22; Col 4:7–8 **4:13** Orek 20:6 **4:14** 1 Tim 1:20; Psa 62:12; Rom 2:6

17 Tuh Leum el muta yuruk ac akkeyeyu, oru nga ku in sulkakinelik Pweng Wo tuh
mwet sayen mwet Jew nukewa in lohng; ac nga painmoulla liki misa.
18 Ac Leum El ac fah moliyula liki ma koluk nukewa, ac El fah loangeyu ac usyuyak
nu in Tokosrai lal inkusrao. Lela mwet uh in kaksakunul ac akfulatyal ma pahtpat ac
ma pahtpat! Amen.

Kas In Wilkas

19 Lung luk nu sel Priscilla,* ac Aquila, ac nu sin sou lal Onesiphorus.
20 Erastus el mutana Corinth, ac nga filiya Trophimus in acn Miletus ke sripn el
mas.
21 Kom in sulaklak tuku meet liki pacl mihsrisr.
Eubulus, Pudens, Linus, Claudia, ac oayapa mwet nukewa wiasr in lulalfongi elos
supu lung lalos nu sum.
22 Leum elan muta in ngunum.
Lungkulang lun God in oan yuruwos nukewa.

* **4:19** ***Priscilla: ine Greek se, ac Prisca ine Rome, a mutan se na.*** **4:19** Orek 18:2; 2 Tim 1:16–17 **4:20** Orek 19:22; Rom 16:23; Orek 20:4; 21:29

Leta Lal Paul Nu Sel
TITUS

Tukakinyen Leta Lal Paul Nu Sel TITUS

Titus el sie mwet fusr su tia mwet Jew. El forla ac ekla sie mwet Christian, na el tuh welul Paul ac kasrel ke orekma ac fufahsryesr lal. *Leta Lal Paul Nu Sel Titus* inge tuh supweyuk nu sel ke el muta Crete, acn ma Paul el likilya we in kasru orekma lun church we. Oasr sripa yohk tolu in leta se inge. Ma se meet, Paul el akesmakinyal Titus ke ouiyen moul ma fal nu sin mwet kol lun church, mweyen el akilen lah moul lun mwet puspis in acn Crete tiana wo. Ma se toko uh pa kas in kasru nu sel Titus ke ouiyen luti lal nu sin kais sie u in church: nu sin mukul matu, nu sin mutan matu (su ac fah tafwela in luti nu sin mutan fusr), oayapa nu sin mukul fusr ac nu sin mwet kohs. Ma se safla uh pa kas in kasru ke ouiyen moul lun sie mwet Christian, yokna nu ke moul in misla ac kulang; ac elos in srike tuh in wangin srunga, akukuin ac srisri in inmasrlon mwet in church.

Takla Lun Koanon Leta Se Inge

Kas in tukakunla 1:1–4
Mwet kol lun church 1:5–16
Ma kunen kain in u ke church 2:1–15
Kas in akku ac sensenkakin 3:1–11
Kas in aksafye 3:12–15

1 Ma sel Paul, mwet kulansap lun God ac mwet sap lun Jesus Christ.
Nga suleyukla ac supweyukla in kasru lulalfongi lun mwet sulosolla lun God, ac kololos nuh ke ma pwaye su lutiyuk in alu lasr uh,
2 su oakwuki ke finsrak nu ke moul ma pahtpat. God, su koflana kikiap, El wulema nu sesr moul se inge meet liki na mutaweyen pacl uh,
3 ac ke pacl fal, El akkalemyela ke kas lal. Ma inge ituku nu sik, ac nga sulkakinelik fal nu ke sap lun God, Mwet Lango lasr.
4 Nga sim nu sum, Titus, wen na pwaye nutik in lulalfongi su kut tukeni ipeis kac.
Lungkulang ac misla nu sum sin God Papa, ac Christ Jesus, Mwet Lango lasr.

Orekma Lal Titus In Acn Crete

5 Nga tuh likikomi fin acn Crete tuh kom in ku in aksafyela ma su soenna suwosla, ac tuh kom in sulela mwet elder lun church ke kais sie siti. Esam mwe luti luk nu sum inge:
6 sie mwet elder enenu elan mwet wangin mwatal, elan mukul tumun mutan sefanna, tulik natul in mwet lulalfongi ac tia tulik sununta ac seakosten.
7 Ke sripen sie mwet kol lun church el liyaung orekma lun God, enenu in wangin mwatal, elan tia orek lumah ke ma kunal, tia mongsa, tia sie mwet nim mwe sruhi, tia sie mwet lungse anwuk, ku rapkui mani.
8 Enenu elan kulang nu sin mwet nukewa, ac lungse oru ma wo. Elan leum facl sifacna, suwohs in orekma lal, mutal, ac ku in sifacna kutong lungse lal.
9 Enenu elan sruokya ku kas su fal in lulalfongiyuk, ac luti in suwohs oana ma oakwuki tari. Fin ouinge, el ac ku in akkeye mwet ke mwe luti pwaye, ac oayapa aksuwosye tafongla lalos su lain mwe luti inge.
10 Tuh oasr mwet puspis, yokna sin mwet Jew su forla ac weang mwet Christian, su utuk nunak ac kiapu mwet uh ke kaskas lusrongten lalos.

1:4 2 Cor 8:23; Gal 2:3; 2 Tim 4:10 **1:6** 1:6–9; 1 Tim 3:2–7

11 Enenu in sikulyuki sramsram lalos uh ke sripen elos akfohsye mwet in sou nufon
se ke ma su tia fal in lutiyuk, ac elos oru ma inge in eis mani lalos kac.
12 Sie sin mwet palu lalos sifacna el fahk, “Mwet Crete uh elos kaskas kikiap pacl
nukewa. Elos oana kosro lemnak inima uh, ac elos mwet alsrangesr ac kainmongo.”
13 Kas na pwaye se pa inge. Ouinge kom in arulana kaelos, tuh lulalfongi lalos in
suwohs ac pwaye,
14 ac elos in tia sifil lohang nu ke sramsram lusrongten lun mwet Jew, ku nu ke ma
sap ma oakiyuki sin mwet su forla liki ma pwaye.
15 Ma nukewa nasnas nu selos su inse nasnas; a wangin ma nasnas nu selos su
fohkfok insialos ac elos selulalfongi, tuh akfohkfokyeyukla tari nunak lalos ac insialos.
16 Elos fahk mu elos etu God, a orekma lalos siena liki fahk lalos. Elos mwet
srungayuk ac seakosten ac tia fal in oru kutena orekma wo.

2

Kas In Luti Pwaye

1 A kom in luti ma fal nu ke mwe luti pwaye.
2 Luti mukul matu tuh elos in asmak ac tia sruhi, elos in etu nunak ac sifacna
karingin ouiyalos; elos in okak in lulalfongi, in lungse, ac in muteng.
3 Oayapa kom in luti mutan matu tuh moul lalos in mutal, fal nu ke mutan kulansap
lun Leum. Elos in tia utukinmasrol ku mwel mwe sruhi, a elos in mwet luti ke ma
wo,
4 tuh elos fah ku in luti mutan fusr in lungse mukul tumalos ac tulik natulos,
5 ac in sifacna liyaung ouiyen moul lalos in nasnas ac kulang, in karinganang wo
lohm selos, ac in akos mukul tumalos, tuh in wangin kutena kas mwet uh ac ku in
fahk in akkolukye kas lun God.
6 In ouiya se pacna inge, kom in oayapa kwafe nu sin mukul fusr elos in sifacna
liyaung ouiyen moul lalos.
7 Ouiyen moul lom in mwe srikasrak in ma nukewa, ac kom in oaru ac moniyuk in
mwe luti lom.
8 Orekmakin kas suwohs ma ac tia ku in sufanyuk, tuh mwet lokoalok lom elos fah
mwekin ac tia ku in fahk kas koluk kacsr.
9 Mwet kohs elos in pusisel nu sin leum lalos ac akinsewowoyalos in ma nukewa.
Elos in tia folkas nu selos,
10 ku pisre ma lalos. A elos in akkalemye lah elos mwet wo ac oaru in pacl nukewa,
tuh elos in ku in nawela mwe luti ke God, Mwet Lango lasr, in ma nukewa elos oru.
11 Tuh God El akkalemye tari lungkulang lal ke El ase molela nu sin mwet e nukewa.
12 Lungkulang lal luti kut in fahsr liki ma lungse lun faclu ac ouiyen moul ma pilesru
God; ac tuh kut in karingin kut sifacna, ac moulkin moul suwohs ac mutal fin facl se
inge
13 ke kut tupan Len insewowo se kut finsrak kac, ke wolana lun God Fulat lasr ac
Jesus Christ Mwet Lango lasr fah sikme.
14 El sifacna eisalang kacsr tuh elan molikutla liki ma koluk nukewa, ac oru tuh kut
in mwet nasnas su ma lal mukena, ac kena in oru ma wo.
15 Luti ma inge ac orekmakin ku lom nufon ke pacl kom akkeye ac kaelos su
porongekom. Nik kom lela elos in pilesrekom.

3

Ouiyen Moul Lun Mwet Christian

2:14 Psa 130:8; Exo 19:5; Dut 4:20; 7:6; 14:2; 1 Pet 2:9

1 Kom in akesmakinyalos tuh elos in pusisel nu sin mwet kol ac mwet wal fulat, in
aksolos ac akola in oru ma wo in ouiya nukewa.
2 Fahk nu selos tuh elos in tia fahk kas koluk ke kutena mwet, a elos in misla, kulang
ac fakpap nu sin mwet nukewa.
3 Meet kut tuh oayapa lalfon, seakos, ac tafongla. Kut tuh kulansupu lung lun ikwa
ac kain in mwe akpwar puspis. Kut kwacna nunak koluk ac sok; mwet uh srungakut
ac kut oayapa srungalos.
4 Tusruktu ke kulang ac lungse lun God Mwet Lango lasr akkalemyeyuk tari,
5 El loangekutla. Tia ke sripen kutena orekma wo su kut oru, a El molikutla ke
sripen pakoten lal sifacna. El molikutla ke Ngun Mutal su oulkutla in ase isusla sasu
ac moul sasu nu sesr.
6 Ke lungkulang yoklana lun God, El okoama Ngun Mutal nu facsr ke Jesus Christ
Mwet Lango lasr,
7 tuh ke sripen lungkulang lal kut fah aksuwosyeyuk yurin God ac usrui moul ma
pahtpat su kut finsrak kac.
8 Kas pwaye se pa inge.
Nga lungse kom in akyokye fahk lom ke ma inge, tuh elos su lulalfongi ke God elos
in ku in nunku kac ac sang pacl lalos in oru orekma wo, ma ac oasr sripa nu sin mwet
nukewa.
9 A kom in sensenkin kom liki mwe siyuk lalfon, ac tak sou loeloes ke fwil meet ah,
ku akukuin, ac alein ke Ma Sap. Ma inge nukewa pilasr ac wangin sripa.
10 Sang kas in kai pacl se ku luo nu sin mwet se su oru tuh in oasr sraclik
inmasrlowos, na toko kom fah tia sifil aengani yorol.
11 Tuh kom etu lah mwet ouinge mwet koluk nunka, ac ma koluk lalos sifacna
fahkak lah elos tafongla.

Kas Safla Lal Paul Nu Sel Titus

12 Ke pacl se nga ac supwalot Artemas ku Tychicus nu yurum uh, kom aksaye na
tuku nu yuruk nu Nicopolis, mweyen nga wotela sik in muta we ke pacl in misrisr
uh.
13 Sang kuiyom in kasrel Zenas, mwet orekma ke ma sap, ac Apollos, in akoelos nu
ke fufahsryesr lalos, ac liye tuh ma nukewa elos enenu in oasr yorolos.
14 Mwet lasr uh enenu in akpahyeyuk in sang pacl lalos in oru ma wo, ac in kasru
ke ma eneneyuk na pwaye. Elos in tia sununtei moul lalos.
15 Elos nukewa su muta yuruk inge paing kom. Sang lung lasr nu sin mwet kawuk
lasr in lulalfongi.
Lungkulang lun God in wi kowos nukewa.

3:12 Orek 20:4; Eph 6:21–22; Col 4:7–8; 2 Tim 4:12 **3:13** Orek 18:24; 1 Cor 16:12

Leta Lal Paul Nu Sel PHILEMON

Tukakinyen Leta Lal Paul Nu Sel PHILEMON

Philemon el sie Christian akilenyuk, sahp el sie mwet in church Colossae, ac ma lal pa mwet kohs se pangpang Onesimus. Mwet kohs se inge kaingla lukel Philemon, na ke kutu sripa el tuh sonol Paul, su tuh muta in presin. Ke kasru lal Paul, Onesimus el ekla sie mwet Christian. In *Leta Lal Paul Nu Sel Philemon* inge, el kwafe sel elan aolla nunak lal ke mwet kohs se lal ah, su Paul el folokunul nu yorol. El fahk mu elan nunak munas nu sel Onesimus, tia ke sripen el mwet kohs se lal mukena, a mweyen inge el sie pac mwet lili Christian.

Takla Lun Koanon Leta Se Inge

Kas in tukakunla 1–3
Kaksak kacl Philemon 4–7
Kas in kwafe kacl Onesimus 8–22
Kas in aksafye 23–25

1 Ma sel Paul, sie mwet kapir ke sripen Christ Jesus, ac sel Timothy, sie mwet lulalfongi wiasr —
Nu sel Philemon, su mwet kawuk ac mwet orekma wiasr,
2 ac nu sin mwet in church su tukeni in lohm sum; oayapa Apphia, sie mutan wiasr in lulalfongi, ac Archippus, mwet wiasr in mweuni ma koluk.
3 Lela God Papa tumasr, ac Leum Jesus Christ in asot nu suwos lungkulang ac misla.

Lungse Ac Lulalfong Lal Philemon

4 Philemon, mwet kawuk luk, pacl nukewa nga pre uh nga esam kom na, ac nga sang kulo nu sin God luk keim.
5 Mweyen nga lohng ke lungse lom nu selos nukewa mwet lun God, ac ke lulalfongi lom ke Leum Jesus.
6 Nga pre tuh sie sin sie lasr kewa mwet lulalfongi, fah mwe akyokye kalem lasr ke mwe insewowo nukewa su kut eis ke sripen moul in asruoki lasr yurin Christ.
7 Mwet kawuk saok luk, lungse lom inge akenganyeyu ac akkeyeyu ma lulap! Kom arulana akpwaryeak insien mwet lun God nukewa.

Sie Kwafe Kacl Onesimus

8 Sripa inge oru oasr pulaik luk, oana ke nga mwet lili lom in Christ, in sapkin ma fal kom in oru.
9 Tusruktu ke sripen lungse luk nu sum, nga tia sap, a nga ngisre kom. Nga oru ouinge finne nga pa Paul, mwet tutafpo lun Christ Jesus, ac inge nga oayapa sie mwet kapir ke sripal.
10 Ouinge nga siyuk sum kacl Onesimus,* su oana sie wen nutik in Christ; tuh ke nga muta in presin nga oana sie papa tumal in ngun.
11 Sie pacl ah tuh wangin sripal nu sum, tusruktu inge oasr sripal nu sum ac oayapa nu sik.
12 Inge nga folokunulot nu yurum, ac nunak luk kacl uh welul fahsrot.
13 Nga kena sruokilya elan wiyu muta inge, ke nga muta in presin ke sripen Wosasu, elan ku in aol kom kasreyu.
14 Tusruktu, nga tia lungse akkohsye kom in kasreyu; a nga ke kom in oru ke lungse na lom. Ke ma inge nga ac tia oru kutena ma kom fin tia insese nu kac.

1:2 Col 4:17 * **1:10** ***Onesimus:*** Kalmen ine se inge in kas Hebrew pa “oasr sripa”. **1:10** Col 4:9

15 Sahp Onesimus el tuh som liki kom ke kitin pacl tuh kom in mau ku in sifil eisal
elan mutana yurum nwe tok.
16 El ne mwet kohs se lom, tuh el tia ana mwet kohs se, mweyen inge el sie mwet
lulalfongi saok wiom in Christ. Yohk na pwaye sripal nu sik! Ac el fah arulana yohk
pac sripal nu sum, ke el sie mwet foko lom ac oayapa sie mwet lulalfongi wiom in
Leum!
17 Ke ma inge, kom fin motko mu kital tukeni in orekma se inge, kom in engan in
sifilpa eisal nu yurum oana ke kom ac eisyu uh.
18 El fin tuh orala kutu ma tafongla, ku soemoul nu sum ke kutena ma, kom oakla
mu ma nga ac akfalye.
19 Nga fah simis ma inge ke pouk sifacna: *Nga, Paul, ac fah moli nu sum.* (Nga tia
sruk enenu in akesmakinye kom lah kom soemoul nu sik ke moul lom sifacna.)
20 Ouinge, mwet lili luk, nunak munas oru enenu se luk inge Inen Leum.
Akpwaryeyuyak, oana ke kital tukeni lulalfongi ke Christ!
21 Ke nga simis ma inge nga etu na lah kom ac fah oru ma nga siyuk uh — aok, nga
etu lah kom ac fah laesla in oru yohk liki.
22 Ac oayapa nga siyuk kom in akoela nien muta luk, mweyen nga finsrak mu God
El ac fah topuk pre lowos an, ac folokinyuwot nu yuruwos.

Kas In Wilkas

23 Epaphras, su wiyu pac kapir ke sripen Christ Jesus, el supu lung lal nu suwos,
24 ac oayapa mwet ma wiyu orekma inge: Mark, Aristarchus, Demas, ac Luke.
25 Lungkulang lun Leum Jesus Christ in wi kowos nukewa.

1:23 Col 1:7; 4:12 **1:24** Orek 12:12, 25; 13:13; 15:37–39; Col 4:10; Orek 19:29; 27:2; Col 4:10; Col 4:14; 2 Tim 4:10; Col 4:14; 2 Tim 4:11

Leta Nu Sin Mwet
HEBREW

Tukakinyen Leta Nu Sin Mwet HEBREW

Leta se nu sin mwet Hebrew inge tuh simla nu sin sie un mwet Christian su yokyokelik alein nu selos, pwanang oasr sensen mu elos ac fuhleak lulalfongi lalos. Mwet se ma simusla leta se inge tuh srike in akkeyalos ke lulalfongi lalos, ke ma inge el fahkak lah Jesus Christ pa fahkak safla ke luman God, ac el mukena pa fahkulak pwaye. El akkalemye ma inge ke sripa yohk tolu: (1) Jesus el Wen nutin God nwe tok, su lotela akosten pwaye nu sin Papa ke mwe keok su el keok kac. Ke el pa Wen nutin God uh, el fulat liki mwet palu nukewa in Wuleang Matu, ac el fulat liki lipufan, ac oayapa Moses sifacna. (2) God El sifacna fahk mu Jesus el Mwet Tol Fulat se nwe tok, ac el fulat liki mwet tol nukewa in Wuleang Matu uh. (3) Ke sripen Jesus, sie mwet lulalfongi el ac moliyukla liki ma koluk ac sangeng ac misa. Oayapa ke sripen Jesus pa Mwet Tol Fulat, el pa ase molela pwaye. Ouiya nukewa ma mwet Hebrew elos oru in alu lalos oemeet me, ke elos kisakin kosro ac oru pac lumah saya, ma inge oana sie lemlem nu ke mwe kisa pwaye, su pa akpwayeyuk ke Jesus Christ.

Mwet sim se inge el akesmakinye mwet inge ke ouiyen lulalfongi lun mwet matu pwengpeng lalos, su ma srumunyuk ke sramsram matu lun mwet Israel (pa ke chapter 11), na el kwafe selos tuh elos in fahsr tukun mwe srikasrak wo lun mwet meet ah. Ke chapter 12, el kwafe pac selos tuh elos in oaru na nu ke safla. Elos in ngetang suiya Jesus, ac in muteng ke kutena mwe keok ac mwe kalya su ac fah sonolos. Ke saflaiyen leta se inge, oasr kas in kasru, oayapa kas in sensenkakin.

Takla Lun Koanon Leta Se Inge

Kas in ikasla: Christ pa fahkak na pwaye luman God 1:1–3
Christ el fulat liki lipufan 1:4—2:18
Christ el fulat lukel Moses ac Joshua 3:1—4:13
Christ el fulat liki mwet tol nukewa 4:14—7:28
Wuleang lun Christ wo liki wuleang meet ah 8:1—9:22
Mwe kisa lun Christ saok liki mwe kisa meet ah 9:23—10:39
Yohk sripen lulalfongi 11:1—12:29
Akinsewowoye God 13:1–19
Pre in kaliya 13:20–21
Kas safla 13:22–25

Kas Lun God Sin Wen Natul

1 In pacl meet ah, God El kaskas nu sin mwet matu lasr pacl na pus, ac in ouiya pus sin mwet palu,
2 a in len safla inge, El kaskas nu sesr sin Wen natul. God El orala kusrao ac faclu kacl, ac God El sulella tuh ma nukewa in ma lal ke safla uh
3 Wen el kalmeak kalem wolana lun God, ac lumahl oapana luman God, ac el sruokya faclu ac kusrao ke ku lun kas lal. Tukun el oakiya tari inkanek in nunak munas ke ma koluk lun mwet uh, el muta inkusrao ke lapo layot sin God, su Kulana.

Fulatlana Lun Wen Nutin God

4 Akfulatyeyuk Wen liki lipufan uh, oana ke ine se ma God El sang nu sel fulat liki inelos.
5 Tuh God El tiana fahk nu sin kutena lipufan,
“Kom Wen nutik;
Misenge nga Papa lac tomom.”

Oayapa God El tiana fahk ke kutena lipufan,
“Nga ac fah Papa tumal,
Ac el ac fah Wen nutik.”
6 A ke God El akola in supwama Wounse se natul nu faclu, El tuh fahk,
“Lipufan lun God nukewa enenu in alu nu sel.”
7 A God El fahk ke lipufan uh,
“God El orala lipufan lal in oana eng uh,
Ac mwet kulansap lal in oana firir in e uh.”
8 Tusruktu God El fahk ke Wen:
“Tokosrai lom, O God, ac fah oan nwe tok ma pahtpat!
Kom leum fin mwet lom ke nununku suwohs.
9 Kom lungse ma suwohs, ac srunga ma sesuwos.
Pa inge sripa se God, aok God lom, El tuh sulekomla
Ac sot nu sum insewowo ac sunak arulana yohk liki
Kutena mwet su wi kom.”
10 El oayapa fahk,
“Kom, Leum God, ke mutawauk kom orala faclu,
Ac ke poum sifacna, kom orala kusrao.
11 Ma inge ac fah wanginla, a kom ac mutana;
Ma inge nukewa ac kulawi oana nuknuk uh.
12 Kom ac fah lumwani oana sie nuknuk lik,
Ac elos ac fah ayaolla oana nuknuk uh.
A kom nuna oaya ah na,
Ac moul lom wangin saflaiya.”
13 God El tiana fahk nu sin kutena sin lipufan lal:
“Muta lapo layot sik
Nwe ke na nga filiya mwet lokoalok lom
In ma loangeyen niom.”
14 Na fin ouinge, mea orekma lun lipufan uh? Elos ngun su kulansupu God, ac El supwalosme elos in tuh kasrelos su ac eis molela.

2

Molela Na Yohk

1 Pa inge sripa se sis kut in sruokya na ku ma pwaye su kut lohng tari kac, tuh kut fah tia tuhlac.
2 Kas su tuh itukyang nu sin mwet matu lasr sin lipufan uh kas na pwaye, ac kutena mwet su tia fahsr kac ku tia akos uh, ac fah eis kaiyuk ma fal nu sel.
3 Na kut ac kaing fuka kut fin tia lohang nu ke molela na yohk se inge? Leum El tuh sifacna fahkak meet ke inkanek in molela se inge, ac elos su tuh lohng kac elos akpwayei nu sesr lah ma inge pwaye.
4 In pacl sac pacna, God El sang mwe akpwaye lal sifacna in weang ma loh lalos, ke El tuh oru kain in mwenmen ac ma usrnguk puspis, ac ke El kitalik mwe kite ke Ngun Mutal, fal nu ke lungse lal.

El Su Pwenkutla Nu Ke Molela

5 God El tiana filiya tuh lipufan in leumi facl sasu se ma ac fah tuku — aok, facl se su kut kaskaskin uh.
6 A oasr verse in Ma Simusla fahk mu:
“O God, mea mwet, tuh kom in nunku kacl;
Ac mea se mwet uh, tuh kom in saokkin?
7 Kom tuh oru elos in pusisel liki lipufan uh ke kitin pacl;

2:6 2:6–8; Psa 8:4–6

Kom sonelosi ke wolana ac sunak,
8 Ac oru tuh elos in leumi ma nukewa."
Oasr fahkya mu God El tuh oru mwet uh in "leumi ma nukewa"; ac kalmac pa wangin ma tia wi. Tusruktu kut tiana akilen mu mwet uh leumi ma nukewa in pacl inge.
9 A kut liye Jesus, su tuh orekla in pusisel liki lipufan uh ke kitin pacl, tuh ke lungkulang lun God, elan misa ke mwet nukewa. Inge kut liye lah akfulatyeyuk el ke sie tefuro lun wolana ac sunak ke sripen misa su el keok kac.
10 Nuna fal tuh God, su orala ac karingin ma nukewa, Elan oru tuh Jesus el fah arulana fulat ke sripen keok lal, in tuh pwanma wen puspis in ipeis ke wolana lal. Tuh Jesus pa pwanulosme nu ke molela se inge.
11 El aknasnasyela mwet uh liki ma koluk lalos, ouinge Jesus, ac elos nukewa su aknasnasyeyukla, elos ma nutin Papa sefanna. Ke sripa se inge, Jesus El tia mwekin in pangnolos mwet wial.
12 El fahk nu sin God,
"Nga ac fahk nu sin mwet wiuk ke ma kom orala;
Nga fah kaksakin kom in pacl in tukeni lalos."
13 El oayapa fahk, "Nga fah filiya lulalfongi luk in God." Ac El oayapa fahk, "Nga pa inge, yurin tulik su God El ase nu sik."
14 Ke sripen elos inge su el pangon "tulik" elos orekla ke ikwa ac srah, ouinge Jesus el oayapa ekla in oana elos ac moulkin moul in mwet. El oru ma inge tuh ke sripen misa lal elan ku in kunausla Devil, su oasr ku la fin misa,
15 ac in ouiya se inge el aksukosokyelosla su mwet kohs in moul lalos nufon ke sripen elos sangeng ke misa.
16 Tuh kalem na lah tia lipufan pa el kasru uh. A "El kasru filin tulik natul Abraham," oana simla in Ma Simusla.
17 Kalmen ma inge pa el enenu in ekla in oana tulik wial uh in ouiya nukewa, tuh elan ku in Mwet Tol Fulat oaru ac pakoten lalos ke kulansap lal nu sin God, tuh mwet uh in ku in eis nunak munas ke ma koluk lalos.
18 Ac inge el ku in kasrelos su srifeyuk, mweyen el wi pac srifeyuk ac keok.

3

Jesus El Fulat Lukel Moses

1 Mwet Christian wiuk, su pangonyuk pac sin God! Kowos in nunku ke Jesus, su God El supwama tuh in Mwet Tol Fulat ke lulalfongi se ma kut fahkak kac.
2 El tuh oaru in oru ma kunal nu sin God, su tuh sulella in oru orekma se inge, oana ke Moses el tuh oaru in oru orekma kunal in lohm sin God.
3 Sie mwet musa lohm el akfulatyeyuk yohk liki lohm sac. In ouiya se pacna inge, fal in akfulatyeyuk Jesus yohk lukel Moses.
4 Aok pwaye lah lohm nukewa musaiyuk sin mwet — ac God pa musaela ma nukewa.
5 Moses el tuh sie mwet kulansap oaru in lohm sin God, ac el tuh kaskaskin ma su God El ac mau fahk in pacl fahsru uh.
6 A Christ El oaru oana ke el pa Wen, su leum fin lohm sin God. Kut pa lohm sel kut fin sruokyana ku pulaik lasr ac lulalfongi lasr ke ma kut finsrak nu kac.

Mongla Nu Sin Mwet Lun God

7 Ke ma inge, in oana ke Ngun Mutal el fahk,
"Kowos fin lohng pusren God misenge,
8 Kowos in tia akupaye insiowos, oana mwet matu lowos elos tuh oru ke elos forla lain God,
Oana ke elos tuh oru ke len se elos tuh srikal yen mwesis.

9 Ac God El fahk, In acn mwesis uh elos tuh srikeyu,
Elos ne liye ma nga oru nu selos ke yac angngaul.
10 Ouinge nga tuh arulana toasr sin mwet ingo ac sifacna fahk,
'Pacl nukewa elos likkeke,
Ac srangesr akos ma sap luk!'
11 Nga tuh kasrkusrak selos ac orala wulela na ku luk:
'Elos ac fah tiana utyak nu in facl se ma nga akoo in sang mongla nu selos we!' "
12 Mwet lulalfongi wiuk, kowos in arulana liyaung tuh in tia oasr sie inmasrlowos su inse koluk ac selulalfongi, pwanang el forla liki God moul.
13 In tia ouinge, a ke lusen na pacl ma kas se inge "Misenge," su oan in Ma Simusla, ma nu sesr — na kowos in kasru sie sin sie len nukewa, tuh in wangin sie suwos kiapeyukla ke ma koluk ac ekla sie mwet likkeke.
14 Lulalfongi lasr tuh arulana ku ke kut tufahna mutawauk in eis Christ. Lela kut in sruokya ku lulalfongi se inge nu ke safla, na kut fah ku in mwet ipeis pwaye yurin Christ.
15 Pa inge ma fahk in Ma Simusla uh:
"Kowos fin lohng pusren God misenge,
Kowos in tia akupaye insiowos, oana mwet matu lowos elos tuh oru
Ke elos forla lain God."
16 Su mwet ma tuh lohng pusren God ac forla lainul ah? Elos pa mwet nukewa su Moses el tuh kolla liki acn Egypt.
17 Ac su God El tuh kasrkusrak se ke yac angngaul ah? Elos su orekma koluk, su putatla ac misa in acn mwesis ah.
18 Ke God El tuh orala wulela ku se lal ma fahk mu, "Elos ac fah tiana utyak nu in facl se ma nga akoo in sang mongla nu selos we" — su El tuh kaskas kac inge? Kaclos su forla lainul.
19 Ke ma inge kut liye lah elos tuh tia ku in utyak nu in facl sac mweyen elos tuh tia lulalfongi.

4

1 Wulela se lun God inge ma pac nu sesr, tuh kut in ku in utyak ac mongla yorol. Ke ma inge lela kut in karinganang tuh in wangin sie suwos tia wi sun mongla sac.
2 Tuh kut lohng tari Pweng Wo uh oapana elos. Tusruktu wangin sripa nu selos mweyen ke elos lohng ah, elos tiana lulalfongi.
3 Ke ma inge, kut su lulalfongi ac fah eis mongla se ma God El wulela kac. Na oana ke El tuh fahk mu,
"Nga tuh kasrkusrak selos ac orala wulela na ku luk:
'Elos ac fah tiana utyak nu in facl se ma nga akoo in sang mongla nu selos we!' "
El tuh fahk ma inge, finne safla orekma lal ke pacl se el tuh orala faclu ah.
4 Tuh oasr fahkiyen len se akitkosr ke sie verse in Ma Simusla, fahk mu: "Ke len se akitkosr, God El aksafyela ma El oru ac mongla liki orekma lal."
5 Oasr pac fahkiyen ma se inge in kutu verse tok, fahk mu: "Elos ac fah tiana utyak nu in facl se ma nga tuh akoo in sang mongla nu selos we."
6 Elos su tuh lohng Pweng Wo sac meet, elos tiana eis mongla sac, mweyen elos tia lulalfongi. Ouinge God El fuhlela tuh in oasr mwet saya su ac fah eis mongla sac.
7 Ma inge akkalemyeyuk ke God El sifil oakiya sie pacna len su pangpang "Misenge." Tukun yac puspis, El sifil kaskas kac in kas lal David, oana ma nga fahk tari:
"Kowos fin lohng pusren God misenge,
Kowos in tia akupaye insiowos."

3:15 Psa 95:7–8

8 Joshua el funu sang mongla se ma God El wulela kac inge nu sin mwet uh, God El
lukun tia sifil sramsramkin tok ke sie pac len.
9 Tusruktu ke ouinge uh, ac srakna oasr pac mongla se nu sin mwet lun God oana
mongla lun God ke len se akitkosr ah.
10 Tuh kutena mwet su eis mongla se ma God El wulela kac inge, el ac fah mongla
liki orekma lal, oana ke God El mongla liki orekma lal uh.
11 Ke ma inge, lela kut in oru kuiyasr nufon in eis mongla sac, tuh in fah wangin
sie sesr tia orala oana elos, ke sripen wangin lulalfongi lalos.
12 Kas lun God uh moulna ac oasr ku kac, ac kosroh liki kutena cutlass ma oasr
muta luo kac. El fakisya na nwe yen ma moul ac ngun oasr we, yen ma kupasr ac
koanon sri uh oasr we. El akilen nunak ac kena lun inse.
13 Wangin ma ku in wikla liki God; ma orekla nukewa fin faclu oan lemtulauk ye
mutal. Ac kut nukewa fah enenu in fahkkutyak nu sel.

Jesus Mwet Tol Fulatlana

14 Oasr sie Mwet Tol Fulatlana lasr — Jesus, Wen nutin God — su som tari nu
inkusrao, yen God El oasr we. Ke ma inge, lela kut in sruokya ku lulalfongi se su kut
fahkak kac.
15 Mwet Tol Fulat se lasr inge el tia nikin pulakinyen pakomuta nu ke mwe munas
lasr uh, mweyen tuh srifeyuk el in ouiya nukewa ma srifeyuk kut kac uh, a el tiana
oru ma koluk.
16 Ke ma inge, lela kut in pulaik in utyak nu ye mutun tron lun God, yen lungkulang
oasr we, ac kut ac fah eis pakoten ac konauk lungkulang in kasrekut ke pacl kut enenu.

5

1 Kais sie mwet tol fulat solla sin mwet uh ac srisrngiyuki tuh elan aolulos in
kulansap nu sin God, in orek kisa ac mwe sang ke sripen ma koluk lalos.
2 Ke sripen el sifacna el munas in ouiya pus, pwanang el ku in mongfisrasr nu sin
mwet su nikin ac oru ma tafongla.
3 Ac ke sripen el sifacna el munas, el enenu in orek mwe kisa, tia nu ke ma koluk
lun mwet lal mukena, a nu ke ma koluk pac lal sifacna.
4 Wangin sie mwet sifacna sulella in eis wal lun mwet tol fulat. Pang lun God
mukena pa ac sulela sie mwet nu ke mwet tol fulat — oana ke tuh oayang nu sel
Aaron.
5 Oapana Christ — el tia sifacna sulella nu ke wal lun mwet tol fulat. A God pa
srisrngilya ke El fahk mu,
“Kom Wen nutik;
Misenge nga Papa lac tomom.”
6 El oayapa fahk in sie pac verse,
“Kom ac fah sie mwet tol ma pahtpat,
In oana Melchizedek.”
7 Ke Jesus el moul muta faclu, el pre ac siyuk ke pusra lulap ac tung nu sin God, su
ku in molella liki misa. Ac ke sripen pusisel ac inse pwaye lal, God El porongel.
8 Tusruktu el ne Wen nutin God, el lotela in akos ke keok lal.
9 Ke el aksafyela ma nukewa supweyukme el nu kac, el pa ku in sang molela ma
pahtpat nu selos nukewa su aksol,
10 ac God El fahkla mu el sie mwet tol fulat, in oru orekma lun mwet tol oana
Melchizedek.

Nikmet Fuhleak In Lulalfongi

11 Yohk ma kut ku in fahk ke ma se inge, tusruktu ac upa in aketeyuki nu suwos,
mweyen kowos arulana selalkung.

12 Fal tari pacl tuh kowos in mwet luti lac — a kowos srakna enenu mwet in luti
kowos ke mwe luti ma fal nu sin mwet ma tufahna lohng ke kas lun God. Fal kowos
in mongo ke mwe mongo keke, a kowos srakna nim titi.
13 Kutena mwet su srakna nim titi, el srakna tulik srisrik, ac wangin etu lal ke ma
pwaye ac ma tia pwaye.
14 A mongo ma keke u ma nu sin mwet matu, su ke orekma ac pahla lal, el ku in
akilen inmasrlon ma wo ac ma koluk.

6

1 Ke ma inge, lela kut in tia kalwenina mwe luti ma fal nu sin mwet tufahna
lutlutyak, a kut in fahsr nu meet nu ke mwe luti ma fal nu sin mwet pah tari. Lela
kut in tia kalwenina in oaki pwelung lun lulalfongi ke God, ma fahk ke auliyak liki
orekma wangin sripa;
2 ku ke ouiyen baptais ac ke filiya pao fin sifa; ku ke sifil moulyak lun mwet misa
ac nununku su ma nwe tok.
3 Lela kut in fahsr nu meet! Ac pa inge ma kut ac oru, fin ou lungse lun God.
4 Ac folokinyukme fuka mwet ma sisla lulalfongi lalos, tuh elos in sifil auliyak? Elos
tuh muta ke kalem lun God meet; elos pulakin tari mwe kite sin God me, ac wi pac
ipeis ke Ngun Mutal;
5 elos pulakin tari woiyen kas lun God, ac oayapa pulakin ku lun pacl se su ac fah
tuku.
6 Na elos sisla lulalfongi lalos! Wangin mwet ku in sifil folokunulosma tuh elos
in sifil auliyak, mweyen elos sifil pacna srupusrak Wen nutin God fin sakseng, ac
akmwekinyal ye mutun mwet uh.
7 Sie ima ma aksroksrokkinyuk ke af pacl puspis, na akkapye fahko ma oasr sripa
nu sin mwet orekma kac — ima se inge God El ac akinsewowoye.
8 Tusruktu ima se fin akkapye kokul ac mah wet, na ac wangin sripa — ac mau
mwe sensen mweyen ku in oan ye selnga lun God, ac tok ac fah isisyak.
9 Mwet kawuk saok lasr, kut finne kaskas ouinge, a yohk lulalfongi lasr keiwos. Kut
etu lah oasr tari mwe insewowo yuruwos ke sripen molela su kowos eis.
10 God El tia oru ma sufal. El ac fah tia mulkunla orekma su kowos orala, ku lungse
su kowos akkalemye nu sel ke kasru lowos, su kowos srakna oru pac nu sin mwet
Christian wiowos.
11 Ma kut kena yohk uh pa kais sie suwos in kwafeang nwe ke safla, tuh ma su
kowos finsrak nu kac fah akpwayeiyuk.
12 Kut tia lungse kowos in alsrangesr, a kowos in oana elos su lulalfongi ac muteng,
na kowos fah eis ma God El wulela kac.

Wulela Ku Lun God

13 Ke God El tuh orala wulela lal nu sel Abraham, El tuh orala fulahk lal mu El ac
fah oru oana ke El wulela. Ke sripen wangin sie wal fulat liki God, El tuh orekmakin
Inel sifacna in akkeye fulahk lal.
14 El fahk, “Nga wulela nu sum lah nga ac akinsewowoye kom ac sot fwilin tulik
puspis nutum.”
15 Ke sripen muteng lal Abraham, el eis ma God El wulela kac.
16 Ke sie mwet el orala sie fulahk, el ac orekmakin inen sie su fulat lukel, na fulahk
sac ac akmisyela kain in alein nukewa.
17 Nu selos su ac eis ma God El wulela kac, God El kena tuh in arulana kalem selos
lah El ac tiana ekulla nunak lal uh; ouinge el sang fulahk lal in weang wulela sac.
18 Ma luo inge tia ku in ekla, ac God El tia ku in kikiap kac. Ke ma inge, nu sesr
su kaing nu yorol in konauk nien molela lasr, ma inge arulana akkeye kut tuh kut in
sruokya ku finsrak se ma filiyuki ye mutasr.

19 Finsrak se lasr inge oana sie mwe kawuk ma kawukkinya moul lasr, su arulana
ku ac pwaye. El su kut finsrak kac pa Jesus, su ac fahsr sasla ke lisrlisr lun tempul
inkusrao, nu in acn mutallana e loac.
20 Jesus El aolkutla ac utyak tari nu in acn mutal se inge meet liki kut, ac inge el sie
mwet tol fulat nwe tok in oru orekma lun mwet tol oana Melchizedek.

7

Melchizedek, Mwet Tol

1 Melchizedek se inge el tuh tokosra lun acn Salem, ac el mwet tol lun God Fulatlana.
Ke Abraham el tuh foloko liki mweun se ma el kutangla tokosra akosr ah, Melchizedek
el tuh osun nu sel ac akinsewowoyalla.
2 Ac Abraham el tuh sang nu sel sie tafu singoul ke ma nukewa ma el sruokya ah.
(Kalmen Melchizedek pa "Tokosra lun Suwoswos"; na ke sripen el pa tokosra lun
Salem, pangpang pac el "Tokosra lun Misla.")
3 Wangin ma simla ke papa tumal Melchizedek ku nina kial, ku kutena fwilin mwet
matu lal. Wangin pac ma simla in akkalemye isusla ku misa lal. El oana Wen nutin
God; el mwet tol na nwe tok.
4 Kowos ku in akilen lah el arulana fulat. Abraham, mwet matu pwengpeng lasr, el
sang nu sel sie tafu singoul ke ma nukewa ma el sruokya ke mweun ah.
5 Ma Sap uh fahk mu mwet in fwilin tulik natul Levi su mwet tol, elos enenu in
eisani sie tafu singoul sin mwet Israel wialos, mwet inge finne oayapa mwet in fwilin
tulik natul Abraham.
6 Melchizedek el tia ma ke fwilin tulik natul Levi, a el tuh eis sie tafu singoul sel
Abraham ac akinsewowoyal. Abraham pa mwet se wulela lun God oasr se.
7 Arulana kalem lah el su akinsewowoye sie mwet, el fulat liki mwet se ma
akinsewowoyeyuk.
8 Fin nu ke mwet tol uh, sie tafu singoul tuh orekeni sin mwet ma ac misa; a funu
Melchizedek, el moulna ac el pa eis sie tafu singoul sac, oana ke Ma Simusla uh fahk.
9 Na kut ku in fahk mu ke Abraham el sang sie tafu singoul sac, Levi (su fwilin tulik
natul pa orani sie tafu singoul uh) el oayapa moli.
10 Mweyen Levi el soenna isusla in pacl sac, tuh kut ku in fahk mu el oasr na in
manol Abraham, papa matu se tumal, ke pacl se Melchizedek el tuh sonol ah.
11 Orekma lun mwet tol ke sruf lal Levi pa sie oakwuk yohk in Ma Sap ma tuh
itukyang nu sin mwet Israel. Na, funu ku in oasr suwoswos lun mwet ke sripen
orekma lun mwet tol Levi inge, lukun tia eneneyuk in oasr sie pacna mwet tol saya
sikyak in oana Melchizedek, su tia ma ke sruf lal Aaron.
12 Tuh ke oakwuk nu ke suleyen mwet tol fin ayaolla, na enenu pac in oasr ayaol
nu ke ma sap uh.
13 Ac Leum lasr, su ma inge fwack kacl, el ma in siena sruf, ac soenna oasr mwet
tol sikyak in sruf se lal inge.
14 Arulana eteyuk lah el tuh isusla in sruf lal Judah; ac Moses el tiana srumun sruf
se inge ke el kaskaskin mwet tol uh.

Sie Pacna Mwet Tol Oana Melchizedek

15 Ma inge sifilpa arulana kalemla; sie pacna kain mwet tol sikyak tari su oapana
Melchizedek.
16 El tuh tia orekla sie mwet tol ke sripen ma sap ku oakwuk lun sruf lal uh, a ke
ku lun moul lal ma wangin safla kac.
17 Tuh Ma Simusla uh fahk, "Kom ac fah sie mwet tol nwe tok, in oana mwet tol
Melchizedek."

7:1 7:1–2; Gen 14:17–20

18 Ke ma inge ma sap meet ah sisila tari ke sripen ma sap sac munas ac wangin
sripa.
19 Tuh ma sap lal Moses tia ku in aksuwosyela kutena ma. Ac inge ituku nu sesr sie
finsrak su wo liki na ma kut tuh finsrak kac meet ah, su akfototoye kut nu yurin God.
20 Sayen ma inge, oasr fulahk se God El orala. Wangin kain in fulahk ouinge tuh
orek ke srisrngiyuki mwet tol ngia.
21 A ke Jesus el tuh orekla sie mwet tol, God El orala sie fulahk ac fahk nu sel,
"Leum El tuh orala sie wulela ku
Ac El ac fah tiana ekulla, su fahk:
'Kom ac fah sie mwet tol nwe tok.' "
22 Kalmen ma inge pa Jesus el mwe akpwaye nu sesr lah ac fah oasr sie wuleang
inmasrlosr ac God su wo liki ma meet ah.
23 Oasr pac sie ma ekla: pus sunun mwet tol in pacl meet ah, mweyen elos misa ac
tia ku in sifil oru orekma kunalos.
24 A Jesus el ac moulna nwe tok, ac orekma in tol lal uh ac tia sifil itukyang nu sin
sie mwet saya.
25 Ouinge el ku in molelosla nukewa su tuku nu yurin God kacl, inge ac nwe tok,
mweyen el moul ma pahtpat tuh elan siyuk nu sin God kaclos.
26 Ke ma inge, Jesus pa kain Mwet Tol Fulat se ma kut enenu. El mutal; wangin
mwatal ac wangin ma fohkfok in el. El srisrila liki mwet koluk, ac akfulatyeyuk el nu
yen fulatlana inkusrao.
27 El tia oana mwet tol fulat ngia; el tia enenu in orek kisa ke len nukewa — nu ke
ma koluk lal sifacna meet, na tufah nu ke ma koluk lun mwet uh. El oru kisa sefanna,
ke pacl sefanna in akfalye pacl nukewa, ke el kisakunul sifacna.
28 Ma Sap lal Moses uh srisrngi mwet sesuwos elos in mwet tol fulat; a wulela se
lun God wi fulahk sac, ma orekla tukun Ma Sap uh, pa orekmakinyuk in sulela Wen
natul nu ke mwet tol fulat, ac Wen se inge suwoswoslana nwe tok.

8

Jesus Mwet Tol Fulat Lasr

1 Kalmen ma nukewa ma kut fahk inge pa oasr sie Mwet Tol Fulat ouinge lasr, su
muta lapo layot ke tron lun God Fulatlana inkusrao.
2 El oru orekma lun Mwet Tol Fulat in acn Mutal Na Mutal, aok, ke iwen aktuktuk
na pwaye, su tulokinyukyak sin God ac tia sin mwet.
3 Mwet tol fulat nukewa srisrngiyuki in orek kisa ke kosro ac mwe sang nu sin God,
ke ma inge Mwet Tol Fulat lasr uh enenu in oasr pac ma el kisakin.
4 El funu muta fin faclu el lukun tiana sie mwet tol, mweyen oasr mwet tol in oru
mwe kisa oana ma sapkinyuk ke Ma Sap lun mwet Jew.
5 Ke elos oru orekma lun tol uh, elos etai na ac lumahla mukena ma orek inkusrao.
Oapana ma Moses el tuh oru ah. Ke el akoo in orala iwen aktuktuk mutal, God El tuh
fahk nu sel, "Srike kom in oru ma nukewa in oana srikasrak ma akkalemyeyuk nu
sum fineol ah."
6 A inge, orekma kunen mwet tol su itukyang nu sin Jesus, yohk sripa liki kunokon
ma itukyang nu sin mwet tol ngia — oapana ke wuleang su el orala inmasrlon God
ac mwet lal uh wo liki na wuleang se meet ah, mweyen God El oakiya wuleang se
inge fin ma su ac fah akwoye moul lun mwet uh wo liki meet ah.
7 Wuleang se meet ah funu ku in orala sripa ma orekla nu kac uh, lukun tia enenu
in oasr sie pac.
8 Tusruktu God El konauk tuh oasr tafongla lun mwet lal uh ke El tuh fahk,
"Len ac fah tuku
Ke nga ac sifilpa oakiya sie wuleang sasu yurin mwet Israel, ac yurin mwet Judah.

9 Ac fah tia oana wuleang se su nga tuh orala yurin mwet matu lalos
Ke len se nga tuh sruokya paolos, ac kololosla liki acn Egypt.
Elos tiana fahsr fal nu ke wuleang se su nga tuh orala yorolos,
Ouinge nga ngetla lukelos.
10 Leum God El fahk ouinge, Pa inge wuleang se ma nga ac orala yurin mwet Israel
In pacl fahsru:
Nga ac fah filiya ma sap luk in nunak lalos
Ac simusla insialos.
Nga ac fah God lalos,
Ac elos fah mwet luk.
11 Wangin sie selos ac fah enenu in fahk nu sin mwet in mutunfacl sel,
Ku fahk nu sin mwet wial,
'Kom in etu Leum God.'
Mweyen elos nukewa ac eteyu,
Sin mwet srisrik nwe ke mwet lulap.
12 Nga fah mulkunla ma koluk lalos,
Ac tia sifil esam ma sutuu lalos."
13 Ke God El sramsram ke sie wuleang sasu, El oru tuh wuleang se meet ah in mahi; ac kutena ma su mahi ac kulawi, ac fah sa na wanginla.

9

Alu Faclu Ac Alu Inkusrao

1 Wuleang se meet ah oasr ma sap nu ke alu, ac oayapa sie acn in alu ma orekla sin mwet.
2 Oasr lohm nuknuk se tulokyak, acn lik kac pangpang Acn Mutal. In lohm se inge, oasr nien lam se, ac tepu se neinyen bread ma kisakinyukla nu sin God.
3 Tukun mwe lisrlisr se akluo uh pa lohm nuknuk se ma pangpang Acn Mutal Na Mutal.
4 Ma oan infukil se inge pa loang gold se ma in sang esukak mwe keng we, oayapa Tuptup in Wuleang nukla ke gold nufon, su nein sufa gold soko neinyen manna, wi pac sikal soko lal Aaron ma sra ah tuh srunak kac ah, oayapa eot luo ma ma sap uh simla fac.
5 Ma tufahlla luo oan fin Tuptup se inge, akilenyen acn God El muta we, ac posohksok laltal asrosrelik fin acn se ma nunak munas ke ma koluk uh orek we. Tusruktu srikla pacl se inge in aketeya ma inge nukewa.
6 Pa inge luman takinyen ma inge. Len nukewa mwet tol uh ac som nu ke lohm nuknuk se ma oan lik, in oru orekma kunalos.
7 Tusruktu mwet tol fulat mukena pa ac utyak nu ke infukil se akluo, ac el ac utyak nu loac pacl sefanna ke yac se. El ac us srah ma el ac kisakin nu sin God kacl sifacna, ac oayapa ke ma koluk ma mwet uh orala ke elos tia akilen mu ma koluk.
8 Ngun Mutal el luti arulana kalem ke oakwuk inge lah inkanek nu ke Acn Mutal Na Mutal tiana ikakla ke lusen na pacl ma lohm se ma oan lik ah srakna orekmakinyuk.
9 Ma inge oana sie mwe akul in akkalemye ma orek in pacl inge. Kalmeya pa mwe sang ac kosro ma kisakinyuk nu sin God tia ku in aksuwosye insien mwet ma tuku in alu,
10 mweyen ma inge ma na ke mwe mongo, mwe nim ac ouiya nu ke aknasnas. Lumah inge nukewa ma na nu ke likin mwet uh, su ac orekmakinyuk na nwe ke God El orala oakwuk sasu lal.
11 A Christ el tuku tari tuh elan Mwet Tol Fulat nu ke ma wo su oasr yorosr. Lohm nuknuk se ma el utyak nu loac fulat liki ac suwohs liki — tia ma orek ke poun mwet, aok, tia sie sin ma orekla faclu.

12 Ke Christ el fahsr sasla lohm nuknuk sac ac utyak nu in Acn Mutal Na Mutal ke
pacl sefanna in akfalye pacl nukewa, el tiana us srahn nani ku srahn cow mukul mwe
kisa; a ke srahl sifacna el ase nu sesr molela ma pahtpat.
13 Srah ke nani ac cow mukul ac apat ke cow fusr ma isisyak uh, mwet tol uh muta
osrokang nu fin mwet ma tia nasnas fal nu ke oakwuk ke alu lun mwet Jew, na ma
inge aknasnasyalosla liki ma elos fohkfok kac.
14 Fin ac pwaye, na lupa kac yokiyen ma srahn Christ ac ku in oru! El eisalang
sifacna nu sin God oana sie mwe kisa suwoswos ke Ngun su moul ma pahtpat. Srahl
ac aknasnasyela nunak nukewa lasr liki alyalu wangin sripa, tuh kut fah kulansapu
God moul.
15 Ke sripa se inge, Christ pa orala wuleang sasu se inge, tuh elos su pangonyuk tari
sin God fah eis mwe insewowo su ac oan ma pahtpat, su God El wulela tari kac. Ma
se ma oru in ouinge uh pa oasr sie su misa tari in aksukosokyela mwet uh liki ma
sufal su elos tuh orala ke elos srakna muta ye wuleang se meet ah.
16 Fin nu ke oakwuk nu ke pwepu in usru uh, enenu in oasr akpwayeya lah mwet
se ma simusla uh el misa tari.
17 Tuh sie pwepu in usru, wangin ku kac mwet se ma orala uh fin srakna moul; ac
fah oasr ku la mwet se orala uh fin twe misa.
18 Pa inge sripa se oru oasr ku ke wuleang se meet ah, mweyen srah tuh
orekmakinyuk.
19 Ma se meet, Moses el fahkak nu sin mwet uh ke ma sap nukewa ma simla in Ma
Sap uh. Toko el eis sie lesak hyssop ac sie nuknuk srusra orekla ke kulun kosro, ac
twenya ke srahn cow mukul ac nani ma karyak ke kof, ac sang aksroksrokye book
limlim ke Ma Sap ac oayapa mwet nukewa.
20 Ac el fahk, “Pa inge srah su mwe akkeyala wuleang su God El sap kowos in akos
uh.”
21 In ouiya sacna, Moses el osrokang pac srah nu fin lohm nuknuk mutal sac, ac nu
fin kufwa nukewa ma orekmakinyuk ke alu uh.
22 In oakwuk lun Ma Sap, akuran ma nukewa ac aknasnasyeyuk ke srah, ac wangin
ma koluk fah tuleyukla, fin wangin srah ukuiyukla.

Christ El Sifacna Kisakunul In Eela Ma Koluk

23 Ma inge nukewa orek in etai na ouiya ma orek inkusrao, na pa enenu in
aknasnasyeyuk in lumah inge ma akkalemyeyuk tari. Tusruktu ouiya na pwaye
inkusrao enenu mwe kisa ma wo liki na ma inge.
24 Tuh Christ el tia utyak nu in Acn Mutal ma orekla sin mwet, su orek in etai ouiya
na pwaye uh. El som nu inkusrao, ac el muta we inge in kwafe kacsr ye mutun God.
25 Ke Mwet Tol Fulat lun mwet Jew el utyak nu in Acn Mutal Na Mutal ke yac
nukewa, el us srahn kosro. A Christ el tia utyak in kisakunul sifacna ke pacl pukanten,
26 mweyen funu ouinge el lukun keok pacl puspis oe ke mutaweyen orekla faclu
me. El tia oru ouinge, a inge ke apkuran in safla faclu, el sikyak ke pacl sefanna mwe
akfalye pacl nukewa, in eela ma koluk ke el sifacna kisakunulla.
27 Oakiyuki tuh kais sie mwet in misa pacl se, na toko elos fah nununkeyuk sin God.
28 In ouiya se na inge, Christ el oayapa sifacna kisakunul pacl se, in eela ma koluk
lun mwet puspis. El ac fah sifil sikyak pacl se akluo, tia tuh elan sifil orekma ke ma
koluk, a in tuh molelosla su soanel.

10

1 Ma Sap lun mwet Jew uh tia sie mwe srikasrak kalem ku suwohs nu ke ma na
pwaye uh — lumah se na ma in akilenya ma wo su ac sikyak in pacl fahsru. Kain in

kisa sefanna orek na pacl nukewa, yac nu ke yac. Ke ma inge, Ma Sap uh tia ku in aksuwosyela mwet su oru mwe kisa inge tuh elos in fototo nu sin God.
2 Mwet su alu nu sin God funu nasnasla na pwaye liki ma koluk lalos, elos lukun
tia sifil pula mwatan ma koluk, na kain in kisa nukewa ac tui, tia sifil orek.
3 A ke kisa uh orek ke yac nukewa, mwe na akesmakinye mwet uh ke ma koluk
lalos.
4 Mweyen srahn cow mukul ac nani tiana ku in eela ma koluk.
5 Ke sripa se inge, ke Christ el tuh akola in tuku nu faclu, el fahk nu sin God:
“Kom tia lungse mwe kisa ac mwe sang,
A kom akoela sie mano nu sik.
6 Kom tia insewowo ke kosro ma fonna isisyak fin loang uh,
Ku ke mwe kisa in eela ma koluk.
7 Na nga fahk, ‘O God, nga pa inge
In oru ma lungse lom,
Oana ke simla keik in book in Ma Sap.’ ”
8 El fahk meet mu, “Kom tia lungse ku insewowo ke mwe kisa ac mwe sang, ku ke kosro ma isikyukyak fin loang uh, ac ke kisa in eela ma koluk.” El fahk ouinge finne mwe kisa inge nukewa orek fal nu ke Ma Sap.
9 Na el tufah fahk, “O God, nga pa inge, in oru ma lungse lom.” Ouinge God El sisla mwe kisa nukewa ma orek meet, ac El sang kisa lun Christ in aolla.
10 Ac ke sripen Jesus Christ el oru ma lungse lun God, kut nukewa aknasnasyeyukla liki ma koluk, ke sripen el sifacna kisakin manol pacl sefanna in akfalye pacl nukewa.
11 Mwet tol nukewa lun mwet Jew uh elos oru orekma kunalos len nukewa, ac oru kain in kisa se na pacl nukewa. Tusruktu mwe kisa inge tiana ku in eela ma koluk uh.
12 A Christ el oru kisa sefanna nu ke ma koluk, su ma na nwe tok, na el muta ke lapo layot sin God.
13 El muta we ac soano pacl se ma God El ac oru tuh mwet lokoalok lal in oana sie ma loangeyen nial.
14 Ke mwe kisa sefanna el aksuwosyalosla nwe tok su aknasnasyeyuk tari liki ma kolok.
15 Ac Ngun Mutal el oayapa orek loh nu sesr ke el fahk mu,
16 “Leum God El fahk, Pa inge wuleang se ma nga ac oru yorolos
Ke len su ac fah tuku:
Nga ac fah filiya ma sap luk insialos
Ac simusla in nunak lalos.”
17 Na El fahk, “Nga ac fah tia sifil esam ma koluk ac orekma sufal lalos.”
18 Ouinge ke ma koluk uh iyukla tari, sie mwe kisa nu ke eela ma koluk uh tia sifil eneneyuk.

Lela Kut In Kalukyang Nu Yurin God

19 Ke ma inge, mwet wiuk in lulalfongi, oasr sukosok lasr inge in utyak nwe in Acn Mutal Na Mutal ke sripen misa lun Jesus.
20 El ikasla nu sesr sie inkanek sasu, sie inkanek nu ke moul, ma sasla luin lisrlisr sac, aok, ke manol sifacna.
21 Oasr mwet tol fulat se lasr su ma kunal pa in leumi lohm sin God inkusrao.
22 Ke ma inge lela kut in kalukyang nu yurin God ke inse pwaye ac lulalfongi pwaye, ke inse su aknasnasyeyukla tari liki ouiya koluk, ac mano su oulyukla tari ke kof nasnas.
23 Lela kut in sruokyana ku finsrak se su kut fahkak inge, mweyen kut ku in lulalfongi lah God El ac oru oana ma El wulela kac.

24 Lela kut in arulana nunku ke sie sin sie, ac akasrui in akkalemye lungse lasr nu
sin sie sin sie ac in oru ma wo.
25 Lela kut in tia fuhleak tukeni lasr nu ke pacl in alu, oana ke kutu mwet uh oru. A
kut in akkeye sie sin sie yohk liki meet, oana kowos liye tuh Len lun Leum apkuranme.
26 Kut fin sulela in oru na ma koluk tukun ma pwaye uh akkalemyeyuk tari nu sesr,
na wangin mwe kisa ac ku in eela ma koluk lasr.
27 Ac wangin ma kut ku in oru sayen soano ac sangeng ke nununku se su ac fah
tuku, oayapa ke e upa se ma ac fah kunauselosla su lain God!
28 Kutena mwet su seakos Ma Sap lal Moses uh ac anwuki, ac wangin pakoten nu
sel fin koneyukyak tuh na oasr mwatal ke sripen mwe loh lun mwet luo ku pus liki.
29 Na mea ac orek nu sin mwet se su kwase Wen nutin God; su aklusrongtenye srah
in wuleang lun God ma aknasnasyalla liki ma koluk; su kaskas enum lain Ngun in
kulang? Nunku lah fuka lupan mwe keok ac fal nu sin mwet se inge!
30 Tuh kut etu El su fahk, “Nga ac fah foloksak, nga fah moli”, ac su oayapa fahk,
“Leum El ac fah nununku mwet lal.”
31 Sie mwe sangeng na lulap mwet se fin putatyang nu inpoun God moul!
32 Esam ouiya ma orek nu suwos in pacl meet ah, ke pacl se kalem lun God tufahna
tolkowosyak. Kowos tuh keok ke ma puspis, tusruktu kowos tiana kutangyukla ke ma
upa inge.
33 Oasr pacl mwet uh kaskas koluk keiwos ac orekowos koluk ye mutun mwet uh,
ac kutu pacl uh kowos wi ipeis ke mwe keok ma orek nu sin mwet ngia.
34 Kowos wi pac pulakin keok lun mwet kapir, ac ke sruoh ma lowos nukewa, kowos
mutangla ac tia toasr kac, mweyen kowos etu lah srakna oasr ma lowos su wo liki
ma inge, su ac oanna nwe tok.
35 Ke ma inge, kowos in pulaik ac tia fuhleak, mweyen pulaik lowos ac sot sie mwe
moul na yohk.
36 Kowos enenu in muteng, kowos in mau oru ma lungse lun God ac eis ma su El
wulela kac.
37 Tuh oana ke Ma Simusla uh fahk,
“Kitin pacl na lula,
Na el su ac tuku el fah tuku;
El fah tia paht.
38 Mwet suwoswos luk elos ac lulalfongi ac moul;
A kutena selos fin forla likiyu,
Nga ac fah tia insewowo sel.”
39 Kut tia oana mwet ma forla ac tuhlac. Oasr lulalfongi lasr, pwanang kut ac fah
moliyukla.

11

Lulalfongi

1 Kalmen lulalfongi pa kut etu suwohs ke ma su kut finsrak nu kac, ac oasr mwe
akpwayeye lasr ke ma su kut tia ku in liye.
2 Ke sripen lulalfongi lun mwet matu lasr meet ah, God El insewowo kaclos.
3 Lulalfongi pa oru kut in etu lah kusrao ac faclu orekla ke kas lun God, ac tuh ma
su ku in liyeyuk orekla ke ma su tia ku in liyeyuk.
4 Ke sripen lulalfongi lal, Abel el tuh oru sie mwe kisa nu sin God su wo liki mwe
kisa lal Cain. Ke sripen lulalfongi lal, God El insewowo sel ac oakalla mu el sie mwet
suwoswos, mweyen God El insewowo ke mwe sang lal ah. Ke sripen lulalfongi lal,
Abel el ne misa, ma el oru uh srakna kaskas nu sesr.

5 Ke sripen lulalfongi lal Enoch, oru el tia pula misa, a utukyak el nu yurin God.
Wangin mwet ku in konalak, mweyen God El usalak nu lucng. Ma Simusla uh fahk
mu meet liki utukyak Enoch nu lucng, el tuh akinsewowoye God.
6 Wangin mwet ku in akinsewowoye God fin wangin lulalfongi lalos. Tuh kutena
mwet su tuku in alu nu sin God, el enenu in lulalfongi lah pwaye oasr God moul se,
ac El oru wo nu selos su sokol.
7 Lulalfongi lal Noah pa oru elan lohng kas in sensenkakin lun God nu sel ke ma
ac tuku tok, su el tia ku in liye. El akos God ac orala oak soko, su el ac sou lal moulla
kac. Ke sripen ma el oru inge, Noah el akkalemye lah faclu koluk, ac el pa sie su
aksuwosyeyuk yurin God ke sripen lulalfongi lal.
8 Lulalfongi lal Abraham pa oru el akos ke God El tuh pangnol elan som nu in sie
facl su God El tuh wuleang mu El ac sang nu sel. El tuh som liki facl sel ac tia etu lah
el ac som nu ya.
9 Ke sripen lulalfongi lal, el muta oana sie mwet sac in facl se su God El wulela nu
sel kac. El tuh muta in lohm nuknuk oapana Isaac ac Jacob, su oayapa eis wulela sac
pacna sin God.
10 Tuh Abraham el tuh soano siti se su God El ac fah lumahla ac musaela — sie siti
su pwelung kac ac fah oan ma pahtpat.
11 Lulalfongi lal Abraham pa oru elan tuh ekla papa se el finne arulana matuoh, ac
Sarah el mutan talap se. El tuh lulalfongi God lah El ac oru ma El wulela kac.
12 Abraham el finne apkuranna in misa, tulik puspis ac fwil puspis tuku kacl me,
oana pisen itu inkusrao, ac pisen puk su tia ku in oekyukla weacn uh.
13 Mwet inge nukewa lulalfongi nwe ke na elos misa, a elos tiana eis ma God El
wulela kac. Tusruktu elos liye ma inge ke oan yen loessula ac elos insewowo kac, ac
elos sifacna fahk lah elos mwet sac nu in acn inge, ac mwet fahsr su muta sayen acn
selos fin faclu.
14 Elos su kaskas ouinge elos oru tuh in kalem lah elos suk sie facl su ac ma lalos
sifacna.
15 Elos tia nunku na ke facl se ma elos fahsr liki. Elos funu nunku na kac, lukun
oasr na pacl wo lalos in folokla.
16 Elos tia nunku ouinge, a elos kena konauk sie facl ma ac wo liki, aok facl se
inkusrao. Ke ma inge God El tiana mwekin tuh elos in pangnol God lalos, mweyen El
akoela tari siti se nu selos.
17 Lulalfongi lal Abraham pa oru el eisalang Isaac, wen se natul, tuh in sie mwe
kisa ke God El srikal. Abraham pa God El tuh orala wulela lal nu se ah, a Abraham
el tuh akola na elan kisakunla wen sefanna natul ah.
18 God El tuh fahk nu sel meet, “Fwilin tulik puspis nga wulela nu sum kac ac fah
tuku kacl Isaac me.”
19 Abraham el tuh nunku mu God El ku in akmoulyalak Isaac liki misa, na kut ku
in fahk mu Abraham el sifilpa eisal Isaac liki misa.
20 Lulalfongi lal Isaac pa oru elan wulela nu sel Jacob ac Esau ke mwe insewowo
su ac fah tuku in pacl tok uh.
21 Lulalfongi lal Jacob pa oru el akinsewowoye tulik luo natul Joseph meet liki el
misa. El fungyang nu fin sikal lal ac alu nu sin God.
22 Lulalfongi lal Joseph, ke el apkuran in misa, oru elan sramsram ke som lun mwet
Israel liki facl Egypt, ac ke ma elos in oru ke srel tukun el misa.
23 Lulalfongi lun papa ac nina kial Moses oru eltal okanulla ke malem tolu tukun
el isusla ah. Eltal liye lah tulik na oasku se pa el, ac eltal tia sangeng in seakos ma
sap lun tokosra.
24 Lulalfongi lal Moses ke pacl se el matula, oru el srangesr in pangpang el wen
nutin acn natul tokosra Egypt.

25 El sifacna sulela in keok yurin mwet lun God, liki na in pwarkin ma koluk ke
kitin pacl.
26 El nunku tuh el fin keokkin mwe akkoluk ma orek pac nu sin Christ, ac yohk
sripa liki mwe kasrup nukewa lun facl Egypt, tuh el nunkala yohk ke ma lacne su el
ac fah eis tok.
27 Lulalfongi lal Moses pa oru el som liki acn Egypt ac tia sangeng ke kasrkusrak
lal tokosra. El srunga folokla, mweyen oana elan liye God, su tia ku in liyeyuk.
28 Lulalfongi lal pa oru el tuh oakiya Kufwen Alukela. El sap in mosrweyukla
mutunoa uh ke srah, tuh Lipufan su ac uniya wounse mukul in fah tia uniya wounse
nutin mwet Israel.
29 Lulalfongi lun mwet Israel pa oru elos in ku in fahsr sasla luin Meoa Srusra oana
elos in fahsr na fin acn pao; ac ke mwet Egypt elos srike in oru oana, na elos walomla
inkof uh.
30 Lulalfongi lun mwet Israel pa oru pot in acn Jericho tuh mukukla tukun mwet
Israel elos fahsr rauni ke len itkosr.
31 Lulalfongi lal Rahab, mutan kosro* sac, pa oru el tia wi anwuki yurin mwet ma
seakos God, mweyen el tuh kulang in kasru mwet kalngeyuk lun Israel.
32 Mea pac nga ac fahk? Sufalla pacl ngan srumun kacl Gideon, Barak, Samson,
Jephthah, David, Samuel, ac mwet palu ah.
33 Ke sripen lulalfongi lalos elos tuh mweuni mutunfacl saya ac kutangulosla. Elos
oru ma suwohs, ac eis ma God El wulela kac. Elos kaliya oalin lion uh,
34 konela firir lulap, ac kaingkunla misa ke cutlass. Elos tuh munas, a ekla ku; elos
pulaik ke mweun, ac kutangla un mwet mweun lun mutunfacl saya.
35 Ke lulalfongi lun kutu mutan uh, elos sifil eis sou lalos ma misa ac sifil
akmoulyeyukyak.
A kutu mwet tia lungse in sukosokla, na elos lungkin in misa ke keok, elos in mau
ku in sifil moulyak nu ke sie moul wo liki.
36 Kutu selos aksruksrukiyuk ac sringsring, ac kutu kapiri ke sein ac sisiyang nu in
presin.
37 Ac kutu pac tatngal nu ke misa, kutu tahtaelik nu ke ip luo, ac kutu anwuki
ke cutlass. Kutu forfor ac wangin ma in nukum sayen kulun sheep ac nani — elos
sukasrup, akkeokyeyuk ac orek koluk,
38 ac faclu kupansuwolla nu selos! Elos forfor wel yen mwesis ac fineol, ac muta in
luf pe eol uh ac luf infohk uh.
39 Arulana akilenyuk mwet inge nukewa in Ma Simusla ke sripen lulalfongi lalos.
Tusruktu elos tiana eis ma God El wulela kac,
40 mweyen oasr akoo lun God nu selos ac oayapa nu sesr su wo liki. Ac akoo lal pa
elos in wikutyang, tuh kut in tukeni aksuwosyeyukla.

12

God Papa Tumasr

1 A funu kut, oasr un mwet loh na lulap sin mwet lulalfongi inge su raunikutla.
Ke ma inge lela kut in sisla ma nukewa ma ikus kut uh, ac ma koluk ma liksreni na
sruokkuti, ac lela kut in moniyukyang in kasrusr lasr su oan ye mutasr uh.
2 Lela kut in suilya na Jesus, su kol kut ac aksuwosye lulalfongi lasr. El finne ac
misa fin sakseng a el tiana fuhleak! A ke sripen engan su el akwot nu kac, el pilesrala
mwekin lun misa fin sakseng, ac inge el muta lapo layot ke tron lun God.
3 Nunku ke ma upa ma orek nu sel; ac ma el mutangla ke sripen srunga lulap lun
mwet koluk nu sel! Ke ma inge kowos in tia munasla ac fuhleak.

* **11:31** ***mutan kosro:*** sie mutan su eis molin kosro lal uh. Liye ke Kalmen Kutu Kas In Bible.

4 Tuh ke kowos alein lain ma koluk, kowos soenna sun alein ma ac oru in anwuki
kowos.
5 Ya kowos mulkunla kas in akku su God El fahk nu suwos ke kowos ma natul?
“Wen nutik, kom in arulana loang ke pacl Leum El aksuwosye kom,
Ac kom in tia inse toasr ke El kai kom.
6 Tuh Leum El aksuwosye mwet nukewa su El lungse,
Ac sang kai nu selos nukewa su El eis tuh in ma natul.”
7 Kowos in muteng ma kowos keok kac oana kai lun sie papa; keok lowos an
akkalemye lah God El orekowos oana ma natul. Mea, na oasr sie tulik ma papa
tuma uh tia kai?
8 Fin tia kaiyuk kowos, oana ke orek nu sin tulik natul nukewa uh, kalmac pa kowos
tia ma natul na pwaye, a kowos oana temti.
9 Kut fin nunku nu ke papa tumasr fin faclu uh, elos kai kut ac kut sunakunulos na.
Ouinge, arulana fal kut in akpusiselye kut nu sin Papa tumasr in Ngun, tuh kut in
moul!
10 Papa tumasr faclu uh elos kai kut ke kitin pacl, fal nu ke liye lalos; a God El kai kut
tuh in wo nu sesr, tuh kut in ipeis ke mutal lal.
11 Ke pacl ma kaiyuk kut uh, kut ac liye oana in ma aksupwarye kut ke pacl sac, ac tia
ma in akenganye kut. Tusruktu tok, elos su aksuwosyeyuk ke kain kaiyuk inge elos
kosrani moul in misla lun sie moul suwohs.

Kas In Luti Ac Sensenkakin

12 Ke ma inge kowos in asroela po totola lowos, ac akkeyala inti rarrar lowos!
13 Sikalani in fahsr ke inkanek suwohs, tuh ne osaksak in fah tia munasla, a in
kwela.
14 Kowos in srike in moul in misla yurin mwet nukewa, ac srike in moulkin sie
moul mutal, mweyen wangin mwet ku in liye Leum el fin tia moul ouinge.
15 Liyaung tuh kowos in tia forla liki lungkulang lun God. Tia lela kutena suwos in
ekla oana soko sak mwen su kapak ac oru kain in lokoalok puspis inmasrlowos.
16 Nimet lela kutena mwet in moulkin lumah fohkfok lun kosro, ku pilesru moul in
ngun in el oana Esau, su kitala mwe usru in wounse lal ke ahlu in mongo se.
17 Ac tok, oana ke kowos etu, el tuh siyuk papa tumal in akinsewowoyal; tusruktu
folokinyukla el mweyen wangin ma el ku in oru in ekulla ma el orala tari, el nwe
tung ac suk in wola.
18 Kowos tia oana mwet Israel, su tuh tuku nu ke ma su elos ku in pula, aok nu
Fineol Sinai yen oasr e firir we, ac lohsr lulap, ac eng upa,
19 ac pusra lulap ke mwe ukuk, ac pusren God ke El kaskas. Ke mwet uh lohng
pusra sac elos kwafe tuh elos in tia sifil lohng,
20 mweyen elos tia ku in muteng ma sapkinyuk nu selos, ma fahk mu, “Kutena
mwet, ku finne kosro soko, fin pusralla eol uh, kowos fah tanglal nwe ke el misa.”
21 Ma elos liye inge arulana aksangengyalos, pwanang Moses el fahk, “Sangeng luk
uh oru nga rarrar!”
22 A funu kowos, kowos tuku nu Fineol Zion, ac nu ke siti lun God moul, Jerusalem
inkusrao, yen tausin puspis lipufan oasr we.
23 Kowos tuku nu ke tukeni engan se lun un mwet pangpang wounse nutin God, su
inelos simla tari inkusrao. Kowos tuku nu yurin God su nununku mwet nukewa, ac
nu yurin ngunin mwet wo su aksuwosyeyukla tari.
24 Kowos tuku nu yurin Jesus, mwet akiwe su oakiya wuleang sasu inmasrlon God
ac mwet uh, ac nu ke srah in aknasnas su kaskas ke ma su wo liki ma srahl Abel tuh
kaskas kac.
25 Ke ma inge kowos liyaung tuh kowos in tia srunga porongo pusren el su kaskas.
Elos su tuh srangesr lohng pusren el su fahkak kas lun God fin faclu, elos tuh kofla

kaingkunla. Na faska kut — kut ac kaingla fuka kut fin tia lohng el su kaskas inkusrao me!
26 In pacl meet ah, pusral osrokak faclu, tusruktu inge El wulela ac fahk, “Ke nga ac sifilpa osrokak faclu, kusrao ac wi pac.”
27 Kas se inge, “sifilpa” arulana akkalemye lah ma orekla nukewa ac fah usrusryak ac sisila, tuh ma su tia ku in usrusryak in oanna.
28 Ke ma inge, lela kut in sang kulo, mweyen kut eis tari sie tokosrai su tia ku in mokleyukla. Lela kut in sang kulo ac alu nu sin God ke sie ouiya su ac akinsewowoyal, ke sunak ac arulana akfulatyal;
29 mweyen pwaye lah God lasr El oana sie e ma ku in kunausla ma nukewa.

13

Ma Su Akinsewowoye God

1 Kowos in sikalani na in lungse sie sin sie oana ke kowos sou sefanna in Christ.
2 Esam in eis mwet sac nu in lohm suwos ke kulang. Oasr mwet tuh oru ouinge, ac solauk lipufan nu in lohm selos ke elos tia etu lah lipufan.
3 Esamulos su muta in kapir, oana kowos in welulos muta in kapir. Esamulos pac su keok, oana kowos in welulos keok.
4 Payuk uh enenu in sunakinyuk sin mwet nukewa, ac mwet payuk uh enenu in inse pwaye nu sin sie sin sie. God El ac fah nununkalos nukewa su moul in elahn kosro.
5 Kowos in tia nunkun mani, a kowos in falkin ma oasr yuruwos, tuh God El fahk, “Nga ac fah tiana fahsr liki kom; nga fah tiana siskomla.”
6 Ke ma inge kut ku in pulaik in fahk,
“Leum El kasreyu,
Nga fah tiana sangeng.
Mea mwet ac ku in oru nu sik?”
7 Esam mwet kol lowos meet, su tuh fahkak kas lun God nu suwos. Esamak ouiyen moul ac misa lalos, ac etai ouiyen lulalfongi lalos.
8 Jesus Christ el tia ekyek — el oana sie, ekea, misenge, ac nu tok ma pahtpat.
9 Nikmet lela kutena kain in mwe luti sutuu in kifuskowosla liki inkanek pwaye uh. Wo tuh insiasr in akkeyeyuk ke lungkulang lun God, ac tia ke kut akos ma sap ke mwe mongo. Elos su akos ma sap inge tiana eis kasru kac.
10 Mwet tol su oru orekma kunalos ke iwen aktuktuk lun mwet Jew uh, wangin suwohs lalos in mongo ke kutena mwe kisa ma orek ke acn in alu lasr uh.*
11 Mwet tol fulat lun mwet Jew el ac us srahn kosro nu in Acn Mutal Na Mutal in tuh oru mwe kisa nu ke eela ma koluk; tusruktu monin kosro inge isisyak likin acn in aktuktuk.
12 Ke sripa se inge Jesus el oayapa misa likin siti uh, in tuh aknasnasye mwet uh liki ma koluk lalos ke srahl sifacna.
13 Ke ma inge, lela kut in som nu yorol nu likin siti uh, ac welul keokkin mwe akmwekin ma tuh orek nu sel.
14 Tuh wangin siti kawil sesr fin facl se inge. Kut tawi na siti se su ac fah tuku.
15 Ouinge lela kut in kaksakin God inen Jesus pacl nukewa tuh in oana mwe kisa lasr — sie mwe kisa ma tuku ke oalin kutena mwet su fahkulak Jesus tuh el Leum.
16 Nikmet mulkunla in oru ma wo ac in kasru sie sin sie, tuh pa inge mwe kisa ma God El insewowo kac.
17 Kowos in akos mwet kol lowos ac fahsr tukun ma elos sapkin nu suwos. Elos tia tui in karingin ngunuwos, mweyen elos enenu in akkalemye nu sin God fokin orekma

* **13:10** ***mwe kisa ma orek ke acn in alu lasr uh:*** Liye verse 15 ac 16 in chapter se inge.

lalos. Kowos fin aksolos, elos ac engan in oru ma kunalos; a kowos fin tia, na elos ac orekma ac toasr. Na fin ouinge, ac fah wangin kasru nu suwos kac.
18 Kowos in tia tui in pre kacsr. Kut pulakin na pwaye lah wangin ma sufal lasr, mweyen kut kena tuh orekma lasr in suwohs pacl nukewa.
19 Ac nga kwafe ma lulap tuh kowos in pre nu sin God tuh Elan sa in supweyuwot nu yuruwos.

Pre In Aksafye

20 God El akmoulyalak Jesus Leum lasr liki misa. El mwet Shepherd Fulat lun sheep uh ke sripen el aksororye srahl in oakiya sie wuleang kawil.
21 Lela tuh God lun misla in sot ma wo nukewa ma kowos enenu in oru ma lungse lal, ac Elan orekma in kut tuh kut fah oru ma su akinsewowoyal. El fah oru ma inge ke Jesus Christ, su fal in kaksakinyuk nwe tok ma pahtpat! Amen.

Kas Safla

22 Nga kwafe suwos, mwet wiuk in lulalfongi, kowos in mongfisrasr in porongo kas in akkeye luk inge; tuh leta se nga simusla inge tiana loes.
23 Nga ke kowos in etu lah Timothy, mwet wiasr, el ikakla liki kapir. El fin sa in tuku, nga ac fah usal elan wiyu ke nga ac fahsrot nu yuruwos.
24 Sang lung lasr nu sin mwet kol lowos an kewa, ac nu sin mwet lun God nukewa. Mwet lulalfongi wiasr in acn Italy elos supu pac lung lalos nu suwos.
25 Lungkulang lun God in wi kowos nukewa.

Leta Sel
JAMES

Tukakinyen Leta Sel JAMES

Leta Sel James inge orani kas in luti puspis, ma simla nu sin "mwet lun God nukewa su fahsrelik fin faclu nufon." (1:1) Mwet simusla el orekmakin kain in mwe srikasrak puspis in akkalemye nu sin mwet uh ke etauk ma fal in kol mwet Christian ke ouiyen nunak ac orekma lalos. El fahkak kas in luti ke mwe nunak yohk inge: kasrup ac sukasrup, mwe sruhf, elah wo, srisri, lulalfongi ac orekma, orekmakinyen loh, lalmwetmet, amei, inse fulat ac inse pusisel, suk mwatan mwet ngia, konkin, muteng, ac pre.

Sie ma srumunyuk yohk in leta se inge pa mwet Christian enenu in akkalemye lulalfongi lalos ke orekma lalos.

Takla Lun Koanon Leta Se Inge

Kas in tukakunla 1:1
Lulalfongi ac lalmwetmet 1:2–8
Kasrup ac sukasrup 1:9–11
Mwe srike ac mwe sruhf 1:12–18
Lohng ac oru 1:19–27
Kas in sensenkakin mwet liki srisri 2:1–13
Lulalfongi ac orekma 2:14–26
Loun sie mwet Christian 3:1–18
Sie mwet Christian ac faclu 4:1—5:6
Kutu pac mwe luti 5:7–20

1 Ma sel James, sie mwet kulansap lun God ac lun Leum Jesus Christ:
Paing mwet lun God nukewa su fahsrelik fin faclu nufon.*

Lulalfongi Ac Lalmwetmet

2 Mwet lulalfongi wiuk, ke kain in mwe srike puspis sun kowos, kowos in oakla mu
ma inge mwe insewowo nu suwos,
3 tuh kowos etu lah ke pacl se lulalfongi lowos kutangla fin mwe srike inge, saflaiya
muteng lowos uh yokelik.
4 Kowos in sruokyana muteng lowos nwe ke safla, in tia munasla, tuh kowos in
suwohs ac fal in ouiya nukewa, ac wangin ma kowos sufalla kac.
5 Tusruktu kutena suwos fin enenu in akyokye lalmwetmet lal, enenu elan pre nu
sin God, su ac fah sang nu sel; mweyen God El tia srowohsr a El insewowo in sang
yohk nu sin mwet nukewa.
6 Ac ke pacl kowos pre, kowos enenu in lulalfongi ac in tia alolo. Elos su alolo elos
oana noa in meoa su tuhyak ac eng uh pahlela.
7 Mwet ouinge in tia nunku mu elos ac eis kutena ma sin Leum.
8 Elos tafu luo in nunak lalos, ac seokak in ma nukewa.

Sukasrup Ac Kasrup

9 Sie mwet Christian su sukasrup enenu in engan lah God El akfulatyalak,
10 ac mwet Christian se su kasrup el enenu pac in engan lah God El ac akpusiselyal.
Tuh mwe kasrup lal uh ac fah wanginla oana sie ros inima uh.

---

* **1:1** ***mwet kulansap lun God ... faclu nufon:*** James el tuh luma fahsrelik lun mwet Christian inge nu ke sruf singoul luo lun Israel ma oayapa tuh akfahsryeyukelik sin mwet lokoalok lalos. **1:10** 1:10–11; Isa 40:6–7

11 Fulen faht uh ke ac takak ac fulokla mah inima uh, na ros kac uh ac putatla ac
wanginla katoiya. In lumah sacna, mwet kasrup se ac fah mwella ke el forfor ac oru
orekma lal.

Mwe Srike Ac Mwe Sruhf

12 Insewowo mwet se su oaru na ke pacl srikeyuk el, tuh ke pacl se el kutangla ma
upa inge, God El ac fah sang nu sel tefuro lun moul, tuh pa inge ma God El wuleang
nu selos su lungse El.
13 Mwet se fin srifeyuk, elan tia fahk, “Mwe sruhf se inge ma sin God me,” tuh God
El tia srifeyuk ke ma koluk, ac El tia pac srife mwet uh.
14 A mwet se el srifeyuk ke sripen lungse lal sifacna, su amakunulla nu ke ma koluk
ac el sruhfla.
15 Ac ke kena koluk lal kui in el, ac oswela ma koluk lulap; ac ke ma koluk inge
yokelikna, ac kololla nu ke misa.
16 Mwet kawuk saok luk, kowos in tia kiapweyukla!
17 Mwe kite wo ac fal nukewa, tuku lucng me; ma inge tuku sin God me su orala
kalem nukewa inkusrao, ac su tiana ekyek pwanang lohsr uh tiana sikyak.
18 Ke lungse lal sifacna El oswekutla ac ase moul nu sesr ke kas pwaye lal, tuh kut
fah oana fahko se meet inmasrlon ma orekla lal nukewa.

Lohng Ac Oru

19 Mwet kawuk saok luk, esam ma se inge! Mwet nukewa enenu in sa lohng, a tia
sa in kaskas, ac tia pac sa in kasrkusrakak.
20 Mweyen ke mwet uh kasrkusrak, elos tia ku in orala sripa suwoswos lun God.
21 Ke ma inge, sisla elah fohkfok nukewa ac orekma koluk nukewa. Ac kowos
in akpusiselye kowos nu sin God, ac eis kas ma El oakiya insiowos, su ac ku in
molikowosla.
22 Kowos in oru oana ma kas lun God uh fahk, ac tia lohng mukena; tuh kowos fin
lohng ac tia oru, kowos sifacna kiapwekowos.
23 Kutena mwet su lohng na kas ac tia moulkin, el oana mwet se ma ngetang ac liye
lumahl in selngun uh.
24 Tukun el liye tari, el ac som ac sa na mulkunla lah fuka lumahl.
25 Kutena mwet su arulana lohang nu ke ma sap wowo su aksukosokye mwet uh,
ac el kwafeang in nunku na kac, ac el tia lohng mukena ac mulkunla, a el orekmakin
— mwet ouinge uh God El ac fah akinsewowoye in ma el oru.
26 Ya oasr mwet nunku mu el akfalye oakwuk lun alu uh? El fin tia karingin lohul,
ac wangin sripen alu lal ac el sifacna kiapwella.
27 Alu pwaye ac nasnas ye mutun God Papa pa inge: in karinganang tulik mukaimtal
ac katinmas su muta in ongoiya, ac sifacna liyaung tuh ma koluk lun faclu in tia
akfohkfokye kom.

2

Mwet Christian In Tia Srisri

1 Mwet kawuk luk, ke kut mwet lulalfongi in Leum lasr Jesus Christ, Leum lun
wolana, kowos in tia srisri, ku sule mwet ke lumahlos.
2 Fin pa mwet kasrup se el ring gold ac nukum nuknuk wowo utyak nu ke tukeni
se lowos, ac mwet sukasrup se wi pac utyak ac el nukum nuknuk mihsasa.
3 Kom fin akfulatye mwet se ma nukum nuknuk wowo ac fahk nu sel, “Muta fin
mwe muta wowo se inge,” a kom fahk nu sin mwet sukasrup sac, “Tu inse ingo, ku
muta infohk uh sisken niuk,”
4 ya kom tia sifacna oru in oasr mwatum ke kom srisri ac nununku mwet ke ouiya
sufal?

5 Mwet kawuk saok luk, kowos in porongo! God El sulela mwet sukasrup fin faclu
tuh elos in kasrup in lulalfongi, ac in ipeis ke tokosrai se su El wuleang kac nu sin
mwet su lungse El.
6 A kowos pilesru mwet sukasrup! Ya tia mwet kasrup pa akkolukye kowos ac
uskowosyak nu in nununku?
7 Elos pa mwet ma kaskas enum ke ine wolana se su itukot nu suwos ac kowos ekin.
8 Ma se ma wo ac suwohs kowos in oru uh pa akos ma sap lun Tokosrai, su simla
in Ma Simusla: “Kom fah lungse mwet tulan lom oana ke kom lungse kom sifacna.”
9 A kowos fin srisri, kowos orekma koluk, ac Ma Sap uh ac nununkekowos oana
mwet kunaus ma sap.
10 Kutena mwet su srike in karinganang ma sap nukewa a el kunausla sie, oasr
mwatal kac nufon.
11 Tuh El su fahk, “Nik kom kosro,” El oayapa fahk, “Nik kom akmas.” Kom finne
tia kosro, kom srakna sie mwet kunausla ma sap, kom fin akmas.
12 Kowos in kaskas ac orekma oana mwet su etu lah God El ac nununku mwet fal
nu ke ma sap su ase sukosok.
13 Tuh ke God El ac nununku mwet uh, ac fah wangin pakomuta lal nu sin mwet
su tia pakoten; a mwet se su pakoten el ac fah kutangla nununku.

Lulalfongi Ac Orekma

14 Mwet lulalfongi wiuk, mea sripa sie mwet el fin fahk mu oasr lulalfongi lal, a
orekma lal tia akpwayei? Lulalfongi sac ku in molella?
15 Fin oasr mwet lulalfongi wiasr, mukul ku mutan, su enenu nuknuk ac wangin
ma nalos.
16 Mea sripa sie suwos fin fahk nu selos, “God Elan akinsewowoye kom! Kom in
fusrfusr ac kihp!” — kom fin tia sang mwe enenu lun manolos?
17 Oapana lulalfongi uh: el fin mukena ac wangin orekma wi, na lulalfongi sac misa.
18 Sahp oasr sie mwet ac fahk mu, “Lulalfongi oan sum ac orekma oan sik.” Na nga
ac topuk ac fahk, “Akkalemye lulalfongi lom sayen orekma. Ac nga ac akkalemye nu
sum lulalfongi luk ke orekma luk.”
19 Ya kom lulalfongi lah oasr God sefanna? Wona! Demon uh elos lulalfongi pac,
ac rarrar ke sangeng.
20 Kom sie mwet lalfon! Ya kom lungse in oasr mwe akpwayeye nu sum lah
lulalfongi sayen orekma wanginna sripa?
21 Abraham, papa matu tumasr meet ah, el aksuwosyeyuk fuka ye mutun God? Ke
sripen orekma lal, ke el kisakunul Isaac, wen natul, fin loang uh.
22 Kom tia akilen? Lulalfongi lal ac orekma lal tukenina orekma. Lulalfongi lal
aksuwosyeyuk ke orekma lal.
23 Na akpwayeyuk Ma Simusla se inge: “Abraham el lulalfongi God, ac ke sripen
lulalfongi lal, God El oakalla sie mwet suwoswos.” Ouinge pangpang el kawuk lun
God.
24 Inge, kowos liye lah sie mwet el aksuwosyeyuk yurin God ke orekma lal, ac tia
ke lulalfongi lal mukena.
25 Oapana Rahab, mutan kosro sac — God El tuh oakal sie mwet suwoswos ke
sripen orekma lal, ke el tuh kulang nu sin mwet kalngeyuk lun Israel ac kasrelos ke
el supwalosla in kaing ke soko pacna inkanek.
26 Na oana ke mano sayen ngun el misa, ouinge lulalfongi sayen orekma el misa.

2:8 Lev 19:18 **2:11** Exo 20:14; Dut 5:18; Exo 20:13; Dut 5:17 **2:21** Gen 22:1–14 **2:23** Gen 15:6; 2 Chr 20:7; Isa 41:8 **2:25** Jos 2:1–21

3

Loun Mwet

1 Mwet lulalfongi wiuk, in tia pus suwos weang mwet luti, tuh kowos etu lah kut
mwet luti uh fah nununkeyuk upa liki mwet ngia.
2 Kut nukewa tafongla pacl puspis. Tusruktu fin oasr mwet tia tafongla ke kas lal,
el sie mwet suwohs su ku in leumi manol nufon.
3 Kut kapriya mwe kuhf se nu in oalin horse uh in sang kifasul elan akos kut ac
fahsr nu yen kut lungse fahsr nu we.
4 Nunku pac ke oak nes lulap uh, finne yohk ac el kasrusr ke eng upa uh, ac ku
in kifusyuk ke kitin ikwik na srisrik, ac ku in kasrusr nu kutena acn ma captain el
lungse in som nu we.
5 Ouinge loh uh: ma na srisrik se, a el ku in konkin ke ma lulap.
Nunku ke insak na lulap se ac ku in firirla ke kitin firir na srisrik!
6 Ac loh uh el oana sie e. El oana sie faclu ma sessesla ke ma sutuu, su oan in
manosr ac osralik ma koluk in manosr nufon. El ku in furreak moul lasr nufon ke
sie e na ngeng ma tuku in hell me.
7 Ku in akmunayeyuk kain in kosro nukewa, ac mwet uh akmunaye tari kosro
lemnak ac won, ma orakrak ac ik.
8 Tusruktu soenna oasr sie mwet ku in akmunaye loh uh — ma na koluk se ac
koflana kifusyukla, sessesla ke pwasin in misa.
9 Kut orekmakin loh uh in sang kulo nu sin Leum ac Papa tumasr, ac oayapa in
selngawi mwet wiasr, su orekla in lemluman God.
10 Kas in sang kulo ac kas in selnga tukeni illa liki oalu sefanna. Mwet wiuk, tiana
wo in ouinge!
11 Kof loslos ac kof taek tia ku in tukeni sororme liki unon in kof sefanna.
12 Mwet lulalfongi wiuk, sak fig soko tia ku in fokla tuh olive pa fahko, ac oa in
grape tia ku in fokla tuh fig pa fahko uh. Unon in kof kifinte tia ku in use kofonot.

Lalmwetmet Lucng Me

13 Ya oasr sie inmasrlowos su oasr etauk ac lalmwetmet yoro? Elan akpwayei ke
moul wo lal, ac ke orekma wo el orala ke inse pusisel ac lalmwetmet.
14 Tusruktu insiom fin sessesla ke sok, srunga, ac nunku kac sifacna, nik kom
orekma koluk in kisrung ma pwaye ke kom konkin lalmwetmet lom.
15 Lalmwetmet ouinge tia ma tuku lucng me, a ma lun faclu — tia ma lun ngun, a
ma lun Devil.
16 Yen ma oasr sok ac nunku kac sifacna we, fohs ac kain in ma koluk nukewa oasr
pac we.
17 Ma se meet ke lalmwetmet lucng me uh pa nasnas; el oayapa misla, okak, ac
kulang; sessesla ke pakoten ac fahko wo puspis; wangin srisri ac kutasrik.
18 Mwet iwe elos yukwiya fita lun misla, na elos ac fah kosrani fahko lun misla, su
pa suwoswos.

4

Akawuki Nu Sin Faclu

1 Tuku ya me anwuk ac akukuin inmasrlowos inge? Ma inge tuku liki kena lowos
nu ke mwe pwar koluk, su amei na in kowos.
2 Kowos mwel ma lun mwet ac koflana eis, oru kowos akola in akmas; yokla
nunkunma suwos, ac ke kowos tia ku in eis na kowos akukuin ac anwuk. Kowos
tia eis ma kowos lungse mweyen kowos tia siyuk sin God kac.
3 Ac pacl kowos siyuk uh kowos tiana eis, mweyen sripa lowos uh koluk. Kowos
siyuk ke ma kowos in orekmakin nu ke pwar lowos sifacna.

4 Tiana pwaye insiowos nu sin God! Ya kowos tia etu lah kowos fin mwet kawuk
lun faclu, kalmac pa kowos mwet lokoalok lun God? Kutena mwet su lungse ma lun
faclu el sifacna oru elan mwet lokoalok lun God.
5 Nik kowos nunku mu sutuu uh Ma Simusla ma fahk mu, “God El lemtai ngun se
su El filiya in kut.”
6 Tusruktu lungkulang se su God El ase, el ku liki na. Oana Ma Simusla uh fahk,
“God El lainulos su inse fulat, a El sang lungkulang nu selos su pusisel.”
7 Ke ma inge, eiskowosyang sifacna nu sin God. Kowos in lain Devil, ac el fah
kaingkin kowos.
8 Kowos in kalukyang nu yurin God, ac El ac fah apkuranwot nu yuruwos. Ohlla
pouwos, kowos mwet koluk! Aknasnasye insiowos, kowos mwet wosounkas!
9 Kowos in arulana asor, ac tung ac mwemelil; ekulla israsr lowos an nu ke tung,
ac engan lowos nu ke inse toasr!
10 Akpusiselye kowos sifacna ye mutun Leum, ac El fah akfulatye kowos.

Kas In Sensenkakin Lain Nununkeyen Mwet Christian Wiasr

11 Mwet wiuk in lulalfongi, kowos in tia kaskas in sufan sie sin sie. Kutena mwet
su sufan mwet lulalfongi wial ku nununkal, el lain Ma Sap ac orek nununku nu kac.
Kom fin nununku Ma Sap, na kom tila sie su akos Ma Sap, a kom mwet nununku se.
12 God mukena pa orala Ma Sap ac orek nununku. El mukena ku in molela ac
kunausla. Su kom an ku in nununku mwet wiom?

Kas Ir Sensenkakin Lain Tungak

13 Ac inge porongeyu, kowos su fahk mu, “Misenge ku lutu kut ac som nu ke sie siti
ac muta we yac se, sramtauk sie business lasr ac konauk mani na yohk.”
14 A kowos tia ku in etu lah moul lowos ac fuka lutu! Kowos oana sie kulasr, su
sikyak ke kitin pacl na wanginla.
15 Ma fal kowos in fahk pa inge: “Fin oh lungse lun God, kut fah moul ac oru ma
se inge, ku ma se ingo.”
16 A inge kowos inse fulat ac tungak. Koluk kain konkin inge kewa.
17 Ke ma inge, nu sel su etu in oru wo a el tia oru, ac ma koluk se lal.

5

Kas In Sensenkin Mwe Kasrup

1 Ac inge, kowos mwet kasrup, porongeyu! Kowos in tung ac mwemelil ke mwe
ongoiya su ac tuku nu fowos!
2 Mwe kasrup lowos kulamla, ac nuknuk lowos mongola ke watil.
3 Gold ac silver lowos nukla ke ras, ac ras se inge ac fah sie mwe loh lain kowos, su
ac fah kangla ikowos oana e uh. Kowos elosak mwe kasrup in len safla inge.
4 Kowos tia moleang molin orekma lun mwet orekma inima lowos ah. Porongo
torkaskas lalos! Pusren tung lun mwet su sifeni fokin ima lowos sun insren God,
Leum Kulana.
5 Moul lowos fin faclu sessesla ke mwe kasrup lulap ac mwe engan. Kowos sifacna
akfatye kowos nu ke len in anwuki.
6 Kowos lusla ac uniya mwet wangin mwata, ac elos tiana lain kowos.

Mongfisrasr Ac Pre

4:6 Soa 3:34 **5:2** ***5:2–3*** Mt 6:19 **5:4** Dut 24:14–15

7 Ke ma inge, mwet lulalfongi wiuk, kowos in mongfisrasr nwe ke pacl Leum el ac
tuku. Liye luman mongfisrasr lun sie mwet ima ke el soano na ima lal in fokkakin
fahko wowo kac. El mongfisrasr na in soano af in taknelik* ac af in kosrani.†
8 Kowos enenu in wi pac mongfisrasr ac akkeye insiowos, tuh len in tuku lun Leum
apkuran.
9 Mwet lulalfongi wiuk, nik kowos torkaskas lain sie sin sie, tuh God Elan tia
nununkekowos. Mwet Nununku El apkuran — El akola na in utyak.
10 Mwet kawuk luk, esam mwet palu puspis su fahkak ke Inen Leum. Elos in mwe
srikasrak nu suwos mweyen elos nwe keok ke ma puspis a elos mongfisrasr na.
11 Kut pangon mu elos mwet engan mweyen elos mutangla mwe keok nu selos.
Kowos lohng ke muteng lal Job, ac kowos etu luman kasreyuk lun Leum nu sel ke
saflaiya. Tuh Leum El sessesla ke kulang ac pakoten.
12 A yohk liki ma nukewa, mwet lulalfongi wiuk, kowos in tia fulahk ke pacl kowos
orek wulela. Nikmet fulahk ke inkusrao ku faclu ku ke kutena ma saya. Fahk na
“Aok” ke ma ac aok, ac “Mo” ke ma ac mo, na God El ac fah tia nununkekowos.
13 Fin oasr mwet inmasrlowos su oasr in ongoiya, el enenu in pre. Fin oasr mwet
su engan, el enenu in on ke on in kaksak.
14 Fin oasr mwet mas, el enenu in suli mwet kol lun church, su fah pre kacl ac
mosrwella ke oil in olive ke Inen Leum.
15 Pre su orek ke lulalfongi fah akkeyala mwet mas. Leum El fah taksalak elan
kwela, ac fin oasr ma koluk el orala, ac fah nunak munas nu sel.
16 Ke ma inge, kowos in fahkak ma koluk lowos nu sin sie sin sie, ac pre ke sie sin
sie, tuh kowos fah ku in kwela. Pre lun sie mwet suwohs arulana kalem ku kac.
17 Elijah el mwet se oapana kut. El pre ke inse pwaye tuh in fah wangin af, na
wangin af putati nu faclu ke yac tolu tafu.
18 Na el sifilpa pre, ac af na matol tuku inkusrao me, ac faclu sifil isus fahko.
19 Mwet lulalfongi wiuk, sie suwos fin fahsr liki inkanek pwaye, ac sie pac suwos
sifil folokunulma,
20 esam na ma se inge: kutena mwet su folokonma sie mwet koluk liki tafongla lal,
el molela ngunin mwet koluk sac liki misa, ac oru tuh in oasr nunak munas ke ma
koluk puspis.

---

* **5:7** ***af in taknelik:*** pangpang “af meet”, pa ke malem in October ac November. † **5:7** ***af in kosrani:*** pangpang “af tok”, pa ke malem in April ac May. **5:11** Job 1:21–22; 2:10; Psa 103:8 **5:12** Mt 5:34–37 **5:14** Mk 6:13 **5:17** 1 Tok 17:1; 18:1 **5:18** 1 Tok 18:42–45

Leta Se Meet Sel PETER

Tukakinyen Leta Se Meet Sel PETER

Leta Se Meet Sel Peter inge simla nu sin mwet Christian su fahsrelik nu tafunyen epang in Asia Minor, ac in leta se inge pangpang elos “mwet sulosolla lun God.” Sripa yohk lun leta se inge pa in akkeye insien mwet ma ac riti uh, su pulakin ma upa ac mwe akkeok ke sripen lulalfongi lalos. Mwet se sim inge el akesmakinyalos ke Pweng Wo ke Jesus Christ, su misa, moulyak, ac wulela mu el ac sifil foloko, ac ma inge pa sang finsrak yohk nu selos. Ke sripen ma kalem inge, elos enenu in muteng mwe keok nu selos uh, ac lulalfongi lah ma inge mwe srike kuiyen lulalfongi lalos, oayapa elos in etu lah ac fah oasr mwe moul itukyang nu selos ke “Len se ma Jesus Christ el ac sikme.”

Wi pac kas in akku lal nu ke pacl in ongoiya uh, mwet se ma simis leta se inge el oayapa kwafe nu sin mwet ma ac riti uh tuh elos in moul oana mwet su ma lun Christ.

Takla Lun Koanon Leta Se Inge

Kas in tukakunla 1:1–2
Kas in akesmakinye ke inkanek in molela lun God 1:3–12
Kas in kwafelos nu ke moul mutal 1:13—2:10
Ma kunen mwet Christian in pacl in keok 2:11—4:19
Moul pusisel ac kulansapu mwet ngia 5:1–11
Kas in aksafye 5:12–14

1 Ma sel Peter, mwet sap lun Jesus Christ —

Nu sin mwet sulosolla lun God su fahsrelik ac mwet sac in acn Pontus, Galatia, Cappadocia, Asia, ac Bithynia.

2 God Papa El sulekowosla fal nu ke oakwuk lal, ac Ngun lal akmutalye kowos tuh kowos in mwet lal, ac kowos in akos Jesus Christ, ac aknasnasyeyukla ke srahl.

Lungkulang ac misla in arulana yokelik in kowos.

Sie Finsrak Su Moul

3 Lela kut in sang kulo nu sin God, Papa tumun Leum lasr Jesus Christ! Ke sripen pakoten lulap lal, El ase nu sesr sie moul sasu ke El akmoulyalak Jesus Christ liki misa. Ma se inge nwekkutla ke sie finsrak moul.

4 Ouinge kut tawi nu ke pacl se kut ac eis kasrpen mwe insewowo su God El karingin nu sin mwet lal uh. El karingin ma inge nu suwos in kusrao, yen ma ac tia ku in kulawi, ku kolukla, ku efla.

5 Ma inge ma lowos su, ke sripen lulalfongi lowos, God El karingin kowos ke ku lal nu ke molela lal su akola in akkalemyeyuk ke pacl safla uh.

6 Kowos in engan ke ma inge, kowos finne enenu in asor ke kitin pacl inge ke sripen kain in mwe srike puspis ma kowos keok kac.

7 Sripen mwe srike inge pa in suk lah lulalfongi lowos an ku na. Finne gold, su ku in kunausyukla, ac srikeyuk ke e. Ouinge lulalfongi lowos, su arulana saok liki gold, ac fah srikeyuk pac, in liyeyuk kuiya. Na kowos fah eis kaksak ac wolana ac sunak ke Len se ma Jesus Christ el ac sikme.

8 Kowos finne soenna liyal, a kowos lungse el. Ac kowos lulalfongel, kowos finne tia liyal inge. Ke ma inge kowos engan ma lulap ke sie engan su sessesla ke ma wolana, su kas uh tia ku in aketeya,

9 mweyen inge kowos eis molela nu ke ngunuwos, su pa sripen lulalfongi lowos in
el.
10 Mwet palu elos tuh arulana oaru in suk kalmen lango se inge, ac elos orek palu
kac lah ac fah mau sie mwe sang lun God nu suwos.
11 Elos tuh srike in konauk lah pia pacl sac, ac fuka luman tuku lun len sac. Pa inge
pacl se ma Ngun lun Christ su oan in elos tuh srisrngi nu kac, ke mwe keok su Christ
el ac enenu in keok kac, ac wolana se su ac tuku toko.
12 God El akkalemye nu sin mwet palu inge lah orekma lalos uh tia ma ac wo nu
selos sifacna, a ma nu suwos, ke elos kaskaskin ma su kowos tufahna lohng inge sin
mwet utuk kas su fahkak Pweng Wo ke ku lun Ngun Mutal, su supweyuk inkusrao
me. Pa inge ma lipufan uh elos kena wi kalem kac.

God El Pangon Kut Nu Ke Moul Mutal

13 Ke ma inge, akola nunak lowos an nu ke orekma. Kowos in ngusrik ac arulana
finsrak nu ke mwe insewowo su ac fah itukot nu suwos ke Jesus Christ el ac sikme.
14 Kowos in akos God, ac tia lela moul lowos an in sifil forla nu ke lungse lowos
oana ke pacl se kowos srakna nikin.
15 A kowos in mutal in ma nukewa kowos oru an, oana ke God su pangon kowos El
mutal.
16 Ma Simusla uh fahk, “Kowos in mutal, mweyen nga mutal.”
17 Kowos fahk mu “Papa tumasr” ke kowos pre nu sin God, su nununku mwet
nukewa ke srikasrak sefanna, fal nu ke orekma lun kais sie mwet. Ouinge kowos in
orekmakin pacl lula lowos fin faclu in sunakunul.
18 Tuh kowos etu ma su tuh aksukosokye kowos liki moul wangin sripa ma tutafma
sin papa matu tomowos meet ah. Tia kutu ma su ac ku in kunanula oana silver ku
gold;
19 a ke srah saoklana lun Christ, su oana soko lamb su wangin kutena ma koluk ke
manol.
20 God El nuna sulella meet liki orekla faclu, ac tufahna fwackyuk Christ in len safla
inge ke sripowos.
21 Ke el, kowos lulalfongi in God, su akmoulyalak liki misa ac sang wolana nu sel.
Ouinge lulalfongi ac finsrak lowos an oan in God.
22 Inge, ke sripen akosten lowos nu ke ma pwaye, kowos aknasnasyekowosla ac
etala in moulkin lungse nu sin mwet lulalfongi wiowos, na kowos in arulana lungse
sie sin sie ke insiowos nufon.
23 Tuh ke sripen kas moul lun God su ac oan ma pahtpat, kowos sifilpa isusla, oana
tulik nutin El su moul lal uh kawil, ac tia ma nutin mwet ma moul lalos uh sukawil.
24 Tuh Ma Simusla uh fahk,
“Mwet e nukewa oana mah uh,
Ac wolana nukewa lalos oana ros inima uh.
Mah uh ac uli, ac ros uh putatla,
25 A kas lun Leum God ac fah oan nwe tok.”
Kas se inge pa Pweng Wo su fwackyak nu suwos.

2

Eot Moul Ac Mutanfahl Mutal

1 Ke ma inge kowos in sisla liki kowos kain in ma koluk nukewa; tia sifil kikiap, ku
kaskas wosounkas, ku sok, ku kas in akkolukye sie sin sie.
2 Kowos in oana tulik tufahna isusla, malu pacl nukewa nu ke sronin titi mutal lun
Ngun, tuh ke kowos nim kowos in kapak ac moulla.

1:16 Lev 11:44–45; 19:2 **1:24** 1:24–25; Isa 40:6–8

3 Oana ke Ma Simusla uh fahk, “Kowos sifacna konauk woiyen kulang lun Leum
God.”
4 Kowos in fahsr nu yurin Leum, eot moul su mwet uh pilesrala, a God El sulela ac
aksaokye.
5 Kowos in fahsru oana eot moul, ac lela in orekmakinyuk kowos in musaela tempul
lun ngun, yen ma kowos ac fah kulansap oana mwet tol mutal in sang mwe kisa su
mwe akinsewowoye God, ac akkalemyeyuk nu suwos sin ngun lal ke Jesus Christ.
6 Tuh Ma Simusla uh fahk,
“Liye, nga sulela sie eot saok,
Su nga ac filiya tuh in eot in sruwasrik in Zion;
Ac kutena mwet su lulalfongi ke el, ac fah tiana auli.”
7 Eot se inge yohk sripa nu suwos su lulalfongi; a nu selos su tia lulalfongi:
“Eot se su mwet musa sisla mu wangin sripa
Ekla pa yohk sripa oemeet uh.”
8 Ac sie pac Ma Simusla uh fahk,
“Pa inge eot se ma ac oru mwet uh in tukulkul,
Eot se ma ac oru elos in ikori.”
Elos tukulkul mweyen elos tia lulalfongi ke kas sin God me; ma inge fal nu ke oakwuk
lun God kaclos.
9 Tuh kowos pa mutanfahl se ma suleyukla, mwet tol lun Tokosra, sie mutanfahl
mutal, mwet lun God sifacna, suleyukla in sulkakin orekma wo lun God, su
pangonkowosme liki lohsr nu ke kalem wolana lal.
10 Meet kowos tuh tia mwet lun God, a inge kowos mwet lal. Meet kowos tia etu ke
pakoten lun God, a inge kowos eis tari pakoten lal.

Mwet Kohs Lun God

11 Mwet kawuk luk, su moul oana mwet sac ac mwet fufahsryesr fin faclu, nga
kwafe tuh kowos in sisla ma koluk su monuwos kena nu kac, su mweun lain moul in
ngun.
12 Ouiyen moul lowos inmasrlon mwet selulalfongi uh enenu in arulana wo, elos fin
mau akkolukye kowos ac fahk mu kowos mwet orekma koluk, elos ac akilen orekma
wo lowos uh, ac kaksakin God ke Len se El ac tuku uh.
13 Ke sripen Leum, kowos in akos mwet kol nukewa fin faclu — nu sin Tokosra
Fulat, tuh el fulat oemeet,
14 ac nu sin governor uh, su srisrngiyuk sin Tokosra Fulat tuh elos in kalyei mwet
orekma koluk, ac kaksakin mwet orekma wo.
15 Tuh God El lungse kowos in tulokinya sramsram lalfon lun mwet nikin, ke orekma
wo lowos.
16 Kowos in moul oana mwet sukosok, tusruktu nimet orekmakin sukosok lowos in
afinya kutena ma koluk, a kowos in moul oana mwet kohs lun God.
17 Kowos in sunakin mwet nukewa, ac lungse mwet lulalfongi wiowos, ac akfulatye
God, ac sunakin Tokosra Fulat.

Keok Lun Christ, Sie Mwe Srikasrak Nu Sesr

18 Kowos mwet kulansap, kowos in akos mwet kacto lowos an, ac arulana
akfulatyalos — tia nu selos na su kulang ac nunak wo keiwos, a nu selos pac su
kou.
19 Kowos fin mutangla ngal lun mwe keok su tia fal in orek nu suwos, mweyen
kowos akilen lah pa inge ma lungse lun God nu suwos, ma inge ac mwe insewowo
nu suwos.

2:3 Psa 34:8 **2:6** Isa 28:16 **2:7** Psa 118:22 **2:8** Isa 8:14–15 **2:9** Exo 19:5–6; Isa 43:20; Exo 19:5; Dut 4:20; 7:6; 14:2; Tit 2:14; Isa 43:21; Isa 9:2 **2:10** Hos 2:23

20 Tuh mwe mea in kaksakinyuk kom, kom fin muteng ke anwuk ma orek nu sum
ke sripen kom orala sie ma koluk? A kom fin muteng mwe keok su orek nu sum ke
kom oru ma wo, God El ac fah akinsewowoye kom.
21 Pa inge ma God El pangon kowos nu kac, tuh Christ sifacna el tuh keok keiwos
ac oakiya sie mwe srikasrak nu suwos tuh kowos fah fahsr in falkal.
22 Wangin ma koluk el orala, ac wangin kas kikiap lohngyuk sel.
23 Ke mwet uh fahk kas in akkolukyal, el tia topkolos ke kas koluk; ke el keok, el tia
fahk kutena kas in aksangeng, a el eisalang nu sin God, El su nununku suwohs.
24 Christ el sifacna usla ma koluk lasr in manol nu fin sakseng, tuh kut in wi ma
koluk lasr uh misa ac moulkin moul suwoswos. Kowos kwela ke sripen kinet kacl.
25 Kowos tuh oana sheep su tuhlac, tusruktu inge folokinyukme kowos tuh kowos
in fahsr tukun Mwet Shepherd, su karingin ngunuwos.

3

Mutan Payuk Ac Mukul Payuk

1 In ouiya sacna, mutan payuk kowos in akos mukul tomowos, tuh kutena selos fin
tia lulalfongi ke kas lun God, orekma wo lowos an ac fah pwanulosme in wi lulalfongi.
Ac tia enenu kowos in fahkla kutena kas,
2 mweyen elos ac liye na moul nasnas lowos, ac luman akfulatyen God suwos.
3 Kowos in tia orekmakin mwe yun ma liyeyuk lik tuh in akkatoye kowos, oana
mwe naweyuk nu ke aunsuf, ku mwe walwal orek ke gold, ku nuknuk yohk molo.
4 A kato lowos uh in tuku liki nunak pwaye lun insiowos, su kalem ke inse misla
ac efal, tuh ma inge ac fah oan paht, ac pa saok na pwaye ye mutun God.
5 Tuh mutan in pacl oemeet ah su lulalfongi ac finsrak yohk in God, elos sifacna
nawelosla ke elos akos mukul tumalos uh.
6 Sarah el tuh ouinge; el aksol Abraham ac pangnol leum lal. Inge kowos acn natul
Sarah kowos fin oru ma wo ac tia sangeng ke kutena ma.
7 In ouiya se pacna inge, mukul payuk uh kowos in muta yurin mutan kiowos ac
esam lah elos munas liki kowos. Oralos in wo ac akfulatyalos, tuh elos ac wi kowos
ipeis ke moul ma pahtpat, su mwe kite lun God. Oru ma inge, tuh in fah wangin ma
lusrong pre lowos uh.

Keok Ke Sripen Orekma Suwohs

8 In aksafye mwe sramsram luk uh: kowos nukewa enenu in nunak sefanna ac ku
in pulakin ma mwet wiowos in lulalfongi elos pulakin. Kowos in lungse sie sin sie,
ac kowos in kulang ac inse pusisel nu sin sie sin sie.
9 Nimet folokin ma koluk ke ma koluk, ku sang kas koluk in lain kas koluk. A kowos
in folokin ke kas in akinsewowoye, mweyen mwe insewowo pa God El wulela kac mu
El ac sot nu suwos ke El tuh pangon kowos ah.
10 Oana ke Ma Simusla uh fahk,
“Kutena mwet su lungse engankin moul lal
Ac kena liye pacl wo,
Enenu elan tia fahk kutena kas koluk
Ac tia sifil kikiap.
11 El enenu in forla liki ma koluk ac oru ma wo;
El enenu in suk moul misla ke insial nufon.
12 Tuh Leum El tawi mwet suwoswos
Ac lipsre pre lalos;
A El lainulos su oru ma koluk.”

2:22 Isa 53:9 **2:23** Isa 53:7 **2:24** 2:24–25; Isa 53:5–6 **3:1** Eph 5:22; Col 3:18 **3:3** 1 Tim 2:9 **3:6** Gen 18:12 **3:7** Eph 5:25; Col 3:19 **3:10** ***3:10–12*** Psa 34:12–16

13 Kowos fin moniyuk in oru ma wo, su ac fah akkolukye kowos?
14 Tusruktu kowos finne keok ke kowos oru ma wo, kowos insewowo na! Nimet
sangeng sin kutena mwet, ac nimet fosrnga.
15 A kowos in akfulatye Christ insiowos, ac akleumyal in moul lowos. Akola pacl
nukewa in topuk kutena mwet su siyuk ke finsrak se su oan in kowos,
16 tusruktu oru ke kas fisrasr ac ke sunak. Karingin nunak lun insiowos in nasnas
na, tuh mwet fin fahk kas in akkolukye kowos, elos su fahk kas koluk ke orekma wo
lowos ke Christ, ac fah mwekin ke ma elos fahk uh.
17 Tuh wo kowos in keok ke sripen orekma wo lowos, fin pa inge ma lungse lun
God, liki keok ke sripen kowos oru ma koluk.
18 Tuh Christ el misa ke ma koluk pacl sefanna in akfalye pacl nukewa; sie mwet
suwohs el misa in aolla mwet sesuwos, tuh elan pwen kowos nu yurin God. Anwuki
el in mano, a akmoulyeyuk el in ngun,
19 ac ke el moul in ngun, el som ac luti nu sin ngun su muta in kapir.
20 Ngun inge ma lun mwet su tia akos God ke El tuh mongfisrasr in tupanulos ke
Noah el tuh musai oak soko ah. Mwet oalkosr na su muta in oak soko ah pa tuh
moliyukla ke kof uh.
21 Kof se inge akilenyen baptais, su pa mwe molela nu suwos in pacl inge uh. Tia
orek in olla fohkfok liki mano, a orek tuh in sie wulela nu sin God ke sulela pwaye
lun kais sie mwet. Ma se inge molikowosla ke sripen sifil moulyak lun Jesus Christ,
22 su sowak tari nu inkusrao ac muta lac po layot sin God. El leum fin lipufan
nukewa, ac kain in wal ac ku nukewa yen engyeng uh.

4

Moul Su Ekla

1 Ke sripen Christ el tuh keok ke moul in mano, kowos enenu in oayapa sifacna
akkeye kowos tuh nunak lowos in oana nunak lun Christ, tuh kutena mwet su keok
ke manol el tia sifil ke oru ma koluk.
2 Ac ingela, moul in mano lowos uh enenu in fal nu ke ma lungse lun God, ac tia
nu ke ma lungse lun mwet.
3 Fal tari pacl ma kowos sisla in oru ouiya ma mwet tia lulalfongi God uh oru. Moul
lowos tuh som yokna nu ke ouiya fohkfok, lung lun ikwa, nim mwe sruhi, tukeni
warongrong in oru ma koluk, kufwen sruhi, ac alu nu ke ma sruloala su sie mwe
srungayuk yohk.
4 Ac inge, mwet tia lulalfongi God uh elos lut lah kowos tila welulos ke moul in
sununta ac lumah fohkfok meet ah, pwanang elos fahk kas in akkolukye kowos.
5 Tusruktu elos ac fah enenu in sifacna fahkulosyak ye mutun God, su akola in
nununku mwet moul ac mwet misa.
6 Pa inge sripen Pweng Wo uh tuh lutiyuk pac nu sin mwet misa uh, aok elos su tuh
nununkeyuk ke elos srakna moul, oana ke mwet nukewa nununkeyuk uh. Lutiyuk
nu selos tuh in moul in ngun lalos elos fah ku in moul oana ke God El moul.

Mwet Tutafpo Wo Ke Mwe Sang Lun God

7 Safla lun ma nukewa apkuran me. Ouinge kowos in sifacna liyekowosyang ac
ngusrik in nunak lowos, tuh kowos in pre fal.
8 Yohk liki ma nukewa, kowos in lungse sie sin sie ke inse pwaye, mweyen elos su
lungse elos akola pacl nukewa in nunak munas ke ma koluk mwet uh oru nu selos.
9 Paing sie sin sie nu in lohm suwos ac tia torkaskas.

3:14 Mt 5:10 **3:14** ***3:14–15*** Isa 8:12–13 **3:20** Gen 6:1—7:24 **4:8** Soa 10:12

10 Kais sie suwos eis tari sie mwe sang saok sin God me, na kowos in orekmakin
mwe sang lowos in akwoye mwet ngia, oana sie mwet tutafpo wo.
11 Kutena mwet su ku in luti, elan fahkak kas lun God; kutena mwet su kulansap,
enenu in oru ke ku su God El sang nu sel, tuh in kaksakinyuk God in ma nukewa ke
Christ Jesus, su ma lal wolana ac ku nwe tok ma pahtpat. Amen.

Keok Ke Sripen Moul In Christian

12 Mwet kawuk saok luk, nimet kowos lut ke mwe srike upa ma kowos keok kac,
oana in sufal in sikyak nu suwos.
13 A kowos in engan lah kowos ipeis ke keok lun Christ, tuh ac fah arulana yohk
engan lowos ke wolana lal ac fah akkalemyeyuk.
14 Insewowo nu suwos mwet fin kaskas koluk lain kowos ke sripen kowos fahsr
tukun Christ; kalmen ma inge pa Ngun wolana lun God oan fowos.
15 Kutena suwos fin keok, lela in tia ma ke el akmas, ku el pisrapasr, ku el sie mwet
kunausla ma sap, ku el sifacna isongol in oru ma kunen mwet ngia.
16 Tusruktu, kowos fin keok mweyen kowos mwet Christian, nimet kowos mwekin
kac, a kowos in sang kulo nu sin God lah kowos ekin inen Christ.
17 Mutawauk tari pacl in nunuku, ac mwet lun God uh pa ac nununkeyuk oemeet
uh. Fin mutawauk yorosr, ac mau fuka nu sin mwet su tia lulalfongi ke Pweng Wo
sin God uh?
18 Tuh Ma Simusla uh fahk,
“Upa tuh mwet wo uh in moliyukla;
Na ac fuka nu sin mwet koluk su selulalfongi God uh?”
19 Ouinge, elos su keok mweyen pa inge ma lungse lun God nu selos, fal elos in
sukalani in oru ma wo, ac sifacna eiselosyang nu sin God su oralosla ac su liyaung
wulela lal in pacl nukewa.

5

Un Sheep Nutin God

1 Nga kwafe nu suwos, mwet elder lun church. Nga mwet elder se pac, ac nga
sie mwet loh ke keok lun Christ, ac nga ac fah wi ipeis ke wolana se su ac fah
akkalemyeyuk. Nga kwafe nu suwos
2 tuh kowos in liyaung un mwet lulalfongi su God El asot nu inpouwos, oana sie
shepherd el liyaung un sheep natul. Kowos in tia srangesr, a kowos in insewowo in
oru, mweyen pa inge ma God El lungse. Oru orekma lowos, tia tuh in moul nu suwos,
a ke lungse na lowos in kulansap.
3 Nimet orek funmwet nu sin mwet su itukot kowos in karingin, a kowos in mwe
srikasrak nu selos.
4 Ac ke Mwet Shepherd Fulat el sikme, kowos ac fah eis tefuro saromrom ac wolana,
su ac fah tia ku in efla.
5 In ouiya sacna, kowos mwet fusr enenu in sunakin ac akos mwet matu. Ac kowos
nukewa, mwet fusr ac mwet matu, in nokomang nuknuk in loeyuk lun pusisel ac
kulansupu sie sin sie, tuh Ma Simusla uh fahk, “God El lain mwet fulat nunak la, a El
kulang nu sin mwet pusisel.”
6 Ke ma inge kowos in akpusiselye kowos ye po kulana lun God, tuh El fah
srukkowosyak ke pacl El sifacna oakiya.
7 Sang mwe fosrnga lowos nukewa nu sel, mweyen El nunkekowos.
8 Kowos in ngusrik ac tawi! Devil, mwet lokoalok lowos, el forfor oana soko lion
ngutngut, sukok mwet elan kangla.

4:18 Soa 11:31 **5:2** Jn 21:15–17 **5:5** Soa 3:34 **5:6** Mt 23:12; Lk 14:11; 18:14

9 Tu na ku ke lulalfongi lowos an, ac lainul mweyen kowos etu lah mwet lulalfongi
wiowos fin faclu nufon elos pulakin pac kain keok ma kowos pula uh.
10 Tukun kowos keok kitin pacl, na God lun lungkulang, su pangon kowos in ipeis
ke wolana lal ke kowos kupasryang nu sin Christ, El ac fah akwoyekowosla, ac akkeye
kowos tuh kowos in tu na ku.
11 God pa leum fin ma nukewa nwe tok ma pahtpat! Amen.

Kas In Wilkas

12 Silas,* su nga nunku kacl oana sie mwet Christian oaru wiuk, pa kasreyu simis
leta fototo se inge nu suwos. Nga lungse akkeye kowos, ac fahkak lupan lulalfongi
luk lah pa inge lungkulang pwaye lun God. Kowos in tu na ku kac.
13 Mwet wiowos ke church in acn Babylon, su oapana kowos solla sin God, elos
supu lung lalos nu suwos. Ac Mark, wen nutik in lulalfongi, el oayapa supu lung lal.
14 Kowos in paing sie sin sie ke lungse pwaye lun mwet Christian.
Misla in wi kowos nukewa su ma lun Christ.

* **5:12** ***Silas:*** Ine Greek se su oapana Silvanus, ine Rome se, a mwet sefanna. **5:12** Orek 15:22, 40 **5:13** Orek 12:12, 25; 13:13; 15:37–39; Col 4:10; Phm 24

Leta Akluo Sel
PETER

Tukakinyen Leta Akluo Sel PETER

Leta Akluo Sel Peter simla nu sin un mwet Christian su muta oalik acn uh in pacl meet ah. Ma yohk ke leta se inge pa kas in lain orekma lun mwet luti sutuu, ac ouiyen moul fohkfok ma sikyak ke sripen mwe luti lalos uh. Mwe aksuwosye elya inge pa sruokya na ku etauk pwaye ke God ac ke Leum Jesus Christ. Etauk pwaye inge ac tuku sin mwet su sifacna liyal Jesus ac wi lohng ke luti lal. Mwet se ma simis leta se inge el nunku yokna ke luti lalos su fahk mu Christ el ac tia sifil foloko. El fahk mu ma se ikolya tuku akluo lun Christ, ma ke sripen God "El tia lungse kutena mwet in tuhlac, a El lungse mwet nukewa in forla liki ma koluk lalos." (3:9)

Takla Lun Koanon Leta Se Inge

Kas in tukakunla 1:1–2
Pang lun God nu sin mwet Christian 1:3–21
Mwet luti sutuu 2:1–22
Tuku akluo lun Christ 3:1–18

1 Ma sel Simon Peter, sie mwet kulansap ac mwet sap lun Jesus Christ —
Nu sin mwet su itukyang tari nu selos sie lulalfongi su saok oana lulalfongi lasr uh,
ke sripen suwoswos lun God ac Mwet Lango lasr Jesus Christ:
2 Lela in arulana yohk lungkulang ac misla in kowos ke sripen etu lowos ke God ac
ke Jesus, Leum lasr.

Suleyukla Ac Pangonyuk Sin God

3 Ku lun God ase tari nu sesr ma nukewa su kut enenu tuh kut in moul fal nu ke
ma lungse lun God. Ku in ouinge ke sripen etu lasr ke El su pangon kut in ipeis ke
fulatlana ac wolana lal.
4 In ouiya se inge El ase nu sesr mwe sang yohk ac saoklana su El wulela kac, tuh
ke sripen mwe sang inge kowos fah ku in kaingla liki lung koluk su kunausla moul
lun mwet fin faclu, ac kowos in ku wi ipeis ke moul mutal su ma lun God sifacna.
5 Ke sripa se inge, kowos in insianaung in akyokye lulalfongi lowos ke orekma wo;
ac akyokye orekma wo lowos ke etauk ke God,
6 ac akyokye etauk lowos ke sifacna leum fowos, ac sang muteng in weang sifacna
leum fac, na sang moul mutal nu ke muteng lowos;
7 ac kowos in akyokye moul mutal lowos ke kowos alungsei sie sin sie; ac akyokye
alungsei sie sin sie ke lungse nu sin mwet nukewa.
8 Kowos enenu tuh ouiya inge nukewa in yokyokelik in kowos, na ac fah yohk
sripowos ac orekmakinyuk kowos ke sripen etauk lowos ke Leum lasr Jesus Christ.
9 A ouiya inge fin wangin yurin sie mwet, el oana mwet se ma supal ngetnget lal,
pwanang el mulkunla lah el aknasnasyeyukla tari liki ma koluk lal meet ah.
10 Ke ma inge, mwet lulalfongi wiuk, sifilpa liksreni srike in oru tuh sulela ac pang
kawil lun God nu suwos in ku in kalem ke moul lowos. Kowos fin oru ouinge, kowos
ac fah tiana fuhleak lulalfongi lowos.
11 In ouiya se inge, ac fah itukot nu suwos ku suwoswos in ilyak nu in Tokosrai
kawil lun Leum ac Mwet Lango lasr Jesus Christ.
12 Na nga fah akesmakye kowos pacl nukewa ke ma inge, kowos finne etu tari kac,
ac arulana okak ke mwe luti pwaye ma kowos eis tari.
13 Nga nunku mu fal na nu sik in akesmakinye kowos ke ma inge ke lusen na moul
luk.

14 Nga etu lah ac tia paht na nga ac misa, oana ke Leum Jesus Christ el fahkma
kalem nu sik.
15 Ouinge, nga fah sang kuiyuk in oru sie ma in akesmakye kowos, tuh tukun nga
misa kowos in ku in esam ma inge pacl nukewa.

Mwet Loh Ke Wolana Lun Christ

16 Kut tiana orekmakin sramsram lusrongten ma mwet uh kinauk ke kut fahkak nu
suwos ke tuku lun Leum lasr Jesus Christ. Kut sifacna liye ke mutasr lupan wolana
lal.
17 Kut wi liye ke itukyang sunak ac wolana nu sel sin God Papa, ke pusra se tuku
nu sel liki El Su Fulatlana ac fahk, “El inge Wen kulo nutik, su nga insewowo kac!”
18 Kut sifacna lohng pusra se inge ke tuku inkusrao me, ke kut welul tu fineol mutal.
19 Inge arulana kui lulalfongi lasr ke kas se su sulkakinyuk sin mwet palu. Ac fah
wo kowos fin lohang nu kac, mweyen ma inge oana sie lam su kalmelik acn lohsr uh,
nu ke Kusrun Len uh sikyak ac Nasren in Lotutang sreya insiowos.
20 Tusruktu, ma se ma yohk sripa emeet uh, kowos in esam lah wangin sie ku in
sifacna aketeya sie kas in palu in Ma Simusla.
21 Tuh wangin kas in palu fwackyak ke na lungse lun mwet, a mwet su kolyuk ke
ku lun Ngun Mutal elos fahkak kas su tuku sin God me.

2

Mwet Luti Sutuu

1 Mwet palu sutuu tuh sikyak inmasrlon mwet uh in pacl meet ah, ac in ouiya sacna
mwet luti sutuu ac fah sikyak pac inmasrlowos. Elos ac use mwe luti sutuu ma ac
pwanma ongoiya nu suwos. Elos ac fah lafwekin Leum se su molelosla, pwanang
ongoiya ac fah sa na in tuku nu faclos.
2 Finne ouinge, mwet puspis ac fah fahsr tukun moul fohkfok lalos; ac ke sripen
orekma lalos, mwet saya ac fah kaskas in akkolukye Inkanek pwaye.
3 Ke sripen rapku lun mwet luti sutuu inge, elos ac kasrupi ke elos ac srumun nu
suwos sramsram ma elos sifacna kinauk. Ke pacl na loeloes Mwet Nununku lalos El
akola tari, ac El Su ac Kunauselosla El tiana mutul!
4 God El tia molela lipufan su orekma koluk, a El siselosla nu in hell, yen elos kapir
we in acn lohsr lulap, ac soano Len in Nununku.
5 God El tia molela faclu se meet ah, a El use sronot nu fin faclu su sessesla ke mwet
su tia akos God. El molella Noah, su fahkak kas suwoswos lun God, wi mwet na itkosr
saya.
6 God El furreak siti Sodom ac Gomorrah nwe ke apatla, ac oru tuh in mwe srikasrak
ke ma ac fah sikyak nu sin mwet seakos God.
7 El molella Lot, sie mwet wo su toasrlana ke ouiyen moul fohkfok lun mwet koluk.
8 Mwet wo sac tuh muta in masrlolos, ac len nu ke len el keok ac toasr ke el liye ac
lohng orekma koluk lalos.
9 Ouinge Leum God El etu lah El ac molela fuka mwet wo liki mwe srike nu selos,
ac El ac fah tia tui in kalyei mwet koluk nwe ke Len in Nununku,
10 yokna nu selos su fahsrna tukun lung koluk lun ikwa, ac pilesru ku lun God.
Mwet luti sutuu inge elos sumwekin ac likkeke, ac wangin sunakinyen wolana lun
mwet muta lucng; a elos kaskas in akkolukyalos.
11 Finne lipufan uh, su arulana ku liki mwet muta lucng inge, elos tia fahk kas in
akkolukye mwet lucng ye mutun Leum God.

1:17 Mt 17:1–5; Mk 9:2–7; Lk 9:28–35 **2:5** Gen 6:1—7:24 **2:6** Gen 19:24 **2:7** Gen 19:1–16

12 Tusruktu mwet inge elos oana kosro lemnak ma wangin nunka, su nuna isusla
in sruhu ac anwuki. Elos kaskas akkolukye kutena ma su elos tia kalem kac. Ac fah
kunausyukla elos oana kosro lemnak uh,
13 ac elos ac fah akkeokyeyuk oana ke elos akkeokye mwet ngia. Elos pwarkin in
orekma koluk ke srakna len, in akwoye lungse lun manolos. Elos mwe mwekin ac
kupatol ke elos wi kowos in mongo, sruk elos mutana engankin inkanek kutasrik
lalos!
14 Wangin ma elos lungse liye sayen mutan kosro; elos tiana muti in oru ma koluk.
Elos pwen mwet munas nu ke mwe kwasrip. Insialos arulana pahla in rapku. Elos
oan ye selnga lun God!
15 Elos fahsr liki inkanek suwohs, ac elos tuhlac. Elos fahsr ke inkanek ma Balaam
wen natul Beor el fahsr kac, su lungse mani ma el eis ke sripen orekma koluk lal,
16 na kaiyuk el ke ma koluk lal. Donkey natul ah kaskas ke pusren mwet, ac
tulokinya orekma lalfon lun mwet palu sac.
17 Mwet inge oana unon paola, oana pukunyeng su ukyukla ke paka. God El akoela
acn selos in acn lohsr matoltol.
18 Elos fahk kas filang ac lalfon, ac orekmakin ouiya fohkfok lun mano in sang
srifalos su tufahna mutawauk in kaingkunla mwet su moul koluk.
19 Mwet luti sutuu inge elos wuleang mu elos ac aksukosokye mwet uh, sruk elos
sifacna mwet kohs nu ke ouiyen moul koluk — tuh sie mwet el mwet kohs nu ke
kutena ma su el kofla kutangla.
20 Ke mwet uh eis etauk lalos ke Leum ac Mwet Lango lasr Jesus Christ, elos kaingla
liki ku kunausten lun faclu. Na elos fin sifil sruhu ac kutangyukla ke ma inge,
saflaiyalos ac koluk liki na meet ah.
21 Ac wona nu selos elos funu tia etu inkanek suwohs, liki na in etu tari ac sifil forla
liki mwe luti mutal ma itukyang nu selos.
22 Ma sikyak nu selos uh akkalemye lah soakas inge pwayena: “Soko kosro ngalngul
ac sifil lohela ma el wihtacla” ac “Soko pig ma tetekinyukla tari el ac folokla ipippip
ke fohk furarrar uh.”

3

Wulela Ke Tuku Lun Leum

1 Mwet kawuk saok luk, leta akluo nga simis nu suwos pa inge. In leta inge kewa,
nga srike in pirakak nunak nasnas lowos ke nga akesmakinye kowos ke ma inge.
2 Nga ke kowos in esam kas ma fwackyak nu suwos pacl loeloes somla sin mwet
palu mutal, oayapa sap lun Leum ac Mwet Lango ma tuh itukot nu suwos sin mwet
sap lowos ah.
3 Ma se meet, kowos enenu in akilen lah ke len safla ac oasr mwet ac sikyak su
moul lalos leumiyuk ke lung koluk lalos sifacna. Elos ac aksruksrukye kowos,
4 ac siyuk, “Ya El tia wuleot mu El ac foloko? Ac El aya? Papa tumasr ah misa tari,
ac ma nukewa srakna oaya ah, oana ke faclu tufahna orekla!”
5 Elos nuna sulela in pilesru lah pacl loeloes somla God El orala kusrao ke kas lal.
El sraclik faclu liki kof uh ke kas lal, ac oru tuh facl pao in sikyak liki kof uh,
6 ac oayapa ke kof, sronot uh tuh kunausla faclu se meet ah.
7 Tusruktu ke kas sacna, kusrao ac faclu se ma oasr inge karinginyuk tuh in fah
kunausyukla ke e. Ma inge ac oanna nu ke len se ac fah nununkeyuk ac kunausyukla
mwet su seakos God.
8 Tusruktu, mwet kawuk saok luk, kowos in tia mulkunla ma se inge: wangin ekla
inmasrlon sie len ac sie tausin yac sin Leum God; yorol ma luo inge oana sie.

2:15 Gen 19:1–16 **2:22** Soa 26:11 **3:3** Jud 18 **3:5** Gen 1:6–9 **3:6** Gen 7:11 **3:8** Psa 90:4

9 Leum God El tia pahtlac in oru ma El wulela kac, oana ke kutu mwet uh nunku uh. A El mongfisrasr nu suwos, mweyen El tia lungse kutena mwet in tuhlac, a El kena mwet nukewa in forla liki ma koluk lalos.
10 A Len lun Leum ac fah tuku oana sie mwet pisrapasr. In Len sac, kusrao ac fah wanginla ke sie pusra na lulap; ma su oan in kusrao ac fah firiryak ac kunausyukla, ac faclu ac ma nukewa loac fah wanginla.
11 Ke sripen ma inge nukewa ac fah kunausyukla in lumah se inge, moul lowos enenu in mutal ac kisakinyukyang nu sin God
12 ke kowos tupan Len lun God. Kowos in sang kuiyowos in oru tuh Len sac in sa tuku — Len se ke kusrao ac firiryak ac kunausyukla, ac ma su oan inkusrao ac fah kofelik ke fol uh.
13 A kut tupan ma God El wulela kac: kusrao sasu ac faclu sasu, acn ma mwet nukewa ac oru ma suwohs.
14 Ouinge, mwet kawuk luk, ke kowos soano Len sac, kowos in kwafeang tuh moul lowos in nasnas ac in wangin mwatuwos, ac kowos in moul in misla ye mutun God.
15 Kowos in nunku ke mongfisrasr lun Leum lah El asot pacl wo nu suwos tuh kowos in ku in moulla, oana ke Paul, mwet saok wiasr, el sim fahk nu suwos ke el orekmakin lalmwetmet ma God El asang nu sel.
16 Pa inge ma el srumun kac in leta lal nukewa. Oasr kutu ma upa in leta lal ma mwet selalkung ac mwet seokak elos tia aketeya pwaye kac, oana elos muta oru pac ke kutu kas in Ma Simusla uh. Ke ma inge elos sifacna oru tuh moul lalos in kunausyukla.
17 A kowos, mwet kawuk luk, kowos etu ma inge tari. Kowos in sifacna liyekowosyang tuh kowos fah tia aktafongyeyukla ke ma sutuu lun mwet pilesru ma sap, pwanang kowos putatla liki acn kowos muta okak we.
18 A kowos in kapkapak in lungkulang ac etauk lowos ke Leum ac Mwet Lango lasr Jesus Christ. Lela in kaksakinyuk el, inge ac nu tok ma pahtpat! Amen

Leta Se Meet Lal
JOHN

Tukakinyen Leta Se Meet Lal JOHN

Leta Se Meet Lal John oasr sripa yohk luo kac: (1) in akkeye mwet ma ac riti uh in moul in sie sin sie yurin God, ac yurin Jesus Christ, Wen natul; (2) in sensenkunulos in tia fahsr tukun mwe luti sutuu ma ac kunausla moul in sie sin sie se inge. Mwe luti sutuu inge fahk mu ma orekla nukewa faclu koluk, na mwet su lulalfongi ouinge elos nunku mu Jesus, Wen nutin God, el tuh tia ekla in moulkin moul in mwet oana kut. Mwet luti ingo tuh fahk mu mwet se fin moliyukla tari, el tia enenu in nunkala ke ma lun faclu. Elos luti pac mu wangin sripa mwet uh in oru ma wo, ku lungse mwet ngia, tuh elos in eis molela.

In lain mwe luti inge, mwet se ma simusla leta se inge el fahk na kalem lah Jesus Christ el mwet na pwaye se, ac mwet nukewa su lulalfongi ke Jesus ac lungse God, elos enenu na in lungse pac sie sin sie.

Takla Lun Koanon Leta Se Inge

Kas in tukakunla 1:1–4
Kalem ac lohsr 1:5—2:29
Tulik nutin God ac tulik nutin Devil 3:1–24
Ma pwaye ac ma sutuu 4:1–6
Ouiyen moul in lungse 4:7–21
Kutangla lun lulalfongi 5:1–21

Kas In Moul

1 Kut sim nu suwos ke Kas in moul, su nuna oan oe ke mutawauk ah me. Kut tuh lohng, ac kut sifacna liye ke mutasr; aok, kut liye tari, ac paosr kahlya tari.
2 Ke pacl se moul sac ku in liyeyuk, kut tuh wi liye; ouinge kut kaskaskin ac srumun nu suwos ke moul kawil se ma oan yurin Papa, su akkalemyeyuk nu sesr.
3 Ma su kut tuh liye ac lohng, kut fahkak pac nu suwos, tuh kowos in wikutyang ke moul in sie sin sie lasr yurin God Papa, ac yurin Jesus Christ, Wen natul.
4 Kut simusla ma inge tuh engan lasr in arulana yohk.

God El Kalem

5 Inge, mwe luti se ma kut lohng tari sin Wen natul ac fahkak uh pa inge: God El kalem, ac wangin kutena lohsr in El.
6 Kut fin fahk mu kut aengani yorol, a kut fufahsryesr in lohsr, kut kikiap ke ma kut fahk ac oayapa ke ma kut oru.
7 Tusruktu, kut fin fufahsryesr in kalem — oana ke El oasr in kalem — na oasr aengani lasr yurin sie sin sie, ac srahn Jesus, Wen natul, aknasnasyekutla liki ma koluk nukewa.
8 Kut fin fahk mu wangin ma koluk lasr, kut sifacna kiapwekutla ac wangin ma pwaye in kut.
9 A kut fin fahkak ma koluk lasr nu sin God, El ac fah akpwayei wulela lal ac oru ma suwohs: El ac fah nunak munas nu sesr ke ma koluk lasr, ac aknasnasye kut liki ma sesuwos nukewa lasr.
10 Kut fin fahk mu kut soenna oru ma koluk, kut oru srulun God El kikiap, ac kas lal tia oan in kut.

1:1 Jn 1:1 **1:2** Jn 1:14

2

Christ El Mwet Iwe Lasr

1 Tulik kulo nutik, nga simis ma inge nu suwos tuh kowos fah tia oru ma koluk.
Tusruktu mwet se fin oru ma koluk, oasr sie Mwet Iwe lasr nu sin Papa — aok Jesus
Christ — el su suwoswoslana.
2 Ac Christ sifacna pa ku in iwala ma koluk lasr, ac tia ma koluk lasr mukena, a ma
koluk pac lun mwet nukewa.
3 Kut fin akos ma God El sapkin, na pwaye lah kut etal.
4 Mwet se fin fahk mu el etal, a el tia akos ma El sapkin, el sie mwet kikiap ac
wangin ma pwaye in el.
5 A kutena mwet su akos kas lal, el pa akkalemye lah lungse lal nu sin God pwayena.
Pa inge mwe akpwayei lah kut mwet lun God:
6 kutena mwet su fahk mu el mwet lun God, moul lal enenu in oana moul lun Jesus
Christ.

Ma Sap Sasu

7 Mwet kawuk saok luk, nga tia simis kutena ma sap sasu nu suwos, a ma sap matu
se. Nuna ma sap se ma tuh oan yuruwos oe ke mutawauk me ah. Ma sap matu se
inge pa mwe luti se na ma kowos lohng tari.
8 Tusruktu ma sap se nga simis inge sasu, mweyen akpwayeyuk in Christ ac oayapa
in kowos. Tuh lohsr uh fahsr in wanginla ac kalem pwaye uh mutawauk kalmelik.
9 Kutena mwet su fahk mu el muta in kalem a el srunga sie sin mwet lulalfongi
wial, el muta in lohsr nwe ke pacl se inge.
10 Kutena mwet su lungse mwet lulalfongi wial, el muta in kalem, ouinge wangin
kutena ma ac aktukulkulyal.
11 A kutena mwet su srunga mwet lulalfongi wial, el muta in lohsr; el fufasryesr in
lohsr ac tia etu acn el fahsr nu we, mweyen el tia ku in liye in lohsr uh.
12 Nga sim nu suwos, tulik nutik, mweyen ma koluk lowos nunak munas nu suwos
ke sripen Christ.
13 Nga sim nu suwos, papa, mweyen kowos etal su nuna muta ke mutawauk me.
Nga sim nu suwos, mukul fusr, mweyen kowos kutangla el su Koluklana.
14 Nga sim nu suwos, tulik nutik, mweyen kowos etal Papa. Nga sim nu suwos,
papa, mweyen kowos etal su nuna muta oe ke mutawauk me. Nga sim nu suwos,
mukul fusr, mweyen kowos ku — kas lun God oan in kowos, ac kowos kutangla el su
Koluklana.
15 Nimet kowos lungse faclu, ku kutena ma lun faclu. Kowos fin lungse faclu, kowos
tia lungse Papa.
16 Ma nukewa lun faclu — lung lun ikwa, ma mwet uh liye ac mwel, ac ma
lusrongten nukewa ma mwet uh konkin uh — ma inge tia tuku sin Papa me, a ma
inge nukewa tuku sin faclu me.
17 Faclu ac ma nukewa loac ma mwet uh mwel uh mutawauk in wanginla; a el su
oru ma lungse lun God fah moul ma pahtpat.

El Su Lain Christ

18 Tulik nutik, pacl safla uh apkuran me! Fwackot tari nu suwos lah el su Lain
Christ ac fah tuku; ac inge mwet lain Christ puspis sikyak tari, ke ma inge kut etu lah
pacl safla uh apkuran me.
19 Mwet ouinge uh tia ma wiasr, pa pwanang elos som liki kut uh. Elos funu ma
wiasr elos lukun mutana yorosr, a elos som tuh in arulana kalem lah wangin sie selos
ma wiasr.

2:7 Jn 13:34

20 A Christ el mosrwekowosla tari ke Ngun Mutal, ouinge kowos nukewa etu ke ma
pwaye uh.
21 Nga tia sim nu suwos mweyen kowos soenna etu ma pwaye, a mweyen kowos
etu tari, ac kowos etu pac lah wangin kas kikiap ku in tuku liki ma pwaye uh.
22 Na fin ouinge, su kac kikiap— El su fahk mu Jesus el tia Christ.* Kain in mwet se
inge pa Mwet Lain Christ — el tia lulalfongi ke Papa, ac el tia pac lulalfongi ke Wen.
23 Tuh kutena mwet su tia lulalfongi ke Wen, el tia pac lulalfongi ke Papa, ac kutena
mwet su lulalfongi ke Wen, Papa El oasr pac yorol.
24 Ke ma inge kowos in sruokyana ku mwe luti su kowos lohng tari ke mutawauk
me tuh in oanna insiowos. Kowos fin sruokyana kas inge, na kowos ac moul in ma
sefannala yurin Wen ac yurin Papa pacl nukewa.
25 Ac pa inge ma Christ el sifacna wulela mu el ac ase nu sesr — moul ma pahtpat.
26 Nga simis ma inge nu suwos kaclos su srike in kiapekowosla.
27 A funu kowos, Christ el mosrwekowosla tari ke Ngun lal. Na ke lusenna pacl
Ngun lal oan in kowos, kowos tia enenu kutena mwet in luti kowos. Mweyen Ngun
lal luti kowos ke ma nukewa, ac ma el luti nu suwos uh ma pwaye, ac tia kikiap. Ke
ma inge kowos in akos mwe luti lun Ngun, ac moul lowos in kupasrna nu sin Christ.
28 Aok, tulik nutik, kowos in mutana in el, tuh ke pacl se el sikme kut fah arulana
pulaik ac tia mwekin ye mutal ke Len sac.
29 Kowos etu lah Christ el arulana suwohs; na fal kowos in etu lah kutena mwet su
oru ma suwohs el tulik nutin God.

3

Tulik Nutin God

1 Liye lupan lungse lun Papa nu sesr! Lungse lal uh arulana yohk, pwanang El
pangon kut tulik natul — ac ma se inge ma na pwaye. Ke sripa se inge faclu tia
etekut, mweyen faclu tia pac etu God.
2 Mwet kawuk saok luk, inge kut tulik nutin God, tusruktu soenna kalem lah kut ac
mwet fuka tok. A kut etu lah ke Christ el ac sikme, kut ac fah oana el, mweyen kut
ac fah liyal ke lumahl na pwaye.
3 Mwet nukewa ma oasr finsrak la ouinge in Christ, ac fah sifacna karinganang
moul lalos in nasnas, oana ke Christ el nasnas.
4 Kutena mwet su orekma koluk, oasr mwatal ke kunausla ma sap lun God, mweyen
ma koluk uh lain ma sap.
5 Kowos etu lah Christ el tuku in usla ma koluk lun mwet uh, ac wangin ma koluk
in el.
6 Ouinge kutena mwet su kupasryang nu yurin Christ el ac fah tia tafwelana in oru
ma koluk; a kutena mwet su nuna oru na ma koluk el soenna liyal ku etal.
7 Tulik nutik, kowos in tia lela tuh kutena mwet in kiapekowosla! Kutena mwet su
oru ma suwohs, el suwoswos, oana ke Christ el suwoswos.
8 Kutena mwet su srakna oru ma koluk, el ma lun Devil, mweyen Devil el nuna oru
ma koluk oe ke mutawauk me. Wen nutin God el tuku ke na sripa se inge, tuh elan
kunausla ma Devil el orala uh.
9 Kutena mwet su tulik nutin God, el tila oru ma koluk, mweyen ouiya lun God oasr
in el. Na ke sripen God El Papa tumal, el tia ku in srakna orekma koluk.
10 Arulana kalem ekla inmasrlon tulik nutin God ac tulik nutin Devil. Kutena mwet
su tia oru ma suwohs ku tia lungse mwet wial, el tia tulik nutin God.

Lungse Sie Sin Sie

---

* **2:22** ***Christ:*** kalmen wal se inge pa El su Mosrweyukla sin God — in kas Hebrew wal se inge pa Messiah. **3:1** Jn 1:12 **3:5** Jn 1:29

11 Pa inge mwe luti su kowos lohng ke mutawauk me: kut enenu in lungse sie sin
sie.
12 Kut in tia oana Cain — el tuh ma lun el su Koluklana, ac el sifacna akmuselya
Abel, ma lel. Efu ku Cain el unilya Abel— Mweyen orekma lal Cain sifacna koluk, ac
ma tamulel se lal ah oru uh suwohs.
13 Ouinge, mwet lulalfongi wiuk, kowos in tia lut mwet faclu fin srungakowos.
14 Kut etu lah kut som liki misa tari ac utyak nu in moul, mweyen kut lungse mwet
wiasr in lulalfongi. Kutena mwet su wangin lungse yoro, el srakna muta ye ku lun
misa.
15 Kutena mwet su srunga mwet wial, el sie mwet akmas, ac kowos etu lah moul
ma pahtpat wangin yorolos su akmas.
16 Ma se oru kut in etu lah mea se lungse uh pa inge: Christ el sifacna asang moul
lal kacsr, ke ma inge fal kut in asang pac moul lasr ke mwet wiasr uh!
17 Fin oasr sunun mwe kasrup lun faclu yurin sie mwet, ac el liye lah oasr enenu
lun sie mwet lulalfongi wial, a el kaliya insial nu sel, na kalem lah lungse lun God tia
oasr in el!
18 Tulik nutik, lungse lasr uh in tia mwe na kaskas ku sramsram; enenu in lungse
na pwaye su kalem ke orekma lasr.

Pulaik Ye Mutun God

19 Fin ouinge, kut ac etu lah kut ma lun ma su pwaye, ac pa inge ma ac akpulaikye
insiasr ke kut ac fah tu ye mutun God.
20 Ma kut pulakin ke insiasr na pwaye uh fin akkolukye kut, kut etu lah God El fulat
liki nunak lun insiasr, ac El etu ma nukewa.
21 Ouinge, mwet kawuk saok luk, ma kut pulakin insiasr uh fin tia akkolukye kut,
ac oasr pulaik lasr ye mutun God.
22 Kutena ma kut siyuk sin God kac El ase nu sesr, mweyen kut akos ma El sapkin,
ac oru ma El insewowo kac.
23 Ma El sapkin uh pa kut in lulalfongi Jesus Christ, Wen natul, ac lungse sie sin sie,
oana ke Christ el sapkin nu sesr.
24 Kutena mwet su akos ma God El sapkin uh fah kupasryang nu sin God, ac God El
fah muta yorol. Ac kut etu lah God El muta in kut ke sripen Ngun su El ase nu sesr.

4

Ngun Pwaye Ac Ngun Sutuu

1 Mwet kawuk saok luk, kowos in tia lulalfongi mwet nukewa ma sifacna fahk mu
oasr Ngun lun God yorolos, a kowos in srikalos ac konauk lah ngun yorolos an ma
sin God me ku tia. Tuh mwet palu kikiap puspis fahsrelik tari nu yen nukewa.
2 Pa inge ma ac akkalemye lah ngun sac ma sin God me: kutena mwet su fahkak
lah Jesus Christ el tuku in luman mwet uh, Ngun yorol uh ma sin God me.
3 A kutena mwet su tia lulalfongi lah Jesus el tuku in luman mwet, wangin Ngun
lun God yorol. Ngun su oan yorol uh ma lun el su Lain Christ; kowos lohng tari lah
ac tuku, ac inge tuku tari oasr faclu.
4 Tulik saok nutik, kowos ma lun God, ac kowos kutangla tari mwet palu kikiap uh,
mweyen Ngun se su oasr in kowos uh ku liki ngun su oan in elos su ma lun faclu.
5 Mwet palu kikiap elos kaskaskin ma lun faclu, ac faclu porongelos mweyen elos
ma lun faclu.
6 A kut ma lun God. Kutena mwet su etu God elos porongekut; ac mwet su tia ma
lun God elos tia lohng kut. Pa inge ma ac akkalemye nu sesr lah pia ngun pwaye, ac
pia ngun sutuu.

3:11 Jn 13:34 **3:12** Gen 4:8 **3:14** Jn 5:24 **3:23** Jn 13:34; 15:12, 17

God El Lung

7 Mwet kawuk saok luk, lela kut in lungse sie sin sie, mweyen lungse uh ma sin
God me. Kutena mwet su lungse, el tulik nutin God ac el etu God.
8 Kutena mwet su tia lungse, el tia etu God, tuh God El lung.
9 Ac God El akkalemye lungse lal nu sesr ke El supwama Wen sefanna natul nu
faclu tuh, kut fah ku in moul kacl.
10 Pa inge lungse uh: tia tuh kut lungse God, a tuh El lungse kut, ac El supwama
Wen natul tuh kut fah ku in eis nunak munas ke ma koluk lasr kacl.
11 Mwet kawuk saok luk, God El fin lungse kut ouinge, kut enenu pac in lungse sie
sin sie.
12 Soenna oasr sie mwet nu liye God, a kut fin lungse sie sin sie, God El muta in kut
ac lungse lal uh akfalyeyuk in kut.
13 Kut etu na lah kut kupasryang nu sin God, ac El oasr in kut, mweyen El ase tari
Ngun lal nu sesr.
14 Ac kut liye tari ac fahk pac nu sin mwet ngia, lah Papa El supwama Wen natul
tuh elan Mwet Lango lun faclu.
15 Kutena mwet fin fahkak tuh Jesus el Wen nutin God, na moul lal kupasryang nu
sin God, ac God El oasr in el.
16 Ac kut sifacna etu ac lulalfongi ke lungse lun God nu sesr.
God El lung, ac kutena mwet su muta in moul in lungse, el muta in God ac God El
muta in el.
17 Lungse el akfalyeyukla in kut tuh kut fah akpulaikyeyuk ke Len in Nununku uh.
Ac kut ac fah eis ku lasr mweyen moul lasr fin faclu oana moul lun Christ.
18 Wangin sangeng in lungse. Lungse pwaye uh lusak sangeng nukewa lasr uh. Ke
ma inge lungse el tia oan fonla in kutena mwet ma sangeng uh, mweyen sangeng el
ma wien akkeok uh.
19 Kut lungse, mweyen God El lungse kut meet.
20 Mwet se fin fahk mu el lungse God, a el srunga mwet lulalfongi wial, el sie mwet
kikiap. Tuh el tia ku in lungse God, su el tia liye, el fin tia lungse mwet lulalfongi
wial, su el liye.
21 Ma sap se ma Christ el ase nu sesr uh pa inge: kutena mwet su lungse God, enenu
elan lungse pac mwet lulalfongi wial.

5

Kutangla Lasr Fin Faclu

1 Kutena mwet su lulalfongi lah Jesus pa Christ, el ma nutin God; ac kutena mwet
su lungse papa tumal fah lungse pac tulik natul.
2 Kut fin lungse God ac akos ma sap lal, ouiya se inge akkalemye lah kut lungse
tulik natul.
3 Kut akkalemye lungse lasr nu sin God ke kut akos ma sap lal. Ac ma sap lal uh tia
toasrla nu sesr,
4 mweyen tulik nutin God nukewa ku in kutangla faclu. Ac kut kutangla faclu ke
lulalfongi lasr.
5 Su ku in kutangla faclu? Mwet na su lulalfongi lah Jesus el Wen nutin God.

Ma Loh Ke Jesus Christ

6 Jesus Christ pa el su tuku ke kof lun baptais lal ac ke srah lun misa lal. El tia tuku
ke kof mukena, a el tuku ke kewana kof ac srah. Ac Ngun el sifacna orek loh kac lah
pwaye ma inge, mweyen Ngun pa ma pwaye uh.
7 Oasr mwe loh tolu:

5:3 Jn 14:15

8 ngun kof, ac srah; ac ma tolu inge kewa fahkak mwe loh sefanna.
9 Kut lulalfongi ma loh lun mwet uh; tusruktu ma loh lun God uh arulana ku liki
loh lun mwet uh, ac God El orek loh tari ke Wen natul.
10 Ouinge kutena mwet su lulalfongi ke Wen nutin God, ma loh lun God oasr insial.
A kutena mwet su tia lulalfongi God, el oru mu God El kikiap, mweyen el tia lulalfongi
ma God El fahk ke Wen natul.
11 Pa inge ma loh lun God: God El ase nu sesr moul ma pahtpat, ac kut eis moul se
inge sin Wen natul.
12 Kutena mwet su Wen el oasr yorol, oasr moul in el. Kutena mwet su Wen nutin
God el tia oasr yorol, wangin moul in el.

Moul Ma Pahtpat

13 Nga simis ma inge nu suwos, tuh kowos fah etu lah moul ma pahtpat oasr
yuruwos — aok, kowos su lulalfongi ke inen Wen nutin God.
14 Oasr pulaik lasr ye mutun God, mweyen kut etu na lah El lohng kut ke kut siyuk
sel ke kutena ma su fal nu ke ma lungse lal.
15 Ke kut etu lah pwaye El lohng kut pacl nukewa kut siyuk, na kut etu pac lah El
ac ase nu sesr ma kut siyuk sel.
16 Kom fin liye tuh sie mwet wiom in lulalfongi el orala ma koluk se su tia ma nu
ke misa, kom enenu in pre nu sin God, su ac fah sang moul nu sel. Ma se inge ma nu
sin kutena mwet su oru ma koluk su tia ma nu ke misa. Tusruktu oasr ma koluk su
ma nu ke misa, ac nga tia fahk mu kom in pre nu sin God kac.
17 Orekma sesuwos nukewa oaoala nu ke ma koluk, tusruktu oasr kain in ma koluk
su tia ma nu ke misa.
18 Kut etu lah elos su tulik nutin God elos tia sruokyana in orekma koluk, mweyen
Wen nutin God el liyalosyang, ac el su Koluklana el tia ku in akkolukyalos.
19 Kut etu lah kut ma lun God, faclu nufon finne oan ye ku lun el su Koluklana.
20 Kut etu lah Wen nutin God tuku tari ac ase etauk nu sesr, pwanang kut etu ke
God pwaye. Moul lasr uh kupasryang nu sin God pwaye ke sripen kut kupasryang
nu sin Jesus Christ, Wen natul. Pa inge God pwaye uh, ac pa inge moul ma pahtpat.
21 Tulik kulo nutik, kowos in karinginkowosyang liki god sutuu nukewa!

Leta Akluo Lal
JOHN

Tukakinyen Leta Akluo Lal JOHN

Leta Akluo Lal John tuh simla sin “Mwet Elder” nu sin “Mutan Saok se ac tulik natul” — sahp kalmeyen “Mutan Saok” pa sie church in sie acn, ac kalmeyen “tulik natul” pa mwet in church sac. Leta fototo se inge ma in kwafelos in lungse sie sin sie, ac oayapa in sensenkakinulos liki mwet luti sutuu ac mwe luti lalos.

Takla Lun Koanon Leta Se Inge

Kas in tukakunla 1–3
Yohk sripen lungse 4–6
Kas in sensenkakin mwe luti sutuu 7–11
Kas in aksafye 12–13

1 Ma sel Mwet Elder —
Nu sin sie Mutan Saok ac tulik natul, su nga lungse na pwaye. Ac tia nga mukena,
a elos nukewa su etu ma pwaye, elos lungse pac kowos,
2 mweyen ma pwaye uh oan in kut, na ac fah oan yorosr ma pahtpat.
3 Lungkulang, pakoten, ac misla, sin God Papa ac sin Jesus Christ, Wen nutin God,
in oan in kut su etu ma pwaye ac su lungse sie sin sie.

Ma Pwaye Ac Lungse

4 Nga arulana engan ke nga konauk lah kutu sin tulik nutum uh mutana in ma
pwaye, oana ke Papa El sapkin nu sesr uh.
5 Ke ma inge nga kwafe sum, Mutan Saok, lela kut nukewa in lungse sie sin sie.
Tia ma sap sasu se pa nga simis inge — nuna ma sap se ma tuh oan yorosr oe ke
mutawauk ah me.
6 Kalmen lungse se nga fahk inge pa kut in moul in akos ma sap lun God. Ac pa inge
ma sap lal, oana ma kowos lohng ke mutawauk me, tuh kowos nukewa in moulkin
moul in lungse.
7 Mwet kutasrik puspis fahsrelik tari nu fin faclu in kiapu mwet uh. Mwet inge pa
elos su tia lulalfongi lah Jesus Christ el tuku in luman mwet. Kain in mwet ouinge
mwet kikiap, ac Mwet Lain Christ.
8 Kowos in taran tuh ma nukewa kut tukeni kwafe kut nu kac in tia wangin sripa,
a kowos in eis nufon ma God El akoo nu suwos.
9 Kutena mwet su tia sruokyana mwe luti lun Christ a el som alukela, God El wangin
yorol. Ac elos nukewa su mutana in mwe luti lal uh, Papa ac Wen tukeni na oasr yorol.
10 Ke ma inge kutena mwet fin tuku nu yuruwos ac tia luti ke mwe luti se inge,
nimet eisal nu in lohm suwos uh, ac tia pac paingul.
11 Tuh kutena mwet su paing mwet ouinge, elos mwet ipeis ke orekma koluk lal.

Kas Safla

12 Pus pac ma nga ke fahk nu suwos, tuh nga tia lungse simis ke ink ac pwepu. Nga
finsrak nga in osun nu suwos ac sifacna sramsram nu suwos, tuh kut nukewa fah
arulana engan.
13 Tulik nutin Mutan Saok pac wiom elos supu lung lalos nu sum.

Leta Aktolu Lal
JOHN

Tukakinyen Leta Aktolu Lal JOHN

Leta Aktolu Lal John tuh simla sin sie “Mwet Elder” nu sel Gaius, sie mwet kol lun church. Mwet se ma simusla leta se inge el kaksakunul Gaius ke sripen kasru lal nu sin mwet Christian uh, ac el sensenkakinul liki sie mukul pangpang Diotrephes.

Takla Lun Koanon Leta Se Inge

Kas in tukakunla 1–4
Kas in kaksakunul Gaius 5–8
Kas in fahkak koluk lal Diotrephes 9–10
Kas wo kacl Demetrius 11–12
Kas in aksafye 13–15

1 Ma sel Mwet Elder —
Nu sel Gaius, kawuk saok luk, su nga lungse na pwaye.
2 Mwet kawuk saok luk, nga pre tuh in wo ouiyom in ma nukewa, ac tuh kom in ku in mano, oana ke nga etu lah kom ku in ngun.
3 Nga arulana engan ke kutu mwet Christian wiasr elos foloko tuh srumun nu sik ke ouiyen oaru lom nu ke ma pwaye, oana ke kom moulkin ma pwaye pacl nukewa.
4 Wangin ma nga engankin yohk liki ke nga ac lohng lah tulik nutik elos moul fal nu ke ma pwaye.

Kaksakinyuk Gaius

5 Mwet kawuk saok luk, kom arulana oaru ke ma kunom ke kom kasru mwet lulalfongi, elos finne mwet sac.
6 Elos tuku tuh srumun nu sin church se inge ke lungse lom nu selos. Nunak munas, kasrelos in tafwela fufahsryesr lalos an ke ouiya ma ac akinsewowoye God.
7 Mweyen ke elos mukuiyak in fahsr lalos in kulansupu orekma lun Christ, elos tuh tia eis kutena kasru sin mwet su tia lulalfongi.
8 Ouinge, kut mwet Christian, enenu in kasru mwet inge, tuh kut fah ku in ipeis in orekma lalos nu ke ma pwaye.

Diotrephes Ac Demetrius

9 Nga tuh simusla leta fototo se nu sin church se ingan; tusruktu Diotrephes, su musmusen mwet kol, el tiana lohang nu ke ma nga fahk uh.
10 Ke ma inge, nga fin fahsrot, nga fah srumun ma nukewa el oru: ma na koluk el fahk kacsr ac kas kikiap ma el fahk! Ac tia ma inge mukena, a el tia pac lungse eis mwet lulalfongi wiasr ke pacl elos ac sun acn ingan, ac el oayapa sikululos su engan in eisalos, ac el srike elan luselosla liki church!
11 Mwet kawuk saok luk, nimet kom etai ma koluk, a kom in etai ma wo. Elos nukewa su oru wo elos ma nutin God; ac elos nukewa su oru ma koluk elos soenna liye God.
12 Mwet nukewa kaskas wo kacl Demetrius; ouiyen moul lal wi pac fahkak lah pwaye el wo. Ac kut wi pac loh ke orekma wo lal, ac kom etu lah ma kut fahk uh pwaye.

Kas In Wilkas

13 Pus na ma yuruk in fahk nu sum, tusruktu nga tia lungse simis ke pen ac ink.

1:1 Orek 19:29; Rom 16:23; 1 Cor 1:14

14 Nga finsrak mu ngan sun kom ke pacl na fototo, na kut ac fah ngetani ac
sramsram.
15 Misla nu sum.
Mwet kawuk lom inge nukewa supweyuk lung nu sum. Sang lung lasr nu sin kais
sie sin mwet kawuk lasr ingan.

Leta Sel
JUDE

Tukakinyen Leta Sel JUDE

Simla leta se sel Jude inge in sensenkakin mwet Christian ke mwet luti kikiap su sifacna fahk mu elos mwet lulalfongi ke Christ. Kas ke leta fototo se inge apkuran in oana ma simla in Luo Peter, ac mwet se ma simusla uh el sang kas in akkeye mwet ma ac riti, tuh elos "in sruokya ku lulalfongi se su God El tuh sang tari nu sin mwet lal." (verse 3b)

Takla Lun Koanon Leta Se Inge

Kas in tukakunla 1–2
Ouiyen moul, luti, ac saflaiyen mwet luti sutuu 3–16
Kas in kasru in sruokya ku lulalfongi 17–23
Pre in akinsewowoye 24–25

1 Ma sel Jude, mwet kulansap lun Jesus Christ, ac tamulel lal James —
Nu selos su pangonyuk tari sin God, su moul ac pulakin lungse lun God Papa, ac su karinginyuk sin Jesus Christ:
2 Lela pakoten, misla, ac lungse in yokyokelik in kowos.

Mwet Luti Sutuu

3 Mwet kawuk saok luk, nga tuh kena ma lulap in sim nu suwos ke molela se su kut tukeni ipeis kac. Tusruktu nga pulauk lah oasr enenu yohk nga in sulaklak sim nu suwos inge in akkeye kowos tuh kowos in sruokya ku lulalfongi se su God El tuh sang tari nu sin mwet lal, ke pacl sefanna ma in akfalye pacl nukewa.
4 Tuh kutu mwet su pilesru God elos mahsrikyak nu inmasrlosr ke kut tia akilen — mwet su ekulla mwe luti ke lungkulang lun God lasr tuh elos in oru na lumah fohkfok lalos, ac elos lafwekin Jesus Christ, su el mukena pa Mwet Kol Fulat lasr ac Leum lasr. In pacl oemeet ah Ma Simusla nuna fahk lah elos ac fah mau lisyukla.
5 Tuh kowos finne etu ma inge nukewa, a nga kena akesmakinye kowos ke Leum El tuh molela mwet Israel liki facl Egypt, na toko El kunausla mwet ma tia lulalfongi.
6 Kowos in esam pac lipufan su tia akfalye ku se ma itukyang nu selos, a elos sisla acn ma oakwuk elos in muta we: elos kapiri ke sein in acn lohsr ma pahtpat, yen God El fuhlelosi we in soano Len lulap sac su ac fah nununkeyuk elos.
7 Esam acn Sodom ac Gomorrah, ac inkul ma oan apkuran, su mwet we orekma oana ma lipufan inge elos tuh oru, ac elos orek kosro ac oru pac lumah na fohkfok: elos keok ke kaiyuk lun e su firir ma pahtpat, su oana sie mwe srikasrak na kalem nu sin mwet nukewa.
8 In ouiya sac pacna, mwet inge liye aruruma su oru elos in oru ma koluk lain manolos sifacna; elos kwase ku lun God, ac fahk kas enum ke lipufan wo su muta lucng.
9 Finne Michael, su leum lun lipufan, el tia oru ouinge. Ke amei lal yorol Devil ke pacl se eltal akukuinla ke manol Moses lah su ac eis mano sac, Michael el tiana akkolukyal Devil ke kas enum, a el fahk, "Leum God Elan kai kom!"
10 A mwet inge kaskas enum in lain kutena ma su elos tia kalem kac; ac ma su elos pulakin ke lungse lun ikwa oana kosro lemnak, ma inge pa kunauselosla.

1:1 Mt 13:55; Mk 6:3 **1:5** Exo 12:51; Oek 14:29–30 **1:7** Gen 19:1–24 **1:9** Dan 10:13, 21; 12:1; Fwack 12:7; Dut 34:6; Zec 3:2

11 Ac fah arulana koluk nu selos! Elos fahsr tukun ouiya ma Cain el tuh oru. Ke
sripen lungse mani, elos eisalosyang sifacna nu ke ouiya tafongla lal Balaam. Elos
tunyuna lain God oana Korah el tuh oru, na ac fah kunausyukla elos oana el.
12 Ke elos orek wohwon ac sumwekin, elos oana tuhn fohkfok ke pacl in kufwen
sie sin sie lowos. Elos nunku kaclos sifacna. Elos oana pukunyeng tuhwot tuhme ma
eng uh uk a wangin af kakla kac. Elos oana sak ma wangin fahko, finne ke pacl in
fok — oana sak ma fifyak ac masla.
13 Elos oana noawot fin kof uh, ac orekma fohkfok lalos pahtak oana wiawa uh.
Elos oana itu ma fahsr sayen inkanek lalos, su God El srela sie acn nu selos in acn
lohsr matoltol.
14 Enoch, su ma ke fwil akonkosr natul Adam, pa tuh palye in pacl oemeet ah ke
ma ac sikyak nu selos, mu: "Leum God El fah tuku wi tausin puspis sin lipufan mutal
lal,
15 in nununku mwet nukewa, ac in sang mwatalos nukewa ke orekma koluk ma
mwet su tia akfulatye God elos oru, oayapa ke kas koluk nukewa elos fahk lainul!"
16 Pacl nukewa mwet inge torkaskas ac sis koluk nu fin mwet ngia; elos fahsr tukun
lung koluk lalos sifacna, ac sifacna yukunulos, ac oru kas in eyeinse nu sin mwet uh
elos in welulos.

Kas In Luti Ac Kas In Sensenkakin

17 Tusruktu, mwet kawuk luk, kowos in esam kas ma mwet sap lun Leum lasr Jesus
Christ elos tuh fahk nu suwos in pacl meet ah.
18 Elos tuh fahk nu suwos, "Ke len safla ac tuku, oasr mwet ac mau sikyak su ac
fah aksruksruki kowos. Mwet inge elos pilesru God ac fahsr ke lungse koluk lalos
sifacna."
19 Pa inge mwet ma oru in oasr srisrielik; lungse lun faclu leum faclos, ac Ngun lun
God wangin in elos.
20 A funu kowos, mwet kawuk luk, kowos in sifacna musaikowosyak fin lulalfongi
mutal lowos. Pre ke ku lun Ngun Mutal,
21 ac liyekowosyang sifacna in mutana in lungse lun God, oana ke kowos tupan
Leum lasr Jesus Christ ke lungkulang lal in asot moul ma pahtpat nu suwos.
22 Kowos in pakoten nu selos su alolo;
23 kowos in molela mwet su enenu in moliyukla, oana elos su kowos tulakunla liki
e uh; ac nu sin mwet ngia, kowos in kulang nu selos ac sifacna sensenkin kowos;
tusruktu kowos in kwase nuknuk fohkfok elos nukum su tuhnla ke lung koluk lalos.

Pre In Kaksak

24 Nu sel su ku in sruokkowosi tuh kowos in tia ikori, ac su ac fah uskowosme ke
engan lulap ac wangin mwatuwos nu ye mutal in wolana lal —
25 nu sin God sefanna, Mwet Lango lasr, ke Jesus Christ Leum lasr — nu sel wolana,
fulatlana, ku, ac wal, ke fwil oemeet me, nu inge, ac nu tok ma pahtpat! Amen.

1:11 Gen 4:3–8; Oek 22:1–35; Oek 16:1–35 **1:14** Gen 5:18, 21–24 **1:18** 2 Pet 3:3

Ma FWACKYUK
Nu Sel John

Tukakinyen Ma FWACKYUK Nu Sel John

Book se inge ke *Ma Fwackyuk Nu Sel John* tuh simla ke pacl akkeokyeyuk mwet Christian ke sripen lulalfongi lalos ke Jesus Christ, Leum lalos. Mwet se ma sim inge el kena yohk tuh kas lal in akkeye insien mwet su ac riti, ac oru tuh in oasr finsrak ku lalos ke elos ac mutangla mwe keok ac mwe kalya nu selos.

Inkaiyen book se inge fahkak ke aruruma ac mwe akul ac lumah pus saya, ma tuh kalem sin mwet Christian in pacl sac, a mwet saya elos tiana kalem kac. In oana soko on ma pusra uh ac aukoki ac kalweniyuk, nunak yohk in book se inge kalkalwen ke ouiya pus ac ke kain in aruruma pus. Finne tia oana sie nunak lun mwet uh ke lungasyen kalmen book se inge, tusruktu sripa yohk uh kalem na: God El ac fah kutangla mwet lokoalok nukewa lal ac oayapa Satan, kacl Christ, Leum lasr; ac nu selos su oaru nwe ke safla, God El ac fah akinsewowoyalos ke sie kusrao sasu ac sie faclu sasu ke pacl se kutangla se inge aksafyeyukla.

Takla Lun Koanon Book Se Inge

Kas in tukakunla 1:1–8
Aruruma se meet ac leta nu sin church itkosr 1:9—3:22
Book limlim ma oasr sil itkosr kac 4:1—8:1
Mwe ukuk itkosr 8:2—11:19
Dragon soko ac kosro aksangeng lukwa 12:1—13:18
Kutu pac aruruma 14:1—15:8
Ahlu itkosr ke kasrkusrak lun God 16:1–21
Kunausyukla Babylon, ac kutangyukla kosro soko, mwet palu kikiap, ac Devil 17:1—20:10
Nununku safla 20:11–15
Kusrao sasu, faclu sasu, Jerusalem sasu 21:1—22:5
Kas in aksafye 22:6–21

1 Pa inge ma God El fahkak nu sel Jesus Christ, tuh elan ku in fahkak nu sin mwet kulansap lal ke ma su ac fah sa in sikyak. Christ el akkalemye ma inge nu sel John,
mwet kulansap lal, ke el supwala lipufan lal nu yorol,
2 ac John el fahkak ma nukewa ma el liye. Pa inge ma el fahkak ke kas ma tuku sin
God me, ac ke ma pwaye su fwackyuk sin Jesus Christ.
3 Insewowo mwet su riti book se inge, ac elos su lohng kas in palu inge ac akos ma
simla in book se inge! Tuh apkuran me pacl ac sikyak ma inge nukewa.

Kas In Paing Nu Sin Church Itkosr

4 Ma sel John, nu sin church itkosr in acn Asia:
Lungkulang ac misla nu suwos sin God, su oasr in pacl inge, ac su nuna oasr oemeet,
ac su ac fah oasr ke pacl fahsru; oayapa sin ngun itkosr ye mutun tron lal,
5 ac sin Jesus Christ, mwet loh oaru, su akmoulyeyukyak oemeet liki misa, ac el
leum fin tokosra nukewa fin faclu.
Christ el lungse kut, ac ke srahl su sororla kacsr el tulekutla liki ma koluk lasr;
6 ac el orekutla in sie tokosrai in mwet tol, tuh kut in kulansupu God, Papa tumal.
Wolana ac ku in ma lun Jesus Christ nwe tok ma pahtpat ac ma pahtpat! Amen.
7 Liye, el tuku fin pukunyeng uh. Mwet nukewa ac fah liyal, ac elos su faksilya elos
ac wi pac liyal. Mwet nukewa fin faclu ac fah tungel. Aok, ac fah ouinge!

8 Leum God Kulana, su oasr inge, ac omeet, ac ke pacl fahsru, El fahk, “Nga Alpha
ac Omega.”

Sie Aruruma Ke Christ

9 Nga John, ma liwos su wi kowos fahsr tukun Jesus, ac kut tukeni mongfisrasr in
muteng mwe keok su tuku nu sin mwet nukewa in Tokosrai Lal. Utuku nga nu fin
tuka Patmos ke sripen nga sulkakin kas lun God ac oayapa ma pwaye su Jesus el
fahkak nu sik.
10 Ke len lun Leum, ku lun Ngun ilyak nu in nga, ac nga lohng sie pusra lulap tukuk,
oana pusren sie ukuk,
11 su fahk, “Simusla ma kom liye, ac supwala nu sin church itkosr in siti inge:
Ephesus, Smyrna, Pergamum, Thyatira, Sardis, Philadelphia, ac Laodicea.”
12 Nga tapulla in liye lah su kaskas nu sik, ac nga liye nien lam gold itkosr,
13 ac inmasrlon nien lam uh oasr sie ma su oana luman mwet se, ac el nokomang
sie nuknuk loes nu ke nial, ac lolani iniwal ke mwe lohl gold.
14 Aunsifal fasrfasr oana unen sheep ku snow, ac atronmutal firir oana e;
15 ac nial saromrom oana bronze su aknasnasyeyukla ac aksaromromyeyukla, ac
pusracl oana pusren kof putat.
16 El sruok itu itkosr ke lac paol layot, ac sie cutlass kosroh ma oasr muta luo kac
tume liki oalul. Mutal saromrom oana kalem lun faht ke infulwen len uh.
17 Ke nga liyal nga putati nu ke nial oana mwet misa se. Ac el likiya lac paol layot
nu fuk ac fahk, “Nimet kom sangeng! Nga mutawauk ac nga oayapa safla.
18 Nga el su moul! Nga tuh misa, a inge nga moul ma pahtpat ac ma pahtpat. Oasr
ku luk fin misa ac fin facl sin mwet misa.
19 Ke ma inge, simusla ma kom liye, kewana ke ma in pacl inge ac ke ma ac fah
tuku tok uh.
20 Kalmen ma lukma ke itu itkosr ma kom liye ke lac pouk layot, ac ke nien lam
gold itkosr uh pa inge: itu itkosr uh pa lipufan lun church itkosr, ac nien lam itkosr
uh pa church itkosr.

2

Kas Nu Sin Church Ephesus

1 “Simusla kas inge nu sin lipufan lun church Ephesus:
“Pa inge kas sin el su sruok itu itkosr ke lac paol layot ac forfor inmasrlon nien lam
gold itkosr. El fahk,
2 ‘Nga etu ma kom oru, ac upaiyen orekma lom, ac lupan mongfisrasr lom. Nga
etu lah kom tia ku in muteng orekma lun mwet koluk, ac kom srikalos tari su sifacna
fahk mu elos mwet sap a elos tia, ac kom konalosyak lah elos mwet kikiap.
3 Kom mongfisrasr na ac keok ke sripuk, ac kom tiana fuhleak.
4 Tusruktu oasr ma nga lain kom kac: kom tia lungse nga oana meet ah.
5 Kom in esam acn se kom muta we meet liki kom tuh ikori! Forla liki ma koluk
lom, ac oru oana ma kom oru meet ah. Kom fin tia auliyak liki ma koluk lom, nga ac
fah fahsrot ac eisla nien lam lom liki acn oan we.
6 Tuh oasr ma se wo sum: kom srunga orekma lun mwet lal Nicolas, oana ke nga
srunga uh.
7 “Fin oasr srem, lela kom in lohng ma Ngun el fahk nu sin church uh!
“Nu sel su kutangla, nga fah sang tuh elan mongo fokinsak ke sak lun moul su
kapak in Ima lun God.

Kas Nu Sin Church Smyrna

8 “Simusla kas inge nu sin lipufan lun church Smyrna:
“Pa inge kas sin el su oemeet ac el su safla, su misa ac sifil moul.

9 Nga etu mwe lokoalok nu sum; nga etu lah kom sukasrup — tuh pwayeiya uh
kom kasrup! Nga etu kas in akkoluk nu sum selos su fahk mu elos mwet Jew a elos
tia. Elos inge ma in u lal Satan!
10 Nimet kom sangeng ke kutena mwe keok ma ac fah sun kom. Lohng! Devil el ac
fah srike kowos ke el ac sisang kutu suwos nu in presin, ac kowos ac fah keok ke len
singoul na. Kom in oaru nwe ke misa, na nga ac fah sot tefuro lun moul.
11 “Fin oasr srem, lela kom in lohng ma Ngun el fahk nu sin church uh!
“El su kutangla fah tia pula keok ke misa akluo.

Kas Nu Sin Church Pergamum

12 “Simusla kas inge nu sin lipufan lun church Pergamum:
“Pa inge kas sin el su oasr sie cutlass kosroh ma oasr muta luo kac.
13 Nga etu yen kom muta we, aok yen tron lal Satan oan we. Kom pwayena nu sik
ac kom tia fahsr liki lulalfongi lom keik, finne ke pacl ma anwuki Antipas, mwet loh
oaru luk, yen Satan el muta we.
14 Tusruktu oasr ma ekasr na ma nga lain kom kac: oasr kutu inmasrlowos su fahsr
tukun luti lal Balaam, su luti nu sel Balak elan pwen mwet Israel in oru ma koluk ke
el fahk elos in kang mwe mongo ma kisakinyukla nu ke ma sruloala, ac tuh elos in
orek kosro.
15 In ouiya se pacna inge, oasr pac kutu suwos su fahsr tukun luti lun mwet lal
Nicolas.
16 Inge, kom in auliyak liki ma koluk lom! Kom fin tia, nga fah sa in fahsrot ac
mweuni mwet ingan ke cutlass lun oalik.
17 “Fin oasr srem, lela kom in lohng ma Ngun el fahk nu sin church uh!
“Nu sel su kutangla, nga fah sang kutu manna wikla. Nga fah oayapa sang nu sin
kais sie mwet sie eot fasrfasr su simla sie ine sasu kac, su wangin mwet etu kac sayen
el na su eis.

Kas Nu Sin Church Thyatira

18 “Simusla kas inge nu sin lipufan lun church Thyatira:
“Pa inge kas sin Wen nutin God, su atronmutal firir oana e, ac nial saromrom oana
bronze aksaromromyeyukla.
19 Nga etu ma kom oru. Nga etu lungse lom, oaru lom, orekma lom, ac mongfisrasr
lom. Nga etu lah yohk ma kom oru in pacl inge liki ma kom oru meet ah.
20 Tusruktu pa inge ma se nga lain kom kac uh: ma ke mutan sac Jezebel, su sifacna
fahk mu el mwet kulansap lun God. Kom fuhlela na elan luti ac kiapwela mwet
kulansap luk, tuh elos in orek kosro ac mongo ke ma kisakinyukla nu ke ma sruloala.
21 Nga sang pacl lal in auliyak ke ma koluk lal, tuh el tia lungse forla liki moul in
kosro lal.
22 Ouinge nga fah sisella nu fin sie mwe oan, yen ma el, ac elos su kosro yorol, fah
keok upa we. Nga fah oru ingena, elos fin tia auliyak liki ma koluk ma elos welul oru.
23 Nga fah oayapa onela mwet nukewa su fahsr tokol, na church nukewa fah etu
lah nga pa etu nunak ac kena lun mwet nukewa. Nga fah moli nu sin kais sie suwos
fal nu ke orekma lun kais sie.
24 “A funu kowos su lula in Thyatira, su tia fahsr tukun mwe luti koluk inge, ac
kowos tia wi luti ke ma mwet ingan pangon ‘ma lukma loal lun Satan’ — nga fahk
nu suwos lah nga ac fah tia filiya kutena ma toasr nu fowos.
25 Tusruktu, kowos in sruokya ku mwe luti ma oan yuruwos nwe ke na nga foloko.
26 Ac nu sel su kutangla, ac su oru na ma lungse luk nwe ke safla, nga fah sang nu
sel tuh in oasr ku lal fin mutanfahl uh,

27 ac nga fah sang nu sel ku se na ma nga eis sin Papa tumuk. El fah leum fin
mutanfahlu ke soko sikal osra, ac el fah kunauselosla nu ke ip srisrik oana ahlu orek
ke kle uh.
28 Nga fah oayapa sang nu sel itu in lotutang.
29 “Fin oasr srem, kom in lohng ma Ngun el fahk nu sin church uh!

3

Kas Nu Sin Church Sardis

1 “Simusla kas inge nu sin lipufan lun church Sardis:
“Pa inge kas sin el su oasr ngun itkosr lun God ac itu itkosr yorol. Nga etu ma kom
oru. Nga etu lah mwet uh fahk mu kom moul, sruk kom misa!
2 Tukakek, ac akkeye ma su srakna oan yurum meet liki ac misa na pwaye. Tuh
nga liye lah orekma lom u soenna suwohs ye mutun God luk.
3 Esam ma kom luti ac lohng tari; akos ma inge ac forla liki ma koluk lom. Kom fin
tia esmakla, nga ac fah tuku nu yurum oana sie mwet pisrapasr, ac kom ac tiana etu
pacl se nga ac tuku u.
4 Tusruktu, srakna oasr mwet ekasr in Sardis su soenna akfohkfokye nuknuk lalos.
Elos ac nuknukyang ke nuknuk fasrfasr ac wiyu fwas, mweyen elos fal in oru ouinge.
5 El su kutangla el fah nokomang nuknuk fasrfasr, ac nga fah tia eela ineel liki book
in moul. Ye mutun Papa tumuk ac lipufan lal, nga fah fahkak lemtulauk lah el ma
luk.
6 “Fin oasr srem, lela kom in lohng ma Ngun el fahk nu sin church uh!

Kas Nu Sin Church Philadelphia

7 “Simusla kas inge nu sin lipufan lun church Philadelphia:
“Pa inge kas sin el su mutal ac pwaye. Key lal David oasr sel, ac ke el ikasla srungul
uh, wangin mwet ku in kaliya; ac ke el kaliya, wangin mwet ku in ikasla.
8 Nga etu ma kom oru. Nga etu lah oasr kutu srisrik ku lom; kom akos mwe luti
luk ac kom oaru na nu sik. Nga ikasla sie srungul ye motom su wangin sie mwet ku
in kaliya.
9 Lohng! Kaclos su ma in U lal Satan, su mwet kikiap ac fahk mu elos mwet Jew a
elos tia — nga fah oru elos in tuku ac faksufi ke niom. Elos ac fah etu lah nga lungse
kom.
10 Mweyen kom liyaung sap luk ac muteng, nga ac fah oayapa liyekomyang liki pacl
fosrnga su ac fah tuku nu faclu in srike mwet nukewa fin faclu.
11 Nga ac fah sa tuku. Karinganang ma su oasr yurum, tuh wangin mwet in eisla
tefuro in kutangla lom.
12 Nga fah oru tuh el su kutangla elan soko sru in tempul lun God luk, ac el ac
fah tiana illa liki. Nga fah simusla Inen God luk facl, oayapa inen siti lun God luk —
Jerusalem sasu — su ac oatui yurin God luk inkusrao me. Nga fah oayapa simusla
ine sasu luk facl.
13 “Fin oasr srem, lela kom in lohng ma Ngun el fahk nu sin church uh!

Kas Nu Sin Church Laodicea

14 “Simusla kas inge nu sin lipufan lun church Laodicea:
“Pa inge kas sin el su pangpang Amen, su mwet loh oaru ac pwaye, ac el pa
mutaweyen ma orekla nukewa lun God.
15 Nga etu orekma kom orala tari. Nga etu lah kom tia mihsrisr ku fol, a nga kena
kom in oasr ke sie sin ma luo inge!
16 Tuh ke sripen kom tia fol ku mihsrisr, a kom fusrfusr na, nga fah wihtekomla liki
oalik!

17 Kom fahk mu, ‘Nga kasrup ac ma nukewa wo nu sik, ac wangin ma nga enenu.’
A kom tiana akilen lah kom muta in kwao ac elya lulap! Kom sukasrup, koflufol ac
kun.
18 Ke ma inge, kas in kasru luk nu sum pa kom in moli gold yuruk, gold nasnas, tuh
kom in kasrup. Ac oayapa moli nuknuk fasrfasr tuh kom in nokomang in afinya mwe
mwekin lun koflufol lom. Kom in moli pac kutu mwe akmusra in mosrwe motom tuh
kom in ku in liye.
19 Nga kai ac kalyei mwet nukewa su nga lungse. Ke ma inge kom in akkeye kom
ac forla liki ma koluk lom.
20 Lohng! Nga tu ke mutunoa uh ac towolak; kutena mwet fin lohng pusrek ac
ikasla mutunoa uh, nga fah utyak ac mongo yorol, ac el fah mongo yuruk.
21 Nu sel su kutangla, nga fah sang tuh elan muta siskuk ke tron luk, in oana ke nga
kutangla ac inge nga muta sisken Papa tumuk ke tron lal.
22 “Fin oasr srem, lela kom in lohng ma Ngun el fahk nu sin church uh!”

4

Alu Inkusrao

1 Tukun ma inge, nga liye pac sie aruruma, ac nga liye sie srungul ikakla in kusrao.
Ac pusra se ma nga tuh lohng meet ah, ma oana pusren mwe ukuk, el kaskas nu
sik ac fahk, “Fwanyak nu inge, ac nga fah fahkak nu sum ma ac fah sikyak tok.”
2 In pacl sacna, ku lun Ngun ilyak nu in nga. Ac nga liye sie tron in kusrao su oasr
mwet se muta fac.
3 Mutal saromrom oana eot oa ma pangpang jasper ac carnelian, ac lelakem soko
rauneak tron sac, ac tuhn kac ah oana eot oa emerald.
4 Ac oasr pac tron longoul akosr apunla tron se inge, ac mwet elder longoul akosr
elos muta fin tron inge. Elos nukum nuknuk fasrfasr, ac tefuro gold oan fin sifaclos.
5 Sarom u sarmelik, ac ngirngir, ac pusren pulahl tuku liki tron se infulwa ah. Ac
srokom in e itkosr firir ye mutun tron sac, su pa inge ngun itkosr lun God.
6 Oayapa ye mutun tron se inge, oasr sie ma oana sie meoa in glass, su kalem oana
eot oa crystal.
Apunla siska kewa ke tron se inge, oasr ma moul akosr su oasr atronmutalos meet
ac oayapa tokolos.
7 Luman ma moul soko meet ah oana lion soko; ma moul soko akluo el oana cow
mukul soko; ac mutun ma moul soko aktolu ah oana mutun mwet se; ac ma moul
soko akakosr ah oana eagle sohksok se.
8 Kais soko sin ma moul akosr inge oasr po sohksok onkosr kaclos, ac elos afla ke
atronmuta loac ac lik. Wangin mongla lalos ke len ac fong in on ac fahk:
“Mutal, mutal, mutal, Leum God Kulana,
Su meet, su inge, ac su ac fah tuku.”
9 Ac ma moul akosr inge elos onkakin on in kaksak ac on in akfulat ac on in sang
kulo nu sel su muta fin tron sac, su moul ma pahtpat ac ma pahtpat. Ke elos oru
ouinge,
10 na mwet elder longoul akosr elos epasr ye mutun el su muta fin tron, ac elos alu
nu sel su moul ma pahtpat ac ma pahtpat. Elos sisya tefuro lalos ye mutun tron sac
ac fahk,
11 “Leum lasr ac God lasr! Fal nu sum
In eis wolana, ac kaksak, ac kulana.
Tuh kom orala ma nukewa,
Ac ke lungse lom elos orekla ac moul.”

5

Sie Book Limlim Ac Lamb Soko

1 Nga liye sie book limlim ke lac po layot sin el su muta fin tron; afla ke sim lik ac
loac, ac siliyuki ke sil itkosr.
2 Ac nga liye sie lipufan kulana su fahk ke pusra lulap, “Su fal in kunausla sil inge
ac ikasla book limlim se inge?”
3 A wangin sie inkusrao, ku fin faclu, ku ye faclu, su ku in ikasla book limlim sac
ac liye ma oan loac.
4 Ac nga tung ma lulap, mweyen wangin sie koneyukyak su fal in ikasla book limlim
sac, ku liye ma oan loac.
5 Na sie sin mwet elder uh fahk nu sik, “Nimet tung. Liye, Lion soko ke sruf lal
Judah, su ma ke fwilin tulik natul David, el kutangla, ac el ku in kunausla sil itkosr
kac ac ikasla book sac.”
6 Na nga liye soko Lamb tu infulwen tron, ac ma moul akosr ac mwet elder elos
raunella. Lamb soko ah oana elan anwuki. Oasr koac itkosr ac atronmuta itkosr kacl,
su pa ngun itkosr lun God ma supweyukelik nu fin faclu nufon.
7 Lamb soko ah som ac eisla book limlim sac liki lac po layot sin el su muta fin tron.
8 Ke el oru ouinge, ma moul akosr ac mwet elder longoul akosr elos epasr ye mutun
Lamb soko ah. Kais sie selos oasr sie harp yorol, ac ahlu gold sessesla ke mwe keng,
su pa pre lun mwet lun God.
9 Elos yuk soko on sasu ac fahk:
“Fallana nu sum in eis book limlim se inge
Ac kunausla sil kac.
Tuh kom anwuki, ac ke srahm kom sang molin sukosok nu sin God
Ke mwet lun sruf nukewa ac kain in kas nukewa, mutanfahl nukewa, ac kain in
tuhnin mwet nukewa.
10 Kom oru tuh elos in sie tokosrai in mwet tol, in kulansupu God lasr,
Ac elos fah leumi faclu.”
11 Ac nga sifilpa ngetak ac nga lohng pusren lipufan puspis — tausin ac million
selos! Elos tu raunela tron ac ma moul akosr ac mwet elder uh,
12 ac elos on ke pusra lulap ac fahk:
“Fallana tuh Lamb soko ma anwuki tari
Elan eis wal ac kasrup, lalmwetmet, ac ku,
Sunak, ac wolana, ac kaksak!”
13 Ac nga lohng ke ma orekla nukewa inkusrao, ac fin faclu, ye faclu, ac in meoa —
aok ma moul nukewa inkusrao lucng oayapa fin faclu ten — elos on ac fahk,
“Kaksak, ac sunak, ac wolana, ac ku
Ma pahtpat ac ma pahtpat,
Nu sel su muta fin tron ac nu sin Lamb!”
14 Ac ma moul akosr elos topuk ac fahk, “Amen!” Ac mwet elder elos faksufi ac alu.

6

Sil U

1 Na nga liye ke Lamb el kunausla sil se meet ke sil itkosr ah, ac nga lohng ke sie
sin ma moul akosr ah fahk ke sie pusra oana pusren pulahl, “Fahsru!”
2 Nga ngetak ac liye soko horse fasrfasr. El su muta fac el sruok sie pisr, ac itukyang
nu sel sie tefuro. Ac el kasrusr som, oana sie mwet su eis kutangla ac el ac sifilpa
kutangla.
3 Na Lamb el kunausla sil akluo; ac nga lohng ma moul akluo el fahk, “Fahsru!”

4 Ac soko pac horse sikme, ma srusra firirrir soko. El su muta fac, itukyang nu sel
ku lun mweun fin faclu, tuh mwet uh in uniya sie sin sie. Ac itukyang pac nu sel sie
cutlass lulap.
5 Na Lamb el kunausla sil se aktolu. Ac nga lohng ma moul aktolu el fahk, “Fahsru!”
Nga ngetak ac liye soko horse sroalsral. El su muta fac oasr sie mwe paun in paol.
6 Ac nga lohng ma se oana pusra se tuku inmasrlon ma moul akosr ah, su fahk,
“Molin sie srikasrak in wheat pa in orekma len fon se, ac molin tolu srikasrak in
barley pa in orekma len fon se. Tusruktu nimet kunausla sak olive uh ac ima in
grape uh!”
7 Na Lamb el kunausla sil se akakosr; ac nga lohng ma moul akakosr el fahk,
“Fahsru!”
8 Nga ngetak ac liye soko horse ef tuhnal. El su muta fac pangpang Misa, ac Fulan
Misa fahsr tokol. Itukyang nu seltal ku fin sie tafu akosr faclu, in uniya mwet uh ke
mweun, sracl, mas, ac ke kosro sulallal.
9 Na Lamb el kunausla sil se aklimekosr. Ac nga liye ngunin mwet oan ye loang in
kisa uh. Mwet inge anwuki ke sripen elos fahkak kas lun God, ac ke sripen elos oaru
in orek loh ke lulalfongi lalos.
10 Elos wowoyak ke pusra lulap ac fahk, “Leum God Kulana, su mutal ac pwaye!
Kom ac soano nwe ngac in nununku ac kalyei mwet faclu su unikuti?”
11 Kais sie selos itukyang nuknuk fasrfasr se lal, ac fwackyang nu selos tuh elos in
mongla pac ke kitin pacl, nwe ke faseni pisin mwet wialos su welulos orekma, ac fah
anwukla in oana ke tuh orek nu selos.
12 Ac nga liye ke Lamb el kunausla sil se akonkosr. Ac oasr kusrusr lulap faclu,
ac faht u ekla sroalsroal oana nuknuk sroalsral matoltol, ac malem u ekla arulana
srusra oana srah.
13 Itu inkusrao uh putatla nu faclu, oana ke eng uh usruk sak fig soko ac fig mangosr
uh putatla nu infohk uh.
14 Kusrao wanginla, oana sie book limlim ma limlimeni, ac eol nukewa ac tuka
nukewa mokleyukla liki acn oan we.
15 Na tokosra lun faclu, ac leum, ac mwet kol fulat lun un mwet mweun, mwet
kasrup, mwet oasr ku la, ac mwet nukewa, wi mwet kohs ac mwet sukosok, elos
wikwik in luf uh ac ye eot in eol uh.
16 Elos wowoyak nu ke eol u ac nu ke eot u ac fahk, “Putati nu facsr ac wikinkutla
liki mutun el su muta fin tron, ac liki mulat lun Lamb!
17 Tuh len koluk lun mulat lalos tuku tari, ac su ku in tuyak lain?”

7

Siofok Angngaul Akosr Tausin Sin Mwet Israel

1 Tukun ma inge nga liye lipufan akosr elos tu ke sruwasrik akosr lun faclu, ac elos
sruokya eng akosr lun faclu, tuh in wangin eng fah tuhtuh fin faclu, ku fin meoa, ku
nu ke kutena sak.
2 Ac nga liye sie pac lipufan tuku kutulap me, us sil se lun God moul. El wowoyak
ke pusra lulap in pangon lipufan akosr su God El sang ku nu selos in kunausla faclu
ac meoa.
3 Lipufan sac fahk, “Nimet kunausla faclu, ku meoa, ku sak uh, nwe ke kut akilenya
mwet kulansap lun God lasr ke sie sil fin motonsrolos.”
4 Ac nga lohng lah pisalos su akilenyuki ke sil lun God fin motonsrolos, oasr siofok
angngaul akosr tausin. Mwet inge ma ke sruf singoul luo lun Israel.
5 Sin sruf lal Judah: siliyuki singoul luo tausin; sin sruf lal Reuben: singoul luo
tausin; sin sruf lal Gad: singoul luo tausin;

6 sin sruf lal Asher: singoul luo tausin; sin sruf lal Naphtali: singoul luo tausin; sin
sruf lal Manasseh: singoul luo tausin;
7 sin sruf lal Simeon: singoul luo tausin; sin sruf lal Levi: singoul luo tausin; sin
sruf lal Issachar: singoul luo tausin;
8 sin sruf lal Zebulun: singoul luo tausin; sin sruf lal Joseph: singoul luo tausin; ac
sin sruf lal Benjamin: singoul luo tausin.

U Na Lulap Se

9 Tukun ma inge, nga ngetak ac liye u na lulap se, su wangin mwet ku in oakla
pisalos. Elos ma ke kain in mwet nukewa, ke sruf nukewa, ke mutunfacl nukewa, ac
ke kain in kas nukewa, ac elos tu ye mutun tron ac ye mutun Lamb, nuknukyang ke
nuknuk fasrfasr ac elos sruok lesak palm in paolos.
10 Elos wowoyak ke pusra lulap ac fahk, “Molela tuku sin God lasr su muta fin tron,
ac sin Lamb.”
11 Ac lipufan nukewa tu raunela tron ac mwet elder ac ma moul akosr ah. Na elos
faksufi ye mutun tron, ac alu nu sin God
12 ac fahk, “Amen! Kaksak, wolana, lalmwetmet, sang kulo, sunak, wal fulat, ac
kulana ma lun God lasr ma pahtpat ac ma pahtpat! Amen!”
13 Ac sie sin mwet elder uh siyuk sik, “Su mwet ma nukum nuknuk fasrfasr inge,
ac elos tuku oya me?”
14 Ac nga fahk nu sel, “Nga nikin. Kom pa etu.”
Ac el fahk nu sik, “Elos inge pa mwet su painmoulla ke pacl in akkeok lulap. Elos
ohlla nuknuk lalos ac akfasrfasrye ke srahn Lamb.
15 Ke sripa se inge elos tu ye mutun tron lun God ac kulansupal in tempul ke len ac
fong. El su muta fin tron el fah muta yorolos ac karinganulos.
16 Elos fah tia sifil masrinsral ku malu; ac faht uh, ku kutena fol upa, ac tia sifil
akfolyalos,
17 ke sripen Lamb, su muta infulwen tron, el ac fah mwet shepherd lalos, ac el ac
fah kololos nu ke unon in kof in moul. Ac God El ac fah eela sroninmutalos.

8

Sil Akitkosr

1 Ke pacl se Lamb el kunausla sil akitkosr ah, inkusrao misla ke tafun ao ma.
2 Na nga liye lipufan itkosr su tu ye mutun God — itukyang mwe ukuk itkosr nu
selos.
3 Ac sie pac lipufan el tuku tu ke loang uh. Oasr sie mwe neinyuk ma keng yorol,
ma orekla ke gold. Itukyang nu sel mwe keng puspis in sisani nu ke pre lun mwet
lun God nukewa, ac in kisakin fin mwe loang gold su oan mutun tron uh.
4 Ac kulasr lun mwe keng uh, wi pre lun mwet lun God, sowak nu lucng liki poun
lipufan su tu ye mutun God.
5 Na lipufan sac eisla ahlu se nein mwe keng uh, ac nwakla ke e liki loang uh, ac
sisla nu fin faclu. Toko oasr ngirngir ac pusren pulahl, sarmelik lun sarom, ac faclu
kusrusryak.

Mwe Ukuk Uh

6 Na lipufan itkosr elos akola in ukya mwe ukuk itkosr natulos.
7 Lipufan se meet el ukya mwe ukuk natul. Toko, af yohk kosra ac e karkarak ke
srah kahkla nu faclu. Sie tafu tolu faclu firiryak, ac sie tafu tolu ke sak firiryak, ac
mah folfol nukewa firiryak.
8 Na lipufan se akluo el ukya mwe ukuk natul. Ma se oana fineol na lulap soko
firiryak ac sisila nu meoa. Sie tafu tolu lun meoa ekla nu ke srah,

9 ac sie tafu tolu ke ma moul meoa misa, ac sie tafu tolu ke oak meoa uh
kunausyukla.
10 Na lipufan se aktolu el ukya mwe ukuk natul. Sie itu lulap, ma firir oana sie
srokom in e, putatla liki acn lucng nu fin sie tafu tolu ke infacl ac nu fin unon in kof
uh.
11 (Inen itu sac pa “Mwen.”) Sie tafu tolu ke kof uh ekla mwen, ac mwet puspis
misa ke elos nim, mweyen kof uh ekla mwen.
12 Toko, lipufan se akakosr el ukya mwe ukuk natul. Na puokyuki sie tafu tolu ke
faht, ac sie tafu tolu ke malem, ac sie tafu tolu ke itu, ouinge lohsrla sie tafu tolu in
kalem lalos. Na wangin kalem ke sie tafu tolu ke len uh, ac wangin pac kalem ke sie
tafu tolu ke fong uh.
13 Na nga ngetak ac nga lohng pusren sie eagle sohksok oelucng yen engyeng uh
ke el fahk, “We! Sensen! Sensen! We nu selos nukewa su muta faclu — pusren mwe
ukuk lun lipufan tolu saya uh akuranna kasla!”

9

1 Na lipufan se aklimekosr el ukya ukuk natul uh. Ac nga liye itu se putatla nu
faclu, ac itukyang nu sel key nu ke luf loallana pangpang abyss.
2 Ac itu sac ikasla mutun luf sac, na kulasr fosryak oana kulasr ke sie funyu na
lulap; ac kalmen faht ac yen engyeng uh lohsrla ke kulasr ma tuku liki luf sac.
3 Ac locust uh tuku nu faclu liki kulasr inge, ac itukyang nu selos ku oana ku lun
scorpion.
4 Fwackyang nu selos elos in tia kunausla mah, ku sak, ku kutena ma folfol finsroa;
a mwet na su wangin mwe akul ke sil lun God fin motonsrolos pa elos ku in kunausla.
5 Tia lela nu sin locust inge in uniya mwet inge, a tuh elos in akkeokyalos ke malem
limekosr. Waiok ke mwe akkeok inge oana waiok ke pacl se scorpion uh ngalisya
mwet uh.
6 Ac ke lusen malem limekosr, mwet elos ac suk elos in misa, tuh elos ac tia ku. Elos
ac kena in misa, tuh misa ac kaingla lukelos.
7 Locust inge oana luman horse ma akola nu ke mweun; oasr ma oan fin sifalos
oana luman tefuro gold, ac mutalos oana mutun mwet.
8 Ac aunsifalos oana aunsifen mutan, wihselos oana wihsen lion.
9 Iniwalos loeyukla ke ma su oana mwe loeyuk osra; ac pusren posohksok lalos
oana kusen horse puspis ke elos amakin chariot ac kasrusr nu ke mweun.
10 Oasr pula kaclos oana pulun scorpion uh, ac mwe fakfuk ke pulalos pa elos sang
akwaiokye mwet uh ke malem limekosr.
11 Oasr tokosra se leum faclos, pa lipufan se su karingin luf lun abyss. Inel in kas
Hebrew pa Abaddon, ac inel in kas Greek pa Apollyon (kalmac pa “Mwet Kunausla”).
12 Mwe aksangeng se meet uh safla. Tukun ma se inge oasr pac luo fwilin keok ac
sifil tuku.
13 Na lipufan se akonkosr el ukya ukuk natul uh, ac nga lohng sie pusra tuku liki
sruwasrik akosr ke loang in kisa gold ma oan ye mutun God.
14 Pusra sac fahk nu sin lipufan se akonkosr, “Tulala lipufan akosr su kapiri sisken
Infacl lulap Euphrates!”
15 Na lipufan akosr ah tuleyukla. Elos nuna akola nu ke ao se inge ke len se inge
ke malem se inge, ac ke yac se na inge, elos in uniya sie tafu tolu sin mwet nukewa.
16 Fwackme nu sik pisen mwet mweun kasrusr fin horse uh, su oasr ke mwet
luofoko million.
17 Ac in aruruma luk ah, nga liye horse uh ac elos su muta fac. Mwe loeyuk iniwalos
srusra oana e, ac folfol oana sapphire, ac rangrang oana sulphur. Sifen horse uh oana
sifen lion uh. E, kulasr, ac sulphur tuku liki oalulos.

18 Mwe lokoalok tolu inge: e, kulasr, ac sulphur ma tuku liki oalin horse uh, uniya
sie tafu tolu sin mwet nukewa.
19 Ku lun horse inge oan in oalulos ac oayapa ke pulalos. Pulalos oana serpent ma
oasr sifa. Horse uh elos orekmakin pulalos in akkeokye mwet uh.
20 Ac mwet nukewa lula, su tia misa ke mwe lokoalok inge, elos tia forla liki ma
elos sifacna oru ke paolos. Elos tiana tui in alu nu sin demon, ku ma sruloala orek
ke gold, silver, bronze, eot, ku sak — ma inge tia ku in liye, ku lohng, ku fahsr.
21 Elos tia pac auliyak liki akmas lalos, susfa lalos, kosro lalos, ku pisrapasr lalos.

10

Sie Lipufan Ac Sie Book Limlim Srisrik

1 Ac nga liye sie pac lipufan na ku sikme inkusrao me. Nukumyukla el ke sie
pukunyeng, ac lelakem oan fin sifal; mutal oana faht, ac nial oana sruen e.
2 Oasr sie book limlim srisrik ikakelik inpaol. El filiya lac ne layot lal fin meoa, ac
lac ne lasa lal fin acn uh,
3 ac el wowoyak ke pusra lulap, oana pusren ngutngut lun lion uh. Tukun el
wowoyak, na pulahl itkosr ngirla ke pusra na lulap in topkol.
4 Ke pacl se na pulahl uh kasla, nga ako in sim. A nga lohng pusra se tuku inkusrao
me ac fahk, “Nimet simis ma pulahl itkosr ah fahk. Liyaung in tia eteyuk!”
5 Na lipufan se ma nga liye tu fin meoa ac fin acn uh, el kolak lac paol layot nu
inkusrao
6 ac el fulahk ke Inen God su moul ma pahtpat ac ma pahtpat, su orala kusrao,
faclu, meoa, ac ma nukewa loac. Ac lipufan sac fahk, “Wanginla pacl in sifil tupan!
7 Ke pacl se lipufan akitkosr el ukya mwe ukuk natul uh, God El ac fah akpwayeye
pwapa lukma lal, oana ke El tuh fahkak nu sin mwet kulansap lal, su mwet palu.”
8 Na pusra se ma nga lohng kaskas inkusrao me sifilpa kaskas nu sik ac fahk, “Fahla
ac eis book limlim sac su ikakla oan inpoun lipufan se ma tu fin meoa ac fin acn uh.”
9 Na nga som nu yurin lipufan sac ac siyuk sel elan ase book limlim srisrik sac nu
sik. El fahk nu sik, “Eis ac kangla; ac fah akmwenye insiom, a ke ac oan inwalum uh
ac fah emwem oana honey.”
10 Nga eisla book limlim srisrik sac liki inpoun lipufan sac, ac kangla, ac emwem
oana honey in oalik. Ac ke nga ukumya, mwenla insiuk kac.
11 Na pusra se sifilpa fahk nu sik, “Kom enenu in sifilpa sulkakinelik kas lun God
nu sin mutanfahl puspis, oayapa sruf, ac kain in kas, ac tokosra puspis.”

11

Mwet Loh Luo

1 Na ituku nu sik soko sak su oana sak in srikasrak soko, ac fwackme nu sik ouinge,
“Fahla ac srikeya tempul lun God ac loang in kisa uh, ac oakla pisen mwet alu in
tempul.
2 Tusruktu nimet srikeya kalkal se likin tempul uh, mweyen itukyang tari nu sin
mwet su tia alu nu sik, su ac fah lolongya Siti Mutal uh ke malem angngaul luo.
3 Nga ac fah supwaot mwet loh luo luk, nuknukyang ke nuknuk yohk eoa, ac eltal
fah fahkak kas lun God ke len sie tausin luofoko onngoul.”
4 Mwet loh luo uh pa sak olive lukwa ac lam luo su tu ye mutun God, Leum lun
faclu nufon.
5 Kutena mwet fin srike in akkeokyaltal, e ac fah tuku liki oalultal ac kunauselosla;
ac in ouiya se inge, kutena mwet su akkeokyaltal uh ac fah anwuki.

6 Oasr ku ac suwohs laltal in kaliya kusrao tuh in tia af ke pacl se eltal fahkak kas
lun God. Oasr pac ku yoroltal in ekulla kof uh nu ke srah, ac oasr pac ku yoroltal in
uniya mwet faclu ke kain in mwe akkeok nukewa, pacl na eltal lungse.
7 Ke pacl se eltal ac aksafyela fahkak laltal uh, kosro sulallal soko su ac utyak liki
luf in abyss ac fah anwuk lainultal. El ac fah kutangultalla ac oneltal uh,
8 ac manoltal ac fah oan innek in siti lulap, yen ma Leum laltal el anwuki we fin
sakseng soko. Ac fah mau lumweyuk siti sac nu ke siti Sodom, ku facl Egypt.
9 Ac mwet in mutunfacl nukewa, sruf nukewa, kain in kas ac kain in tuhnin mwet
nukewa, ac fah liye manoltal ke len tolu tafu, ac elos fah tia lela manoltal in pukpuki.
10 Ac mwet faclu ac fah engan ke sripen misa lun mwet luo inge. Elos ac fah orek
engan ac supwalik mwe sang nu sin sie sin sie ke sripen mwet palu luo inge tuh
arulana akkeokye mwet uh.
11 Tukun len tolu tafu, sie momong in sang moul tuku sin God me ac ilyak nu in
eltal, ac eltal tuyak; ac mwet nukewa su liyaltal elos arulana sangengla.
12 Na mwet palu luo ah lohng sie pusra lulap tuku inkusrao me ac fahk nu seltal,
“Utyak nu inge!” Ac mwet lokoalok laltal elos liye ke eltal sowak nu inkusrao fin sie
pukunyeng.
13 In pacl sacna, faclu kusrusryak; ac sie tafu singoul ke siti uh musalla, ac mwet
itkosr tausin misa. Mwet lula uh sangeng ac kaksakin fulatlana lun God inkusrao.
14 Mwe aksangeng akluo safla, ac ma se aktolu uh apkuran me!

Ukuk Akitkosr

15 Na lipufan akitkosr el ukya mwe ukuk natul uh, ac toko oasr pusra lulap puspis
tuku inkusrao me ac fahk, “Inge, Leum God lasr, ac Christ Mwet Sulosolla lal, pa leumi
faclu nufon, ac God El ac fah leum ma pahtpat ac ma pahtpat!”
16 Na mwet elder longoul akosr su muta fin tron lalos ye mutun God elos faksufi ac
alu nu sin God,
17 ac fahk:
“Leum God Kulana, El su oasr inge ac oemeet me!
Kut kulo nu sum, tuh kom eis ku lulap lom
Ac mutawauk in leumi faclu!
18 Mutanfahl su tia alu nu sum arulana kasrkusrak,
Mweyen pacl in mulat lom tuku tari,
Pacl in nununkeyuk mwet misa uh.
Pacl in sang ma lacna nu sin mwet palu, su mwet kulansap lom,
Ac nu sin mwet lom nukewa su akfulatye kom,
Kewana mwet fulat ac mwet pusisel.
Inge pacl fal in kunausla mwet su kunausla faclu!”
19 Tempul lun God in kusrao ikakla, ac Tuptup in Wuleang lun God liyeyuk we.
Toko sarom uh sarmelik, oasr kusen ngirngir ac pulahl, faclu kusrusr, ac af upa ma
yohk kosra kahkla.

12

Sie Mutan Ac Soko Dragon

1 Na sie mwe akul na yohk ac sakirik sikyak yen engyeng uh. Oasr sie mutan su
nukumyukla ke faht, ac malem ah oan ye nial, ac itu singoul luo oan fin sifal oana
sie tefuro.
2 Apkuran me pacl in isus lal, ac ke sripen el keok ke ngal in isus lal uh, el wowoyak
ac tung.
3 Ac sie pac mwe akul na sakirik sikyak yen engyeng uh. Oasr soko dragon srusra
lulap su oasr sifa itkosr ac koac singoul kacl, ac sie tefuro oan fin kais sie sifa inge.

4 Ac el sang pulal amakinya sie tafu tolu ke itu inkusrao ac siselosla nu fin faclu.
Na el tu ye mutun mutan sac ac akola elan kangla tulik fusr se natul ke pacl se el
oswela.
5 Ac mutan sac oswela sie wen, su fah leum fin mutunfacl uh nufon ke soko sikal
osra. Tusruktu tulik sac tulakinyukla ac utukla nu sin God nu ke tron lal.
6 Ac mutan sac kaingla nu yen mwesis, nu ke sie acn ma God El akola nu sel, yen
ma ac karinginyuk el we ke len sie tausin luofoko onngoul.
7 Na oasr sie mweun orek inkusrao. Michael* ac lipufan lal mweun lainul dragon,
ac dragon soko ac lipufan lal elos mweun lainulos pac.
8 Na kutangyukla dragon, ac tia sifil lela nu sel ac lipufan lal in muta inkusrao.
9 Ac dragon lulap soko ah sisila — el inge serpent soko in pacl oemeet ah, su
pangpang Devil, ku Satan, ac el pa tuh kiapwela faclu nufon. Sisila el nu faclu, wi
lipufan lal nukewa.
10 Na nga lohng sie pusra lulap inkusrao me fahk, “Inge, God El fah molela mwet
lal! Inge God El akkalemye ku in tokosra lal! Inge Christ, Mwet Sulosolla lun God, el
akkalemye ku lal! Tuh el su tu ye mutun God lasr ac akkolukye inen mwet lulalfongi
wiasr len ac fong, el sisila tari liki inkusrao.
11 Mwet lulalfongi wiasr elos kutangulla ke srahn Lamb, ac ke mwe luti pwaye ma
elos fahkak uh; oayapa elos tia seko moul lalos in misa.
12 Ke ma inge, acn inkusrao ac kowos nukewa su muta we, kowos in enganak! A
we nu sin faclu ac meoa; tuh Devil el oatuwot tari ac el arulana kasrkusrak, mweyen
el etu lah fototo pacl lula lal.”
13 Ac ke dragon el akilen tuh el sisila tari nu faclu, el mutawauk in ukwe mutan se
ma oswela tulik mukul sac.
14 Ac itukyang nu sin mutan sac luo poun eagle lulap tuh elan ku in sohkla nu yen
sel in acn mwesis, yen ac fah karinginyuk el we ke yac tolu tafu, tuh el fah moulla
liki lokoalok lal dragon.
15 Ke ma inge dragon el filakunla kof liki oalul tukun mutan sac, oana sie sronot,
in pahtkakunulla.
16 Tuh faclu kasru mutan sac; ac faclu mangelik ac okomla kof ma dragon el
filakunla liki oalul uh.
17 Na dragon el arulana kasrkusrakak sin mutan sac, ac el som in mweuni fwilin
tulik lula natul, aok elos nukewa su akos ma sap lun God, ac sruokya ku ma pwaye
su Jesus el fahkak.
18 Ac dragon el tu fin puk weacn uh.

13

Kosro Sulallal Lukwa

1 Ac nga liye kosro sulallal soko tuku inkof ah me. Oasr koac singoul ac sifa itkosr
kacl; ac fin kais soko koac inge oasr kais sie tefuro kac, ac fin kais sie sifa oasr sie ine
su mwe aklusrongtenye God.
2 Kosro sulallal soko uh oana luman soko leopard, ac nial oana nien bear ac oalul
oana oalin lion. Ac dragon el sang ku lal sifacna nu sin kosro sulallal soko ah, wi tron
lal ac wal lulap lal.
3 Sie sin sifa ke kosro sulallal soko ah oana in ma kanteyuki in misa, tuh mahla tari
kinet kacl. Ac mwet faclu nufon arulana lut sin kosro soko, ac ukwal.
4 Mwet nukewa alu nu sel dragon soko ah ke sripen el sang wal lal nu sin kosro
sulallal soko. Elos oayapa alu nu sin kosro sulallal soko ac fahk, “Wangin sie oana
kosro soko inge! Wangin mwet ku in lainul!”

---

* **12:7** ***Michael:*** leum lun lipufan. Liye ke Jude verse 9.

5 God El lela nu sin kosro soko ah in fahk kas enum mu ku lun God itukyang nu sel,
ac filfilla ku se inge nu sel ke lusen malem angngaul luo.
6 Kosro soko ah mutawauk in selngawi God, oayapa Inen God, acn God El muta we,
ac elos nukewa su muta inkusrao.
7 Itukyang nu sel tuh elan mweuni mwet lun God ac kutangulosla, ac itukyang pac
ku nu sel in leumi sruf nukewa, ac mutunfacl, ac kain in kas, ac tuhn nukewa faclu.
8 Ac mwet nukewa su muta faclu fah alu nu sel, sayalos na su simla inelos in book
in moul meet liki orekla faclu, tuh book se inge ma lun Lamb su anwuki tari.

9 "Kutena mwet fin oasr srac, lela elan lohng!
10 Kutena mwet fin ma nu ke sruoh, el ac som nu ke sruoh; kutena mwet ma ac
nuna anwuki ke cutlass, ac fah anwuki el ke cutlass. Kalmac pa mwet lun God enenu
in oasr muteng ac lulalfongi lalos."

11 Na nga liye soko pac kosro sulallal sikyak faclu me. Oasr koac lukwa kacl oana
koen Lamb, ac el kaskas oana soko dragon.
12 El orekmakin ku lulap lun kosro sulallal soko meet ah ke el tu ye mutal. El sap
ku nu sin faclu ac nu sin mwet nukewa su muta fac in alu nu sin kosro soko meet ah,
su mahla tari kinet kacl.
13 Kosro soko aklukwa inge oru mwenmen lulap; el oru tuh e in tuku inkusrao me
nu faclu ye mutun mwet nukewa.
14 Ac el kiapwela mwet nukewa muta faclu ke mwenmen ma itukyang nu sel elan
oru ye mutun kosro soko meet ah. Kosro soko ah fahk nu selos in oru sie ma sruloala
in akfulatye kosro soko ma tuh kinet ke cutlass ac srakna moul.
15 Ac kosro soko aklukwa ah itukyang nu sel in sang momong in moul nu ke ma
sruloala se lun kosro soko meet ah, tuh elan ku in kaskas ac onelosla nukewa su tia
wi alu nu ke ma sruloala sac.
16 Kosro soko ah sap ku nu sin mwet nukewa — mwet pusisel ac mwet fulat, mwet
kasrup ac mwet sukasrup, mwet kohs ac mwet sukosok — in akilenyuki lac po layot
selos ku motonsrolos.
17 Wangin mwet ku in moli ku kukakunla kutena ma, sayalos su akilenyuk ke inen
kosro soko ah, ku ke nempu ma aolla inel uh.

18 Eneneyuk lalmwetmet nu ke ma inge. El su oasr etauk yorol el ku in konauk
kalmen nempu lun kosro soko uh, mweyen nempu se inge orekla nu ke inen mwet
se. Nempu lal uh pa onfoko onngoul onkosr.

14

Lamb Soko Ac Mwet Lal

1 Ac nga ngetla ac liye Lamb el tu Fineol Zion, ac oasr mwet siofok angngaul akosr
tausin yorol, su simla inel ac Inen Papa tumal fin motonsrolos.
2 Ac nga lohng sie pusra tuku inkusrao me oana kusen kof putat uh, oana pusren
pulahl lulap. Pusra ah oana pusren on lun mwet srital ke harp natulos uh.
3 Mwet siofok angngaul akosr tausin inge tu ye mutun tron ac ye mutun ma moul
akosr ac mwet elder; elos yuk soko on sasu su elos mukena ku in etu. Ac elos mukena
sin mwet nukewa faclu pa moliyukla.
4 Elos inge pa mukul su soenna oan yurin mutan, pwanang elos nasnas na. Elos
fahsr tukun Lamb yen nukewa el fahsr we. Elos pa moliyukla inmasrlon mwet uh,
ac elos pa fahko se meet ma itukyang nu sin God ac nu sin Lamb.
5 Elos tia fahk kas kikiap, ac wangin ma koluk in elos.

Lipufan Tolu

6 Ac nga liye sie pac lipufan sohksok oelucng yen engyeng uh, oasr yorol sie Pweng
Wo ac kawil ma el enenu in fahkak nu sin mwet su muta faclu — mwet lun sruf
nukewa ac kain in kas nukewa, mutanfahl nukewa, ac kain in tuhnin mwet nukewa.
7 El fahk ke sie pusra lulap, “Kowos in akfulatye God ac kaksakin fulatlana lal! Tuh
pacl in nununku lal nu sin mwet faclu tuku tari. Kowos alu nu sel su orala kusrao,
faclu, meoa, ac unon in kof uh!”
8 Ac lipufan se akluo el tuku tukun ma se meet, ac fahk, “El munasla! Babylon
pwengpeng el munaslana! El oru mwet nukewa nim ke wain la — wain ku lun moul
in kosro lal!”
9 Lipufan se aktolu tuku tukun lipufan luo meet ah, ac fahk ke sie pusra lulap,
“Kutena mwet su alu nu sin kosro sulallal soko ah, ac nu ke ma sruloala lal, ac
akilenyuki motonsrol ku paol,
10 el ac fah nim wain lun God, aok wain in kasrkusrak lal, su tia karak ac El okoaung
nu in cup in mulat lal! Elos nukewa su oru ouinge fah keok ke e ac sulfur ye mutun
lipufan mutal puspis ac ye mutun Lamb.
11 Kulasr ke e se ma akkeokyalos sowak nu lucng ma pahtpat ac ma pahtpat. Ac
fah wangin mongla ke len ku fong nu selos su alu nu sin kosro sulallal soko, ac ma
sruloala lal, ac oasr akul lun inel yorolos.”
12 Kalmen ma inge nukewa pa enenu na in oasr muteng yurin mwet lun God, aok
elos su akos ma sap lun God ac inse pwaye nu sin Jesus.
13 Na nga lohng sie pusra tuku inkusrao me ac fahk, “Simusla ma inge: Insewowo
mwet su misa ingela ke sripen elos oaru in fahsr tukun Leum!”
Ngun el fahk, “Aok, pwaye! Elos fah insewowo ke elos mongla liki orekma upa
lalos, mweyen fokin orekma lalos ac welulos na.”

Kosrani Lun Faclu

14 Na nga ngetak ac liye sie pukunyeng fasrfasr, ac ma se oan fac oana luman mwet
se. Oasr sie tefuro gold fin sifal, ac oasr sie mitmit in kalkul na kosroh oan inpaol.
15 Ac sie pac lipufan uh tuku liki tempul ac wowoyak ke sie pusra lulap nu sin el
su muta fin pukunyeng uh ac fahk, “Orekmakin mitmit nutum in sang kosrani fahko
lun kosrani, mweyen pacl uh summa tari; tuh faclu mwesrla nu ke pacl in kosrani!”
16 Ac mwet se su muta fin pukunyeng uh furok mitmit natul nu fin faclu, ac sifani
fahko in kosrani lun faclu.
17 Na nga liye sie pac lipufan illa liki tempul inkusrao, ac oasr pac sie mitmit in
kalkul kosroh yorol.
18 Ac sie pac lipufan su liyaung e uh el tuku liki loang uh, ac wowoyak ke pusra
lulap nu sin lipufan su oasr mitmit in kalkul kosro yorol ac fahk, “Orekmakin mitmit
nutum, ac sang kosrani ungin grape liki ima in grape lun faclu, mweyen grape uh
matula!”
19 Ouinge lipufan sac furok mitmit natul nu fin faclu, ac sifani grape liki ima in
grape, ac sisang nu nien fut wain in kasrkusrak lun God.
20 Grape uh futungyuki in nien fut wain likin siti uh, ac srah sororma liki nien fut
wain uh oana sie sronot, akuran mael luofoko lusa ac fit limekosr loaliya.

15

Lipufan Su Us Mwe Lokoalok Safla Uh

1 Ac nga liye sie pac mwe akul na yohk kalmeya ac mwe lut inkusrao. Oasr lipufan
itkosr su oasr yorolos mwe lokoalok itkosr safla, mweyen ma inge pa fahkak saflaiyen
mulat lun God.

2 Ac nga liye sie ma oana luman meoa glass se karak ke e. Nga oayapa liyalos su
kutangla kosro sulallal soko ah, ac ma sruloala lal, ac el su eekin sie nembu. Elos tu
sisken meoa glass u, ac sruok harp ma God El sang nu selos,
3 ac elos yuk on soko lal Moses, mwet kulansap lun God, ac on lun Lamb, ac fahk:
“O Leum God Kulana,
Orekma lom yoklana ac wolana!
Kom pa tokosra lun mutunfacl uh,
Ma nukewa kom oru suwohs ac pwaye!
4 O Leum God, mwet nukewa ac fah akfulatye kom,
Ac kaksakin Ine fulatlana lom!
Tuh kom mukena mutal.
Mwet in mutunfacl nukewa fah tuku
Ac alu nu sum,
Mweyen elos liye oakwuk suwoswos lom.”
5 Tukun ma inge, nga liye tempul inkusrao ikakla, ac Lohm Nuknuk su Nien Muta
lun Leum God oan loac.
6 Ac lipufan itkosr su oasr mwe lokoalok itkosr yorolos elos illa liki tempul. Elos
nuknukyang ke nuknuk linen nasnas ac saromrom, ac lolani iniwalos ke mwe lohl
gold.
7 Na sie sin ma moul akosr el sang nu sin lipufan itkosr inge ahlu gold itkosr, sessesla
ke mulat lun God su moul ma pahtpat ac ma pahtpat.
8 Tempul u sessesla ke kulasr ma tuku ke wolana ac ku lun God, ac wangin mwet
ku in utyak nu in tempul nwe ke na pacl se ac aksafyeyukla mwe lokoalok itkosr sin
lipufan itkosr u.

16

Ahlu In Mulat Lun God

1 Na nga lohng sie pusra lulap kasma in tempul me su fahk nu sin lipufan itkosr,
“Fahla ac okoala ahlu in mulat itkosr lun God nu fin faclu!”
2 Lipufan se meet ah som ac okoala ahlu se sel nu fin faclu. Ruf aryur ac waiok upa
sikyak fin mwet ma akul lun kosro sulallal soko ah oan kaclos, ac oayapa fin mwet
su tuh alu nu ke ma sruloala lal.
3 Na lipufan se akluo el okoala ahlu lal nu fin meoa uh, na kof uh ekla oana srahn
sie mwet misa, ac ma moul nukewa in meoa uh misa.
4 Na lipufan se aktolu el okoala ahlu se sel nu fin infacl ac nu ke unon in kof uh,
na kof inge ekla nu ke srah.
5 Ac nga lohng lipufan se ma karingin kof uh el fahk, “Nununku lom suwoswos, O
Kom su Mutal, su oasr inge ac su oasr oemeet me!
6 Elos okoala srahn mwet lun God ac srahn mwet palu, ac inge kom sang nu selos
srah tuh elos in nim. Elos eis ma fal nu selos!”
7 Ac nga lohng sie pusra tuku liki loang ah su fahk, “Leum God Kulana! Pwayena
lah nununku lom uh suwohs ac pwaye!”
8 Na lipufan se akakosr el okoala ahlu se sel nu fin faht uh, tuh in akfolye mwet uh
ke fol na upa.
9 Elos firriyukyak ke fol upa uh, ac elos selngawi Inen God, su pa ku fin mwe
lokoalok inge. Tusruktu elos tiana forla liki ma koluk lalos, ku kaksakin fulatlana lal.
10 Na lipufan se aklimekosr el okoala ahlu se sel nu fin tron lun kosro sulallal soko
ah. Ac tokosrai lun kosro soko inge lohsrla, ac mwet uh ngalis lohulos ke sripen keok
lalos,
11 ac elos selngawi God lun kusrao ke sripen keok lalos ac ke ruf aryur kaclos.
Tusruktu elos tiana forla liki orekma koluk lalos.

12 Ac lipufan akonkosr el okoala ahlu se sel nu fin infacl lulap Euphrates, na infacl
uh paola in sang inkanek nu sin tokosra su tuku liki acn kutulap.
13 Na nga liye ngun fohkfok tolu ma oana luman frog uh. Elos illa liki oalin dragon
soko ah, ac liki oalin kosro sulallal soko, ac liki oalin mwet palu kikiap sac.
14 Elos inge pa ngun lun demon su orek mwenmen. Ngun tolu inge fahsrelik nu
yurin tokosra nukewa fin faclu in usaloseni nu ke sie mweun ke Len lulap lun God
Kulana.
15 Leum el fahk, “Lohng! Nga ac tuku oana sie mwet pisrapasr! Insewowo el su
tawi na ac liyaung nuknuk lal, tuh el fah tia fufahsryesr koflufol ac mwekin ye mutun
walil uh.”
16 Na ngun inge elos usani tokosra nukewa nu in acn se pangpang Armageddon in
kas Hebrew.
17 Na lipufan se akitkosr el okoala ahlu se sel nu yen engyeng uh. Na sie pusra lulap
tuku liki tron in tempul me, ac fahk, “Safla ma nukewa!”
18 Oasr sarom, ac ngirngir, ac pulahl, ac kusrusr lulap. Wangin kusrusr ouinge fin
faclu oemeet me ke pacl se orekla mwet uh — kusrusr se inge pa koluk emeet!
19 Kusrusr lulap se inge oru tuh siti lulap sac in musalelik nu ke ip tolu, ac siti lun
mutunfacl nukewa kunausyukla. God El esamak siti pwengpeng Babylon ac El oru
tuh elan nim wain ke cup lal, aok wain in kasrkusrak lal.
20 Tuka nukewa ac fineol nukewa wanginla.
21 Af yohk kosra kahki inkusrao me nu fin mwet uh. Kain af se inge oana eot lulap
puspis, ac toasriyen kais sie kosra sun paun siofok. Mwet uh selngawi God ke sripen
upala mwe lokoalok se inge ke af yohk kosra uh.

17

Mutan Kosro Pwengpeng Su Eis Molin Kosro Lal

1 Na sie sin lipufan itkosr ma oasr ahlu itkosr yorolos el tuku ac fahk nu sik, “Fahsru,
ac nga fah akkalemye nu sum luman kalya se ma ac orek nu sin mutan kosro sac su
eis molin kosro lal, aok siti lulap se ma musaiyukla sisken infacl puspis.
2 Tokosra nukewa fin faclu elos orek kosro yorol, ac ouiyen moul fohkfok lal oana
wain ma mwet faclu elos sruhi kac ke elos nim.”
3 Ku lun Ngun ilyak nu in nga, ac sie lipufan usyula nu yen mwesis. Ac nga liye sie
mutan we su muta fin kosro srusra sulallal soko, ma oasr ine su mwe angyang nu sin
God simla yen nukewa kacl; ac oasr sifa itkosr ac koac singoul ke kosro soko ah.
4 Mutan sac nuknukyang ke nuknuk sroninmutuk ac srusra firirrir, ac el yunla ke
mwe naweyuk gold, eot saok, ac pearl. El sruok sie cup gold inpaol, sessesla ke ma
fohkfok ac ma srungayuk ke moul in kosro lal.
5 Ac fin motonsrol simla sie ine su oasr kalmac lukma kac, ma fahk mu, “Nga
Babylon Kulana, nina kien mutan kosro nukewa, ac nga pa sramtauk lumah fohkfok
nukewa fin faclu.”
6 Ac nga liye lah mutan sac sruhi ke srahn mwet lun God, ac ke srahn mwet su
anwuki ke sripen elos moniyuk in fahsr tukun Jesus.
Ac ke nga liyal, nga arulana lut.
7 Ac lipufan sac siyuk sik, “Efu kom ku lut? Nga fah fahkak nu sum kalmac lukma
lun mutan se inge ac ke kosro soko ma el muta fac — kosro soko ma oasr sifa itkosr
ac koac singoul kacl.
8 Kosro soko ma kom tuh liye ah el tuh moul meet, a inge el misa. El apkuran in
fanyak liki luf lun abyss tuh elan som in kunausyukla el. Mwet su muta faclu, su
tiana simla inelos in book in moul meet liki orekla faclu, elos nukewa ac fah arulana

16:15 Mt 24:43–44; Lk 12:39–40; Fwack 3:3

lut ke elos liye kosro soko ah. El tuh moul meet ac inge el wanginla, tusruktu el ac fah sifil sikyak.
9 “Eneneyuk lalmwetmet ac etauk nu ke ma inge. Sifa itkosr inge pa eol itkosr su mutan sac el muta fac. Elos oayapa tokosra itkosr:
10 limekosr selos misa tari, ac sie selos el leum inge, ac sie el soenna tuku; na ke el ac tuku, el ac leum ke kitin pacl na.
11 Ac kosro sulallal soko ma moul meet ac inge el tia moul, el sie sin tokosra itkosr, tusruktu el ac sifil foloko tokosra akoalkosr, ac el ac som in kunausyukla el.
12 “Koac singoul ma kom liye ah, pa tokosra singoul su soenna mutawauk in leumi, tusruktu ac fah itukyang wal nu selos in leumi ke ao sefanna wi kosro soko ah.
13 Tokosra singoul inge elos inse sefanna tuh elos in sang ku ac wal lalos nu sin kosro sulallal soko ah.
14 Elos inge nukewa ac fah mweun lainul Lamb; tusruktu Lamb, ac elos su fahsr tokol, fah kutangulosla mweyen Lamb el Leum lun leum uh ac Tokosra lun tokosra uh. Elos su fahsr tokol pa mwet su God El pangnolos ac sulelosla, ac elos oaru nu sel.”
15 Lipufan sac el oayapa fahk nu sik, “Kof ma kom liye mutan kosro sac muta fac, pa mutanfahl uh, un mwet puspis, kain in tuhnin mwet, ac kain in kas.
16 Koac singoul ac kosro sulallal soko kom tuh liye, elos ac fah srungala mutan kosro sac. Elos ac fah eisla ma lal nukewa ac sarukulla elan koflufol. Elos ac fah kangla ikwal, na esukulak ke e.
17 God pa oru tuh elos in nunak sefanna ac sang ku in leum lalos nu sin kosro sulallal soko ah, pwanang elos oru ma lungse lun God nu ke pacl se kas lun God akpwayeiyuk.
18 “Mutan se ma kom tuh liye ah, pa siti lulap se ma leumi tokosra lun faclu.”

18

Musalla Lun Acn Babylon

1 Tukun ma inge nga liye sie pac lipufan oatui inkusrao me. Oasr ku lulap lal, ac wolana lal kalmelik faclu nufon.
2 El wowoyak ke sie pusra lulap ac fahk, “El musalla! Babylon kulana el musalla! Inge, ngun fohkfok ac demon, ac kain in won fohkfok ac srungayuk nukewa pa muta we.
3 Mutanfahl nukewa elos nim ke wain lal — wain ku lun moul in kosro lal. Tokosra lun faclu elos kosro yorol, ac mwet kuka lun faclu elos kasrupi ke sripen yoklana lungse lal nu ke moul in kosro.”
4 Na nga lohng sie pac pusra inkusrao me fahk,
“Mwet luk, kowos in kaingla liki siti sac! Illa liki,
Tuh kowos in tia ipeis ke ma koluk lal;
Ac kowos in tia wi eis kaiyuk nu sel!
5 Tuh ma koluk lal ilusyukyak nwe sun inkusrao,
Ac God El esam orekma koluk lal.
6 Oru nu sel in oana ke el oru nu sin mwet uh;
Akfalye nu sel pacl luo ke ouiya nukewa el tuh oru.
Nwakla cup lal ke mwe nim ku, ac in ku pacl luo
Liki ma el tuh orala ac sang nu sin mwet uh.
7 Sang in yohk mwe keok ac asor nu sel
In oana lupan wolana ac mwe kasrup el tuh sifacna insewowo kac.
El fahk nu sel sifacna mu:
‘Nga kasra se, ac nga muta fin tron luk!
Ke sripen wangin mukul tumuk,

Nga fah tia pulakin asor lun katinmas!’
8 Ke sripa se inge, mwe akkeok nu sel ac fah sonol ke len sefanna —
Mas upa, asor, ac sracl.
Ac el fah firirla ke e,
Mweyen Leum God, su nununkal, El arulana ku.”
9 Tokosra lun faclu su tuh kosro yorol ac welul ke lung lun ikwa lal elos wowoyak ac tung ke siti uh ke elos ac liye kulasr lun e ma esukulak.
10 Elos ac tu loessula mweyen elos sangeng in wi ipeis ke keok lal. Elos fahk, “Pakomuta Babylon! Pakomuta siti lulap ac ku sac! Kaiyuk kom ke ao sefanna!”
11 Mwet kuka lun faclu elos oayapa wowoyak ac tung kacl, mweyen wanginla mwet sifil moli mwe kuka lalos.
12 Wanginla mwet moli gold, silver, eot saok, ac pearl; nuknuk linen srik eoa, nuknuk sroninmutuk, silk, ac nuknuk srusra firirrir; ac kain in sak keng ac yohk molo, ac ma orekla ke ivory, bronze, osra, ac marble;
13 oayapa cinnamon, mwe akyuye mongo, ma keng, myrrh, ac franku; wain ac oil, flao ac wheat, cow ac sheep, horse ac chariot, ac oayapa mwet su kohs.
14 Mwet kuka elos fahk nu sel, “Ma wo nukewa ma kom lungse ac rapkui wanginla, ac mwe kasrup lom nukewa ac oasku lom wanginla pac, ac kom ac fah tia ku in sifil konauk!”
15 Mwet kuka su kasrupi ke elos orek kuka in siti sac, elos tu loessula ke sripen elos sangeng in ipeis ke keok lal. Elos ac wowoyak ac tung,
16 ac fahk, “Pakomuta na pwaye siti lulap se ingan! Meet el lungse nukum nuknuk linen, sroninmutuk, ac srusra firirrir, ac el naweyukla ke gold, eot saok, ac pearl pukanten!
17 Ac in ao sefanna mwe kasrup lal inge nukewa tuhlac!”
Captain ac selu ac mwet wi oak nukewa, oayapa elos nukewa su eis mwe kapak lalos meoa, elos tu loessula,
18 ac wowoyak ke elos liye kulasr lulap ke e se ma esukak siti sac, ac fahk, “Wangin sie pac siti oana siti lulap se inge!”
19 Ac elos sisak fohkfok nu fin sifalos in akkalemye asor lalos, ac wowoyak ke tung ac fahk, “Pakomuta siti lulap sac, acn se ma mwet nukewa su oasr oak okoalos fin meoa uh elos eis mwe kasrup lalos we! A in ao sefanna mwe kasrup lal nukewa wanginla!”
20 Acn inkusrao ac kowos nukewa su muta we, kowos in enganak mweyen sikiyukla el! Kowos in enganak, mwet lun God, mwet sap, ac mwet palu, tuh God El nununkal ac sang kai nu sel ke ma el tuh oru nu suwos!
21 Ac sie lipufan na ku el srukak sie eot oana lupan eot in ilil lulap, ac sisla nu meoa ac fahk, “Pa inge luman ma ac orek nu ke siti lulap Babylon: ac fah liksreni sisila el ac el fah tili ac tia ku in sifil otyak.
22 Pusren on lun mwet srital ke harp ac pusralos su on, ac elos su srital ke flute ac mwe ukuk fah tia sifil lohngyuk in kom! Wangin mwet pah in orekma ke kutena kain ac fah sifil liyeyuk in kom, ac pusren eot in ilil fah tia sifilpa lohngyuk!
23 Wangin mwet ac sifil liye kalmen lam in kom, ku lohng kusen wuleang lun mwet marut in kom. Mwet kuka lom pa ku ac pwengpeng emeet fin faclu nufon, ac kom kiapela mwet nukewa fin faclu ke susfa lom!”
24 Kaiyuk acn Babylon ke sripen srahn mwet palu ac mwet lun God u koneyukyak in el — aok, srah kaclos nukewa su anwuki fin faclu.

19

1 Tukun ma inge, nga lohng pusra se oana pusren u na lulap se ke mwet inkusrao, ac elos fahk, “Kaksakin God! Molela, wolana, ac ku ma lun God lasr!

2 Nununku lal uh pwaye ac suwohs! El sulela tari mwe kalya nu sin mutan kosro se
su akkolukyela faclu ke moul in kosro lal uh. God El kalyael mweyen el uniya mwet
kulansap lal."
3 Elos sifilpa wowoyak ac fahk, "Kaksakin God! Kulasr ke e ma furreak siti lulap se
ingo fosryak ma pahtpat ac ma pahtpat!"
4 Ac mwet elder longoul akosr ac ma moul akosr elos epasr ac alu nu sin God su
muta fin tron. Elos fahk, "Amen! Kaksakin God!"

Kufwen Marut Lun Lamb

5 Ac sie pusra tuku liki tron ac fahk, "Kowos in kaksakin God lasr, kowos mwet
kulansap lal nukewa ac mwet nukewa su sunakunul — mwet fulat ac mwet pusisel!"
6 Na nga lohng sie pusra oana pusren sie u lulap, oana kusen kof putat ac oana
kusen pulahl upa. Nga lohng ke elos fahk, "Kaksakin God! Leum, God Kulana lasr, El
pa Tokosra!
7 Lela kut in arulana engan ac insewowo; lela kut in kaksakin fulatlana lal! Tuh
pacl in marut lun Lamb pa inge, ac mutan kial el akola.
8 Itukyang nu sin mutan sac nuknuk linen nasnas ac saromrom elan nokomang."
(Nuknuk linen inge pa orekma wo lun mwet lun God.)
9 Na lipufan se fahk nu sik, "Simusla ma inge: Insewowo nu selos su suliyuk nu ke
kufwen marut lun Lamb." Ac lipufan sac sifilpa fahk, "Kas inge kas pwaye lun God."
10 Ac nga putati nu ke nial in alu nu sel, a el fahk nu sik, "Nimet oru ouingan!
Nga sie mwet kulansap wiom ac ma wien mwet lulalfongi nukewa su sruokya ku kas
pwaye su Jesus El fahkak. Kom in alu nu sin God!"
Tuh ma pwaye ma Jesus El fahkak kac pa akkeye mwet su fahkak kas lun God.

El Su Kasrusr Fin Horse Fasrfasr

11 Na nga liye kusrao ikakla, ac oasr soko horse fasrfasr we. El su muta fac pangpang
Oaru ac Pwaye; el oru nununku lal ac mweuni meun lal ke suwoswos.
12 Atronmutal firirrir oana e, ac oasr tefuro puspis fin sifal. Oasr sie ee simla kacl,
su wangin mwet etu kac a el mukena.
13 El nokomang sie nuknuk loeloes twenyuki ke srah, ac ineel pa "Kas lun God."
14 Ac un mwet mweun inkusrao elos kasrusr tokol fin horse fasrfasr pac, ac
nuknukyang ke nuknuk linen nasnas ac fasrfasr.
15 Sie cutlass kosroh tume liki oalul, ma el ac sang kutangla mutunfaclu. El ac
fah leum faclos ke soko sikal osra. Ac el ac fac lolongya grape ke nien fut wain in
kasrkusrak lun God Kulana.
16 Simla ke nuknuk lal ac finyepal ee se inge: "Tokosra lun tokosra uh, ac Leum lun
leum uh."
17 Ac nga liye sie lipufan tu fin faht uh. El wowoyak ke sie pusra lulap nu sin won
nukewa sohksok yen engyeng uh ac fahk, "Fahsru wi tukeni ke kufwa lulap lun God!
18 Fahsru ac kang ikwen tokosra, ikwen captain, ikwen mwet mweun, ac ikwen
horse ac elos su muta fac, ac ikwen mwet nukewa — mwet kohs ac mwet sukosok,
mwet fulat ac mwet pusisel!"
19 Na nga liye kosro sulallal soko ah ac tokosra lun faclu ac un mwet mweun lalos
ke elos toeni in mweun lain el su muta fin horse soko ac un mwet mweun lal.
20 Sruoh kosro sulallal soko ah, wi mwet palu kikiap se su tuh oru mwenmen ye
mutal. (Ke mwenmen inge el kiapwelosla su tuh eis akul lun kosro soko ah, oayapa
elos su alu nu ke ma sruloala lun kosro soko ah.) Kosro soko ah ac mwet palu kikiap
sac moul na sisiyang nu ke lulu in e su firirrir ke sulfur.
21 Un mwet mweun lalos uh anwuki ke cutlass se ma tume liki oalin el su muta fin
horse soko ah. Ac won nukewa elos kang ikwalos nwe ke na elos kihpi.

20

Sie Tausin Yac

1 Ac nga liye sie lipufan oatui inkusrao me, el sruok key nu ke luf lun abyss ac soko
sein lulap.
2 Ac el sruokilya dragon — el inge serpent soko in pacl oemeet ah, su pangpang
Devil ku Satan — ac el kaprilya ke sie tausin yac.
3 Ac lipufan sac sisella nu in luf in abyss, ac lakiya ac siliya tuh elan tia sifil kiapu
mutanfahl uh nwe ke safla sie tausin yac. Tukun ma inge el ac fah tuleyukla ke kitin
pacl.
4 Ac nga liye tron puspis, ac itukyang nu selos su muta fac ku in orek nununku —
elos inge pa ngunalos su anwuki ke sripen elos sulkakin ma pwaye su Jesus el fahkak,
oayapa kas lun God. Elos tia wi alu nu sin kosro sulallal soko ah ku ma sruloala lal, ac
elos tia pac wi eis akul lun kosro soko ah fin motonsrolos ku fin paolos. Elos moulyak
ac elos welul Christ leumi ke sie tausin yac.
5 (Mwet misa ngia elos tia moulyak nwe ke safla sie tausin yac.) Pa inge moulyak
se meet lun mwet misa.
6 Engan ac arulana insewowo elos su wi moulyak se meet. Wangin ku lun misa
akluo nu faclos. Elos fah mwet tol lun God ac lun Christ, ac elos fah welul leumi ke
sie tausin yac.

Kutangyukla Satan

7 Tukun safla sie tausin yac, na Satan el ac fah tuleyukla liki presin lal,
8 ac el ac fah ilme in kiapu mutunfacl nukewa fin faclu nufon, su pangpang Gog ac
Magog. Satan el ac fah eisaloseni nukewa in mweun; pisalos oana puk weacn uh.
9 Elos fahsrelik ac apunla siti se ma God El lungse, yen mwet lal muta we. Tusruktu,
e tuku inkusrao me ac esukulosyak.
10 Na Devil, su kiapwelosla, el sisila nu in lulu in e ac sulfur, yen ma kosro sulallal
soko ac mwet palu kikiap eltal sisila tari nu we; ac elos fah akkeokyeyuk ke len ac
fong nwe tok ma pahtpat.

Nununku Safla

11 Na nga liye sie tron lulap fasrfasr, ac el su muta fac. Faclu ac kusrao wanginla
ac tia sifil liyeyuk.
12 Ac nga liye mwet misa uh, mwet fulat ac mwet pusisel, elos tu ye mutun tron.
Book nukewa ma fahkak ouiyen orekma lun mwet uh ikakla. Ac sie pac book ikakla,
su simla inen mwet nukewa su ac fah moul ma pahtpat yurin God — pa inge book in
moul. Ac mwet misa elos nununkeyuk fal nu ke ma simla in book inge.
13 Na meoa el fuhleak mwet misa in meoa uh. Misa ac facl sin mwet misa elos
srukak pac mwet misa su oasr yorolos. Ac elos nukewa nununkeyuk fal nu ke orekma
lalos.
14 Na misa, ac facl sin mwet misa, tukeni sisila nu in lulu in e. (Lulu in e se inge pa
misa akluo.)
15 Elos nukewa su tia simla inelos in book in moul elos sisila nu in lulu in e.

21

Kusrao Sasu Ac Faclu Sasa

1 Ac nga liye sie kusrao sasu ac sie faclu sasu. Kusrao se meet ac faclu se meet ah
wanginla, ac meoa wanginla pac.
2 Ac nga liye Siti Mutal, Jerusalem sasu, oatui liki kusrao yurin God me, naweyukla
tari oana sie mutan akola in osun nu sin mukul tumal ke pacl in marut uh.

3 Ac nga lohng sie pusra lulap tuku liki tron ac fahk, “Inge, lohm sin God oan yurin
mwet uh! El ac muta yorolos, ac elos fah mwet lal. God sifacna El ac fah muta yorolos
ac El ac fah God lalos.
4 El ac fah eela sroninmutalos nukewa. Ac fah wangin misa, wangin asor ku tung
ku keok, mweyen ma nukewa meet ah wanginla.”
5 Na El su muta fin tron el fahk, “Inge nga oru ma nukewa sasu!” El oayapa fahk
nu sik, “Simusla ma inge, mweyen kas inge kas pwaye ac fal in lulalfongiyuk.”
6 Ac El fahk, “Safla ma nukewa! Nga Alpha ac Omega, mutawauk ac safla. Nga fah
sang nu sin kutena mwet su malu tuh elos in nim ke unon in kof in moul, ke wangin
molo.
7 Nga fah sang ma inge nukewa nu selos su kutangla. Ac nga ac fah God lalos ac
elos ac fah ma nutik.
8 Tuh elos su sangengtot, elos su forla liki lulalfongi, elos su moulkin lumah fohkfok,
mwet akmas ac mwet kosro, elos su orek inutnut, elos su alu nu ke ma sruloala, ac
mwet kikiap nukewa — acn selos pa lulu su firir ke e ac sulfur, su pa misa akluo.”

Jerusalem Sasu

9 Sie sin lipufan itkosr, su oasr ahlu itkosr yorolos ma sessesla ke mwe lokoalok
itkosr safla, el tuku ac fahk nu sik, “Fahsru, ac nga fah fahkak nu sum mutan se su
akola in marut nu sin Lamb.”
10 Ku lun Ngun ilyak nu in nga, ac lipufan sac usyuyak nu fin mangon soko eol
fulat, ac el fahkak Jerusalem nu sik, Siti Mutal su oatui inkusrao me yurin God.
11 Wolana lun God oru siti sac arulana saromrom ac kalem, oana eot saok jasper,
ac nasnas oana crystal.
12 Oasr pot lulap ac fulat kac; ac oasr singoul luo mutunpot, ac singoul luo lipufan
tu karingin mutunpot inge. Simla inen sruf singoul luo lun mwet Israel fin kais sie
mutunpot.
13 Tolu mutunpot uh oan siska nu kutulap, tolu nu epang, tolu nu eir, ac tolu nu
roto.
14 Pot lun siti sac tuh musaeak fin eot in pwelung singoul luo, ac kais sie inen mwet
sap singoul luo lun Lamb simla fin kais sie eot lulap inge.
15 Lipufan se su kaskas nu sik oasr sie mwe srikasrak gold yorol, ma in srikeya siti
uh, pot uh, ac mutunpot uh.
16 Siti se inge maspang — lusa ac sralapa oana sie. Lipufan sac srikeya siti sac ke
mwe srikasrak lal: lusa ah oasr sie tausin lumfoko mael, ac sralapa ac fulata oapana
lusa.
17 Ac lipufan sac srikeya pac pot uh, tuh oasr luofoko singoul onkosr fit fulata, fal
nu ke mwe srikasrak ma mwet uh orekmakin.
18 Pot uh orekla ke eot jasper, ac siti sac nufon orekla ke gold na pwaye, su kalem
oana glass uh.
19 Eot in pwelung ke pot lun siti uh yunla ke kain in eot saok nukewa. Pwelung se
meet ah orekla ke eot jasper, akluo sapphire, aktolu agate, akakosr emerald,
20 aklimekosr onyx, akonkosr carnelian, akitkosr quartz rangrang, akoalkosr beryl,
akeu topaz, aksingoul chalcedony, aksingoul sie turquoise, ac aksingoul luo amethyst.
21 Mutunpot singoul luo kac inge orekla ke pearl singoul luo; kais sie orekla ke kais
sie pearl. Inkanek lun siti sac orekla ke gold na pwaye, su kalem oana glass nasnas.
22 Wangin tempul nga liye in siti sac, mweyen tempul la uh pa God Kulana ac Lamb.
23 Tiana eneneyuk faht ku malem in tolak siti uh, mweyen wolana lun God pa tolak
uh, ac Lamb el kalem la.
24 Mwet faclu nufon ac fah fahsr in kalem lun siti se inge, ac tokosra lun faclu elos
fah usak ma saok lalos nu loac.

25 Mutunpot lun siti se inge ac fah ikak pacl nukewa; ac fah tiana kaul mweyen
wangin fong we.
26 Mwe kasrup ac ma oa nukewa lun mutunfacl uh ac fah utuku nu in siti uh.
27 Ac wangin ma fohkfok ac fah utuku nu in siti uh, ku mwet su oru ma kupatol,
ku fahk kas kikiap. Elos na su simla inelos in book in moul lun Lamb fah ilyak nu in
siti uh.

22

1 Ac lipufan sac oayapa fahkak nu sik infacl lun kof in moul, su saromrom oana
crystal, ac sororma liki tron lun God ac lun Lamb
2 ac sororla ke infulwen inkanek lulap in siti sac. Ac sak lun moul oan sisken infacl
uh, lefahlo ac lefahlu, su isus fahko pacl singoul luo ke yac se, pacl se ke malem se.
Sra ke sak soko inge mwe akkeyala mas lun mutunfacl uh.
3 Wangin kutena ma God El selngai ac fah ku in koneyukyak in siti uh.
Tron lun God ac lun Lamb ac fah oan in siti uh, ac mwet kulansap lal ac fah
kulansupal.
4 Elos ac fah liye mutal ac Inen God ac fah simla fin motonsrolos.
5 Ac fah tia sifil oasr fong, ac elos fah tia enenu kalmen lam ku kalmen faht, mweyen
Leum God El ac fah kalem lalos, ac elos ac fah leumi oana tokosra nwe tok ma pahtpat.

Tuku Lun Jesus

6 Na lipufan sac fahk nu sik, “Kas inge nukewa kas pwaye ac fal in lulalfongiyuk.
Leum God su sang Ngun lal nu sin mwet palu, El supwama lipufan lal in fahkak nu
sin mwet kulansap lal ke ma ac fah sa in sikyak.”
7 Jesus el fahk, “Kowos in lohng! Nga ac sa na tuku! Insewowo elos su akos kas in
book se inge su fahkak ke ma sikyak in pacl inge ac ke ma ac fah tuku tok!”
8 Nga, John, nga lohng ac liye ma inge nukewa. Ac ke nga lohng ac liye ma inge
tari, nga putati nu ke nien lipufan se su fahkak ma inge nu sik tuh nga in alu nu sel.
9 Tuh el fahk nu sik, “Nimet oru ouingan! Nga sie mwet kulansap wiom ac ma wien
mwet palu wiom ac elos nukewa su akos kas in book se inge. Kom in alu nu sin God!”
10 Ac el fahk nu sik, “Nimet lukmai kas in palu in book se inge, mweyen apkuranme
pacl in sikyak ma inge nukewa.
11 El su orekma koluk lela elan oru na ma koluk, ac el su moul fohkfok lela elan
oru na ma fohkfok; ac el su oru ma wo lela elan oru na ma wo, ac el su mutal lela
elan mutana in moul mutal.”
12 Jesus el fahk, “Kowos in lohng! Nga ac sa na tuku! Nga ac us ma lacne in sang
nu sin kais sie mwet fal nu ke orekma lal.
13 Nga Alpha ac Omega, ma se meet ac ma se tok, mutawauk ac safla.”
14 Insewowo elos su ohlla nuknuk lalos in nasnas, tuh elos in ku in mongo ke fahko
ke sak lun moul, ac ilyak ke mutunpot nu in siti uh.
15 Tusruktu, likin siti uh oasr mwet su moul kupatol, mwet inutnut, mwet kosro ac
mwet akmas, elos su alu nu ke ma sruloala, ac elos su kikiap in kas lalos ac in orekma
lalos.
16 “Nga, Jesus, su supwaot tari lipufan luk in sulkakin ma inge nu suwos in church.
Nga ma in fwilin tulik natul David; nga pa itu saromrom in lotutang.”
17 Ngun ac Mutan su akola in marut eltal fahk, “Fahsru!”
Mwet nukewa su lohng ma inge, elos in wi pac fahk, “Fahsru!”
Kutena mwet su malu lela elan fahsru. Kutena mwet su enenu kof in moul, elan
tuku ac eis oana sie mwe sang, wangin molo.

Saflaiya

18 Nga, John, nga fahk kas in wili luk in sensenkakinulos nukewa su lohng kas in
palu in book se inge: kutena mwet fin laesla kas inge, God El ac fah laesla mwe kai
nu sel ke mwe lokoalok nukewa ma akkalemyeyuk in book se inge.
19 Ac kutena mwet fin eisla kutena ma liki kas in palu in book se inge, God El ac
fah eisla lukel mwe insewowo ma akkalemyeyuk in book se inge. Ac fah itukla ip lal
ke fahko ke sak lun moul, oayapa acn sel in Siti Mutal.
20 El su fahkak ma inge nukewa el fahk, “Aok, pwaye lah nga ac sa na tuku!”
Lela in ouinge. Leum Jesus, fahsru!
21 Lungkulang lun Leum Jesus in wi mwet lun God nukewa.

KALMEN KUTU KAS IN BIBLE

A

A. D. Kas Latin se pa Anno Domini, kalmac pa "yea lun Leum," ku "yea nukewa tukun Leum Jesus el isusla." Kalmen "30 A. D." pa yea tolngoul tukun Jesus el isusla.

Abib Pa inge inen malem se meet ke calendar lun mwet Hebrew, mutawauk ke infulwen March lac nu ke infulwen April. Kalmen "Abib" pa "Malem in mwesrla fokin ima." (Exo 13:4)

abyss (abis) Sie luf na loal ma dimon uh kauli we soano pacl in nununku safla. (Lk 8:31)

acacia (akesia) Inen sak soko. Oasr ros kac, ac arulana keke ac ku in oan paht — wo nu ke musa lohm ac tuptup. (Exo 27:1)

Acn Mutal Na Mutal Infukil se ma oan eloac ke Lohm Nuknuk Mutal sin LEUM GOD, oayapa ke Tempul. Tuptup in Wuleang oan loac. Mwet Tol Fulat mukefanna pa ku in utyak nu in Acn Mutal Na Mutal, pacl se in yea se, ke Len in Eela Ma Koluk. (Lev 16:2–3 Exo 26:33–35)

Adar Pa inge inen malem aksingoul luo ke calendar lun mwet Hebrew, mutawauk ke infulwen February lac nu ke infulwen March. (Est 3:7)

af yokk kosra Af uga in luman eot (Exo 9:22–25 Jos 10:11)

alabaster (alabastuhr) Sie kain eot nasnas tuhna, mwet uh sang orala mwe neinyuk ros ku sufa in neinyuk ono. (Mt 26:7)

Amalek Sie sin wen nutin natul Esau (Gen 36:15–16). Filin tulik natul pangpang mwet Amalek, su sie sin un mwet su muta Canaan meet liki mwet Israel elos utyak nu we. Mwet Amalek elos mwet lokoalok ac pusrapasr, na God El sap mwet Israel in mweunelos. In pacl lal Tokosra Hezekiah lun Judah, mwet Israel elos onelosla nukewa. (1 Chr 4:43)

Amen Ke mwet Hebrew elos fahk kas se inge, elos akkalemye lah elos akkeye ma fwack tari, kalmah pa "in ouinge" ku "lela in ouinge." (Dut 27:15–26 Rom 16:27)

Ammon Filin tulik natul Lot sin acn fusr natul. Mwet Ammon elos tuh muta kutulap Infacl Jordan, ac elos kupasr nu sin mwet Philistia in lain mwet Israel. Siti fulat selos, Amman, pa capital lun facl Jordan misenge. (Gen 19:38)

Amor Mwet Amor pa pus emeet sin un mwet su muta in acn Canaan meet liki mwet Israel ilyak nu we. (Gen 15:16)

Artemis Inen sie god mutan lun mwet Greek in pacl meet ah, su motkweyuk mu ku in oru eslap ac rukruk. (Orek 19:24)

Asherah Inen sie god mutan lun mwet Canaan, su ma wien god mukul se pangpang Baal. Tukun mwet Hebrew elos kutangla acn Canaan, pus selos forla ac alu nu ke god luo inge. (Mwet Nun 3:7)

Astarte Inen sie god mutan lun mwet Canaan su elos alialu nu sel ke pacl in mweun. (1 Sam 7:3, 4)

B

B. C. "Before Christ" — kalmac pa yea nukewa meet liki Jesus el isusla. "400 B. C." pa yea yea 400 meet liki Jesus el isusla. (Tukakinyen Oba.)

Baal Inen god mukul lun mwet Canaan, su ma wien god mutan se pangpang Asherah. Tukun mwet Hebrew elos kutangla acn Canaan, pus selos forla ac alu nu ke god luo inge. Kalmen Baal ke kas Hebrew pa "mwet kacto" ku "leum." (1 Tok 18:19 Hos 2:16–17)

Baal-lun-Wuleang Pa inge inen god Baal sin mwet Shechem. (Mwet Nun 8:33, 34; 9:46)

Babylon Siti se inge pa capital lun Babylonia, mutunfacl lulap se oan kutulap in Palistine ma tu sruokya
acn Jerusalem yea 600 meet liki Christ. (Ezr 6:1) Mwet Christian meet ah pangon acn Rome "Babylon." (1 Pet 5:13)

baptais Akul se nu sin mwet ma lulalfongi ac auliyak. Ke John Baptais el oru, mwet uh tili nu in kof ah. Tok mwet Christian elos filiya na paolos fin sifen mwet uh, akkalemye moul in ekla lalos. (Mt 3:6 Orek 22:16 Gal 3:27)

balsam Kain in sak soko ma ful kac uh sang orek ono ac mwe keng. (2 Sam 5:23)

barley (barli) Kain in mahsrik ma mongo fahko kac, apkuran in oana wheat. (Lev 27:16 Rut 1:22; 3:2; Jn 6:9)

Beelzebul Sie inen Satan. Mwet Jew elos pangon mu el leum lun ngun fohkfok. (Mt 12:22–28)

Behemoth (Behemot) Kosro na lulap soko srumunyuk in Job 40:15–24.

Bochim (Bokim) Inen acn se inmasrlon Gilgal ac Bethel. Lipufan se lun God el tuh kai mwet uh, ac ke elos auliyak elos wowoyak tung. Na itukyang inen acn sac, "Bochim" — kalmeya in kas Hebrew pa "elos su wowoyak." (Mwet Nun 2:1–5)

brick Block orekla ke fohk kle ac mah pao akulamisyak, na umla ku fili ye faht in kekela. (Gen 11:3 Exo 5:6, 7)

brimstone Liye ke sulfur.

bronze Liye ke brass.

Bul Pa inge inen malem akoalkosr ke calendar lun mwet Hebrew, mutawauk ke infulwen October lac nu ke infulwen November. (1 Tok 6:38)

bushel Sie mwe srikasrak orekmakinyuk in pacl meet, sahp ac oana lupan pak in rice paun lumngaul. (Mwet Nun 6:19 Ezk 45:24)

C

cake (kek) Flao manmanla oana pancake, a wangin mwe pulol ku sugar kac. (Lev 7:12)

cassia (kasia) Sie mwe akyuye mwe mongo, ma ke kulun sak soko, emah uh apkuran nu ke cinnamon. (Exo 30:24)

cedar (sidar) Sak oa ac oasku, su arulana fulat ac suwohs. In pacl meet ah sak soko inge pus fin acn Lebanon. Orekmakinyuk in musa lohm oa. (1 Tok 7:2, 3)

chariot Mwe kasrusr, wheel luo oan kac ma ulul ke horse. Orekmakinyuk in pacl meet nu ke mweun, akutun, ac wun mwet leum ke len lulap. (Exo 14:6, 7)

Chemosh (Kimohsh) Inen god se lun mwet Moab ac Ammon. (Oek 21:29)

cherub (Keruhb) Ma mutal oana lipufan, oasr posohksok kac, su fahkak wolana lun God. (Gen 3:24 Exo 25:17–22 1 Tok 6:23–28 Ezk 1:5–13)

Christ (Kraist) Wal se ke kas Greek, oapana "Messiah" in kas Hebrew. Kalmeya pa El Su Akmusrala. Jesus pa Christ ke sripen God El sulalla ac supwalma tuh elan Leum ac Mwet Lango. (Jn 1:41 Orek 18:5)

cumin (kumin) Mahsrik se, fita kac tuktuki sang akyuye mwe mongo. (Isa 28:25, 27 Mt 23:23)

Cush (Kush) Ine matu nu ke facl se oan eir in acn Egypt, su misenge pangpang Ethiopia. (Gen 2:13; 10:8–10 Isa 11:11)

cymbal (simbal) Ipin osra tupasrpasr ac minini luo ma yohk pusra, su sritalkinyuk wi pusren mwe on saya. (1 Chr 16:42 Ezr 3:10 1 Cor 13:1)

D

deer (dir) Kosro soko inge yok liki nani uh, ac srik liki kao. Oasr koac kac, ac ma mukul uh pus sunun mutan koac kacl, wiwi na matwal. Tuhna uh srusra fohkfok. (1 Tok 4:22, 23)

demon Ngun fohkfok ma oasr ku la in akkolukye moul lun mwet. Yurin mwet meet elos pangon dimon uh elos kulansapu Satan. (Lk 4:33–35)

dill Mahsrik se ma orekmakinyuk srupoh ah, sra ah, ac fita ah nu ke mwe akyuye mwe mongo. (Isa 28:25)

dragon (drackuhn) Soko srosrok lulap sulallal in sramsram matu lun mwet meet ah, ma oana luman kinoul koas. (Isa 27:1 Fwack 12:3)

E

Edom, mwet Edom (Itom) Sie mutanfacl oan kutaeir in acn Israel. Mwet we ma ke filin tulik natul Esau. (Gen 36:8–19) Facl Edom acn na toktok, eoteot, ac upa sak uh in kap we — tia oana acn Canaan, ma tupasrpasr ac wo fokon acn we yen lun tulik natul Jacob. Mwet Israel elos kutangla acn Edom in we lun Tokosra David (2 Sam 8:12–14.) Tusruktu oasr pacl mwet Edom elos alein nu sin mwet Israel. (1 Tok 11:14–22)

Elul Pa inge inen malem akonkosr ke calendar lun mwet Hebrew, mutawauk ke infulwen August lac nu ke infulwen September. (Neh 6:15)

ephod (efad) Pa inge inen nuknuk se ma Mwet Tol Fulat el sang afinya finpisal. Tutaung urim ac thummim nu kac. (Exo 28:4–31)

Epicurus Liye ke mwet lal Epicurus.

Ethanim (Etanim) Pa inge inen malem akitkosr ke calendar lun mwet Hebrew, mutawauk ke infulwen September lac nu ke infulwen October. (1 Tok 8:2)

Ethiopia (Itiopia) In kas Hebrew acn se inge tuh pangpang Cush, oan eir liki acn Egypt, ma nwanak facl luo misenge pangpang Ethiopia ac Sudan. (2 Sam 18:21 Zep 2:12)

eunuch (yunuhk) Sie mukulsu tia mwet Jew, ma itukla nien orek fahko lal. In pacl meet ah, mwet eunuch oru kulansap yohk inkul sin tokosra, ku elos taran nien muta lun mutan kien tokosra wi pac mutan kulansap. (Lev 21:20 2 Tok 20:18 Est 2:3 Orek 8:27)

F

flax (flahks) Kain in sak sacnsan se, orekmakinyuk srupo ah in sang orala turet mwe orek nuknuk linen. Fita kac ah sang orek kiris. (Jos 2:6)

fohkfok, akfohkfokye Kutena lumah ma oru sie mwet in kofla wi alu nu sin God. Oasr kutu ma mwet se fin oru ku fahk ku kang, ma inge ac akfohkfokyal, oana ma oakwuki ke Ma Sap lal Moses. Oasr kutu ohiya elos enenu in oru in aknasnas-yalosla, na elos tufah ku in sifil alu. (Lev 5:2–6; 15:31; 17; 18; 19)

Folokyang Liye ke Yea in Foloyang.

franku (frangkuh) Sie mwe keng ma orekla ke ful in sak in acn Arabia. (Exo 30:34–47)

fulahk In book matu, mwet uh orekmakin fulahk in fahkak lulalfongi na pwaye lalos (Jos 2:12, 13). Jesus el aketeya mu tia fal in fulahk ke inen God ac ma El orala. (Mt 5:34–37)

G

gazelle (gazel) Kain in kosro inge oana luman deer ku nani; arulana kato ac mui ke kasrusr. (Ols 2:7–9)

Gentile (Jentail) Mwet nukewa su tia mwet Jew. Pangpang pac mwet ingan mwet pegan. Ke buk in Mwet Nununku oasr sie siti pangpang “Harosheth lun mwet Gentile” — kalmac pa mwet pegan na pa muta we. (Mwet Nun 4:2 Orek 17:17)

Gilgal (Kilkal) Kalmen Gilgal in kas Hebrew pa “sisla”. (Jos 5:9)

gold na pwaye Gold ma aknasnasyeyukla ac wangin kutena ma srilucngya. Pangpang pac “gold nasnas.” (1 Tok 6:20; 10:21 Fwack 21:18, 21)

H

Hades (Hedis) In lulalfongi lun mwet Jew, pa inge acn mwet misa uh muta we tupan nununku safla. (Psa 116:3 Lk 16:22, 23)

Hormah (Horma) Kalmen ine se inge in kas Hebrew pa "kunausla." (Mwet Nun 1:17)

hyssop (hisuhp) Soko sak moul fototo ma keng ac ungung sroa. Orekmakinyuk ke pacl in alu in sang aksroksrokye mau. (Exo 12:22 Oek 19:18 Jn 19:29)

I

Israel Pa inge ine se God El sang nu sel Jacob, ohinge filin tulik natul nukewa pangpang mwet Israel. (Gen 32:28, 29) Ke pacl se kitakatelik tokosrai nu ke ip luo, sruf singoul ma muta layen epang pa pangpang "Israel." (1 Tok 11:31–37)

J

jackal Inen kosro lemnak soko, apkuran nu ke lupan kosro ngalngul. (Isa 34:13 Eok 5:17, 18)

K

Kislev Pa inge inen malem akeu ke calendar lun mwet Hebrew, mutawauk ke infulwen November lac nu ke infulwen December. (Zec 7:1)

kosrala Lumah se inge orek nu sin tulik mukul nukewa nutin mwet Jew len akoalkosr tukun elos isusla, tuh in sie mwe akul ke wuleang inmasrlon God ac tulik nutin Israel. (Gen 17:9–14 Exo 4:24–26 Orek 7:8)

kosro Liye ke orek kosro.

Kufwen Alukela Mwet Israel elos akfulatye kufwa se inge ke len aksingoul akosr ke malem in Nisan (sahp oasr ke April len se meet.) Ma in akesmakinye taltalla lalos liki sruoh lalos in Egypt. Lipufan in Misa el tuh uniya wounse mukul nukewa ke kais sie lohm sin mwet Egypt, a el alukela lohm sin mwet Hebrew. (Exo 12:1–14, 23–27)

Kufwen Bread Tia Akpulol Kufwa se inge orek ke len itkosr tukun Kufwen Alukela. Ke wik sac nufon mwet Israel elos tia orekmakin mwe akpulol ke elos manman bread. (Oek 28:16–25)

Kufwen Iwen Aktuktuk Mwet Israel elos oru kufwa se inge tukun pacl in kosrani ke ima lalos. Elos musaela iwen aktuktuk ac muta loac ke pacl elos akfulatye kufwa se inge, in akesmakinyalos ke pacl mwet matu lalos fufahsryesr yen mwesis. (Lev 23:33–43 Oek 29:12–38)

Kufwen Kisa Ke Tempul Kufwa se inge mwe akesmakinye mwet Jew ke pacl se Judas Maccabeus el tuh sifilpa folokonak ac kisakunla loang luin Tempul ke 165 B. C. — orek ke lusen len oalkosr, mutawauk ke len aklongoul limesr ke malem Kislev (sahp oasr ke December len 10.) (Jn 10:22)

Kufwen Kosrani Mwet Israel elos akfulatye kufwen kosrani lun wheat ke len lumngaul tukun Kufwen Alukela. (Dut 16:9–12)

Kufwen Malem Sasu Ke fong se tufahna liyeyukyak alwat, pa inge len se emeet lun kais sie malem ke calendar lun mwet Hebrew. Mwet uh elos mongla ke len sac — elos alu, orek kisa, orek kufwa ac aengani in akfulatye len sac. (Oek 28:11–15)

Kufwen Yea Sasu Len se meet ke malem akitkosr, pa yea sasu lun mwet Hebrew. Oakwuk ke akfulat lalos ke Kufwen Yea Sasu pa kalem ke. (Lev 23:23–25)

L

Len in Akoo Len se akonkosr ke week, len in akola nu ke len Sabbath. Yurin mwet Jew len se inge pa Friday. (Mk 15:42)

Len in Eela Ma Koluk Len se inge pa oa emeet ke len mutal lun mwet Israel. Ke len se aksingoul ke malem akitkosr in yea nukewa (sahp pa ke len se meet in October.) Mwet Tol Fulat el ac oru mwe kisa in eela ma koluk lun mwet Israel nukewa. (Lev 16:1–34)

Len Pentecost Liye ke Pentecost.

lepa, musen lepa Musen lepa ma srumunyuk ke Bible uh sisani kain in mas puspis ke kulun mano, su mwe sensen ac fisrasr mwet uh in oeak. (Exo 4:6 Lev 13:1–39)

LEUM GOD Mwet Israel in pacl meet ah elos simis inen God lalos ke leta akosr na: YHWH. Tusruktu ke elos ac riti Ma Simusla uh elos ac
tia fahk ine sac ke sripen elos arulana oalkin inen God lalos. A elos ac fahk “Adonai” su kalmac pa “Leum.” Ke sripa se inge, leng puspis misenge in kas English oayapa kas saya, orekmakin LEUM, ku LEUM GOD, nu ke inen God sefanna lun mwet Israel ac mwet Christian. (Exo 6:29) Wangin ine se inge, “Jehovah” in kas Hebrew — tufah sikyak ke sie leng in kas Latin ke 1,518 A. D.

LEUM GOD Kulana Kas Hebrew fahk mu “YHWH lun un mwet mweun.” in akkalemye ku lulap lun God. (Mic 4:4)

Levi (Livai) Liye ke mwet Levi.

Leviathan (Livaiatan) Oasr srumunyen wet lulap soko inge ke sramsram matu lun mwet Canaan. El muta inkof uh, ac lumwayuk mu el oana luman crocodile. (Job 41:1–34 Isa 27:1)

linen Sie kain nuknuk arulana fwel orekla ke turet srik eoa ma tuku ke sak flax. Nuknuk linen uh kacna orekmakinyuk meet sin mwet fulat ac mwet oasr kasrpa. (Lev 16:4)

locust (lokuhs) Sie kain won srisrik, oana lupan kot sohksok inima uh. Pacl se mukuime uh pisalos oasr ke tausin puspis. Elos ne srik a ac leu in kang mah ac sra ac fokinsak nukewa, pwanang turangangla acn nukewa elos sun. (Exo 10:4–15)

M

Ma Sap Book limekosr meet ke Wuleang Matu pa pangpang Buk in Ma Sap, su pa yohk sripa emeet yurin mwet Jew ke sripen elos pangon mu elos moulkin Ma Sap. Jesus el wi akfulatye Ma Sap tusruktu el oayapa akyokye kalmeya nu sin mwet uh. Paul el akilen lah ma sap uh tia ku in molela mwet uh, a lulalfongi in Christ pa ase moul pwaye nu sesr. (Mt 5:17; 22:36–40 Mk 2:23–27 Jn 1:17, 18; 7:14–19 Gal 3:23–25)

mandrake (mahndrek) Kain in sak soko ma mutan in pacl meet ah orekmakin in pwanang elos in ku in pitutu, ku elos in eye sin mukul. (Gen 30:14–16 Ols 7:13)

manna Mwe mongo se God El sang nan mwet Israel ke fufahsryesr lalos yen mwesis — oana fita fasrfasr na srisrik se. Fisrasr in mukutkuti, ac emah uh oana eman flao minini orekla ke honey. Kas se inge “manna” oana “Mea se inge?” in kas Hebrew. (Exo 16:14–31)

Meoa Misa Meet pangpang meoa se inge Meoa Sohl mweyen yokla sohl kac. Pacl inge pangpang Meoa Misa mweyen wangin ma moul ku in moul loac. (Jos 3:16)

Meoa Srusra In kas Hebrew acn se inge pangpang meet Mweo in Loa — sie acn pus sunun lulu loal, oeang acn pusisel ma fohkfoko ac kof uh luluyak we. Pa inge acn se motkweyuk mu mwet Israel elos ut we ke elos kainkin mwet mweun Egypt. Tok kalmeyen Mweo Srusra sralapelik fahsru Inalok Suez ne ke Inalok Aqaba. (Exo 13:17, 18)

Mesopotamia Inen facl se su oan inmasrlon Infacl lulap Tigris nu Infacl Euphrates. Misenge acn se inge pa pangpang Iraq. (Gen 28:1–5 Orek 7:2)

Messiah (Mesaia) Wal se ke kas Hebrew — kalmeya pa El Su Akmusrala, oana fahk, “Mwet Solla lun God.” Wal se inge akkalemyeyuk sin mwet palu ke tuku lun sie Mwet Lango sin God me. In kas Greek, wal se inge pa “Christ.” (Mt 1:16, 17; 24:23, 24)

Molech (Molek) Inen sie sin god puspis lun mwet Canaan in pacl meet ah. Sie pac inen god se inge in kas Hebrew pa Milcom. (Lev 20:1–5 1 Tok 11:5 Jer 32:35)

mut ac kasrup fohk we Kas Hebrew fahk mu, “sie acn soror ke milk ac honey.” Kalmeya pa fohk we uh arulana wo ke ima uh. (Exo 3:8 Jos 5:6)

Mutal na Mutal Liye ke Acn Mutal na Mutal.

mutan kosro Liye ke orek kosro.

mutan kulansap kia In pacl meet ah, sie mutan kulansap ku in muta yurin mwet kacto lal oana sianyan, tuh tia akilenyuk mu eltal mwet payuk. Pangpang mutan sac "concubine." El pusisel liki mutan na pwaye kien mukul sac. Ac mukul sac pangpang mukul tumun mutan kulansap sac. (Gen 16:3 Mwet Nun 8:31 1 Tok 11:3)

mwe kisa firir Kain in kisa se inge enenu in firiyukyak nufon monin kosro soko. Kolo kac an ma lun mwet tol se ma kulansupu kisa sac. (Exo 20:24 Lev 6:8–13)

mwe kisa in akinsewowo Mwet Jew elos oru mwe kisa se inge ke elos suk tuh God Elan akinsewowoyalos, oayapa in folokonak akupasri wowo inmasrlon mwet se ma oru kisa sac ac God. Ke leng matu ah, pangpang kisa se inge "mwe kisa misla" ku "mwe kisa tapukyukyak." (Exo 20:24; 29:28 Lev 3)

mwe kisa ke ma koluk (Oek 5:5–10 2 Tok 12:16)

mwe kisa ke ma koluk lukma Mwet se fin orala sie ma koluk ke el sifacna tia akilen lah koluk, oayapa mwet saya tia wi etu lah el orala, pangpang ouiya se inge "ma koluk lukma." In leng matu pangpang "ma sito." Mwet su orala kutena ouiya inge enenu in oru sie mwe kisa in akfalyela. (Lev 5:14—6:7 2 Tok 12:16)

mwe loeyuk iniwa Sie nuknuk lun Mwet Tol Fulat sapkinyuk sin God in sang lo iniwal, ma el enenu in nukum ke el ilyak nu in Acn Mutal ke Lohm Nuknuk Mutal sin LEUM GOD. Nuknuk sac naweyukla ke kain in eot saok singoul luo, ma akilenyen sruf singoul luo lun Israel. (Exo 28:15–30)

mwe neinyuk wain Mwe neinyuk wain in pacl meet ah orekla ke kulun kosro. Ke pak uh sasu el malok, ku in yokelik. Na ke wain uh mutawauk in pulol, pak inge ac yokelik wi na pulolak lun wain uh. Fin kolo sac mahi, ac kekela, tia ku in yokelik. Na ke wain uh pulolak, kolo mah se ac fokelik. (Mt 9:17 Mk 2:22 Lk 5:37, 38)

mwet kalngeyuk Mwet supweyuk in lukma in konauk ma sapkinyuk nu selos. (Jos 2:1)

mwet eisani tax Mwet Jew su kulansupu government lun Rome, ke elos orani tax ke mwe kuka nukewa lun mwet Jew. Pa inge sripa mwet Jew wialos pangon elos mwet koluk mweyen elos kasru mutunfacl ma leum faclos. (Mt 9:9–13)

mwet elder Ke book in Fwackyuk, oasr mwet elder longoul akosr su kulansupu tron lun God. Sahp u se inge pa aolyen mwet lun God. (Fwack 4:4, 10)

mwet Epicurus Un mwet su fahsr tukun mwe luti lal Epicurus, sie mwet luti pwengpeng in acn Greece su misa ke 270 B. C. Luti lal akkalemye lah ma se yok sripa ke moul uh pa mwet in suk inse misla ac engan. Ma inge enenu in sukok ke mwet se srakna moul fin fahlu, mweyen luti lal uh fahkak mu ngunin mwet se wi na manol wanginla. (Orek 17:18)

mwet Jew Ine se inge "Jew" tuku ke sruf se pangpang Judah, ke sripen sruf se inge pa eteyuk inmasrlon sruf nukewa lun Israel, su Tokosra David ac Tokosra Solomon ma kac. Tukun sruoh lalos in acn Babylonia, na mwet Israel nukewa pangpang mwet Jew. (Neh 5:1–5 Gal 2:13–15)

mwet lili In Wuleang Matu ah, kalmen "mwet lili" pa mwet Israel nukewa. In Wuleang Sasu, kalmeya pa "mwet Christian nukewa, mukul ac mutan." (Oba 12 Lk 17:3 Rom 8:12 Gal 6:1)

mwet luti ke Ma Sap Mwet ma aketeya ac luti ke buk in Ma Sap lun Moses oayapa buk saya ke Wuleang Matu. Pangpang mwet inge "mwet sim" in pacl lun Jesus, oayapa ke leng matu Kosrae, tusruktu orekma lalos pa in luti ac aketeya Ma Simusla. Ke ma inge, leng sasu orekmakin ine se
inge: "mwet luti ke Ma Sap." (Mk 2:6, 7)

mwet matu In Wuleang Matu, mwet matu pa mwet kol lun sie sruf, sie siti, ku sie facl. (2 Tok 6:32)

mwet palu Sie mwet su fahkak kas ma tuku sin God me. (Dut 18:21, 22 1 Sam 2:27 Jas 5:10)

mwet pegan Mwet Jew elos pangon mwet nukewa su tia mwet Jew, elos mwet pegan. Mwet pegan elos tia wi alu nu sin God pwaye. Pangpang pac mwet ingan mwet Gentile, su pa mwet lun mutun fahl saya. (Mwet Nun 4:2, 13, 16 2 Tok 21:3, 4 Eok 1:10 Mt 10:5)

mwet Pharisee Sie un mwet Jew su etu yok ke Ma Sap, su suk in akos ma sap nukewa, ma simla tari oeang pac mwe luti ac oakwuk puspis ma orekla tukun pacl lal Moses ah me, su tia oan ke ma simusla. (Orek 23:6–8; 26:5)

mwet Sadducee Sie u ke alu lun mwet Jew, inkaiyalos mwet tol. Elos lulalfongi mu ma simusla mukena ke book limekosr emeet ke Wuleang Matu pa mwet uh enenu in akos ac moulkin. U se inge supus liki un mwet Pharisee, ac lulalfongi lalos ekla liki lulalfongi lun mwet Pharisee. (Mk 12:18 Orek 23:7, 8)

mwet sap Mwet ma solla ac supweyukla sin Christ in usalik pweng wo. Inen mwet sap singoul luo oasr ke Mt 10:2–4. Tok pangpang pac Paul ac James mwet sap. (Orek 1:12, 13; 2:23–26 Rom 1:1 Gal 1:19)

mwet sim Sie mwet su ma kunal pa in simusla ac karingin kutena ma simla yok sripa. Ke Wuleang Matu, pangpang mwet inge "mwet sim." (Jer 8:8) Ke Wuleang Sasu, mwet ma tuh pangpang "mwet sim" pa mwet su luti ac aketeya Ma Sap uh. Liye ke mwet luti ke Ma Sap.

mwet Stoic Un mwet su fahsr tukun mwe luti lal Zeno, sie mwet luti pwengpeng in acn Greece su misa ke 265 B. C. Ma yok in luti lalos pa mwet uh in pilesru mwe par ac oayapa mwe keok. Elos in tia ukwaot ac okwama ma sikyak uh. Nankalos srike in lusrungulos liki ngetnget in engan ku oayapa asor. (Orek 17:18)

mwet tol Meet mwet tol uh ma tuku ke tulik natul Aaron, tamulel lal Moses. Orekma kunen mwet tol in kol alu ac orek kisa in Lohm Nuknuk Mutal ac in Tempul. (Exo 29:1) In Wuleang Sasu, akfulatye kutu inmasrlon mwet tol uh, pangpang "un mwet tol fulat." (Lk 1:8–10)

Mwet Tol Fulat Mwet tol se su fulat liki mwet tol nukewa; el pa sifen un mwet tol uh. Aaron pa Mwet Tol Fulat se oemeet. (Exo 29:1–7 2 Chr 19:11)

mwet tuma lutlut Sie mwet su fahsr tukun sie mwet luti ac lutlut sel. Oasr mwet tumal lutlut lal John Baptais, ac pus mwet tumal lutlut lal Jesus. Inmasrlon mwet inge, Jesus el srela mwet singoul luo in pangpang "mwet sap." Liye pac ke mwet sap.

myrrh (muhr) Sak soko, ful kac uh arulana eye yurin mwet meet. Tia kap fin acn Palestine, pwanang sesa ac yok molo. Arulana keng fohlo, orekmakinyuk mwe ono, oayapa sang mosrwe monin mwet misa. (Est 2:12; Jn 19:39)

N

nard Sie ono keng su arulana yok molo (Mk 14:3 Jn 12:3)

Nazarene Mwet Nazareth pangpang "Nazarene." Ke sripen Jesus el sie mwet Nazareth, pangpang pac el "Nazarene," oayapa mwet ma fahsr tokol oemeet pangpang pac "Nazarene." (Mt 2:23 Orek 24:5)

Nazirite Sie mwet ma orala wuleang ku lal in eisalang na pwaye nu sin God. Oayapa oasr mwet ma God El sifacna srela tuh elos in moul oana mwet Nazirite oe ke elos isusla. (Oek 6:1–21 Mwet Nun 13:5 Amo 2:11)

nien fut wain Sie tup na lulap, ma grape uh ac sisiyang nu loac, na
mwet uh sroang futung ne ke na sororla sronin grape uh, mwe orek wain. (Eok 1:15 Jol 3:13)

Nisan Pa inge inen malem se meet ke calendar lun mwet Hebrew tukun pacl lun sruoh. (Est 3:7) Meet liki sruoh, malem se inge pangpang Abib. Liye ke Abib.

nuknuk yok eoa Kain in nuknuk se orekla ke unen nani. Mwet meet ah nukum ke pacl in lalo ku eoksra. (1 Tok 21:27)

O

orek kosro Sie kalmac pa ke mukul se el oan yurin mutan kien siena mukul — Kalmac se inje in kas English pa "adultery." (Exo 20:14 Oek 5:11–14) Sie pac — "prostitute." (Dut 23:17, 18 Soa 6:26 Hos 4:14 Amo 7:17)

ox Cow mukul ma oru orekma toasr inima uh. (1 Tok 19:19)

P

Paradise (paratais) Sie acn wolana ac enganlana, su oayapa orekmakinyuk nu ke acn inkusrao. (Lk 23:43 2 Cor 12:3)

pegan Liye ke mwet pegan.

Pentecost Kas Greek se, kalmeya pa aklumngaul. Yurin mwet Jew oasr sie kufwa orek ke len aklumngaul tukun Kufwen Alukela. Kufwa se ingan pangpang Kufwen Kosra-ni. (Liye ke Kufwen Kosrani.) Len sacn pacna sin mwet Christian uh akfulatye-yuk ke sripen pa inge len se Ngun Mutal tuku nu fin mwet lulalfongi. (Orek 2:1)

Pharisee Liye ke mwet Pharisee.

pomegranate Kain in sak soko, fahko kac uh lupan na mu mau. Kolo uh srusrsrusra, ac emah uh emwem ac sroanom. Pukanten fita kac, ac ros kac orekmakinyuk nu ke ono. Katoiyen fokinsak sak soko inge pwanang orekmakinyuk in sang nawu sru ke Tempul. (1 Tok 7:18 Jer 52:22, 23)

Purim Sie pacl mwet Jew elos akfulatye in akesmakinye pacl se elos taltalla liki ongoiya. (Est 3:7; 9:24–32)

R

Rephaim Sie sruf in koht, mwet na yok pisa, ma muta Palestine meet liki pacl lal Abraham. Mwet safla se ke Rephaim pa Tokosra Og lun Bashan. (Gen 14:5 Dut 2:10, 11; 3:11, 13 Jos 12:4)

roebuck Soko kain kosro oana nani tuh yok liki, ac pus koac kacl su oasr inch 6 nu ke 15. (1 Tok 4:23)

S

Sabbath Len se akitkosr ke wik lun mwet Jew, mutawauk ke faht uh tili ke etu in Friday, nwe ke eku in Saturday. Sie len mutal su tia lela in oasr orekma. (Exo 16:25, 26; 20:11; 31:12–17)

Sadducee Liye ke mwet Sadducee.

sak oak Inen sak lulap soko, ma mwet Israel oalkin in pacl meet (Jos 19:33; 24:26)

Samaria, mwet Samaria Polo acn se inmasrlon acn Judea ac Galilee. In pacl meet ah, mwet Israel su muta in acn se inge elos tuh payuk sin mutan Canaan ac mutawauk in alu nu ke ma sruloala, pwanang oasr srisrielik ac asrungai inmasrlon mwet Israel ac mwet Samaria, fil nu ke fil. (1 Tok 16:23, 24 2 Tok 17:5–34 Jn 4:4–9)

scepter Soko sikal ma naweyukla ke gold, ma oan inpaol tokosra in akkalemye ku ac fulat lal. (Gen 49:10 Est 4:11)

shepherd Mwet karinganang sie un sheep. (Psa 23 Isa 40:11 Jer 33:12, 13 Zec 9:16)

Shiloh Siti se inge oasr ke acn lun sruf lal Ephraim. Acn se inge pa akilenyuk mu acn in alu oakwuk se omeet lun mwet Israel. Lohm Nuknuk Mutal ac Tuptup in Wuleang oan we ke pacl lun mwet nununku, meet liki oasr tokosra lun mwet Israel. (Jos 18:1 1 Sam 1:24).

Sivan Pa inge inen malem aktolu ke calendar lun mwet Hebrew, mutawauk ke infulwen May lac nu ke infulwen June. (Est 8:9)

srakna oan nwe misenge Srakna oan nwe ke pacl se simla book sac (Mwet Nun 6:24)

Stoic Liye ke mwet Stoic.

sulfur (suhlfer) Ma se inge ma na fol ac koluk fohlo se. Ke leng meet ah pangpang "brimstone." (Gen 19:24 Dut 29:23 Psa 11:6 Fwack 14:10)

T

tambourine (tahmburin) Kufwen mwe srital on se ma raun ac ipin osra oan kac, ma mutan uh ac usruk ke pacl in on. (Psa 81:2)

Tebeth Pa inge inen malem aksingoul ke calendar lun mwet Hebrew, mutawauk ke infulwen December lac nu ke infulwen January. (Est 2:16)

Tokosra Fulat Tokosra fin mutunfacl puspis — "Empiror" (2 Tok 15:19)

Tokosrai lun God, Tokosrai lun kusrao Kalmac pa ma wowo su kalem insien kutena mwet su akfulatye God ac suk in oru ma lungse lal. Jesus el akkalemye lah Tokosrai lun God tia sie acn ku mutunfacl. Ke sripen sim lal Matthew ma nu sin mwet Jew, el orekmakin "Tokosrai lun kusrao" mweyen mwet Jew elos oalkin in fahk inen God. (Mt 13:44–48 Jn 18:36)

tron Mwe muta fulat lun tokosra. Tron lun God pa acn in muta mutal lun God. (1 Tok 2:19 Mt 25:31 Heb 8:1)

Tuptup in Wuleang Sie tuptup orekla ke sak oa, nawukla ke gold, ma neinyen eot tupasrpasr luo su simla ke ma sap singoul. (Exo 37:1–9)

U

U lal Herod Mwet Jew su lungse tuh filin tulik natul Herod in leum faclos liki na in mwet lun governor lun acn Rome. (Mk 12:13)

Un Mwet Pwapa Fulat Un mwet nununku ac pwapa fulat oemeet lun mwet Jew. Mwet itngoul sie nufon. Kais sie enenu in yea tolngoulyak matwa, mwet payuk, oawe, ac pisrla ke ma sap. U se inge pa pangpang Sanhedrin. (Orek 5:21)

Urim im Thummim Ma luo inge mwet tol in pacl meet elos orekmakin tuh elos in ku in kalem ke ma lungse lun God. Tia kalem lah elos orekmakin fuka. (Exo 28:30 1 Sam 14:41)

V

Virgin Kutena mutan ma soenna etu mwet. (Lev 21:7, 13, 14 Est 2:2)

vulture Sie kain won; arulana yohk ac sroalsral, su lungse kang kutena mano misa. (1 Tok 14:11 Mt 24:28)

W

Wen nutin Mwet Ke book in Ezekiel, kalmen "wen nutin mwet" pa "mwet sukawil moul la." (Ezk 2:1) Ke buk in Daniel, sie ma liyeyuk in aruruma su "oana luman mwet se" tusruktu oasr ku ac wal yorol su fulat liki ma oan yurin mwet uh. (Dan 7:13, 14) Jesus el orekmakin wal se inge kacl sifacna, sahp in akkalemye lah el isusla in moul in mwet, a ku lun Messiah oan in el. (Mt 26:63, 64 Mk 2:10–12)

Wulela Sie insesela ku inmasrlon God ac mwet uh, ku inmasrlon sie mwet ac God. Wulela se srumunyuk yohk na in Wuleang Matu pa wulela inmasrlon God ac tulik nutin Israel in pacl lal Moses. (Gen 9:8–17; 17:1–8 Exo 24:4–8)

Y

Yea in Folokyang Yurin mwet Israel emeet ah, kutena mwet su molela mwet, acn, ku kutena ma lun sie na mwet, el enenu in folokonang nu sin mwet se la ah ke yea aklumngaul nukewa. Pangpang yea sac "Jubilee," ku Yea in Folokyang. (Lev 25:8–54)

Z

Zion Pot ku lun un mwet mweun lun mwet Jebus, pangpang Zion. Ke Tokosra David el kutangla acn sac, eol soko ah nufon pangpang Zion, oayapa pangpang Siti sel David. Na tok ke Solomon el musaela Tempul lun God Fineol Moriah, oan sisken Fineol Zion, eol lukwa inge kewa pangpang "Zion." Siti Jerusalem, oayapa mutanfacl Israel nufon pangpang pac Zion. (2 Sam 5:7 1 Tok 8:1 2 Chr 11:4–7 Lk 1:27)

Ziv Pa inge inen malem akluo ke calendar lun mwet Hebrew, mutawauk ke infulwen April lac nu ke infulwen May. (1 Tok 6:1, 37)